

PATROLOGIÆ

CURSUS COMPLETUS,

SEU BIBLIOTHECA UNIVERSALIS, INTEGRÆ, UNIFORMIS, COMMODA, OECONOMICA,
OMNIUM SS. PATRUM, DOCTORUM SCRIPTORUMQUE ECCLESIASTICORUM,

SIVE LATINORUM, SIVE GRÆCIBUS,

QUI AB ÆVO APOSTOLICO AD TEMPORA CONCILII TRIDENTINI (ANNO 1545) PRO LATINIS
ET CONCILII FLORENTINIS ANN. 1439) PRO GRÆCIS FLORUERUNT :

RECUSIO CHRONOLOGICA

OMNIUM QUÆ EXSTITERE MONUMENTORUM CATHOLICÆ TRADITIONIS PER QUINDECIM PRIMA
ECCLESIE SÆCULA ET AMPLIUS,

JUXTA EDITIONES ACCURATISSIMAS, INTER SE CUMQUE NONNULLIS CODICIBUS MANUSCRIPTIS COLLATAS, PERQUAM RECONDITIS
TER CASTIGATA; DISSERTATIONIBUS, COMMENTARIIS VARIISQUE LECTIONIBUS CONTINENTER ILLUSTRATA; QUORUM
OPERIBUS POST AMPLISSIMAS EDITIONES QUÆ TRIBUS NOVISSIMIS SÆCULIS DEBENTUR ABSOLUTAS DETECTIS, ADDEA;
INDICIBUS PARTICULARIBUS ANALYTICIS, SINGULOS SIVE TOMOS, SIVE AUCTIONES ALICUJUS MOMENTI SUB-
SEQUENTIBUS, DONATA; CAPITULIS INTRA IPSUM TEXTUM RITE DISPOSITIS, NECNON ET TITULIS SINGULARIBUS
PAGINARUM MARGINEM SUPERIOREM DISTINGUENTIBUS SUBJECTAMQUE MATERIAM SIGNIFICANTIBUS,
ADORNATA; OPERIBUS CUM, DUBIIS, TUM APOCRYPHIS, ALIQUA VERO AUCTORITATE IN ORDINE AD
TRADITIONEM ECCLESIASTICAM POLLENTIBUS, AMPLIFICATA;
DUCENTIS ET AMPLIUS LOCUPLETATA INDICIBUS AUCTORUM SICUT ET OPERUM, ALPHABETICIS, CHRONOLOGICIS, SYNTHE-
TICIS, ANALYTICIS, ANALOGICIS, IN QUODQUE RELIGIONIS PUNCTUM DOGMATICUM, MORALE, LITURGICUM, CANONICUM,
DISCIPLINARE, HISTORICUM, ET CUNCTA ALIA SINE ulla EXCEPTIONE; SED PRÆSERTIM DUOBUS INDICIBUS GENERICIS
ET GENERALIBUS, ALTERO SCILICET RERUM, QUO CONSULTO, QUIDQUID NON SOLUM TALIS TALEVE PATER,
VERUM ETIAM UNUSQUISQUE PATRUM, NE UNO QUIDEM OMISSO, IN QUODLIBET THEMA SCRIPSERIT, TUM
INTUITU CONSPICIATUR; ALTERO SCRIPTURÆ SACRÆ, EX QUO LECTORI COMPERIRE SIT OBVIUM
QUINAM PATRES ET IN QUIBUS OPERUM SUORUM LOCIS SINGULOS SINGULORUM LIBRORUM SCRIPTURÆ
VERSUS, A PRIMO GENESEOS USQUE AD NOVISSIMUM APOCALYPSIS, COMMENTATI SINT.
EDITIO ACCURATISSIMA, CÆTERISQUE OMNIBUS FACILE ANTEPONENDA, SI PERPENDANTUR CHARACTERES ORNAMENTI,
CHARTÆ QUALITAS, INTEGRITAS TEXTUS, PERFECTIO CORRECTIONIS, OPERUM RECUSORUM TUM VARIETAS TUM
NUMERUS, FORMA VOLUMINUM PERQUAM COMMODA SIBIQUE IN TOTO PATROLOGIÆ DECURSU CONSTANTER SIBI.
PRETII EXIGUITAS, PRÆSERTIMQUE ISTA COLLECTIO UNA, METHODICA ET CHRONOLOGICA, SELECTIONEM
FRAGMENTORUM OPUSCULORUMQUE HACTENUS HIC ILLIC SPARSORUM, PRIMUM AUTEM IN HANC
BIBLIOTHECA, EX OPERIBUS ET MSS. AD OMNES ÆTATES, LOCOS, LINGUAS FORMASQUE PERTINENTIBUS, COORDINATA.

SERIES GRÆCA POSTERIOR,

IN QUÆ PRODEUNT PATRES, DOCTORES SCRIPTORESQUE ECCLESIE GRÆCÆ
AB ÆVO PHOTIANO USQUE AD CONCILII FLORENTINI TEMPORA :

ACCURANTE J.-P. MIGNE,

Bibliothecæ cleri universæ

SIVE CURSuum COMPLETORUM IN SINGULOS SCIENTIÆ ECCLESIASTICÆ BRACHIA EDITUM.

PATROLOGIA, AD INSTAR IPSIUS ECCLESIE, IN DUAS PARTES DIVIDITUR, ALIA NEMPE LATINA, ALIA GRÆCO-LATINA. LATINA
JAM PENTIES EXARATA, QUOD PRIMUM SERIEM VIGINTI-QUINQUE ET DUCENTIS VOLUMINIBUS EGIT. GRÆCO-LATINA
POST PERACTOS INDICES STABIT, AC QUINQUE-VIGINTI-CENTUM ET MILLE FRANCIS VENIT. GRÆCA QUODAM MODO
MANDATA EST. PRIOR GRÆCUM TEXTUM UNA CUM VERSIONE LATINA LATERALIS AMPLIUM ET ADORNATA ET
VOLUMINA PERVENIT, SED SINE INDICIBUS; POSTERIOR AUTEM HANC VERSIONEM TANTUM QUODAM MODO
ET QUINQUAGINTA VOLUMINA RETINETUR. UTRAQUE VIGESIMA QUARTA DIE DECEMBERIS 1861 VENIT. QUODAM MODO
QUODQUE VOLUMEN GRÆCO-LATINUM OCTO, UNUMQUODQUE MERE LATINUM QUODAM MODO
SIVE VERO, UT PRETII HUIUS BENEFICIO FRUATUR EMPTOR, COLLECTIONEM INTEGRAM, 272 VOLUMINIBUS
326 VOLUMINIBUS PRO AMPLIORI EDITIONE ET 272 PRO MINORI ABSQUE INDICIBUS QUODAM MODO
SIVE ENIM QUODQUE VOLUMINIS AMPLIUM NECNON ET DIFFICULTATES QUODAM MODO
EMAT INTEGRÆ ET SEORSIM COLLECTIONEM GRÆCO-LATINAM, VEL EANDEM ET GRÆCO-LATINAM, QUODAM MODO
VEN PRO NOVEN VEL PRO SEX FRANCIS OBTINEBIT. ISTÆ CONDITIONES SERIEM PATROLOGIÆ QUODAM MODO

PATROLOGIÆ GRÆCÆ TOMUS CII

TRIDENTINÆ SCRIPTORES POST TRIDENTINUM

VENIT APUD J. P. MIGNE, EDIPSIENSEM,
OLIM PROPE PORTAM LUETILLI VILLAGIUM, NUNC VERO INTRA MURUM PETIT-MONTROUË,
1861

P. 1. 1
P4
v. 109

SÆCULA IX-X. ANNI 813-948.

HISTORIÆ
BYZANTINÆ
SCRIPTORES POST THEOPHANEM,

EX EDITIONE FRANCISCI COMBEFISII;

ACCEDIT

JOSEPHI GENESII

HISTORIA DE REBUS CONSTANTINOPOLITANIS;

ACCURANTE ET DENUO RECOGNOSCENTE J.-P. MIGNE,

BIBLIOTHECÆ CLERI UNIVERSÆ

SIVE

CURSUM COMPLETORUM IN SINGULOS SCIENTIÆ ECCLESIASTICÆ RAMOS EDITORE.

TOMUS UNICUS.

VENIT 9 FRANCIS GALLICIS.

EXCUEBATUR ET VENIT APUD J.-P. MIGNE EDITOREM,
IN VIA DICTA D'AMBOISE, OLIM PROPE PORTAM LUTETIÆ PARISIORUM VULGO D'ENFER
NOMINATAM, SEU PETIT-MONTROUGE, NUNC VERO INTRA MOENIA PARISINA.

1863

ELENCHUS

AUCTORUM ET OPERUM QUI IN HOC TOMO CIX CONTINENTUR.

SCRIPTORES POST THEOPHANEM EX EDIT. FR. COMBEFISII

ANONYMI continuatio Theophanis libris iv, Constantini Porphyrogeniti imp. jussu scripta.	col. 15
CONSTANTINUS PORPHYROGENITUS De vita et rebus gestis avi sui Basilio Macedonis.	225
ANONYMI libri duo De vita Leonis Philosophi, Alexandri et Romani junioris, impp.	369
ANONYMI Dissertatio steliteutica contra Iconomachos, scripta circa an. 745.	499
JOANNIS, monachi Hierosolymitani, narratio de origine motuum Iconoclastarum.	517
JOANNIS CAMENIATÆ Narratio de excidio Thessalonicae; præmittitur excerptum ex miraculis S. Demetrii martyris.	519
GREGORII monachi ex Vita Basilio Junioris.	653
SYMEONIS Magistri et Logothetæ Annales a Leone Armeno ad Nicephorum Phocam.	663
GEORGII monachi Vitæ recentiorum imperatorum.	823
JOSEPHUS GENESIUS.	
Historia de rebus Constantinopolitanis.	985

256415

ВНАСЛІДІ ОБОТНУ

NOTITIA

IN

HISTORIÆ BYZANTINÆ SCRIPTORES POST THEOPHANEM.

(FABRIC. *Biblioth. Gr.* VI, 348.)

Venit jam recensendum volumen *Scriptorum post Theophanem*, sive qui historiam Byzantinam ab Leone Armenio, Mich. Curopalatae Imperatoris, in quo desinit Theophanis Chronicon, successore, produxerunt usque: ad Nicephorum Phocam imp. et ex mss. codd. recensiti atque versione donati sunt a Francisco Combefis, ord. prædicatorum congregationis S. Ludovici, sed lucem demum viderunt post ejus fata (a), Paris. 1685, fol.; unde etiam adnotationes quas in hos scriptores vir doctus parabat, desiderantur. Scriptores ipsi hoc ordine leguntur:

1. ΑΝΟΝΥΜΙ (quem incerta conjectura Leontium Byzantinum vocari video a Labbeo in *Protreptico*, p. 14 et 46) *Chronicon*, Theophani continuando Constantini Porphyrogenneti jussu conscriptum libris IV (b), de totidem imperatoribus: lib. I, *De Leone Armenio*, qui A. C. 813 cœpit imperitare; lib. II, *De Michaelē Balbo*; lib. III, *De Theophilo Michaelis*, et lib. IV, *de Michaelē Theophili filio*, quem nec sublatum scribit 24 Sept. anni Græcorum 6576, hoc est Christi 868. Græca Combefisius vulgavit ex apographo Barberiniano codicis ms. Vaticani (*), quod Holstenius Roma transmiserat. A Constantino Porphyrogenneto, vel ejus nomine verba quædam inserta videntur lib. II, ubi de Creta a Saracenis liberanda sermo, p. 51.

2. CONSTANTINUS PORPHYROGENNETUS imperator, A. C. 959 extinctus, de vita avi sui Basilii Macedonis, qui Michaeli Theophili filio A. C. 868 successit, quemque notat cum illo decessore suo Michaelē annum unum habens imperii gessisse, deinde vero alios annos undeviginti solum rerum summam præclare administrasse, usque ad annum nimirum 888. Vita ista jam lucem viderat, cum Leonis Allatii versione, in ejus *Συμμικτοίς* A. 1653, 8°, divisa in sectiones sive capita 70. Sed Combefisius Græca ad jam memoratum apographum Barberinianum recensuit, novam adjunxit versionem, et sectionibus 101 aliter atque Allatius dispescuit, quæ diversa capitum distinctio crucem solet figere citantibus scriptorem, vel citata loca inquirere cupientibus. Quod in titulo legitur: 'Ιστορικὴ διήγησις τοῦ βίου καὶ τῶν πράξεων Βασιλείου τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως, ἢν Κωνσταντῖνος βασιλεὺς ἐν Θεῷ Ῥωμαίων ὁ τοῦτου υἱὸς, φιλοπόνως ἀπὸ διαφόρων ἀθροίσεως διηγημάτων τῷ γράφοντι προσανέθετο, per τὸν γράφοντα intellige auctorem quatuor præcedentium librorum, quibus hanc vitam bona venia imperatoris subiecit, et qua testatur se deterritum esse, ne et ipse vitam Basilii scriberet, ita enim Anonymus ille Chronici scriptor in præfat. ad eundem Constantinum, cujus jussu ad Theophanem continuandum accessisse se proficitur: Εἰ καὶ τοῦ ἀοιδίου σου πάππου, τοῦ ἐν βασιλευσὶ εὐκλεοῦς Βασιλείου τὰ πρὸ σοῦ ἱστορούμενα, καὶ μετὰ πάσης σαφηνείας καὶ λόγου εὐκοσμίας κατὰ τὸ τῶν γενομένων ἀληθὲς καὶ εὐκρινὲς εἰς τὸ φανερὸν παρὰ τῆς σῆς κλομαθιστάτης εἰδήσεως ἐξαγορευθέντα, περιττὸν ἂν εἴη οὐδοτιοῦν διηγῆσασθαι. Labbeum, qui hanc vitam non a Constantino ipso, sed ab alio ejus jussu scriptam esse suspicatus, refellit Martinus Hanckius *De Hist. Byz. scriptoribus* p. 473, atque solus ille (Hanckio nec visus scriptoris anonymi locus, nondum enim prodierat) sufficit ab Labbei et qui eum sequitur Cavei (ubi de Leontio Byz. chronographo agit ad A. C. 920) conjecturam elidendam.

3. ΑΝΟΝΥΜΟΣ (alius ut videtur et succinctor quam qui priorum quatuor librorum est auctor) *De rebus Leonis Philosophi*, qui Basilii filius et successor fuit, pag. 217-232. *De Alexandro Leonis fratre* p. 233, 234. *De Constantino Porphyrogenneto Leonis F.*, qui puer septennis pervenit ad imperium, et primos septem annos sub Nicolao patriarcha et aliis tutoribus, matre Zoe, annos sex et viginti cum Romano Lacapeno, socero, ac denique solus annos quindecim præfuit, atque ita per annos LV vixit dignitatemque imperatoris gessit: pag. 235-292. Et *De Romano juniore Constantini Porphyrogenneti filio*, pag. 293-300.

(a) Obiit Combefisius Parisiis A. 1679, 23 Jun., ætatis 47. De ejus vita consulendi Carolus Peraultus in *Viris sæculi XVII illustribus qui in Gallia claruerunt*, tomo II, pag. 48, et Lud. Elias du Pin

in *Bibliotheca scriptorum ecclesiasticorum*, t. XVIII, pag. 99.

(b) Librorum distinctionem ab ipso auctore esse patet ex pag. 108.

(*) «Codex ipse,» inquit Immanuel Bekkerus in Præfatione ad editionem Bonnensem anni 1838, «cum post pacem Tolentinam Parisios devenisset, a Carolo Benedicto Hasis descriptus est in illo codicum Italicorum Parisios translationum catalogo, quem gravi litterarum damno diu desideratum tandem aliquando speramus proditum. Inde compertum librum hujus argumenti, quod sciamus, unicum inter Vaticanos numerari 167 esseque membranaceum, quadratum, sæculo XII nitide scriptum, sine mutilum, cætera, si primam exceperis paginam, bene conservatum, foliis 168.»

Plura promittit ille scriptor de Theophili-urbis præfecti (p. 275) et de aliorum summæ in aula CPol-auctoritatis virorum moribus, *ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐξέλατ*, certe lucem non viderunt.

4. ANONYMI *Dissertatio zionistica contra Iconomachos (c) et synodum Copronymianam*, scripta circa A. C. 745, *ἀλλοῦ ἀλλοῦ* septimam synodum sive Nicænam secundam, p. 303-311.

5. JOHANNIS *μόναχου Hierosolymitani, narratio de origine motuum Iconoclastarum*, p. 319, 313. Idem hic *Ἰωάννης* (forsitan Hierosolymæ urbis postmodum episcopus) cujus *Λόγος ἀποδεικτικὸς de sacris imaginibus* ad Constantinum Caballinum sive Copronymum edidit Combefisius t. II *Auctarii novi*, sive in *Historia Monothelitarum*, pag. 665, et quam codices alii tribuunt Joanni Damasceno. De codice Regio, ex quo duo hæc opuscula Combefisius descripsit, et in quo etiam leguntur testimonia Patrum quæ pro imaginibus in synodo Nicæna secunda afferuntur, videnda clarissimi Montfauconi Palæographia Græca, p. 65, 66. *Videri autem potest*, inquit Combefisius, *præclarus ille codex quasi ὁμοδοξία universalis, collecta habens præcipua quæque Catholicorum adversus hæreticos (Christi maxima mysterium impugnantes) munimenta. Ex illo illustris Petrus de Marca Vigilii confirmationem quintæ Synodi pridem produxit (d), tametsi non omnibus ejus fidem fecit. Ipse certe qui librum composuit, tantaque in eo Patrum ac conciliorum digessit, de hac confirmatione quasi non plane illi exploratæ veritatis ac nutantis fidei, scripsit repertam esse inter acta quintæ synodi.... Habet hic codex Leontium De sectis, longe editis emendatiorem, et auctoritatibus quæ illic desiderantur, auctiorem. Ὁδηγοῦντα plura capita (quem omnem pluraque ejus complectitur) nova ac illo facere liceat, sic editis laborantia, ut nec ipse Anastasius sua agnosceret; etsi omnia decoquii vulgator et interpres.*

6. *Ex narratione de miraculis S. Demetrii martyris (e)*, *ἐκ τῶν τοῦ ἀθλοφόρου Δημητρίου ἐν μαρτυρῇ διηγήσει θαυματουργῶν*, fragmentum de revelata ab ipso excisione ac direptione Thessalonicæ, p. 314-316.

7. JOHANNIS CAMENIATÆ, Thessalonicensis, narratio diserta et elegans A. C. 904, scripta ad Gregorium Cappadocem, *De Thessalonicæ excidio* cui scriptor ipse interfuit, et quam illo ipso anno (Leonis Philosophi XIX) cepit Leo Tripolites, Agarenorum dux. Hæc prius cum Allatii versione prodierat in ejus *Συμπελοῖς*, vulgatis a Bartholdo Nihusio 1653, 8. Sed Combefisius iterum recensuit, et novam interpretationem suam adjunxit, divisitque in capita 79, cum in Allatiana editione discescatur in sectiones 45. Hic Cameniata, patre exarcho Helladis natus, fuit in clericorum ordine lector, et Ecclesiæ Thessalonicensis cubuclesius, hoc est qui metropolitano in publicum procedenti pedum archiepiscopale præferret. Dicitur etiam τῶν ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων τεταγμένων εἰς. Vide cap. 55 edit. Combefisianæ (Allat. 36) et Hanckium lib. I *De scriptoribus Hist. Byz.*, cap. 22.

8. DEMETRII CYDONII, Thessalonicensis, *Monodia* sive comploratio ἐπὶ τοῖς ἐν Θεσσαλονικῇ πασοῦσι, *de clivibus qui in dissidiis, seditione ac tumultu intestino Thessalonicæ* A. C. 1343 sub imperio Joannis Cantacuzeni perierunt. P. 385-392. De illo tumultu Gregoras XIII, 10, et Cantacuzenus III, 94.

9. *Pars ex Vita Basilii junioris anachoretæ CPol.*, A. C. 944 vel 952 extincti, scripta a Gregorio ejus discipulo, de Constantini Ducæ clade et interitu, quem Constantino Porphyrogenneto adhuc puero ad imperium vocare Nicolaus (f) patriarcha et alii quidam instituerunt, pag. 394-399. Vitam illam Basilii anachoretæ integram vulgavit Henschenius tomo III Act. Sanctor., ad 26 Martii, p. 668, Latine ex versione Combefisii, et Græce ad calcem voluminis pag. 24, ex ms. codice Mazariniano, Antwerp. 1684, fol.

10. SYMEONIS magistri et logothetæ *Annales a Leone Armeno usque ad Nicephorum Phocam* (pag. 401-498) ex codice ms. Raphaelis Tricheti du Fresne, ex cujus libris, ipso defuncto, in gazam regia Christianissimi est perlatus. Scripsit Symeon iste similiter *Annales ab orbe condito*, qui hacienus lucem non viderunt, exstantque in altero ac majori regio codice qui in Leone Armeno desinit, videturque in illa priore parte, leviore opera auctor perfunctus, et in multis Theophani consonat, quem et ipsum constat desinere in Leone Armeno. *Ascriptum majori illi codici Regio*, inquit Combefisius, *alia manu, pauloque recentiori*: hic est Metaphrastes; *cujus tanti visi sunt Annales et Chronica Hippolyto Thebano, ut ea omnibus anteponat.* Vide Hippolyti verba apud Allatium *De Simeonum scriptis*, p. 34, qui Simeonem Metaphrastem magistri et logothetæ cursus primum, tum etiam generalis logothetæ dignitatem gessisse pluribus disputat. Exstant etiam hi Simeonis Annales in Bibl. Cæsarea, in quam illos intulit Busbequius, ut notatum Lambecio lib. II, pag. 588. Quoniam tamen in codice Raph. Tricheti a du Fresne, Chronico huic postremum inserta Mich. Pseti historia, Combefisius t. I, *Bibl. Patrum concionatoris* suspicatur alterum esse Simeonis quam Metaphrastæ; et fortasse illius qui orationes xxiv collegit ex operibus S. Basilii: quippe Metaphrastes paulo ante Psellum in vivis esse desiit. *Ni ipse Psellus, Symeonis illi Chronologiæ ex IX historicis, se decimum adjunxit,*

(c) Inscrubitur *Dialogus*. Sed nihil habet quod dialogum referat.

(d) In Diss. de epistola Vigilii, Paris. 1642, et ad calcem operis *De concordia sacerdotii et imperii* inter dissertationes varias Petri de Marca, pag. 207, 227 seq. Vide et Baluzium ad lib. V ejusdem operis

cap. 12.

(e) De hoc Demetrio vide Baronium ad Martyrolog. 8 Octobr.

(f) Vehementer eo nomine in Nicolaum scriptor hic invenitur, vocatusque eum per ignominiam, p. 398, ἀγροκόλαον, et p. 399, ἡττίλαον.

sive alii addidere : opus certe a Theophane ad explendam Historiam Byzantinam summe necessarium... Pselli Historia lucis plurimum accipiat, ex ejus Epistolarum lecta manu ad imperatores, Cæsares, summosque sæculi principes ac magistratus, ad patriarchas, metropolitans, Ecclesiarum antistites ac præsides, ne Mich. Cerularii pro synodo accusationem dicam, ejusdemque a Constantini Lichudis qui illi suspectus est, necnon Xiphilini ἐπιταφίους, luculentissimas scilicet in eos laudationes, viros nimirum qui utraque militia CPoli egregie fulserunt, ac illo dicente, qui ipse publicarum curarum iis socius, ac πολιτευόντων fere summus, Constantino præsertim Monomacho imperatore, ad quem et politici scripti non spernendi tractatus. Præter Mich. Pselli Historiam etiam Leonis Diaconi similem lucubrationem edere Combesius altero statim volumine constituit, sed morte prævento viro illo maxime industrio, nemo fuit hactenus qui litterarum studiosos hoc beneficio obligaret (*). In codice Regis Galliæ 1837, præter Mich. Pselli, φιλοσόφων ὑπερτίμου, epistolas et de casu templi S. Sophiæ atque in Joannem patricium Monodias, exstat ejus *Varia Chronographia a Basilio et Constantino Porphyrogeniti ad Michaellem Ducam*. In alio codice ejusdem thesauri Regii occurrit *Leonis Diaconi Historia ab excessu Constantini Porphyrogeniti ad Joannem Tzimiscem* sub quo scriptor ille vixit. Δίοντος διακόνου ιστορία ἀρχομένη ἀπὸ τῆς τελευταίας τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ ἐπιλεγόμενου Τζιμισχῆ. Utrouque et Psello et Leone Diacono ms. usus in Glossario suo Græco concinnando et in aliis scriptis suis præclarus Cangius. Ex Chronico ms. continuatoris Theophanis, et altero itidem ms. Simeonis Logothetæ nonnulla de xlii martyribus Amoriensibus per Saracenos circa A. C. 851 occisis referuntur ab Henschenio t. I *Act. Sanctior. Martii*, pag. 466, 467, et Græce pag. 894 seq.

11. Denique collectionem Combesianam scriptorum post Theophanem claudunt *Georgii monachi Blos τῶν νέων (g) βασιλέων, Vita imperatorum Leonis Armeni, et qui post eum rebus præfuerunt*, usque ad Romanum Lacapenum, cum jam Constantinus Porphyrogennetus solus imperitaret, defunctum A. C. 948. Diversus est hic Georgius a Georgio Hamartolo, cujus Chronicon ab exordio mundi ad Michaellem Theophiti filium, sub quo ipse vitam agebat, adhuc ms. delitescit in variis bibliothecis. Utriusque et tertii insuper Georgii monachi Chronicon sive Historiam ms. evolvisse se testatus est Raderus in *Viridario sanctor.*, notis ad *Vitam Ignatii patriarchæ CPol. scriptam a Niceta Paphlagonæ : Præter ea quæ passim ad oram notavi, placuit quædam enotare ex Georgio Hamartolo, qui diversus est a Georgio syncello Tarasii, quamvis in fronte nomen syncelli præferat : diversus item a Georgio monacho qui Chronicon scripsit, quod a Panvinio laudatur, tametsi Chronicon illud Georgii nomen præscriptum non habeat. Tres enim diversos monachos manuscriptos partim ex Palatina Boiorum, partim ex Augustana bibliotheca, ineditos omnes nec translatos hactenus mecum habeo conferoque.*

(g) Hinc apparet non diu post vixisse. Cæterum pag. 528 adnotatum, ἕως ἔδω ἐν Χρονικῶν Γεωργίου, καὶ ἀπὸ τῶν ἔδω τοῦ Λογοθέτου.

(*) Hoc munus nostris diebus præstitit vir clarissimus Carolus Benedictus Hasius, Institutii Franciæ et Academiæ Inscriptionum socius. Emr.

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΠΙΓΡΑΦΕΙΣ

ΕΚ ΠΡΟΣΤΑΓΜΑΤΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΤΟΥ ΦΙΛΟΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΙ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΥ ΔΕΣΠΟΤΟΥ

ΥΙΟΥ ΛΕΟΝΤΟΣ,

ΤΟΥ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ ΔΕΣΠΟΤΟΥ ΚΑΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

Ἀρχομένη ¹ ἔπου ἔληξε Θεοφάνης τῷ βασιλεῖ Μιχαήλ υἱοῦ Θεοφίλου, τοῦ κοιροπαλάτου, ἡγουν ἀπὸ τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ Ἀρμενίου ².

Τῶν δὲ καθ' ἕκαστα τὰς ὑποθέσεις ὁ αὐτὸς βασιλεὺς Κωνσταντῖνος φιλοπόνως συνέλεξε καὶ εὐσυνόπτως ἔθετο, νῆ τῶν ³ μετέπειτα θηλα γίν]. τῆς βασιλείας ⁴.

CHRONOGRAPHIA

CONSCRIPTA

JUSSU CHRISTI AMANTIS AC PORPHYROGENNETI

DOMINI CONSTANTINI

SAPIENTISSIMI DOMINI LEONIS IMPERATONIS FILII

Inde ducens exordium ubi Theophanes desiit Michaelē scilicet Theophili filio Curopolata imperatore, hoc est a Leonis Armenii imperio. . . .

Argumenta singula imperator ipse Constantinus studiose collegit, et ne posteros superiorum temporum gesta lateant dilucide, et ut capi facile possint, edidit.

1-3 Hoc quoque omnino, sapientissime princeps, ad alia tua multaque ipsa et magnifica ornamenta virtutesque accedit, quod ea quæ tempore perefluxerunt jamque esse desierunt, ad vitam denuo ortumque novum **4** studeas revocare, historiarumque bonum cura prosequaris, nec velut ii qui ante imperii clavum moderati sunt, abs te negligi patiaris. Atque horum quidem, qui ea æmulati sunt quæ nemo bonus unquam æmuletur, nulla nobis mentione habita, fuerunt quidam qui ut supra vulgus præstarent, nihil operæ posuerunt, quod neque litteris educati sint, sed rusticitatis ludibrium propudiumque exstiterint. Quid enim ejusmodi imperatorem excolere deceat, quod homini ratione prædito nihil commodi afferat? cum magis deceat virorum curam habere, præcipueque scientiæ rationalis, quibus imperii robur præstat, ne homines in præceps ruentes paulatim obruant, ac ne id quo universis præcellimus, silentio traditum periclitetur.

A Καὶ τοῦτο πάντως τῶν σῶν, ὃ φιλοσοφώτατος βασιλεῦ, καλῶν, μετὰ γε πολλῶν ἄλλων τε καὶ μεγάλων, τὸ τὰ τῷ χρόνῳ παραρρέοντα καὶ κεχωρηκότα πρὸς τὸ μὴ ὂν πρὸς παλινοζῶσαν αὐθις καὶ παλιγγενεσίαν ἀναγαγεῖν [P. 2], καὶ τοῦ τῆς ἱστορίας ἐπιμεληθῆναι καλοῦ, ἀλλὰ μὴ τοῖς πρὸ τοῦ τὴν βασιλικὴν ἐπιλημμένοις ⁵ ἀμεληθῆναι ἀρχήν. Οἱ μὲν γὰρ ζῆλον ἐζηλωκότες τοῖς ἀγαθοῖς ἀζήλωτον ὑπεξηρήσθωσαν τοῦ λόγου. Τινὲς ⁶ διενηνοχένοι ἐσπουδάκασιν τῶν πολλῶν κατ' οὐδὲν, ὅτι μὴ λόγου σύντροφοι, ἀλλ' ἀγροικίας γεγονάσι κατεντρόφημα. Τί γὰρ τοιαῦτον ἐξασκεῖν αὐτοκράτορα δεῖ, ὃ μὴ... ἐπιφέρει ⁷ τὴν ἔνσησιν μετὰ λόγου γινομένων ⁸; ὅσον ἐπιμελεῖσθαι ἀνδρῶν καὶ τῆς λογικῆς ὅτι μάλιστα ἐπιστήμης, ἐξ ὧν τὸ κράτος βασιλείας, ὡς ἂν μὴ λάθειεν κατὰ **B** πρᾶνοῦς φερόμενοι ἀλογωθέντες οἱ ἄνθρωποι, καὶ κινδυνεύσῃ τοῦτο, ὃ τῶν πάντων διαφερόμενον, ἀφωνία παραδοθέν.

VARIÆ LECTIONES.

¹ ἀρχομένου P (i. e. editio Parisiensis) invito, ut Hasius testatur, codice. ² post Ἀρμενίου in P lacuna, quæ non est in codice. ³ νῆ τῶν] ἵνα τῆς P. ⁴ τῆς βασιλείας om. P. ⁵ τοὺς — ἐπιλημμένους? ⁶ οἱ τινες? ⁷ μὴ κοινήν ἐπιφέρει? ⁸ γινομένων?

Ἄλλ' ὅσον μὲν σοι: πεπόνηται, πράττατε βασιλεῦ, A περὶ τὴν λογικὴν καὶ τὴν τῶν ἀνδρῶν ἐπιμελείαν, ἵνα τᾶλλα....., θεωρήσουσι μὲν οἱ σοφοί, ὅτι δὴ καὶ σὺ, μᾶλλον δὲ δὴ σὺ σαφῶς, ὅτι γε καὶ ἐκείνοι σοφοί. Ἱστορεῖς δὲ αὐτὸς, χεῖρα μόνως λαβῶν ἡμῶν διακονουμένην σοι, ὅσα τοῖς πρὸ σοῦ βεβίωται, καὶ ἀποχρώντως ἔχωσι τὸ φαῦλον καὶ οὐ λαμπρὸν, ἐπεὶ καὶ τούτων ἔνεστι θηρᾶσαι τοῖς σπουδαίοις τὰ χρήσιμα. Ἀμέλει τοιγαροῦν πάσης ἀσχολίας καὶ ἀργίας τὴν περὶ λόγου προτετιμηκώς σπουδῆν, ἅτε δὴ τούτου μάλιστα τοῖς ὑπὸ κείνους φιλομαθέσι τε καὶ φιλοστοροῦσιν ζῆλον καὶ ἀρετὴν ἐγγενῶντος, τὰ μὲν ἐκ τῶν γεγραμμένων, τὰ δὲ ἐκ τῶν ἀκοῆ παραδεδομένων συνηθροικῶς ὡςπερ τι κοινὸν διδασκαλεῖον προθεῖναι πᾶσιν ἐβουλεύσω καλῶς, ἐκείνην ταύτης * ἀρχὴν εἶναι νομίνας τῆς ἱστορίας ἀρίστην, τὴν τῷ μακαρίτῃ Θεοφάνει γενομένην κατάληξιν, (1) [πάντων τῶν βασιλείων ἕως τοῦ νυνὶ καιροῦ καὶ τῆς βασιλείας σου τὰ πεπραγμένα διὰ λόγου συλλαβεῖν· εἰ καὶ τοῦ ἀοιδίμου σου πᾶππου τοῦ ἐν βασιλεῦσι εὐκλεοῦς βασιλέως Βασιλείου τὰ παρὰ σοῦ ἱστορούμενα, καὶ μετὰ πάσης σαφηνείας καὶ λόγου εὐκοσμίας κατὰ τὸ τῶν γενομένων ἀληθὲς καὶ εἰλικρινὲς εἰς τὸ φανερὸν παρὰ τῆς αἴης πολυμαθεστάτης εἰδήσεως ἐξαγορευθέντα, περιτετὸν ἂν εἴη οὐδοτιοῦν διηγήσασθαι] ἐν κατὰ συγγένειαν καὶ ἀγχιστείαν, τὸ εἶναι υἱωνὸς λαχῶν, ἀποσεμνύνεις τε ἐκ τῶν σῶν ἱκανῶς καὶ ἀντιλαμβάνεις αὐθις παρ' αὐτοῦ τινα εὐκλείαν.

[P. 3]. Ἐκείνος μὲν οὖν εἰς τὴν τοῦ κουροπαλάτου Μιχαῆλ βασιλείαν καὶ ἤρταν τὴν ἐκ τῶν Βουλγάρων συμβᾶσαν αὐτῷ καταπροδοθέντος ¹⁰ ὑπὸ τῶν ἑαυτοῦ κατέληγε, τῆς τοῦ Λέοντος μόνον μνησθεῖς ἀναβρῆσεως, μηδὲν μὴθ' ὄθεν ἦν μὴθ' ὅπως ἐτράφη ὄπλον τοῖς ἀναγινώσκουσι πεποιηκώς. Ἡμεῖς δὲ, ὡςπερ τῇ κεφαλῇ τὰ ἄλλα μέρη συνάπτοντες, αὐτὴν τε τὴν ἱστορίαν ὀλόσωμον, ἀλλ' οὐχ ἡμιτελῆ ἀποδείκνυμεν, καὶ πρὸς τὸν ἐξῆς καὶ κάτω χρόνον τοῖς μὴ βραθυμότερον ζῶσι διαδιβάζομεν, κέρδος, ἀλλ' οὐ ζημίαν αὐτοῖς πορίζομενοι, εἴγε δὴ καλὸν καὶ πρὸς ἀσφάλειαν εὐδοκίαν τῶν ἀγαθῶν τε καὶ μὴ τὸν βίον διαγιγνώσκωμεν.

VARIÆ LECTIONES.

* ταύτην vulgo. ¹⁰ καταπροδοθέντι?

NOTÆ.

(1) Inclusa addita ex conjectura R. P. Goari, eaque non levi, sed ex scriptoris ipsius verbis petita.

Quantam vero tu, mitissime princeps, operam posueris tum in rationali scientia tum in hominum cura, ut alia prætermittam, commemorabunt quidem homines sapientes, quando et tu ipse, vel potius tu ipse palam, quod et illi sapientes. Scribis autem ipse, manum duntaxat nostram tibi ministrantem assumens, quæcunque superioris ætatis hominibus gesta noscuntur, tametsi illa abunde vitiosa sint nec virtutis laude admodum splendeant, quod hinc quoque viri studiosi commodum referant. Sane igitur omni alia occupatione otioque eruditionis litterarumque curæ posthabitis, quod nimirum ea res doctrinæ historiæque amantibus subditorum animis æmulationem virtutemque inferat, ex iis 5 quæ aut ab aliis scripta aut auditione accepta sunt unum corpus contextens, communem quasi scholam universis proponere sagaci consilio decrevisti, hujus historiæ illud optimum ratus initium, ubi felicis memoriæ Theophanes scribendi finem fecisset, [ita nimirum ut omnium imperatorum ad hanc usque ætatem tuumque imperium res gestas sermone complectatur. Quamquam inclyti avi tui, inter Augustos fama celeberrimi, Basilii imperatoris gesta abs te conscripta, omnique perspicuitate ac sermonis ornatu vere sincereque ab eruditissima prudentia tua, omni denique fide narrata, superfluum nobis sit ullo modo retractare] quem sanguinis necessitudine (illius ipse nepos) propius contingens cum tuis ornamentis abunde honestas, tum rursus quamdam ab eo claritatem recipis.

Is porro in Michaelis Curopalatæ imperio acceptaque a Bulgaris clade per suorum prodicionem, Leonis duntaxat proclamati Augusti evius facta mentione, scribendi finem fecit, ejusque nec natales aut patriam, nec educationem lectoribus aperuit. Nos autem velut membra reliqua capiti jungentes tum ipsum historiæ corpus integrum, non quasi dimidia parte mutilum, repræsentamus, tum ad ea quæ deinceps secutisque temporibus gesta sunt traducimus, rem scilicet præstantes iis qui in otio et desidia vivere noluerint utilem, nihilque eis damni afferentem. Quippe bonum est et ad securitatem cum primis utile ut bonorum pariter atque malorum vitam cognoscamus.

ΛΟΓΟΣ Α΄.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΛΕΟΝΤΟΣ.

LIBER I.

LEONIS ARMENII IMPERIUM.

¶ 1. Ejus itaque quem dicebam Leonis patria Armenia fuit. Genus partim ex Assyriis, partim ex ipsis Armeniis propagatum fuit. Hi cum sceleratis mentis proposito truci nece parentes sustulissent, exsilio damnati sunt: in quo velut profugi, pauperem tolerantibus vitam, quem nominavimus, feram bestiam susceperunt. Jam itaque Leo pubertatis annos ingressus in oppidum Pidra nomine, quod Orientalium thematis est, migravit: ubi cum viriles annos attigisset, bellicosissimis viris truculentissimisque connumeratus, strenui fortisque pectoris viri laude claruit. Nicephorus cum per id tenipus imperii habenas moderaretur, in Bulgaria insigni Romane rei ludibrio occubuit. Supremum is ducem Bardanium, cognomento Turcum, destinaverat, quinque tunc orientalium thematum agentem praesidem, ac qua pollebat bellica fortitudine ac reliquarum virtutum laude, provida cura gubernantem. Porro Bardanius, ut cui hostium potiri in votis esset, ac cum sibi ipse quotidie imperium somniasset, hunc de quo loquimur Leonem, hominem gravi trucique aspectu 7 atque animo generoso, quique praeterea colloquio blandus videretur moribusque urbanus, suis tum satellitibus ac ministris adlegit, atque hoc priorem, aut certe brevi post, Michaellem Ballum, necnon Thomam Gazura palude oriundum, abjectae omnes sortis homines nullaque hactenus nominis claritate conspicuos, ac qui tum primum militarium ordinum ducibus tribunisque innotuissent.

¶ 2. Hi ergo toti e Bardanio pendebant, inque eum omnes spes suas saecularis claritatis jactabant. Bardanius porro imperii nanciscendi cupiditate flagrans viro cuidam in Philomelio monasticam vitam agenti illicque commoranti ejus quandoque adipiscendi animum aperit, ac confert consilium, rogatque ut supplices ad Deum pro eo preces fundat, quo ejus gressus dirigantur exque voti ratione imperii compos fiat. Ad quem protinus monachus: *Noli, Bardani, ejusmodi aliquid temere aggredi ac praesumere, unde futurum ut substantiam amittas et oculi effodiantur aliaque tibi infausta eveniant. Sed si avid probe inque rem tuam consulenti obaudis, quam cito ab ea animum transfer molitione,*

[P. 4] α'. Πατρις μὲν οὖν τοῦ δηλωθέντος Ἀέοντος Ἀρμενία, γένος δὲ τὸ μὲν ἐξ Ἀσσυρίων, τὸ δὲ καὶ αὐτῶν Ἀρμενίων, οἱ καὶ τοὺς ἰδίους ἐξ ἀνοσίτου γνώμης σφαγῆ ἑμαιοφόνῳ παραδόντες γεννητορας ὑπερορίας κατεδικάσθησαν, κάκεισε δὴ τὸν πένθητα βίον, ἄτε δὴ καὶ φυγάδες, διαθλοῦντες τὸν εἰρημένον θῆρα ἀπέτεκον. Ἄρτι γοῦν εἰς ἐφήβους ὁ Λέων ἐτάττετο, καὶ κώμην Πιδρὰν κατονομαζομένην, ὑπὸ τὸ θέμα τελούσαν τῶν Ἀνατολικῶν, τῆς πατρίδος ἀλλάσσεται. Ἐνθα δὴ καὶ ἀνδρὸς ἡλικίαν δεξάμενος, τοῖς μαχιμωτάτοις καὶ φονικωτάτοις καταριθμούμενος; δόξης εὐμολήσεν ἐπὶ γενναϊότητι. Νικηφόρος; τότε τὰς τῆς βασιλείας Ἰθυεν ἡνίας, ὁ τρέπαιον ἐν Βουλγαρίᾳ γενόμενος, καὶ μονοστράτηγον τὸν Βαρδάνιον, ὃ Τούρκος ἐπικλήν, τῶν πέντε θεμάτων τῶν κατὰ τὴν Ἀνατολὴν τὴν ἐφορείαν καὶ πρόνοιαν διοικούμενον διὰ τε τὴν ἐν πολέμοις τόλμαν καὶ τὰς ἄλλας ἐπανθούσας αὐτῷ [P. 5] ἀρετὰς; ἐξαπίσταλκεν. ὅς ἄτε δὴ τῶν ἐχθρῶν ἀγαπῶν κυριεύειν καὶ τὴν βασιλείαν ἐκάστοτε ὀνειροπολῶν, τοῦτόν τε, περὶ οὗ ὁ λόγος, τὸν Λέοντα καταπληκτικῶν βλέποντα καὶ γενναῖον ἀνάστημα ἔχοντα καὶ ἄλλως ἀστείον ἐν ταῖς ὀμιλίαις δοκοῦντα τοῖς ἑαυτοῦ δορυφόροις; ἐγκαταλέγει καὶ διακόνους, καὶ πρό γε τούτου ἢ μετὰ τοῦτο μικρὸν Μιχαὴλ τε τὸν Τραυλὸν καὶ Θωμᾶν τὸν ἀπὸ λίμνης Γαζουροῦ, ταπεινῶς; πάντα; καὶ ἀξίλους; ὄντας καὶ ἀρετίως εἰς γνώσιν ἀγομένους τοῖς τὰς πολεμικὰς ἐγκαχειρισμένοις ἀρχάς.

C

β'. Ἐκρέμαντο οὖν οὗτοι τοῦ Βαρδανίου, καὶ ἐναυτῷ τὰς κοσμικὰς ἐλπίδας ἐσάλευον. καὶ οὗτος τῆς βασιλείας ὡν ἐραστής ἀνδρὶ τινι μονάζοντι κατὰ τὸν τοῦ Φιλομηλίου χώρον καὶ ἐνδιατωμένῳ τὴν ταύτης ἀνακοινοῦται γνώμην αὐτῷ καὶ ἐπιθυμίαν, καὶ πρὸς θεὸν εὐχὰς ἱκετηρίους παρεκάλει τοῦτον ἀναπέμπειν, τὰ αὐτοῦ διαθήματα κατευθυνούσας καὶ τὴν βασιλείαν ἐπιθραβευούσας αὐτῷ. Ἄλλ' ἤκουσεν αὐθωρῶν, ὡς οὐ δέοι τοιούτων κατατολμῶν πραγμάτων, Βαρδάνιε, δι' ὧν ἀπώλειά τε περιουσίας καὶ ὀμμάτων περικοπή καὶ δυστυχία ἄλλως οὐ καλῶς σοι γενήσεται. ἀλλ' εἰ τι ἔχεις κεισθῆναι σοὶ συμβουλεύοντι, ἀποπήδησον τούτων διὰ βρυχῶν, ἀρχὴν τινα μηδ' ὄλωσ τῶν τοιούτων σου πραγμάτων βάλλω εἰς τοῦτ'. Ἐπληρώθη κατηφέας καὶ

ἀχλὺς ὁ ἀνθρώπος τούτων τῶν λόγων ἀνηκούς. Καὶ ἄτιλος ἐξῆι τοῦ δωματίου πλήρης ἀθυμίας καὶ ὀλίψευς. Ὡς δὲ τοὺς εἰρημένους ἀνδρας, Λέοντά τε καὶ Μιχαὴλ καὶ Θωμᾶν, τὸν ἵππον ἄγοντας ἀναβῆναι τούτῳ ὁ μοναχὸς ἐθεάσατο, τὸν στρατηγὸν ὑποστρέφειν παρεκλεύετο· καὶ ὡς καινῶν τινων καὶ ξένων ἀκούσασθαι προσδοκῶν, θάπτον ἢ λόγος ὑπέστρεφεν. Ἄλλ' ἐκείνον μὲν αὖθις ἐξελιπᾶρει μὴ πρὸς τὰ ἐλπιδόμενα αὐτομολῆσαι δεῖν καὶ τὴν ἀπούσαν κακοπραγίαν τῆς παρουσίας εὐθαιμονίας ἀλλάξασθαι· αὐτοὺς δὲ τούτους προφήτειδι γλώττη διεμαρτύρητο, βεβαιῶν ὡς Ὁ πρῶτος τούτων καὶ δευτερος τῆς σολιποποιημένης βασιλείας γενήσονται ἐγχερατεῖς, ἀλλ' οὐ σὺ, ὁ τρίτος δὲ εὐφρημίας μόνης καὶ ἀναβρῆσεως μετασχὼν οὐδ' ὄλωσ εὐδωθήσεται, ἀλλὰ καὶ κακῶς τὴν ψυχὴν ἀποβρῆξει τὴν ἑαυτοῦ. Τούτους βλασφόμενος τὴν ψυχὴν ποικίλως ἤφιει κατὰ πρόσωπον τὰς χροιάς καὶ αὖθις ἀπῆι τὴν οἶκαδε, ὁμοῦ μὲν βλάσφημά τινα κατὰ τοῦ ἀνδρὸς καὶ ὕβρεις ἀποβρῆπτων, [P. 6] ὁμοῦ δὲ τούτοις τὰς ἐκείνου δι' αὐτοὺς ἐξαγγέλλων προβρῆσεις, καὶ γέλωτα πολὺν καταχέων τῶν εἰρημένων.

γ'. Χαίρειν οὖν εἰπὼν τοῖς ἐκείνου λόγοις, τῇ ἐννεακαιδεκάτῃ τοῦ Ἰουλίου μηνὸς τῆς ια' Ἰνδικτιωνος κατὰ τοῦ βασιλεύοντος Νικηφόρου χεῖρα συναθροίσας πολλήν, καὶ τὰ ὑφ' ἑαυτὸν τέσσαρα θέματα τοῖς ἑαυτοῦ λόγοις ὑπαγαγὼν, τῶν Ἀρμενιακῶν χωρῖς (οὐδὲ γὰρ ὑπέβαν αὐτῷ), τῆς ἐπαναστάσεως ἄρχεται. Ἐμίσει μὲν οὖν τότε τὸν Νικηφόρον τὸ ὑπῆκουσεν τῷ βάρει πιεζόμενον τῶν δημοσίων τελῶν, ὃ γέγονε πως καὶ ἀφορμὴ καὶ αὐτὸν ἐκείνῳ τῆς ἐπαναστάσεως· γέγονε δὲ τι καὶ ἕτερον αἴτιον. Ὡς γὰρ κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ὁ Βαρδάνιος ἠνδραγάθησεν καὶ τῆς γενομένης πολλῆς λαφυραγωγίας δικαίᾳ προνοίᾳ πεποίηκε τὴν διανομήν, κατὰλληλα τοῖς ἀγωνιζομένοις ἐν πολέμῳ ἀλλ' οὐ κατὰ πρόσωπον τὰ ἄθλα προθεῖς, ἔδοξε καὶ βασιλείας τούτοις ἄξιος μεταλαχεῖν. Ὅθεν ἀναβρῆθεις δημοσίᾳ φωνῇ βασιλεύς, καὶ πολλῶν ἄλλων ἀπολαύσεων τε καὶ γερῶν ἐκ τοῦ δήμου καταξίωθεις, ὡς καὶ ναὸν ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ ἀνεγείραι τε καὶ κατασκευάσαι, τὴν ἐπὶ Νικομήδειαν φέρουσαν ἦει ὁδόν. Ἄλλ' ἀποχρῶσαν καὶ ἐφάμιλλον ὁ βασιλεύων Νικηφόρος δύναμιν ἐκστρατεύσας, καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος δύσελπιν ποιήσας αὐτὸν τῷ πλήθει τῶν ἀντιπαραταττομένων, ἔπεισεν αὐτὸν συγγνώμην φθάσαντα ἐξαιτήσασθαι. Ἄρτι μὲν γὰρ Λέων, ἄρτι δὲ καὶ Μιχαὴλ ἀποβρῆντες πρὸς βασιλέα, ἄθλον ὁ μὲν τὴν φοιδερᾶτων καὶ βασιλικῶν οἶκον τοῦ Ζήνωνος καὶ τὸν Δαγισθέα, ὁ δὲ τὴν τῆς κόρτης κόμητος ἀρχὴν καὶ τὸν τοῦ Καριανοῦ οἶκον ἀπενεγκάμενοι, οὐκ ἀγαθὰ φρονεῖν αὐτὸν περὶ ἑαυτοῦ πεποίηκασιν. Ὅθεν αὐτῷ τε καὶ τῷ λαῷ συγγνώμην αἰτούμενος ἐκ βασιλέως μέχρι τῶν Μαλαγίνων ὑπέστρεφεν· κάκει τοὺς τῆς ἀπαθείας λόγους δεξάμενος καὶ τὸ χρυσοῦν σταυρίδιον, δ' ἰ' παρὰ τοῦ Νικηφόρου φορούμενον αὐτῷ

cujus res se ita habeant. Quo audito moestitia quaedam ac caligo hominem inaccessit, tristisque et afflictio animo e tugurio pedem refert. Tum monachus, quos dicebam viros, Leonem scilicet et Michaelem et Thomam, equum adducentes, quem conscenderet, videns, ducem redire jubet. Is vero nova quaedam et inaudita se auditorum sperans dicto citius reversus est. Tum ille iterum Bardanium rogare ac obtestari, ne ipse sponte ad parata mala procurrat, neve absens infortunium cum praesenti rerum secundarum statu commutare quaerat. His autem ipsis futurorum praescia lingua contestatus est certoque affirmavit fore ut primus alterque imperii, quod sic ille depriceret, compotes fierent. ipse illo nunquam potiretur. Tertio, cum fausta omnia publicamque acclamationem consecutus esset, nihil ex voto ac prospere cessurus, sed fore ut et animam male abrumperet. His mente perculsus Bardanius, ac vultus colorem identidem mutans, rursus domum abit, simul maledicta quaedam verbaque atrocia in monachum jactans, illiusque sic in eos fausta vaticinia narrans, multoque risu hominis dicta excipiens.

3. Ejus itaque sermonibus valere jussis, ad decimam nonam Julii mensis, indictione undecima, ingenti adversus Nicephorum imperatorem coacto exercitu, eque subjectis thematibus verborum lenocinio quatuor in sententiam pertractis, Armeniis duntaxat in fide perstantibus (haec enim ut Bardanio morem gerent induci potuerant), rebellionem orditur. Erat vero Nicephorus tum subditis exosus, quod publicorum vectigalium gravi onere eos opprimeret. Hinc novandarum rerum ausa quaedam et occasio fuit; sed et alia quaedam huic causa accessit. Nam cum Bardanius adversus Agarenos rem feliciter gessisset, praedamque, qua potitus erat, maximam aequissime inter milites divisisset, nulla personarum ratione, sed pro merito eorum qui pugnaverant largitus praemia, tantam exercitus omnis iniit gratiam, ut et dignum putaverint qui imperio potiretur. Hincque adeo publice imperator proclamatus, pluresque alios honores ac praemia populi in eum studiis consecutus, ut et templum ejus nomine exererint, Nicomediam versus iter contendit. Verum cum Nicephorus imperator idoneum nec ullatenus imparum exercitum in eum eduxisset, et militum multitudine perculsum de eventu belli desperare coegisset, persuasit illi ut prior veniam peteret. Jam enim Leo atque etiam Michael cum ad imperatorem defecissent, ab eoque donati essent, alter foederatorum praefectura regiaque Zenonis domo et Dagistea, alter aulae comitis dignitate ac Cariani aedibus, fecerant ut suis ille rebus distuleret. Quapropter tum sibi ipse tum copiis veniam ab imperatore precatus ad Malaginas usque iter reflexit, quo loco securitatis fidem accepit, parva quoque

VARIE LECTIONES.

ἰ' τὸ vulgo.

cruce aurea, Nicephoro gestari solita, certo datae fidei pignore ad eum missa. Tum ad Heraclii monasterium noctu aufugit, uno Thoma periculi socio; eumque capitis ornatum vellet auferre, non acquievit monasterii præsens. Tum ille ense, quo præcinctus erat, comam amputans, vilique indutus toga, versus Proten insulam iter arripit, quo loco prædium pulchre excultum olim possidebat; in quo et extorrem agere imperator mandaverat. **IO** Illuc itaque trajiciens, solitisque precibus initiatus ac monachorum divinum habitum consecutus, mutato nomine Sabbas appellatur, pro sanctioris ab eo arrepti instituti ratione plura ac magna certamina desudans. Haud longum tempus fluxerat, cum Lycaonum quidam impetu in eum factio atque eo oculis orbato, sciente ac volente, qui tum rerum potiebatur, Nicephoro, in divinum magnumque Dei templum confugiunt. Inque eum modum Philomeli quoque monachi vaticinatio exitum habuit. Cæterum ille, velut a quibus beneficio affectus esset, laustis votis homines prosecutus austerioris vitæ disciplinam colebat, vino, piscibus, oleo penitus abstinens, nudo semper capite ac pedibus, vel cum acrior hiems desaviret. Ad hæc una tunica corpus contegebat, æstate quidem pelliceam induens, hieme vero cilicinam. Non triticeo pane vitam sustentabat, sed sibi ipse bordeaceos subcinericiis panes faciebat. Hanc itaque severioris vitæ regulam consecutus duravit donec Leo imperio potitus est. Quin et Dominicam conjugem cum filia liberisque domi detondendos curavit, Athanasiam appellans, cunctasque opes in pauperum eleemosynas erogans. Atque hæc quidem ac ejusmodi Bardanii res.

4. Porro Leo clarus habebatur ac superbia ferebatur, ex humili atque obscuro conspicuus atque illustris, pro fœderatorum præfectura, quam gerebat. Sed nec ingratos mores exuerat, talem se exhibens adversus **II** eum qui beneficio affecerat. Cæterum clarebat, aliaque aliis nectens prælia strenue adversus Ismaelitas ac secundo Marte pugnabat, quippe qui et sua ipse indole et exercitatione in eam rem multa virtute pollebat. Quandoque vero ab eo qui tum rerum potiebatur (Nicephorus is erat), quam in copias militares erogaret, pecuniarum vi eredita, nihili pendens imperialia jussa ne rem quidem exsequeretur, sed in Euchaitarum ignobili oppido tempus voluptate ac ignavia terens, constituta exercitui stipendia præbere differebat; nec ullam omnino curam ac diligentiam adhibens tum pecuniæ publicæ, tum suo ipsius tutando corpori, ac nec provincialibus conservandis, cum Agarenæ excursions facerent Romanamque ditionem diriperent, solus ipse ac nemo alius confertam prædium citra omnem laborem eis tradebat, non quidem suis ipse fortunis ac periculo (quippe qui celeri fuga salutem consuebat), sed militaribus

A ἀπίσταλτο πρὸς ἀσφάλειάν τε καὶ πίστωσιν, πρὸς τὴν τοῦ Ἡρακλείου μονὴν νύκτωρ, τὸν Θωμᾶν μόνον συγκινδυνεύοντα ἔχων, ἀπέφυγεν, τὸν τῆς κεφαλῆς κόσμον ἀφαιρῆσαι σπουδάζων. Καὶ ὁ μὲν τῆς μονῆς προσεστὼς τοῦτο δρᾶσαι τοῦτον οὐ συνεχώρει· αὐτὸς δὲ τῇ ἢ περιεζώνοντο σπάθῃ τὸν πλόκαμον αὐτοῦ ἀφελὼν, καὶ πενιχρὰν ἐσθήτην ἀμφιασάμενος, εἰχeto τῆς πρὸς τὴν Πρώτην νῆσον πορείας, ἐνθα δὴ τοῦτω κτήμα καλῶς πεπονημένον ἐνῆν, καὶ ὁ βασιλεὺς ἐκεῖ μένειν περιωρισμένον ἐπέτρεψεν. [P. 7] Ἐκεῖσε γοῦν περαιωθεὶς, καὶ τὰς συνήθεις εὐχὰς καὶ τῶν μοναχῶν θεῖον σχῆμα δεξάμενος, μετωνομάσθη Σάββας, ἀγῶνας ἀσκητικὸς πολλοὺς ἐνδεικνύμενος. Οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ τινες τῶν ἐκ τῆς Λυκαονίας αὐτῷ ἐπιθέμενοι καὶ ποιήσαντες ἔρημον τῶν ὀφθαλμῶν, γνῶσι καὶ εἰδήσει τοῦ βασιλεύοντος, τῷ τοῦ θεοῦ προσφεύγουσι θεῖον καὶ μεγάλῳ κατῷ· καὶ τέλος εἶχεν καὶ ἡ πρόβρῃσις τοῦ τῷ ¹² Φιλομήλιον ἐνδαιτυμένῳ μονάζοντος. Ἄλλ' ἐκεῖνος μὲν ὡς εὐεργέταις αὐτοῖς ἐπευξάμενος τῆς σκληροτέρας εἰχeto ἀγωγῆς, οἴνου τε καὶ ἰχθύων καὶ ἐλαίου ὀλοσχερῶς; ἀπεχόμενος, γυμνήν τε ἀεὶ φέρων τὴν κεφαλὴν καὶ τοὺς ἑαυτοῦ πόδας, κἂν εἴ τις σφοδρότερος ἐγγόνει χειμῶν. Ἐτι δὲ μονοχίτων διετελεῖ, τῷ θέρει μὲν δερμάτινον χιτῶνα ἀμφιεννύμενος, τῷ χειμῶνι δὲ τρίχινον περιβαλλόμενος. Ἐξῆ δὲ οὐ σιτίνῃ, κριθῆς δὲ ἀλεύριῳ ἐγκρυφίαν ποίω. Καὶ οὕτω παρέπεμπε τὸν ἑαυτοῦ βίον, διαρκέσας ἕως ὁ Λέων τῆς βασιλείας ἐγένετο ἐγκρατής. Ἀποκαρῆναι δὲ καὶ τὴν ἑαυτοῦ σύμβιον Δομνίκα, ἅμα θυγατρὶ καὶ τοῖς ἑαυτοῦ παισὶν ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἐποίησεν, μετωνομάσας αὐτὴν Ἀθανασίαν, ἅπαντα δηλαδὴ τὸν πλοῦτον διανείμας πτωχοῖς. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸν Βαρδάνιον οὕτω τε καὶ τοιαῦτα.

D Ὁ δὲ Λέων εἰχeto τῆς δόξης καὶ ἐγαυρία ἐκ ταπεινοῦ καὶ ἀδόξου περιθλεπτος ὄραθεις κατὰ τὴν τῶν φοιδεράτων ἀρχήν. Ἄλλ' οὐδὲ τῆς ἀχαριστίας ἀπέχιστο, τοιοῦτος περὶ τὸν εὐεργέτην φανείς. Πλὴν εἰχeto, καὶ μάχαις μάχας ἐπισυνάπτων κατὰ τῶν Ἰσμαηλιτῶν ἠνδραγαθίζετο, ἅτε μεγάλῃ ἐν τῷ τοιοῦτῳ μέρει καὶ φύσει καὶ τριβῇ προσφερόμενος δύναμιν. Καὶ ποτε στρατιωτικῶν χρημάτων διανομὴν πᾶρά τοῦ τῷ σκήπτρῳ διέποντος Νικηφόρου ἐγγειρισθεὶς, ἐπεὶ οὐδὲν ἔμελεν αὐτῷ τῶν βασιλικῶν ἐντολῶν, οὐδ' ἐξεπέρανε τι, ἀλλ' ἐν πολίχνῃ Εὐχαιτῶν τὸν καιρὸν βραστάνην καὶ ἀμελεῖα κατατρίβων ἀνεβάλλετο τὰ νενομισμένα τῷ στρατῷ παραστῆναι· καὶ φυλακῆς οὐδεμίαν πρόνοιαν ἔχων, οὔτε μὴν τῶν κοινῶν χρημάτων, οὐδὲ καὶ τοῦ ἑαυτοῦ σώματος, οὐδ' αὐτῶν τῶν ὑπὸ χεῖρα, τῶν Ἀγαρηνῶν ἐκδραμόντων καὶ τὰ Ῥωμαίων ληϊζομένων τὴν λείαν αὐτοῖς οὕτος, ἀλλ' οὐκ ἄλλος τις, ἀπεπλήρου ἀταλαιπώρως, ἀλλὰ δι' αὐτοῦ μὲν οὐ (ὀξεῖα γὰρ φυγὴ τὴν σωτηρίαν ἐπραγματεύσατο), τὰ στρατιωτικὰ δὲ προδοῦς καὶ μόνον οὐχὶ χερσὶ πολεμίους ἐμβάλων χρήματα. [P. 8] Οὐ δὲ ἔνεκα δίκας, εἰ καὶ μὴ τὰς ἀξίας, τῷ καταπιστεύσαντι δοῦς Νικηφόρῳ, πληγαῖς τε ταῖς κατὰ νότον

VARIÆ LECTIONES.

¹² τοῦ κατὰ τὸ?

ὑπήχθη καὶ στέρνων καὶ φυγῇ ἀπὸ τῆς ζημίας ἀπέτισεν. Ἄλλὰ τοῦ Νικηφόρου κατὰ Σκυθῶν ἐκστρατεύσαντος καὶ τραυματιούκατὰ τὴν παρεμβολὴν τοῦ πολέμου πεσόντος μηνὶ Ἰουλίῳ εἰκάδι ἕκτη τῆς τετάρτης Ἰνδικτιῶνος, καὶ τοῦ υἱοῦ Σταυρακίου κατὰ τὸν πόλεμον καιρίαν τρωθέντος ὡς δύο μὲν μόνους μῆνας καὶ ἡμέρας ἐπιζησαι ὀκτώ, συμβασιλεύσαντος δὲ πρότερον τῷ πατρὶ ἕτη ὀκτώ μῆνας ἑπτὰ, καὶ Μιχαὴλ τοῦ κουροπαλάτου μετὰ τὴν τοῦ Σταυρακίου κατὰ τὴν δευτέραν τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς ἀποβίωσιν, γαμβροῦ μὲν Νικηφόρου τελοῦντος, ἐκ γενεᾶς δὲ κατεγγόμενου τοῦ Ῥαγγαβῆ καὶ κατὰ τὴν θέσιν τῶν Μαγγάνων σκηνοῦντος, τὴν τῆς βασιλείας δεξαμένου ἀρχὴν κατὰ τὸν Ὀκτώβριον μῆνα τῆς πέμπτης Ἰνδικτιῶνος, ἀπολύεται ὁ Λέων τῆς ὑπεροβρίας κατὰ τὸ ἐπικρατήσαν ἔθος τῆς χρηστότητος ἔνεκεν τοῖς Ῥωμαίων βασιλεῦσι, καὶ τῆς φυγῆς καταγεται, καὶ τοῖς αὐτοῦ τούτου δὴ τοῦ Μιχαὴλ βαβδούχοις τοῖς κατὰ τὰ ἀνάκτορα συντάττεται ἐφεδρεύουσι, καὶ πατρικίων τιμᾶται μετ' οὐ πολὺ τιμῆ, καὶ στρατηγὸς Ἀνατολικῶν ἀναδείκνυται, ἡνίκα καὶ τὴν παλαιὰν φίλιν τοῦ σὺν αὐτῷ τραφέντος ἀνδρὸς Μιχαὴλ ἀνανεῶν, ὃν κόμητα τῆς κόρτης ἢ ἐκ τοῦ Βαρδανίου μετὰ ταξίς προετίμησεν, καὶ τῶν ἀπορρήτων μύστην λαμβάνων, τῶν ἔνδον τε εἶχεν πιστότατον καὶ τῶν ἐκτὸς πρακτικώτατον.

ε'. Ἄλλ' ἐμελλεν αὐθις ἀχαριστίας ἀλῶναι γραφῆ, ὡμότητι συντραφεὶς καὶ ἀγριότητι ἐκτραφεὶς ¹², καὶ τοῖς δευτέροις τὰ πρῶτα καλύψαι ὁ ἀλιτήριος. Ὅθεν ἄρτι Κρούμνου τοῦ τῶν Βουλγάρων ἡγεμόνος συμβάσεις καὶ φιλίας ὑποκρινάμενου καὶ σπονδὰς ζητοῦντος εἰρηνικὰς, εἰ μόνον τὰ κατ' ἔτος διδόμενα εἰς τάξιν, οἶμαι, δοθῶσιν φόρου αὐτῷ, ὡς τοῖς πρότερον ἔδοξε, καὶ προστιθέντος ὡς καὶ τοὺς πρόσφυγας Βουλγάρων, πρὸς δὲ καὶ Ῥωμαίων εἰς τοῦπίσω ἐκδίδοσθαι τῷ ἑαυτῶν ἔθνει, ἄτοπον ἐφάνη τὸ τῶν προσφύγων τοῖς τῆς συγκλήτου βουλῆς, εἰ καὶ ὁ βασιλεύων Μιχαὴλ ὄλωσ' ¹⁴ ἐγένετο τῆς δόξης τοῦ ἀρχόντος τῷ γε δὴ τῆς εἰρήνης βούλεσθαι μὴ ἀποτυχεῖν. Ἄλλ' ἐκράτησεν ἢ βουλή, θεόκτιστον μάγιστρον ἐπικυροῦντα καὶ συντιθέμενον ἔχουσα τῇ δόξῃ, καὶ διελύθησαν πάλιν εἰς ἔργα πολέμου, τοὺς λόγους καταλιπόντες γυμνοῦς. Καὶ τοῦτ' εἰκότως ἐφάνη καλόν. [P. 9] πῶς γὰρ ἂν τις φιλόανθρωπος δόξῃ καὶ συμπαθῆς τὸν γε διὰ τινὰ σφαλέντα δὴ περιπέσειαν καὶ τὴν ἑαυτοῦ μὲν ἀρνησάμενον ἐνεγκάμενην, ἥς οὐδὲν γλύκιον, ὡς φασί, πρὸς δὲ καὶ γαμειτῆν τε καὶ ἔγγονα, ὡς εἰς ἀσυλον καταφυγόντα βιωμὴν τῇ τῶν Ῥωμαίων πολιτείᾳ, τοῦτον ἐκδίδοσθαι ὡμότητι Σκυθῶν, θηρίων διεννηοχότων οὐδέν; οἷς γὰρ τὸ φοβερὸν καὶ ἀγριὸν ὀρωσὶν αὐτῶν τοὺς πολλοὺς μὴ ὑποφέροντας καὶ διὰ τοῦτο ἀποτρέποντας πρὸς τὸ ἡμερον καὶ πρᾶον ἡμῶν συκῶς, ἅτε δὴ, μὴ κατὰ μικρὸν λάθωσιν ἑαυτοὺς πρὸς ἡμᾶς ἐκκενώσαντες, δεδιότες οἱ σφῶν ἀρχηγοὶ τὸν πολὺν περὶ τούτων λόγον πολλάκις καὶ μέχρις ἡμῶν χεινί-

A pecuniis proditis et quasi in manus hostium con-
 ctitis. Quamobrem etiam eidem Nicephoro, a quo
 pecunias consignatas acceperat, poenas dedit, etsi
 leviores quam delicti ratio exposcebat, nempe dor-
 sum renesque verberibus affectus, perpetuoque ex-
 silio multatus. Ceterum cum Nicephorus adversus
 Seythas movens accepto in acie vulnere fatis con-
 cessisset Julii mensis vigesima sexta, indictione
 quarta, Stauraciusque ejus filius ipse quoque lethali
 In praelio affectus vulnere non plures duobus men-
 ses diesque octo patri superstes exstitisset, Michael
 12 vero Curopalata post Stauracium secunda Octo-
 bris vita functum (erat is gener Nicephori, Ran-
 gabæ ortus prosapia, ad armamentarii ædes mo-
 rans) imperii sceptrā adeptus esset mense Octobri,
 B indictione quinta, Leo exsilio solvitur, Romanorum
 principum, cum primum inaugurantur, solemnī
 clementia; atque a fuga revocatus ipsius Michaelis
 palatinis lictoribus accensetur. Nec longa mora,
 patricii dignitate augetur duxque Orientalium crea-
 tur, quando et Michael veterem viri, quæcum fue-
 rat educatus, amicitiam renovans, quem aulæ co-
 mitem relicta Bardanii factio ante provexerat,
 arcanorumque conscium assumens, rerum dome-
 sticarum fidissimum testem eorumque quæ foris
 agenda essent efficacissimum ministrum adhi-
 buit.

5. Rursus tamen ingrati animi labem sibi asper-
 surus erat homo crudeli ingenio agrestique indole
 educatus, ac qui priora sua, mortalium scelestissī-
 mus, sequentibus esset obscuraturus. Unde cum
 jam Bulgarorum dux Crumnus concordiam et pacis
 fœdera amicitiasque ambire se simularet ac ani-
 mum pacis cupidum præferret, dummodo annua,
 quæ pendi solita erant pro eo ac majoribus visum
 erat, Romani tributa præstarent, ea demum adjecta
 conditione, ut et Bulgarorum vicissimque Romano-
 rum impofterum transfugæ suæ quique genti red-
 derentur, transfugarum 13 caput illud absurdum
 senatui visum est, quanquam Michael imperator
 totus in principis Bulgarorum sententiam ibat,
 quod inuendæ pacis occasionem illam sibi volebat
 aufugere. Obtinuit tamen senatus sententia, quam
 Theoctistus magister sequeretur ac cui vim ac
 D pondus auctoritate sua adjiceret. Iterum ergo reli-
 ctis colloquiis ad belli aleam revocatum negotium;
 idque magis decere merito judicatum est. Quomodo
 enim non omnem humanitatis sensum exuisse ar-
 bitrandus est, qui hominem casu aliquo aut vicis-
 situdine in errorem prolapsum, patriaque, qua nihil
 dulcius esse aiunt, contempta, ad hæc uxore et
 liberis, ceu ad aras inviolabiles, ad Romanæ ditioris
 loca confugientem, Scythicæ gentis immanitati;
 cujus a feris nihil indoles differat, dedendos puta-
 verit? cum enim terribiles trucesque ac feri sint,
 multos suorum id non ferentes ad lenitatem et
 mansuetudinem nostram sæpenumero transire ani-

VARIÆ LECTIONES.

¹² ἐκτραφεὶς] ἢ ἐντραφεὶς? ¹⁴ ὄλωσ' ?

madvertunt. Ne igitur universa ipsorum gens in A nostram paulatim sese effundat, veriti eorum principes sæpius et ad nostram usque ætatem multos de hac re sermones moverunt. In vanam tamen, quod communi fertur adagio, cecinerunt, viros nacti firmi propositi, et qui a sententiã non facile dimoverentur.

6. Brevi itaque cessatum mora, ambæque mox gentes ad arma concurrere. In his Michael legatum suam reverti jubet, exque Oriente cum copiis quam cito transmittere : enimvero quo se adjutore usurum expectabat bellique socio, implacabilem hostem offendit. Cum enim ex verborum illa jactantia ac Romanis intentatis minis, quibus se Crumnus hominum stragem facturum, agros vastaturum, arbores excisurum, domos succensurum, omninoque torrentis more, violento in nos impetu, irruptionem se facturum affirmabat ac omnes sub jugum missurum, animatus imperator suscepta jam expeditione, modum omnem excedentes Barbari minas compressisset, vixque non suls se finibus continere, nec inde prorumpere agrosque Romanos vastare coegisset; sæpiusque provocante Michael, instructa in eum acie, pugnæ is alcã compressa audacia detrectasset, quin imo viros suas agnosceret, nec adversus imperatorem manum conserere auderet; sufficere Michaeli videbatur, quod barbaricam illam ferociam ac temeritatem suis velut terminis sine pugna, cujus incertus exitus est, conclusisset. « Quando enim, aiebat, quibus freti copiis sumus ad pugnam committendam excire non possimus, sed eam detrectare suisque se finibus continere cogamus, quid etiam necesse ut ad experiendum Martem cogamus? » Cum itaque sensim pedem referre paulatimque Romanum solum repeteret Michael cogitaret, visa res indigna Leoni, nec ex imperatoris Romani majestate, terga hostibus vertere. Hoc enim Leo optimum illud imperatoris consilium dicebat, quod nimirum non recte ac sincere sentiret, sed putri dolique pleno consilio, unum hoc moliretur, ut in se rerum summam transferret. Sane, aiebat, imperator, *moverda nobis in 15 eos signa sunt; videbisque me palam hodie robur ac vires in hostes exerere, tuoque ad fiduciam nutu precibusque fretum, in primis ordinibus strenue dimicantem, præclare victorem fore.* His Michael verbis a sua in diversum actus sententiã pugnam conseri jussit. Moxque prima ipsa congressione Leo terga vertens fugam capessit, quippe tyrannidem continue medians, etsi hæcænis ejus hoc consilium tum Michaeli, tum hostes latuerat. Quod enim nihil hæcænis istiusmodi contigerat, qualia prælii vis afferre solet, nullumque belli facinus utraque acies gesserat, sed primus ipse conflictus vertebatur, vixque dum cœpisse conflictum partes advertabant, tum ipsis Bulgaris tum reliquis omnibus res dolus videbatur, qualis hostium esse solet: nempe a sua illas distrahentem acie, conversa demum in eos ex fuga fronte, velle irruere, ubi autem ambæ acies nihil

κασιν. Ἀλλὰ κενὴν, τὸ δὴ λεγόμενον κατὰ τὴν παρ-
οίμειαν, ἐφῆλαν, ἀνθρώποις ἐντυχόντες στεβροῖς.

ς'. Τοιγαροῦν μικρὸν διαλιπόντες κατ' ἀλλήλων
ὀκλιζονται. Καὶ Μιχαὴλ τὸν ἑαυτοῦ ὑποστράτηγον
Λέοντα ἐπανάγειν καὶ διαπαραιουῖσθαι ἐκ τῆς Ἀνα-
τολῆς θάπτον ἤξλου μετὰ καὶ τῶν δυνάμεων· καὶ
βοηθῶ μέλλων χρῆσθαι αὐτῷ ἐχθρὸν κατέλαβεν
ἀσπονδον. Ὡς γὰρ ἐκ τῶν μεγαλαύχων βημάτων καὶ
ἀπειλῶν ὧν κατὰ Ῥωμαίων ὁ Κρούμνος ἀπέπεμπε,
φθόρους σωμάτων ἐπαπειλῶν καὶ γῆς ὄφρωσι καὶ
δένδρων ἐκτομῆς καὶ οἰκημάτων πυρπόλησιν, καὶ
ὄλως καθ' ἡμῶν οἶα τις χαιμάβρους ποταμὸς φερό-
μενος πάντας ὑφ' ἑαυτὸν ποιῆσαι διεθεθεῖται, ἔρι
δὴ τοῦ βασιλέως ἐκστρατεύσαντος καὶ συστειλαντος
τὰς ὑπερορίους ἐκείνας ἀπειλὰς, καὶ μόνον οὐ τοῖς
οἰκείοις ὄροις ἐμμένειν καταναγκάζοντος, ἀλλ' οὐκ
ἐκπηδῶν καὶ τὴν ἡμετέραν λήϊζεσθαι, καὶ πολλὰς
ἐκ παρατάξεως προσκαλουμένου μὲν τοῦ Μιχαὴλ,
ἐκείνου δὲ μὴ ἀπαυθαδιαζομένου, ἀλλὰ τὴν οἰκείαν
ἐπιγινώσκοντος ἀσθένειαν καὶ μὴ πρὸς βασιλεῖα
χεῖρα ἀντάραι κατατολμῶντος, ἐδόκει μὲν τῷ Μιχαὴλ
ἀρκεῖσθαι τὸ προπετὲς ἐκείνου καὶ ἀθάλας ἐν τοῖς
ὑπ' αὐτοῦ κατακλίσαντα, μὴ καὶ μάχην ἐπισυν-
άψαι, ὡς ἀδήλου ὄντος τοῦ μέλλοντος· Ἐπει γὰρ,
εἰλεγεν, ἐκ παρατάξεως ἡμῶν οὐκ εἰς πόλεμον οἶοί
τέ ἐσμεν ἐκκαλέσασθαι, ἀλλὰ φυγομαχεῖν καὶ ἐφ'
ἑαυτοῦ μένειν ἀναγκάζομεν, τί καὶ δράσαιμεν
βιαζόμενοι; Διὰ τοῦτο οὖν καλινδρομεῖν ἡρέμα πως
καὶ κατὰ μικρὸν πρὸς τὴν οἰκείαν βασιλείαν βουλο-
μένου, ἀπρεπὲς ἐφάνη τῷ Λέοντι καὶ οὐ κατὰ βα-
σιλεία Ῥωμαίων νῦτα διδόναι τοῖς ἐχθροῖς, οὕτω κα-
λοῦντι ἐκείνην τὴν καλλίστην βουλήν [P. 10] τῷ μὴ
ὀρθὰ μὴδ' ὀγιδ φρονεῖν, σεσαθρωμένα δὲ καὶ ὄλεια,
καὶ ὄλην ὑφ' ἑαυτὸν ποιῆσαι τὴν τῶν Ῥωμαίων με-
λετώντι ἡγεμονίαν. Ἀλλ' ἐτητέον ἐφη, πρὸς αὐτούς,
ὦ βασιλεῦ, καὶ ὄψει με σήμερον τὸ κράτος καθαρῶς
ἀναδοῦμενον κατὰ τῶν ἐχθρῶν καὶ νικηφόρον δει-
κνυμενον, τῇ σῇ καταθάρβουντα καὶ προπολε-
μοῦντα κειοῖσθαι τε καὶ εὐχῇ. Τούτοις ὁ Μιχαὴλ
τοῖς λόγοις ἐκτραπέας τε καὶ παρασαλευθεὶς συβῆξαι
κατεκελεύσατο τὸν πόλεμον. Ὡς δὲ μόνον ἐγένετο
συμβολή, νῦτα δούς ὁ Λέων τὴν φυγαδεῖαν ἡσπά-
σατο, τὴν βασιλείαν αἰε πως ἐπιζητῶν. Καὶ τοῦτο
τίω; ἀδήλον ἦν αὐτῷ τε τῷ Μιχαὴλ καὶ τοῖς ὑπεν-
αντίοις· μήπω γὰρ τινος γεγονότος, οἶα φιλεῖ κατὰ
πόλεμον, μηδετέρω ἀνδραγαθήματος, ἀλλ' ἐτι κατ'
ἀρχῆς οὐσης τῆς μάχης καὶ μικροῦ ὅτι καὶ συνεβῆξαι
γῆσαν ἐγνώστω, αὐτοῖς τε τοῖς Βουλγάροις καὶ
πᾶσιν ἐφάνη τρόπος εἶναι τὸ πρᾶγμα, ὡς μέλλουσι
αὐτούς διασπῆν καὶ αὐθις ἐξ ὑποστροφῆς καταπολε-
μεῖν. Ὡς δὲ ἀμφοτέροι οὐ κατὰ τρόπον ἀλλ' ἀληθῆ
δὴ ἐγνώσαν εἶναι τὴν φυγὴν, τότε προσπεσόντες οἱ
μὲν ἐναντίοι φόνον πολὺν ἐνεργάζοντο τῶν ἑσπέρων
των νεανικῶς, ὁ δὲ Μιχαὴλ ἑαυτὸν σώζειν ἰλλ' οὐκ

VARIÆ LECTIONES.

¹⁵ τὴν om. P. ¹⁶ βασιλῆως P: cf p. 109 d. ¹⁷ αὐτῷ? ¹⁸ ἑαυτὴν vulgo.

ἀντιπέπειται μετ' ἄλιγων ὧν διεπείραζε. Καὶ οὕτω μὲν ταύτην γενέσθαι τὴν μάχην τινὲς ἡμῖν ἐγγράφως παραδεδώκασιν· εἰσι δ' οἱ καὶ τὰς δυνάμεις μᾶλλον τῷ Λέοντι διδάσαι διασώσαι καὶ καρτερώς ἀγωνίσασθαι, τῶν βασιλικῶν ταγμάτων ἰθιλοκακησάντων καὶ τὴν οἰκίαν προδεδωκότων παράταξιν, ἀλλ' οὗ τοῦ κατὰ τὸν Λέοντα μέρους. Πλὴν καθυπερτερεῖ μὲν τὰ Βουλγάρων δυσελπίστως, τὰ δὲ τῶν Ῥωμαίων ἤττη συνεχόμενα βαρεῖα καὶ φοβερά τὸν βασιλέα ἐπεμπον ἀγωνιῶντα περὶ ψυχῆς. Ἄλλ' ἐκεῖνος μὲν πρὸς τὰς βασιλείους αὐτὰς παρεπέμπετο, τὸν Λέοντα οἶόν τινα πρόβολον καταλιπόντα ἐξωθεν ἐφεδρεύειν τοῦ μὴ τινα γενέσθαι λαφυραγωγίαν πλείονα παρὰ ἰσῶν ἐχθρῶν. Ὁ δὲ καιρῷ λαθόμενος ἐπιτηδείου τὸν στρατιώτην ὄχλον ἠρέθιζε τε καὶ βλάσφημά τινα ῥιπτεῖν κατὰ τοῦ βασιλέως ἠνάγκαζε, καὶ μὴ ἂν ἔλαρον, ἐκεῖνο δὲ τὸ μῦθον, ἠγείσθαι *λεόντων* καλὸν εἰπεν εἶναι, τὴν φωνὴν *ἰσπασόμενον* τῶν καὶ πρὸς τοὺς κόλπους φωνήντα τῆς γυναικός, τὸν αὐτοῦ ἡμῶς καταλιπόντα *λαὸν παρανάτωμα* τῶν ἐχθρῶν. Οὕτω πέρασ πρὸς τοὺς [P. 11] κοινωνοὺς τῶν λόγων ὁ λόγος ἐλάμβανε, καὶ εἰς ἔργον ἦν τοῦτον ἀπεκχάντα ἰδεῖν, τῇ τῶν κολάκων κατασπαρέντα στωμυλλίᾳ καὶ συνδρομῇ. Καὶ τέλος ἀνάβρησις αὐθωρῶν, καὶ τιν αὐτὸν εἶχε τὸ βραχύτατον μόριον τῆς ἡμέρας ἰδιώτην ἅμα καὶ αὐτοκράτορα.

ille ejusdem fere tenoris sermones habuerat. Postremo actutum secuta acclamatio, ejusdemque diei pars mollicissima eundem privatam simul et imperatorem aspexit.

ζ'. Ἄρτι γοῦν ἀνηγορεύετο παρὰ τοῦ στρατοῦ, καὶ φέροι τοῦτον καὶ δέη ὑφείρπον, εἴτε σκητὴν ὄντως ὑποκρινόμενον, ἢ ἀπολογίαν σχολῆ εἰς ὕστερον, εἴτε καὶ ἀληθεῖς τὰ ταῖς τηλικαύταις πράξεσιν ἀκολουθούντα ἀντίπαλα διαλογιζόμενον, ἐπεὶ καὶ τοῖς ἀρκάσαι τὰ ἀλλότρια προθυμουμένους μαλακώτεροι πρὸς τὰ δεινὰ τόλμαι φιλοῦσι γίνεσθαι, καὶ τὸ μέγιστον, ὅπως τῶν βασιλείων μετέσχη αὐλῶν, θυραυλῶν τε καὶ πόρρω που ἀλιζόμενος. Ἄλλ' ἐμέλλε πάντως καὶ αὐτὸς ἐνσκηνώσαι τοῖς βασιλείοις, καὶ διὰ τοῦτο κτεῦμα πονηρότατον διεγείραν Μιχαὴλ τὸν Τραυλὸν καιρίαν οἱ καθικέσθαι διηπειλεῖ, εἰ μὴ τὴν ἀνάβρησιν ἀσμένως προσδέξοιτο· ὡς αὐτῷ γε πάντων μελήσειν τῶν νομιζομένων δυσχερῶν, καὶ αὐτῆς γε τούτης τῆς πρὸς τὴν βασιλεία ἀφίξεως. Ὁ δὲ καὶ γέγονεν.

η'. Ὡς δὲ τις ἀνὴρ (Ἰωάννης οὗτος ὁ κατὰ τὸν Ἐξαβούλιον) τὴν τῶν τειχῶν ἐπιμέλειαν καὶ πρόνοιαν ποιούμενος ἤσθετο τὸν Λέοντα τοῦτον καταλειμμένον πρὸς φυλακὴν ἅμα τῇ τοῦ βασιλέως εἰσόδῳ (δεινὸς δὲ ἄρα ἀνδρὸς φύσιν στοχάσασθαι πόρρωθεν), οὐκ ἐν καλῷ τὴν ἐκεῖνου ἐφησε γενέσθαι προστασίαν τῶν στρατευμάτων· ὅθεν σύμβουλος γίνεσθαι τῷ βασιλεῖ διανοήσασθαι τι καὶ τὸν ἀνδρα μεταστῆσαι καλῶς. Πλὴν εἶπε τὸν τίως τῷ κωδῆρ θῆρα κρυπτόμενον ἀνακαλυφθῆναι ποτε καὶ δοκιμασθῆναι ὡς ἐν χόρῳ χρυσὸν τοῦ θεοῦ ἐκλεκτοῦς· συγχωρεῖται δὲ τοῦτο πολλάκις κατὰ τινα τοῦ χρόνου περικλιτὴν περίεσον γίνεσθαι, ἐξ αἰτήσεως, οἶμαι, δαι-

A belli arte Meri, sed veram Romanorum fugam, quod ita agebatur, esse advertere, hostes verso impetu fugientium stragem multam dedere. Ipse Michael salutem expedire, non cum paucis sibi relictis hostibus conatur obsistere. Sicque adeo pugnatum sunt qui litterarum monumentis ad nos transmiserint. Non desunt tamen qui Leoni potius tribuant copias conservasse ac strenue pugnasse, cum aulici ac palatinæ cohortes ignavia acti ultro fugam iniissent, atque aciem suam prodidissent, non quæ ex Leonis partibus essent. Enimvero Bulgari inopinato, ac cum nihil ejusmodi expectaretur, superiores evadunt : gravi autem tremendaque clade attriti Romani imperatorem 16 de salute sua anxium e prælio reducunt. Verum is quidem aulam repetit, ac ceu quoddam propugnaculum Leonem ferit excubantem, ne quam hostes ultra prædium abigant ac liberius agros populentur, relinquit. At Leo commodum nactus tempus militares irritat alas, et maledicta quædam in imperatorem jactare eos cogit. *Haud e re*, niebat, *ut quod fabula est, leonum agmen cervus ducat; qui videlicet modo arrepta fuga in uxoris sinum concesserit, nobis in castris relictis, quos hostes vastitate consumant.* Vixdum in eum modum socios affatus peroraverat, cum res eventu succedit, sparsis in omnem castrorum ambitum garrulis assentatorum vocibus ac concursu, quos

garrulis assentatorum vocibus ac concursu, quos

7. Vixdum imperator ab exercitu acclamatus erat, cum illi metus ac pavores obrepunt, sive re ipsa scena hæc ac simulatio erant, quo in posterum facinus excusare posset, sive vere quanta istiusmodi molitionibus molesta obsistant, secum animo reputabat : nam et quibus constitutum sit aliena rapere, his ad mala designanda plerumque animi solent mollescere. Hocque maximum cogitabat, qua tandem ratione in castris stativis ac procul agens aulæ compos evaderet. Omnino tamen futurum erat ut et aula potiretur et in regia habitaret. Idcirco etiam 17 spiritus nequam afflatu Michael Balbus lethale se ei vulnus inflicturum comminatur, nisi militum acclamationem suamque nuncupationem placide admittat : fore mirum sibi curæ quæcumque ardua videantur, ac ipsum cum primis in regiam accessum. Quod ita factum est.

8. Ubi autem Joannes quidam Hexabulius, cui mœnium cura credita erat, sub ipsum mox imperatoris in urbem ingressum, Leonem cognovit Romanæ dititionis ac tuendis agris præsidio relictum (erat is vir acri ingenio, ac qui hominis procul indolem conjectaret), haud fauste cessurum ait quod is cum imperio exercitui præfectus esset. Quamobrem auctor est ut secum aliquid commentus imperator honesto quodam colore virum magistratu moveat. Verum necesse erat ut quæ hactenus ovina pelle connecta latuerat, ingenium fera proderet, et ut electi Dei probarentur haud secus ac flamma aurum in confictorio purgat. Sinit autem id non raro, per recur-

rentium temporum quædam periodum, ita evenire, A
dæmone, puto, ejus sibi copiam flagitante, uti in
Jobo noscitur contigisse, ut pii innotescant et discer-
nantur, mali vero abdicentur ac ejiciantur.

9. Vix namque sermonem finierat, cum fama prævolans acclamatum imperatorem tyrannum annuntiat. Eo rumore nuntioque attonita civitas ac fere mente mota vix se continebat, belli civilis formidine, cujus mole haud raro urbes integræ concidant. Verum imperator obstupuit quidem animo, haud tamen mente turbatus est, sed viri **18** tantum ingratos mores detestatus, leni quasi susurro bonum alicui divinæ voluntati, pavore ac turbatione urbem liberavit: cunctos hortatus ut tyranno venienti occurrant, quo nimirum nullo civium pollutam cruore ac incolumem civitatem custodiret. B
Porro nonnullis hortantibus ut forti animo malis obsisteret pugnaque cum tyranno decerneret, ac cum ii firmos se ac constantes tuendis clementissimi fideque præstantis Imperatoris partibus fore pollicerentur, quin et ipsa illius uxor Procopia rem probaret, necnon Michael quidam Amalecites, cujus tum in aula protostratoris munus esset, nolle se ait imperium fraternis cædibus cruentatum. Quamobrem etiam cuidam famulorum fidelissimo traditis imperialibus quibusdam ornamentis ac insignibus Leonem adire atque ei deferre coegit. Ea re indigna- bundam ejus conjugem Procopiam ac hæcchantis pene similem exclamasse aiunt indignum ac grave si Barca (sic Leonis uxorem convicio vocans) capiti C
modiolum imponeret. At ille severioribus verbis eam castigans, seque totum Deo committens, futurum rei eventum præstolabatur. Jam enim percubuerat rumor ingressum tyrannum per Auream portam, omnemque senatum ad sacras præcursoris ædes, Studii opera a fundamentis exstructas, obviam processisse, ac supinis manibus plausu faustisque omnibus in urbem excipere ac deducere. Cum autem ad palatium jam appropinquaret, eique coram divina **19** Dei Verbi propter nos facti hominis imagine, ad locum quem Chalceum vocant, vota reddi- turo iantisper consistendum esset, quod puniceo coloris brevem quamdam vestem militari more dis- cinctam gestaret (aquilam vocant, sive mare, qui in his elegantiam colunt), eam mox exuit; quam D
ipsam in manus acceptam Michael ex linguæ vitio Balbi cognomen adeptus, Leonis tunc præfectum stabuli agens, illico induit. Fuit hoc multis ominis loco, fore ut Michael imperio regendo Leoni successor esset. Ubi autem ad Scyla venerunt (locus est sic dictus in ingressu palatii), sequens a tergo idem Michael dum incautus graditur ac celerius præeuntis vestigia premit, summis pedibus ac articulis imperatoris vestis oram calcavit, ita ut ipse Leo senserit audaciorisque aliquid facinoris ab eo expectandum ominatus sit; quod et postea accidit.

10. Tunc Michael Leone ingresso, una cum liberis

μονικῆς, καθάπερ ἐπὶ Ἰωβ, εἰς γνώσιν μὲν καὶ διάκρισιν τῶν εὐσεβῶν, ἀλλοτριῶσιν δὲ καὶ ἀποποίησην τῶν κακῶν.

θ'. Οὕτω γὰρ πέρασ ἔσχον οἱ λόγοι, καὶ φήμη προθέουσα τὴν τοῦ τυράννου ἐμήνυεν ἀναγόμευσιν. Προσπεσοῦσης δὲ ταύτης, ἡ μὲν πόλις πρὸς τοιοῦτον ἀγγελμα μικροῦ δεῖν ἐκφρων γενομένη μόλις ἑαυτὴν συνείχεν, τοὺς ἐμφυλίους κατορθώουσα πολέμους, ἐξ οὗ πολλάκις αὐτανδρῶν πόλεις κατεδαπίσθησαν· ὁ δ' αὐτοκράτωρ ἐξεπλήγη μὲν τὴν ψυχὴν, οὐκ ἐταράχθη δὲ τὴν γνώμην, [P. 12] ἀλλ' ἀχαριστίαν αὐτοῦ μόνον κατεγνώκως, ἡρέμα πως ὑποψιθυρίσας ὡς καλὸν τῷ θεῷ θελήματι ἐπιεσθαι, ἀφήρει τῆς πόλεως τὸ περιθαμβῆσαι καὶ ταραχώδεις, ἅπαντας προ- τρεψάμενος χωρῆσαι τούτου πρὸς ἀπαντὴν, ἵνα μένου- σαν σώξῃ τὴν ἑαυτοῦ πόλιν ἐμφυλίου αἵματος ἄκραν- τὸν τε καὶ καθαρὰν. Ἰστασθαι δὲ τινων πρὸς τὰ δεινὰ καὶ πρὸς τὸν διὰ μάχης ἀγῶνα παρακελευομέ- νων χωρεῖν, καὶ μένειν αὐτῶν ὑπισχυομένων βε- θαίων ὑπὲρ βασιλείως πράου τε καὶ πιστοῦ, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς ἀποδεχομένης τούτου τῆς γαμετῆς Προκο- πίας καὶ Μανουὴλ τινος τῶν ἐξ Ἑλλητικῶν πρω- τοστράτορος τηνικαῦτα τυγχάνοντος, οὐκ ἔφη χρῆ- ζειν τὴν βασιλείαν αἵμασι ¹⁸ καταβρομεμένην ἄδελ- γηκοῖς. "Ὅθεν καὶ τινι τῶν πρὸς τῆς βασιλείας φοιτῶν γνησίῳ παράσημά τινα δοὺς τῆς βασιλείας φοιτῶν ἐκείσε ἐξεβιάσατο. Ἐφ' οἷς καὶ δεινοπαθήσασα καὶ οἶον ἐκβακχευθεῖσα ἡ τούτου δὴ γαμετῆ δεινὸν λέγε- ται ἀνακραγεῖν, εἰ Βάρκα (οὕτω δὴ τὸ τοῦ Λέοντος καλέσασα γυναῖον) τῇ κεφαλῇ ἐπίθειτο τὸ μοδιολόν. Ὁ δὲ στεβροῖς λόγοις ταύτην ἐπὶ βραπίσας, καὶ ὄλον δὴ ἀναθείς ἑαυτὸν τῷ Θεῷ, ἐκαρὰδόκει τὰ μέλ- λοντα. Ἄρτι γοῦν κατηγγέλλετο τὸν τυράννον εἰσεῖ- ναι διὰ πύλης τῆς χρυσηλάτου, καὶ πᾶσα ἡ σύγκλη- τος κατὰ τὸν θεῖον τοῦ Προδρόμου νεών, ὃν ὁ Στούδιος ἐκ βάρων ἀνήγειρεν, ἀπήντα καὶ ὑπτίαις ἐδέχετο ταῖς χερσὶ, προπέμπουσά τε καὶ ἐκθειάζουσα. Ὡς δὲ τοῖς βασιλεῖσις ἠγγίξει καὶ κατὰ πρόσωπον δὴ τῆς θείας εἰκόνης τοῦ δι' ἡμᾶς ἐνανθρωπήσαντος Θεοῦ Λόγου, κατὰ τὸν οὕτω κατονομαζόμενον τόπον Καλικῆν ἐμελλε στήναι τὰς εὐχὰς ἀποδώσων, ἐπεὶ τι φοι- νικοβαφὲς θοιμάτιον κατὰ τι στρατιωτικὸν ἔθος ἄζω- στον ἐπημφέτο (ἀετὸν τοῦτο καλοῦσιν ἢ θάλασσαν οἱ περὶ ταῦτα κομφοί), τούτου μὲν αὐτίκα ἀπαμφιέν- νυται, καὶ Μιχαὴλ ὁ τὴν γλώτταν φέρων παράσημον, ἐπιμελητῆς τῶν τοῦ Λέοντος ἱππων τηνικαῦτα τυ- γχάνων, ἐπὶ χεῖρας λαβὼν αὐθωρὸν ἐπαμπίσχεται. Ἐδοξεν οὖν τούτου τοῖς πολλοῖς οἰωνὸς ἐξ ἐκείνου δευτέρον τῆς βασιλείας τυχεῖν. Ὡς δὲ κατὰ τὰ Σκύλα ²⁰ ἐγένοντο, οὕτω δὴ τινα τόπον κατὰ τὰς βα- σιλεῖους εἰσόδους λεγόμενον, ἀκρατῶς πως ἐπιβρέων κατ' ἴχνος θέων αὐτοῦ τὸ πρὸς τῇ πέτρῃ λῆγον τοῦ ἱματίου ἄκροις ἐπέθη ποσίν, ὡς καὶ αὐτὸν αἰσθά- νεσθαι τὸν Λέοντα καὶ τινα παράβολον κίνησιν ἐξ αὐτοῦ προσδοκᾶν. Τούτου μὲν οὖν ὑστερον ἐγένετο.

ε'. Τότε δὲ τοῦ Λέοντος ἐπιφανέντος, Μιχαὴλ ἅμα

VARIÆ LECTIONES.

¹⁸ ἰδεῖν αἵμασι? ²⁰ τὴν Σκύλα P: cf. 4 19.

παισί τε καὶ γυναικί τὴν κόμην ἀποθέμενοι πρὸς τὸ θεοῦ τεμέρισμα²¹, [P. 13] ὁ Φάρος κατονομάζεται ἀπὸ τοῦ φῶς ἀνάπτειν πᾶσι καὶ κατὰ τὰς νύκτας χειραγωγεῖν ἐπὶ καταγωγάς τινας ἀσφαλεῖς, ἀντίμιμον τοῦ κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ὄντα τε καὶ λεγόμενον, τὴν αὐτοῦ εὐμένειαν χωρεῖ ἐκκαλούμενος. Ὁ δὲ συλῆσαι μὲν ἐκ θεοῦ καὶ ἔρημον θεῖναι ψυχῆς οὐκ ἐν καλῷ θέμενος, ἐκείνον μὲν ἐν τῇ Πλάτῃ²² νήσῳ ὑπερόριον θεῖς ἡσυχάζειν ἐπέτρεψεν, χρυσὸν τινα κατ' ἔτος ἐπιχορηγῶν, ἔνθεν καὶ τὸ μοναχικὸν σχῆμα λαβόντα καὶ Ἀθανάσιον μετονομασθέντα ἐπιβιώνει φασιν ἔτη δύο καὶ τριάκοντα. Συνῆν δὲ αὐτῷ καὶ Εὐστράτιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ καὶ ἀποκαρεῖς καὶ εὐνοουσιθεῖς ὡν ἐτῶν εἰκοσι προσηλάξει τοῦ Λέοντος, καὶ Νικήτας, ὃς πρότερον μὲν παῖς ὡν τὴν τῶν Ἰκωνάτων διεῖπεν ἀρχὴν, αἶτε δὲ φίλιος τοῖς στρατιώταις καὶ ἐν ὑπαίθρῳ διαγούσιν εἶναι τε θέλων καὶ τῶν πολλῶν πραγμάτων ἔμπειρος, τότε δὲ²³ τὴν κόμην καὶ αὐτὸς ἀποθέμενος Ἰγνάτιος ἐκαλεῖτο καὶ τῷ πατρὶ συνεῖναι ἐτύγχανεν τῷ μονῆρὶ βίῃ προσκείμενος. Τὴν δ' αὐτοῦ σύνευον ἀπεσχοίνισε καὶ ἀπέσπασε καὶ πρὸς τὴν μονὴν τὴν οὕτω λεγομένην Προκοπίας μετέθηκεν, καίτοι· γε τοῦτο μὴ γενέσθαι πολλὰ τοῦ Μιχαὴλ ἱκετεύσαντος. Καὶ ὁ μὲν Μιχαὴλ τοῦ βίου ἕξω γενόμενος μηνὶ Ἰανουαρίῳ ἰα', ἔτει ,στβ', τὸν χεῖρον ἀποθέμενος ἐν αὐτῇ τῇ νήσῳ, ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τῆς ἐκκλησίας ἐτέθηζατο· ὁ Εὐστράτιος δὲ μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς τελευταίην ἔτη ἐπιβίους πέντε [καὶ δέκα²⁴] καὶ αὐτὸς ἐκοιμήθη κατὰ τὴν ἰε' τοῦ Ἰανουαρίου μηνός, ἔτους ,στς', ἐν τῷ εὐνοῦμῳ μέρει τῆς ἐκκλησίας πρῶτον. Ὁ δὲ Ἰγνάτιος ὁ καὶ πρότερον Νικήτας καλούμενος, τῆς Κωνσταντινουπόλεως πρόεδρος εἶναι λαχὼν, πολλοῖς ὕστερον χρόνοις ἐν τῇ μονῇ καλουμένη²⁵ Σατύρου, τὴν ἄρτι ἐκ βάρβρων δειμάμενος ἔτυχεν, τὸ ἱερὸν αὐτοῦ σῶμα κατέθηκεν. Αὕτη δὲ ἡ μονὴ καὶ τοῦ Ἀνατέλλοντος κέκληται τῶσπῳ τοῦσδε. Ἀλλὰ Σάτυρος μὲν, ὅτι ἐκ μικροῦ θεαστήματος τῆς τοιαύτης μονῆς ὁ παλαιὸς ὀνομάζεται Σάτυρος, ἐν ᾧ ἦν ἱερὸν παρὰ τῶν Ἑλλήνων οἰκοδομηθὲν τῷ αὐτῷ Σατύρῳ οὐ καθ' ὁμωνυμίαν, διὰ τὸ κλησθῆναι τὴν εἰρημένην μονὴν, τῷ τοιοῦτῳ καλεῖται ὀνόματι· ἐξ οὐπερ καὶ ὁ τοῦ²⁶ Βρύου παλάτια κτίσας Θεόφιλος βασιλεὺς τὴν ὕλην ἀφελόμενος ταῦτα εἰδείματο. Ἀνατέλλον δὲ δι' αἰτίαν τοιαύτην· Κυνηγετοῦντι ποτε Νικηφόρῳ τῷ βασιλεῖ ἐν οἷς ἀρτίως ἔστιν ἡ μονὴ μέρεσι, διὰ τὸ ἀλώδη καὶ δύσβατον²⁷ εἶναι καὶ πρὸς θήραν ζῶων ἐπιτηδεῖαν, [P. 14] ἐλάφου μεγίστης φανεῖσης καὶ καταδιωκομένης καὶ χειρωθείσης ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ ἐν ᾧ νῦν τὸ τῆς μονῆς θυσιαστήριον ἱδρύεται, εὐρέθῃ τράπεζα παλαιὰ ὑπὸ κίονος βεσταζομένη, γράφουσα οὕτως· Τοῦτό ἐστι τὸ θυσιαστήριον τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ τοῦ ἀνατέλλοντος, ὅπερ ἐνεθρόνισεν ὁ ἀπόστολος Ἀνδρέας. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὐ τότε, χρόνου δὲ παρεληλυθότος πολλοῦ ὕστερον.

VARIAE LECTIONES.

²¹ Cedrenus : τὸν τῆς Θεοτόκου ναόν. ²² Cedrenus Πρώτην. ²³ δὴ P. ²⁴ καὶ δέκα] videntur redundare, parvo P. ²⁵ ἐν τῇ μονῇ τῇ κ. ? ²⁶ ὁ τὰ τοῦ ? cf. 61. ²⁷ δύσβατα et ἐπιτηδεῖα ?

atque uxore, detonsa coma ad Dei delubrum secedunt, quod Pharum vocant ea ratione, quod cunctis lucem accendat noctuque ad certas quasdam stationes deducat, Phari illius in Ægypto celebris nomen imitans officiumque præstans, Leonis illic exoraturus clementiam. Ille porro haud ex honesti ratione ratus religionem loci violare aut in eo supplicibus necem inferre, illum quidem in insulam Platen relegans privatam illic agere jussit, auri summam quotannis in ejus sumptus subministrans ; ubi et monachi **20** assumpto habitu atque Athanasii indito nomine ad annos duos supra triginta vixisse fertur. Erat cum eo et Eustratius ejus filius, qui ipse Leonis jussu detonsus ac virilibus orbatus est, ætatis annum vigesimum agens. Nicetas quoque, qui prius adolescens Icanatorum præfecturam gesserat, quippe qui hoc ageret ut militum inque subdialibus stativa habentium gratiam iniret multaue rerum peritiâ polleret, ipse quoque tunc coma posita Ignatii nomen accepit, versansque cum patre monachi vitam una instituit. Uxorem vero ab illo abjunctam atque avulsam in monasterium quod Procopiæ vocant transtulit, quanquam Michael hoc enixe amoliente ac deprecante. Ac Michael quidem in vivis esse desiit undecimo Januarii, mundi anno 6032, depositaque mortalitate in eadem insula, ad cornu dextrum ecclesiæ, sepultus est. Eustratius vero cum a morte patris annos quinque vixisset, dormiit et ipse ad quintumdecimum mensis Januarii, anni 6057, in sinistra ecclesiæ parte conditus. Ignatius denique, qui et prius Nicetas vocatus est, Ecclesiæ Cpolitanae præsul effectus, multis post annis in monasterio quod Satyri vocant, quod et ipse paulo ante a fundamentis condiderat, sacrum corpus suum deposuit. Hoc porro monasterium etiam Orientis nomen in eum modum sortitum **21** est. Verum Satyri quidem fuit appellatum, quod haud procul ab eo monasterio vetus Satyrus diceretur, ubi Græcica superstitione eidem Satyro fanum exstructum erat, ex ejus vicinia hæc ipsa appellatio monasterio hæserat ; ex ejus porro ruinis Theophilus imperator ablata materie regias ædes exstruxit, quas vocant Brya. Ut autem Oricus vocaretur, ejusmodi causa accidit. Veniente aliquando Nicephoro imperatore ad eas partes ubi jam monasterium conditum est, eo quod locus dumosus esset et impervius silvestriamque animalium venationi idoneus, cum apparuisset prægrandis cervus, infestisque canibus eo ipso loco in quo nunc monasterii sacrarium erectum est captus esset, inventa est vetus mensa, quam columna fulciebat, hocce titulo : *Hoc est altare Michaelis cælestis militiæ principis, quod Andreas apostolus posuit.* Verum hæc non tunc gesta sunt, sed ubi postea longum tempus effluerat.

11. Interim revocanda ad institutum oratio est, ac quaerendum quid velut ex condicto ambos induxerit, tum nempe Michaelē ut nihil operæ asserendo sibi imperio hostique obuitendo posuerit, cum nec formicæ, ut adagio fertur, ira desit; tum vero Leonem ut sic audacter illud invaderet. Hanc enim ego verissimam disciplinam et ad politicas actiones exercitationem dixerim, evidentissimam rei cuiusque causam, neque hanc solum, sed quæ occulta sit, compertam habere; qua 22 qui carcat ac nudatus sit historiarum liber, haud scio an frugis aliquid lectoribus allaturus sit. Erat Michaeli imperatori vicina quædam ancillula. Hæc certis quibusdam temporum intervallis furore acta ac spiritu afflata vaticinabatur futuraque edicebat. Cui ad littus cui Bucoleoni nomen sæpius venienti, inde contenta inclamabat voce: *Descende inde, Michael, descende; ac alienis cede*, has scilicet in eum voces intendens. Hoc ita sæpius factitatum sic percubuit ut nec sponte surdos unisque studentes vitæ deliciis laterit. Sero ergo tandem ad ipsas imperatoris aures, sinistri aliquid rumoris ejus animo ingerens, ea res pervenit. Mox ille (tubens enim quisque animi dolorem amicis detegit) Theodoto cuidam Melisseno, cognomento Cassiteræ, quo vere amico uti videretur, quos fama jactaret sermones cummunicat. Is porro singulare quid vereque tutum præstandum monet; nempe, quo tempore puella furore corripitur, solerti ex illa indagine inquirendum quamnam futuri imperatoris familia nomenque ac corporis figura sit. Placuit consilium; mulierque spiritu Pythonico afflata nulla mora sic percontanti respondet: *Cum ad arcem, inquit, tali tempore veneris, duo quidam ingressuri sunt: unius nomen Leo, qui mulo vehatur, alterius alia nuncupatio: is porro est qui imperio potietur.* Hæc itaque sceleratissimus 23 ille imperatori audisse dejerat: nec rerum quæ gestæ erant quidquam loquitur, sed nugas, ac quibus nihil inesset sanæ, mulieris sermones vocat. Haud enim vero ipse nugarum loco habuit aut temere fusas voces existimavit. Abit enim statim, ac sicut audierat in D. Pauli delubro pupillis alendis destinato virum offendens, collatoque sermone ac data acceptaque fide, bonoque et fidenti animo esse illum jubens, divinam sibi in secreto detectam vocem dixit, quæ illum imperatorem fore clare denuntiaret. Hæc ergo secretius et ad aurem dicta, velutque secundi colores (uti fere in pictura fit) prioribus umbris majori expressione adjecti (iis scilicet quæ Philomeli monachus primum vaticinatus erat), sic afficiunt ut non inani jam specie exilique quadam representatione ac simulacro imperium videret, sed nudum ac velut clare eo potitus esset. Ea igitur res prope emortuam ac velut elanguidam Leonis spei flammam novis ardoribus accendit, altaque mæstitudinis abyssu Michaelē mersit, atque illius quidem animi robor erexit, hujus vero graviter concussit.

A ια'. Ἐπανακτέον δὲ τὸν λόγον, καὶ τὴν αἰτίαν ζητητέον τὴν οὕτως ὡς ἐξ ὁμολόγου πείσασαν ἀμφοτέρους, τὸν μὲν Μιχαὴλ μὴ δ' ὄλω; ὑπὲρ τῆς βασιλείας ἀντισχεῖν (ἔνεστι γὰρ, ὡς ἡ παροιμία, κὰν μύριμκη χολῆ), τὸν Λέοντα δὲ θαρβρόντως ἐπιθῆναι καὶ κατατολμησαί αὐτῆς. Καὶ γὰρ ταύτην μόνην εἰποιμι ἂν ἐγὼ εἶναι ἀληθινωτάτην παιδείαν τε καὶ γυμνασίαν πρὸς τὰς πολιτικὰς πράξεις, τὴν ἐναργεστάτην αἰτίαν καὶ τὸ μὴ τῆνδε ἀλλὰ τῆνδε, ἐπιεκαλουμένην καταφοράν, ἧς πᾶσα δὴ βίβλος ἱστορικῆ στερουμένη καὶ ἀπογυμνουμένη οὐκ οἶδ' εἴ τινα δυνῆσιν παράσχοι τοῖς ἐντυγχάνουσιν. Ὑπῆρχε δὲ ἡ Μιχαὴλ θεραπεινίδιον ἐν πρόσκειον, ὃ κατὰ τινὰς ἐκθακχευόμενον τε καὶ ἐνεργούμενον περιόδους ἀπεφοίβαζέ τε καὶ ἐμαντεύετο, καὶ πρὸς τῷ τοῦ Βουκολέοντος αἰγιαλῷ προσφοιτῶν, *Κατάθθι ἐκεῖθεν, κατάθθι, γεγωνότερον, ὦ Μιχαὴλ*, ἐπέδδα, καὶ τῶν ἀλλοτρίων ἀφίστασο, πρὸς αὐτὸν δὴ τοῦτον ἀπορρίπτουσα φωνάς. Οὐκ ἔλαθε γοῦν τοῦτο πολλάκις γενόμενον οὐδὲ τοὺς ἐθελοκωφεῖν ἐθέλοντας καὶ τὸν βίον παραπέμπειν εὐφρόσυνον, ἀλλ' ἔφθασεν ὀψὲ γοῦν εἰς τὰς βασιλικὰς ἀκοάς, θροῦν καὶ λαλίαν τινα οὐκ εὐελπιν ἐμποιοῦν. Καὶ ὅς (φιλεῖ γὰρ ἕκαστος τὸ λυποῦν ἐκπομπεύειν τοῖς φιλομύνοις) θεοδότῳ τινὶ τῷ κατὰ τὸν Μελισσηνὸν γνησίῳ δοκοῦντι, ᾧ ἐπώνυμον ὁ Κασσιτερεῶς, τὰ τῶν λόγων ἀνεκοινοῦτο, καὶ τινὰ βουλήν ἐξανέσθαι: ἐσυμβούλευεν αἰσίαν ὄντως καὶ ἀσφαλῆ. Ἡ δὲ ἦν τοῦ κατὰ τὸν καιρὸν ὅτε δὴ φοιδὸ-ληπτον γένηται τὸ κοράσιον, ἀκριβολογησάι τρόπων παντὶ τίς τε εἴη οἰκία τοῦ βασιλεύσοντος, καὶ κλῆσιν ἦνενα φέρει, καὶ ὅποιος τούτου ὁ χαρακτήρ. Ἐδόκει ταῦτα ποιεῖν, καὶ ἡ ἐνεργουμένη πνεύματι Πύθωνος οὐδὲν ὑποστειλαμένη, *Κατὰ τὴν ἀκρόπολιν, φησί, γενομένη σοι κατὰ τὸν δεῖνα καιρὸν δύο τινὲς ἀνθρώποι εἰσελεύσονται. Λέων δρομα τῷ ἐν ἔσχομένῳ ἡμῶν, πατέρῳ δὲ ἕτερον*: οὗτος δὲ τῆς βασιλείας κατενμοιρήσειεν. Ταῦτα γοῦν ἐκεῖνος ὁ θεομοιῆς ἀνὴρ ἐξόμνυται τε πρὸς τὸν βασιλέα καὶ λέγει τῶν γενομένων οὐδὲν, λῆρον δὲ τοὺς λόγους ἀποκαλεῖ καὶ μὴδὲν ἔχοντας ὑγιείς. Ἄλλ' οὐκ ἐκεῖνῳ λῆροι ἦ ἔμετος ἄλλως: ἀπεισι γὰρ εὐθύς, καὶ τὸν ἀνδρα [P. 15] ὡς ἀχρῆσεί, καταλαβὼν ἐν τῷ τοῦ θεοῦ Παύλου σηκῷ τῷ ὄφρανοῦς τρέφειν λαχόντι, συνεδριάσας καὶ ὁμολογίας κατεμπεδώσας καὶ ὀχυρώσας καὶ θαρβεῖν καὶ χαίρειν παρακελευσάμενος, ἐκ θείας φωνῆς ἔλεγεν διδαχθῆναι με ἀπορρήτως τὰ μέλλοντα, τὴν σε βασιλέα διαπρυσίως κηρύττουσαν. Ταῦτα γοῦν ὑπολαληθέντα καὶ οἷον δευτέρᾳ τινα χρώματα ὡς ἐν ζωγραφίᾳ ταῖς προτέραις ἐμμορφωθέντα σκιαῖς (ἐκεῖνας λέγω πρώτας τὰς ἡ ὑπὸ τοῦ κατὰ τὸ Φιλομήλιον μοναχοῦ ἐκφανθείσας) οὐκέτι ἐν εἰδώλῳ καὶ ἐμφάσει τινὶ ἐμποιεῖ τὴν βασιλείαν ὄραν, γυμνήν δὲ καὶ οἷον ἐκβάσει: σαφῶς. Τοῦτο οὖν τὴν τε ἡδὴ κατηθαλωμένην τοῦ Λέοντος καὶ οἷον ἀπομαρανθεῖσαν φλόγα τῆς ἐλπίδος ὑποτύφασθαι ἐποίησεν καὶ τὸν Μιχαὴλ ἐν ἀθύσσω ἀθυμίας καταδύναι πολλῇ, καὶ τοῦ μὲν τῆς ψυχῆς πύργον ἀνέστησεν, τοῦ δὲ ἐγκατέσει-

VARIAE LECTIONES.

¹⁴ ὅτι δὲ τῷ? ¹⁵ τὰς -om. P.

σεν. Οὐ τοῦτο δὲ μόνον τὸ γύναιον, ἀλλὰ δὴ ὁ πιστευθεὶς καὶ ἐξαπατήσας τῷ ὄντι Κασσιτεράς. Ἄλλ' αὖθις ἐπὶ τὴν ἱστορίαν ἰτέον.

Ὡς δ' οὖν τὴν αὐτοκράτορα εἰληφεν ὁ Λέων ἀρχὴν, ἀναβήθεις δημοσίᾳ κατὰ τὸν Ἰούλιον μῆνα τῆς σ' Ἰνδικτιῶνος, Μιχαὴλ μὲν τὸν τὴν γλῶτταν ὑποσυρίζοντα τῇ τῶν πατρικίων ἐγκαταλέγει τιμῇ, τὸν υἱὸν αὐτοῦ πρότερον ἐκ τοῦ θείου λουτροῦ υἱοποιησάμενος, Θωμᾶν δὲ τὸν ἑαυτοῦ διαφερόντως ὁμηλικα καὶ συμπαίστορα τῶν φοιδεράτων τουρμάρχην ἐγκαθίστη. Καὶ Μανουὴλ δὲ τὸν Μιχαὴλ πρωτοστράτορα πατρικίους ἐγκαταλέξας καὶ στρατηγὸν τιμήσας τῶν Ἀρμενίων, οὐκ ἔδει σε, ἔφη, πρὸς τὸν κατ' ἐμοῦ ὀπλιζέσθαι πόλεμον, σύμβουλον τοῦ βασιλέως καὶ τῆς Προκοπίας γετόμενον. Καὶ δὲ εὖ μάλιστα παρβήσιαζόμενος, Ἄλλ' οὐδὲ σὲ ἔδει, ἀντιφῆσεν, κατὰ τοῦ εὐεργέτου, ἔτι δὲ καὶ συντέκνου σου, χεῖρα ἀντῆραι. Τότε μὲν οὖν τούτοις κατετιγᾶσθη, τὴν τοῦ ἀνδρὸς αἰδεσθεὶς ἀρετὴν.

γ'. Ὡς δὲ τὸν τῶν Βουλγάρων ἄρχοντα τῇ προτεραίᾳ νίκῃ φρονηματιζόμενον διακήκοεν, καὶ αὐθις θροῦντα μὲν τὴν γείτονα γῆν, κείροντα δὲ καὶ λεηλατοῦντα τοὺς ἀγρούς καὶ πολλὰ μὲν σώματα, πολλὰ δὲ βοσκήματα καθαρπάζοντα, οἰκήσεις δ' ἐτέρωθεν κατεμπιπρῶντα καὶ ὄλω; ὄντα ἀφόρητον, πρῶτον μὲν δεῖν φήθη διὰ πρεσβείας εἰρήνης ἀναμνησαὶ αὐτόν, ὡς δ' οὐκ ἔπεισεν, τὰ τῶν τοιῶν διεβρύχότα δι' ἑαυτοῦ ἀνοικοδομησάμενος ἐξεβοῦθη διὰ ταχέων, καὶ γετόμενος ἐν Μεσημβρίᾳ τῇ πόλει τοιοῦτον τινὲ διεκρήσατο στρατηγῆματι. Ἡμέρας ἱκανὰς ἐν τινὶ [P. 16] τόπῳ ἐπιταφρώσας ἑαυτὸν τε καὶ τὸν στρατὸν ἐκαθέζετο ἑκάστοτε σιτιζόμενος ἀπὸ τῆς ἡμετέρας καὶ λειπόμενος τῶν ἀναγκαίων, ἀλλὰ καὶ πρὸς τρυφήν, οὐδενός. Ἐπει δὲ τοὺς παρακειμένους καὶ κατ' αὐτοῦ καθωπλισμένους Βουλγάρους ἐν στενότητι εἶναι τῶν ἀναγκαίων ἀκήκοεν, τοῦ μὲν οὐ ἐφήδρευε τόπου νύκτωρ ἀπάνεισι μετὰ στρατιωτῶν ἱκανῶν καὶ ῥώμη τε καὶ καρτερίᾳ γυμνασμένων, ἐνὶ μόνῃ τὴν ἑαυτοῦ παραγυμνώσας γνώμην, καὶ πρὸς λόχον ἐπί τινος βουνοῦ χωρεῖ, σύνθημα τοῦ πολέμου καὶ ὦραν εἰπόν. Ὡς δ' ἡμέρα ἀνέλαμπε καὶ ὁ στρατηγός²⁰ ἐγυμνοῦτο τοῦ βασιλεύοντος, φυγῇ χρῆσασθαι τοῦτον, τὸν βασιλέα δηλονότι, πάντες καθωμολόγουν, τῶν γεγονότων εἰδότες οὐδέν. Ὅθεν ἀναβαρῆσαντες οἱ ἐναντίοι μένειν ἐφ' ἑαυτῶν οὐδ' ὄλω; ἐδύναντο, ἀλλὰ καὶ κατεξανίσταντο καὶ ἐπὶ χεῖρας ὦντο τὸ στράτευμα ἔχειν. Νυκτὸς οὖν ἐπιγενομένης κάτεισιν ἐκ τοῦ λόχου ὁ Λέων ἀπροσδοκῆτοις οὔσι κακῶν, καὶ συμμίξας αὐτοῖς ἀνδράσιν ὄπλων γυμνοῖς καὶ διασπασμένοις ὑπνῆ τε καὶ θάρβει τῆς τοῦ βασιλέως φυγῆς τοσοῦτον ἐνεργάσατο²¹ φόβρον καὶ φόνον πάντοθεν ἐκχυθέντων τῶν Ῥωμαίων κατὰ τὸ σύνθημα ἰὼς πανδημῆι αἰρήσασθαι τὸ στρατόπεδον καὶ μετὰ πυρφόρον, τὸ δὴ λεγόμενον, διασωθῆναι. Οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ πᾶσαν ἡλικίαν ἐκ καταδρομῆς τε καὶ προνομῆς ἀνάρπαστον θείας, καὶ τὰ τέκνα τούτων ταῖς πέτραις καὶ τῇ γῇ προσχροτῶν, τὴν ἑαυτοῦ

A Nec solum muliercula, sed et qui fidem meruerat, Cassiteras, ac vere deceperat. Verum iterum nobis resumenda narrationis series est.

12. Rerum itaque summam adeptus Leo ac imperator publice acclamatus, mense Julio, indictione sexta, Michaellem Balbum patricia auget dignitate; cujus etiam prius e sacro fonte filium adoptaverat. 24. Thomam autem, singulariter coetaneum suum ac cum quo juvenis fuerat educatus, foederatorum tribunalum constituit. Manuelem quoque Michaelis protostratorem patriciis adlegit, Armeniorumque duce constituto, Non te decebat, inquit, adversum me arma sumere ac imperatori et Procopiae consilium praebere. Ad quem ille summa usus libertate: At neque te, inquit, decebat adversus eum a quo beneficio affectus esses, ad haec vero qui et tuus compater existeret, manum levare. Tunc quidem Leo his auditis obmutuit, viri reveritus virtutem.

13. Ubi autem Bulgarorum principem superiori victoria elatum majoresque spiritus ducentem vicinam rursus audivit vastare regionem et agros demetere ac populari multamque tum hominum tum pecorum praedam agere, domosque praeterea incendere, ac omnino intolerabilem esse, primum quidem opere pretium duxit missa legatione officii ac pacis admonere. Ubi autem nihil barbari iras inflexit, diruta mœnium opera sua studioque instaurans, urbis res brevi in tuto posuit; veniensque Mesembriam stratagemate ejusmodi hostibus illusit. Dies non paucos castris positus altoque vallo ducto, atque aggere pene defossus cum coplis, substitit, annonas quotidie ex Romano solo in promptu habens, cum neque ad delicias ullo commeatu deficeretur. Ubi autem assidentes Bulgaros armisque in eum instructos commeatu penuria laborare audivit, noctu discedens e loco in quo consederat, haud spernenda militum assumpta manu, 25 virorum scilicet fortium et qui laboris patientes essent, cum uno duntaxat communicato consilio, insidiandi causa in montem quemdam contendit. Ubi autem diluxit nec in castris imperator repertus est, fugisse eum cuncti existimarent, quod nimirum ejus discessionis consilium universos lateret. Hinc hostes assumptis armis impetum tenere non poterant aut ullo modo suis se finibus continere, sed et aggressionem factam in manus se exercitum habere nulloque negotio ejus potuitur putabant, cum ecce Leo per noctis silentia e monte descendens in hostes nihil mali subverentes irruit, inermibusque ac somno solutis congressibus per existimatum illam imperatoris fugam tantam illorum dedit stragem, Romanis ex condicto undique ingruentibus, ut eorum exercitum omnem profligaverit ac ne ignifer quidem, ut aiunt, sospes evaserit. Sed et incursione facta regionem omnem deprædatus puberes quidem omnes inde eluxit,

VARIÆ LECTIONES.

²⁰ στοατός. margo Combef. ²¹ ἐνεργάσαντο P.

parvulis autem ad saxa ac humum allisis Romanam mox ditionem repeliit. Eam ob rem ex eo tempore Leonis collis ei colli nomen inditum est; ac qui illac iter habent Bulgari, caput moventes locum digito ostendunt, nec quidquam acceptæ tunc claudis memoriam obliterant.

14. Felix ergo ille successus ferociorem longeque audaciorum hominem reddidit, inque eam crudelitatem in qua fuerat educatus impulit. Nulla illi majoris minorisque sceleris distinctio: sed si quis ullius sceleris reus 26 teneretur, una ferat sententia, una ultio, cuiusvis necessarii membri amputatio inque omnium oculis publica amputati membri suspensio. Hæc sic dira cum in omnes ille designaret, grave in se odium omnium concitavit. Cum enim nativam illam dire effrenem nulloque modo castigatam aut ad lenitatem ac clementiam vergentem feritatem coleret, cognatum gentem crudeliter divexans ac contemptui habens, id vero consecutus est ut eum odissent omnes, nemo diligeret.

15. In hunc itaque modum suas ille res disponebat, venitque ei in mentem Philomeliensis monachus, ejusque de se valicinii munera præstare constituit, missis in antecessum munusculis, quibus gratum animum suum in eum ostenderet, rogans a Deo impetrare ut imperium suum victoriis augetet. Verum ille jam e vivis excesserat, malus autem quidam ac invidus dæmon (nec enim hominem appellavero qui omnia miscuit turbavitque, ac antiqui serpentis more miseri Leonis auribus, hominis scilicet cuius mens omnis imprudens et inconsulta, virus infudit) senis ædiculam illam religionis obtentu occupaverat. Sabbatius illi nomen erat. Hic Leonis ipsum nuntium conviciorum plaustro onerare, nec secum ipse, sed coram in facie in imperatorem maledicta jactare. Rogavit nihilominus semoto omni timore denuntiare breve fore Leonis imperium, qui idolis (o linguam execrabilem!) animum adhiberet, inque 27 pardalis et Bacchæ Taraxiique numinibus (sic nimirum imperatricem Irenem sanctumque Tarasium in causa divinarum imaginum linguæ petulantia vocans) spem collocaret. At Leo, verum dæmonum idolum, inscitæ mancipium, homo umbra elinguior, cum hæc spernere debuisset, sin autem, ad eum qui Ecclesiæ clavum regebat referre eique exponere, necnon synodum de rebus magnis magnifice scrutando cogere, non hominibus qui nihil sani saperent, quique non ejus commodis, sed suis ipsorum lueris studerent suasque cum primis res curarent, (proh amicitiam dolo compositam!) amico Cassiteræ communicat, refertque quæ ex nuntio verba acceperat. Porro ille malum malo furorenique furore non leniens, sed excitans, virum alium, qui ejusdem erga sacras imagines sententiæ esset ac in Mauriani porticu habitaret, ei indicat, immensa

κατέλαβεν ἐν τάχει. Ὅθεν ἔκτοτε ἐκεῖνος ὁ βουνης Λέοντος ἐπωνομάσθη· καὶ οἱ αἰεὶ ἐκεῖσε διαβιβαζόμενοι τῶν Βουλγάρων τὴν κεφαλὴν ἐπισείοντες δακτυλοδεικτοῦσι, καὶ λήθην λαμβάνουσι τῶν τότε κακῶν οὐδαμῶς.

14. Τοῦτο γοῦν θρασυτέρον πῶς αὐτὸν καὶ ἰταμώτερον ἐνεργάσατο τὸ προτέρημα, καὶ εἰς τὴν σύντροπον ὠμότητα ἐναπέβραζε. Μικροῦ γὰρ καὶ μείζονος οὐκ ἦν αὐτῷ διαφορὰ ἁμαρτήματος, ἀλλὰ κατὰ πάντων ἐφ' ᾧτινι καταλαμβανομένων μίαν ψήφον, τὸ ἀκρωτηριάζεσθαι τῶν ἀναγκαίων μέλος ὁποιονοῦν καὶ πάντων ἐπ' ἕξει τιθεσθαι ἐκκρεμές. Ἄ καὶ πᾶσι πεποικηκῶτων 26 τοῖς ἀνθρώποις ἐνέτικτον μῖσος δὴ τούτου καὶ δεινὴν ἀπέχθειαν· οἷς γὰρ ἄκρατον τὴν ἐγγώριον θηριωδίαν ἐνήσκησεν, ἀλλ' οὐ κεκολασμένην τινὰ καὶ πρὸς τὸ πραότερον ἀπονεύουσαν, τὴν συγγενίδα φύσιν ἐκφαιλίζων ἀνηλεῶς, μισθὸν τὸ ἔχθος, ἀλλ' οὐ τὴν φιλίαν ἠμπόλησεν.

15. Ταῦτ' οὖν ἐπραττεν, καὶ κατὰ νοῦν λαμβάνει τὸν ἐπὶ τῷ Φιλομηλίῳ μονάζοντα, καὶ ἀμείβεσθαι οἱ δοκεῖ τῆς προρρήσεως [P. 17] εὐχαριστήριά τινα προσπέμπων 27 αὐτῷ, τὰς τοῦ κράτους νίκας δῆθεν αἰτιῶν. Ἄλλ' ἐκεῖνος μὲν ἦδη φθάσας ἐξ ἀνθρώπων ἐγένετο, πονηρὸς δὲ τις δαίμων καὶ βάσκανος (οὐ γὰρ ἀνθρώπον τοῦτον καλέσασθαι τὸν πάντα συγγέαντα καὶ ταραζάντα καὶ κατὰ τὸν παλαιὸν ὄφιν τὸν ἰὸν τοῖς τοῦ ταλαιπώρου Λέοντος ὤσιν ἐγγέαντα 28, ἀνεπίστατον κεκτημένου ὄλον τὸν νοῦν) τῷ τοῦ γέροντος οἰκίσκῳ ἐν εὐλαβείας προσήματι ἐγκατέλαβεν. Συμβάτιος οὗτος ἐλέγετο, δὲ τὸν 29 βασιλικὸν ἄγγελον πολλὰ προσονειδίζων, καὶ δύσφημα κατὰ τοῦ βασιλέως εἰς πρόσωπον, ἀλλ' οὐχ ὑπὸ κόλπον λαλῶν, ἢ μὴν ἐξελιπάρει μὴδὲν καθυποστειλλόμενον ἐξερεπεῖν, ὡς Οὐκ ἔσται σοι τὸ βασιλεύειν ἐπὶ πολλῷ εἰδῶλοισι (ὧ τῆς καταράτου γλώσσης ἐκεῖνη!) προσανέχοντι καὶ τολμῶντι τοῖς ὑπὸ τῆς παροῦς καὶ θουάδος καὶ ταραξίου σεδομένοις, τὴν βασιλεύσανσαν Εἰρήνην καὶ τὸν ἐν ἀγίοις Ταρασίον ἀφ᾽ ἑτῷ γλώττῃ περὶ τῶν θείων εἰκόνων οὕτως ἀποκαλῶν. Ὁ δὲ Λέων, τὸ δντως δαιμόνων εἰδῶλον, τὸ τῆς ἀμαθίας ἀνδράποδον, τὸ τῆς σκιάς ἀφρονώτερον, δέον τούτων κατολιγωρῆσαι, ἢ εἰ 30 μὴ τοῦτο, ἐκπομπεύειν γοῦν καὶ θεατρίζειν ταῦτα 31 τῷ τὰς τῆς Ἐκκλησίας ἡνίας ἰθύνοντι, καὶ σύνθεον συγκροτῆσαι περὶ μεγάλων μεγάλως ἀνερευνῶν 32, ἀλλ' οὐκ ἀνδράσι μὴδὲν ὕγιες φρονοῦσι, μὴδὲ τὰ ἑαυτοῦ (φεῦ τῆς μετὰ ὀλοῦ φιλίας!), ἀλλὰ τὰ οἰκεία προμηθουμένων καὶ προδοικουμένων, τῷ φιλουμένῳ ἀνακοινοῦται Κασσιτερᾶ, καὶ τὰ ἀπεσταλμένα ἀγει τοῦτῳ εἰς φῶς. Ὁ δὲ κακῶς τὸ κακὸν καὶ λύσση λύσσαν οὐ θεραπεύων, ἀλλ' ἐπεγεῖρων, ἑτερόν τινα τῇ ὁμοίᾳ δόξῃ περὶ τῶν θείων εἰκόνων ἐνισχημένον κατὰ τοῦ 33 Μαυριανοῦ ἐμβολον ἐνσκηνοῦντα ὀναγνωρίζει, ἀπέραντά τινα καὶ μετέωρα λεσχηνεύων καὶ ὑπεράγγελον τοῦτον εἶναι διαβεβαιούμε-

VARIÆ LECTIONES.

26 f. πεποικημένα. παραγο Combef. 27 προσπέμπων? 28 ἰχέαντα P. 29 εἰ om. P. 30 ἀνερευνῶσαν? an ἀνερευνῶντα? 31 τοῦ] τὸ?

νος· Τούτω οὖν, ὡ βασιλεῦ, χρῶ περὶ τῶν τοιούτων μυσταγωγῶν· καὶ ὁ ἄν εἶποι σοι ποιῶν οὐχ ἄμαρτήσεως τοῦ θεόντος.

διγναίαι τε εδοκεῖ, utere; nec si quid illo doctore egeris, ab honesto et eo quod officii est quidquam aberraveris.

15. Ἦ; οὖν ἐπεράνατο τὰ τῆς συμβουλῆς, μεταθέειν ἔγνω πρὸς τὸν μονάζοντα, καὶ τοῦτον καταντήσας ταῖς φλυαρίαις προσέθηκεν, ὡς Κατὰ τὴν ἐπιούσαν νύκτα, ἰδιώτου σχῆμα ἀναλαβόμενον, αὐτὸν ἐναυῶθα βασιλεῖα ἀγάγω σοι, περὶ τε πίστεως καὶ ἄλλων οὐκ εὐκαταφρονήτων πραγμάτων συμβουλευόμενον. Τοῦτον οὖν ἔτη δύο καὶ ἑβδομήκοντα τὴν βασιλείαν κατευθενεῖν καθυπισχνού, καὶ τρισκαίδεκατον ἀριθμῶν τῶν ἀποστόλων, καὶ παιδᾶς παιδῶν ἐπὶ θρόνου τῆς βασιλείας ἰδεῖν, εἰ γε Ἄεοντος ἐξ Ἰσαυρίας συστοιχεῖ πως τῷ δόγματι. Μὴ ὑπισχνουμένου δὲ, ἀλλ' ἀπαναινομένου, τὴν ἐξώλειαν καὶ ἀπώλειαν καὶ κρημνούς καὶ βάραθρα ἠπειλησθαι τοῦτω ἐπόμενος ἐκ Θεοῦ. [P. 18] Ταῦτ' οὖν ἐκ σκαιορίας καὶ γνώμης πονηρᾶς ἀναδιδάξας, τὸν βασιλεῖα ἤγεν κατὰ τὸν δηλωθέντα καιρὸν· καὶ ἐπειπερ εἰσησαν μετὰ τοῦ Θεοδότου καὶ τῶν ἀπορρήτων ἀπήρχοντο, Οὐ χρὴ σε, ἔφη ὁ μοναχός, τὴν ἀλουργίδα καταλιμπάνοντα, ὡ βασιλεῦ, ἰδιώτου σχῆμα ἀλιλάσσεισθαι καὶ ἐρώγειν γνώμας οὕτω τὰς τῶν πολλῶν. Καὶ ὁ; ἐκπαθῆς ἄμα καὶ παραπλήξ τῷ βήματι τοῦτω γενόμενος, καὶ ἄλλως οἰηθεὶς ἐκ θείας εἶναι προγνώσεως, ὡς σκιά τῷ ἀνδριάντι εἴπετο ἀληθῶς, καὶ ἄλλοις ἤρτητο καὶ ἐκρέματο ἐξ ὧτων ὡσπερ τι κεραμοῦν ἀγγεῖον τοῖς λόγοις τοῦ μοναχοῦ. Ἄλλὰ ταῦτα μὲν εἴρηται καὶ τοῖς πρὸ ἡμῶν διὰ μέτρου ποιήσεως.

16. Vixit enim datum consilium erat, cum ad monachum properare operæ pretium duxit; nugisque hominem exsaturans adjecit sequenti nocte se ei imperatorem adducturum privato habitu, qui de fide aliisque rebus haud spernendis eum sit consulturus. Fac ergo illi pollicere annos duos supra septuaginta imperium rectorum, numeraque tertium decimum apostolorum. Vaticinare ei fore ut videat super regni solium filios filiorum, si modo Leonis Isaurici edictum sequi in animum induxerit: sin nolit polliceri, sed rem se præstiturum abnuat, obstestare stragem illi, interitum, præcipitia, barathra a Deo imminere. Hæc scelerato animo mentisque pravitate docto monacho, qua hora conveniant, imperatorem adducit. Cumque ingressi una cum Theodoto arcana aggressi essent: Non decebat, inquit monachus, communi te veste purpuram commutare ac sic vulgi animis illudere. Ille audito hoc verbo vehementer affectus menteque attonitus, ac cum alias ex divina eum præscientia loqui existimaret, plane velut umbra statuum sequitur, totusque ex monachi verbis, haud secus ac ex ansulis vasculum, sic ille pendet; ut et ante nos quidam versibus luserunt.

17. Statim ergo abolendas venerabiles imagines edicto sanxit, jubetque Nicephoro patriarchæ ut scripta sua manu schedula assentiri se profiteatur, exsilio multandus, ni faciat. Is autem, qui et aliunde tyranni in Dei cultum male affectam mentem conjecerat, rapide ad mortem quem cum homine ejus indolis versari satius ducebat, sponte ad constitutum confessori exsilium adduci se patitur. Theodotus interim Cassiteras circa divini Paschæ solemne tempus, navata operæ præmium, episcopalem sedem nanciscitur. Operæ pretium vero sit ut nec quod antecessit ejus mentis prætereurramus indicium. Divinus namque Nicephorus, quippe qui sacerdotio præsidebat, divinæ cum fidei assensum præbere symboli professione omnino flagitabat. Ad quem ille non se tunc D facturum, atque interim dilaturum, dum ejus in imperatorem acclamatio perfecte rata firmaque esset, sic nimirum cunctando ea se hæreseos labe olim exque indole laborare ostendens.

18. Est et aliud, eo quod dicebam, perversæ ejus circa fidem mentis clarius indicium. Cum enim primum imperator acclamatus necdum diademate potitus esset, atque ipsum devoto capiti sacratissimus antistes impositurus esset, ubi se ad rem accinxit contigitque, non velut molles crines tangere videbatur, sed quod vere erat, spinas se ac tribulos sentire, quibusdam quasi aculeis com-

VARIABLE LECTONES.

¹⁵ τούτω ?

punctus ac doloribus manum conflixus, existima-
bat. Verum hæc quidem antea. Tunc vero patriar-
cha, ejus pœnæ accepta sententia, in exilium pru-
fisciscabatur, quando etiam ferunt, cum navigio
procul abduceretur, e maritimo quodam loco emi-
nus beatum Theophanem vidisse, suffitu coreisque
se prosequentem ac velut triumphæ quadam specie
præclara illa confessione deducentem. Cujus ille,
ut par est, officium cultumque libenti animo sus-
cipiens, atque precibus Deo commendans, sublati
in altum manibus velut amplexabatur, supremum
procul osculum figens. Percontanti vero quidam ex
ijs qui secum comitabantur, cuinam sic ex animo
desiderioque supremum osculum daret, propheta
30 lingua respondisse, Theophani confessori,
monasterii Agri præposito; quod et ita brevi acci-
dit, cum eum deinceps nunquam patriarcha viderit,
isque coronam confessionis adeptus sit. Atque
hactenus ea quæ sunt divini antistitis.

19. Ipse autem hoc velut fausto regiæ gubernationis
principio posito, quod Ecclesiæ res eo statu
composuerat, ac si quis alius ambitionis studio
laborans, rei publicæ curam aggreditur, ubique
vesparum more secum ferens stimulum, tum ipse
militares exercens numeros, tum multis locis per
Thraciam ac Macedoniam curis suis atque labore
urbes a fundamentis excitans, atque omnem Ro-
manum orbem cunctasque provincias lustrans, ut
et ipsis hostibus terrori esset ac formidini. Illic-
que adeo, cum e vivis excessisset, dixisse ali-
quando alunt sanctum Nicephorum, etsi impiam,
strenuam tamen rei publicæ curis civitate ami-
sisse virum. Magistratibus quoque ac prætoribus,
non civilibus modo, sed et militaribus, valde for-
midolosus erat; cumque ipse pecuniarum amore
superior esset, præferebat eos cunctis qui omnium
maxime a maneribus sese continebant, unum-
quemque pro eo ac optimus erat, non ut opibus
amulchatur, honorans. Æqui ac justi tenacissimus
videri voluit; nec tamen erat. Cæterum juri dicen-
do dabat operam, sedensque ipse in Lausiaco ple-
rasque lites finiebat. Sane cum quis aliquando apud
eum 31 exposulasset raptam sibi uxorem, quam
nimirum illustriorem quidam virorum rapuisset, nec
præfectus sæpius interpellatus ejus ullam rationem
habuisset, illum quidem statim stiti jussu neg-
lectæque reum justitiæ, testium depositione per-
fectum, pœnæ addixit, cessare illum jubens se-
veriusque corripiens, adulterum vero legi tradi
præcepit.

20. Verum his ille rei publicæ blandiebatur,
ejusque sibi benevolentiam, ut ita dicam, caupona-
batur. Ad fidem autem quod spectat ac pietatem
valde insaniebat, ut nec Deum nominare e re illi
honestumque videretur. Nam cum tricennales cum
Hunnis, quos Bulgaros vocant, ineundæ illi essent
inductiæ pacisque sædera jurejurando firmanda,

A πρότερον · τότε γοῦν ὁ πατριάρχης ὑπερόριος, τὴν
καταχειροτονήσασαν φήφον δεξιόμενος, ἐπορεύετο,
ὅτε δὴ καὶ λέγεται ἐφ' ὀλίκας αὐτῷ φερόμενον μα-
κρὴν κατὰ τινὰ τόπον παραθαλάσσιον πῶρρωθεν
ἰδεῖν Θεοφάνην τὸν μακαρίτην, θυμιάμασί τε καὶ
λαμπάσι δεξιόμενον, οἶόν τινα προπομπὴν τῇ κα-
λῇ ἐκείνῃ ὁμολογίᾳ προτάμνοντα. Ὅν, ὡς εἰκὸς,
ἀποδοχῆς ἀξιώσας καὶ θεῶν παραδοῦς δι' εὐχῆς, τὰς
χεῖρας εἶον ἄρας μεταρσίως περιεβάλετο τούτου,
[P. 19] πῶρρωθεν τὸν τελευταῖον ἀποδοῦς ἀσπασμόν.
Ἐρομένου δὲ τινος τῶν συνεπομένων, ὡς δὴ ἔτιν
τούτου ἀποδίδως εὐκτῶς τε καὶ ἐφετῶς; — Τῷ ὁμ-
ολογητῇ φάναί ἔθεοφάνει ἡ προφήτιδι γλώττῃ;
ἡ μονῆ προσεστῆτι τοῦ Ἀγροῦ. ἡ Ὁ καὶ συνέθη μετ'
ὁ πολὺ αὐτὸς τε γὰρ τούτου ἐώρακεν οὐδαμῶς,
κἀκαίνος τὸν τῆς ὁμολογίας στέφανον ἀνεδήσατο. Καὶ
τὰ μὲν τοῦ ἀρχιερέως οὕτως.

19. Αὐτὸς δὲ οἶόν τινα τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἀρχῆς
ἐπιθεῖς ὡς δεξιάν τὸ τὰ τῆς Ἐκκλησίας οὕτως διο-
κονησῆσαι, καὶ τὴν φιλοτιμίαν εἰπερ τις νοσῶν, τῶν
κοινῶν πραγμάτων ἀνελαμβάνετο, πανταχοῦ τὸ
κέντρον κατὰ τοὺς σφῆκας φέρων μετ' αὐτοῦ, τὴν
στρατιώτην τε ὄχλον γυμνάζων αὐτῷ, καὶ πόλεις
πολλαχοῦ τῶν κατὰ Θράκην καὶ Μακεδονίαν δι' αὐ-
τοῦ ἐκ βάρων ἀνεγείρων, καὶ περιπορευόμενος
πανταχοῦ, ὡς φοβερὸς εἶναι καὶ καταπληκτικὸς καὶ
αὐτοῖς τοῖς ἔχθροῖς. Ὑπὲρ ὧν καὶ τὸν ἄγιον Νικη-
φόρον φασὶν εἰπεῖν ποτε μετὰ τὴν αὐτοῦ ἀποδίωξιν
ὡς εἰ καὶ ἀλάστορα, ἀλλ' οὐδ' ἐπιμελητὴν τῶν κο-
ινῶν ἢ πόλιν ἀνδρᾶ ἀπώλεσεν. Καὶ περὶ τὰς ἀρχὰς δὲ
καὶ ἡγεμονίας, οὐ τὰς πολιτικὰς δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ
τὰς στρατηγικὰς, διεπέθως ἰσχυρῶς ἡ χρημάτων
κρείττων ὡς αὐτὸς ὦν τούτου ἀδιοροτάτους πάν-
των προέκρινεν, ἀριστέτην πάντας, ἀλλ' οὐ κα-
τὰ πλοῦτον τιμῶν. Καὶ δικαιοσύνης μὲν ἐραστὴς
λέγεσθαι ἐβούλετο, οὐκ ἐγένετο δὲ πλὴν ἀντεποιεῖτο
ταύτης, καὶ πολλὰς τῶν κρίσεων δι' αὐτοῦ ἐξεπέ-
ρασε κατὰ τὸ Λαυσιακὸν ἐγκαθήμενος. Καὶ ποτε
δὲ τινος ἐγκλησιν πρὸς αὐτὸν ποιησαμένου περὶ γυ-
ναικῆς ἀρπαγῆς, ὡς τὴν αὐτοῦ τις τῶν ἐπιφανῶν
ἀνηρπάκει ἀνδρῶν, καὶ ὅτι οὐδὲ λόγων ἤξιωμα, τῷ
ὑπάρχῳ πολλάκις διανοχλῶν, ἐκείνον μὲν, ἐπειπερ
αὐθωρὸν παραστάντα οὕτως ἔχειν ἐπαμαρτύρησεν,
εἰς εὐθύνας ἤγε τῆς ἀρχῆς μεταστῆσας καὶ πικρίαν
πολλὴν καταχέα; αὐτοῦ, τὸν δὲ μοιχὸν νόμῳ ἐκδοθῆ-
ναι προσέταγεν.

κ'. Ἀλλὰ τούτοις μὲν τὴν πολιτείαν οἶον ὑπέστανε
καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν, ὡς ἂν εἴποι τις, εὐνοίαν ἐκα-
πέλευσεν · περὶ δὲ τὴν πίστιν ἐμαίνετο κραταίως,
τοσοῦτον ὡς μηδὲ θεὸν ἐνομάζειν ἰδοκεῖ τούτῳ κα-
λόν. Καὶ γὰρ τὰς τριακονεσούτας σπονδὰς τοῖς Ὀβ-
νοῖς δὴ τούτοις τοῖς καλουμένοις Βουλγάροις ἐνωμό-
τως ποῶν καὶ εἰρηνικὰς συμβάσεις καταπραττόμε-

VARIÆ LECTIONES.

ἡ ὑποθεῖς? ἡ χρημάτων γὰρ χρ.?

νος, ἐπει δὲ ὄρκων ταύτας ἐμίλλε βεβαίου τε καὶ ἔμπροσθεν, οὐ τούτοις δὴ τοῖς ἡμετέροις ἐχρήτο, θεὸν καὶ οὐρανίους δυνάμεις ἢ τὴν κατὰ σάρκα γενομένην μητέρα Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ τῶν λεγομένων τε καὶ πραττομένων ἐφόρους καὶ μάρτυρας· ἀλλ' οἳ [P. 20] εἰς ψυχὴν βάρβαρος θεοσεβείας ἀπρωκτισμένη, κύνας μὲν, καὶ οἷς τὰ ἄνομα ἔθνη θύουσιν, ἐχρήτο μάρτυσι τῶν πραττομένων καὶ ἀπέτεμεν καὶ διὰ στόματος ἔγειν οὐκ ἐμυσάττετο εἰς βεβαίωσιν, οἷς ἐκεῖνοι ἐμφορούμενοι, τὴν τῶν Χριστιανῶν δὲ πίστιν ἐκαίνων μέλλουσι ποτε ὑφ' ἡμῶν διαβιβάζεσθαι πρὸς ἐκείνην, ὡς ἔειπε, κατεπίστευσεν. Καὶ σαφῶς οὕτως οὐκ ἠσχύνετο ἀσεβῶν· οἷς τε γὰρ τοὺς τῆς πίστεως μαργαρίτας, κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου φωνὴν, ἐμπροσθεν ἤφειε τῶν χοίρων καὶ χρῆσθαι τούτοις ἐπὶ στόματος ἐξεδιόζετο, ἀξίος βδελυρίας ὁ ἀνὴρ ἀσεβῶν· καὶ οἷς τὰ ἐκείνων αὐθις αὐτὸς τὴν τῶν Ῥωμαίων διέπων βασιλείαν τε καὶ ἀρχὴν οὐκ ἠρῶθρία μεταγαγοῦμενος καὶ τελούμενος ἐν πανόδημῳ θεάτρῳ καὶ οὕτω γε δὴ πλήρει τῶν ἀπίστων τε καὶ πιστῶν, τοῦ αἰωνίου σκόληκος καὶ πυρὸς, ἀλλ' οὐκ ἄλλων ἐπάξιος. Καὶ ὅσους δὲ ἄ τὸν ὄρθιν εὕρισκε λόγων τηρούντας, τούτους πικρῶς κατήκιζε καὶ δεϊνῶς· ἐτέρωθεν δὲ τὰ τῶν ὁμοφρόνων οἱ στίφη τε καὶ συστήματα συνεκρότε τε καὶ συνήγειρεν ἐν ταυτῷ παρὰ πλευρᾷ αὐτοῦ τιθεὶς καὶ προσεπικλύζων ταῖς ὠφελείαις. Τούτοις καὶ Ἰωάννης ὁ γραμματικὸς ἐγκατέλεκτο, παντὸς ἀνάσκιτος ὑπάρχων καλοῦ. Οἷς καὶ τινὰ γραφὴν ὁ Λέων νεαρᾶς τινοῦ καὶ μιαρᾶς ἐξαρχομένην πίστεως ἀναγράφει κελεύσας, τὴν κατὰ τῶν θεῶν εἰκόνων δρόμον εἰδίωκεν. Ἀνεβρίπισε δὲ πως οἷον καὶ ἐξεφύσησεν εἰς ὕψος αἴρων αὐτὸν (καὶ γὰρ ἦν κοῦφος καὶ πρὸς οὐδὲν ἐφέρετο λελογισμένην γὰρ κῆρ) ὁ τοῦ ἱεροῦ συστήματος τε καὶ κλήρου τῶν βασιλικῶν ἀλλῶν ἀρχηγός. Λογῶν γὰρ αὐτὸν ἐκ πολλοῦ καὶ οἷον ἐξ ἐνάδρας ὡς τὸν Πρωτέα αἰρήσειν ἐρών, ἐπεὶ κατὰ τινὰ καιρὸν τὸ θεῖον ἐκεῖνο εἰς ἐπήκοον ρητὸν ἐκκλησιαζόμενον ἐκηρύττετο, *Τίνι ὁμοιώσατε Κύριον, καὶ τίνι ὁμοιώματι ὁμοιώσατε αὐτόν; μὴ εἰκόνα ἐποίησε τέκτων, ἢ χρυσοκόμος χωνεύσας χρυσίον περιεχρύσωσεν αὐτόν, ἢ ἰμοίωμα κατεσκεύασεν;* ἐπεὶ γοῦν τοῦτο κατὰ τὴν τοῦ Φάρου ναὴν ἐξηγεῖτό τε καὶ διεβεβήτο, ἡρέμα πως ὑποσυρεῖς καὶ ἑαυτὸν εἰς προὔπτον ἀγαγῶν, *Σύνας ὁ τι λέγει* ἄ, φησὶν, ὦ βασιλεῦ, τὸ ἱερὸν λόγιον· καὶ μηδὲς σοι μετὰ μελος ἐπὶ τοῖς ἐταρ-χθεῖσιν ἔστω, ἀλλ' ἅπαν θεῖον δοκοῦν ἐκποδῶν ποιήσας εἰκόνησιν τῆς ὀρθῆς ἔχον λατρείας τῶν μὴ σεβομένων αὐτά. Τούτοις, ὡς εἶπον, ἀσυλλογίστως ὑπεκκαίεις καὶ τὴν ἀθλίον ἐκείνην ψυχὴν προσεκπυρωθεὶς ὅλην ἐκίνησε κατὰ μὲν τῶν εὐσεβῶν τὴν ἑαυτοῦ μανίαν, κατὰ δὲ τῶν ἀσεβῶν τὴν βίαν καὶ δικαίαν ὀργήν. Ὁ μὲν γὰρ θεοπρίσματι πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς ἐκ τῆς ὑπερορίας μετεπέμπετο, [P. 21] σὺλαγωγῶν τούτους, τῆς τοῦ πατριάρχ-

A non quibus Christiani solent sacramentis usus est, ut nimirum Deum caelestesque virtutes, sive quæ Christi Deique parens carne fuit, dictorum gestorumque inspectores testesque adhiberet, sed velut barbarus quidam omnisque religionis expers, canes, ac quibus gens improba immolat, iis gestorum testibus utens, et dissecabat, nec quibus illi libenter ingurgitantur, hæc ipse ad firmandam fidem ore gustare exhorrebat: quod vero Christianam fidem eis concedidit, ad quam a nobis aliquando, ut videbatur, essent traducendi, ne sic quidem impietati litare eum puduit. Tum enim in eo quod fidei margaritas, juxta Domini sententiam, mittebat ante porcos, hisque illos vir inopius vere execrandis ore tenus uti compellebat, **32** tumque in eo rursus quod ipse Romani moderator imperii, in publico conventu, in theatro promiscua infidelium fideliumque multitudine referto, initiari non erubuit ac consecrari, non alio plane premio quem æterno verme et igni dignus fuit. Porro si quos veræ fidei tenaciores offendeat, eos vero dire graviterque exercebat. Alioqui vero ejusdem secum sententiæ hominum cuneos conventusque cogebat atque conflabat, suo eos lateri adhibens ac muneribus obruens. Inter illos Joannes grammaticus fuit iisque accensus, vir nulla honesti luce præditus. His Leo scriptiōnem quamdam ad novam ac execrandam acceptandam fidem jubens edere, adversus divinas imagines cursum intendeat. Excitavit autem ac velut flammam in immensum extulit, quippe cum levis esset nec sensato animo quidquam aggredere, sacri collegii clerique palatini præses. Olim enim observans, velutque ex insidiis quasi Proteam quemdam hominem capere satagens, cum aliquando in omnium auribus in publico ecclesiæ conventu sententia hæc proferretur: *Cui similem fecistis Dominum, et cui simulacro assimilastis eum? Nunquid imaginem fecit faber, aut aurifex fuso auro circumdeauravit eam, aut simulacrum fabricatus est?* Cum ergo sententia hæc quandoque in sacra Phari æde cantu atque voce ederetur, ille sensim quasi trahens ac se ipsum in medium producens: *Intellige, 33* *imperator, inquit, quidnam loquatur divinum oraculum; nec ulla te incessat pœnitudo eorum quæ cœpta sunt: sed si quid sacrarum imaginum reliquum videatur, eo e medio sublato eorum rectæ adhære religioni qui nullum eis adhibent cultum.* His itaque ille, uti dicebam, temere nulloque sano judicio accensus infelicique illo exæstuans animo, suum omnem adversus pios incitavit furorem adversumque impios divinam justamque indignationem. Omnes namque episcopus dato rescripto ad se ab exsilio accersit, eos spolians atque a patriarchæ procul conspectu eliminans eiciensque

^a Matth. vii, 6. ^b Isa. xl, 18, 19.

VARIE LECTIONES.

³² εἰ] μὲν? ³³ λέγει om. P.

sive abdicans, velut inde sibi dicto audientes facturus esset. Multis tamen bonæ confessionis suscipiendæ auctor existit, qua constantes fidei athlete obaudire tyranno noluerunt.

21. Deus autem (o quam ille non rigidus aut acris, sed patiens mitisque!) gladium quidem vibrabat, nec tamen feriebat. Nam modo quidem lues et squalores solisque nimii algores, modo autem terræ motus ac eruptiones, quandoque etiam flammæ similes vasto aere ejaculationes, alias denique, quæ malorum vis maxima, domesticos tumultus ac seditiones illis intentabat. Cohiberi tamen non poterat, suis agrestis more, in præceps degravatus animus. Tandem igitur tardus ille quidem, at cuius letale vulnus, a Deo gladius proficiscitur, ut interim clavus clavum tradat malumque malo medeatur. Michael is erat, qui tum fœderatorum præfecturam gerens, majestatis crimine delatus, vix multoque **34** labore illud a se depellere potuerat. Verum futurum erat ut quem sub dente semper haberet, in morem dilaniatæ victimæ haud longe post ostenderet. Porro Michael, præcipitis procacisque linguæ vitio assuetus cum esset, feros Leonis mores traducendi, velut cum illo adultus sibi que fortitudinis laude placens, nullum finem faciebat. Leo autem (non enim qui omnium dominus sit, ab uno stulto lubens omnino patitur, nisi re vera non virorum magis quam iræ imperio polleat) viros statuit occulte in insidiis auscultaturos, ut velut rimulæ ejus ad ipsum sermones perveherent. Etenim suspectum habebat quod erat futurum, nec Philomeliensis monachi vaticinium ejus animo exciderat, quo is secundum a Leone salutandum imperatorem Michaellem edixerat. Eorum qui observarent unus quoque Hexabulius erat, acri scilicet vir ingenio, ac qui hominis indolem geniumque explorare posset. Interim igitur, cum effrenam illam dicendi ac deridendi licentiam minime reprimeret, ac velut turbulentus fluvius limbum omnem inopportune ebulliens extremam Leoni perniciem ac interitum comminatus esset, ac si qua malus furor aiebat, verbis produxisset, re ad Leonem delata confestim rapitur ipsa die. Postremo delatoribus accusationis capita confirmantibus affectatæ tyrannidis ac majestatis reus decernitur. Pridie Christi Verbi nostri natalis isthæc agebantur. Quia ergo crimen undique exploratum erat, ipso Leone in secretariorum æde pro tribunali causam cognoscente, **35** nec ullus effugii locus erat, capitalis in eum fertur sententia; nec ut quovis modo neci detur, sed ut sub ipsum principis conspectum ac velut ipso coram auctore, sive iræ affectus sic impulerat, sive alias immanitate sese oblectabat, nempe ut in palatini balnei caminum projiceretur, acri illie flamma absumendus. Decretum erat; nec tragœdiæ inspector futurus L. præcurrebat. Sub hæc autem Theodosia uxor. Arsaberis filia, inculto habitu temereque ipsa prorens, Bacchantis more furibundo motu sese agi-

αίου θέας πόρρωθεν καθιστῶν καὶ ἀποκηρύττων αὐτοῦς, ὡς τῷ οἰκείῳ βουλήματι πειθηγίους κατεργαζόμενος, πολλοὺς τὴν καλὴν ἀναιρήσασθαι μαρτυρίαν πεπεικῶς τῷ γε μὴ πεισθῆναι αὐτῷ.

κα'. Θεὸς δὲ, ὅσος τρόπος ἐκείνου οὐ σύντονός τις, ἀλλὰ μακρόθυμος, τὴν ῥομφαίαν ἐστίλβου μὲν, οὐκ ἤφει δέ. Νῦν μὲν γὰρ αὐτοῖς λοιμοὶ καὶ αὐχμοὶ καὶ διάπυροι ἤλιοι, νῦν δὲ σεισμοὶ καὶ ἀναθρασμοὶ, καὶ ἄλλοτε φλογὸς οἶα κατὰ τοῦ ἀέρος ἀκοντίσεις, καὶ ἐτέρωθεν ἐμφύλιοι στάσεις τῶν δαινῶν τὰ ἀκμιαῖα ἐπεσεύοντο. Ἄλλ' οὐκ ἦν ἐκείνην ἐπισεῦν τὴν ψυχὴν, σὺς δίκην κατὰ κρημνοῦ ἐπιβρίσασαν. Ἐντεῦθεν ὀψὲ γοῦν καὶ καιρίως πλήττουσα μάχατρα παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐκπεπρέυεται, ἐν ἧλῳ τέως ἦλος ἐκκρουσθῆ καὶ κακὸν τῷ κακῷ ἰαθῆ. Μιχαὴλ τοῦτο ἦν, ὅς τὴν φοιδερᾶτων τότε ἐπιειληγμένους ἀρχὴν, ἐγκλήματι καθοσιώσεως ἄλοῦς, μόγῳ πολλῷ καὶ κόπῳ ἀποτρίψασθαι ἴσχυσεν. Ἄλλ' ἔμελλεν ὀπ' ὀδόντα τοῦτον ἔχων ἀεὶ καθάπερ διληπεπραγμένοι ἱερθεῖν δεῖξαι οὐκ εἰς μακράν. Ἄλλως μὲν γὰρ ἐξήσκει γλώσσαν ὁ Μιχαὴλ πρόβαλόν τε καὶ ἰταμόν, καὶ τὴν αὐτοῦ οὐκ ἔληγεν ἐκπομπέων θηριοτροπέων, ἅτε δὴ αὐτῷ καὶ συναυξηθεὶς καὶ τῇ ἐκ χειρὸς γανύμενος ἀνδρείότητι. Ὁ Λέων δὲ (οὐ φέρει γὰρ τις πάντων κραιτῶν ἐνὸς ἡττάσθαι μωροῦ, εἰ μὴ γε ὄντως οὐκ ἀνδρῶν, ἀλλὰ καὶ θυμοῦ βασιλεὺς καταστῆ) ὤτακουστάς τινας τοῦτῳ λόγον κατέστησεν, ὡς ἀνὰ διὰ τινος πορθμείου διαβιβάζοντο λόγοι οἱ αὐτοῦ· καὶ γὰρ ὑπέιδετο τὸ μέλλον, τῆς κατὰ τὸ Φιλομήλιον προβήσεως ἐξημβλωκίας τῆς αὐτοῦ ψυχῆς μηδαμῶς, ἢ τὸν Μιχαὴλ δευτέρου τοῦ Λέοντος ἀναβρόθηται διωμολόγησεν. Τούτων τῶν ἐφεδρευόντων εἰς τὴν καὶ Ἐξαβούλιος, ἀνὴρ οἷός τι ὢν ἦθος· καὶ φύσιν ἀνθρώπου καταμαθεῖν Ὡς οὖν χροῖου προϊόντος οὐκ ἐνεδίδου τῆς ἀσυροστομίας μηδὲ τοῦ τωθασμοῦ, ἀλλ' οἷόν τι· κυματίας πᾶσαν ἀκαιρίως ἰδὼν ἐξέβρισεν ποταμῶς, ἠπέλησε τῷ Λέοντι πανώλειαν καὶ (P. 22) ἄλλα θυμὸς ἐτρέφετο πονηρὸς, ἀνεπέμπετο δὲ ταῦτα πρὸς βασιλέα, ἀνάρπαστο· γίνεται ἐξ αὐτῆς, καὶ τέλος τῶν ἐλεγχόντων τὰ τῆς κατηγορίας κατεμπεδούντων κατατίθεται τυραννίδος ἐπιθισιν μελετῶν. Ἡμέρα ἦν προτεραία τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Λόγου Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐπιδημίας τε καὶ σαρκώσεως. Ἐπεὶ γοῦν πάντοθεν κατάφωρος ἐγγένητο αὐτοῦ τοῦ βασιλέως ἐν τοῖς ἀσηκρητοῖς ἐξετάζοντος, καὶ θρασμὸς τῶν τολμηθέντων οὐκ ἦν, καταχειροτονεῖται τὴν ἐπὶ θάνατον, καὶ θάνατον οὐ τόνδε ἢ τόνδε, ἀλλ' ἐν ἔχῃ καὶ τὸν βασιλέα αὐτὸν θεατὴν τε καὶ αὐτουργὸν, εἴτε τῷ πάθει τῆς ὀργῆς ἐκνικώμενον, εἴτ' ἄλλως τῇ ὀμότητι ἐφιδόμενον, κατὰ τὴν τοῦ βασιλικοῦ βαλανεῖου κάμινον δριμύως ἐκρῖφῆναι πυρὸς παραδόσκημα. Ἄριστο ταῦτα, καὶ αὐτὸς προέθεεν τὰ τοῦ δράματος ἐπαφόμενος. Ἄλλ' ἢ τούτου σύζυγος (Theodosia ἦν, τὸ τοῦ Ἀραβῆς θυγάτριον) ἀνασπούδασα καὶ ὡς ἔτυχε θέουσα, ὡς ἐκ τινος βακχείας ἐξοιστρηθεῖσα, ἀπέσπευδε τοῦτο καὶ τῆς ὀρμῆς ἐγκατέπαυεν, ἀλάστορα καὶ θεομάχον ἀποκαλοῦσα, οἷς οὔτε τὴν ἡμέραν ἄγει διὰ φειδοῦς, τοῦ θεοῦ μέλλων σώματος μετασεῖν. Ἐκθειό-

μενος ⁴¹ οὖν τὰ δεινὰ, καὶ τῷ Θεῷ μὴ ἀπὸ θυμοῦ γένηται δεδοικώς, τότε μὲν αὐτῷ τὴν σωτηρίαν τὴν πλείντρον ἐπεβάδευσε, τῷ παππία τὴν αὐτοῦ ἐπιτρέψας φρουρὰν, εἰ καὶ τῶν σιδηροπέδων δι' αὐτοῦ φρουραῖσθαι ἤξίου τὴν κλεῖν. Ἐπηπελιεῖ δὲ καὶ τῇ γυναικί, καὶ, *Ὀὐκ εἰς μακρὰν ἐπόψεσθε, ἔφη, σὺ τε, ὦ γυναῖκα, καὶ τὰ τῆς ἐμῆς γηθόσος βλαστηήματα, τὰ ἀποθησόμενα, εἰ καὶ σήμερόν με τοῦ ἐκείθεν ἀμαρτημάτων προσηλευθέρωσας.* Τούτοις τὸ μέλλον ἀπεφοίτασέ τε καὶ προεκήρυξε.

καὶ β'. Καὶ γὰρ ἦν αὐτῷ δέος τῆ ψυχῇ ἐγκαθήμενον ἐκ τινος χρησμολογίας, ὡς κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ ⁴² Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν κατὰ σάρκα γεννήσεως πᾶσαν τὴν αὐξηθεῖσαν εὐδαιμονίαν καὶ βασιλείαν ἀποκαίρεισθαι μέλλοντος. Ὁ δὲ χρησμός ἦν Σιβυλλιακός, ἐν τινι βίβλῳ εἰς τὴν βασιλικὴν βιβλιοθήκην ἐναποκειμένος, οὐ χρησμούς μόνον ἀπλῶς, ἀλλὰ καὶ μορφὰς καὶ σχήματα ἔχουσα τῶν γενησομένων βασιλέων διὰ χρωμάτων. Ἦν οὖν λέων θηρίον μεμορφωμένον, χεῖρας ἔχουσα ἀπὸ τῆς ῥάχεως μέχρι τῆς γαστρὸς αὐτοῦ. Τούτου κατόπιν ἀνὴρ τις ἐπιθέων δόρατι καιρίαν ἐδίδου πληγὴν τῷ θηρίῳ διὰ τοῦ χεῖ. Πολλοὶ οὖν πρὸς σαφήνειαν τούτου δειχθέντες, ὁ τῆνικαῦτα τὴν τοῦ κοιαιστορος ἐπανηρημένος ἀρχὴν μόνος διετράνου τὸ τοῦ χρησμοῦ, ὡς λέοντος οὕτως, καλουμένου βασιλέως τινὸς κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Χριστοῦ γεννήσεως θανάτῳ θληθρίῳ μέλλοντος παραδίδοσθαι.

[R. 25] γγ'. Προσέει δὲ καὶ ἡ τῆς μητρὸς ὄψις ἐπλήρου φόβου αὐτόν· ἢ τότε μὲν λεχθεῖσα εἰς οὐδὲν τούτῳ λελόγιετο, τὰ νῦν δὲ καὶ σφόδρα δάκνουσα ἐπίκειτο τὴν ψυχὴν. Ἐφάνη γὰρ αὐτῇ κατὰ τὸν ἐν Βλαχέρναις θεῖον ναὸν προσφοιτῶσῃ ἀεὶ κόρη τις ὑπὸ πολλῶν λευχειμόνων περιστοιχιζομένη, καὶ ὁ ναὸς αἵματος ἅπας πλήρης. Ταύτην οὖν τὴν κόρην εἰπεῖν τινι τῶν παρεστώτων, χύτραν ἐπιπληρώσαντα αἵματος ἐπιδοῦναι τῇ μητρὶ τοῦ λέοντος πιεῖν. Αὐτῆς δὲ πολυετῆ χηρείαν προβαλλομένης, δι' ἧς μὴτε κραιῶν μῆτε τινὸς ἐναίμων γέυσασθαι, καὶ διὰ τοῦτο μηδὲ ταύτης χρῆζειν τῆς χύτρας, *Καὶ πῶς, ἀντέφησεν ἡ κόρη μετὰ θυμοῦ, ὁ σὸς υἱὸς οὐ παύεται ἐμὲ πολλῶν αἱμάτων πληρῶν, καὶ τούτῳ τὸν ἐμὸν υἱὸν παροργίζων τε καὶ Θεόν;* ⁴³ Πολλὰ τε ἐκτοτε ἐλιτάνευε τὸν αὐτῆς υἱὸν τῆς τῶν εἰκονοκαστῶν αἰρέσεως ἀποστῆναι, τὴν ὄψιν ταύτην ἐκτραγωδήσασα.

κδ'. Καὶ τις δὲ ὄψις ἄλλη νυκτερινὴ ἰδειμάτου τούτου οὐκ ἔλαττον· αὐτοῦ γὰρ Ταρσίου τοῦ αὐοιδίμου πατριάρχου πάλαι τὸν βίον μετῆλλαχότος Μιχαὴλ τινα ἐξ ὀνόματος διακούσται ἐπιπηδῆσαντα προτροπομένου ἐπιπληῆσαι καιρίαν καὶ κατὰ κρημνοῦ εἰσθῆσαι ἄβυσσον ἔχοντος. Πρὸς τούτους καὶ τὸ τοῦ μοναχοῦ τοῦ κατὰ τὸ Φιλομήλιον, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐσθῆτος θᾶπτον μεταμφάσις. Ἄ συμφορήσας ἐπάλ-

A tons, viri occupat iter eoque retrahit hominem impium et Dei hostem vocans, qui nec divino impartendus corpore diei reverentiam haberet. Mala ergo reveritus remque in religionem vertens, ac timens ne inde Dei iram in se excitaret, in praesentia quidem vita reduce ac salute Michaellem donavit, ejus tuto custodiendi cura papiae demandata, tametsi sibi ipse compedum clavem retinuit. Sed et uxori comminatus est: *Visura, inquit, es tu et liberi mei, et quidem brevi, quæ inde eventura*

22. Ex quodam namque oraculo ejus animo timor insederat, quo ferebatur die festo Christi Dei nostri secundum carnem natalis sic adultam ³⁶ omnem felicitatem ac imperium sublatum iri. Oraculum vero Sibyllinum erat, in quodam libro palatinæ bibliothecæ repositum, quo non solum nuda oracula, verum etiam eorum qui imperio potituri essent figuræ formæque coloribus expressæ continebantur. Erat ergo leo bestia efformata, cui superne a dorso ad ventrem littera X exarata erat. A tergo autem vir quidam incurrens per ipsam hanc litteram leonem hasta configebat. Cum autem multis solvendum ænigma fuisset propositum, unus tunc quæstoris fungens munere oraculum clare explicavit, fore nimirum ut imperatorum quidam, Leo nomine, Christi die natali exitiosa nece tolleretur.

C 23. Nec minus Leonem perterrebat ejus matri oblata visio. Quæ initio quidem cum Leoni relata esset, ab eo neglecta et pro nihilo habita est: tunc vero alte animo hærens ipsum valde mordebat. Cum enim illa continuo divinam sacram Blachernarum ædem frequentaret, apparuit puella quædam, quam ingens albatorum cuneus satellitio cingebat. Interim videt ædem totam cruore exundantem. Tumque puellam uni cuidam adstantium jussisse ut ollam cruoris plenam Leonis matri bibeendam porrigeret. Illa vero diurnam viduitatem causante, per quam nec carnes nec quidquam eorum quæ sanguine prædita sunt gustasset, ac proinde nihil ad se eam ollam spectare, tunc iratam puellam respondisse: *Quomodo ergo filius tuus non cessat me cruoribus implere, eoque filium meum* ³⁷ *ac Deum irritare?* Quo ex tempore filium obsecrabat ut ab hæresi abolentium imagines resiliaret, hancce tragice visionem referens.

24. Perturbabat et alia haud modice nocturna visio. Nam per quietem visus sibi fuerat audire Tarasium inclitum patriarcham, qui pridem in vivo esse desiderat, hortantem ac jubentem cuidam nomine Michaeli ut irruens in Leonem letali cum icu conficeret et in altam abyssum præcipitem daret. Exagitabat etiam monachi Philomeliensis vaticinatio; sed et pratoris chlamydis subitatio im-

VARIÆ LECTIONES.

⁴¹ ἐνθυμούμενος? ⁴² τοῦ] τῆς?

petu indutæ recordatio. Quæ omnia congerens metu concutiebatur, animoque fluctuans, omnem noctis somnum inuisum habebat. Quamobrem profunda jam nocte, ejusmodi consilium iniens quod sagacem magis exploratorem quam imperatoria fulgentem dignitate deceret, perrupta portula qua ad papiam patebat iter (quippe qui manibus robustissimus erat) ad eum usque processit. Ut autem domum ingressus est, occurrit spectaculum quod illi haud vulgarem metum æ stuporem injecit. Nam reum quidem in papiæ lectulo egregio cultu, ipsum vero papiam humi dormientem invenit. Tum manus Michaeli caputque ac aurem admovet, nosse volens num, quod solent anxii et in vitæ discrimen addueti, curis solutum suavemque, an vero sollicitum ac castigatum somnum duceret. Ubi autem solutum nihilque sollicitum atque anxium alto demersum sopore offendit (nam nec contractando somnum illi excusserat), insperatis hisce spectaculis acrius incensa **38** ira discedit, non solum illi, sed et papiæ dirum exitium minitans. Nec ea res papiam latuit, eo quod quidam pro Michaelis lectulo excubantium, ex cothurnis puniceis deprehenso imperatore, cuncta clare nuntiaverat. Quibus illi gravissime foret, id vero deliberant.

25. Jam primum dilucescebat, simulatque Michael adherere sibi animo sordes aliquas, quas per Theotistum, quem et postea caniclii dignitate ornavit, religiosorum virorum cuiquam velit aperire. Permisit imperator, ejusque rei licentiam fecit. Atque Michael Theotisto: *Sane conjuratis denuntia juncta me imperatori indicaturum, ni strenni quid molientes ab hac me morte ac errecere liberaveritis.* His porro auditis conjurati tale quid consilii struunt. Moris erat ut sacer clerus, non ut modo intra palatium (quod oxinde eaque occasione primum inductum est), sed quisque seram domi maneret, tumque ineunte tertia vigilia, ad eburneam portam congregarentur, reddituri Domino Deo matutinas laudes. His conjurati sese commiscentes, pugionibus subter axillas occultatis, cum per tenebras ac sacerdotalibus amicti vestibus latuissent, una libere ingressi inque uno quodam obscuro loco subsidentes signum expectabant. Hymno itaque persoluto, cum imperator haud procul a cantoribus constitutus, **39** uti crebro solebat, illud moduli inceptasset, Sprevere summi cuncta amore principis (erat enim ex indole canonæ voce, eaque divinis modulandis laudibus ejus ætatis cunctos mortales suaviore vincebat), confertim insiliunt, primoque impetu, ac aggressionem in cleri præfecto decepti sunt, sive quod is corpore imperatori perquam similis erat, sive quod caput simili integumento obdlexerat: cum enim per hiemis aspera ingens frigus rigeret, eodem ambo integumento illud tolerabant, acutissimo nimirum pileo caput circumgentes. Sed is quidem pileo capti detracto, ostensa calvitie, facile salutem captavit. Leo autem in altaris penetrabile se ipse subducens irritò conatu præsidium quaerit. Tueri

λετό τε τῷ δέει καὶ τὴν ψυχὴν ἐκυμαίνετο, τῷ ὕπνῳ κατὰ τὴν νόκτα ἀπεχθανόμενος. Ὅθεν ἀκμαζούσης νυκτὸς σοφώτερα ἢ βασιλικώτερα βουλευσόμενος, τὰς ἐπὶ τὸν παπῖαν φερούσας πυλίδας καταββάξας (καὶ γὰρ ἦν εὐσθενὴς τῷ χεῖρσι) τὴν ἐπ' αὐτὸν διήνωε πρόοδον. Ὡς δὲ κατὰ τὸ δωμάτιον εἰσῆει, θέαμα ὄρα εἰς ἐκπληξιν οὐ τὴν τυχοῦσαν ἄγον αὐτόν· εἶδεν γὰρ τὸν μὲν κατάκριτον ἐν σκιμποδί τῷ τοῦ παπῖου περιδεξίῳ, τὸν δὲ παπῖαν ἐκ' ἐδάφους κοιμώμενον εὐρισκεν. Τὰς χεῖρας ἐπήγε πρὸς τὸν Μιχαὴλ καὶ τὴν κεφαλὴν, μαθεῖν βουλόμενος εἰ ἔρα, ὅπερ τοῖς ἐν συμφορᾷ ἐπακολουθεῖ, ἀφροσίν τινα καὶ ἡδὺν ἢ ἐμμέριμον ὕπνον καὶ κεκολασμένον καθυδῆει. Ὡς δ' εὗρεν ἄνετον καὶ πάσης ἀπληλαγμένον μερίμνης (οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἐπαυώμενος αὐτὸν διύπνιασεν), μείζονα τὸν θυμὸν ἔθρεψε τοῖς ἀπ' ἐλπίδος τούτοις θεάμασι, [P. 24] καὶ δεινὸν ἀπέηκε οὐκ αὐτῷ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ παπῖα ἐνεσίῳ. Οὐκ ἔλαθε γοῦν ταῦτα τοῖς περὶ τὸν παπῖαν, ἀλλὰ τῶν προκοίτων τοῦ Μιχαὴλ ἐκ τῶν φοιτικῶν φωρασόμενος ὑποδημάτων ἀπήγγειλε πάντα σαφῶς. Ὡς ἐκπαθεῖς γενόμενοι καὶ ἀμάχῳ δέει περιληφθέντες βουλὴν ἐξήρτων αὐτοῖς τὴν σωτήριον.

turbati metuque maximo conterriti, quod eis salutem

κε'. Ἔως ἔρρι ὑπέλαμπεν, καὶ σκῆψις γίνεται τῷ Μιχαὴλ, ψυχικὰς τινὰς κηλίδας ἐπαγομένῳ, διὰ θεοκτίστου, ὃν καὶ μετὰ ταῦτα τῷ τοῦ κανικλείου τετίμηκεν ἀξιώματι, ταύτας βούλεσθαι τινε προσαναθέσθαι τῶν θεοφιλῶν. Ἐπετέτραπτο γοῦν καὶ συγκεχώρητο ταῦτα παρὰ βασιλέως. Καὶ ὅγε δὴ φησιν τῷ θεοκτίστῳ *Τοῖς ἡμῖν κεκοινωνηκόσι τῆς πράξεως πάντα ἀνεπισὶν διαπέλει τῷ βασιλεῖ, εἰ μὴ τι γένηται παρ' ὁμῶν γενναῖον, τούτου με διασώζον τοῦ θανάτου καὶ τῆς εἰρκτηῆς.* Καὶ οἱ συνωμόται, ὡς ταῦτα διήκουσαν, βουλὴν τοιαύτην συμβάπτουσιν· Ἔθος ἦν τῷ κλήρῳ τῷ ἱερῷ οὐκ ὡς νῦν ἔνδον τοῖς βασιλεῦσι, ἔκτοτε λαθὼν τὴν ἀρχὴν, προσμένειν διὰ νυκτὸς, ἀλλὰ τοῖς σφῶν οἴκοις, ἔρρι δὲ τρίτης ἀρχομένης φυλακῆς κατὰ τὴν ἐλεφαντίνην συναίρεσθαι, δοξολογίαν ἀποδώσαντας Κυρίῳ τῷ θεῷ τὴν ἑωθινήν. Τούτοις οἱ συνωμόται ὑπὸ μάλτης φέροντες ἐγχειρίδια ἐγκαταμιχθέντες, ἅτε δὴ καὶ κνέφα καὶ ταῖς ἱερατικαῖς λαθόντες στολαῖς, συνεισῆσαν ἀφειδῶς, ἐν τινι σκοτεινῷ λοχῆσαντες τόπῳ, τὸ σύνθημα προσδεχόμενοι. Ὡς δ' ὁ ὕμνος διεπεραίνετο καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτοῦ που πλησίον ἦν τοῖς ἄδουσι, προεξάρχων πολλάκις τοῦτο δὴ τὴ φιλῶν αὐτῷ τὸ, Παντάνακτος ἐξεφαύλισαν πόθῳ (ἦν γὰρ φύσει τε εὐφρων καὶ ἐν ταῖς μελωδίαις, τῶν κατ' ἐκείνου καιροῦ ἀνθρώπων ἡδύτατος), τότε δὴ εἰσπηδήσαντες ἀθρόως ἐκ μὲν τῆς πρώτης ἡμάρτανον προσβολῆς, πρὸς τὸν τοῦ κλήρου ἐπαρχὸν ἀποπλανηθέντες, εἴτε δὴ τινε ἐμφερεῖα καὶ σώματος ὁμοιότητι, εἴτε κατὰ τὴν κεφαλὴν ὁμοίᾳ περιβολῇ· κρυμώδους γὰρ οὐσῆς καὶ χειμερίου τῆς ὥρας ἐν περιβλήματι ἀμφοτέρω διεκαρτέρον, πλεῖν τὴν κεφαλὴν ὀξυτάτῳ περικαλύπτοντες. Ἄλλ' ὁ μὲν τοῦ κλήρου καθηγεμῶν τὸν κίνδυνον ἀπέωσατο (αὐτίκα

Υἱὸν γυμνώσας τὴν κεφαλὴν τῷ φαλακρῷματι τὴν A
 σπειρηλίαν ἐθήρασεν), ὁ Λέων δὲ τοῖς ἀδούτοις ἐπισυ-
 ρεῖς οὐ σώζεται, ἀλλ' ἀμύνασθαι διεσπούδαζεν. Ὅθεν
 τὴν τοῦ θυμιατηρίου σειρὰν διαρπάσας ἢ κατὰ τι-
 νας θεῖον σταυρὸν, τοῖς ἐπερχομένοις ἀντιπαρατάτ-
 τεσθαι ἐβούλετο. Ἄλλ' οὗτοι πολλοὶ καὶ οὐ καθ' εἰς
 ἰκπιδραμόντες κατετίτρωσκον, καὶ ὡς ἀμυνόμενον
 καὶ τῆ τοῦ σταυροῦ ὕλη τὰς τῶν ξιφῶν ὀρμάς ἀπο-
 πέμποντα. Ἄλλ' ἔκαμεν πάντοθεν ὡς [P. 25] θηρίον
 βαλλόμενος, ὅτε δὴ καὶ ἀπογνοῦς ὄρκω τῆς ἐνοι-
 κούτης χάριτος ἐν τῷ ναῷ τινα εὐμεγέθη καὶ γιγαν-
 τῖον ἐπέφεροντα ὄρων τὴν πληγὴν ἰδυσώπει καὶ
 ἐξελιπάρεϊ τρανώς· τῆς ἐκ τῶν Κραμβωνιτῶν οὐ-
 τὸς ὠρμάτω γενεᾶς. Ἄλλ' ὄγε, *Ὁὐχ ὄρκων*, εἰπὼν,
ἀλλὰ φόβων καιρὸς, ἐτι τε κατὰ τῆς θείας ὁμῶσας
 χάριτος, παῖει διανταίαν κατὰ χειρὸς οὕτω δὴ ἀν-
 δρικῶς ὡς οὐ μόνον τῆς κλειδὸς ἀπαρβράξει ταύτην
 βεινώς, ἀλλὰ καὶ τὸ κέρας τοῦ σταυροῦ κοπτόμενον
 μέχρι πολλοῦ προελθεῖν. Συναποτέμνει δὲ τις αὐτοῦ
 καὶ τὴν κεφαλὴν, ὄλμου δίκην τὸ σῶμα καταλιπών-
 κς'. Τοιοῦτον μὲν τέλει βίου ὁ Λέων ἐχρήσατο κατὰ
 τὴν δεκέμβριον μῆνα (ἴσρα δὲ ἦν δεκάτη τῆς νυκτός),
 βασιλεύσας ἔτεσιν ἑπτὰ πρὸς πέντε μῆσιν, ὠμότητα
 μὲν ἐξασκήσας, πρὸς δὲ καὶ ἀσίδειαν, εἰπερ τις
 τῶν πρὸ αὐτοῦ· καὶ τούτοις τῆ τε προσοῦσαν αὐτῷ
 πρὸς τὰ κοινὰ ἐπιμέλειαν καὶ τὴν ἐν ταῖς χερσὶν ἰσχὺν
 καὶ ἀνδρείαν κατήσχυεν. Λέγεται δὲ καὶ τινα φωνὴν
 οὐρανόθεν αὐθωρὸν βραγῆναι, τὴν αὐτοῦ κατάλυσιν
 εὐαγγελιζομένην πολλοῖς· ἧς καὶ τινες ἀκηκόεςτες
 κευθλοὶ, τὸν καιρὸν τε καὶ τὴν νύκτα ἀπογραφά-
 μνοι, ἐκ τῆς ὕστερον ἐρεύνης ταύτην εὗρον ὕσαν
 ἀληθινῆν.

A se ille tamen conatur: quapropter thuribuli ca-
 tena vel (ut alii perhibent) divina cruce arrepta in-
 vasorum impetum propulsare studebat. Verum ii
 non singuli, sed facto cuneo irruentes vulnera infligebant,
 cum sic quoque ille sese ulcisceretur crucis-
 que materia gladiatorum ictus depelleret. Tandem
 vero bestiae in morem undequaque petitus fatiscit;
 quando et desperata salute unum quempiam pro-
 cera statura, nec giganti absimilem, ictum inferentem
 videns, per gratiam in templo habitantem ad-
 juravit palamque obtestatus est ut parceret. Erat
 is Crambonitarum stirpe oriundus. Ad quem ille,
Non sacramentorum istud, inquit, *sed caelium tem-*
pus est; ac insuper per divinam ipse gratiam jurans
 manum ejus adverso vulnere percussit, tanta vi ut
 nou solum a clavicula eam penitus amputaverit,
 sed et crucis cornu dissectum 40 procul dissili-
 erit. Simul quoque alius quispiam ejus abscisso
 capite truncum corpus reliquit.

26. Hunc vitae finem sortitus Leo, mense Decem-
 bri, hora noctis decima, cum annos septem, menses
 quinque, imperium rexisset. Crudelitati, si quis
 alius decessorum, praetereaque impietati operam
 dedit, qua utraque labe diligentiam in procuranda
 re publica bellicamque fortitudinem obscuravit.
 Ajunt et vocem quamdam statim caelitus erupisse,
 quae laetum de ejus exitio nuntium in vulgi aures
 perferret; ac navicularios quosdam eo audito, ob-
 servatoque temporis ac noctis articulo, rimando
 postea veram eam esse noctem comperisse.

ΛΟΓΟΣ Β'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΕΣ ΑΜΟΡΙΟΥ.

LIBER II.

MICHAELIS AMORIENSIS IMPERIUM.

[P. 26] α'. Ἀνηρηκότεσ δὲ τὸν Λέοντα οἱ περὶ D
 τὸν Μιχαήλ, ὡς ἐν τῷ πρὸ τούτου ἡμῖν δεδηλωται
 συντάγματι, τὸ τούτου νεκρὸν σύροντες ἀνηλεῶς τε
 καὶ ἀπειθῶς διὰ τῶν Σκύλων εἰς τὸν ἰκπιδρομον ἐξ-
 ἤγγον, μὴ τινα φόβον ἔχοντες ἦδη διὰ τὸ πλήρη
 εἶναι τῶν ἐπιβούλων καὶ συνωμοστῶν τὴν βασιλείαν
 αὐτῆν. Συνεξέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὴν αὐτοῦ γα-
 ματὴν σὺν τέτταραι εἰκνοῖς αὐτῶν, Συμβατίῳ τῷ
 κατὰ στείψιον μετονομασθέντι· Κωνσταντίνῳ, Βασι-
 λείῳ τε καὶ Γρηγορίῳ ἄμα Θεοδοσίῳ· οὗς καὶ ἀκα-
 τῶς ἐνθέντες πρὸς τὴν Πρώτην νῆσον ἀπήγαγον,
 ἐνθα καὶ τῶν παιδῶν εὐνουχισθέντων τὸν Θεοδοσίον
 συνέβη θωστυχῆσαι περὶ τὴν ζωὴν καὶ τῆς τοῦ τῶ-
 ματος ταφῆς τῷ ἰδίῳ κοινωνηκένοι πατρὶ.

1. Hac Michaelis fautores, uti a nobis superiori
 libro explicatum est, expleta carnificina, defuncti
 cadaver crudeliter effrenique licentia trabentes per
 Scyla ad circum eduxerunt, nullo jam metu deter-
 riti, quod 41 omnis regia conjuratis, iisque qui
 Leonis vitae insidiati essent, foret conferta. Una
 quoque illius uxorem ejecient cum quatuor liberis,
 Symbatio, cui per inaugurationis solemniam inditum
 Constantini nomen, Basilioque et Gregorio, necnon
 Theodosio. Hos omnes tembo impositos in Proten
 insulam duxerunt. Ibi exsecti cum essent, Theodo-
 sium mori contigit, ejus defuncti corpus una
 cum paterno cadavere conditum fuit.

2. Michael autem e Papie custodia eductus, adhuc pedes ferro vinctus cum esset (quod scilicet clavis, quæ apud Leonem servabatur, ut magis vincto caveret, necdum inventa erat), in regio throno consedit omniumque qui tum in palatio aderant vocibus imperator salutatus est ac adoratus. Jam vero circiter meridiem fama ubique sparsa, cum vix maleo compedes diffissi essent; illotis manibus, nullo Dei metu in animum assumpto, nec ullo alio defunctus honesti officio, ad divinum magnumque templum processit, id satagens ut ex patriarchæ manu coronam consequeretur totiusque populi votis ac vocibus imperator salutareretur, eorum duntaxat præsidio munitus valloque septus, qui una secum necis socii ac conjurati fuissent. Cæterum amborum quis merito inauspicatam hic miretur mentem, Leonis, quod sic nullum ex tot assentatoribus amicisque tunc auxilium opemque ferentem habuerit, cum omnes serpentum more in suas se latebras ac foramina abdidissent, Michaelis vero interritum adversus omnes cruentumque animum, cum non 42 velut carnifex (quod enim evenerat, divinæ providentiæ cuncta gubernantis exstiterat), sed tanquam victor coronatus per plateam transiret, cum magis erubescendum lugendumque foret, non quod juste, dignum qui effunderetur, sanguinem effudisset (quauquam ne hoc quidem in iis habendum quæ laudem merentur), sed quod non in cædium loco, sed in divino mundoque, et in quo Domini duntaxat expiationem quotidie funditur.

3. Verum ad ejus patriam recurat narratio, eum medium assumens, cujus se res exsequi proficitur. Tulit hunc Phrygiæ superioris civitas, dicta Amorium. In ea Judæorum eorumque quos Athinganos vocant frequens semper multitudo consedit. Sed et alia quædam hæresis, ex aliorum cum aliis societate jugique consuetudine, nova prorsus exque novis et inauditis decretis confata emersit, cujus ipse quoque Michael accepta a majoribus superstitione particeps fuit. Secta hæc divinum quidem lavaerum ut salutare et a suis explore agnatum probatumque, eos qui initientur, percipere sinit: in reliquo autem omnia, præter unam circumcisionem, ex legis Mosaicæ ritu servat. Quisquis hac secta est initiatus, præceptorem ac velut præfectum Hebræum quemdam sive Hebræam divini prorsus expertem baptismatis domi habet, cui non solum ea quæ ad animum ac salutem spectant, sed et rei familiaris administrationem committat domique ac substantiæ eum præficiat. 43 Ilac a puero Michael institutus ejusque primom documentis imbutus, ne sic quidem quæ primo insederat opinionem puram retinuit, sed velut pravæ religionis nothæque colluvies, tum eam ipsam paulo post adulteravit, tum Christianam ac Judaicam spuris aliis adjunctis polluit. Hactenus quidem illam sequebatur inque virilem provehebat atatem, agre-

β'. Ὁ δὲ Μιχαὴλ τῆς ἐκ τοῦ παππίου φρουρᾶς ἀνερχομένης, ἐπὶ τοὺς πόδας αἰδήρων δεδεμένους ἔχων διὰ τὸ τὴν κλεῖν παρὰ τοῦ Λέοντος φυλαττομένην ἀσφαλείας ἔνεκεν τῶς εἶναι ἀφανῆ, ἐπὶ τὸν βασιλεῖον ἐκάθισεν θρόνον, [P. 27] καὶ παρὰ πάντων τῶν τῶς ὄντων ἐν τῷ παλατίῳ προσεκυνηθῆ αυτοκράτωρ ἀναγορευθεὶς. Ἦδη δὲ μεσοῦσης ἡμέρας τῆς φήμης πανταχοῦ διαδραμοῦσης, τῶν δεσμῶν σφύρα θλασθέντων μόλις, οὐ χεῖρας ἀπονιψάμενος, οὐ τὸν θεῖον φόβον κατὰ νοῦν εἰληφώς, οὐκ ἄλλο οὐδὲν τῶν δεόντων ποιήσας, πρὸς τὸν θεῖον καὶ μέγαν ναὸν προσελήλυθεν τοῦ στέφους ἐκ τῆς πατριαρχικῆς χειρὸς καὶ τῆς πανδήμου τυχεῖν ἐπιθυμῶν ἀναρρήσας, ἐκείνους μόνους φραγμῶν καὶ περιχαράκωμα ἔχων τοὺς τοῦ φόβου μετεσηκῶτας καὶ συνομωμοκῶτας αὐτῷ. Ἐνθα καὶ τις ἀμφοτέρων θαυμάσειεν τὸ κακόγνωμον, τοῦ μὲν ὅπως οὐδένα εἶχε τῶν τηλικούτων κολάκων καὶ φιλοῦντων τότε δὴ βοηθῶν, πάντων ὡσπερ ἔρπετων εἰς καταδύσεις χωρησάντων, τοῦ δευτέρου δὲ τὸ πρὸς πάντας ἀφοβὸν καὶ αἰμοχαρῆς, οἷς ὡσπερ τις ἀπὸ νίκης ἀθλοφόρος ἐπανερχόμενος, ἀλλ' οὐ δῆμιος (τοῦτο γὰρ ὑπὸ τῆς τὰ πάντα διοικουσίας Προνοίας ἐγένετο) κατὰ τὴν πλατεῖαν διερχομένου θεῖον ἐγκαλύπτεσθαι καὶ θρηνεῖν, οὐκ ἐφ' οἷς ἀξίον αἶμα δικαίως ἐξέχεεν (καὶ τοῖ γε οὐδὲ τοῦτο τῶν ἐπαινετῶν), ἀλλ' ἐφ' οἷς οὐκ ἐν ἀξίῳ τόπῳ, θεῖον δὲ καὶ καθαρῷ, καὶ μόνον ἐνθα τὸ δεσποτικὸν καθ' ἡμέραν ἐκχέεται, τῶν ἡμετέρων λύτρον ἀμαρτιῶν.

γ'. Ἄλλ' ἐπὶ τὴν θρησκαμένην τοῦτον ἡ ἱστορία ἀγέσθω, καὶ μέσον αὐτὸν λαμβανέτω τὰ αὐτοῦ ἐπαγγέλλουσα 46. Ἦνεργε μὲν οὖν αὐτὸν ἡ κατὰ τὴν ἄνω Φρυγίαν πόλις Ἀμόριον οὕτω καλουμένη, ἐν ἣ καὶ Ἰουδαίων καὶ τινῶν Ἀθιγγάνων πλῆθος ἀεὶ πω; ἐγκατοικίζεται· καὶ τις δὲ αἵρεσις ἐκ τῆς ἀλλήλων κοινωνίας καὶ διηνεκοῦς ἀμιλίας καινὸν ἔχουσα τρόπον καὶ δόγματα ἐπιφύεται, ἧς καὶ αὐτὸς μετέσχεν ἐκ πατέρων διαδεξάμενος. Αὕτη δὲ τοῦ μὲν θεοῦ λουτροῦ ὡς σωτηριῶδους ὄντος καὶ παρ' αὐτοῦς 47 διωμολογημένου τοὺς τελομένους μεταλαγχάνειν ἀνίσει, τὰλλα δὲ πάντα σώζει φυλάττουσα κατὰ νόμον τὸν Μωσαϊκὸν, πλὴν τῆς περιτομῆς. Διδάσκαλον δὲ καὶ ὄνον ἐξαρχὸν ὁ ταύτῃ μεμυσταγωγῆ- μένος Ἑβραῖόν τινα ἡ Ἑβραῖδα κέκτηται, τοῦ θεοῦ τελῶς βαπτίσματος ἀπεχόμενον, κατὰ τὸν ἑαυτοῦ οἶκον, ᾧ καὶ τὰ ἑαυτοῦ οὐ μόνον τὰ ψυχικὰ, ἀλλὰ δὴ καὶ τὰς κατ' οἶκον οἰκονομίας ἐμπιστεύει, καὶ ὑπὸ χεῖρα δίδωσι [P. 28] τὴν αὐτοῦ. Ταύτης οὖν ἐκ παιδὸς μετασχὼν καὶ ἡ τὴν ψυχὴν προκαταληφθεὶς οὐκ εἶχεν οὐδ' οὕτως τὸ τῆς προλήψεως καθαρὸν, ἀλλ' οἷον τις ἀπιστίας ὄνοδος γεγονώς ὁμοῦ τε ταύτην οὐ πόρρω γενόμενος παρεχάραξεν καὶ τὴν Χριστιανῶν παρενόθευσεν καὶ τὴν Ἰουδαϊκὴν ἐκιδόηλευσεν. Τῶς μὲν οὖν εἶχετο αὐτῆς, καὶ τὴν εἰς ἀνδρας τελοῦσαν ἠλιθίαν ἀνήγετο, ἀγροικίαν καὶ ἀμαθίαν ὡσπερ τινὰς ἔλικας ἀμπελος συνανοῦσας ἔχων

VARIAE LECTIONES.

44 ἀπαγγέλλουσα? 45 αὐτοῖς?

αὐτῷ· μᾶλλον δὲ ὑπὸ τούτων ἐχόμενος καὶ παιδ-
αγωγούμενος κατὰλληλα προσήει μαθήματα διδα-
σκόμενος, οἷς πολλάκις τὴν βασιλεῖον δεδραγμένους
ἀρχὴν ἐφαίνετο σεμνυνόμενος τε καὶ καλλωπιζόμενος
ἢ τῷ ἑαυτοῦ διαδήματι. Τὴν λογικὴν δὲ παντάπασιν,
ὡς τὰ παρ' ἑαυτοῦ προβαλλόμενα ἀνατρέπουσαν καὶ
πειθεῖν δυναμένην τε καὶ μεταδιδάσκειν τοῦ μὴ τῆς
αἰρέσεως αὐτοῦ καὶ θρησκείας ὁπίσω πορεύεσθαι,
ἡτίμαζέ τε καὶ ἀπεβάλλετο τῆς ἑαυτοῦ ἐπιβούλων
ψυχῆς. Καὶ τοί γε ἦν αὐτῷ δυνατόν τὰ ἑαυτοῦ τε
σέβασθαι καὶ τὰ ἡμέτερα μὴ ἀτιμοῦν, ὅταν μὴ πρὸς
τοσοῦτον χορὸν τῶν ἐπὶ σοφίᾳ διαλαμπάντων χρόνῳ
καὶ ἀριθμῷ κεκρατηκότα ἀναμιλλᾶσθαι ἠδύνατο.
non aspernari, quando nec certamini par videri poterat adversum tantum sapientissimorum viro-
rum, ætate ac numero longe præstantem, chorum.

δ. Πλὴν ἐτίμα τὰ ἑαυτοῦ. Τὰ δὲ ἦν αὐτῷ μὲν τῶν
ἀριτερόνων προλέγειν ὅσοι τε ἔσσονται εὐτραφεῖς καὶ
σωμάτων μεγέθους οὐκ ἀμοιρήσουσι, καὶ ὅσοι τοῖς
ἐναντιοῖς περισευθήσονται, καὶ ἵππων μὲν ἐγγύς ἐσ-
τάνασι τῶν λακτιζόντων εἰδέναι, ἄνους δὲ λακτιζόντας
ὡς ποδῶτάτω ἀποτρέπεσθαι ¹⁸ εὐφωῖς, ἡμιόνων τε
κριτῆς ἀριστος εἶναι, καὶ τούτων ὅσοι μὲν πρὸς φόρ-
τον ἀρμόδιοι τε καὶ ἐπιτήδειοι, ὅσοι δὲ τοὺς ἐπιδάτας
εὐφόρως, ἀλλὰ μὴ τινι πτοίᾳ περιδεῖς γινόμενοι,
φέρουσιν ¹⁹. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοὺς ἵππους μόναις
ὀφθαλμῶν διακρίνειν βολαῖς, ὅσαι τε πρὸς δρόμον
εὐτονοῖ τε καὶ τάχιστα πεφύκασιν καὶ ὅσοι πρὸς
πόλεμον τὸ καρτερικὸν διασώζουσιν, προβάτων τε
καὶ βοῶν τὴν εὐτοκίαν, καὶ τὴν τοῦ γάλακτος ὅσαι
τὴν ἀσφίλειαν ἐκ φύσεως ἔλαχον, καὶ ὡς σιγώντων
τῶν δὴ μείζον, τῆς τε μητρὸς καὶ τῶν ἀριγενῶν
γεννημάτων, εἰδέναι διακρίνειν ποῖον ὁποίας ἐστὶν
βίον. Καὶ τὰ μὲν τῆς πρώτης ἡλικίας, εἰπεῖν δὲ καὶ
τῆς τελευταίας, ταῦτα δὴ τὰ μαθήματά τε καὶ σε-
μνολογήματα.

ε'. Ὡς δ' ἤδη ἤμαζε τὸν πένθητα βίον διαβλῶν τε
καὶ καρτερῶν, ἔσπευθε δὲ τοῦτον πάσῃ ἀποτρίψα-
σθαι μηχανῇ, καὶ ποτε τῷ ἑαυτοῦ παρέστη δὴ στρα-
τηγῷ. [P. 29] ἑαυτὸν τε ὑποφαίνων καὶ τῆς γλώττης
τραυλότῃ τὸν ἀρχοντα ἐκκαλούμενος, τῶν Ἀθιγ-
γάνων τις γνωστός τε καὶ οἰκείος τῷ στρατηγῷ ὦν
αὐτὸν τε τοῦτον Μιχαὴλ καὶ τινὰ ἕτερον περιδοήτους
ἔσσεσθαι μετ' οὐ πολὺ διεγόρευε καὶ βασιλείας αὐτῆς
ἐπιτυχεῖν οὐκ εἰς μακρὰν. Τούτοις τὴν ψυχὴν ὁ στρα-
τηγὸς ἐκθερμανθεῖς, καὶ τὸ μέλλον ὡσπερ κατατρο-
γῶν, οὐκ ἔγνω βραδύτῃ τὸν καιρὸν ἀπόσασθαι, οὐ
πῆλιν τυχεῖν οὐκ εὐπετὲς οὐδὲ ῥῆδιον. Τράπεζα γοῦν
παραχρῆμα, καὶ τοὺς ἄλλους πάντας καταλιπὼν
τούτους δὴ τοὺς ἀνδρας εἰς ἔστιάσιν συγκαλεῖ. Ὡς
δὲ τοῦ πότου ἀκμάζοντος καὶ τὰς θυγατέρας ἄγων
εἰδῶν ὁ στρατηγὸς καὶ νυμφίους καθωμολόγει, τῷ
ξένῳ μὲν καὶ παραδόξῳ τοῦ πράγματος ἐν ἐκτά-
σει τούτους δὲ πρῶτον ἐπολεῖ καὶ δίχα φωνῆς, ἀπο-
λεγομένου δὲ ὅμως μετὰ ταῦτα καὶ συγκατατιθεμέ-
λους καὶ θεὸν τάχα, οὐκ ἀνθρωπῶν, ὁμολογοῦντας
αὐτόν.

A stes mores ac inscitiam haud secus ac vitis mallico-
los una surgentes habens. Quinimo quorum
disciplinæ hæret ac quos pueritiæ institutores
haberet, eorum congrua moribus studia condiscens
grandescebat, quibus haud raro, etsi jam imperii
nactus infulas, magis sibi placere ac gloriari vide-
batur quam ipso diademate. Eam autem quæ rati-
onem excolit scientiam et eruditionem, seu litem-
ras quibus evertenda essent illius problemata, ac
quibus suaderi licebat atque doceri haud sequen-
dam suam illam hæresim ac superstitionem, tum
est aspernatus, tum ex suo dolose animo ablegavit.
Quaquam ei licebat tum sua colere tum nostra
poterat adversum tantum sapientissimorum viro-
rum, ætate ac numero longe præstantem, chorum.

4. Enimvero sua illa colebat plurisque faciebat.
Ejus vero fere generis erant, nempe suum recens
natarum vaticinari ac conjicere quæ pingues ple-
nix ac adulta corporis mole, quæve contra ex-
iles ac macilentæ essent futuræ; prope equos calci-
trones scire stare, asinos vero calce petentes
quam procul scite ingenioseque propellere; acri
judicio ⁴⁴ de mulis censere, inque illis discernere
qui oneribus convehendis idonei, qui sessori ap-
tiores leniorique indole ipsum nullo excutiant con-
sternati pavore; sed et equos ex primo ipso oculo-
rum conjectu dignoscere, qui ad cursum robusti
atque celeres, qui in præliis fortes ac laboris
patientes perstituri essent. Oves quoque et boves
quænam secundæ ac quæ ex indole lactis large
eoplam nactæ. Scire denique, tametsi nullum balu-
mugilumve iam matres quam recens nati fetus
ediderint, quæ cujusque proles existant. Hæc ejus
primæ ætatis (sed et extremæ dicam) studia ac
honestamenta.

5. Cum autem pauperem tolerando vitam adole-
scentiæ jam annos prope excessisset, omni que de-
mum arte atque opera eam a se amoliri studeret,
ac quandoque suum ille ducem adisset, tumque
se illi subverecunde ostenderet, tum vero, qua erat
balbulienti ac præpedita voce, eundem compellaret,
Athinganus quidam duci notus ac familiaris hunc
ipsum Michaellem aliumque quemdam brevi post
clarissimos fore prædixit, ac Michaellem non in
longum tempus imperio esse potiturum. Eo vaticini-
o incensus animo prætor, ac velut futurum jam
coram legeret ac decerperet, occasionem quam se-
mel lapsam haud facile rursus assequi possis, in
longiores moras nullatenus ablegandam putavit.
Statim ergo expeditur mensa, cunctisque aliis ne-
glectis hos ambos in convivium adhibet. Tum vero in-
calescente ⁴⁵ mero dux adductas filias eis in spon-
sas tradit sibi que generos facit. Ac primum quidem
rei novitate inauditaque benevolentia in stuporem
agit, ita ut vox ipsa illos deficeret: postea tamen
et ipsi probant ac assentiuntur, deum forte rati,
non hominem, qui sic demeretur.

VARIÆ LECTIONES.

¹⁸ ἐπιτρέπεσθαι P. cf. 4 26 exfr. ¹⁹ φέρουσιν] Cedrenus ἐκτραχηλίζουεν.

6. Subjici quidem multa arti divinandi, avium A volatus, gruum agmina, omnis generis corporum extispicia et dissectiones, ne unus ipse ac exiguus adversus multos contentiosius agam, haud multum abaverim. Sic autem exerceri ut munda sit nihilque per eam dæmonibus obsequii præstetur, qui procul a Deo hominem abigere studeant, nec ego dixerim, nec eorum putem aliquis qui recte sentiant, cum et eos qui haud sincerum purumque vitæ genus consectentur, sed illaudabile ac illiberalis, ejus perfecte adeptos scientiam audiverimus. Quorsum hæc a me modo mota quæstio est? Nempe ne quis homines illis studiis deditos ejusmodi aliquid divino afflata loqui existimet, aut Deum pravæ eorum voluntatis faciat auctorem, vel, quod idem sit, etiam imperii; neque hos qui se istis dediderint viros frugi ac prudentes credat, cum multos quotidie exitus fallat, sibi inde ipsi interitum consciant: sed culpam omnem in maiorum auctorem serpentem conferat, qui orbem perambulans sibi que idonea nactus organa non in uno duntaxat aut altero homine imperii ac tyrannidis jacit semina, sed in multis; hosque subornans et instigans, ut adorianur populosque evertant ac bella civilia conscent, 46 illis auctor existit, haud fere aliter ac cæcus, qui sæpe lapides mittat: plures enim petendo forte contingat ut et non videns, ipsum quem animo meditatur, tandem aliquando assequatur ac feriat. Hæc itaque nobis extra historiæ solum, ne quis actus ejusmodi in ipsum Numen referat, aut sane scelorum ipsa magnitudine illustriora imperia ei tribuat, illa præsertim fultus auctoritate, qua dicitur: *Ex asmetipreis regnaverunt, sed non per me* ^o.

7. Michael ergo hanc vatis illius Athingani vocem tanquam divinum oraculum auribus hauriens, ac rursus sero tandem Philomeliensis monachi, quam superius retuli, prædictionem recolens, majori audacia impudentiaque Leonis eadem implevit; rursusque perpetrato facinore citius quam pro honesti rectique ratione ad divinum templum, pari hinc procacia audaciaque, processit, male se erga eum qui prior beneficio demeruerat (Bardanium scilicet) gerens, pejusque ei qui beneficii secundas in eum partes impleverat (id est Leoni, qui et ejus filium e sacro baptismate adoptaverat) hominum ingrattissimus vices reddens. Cæterum portionem quamdam ex publicatis Leonis bonis subducit, quam illius liberis matrique ac uxori utendam decernit; quosdam quoque illius servos, etsi non omnes, eis in obsequium donavit. Ac matri quidem atque uxori jussum ut in monasterio, quod Dominorum vocant, libere sui que juris agerent: liberis autem masculis, uti dictum est, præceptum 47 ut Protæn insulam tenerent. Quo etiam loco Constantinus, qui mutato nomine Basilius dictus fuerat, cum excisis virilibus vocis usum amisisset, ejus impedimento solvi a Deo votis exorabat iungamque

^o Ose. viii, 4.

ζ'. Είναι μὲν οὖν τέχνη τῆ μαντικῆ πολλὰ τὰ ὑποκαίμενα, ὀρνίθων τε πτήσεις ὄνειρων τε ἀγέλας καὶ παντοίων σωμάτων διεντόμων θείας, ἵνα μὴ πολλοὺς ὀλιγὸς φιλονεικῶ, οὐκ ἐπὶ παλὴ δειλοσομαι. Είναι δὲ καθαρὰν καὶ δαιμόνων τινῶν ἐκτὸς ὑπηρεσίας, πῶρρω θεοῦ τὸν ἄνθρωπον σπουδαζόντων βαλεῖν, οὐτ' αὐτὸς εἴποιμι οὐτ' ἄλλος, οἶμαι, τῶν φρονούντων εὐ, ἐπεὶ καὶ τοὺς οὐκ εὐκρινῆ τινα βίον διώκοντας καὶ καθαρὸν, τοὺς ἀσπούδαστον δὲ καὶ ἀνελεύθερον, τὴν ἀκριβῆ γνώσιν ταύτης λαβεῖν ἀκηχόμεν. Τί μοι τοῦτο τὸ παρὸν ἐζητήται; Ἴνα μὴ τις ἐπιτιμολογῆσθε τοὺς περὶ ταῦτα ἀσχολουμένους νομίζῃ τι τοιοῦτον διασαφεῖν, καὶ αἴτιον ποιῆ τὸν θεὸν τῆς ἀδικίᾳ γνώμης αὐτῶν, ταυτὸ δ' εἰπεῖν καὶ ἀρχῆς, μὴδὲ τοὺς ἐπιτιμῶντας τοῦτοις ἑαυτοὺς ἔχειν νοῦν οἰηθῆ, ἅτε καὶ πολλῶν καθ' ἡμέραν ἀποτυγχανόντων καὶ αἰτίων γινομένων τῆς ἀπωλείας αὐτῶν. Ἄλλὰ τὸν ἀρχέπακον ὄφιν καταιτιῶτο, ὡς κατὰ τὴν οἰκουμένην ἐμπεριπατῶν καὶ ὄργανα καταλαμβάνων ἀρμόδια οὐκ ἐν τῷδε μόνῳ ἢ τῷδε τῷ ἀνθρώπῳ τὰ περὶ τῆς βασιλείας σπέρματα καταβάλλει, ἀλλ' ἐν πολλοῖς, καὶ τοῦτους ἀναπειθῶν τε καὶ κινῶν ἐπιβάλλει μὲν ταῖθε καὶ δῆμους ἀνατρέπει καὶ ἐμφυλίου μάχας ἐργάζεσθαι, κατὰ τὴν εἰκόνα τοῦ λίθου πολλὰκις ἐπαφιέντος τισὶ τυφλοῦ· πολλοὺς γὰρ βάλλων τάχα [P. 50] καὶ μὴ ὄρων ὄψε καὶ μάστιγος τοῦ βαλλομένου καταστοχάζοιτο. Ταῦτα μὲν οὖν ἡμῖν κατὰ θεωρίαν, ἵνα μὴ τῷ θεῷ ἀναφῆροι τις τὰς τοιαύτας τῶν πράξεων μὴδὲ δὴ τὰς πονηροτέρας ἀρχάς, ἐκείνη δὲ τῆ Γραφικῆ βοηθούμενος μαρτυρίᾳ, τῆ, Ἐαυτοῖς ἐβασίλευσαν, λεγούσῃ, ἀλλ' οὐδὲ ἐμοῦ.

ζ'. Ταύτην οὖν τὴν τοῦ Ἀθιγγανου μάντικῆς φωνῆς ὡς θείαν τινὰ πρόβησιν ὁ Μιχαὴλ ἐνηχηθεὶς, καὶ αὖθις ὄψε ποτε τὴν κατὰ τὸ Φιλομήλιον, ὡς μοι πρότερον εἴρηται, τὸν τοῦ Λέοντος φόνον θρασύτερον πως μεταχειρισάμενος ἐξεπλήρωσεν, ἔκτοτε μελέτην τοῦτο διηνεκῆ σχῶν, καὶ αὖθις τὴν εἰς τὸν θεῖον ναδὸν θάπτον ἢ ἐδὲ ὑπερβύτων ἐξεργάσατο πρόδοον, κακὸς μὲν περὶ τὸν πρῶτον εὐεργέτην φανείας, ἐκείνον δὲ τὸν εἰρημὸν Βαρδάνιον, κακίων δὲ περὶ τὸν δεῦτερον Λέοντα, ὅσον καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τοῦ θεοῦ βαπτίσματος υἱοθετησάμενος ἦν. Πλὴν ἀπόμοιραν τινα ποιεῖται καὶ πρὸς ἀπολαυσιν χορηγεῖσθαι πράττει τοῖς τοῦ Λέοντος παισὶν ἅμα τῆ τοῦτου μητρὶ τε καὶ γαμετῇ ἐκ τῶν ἐκκομισθέντων κτημάτων αὐτοῦ, καὶ τινὰς τῶν ἑαυτοῦ παίδων πρὸς ὑπηρεσίαν, εἰ καὶ μὴ πάντας, αὐτοῖς ἐδώρησατο, τῆ μητρὶ μὲν καὶ γαμετῇ εἰς τὴν μόνην τὴν οὕτω λεγομένην τῶν Δεσποτῶν ἐν ἀσφαλείᾳ ζῆν καλεῖσθαι αὐθεντικῶς, τοὺς ἄρρενας δὲ τῶν παίδων ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ, ὡς εἴρηται, ἐνθα καὶ Κωνσταντίνος ὁ μετονομασθεὶς Βασίλειος ἀφωνία πως συσχεθεὶς μετὰ τὸ τὰ γόνιμα τῶν μορίων ἀφαριθεῖναι ἐδέετο μὲν τοῦ θεοῦ τὴν ἑαυτοῦ λυθῆναι φωνὴν καὶ τὴν γλῶτταν αὖθις τὸ εὐηχῶν ἀπολαθεῖν, ἐδέετο δὲ καὶ τοῦ ἐν θεολογίᾳ διαλάμ-

φάντος Γρηγορίου, ἐκείσε που ἀνεστηλωμένου τυγ-
χάνοντος. Ἐίξε γοῦν ὁ ἅγιος, καὶ τῆς αὐτοῦ δεήσεως
κατὰ τὴν τῶν φώτων πανήγυριν ἐπακήκοεν. Ὅρα
γὰρ τὸν θεὸν ἐκείνον χαρακτηρὰ κατὰ τὸν δρόμον
τούτω διαλεγόμενον καὶ, *Τὸν κηρὸν*, οὕτω δὴ λέγοντα,
λαβὼν ἀνάγνωθι. Ὁ δὲ πιστεύων τοῖς λεγομένοις
εἰσελθὼν ἀνέγνω λαμπρᾶ καὶ καθαρᾶ τῇ φωνῇ τὸ,
Πάλιν Ἰησοῦς ὁ ἐμός. Ἐκτοτε γοῦν τὴν πατροπα-
ρᾶστον αὐτοῦ οὐ διελίπε βδελυσσόμενος ἄνοιαν καὶ
περὶ τὰς θείας εἰκόνας ἀγνωμοσύνην, μετετίθετο δὲ
καὶ τοὺς τῶν ἁγίων χαρακτηρὰς περιπτυσσόμενος
οὐ διελίπεν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὀψὲ τοῦ καιροῦ καὶ
παλὺ περὶ ἐς ὑστερον.

ἦ. Ἦδρ, δὲ καὶ τὴν αὐτοκράτορα τοῦ Μιχαὴλ ἐπ-
ανελομένου ἀρχὴν καὶ τὰ κατ' αὐτὴν ὡς ἐθούλετο
δοικοῦντος, [P. 31] ἐπιστολὴν ὁ μακαρῆτις Νικηφό-
ρος ἐκπέμπει, τὴν τῆς πίστεως παρακαλῶν ἀνάκλη-
σιν γινέσθαι καὶ πάλιν ἀπολαβεῖν τὸν ἀσπασμὸν τὰς
θείας εἰκόνας. Ἀλλ' οὕτε καινουργήσω, ἀπεκρί-
νεται ὁ Μιχαὴλ, τῶν περὶ πίστεως τι δογμάτων
ἔξεληλυθα, οὕτε μὴν τῶν ἤδη παραδοθέντων καὶ
ἀπομολογηθέντων καταδρομῆν τινα ἐργάσασθαι
καὶ καθάραιεν. Ἐκαστος οὖν ἐπὶ τὸ δοκοῦν
αὐτῷ ποιεῖτω καὶ ἐφετὸν, ἀμαθῆς πόρων καὶ
δυστυχῶς λύπης διατελῶν. Πλὴν οὐ μέχρι τέλους
ταύτην ἐτήρησε τὴν προαίρεσιν ὁ μὴδ' ἐξ ἀρχῆς
ἀληθῆς Χριστιανὸς γεγωνῶς· ἀλλ' ὅσῳ τῆς βασιλείας
ἐγένετο ἐγκρατής, τοσοῦτῳ κακοδαίμονι φύσει καὶ
ὁμοπατρί τὴν κατὰ Χριστιανῶν καὶ τῶν ὁμοφύλων
ἀνερέβρισε πόλεμον, νῦν μὲν τοὺς μοναχοὺς διαπτύων
πιντολοῖς τε περιβάλλον δεινοῖς καὶ ποιναῖς ἐξευρί-
σκων ποινὰς, νῦν δὲ τοὺς ἄλλους πιστοὺς παραπέμ-
πων ταῖς φρουραῖς καὶ ὑπερορρίους ποιῶν. Ἐντεῦθεν
καὶ Μεθόδιον τὸν μετὰ βραχὺ τοῦ πατριαρχικοῦ θρό-
νου ἀντιλαθόμενον καὶ Εὐθύμιον τὸν τηλικαῦτα Σάρ-
δεων πρεσβερὸν, τῷ αὐτοῦ θελήματι μὴ ὑπέκοντας
μηδὲ τὴν τῶν εἰκόνων ἐξαρνούμενους τιμὴν, τῆς πό-
λεως ἐξοθεῖ, καὶ τὸν μὲν θεῖον Μεθόδιον φυλακῇ πα-
ραδίδωσι κατὰ τὴν νῆσον Ἀνδρέου τοῦ Ἀποστόλου,
καθ' ἣν ὁ Ἀκρίτας ἐγγειτονεῖ, τὸν δὲ μακαρῆτιν Εὐ-
θύμιον διὰ Θεοφίλου τοῦ οἰκείου υἱοῦ θανάτῳ παρα-
ίθωσι, βουνεύροις τυπτόμενον ἀφειδῶς. Ὅσῳ δὲ τὴν
Χριστοῦ κληρονομίαν ἐπίεξε καὶ οἶόν τις θῆρ ἄγιος
κατενέμετο, τοσοῦτῳ τοὺς Ἰουδαίους ἀνέτους φόρων
καὶ ἐλευθέρους ἐδείκνυεν, ἀγαπωμένους καὶ στεργο-
μένους αὐτῷ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων διαφερόντως.
Καὶ ζωγράφοι μὲν τὰ κατὰ τῶν ζώων εἰς μίμησιν
ἔχουσιν, οὗτος δὲ τὸν τοῦ Κοπριανύμου βίον οἶόν τι
προχάραγμα καὶ πρωτότυπον θεῖς ἀπομιμῆσθαι εἰς
ἕκρον ἰσοπούδαζεν. Διὸ καὶ πρὸς τὴν ἀκρόπολιν ἐλαύ-
κει τῆς ἀσεθείας, ἄρτι μὲν Σάββατα νηστεύειν νομο-
θετῶν, ἄρτι δὲ κατὰ τῶν θεῶν προφητῶν τὴν γλῶσ-
σαν ἐξακοντῶν, ἀνάστασιν τε τὴν μέλλουσαν καὶ τὰ
ἐκτελεῖν ἀπιστῶν ἀγαθὰ. Διάβολόν τε ὅλως μὴ εἶναι
δυσχυρίζετο, ὅτι μὴδ' ὑπὸ τοῦ Μωσέως τούτου πα-
ραδομένου. Πορνείαν δὲ κατασταζόμενος, καὶ τὸν
ἐπὶ πάντων δεῖν ὀμνῶναι μόνον θεὸν νομοθετῶν, καὶ

rursus sonoram restitui; quin et Gregorium Thec-
logum interpellabat, cujus imago quodam ibi loco
erecta erat. Annuit sanctus, ac sancto luminum die
supplicationem exaudivit. Videt enim divinam illam
imaginem diluculo sese alloquentem, atque dicen-
tem: *Cereum accipe et lege*. Ille ut morem gcreret,
ingressus legit clara altaque voce ejus in eam diem
orationis exordium, *Rursus Jesus meus*. Hinc itaque
eoque miraculo, quam patre auctore impietatem
acceperat inque sacras imagines improbam men-
tem, exsecrandi nullum deinceps finem fecit, inque
sanam translatus mentem sanctorum penicillo ac
coloribus expressas figuras veneratione amplecti
non cessabat. Verum hæc sero tandem nec nisi post
longum tempus ita evenerunt.

8. Cum jam itaque Michael imperio potitus es-
set suoque illud nutu moderaretur, scribit per epi-
stolam beatus Nicephorus, rogans instaurari fidem,
et ut denuo sacris imaginibus sua veneratio cul-
tusque adhiberetur. Ad quem Michael: *Non veni*,
inquit, *ut in dogmatis ac fide aliquid innovarem*,
neque ut eorum quæ jam tradita sunt ac explorata
quidpiam exagitarem ac everterem. Quisque igitur
quod visum fuerit sibi que arriserit, secure faciat,
nihil inde sibi laborum timens, nihil quod mole-
stiam faciat. Non tamen in finem usque hujus ten-
nax propositi fuit, qui ne a principio quidem verus
Christianus exstiterit: sed quanto magis compos
imperii fiebat, tanto mala indole ac sævissima ad-
versus Christianos genusque suum bellum acrius
excitavit, modo quidem monachos despiciens om-
nisque generis diris suppliciiis torquens, aliasque ex
aliis pœnas excogitans, modo alios fideles virosque
religiosos in carcerem trudens ac exilio relegans.
Hinc quoque Methodium, qui brevi post patriarcha-
lem sedem adeptus est, Euthymiumque tunc tempo-
ris Sardensium antistitem, quod ejus voluntati
morem non gereret nec ut sacrarum imaginum
cultum negarent adduci se paterentur, urbe ejecit.
Ac quidem sanctum Methodium custodiæ tradit in
Andree apostoli insula, quæ est prope Acritam:
beatum autem Euthymium per filium suum Theo-
philum taureis dire cæsum occidit. Quantum autem
Dei hæreditatem premebat aprique in morem de-
pascabatur, tanto Judæos vectigalium ac præstatio-
num onere levabat, quos supra omnes mortales
præcipue amabat atque colebat. Cumque pictores
pulcherrima corporis, quæ penicillo manumque pic-
tis coloribus imitentur, sibi proponant, hic Copro-
nymi vitam ceu exemplum quoddam formamque
propositam habens accuratissime eum reddere sata-
gebat; quamobrem etiam ad summam impietatis
arcem evadit. Modo Sabbatis jejunandum sancie-
bat, modo adversus divinos prophetas linguam
acuebat; ac tum futuræ resurrectioni, tum bonis
illam conitantibus fidem detrahebat. Non esse
prorsus diabolium, ut quem Moses non tradiderit,
affirmabat. Fornicationem amplexabatur, ac solum,
qui est super omnia, Deum juramentis adhibendum

statuit. Judam petulca ac effreni lingua beatis accensebat; salutaris Paschæ festum cavillabatur, tanquam male nec legitimo tempore celebraretur. Græcanicam ac sæcularem eruditionem seu disciplinam despuens, nostram quoque ac divinam sic aspernabatur ut nec pueros illa imbui sineret, ne quis aliquando illius inscitiae resistere posset eumve coarguere, neve rursus disciplina adjuti oculorum linguæque velocitate in legendo ejus rei palmam ei præriperent. Adeo enim in componendis litteris legendisque syllabis tardus erat, ut librum quis alius facilius percurreret quam sui nominis elementa præ mentis tarditate is recenseret. Verum hæc missa sunt ut quæ viri sancti ejus ætatis palam exagitaverint: exstant enim libri ejus notantes ac traduentes dedecora. Nos vero reliquam historiam prosequamur, ac quæ mala pepererit illius impietatis videamus.

9. Per hoc tempus bellum civile ab Oriente incoptum omnis generis malis Romanum orbem implevit, intraque angustias brevemque numerum, cum ingenti fusum copia esset, mortalium genus coegit, 50 nempe armata patrum in filios dextera, fratrumque in fratres eodem fusos utero, fidi denique ac præstantis amici in eum qui ipse vel maxime amicitiae jura sancta vellet. Horum malorum inceptor auctorque Thomas, de quo duplex fertur opinio. Nam cum simus homines, audituque duntaxat accepta, non ipsis oculis usurpata, post longa adeo tempora habeamus ejuscemodi historiae monumenta, ut in omnibus sartam tectam veritatem servemus, necesse est sic vel sic aliis aliisque tradita (alii scilicet aliosque rumores) conscribere; quæ plane ambiguitas ac error huic, quod tractamus, nihil officit argumento: imo inde futurum ut veritas certioribus nobis momentis nitatur, quam his qui semper digladiantur sicne vel sic sese res habuerit. Foret quidem id optimum, ut et nos homines nuda veritate nulloque involucro omnia perspecta haberemus: quia vero quod longum effluxit tempus, ecu quoddam interjectum velum, debiliorem nostram cognitionem facit, operæ pretium sit ut famæ obsequentes ac conjecturæ vel non penitus oblivionis vortice mergendas tradamus.

10. Una eaque prima opinio, in quam et ego manibus pedibusque eo, scriptis quibusdam monumentis facientibus fidem, hæc est, nempe ortum Thomam ex obscuris tenuibusque parentibus, ad hæc Sclavorum satis prosapia, qui sapius in Oriente et Asia cohaeserunt. Ægre itaque pauperem vitam sustentans fortunarumque aliquid quæsiturus, relicta 51 patria Cpolim venit. Ubi viro cuidam ordinis senatorii adhærens, ejusque addictus obsequiis ac minister effectus, eo libidinis ac fœditatis processit ut et heri cubile torumque polluere conatus sit. Qua re detecta cum probrum ingens ferre

Α τὸν Ἰουδαν ἀκολάστῳ γλώσσῃ κατατάττων τοῖς σωζομένοις, καὶ τὴν ἑορτὴν τοῦ σωτηρίου Πάσχα κακῶς καὶ παρὰ καιρὸν χλευάζων τιμάσθαι, καὶ τὴν Ἑλληνικὴν παιδείαν διαπτύων, καὶ τῆς ἡμετέρας καὶ θείας τοσοῦτον καταφρονῶν [P. 32] ὥς μὴδὲ τοὺς νέους παιδοτριθεῖσθαι που συγχωρεῖν, ἵνα μῆτε τῇ αὐτοῦ ἀλογία ἔχοι τις ἀντισηῖναι ποτε καὶ διαλέγῃαι, μῆτε πάλιν τῷ τάχει τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῇ τῆς γλώττης βύμῃ φερόμενος διὰ τῆς παιδεύσεως τὰ δευτερεῖα τοῦτον ⁹⁰ φέρειν καταναγκάσειεν· τοσοῦτον γὰρ ἤργει πρὸς τὴν μῆξιν τῶν γραμμάτων ἑκαίνοσ καὶ τὴν τῶν συλλαβῶν ἀνάγνωσιν, ὥς ὅσον ἂν τις διτλοε βιβλίον ἢ αὐτὸς τῇ βραδύτητι τοῦ νοῦ τὰ τοῦ οἰκείου στοιχεῖα ὀνόματοσ. Ἄλλὰ ταῦτα μὲν ὥσ καὶ τοῖσ κατ' ἑκαίνοσ καιροῦ κεκομμημένα θεοῖσ ἀνδράσιν ἐπέειπεν· πλήρεις γὰρ βίβλοισ τὰ ἑκαίνοσ ἐκστηλισέουσασ· ἡμεῖσ δὲ πρὸς τὰ ἑξῆσ προσθῶμεν τῆσ ἱστορίας, τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἀθέων αὐτοῦ πράξεων ἐνορῶντεσ.

Β
θ'. Κατὰ γὰρ τὸν καιρὸν τοῦτον ἀρχὴν λαβὼν ἐμφύλιος πόλεμος ἐξ Ἀνατολῆσ παντοίων ἐνέπλησε τὴν οἰκουμένην κακῶν καὶ ἐκ πολλῶν ὀλίγουσ τοὺσ ἀνθρώπουσ εἰργάσατο, πατέρων δηλονότι τὰσ δεξιάσ κατὰ τῶν υἱῶν ὀπισθάντων, καὶ ἀδελφῶν κατὰ τῶν ἐκ τῆσ αὐτῆσ φύττων γαστρῶσ, καὶ φίλου τὸ τέλος κατὰ τοῦ φιλοῦντοσ τὰ μάλιστα. Θωμᾶσ τούτων ἦν ἐξῆρχοσ, περὶ οὗ διττοσ λόγοσ φέρεται. Ἀνάγκη δὲ ἀνθρώποισ οὖσιν ἡμῖν, καὶ ἀποῆ, ἀλλ' οὐκ ὄψει ἐκ τῆσ τοσοῦτου χρόνου παρακίησ τὰ τοιαῦτα κατελιηφῶσι τῆσ ἱστορίας, ἵνα δὴ πανταχοῦ τὴν ἀλήθειαν σωζομένην ἔχοιμεν, καὶ τοὺσ τοῖωσδε ἀλλὰ μὴ τοῖωσδε μόνον παραβιδομένουσ λόγουσ ἀναγράψωσιν, οὐδὲν ἐκ τῆσ τοιαύτησ ἀμφισβολίασ καὶ πλάνησ λυμαινομένησ τῆσ προκειμένησ ἡμῖν ὑποθέσεωσ, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ἀσφαλεστέρασ τυγχανούσησ τοῖσ γε μὴ οὕτωσ ἔχειν ἀλλ' οὕτωσ διαπληκτιζομένοισ δεῖ. Ἄριστον μὲν γὰρ ἦν, εἰ γυμνῆσ ὑπαρχούσησ τῆσ ἀληθείασ καὶ ἡμεῖσ ἐκτοσ παραπετάσματοσ τὴν πανελήθειαν οἱ ἀνθρώποισ εἰχομεν· ἐπεὶ δὲ ὁ πολὺσ βεύσασ χρόνοσ οἶόν τι κάλυμμα ἡμῖν προστεθὲν ἀσθενεστέραν τὴν γνώωσιν ἐργάζεται, δεῖ τῇ γε φήμῃ καὶ κληδόνι πειθομένοισ εἰσ φῶσ ἀγειν ποσῶσ τὰ πράγματα, ἀλλ' οὐχὶ τῷ ποταμῷ τῆσ λήθησ παραδοῦναι ὀλοσχερῶσ, tenui saltem radio res in lucem producamus et

Γ
ι'. Ὁ μὲν οὖν εἰσ καὶ πρῶτοσ λόγοσ, ᾧ καὶ ἐγὼ πειθομαι ἐξ ἐγγράφων τινῶν ἔχω τὸ βέβαιον, τοῦτον ὀρμάσθαι φησὶ τὸν Θωμᾶν ἐξ ἀσήμων τε γονέων καὶ πενιχρῶν, ἀλλῶσ δὲ καὶ Σκλαθογενῶν, τῶν πολλάκισ ἐγκιστευθέντων κατὰ τὴν Ἀνατολήν. Πενίξ γοῦν ἀποζῶν καὶ τὴν τύχην [P. 33] ἐμπορευόμενοσ τὴν ἑαυτοῦ μὲν ἀπέδρα, πρὸς δὲ τὴν μεγαλόπολιν ταύτην εἰσέφρησεν. Καὶ δὴ τινι τῶν συγκαλητικῶν ἐξυπηρετεῖν τε καὶ λειτουργεῖν κολληθεῖσ αἰσχῶναι δι' ἀκολασίαν καὶ καθυβρίσασ τὴν δεσποτικὴν εὐνήν καὶ τὰ λέκτρα τοῦτου ἠπέφρητο. Ἐπεὶ οὖν φωραθεῖσ οὐχ οἶδὶ τε ἦν τὸν πολλὸν θνεῖδον καὶ τὰσ διὰ

VARIE LECTIONES.

⁹⁰ τούτων P.

τοῦτο ὑπομείναι· πληγὰς, φυγὰς πρὸς τοὺς ἐξ Ἄγχι Α non posset ac præterea pœnas talia facinora molientibus constitutas metueret, ad Agarenos profugit; quibus cum se satis multorum jam annorum periculo (annos enim quinque supra viginti exegerat) ac tum ex morum convenientia, tum ex Christi Dei nostri ejurata fide probasset, militari cohorti ab eis præficitur ac contra Christianos armatur, robustissima manu Romanum imperium illorum se ditionis facturum pollicitus. Ac ne quis illi apud Romanos negotium faciat, sed ei potius cuncti adjungantur suoque periculo tutandum eum suscipiant, esse se Constantinum Irenes filium manifestat ac fama vulgat, quem dementia morumque crudelitas una cum imperio luminibus quoque olim privaverat, quique tunc etiam in humanis esse desierat. Quia vero cum actionum magnitudo, tum quæ eum pascebant spes, rerum quemdam ac negotiorum socium exigebant (non enim aliter se terræ marique vietorem fore arbitrabatur), extraneum quemdam sibi filium adoptat, hominem scilicet qui totius corporis conformatione mentis vecordiam proberet. Huic quoque pares pro expeditione copias assignat, ac Constantii indito nomine ex sua quemque parte Romanam ditionem 52 populari ac incursare jubet. Leo Armenius rei publicæ habenas tunc moderabatur, sub imperii sui extrema tempora. Is parum validis adversus illum conflatis copiis, suis quidem cladis auctor fuit, ut qui primo hostium incursu terga dederint, illum vero audaciorem fecit ac majora quam pro sui ratione sapere impulit. Prima hæc est longæque celeberrima ac vulgata primi ejus motus ac defectionis narratio.

α'. Ἄτερος δὲ τοῦτον εἶναι τὸν Θωμᾶν, μηδὲν περὶ τῆς κλήσεως διενηγεμένους, τὸν τῷ Βαρδανίῳ μὲν πάσαι συνόντα, παρὰ τοῦ ἡγησομένου δὲ Λέοντος τιμηθέντα· ὃς τὴν τῶν φοιδεράτων τηρικαῦτα διοικῶν ἀρχὴν, κατὰ τὸν Ἀνατολικὸν ἐνδιατρίβων, ἐπεὶ τὸν Μιχαὴλ ἄρτι διήκουεν ἀνηρηκότα τὸν Λέοντα, ἐκδικῶν, ὁμοῦ δὲ καὶ θυμὸν ἴδιον ἀποπειπλῶν (ἐτύγχανε γὰρ πού πορρωθεν ἐξ ἡλικιωτῶν διαφερόμενος πρὸς αὐτὸν), καὶ ἅμα τὴν* περὶ αὐτοῦ τοῦ ἐν [P. 34] τῷ Φιλομηλίῳ μοναχοῦ πρόρρησιν φοβούμενος, χεῖρα ἐναντίαν κινεῖ, καὶ χεῖρα οὐ μικράν τινα καὶ ἀσθενῆ, βερεῖαν δὲ καὶ ἀνδρόδην καὶ νεανικὴν, πᾶσαν ἡλικίαν τῶν ὄρου δυναμένων κινεῖν ἔχων μετ' αὐτοῦ. Ἐτύγχανε γὰρ πως καὶ ἄλλως ὁ Μιχαὴλ ὑπὸ πάντων μισούμενος, ὅτι δὴ κακῆς μὲν αἰρέσεως μετεσχηκῶς τῆς τῶν Ἀθιγγάνων, ὡς εἴρηται, καὶ ὅτι γλώσσαν χυλεύουσαν ἔχων εἰς ἀνανδρίαν καὶ μαλακίαν διεβόητο, πολλῶν δὲ μᾶλλον, ὅτι τὴν ψυχὴν τῆς γλώττης οὐχ ἤτεον χυλεύουσαν ἔφερεν, ἐδεδύσατο τε καὶ εἰς φόβον λελογιστο τοῖς πολλοῖς. Ὁ Θωμᾶς δὲ, εἰ καὶ τὸ σκέλος πεπηρωμένος καὶ τῷ γένει βάρβαρος ἦν, ἀλλ' οὖν τῇ γε πολιᾷ αἰδέσιμος, καὶ μᾶλλον φιλούμενος ἐτύγχανε, ὅτι τὸ εὐπροσῆγορον καὶ ἀστεῖον, οἷα δὴ φιλεῖ ὁ στρατιώτης ὄχλος, αὐτῷ πού συνουσίωτο ἐκ παιδός, καὶ τῶν κατὰ γενναϊότητα σώματος

α'. Altera hunc Thomam eum esse affirmat, nulla nominis diversitate, qui in Bardanii quondam familia fuerat ac quem Leo imperator creatus honoribus auxerat. Is tunc fœderatorum agmini præpositus in Orientalium themate degebat. Ubi itaque Michaelē a Leone paulo ante sublatum audiit, ejus ulturus manes, simul vero etiam iras ille suas exsatiaturus (nam ab adolescentia haud satis ei cum Michaelē convenerat), simul quoque Philomeliensis monachi de se vaticinia timens, in eum mōvet, nec vero modicis copiis ac imbellibus, sed ingentibus virilique fortitudine ac vegeto robore instructo exercitu, cum nulla ætas ad arma idonea desideraretur. Alioqui enim etiam Michael cunctis fere odio habebatur, tum quod Athingorū nefandæ hæresis, uti dictum est, commercio pollutus esset, tum quod balbutientis linguæ vitio laborans imbellis mollisque nomen haberet; tum etiam quod non minus animo quam lingua impeditus esset, homo scilicet perversis moribus, execrationi 53 erat ac vulgo molestus putabatur. Thomas vero quanquam erure oblæso ac genere barbarus erat, canitie tamen venerabilis, magisque a cunctis amabatur, quod nempe ad congressum facilis atque urbanus erat; quas utique dotes ordinibus gratissi-

VARIÆ LECTIONES.

* τὰς P.

mas a puero jam sibi aseiverat, corporisque robore nulli cedebat. Itaque publicorum vectigalium exactoribus in suas partes adductis, vulgusque magnificis largitionibus sibi demereri studens, clarus ex tenui obscuroque evasit exque manu minima magnus. Alios verborum lenocinio amicitiaque quadam specie sibi conciliabat, quotquot nimirum novarum rerum divitiarumque amor inceserat; alios vi ac renitente animo, quos bellorum civilium mala jam doctos periculo non latebant. Eo initio eruperunt bella civilia, instarque Niliacorum cataractarum aperta, non aqua, sed cruore terram large irrigarunt. Hinc servi adversus heros, miles stationarius adversus cohortalem, centurio* adversus exercitus ducem cruento ferro dextras armaverunt. Hactenusque omnis Asia malis obruta dirum gemebat. Civitatum Asiae integræ, ac quantæ erant, exterrente metu deditioem Thomæ scæiebant; quæ autem imperatori fidem servantes diu sæpiusque restiterant, multis cædibus præclarumque vi ac direptionibus postmodum et ipsæ collum submittebant. Denique tota Asia in ejus partes concessit, exceptis duntaxat Catacyla Opsicii et Olbiano Armeniacorum ducibus. 54 Hi duo soli in tanta exercitus ducum multitudine Michaeli palam fidem servavere. Idcirco etiam Michael gratiam referens, quod ejus causam non prodidissent, nummi unius argentei in ærarium principis inferri soliti (ac fumarium tributum vocabatur) veniam eis fecit. Nam cum alii omnes jam pridem (ipsique perinde ac cæteri) nummos duos miliarienses penderent, benevolentia memor unum illis remisit.

12. Ubi eo stata compositas Romanorum res Agareni didicerunt, gratissime plane ac prorsus jucunde habuerunt. Suam enim eam occasionem facientes, omnes secure provincias atque insulas nemine obsistente incursionibus vastare aggrediuntur. Quibus auditis Thomas, metuens ne quid sui rerum novarum molirentur et ab ipso deficerent, si ipse eorum qui domi remanserant et reliqui Orientis nullam curam gereret, sed ipsorum filios atque uxores diripi duci que in captivitate sineret, operæ pretium putavit hactenus Agareno- rum impetum cohibere, objectoque illis copioso exercitu metum incutere, atque ad pacem veteratoria arte cogere. Resque adeo ex voto successit. Nam cum in regionem eorum irrupisset et Saraceni illius impetum sustinere non possent, habito cum eis colloquio pacem componit sibi que belli socios adjungit, hoc pactus eis que pollicitus, quod et superius diximus: *proditurum nimirum Romanorum fines eorumque imperium illis subjecturum.* Quocirca nec consilio suo frustratus est; quin et coronam, imperii 55 insigne, consequitur, et imperator ab Antiochenæ tunc Ecclesiæ præsule, Jacobo nomine, proclamatur. Cogitque ingentem exercitum, quin potius collatum accepit, ad corroborationem sibi imperium, nec ex illis duntaxat

οὐ δὴ τις ἐφαίνετο δεύτερος. Οὗτος οὖν τοὺς δημοσίους φόρους εἰσπράττοντας εἰς αὐτὸν εἰσποιησάμενος, καὶ ἐκ μεγάλῳ φρονος ἐπιδύσειος σπουδᾶζων ὑφ' αὐτὴν ποιεῖν τοὺς πολλοὺς, πολὺς γέγονεν ἐκ μικροῦ καὶ μέγας ἐξ ἐλαχίστης χειρὸς· τοὺς μὲν γὰρ ἦγε πειθεῖ καὶ τινα φιλίᾳ, ὅσοις δὴ ὁ τῶν καινῶν πραγμάτων καὶ τὸ φιλοπλουτεῖν ἔρωσ ἐνῆν⁵⁴, τοὺς δὲ βίᾳ καὶ γνώμῃ ἀβουλήτῳ, ὅσοις δὴ τὰ τῶν ἐμφυλίων στάσεων κακὰ ἐν πείρᾳ ἤδη γεγένητο. Ἐντεῦθεν οὖν οἱ ἐμφύλιοι ἀναβρόγνυμένοι πόλεμοι, καὶ οἳόν τινας Νειλῶοι καταβράχται ἀνοιγόμενοι, οὐχ ὕδατι, ἀλλ' αἵματι τὴν γῆν κατεπότιζον. Ἐντεῦθεν καὶ δοῦλοι κατὰ δεσποτῶν καὶ στρατιῶτης κατὰ ταξείτου καὶ λοχαγῶς κατὰ στρατηγέτου τὴν χεῖρα φονῶσαν καθώπιζεν, καὶ πᾶσα τέως ἡ Ἀσία βυθιζομένη κατέστενεν. Αἱ μὲν γὰρ αὐτάνδρωι τῶν πόλεων ἀνήρηντο τῷ Θωμᾷ, τῷ φόβῳ πειθεῖσαι· αἱ δὲ πολλάκις ἀντιπίπτουσαι, τὰ πιστὰ τῷ γε κρατοῦντι τηροῦσαι, μετὰ πολλῶν φόνων καὶ ἀνδροποδισμῶν ὑπήγοντο δεύτεροι. Πλὴν ἀλλὰ πᾶσα Ἀσία ὀπίσω τούτου ἐγένετο, ἐκτὸς τοῦ τῷ Ὀψίκιον Κατάκυλα στρατηγούτου; καὶ Ὀλβιανῷ τοῦ τῶν Ἀρμενιακῶν· οὗτοι γὰρ δὴ ἐν τοσοῦτοις μόνοι στρατηγέταις τὰ πιστὰ τηροῦντες πρὸς Μιχαὴλ ἀνεφάνησαν. Οἱς καὶ τὴν χάριν ἀπονέμων, ὡς μὴ προδεωκόσιν αὐτὸν, τὸ εἰς τὸ βασιλικὸν τελούμενον ταμιεῖον δημόσιον καπνικὸν οὕτω λεγόμενον μιλιαρσίον ἐν συγκεχώρηται· τῶν γὰρ ἄλλων πάντων ἀνά δύο τελοῦντων ἀνέκαθεν μιλιαρσίον, [P. 35] ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τούτων, τότε τὸ ἐν ἀραίῃ διὰ τὴν εὐνοίαν.

13. Ἄ καὶ μαθοῦσι τοῖς Ἀγαρηνοῖς ἀγαπητὸν καταφαίνετο καὶ ὅλως ἐνερύφημα· καιροῦ γὰρ λαθόμενοι πᾶσαν χώραν καὶ νῆσον κατέτρειχον ἀδελῶς, μὴ τις ἐμποδῶν ἴσταμένου αὐτοῖς. Διὸ καὶ ταῦτα τῷ Θωμᾷ διακησῶσι, ἐπεὶ τινα κίνησιν ἐκ τῶν ἐαυτοῦ ἦετο καὶ νεωτερισμὸν, εἰ γέ τινα φροντίδα μὴ τῶν ἐπ' οἴκου ποιήσοιτο καὶ τῆς ἄλλης Ἀνατολῆς, ἀλλὰ συγχωρήσοι τοὺς τε παῖδας καὶ γυναῖκας καταληθῆσθαι καὶ αἰχμαλωτισθῆναι αὐτῶν, συμφέρον κέκρικε τέως μὲν ἐπικρατῆσαι τὴν αὐτῶν ὁρμὴν δι' ἐπιφανείας αὐτοῦ καὶ τῷ πλήθει τῶν δυνάμεων ἐκπλήξαι τε καὶ πρὸς εἰρήνην πανούργως ἐκκαλέσασθαι. Ὁ καὶ συνέβη· ὡς γὰρ αὐτοῖς ἔριτι δὴ τοῖς Σαρακηνοῖς εἰς τὴν αὐτῶν εἰσβάλλων ἐξ ὑποστρωφῆς ἀνύποιστος καταφαίνετο, εἰς λόγους δὴ προελθὼν βαρβαρικῶς σπονδὰς τε ἐποιεῖτο εἰρηνικὰς καὶ πρὸς συμμαχίαν ἐξεκαλείτο αὐτοὺς, συντιθέμενός τε καὶ ὑπισχνόμενος ἃ καὶ πρότερον εἰρηται, τὰ Ῥωμαίων τε προδοῦναι ὄρια καὶ τὴν αὐτῶν αὐτοῖς ἐπὶ χεῖρας ποιῆσαι ἀρχήν. Ὁθεν τοῦ μὲν βουλευματος οὐ διήμαρτεν τοῦ οἰκείου, ἀλλὰ καὶ στέφους μεταλαγχάνει καὶ αὐτοκράτωρ ἀναγορεύεται παρὰ τοῦ τὸν ἐν Ἀντιοχείᾳ θρόνον τηρικαῦτα μεταποιούμενου Ἰακώβ, καὶ χεῖρα συλλέγει πολλήν, μᾶλλον δὲ λαμβάνει πρὸς τὴν αὐτοῦ κραταίωσιν· οὐ γὰρ Ἀγαρηνῶν μόνων τούτων δὴ τῶν ἡμῖν γειτονοῦντων καὶ

VARIAE LECTIONES.

⁵⁴ ἔρωσ ἐνῆν] his optior post πραγμάτων locus.

όμορύντων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ἐνδότερον οἰκούντων, Αἰγυπτίων, Ἰνδῶν, Περσῶν, Ἀσσυρίων, Ἀρμενίων, Χάλδων, Ἰβήρων, Ζηγῶν, Καβείρων, καὶ πάντων τῶν δὴ Μάνεντος συστοιχούντων δόγμασι καὶ θεσπίμασι. Τοῦτοις οὖν ὅσον κατοχυρωθεῖς καὶ πάντοθεν ἑαυτὸν περιυφάξα; ἄριστον ὑπετόπασε τοῖς τρώποις καὶ τῆν κλῆσιν ἀλλάξασθαι καὶ υἱὸν εἰσποίησασθαι ὡς μοι δεδήλωται.

ιγ'. Εἰσβάλλει οὖν πᾶσαν πορθῶν τὴν Ἀνατολὴν καὶ πᾶσαν ἡλικίαν τὴν μὴ διὰ πειθοῦς ἐρχομένην αὐτῷ. Ἄ δὴ ὁ βασιλεὺς ἀκηχοῦς, μείζον εἶναι κρίνας τῶν ἔργων τὴν ἀκοήν, κατ' αὐτοῦ ἐκπέμπει στρατὸν οὐκ ἀξιόχρεων οὐδ' ἀξιόλογον ᾧ συμβάγεις ὁ Θωμᾶς τοὺς μὲν ὡς περ τι ποτὸν διψῶν ἀνεβρόβησεν, τοὺς δὲ λοιποὺς εἰς φυγὴν τρέψας τὰ καθ' ἑαυτὸν διετίθειτο κραταιότερον. Ναῦς τε ἐξαρτύων διήρεις καὶ ἑτέρας στοργγύλας σιταγωγούς ἐπομένας αὐτῷ καὶ ἰππαγωγούς, [P. 36] ἐνετύθεν καὶ τοῦ θεματικοῦ στόλου γίνεται ἐγκρατῆς, καὶ πρὸς τὴν Λέσβον ἅπαν τὴ ναυτικὴν ἀθροίζεσθαι ἐγκαλεῖται, αὐτὸς δὲ ἤδη πῶς ἀνανταγώνιστος εἶναι δοκῶν πᾶσαν τὴν Ἀσίαν λεηλατεῖ. Ὅκτῶ γὰρ μυριάδων κατάρχων καὶ ἐνὶ λόγῳ τοὺς ἡνιοχῶν τὴν ἐπὶ Ἄβυδον ἤει φέρουσαν δὴ περακωθησόμενος. Ἐπεὶ δὲ πάντα καταδραμῶν σποδὸν καὶ κόνιν, μὴ πού γε τὰ ταπεινὰ τῶν χωρίων, ἀλλὰ καὶ τὰ κραταιότερα, ἐνεργάσατε, καταλείπειτο δὲ τῶν χωρίων εὐφυῆς καὶ τῆς αὐτῶν κακώσεως ἄμειρον ἦν, τῷ εἰσποιητῷ τοῦτο⁵³ καταδραμεῖν μετὰ τῆς προσούσης φάλαγγος ἐπιτρέπει υἱῷ. Ὁ δὲ τισι δαιμόνων γοητείαις καταπειρόμενος καὶ μαντεία⁵⁴ τὴν ψυχὴν ἐμψυσόμενος τῇ προτεραίᾳ τοῦτο δὴ εἰς ἐπήκουσιν τοῖς ἑαυτοῦ ἐκεκράγει, *ῥητήν τινα ἡμέραν εἶσεσθαι, καθομολογῶν καὶ φάσκω*, ἢ *μέλλοι εἰς τὴν βασιλεὺς οὖσαν προσελθεῖν*. Τότε γούν θρασεῖς ἰππαζόμενος εἰς βαρεῖαν βλάβην ὁ θεῖος ἐξεχόρευσε. Διεσπαρμένως γὰρ φερόμενος καὶ⁵⁵ γυμνὸν εἶναι τῶν ἀντιπάλων τῶ χωρίον οἰόμενος *λόγῳ* δὴ τινι περιπίπτει τοῦ Ὀλβιανοῦ, καὶ τὴν κεφαλὴν αὐθωρὸν ἀποτμηθεῖς τῷ βασιλεῖ ἀποστέλλεται Μιχαήλ. Ὁ δὲ οὐδὲν ὑφισμένῳ κατὰ τὴν πορείαν, οὐδὲ μὴν τοῖς δεινοῖς τῶν ἔργων καὶ χάλεποις, τῷ ἑαυτοῦ ἀποστέλλει πατρί. Ἄρει ταύτην ἐδέδεκτο ὁ Θωμᾶς, καὶ πρὸς Θράκην οὐδὲν ὑποστελλόμενος ἐκ τοῦ κατὰ θάλατταν ὄντος χωρίου (Ὀρκώσιον τοῦτο καλεῖται), καιρὸν ἐπιτηρήσας ὅτε δὴ κατὰ σύνοδον ἢ σελήνην ἀφώτιστος ἦν, πολλαχοῦ διασπραιοῦται κατὰ τὴν Θράκην. Ἐμελεν οὖν καὶ πρὸ τῆς αὐτοῦ διαβάσεως ταῦτα τῷ Μιχαήλ, ὅθεν πᾶσαν περιελθὼν τὴν Θρακικῶν ἰσχυροτέρους ἄμα παρήγει γενέσθαι πρὸς τὴν ἀποστάτην καὶ τὰ ἑαυτοῦ φρονεῖν μέχρις αἱμάτων παρεκάλεε, μήτε τὴν βασιλείω πιστὴν μήτε μὴν τὴν σφῶν ἐξαρνούμενος ἀνδρείαν καὶ ἀρετὴν. Ἄλλ' ἔοικεν ἢ ἕψι; ἄμαχόν τι εἶναι πρᾶγμα τοῖς πολλοῖς καὶ δεῖ τοῦτο ἐκείνου μὲν πρὸς τὴν βασιλεύσαν ὑποκεχωρηκότος, τοῦ Θωμᾶ δὲ κατὰ πρόσωπον παρισταμένου μεταθέσθαι συνέθη πάντας εὐκόλως, ὡς

A Agarenis qui nobis vicini sunt et finitimi, verum etiam ex iis qui remotiora ac interiora colunt, Aegyptiis scilicet, Indis, Persis, Assyriis, Armeniis, Chaldis, Iberis, Zechis, Cabiris, iisque omnibus qui Manetis doctrinam et opiniones sequuntur. His itaque omnibus velut firmissimo praesidio munitus ac undique obseptus, optimum existimavit ut cum moribus etiam appellationem mutaret sibi que filium, uti superius dictum est, adoptaret.

15. Irruit igitur omnem populans Orientem; ac si qui ejus sponte partibus adjungi nollent, eos diripit. Michael his auditis, majorem rebus rumorem existimans, non justas satis aut mole pares in eum copias mittit; quas Thomas praelio congressus cunctas delevit, partimque sitientis more velut haustum aquae absorpsit, partim reliquis in fugam actis res suas amplius confirmavit. Adeoque naves biremes aliasque rotundas onerarias ad annonam et equos convehendos instruens, eo apparatu ipsam quoque imperatoriam classem in potestatem redigit, jubetque classem omnem ad Lesbum congregari. Jam porro ipse, cum a nullo superari posse videretur, Asiam omnem populatur. Octoginta namque hominum armatorum millia in exercitu habens, unoque verbo ac nutu⁵⁶ quo vellet educens, Abydum, inde trajecturus, petit. Quoniam vero in itinere omnia populatus, non modo humiliora oppida, sed et munitiora, in cinerem favillamque cuncta redegerat, unumque aliquod nobilissimum adhuc reliquum ab ejusque illa direptione immune exstiterat, filio adoptivo adoriri illud jubet, eum ea parte exercitus cui praerant. Is porro quibusdam daemonum praestigiis elatus, exque vaticiniis animo tumens, istud pridie cunctis suis audientibus inclamaverat, dicens: certo quodam die solemnium pompa urbem augustam se ingressurum esse. Tunc itaque temere equitans in grave exitium misellus desillit. Dum enim licentius vagatur nulloque suorum instructo ordine, eo quod castrum nudatum militibus existimaret, in Olbiani delapsus insidias statim caput amittit; quod exsecutum Olbianus Michaeli imperatori mittit. Ille mox ejus patri, iter continue urgenti, ac quem nulla rerum difficultas ac molestia deterrerent, transmittit. Jam Thomas caput acceperat, cum nulla mora, ex maritimo oppido quod Horcosium vocant, captato tempore quo per coelum luna nullam lucem emittit, multiplici oro actaque in Thraciam exscendit. Ejus rei cura ante etiam trajectionem Michaeli sollicitum habebat: unde et lustrata omni Thracia fortiore animo esse adversus desertorem hortabatur, et ut suis rebus usque ad sanguinem studerent; ⁵⁷ quo nimirum nec imperatoris fidem violarent, nec virtutis suae ac fortitudinis obliviscerent. Caeterum imbecille quid visus vulgo ipse Michaelis conspectus. Quamobrem etiam illo in augustam urbem recepto, ipsa statim Thomae sola praesentia tanta omnes facilitate mu-

VARIAE LECTIOES.

⁵³ τούτῳ P. ⁵⁴ μαντεῖαν P. ⁵⁵ καὶ] τὸ P.

tari contigit, ut nec verbis quidem illis induci opus fuerit, seque ultro ad expugnandam urbem augustam ei socios adjunxerint.

44. Hæc citius quam par erat imperatori delata: idecirco etiam exercitum ex residuis ex Asia, si qui jam suppetebant, nonnullasque copias Catacylæ et Olbiani opera cogit, jam sibi de rerum summa periculum verti sentiens. At neque classis curam negligit, multaue celeritate adversum hostem terra marique educit. In tantas autem angustias rerumque difficultates conjectus est, ut et ferream catenam ab arce ad appositum e regione oppidulum, ad hostem ab interiore muro arcendum, extenderit. Vivebat tunc in Scyro, quæ una est Cycladum insularum, vir quidam exsul, sæpius ducis exercitus functus munere, jamque infenso in Michaellem actus animo, Gregorius Pterotus nomine, Leonis imperatoris consobrinus, haud ita pridem illo sublato relegatus eo quod silentium sibi imperare nolisset, sed præ fervore animi ac Leonis amore salutatum Michaellem ingressus multis eum conviciis aspersiones ac 58 cædem exprobrasset. Ad quem tunc Michael: *Novi, inquit, animi tui mæstitiæ pelagus ac tristitiæ magnitudinem*; jubensque patienter ferre quæ contigerant, post triduum in eam Cycladum insulam eum relegavit. Hunc belli socium ascitum Thomas duodecim millium terrestrium copiarum agnini præfecit. Classem quoque quam habuerat adornans, aliumque ei ducem præficiens, amicos tanquam præcursores regiam Constantini urbem tentaturos præmittit, e re sua fore existimans, si terra simul marique eam adoriretur. Hoc ubi sic gestum est, simulque navales ac terrestres copiarum ad Blachernarum sinum apparuerunt (nihil enim extenta ferrea catena impedimento fuit aut urbem juvit), nihili illæ aut certe exigui momenti visæ sunt; unde nec dignum aliquid memoria gesserunt. Caterum Thomas ipse arietibus, iustudini- bus aliisque machinis, quibus muros concutiendos arbitrabatur, per quosdam eorum artifices constructis, ad hæc autem Anastasio quodam, qui cæsarato monachi instituto paulo ante ad veteratoriam ac sæcularem vitam transierat, atri coloris atque animi in filium adoptato et consorte tyrannidis renuntiato, ingentibus copiis numerosoque D fretus exercitu, ad regiam urbem advectus est, ratus simul atque ad urbem accessisset, portas ipsi reseratum iri. Ubi autem nihil eventus ejus expectationi respondit, 59 eorumque potius probris compluebatur ac maledictis, tum demum prætorium tentorium vallumque ad Paulini ædes, ubi et venerabilium Anargyrorum delubrum palatii instar exstructum est, fixit munivitque. Destinata quoque parte exercitus omnem ad Euxinum usque Hierumque regionem atque his ulteriora oppida invasit, ad defectionem cogens, ne quem a tergo hostem pateretur. His ita ex animo constitutis, dum ap-

⁵⁸ ὡς εἰς ?

μηδὲ λόγου δεηθῆναι, καὶ ἅμα συστρατεύεσθαι ἡγουμένῳ κατὰ τὴν βασιλευσσαν.

ιδ'. Οὐκ ἔλαθεν οὖν ταῦτα θάττον ἢ ἔδει τὸν βασιλέα · ὅθεν καὶ στρατόν τινα ἐκ τῶν ἤδη που καταλειμμένων ἐκ τῆς Ἀσίας ἐπισυνάγει καὶ δυνάμεις τινὰς διὰ τοῦ Κατάκυλα καὶ Ὀλβιανοῦ συναθροίζει, τὸν περὶ τῆς βασιλείας ἤδη κίνδυνον δεδιώς. Ἄλλ' οὐδὲ τοῦ κατὰ θάλασσαν ἡμέλει στρατοῦ, τίχει δὲ πολλῶ πρὸς τὴν ἐκεῖνου κατὰ γῆν τε καὶ θάλατταν [P. 57] ἀντιπαρεσκευάζετο δύναμιν. Εἰς τοσοῦτο δὲ ἤκε δυσεργίας καὶ περιστάσεως ὡς καὶ σιδηρᾶν ἄλυσιν ἐξ ἀκροπόλεως εἰς τὸ καταντικρὺ πολίγειον ἐπεκτείνειν, τὴν ἔσωθεν ἄβατον τηρῶν ἰδόν. Ἦν δέ τις ἐν Σκύρῳ νήσῳ τῶν Κυκλάδων μὲν πολλάκις ἐστρατηγηκώς ἀνὴρ ὑπερόριος, ἄρτι δὲ τῷ Μιχαῆλ εἰς πικρίαν ψυχῆς ἀφικόμενος · ὄνομα τούτῳ Γρηγόριος ὁ οὗτοι λεγόμενος Περρωτῆς, δὲ ἀδελφιδεύς μὲν ὑπάρχων τοῦ Λέοντος, ἄρτι δὲ τούτου ἀνααιρεθέντος ὑπερόριος γίνεται, ὅτι μὴ σιγῇ, ζεοῦση δὲ τῇ καρδίᾳ καὶ φιλίᾳ τοῦ Λέοντος, προσκυνήσων τὸν Μιχαῆλ εἰσερχόμενος πολλοῖς ὀνειδισμοῖς αὐτὸν περιέβαλεν, τὸν φόνον φέρων τῶν λεγομένων κατήγορον. Ἡ Μιχαῆλ τότε μὲν εἰπὼν, *Οἰδᾶ σου τῆς ἀθυρίας τὸ πέλαγος καὶ τῆς λυπῆς τὸ μέγεθος*, φέρειν ἐπέτρεπε τὰ γενόμενα · τρίτης δὲ παρωχηκυίας ἡμέρας κατὰ τὸν εἰρημένον τόπον τῶν Κυκλάδων πεποίηκεν ὑπερόριον. Τοῦτον ἐταιρισάμενος ὁ Θωμᾶς στρατεύματός τινος τοῦ κατὰ γῆν ὡσεὶ ⁵⁸ χιλιάδας δέκα ἀνέδειξεν στρατηγόν. Καὶ τὸν κατὰ θάλασσαν δὲ στόλον αὐτῷ γενόμενον εὐτρεπισάμενος [καὶ ἕτερον αὐτῷ ἐπιστήσας στρατηγόν] οἶόν τινος προδορῶμους ἐξέπεμψεν, ὡφέλιμον εἶναι κρίνας τοῦ κατὰ γῆν τε καὶ θάλασσαν ἅμα ποιεῖσθαι τὰς προσβολάς. Γενομένου δὲ τούτου καὶ κατὰ ταυτὸν ἀναφανέντων τῶν ναυτικῶν καὶ πεζικῶν δυνάμεων ἐν τῷ πρὸς Βλαχέρναις κόλπῳ (οὐδὲ γὰρ οὐδεμίαν κώλυσιν ἢ βοήθειαν ἢ ἐξαρτισθεῖσα σιδηρᾶ σειρὰ ἐπεδέδεικτο) εἰς οὐδὲν ἢ μικρὸν ἢ τούτων παρουσία λελόγιστο · ὅθεν οὐδ' ἀξιόλογόν τι παρ' αὐτοῖς ἐπέπρακτο. Πλὴν ὁ Θωμᾶς κριοὺς καὶ χελώνας καὶ τινὰς ἐλεπόλεις, δι' ὧν τὰ τεῖχη ψέτο κατασεῖειν, διὰ τινων κατασκευάσας μηχανουργῶν, πρὸς δὲ καὶ τινὰ Ἀναστάσιον ἄρτι δὴ τὸν τῶν μοναχῶν ἀλλαξάμενον βίον καὶ εἰς τὸν ἀγυρτικὸν τοῦτον δὴ καὶ πολιτικὸν ὑποστρέψαντα, μέλανα εἶναι χροιάν, μέλανα τὴν ψυχὴν, υἱοθετήσας καὶ συγκαινωνῶν τῆς ἀνταρσίας ἀναγορευσας, πολλῶ στρατῶ καὶ δυνάμει βέλον κατὰ τῆς βασιλευσούσης προσήλαυνεν, ἅμα δὲ τῷ εἰς ὕψιν ἐπορθηῆναι τῶν πολιτῶν τὰς πύλας αὐτῷ ἀναπετάσαι οἰόμενος, μίσαι δὲ τῷ πρὸς Μιχαῆλ. Ἐπεὶ δὲ ταύτης τῆς ἐλπίδος διέπεσεν, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ὕβρεισι τούτων καὶ λοιδορίαις ἐπλύνετο, τότε μὲν δὴ τὴν στρατηγικὴν σκηπὴν καὶ τὸν χάρακα κατὰ τὸν τοῦ Παυλίνου οἶκον, ἐνθα δὴ καὶ τὸ τῶν σιθασμίων Ἀναργύρων τέμενος οἶόν τι ἀνάκτορον ψικιδόμηται, ἐγκατέπηξε, καὶ πάντα τὸν ἄχρι Εὐξείνου τόπον καὶ Ἱεροῦ καὶ τῶν

VARIÆ LECTIONES.

πραιτέρω δὴ τούτων πολυχίων ἐπῆλθε διὰ τινος στρατεύματος πείσων, καὶ μὴ τινα ἔχειν ὑπὸ ⁸⁷ νότου [P. 38] ἔχθρον. Ἐπει δὲ ταῦτα κατὰ νοῦν ἔχειν ἔδοκει αὐτῷ, τινὰς ἡμέρας πρὸς παρασκευὴν τοῦ ἐαυτῷ, ὡς ἐκ τινος ἀπόπτου κατείδε τὸν μὲν Μιχαὴλ τὸ πολεμικὸν σημεῖον ἐπὶ τέγους τοῦ τῆς Θεοτόκου ναοῦ καταπεπηγῶτα κάκειθεν τὴν κατὰ τῶν ἐναντίων ἰσχυρὸν αἰτούμενόν τε καὶ προσλαμβάνοντα, τὸν δ' ἴδον αὐτοῦ τὸν Θεόφιλον πάντα τὸν τῆς πόλεως περίβολον μετὰ τοῦ ἱεροῦ τάγματος ἐπιφοιτῶντα, τό τε ζωοποιὸν τοῦ σταυροῦ ξύλον ἐπιφερόμενον καὶ τὴν ἐσθῆτα τῆς πανάγνου μητρὸς Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, εἰς πολλὴν μὲν τῶν πραγμάτων δυσελπιστίαν καὶ ⁸⁸ παντοιο; ἐγένετο τὴν γνώμην κατὰ τὸν χαμαίλοντα, εἶγε μὴ πρὸς ὄρατοῦς μόνον ἀλλὰ καὶ ὁρατοῦς τινὰς δυνάμεις ἀναγκάζοιτο διαμάχεσθαι. Οὐκ ἔχων δ' ὅ τι καὶ πράξειεν, ἄλλως τε δὲ καὶ ὄχι μὴ δὴ τοσοῦτω τεθαβῆκαί, τὸν διὰ μάχης ἔκρινεν ἀγῶνα τῶν τοιοῦτων δὴ λογισμῶν γενέσθαι κριτήν. Ὅθεν τῇ ἐξῆς ἡμέρῃ φωτὶ σημάνας τὸ ἐνυάλιον τοὺς ἀνδρας ἐξῆγε, καὶ τῷ μὲν ὑψὲ κατὰ τὸν ἐν τῇ χέρσῳ τοῦ τειχοῦς περίβολον φέρειν τὸν πόλεμον καὶ τὴν ἀνάγκην ἐπέτρεπεν, αὐτὸς δὲ τὸ πολὺ τῶν δυνάμεων καὶ τῶν πολεμικῶν ὀργάνων, δι' ὧν ἔμελλε τὸ τειχος καταπειράζειν τῆς πόλεως, ἔχων κατὰ τοὺς τῶν Βλαχερνῶν πύργους ἐποίητο τὴν προσβολὴν, κλίμακας τε τῷ ὑψεὶ προσφέρων ἀναλογοῦσας καὶ χελώνας ἄλλοθεν καὶ ἐτέρωθεν τοὺς κριοῦς, τοξεύμασι τε καὶ πετροβόλοις πανταχόθεν χρώμενος, οἷς ἔμελλε πάντοθεν παντοιοῦς φαινόμενος καταπλήξει ⁸⁹ μὲν τοὺς πολίτας, κρατήσιν δὲ καὶ τῆς πόλεως. Οὐ μὴν οὐδὲ τῶν κατὰ θάλατταν ἡμέλει τειχῶν, ἀλλὰ τῷ ναυτικῷ πάντοθεν περικυκλώσας αὐτὴν πυρὶ τε καὶ τοξεύμασι, πρὸς δὲ καὶ τισὶ τετρασκελέσιν ἐλεπόλεσιν χρῆσθαι ἐκέλευεν ἀφειδῶς, ταυτὸν δὲ καὶ ἀτέχνως εἶπεῖν ὅθεν οὐδὲν τῶν εἰς θησιν φερόντων αὐτῷ ἢ τοσαύτη δύναμις συμπαρομαρτούντων ἀνδρῶν καταπειράζατο. Τὸ μὲν γὰρ ναυτικὸν εὐθύς τις ἐναντίος ἐπιγενόμενος ἀνεμος συνδιέκλυσε τε καὶ ἄλλο ἄλλῃ διασπαρῆναι ἐποίησεν, ἅτε δὴ καὶ χειμῶνος ὄντος ἐξαισίου κατὰ δὲ τὴν ἡπειρον γενναίως μὲν τῶν ἀπὸ ⁹⁰ τῆς πόλεως ἀπομαχομένων, καὶ τείως μὲν τὰς κλίμακας ἀχρήστους αὐτῷ ποιοῦντων διὰ τῶν ἐκ τῶν πύργων βήγνουμένων ἰσχυροτέρων βελῶν, τῶν δ' ἄλλων ὀργάνων πῆ μὲν οὐκ ἐφικνουμένων, καὶ τούτου ⁹¹ μεγάλην βοήθην τοῖς πράγμασι θεεικτός καὶ τὴν αὐτοῦ πρὸς τοὺς πολέμους ἀπειρίαν καταμαρτυρήσαντος, πῆ δὲ καὶ τῶν ἐφικνουμένων καὶ καταλαμβάνόντων ἀσθενεστάτων ὄντων καὶ οὐ κατὰ μάχην γενναίαν τε καὶ διασειεῖν τειχῆ εἰδόντων, ἀλλ' οὐδὲ τοῦ κατὰ πύργους ἰσταμένου ἀνδρὸς ὑποχώρησιν τινα παρασκευαζόντων. Ὡς οὖν ἐφαίνετο ταῦτα [P. 39] οὐ κατὰ τὴν προτέραν διαθρυλήσαναν πάντα φήμην καὶ διακυδωνίσασαν, ἦντω δὲ καὶ ὡς ἐκ τινος ἀσθενεστάτης φρενὸς διακυδωνώμενα καὶ ἐκπερατούμενα, ἀνεθάρρησέ τε ἡ πολιορκουμένη πόλις εὐθίως, καὶ τοσοῦτον ἐκηβολωτέρος ἐχρήτο τοῖς

A paratui castrisque componendis dies aliquot insu-
mit, velut e specula Michaeleni videt belli signum
in Blachernensi Deiparæ tecto deligere, atque inde
vires adversus hostes deponere sibi quoque corrogare,
ejusque filium Theophilum una cum sacro ordine
urbis ambitum omnem atque moenia circumire, ac
tum vivificum crucis lignum tum intactæ Christi
Dei nostri parentis vestem circumferre. Ea res
ejus maxime spes dejecit, chamæleontisque in-
morem cogitationum æstu varius ancepsque age-
batur, siquidem illi non modo contra hostes visi-
biles sed et contra inaspectas quasdam fortitudines
pugna conserenda erat. Sic itaque consilii incer-
tus, etsi alioqui tot tantisque copiis fretus, earum
indicem cogitationum Martis aleam fore decernit.
B Prima itaque diei insequentis luce dato classico
suos castris educit; ac filio quidem terrestrem mu-
rum oppugnare jussit, ipse cum majori copiarum
parte validioribusque ⁶⁰ machinis ac tormentis,
quibus civitatis murum tentaturus erat, Blacherna-
rum turres aggreditur, scalas admoventes murorum
altitudini congruentes. Alibi testudines, alibi arie-
tes: nusquam non missilium grando, exque bal-
listis densus lapidum imber; quo tam varia undique
omnisque generis oppugnatione tum oppidanis
terrorem injiceret, tum urbe potiretur. At neque
muros maritimos negligit; sed classe undique cin-
gens, ignique et jaculis adhæcque tetrascelis qui-
busdam obsidionalibus machinis profuse (perinde-
que dicas, temere nulloque judicio ac arte) tentare
jubet. Quamobrem etiam tanta vis virorum ei mili-
tantium nihil ei commodi attulit. Illico enim ad-
versus ventus classem dissipavit, alioque atque alio
naves disjecit; quippe cum ingens procella esset ac
mare æstuosum. Terra quoque oppidanis strenue
dimicantibus, hactenusque telorum e turribus for-
titer missorum grandine inutiles scalas ei reddenti-
bus, ad hæc tormentis partim ad destinatum non
attingentibus (quod quidem maximum rebus mo-
mentum attulit eumque gerendo bello imperitum
ostendit), partim vero attingentibus quidem et as-
sequentibus, imbecillioribus tamen) nec satis forti
conatu et ut muros concutere possent vel etiam
præsidarios ex turribus excutere atque illinc
fugare. Ubi igitur non ex prioris famæ ratione,
cuncta magno quodam vulgantis ⁶¹ rumore, hæc
apparere, quin potius longe minora, ac quæ mens
debilissima regeret ac parturiret, statim obsessa
civitas animos audaciamque resumpsit, tantaque
vi longe mittentes balistas displodebat, ut omni
illo machinarum apparatu relicto obsidentium ag-
mina procul recedere deque salute consilium inire
coegerit. Quamobrem non qualem obsessor puta-
verat, sed firmiorem longe quam pro existimatione
urbem offendit. Præterea vero ipsa quoque tem-
pestat asperiorem aerem reddebat. Velut itaque
appetente hieme, ac per hiemem provinciis reliquis

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁷ κατὰ? ⁸⁸ δυσελπιστίαν ἀφίκετο καὶ? ⁸⁹ ἀπὸ] αὐτοῦ P.

frigidiore Thracia, ad hiberna et ad reducendas A
eoplas animum convertit.

περὶ τῆς ἰδίας βουλευέσθαι σωτηρίας. Ὅθεν ἐπεὶ τὰ κατὰ τὴν πολιορκίαν οὐχ ὡς ζήτο, στεννότερα δὲ ἢ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ γνώμην ἀπήνησεν, ἄλλως δὲ καὶ ἡ ὥρα δριμύτερον ἐδείκνυ τὸν καιρὸν, ἄτε δὴ καὶ χειμῶνος ἐπιγενομένου καὶ τῆς θρόνης τῶν ἄλλων ⁶⁰ ὕψους δυσχειμέρου, ἐπὶ παραχειμασίαν ἐτρέπη καὶ τὴν τοῦ στρατοῦ ἀνακομιδὴν.

15. Vere itaque mitius illucescente turmasque militares lustris suis ac latibulis excedere cogente, utrinque rursus terra marique adoriendam Constantinī urbem putavit. Neque vero Michaelē qualem antea, sed jam et terrestribus quibusdam et navalibus copiis instructum invenit. Kursus igitur eandem partem quam prius, sium scilicet Blachernensē, eodemque apparatu aggreditur. Prima itaque luce, data pugnandi tessera, ac dum jam Blachernenses muri quatiendi essent, Michael e superiori muro quosdam alloquendi occasionem nactus malorum oblivionem multaque eis bona collaturum pollicetur, si modo consilio mutato ad se transierint nec civium fratrumque cruore foedari in animum induxerint. **62** Hos enimvero in dolium pertusum (quod adagio dicitur) sermones perorans, tum illos ferocios, ut quibuscum precibus ageretur (perindeque dicas hostium metu solatos, nihil jam servandi ordinis ac conspirationis sollicitos) reddidit, sibi que robur ac firmitatem adjecit. Quamobrem ex multis repente portulis suos effundens, qua illi nihil ejusmodi expectabant, parti eorum concreditur, justaque satis clade afficiens clare victoria potitur. Sed et mari illustriori quam terra victoria augetur. Cum enim imperatoris triremes altum peterent, jamque pugnae conserendae adesset tempus, atque adeo ipsa desertoris classis congressus ardore saxa mitteret, nescio quo casu consternata quibusve acta terroribus, versa puppi ad terram se subducit. Classiarum pars concepta fiducia ad imperatorem deficiunt, pars ad sua castra terra pergunt, ac vel in mari versari aut prorsus pugnare pernegarent. Sic absque labore dissoluta Thomae classis, cessitque in nihilum, cum nullum aut pro navium numero aut pro classiariorum virtute praecclarum facinus edidisset.

62. Hos enimvero in dolium pertusum (quod adagio dicitur) sermones perorans, tum illos ferocios, ut quibuscum precibus ageretur (perindeque dicas hostium metu solatos, nihil jam servandi ordinis ac conspirationis sollicitos) reddidit, sibi que robur ac firmitatem adjecit. Quamobrem ex multis repente portulis suos effundens, qua illi nihil ejusmodi expectabant, parti eorum concreditur, justaque satis clade afficiens clare victoria potitur. Sed et mari illustriori quam terra victoria augetur. Cum enim imperatoris triremes altum peterent, jamque pugnae conserendae adesset tempus, atque adeo ipsa desertoris classis congressus ardore saxa mitteret, nescio quo casu consternata quibusve acta terroribus, versa puppi ad terram se subducit. Classiarum pars concepta fiducia ad imperatorem deficiunt, pars ad sua castra terra pergunt, ac vel in mari versari aut prorsus pugnare pernegarent. Sic absque labore dissoluta Thomae classis, cessitque in nihilum, cum nullum aut pro navium numero aut pro classiariorum virtute praecclarum facinus edidisset.

τικὸν, καὶ τῶς ἐχώρησεν [P. 40] εἰς οὐδὲν, ἄξιον οὕτε ⁶³ τοῦ πλήθους τῶν νεῶν οὕτε τῶν εἰς αὐτάς ἀναβεβηκότων ἀνδρῶν διαπραξάμενον.

16. Hinc quoque, cujus jam meminimus, Gregorius, cum desertorem Thomam exiguae auctoritatis esse, multumque ei nominis decessisse, longaque amplius illi postmodum decessurum intelligeret, quippe homini **63** poculis dedito, et cui maxime prudentia deesset, qua potissimum ac praemio alia virtute parantur victoriae, partem aliquam secum assumens subjectae legionis, priusque monachi cujusdam studiani collegii, in eam rem missi, opera communicato cum imperatore consilio, a reliquo se exercitu avellit, tyrannoque a tergo secedit, tum ut illum exterreret ac turbatione im-

ιε'. Ἦδη δὲ τοῦ ἔαρος ἡμέραν ἐπιλάμποντος καὶ τὸν στρατιώτην ὄχλον τὰς καταδύσεις καὶ χηραμούς καταλιπεῖν ἐκδιάζοντος, ἀμφοτέρωθεν αὐτὸς κατὰ γῆν τε καὶ κατὰ θάλατταν ἐκρίνε προσβάλλειν τῇ Κωνσταντίνου. Ἄλλ' ἤδη τὸν Μιχαὴλ οὐχ ὡς τὸ πρότερον, ἀρτι δὲ στρατιωτικὴν τινα δύναμιν εὗρισκε συλλεξάμενον, καὶ κατὰ θάλατταν ἄλλην δὴ ναυτικὴν. Κατ' ἐκεῖνον γοῦν πάλιν φηε τὸ μέρος ὀπλισάμενος ἦ καὶ πρότερον, τὸν κόλπον τῶν Βλαχερνῶν.

B Ὡς οὖν ἡμέρα ὑπέλαμπεν καὶ τὸ σύνθημα ἐδίδοτο τὸ πολεμικὸν καὶ τείχος ἔμελλε κατασεῖν τῶν Βλαχερνῶν, εἰς λόγους δὴ τισιν ἐκ τοῦ τῶν τειχῶν μετεώρου ἦλθεν ὁ Μιχαὴλ, ἀμνηστίαν αὐτοῖς δεῖν ὀν εὐαγγελιζόμενος καὶ ὑπισχυόμενος δώσειν ἀγαθὰ πολλὰ, εἰ μόνον δὴ μετατάξοιτο καὶ μὴ βουληθεῖεν αἱμασιν ἑμοφύλων καὶ ἀδελφῶν καταχραίνεσθαι. Ἄλλ' εἰς πῖθον τετρημένον ⁶¹, τὸ τοῦ λόγου, τοῦτους ἐναπεράνας ⁶² τοὺς λόγους, ἐκείνους μὲν θαρσαλευτέρους, ὅτι δὴ καὶ παρακαλοῖντο, ταυτὸν δὲ εἰπεῖν καὶ τῆς ἐκ τοῦ φόβου συστάσεως λελυμένους εἰργάσατο, ἑαυτὸν δὲ σταθερὸν τε καὶ στεννότερον. Ὅθεν ἄφνω ἐκ πολλῶν πυλίδων κατ' αὐτῶν συρρῆεις, ἦ μὴ προσεδόκων ἐκεῖνοι, συρρῆγνυται τισι τοῦτοις εἰς μάχην, καὶ φθόρον ἱκανὸν ἐργασάμενος τὴν νικῶσαν λαμβάνει λαμπρῶς. Κατὰ θάλατταν δὲ καὶ μάλλον ἦ κατ' ἡπειρον τὴν νικῶσαν ἐλάμβανεν. Ὡς γὰρ αἱ βασιλικαὶ τριήρεις ἀνήγγοντο καὶ εἰς χεῖρας συνέρχεσθαι ἔμελλον, ἀρτι δὴ πόλεμον συγχροτοῦντος καὶ λίθους ἐπαφιέντος τοῦ ἀποστατικοῦ πλωτμου, οὐκ οἶδ' ὅ τι παθόντος καὶ τισι δέμασι καὶ θορύβοις περικτυπηθέντος καὶ πρύμναν κρούσαντος κατήγετο πρὸς τὴν χέρσον· καὶ οἱ μὲν τῶν ἀνδρῶν πρὸς βασιλέα αὐτομολοῦντες ἐθάβρουν μετατιθέμενοι, οἱ δὲ πρὸς τὸ οἰκίον στρατόπεδον τὸ κατὰ γῆν ἀπεδίδρασκον. τὸ κατὰ θάλασσαν εἶναι καὶ διαμαχέσθαι ἀπαρησάμενοι παντελῶς. Οὕτω μὲν οὖν ἀπονητὴ διελύθη τὸ ναυ-

C δάνει λαμπρῶς. Κατὰ θάλατταν δὲ καὶ μάλλον ἦ κατ' ἡπειρον τὴν νικῶσαν ἐλάμβανεν. Ὡς γὰρ αἱ βασιλικαὶ τριήρεις ἀνήγγοντο καὶ εἰς χεῖρας συνέρχεσθαι ἔμελλον, ἀρτι δὴ πόλεμον συγχροτοῦντος καὶ λίθους ἐπαφιέντος τοῦ ἀποστατικοῦ πλωτμου, οὐκ οἶδ' ὅ τι παθόντος καὶ τισι δέμασι καὶ θορύβοις περικτυπηθέντος καὶ πρύμναν κρούσαντος κατήγετο πρὸς τὴν χέρσον· καὶ οἱ μὲν τῶν ἀνδρῶν πρὸς βασιλέα αὐτομολοῦντες ἐθάβρουν μετατιθέμενοι, οἱ δὲ πρὸς τὸ οἰκίον στρατόπεδον τὸ κατὰ γῆν ἀπεδίδρασκον. τὸ κατὰ θάλασσαν εἶναι καὶ διαμαχέσθαι ἀπαρησάμενοι παντελῶς. Οὕτω μὲν οὖν ἀπονητὴ διελύθη τὸ ναυ-

D ις'. Ὅθεν καὶ Γρηγόριος ὁ δὴλωθεὶς συνεωρακῶς αὐτὸν τε τοῦτον τὸν ἀποστάτην εὐκαταφρόνητον ὄντα τε καὶ πλέον προΐοντος τοῦ χρόνου γενησόμενον, ἄτε δὴ πότοις σχολάζοντα καὶ φρονήσεως ἀμοιροῦντα κατὰ πολὺ, δι' ἧς πεφύκασι μάλλον ἢ ποθεν ἄλλοθεν αἰ νῆκαι προσγίνεσθαι, μοῖραν τινα τοῦ ὕφ' ἑαυτὸν τάγματος συλλαβόμενος, καὶ πρότερον δὲ κοινολογησάμενος τῷ βασιλεῖ διὰ μοναχοῦ τινος τοῦ ἀπὸ τῶν Στουδίου τοῦ ⁶⁴ βασιλέως ἀποσταλέντος, ῥῆξιν ἐννοεῖ καὶ τοῦ ἀποστάτου γίνεται κατὰ νότου, ὁμοῦ μὲν τοῦτον ἐκδειματῶν καὶ θορύβου πληρῶν, ὁμοῦ δὲ καὶ τῶν εἰς βασιλέα ἑαυτῷ ἡμαρτημένων, ἀλλὰ μὴν καὶ

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁰ ἄλλων μάλλον ὕψους? ⁶¹ τετριμμένον P. ⁶² ἐναπεράσας? ⁶³ ἀν εἰς οὐδὲν, οὐδὲν ἄξιον? ⁶⁴ Στουδίου ὑπὸ τοῦ?

τῆ αὐτοῦ γαμετῆ καὶ τοῖς τέκνοις (καὶ γὰρ ἐτηροῦν- A
το ἐν φυλακῇ ἐκείνου τῷ Θωμᾷ προσθεμένου) δια-
λειγὴν καὶ συγγνώμην πραγματευόμενος. Ἄλλ' οὕτε
ὁ βασιλεὺς ταῦτα ἐφθασε διακοῦσαι· εἰς τοσοῦτον
γὰρ ἀπεκλείετο καὶ τῶν ἔξωθεν, οὐδ' εἰ τῶν ἐγγύς
μόνον τις, ἀλλ' οὐδ' εἰ τῶν πορρωτέρω τὰ αὐτοῦ
ἤρημένος ἐτύγχανε. Καὶ ὁ Θωμᾶς τὸ μὴ πολὺν ἐξαί-
φνης τοῦτον γενέσθαι κατορρωδῶν, καὶ φόβον ἐν τοῖς
ἐαυτοῦ ποιῆσαι βουλόμενος, τὴν μὲν στρατοπεδείαν
τῆς πόλεως οὐκ ἐξεκίνησε, ταυτὸ τοῦτο προμηθεύ-
μενος, καὶ προνοῶν τὸ μὴ διωχθῆναι· ἐξόπισθεν·
ὀλίγους δέ τινας, καὶ ὄσους ἦδει ἀξιοχρέους τῆς πρὸς
τὸν Γρηγόριον μάχης ὄντας, παραλαβὼν ἐξῆει πρὸς
αὐτὸν, καὶ περιγίγνεται τούτου, καὶ φεύγοντα κατα-
λαβὼν ἀναιρεῖ. Καὶ αὖθις διὰ ταχέων πρὸς τὰς δυ-
νάμεις τὰς προσεδρευούσας τῇ πόλει γίνεται, καὶ
γράμμασιν ἐπιστελλῶν τὰ ἐαυτοῦ περιαγγέλλει ἀπαν-
ταχοῦ, ὡς εἴη τε νεικηκῶς, ὅπερ οὐκ ἦν, καὶ τὸ
προσχωριάζον κατὰ τὴν Ἑλλάδα ναυτικὸν ταχέως
κλιεῖσθαι ἀναχθῆναι, ὡς αὖθις τοῖς κατὰ θάλασσαν
προσβάλλοι μετὰ στερρωτέρως δυνάμει· μέρεσιν.
Ἄλλ' ἐκεῖναι μὲν εἰς ἀριθμὸν τελοῦσαι πεντήκοντα
πρὸς τὰς τριακοσίας πολεμιστηρίους ἅμα διήρσει
καὶ σιταγωγοῖς τῶν τῶν Βυριδῶν⁶⁴ κατὰ Θράκην λι-
μένι ἐγκαθορμίζονται, ἐξ οὐρίας πλέουσαι. Καὶ ὁ
βασιλεὺς δὲ πυρφόρος στόλος τούτοις μηδὲν ἐγνω-
κῶσιν ἐκείσε ἐπιτεθεὶς πολλὰς μὲν αὐτάνδρους αἰρεῖ
τῶν νηῶν, τινὰς δὲ καὶ πυρπολεῖ δυνατωτάτῃ χειρὶ,
ὀλίγων παντελῶς ἔξω γενομένων τοῦ πάθους καὶ
πρὸς τὸν τῶν Βλαχερνῶν κόλπον καταρρεῖν λόγον
ποιουμένων πολὺν, ὡς ἂν εἶεν ὁμοῦ τῇ κατὰ γῆν
στρατιᾷ· ὃ καὶ γέγονεν. Τὰ μὲν οὖν κατὰ θάλατταν
τούτων ἐκυβερνᾶτο καὶ ἠθύνετο τὸν τρόπον· κατὰ
γῆν δὲ ἀεὶ πως ἀκροβολισμῶ τινες ἐκ μέρους καὶ
φόνου ἐγένοντο, νῦν μὲν τοῦ Μιχαῆλ, νῦν δὲ τοῦ υἱοῦ
αὐτοῦ Θεοφίλου αὐτοῖς ἐπεξίοντος μετὰ Ὀλβιανοῦ
[P. 41] καὶ Κατάκυλα, καὶ πληγὰς ἔσθ' ὅτε καιρίας
διδόντος τε καὶ λαμβάνοντος· οὐ μὴν ἀγώνες τινες
λαμπροὶ καὶ νεανικοὶ ἐκ παρατάξεως καὶ τῆς ἰσορ-
ροῦς δυνάμει· ἔσχον τὸ κύρος, ἅτε δὴ πολλῶν τοῦ
Μιχαῆλ ἐλαττουμένου καὶ μὴ πρὸς τὴν ἐκείνου εὐ-
ζωνόν τε καὶ ἱππικὴν στρατιὰν ἀντιτάσσασθαι δυ-
ναμένου.

15. Ἐν τούτοις οὖν ὄντων αὐτῶν, Μορτάγων ὁ τῶν
Βουλγάρων βασιλεὺς (καὶ γὰρ ἐφθασεν ἡ φήμη κατὰ
τὴν οἰκουμένην τὸν βασιλέα τῶν Ῥωμαίων πολιορ-
κούμενον διαγγέλλουσα) λάθρα τινὰς ἐς βασιλέα
πέμφας ἐξαποστεῖλαι αὐτομάτῃ γνώμῃ συμμαχίαν
καθυποσχεῖτο καὶ βοήθειαν αὐτῷ τὴν ἀρκοῦσαν δι-
δοῦναι καθωμολόγει. Ἄλλ' ὁ γε Μιχαῆλ, εἴτε τῇ ἀλη-
θείᾳ τὸ τῶν ὁμοφύλων πλῆθος καταιδόμενός τε καὶ
ἐκείν, εἴτε καὶ χρημάτων φειδόμενος (ἐτύγχανε γὰρ
ἐπὶ πολὺ τὰς χεῖρας τῶν ἄλλων βασιλέων ὑφ' ἐαυτὸν
ἔχων ἐκ φειδωλίας), τὴν μὲν γνώμην ἠξίου ἀποδοχῆς
τούτου, παρηγεῖτο δὲ τὴν αὐτοῦ βοήθειαν, καὶ οὐκ εἴ-
τε γένετο παρὰ τοῦ ἀποστάτου, βούλεσθαι τὴν ἐπι-
κορίαν αὐτῷ κατεμήνυεν. Ἄλλ' ὁ γε Μορτάγων καὶ

pleret, tum vero ut sibi ipse, quin et uxori et li-
beris (nam et illos Michael, quo ex tempore ad
Thomam defecerat, in carcere habebat), majestatis
scilicet reus, veniam indulgentiamque obtineret.
Sed neque imperator rem adhuc audierat (adeo
enim omnis extra commeatus oclusus erat), nec
si quis, non solum eorum qui prope essent verum
etiam qui longius abessent, ejus partes secutus
esset. Thomas autem veritus ne subito magna
Gregorii auctoritas fieret, isque suis ordinibus
terrorem injiceret, nihil soluta obsidione aut ca-
stris ab urbe dimotis, timens ne se hostis a tergo
insequeretur, paucos aliquos, ac quantos oppri-
miendo Gregorio sufficere existimavit, assumens,
in illum educit; prælioque fusum ac in fuga com-
prehensum necavit. Hincque celeriter ad reliquas
copias urbem obsidentes reversus litteras in omnes
partes, quibus sibi victoriam (etsi falso) manifeste
arrogaret, dedit; classemque, quam in Achaia
habebat, ad se quam primum adduci jubet, quo
rursus instructoribus copiis mari pugnam consere-
ret. 64 Constat illa cum bello aptis biremibus,
tum onerariis trecentis quinquaginta navibus; quæ
et brevi secundis auris ad Byridensem in Thracia
portum appellant. Imperatoria autem scyphonibus
instructa classis, illic hostes in statione incautos
aggressa, multas eorum naves cum ipsis vectoribus
capit, alias vi maxima comburit; paucæ admodum
cladi superstites celeri fuga portum Blachernensem
petunt, id omnino satagentes ut terrestribus copiis
quod et ita contigit, jungerentur. Sic res mari
gerebatur, felicique adeo exitu. Terra vero conti-
nua prope sigillatim erant velitationes cædesque
edebantur, modo Michaele, modo ejus filio Theo-
philo cum Olbiano et Catacyla adversus hostem
suos educente. Horum præliorum varius exitus,
dataque et acceptæ æquo pene Marte subinde
strages. Justa tamen pugna nunquam certatum,
eo quod imperator cum hoste, cujus essent nume-
rosiores expeditæque ac equestres copiæ, anti
congrredi non posset.

17. Eo rerum statu, Mortagon Bulgarorum im-
perator, fama excitus, quæ jam totum orbem per-
vasserat, Romanorum imperatorem intra muros
obsessum teneri, misso clam ad Michaelem nuntio
ultro se auxilia missurum pollicetur ac copias
quantæ adversus hostem sufficerent. At 65 ille,
sive revera Romanorum, in Thomæ castris ni-
lilitantium, reverentia inque eos miseratione, sive
alias parcendum sumptibus ducebat (nullus enim
unquam imperatorum illo fuit sordidior), laudato
Bulgari proposito auxilia recusavit, nec quidquid
demum tyrannus præstiterit, eis se usurum signifi-
cavit. Mortagon tamen, ut qui alioqui bellis præ-
daque ac spoliis gauderet, fœdusque tricennaria

VARIE LECTIONES.

⁶⁴ alii Βυριδῶν. *margo Combef.*

cum Leone ejus decessore pactum confirmare magisque stabilire quæreret, adversus tyrannum exercitum parat. Quamobrem Romanorum fines audacter ingressus ad locum cui Ceductus nomen, castra ponit. Percrebrescebat rumor; nec fieri poterat ut irruptio tyrannum falleret. Merito itaque perturbatur, animoque plane attonitus est. Ubi tamen emersit exque ea se æstuatione collegit, adversus illum sibi movendum constituit. Quoniam autem diviso exercitu se prorsus debilem fore cladique obnoxium videbat (nam et in expugnanda urbe Augusta non exiguo sed numero fortique exercitu opus erat, eoque magis quod jam imperator exercitum haud contemnendum paraverat, quique adeo conserto pede pugnare posset nec raro hostium stragem dare; nec vero contra Bulgarorum copias aliter quam magno validoque exercitu pugna instrui poterat), ne igitur velut rapidus quidam torrens in duos quosdam deductus rivulos, quam pro priori virtute **66** hostibus imbecillior appareret, et qui facile edomari posset, urbis obsidionem in totum solvit, inque Bulgares, quibus se parem esse arbitrabatur, educens, in eo quem diximus Ceducti loco, cum eis pugnam committit.

18. Cæterum tyrannus in eo prælio magna suorum strage vincitur, nec adeo hostes clade afficit, sed ipse ab eis ingenti clade afficitur. Cumque aliter non liceret, fuga salutem expediunt qui e prælio incolumes fuerant, arduoque quodam loco nec facili accessu dispersi secum cogitabant quomodo rursus coirent ac agmen instaurarent. Bulgarus autem statim captivos, qui venerant in potestatem, assumens, ingentisque prædæ compos effectus, victoria ferax eaque superbiens redit in patriam. Classis ad obsidendam urbem relicta, audita suorum strage, tota ad imperatorem deficit illique adjungitur. Thomas porro desertor eo temeritatis erupit, dæmonum, ut videtur, illi belli sociorum afflatu, ut et cladibus undique attritus cesusque atque ex amplissimis rebus in angustias compulsus, nec justo unquam prælio victoria potius vel conserta palam acie vel ex tanto machinarum quotidie urbi admotarum apparatu censuque, collectis iterum copiis in campo cui nomen Diabazis, aliquot ab urbe stadiis dissito, castris metandis tum ex agri feracitate tum ex aquarum irriguo longo commodissimo, consederit. Inde omnem suburbanorum elegantiam excursionibus vastabat ac **67** igni incendebat. Haud tamen velut prius se civitati in conspectum dabat. Michael vero ubi rem intellexit, idoneo conscripto exercitu, Olbianum quoque et Catacylam cum suis legionibus, viros strenuissimos ac integræ fidei, habens adversus illum educit. Offendit autem non pavidum aut rei expectatione suspensum, sed fortiter

A ἄλλως πολέμοις γαίρων καὶ τὰς ἐκ τούτων λείας καρποῦσθαι φιλιῶν, καὶ τὰς πρὸς αὐτὸν δὲ τριακοντούτοις σπονδὰς γεγενημένας παρὰ τοῦ προκατασχόντος Λέοντος ἐπιθεβαιῶσαι καὶ ἰσχυροτέρας ποιῆσαι ζητῶν, τὴν κατὰ τοῦ τυράννου στρατιὰν εὐτρέπιζεν, καὶ δὴ τῶν Ῥωμαίων ὄρων ἔντοσθε μετὰ παρρησίας γενόμενος κατὰ τὸν Κηδοῦκτου χώρον οὕτω καλούμενον ἰσπρατοπέδευσεν. ἤκούοντο δὲ, καὶ λαθεῖν ταῦτα τὸν ἀποστάτην οὐκ ἦν· περιεδονήθη μὲν, ὡς εἰκὸς, καὶ τὰς φρένας κατεκτυπήθη, ἐν αὐτῷ δὲ πάλιν γενόμενος τὴν κατ' αὐτοῦ στρατιὰν ἐξώπλιζεν. Καὶ ἐπεὶ εἰς δύο καταμεριζόμενος ἐδόκει παντελῶς ἀσθενῆς τε εἶναι καὶ εὐπτωτος (ἦ τε γὰρ τῶν πόλεων βασιλεύουσα οὐκ εὐαριθμήτου, ἀλλὰ πλείστου ἀξιολόγου στρατοῦ ἰδέετο πολιορκουμένη, ἤδη καὶ τοῦ Μιχαὴλ δυνάμεις οὐκ ἀγενεῖς συλλέγοντος καὶ κατὰ πόδας ἴστασθαι δυναμένου, καὶ πολλάκις βλεθρον ἐπαγαγεῖν αὐτοῖς δυνηθέντος· καὶ ἡ τὸν Βουλγάρων δὲ δύναμις οὐ μικρὰς τινος τάξεως καὶ στρατιᾶς, πολλῆς δὲ καὶ οὐ τῆς τυχοῦσης ἰδέετο παρατάξεως), — μὴ οὖν εἰς δύο τινὰ διαιρούμενος κατὰ τινα λάθρον χειμάρρουν ἀσθενέστερος παρ' ὃ ⁶⁶ ἦν δόξη τε τοῖς ἐχθροῖς καὶ εὐχειρωτος γένηται, ἀπαίρει μὲν ὅλως τῆς πόλεως, πρὸς τὸν Βούλγαρον δὲ ἀξιόμαχον κρίνας αὐτὸν κατὰ τὸν εἰρημένον τόπον παρατάσσεται καὶ ἀνταγωνίζεται.

η'. Καὶ ἐπεὶ ἐς χεῖρας ἦσαν κατ' ἀλλήλων, ἤττιται δὴ ἰσχυρῶς ὁ τυράννος, καὶ φόνον οὐ ποιεῖ μὲν πάσχει δὲ παρὰ τῶν ἐχθρῶν. Καὶ ἐπεὶ μὴ ἄλλως ἦν τῆς σωτηρίας λαδίεσθαι, [P. 42] φυγαθεία ταύτην εὐρίσκουσιν, καὶ ἐν τινὶ χώρῳ δυσβάτην σκεδανύμενοι ἐσκόπουν πῶς συνάγωνται. Ἄλλ' ὁ μὲν τῶν Βουλγάρων ἀρχηγὸς εὐθύς τὰ τε σώματα προσλαβόμενος ὦν ἐγένετο κύριος, καὶ λείας δὲ πολλῆς γενόμενος ἐγκρατῆς, πρὸς τὴν ἑαυτοῦ ὑπέστρεψε, τῇ κατ' αὐτοῦ νίκῃ ἐπαιρόμενός τε καὶ γαυριῶν. Τὸ δὲ καταλειφθὲν ναυτικὸν ὡς τοῦτο ἀήκησεν, τοῦτο ⁶⁷ δὴ τῇ πόλει προσεδρεύον, προσχωρεῖ τῷ βασιλεῖ καὶ μετ' αὐτοῦ γίνεται. Ὁ δ' αὖ ἀποστάτης εἰς τοσοῦτο ἦκε θάρρους, παρὰ τῶν αὐτῷ συμμαχούντων, ὡς ἔοικε, δαιμόνων ἐγκρατῆς, ὥστε πάντοθεν συντριβόμενος καὶ πληττόμενος καὶ ὀλίγος ἐκ πολλῶν γενόμενος, καθαρὰς τε νίκης οὐ ποτε μετεσχηκῶς οὐτ' ἀπὸ παρατάξεως αὐτὴ μὴν ἀπὸ τῶν καθ' ἡμέραν προσαγομένων διὰ πολυχειρίας μηχανημάτων κατὰ τῶν τειχῶν τῆς πόλεως, αὐθις ἐπισυναχθεὶς κατὰ τι πεδίον, διάβασιν οὕτω καλούμενον, σταδίους ἀπέχον τῆς πόλεως ἱκανούς καὶ πρὸς στρατοπεδεῖαν εὐφυῆς ἐκ τε τῶν φυσόμενων καὶ ὑδάτων ἐπιβρύτων δν, συναβροῖζεται. Κάκειθεν τὰς προνομάς ποιῶν πάντα μὲν πρὸ ⁶⁸ τῆς πόλεως ἔχειρε κόσμον καὶ ἐπυρπόλει, ἐνεφανίζετο δὲ τοῖς κατὰ πόλιν, ὡς τὸ πρότερον, οὐδαμῶς. Ὁ καὶ συναὶς ὁ Μιχαὴλ καὶ ἀξιόλογον συστῆσας στρατὸν, αὐτόν τε Ὀλβιανὸν καὶ Κατάκυλαν ἔχων μετὰ τῶν ἑαυτοῦ ἀκμήτας ταγμάτων καὶ ἀκραιφούς, κατ' αὐτοῦ ἐκστρατεύει· καὶ τοῦτον οὐ κατορθῶδουντα εὐδ' ἐκφοδούμενον, ἀλλ' αὐτῷ προσπαντῶντα μετὰ σπου-

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁶ δ] οὐ P. ⁶⁷ τοῦτο] τὸ? ἀν τοῦτο δὴ τὸ? ⁶⁸ μὲν τὸ πρὸ?

δης ἰφειρῶν συνήλθεν εἰς χειρῶν δύναμιν, κρῖναι τὸ πᾶν βουληθεῖς. Ἐνθα δὲ καὶ καταστρατηγήσαι τὸν βασιλέα βουλόμενος αὐτὸς τῇ ἑαυτοῦ καταστρατηγεῖται βουλῇ καὶ τοῦ παντὸς διαμαρτάνει σκοποῦ. Ὁ μὲν γὰρ ἕμα τῷ συμβραγῆναι τὸν πόλεμον νότα δίδοναι τῷ βασιλεῖ ἐκέλευσεν, οὐ τὴν τῶν ἑαυτοῦ δυνάμεων γνώμην κατανοῶν, ἀνθρώπων ἑκπαλαὶ γυναικῶν καὶ τέκνων στερουμένων δι' αὐτὸν καὶ τὰς χεῖρας τῷ ἀδελφικῷ λύθρῳ καταμαινόντων· οἱ ταχέϊαν ἔσθαι καὶ οὐκ εἰς τοσοῦτον χρόνον ἐκταθῆναι τὴν αὐτῶν ἐν τοῖς ὑπαίθροις διατριβὴν προσδοκῆσαντες πρὸς πᾶν μὲν ἦσαν κατ' ἀρχὰς εὐπειθεῖς, ἐπει δὲ καὶ ὁ χρόνος ἤδη που ἐξετέτατο (τρίτος γὰρ ἐξηνύετο) καὶ ἀνηνύτοις ἐκ τῶν κατ' ἡμέραν γινομένων ἐδόξου ἐπιχειρεῖν, ἀνδρὸς ἕνὸς ἐπιθυμία καὶ ἀπονοία βουλεύοντες, τηνικαῦτα τὸ καλευσθῆν ὡς ἔρμαιόν τι λαβόντες οὐχ ὡσπερ ἐκεῖνος ἐδοῦλετο ἐξεπλήρουν, ἀλλὰ ὡς αὐτοῖς ἐδόκει καλόν. Ὁ μὲν γὰρ ἀγκλῖναι τούτοις εἰς τοσοῦτον ἐπέτρεπεν ὅσον τὴν τοῦ βασιλέως παράταξιν διαλύσαι καὶ αὐθις ὑποστρέψαι στεβρῶς φονεύοντας. [P. 43] οἱ δὲ κόσμῳ καὶ τακτικῇ ἐμπειρίᾳ τὴν τοῦ βασιλέως στρατιὰν κατόπιν θέουσιν, καὶ οὐχ ὡς φήθη εὐδιαλύτως⁶⁸, εἰδότες ἀσχηματίστω χρόνῳταί φυγῆ. καὶ ἄλλος ἄλλη διεσκέδαστέ τε καὶ διεφέρετο. Ἄλλ' οἱ μὲν ἄλλοι, νῦν μὲν ὀλίγοι καὶ αὐθις ἴεροι, τῷ βασιλεῖ προσχωροῦσι καὶ καθομολογοῦσιν αὐτῷ· αὐτὸς δὲ σὺν ὀλίγοις τισὶ πρὸς τὴν Ἀδριανούπολιν σώζεται· κἀκεῖσε πῆς φυγῆς ἴσταται. Ὁ δὲ γε τούτου νόθος τε καὶ παρέγγραπος υἱὸς Ἀναστάσιος τοῦ τῆς Βύζης φεύγων ἐπιλαμβάνεται πολέσματος. Καὶ οὐ κατὰ τύχην, οἶμαι, κατὰ ἡ πρόνοιάν τινά. Ἐν ἑκαστῷ τούτων πρὸς ἑαυτὸν ἐλκύων τὴν τοῦ βασιλέως προσεδρίαν τῷ ἐτέρῳ διδοὶ ἀνεσίν τε καὶ καιρὸν εἰς τὴν πρόνοιάν.

18. Ἄλλ' ὁ γε βασιλεὺς ἐκ παῖδος τούτοις ἐπόμενος πρῶτον ἔγνω τὸν Θωμᾶν πολιορκεῖν καὶ τὴν προγεγεννημένην εἰς αὐτὸν ἀποδοῦναι τούτῳ ποινήν. Ὄθεν ἐπάγει αὐτῷ πολιορκίαν, οὐ διὰ μηχανημάτων ἢ ἄλλων τινῶν σπουδάζων αὐτὸν καθελεῖν, ἅμα μὲν τὸν ἐμφύλιον ἀποδιδράσκων πόλεμον, ἅμα δὲ τῷ¹⁹ τοῦς τὴν Σκυθίαν οἰκοῦντας τῶν τοιοῦτων ἀμαθήτους κατασκευῶν βούλεσθαι διαμένειν, ἀλλὰ λιμῶ καὶ ἀνάγκῃ τῶν ἐπιτηθειῶν, οἷς ἐν σπάνει καὶ ἐνδεῖα ἀλλ' οὐκ ἀποθησαυρίζουσα ἡ πόλις ἐδεικνυται. Ἐγνωστο γοῦν ταῦτα αὐτῷ, καὶ ἀρχὴν ἢ πρᾶξις ἐλάμβανεν. Ὁ δὲ γε πολιορκούμενος παντὸς μὲν ζῶου πρῶτον ἰδεῖαν ἀχρηστον, ἔπειτα δὲ καὶ πᾶσαν ἠλικίαν τῆς πόλεως ἐξωθεῖ, οὐ παρακλητικοῖς, ὡς ἂν εἴποι τις, λόγοις τὰ πολλὰ τῶν πράξεων διοικῶν, τυράννῳ δὲ γνώμῃ καὶ αὐτεχέαστῳ· ὁ καὶ τὸ κατ' αὐτοῦ ἀνεθυμίαστέ τε μῖσος καὶ ἀνελέωσεν. Ἐπειτα ὡς ἤδη ἤμαζεν ὁ λιμὸς, σωτηρίας²¹ ἔλπις οὐδαμῶς, ἠνάγκαζε δὲ καὶ τοὺς ἑαυτῆς φέροντας ἀνελλιπέως ἀπῆται δὴ ἡ γαστήρ, οἱ μὲν λάθρα διὰ τινῶν πυλῶν οἱ δὲ διὰ τειχῶν καθιμώμενοι, οἱ μὲν φέροντες τῷ βασιλεῖ ἑαυτοὺς ἐπεδίδουσαν, οἱ δὲ πρὸς τὸν υἱὸν κατὰ τὸ Βύζης περλίεθρον

A sustinere paratum; quamobrem collatis signis discernendum statuit. Tyrannus cum stratagemate imperatorem vellet decipere, eodem ipse decipitur et ab scopo prorsus aberrat. Jubet nimirum suos primo congressu terga imperatori dare, parum intelligens qua illi in eum mente affecti essent. viri scilicet ejus jampridem causa liberis et uxoribus privati, ut fraterno cruore dexteris polluerent; qui initio quidem, cum brevem expeditionem fore nec se tandiu sub dio moraturos esse sperassent, ad omnia se obsequentes praeberant. Ubi autem jam tempus trahebatur, quippe cum annus jam tertius fluxisset, exque quotidiana experientia ea se tentare [senserant quae nullo absolvi exitu possent, dum unius viri libidini ac dementiae servirent, tandem id quod ipsis imperatum erat, inasperati lucri loco accipientes, non ex illius mente sed ex suis ipsorum rationibus implendum sibi putavere. Nempe jussi erant ut tantisper cederent, dum regia acies insequendo ordines solveret, ac tum demum conversi hostes fortiter caederent. Verum illi dum composite exque bellica arte, non temere solutis ordinibus, ut ipse putaverat, a tergo irruentem imperatoriam **68** aciem vident. veram reipsa nihilque simulantes capessunt fugam; alique alio dissipati se dilabentes, modo pauci, modo plures, ad imperatorem confugiunt aequae illi sacramento astringunt. Tyrannus cum paucis quibusdam Adrianopolim, evadit incolumis ibique fugam sistit: ejus vero nothus ac [sacricius filius Anastasius ex fuga Byzae castrum occupat. Neque id casu, sed certa Dei providentia factum existimem, ut dum quisque illorum imperatorem ad obsidendum trahit, alteri inducias tempusque pabulandi praeberet.

19. Porro imperator e vestigio illos insecutus primum Thomam obsidendum ac vicariam ei penam reddendam constituit. Obsidet autem, non machinas, non tormenta adhibens, tum quod belli civilis damna vitare cuperet, tum quod vicinos illi civitati Scythas ea instrumenta docere volebat, quibus urbes expugnari solent: sed fame rerumque ad victum necessarium penuria, raro in civitate comaeatu nec copiosa annonae in ea reposita. Sic itaque illi constitutum, inque eum modum ductum rei exordium. Obsessus Thomas in primis genus omne animalium ad bellum inutile, omnesque adeo quibus per aetatem non liceret arma ferre, urbes eiecit, pleraque gerens, ut quis dicat, non lenibus verbis et ad obsecrandum compositis, sed tyrannico animo ac rigido; quod et **69** oppidanorum in eum conflavit auxitque odium. Deinde ingravescente jam fame, ac salute desperata, cum venter nihilominus cogeret suaeque tributa durus exactor deposceret, qui intra urbis septa tenebantur, alii caecia quibusdam portis furtim dilapsi, alii loribus per muros submissi, pars sese imperatori dedunt, pars

VARIAE LECTIONES.

⁶⁸ ἐνδιαλύτως P. mox malim ἰδόντες. ¹⁹ τῷ om. P. ²¹ σωτηρίας δ' ἦν ἔλπις ?

Byzam ad Anastasium ejus filium profugiunt. Tandem cum obsessi non modo necessaria sed et abominanda et sordida consumpsissent, ac usque ad putrefactorum coriorum veterumque solearum esum necessitas pepulisset, oppidanorum quidam cum Michaele collocti delictique veniam precati, ac ea impetrata, comprehensum Thomam vincumque manibus in hostis potestatem tradunt. Quodque pridem regum moribus sederat jamque usu inoleverat, Michael primum observans, ejusque calcibus calcata cervice pedes manusque truncat, asinoque impositum ignominiae causa per omnes ordines circumduci jubet, id unum lugubri proferentem voce: *Qui tere vex es, miserere mei*. Percontante autem ex eo Michaele, Num qui eorum quos amicorum loco circa se habebat, aliique conjurati ejus socii essent, plures forsitan delaturus erat, nisi Joannes quidam Hexabulius imperatorem monuisset, *Haud decere, quin et plane absurdum esse, inimicis amicos accusantibus fidem habere*. Quo is sermone majores miserorum civium suorumque amicorum poenas dissolvit. Sic vero etiam desertor **70** vitae finem accepit, lentis confectus suppliciis rituque bestiae mori difficilis animam abrumpens, circa medium mensis Octobris, homo initio quidem ad res maximas suscipiendas visus idoneus animosusque, et propositi strenuus exsecutor: progressu vero longe se ipse deterior apparuit, nec pro ea opinione quam de se concitaverat nactusque in aliorum animis erat. Utrum autem sic illi evenerit, quod ipse alius a se evasisset moresque in deterius mutavisset, an quod hostium diversa subinde ratio molesque existerit, non multum refert. Quamvis quidem illi bellum quasi intus ac domesticum fuit, quod prior ipse animi audacia ac temeritate sibi conflaverat, rerumque illius status atque firmitas vacillabat, erant ejus facta nihil minus fortia quam verba, resque ei ex animo cedebant. Ubi autem Asiam fere universam subjecisset inque Europam non inbelli animo nemina obsistente trajecisset, vir nullis litteris, nullis humanioribus excultus studiis, sed illiberalibus atque sordidis educatus, animis jam exarsit superbiaque inflatus est, ac a sano sensu suo in amores quosdam et impudicas nuptias jugi temulentia ac bacchatione actus descivit. Ad harum tamen rerum eventum quod attinet, aliis quoque pro arbitrato suo judicandi facimus facultatem, si cui nostra non arrideant. Verum haec hactenus. Sed et Byzienses, prostantis periculi metu, cito sententiam mutarunt. Mox enim infortunio Thomae accepto nuntio, in similibus simile ineuntes consilium, vincum manus ac pedes **71** Anastasium adduxerunt. Qui iisdem ac pater excarnificatus suppliciis vivendi finem fecit.

20. Quanquam vero haec ita venerant sublatusque tyrannus erat, maritimae tamen urbes Thraciae Panium et Hebraea ejus tuebantur partes ac Mi-

A ἀπειδιδρασκον. Ἐπεὶ οὖν οὐ τὰ ἀναγκαῖα μόνον ἀλλὰ καὶ τὰ ἀπευκτά καὶ λυπρὰ τοῦτοις κατεδήδοτο, ἀχρι δὲ τῶν σεσημμένων σκυτῶν τε καὶ καττυμάτων τὰ τῆς τροφῆς ἐχώρει, εἰς λόγους τινὲς τῶν ἐν τῇ πόλει ἐλθόντες τῷ βασιλεῖ, καὶ τῶν ἡμαρτημένων ἀμνηστίαν αἰτήσαντές τε καὶ λαβόντες, περισχόντες αὐτὸν λαμβάνουσι τε διὰ χειρῶν καὶ προσάγουσι τῷ ἐχθρῷ. Ὁ δὲ τὸ δόξαν πάλαι τοῖς βασιλεῦσι καὶ εἰς συνθήειαν ἤδη ἐλθὼν πρῶτον τελείσας καὶ ὑποκάτω θεῖς τῶν ποδῶν, ἀκρωτηριάζει τοῦτον [P. 41] καὶ πόδας καὶ χεῖρας ἀπαράσσει αὐτοῦ, ἐπὶ δούου τε θατριζει παῖσι, τοῦτο μόνον ἐπιτραγωδοῦντα Ἐλέησόν με, ὁ ἀληθῶς βασιλεῦ ⁷⁰. Ἐρομένου δὲ τοῦ βασιλέως, εἰ τινες τῶν αὐτῷ συνόντων φίλων καὶ ἔτεροι εἰεν τὰ αὐτοῦ φρονούντες, τάχα ἂν πολλῶν κατεῖπεν, εἰ μὴ τις Ἰωάννης ὁ κατὰ τὸν Ἐξαβούλιον οὐ δέον ἐφη εἶναι, Ἄλλὰ καὶ ἀτοπον, ἐχθροῖς κατὰ φίλων πιστεύειν, ὦ βασιλεῦ. Καὶ οὗτος μὲν τούτῳ διέλυσε τῷ λόγῳ τὰς μεζονας τῶν ταλαιπώρων δὴ πολιτῶν καὶ φίλων αὐτοῦ τιμωρίας· οὕτω δὲ καὶ ὁ ἀποστάτης κατέλυσε τὸν βίον, τὰς κατὰ μικρὸν ποινὰς τὴν ψυχὴν ἀποβῆξας ὥσπερ τι ζῶον δυσθανατοῦν, μηνὸς μεσοῦντος Ὀκτωβρίου, κατὰ μὲν τὰς ἀρχὰς γεγόνεαι δοκῶν μεγαλεπήβολος καὶ τολμηρὸς καὶ τοῦ προτεθέντος ἐξεργαστικῶς, προβαίνων δὲ φανεῖς πολὺ καταδεέστερος αὐτοῦ καὶ τῆς τῶν ἐκτὸς προσδοκίας. Πότερον δὲ καὶ τοῦτ' ἐγένετο παρὰ τὴν αὐτοῦ ἐκείνου διαφορὰν καὶ μεταβολὴν ἐπὶ τὸ χειρὸν ἢ παρὰ τὴν τῶν πολυμοῦντων πρὸς αὐτὸν παραλλαγὴν, οὐ πολλὸν ἔχει λόγον. Ἔως μὲν γὰρ ἦν αὐτὸς ἐαυτοῦ πόλεμος ἐνδοθεν, ἐν φθάσας ἀνεβρίπισεν αὐθάδε γνῶμη· καὶ τολμηρῶ, καὶ ἀμφίβολος πρὸς τὴν τῶν πραγμάτων κραταίωσιν ἦν, ἐβρωντο τῶν λόγων αἱ πράξεις οὐκ ἐλαττον, καὶ κατὰ νοῦν ἐχώρει τὰ πράγματα· ἐπεὶ δὲ τὴν Ἀσίαν μικροῦ πᾶσαν ὑπέταξε, διεπραιώθη δὲ καὶ πρὸς τὴν Εὐρώπην σὺν οὐκ ἀγενεῖ τῷ φρονήματι μηδένα ἐμποδῶν εὐρηκῶς, ἀνὴρ ἄτε δὴ οὐκ ἐκ λόγων καὶ παιδείας ὀρμώμενος, βαναύσου δὲ τινος καὶ ἀγυρτικῆς ὀμιλίας, ἐξήπτο ἤδη καὶ ἐπεφύσητο καὶ τῶν ἐαυτοῦ ἐξέπλει φρενῶν, πρὸς ἐρωτάς τινας καὶ γάμους οὐ σωφρονικοῦς διὰ τῆς καθ' ἡμέραν μέθης καὶ βακχείας ἀγόμενος καὶ αὐξανόμενος. Ἄλλ' ὑπὲρ μὲν τῆς τῶν πραγμάτων τούτων συντελείας διδομεν καὶ **D** ἄλλοις ἄλλως ἔννοεῖν, ὅτε μὴ τοῖς ἡμετέροις βούλωνται ἐξακολουθεῖν. Πλὴν περὶ μὲν τούτων αὐτάρκως. Καὶ οἱ ἐκ Βύζης δὲ ἐφ' ἑτέρας ταχέως ἐγένοντο γνῶμης, ὑφορῶμενοι τὸν προσετώτα κίνδυνον· ἅμα γὰρ τῷ πυθέσθαι τὰ κατὰ τὸν Θωμᾶν ἀτυχήματα, ἐφ' ὁμοίαις πράξεσι τὰ ὅμοια πεπονηκότες τὸν Ἀναστάσιον ἠγαγον δεδεμένον χεῖρας καὶ πόδας. Ταῦτα ⁷¹ δὲ καὶ οὗτος [δὲ τε] πεπονθέναι βιαζόμενος τῷ πατρὶ τὸν βίον μετέλλαξεν.

κ'. Οὐ μὴν ἐπαύοντο τούτων οὕτω καθυπαντησάντων κατὰ Θράκην πόλεις παρῆλοι, τὸ τε Πάνιον καὶ Ἡράκλεια, τὰ τοῦ τυράννου φρονήσαι· τοσοῦτον

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁰ ἀληθῶς βασιλεῦς? ⁷¹ ταῦτα P.

ἀρα μίσος κατὰ τοῦ Μιχαὴλ πᾶσιν ἐνέφυ καὶ ἐξ ἀλ-
λων μὲν ἴσως, πολλῶν δὲ πλέον ἐκ τοῦ μὴ βούλεσθαι
τὸν ἴδιον κατὰ τῶν [P. 45] θεῶν εἰκότων ἀναρβριπι-
σθέντα καταλύσαι. Πλὴν ταῦταις πλητιάσας, τοῦ μὲν
σεισμοῦ ἐπιγινόμενου ἴδιον καὶ τοῦ τείχους τοῦ Πανίου
καταβλήθέντος ἢ εἰς αὐτὸ πάροδος ἀκμητὶ γέγονε τῷ
Μιχαὴλ ἢ δὲ Ἰπράκλεια καὶ ὡς ἀντέχουσα, ὁμοῦ τῶν
ἐκ τῆς θαλάττης μερῶν κατακυριευθεῖσα, ἀλίσκεται
καὶ αὐτὴ ἀναιμωτὶ, καὶ τοῦ φρονεῖν τὰ τοῦ τυράν-
νου ἀπαλλάττεται, πίστει δὲ δωκυῖα τῷ βασιλεῖ.

Καὶ τὰ μὲν κατὰ Θωμαῶν συμβεβηκότα τοιοῦτον
ἔσχε τέλος ἐκ τῆς εἰρημένης ἀρχῆς, καὶ οὕτω τρο-
παιοφόρος ὁ βασιλεὺς ἐκ τῶν κατ' ἤπειρον ἔρχεται:
πῶλεον, οὐδὲν ἕτερον ἀπὸ στασιωτῶν ἐνοήσας ἢ ἐπὶ
τῆς ἀμυλητηρίου θέας ἐπὶ τούτῳ γεγεννημένης ὀπίσω
τῷ χεῖρε δεδωμένους ποιῆσαι διελεῖν καὶ ὑπερορλοῦ,
τοὺς αἰτιωτάτους γενέσθαι.

Αὐτίκα γοῦν καὶ πρὸς Χοιρέαν, ἔτι γε μὴν καὶ
πρὸς Γαζαρητῶν τὸν Κολωνιάτην, ἀνθρώπους μὲν
ὄντας καὶ πιστὰ φυλάττοντας τῷ Θωμαῖ, κατέχοντας
δὲ τὸν μὲν τὴν Καθάλαν τοῦ Χοιρέα, τοῦ Γαζαρη-
νοῦ δὲ τὴν Σανιάναν, καὶ πολλὰς ἐκεῖθεν ποιοῦντων
καταδρομὰς, καὶ ληστικῶς ζωντάς τε καὶ τυραννι-
κῶς, χρυσοδοῦλλον ἐκπέμπει ὁ Μιχαὴλ, τιμὰς με-
γάλας τὰς τῶν μαγίστρων καθυπισχυόμενος καὶ
ἀμνηστῖαν κακῶν, καὶ ὄλιον τὸν τοῦ Θωμαῖ θάνατον
τούτοις ποιῶν. Ἄλλ' ἐκεῖνους μὲν οὐκ ἔπεισεν ὁ
ἀποσταλεὶς, ἀλαζόνας ὄντας τε καὶ ἀτίθασσον κε-
κτημένους ψυχῆν ἑτέρουσ δὲ τινὰς τῶν ὑποβεβη-
κότων κλέψας καὶ πρὸς τὴν τοῦ βασιλέως πίστιν με-
ταθεῖς ἔπεισεν ἐξελθόντας ἴδιον πρὸς τὰς συνθήκας
ληστικῆς ἀποκλείσαι τούτοις τὰς τῶν τειχῶν πύλας
καὶ λόγου καταλειπομέναις χωρὶς. Ὅπερ καὶ γέγο-
νεν. Ἐκεῖνοι μὲν οὖν ὡς εὖρον κεκλεισμένας τὰς
πύλας, τὴν ἐπὶ Συρίαν ἔσπευσαν διανῦσαι, ὁδὸν, τῷ
φύβῳ βαλλόμενοι. Ζῶντες δὲ ὁμοῦ ἀλόντες τῷ ξυλῷ
ἐξήρτηνται καὶ τοῦ βίου ἐξώθεν γίνονται. Ἄξιον δὲ
μηδὲ τοῦτο παραδραμεῖν, ὅπως ὁ Γαζαρητὸς προδέ-
δοτο καὶ τῶν τειχῶν ἀπεκέλλετο. Ἄνδρα τινα
ἄγροικον ὁ ἀποσταλεὶς δεξωσάμενος φωνῆς ἐπιμε-
λούμενον καὶ ταῖς ὀδοῖς τερπόμενον ἐμμελῶς ταῖς
ἀνεκμέναις ταῦταις καὶ ἀγροικικαῖς, μέλος τι ἔπλεξεν
πρὸς τὴν ἐκεῖνου οἰκονόμον ἔχον τὴν ἀναφορὰν. Ἦν
δὲ αὐταῖς λέξεσιν οὕτω· Ἄκουσον, κύρι οἰκονόμη,
εἰ λέγει Κυβέρην· Ἐάν μοι ὄψῃ τὴν Σανιάναν,
μητροπολίτην σε ποιήσω καὶ Νεοκαισάρειαν
[P. 46] σοὶ δώσω. Τοῦτο πολλὰκις ἀδόμενον ἐν αἰ-
σθησὶ τούτων γενέσθαι τὸν οἰκονόμον πεποίηκεν.
Ὅθεν ὡς ἔγνω τὸν οὖν τε καὶ τὴν τῶν πραγμάτων
ἀναφορὰν, ἐξελθόντος ποτὲ τοῦ Γαζαρηνοῦ ἐκλείσεν
κατ' αὐτοῦ τὰς πύλας καὶ τοῦτον ἐξώθεν ἐγκατέλι-
πεν. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ὑπερνεφῶν τούτων
πολιχνίων, καὶ οὕτω τούτων ἢ πάλιν ὑπὸ τοῦ Μιχαὴλ
κατέληψεν.

κα'. Οὐκ ἐμελλε δὲ ἄχρι τούτων ἢ φορὰ στήσε-
σθαι τῶν κακῶν, ἀλλὰ τῶν δύο ἡπειρῶν, Ἀσίας φάμεν
καὶ Εὐρώπης, ἐν θυμῷ Κυρίου οἷον τινος κεφαλῆς

VARIAE LECTIONES.

ἴδιον δεσὶ διωγμῶν vel πόλεμον. Cumbef. ἴδιον πρὸς τὸν τοῦ Μιχαὴλ ἐπιγινόμενον? ἐξελθόντων?

Michaeli resistebant: tantum uiciorum omnium ami-
nis illius insederat odium, tum forte aliis ex causis,
tum præcipue quod suscitatum aduersus sacras
imagines persecutionem sopire nolebat. Ubi tamen
ad illas accessit, disiectis terræ motu Panii muris,
nullo negotio in ipsum Michaeli ingressus patuit.
Heraclea uero quanquam resistebat, a maritimis
ipsa partibus expugnata, nulla civium strage ca-
puitur, dataque imperatori fide studere tyranno
desinit.

Hic rerum Thomæ finis ex tali principio fuit;
sicque Michael triumphans ex continentis urbibus
rediit. In socios autem defectionis Thomæ nihil
acerbius statuit quam quod Circensium spectaculo
in eam rem constituto manibus a tergo reuinctis
eos circumduci, ac qui maximorum rei scelerum
essent, exsilio solum vertere iussit.

Mox quoque ad Chœream, necnon ad Gazarenum
Coloniatem, Thomæ quondam domesticos eique
constanter seruantes fidem (tenebat alter, 72 nempe
Chœreas, præsidio Cabalam, alter, nempe Gazare-
nus, occupabat Sanianam; ex quibus præsidiiis
crebras illi excursions habebant, latronumque
more ac tyrannice vivebant) auream bullam, impe-
ratorum scilicet diploma, mittit Michael, magi-
strorum honore præcipuo se illos euectorum polli-
citus ac impunitatem daturum, Thomam jam
extinctum significans. Verum nuntius ab impera-
tore missus homines arrogantes ac præfracto
animo ad officium revocare non potuit: corruptis
tamen quibusdam præsidiariorum sub illis meren-
tibus inque imperatoris fidem traductis, suadet ut
ad solitas populationes prædasque agendas egressis
murorum portas claudant ac nec responso dignatos
relinquant. Sicque adeo contigit. Illi clausas portas
naeti indeque perterriti in Syriam fuga contendunt.
Vivi tamen capti eque ligno suspensi uita extru-
duntur. Neque uero omittendum reor, quo se modo
habuerit Gazareni proditio, et ut sit muris exclusus.
Michaelis legatus rusticum quemdam uocis modu-
lantiam affectantem solutisque ac rusticano more
compositis canticis sese oblectantem cum humani-
ter excepisset, carmen quoddam contexit, quo
Gazareni œconomum alloqueretur, cuius hic ad
uermum tenor. *Audi, domine œconome, quid dicat
Cyberi. Si Sanianam dederis, faciam te metropolitam
et Neocæsaream tibi concedam.* Dum hæc sæpius
cantillat, œconomus mentem aperit, ut rem intelli-
gat. Cum igitur sensum perspexisset ac quid uerba
illa designarent animadvertisset, 73 egresso quan-
doque Gazareno portas claudit et foris hominem
relinquit. Hactenus quod attinet ad duo illa oppida
ipsis propemodum nubibus minitantiâ, et ut illa
rursus a Michaele in fidem recepta sint.

21. Neque uero ualorum uis atque impetus hoc
cardine erat sistendus: sed cum duæ continentæ,
Asia scilicet et Europa, ueluti caput et cauda diuina

numinis indignatione (quanquam ipsi non intellexerant) cædibus, incendiis, terræ motibus, rapinis, civilium motuum injuria, excursionibus ac vastitate, insperatis urbium mutationibus, signis e cælo, signis ex aere castigatæ fuissent, postremo miseræ quoque insulas, velut instrumenti musici mesen quamdam, ut totius corporis plaga communis esset, mala invaserunt. Verum corrigi non poterant qui Dei hominis effigiem colendam negavissent. Quo igitur tempore Thomas res novas moliri cœperat, rei fama in omnes late partes perlata Agarenæ occidenti Iberiæ sinus incolæ, Oceano finitimi, quos jampridem mutata nominis appellatione Hispanos vocant, copiosa aucti hominum multitudine, suumque illud Hesperium latus gracile parumque fertile ac opulentum sentientes, cui denique plurimum de soli ubertate ac bonitate deesset; quin et eodem vitio laborare orientalem quoque Iberiæ ac meridionalem plagam: non enim tota bonis terræ dotibus pollet aut satis ferax est: occidua tamen plaga, uti diximus, reliqua squalidior est minusque **74** ferax ac gracilior, ideoque ipsis alendis ac procurandis non sufficiens, justa corporis mole præditis, ac quos necesse sit commeatus abundantia adulescere, non ejus penuria. Hi igitur ad Apochapsium gentis amerumnam accedentes rogabant, *Ut coloniam ipsis ducere liceret atque alio commigrare, qui ob multitudinem anguste habitarent, ac quos necessariorum rerum inopia premeret.* Princeps statim magnis instructis navibus justisque eis copiis impositis, celato adhuc consilio, ad Orientis insulas, quæ nostræ ditionis erant, interim prædatum educit, tum subditis rem gratam præstiturus, quorum cupiditatem alienis opibus satiaret, tum adeo exploraturus num quæ fertili solo ac opimo insula occurreret, in quam commode suorum coloniam duceret. Postquam igitur ad multas insulas appulsus neminem sibi resistentem majoresve aut minores naves opponentem invenit (omnes enim omni orbatæ præsidio erant, eo quod omnis classis earum præsidio constituta suppetias Thomæ adversus Cpolim adnavigarat), ingentique præda ex omnibus, ad quas appulsus fuerat, insulis potitus, in Cretam quoque venit, quam deprædatus ac populatus quantum ei licebat, cum omni ex parte soli bonitatem deprehendisset, et quantopere ad omnem venustatem frugumque ubertatem fertilis esset: *En, ait, non est hæc alia quam terra fluens lacte et melle.* Ac tum quidem navibus omnis generis præda oneratis **75** domum rediit; reversusque validam ac ingentem classem instruit. Excunte porro hieme vereque inœunte, quadraginta navium classe bellicosus hominibus onerata, captatoque secundo vento, recta in Cretam, aliis spretis insulis, contendit. Jam ergo appulsus erat, et ad promontorium quod Characem vocant exscensum fecerat. Cum

καὶ οὐρᾶς, εἰ καὶ μὴ συνείσαν, παιδευθέντων φόνους, ἐμπρησμοῖς, σεισμοῖς, ἀρπαγαῖς, ἐμφυλίαις καταδρομαῖς, πόλεων ἀνεπίστοις μεταβολαῖς, σημεῖοις ἐξ οὐρανοῦ, σημεῖοις ἐξ ἀέρος, τέλος καὶ ταῖς τάλαιπώροις νήσοις οἶόν τινα μέσην, ἴν' ὀλθσωμος εἴη ἡ πληγὴ, ἐπέδραμε τὰ δεινὰ. Ἄλλ' οὐκ ἦν παιδεῦσαι τοὺς τὴν θεάνθρωπον ἐξηρηνημένους μορφὴν προσκυνεῖν. Ὅθεν ἀρτι δὴ τοῦ κατὰ τὸν Θωμᾶν ἄρξαντος νεωτερισμοῦ, ἐπεὶ ταῦτα ἤκουστο ἡ πανταχοῦ, οἱ τὸν ἑσπερίον κόλπον τῆς Ἰθρηίας τῷ Ἰησαίου γειτονοῦντες Ἀγαρηνοὶ κατοικοῦντες (Ἰσπανούς τούτους ὁ πολὺς βεύσας χρόνος μειωνόμασεν), εἰς πλῆθος σωμάτων καὶ εὐθηνίαν τοῦ γένους ἐξηλακότες, τὴν κατ' αὐτοῦ ἐσπερίον πλευρὰν λυπρὰν οὖσαν καὶ μετρίως εὐδαίμονα ὄρωντες, καὶ λειπομένην μὲν τῆς πρὸς γῆν ἀρετῆς καὶ ἀφθονίας κατὰ πολὺ, ἐνδέουσαν δὲ καὶ πρὸς αὐτὸ τοῦτο ἔβον τῆς Ἰθρηίας καὶ νότιον (οὐ γὰρ ἅπαντα πρὸς πᾶσαν γῆς ἀρετὴν ἐπιτηδεῖα καὶ εὐφορος, ἀλλὰ τὸ τῆς ἑσπερίου πλευρᾶς, ὡς εἴρηται, αὐχμηρόν τε καὶ λυπρότερον τῆς λοιπῆς), καὶ διὰ τοῦτο οὕτε τρέφειν δυναμένης αὐτοῦς καὶ διοικεῖν ἀνδρας σώμασιν εὐμεγέθεσι χρωμένους καὶ ἀγαθῶν εὐφορίᾳ ἀλλ' οὐκ ἐνδείᾳ ἀξαναμένους ἦν, οὗτοι γοῦν προσελθόντες Ἀπόχαψ τῷ ἑαυτῶν ἀμερμουμνῆ ἀποικίαν τινα καὶ γῆς μεταδόσασιν ἤτουν αὐτοῖς γενέσθαι, πλήθει τε στενοχωρουμένοις καὶ ἀναγκαίων σπάνει πιεζόμενοις. Ὅ δὲ πλοῖα τινα ἐπισκευάσας μακρὰ, καὶ δύναμιν οὐκ ὀλίγην ἐξ αὐτῶν τούτων ἐμβιβάσας, ἐπὶ ληστείαν τέως, λανθ' ἔχουσαν ἔχων τὴν ἐνοίαν, τῶν πρὸς τῇ ἔφ κειμένων νήσων καὶ ἡμετέρων τυγχανόντων ἐτοάπετο, ἡμοῦ μὲν τὸ αὐτοῖς ἐπιθυμούμενον ἐκπληρῶν καὶ ἐκ τῶν ἀλλοτρίων τούτους προσχορευνός, ἡμοῦ δὲ κατασκευάμενος ἦν τῆς ἑστίν οὕτως εὐφορος τῶν νήσων καὶ λιπαρὰ εἰς μετοικίαν αὐτῶν. [P. 47] Ἐπεὶ γοῦν πολλαῖς τῶν νήσων πλησιάζων τὸν ἀντιπαρατατόμενον μικρῶ ἢ μεγάλῳ πλοίῳ οὐχ εὕρισκεν (ἐξηροῦντο γὰρ πᾶσαι τῆς αὐτῶν βοθησίας, ἔρτι κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκδοθησοῦν καὶ πλεουσῶν μετὰ τοῦ Θωμᾶ), μεγάλας δὲ ὠφελείας ἐκ πασῶν, αἷς καὶ προσώρμιζεν, ἐκαρπούτο τε καὶ ἐλάμβανεν, ἦκε καὶ πρὸς τοὺς Κρηταίους, καὶ τούτους καταδραμῶν καὶ λείαν ποιήσας καὶ ἀνδραποδισάμενος, ὡς ἐνῆν, καὶ πάντοθεν καταμαθὼν τὴν τῆς γῆς ἀρετὴν, καὶ πῶς εἴη πρὸς πᾶσαν χάριν καὶ ἀγαθῶν εὐφορος ἀφθονίαν, *Τοῦτο, ἔφη, γῆ οὐκ ἄλλη ἢ ἡ βέουσα μέλι καὶ γάλα.* Καὶ τότε μὲν παντοίων γενόμενος ἀγαθῶν ἠπῆει τὴν οἰκαδε, καὶ πάση χειρὶ καὶ δυνάμει ναυτικῶν ἐξήρτηεν ὡς δ' ὁ χεϊμῶν ἐτετελειώτο καὶ τὸ ἔαρ ὑπέλαμπεν, τεσσαράκοντα πληρώσας ναῦς ἀνδρῶν μαχιμῶν καὶ ἐπιτήδειον ἀνεμον ἐπιτηρήσας τὴν ἐπὶ Κρήτην ἐπέλλετο εὐθυπορῶν, τὰς ἄλλας τῶν νήσων θέμενος εἰς οὐδέν. Ἄρτι γοῦν ἐπλησίαζε, καὶ τῷ ἀκρωτηρίῳ τῷ Χάρακι καλουμένῳ καθήγετό τε καὶ προσώρμιζετο. Ὡς δ' οὐδὲν οὕτε κατὰ τὴν καταγωγὴν οὕτε κατὰ τὴν ἀπόδασιν ἐφάνη τοῦτοις

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁴ ἤκουστο margo Combef. ⁷⁵ τοῦτο] τὸ? ⁷⁶ ἀξαναμένους P. ⁷⁷ κατασκευάμενος P. ⁷⁸ τὴν στέβον ἐμπεπληκώς ἀγαθῶν Cedrenus.

τῶν ἀπεικτῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς λείας χωροῦσι καὶ πρὸς ἀρπαγὰς εὐχερῶς τὰ τῆς ἐπιβολῆς καὶ ἐπιχειρήσεως ἐπαραίνετο, τοὺς μὲν ἐπιτηδείους εἰς τὰς συνήθειας προνομάς ἀπέστελλε δουλαγωγῆσοντας τοὺς ἔχθρους, αὐτὸς δὲ τοὺς λοιποὺς ἔχων, ἀρτι δὴ τοῦ πνεύματος ἐπακμάζοντος κάκεινων ἄμα πορρωτέρω σταδίων δέκα ἢ δεκαπέντε γενομένων, πῦρ ἐμβαλὼν ταῖς ναυσὶν ἀπάσας κατέφλεξε, φεισάμενος τὸ παράπαν οὐδεμιᾶς. Τέως μὲν οὖν τῷ παραδόξῳ τοῦ πράγματος καταπλαγέντες ἅπας δὴ ὁ στρατὸς (καὶ γὰρ ἐπακλινοῦσθαι εὐθείως) ἐκδειματούμενοι τὴν αἰτίαν ἐκπυθάνοντο καὶ εἰς λόγους ἤλθον νεωτερικούς. Ἐπεὶ δὲ κατήκουσαν ἃ πάλαι ᾠδόνοντο ⁶², ὡς αὐτοὶ τε τούτων ὑμεῖς ⁶³ ἀποικίαν ζητοῦντες καὶ γῆν θγαθὴν, ἐμοὶ τε ταύτης οὐδετέρα κρείττω φερόμισται, εἰς ⁶⁴ ταύτην ἤλθον ὁδὸν ὑμῖν τε ἀγαθὰ προξενῶν καὶ ἐμὲ τῆς ἐξ ὑμῶν ἀπαλλάττων ὀχλήσεως. Ὡς δὲ καὶ γυναϊκῶν ἐμέμνητο καὶ παίδων οὐκ ὀλιγώρων. Καὶ γυναϊκες, ἔφη, ὦδε ὁμέτεραι αἱ αἰχμαλωτιζόμεναι, καὶ παῖδες οὐ μετὰ μικρὸν ⁶⁵ ἐξ αὐτῶν. Ὅθεν τοῖς τοιοῦτοις κατασιγασθέντες λόγοις, καὶ ἀποδοχῆς ἀξία κρίναντες τὰ λεγόμενα, τάφρον μὲν ἠγείραν πρῶτον βαθεῖαν, καὶ χάρακα ἐν ταύτῃ καταπέξαντες, ἐνθα καὶ νῦν λαβῶν τὴν ἐπωνυμίαν ὁ τόπος σώζει τὴν προσηγορίαν, Κανὼξ ὀνομαζόμενος, ἐκεῖσε διενυκτέρευον, φυλακὰς τε τὰς προσηκούσας ποιοῦμενοι καὶ τὰς ὠφέλειαι αὐτῶν ἐκεῖσε ἀποθησαυρίζοντες.

κβ'. Χρόνος δὲ ἐβρόη πολλὸς οὐδαμῶς, καὶ πάντα τὸν βασιλεῖα ἢ φήμη ἐδίδοξε. Καὶ δὴ τὸν πρωτοσπαθάριον Φωτεινόν, [P. 48] πρόπαππον μὲν Ζωῆς τῆς ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει θεοστέπτου Αὐγούστης τυγχάνοντα, στρατηγούντα δὲ τῆν:καῦτα τῶν Ἀνατολικῶν, τὰ τῆς Κρήτης ἅπαντα διοικεῖν προεβάλετο· ὃς ἐκεῖσε παραγενόμενος, καὶ τῶν μὲν γενόμενος θεατῆς, τῶν δὲ καὶ ἀκροατῆς, τρανότερον ἀνεβίβασκε τὸν Μιχαῆλ τὰ πρατόμενα, καὶ δύναμιν τινα ἡξίου ἐκπέμπειν τὴν ἐκεῖθεν ἀποσοθήσουσαν τοὺς ἔχθρους. Δαμιανὸν γοῦν κόμητα ὄντα τοῦ βασιλικοῦ ἱπποστασίου καὶ πρωτοσπαθάριον μετὰ πολλῆς δυνάμεως καὶ παρασκευῆς ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλεν εἰς βοήθειαν τοῦ στρατηγοῦ Φωτεινοῦ· οἷ καὶ ἐνωθέντες τὸν μὲν κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν πόλεμον ἐστήσαν, εἰς οὐδὲν δὲ χρησίμον τὸ τέλος ἐνέσκηψεν. Αὐτὸς τε γὰρ ὁ προβήβελ: Δαμιανὸς κατὰ τὴν εἰσβολὴν τῆς μάχης εὐθὺς τραυματίας πεσὼν καὶ σφαγῇ παραδοθείς τοὺς λοιποὺς οὐ νικᾶν καὶ μένειν ἀλλὰ φεύγειν ἐποίησεν ἠττημένους· καθ' ἣν τροπὴν καὶ ὁ Φωτεινὸς ἐν μονηρίῳ μόλις διασώζεται πρὸς τὴν Δίαν, καὶ τῷ βασιλεῖ τῶν πραγθέντων αὐτάγγελος γίνεται. Ἄλλ' αὐτὸς μὲν ἐπεὶ διὰ τιμῆς ἤγετο παρὰ τοῦ βασιλέως ἀεὶ, τὴν τῆς Σικελίας στρατηγίδα αὐθις τῆς Κρήτης ἀλλάσσειται.

κγ'. Τοῖς δ' Ἰσπανοῖς ἐτι πως ἐνταραχῇ καὶ μερίμνῃ διάγουσιν ἀνὴρ τις ἐκ τῶν ὀρέων τῆς νήσου ἐπικαταβὰς μοναστῆς ἄλλον ἐφησεν εἶναι τόπον αὐτοῖς ἐπιτηδείότερον πρὸς τε πολιέματος κτίσιν καὶ

A autem nec in appulsione nec excensione triste aliquid accidisset, jamque libere prædas agerent ac excurrerent, facilis visa aggressio est explendique consillii ratio. Viros idoneos ex more populatum mittit prædamque acturos; ipse cum reliquis, ubi isti paulo longius, ad decem circiter quindecimve stadia, processerant, vento etiam invalescente, injecto igne omnes ad unam naves incendit. Quo subito conflagrantis classis spectaculo perterritus omnis exercitus tum illico ad castra reverti cœpit, tum ferocius ejus tanti facinoris rationem reposcere. Ad quos dux: *Factum est, inquit, quod vos pridem parturiebatis. Vos ipsi nobis rei auctores fuistis, qui coloniam ac terram bonam quæsieritis. Ad me quod attinet, hac præstantiorem nullam existinavi. Hocque adeo iter suscepi, ut et vobis bona pararem et vestræ me interpellationis molestia liberarem.* Cum autem etiam uxorum meminissent nec liberorum negligendam curam, respondit Apochapsus, *In promptu sunt uxores, mulieres captivæ, et quos 76 ex illis brevi suscepturi estis liberos.* His itaque verbis sedati, eaque digna approbatione rati, altum primo ducunt aggerem, vallumque facientes (unde et locus inditum cognomentum hactenus retinet, Candax appellatus) illic pernoctabant, consuetas excubias habentes omnesque suas opes et facultates ibi reponentes.

22. Non longum fluxerat tempus, cum omnis ejus molitionis fama ad imperatoris aures pervecta est. Is itaque Photino protospathario, felicitis recordationis Zeos a Deo coronatæ Augustæ proavo, Orientalium per id tempus duci, summam rei ad Cretam spectantis commisit. Quo ille profectus, ac cum alia oculis ipse lustrasset, tum aliis referentibus alia accepisset, quæ gererentur imperatori clarius declaravit, viresque aliquas ad hostes inde profigandos ab urbe mitti rogavit. Damianum itaque sacri stabuli comitem ac protospatharium cum ingenti exercitu et apparatu Photino duci imperator adversus Agarenos bellum instruit; nec tamen eo conatu commodum aliquid parturiunt. Quem enim dicebam, Damianus primo statim congressu accepto vulnere cadens atque jugulatus reliquis non victoriæ durandique fortiter certaminis, sed fugæ ac cladis auctor fuit. Eaque fuga Photinus conscensa celoce, **77** ad Diam vix sospes evadens, ipse imperatori cladis acceptæ nuntius exstitit. Imperator, quod virum magnifice coleret, pro Creta Sicilia cum imperio illum præesse jussit.

23. Porro Hispanos adhuc inter curas fluctuantes monachus quidam ex insulæ montibus degressus commodiorem alium locum esse monet, ubi urbem condant uberioreque fruuntur annona ac tuti cou-

VARIÆ LECTIONES.

⁶² ᾠδόνοντο II. ⁶³ ὑμεῖς; αἱ τοῖς ὑμεῖς? ⁶⁴ εἰς; ὡς τε εἰς? ⁶⁵ μικρὸν?

sistant. Tunc simul eos assumens Candacem ostendit, ubi etiamnum illorum urbs condita existat: ejusque tunc praeses Apochapsus fuit. Inde ergo velut ex quadam arce profecti, cum insulam totam tum vicinas quasdam alias regiones excursionibus vastabant, ut et illic sedes ponerent veteresque inquilinos ac cives servituti addicerent. Ipsius Cretae urbes novem supra viginti ipsi atque pedites cepere. Ex eo tempore una duntaxat immunis ab expugnatione illaesaque mansit verbo quidem subjecta, quae tamen ritus suos ac Christianam religionem servaret. Tunc sane et Cyrillus Gortynae episcopus, eo quod ut Christum negaret induci non potuerat, quasi vicima innocens jugulatus est; cujus et sanguis, velut Abelis seu etiam Zachariae, ad Deum clamat, nihil mutatus perseverans. Ex ejus sepulchro cum fideles spongiis quibusdam expressum oleum libere hauriant, tingentem tamen colore sanguinem mutare non valent. Exstant vero ibi etiam alii loculi, ac cum aliorum plurium, qui tum pro Christo martyrium 78 sumpserunt, tum Inclytorum decem martyrum erecta sepulcra sunt. Sic ergo et per hoc tempus talique occasione Crentenses de medio Christianorum sublatis sunt.

24. Caeterum Michael vix tandem circumdantibus eum ac conterrentibus solutus hostibus, eorumque metu liberatus, cum ad Deum converti recteque factis placabilem eum ac propitiū reddere oporteret, secus, velut a se ipso non Dei nutu salutem consecutus, contra ac publica jura legesque habeant, vitæ suæ rationes instituit. Proinde uxore mortua, cum eam vulgi opinionem ambiret ut illius implacabili luctu eum affici putarent, secretis tamen occultisque monitis eum senatu agit ut se ad nuptiarum foedera iterum inducant, nec verbis solum suasoriis cum ipso agant, sed et cogant vimque facturos minitentur, nisi is omnino rem præstiterit. *Ostendant non posse imperatorem calibem vivere, quo fiat ut illorum uxores domina atque Augusta careant.* Ita igitur fictis eorum sermonibus ad extremum cessit, quanquam fieri non poterat ut non tandem tempore fabula nudaretur. Ac primum chirographo eubditos obstringit, fidemque exigit, ea se præstituros quæ nec fiant nec esse unquam possint, ejus futuram uxorem et quos ex illa susceperit liberos, cum e vivis excesserit, omnino defensuros, sed et tum illos imperatores tum ipsam quoque, ut par est, dominiū habituros. Adeo non in hoc modo vero seipost suam quoque mortem se imperaturum 79 existimabat, cum ex Deo (non tanquam ex illorum penderent manu) cuncta speranda forent; *Per quem reges regnant et tyranni tenent terram* d. Caeterum morem gerit illi senatusconsulto, unus ipse omnis terræ dominans; quique castitatis propositum ini-

d Prov. viii, 15.

⁸⁰ μετ') καί ?

της λοιπής διαρκείας και επικρατείας αυτών. Και ἡμα λαβὼν τὸν Χάνδακα τοῦτοις ἐπέδειξεν, ἔνθα και νῦν ἔκτισται ἡ πόλις αὐτῶν· και ἡγεμὼν αὐτῆς ὁ Ἀποχάψ τότε ἐγεγόνει αὐτῆς. Ἐκ ταύτης οὖν εἰδόντινος ἐξ ἀκροπόλεως ὀρμώμενοι πᾶσαν τε ταύτην τὴν νῆσον κατέτρεχον και τινὰς τῶν παρακειμένων οὐκ ἔλαττον, ὡς και ἐν αὐταῖς ἐγκατοικῆσαι, αὐτοὺς τοὺς οἰκῆτορας και αὐτόχθονας δουλωσάμενοι. Και πόλεις δὲ Κρήτης ἐννέα πρὸς ταῖς εἴκοσι εὐζωνοὶ τε και περὶ ἡχμαλώτευσαν, μιὰς ἑκαστῆς παραμεινάσης ἀναλώτου και ἀπαθοῦς, και λόγῳ μὲν ὑποταγείσης, τὰ ἑαυτῶν δὲ εἶδιμα και τὸν Χριστιανισμόν φυλαττούσης ἀλώδητον. Τότε και Κύριλλος ὁ Γορτύνης πρόεδρος, ἐπεὶ μὴ τοῦτοις εἰς ἀρησιὸν ἔχωρει Χριστοῦ, ὡς ἱερῶν ἁμῶν ἰσχυρίσαστο· οὐδὲ και τὸ αἷμα βοᾶ μένον ὡς τοῦ Ἄβελ ἢ και Ζαχαρίου πρὸς τὸν Θεὸν ἀναλλοιωτων· και μύρον μὲν ἐκείθεν ἔστιν ἀρύσασθαι τοῖς πιστοῖς σπόγγοις τισὶν ἐναποματτόμενον, τὴν δὲ βαφὴν τοῦ αἵματος ἀλλοιώσαι οὐ πρόσαστιν. Προσέτι μὴν αὐτόθι σοροὶ και τάφοι ἀνεγήγερται ἄλλων τε πολλῶν τῶν ὑπὲρ Χριστοῦ τότε μαρτυρησάντων και τῶν δέκα περιωνύμων μαρτύρων. [P. 49] Τοιοῦτω γοῦν τρόπῳ και κατὰ τοῦτον ἀνηρπάσθησαν τὸν καιρὸν ἐκ μέσου τῶν Χριστιανῶν οἱ Κρηταῖς.

κδ'. Ἐπεὶ δὲ ὅτι και μάλιστα τοὺς περικυκλούοντας τοῦτον ἔχθρους και περικυττούοντας ὁ Μιχαὴλ ἀπεπέισαστο, δέον πρὸς Θεὸν τραπέσθαι και τοῦτον ἐξευμνίσασθαι, ἢ διὰ τῶν ἔργων ποιῶν, ὁ δὲ τούναντίον ἢ ὡς οἱ πολιτικοὶ θεσμοὶ βούλονται, ὡς οὐ παρ' αὐτοῦ ἀφ' ἑαυτοῦ δὲ σωθεὶς, ἐπραττέ τε και ἐπεπολίτευτο. Τῆς γαμετῆς γοῦν τελευτησάσης αὐτοῦ, και δόξαν θέλοντος κατασχεῖν τῶν πολλῶν ὡς πένθος ἄληστον ἔχει αὐτῆς, τὴν σύγκλητον ἐποίησε διὰ τινων μηνυμάτων κρυφίων και μυστικῶν ἀρῆσασθαι τοῦτον κείσαι γυναικὶ αὐδὶς ζευχθῆναι, και οὐ παρακαλέσαι μόνον πρὸς τοῦτο ἀλλὰ και βιάσασθαι, και εἰς ἐπανάστασιν, εἰ μὴ τοῦτο γένηται, χωρῆσαι αὐτοῦς· *Οὐ γὰρ ἔστιν ὁλον γυναικὸς ἀνευ φάσκειν βασιλέα τε ζῆν και τὰς ἡμετέρας στερεῖσθαι γαμετὰς Δεσποίνης και βασιλίδος.* Ἐπέπειστο γοῦν ὡς διὰ τῶν ἐπιπλάστων λόγων, οὐς τῷ χρόνῳ λαθεῖν οὐκ ἦν· και πρῶτον μὲν χειρόγραφα ὑπὲρ τῶν μήτε ὄντων μήτε ἐσομένων πᾶσαν ἀπέηκει χεῖρα, ὡς αὐτὴν τε τὴν ἐσομένην αὐτῷ γαμετῆν και τὰ ἐκ ταύτης ἔχονα ὑπερασπίσειν και ὑπερμαχεῖν μετὰ τὸν αὐτοῦ μὴ παύσαινο θάνατον, ἀλλὰ κάκεινην τε μετ' ⁸⁰ ἐκείνους βασιλέας ἔχοιεν και δέσποιναν, ὡς εἰκόσ. Οὕτως οὐ τοῦ κατ' ἐκείνων ἀλλὰ και τοῦ μετ' αὐτῶν ἤετο κατακρατήσειν αἰῶνος, δέον πάντα ἐκ Θεοῦ ἀλλ' οὐκ ἐκείνων ἀναρτῆσαι χεῖρι, *Δι' οὗ βασιλεῖς βασιλεύουσι και τυράννοι κρατοῦσι γῆς.* Πλὴν ὑπέκυπτεν ὁ πάσης κυριεύων γῆς προστάγματι τῷ συγκλητικῷ, και συνάψασθαι ἄκων ἠνείχετο ὁ αἰσφρονα βίον ἀνηρημένος. Ἦγετο οὖν πρὸς γάμον

ου τήνδε ἢ τήνδε, ἀλλὰ γυναίκα τινα πάλαι τὸν κό-
σμον καὶ τὰ αὐτοῦ ἀποστέρησαν, Χριστῷ δὲ νυμ-
φουθεῖσαν καὶ ἀσκήσασιν ἐκ παιδὸς κατὰ τὴν ἐν
Πριγκίπῳ νήσῳ μονὴν σχολάσασαν καὶ προσανέχου-
σαν τῷ Θεῷ· Εὐφροσύνη ταύτης ἡ κλῆσις, καὶ πα-
τρὸς ἐσεμνόμετο Κωνσταντίνου εἶναι, δικαίᾳ κρίσει
τὴν τύφλωσιν ὑπομεμενηκότος παρὰ μητρός. Ταῦτα
μὲν ἐξεπέβαινον, καὶ λέω δι' αὐτῶν οὐ μόνον οὐκ
ἐποίητο ἀλλὰ καὶ παρώργισεν τὸν Θεόν.

κε'. Καὶ κατὰ τῶν τὴν Κρήτην δὲ καταλαβόντων
καὶ λυμαιομένων αὐθις ἐπαποστέλλει στρατόν·
Κρατερὸς ὄνομα τῷ στρατηγῆτι, ὃς τνηκαῦτα τὴν
τῶν Κεδυβραίων διέπων στρατηγίδα, ἐβδομήκοντα
ναῦς δέηρεις τῶν ὑφ' αὐτῷ καὶ πάντων τῶν θεμα-
τικῶν λαβὼν, βρέμων ἄμα καὶ πολλῶ [P. 50] φρο-
νήματι παρενέβαλεν⁸⁷. Καὶ ἐπίπερ οὐδ' ἐκείνους
ἐδόκει ὑποστέλλεσθαι ἀλλ' ἐς μάχην χωρεῖν τὴν τὰς
αὐτῶν δυνάμεις καὶ γενναϊότητας ἐπιδειξομένην
(καὶ γὰρ εἰσι τῶν ἄλλων Ἀγαρηνῶν οὗτοι δὲ εὐ-
φρεῖς), συνέβαλλον δὲ τολμηρῶς ἐκάτεροι κατὰ τὸν
ἀγῶνα χωρήσαντες ἄρτι δὲ τοῦ ἡλίου τὰς ἀκτῖνας
ὑπὲρ γῆς ἐφαπλοῦντος⁸⁸, οὐδέτεροι μὲν ἄχρι μεσοῦ-
σης ἡμέρας ἐνέκλινον, ἀλλὰ γενναίως μαχόμενοι τὴν
αὐτῶν ἐδείκνυον ἐμπειρίαν καὶ δύναμιν· ἐπεὶ δὲ
πηνήσαντες οἱ Κρηταῖες ἤδη τοῦ ἡλίου κλίνατος
ἐνέδειξαν πρὸς φυγὴν, τότε δὲ πολλοὺς μὲν αὐτῶν
ἀπέκτειναν, πλείους δὲ τὰ ὄπλα βέβηκτας αἰχμη-
αῖώσαντες ἔλαβον, ἐκ ποδὸς ἐπόμεινον. Τάχα δ' ἄνθρωποι
δαίσαντες ἔλαβον τὴν πόλιν αὐθημερὸν, εἰ μὴ νύξ ἤδη
φαυρομένη ἀνέστρεψεν⁸⁹ ὡς τὰ πράγματα καὶ ἀνά-
παυλάν τοῦτοισι ζητοῦσι φόβον ἀλλ' οὐ σωτηρίαν
ἀπέτεκεν. Οἱ μὲν γὰρ ὡς ἤδη νεικηκότες, καὶ πάν-
τας αὐρίον ἐν βραχεῖ βραχεῖς ὄντας ἐπίσαντες συλ-
λαβεῖν, πρὸς πότους καὶ τρυφὰς, ὡς ἐν οἰκείᾳ ἀλλ'
οὐκ ἐν ἀλλοτρίᾳ διάγοντες, ἐξεδάκχυσον, μήτε τινοὺς
φυλακῆς μήτ' ἄλλης σωτηρίας τῆς κατὰ τὸν πολε-
μικὸν νόμον γινομένης φροντίσαντες, ὕπνου δὲ μόνου
καὶ τῆς τὰ πάντα βράδιως ἀνατρεπούσης καὶ ἀπολ-
λωσῆς ἀμελείας τε καὶ βραδύνης. Ἦθεν περὶ μέσας
νύκτας, ἐπεὶ διὰ τῶν αὐτῶν φυλάκων ὡς ἐν ἀπορ-
ρίᾳ ἀγρυπνοῦντες οἱ Κρηταῖες ὕπνῳ καὶ οἴνῳ καθ-
ήρηθησαν· τοὺς τῆς Ῥωμαϊκῆς παρεμβολῆς ἀνέμαθον,
αὐθωρῶν ἐξεληθόντες μαχαίρᾳ πάντας ἀπόλωσαν, ὡς
μηδ' ἄγγελον, τὸ δὲ λεγόμενον, ὑποστρέψαι καὶ ἐκεῖ-
θεν διασωθῆναι, ἢ μόνον τὸν στρατηγὸν ἐμπορικῶς
ἐπιβάντα πλοίου καὶ τὴν σωτηρίαν ζητοῦντα. Πλὴν καὶ
ταῦτον ἐπεὶ πανταχοῦ ὁ τῶν Ἀγαρηνῶν ἡγεμὼν ἀνα-
ζητῶν μὲν οὐκ εὗρισκε φεύγειν δὲ διήκουσεν, ὀκλάσι
τοῦτον μεθ' ἡγεμόνων ἀναζητῆσαι ἐκέλευσεν· οἱ καὶ
καταλαβόντες τοῦτον ἐν Κῷ ἐπὶ ξύλου κρεμάσαντες
διαφθερῆσαι ἐποίησαν. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν μάχην
ἐκείνην καὶ τὸν ἀγῶνα συμβεβηκότα τοιαῦτα, πολ-
λὴν ἐνεγκόντα Ῥωμαίοις συμφορὰν, οὐ τὴν ἐξ ἧτης
μόνον ἐκείνης, ἀλλὰ καὶ τὴν ἔκτοτε κρατήσασαν καὶ

isset, invitum simulans in nuptias consentit. Du-
cit vero non quamlibet feminam, sed quæ olim sæ-
culo ac sæculi rebus nuntium remisisset, Christo-
que desponsa esset, ac olim a puero, in monasterio
quod in Principe (sic dicta) insula situm est, exer-
citata ac Deo addicta esset. Euphrosynæ illi nomen
erat. Clara scilicet Constantini illius proles, qui ipsa
Juste matre ulciscente luminibus cæcatus fuerat. Hoc
ille facinore non modo non placavit divinum Num-
men, quin potius ejus in se Romanique repu-
blicam graviolem iram provocavit.

25. Itaque aliam quoque classem adversus Sa-
racenos Cretam obtinentes ac diripientes Cratero
duce emittit. Is cum Cibyræotarum tunc præfectum
ageret, septuaginta biremibus ex suis reliquisque
provinciarum ac insularum assumptis, ferox ad-
modum ac minitabundus Cretam applicuit. Cum-
que nec Agarenis pugnae alea subterfugienda vide-
retur, sed committendum prælium, quo suas illi
vires ac bellicam fortitudinem experirentur (sin-
gulari enim illi fortitudinis laude inter suos
claret), animose utrinque pugnatur. A prima luce
ad meridiem usque neutra inclinata acies, sed
strenue utrique pugnantes egregium **80** militaris
peritiae ac fortitudinis specimen exhibebant. Pos-
tremo vergente ad vesperam die superati Creten-
ses fugam faciunt. Eorum multi in pugna cæsi,
plures abjectis armis a Romanis persequentibus
capti. Ac forte accelerato negotio majorique dili-
gentia ipsam ea die urbem cepissent, nisi nox in-
gruens res in diversum mutasset, et Romanis
quietem captantibus non salutem peperisset sed
interitum stragemque. Hi enim tanquam victoriæ
securi, speque fulti fore ut universos, qui pauci
remanserant, die crastino facili negotio in potesta-
tem redigerent, perinde ac si domi, non in hostico
agerent, potationibus et luxuria noctem transige-
bant. Excubiarum seu aliorum quibus in bello
saluti cautum videatur nulla eis ratio; somnum
duntaxat et quietem omniaque facile evertentem
socordiam et mollitiem cogitabant. Cretenses itaque
(quippe suarum rerum anxii) vigiles, cum Romana
castra vino somnoque depressa a suis excubitoribus
didicissent, ad mediam circiter noctem confestim
impetu in eos facto omnes gladio trucidant, ita ut
ne nuntium quidem (quod adagii est) reversus sit
aut cladi superstes exstiterit. Unus dux Craterus
mercatorio usus navigio salutem expedit. Verum
hunc quoque Agarenorum dux diu multumque
quæsitum, nec usquam inventum, cum fuga eva-
sisse audisset, naves præfectosque mittit qui ho-
minem quærant ac insequantur. Hi in Co insula
eum assecuti in **81** crucem agentes sustulerunt.
Hicque adeo belli illius atque prælii eventus fuit,
unde ingens rei Romanæ creata calamitas, non ob
eam duntaxat cladem, quam tunc accepit, sed quod

VARIAE LECTIONES.

⁸⁷ παροενέβαλεν P. ⁸⁸ ὑφαπλῶντας P. ⁸⁹ ἀνέστρεψεν Cedrenus : P enim ἀντέστρεψεν.

etiam ex illo tempore roborata multiceps hydra A duraverit; quæ cum ibi aliisque locis semper excindatur, aliis subinde germinat ac reviviscit.

26. Secundum hæc vir quidam rei militaris ap- prime guarus prudentiæque ac sagacitatis laudis non expers, cognomento Ooryphas, Imperatoris jussu exercitum cogit, Quadragenarium tunc appellatum, quod quadraginta aurei in singulos distributi essent. Is alias quoque insulas, quas illi exiguo numero paucisque colonis tenebant, invadens, partimque locatis insidiis partim prælio congressus, Agare- nos in eis internecione delevit ac sustulit. *Hanc vero, de qua nobis sermo est (id est Cretam) ad nos, ut videtur, luc hæc liberandam transmisit. Quæ porro illam spectant, omnino curabit Deus: sed et nobis curæ erit, quorum animos ejus vindican- dæ sollicitudo diu noctuque divexat ac conficit.*

27. Eodem tempore Euphemijs quidam in Sici- lia tribunus virginis cujusdam in cœnobio agentis, olimque in eo suscepto religiosæ institutionis ha- bitu merentis, amore corripitur, explendæque libi- dinis ingenti desiderio copulatis cum ea nuptiis accenditur. Quod vero exemplum haud procul erat, rem ejusmodi nihil vetans aut ab eo deterrrens, Ipse 82 nimirum Michael (nam et ille, uti dictum est, simile facinus nuper perpetrarat), virginem e monasterio raptam invitam ad se subducit. Ad- eunt itaque Michaellem virginis germani, gestumque scelus expostulant. Tum imperator Siciliæ præ- tori mandat, *siquidem verum eos crimen detulisse compererit, legis in eum rigore Euphemio nasum abscindat.* Euphemijs vero ubi rescivit, secumque jure agendum reputans ac imperatoris iram reformidans, ascitis in conjurationem tum ei militantium manu tum nonnullis aliis tribunis, prætorem in hoc venientem ut pœnas ab eo reposeret, fuga delusit, atque ad Africæ amerrimum confugit, pollicitus omnem se illi Siciliam subjecturam ac grande tri- butum soluturum, si modo is ei imperiales infulas nomenque deferret nonnullasque copias belli sub- sidio subministraret. Facit ille, ac Romanorum imperatorem acclamat; numerosoque assignato exer- citu illius ipsius opera Siciliæ compos efficitur; nec illius solummodo, sed et aliorum, qui ipsi adju- verunt suamque pariter operam ad regionis illius defectionem contulerunt. Hæc clarissime uberius- que executus Theognostus historia quam tunc edidit, venitque in manus nostras; is scilicet qui de orthographia librum conscripsit ex qua possit, singula plenius discere cui libuerit. Cæterum Eu- phemijs haud ita post defectionis mercedem suæque præmium improbitatis capite cæsus recipit. Regio namque habitu cum et Syracusas lustraret, lon- giusque a stipatoribus suis, quantum 83 fere est jactus sagittæ, prævolans ad urbem accessisset, ty- rannique ac regio fastu alloquen. Jo cives demulce-

διαμείνεσσαν πολυκέφαλον ὑδραν, ἕκαστα καὶ ἀλλαχοῦ μὲν ἀποτεμνομένην ἀεὶ, ἀναθάλλουσαν δὲ ἀλλαχοῦ.

κς'. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνὴρ τις στρατιωτικῆς πεί- ρας, πρὸς δὲ καὶ φρονήσεως καὶ ἀγχινοίας οὐκ ἄμοιρος, οὗ τὸ ἐπώνυμον Ὀορύφας, στρατὸν τινα ἀθροίσας τὸν [P. 51] τεσσαρακοντάριον τότε καλού- μενον βασιλικῆς ἐκ προστάξεως, ἐκ τοῦ διανεμηθῆναι αὐτοῖς ἀνὰ τεσσαράκοντα χρυσίων, τὰς τε ἄλλας νήσους, αἷς ὀλίγιστοι ἐφέροντο, κατατρέχων, τὰ τοῖς μὲν λόγους ἐπάγων, τοῖς δὲ καὶ φανερώς πολε- μῶν, ἐξωλόθρευσε τε καὶ ἀπωλεῖξ παρεῖωκεν. Ταύ- την 80 δὲ, ὡς εἴκειν, παρέπεμψεν εἰς ἡμᾶς. Ἀλλὰ τὰ μὲν περὶ αὐτῆς θεῶ πάντως μελήσει, μελήσει δὲ καὶ ἡμῖν τοῖς νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν τὴν ψυχὴν δαπανῶσιν ὑπὲρ αὐτῆς.

κς'. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν Εὐφήμιος τις κατὰ τὴν Σικελίαν τουρμάρχης τελῶν παρθένου τινὸς ἤρα ἀσκητηρίοις ἐνδαιτωμένης καὶ τὸ μοναχικὸν ἔκπαλαι ἀναλαθούσης σχῆμα, καὶ διὰ πολλοῦ ἐποιεῖτο τὸν αὐτοῦ ἔρωτα ἐκκληρώσασαι, τὴν παρθένον λαβὼν πικρὰ εἰς γαμετήν. Ἐπεὶ γοῦν παράδειγμα οὐ πόρ- ρωθεν εἶχεν οὐ κωλύον οὐδ' ἀποτρέπον, τοῦτον δὴ τὸν Μιχαὴλ (καὶ γὰρ, ὡς εἴρηται, καὶ αὐτὸς τοιοῦτόν τι ἐτόλμησεν), ἀφαρπάζει τὴν παρθένον τοῦ ἀσκη- τηρίου καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἄκουσαν ὑπηγάγετο. Ταύτης οὖν οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Μιχαὴλ προσίασαι, τὰ τοῦ δράματος διηγούμενοι. Ὁ δὲ κελύει τῷ στρατηγῷ, *εἰ οὕτως φωράσοι ἐχούσαν τὴν ἀλήθειαν, τὴν εἶνα τοῦ τετολημηκότος Εὐφημίου ἀποτεμῆν κατὰ τὴν τοῦ νόμου ἀκρίθειαν.* Καὶ ὁ Εὐφήμιος μαθὼν δὴ ταῦτα καὶ τὴν εἰς αὐτὸν τοῦ νόμου τήρησιν καὶ τὴν βασι- λικὴν ἀπειλὴν, συνωμότας λαβὼν τοῦτους τε τοὺς ὑπὸ τὴν αὐτοῦ χεῖρα καὶ τινὰς τῶν συντουρμαρχῶν, τὸν στρατηγὸν ἐπὶ τούτῳ παραγινόμενον παρελαύνει ἐκεῖθεν, καὶ πρὸς τὸν Ἀφρικῆς ἀποδιδράσκει ἀμε- ραμνονῆ, πᾶσαν τὴν Σικελίαν ὑπ' ἐκείνῳ ποιῆσαι καθυποσχόμενος καὶ διδόναι φόρους πολλοὺς, εἰ μὴ- νον ἀναγορεύσει τοῦτον βασιλεῖα καὶ τινα παράσχοι βοήθειαν. Ἀναγορεύει γοῦν τοῦτον βασιλεῖα Ῥω- μαίων, καὶ χεῖρα δίδωσι πολλὴν, καὶ τῆς Σικελίας ἐγκρατὴς γίνεται, παρ' αὐτοῦ τούτου λαβὼν αὐτὴν, οὐ τούτου μόνον ἀλλὰ καὶ ἐτέρων συνδρόμων γενο- μένων ἐπὶ τῇ τοιοῦτων ἀπωλεῖξ τόπων. Ἀπλοῖ δὲ ταῦτα σαφέστατα καὶ πλατικώτερον ἢ τότε γραφεῖσα Θεογνώστῳ τῷ περὶ ὀρθογραφίας γεγραφοῦσι καὶ εἰς χεῖρας ἐλθοῦσα ἡμῶν, ἣν ὁ βουλόμενος μεταχειριζό- μενος τὰ καθ' ἕκαστον ἀναεἰδισχθήσεται. Πλὴν ὁ μὲν Εὐφήμιος μετ' οὐ πολὺ ἄθλον τῆς ἀποστρασίας καὶ τῆς ἑαυτοῦ ἀνομίας λαμβάνει τὴν τῆς ἑαυτοῦ στέρη- σιν κεφαλῆς. Σχῆμα γὰρ ἔχων βασιλικὴν ἀπῆει καὶ κατὰ τὴν Συράκουσαν, καὶ δὴ ἀποθεν γενόμενος τῆς ἑαυτοῦ τάξεως καὶ τῶν δορυφόρων ὡς ἀπὸ τόξου βολῆς ἐγένετο κατὰ τὴν πόλιν, ὁμίλων αὐτοῖς τυραν- νικῶς [P. 52] τε καὶ βασιλικῶς. Τοῦτον ὡς προσερ-

VARIÆ LECTIONES.

80 ταύτην. — ὑπὲρ αὐτῆς] Constantini Porphyrogenetti verba, ut videtur. GORD.

χόμενον ἔγνωσαν δύο τινές ἀδελφοί, γενόμενοι σύμ-
πνοιαι καὶ ταυτὸν φρονήσαντες προσέρχονται τούτῳ
εἰρηνικῶς, τὴν προσήκουσαν βασιλεὶ τιμὴν ἀπονέ-
μοντες. Ὡς δ' Εὐφήμιος τὴν τε παρ' αὐτῶν ἀναγέ-
ρευσιν ἀσπαστῶς ἐδέξατο καὶ τῶν ἄλλων κατήκουεν
αὐτῶν, προσεκαλεῖτο τούτους φιλοφρόνως ἀποδώσω
τὸν ἀσπασμόν· καὶ δὴ κλίνας τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ
στόμα προτερείσας τῷ στόματι ταῖς θρηξί μὲν
κατέχευται ἰσχυρῶς πρὸς ἑτέρου τῶν ἀδελφῶν, ὅπως
δὲ τοῦ ἑτέρου ἀφαιρῆται τὴν κεφαλὴν. Καὶ ὁ μὲν
Εὐφήμιος τοιοῦτω τέλει τοῦ βίου ἐχρήσατο.

κη'. Οἱ δ' Ἀγαρῆνοί οὐ τῆς Σικελίας μόνον ἔκτοτε
ἀλλὰ καὶ Καλαβρίας καὶ Λαγγοδαρδίας ἐγένοντο
ἐγκρατεῖς, πᾶσαν κατατρέχοντες καὶ διαπορθοῦντες
καὶ ἐνασκηνοῦντες ἄχρι τῆς βασιλείας τοῦ ἐν μακαρίῳ
τῇ λήξει Βασιλείου τοῦ βασιλέως. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν
ἢ ἐκείνου δηλώσει ἱστορία· ὁ δὲ Μιχαὴλ μῆνας
ἑκτὼ καὶ ἑπτὰ τῆς βασιλείας γενόμενος ἐγκρατῆς
ἐννεὰ τὸν βίον κατέλυσε, τῷ δυσουρίας νοσήματι
ἀλοῦς, ἐκ τῶν νεφρῶν λαβούσης τὴν ἀρχὴν, μήτε
τὴν πρὸς Θεὸν καταλύσας δυσμένειαν, οἷς οὐκ ἤθελε
τὴν ἑαυτοῦ μορφήν δι' ἡμᾶς ἀναλαβόμενον σάρκα
προσκυνεῖν, μᾶλλον δὲ καὶ τοὺς προσκυνοῦντας
καθαιρῶν Μεθόδιόν τε καὶ Εὐθύμιον, περὶ ὧν εἰρή-
καμεν, καὶ τὸν τῶν Ἀγαρῆνων ἐπαυξήσας ἀκατά-
λακτον πόλεμον, τὰ τε κατὰ Θωμαῖν καὶ τῶν Κρη-
ταίων, ἀλλὰ μὴν καὶ τῶν εἰρημένων Ἀφρικῶν διὰ
τὴν ἑαυτοῦ κακίαν ἀποστειλάντος τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ
καὶ πᾶσα ἡ Δαλματία τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀπέστη
τότε βασιλείας, καὶ γεγονάσιν ἅπαντες ἰδιόρυθμοί τε
καὶ αὐτοκέφαλοι μέχρι τῆς τοῦ Βασιλείου τοῦ ἀοιδί-
μου βασιλείας· τότε γὰρ πάλιν οὗτοι Ῥωμαίους
καθυπετάγησαν. Πηπλήρωτο δὲ καὶ ὁ ἐπ' αὐτῷ
χρησμός, λέγων οὕτω·

Ἀρχὴ κακῶν γε προσπείσεται ἐπὶ χθονί,
Ὅταν κατάρξῃ τῆς Βαβυλώνος ἑράων
Δύσγλωσσος ἄρδην καὶ φιλόχρυσος λίαν.

Ἐτίθη δὲ ἢ τούτου νεκρὸς ἐν τῷ ναῦ τῶν Ἁγίων
Ἀποστόλων, ἐν τῷ ἡρώφῳ Ἰουστινιανοῦ, ἐν λάρνακι
πρασίνῳ Θεσσαλικῇ.

Act, sic accedentem duo quidam fratres conspiciat:
pari ambo conspiratione unoque consilio pacifice
adeunt, convenienti pro majestate honore eum pro-
sequentes. Euphemius eorum lubens salutationem
admittit, exque aliis eosdem titulos audit. Tum vi-
ros ad se comiter vocat, ipse vicissim salutes red-
diturus. Ergo cum caput inclinans alterius fratrum
ori osculum figeret, crinibus ille apprehensum
valide tenet, alter ab humeris caput amputat. Ac
quidem Euphemius tali mortis genere fati concessit.

28. Porro Saraceni ex eo tempore non Sicilia
solum sed et Calabria et Longobardia potiti sunt,
omnem eam regionem incursantes ac populantes,
ad usque tempora felicitis recordationis Basilii im-
peratoris illic constitutis sedibus. Hæc enimvero
illius declarabit historia. Michael autem cum annos
novem 'menses octo imperium tenuisset, urinæ
difficultate ex renum passione orta extinctus est,
cum nec infensissimum in Deum odium posuisset
(ea scilicet ratione, quod ejus qui pro nobis carnem
assumpsit effigiem adorare nollet; quin potius
illius cultores abdicaret, Methodium Euphemiumque,
de quibus in superioribus sermo habitus est), Aga-
renorum quoque implacabile bellum auxisset; ac
Deus ob ejus nequitiam et Thomæ rebellionem et
Cretensium atque 84 Africanorum, de quibus jam
dictum est, Saracænorum bellum immisisset. Sed et
omnis Dalmatia sub id tempus a Romano imperio
defecit, suique omnes juris ac sibi capita exstiterunt,
quoadusque inelytus ille Basilium imperium regen-
dum suscepit: tunc enim Romanæ facti sunt ditio-
nis. Impletum vero est quod de illo ferebatur ora-
culum, in hæc sententiam.

Hoc initium malorum telluri accidet,
Rerum potietur cum Babylonius draco,
Linguae imperitæ, et auri cupientissimus.

cadaver ejus repositum in Justiniani monumento, ad
ædem Apostolorum in arca ex marmore viridi Thes-
salico.

ΛΟΓΟΣ Γ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΥΙΟΥ ΜΙΧΑΗΛ.

LIBER III.

THEOPHILI MICHAELIS FILII IMPERIUM.

[P. 53] α'. Τὰ μὲν δὲ πρᾶχθέντα Μιχαὴλ τῷ Τραυλῷ
βασιλεύσαντι ἐννεὰ ἔτεσιν πρὸς μῆσιν ὀκτώ ἐν τῷ περὶ
τούτου βιβλίῳ διεδήλωται· ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ ἦδη Θεόφι-
λος ἄνθρωπος ἔχων ἡλικίαν τὴν πατρικὴν ἀρχὴν καὶ
βασιλείαν κατὰ τὸν Ὀκτώβριον μῆνα τῆς ὀγδόης
ἰνδικτιῶνος διεδέξατο, λόγῳ μὲν οὖν τῆς δικαιοσύνης
ὡσπερ ἑμπυρὸς ἑραστῆς καλεῖσθαι βουλόμενος καὶ

4. Michaelis Balbi gesta annis novem mensibus
octo, quibus rerum potitus est, superiori libro a
nobis exposita sunt. Ejus autem filius Theophilus,
virilem jam ætatem ingressus, paternum imperium
suscepit mense Octobri, indictione 8. Is ferventis-
simum quidem justitiæ studium præ se 85 ferens,
legumque civilium sedulus observator videri voluit:

revera tamen simulatorem agebat, seque ab insidiis tutum præstare ac nulli contra se aliquid molienti ansam ullam præbere satagebat. Veritus ergo quod impendebat periculum, conjuratos omnes, qui imperium patri detulerant Leonique manus intulerant, internecioni dare constituit penitusque delere. Idcirco promulgat edictum ut omnes qui regia munificentia bona consecuti essent, quippe honores ullos aut magistratus obtinerent, ad Magnauram conveniant. Convenerunt omnes, nec qui imperium contemnere auderet ullus fuit. Tunc ille dissimulata adhuc ac velut in tenebris tecta mentis sevitia, leni ac placida voce, sic paucis peroravit. *Voluit, inquit, valdeque expetiit, vos, plebs mea et hæreditas, inclitæ memoriæ pater meus, eos qui opem ei tulerant ac pro adipiscendo imperio fortiter decertarant, multis magnisque honoribus bonisque aliis atque præmiis munerari. Quoniam tamen citius quam illi constitutum erat visis excessit, et ante tempus animo conceptum, cum fugit occasio: ne plerisque ingratus videatur, me non modo ejus quod ornavit imperii successorem, sed et illius debiti ac gratitudinis reum dereliquit. Singuli igitur e medio exeuntes sese nobis ostendant. His sermonibus fraudem sibi fieri passi dequeptique miseri seipsos singuli prædidere cunctisque* **86** *manifestos facere. Mox itaque præfectum leges civiles exsequi jubet. Age tu, inquit, pro eorum vitæ rationibus vicem illis redde, quod non solum non timuerint Deum, ut humano cruore dextram sædarent, sed et unctum Domini imperatorem miseri sustulerint. Hæc locutus conventum illum primum utique et admirandum dimisit; quem si quis laudaverit quasi ex legum severitate, haud scio an ad lenitatem animique mansuetudinem prope accessurus sit. Ac illos quidem per hunc modum e medio sustulit. Illud sane his laude dignum honestumque adjecit, ut nimirum Euphrosynam novercam aula expelleret ac in monasterium, ubi primum comam posuerat, reverti cogeret. Fuit illa quam Michaelis alteram conjugem tradidit a nobis contexta historia; nec quæ inter narrandum illic dicta sunt chirographa ac sacramenta, ipsa nihil sancte ac religiose facta, commodi aliquid attulerunt. Cur vero non attulerunt? Quod non spe in Deo collocata uxorem duxerat (alioqui legitimo toro copulandam duxisset, non quæ jam Christo se voto obstrinxisset) sed in sua audacia inque magnis illis sacramentis, ei quæ a Deo omnes procul abduxere.*

συνταξαμένην ἠγάγετο τῷ Χριστῷ), ἐπὶ δὲ τῇ ἑαυτοῦ θρασυτέρῃ καὶ τοῖς ὅρκοις ἐκείνοις τοῖς εὐμεγέθεσι τε καὶ Θεοῦ πάντα πόρρωθεν ἀποπέμψασι.

2. Ac quidem in eum se modum habuerunt Theophili exordia. Ad sequentia quod attinet justitiæ severus cultor exstitit, cunctisque malis sui terrorem, bonis admirationem injecit, his quidem, quod malis infestus justusque erat, illis, quod gravem atque austerum præferebat. Sed **87** non potuit omnibus vitis carere. Quamobrem fidei quidem in

νόμων εἶναι φύλαξ πολιτικῶν ἀκριβοῦς· τῇ δ' ἀληθείᾳ ἐξωθεν ἑαυτὸν τῶν ἐπιβουλευόντων διατηρῶν, ὡς ἂν μὴ τις κατ' αὐτοῦ τι νεανισύηται, ταῦτα ὑπεκρίνετο. Τὸν ἐπηρητημένον οὖν κίνδυνον ὑφορῶν, τοὺς τῷ πατρὶ μὲν αὐτοῦ ἐκ συνωμοσίας τὴν βασιλείαν παρεσχότας, κατὰ τοῦ Λέοντος δὲ ἐπαναστάντας, ἅπαντας ἔγνω δλέθρῳ παραδοῦναι τε καὶ σφαγῇ⁸¹. Ὅθεν δόγμα ἐξέθετο ἅπαντας τοὺς τῶν βασιλικῶν ἀπολαύοντας φιλοτιμιῶν, προσέτι δὲ καὶ βασιλικῆς τιμῆς μετασχόντας τῆς οἰασοῦν, κατὰ τὴν Μαгнаύραν συναθροισθῆναι. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγεγόνει καὶ τοῦ προστάματος⁸² οὐδεὶς ἐτόλμα καταφρονεῖν, [P. 54] τὴν τῆς ψυχῆς τέως ὡς ἐν σκότῳ κρύψας θηριωδίαν, ἠρέμα πως καὶ πραεῖα φωνῇ οὕτω πως ἔλεξεν ἐν βραχεῖ, ὡς Ἐβούλετο μὲν καὶ δι' ἐπιθυμίας εἶχεν, ὁ λαὸς καὶ κλήρος ἐμὸς, τοὺς ἀντιλαβομένους καὶ τῆς βασιλείας ὑπερμαχίσαντας νεανικῶς ὁ ἐμὸς ἄγαν πατήρ πολλῶν μὲν τιμῶν, πολλῶν δὲ τούτους ἀγαθῶν ἐτέρων καταξιῶσαι τε καὶ γερῶν· ἀλλ' ἐπεὶ ἐφθασεν ἐξ ἀνθρώπων γενέσθαι θῦττον ἢ εἶχε βουλῆς καὶ πρὸ τοῦ καιροῦ τῆς αὐτοῦ γνώμης ἐξω γέγονε τοῦ καιροῦ, ἵνα μὴ ἀχάριστος δόξῃ⁸³ πολλοῖς, ἐμὲ οὐ τῆς βασιλείας μόνον διάδοχον ἀλλὰ καὶ τοῦ τοιοῦτου καλοῦ τούτοις ὑπόχρεον ἐγκατέλιπεν. Διὸ ἕκαστος ἐκ μέσου ἀτόμενος δεικνύτω ἡμῖν ἑαυτόν. Τούτους ὑποκλαπέντας τοῖς λόγοις καὶ συλαγωγηθέντες τὸν νοῦν ἑαυτὸν ἕκαστος ἀπεγύμνου καὶ πᾶσιν ὠρᾶτο κατὰδῆλος. Εὐθύς οὖν νόμῳ τῷ πολιτικῷ χρῆσθαι τὸν ὑπαρχον ἐγκλειύεται, καί, Ἄγε δὴ, φησὶν, ὦ οὗτος, τούτους κατ' ἀξίαν τῶν βεβιωμένων ἀμειβου, οὐ μόνον οἷς οὐκ ἔδρασαν ἐδ Θεῖον, ἀλματι ἀνθρωπίνῳ μίαναντες δεξιάν, ἀλλὰ καὶ Χριστὸν Κυρίου βασιλέα ἀνελέντες οἱ ἄλλοι. Τούτοις διέλυσε τὸν σύλλογον ἐκείνον τὸν πρῶτον δὴ πως καὶ θαυμαστόν· ὃν εἶπερ τις κατὰ νόμους ἔχοιτο⁸⁴ ἐπαινεῖν, ἀλλ' οὐκ οἶδ' εἰ στήσεται ἐγγὺς ἡμερωτάτης τε καὶ πραείας ψυχῆς. Καὶ τούτους μὲν οὕτως πως ἐξ ἀνθρώπων ἐποίησεν, προσεπιθεὶς τούτοις τὸ ἐπαινετὸν ἐκείνῳ γε καὶ καλόν, τὸ ἀπελάσαι καὶ πρὸς τὴν ἐν ἧ τὸ πρότερον ἀπεκάρη μόνην Εὐφροσύνην τὴν ἑαυτοῦ μητριάν ποιῆσαι παλινοστήσαι, ἣν ἡ ἱστορία δευτέραν γαμετὴν παρέδωκε τῷ Μιχαήλ, ἐκείνων γε τῶν ἡμῖν εἰρημένων ἐκεῖσε χειρογράφων καὶ ὄρκων πολλῶν, οὐχ ὀσιως πραχθέντων γε καὶ γενομένων, ὠφελήσαντων οὐδέν. Τί δήποτε; ὅτι μὴ ἐπὶ Κυρίου πεποιθῶς ἠγάγετο γαμετὴν (ἣ γὰρ ἂν ἐνομόν τινα, ἀλλ' οὐ τὴν ἡδὴ θρασυτέρῃ καὶ τοῖς ὅρκοις ἐκείνοις τοῖς εὐμεγέθεσι

β'. Καὶ τὰ πρῶτα μὲν τούτου ταιαῦτα· τὰ δ' ἐξῆς ἀντεποιεῖτο δικαιοσύνης καὶ ἦν φοβερός τε πᾶσι τοῖς πονηροῖς καὶ θαυμαστός ἀγαθοῖς, τοῖς μὲν ὅτι μισοπύνηρός τε καὶ δίκαιος, τοῖς δ' ὅτι ἐμυθικός τε καὶ αὐστηρὸς. Πλὴν οὐκ ἦν τούτων πάντων καθαρῶν τῶν πονηρῶν. Καὶ διὰ τοῦτο εἶχτο μὲν τῆς ἐπὶ Θεὸν καὶ τὴν τούτου πάναγνον μητέρα, ὡς ἔλεγε,

VARIÆ LECTIONES.

⁸¹ σκαρῆ P. ⁸² πράγματος P. ⁸³ ἔδοξε?

πίστεως, εἶχετο δὲ καὶ τῆς πατροπαράδοτου μιᾶρας τῶν Εἰκονομάχων αἰρέσεως, καὶ ταύτῃ γε δὴ τὸν εὐσεβῆ [P. 55] καὶ πανάγιον λαὸν ἐτάραττε τε καὶ πολυειδέσιν ἐδίδου κακώσεις, πάντα τὸν τῆς βασιλείας αὐτοῦ χρόνον ἠρεμῆσαι μὴ συγχωρήσας, οἷς οὐδὲ τὰς ἐν πολέμοις ἀνδραγαθίας καταλλήλως ἐλάμβανεν, ἀλλ' ἤττητό τε δεῖ καὶ οὐ κατὰ βασιλεία ὑπέστρεφεν.

γ'. Τοιγαροῦν ἐχόμενος τῆς δικαιοσύνης, οὐ μὴν δὲ καὶ τῆς πρὸς τὴν τοῦ Θεοῦ μητέρα πίστεώς τε καὶ προθυμίας, ἀπῆει ἐπιππος διὰ τῆς κατὰ τὴν μέσην πλατείας καὶ λεωφόρου πρὸς τὸν ἐν Βλαχέρναις θεῖον ναὸν ἐκάστη ἑβδομάδι, ὑπὸ τῶν δορυφόρων παραπεμπόμενος. Ἀπῆει δὲ πᾶσι μὲν, πρὸ παντὸς δὲ τοῖς ἀδικουμένοις διδοὺς ἑαυτὸν, ὡς ἂν ἔχοιεν τὰ αὐτῶν ἐκτραγῶδειν ἁδικήματα καὶ μὴ παρὰ τινων κακοποιῶν κωλύοιτο ὑφορωμένων τὴν ἐκτίσιν, δεύτερον δὲ ἵνα διὰ τὴν ἀγορὰν διερχόμενος θεατῆς γίνοιτο τῶν ὠνίων· ἔθεν ἑκάστου²⁴ τῶν πιπρασκομένων ὅσου πωλεῖται κατὰ τὴν ἀγορὰν ἠρώτα, οὐκ ἐν παρέργῳ τοῦτο ποιῶν ἀλλὰ καὶ λίαν ἐνεργῶς τε καὶ ἐπιμόνως, οὐδ' ἐνὶ τοῦτο εἶδει ἀλλὰ παντὶ μὲν τῷ τρέφειν ἄνθρωπον δυναμένου, εἴτ' οὖν ἐσθιομένον εἴτ' οὖν καὶ πινόμενον, παντὶ δὲ τῷ περιθάλλειν καὶ εἰς ἀμφίσιον τελοῦντι, καὶ πᾶσιν ἀπλῶς τοῖς κατὰ τὴν ἀγορὰν προκειμένοις τῶν βουλομένων ἐξωνήσασαι. διὰ τοῦ τοῦτο οὐδὲ βραδίως ἂν εἶδέν τις αὐτὸν ἐξελθῆντα εἰς πρόκενσον, πολλὴν ἐνδεικνύμενον σπουδὴν πρὸς τὰ κοινὰ τε καὶ ἐπιμέλειαν· νῦν μὲν ἐν κριτηρίοις, νῦν δὲ, ὡς εἴρηται, κατὰ τὰς προόδους τῆς ἑβδομάδος.

δ'. Ὅθεν ἐπεὶ τίνα τῶν ὀφθαλμῶν ἐστίασιν τὰ πρὸ τῆς πόλεως ἔχοντα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς ἑαυτὰ καλοῦσι τοὺς βασιλεῖς, τὰ πρὸς τὴν θάλασσαν τοῦ παλατίου τείχη τῶν ἀρχαίων θεμελιῶν οὗτος παρεκβαλὼν, καὶ πρὸς τὰ ἡλιακὰ, ἐνθα πρότερον κινστέρηνς οὐσης συνέθη βασιλικὸν ἀποπνιγῆναι ὡθῶν, παραδείσους ἐργασάμενος, ἐκαίθεν τὸ λείπον ἀνεπλήρου καὶ ἑαυτὸν ἕτερε τοῦτοις καὶ ἐψυχαγῶγε, ὡς τὸ εἰκόσ. Καὶ ποτε τοῦτο ἐκαίσε ἐνδιατριβήτος, εἴτε δὴ καὶ δεικνοῦντος, ὡς λόγος, συνέθη ναῦν τίνα μυριοφόρον ἐξ οὐρίας πλέουσας ἀναπταμένους δὴ τοῖς ἰστίοις τῷ μεγέθει τὸν λιμένα²⁵ κατασκιάσαι καὶ τὸν βασιλεῖα εἰς θάμβος ἐπαγαγεῖν. Ἐπύθετο οὖν αὐτίκα τίνοσ τε ἡ ὀλκὰς εἴη καὶ ὅ τι φέροι τῶν ἐδωδῆμων. Ὡς δὲ τῆς Λύγούστης ἤκουσεν καὶ λαθεῖν τοῦτο οὐκ ἦν, τότε μὲν ἐψυχαῖσαι λέγεται καὶ διαπέμφαι τὸν καιρὸν μέχρι τῆς ἡς εἰώθει ἡμέρας κατὰ τὰς Βλαχέρνας ἵναί. Ἐπεὶ δ' ἡ τε ἡμέρα παρῆν καὶ ὁ τοῦ πλοίου ὄρμος δῆλος ὑπῆρχε τῷ βασιλεῖ ἀναμαθόντι διὰ τίνοσ, τῆς εἰς τὸ πλοῖον φερούσης ἀπήρχετο ὁδοῦ· ἦν δὲ κατὰ τὸν Βόσπορον. [P. 56] Καὶ ἐκείπερ παραγεγόμενος παρὰ τὴν πρῶμυαν ἐστη τῆς νεῶσ ἀκολουθοῦσης τῆς τάζεωσ, ἠρώτα τὴν σύγκλητον οὐκ ἅπαξ δὴ μόνον ἀλλὰ καὶ ὅσας καὶ

A Deum inque ejus castissimam matrem, uti aiebat, sancte adhærebat: sed et impuræ venerabiles imagines impugnantium hæresi a majoribus acceptæ addictus erat, eaque ratione religiosam sanctamque turbavit plebem varii generis walls affixit, nec quandiu imperii habenas moderatus est, quiete eam agere permisit. Unde etiam congruentem hanc a Deo mercedem retulit, ut nihil præclari facinoris in bellis ediderit, sed victus semper, nec ut decet imperatorem exque majestate domum redierit.

B 3. Qui ergo studiosus justitiæ esset, ergaque sanctam Dei Matrem fidem suam ac alacritatem probaret, per singulas hebdomadas via publica stipante satellitio ad divinam Blachernensem adem equo procedebat. Hujus autem pompæ ea ratio erat, ut se omnibus, iis maxime qui ulla injuria afficerentur, ipsorum auditurus querelas, in conspectum daret, nec ullus maleficus pœnam ab eo irrogandam timens accessum prohiberet. Simul etiam ut per forum equitans res venales inspiceret. Omnium itaque in foro venalium pretium exquirebat; neque vero obiter rem præstabat, sed operose admodum ac morose, nec in uno duntaxat mercium genere, sed in omnibus esculentis sive etiam potulentis, vestibus item ac operimentis; quidquid denique in foro mercium prostabat. Quamobrem vix unquam solemnium imperatorum more pompa procedere⁸⁸ visus est, qui procurandæ reipublicæ magnam diligentiam ac curam haberet, nunc pro tribunali sedens, nunc singulis septimanis, uti dictum est, in publicum procedens.

C 4. Unde quia subarbana quædam aspectu jucunda atque amœna haud raro principum animos ad se pelliciant, ipse muros palatii ad mare vergentes ab antiquis fundamentis diruens, et ad solaria (ubi prius eum lacus esset, imperatoris filium aquis suffocari contigerat) hortos faciens, inde levamen aliquod animo quærebat, seque his, ut par est, oblectabat. Illie quandoque versante Theophilo, sive etiam, ut fama est, cenante, contigit navim quamdam onerariam prægrandem pansis velis, secundo vento appulsam, ingenti mole umbra portum obtigere ac imperatorem in stuporem agere. Percontabatur igitur statim, cujusnam illa esset quidve annorum adveheret. Ubi porro Augustæ esse audivit, resque notior erat quam ut latere posset, tunc quidem siluisse aiunt, diemque expectasse quo ipsi moris erat Blachernas procedere. Cumque dies appetuisset, atque ubi navis statio esset ex quodam didicisset, versus eam contendit iter, ad Bosporum scilicet. Veniens itaque stipatus obsequio, et ad puppim positus, senatum rogavit, neque id semel sed iterum atque tertio, num quid alicui deesset eorum quæ in usum familiæ⁸⁹ cedunt ac annonæ sunt, triticum scilicet et vinum aliudve edulium. Cumque

VARIÆ LECTIONES.

²⁴ ἱκαττον? ²⁵ λιμένα Combefsius, λειμῶνα.

sæpius rogati vix tandem respondissent nullius se egere quandiu illo rerum domino ac imperatore feliciter gauderent, ac se penitus quo spectaret illa interrogatio nescire addidissent. *At nescitis, inquit, me qui Dei nutu ac voluntate imperator existam, ab Augusta ac conjuge nauclerum factum esse?* Additque indignabundus: *Num quis unquam imperatorem Romanum ejusve conjugem mercaturam exercere vidit?* Tuncque adeo cum nemo responsum daret, egressis duntaxat viris qui in navi erant, eam confestim cum ancoris et velis, ac quidquid mercium erat, igni succendit, multum postea vituperans, nulloque non convicio dominam onerans, ac vel necem minitans, si porro ejusmodi aliquid factitare unquam deprehenderetur.

καὶ παντοίαις ὕβρεσι τὴν δέσποιναν περιβαλὼν, ὡς καὶ αὐτῆς ἐπαπειλῆσαι ἐξαγαγεῖν τῆς ζωῆς, εἶπε δὴ ἔκτοτε τοιοῦτόν τι ποιῶσα φωραθεῖη.

5. Cæterum Theodora (hoc enim Augustæ nomen) Paphlagoniam patriam honestabat, oppidum Ebissam: parentes Marinum patrem, virum non obscuro aut privatæ sortis hominem, sed qui drungarius existerit vel (ut aliis placet) tribunus: Matrem habuit Theoctistam cognomento Florinam, ambos piis moribus rectaque in fide educatos, ac qui venerabilium imaginum cultum, pro omnium ejus ætatis hominum genio atque hæresi, minime abnegassent, sed ardentissimo eas studio oris manusque et sinus amplexu venerantur. Porro Theodora regia pridem ex imperatorum **90** more corona donata, Mater quoque Theoctista zotæ quam vocant (id est cingulo donatæ) ac patriciæ dignitatem consecuta erat. Ibi itaque Theoctista in domum suam, quam eo loco sitam habebat ubi modo Gastriorum exstructum monasterium est, exque Niceta patricio emerat, Theodoræ filias invitans (quinque illæ numero erant, Thecla et Anna Anastasiaque et Pulcheria et Maria) cum aliis munusculis, quibus demulceri hic sexus solet, blandiebatur, tum seorsum assumens hortabatur ut supra sexum suum saperent animosque viriles ac materno lacte dignos assumerent, abominantes paternam hæresim sacrasque venerabilium imaginum amplexantes ac exosculantes effliges; simulque in manus assumens, quippe quas in cista quadam repositas habebat, vultui labiisque admoventes puellas sanctificabat, inque carum amorem illas excitabat. Hoc illa cum identidem factitaret, ardensque erga imagines desiderium neptibus frequens accenderet, non sefellit res Theophilum. Is enim aliquando cum filias interrogaret quid ex avia munerum accepissent, quidve humanioris officii blanditiarumque in eas collatum esset, reliquis interrogacionem ejus tanquam muscipulam solerti animo constanter declinantibus, Pulcheria non magis ætate quam sensu immatura, quam blande tractatæ essent referre, ac quam variis pomis donatæ, unaque venerabilium imaginum venerationem adjungere, atque ita rem **91** simplici sensu verbis-

Α τρίς, οὐτο δὴ τις ἔχει χρεῖαν τῶν ἰδωδῶμων, σίτου ἢ οἴνου ἢ τίνος ἄλλου τῶν κατ' οἶκον ἀναλισκόμενων. Ὡς δὲ πολλάκις ἐρωτηθέντες μόλις ἄπαξ ἀπεκρίθησαν Μηδενὸς λείπεσθαι μέχρι τῆς σῆς εὐμοιροῦμεν δεσποτίας τε καὶ βασιλείας, καὶ προστιθέντων Μηδὲν ⁹⁰ εἰδέναι τῶν ὧν ἐρωτώμεθα. Ἀλλ' οὐκ ἴσως, εἶπεν, δεῖ με ὑπὸ θεοῦ βασιλεῖα γενόμενον ἢ ἀγούστα καὶ σύμβιος ναύκληρον με εἰργάσατο; καὶ τίς πάποτε, μετὰ πικρίας λέγων ⁹¹ τοῦτο ψυχῆς, βασιλεῖα Ῥωμαίων ἢ τὴν αὐτοῦ γαμετὴν ἐμπορον ἐπέδαστο; Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἀναπολογῆτων μενόντων, ἐκέλευσαν αὐθωρὸν μόνους ἐξιδόντας τοὺς ἀνθρώπους τὴν ναῦν ἐκείνην παραδοῦναι περὶ αὐταῖς ἀγκύραις καὶ ἰστίοις καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσιν ἀγωγίμοις, πολλὰ κατεπιπὼν ὕστερον

Β ε'. Ἀλλὰ πατρίδα μὲν ἡ Θεοδώρα (τοῦτο γὰρ ὄνομα τῇ Ἀγούστῃ) Παφλαγονίαν ἐσέμνυνεν, καὶ χωρίον Ἐβίσσαν, γεννήτορα δὲ Μαρίνον οὐκ ἀσημέντινα ἢ ἰδιώτην τὴν τύχην, δρουγγάριον δὲ ἡ τουρμάρχην κατὰ τινος, καὶ μητέρα Θεοκτίστην τὴν οὕτω Φλωρίναν κατονομαζομένην, ἀμφοτέρους εὐσεβεῖα ἐντεθραμμένους ⁹⁰ καὶ τὴν τῶν σεπτῶν εἰκόνων προσκύνησιν οὐκ ἐξαρνούμενους μὲν, ὡς κατ' ἐκεῖνο πάντες καιροῦ, ἀσπαζομένους δὲ καὶ ἐνστερνιζομένους ὑπερφυῶς. Ἀλλ' ἡ μὲν Θεοδώρα διαδῆματι βασιλείας πάλαι δὴ κατέσπετο, καὶ ἡ αὐτῆς μήτηρ Θεοκτίστη ζωστή τε καὶ πατρικία τετίμητο. Αὕτη δὲ οὐν ἡ Θεοκτίστη κατὰ τὸν ἐσωτῆς οἶκον, ἐνθα δὴ ἡ τῶν Γαστριῶν μονὴ τὴν πῆξιν ἔχει τὰ νῦν καὶ Ἰδρουσιν (ἦν δὲ τοῦτον ἐξ ἐκείνου τοῦ

Γ πατρικίου ἐξωνησαμένη Νικήτα), τὰς τῆς Θεοδώρας θυγατέρας μετακαλουμένη (πέντε δὲ ἦσαν τὸν ἀριθμὸν, ἦ τε Θέκλα καὶ Ἄννα, Ἀναστασία τε καὶ Πουλχερία, καὶ ἡ Μαρία) ἄλλαις τε δωρεαῖς αἷς ὑπάγεσθαι τὸ θῆλυ πέφυκεν ἰδεοῦτο, καὶ ἰδίᾳ παραλαβάνουσα οὐ μαλακίζεσθαι οὐδὲ μένειν θηλείας ὅπερ ἦσαν ἐξελιπάρι καὶ καθικέτευσεν, ἀνδρίζεσθαι δὲ καὶ τῆς μητρώας θηλῆς δξια διανοεῖσθαι καὶ πρέποντα, τὴν πατρῴαν μὲν αἴρσιν ἀπορρίπιζομένης, καταφιλούσας δὲ καὶ κατασπαζομένης τὰς τῶν σεπτῶν εἰκόνων μορφάς. Καὶ ἅμα ταῦτας εἰς χεῖρας ἐμβάλλουσα (ἐφυλάττοντο δὲ αὐτῇ ἐν τινὶ κιβωτίῳ), τῷ προσώπῳ καὶ τοῖς χεῖλεσιν [P. 57] ἐπιτιθεμένη ἠγάξεν τε αὐτάς καὶ πρὸς τὸ ἐκείνων φίλτρον διήγειρεν. Τοῦτο οὖν ἐνδελειχῶς ποιῶσα καὶ ταῖς ἐγγόνους τὸ περὶ τὰς εἰκόνας φίλτρον ἀναζωπυροῦσα οὐκ ἔλαθε τὸν Θεόφιλον, πυνθανόμενον ὅ τι τε αὐταῖς παρὰ τῆς μάμμης δεδωρηται καὶ ὅ τι χάριτος ἐξεργασται δξιον. Αἱ μὲν γὰρ ἄλλαι τούτου τὰς πεύσεις ἀγαθὰ φρονούσαι ὡπερ τινὰς λαβῆς ἐβρωμένως παρέτρεχον· ἡ δὲ Πουλχερία ἄτε ἡλικίᾳ καὶ νῦν νηπιάζουσα τὰς τε φιλοφροσύνας ἔλεγε καὶ τὸ πλῆθος τῶν ὄπωρῶν, συνηρίθμει δὲ καὶ τὴν τῶν σεπτῶν εἰκόνων προσκύνησιν, οὕτω δὴ ἀπολά φρονούσα καὶ λέγουσα ὡς: νινία πολλὰ εἶη αὐτῇ κατὰ τὸ κιβώτιον καὶ ταῦτα

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁰ μετὰ P. ⁹¹ λέγω? ⁹⁰ ἐκτεθραμμένους P.

τῆ κεφαλῇ τε καὶ τοῖς προσώποις ἐπιτίθει μετὰ τὰ φιλήματα. Ταῦτα γοῦν τὸν βασιλεῖα εἰς μανίαν ἔγεν ὑποκαλούμενα. Ἄλλὰ πρᾶξι μὲν τι τῶν δριμυτέρων ἢ πικροτέρων εἰς αὐτὴν ἐκώλυε τούτων τό τε τῆς γυναικὸς αἰδέσιμον καὶ ἡ εὐλάβεια, καὶ ἡ παρρησία δὲ πρὸς τούτοις οὐκ ἔλαττον (καὶ γὰρ ἦν τούτων ἀριθῆλως σκώπτουσα καὶ διελέγγουσα ἐπὶ τοῖς καθ' ἡμέραν τῶν δημολογητῶν διωγμοῖς καὶ τῆ δηλωθεῖσθαι αἰρέσει, καὶ μόνῃ μικροῦ φανερῶν ποιοῦτα τὴν πρὸς αὐτὸν τῶν πάντων ἀπέχθειαν), ἀπέτεμεν δὲ μόνον τὴν πρὸς αὐτὴν τῶν τούτου θυγατέρων ἀφιξίν, καὶ διεκώλυε γίνεσθαι συνεγῆ.

ς'. Τούτοις ἀδελφὰ καὶ τῆ βασιλίδι Θεοδώρα συμβέβηκεν. Ὑπῆρχε τι τῷ βασιλεῖ παρακεκομμένον ἀνδράρειον, τοῦ Ὀμηρικοῦ θεορίτου διηννοχὸς κατ' οὐδὲν ἄνδερικὸν ὄνομα τούτου, ἄσημὰ τε φεγγόμενος καὶ γέλωτας κινῶν καὶ θυμηδίας ἐνεκεν τοῖς βασιλεῖσι ἐνδιαιωόμενος. Οὗτος γοῦν εἰσπηδήσας ποτὲ κατὰ τὸν τῆς βασιλίσσης κοιτωνίσκον κατέλαθεν αὐτὴν θείας εἰκόνας περιελημμένην καὶ τοῖς ἐαυτῆς ἑμμοσιν μετὰ σπουδῆς προσάγουσαν. Ταύτας ὑπ' ὄψιν ἰδὼν οὗτος ὁ παραπαίων τί τέ εἰσιν ἐπυθάνετο, καὶ πλησιέστερον διέδαινε. Ἡ δὲ, *Τὰ καλὰ μου*, ἔφησεν οὕτως ἀγροικικῶς, *νινία καὶ ἀγαπῶ ταῦτα παλλὰ*. Κατὰ τὴν ἐράπειαν τῆνικαῦτα εἰσιτάτο ὁ βασιλεὺς, καὶ δὴ πρὸς αὐτὸν εὐθύς διαδάντος ἤρετο αὐτὸν ὅποι ποτὲ ἐτύγχανεν ὦν. Ὁ δὲ παρὰ τὴν μάναν ἔφησεν εἶναι, τὴν Θεοδώραν οὕτω λέγων, καὶ θεάσασθαι ἐν αὐτῇ καλὰ νινία τοῦ προσκεφαλαίου ἐξαίρουσαν. Συνῆκεν οὖν ὁ βασιλεὺς, καὶ πλήρης ὀργῆς γεγονὸς, ὡς ἐξανέστη τῆς τραπέζης, πρὸς αὐτὴν ἀπῆει, ἔλλαις τε πολλαῖς ὑβρισταῖς αὐτὴν ἐπαντλῶν καὶ εἰδῶλων λάτριον ἀκολάστῃ γλώττῃ αὐτὴν ἀποκαλῶν, καὶ ἕμα διεξῆει τοὺς λόγους τοῦ παραπαίουτος. Ἡ δὲ τίως μὲν τὸν θυμὸν καταστορεννύουσα, οὐ τοῦτό ἐστιν, ἐξ ἑτοίμου ἔλεγεν, ὦ βασιλεῦ, οὐ τοῦτο, [P. 58] ὡς ὑπέληξας σὺ τῷ δὲ κατὰ κερῶ μου ἡμῖν ἀτενίζουσα μετὰ τῶν θεραπειῶν, καὶ τὰς ἐκεῖσε τικτομένας ἰδὼν ὁ ἄνδερικὸς μορφῆς ἔλθων ἀπήγγειλεν ἀφρόνως τῷ δεσπότῃ καὶ βασιλεῖ. Οὕτω μὲν οὖν ἐκείνου τίως κατέσβεσε τὸν θυμὸν ὁ τὸν ἄνδερικὸν δὲ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας παύειτ' καθυποβάλλουσα πέπειχε σωφρονεῖν, οὕτω μὲν λέγουσα ὡς μήποτε λέγειν περὶ τῶν καλῶν νινίων τιν'. Καὶ ποτε παρὰ πότον ἐγκαυχώμενος καὶ τῆς δεσποίνης καταπειρόμενος ὁ Θεόφιλος τρώτα τοῦτον περὶ αὐτῆς, εἰ πάλιν ἄρα τὰ καλὰ νινία ἡ μάνα ἀσπάζεται. Ὁ δὲ τοῖς χεῖλεσι τὴν δεξιὰν κλυόμενος, *Σίγα, σίγα περὶ τῶν νινίων*, ἀντέφησεν, βασιλεῦ. Ταῦτα μὲν οὕτω.

ς. Καὶ τινος δὲ κατὰ πόλεμον ἀνδραγαθίζομένου, χεῖρὰ τε νεανικὴν καὶ ἵππον ἔχοντος δεξιῶν, συνέθη τούτου δὴ τὸν στρατηγὸν, ὑφ' ὃν ἐπέλετο ὁ στρατιώτης, ἔρωτι κατασχεθῆναι τοῦ ἵππου, ὑφ' οὗ ὁ ἀνθρώπος σέσωστο καὶ πολλακίς ἐκ θανάτου ἐρύετο. Ἐπεὶ γοῦν τούτων πολλακίς ἐξαιτησάμενος πᾶσι τε τροφαῖς καὶ χάρισι (καὶ γὰρ ὑπισχεῖτο πολλα διδῶναι τῷ ἀνθρώπῳ) ἀπέτυχε τῆς αἰτήσεως, ἦγε δὲ καὶ βίαν ὁ στρατηγὸς καὶ οὐδ' οὕτως εἶχε τὸν ὑποκείμενον, διεδίδετο τοῦτον τῆ: *ἦς εἶπεν ἀρχῆς, πολλὰ*

ΠΑΡΟΛ. GR. CIX.

que narrare, plures illi in area esse puppas, quas osculata vultui orique admoveret. Ob quæ furore percitus Imperator est : ne quid tamen durius in socrum statueret, obstitit mulieris tum reverentia tum probitas ac religio. Nec præterea ejus minor erat loquendi arguendique fiducia. Etenim genero palam exprobrabat, ac propter quotidianas confessorum persecutiones eum arguebat ; sola denique fere omnium in eum odia ipsi patefaciebat. Unum duntaxat, ne aviam in posterum adirent, aut certe ne sic crebro, illis interdixit.

6. Geminum fere est quod Augustæ obtigit. Alebatur in aula delirus pumilio et Homericæ Thersitæ persimilis, Denderis nomine, impeditæ linguæ, risum movere aptus, joci duntaxat causa in regiam adhibitus. Is quandoque in Augustæ sacrum cubiculum subito irrumpens, ipsam sacras osculantem imagines easque oculis devote adhibentem offendit. Has coram delirus homo intuitus interrogat quidnam essent, propiusque visurus accedit. Ad quem Augusta, ita subrustice, *Mæ sunt pulchræ puppæ, quas valde diligo*. Imperator tum mensæ accumbat ; vidensque hominem ad se prope venientem, ex eo quæsit ubinam fuisset. Respondet ille apud manam (sic Theodoram appellans), vidisseque illam ex pulvinari pulchras puppas proferentem. Intellexit itaque imperator, **92** plenusque ira, ut e mensa surrexit, ad eam vadit, multisque aliis conviciis compluens etiam idololatram effreni ore appellavit, deliri hominis sermones simul refrrens. At illa, mariti interim iram leniens, responso in promptu quæsitō : *Non ita est, inquit, o imperator, non ita est ut tu suspicaris : sed cum in speculum una cum ancillis oculos ipsa intenderem, resultant in eo formas contuitus Denderis, pictas imagines esse veniens domino ac imperatori insipienter nuntiavit*. Sic itaque ejus interim iras exstinxit : Denderin vero paucis abhinc diebus castigans sapere deinceps docuit, ita insinuans, *Care unquam de pulchris puppis ulli loquaris*. Adeoque cum Theophilus aliquando a potu jactabundus adversusque Augustam sese efferens de ea illum interrogaret, num iterum mana pulchras puppas exoscularetur, Denderis dextra manu ori imposita, ac sinistra posteriora tenens, *Tace, tace de puppis*, inquit, *o imperator*. Atque hæc ita gesta sunt.

χειρὰ ἐπιθεὶς καὶ τῇ ἀριστερᾷ τῶν ὀπισθεν μερῶν βασιλεῦ. Ταῦτα μὲν οὕτω.

7. Porro cum miles quidam, vir in bello strenuus, manu forti atque equo agili præditus esset, contigit ut dux, sub quo militabat, ejus equi amore caperetur, quo is scilicet non raro incolumis elatus e prælio fuerat mortemque evaserat. Cum ergo oblati sæpius precibus amplexum mercedis pollicitatione repulsam tandem pateretur, ac neque vim minasque **93** adhibens quidquam efficeret, hominem gradu movet, multisque apud Theophilum viro obtrectat. Miles ergo domi peritatus

degebat ac equum in deliciis habebat. Fluxerat interim longum tempus, cum partim quadam aemulatione hominem ad bellum provocaret, partim vero etiam mærore conficeret, uti illis fere accidit quos adversa fortuna dire afficit. Contigit itaque ut quo tempore ille adversa fortuna premebatur, Theophilus equum generosum quæreret; missisque litteris primores omnes ac magistratus seu duces ejusmodi equum diligentem quæreret et ad se mittere jubet. Prætor arrepta occasione a viro vel invito ablatum equum ut rem suam imperatori mittit. Hoc crimen, et hæc equi amissio. Orta vero bellica aliqua necessitate rebusque consternatis jusserrat imperator ut omnes quovis modo militia soluti ad bellum proficiscerentur; quo factum ut hic quoque generosi illius equi præsidio nudatus inter militandum necatus sit, relicta paupere vidua et liberis. Quid ergo mulier, cum et imperatorem aures facile præsentem et juris ac equi tenacem audiret, ingentique viri desiderio flagraret, nec haberet unde liberis ad victum necessaria submittraret? Urbem regiam petit, ac Theophilum, quo die ad Blachernas exire solebat, viri ipso equo insidentem conspicata, in genua procumbens ejulansque ac frenum equi tenens supplex orat, docetque hunc equum suum esse, nec alium quam cum ipsum viri 94 necis auctorem esse. In stuporem egit imperatorem ingens illa mulieris fiducia; vehementiusque miratus, nec eorum quæ dicebantur quidquam intelligens, interim quidem servari mulierem jubet, dum in palatium ipse rediisset. Cito itaque reversus feminam accersit. Mox illa præsto est, docetque omnia clare, ac rem omnem exponit. Jubet itaque imperator prætorem sisti, et de equo æriter inquirat. Illo autem non aliunde nec per vim ac rapinam, sed ex sua domo affirmante misisse, producit in conspectum mulierem de vi peractura. Ejus mox prætor aspectu haud sibi jam de mendacio blandiri; moxque supplex miserabilem in modum lugens atque ejulans imperatoris pedes astringit. Quid tum ille? Viri facultates viduæ atque liberis ratis portionibus hæreditario quasi jure ascribit, eumque magistrata movet; atque in eum modum justa illius sententia, ac quantopere iniquos raptores odisset, cunctis innotescit.

ρονόμους τῆς ἐκείνου δεκνυσιν ὑποστάσεως, μεθίστησι τε τῆς ἀρχῆς αὐτὸν, καὶ πᾶσι κατάδηλος γίνεται ἡ δίκαια κρίσις αὐτοῦ καὶ τὸ πρὸς τοὺς ἀρπαγὰς φιλαπέχθημον.

8. Nec minus ædificiis operose exstruendis suam ille diligentiam probavit. Nam urbis muros, qui humiliores essent, a fundamentis exædificans, ejus velut senium abstersit, eaque altitudine cum pari pulchritudine extulit ut ægre deinceps ab hostibus conscendi possint; qui et 95 hactenus ejus nomen litteris expressum celebri memoria reti-

Α καὶ πρὸς τὸν Θεόφιλον κατεπιπὼν τοῦ ἀνδρός. Ἦν οὖν ὁ στρατιώτης ἐν ἑαυτῷ, καὶ τὸν ἵππον ἔχων ἐντρύφημα. Παρέχτο δὲ καὶ χρόνος ἱκανός, ὁ τὸν ἀνδρα πρὸς πόλεμον ἐκ φιλονεικίας καλῶν, ἀλλὰ καὶ καταδαπάνων αὐτὸν, οἷα φιλεῖ τοῖς δυστυχουσι δεινῶς. Ἐγένετο οὖν ἵππου ἀγαθοῦ ζήτησις παρὰ Θεοφίλου κατὰ τὸν τῆς δυστυχίας καιρὸν τοῦ ἀνδρός· διὸ καὶ διὰ γραμμάτων πάντας ἐν τέλει καὶ ἀξιωμασιν ἀνερευνῶν ἐκέλευε τοιόνδε καὶ τοιόνδε ἀποστελεῖται αὐτῷ. Ὅθεν λαβόμενος ὁ στρατηγὸς ἀφορμῆς ἀφειλετο τοῦ ἀνδρός τὸν ἵππον καὶ ἀκοντος, καὶ πρὸς βασιλέα ὡς οἰκελον ἀπέσταλκεν. Αὕτη ἡ αἰτία, καὶ τοῦ ἵππου δὲ ἡ στέρησις. Ἐπεὶ δὲ κατὰ τινα περιπέτειαν πάντα ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς, καὶ τοὺς οὐκ ἀδηποτε αἰτίᾳ πεπαυμένους, ἐξίναται πρὸς πόλεμον, καὶ τὸν ἀνδρα τοῦτον ἐξεληλυθότα ἵππου στερούμενον ἀγαθοῦ ἀπήγαγε τῆς ζωῆς, γυναῖκα καταλειποτά καὶ τέκνα πτωχά. Τί οὖν ἡ γυνή; Καὶ τὸ φιλήκουσ ἀκούουσα τοῦ βασιλέως καὶ φιλοδίκαιον, καὶ τῷ τοῦ ἀνδρός φίλτρῳ ἐκκατομένη, καὶ τοῖς τέκνοις ὅπως καὶ χορηγοίη οὐκ ἔχουσα τὰ πρὸς ζῶην, τὴν βασιλεύουσαν καταλαμβάνει, καὶ τὸν Θεόφιλον, ἐν ἧ ἡμέρᾳ εἰθιστο πρὸς Βλαχέρνας ὁ ἀπίεναί, τοῦτον δὲ τοῦ ἀνδρός αὐτῆς ἵππον ἀναβαίνοντα κατιδοῦσα, γονυπετοῦσα καὶ κατολοφυρομένη ἐδέετο τοῦ βασιλέως, τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου κατέχουσα, [P. 59] καὶ ἀνεδίδασκεν πῶς αὐτῆς τε εἴη ὁ ἵππος, καὶ οὐκ ἄλλος τις, ἀλλ' αὐτὸς αἰτίος τῆς τοῦ ἀνδρός σφαγῆς. Ἐκπλαγῆς ὁ οὖν ὁ βασιλεὺς γενόμενος ἐν τῇ παρρησίᾳ τῆς γυναικὸς καὶ περιθαμβῆς, καὶ τῶν λεγομένων εἰδὼς οὐδὲν, τέως μὲν αὐτὴν ταμειουθῆναι διωρίσατο τῆς αὐτοῦ ἀχρι ἐπανόσου πρὸς τὰ ἀνάκτορα, καὶ καλεῖν ταύτην καὶ δὴ ἔφησεν τὴν γυναῖκα μετὰ σπουδῆς ἐπαναδραμών· καὶ ἦθε παρέστη εὐθέως, ἐκδιδάσκουσά τε πάντα καὶ διεξιούσα σαφῶς. Κελεύει οὖν τὸν ὁ ἀφικέσθαι τὸν στρατηγὸν ὁ βασιλεὺς, καὶ περὶ τοῦ ἵππου ζήτησιν ποιεῖ νεανικῆν. Ὡς ὁ οἰκοθεν ὁ στρατηγὸς καὶ οὐκ ἄλλοθεν, ἀλλ' οὐδ' ἐξ ἀρπαγῆς τὸν ἵππον ἀποσταλῆναι διεθεβαίου, παρίστησι κατὰ πρόσωπον τὴν ἀνθρώπων ἐλεγχον τῶν λεγομένων καὶ κατηγορον. Οὐκ ἔφερεν οὖν ὁ στρατηγὸς τῷ ψεύδει καταλαμπρύνεσθαι τὴν ὕψιν τῆς γυναικὸς ἐνορῶν, καὶ ἅμα ἰκέτης γίνεται ἐλεεινὸς καὶ τοῦ βασιλέως τοὺς πόδας λαμβάνει μετὰ κλαυθμοῦ. Τί οὖν ὁ βασιλεὺς; Ἐκείνη μὲν τὴν γυναῖκα μετὰ τῶν αὐτῆς παίδων ἀδελφούς ἐξ ἴσ' καὶ κλη-

ἡ. Οὐκ ἦτιον δὲ γε καὶ ταῖς οἰκοδομαῖς ἐγκείμενος τὴν ἑαυτοῦ ἐδεύκνυτο ἐπιμέλειαν. Τεῖχη τε γὰρ τὰ χθαμαλότερα ἐκ βῆθρων ἀναδειμάμενος, τὸ γῆρας ὡσπερ ἀποξύσας καὶ πρὸς ὕψος μετὰ κάλλους ἀπάρας ἔδρατα πάντα πεποίηκε τοῖς ἐχθροῖς, ἃ καὶ μέχρι τοῦ νῦν τὴν τοῦτου προσηγορίαν ἐμφαίνουσιν ἐγγεγραμμένην ἔχοντα ἐν αὐτοῖς. Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ

VARIAE LECTIONES.

ἢ Βλαχέρνας; P; quod nescio an tucatur collatum illud p. 71 b : πρὸς τῷ καταπροδόντι τοῦτον στρατιώματι διεσώθησιν. ἢ ἐκπλαγῆς B. ἢ καὶ δὴ? ἢ τὸν [αὐτὸν]? ἢ ἐξέρας?

καὶ πόρνας· ἀπελάτας ἐξ οἰκημάτων, καὶ καθάρως ἄ-
 ἴων ἐκαίον τον χώρον, ξενώνα τὴν ἐκεῖνου φέροντα
 προσηγορίαν, κάλλει τε κάλλιστον καὶ μεγέθει μί-
 γριστον, εὐπνοῦν τε καὶ εὐοπιον, δι' ὧν τὰ φθοροποιὰ
 μὲν παθήματα ἀποκλύζονται, τὰ σωτηριώδη δὲ
 ἐπιγίνονται ἀλεξήματα, κατεσκευάσεν. Οὕτως εἶχεν
 ἐκεῖνος πρὸς πόρναις. Πλὴν ὅτι γέ φασι αὐτὸν ποτε
 κάλλει θεραπευνῆσαι τῆς Θεοδώρας, ἄλόντα συμφο-
 ρῆσαι αὐτῇ, βρῦθῶμος τότε βιοῦντα· ἐπεὶ γοῦν
 ἤθετο τῆς ἐκ τοῦ καλοῦ διαμαρτίας, καὶ ἄλλως
 εὐδὲ τὴν Θεοδώραν τοῦτο λαθοῦσαν, κατηφιῶσαν δὲ
 καὶ αὐχμῶσαν καὶ στυγνάζουσαν, ἔκτοτε ἐξείπειν
 αὐτῇ, ἐπομνύμενο καὶ φρικτῶς τὰς χεῖρας ἐπαί-
 ροντα πρὸς Θεὸν ἢ μὴν τότε καὶ μόνον διολισθεῖν,
 καὶ συγγνώμην ἐπιζητεῖν παρὰ τῆς ἑαυτοῦ γυναικός.
 Πρὸς τούτοις οἶκόν τινα καὶ ἀνάκτορα ταῖς ἑαυτοῦ
 θυγατρῶσιν παρὰ τὸν οὕτω καλούμενον χώρον τὰ
 Καραναῦ πλουσίᾳ χειρὶ ἐξανέστησέν τε καὶ ἤγειρεν,
 ὧν λεῖψανά τινα καὶ κολωνοὶ τῆς [P. 60] ἐκεῖνων
 κήτης μέχρις ἡμῶν διασώζονται.

8. Ἐπεὶ δὲ παλιῶ ἔθει ἐπομνος ἐβούλετο τοῖς
 τῆς Ἁγᾶρ τὰ τῆς αὐτοκρατορίας ποιῆσαι κατάδηλα,
 εἴτε δὴ κοινωνοὺς εὐφροσύνης λαμβάνων, εἴτε μᾶλλον
 τῷ φοβερῶς μέλλειν ὀρᾶσθαι αὐτοῖς, πρὸς τὴν τοιαύ-
 τῃν ἄξιον διακονίαν κρίνει Ἰωάννην τὸν τότε μὲν
 σύγκειλλον, αὐτοῦ δὲ πρότερον, ὡς ἐφθήμεν εἰπόν-
 τας, διδάσκαλον. Πολιτικῆς γὰρ εὐταξίας τοῦτον
 ἀήρη τυγχάνοντα, οὐ μὴν δὲ καὶ τῇ αἰρέσει τοῦτον
 συμπαραμένοντα, εἴτε γε μὴν καὶ τὸ πρὸς τοὺς ἀντιβ-
 ῆτικῶς λόγους κεκτημένον δραστήριον, ἡγάπα
 εὐσεῖς καὶ διαφερόντως τῶν κατ' αὐτὸν ἀπάντων
 ἐσιμνῶνεν· οὐ δὴ χάριν καὶ πρὸς τὸν τῆς Συρίας
 ἄρχοντα ἐξαπέστειλεν, ἄλλα τε θεοῦ αὐτῷ πολλὰ οἷς
 θαυμάζεται βασιλεία Ῥωμαίων καὶ τῶν ἀλλοφύλων
 γένος ἐπίσθηται, προσεπιδοῦς δὲ καὶ χρυσίον κεντη-
 κερίων τεσσάρων * ὑπερβαῖνον ποσότητα. Ἄλλα τὰ
 μὲν τῷ ἀμερζιμονῆ ὡς δῶρα ἀπέσταλκεν· τὸ χρυ-
 σίον δὲ, ὡς εἶη τῷ Ἰωάννῃ εἰς φιλοτιμίας ἐπίδοσιν,
 ἐπιδαίξειός τε χάριν ἅμα καὶ αὐξήσεως· εἰ γὰρ ἄμ-
 μου δίκην ὁ ἀποσταλεὶς τὸ χρυσίον ἔχει σπεῖρειν ὡς
 βούλεται, πολλῶ δὴ που μᾶλλον τὸν ἀποστελλαντα
 ἐπὶ πλοῦτου * θημῶνας θαυμάζεσθαι χρή. Διὰ καὶ
 σκεῖη πρὸς τοῦτοις δύο ἐκ χρυσοῦ τε καὶ λίθων πολ-
 υτελῶν τὴν σύστασιν ἔχοντα, ἃ ἡ κοινὴ γλῶττα καὶ
 μὴ καθαρὰ καλεῖ χερνιθόζεστα, αὐτῷ ἐπιδίδωκεν,
 πάντοθεν ἐξαίρων τὸν ἀπόστολον αὐτοῦ καὶ κοσμῶν.
 Ὅς δὴ ἀφικόμενος καὶ τὰ Βαγδὰ ἄρτι καταλαβὼν
 πάλῃ μὲν ἐφαίνετο ἐκ τῆς ἔνθεν περινοίας καὶ λόγου
 τοῦ προφητικῆς, πάλῃ δὲ ἐκ τοῦ ἐξῆθεν ἐπανθού-
 ντος πλοῦτου αὐτῷ καὶ σεμνότητος, οὐ μικρὰ τινα
 τοῖς ἀποστελλομένοις καὶ πρὸς αὐτὸν φοιτῶσι δι-
 δοῦς, μεγάλα δὲ καὶ τῷ βασιλεῖ τῶν Ῥωμαίων μόνον
 καταέλληλα. Ἐκ τούτου ἐθαυμάζετό τε, καὶ τὸ αὐτοῦ
 διακρίσειν ἐγίνετο ἔνομα. Ἄλλα κρῶτον μὲν ἄρτι
 τοῖς ἄρτι τῶν βαρβάρων προσδὰς ἐξέπληξέ τε πάν-

nent. Quin et meretrices ex ædibus deturbans, to-
 tumque eum locum emundans, illic domum hospi-
 talem summa pulchritudine ingentique amplitudine,
 auris salubrem, amœnos habentem prospectus, suo
 ex nomine condidit; quibus rebus noxiæ passiones
 morbique eliminantur ac salutaria remedia præ-
 stantur. Eo scilicet animo erga scorta affectus
 erat. Aiunt quidem eum quandoque, cum tunc
 paulo licentius viveret, unius ex Theodoræ puellis
 specie captum, cum ea foedatum esse: at ubi tam-
 en se ab honesti tramite abreptum vidit, ac alio-
 qui nec Theodoram rem sefellisse (cui turpe facinus
 ingentem mœstitiam ac squalorem animique dolo-
 rem asferret), jurejurando illi confessum esse, ma-
 nibusque tremendum in modum ad Deum sublatis
 hac se duntaxat vice lapsum omnino affirmasse,
 ejusque delicti ab ea veniam petere. Ad hæc do-
 mum quamdam celsaque tecta ac palatia filiabus
 suis, ad locum quem Cariani dicunt, ingenti sum-
 ptu exstruxit atque crexit; quorum hactenus reli-
 quæ aliquæ atque rudera memoriam conservant.

9. Quia vero ex antiquo more ea quæ erant
 augustæ majestatis imperiique Romani volebat
 Agarenis conspicua facere, sive ut lætitiæ socios
 assumeret, sive potius ut sui illis terrorem injice-
 ret, idoneum judicat ac dignum qui istiusmodi
 munus exsequatur Joannem tum syncellum ejus-
 que antea, ut in superioribus diximus, præcepto-
 rem. Virum 96 namque civilis ordinis componen-
 di scientia instructissimum, ejusque hæresis quam
 ille coleret longe tenacem, ad hæcque disputandi
 solertia acrem, cum primis diligebat, ac præ om-
 nibus sui ordinis maximo in honore habebat. Ob
 hanc itaque causam etiam ad Syriæ principem le-
 gavit, cum alia plura illi tribuens, quibus Roma-
 num imperium sui admirationem consciscit alieni-
 genasque in stuporem agit, tum vero etiam auri
 immensam summam, et quæ auri centenaria qua-
 tuor excederet. Verum priora quidem muneris loco
 amaranthiæ missa: aurum vero ad Joannis mu-
 nificas elargitiones spectabat, ostentationisque
 causa simul ac augendæ opinionis. Nam si ei qui
 legatione fungitur, instar arenæ pro libito aurum
 licet spargere, potiori longe ratione, qui destinavit,
 ob divitiarum acervos ingentesque thesauros stu-
 pori futurus est. Idcirco etiam duo vasa auro gem-
 misque compacta, ipsa lingua vulgari ac quæ im-
 purior sit Græcæ dicta χερνιθόζεστα (nos malluvia
 dicamus), præterea tribuit; quo suum is legatum
 magnifice gloria efferret atque honestaret. Cum-
 que adeo venisset ac Bagda civitatem ingressus
 esset, egregie ex mentis solertia, vaticiniorumque
 peritia clarus habetur, egregie quoque ex divitiis
 omnique exteriori cultu ac majestate; non exigua
 quidem his qui ad se missi essent aut qui ipsi
 sponte obviam venirent præbens, sed magnifica,

VARIÆ LECTIONES.

* τισσαρκῶντα marg. Combef. * πλοῦτον P., corr. in margine. * προφορικῶς ?

et quæ unum duntaxat Romanum imperatorem decebant. **97** Hinc illi admiratio longeque ac late pervolans nominis claritas. Cæterum ubi primum Barbarorum fines attingit, cunctos in stuporem egit; eosque qui amicæ percontationis causa obviam illi procederent, et hoc solum, quomodo imperator haberet ac quam prospera uteretur valetudine, quærent, munerum aurique munificentiæ ac copia ingenti admiratione afficiebat. Tunc sane ad Ismaelem accedens et in conspectum admissus, imperatoris illi sermones referens, cum perorasset, refectionis causa in diversorium secedit. Eoque animo incitatus ut res Romanas magis magisque efferret, quisquis ad eum quavis ex causa majoris minorisve momenti accederet, argenteum vasculum auro nummisque plenum munifica ei largitione tribuebat. Quandoque vero communi mensa cum Barbaris epulans molliviorum, quæ diximus, alterum cujus illi usus in ministerio erat, ministris præcipit ut consilio amitterent. Tumque non levi orta turbatione ac clamore, quod sic illud amissum esset, ac cum omnes Barbari præ vasis pulchritudine et lepore ingentique pretio, jacturam ægre ferentes, nullam non diligentiam querendo adhiberent, ac, quod aiunt, nullum non funem investigando moverent, ut quod furto ablatum erat in lucem prodiret, jubens ille proferri alterum, servoque mandans ut prius illud perire sinat, quod sic ulterius scrutari inhibuerat, Saracenos in stuporem vertit. Hinc quoque amaramnones et ipse munifici nomen ambiens, atque id cavens ne ullatenus illi impar videretur, cum donis aliis **98** eum accipit (quorum ille splendore nihil captus est, sed instar pulveris coram projecit), tum captivos centum recens carcere educos ablatisque captivorum pannis ornato vestitu indutos, amplum scilicet munus, donavit. Verum is quoque valde quidem laudat probatque dantis munificentiam, munus tamen interim respuit, atque interim illos quidem remissius indultaque libertate gaudentes apud se acturos, donec ipse paria faciat, redditisque aliis Saracenis captivis hosce Romanos recipiat. Res sic transacta stupore Saracenum affecit. Nec jam ut hospite, sed ut domestico ac necessario illo utebatur, continue ad se invitans, suosque illi thesauros et domorum elegantiam, ac si quid augustius gentis moribus habebatur, visendum ostendebat; eoque illum visus est honore colere, quoad usque magnifice rursus Constantinopolim remisit. Reversus autem ille ad Theophilum ex legatione, resque illi Syriæ enarrans, suasit ut Bryense palatium ad Saracenicarum ædium similitudinem extrueret, eadem figura ac varietate, ut nihil prorsus in utrisque diversum occurreret. Præfectus operi exque Joannis relatione exsecutus est vir Patricius nomine, qui et ipsa patricia dignitate ful-

τας, καὶ τῆς ἑρωτήσεως χάριν αὐτῷ ὑπνητήσας· καὶ ὅπως ἔχοι πυθομένοις μόνον ὁ βασιλεὺς, τῇ διφιλείᾳ τῶν δώρων καὶ τοῦ χρυσοῦ θαυμάσαι τούτους ἐποίησεν. Τότε δὴ πλησιάσας τῷ Ἰσμαῆλ καὶ κατὰ πρόσωπον στὰς, καὶ ἀπαγγέλλας τοὺς ἐκ βασιλείως λόγους αὐτῷ, ἐπεὶ ἀπηγγέλλει, ἀπεισι πρὸς τὸ ἀναπαύσεως καταγώγιον. [P. 61] Μᾶλλον δὲ καὶ μᾶλλον βουλόμενος ἐξᾶραι τὰ Ῥωμαίων πράγματα, τοὺς ἐφ' οἰζυροποιῶν αἰτία πρὸς αὐτὸν φοιτῶντας, μεγάλη τε καὶ μικρᾶ, σκευὸς τε ἀργύρεον χρυσοῦ πτηρῶν ἐκάστῳ ἐπεδίδου φιλοτιμούμενος. Καὶ ποτε δὲ τοῖς βαρβάρους συνεστῶμενος τῶν εἰρημένων δύο χειρονίπτρων τοῖς ὑπηρετοῦσι παρήγγειλεν ἀπολέσαι τούτων ἑκουσίως τὸ ἕτερον, ὅτις ὑπηρεσίαν ἐκέκτητο. Ὡς δὲ θροῦς τις οὐκ ἀγεννῆς ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τούτου ἐγένετο, καὶ πάντες οἱ βάρβαροι τῷ κάλλει τοῦτου καὶ τῇ σεμνότητι, ἔτι γε καὶ τῇ μεγαλοπρεπείᾳ βεβλημένοι τὴν ψυχὴν πολλὴν συζήτησιν ἐποιούντο καὶ ἔρευναν, καὶ πάντα κάλων, τὸ δὴ λεγόμενον, ἔσειον, ὡς ἂν εἰς φῶς ἀχθῆι τὸ κλαπέν, τῆνικαῦτα οὗτος τὸ ἕτερον ἐκβαλεῖν κελεύσας, καὶ, «Τοῦτο ἔα φθειρεσθαι,» ἐπειπὼν, εἰς θάμβος ἦγε τοὺς Σαρακηνοὺς, τὴν τοιαύτην ζήτησιν αὐτοῦ καταπαύσαντος. Ὅθεν καὶ ὁ ἡμεραμουνῆς ἀντιφιλοτιμούμενος, καὶ τούτου δεύτερος ὄφθῆναι μὴ βουλόμενος, ἄλλοις τε δώροις αὐτὸν ἐθεράπευσεν, ὅσπερ αὐτὸς οὐκ ἠλίσκετο, ἀλλ' ὡς χροῦν αὐτοῦ κατενώπιον ἐβρίπτειν, καὶ ἑπίεθου ἀλχημάλωτος ἐκατὸν ἄρτι τῆς φρουρᾶς ἐξαγαγὼν καὶ ἀμφιάσσει κοσμήσας εὐπρεπέσι, τὰ τῆς σιχημάλωσας περιελόμενος βάκρια. Ἀλλὰ καὶ οὗτος ἐπῆνει μὲν πάνυ καὶ ἀπεδέχετο τοῦ διδόντος τὸ μεγαλόδωρον, ἐλάμβανε δὲ οὐδαμῶς, εἰπὼν τούτους ἐν ἀνέσει μὲν τέως καὶ ἐλευθερίᾳ μένειν παρ' ἑαυτοῖς, μέχρις ἂν τὴν ἀντιστήκωσιν ἐξεργάσῃται, καὶ ἄλλους ἀλχημάλωτους Σαρακηνοὺς ἐπίδοις ἐκείνοις τοὺς ἡμετέρους ἐκλήψεται. Τοῦτο γοῦν γενόμενον ἐξέπληξε τὸν Σαρακηνόν· καὶ οὐκέτι ὡς ξένον, ὡς οἰκείον δὲ ἡγούμενος τοῦτον συνεχῶς μετεκαλεῖτο, καὶ θησαυροὺς ἐδείκνυε τοὺς ἑαυτοῦ καὶ τὰ τῶν οἰκημάτων κάλλη καὶ τὴν αὐτοῦ σεμνοπρέπειαν, καὶ οὕτως δὴ τιμῶν γε τοῦτον ἐφαινετο, ἄχρις οὗ μεγαλοπρεπῶς πάλιν πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐξαπέσταλκεν. Ὅς καὶ πρὸς τὸν Θεόφιλον ἄρτι ἐξεληλυθὼς, καὶ τὰ τῆς Συρίας πρὸς αὐτὸν διεξερχόμενος, ἐπεισε τὰ τοῦ Βρῦου ἀνάκτορα πρὸς τὴν τῶν Σαρακηνῶν κατασκευασθῆναι ὁμοίωσιν, ἐν τε σχήμασι καὶ ποικίλῃ μηδὲν ἐκείνων τὸ σύνολον παραλλάττοντα, ἐκείνοις τοῦτου παρισταμένου καὶ κατὰ τὴν Ἰωάννου ἐξήγησιν τὰ τῶν ἔργων ἐκπερατοῦντος, ὃς ὄνομα μὲν Πατρικῆς οὕτω καλούμενος ὠνομάζετο, τῇ τῶν πατρικίων δὲ τιμῇ ἐσεμνύετο, τοῦτο μόνον περιττότερον ἐργασάμενος, τὸ κατὰ τὸν κοιτῶνα [P. 62] μὲν ἀνεγείραι ναὸν εἰς ὄνομα ὑπεραγίας θεοποιήσης ἡμῶν Θεοτόκου, κατὰ δὲ τὸ προαύλιον τῶν τοιοῦτων παλατιῶν τὸν τρίκογχον ναὸν κάλλει τε κάλλιστον καὶ μεγέθει πολλῶν διαφέροντα, καὶ τὸ μὲν μέσον εἰς

VARIÆ LECTIONES.

^a τῆς τοῖς? ^b καὶ om. P.

θεομα τοῦ ἀρχιστρατήγου, τὰ δὲ ἐκατέρωθεν τούτου A gebat. Unum hoc amplius habuit Theophili molitio, quod ad sacrum cubiculum sub invocatione

εισακτισσιναι Dominæ nostræ Dei Genitricis sacram ædem extruxit, ut et templum 99 triconchum pro palatii atrio (velut triplici apside), longe illud pulcherrimum ac multis mole præstans. Ac media quidem porticus cœlestis militiæ principis Michaelis nomine dicata est; utrinque vero positæ, sacrarum mulierum dicatæ nomine, quæ ipsæ martyria dedicarunt.

Κ. Καὶ περὶ μὲν τὰ τοιαῦτα ἔδδκει τε καὶ ἐνομιζοιτο μεγαλοπρεπῆς ὁ Θεόφιλος καὶ θαυμαστός* περὶ δὲ τοῖς πιστοῦς ἡμᾶς καὶ τοῖς τὰς σεπτάς καὶ θείας εἰκόνας προσκυνούντας οἷος! Ὡς βάρβαρός τις καὶ ἀσθηρὸς, πάντας παρελάσαι φιλονεικῶν ἐπὶ τούτῳ ἔειπός. Οἱ μὲν γὰρ πρὸ αὐτοῦ (Λέων δὲ ἦσαν καὶ Μιχαὴλ ὁ τούτου πατήρ) ὁ μὲν ἐθέσπισεν μὴ τι τῶν γεγραμμένων εἰκόνων, κἂν εἴ που γραφόμεναι τύχοιεν, τὴν ἄγιος φωνὴν ἐγγαράττεσθαι, ὡς οὐκ ἔλαψεν τινὲ ταύτην ἀρμόζει ἐπιγράφεσθαι ἢ τῷ Θεῷ, οὐκ εὐστόχος βαλὼν τῷ νῷ· πῶς γὰρ, εἴγε καὶ αὐτῆς τῆς Θεοῦ φωνῆς ὑψηλοτέρας οὐσης μεταδούς ὁ Θεὸς τοῖς ἀνθρώποις, τοῖς οὐ φύσει, θεοῖς δὲ¹⁰ φημι, εἴγε αὐτὸς διὰ τοῦ προφήτου ἦν ὁ φεγγάζαμενος, τῆς ἄγιος ἀποστερήσει ταπεινότερας οὐσης κατὰ πολὺ; πλὴν ὁ μὲν τοῦτο, φησὶ, θεσπίσας ἦν, ἄτερος δὲ ὁ Λέων τὸ μὴδὲ προσκυνεῖσθαι· Ἐγὼ δὲ τὸ μὴδὲ χρώμασι ταῦτα τυκοῦσθαι τε καὶ μορφαῖζεσθαι, καθὼς χαρμακετῆ ὄντα οὐ χρὴ πρὸς ταῦτα ἐπιτοῆσθαι, πρὸς μόνην δὲ τὴν ἀλήθειαν σκοπεῖν. Ἐντεῦθεν οὖν καθηροῦντο μὲν κατὰ πᾶσαν ἐκκλησίαν αἱ θείαι μορφαί, θηρία δὲ καὶ θρωπιδες ἀντὶ τούτων ἀνεστηλοῦντο καὶ ἐνεγράφοντο, τὴν θηριώδη καὶ ἀνθρωποειδῆ τούτου διάνοιαν ἐξελέγχοντα. Ἐντεῦθεν βαβυλωνίαις χερσὶ θεῖ¹¹ ἀγορᾶς τὰ ἱερὰ κειμήλια ἐφουθρίζοντο καὶ ἄλλως ἐβριπτοῦντο κατὰ τῆς γῆς πυρὶ διδόμενα, καὶ κοινὰ τὰ τίμια ἐλογίζοντο, ὅσα τὰς θείας ἔφερον ἐγκαταμμένους μορφαί. Ἐντεῦθεν πλήρη μὲν τὰ πολιτικὰ θεσμοτήρια τῶν διὰ τιμῆς ἀγόντων αὐτὰς, τῶν γραφόντων, τῶν μοναζόντων, τῶν ἐπισκόπων, τῶν ποιμένων, τῶν ποιμαινομένων, πλήρη δὲ τὰ θρησκευτικὰ καὶ τὰ σπῆλαια τῶν ὡς κακούργων ἀνααιρεθέντων λιμῶν τε καὶ δίψαι, καὶ τῶν ἐκ πολιορκίας δεινῆς οὐκ ἐπ' ἔλαττον. Ἄρτι γὰρ ἀβάτους τηρεῖσθαι τοῖς μοναχοῖς τὰς πόλεις ἐγκελευσάμενος, καὶ πάντῃ τούτους ὡς ἀποτρόπαιον ἀπελαύνεσθαι θεσπίσας, ἀλλὰ μὴδὲ κατὰ χώραν ὄρᾶσθαι τολμᾶν. [P. 63] εἰργάτατο τούτων τὰ μοναστήρια καὶ ἡσυχαστήρια περιφανῶς πολυάνδρια καὶ κοσμικὰ καταγῶγια. Τινὲς μὲν γὰρ αὐτῶν προδοῦναι τὴν ἀρετὴν καὶ τὸ ἱερὸν ἔνδυμα ὀφμενοῦν θάλλοντες λιμῶν τακέντες καὶ κακουχίας ἐξέλιπον· οἱ δὲ πρὸς τοσοῦτον ἀγῶνα μὴδ' ἀντισταλμαῖν δυνάμενοι τῶν ἐνδυμάτων μὲν κατωλιγώρησαν, τὴν ἑαυτῶν δὲ σωτηρίαν πως ὀκονόμησαν· ἑτεροὶ δὲ βῆθυμότερον διαζῶντες τὸν ἀνετον καὶ ἐκλειψόμενον ἡσπάζοντο βίον, τῶν θείων ὕμνων καὶ ἰσθῶν καὶ ἐσθῆματος ἀφειδήσαντες, τὸ μὴδὲ τούτους τελεῖσθαι τοῖς συλλόγουσ τὸν τύραννον βούλονται, ἀ πολλακίς καὶ μόνῃ δύνανται τηρεῖν καὶ οἷον

10. Atque his quidem in rebus magnifici nomen admirationemque meruit Theophilus: erga fideles vero, ac qui venerandas sacrasque imagines colerent, qualem se exhibuit? Plane ut barbaram durumque, ac qui decessores omnes tyrannos eo nomine odioque suprare contendere. Fuerunt illi Leo ac Michael ejus pater, cujus sanctio fuerat ut nulli pictarum imaginum, quovis illæ loco pictæ haberentur, nomen *sanctus* ascriberetur; quod eum titulum ac vocem uni duntaxat Deo convenire arbitraretur, non felici satis conjectura. Quomodo enim, cum et vocem *Deus* longe sublimiorem, hominibus, non natura sed adoptione diis *Deus* impartiat, siquidem ipse per prophetam ait: *Ego dixi, Dii estis*, sancti vocem longe abjectiorem his ablatam velit? Hæc enimvero Michaelis lex atque sanctio. Alter vero, scilicet Leo, nullam eis venerationem habendam constituerat. At ego, inquit, jubeo ne coloribus quidem esse pingendus, eo quod non deceat humilem degenerate anime proposito rerum ejuscemodi admiratione defigi, inque solam veritatem omnis mentis intentio dirigenda sit. Divinæ itaque effigies in cunctis ecclesiis dejiciebantur, earumque loco bestiarum aviumque simulacra erigebantur ac pictis coloribus representabantur, belluinam 100 ac illiberalem Theophili arguentia insaniam. Exinde sacrosancta donaria in foro impuris manibus ignominiose tractabantur ac temere in terram jactabantur ignique tradebantur, profanaque ac communia pretiosa reposita ac cimelia habebantur, quæcunque divinas formas insculpta habebant. Hinc publici carceres iis pleni qui cultum illis adhibebant, pictoribus, monachis, episcopis, pastoribus, subditis. Montes quoque ac speluncæ iis replebantur, qui velut malefici fame et siti, haud secus ac in obsidione hostili, dire conficiebantur. Cum enim sanxisset ne monachis ullam in urbem liber esset ingressus, et ut velut mundi piacula omnino arcerentur, ac ne ruri quidem tuto videri sinerentur, ea uique molitione atque opera eorum monasteria locaque solitudini ac silentio dedita mortuorum palam sepulcra reddidit sæculariumque hospitia. Nam quidam eorum, cum ut virtutem sacrumque habitum proderent induci non possent, fame ærumnisque confecti defecerunt: alii vero tanto certamini impares, ac nec adversum ausi intueri, habitum quidem neglexerunt, suam tamen salutem quoquomodo procurarunt: alii denique segnius vitam insti-

* 1^a sal. LXXXI, 6.

VARIAE LECTIONES.

¹⁰ οὐ φύσει θεοῖς, θεοῖς δὲ interpretes. ¹¹ τῷ?

tuentes, delicias ac luxuriam consecrati sunt, ne divinarum quidem laudum et canticorum habitus-que rationem habentes, eo quod his quoque conventibus tyrannus illis interdictum vellet, qui vel soli non raro servare possint ac velut frenum temere in vitia prolabentes coercant.

101 11. Nec tamen fieri poterat ut prorsus ex humana vita dicendi libertas exsulata videretur. Sed eorum qui majori fervore ducebantur, quidam singuli, quidam vero conferto agmine, veluti Abrahamitæ monachi, hominem adorantes, erudite, ac tum ex sanctorum Patrum dictis, admirandi nimirum Dionysii et Hierothei ac Irenæi, demonstrarunt non nuper ac recens adinventam monachorum vivendi rationem et disciplinam, sed esse perantiquam priscaeque originis magnoque in pretio hominibus habitam; tum sacrarum imaginum efformationem ab apostolorum jam ævo illisque familiarum ostenderunt, quando et divinus Lucas sanctæ Deiparæ imaginem penicillo ac coloribus expressit, ipseque adeo Christus Dominus ac Deus noster linteo impressam sui imaginem nulla manus opera elaboratam nobis reliquit. Hoc modo divinissimi isti viri cum tyranni dementia ac sævitiam præ summa dicendi libertate irritassent, post multos alios cruciatus urbe ejecti sunt; qui cum ad præcursoris oratorium sic nuncupatum Phoberi (velut tremendi dicas), in Ponto Euxino situm, confugissent, verberum diris ictibus prorsus confecti cœlestem beatitudinem consecuti sunt. Horum sacra pignora diu multumque in solo temere jactata atque projecta, nec sepulturæ honorem consecuta integra illæsaque servata sunt, donec tandem fidelibus agnita atque elata conveniente donata sunt.

102 12. His assimilis parique clarus facinore monachus quidam, nunc vero ad sacerdotii arcem subiectus divinaque æmulatione plenus tyrannum arguere constituit ac, si fieri posset, colendas sacras imagines illi persuadere. Adeoque hominem coram conveniens cum alia multa disputat, tum apostoli eam auctoritatem urget, quæ ait: *Si quis vobis annuntiaverit præter quam quod accepistis, anathema sit*¹. Verum hunc quoque multis verberibus affectum, cum sapienter pro sui ratione ac disputando acriter tyrannus adverteret, ad Joannem suum quondam præceptorem ac magistrum misit, jubens ut dialecticis eum rationibus ac argumentis dejiceret. Verum hunc quoque præclarus certator, non sophisticis ac dialecticis rationibus, sed apostolicis evangelicisque testimoniis, pisce magis elinguem cum reddidisset, illo hæcenus solutus est. Postea vero ad montem Calon dictum (ac si pulchrum nomines) veniens, ac illic divinum quemdam virum Deoque afflatum Ignatium offendens, ab eo ordinationis munus consecutus est, deque rerum ac imperatorum successibus vaticinatus, ad Christi amatorem Leonem Augustum ac liberos ejus perseverans, ad Dominum migravit.

¹ Galat. 1, 8.

Λαχινός τις είναι τοίς πρὸς τὰ πάθη ἀτάκτως κατ-ολισθαίνουσιν.

ια'. Πλὴν οὐκ ἦν πάντη τὴν παρῆρησιαν καὶ ἔλευθερίαν ἰδεῖν τῶν ἀνθρώπων ἀποφοιτήσασαν, ἀλλὰ τῶν θερμότερων τινὲς μὲν καθ' εἰς, τινὲς δὲ συστάδην, ὡς οἱ τῆς τῶν Ἀβρααμιτῶν μονῆς ὀρμώμενοι, αὐτῶν λογικῶς ἔκ τε τῶν εἰρημένων τοῖς Πατράσιν ἡμῶν διουσιῶν τε τῶ θεῶ καὶ Ἱεροθέῳ καὶ Εἰρηναίῳ ἀπεδείκνυσαν ὡς οὐ χθὲς καὶ πρώην ἢ τῶν μοναχῶν πολιτεία τε καὶ κατάστασις ἐπινενόηται, παλαιὰ δὲ τις καὶ ἀρχέγονος καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἐπέραστος. Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τῶν θεῶν εἰκότων ἐκτύπωσιν συντροφόν τε τῶν ἀποστόλων καὶ ὁμοδαίτον ἀπεδείκνυσαν, εἶγε Λουκᾶς μὲν ὁ θεῶς τὴν τῆς Θεοτόκου μορφὴν ἐνετύπωσεν, αὐτὸς δὲ Χριστὸς ὁ δεσπότης ἡμῶν καὶ θεὸς τὴν ἑαυτοῦ ἐπὶ τινος ὀθῆνης ἀπομαξάμενος ἀχειρότευκτον ἡμῖν ἐγκατέλιπεν. Οὗτοι γοῦν οἱ θεῶτατοι ἄνδρες τῆν τοῦ τυράννου μανίαν καὶ θηριωδίαν ἐκκαλεσάμενοι τῶν σφόδρα παρῆρησιασθῆναι μετὰ πολλὰς ἐτέρας βασάνους τῆς πόλεως ἐξώσθησαν, πρὸς δὲ εὐκτῆριον Προδρόμου τὸ οὕτω καλούμενον τοῦ Φοβεροῦ κατὰ τὸν Εὐξείνιον πόντον πεφευγότες, καὶ ταῖς τῶν μαστίγων ἀφορήτοις φοραῖς τελείως καταπνηθέντες, τῆς ἀνω λήξεως ἠξιώθησαν ὦν καὶ τὰ ἱερὰ σώματα ἐπὶ πολὺ ἄλλως ἐβριμμένα πρὸς τοῦδαφος, μηδὲ τῆς ταφῆς εὐμοιρηκότα, εἰς διετηρήθησαν καὶ ἀλώβητα, μέχρις οὗ τοῖς πιστοῖς γινόμενα φανερά ἐκηδεύθησαν τε καὶ καταλλήλως τοῖς ὑπὲρ Χριστοῦ μαρτυρήσασιν ἐτιμῆθησαν.

honore iis qui pro Christo martyrium sumpserunt

[P. 61] εβ'. Τούτοις ἐφάμιλλος καὶ τις γινόμενος μοναχός, ἄρτι δὲ πρὸς ἀρχὴν τῆς ἱερωσύνης ἀναβραμῶν καὶ ζήλου πλησθεὶς, τὸν τύραννον ἐλέγχει διε-έγνωκε καὶ περὶ τῶν ἁγίων εἰκότων πείσαι, εἰ δυνατόν. Καὶ δὴ κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ στάς ἄλλα τε διεξῆει πολλὰ καὶ τὸ τοῦ ἀποστόλου Παύλου βῆτόν, τοῦτο δὴ τὸ φάσκον· *Εἰ τις ὑμῖν εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω*. Ἀλλὰ καὶ τούτῳ πληγὰς ἐπιθείς οὐκ ὀλίγας, ἐπεὶ σοφώτερα λέγειν διέγνωκεν αὐτοῦ τε δυνατότερα εἰπεῖν, πρὸς τὸν Ἰωάννην ἐξαπέσταλκεν, καθηγητὴν αὐτοῦ γεγονότα τε καὶ διδάσκαλον, διαλεκτικᾶς ἀποδείξεισι χρώμενον καταβαλεῖν αὐτὸν ἐγκελευσάμενος. Ἀλλὰ καὶ τοῦτον ὁ γενναῖος ἀγωνιστῆς οὐ ταῖς σοφιστικαῖς καὶ διαλεκτικαῖς ἀποδείξεισι, τοῖς ἀποστολικῶς δὲ καὶ εὐαγγελικῶς ῥήμασιν ἀφωνότερον ἰχθύων ἀποδείξας τῶς μὲν ἀπὸ τούτου ἐγένετο, ὕστερον δὲ πρὸς τὸ Καλὸν οὕτω λεγόμενον ἀποδημήσας ὄρος, Ἰγνάτιόν τινα θεοφόρον ἄνδρα καταλαβὼν χειροτονία; τε ἠξίωσεν, καὶ περὶ τῶν μελλόντων πραγμάτων τε καὶ βασιλείῳ ἀναδιδάξας, ἄχρι καὶ τοῦ φιλοχρίστου Λέοντος καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ διαμείνας, πρὸς Κύριον ἐξεδίμησεν.

1γ'. Ἐπεὶ δὲ πάντας τοὺς τὰς θείας ἐκτυποῦντας ἄμορφὰς ἐξ ἀνθρώπων ποιεῖν ὁ τυράννος ἐνενόησεν ἢ τὸ ζῆν αἰρουμένους ἐμπτεύειν τε καὶ ὡς βέβηλά τινα ἐκ' ἁδάρους ρίπτειν καὶ καταπατεῖν καὶ οὕτω σώζεσθαι, καὶ τὸν μοναχὸν Λάζαρον (περιδότης δὲ τῆνικαῦτα κατὰ τὴν ζωὰ γράφουσαν ὑπῆρχε τέχνην) βεβαίως τὸν ἄνδρα διέγνωκεν. Ἀλλὰ καὶ τοῦτον κρείττω μὲν τῶν θεικείων, κρείττω δὲ καὶ τῆς αὐτοῦ γνώμης εὐρίσκων, οὐχ ἅπαξ ἦ δις, ἀλλὰ καὶ πολλάκις ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος, τοσοῦτον ταῖς βασάνοις κατήκισεν ὡς πρῶτον μὲν συναποθρέειν τὰς σάρκας τῷ αἵματι καὶ μηδὲ ζῆν ὄλω; ὑπονοεῖσθαι παρὰ πολλῶν. Ἐπεὶ δὲ τῷ δεσμωτηρίῳ τοῦτον αὖθις ἐγκαθειργμένον μόλις τε ἀναρῶντα διήκουσε, καὶ τῆς αὐτοῦ τέχνης ἐνασχολούμενον τὰς τῶν ἁγίων ἐν πίναξιν ἀναστήλων μορφὰς, πέταλα σιδηρᾶ ἀπαθρακωθέντα ταῖς παλάμαις αὐτοῦ τεθῆναι προσέταξεν. Ἐδόξατο οὖν τὸ πῦρ τὰς σάρκας αὐτοῦ καὶ κατανέμετο, ἀχρι ποτὲ ἀπαγορεύσας ἔκειτο ἡμιθνήσ. Ἄλλ' ἔδει τοῦτον ὑπὸ τῆς χάριτος διατηρεῖσθαι καὶ τοῖς ὑστερον ἔναυσμα ὅθεν ἐπεὶ τὰ τελευταῖα πνεῖν τὸν ὄσον ἀνεμάνθανεν, ἰκεταίαις τῆς Λύγουστης καὶ τῶν ἄλλων οικειοτέρων τῆς εἰρηκτῆς μὲν ἀπέλυσεν, ὁ δὲ πρὸς τὸν ναὸν τοῦ Προδρόμου τὸν οὕτω καλούμενον τοῦ Φοβεροῦ ἐναπεκρύθη. [P. 65] Ἐνθα καὶ τῶν πληγῶν συνουσιῶν αὐτῷ εἰκόνα διέγραψε τοῦ Προδρόμου τὴν καὶ μέχρις ἡμῶν διασωζομένην τε καὶ λάσεις ἐπιτελοῦσαν πολλάς. Καὶ τότε μὲν ταῦτα, μετὰ δὲ τὴν τοῦ τυράννου ἀποθίωσιν, τῆς ὀρθοδοξίας ἀναλαμπάσης, τὴν ἐν τῇ Χαλκῇ εἰκόνα τοῦ θεανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ οικειαίαις οὕτως χερσίν ἀνεστήλωσεν. Ὅς καὶ καλούμενος ὑπὸ τῆς περιφανοῦς Θεοδώρου συγγνώμην δοῦναί τε καὶ αἰτήσασθαι τῷ ταύτης ἀνδρὶ, Ὅσα ἀδικοὶ ὁ Θεὸς, ἔφη, ὦ βασίλισσα, ἐπιλιπέσθαι τῆς ἁγίας ἀγάπης καὶ τῶν πρὸς αὐτὸν κόπων, ἐκείνου δὲ τὸ μῖσος καὶ τὴν ὑπερέβλουςαν μανίαν καὶ προτιμῆσαι. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὑστερον.

1δ'. Καὶ ποτε δὲ τὸν ὀμολογητὴν Θεοφάνην καὶ Θεόδωρον τὸν αὐτοῦ ἀδελφόν, ἐπεὶ περ λογίτητι διαφέροντας ἀνεγίνωσκε τῶν πολλῶν, κατὰ τὸν τοῦ Λαυσιακοῦ τρίκλινον ἐξεκάλεε δημοσίᾳ διαλεξομένους περὶ τῆς πίστεως· καὶ, ἤγε δὴ, φησὶν, ὑμεῖς ὦ κατ' ἴφρατοι, τίσι κειθόμενοι ῥήσεσι τῆς Γραφῆς καὶ θεοαβήκητες τὰ εἰδωλά, ἀφέτω δὴ γλώσση καὶ μίαν τὰς ἁγίας εἰκόνας οὕτω καλῶν, προσκυρεῖτε, καὶ τοῖς πολλοῖς καὶ ἀκεραῖοις καλῶς ἔχειν οὕτω ποιεῖν διαβεβαιούσθε; καὶ ἄλλ' ἅτα προσετίθει βλάσφημα καὶ ἀπηχῆ κατὰ τῆς εἰκόνας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ γεγωνοτέρᾳ φωνῇ. Καὶ οὗτοι δὴ ἡ μακάριοι, Ἐμφραχθεὶ τὸ στόμα, εἰπόντες, τὸ κατὰ τοῦ Θεοῦ λαλοῦν ἄνεμα, καὶ τούτω ὁ δὲ θράσος αὐτοῦ καταβαλόντες (οὐ φέρει γὰρ βασιλεὺς ἀδικος κατὰ πρόσωπον ἐλεγχόμενος), τὸν θῶπα τῶς ὑποκρίνεται,

Ἐ Ρ. α. l. xii, 12.

13. Porro cum Theophilus divinarum imaginum pictores omnes e medio tollere stauisset, aut si vite mallent consilere sacras imagines conspuere ac velut profana quadam solo allidere et concuicere iussisset, ut hoc facto incolunitatem suam redimerent, Lazarum quoque **103** monachum ea etate pingendi arte celebrem in sua vota cogendum esse putavit. Unde cum et adulationibus superiorem nec suæ quidquam voluntati cedentem offendisset, cum ille non semel et iterum, sed et sæpius eum reprehendisset, adeo diris ipsum verberibus subiecit, ut primum una cum cruore carnes dissilirent ac ne vivere quidem multis æstimaretur. Ubi autem in carcere inclusum, paulo mitius ab ægritudine habentem artemque repetentem, sacras denuo in tabellis imagines pingere audivit, laminas ferreas candentes ejus palmis admoveri iussit. Igne itaque ejus depascente carnes tandiu duravit, donec victus malo semianimis jacuit. Verum decebat ut divina gratia eum posteris velut igniculum in dumentem præstaret. Quoniam igitur tyrannus eum jam animam agere audierat, Augustæ supplicationibus nonnullorumque aliorum ex intimis magisque necessariis motus ipsum e carcere dimisit. Ita demum, in Præcursoris templo, quod Phoberi vocant (velut dicas terribilis), se occulavit; ubi etiam ægre ex plagis habens ejusdem Præcursoris imaginem depinxit, quæ et hactenus exstat multosque ægrotantium morbos depellit. Atque hæc hactenus. Exstincto autem tyranno cum rectæ fidei lux affulsisset, Dei hominis Jesu Christi imaginem in Chabce porta (id est ærea) suis ipse manibus excitavit. Tum invitante illustri Theodora ut viro veniam daret atque rogaret, *Non injustus, inquit, o Augusta, est Deus, ut nostræ dilectionis* **104** *nostrorumque ejus causa laborum ac ærumnarum obliviscatur, illiusque odii exsuperantisque insaniam majorem rationem habeat.* Verum hæc postea.

14. Quia autem Theophanem confessorum ejusque fratrem Theodorum, quam pro vulgi usu, majore præstare eruditione non ignorabat, sibi eos ad Lausiacum triclinium quandoque sisti publice de fide disputaturos iussit. Atque ibi, *Agedum*, inquit, *exsecrabiles vos, quibusnam Scripturæ locis ac testimoniis persuasi idola* (sic nimirum sacras imagines impotenti impuroque ore vocans) *colitis, simplici que vulgo ut sic faciant opera pretium esse asseritis?* Aliaque blasphemia atque absona adversus Christi Dei imaginem clariori voce magisque contenta adjecit. Ad hæc cum beati viri dicerent: *Obstruatur os, quod loquitur adversus Deum iniquitatem* ⁵, eoque vocis tonitruo tyranni audaciam depressissent (non enim rex injustus patienter sustinet, cum in faciem arguitur), interim

⁵ ὁ ἡ σι? an ὁ ο? :

blandiri simulat, exque prophetis in eam ipsam rem, et quibus suadeatur adorandas esse imagines, testimonia afferri rogat. Cumque vir beatus Theophanes locum aliquem ex Isaïæ prophetia adduceret, respondit Theophilus eum locum non sic habere; simulque librum suum evolvens vera se loqui exque codicis fide ostendebat. Ibi Theophanes vociferari, non hunc modo librum, sed et omnes qui in 105 Theophili manus venissent, ab eo corruptos esse; illum ad se afferrent codicem, dicens, qui in patriarchali bibliotheca sancti Thomæ tali pluteo ac loco exstaret, ad fidem verbis faciendam. Missus itaque quispiam est, dictoque citius librum attulit. Imperator de industria a loco aberrat, inque alia parte vercundia ductus evoluit. Cum autem beatus Theophanes ostenderet intentoque digito monstraret fore ut tribus foliis evolutis in locum incideret, tunc sane non ferens ille virorum dicendi libertatem, sibi que ipse veritatis conscius, simulatæ hactenus patientiæ larvam abiciens feramque detegens, *Haud*, inquit, *æquum ut a talibus imperatori illudatur*. Jubeat itaque in interiorem Lausiaci hortum adductos ducentis unumquemque fustibus concidi; inque eorum frontibus barbarico more punctim incisus, infuso atramento, ineptos hosce iambos, ipsomet eorum auctore, increpi jussit:

*Cunctis ad urbem accurrere affectantibus,
Castissimos in qua Dei Verbum pedes fixit,
Generi salutem ut humano daret,
Apparere et isti venerando in loco.
Superstitiosi, erroris vasa pessima.
Et inde, multa postquam perfidi
Deo facinora patravissent turpia impie.
Ut desertores, vertere jussi sunt solum.
Fugaque in urbem 106 hanc delati,
Imperii caput, non destitere ab impia recordia.
Compuncti igitur, facinorosi veluti,
Notis ex urbe damnati pelluntur hac quoque.*

His itaque statim peractis, isti quidem confessionis et martyrii coronam reportarunt: at ferox imperator, omnes miseros majori ipse miseria superans, blasphemæ sibi nomen ac persecutoris apud omnes ascivit, et ut omnium, quotquot unquam fuerunt, hereticorum pessimus haberetur. Præterea Michaelem quoque, sanctæ civitatis (Hierosolymorum scilicet) ecclesiæ syncellum, cum aliis multis monachis in carcere compegit, longi temporis maceratione eos se subacturum sperans.

15. Atque hæc ejusque generis Theophili adversus fideles sanctosque facinora. Et in eum quidem, qui cum verus Deus esset, propter nos homo factus est, in hunc modum contumeliosus erat, sanctosque ejus famulos, non ita brevi ac definito tempore, sed quandiu superstes fuit, ærumâs conficiebat extremisque malis affligebat.

16. Quædam vero cantica edens versusque ac modulos pangens canere ea jussit; in quibus et *Benedicite* quarti toni ex ode octava *Audi, filia*, con-

καὶ παρὰ τῶν προφητῶν ἐζητεῖ μαρτυρίας εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐναγοῦσας, τὸ προσκυνεῖσθαι αὐτάς. Τοῦ δὲ μακαρίου Θεοφάνους βῆσιν τινα ἐκ τῆς τοῦ Ἰσαΐου προσάγοντος προφητείας, οὐκ ἔχειν οὕτως ταύτην ὁ Θεόφιλος ἀντέλεγεν, καὶ ἅμα τὴν ἑαυτοῦ βιβλίον ἀνετίτων εἰδείκνυε ¹² τοὺς λόγους πιστοῦς. Ὡς δὲ νενοθεῖσθαι ὑπ' αὐτοῦ οὐ ταύτην δὴ μόνον ὁ ἅγιος ἐπεθύμα, ἀλλὰ καὶ πάσας τὰς εἰς αὐτοῦ χεῖρα βιβλίου ἐγγλακυίας, ἐκείνην ἔλεγε προστιθεὶς τὴν βιβλίον εἶναι πρὸς αὐτὸν τὴν κατὰ τὴν 'πατριαρχεικὴν ἐν τῷ ἑωμαίτῃ κατὰ τῆδε τὴν θέσιν κειμένην βιβλιοθήκην εἰς τῶν λεγομένων βεβαίωσιν. Ἐπεὶ γοῦν ἀπέσταλτό τις καὶ θάττον ἢ λόγος ἤγαγεν, ἐκὼν μὲν ὁ βασιλεὺς περὶ τὴν τοῦ βῆτου εὐρεσιν ἡμέρτανεν καὶ ἀλλαχοῦ ἀνετίτην αἰσχυνόμενος· ὡς δ' ὑπὸ τοῦ μακαρίου Θεοφάνους ἀνεδιδάσκατο, δακτυλοδεικτούντος ὡς ἔστι τρία φύλλα διαβιβάσας τὸ ζητούμενον καταλάβοις, τότε δὴ μὴ φέρων τὴν ἐκ [P. 66] τῶν κειμένων περὶ βῆσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀλήθειαν ἔχειν οὕτως εἰδὼς, τὸ τῆς μακροθυμίας μέχρι τοῦ νῦν ἐπίπλαστον ἀποβρίψας καὶ τὸν θῆρα ἀνακαλύψας, *Ὁ δίκαιος*, ἔφησε, *βασίλευ ἀπὸ τοιούτων ἀνδρῶν ἐνυβρίζεσθαι*. Ὅθεν προσέταξεν ἐν τῷ τοῦ Λαυρακοῦ μεσοκηπέῳ ἀπαχθέντας ἀνά διακοσίων βάδων τυφθῆναι, καὶ τῷ μετώπῳ αὐτῶν ἐπιγραφῆναι βαρβαρικῶς ἔγκνητηθέντας ¹⁴ ὡς συνέθηκε λήρους λαμβικούς. Εἴτε δὲ οὗτοι·

*Πάντων ποθοῦντων προστρέχειν πρὸς τὴν πόλιν
Ὅπου πάναγοι τοῦ Θεοῦ λόγον πόδες
ἔστησαν εἰς σύστημα ¹³ τῆς οἰκουμένης,
Ἐφθῆσαν οὗτοι τῷ σεβασμίῳ τόπῳ
Σκευὴ ποτηρὰ δεισιδαίμονος πλάτης.
Ἐκείσε πολλὰ λοιπὸν ἔξ ἀπιστίας
Πράξαντες αἰσχρὰ δεινὰ δυσσεβοφρόνας,
Ἐκείθεν ἠλάθησαν ὡς ἀποστάται
πρὸς τὴν πόλιν δὲ τοῦ κράτους πεφευγότες
Ὅκ ἐξουφῆσαν τὰς ἀθέτους μωρίας.
Ὅθεν γραφέντες ὡς κακοῦργοι τὴν θέαν
Κατακρίνοντα· καὶ διώκονται πάλλιν.*

Τούτου δὲ θάττον γενομένου ἐκείνοι μὲν τὸν τῆς ὁμολογίας καὶ μαρτυρίας ἀνεδήσαντο στέφανον, οὗτος δὲ ὁ σοβαρὸς καὶ πάντων ἀθλίων ἀθλιώτερος πᾶσιν εἰδείθη βλάσφημος καὶ διώκτης καὶ τῶν πώποτε κακοδόξων κακοδοξότερος. Πρὸς τοῦτοις δὲ καὶ Μιχαὴλ τὸν σύγκλιον τῆς κατὰ τὴν ἁγίαν πόλιν ἐκκλησίας σὺν ἑτέροις πολλοῖς ἀσκηταῖς κατὰ τὴν φυλακὴν ἐγκαθεῖρξεν, τῇ πολυχρονίῳ κακώσει ὑπάξει μηχανώμενος.

17. Τὸ μὲν δὴ κατὰ τῶν πιστῶν καὶ ἁγίων τοιαῦτα αὐτοῦ τὰ νεανιεύματα· καὶ τὴν μὲν δὲ ἡμᾶς ὀφθέντα ἀνθρώπων, Θεὸν ὄντα ἀληθινόν, οὕτως ὑβρίζει τε ¹⁴ καὶ τοὺς ἑαυτοῦ ἁγίους ¹⁵ θεράποντας οὐχ οὕτω βραχὲ χρόνῳ καὶ περιωρισμένῳ, κατὰ πάντα δὲ τὸν ἑαυτοῦ χρόνον τῆς ζωῆς ἐκάκου καὶ ἀνηκέστοις ὑπεβάλλετο συμφοραῖς ¹⁶.

18. Ὑμνοὺς δὲ τινας ποιῶν καὶ στιχηρὰ μελιζῶν ᾄδισθαι προστρέπετο μεθ' ὧν καὶ τὸ τοῦ τετάρτου ἤχου, *Εὐλογεῖτε, ἐκ τοῦ κατὰ τὴν ὀρθότην, Ἄκουε, κέρση, ὀρθή,*

VARIE LECTIONES.

¹² εἰδείκνυει vulgo et hoc loco et alio quodam supra correcto. ¹³ ἐκκεντηθέντας P. ¹⁴ σύστασιν P corr. in margine. ¹⁵ ὑβρίζεται P ¹⁶ ἀληθινός Codrenus et Seylitzes. ¹⁷ ὑπέβαλλε ταῖς σ. ?

μεθαρμοσάμενος καὶ ρυθμὸν παρασχὺν, ἐν τῇ τοῦ Ἀθιου ἐκκλησίᾳ εἰς πάντων ἐπήκοον ᾄδασθαι διωρίσαστο. Φέρεται δὴ καὶ λόγος τις ὡς αὐτὸς οὗτος ὁ θεόφιλος Ἰρωτι τοῦ μέλους βαλλόμενος, καθάπερ πατέρες περὶ τὰ Ἐκγόνα, κατὰ τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν ἐν φαιδρᾷ πανηγύρει οὐ παρητήσατο τὸ χειρονομεῖν, [P. 87] δοὺς τῷ κληρῷ αὐτῆς λίτρας ὑπὲρ τοῦτου χρυσίου ἑκατόν. Καὶ τὸ στιχηρὸν δὲ τὸ κατὰ τὴν βασιφόρον, Ἐξέλθετε, ἔθνη, ἐξέλθετε καὶ λαοί, τῆς ἐκτίου * φασὶν εἶναι τόκον ψυχῆς.

15. Ἐπειδὴ καὶ τὸν τῆς κεφαλῆς κόσμον ὀλίγον πως ἐκφύσεως ἔφερε καὶ ψιλὸς τὰς τρίχας ὑπὴν, ἐθέσπισεν ἀπανταχῇ ἐν χρῶ ταύτας ἀποκείρειν καὶ μὴ τινα Ῥωμαίων ὄντα τοῦ τραχήλου περαιτέρω φέρειν συγχωρεῖν· εἰ δὲ τις φωραθῇ, πολλαῖς αἰκίζόμενον ** B μάλιστα πρὸς τὴν τῶν προγόνων Ῥωμαίων ἐπανάγεσθαι ἀρετὴν· τοῦτω γὰρ καὶ οὗτοι τριγῶματι ἐπιμύνοντο. Ὅθεν καὶ νόμον ἐξέθετο τοῦ μὴ τινα διόλου κατατολμᾶν περαιτέρω τοῦ αὐχένος προβαίνειν εἶν.

16. Ἐπειδὴ δὲ ἀρὰ καὶ τὰ κατ' αὐτὸν καὶ τὴν αὐτοῦ συγγένειαν προνοήσασθαι τε καὶ διοικῆσαι κατὰ τὸ τοῦτω δοκοῦν· καὶ διὰ τοῦτο, ἐπεὶ πέντε μὲν ἔτυχε τριηκοῦτα θυγατέρων ὑπάρχειν πατῆρ, ἔρημος δὲ ἀρβενικῆς ὠρᾶτο γονῆς, τὴν πασὼν ἐσχάτην Μαρίαν ὑπερβαλλόντως ἡγαπημένην οὕσαν τῶν ἄλλων ὠφίθη εἶν συζυγεῖν ἀνδρὶ. Ὁ δ' ἀνὴρ τῆς τῶν Κρηνητῶν κατήγετο γενεᾶς, χώρας τῆς τῶν Ἀρμενίων, Ἀλέξιος τοῦνομα, Μουσελὲ τὴν ἐπωνυμίαν, τῷ εἶδει ὠραῖος, ἀκμάζων τὴν ἡλικίαν, οἰκῶν κατὰ τὸ τῆς ἀκροπόλεως μέρος, κατὰ τὰς οὕτω καλουμένας τῆς Κρηνητίσσης οἰκίας· ὅν πρῶτον μὲν τῇ τῶν πατριτικῶν καὶ τῶν ἀνθυπάπων τιμῆσας ἀξία διὰ τὸ πρὸς τὴν θυγατέρα τοῦτου φιλόστοργον, ἔπειτα δὲ καὶ μάγιστρον καὶ Καίσαρα τὸ Ἰσχατον ἀνηγόρευσεν, στρατεύματά τε δοὺς ἰκανὰ πρὸς τὴν Ἀσσογοαρδίαν ἐξέπεμψεν, χρείας τριηκοῦτα κατεπιγοῦσης τινός. Καὶ ὁ μὲν ἀπῆει καλῶς τὰ κατ' αὐτὸν ἀνύων, καὶ ὡς ἐδόκει τῷ βασιλεῖ· καὶ διὰ τοῦτο ἤκμαζε μὲν ὁ πρὸς αὐτὸν πόθος τοῦ βασιλέως, συνήκμαζε δὲ καὶ ὁ ἐξ ἀνθρώπων φθόνος αὐτῷ, καί τινες ἐλοιδοροῦν καὶ βλάσφημὰ τινα ἔφασκον κατ' αὐτοῦ, ὡς τῆς τε βασιλείας ἐπιθυμεῖ καὶ δεῖ ποτε τὸ αἶψα τοῦ θῆτα κατακυριεῦσαι. Ὅθεν ἐπεὶ τὰς κατ' αὐτοῦ συρραφείσας διαβολὰς ὁ Καίσαρ Ἀλέξιος διακήκοεν, τὸν φθόνον ὡσπερ κατευλαδούμενος πολλὰ τοῦ βασιλέως ἐδέετο οἰκτεῖραι τοῦτον καὶ συγχωρῆσαι πρὸς τὸν μονῆρη βίον μετατάξασθαι. Ἀλλὰ τότε μὲν οὐτ' ἐκαίνοσ συνεχώρησεν, τὴν χρεῖαν τῆς θυγατρὸς προβαλλόμενος, καὶ ὁ ῥηθεὶς Καίσαρ ἔμνευ ἐφ' ἔσυχίας πᾶλλῃ τοῖς δημοσίοις ἐνασχολούμενος πράγμασιν. Ὡς δὲ τὸν Μιχαῆλ ἐγέννησεν ὁ θεόφιλος, καὶ ἡ τοῦτου μὲν θυγάτηρ τοῦ Καίσαρος δὲ γαμητὴ τὸν βίον μετέλλαξεν, ταύτην μὲν τοσοῦτον τετίμηκεν ὡς καὶ τὸν χῶν αὐτῆς ἐν λάρνακι θεῖναι περιηργυρωμένη καὶ προνόμιον δοῦναι διὰ λελαξευμένην ἐν αὐτῇ ἰάμβων ἀσουλίας τοῖς ἐφ' αἰοῖ· δῆποτε ἐγκλήμα-

cinnans rhythmumque apponens in Dei ecclesia cunctis audientibus cantari precepit. Sed et fama est eundem ipsum Theophilum, sic modulati cantus amore **107** illectum, ac velut se parentes ad ulios ac nepotes habent, haud a dignitate officioque alienum putasse solemnique festo in Magna ecclesia manu gestuque certa lege movendo cantoribus praerire, eam in rem centum auri libris ejus ecclesiae clero tributis. Modulum quoque in die festo palmarum, *Exite, gentes, exite et populi, ejus ingenii factum esse dicunt.*

17. Quia vero a natura paucos rariosque capillos habebat ac recalvaster erat, lege sanxit ad cutem ubique detondendos, nec ulli Romanorum fas esse ultra collum demissos gestare. Sin autem aliquis legis transgressor deprehensus esset, multis emendatum verberibus, ad pristinam Romanorum virtutem revocandum esse. Nam hac quoque illi honestabantur caesarie. Lege itaque cautum ne quis omnino ultra collum capillos demittere audeat.

18. Quia vero suas quoque illum res affiniumque disponere exque arbitrio componere decebat, quod quinque tunc filias nec ullam haecenus masculam prolem susceperat, ex illis natu minimam sibi prae reliquis eximie charam, Mariam nomine, statuit viro nuptum tradere. Delectus maritus ex Crenitarum gente, Armenius patria, Alexius cognomento Moseles, forma elegans ac florenti aetate, ad arcis partem in Crenetissae **108** dictis aedibus habitans. Huic patricii primum ac proconsulis, quo erat in filiam amore, collata a Theophilo dignitas est; tum vero etiam magister, ac deum Caesar ab eo creatus, copioso instructus exercitu in Longobardiam, rebus ita poscentibus, mittitur. Eo Alexius profectus cum esset, praerare ei res cesserunt exque soceri voto. Quo factum est ut crescente in eum imperatoris amore ac desiderio una quoque hominum in eum invidia magis augeretur. Non deerant qui criminarentur et maledicta quaedam in eum jactarent, quasi dominandi cupido ipsum incessisset, ac fore ut **A** in **Θ** quandoque imperium usurparet. Quamobrem ubi haec in se per calumniam rescivit Alexius Caesar, velut timens cavensque invidiam, multis apud imperatorem precibus agebat ut suae misertus sortis ad monastica eum vota transire pateretur. Verum tunc quidem nec Theophilus annuit, filiam marito viduam grave esse obijciens, ac, quem diximus, Caesar multa cum quiete ac securus publicis rebus operam dabat. Ubi autem ille Michaeli filium susceperat, ipsiusque filia ac Caesaris uxor diem obierat, illam quidem usque adeo coluit, ut et ejus cineres in arca argenteis laminis obducta condidit, insculptisque in ea iambis cujuscunque flagitii reis eo confugientibus asyli jus constituerit: Alexium vero, qui clam mutaverat ordinem ac monasticum habitum susceperat, cum

VARIÆ LECTIONES.

* ἐκτίου P. ** αἰκίζόμενος P.

nulla vi aut suasionē ab instituto posset deducere, A
regre ejus consecrandi veniam fecit, multis expro-
brans **109** quod secum et in aula versari nollet,
sed obscurus et in angulo mallet vitam agere. Id-
circo regium monasterium ad Chrysopolim ei tri-
buit; ad hæc etiam Coriarii, et quod erat ad
Elacam. At vero cum in Chrysopolitano commo-
raretur, ac quandoque commoda: deambulationis
causa ad locum Anthemii dictum, ad Armamenta-
rium tunc imperatorium spectantem, venisset,
secum reputans singula quæque monasteria condi-
torum nomina viridi semper ac immortalī memoria
servare, impetrato imperatoris mandato illum
coemere statuit, suique juris factum exstructo
monasterio exornare; quod et Theodoræ Augustæ,
illius socrus ope, concessum est. Loco itaque
pulchre ædificis ornato inque monasterii formam
usumque composito, ille ipse vivere desinens
humatus est; ejusque quod dictum a nobis est fidem
facit cum illius sepulcrum, tum quæ olim ex
ejus nomine illic posita imago est. Quin et ejus
germanus Theodosius prope conditus est, qui
patriciam dignitatem consecutus multa optimæ
vitæ suæ documenta in eo monasterio reliquerat.

19. Porro Agarenis ingruentibus, illorumque
duce Ibraimo cum multis myriadibus in Romanos
expeditionem movente, Theophilus quoque magni
animi fortisque laudem ambiens, nec quidquam
timidum aut molle animo versans, expeditionem
et ipse suscipit. Nam etsi timoris aliquid inerat,
suorum tamen rei militaris peritæ et virtus, id
quantum erat, facile avertēbat ac procul depelle-
bat. Virorum alteri Theophobus, **110** alteri
Manuel nomen erat. Porro Manuel fortitudine
spectabilis ipsis quoque hostibus unversis notus
erat. Ex Armeniis namque ortus, Leone impera-
tore Orientalium copiis præluerat, decessorisque
ejus Michaelis equisonum princeps, quem pro-
tostratorem vocant, exstitit. De Theophobo etiam
dicendum, unde et quomodo ex Persarum stirpe
natus in imperatoris notitiam venerit ejusque sibi
sororem matrimonio junxerit. Quidam regia Per-
sarum satus prosapia aliquando Cpolim fungendæ
legationis causa venerat. Is non ex legitimo con-
jugio, sed occulto concubitu suscepto Theophobo,
urbe discessit. Quoniam autem apud Persas in-
violabili jure lex obtinet, cavens scilicet n. quis
aliter regni compos efficiatur, quam si ex regia
ortus stirpe sit, regisquæ familiæ viri continuis
bellis ac Agarenis huc illuc sedes mutare cogenti-
bus ac pellentibus defecerant, cumque alioqui apud
eos qui Persidis regionem colebant, multus de eo
rumor percrebuisset, esse quemdam Byzantii Theo-
phobum nomine (quem ipsum rumorem ejus
tunc pater sparserat), visum est Persarum satura-
pis ac proceribus occulte quosdam mittere, qui
eum diligenter inquirerent. Hi itaque ad Romanum

στιν ἀνθρώποις ἀλοῦσιν καὶ προσφυγοῦσιν ἐκεῖ· τὸν
Ἀλέξιον δὲ λάθρα μεταταξάμενον [P. 68] καὶ τὸ μο-
ναχικὸν μεταμφιασάμενον ἔσθημα, ἐπεὶ μὴ ἠδύνατο
πεῖσαι τοῦ πάλιν αὐτὸ ἀποβαλεῖν, μόλις συγχωρῆσαι
πολλοῖς ἐνεῖθεσι περιθάλων οἷς οὐ μετ' αὐτοῦ ἔκρινεν
εἶναι, ἀλλ' ἐν παραδύστει που καὶ γονίφ. Ὅθεν ἰδί-
ου τούτῳ δωρεάν τὸ τε κατὰ Χρυσόπολιν βασιλικὸν
μοναστήριον, προσέτι μὴν καὶ τὸ τοῦ Βυραέως καὶ τὸ
τοῦ κατὰ τὸν Ἐλαιάν. Ἄλλ' ἐκεῖνος τῷ κατὰ τὴν
Χρυσόπολιν ὄντι ἐνδιατώμενος, ἐπεὶ ποτε περιπάτου
ἰδεῖθῃ καὶ κατὰ τὸν Ἀνθεμίου τόπον ἐγένετο, βασι-
λικῶν τῆνικαῦτα τυγχάνοντα τῶν μαγγάνων, ἔλεγεν
δὲ ὡς ἕκαστον τῶν σεμνέων τῶν οἰκοδομούντων φέ-
ρει τὴν κλῆσιν ἀθάνατον, εἴλετο τοῦτον διὰ βασιλικῆς
προστάξεως ἐξωνήσασθαι καὶ ἴδιον κατασκευάσαι. Ὅ
καὶ διὰ τῆς βασιλίδος Θεοδώρας ἐγένετο, τῆς αὐτοῦ
πανθερᾶς. Ὅθεν καλῶς ἐποικοδομήσας καὶ εἰς μονα-
χικὴν τάξιν ἀγαγὼν ἐκείσε τὸν βίον ἐκλιμπάνων ἐτέθη,
τὸν τάφον καὶ τὴν αὐτοῦ ἀνωθεν ἐπιγεγραμμένην
εἰκόνα μάρτυρα ἔχων τῶν λεγομένων. Οὐ μὴν ἀλλὰ
καὶ ὁ τούτου ἀδελφὸς Θεοδόσιος πλησίον τίθειται
αὐτοῦ, πατρικίων τιμῇ ἔγκαταλεγείς, πολλὰ γνωρί-
σματα τῆς αὐτοῦ ἀρίστης βιώσεως ἐν τῷ μοναστηρίῳ
καταλιπών.

ἰθ'. Ἐγχειμένων δὲ τῶν Ἀγαρηνῶν καὶ μετὰ πολ-
λῶν μυριάδων τοῦ Ἰβραῖμ κατὰ Ῥωμαίων ἐκστρα-
τεύοντος, καὶ ὁ Θεόφιλος ἔρωτι φιλοτιμίας καὶ γεν-
ναϊότητος ἐπὶ πόλεμον ἐξείσιν, ἀνανδρον οὐδὲν οὐδὲ
μαλακὸν ἐννοῶν· εἰ γάρ τι καὶ δέος προσῆν, ἀλλ'
ἢ τῶν σὺν αὐτῷ ἀνδρῶν κατὰ πολέμους πεῖρά τε καὶ
γενναϊότης ἀπέτρειπε τοῦτο καὶ πόρρω ποι ἐναπέπε-
πε. Θεόφοβος οἱ ἄνδρες καὶ Μανουὴλ ἐκαλοῦντο.
Ἄλλ' ὁ Μανουὴλ ²¹ δεινὸς ἐπ' ἀνδρείᾳ, καὶ τοῖς ἐναν-
τίοις ἅπασι γνῶριμος· ἐξ Ἀρμενίων γάρ τὴν γένεσιν
ἦν, καὶ τοῦ στρατοῦ τῶν Ἀνατολικῶν ἐπὶ τοῦ Ἀέον-
τος προηγούμενος, καὶ τοῦ πρὸ αὐτοῦ Μιχαὴλ ἱππα-
κῶμων ὁ πρῶτος· πρωτοστράτορα τοῦτόν φασιν. Δη-
λώσει δὲ καὶ τὸν Θεόφοβον ὁ λόγος, ὅθεν τε καὶ ὅπως
ἐκ Περσῶν καταγόμενος τῷ βασιλεῖ γέγονε γνῶριμος
καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ εἰς γάμον ἠρμόσατο. Εἰς
προσελάν τις ποτε τῶν ἐκ βασιλικῆς σειρᾶς Περσῶν
ἀφικόμενος πρὸς τὴν Κωνσταντίνου, οὐκ ἐκ νομίμου
συναφείας, κρυφίῳ δὲ καὶ λαθραίας τοῦτον γεννηθῆ-
ναι ποιήσας ἐξαπεδήμησεν. Ἐπεὶ δὲ νόμος τοῖς Πέρ-
σαις ἀπαράδατος [P. 69] μὴ τινα τῆς παρ' αὐτῶν
ἀρχῆς ἐγκρατῆ γενέσθαι, εἰ μὴ τῆς βασιλικῆς με-
τέλλῃ σειρᾶς, ἐξέλιπον δὲ ἐκ τῶν συνεχῶν πολέμων καὶ
τῆδε κάλεισε μετασκηνώσεων ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐλαυ-
νόμενοι οἱ τῆς βασιλικῆς φυλῆς, ἀλλὰ καὶ λόγος ἐφέ-
ρετο πολὺς περὶ αὐτοῦ παρὰ τῶν ἐν Περσίῳ μενόν-
των, ὡς ἦ τις κατὰ τὸ Βυζάντιον ὠνομασμένος Θεό-
φοβος (καὶ γὰρ ἦν δοθεὶς ²² ὑπὸ τοῦ τῆνικαῦτα σπει-
ριχτος τοῦτον πατρὸς), ἔδοξε τοῖς ἀρίστοις τῶν Περ-
σῶν κρύφα τινὰς ἐκπέμψαι τοῦ ζητουμένου εἰς
ἔρευναν. Καὶ δὴ καταλαβόντες τὴν ἡμετέραν μόγις
τοῦτόν ποτε τῆ μητρὶ συνόντα καὶ κατὰ τὴν Ὁξείαν
ἐνδιατώμενον προσεφύρισκον. Ἐπεὶ γοῦν οὐκ ἐκ

VARLE LECTIONES.

²¹ ὁ μὲν Μανουὴλ? ²² διαθεθεὶς margo Combef.

τινων μένονι ἰδοσάμετων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῆς ψυχῆς καὶ σώματος γνωρισμάτων ὁ ζητούμενος ἐδηλοῦτο τότε καὶ ἐγνωρίζετο, προσέτι μὴν καὶ τῶν ἐκ γαιθῶνων ἡμαρτύρησι τῆς τῆν γενομένην τῆ γυναικὶ πρὸς τὴν Πέρσην συνάφειαν (οὗ γάρ τι κρυπτὸν ὁ τοῖς πολλοῖς οὐ γνωσθήσεται), δῆλους ἑαυτοὺς οἰάπεσταλμένοι ποιοῦσι τῷ βασιλεῖ καὶ τὰ τοῦ δράματος σαφηνίζουσιν, εἰρήνην καὶ σπονδὰς καὶ παντὸς τοῦ ἔθνους ὑποταγὴν καθυπισχνούμενοι, εἰ τοῦτον αὐτοῖς ἐπιλοῦναι οὐ παραιτήσεται. Ἐγγήθει γοῦν τοῖς ὑποσχθεῖσιν ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐπειπερ οὕτως ἔχουσαν εὐρίσκα τὴν ἀλήθειαν, ἐν βασιλείοις τοῦτον αὐλιζεσθαι καὶ κατασκηνοῦν ποιεῖ, μαθήμασί τε καὶ παιδείᾳ ἐπιμελούμενον.

κ'. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλος λόγος περὶ τοῦ Θεοφόβου (καλὸν γὰρ ἀμφοτέρους εἰρῆσθαι), μικρὸν μὲν κατὰ τὴν ἀρχὴν διενηνογένοι δοκῶν, τᾶλλα δὲ ὅμοια σώζων τῶν γεγραμμένων καὶ πάρισα· Ἔστιν δὲ ὅς οὐκ ἀπὸ πρῶσθεῶς τινος τὴν νόθον σπορὰν δέξασθαι τοῦτον φησιν, ἀλλὰ κατὰ τινα περιπέτειαν τῶν ἐν πολέμοις συμβαινόντων καὶ τὸν τοῦτου πατέρα, εἴτε βασιλεύοντα εἴτε καὶ βασιλέως ἐγγύς ὄντα κατὰ συγγένειαν, φυγαῖν ἐκ Περσίδος καὶ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν πένητα διαθλοῦντα βίον προσρυῆναι, κάκεισι καπηλίδι τινα γυναικῶν δουλεύοντα ὅφ' ἔποτε τῷ ταύτης ἔρωτι καὶ νομίμῳ συναφείᾳ τοῦτον ἐναποτακτεῖν. Ἄλλ' ὁ μὲν ἐξ ἀνδρῶν ἐγένετο, ἀστρονομία δὲ τινι καὶ μαντεία (καὶ γὰρ φασὶ ταύτας τὰς ἐπιστήμας ἀκμάζειν ἐπι παρὰ Πέρσαι;) μαθεῖν περὶ τοῦ Θεοφόβου, ζητοῦσιν αὐτοῖς εἰ ἔστι περὶ τινος ἐκ βασιλικῆς φυλῆς καταγόμενος, καὶ ἐπειπερ ἔμαθον, σπουδῆ ἐπὶ τὴν Κωνσταντινοῦ θεῖν ἐς τὴν τοῦ ζητούμενου ἔρευναν. Γνωστὸν οὕτως γενέσθαι τῷ βασιλεῖ, καταληφθέντος αὐτοῦ. [P. 70] Ἐπειπερ οὖν ἡ τοῦτου ἐμφάνεια καὶ κατὰ τὸν βίον παρουσία ἅπασιν ἐγνώσθη τοῖς κατὰ τὴν Περσίδα διὰ τῶν ὑποστρεψάντων ἀποστόλων, ἡδὺ πᾶσιν ἐφάνη καὶ ἔφετόν τοῦ ἀπόστασιν τινα ἐννοῆσαι ἀπὸ τῶν τῆς Ἄγαρ, τῆ δὲ τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆ προσχωρήσασθαι, ὡς ἂν τοῦ κατὰ γένος ἀρχηγοῦ εὐμοιρήσειαν.

κα'. Ἐτυχε δὲ ἄλλως ὁ τῶν Περσῶν ἀρχηγὸς Βάβελος ἤδη πενταετίαν ἔχων ἐξ ἀμεραμουνῆ ἀποστάς καὶ πτέρναν ἐπάρας κατ' αὐτοῦ ἐν χιλιάσιν ἑπτὰ ἑξ καὶ πῶθεν πρὸς τὸν Θεοφόβον καὶ φόδω τῷ ἐξ οὐ ἀπέστη Ἄγαρηνοῦ πρὸς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπικράτειαν κατὰ πόλιν Σινώπην ἔρχεται, καὶ τῷ βασιλεῖ ἑαυτὸν τε καὶ τὸ ἔθνος ὑπήκοον τέθεικεν. Διὰ τοι τοῦτον τὸν τε Θεοφόβον ὁ Θεόφιλος τιμῆ τῆ πατρικῶν ἐναριθμεῖ, καὶ τῆ ἑαυτοῦ ἀδελφῆ πρὸς γάμον ἐκδίδωσι, συναρμόζεσθαι τε ἕκαστον τῶν Περσῶν νομοθετεῖ τοῖς Ῥωμαίοις καὶ κατ' ἐπιγαμίαν ἀπτεσθαι τε καὶ συνείρασθαι, πολλοὺς τούτων τοῖς βασιλικῶς ἐμπρέπειν ἀξιώμασι πεποιηκώς. Ἄλλὰ καὶ κώδιξι στρατιωτικῶς αὐτοῦς ἀναγράφεται, καὶ τάγμα οὕτως κλιόμενον Περσικῶν ἐγκατίστησεν, καὶ τοῖς κατὰ

devecti orbem ægre tandem aliquando Theophobum cum matre versantem ad Oxiam inveniunt. Quia vero quem sic quærebant, non obscuris solum indicibus, sed et ipsis animi **111** corporisque notis propriis innotescebat, isque ille ipse esse agnoscebatur (ac nec ex vicinis quidem deerat qui feminam cum Persa rem habuisse testaretur, cum nihil occultum sit quod non tandem in vulgi notitiam veniat), se demum qui missi fuerant imperatori prodentes totam rei fabulam aperiant, pacem, fœdera, gentemque omnem subjectum iri polliciti, si modo Theophobum ipsis dedere non abnueret. Gavisus promissis Theophilus, quodque rem niti veritate didicerat, morari Theophobum in aula illicque disciplinis imbuī ac erudiri jubet.

20. Sed alia quoque de Theophobo fertur narratio, præstatque eam quoque referre. Et videtur quidem hæc a priori nonnihil differre, quod ad initia attinet; sequentibus tamen similis est atque eadem exhibet. Sic ergo se illa habet, non ullius legati notham sobolem Theophobum esse, vel ea satum ratione quam prior ferebat narratio, sed belli quodam vario casu rerumque vicissitudine cogente ejus quoque parentem, sive rex erat sive stirpis regis, ex Perside fugisse, inque regia urbe pauperem tolerantem vitam civibus adhæsisse; atque illic tabernariæ mulieris mancipatum obsequiis, post longos tandem annos, illius amore legitimoque copulatum conjugio hunc suscepisse, inque eum modum in vivis esse desiisse; quadam vero astronomia ac vaticinio (nam has artes etiamnum aiunt apud Persas vigere) didicisse de Theophobo, dum quærunt an ullus uspiam regia stirpe illis satus exstet. Cumque adeo extare **112** didicissent, ad eum vestigandum Cpolim festine accurrerit; eoque deprehenso, sic imperatori rem innotuisse. Cum itaque per nuntios in Persidem reversos cunctis per eam regionem innotuisset eum detectum vitæque superstitem esse, gratum omnibus visum est expetendum Agarenorum jugum quovis modo excutere, Romanoque adjungi imperio, ut suæ stirpis ducem liceret obtinere.

21. Erat vero præterea Persarum dux Babec nomine: is annos jam quinque ab ameranunum defecerat, inque eum cum septem millibus calcaenum levata. Is tum desiderio erga Theophobum, tum Agareni metu, a quo defecerat, ad Romanorum ultro ditionem in urbem Sinopem concesserat, seque ipse ac totam gentem imperatori subjecerat. Idcirco Theophilus tum patricia dignitate Theophobum auget suæque sorori matrimonio jungit; tum lata lege Persis omnibus libera cum Romanis conjugia facit, et ut matrimoniorum cum eis fœdera jungere liceat, multis eorum regis honestatis dignitatibus, eorumque nominibus in militares codices relatis, sicque ex illis constituta regione quam Persicam vocant, Romanis adversus Agare-

VARIÆ LECTIONES.

²² ἐπὶ τῆν] τὴν ἐπὶ P.

nos ad bellum procedentibus eam connumerari A
jussit.

22. His ergo viris fretus Theophilus, quod et alias bello strenuos sciret, adversus Agarenos proficiscitur, cum et Ibraemus, uti dictum est, 113 etiam ipse in nos movisset. Cum itaque ambæ jam acies, ac tum Agarenorum princeps tum Theophilus in vicino essent, essetque res in deliberationem vocata, Manuelis ea sententia fuit, indignum videri Romanorum imperatorem cum amercamne conserta acie pugnare; unum aliquem cum parte exercitus in eum immittendum, idque interdiu factitandum esse. Contra Theophobus præsentem in acie imperatorem adesse suadebat; noctu tamen congregiendum, impressione facta per Persicas pedestres copias; ac tum postea cum necesse fuerit, equestres turmas præsto fore, quæ hostilem exercitum essent conclusuræ. Verum non acquievit imperator, multis idcirco pugnam noctu conserendam suadere Theophobum dicentibus, ut sibi ipsi Romanorum vindicaret gloriam. Aperto itaque Marte decretum ut cum hoste congredierentur. Cæterum Ibraemus, incertum num arrogantia ductus an imperatoris metu conterritus, parte exercitus assumpta recessit, immisso Abuchazar cum octoginta millibus armatorum ad pugnam conserendam. Diu utrinque fortiter dimicatum; tandem scholæ cum domestico adversæ aciei impetu coactæ cedere ac fugam inire. Hincque adeo imperator cum cohorte prætoriam et duobus Persarum millibus, una etiam adjuncto Theophobo, in collem quemdam saluti metuens evasit. Acriter ad vesperam usque circa illum pugnatum, aliis captivos se imperatorem confidentibus, aliis ulciscentibus 114 nec eum prodere sustinentibus. Nocte itaque superveniente, qui cum imperatore erant, simulata gaudii specie perstrepere manibus, conclamare, cinnyris, chordis, aliasque buccinarum sonitu aerem strepitu implere; quo nimirum ingentes sibi auctas spes novique subsidii opinionem conterrendis hostium animis ingererent. Quod ut ita contigit. Hoc enim ipsum illi suspicantes, ac ne in ipsos hostes irrumperent ab eis que circumdarentur, ad sex milia passuum recessere. Imperator cum suis aliquantum periculo sublevatus fuga salutem expedit, et ad exercitum qui prodiderat ac turpiter terga dederat incolumis evadit. Ac quidem proditorem exercitum imperator acrius objurgat, summam vero Theophobo suisque gratiam habet, præmiisque ac honoribus magnifice accepit. Hinc Persæ ferventi in Theophobum amore incensi, incredibilique gaudio animati, uno illo duce Agarenorum sibi bellum concedi postulant, invictaque animi vi certam sibi compressis hostibus pollicentur victoriam. Quamobrem etiam imperator Theophobum Persarum ducem fore decrevit.

23. Insequenti anno Theophilus rursus copias

πόλεμον ἐξιοῦσι Ῥωμαίοις κατὰ τῶν Ἀγαρηῶν ἑναριθμῆσθαι προσέταξε.

κβ'. Τούτοις γοῦν τεθαβρήκως ὁ Θεόφιλος, ἐπεὶ καὶ ἄλλως ᾔδει τούτους ἀνδραγαθίζομένους, εἰς πόλεμον κατὰ τῶν Ἀγαρηῶν ἐξεῖσι καὶ τοῦ Ἰβραῆμ καθ' ἡμῶν, ὡς εἴρηται, ἐκστρατεύσαντος. Ἐπειπερ γοῦν ἐγγὺς ἀλλήλων ὁ τε τῶν Σαρακηῶν ἀρχηγὸς ἐγεγόνει καὶ ὁ Θεόφιλος, εἶδε δὲ καὶ βουλῆς, ὁ μὲν Μανουὴλ οὐ δίκαιον εἴησε βασιλεῖα Ῥωμαίων πρὸς ἀμερμουνῆ πολεμεῖν, ἀλλὰ τινα μέρος λαβόντα τῶν στρατιωτικῶν ἐξείναι κατὰ πρόσωπον τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἅμα μεθ' ἡμέραν τοῦτο ποιεῖν, ὁ Θεόφοβος δὲ εἶναι μὲν ἐπὶ παρατάξεως τὸν βασιλεῖα ἐβούλετο, νύκτωρ δὲ ἐπιτεθῆναι αὐτοῖς μετὰ τοῦ τῶν Περσῶν περικοῦ, καὶ ὅτε πάλιν δεήσειεν, ἐπικυκλώσαι τὸ Ἰπτικόν. B Ἀλλ' οὐκ ἐπεισε τὸν βασιλεῖα, εἰπόντων πολλῶν, σφετεριζομένου ἡ τοῦ Θεοφόβου τῆν τῶν Ῥωμαίων δόξαν καὶ διὰ τοῦτο βουλομένου ἐν νυκτὶ πολεμεῖν· πλὴν ἔδοξεν εἰς τοῦφανὸς μεθ' ἡμέραν συβρήξαι τὸν πόλεμον. Καὶ ὁ μὲν Ἰβραῆμ, εἰτ' ἄλλως καταλαζονεσόμενος εἶτε δὴ καὶ φόβῳ βασιλέως περιστοιχιζόμενος, μέρος λαθὼν τοῦ στρατοῦ ἀνεχώρησεν, Ἀβουχάζαρ δὲ πρὸς τὸν κατὰ βασιλέως πόλεμον μετὰ μυριάδων ὁκτὼ ἐξάπεστειλεν, οἱ καὶ καρτερώς ἄγαν ἀνδρυσάμενων ἀμφοτέρων ἐπὶ πολῷ, [P. 71] τέλος ἐνοοῦναι τὰς σχολὰς μετὰ τοῦ δομεστικοῦ καὶ πρὸς φυγὴν τραπήναι ἐξεβιάσαντο. Ὅθεν ὁ βασιλεὺς μετὰ τῆς βασιλικῆς φάλαγγος καὶ δύο χιλιάδων Περσῶν, προσόντος τούτοις καὶ τοῦ Θεοφόβου, ἐπὶ τινος βουνοῦ σέσωστο, τὸν περὶ ψυχῆς κίνδυνον ὑφορώμενος. C Καὶ ἄχρι μὲν ἑσπέρας πολὺς ἦν ὁ περὶ αὐτὸν πόλεμος, τῶν μὲν ἐλπίζόντων τοῦτον ἐπὶ χεῖρας λαθεῖν, τῶν δὲ ἀνταμυνόντων καὶ μὴ προδοῦναι τοῦτον διακαρτερούντων. Διὸ νυκτὸς ἄρτι γενομένης κρότοις χειρῶν τε καὶ ἀλαγαμοῖς ἐχθρῶν οἱ μετὰ τοῦ βασιλέως, χαίρειν προσποιούμενοι, κινύρας τε καὶ χορδαῖς καὶ ἄλλως βουκίνων φωναῖς τὸν αἰθέρα περιέδονον, ἐλπιδας οὐ τὰς τυχοῦσας τοῖς ἐχθροῖς θέλοντες περιποιῆσαι. Ὅ καὶ συνέθη· μίλια γὰρ ἐξ ὑποχωρῆσαι τούτους εἰς τοῦπίσω τινὰ κατοβρώδοῦσι προσβολῆν τε καὶ κύκλωσιν προσεγένετο. Ὅθεν ἀδείας τυχόντες μικρᾶς οἱ περὶ τὸν βασιλεῖα, πόβρω που νυκτῶν φυγῆ χρησάμενοι τὴν σωτηρίαν ἐπραγματεύσαντο, καὶ πρὸς τῷ καταπροδόντι τοῦτον στρατεύματι καὶ τὰ D νῶτα δόντι τοῖς ἐχθροῖς διεσώθησαν. Μέρψει μὲν οὖν πολλαῖς ὁ βασιλεὺς τὸ προδεδωκὸς στρατεύμα καθυπέβαλεν, χάρισι δὲ καὶ τιμαῖς διαφερόντως τοὺς περὶ τὸν Θεόφοβον ἐγέγραπεν. Ὅθεν οἱ Πέρσαι ἐρωτῆ διαπύρω πρὸς τὸν Θεόφοβον ἐξεκαίοντο, καὶ θυμηδία τινὲ ἀβρήτω ἀναθάρβρονόμενοι μετ' αὐτοῦ τὸν κατ' Ἀγαρηῶν ὑποδύεσθαι πόλεμον ἐλιτάνευον, καὶ τρέπαιν τούτους ἐξ ἀητήτου δυνάμειος ἐβεβαίον· διὸ καὶ ὁ βασιλεὺς ἡγεμονεύειν αὐτῶν ἐβούλετο τὸν Θεόφοβον.

κγ' Τῷ δ' ἐπιόντι ἐνιαυτῷ ἐξεῖσι πάλιν μετὰ τὸν Ἀ-

VARIÆ LECTIONES.

^α ὡς τφ. ?

μεω; ὁ Θεόφιλος, καὶ κατὰ τὸ Χαρσιανὸν πολλὰ ἐκ τῆς προτέρας νίκης τῶν Ἰσμαηλιτῶν ἀπαυθαδιαζομένων καὶ ἀλαζονευομένων, τοῖσι συμπλακεῖς πολλοὺς τε χειροῦται τούτων, καὶ λείαν λαμβάνει ὡς τῶν πέντε καὶ ἑξήκοντι χιλιάδων, καὶ μετὰ νίκης λαμπρῆς πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἐπανερχεται. Ἐτυχε γοῦν τις τῶν ἐπὶ χειρῶν εὐφυῶν ὀνομαστῶν αἰχμηδωνολεφθῆναι Ἀγαρηνῶν. Τούτῳ μεγάλας τὰς κατὰ πόλεμον ἀρετὰς δι' ἐγγράφων ἐγκωμίων ὁ τῶν σχολῶν προσετώς ἐμαρτύρει, καὶ ἐθεδαίου ὡς εἶη τε δεξιὸς περὶ τὴν ἵππασίαν καὶ τὴν τοῦ σώματος βίωσιν γενναῖος, καὶ ὅτι δυοὶ δόρασι χρώμενος περὶ τὴν ἵππασίαν [μὲν] ἐντέχνως ἄγαν καὶ εὐφυῶς πρὸς τοὺς κατ' αὐτοῦ διαβαίνει. Ἐπεὶ γοῦν ἐν τῷ τῶν ἵππων ἀμιλλητηρίῳ ὁ τοῦ δομειστικῆς θρίσμο; ἐτελεῖτο, προηγεῖτο δὲ οὗτος τῷ τοῦ σώματος μεγέθει καὶ τῷ τῆς ψυχῆς ἀναστήματι τοῦς περὶ αὐτοῦ λόγους ἐπισφραγίζων, ἐκέλευσέ πως ἰδῶν ὁ βασιλεὺς, καὶ τοῖς ἐπαίνοις κλαπεῖς. [P. 72] Ἴππον τε τὸν ἄνδρα ἐπιβῆναι καὶ δόρατα λαβόντα δύο τὴν εὐφυῶν τούτου καὶ ἀριστείαν ἀπάσῃ τῇ πόλει ἐνδείξασθαι. Καὶ δὴ τούτου γενομένου καὶ τοῖς ἀπειροτέροις τέρψιν παρέχοντος τῇ ὁράσει, Θεόδωρος ὁ Κρατερὸς οὕτω λεγόμενος, ὁ καὶ μετὰ βραχὺ ἀρχηγὸς τῆς τῶν ἁγίων μὲν μαρτύρων φάλαγγος γενοῦς, πλησιάζων τῷ βασιλεῖ ἐξεμυκτήριζε τὸν Ἀγαρηνὸν, ἀνδρεῖον οὐδὲν φάσκων οὐδὲ κάταπληκτικὸν ἐνδεικνύμενον. Ἡ καὶ χαλεπήτως ὁ βασιλεὺς, Ἀλλὰ δι' ἰσχυρῶς ἔχεις αὐτὸς, ὡς θηλυτέρα καὶ ἀνανδρε, τοιοῦτόν τι ἐργάσασθαι; Καὶ ὅς αὐτίκα, Δύο μὲν, βασιλεῦ, μὴ μαθῶν οὐδὲ μεταχειρίσασθαι δόρατα δύναμαι· οὐδὲ γὰρ ἐν πολέμῳ τοιαύτης χρεῖα ἀδολοσχίας· ἐνὶ δὲ δόρατι χρώμενος τὴν εἰς θεὸν πεποιθήσιν ἔχω βεβαίαν ὡς κρημίσω τε τοῦτον καὶ τοῦ ἵππου καταβυλῶ. Τὴν παρρησίαν γοῦν μὴ φέρων ὁ βασιλεὺς ἤ μὴν ἔφησε, κατὰ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὸν ὄρον ἐπαγαγὼν, θανάτῳ παραδόντα τὸν ἅγιον, εἰ μὴ τοὺς λόγους ἔντος εἶ; Ἔργον ἀγάγοιεν²⁵. Ἴππον οὖν ἀναβὰς ὁ Θεόδωρος καὶ δύο λαβὼν ἐν χειρὶν θάπτον ἢ λόγος ἐν οὐ πολλὰς περιόδους τὸν Σαρακηνὸν κατεκρήμνισε, καὶ μέγα τούτῳ φρονεῖν δέδωκεν οὐδαμῶς. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς ἠσχύνθη ἅτε δὴ καταδεδλημένον ἰδὼν τὸν Σαρακηνὸν ὑπ' ἀνδρὸς εὐνούχου καὶ οὐ γενναίου τινὸς, πανούργος δὲ τέως ὢν καὶ τὴν ἀρετὴν αἰδοῦμενος τοῦ ἀνδρὸς ἐφιλοφρονήσατο μὲν λόγους αὐτὸν, στολὰς τε καὶ περιβολὰς αὐτῷ τὴν πολιτείαν αἰδοῦμενος; ἰδωρήσατο.

ἔδ'. Ἄρτι δὲ πάλιν τοῦ ἔαρος ἰσταμένου καὶ τοὺς μαχητὰς κατ' ἀλλήλων ὀκλίζοντος, ὁ Θεόφιλος δύναμιν πολλὴν ἠθροικῶς κατὰ τῶν Σαρακηνῶν ἔξεισι, καὶ τὴν ὄσιον Μεθόδιον τῆς εἰρκτικῆς ἀναβρύσάμενος καὶ μεθ' ἐκτουτοῦ ἐπαγόμενος, οὐ νῦν μόνον καὶ πρῶτον²⁶ ἀλλ' αἰεὶ τοῦτο ποιῶν καὶ πλησίον που ἔχων αὐτόν, εἴτε τοῦ ἀσαφῆ ἔνεκεν καὶ πολλοῖς ἀγνωστα διαλύειν καὶ γνώριμα τούτῳ ποιεῖν διὰ τὴν ἐνυπάρχουσαν αὐτῷ σοφίαν (καὶ γὰρ ἐτύγγανε τῶν ἀποκρύφων ἄγαν ζητητικὸς ὁ Θεόφιλος), εἴτε δὴ τινὰς ἐπ-

adversus Ismaelitas educit, ac cum eis ex superiori victoria elatis ac ferocientibus ad Charsianum congressus, multis eorum subjugatis, captivos ad viginti supra quinque millia abducit; illustrique positus præda ad urbem augustam redit. Inter captivos Agarenos nonnemo fuit manuum agilitate celebris. **115** Hunc scholarum præses bellica virtute eximium, ejus scripto consignatis laudibus, perhibebat; asserebatque equitandi arte præclare industrium ac corporis robore strenuum, ejusmodi denique qui in equis duplici solerter hasta hostem aggredere-tur. Quod igitur in circo domestici triumphus agebatur, inter captivos primo is loco incedebat, corporis ipsa proceritate animique superbia ac celsitate de ipso sparsum rumorem confirmans. Videns itaque imperator, ejusque celebri fama motus, consensu equo duplicique arrepta hasta artis suæ ac solertiae specimen spectante coram tota civitate exhibere jubet. Id cum fieret et rei spectaculum imperitiores afficeret, Theodorus cognomento Craterus (is qui non multo post sanctorum quadraginta duorum martyrum cohortis dux exstitit) ad imperatorem accedens Agarenum subsannare, nihilque eum quod fortis animi sit quodve stuporem injicere debeat ea molitione præstare etiam atque etiam asserere. Ad quem indignabundus imperator, *Num vero. effeminato tu et evirato, ejusmodi aliquid, qua polles fortitudine, possis præstare?* Contra Craterus: *Duabus quidem hastis, o imperator, nec didici nec uti valeo: nam nec nugarum ejusmodi usus aliquis in bello existit: una vero arrepta, Dei fretus auxilio, equo dejectum iri hominem ac excussum prorsus confido.* Tunc imperator dicendi illam libertatem non ferens, per caput suum jurare Cratero, se ei vitam erepturum, nisi **116** re ipsa quod verbis jactaverat imple-ret. Mox ergo Theodorus consensu equo arreptaque hasta manum conserens, dicto citius nec longo ambitu, Agarenum equo datum præcipitem altum sapere non sivit. Puduit imperatorem, dum non a viro quodam magnifice strenuo, sed ab evirato prostratum Saracenum vidit. Interim tamen, callido vafroque consilio, virique virtutem reveritus, amice verbis accipit, donatque vestibus honoris causa, civium animos offendere veritus, si quid homine aliter uteretur.

24. Jam vero rursus vere appetente ac bellatores viros inter se committente, Theophilus ingentibus contractis copiis contra Saracenos proficiscitur, educto e carcere sibi que adjuncto sancto Methodio. Neque vero tunc primum fecit, sed et semper factitabat, penes se virum habens, sive ut ejus sapientiae vi obscura vulgoque ignota dissolveret ea que ipsi aperiret (erat enim Theophilus abstrusarum rerum operosus investigator), sive id cavens, ne quas is turbas se absente ob sacrarum

VARIAE LECTIONES.

²⁵ ἀγάγοι? ²⁶ καὶ πρῶτον) δὲ πρ. P.

imaginum amolitionem in urbe excitaret. Præcipui enim civium, inque eis viri religiosi, Methodium pluris faciebant eumque impense colebant. Idcirco una secum adducere, non post se relinquere, ex officii ratione Theophilo videbatur. Itaque commissa utrinque acie ac Ismaelitis superioribus, **117** contigit circumventum imperatorem in vitæ periculum adduci, quando etiam exercitus ductor Manuel, grave prorsus omnique majus dedecore reputans, si Romanorum imperator ab hostibus caperetur, suorum animos concionis verbis recolligens, sicque eos allocutus: *Eia, viri, apes reveremini, quæ suum regem, ejus vi amoris percitæ, pone volant, leonis instar catulorum causa dimicantis, medios cuneos imperatore quæsiturus irrumpit, animoque fatiscientem inventum, et ex ignavia salutem desperantem, ac causantem nolle se relicto exercitu eam fuga expedire, hortatus est ut se illi præeunti ac multorum strage iter aperienti comitem daret. Postquam vero erumpentem timens pavensque imperator e vestigio secutus non est, iterum cum multis aciem perumpit, ut a periculo virum eruat. Ac ne tum quidem voti compos effectus, tertio denum firmiori proposito cuneum imperatori undique affusum ipsumque coarctantem dirimens, ad eum usque pervadit, adeo ut et equum, cui insidebat, loris alligare ipsumque rursus liberare contingerit. Animo saucius erat, quo metu Romanorum imperatorem ductum iri captivum atque hostibus calcata cervice suppelaneum fore pertimescebat. Idcirco velocius simul majorique solertia repetitis vicibus reversus, mortem quoque minatus, nisi ille sequeretur, ægre tandem periculo exemit, paucis quibusdam a tergo insequentem hostem reprimentibus, suisque incolumem **118** reddidit. Idcirco pari in eum benevolentia Theophilus ipsum honoribus accipiebat, benefactoremque ac servatorem suum vocitans congruis muneribus colebat.*

25. Cæterum major in eum vis invidiæ fuit; ac qui tot millibus armatorum unus obstiterat exque mediis hostibus imperatorem liberaverat, paucorum auxæ familiarium suæque gentis hominum malis artibus superatur. Majestatis ergo ac insidiarum per summam improbitatem ex calumnia reus agitur; summamque vim invidiæ advertens, ac a fidelissimo quodam, qui olim quidem servus illius fuerat, tunc vero principis gratiam meritis Theophilo a poculis erat eique ministrabat, certior factus fore ut ab eo oculis orbaretur, defectionem molitur sequi ad Agarenos transfert, a quibus vir longe spectabilis habitus magnisque honoribus donatus est. Itaque vicinos Agarenis hostes (Cormatas dicunt) graviter infestabat, nec leves strages illorum victor dabat, ut qui bellicæ rei peritia ac solertia supra communionem vulgicque usus præstaret. Quodque nec satis dici sermone possit aut ratione pensari, tanta hæc faciura per Romanos captivos, ac qui

αναστάσεις φυλαττόμενος παρ' αὐτοῦ παθεῖν διὰ τὸν κατὰ τῶν ἁγίων καὶ σεπτῶν εἰκόνων πόλεμον. Οὐ μικρῶς γὰρ ἐδύκει τιμῶν τὸν ἄνδρα καὶ σίβασθαι ἐπὶ τῆς πολιτείας ἔκκριτον καὶ φιλόθειον· διὰ τοι τοῦτο ἄγειν μεθ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' οὐ κατόπιν ἀπολιμπνέειν ἐφαίνετο τοῦτω σεμνόν. Καὶ δῆτα προσπεσόντων ἀλλήλοις τῶν στρατευμάτων, καὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν καθυπερπερούντων, συνέβη τὸν βασιλέα πως περικυκλωθέντα ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν κινδυνεύειν περὶ ψυχῆς, ὅτε δὴ καὶ Μανουὴλ ὁ στρατηγέτης δεινὸν ἠγγασάμενος καὶ πέρα τοῦτο δεινὸν * δορυάλωτον [P. 73] βασιλέα γενέσθαι, τοὺς περὶ αὐτὸν ἀναθαβρύνοντας καὶ, *Ὁ ἀνδρως, εἰπὼν, τὰς μελλίσσας αἰδείσθη, αἶ τοῦ βασιλέως κατόπιν τῷ φίλτρῳ βαλλόμεναι πέτανται, εἰσῆει ὡσπερ τις λέων περὶ τῶν τέκνων βαλλόμενος, τὸν βασιλέα ζητῶν. *Ὡς δ' εὗρεν ἀποκαμόντα καὶ τὴν σωτηρίαν μὲν ὑπὸ δειλίᾳ ἀπογόντα, προφασίζόμενον δὲ ὡς μὴ βούλεσθαι τὴν λαὸν λιπόντα διαφυγεῖν, *Ἄγς δὴ, ἔφησεν, ὦ βασιλεῦ, ἀκολουθεῖ μοι εὐρῆιαν τὴν φάλαγγα ποιοῦντι καὶ πολλοὺς ἀποσφάττορτι. *Ὡς δ' ὁ Μανουὴλ ἐξῆει καὶ τὸν ἐπόμενον δεδίδα πολλά καὶ κατεπηχότα βασιλέα οὐκ εἶχεν, αὐθις ἐρβήγην μετὰ πολλῶν τὴν φάλαγγα, τοῦτον ἐξελεσθαι βουλόμενος. *Ὡς δ' ἡμάρτανεν αὐθις, καὶ τρίτον δὲ ἐκ στεβρότερας ψυχῆς τὴν συνέχουσαν φάλαγγα τὸν βασιλέα διέκοψεν, καὶ πλησίον ἐγεγόνει τοῦτου, ὡς καὶ ἱμάσι τὸν ἐπιφέροντα τοῦτον ἐπίδησαι ἴππον καὶ αὐθις ὑπεξερούσασθαι ἐτύγχανεν. *Ἐτρώθη τὴν ψυχὴν ὁ ἀνήρ, βασιλέα Ῥωμαίων αἰχμαλώτων γενέσθαι φοβούμενος καὶ τῶν ἐχθρῶν ὑποπόδιον ὄθην ταχυτέραν ἅμα καὶ δεξιωτέραν τὴν ὑποστροφὴν ποιήσας, καὶ θάνατον ἀπειλήσας αὐτῷ εἰ μὴ τοῦτω συνακολουθήσειεν, ὅψε καὶ μόλις τοῦ κινδύνου διέσωσεν, ὀλίγων τινῶν κατόπιν διακρουόντων τὸν πόλεμον, καὶ τοῖς αὐτοῦ ἐγκατέλεξε. Διὸ τιμαῖς τε τοῦτον ἐφαιμύλιως ἐδεξιούτο καὶ πρεπούσαι; ὄψραις ἑθεράπειεν, εὐεργετὴν καὶ σωτήρα πολλῶν ἀποκαλῶν.

κε'. Ἄλλ' ὁ φθόνος Ἰσχυσε κατ' αὐτοῦ, καὶ ὁ κατὰ πολλῶν καὶ τοσοῦτων μυριάδων ἀνδραγαθήσας καὶ τῶν ἐχθρῶν διασώσας τὸν βασιλέα ὑπ' ὀλίγων εἰσέλων κτεπεπαλίστο. *Ὅθεν εἰς καθοσίωσιν καὶ ἐπιβουλήν παραλόγως ἐκ λουδορίας ἐγκληθεῖς, καὶ πολὺν εἶναι τὸν φθόνον τὸν κατ' αὐτοῦ ἐνιδῶν, ἐπεὶ διὰ τίνος πιστοῦ ἀνεμάνθανεν, δούλου μὲν πρότερον ὄντος τοῦ Μανουὴλ, τότε δὲ ἐκ χαρίσματος ὀνοχοοῦντος; τῷ Θεοφίλῳ καὶ ἐξυπηρετοῦντος, ὡς μέλλοι τοῦτον ἀποτυφλοῦν καὶ ὀφθαλμῶν ποιῆσαι χωρὶς; ἀποστασίαν τολμᾶ καὶ πρὸς Ἀγαρηνοὺς μετατίθεται μέγας παρ' αὐτοῖς ὀφθελίς καὶ τιμαῖς ταῖς μεγάλας τιμώμενος. Ἐνέκειτο γοῦν κατὰ τῶν πλησιαζόντων αὐτοῖς ἐχθρῶν, οἱ οὕτω δὴ Κορμάτοι καλοῦνται, παλῶς, καὶ νίκας οὐ τὰς τυχοῦσας ἐποιεῖ ἅτε δὴ καὶ πείρα καὶ συνέσει διαφέρων [P. 74] πολλῶν. Καὶ τὸ δὴ κρεῖττον λόγου, ὅτι μετὰ τῶν αἰχμαλώτων Ῥωμαίων καὶ καθαιρῆνυμένων ἐν φυλακαῖς ταῦτα εἰργάζετο, πίστιν αὐτοῖς δοῦς ὑπὲρ αὐτῶν ὡς οὐ φεύξονται· ὅτε

VARIAE LECTIOES.

* ἢ δεινὸν ἠγγασάμενος τοῦτο καὶ πέρα δεινόν? cf. p. 103 b, 150 a, 451b.

καὶ τὸ Χορασάν λέγεται κατασχεῖν καὶ τῷ ἀμερα-
 μουνῆ ὑποτάξαι· οὐ τῷ διαφέρειν μόνον εἰς ἀνδρίαν
 αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῷ καινῶς πως καὶ παρηλλαγμένως
 ὀφθῆναι αὐτοῖς· ἢ τε γὰρ τῶν σχημάτων μεταβολὴ
 καὶ ἢ τῶν φωνῶν πρὸς ἄλλαν μεταλλαγὴ εἰς δεξιάν
 ἐπιπίπτειν ἠνάγκαζε τοὺς πολεμίους. Οὐ μὴν δὲ
 ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἀτιθάσων θηρίων κατασινομένων
 αὐτοῦς καὶ βλαπτόντων ἐλευθερώσας, καὶ μεγάλων
 αἰτίως καλῶν αὐτοῖς γεγονῶς, διαφερόντως ἠγαπήθη
 αὐτῷ τε τῷ ἀρχοντι καὶ τῇ γερουσίᾳ αὐτοῦ.

a feris bestiis regioni vastitatem afferentibus eos
 liberi pariter ejusque proceribus summe charus fuit.

α. 'Αλλ' ἐπεὶ μετὰ μελόν τῷ βασιλεῖ ἐνεποίησε
 ταῦτα διακούοντι καὶ λύτης αἴτιος· κατέστη πολλῆς,
 πάντα κάλων ἐδόκει τούτῳ κινεῖν ὡς ἂν τὸν ἄνδρα
 μετακαλέσσοιτο καὶ καλινδρομήσαι ποιήσοιεν. Ὅθεν
 εἰ μὲν εἰρηνικὰς σπονδὰς διὰ τοῦ μοναχοῦ ποιῆσαι
 τοῦτόν φασιν Ἰαννοῦ, πρὸς καιρὸν τοῦ κατὰ τὰς φυ-
 λικῆς διαλλαγίου, καὶ πρὸς τὰ ἴδια μεταγαγεῖν, ὅτε
 καὶ χρυσοδοῦλλον τούτῳ καὶ ὄρκους ἀπαθείας δι'
 αὐτοῦ τε καὶ ἑτέρων προτέρων πολλῶν ἐξαπέστειλεν.
 Οἱ δὲ δι' αὐτοῦ μὲν τοῦ Ἰαννοῦ, οὐ μὴν οὕτως διὰ
 φανερᾶς ἐντεύξεως καὶ συντυχίας, κρυπτῆς δὲ καὶ
 ἀδύῃ πολλῆς, ἢ τὸν Ἰαννῆν γνῶμη τοῦ Θεοφιλοῦ
 ἀφ' ἡμῶν μεταστήσασα καὶ μεταμφιάσασα καὶ τοῖς
 βασιλοδοῦσιν Ἰδηροῖ καὶ μοναχοῖς τοῖς πρὸς τὰ
 Ἱεροσόλυμα μετὰ λιτῆς φοιτῶσιν ἐξομοιώσασα τε
 καὶ συγκαταμίξασα τῷ ἐν ᾧ διετῆτο οἴκῳ ὁ Μανουὴλ
 κατὰ τὸ Βαγδά ἐγκατέστησεν ἐπαιτεῖν τε προσποι-
 σάμενον καὶ τὴν τοῦ βασιλέως μετάνοιαν ἀναδιδά-
 σκοντα. Καὶ μάρτυρας τῶν εἰρημένων τὸ τε τοῦ βα-
 σιλέως ἐγκόλιον καὶ τὸ χρυσοδοῦλλον ἐδίδου, συμ-
 μίθειάν τε καὶ παντελεῖ τῶν κακῶν ἀμνηστίαν
 εὐαγγελιζόμενα· ἃ καὶ λαθῶν εἰς χεῖρας ὁ Μανουὴλ,
 καὶ οἰοῦσι τὴν ψυχὴν ἀνακαεῖς, τὴν οἴκαδὲ ἐμελέτα
 ἐπάνοδον. Ἐπεὶ γοῦν ἐκ τε τοῦ χρόνου καὶ τῶν πρό-
 τερον ἡμῖν εἰρημένων αὐτοῦ κατὰ τῶν πολεμίων
 Ἱσρων ἢ πρὸς αὐτὸν πίστις οὐ μείωσιν, αὐξήσιν δὲ
 τὴν καθ' ἑκάστην ἐλάμβανεν, μηνύει τῷ ἀμεραμου-
 νῆ ὡς ἐφέστιως ἔχει καὶ κατὰ τῶν Ῥωμαίων στρα-
 τεύσαι, καὶ τοὺς ἐχθροὺς, οἱ κατεῖπον αὐτοῦ πρὸς
 τὴν βασιλείαν, ἀμύνασθαι, καὶ κατὰ τὴν Καππαδοκίαν
 τὰς οἰκίσεις ἔχοντας· καὶ σὺν αὐτῷ καὶ τὸν υἱὸν
 ἡξίου πέμπεσθαι τὸν ἀμεραμουνη⁸⁸ εἰς πλείονα τῶν
 ὑπονοουμένων [P. 75] ἀσφάλειαν. Κατανεύει τοῖς
 εἰρηθεῖσιν ὁ Ἰσμαήλ, καὶ κατὰ τῶν ὧν ἐπεθύμει
 ἔπειμεν. Ὡς δὲ πλησίον που τοῖς τῶν Ῥωμαίων

⁸⁸ ἐγίνοντο, ὅπλα ποιεῖται ⁸⁹ τὰ κατ' αὐτὸν τῷ
 ἀρχιεπισκοπίας στρατηγῶ καὶ τὴν εἰσαῦθις πρὸς Ῥω-
 μαίους ἐπάνοδον, καὶ ἄμα ἐδίδασκιν ὡς χρὴ κατὰ
 ἐκείνους τόπον λέγον τινὰ καὶ ἐνέδραν γενέσθαι,
 ἴστωσαν ἐκεῖσε δὴ γένωμαι, τὰ μὲν Σαρακηνῶν
 κούρσας ἐπ' ἄλλον δὴ τινὰ τόπον ἐξελαύνειν
 ποιήσας μετὰ τοῦ λόχου δὴ γένωμαι καὶ πρὸς τὰ
 Ῥωμαίων ἦθη ἐπαναδράμω αὐτός. Ὅ καὶ γέγονεν·
 ἔρτι γὰρ ἐκεῖσε δὴ που ἐπλησίαζεν, καὶ πολλὰ τὸν τοῦ
 Ἰσμαήλ υἱὸν κατασπατάμενος, Ἄπειθε, ἔρη, ὄγι, ς,

VARIAE LECTIONES.

⁸⁸ τὸν τοῦ ἀμερο? ⁸⁹ ὅπλα ποιεῖ? αὐ ὄγλοποιεῖ?

vincti in carceribus essent, oī militantes exseque-
 batur, data Agarenis fide minime ab eis fugituros.
 Quando etiam Chorasani cepisse ferunt ac ameran-
 nunæ subjecisse. Isthæc vir tantus conficiebat non
 insigni tantum fortitudine sua, sed et quod novam
 quosdam nec usitatam rationem inire videretur:
 ordinum enim et aciei alia aliaque compositio tes-
 seræque ac vocum inopinata mutatio in animi an-
 gustias **119** ac pavorem hostes conjicielat. Nec
 solum adversus hostes strenue egit, verum etiam
 liberavit, multorumque eis bonorum auctor, priu-
 cipi pariter ejusque proceribus summe charus fuit.

26. Verum cum ejus percrebescente fama Theo-
 philum rei pœniteret, nec levis dolor inde eum
 incessisset, nullum non funem movendum statuit,
 ut virum ad se revocaret ad seque redire compelleret.
 Unde alii quidem per Jannem monachum, quo tempore
 missus est ad commutandos captivos, pacis eum fœdera
 iniisse ac Manuelem ad se revocasse ferunt, quando
 etiam litteras et securitatis fidem furejurando firmatam
 per eum pluresque illo priores misit. Alii ejusdem quidem
 Jannis opera rem peractam mœlunt, non tamen sic ap-
 erto colloquio, sed occulto ac vulgo obscuro, ita nimirum
 ut Jannes jubente Theophilo profectus sit, habituque
 mutato ac pannis indutus Iberis atque monachis
 Hierosolymam voti causa proficiscentibus, unum
 illorum simulans, sese adjunxerit, eoque habitu
 Manuelis domum Bagdæ subierit. Illic mendici ea
 specie ad eum aditum nactus imperatorem pœnitere
 docuit, verbisque fidem fecit illius prolata collari
 cruce ac litteris, quibus si securum redderet omniumque
 offensarum oblivionem sancte promitteret. Acceptis in
 manus Manuel litteris, incenso ardore animo, serio cogitat
 in patriam domumque reverti. Quia igitur temporis ipsa
 longinquitate rebusque adversus **120** ameramnunæ
 hostes, quas supra retulimus, bello præclare gestis suam
 illi magis in dies probarat fidem, nec ulla jam suspi-
 cione laborabat, significat hoc sibi animo constitutum,
 ut et adversus Romanos educat et inimicos (suos apud
 imperatorem delatores) ulciscatur, qui in Cappadocia
 sedes habebant. Ac quo magis institutum celet, ipsum
 ameramnunæ filium secum mitti rogat. Annuit petenti
 Ismaelus, ac in quos expetierat hostes Manuelem emittit.
 Ubi jam Romanos pene fines attigerat, Cappadociæ præ-
 torem de suis rebus monet, seque rursus ad Romanos
 redire significat, simulque certo loco locandas insidias
 docet: *Ut cum, inquit, illuc venero, Saracenarum præ-
 donibus alio dimissis, in Romanorum inse cuneum incidam,
 atque ita ad patrios lares revertar; uti etiam factum est.*
 Ubi enim prope jam ad locum accesserat, Ismaelis filium
 prolixè salutans ac esculans: *Abi, inquit, abi, fili, incolumis
 ad patrem tuum; scito vero non ad alium me proficisci
 quam ad meum verum imperatorem ac dominum.*

Salvus inde receptus Cpolim in sacram Blachernensem ædem venit, erga quam sciret Theophilum non vulgarem habere fidem. Quocirca etiam magistri honore donatur, exindeque Theophili compater audit, et scholarum domesticus præficitur. **121** Non desunt qui dicant fugisse quidem Manuelem ad Agarenos, ac Theophili opera, ut dictum est, fuisse revocatum, non tamen majestatis accusatum Theophilo imperante fugisse, sed Michael Traulo ejus patre, sive odio in illum defecerit, sive quod veteres ejus inimicitias suspectas haberet.

ἐπὶ Θεοφίλου φυγεῖν, ἐπὶ Μιχαὴλ δὲ τοῦ Τραυλοῦ τοῦ τούτου πατρὸς, εἶτε καὶ μίσει τῷ πρὸς αὐτὸν φερόμενον, εἶτε δὴ καὶ παλαιὰν δεδοικότα μῆνιν αὐτοῦ.

Interim vero etiam Jannes CPolitanus episcopus ordinatur, Aprilis vigesima prima, die Dominica, impietatis præmium perversæque fidei ac sacris imaginibus negati cultus sacerdotium consecutus.

27. Porro Theophilus dum curiosior est inquirendi studio, et ut futuram imperatorum successionem vaticinio condiscat operosius incumbit, mulierem quamdam superioribus bellis ex Agarenis captam, Pythonico spiritu obsessam, quorundam relatione accipit. Eam itaque accersit, ac quinam in longum tempus imperio potituri sint ex illa quærit. Ad quem vates, successurum ejus filium cum conjugæ, Theophilo respondit: postea vero fore ut Martinaciorum genus annos plures imperium teneat. Illico itaque Martinacem hunc, etsi ipsi affinitate conjunctum, raso capite Theophilus monachum facit, ejusque ædes in domum Dei ac monachorum domicilium redigit. Neque hoc solum, sed et alia plura mulier vaticinata est, nempe Jannem patriarchali sede dejectum iri, sacrarumque imaginum revocandam religionem ac cultum. Quare vehementi dolore **122** concitus Theophilus, remque altius mente retinens, sæpenumero Augustam, ad hæc et Theoctistum logothetam monebat ac hortabatur multisque sacramentis adigebat, ne unquam Jannem patriarchali sede dejici autve imagines coli paterentur. Tantam vero operam vestigandis istiusmodi imperatorum successionebus posuit, ut et Jannis ex pelvi divinatione Basilium imperii arcem suscepturum perspicue viderit. Præter imperatorem aliis quoque ex ea sciscitantibus mulier respondit. In his Constantino Triphylio, multum roganti ac enixe eventura quærenti, prædixit fore nimirum ut ipse ac filii Basilio imperatore clericalem habitum induerent; quod et evenit. Georgio quoque militarium tabularum ac matricularum præfecto prædixit fore ut in Circi fundaretur ejusque substantia fisco addiceretur. Et hæc quidem hactenus juxta Platonem....

28. Anno sequenti Agareni et Theophilus expeditione utrinque suscepta, utrinque abs se metu re integra domum redierunt. Eodem fere tempore

Ἀ ἀπίθι, τέκνον, πρὸς τὸν πατέρα σου· ἐμὲ δὲ ἴσθαι πορευόμενον οὐ πρὸς ἄλλον, πρὸς δὲ τὸν ἐμὸν πρὸς τὴν βασιλεύουσαν εἰς τὸν ἐν Βλαχέρναις θεῖον ἐπεφοιτῆται ναὸν, τὸν Θεοφίλου εἰδὼς οὐ τὴν τυχεύουσαν ἔχοντα πίστιν εἰς αὐτόν. Ὅθεν καὶ μάγιστρος τιμᾶται, καὶ σύντεκνος ἔκτοτε χρηματίζει αὐτοῦ, καὶ δομῆστικός προδιδάζεται τῶν σχολῶν. Εἰσὶ μὲν δ' ²⁰ οἱ φυγῆ μὲν χρῆσασθαι τὴν Μανουὴλ φασὶ πρὸς τοὺς ἐξ Ἄγαρ, καὶ διὰ τὴν Θεοφίλου, ὡς εἴρηται, ἐπανελθόντα σπουδῆν, οὐ μὴν καθοσίωσιν ἐγκληθέντα τοῦ τούτου πατρὸς, εἶτε καὶ μίσει τῷ πρὸς αὐτὸν.

Χειροτονεῖται δὲ καὶ Ἰαννῆς ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὴν εἰκάδα πρώτην τοῦ Ἀπριλλίου μηνός, ἡμέρᾳ πρώτῃ, ἄθλον ἀσεβείας καὶ ἀπιστίας καὶ τοῦ μὴ τὰς θείας εἰκόνας προσκυνεῖν τὴν ἱερωσύνην ἀπενεγκάμενος.

κζ'. Ζητητικῶ δὲ τῷ Θεοφίλῳ τυγχάνοντι καὶ ἄγαν ἐγκειμένῳ περὶ γνώσεως τῶν μελλόντων βασιλεύειν ἀνδρῶν, γυναίων τε ληφθέν ἐκ τῶν Ἄγαρ κατὰ τοὺς πολέμους τούτους Πύθωνος κατεχόμενον πνεύματι παρὰ τινῶν ἀνεμάνθανε. Τοῦτο οὖν ἤγαγε τε πρὸς αὐτῶν ὁ Θεοφίλος, καὶ τίνες εἶεν ὧν ἡ βασιλεία διαρκέσει ἐπὶ πολὺ ἐπυθάνετο. Ὡς δὲ, Σοῦ μὲν διάδοχον τὸν σὸν υἱὸν καὶ γαμετήν, ἀπεροίσασέ τε γενέσθαι καὶ ἐμαντεύσατο, μετέπειτα δὲ τοὺς Μαρτινακίους ἐπὶ πολὺ τῆς βασιλείας κατασεῖν, αὐτίκα τοῦτον τὸν Μαρτινάκην, καὶ τοί γε προσκνηυμένον αὐτῶν πως κατὰ συγγένειαν, πρὸς τὸ μονάζειν ἀπέκλειρεν, καὶ τὸν αὐτοῦ οἶκον Θεοῦ καὶ μοναχῶν ἐναπέδειξεν ἐνδιαίτημα. Οὐ τοῦτο δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ πολλὰ τῶν μελλόντων τὸ γυναίον ἀπεθέσπισεν· τὸν τε γὰρ Ἰαννῆν τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου πόρρω που γενέσθαι ἐνεσήμανεν, καὶ τὴν τῶν σεπτῶν εἰκόνων ἀναστήλωσιν κατεσάφησεν. Οἷς τὴν ψυχὴν ὁ Θεοφίλος ἐπώδυνος γεγονώς καὶ δυσαιωνίετα ταῦτα φέρων αἰετὶ πολλὰ [P. 76] πολλάκις ἐπῆθε τῇ αὐτοῦ γαμετῇ, πρὸς δὲ καὶ λογοθέτῃ Θεοκρίστῳ παρήγει καὶ πλῆθει κατεδέσμευε ὄρκων τοῦ μήτε τὸν Ἰαννῆν ἀπεροίσει τυχεῖν μήτε μὴν τὰς εἰκόνας προσκυνήσεως. Τοσοῦτον δὲ ἄρα τὰ περὶ τῆς βασιλείας ἠρεῦνα τε καὶ ἐξιχνίαζεν ὡς καὶ παρὰ τοῦ Ἰαννοῦ ἐν λεκανομαντείᾳ τὸν μελλόντα Βασιλεῖον τὴν τοιαύτην ὑπειληφέναι ἀρχὴν καθαρῶς ἐνιδεῖν. Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ Κωνσταντῖνον τὸν κατὰ τὸν Τριφύλιον τὰ αὐτῶν συμδησόμενα διετρέφον τὸ γυναίον, πολλὰ λιπαροῦντα καὶ ἐπυθάνομενον· αὐτὸν τε γὰρ καὶ τοὺς αὐτοῦ κροσκληρικοῦ σχῆμα ἐπὶ τοῦ Βασιλείου διαμειφθῆκεσθαι καὶ γέγονεν. Καὶ Γεωργίον δὲ τὸν τὰς στρατιουργα δόλου; ἐπειλημμένον ἐπὶ σφενδόνη τῇ κατὰ τὸ πηροδρομον ἀποκτανθῆναι, καὶ τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ τῷ βασιλικῷ ἀνειληφθαι ταμίῳ. Καὶ ταῦτα μὲν ὕδὲ τῆ κατὰ Πλάτωνα...

κη'. Τῷ δ' ἐπίοντι εἶται πρὸς τὸν κατ' ἀλλήλων πόλεμον οἱ τ' Ἄγαρηνοι καὶ ὁ Θεοφίλος ἐξελθόντες ἔμειναν ἀπρακτοὶ παντελῶς ἀλλήλους καταπτούμε-

VARIÆ LECTIONES.

²⁰ δ'] δὴ? αὐ τοι?

νοι, κα. πρὸς τὴν ἐκκελευσθεσαν. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν ὁ τε χαγάνος Χαζάριας καὶ ὁ Πέχ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Θεόφιλον Ἰπεμπον πρὸςβουλάς, τὸ κίετρον ὅπερ οὕτω Σάρκελ κατονομάζεται αὐτοῖς κτισθῆναι ἐξαιτούμενοι, ὅπερ ἐρμηνεύεται μὲν Λευκὸν οὐρανὸν, ἔστι δὲ καὶ κατὰ τὸν Τανάην ποταμὸν, ὃς πρὸς τὴν Πατζινακίτας ἐντεῦθεν καὶ αὐτοὺς διεύρει τοὺς Χαζάρους ἐκείθεν, ἐνθα καὶ Χαζάρων ταξιδεῖται καθίζονται τριακῶσοι κατὰ χρόνον ἐναλλασσόμενοι. Ὃν τῆ αἰτήσῃ καὶ παρακλήσῃ πεπισθεὶς ὁ Θεόφιλος τὸν σπαθαροκανδιδάτον Πετρωνᾶν τοῦ ἐπονομαζομένου Καματεροῦ, μετὰ χελασθίων βασιλικοπλωγίων καὶ τοῦ Κατεπάνω¹¹ τῆς Παφλαγονίας ἀπέστειλεν, εἰς πέρας τὴν τούτων αἰτησιν καλεῦσας ὄπαγαγεῖν. Ὅς ὄμα τῷ τὴν Χερσῶνα καταλαβεῖν τὰς μὲν μακρὰς νῆας ἐκείσῃ που προσορμίσας ἐπὶ τῆς χέρσου κατέλειπεν, τὸν δὲ λαὸν ἐν στοργῆ¹²λαῖς εἰσαγαγὼν νηοὺς μέχρι τοῦ Τανάιδος διεβιάσθη, ἐνθα καὶ τὴν πάλιν ἔδει τοῦτοιο οἰκοδομεῖν. Ἐπεὶ δὲ λίθων ὁ τόπος ἠπόρει, ἐκ μὲν τῶν μικρῶν καλλήκων τοῦ ποταμοῦ ἄσβεστον, ἐκ δὲ τῆς ὑποκειμένης γῆς πηλὸν ἐγκάσας διὰ καμίνων, καὶ βίβαλον ἐργασάμενος, τὴν ὀρισεῖσαν αὐτῷ βουλείαν μόγις μὲν, ἐπεραίου δὲ διὰ πολυχειρίας λαμπρῶς, καὶ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἐπανέστρεφεν. Ἐδίδου δὲ καὶ περὶ τοῦ Χερσῶνος τῷ βασιλεῖ γνώμην τε καὶ βουλήν, οἷς εἰς κείραν τῶν ἀνθρώπων ἦλθεν καὶ τῶν τόπων ὁμοῦ, καὶ, ἰ οὐκ ἄλλως ἄρξαις τῆς χώρας καὶ τῶν τόπων ὀλοχερῶς ἢ στρατηγὸν προχειρίζομενος ἴδιον, ἀλλ' οὐ τοῖς ἐκείνων ἄρχουσί τε καὶ πρωτεύουσι καταπίστευον αὐτόν. ἰ Οὐδὲ γὰρ, οὐδ' ἡμέτερός ποι τῆς ἐκείνων προνοούμενος ἐξαπτετέλετο στρατηγός, [P. 77] ἀλλ' ὁ λεγόμενος πρωτεύων μετὰ καὶ τῶν πατέρων τῆς πόλεως τὰ πάντα ἦν διοικῶν. Ἐπὶ¹³ τούτῳ ὁ βασιλεὺς Θεόφιλος οὐκ ἄλλον ἀλλὰ τὸν εἰρημένον Πετρωνᾶν, ὡς ἔμπειρον κρίνας τοῦ τόπου, πρωτοσπαθάριον τε ἐτίμησεν καὶ στρατηγὸν ἐξαιπέστειλεν, τὸν τε πρωτεύοντα καὶ τοὺς ἄλλους θεσπίσας ὑπέκειν ἀνευδοκίως αὐτῷ· ἐξ οὐτοπερ καὶ μέχρι ἡμῶν ἐκράτησεν ἀπὸ τῶν ἐντεῦθεν εἰς Χερσῶνα προδὸλλεσθαι στρατηγούς. Οὕτω μὲν οὖν ἦ τε τοῦ Σάρκελ οἰκοδομὴ ἐγένετο καὶ ἡ πρὸς τοὺς Χερσωνίτας τῶν ἐντεῦθεν ἀποστολῆ στρατηγῶν

18. Ἐξίσι δὲ πάλιν ὁ Θεόφιλος κατὰ τῶν Ἀγαρηῶν ἐμβριθέστερος, τῆς πατρικῆς ἠττάσθαι τόλμης ἀνίστατος ὢν. Ὅθεν καὶ πορθωτέρω πρόεισι τῆς Συρίας, ὁμοῦ μὲν κείραν τὴν γῆν καὶ πορθῶν, ἑρῶ δὲ λαφυραγωγῶν αὐτὴν καὶ αἰχμαλωτίζων, καὶ πόλεις παραλαμβάνων ἄλλας τε δύο καὶ μέχρις ἰλάρους κατιστρεφόμενος, καὶ αὐτὴν δὲ τὴν Σωζόπιτρον ἐκπολιορκήσας πατρίδα τυγχάνουσαν τοῦ ἀμραμνονῆ, ὑπὲρ ἧς ἐγένετο ἐκείθεν διὰ γραμμάτων προτρέψασθαι ἀναχωρεῖν τὸν Θεόφιλον ἐκ τῆς πατρίδος αὐτοῦ, κἂν οὐκ εἶχέ πως τὸν ἀκούοντα. καὶ ταῦτα μὲν διοικησάμενος πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἐπάνεισεν ὁ Θεόφιλος, τῷ Θεοφόβῳ τὰ τῶν Περσῶν ἐνδιαθέσθαι προτρέψάμενος καὶ αὐτὸς διὰ ταχέων ἐπαναδραμεῖν πρὸς αὐτόν. Ἄλλ' οἱ Πέρσαι συσθόντες αὐτῷ κατὰ τὴν Σινώπην βασιλεία καὶ ἀκοντα ἀνεκ-

A e haganus Chazariae ac Pechus missa legatione imperatorem rogant ut castrum Sarcel nuncupatum, quod interpretatione nominis domus candida dicitur, ipsis ædificet. Porro locus est ad Tanaim fluvium, quo hinc inde Patzinaces et Chazaritæ distinantur; ubi et Chazaritæ 123 præsidarii trecenti, commutatis vicibus per tempus alii aliis substituti, stationem habent. Horum postulatis annuens imperator Petronam Camateri (sic dicti) spatharocandidatum cum classe regia et Paphlagoniæ capitaneo misit, rem præstituros quæ illi rogaverant. Ubi autem Chersonem appulsus est, longiores naves in terram subductas illic in terram statione relinquit, rotundis vero impositas copias ad Tanaim usque, quo loco extruendum illis oppidum erat, trajecit. Quia autem locus lapides non habebat, ex fluvii glareæ calcem facit; exque subjecta humo lutum in lateres excoquens, ardua quidem molitione, laborantium tamen multitudine magnifice perfecto opere domum redit. Reversus vero Petronas imperatorem de Chersone monet, ut qui gentis mores locique genium expertus didicerat, non aliter regionis oppidorumque pleno juro compotem fore, quam si proprium urbi gentique præsidem duce[m]que præficeret; non indigenis proceribus ac primatibus res suas croderet. Hactenus enim nemo regionem procuraturus Cpoli præses mitti solebat; sed quem illi primatem vocant, una cum patribus civitatis cuncta gubernabat. Imperator approbato consilio ipsum quem diximus Petronam, usu regionis peritum judicans, protospatharii dignitate auctum præsidem 124 mittit, primario ac reliquis civibus imperans ut nulla tergiversatione misso præsidii obaudiant. Hincque pererebuit ut præsides Chersoni præficiantur. Atque in eum modum tum præsidium Sarcel exstructum est, tum deinceps missi Byzantio Chersonem præsides.

20. Porro Theophilus majoribus rursus animis adversus Agarenos proficiscitur, paterna se minore[m] audacia videri ægre ferens. Longe itaque in Syriam progressus obvia quæque vastat, deprædatur, diripit, duasque captas civitates solo tenuis diruit; quin et ipsam expugnat Sozopetram emeramnuzæ patriam, a qua ille ut recederet scriptis litteris etiam atque etiam rogaverat; quanquam Theophilus ei minime obtemperavit. Hisque adeo gestis Cpolim reversus est, relicto Theophilo cum mandatis ut res Persarum componeret iisque compositis festine ad eum rediret. At Persæ eum Sinope destitentes, reluctan-tem sane, imperatorem consularunt. Is partim imperatoris reverentia et cultu, partim metu deteritus, rem detrectabat, diraque passuros pro hæc temeritate ausuque aiebat. Quocirca illi mixtis territi

VARIÆ LECTIONES.

¹¹ κατεπάνω P: cf. p. 300 c. ¹² ἐπὶ P.

confirmatus hærere proposito, animosque Theophobo, quem medium habebant, facere. Ille porro clam imperatori rem significat, iurejurando confirmans non se, sed Persas hujus auctores facinoris esse. Ac tum quidem Theophilus voluntatem **125** Theophobi approbavit, et in aulam revocato pristinam dignitatem restituit. Persis quoque delicti veniam dedit, injuriarumque promissa oblivione eos Sinope, sive etiam Amastride, excedere jubet. Et quoniam in ingentem jam multitudinem excreverant (nam summa eorum ad triginta millia assurgebat), haud e re visum Theophilo ut eos liberos atque solutos esse permetteret. Utili itaque consilio bina millia in singula themata dividit, qui sub illorum ducibus forent, sub quibus etiam tribuni eorumque turmarum præfecti illis præessent. Hincque factum ut hactenus Persarum nomen cohortes illæ ac turmæ retineant, in quas dispersi fuere. Audacius itaque ac procacius facinus visum Theophilo tum illos suspectos in eum modum dispersit, tum non multo post Theophobo necem attulit. Quanquam alia quoque causa, quam omnino pro loci opportunitate narraturî sumus, accessit. διανεμηθῆναι ἐποίησαν καὶ τὸν Θεόφρονον [P. 78] δούτερον αἴτιον, ὃ δηλώσει πάντως ὁ λόγος κατὰ τὸν

30. Cæterum ameramnunes ob expugnatam direptamque patriam tanto ictus animi dolore est sicque excanduit, ut undique ex Babylone et Phœnicia et Coelesyria Palæstinaque et inferiore Libya conscripto exercitu ingentibusque conductis copiis, clypeis omnium inscribi jusserit Amorium, susceptam a se contra id oppidum expeditionem illudque bello tentandum cum audacia innuens. Collegit igitur copias; et apud Tarsum ex paucissimis ingens subito numerosusque apparuit, ob patriæ **126** suæ ignominiam furore exæstuans. Sed et Theophilus adversus illum profectus Dorylæum pervenit, quod tridui itinere ab Amorio abest. Fuere multi qui imperatori auctores essent ut Saracenorum, majori vi quam quæ inhiberi posset irruentium, impetum declinans Amorii incolas alio transferret. Ingentes nimirum esse illorum copias immensumque exercitum. Id enim vero infame parumque virile ratus Theophilus, præclarum fortisque animi consilium putavit, ut urbem communi ret ducisque strenui rationibus atque incolumem præstaret. Electus in eam rem Aetius patricius ac Orientarum dux. Quia vero etiam justis copiis opus erat, has quoque Theophilus mittit, quo undique hosti obsisteret ac victoriam illi præriperet. Ad hæc cohortibus illos præfecit qui paulo post futuri erant martyres, Theodorum cognomento Graterum et Theophilum ac Babutzium. Hi non modo missi tunc exercitus, sed et cohortis quadraginta duorum martyrum principes exstiterunt.

31. Postquam igitur Saracenorum princeps, ingentes ipse animos spirans ac exercitu potens,

A ρυζαν· ὃς αἰθεῖ τε καὶ φόβῳ πρὸς τὸν βασιλέα βαλλόμενος ἀνένευέ τε καὶ δεινὰ πείσασθαι τούτους ἔλεγεν ἐπὶ τῷ τολμήματι. Ὅθεν πλέον κατοβρωδούντες αὐτοὶ τὰς ἐκ βασιλείως ἀπειλὰς εἶχοντο μὲν τῆς γνώμης αὐτῶν, εἶχον δὲ καὶ αὐτὸν ἐν μέσῳ παραθρῦνόντας. Ἄλλ' ὁ Θεόφρονος λάβρα τὰ τελεσθέντα δηλοῖ τῷ βασιλεῖ, καὶ ἐνωμῶτος πληροφασεῖ ὡς οὐκ αὐτὸς ἐκαίνοι δὲ τῶν τολμηθέντων ὑπαίτιοι. Ἄλλ' ἐκαίνοι τε ὁ βασιλεὺς ἀρμένως ἀποδέχεται τὴν προαίρεσιν καὶ πρὸς τὰ βασιλεία εἰσκαλεῖ, τὴν ἀρχίαν εὐκληρίαν ἀποδοῦς· συγγνώμην τε ἀπαιτοῖς ἄλλοις καὶ ἀμνηστίαν κακῶν δοῦς τῆς Σινώπης, εἴτε δὴ καὶ Ἄμαστριδος, ποιεῖ ἐκδήμειν. Καὶ ἐπέπερ εἰς πολυπληθίαν ἐνέδωκάν **B** ²² τε καὶ ἤδησαν ὡς εἰς ἐραεὶς μυριάδας ἐληλακέναι, ὃς συμφέρον ἔδοκει τῷ βασιλεῖ τούτους ἐλευθέρους εἶναι καὶ ἀνειμένους, ἀλλὰ καλῶς σκεψάμενος ἐκάστῳ θέματι χιλιάδας δύο ἀπέσταλκεν, ὑπὸ χεῖρα τελεῖν τοῖς εἰς στρατηγίαν τεταγμένοις· ἐφ' ὧν καὶ τουρμάρχας ἐπιστατεῖν ἐξετίθετο. Ὅθεν ἀχρὶς ἡμῶν τὴν προσηγορίαν Περσῶν αἰ τῶν θεμάτων τουρμαὶ κεκλήριανται, ἐφ' οἷς διεσπάρησαν. Τοῦτο γοῦν τὸ τόλμημα θρασυτέρῳ πως καὶ ἰταμώτερον δόξαν τῷ Θεοφίλῳ αὐτοῦς τε διασπαρῆναι καὶ **μετ'** οὐ πολὺ ἀπήγαγε τῆς ζωῆς. Ἐγένετο δὲ πὶ καὶ οἰκτεῖον καιρὸν.

λ'. Ὁ δὲ ἀμεραμουνῆς τοσοῦτον ἐτρώθη τὴν ψυχὴν ἐπὶ τῇ καταλήψει τε καὶ πορθήσει τῆς πατρίδος αὐτοῦ ὡς πανταχοῦ θεοπίσαι τε καὶ κηρῶσαι πᾶσαν ἡλικίαν ἐκ τε Βαβυλωνίας καὶ Φοινίκης καὶ Κοίλης Συρίας Παλαιστίνης τε καὶ τῆς κάτω Λιβύης συναθροισμένην ἐπὶ ταῖς ἀσπίσιν αὐτῶν ἐγγράψαι Ἄμοριον, τὴν κατ' αὐτοῦ διδάσασιν μετὰ θρασυτήτος αἰνιττόμενος. Συνήγετο γοῦν καὶ κατὰ τὴν Ταρσὸν πολλὸς ἐξ ὀλίγων ἐγένετο, μανίᾳ ἐπὶ τῇ τῆς πατρίδος αἰσχύνῃ κερπολούμενος τὴν ψυχὴν. Ἄντεπεξῆει δὲ καὶ ὁ Θεόφιλος κατὰ τὸ Δορύλαιον, τριῶν ἡμεροδρομιῶν πῶρῳ πευ τοῦ Ἀμορίου διακείμενον. Πολλῶν οὖν συμβουλευόντων μετοικῆσαι τὸν ἐν Ἀμορίῳ οἰκοῦντα λαὸν καὶ τῶς ὑπεκδραμεῖν τὴν ἀρχετον φερὰν τῶν Σαρακηνῶν (πολὺς γὰρ ἤβηετο καὶ λαὸν ἐπήγετο ἀληκτον), ἀποπον μὲν ἐφαίνετο τοῦτο τῷ Θεοφίλῳ καὶ ἀναδρον, καλὸν δὲ καὶ πρὸς ἀνδρίαν εὐδοκον τὸ μᾶλλον ἐποχωρῶσαι αὐτὸ καὶ στρατηγοῦ γενναίου διασῶσαι βρωλαῖς. Ἄέτιος ἦν οὗτος ὁ πατριχίος καὶ τῶν Ἀνατολικῶν στρατηγός. Ἐπεὶ δὲ καὶ τινος πολυχαιρίας ἔδεδετο, καὶ ἐαυτὴν ἀπεσταλακεν ὁ Θεόφιλος ὡς πανταχοῦθεν ἀντισταθεσόμενον καὶ τὸν ἐχθρὸν ἐκνικήσοντός. Ἐπὶ ταῖς οἷς ἐδίδου δὴ ἡγεμόνας καὶ ἀρχοντας τοὺς μετὰ βραχί μαρτυρήσαντας, Θεόδωρον τε τὸν Κρατερὸν καὶ Θεοφίλον καὶ τὸν Βαβοῦτζικον· οἷτινες οὐ μόνον ἐκαίνοι τοῦ λαοῦ ἀλλὰ καὶ τῆς φάλαγγος τῶν τεσσαράκοντα δύο μαρτυρῶν γεγόνασιν ἀρχηγοί.

λα'. Ἐπεὶ γοῦν κατὰ τὴν Ταρσὸν ὁ τῶν Σαρακηνῶν ἐπέστη μετὰ φρονήματος καὶ λαοῦ ἡγεμῶν, οὐκ

VARIÆ LECTIONES

²² ἐπίδωκάν?

ἀθρόω· τούτῳ μαντευομένῳ καὶ συμβουλευομένῳ ἄφαινετο καλὸν χωρεῖν πρὸς Ἀμόριον, ἀπόπειραν δὲ πρῶτον λαθεῖν τῆς τῶν Ῥωμαίων δυνάμεως διὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ μέρος λαθόντος τοῦ στρατοῦ καὶ κατὰ τοῦ βασιλέως χωρήσαντος. Εἰ γὰρ οὗτος, φησὶ, νικήσειεν, ἔφεται πάντως ἡ νίκη καὶ τῷ πατρὶ· εἰ δὲ μὴ, καλὸν ἡσυχάζειν, οὐκ ἐπακολουθούσης μοι τῆς νίκης. Λαθόντος γοῦν αὐτοῦ Ἄμερα τὸν τρικαῦτα διέποντα τὴν Μελιτηνὴν καὶ Τούρκους ὡσεὶ χιλιάδας δέκα, μετὰ πάσης τῆς ἐξ Ἀρμενίων στρατιᾶς καὶ τοῦ ἀρχοντος τῶν ἀρχόντων, κατὰ τὴν λαζημόνα προσέβαλεν [P. 79]. Ἀπῆει καὶ ὁ Θεόφιλος κατ' αὐτοῦ στρατόπεδον ἔχων οὐκ ἀγεννὲς, ἐκ τε Περσῶν καὶ τῶν θυτικῶν καὶ τῶν πρὸς τὸν ἀνίσχοντα ἦλκον συνιστάμενον. Ὡς δὲ κατὰ τὸν Ἀνζην οὗτος χώρον καλούμενον ἐγένετο, ἰδεῖν ἐπεθύμει τὸ τῶν ἐναντίων ἀθροισμα πρὸ τῆς προσβολῆς. Ἐπὶ τινὰ γοῦν λόφον καὶ τῶν ἄλλων ὑπερβηχότα χώρον ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν λαβὼν ἀνήνεγκεν Μανουὴλ, καὶ πῶς ἐκ στοχασμοῦ βραχύτερον ²² εἰδοὶ τὸ τῶν Σαρακηνῶν πλῆθος· οὐ μὴν πρὸς τοῦτο συντιθεμένου τοῦ Μανουὴλ ὁ τῶν δοράτων ἴσος εἰδοὶ ἐσμός. Ἄλλ' ὦ, φησὶ, βασιλεῦ, τὸ καρτερόν στοχαζόμενος, τὸν ἐκ δοράτων καλαμῶνα ἀμφοτέρων δι- ἀβρει. Ἐπεὶ γοῦν ἰσχυρότερός πῶς οὐχ ὁ ἴδιος ἀλλ' ὁ τῶν ἐναντίων εἰδοὶ στρατὸς, βουλήν εἰδέοντο ἀρτύειν νεικικὴν· ἡ δὲ ἦν ἐκ τε Μανουὴλ συνισταμένη καὶ Θεοφίλου, νυκτὸς ἐπιτεθῆναι τοῖς πολεμίοις. Ἄλλ' ἕτεροι κρείττον εἶναι τὴν ἡμέραν ἀντέφησαν, οἷς καὶ ὁ βασιλεὺς ἐπέπειστο. Ὡς δ' οὖν ἔλαμψεν ἡ ἡμέρα, μάχης καρτερᾶς γενομένης, ἐκθύμως τῶν ἐναντίων ἀγωνισαμένων ταγματῶν, οἱ Ἰσραηλίται ἐνέκλιον εἰς φυγὴν, ἀφάντες τὸ πολεμεῖν. Ἄλλ' οἱ Τούρκοι ἐπιμύθη χρώμενοι τοξεύει, καὶ τὸ καταδιώκον τῶν Ῥωμαίων ἀνακικρουότας, ἰσθάναι ²³ ἀλλ' οὐ φεύγειν ἔπεισαν τοὺς Σαρακηνούς· ὄθεν ἑαυτοὺς πάλιν συστησάμενοι, καὶ τοῖς τόξοις δὴ γενναίως πόρρωθεν βάλλοντες, ἑτεραλκῆ τὴν μάχην ἐποίησαν. Οἷς μὴ δυνάμενος ὁ τῶν Ῥωμαίων προσεγγίσει στρατὸς, ἀλλ' οὐδὲ πόρρωθεν κατιδεῖν τῷ βάλλεσθαι καρτερώς, νῶτα κλίναντες τὸν βασιλέα κατέλιπον. Οὐ μὴν οἱ τῶν βασιλικῶν ταγματῶν ἐξερχοι μετὰ τῶν Περσῶν τοῦτο δρᾶσαι ἢ ἐνοῆσαι τετολμήκασιν, ἀλλὰ περιστάντες τῷ βασιλεὶ σώζειν ἐβούλοντο, κίχλη τῶν ἐχθρῶν πάντοθεν περιστοιχισάντων αὐτοὺς καὶ βαλλόντων αὐτούς. Κἂν ἀπόλωντο πανδημαί, εἰ μὴ νύξ ἐλθοῦσα καὶ βραχὺς τις ἡμέρας ἐπιγενόμενος τὰς μὲν νευρὰς χαλαρὰς εἰργάσατο αἰς ἡμύνοντο καὶ τὸ κράτος εἶχον οἱ ἐναντίοι, αὐτοῖς δὲ ἀντιστῆναι τὴν ἐκ βελῶν περιεποίησεν καὶ σωτηρίας μολίς ἐπέδωκεν ἀφορμὰ· ²⁴

relatatis, a tanto illo sagittarum imbre Romanos tantisper securos praestitisset, ac aegre tandem perandae salutis illis occasio fuisset.

23. Βασιλεὺς γὰρ ἦδη τῆς νυκτὸς γενομένης, ὡς ἠρώλητο περὶ τὰς φυλακὰς ὁ Μανουὴλ, γλώττη πῶς τῆ Σαρακηνῶν τὸν Περσῶν ὄμιλον σπένδουσαι πῶς πρὸς αὐτοὺς διήκουσε, καὶ συνδέσθαι τούτους αὐτῆς

Tarsum venit, recte conjicit, habitoque cum suis consilio, judicat haud e re sua esse ut statim Amorium petat. Tentandum prius imperatoris exercitum, immisso in eum cum copiarum parte filio suo. Si enim filius, inquit, victor exstiterit, patrem quoque haud dubia sequetur victoria; sin autem secus contigerit, praestat quiescere, cum ipsa mihi victoria haud praesto sit, ac comes et spectanda. Assumpto ¹²⁷ itaque Amera tum Melitines praeside ac Turcorum decem millibus omnique Armeniorum exercitu ac praeside praesidium, ad Dazemonem castra posuit. Contra hunc profectus Theophilus, non contemnendo ex Persis exque occidentalis et orientalibus confiato exercitu. Ubi autem ad locum sic nuncupatum Anzen venit, statuit Saracenorum copias quam numerosae essent dispicere, antequam acies congredierentur. Manuel itaque scholarum domesticus in tumulum iocundique caeteris editiorem Theophilum duxit; quantum conjectura assequi licebat, hostium copiae minores videbantur. Tamen hastarum, consentiente quoque in hoc Manuele, cum par copia videretur, Sed, o imperator, inquit, robur conjiciens utriusque exercitus densam hastarum sagetem considera. Postquam itaque robustiorem suo hostium exercitum Theophilus judicavit, cogitabant quidnam strenui audaciorisque consilii molirentur. Nempe suadebant Manuel et Theophobus noctu aggrediendos hostes: reliqui vero duces interdum ineundam pugnam suaserunt, quibus ipse quoque imperator assensus est. Hac ergo praelata sententia, prima statim luce acerrimum praedium commissum est. Quo in praelio imperatoris ordinibus fortiter dimicantibus, Ismaelitarum acies in fugam inclinantur. Verum Turcis assiduo sagittarum jactu atque gramine insequentes Romanos inhihentibus, facti Saracenis animi, ut fugam sistentes frontem verterent. ¹²⁸ Se ipsos itaque iterum colligentes, eminensque fortiter jacula contorquentes, pugnae sortem mutarunt. Romani propius accedere pedemque conferre non valentes, ac nec procul aspiciere quos sagittis hostes configerent, terga vertunt relicto imperatore, praetorianarum legionum ducibus ac Persis nihil tale vel facitandum ac ne animo quidem cogitandum sibi indulgentibus; sed agmine imperatorem cingentes hoc satagebant, ut presenti eum periculo eximerent, eum undique fusa hostium agmina jugi sagittarum imbre conclusos obruerent. Omnesque ad unum cecidissent, nisi et nox ingruens tenuisque delapsus imber, arenam nervis, quibus se hostes tuebantur ac superiores erant, tantisper securos praestitisset, ac aegre tandem

32. Intempesta nocte cum Manuel agendis excubiis omni opera intentus esset, Persas audit cum Saracenis ipsa eorum lingua colloquentes ac paciscentes, nempe pollicentes Romanum se exerci-

VARIÆ LECTIONES.

²² Scyllites et Cedrenns βραύτερον. ²³ ἰσθάναι? ²⁴ ἐφορμὰς P.

tum prodituros, atque ad eum, a quo defecerant, principem esse reversuros. Rem ille statim imperatori secreto denuntiat, hortaturque ut cum delectis suæ salutis consulat, nec exspectet dum in hostium manus veniat. Quærente illo: *At qui fiat ut tanta militum turba, qui mihi adhæserunt, incolumis abeat?* Tibi modo, inquit, imperator, *Deus salutem præstet; reliqui mox suis rebus consulent.* Tandem ergo sub ipsum diluculum imperatore fuga elapso, et 129 cum ad Chiffococomum evasisset, quos deserti ordinibus terga dedisse duces commemoravimus, occurrentes indignos se vita profitebantur, qui imperatorem in pugna prodidissent; jamque suis ipsi gladiis pectora nudabant, atque ad ejus se pedes oppleti lacrymis provolvebant. Verum Theophilus, inaudito rei spectaculo præ illis animo saucius, *Cum ego divina ope,* inquit, *incolumis evaserim, exadetis et vos, si cum hoste fortiter pugnaveritis.*

53. Hoc ergo hostium stratagema Persarumque noctu cum eis collocutio (idemque est sœdus dicas) Theophobi inimicis ejusque necem machinantibus altera ad calumniam ac opportuna occasio fuit. Porro ameramnunes audita suorum non levi victoria, nihil jam cunctatus Amorium aggreditur. Coniuncti itaque ad Theophilum patriam ambo exercitus, ipsius scilicet ameramnune et filii, qui jam fortiter dimicaverat, valloque ducto cœpta obsidio est. Interim imperator Doryleum reversus Ameramnune animum muneribus tentabat, num his delinitum ab expeditione revocare posset et ad sua remittere. Haud vero ille paret, alto pectore dirutæ patriæ ac vastatæ injuriam ferens. Quin imo legationem spernit; mancipium vocal ac ignavum, graviterque subsannat ac ludibrio habet, quod non ante ipsi morem gesserit, sed modo cum in novaculæ acie res posita sit. Retinet vero etiam quos ille legatos miserat, 130 quos ipsis oculis rerum inspectores ac testes adhiberet.

54. Ac vero tempore prælabente evasisset urbs quoque excidium, dum hi nullam non machinam adhibent, quibus urbes expugnari solent, illi fortiter depellunt; multique desiderati, dum sic pugnaci contentione utrinque certatur. Hactenusque Agareni irritò conatu laborant, multisque suorum peremptis ac longe diminuto ipsorum exercitu altos illos animos ponunt: ad septuaginta enim millia, censu habito, post captam urbem inventa illis desiderari. Verum fieri non poterat ut transiret quem Deus cœlitis gladium intentaverat, ob contumelias quibus hæret in dies augescente ab eis excipiebatur. Idcirco plebeius quidam exque populi læce (Boiditzes nisello nomen erat) illis jam recessuris et cum probro ad sua reversuris, inter missilia jactis litteris, ita suggestit. *Quid vos, amici, tantis exantlatis laboribus, re infecta arumnis confecti recessuristis? Venite ergo ad eas turres, ubi superne lapideus*

Α τὸ στρατεύμα τῶν Ῥωμαίων καταπροδοῦναι καὶ πρὸς τὴν ἐξ ἧς ἀπέστησαν [P. 80] χωρεῖν κεφαλὴν. Δῆλα γοῦν τῷ βασιλεὶ λάθρα ποιεῖ, καὶ ἑαυτὸν σώζειν μετὰ λογάδων ἰξίου καὶ μὴ περιμένειν τὴν ἄλωσιν. Καὶ, *Πῶς ἔσται τοῦ τοσοῦτου λαοῦ, ἐπιρωτήσαντες τοῦ βασιλέως, ἡ σωτηρία, ἐμοὶ προσμεινάντων; Σοὶ, φησὶ, μόνον ἔστω, βασιλεῦ, τὸ σώζεσθαι ἐκ Θεοῦ· οὗτοι δὲ ταχέως τὰ κατ' αὐτοὺς διοικήσουσιν.* Ὅψὲ γοῦν κατὰ τὸ περίορθρον τοῦ βασιλέως φυγῆ χρησαμένου καὶ πρὸς τὸ Χιλιόκομμον²⁹ διασωθέντος, οἱ λειποτάκται τῶν στρατηγῶν τῷ βασιλεὶ προσπακνήσαντες ἀναξίους ἐφασκον εἶναι τῆς ζωῆς, βασιλέα ἐν πολέμῳ καταπροέντας, καὶ ἅμα τοῖς ἑαυτῶν ἐγυμνοῦντο ξίφεσι καὶ τοῖς ποσὶν ὑπετίθουσαν αὐτοῦ, δάκρυσι βρεχόμενοι παρειαί. Ἄλλ' ὁ Θεόφιλος τρωθεὶς ἐκείνων μάλλον αὐτοῦ τὴν ψυχὴν τῷ παραδόξῳ τοῦ πράγματος, *Εἰ ἐγὼ, φησὶ, σέσωσμαι ἐκ Θεοῦ, σῶθήσεσθε καὶ ὑμεῖς ἀγωνιζόμενοι κατὰ τῶν ἐχθρῶν.*

λγ'. Τοῦτο οὖν τὸ παρά ἐχθρῶν στρατήγημα καὶ ἡ νυκτερινὴ πικρὰ λαλιὰ τῶν Περσῶν, ταυτὸν δὲ καὶ σπονδὴ εἶπεῖν, τοῖς μὲν Θεοφόβου ἐχθροῖς καὶ θάνατον ψηφίζομένοις αὐτοῦ δευτέρα τις γέγονεν αἰτία καὶ ἀφορμὴ εὐκαιρὸς εἰς διαβολὴν, τῷ δ' ἀμεραμνουῆ ἀκηχοῦτι νίκης οὐ μικρᾶς καὶ κατὰ τοῦ Ἀμορίου καταδρομῆς. Ἦνωτο γοῦν κατὰ τὴν τοῦ βασιλέως πατρίδα ἀμφοτέρω τὰ στρατόπεδα, αὐτοῦ τὸ τοῦ ἀμεραμνουῆ καὶ τοῦτο δὴ τὸ προπολεμήσαν σφοδρῶς τοῦ υἱοῦ, καὶ χάρακα περιέβαλλον καὶ τῆς πολιορκίας ἀπήρχοντο. Καὶ τέως ἀπόπειραν ἐποίει ἀποστραφεὶς κατὰ Δορύλαιον ὁ Θεόφιλος τοῦ δῶροις αὐτὸν ἐκείθεν ἀποστῆσαι καὶ πρὸς τὰ οἰκεία ποιῆσαι παλινοστῆσαι. Ἄλλ' οὐ πείθεται, ἐνδομυχοῦσαν φέρων τὴν τῆς πατρίδος αὐτοῦ ἄλωσίν τε καὶ πόρθησιν. Μᾶλλον μὲν οὖν ἐξουθενεῖ καὶ ἀνδράποδον ἐκάλει τε καὶ δεῖλδον, μύκτηρίζων καὶ διακωμωδῶν οἷς οὐ πρὸς τοῦτο τοῦτω, ἀλλὰ νῦν ἐπὶ ξυροῦ ἔστῳτι ἐπειθετο. Εἶχε μὲν οὖν καὶ τοὺς ἀποσταλέντας πρέσβεις αὐτόθι που, τῶν δρωμένων ἐπόπτας καὶ μάρτυρας.

λδ'. Καὶ δὴ³¹ χρόνου παρψηχῆτος διέφυγεν ἂν ἡ πόλις τὸν θλιθρον, τῷ πάσαν ἰδεῖν πολιορκίας τῶν μὲν ἐνδεικνυόντων, τῶν δὲ καταβαλλόντων, καὶ πολλῶν ἀνηρημένων ἐξ ἀμφοτέρων ἀνδρῶν, τῶν μὲν ἀμυνομένων, τῶν δὲ πολιορκούντων, ἀπράκτων ἐξ τῆς μενόντων τῶν Ἀγαρηνῶν καὶ τῆς πολλῆς ὄφρους κατασπιωμένων τῷ πλήθους ἀνηρηθῆσαι λαοῦ. Καὶ γὰρ ὡσεὶ χιλιάδες ἐδομήκοντα ἐκλειοπέτες ἐδρέθησαν [P. 81] μετὰ τὴν ἄλωσιν ἀριθμούμενοι. Ἄλλ' οὐκ ἦν παρελθεῖν τὴν ἐκ Θεοῦ μάχαιραν ἠπειλημένην ἀνωθεν, οἷς ὑβρίζετο τὸ θεῖον αὐξανομένης δὴ τῆς αἰρέσεως. Διὰ τοῦτο ἀνὴρ τις τῶν ὑποδεηκῶτων (Βοῖδίτζης οὗτος ἐκαλεῖτο ὁ ἄθλιος) μέλλουσιν ἦδη πως ἀναχωρεῖν καὶ πρὸς τὴν οἰκίαν μετ' αἰσχύνης παλινοσεῖν, *Τί, φησὶν, ᾧ οὗτοι, γράμματα διὰ βελῶν πεπομφώς, τοσοῦτον τεταλαιπωρηκότες μέλλετε ἀφοροῖσθαι, κερμηκότες ἀπρακτὰ καὶ κερμηκότες; Ἔλθετε τοιγαροῦν κατὰ τοὺς κύργους*

VARIÆ LECTIONES.

²⁹ Χιλιόκομμον? ³¹ δὴ] τοι?

ἐκείνους, ἐνθα μὲν βοῦδιον ἀνωθεν λίθινον, ἔξωθεν δὲ λίων ἐκ μαρμάρου ἐπίστανται, κάκιστά μοι περιετυχόντες, τὰ ὑμέτερα δηλαδὴ φρονούντά τε καὶ διευθετοῦντα, καὶ ἄλλως ἀσθεροτέρων κερυκώτων, ἐνθα δὲ τῶν ἐπάλλεων, ἐγκρατεῖς τε τῶν ἔσω γνήσεσθε καὶ ἐμὲ πολλοῦ ἄξιον κρίνετε. Ἦλθον κατὰ τὸν λόγον ἐκείνου, καὶ εἰσῆλθον ἅμα τῇ προσβολῇ, παίοντες καὶ τιτρώσκοντες τοὺς καταλαβανομένους. Οὐκ ἦν δὲ ὅστις τῶν ἀποθησκομένων οὐκ ἦν. Πάντες δὲ ἀνηροῦντο καὶ ἐπιπτον ποταμοὺς κινουῖντες ἐξ αἵματος. Οὕτω μὲν οὖν αἰρεῖται τὸ Ἀμόριον καὶ χερσὶν ἀνομοτέρως προδίδεται, ἐκείνων μόνον ζώντων τῶν μέχρι τοῦ Βαγδάδ παραπεμφθέντων, τῶν κατὰ τὰ θέματα τελούτων μεγιστάνων τε καὶ κραταιότερων ἀνδρῶν, οἷς καὶ οἱ μὲν μάρτυρες συνηριθμήντο. Οἱ δ' ἄλλοι ἅπαντες μαχαίρας πολεμικῆς ἐγίνοντο τρόπαιον. Οὐδὲ γὰρ, οὐδ' οὕτως ἐπίσειε τὸν ἐχθρὸν ὁ Θεόφιλος πρέσβεις δευτέρους ἀποστελλας, ἐπὶ κεντηναρίοις διακοσίοις ἐξωνήσασθαι τε καὶ τῶν ἐχθρῶν λυτρώσασθαι τὸν αἰχμάλωτον λαόν, εἰ δ' οὖν, ἀλλὰ τοὺς γε τέως πρὸς γένος ἄντ' αὐτῶν πλησιάζοντας καὶ ἐπὶ συμβαλίαν αὐτῶν ἀποσταλέντας ἐκεῖ. Ἀλλὰ μέγα μὲν οὖν γαυριῶν, μέγα δὲ γε ψαῶν ἐκείνους τε τοὺς πρώτους καὶ τοὺς δευτέρους τοῦτους ἀνταπέστειλε πρέσβεις, καταμωκῶμενός τε καὶ πλύων ὕδρασι, Τσοσούτοις μόνους, φάσκων, ἐξωνήσασθαι βούλεσθε κεντηναρίοις, ἐνθα τῶν χιλίων μέχρι φιλοτιμίας ἑκατὰ καὶ δωρεᾶς ὑμῖν κατανάλωται; Οἷς καὶ τὴν καρδίαν παθῶν ὁ Θεόφιλος, καὶ ὡς περ ὑπὸ πυρός τινας ἀναζέων ἢ ἔλαυνόμενος, ἔδειτο τοῦ περιψέγοντο; ὕδατος ἐκ χιόνος προσφερομένου. Χλιαροῦ δὲ πως τῷ τῆς καρδίας καύσωνι δοκοῦντος, συνέβη κάκιστον ἐξ ἐκείνης τῆς πόσεως δυσεντερίας νόσῳ περιληφθῆναι καὶ ἄκοντα, καὶ τῇ νόσῳ ταύτῃ τοῦ γενέσθαι ἐκτός. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸ Ἀμόριον οὕτως.

λε'. Κατὰ δὲ τὴν οἰκείαν χώραν παλινδρομήσας ὁ Ἀγαρηνὸς τοὺς εἰρημένους ἀρχηγούς ἐν φρουρᾷ τινι σκοτεινῇ [τῷ ξύλῳ ἀσφαλισάμενος καθεῖρξεν, [P. 82] βραχεῖ τινι ὕδατι καὶ ἄρτω τοῦτους ἐντελάμενος ἀποζῆν. Ἐν τοσούτῳ δὲ σκότει ἀσφαλεῖα κτείγοντο ὡς μήτε κατὰ τὴν σταθερὰν μεσημεριαν μικρὸν τι αὐγάζεσθαι, ἀλλ' ἢ τῇ ἀλλήλων φωνῇ γινώσκεισθαι τε μόνῃ καὶ μόνων τῶν φυλάκων ὅποιαδεῖν, τῶν ἄλλων στερουμένων ἀνθρώπων, καὶ ὡς ἐν ἐρημίᾳ βαθυτάτῃ διάγειν. Τοῦτοις τοῖς δεῖνοί, ἐπὶ ἐπὶ ὅλοις ἔτεσι προσεκατέρησαν. Ἄρτι δὲ κατὰ τὴν πέμπτην τοῦ Μαρτίου μηνός ὁ τὸ Ἀμόριον τε προδούς καὶ τὸν Χριστὸν ἀρνησάμενος Βοιδίτζης ἀπὸ τὴν φυλακὴν γενόμενος, Κωνσταντῖνον ἔνδρα φρόνιμον καὶ σοφία ἐνθεραμμένον φωνήσας (Κωνσταντῖνος δὲ οὗτος ἦν ὑπηρετιῶν τῷ πατρικίῳ κατὰ τὴν ἐν λόγῳ γραφῆν), Οὐ χρεῖζειν ἐφη τινὰ τῶν ἐντός παρεῖναι σοι καὶ τῶν ἐμῶν ευχράνειν μυστηρίων ἀκροασθῆν. Ὡς δ' οὐδένα παρεῖναι ὁ Κωνσταντῖνος καθωμολόγηται, Ἄγε μοι, ἐφησεν, ὦ βασιλεῦ

A *hibulus, fors vero leo marmoreus impositus est neque tibi invenientes, qui eadem vobiscum sentiam ac religionis cultu conjunctus existam; ac cum alioqui ea in parte imbecilliora sint propugnacula, compotes urbis efficiemini ac me plurimum coletis.* Veniunt itaque ut præmoniti erant, moxque aggressi ingrediuntur, trucidantes ac vulnerantes, si quos obviam habebant. Qui **131** necem effugeret, nullus erat. Cædebantur et cadebant omnes, ac cruoris vivi late disseuebant. Sic itaque captum Amorum, majorique scelere ac improbitate impiorum manibus proditum. Illi tantum mortem effugerunt, qui Bagdad usque missi sunt, viri scilicet per themata ac legiones proceres fortissimique, quibus etiam connumerati sunt quadraginta duo martyres. Reliqui omnes hostili gladio perempti sunt. Nam nec secundis missis legatis, qui ducentis centenariis eos qui bello capti essent de exercitu ab hostibus essent redempturi, Barbari animum Theophilus ullatenus inflexit; nec modo alios, sed ne eos quidem licuit liberare qui se affinitate contingerent illucque suppetias ab ipso missi essent. Verum ille immensum glorians, fastuque tumens ac superbiens, utrosque tam primos quam secundos legatos prolixè derisos probrisque onustos ac complutos remisit, hoc unum adjiciens: *Nam tam paucis centenariis vultis redimere, qui munificentie ac liberalitatis ostentandæ causa ad mille usque centenaria expendistis?* Ex his Theophilus cordis dolore affectus, ac velut igni quodam exæstuans, aquam ex nive expressam sibi afferri postulavit; quæ in tanto illo pectoris æstu cum prope tepida illi videretur, imprudens dysentericæ morbo ex illa potione corripitur, eaque ægritudine moritur. Hactenus ea quæ spectant ad Amorum.

132 35. Agareus porro ad suam regionem reversus, quos diximus proceres compedibus victos in tenebricoso quodam ergastulo inclusit, brevi aqua ac pane vitam sustentare jubens. Tantis vero obsitis tenebris locus erat sicque arcta tenebantur custodia, ut nec alta meridie lucis quidquam eis splendesceret. Una vox erat, qua alter alterum dig-noscerebant: nulla eis cum aliquo, præterquam cum custodibus, consuetudo: cum alijs penitus sublata; nec aliter quam in altissima eremo vitam agebant. Tantis malis ad annos septem conflictati sunt. Jam autem quinta Martii Amorii proditor et a Christo apostata, Boiditzes, in carcerem veniens vocatus Constantino viro prudente et sapientiæ studiis educato (hic namque Constantinus, ut historię monumenta testantur, Patricio ministrabat in scribendis litteris): *Haud, inquit, opus est quemquam tecum intus esse, eaque audire quæ tibi secreto commissurus sum.* Cumque Constantinus neminem adesse afflrmasset, *Age, inquit, charissima mihi*

VARIÆ LECTIONES.

ἄν γένους?

ac dulcissima anima : scis enim quo te pridem desiderio medullitus prosequar. Ne, queso, rennas in crastinum, adjuncto tibi Patricio, una cum protosymbulo comprecari ac Saracenorum more caeremoniari, ne utrumque gladio ac verberibus confici contingat. Cum enim id ille imprimis velit ac moliat, operæ pretium putavi ut tanquam fido amico rem tibi manifestam facerem. Velis ergo in manifesto una cum illo vota reddere oreque tenus orare : Deo autem, qui occulta scrutatur, intus animo **133** crede; nec ab aeterna, cujus ille auctor est ac qua muneratur, vita excidit. Illis nihil emollitæ aut mente deceptus invictus pugil : *Discede a me*, inquit, *operarie iniquitatis, discede*. Hisque dictis statim recessit, nihil eorum quæ seorsum audierat Patricio locutus, ne qua illi timidior cogitatio obreperet. Hoc solum ait, latam in eos in diem crastinum mortis sententiam. His auditis Patricius Deo gratias egit; suisque rebus dispositis socios omnes Constantino adiutore excitat, ut totam noctem insomnem ducant in divinis laudibus ac canticis.

56. Mane igitur quidam præses superbo incesso fastuque egressus eos duntaxat qui inter reliquos primores essent exire jubet. Exierunt igitur viri quadraginta duo, moxque claudi carcerem præcipit. Interrogat ergo quotum jam annum in carcere agant, alique inepta, eo animo ut suas illi nugas audirent. Ad annum quod attinet, septimum respondere; robusteque ex divina Scriptura fortique animi proposito confutatis Agarenorum sermonibus mortis sententiam exceperant. Cumque ad Euphratem venissent, ad cujus oram eorum civitas Samara extructa est, Theodorum Craterum miser ille conatur coarguere, si quæ illi ratione liceret defugiendam mortem suadere. *Quonam vero modo*, inquit, *Theodore, mortis compendio ad Deum te evasurum confidis, certoque rem speras, qui salutaria* **134** *eius mandata, uti vos vocatis, non dilexeris? Nonne ex sacerdotali clero, cui pridem adscriptus fueras, laicorum habitum institutumque amplexus es? nonne manus, cum a sanguine insonles essent, nunc iterum inter prælia sordibus ac inquinamenti replebas? Ad quem Theodorus nihil cunctatus nullaque mora: Hæc ipsa, inquit, causa est cur neque sanguinem fundere recusem, quo nimirum pretium ille ac lavacrum mihi effectus illius mihi regnum conciliat; quemadmodum tu, si quis servorum sugerit, ac postea reversus, cui obsequio mancipare placuerit, illud recte exsequatur, venia dignum habueris, non quasi improbum castigabis. Ita locutus certaminis stadium haud secus ac Olympicis certaminibus victor quispiam ingreditur, nitque ad Constantinum Patricium, subrepentem ei formidinem metumque velut depellens : Age, rogo, Christi miles, qui apud terrenum regem nobis omnibus majores honores consecutus sis, primus quoque martyrii lauream accipe. Ad quem sacer Constantinus : Tibi potius velut strenuo*

καὶ γλυκεῖα ψυχῇ (γνώσκεις γὰρ τὸν ἀρχὴθεν πόθον σου συμψυέντα μοι), βουλήθητι μετὰ τοῦ Πατρικίου τῷ πρωτοσυμβούλῳ συνευξασθαι καὶ μαγαρίσαι τὴν ἀθρίον, ἵνα μὴ παραβάλωμα γίνῃσθε μαχαίρας καὶ αἰκισμῶν. Τοῦτο γὰρ αὐτῷ διὰ σπουδῆς ἔχορτι καὶ μελετῶντι συμμέρον ἡγησάμην σοι ὡς φίλῳ δηλοποιῆσαι πιστῷ. Θέλησον τοῦν αὐτῷ μὲν κατὰ τὸ φανερόν συνευξασθαι, θεῷ δὲ τὰ κρυπτά ἐτάξορτι πίστευε κατὰ ψυχὴν, καὶ τῆς αὐτοῦ οὐχ ἀμαρτήσετε αἰωνίου ζωῆς. Τοῦτοις οὐ μάλα κισθελς μὴδὲ φρεναπατηθελς ὁ ἀήτητος, Ἄποστηθι, ἔφη, ἀλ' ἐμοῦ, ἔργατα τῆς ἀνομίας, ἀπόστηθι. Καὶ ἅμα τῷ λόγῳ ἀπεφοίτησεν, διηγησάμενος ἰδίᾳ τῷ Πατρικίῳ τῶν λεχθέντων μὲν οὐδὲν φανερόν, ἵνα μὴ τις δειλὰν θρῆλας ἐναποτεχθῆ αὐτῷ λογισμῶς, μόνον δὲ, οἷ θανῶτου φῆφος ἐς αὔριον καθ' ἡμῶν ἐξενήνεκται. Ἐθαρίστησεν ἐπὶ τοῦτοις τῷ θεῷ ὁ Πατρικίος, καὶ διαθέμενος τὰ κατ' αὐτὸν διὰ Κωνσταντίνου τοῦ συμπαρόντος ἅπαντας εἰς πάννυχον ὕμνηδιᾶν ἀνίστησιν.

λς'. Ἐωθεν δὲ μετὰ σοβαρὰς τις φαντασίας ἔρχων ἐξεληλυθὼς τοῦς προεξάρχοντας μόνους τῶν ἄλλων ἐξελεῖν ἐπιτρέπει. Καὶ δὴ ἐξίσαιν ἄνδρες δύο καὶ τεσσαράκοντα, καὶ εὐθὺς κλεισθῆναι προστάττει τὴν φυλακὴν. Ἡρῶτα γοῦν πόσον ἔτος αὐτοῖς ἔστιν κατὰ τὴν φρουρὰν, καὶ ἄλλας ἐκίνει βαττολογίας, κατηγορίας τοῦτοις βουλόμενος, τῶν αὐτοῦ ποιησῆσαι ψυαριῶν. Ἄλλ' οὔτοι τό τε ἔτος ἀποκριθέντες, ὡς ἔβδομον, καὶ πρὸς τοῦς ἐκεῖνων ἐκ τῆς θείας Γραφῆς ῥωμαλέω; καὶ μετὰ γενναίας ψυχῆς ἀντιταχθέντες λόγους, τὴν ἐπὶ θάνατον φέρουσαν [P. 83] κατεκρίθησαν. Ὡ; δὲ κατὰ τὸν Εὐφράτην ἐγένοντο, καὶ περὶ αὐτὸν ἡ πόλις αὐτῶν ψυκοδύμηται Σάμαρα, ἐλέγγειν ἐπειράτο τὸν Κρατερόν Θεόδωρον ὁ ἀλιτήριος, εἰ πως ἄλλὰ τοῦτῳ γε πείσαι τὸν θάνατον ἐξαρνήσασθαι. Καὶ, Πῶς, ἔφη, σὺ, Θεόδωρε, παρῆσσιαζόμενος διὰ θανάτου φοιτᾶν ἐλπίζεις πρὸς θεόν, οὐ τὰς σωτηρίας, ὡς φαστε, οὐκ ἠγάπησας ἐντολὰς; οὐδὲ γὰρ ἂν ἐξ ἱερατικοῦ κλήρου, ᾧ σὺ πάλαι ἐγκατελέξω, πρὸς σχῆμα ἤλθες τῶν λαϊκῶν; οὐδὲ χεῖρας ἀθῶους οὐσας αἱμάτων σου νῦν ἐν πολέμοις ἐπλήρους πάλιν αὐτὰς τῶν μολυσμάτων τε καὶ μισμάτων. Καὶ ὁ Θεόδωρος οὐκ ἐμβράδυνας, μὴδὲ τινα χρόνον ἀναβαλλόμενος, διὰ τοῦτο, ἔφη, καὶ τὸ ἐμὲν δεχέαι αἷμα οὐ κατοκνήσω, ἵνα μοι λύτρον τε καὶ λουτρόν τῶν πεπλημμελημένων ἀναφανερὲν τὴν βασιλείαν δῶῃ αὐτοῦ, ἢ ἀποδράσας τίς σου τῶν οἰκετῶν καὶ αὐθις ἐπανακάρψας τὴν σοὶ φίλῳ λειτουργίαν ἐκτελοῖῃ, εἰς τὴν συγγνώμης χώραν ἀλλ' οὐκ ἀγνωμοσύνης χωροῖῃ. Καὶ ἅμα εἰς τὸ τῆς ἀλλήσεως εἰσῆι ἐώπερ τις Ὀλυμπιονίκης στάδιον, καὶ πρὸς τὸν Πατρικίον Κωνσταντίνόν φησι, τὴν ὑφῆρπουσαν ὡσπερ αὐτοῦ δειλίαν καὶ φόβον ἀποσοβῶν. Ἄγε δὴ, ὦ στρατιώτα Χριστοῦ, τὸ πρόκριτος εἶναι πάντων ἡμῶν πρὸς τὸν ἐπὶ γῆς βασιλέα

VARIAE LECTIONES.

²² F] F. si?

λαχίων, πρώτος και τὸν τοῦ μαρτύριον ἀναλαβὴν ἔδωκε στέφανον. Ὁ δ' ἱερὸς Κωνσταντῖνος, Σολ μῦλλον ὡς γενναίῳ και κρατερῷ, ἔφη, τὸ τοιοῦτον προσήκειν ἀξίωμα, ὅθεν ἀκόλουθον ἔξει με, σάντων πρώτων εἰς θάνατον παραδιδούς. Ἐπιβρώσαντες οὖν ἀλλήλους τοῖς παρακλητικοῖς, κατὰ τὰς κοσμικὰς ἀξίας πρὸς τὸν εἰς μαρτυρίου ἕκαστος ἐχώρει δὴ θάνατον, πάντων θαυμαζόντων τὴν μετὰ πεποιθήσεως και γενναίας τούτων ψυχῆς ἀθλησίν. Ἄλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον.

λζ'. Τότε δὲ ὁ βασιλεὺς Θεόφιλος οὐ φέρων τὴν εἰς τῶν Ἀγαρηνῶν ἦταν και ἀδόξίαν, πατρικίον Θεοδοσίον, ὅς οὕτως ἐλέγετο ὁ Βαβουτζικός, πρὸς τὸν βῆγα Φραγγίας ἐξαποστέλλει, στρατεύματα ἐκεῖ αἰτῶν γενναίᾳ τε και πολυάνθρωπα. Οὐδὲ γὰρ χειρῶν ἀσθενεῖα ἢ ψυχῆς μαλακότητι τοὺς ἑαυτοῦ κέκρικεν ἠτιεσθῆαι ποτε, φυγομαχίᾳ δὲ και ταυτὸν εἰπεῖν προδοσίᾳ τούτο πάσχειν αἰεὶ. Ἄλλὰ και ἂν ἔλαβεν κίτραν και τῶν ὦν προσεκαλετο ἐθνῶν δύναμιν και ἐσχὺν [ἤσθητο]-(μετ' εὐπροσούνης γὰρ τὴν πρὸς βασιλεῖα ἐπικουρίαν ὁ μὴ ἐπέδεδεκτο) [P. 84] και αὐθις κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐστράτευσεν ὁ δυστυχῆς Θεόφιλος (ταύτην δὲ τὴν προσηγορίαν ἐκ τοῦ αἰεὶ πως ἠτιεσθῆαι κατὰ πόλεμον ἐκληρώσατο), εἰ μὴ ὁ ἀπασταλαῖς Θεοδοσίος ἐκ τοῦ βίου γενέσθαι προέφρασεν. Ἐκεῖνου τε γὰρ ἡ ἀποβίσις τὸν στρατὸν ἐκεῖνον πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἔλθειν οὐ πεποίηκε, και τοῦ βασιλέως ἐπικρατήσασα ἡ τῆς δυσεντερίας νόσος θανάτειν ²² ἐποίηε ἀλλ' ὁ πρὸς ὄπλα χωρεῖν.

λη'. Ὡρα δὲ και τὰ τοῦ Θεοδοῦ εἰς μέσον θείναι και πᾶσι καταστῆσαι σαφῆ. Ἐκ τε γὰρ τῆς εἰρημῆνης ἤδη κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐν νυκτὶ τὸν πόλεμον συστήσασθαι αἰτίας, ἀλλὰ και ²³ τῆς κατὰ τὴν τόπῳ γενομένης λαθραίας ὁμιλίᾳς πρὸς τοὺς Σαρακηνοὺς, ὡς ἔραμεν, και ἄλλοθεν δὲ ποθεν κατ' αὐτοῦ λοιδορίαὶ καθοσιώσεως ἐπιφυσίαι και αὐξηθεῖσαι νισητῶν εἰργάζοντο τὸν ἄνδρα και φοβερόν. Και ἐπεὶ μὴ οἶός τε ἦν ἀντισχεῖν, εὐεξαπάτητον ὄντα εἰδὼς τὸν Θεόφιλον, φυγαδεῖα χρησάμενος πρὸς τὴν Ἀμαστρίαν (πόλις δὲ αὐτῆ Ποντικῆ) μετὰ τέκνων ὁμοῦ χωρεῖ τε και γυναικῶν και τινων ἐκκρίτων ἀνδρῶν. Ἀνήγγετο τὸν στόλος εὐθὺς κατ' αὐτοῦ, και πόλεμος ἀπορρὸς ἐξηρτύετο ὡς πρὸς ἐχθρὸν τοῦ βασιλέως κατόδηλον, και τοῦ τοιοῦτου στόλου ἀρχηγὸς ὁ τῆς βίγλης δρουγγάριος ὀδῶς Ἀρούφας λεγόμενος. Ἄλλ' ὁ Θεόφobος ἐν τοῦ Θεοῦ φόβον ἐν ἑαυτῷ συλλεβῶν, ὅσα ἔφησε δίκαιον εἶναι Χριστιανὸν ὄντα ἀμαστρίαν ἀνθρώπων χάλρειν πιστῶν ὅθεν ὑπέκει τῷ βασιλεῖ ὄρκους δελεασθεῖς, και πρὸς αὐτὸν ἐπαγάγεται τοῖς ὄρκους θαρρῶν. Ἄλλ' ὁ Θεόφιλος τούτους θέμενος εἰς σὸδὸν νῦν μὲν εἰρκτη τινι και φρουρᾷ τῆ κατὰ τὸν Βουκαλέοντα τούτον τίθησι, φρουρεῖσθαι προστάλας· μετ' δὲ τινι τῶν ἡμερῶν, ἐπεὶ ἔγνω ἐκεῖν ἤδη θποδιόντα και τὰ ἔσχατα πνέοντα, κελθεῖ ἐν νυκτὶ ἐξ ἀθηντίας ἀποτραπηθῆνα: οἶόν τι

VARIÆ LECTIONES

²² θανάτειν? αν ὀθθναταιν? ²³ κατ' ὅ P.

A exque nominis ratione κρατερῷ (victori scilicet et robusto viroque forti) ea convenit dignitas: eadem me habebis comitem, cum primum te Deo victimam obtuleris. Sicque mutuo hortatoriis verbis sese confirmantes, pro eo ac quisque sæculari militia majori dignitate fulserat, ad mortem per martyrium contendebant, cunctis eorum cum fiducia generosoque proposito certamen mirantibus. Verum hæc postea.

135 37. Tum vero Theophilus imperator, quam ab Agarenis cladem probrumque acceperat, animo non ferens, Theodosium patricium, cui Babutzicus nomen erat, ad regem Franciæ mittit, fortes inda auxiliarios ac numerosas copias ad se mitti potens. Existimabat enim suos nunquam virium imbecillitate aut molliore animo victoria cecidisse, sed pugnae detractione, seu (quod idem est) prodicione, id illis semper accidisse. Ac plane rem expeturus erat, ac gentium, quarum auxilia rogaverat, sensisset potentiam, siquidem Francorum rex legationem libens habuerat, nec missurum se armatos abnebat, novaque rursus acie infortunatus Theophilus (hoc enim ille sibi nomen asclverat, quod in præliis semper victus exiret) in Agarenos expeditionem suscepisset, nisi quem ille miserat Theodosius prius in humanis esse desisset. Nam tom illius mors in causa fuit ne Francorum auxilia in urbem regiam venirent; tum dysenteriae invalescens morbus imperatori mortem attulit, non etiam resomendi arma facultatem fecit.

38. Porro tempus est ut et Theophobi res in medium producamus ac cunctis eas notas faciamus. Ex ea enim, quam dixi jam, nocturna illi adversus Saracenos insinuata pugna, quæ et ex nocturno clanculum cum Saracenis, quo de supra, habitu colloquio, nec non aliis quibusdam orta in eum anetaque majestatis crimina exosum virum reddebant et formidolosum. **136** Et quia is non satis obniti poterat, cum Theophilum faciliis ad calumniam ingenii non nesciret, fuga se cum liberis et uxoribus aliisque delectis viris ad Amastridem Ponti urbem recepit. Mox ergo in eum missa classis, graveque omni armorum apparatu, tanquam adversus apertum imperatoris hostem, instructum bellum. Classi præerat excubiarum drungarius Ooryphas nomine. Verum Theophobus pro nominis ipsa ratione, concepto intra semetipsum Dei timore: *Iniquum, ait, qui sit Christianus, fidelium errore gaudere.* Cedit itaque Theophili juramentis decipit, iisque fretus ad eum reducit. Verum ille eorum spreta religione hæcenus quidem in Bucoleonis carcere includi ac servari jubet: quadam vero die, cum se jam mori ac supremum spiritum agere cognosceret, noctu velut acerbum tristemque sepulcralem victimam ex potestate meroque arbitrio obtruncari præcipit exsectumque caput ad se

deferri. Ubi allatum pro eo ac mandaverat fuit, arrepto manu illius naso: *Ναυκ, ait, neque tu Theophobus nec ego Theophilus.* Non desunt vero qui Theophobi necem Ooryphæ adscribant, non Theophilo; ac dicant, cum primum se ille ei dedit, noctu ab eo ac secreto capitis pœnam exceperisse. Hinc apud Persas fama percrebuit, non visurum mortem Theophobum, sed incorruptæ vitæ perennitatem consecutum esse, eo quod ejus mors nunquam palam prodita est.

137 39. Circa idem tempus Cretenses plena educta classe Thraciæ maritima populari prædasque agere ac captivos abigere. Eo usque autem processit illorum insolentia ac bellicus furor, ut non solum maritimam deprædari conarentur, sed et in eos qui montem sic dictum Latrus habitant, ac vitam monasticam agunt, strictis gladiis irruerent, eorumque omnem supellectilem Mysorum, quod aiunt, prædam facerent. Constantinus tamen Contomytes ejus tunc provinciæ præfectus, quod relictis navibus longius in terram excurrerant, velut delphinos in continenti deprehensos jugulavit cunctosque strenua manu internecioni dedit. Eodem quoque Theophilo imperatore mense Octobri, indict. 8, Romanorum classis in Thaso insula navali prælio expugnata tota penitus periit. Deincepsque Cyclades insulas, quin et alias omnes, diripiendi ac populandi Ismaelitarum classis atque exercitus nullum finem fecit. Iterum quoque Theophobus et Augustæ frater Bardas cum exercitu in Abasgam missi infaustis adeo omnibus rem gesserunt, ut pauci admodum ex illa expeditione reduces fuerint. Sed et nihil æstus ac rursus exuberantes pluvix prorsusque seris inæqualitas intemperiesque terram ac colonos lædebant, indeque rerum penuria ac fames. Vix quoque vel unum diem, quandiu illerum potitus est, terra motibus quati destitit.

138 40. Quia vero corporis omnem substantiam ventris diarrhœa taboque exhauserat, nec usquam jam anima sisti poterat, sed avolare ac abscedere quærebat, de filio atque uxore sollicitus eorumque securitati cavens communem omnium conventum ad Magnauram indicit. Ibi ægre sublevantibus lectoque tollentibus necessarijs, copiosum cum genuitu ducens spiritum: *Alius, inquit, istiusmodi affectus ægritudine, tantoque qualiente turbine, juvenutis florem dire lamentaretur tantamque hanc felicitatem; quibus jam olim insidiatus livor, nunc quoque graviter obtuens, humanis me rebus extrudit. At ego uxoris futuram viduitatem prævidens filique orphanæ sortem miseram, ministrorum item atque sertorum qui probis moribus ac obsequijs innutriti sunt, mei denique senatus ac procerum privationem, vehementius defleo atque deploro, o vestra præsen-*

πικρὸν αὐτοῦ ἐντάφιον καὶ λυπηρὸν, καὶ πρὸς αὐτὸν τὴν ἐκείνου ἀχθῆναι κεφαλῆν. Ἐπεὶ γοῦν ἤχθη κατὰ τὸ πρόσταγμα, τῇ αὐτοῦ χειρὶ τὴν ἐκείνου ῥίνα λαβὼν *Nûr γε*, ἔφησεν, οὐδέ σὺ Θεόφοβος οὐδ' ἐγὼ Θεόφιλος. Εἰσὶ δὲ οἱ τὸν θάνατον τοῦ Θεοφόβου τῷ Ἄπολύφῳ, ἀλλ' οὐ τῷ βασιλεὶ διδάσκειν, φάσκοντες ὡς ἅμα τῷ πιστεῦσαι τούτῳ αὐτὸν, τὴν κεφαλικὴν ἐπαγαγεῖν τιμωρίαν αὐτῷ λάθρα δίκυκτός. Ἐκεῖθεν οὖν διαθεβόηται μέχρι τοῦδε παρὰ Πέρσαις μὴ εἶσεσθαι θάνατον τὸν Θεόφοβον, ἀλλ' ἐν ἀφρασίᾳ διαζῆν, τῷ κρύβδην ἀλλ' οὐκ ἀναφανδὸν τὸν ἐκείνου θάνατον γενέσθαι ποτέ.

137. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν Κρήτες [P. 85] παντὶ στόλῳ ἀράμενοι τὴν παράλιον ἐβόουν τῶν Θρακησιῶν καὶ ἠχμαλύτιζον. Παρὰ τοσοῦτον δὲ αὐτῶν ἐχώρουσαν τὰ νεανιεύματα καὶ τὰ στρατηγήματα παρ' ὅσον οὐ τὴν αἰγιαλίτην μόνον ἐπειρῶντο καταδραμεῖν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν ἐν τῷ Ἰσθμῷ, ὅπερ οὕτω καλεῖται Λάτρος, ἐνσκηνοῦντων καὶ τῶν μοναζήτων βίον ἀσπαζομένων γυμνῷ τῷ ἔρειπῳ χωρεῖν καὶ Μυσῶν λείαν τὰ ἐκάστοι ποιεῖν. Ἄλλὰ Κωνσταντῖνος ὁ κατὰ τὸν Κουτομύτην τηρικαῦτα τὴν πρόνοιαν τοῦ θέματος τούτου ποιῶν, ἐπέπερ ἐξω πρὸς τὴν χέρσον ἐγένοντο, ὡς δελφίνας τούτους ἀπέσφαξε καὶ γενναίᾳ χειρὶ τῇ ἀφανείᾳ πάντας παρέδωκεν. Καὶ κατὰ τὸν τῆς αὐτοκρατορίας δὲ χρόνον αὐτοῦ καὶ τὸν Ὀκτωβρίου μῆνα, εἰς Ἰνδικτιῶνα ὀγδόην, ὁ τῶν Ῥωμαίων στόλος ἐν τῇ νήσῳ τῇ Θάσῳ καταναυμαχηθεὶς ἄρδην ἅπας ἀπόλωτο. Καὶ κατὰ τὸ ἐξῆς δὲ τὰς Κυκλάδας νήσους, ἀλλὰ μὴν καὶ τὰς ἄλλας ἀπάσας, ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν κατασῶρων στρατὸς οὐκ ἐπαύετο. Καὶ αὖθις ἐν Ἀβασγίᾳ ὁ τε Θεόφοβος καὶ ὁ τῆς Θεοδώρας ἀδελφὸς Βάρδας ἀποσταλέντες μετὰ στρατῶν ἰσχυρῶς ἐδυστύχησαν, ὀλίγων ἄγαν ἐκείθεν ὑποστρεψάντων. Ἄλλὰ καὶ αὐχμοὶ καὶ πάλιν χειμῶνες ἐξαισιοὶ καὶ ὄλως ἀνωμαλῆ καὶ δυσκρασίαι κατὰ τὸν αἶρα γινόμεναι ἐκάκουσαν τὴν γῆν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ, ἐξ ὧν σιτοδείαι καὶ λιμοὶ καὶ γῆς ἐκ σεισμῶν ἀνατιναγμοὶ οὐκ ἦν ὅτε μὴ ἐγίνοντο κατὰ τὴν αὐτοῦ ἄπασαν τῆς βασιλείας ἡμέραν.

138. Ἐπεὶ δὲ ὄλην ἐκκενύσας τὴν τοῦ σώματος οὐσίαν τῇ τῆς γαστρὸς διαρροίᾳ καὶ φθόῃ, ὡς μηδαμῶς στήναι τῆς ψυχῆς ἔτι δυναμένης ἀλλ' ἀποπτῆναι αὐτῆς ζητούσης καὶ ἀποστῆναι, ἐβόησε [δὲ] περὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τῆς αὐτοῦ γαμετῆς, ἐν τῇ Μαγναύρᾳ πάντας ἐκκλησιάσας [ὅτε] καὶ μόγις κλίνης ὑπὸ τῶν ἐπιτηδείων κουφισθεὶς καὶ ἄρθεις, καὶ πολὺ ἀρθήσας πνεῦμα ἐν στεναγμῷ, Ἄλλος μὲν, ἔφη, ἀπολοφύρομενος ἐν τοιαύτῃ νόσῳ καὶ καταγίρει τὸ τῆς νεότητος ἄνθος ἐξετραγώδησε καὶ τὴν τοσαύτην εὐδαιμονίαν, αἷς ὁ ἐξ ἀρχῆς φθόνος ἐπιβασταίνων με δεινῶς ἐὰν νῦν ἐπορθαλίμῃ καὶ ἐξ ἀνθρώπων με ποιῇ. Ἐγὼ δὲ τὴν τῆς γαμετῆς μου χηρείαν προορῶν καὶ τὴν τοῦ υἱοῦ δυσπομίαν καὶ ὀφθαλίαν, πρὸς δὲ καὶ διακόνων ἤθεσι καλοῖς ἐντραφέντων καὶ θεραπειῶν καὶ τῆς ἐμῆς συναλήτου καὶ γερουσίας τὴν στέρησιν, ἀνακάλωμαι, ὦ παρ-

VARIÆ LECTIONES.

⁴¹ το. αὐτὸν τῆς? ⁴² τῆς σπ. P.

ὄντες, καὶ ἀποδόρομαι οἷς τε ὑμᾶς χειρῆθεις ἄντας καὶ πρᾶξις καταλιμπάνων πρὸς ὃν οὐκ οἶδα πορεύομαι βίον, καὶ [P. 86] ἀλλάσσομαι δόξαν ἀνθ' ἧς οὐδ' ὄλλως ὁ τί μοι προσαπαντήσεται ἔγνωκα. Ἀλλὰ μέμνησθέ μου τέως τῆς ἧς οὐκέτι γλώττης ἀκούσεσθε καὶ ἦν ὅτε πικρὰ τοῦ κρέποντος ἐνεκεν καὶ συμφερόντος· καὶ τὴν μετὰ θάνατον εὐνοίαν εἰς τε υἱὸν καὶ γυναῖκα διαβαίνουσαν ταμιεύσασθε, ἐκεῖνο πάντως προσενθυμούμενοι, ὡς ὁποῖός περ ἕκαστος τῷ πέλας τοῦτου γερήσεται, τοιοῦτον καὶ αὐτῷ τὸ πρὸς τὸ μέλλον συμβήσεται. Τοιοῦτοις ῥήμασι τῆς βασιλικῆς πάντας κατακλούσης γλώττης καὶ ἡμερούσης, οὐκ ἦν ὅστις ἀδάκρυτος ἦν, οὐδ' ἦν εἰκάσαι τὸν ἀναπεμφθέντα ἐκ τῶν παρόντων στεναγμὸν τε καὶ ἄδυρμόν.

μβ'. Μικρὸν οὖν ἔτι ἐπιδιώσας κατὰ τὴν εἰκάδα τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς τὸν βίον μετήλλαξεν, τῆς βασιλείας γενόμενος ἔγκρατης μῆνας τρεῖς ἐπὶ δώδεκα ἔτεσιν, πολλὰ τοὺς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως περιεχομένους, παρ' ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον μυστατόμενός τε καὶ χειμῶνα πάντα κατὰ πᾶσαν ὥραν καιροῦ ἐπάγων αὐτοῖς ἀφειδίως, ἀνθ' ὧν ἐνεκεν καὶ τὸ δυστυχῆς ὄνομα παρὰ παντὸς ἀνθρώπου ὡσπερ τινὰ κληρὸν ἐπήγετο, μηδέποτε τρόπαιον στήσας κατὰ τῶν ἐχθρῶν βασιλικῶν τε καὶ ἀξείπαινον, μήτε μὴν τὴν προτέραν ἦταν ἀναμάχεσθαι δυναθῆεις, καίτοι γε ὀκτωκαίδεκα πολέμους παρ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ζωὴν κατὰ τῶν ἐχθρῶν συστήσας, καὶ τοσαυτάκις αὐτοῖς συμπλακεῖς καὶ πρὸς παρατάξεις χωρήσας οὐκ ἀγενεῖς. Ἀλλὰ τοῦτον μὲν οὕτω καταστρέψαντα τὸν βίον ἐνταῦθα καταλιπόντες ἐπὶ τὰς καταλοιπούς οἰκοδομὰς αὐτοῦ που περὶ ἡ τὰ ἀνάκτορα οὖσας βαδισοῦμεθα, ἀξιολογωτάτας οὖσας καὶ μνήμης τυχεῖν ἱκανὰς.

μγ'. Εὐθύς γοῦν ἀπὸ τοῦ Κυρίου εἰσιῶν κατὰ τὸ πρόσωπον ὑπαντώσας εὐρήσεις αὐτάς. Ὁ τε γὰρ Καριανός, ὃς οὕτω φέρει τὴν κλησίν διὰ τὸ ἀπὸ τῆς γραδοῦσεως ἔχειν ἀπὸ λίθου Καριανοῦ οἶόν τινα πλατὴν ποταμὸν, ὃ καὶ χρηματιζῶν σήμερον βεστιάριον τῶν ἀποθησαυριζομένων πέπλων [ἐκ] σφρικῶν, τῆς ἐκεῖνου προνοίας ἔργον ἐστίν, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ὁ γείτων αὐτοῦ κεχρωσμένην ἔχων ὄροφην Τρίκογχος, ἐκ τοῦ σχήματος τὴν κλησίν λαχὼν· τριοὶ γὰρ κόγχαις μετεωρίζεται, μὲν μὲν κατὰ τὴν ἀνατολὴν συνοικοδομούμενος, ἢ καὶ ἐκ τεσσάρων κίωνων Ῥωμαίων ὑποστηρίζεται, δυσὶ δὲ ἐγκαρσίαις, κατὰ ἄρκτον καὶ μεσημβρίαν φημί. Τὸ πρὸς δύσιν δὲ τοῦ οἴκου μέρος ὑπὸ δύο μὲν κίωνων ἀνέχεται, τριῶν δὲ πυλῶν τὴν ἐξόδον δίδωσιν. Τούτων ἡ μέση μὲν ἐξ ἄργύρου κατασκευάζεται, [P. 87] αὐτῆς δὲ ἐκατέρωθεν ἐκ γειανωμένου χαλκοῦ. Ἡ ἐξόδος εἰς τὸ καλούμενον οὕτω Σίγμα ἐξάγει, ἐκ τῆς πρὸς τὸ στοιχεῖον ὁμοιότητος τὴν ἐπινομίαν λαβὼν, ὃ ἴσην τε καὶ ὁμοίαν τοῦ Τρίκογχου τὴν εἰς τοὺς τοίχους ἐπινοοῦσαν ὁμοιότητα φέρει· ἐκ γὰρ λακαρικῶν πεμποικίλων τούτῳ τε κάκεινο μαρμάρωται. Ἀλλὰ

Alium concio, quod vos mansuetos mitesque relinquens ad eam quam nescio vitam proficiscor, gloriamque commuto, cujus loco quid mihi eventurum sit ignoro. Verum hactenus mea memores lingua estote, quam nunquam amplius estis audituri; quæ et acerba, pro eo ac honesti atque utilis ratio exposcebat, quandoque locuta est, nuncque cum e vivis excessero, benevolentium in filium uxoremque recurrentem reponite, istud omnino cogitantes, fore ut qualis quisque in proximum suum exstiterit, tale ei quoque in futurum contingat. Verbis ejusemodi

139 imperatoris lingua concionem omnem deliniente atque mulcente, in ea qui lacrymas teneret nullus erat, majorque omnium pectore erumpens gemitus ac ejulatus quam ut ullus satis conjectura assequi queat.

41. Paucos hinc dies vitæ superstes vigesima die Januarii naturæ debitum solvit, imperio potitus, annos duodecim menses trea. Adversus rectæ fidei professores per omnem vitam odium implacabile gessit, nullumque non turbinem omni hora æ quavis occasione nulla eis jvenia indulgentiaque adhibuit; quo factum est ut infortunati nomen apud omnes velut hæreditario quodam jure reportarit. Nunquam pro imperii majestate a claudē dignum adversus hostes tropæum erexit, ac neque acceptam cladem resarcire unquam satis potuit, idque eum octodecies per omnem vitam suscepta adversus hostes expeditione toties cum illis signa contulerit, nec contemnendas copias pugnam commissurus duxerit. Verum Theophilo sic vita functo a nobis relicto, ad reliqua ejus ædificia exstantia in palatio procedamus, utpote præmagnifica dignaque memoria.

42. Statim itaque a Cyrio ingredienti ædificia illa in faciem incurrant. Nam et Cariani domus, sic dicta quod a gradibus quamdam velut fluminis planitiem Cariano strata lapide exhibeat, quæ et hactenus 140 sericarum vestium penus est, ac vestiarium vocatur, illius curæ opus est. Sed et illi vicinum Triconchum, auro obductum tectum habens, cui ex figura nomen est. Triplici enim concha assurgit, una ad Orientem exstructa, quæ et quatuor columnis Romanis (porphyreticas vocant) fulcitur, duplicique obliqua ad aquilonem et meridiem. Ea porro domus pars quæ ad occidentem spectat, duabus columnis sustinetur tribusque portis exitum præbet. Harum media argento conflata, utrinque illi adjacentes ære splendent. Exitus ad locum ducit Sigma appellatum, ab ejus elementi affini figura. Parem Sigma Triconcho in parietibus fulgentem venustatem præfert: utrumque enim varii coloris marmoribus incrustatum est. Quod autem Sigma vocant, tectum firmum habet ac præmagnificum, quindecim columnis ex lapide Decimino sultum. Hinc per styracem ad ejus fun-

VARIÆ LECTIONES.

ἢ περὶ] ἐπὶ P. ἢ ἐπὶ ?

danentium descendens eandem cum superioribus A
 figuram habere invenies ac compositionem, novem-
 decim columnis subnixum, constructa porticu pi-
 perato lapide. Prope hanc porticum, paulo interius
 magisque ad orientem, aliud quiddam Tetraserum
 excitavit artifex, ipsam perinde tripliei concha
 comprehensum, ad similitudinem imminentis ibi
 Triconchi; quatum una quidem ad orientem spe-
 ciat, duarum vero aliarum alteram ad occidentem,
 alteram ad meridiem comprehendit: 141 quæ
 hntem pars ad aquilonem vergit, duplici columna
 vero piperina discretam mysterium habet, sic rite
 pro rei ratione nuncupatum, eo quod haud secus
 ac specus resonans repetitum sonum omnem (is
 Echo dicitur) ad audientes transmittit: sic, sive
 quis ad orientalis sive ad occidentalis conchæ pa-
 rietem accedens silentio ac secum ipse loquatur,
 exque diametro ac ex adverso recta alius stans
 parietem aures admoveat, vocem silentio dictam, ac
 si in aures quis locutus esset, distincte audiat.
 Tale nimirum est quod ibi miraculum exhiberi
 contingit.

43. Huic ædi adjunctum unaque constructum
 ejus, quod dicebamus, Sigma peristylum. Post
 hæc subdivale quoddam atrium effunditur, mediam
 habens phialam æream, cujus labrum argento co-
 ronatum. Hæc auream habens cochleam sic appella-
 ta est, mystica Triconchi phiala, ex vicino scilicet
 utroque ædificio, mysterio ac Triconcho, nacta ut
 sic vocaretur. Eodem prope loco juncti exstant
 gradus ex Præconnesio candido lapide; mediæque
 eorum, quos diximus, graduum marmorea apsis,
 duplici ordine gracilliorum columnarum fulta. Sunt
 et ibi, ad latus orientale Sigma, æræi leones duo
 hiantibus faucibus erecti. Hi aquam evomentes,
 mediamque omnem aream Sigma latice compluen-
 tes, non exiguam 142 præbent voluptatem. Phiala
 autem, quo tempore nuces et amygdala frugesque
 aliæ ac poma esui apta sunt, condito plena, se ex
 cochlea effundente, quisquis astantium vellet,
 miscebat præbebatque delicias, cunctis quidem
 haud dubie thymelicis, iis tamen amplius qui ex
 organis contentiusque psallebant. In gradibus con-
 sistens: omnis populus et magistratus una cum
 officialibus imperatoris comitatum implebant, me-
 dium habentes, in ea scilicet quam dicebam mar-
 morea apside, si quando adessee contingeret, etiam
 scholarum domesticum cum excubito et duobus
 factionum, Prasinæ scilicet atque Venetæ, tribunis,
 ita ut Venetæ quidem factionis tribunus staret
 juxta domesticum scholarum, Prasinæ vero tribu-
 nus juxta excubitum; sin autem quandoque do-
 mesticum excubitumque dessee contingeret, eos
 saltem habentes quos diximus tribunos. Horum
 omnium inspector erat imperator, omni juvenitate

τοῦτο μὲν τὴν δροφὴν ἔχει στεφάνου τε καὶ λαμπρῆν,
 ὅτι καὶ πεντεκαίδεκα κίονες ἤδρασαν ἐκ λίθου δοκι-
 μίνου· διὰ ὑψίστου δὲ πρὸς τὸν θεμέλιον αὐτοῦ
 καταὼν τὴν αὐτὴν ἔχοντα τοῦ σχήματος εἰκόνα τε καὶ
 ὁμοίωσιν εὐρήσεις, ἐνέτα πρὸς ταῖς δέκα κίονας δια-
 βασταζόμενον, καὶ τὸν περίπατον ἔχοντα κατεστρω-
 μένον ἐκ λίθου πιπεράτου. Τοῦτου δὲ πλησίον τοῦ
 περιπάτου, ἐνδοτερόν που καὶ ἀνατολικώτερον, Τε-
 τράσερον τι ὁ τεχνίτης ἐξήγειρεν, τρισὶ καὶ αὐτὸ
 κόγχαις διελημμένον κατὰ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπιχει-
 μένου αὐτῷ Τρικόγχου. Ἄλλὰ τὴν μὲν μίαν πρὸς
 τὴν ἀνατολήν, τὰς ἑτέρας δὲ δύο μίαν μὲν πρὸς τὴν
 δύσιν θατέσαν δὲ πρὸς τὴν μεσημέριαν συμπεριεί-
 ληψεν. Τὸ δὲ ἀρκυῖον μέρος ἐκ δύο κίωνων ἀληθινο-
 πιπερών ἔχει διανευριζόμενον Μυστήριον· οὕτω τὴν
 κλήσιν ἔχει τοῦτο κατάλληλον. Καὶ ἡ αἰτία ὅτι καθά-
 περ τὰ ἄντρα συνεπηχῶν ¹⁵ ἀβλαβῆ τὴν ἡγῶ δια-
 πέμπει πρὸς τοὺς ἀκούοντας· καὶ εἴ τις τῷ τοίχῳ
 πλησίον τῆς ἀνατολικῆς κόγχης εἴτε δὴ καὶ δυτι-
 κῆς ἐν μυστηρίῳ τι εἴπῃ καὶ καθ' ἑαυτὸν, ἐκ δια-
 μέτρου τε καὶ ἀνευρέρας ἰστάμενος ἑτερος, εἰ τὸ οὖν
 τῷ τοίχῳ ἐπιθῆται, τῆς ἐν μυστηρίῳ λαλουμένης
 ἐκείνης φωνῆς αὐτήκοός πως γενήσεται. Τοιοῦτόν τι
 περὶ αὐτὸ θαύμα ἐγγίνεται.

μγ'. Τοῦτον δὲ τῷ οὐκῶν παρεπεπηγεῖ πως καὶ
 συγκατασκευάσται ὁ τοῦ Σίγμα περίστολος, ὁ πρῶ-
 τερον ἡμῖν εἰρημένος. Ἐκ δὲ τοῦτου ὑπαιθρὸν τι
 καὶ ἐξάερον κέχεται, μέσον μὲν φιάλην ἔχον χαλκῆν,
 ἐξ ἀργύρου τὸ χεῖλος ἔχουσαν ἑστεμμένον· ἡ δὲ
 χρυσὸν στροβίλιον ἔχουσα οὕτω κατωνόμασται, μ-
 στικὴ τοῦ Τρικόγχου φιάλη, ἐκ τε τοῦ πλησίον
 ἠκοδομημένου Μυστηρίου καὶ τοῦ τρικόγχου οὐκίμα-
 τος ἐπωνομίαν λαβοῦσα. Ἐκ δὲ ταύτης αὐτοῦ που
 πλησίον καὶ ἀναθάβραι ἐστήχασιν ἐκ Προικοννησίου
 λίθου λευκοῦ, καὶ μέσον τῶν εἰρημένων ἀναθάβμων
 τροπικῆ ἐκ μαρμάρων, ὑπὸ δύο λεπτοκαλάμων κίωνων
 ἐστηριγμένη. Αὐτοῦ που παρὰ τὴν πλευρὰν τοῦ πρὸς
 τὸ εὖρος Σίγμα καὶ δύο χαλκᾶ λεοντοχάσματα ἐπε-
 πήγεισαν. Ἄλλὰ ταῦτα μὲν ὕδωρ ἐκφέροντα τὸ
 κοῖλον ἅπαν τοῦ Σίγμα ἐπλήρου τοῦ νάματος, τέρψιν
 οὐ μικρὰν παρέχοντα· ἡ δὲ δὴ φιάλη κατὰ τὸν καιρὸν
 τῶν δοξίμων, πιστακίων καὶ [P. 88] ἀρυγδάμων,
 ἀλλὰ μὴν καὶ κουνάριων πεπληρωμένη, κονδίτου ἐκ
 στροβιλίου ἐκδιδομένου, πᾶσιν ἐκίρνα καὶ παρείχε
 D τρυφᾶν τοῖς ὄσοι δι' ἐφέσεως εἶχον τῶν ἐστηκότων
 ἐκεῖ, πᾶσι μὲν ἀναντιβῆτης τοῖς ἐκ θυμέλης, πλείον
 δὲ τοῖς ἐξ ὀργάνων ψάλλουσι καὶ τὸ σύντονον. Κατὰ
 μὲν δὲ τὰς ἀναθάβρας ὁ δῆμος ἅπας ἰστάμενος καὶ
 τὸ πολίτευμα μετὰ τῶν περατικῶν ¹⁶ ταγμάτων τὴν
 τάξιν ἐπλήρου τὴν βασιλικὴν, μέσον αὐτῶν δηλαδὴ
 κατὰ τὴν εἰρημένην μαρμάρων τροπικῆν, εἰ μὲν
 τύχοιεν, ἔχοντες καὶ τὸν δομέστικον τῶν σχολῶν μετὰ
 τοῦ ἐσκουδίτου καὶ τῶν δύο δημάρχων, τοῦ τε πρα-
 δίνου τοῦ τε βενέτου, πλησίον μὲν ¹⁷ τοῦ δομέστικου
 ἰσταμένου τοῦ τῶν βενέτων δημάρχου, πλησίον δὲ
 τοῦ ἐσκουδίτου τοῦ τῶν πρασίτων, εἰ δὲ μὴ τύχοι
 ἐνίστα δομέστικος καὶ ὁ ἐσκουδίτος, ἀλλὰ τέως τοῦς

VARIAE LECTIONES.

¹⁵ συνεπηχῶν? ¹⁶ ὑπηρετικῶν margo. ¹⁷ μὲν] δὲ P.

γε δημάρχους ἔχοντες. Τούτων ἔφορος ἦν ἀπάντων ὁ βασιλεὺς, καὶ θυμηδίας ἀπάσης πληρούμενος, ἐν χρυσῷ διαλιθῶ θρόνῳ καθήμενος, καὶ μὴ πρότερον ἔξανιστάμενος, ὡς καὶ τακτικὰ βιβλία καὶ βασιλικὰ διαγορεύουσιν, ἢ τῶν σκιρτημάτων ἑκαίνων ἐπαπολαῦσαι διὰ τῆς θέας καὶ τῶν πολιτικῶν ἑξαλμάτων. Οὕτω μὲν ταῦτα καὶ διὰ τοῦτο τῷ Θεοφίλῳ κατασκευάσθησαν, τοσοῦτος δὲ ἔριος ἦν τούτων αὐτῷ ὡς καὶ τὰς συνήθεις τῶν πραγμάτων ἀντιλήψεις καὶ καθ' ⁴⁸ ἡμέραν προσλεύσεις ἐν αὐτῷ δὴ Τρικόγγῳ ἐπιτελεῖν. Οὐ καὶ κατὰ πρόσωπον τῆς ἐξ ἀργύρου κατασκευασμένης τῶν πυλῶν ἀνεστηκυῖα ἐστὶν ὄροφῆ τέσσαρσι κίσσι μεταωριζομένη ἐκ Θετταλικοῦ, τοῦ καὶ πρᾶσιου, λίθου. Ἀντικρῶ δὲ ταύτης καὶ κατὰ μέτωπον, πλησίον δὲ τῶν εἰρημένων ἀναβαθμῶν, κατὰ τὸ πρὸς δυσμὰς μέρος τοῦ Σίγμα τρίκλινοι πεφυκότες τῷ Θεοφίλῳ ἐξοκοδοῦνται. Πυξίτης ὄνομα τῷ ἐνὶ τε καὶ κατωτέρῳ, ἄτερος δὲ ἀνώτατος μὲν ἀνώτερος δὲ, καὶ αὐτοῦ τὸν βασιλεῖον κληρὸν ἐν αὐτῷ διατεθεῖσθαι λαχόν. Τούτου δὲ Πυξίτου κατὰ τὴν πλευρὰν στίχοι λελατόμηνται, ἀσηκρήτις ὄντες γεννήματα Στεφάνου μὲν ἔχοντος; τοῦνομα, οὕτω δὲ τοῦ Καπετωλίτου προσαγορευομένου. Οἱ δὲ κατὰ τὸν τοῦ Σίγμα περιδρομον ἐγκολαφθέντες; τοῦ οἴκουμηνικοῦ διδασκάλου (Ἰγνατίου οὗτος ἐκαλεῖτο) τυγχάνουσιν. Κατὰ τὸ εὐώνυμον δὲ μέρος, ὡς πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Σίγμα, ἑτέρος τις τρίκλινος ἐξήρηται, ὃς Ἔριος μὲν ἐπικέκληται, ὀπλοθήκη δὲ αὐτῷ ἐχρημάτιζεν. Ἐνεῦθεν οὐκ ἄλλο τι ἢ ἱστορημένης ἀσπίδας καὶ ἄλλα παντοία ἴσοι τις ἐν αὐτῷ, καὶ ταύταις τοὺς τοίχους διαμορφουμένας, ὡς τὸ εἶδος. Καὶ τὰ μὲν ἐξ αὐτοῦ τοῦ Τρικόγγου ἔχρι δὴ τῶν δυσμῶν οὕτως ἔκαστιν ἴσαιν τοὺς ἀνεγερμένους οἴκους ἔκει· κατὰ δὲ τὸ πρὸς ἀνατολὰς μέρος ἴσοι μὲν καὶ τὸν Μαργαρίτην [P. 89] προσαγορευόμενον. Τρίκλινος οὗτος ἐκ βάθρων τῷ Θεοφίλῳ ἀνεστηκώς ⁴⁹, ὃς ὀκτώ μὲν κίσσι ροδοποικίλοις τὸν ὄροφον στηρίζεται, τοὺς τοίχους δὲ ζώεις πεποικιλμένους παντοδαπῶς καὶ ⁵⁰ τὸ ἔδαφος ἔχει ἐκ Προικονησίου λίθου καὶ συσκοπῆς ἄπαν καταστρωμένον. Ἴσοι δὲ καὶ τοῦ ἐν αὐτῷ κοιτῶνος ἐκ τεσσάρων μὲν κίωνων Βαθυῶν τὸν χρυσῷ κατάστικτον κύκλον τῆς ὄροφης ἀνεχόμενον, ἐκ τεσσάρων δὲ Θετταλικῶν τὰς στολὰς ἀνεγερμένας καὶ βεταζομένας, τοῦ τε ἀνατολικῷ μέρους καὶ τοῦ μεσημβρινοῦ, τοὺς τοίχους δὲ καὶ τὸ ἔδαφος ὁμοίως τοῖς Μαργαρίτου καταστρωμένα λαμπρῶς. Οὗτος μὲν ὁ κοιτῶν εἶχεν ἐν αὐτῷ διατιώμενον τὸν Θεοφίλον ἀπὸ τῆς ἑαρινῆς μεσημερίας ⁵¹ μέχρι τῆς μεσοπρωινῆς; ⁵² καὶ αὖθις ἄρτι δὲ τῆς χειμερινῆς γειτομαζούσης τροπῆς κατὰ τὸν ἄλλον μετωπίζετο κοιτῶνα τὸν κατὰ τὸν Καριανὸν τρίκλινον, καὶ αὐτὸν ἐπ' ἑκείνου ἐξοκοδοῦντο διὰ τὰς τῶν νότων ἰσχυρότητας καὶ βιαιοτέρας πνοάς· ὃ καὶ νῦν τοῦ παππίου ἴστιν ἕλιν καταγώγιον. Οὐχ ἤτιον δὲ κατόφει καὶ τὸ ἔκαστε δὴ ἡλιακὸν ἐπ' ἑκείνου καταβεβλημένον κατὰ πρόσωπον τοῦ βορρᾶ, ἐξ οὗ δὴ ὤρατο καὶ τὸ παλαιὸν ἐξουκαστήριον, ἔκαστε τηρικαῦτα τυγχάνον, ἐνθα

repletus, In aureo gemmisque distincto sedens solio, nec prius surgebat, ut libris bellica ipsaque imperatorum domestica continentibus statutum est, quam gesticulationibus ejusmodi civiumque tripudio delectatus esset. Ita hæc, inque eum usum a Theophilo exstructa. Tanto autem horum amore tenebatur, ut consuetas causarum lites in Trinconcho ipso dirimeret et quotidie ad ipsum procederet : cui etiam a fronte portæ argenteæ **143** sublimè quatuor columnis Thessalici marmoris, quod est viride, tectum imminet. E regione autem illius et a tergo, haud procul ab iis quos diximus gradibus, ad Sigma occidentalem partem, quæ exstant triclina, Theophilo auctore sunt exstructa. Pyxites nomen uni ac inferiori : alterum, quod est superius, caret nomine, in quo etiam palatini clerici vestiri solent. Ad Pyxitis latus insculpti sunt versus, Stephani a secretis Capetoliti vena producti : qui autem in Sigma porticu exstant exarati, Ignatii sic nuncupati universalis magistri, ingenii monumenta sunt. Ad lævum latus, velut ad Sigma orientalem partem, aliud quoddam triclinium imminet, cognomento Eros ; quod illi armorum penus erat. Hinc non aliud quis in eo videat quam clypeos omnis generis arma in parietibus depicta, In quo illis, ut par est, coloribus manaque ac penicillo expressa. Inque eum modum a Triconcho ad occidentales usque partes excitatas ibi ædes liceat conspiciere : ad orientem autem etiam videas quam vocant Margaritam. Est autem illa triclinium a fundamentis a Theophilo excitatum, cujus tectum columnæ octo Rhodio marmore variæ fulciant : muri omnis generis pictis animalibus variegati, pavimentum omne Præconnesio stratum lapide et tessellatum. Videre etiam licet orbem **144** cameræ cubiculi quod illie est, auro distinctum et quatuor columnis Bathuinis suffultum ; quatuor item Thessalicis sustentatas porticus, tum orientalis lateris tum meridialis. Ejus parietes et pavimentum magnifice strata perinde ac Margarite. Versabatur in eo cubiculo Theophilus ab æquinoctio verno ad æquinoctium autumnale ac deinceps. Jam autem appetente hiemali solstitio ad aliud cubiculum in Cariani triclinio commeabat, quod ipse construxerat ; In quo ab australium ventorum vehementioribus se protegeret. Cubiculum hoc nunc papix domicilium est. Nec minus videbis, quod illie exstat, sic dictum Solare ab eo ad aquilonem fundatum ; ex quo conspiciebatur, quod tunc illic erat, vetus Sphæristorium, ubi et nova exstructa ecclesia ; suntque duæ phialæ et hortus interior, ab inclytæ memoriæ Basilii imperatore effecta. Et quidem ad plagam orientalem hæc sunt ejus ædificia : ad austrum vero, productis primum Solaribus, uti superius diximus, hortisque, qui nunc sunt, constitutis, præterea etiam cubicula exstruxit, quod Camilam vocant, alterumque illi vicinum ; quodque iterum

VARIE LECTIONES.

⁴⁸ καθ'] μεθ' P. ⁴⁹ ἀνεστηκώς · δ P ⁵⁰ καὶ οἰκ. P. ⁵¹ ἰσημερινῆς ? ⁵² μεσοπρωινῆς P.

prope illud ordine tertium est : ac modo Augustæ vestium penus (hoc est vestiarium) est. Cæterum Camilas, sic dictum cubiculum, tectum quidem habet auro distinctum, quod columnæ sex Thessalici lapidis (hoc est viridis) sublimis 145 fulciunt. Parietum inferiores quidem partes similibus marmoreis crustis constratæ sunt ; superiores vero exhibent statuas quasdam ex tessellis compositas, quæ poma decerpunt. Præterea vero etiam pavementum ex Præconnesio lapide stratum. Una quoque exstructum oratorium, duo continens altaria, alterum sanctissimæ Dei Genitricis nomine, alterum Michaelis principis cælestis militiæ, subjectus ei xystus, per clatrum marmoreum in triclinium Aureum aspectans, bibliothecæ usui addictus a Christi amante Constantino Porphyrogeneto ; cujus rursus cœnaculum parietes quidem ex Bathuino lapide splendidos habet, pavementum vero omne ex tessellulis marmoreis varii coloris compositum est. Quod Camilam sequitur alterum cubiculum, tectum priori simile habet, Dociminis quatuor columnis subnixum, pavementum Præconnesio stratum lapide. Parietum aerem (inferiores scilicet partes) quemadmodum primum cubiculum aureis tessellis ubique exornatum habet : reliquum vero, ubi deficient tessellulæ, arbores quædam versicoloreque figuræ implent ex Prasino marmore. Huic subjectum cubiculum, quod et medius xystus seu ambulacrum dicitur, exsectorum gynæceo præfectorum domicilio addictum est. Tertium denique, una cum cubiculo, quod nunc Augustæ vestium penus est (id est vestiarium), simile his tectum habet. Pavimentum candido lapide Præconnesio stratum ; parietes omnes, non tunc quidem 146 sed postea, Michaeli Theophili filio imperatore, pictis imaginibus egregie ornati. Ejus quod huic conjunctum cohærensque diversorium est, tectum columnis septem Carianis fulcitur ; quinque ex meridiali plaga, duabus ex ea quæ ad orientem spectat, muro duplici munitur, quibus porphyretici Peganusiique et Cariani, necnon et Prasini, undulati denique Thessalici marmoris crustæ ornamentum præbent. Appellatur diversorium istud ac aula Musicus ob marmorum vario colore compositorum insignem elegantiam, unde et pavimenti faciem ex diversis figuris diversisque ac pulcherrimis lapidibus egregie concinnatam habet. Dicitur videndo pratum esse diversis floribus scatens. Huic ad occidentale latus aliud cubiculum adhæret, eadem marmorum elegantia instructum. Ad hæc tectum illius columnis quinque Carianis, tribus ad meridiem, duabus ad occasum, sustentatur. Aliud vero est ad ejus pedes, in duas ædes divisum, haud longe ab Augustæ sacro cubiculo ; ubi etiam Christi amans Leo imperator Sanctæ Annæ exstruxit oratorium ; cujus ipsius tectum columnis quatuor Bathuinis fulcitur, pavementum ex Præconnesio candido la-

καὶ ἡ Νέα Ἐκτίσται Ἐκκλησία καὶ αἱ δύο φιλῆαι εἰσὶν καὶ τὸ μεσοκῆπιον ὑπὸ Βασιλείου τοῦ αἰοιδίμου γενόμενα βασιλέως. Καὶ πρὸς μὲν τὸ ἀνατολικὸν μέρος αὐταὶ αὐτοῦ αἱ οἰκοδομαὶ πρὸς δὲ τὸν νότον πρῶτον μὲν αὐτὰ τὰ ἡλιακὰ προτείνας, ὡς ἡμῖν πρότερον εἴρηται, καὶ τοὺς νῦν ὄντας κήπους ποιήσας κουβούκλεια προσεδείματο, τὸν τε Καμιλῶν οὕτω λεγόμενον καὶ τὸ πλησίον ἐκεῖνου κουβούκλειον δεύτερον καὶ τὸ τούτου πάλιν κατὰ τάξιν πλησίον τρίτον, ὃ καὶ νῦν τῆς Ἀγούστης ἐστὶ βεστῆριον. Ἄλλ' ὃ μὲν Καμιλῆς ἐξ κίσιον ἐκ Θετταλικῷ λίθου, τοῦ καὶ πρασίνου, τὴν χρυσοκατάστικτον ὄροφὴν μεταωριζόμενος, τῶν δὲ τοίχων τὰ κάτω μὲν ἔχων ἐξ ὁμοίων κατεστρωμένα πλακῶν, τὰ δ' ἄνω ἐκ χρυσοαυγῶν ψηφιδῶν ἀγάλματα τινα τρυγῶντα καρπούς, ἔτι δὲ καὶ τοῦδαφος ἐκ λίθων Προικοννησίων, συνοικοδομημένον ἔχει καὶ εὐκτέριον, δύο περιέχον βήματα, ἐν μὲν εἰς ὄνομα τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης Θεοτόκου, θάτερον δὲ εἰς ὄνομα τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ. Ὑποβεθηκὸς δὲ τούτου μεσόπατόν ἐστιν, ὃ τὴν μὲν σκοπιὰν διὰ μαρμαρῆνου κλουβίου πρὸς τὸν Χρυσοτρίκλινον ἔχον εἰς βιβλιοθήκην ἀφώρισται παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ φιλοχρίστου Πορφυρογεννήτου βασιλέως· οὐπερ τὸ ἀριστητήριον αὐθὺς ἐστὶν ἐκ λίθων μὲν Βαθυῶν τούτους τοίχους ἔχον λελαμπρυσμένους, ἐκ συγκοπῶν δὲ καὶ διαφόρων χρωῶν τὸ ἔδαφος πᾶν. [P. 90] Τὸ δὲ μετὰ τὸν Καμιλῶν κουβούκλειον δεύτερον, τὴν ὄροφὴν ὁμοίαν τῷ προτέρῳ ἔχον καὶ ὑπὸ τεσσάρων κίσιων ἐστηρικμένον δοκιμίων, τὸ ἔδαφος ἐκ Προικοννησίου λίθου κατέστρωται, τῶν τοίχων, ὡς τὸ ἄνω πρότερον, τὸν μὲν ἄερα ἐκ χρυσοειδῶν ψηφιδῶν ὅλως κατηγλαῖσμένον φέρον, δένδρα δὲ τινα καὶ ποικιλίματα ἐκ πρασίνων ἔχοντα τὸ λείπον ψηφιδῶν ἀναπληρούμενον. Τὸ τούτῳ δὲ ὑποβεθηκὸς, ὃ καὶ Μεσόπατος λέγεται, εἰς οἰκῆσιν τῶν τῆν γυναικωνίτιν πεπεστευμένων καρτζιμάδων ἐστίν. Τὸ δὲ τρίτον μετὰ τοῦ κουβούκλειου, τὸ καὶ νῦν τῆς Ἀγούστης βεστιάριον χρηματίζον, ὁμοίαν ἔχει τούτοις τὴν ὄροφὴν καὶ τοῦδαφος ἐκ λευκοῦ λίθου Προικοννησίου κατεστρωμένον, τούτους τοίχους δὲ ἄπαντας ὑπὸ εἰκόνων ὑστερον ἄλλ' οὐ τότε καταγλαῖσθέντας ὑπὸ τοῦ υἱοῦ Μιχαήλ. Τὸ τούτῳ δὲ ἠνωμένον καὶ συμπεφυκὸς κατώγειον ἑπτὰ μὲν κίσιι Καριανοῖς τὴν ὄροφὴν στηρίζεται, πέντε μὲν πρὸς μεσημβρίαν δύο δὲ πρὸς ἀνατολήν, τοίχους δὲ δύο ἀχύρωται, ἐκ πλακῶν Ῥωμαίων καὶ Πηγανουσίων καὶ Καριανῶν, πρὸς δὲ καὶ πρασίνων καλλωπιζόμενοις ποταμίων Θετταλικῶν· Μουσικὸς οὗτος κατονομάζεται διὰ τὴν τῶν μαρμάρων ἀκριβῆ συγκοπὴν, ὅθεν καὶ τὴν τοῦ ἐδάφους λείωσιν ἐκ διαφόρων μὲν σχημάτων ἐκ διαφόρων δὲ καὶ ὠραίων λίθων ἐξηρτυμένῃν ἔχει. Εἰποις ἂν αὐτὸ ἰδὼν λειμῶνα εἶναι διαφόροις ἀνθεσι βρύοντα. Τούτῳ πρὸς μὲν δύοσιν κατὰ πλευρᾶν κουβούκλειον ἠνωται τὴν τῶν μαρμάρων ὠραιότητα κατὰ πάντα φέρον ἐφόμοιον, ἔτι δὲ καὶ κίσιι πέντε Καριανοῖς, τρισὶ μὲν πρὸς μεσημβρίαν δύο δὲ πρὸς δυσμᾶς, τὴν ὄροφὴν βαστάζουσιν. Ἔτερον δὲ πρὸς πόδας τούτου ἐστίν, εἰς δύο

VARIE LECTIONES.

* ὡς τὸ add. Combefisius.

μὲν δόμους διηρημένον, τῷ Αὐγουστιακῷ δὲ πλησιάζον κοιτῶνι· ἔνθα καὶ Λέων ὁ φιλόχριστος βασιλεὺς εὐκτήριον τῆς Ἁγίας Ἄννης ἰδαίματο καὶ αὐτὸ ἐκ τεσσάρων μὲν κίωνων Βαθυίων τὴν ὄροφην ἀνεγειρόμενον, τὸ ἔδαφος δὲ ἐκ λίθου λευκοῦ Προικοννησίου, πρὸς τοὺς τοίχους ἐκ Βαθυίων πλάκων διαμορφούμενον. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν τῷ τῆς Αὐγουστής πλησιάζει κατῶνι, ὡς ἔφαμεν· ἐκεῖνο δὲ τὸ πρὸς δύσιν τοῦ Μουσαικοῦ τὴν μὲν κάθοδον ἐν τῷ προρρήθέντι ἔχει κατῶνι διὰ κλίμακος, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν εἰσοδον· [P. 91] εἰσάγει δὲ καὶ πρὸς τὸ καινούργιον²⁴, κοι-

τῶνα καὶ τρικλινον ὑν Βασιλείας ὁ ἀοιδιμος ἔκτισε βασιλεὺς, καὶ πρὸς τὸν πόρτικα τοῦ πέμπτου κουβουκλείου, ἐν ᾧ τὸ τοῦ Ἁγίου Παύλου εὐκτήριον ὑπὸ Βασιλείου τοῦ ἀοιδίμου ἔρτυται βασιλεὺς.

μδ'. Ταῦτα μὲν οὖν ἐν τοῖς ἀνακτόροις κατὰ τε βορρᾶν καὶ νότον ὑπὸ Θεοφίλου μὲν ἀνψοδόμηται, ὅφ' ἡμῶν δὲ ἱστορίᾳ παραδίδονται, ὅτι μὴ βουλόμεθα ἐκείνου ἔργα, ὅποιά ποτ' ἂν ἦ, λήθη παραδίδεσθαι, εἰς διάγνωσιν τῆς ἐκείνου περὶ τὸν βίον προμρέσεως. Ἀλλὰ καὶ τοὺς τρικλίνοους, τὸν τε οὕτω καλούμενον Λαυσιακόν, προσέτι δὲ μὴν καὶ τὸν Ἰουστινιανῶ, ἐκεῖνος τοῖς χρυσοειδέσι ψήφοις ἐκόσμησε· καὶ τὴν καλᾶθωσιν ἐκ τῶν Βασιλείσκου τοῦ τυράννου πικατίων μεταγαγῶν τῷ Λαυσιακῷ περιέθηκεν. Καὶ ἕτερον δὲ τρικλινον μετὰ τεσσάρων κουβουκλείων σιμωνῶν τε καὶ λαμπρῶν, ὧν τὰ δύο μὲν πρὸς τὸ μεσόπατον τοῦ δευτέρου κουβουκλείου τοῦ μετὰ τὸν Καμιλιᾶν, ὑπὸ τεσσάρων ἀψίδων τὴν χρυσοειδῆ ὄροφην ἴχοντα, πρὸς τὴν Πορφύραν εἰσὶν, ἥτις οὕτω λέγεται διὰ τὸν τὴν θέσποιναν ἐκεῖσε ἔκπαιε διανεμειν τὸ ἄξι ταῖς ἀρχοντίσσαις κατὰ τὸν τῶν βρουμαλίων καιρόν· ἕτερα δὲ δύο πρὸς τὸ μέρος τοῦ Λαυσιακοῦ, ἐξ ὧν καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν ἔχει κατασκοπὴν, εἰργάσατο μὲν, ἐκ λίθου Προικοννησίου τὰ ἔδαφη καταστρώσας αὐτῶν, καὶ ἐκ χρομάτων ἀλλ' οὐ μαρμάρων τοὺς τοίχους ὠραίσας, ὑπὸ ἐμπρησμοῦ δὲ ὅμως ἀφανίξ παρεδόθησαν. Καὶ θέκλα δὲ ἡ τοῦτου πρώτη θυγάτηρ τὸ κατὰ τὰς Βλαχέρνας κουβουκλείον, ἔνθα καὶ τὸ τῆς Πρωτομάρτυρος Θέκλης εὐκτήριον ἔρτυται, ἐκ τοῦ μὴ ὄντος ἡγαγεν εὐμορφότατον· ἐκεῖσε δὲ καὶ τὸν βίον οὖσα κλινοπιτῆς ἐξέλιπεν.

VARIAE LECTIONES.

²⁴ καινούργιον P : cf. p. 204 B.

ΛΟΓΟΣ Δ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΥΙΟΥ ΘΕΟΦΙΛΟΥ.

LIBER IV.

MICHAELIS THEOPHILI FILII IMPERIUM.

[P. 92] α'. Τοιοῦτω μὲν τέλει βίου ὁ Θεόφιλος ἠγρήσατο, τὴν δὲ βασιλείαν Μιχαὴλ ὁ τοῦτου υἱὸς ἐπέδεξε, τρίτον ἔτος διανύων ἀφ' οὗ εἰς τὸν βίον προήχθη τῇ μητρὶ αὐτοῦ Θεοδώρα. Τῶν δὲ πραγμά-

1. Istiusmodi vitæ finem nacto Theophilo Michael ejus filius, illius successor, imperium cepit, annos tres natus, ex quo eum parens Theodora partu effuderat. Rerum curatores ac pro-

ratores fuerunt, quos et pater reliquerat, Theoctis-
tius eunuchus per id tempus caniclio praefectus ac
dromi logotheta, Bardasque patricius ac Augustae
frater, nec non Manuel magister ex Armeniis oriun-
dus, qui et Augustae patruus erat. Firmato itaque
reipublicae statu, et cum rerum haecenus recta
gubernatio foret, futurum erat ut et imaginum
cultus instauraretur pristinumque honorem illae
rursus reciperent. Ad Manuelem itaque diro morbo
gravique conflictatum ingressi Studiani monachi,
quippe quibus ille fidei **149** plurimum habebat,
facili negotio citoque recuperandam sanitatem pol-
licentur, si modo tum ipse sanctarum imaginum
cultum approbet, tum illius quovis loco sancienti
Imperatoribus auctor existat. Multi praeterea ex
aliis montibus divinorum patrum Manuelli amicitia
iuncti ex eo tempore quo is Armeniacorum dux
orat, ad eum venientes eademque rogantes ad
rectum tandem eum sensum trahunt, et ut quod
ipsis in votis erat polliceatur, si solum morbo le-
varetur; quod et illorum ad Deum precum instantia
consecutus est.

2. Postquam itaque ille morbo liberatus est, ni-
hil rem monachi negligendam ducunt, sed obse-
crando eorum quae sancte Deo pollicitus esset me-
minisse rogabant; qua admonitione divina
aemulatione ejus prorsus animus incenderunt. Com-
municato itaque cum sociis procuratoribus consilio,
cum illis persuasisset operae pretium esse bono res
statu ab exordio ipso componere, illisque in suam
traductis sententiam, ad Theodoram ingreditur ea
de re commune consilium habiturus. At illa, quippe
religiosa matrona vereque regina atque Augusta,
ubi de recta fide audivit, *Hoc, inquit, semper et de-
sideraveram, nec versare animo unquam cessabam,
etsi haecenus plurimum senatorum procerumque, qui
illi studeant haeresi, ingens deterruit numerus, ne
quid haecenus ejus rei molirer. Nec minus qui tuenda
ecclesiae sibi partes vindicant, metropolitae omnium-
que maxime patriarcha. Is namque, **150** cum ma-
ritus exiguam quamdam hujus haeresis radicem a ma-
joribus traxisset, eam longe auxit doctrinisque suis
ac crebris hortamentis robustiorem fecit, auctor ni-
mirum illi effectus, ut ad verbera tormentaque adji-
ceret animum, quorum quotidie adversus sanctos
novus artifex erat, taliumque ei malorum miser in-
censor ac doctor fuit. Tum illi: *Ecquid vero causa
est, Augusta, cum sic sentias ac optime consulas,
quidve impedit, ne hoc opere impleas hancque com-
munem totius plebis laetitiam festamque lucem peragi
jubeas?* Statim ergo accessit biglae drungario
(erat hic Constantinus Thomae patricii postmo-
dumque dromi logothetae pater) patriarchae denun-
tial plures undique viros pietate spectabiles, mona-
chos item convenientes supplicationem Augustis*

A των ὑπῆρχον φροντισται καὶ ἐπίτροποι ὡς ὁ Θεό-
φιλος κατέλειπεν, ὃ τε Θεόκτιστος ὁ εὐνοῦχος, τηρι-
καῦτα κανίκλειος καὶ λογοθέτης τοῦ δρόμου τυγχάνων,
καὶ ὁ πατρικίος Βάρδας ὁ τῆς Αὐγουστής ἀδελφός,
καὶ Μανουὴλ ὁ μάγιστρος ἐκ τῶν Ἀρμενίων κατ-
αγόμενος, ὃς καὶ θεῖος ἀπὸ πατρὸς τῆς Δεσποίνης
ὑπῆρχεν. Ἐπεπήγει μὲν οὖν τὰ πολιτικὰ, καὶ καλῶς
τέως τὰ πράγματα διευθύνετο, ἐμελλε δὲ καὶ ἡ τῶν
θειῶν εἰκόνων προσκύνησις ἀνακαινίζεσθαι τε καὶ
πρὸς τὴν ἀρχαίαν καλινδρομεῖν αὐθις τιμῆν. Καὶ δὴ
Μανουὴλ νόσῳ πιέζεται δεινῇ καὶ χαλεπῇ· πρὸς οὖν
εἰσρέοντες μοναχοὶ τοῦ Στουδίου (καὶ γὰρ ἦν αὐτῷ
[P. 93] πίστις οὐκ ἀγεννῆς πρὸς αὐτοὺς) ἀνάκλησιν
τῆς ὑγιείας ὑπισχνούντο βράβια τε καὶ ταχεῖαν γε-
νέσθαι, ἣν μόνον τὴν τῶν ἁγίων προσκύνησιν εἰκόνοι
αὐτὸς τε θελήσῃ καὶ τοὺς κρατοῦντας πείσοι θεοπί-
σαι ἀπανταχοῦ. Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἄλλων
ὄρων πολλοὶ τῶν θεοφόρων Πατέρων προσφιλεῖς τούτῳ
τυγχάνοντες, ἐκείθεν τὰς ἀρχάς πρὸς αὐτὴν λαβόντες
ὅτε τῶν Ἀρμενιῶν ἐστρατήγει, προσφοιτῶντες
καὶ ἐπὶ τοῖς ὁμοίοις παρακαλοῦντες ἔπεισαν ὀρθὰ
φρονῆσαι ποτε καὶ τὸ ποθοῦμενον ὑποσχέσθαι αὐτοῖς,
εἰ μόνον βῆρον γένοιτο· ὃ καὶ γέγονε τῇ αὐτῶν πρὸς
τὸν Θεὸν εὐχῇ καὶ σπουδῇ.

Ἐπεὶ γοῦν οὗτος τῆς νόσου ἀπέλλακτο καὶ οἱ μο-
ναχοὶ τῆς πρὸς τὸ πρᾶγμα σπουδῆς οὐκ ἡμέλουν,
ἀλλὰ παρακλήσει χρώμενοι τῶν πρὸς Θεὸν ὑπο-
σχέσεων ἤξιουν μεμνησθαι, πλήρη τοῦτον τοῦ θεοῦ
ζήλου εἰργάσαντο· καὶ δὴ τοῖς συνεπιτρόποις ἀνα-
κοινώσας τὰ τῆς βουλής, καὶ πείσας ὡς ἔστι καλὴν
ἀρχὴν δεξιὰν τοῖς πράγμασιν ἐπιθεῖναι²², καὶ με-
ταβῆθμισας αὐτοὺς καὶ πρὸς τὸ ἑαυτοῦ βούλημα ἀγα-
γῶν, πρὸς τὴν Θεοδώραν εἰσήει τὰ περὶ τῆς ὑποθέ-
σεως κοινολογησόμενος. Καὶ ἐκείνη μὲν θεοφιλῆς καὶ
δυντὼς βασίλεια, ἐπεὶ περὶ τῆς ὀρθοδοξίας ἤκουσε,
Τοῦτο, ἔφη, καὶ δι' ἐπιθυμίας ἤγον δεῖ καὶ μελε-
τῶσα εἰέλπειν οὐδαμῶς· ἀλλ' ἡ τῶν πολλῶν
συγκλητικῶν καὶ τῶν ἐν τέλει τῇ τοιαύτῃ προσ-
ανακειμένων αἵρέσει πλῆθὺς ἐκόλυεν ἄχρι τῆς
σήμερον, οὐχ ἥττον δὲ καὶ οἱ τῆς Ἐκκλησίας
ὑπερμαχοῦντες μητροπολίται, καὶ μάλιστα ὁ πα-
τριάρχης, ὃς μικρὰν ἔχοντα τῆς τοιαύτης αἵρέ-
σεως τὸν ἐμὸν ἀνδρα τὴν ῥίζαν ἐκ τῶν γυνῶν
ἐπὶ πλείον ἠβξήσέ τε καὶ στερεωτέραν εἰργάσασθαι
ταῖς αὐτοῦ εἰσηγήσεσσι τε καὶ πυκναῖς παραι-
νέσεσιν, εἰς χαλεπὰς αἰκίας καὶ βασάνους ἐκ-
τραπήναι τοῦτον ποιήσας, ὃς ἐκεῖνος ὁσημέραι
κατὰ τῶν ἁγίων εὐρηκεν, ἀλείπτῃς τε καὶ δι-
δάσκαλος τῶν τοιούτων κακῶν ὁ ἄθλιος γεγο-
νώς. — Καὶ τί γοῦν οὕτω, Δέσποινα, φρονούσαν
σε καὶ βουλευομένην τὰ κάλλιστα τὸ κωλύον
ἐστίν, ἀντίφησαν, μὴ καὶ εἰς ἔργον ταῦτα ἀχθῆναι
καὶ τὴν πάνδημον ταύτην κελεῦσαι εἰς πέρας
ἐλθεῖν ἔορτήν; Εὐθύς γοῦν μετακαλεσαμένη τὸν τῆς
βίγλης δρουγγάριον (Κωνσταντῖνος δὲ οὗτος ἦν, ὁ
τοῦ πατρικίου Θωμᾶ καὶ μετὰ ταῦτα γεγονότος λο-
γαθέτου τοῦ δρόμου πατὴρ) δηλοῖ τῷ πατριάρχῃ ὡς

VARIÆ LECTIONES.

²² ὁ ποθεῖναι? cf. 1 19.

πολλοὶ πολλαχθέν συνελθούστας εὐλαθεῖς τε καὶ μοναχοὶ δέησιν ἐποίησαντο πρὸς τὴν βασιλείαν ἡμῶν τοῦ τὰς πανσέπτους κελεύσαι ἀναστηλωθῆναι εἰκόνας. Εἰ μὲν οὖν ὁμολογῶς εἰ τοῦτοις καὶ σύμφωνος, καὶ δὴ τὸν παλαιὸν κόσμον ἢ τοῦ Θεοῦ [P. 94] Ἐκκλησίαι ἀπολαμβανέτω· εἰ δ' ἀμφίβολος καὶ τὴν γνώμην οὐκ ἔχων εὐθὴ, τοῦ μὲν θρόνου ἔξω γενοῦ καὶ τῆς πόλεως, κατὰ δὲ τὸ πρόσκεινόν σου μικρὸν διάδηθι, μέχρις ἂν σύλλογος τῶν ἁγίων Πατέρων γένηται μετὰ σοῦ· οἷσα γὰρ ἔτοιμοι διαδικάζεσθαι τε καὶ διαλέγεσθαι καὶ πείθειν σε περὶ τούτων κακῶς λέγοντα.

γ'. Κατὰ τὸν ἐν τῷ πατριαρχεῖῳ Θεσσαλῶν (τρικλίνου) δὲ οὗτοι κατονομαζόμενος) τηλικαῦτα ἀνείκειτο ἐπὶ σκίμπος, τὰς βασιλικὰς ἀγγελίας δεχόμενος· ἐξ ἅμα τῇ ἀκοῇ τῶν λόγων βληθεὶς τὴν ψυχὴν τὸν μὲν ἀποκομιστὴν τοῦτων οὐδὲν ἕτερον φήσας ἢ βουλεύεσθαι περὶ τούτων καλῶς, ἅμα τῷ λόγῳ ἀπέσταλκεν, καὶ θῆκτον ἢ λόγος ἐγγχειρίδιόν τι λαθῶν τὰς κατὰ γαστέρα φλέβας ἀπέτεμεν, ἃς ἤδει δειλίαν μὲν καὶ οἶκτον ἐκ τῆς τοῦ αἵματος δαψιλοῦς ἐκχύσεως ἀποτεκεῖν τοῖς πολλοῖς, θάνατον δὲ ἢ τινα κίνδυνον εὐδαμῶς. Θροῦς οὖν καὶ βοή εὐθύς τις περιήχει τὴν ἐκκλησίαν, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τὰς βασιλικὰς ἀκοὰς, προφθάνουσα τὸν θρουγγάριον, ὡς ἢ δέσποινα ἐκ κελεύσεως τὸν πατριάρχην κατέσφαξεν. Τῶν γοῦν λεγομένων ἑταστής ἀκριθὴς ὁ πατριχίος Βάρδας ἀποσταλεὶς αὐτὰς τε τὰς πληγὰς ἐκ προνοίας γενομένας ἡρέμα πως κατεφόρασεν, καὶ τὸ δρᾶμα τὸν ἔλεγχον οὐ διεφύγεν, αὐτῶν τῶν θεραπυόντων κατεπιόντων αὐτοῦ, καὶ τὰ τῆς τομῆς ὄργανα (φλεβοτόμα δὲ ἦν) εἰς μέσων καθυποβαλλόμενα. Ἐκτοτε οὖν οὐδενὸς· . . ὡς ἐπὶ τοιαύτῃ αἰτίᾳ καὶ γνώμῃ αὐτοφόνῳ ἐπειλημμένος, ἀπηλεύνητο μὲν καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἐξωθεῖτο ὁ ἀλιτήριος, κατὰ τὸ πρόσκεινόν αὐτοῦ τὸ οὕτω λεγόμενον περιορισθεὶς τὰ Ψυχὰ, εἰσῆγετο δὲ ὁ πολλοῖς πόνοις καὶ κόποις τὰ τῆς ἀρετῆς σώσας ἀδαιλώθητα, καὶ τῆς ἐγγρηνοῦ μὲν καθέρξεως, καὶ ταύτης σαπρώσεως, ὡς ἔειπεν, τὴν τῶν τριχῶν ἀπόρροίαν κληρωσάμενος, παρὰ Θεοῦ δὲ καὶ τῆς βασιλίδος Θεοδώρας τὴν τῆς Ἐκκλησίας κυβέρνησιν τε καὶ πηδαλιούχησιν· Μεθόδιος οὗτος ἦν ὁ μέγας καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἀήτητος πρόμαχος.

δ'. Σκόπει δὲ καὶ ὅπως ἐν ταυτῷ συναγαγούσης τῆς γενναίας καὶ τῷ ὄντι βοηθοῦ γεγονουίας τῷ ἀνδρὶ, ἀλλ' οὐκ ἐναντίας, τοὺς ὅποι ποτὲ γῆς ὄντας ὀρθόδοξου, καὶ τὴν παρῆρσιαν ἀνταλαβίσθαι θεσπίσασα. Ἄρα δὴ, ἔφησεν, ὦ κληρὸς Θεοῦ καὶ Πατέρων, ἐμοῦ τὴν τῶν ἱερῶν καὶ πανσέπτων [P. 95] ἀναστήλωσιν εἰκότων ὑμῶν χορηγούσης καὶ διδοῦσης δεῖ μάλιστα μου μετ' εὐμερείας, ἀντεπιθεῖναι μοι δικαίαν χάριν καὶ αὐτῇ δεσποίνῃ ὀσση βουλήσῃ, οὐ ταπεινῇ τινα καὶ μικρᾶν, ἵνα μηδὲ χάρις νομιζοίτο, οὐδὲ τοῖς διδοῦσιν ὑμῶν ἢ ἐμοὶ αἰτουμένη ἀνάρμοστόν τε καὶ ἀσύμφορον, ἐπιτηδείον δὲ καὶ μονίμου καὶ παρὰ Θεῷ εὐαποδέκτου καθιστώσης καὶ νομιζομένης. Ἡ δὲ ἐστὶν ἢ εἰς τὸν ἐμὸν ἄνδρα τε καὶ βασιλέα περὶ τούτων διαβαίνουσα συγγνώμη τε καὶ συγχώρησις καὶ ἀμνηστία παρὰ Θεοῦ τῆς τοιαύτης διαμαρ-

Α ονυλισσε, ut omni colendas veneratione imagines restitui jubeat. Si igitur ita confitearis hisque contentias, Dei ecclesia vetus ornamentam recipiat; sin autem harsitas nec recte sentis, relicta sede ac urbe in suburbanum tuum tantisper recede, dum sancti Patres una tecum conveniant. His enim in promptu est ut iudicio tecum contendat ac disputent, maleque de imaginibus loquenti ac sentienti, quod sanioris mentis sit, suadeant.

5. Erat Jannes in patriarchalium aedium triclinio, quod Thessalum vocant, in lectulo jacens, cum ad eum regia mandata perlata sunt; moxque audiis **151** animo percussus unum hoc respondit, se de his probe deliberaturum; idque locutus mandatorum latorem dimisit. Ac dicto citius arrepto in manus cultello seu lanceola ventriculi venas secat, ex quibus effluente sanguinis copia exterrendum vulgus ac miseratione tangendum sciebat, mortem vero aut periculum aliud nullum sibi creandum timebat. Confestim ergo tumultuantium clamor ac vociferatio ecclesiam circumstrepere; quin et ipsas regias aures ante reditum ipsius drungarii occupare, patriarcham imperatrice auctore interfectum esse. Missus itaque Bardas patricius, qui rumores istos diligenter exquireret, vulnera de industria inflicta sensim deprehendit; nec fabula coargutionis lucem effugit, cum ipsi famuli delatores essent et incisoria venarum instrumenta seu scalpella in medium profferrent. Exinde igitur nulla eujusquam miseratione, ut qui talis reus criminis suæque ipsius animæ insidiator deprehensus esset, expellitur, ejeetusque miser ecclesia in suburbanum suum ita dictum Psychæ (ac si Micas) relegatur; inducitur vero is qui multis laboribus atque ærumnis integram ac illibatam virtutem conservaverat, ac cui ex diuturno, ut par est, carceris pædore atque fœtore pili defluerant, quanquam ei Dei nutu ac Theodoræ Augustæ assensu ecclesiæ gubernatio clavusque debebatur, magnus scilicet invictusque ecclesiam defensor Methodius.

4. **152** Sed et Theodoræ animum considera, quomodo scilicet generosi peetoris matrona, et quæ vera marito adiutor existerit, non illi adversata sit, in unum congregatis quoique usquam erant orthodoxis, factaque regio diplomate libera dicendi sentiendique licentia, sic eos allocuta sit. *Eia, inquit, Dei hæreditas ac patres mei. Cum humanissimæ sacrarum venerabiliumque imaginum restitutionem vobis indulgeam atque præbeam, rogo ut mihi, quæ præsertim domina sum ac Augusta, justam gratiam munusque reponatis, non id vile aut exiguum, ut nec muneris atque gratiæ nomen mereatur, ac tum vobis, qui daturi estis, tum mihi fugitanti haud satis congruum aut utile videatur, sed conveniens illud ac perenne, quodque Deo acceptum merito existat ac habeatur, nempe ut viro meo ac imperatori eorum quæ in causa imaginum deliquit*

indulgentia veniaque præstetur, tantumque scelus a oblivione a Deo deleatur. Sin autem minime feceritis, neque me vestra sequentem decreta habebitis, neque venerabilium imaginum adorationem præconiumque a me impetrabitis, nec vero ecclesiam recipietis.

5. Expleto mox sermone, orthodoxa ecclesia, ac qui ejus præses erat Methodius, *Juxta*, inquit, est, *Augusta*, petitio tua; neque nos possumus ire infirmitas. *Æqui enim ac justæ ratio postulat ut a quibus beneficia consecuti sumus, præsertim principibus, convenientes gratias largiter rependamus, tum præsertim, cum non tyrannica manus imperat, sed mensura est et religiosa Eum tamen qui in aliam vitam commigravit, a pænis illi a Deo 153 constitutis, B* majora nobis quam pro nostra facultate arrogantes, haudquaquam liberare possumus. Licet quidem nobis (inque eam rem claves cælorum conceditas a Deo accepimus) omnibus qui velint aperire, sed his duntaxat qui in hac vita adhuc disponuntur, priusquam in alteram commigraverint. Quin etiam quandoque his ipsis qui e vita emigraverint, cum levia sunt delicta, quibus nec desit pœnitentia. His autem qui spe non bona vivis excesserint feruntque palam suæ damnationis sententiam, pœnas diluere minime possumus.

6. Tum *Augusta*, sive id vere sive alioqui nimia in maritum succensa amoris vi (quod plane ita est, nosque assentimur) jurejurando tamen sacro illi C choro affirmabat, cum sub ejus exitus horam ingentem luctum ederet, direque lamentaretur et deploraret, ac coram exponeret quanta eum suosque istiusmodi hæresis invidia in tanta civitate consecutura essent, nempe a precibus abdicatio, dirarum proluxa vis, populi defectio, subisse illi rei pœnitentiam, simulque imagines petiisse, ac ferventi animo, eadem ipsa *Augusta* in manus porrigente, exosculatum esse, abducentibusque angelis spiritum tradidisse. Hac illi voce audita, *Augustæ* que mores indolemque reveriti, quippe cum femina omnium religiosissima Christianique amans esset, ac cum alioqui sanctarum imaginum cultum instaurari exquirent, communi sententia ac suffragio, dummodo se res *Theophili* ita haberent, ejus veniam delicti se a Deo exoraturis dixere, simulque rei scriptam 154 cautionem *Augustæ* tradidere. Interea recepta ecclesia, sanctissimoque *Methodio* pontificali honore sublimato, sanctorum jejuniorum prima dominica, una cum *Augusta*, peractis in sacra sanctissimæ *Dominæ nostræ Dei* Genitricis *Blachernensi* æde in Dei laudibus et canticis nocturnis vigiliis, mane solenni supplicatione ac pompa ad magnum Dei Verbi templum veniunt, riteque peracta re sacra suum rursus ecclesia ornatum recipit. Inque eum modum proficiebat orthodoxa Ecclesia, et ut verbis *Scripturæ* utar, *Renovaræ* LECTIONES.

¹⁵³ οὐ τῆς Θεοῦ δίκης margo Combef. ¹⁵⁴ αὐτούς? ¹⁵⁵ ἐν τῷ?

τίας· ὡς εἰ μὴ τοῦτο γένηται, οὐτ' ἐμὲ σχοίηται ἐπακολουθοῦσαν ὑμῖν εὐτε τὴν τῶν σεπτῶν εὐκόνων προσκύνησιν καὶ ἀνάβησιν, ἀλλ' οὐδὲ τὴν τῆς ἐκκλησίας ἀνάληψιν.

ε'. Καὶ ἅμα τὸν λόγον κατέπαυσεν. Ὅτι μὴ οὐν δίκαια, ἢ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ ὁ ταύτη, ἐξάρχων *Μεθόδιος* ἔφασαν, δέσποινα, ἐξαιτῆ, οὐδ' ἡμεῖς ἔχομεν ἀπαναίεσθαι· δίκαιος γὰρ τοῖς εὐεργέταις καὶ ἀρχουσι τὰς προσηκούσας χάριτας ἀντεπαιθέσθαι δαψιλῶς, ὅταν μὴ τυραννίς ἀρχῆ χειρ, ἀλλ' ἐστὶ γνώμη θεοφιλῆς. Ἄλλ' οὐπω Θεοῦ δίκην ¹⁵³ ἡμεῖς τὸν πρὸς ἄλλον βίον διαβδηκόμεθα δυνατοὶ ἐξαιρεῖσθαι, τὰ ὑπὲρ ἡμᾶς φανταζόμενοι. Δυνατοὶ μὲν ἡμεῖς, καὶ κλειεῖς οὐρανῶν πιστευθέντες παρὰ Θεοῦ, τοῖς βουλομένοις πᾶσιν ἀνοιγῆναι αὐτάς ¹⁵⁴· ἀλλὰ τοῖς κατὰ βίον τοῦτον ἐπιολκομονομένοις, πρὶν ἀλλαχοῦ μεταστῶσιν· ἐστὶν δ' ὅτε καὶ τοῖς μεμισταμένοις, ὅταν τε μικρὰ τὰ σφάλματα ἢ καὶ μετάνοια τούτοις προσῆν. Τοῖς δ' ἤδη μετὰ ποτηρῶν ἐλπίδων ἀπάρασι καὶ πρόδηλον φέρουσι τὴν κατάρνωσιν οὐχ οἰοί τε τὰς εὐθύναις διαλύειν τούτοις ἡμεῖς.

ς'. Καὶ ἡ Δέσποινα, εἶτε ἄληθῶς εἶτε καὶ ἄλλως τῷ τοῦ ἀνδρὸς ἀναθερμανθεῖσα φίλτρῳ (ὅπερ ἐστὶ, καὶ ἡμεῖς συγκατιθέμεθα), ἢ μὴ ἐνωμότως τὸν ἱερὸν ἐκεῖνον θίασον ἐθεδαίον ὡς μεγάλα τραγωδοῦσης καὶ κατολοφυρομένης καὶ πάντα ἐκτραγωδοῦσης κατὰ τὸν τῆς ἐξόδου τούτου καιρὸν, καὶ διαγραφούσης, ὡς ὅσα ἐπακολουθήσει ἡμῖν μεμισθημένοις ἐν τηλικαύτῃ πόλει περὶ τῆς τοιαύτης αἰρέσεως, εὐχῶν στέρησις, ἀρῶν ἐπέκτασις, λαοῦ ἐπανάστασις, εἰσῆσι τούτῳ μετὰ μέλος τῆς αἰρέσεως. Καὶ ταύτας ἅμα αἰτησάμενός τε καὶ κατασπασάμενος ζεοῦση ψυχῆ, ἐμοῦ ἐν χερσὶ καθυποβαλοῦσης, τοῖς ἀπάγουσιν ἀγγέλοις τὸ πνεῦμα παρέδωκεν. Ταύτης ἐκεῖνοι ἀκηκοῦτες δὴ τῆς φωνῆς, καὶ τὸν τρόπον τῆς [P. 96] Αὐγούστης εὐλαθηθέντες (ἦν γὰρ, εἰ καὶ τις, φιλόχριστος), καὶ ἅμα τὴν τῶν ἁγίων εἰκόνων ζητοῦντες τιμὴν, κοινῇ D ψήφῳ καὶ γνώμῃ τῆς μὲν ἀμαρτίας ταύτης, εἰ οὕτως τοῦτ' ἐστὶν, συγγνώμην ἔφασαν εὐρῆσειν παρὰ Θεῷ, καὶ ἅμα δι' ἐγγράφου ἀσφαλείας τὴν πίστιν τούτου τῆ δεσποίνῃ ἐδίδοσαν. Ἐφ' οἷς τὴν ἐκκλησίαν ἀπολαβόντες, καὶ τῷ *Μεθόδιῳ* ἀγιωτάτῳ τὴν τῆς ἀρχιερωσύνης ἀποδεδοκότες τιμὴν, τῇ πρώτῃ τῶν ἁγίων *Νηστειῶν Κυριακῆ* σὺν αὐτῇ τῇ δεσποίνῃ πάνυυχον ὕμνωδιαν ἐν τῷ κατὰ τὰς *Βλαχέρνας* ἱερῷ τεμένει τῆς ὑπεραγίας ἡμῶν δεσποίνης καὶ Θεοτόκου τετελεχότες, τῇ εὐθεν μετὰ λιτῆς τῷ ¹⁵⁵ μεγάλῳ τοῦ Θεοῦ Λόγου τεμένει καταλαμβάνουσι· καὶ τὸν κόσμον αὐτῆς αὐθις ἀναλαμβάνει ἡ ἐκκλησία, τῆς ἁγίας μυσταγωγίας τελεωθεισης ἀγῶνς. Καὶ ἡ μὲν ὀρθόδοξος ζούτω προέκοπεν Ἐκκλησία, ἀνακαινίζομένη

ὡς ἀετός, τὸ τῆς Γραφῆς, πάντων τῶν αἰρεσιωτῶν ἄν πάση τῇ ὕφ' ἤλιμ καθαιρέσει ὑποβληθέντων καὶ τοῦ ἀρχιερέως αὐτῶν Ἰωάννης οὗτος ἦν, ὁ διὰ τὴν οἰκεῖαν ἀσίθειαν Ἰαννῆς παρὰ τῶν εὐσεβῶν ὀνομασθεὶς οὐκ ἐπιλύτης καὶ ξένος, αὐτόχθων δὲ καὶ τῆς βασιλείδος ταύτης τῶν πόλεων βλάστημα (φύεσθαι δὲ καὶ ἐν ἀμπέλω βῆτον ἠκούσαμεν), οὐδ' ἐξ ἀσήμευ τινός, ἀλλὰ καὶ λίαν εὐγενοῦς καταγόμενος σειράς, τῆς οὐτιω τῶν Μοροχαρζαμίων λεγομένης.

Ζ'. Οὗτος οὖν, ἵνα καὶ τὰ κατ' αὐτὸν ἡ ἱστορία δηλώσῃ, τῆς μονῆς τῶν μαρτύρων Σεργίου καὶ Βάκχου τῆς ἐν τοῖς Ὁρμισδοῦ διακειμένης ἡγούμενος ἀνωθεν καὶ τῷ βασιλικῷ κλήρῳ καταριθμούμενος, διαφερόντως παρὰ Μιχαὴλ ἡγάπητο τοῦ Τραυλοῦ, εἴτε μόνῃ τούτῳ τῷ κοινῶν ἐστὶ τῆς τούτου αἰρέσεως, εἴτε καὶ τῷ διαφέρειν ἐπὶ λογίῳτι διόξαν τινὰ ἐσχολικῶς. Πλὴν ἡγάπητο καὶ τοῦ Θεοφίλου διδάσκαλος ἐγκαθίστατο. Καὶ οὗτος ἐπεὶ τὰς τῆς βασιλείας ἐσχεν ἤνικας, σύγκειλλον μὲν πρότερον τοῦτον τιμᾶ, εἰθ' ὕστερον καὶ πατριάρχην καθίστησι Κωνσταντινουπόλεως, προγνώσεις τινὰς διὰ λεκανομαντείας καὶ γοητείας αὐτῷ ἀπαγγέλλοντα. Καὶ ἡ γοητεία τοιαύτη Ἔθνους ποτὲ τρισὶν ὕφ' ἡγεμόσι στρατηγουμένου ἀπίστου τε καὶ σκληροῦ τὴν τῶν Ῥωμαίων χώραν κατατρέχοντός τε καὶ καταληϊζομένου, καὶ, ὡς εἰκόσ, ἀθυμοῦντος ἐπὶ τούτῳ τοῦ Θεοφίλου καὶ τοῦ ὑπηκόου παντός, ἀποσκευάζεσθαι πού τὴν ἀθυμίαν οὗτος συμβουλεύει καὶ θάρρους πληρωθῆναί τε καὶ χαρᾶς, εἴγερόν τε τῇ τούτου ἐπακολουθοῖ [P. 97] βουλῇ. Ἡ δὲ ἦν τοιαύτη Ἐν τοῖς εἰς τὸν εὐριπον τοῦ ἵπποδρομοῦ ἱδρυμένοις χαλκοῖς ἀνδριᾶσιν ἐλέγετό τις εἶναι ἀνδριάς τρισὶ διαμορφούμενος κεφαλῆς, ἃς κατὰ τινὰ στοιχειώσιν πρὸς τοὺς τοῦ ἔθνους ἀρχηγούς ἀνήγεν. Σφύρας οὖν μεγίστας σιδηρᾶς ἰσριθμούς ταις κεφαλῆς προσέτατε γενέσθαι, καὶ ἀνδριάσιν ἐγχειρησθῆναι αὐτάς τρισὶν, ἐπὶ χειρῶν γενναϊότητι διαφέροντας· κατὰ δὲ τινὰ ὥραν νυκτερινὴν πρὸς τὴν εἰρημένον ἀνδριάντα πλησίον στάντας αὐτοῦ, καὶ τὰς σφύρας ἐπὶ χεῖρας ἐν μετεώρῳ ἔχοντας, ἠνίκα τούτους κελύσειεν ⁶⁰, μεθ' ὑπερβαλλούσης δυνάμεως ἐμοῦ παύτας κατενεγκεῖν, ὡς ἐξ ἐνόσ κρούσματος τε καὶ πλήξεως τὰς τοιαύτας ἀποτεμεῖν κεφαλᾶς. Τούτοις τοῖς λόγοις εὐφρανθεὶς τε ἅμα καὶ ἐκπλαγεὶς ὁ Θεοφίλος ἐκέλευσε τὸ ἔργον ἐπαγαγεῖν. Ὡς οὖν παρήσαν πόρρω δὴ τῶν νυκτῶν οἱ μὲν ἄνδρες τὰς σφύρας κατέχοντες, ὁ δὲ Ἰωάννης διὰ λαϊκοῦ ἐνδύματος ἑαυτὸν περικρύπτων, ὡς ἂν μὴ κατάδηλος γένηται, καθ' ἑαυτὸν ὁ Ἰωάννης τοὺς στοιχειωτικούς ὕγως ὑπεκίπων καὶ τὴν ἐνοῦσαν τοῖς ἀρχουσι δύναμιν εἰς τὸν ἀνδριάντα μεταγαγών, ἡ μᾶλλον τὴν οὐρανὸν πρότερον ἐν τῷ ἀνδριάντι καταβαλὼν ἐκ τῆς τῶν στοιχειωσάντων δυνάμεως, καίεν ἕκαστον προστάτει νεανικῶς τε καὶ ἰσχυρῶς. Καὶ οἱ μὲν δύο ἰσχυροτάταις χρησάμενοι καταφοραῖς τὰς δύο τοῦ ἀνδριάντος κεφαλᾶς ἀπέκοψαν· ὁ δ' ἕτερος μαλκώτε-

uabatur ut aquila ^b, proscriptis toto terrarum orbe cunctis hæreticis, eorumque antistite, Joanne scilicet, cui a fidelibus ob suam impietatem Jannis nomen inditum est. Fuit vero ille non advena aut barbarus, sed indigena ipsaque ortus urbe regia. Nam et ex vite rubum enasci auditum est. At neque obscura satus prosapia, sed valde nobili, stirpe scilicet quam Morocharzamiorum vocant.

7. Hic ergo, ut ejus res scripto consignemus, monasterii sanctorum martyrum Sergii et Bacchi, quod ad Hormisdæ ædes situm est, olim præpositus ac palatino ascriptus clero, Michaeli Balbo imperatori charissimus fuit, sive eo solum nomine, quod hæresis illi socius erat, sive quod excellentis eruditionis sibi nomen quæsierat illaque ejus fama percubuerat. **155** Utut sit, illi charissimus fuit, ac Theophili præceptor constituitur. Theophilus vero suscepto imperio primum eum syncelli dignitate ornat; tum deinde patriarcham Cpolitianum præficit, cum is illi divinatione ex pelvi vates ac præstigiis quædam auguratus esset. Fuit autem divinatio ejusmodi: Gens quædam infidelis sævaque tribus ductoribus Romanæ ditionis terras locaque incursabat, exque ea prædas agebat; quæ res, ut par est, Theophili animam omniumque subditorum mestos anxiosque habebat. Jannes dimissa illa animi ægitudine optime de rebus sperare ac gaudere jubet, si modo illius consilii parere in animum induxerint. Consilium tale erat: Inter arcas statuas in circi Euripo erectas statua quædam triiceps exstare ferebatur. Hæc ille capita sua quadam devotione et consecratione in gentis illius duces refert. Tres ergo ingentis molis fabricari malleos jubet, totidemque robustissimis viris tradi. Quadam vero noctis hora viros illos ad eam statuam prope se stantes malleosque ad ictum sublimes tenentes, cum ipse mandaverit, summa vi capita ferire præcipit, unoque velut ictu ac conatu ea excindere. Recreatus verbis Theophilus, simulque stupore affectus, rem exsequi jubet. Veniunt itaque intempesta jam nocte viri quidam **156** malleos ferentes: Joannes vero laici habitu sese occultabat, ne cognosceretur. Tum ille magico carmine recitato, eaque fortitudine quæ in ducibus erat in statuam translata, seu potius, quæ in statua ex superioribus dæmonum invocationibus hærebat, dejecta destructaque, viros omni conatu statuæ capita ferire imperat. Horum bini validissimis ictibus duo statuæ capita decusserunt: tertius aliquanto remissius feriens nonnihil ille quidem depressit, non tamen etiam totum a corpore caput absidit. Hanc fere aliter cum gentis ducibus actum est. Orta enim inter eos gravi concertatione, cum illa in bellum civile evasisset, ducum unus et alter sub tertio ca-

^b Psal. cii, 5.

VARIAE LECTIONES.

⁶⁰ καὶ] μετὰ? ⁶⁰ κελύσειεν P.

pitit abscissione cadunt, uno duntaxat superstitite, sed non plene sano. Sic gentis robur in nihilum redactis, ad suas rursus sedes turpi fuga ac clade redit. Ac quidem ejusmodi Jannis præstigiæ.

αὐτοῖς καὶ ἐμφυλίου μάχης, ὑπὸ τοῦ ἑνὸς οἱ δύο τῶν τρίτου μόνου διασωθέντος μὲν, οὐχ ὑγιῶς δέ. Οὕτως εἰς τὸ μηδὲν εἶναι τὸ ἔθνος χωρῆσαν πρὸς τὰ οἰκίαι αἰῶθις μετὰ φυγῆς ἀφώρμα καὶ συμφορᾶς. Ἄλλὰ τὰ μὲν τῆς γοητείας οὕτως.

8. Illic porro præstigiatori frater carnalis erat, Arsaberus nomine, patricii honorem a Theophilo consecutus. Illic suburbanum ad Euxini sinistram enavigati partem, ad sancti Phocæ monasterium, ædificiis maximis ac splendidis, porticibus, balneis ac præterea cisternis instructum fuit. Illic crebro solitum diversari patriarcham subterraneum quoddam domicilium, Trophoniano haud absimile, construxisse ferunt. 157 In ejus postico in promptu fores erant, nullis inde gradibus intromittentes eos qui intus penetrare vellent. Hæc itaque illius nefanda officina. Illic modo ad cubiculi thalamicque delicias cum sacræ virgines tum aliæ insigni forma mulieres condebantur, quibuscumq; meretricio ritu sædaretur; modo jecinorum inspectiones exque pelvi divinationes ac præstigiæ aliæ mortuorumque evocationes, his illi sociabus ac adjutoribus, exercebantur. Hincque adeo non raro non solum Theophilo sed et aliis ejusdem sententiæ atque hæresis hominibus vera quædam dæmonum ope prædicabat. Hoc enimvero impurum ejus domicilium, aliquando tandem a fratre Basilio tum accubitori venditum, in sacrum transit monasterium. Neque id modo, sed et quæ ad illum atinebant reliqua: sanctique magni martyris Phocæ a fundamentis erectum monasterium est.

9. Cæterum ille ejusque omnis sodalitas, uti dictum est, in eum modum cessare jussi ac depositi, haud sibi quiete transigendam vitam putaverunt, verum adhuc quidpiam adversus sacras imagines moliti sunt. Sacerdotio itaque motus, cum in monasterio quoddam exsul versaretur pictaque imago quædam in tecto velut intentis in eum oculis esse videretur, non ferens ille imaginis sic de alto quasi intuentis aspectum, per unum e famulis tolli eam jubet atque ejus oculos effodi, unum hoc addens, non posse se ejus effigiem formamque intueri. Audivit hæc Augusta, 158 ac qua virum decebat castigatione, scuticæ taureisque subjecit.

10. At ne sic quidem ut quietus ageret in animum inducebat; sanctumque Methodium structa in eum calumnia circumvenire tentabant. Hæc autem in eo erat, constuprasse scilicet mulierem unici filii matrem, id est, Metrophanis, ejus videlicet qui haud multo post Smyrnensis episcopus fuit. Hanc auri multa vi conducentes, aliaque polliciti, modo eorum fraudi acquiesceret, acriter apud Augustam ejusque filii procuratores accusant. Mox itaque feruoliosum tremendumque tribunal ponitur, ex-

Λρον ποιήσας τὴν πληγὴν μικρὴν μὲν κατέκλινεν, οὐ μὴν καὶ ὅλην τοῦ σώματος ἀπέτεμεν τὴν κεφαλὴν. Τοῦτοις οὖν καὶ τὰ κατὰ τοὺς ἠγεμόνας ἐπηκολούθει. Ἐριθὸς γὰρ τινος κραταιᾶς ἐπεισπεσούσης; ἠγεμόνων πίπτουσι κατὰ τὴν κεφαλῶν ἐκτομήν, τοῦ

ἦ'. Τῷ δὲ γόητι τούτῳ ἀδελφὸς ἦν σαρκικὸς, ὄνομα Ἄρσαβήρ, τὴν τύχην πατρικίος παρὰ Θεοφίλου τιμηθεῖς. Τούτῳ γοῦν προάστειον κατὰ τὸ εὐώνυμον μέρος τοῦ ἐκπλεομένου Εὐξείνου ἐν τῇ μονῇ τοῦ Ἁγίου Φωκᾶ προσῆν, οἰκοδομὰς μεγίστας ἔχον καὶ πολυτελεῖς στοάς τε καὶ βαλανεῖον καὶ πρὸς τοῦτοις δεξαμενάς. Ἐκεῖσε δὲ ὁ πατριάρχης συχνὰς ποιῶν καταγωγὰς λέγεται τι ὑπόγειον κατασκευάσαι ἐνδιαίτημα τῶν Τροφωνίου παρόμοιον, ὅπισθεν δὲ τῆς ἀνοιγομένης θύρας κατὰ τὸ πρόχειρον πύλθα εἶναι τινα διὰ βαθμίδων οὐκ ὀλίγων ἐκεῖσε δὲ τοὺς θέλοντας παραπέμπουσιν. Ἐκεῖνο γοῦν αὐτοῦ πονηρὸν ἐργαστήριον. Ἐκεῖσε δὲ τούτῳ τινὲς νῦν μὲν ἐταμιεύοντες θαλαμηπολούμεναι, μονάζουσαι τε καὶ ἄλλως τὸ κάλλος γυναῖκες μὴ διαφθεῖρουσαι, αἷς συνεφθίρειτο· νῦν δὲ μαντεῖαι δὲ ἠπατοσκοπίαι [P. 98] καὶ λεκανομαντείας καὶ γοητείας καὶ νεκυομαντείας ἐνηργούντο, ταῦταις προσχρωμένον κοινωνοῖς τε καὶ βοηθοῖς. Ὅθεν πολλάκις καὶ τινα προλέγειν τούτῳ συνέβαινε τῇ τῶν δαιμόνων συνεργείᾳ ἀληθῆ, οὐ τῷ Θεοφίλῳ μόνῳ, ἀλλὰ καὶ ἑτέροις τοῖς τούτου ὁμόφροσιν. Ἄλλὰ τοῦτο μὲν τούτου τὸ μαρὸν ἐνδιαίτημα ὅψι ποτε πρὸς Βασίλειον τὸν τηλικαῦτα παρακοιμώμενον ἀπεποληθὲν παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ εἰς ἱερὸν μετηνέχθη φροντιστήριον, οὐκ ἐκεῖνο μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ λοιπὰ, καθὼς αὐτῷ διαφέροντα ἦν· καὶ ἐκ βάθρων ἢ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος ἀνιδρῦθη μονή.

Β'. Τότε δὲ οὕτως καὶ πᾶσα ἡ αὐτοῦ, ὡς εἴρηται, συμμορία τῇ καθαιρέσει ὑποβληθέντες οὐχ ἡσυχῇ παραπέμπειν τὸν ἑαυτῶν βίον ἰδοκίμαζον, ἀλλ' ἔτι καὶ κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων ἐνεανιεύοντο. Μετὰ γοῦν τὴν καθαιρέσιν ὑπερορία; ἐν τινι μονῇ γεγωνῶς, εἰκόνο; μιᾶς κατὰ τὸν ὄρον ἱστορημένης καὶ ἀτενωῶς οἷον ἀτενιζούσης αὐτῷ, μὴ φέρων οὕτος ὄρῳ τὴν ἐκείνης πρὸς αὐτὸν ἐπικτιούσαν θεῖαν, καθαιρεῖσθαι ταύτην διὰ τινος οἰκέτου προσταττεῖ καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς κατορύττεσθαι, τοῦτο μόνον ἐπιλέγων, ὡς

Δ Τὴν ταύτης οὐ δύναμαι μορφὴν ἐνορᾶν. Ἦκουστο γοῦν ταῦτα τῇ δεσποίνῃ, καὶ τῇ προσηκούσῃ· μάλιστα καὶ παιδείᾳ διὰ σκυτάλης καθυποβέβλητο. Γ'. Ἄλλ' οὐδ' οὕτως ἦν ἀγαπητὴν αὐτῷ τῆς ἡσυχίας ἔρῳ, μῶμον δὲ τινα καὶ ὡς ἐπειρῶντο τῷ ἐν ἁγίαις Μεθοδίῳ προσάπτειν, καὶ μῶμον εἰς γυναικὸς φθορὰν παῖδα κεκτημένη; μονογενῆ (Μητροφάνης οὗτος ἦν, ὁ μετ' οὐ πολὺ τῆς Σμύρνης καθηγησάμενος), ἦν καὶ χρυσαίων ἱκανῶν ἐξωνησάμενοι καὶ ἅμα καθυποσχόμενοι εἰ μόνον τοῦτοις συμφῆσαιεν, πολλὰ κατέλεγοντο πρὸς τὴν δεσποινῆ καὶ τοὺς ἐπιτροπεύοντας τοῦ παιδὸς αὐτῆς. Βῆμα γοῦν εὐθὺς καὶ κριτήριον φρικτῆς γέμον ἐκ πολιτικῶν ἀνδρῶν συγκροτούμενον

VARIAE LECTIONES.

ἠ τὸς οἰμ. P.

καὶ ἐκκλησιαστικῶν. Οὐ τῶν εὐσεβῶν τις ἀπῆν, οὐ
 τῶν ἀσεβῶν, οὐ τῶν μονήρη βίον ἐπιλημμένων, οὐκ
 ἄλλος τις τῶν ἀκούειν ἢ λαλεῖν δυναμένων· τοὺς μὲν
 γὰρ ἢ πρὸς τὸ ξένον τῆς λοιδορίας κατηφιῶντας ὡς
 ἐνήγην αἰδώς, τοὺς δ' ἢ τοῦ κροταῖν καὶ χαίρειν ὑπ'
 ἐκράσιας ἤδονῃ. Ἦγοντο γοῦν οἱ κατηγοροῦντες εἰς
 μέσον, καὶ τῶν λεγομένων ἢ ἀνθρώπος ἑλεγχος. Ὁ
 δὲ ἅμα τῇ παραστάσει τῆς γυναίκος, οὐδὲν ὑποστει-
 λόμενος οὐδαμῶς, Ὅπως τε ἔχεις, κυρία, ταύτην
 ἐπρώτα εἰς ἐπήκοον (καὶ γὰρ ἦν αὐτῷ γνώριμος ἐκ
 πολλοῦ δι' ἀρετῆν), καὶ ὅπως ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα,
 περὶ τοῦ ταύτης ἀνδρὸς καὶ τῶν προσηκόντων αὐ-
 τῇ· οὕτως τοῦτω ἐπήνθει τὸ ἀπλαστον. Οἱ δὲ μᾶλλον
 ἐδοῆσαντες ἐγαυρίων ὑφ' ἡδονῆς, τὰ τῆς κατηγο-
 ρίας ἐπαύξοντες καὶ σαφῆ τὸν ἑλεγχον δόντες λοιπόν.
 Ἦ· β' οὗτος μάλις τῆς κατηγορίας ἐπήσθετο, ζῆλον
 πτωθεὶς, ὡς ἂν μὴ δι' αὐτοῦ τὰ τῆς Ἐκκλησίας κιν-
 δυνῶσι καὶ τοῦ Χριστοῦ, ἄλλον μὲν εἶναι ⁴² καιρὸν
 εἰδῶς, ἄλλον δὲ ὑποστολῆς καὶ σεμνότητος, μικρὸν
 ἐκ τοῦ θρόνου μετεωρίσας αὐτὴν καὶ πρὸς ἑαυτὸν τὴν
 κλίπον συναγαγὼν [P. 99] γυμνήν ⁴³ ἐδείκνυεν τὴν
 εἰδῶ, τεθαυματουργημένην ἔχων καὶ οὐ κατ' ἀνθρώπου,
 καὶ ἅμα διηγείτο τὴν θαυματουργίαν, ὡς πρὸ πολλοῦ
 κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην γενόμενος, σφριγών-
 των ἔτι καὶ ἐνακμαζόντων τῶν παθῶν, ἔρωσ τις αὐ-
 τὸν ἐξέκκιεν θερμότερον ἢ καὶ κατὰ πάθος ὄρμη.
 Ἐπὶ γοῦν ἐκινδύνευεν καὶ περιγενέσθαι τοῦτου οὐκ
 ἦν οἷός τε, τὸν κορυφαῖον Πέτρον τῷ χεῖρε πρὸς τὸν
 νεὸν ἐκπετάσας· ἐξελιπέριε τυχεῖν τινος ἐπικουρίας
 καὶ ἀρωγῆς. Καὶ δὴ τῷ κόπῳ τῆς εὐχῆς ὥστε πρὸς
 ὑπὸν κλιθεὶς, φανῆναι οἱ τὸν ἀπόστολον ἐκείνου τοῦ
 πατρὸς ἀπτόμενον καὶ τὰς ὁρμὰς σθεννύοντα τῶν
 παθῶν, τοῦτο μόνον προσεπιλέγοντα τὸ, Ἀπολέλυσαι
 δὴ τῆς τῶν παθῶν ἐπικρατίας, Μεθόδιε. Τοῦτο
 ἐκείνος τὸν μακρὸν ἐκείνου πέπεικε σύλλογον, αἰ-
 σχόντης πλήσας τοὺς τῆς ἀληθείας ἐχθρούς. Οὐ μὴν ὁ
 μέγιστος Μανουὴλ τοῦτοισι ἤξιον λύσθαι τὰς κατ-
 ηγορίας, ἀλλὰ καὶ τῇ γυναικὶ ἠπειλεῖ ἢ μὴν ἀπειγα-
 γεῖν τῆς ζωῆς, εἰ μὴ τὴν πᾶσαν διδάξῃ ἀλήθειαν.
 Καὶ ἢ γ' εὐθέως ἐκπυστον καὶ σαφῆ τὴν πᾶσαν δρα-
 ματουργίαν ποιεῖ, τόσοσ καὶ τόσοσ λέγουσα χρυσοῦ
 ἕμισθῆναι, καὶ ἔτι ἐν τινὶ μου τῶν κιβωτίων, οὕτως
 ὡς ἐδόθη, σεσημασμένον ἔστι καὶ πεφύλακται σφρα-
 γῆ αὐτῶν. Αὐθωρὸν οὖν ἀποστειλάντες ἐκείνῳ τε,
 ὡς ἔφησεν ἢ γυνῇ, εὐρον τὸ χρυσοῦν κατὰ τὴν κιβω-
 τὴν καὶ ἤγαγον, καὶ οὗτοι τῇ τοῦ πατριάρχου συμ-
 παθείᾳ καὶ παρακλήσει πρὸς τοὺς κρατοῦντας οὐ
 πικρῶν καὶ βασάνων, ὧν ἦσαν ἄξιοι, ἀλλὰ συγγνώμης
 ἤξιωσαν, τοῦτο μόνον εἰς ἔκτισιν λαθόντες καὶ τιμω-
 ρίαν τὸ ἀνὰ πᾶν ἔτος ἐν τῇ τῆς ὀρθοδοξίας πανηγύρει
 μετὰ λαμπάδων ἀπὸ τοῦ ἐν Βλαχέρναις σεβασμίου
 σηκοῦ τῆς θεομήτορος πρὸς τὸν θεῖον καὶ περιώνυμον
 τῆς Σοφίας ἀφικνεῖσθαι νεῶν καὶ τὸ οἶκελον ἐνηχεῖ-
 σθαι αὐτοῖς ὡς ἐν ἀνάθεμα διὰ τὴν πρὸς τὰς θείας
 εὐσεβείας ἀπίχθειαν· [P. 100] δ καὶ τηρούμενον ἐφάνη
 ἐπὶ πολὺ καὶ τῆς αὐτῶν μέχρις ἑταμειούθη ζωῆς. Καὶ
 ἢ μὲν ἐφ' ἱκανὸν ἀξερθεῖσα τοιαύτη ἀρεσις τοιοῦτον

que utroque ordine, civili scilicet sacroque, judi-
 cium cogitur. Nemo non piorum, nemo non im-
 piorum aderat; monachi omnes, ac quisquis au-
 dire poterat aut loqui, præsto erant. Alios pro
 criminis novitate mæstos pudor adduxerat, alios
 insultandi cupido, et ut petulantia oblectarentur.
 Producentur ergo accusatores in medium, et quæ
 reum erat peractura, mulier coram sistitur. Metho-
 dius, simul atque mulier astitit, nihil quidquam
 veritus deque solita subtrahens comitate et saluta-
 tione cunctis audientibus ex ea percontari: *Quonam
 te modo habes, domina?* dudum enim virtutis no-
 mine illi nota erat. *Quonam modo hic atque ille?*
 de marito iisque qui ullo eam modo contingebant.
 Tantus in eo candor ac simplicitas efflorebat.
 Adversarii majori clamore sublato, aucta iade ac-
 cusatione superbe gaudio gestiebant, jamque aperte
 crimen se evicturos putabant. Is porro, ubi tan-
 dem calumniam sensisset, zelo succensus, ne **159**
 quid ejus causa Ecclesiæ res Christianique honor
 labefactarentur, nempe non nesciens aliud pudori-
 ris, aliud subtrahendi ac gravitatis tempus esse,
 paululum se a throno subrigens sinumque ad se
 colligens verenda nuda ostendit miraculo arefacta,
 nec qualia virorum esse solent; simulque ut se
 res habuerit gestumque miraculum sit, referebat.
 Cum nimirum pridem jam ad seniorei Romam ve-
 nisset, adhucque in ipso ferrent ac vigerent carnis
 libidines, majore quam pro affectus ipsa vi amore
 exarsisse. Hinc itaque aucto periculo, ac cum vim
 tantam libidinis non posset superare, Petrum
 apostolorum principem expansis ad ejus templum
 manibus exorasse ut ab eo opem aliquam impe-
 traret. Dumque tandem precandi labore fessus in
 somnum sese reclinasset, visum in somnis aposto-
 lum, qui eam tangendo partem libidinis sensum
 omnem exstingueret; simulque dixisse: *Methodi,
 liberatus es a libidinum tyrannide ac dura vi.* His
 ille fidem tanto illi conventui fecit, ac veritatis hos-
 tes pudore implevit. Nolebat tamen magister
 Manuel his objecta crimina dilui. Quinimo mulieri
 minitabatur se illi vitam adepturum, nisi rei
 omnem veritatem doceret. Illa porro totam statim
 fabulam eloquitur ac palam facit, tanto se redemptam
 esse, auri pondo accepisse, adhucque in arcula,
 uti acceperat, signatam subque illorum sigillo
 domi se habere. Confestim ergo cum misissent,
 mulieris illa indicatione inventum in arca **160**
 aurum ac allatum est. Accusatores, miserante pa-
 triarcha serioque rerum dominos exorante, non
 quarum rei erant pœnas dederunt justaque ultio-
 nis supplicia tulerant, sed veniam consecuti sunt,
 ea duntaxat indicta multa, ut quotannis solemni
 restitutarum imaginum die (ὀρθοδοξίας festiva vo-
 cant) prælucentibus facibus a venerabili Dei Geni-
 tricis Blachernarum æde ad divinum celeberrim-
 umque Sapientiæ templum venirent, dictumque

VARIE LECTIONES.

⁴² εἶναι] εἰδῶς εἶναι: Combef. ⁴³ γυμνὸν P.

in eos anathema ob eorum in sacras imagines A odium suis ipsi auribus audirent. Quod in multis annos servatum est, ac quoad illi vitæ superstites fuerunt. Ac quidem tantis aucta compendiis ejuscemodi hæresis talem quoque Dei nutu finem accepit, pristinoque splendore divinæ sacrarum imaginum effigies formæque effulserunt, quas non divinis ipsis honoribus colamus ac velut deos pingamus, sed quibus relative certoque venerationis cultu ad exemplaria ipsasque principes formas honorem transmittamus.

11. Festum hunc diem cum Theodora gaudio celebraret, collectum omnem ecclesiæ cœtum in Cariani triclinio, quod in palatio est, epulis quandoque recreabat. Has nempe ædes, ut in superioribus a nobis dictum est, Theophilus in filiarum usum extruxerat. Sacerdotum nemo decrat, nemo confessorum: inter illos aderant Theophanes Smyrnensis episcopus ejusque frater Theodorus. Vergente ad finem convivio cum jam placentiæ ac bellaria apponerentur, intentis crebro in eos oculis, 161 legensque inscriptas eorum facies, altos animo gemitus Augusta trahebat. Sed et illos, ut par est, contigit oculos advertere sicque in ipsos intentos Augustæ oculos observare. Quærebant ergo, quid causæ esset cur sic Augusta intentos oculos ipsis obverteret. Ad quos illa mirari se illorum patientiam, quod sic vultus litteris insculpti sustinuisent, illiusque immanitatem a quo ejusmodi pœnam sustulissent. Tunc beatus Theophanes nulla ductus reverentia, nec quod sancto Patrum conventus promiserat animo cogitans, *Hujus inquit, scripturæ causam adversum virum tuum ac imperatorem clare admodum, Deo incorrupto judice, disceptabimus.* Gravi sermo Augustam dolore affecit, effusaque in lacrymas: *Hæcne, inquit, vestra promissio ac scripta cautio est, quod non solum non ignoscitis, verum etiam in jus vocare vultis? Non ita, ait, non ita, surgens statim patriarcha ac reliquis sacerdotum cœtus: Promissa, inquit, rata manent, spreto horum virorum contemptu.* Sic itaque ista pacata sunt, assertaque Ecclesiæ moribus tranquillitas est.

12. Sed et alia quædam hæresis (sic dicta Zelicum) orta, una cum suo auctore Zeli dicto, qui a secretis erat hæcque potissimum dignitate fulgebat, curata et ad saniozem sensum traducta, in imperatoris solemnæ pompa, illius sectatoribus sola unguenti unctione cum novis 162 albis tunicis (ἐμφώτια vocant) receptis, eoque candoris amictu ac pompâ consummationem adeptis.

15. Cæterum Bulgariæ princeps, Bogoris nomine, audito feminam rerum potiri, ferocius ipse efferri. Missis itaque ad Theodoram nuntiis, minatur rupto foedere adversus eam se copias educturum. At illa, nihil muliebre aut non satis virile in animum inducens, ita renuntiavit, *Me quoque vicissim adversum te offendes copias eductentem, nec me victoria potituram diffido. Sin autem minime contigerit ipseque me viceris, sic quoque ipsa superavero, penes*

VARIAE LECTIONES.

*1. ἔθῃ] ἐρώθῃ? *2. ἐλπίζομεν κυριεύσαι P.

δη εἶχε καὶ τὸ πῆρξ; ἐκ τοῦ Θεοῦ ἀνέλαμψαν δὲ αἱ θεῖαι τῶν ἁγίων εἰκόνων μορφαί, οὐ θεϊκῶς ἡμῖν λατρευόμεναι τε καὶ τυποῦμεναι, σχετικῶς δὲ καὶ σεβασμῶς τὴν δι' αὐτῶν πρὸς τὰ πρωτότυπα ἡμῖν τιμὴν πως διαποροβέουσαι.

ια'. Ταύτην ἀγούσα τὴν ἑορτὴν ἡ Θεοδώρα δι' ἡδονῆς εἰστία ποτὲ ἐν ταυτῷ τῷ τῆς ἐκκλησίας πληρωμα πᾶν κατὰ τὰ ἐν τοῖς Καριανοῦ ἀνάκτορα, ἃ, ὡς εἰρηται πρότερον ἡμῖν, τῶν ἑαυτοῦ ἐνεκεν θυγατέρων ὁ Θεοφίλος ἐνεδεῖματο. Οὐκ ἦν γοῦν ὅστις οὐ παρῆν ἐκεῖ τῶν ἱερέων καὶ ὁμολογητῶν. Τοῦτοις ἐναρίθμοι Θεοφάνης τε ὁ τῆς Σμύρνης καὶ ὁ αὐτοῦ Θεόδωρος ἀδελφός. Ὡς οὖν τὰ τῆς εὐχίας παρήκμασεν καὶ εἰς βρώσιν τὰ τραγήματα μετὰ τῶν πλακούστων παρέκειντο, συνελθὼς ἀτενίζουσης τῆς βασιλίδος καὶ τὰ ἐν τῷ μετώπῳ γράμματα τῶν Πατέρων καθρωσῆς καὶ στεναζούσης συνέδη πως τούτους; ὡ; ἐξ ὁμολόγου ἀνοφθαλμῆσαι καὶ ταύτην ἐνιδεῖν ἀτενίζουσης αὐτοῖς. Φησάντων γοῦν, ὡ; Τίς ἄρα, δέσποινα, ἡ αἰτία τῆς πρὸς ἡμᾶς σου ὁράσεως ἀτενοῦς; τίν ἐκ τῶν γραμμάτων ἐφη θαυμάζειν καρτερίαν ὑμῶν καὶ τὴν τοῦ ταῦτα δράσαντος ἀπήνειαν εἰς ὅμας. Καὶ ὁ μακαρίτης Θεοφάνης μηδὲν εὐλαβηθεὶς τε καὶ τῶν προσηφαλισμένων διανοηθεὶς, Ὑπὲρ ταύτης, ἐφησε, τῆς γραφῆς εὐ μάλα τρανῶς ἐν τῷ τοῦ Θεοῦ ἀδεκάστῳ δικαστηρίῳ διαδικάσομαι σὺν τῷ ἀνδρὶ σου καὶ βασιλεῖ. Τοῦτω περιλυπος γενομένη, ἀλλὰ μὴν καὶ σύνδακρος, Καὶ ταῦτα, ἐφησεν ἡ βασίλισσα, ἡ ὑπόσχεσις καὶ αἱ δι' ἐγγράφων ὁμολογίαι ὑμῶν, ὡς μὴ μόνον συγκεχωρηκέναι, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀγῶνας ἐνάγειν καὶ καλεῖν; Οὐ, φησὶν ὁ πατριάρχης, ἀθωορὴν ἀναστάς καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἱερέων, βασιλεια, Οὐ· ἀλλ' ἔξει βεβαίως τὰ ἡμέτερα, τῆς διλιγρίας τούτων λογιζομένης οὐδέν. Οὕτω μὲν οὖν εἰσιγάθη ταῦτα, καὶ τὰ τῆς Ἐκκλησίας ἔθῃ *3 ἀκύμαντα.

ιβ'. Καὶ ἕτερα δὲ τις αἵρεσις οὕτω τῶν Ζηλιτικῶν λεγομένη ἀναφανείσα, σὺν τῷ ἑαυτῆς ἀρχηγῷ Ζηλι ὀνομαζομένῳ, φέροντι δὲ τὴν τῶν ἀσηκρήτων ἐν πρώτοις τιμὴν, ἐθεραπεύθη τε καὶ πρὸς θεοσέβειαν μετῆνέχθη ἐν προόδῳ βασιλικῇ, τῆς τοῦ μύρου μόνου μετὰ καινῶν ἐμφωτίων [P. 101] τε καὶ ἐσθημάτων καταξιοθέντων χρίσεως τῶν ἀντιποιοιμένων αὐτῆς, καὶ τελειωθέντων λαμπρῶς.

ιγ'. Ὁ γε μὴν ἀρχὼν Βουλγαρίας (Βώγωρις οὗτος ἦν) θρασύτερον ἐξεπέφερο γυναικα τῆς βασιλείας κρατεῖν διακηκῶς· ὅθεν καὶ τινὰς ἀγγέλους ἀπέσταλκεν πρὸς αὐτήν, τὰς συνθήκας λέγων καταλύειν καὶ κατὰ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἐκστρατεύειν γῆς. Ἄλλ' αὐτῇ μηδὲν θῆλυ ἐννοῶσα ἡ ἀνανδρον, Καὶ ἐμὲ, αὐτῷ κατεμήνυεν, κατ' αὐτοῦ εὐρήσεις ἀντιστρατεύουσα. Καὶ ἐλπίζω μὲν κυριεύσαι *4 σου· εἰ δὲ μὴ γένηται, καὶ ἐκνικήσεις με, καὶ οὕτω σου περι-

ἡσυχίας τῆς ἰκὴν ἀριθλήτων ἔχουσα· γυναίκα ἄνθρωπος οὐκ ἄνδρα ἔξεις ἠετιθέμεντα σοι. Διὰ τούτου μὲν οὖν καὶ ἐφ' ἡσυχίας ἔμεινεν, μηδὲν τοιμη- εῖς νεανιεύεσθαι, καὶ τὰς τῆς ἀγάπης αὐθις ἀνεύου ἐπιβάς.

18. Καὶ δὴ ζήτησιν τινα καὶ πολλὴν ἔρευναν περὶ τι- να· μοναχοῦ, οὕτω καλουμένου Θεοδώρου τοῦ ἐπίκλην Κουφαρᾶ, εἴτε ἐκ τινων ὄνειράτων καὶ ὄψεως, εἴτε ἄλλως πως, πρὸ πολλοῦ αἰχμαλωτισθέντος ἢ Θεοδώρα πρὸς τὸν ἄρχοντα Βουλγαρίας ἐποιεῖ, καὶ αὐτὸν ἡξίου διὰ γραμματίων ἀνερευνησάτω καὶ τιμῆς ὄσης καὶ βούλοιοτο ἀπολυτρώσασθαι τούτον αὐτῇ. Ἠξίου δὲ καὶ οὗτος, ἀφορμὴν ἐκ τούτου λαβὼν, περὶ οἰκειας αὐτοῦ πρεσβεύειν ἀδελφῆς παρὰ τῶν Ῥωμαίων μὲν αἰχμαλωτισθείσης ποτὲ, κατεχομένης δὲ νῦν ἐν τῇ πύβρασι αὐτῇ. Αὕτη δὴ οὖν πρὸς τὴν πίστιν καλῶς μετενεχθεῖσα, καὶ γράμματα κατὰ τὴν τῆς αἰχμαλωσίας παιδευθεῖσα καιρὸν, καὶ ἄλλως τὴν τῶν Χριστιανῶν τάξιν τε καὶ περὶ τὸ θεῖον αἰδῶ τε καὶ ἔβαν, ὡς ἔστι⁶⁶, θαυμάζουσα διαφερόντως, ἐπεὶ τῆς ἐπανόδου τῆς πρὸς τὸν ἀδελφὸν τετύχηκεν, οὐ θέλειπεν ἐκθειάζουσα τὴν καὶ παρακαλοῦσα καὶ σπέρ-ματα καταβάλλουσα τῆς πίστεως πρὸς αὐτόν. Ὁ δὲ (ἦν γὰρ παρὰ τοῦ εἰρημένου Κουφαρᾶ μικρὰ τινα παιδευθεὶς καὶ τῶν μυστηρίων κατηχηθεὶς) τούτον μὲν ἀποστειλάς τὴν οἰκίαν ἐλάμβανε μισθὸν ἀδελ-φῆν· πλὴν ἔμεινεν ὅπερ ἦν, ἀπιστία κατισχημένος καὶ τὴν αὐτοῦ θρησκείαν τιμῶν. Ἀλλὰ τις πληγὴ περιπεσοῦσα θεήλατος (λιμός δὲ ἦν, οὕτω μᾶλλον τῶν παχυτέρων καὶ γαιωδεστέρων, ὡς εἰκεν, μετα-παιδευμένων καὶ τὰ κακὰ μεταμανθάνοντων) τὴν αὐτοῦ ἐπολιόρχει καὶ κατέτρυχεν γῆν. Καὶ ὅς θεὸν ἰκίον ἠνάγκασεν ἐπισκοπεῖσθαι πρὸς ἄμυναν τῶν λαῶν, τὸν ὑπὸ τοῦ Θεοδώρου μὲν πολλὰ καὶ τῆς αὐτοῦ ἀδελφῆς θαυμαζόμενον τε καὶ σεβόμενον, ὡς εἰκός. Τυχόντες οὖν τῆς ἀπαλλαγῆς τῶν δεινῶν, οὕτω δὴ πρὸς θεοσεβείαν μετατίθεται, καὶ τῆς τοῦ λουτροῦ καλλιγενεσίας χιταζιοῦται, καὶ [P. 102] Μιχαὴλ κτισνομάζεται κατὰ τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως, παρὰ πύβρασι πρὸς ἐκεῖνον ἀποσταλέντος ἀρχιερέως ἀπὸ τῆς βασιλείας τῶν πόλεων.

19. Καὶ τι δὲ τοιοῦτον ἐπισυμβῆναί φασιν, ὡς ἱστοία δεινὸν περὶ τὴν κυνηγεσίαν τὸν Βώγων ἄρχοντα κακῶς τὰ τούτα καὶ κατὰ τινα οἶκον τῶν λαῶν, ἐν ᾧ συνεχῶς ἀρκεῖτο, θελήσει ἐξ-ιστορησάτω, νόκτω ὡς ἂν ἔχοι καὶ μεθ' ἡμέραν τὰ τοιαῦτα τῶν ὀφθαλμῶν ἐντροφήματα. Ὡς γοῦν ὁ ποιητὴς αὐτὸν ἔρω· ἐπιστῆλθεν, μετακαλεῖται μο-νεχόν τινα τῶν καθ' ἡμᾶς Ῥωμαίων ζωγράφον· Μεθόδιος ὄνομα τῷ ἀνδρὶ. Τούτου οὖν σπάντα κατὰ πρόσωπον ἐκ τινος θείας προνοίας οὐ τὰς ἐν πολέμῳ ἀνδροκτασίας ἢ τὰς ζώων καὶ θηρίων ἐπιχειλεῖσθαι τράψαι σφραγῆς, ἀλλ' ἀβούλοιοτο, τούτου μόνον ἐπι-καίων, ὡς εἰς φόβον τοῦς ὄντων ἐκ τῆς θείας ἐν-ἀφασθαι βούλοιοτο καὶ ἅμα παρακαλεῖσθαι πρὸς ἐκ-πληξιν ἀπὸ τῆς γραφῆς. Μηδὲν γοῦν οὗτος πρὸς φόβον ἱερὸν ἐνάγειν ἢ τὴν τοῦ Θεοῦ δευτέραν εἰδῶ· παρου-

quam manifesta victoriae jura futura sint, eum tibi non vir, sed mulier victa concesserit. Hoc responso perterritus barbarus quietem bello praetulit, nihil ferocius moliri ausus, amicitiaeque rursus foedera renovavit.

14. Inter haec Theodora omni diligentia perquirendum statuit sic nuncupatum Theodorum monachum cognomento Capharam, sive quibusdam in-somniis visoque monita, sive alia ratione inducta : is vero diu ante inter captivos fuerat abductus. Mittit ergo ad Bulgariae principem, datisque litteris rogat ut hominem sedulo perquiri jubeat, que libuerit pretio ex ipso redimendum. Ille vicissim occasionem nactus missis legatis sororem ad se remitti petit, Romanorum quondam excursionibus captam, et quae tunc in aula servaretur. Haec itaque ad Christi fidem probe translato animo, doctaque litteras per 163 eas captivitatis moras, omnem-que praeterea Christianorum ordinem inque Deum reverentiam ac de illo opinionem, uti par est, plurimum admirata, cum ad fratrem reversa esset, nullum unquam finem faciebat praedicandae illi Christianae institutionis et obsecrandi fideique ac pietatis in eo semina jaciendi. Ille jam pauca quaedam ab eo quem diximus Caphara didicerat, primaeque institutionis rudimenta audierat. Misso itaque monacho commutationis jure sororem recepit. Mansit tamen id quod erat, infidelitatis scilicet laborans suaeque adhuc cultor superstitionis. Caeterum plaga quaedam divinitus illata, famis scilicet (sic enim comparatum, ut qui ad-dictiore indole crassiorique ingenio sunt ac ter-reni, erudiantur malaque dedoceantur) illius in-festans regionem direque affligens, Deum, ejus saepius, ut par est, Theodorus sororque laudes prosecuti essent ac cujus erant cultores, malorum depulsores invocare cogit. Quo a malis liberante Bogoris veram amplectitur fidem, ac lavacrum regenerationis ab episcopo qui ab urbe regia mis-sus fuerat consecutus, ex imperatoris nomine Michael appellatur.

15. Sed et aliquid ejusmodi accidisse ajunt. Nempe cum Bogoris princeps venatione supra modum delectaretur, haec quoque in domo quadam, in quam frequens concedebat, voluisse depingi, ut noctu perinde interdumque iis spectaculis 164 oculos pasceret. Hoc itaque amore captus monachum quemdam ex nostris Romanum pictorem, Metho-dium nomine, accersit. Ubi autem virum coram habuit, divino quodam nutu ac providentia, Nolo, inquit, depingas hominum in bello caedes aut bestiarum ferarumque jugulationes, sed quod videntibus solo aspectu terrorem injiciat ac quod pictis colori-bus in stuporem agat. Is vero, quem non lateret nihil perinde terribile esse ac secundum Domini adventum, hunc illic graphice omnique artis conatu depinxit; atque hinc justos praemia laborum per-

VARIÆ LECTIONES

⁶⁶ ἔστι] εἰκός?

cepturos statuit, illinc scelerum reos male gestorum fructus decerpentes, iudice nimirum ad intentata propellente supplicia duriusque a se repellente. Hæc princeps absoluta tabella ut oculis conspexit, exque aspectu Dei in se timorem concepit, divina denique edoctus Christianorum mysteria, Intempesta nocte divini baptismatis munus consequitur. Non lauit ea res, gentisque totius defectionem ascivit. Ille parva suorum manu, divinum crucis signum in sinu suo circumferens, oppido rebelles fundit; nec jam occulte, sed palam omnino reliquos, ipsos quoque rei avidos, Christianos facit. Ad veram itaque silem ac pietatem translatus ad Augustam scribit agros impetraturus, angustioribus scilicet quam pro suorum multitudinis ditio- nis illius terminis; eoque majori fiducia rogat, quod 165 jam non duo, sed unum existant, insolubili fidei amicitiaque vinculo colligati. Subjectum se illi fore pollicetur, pacemque sempiternam nec ulla unquam re convellendam cum ea habiturum. Placuit Theodoræ petitio, deditque Bulgaris regionem quæ tum deserta erat, quidquid scilicet a Ferrea soli est (loci nomen est, limes eo tempore Romanorum ac Bulgarorum ditio- nis) ad Deheltum usque: Bulgari Zagoram vocant. Per hunc itaque modum omnis Bulgaria ad pietatem Christiane fidei transivit, Deo ad suam illas cognitionem vocante, et quidem ex sic exiguis scintillis plagisque; sicque agri Romani portionem velut aliam quemdam rem pronissam consecuti, Romanis se foederatos indivulsæ societatis vinculo subjecerunt.

16. Hunc in modum se res Occidentis præclare habebant, celebrique fama ubique divulgabantur, quod ita composite erant. Porro Theodora successu elata, ac quasi majora tropæa adicere gestiens. Paulicianos quoque per Orientem conatur ad veram transferre fidem, sin minus, extirpare ac de medio tollere; quæ res ingentibus malis Romanum orbem implevit. Mittit itaque in eam rem procerum quosdam ac magistratum. Erant illi Argyri ductisque filii, et Sudales. Hi alios in crucem agebant, alios gladio cædebant, alios maris profundo mergebant. Sublati ad centum millia ejusce generis supplicii; publicata substantia ac fisco illata. Porro Theodoto Melisseno Orientalium duci in 166 ministerio erat Carbeas quidam, protomandatoris officium gerens, eorum quos dicebam Paulicianorum fide glorians ac rectæ socius. Is cum patrem suum suspensum patibulo audisset idque facinus iniquissime ferret, ac suis ipse rebus prospiciens, alii quinque millibus ejusdem secum religionis assumptis, ad Melitiam Amerem profugit; indeque ad Ameramnunem profecti, omnique honore ac cultu ab eo suscepti, dataque et accepta fide, paulo post communibus studiis Romanam ditio- nem invadunt, et ut ex ea, quod in maximam jam multitudinem excreverant, tropæa erigerent; urbesque cingere aggrediuntur, quam vocant Ar-

σίαν, ταύτην ἐκεῖσε καθυπέγραψεν, καὶ τοὺς οικίου, ἐντεῦθεν τὰ βραβεῖα τῶν πόνων ἀπολαμβάνοντας, ἐκεῖθεν δὲ τοὺς πεπλημμεληκότας τοὺς τῶν βεδιωμένων δρεπομένους καρπούς καὶ πρὸς τὴν ἠπειλημένην κόλασιν ἀπελευνομένους τε καὶ ἀποπεμπομένους σφοδρῶς. Ταῦτ' οὖν, ἐπειδὴ πέρας εἶχεν ἡ γραφή, κατιδὼν, καὶ δι' αὐτῶν τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον ἐν ἑαυτῷ συλλαβὼν, καὶ κατηχηθεὶς τὰ καθ' ἡμᾶς θεία μυστήρια, νυκτῶν ἄνωρ τοῦ θείου μεταλαγχάνει βαπτίσματος. Ἐφ' ᾧ καταφανῆς γεγονῶς τὴν ἐκ παντὸς τοῦ ἔθνους αὐτοῦ καθυφίσταται ἐπανάστασιν, οὗς καὶ μετὰ τινῶν ὀλίγων καταπολεμήσας, τὸν τοῦ θείου τύπον σταυροῦ ἐν κόλποις περιάγων αὐτοῦ, τοὺς καταλοῖπους οὐκέτι κρύψας, πάντα δὲ ἀναφανδὸν ἐποίησε καὶ αὐτοὺς ἐπιθυμοῦντας Χριστιανούς. Ἐπει γοῦν μετετέθη πρὸς θεοσεβείαν, γράφει δὴ πρὸς τὴν δέσποιναν περὶ γῆς, πλήθει στενοῦμενος τῷ ἑαυτοῦ, καὶ ἀξιοὶ παρὰ ταύτης παρῆρησιαστικώτερον ὡς ἦδη ἐν, ἀλλ' οὐ δύο ὄντων αὐτῶν, πίστετε τε καὶ φίλιξ συνδεθέντων τῇ ἀρραγεῖ, καὶ ἑαυτὸν ὑποθήσειν καθυπισχνεῖτο καὶ εἰρήνην ἐργάσασθαι αἰδιῶν τε καὶ ἀδιάπτωτον. Ἡ δὲ εὐμενῶς τε ἤκουσεν αὐτοῦ, καὶ δέδωκεν ἐρήμην οὖσαν τριηκῆντα τὴν ἀπὸ τῆς Σιδηρᾶς, ταύτης δὴ τότε ὄριον τυγχανούσης Ῥωμαίων τε καὶ αὐτῶν, ἄχρι τῆς Δεβελτοῦ, ἧτις οὕτω καλεῖται Ζάγορα παρ' αὐτοῖς. Οὕτω μὲν οὖν ἅπανα ἡ Βουλγαρία πρὸς εὐσεβείαν μετεβρῦθη, Θεοῦ πρὸς τὴν [P. 105] οἰκείαν μετακαλεσαμένου γινῶσιν αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἐκ μικρῶν σπινθήρων τε καὶ πληγῶν καὶ οὕτω γῆς τῆς τῶν Ῥωμαίων ὡς ἄλλης τινὸς ἐπαγγελίας ἀξιοθέντες πρὸς κοινωνίαν ἀρρήκτων καθυπέβαλον ἑαυτοῦς.

17. Εἶχε μὲν οὖν οὕτω τὰ κατὰ τὴν Δύσιν λαμπρῶς τε καὶ ἐτεβρῦλητο πανταχοῦ. Ἐφ' οἷς ἀγαλλομένη ἐκεῖνη, καὶ οἷον τρόπαια ἐπιθεῖναι μεζῶν δὲ ἐφέσεως ἔχουσα, καὶ τοὺς κατὰ τὴν ἀνατολὴν Παυλικιανούς; ἐπειράτο μετὰγειν ὡς βούλοιο πρὸς εὐσεβείαν ἢ ἐξαιρεῖν καὶ ἀπ' ἀνθρώπων ποιεῖν ὃ καὶ πολλῶν κακῶν τὴν ἡμετέραν ἐνέπλησεν. Ἡ μὲν γὰρ κέμψασά τινας τῶν ἐπ' ἔξουσίας (ὁ τοῦ Ἀργυροῦ καὶ ὁ τοῦ δουκὸς καὶ ὁ Σουδάλης οἱ ἀποσταλέντες ἐλέγοντο), τοὺς μὲν ξύλῳ ἀνήρτων, τοὺς δὲ ξίφει παρεδίδου, τοὺς δὲ τῷ τῆς θαλάσσης βυθῷ. Ὡσεὶ δέκα μυριάδες ὁ οὕτως ἀπολλύμενος ἠριθμεῖτο λαός, καὶ ἡ ὑπερξὶς αὐτῶν τῷ βασιλικῷ ταμειῷ... ἤγετο καὶ εἰσεκομίζετο. Ὑπῆρχεν οὖν τῷ στρατηγῷ τῶν Ἀνατολικῶν (Θεόδοτος οὗτος ἦν ὁ κατὰ τὸν Μελισσηνὸν) ἀνὴρ τις εἰς τὴν ὑπηρεσίαν καταριθμούμενος, Καρβέας ὀνόματι, τὴν τοῦ πρωτομανδάτωρος πληρῶν ἀρχὴν, τῇ πίστει τῶν εἰρημένων τούτων Παυλικιανῶν ἐγκαυχώμενός τε καὶ σεμνυνομένος. Ὡς οὖν τὴν ἑαυτοῦ οὕτως ἀκρίκος κατέρρα ἀνηρτήθη τῷ ξύλῳ, πέρα δεινῶν τοῦθ' ἠγγασμένος καὶ τὰ ἑαυτοῦ προσοικονομῶν φυγὰς μετὰ καὶ ἐτέρων πέντε χιλιάδων τῆς τοιαύτης κεκοινωνηκότων αἰρέτεως πρὸς τὸν τῆς Μελιτινῆς τριηκῆντα κατάρχοντα ἄμερα γίνεται, κάκειθεν πρὸς τὸν ἀμεραμουνῆ παραγίνονται. Μετὰ δὲ πολλῆς ἀποδεχθέντες τιμῆς, καὶ λόγον ἀσφαλείας δόντες τε καὶ λαθόντες ὁμοίως,

ἐξέρχονται μετ' οὐ πολὺ κατὰ τῆς Ῥωμαίων γῆς, καὶ τῶν τροπαίων ἔνεκεν, ἐπεὶ πρὸς πολυπληθίαν ἰνεδίδωσαν⁸⁷, πόλεις τε κτίζουσιν ἐπιχειροῦσιν αὐτοῖς, τὴν οὕτω καλουμένην Ἀργαῶν καὶ τὴν Ἀμάραν, καὶ αὐθις πολλῶν ἐκεῖσε ἐπιβρόδων τῇ αὐτῇ κακίᾳ ἐνισχημένων καὶ ἑτέραν κτίζουσιν κατάρχουσι, Τεφρικὴν ταύτην κατονομάσαντες ἄφ' ὧν ὀρμώντες πολλοὶ κατ' αὐτὸ γινόμενοι, ὃ τε τῆς Μελιτινῆς Ἄμερ, ὃν οὕτω πῶς συμφθεῖροντες τὰ στοιχεῖα Ἄμβρον ἐκάλεσαν οἱ πολλοὶ, καὶ ὃ τῆς Ταρσοῦ Ἄλῆς καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ Καρβέας ὁ δέλαιος, οὐκ ἔληγον αὐθιῶς τῇ τῶν Ῥωμαίων γῆ λυμαινόμενοι. Ἄλλ' ὁ μὲν Ἄλῆς ἐν τινι τῶν Ἀρμενίων χώρᾳ ἄρχειν ἀποσταλαῖς ἐκεῖσε θάττον ἢ βουλῆς εἶχε τὸν βίον καταστρεφεῖ σὺν τῷ ἑαυτοῦ ἀκαίρῳ στρατῷ· ὁ δὲ Ἄμερ μετὰ τοῦ συνάρχοντος αὐτοῦ τοῦ Σκληροῦ (οὕτως ἐλέγετο) εἰς ἐμφύλιον στάς πόλεμον ἐκ φιλονεικίας [P. 104.] ἐφθεῖρετό τε καὶ ἐκείνῳ, ἀλλ' οὐκ ἄλλοις πολεμεῖν ζῆτο δεῖν. Εἰς τοσοῦτον δὲ τούτοις ἡ ἔρις ἐπηύξητο καὶ ἀλλήλοις ἀντεστρατήγουν, ἄχρις ἂν εἰς δέκα μόλις ἔληγεν χιλιάδας ἡ τούτων ἰσχύς ἐκ πεντήκοντά που καὶ μικρόν τι πρὸς. Ἐπεὶ γοῦν οὗτος τῶν ἐχθρῶν ὑπερίσχυεν, ἔγνω αὐθις θρασυτικῆς καταστρατηγούμενος κατὰ τὴν Ῥωμαίων ὅπλα κινεῖν, τῷ Καρβέᾳ ἐνούμενος. Ἀντεστρατεύετο δὲ αὐτοῖς Πετρωνᾶς, τὴν τοῦ δομestίκου τότε ἀρχὴν διοικῶν· λόγῳ μὲν γὰρ Βάρδα ταύτην διέπειν ἐδέδοτο, ἀλλ' ἐπεὶ σχολάζειν οὗτος ἠναγκάζετο ὡς ἐπίτροπος, τὸν ἀδελφὸν ἡξίου, στρατηγὸν ὄντα τῶν Θρακησίων, πράγματι ταύτην διέπειν καὶ διοικεῖν.

17. Πλὴν ἀνθορμᾶν κατὰ τῶν Ἰσμαηλιτῶν καὶ ἀνταπεξίμην καὶ Μιχαὴλ ὁ βασιλεὺς (ἄρτι γὰρ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν παραμείψας πρὸς τὴν τῶν ἀνδρῶν ἡπίετο) ἐβούλετό τε καὶ δι' ἐπιθυμίας εἶχεν αἰεὶ. Ἐγὼ δὲ πῶς ταῦτα βουλευόμενος ἀπὸ τῶν ἐμφυλίων πρότερον, ὡς οὐκ ἄφρατον, ἐναπάρξασθαι, οὐκ ἔκδοθην οὐδ' ἄφ' ἑαυτοῦ, τῇ δὲ τοῦ ἐπιτροπεύοντος Βάρδα γνώμῃ τε καὶ βουλῇ. Ὅθεν δὲ καὶ ὅπως, δηλώσει καὶ ταῦτα ἡ ἱστορία· κωφὸν γὰρ τῷ ὄντι πῶς καὶ διάκενον τὸ σῶμα τῆς ἱστορίας, ὅταν ἐστερημένος ἔχει τὰς αἰτίας τῶν πράξεων. Ἄλλ' ἐνθα μὲν καὶ ἡμῖν ὑπὸ τοῦ χρόνου καλῶς οὐ διεγνώσται, συγγνώμην πάντως οἱ φιλομαθεῖς ἀπονέμοιεν τοῖς⁸⁸ ἀληθεῖς, ἀλλ' οὐ πλασματώδεις γράφειν ἐθέλουσιν, ὧν οὐδὲ τῷ τυχόντι ἀπορία καθέστηκεν· ὅπου δὲ γνώριμος, δηλοῦν δεῖ⁸⁹ ταύτην καὶ σαφῆ καθιστᾶν τοῖς ἀναγιγνωσκουσιν, ὡς οὐκ ἄλλοθεν πάντως ἢ ἐκ τούτων χορηγούμενης τῆς ὠφελείας αὐτοῖς.

18. Ingenti Bardas imperandi desiderio flagrabat. Erat in eo is amor, non pro aliorum more, qui modo inagesceret, modo vero animi rationibus compesceretur ac tantisper interquiesceret, sed amor perditæ amans atque impotens. Imo, ut paulo altius sermonem repetamus, discordiarum aliquid Manuelli cum Theoctisto intercesserat, qui ambo

gaum et quam Amaram; ac rursus multis eo confluentibus eadem hæresi laborantibus, tertiano quoque ædificare incipiunt, quam Tephricem vocant; unde multi uno quasi agmine acieque conjuncti prodeuntes, nimirum Melitines Amer (quem vulgo corruptis elementis Ambrum appellarunt) Tarsique præfectus Ales atque hic miser Carbeas, populandæ ferociter vastandæque Romanæ ditionis nullum finem faciebant. Verum Ales in Armeniorum quamdam provinciam cum imperio missus citius illic periit quam vota ferebant, una cum importuno exercitu suo. Amer autem cum collega, cui Sclerus nomen (velut durum dicas), civili bello suscepto, sua in eum contentione res suas labefactans, cum uno illo, non cum aliis pugna decernendum¹⁶⁷ putabat. Adeo autem eorum aucta contentio est sicque mutuis se cladibus confecerunt, ut cum quinquaginta millia aut paulo plures essent, ad decem vix millia exercitus omnis redactus sit. Amer itaque hostium victor arma iterum adversus Romanos, Carbea belli socio, movere ducis ferocitate decernit. Contra hos expeditionem facit Petronas, domestici tum munus administrans. Quæ dignitas nomine quidem ac titulo ad Bardam spectabat; quia tamen ille, quippe imperatoris tutor, ab ea cessare functione necesse habebat, a Petrona fratre, Thracensium duce, hanc sibi vicariam operam præstandam rogaverat.

17. Cæterum Michael ipse imperator adversus Ismaelitas proficisci expeditionemque suscipere, quippe qui pueritia egressus viriles prope annos attigerat, omnino volebat, reique hujus jugi desiderio flagrabat. Is vero eum primo animus inaccessit inquam mentem inductus est non a se suoque ipse genio, sed cognatorum, quod ne unquam fuisset, Bardæ scilicet curatoris sententia ac consilio. Undenam vero ac quomodo res contigerit, hoc quoque subjecta rerum declarabit narratio. Plane enim mutuum propemodum atque inane historiarum corpus videatur, quam deficient rationes ac causæ eorum quæ gesta conscribuntur. Cum autem ne nos quidem ob longiores temporis moras perspectam satis rerum causam habebimus, veniam prorsus tribuant studiosi lectores, quibus animo constitutum sit ut veras duntaxat, non quæ scilicet sint¹⁶⁸ (quarum etiam cuius et vulgo in promptu facile ea occurrerit, operæ pretium lectoribus declarare omnibus eis utilitas captanda sit.

18. Ingenti Bardas imperandi desiderio flagrabat. Erat in eo is amor, non pro aliorum more, qui modo inagesceret, modo vero animi rationibus compesceretur ac tantisper interquiesceret, sed amor perditæ amans atque impotens. Imo, ut paulo altius sermonem repetamus, discordiarum aliquid Manuelli cum Theoctisto intercesserat, qui ambo

VARIE LECTIONES.

⁸⁷ ἐπεβρόδωσαν? ⁸⁸ τοῖς] τοῖς P. ⁸⁹ δεῖ om. P.

curatores erant inque aula degebant. Ex ea Manuel majestatis insimulatur; nec deerant qui cito illi in aurem insurrerent. Id Manuel criminis metuens, vimque invidiæ insuperabilem nulloque facile conatu expugnandam videns, eam amputandam ac amoliendam putavit, si modo a palatio paulo longius recederet. Se itaque domum recipit, quæ ad Asparis cisternam posita erat; quam postea in religiosæ domus formam redegit, ibique pulverem (corpusculum scilicet) deposuit. Inde quotidie veniens iis intererat quæ a tutoribus in palatio administrabantur. Bardas vero, qui non sua, sed Theoctisti opera Manuelem sic aula submovisset et, ut ita dicam, onus excussisset, arridente votisque favente fortuna, non jam alterius ope, sed sua ipse opera cuncta conficere statuit, **169** atque interim Theoctistum, ne se is ab ulteriore progressu impediret, amovere, simulque ingens probrum ex nurus suæ consuetudine (id enim ille continue ei exhibebat) procul amoliri ac depellere.

19. Nempe imperatori pædagogus erat, vir disolutæ vitæ, et qui ab omni procul remotus esset morum ingenuitate. Hunc Michael ex Barda et Theoctisto matreque majoribus in aula honoribus donari ac officiis posebat. Non parebat Theoctistus, nec ut illis ejus votis morem gereret adduci se sinebat. Aiebat enim, *quæ sint imperii munera, ex meritorum ratione, non indignis esse conferenda.* Hunc ergo Bardas nequissimum nactus organum, zizania quædam de Theoctisto in suo ipse imperatorisque animo seminandi nullum finem faciebat; aliaque complura præsentis reipublicæ statui detrahebat: *non bene res administrari; relictum imperii hæredem Michaelẽm Theoctisti opera a publicis longe muneribus arceri. Nuptias cogitare cum Michaelis matre aut una filiarum; ipsum vero, qui filius sit, erutis oculis procul ejiciendum esse.* His itaque velut spiculis alte imperatoris animo defixis eum proritabat, ac ne quid ejusmodi eveniret, prudenti promptissimoque consilio rem expediendam aiebat. Sæpius eam in rem cum convenissent, ea demum illis rata sententia, ac decretum est ut fraude aliqua doloque e medio tollendum Theoctistum aut certe exsilio relegandum curarent. Sic itaque visum consilio, urgebatque Bardas, ut quod ita animis sederat prompte exsequeretur. **170** Ea necis viro inferendæ constituta ratio, ut Theoctistum referendi munere perfunctum, iisque quæ ærarii erant expeditis ad Lausiacum exeuntem, brevi spatio imperator sequeretur; tumque his qui a sacro cubiculo sunt tollendum hominem inclaimaret. Considerat tunc Bardas in Lausiaco. Theoctistus vix pedem extulerat, cum Michaelis signum illi ipsi præire ipsiunque antecedere videns salutis fuga consulere conatur. Fuga illi ad Circum, qua parte eorum qui erant a secretis, locus erat: tunc enim

A κατά τὰ ἀνάκτορα δικαιτωμένοις, διαφορά τις, ἢ καὶ καθοσίωσιν ἐπεκάλει καὶ λάθρα ταχέως εἶχεν ὑπὸ λαλούμενα αὐτῷ. [P. 105] Ταύτην δὲ ὁ Μανουὴλ εὐλαβοῦμενος, καὶ τὸν φθόνον ἀμαχὸν τινα καὶ δυσκαταγώνιστον ἐνορῶν, εἰρήθη δεῖν τοῦτον ἀκρωτηριάσαι καὶ καθελεῖν, εἰ μόνον γένοιτο πορρωτέρω τοῦ παλατίου. Καὶ δὴ κάτεισιν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, κατὰ τὴν κινιστέρναν τοῦ Ἀσπαρος ὄντα, ὃν εἰς σεμνείου τύπον ὑστερον ἐνηγάγετο ¹⁰ καὶ τὸν χοῦν ἐκεῖσε κατέθετο. Ἐκείθεν γοῦν ἐκάστοτε ἀφικνούμενος κοινωνῶς ἐγένετο τῶν κατὰ τὰ ἀνάκτορα διοικήσεων. Τοῦτον οὕτως οὐ δι' ἑαυτοῦ, ἀλλὰ διὰ τοῦ Θεοκτίστου ἀποσεισάμενος ὁ Βάρδας, ταυτὸν δὲ εἰπεῖν καὶ ἀποφορτισάμενος, καὶ τὴν τύχην λαθῶν πρὸς τὸ ἑαυτοῦ σπουδαζόμενον κοινωνῶν, ἐβουλεύετο B καὶ αὐτὸς οὐκέτι δι' ἑτέρου, δι' ἑαυτοῦ δὲ διανύσαι τὸ πᾶν, καὶ τέως τὸν Θεοκτίστον καθελεῖν, ἵνα μὴ τῆς ἐπὶ τὰ πρόσω φορᾶς τοῦτον ἔχοι ἐμπόδιον καὶ ἄμα τὸν πολὺν θνεῖδον τὸν ἐπὶ τῇ νύμφῃ αὐτοῦ (καὶ γὰρ ὠνεῖδιζε τοῦτον διηνεκῶς) ἀποβράβισσι καὶ πορρωτέρω ποιήσεται.

18. Ὑπῆρχε γοῦν τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ παιδαγωγὸς ἀνάγωγός τε καὶ πόρρωθεν τρόπων τῶν εὐγενῶν. Τοῦτον ἤξιου ὁ βασιλεὺς αὐτόν τε καὶ Θεοκτίστον καὶ τὴν μητέρα ἀνωτέρω τῶν βασιλικῶν ἀξιωματίων ἀναγαγεῖν καὶ μείζονα τούτῳ ἐπιβραβεῦσαι τιμῆν. Οὐκ ἐπέθετο γοῦν τούτῳ ὁ Θεοκτίστος, οὐδὲ ταῖς αὐτοῦ ἀρεσκείαις ἀρεσκείαις ἠθούλετο, ἐπαξίως, λέγων, καὶ οὐκ ἀναξίως τὰ τῆς βασιλείας δεῖν διοικεῖν. Τοῦτον C ὄργανον τὸν παιδαγωγὸν ὁ Βάρδας λαθῶν πομπῆν οὐκ ἐπαύετο ζιζάνιά τινα περὶ τοῦ ἀνδρὸς τῆς ἑαυτοῦ ἐνοσπίρων καὶ τῆς τοῦ βασιλέως ψυχῆς, ἀλλὰ τε πολλὰ περὶ τῶν κοινῶν διοικήσεων λέγων, ὡς *Οὐ καλῶς οἰκονομοῦνται, καὶ ἐτι σοὶ καταλειφθεῖσθαι ὡς κληρονομίας τῆς βασιλείας πόρρω σου ταύτην οὕτως ποιεῖ, γάμον μητρὶ σου ἢ τῶν ταύτης θυγατέρων μὴ ἐμμελετῶν, καὶ σοῦ τοῦ ταύτης υἱοῦ πόρρω που ποιῆσαι τοὺς ὀφθαλμοὺς.* Ταῦτα γοῦν ὡς βέλη πῆξας ἐν καρδίᾳ τοῦ βασιλέως διήγειρέ τε, καὶ ὅπως μὴ ταῦτα γένοιτο, συνετῆς ἐφασκε δεῖν καὶ ταχίστης βουλῆς. Ὡς δὲ πολλάκις περὶ τούτου συνήρχοντο τοῦ πράγματος, μίαν ταύτην ἐκύρουν καὶ γνώμην ἀπέφαινον τοῦ ἐκ ¹¹ μέσου τὸν Θεοκτίστον ποιῆσαι δολοφονίαν τινὴ ἢ ὑπερορίαν. Ἐδέδοκτο οὖν D ταῦτα, καὶ πέρα; ἔσπευθε τοῖς βουλευθεῖσιν ¹² ἐπέφγειν. [P. 106] τὸ δὲ ἦν ἐν τῷ τοῦτον μέλλειν πρὸς τὸν Λαυσιακὸν ἐξέρχεσθαι μετὰ τὴν τῶν ἀναφορῶν διοίκησιν ἐπακολουθεῖσαι μικρὸν τὸν βασιλέα, καὶ τοῦτο μόνον ἀνακραγεῖν τὸ, *Ἐπάρατε αὐτόν, τοῖς πραιποσίτοις.* Τότε ὁ Βάρδας ἐν τῷ Λαυσιακῷ συνεδρίαζεν. Ὡς οὖν ὁ Θεοκτίστος προέκυπτεν ἐξῶν, τὸ τοῦ Μιχαὴλ σύνθημα προτρέχον ἄμα καὶ προφθάνον τοῦτον ὄρων ἔγνω φυγῆ τὴν σωτηρίαν πραγματεῦσασθαι. Ἡ φυγὴ δὲ πρὸς τὸν ἱππόδρομον κατὰ τὰ ἀσηκρητεῖα· καὶ γὰρ ἐκεῖσε τότε τὸ τῶν ἀσηκρητῶν ὑπῆρχε καταγέγιον. Ἀλλ' ὑπὸ πολλῶν ὁ εἰς συλλήφθεις μένειν, ἀλλ' οὐ φεύγειν κατηναγκάζετο· καὶ

VARIE LECTIONES.

¹⁰ ἀνηγάγετο? ¹¹ ἐκύρουν γνώμην καὶ ἀπέφαινοντο ἐκ? ¹² βουλευθεῖσιν?

ξίφος ὁ Βάρδας γυμνώσας αὐτοχειρῆα τοὺς οἴτινες ἄλλον διακυβιλλοῦντες ἀμυνόμενος ἠπειλεῖ, πρὸς τὸν ¹³ φόνον τῶν ὑπὸ χεῖρά τινι. Ἄλλὰ ψαῦσαι μὲν ἐτόλμησε τοῦτου τότε οὐδεὶς, ἀπήγετο δὲ πρὸς τὰ Σκύλα, φρουρᾶ τέως παραδοθησόμενος, μέχρις ἂν τὰ κατ' αὐτοῦ ἀποφθάνωτο. Ὡς δ' οὐ ζῆν δέει τῆς Αὐγούστης αὐτὸν ἐδουλεύσαντο, ἵνα καὶ μὴ θάττον ἀπολυθῆ, τῶν καθ' ἑταιρείαν τινὰ ἐξαπέστειλαν γυμνὸν ἐπισείοντα ξίφος αὐτῷ. Ὡς δ' οὐκ εἶδε ξιφήρη τὸν ἀνθρώπων ἐπιόντα, κατὰ τοῦ σκάμνου οὗτος ὑπέδου, τὰς λαβὰς βουλόμενος ἐκφυγεῖν· ἀλλ' ἔλαθε κατὰ γαστέρα πληγῆς καὶ θανάτῳ παραδοθείς, τῶν ἐγκάτων ἐκχυθέντων αὐτοῦ. Ὅτε δὴ καὶ ὁ Μανουὴλ φοιδόληπτος ὡσπερ γενόμενος τῷ Βάρδα καθαρῶς λέγεται ἀνειπεῖν·

Ξίφος γυμνώσας εἰς Θεοκτίστου φόνον,
Ὅπλις σαυτὸν εἰς σφαγὴν καθ' ἡμέραν.

κ'. Ἄλλ' ὁ μὲν Θεοκτίστης οὕτω τὸ τοῦ βίου πέρας ἀπέληφεν, καὶ μετὰ τὴν αὐτοῦ σφαγὴν ὁ Βάρδας τὴν τοῦ κανικλίου φροντίδα καὶ τιμὴν εἰς ἑαυτὸν ἀνελάμβανεν· ἢ δὲ δὴ Θεοδώρα τούτων ὡς ἤσθητο, λυγίκομος δὴ θεούσα, πολλὰ κατολοφυρομένη ἀνέκλαιεν καὶ ὄδυρμῶν τὰ βασίλεια ἐκλήρου, ἀραῖς ἀμφοτέρους καθυποβάλλουσα καὶ, Ὡ ἀναιδεῖς καὶ παμμίαιοι, λέγουσα, θῆρες, τί σὺ μὲν, ἀχάριστον γέννημα, τὸν δευτερόν σου πατέρα ποτηρὰ ἀντέδωκας ἀγαθῶν; καὶ σὺ, βάσκαρε δαίμων καὶ ποτηρῆ, τὸν ἀδελφὸν ἐπιτραγωδοῦσα, τὴν ἐμὴν ἐμίαντας ἀρχὴν, καθαρὰν φυλαχθεῖσαν καὶ ἀχραντόν; ἔστι θεὸς τῶν τοιμωμένων ἐφορος, ὃς ἀμφοτέρους οὐκ ἄλλοίως, ἀλλ' ὁμολωθανάτῳ παραδώσει δῆπου καὶ φονικῷ. Καὶ ἅμα ἐπεθελάσεν πῶς, τὰς χεῖρας πετάσασα, Ἰδοίμι ἐπιπεσοῦσαν, Κύριε, Ἰδοίμι τὴν τοῦ ἀνθρώπου τοῦτου ἐκδίκησιν. Ταύτης οὖν ἔκτοτε τὰς πυκνὰς ἀρὰς μὴ φέροντες καὶ ἐνειθισμοὺς, καὶ ἅμα τὴν κατ' αὐτὸν ἐλαύνων ¹⁴ ὁ Βάρδας ἔδον, ἔγνωσαν καὶ ταύτην ἐκεῖθεν ἀπόσασθαι καὶ γυμνῆ χωρεῖν πρὸς ἅπαν αὐτοῖς τὸ δοκοῦν κεφαλῆ. [P. 107] Ὅπερ ἐκεῖνη καταφωράσασα (καὶ γὰρ ἦν ἰδεῖν καὶ στοχάσασθαι δυνατὴ) ἀντιπράττειν οὐκ ἔρετο δεῖν, φόνους τῶν ἀνθρώπων καὶ ὁμοφύλων βλάβας· ἐκφύγουσα τὸν δὲ τέως πλοῦτον, τὸν σήμερον ἐν τοῖς ἀνακτόροις ἀποθησαυριζόμενον, ἔγνω τῆ συγκλήτῳ ποιεῖν φανερόν, τὸν υἱὸν τε τῆς ἀφειδοῦς βαπάνης κωλύουσα καὶ τὴν ἑαυτῆς κηρύττουσα ἀρετὴν. Καὶ δὴ εἰς ἐπήκουον στάσα ἐξεβόησεν, ὡς Πρὸς τοῖς ἐνετήκοις χίλια μὲν χρυσοῦ τῷ βασιλικῷ ταμίῳ κεντηνάρια ἐναπόκεινται, ἀργυρίου δὲ ὡσεὶ τριῶν, καὶ τῶν μὲν εἶναι τὸν ταύτης ἀνδρὰ καταναλλοκεῖν φιλοῦσης καὶ κατασκαταλῆν.

κα'. Ἄλλὰ καίτοι τοσοῦτος ὁ βασιλικὸς ὢν θησαυρὸς εἰς οὐδὲν ἐχώρησε παντελῶς τῇ ἀπονοίᾳ τοῦ Μιχαὴλ καὶ ἀκέρῳ φιλοτιμίᾳ. Ταῖς γὰρ τῶν ἵππων ἀμύλλαις, εἴπερ τις ἕτερος, ἀγαλλόμενος, καὶ αὐτὸς ἐκείνως ἤνιοχεῖν (ὧ τῆς τότε ταπεινωθείσης τῶν

illorum ibi diversorium erat. Verum unus a multis comprehensus gradum sistere cogitur ac fugam inhibere. Bardas stricto gladio ipse sua manu adacturum minatur, si quis opem ferre velit; simulque a quodam suorum satellitum eum interfici jussit. Nemo tamen tunc ausus est ei manum injicere. Interim ad Scyla ducitur, sub custodia servandus, dum in illum sententia ferretur. Cum tamen haud consultum putassent Augustæ metu, ac ne citius liberaretur, ut diutius vivere eum paterentur, sœderatorum cohortis unum aliquem mittunt, strictum ensem illi adacturum. Ut autem sic stricto gladio invadentem Theoctistus advertit, ictus declinandi causa scammum subiit. Imprudens tamen, impacto in ilia gladio, effusis intestinis occubuit. Tum quoque Manuelem velut numine actum sic clare Bardæ denuntiassæ ferunt:

171 Semel ense districto in Theoctisti necem,
Quotidianam porro accingere ad necem.

20. Verum hunc quidem Theoctistus vitæ linem accepit, Bardas vero caniclii curam ac dignitatem in se transulit. Theodora vero ubi immane illud scelus cognovit, passis comis discurrere, multoque ejulatu ac fletu aulam implere, filiumque et fratrem diris devovere. Et: O immanes, aiebat, impurissimæque bestię! quid tu quidem, ingrata soboles, alteri parenti tuo bonorum mercedem mala rependisti? quid vero tu, invidæ dæmon ac pessime (tragice in fratrem exaggerans), imperium meum, quod purum intemeratumque constiterat, polluisti? est Deus hujus tanti inspector sceleris, qui ambos non dissimili exitu, sed pari tandem neci tradet. Simulque divino furore correpta, passis in cælum manibus: Videam, Domine, videam in viri hujus caput irruentem vindictam. Ejus itaque extunc crebras diras probraque non ferentes, ac cum simul Bardas occorptam viam insequi vellet, eam quoque aula movendam statuere, nudoque (quod aiunt) capite quidquid libuisset patrare. Quo illa deprehenso, ut erat mulier sagaci ingenio, haud rata resistendum, eo quod hominum cædes civiumque damna formidaret, congestarum hactenus in regia pecuniarum vim senatui exponendam duxit, 172 ut et filii profusionibus obstaret et suam administrationem probaret. Vocato ergo in concionem senatu, in omnium auribus sic clare stans dixit: Auri centenaria mille nonaginta, argenti ad tria milia, in ævario fiscogæ regio reposita sunt. Hæc partim a marito, partim etiam a me post ejus obitum (quæ inaneæ sumptus oderim ac luxuriam) congesta partaque.

θησαυριστήν τε καὶ ποριστήν, τῶν δὲ αὐτὴν μὴ

21. Quamvis autem tantæ erant opes regiæ ingentique adeo thesauro repositæ ac cumulatae, Michaelis tamen dementia absurdisque et immodicis largitionibus in nihilum prorsus cessere. Cum enim aurigationibus, si quis alius, delectaretur, nec

VARIÆ LECTIONES.

¹³ προστάτην τὸν Combef. ¹⁴ ἐλαύνας P.

equos ipse agere in Circo a se alienum putaret, (ο A quam protrita tum abjectaque imperii dignitas!) eorum qui secum ludere ac ludicro hoc certare solebant, e sacro baptismo suscipiendis liberis fliscum exhauriebat; qui videlicet quinquaginta ac quadraginta trigintaque ut minimum auri libras in singulos eorum conferret. Aliquando Himerio cuidam patricio (dictus hic Chærus, quod est *porcus*, ab oris vultusque rusticitate), cum inter convivia turpibus verbis scurriliter luderet ac impudenter in faciem imperatoris cœtusque convivantium ex impuro ventre suo pederet, ita ut ventris crepitu proluentem ipsam faciem exstinxerit, sic inaudite rei miraculo centum auri libras concessit. Alias quoque Cheilæ unius e sociis aurigis, suscepto quodam ex sacro baptismo filio, auri totidem libras **173** tribuit: sic ille nulla fruge pecunias publicas insumebat. Cumque brevi tempore scenicis illis ac nequissimis actibus tantas illas opes prodegisset, Circensium amator perditissimus, diesque regis largitionibus constitutus appeteret, ac parandæ pecuniæ ratio deesset, quibus donati militis adversus hostium valide acies decertant remque tuentur Romanam, famosam illam auream platanum duosque aureos leones ac totidem gryphes, ipsos quoque ex auro solido ductiles, organumque auro solido fabrefactum, nec non reliquam regie magnificentie suppellectilem, auri pondo non minus quam centenaria ducenta constans, ex illis pecuniam fisco inferendam cudi præcepit. Quin et regias quasdam tam imperatorum quam Augustarum vestes, adeoque etiam senatorias, alias ex auro solidas aliasque auro intextas, in regio ærario privato positas, penuria tandem pressus conflandas exposuit. Quamquam illis necdum conflatis Michael e vivis exemptus est. Inclytus autem Basilius, ipse imperio potitus, cum integras adhuc ac incolumes reperisset, ipsas recepit, acquam nunc vocamus senzatum monetaam cudi jussit, e tantis divitiis nihil inveniens præter auri centenaria tria et milliariensium sacculos novem; quibus etiam in concionem allatis inque omnium oculis productis, deploravit coram senatu, undetantis illis angustiis procuranda ipsi res publica foret.

174 22. Verum hæc postea contigerunt. Tunc autem moris erat Theodoræ, ut sacram Blachernensem ædem frequens adiret, tum ut vota quædam Deo redderet, tum vero etiam ut lavaret. Cum itaque ex more quandoque eo se contulisset, Michael et Bardas misso Petrona illius fratre ipsam cum filiabus attonsam ad Cariani interim palatia relegant: postea vero non semel tantum, sed et iterum missis ministris, illarumque fisco illata substantia, privatas, ac velut e vulgo feminas, non regio cultu vivere eas siverunt. Verum haud multo post Theodora e vivis excessit. Inclytus vero Basilius suscepto imperio, cum ejus cadaver tum filias in aviæ monasterium transtulit, quod Gastia vocant,

Ῥωμαίων βασιλείας!) οὐ παραιτούμενος, τῶν συμπιζόντων αὐτῷ καὶ συνηνιχοῦντων ἐκ τοῦ θείου βαπτίσματος τὰ τέκνα υλοθετούμενος τὸν βασιλείου ἐξεκένου πλοῦτον, πεντήκοντα δὴ καὶ τεσσαράκοντα καὶ τὸ ἐλάχιστον ἐκάστῳ τριάκοντα χρυσίου λίτρας ἐπιχορηγῶν. Ποτὲ δὲ τινι πατρικίῳ (Ἰμέριος οὗτος; ἐκαλεῖτο ὁ Χοῖρος, διὰ τὴν τοῦ προσώπου οὕτω κατονομαζόμενος ἀγριότητα) ἄλλως αἰσχρολογοῦντι κατὰ τὴν τράπεζαν καὶ ψόφον ἐκ τῆς βεβήλου αὐτοῦ γαστρὸς κατὰ πρόσωπον τοῦ βασιλέως καὶ τῶν συνδειπνούντων ἀφίεντι, ὡς καὶ τὸ φατλίον τὸ τούτους φωταγωγοῦν ἐκ τοῦ τηλικούτου ψόφου κατασβέσαι, τῷ παραδόξῳ τοῦ τοιοῦτου θαύματος χρυσίου λίτρας ἔδωκεν ἑκατόν. Καὶ Χειλᾶ δὲ ἄλλοτε τοῦ σὺν αὐτῷ ἠνιχοῦντος; τὸν υἱὸν ἐκ τοῦ θείου λουτροῦ ἀναδεξάμενος ὁμοίως χρυσίου λίτρας δέδωκεν ἑκατόν. Οὕτως ἐκεῖνος εἰς οὐδὲν δέον τὰ δημόσια κατανάλασκεν. Ἐπεὶ δὲ ἐντὸς ὀλίγου καιροῦ τὸν τοσοῦτον πλοῦτον ταῖς τοιαύταις σκηναῖς καὶ ἀθέσμοις κατανάλασσε πράξεισι, θεινὸς ἐραστής ὢν ἵπποδρομίας, ἤλθεν δὲ ὁ τῆς διανομῆς τῶν βασιλικῶν δωρεῶν καιρὸς, καὶ χρημάτων πόρος οὐκ ἦν δι' ὧν τὰ στρατεύματα φιλοτιμούμενα τὰς τῶν ἐχθρῶν παρατάξεις ἀμύνονται, τὴν τε χρυστὴν ἐκείνην καὶ πολυθρόνητον πλάτανον καὶ τοὺς δύο χρυσοὺς λέοντας, πρὸς δὲ καὶ τοὺς δύο γρῦπας ὀλοχρῦσους ὄντας καὶ σφυρηλάτους, καὶ τὸ δόλχρυσον ὄργανον, ἀλλὰ καὶ ἕτεροι ἔργα τῆς βασιλικῆς ἐκθέσεως, ὀλίγην ἔχοντα τῶν διακοσίων οὐκ ἐλάττω κεντηνάρων, χωνεύσας χαράξαι δέδωκεν ἐν τῷ βασιλικῷ ταμίειῳ. [P. 108] Καὶ στολάς δὲ τινος βασιλικῆς καὶ αὐγουστιακῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς συγκλήτου βουλῆς, τὰς μὲν ὀλοχρῦσους, τὰς δὲ χρυσοφάντους οὐσας ἐν τῷ εἰδικῷ, πρὸς τῷ τέλει, ἐκδίδωκεν ἐξ ἀπορῶν, ὡς ἂν χαραχθῶσι. Πλὴν οὐκ ἐφθασαν χωνεῖσθαι, καὶ ἐκεῖνος μὲν ἐξ ἀνθρώπων ἐγένετο, ταύτας δὲ Βασίλειος ὁ ἀοίδιμος τὴν βασιλείαν λαβὼν καὶ καταλαβὼν ἐτι ἀλυμάντους ἀνεκαλέτατο, καὶ τὸ νῦν σενζάτον καλούμενον χαραχθῆναι ἐκελεύσατο ¹⁸, ἐκ τοσοῦτου πλοῦτου μηδὲν ἕτερον εὐρηκῶς ἢ χρυσίου κεντηνάρια τρία, μιλιάρια δὲ σακκία ἑννέα, ἃ καὶ δημοσιεύσας καὶ πᾶσι δὴλα ποιήσας ἀπωδύρετο τῆς συγκλήτου ἐνωπίον τὴν ὅθεν ἐμίλλε ποιήσεσθαι τῆς πολιτείας διοίκησιν.

κβ'. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν προΐόντος τοῦ χρόνου γέγονασιν· τότε δὲ εἰθιστο Θεοδώρα κατὰ τὸν ἐν Βλαχέρναις θεῖον συγκῶς πως ἐπιφοιτῶν ναδν, ὁμοῦ μὲν εὐχὰς τινὰς ἀποδιδούσα Θεῷ, ὁμοῦ δὲ καὶ τοῦ λουτροῦ μετέχουσα. Ὡς γοῦν ὤψε ποτε ἀφίκετο, τὸν Πετρωῶν ἀδελφὸν αὐτῆς ὄντα πέμφαντες ὁ Μιχαὴλ τε καὶ Βάρδας ἀποκείρουσι τε ταύτην μετὰ τὰς θυγατέρας ὁμοῦ, καὶ τοῖς κατὰ τὰ Καριανοῦ ἀνακτόροις τότε μὲν περιορίζουσιν· ὕστερον δὲ οὐχ ἅπαξ μόνον, ἀλλὰ καὶ δις ἀποστελλαντες εἰσεκόμισαν τὴν ἐνόητα πλοῦτον αὐταῖς, καὶ κοινῶς πως καὶ ἰδιωτικῶς, ἀλλ' οὐ βασιλικῶς εἴασαν ζῆν. Ἄλλ' ἐκείνη μὲν μετ' οὐ πολὺ τῶν τῆδε μεθίστατο, καὶ βασιλεὺς ὁ ἀοίδιμος Βασίλειος αὐτῆς τε τὸν νεκρὸν καὶ τὰς αὐτῆς θυγατέρας

VARIÆ LECTIONES.

¹⁸ Ἐνεκκελεύσατο?

πρὸς τὸ τῆς μάμμης ἔπεμπε μοναστήριον ἐνδραϊσθῆναι, οὕτω τῶν Γαστρίων κατονομαζόμενον, καὶ ὁμοίως ζῆν τε καὶ πολιτεύεσθαι. Αὕτη μὲν οὕτως ἀπεβίω, ὄνομα τῷ υἱῷ, οὐχ ὡς ἐκεῖνοι, πονηρὸν, ἀλλ' ἀγαθὸν ἀπολιποῦσά τε καὶ σεμνόν. Ἐδήλου δὲ καὶ ἡ πρὸ ταύτης βίβλος ὅθεν τε κακὰ τίνων ἐξέφυ καὶ ὅπως ἦλθεν εἰς τὰ βασίλεια, καὶ τὰς αὐτῆ ὄσαι δὴ θυγατέρες ἐκ κοιλίας γεγέννηται· δηλώσει δὲ αὕτη συγγένειαν αὐτῆς τὴν λοιπὴν. Ἦσαν οὖν οἱ δηλωθέντες ἀφ' ἑνὸς δύο ἀδελφοί, ὃ τε Πετρωνᾶς στρατηγὸς κατὰ τὸ Θρακῆσιον καὶ πατρικίος τῆνικαῦτα, καὶ Βάρδας ὁ δηλωθεὶς, ὃς καὶ παρὰ Θεοφίλου εἰς τι τῶν οὐ δεόντων καταληφθεὶς, τῆς συνήθους προελεύσεως Ἰσαμίνης, κατὰ τὸ Ὀρολόγιον ἐτύφθη μαγγλάδια ἐξήκοντα. Ἀδελφαὶ δὲ τρεῖς, ἡ τε ἐσφύμω οὕτω καλουμένη ὀνόματι Καλομαρία καὶ Σοφία καὶ ἡ Εἰρήνη. Ἄλλ' ἡ μὲν Σοφία εἰς κοίτην ἐδίδοτο Κωνσταντίνῳ τῷ κατὰ τὸν Βαθούτικον, [P. 109] ἡ δὲ Καλομαρία Ἀρσασθῆρ τῷ τῆνικαῦτα μὲν πατρικίῳ, ἔπειτα δὲ καὶ μαγίστρῳ, [ἡ δὲ Εἰρήνη] τῷ Εἰρήνης τῆς μητρὸς τοῦ μετὰ ταῦτα τὸν 76 πατριάρχικόν θρόνον ἀντιλαβομένου Φωτίου ἀδελφῷ· μεθ' οὗ καὶ δύο τεχνώσασα παῖδας, Στέφανόν τε τὸν μάγιστρον, καὶ Βάρδαν τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν καὶ μάγιστρον τὸν τοῦ πατρικίου Κωνσταντίνου καὶ στρατηγοῦ Σικελίας, τὸν τοῦ 77 Κωντομύτου γαμβρὸν (ἐκεῖθεν γὰρ αὐτῷ καὶ ἡ τοῦ Κωντομύτου ἐκληρώθη προσηγορία), τὴν συγγένειαν πρὸς τὸν πατριάρχην ἔσωσε Φώτιον· ἐξάδελφοι γὰρ οἱ δύο μάγιστροι· οὗτοι τούτου ἐτύγχανον. Αὕτη δὲ οὖν ἡ μήτηρ τῶν εἰρημένων, ἐπεὶ τοῦ προτέρου ἀνδρὸς διὰ θανάτου ἡμάρτανεν, οὐχ εἴλετο καὶ δεύτερον ἕλιν μάτην ἀποδοιοῦντα, ζῶσα δὲ χήρα καὶ τῆ ἐκυτῆς συνούσα ἀδελφῆ κατὰ τὰ βασίλεια, αὐχμηρὰν τινα καὶ ταπεινὴν ἐστολισμένην στολὴν, ἔτι δὲ μὴν καὶ μέλαιναν, τὸν ὑπαρχον ἀπολαμβάνουσα τῆς χειρὸς, οὐ μὴν δὲ καὶ τὸν τειχώτην, ἀλλὰ καὶ τὸν νοῦμερον συνεπιγομένη, κατὰ νομηνίαν ἀπῆει βάρδην τε καὶ παρῆ διὰ τῶν σχολῶν πρὸς τοὺς ἐν τοῖς δεσμοτηρίοις καταγενομένους τῆς τε Χαλκῆς καὶ τοῦ Πραιτωρίου καὶ τῶν Νομῆρων, τίνος τε χάριν ἀποκίχλεισται αὐτῆς, τοὺς δὲ διὰ τῆς πρὸς τὴν ἀδελφὴν ὑπομνήσεως, ἐκάστῳ τῶν φρουρουμένων εὐλογίαν ἐπιχορηγούσα οὐ μικρὰν καὶ ἐλεημοσύνην. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν γυναικωνίτιν οὕτω.

κγ'. Ὁ δὲ Βάρδας ἦν ὅλος τὰ τῆς βασιλείας ἐπιτροπῶν καὶ διοικῶν, καὶ τῶν λοιπῶν διαφερόντως ὡς συγγενῆς τοῦ βασιλέως ἀγαπώμενος· ἔνθεν καὶ τὴν κρονοπαλάτου, οἷον ἄλλοι ἐπὶ τῆ ἀδελφῆ, τιμὴν ἀναδέχεται, καὶ κατὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν καὶ τοῦ Ἄμερ, ὡς περ εἴρηται, ἀντιστρατεύονται μετὰ τοῦ Μιχαὴλ, ὅστις τελοῦντος αὐτοῦ εἰς ἀνδρας ἐξ ἀγενεῶν, δυνάμει πάσῃ τε καὶ χειρὶ. Ὡς δ' οὖν τῆς τῶν ἐναντίων ἐπίδησαν γῆς, κατὰ πόλιν Σαμόσατα λεγομένην, δυνάμει τε βριθούσαν καὶ ἰσχυρὰν, ἀγονταί, καὶ ταύτην ἐπιχειροῦν πολιορκεῖν. Ἄλλ' ἐλελήθεισαν οὐ κατὰ θεοδώρας ἀφροντες χεῖρα, κατὰ δὲ πολυτρόπων ἀνδρῶν. Ὡς μὲν γὰρ ἦν τρίτη τῆς ἐφεδρείας τούτοις ἡμέρα, ἡ πρώτη δὲ καὶ κυρία τῶν ἡμερῶν, ἐμελλόν δὲ τὴν ἀναίμακτον μυσταγωγίαν ἐκπληροῦν, ὡς ἂν

A ut illic morantes sanctæ ac religiose vitæ institutis ætatem transigerent. Sic quidem illa ex hac luce migravit, bonum nomen ac venerabile, non ut illi malum atque exosum, filio relinquens. Ostendimus libro superiori undenam, et ex quibus Theodora orta parentibus, quomodo item in aulam venerit, quotque ex utero proles muliebris sexus fuderit: in hoc vero ejus reliquum genus ac cognatos ostendemus. Fuerunt itaque, quos diximus, duo masculi fratres, Petronas Thracensium dux ac tum patricius, Bardasque, de quo egimus. Porro Petronas in quodam facinore a Theophilo deprehensus, cum consueta processio fieret, sexaginta verberibus ad Horologium jussus est vapulare. Sorores tres exstiterē, quas 175 sic honorifico nomine Calomariam vocabant, et Sophia ac Irene. Ex his Sophia nupsit Constantino Babutzico: Calomariam duxit Arsaber tum patricius ac deinde magister: [Irene autem] Irenes matris Photii (ejus qui postea patriarcha fuit) fratri nupta fuit; ex quo etiam duobus susceptis filiis, Stephano magistro et Barda illius fratre atque magistro, qui Constantini patricii et Siciliae prætoris (qui et Contumites) gener fuit (hinc enim hæc illi appellatio hæsit), cum Photio patriarcha affinitatem servavit. Ambo enim hi magistri illius nepotes ac consobrini fuere. Horum mater, priore viro morte amisso, ut alterum quoque frustra morientem videret in animum inducere noluit. Vivens itaque vidua et cum sorore in aula ægens, squalida quadam atque humili induta veste, præfectum manu tenens, unaque assumpto tichote ac cohortali duce, mensis ejusque initio lento gradu pedesque per scholas ibat, ad eos qui vincti in Chalce et in prætorio atque Numeris tenerentur; singulosque causam carceris interrogans, ac tum sua ipsa opera, tum suggestionē ad sororem iis prospiciens, haud exiguam cuique benedictionem ac eleemosynam tribuebat. Hactenus quæ spectant ad feminas.

ἕνα ἐρωτῶσα καθ' ἕνα καὶ διοικοῦσα τοὺς μὲν δ' ἕνα ἐρωτῶσα καθ' ἕνα καὶ διοικοῦσα τοὺς μὲν δ'

176 23. Porro Bardas in procurando administrandoque imperio totus erat; ac velut qui imperatorem affinitate attingebat, præ reliquis illi charus ac dilectus erat. Idcirco etiam velut in summo:æ sororis præmium europalatae dignitate ornatur, unaque cum Michaelē, qui efflorente jam laetitia annos viriles inibat, cum ingenti armorum apparatu ac exercitu adversus Ismaelitas et Amerem, ut supra dicebamus, profectiscitur. Postquam itaque in hosticum progressu Samosata venerunt, urbem scilicet civium multitudine ac robore potentem, ejus obsidionem aggrediuntur. Nimirum non intellexerant non se adversus Theodoram levare manus, sed adversus vaferrimum hominum genus. Tertia itaque obsidionis die, quæ prima dierum ipsaque

VARIÆ LECTIONES.

76 τὸν οἰκ. P. 77 τὸν τοῦ τοῦ καὶ P.

domina fuit, expleto jam fere incruento sacrificio, ut sacris mysteriis impartirentur, repente (sive incaute illa peragebant, sive etiam rei bellicæ imperitia urbem hostesque contemnebant, nullumque fore arbitrabantur qui levare manum I adversus Romanum imperatorem auderet) ipsa hora qua mysteriis impartendi erant, undique ex urbe armati irruentes tantum eis terrorem incusserunt, ut nemo impetum sustinere, nemo non fuga salutem expedire conspiceretur. Ipse Michael vix in equum evadens fugientis specimen, non viri fortis ejusque qui prior in acie staret, dedit. Sic ægre tandem servatus est, suis omnibus castrorumque impedimentis in hostium potestate relictis. Illic Carbeæ (cujus supra meminimus, qui et Tephricæ conditor **177** fuit) egregie aiunt virtutem enituisse, ut non solum gregarios multos atque obscuros interfecerit, verum magnos quoque duces ceperit, nempe Tzangotubum Abessalonem et Seonem Palatinum, aliosque legatos atque tribunos haud pauciores centum. Servabantur ergo hi, quos dixi, duces in carcere transacto bello; ac quam Carbeas exegerat, ingentem vim auri domo advectam, redemptionis pretio persolverunt. Carbeas pretio accepto Seonem interrogat, num venerorum amore afficiatur, motusque libidinosos in corpore sentiat? Negante illo, ac asserente nihil se iis affici, eadem iterum ex Abessalone percontatur. Abessalon autem comperta hominis nequitia ac dolo, sive etiam quod sic re ipsa afficeretur, ita secum agi ac carnis motus molestos ferre, respondit. Tum ei Carbeas: *Tu a vinculis liber esto*, simulque dimisit; Seoni vero: *Certe non vult Deus ut a carcere libereris*, simulque restituto, quod acceperat, redemptionis pretio, donec efflavit animam in carcere eum tenuit.

24. Quia vero alter jam annus a superiori clade effluxerat, audiens Michael triginta millium in Romanam ditionem factam irruptionem, ac iterum accepta damna ex victoria cupiens resarcire, collectis ex Thracensibus ac Macedonibus quadraginta milibus alacer eis obviam venit. Ubi autem ad locum quemdam pascuis uberem Celarium dictum fixa tentoria essent, Amer jam infestis in eos signis procurrens, longius digressus **178** ab strata publica, Chonarium tendebat. Ibi consistens, acieque in pugnam directa, ac acri commisso prælio, imperatorem impressioni impari ad fugam cogit. Ac vero tandiu ille fugæ institit, quandiu equorum vigere cursum et non intermittere ac lassescere existimavit. Jam itaque media occupante die, exque solis ardoribus permolesto æstu, editum quemdam locum Anzen nomine, accessu difficilem ac lapidibus asperum, coguntur ascendere. Illic imperator ex fuga receptus stabulabatur; e vestigio autem secutus Amer locum cingit, velut scilicet indagine imperatorem capturus. Ac certe captivum cepisset, nisi Palatinæ cohortes fortiter dimicando locique ipsa celsitudo et arduitas momenti aliquid ad salutem ei contulissent. Agebatur periculum animæ,

A τῶν ἁγίων μυστηρίων μετασχοίεν, ἐξαίφνης, εἰτ' ἀφυλάκτως τελούντες αὐτά, εἴτε καὶ καταφρονητικῶς ἔχοντες πρὸς τὴν πόλιν δι' ἀπειρίαν ὡς μὴ πρὸς βασιλέα Ῥωμαίων ἄρα τολμῶντος χεῖρά τινος, κατὰ τὴν ὥραν ἐν ᾗ τῶν θείων ἔμελλον μετασχεῖν μυστηρίων, πάντοθεν μεθ' ὀπλων ἐκπετηδηχότες τῆς πόλεως, οὐκ ἦν ἰδεῖν τὸν ὄστις Ῥωμαίων [P. 110] οὐκ ἔχρητο φυγῆ. Ἐνθα καὶ ὁ Μιχαὴλ μόλις πού τὸν ἱππὸν ἀναβάς φεύγων καθωρᾶτο, ἀλλ' οὐ προπολεμῶν· οὕτω πού μογίς ἐκσέσωστο, σκηνᾶς αὐτᾶς καὶ τὴν ὄση τούτοις θεραπεία προσῆν ἔκει καταλειοπίως. Ἐνθα καὶ τὸν προμνημονευθέντα φασὶν ἀριστεῦσαι Καρβέαν τὸν τὴν Τεφρικὴν οἰκοδομησάμενον, καὶ πολλὸν οὐ μόνον τοῦ χυδαίου φθόρον λαοῦ κατεργάσασθαι, ἀλλὰ καὶ τῶν μεγάλων δὴ στρατηγῶν ζωγραφίσασθαι τὸν τε τζαγγότουσον τὸν Ἀβεσαλώμ καὶ Σηῶν τὸν παλατῖνον, καὶ ἑτέρους ὑποστρατήγους καὶ τουρμάρχας ἄχρι τῶν ἑκατόν. Ἐτηροῦντο οὖν οἱ δηλωθέντες στρατηγοὶ μετὰ τὴν τοῦ πολέμου παραδρομὴν ἐν τῇ φυλακῇ· καὶ δὴ χρήματα ἱκανὰ τῷ Καρβέᾳ εἰδίδοσαν, οὐκοθεν μεταπεμφάμενοι, τὴν αὐτῶν ἀπολύτρωσιν ἐξαιτούμενοι. Ὡς δ' ἔλαβεν ἐπὶ χεῖρας ὁ Καρβέας, ἡρώτα τὸν Σηῶν εὐθύς, εἰ πρὸς ἀφροδίσια ἔχει ἐρωτικῶς καὶ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα κίνησιν ἔχει τὴν ἐμπαθῆ· ὡς δ' ἀπηγόρευσεν ὁ Σηῶν καὶ πάσχειν τι τοιοῦτον ἀπέφησεν, ἡρώτα πάλιν τὰ ὅμοια τὸν Ἀβεσαλώμ. Ὁ δὲ τὴν αὐτοῦ φωράσας κακίαν καὶ μογηρίαν, εἴτε καὶ ἄλλως ἀληθῶς, τοῦτό τε πάσχειν καὶ κίνησιν ὑπομένειν, εἰπὼν, τοῦτω μὲν, Δυτροῦσαι, ἔφη, τῶν δεσμῶν, καὶ ἅμα ἀπέλευεν, τῷ δὲ Σηῶν, Οὐ βούλει μὲν σε τὸ θεῖον λυθῆναι δὴ τῆς φρουρᾶς, καὶ ἅμα εἰδίδου τοῦτω τὰ λύτρα τὰ δοθέντα αὐτῷ ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ τῇ φρουρᾷ ἐγκατέκλειεν ἄχρις οὗ τὴν ψυχὴν ἀπεστάλαξεν.

κδ'. Ἐπεὶ δὲ δεύτερος ἦδη χρόνος παρέδραμε καὶ μυριάδας ἤκουε τρεῖς κατὰ τῶν Ῥωμαίων ἐκστρατεύειν, τὴν ἤτταν αὐτίς ὁ Μιχαὴλ ἀνακαλέσασθαι ἐπιθυμῶν, Θρακᾶς τε καὶ Μακεδόνας μέχρι τῶν τρισάρων συνηθροικῶς μυριάδων, ἐξῆι: πρόθυμος κατ' αὐτοῦ. Ὡς δὲ κατὰ τι χορτοφόρον πεδίον Κεἰάριον οὕτω λεγόμενον κατεσκήνητο, ἄρτι δὴ Ἄμερ αὐτῷ καταστρατηγῶν πορρωτέρω τῆς τετριμμένης ἤειδοῦ, πρὸς τὸ Χωνάριον ἐπισπεύδων. Ἐν δὲ τοῦτω ἐγγυτέρω τε γενόμενος καὶ χεῖρας δὴ προσβαλὼν καὶ πόλεμον συνάψας, νεανικὸν φεύγειν, ἀλλ' οὐ μένειν, τὸν βασιλέα ἠνάγκαζεν. Ἀλλὰ φεύγειν μὲν ἐπειρᾶτο, ἕως τὸν τῶν ἱππῶν ἀμάξιν δρόμον, ἀλλ' οὐ διακίπτεσθαι ὑπελάμβανεν. Καὶ δὴ σταθερᾶς τε μεσημβρίας ἐνοῦσης καὶ καύματος· οὐκ ὀλίγου θάλποντος ἐκ τῆς τοῦ ἡλίου φλογώσεως, κατὰ τινα ὄρεινὸν ἀναβαίνειν τόπον βιάζονται, Ἄνζην οὕτω λεγόμενον, δυσπρόσοδόν τε καὶ τραχέσι λίθοις οὐκ εὐδοκ. Ἐκεῖσε δὴ φεύγων ὁ βασιλεὺς ἐνηυλίζετο, καὶ ἐκ ποδῶς ὁ Ἄμερ αὐτῷ ἐπακολουθῶν [P. 111] περικυκλοῖ, ὡς ἐν δικτύῳ θέλων λαβεῖν. Κᾶν ἔλαβεν αὐτὸν δορυράλιον, ἀλλ' ἡ τῶν βασιλικῶν ταγμάτων ἰσχύς καρτερίως ἀπομαχομένη καὶ τὸ τοῦ τόπου ἀνεσθηχός τε καὶ ὑπερέχον μικρόν τι τούτου; διέσωσεν. Ἐνθα καὶ τὸν

περὶ ψυχῆς αὐτῶν κίνδυνον ἀγωνιζομένων καὶ δεδιό-
των βουλὴν ἠνάγκαζε τὸν Μανουὴλ λέγειν ὁ Μιχαὴλ
τὴν ἀμφοτέρους δὴ διασώτουσαν. Ὁ δὲ τὰ δι' ὧν
ἔστι φανερὸς ὁ βασιλεὺς ἀφελῆσθαι συμβουλευσάμε-
νος, καὶ ἰδιωτικὸν ἀναλαβόμενον σχῆμα μετὰ λογά-
δων ἀνδρῶν καὶ δυνάμει προεχόντων τὴν τῶν ἐχθρῶν
ἔφη φάλαγγα διαβρῆξαντα ἐξω τούτων γενέσθαι πε-
ριφανῶς. Ὡς δὲ καὶ περὶ τοῦ παρκεμένουτος ὄχλου τε
καὶ στρατοῦ δεύτερον ἐπυθάνετο, ὅπως δὴ σωθεῖεν,
ὁ Μιχαὴλ, Ἀλλὰ σὲ μὲν γένοιτο, φησὶν, βασιλεῦ,
σώζεσθαι ἀβλαβῆ, θεῶν δὲ μελήσει περὶ αὐτῶν· οὐ
γὰρ ἔστιν ἐπ' Ἰσῆς βασιλέα καὶ Ῥωμαίων τινα
αἰγμάλωτον γενέσθαι ἐχθροῖς. Ἀλλαξάμενος οὖν
τὴν ἐσθῆτα ὁ βασιλεὺς καὶ περὶ τὸν Μανουὴλ ὅλος
γενόμενος ἔσπευδεν ἐπακολουθεῖν, τούτου μεθ' ἑτέρων
διαβρῆξαντων τὴν φάλαγγα. Ἀλλ' ὅτε δὴ κατὰ τὸ δε-
ιῶν ἐγένοντο καὶ παρατάξεως κλησίον που τῶν ἐχθρῶν,
ἔρημος τῷ φόβῳ δυνάμει τε γινόμενος καὶ χειρῶν
ἐναπομένειν ἠγάπα, ἀλλ' οὐ προτρέχειν αὐτοῦ. Ὡς δ' ὁ
Μανουὴλ τὴν φάλαγγα διακῆψας τε καὶ περισθεῖς τὸν
βασιλέα οὐκ εἶχεν ὄραϊν, αὐθις τὴν κατοπιν εθεὶ ὀδὸν,
τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ κίνδυνον δεδιώς. Ὡς δὲ πάλιν ἐγένοντο
συμβολαὶ καὶ πολὺς φόβος·⁷⁸ συνέπιπτε τῶν Σαρακη-
νῶν, ἔγνω δὴ πορρωτέρω χωρήσειν ὁ Ἄμερ, νάματά
τενα καὶ χορτάσματα ζητῶν, σημήνας τὸ ἀνακλητικόν·
ὅτε καὶ τυχῶν ἀδείας ὁ Μιχαὴλ μόλις που ἐκεῖθεν διεσέ-
σωστο ἀδείως, καὶ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἐπανήρχετο.

κε'. δεύτερος οὖν μόλις που παρήλθε χρόνος, καὶ
αὐθις ἐκστρατεύσας ὁ Ἄμερ σὺν τεσσαράκοντα χι-
λιάσι στρατοῦ ὁμοῦ μὲν τὴν Ἀρμενιακὴν ὁμοῦ δὲ
καὶ τὴν πρὸς θάλασσαν Ἄμισον ἐξεπόρθει τε καὶ
κατεδουλαγῶγει τῇ τοῦ κωλύοντος ἐρημίᾳ· ὅτε δὴ
καὶ ταυτὸν ἐκεῖνῳ τῷ ἀφρονι Σέρρη λέγεται παθεῖν,
καὶ κελεῦσαι ῥάβδους τύπτειν τὴν θάλασσαν, ὅτι μὴ
πορρωτέρω προκατεστόρεστο, ἀλλ' ἐγγὺς αὐτὸν λεηλα-
τοῦντα καταλαμβανομένη κεκώλυκεν. Ἐφ' οἷς ἀσγάλλ-
ων ὁ Μιχαὴλ καὶ ἀδημονῶν ἐκέλευσε τὸν Πετριωνᾶν,
ἀδελφὸν τῆς βασιλείας τυγχάνοντα καὶ τῶν θρακη-
σιῶν τὴν στρατηγίδα διέποντα, παντὶ σθένει συμπα-
ραλαβόντα τὰς τῶν Ῥωμαίων δυνάμεις χωρῆσαι ποι-
κατ' αὐτοῦ καὶ μὴ παρορᾶν ἐπὶ πολὺ τὴν τῶν Ῥω-
μαίων [P. 112] καταληγόμενον γῆν. Ὁ τοῦ Βάρδα
τότε τῶν βασιλικῶν ταγμάτων τε καὶ σχολῶν ἤρχεν
υἱός, παῖς ἔτι κομιτῆ περὶ δέκα ἢ ἑννέα ἔτη που ὠν-
δομα τούτῳ Ἀντίγονος. Ὁ καὶ θαυμάζειν μοι ἐπει-
σιν, ὅπως ἀγχινοῖας τε καὶ σοφίας, ὡς φασιν, ἀντι-
ποιούμενος, ἑαυτῷ πάντα ὅσον λαφύστων καὶ προσ-
αγόμενος, οὐχ ἑτέρῳ τὴν τοιαύτην ἐνεχείρει ἀρχὴν
ἐν καιρῷ δεινῷ τε καὶ δυσχερεῖ. Πλὴν ἐξίδου τὸ ταύ-
της προσωπεῖον τέως τῷ ἀδελφῷ. Ὁ δ' ὡς τῶν βασι-
λικῶν ἤκουσε γραμμάτων πρὸς τὸν ἐχθρὸν αὐτὸν
καθοπιζόντων καὶ ἀνδραγαθεῖν παρακλεισομένων,
ἀλλοιωθεὶς τε καὶ περὶ τῶν πραγμάτων τὴν ὅπως
ἔξουσι καλῶς βουλευόμενος ἐν τῷ κατὰ τὴν Ἐφεσον
Ἄγιον ὄρει προσήδρευεν, εἴτ' ἀπολογόμενος εἴτε καὶ
τῆς ἀνωθεν ἐπικουρίας δεόμενος. Ἐκεῖσε γοῦν αὐτοῦ
τὸ τέως ἐνδιαπωμένον, φῆμῃ τις ἀγγελος προτρέ-

A cunctisque nimium conterritis cogit Michael Ma-
nuelem consilium edere, quo ambo praesens dis-
crimen possint effugere. Ergo auctor est impera-
tori, ut depositis regiis vestibus plebeioque ac vul-
gari amictu assumpto, cum lecta fortium virorum
manu, perrupto foriiter hostium cuneo inde omni-
no evadat. Cum vero etiam de turba ac militibus
ibi relinquendis iterum ille percontaretur, quoniam
modo illorum quoque saluti consultum foret, inquit
Manuel: *Te utinam saluum recipi contingat, imperator:*
illorum autem Deo cura erit. Non enim parvis aleæ est
imperatorem capi et unum quem e Romanorum castris.
Imperator itaque commutato habitu, **179** totisque
Manuelis lateri hærens, perrupto una cum sociis
hostium cuneo sequi conatur. Sub ipso vero rei
discrimine, ac cum prope jam tentanda hostilis
acies esset, præ formidine deficiente eum omni vir-
tute ac manuum robore, remanere malebat quam
Manneli præire. Manuel perrupto agmine, ac cum
ipse liberatus esset, nusquam conspecto impera-
tore, redit iterum, illius capitis periculum formi-
dans. Iterum vero facta congressione ac Saracen's
oppido territis, visum Ameri paulo longius recede-
dere, fluentaque ac pabula quaerentem recepti
canere; quo tempore ægre tandem Michael sumpta
audacia tuto evasit, et ad regiam urbem reversus est.

25. Alter vix annus transierat, rursusque egres-
sus Amer cum quadraginta millibus, simul quidem
Armeniacum tractum simulque maritimam Ami-
sum depopulabatur ac diripielat, eo quod militum
praesidia deerant, quibus illis tuto satis prospectum
esset. Quo etiam tempore imitatum eum ferunt
illud Xerxis insipientis animi facinus, ac jussisse
mare virgis cardī, eo quod non longius porro con-
stratum esset, sed e vicino prædas agentem a conatu
prohiberet. Hæc graviter ferens Michael, ægroque
inde animo, Theodoræ fratrem Petronam, qui tum
Thracensibus præerat, omni conatu una assumptis
Romanis legionibus adversus **180** cum proficisci
jubet, nec ultra Romanam dittonem, quam sic ho-
stis diriperet, despiciere. Bardæ tunc filius præto-
rianorum ac scholarum dux erat, valde tum ado-
lescens, novem aut decem circiter annorum, Antigo-
nus nomine. Quod et subito mirari, quomodo qui so-
lertix studere videretur ac prudens haberetur, sibi
ipse omnia velut devorans ad seque trahens, non
alteri eam præfecturam traderet, adeo præsertim
molestis difficilibusque reipublicæ temporibus.
Cæterum hujus muneris personam interim fratri
defert, et ut vicarias ipsi partes præstans domesti-
cum ageret. Auditis itaque ille imperialibus litteris,
quibus arma sumere adversus hostem juberetur ac
rem strenue agere, animo turbatus nutansque, at-
que, ut bellum prospere gerere posset consilia
agitans, in monte Sancto, qui Epheso adjacet,
hærebat, sive despondens animum et quasi impe-

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁸ φόβος ?

rium detrectans, sive ut divinam opem imploraret. A
 Eo porro illic morante, rumor quidam præcurrens
 Joannem illum monachum famaue celeberrimum,
 procera virum statura, nudis semper pedibus in-
 cidentem et in latro domicilium habentem, ultro
 venire annuntiat. Virum solitarium nec unquam
 cella exeuntem illa mirabatur ætas. Audiens itaque
 de illo patricius, haud procul eum abesse asello
 invectum, festinus illi occurrit ac pedes ejus com-
 plectitur. Ad quem statim Joannes: *Vade, inquit,
 contra Saracenos, imperialibus parens litteris. Vade:
 Deum enim liberatorem tibi præsentem habebis,
 si modo, omnis alterius* **181** *amuleti loco, charissimum
 illi Joannem in omnium scutis depictum palam
 gestaveris.* Adjecitque hanc unam nec aliam esse
 causam cur hoc iter susceperit. Hujus Petronas
 armatus precibus in loco quodam Poson nomine,
 ex rupibus petrisque præruptis natura tutum, Ame-
 rem considentem invenit. Hunc locum præterfluit
 fluvius ab aquilone ad meridiem decurrens, nomine
 Lalacaon; pratunque adjacent, quod rustica voce
 incolæ Gyrin dicunt. Cognovit ergo Petronas illum
 ibi castra habere, nullamque non adhibet operam
 ut omnem illi exeundi ac salutem fuga expediendi
 viam præcludat. Statim ergo Armeniacorum et bu-
 cellariorum, Coloniarum ac Paphlagoniarum duces
 mittit, qui ad Aquilonem positum latus teneant,
 duces autem Orientalium Obsidiique et Cappado-
 ciæque Seleuciæ et Charsiani clusurarum præfec-
 tis, qui latus Meridianum; ipse denique cum præ-
 torianis quatuor cohortibus Thraciæque ac Macedo-
 niæ ducibus (nam et lex erat ut Bulgaricis rebus
 pace compositis ipsi quoque Orientalibus bello
 socii accederent unaque pericula adirent) Occi-
 dentalia occupat latus, secum etiam in armis Thra-
 censium cohortem habens. Ubi itaque Amer sic se
 undique vallatum ac feræ instar velut indagine
 cinctum a Romanis audivit, ad omnia recurendum
 putavit; accersitque captivorum uno, ex eo inter-
 rogat loci nomen pratique et fluvii. Captivus inter-
 rogatus paulum immutatis litteris Ptosontem **182**
 Posontis loco dixit. Amer ruinam sibi significare ex-
 posuit; fluvium quoque exercitus contritionem para-
 phrasi indicare sensit, direque eos vertendos a Roma-
 nis, ex prælii incursu, quod Gyris vocaretur. *Haud ta-
 men animum despondendum monet, sed robur excitan-
 dum inque crastinum fortiter pugna dimicandum;* si-
 mulque omnes arma assumere, ac recessus tersos gla-
 dios velut recens cusos ac sabrefactus jubet ostentare.
 Quia vero illucens jam dies inducias aliquas vincendi
 Romanos videbatur offerre, tentandum putavit exitum,
 disjecta, qua parte aquilonare latus servabant,
 Romanorum acie. At ubi loci difficultas ducumque
 illic stationem habentium strenua opera conatam
 infregisset ac repressisset, ad meridianum latus
 impressionem facit. Verum illic quoque pari adversariorum
 acie viam præcludente,

χουσα Ἰωάννην ἐκεῖνον μοναχόν τε καὶ περιβόητον.
 μακρὸν ὄντα τὸ εἶδος, ἀνυπόβητον τοὺς πόδας αἰεὶ καὶ
 κατὰ τὸ Λάτρο; ἐνδιατρίβοντα, αὐτομολοῦντα διήγ-
 γειλεν. Τοῦτον ἡσυχάζοντα καὶ τοῦ ἑαυτοῦ κελ्लीου
 μήποτε ἐξερχόμενον ὁ χρόνος ἐκεῖνος ἐθαύμαζεν. Ὡς
 δ' οὖν περὶ τοῦ ἀνδρός ὁ πατρικίος διακήκοεν ὡς ὅτι
 πού πλησίον ἐστὶν ἑνάριον ἐποχοῦμενος, ἀπήντα
 θέων τὴν μοναχὸν καὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ κατελάμβαν-
 εν. Ὁ δὲ μηδὲν μελλήσας, Ἐπιθί, φησὶ, κατὰ τῶν
 Σαρακητῶν τοῖς βασιλικαῖς περὶ ὁμοῦ γράμμα-
 σιν, ἀπιθί· θεὸν γὰρ ἐξεῖς ῥυόμενόν σε καὶ προ-
 πορευόμενον, εἰ μόνον τὸν αὐτῷ ἡραρημένον
 Ἰωάννην ἀντ' ἄλλου τινὸς φυλακτηρίου ταῖς
 ἀσπίσι πάντων ἐγγεγραμμένον φέροις τραπῶς. Καὶ
 ἅμα προτετῆθαι, ὡς οὐκ ἄλλου τινὸς ἐσκεν ἢ τού-
 του τὴν ἐνταῦθα πορείαν πεποιήμαι. Τούτου ταῖς
 εὐχαῖς καθοπλισθεὶς κατὰ τινὰ τόπον οὕτω λεγόμενον
 Πόσοντα, φυσικὴν τινὰ ἀσφάλειαν διὰ πετρῶν ἔχοντα
 καὶ κρημνῶν, τὸν Ἄμερ καταλαμβάνει πανστρατιᾶ.
 Τοῦτον καὶ ποταμὸς παραρρεῖ ἀπὸ τῶ ἀρκτῶν πρὸς τὸ
 μεσημβρινὸν ἐλαυνόμενος, Λαλακάων ὀνομαζόμενος,
 καὶ λιβάδιον παράκειται Ἰῦριν ἀγροικικῆ φωνῇ κα-
 λούμενον. Ἐγὼ γοῦν ὁ Πετρωνᾶς ἐκεῖσε τοῦτον
 ἐναυλιζόμενον, καὶ πάντῃ ἐσπευδὲν ἀδιεξόδευτόν τε
 καταστῆσαι καὶ ἄφυκτον. Καὶ δὴ τοῦ μὲν τῶ ἀρκτῶν
 μέρος καθέξοντας στρατηγούς τῶν Ἀρμενιακῶν καὶ
 Βουκελλαρίων καὶ Κολωνείας καὶ Παφλαγονίας ἐπ-
 ἔστειλεν αὐθωρῶν, τὸ δὲ μεσημβρινὸν τὸν Ἀνατολι-
 κῶν τὸν Ὀψικίου καὶ Καππαδοκίας στρατηγούς σὺν
 τοῖς Σελευκείας καὶ τοῦ Χαρσιανοῦ κλεισσοῦράρχαις·
 αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν βασιλικῶν τεσσάρων ταγμάτων
 [P. 413] καὶ τῶν Θράκης καὶ Μακεδονίας στρατηγῶν
 (καὶ γὰρ εἰρηνεύοντων τῶν Βουλγάρων νόμος ἦν αὐ-
 τοῖς μετὰ τῶν Ἀνατολικῶν συγκινδυνεύειν καὶ συ-
 στρατεύειν) τὸ δυτικὸν μέρος κατέλιπεν, ἔχων καὶ
 τὸ θέμα τῶν Θρακησίων μετ' ἑαυτοῦ. Ὡς γοῦν οὕτω
 πάντοθεν περιφρουρεῖσθαι καὶ ὡς θῆριον ἐναποκε-
 κλεισθαι παρὰ Ῥωμαίων ὁ Ἄμερ ἀκήκοεν, ἔγνω
 δεῖν οἰωνίσασθαι, καὶ τινὰ τῶν αἰχμαλώτων μετα-
 καλεσάμενος ἠρώτα τὴν τε τοῦ τόπου προσηγορίαν
 καὶ τοῦ λιβαδίου τε καὶ τοῦ ποταμοῦ. Ὡς δ' ὁ ἐρω-
 τηθεὶς αἰχμαλώτος μικρὸν παράγραμματιζῶν Πτώ-
 στοντα εἶπεν ἀντὶ Πόσοντα, τὴν ἑαυτοῦ σημαίνειν
 πτώσιν ὁ Ἄμερ διεσάφησεν, λαοῦ τε κάκωσιν παρα-
 φράζων τὴν ποταμὸν, καὶ γυρισθῆναι δεῖν αὐτοῦ
 παρὰ τῶν Ῥωμαίων ἐκ τῆς τοῦ λιβαδίου συνεμπώ-
 σως, ὅπερ ἐκαλεῖτο Ἰῦριν. Ἄλλ' ὁμοῦ οὐκ ἀ-
 σκητέον, φησὶν, ἀλλὰ διεγερτέον καὶ πρὸς τὸν
 αὐθωρῶν γεννησόμενον πόλεμον ἀνδριστέον. Καὶ
 ἅμα ὀπλιζέσθαι πάντας καὶ νεώσμητα δεῖν οὐδὲν ὡς
 νεουργὰ τὰ εἶψη ἐκέλευσεν. Ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἄρτι
 ἐξανατέλλουσα τὴν ὄπωσ περιγένηται τοὺς Ῥωμαίους
 ἀνοχὴν ἐπέφερον, δεῖν ἐκρινε πρὸς μὲν τὸ ἀρκτῶν
 φυλάττοντας τὴν ἐξοδὸν αὐτῶ ἐκζητεῖν, ὡς δ' ἦ τε
 τοῦ τόπου κακία καὶ τῶν ἐκεῖσε ταχθέντων στρα-
 τηγῶν εὐανδρία ἀπήντα τοῦτον καὶ διεκάλυεν, ἐπὶ τὸ
 μεσημβρινὸν ὀρμασθαι: ἐξεδιέζετο. Ὡς δὲ κἀκεῖθεν

VARIÆ LECTIONES.

¹⁸¹ μὲν] τοῦς?

την ὁμοίαν εὐρίσκειν τῶν ἐναντίων παράταξιν, ἔγνω A
εἶν ὑπὸ τοῦ τόπου ἐφελκόμενος (καὶ γὰρ ἦν λείος καὶ εὐπρόσιτος) τῶν λοιπῶν κατ' ἐκείνον μᾶλλον
χυρεῖν, ἥ καὶ τὸν Πετρωνᾶν ἐώρα κατασκηνοῦμενον
καὶ φυλάττοντα. Καὶ δὴ κρότω καὶ βοῇ κατὰ τῶν
πλευρῶν ἐφαλλόμενος οὐδ' ὄλωσ' εἰκοντας τοὺς Ῥω-
μαίους ἐφεύρισκεν, ἀλλ' ἰσχυροτέρους καὶ αὐτῶν
ἐνθρακῶς ἀντικρούοντας καὶ μᾶλλον ἀνθισταμένους
κινητικῶς· διὸ καὶ μικρὸν συσταλεῖς καὶ εἰς ἑαυτὸν
εἰδὼς γενόμενος ἐπεβάρει πάλιν μετὰ δυνάμει, ἐκ-
πύρρυσεν τινα καὶ κάθοδον ἐκτεῶν ποριζόμενος. Ἄλλῃ
καὶ αὐθις τοῦτῳ οὐκ ἐνδόντες, ἀλλ' ὑπαντήσαντες, καὶ
ἀναστρέφοντες τῷ συμπιφράχθαι, καὶ μέχρις αὐτῶν
τοῦτο ποιεῖν κατηνάγκασαν. Ἐπει δὲ πάντοθεν ἀνα-
φανέντας καὶ ἄλλους ἄλλοθεν ἐκπηδῶντας τοὺς τὰ
ἐκτὴν καὶ μεσημβρινὰ μέρη κατοικοῦντας καθεώ-
ρακε, τότε ἤδη τὴν σωτηρίαν ἀπογνοῦς καὶ τὰς φρέ-
νας ὡσπερ τινὶ κεραυνῷ βληθεὶς ἐχώρει κατὰ ξιφῶν,
οὐδὲ προτέρων * ἀμελῶν· ἔνθα καιρίαν πληγῆς
[P. 114] αὐτὸς τε πῶμα γίνεται· χαλεπὸν, καὶ τῶν
ἐκτεῶν διασώζεται οὐδεὶς οὐδαμοῦ. Ὡς δὲ τὸν τοῦτου
οἶον μετὰ τινος φάλαγγος ἀποδρᾶναι ποιοῦ διήκουον,
καὶ τοῦτον ὁ τοῦ Χαρσιανοῦ κλεισουργάρχης καταλα-
βὼν οὐκ ἄποθεν χειροῦται τε μετὰ τοῦ στρατεύματος
καὶ τῷ στρατηγῷ φέρων δίδωσι Πετρωνᾶ. Οὕτως μὲν
οἶον ὁ Πετρωνᾶς τὰ κατὰ τοῦ Ἄμερ στήσας τρόπαια
διὰ πολλῆς εἶχεν ἔκτοτε τὸν μοναχὸν αἰδοῦς καὶ τι-
μῆς, προφήτην ἄλλον ἀποκαλῶν. Καὶ δὴ καὶ τὰ τῆς
ψυχῆς τοῦτῳ ἀναθεὶς πρὸς τὴν βασιλεύουσιν εἰσελαύ-
νει τοῦτον ἐπιφερόμενος, πρὸς τὸν βασιλέα καὶ τὸν
Βάρδα τὴν τοῦ ἀνδρὸς θειάζων καλῶς ἀρετήν. Καὶ C
[ἀλλ'] ὁ μὲν Πετρωνᾶς τὸ τοῦ δομestίκου οὐκέτι
προσωπεῖον καθυπεκρίνετο, ἀλλ' αὐτὴν ἐλάμβανεν
ἐκ βασιλέως τιμὴν· καὶ ὁ μοναχὸς τὴν πρὸς Θεὸν
ἰδεήσιαν παρ' αὐτοῦ διδαχθεὶς τὸν Πετρωνᾶν ἀνεδί-
δασκεν ὡς διὰ ταχέων μέλλων ἀποδημεῖν. Καὶ ποῖ
με δὲ, ὁ Πετρωνᾶς, ἀπαίρων τὸ σὸν ἄρνιον, ὁ ποι-
μητὸν μου καὶ ἔραστᾶ, βούλει καταλιπεῖν; μετὰ
κλισιῶν ἐπυθάνετο. Ἄρα τοῦτῳ τῷ βίῳ; ἀλλὰ
δέδοικα μὴ πρὸς τὸν πρότερον ὀλισθῶν αὐθις
παράβρω καὶ γέρονται μοι τὰ ἔσχατα τῶν προ-
τέρων οὐ κρείττονα. — Καὶ βούλει, φησὶν ὁ μονα-
χός, ἐμοὶ συνεπακολουθησαί, καὶ οὗτος, Ναί, Πά-
τερ, μεθ' ἡδονῆς. Καὶ δὴ νόσῳ καὶ οὗτος
βληθεὶς ἅμα τῇ οἰκαδὲ ὑποστροφῇ ἐδήλου τὰ συμπί-
πτοντα τῷ ἀββῆ, καὶ ἀντεδηλοῦτο φάναι, ὡς Μετ'
ἐμοῦ γενήσῃ μετὰ μικρὸν ὡς ἡτήσω. Καὶ δὴ τινῶν
ἡμερῶν παρελθουσῶν ὁ μοναχός τε μετεκαλεῖτο πρὸς
τὸν Θεόν, καὶ οὗτος αὐθαρρὸν ὡς ἐκ συνθήματος ἐπ-
καλοῦσθαι λαμπρῶς· καὶ τοσοῦτον ἦν κατὰ τὸν αὐτὸν
κτερὸν ἀμφοτέρων ἢ ἐκείθεν ἀποδημία ὡς ἄτερος
ἴτερον, καίτοι γε μικροῦ τοῦ διαστήματος ἔντος, μὴ
ἀκούσαι τὸν θάνατον. Τοιοῦτῳ μὲν δὴ τέλει τοῦ βίου
πρὸ τοῦτου ὁ Μανουὴλ νόσῳ δὴ τιμὴν κρατηθεὶς.

α'. Μετέβαινε δὲ καὶ ὁ Βάρδας καὶ τὰς ἐκ βασι-
λέως ἡμετέρας συνεχῶς τιμάς, ὡσπερ τις νέος γαυρὸς
καὶ φιλότιμος τὰς ποικιλίας τῶν πρὸς τέρψιν στο-

VARIÆ LECTIONES.

* πρότερον?

stauit loci ipsa benignitate tractus (erat enim
reliquis magis ad planitiem vergens accessuque fa-
cilior) illa potius parte irruere qua et Petroniam
videbat stationem habere. Strepitu itaque ac cla-
more sublato in hostes irrumpens, ne minimum
quidem cedentes, sed fortiores ipsamque strenue
ex adverso comprimentes ac validiori manu resi-
stentes, offendit. Quamobrem etiam tantisper im-
petum cohibens, iterumque in se ipsum collectus,
magna vi rorsus impressionem facit, exitum ali-
quem inque plana descensum quærens. Ac ne tum
quidem illi cedentes adversaque acie incurrentes ac
retro cogentes, hinc 183 inde obsecrum eum ten-
endo, rem postmodum tentare vetuerunt. Unlique
igitur exstantes acies videns, atque hinc illincque,
qui ad aquilonem quique ad meridiale latius positi
erant, irruentes conspiciens, desperata tum salute,
ac velut fulmine ictus, in medios se enses primum-
que obvius inserit; ubi letali accepto vulnere cum
ipse tristi fato cadit, tum suos omnes, ne uno qui-
dem cladi superstiti, perdit. Ejus filium cum cohorte
quodam fugam arripuisse ubi rumor percrebuit,
Charsiani clusurarum præfectus pone assecutus
cum exercitu manu capit ac Petronæ imperatori
tradit. Sic ergo Petronas erectis de Amere tropæis,
magna deinceps veneratione ac cultu mona-
chum prosequabatur, alium eum divinum vatem
vocans. Atque adeo conscientia sua illi deposita,
eum adducens, urbem augustam petit, amplissimo
apud imperatorem ac Bardam viri virtutem præconio
jure merito efferens. Cæterum Petronas non
jam ultra domestici personam simulacro gessit, sed
regio munere ipse ea dignitate augetur. Monachus
cum se ad Deum emigraturum divinitus cognovisset
Petronam rei admonet. Ad quem ille lugens: *Ubinam vero, inquit, tu pastor meus ac amator otu-
culam tuam humanis excedens vis relinquere? num
in hoc sæculo? at vereor ne in priora prorsus deli-
cta difflum, mihi que posteriora nihil meliora prio-
ribus fiant.* 184. — Num vero, inquit monachus,
tibi animo sedet, ut me sequaris? — Ita, Pater, inquit,
lubentissime sequar. Morbo itaque et ipse correptus,
statim ac domum rediisset, ea narrat quæ abbati
evenerant; vicissimque refert dixisse monachum
ipsum quoque, uti petierat, brevi morientem eum
secuturum. Ac sane paucis elapsis diebus, cum
monachus ad Deum evocatur, tum statim Petro-
nas velut ex conducto magnifice sequitur, ita nimi-
rum ut quamvis brevi sic intervallo distiti erant,
ambobus simul emigrantibus, alter alterius mortis
nuntium audire nequiverit. Moritur vero et illo
prior Manuel, morbo quodam detentus.

ὁ Πετρωνᾶς χρῆσάμενος λέγεται, ἐτελευτα δὲ καὶ

26. Sed et Bardas nullo fixus munere alias ex
aliis continue dignitates profusa principis lar-
gitate mutabat, haud secus ac juvenis quidam

ac ambitiosus vario ad luxuriam cultu mutat vestes. Mutata itaque functione ad Cæsaris dignitatem gloriamque ascendit, cum Michael nulla alia reipublicæ cura teneretur quam ut theatris ludisque Circensibus vacaret. Quodque adeo gravius, non solum illis lubens spectaculis intererat tantamque operam navabat, sed et ipse Romani arcem imperii tenens equos agebat, cunctisque se ridiculum ac spernendum præbebat. Ita Bardas nepotis curatorem agebat; cui nec vita, ut par est, in votis esse debuisset, nisi a servili vitæ hoc instituto illum avocaret. Interim tamen negotia publica administrabat, ac sibi ipse imperium animo destinabat, cujus 185 quandoque sibi ipse compos fore videretur. Cæterum hæc quidem in futurum illi reposita: interim vero secularis ac profanæ sapientiæ cura suscepta, cum jam plura lustra humaniores litteræ imperatorum barbaricæ ac incitiæ obsolevisent ac prope extinctæ essent, mathematicarum disciplinarum scholis ad Magnauram constitutis, magnifice rursus florere ac velut repubescere eam fecit. Nec tamen hoc Bardæ facinus, quanquam summam præferret honestatem gloriaque celeberrimum esset, ejus noxas reliquas eluere valuit. Præerat huic scholæ ac doctor philosophiæ erat magnus ille ac philosophus Leo, sanguinis quidem prosapia Jannis patriarchæ patruelis, gradu vero Thessalonicensis quondam episcopus. Tunc autem cessare jussus atque amotus, quod iconomachorum hæresis cultor erat, huic negotio præpositus opera sua ac industria

λάς. Μετέβαινεν γοῦν καὶ πρὸς τὴν Καίσαρος ἀντίθετον τε καὶ τιμὴν, τοῦ Μιχαήλ οὐ πρὸς ἑτερόν τι τῶν πολιτικῶν τοσοῦτον ἐπισημαίνοντι θεάτρα καὶ ἱππων ἀμιλλητήρια. Καὶ τὸ δὴ χαλεπὸν, οὐκ ἡγάπα μόνον θεατῆς εἶναι, εἶχε καὶ τοσοῦτον ἐσχόλαζεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἠνιοχεῖν ὁ τῆς τῶν Ῥωμαίων βασιλείας, θέαμα τυγχάνων καὶ παύσιν πᾶσι εἶη καὶ κατάγελως. Οὕτως ὁ [P. 115] Βάρδας τοῦ ἀδελφιδοῦ ἐπατρόπρευεν, καὶ οὐδὲ ζῆν, ὡς εἰοικεν, ἠθέλησεν, εἰ μὴ τοῦτον μεταπέσειε τὸ ἀνδράποδον. Πλὴν διόκει τῶς αὐτὸς τὰ πολιτικά, καὶ τῆς βασιλείας κατεστοχάζετο ὡς αὐτὴν εὐκαιρῶς περιληψόμενος. Ἄλλὰ ταῦτα μὲν εἰς τὸ μέλλον ἐταμιεύετο· τότε δὲ τῆς ἐξωσοφίας ἐπιμεληθεὶς (καὶ γὰρ ἦν τῷ τοσοῦτῳ χρόνῳ παραβρῦεῖσα καὶ πρὸς τὸ μηδὲν ὄλως κεχωρηκυῖα τῆ τῶν κρατησάντων ἀγροικία καὶ ἀμαθία) καὶ διατριβὰς τῶν μαθηματικῶν κατὰ Μαγναύραν ποιήσας αὐθις ἀκμάζειν καὶ ἀνθῆν ταύτην ἐσπούδαζέ τε καὶ πεφιλοτίμητο. Καὶ τοῦτο τῶν ἔργων αὐτοῦ κάλλιστόν τε καὶ περιβόητον ὃν οὐκ ἴσχυσε πως τὰς ἐνοῦσας ἄλλω; κῆρας αὐτῷ ἀποτίσασθαι. Ἦρχε δὲ καὶ τῆς τοιαύτης σχολῆς τὴν μὲν φιλοσοφίαν ἐξηγούμενος Λέων ἐκεῖνος ὁ μέγας τε καὶ φιλόσοφος, ὃς κατὰ συγγένειαν μὲν τοῦ ἐξαδελφοῦ τῷ πατριάρχῃ Ἰαννῆ ὑπέκειτο, τὸν θρόνον δὲ τῆς Θεσσαλονικῆς κατέχων, ἐπειθεὶ νῦν ἐκ καθαιρέσεως ἐσχόλαζεν, εἰς ταύτην προεβιάζετο τὴν σχολὴν, τὴν ἀμαθίαν πόρρω ποιᾶν ἀπελαύνων καὶ ἀποτροπέμενος.

27. Operæ pretium autem videatur, ut et novissimus qua ratione vir tantus in ejus qui tum rerum potiebatur notitiam venerit. Erat is Theophilus Michaelis pater. Ille ergo cum disciplinarum omnem scientiam perfecte excoluisset, sicque omnium disciplinarum, philosophiæ ejusque germanarum (arithmeticiæ scilicet et geometriæ, nec non astronomiæ, quin et celebratissimæ musicæ) perfectionem nactus esset, tantumque in illis omnibus unus ipse profecisset quantum ne in una quidem quispiam alius, diligenti in eam opera, solitudinis tranquillo, 186 ingenii dexteritate, in vili quodam tuguriolo discipulos erudiebat, et quam quisque mallet scientiam docebat. Cum autem longum jam tempus transisset multique eo doctore non pœnitendos progressus fecissent, contigit ut ejus discipulorum juvenis quidam, summam per eum nactus geometriæ peritiam, uni ducum a secretis, rei per eum familiaris compendium facturus, ad bellum proficiscenti se ultro comitem daret; dumque illic versatur, nescio quo casu in Agarenorum potestatem veniret, ac quod viridi florentique juventa erat, illustrium uni servus dederetur. Mamum nomine tunc Ismaelitarum Ameramunes cum Græcicis aliis disciplinis operam dabat, tum præcipue geometriæ deditus erat. Accidit autem ut ejus, de quo diximus, juvenis herus

erat, huic negotio præpositus opera sua ac industria κτ'. Ἄξιον δὲ μηδ' ὅπως εἰς γνῶσιν ἦλθεν ὁ τηλικούτος ἀνὴρ τῷ τότε κρατοῦντι παραδραμεῖν. Θεόφιλος δὲ ἦν, ὁ τοῦ Μιχαήλ σοφοῦ καὶ πατῆρ. Οὗτος οὖν ἐπέε τὴν τῶν μαθημάτων εἰς ἄκρον ἐπιστήμην ἐξήσκησεν, τοσοῦτον χωρήσας διὰ πασῶν, τῆς φιλοσοφίας καὶ τῶν αὐτῆς ἀδελφῶν, ἀριθμητικῆς τε, φημι, καὶ γεωμετρίας καὶ ἀστρονομίας, ἀλλὰ καὶ τῆς πολυθρυλήτου μουσικῆς, καὶ εἰς ἄκρον αὐτῶν ἐλάσας ὡς οὐδεμιᾶς ἕτερος σπουδῆ τε πολλῇ καὶ βίῳ ἀπράγμονι καὶ μεγέθει φύσεως, εὐτελεῖ τινα καταλύματι χρώμενος καὶ καταγωγίῳ τοὺς εἰς αὐτὸν φοιτῶντας ἐπαίδευεν, ἐκδιδάσκων ἦντινα ἐπιστήμην καὶ βουλοῖντο. Ὡς δ' ἤδη χρόνος παρίππασεν καὶ τῶν μαθητῶν οὐκ ὀλίγοι κατὰ τὰς ἐπιστήμας προέκοπτον, συνέθη τινα νεανίαν τῶν ἑαυτοῦ φοιτητῶν, τῆς γεωμετρικῆς ἐπιστήμης ἀρτι τὸ πέρας κατεληφῶτα, ὑπογραφέα γενέσθαι τινὸς στρατηγίδα⁹¹ τάξιν διέποντος, καὶ προκοπῆς ἕνεκεν τοῦ βίου ἀγαπήσαι τούτῳ ἀκολουθεῖν. Ὡς δὲ κατὰ τὸν πόλεμον ἄμα τούτῳ ἐγένετο, ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν, οὐκ οἶδ' ὅπως, ζωγραφῆται καὶ ἐπιφανῶν τινι εἰς δουλείαν διὰ τὸ νέον τῆς ἡλικίας δίδοται. [P. 116] Μαρμουῦν ἐκεῖνος οὕτω καλούμενος τηλικαῦτα μὲν τῶν Ἰσμαηλιτῶν ἐτέλει ἀμεραμονούνης, ἄλλοις τε μαθήμασι σχολάζων Ἑλληνικοῖς καὶ δὴ καὶ γεωμετρίας ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον οὐκ ἀμελῶν. Λόγου δὲ ποτε παρὰ τοῦ τὸν νεανίαν ἔχοντος δεσπότης κινήθητος· περὶ τῆς σπου-

VARIAE LECTIONES.

⁹¹ στρατηγίδος P.

δὴ ἀμεραμνουῆ⁸³ καὶ τῆς τῶν μαθημάτων ἐπιμε-
 λίας, ὡς δὴ καὶ περὶ τῆς γεωμετρίας ἔλεγεν,
 ἀκοῦσαι τούτου, εἶπεν ὁ νεανίας, ἐπιθυμῶν καὶ
 τῶν αὐτοῦ διδασκάλων, ὡς καὶ αὐτοῦ τινα ἔχον-
 τος ἐπιστήμην γεωμετρικῆν. Ὡς οὖν ἀνέμαθεν ὁ
 ἀμεραμνουῆς, μετὰ περιχαρείας εἰσκαλεῖται πολ-
 λῆς, καὶ τὸν αἰχμάλωτον ἐπυνθάνετο, εἰ γινώσκῃ τῆς
 τοιαύτης κέκτηται ἐπιστήμης. Καὶ ἐπεὶ τὴν συγ-
 κατώθεσιν ἐποίησατο, εἶτι μὲν ἀπιστίαν πρὸς τοὺς
 ἐκείνου λόγους ὁ βίβραχος κεκτημένος, οὐκ ἔλεγεν
 ἑτέρους εἶναι ὑπὸ τὴν οὐρανὸν⁸⁴ τῶν ἐκείνου διδα-
 स्कάλων ἑκτός. Ὡς δ' ὁ νεανίας ἔλεγεν, τούτων δι-
 ακοῦσαι ἐπιθυμῶν καὶ τῆς αὐτῶν διδασκαλίας,
 εὐθύς οὗτοι παραστάντες; ἀπῆρχοντο ταύτης, καὶ
 διαγάρττον τὴ τρίγωνά τε καὶ τετράγωνα σχήματα,
 καὶ τοὺς Εὐκλείδου κανόνας προσέφερον, καὶ τὸ μὲν
 ὅτι ἰδίδασκον ἀνδρικῶς καὶ ἐπιστημονικῶς, τοῦτο
 λέγοντες τοιαύτην ἔχοι⁸⁵ τὴν κλήσιν καὶ τοιαύτην τὸ
 ἔτερον, αἰτίαν δὲ καὶ λόγον, καὶ διότι οὕτως τέ ἐστιν
 καὶ κλήσιν ἔχοι, κατὰλληλον ἀπεδίδοσαν οἰδαμῶς,
 ἀμάθειαν καὶ ἀγνοίαν, ἀλλ' οὐ στενότητα γλώττης
 παρ' ἔχοντες. Ὡς οὖν τούτους γαυρουμένους ἐώρα
 καὶ μέγα φρονούντας ἐπὶ τῇ τῶν σχημάτων ὁ νεα-
 νίας καταγραφῆ, Τί, φησὶν, ὦ οὗτοι, ἐπὶ παντὸς
 λόγου καὶ πράγματος τῆς αἰτίας τὸ κράτος ἐχού-
 σαι καὶ τοῦ⁸⁶ διότι, ὑμεῖς τὴν ὑπαρξίν μόνον
 λέγοντες, τοὺς τοῦτων παρατρέχετε λόγους ὡς
 οὐκ ἀναγκαίους, καὶ εἰς ταυτὸν τὸν διδασκόμε-
 νον ἄγετε ὅπου καὶ τὸν μηδὲν παιδευόμενον
 μηδέ τι περὶ τούτων διαγινώσκοντα; Τῶν δὲ
 διαπορησάντων καὶ τὰς αἰτίας τούτων διευκρι-
 νῶν καὶ διδασκῶν παρακλιευσόμενων, ἐπεὶ διερ-
 μηθέντα καὶ σαφῶς λέγοντα ταύτας διήκουον,
 ὡς τοῦτο μὲν διὰ τοῦδε καὶ τοῦτο διὰ τούδε τὴν
 εἰρημένην ἔχει κλήσιν τε καὶ γραφήν, καὶ ἅμα
 αὐτῶν ὁ νοῦς διηνοίετο καὶ τῶν λέγομένων συνίε-
 σαν, θάμβει λοιπὸν συσθεθέντες ἡρώτων, ὁπόσους
 τὸ Βυζάντιον τοιοῦτους τρέφει ἄνδρας ἐπιστή-
 μων. Ὡς δὲ πολλοὺς οὕτως ἔλεγεν καὶ κινυτὸν
 τῶν μαθητιῶντων χερσὶ ἀλλ' οὐ τῶν διδα-
 स्कάντων κατέλεγεν, περὶ τοῦ διδασκάλου τοῦτον
 αὐτὸς ἐπανηρώτων, οὐ⁸⁷ ζῶσιν εἶτι τρέφονται καὶ
 ὑπεράνω πέφυκε γῆς. Ὁ δὲ, Ἔστί τε, ἔφησεν, ὑπερ-
 τῆς, καὶ τὴν αὐτοῦ ἀρετὴν ἐξεθείασεν, ἀκτῆμονα
 ἴσον διαγίνετον λέγων αὐτὸν καὶ τοῖς πολλοῖς ἀγνωστον,
 ἐπὶ σοφίᾳ διαλέμποντα. Γράμματα [P. 117] γοῦν
 εὐθύς ὁ Μαριῦν πρὸς ἐκείνον διαγαράττει, τόνδε
 τὸν νοῦν περιέχοντα, ὡς Ἐκ τοῦ καρποῦ τὸ δέν-
 δρον ἐπέγγωμεν, ἐκ τοῦ μαθητοῦ τὸν διδασκα-
 λον. Ἐπεὶ γοῦν ἔσσης ὡν περὶ τὴν ἐπιστή-
 μην τῶν ἄλλων δι' ἀρετῆν καὶ γνώσεως βάθος
 ἀγνωστος εἰ τοῖς σοῖς συμπολίταις καὶ τῆς σο-
 ρίας καὶ γνώσεως οὐπω τοὺς καρποὺς ἀπειλησας,
 ὅτι μηδὲ τιμῆς ἡξίωσαι παρ' αὐτῶν, μὴ ἀπαξίωσης
 λιθεῖν πρὸς ἡμᾶς καὶ τῆς σῆς διδασκαλίας με-
 ταδοῦναι ἡμῖν. Εἰ γὰρ οὕτω τοῦτο γένηται, τοὺς
 εὐχέτας σοὶ κλινεῖ γένος ἅπαν τὸ τῶν Σαρακη-

A de ameramnunis in disciplinis diligentia sermone
 domi haberet; cumque et geometriæ meminisset,
 Eum, ait juvenis, ejusque lubens magistros, quippe
 ipse geometriæ non omnino rudis, audirem. Id vero
 ut audivit ameramnunes, ingenti gaudio ad se
 adolescentem accersit, quæritque ex illo, Num
 ejusmodi scientiæ cognitione aliqua præditus sit.
 Ait ille; necdum tamen barbarus ut dictis fidem
 accommodet in animum induct, neminem geometri-
 æ gnarum arbitratus præter magistros suos, qui
 in aula agerent. Dicente illo *libenter se auditurum
 eorumque doctrinam exploraturum*, 187 illi statim
 adstantes geometriæ auspicantur, figurasque trian-
 gulas et quadrangulas describunt, atque Euclidis
 canones afferunt; factumque, ac sic se rem habere,
 strenue ac erudite docent, sic nimirum istud vocari,
 hoc illius esse nomen; causam vero et ratio-
 nem adscripti nominis, ac cur se res ita habeat,
 nullam illius momenti afferentes, meram suam in-
 scitiam ac ignorantiam, sola linguæ angustia pro
 ejus verbositate non pressi, probabant. Tum juve-
 nis elato animo ventosos ob eam figurarum descri-
 ptionem videns, *Cum in omni doctrina*, inquit,
*ac negotio rei causa ejusque assignata ratio primas
 teneat, cur vos, res solummodo esse dicendo, qua
 nullius frugis rationes omittis, inque eandem clas-
 sem eum qui doctus sit et eruditus, ac qui earum
 rerum ignarus, redigitis?* hesitantibus illis, et ut
 ipse causas distincte ederet atque doceret roganti-
 bus, ubi exponentem ac perspicue dicentem audire.
 C *Istud nimirum in causa esse cur hoc istud sortitu u
 sit nomen, hocque illud, hancque adeo delineationem;*
 eoque loquente eorum animus aperiebatur, sermo-
 nemque intellexerunt; porro hominem admirari ac
 cum stupore percontari: *Quotus Byzantium viros
 ejus generis sicque eruditos aleret?* Respondente
 illo: *Longe plurimos, ac se ex discipulorum, non ex
 magistrorum numero esse.* rursus de doctore qua-
 ruit: 188 *Num adhuc vivat ac superstitis sit.* Re-
 spondet vero: *Omniino superstitem esse, virique
 magnifice virtutem laudat, dicens inopem vitam
 agere, ac vulgo ignotum sapientia clarere.* Statim
 ergo Marium ad hunc litteras in hanc sententiam
 scribit: *Ex fructu arborem, ex discipulo magistrum
 D agnovimus. Ergo tu, qui tanta rerum præditus
 scientia ob virtutem ac scientiæ altitudinem civibus
 tuis ignotus es, necdumque sapientiæ ac scientiæ
 fructus percepisti* (quippe nullum ab eis honorem
 consecutus), *ne dedigneris venire ad nos, tua nos
 doctrina impartiturus. Hoc si feceris, tibi cervicem
 gens omnis Saracenorum inclinans tanta munerum
 ac divitiarum vi cumulabit, quanta nemini unquam
 hominum obtigit.* His ergo litteris adolescenti tra-
 ditis, eoque liberaliter donato, ad magistrum jubet
 proficisci; rursusque honores ac munera pollice-
 tur; ac si velit, etiam facultatem facturum re-
 deundi in patriam, si modo Leoni, ut ad eos tran-

VAHIÆ LECTIONES.

⁸³ ομοῦδης τοῦ ἀμ. ? ⁸⁴ ἀπὸ τῶν οὐρανῶν P. ⁸⁵ ἔχει ? ⁸⁶ τοῦ τὸ P. ⁸⁷ οὐ εἰ ?

vat Romano relicto orbe, suaserit. Ubi itaque in urbem regiam venit, ac coram magistro adstitit, ejus incensus aspectu, velutque calore exæstians, in gemitus cogitur, nec solum genas sed et collum et renes rigat lacrymis. Ac primum quidem rerum incertus magister hæreret, cum nec quis ille esset exploratum haberet, nec sciret cujus gratia hæc agerentur. Adolescentis enim longiore mora **189** immutata species, malisque captivitatis detrita, alium existimari præbebat quam qui notus erat. At ubi paulatim sui notitiam fecit, nomenque ac disciplinas edidit, et captivitatem adiecit, causamque redemptionis ac cur venerit, simulque litteras in manus dedit, tunc sane communi ambo luctu planctuque soluti sunt. Cum tamen Leo haud sibi tantum intelligeret, si quando ab hoste clanculum litteras accepisse deprehenderetur, ad logothetam accedit (Theoctistus is erat, cui Bardas necem concepit) ac captivi verba omnia et discipuli exponit, simulque ameramunus litteras tradit. Sicque virum imperatori innotescere contigit, inque illius necessariorum numerum cooptari. Hic discipulus ac epistola, quæ hactenus in angulo delitnerat, Leonis sapientiam in apertum proluxit, adjectaque illa eum per egestatem vitæ sorte exemi. Logotheta namque Theophilo litteras ostendit; quem ille accersitum datat, publiceque doctorem in sanctorum quadraginta martyrum sacra æde prædicat. Ubi non multis exactis diebus, intelligens Mamum haud ex animo Leoni esse ut natali solo relicto se ad eum conferret, geometricas quasdam ac astronomicas aliarumque scientiarum difficiles quæstiones solertia mentis solvendas ac exponendas mittit, Leo ubi rite singulas interpretatus esset ac uniuscujusque solutionem edidisset, quædam etiam admirationis **190** causa futura prædicendi signa adiecit. Tunc ameramunus acceptis in manus litteris majorem in modum viri desiderio animo affici altamque vocem tollere, ejus philosophiæ ac disciplinarum delixus admiratione. Mox ergo non ad Leonem sed ad ipsum imperatorem litteras scribit, hunc fere continentes sensum. *Statueram, quod est amici discipulique officium, ipse ad te venire: sed cum creditum mihi a Deo imperium tantaque huic subjectæ plebis multitudo id non permittant, rogo ut quem virum philosophiâ aliisque disciplinis longe celeberrim habes, ad breve tempus mittas ac mecum versari jubeas, ut me sua ille doctrina ac virtute, quarum tanto amore flagro, impertiat. Neque ob religionis gentisque diversitatem præstare rem differas: sed magis quod talis est qui rogat, finem facile vota habebunt inter probos ac miles amicos. Pro hoc autem munere auri centenaria viginti reddemus, pacemque ac sædus perenne componemus. Tantis ille redimendam viri præsentiam putavit, et quod is illi utendum præberet. At Theophilus dato responso, nec consentaneum ratus*

νοῦν, καὶ πλοῦτου καὶ δωρεῶν ἀξιοθίση, ὡς οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἤξίωται. Ἐπίθους οὖν τὰ γράμματα τῷ νεανίᾳ, καὶ δώροις αὐτὸν φιλοφρονησάμενος, τὸν διδάσκαλον καταλαμβάνειν ἐκέλευσεν, καὶ τιμὰς· εὐθὺς ὑπισχνεῖτο καὶ δωρεάς καὶ αὐθις, εἰ βούλοιο, τὴν εἰς οἶκον ἐπάνοδον, μόνον εἰ τοῦτον πείσειε τὴν τῶν Ῥωμαίων καταλιπεῖν γῆν. Ὡς τὴν ⁸⁷ βασιλεύουσαν ἐφθασε καὶ τοῦ διδασκάλου πρὸς πρόσωπον ἔστηκεν, ἡ τοῦτου θεὰ ἀναφλέξασό τε καὶ οἷον θερμαίνουσα ὀλοφύρεσθαι κατηνάγκαζε, καὶ δάκρυσιν οὐ παρείας μόνον ἀλλὰ καὶ τράχηλον καὶ στέρνα διάδροχα ἐμποιεῖν. Καὶ τὸ πρῶτον ἀφασία τῶν δρωμένων τὸν διδάσκαλον κατελάμβανε, τίς τε εἴη οὐκ εἰδώς, καὶ ὅτου ταῦτα ἔνεκεν διαπράττειτο· ἡ τε γὰρ τοῦτου μορφή ἀλλοιωθεῖσα τῷ γρόνῳ καὶ τῇ τῆς αἰχμαλωσίας κακουχίᾳ ἀλλοθον τὸν νεανίαν ἀλλ' οὐκ ἐκείνον εἶναι τὸν γνωριζόμενον ἀνεπίδρασκεν. Ὡς δὲ τὴν τοῦτου γνώσιν κατὰ μικρὸν εἰδίδου, ὄνομα καὶ μαθήματα ἐπειπὼν, καὶ προσετίθει τὰ τῆς αἰχμαλωσίας καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ἀπολύτρωσώς τε καὶ ἀφίξεως, καὶ ἅμα εἰς χεῖρας ἐδίδου δὴ τὴν γραφὴν, τότε δὴ κοινή τὴν τραγωδίαν ἐπλήρουν καὶ θρηνηδία. Πλὴν οὐκ ἀκίνδυνον εἶναι λογισάμενος τὴν ἐκ τῶν ἔχθρῶν γραφὴν, εἰ γὰρ ποτε κατὰφωρος γένοιτο, τῷ λογοθέτῃ πρόσσειαι (θεοκτίστος οὗτος ἦν ὁ παρανάλωμα τῷ Βάρδα γενόμενος) καὶ διεγείρο τὰ τοῦ αἰχμαλώτου πάντα καὶ μαθητοῦ, καὶ ἅμα δίδωσιν τὴν τοῦ ἀμεραμουνῆ γραφὴν. Αὕτη ἡ αἰτία τῆς τοῦδε τοῦ ἀνδρός πρὸς τὸν βασιλέα γνώσεώς τε καὶ οἰκείωσις. Οὗτος, ὁ μαθητῆς καὶ τοῦτο τὸ γράμμα τὴν τε τοῦ Λέοντος σοφίαν ἐν ὑπαίθρῳ γενέσθαι ἐν γωνίᾳ τέως οὔσαν ἐποίησεν καὶ τῆς εὐτελείας ἐκείνης καὶ πενίας ἔξω παρήγαγεν. Τό τε γὰρ γράμμα ἐμφανίζει τῷ Θεοφίλῳ ὁ λογοθέτης, καὶ προσκαλεῖται τοῦτον αὐτὸς, καὶ πλουτίζεται καὶ ἐν τῷ τῶν Ἁγίων μ' ναρ διδάσκειν δημοσίᾳ παρὰ τοῦ βασιλέως ἐπαίγεται. Οὐ πολὺς γοῦν χρόνος, καὶ ἐπεὶ διέγνω ὁ Μαρμὸν μὴ βούλεσθαι τὸν φιλόσοφον τῆς οἰκείας τὴν ἀλλοτρίαν ἀλλάξασθαι, διὰ γραφῆς ἐκτίθησιν ἀπορίας γεωμετρικῶν τε καὶ ἀστρολογικῶν ζητημάτων [P. 118] καὶ τινων ἐτέρων δυσδιαγνώστων κερφαλαίων, καὶ τὴν λύσιν τούτων κομίσασθαι ἀξίω. Ὡς δ' οὖν ἕκαστον προσηκόντως ἠρμήνευσεν ὁ Λέων καὶ τὰς τούτων λύσεις ἐξέθετο, προσεφῆρμσέ τε τούτοις καὶ τινα προγνώσεις; ⁸⁸ ἐκπλήξεως ἔνεκα, τότε δὴ μεγάλως ἐπὶ χεῖρας λαθόντα αὐτὰ τὸν ἀμεραμουνῆ τραῦθῆναι δὴ τῷ τοῦτου πόθῳ, καὶ μέγα ἀνακραγεῖν, τὸν ἀνδρα τῆς φιλοσοφίας καὶ τῶν μαθημάτων ὑπεραγάμενος. Ὅθεν εὐθὺς οὐ πρὸς ἐκείνον, πρὸς δὲ τὸν Θεόφιλον ἐπιστολὴν πέμπει, τὴν νοῦν τοῦτον ἐμπεριέχουσαν, ὡς Ἐβουλόμεν μὲν αὐτὸς ἀφικέσθαι σοι, ἔργον φίλου τε καὶ μαθητοῦ ἐκπληρῶν· ἐπεὶ δὲ ἡ τε προσανακειμένη μοι ἀρχὴ καὶ Θεοῦ καὶ ὁ πολὺς ὑπὸ τῆν χεῖρά μου τελῶν καὶ ἐξουσίαν λαὸς τοῦτο οὐ συγχωρεῖ, ἀξίω τὸν ἐν ἔχεις ἐπὶ φιλοσοφίᾳ καὶ ταῖς ἄλλαις ἐπιστήμαις περιεβόητον ἀνδρα βραχὺν τινα χρόνον ἐσ-

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁷ τὴν] γῆν P. ⁸⁸ τινας προγνώσεις?

εἶλαι, καὶ συγγενέσθαι μοι τοῦτο, πείσαι, ἂ
 διδασκαλλίας τῆς αὐτοῦ ἐπιστήμης με-
 τα καὶ ἀρετῆς τῶ οὕτως ἔχοντι ἐμοὶ πρὸς
 ἑρωτικῶς. Πάντως δὲ οὐκ ἀναβολὴ τις
 εἶται ἐτι τῶν οὐχ ὁμογλώσσων ἐγὼ καὶ
 ἡ πίστειος ἀλλότριος· ἀλλ' ὅτι μᾶλλον
 ἢ ὁ ἀξίων, πέρας ἢ αἰτησίαι λήψεται
 ἄλλοις ἐπιεικέσι τε καὶ χρηστοῖς. Χάρις δὲ
 ταβληθήσεται ὑπὲρ τούτου χρυσοῦ μὲν

κεκτηνάρια, εἰρήνη δὲ καὶ σπονδαὶ ἀδίδιοι τε καὶ ἀτελεύτητοι. Τοσοῦτοις μὲν ἐκεῖνος
 τοῦ ἐξωνεῖτο παρουσίαν καὶ ἔφριξεν· ἀλλ' ὁ Θεόφιλος ἀνταποκρίνας καὶ ἀλογον τὸ οἰκεῖον δοῦναι
 καλὸν καὶ τὴν τῶν ὄντων γνώσιν ἐκδοτον ποιῆσαι τοῖς ἔθνεσι, δι' ἧς τὸ τῶν Ῥωμαίων γένος
 εἶται τε καὶ τιμᾶται παρὰ πᾶσιν, ἐκεῖνῳ μὲν οὐκ ἐπένευσε, τοῦτον δὲ διὰ τιμῆς πλείονος σχῶν τὴν
 τῶν πατριαρχικοῦ τότε θρόνου ἀντικεινόμενον κατὰ τὴν Θεσσαλονικέων μητρόπολιν, καὶ
 ῥη σοφίας ὄντα καὶ ὡς οἰκειούμενον τοῦτω κατὰ συγγένειαν χειροτονεῖν ἐγκλεῦεται.

Ὅς ἐπὶ μετὰ τὴν χειροτονίαν κατὰ τὴν Β
 νίκην ἐγένετο, εἶχε μὲν ἅπαντας τὴν αὐτοῦ
 μένους τε καὶ τιμῶντας ἀρετῆν, εἶχε δὲ
 τιμῶντας τοῦτον λαμπρότερον ἔκ τινος
 ἦν ὁ λόγος δηλοῖ. Περὶ τὰς τῶν καρπῶν
 τεῖρά πως τοσοῦτον ὠρᾶτο ἢ γῆ καὶ ἀτεκνος
 ἴσο καιροῦ ὡς καὶ θάνατον καταπειγεσθαι.
 ἐν τῇ τῆς συμπαθείας οἴκτω βληθεὶς μήτ'
 παρῆναι μήτε μὴν συμφοραῖς ἐπαπόλλυσθαι,
 βούλοιντο τῆς τοῦ Θεοῦ ἐπικουρίας καὶ αὐ-
 τοχεῖν. Περὶ τινὰ γούν καιρῶν, ὃν ἔκ τῆς
 γικῆς ἐδιδάσκετο ἀστέρον τινῶν ἐπιτολαῖς τε
 σσιν ἀπόρροιάν [P. 119] τινὰ καὶ συμπά-
 οῖς περιγελοῖς προσγίνεσθαι, τὰ σπέρματα
 καταβάλλετο καὶ ὑπὸ κάλπους ταύτης ἐδίδου,
 ὅτην γενέσθαι συνέθη εὐφορίαν τε καὶ εὐκαρ-
 πεί τὸ ἔαρ ἀνέταλλεν καὶ ὁ τοῦ θέρου ἐφ-
 καιρῆς, ὡς πολλοὺς ἐπαρκέσαι χρόνους αὐτοῖς
 τὸ ἐξῆς, πάντως οὕτω τοῦ Θεοῦ τὸν ἀμνητον
 ἐνεγκαζόμενον ταῖς τῶν ἀναγκαζομένων λι-
 ἐς ἐπιδόντος καὶ ἰκετεῖαις, ἀλλ' οὐ τῇ ἐκεῖνου
 τοσαῦτα μεταιοποιεῖ. Τοῦτο γούν τὴν ἐπὶ
 τῶν Θεσσαλονικέων ἠύξησε πρὸς τὸν ἀνδρα
 καὶ τὸ φίλτρον αὐτῶν διήγειρεν, ὡς εἰκόσ.

ἑαυμαζόντων δὲ πολλῶν περὶ τῆς αὐτοῦ σοφίας,
 εἰς ἄκρον ἐφθασε πασῶν τῶν ἐπιστημῶν,
 πρὸς τινὰ τῶν ἑαυτοῦ συνήθων φάναι, ὡς
 ἡ γραμματικὴν καὶ ποιητικὴν κατὰ τὴν
 ἀπικουπόλιν διατριβῶν κατώρθωσεν, βῆ-
 ν δὲ καὶ φιλοσοφίαν καὶ ἀριθμῶν ἀναλή-
 πτὰ τὴν νῆσον Ἄνδρον γενόμενος· ἐκεῖσε
 νισοφῶ ἀνδρὶ ἐντυχῶν καὶ τὰς ἀρχὰς μό-
 αἰ τινὰς λόγους παρ' αὐτοῦ λαβὼν, ἐπεὶ μὴ
 βούλετο εὐρισκεν, τῇ χέρσῳ ταύτης περι-
 κτὴ καὶ μεταστήρια καταλαμβάνων καὶ τὰς
 ἄμεντας βιβλίους ἀνερευνῶν τε καὶ πορι-
 ος, καὶ πρὸς τὰς κορυφὰς τῶν ὄρεων
 βαθέστερον ταύτας ἐμμελετῶν, πρὸς τὸ πῆς
 πως οὕτως ὕψος ἀνεδιβάτετο ὅτε διη καὶ
 ἡ σχῶν τῶν μαθημάτων πρὸς τὴν βασι-
 πταρ αἰθῆς ὑπέστρεψεν, τὰ σπέρματα τῶν

bonum proprium aliis tradere, rerumque scientiam
 gentibus procedere, cujus causa Romanum genus
 ubique gentium admirationem habet honorique
 ducitur, ejus minime votis annuit: Leonem vero
 majori porro in honore lubens, Joanni patriarcha-
 lem sedem **191** administranti jubet ut cum
 Thessalonicensem metropolitum ordinet, virum
 scilicet sapientia ornatum, et qui sanguinis neces-
 situdine ipsam contingeret.

Τοσοῦτοις μὲν ἐκεῖνος
 τοῦ ἐξωνεῖτο παρουσίαν καὶ ἔφριξεν· ἀλλ' ὁ Θεόφιλος ἀνταποκρίνας καὶ ἀλογον τὸ οἰκεῖον δοῦναι
 καλὸν καὶ τὴν τῶν ὄντων γνώσιν ἐκδοτον ποιῆσαι τοῖς ἔθνεσι, δι' ἧς τὸ τῶν Ῥωμαίων γένος
 εἶται τε καὶ τιμᾶται παρὰ πᾶσιν, ἐκεῖνῳ μὲν οὐκ ἐπένευσε, τοῦτον δὲ διὰ τιμῆς πλείονος σχῶν τὴν
 τῶν πατριαρχικοῦ τότε θρόνου ἀντικεινόμενον κατὰ τὴν Θεσσαλονικέων μητρόπολιν, καὶ
 ῥη σοφίας ὄντα καὶ ὡς οἰκειούμενον τοῦτω κατὰ συγγένειαν χειροτονεῖν ἐγκλεῦεται.

28. Ubi sacerdotio initiatus Leo Thessalonicam
 venit, omnium in se civium animos, ipsum pro
 virtute venerantium ac colentium, convertit. Acci-
 dit vero etiam aliquid quod eam ejus venerationem
 ac cultum magnificentius auxit. Eo tempore tanta
 fuit terræ sterilitas omniumque frugum penuria,
 ut et mors jam immineret. Visa autem Leo civium
 tanta miseria, miserantis animi affectu saucius,
 hortatur mœstítiam ponere nec calamitatibus im-
 mori, si modo divinam opem consequi velint atque
 ejus quoque auxilio juvari. Ad certum itaque
 tempus, quo ex astrologia didicerat ab stellarum
 quarundam exortu conspectuque benigniores quas-
 dam e cœlo influentias in hæc inferiora demitti,
 sementem facere jubet inque terræ sinum jacere;
 quo facto tanta fertilitas frugumque ubertate appe-
 tente verè messisque tempore contigit ut in multos
 deinceps annos collecta annona sufficeret, ita plane
 Deo uberem illam messem conferente, cum se fa-
 cilem miserorum supplicationibus ac votis præ-
 buisset, non quasi inanis illa astrologi observatio,
 tantæ illius benignitatis causa exstiterit. Ea tamen
 res Thessalonicensium erga Leonem amoris vim
 ac flammam, uti par est, majorem in modum ex-
 citavit auxitque

29. Porro plerisque ejus sapientiam mirantibus,
192 ac qua ille ratione ad omnium scientiarum
 apicem evaserit rogantibus, dixisse ferunt ad
 quemdam sibi familiarem grammaticum quidem ac
 poesin Cpoli morantem se didicisse, rhetoricam vero
 et philosophiam nec non arithmetica in Andro
 insula versantem. Ille enim cum docto quodam viro
 consuetudinem habuisset, ab eoque principiis duc-
 tatus ac præceptis quibusdam rationibusque imbui-
 tum, nec quantam desideraverat nactum eruditionis
 vim, vicinam continentem pervagando monasteriaque
 adambulando, atque in illis exstantes libros scrutando
 sibi que comparando atque in montium jugis acri di-
 ligentia evolvens et in eis meditando, ad tantæ do-
 ctrinæ fastigium evasisse. Tumque abunde disciplinæ
 expletum in urbem regiam rursus venisse, eorumque
 animis qui ipsius uti opera vellent scientiarum semina

VARIÆ LECTIONES.

κατὰ τὸν margin Combef 19 τῶν om. P.

inpersisse. Verum hæc prius: modo autem, post tres annos (tot enim fluxerant ab arrepto sacerdotio) iterum cessare jussus ac gradu motus philosophiæ scholam ad Magnauram regendam suscepit: Theodorus vero ejus discipulus geometriæ ludo præsidebat, Theodegus astronomiæ, Cometæ linguæ Græcæ grammaticæ. Iis Bardas dum large sumptus suppeditat, ac quo scientiarum desiderio accensus videbatur, sæpe ipse quoque scholas frequentans discipulorumque animos confirmans, intra justî temporis moras velut alas doctrinis addidit, eisque plumescendi (ut sic dicam) ac profectus maximi compendij fecit.

193 30. Idem Bardas in judiciis in Circo agitari solitis assiduus erat, animique juris æquique tenacis laudem ambiens vulgo utique adeptus esset, tempore obscurante ea quæ illi jam iniqua patrata erant: quia tamen iterum res Ecclesiæ miscuit ac turbavit, rixæque ei et malorum ac exitii auctor exstitit, pro tranquillitate, qua fruebatur, hinc merito non gloriam, sed probum labenique reportavit. Etenim Methodio, ubi annos solummodo quatuor sedem Cpolititanam rexerat, ex humenibus sublato, Ignatium monachum ac monasterii Satyri tum præpositum, Nicophori imperatoris ex filia nepotem ac Michaelis filium, virum scilicet omni pietatis atque virtutis laude clarum, qui rerum potiebantur ad patriarchalem sedem provehunt, eique orbis gubernacula concredunt. Hic itaque post annos aliquot, dum Bardam Cæsarem, quod nulla legitima causa aut crimine repudiata uxore cum nuru sua commiscebatur, neglecti canonum juris non indiligens vindex et ultor, ecclesia arect, quamquo illi pœnam indixerat, eiciendo ab ecclesia, eandem ab eo vicissim sustinuit. Atque ut famem sitimque præteream, humique distento corpore verbera ac sævissimas membris omnibus plagas faceam, ubi unum hoc tantummodo dixerò, acceptam historiæ seriem repetam.

31. Traditur a Barda Ignatius carceri, idque immani funestissimoque. Fuit ille in sanctorum apostolorum delubro, non in magna ac venerabili Apostolorum 194 æde, sed ubi et dicuntur sepulera et exstant. Ibi in quodam sepulcro includentes, quod Copronymi fuerat, geluque ac frigore (pistillo, quod proverbio dicitur, nudiore) conficiendum in ejus superioribus statuantes, in ea incoiamoda morbosque, qui eam aeris intemperiem sequi solent, ipsum conjecerunt, dysenteriam scilicet, intestinorumque gelu frigorisque exsuperantia per ventrem dejectionem, indeque acerbam mortem. Ac plane ex custodum immanitate et sevitia ea extinctus esset (erant illi Joannes Gorgonites et Nicolaus Scuteloptes et Theodorus Morus), nisi quis miseratione tactus (Constantinus scilicet Armeniacus) illis tum per cibi sumendi occasionem

Α *ἐπιστημῶν ταῖς τῶν βουλομένων διανοίαις καταβαλλόμενος*. Ἄλλὰ ταῦτα μὲν πρότερον· καὶ νῦν δὲ ἔπει μετὰ τρεῖς χρόνους (τοσοῦτος δὲ ὁ τῆς τοῦ θρόνου ἀντιλήψεις χρόνος) ἐκ τῆς καθαιρέσεως αἰθῆς ἐσχόλαζεν, τῆς κατὰ τὴν Μαγναύραν μὲν οὗτος ἦρχε φιλοσόφου σχολῆς, ὁ δὲ δὴ τούτου φοιτητῆς Θεόδωρος τοῦ τῆς γεωμετρίας διαιτητηρίου προτοστατο, καὶ Θεοδῆγιος τοῦ τῆς ἀστρονομίας, καὶ Κομητᾶς τῆς τὰς φωνὰς ἐξελληνίζουσῆς γραμματικῆς· οἷς ὁ Βάρδας καὶ θαυσιλῶς ἐπαρκῶν καὶ ἐκ φιλομαθῆς πολλάκις ἐπιφοιτῶν καὶ τῶν διδασκομένων τὰς φύσεις ἐπιβρώνων, ἐντὸς τοῦ καθήκοντος, χρόνου ὡσπερ περὰ τοῖς λόγοις διδοῦς περὸ φουεῖν ἱποίει καὶ προβαίνειν εἰς τοῦμπροσθεν.

Β Καὶ τοῖς τοῦ ἱπποδρόμου δὲ συνεχῶς ὁ Βάρδας ἑαυτὸν ἐδίδου κριτηρίοις, καὶ ἐρατῆς νομίζεσθαι ταύτης τῆς γνώμης φιλοτιμούμενος. Ἐτυχε δ' αὖ παρὰ πολλοῖς, τοῦ χρόνου τὰ γεγονότα καλύψαντος· [P. 120] ἀλλὰ πάλιν τὰ τῆς Ἐκκλησίας κυκῆσας τε καὶ ἀναταράξας, καὶ ἀντὶ γαλήνης φιλονεικίας αὐτῆ καὶ κακώσεων [καὶ] ὀλεθρίων αἰτίος γεγονῶς, εἰκότως οὐ τὴν κρείττω δόξαν ἀλλὰ τὴν ἐναντίαν ἠνέγκατο. Ἄρτι γὰρ τὸν βίον Μεθοδίου μετ' ἀλλοτρίοις, τέσσαρας μόνους χρόνους τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνον κεκρατηκότος, Ἰγνάτιον μοναχὸν ὄντα καὶ τῆς μονῆς ἡγούμενον τοῦ Σατύρου, τὸν Νικηφόρου μὲν τοῦ βασιλέως ἔχοντον, οὐκ ἂν Μιχαὴλ, τὸν ἐπ' εὐλαβείᾳ καὶ ἀρετῇ παντοῖα μαρτυρηθέντα, πρὸς τὸν τῆς πατριαρχίας θρόνον ἀναθιβάσουσι καὶ τῆς οἰκουμένης τοὺς ὀλοκας ἐμπιστεύουσαι. Οὗτος οὖν μετὰ τινὰς χρόνους τὸν Βάρδαν ἐπὶ τῆ τοῦ οἰκείου γυναίου ἀλόγως καὶ ἀναίτιως ἀποβολῆ τῆς αὐτοῦ δὲ νύμφης περιπλοκῆ τῆς ἐκκλησίας ἀπέριγρον, ἔπει μὴ τῶν θεῶν κανόνων ἡμέλει, τὴν ἦν ἐκεῖνη ἐδίδου ποιήν τῆς ἐκκλησίας ἀποπεμπόμενος, ταύτην εἰσπράττειται παρ' αὐτοῦ. Καὶ ἵνα τὸν λιμὸν καὶ τὴν δίψαν παρῶ καὶ τὰς ἐπὶ γῆς τοῦ ἀνδρὸς ἐκτάσεις τε καὶ ραβδισμούς καὶ τὰς καθ' ὄλον τὸ σῶμα ὠμοτάτας πληγὰς, ἐν τούτῳ μόνον ἐγὼ εἰπῶν ἐπὶ τὰ συνεχῆ βαδιοῦμαι τῆς ἱστορίας.

Γ Παρεδίδου τὸν Ἰγνάτιον ὁ Βάρδας φρουρᾷ, καὶ φρουρᾷ ἀπηνεῖ τε καὶ χαλεπῇ· ἡ δὲ ἦν ἐν τῶ τῶν ἱερῶν Ἀποστόλων τεμένει, οὐκ ἐν τῶ δὴ μεγάλῳ τε καὶ σεμνῶ, ἀλλ' ἐνθα οἱ τάφοι καὶ λέγονται καὶ εἰσίν. Ἐκεῖτε δὲ ἐναποκλείσαντες ἐν τινὶ τοῦτον τάφῳ τοῦ Κοπρωνύμου, ἐν κρυμῶ καὶ παγετῶ γυμνότερον ὑπέρου, τὸ τῆς παροιμίας, ἐν μετεώρῳ ἐπικαθίσαντες τὰ τῶν κρυμοῦ καὶ χειμῶνος πάσχειν ἐξεβιάζοντο· τὰ δὲ ἦν ἡ δυσεντερία τε καὶ τῶν ἐντὸς ἀνογαίων ἐκ τῆς τοῦ ψυχῆς ὑπερβολῆς διὰ γαστρὸς ἀπόρροια καὶ θάνατος ἐκ τούτου πικρός. Ἀπέβιω δ' αὖν ἐκ τῆς τῶν φρουρούων δεινότητος καὶ ὠμότητος (ἦσαν δὲ οὗτοι ὁ τε Γοργονίτης Ἰωάννης καὶ ὁ Σκουτελόπτης Νικόλαος καὶ Θεόδωρος ὁ Μυρῆς), εἰ μὴ τις οἰκτιρῶ βαλλόμενος (Κωνσταντῖνος ἦν ὁ Ἀρμενιακός), τῇ τούτων ἀπουσίᾳ ἐν τῶ μέλλειν τιτίζεσθαι ἐκεῖθεν τε τὸν ἀνθρώπον κατεβίβαζεν, καὶ οὐκ ἔτι

VARIÆ LECTIONES.

¹⁹ τὸ om. P. ²⁰ οὗτος P.

βραχίτ. Ἰτι δὲ καὶ ἄρτω καὶ μικρᾷ τινι περιθάψει A
τὸ λυποῦν ἐπ' ὀλίγον παρεμυθεῖτο. Ὡς δὲ τὸ τῆς
τιμωρίας ἀρκοῦντως ἐδόκει αὐτῷ, τότε δὴ ὑπερόριον
μὲν τὸν ἄνδρα τοῦτον κατὰ τὴν νῆσον Μιτυλήνην
ποιεῖ· ἐπεὶ δὲ καὶ τινες τῶν ἐπισκόπων ἀντέλεγον,
καὶ τὴν δίκην πῶρῳ που δὴ οὖσαν καὶ ἀποφοιτήσα-
σαν ἐπεκαλοῦντο, καὶ οὐκ εἴ τι γένηται ἄλλον δέξα-
σθαι ἠπέλουν, [P. 121] ἀλλὰ τῆς Ἐκκλησίας συν-
πορόβῃ γινῆσθαι, τὸν ἐκ τοῦτου τάραχον δὴ κατευλα-
θῆθεις ἔγνω καὶ τοῦτους ἀπάτη περιελθεῖν καὶ ἀλω-
πεκῆ. Ἰδίᾳ γοῦν καὶ κρυφῇ τοῦτων ἕκαστον μετακα-
λούμενος, οὐ μικρὸν τι καὶ ταπεινὸν ὑπισχενέτό τε
καὶ ἐδίδου, εἰ μόνον ἀποσταῖεν τοῦ Ἰγνατίου, ἀλλὰ
τὸν θρόνον αὐτὸν Κωνσταντινουπόλεως. Ὡς δ' ἐνεδί-
δουσαν ἀπικντες, καὶ τῆς μὲν δόξης ἠτιώωντο, τοῦ δὲ
καλοῦ ἔνεκεν καὶ νομίμου ἀντέλεγον οὐδεις, τότε δὴ, B
τότε ὑπετίθει, ὡς ὁ μὲν βασιλεὺς αὐτοῖς τὰς ὑποσχέ-
σεις μὲν ἐκπληρώσειεν, αὐτοὶ δὲ τὸ εὐσχημον τη-
ροῦντές τε καὶ σεμνὸν ἅμα τῷ πρὸς αὐτὸν κληθῆναι
μὴ πρὸς τὰ διδόμενα κατανεύσητε, ἵνα καὶ αὐτὸς,
φησί, τῆς ὁμῶν εἴη ὑπεραργάμενος ἀρετῆς. Οὕτως
ἦ ἕκαστον οὐχ ὁμοῦ ἀλλ' ἰδίᾳ καὶ κατὰ μόνος πρὸς
τὸν Μιχαὴλ προσκαλούμενος μὴ αὐθωρῶν ἐπιτηδᾶν
τῇ τιμῇ ἀνέπειθεν. Καὶ οὗτοι μὲν ἐκ μόνου προσή-
ματος ἀξιοῦμενοι τε καὶ ἀπαρνούμενοι ἔλαθον ἑαυ-
τοὺς παραδειγματίσαντες· τῆς γὰρ ἀρετῆς ἐξέπι-
πτον τῷ τῆς δόξης νικώμενοι ἔρωτι, καὶ ταύτης αὐθις
ἠμάρτανον, οἷ μὴ καλῶς ἀλλ' ἐπιθούλως τὸν Ἰγνά-
τιον παρεδίδουσαν.

1β'. Οὕτως οὖν ἐπεὶ καὶ οὗτοι ἄνθρωποι ὄντες ἐφά-
νησαν καὶ οὕτω δὴ ἠπατήθησαν, Φωτίῳ ἐπὶ σοφίᾳ
μὲν ὄντι γνωρίμῳ ἀνδρὶ, κοσμικῆς δὲ τάξεως ἀντι-
ποιοῦμένῳ καὶ τὴν τοῦ πρωτοασηκρητικῆς δεδραγμένῳ
τιμῆν, τὸν θρόνον ἐδίδου τῆς Κωνσταντινουπόλεως.
Καὶ ἵνα δὴ καὶ τὰ αὐτῶν κραταιότερα ἀποφήνισιν,
τοποτηρητὰς μὲν ἐκ Ῥώμης ἐπ' ἄλλαις προφάσεσι
(κατὰ γὰρ τῶν Εἰκονομάχων) σταλέντας μεταπεμ-
ψάμενοι, κατὰ δὲ Ἰγνατίου μετὰ τοῦ καιροῦ γενομέ-
ναι προσκευάσαντες καὶ συνεδριάσαντες, καὶ ἐν τῷ
πάν θεῶν Ἀποστόλων τεμένει δεδημοσιευμένη καθ-
αιρήσει τοῦτον καθυποβαλόντες, ἐπεὶ τῆς ἐξορίας
μετεκαλίσαντο, πυγμαῖς τὰ πρόσωπα καὶ τοὺς
ὀδόντας συνθλάσαντες, πᾶσαν σκοτόμπιναν κατὰ τῶν
ιερέων κακῶς ** καὶ δευτερός τῶν ὄντων ἐπὶ γῆς
μηδέπω φανῆ. Ἄλλ' ὅσα μὲν καὶ ἄλλα κατὰ πάντων
ιερέων ἐνεανειόσατο, φυλακαῖς τε καὶ ὑπερορίας
καὶ ποιναῖς ὠμοτάταις ὀσημέραι παραδοῦς, ἵνα τῷ
Φωτίῳ συγκοινωνήσῃ, βίβλοι τε πολλαὶ καὶ ὁ πᾶς
οὐκ ἐπιλίποι χρόνος ἐτραγυδοῖν.

1γ'. Ἐντεῦθεν γοῦν τὰ μὲν τῶν Ῥωμαίων ἢ τῶν
Ῥώας ἐκάκου ἐπιδρομῆ (11νος δὲ οὗτοι [P. 122]
Ἰσχυρῶν ἀνήμερον τε καὶ ἀγροικον), τὸν τε Πόντον
αὐτὸν, οὐ μὴν καὶ ** τὸν Εὐξείνιον, κατεπίμπρα καὶ
αὐτὴν τὴν πόλιν περιεστοίχιζεν, τηλικαῦτα τοῦ Μι-

absentibus eum inde demississet, modicoque vino
ac pane necnon tantillo quodam fomento nonnihil
dolorem mitigasset. Ubi autem Bardas sat eum
pœnarum dedisse existimavit, in insulam Mityle-
nem exsilio relegat. Quia vero nonnulli episcopi
adversabantur, jusque in eo profigatum ac procul
valere jussum objectabant, quidquid denique con-
tingeret, nullum alium se recepturos minabantur,
quin imo ab ecclesia pariter scissum iri, hinc rerum
turbationem veritus Bardas hos quoque dolo
ac vulpina adoriendos putavit. Singulos itaque
seorsum ac clanculum ad se accersens non exiguum
aliquid, aut quod merito spernendum videretur,
tum pollicebatur tum dabat, modo solum ab Ignatio
discederet; sed ipsam sedem Cpolititanam. Cunctis
vero cedentibus 195 gloriæque ambitu superatis,
nec ut juris æquique causa refragarentur ullam
rationem habentibus, tunc nimirum singulos admo-
nuit, impleturum quidem imperatorem quæ polli-
citus, illis tamen servandum quod ex decori hone-
stique ratione existat; nec statim cum accerserit,
acquiescendum ut oblata accipiam, quo et ipse im-
perator vestras, inquit, virtutis supra modum admi-
rator existat. Sic itaque singulis non simul sed
seorsum vocatis, auctor est ne confestim in digni-
tatem involent. Atque hi quidem ex sola salutatione
rogati ac abnuentes, ipsi se ipsos imprudentes
traducebant: gloriæ enim amore superati virtutis
fecere jacturam; nec gloriam sunt assecuti, quod
non rite exque honesti ratione, sed insidiosè Ignatii
causam prodiderant.

32. Sic itaque his quoque humanum quid se
passos ostendentibus, inque cum modum deceptis,
Photio viro sapientiæ laude claro, sæculari militia
ac dignitate secretariorum principis, Cpolititanam
sedem triluit. Atque ut gestis majus quid ad robor
adjicerent, Romani antistitis vicarios, alia occa-
sione Roma missos (adversus scilicet hæresim ico-
nomachorum) accersentes adversusque Ignatium
quæsitâ opportunitate coactoque concilio adducent-
es, in divinatorum Apostolorum sacra æde publicata
sententia, Ignatium depositionis pœnæ subjiciunt;
eique ab exsilio revocato pugnis vultum contundunt
confractosque dentes excutiant, atræ noctis pro-
cellam adversus sacerdotes 196 miscentes, cui
similis nulla unquam in terra existerit. Quæ vero
quantaque alia Bardas adversus sacerdotum om-
nem cœtum temere ausus sit, quos quotidie carce-
ris maceratione exsiliisque ac pœnis sævissimis,
ut communione Photio jungerentur, addiceret, et
libri complures et omnis posteritas tragice desera
nunquam desinet.

33. Exinde factum ut Rossi (Scythica illa gens
Immitis ac fera) Romanos agros vastarent ipsum-
que Pontum (hæud sane etiam Euxinum) igni
desolarent, ac quasi indagine regiam ipsam urbem
(Michaelē in expeditione adversus Ismaelitis occu-

VARIE LECTIONES.

** Fort. κυκῶσι. Inargo Gumbel. ** μὴν καὶ | μὴν ἀλλ' καὶ ?

patro) ringerent. Verum hi quidem abiuræ Dei ira exsaturati. Photio, qui ad Ecclesiæ gubernacula s-idebat, Deum exorante urbiq̄ue propitium reddante domum rediere; nec multo post legatis ir urbem missis divinum efflagitantes baptismum, etiam impetravere.

34. Partim itaque hæc Rossorum vastabat incursio: partim Cretensium advecta classis, ad viginti lintres (cymbaria vocant) galas septem ac onerarias quasdam adducens, deprædabatur infestabatq̄ue, modo quidem Cycladæ insulas, modo maritimam omnem regionem ad Præconnesum usque pervagans: partim denique continui terræ motus labefactabant et solo tenuis diruebant. Horum unus, quo die Domini ac Salvatoris nostri in cælos recepti solemnis memoria agitur, Exacionii tertiam 197 partem solo prostravit, eam scilicet quæ ad austrum spectat elegantique cultu exstructa templa habet ac magnificas aedes: alter statusas evertit, tum scilicet Victoriam, quæ ad Auream urbis portam collocata erat, tum quæ in Deutero (velut Secundum dicas) ad Sanctam Annam suis firmiter basibus fixæ stabant. Hanc Leo mathematicus collapsam videns, illius palam casum designare dixit, qui ab imperatore potentia proximus esset. Longioris operæ esset arefacta flumina ac fontes referre, aliaque tum in Isauria tum in sin-

35. Quæ omnia imperator in secundis habens, equestribus certaminibus ad Sancti Mamantis in Steno templum totus incumbabat. Quandoque autem — prius vero narrabo consuetudinem quædam, qua Saracenorum adversus Romanos eruptio, accensa facula, momento temporis indicabatur ac detegebatur. Castellum quoddam ac præsidium Tarsi Ciliciæ vicinum, Lulum nomine, exstructum est. In eo præsidarii cum Saracenos incursionem expedire sentiunt, laterna significant his qui in Argæo colle excubias agunt; iterumque qui in Argæo, his qui in Isamo; hique vicissim his qui in Ægilo; Ægilum rursus his qui in colle Mamantis degunt; sequitur Cyrisus, huncque rursus Mœtilus; ex eo Auxentii collis diætaris, qui in magno Palatio ad Phari solare constituti erant, nulla mora periculi index erat. Quandoque igitur, cum ad urbem, quod diximus, Mamantis martyris templum, Michael agendis equis se 198 accingeret, jamque equestris certaminis signum datum esset, quoniam ad vesperam Phari laterna, Papia accendente, hostes ingruere indicaverat, in tantis angustias metuntique abreptus est (nempe veritus ne sua illa aurigatio auditione ea percussos spectatores non satis attentos haberet) in quantas vix alius in vitæ ipso periculo constitutus, quique diligentem potius operam lisdem hostibus propulsandis adhiberet. Sic nimirum ille spectaculis indulgebat, nec eum ejus rei pudebat. Idcirco ne quem illius certaminibus

A χαρή κατὰ Ἰσμαηλιτῶν ἐκστρατεύοντος. Πλὴν ἄλλ' ἐκεῖνοι μὲν τότε θείας ἐμφορηθέντες ὀργῆς, Φωτίου τὸ θεῖον ἐξίλειωσαμένου τοῦ τῆς Ἐκκλησίας τοῦς οἰακας ἔχοντος, οἰκαδε ἐκπεπόρευντο· καὶ μετ' οὐ πολὺ πάλιν τὴν βασιλεύουσαν πρεσβεῖα αὐτῶν κατελάμβανεν, τοῦ θεοῦ βαπτίσματος ἐν μετοχῇ γενέσθαι αὐτοῦς λιτανεύουσα, ὃ καὶ γέρονεν.

λδ'. Τὰ μὲν οὖν ἢ τούτων ἐκάκου ἐπιδρῶμή· τὰ δὲ ὁ τῆς Κρήτης στόλος· ἀναγόμενος, ὡς κουμβαρίων ἄχρι εἰκοσι, ἑπτὰ γαλέας καὶ τινὰς σατούρας μεθ' ἑαυτοῦ ἐπαγόμενος, ἐληΐζετό τε καὶ κατεδουλαγώγει, νῦν μὲν τὰς Κυκλάδας νήσους περινοστῶν, νῦν δὲ ἄχρι Προικοννήσου τὴν παράλιον ἄπασαν. Τὰ δὲ οἱ συνεχεῖς τῶν σεισμῶν ἐλυμαίνοντό τε καὶ πρὸς τοῦδαφος ἐβαλλον, νῦν μὲν καθ' ἦν ἢ τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν ἀνάληψις ἐορτάζεται, τὸ πρὸς νότον τρίτον τοῦ Ἐξακοντίου πρὸς γῆν ἐδαφιζόντες, ναοὺς τε εὐπρεπεῖς καὶ οἴκους λαμπροὺς, νῦν δὲ στήλας τῆν τε κατὰ Χρυσῆν πύλην τῆς πόλεως Νίκην ἔγκυβητομένην τὰς τε ἐν τῷ δευτέρῳ κατὰ τὴν Ἁγίαν Ἄνναν στερῶν Ἰσταμίου ἐγκατασεύσαντες· ἦν ὁ μαθηματικὸς Λέων καταπεπρωκυῖαν ἰδὼν τὴν τοῦ δευτέρου ἐκ βασιλέως πτώσειν ἔλεγεν ἐπαπειλεῖν καθαρῶς. Μακρὸν εἴη λέγειν ποταμῶν ἀφάνειαν καὶ πηγῶν καὶ ἄλλ' ἄττα παθήματα κατὰ τὴν Ἰσαυρίαν καὶ καθ' ἐκάστην χώραν ἐπιγιγνόμενα.

fontes referre, aliaque tum in Isauria tum in sin-

λε'. Ἄ πάντα ὁ βασιλεύων ἐν δευτέρῳ θέμενος ὄλος εἶχετο τῶν ἱππικῶν ὄγωνων κατὰ τὸν ἐν Εὐξείνῳ ἀνεγρηγερμένον ναὸν τοῦ Ἁγίου Μάμαντος. Καὶ ποτε δὲ — ἀλλὰ συνήθειάν τινα διηγήσομαι πρότερον, ἢ τὴν τῶν Σαρακηνῶν καθ' ἡμῶν ἐκστρατείαν διὰ πυρσοῦ ἐν ἀκαρεῖ ἐδήλου καὶ παρεγύμου τῷ βασιλεῖ. Ἐρωμά τι καὶ φρούριον τῆ κατὰ Κιλικίαν Ταρσῶ πλησιάζον καὶ γειτονοῦν οὕτω καλούμενον Λοῦλον ἔστιν. Οἱ τεταγμένοι οὖν τοῦτο φρουρεῖν, ἄλλα τῷ τὴν ἐκείνων ἰδεῖν ἐκδρομῆν, διὰ φανοῦ δηλοῦσιν τοῖς κατὰ τὸν Ἀργαῖον⁹⁹ βουνὸν, καὶ οἱ αὖθις τοῖς κατὰ τὴν Ἰσάμον, καὶ οἱ τοῖς κατὰ τὸ Αἰγίλιον, καὶ τοῦτο τοῖς κατὰ τὸν Μάμαντα πάλιν βουνὸν· εἶτα τοῦτον ὁ Κύριζος διαδεχόμενος, καὶ αὖθις τοῦτον ὁ Μώκιλος, ἐκ τούτου [P. 123] δὲ ὁ τοῦ Ἁγίου Αὐξεντίου βουνὸς τοῖς ἐν τῷ μεγάλῳ παλατίῳ κατὰ τὸ ἡλιακὸν τοῦ Φάρου ἐπὶ τούτου⁹⁹ διαταρτοῖ, ἀφωρισμένοι ἐν βραχεῖ ἐποιοῖ δὴ φανερά. Ποτὲ γοῦν τοῦ Μιχαὴλ κατὰ τὸν εἰρημένον τοῦ μάρτυρος Μάμαντος ναὸν ἱππάσθαι μέλλοντος καὶ τὸ σύνθημα τῆς ἱπποδρομίας δεδωκότος, ἐπεὶ κατὰ τὴν ἑσπεράν ὁ ἐκ τοῦ Φάρου φανὸς διὰ τοῦ παππίου ἐδήλου τὴν τῶν ἔθνων ἐκδρομῆν, εἰς τοσοῦτον ἦλθεν ἀγῶνα καὶ φέρον ὁ βασιλεὺς δέει τοῦ μὴ παροφθῆναι τὴν ἡνιοχίαν αὐτοῦ παρὰ τῶν θεατῶν τῆς τοιαύτης· ἔνεκεν ἀγγελίας, εἰς ὅσον ἄλλος τις ἦλθεν κινδυνεύων ὑπὲρ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ μὴ πλησιάσαι τοῦτους μετ' αὐτὸν ἀγωνιζόμενος. Οὕτως ἔκεινος ἑοσατρίζετό τε καὶ οὐκ ἠτχόνετο. Ὅθεν ἕνα μῆτις τις τῶν αὐτοῦ ἀγῶ-

VARIE LECTIONES.

⁹⁹ Medren. ἐν Ἀργεῖ. Z nar. Ἄ. γὰρ. Co. bef. ⁹⁹ τούτῳ?

ων ἀπολιμπάνοιτο μήτ' ἄλλο τι τῶν ἐκείθεν ἀνα-
ρων προσπίπτον χαλαρωτέρους ποιήσῃ τοὺς θεατὰς,
μηκέτι τοὺς πλησιάζοντας φανοὺς ἐνεργεῖν προ-
έταξεν, ἀλλὰ σιγῇ βαθεῖα καὶ λήθη τὰ τοιαῦτα παρα-
καλιψοῦσθαι μακρᾶ.

λς'. Ἄλλοτε δὲ πάλιν, ἵνα σαφεστέρα γένηται ἡ
τοῦ ἀνδρὸς ἀναγωγία καὶ ἀνοία, αὐτοῦ ἐφ' ἄρματος
ἱσταμένου καὶ τῆς βαλβίδος μέλλοντος ἐκπηδᾶν
(ἰκίται δὲ βίνετος, καὶ πράσινο; ὁ λογοθέτης Κων-
σταντῖνος, ὁ πατρικίου Θωμᾶ καὶ γεγονότος λογο-
θέτου τοῦ δρόμου πατήρ, λευκὸς δὲ ὁ Χειλᾶ; καὶ
βούσιος ὁ Κρασᾶ;· οὐκ ἦν δὲ οὐδὲ τῷ πρωτοση-
κρήτης σχολάζειν, ὡσπερ οὐδὲ τῷ πρωτοσηκρήτῳ τοῦ
δρόμου, ἀλλ' ὁ μὲν ἦν κομδινογράφος τῶν Βενέτων, ὁ
δὲ τῶν Πρασίνων), αὐτῶν οὖν ἐφ' ἄρματος ἱσταμένων
μετὰ καὶ τῆς ἡνιοχικῆς στολῆς, καὶ ἐπαγγελίας φθα-
σῆσης ἔτι δεινῶς ὁ Ἄμερ κατατρέχει τε καὶ κατασύ-
ρει τὸ Θρακῆσιον καὶ τοῖς Μαλαγινοῖς πλησιάζει καὶ
προσδοκῶνται ὅσον οὐδέπω δεινὰ, καὶ ἐπὶ τούτῳ
εὐγενέσαντος μὲν τοῦ πρωτοσηκρήτου, ἀπαγγεῖλαν-
τος δὲ μετὰ κατὰφείας τὴν ἐκ τοῦ δομῆστῆκου τῶν
σχοιῶν ἀπόκρισιν καὶ ἅμα ἐπὶ χειρὸς τὰ γράμματα
φέρωντός; τε καὶ δεικνύοντος, *Τίτι, φησί, ὦ οὗτος,
ἐλπίη χρησιμῆτος τοιαῦτα κατὰ τὸν ἀναγκάσιον
τούτου ἀγῶνᾶ μοι διαλέγειν ἐπιχειρεῖς, τοῦτο
μόνον σπουδάζοντι, εἰ μὴ τὸν μέσον ἐβῶνυμον
ἀγῶν.*

λς'. Καὶ οὐχὶ μὲν τούτῳ τῷ πόθῳ, ἢ εἰ βούλει γε,
πάθει ἡλίσκητο, ἐτέρων δὲ ἀπρεπεστέρων ἐκτὸς ἦν,
ἀλλὰ καὶ μέτριον ἦθος ἀμέτρῳ; καταδιώκων ἐξ-
έπιπτε [P. 124] τοῦ πρέποντος καὶ τῆς βασιλικῆς; τι-
μῆς τὰ μάλιστα. Καὶ ποτε γυναίκα, ἣς τὸν παῖδα
ὠλοσθητάμενος ἦν, κατὰ τὴν ὁδὸν συντυχῶν, ἐκ βα-
λανείου μὲν ἐρχομένη, τὴν ἑαυτῆς δὲ ὡς κάλπιν ἐπὶ
χειρὸς ἐχοῦσα, ἐκ τοῦ Ἰππου ἀποβρίφει τὸς μὲν
ἄλλους ὅσοι ἐκ τῆς συγκλήτου τούτῳ ἐπηκολούθουν
κατὰ τὰ ἐκείσε ὄντα ἀνάκτορα ἐξαπέστειλεν, ἀκό-
λαστα δὲ τινα καὶ μυστικὰ ἀνδράρῃα ἐταιρῆσάμενος
ἀπῆει μετὰ τῆς γυναίκος, τὴν κάλπιν τῶν ἐκείνης
χειρῶν ἀναλαβὼν, καὶ, Ἄγε δὴ, ὦ γύναι, θυβροῦ-
σα, ἐπέλεξεν, *ἐμὲ κατὰ τὸ οἰκημᾶ σου ἀπὸ δεξιάς,
ἔμμου πιτυρώδους ἐξερῶν ἔχοντα καὶ ἀσβεστο-
τόρου. Δεῖ γὰρ τὴν ἐκείνου λέξιν εἰπεῖν. Ἐπεὶ δὲ τῷ
ξένῳ τοῦ θεάματος ἡ γυνὴ ἦν ἐνεὸς καὶ πάντων ἠπό-
ρει, μήτε μὲν τράπεζαν μήτε τὰ ταύτης ὡς στολί-
ζοντα ἔχουσα, ὁ Μιχαὴλ θάπτον ἢ λόγος εἶχε στρα-
φείας, τὸ δ' ἔφερε σάβανον ἐκ τοῦ βαλανείου ἔτι διά-
ερχον ὄν λαβὼν, ἀντὶ λεπτιῆς ὀθόνης, ἢ τῆς τραπέζης
ἐπίκειται, χρησάμενος, καὶ τὴν κλειδα τῆς γυναικὸς
ἀφελὼν αὐτὸς ἦν τὰ πάντα, βασιλεὺς, τραπεζοποιὸς,
μάγειρος, ὀπιτυμῶν. Ἐκβαλὼν δὲ τὰ ἄ εἶχεν τῆς
πυρρᾶς ἐκείνης ἢ κεισῶς, εἰσιτάτο ταύτῃ καὶ
συνεδείκναι, τὴν μίμησιν πρὸς τὸν ἐμὸν ἀναφέρων
Χριστὸν καὶ Θεόν. Κάκειθεν βάδην αὐθις ἀπῆει πρὸς
τὰ ἀνάκτορα, πολλῆς εὐηθείας καὶ ἀλαζονείας καὶ
τύφου καταγινώσκων τῶν προτοῦ βασιλέων· οὐ ἐκεῖ-
νοι λήρου εἰ ἤκουσαν, Ἄ.λ.λ' οὐκ ἄλλως τρυφῶντα*

VARIÆ LECTIONES.

.. ὁ P. .. ταύτην?

A deesse contingeret, neve aliud quid tristis nuntii ca-
lignium indicatione languidiores spectatores redde-
ret, e vicinis urbi speculis ignes accendi deinceps
vetuit, altoque silentio ac longa oblivione talia
aboleri præcepit.

36. Rursus alias (quo viri dissolutus animus ac
vecordia clarius innotescat) cum in curru stare
jamque equi carceribus emittendi essent (incede-
bat ipse Veneto habitu, Prasino logotheta Constan-
tinus, Thomæ pater dromi logothetæ, albo Cheilas,
ruseo Crasas : at neque protosecretis neque pro-
tonotario dromi a Circi rebus vacabat, sed alter
factionis Venetæ combinationem, alter Prasina
seriba erat) — his itaque in curru, solemnique eque-
stribus ludis stola stantibus, allatoque nuntio Ame-
rem graviter Thracensium regionem populari ac
diripere jamque ad Malagina prope accedere, ac
mala imminere : eaque re mœsto animo dejectoque
199 vultu protonotario domestici scholarum res-
ponsum nuntiante, acceptasque ab eo litteras in
manibus habente ac ostendente, *Qua inquit, heus tu,
audacia me tam necessario certamine occupatum
istis de rebus interpellas, cum in hoc unum incum-
bam, ut eum qui medium tenet in levam partem
avertam ? de quo mihi totum hoc certamen est.*

*Idem paratrammènon; ὑπὲρ οὗ μοι πᾶς ὁ
δῶν.*

37. Neque vero hoc duntaxat desiderio aut (si
mavis) libidine perditoque amore laborans, ab
allis turpioribus immunis vitis erat : sed præterea
dum modestiam citra modum sectatur, a decore
quam maxime excidit, eaque gravitate quæ impe-
ratorem condeceat. Obviam quandoque mulieren-
lam habuit, cujus e sacro fonte filium susceperat,
e balneo redeuntem, ac quæ manibus situlam ge-
staret. Tum equo desiliens alios senatorii ordinis
viros, qui ipsum comitabantur, haud procul in pa-
latium abire jubet : ipse cum impuris libidinisque,
quos sibi asciverat, ex vulgi facie hominibus, mu-
liereculam secutus, ablataque ei e manibus situla,
*Bono animo sis, inquit, o mulier, meque tua domo
accipe, surfuracei panis recentisque casei (ἀσβεστο-
τόρου, præstat enim ipsam ejus vocem ponere) ap-
peientiore. Cum autem mulier inaudita spectaculi
D novitate stuperet, omnique egestate premetur, ac
ne mensam quidem haberet aut linteâ quibus illi
sterneret, Michael dieto citius, asperiorum pannum
200 ex balnei usu detergentis siccandisque cor-
poribus, madentem adhuc inde a mulierecula allatum
accipiens, mappæ loco linteique subtilioris pro
mensæ usu sternit, ereptaque mulieri clave unus
omnia sit, imperatorisque et mensæ inargentis
coquique et convivæ munus obit. Prolectisque quæ
pauperentæ mulieris penus erant, cum ea epula-
batur ac concenabat, Christum meum ac Deum
bello eo facinore referens atque imitans. Peracto
convivio, lento pede in palatium redit, magnæ sto-*

huitatis et arrogantiae fastusque damnans superioribus; cujus illi nugas si audivissent, utique dicturi essent, *at non temere deliciis diffluentem atque ludentem hæc te oportuit facere, fastumque nostrum damnare, sed cum prior belli labores desudares, parcoque victu militum amans cum eis lubens, non cum copis malisque ac impuris mulierculis concenarras.* Hæc itaque omnia exorsum reddebant Michaellem, Deique in illum justissimam iram provocabant.

38. Quodque his gravius, quod secum habebat sodalitiū (Satyri quidam ii erant, ganeones in omnem turpitudinem parati; dixisses Bacchi thiasotas), his ille honorem habens eosque colens, divinorum contemptu sacerdotales auro contextas vestes ac pontificum humeralia eis adhibebat, ad hæcque turpiter ac impure, quæ pura sunt, eos peragere cogebat. Ejus chori principem, sic nuncupatum Grylum, patriarcham vocabat; reliquos undecim præcipuarum illustriumque sedium metropolitā; 201 quibus nisi ipse sodalis sociusque accederet, ne gratos quidem habebat imperii fascēs. Idcirco Coloniae præsulis sibi ipse nomen indebat. Quia vero etiam cantillare divinaque peragere mysteria illis incumbebat, cantica modulosque explendo citharam adhibebant, modo sensim pulsantes, et ut illa stridulum argutumque sonum ederet, hoc æmulati quod sacerdotes secreto agitant; modo pulsu libero ac claro sonitu, pro eo ac sacerdotes sic clare quasi perorando pronuntiant. Aurea quoque ac gemmis hæc vasa aceto ac sinapi implentes, atque illis impartientes qui erant percipituri, per eum modum impollutis mysteriis illudebant. Accidit autem ut quandoque chorus hic beato Ignatio patriarchæ obviam fieret, cum is supplicationis causa ex ecclesiastico ordine cum clericorum pompa procederet. Hunc ut conspexit Grylus, lubentissime rem capessens pulsare auspicatur, retractaque casula cum sodalibus, contentiore citharæ sonitu, sanctissimos viros conviciis compluit verbisque turpissimis fatigat. Quin Theodoram quoque matrem adhuc superstitem atque in palatio versantem quandoque ad se vocavit, quasi illo ei precaturo, quem beatum Ignatium esse finxerat. Ut ergo sanctissima mulier religiose animo incitata modesto cultu accessit, humi prostrata pro se vota concipi petit: latebat enim adhuc quis esset, cum his de facili barbam 202 tegeret. Tum ille statim ventris crepitum foetoris plenam verbaque obscena edens, Augustæ piorumque aliorum in se sodalesque diras excitavit. quæ et filio vaticinata, divina providentia ac protectione prorsus extorrem fore prænuuntiavit.

39. Verum fieri non poterat ut qui a recta via ac virtutis tramite abscesserat, ad meliorem iterum frugem rediret, ac quo beati præstamur, iter iniret. Quapropter salium auctores et inventores non minus longius procurarunt, sed iidem ipsi sibi adscive-

καὶ παιζόντα ταῦτα, ἔφησαν, ἔχρησεν σε ποιεῖν καὶ τὸν ἡμέτερον τύπον καταγινώσκειν, ἀλλὰ προπολεμοῦντα καὶ τῶν ἀναγκαιῶν σπαιζόντα καὶ τοῖς στρατιώταις σύνδειπνον ὄντα καὶ ἐραστήν. ἀλλ' οὐ γυναιῶν καπηλίδων καὶ μοχθηρῶν. Ταῦτ' οὖν ἅπαντα μισητόν τε ἐποίησε τὸν Μιχαὴλ καὶ τὴν τοῦ Θεοῦ ἐκκίνησε δικαιοτάτην ὀργήν.

λη'. Καὶ τὸ δὴ χαλεπώτερον, ἢ τῶν ὧν εἶχε μεθ' ἐκείνου φρατρία, Σάτυροί τινες οὗτοι: καὶ πρὸς πᾶσαν αἰσχρουργίαν ἀκόλαστοι· εἶπεν ἄν τις αὐτοῖς θιασώτας εἶναι Διονύσου καλῶς. Οὗς ἐκεῖνος διὰ τιμῆς ἄγων τε καὶ αἰδοῦς, τῶν θεῶν καταλιγῶρων, ἱερατικὰς στολὰς χρυσοῦφάντους τε ἐπέθηκε καὶ ὠμοφῶρια, καὶ ἄλλως ἰνάγκαζεν ἀσχημόνως τε καὶ ἀνάγκως τελεῖν τὰ ἄγνά, καὶ πατριάρχην τὸν ἐξαρχον τούτων ἐκάλει, οὕτω Γρύλον καλούμενον, τοὺς δὲ λοιπούς· ἕνδεκα μητροπολίτας τῶν ἐξαιρέτων θρόνων τε καὶ λιμνῶν, οἷς εἰ μὴ καὶ αὐτὸς ἐκοινωνεῖ, [P. 125] οὐδὲ βασιλεύειν ἤξιου· ὅθεν ὁ Κωλωνεῖας οὗτος ἐλέγετο τε καὶ ὀνομάζεται πρόεδρος. Ἐπεὶ δὲ καὶ ἄδειν ἔχρησεν αὐτοῖς καὶ τελεῖν τὰ μυστήρια, τὰς μὲν ἠθάς ἐξεπλήρουσεν διὰ κιθάρας, νῦν μὲν ἡρέμα πῶς οὕτω καὶ λιγυρῶς ἐπηχοῦντες, τὰ μυστικά μιμούμενοι, νῦν δὲ ἀνέτιμ φορᾶ καὶ διαπρυσίῳ, τὰς ἐκφωνήσεις δῆθεν τῶν ἱερέων. Καὶ σκευὴ δὲ διάχρυσα καὶ ἐκ μαργάρων συγκαίμενα ὄξους τε καὶ σιδήπεως ἐκπληροῦντες τοῖς οἷς ἐβούλοντο μεταλαμβάνειν ἐδίδοσαν, τῶν ἀχράντων οὕτω καταπαίζοντες μυστηρίων. Οὗτος οὖν ὁ Γρύλος καὶ ὄντι ἐπωχεῖτο τὰς δημοσίας προόδους τελῶν, καὶ τὸν τοιοῦτον θίασον συνεπόμενον ἔχων ἠγάλλετο. Καὶ ποτε συνέδη συντεχεῖν Ἰγνατίῳ τῷ μακαρίτῳ πατριάρχῃ κατὰ πρόδοσιν τῇ ἐκκλησιαστικῇ λιτῇ μετὰ τοῦ ἱερατικοῦ κλήρου ἐφεπομένῳ. Ὡς οὖν εἶδεν αὐτὸν ὁ Γρύλος, ἄσμενος τοῦ πράγματος ἐλόμενος· ἐξηρχεῖ τε τῶν κρουμάτων καὶ τὸν φελόνην ἀνασταίλας μετὰ τῶν αὐτοῦ συμμυστῶν εὐτονωτέρας τε ἔκρουε τὰς κιθάρας καὶ τοὺς εὐαγεῖς ἐκείνους λοιδοροῖς καὶ ἀσχιστοῖς ἐβαλλε βήμασι. Καὶ Θεοδώραν δὲ τὴν ἑαυτοῦ μητέρα εἰς ζῶσαν καὶ τοῖς ἀνακτόροις διαιτωμένην μετεκαλέσατό ποτε εὐλογηθησομένην παρ' αὐτοῦ, πλασάμενος τοῦτον εἶναι τὸν μακαρίτην Ἰγνατίον.

λη'. Ὡς οὖν ἐξῆι μετ' εὐλαθείας καὶ αἰδοῦς ἡ ἱερωτάτη γυνή, ἐβρίψεν** εἰς τοῦδαφος ἑαυτὴν ἐξαιτουμένη εὐχὴν (καὶ γὰρ ἐλάνθανε τέως, τὴν γενεάδα κρύπτων κατὰ τὸ πρόχειρον), φόφον αὐθωρὴν ἐπαφεῖς δυσωδίας πλήρη καὶ βήματα ἀπρεπῆ τὰς ἐκείνης καὶ τῶν εὐσεβεστέρων εἰς ἑαυτοῦς ἐξεκαλεῖτο ἀράς, ἢ καὶ τὸ μέλλον ἀποφοιθασασα τῆς τοῦ Θεοῦ πρόνοιας τε καὶ χειρὸς ἕξω γενέσθαι διεσάφει τῷ Μιχαήλ.

λη'. Ἄλλ' οὐκ ἦν ἄνδρα παρατραπέντα δὴ τῆς εὐθείας καὶ ἀποστάντα τῆς ἀρετῆς ἀνακληθῆναι καὶ τῆς μακαρίας λαβέσθαι ὁδοῦ. Ὅθεν οὐδὲ πορρωτέρω δὴ τὰ κακὰ, ἀλλ' ἑαυτοῖς ἐκείνοι, πλησιάζειν ἐποίησεν οἱ τῶν τοιοῦτων αἴτιοι: καὶ ἐφειρεται. Καὶ πρῶτον μὲν

VARIÆ LECTIONES.

** γυνή καὶ ἐβρίψεν!

εις ἑαυτὸν ὁ Βάρδας ταῦτα ἐπέφερον, μᾶλλον δὲ ὁ Θεόκτιστος ὁ κανίκλειος πρὸ αὐτοῦ, εἰτε δὴ τῶ παντελῶς τούτῃ χαρίζεσθαι πάντας δὴ ὁμοθυμαδὸν καὶ μὴ τῶν πονηροτέρων ἀνακρίπτειν διδαγμάτων ὡς ἐπιτρόπων ἐπιχειροῦντων, εἰτε δὴ τοῦ μὲν ἐνὸς ἀναστέλλοντος, τοῦ δ' ἑτέρου μὴ τὰ ἴσα φρονούντος ἐξ ἐριθείας¹ καὶ συναναστέλλοντος, ἀλλ' ἐπιτρέποντος μᾶλλον, ὡς καὶ ἡμεῖς ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις [P. 126] τοιοῦτους ἐθεασάμεθα. Πλὴν ἐπήγαγον εἰς ἑαυτοὺς τὰ κακὰ, καὶ ὁ μὲν Θεόκτιστος νῦν μὲν, ὡς εἴρηται, στρατιώμενος, νῦν δὲ ταῖς αἰς ἐπιχειρεῖ δουλείαις μὴ κατενοθεύμενος. Καὶ γὰρ πολλῶν στρατιῶν πολλῆς προκριθεὶς ἡγεμῶν, καὶ κατὰ πολλῶν ὁρμήσας πολεμίων νῦν τε καὶ πρὸ τούτου οὐδαμοῦ νικήσας ὑπέστρεψεν ἢ τὸ σύολον τῶν ἐχθρῶν καθυπερτερῶν, ἠτῶμενος δὲ καὶ πανωλεθρῆς τὰ στρατεύματα παραδοῦς, οὐκ οἶδα εἰτε φρονήσιω· ἀμοιρῶν καὶ λόγου καὶ τῶν ἐν πολέμοις ἀνδραγαθημάτων ἀπειρώς ἔχου, ἅτε δὴ μῆτε μελετήσας ταῦτά ποτε, ἢ τινὶ ἄλλῃ μείζονι αἰτίῃ τῇ ὑπὲρ ἡμᾶς, ἢ καὶ τῇ εἰρημένῃ νομί. Καὶ γὰρ ἡλιακῶν ποτε ἐκλείψων δύο γεγενημένων, κατὰ τῶν Ἀβασγῶν οὗτος προκριθεὶς στρατηγός· θεομηνίας ἀπήλαυσε δυστυχῶς· οἱ μὲν γὰρ ναυαγίῃ^{*} περιπεσόντες περὶ τὴν ἑαυτῶν ζωὴν ἐδυστύχησαν, οἱ δὲ καὶ τῆς ζηρᾶς ἐπιθάντες ταῖς ἐκείνων δυστυχίαις συνεκοινώνησαν. Καὶ οὗτος μὲν οὕτως ἀπώλετο ὁ στρατός· μετ' οὐ πολὺ δὲ πάλιν θρασύτερον ἀφάμενος τοῦ πολέμου ὑπὲρ τὰς τέσσαρας μυριάδας ἀπέβαλε τοῦ στρατοῦ. Καὶ αὖθις κατὰ τῶν ἐν Κρήτῃ Ἀράβων στρατεύσας ἀπρακτος· ὑπέστρεψεν, οὐκ ὀλίγους τῶν περὶ αὐτὸν ἐκείσε καταλιπὼν διὰ τὸ φυγῆναι χρησάμενον ἀθρόως ἀπαλλαγῆναι αὐτῆς. Ἄλλὰ ταῦτα μὲν ἐκεῖνος πρότερον.

κ'. Νῦν δὲ² σύμβολά τινα προφανῆ καὶ κομητῶν ἱππολαί καὶ ὄψεις ὄνειράτων γινόμεναι τὰ μέλλοντα τῷ Βάρδῃ δεινὰ παρεγύμνον, οὐκ ἐξ αὐτομάτου πάντως ἢ καὶ ἄλλω· ἀλόγῳ φορᾶ, προνοίᾳ δὲ τινὶ τοῦ μὴ τὸν θάνατον ζητούντος ὡς τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ἀμαρτωλοῦ. Κατὰ τὸν ὕπνον γούν εἶδοξεν οὗτος πρὸς τὸ τοῦ Θεοῦ τέμενος, ᾧ ἐπώνυμον Σοφία, μετὰ τοῦ Μιχαὴλ ἐν πινθήμῳ πανηγύρει καὶ προελύσει φοιτᾶν. Ὡς οὖν ἀφίκοντο καὶ κατὰ μέσον ἐγένοντο τοῦ ναοῦ, λευκοφόροι τινὲς ἀνεφαίνοντο δύο τὸν ἀριθμὸν, τὸ σχῆμα ἀγγελοειδῆς· ὡς δὲ προσωτέρω μᾶλλον ἐχώρησαν, ἄλλο μὲν ὁρῶσιν οὐδὲν, ἐπὶ³ δὲ τῷ θρόνῳ τινὰ γηραιὸν ἐγκαθήμενον (Πέτρον εἶναι τούτου τὸν κορυφαῖον τῶν ἀποστόλων ὑπέπτευσαν) καὶ περὶ τοὺς ἐκείνου πύλας τὸν μακαρίτην Ἰγνάτιον κλινοῦμενον καὶ τὴν παρ' ὧν ἐπεπόνθει δεινὰ ἐκδικήσων ἰδεῖν ἐξαιτούμενον. Ὁ δὲ ἐκείνῳ τε οἷα συμπάσγων ἔφησε δοῦναι οὐκ εἰς μακρὰν, καὶ τῶν ἐπιστώτων ἐνὶ (δύο δὲ τούτῃ [P. 127] χρυσοφορούντες ἐφαίνοντο) μάχαιραν οὐ μεγάλην δοῦς, Ἄγε

¹ Ezech. xlviii, 32.

VARIÆ LECTIONES.

¹ ἐριθειᾶς P, ἐρεσχλίας in margine. * ναυαγίᾳ ? ² δὲ μὲν P. ³ ἐπὶ περὶ P.

A runt. Primumque Bardas in suum illa caput venit; quin illo quoque prior Theoctistus caniclio præfectus, sive quod omnes una quasi conspiratione homini indulgebant, nec pro tutorum munere, quod fugebantur, a nequioribus eum studiis revocari studebant; sive sane quod uno corripiente alter ex contentione non ipse pariter insolentiam reprimeret, sed ex genio potius eum agere permitteret quorum exempla nec nostra ætate defuerunt. Ut u sit, mala certe illi in sua capita impulerunt. A quidem Theoctistus, uti dictum est, modo jugulatur, modo in his quæ gerenda suscepit inauspicatissimus invenitur. Multis enim sæpius expeditionibus ducis potestate susceptis, pluresque hostium bello aggressus, cum modo tum antea nunquam victor reversus est aut pro suis hostibus superior, sed victus semper, iisque quas ducebat copiis intertentione deletis, sive prudentia rationisque iudicio destituebatur ac rei bellicæ rudis erat, cui nunquam navasset operam **203** aut studium posuisset, sive alia quadam superiori nobis ratione, sive etiam illa quam modo dicebam. Cum enim aliquando semel et iterum sol deliquium passus esset, Theoctistus adversus Abasgos summa ducis potestate exercitui præfectus Dei iram infelicissime expertus est: pars enim naufragio vitam infeliciter amiserunt, pars in littus recepti ipsi nihilominus cladis socii exstiterunt. Ac quidem ille exercitus ita periit. Nec longo post tempore præfidentius majorique audacia bellum aggressus supra quadraginta millia de exercitu amisit. Iterumque suscepta adversus Cretenses Arabes expeditione irrita conatu reversus est, non paucis suorum illic desideratis, eo quod fuga usus cœptum repente negotium deseruisset. Verum hæc ille prius.

40. Tunc autem perspicua quædam signa, orti cometa, visa insomnia, mala prodebant quæ Bardam essent exceptura; ea vero non a casu seu alias cæco impetu, sed quadam illius providentia, qui non perinde mortem peccatoris atque ut convertatur, quærit. Itaque sibi in somnis visus est ad Dei templum, quod Sophiam vocant, una cum Michaele festivo lotius populi conventu solemnique pompa procedere; quo cum venisset et ad medium templi progressus esset, duos quosdam albis indutos angelica specie occurrisse; tumque ad ulteriora procedentes præter senem in patriarchali solio residentem aliud nihil vidisse. Hunc Petrum apostolorum **204** principem esse putaverunt, ad cuius pedes provolutus Ignatius acceptarum injuriarum ultionem exposceret. Senem miserationis affectu ductum brevi eum se ulturum respondisse; tumque uni adstantium, cum duo apparent vestibus auro contextis splendide ornati, pugione tradito in hæc verba locutum esse: *Agedum*, inquit, *hæc*

quidem ad laicum constituens, Theorgistum (ita Cæsarem nominabat) membratim concide : alterum vero Asebotecnou (imperatorem scilicet ita appellans) in dextra quidem parte colloca, simile tamen supplicium ei denuntia. Sic insomnium finem habuit, quod nec ipsum somnium, sed veritas fuit. Destinabat Bardas in Cretenses una cum Michaelē, assumptis omnibus copiis, expeditionem suscipere. Veniens itaque ad sanctissimæ dominæ nostræ Dei Genitricis ædem, quam Hodegi vocant, se suaque illi commendaturus ac quasi vale dicitur, præluentibus facibus ingressus est. In ipsis vero adis penetrabilibus excussa subito ex ejus humeris chlamys maximorum malorum præsagium dedit. Idem pridie quam ex urbe discesserat, sive ipse ultro sive jam futuræ rei urgente fato, convocatos amicos ac convivio acceptos monuit, suæ in illos amicitiae memores essent, ac velut e vita migraturus eis legata distribuit. Verum necesse erat ut illa finem acciperent. Cæpta ergo expeditione, cum in Thracensium regionem in locum cui Cæpi nomen **205** pervenissent, qui priores locum occupassent, tentoria certatim ac diligenti opera figebant. In his accidit, sive id dedita opera sive per ministrorum imprudentiam, ut Michaelis tentorium humili planoque loco expanderetur, Cæsaris autem in quodam tumulo pauloque editiori loco. Hoc ita factum, ceu oblatum quoddam ac luerum insperatum arripientes, qui Michaeli adversus Cæsarem obtrecebant, viro calumniabantur eique insidias struebant. Ingens tamen Cæsaris potentia inimicos turbabat et ad audendum facinus segniores reddebat. Tum enim Antigonus scholarum domesticus Bardæ quam Michaeli, filius scilicet patri, propensius parebat honoremque habebat; tum duces alii, Symbatiusque dromi logotheta, Bardæ ex filia gener, ejus plane rebus studere cogebatur. Verum nesciebat Bardas hunc fraude a Michaelē in suas traluctum partes, eique præcipium necis auctorem fore. Instructo ergo consilio paratisque insidiis, ac expeditis qui rem præstituri essent, non alii quam Symbatio concedita facinoris tessera est. Jam ergo lectis relationibus Symbatius ab illis exierat, impressoque fronti crucis signaculo signum dederat. Verum iterum moræ atque timores, eo quod præsens ac in conspectu cohors Cæsaris fœderatorum erat. Veritus itaque Michael ne inter has moras re detecta gladium in se traheret, per quemdam fidissimum conjuratos confirmat, bonaque ac honores pollicitus animis audentiores facit. **206** Ac sane parum absuit quin Cæsar periculo tutus abiret necemque evaderet : tanto scilicet metu conjurati percalsi erant, sicque animis langucebant. Verum iterum misso nuntio Michael Basilio accubitori significat in novaculæ acie constitutam rei necessitatem esse : desperare se vitam ; ad Bardæ necem se cito instruat. Quibus auditis Basilium, deque

Α δὴ, ταύτη, ἔφησε, τὸν μὲν τῆ τῶν εὐωνύμων χάρις ἐγκαταστήσας μεληδὸν διάτεμνε τὸν θεόργιστον, οὕτω δὴ τὴν Καίσαρα εἰπὼν, τὸν δὲ ἄλλον ἀσεβότεκνον, οὕτω τὸν βασιλέα κατονομάσας, κατάλεγε μὲν τοῖς δεξιόσι, τὴν δ' ὁμοίαν δίκην ἀπεκδέχεσθαι πρόσκειπε. Καὶ ὁ μὲν δνειρος οὕτω δὴ ἐτελεύτα· ὁ δὲ ὑπάρ' ἄλλ' οὐκ ἔναρ ἐστίν, ἄρτι κατὰ τῶν Κρητικῶν πανδημῆ μετὰ τοῦ Μιχαῆλ καθωπλίξεται, καὶ πρὸς τὸν τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου ναόν, ὅς οὕτω δὴ Ὀδηγοὶ κατονομάζεται, προσφοιτήσας εἰσῆμι μετὰ λαμπάδων τὸν συντακτήριον ἐκπληρῶν. Ὡς οὖν τοῖς ἀδύτοις πλησιάζων ἀπῆει, ἄρνω τῶν αὐτοῦ ὤμων ἢ χλανὶς ὀλισθήσασα αἰσθέσθαι τοῦτον καινοτέρων δεινῶν ἐνεποίησεν. Καὶ αὐτὸς δὲ πρὸ μιᾶς ἡμέρας τοῦ μέλλειν αὐτὸν ἀπείρειν ἀπὸ τῆς πόλεως, εἰς ἄφ' αὐτοῦ εἶτε καὶ ἄλλως ὑπὸ τοῦ μέλλοντος ἐλαυνόμενος, τοὺς φίλους συναγαγὼν εἰς ταυτὸν καὶ συμποσιάσας μεμνησθαί τε τῆς αὐτοῦ παρήγει· φιλίας αὐτοῦ καὶ λεγάτα ὡς τοῦ βίου ἤδη γινόμενος ἔξω ἐπέδωκεν. Ἄλλ' ἔδει ταῦτα τέλος λαβεῖν. Ὡς οὖν κατὰ τῆς Κρήτης ἐξήρσαν καὶ τῷ θέματι τῶν Θρακησίων ἐπέβησαν κατὰ Κήπους, τόπον τινὰ οὕτω κατονομαζόμενον, οἱ τούτοις ὑπηρετοῦντες προφθάσαντες τὴν σκηνὰς κατεπήγνον ἀμίλλη χρώμενοι καὶ σπουδῇ. Ἐνθα πῶς, εἶτε δὴ κατὰ πρόνοιαν εἶτε δὴ καὶ ἄλλως δι' ἀγνοίαν, τὴν μὲν τοῦ Μιχαῆλ ἐπὶ πεδιάδος χωρίῳ καὶ ὀμαλοῦ αὐλαῖαν ἐκπετανύουσιν, εἰς λόφον δὲ τινα καὶ ὑπερανεστηκότα χῶρον τῆς γῆς τὴν τοῦ Καίσαρος· ὅπερ ὡς ἑρμαῖόν τι καὶ ἀπροσδόκητου κέρδος λαβόντες οἱ τῷ Μιχαῆλ καταβῶν τοῦ Καίσαρος, κατητιῶντο τὸ γεγονός καὶ τὰς κατ' ἐκείνου ἔρραπτον συμβουλὰς. Ἄλλ' ἔθραπτεν αὐτοῦς καὶ νωβρυτέρους πῶς πρὸς τὴν ἐγγείρησιν ἐποίει ἡ τοῦ Καίσαρος κραταιότερα ἰσχύς· ὁ τε γὰρ δομέστικος τῶν σχολῶν Ἄντιγόνα τούτῳ μᾶλλον, ἄλλ' οὐ τῷ βασιλεῖ, ὡς υἱὸς ἐπειθάρχει καὶ ἤγετο, οἷ τ' ἄλλοι δὴ στρατηγοί, καὶ ὁ τοῦ δρόμου τοὺς λόγους διδοῦς, οὕτω καλούμενος Συμβάτιος, ἐπὶ θυγατρὶ αὐτοῦ ὑπάρχων γαμβρὸς ἀναντιρρήτως τὰ ἐκείνου φρονεῖν ἠναγκάζετο. Ἄλλ' ἔλαθεν οὗτος κλαπέις καὶ μᾶλλον τὸν φόνον τοῦ πενθεροῦ κατεργασόμενος. Ὡς οὖν ἡ βουλή ἠρτύθη καὶ ὁ λόγος ὑπέρπεστο καὶ οἱ τὸ ἔργον εἰς πέρας ἄγοντες ἔτοιμοι, σύνθημα ὁ Συμβάτιος ἄλλ' οὐκ ἄλλος ὑπέρπεστο. Ἄρτι οὖν ἐξῆι τὰς ἀναφορὰς ἀναγνοὺς ἐξ αὐτῶν, καὶ τὸ σημεῖον εἰδίδου σταυρὸν εἰς τὸ πρόσωπον ἐγγαράττων αὐτοῦ. Ἄλλ' αὖθις ἀναβολαί [P. 128] τινὲς ἦσαν καὶ ἀτολμαί τῷ παρουσιάζειν καὶ κατὰ τὸ πρόσωπον ἰστασθαι τὴν τοῦ Καίσαρος ἑταιρείαν· ὅπερ ὁ Μιχαῆλ εὐλαδούμενος μὴ κατάφωρος γένηται καὶ καθ' ἑαυτοῦ ἐπισπάσῃ τὴν μάχαιραν, ἐθαροποιεῖ τε τοὺς ἄνδρας διὰ πιστοῦ τινος καὶ θαρβραλωτέρους εἰδείκνυται· ὑποσχέσεται καὶ τιμαῖς. Κἂν παρήλθεν τὸν κίνδυνον καὶ τὸν φόνον ὁ Καίσαρ ἐξέφυγεν, τῷ δέει τούτων καταπλησσομένων καὶ ἀθυμῆ καταβαλλομένων· ἄλλὰ πάλιν δι' ἀποκρίσεως ἐδῆλου τῷ Βασιλεῖ (παρα-

VARIE LECTIONES.

* δὴ τὸν] τὸν om. P

κοιμώμενος· δὲ οὗτος ἦν) τὴν ἐπὶ ξυροῦ ἐστῶσαν ἀνίγκην, καὶ ἀπελέγετο τὴν ζωὴν, καὶ πρὸς τὸν φίλον καθώπιζεν. Ἄν ἀκηκοὺς ὁ Βασίλειος, καὶ περὶ τοῦ βασιλέως κατορθώδων, ἀπορρίψαι πείθει τὸ δέος αὐτοῦς, καὶ, Ὡ τῆς ἀνδρίας, εἰπὼν, καὶ εὐτόλμου ψυχῆς! ἐπέρωσέ τε ἄφνω αὐτοῦς καὶ ἐπισπῆσαι πρὸς τὸν ἀγῶνα ἐποίησεν. Οὗς ὁ Βάρδας ἄθροως· ξιφῆρεις ἰδὼν καὶ καταπλαγεῖς ἔγνωκέ τε τὸν θάνατον καὶ πρὸς τοὺς πόδας ἐβόησε τοῦ βασιλέως αὐτόν. Ἄλλ' οὐκ ἦν τοῦτον διακφυγεῖν· ὄθεν αὐθωρῶν ἐκεῖθεν τε αὐτὸν ἀποσπῶσι καὶ μεληδὼν κατατέμνουσι, μηνὶ Ἀπριλίῳ, εἰκάδι πρώτῃ, Ἰνδικτιῶνος· τεσσαρεσκαίδεκάτης. Ἔπειτα κοντῶ τὰ παιδογόνα τούτου ἀπαωρήσαντες μόρια παραδειγματίζουσι τε καὶ θριαμβεύουσι. Θυροῦθου δὲ πολλοῦ γενομένου καὶ ταραχῆς, ἦν ἰδεῖν καὶ τὸν Μιχαὴλ μικροῦ τὸν περὶ ψυχῆς θέοντα· ἀλλ' ὁ τῆς βίγλης δρουγγάριος (Κωνσταντῖνος· δὲ ἦν) ἐν μέσῳ που συμβῆσαι τὸν πολλὸν ἐκείνον διέλυσε θροῦν, εὐφημίας τε βάλων αὐτὸν καὶ παρατάξεις ἀνθοπλίζων κατὰ τῶν ἐπανισταμένων. Ὁ μὲν δὲ Βάρδας οὕτως ἐξ ἀνθρώπων ἐγένετο, καὶ οὕτως ἢ κατὰ τῶν Κρη-

τῶν διελεύθη στρατιὰ, τοῦ βασιλέως κατὰ τὸ Βυζάντιον ὑποστρέψαντο.

μα-μ'. Καὶ ἕτερον δὲ σημεῖον πρὸ δύο ἢ καὶ πρὸ τριῶν ἡμερῶν τῷ Βάρδα παρεσημαίνεται. Ἡ γὰρ Θεοδώρα, εἶτ' ἄλλως θεοφορομένη εἶτε δὴ καὶ ὑπότινος τῶν μεμελετημένων διακούσασα, ἐσθῆτά τινα παγκάλην μὲν καὶ χρυσαῖς πέρδιξι πεποικιλμένην, οἷα ἀναλογούσαν δὲ τῷ μήκει τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ἄλλ' καὶ πολὺ ἀποδέουσαν αἰνιγματωδῶς ἐξαπέστειλεν. Τὸ τε γὰρ* πέρδικας ἀλλὰ μὴ τινας ἄλλας τῶν ἐπιθῶν ἐνοφᾶναι·, ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ τῆς ἐσθῆτος ἰδέσθαι εἰς ὄμιλον ἐμπεσεῖν θάττον ἢ ἔδει προσέφυγε.

μγ'. Πλὴν ἀλλ' ὁ μὲν βασιλεὺς ὑπέστρεψε, τὸν τε Βασίλειον, ἐπεὶ μὴ εὐμοίρει παιδὸς, υἱοποιεῖται καὶ τῆς τῶν μαγίστρων τιμῆς ἀξιοῖ. Ἐπεὶ δὲ χρόνου προϊόντος [P. 129] τὰ κοινὰ διοικεῖν οὐχ οἶός τε ὁ Μιχαὴλ ἦν καὶ τῆς ἑαυτοῦ ἀφελείας ἠεθάνετο καὶ ἄμα ἐπανάστασιν μελετᾶσθαι καὶ ἀποστασίαν παρὰ τῆς συγκλήτου διήκουεν τῷ τὰ τῶν Ῥωμαίων διοικεῖσθαι κακῶς, καὶ τὸ περιμάχητον διάδημα τῆ κεφαλῆ αὐτοῦ ἐπιτίθει, καὶ βασιλέα τῆ ἡμέρᾳ Πεντηκοστῆς, μηνὶ Μαΐου, εἰκάδι ἕκτη, Ἰνδικτιῶνος τεσσαρεσκαίδεκάτης, ἀναδείκνυσι τε καὶ ἀναγορεύει κατὰ τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν ἢ ἐπώνυμον Σοφία Θεοῦ. Ἄλλ' ὅστις μὲν οὗτος ὁ Βασίλειος καὶ ὄθιν, καὶ ὅπως ἦλθεν εἰς γνῶσιν τοῦ κρατοῦντος, ἢ κατ' αὐτὸν ἱστορία

ἀρτῶσει· τὰ νῦν δὲ τῆς βασιλείου δόξης ἀξιοθεῖς εἶχτο μὲν τῆς βασιλείας, ἀπέχετο δὲ τῶν καθ' ἑκάστην ἀρίστην καὶ ἱπποδρομιῶν καὶ τῶν περὶ τὸν αἰσχρότατον Γρύλον καὶ ψευδοπατριάρχην αἰσχουργιῶν, ὧν ἀκαίρως ἐνετύφθη ὁ Μιχαὴλ. Πάντων μὲν γὰρ κόρον εἶναι καὶ τῶν αἰσχυρῶν καὶ τῶν φυσικῶν εἶρηται τε πολλοῖς, καὶ ἡ πείρα τούτων διδάσκαλος ἀκριβής· Μιχαὴλ δὲ τῷ τότε κρατοῦντι οὕτε τῶν ἱπποδρομιῶν οὕτε μὴν τῶν ἄλλων ἀκρατοποσιῶν τε καὶ αἰσχυρῶν κόρος ἦν, ὡς φασιν. Ἄπειρώμενος κοιλύει

imperatoris salute sollicitus, timorem conjuratis excutit, hisque verbis : *O audacem fortemque animi!* mox alacres reddidit et ad certamen facinusque aggrediendum impulit. Bardas eos strictis gladiis in se trunere contuens, terrore percussus, praesentique vitae animadverso discrimine, ad imperatoris se pedes abiecit. Laud tamen fieri poterat ut mortem effugeret. Stetit ergo inde avulsum membratim concidunt, mensis Aprilis : vigesima prima, indictione quarta decima. Tum ejus genitalia conto praefixa per ludibrium ostentant atque traducunt. Ingenti autem excitato tumultu magnaque orta turbatione, videre erat Michaelē vix non in vitae periculum adductum : verum Constantinus bigla drungarius in medium prorumpens ingentem illum tumultum compescuit, tum faustis omnibus Michaelē prosecutus, tum armorum aciem tumultuantibus opponens. In hunc modum Barda sublato, missa Cretensi expeditione, imperator Byzantium rediit.

41-42. Sed et aliud signum ante duos tresve dies contigerat. Theodora 207 namque (sive alias numine afflata, sive etiam alicujus relato docta structas Bardae insidias) vestem quamdam, eam quidem pulcherrimam aureisque perdicibus intextam, illius tamen staturae imparem longeque quam pro illa breviorē, sub aenigmate ad eum miserat. Tum enim perdicēs, non aliae quavis aviculae, temere intextae, tum et vestis ipsa brevitās, citius quam par esset eum dolo circumventum iri fuere praesagio.

43. Caeterum imperator domum revertitur, quodque nullam prolem sustulerat, Basilium magistri dignitate ornatum adoptat. Tumque Michael impar ipse administrandae reipublicae et cum sua eum illa gerenda simplicitas stoliditasque non lateret, simulque audisset moliri senatum in eum defectionem propterea quia illo principe res Romanae male administrabantur, etiam diadema, rem palmariam ac expetendam, illius capiti imponit, ac die sacro Pentecostes, Maii vigesima sexta, indictione quarta decima, imperatorem constituit, acclamatque in Magna ecclesia, cui nomen Dei Sapientia existit. At qui-nam fuerit hic Basilus ac eujus, quae ratione in notitiam imperatoris venerit, sequens rerum illi gestarum historia declarabit. Jam itaque Augusti dignitate donatus imperii curis sese impendebat, seque a quotidianis ludicris ac Circensibus abstinēbat, necnon a turpissimi pseudopatriarchae Gryli spurcitiis, quibus importune 208 Michael oblectabatur. Afferre demum omnia nauseam, turpia pariter et naturalia, tum vulgo ferunt, tum perspicue docet quae horum magistra experientia existit. Michaelē tamen tum rerum potentem ut aiunt, nulla Circensium ludorum, at

VARIÆ LECTIOMES.

* γάρ] μὲν P. * ἐνοφᾶναι: P.

neque aliorum, comotationum turpiumque, satietas capiebat. Hæc Basilius cum prohibere vellet, ac Michaeliem procul ab eis avocare modo quidam admonendo atque hortando, modo vero τινῶν odia, sacerdotum diras, senatus perperæ rebellantes animos proponendo ac velut in tabella coram depingendo, illius sibi impetū invidiam confluxit; hostisque loco amicis, ac qui adoptatus fuerat, ipse exosus habebatur. Hinc brevi post Basilicium quemdam imperatoris tunc celocis remigem, ac illius fratrem Capnogenis qui secundo præfecti dignitatem gessit, adducens purpura induit, impositoque diademate atque ocris adhibitis, quod imperatorum insigne est, eo habitu manu sua ad senatum eduxit, ad eumque in hæc verba oravit: *Par erat, patres conscripti, ut hunc olim illustri hoc habitu virum producerem, cui inest*

*Primum corona forma digna regia,
Deinde cognatum diadema est huic viro,
Suntque omnia dignitati convenientia.*

Quam vero præstabat hunc me potius quam Basilium imperatorem creare quem et pœnitentem creavisse? Factum hoc ac verba exitii Michaelis origo existiterunt. Istud sic dictum omnium aures circumsonans nimium cunctis 209 stuporem iniecit, et ut vox omnibus hæreret fecit; quod fabulosorum more Gigantum satos Michael quotidie imperatores ederet. Inde itaque auctum in Basilium odium, ac ignis instar vehementiori flamma exarsit, hoc scilicet ejus fomento ac causa, quod una se cum ejus sodalibus vitis dedere non pateretur, nec illorum effreni licentiæ morem gereret. In tantam enim sæpius dementia mero obrutus ac per ebrietatem Michael erumpibat, ut absurda quædam modumque omnem injuriæ excedentia præciperet, atque alii aures, alii nares, alii denique caput amputandum juberet. Ac nisi viri quidam misericordia moti negligenda putassent ac in crastinum distulissent, ea Michaeli quandoque revocanda sperantes, ac fore ut is eorum aliqua pœnitentia duceretur (quod et contingebat), plane periissent quotquot illi aderant inque aula assidui ac domestici erant. Quin et parum abfuit ne et ipse Basilius pari involveretur exitio, illius ebrii petulantis non raro factus ludibrium. Sustinebat tamen, ac tandem aliquando quadam ducendum pœnitentia Michaeliem existimabat. Verum fieri non poterat ut jam a prima ætate, haud secus ac currus rota, inflexus, quidquid accidisset, nativam pristinamque rectitudinem reciperet. Itaque atrociores adversus Basilium structæ insidiæ. In eo autem illæ positæ, ut inter venandum specie quidem feriendi feram, revera autem conflagrando Basilio satellitum quidam hastam conciliaret. Consilium hoc is ipse qui mandatam acceperat hastamque vibrarat, in 210 vitæ exitu constitutus suamet confessione cunctis manifestum fecit, et ut nihil inde ambigi possit. Ac hastam quidem misit, a Basilio tamen aberravit. Inque hunc modum servatus Basilius, in vitæ proxime

A ὁ Βασίλειος καὶ πορρωτέρω τούτων ποιεῖν αὐτὸν, νῦν μὲν παραινέσει χρώμενος, νῦν δ' ἄλλως μέτος παρὰ τῶν πολιτῶν καὶ τὰς παρὰ τῶν ἱερῶν ἀρὰς καὶ τὰς τῆς συγκλήτου ἐπαναστάσεις προτιθεὶς καὶ οἷον ἐνώπιον αὐτοῦ ζωγραφῶν, ἔλαβε τῷ φθῶν ἑαυτὸν καθυποβαλὼν, καὶ ἀντὶ οἴλου ἔχθρῶς καὶ μεμιστημένος ὁ υἱοθετηθεὶς ἐνομιζέτο. Ἐνταῦθεν οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ τινὰ ἄλλον, τοῦ βασιλικῆς ὁδόμενος ἐρέτην τῆνικαῦτα τελούντα (Βασιλικῆς οὗτος ἐλέγετο, καὶ ἀδελφὸς ἦν Καπνογένους ἐκείνου τοῦ τὴν ὑπαρχικὴν ἀξίαν ἡξιωμένου τὸ δεύτερον), ἀγαθῶν τὴν πορφύραν τε ἐνδύει καὶ τὸ διάδημα περιτίθειν, καὶ τὰ παράσημα τῶν ὑποδημάτων περιβαλὼν ἐξάγει πρὸς τὴν συγκλήτον τῆς χειρὸς ἔχων αὐτὸν, καὶ πρὸς τὴν γερουσίαν φησὶν, ὡς Ἔδει κάλλει με τοῦτον εἰς τουτοῦ τὸν περιβλεπτόν κόσμον, ὦ ἄνδρες, ἐπαγαγεῖν.

*Πρῶτον μὲν εἶδος ἀξίον τυραννίδος,
Καὶ δεύτερον δὲ συμφυρὸς πέλει στέφανος,
Ἄπαντα δ' ἀρμόζουσι πρὸς τὴν ἀξίαν.*

καὶ ὅτι πόσον ἦν κάλλιον τοῦτον με ποιῆσαι βασιλέα ἢ τὸν Βασίλειον, ἐφ' ᾧ μεταμετέλλημαι ἐφ' οἷς αὐτὸν ἐβασίλευσα. Αὕτη τῆς καταλύσεως αὐτοῦ ἡ ἀρχή. Τοῦτο πάντας περιηχῆσαν ἐκπλαγῆναί τε τούτους ἐποίησε καὶ ἀφασία [P. 130] καταληφθῆναι πολλῇ, ὅτι κατὰ τὸς μυθικοὺς Γίγαντας βασιλέας σπαρτοῦς καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀναδίδωσιν. Ἡἴξετο μὲν οὖν ἔκτοτε τὸ πρὸς τὸν Βασίλειον μῖσος, καὶ σφοδρότερον κατὰ τὴν τοῦ πυρὸς φύσιν ἐγένετο, ὑπέκκαυμα ἔχον καὶ αἰτιον τὸ μήτε συμφθεῖσθαι βούλεσθαι τοῦτοις αὐτὸν μήτε μὴν συνεπάγεσθαι ταῖς ἀκολάστοις γνώμαις αὐτῶν. Εἰς τοσαύτην γὰρ ὁ Μιχαὴλ πολλάκις ἄνοιαν ἐξ ἀκρατοποσίας καὶ μέθης ἐξώκειλεν, ὡς κατ' αὐτὴν μὲν καὶ τὸν ταύτης καιρὸν δεῖνὰ τινὰ καὶ πέρα θειῶν ἐγκαλεῖσθαι· τοῦ μὲν γὰρ ἀφαιρεῖσθαι τὰ ὦτα καὶ ἄλλου τὴν βίνα καὶ τὴν κεφαλὴν ἐτέρου προσέταττεν· ἀεὶ μὴ τινες οἰκτω κρατούμενοι παρημέλουν καὶ πρὸς τὴν αὐρίον ἐπεμπον, ἀνάκλησιν τινὰ καὶ μεταμέλειαν τοῦ ἀνδρὸς ἐκδεχόμενοι, ὅπερ καὶ ἦν, καὶ ἀπώλετο σύμπας ὁ παραμένων αὐτῷ καὶ συγκαρτερῶν. Μικροῦ δὲ καὶ Βασίλειος συναπώλετο, τῆς παροινίας οὐκ ὀλιγάκις παύνην γενοῦς. Ἄλλ' ἑκατέρω καὶ ἔμενε μετὰ μὲν τινὰ γεννηθῆναι κατὰ τὸν ἀνδρὰ ὅπερ γοῦν ὑποταπάζων. Ἄλλ' οὐκ ἦν τοῦτον ὡς περ ἀρμάτειον τροχὸν ἐκ πρώτης ἡλικίας καμψθέντα, οὐδ' ἐν εἴ τι γένοιτο, τὴν ἐξ ἀρχῆς εὐθυωρίαν λαβεῖν. Τοιγαροῦν μερίζονα κατὰ Βασίλειου συρράπτει ἐπιβουλήν. Ἡ δὲ ἦν ἐν τῷ κυνηγίῳ λόγῳ μὲν κατὰ τῆς θήρας ἔργῳ δὲ κατὰ τοῦ Βασίλειου τὴν τῆς λόγῃς βίβιν ποιῆσαι τινὰ τῶν ὑπασπιστῶν. Καὶ τοῦτο αὐτὸς ὁ προσταγείας καὶ τὴν λόγῃν ἀφελὲς κατὰ τὸν τῆς ἐξόδου καιρὸν ἐξαγορεύσας δῆλον πεποίηκε καὶ πιστόν. Ἀφῆκε μὲν οὖν οὗτος τὴν λόγῃν ὁ κελευσθεὶς, διημάρτανε δὲ καὶ οὕτω σέσωστο ὁ Βασίλειος, ἔγγιστα θανάτου γενόμενος, ὅπερ τοῦ τὸν θάνατον καταπεπατηχότος Θεοῦ. Ταῦτ' οὖν ἐκπυστα γενόμενα πᾶσι καὶ φανερὰ τὴν κατ' αὐτοῦ ἠκόνησε μάχαιραν. Ἴνα γὰρ μὴ καὶ τὸν Βασίλειον ὡς πρὸ μικροῦ τὸν

Καίσαρα σφαττόμενον ἴδωσι, καὶ πρὸ τούτου αὐτὸν Α
 Θεόκτιστον, εἴτε βουλῇ τῆς συγκλήτου βουλῆς εἴτε
 γνώμῃ τῶν φιλοῦντων Βασίλειον (κοινὸς γὰρ καὶ κατ'
 αὐτῶν ὁ θάνατος ἐπιτηδεύεται), σφάττεται ὑπὸ τῶν
 προκοίτων τοῦ βασιλέως ἀνδρῶν, κατὰ τὰ ἀνάκτορα
 τοῦ Ἁγίου μεγαλομάρτυρος Μάμαντος, μηνὶ Σε-
 πτεμβρίῳ, εἰκάδι τετάρτῃ, Ἰνδικτιῶνος πρώτης,
 ἔτους ἑξήκισχιλιοστοῦ τριακισιοστοῦ [P. 131] ἑβδο-
 μηκοστοῦ ἔκτου, ὥρα τῆς νυκτὸς τρίτῃ, βεβασιλευ-
 κῶς ἔτη μετὰ μὲν τῆς Θεοδώρας τῆς τούτου μητρὸς
 τέσσαρι καὶ δέκα, καὶ μόναρχος δέκα καὶ ἑν, καὶ
 πρὸς τοῖς τρισὶ μῆσὶ χρόνον ἕνα ὑστερον μετὰ Βασι-
 λείου.

μδ-με'. Καὶ τὰ μὲν εἰρημῆνα σκηνακά τε ἀπνευ-
 καὶ θεατρικά, ἀξίον δὲ μεμνηθῆαι καὶ τῶν ἐπαινε- Β
 τῶν. Ἡ γὰρ τῶν ὧν ἔφερον ἀναθημάτων ἐν τῷ πε-
 ριωνύμῳ ναῦ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας κατασκευὴ φιλερ-
 γῶς τελεσθεῖσα καὶ φιλοτίμως ἐπαινετῆ. Οὐτε γὰρ
 τῷ δίσκῳ τῶν παλαιῶν τι κειμηλίων καὶ ἱερῶν, καὶ
 τῶν ἀφ' οὗ γεγονασιν ἄνθρωποι τεχνουργηθέντων ἐν
 ναοῖς, κατὰ τὸ μέγεθος ἐξισάζεται, οὔτε τις εὐπρέ-
 πεια καὶ ὠραιότης τινὲ τῶν γενομένων ἐπήνησεν,
 πάντων ἐκτὶ τῶν ὥραιων καὶ τιμίων συνδεδραμηκό-
 των· καὶ τὸ ποτήριον δὲ τούτῳ λίαν κατάλληλον. Οὐ
 μὴν δὲ καὶ ὁ εἰς φωταγωγίαν κατασκευασθεὶς αὐτῷ
 κύκλος, ὅπερ φασὶ πολυκάνδηλον, τινὲ τῶν ἄλλων
 ἡλάττωται, ἀλλὰ καὶ οὗτος ἐκ χρυσοῦ ὅλος γενόμε-
 νος, λίτρας ἔχων ἐξήκοντα, τῶν ἄλλων διαφέρει κατὰ
 πολὺ καὶ τούτῳ δίδωσι τὰ πρωτεῖα καὶ τὸ σεβά- C
 σμιον.

lotus namque ex auro conflatus librarum sexaginta
 opus ac plane augustum.

discrimen adductus, Deo, qui mortem ea'cavit, illi
 salutis auctore. Hæc itaque cunctis prodita ac pri-
 lam facta gladii in eum acuendi causa exstiterunt.
 Ne enim etiam Basilium (uti nuper Cæsarem et
 antea Theoctistum) tristi nece sublatum conspice-
 rent, sive senatusconsulio, sive Basilii amicorum
 consilio (unum enim ac commune omnibus impen-
 debat exitium) ab imperatoris ipsis excubitoribus
 in sancti præclari martyris Mamantis palatio neci
 traditur, die vigesima quarta Septembris, indictione
 prima, anni 6376, hora noctis tertia. Imperavit
 cum Theodora matre sua annos quatuordecim, so-
 lus undecim, posteaque adlecto Basilio annum
 unum, menses tres.

44-45. Ac ea quidem quæ hæcenus dicta sunt sce-
 nica omnia et ad Circum ludosque spectantia : operæ
 pretium vero est ut et eorum meminerimus quæ
 laudem aliquam merentur. Quæ enim in celebra-
 tissimo Dei Sapientiæ templo donaria obtulit, pro
 structuræ ratione elegantia ac magnifica, laudem
 habent. Neque enim ullum veteris ac sacræ supel-
 lectilis pignorum, sive illorum quæ subtili arte
 elaborata, quo ex tempore homines esse cœpe-
 runt, sacris adibus ornamento fuerunt, oblato ab
 eo disco vel mole æquatur vel pari elegantia est ac
 venustate : in cujus 211 structuram, quidquid
 usquam venustum est ac pretiosum, videatur con-
 flatum esse. Accedit et calix, ipse quoque disco
 perquam affinis. Quin et circulus multiplici in
 orbem sustentanda face ab eo fabricatus (πολυ-
 κάνδηλον vocant) nulli usquam aliorum cesserit :
 pondo longe reliquis præcellit, palmarium sane

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΔΗΓΗΣΙΣ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΤΟΥ ΛΟΙΔΙΜΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ,

*Ἦν Κωνσταντίνος βασιλεὺς ἐν Θεῷ Ῥωμαίων, ὁ τούτου υἱὸς, φιλοπότως ἀπὸ διαφόρων
 ἀθροίσεως διηγημάτων τῷ γράφοντι προσανέθετο.*

HISTORIA DE VITA ET REBUS GESTIS

BASILII

INCLYTI IMPERATORIS

*Quam Constantinus Dei gratia Romanorum imperator, ipsius nepos, studiosè ac diligenter
 ex variis narrationibus congeffit, ac scriptori contribuit.*

[P. 132] δ. Ἦν μὲν * προθυμία καὶ ἐφεσις ἐκ Α
 πολλοῦ ἐμπειρίαν πραγμάτων καὶ γνώσιν ταῖς τῶν
 σπουδαιοτέρων ἐμφυτεύσαι διανοίας διὰ τοῦ ἀειμνή-

1. Cupienti olim animo accensoque desidero
 rerum experientiam ac notitiam, sempiternæ me-
 moriæ immortalisque historiæ ore, studiosiorum

VARIÆ LECTIONES.

* μὲν] μοι A i. c. editio Allatiana.

animis inserere optabam. Ac quidem statueram, A si modo vires obsecundarent, omnis retro imperii Romani Byzantii imperatorum eisque subjectorum **212** magistratuum bellique ducum seu pratorum et legatorum singulorumque actus gesta que nobiliora scripto consignare. Quod tamen istiusmodi provincia multo tempore continuoque labore et librorum copia atque a rerum cura negotiorumque strepitu otio indigeret, quæ sane mihi deesse videbam, secundæ necessario navigationi animum adieci, uniusque saltem imperatorum, qui majestatem imperii mirum quantum promovit (qui ab imperio seu regno nomen habuit) Romanæque reipublicæ ac rebus ab initio ad vitæ usque exitum plurimum profuit, res gestas vitæque omne institutum ac rationem commemoranda mihi proposui, ne scilicet stirpis regiæ diu multumque productæ primus fons radixque posteris lateat, habeantque ejus nepotes domestico exemplo erectam virtutis regulam et statum atque principem formam, in quam imitationem intendant. Sin autem etiam longiora adhuc præstabuntur vitæ spatia, ac morborum etiam exiguæ quædam dentur induciæ, nec exteriorum curæ impediunt, continua forsans serie totius illius progeniei ad nos usque adjiciemus historiam.

2. Hic enim vero cujus nunc historiam profitetur oratio, Basiliius imperator ex regione Macedonum trahebat originem, referebatque ad Armenios, Arsacidæ genere. Vetere enim Arsace, qui Parthorum imperium tenuit, ingentem virtutis et laudis gloriam consecuto, posteris lex inolevit non ab aliis quam ab Arsacis familia ejusque nepotibus Parthos, **213** Armenios Medosque ipsos, qui regia potestate ipsis præsent, esse habituros. In hunc itaque modum, cum illæ, quas dixi, gentes ab stirpe ejusmodi imperio regerentur, illo qui apud Armenios rerum potiebatur quandoque ex humanis sublato, contigit de jure regni deque principatus istiusmodi successoribus dissidium oriri. Hincque adeo Artabanus et Clienes non solum avito imperio spoliati, sed et in vitæ jam periculum adducti, in regiam hanc Constantinæ urbem veniunt. Leo Magnus tunc imperio præerat, Zenonis socer. Hic igitur viros suscipiens ac pro generis splendore magnifice pertractans, ædes ad habitandum congruaque victus stipendia in urbe regia illis assignavit. Ut autem horum e patria fugam et in regnantem hanc urbem accessum omnique humanitate ab imperatoribus susceptos esse didicit is qui tum res Persicas administrabat, datis litteris, benevolentia in eos larva, in paternum se illos imperium restitutum pollicitus, reversa autem ea sibi molitione gentem conciliare ac subicere satagens advocabat. Acceptis litteris, dum adhuc quid sibi facto opus deliberant, res per unum aliquem famulorum imperatori defertur ac epistola ipsa

στου καὶ ἀθανάτου τῆς ἱστορίας στόματος, καὶ ἐβουλόμην, ἂν ἄρα οἶός τε ὦ, τοῦ σύμπαντος τῆς ἐν Βυζαντίῳ Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς χρόνου τῶν τε αὐτοκρατόρων καὶ τῶν ὑπ' αὐτοὺς [P 133] ἀρχόντων καὶ στρατηγῶν καὶ ὑποστρατήγων καὶ τῶν καθ' ἕκαστα τὰς ἀξιολογωτέρας τῶν πράξεων ἀναγράψασθαι. Ἐπεὶ δὲ εἶδετο τὸ πρᾶγμα καὶ χρόνου πολλοῦ καὶ πόνου συχνοῦ καὶ βιβλίων ἀφθονίας καὶ σχολῆς τῆς ἀπὸ τῶν πραγμάτων*, ταῦτα δ' ἡμῖν οὐ προσῆν, εἰς τὸν δεύτερον ἐξ ἀνάγκης ὑποβέβηκα πλοῦν, καὶ τῶς ἐνός βασιλέως, ἐπὶ μέγα τὸ τῆς βασιλείας κράτος ὑψώσαντος, ὃς καὶ τῆς βασιλείας ἐπώνυμος ἦν καὶ μέγα ὄφελος τῇ πολιτείᾳ Ῥωμαίων ἐγένετο καὶ τοῖς πράγμασιν, ἐξ ἀρχῆς καὶ μέχρις αὐτῆς τελευταίας τὰς πράξεις καὶ τὴν ὅλην ἀγωγὴν διηγήσασθαι, ὡς ἂν καὶ τοῖς μετέπειτα μὴ ἀγνοῖται βασιλείου στελέχους ἐπὶ πολὺ τοῦ χρόνου παρεκταθέντος ἢ πρώτῃ πηγῇ καὶ ρίζᾳ, καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἐκείνου οἰκθρον εἶη ἀνεπιτηκῶς ὁ πρὸς ἀρετὴν κανὼν τε καὶ ἀνδρείας καὶ τὸ ἀρχέτυπον τῆς μιμήσεως. Εἰ δὲ ἐπιμετρηθεὶ καὶ χρόνος ἡμῖν ἐστὶ ζωῆς, καὶ γένηται τις καὶ ¹⁰ τῶν νόσων ἐκχειρία μικρὰ, καὶ μηδὲ ¹¹ τῶν ἐξωθεν εἶη τι ἐμποδῶν, ἴσως προσθῶμεν ἔχομένως καὶ τῆς ἀκρις ἡμῶν κατισούσης αὐτοῦ γενεᾶς τὴν ὅλην τῆς ἱστορίας ἀφήγησιν.

β'. Πλὴν οὖν οὗτος ὃν ὁ λόγος νῦν ὑποδείξει κατεπαγγέλλεται, αὐτοκράτωρ Βασίλειος ὠρᾶτο μὲν ἐκ τῆς Μακεδόνων γῆς, τὸ δὲ γένος εἶλκεν ἐξ Ἀρμενίων ἔθνους Ἀρσακίων. Τοῦ γὰρ παλαιοῦ Ἀρσάκου, ὃς Πάρθων ἡγήσατο, ἐπὶ μέγα δόξης προελθόντος καὶ ἀρετῆς, νόμος τοῖς ὕστερον ἐχρημάτισε μὴ ἄλλοθεν βασιλεύεσθαι μῆτε Πάρθους μῆτε Ἀρμενίους, ἀλλὰ μηδὲ Μήδους, ἢ παρὰ τοῦ γένους, Ἀρσάκου καὶ τῶν ἀπογόνων αὐτοῦ. Οὕτως οὖν τῶν εἰρημένων ἔθνων ὑπὸ τῆς τοιαύτης βασιλευομένην σειρᾶς, κατὰ τινὰς χρόνους τοῦ Ἀρμενίων κατάρχοντος ἐξ ἀνθρώπων ἀποικομένου συνέθη στάσιν γενέσθαι περὶ τὰ βασίλεια καὶ τοὺς διαδόχους τῆς τοιαύτης ἀρχῆς. Ἀρτάβανος οὖν καὶ Κλειένης οὐ μόνον τῆς προγονικῆς ἐκπεπτωκότες ἀρχῆς, ἀλλὰ καὶ τὴν ζωὴν κινδυνεύοντες, τὴν βασιλεύουσαν ταύτην καταλαμβάνουσι Κωνσταντινουπόλιν. Λέων ἦν ὁ μέγας τῆνικαῦτα τὴν Ῥωμαϊκὴν διέπων ἀρχὴν, ὁ Ζήνωνος πενθερός. Οὗτος οὖν τοὺς ἀνδρας ὑποδείξαμενος καὶ ἀξίως τῆς περὶ αὐτοὺς εὐγενίας φιλοφρονησάμενος οἰκησίν τε καὶ διαίταν τὴν προσήκουσαν ἐν τῇ βασιλίδι ἀπένειμε. Μαθὼν δὲ τῶν ἀνδρῶν τὴν ἐκ τῆς πατρίδος φυγὴν καὶ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ταύτην καταφυγὴν, καὶ ὡς εὐμενῶς ὑπὸ τῶν κρατούντων ἐδέχθησαν, ὁ τότε τὰ τῆς Περσικῆς [P. 134] διέπων ἀρχῆς γράμμασιν αὐτοὺς μετεκαλεῖτο, εἰς τὴν πατρίδα ἡγεμονίαν ἐγκαταστήσαι ¹² ὃςθεν ὡς εὐνοῶν ὑπισχνόμενος, ἑαυτῷ δὲ τὴν τοῦ Ἰθνοῦς ἀνεῦθεν ὑπαταγὴν μνηστευόμενος. Δεξαμένῳ δὲ τούτων τὰ γράμματα καὶ περὶ τῶν πρακτέων ἐτα διασκοπούμενων, μνηστέται ταῦτα παρὰ τινος τῶν ἐξ-

VARIAE LECTIONES.

* πράξεων A. ¹⁰ ἀπὸ add. A. ¹¹ μηδὲν P. ¹² ἐγκαταστήσαι P.

υπερετόντων αὐτοῖς τῷ βασιλεῖ, καὶ ἡ ἐπιστολὴ ἀγγερίζεται. Γνωσθέντος δὲ τοῦ πράγματος, ὡς οὐκ αὐτοῖς τοσοῦτον τὴν ἀρχὴν ὅσον αὐτῷ τὸ ἔθνος ὁ Πέρσης ὑποτάξαι βουλόμενος τὴν τούτων ἰποιεῖτο μεταπεμφῖν, ὅπερ οὐτε τοῖς καλουμένοις οὐτε τῶν Ῥωμαίων ἔλυσετέλει τοῖς πράγμασι, πρόνοια γίνεταί τοῦ μὴ τὸ τοῖς Πέρσαις δοκοῦν εἰς πέρας ἔλθειν. Καὶ διὰ τοῦτο ὑποτεμονόμενου τοῦ βασιλέως τὴν, εἰ τύχοι, εὐχέρεϊαν τοῦ δρασμοῦ μετ' εὐπρεποῦς τοῦ σχήματος, ὡς ἐπ' εὐρυχωρίας δῆθεν καὶ ἀδείας πλεόντος, εἰς Νίκην τὴν κατὰ Μακεδονίαν πόλιν μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων (καὶ αὗται γὰρ μετὰ ταῦτα αὐτοῖς ὑπακλήθησαν) μετακίχονται. Τοῦ δὲ χρόνου βέοντος καὶ τῶν Σαρακηνῶν ἐπὶ μείζονος δυναστείας προσηγομένων, τὴν ὁμοίαν πείραν τοῖς τῶν προτέρων ἀπογόνους Ἀρσακιδῶν ὁ τότε ἀμερμονουῆς προσβάλλειτο, καὶ διὰ γραμμάτων μετεκαλεῖτο αὐτοὺς εἰς τὴν προγονικὴν δῆθεν ἐξουσίαν τε καὶ ἀρχὴν. Φωραθέντος δὲ καὶ τοῦ τοιοῦτου δράματος Ἡρακλείῳ τῷ τῆνικαῦτα βασιλεῖ, καὶ τῶν γραμμάτων ἐγγχειρισθέντων, ἐπεὶ μὴ εὐνοίᾳ τούτων ἔγνω τὴν μεταπεμφῖν γενομένην ἀλλ' εἰς πρόθεσιν ¹² οἰκείας ἐπικρατείας τῶν ταῦτα μηχανωμένων (ἤλιπον γὰρ τὸ ἔθνος ἐκ τῆς πρὸς τὸν πλαιῖον Ἀρσάκην εὐνοίας βρδῖως, εἰ τούτους ἔχοιεν μεθ' αὐτῶν, προσάξασθαι ¹³ οἱ Σαρακηνοί), διὰ τοῦτο καὶ εἰς Φιλίππους, μίαν καὶ αὐτὴν τῶν κατὰ Μακεδονίαν τυγχάνουσαν πόλεων, ὡς ἐπὶ μείζονος ἀσφαλείας μετώκισε τούτους αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς· εἶτα ἐκείθεν πάλιν ὡς ἐπὶ λαμπροτέρης πολιτείας καὶ καταστάσεως μετεβίβασεν εἰς Ἀδριανούπολιν. Εὐθέτου δὲ τοῦ τόπου φανέντος αὐτοῖς, κατ' ἰδίαν ὡσπερ συνεστηκότες φαρβίαν τε καὶ φυλὴν εἰς πλῆθος ἐγένοντο καὶ ἐπ' εὐπορίας κατέστησαν ἰκανῆς, τὴν πατρίον εὐγένειαν διασώζοντες καὶ ἀσύγχυτον τὸ γένος διαφυλάττοντες.

γ'. Χρόνους δὲ ὕστερον, ἦν ἴκα Κωνσταντῖνος μετὰ Ἐιρήνης τῆς μητρὸς ἐδασίλευεν, Μιλικτῆς ἐκείνος, ἀπ' αἰματιοῦ Ἀρσάκου καὶ αὐτοῦ ὄν, κατὰ τινα πρεσβείαν ἢ χρεῖαν εἰσήει πρὸς τὴν περιόδιον ταύτην Κωνσταντινουπόλιν [P. 135] ὁ ἀνδρὶ περιτυγχάνει κατὰ τύχην ὁμογενεῖ, Λέοντι καλουμένῳ, καὶ γνοὺς αὐτὸν ἀπὸ τῆς ἐξωθεν καταστάσεως καὶ περὶ τὴν κατὰ ἐτολὴν ἰδιότητος οὐχ ἕνα τῶν τυχόντων καὶ ταπεινῶν ἀλλ' εὐγενῆ καὶ περιφανῆ, καὶ εἰς ὁμιλίαν αὐτῷ καταστὰς καὶ ταύτην ἐθάδα καὶ σύντροφον εὐρηκῶς, ἐπεὶ τὸ γένος ἀνέμαθεν, καὶ τὴν ὁμοῦ ὀκνησον προκρίνει, τῆς οἰκείας τὴν ἀλλοτριαν διὰ τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἀρετὴν· καὶ τὸ πρὸς αὐτὸν ἀσπασάμενος κῆδος μίαν τῶν αὐτοῦ θυγατέρων ἠγάγετο, ἐξ ὧν ὁ τοῦ ἱστορουμένου προῆλθε πατήρ, ὅς καλῶς ἀναχθεὶς καὶ δι' ἐπινοουμένης ἀγωγῆς καὶ τροφῆς εἰς ἀνδρας τέλεισας, καὶ εὐεξία σώματος, καὶ βῶμῃ διαφέρων καὶ παντοδαπαῖς κοσμούμενος ἀρεταῖς, πολλοὺς ἐκίνε τοῖς δι' ἐπιγαμία· θέλοντας αὐτὸν οἰκωσασθαι. Γονὴ δὲ τις εὐγενῆς καὶ κοσμία κατὰ τὴν Ἀδριανούπολιν τὴν οἰκῆσιν ἔχουσα, ἀποικομένῳ τοῦ ταύτης ἀνδρὸς σωφρόνως τὴν χρεῖαν ἀνύουσα (φήμη

contraditur. Rei itaque explorato momento, Persamque non tam illis imperium quam sibi gentem subjiendam, quod sic invitabat, procurare haud dubia conjectura comperto, quod neque **214** his qui invitabantur nec vero Romanis rebus operæ pretium erat, cura adhibetur ne istud Persarum consilium exitum habeat. Quapropter succisa, si qua videretur, opportunioris fugæ facilitate, honesti specie, velut ad liberiores agros et ut majori securitate fruatur, imperator Nicem Macedoniae urbem cum liberis et uxoribus (nam et illas postea subdlexerant) transfert. Decursu autem temporis, Saracenorumque rebus in majorem principatum crescentibus, eamdem ac primis Arsacidarum nepotibus fraudem adhibet qui tum genti præerat aniermnunes, scriptisque litteris ad avitam nimirum potestatem ac imperium revocabat. Verum ejusce quoque consilii fabula ab Heraclio, qui tum rerum potiebatur, deprehensa, litterisque percensitis, cum nulla eos benevolentia revocari intellexisset, sed ut hæc machinantes eaque occasione Saraceni ditionem augerent (fore enim sperabant, si modo illos secum haberent, ut facile pro veteris Arsacis amore in suas partes gentem traherent), idcirco etiam Philippos, alteram et ipsam Macedoniae urbem, quasi majoris securitatis causa Nicem remotos transmittit. Hincque deinde velut illustriori civitate donandos, meliorique statu componendis eorum rebus, Adrianopolim transfert. Viso autem eis idoneo aptoque loco, velut in propria consistentes **215** tribu ac familia, multitudine aucti sunt, abundeque satis opibus cumulati, paternam nobilitatem servantes ac genus impermixtum.

5. Scitis vero temporibus, cum summam rerum Constantinus cum Irene matre administraret, Maicles ille ex Arsacis prosapia ducens originem; legationis causa seu alterius negotii obeundi gratia illustrem hanc Constantini urbem potens, atque in ea forte fortuna in ejusdem gentis ac familie hominem, Leonem nomine, incidens, exque exteriori habitu gestuque nec non vestium proprio cultu non unum quem infimæ plebis vulgique agnoscens, sed virum ingannum ac spectabilem, consertoque sermone ac fabulando ejus vim consuetam usuque familiarem inveniens, ubi genus cognovit, illius contubernium deligit, suæque alienam habitationem pro viri virtute ac præstantia præfert, ejusque amplexus affinitatem filiarum unam sibi matrimonio jungit; ex quibus ortus illius parens ruius nunc historiam teximus. Mulier vero quædam nobilis et pudica Adrianopoli habitans, viro demortuo caste sobrieque in viduitate agebat: fama erat haud procul obscura, ex magno Constantino eam genus ducere. Hæc illi reliquis, hisque apud quos conederat, præstantior visa; eamque ob rem ejus

VARIE LECTIONES.

¹² πρόθεσιν margo Coumbef. ¹³ προσάξασθαι A.

filiam, nobilitate ac corporis forma conspicuum verecundiaque **216** ornatam, uxorem duxit; ex quibus regia hæc radix Basilius succrevit, paterno quidem stemmate Arsacis, uti dictum est, prosarum sibi vindicans, materno vero Constantini natalibus magnifice glorians, utroque demum Alexandri claritatem jactans. Tali ex progenie ortus Basilius multa statim future gloriæ sublucentia signa exhibuit. Tænia namque quædam coccinea tum primum enascentibus pilis circa caput visa, circumque fascias purpurei tinctus.

νητόρων προσιθών ὁ Βασίλειος εὐθύς πολλά τῆς ὕστερον δόξης σύμβολα εἶχεν ὑποφαινόμενα· ταινία τε γὰρ κοκκοειφῆς περὶ τὴν πρώτην ἑκφυσιν τῶν σπάργανα πορφύρεα βάμματα.

4. Hactenus Arsacis nepotum genus ipsum secum in propria quasi tribu contubernioque consisterat, quanquam haud raro, Adrianopoli sedes habens, etiam cum indigenis nuptiarum fœdera commiscebat. Quia vero Crimus ille Bulgarorum princeps, violatis quæ illi cum Romanis intercedebant fœderibus, hostili aggere cinctam Adrianopolim diuque ab eo obsessam, qua laborabat necessariorum penuria, ad deditionem coegerat, civesque omnes ac incolas nec non etiam Manuelem ejusce urbis episcopum in Bulgariam transtulerat, accidit Basiliū quoque parentes cum reliquis, illo adhuc in fasciis agente, in Bulgarorum regionem transferri; ubi propriam Christianorum fidem illibatam custodientes (tum scilicet mirabilis ille præsul, tum plebs illi pari captivitate comes) multos barbarorum ad veram Christi fidem adduxerunt (nondum enim gens illa animum ad pietatem transtulerat) multisque locis Christianæ doctrinæ **217** jecerunt semina, a gentiliū errore Scythas retrahentes et ad divinæ cognitionis lucem traducetes. Quibus in illos ira percitus Crimi successor Mutrigo, cum Manuelem virum sanctissimum tum alios plures ejus rei delatos, cum tentando ad ejurandam fidem inducere nequisset, variis tormentis exercuciatos per mortem martyres consecravit. Sicque contigit multos sanguinis necessitudine Basilio conjunctos eique affines martyrii gloria potiri, ut nec ejus quæ inde est honestatis posset expers videri. Jam vero, cum plebem suam Deus visitaret atque ei in patriam reditum præstaret (Bulgarorum enim princeps, Romanus diutius vires aciesque ferre non valens, collum rursus subdere annuebat), congregata apud eum, quæ in patriam dimittenda erat, Christianorum turba, conjunctis in puerum Basilium oculis, liberali forma decorum gratiusque subridentem ac circumsalientem, indole formaque delectatus illum ad se traxit, pomumque ei miræ magnitudinis dedit. Puer vero animi candore cum pari fiducia principis incumbens genibus, morum illa simplicitate ingenuitatis suæ illustre specimen dabat, adeo ut princeps

Α γάρ τις διέτρεχεν οὐ παντελῶς ἀμυδρὰ ἐκ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἔλκειν αὐτὴν τὴν συγγένειαν), τῶν ἄλλων προτιμωτέρα τῶν τε ¹⁶ καθ' οὗς παρώκησεν ἐνομίσθη αὐτῷ, καὶ διὰ τοῦτο τὴν ταύτης θυγατέρα εὐγενεῖα καὶ κάλλει διαφέρουσαν σώματος καὶ αἰδοῖ κεκοσμημένην ἠγάγετο· ἐξ ᾧν ἐθλάστησεν ἡ βασιλείος αὐτὴ ρίζα Βασίλειος; πατρῶθεν μὲν ἔλκων τὴν ἐξ Ἀρσάκου συγγένειαν, ἢ προεῖρηται· ἡ δὲ μήτηρ τῆ τε τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου συγγενεῖα ἐκαλλωπίζετο καὶ ἀπὸ θατέρου μέρους τὴν Ἀλεξάνδρου ἠῤῥει λαμπρότητα. Ἐκ τοιούτων γεννητόρων προσιθών ὁ Βασίλειος εὐθύς πολλά τῆς ὕστερον δόξης σύμβολα εἶχεν ὑποφαινόμενα· ταινία τε γὰρ κοκκοειφῆς περὶ τὴν πρώτην ἑκφυσιν τῶν σπάργων εἰραῖτο περὶ τὴν κεφαλὴν, καὶ περὶ τὰ

B δ'. Ἦν δὲ μέχρι τότε τὸ γένος τῶν ἀπογόνων Ἀρσάκου κατ' ἰδίαν ὡσπερ φατρίαν συνεσθηκός, εἰ καὶ ταῖς ἐπιγαμίαις πολλάκις τοῖς ἐγγυρτοῖς συναεικρινάτο, ἐν ¹⁸ Ἀδριανουπόλει κεκτημένον τὴν οἰκῆσιν. Ἐπεὶ δὲ Κρούμος ἐκεῖνος, ὁ τῶν Βουλγάρων ἀρχὸν, εἰς τὰς πρὸς Ῥωμαίους ἐξυβρίσας σπονδὰς πολέμιον χάρακα τῇ Ἀδριανουπόλει ἐβάλετο, καὶ χρόνον προκαθίσας συχρὸν ὁμολογίᾳ ταύτην διὰ τὴν τῶν ἀναγκαίων ἐνδειαν παρεστήσατο, καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ πάντας μετὰ καὶ ¹⁷ Μανουὴλ τοῦ ἀρχιερέως τῆς τοιαύτης πόλεως εἰς Βουλγαρίαν μετήγαγε, συνέβη μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τοὺς τοῦ Βασιλείου γεννητόρας, ἔτι τοῦτον ἐν τοῖς σπάργανοις ἔχοντις, εἰς τὴν τῶν Βουλγάρων ἀπαχθῆναι γῆν· ἐνθα τὴν οἰκίαν τῶν Χριστιανῶν πίστιν ἀνόθευτον διακώζοντες; ὁ τε θαυμάσιος ἐκεῖνος ἀρχιερεὺς καὶ ὁ σὺν αὐτῷ λαὸς πολλοὺς τῶν Βουλγάρων πρὸς τὴν ἀληθινὴν πίστιν μετήγαγον τοῦ Χριστοῦ (ὄπω γὰρ ἦν [P 136] τὸ ἔθνος μετ[εν]ηγεμένον πρὸς τὴν εὐσέβειαν) καὶ πολλὰ τοῦ τὰ ¹⁹ τῆς Χριστιανικῆς διδασκαλίας κατεβόλοντο σπέρματα, τῆς ἐθνικῆς τοῦς Ἐκύθας πλάνης μεθέλκοντες; καὶ πρὸς τὸ τῆς θεογνωσίας μετὰγοντες φῶς. Ἐφ' οἷς πρὸς ὄργην κατ' αὐτῶν κινηθεῖς Μουτράγων ὁ τοῦ Κρούμου διάδοχος αὐτὸν τε τὸν ἐριώτατον Μανουὴλ καὶ πολλοὺς τοὺς ἐπὶ τῷ ἔνδεικνυμένους, ὡς ²⁰ οὐκ ἴσχυσε πειράσας πείσει ἀποστῆναι Χριστοῦ, μετὰ πολλὰς αἰχίας τῷ διὰ μαρτυρίου θανάτῳ παρέπεμψεν. Καὶ οὕτω συνέβη πολλοὺς τῶν τοῦ Βασιλείου συγγενῶν μαρτυρικῆς εὐκλείας τυχεῖν, ὡς μηδὲ τῆς ἐντεῦθεν σεμνότητος αὐτὸν ἀμοιρεῖν. Ἄρτι δὲ ἐπισκεπτομένου Θεοῦ τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ τὴν ἐξοδὸν αὐτοῖ; πρυτανιεύοντος (ὁ γὰρ τῶν Βουλγάρων ἀρχὸν μὴ δυνάμενος ἐπὶ πολὺ πρὸς τὰς Ῥωμαϊκὰς δυνάμεις ἀνταγωνίζεσθαι πάλιν εἰς ὑπόπτωσιν ἐνευσεν), ἐν τῷ ἐπισυνάγεσθαι πρὸς τὸν ἀρχοντα τὸν εἰς τὰ οἰκία ἀπολύεσθαι μέλλοντα λαὸν τῶν Χριστιανῶν, ἰδὼν τὸν παῖδα Βασιλείου τῆ τε μορφῇ ἑλευθέριον καὶ χαρίεν ὑπογελῶντα καὶ περιπαίροντα πρὸς ἑαυτὸν ἐπεικλύσατο, καὶ μῆλον θαυμαστὸν τῷ μεγέθει ἐπέδωκεν. Ὁ δὲ παῖς ἀκάκως καὶ θαρβᾶλῶς τοῖς τοῦ ἀρχοντος ἐπειριδόμενος γόνασιν ²¹ ἐν τῷ ἀπλάστῳ ἦθε· τὴν οἰκίαν εὐγένειαν

VARIAE LECTIONES.

¹⁶ τε] γε? ¹⁷ ἐν om. P. ¹⁸ καὶ post μετὰ om. A. ¹⁹ τὰ] πρὸς τὰς A. ²⁰ ὡς om. A. ²¹ γόνασιν A.

ἰπεδοικνυτο ²¹, ὡς ἐκπλαγῆναι μὲν τὸν ἀρχοντα, Α
ἐιχαριάζεσθαι δὲ λεληθότως τὴν θορ.φόρον τάξιν
αὐτοῦ ²².

ε'. Ἄλλ' ἵνα τὰ ἐν μέσῳ συντέμω, ἐξῆλθεν εὐ-
μενεῖς Θεοῦ πρὸς τὰ οἰκεία ἅπας ὁ ἀπαχθεὶς ὡς
αἰχμάλωτος λαὸς τῶν Χριστιανῶν, συνεξῆλθον δὲ καὶ
εἰ τοῦ Βασιλείου γονεῖς, τὸν φιλοτατοῦ αὐτοῖς παῖδα
προσεπαγόμενοι. Ἐγένετο δὲ τι περὶ αὐτὸν εὐθύς
κατὰ τὴν πρώτην ἡλικίαν θαυμάσιον, τὴν εἰς ὕστε-
ρον τύχην παραθηλοῦν, ὅπερ οὐ θέμις οἶμαι σιγῇ παρ-
ελθεῖν. Τῷ γὰρ καιρῷ τοῦ θέρους τῶν τούτου γονέων
ἐπὶ ²³ τὸν ἴδιον ἐξελοθέντων ἀγρόν καὶ τοῖς θερισταῖς
ἐπιστατοῦντων καὶ διεγειρόντων συντόνωσ ἐργάζεσθαι,
ὡς περὶ πλήθους ἀγρόν ἢ ἡμέρα προέκοπτε καὶ
ὁ ἥλιος ἦδη σφοδρότερον ταῖς μεσημβριναῖς ἀκτίσιν
ἐπίφαιγεν, οἷονί τινα σκητὴν ἐκ τοῦ συνδέσμου τῶν
B ἀσταγῶν σκευάσαντες ἐν ταύτῃ τὸν παῖδα κοιμη-
θισόμενον ἴθεντο, ὅπως τῆς ἀπὸ τοῦ ἡλίου θερμῆς
ἀβλαβῶς διέλθῃ τὸν καύσωνα. Ἐν δὲ τῷ ἐκείνους
ἐνασχολεῖσθαι τοῖς θερισταῖς ἀετὸς ἐπικαταπτῆς καὶ
ἐνωθεν ἐπικαθίσας ἠπλωμέναις ταῖς πτέρυξι τὸ
παιδίον ἐσκίαζεν. Ἀρθείσης δὲ παρὰ τῶν ἰδόντων ζω-
νῆς ἔτι βιάσθων ἴσως ἐπάξει ὁ ἀετὸς τῷ παιδί, [P. 137] ἢ
μήτηρ εὐθύς· οἷα μήτηρ φιλόστοργος καὶ φιλότεκνος
πρὸς τὸν παῖδα ἐξέδραμεν. Ἰδοῦσα δὲ τὸν ἀετὸν σκιά-
ν τεῖ· πτέρυξι τῷ παιδί ²⁴ περιποιοῦμενον, καὶ μὴ δὲ
πρὸς τὴν ταύτης ἐκπλαγῆντα ἐπέλευσιν, ἀλλ' ὡπερ
χαριέντως πρὸς αὐτὴν ἀτενίζοντα, οὐκ ἤδυνήθη κατὰ
τὸ πρόχειρον εἰς κρείττονα πσοῖν λογισμὸν, ἀλλὰ
λίθον ἔβαλε κατ' αὐτοῦ· καὶ οὕτως ἀνέπτῃ ὁ ἀετὸς
καὶ, ὡς ἔδοξεν, ἀπεχώρησεν. Ἐκείνης δὲ αὐθιγῆς πρὸς
C τὸν ἄνδρα καὶ τοὺς ἐργάτας ὑποστρεψάσης, ὁ ἀετὸς
κατὰ τὸ πρότερον σχῆμα παρῆν τὸ παιδίον ἐπισκιά-
ζων, καὶ πάλιν ὁμοίως ἢ φωνὴ παρὰ τῶν θεατῶν,
καὶ ἡ μήτηρ πρὸς τὸ παιδίον, καὶ τῇ βολῇ τοῦ λίθου ὁ
ἀετὸς ἀποσοβούμενος ²⁵, καὶ ἡ τῆς μητρὸς πρὸς
τοὺς ἐργαζομένους ἐπιστροφῇ. Ἐναργίστερον ²⁶
δὲ ἄρα τῆς Προνοίας δηλῶσαι θελησάσης ὅτι οὐ
κατὰ τινα τύχης αὐτοματισμὸν, ἀλλὰ θεῖα προγνώ-
σαι τὸ τελούμενον δεῖκνυται, ἐκ τρίτου συνέθη ἐπὶ
D ὁμοια, ὁ ἀετὸς ἐπὶ τὸ παιδίον, οἱ θεωροῦντες βοῶν-
τες, καὶ ἡ μήτηρ ἐπὶ τὸν ἀετὸν, καὶ ὁ ἀετὸς πρὸς
βίαν καὶ μόλις ἀπαλλαττόμενος. Οὕτω τῶν μεγάλων
πραγμάτων αἰεὶ πόρρωθεν ὁ Θεὸς προκατα-
βάλλεται τινα σύμβολα καὶ τεκμήρια τῶν εἰς ὕστε-
ρον. Τοῦτο δὲ καὶ εἰς τὴν ἔχουμένην ἡλικίαν οὐκ
ἐιγαλκίς γέγονεν ἐπ' αὐτῷ, ἀλλὰ πολλάκις εὐρέθη
ὑπὸ αὐτοῦ ἐν τῷ ὕπνῳ σκιαζόμενος. Ἄλλ' ἐν οὐ-
δενὶ σχεδὸν λόγῳ τότε ταῦτα ἐτίθετο· πρὸ τοῦ γὰρ
ἔμπανει, καταστῆναι ²⁷ εὐς ἐν αὐτῷ ἀρετὰς, κἂν
μεγάλα τὰ προφαινόμενα ἡμελεῖτο καὶ περιλάνθαν-
ων, οὐδενὸς δυναμένου ἐν οἰκίᾳ λιτῇ καὶ δημοτικῇ
ὅπως ἔλθῃ ²⁸ ποτὲ βαλεῖσθαι εἰς νοῦν. Πλὴν ἐπεὶ καὶ
τὸ τούτοις ἐπὶ πλέον ἐνδιατρίβειν οὐ πόρρω τυχὸν
δοῖται ²⁹ τρόπου θεωπεύοντες, καὶ νομισθῶμεν ἴσως

5. Verum ut ea quæ interea evenerunt paucis
transigam, omnis ille Christianorum populus, sic
velut captivus abductus, propitia Dei bonitate **218**
ad propria migraturus exiit; Basilii parentes ipsi
quoque pari indulgentia exiere, dulcissimum pignus
secum adducemes. Contigit vero prima statim
ætate mirabile aliquid circa ipsum, futuræ ejus
fortunæ certum præsigium; nec fas esse existimo
ut silentio a nobis prætereatur. Messis enim tem-
pore, cum parentes in agrum exiissent messoribus-
que præciperent et ad laborem strenue obeundum
excitarent, cum disseto foro, ut aiunt, altior dies
B procederet jamque sol meridianis radiis arius
adureret, constructo ex spicarum manipulis velut
tentorio in eo puerum tantisper somno recreandum
ponunt, et ad solaris ejus caloris æstum illæsa va-
letudine transigendum. Dumque messoribus ani-
mum advertunt, advolans aquila explicatisque de-
super alis assidens puero præstabat umbraculum.
Sublatus videntium clamor, ne quid forte aquila
puero noecat; moxque mater (caræ scilicet prolis
nivium amans) ad puerum accurrit, vidensque
aquilam passis alis umbram puero ministrantem,
ac nec ejus quidquam adventu territam, sed in eam
gratioso oculo velut intendentem, ne sic quidem
in promptu sanioris aliquid animi cogitare potuit,
sed in eam lapidem jecit; quæ statim avolavit et,
C ut videbatur, secessit. Rursusque ea ad virum mes-
soresque reversa, aquila priorem in modum puero
assidens umbram faciebat. Similique rursus **219**
ratione videntium sublatus clamor, matris ad filium
cursus concitus, ictu lapidis submota aquila, mater
ad messorum reversa. Cum verò divina providentia
evidentius vellet ostendere non casu aliquo aut
fortuna, sed divinæ rem præscientiæ esse quod ge-
rebat, tertio hæc eadem contigerunt. Aquila
sursum puero imminens, videntium clamor, mater
ad aquilam, aquila per vim ægreque tandem absce-
dens. Sic Deus semper magnarum procul rerum
signa quædam certa que futurorum indicia quasi
fundamento præjacet. Quin et in sequentem ætatem
D hoc ipsum in eo non raro contigit, sæpiusque inter
dormiendum visus est ab aquila obtegi. Sed horum
tunc fere nulla ratio habebatur. Antequam enim,
quibus ille fulciebatur, virtutes patescerent, etsi
magna erant quæ prælucebant, negligebantur tamen
et in occulto manebant, cum nemo in mentem in-
ducere posset quomodo in tenui domo ac plebeia
res evaderent. Cæterum cum in his quoque diutius
immorari haud procul forte ab assentationis in dote
ahesse videatur, ut ne forsitan magnarum rerum
honestarumque penuria in his stylum trahere ac

VARIE LECTIONES.

²¹ ἰπεδοικνυτο P. ²² αὐτῷ A. ²³ ἐπὶ] περὶ AP. ²⁴ παιδί P. ²⁵ ἐκσοβούμενος A. ²⁶ καὶ ἐναργίστερον
δὲ A. ²⁷ καταστῆσαι P. ²⁸ ἔλθοι A. ²⁹ δόξῃ A.

historiam exstimemur, quæ ejus generis sunt puerilisque ætatis omnia omittimus, atque ad ea quæ sequentia sunt ædulo sermonem provehemus, ea scilicet ratione ut laudum vim insatiabilem, ceu quamvis rem aliam in laudis parte minime habendam, rejiciamus.

220 6. Puer itaque apud patrem educabatur, eumque agendorum præceptorum, dicendorum interpretum, atque ad omnia quæ virtutis sunt ac laudem habent magistrum nactus ac eruditorem, non Chirone gemino velut Achilles opus habuit, non Lycurgo legislatore, non Solone, non externa ac peregrina disciplina morumque institutione, sed uno illo institutore honesti palæstra præclarissime exercens ac colens erga Deum sanctos piosque mores, erga parentes verecundos animoque obsequendi pronos, erga senes cedendi modestia faciles, erga æquales ac tribules nullo doli fuco benevolos, erga potentes ac magistratus subditos, erga denique pauperes misericordia impensos, virtutum omnium compendio luculenter effulsit, a puero pudicus ac sobrius virilique animo, æqualitatis ac prudentiæ amator cultorque eximius, in nulloque adversus humiliores spiritus tollens aut superbiens; quibus rebus omnium sibi conciliabat animos, cunctisque desiderio atque amori habebatur.

7. Jam vero emensa illi pueritia, ad adolescentiæ annos provecta ætate propeque matura ut ad validiora studia transiret, pater in vivis esse desinens ad futuri ævi statum translatus est. Hinc luctus plañctusque ac mæror, ut par est, domum irrumperet; matri viduitas, huic optimo orbitas ac quæ iusto tristitia, ærumnarum moles desolatæ familiæ obturbare. Sollicitudinum examen rei familiaris procurandæ causa. Omnis statim ad eum domus devoluta cura; uni illi matris, uni germanorum incumbit **221** diligentia. Quia vero, quæ ab agricultura peti solent subsidia, ipsa exigua viliisque esse videbantur, ad reginam urbium proficisci deliberabat, atque inde sibi suisque ex honesti ratione compendia parare, patrociniūque clientibus magnifice utile ac curam exhibere. Noverat enim in magnis urbibus, ac potissimum regis, industrias indoles inelarescere, eosque qui dote aliqua vulgo præcellant splendidiore fortuna enitere, in ignominiosis vero ac ingloriis, velut in rusticanis paganisque commerciis, obscurari ac corrumpi virtutes, ipsasque a se, quod non ostentandi copia sit nec vero admirationi laudique habeantur, exolescere ac marcescere. Quamobrem e suis illi rationibus videbatur ut se ad urbem angustam conferret: retraheret tamen ac detinebat matris amor, et quod ejus levare molestias vel maxime cuperet, quodque adeo illa alendi spes senectutis objice-

A ἀπορίξ τῶν περὶ αὐτὸν καλῶν ἐν τούτοις τὴν ἱστορίαν ἀπασχολεῖν, τὰ τοῦ θρόνου εἶδος καὶ τῆς παιδικῆς ἡλικίας; πάντα παρήσομεν, ἐπὶ δὲ τὰ ἔμπροσθεν τὸν λόγον σπουδῆ προαγάγωμεν, τὴν τῶν ἐπαίων ἀπληστίαν ὡς περ ἄλλο τι τῶν οὐκ ἐπαινετῶν ἀπωθούμενοι.

ς. Τραφόμενος τοίνυν ὁ παῖς παρὰ τῷ πατρὶ, καὶ αὐτὸν ἔχων τῶν πρακτικῶν ὑφηγητὴν καὶ τῶν θεωρητικῶν ἐξηγητὴν καὶ διδάσκαλον καὶ παιδοτρέτην πρὸς ἅπαν σπουδαίων καὶ ἐπαινούμενων, οὐτε μίξανθρώπου Χείρωνος εἰδεθῆ ὡς Ἀχιλλεὺς, οὐτε Λυκούργου νομοθέτου [P. 138] καὶ Σόλωνος, οὐτε ὑπερσίου καὶ ξενικῆς ἀγωγῆς, ἀλλ' ὑπὸ τῷ φύσαντι μόνῳ τὰ τῶν καλῶν ἐξασκούμενος κάλλιστα, πρὸς τε τὸ θεῶν ὀσιότητα καὶ εὐσέθειαν καὶ πρὸς τοὺς τεκνόντας αἰδῶ καὶ εὐπίθειαν, πρὸς γεραιτέρους ²⁰ ὑπείξειν καὶ πρὸς ἡλικίας καὶ φυλάτας ἄθλων εὖνοϊαν, πρὸς δυνάστας ὑποταγὴν καὶ πρὸς πένητας ἔλεον, ἐν πάσαις ταῖς ἀρεταῖς ἐπιδήλων; ἐξέλαμψεν ²¹, σώφρων ἐκ νέου καὶ ἀνδρείος ἀναφαινόμενος, τὴν τε ἰσότητά μετὰ φρονήσεως ἀγαπῶν καὶ διαφερόντως τιμῶν, καὶ ἐν μηδενὶ τῶν ταπεινοτέρων καταπαιρούμενος· ἐξ ὧν εὖνοϊα παρὰ πάντων αὐτῷ καὶ τὸ πᾶσιν εἶναι προσφιλεῖ καὶ ἐράσμιον.

ζ. Ἦδη δὲ αὐτοῦ τὴν παιδικὴν παραλλάξαντος ἡλικίαν καὶ πρὸς τὴν τῶν μετράκιων ἐλάσαντος καὶ τοῖς ἀνδρικωτέροις καιρὸν ἔχοντος προσβαίνειν ²² ἐπιτηδεύμασιν, ἐξέλιπε τὸν βίον ὁ φύσας πατήρ καὶ πρὸς τὴν ἐκείθεν ἀπῆρε κατάστασιν, πένθος δὲ καὶ θρήνος κατὰ τὴν οἰκίαν, ὡς εἰκόσ, ἐπικώμαζε· χρεῖα περὶ τὴν μητέρα καὶ ὄρφανία περὶ τοῦτον τὸν κράτιστον καὶ αἱ ἀντεῦθεν ἀνάγει καὶ θλίψεις ἐφύοντο, ἐπέβρει δὲ καὶ φρονεῖδων ἔσμός τῆς κατὰ τὸν βίον διοικήσεως ἕνεκα· ἔβρεπε γὰρ πρὸς τοῦτον εὐθύς πᾶσα ἡ περὶ τὸν οἶκον ἐπιμέλεια καὶ ἡ πρόνοια τῆς μητρὸς καὶ τῶν ἀδελφῶν. Ἐπεὶ δὲ ἡ ἀπὸ γεωργίας ἐπικουρία μικρὰ τις ²³ καὶ ἀγεννῆς εἶδοκει αὐτῷ, ἐβουλεύετο πρὸς τὴν βασιλεῦσαν εἰσελθεῖν καὶ τὰ τῆς οἰκείας ἀρετῆς ἐπιδείξασθαι κἀντεῦθεν, ἑαυτῷ τε καὶ τοῖς αὐτοῦ προσπορίσαι τὰ δέοντα καὶ μεγαλωφελῆ τὴν προστασίαν ἐπιδείξασθαι καὶ προμήθειαν· ἦδε γὰρ ἐν ταῖς μεγάλαις καὶ μάκιστα ταῖς βασιλευσμέναις τῶν πόλεων τὰς δεξιὰς φύσεις εὐδοκίμειν καὶ τοὺς τῶν ἄλλων κατὰ τι πρὸς ἔχοντα; ἐπὶ λαμπροτέρας τύχης γνωρίζεσθαι, ἐν δὲ ταῖς ἀδοξοτέραις τῶν πόλεων καὶ ταπειναῖς, ὡς περ ἐν ταῖς κωμητικαῖς ἀναστροφαῖς, ἀμαυροῦσθαι καὶ φθίνειν· ²⁴ τὰς ἀρετὰς, καὶ αὐτὰς ὑφ' ἑαυτῶν ἐν τῷ μὴ ἐπιδαίκνυσθαι μηδὲ θαυμάζεσθαι πρὸς τὸ ἐξίτηλον χιρρεῖν καὶ μεταρνεσθαι. Διὰ ταῦτα μὲν ἡ πρὸς τὴν βασιλεῦσαν εἰσοδος εἶδοκει αὐτῷ λυσιστελή, καὶ συμφέρουσα, ἀνεῖλκε δὲ καὶ χριτελεῖν ὅτις μητρὸς πόθος καὶ τὸ θέλειν ἐπικου-

VARIE LECTIOES.

²⁰ γέροντας P. ²¹ ἐξέλαμψεν A. ²² προσβαίνειν P. ²³ τις; τι P. ²⁴ φθείρειν codex Barberinus.

φίσειν ταύτης τὰ δυσχερῆ, αὐτῆς ἐκείνης μάλιστά τις ἄ
γηροτρόφους ἐλπίδας προβαλλομένης καὶ τὴν ἐγγύθεν
ἀπαιτούσης ἐπικουρίαν καὶ ὑπουργίαν ἐν τοῖς καθ-
ήκουσιν.

ἦ. Ἐπει δὲ κυριωτέραν ἔδει τὴν θείαν γενέσθαι
βουλὴν καὶ τοῦτον πρὸς ὅπερ ἀφώριστο [P. 139] κατὰ
μικρὸν ὀδῶ βαδίζοντα ἀνελευεῖν, ὄνειράτων ὕψεις
πεῖθουσι τὴν μητέρα ὑπεδούναί αὐτῶν²⁰ καὶ ὑπεί-
ξει τῆς πρὸς τὴν πόλιν ὁρμῆς, μάλλον δὲ αὐτῆν
ἐκείνην παρορμηθεῖσθαι αὐτὸν καὶ προτρέψασθαι τὴν
βασιλεύουσαν πόλιν καταλαθεῖν καὶ ἐπιδείξασθαι τὴν
τῆς ψυχῆς λειμῶνα καὶ τὰ τοῦ γενναίου φρονήματος
προτερήματα. Ἔδοξε γάρ ποτε θναρ ἡ μήτηρ ὁρᾶν
μέγιστον ἐξ αὐτῆς ἀναπλαστῆσαι φυτὸν, ὡς ἡ Κύρου
μήτηρ εἶδε τὴν ἀμπελον, καὶ τοῦτο ἐπὶ τῆς οἰκίας αὐ-
τῆς ἑστάναι ἀνθεοὶ τε κομῶν καὶ καρπῶ βριθόν, χρυ-
σοῦν τε εἶναι τὸ ἀπὸ γῆς τούτου μέγα στέλεχος,
καὶ τὸ κλάδος καὶ τὰ φύλλα χρυσοειδῆ. Τοῦτο δὲ
πρὸς τινὰ τῶν συνήθων καὶ περὶ τὰ τοιαῦτα κατε-
στιχεῖν δοκούτων διηγησαμένη ἐπὶ λαμπρᾶς καὶ
μεγάλῃς τύχῃς ἑσεσθαι δηλοῦν τὸν υἱὸν αὐτῆς
ἔκουςε. Καὶ αὐθις δὲ μετὰ τινα χρόνον ὀλίγον ἔρᾶ
κατὰ τοὺς ὕπνους ἄνδρα τινὰ γηραιὸν, οὗ πῦρ ἐξῆει
ἀπὸ τοῦ στόματος, διαρρήδην λέγοντα πρὸς αὐτήν,
ὅτι Ὁ ἀγαπώμενος ὑπὸ σοῦ ὁ υἱός σου Βασί-
λειος τῆς τῶν Ῥωμαίων βασιλείας παρὰ Θεοῦ τὰ
σκῆπτρα ἐγγχειρισθήσεται, καὶ δεῖ σε προτρέψα-
σθαι τοῦτον πρὸς τὴν Κωνσταντινουπόλιν εἰσ-
ελθεῖν. Ἡ δὲ πρὸς τὴν χαρμῶσυνον ταύτην ἀγγε-
λίαν διαχυθεῖσα καὶ πλήρης γενομένη χαρᾶς προσ-
κλήθη· εἰ τε τὸν γηραιὸν ἐκείνον καὶ, Τίς εἶ, εἶπεν
αὐτῶ, ὦ κύριέ μου, ὁ μὴ ἀπαξιῶσας ἐποφθῆναι
τῇ δοῦλῃ σου, ἀλλ' οὕτως εὐφρόσυνα εὐαγγέλια
προσκομίσας μοι; Ὁ δὲ, Ἥλιος, φησὶν, ὁ Θεοβί-
της εἰμι, καὶ ἀπέπτῃ τῶν ὀφθαλμῶν. Διυπνισθεῖσα
οὖν ἐκείνη, καὶ ταῖς δεξιαῖς· ταύταις ὕψει, μάλλον
δὲ θείαις ἀποκαλύψεσιν οἷον ἀναπτρωθεῖσα καὶ ζω-
πυρῆσασα, προθύμως αὐτῆ παρῶρμα καὶ ἐξέπεμπε
τὸν υἱὸν πρὸς τὴν βασιλεύουσαν, καὶ οἷα μήτηρ
ἐνωθέτει καὶ παρεκάλει τὸν τε θεῖον φόβον διηγε-
κῶς ἔχειν ἐν τῇ ψυχῇ, καὶ νομίζειν ἀεὶ τὸν τῆς
Πρανοίας ὀφθαλμῶν πᾶσαν πράξιν αὐτοῦ καὶ πᾶν
νόημα ἐφορᾶν καὶ μηδὲν ἀνάξιον τῆς τοιαύτης ἐφ-
ορθείας σπουδάζειν, ἀλλὰ τῷ προσήκοντι καταστήματι
τῆς οἰκείας ἀρετᾶς ἐπιδείξασθαι καὶ ἐν μηδενὶ τὴν
προγονικὴν κατασχῶναι εὐγένειαν.

θ'. Ἄρας οὖν ἐκ Μακεδονίας τῆς Θράκης πρὸς τὴν
ἄρχουσαν ταύτην τῶν πόλεων πασῶν ἐπορεύετο, τῶν
ἐυνατῶν τινι καὶ περιφανῶν προσμίξει βουλόμενος
καὶ εἰς θεραπείαν καὶ δουλείαν αὐτοῦ ἑαυτὴν ἀπο-
τάξει καὶ καταστήσεται. Καὶ τὸ μεταξὺ διανύσας δι-
άστημα, καὶ κατὰ τὰς Χρυσᾶς πύλας τῆς βασιλι-
δος γενόμενος, καὶ δι' αὐτῶν ἤδη καταφερομένης
τῆς ἡμέρας εἰσελθὼν, πλησίον τυγχάνοντι τῷ τοῦ
Ἁγίου μάρτυρος Διόμηδους προσπελάζει μοναστη-
ρίῳ, καὶ ἀπὸ τῆς ὁδοπορίας κατάκοπος [P. 140] ὢν
αὐτοῦ που πρὸ²¹ τοῦ πυλῶνος ἐν τοῖς ἐκείσε βέθοις

ret, vicinamque opem ac obsequium in his quas
officii essent deposceret.

8. Quoniam tamen necesse erat ut victorie par-
tes divino consilio cederent, paulatimque quasi via,
ad quod fuerat præordinatus, Basilium decebat as-
cendere, somniorum visa matris suadent ut illi morem
gerat ac acquiescat volenti se in urbem conferre;
quin imo ipsa in eam rem eum **222** incitet, ac
adhortetur ut Byzantium veniat, veriusque gra-
tius animi pratum ac generosæ mentis præstantes
dotes exhibeat. Videbatur enim sibi quandoque
parens in somnis videre maximam ipsa enasci
arborem, velut olim Cyri mater vitem viderat,
eamque supra domum stantem, comantem floribus
fructibusque onustam, majorem e terra stipitem
(truncum scilicet) aureum surgere, ramosque et
folia auro rutila præferre. Cumque necessariorum
cuidam earumque rerum conjectori existimato
idoneo rem retulisset, clarum hæc audivit magnam-
que filio protendere fortunam. Rursusque non
multo post videt in somnis virum senio gravem,
ignem ex ore mittentem, in hæc clare verba ipsam
alloquentem: *Charissimo tibi filio Basilio concre-
denda a Deo sunt imperii Romani sceptræ ac guber-
nacula; ideo necesse est horteris eum ut Cpolim ra-
dat*. Mater jucundo hoc nuntio diffusa plenaque gau-
dio, senem venerata, *Equis*, inquit, *tu, domine mi,*
qui mihi ancillæ tuæ non solum apparere dignatus
es, sed et nuntium sic lætum afferre? Cui ille: *Eli-
s*, inquit, *Thesbites sum*; atque hoc dicto ex oculis
evolavit. A somno ergo excitata, faustisque hisce
visis seu potius divinis revelationibus spe sublata
novaque flamma accensa, alacris ipsa filii hanc
profectionem urgebat, et ut augustam urbem pæ-
teret incitabat; proque matris munere admonebat
ac obsecrabat ut et Dei timorem continue in animo
haberet, ejusque **223** providentiæ oculum suas
omnes actiones animique sensa ac rationes inspi-
cere existimaret, eaque inspectione indignum ali-
quid moliri serio caveret, sed convenienti modestia
animique præsentia suarum specimen virtutum
daret, nec ullo scelere aut noxa avitam ingenuita-
tem macularet.

9. Profectus ergo ex Macedonia Thraciæ ad hanc
urbem omnium reginam iter arripuit, hoc animo
agitans ut se potentiorum cuidam illustriumque
virorum adjungeret, illiusque obsequiis ac servitio
operam studiumque addiceret. Emensoque itinere,
et cum ad urbis Auræas portas venisset, inclinata
jam ac deposita per eas ingressus die, ad sancti
martyris Diomedis monasterium, quod prope erat,
accedens, ex via fessus, ibidem pro foribus in gra-
dibus pro vestibulo positus sic neglectum projecto
corpore quiescebat. Et ecce, circa primam fere noc-

VARIA LECTONES.

²⁰ αὐτοῦ P. ²¹ πρὸς A.

tis custodiam, martyr Diomedes monasterii præfecto in somnis astans ad fores monasterii jubet exire, exque nomine Basilium compellantem, quisquis vocanti obaudierit, hunc inducere in monasterium ac curare diligenter, ciboque et tecto et vestimentis, omni denique necessario cultu ac obsequio, quoad per facultatem licuerit, impartiri atque fovere: esse enim a Deo unctum in imperatorem, ipsumque exstruendo angendoque monasterio operam quandoque collaturum. Verum cum ille, visum temere oblatum inaneque mentis commentum arbitratus, quod ita conspexerat, nullo loco præceptum **224** habuisset, sed se rursum somno dedit, eadem iterum videt auditque. Et cum adhuc etiam segnior somnoque gravis, ut videbar, se non colligeret, tertio martyrem videt non jam blande ac hilariter præcipientem, sed atrociter minitantem, plagasque, ut apparebat, inferre tentantem, ni citius jussa præstaret. Tunc itaque velut ægre emergens mortisque vicinum somnum oculis excutiens ad fores venit, et ut ei martyr præceperat, ex nomine vocat: *Basili*. Cui ille statim respondit: *Ecce ego, domine, quid jubes servo tuo?* Introducing vero in monasterium, cum squalore ac sordibus obsitum solisque ardoribus longe exustum conspexisset, convenientem curam obsequiumque adhibuit ac omni humanitate accepit. Tum monens ut secretum penes se teneat, caveatque cuiquam evulgare ob rei periculum, martyris illi indicat vaticinium, et ut post eventum meminisset jurejurando obstringit. Cum autem Basilius nec acceptare videretur, quod res ejus modum excederet, sed potius rogaret ut ejus insinuatione nobiliorum cujusdam obsequiis pro comitatu operam addicere liceret, impigre se præstiturum præfectus in se recepit. Quodque monasterio familiaris utebatur sæpiusque amice invisibat Michaelis imperatoris Bardæque Cæsaris consobrinus (Theophiliten quasi subblandiendo ac minuendi forma **225** vocabant; cognomen vero Pædeuomeno), ei præfectus Basilium committat. Erat enim minor hic Theophilus magnis cogitationibus inflatus, nec a magnificentia abhorrens, sed qui viros strenuos formæque elegantia ac statura conspicuos potissimumque fortitudine atque robore præstantes in comitatu habere studebat, sibi que illis placebat ac honestari ambiebat. Vidisses statim sericis indutos ac reliquo cultu egregie ornatos. His adlectum recens admodum quæsitum juvenem Basilium, ac tum corporis robore tum animi virtute longe reliquis præstare visum, suum protostatorem fecit, majorique in dies amore prosecuebatur, ac pro eximiiis ejus dolibus admirabatur. Cernebatur enim et manu strenuus atque animo prudens, et ad præstandum quidquid injunctum esset oppido promptus et solers.

πλοο πικρ' αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τοῖς οἰκείοις προτερήμασις ἰδοιμὰς τε ἰφαίνετο γὰρ καὶ κατὰ χεῖρα γυναικῶν καὶ κατὰ ψυχὴν σπουδῆς καὶ πρὸς τὸ κελυβόμενον πλὴν ὀφείας τε καὶ ἐπιτήδειος.

VARIE LECTIONES.

²⁷ ἐπὶ πικρ' ΑΡ. ²⁸ τῷ οἴκῳ. Ρ. ²⁹ ῥυπυῶντα καὶ Ρ. ³⁰ ὄν οἴκῳ. Ρ. ³¹ κα οἴκῳ. Ρ.

Α ἀτημελῶς οὕτως ἐπιβρίθας ἑαυτὸν ἀνεπούετο. Καὶ δὴ περὶ πρώτῃν τυχὸν φυλακὴν νυκτὸς ὄναρ τῷ τῆς μονῆς καθηγουμένῳ ὁ μάρτυρ Διομήδης ἐφίσταται, κελυβῶν ἐπὶ ²⁷ τὸν πυλῶνα τῆς μονῆς ἐξελεῖν καὶ ἐξ ὀνόματος καλέσαι Βασίλειον, καὶ δ: ἂν αὐτῷ ὑπακούσῃ καλοῦντι, τοῦτον εἰσαγαγεῖν εἰς τὸ μοναστήριον καὶ ἐπιμελείας ἀξιώσῃται, τροφῆς τε καὶ σκίπης καὶ ἐνδουμάτων καὶ πάσης μεταδόντα τῆς ἐνδοχομένης χρείας καὶ θεραπείας· κεχρισμένον γὰρ εἶς βασιλεῖα τυγχάνειν παρὰ Θεοῦ, καὶ αὐτὸν μέλλειν εἶς ἀνοικοδομῆν καὶ αὐξήσῃν τῆς παρουσίας γενέσθαι μονῆς. Ὡς δὲ φαντασίαν ἄλλως καὶ κενὸν διανοίας ἀνάπλασμα δόξας τὸ ὄραθεν ὁ ἡγούμενος· ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἴσθετο, ἀλλὰ πάλιν ἑαυτὸν τῷ ὕπνῳ ἐκδίδωκεν, ἐκ δευτέρου βλέπει καὶ ἀκούει τὰ ἴμοια. Ὡς δὲ καὶ ²⁸ εἰς κωθῆς καὶ ὑπνώδης, ὡς εἰσικεν, ὧν οὐκ ἀνέφερεν, ἐκ τρίτου βλέπει τὸν μάρτυρα, οὐκέτι πρῶτον, καὶ ἰλαρῶς παρακελευόμενον, ἀλλὰ σφοδρῶς ἀπειλοῦντα καὶ μάστιγας τῷ δοκεῖν ἐπιφέρειν περιώμενον, εἰ μὴ θάπτον ὑπηρετήσῃ πρὸς τὰ λεγόμενα. Τότε δ' ὄν μόλις οἴοναί ἀνανήψας καὶ τὸν γέλτονα θανάτου ὕπνον τῶν ὀφθαλμῶν ἀποτιναξάμενος τῷ ²⁹ πυλῶνι ἐφίσταται, καὶ κατὰ τὸ τοῦ μάρτυρος πρῶτον εἶδος ὀνόματος ἐκάλει· Βασίλειε. Ὁ δὲ εὐθὺς ἀπακρίνατο· Ἴδόν ἐγὼ, κύριε, τί ἀροστάσεις τῷ δούλῳ σου; Εἶπὼ δὲ αὐτὸν τῆς μονῆς ποιησάμενος, καὶ ἰδὼν ῥυπῶντά ³⁰ τε καὶ ἀσχημῶντα καὶ πολὺν ἐπὶ τοῦ προσώπου τὸν ³¹ ἥλιον φέροντα, τῆς δεούσης ἐπιμελείας καὶ θεραπείας ἡξίωσεν καὶ πάσης φιλοπρωπίας μετέδωκεν. Εἶτα τὸ μυστήριον παρ' ἑαυτῷ φυλάτειν καὶ πρὸς μηδένα ἐκλαλῆσαι διὰ τὸ κινδυνῶδες εἰσηγησάμενος, τὴν τοῦ μάρτυρος αὐτῷ ἐφάνέρωσε πρόβησιν καὶ πρὸς τὸ μεμνησθαι μετὰ τὴν ἐκθασιν ἡσυχάλιστο. Τοῦ δὲ, ὡς ὑπὲρ αὐτῶν ἔντο; τοῦ πράγματος, μὴδὲ παραδέχεσθαι· δόξαντος, ἀλλὰ μᾶλλον δι' αὐτοῦ ἀξιοῦντος· εἰσοικισθῆναι καὶ πρὸς δουλείαν δοθῆναι τῶν ἐμφανεστέρων τινι, πρόθύμῳ; ἑαυτὸν εἰς τοῦτο ἐπέδωκεν ὁ ἡγούμενος. Καὶ ἐπεὶ συνήθως εἶχε πρὸς τὴν τοιαύτην μονὴν καὶ πολλάκι; ἐτύχχανεν ἐκεῖσε ἐκλιῶ; φοιτῶν ὁ τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ καὶ Βάρδα τοῦ Καίσαρος· συγγενῆς; ὃν ὑποκοριζόμενοι Θεοφιλεῖς τὴν ἐκάλουν, ἐπώνυμον φέροντα τὸν Παιδευόμενον, τοῦτω συνέστησε τὸν Βασίλειον ὁ ἡγούμενος· ἐτύχχανε γὰρ πως τὸ Θεοφιλίδιον τοῦτο γαῦρον ὃν τῷ φρονήματι καὶ μεγαλοπροσούτης οὐκ ἀφεστῶς; [Ρ. 141] ἀλλὰ εἶς σπουδῆν ἔχον γενναίους ἄνδρας καὶ εὐειδεῖς; καὶ εὐήλικας καὶ ἐπ' ἀνδρίῳ μάλιστα καὶ ῥώμῃ σώματος διαφέροντας κεκτησθαι περὶ αὐτὸν καὶ ἐπὶ τοῦτοις μέγα φρονεῖν καὶ σιμνύνεσθαι· οὗς εὐθὺς ἦν ὄρῃν σηρικαῖς τε κοσμουμένους ἐσθῆσι καὶ τῇ ἄλλῃ καταστολῇ διαπρέποντας. Τοῦτοις καταλεγέντα τὴν νήλιον γενναίαν Βασίλειον, καὶ ³² κατὰ πολὺν προέγειν δόξαντα τῶν λοιπῶν κατὰ τε σωματικὴν ἀλκίαν καὶ ψυχικὴν ἀνδρίαν, πρωτοστράτορα αὐτοῦ πεποιθὲν καὶ ὁ Θεοφιλες, καὶ ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ἐπὶ πλέον ἡγα-

ί. Ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ διηνεκῶς ποτνωμένη ἅπερ αὐτοῦ τῆς ἀποδημίας εὐδωρεῖται θυσημοῦσά τε καὶ ἀσχάλλουσα, βλέπει πάλιν κατὰ τοὺς ὕπνου μέγα φυτὸν κυκαρίσση προσκοικῆς, κατὰ τὴν αὐλὴν αὐτῆς ἐστηκός, φύλλοις τε χρυσοῖς πυκαζόμενον καὶ χρυσοῦς τοὺς κλάδους καὶ τὸ στέλεχος ἔχον, οὐπερ ὑπερθεὶν ὑπὲρ κορυφῆς ὁ ταύτης υἱὸς Βασίλειος ἐκαθέζετο. Διυπνισθεῖσα δὲ καὶ μεθ' ἡμέραν τινὶ τῶν εὐλαβῶν γυναικῶν, ἡ νυκτὸς καὶ ἡμέρας κατὰ τὴν Ἄνναν¹¹ ἐκείνην οὐκ ἀφίστατο ἀπὸ τοῦ θείου ναοῦ, ἀλλὰ ταῖς εὐχαῖς καὶ νηστεαῖς ἐσχόλαζε, τὰ τῆς ὕψεως διηγῆσατο. Ἡ δὲ εὐθυμῆν τε παρήνευεν ἐπὶ τῷ υἱῷ, καὶ τὸ ὄραθὲν ἐπικρίνασα βεβαίως δηλοῦν ἀπεφῆνατο βασίλειά Ῥωμαίων γανέσθαι σου τὸν υἱόν. Τοῖς προτέροις οὖν καὶ τοῦτο προσλαβοῦσα λοιπὸν ἡ μήτηρ οὐκέτι περὶ αὐτοῦ ἐδυσφύρει· οὐδὲ ἡσχαλλεν, ἀλλὰ τρεφομένη ταῖς ἐλπίσι καὶ τὴν ἀνωθεν ἀντίληψιν ἐκδεχομένη¹² ἀνέβαλλεν.

κ'. Συνέβη δὲ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον τὸν κύριον τοῦ Βασιλείου Θεόφιλον διὰ τινος τοῦ δημοσίου δουλείας παρὰ τοῦ βασιλευσόντος Μιχαὴλ καὶ Βάρδα τοῦ Καίσαρος ἀποσταλῆναι εἰς Πελοπόννησον. Συνῆν δὲ αὐτῷ καὶ ὁ Βασίλειος, εἰς τὴν ἀφορισθεῖσαν αὐτῷ δουλείαν καθουπουργῶν. Γενόμενος δὲ κατὰ τὰς Πάτρας τῆς Ἀχαΐας ὁ εἰρημένος Θεόφιλος εἰσήει εἰς τὸν τοῦ πρωτοκλήτου Ἀποστόλου Ἀνδρέου ναὸν προσευξόμενος. Ὁ δὲ Βασίλειος περὶ τὴν οἰκίαν διακονίαν, ὡς ἔοικεν, ἀσχολούμενος οὐ συνεισηλθεν¹³ αὐτῷ, ἀλλ' ὕστερον καταμόνας τὸ ὀφειλόμενον καὶ αὐτὸς τῷ Ἀποστόλῳ σέβας ἀποδιδούς πρὸς τὸν τοιοῦτον ναὸν παραγγέλλων. Μοναχὸς δὲ τις ἐκεῖτα ποιούμενος τὰς διατριβὰς, καὶ τὸν πλείονα χρόνον ἐν τῷ τοῦ Ἀποστόλου σχολάζων ναῷ, τὸν μὲν Θεόφιλον εἰσελθόντα ἰδὼν [P. 142] οὕτω διανέστη οὕτε ἐπηύξατο οὕτε τινὸς ἠξίωσε ῥήματος, μηδὲ τὴν περὶ αὐτῶν, ὡς εἰκὸς, δορυφορίαν καὶ λαμπρότητα αἰδέσθεις· ὕστερον δὲ τοῦ Βασιλείου εἰσερχομένου ὑπαξάνισθη τε ὡς τινὶ τῶν κρείττονων καὶ τὴν ἐξ ἔθους τοῖς βασιλευσίν εὐφημίαν προσήνεγκεν. Ὅπερ τῶν ἐκείσε τυχόντων ἰδόντας καὶ ἀκηκόετες τινὲς τῆ κατὰ τοὺς τόπους ἐκεῖνους εὐγενεῖ καὶ πλουσιωτάτη γυναικί, ἡ Δανηλὶς ἀπὸ τοῦ ταύτης ἀνδρὸς ὠνομάζετο, ἀπαγγέλλουσιν. Ἐκείνη δὲ διὰ τείρας τὸν μοναχὸν γινώσκουσα, ὅτι προρατικοῦ χαρίσματος κτετξίωται, οὐκ ἐγένετο περὶ τὸ λεχθὲν ἀμελής, ἀλλὰ μετακαλεσαμένη τὸν μοναχὸν οἰτῆθε προσονειδίζουσα· Τοσοῦτος χρόνος ἐξ οὗ σοι γνῶριμος, ἔφη, τυγχάνω, Πάτερ πνευματικέ, καὶ οἰδῶς με πάντως οὖσαν ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς καὶ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ὑπερέχουσαν καὶ προάρχουσαν, καὶ οὐδὲ ποτε οὐτ' ἐπηγέρθηθαι θεασάμενός με οὕτε ἐπηξέω μοι, ἀλλ' οὐδὲ τῷ υἱῷ ἢ τῷ ἐκτόνῳ μου τὴν τσιαύτην τιμὴν ἀπένειμας. Καὶ πῶς νῦν ἀνθρώπων εὐτελεῖ καὶ ξένον μηδὲ γνῶριμον τοῖς πολλοῖς ἰδὼν καὶ ὑπεξανέστης καὶ ὡς βασίλειά ἐτίμησας; Ὁ δὲ εὐλαβὴς ἐκεῖνος μοναχὸς πρὸς αὐτὴν

10. Ejus porro mater continue quiritans mœrensque ac dolens quod nondum didicerat, quam illi prospere cessisset profectio quam susceperat, ingentem rursus in somnis videt arborem cupresso similem in impluvio suo stantem, aureis foliis frondosam ramisque aureis ac trunco diffusam, in cujus vertice Basilius ipsius filius assidebat. Experrecta igitur die sequenti mulieri cuidam religioſæ, quæ velut Anna illa diu noctuque a divino templo non discedebat, sed orationi et jejunio vacabat, 226 visum narravit. Jussit illa bono animo esse de filio, visumque interpretata certissime innuere affirmavit Basilium ejus filium Romanorum imperatorem fore. Jam itaque prioribus aliis istud quoque mater præſagium adjungens, haud amplius mœrebat ac disercuciabatur, sed spe bona lactata expectansque divinum auxilium senectam recreabat.

11. Contigit autem per hoc tempus ut Basilii herus Theophilus, expositibus publicæ rei negotiis, a Michaele imperatore et Barda Cæsare in Peloponnesum mitteretur. Fuit et Basilius illi comes, cui addictus erat ministeriis, in comitatu navans operam. Veniens autem Patras Achaïæ, quem dicebam, Theophilus, in sancti Andreae primum vocati apostoli, preces oblaturus, templum ingreditur. Basilius autem circa ministerium suum, ut par est, occupatus cum illo minime intravit; sed postea seorsum, debitum et ipse cultum apostolo redditurus, ad idem templum venit. Quidam vero monachus illic sedes habens ac temporis partem longe maximam terens, apostoli templo assiduus, Theophilum ingredientem videns nec assurrexit nec illi bene precatus, ac nec verbo consalutandum duxit, nec stipantem cohortem, ut par est, reveritus, nec viri splendorem ac dignitatem. Postmodum vero intrante Basilio velut uni ex dignioribus assurrexit, ac quam moris est imperatoribus, salutationem adhibuit. Id ita gestum cum præsentium aliqui in oculis vidissent 227 audissentque, prænobili cuidam ac opulentissimæ iis in locis matronæ, cui a viro Danella nomen, denuntiant. Illa vero, quæ certo sciret experimento monachum futurorum præscientiæ dono decoratum esse, nihil segnis dictum arripuit. Accersito itaque monacho in hæc fere verba exprobrabat: *Tot anni sunt, Pater spiritualis, ex quo tibi nota sum; nec plane latet quam pro vulgi ratione me longe præstare locique incolis præcellere ac in eis quasi principem esse; nunquam tamen videns assurrexisti aut bene precatus es; at neque filio meo aut nepoti ejusmodi honorem detulisti. Quid igitur causæ est cur nunc vilem hominem et peregrinum nec vulgo notum videns, et assurrexeris et imperatoris honore colueris? Cui pius ac religiosus monachus: Non ut tu loqueris, unum quem e vulgo tidi, sed velut magnum imperatorem a Christo æncium cove-*

VARIABLE TIONES.

¹¹ Ἄννην Γ' ¹² εἰσερχομένη Α' ¹³ συνῆλθεν Γ'

spezi, et assurrexi, faustisque omnibus prosecutus sum, ac ei acclamari. Quos enim Deus honoravit, his prorsus etiam humanus honor debetur et cultus. Postquam igitur Basilii herus tempus aliquod in Achaia moratus, expletisque quæ illi injuncta erant publicis negotiis, Byzantium erat reversurus, Basiliius, quod eum morbo corripere contigerat, ibi relinquitur. Convenienti autem cura ei adhibita, brevi morbo levatus, ad reditum se et ipse accingit. Accersens vero, quam dicebam, matrona Danelis multis magnisque eum donis accipit, prudenter omnino **226** ac sapienter velut sementem quamdam in bonum arvom mittens, ut longe multiplices inde fruges locuplete messe opportuno tempore decerperet. Dedit enim illi cum justam satis auri vim, tum triginta ad obsequium mancipia; in vestibus quoque aliaque diversi generis suppellectili opes nimias numeravit, nihil aliud ab eo prius exigens quam ut spiritalis fraternitatis necessitudinem cum Joanne filio suo necceret. Rejecerat ille, velut supra facultatem ac dignitatem, quod sic ea posebat, pro matronæ scilicet, quæ videbatur, claritate, suaque ipsius, quantum oculis cernebatur, abjecta vilique sorte. Ea tamen magis magisque hortante atque rogante animum tandem accommodavit. Tum mulier, velut majori assumpta fiducia, ad eum palam inquit, *Magnum te Deus virum habet, magnoque honore est exaltaturus. Ad me quod attinet, aliud a te nihil exigo, nihil quaero, quam ut diligas ac nostri miserearis.* Basiliius omnem eam provinciam, si fieri possit, illius se juris facturum pollicetur, dum res dicto successerit. Sicque inde profectus ipse quoque ad urbem augustam et ad herum redit. Porro ex cumulatis inde pecuniis ingentia prædia in Macedonia redemit, satisque affines omnes et consanguineos ditavit; ipseque quemadmodum virtutibus, sic et possessionibus et pecuniis auctus divesque effectus est. Mansit tamen cum hero, illius haecenus obsequio addictus.

κατέστηκεν ἐπ' εὐπορίας ἅπαντας τοὺς προσήκοντας ταῖς ἀρεταῖς, οὕτω δὴ καὶ τοῖς κτήμασι καὶ τοῖς υἱαῖς αὐτοῦ.

229 12. Quodam die Antigonus patricius et scholarum domesticus solenni mensæ apparatus in regniis arduibus in propinquo regiæ atrio opiparoque instructo convivio (κλητόριον vocant) patrem suum Bardam convivatorem ac epulonem facit. Cæsar, una secum senatus primates affinesque æe necessarios assumens, prætereaque amicos Bulgaros, ex more Cæsarum morantes, ad convivium venit. Intererat epulis et Theophilus Basilii herus, eo quod etiam ipse Cæsarum consanguineus erat; sed et Constantinus patricius, Thomæ patricii pater, nostro hoc ævo cursus logothetæ, viri in rebus philosophicis summi ac plane integerrimi. Porro Bulgari semper jactandi fastu insolentes ac gloriabundi, cum secum Bulgaram haberent corporis viribus torisque præcellen-

VARIÆ LECTIONES.

¹⁶ ἐπιζητούσα P. ¹⁷ ἰκανῶς P. ¹⁸ Βουλγάρων P. ¹⁹ ἐν om. A.

ἀπεκρίνατο, ὅτι Ὅχι ὡς σὺ λέγεις, ἵνα τῶν τυχόντων εἶδον τὸν ἄνδρα ἐγὼ, ἀλλ' ὡς μέγαν βασιλέα τῶν Ῥωμαίων ὑπὸ Χριστοῦ περικοσμήσασθαι, καὶ ἐξανέστην καὶ ἐπευφήμησα· τοῖς γὰρ ὑπὸ Θεοῦ τετιμημένοις ὀφειλομένη πάντων ἐστὶ καὶ ἡ ἐξ ἀνθρώπων τιμὴ. Διατρίψαντος τοίνυν ἐν τοῖς ἐκείτω μέρεσιν ἐπὶ χρόνον τινὰ τοῦ κυρίου τοῦ Βασιλείου, καὶ τὰς ἐπιτραπείας αὐτῷ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν μέλλοντος, ἐπεὶ ἐτυχεν ἀσθενεῖα σώματος ληφθεὶς ὁ Βασίλειος, αὐτόθι καταλιμπάνεται. Ἐπιμελείας δὲ τῆς προσήκουσας τυχόν μετὰ χρόνον τινὰ τῆς νόσου κρείττων ἐγένετο καὶ πρὸς τὴν ἄνοσον καὶ αὐτὸς ἠτοιμάζετο. Μετακαλεσαμένη δὲ αὐτὸν ἡ προφῆθαισα γυνὴ ἀσθενῆς πολλοῖς καὶ μεγάλοις δεξιούται χαρίσμασιν, ἐμφρόνως πάνυ καὶ συνετῶς ὡσπερ τινὰ σπῆρον εἰς ἀγαθὴν αὐτὰ καταβαλλομένη χώραν, ἵνα ἀμήσῃ παμπολλαπλασίονα ἐν εὐθέτῳ καιρῷ. Δίδωκε γὰρ αὐτῷ καὶ χρυσὸν ἰκανὸν καὶ ἀνδράποδα πρὸς ὑπηρεσίαν τριάκοντα καὶ ἐν ἱματισμῷ καὶ διαφόροις εἰδήσει πλοῦτον πολὺν, μηδὲν ἕτερον ἐπιζητήσασα ¹⁶ τὸ πρότερον παρ' αὐτοῦ ἢ τὸ ποιήσασθαι πνευματικῆς ἀδελφότητος σύνδεσμον πρὸς Ἰωάννην τὸν ταύτης υἱόν. Ὁ δὲ ὡς ὑπὲρ αὐτὸν μᾶλλον οὖσαν διωθεῖτο τὴν ἔνταυθεν διὰ τὸ δοκοῦν τῆς γυναικὸς περιφανῆς [P. 145] καὶ τὸ αὐτοῦ κατὰ τὸ ὀρώμενον εὐτελεῖς· ὁμως πλείονα παράκλησιν δεξάμενος ὑπ' αὐτῆς τοῦτο πεποίηκε. Καὶ τότε οἶονε ἐπὶ πλέον θαρρήσασα εἶπε φανερῶς πρὸς αὐτὸν, ὅτι Σὺ ὁ Θεὸς μέγαν ἄνθρωπον ἔχει καὶ ἐπὶ μεγάλης μέλλει τιμῆς ἀνυψοῦν, καὶ οὐδὲν ἕτερον ἐπιζητῶ ἢ ἀπαιτῶ παρὰ σοῦ πλὴν ἵνα ἀγαπῆς καὶ ἐλεῆς ἡμᾶς. Ὁ δὲ τῆς γῆς ἐκείνης ἀπάσης, εἰ δυνατόν, κυρίαν αὐτὴν ἀποφῆναι, εἰ τοῦτο ἔσται, κατεπηγγεῖλατο. Καὶ οὕτως ἐκεῖθεν ἀπάρας ἀνῆκε καὶ αὐτὸς πρὸς τὴν βασιλεύουσαν καὶ τὸν αὐτοῦ κύριον. Ἀπὸ δὲ τῶν ἐντεῦθεν αὐτῷ προσγεγονότων χρημάτων μετὰ τὴν ἐπάνοδον ἐξενήσατο κτήματα κατὰ Μακεδονίαν μεγάλα, καὶ ἰκανῆς ¹⁷, καὶ γέγονε πλούσιος καὶ αὐτὸς, ὡσπερ χρήμασι. Συνῆν δὲ ὁμως τῷ κυρίῳ αὐτοῦ καὶ διηκό-

13. Κατὰ δὲ τινὰ τῶν ἡμερῶν Ἀντίγονος ὁ πατρικίος καὶ δομέστικος τῶν σχολῶν κλητόριον ἐν ταῖς βασιλικαῖς αἰκλαῖς, αἶ κατὰ τὴν πλησιάζουσαν τοῖς βασιλείοις αὐλήν, ὠκοδόμησε καὶ πολυτελεῖς ἐσκευάσατο, ἐστιάτορα καὶ δαιτυμόνα τὸν οἰκεῖον πατέρα Βάρδαν ποιούμενος. Ὁ δὲ Καίσαρ τοὺς μείζονας τῆς συγκλήτου καὶ τοὺς οἰκείους παραλαβὼν καὶ τοὺς συνήθεις πρὸς τὴν εὐωχίαν ἀπῆκε, συμπαραλαβὼν καὶ τοὺς ἀπὸ Βουλγαρίας ¹⁸ φίλους, συνήθως κατὰ τὸν τότε καιρὸν τῆ βασιλευούσῃ ἐνδιατρίβοντας. Παρῆν δὲ τῇ ἐστίασει καὶ Θεόφιλος ὁ τοῦ Βασιλείου κύριος οἷα συγγενῆς καὶ αὐτὸς τοῦ Καίσαρος, ἀλλὰ καὶ Κωνσταντῖνος ὁ πατρικίος, ὁ τοῦ κατ' ἡμᾶς λογοθέτου τοῦ ὁρόμου καὶ ἐν ¹⁹ φιλοσοφίᾳ ἄκρου καὶ ἀδωροστάτου περιφανῶ, πατρικίου

πνεῦμα μόλις ἀνακαλέσασθαι, ὅτι περὶ αὐτὸν ἄνευ ἀνακλήσεως ὑπανεχώρησαν. Εἰς αὐτὴν δὲ ἔλθοῦσα καὶ ἀνακλήσασα⁵⁵ [P. 146] παρὰ τοῦ υἱοῦ καὶ βασιλείως ἐπηρωτήθη, τί ἄρα τὸ γεγονός ἐπ' αὐτῆς, καὶ πόθεν οὕτως θρόνως ἐπισυνέβη αὐτῇ ἢ ἔκστασις. Ἡ δὲ μόλις αὐτὴν ἐκ τῶν θαυμάτων τῶν φρενῶν συναθροίσασα εἶπεν, ὅτι Ὅν ἤκουον παρὰ τοῦ πατρὸς σου, δέσποτα καὶ τέκνον ἐμὸν, μέλλειν ἐξολοθρεῦσαι τὴν γενεάν ἡμῶν, οὗτός ἐστιν ὃν λέγεις Βασίλειον⁵⁶ τὰ σύμβολα γάρ, ἄπερ εἶλεν ἔχειν τὸν ἡμᾶς διαδέχσασθαι μέλλοντα, οὗτος δ' ἄνθρωπος πεκτηται. Ὅθεν τὸ πρᾶγμα ὄλον τῇ διανοίᾳ⁵⁷ παραλαβοῦσα⁵⁸, καὶ ὡς περ κατ' ὀφθαλμοὺς τὸν ὄλεθρον βλέπουσα, διαταρυχθεῖσα ἐξέλιπον. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸ δέος ἀφαιρῶν τῆς μητρὸς, καὶ εἰς τὸ καθεστὸς⁵⁹ ἐπανάγων καὶ παραμυθούμενος, Βασίλειον ἐπέλαβες, εἶπεν, ὦ μητὲρ⁶⁰ ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὗτος ἰδιώτης ἐστὶ καὶ ἀνύμφη, ἀνδρῖαν μόνον ἔχων, ὅταν ὁ πάλαι Σαμῶν, καὶ οὐδὲν ἕτερον, ἀλλ' ὡς τις Ἐνὰκ ἢ Νεμβρῶδ ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν ἀναφανεί. Ἐξ αὐτοῦ τὸν μὴδ' ὑπὸνδρῶν τινα πεκτησῆ ποτηρῶν. Καὶ τότε μὲν οὕτως τὸ τοιοῦτον κῦμα ὑπὸ Θεοῦ φρουρούμενος παρέδραμεν ὁ Βασίλειος.

ἱ'. Εἶχε δὲ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους παρακτώμενος ὁ βασιλεὺς τὸν εὐνοῦχον Δαμιανὸν τὸν πατρικίον, τῷ γένει Σκλάβον, ὃς διὰ φιλοδέσποτον πῶτος εἶλεν πολλάκις τῷ βασιλεῖ καὶ περὶ ἄλλων μὲν τινῶν ὡς μὴ κατὰ τὸ δέον τῶν πραγμάτων ἐφηρομένῳ, ἐξαιρέτως δὲ περὶ τοῦ θεοῦ αὐτοῦ Βάρδα τοῦ Καίσαρος, ὡς τὸ πλεῖστον τοῦ κράτους εἰς αὐτὸν μεταγγάγετο καὶ πολλάκις ἐκτρέπεται τοῦ καθήκοντος, καὶ ἐκ τοῦ ἐνείας τῶν τοῦ Καίσαρος ἀνέτρεπεν⁶¹ διοικήσεων ἐτέρως ἔχειν τὰ πράγματα ἀναδιδέσκων τῷ βασιλεῖ. Δι' αὐτὸν συμπεισθεὶς ὁ Καίσαρ ὑπὸ τῶν οἰκείων φίλων καὶ γνησίων παραινυτῶν καὶ συμβούλων κατὰ τοῦ Δαμιανοῦ συσκευάζεται, καὶ πολλαῖς διαβολαῖς κατ' αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα χρησάμενος, καὶ πιθανῶς συνθεὶς τὰ κατηγορούμενα, μετακίνησε τὴν τοῦ βασιλέως γνώμην καὶ ἀπὸ τῆς περὶ τὸν⁶² Δαμιανὸν εὐνοίας μετέστησεν, ὥστε καὶ διαδέχσασθαι πείσαι τῆς οἰκείας ἀξίας αὐτόν. Ἐπισθέντος οὖν ἐκείνου ἰεχέρευε λοιπὸν ἐπὶ χρόνον πᾶσι τὸ τοιοῦτον ἀξίωμα. Ἄλλ' ὅταν ἡ Πρόνοια πρὸς ἡμᾶς ἐπιπέσει συναλαύνη τὰ πράγματα, καὶ φρόνησις ἐπιπέσει καὶ πανουργία τοῖς οἰκείοις σφίσιμασι περιπέσειται. Τοῦ γὰρ Καίσαρος καὶ πολλῶν ἄλλων ἰσχυρῶν τε καὶ τοῦτον⁶³ εἰς τὸ τοιοῦτον ἐπιπέσει ἀξίωμα λογοποιούντων καὶ λελθόντων ἐπιπέσει, παρὰ πᾶσαν αὐτῶν ἐλπίδα μετὰ καιρὸν ὡς πάλιν προβάλλεται παρακοιμώμενος ὁ βασιλεὺς ἐκ Βασιλείου, τιμῆσας αὐτὸν καὶ πατρικίον, καὶ ἰσχυρῶς σφίσιμασι σώματος καὶ κάλλει [P. 147] καὶ κοσμιότητι πρωτεύουσι πασῶν⁶⁴ τῶν ὀφθαλμῶν σχεδόν, ἢ θυγάτηρ ἐτύχανε τοῦ παρὰ πάντων ἐπ' εὐγενείᾳ καὶ φρονήσει λαλουμένου τότε αὐτοῦ Ἰγγερός. Τοῦτου δὲ γενομένου, καὶ καθ' ἑκά-

A tante ex illo filio et imperatore quidnam illi porro accidisset, quave de causa sic repente extra se facta esset, a mentis se ægre turbatione colligens, quod nimirum ait, quem audiavi a patre tuo, domine et fili mi, famillam nostram exstirpaturum, ille est quem tu Basilium vocas. Quæ enim is signa dicebat habiturum, qui noster hæres et successor futurus esset, hic homo habet. Hinc rem totam animo complexa ac velut jam oculis excidium usurpans, conturbata actaque vertigine animo defeci Imperator matris metum sedans, ad sanamque eam mentem revocans ac solans, Male auspicaris, inquit, 234 o mater. Hic enim homo idiota est et oppido simplex, robore duntaxat præditus, velut antiquis temporibus Sampson, nec quidquam amplius; sed velut Enachus et Nembrodis nostro hoc ævo existit. Nihil itaque ex illo timeas, nec sinistrum ullam suspicionem geras. Inque eum modum Basilium divino numine ejusmodi obortam procellam evasit.

16. Erat per hæc tempora Michaeli accubitor eunuchus, Damianus nomine, genere Sclavus. Is pro ea propensione qua in herum ferebatur, haud raro cum de aliis nonnullis referebat non satis ex officii ratione negotia pertractantibus, tum præcipue de Barda Cæsare imperatoris avunculo, quod nimirum potestatis partem longe maximam in se transferret, sæpiusque æqui ac honesti metas excederet; nonnullas etiam Cæsaris dispositiones evertebat, docens Imperatorem aliter se res habere ac ille insinuaret. Hæcirco Cæsar amicis suis, iisque qui ingenue animique candore admonere videbantur eique consulere, suadentibus, insidias in Damianum molitur; multisque apud imperatorem calumniis onerans, instructaque probabili accusatione, imperatoris ab eo animum avertit ejusque in eum benevolentiam sustulit, ut et dignitate movendi auctor illi exstiterit. Expulso itaque Damiano ea dignitas per aliquod tempus vacavit. Cæterum divina providentia, quo illi constitutum est, res agente, 235 cassa prudentia est suisque astutia ipsa capitur dolis. Cum enim Cæsar aliique plures alii alium Damiano sufficiendum loquerentur, remque clanculum pro eujusque animi propensione affectu sollicitarent, præter omnem illorum spem post breve tempus suo ipse nutu imperator Basilium accubitorem præficit, patricii quoque collata dignitate, nuptumque data muliere corporis forma et venustate atque pudore inter omnes alias nobiles feminas fere principe, Ingeris filia, viri eo tempore apud omnes nobilitate ac prudentiæ laude celeberrimi. Hoc ita gesto, ac cum magis in dies imperatoris erga Basilium amor increceret, videmus

VARIÆ LECTIONES.

⁵⁵ ἀνακλήσασα P. ⁵⁶ τῇ διανοίᾳ om. A. ⁵⁷ παραλαβοῦσα P. ⁵⁸ καθεστὸς P. ⁵⁹ ἀνακλήσασα P. ⁶⁰ τῶν om. P. ⁶¹ τούτων ἄλλον P. ⁶² πάντων P.

Cæsar invidiaque stimulatus ac futuri metu consternatus, eos qui ipsi insidiarum in Damianum auctores exstiterant inque eas impulerant, non raro maledictis ac convitiis incessebat, insulsos vocans ac inconsultos, quibus, inquit, *ego, supra quam decebat fidem habens, ejeta vulpe ejus loco leonem induxi, ut nos omnes devoraret ac deglutiret.* σθεις, καὶ ἐξώσας δλώπεκα, λέοντα ἀντεισήγαγον, ἵνα πάντας ἡμῶς λαφύξῃ καὶ καταβρώσῃται.

17. Jam vero Michaelis imperatore cum avunculo Barda Cæsare adversus Cretam profecto, ac Cæsare arrogantius rebus utente majorique quam pro munere auctoritate Imperia edente ac præcipiente, crebræ in eum quotidie ac continuæ criminaciones ceptæ imperatoris Michaelis aurea pulsare. Cepos cum venissent (est locus in Thraciis **236** maritimus ad Meandrum) ac, sive casu sive de industria, imperatoria aulae sive cortinæ in humili et depresso loco, Cæsaris in conspicuo excelsoque expansæ sunt. Hac velut speciosa arrepta occasione, qui gravi pridem animo erant ac Cæsarem oderant, multa in eum crimina jaciunt, ut qui jam insolesceret palamque in imperatoris contemptum injuriamque prorumperet, dum reliquis omnibus non contentus vel in hoc ambitiosi animi specimen de industria quæsierat, ut imperatoris tentorium humile ac depressum esset, ipsius vero conspicuum excelsumque exstaret. His itaque persuasus imperator ad adornandas illi insidias convertit animum, deque eo tollendo serio cogitat ac deliberat. Nec enim palam licebat in eum aliquid proferre aut decernere, quod pari fere dignitate fulgeret sociusque imperii esset, et quod omnes illius amicos et sodales foederatosque pertimescerent, cunctique proceres ac duces exercitus illi addicti essent, ad eumque magis quam ad imperatorem animum attenderent, eo quod præ illo magis rebus invigilaret singulaque arbitrato suo et nutu mutaret; sed præcipue ob proconsulem et patricium Antigonum, illius filium, tunc temporis prætorianarum scholarum domesticum. Cæterum etiam habebat imperator multos ejus sibi consilii conscios, ac qui ipsi in se recepissent cædem se perpetraturos. Mane itaque **237** Cæsar ex more ad imperatoris tentorium venit, etsi mala omnia auguriaque illi ante visa erant, de præsentibus negotiis consilium cum eo habiturus. Opportunum vero illud tempus ad ejus cædem ratus imperator, nutu Symbatio patricio cursus logothetæ, qui Cæsaris filiam sibi matrimonio junxerat ac conjurationis cum imperatore socius erat, indicat ut exiens sicarios inducat. Egressus ille signum dat, quod inter illos erat constitutum, ut nempe signo crucis frontem consignaret. Dato signo, molliore forsitan animo viros pavor incessebat, inque ipso sceleris articulo ob facinoris immanitatem vertigine cor-

στην Ἰπιδιουσίης τῆς τοῦ βασιλέως ἀγάπης πρὸς τὸν Βασίλειον, ὄρων ὁ Καίσαρ καὶ τῷ φθόνῳ δακνόμενος καὶ ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος ὀβριωδῶν πολλακίς τοὺς ἐπὶ διαβολῇ τοῦ Δαμιανοῦ γενέσθαι αὐτὸν βουλευσαμένους καὶ παρορμήσαντας ἐλοιδορεῖτο καὶ κατεμέμφετο, ἀφρονας αὐτοὺς καὶ κακοβούλους ἀποκαλῶν, Οἷς, φησὶν, ἐγὼ παρὰ τὸ θεῶν κει-

17. Ἄρτι δὲ τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ μετὰ Βάρδα τοῦ θεῖου Καίσαρος ⁹⁶ κατὰ Κρήτης ἐκστρατεύοντος, καὶ σοβαρώτερον τοῦ Κάισρος χρωμένου τοῖς πράγμασι καὶ ἐξουσιαστικώτερον ἐκφέροντος τὰ προστάγματα, ἤρξαντο πικραὶ καὶ συνεχεῖς αἰ. κατ' αὐτοῦ διαβολαὶ καθ' ἐκάστην τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ διαγγέλλεσθαι. Ἐν Κήποις δὲ γενομένων αὐτῶν (τόπος δὲ οὗτος κατὰ τὴν πρὸς Μαιάνδρῳ τῶν ⁹⁸ Θρακησίων παράλιον) καὶ εἶτε κατὰ τύχην εἶτε κατὰ σπουδὴν τῆς τοῦ βασιλέως αὐλαίας ἤτοι κόρτης ἐπὶ χθαμαλοῦ καὶ ἐπιπέδου ταθείσης τόπου, τῆς δὲ τοῦ Καίσαρος ἐν ἀπόπτῳ καὶ ⁹⁹ ὑψηλῷ, ταύτης εὐλόγου δῆθεν δραξάμενοι ἀφορμῆς οἱ πάλοι βαρυνόμενοι καὶ μισοῦντες τὸν Καίσαρα πολλὰς κατ' αὐτοῦ ¹⁰⁰ ὡς ἐντροφῶντος ἤθη καὶ φανερῶς εἰς τὸν αὐτοκράτορα ἐξυβρίζοντος, εἰ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν οὐκ ἀρκοῦμενος κἂν τούτῳ φιλοτιμησασθαι ἐσπευσεν, ἵνα χθαμαλῇ μὲν καὶ ταπεινῇ ἢ τοῦ αὐτοκράτορος σκηνῇ δεῖκνυται, ἢ δὲ ἐκεῖνον περιφανῆς καὶ μετέωρος. Πεισθεὶς οὖν τούτοις ὁ βασιλεὺς κινεῖται πρὸς τὴν κατ' αὐτοῦ συσκευὴν καὶ πρὸς τὴν βουλὴν καὶ σκέψιν τῆς αὐτοῦ ἀναιρέσεως· οὐ γὰρ ἠδύνατο φανερῶς κατ' αὐτοῦ τι εἰπεῖν ἢ ἀποφῆσθαι διὰ τὸ ὁμότιμον σχεθὲν εἶναι καὶ κοινῶν τῆς ἀρχῆς, καὶ διὰ τὸ δεδιέναι πάντας τὴν ἑταιριώτιν αὐτοῦ φάτρῃαν καὶ οὐσασιν, καὶ τὸ πάντας τοὺς ἀρχοντας τε καὶ στρατηγούς αὐτῷ προσανακείσθαι καὶ πρὸς αὐτὸν μᾶλλον ἢ πρὸς τὸν βασιλεῖα ὄρῃν, ὡς καὶ μᾶλλον ἐκεῖνον τοῖς πράγμασι νήφοντος καὶ πρὸς τὸ δοκοῦν μεταφέροντος ἕκαστα, καὶ μάλιστα διὰ τὸ τὸν ἀνθύπατον καὶ πατρικίον Ἀντίγονον τὸν υἱὸν αὐτοῦ δομέστικον τὸ τριηκαῦτα τῶν βασιλικῶν τυγχάνειν σχολῶν. Πλὴν ἔσχε πολλοὺς ὁ βασιλεὺς τοὺς κοινωνοῦντας [P. 148] αὐτῷ τοῦ βουλευματος καὶ κατεπαγγελλομένους καταπράξασθαι τὴν σφαγὴν. ¹⁰¹ Ὡς οὖν κατὰ τὴν ἔω συνήθειαν ὁ Καίσαρ πρὸς τὴν τοῦ βασιλέως ἤλθε σκηνὴν, καίτοι πονηρῶν οἰωνῶν προφανέντων αὐτῷ, ὅπως περὶ τῶν προκειμένων βουλευσῶνται, εὐθετον καιρὸν τούτον εἶναι νομίσας ὁ βασιλεὺς πρὸς τὴν τούτου ἀναίρεσιν διὰ νεύματος γνωρίζει τῷ πατρικίῳ Συμβατίῳ λογοθέτῃ τοῦ δρόμου τυγχάνοντι, ὅς καὶ γαμβρὸς ἦν τοῦ Καίσαρος ἐπὶ θυγατρὶ καὶ τῆς κατ' αὐτοῦ βουλῆς ἐκοινώνει βασιλεῖ, ἐξελθόντι εἰσαγαγεῖν τοὺς αὐτόχειρας αὐτοῦ γενέσθαι ὀφειλοντας. Ὡς ἐξελθὼν καὶ τὸ συγχείμενον σημεῖον πεποιηκώς, ὅπερ ἦν τὸ τοῦ σταυροῦ σημεῖον ¹⁰², τῇ οἰκείᾳ ὄψει ἐπισφραγίσασθαι, ἐπι-

VARIAE LECTIONES.

⁹⁶ θεῖου καὶ Καίσαρος? ⁹⁸ τῶν οἰμ. P. ⁹⁹ καὶ οἰμ. P. ¹⁰⁰ fort. πολλά κατ' αὐτοῦ διαβάλλουσιν, vel διαβόλῃς προσβάλλουσι. Combef. ¹⁰¹ ὅπερ ἦν τὸ τοῦ σταυροῦ σημεῖον οἰμ. P.

εκείνοι μαλακώφουχοι ⁷² τυχόν ὄντας ἀπεδεδίχασαν καὶ Ἀ
 πρὸς αὐτῷ τῷ δεινῷ γεγονότες διὰ τὸ μέγεθος τῆς
 πράξεως Πιγύλασαν, καὶ τριτὴν τοῦ χρόνου ἐγένετο,
 ἐν ἀμηχανίᾳ κατέστη ὁ βασιλεὺς, καὶ διὰ ⁷³ τινος τῶν
 βασιλείων κατευναστώων μαθὼν αὐτοὺς καταπτηχέται
 καὶ δειλιῖν καὶ ἀναδύλλεσθαι τὸ ἐγγεῖρημα, τῷ ὄντι
 δεινοῖας τὸ λῆμμα καὶ φρενὸς ἀνδρείας καὶ εὐθαρ-
 σοῦς· καὶ τῶν ἔνθον τινὰ οικιστῶν τε καὶ πιστῶν ἐκ-
 πίμπαι πρὸς Βασίλειον τὸν πατριχίον καὶ παρακοι-
 μώμενον, καὶ δηλοῖ μετὰ δέους αὐτῷ, ὡς *Εἰ μὴ*
θ' αὐτὸν ἀναβρώσῃς τοὺς εἰς τὸ πρῶγμα ἠῆτρεπι-
σμεύουσι καὶ παρορμήσει ἀδίκᾳ πρὸς τὸ ἔργον
κατ' ἔσει, πάντως οἶδα ὅτι εὐθὺς ἐμὲ δεήσει
ἐπ' ὁ τοῦτου ἀναρθεῖναι ἀδύνατον γὰρ λαθεῖν
οἰετῶν ⁷⁴ τὰ κατ' αὐτοῦ μοι βεβουλευμένα, καὶ
δέξετε μᾶλλον ὑμεῖς αὐτόχειρες καὶ σφαγεῖς
χρηματίσαι μου. Ἄπερ ἀκῆκῶς ὁ Βασίλειος, καὶ
 περὶ τοῦ βασιλέως μὴ τι πάθῃ ⁷⁵ ἐν ἀγωνίᾳ γεγο-
 νῶς, θέτειον θαρραλέως ἐποίησε τοὺς δειλοὺς καὶ
 τοὺς τρέμοντας εὐθαρσείας, καὶ τῇ τοῦ βασιλέως
 αὐτοὺς ὑπηρετήσασθαι βουλῇ διηρέθισεν. Ὡν ὡσπερ
 μένους πησθέντων καὶ ἀθρόως εἰσπηδησάντων εἰς
 τὴν βασιλείω σκηνὴν, ὁ Καῖσαρ, ὅπερ ἦν, ἐπ' αὐτὸν
 ἕβας εἶναι τὴν συνδρομὴν, ἀναπηδήσας τοῖς τοῦ
 βασιλέως περιεπλάκη ποσίν. Ὡν ἐκείθεν ἐλύσαντες
 αὐτόχειρες πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ βασιλέως ἀπέσφαξαν. Πρώτην εἶχε μετ' εἰκάδα ὁ μὴν ὁ ⁷⁶ Ἀπρίλλιος,
 τῆς τεσσαρσεκαδικατῆς ἐπινεμήσεως. Εὐθὺς οὖν ἡ στρατεία τῷ βασιλεῖ καταλύεται, καὶ πρὸς τὴν
 βασιλεύουσαν ἐπανέρχεται.

ἠ'. Τῆς δὲ Προνοίας ἀγούσης τὸν Βασίλειον εὐμη-
 χέως πρὸς ὅπερ ἐβούλετο, εὐθὺς μετὰ τὴν ἐκ
 τῆς ⁷⁷ στρατείας ὑποστροφὴν υἱοποιεῖται τοῦτον ὁ
 βασιλεὺς (ἐτύγχανε γὰρ καθάπαξ οἰκείας γονῆς
 ἐμοιρῶν) καὶ τῆς τῶν μαγίστρων ὑπερλάμπρου τι-
 μῆς ἀξιοῖ. Ἐφ' ὧν τῇ βασιλείᾳ διαβρήγνυμενος ⁷⁸
 ὁ λογοθέτης Συμβάτιος, καὶ μὴ δυνάμενος τὸν φθο-
 ρώμενον καθορῆν οὐκ ὀλίγην ἐπίδοσιν καθ' ἐκάστην
 [P. 149] λαμβάνοντα, παραιτεῖται μὲν τὴν προσου-
 πιν αὐτῷ μέχρι τότε διακονίαν, ὡς μὴ δυνάμενος
 ἐπεὶ τὴν βασιλεύουσαν ζῆν, τῆς δὲ τῶν Ἰωνῶν ⁷⁹
 ἡτοι θρακησίων στρατηγίας αἰτεῖ τὴν ἀρχὴν. Οὗ
 τῆν αἰτησὶν ὁ βασιλεὺς ἐκπληρῶν προβάλλεται τοῦ
 ἐρημένου θέματος στρατηγόν. Ὀλίγη δὲ διελεύσας
 πρὸς, καὶ τῶν πραγμάτων ἐπισφαλῶς σκευδύ-
 νη καὶ τῆς ἀρχῆς κραδαίνομένης καὶ ζητούσης
 ἐπὶ προστησόμενον διὰ τὸ τὸν βασιλέα πρὸς ἄλλοις
 μᾶλλον εἶναι ἢ πράγμασιν εἰς δέον εἰδέναι χρῆσθαι,
 κρῆτερον δὲ τὰ πολλὰ λαμβάνειν διὰ τὸ τὸν κοινω-
 νίᾳ τῆς ἀρχῆς Καίσαρα αἰεὶ τὰ καταπειγόντα διοι-
 κῶν καὶ αὐτῷ σχεδὸν ἄνακτεῖσθαι τὰ πράγματα καὶ
 τῆς μέριμναν πάσαν τῆς κοσμητικῆς διοικήσεως, ἐγί-
 νωντο καταδοῆσεις τε καὶ διαγογγυσμοὶ κατὰ τοῦ
 βασιλέως παρὰ τε τῆς συγκλήτου βουλῆς καὶ τοῦ
 πολιτεύματος καὶ παρὰ πάντων σχεδὸν τῶν ὄντων
 ἐπὶ τῶν διοικήσεων καὶ μεταχειριζομένων ⁸⁰ τὰ
 πράγματα, ἔτι δὲ καὶ ⁸¹ παρὰ τῶν ⁸¹ στρατευμάτων

A repti moras nectebant. Hinc imperator consilii
inops penitus hæsitare; audiensque ex quodam
sacri cubiculi ministrorum conjuratos animis con-
sternatos ac formidolosos aggressionem differre,
(mentis sane sensusque generosi audacisque faci-
nus!) ex cubiculi intimis domesticum quemdam
fidumque ad Basilium patricium et accubitorem
mittit, metuque actus denuntiat: Ni citius iis qui ad
rem patruidam parati sunt animos addideris, utque
statim manum operi admoveant eos impuleris, nã
confestim novi ab eo me necatum iri. Neque enim
fieri potest ut ille non noverit quas in eum insidias
struxi; vosque potius meæ necis auctores videbimini
esse ac sicarii. His auditis Basilium, anxiusque ne
*quid mali imperatori **238** accideret, quam citis-*
sime pavidos audaces facit, terrore percussos fidu-
cia erigit, et ut imperatoris decreto asserviant imp-
pellit. Velut itaque animis pleni, in imperatoris
teutorium irrumpunt. Cæsar, id quod erat adver-
tens, in se sui que tollendi gratia fieri concursum,
resiliens ad imperatoris pedes provolvitur. Quem
inde extractum sicarii ante illius pedes jugularunt,
mensis Aprilis die vicesima prima (id est a. d. 11
kal. Maias), 14 indict. Statimque dimisso exercitu
imperator Constantinopolim revertitur.

18. Verum Providentia solerti Basilium serento
 consilio, quo illi collibitum erat, illico reversus
 imperator ab illa expeditione Basilium in filium
 adoptat, quod ipse nullos prorsus liberos suscepe-
 rat, et magistrorum præfulgente dignitate conde-
 corat. His Symbatius logotheta invidia rumpitur;
 nec ferens videre, in quem sic livore exarserat,
 incrementis ingentibus in dies augescere, munere,
 quo hactenus functus fuerat, se ipse abdicat, quasi
 in urbe regia vivere non posset; Ioniamque (id
 est, Thracæsiarum) præfecturam, et ut illis dux
 præficiatur, deposcit. Imperator votis annuens ejus
 quod dicebam thematis ducem præficit. Parvo
 elapso tempore, cum res periculi salo jactarentur
 imperiumque nutaret ac præsidem curatoremque
 quæreret, quod imperator aliis potius rebus ²³⁹
 animum adverteret quam ut ex officii ratione rem-
 publicam gereret (et ante quidem non ita plerisque
 patebat, quod imperii collega Cæsar urgentia quæ-
 que administrabat, inque eum tota fere rerum mo-
 les omnisque Romani orbis administrandi cura
 incumbabat), adversus imperatorem expostulationi-
 ones et querimonias moveri, tum a senatu civium-
 que proceribus, tum fere ab omnibus quibus mu-
 nera rerumque gerendarum cura commissa erat,
 nec non ab exercitiis urbanaque omni multitu-
 dine; de quibus per necessarios intimosque certior

VARIE LECTIÖNES.

⁷² μαλακώτεροι P. ⁷³ παρὰ Α. ⁷⁴ αὐτῶν] αὐτῷ Α. ⁷⁵ πάθη Α. ⁷⁶ ὁ post μὴν om. Α. ⁷⁷ τῆς om. P.
⁷⁸ ὀπινύμενος P. ⁷⁹ Ἰωνίων Α, i. e. Janniarum. ⁸⁰ μεταχειριζομένων P. ⁸¹ καὶ et τῶν om. P.

factus, vix tandem aliquantisper emergens suamque agnoscens in procuranda republica non modo negligentiam ac segnitiam, verum etiam ineptitudinem ac vecordiam, timensque ne multitudo concitata turbas cieret aut rebellaret, statuit rerum gendarum adiutorem et imperii collegam sibi adhibere. Quodque ante non multos dies Basilium a loptaverat, eumque non solum viribus sed et prudentia mentisque sagacitate reliquis vulgo præstare noverat, satisque idoneum ad supplendum quod ipsi in gubernanda orbis scapha industriæ atque operæ deerat, una quoque divina Providentia rem promovente, in hoc animum consilio obfirmat, omninoque decernit ut Basilium imperatorem constituat. Ac sane Deo consilium prosequente rrique a jutore, die ipsa Pentecostes, qua Patris ille Paracletus in Christi Deique nostri discipulos **240** venit, in celebri et a Dei Sipientia nuncupato templo Basilium regio diademate coronatur, manu quidem tunc imperantis Michaelis, calculo vero et iudicio Christi in perpetuum regis, a. d. 7 kal. Junii, indictione secundum Romanos 14. Ubi audit Symbatius pro muneris ratione in provincia agens, invidiam qua contabescebat humane ferre non potuit; sed pari secum furore concitum habens Peganem patricium, qui Opsicii præfectus erat, ad defectionem attendunt animum tumultumque excitare parum caute constituunt. Itaque in sententiam adductis ordinibus, quos obnoxios habebant, exsequuntur consilia: Michaelē acclamant ut imperatorem, quo scilicet inde multitudinem allicerent nec rebellionis calcaneum adversus imperatorem se levare ostenderent, Basilium vero maledictis impunt omni que verborum procacitate lacerant ac conviciis compluunt. Tali que apparatu stulte admodum frementes messis tempore irrumpunt, multosque procerum agros urbi vicinos igni ferroque vastant, nec paucas naves Constantinopolim navigantium in stationibus deprehensas succendunt. Hieme autem appetente dirimuntur, clam ac viritim sceleris sociis aufugientibus. Quare tragediæ auctores saluti fuga consulere conati sunt. Ac Symbatius quidem in castellum subit, quod Latæ Petræ vocant, Peganēs vero Cotyaium **241** occupat, Nihil tamen eo commento commodi consequuntur. Capti enim ab imperatoris milite vincti ad eum adducuntur. Agebat tunc imperator in S. Mamantis regiis ædibus; vidensque, multum vecordiam et temeritatem ac contumaciam non sine convicio exprobrans, prius verberibus affatim cæsus, demum lege agens supplicio damnavit. Ac Symbatius quidem oculo effosso atque una manuum amputata in exilium mittitur: Peganēs vero ipse quoque oculis spoliatus, naribusque ferro amputatis, relegatur. Quanquam hos ipsos

καὶ παντὸς τοῦ πλήθους τοῦ ἀστικοῦ· ἃ διὰ τῶν εἰκειοτάτων ὁ βασιλεὺς γνοῦς, καὶ μόλις οἶον ἐπὶ βραχὺ ἀνανήψας, καὶ ἐπιγνοῦς τὴν οἰκείαν περὶ τὰ κοινὰ οὐ μόνον ἀμέλειαν καὶ βραθυμίαν, ἀλλὰ καὶ ἀνεπιτηδεϊότητα καὶ ἀφέλειαν, καὶ ἐπανάστασιν ἢ ἀπόστασιν παρὰ τοῦ πλήθους εὐλαθηθεὶς, ἔγνω κοινωνῶν τῶν πραγμάτων προσλαβῆσθαι καὶ τῆς ἄρχῆς· καὶ ἐπειπερ πρὸς ὀλίγου υἰοποιήσάμενος ἦν τὸν Βασίλειον, ἤδει δὲ αὐτὸν οὐ μόνον ἀνδρῶν, ἀλλὰ καὶ συνέσει τῶν πολλῶν διαφέροντα καὶ ἱκανὸν ἀναπληροῦν αὐτοῦ τὸ ἐν τῇ κυβερνήσει τοῦ κοσμοῦ σκάφους ὑστέρημα, ἅμα καὶ τῆς θείας ἐναγούσης εἰς τοῦτο Προνοίας αὐτῶν, βεβαιοὶ πρὸς τοῦτο τὴν γνώμην αὐτοῦ ὥστε Βασίλειον βασιλεῖα ⁸³... Καὶ δὴ θεοῦ συναφαπτομένου τῆς βουλῆς καὶ τοῦ πράγματος, κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς ἁγίας ⁸⁴ Πεντηκοστῆς, ἐν ᾗ τοῦ Πατρὸς ὁ Παράκλητος πρὸς τοὺς τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν ἐφοίτησε μαθητάς, ἐν τῷ περιθλήπτῳ καὶ ἐπικωνίῳ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας καὶ τὸν βασιλεῖον ὁ Βασίλειος περιτίθεται στέφανον, χειρὶ μὲν τοῦ τότε Μιχαὴλ βασιλεύοντος, ψήφῳ δὲ καὶ κρίσει Χριστοῦ τοῦ ἀεὶ βασιλεύοντος. Ἐκτεῖν πρὸς ταῖς εἰκοσὶν εἶχεν ὁ Μάϊος μῆν, τῆς τεσσαρσκαίδεκάτης κατὰ Ῥωμαίους ἐπινεμήσεως. Μαθῶν δὲ τὸ γεγονός ὁ Συμβάτιος κατὰ τὴν ἀπονεμηθεῖσαν αὐτῷ στρατηγίδα διάγων, οὐκ ἠδυνήθη τὸν διατήκοντα φθόνον αὐτῷ ἀνθρωπίνως ὑπενεγκεῖν, ἀλλὰ συναπομανέντα σχῶν καὶ Πηγάνην ἐκεῖνον τὸν πατρικίον, ἕως τῆς ⁸⁵ κατὰ τὸ Ὀψίκιον ἠγεῖτο στρατηγίδος [P. 150], εἰς ἀπόστασιν βλέπουσι, καὶ μούλων ἐξ ἀπονοίας ἔγνωσαν συνιστῆν. Ἀναπεισαντες δὲ καὶ τὰ ὑπ' αὐτοὺς ⁸⁶ στρατεύματα εἰς ἔργον ἐξάγουσι τὰ βουλευόμενα ⁸⁷, εὐφημοῦντες μὲν τὸν Μιχαὴλ ὡς βασιλεῖα διὰ τὸ ἐκ τούτου τὰ πλήθη ἐπάγεσθαι καὶ μὴ δοκεῖν πτέρναν ἀποστασίας αἰρεῖν κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος, δυσφημοῦντες δὲ τὸν Βασίλειον καὶ μυρίαὶς πλύνοντες ὕβρεσι. Φρουράμενοι δὲ ταῖς τοιαύταις ἀπονοίαις κατὰ τὸν τοῦ θεοῦ καιρὸν, καὶ πολλοὺς ἀγροὺς τῶν κατὰ τὴν βασιλεῖα δυνατῶν πυρπολήσαντες, καὶ ναῦς οὐκ ὀλίγας τῶν πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ποιουμένων τὸν πλοῦν ἐν τοῖς ὄρμοις κατασχόντες καὶ κατακαύσαντες, ὡς ἐφθασεν ὁ χειμὼν, διαλύονται, διαδιβρασκόντων λάθρα καὶ κατ' ὀλίγους τῶν κοινωνῶν τοῦ τοιμήματος. ⁸⁸ Ὁ συνιδόντες οἱ τοῦ δράματος ἀρχηγοὶ φυγῇ τὴν σωτηρίαν λαβεῖν ἐπειράθησαν. Καὶ ὁ μὲν Συμβάτιος εἰς τὸ τῆς Πλατείας λεγομένης πέτρας φρούριον ὑπιστέρχεται, ὃ δὲ Πηγάνης κατέχει τὸ Κοτυαῖον. Ἄλλ' εἰς οὐδὲν τῆς τοιαύτης ἐπινοίας ἀπάναντο ⁸⁹ ὑπὸ γὰρ τῆς τοῦ βασιλέως ληφθέντες χειρὸς δέσμοιοι πρὸς αὐτὸν ἀναφέρονται. Καταλαμβάνουσι δὲ τοῦτον ἐν τοῖς τοῦ Ἁγίου Μάμαντος παλατίοις διάγοντα ⁹⁰ οὐδ' ἰδὼν, καὶ πολλὰ τῆς ἀπονοίας καὶ ἀταξίας ἐνειδίσας τὸ καὶ λοιδορησάμενος, καὶ διὰ μαστίγων πρότερον ἐπεξελλῶν ἱκανῶν, ὑστερον ἐκδότους ταῖς

VARIÆ LECTIONES.

⁸³ τῆς om. P. ⁸⁴ βασιλεῖα... om. A. ⁸⁵ ἁγίας om. P. ⁸⁶ τῆς om. P. ⁸⁷ αὐτοῦ A. ⁸⁸ εἰς ἔργον ἐξάγουσι τὰ βουλευόμενα om. P. ⁸⁹ κατόναντο P. ⁹⁰ διάγοντα om. P.

τεῦ νόμου ποιναί· ἐποίησατο. Καὶ ὁ μὲν Συμβάτιος ἄμφοτέρων τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῆς μιᾶς χειρὸς στερηθεὶς εἰς ἔξοριαν ἐκπέμπεται, ὁ δὲ Πηγάνης καὶ ὁ αὐτὸς τῆ τῶν ὀφθαλμῶν ὑποπεσῶν ἐκκοπή καὶ τῆ τῶν βινῶν διὰ ξίφους ἀνατομῆ, πρὸς ἔξοριαν καὶ αὐτὸς ἀποστέλλεται· οὗς ὁ γενναῖος βασιλεὺς Βασιλειος, ὅτε τὴν μονάρχον ἔξουσιαν ἐδέξατο, καὶ τῆς ὑπερορίας ἀνεκαλέσατο καὶ ταῖς πρὸ τῆς ἀποστασίας δωρεαῖς ἐφιλοτιμήσατο, καὶ μὴδὲ ἔχνος μνησικακίας πρὸς αὐτοὺς ἐνδειξάμενος καὶ ὁμοδαιίτους πολλὰκις ἐποιεῖτο καὶ λόγοις παρεμυθεῖτο, καὶ ἔργοις εὐεργετῶν βῆσιν αὐτοὺς ἐποίει φέρειν τὸ τῆς ἀνοίας ἀτύχημα.

18'. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον· τότε δὲ καὶ ἡ πρὸ πενήτηκοντα καὶ τριακοσίων ἐτῶν πρόβησις καὶ προφητεία τὸ τέλος ἐλάμβανεν Ἰσαὰκ τοῦ διορατικωτάτου τῶν ἱερῶν καὶ μοναχῶν, ὃς ἐξ Ἀρσακιδῶν καὶ αὐτὸς καταγόμενος δι' ὀράματος ἔμαθεν ὅτι μετὰ τοσοῦτον χρόνον τὸν μεταξὺ ἐκ τῶν ἀπογόνων Ἀρσάκου μέλλει τις ἐπὶ τὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς βασιλείας σκῆπτρα ἀναθιβάσθαι. Γίνεται δὲ κατ' εὐχὴν τὸ πρᾶγμα τοῖς τε ἐν τέλει καὶ τῷ δήμῳ παντὶ καὶ στρατοπέδῳ [P. 151] καὶ στρατηγοῖς καὶ τοῖς ὑπὸ τὴν ἀρχὴν ἀνά πάσαις ταῖς χώραις καὶ πόλεσιν ἅπασι πλήθεσι· πάντες γὰρ ἐπιστῆναι τοῖς πράγματι ἤρχοντο ἄνδρα καὶ τῆς ἐλάττονος τύχης πείραν ἐξάμενον καὶ ἐγνωκότα τοὺς κατὰ τῶν πενήτων ὄπῃ τῶν ὑπερεχόντων κονδυλισμοῦς καὶ τὰς ἀδικίας ἐξ αὐτῶν ἀφαιρέσεις καὶ τὰς ἄσπερ ἀναστάσεις τῶν ταπεινοτέρων καὶ τοὺς παρὰ τῶν δημοφύλων ἀνδραποδισμοῦς, ἃ πάντα ἐπὶ τῆς τοῦ Μιχαὴλ βασιλείας ἔσχε καιρὸν διὰ τὸ πρὸς ἄλλοις μᾶλλον εἶναι τὸν βασιλέα ἢ περὶ τῶν τοιούτων ἐθέλειν σκοπεῖν. C

19. Verum hæc postea. Tunc vero etiam finem accepit quæ ante annos trecentos et quinquaginta vaticinatio oraculumque præcesserat, Isaac, viri inter sacerdotes atque monachos dono prænoscenti futura præcellentissimi. Trahebat is quoque ex Arscidarum gente originem, divinaque visione didicerat tot annorum decursu spatio fore ex Arscidis posteris, qui Romani imperii sceptrum caperent. Res ex omnium voto successit, 242 tum scilicet procerum ac nobilium, tum reliquæ omnis plebis ac civium, militum quoque ac ductorum exercitus omniumque toto late imperio per provincias urbesque subditorum. Omnes enim maxime peroptabant virum ejusmodi rebus præfici, qui tenuiorem ipse fortunam expertus procerum majorumque in pauperes injurias non nesciret iniquasque eorum rapinas, qui denique humiliorum a contribulibus tantum non excidia et direptiones plagiaque nosset. Quæ omnia Michaelis imperatore occasione tempusque nacta etiam etiamque vim curis operam ac studium poneret.

20. Enimvero cum huc usque devecta mihi oratio sit, operæ pretium esse existimo ut Basilii imperatoris tantisper intermissa historia, re altius repetita, quoad fieri poterit, paucis narrem quæ Michaelis imperatoris vita fuerit, quibus ille studiis delectaretur, et in quibus omne tempus atque operam perderet ac ærarium exhauriret; ut inde reputans nosse possit, quisquis voluerit, divino palam factum suffragio ut Basilius ad imperium vocaretur (fieri enim non poterat ut res, quæ erant statu, consistenter), ipsumque in se ipsum Michaelis gladios strinxisse, atque eorum a quibus necatus est dexteris roborasse et in propriam cædem excitasse: sic nimirum ab omni se honesti rectique studio extorrem 243 fecerat, sicque improba omni actione debacchari gloriæ ducebat, ac sic divina ludicro habebat ac tradeverat; sic denique civiles ac naturæ leges violaverat. Sibi enim impudicorum et impurorum scelestissimorumque ganeonum cœtum adhibens, regiarque majestatis dignitatem indignis modis debonestans, crapula et ebrietate et impuris amoribus obscenisque narrationibus, tum etiam aurigis et equis et curibus ac (quæ inde est) insania ac dementia vir misera-

VARIÆ LECTIONES.

18' καὶ om. P. 19' μονάρχην P. 20' καὶ om. P. 21' τῶν om. P. 22' ἤρχοντο τοῖς πράγματι P.

fili improbe, Deus manum suam abstulit a te; datusque tibi est sensus reprobus, ut facias quæ longe ab officio sunt. Atque his dictis, et cum ejulatu ac lacrimis, crines vellens, recessit. Talia generosi principis facta strenua; ejuscemodi illius circa divina sacrosque homines religiositas ac reverentia. λουσα ἀνεχώρησεν. Τοιαῦτα τοῦ γενναίου βασιλέως τὰ τοῦς ἱεροῦς ¹⁰ ἄνδρας ὑσιότης τε καὶ εὐλάβεια.

24. Cum talia atque hinc plura deterioraque, quandiu rerum potitus est, ab eo in dies patrarentur, ac tum etiam cum Basilium imperator collegam alligasset in iisdem versaretur, videns hæc hic audiensque nimis graviter discruciabatur animoque dolebat, ac nec vivere sustinebat. Hocque animo agitans, ut quam posset omnem medicinam adhiberet, nihilque quod ad emendationem spectare videretur omitteret, prius quidem conabatur per alios a talibus eum **248** studiis avocatum ad officium frugemque meliorem reducere; postea autem ausus tandem est et ipse per se animi benevolentia pronaque voluntate imperatorem corripere ac, si liceret, ab ejusmodi impiis dictis factisque avocare, taliaque ad eum submisso humilique animo gestuque et habitu disserebat: *Æquum est, o domine augusteque, tantis a te beneficiis ac muneribus donatum monere quæ officii sunt, optimaque documenta tradere, et quæ utilia ac salutaria sunt in mentem revocare. Exosi sumus (ne te lateat, domine), exosi sumus: nam se etiam ipse una miscbat ad vitandam invidiam, licet in nullo eorum quæ ille turpia absonaque agebat socius illi accederet: tum sane universæ civitati tum senatui; Deique sacerdotibus execrabiles devotique habemur; nec est qui non criminetur ac vituperet. Quando vero etiam diras hominum atque odia nihili faciamus, at Dei tamen formidolosa indignatio, timendumque est ne illius irati ac accensentis periculum malo nostro faciamus. Verum hæc dicendo petras seminabat litusque alloquebatur et Æthiopem lavare videbatur. Sic alte insita iniquaque illi hæserat improbitas; sic ad omne salutarem monitum obscuraverat, aspidis in morem obturans aures ad incantamenta. Non solum enim ad meliorem frugem non redibat, sed et jam monitorem oderat et aversabatur; hæcque adeo inter sodales et orgiastas accusans irridensque alieno se ab eo animo innuebat, **249** tumque etiam clarius ostendebat. Cumque scelesti illi ac pestes intelligerent, in eum commovebantur ac instruebantur, verisimilique ratione calumnias subornabant. Nempe audaciam ac proterviam ejus morum gravitatem vocabant; quod illi libidinum socius non accederet, malevolentiam; quod denique pari cum illis fœdere non delinqueret, contemptum appellabant. *Ecquiniam fiat, aiebant, ut te diligere profiteatur, qui non gaudeat quibus in delectaris, nec quæ tibi ex animo sint submitistrare studeat?* Illis magis cedens imperator*

πολλὰ τῶν παρόντων καταστενάξασα, καὶ κλείστας ἀράς τῷ υἱῷ ἐπιβρέψασα, τέλος ἐξεῖπε πρὸς αὐτόν, ὅτι Ἰδοῦ, κικλόν τέκνον, ὁ θεὸς τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἀφείλετο ἀπὸ σοῦ, καὶ ἰδὸθ σοὶ ἀδόκιμος νοῦς ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα. Καὶ ταῦτα εἰπούσα καὶ μετ' ὄλυρμου [καὶ] θρήνων τὰς οἰκίας τρέχας ἐκτινευανεύματα, καὶ τοιαύτη αὐτοῦ ἡ περὶ τὰ θεῖα καὶ

κῆ. Τοιούτων δὲ καὶ χειρόνων πολλῶν καθ' ἐκάστην παρὰ πάντα τὸν τῆς βασιλείας αὐτοῦ χρόνον παρ' αὐτοῦ γινομένων, ἔπειτα καὶ μετὰ τὸ προσλαβίσθαι καὶ ἀνυψῶσαι τὸν Βασιλεῖον περὶ τὰ ὅμοια ἀνεστρέφετο, ὁρῶν ταῦτα καὶ ἀκούων ἐκείνος λίαν εἰσφορῆ καὶ ἤνδιτο καὶ τὴν αὐτοῦ ζῶην ἀπεπέλετο. Βουλόμενος δὲ πᾶσαν τὴν ¹¹ δυνατὴν ἐπιφέρειν βεβήθειαν καὶ μηδὲν τῶν εἰς ἐπανόρθωσιν δοκούντων ταῖναι παραλιπεῖν, πρότερον μὲν δι' ἐτέρων ἐπειράτο ἀπὸ τῶν τοιούτων ἀποτρέπειν αὐτόν καὶ πρὸς τὸ δέον ἐπαναγαγεῖν, ἔπειτα ἐθάρρησέ ποτε καὶ αὐτὸς δι' αὐτοῦ μετ' εὐνοούσης γνώμης καὶ προαιρέσεως νοθεύσαι τὸν βασιλέα, καὶ εἰ δυνατὸν, ἀπεστήσαι ¹² τῶν τοιούτων ἀσεδημάτων, καὶ τοιάδε πρὸς αὐτόν μετ' ὑποπεπτωκότος καὶ ταπεινοῦ διελέχθη τοῦ ¹³ σχήματος: *Δίκαιόν ἐστιν, ὦ δέσποτα καὶ βασιλεῦ, τοσοῦτων εὐεργεσιῶν τε καὶ δωρεῶν παρὰ σοῦ με καταπολαύσαντα καὶ εἰσφεισθαι τὰ δέοντα καὶ ὑποτιθέσθαι τὰ ἄριστα καὶ ὑπομνησκειν τὰ λυσιτελεῖ καὶ σωτήρια. Μισοῦμεθα, γίνωσκε, δέσποτα, μισοῦμεθα (συγκυκατεμίγνυε γὰρ καὶ αὐτὸν διὰ τὸ ἀνεπαχθῆς, καίτοι μηδενὸς τῶν ἀτόπων αὐτῷ ¹⁴ κοινωνῶν) παρὰ τὴν τῆς πόλεως πάσης καὶ τῆς συγκλήτου βουλῆς, καὶ πᾶς ἂ τῶν ἀρχιερέων θεοῦ ἐπάρτοι καθεστήκαμεν, καὶ πάντες ἡμᾶς διαβάλλουσι καὶ κακίζουσι. Ὅτε δὲ καὶ τὸ ἐξ ἀνθρώπων εἰς σὸδὸν λογισώμεθα, δεδοικέναι κἄν τὴν ἀπὸ θεοῦ ἀγατάκτησιν χρῆ, καὶ φοβείσθαι μὴ πειραθῶμεν αὐτοῦ ὀργιζομένου [P. 155] καὶ χαλεπαίνοντος. Ἄλλὰ ταῦτα λέγων πέτρας ἐσπειρεν καὶ ἀγιαλῶ προσελάλει καὶ σμήχειν ἐψέκει Αἰθιοπα ὄυτω δευσοποιὸς ἡ πονηρία γέγονε παρ' αὐτῷ, καὶ οὕτως ἐξεκώφει ¹⁵ πρὸς πάντα λόγον σωτήριον, βίων τὰ ὧτα ὡσεὶ ἀσπίς πρὸς ἐπάσματα. Οὐ μόνον γὰρ οὐ μετεβάλλετο πρὸς τὸ ἀμεινον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ἤδη ἐμίσει καὶ ἀπεστρέφετο, καὶ σὺν τοῖς θιασώταις αὐτοῦ καὶ συνοργιασταῖς διαβάλλων καὶ μυκτηρίζων ταῦτα τὴν πρὸς αὐτόν ἀλλετρίωσιν ὑπηγνίτετο ¹⁶, εἶτα καὶ παρεδήλου τρανότερον. Ὅπερ δὴ συννοήσαντες ἐκεῖνοι οἱ μικροὶ καὶ ἀλάστορες κατ' αὐτοῦ συνεκινούον καὶ συνεγάττοντο, καὶ τὰς διαβολὰς πιθανῶς ὑπεκρίναντο, εὐθάδειαν μὲν καλοῦντες αὐτοῦ τὴν σεμνότητα, καὶ τὸ μὴ μετέχειν τῶν ἡδονῶν δύσνοιαν ὀνομάζοντας καὶ τὸ μὴ συνεξαμαρτάνειν καταφρονεῖν. Καὶ, Πῶς γὰρ ἂν εἰποι σε ἀγαπᾶν, Πέτρον, ὃ μὴ χεῖρων οἷς χεῖρεις αὐτός, μηδὲ συσπουδάσω ἐκπορίζειν σοὶ τὰ καθ' ἡδὸ*

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ ἱερεῖς A. ¹¹ τὴν οὐκ. P. ¹² ἀποστῆναι P. ¹³ τοῦ οὐκ. A. ¹⁴ αὐτῷ om. P. ¹⁵ ἐξεκώφει P. ¹⁶ ὑπαίνεττετο AP.

νήν; Οἷς δὴ μᾶλλον ὑπενοδοῦς ὁ βασιλεὺς καὶ πει-
θόμενος θάνατον τῷ Βασιλεῖ ἑτύρευεν¹⁷, καὶ ἀφορ-
μὴν ἐζητεῖ τῆς ἀναίρεσως εὐλογον, ἀλλ' οὐχ εὐρι-
σκεν. Εἰς τοσοῦτον δὲ προήλθε τὰ τῆς μανίας αὐτοῦ
ὥστα πρὸς τὴν λαθραίαν χωρῆσαι ἀναίρεσιν καὶ
τισι τῶν ἀπὸ τοῦ παλαμναίου συνεδρίου, οἷς τὰ πάντα
εὐάρβει, προτρέψασθαι, ὅταν εἰς θήραν ἐξέλθωσι,
προφάσει τοῦ τὸ θηρίον βαλεῖν ἀκόντισαι τὴν λόγχην
κατ' αὐτοῦ καὶ οὕτως αὐτὸν διαχρήσασθαι· ὅπερ
εἰς, ὡς φασί, πεποιθῶς καὶ ἀφείς τὸ ἀκόντιον
αὐτοῦ μὲν ἤμαρτε, καὶ παραβραμὴν τὸ δόρυ προσ-
επάγη τῇ γῆ, αὐτὸν δὲ ὁ ἵππος αἰφνης τὸν χαλινὸν
ἐνθακῶν καὶ συναρπάσας κατὰ τοῦ κρημοῦ ἀπ-
εδίσκευσε, ὡς ἀπ' ἐκείνου τοῦ πτώματος καὶ τὸ
τέλος ἐλθεῖν ἐπ' αὐτὸν¹⁸, ὅτε καὶ ἀνόνητα¹⁹ μετα-
μελόμενος, ὡς φασί, τοῖς συμμύσταις ἐπέσκηπτε
μὴ τολμῆσαι κατὰ τοῦ ἀναιτίου ἐπιχειρεῖν τοῦ λοι-
ποῦ, εἰ μὴ τολμῆσαι²⁰ κατὰ τὸν ὅμοιον ἑλεθρον πε-
σεῖν καὶ αὐτοί· καὶ τινα τῶν εὐλαδῶν προσκαλεσά-
μενος μετὰ τῶν λοιπῶν ἀτοπημάτων αὐτοῦ καὶ
ἀνομιῶν καὶ τοῦτο ἐξωμολογήσατο καὶ ἐξηγόρευσε.

καί. Ὡς δ' οὐκ εἶχε λοιπὸν εὐρεῖν ὁ βασιλεὺς πρὸς
τὸ ἀνελεῖν αὐτὸν πόρον ἢ πρόφασιν, εἰς ἐτέραν ἤλθε
βουλὴν πονηράν τε καὶ ἀθεσμον. Ἐβουλεύσατο γάρ
ἐπιμβαλεῖν τοῖς σκήπτροις καὶ ἕτερον σύγκληρον.
Καὶ δὴ τὸν κατ' ἐπιωνυμίαν Βασιλικῖνον ἐκείνον,
[P. 156] ἓνα καὶ αὐτὸν τοῦ παλαμναίου συνεδρίου
τυγχάνοντα, φαῦλον καὶ μιᾶρὸν θηλυδρίαν τε καὶ
φιλόκωμον²¹, ἀπὸ τῆς Νικομηθεύς ὀρμώμενον, ὁμό-
γιον ἀδελφὸν τοῦ κατὰ τὴν Καπνογένην Κωνσταν-
τίνου, τοῦ οἷς τὴν τοῦ ὑπάρχου μετὰ ταῦτα ἐγχει-
ρισθέντος ἀρχὴν· τότε δὲ ἐν τοῖς ἐλαύουσιν εἰς τὴν
βασιλικὴν τριήρη κατελεγμένος ἐτύγγανε²². Τοῦ-
τον δὴ τὸν δυσώνυμον Βασιλικῖνον ἐνδύει ποτὲ ἔτην
πολυμήνητον βασιλικὴν πορφύραν καὶ τὸν περι-
σπτον καὶ ἐπίφρονον στέφανον γλαμύδα τε πάγ-
χρυσον καὶ τὰ κοκκοβαφῆ καὶ²³ διάλιθα πέδιλα
καὶ τᾶλλα τῆς βασιλείας ἐπίσημα, ἐξάγει τε αὐ-
τὸν πρὸς τὴν σύγκλητον τῆς χειρὸς ἅμα κρατῶν
καὶ ὑπουργῶν αὐτῷ, ὡς ὁ Νέρων ἐκείνος πάλαι τὸν
πολυθρόλητον Ἐρωτα, καὶ φησιν ἐπὶ λέξεως·

*Ἴδετε πάντες ὑμεῖς, καὶ θαυμάσατε.
Ἄρα οὐ πρέπει αὐτὸν εἶναι βασιλέα;
Πρῶτον μὲν εἶδος ἀξίον τυραννίδος,
Τὸ δευτέρον δὲ συμφυεὲς πέλει στέφος,
Ἄπαντα δ' ἀρμόζουσι πρὸς τὴν ἀξίαν·*

καὶ ὅτι²⁴ Ἦσσον ἦν κάλλιον τοῦτόν με ποιῆσαι
βασιλέα ἢ τὸν Βασιλικῖον! Ταῦτα πάντες οἱ κατὰ
τὴν βασιλείαν ἰδόντες τε καὶ ἀκούσαντες ἔμειναν ἀχα-
νείς²⁵, ἐκπληττόμενοι τὴν παράλογον ἐξ ἀφροσύνης
τοῦ βασιλέως ἐμβροντησίαν τε καὶ παρακοπήν²⁶.
Οὕτως ἦν ἄνθρωπος ὅπῃ τῆς κατακοροῦς μέθης καὶ
τῶν ἀθέσμων καὶ ἀσελγῶν πράξεων ὅλως τῶν θεόν-
των ἐξεστηκῶς καὶ φρενοπλήξ καὶ παράφορος.

A fidemque habens inferendæ Basilio necis occasionem
captabat, ejusque tollendi rationem verisimilem
quærebat; sed nulla suppetebat. Tantum vero illius
furor processit, ut et ad occultam necem animum
impulerit; quam nonnullis ex sicariorum illo col-
legio, quibus omnia credebatur, commisit, ut nimirum
venatum exeuntes, tanquam bestiam percussuri,
hastam in eum mitterent eaque ratione necarent.
Id quemdam patrasse ferunt, missoque spiculo, ab
eo aberrasse, prævolansque telum humo defixum
esse, equum vero repente mordentem frenâ una
secum raptum per abrupta saxa præcipitem egisse,
atque eo casu illum vitam finisse. Quando et frustra
pœnitentia ductum ajunt sodalibus mandasse ne
deinceps insontem aggredi auderent, nisi velint et
ipsi eodem atque ille exitio vitam ponere; accersitoque
250 viro quodam religioso, cum aliis delictis
suis ac sceleribus, hoc quoque sacra exhomologesi
expiandum putavit.

25. Cum autem imperator nullam viam aut oc-
casionem inveniret interimendi Basilium, ad alia
consilia, scelerata quidem ac nefanda, vertitur.
Nempe secum ipse constituit ut et alium pariter
hæredem sceptris immittat. Ac sane Basilicium
illum, sic appellatum, unum et ipsum nefarii illius
collegii, hominem nequam ac sceleratum effemina-
tumque et gulæ mancipium, Nicomedia oriundum,
fratrem germanum Constantini Capnogenæ, qui
postea semel iterumque præfecti urbis munus ade-
ptus est: tunc vero inter regis triremis remiges
ascriptus erat. Hunc itaque infaustum Basilici-
num quandoque regia, multis nominibus celebrata,
induens purpura, spectabilique atque omnium votis
expetenda capiti imposita corona, chlamydeque
holoserica adhibita, et coccineis lapidibusque pre-
tiosis interstinctis calceis, aliisque regiis insigni-
bus, ad senatum eduxit manu tenens, eique pro
ministri partibus obsequens, haud aliter ac Nero
ille quondam decantatissimum Erotem. Atque ad
verbum ait:

*Videte omnes, et admiramini.
An non convenit ipsi regia dignitas?
D Primum quidem species digna imperio:
Secundum autem congenita est corona,
Suntque dignitati congrua omnia.*

Quanto melius erat me hunc 251 imperatorem
fecisse quam Basilium? Hæc qui in regia erant
universi videntes et audientes, delixi steterunt,
tantam viri recordiam stupentes mentis ever-
sionem. Sic nimirum præ immodica ebrietate scele-
rissimis ac impurissimis actibus, quidquid
prorsus honesti ac officii est excusserat, emotæ-
que mentis insanusque ac titubans ratione erat.

VARIÆ LECTIONES.

¹⁷ ἐθήρευεν P. ¹⁸ εἰς P. ¹⁹ καὶ ἀνόνητα Combefis: δὲ ἀνόνητα AP. ²⁰ τολμῆσαι] θελήσαιεν? ²¹ φιλό-
κωμον A. ²² ἐτύγγανε om. P. ²³ καὶ an e διάλιθα om. P. ²⁴ ὅτι] οὐ P. ²⁵ ἀφανῶς P. ²⁶ παρατροπήν P.

26. Neque tamen quod suave solum, et solutum A et deliciosum, et remissum, et molle, et indecorum, ex ebrietate habebat Bacchi gratiarum datoris gaudiique, quem se et imitari putabat et ambiebat, sed rursus etiam crudelis, illius more, furiosum quidpiam Titanicumque præferebat; nec raro comicum pervigilium in malorum illi desitit tragœdiam. Ex temulentia enim debacchans feliciorque fortuna ebrius in omnem nefarie impietatem pronebat. Cum itaque totus mero madidus et temulentus erat, ac quidquid prorsus sanæ mentis est excusserat, ad cædes animum adjiciebat innocentumque hominum atroces pœnas ac neces imperabat. Hæc scire illius ad ministros jussa: *Hunc illumque tollentes licitori tradite. Alteri oculos effodite; alterius manus pedesque præscindite. Ille capite luat; ille igne torreatur.* Eos ministri arripientes, cum scirent haud sanæ mentis fuisse cum sententiam ferret, dedebant illi quidem custodiam, non tamen 252 pœnis addicebant: sæpe vero, cum quis erat quocum non satis ipsis conveniebat atque exosus erat, imperatoris mandato abutentes eum, etsi innocentem, veluti iudicio damnatum in pœnam rapiebant. Hinc miser ille, ne tunc quidem in quibus versaretur intelligens, a cubiculariis in imperatorio lectulo reclinatus vicino mortis somno veluti mancipium opprimebatur; mane vero, cum somnus vapores vini crassamque illam caliginem vix tandem discussisset, expergiscens nullius eorum quæ prædie vesperi facta essent meminerat, C sæpiusque nonnullos ex illis quærebat quos temulentus damnaverat mortique addixerat. Audiens vero a stipulatoribus et ministris quam in eos vesperi sententiam tulerat, ipsum facti pœnitebat ac ingemiscebat. Et aliquando quidem quæsi inveniebantur, aliquando vero inutilis erat pro iis quæ nefarie illi gesta erant pœnitentia, illis sublatis in quos sententiam dixerat. Rursus iterum mane, vini que potu in prolixam noctem cum nequissimis dictis factisque strenue protracto, eadem patrabat. Hæc vero quisnam audiat videatque, vel si saxum illi pectus exque robore animus, qui non ira concitetur, nec aliquando ad eos ulciscendos qui innoxie pereant incalescat? Nec mortalium omnium mitissimus David, ut arbitrator, tantam piaculi D petulantiam lenius sustineat. Stoliditas enim et stupor est, non lenitas aut æquitas indulgentia hæc seu ulciscendi subtractus vigor.

253 27. Jam vero omni pene exhausto ærario, ejus scilicet opibus in studiis rebusque ejusmodi fœde dilapidatis necessario imminebat procerum omnium (patriciorum scilicet aut senatorum) una manifeste expectata cædes honorumque publicatio, ut non deessent imperatori sumptus, quibus auribus, meretricibus, aliisque impuris hominibus ac

κς'. Πλὴν οὐ τὸ μελιχίον μόνον καὶ λυαῖον καὶ τρυφηλὸν τε ²⁷ καὶ ἀνεμίμνον καὶ ἀπαλὸν καὶ παρακκινηκὸς ἐκ τῆς μέθης ἐκέκμητο τοῦ χαριδότου Διονύσου, ὃν μιμεῖσθαι ἤθετο καὶ ἐσπούδαζεν· ἀλλὰ καὶ ὡς ὠμηστής ²⁸ πάλιν κατ' αὐτὸν ἐκαίον ²⁹ εἶχε τὸ ἐρινυῶδες τε καὶ τιτανικὸν, καὶ πολλάκις κωμικὴ παννυχίς εἰς τραγωδίαν συμφορῶν ἐτελεύτησεν. Ἐκ τὲ γὰρ τῆς μέθης παροινῶν καὶ ἐκ τῆς εὐτυχίας παρανόμως εἰς ἅπαν ἐξώκειλε δυσσεβές. Ὅτι οὖν ὁλος τοῦ ἀκράτου καὶ τῆς μέθης ἐγένετο καὶ πάντῃ τὰς οἰκείας φρένας ἀπώλεσε, πρὸς φόνους ἐχώρει καὶ πρὸς ἀναιτίων ἀνθρώπων ἀλλοκότους ποινὰς καὶ σφαγὰς, καὶ τοῖς ὑπρέταις ἐνεκλειέτο· *Τὸν δεῖνσ, φησί, καὶ δεῖνα λιθόντες τῷ δημῷ παράδοτε, καὶ ἕτερον τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορύξαι, καὶ ἄλλου τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας ἐκκόψαι. Καὶ οὗτος κεφαλῆς τιμωρισθῶ, κακείνος γινέσθω πυρίκαυστος.* Οὗς λαβόντες οἱ ὑπρέται, καὶ τῷ ἔξω τῶν φρενῶν αὐτὸν τυγχάνειν, ὅταν ἐξῆγε τὰς ἀπορᾶσις, γινώσκοντες, ἐμφοῦρους [P. 157] μὲν αὐτοὺς ἐποίουν, ταῖς ποιναῖς δὲ οὐ καθυπέβαλλον. Πολλάκις δὲ, εἰ ἐτυχὲν τις πρὸς ὃν οὐκ εἶχον ἡδέως, ἀλλ' ἀπεχθῶς, ἀπεχρῶντο τῇ βασιλικῇ κελύσει, καὶ τῇ τιμωρίᾳ τὸν ἀθῶον ἐξεδίκουν καταδίκων. Εἶτα ὁ δεσπότης ἐκαίον καὶ ἄθλιος ³⁰ τότε μὲν οὐδ' ἐν οἷς ἐστὶν εἰδῶς, παρὰ τῶν κατευναστῶν τῷ βασιλικῷ προσανακλίνετο σκίμποδι καὶ τῷ γέστονι τοῦ θανάτου ὑπνῶ ὡς ἀνδράποδον ἐξεδίδοτο· ἔσωθεν δὲ, τοῦ ὑπνου τοὺς ἐκ τοῦ οἴνου ἀτμοὺς καὶ τὴν πάχειαν ἐκαίειν ἀχλὺν μόλις ἀπὸ τοῦ ἐγκεφαλίου διασκεδάσαντος, ἐξεγειρόμενος οὐδὲν τῶν ἐν τῇ ἐσπέρᾳ ἐμνήνητο, καὶ ἐξῆγε πολλάκις τινὰς ἀφ' ὧν ἐν ³¹ τῇ μέθῃ κατεψηφίσαιτο καὶ τῷ θανάτῳ ἐξέδωκε, μανθάνων δὲ παρὰ τῶν δορυφόρων τε καὶ ὑπηρετῶν ἃ ἐν τῇ ἐσπέρᾳ κατ' αὐτῶν ἐψηφίσαιτο, μετεμελεῖτο καὶ ἔστενεν. Καὶ ἄλλοτε μὲν εὐρίσκοντο οἱ ζητούμενοι, ἄλλοτε δὲ ἀνόνητος ἦν αὐτῷ ἢ ἐπὶ τοῖς ἀνοσίσις τῶν ἔργων μετάνοια, τῶν ἐκδοθέντων ἀνηρημένων. Πάλιν δὲ τῆς ἐσπέρας καταλαβούσης, καὶ νεανικῶς τοῦ πότου πόρρω τῆς νυκτὸς μετὰ τῶν ἀλαστῶρων ἔργων καὶ λόγων προκόπτοντος, ἐν τοῖς ὁμοίοις ἐγένετο. Ἄ τις ἀκούων τε καὶ ὄρων, εἰ καὶ λιθίνην καρδίαν ἐκέκμητο ἢ παντάπασιν ἀναισθητός ἦν, μὴ πρὸς ὀργὴν ἐκινήθη καὶ διεθερμάνθη ποτὲ πρὸς τὴν τῶν ἀναιτίως ἀπολλυμένων ἐκδίκησιν; Μηδὲ τὸν πρατότατον πάντων ἀνθρώπων Δαβὶδ ἀνασχέσθαι οἶμαι τὴν τοσαύτην τοῦ καθάρματος παροινίαν· ἡλιθιότης γὰρ καὶ ἀναληγία, οὐ μακροθυμία ἐνταῦθα λογίζεται ἡ φειδῶ.

κς'. Ἦδη δὲ πάντων σχεδὸν τῶν ἀποθέτων χρημάτων ἐπιλιπόντων ³², ἐν τοῖς τοιοῦτοις ἀναλωθέντων αὐτῶν, ἀνάγκη ἐπήρητο τοὺς ἐν τέλει πάντας φανερώς ἀποσφάττεσθαι καὶ δημεύεσθαι τὰς οὐσίας αὐτῶν, ἵν' ἔχοι πόρον ὁ βασιλεὺς ἠνιόχους καὶ πόρνας καὶ ἀσελγείων ἀνθρώποις χαρίζεσθαι. Ἐβδομήκοντα γὰρ καὶ ἑνναχόσια κεντηνάρια κεχαραγμένον

VARIÆ LECTIONES.

²⁷ τε om. P. ²⁸ ὠμός τις P. ²⁹ ἐκαίον om. P. ³⁰ καὶ ἄθλιος om. P. ³¹ ἐν om. P. ³² ἐπιλιπόντων om. A.

χρυσῷ, χωρὶς ἀργύρου τοῦ τε ἀσήμου καὶ ἐπισήμου, A ganeonibus gl'ificaretur. Septuaginta namque καταλιπόντος Θεοφίλου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν τῷ φύλακι τηρούμενα τῷ βασιλικῷ, ἐτι δὲ καὶ Θεοδώ-μας τῆς τούτου μητρὸς ἄλλα προθυεῖσης τριάκοντα καὶ ἀπαρτιστάσης τὸν χίλια τῶν κεντηναρίων ἀριθμὸν, ἐν οὐδ' ἄλλοις τισσαρεςκαίδεκα χρόνοις, ἀφ' οὗ τὴν τῶν ²⁸ ὄλων ἐξουσίαν οὗτος ἐδέξατο, πάντα διηφόρησε καὶ ἀνάλωσεν, ὡς μηδὲν ἕτερον μετὰ τὸν αὐτοῦ θάνατον εὑρεθῆναι πλὴν τρία καὶ μόνα ²⁹ κεντηνά-ρια. Καὶ πῶς δὲ οὐκ ἐμελλον ἐπιλαίπειν, κἄν ἐκ πο-ταμῶν ἐπέβροι, [P. 158] οὕτως ἀσελιγῶς καὶ ἀνώτως διασκιδιώμενα; Ἡνιόχου γὰρ ποτε παιδίον δεξάμε-νος τοῦ οὕτω καλουμένου Χειλᾶ ἰλόκληρον αὐτῷ κεντηνάριον ἰδωρήσατο. Ἀλλὰ καὶ τῷ πατρικίῳ Ἰμμερίῳ, ὃν Χοῖρον αὐτὸς μὲν ὁ βασιλεὺς διὰ τὴν τῆς ἔψεως ὠνόμαζεν ἀγριότητα, διὰ δὲ τὸ χοιρῶδες τοῦ βίου μέλλον καὶ βυραῖον ἀξιος ἦν τῆς τῶν αὐτῆς προσρήσεως, τούτῳ τοῖνον αἰσχρολογουντί ποτε κατενώπιον αὐτοῦ καὶ ταῖς ἀπὸ σκηνῆς φλυαρίαις καταχρωμένῳ, ἐκ τε τοῦ παντελοῦς ἀπερυθιάσαι καὶ μηδὲν τῶν ἐπονειδίστων θκνήσαι καὶ ψέρον ἀκό-λαστον ἀπὸ τῆς μιαιῶς ἀφέντος γαστρὸς, οὕτω βαρύν καὶ σφοδρῶς καταγιγίζοντα ὥστε καὶ τὸ φρίνον φελίον ἀποσβεσθῆναι ³⁰, πεντήκοντα λιτρῶν ἐπι-δόσει ἐτίμησεν ὡς Ἡράκλειόν τινα τοῦτον ἄθλον ἀνύσαντι. Καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους δὲ τῶν ὁμοίων αὐτῷ οὕτως ὑπέμετροι αἱ δόσεις ἦσαν αὐτοῦ. Ταῦτα δὲ εἰ μὲν ³¹ εἰς στρατιώτας καὶ προμάχους καὶ ἀριστεῖς ἢ εἰς τοὺς ἐπ' ἄλλῳ τινὶ τῶν ἀγαθῶν διαφέροντας ἐτίμησε; οὕτως ³² προῖετο, μεγαλοφυχίας ἂν τις καὶ εὐθεροῦς καὶ τρόπου φιλοτίμου ἐνόμισε σύμ-βολα· ὅτε δὲ εἰς μίμους καὶ ἡνιόχους καὶ ὄρχηστὰς καὶ βουκολόχους καὶ κόλακας καὶ βδελυρίας ἀπάσης μιστούς ἀφρόνως διεσκορπίζετο, εἰς δὲ τι τῶν σπου-δαίων προῖει ³³ οὐδ' ὀβολός, ἀνωτίας πάντως καὶ παρηνίας καὶ ἐμπληξίας λογίσαι· ἂν τις εἶναι τεκμήρια. Καὶ τούτων ἐπιλειπόντων ἤδη ἀνάγκη ἦν, ὥσπερ ³⁴ εἴρηται, καὶ ναοὺς περισυλᾶσθαι καὶ εὐ-αγεῖς οἴκους αἰχμαλωτίζεσθαι καὶ πάντας τοὺς πλεόν τῶν ἄλλων κεκτημένους εἰς χρήματα ἀναιρεῖσθαι καὶ ἀποσφάτεσθαι. Δι' ἃ δὴ πάντα συμφρονήσαντες τῶν ἐν τέλει οἱ δοκιμώτατοι καὶ τὸ ἔμψρον τῆς συγ-κλήτου βουλῆς, διὰ τῶν προκοιτούντων τοῖς βασι-λεῦσι στρατιωτῶν, ἐν τοῖς καλατίοις τοῦ Ἁγίου μάρτυρος Μάμαντος ἀναιροῦσιν αὐτὸν, ἐκ τῆς ἄγαν ἀφελυγίας ἀνεπαισθήτως τὸν ὕπνον τῷ θανάτῳ πνεύσαντα. Ὡσπερ γὰρ τοὺς σκορπίους καὶ ἔχεις μόνον ἰδόντες καὶ πρὶν ἢ τρώσαι ἀναιροῦσιν οἱ ἄν-θρωποι διὰ τὴν ἐνυπάρχουσαν αὐτοῖς κακίαν, οὕτω καὶ τῶν ἀνδρῶν τοὺς ἰώδεις καὶ φονικούς πρὸ τοῦ τρώσαι καὶ ἀνελεῖν σπουδάζουσιν ἀποκτείνειν οἱ ἐκ πούτων προσδοκῶντες τὸν κίνδυνον. Καὶ οὗτος μὲν οὕτω βούς, αἰσχροῦς τε καὶ ὀλεθρίως ἑαυτῷ καὶ τοῖς πράγμασι, τοιοῦτον καὶ τὸ τέλος ἐδέξατο, τῶν προ-βουλιμένων ἐπάξιον.

tebusque vivens, talem et finem nactus est, suis condignum quæ per vitam gesserat.

VARIÆ LECTIONES.

²⁸ τῶν om. P. ²⁹ μόνον A. ³⁰ ἀποσβεσθῆναι A. ³¹ εἰ μὲν om. A. ³² οὕτως P. ³³ προῖει AP. παρα-
νίας A. ³⁴ ἦπερ A.

supra nongenta auri signati centenaria præter argenti rudis pariter ac signati vim, relicta a patre Theophilo atque in regio servata ærario, quibus mater Theodora triginta aliis superadditis mille centenariorum numerum compleverat, annis quatuordecim, ac ne integris quidem, quibus solus ipse rerum potitus est, plane distraxit ac dilapidavit, ut post ejus mortem non plura tribus re-
perta sint. Et quomodo non futurum erat ut defice-
rent, vel si ex fluviis influerent, cum sic perditæ atque prodige dissiparentur? Cum enim aliquando aurigæ, cui nomen Chilæ, filium ex sacro fonte suscepisset, integrum centenarium magnificus do-
nator erogavit. Sed et patricio Himerio, quem Chærum (id est porcum) imperator ob oris aspe-
ritatem inelegantiamque vocabat, qui tamen ob porcis affinem sordidamque vitæ rationem eo potius nomine dignus videbatur, quod aliquando ipso coram obscena verba effutens et scenicis nugis abutens, omni prorsus projecto pudore nihilque turpe ac probrosum a se alienum ratus, ganeonis crepitum ex scelerato ventre misisset, sic gravem valideque displosum **254** ut procellæ in morem lucentem fauculam statu exstinxerit, quinquaginta libras, perinde ac si Herculeum hoc certamen confecisset, liberalis munerator congescit. Sic quoque ejus erga alios ei similes nepotes modum omnem præmia muneraque vincebant. Hæc porro si in milites primipilariosque ac viros strenuos, seu etiam alia virtute præstantes, sic proclivi liberalitate effunderentur, magnificentiæ et liberalitatis magnique ac generosi animi signa non nemo arbitretur: quod vero in mimos et aurigas et saltatores et scurras et adultores et sordidissimos ac inquinatissimos quosque dementer dissipabantur, honesti vero ac virtutis præmio ne obolus quidem ministrabatur, prodigentiæ omnino et dementiæ et stupiditatis certa indicia esse existimet. Quibus jam deficientibus necesse erat, uti dicebam, templa spoliari, religiosas sacrasque domos præda temerari ac rapina, omnesque paulo reliquis locupletiores direptis facultatibus maectari et jugulari. Quapropter probatissimi nobilium equæ senatu prudentissi-
mi, una conspiratione per milites pro sacro cu-
biculo excubantes in palatio S. Mamantis martyris, eum interimunt, sic nimirum ut immodica vino-
lentia consopitus absque ullo sensu somnum cum morte conjunxerit. Quemadmodum enim scorpius et vipersæ semel intuiti homines ob innatum illis virus, antequam etiam vulnus infligant, statim necant, sic et venenosos cruentosque viros, ante-
quam vulnerent **255** ac interficiant, student tol-
lere qui ab eis creandum sibi periculum exspe-
ctant. Sic ille, turpiter ac exitiose sibi pariter

28. Illico autem ad summam rerum provehitur, A qui hactenus secundas in republica tenebat, Basilius; atque ab optimatibus inferioribusque ordinibus omnique exercitu et reliqua urbana plebe, qui et antea supplicibus a Deo votis iis exposcebatur, imperator acclamatus est. Is vero, mox ac reipublicæ clavo admotus est, tum se ipse tum imperii habenas Deo dicavit, hæc verbis solemnibus orans, *Christe rex, qui tuo iudicio ac nutu imperium adeptus sim, tibi illud pariter meque ipsum consecro.* Moxque accersitis senatus primoribus munitibus publicis ac dignitatibus præcellentibus, iis coram regionum thesaurorum penam aperuit; nec aliud quidquam ex tanta pecuniarum vi inventum quam tria duntaxat, quemadmodum paulo ante dicebam, centenaria. Quare indagans imperator expensi codicem, eoque invento apud senem quemdam eunuchum, Basilium protospatharium, intelligensque quo illæ abiissent, cum optimatibus eius rei causa consilium habuit. Horum una concors sententia fuit, ipsos qui male acceperant, in ærarium referre oportere. Imperator 256 iudicii acrimoniam temperans, semissem receptorum in ærarium publicum singulis referendam sanxit. Ita factum est ut et illis, etsi nulla digni munificentia erant, accepti muneris pars haud exigua cederet, et trecenta centenaria ad ærarium publicum redirent; unde in urgentibus negotiis subministrare cœpit imperator, exque officii ratione rem publicam gerere.

ἐπισυαχθῆναι ⁴² κεντηνάρια, ἀφ' ὧν ἐν τοῖς ἐπιεργασίαις

29. Qua die imperii summam adeptus est Basilius, velut Deo Romanarum rerum in melius mutationis indice, multorum tropæorum nuntii in augustam hanc urbem advenerunt, multisque Christianis assertam ex captivitate libertatem ad eam perlatum est. Pompa itaque progressus imperator ad magnum Dei templum, cui ab ejus sapientia nomen est, proque omnibus simul gratiarum actione perfunctus, redeundo consularia sparsit munera, ingentemque vim pecuniarum, non ex publicis (quæ non suppetebant), sed ex propriis, quas ante possederat, in subditos plebemque distribuit. Uxor quoque Eudocia cum liberis Constantino et Leone, pari et ipsa largitione, multas civibus pecunias ex suis erogavit. Ac licet eo tempore imperator multa adhuc rei nummarie egestate premeretur, uti dictum est, postea tamen uberes satis opes adeptus est, partim quidem Dei munere ac nutu ob ejus in pauperes misericordiam ac æquitatem, multis sub terra occultis thesauris illo rerum potiente in lucem 257 productis; partim vero etiam ex auro quod in privato imperatoris ærario, quod nempe ejus decessor Michael conflatis egregiæ fabricæ pulcherrimisque operibus (aurea scilicet sic vocata platano, duobus auro solidis gryphibus, totidemque auro ductilibus leonibus,

[P. 159] κη'. Πράγεται δὲ εὐθὺς ἐπὶ τὴν πάντων ἀρχὴν ὁ μέχρι τοῦδε δευτερευῶν ταύτης Βασιλεὺς, καὶ παρὰ τε τῆς ἐντίμου βουλῆς καὶ τῶν ὑποβεηκῶν ταγμάτων καὶ παντὸς τοῦ στρατεύματος καὶ τοῦ ὄχλου τοῦ ἀστικῷ ὁ καὶ πρὸ τούτου δι' ἱκετηρικῶν εὐχῶν ἐπιζητούμενος ἀναγορεύεται αὐτοκράτωρ Βασιλεὺς. Ὅς ἅμα τῷ παρελθεῖν ἐπὶ τὴν τῶν ὄλων ἀρχὴν καὶ ἑαυτὸν καὶ τὰς τοῦ κράτους ἡνίας Θεῷ ἀνατίθεικεν, εὐξάμενος ἐπὶ λείξεω· τάδε· *Χριστὲ βασιλεῦ, τῇ σῆ κρίσει τὴν βασιλείαν δεξάμενος, σοὶ καὶ ταύτην καὶ ἑμαυτὸν ἀνατίθημι.* Προσκαλετάμενος δὲ αὐτίκα τοὺς τῆς γεροῦσιας προκίτους καὶ ⁴³ ἐν ἀξιώμασι προδχοντας, μετ' αὐτῶν τὸν τῶν βασιλείων θησαυρῶν ⁴⁴ ἀνέμψε φύλακα· καὶ οὐδὲν ἕτερον ἐκ τοῦ τοσοῦτου τῶν χρημάτων πλῆθος εὐρέθη πλὴν τρία καὶ μόνα, καθὼς ἤδη καὶ πρὸ ὀλίγου μοι εἰρηται, κεντηνάρια. Ζητήσας οὖν ὁ βασιλεὺς τὴν τῆς ἐξόδου καταγραφὴν, καὶ ταύτην εὐρῶν παρὰ τινα τῶν εὐνοῦχων γέροντι τῷ πρωτοσπαθαρίῳ ⁴⁵ Βασιλείῳ, καὶ γνοὺς ὅπου ταῦτα ἐχώρησε, βουλὴν περὶ τούτου τοῖς ἀρίστοις προδθηκεν· ὧν ἡ ψήφος ὁμοφώνως συνάδουσα αὐτοῦς ἐκαίνο· τοὺς κακῶς ταῦτα λαθόντας ἀντιστρέψαι πρὸς τὸ δημόσιον, ὁ βασιλεὺς τὸ ἄγαν ὑποβραῦν δίκαιον τὰς ἡμισείας ὧν περ ἔλαβον ἕκαστοι ἀντιστρέψαι πρὸς τὸ βασιλικὸν ταμίειον ἐκέλευσε. Καὶ οὕτως συνέθη κάκεινοις, εἰ καὶ ἀνάξιοι πάσης φιλοτιμίας ἐτύγχανον, οὐκ ὀλίγον ἔτι περιλειφθῆναι τῆς δωρεᾶς, καὶ τῷ βασιλικῷ θησαυροφυλακίῳ τριακόςσια ἤρξαιτο χορηγεῖν καὶ δεόντως ὁ ⁴⁶ βασιλεὺς διοικεῖν.

Κατὰ δὲ τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἐπὶ τὴν αὐτοκράτορα ἦλθεν ἀρχὴν ὁ Βασιλεὺς, ὡς περ ἐνδεικνυμένου Θεοῦ τὴν ἐπὶ τὰ κρείττω τῶν Ῥωμαϊκῶν πραγμάτων μεταβολὴν, συνέθη πολλῶν ἐπινικίων ἀγγελίαν τὴν βασιλεύουσαν ταύτην καταλαθεῖν καὶ ἀνάβρυσιν πλῆθος ἀρχαλῶν Χριστιανῶν ἀγγελοθῆναι. Πρόδοθον οὖν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὸν μέγαν τοῦ Θεοῦ ναὸν τὸν τῆς ἐκαίνο Σοφίας ἐπάνυμον ποιησάμενος, καὶ τὰς περὶ πάντων ὁμοῦ εὐχαριστίας αὐτῷ ἀποδοῦς, ἐν τῷ ὑποστρέφειν ὑπάτευσεν, καὶ χρήματα πολλὰ, οὐκ ἐκ τῶν δημοσίων (οὐδὲ γὰρ ἦν), ἀλλ' ἐκ τῶν οἰκειῶν, ἃ ἐκέκτητο πρότερον, τοῖς ὑπηκόοις διένειμεν. Καὶ ἡ τοῦτου δὲ σύζυγος Εὐδοκία ἡ βασίλισ ἅμα τοῖς υἱοῖς Κωνσταντίνῳ καὶ Λέοντι ὑπάτευσασα πολλὰ τῇ πολιτείᾳ χρήματα ἀπὸ τῶν ἑαυτῆς ἐδώρησατο. Πλὴν εἰ καὶ τότε ἔτι ἐσπάνιζε χρημάτων ὁ βασιλεὺς, ὡς περ εἰρηται, [P. 160] ἀλλὰ μετὰ ταῦτα προσεγένετο καὶ ἑτέρων ⁴⁷ χρημάτων πλῆθος αὐτῷ ἱκανὸν, τοῦτο μὲν Θεοῦ διὰ τὸν πρὸς τοὺς πένητας ἔλεον αὐτοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην πολλοὺς τῶν ὑπὸ γῆν θησαυρῶν ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ εἰς φῶς εὐδοκήσαντος προελθεῖν, τοῦτο δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ ἐν τῷ εἰδικῷ εὐρεθέντος χρυσοῦ, ὃν ὁ προβεδασιλευκῶς Μιχαὴλ τὰ κάλλιστα τῶν ἔργων συγχωνεύσας, λέγων δὴ τὴν χρυσὴν ἐκαίην καλουμένην πλάτανον καὶ τοὺς δύο ὀλοχρύσους γρυπας καὶ τοὺς δύο χρυσοὺς σφρηγιάτους

VARIE LECTIONES.

⁴² καὶ om. A. ⁴³ θησαυρῶν A. ⁴⁴ τῶν πρωτοσπαθαρίων A. ⁴⁵ ἐπισυναχθῆναι A. ⁴⁶ ὁ om. P. ⁴⁷ ἕτερον A.

λέοντας καὶ τὸ δλόχρυσον ὄργανον καὶ ἕτερα τῶν ἐπὶ τῆς τραπέζης χρυσομάτων ἔργα διάφορα καὶ τὰς βασιλικὰς τε καὶ αὐγουστιακὰς στολὰς καὶ τὰς ἀρχουσι μεγάλους ἀρμαζούσας ἐσθῆτας, πάσας τυγανούσας χρυσοφύεις· ἃ δὴ πάντα συγχωνεύσας, ὡς λέλεκται, εἰς τὰ καθ' ἡδονὴν αὐτῷ ἐμελλεν ἀποχρησασθαι· προαναρπασθέντος δὲ ἐκείνου εὐρέθη ὁ χρυσός, καὶ χαραχθεὶς εἰς ἅπαντα γέγονε χρήσιμος τῷ βασιλεῖ· Δεῖ γάρ, φησί, χρημάτων, καὶ ἄνευ τούτων οὐδὲν ἔστι γενέσθαι τῶν δεόντων. Ἄλλὰ τοῦτο μὲν ὕστερον.

λ'. Τότε δὲ, ἐπεὶ περ ἐπὶ τῶν τῆς ἀρχῆς οἰάκων ὑπὸ τῆς Προνοίας προβιβάσθεος ἐκάθισεν ὁ Βασίλειος, εὐθύς ἀπὸ γραμμῆς, φασίν, ἀξίος ἐσπούδαζε φανῆναι τοῦ μεγέθους τοῦ πράγματος, καὶ νύκτωρ διηγρῦσθαι καὶ μεθ' ἡμέραν διεσκόπει, πάντα κινῶν λογισμὸν καὶ πᾶν στρέφων βούλευμα, ὅπως ἀγαθοῦ πινος αἴτιος τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἅπασιν γένοιτο καὶ ὅπως ἐπὶ τὸ ἀμεινον ἐμφανῆ καὶ μεγάλην μεταβολὴν τὰ πράγματα δέξεται. Καὶ πρῶτα μὲν ἐπὶ τὰς ἀρχὰς ἀδωρότατα τοὺς πάντων ἀρίστους ἐκλεγόμενος προεβάλλετο, οἷς ἦν καὶ οἰκοθεν, ἅτε ἀρίστοις οὔσι, καὶ ἀπὸ τῆς ἀκριβοῦς τοῦ βασιλεύοντος ἐπισκέψεως πρῶτον ἔργον καὶ σπούδασμα τὸ πρὸ τῶν ἄλλων τὰς ἰδίας χεῖρας καθαρὰς ἀπὸ παντοῦ διαφυλάξει λήμματος, εἰθ' οὕτως πασῶν τῶν ἀρετῶν πλέον τιμῆσαι δικαιοσύνην, καὶ ἰσότητα παρασκευάσαι ἐμπολιτεύεσθαι πανταχοῦ, καὶ τὸ μὴ καταδυναστεύεσθαι ὑπὸ τῶν πλουτοῦντων τοὺς πένητας, μηδὲ ἀδίκως ζημίαι τινὰ ὑποβάλλεσθαι, ἀλλὰ δύεσθαι πάνητα καὶ πτωχὸν ἐκ χειρὸς στερεωτέρων αὐτοῦ, καὶ κατὰ μικρὸν ἀναλαβεῖν τοὺς ἀνθρώπους οὐσπερ ἀπὸ τῶν φθασάντων ἦδει λειποφυχοῦντάς τε καὶ ἐλεείποντας, καὶ ἀναβρῶννύντας ἐπὶ τῆς ἀρχαίας ἅπαντας εὐετηρίας σπουδάζειν ἀποκαθιστᾶν. Ὡν καὶ δεῖ τὴν ἐξ ἀρχῆς πρὸς τὰ βελτίω βροπῆν (τοιούτοι γάρ πάντως οἱ ἐκλεγόμενοι) καὶ διὰ τὴν τοῦ κρατούντος περὶ ταῦτα σπουδὴν [P. 161] καὶ ἐγρηγοροῦσαν πανταχοσε περίβλεψιν εἰς πᾶν τὸ δεόν προθύμως ἀλλήλους ὑπερβαλέσθαι ἀμιλλωμένων, ἅπασα μὲν ἀδικία εὐθύς ἀπὸ πάντων ἠλαύνετο, καὶ τὸ δίκαιον ἐπαφῆσιάζετο, καὶ αἱ πρὶν ὑπὲρ τὰς Βριάρεω χεῖρας πρὸς τὰ ἀλλότρια ἐκτεινόμεναι ἐκνεαρχωμέναις ὡσπερ καὶ παρεϊμέναις ἐφύκεισαν, καὶ τὰ ἀσθενῆ πρὸ τούτου τῶν πενήτων μέλη ἐβρῶννυντο διὰ τὸ ἀδούς ἕκαστον τὴν οἰκίαν βῶλον ἐργάζεσθαι καὶ ἐν ὄνιον ἀμπελῶνα καρποῦσθαι, καὶ τὴν ἐλαίαν καὶ τὴν συκῆν τὴν πατρῴαν μηδὲνα εἶναι τὸν τολμῶντα ὑπὸ τὴν ἑαυτοῦ⁴⁴ ποιεῖσθαι ἐξουσίαν, ἀλλ' ἕκαστον ἐν τῇ συνήθει καὶ πατρῴῃ τούτων σικᾶ ἀναπαύεσθαι. Καὶ οὕτω μὲν περὶ⁴⁵ τὸν ὑπὸ χεῖρα πάντα λαδὸν τῶν τι γῆρων καὶ τόπων καὶ πόλεων τῆς ἑαυτοῦ ἐπικρατίας ὁ εὐσεβὴς διεγένετο βασιλεύς. Εἰ δὲ τις οἶον ἕξαι κακίας ἐν τινι στερεῶς εὐ μάλα συναθροισθεὶς ὑπὸ τῶν κατὰ μέρος ἀρχόντων μεταβληθῆναι ἢ τέλειον ἐκκοπῆναι οὐχ οἷός τε ἦν, δι' αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ

⁴⁴ Demosth. *Olynth.* I. ἢ Psal. xxxiv, 10.

auroque solido organo, variaque alia mensæ suppellectili ipsa aurea, imperialibusque et Augustiacis indumentis, magnorumque principum ac magistratuum vestibus, cunctis auro contextis), uti dictum est, reposuerat ac pro libidine abusus erat. Prærepto enim illo aurum repertum est, signatumque imperatori in omnibus perquam utile fuit. *Opus enim ait esse pecuniis; nec si desint, fieri posse aliquid eorum quæ deceat.* Sed hæc postea evenerunt.

30. Tunc vero quandoquidem ad imperii gubernacula divinæ providentiæ nutu Basilius sederat, statim a linea, ut aient, ipsisque carceribus sedulo operam posuit ut nihil rei magnitudini impar videretur. Itaque noctu pervigil erat, interdium animo dispiciebat, nullam non movens rationem, nullum non consilium versans, ut boni alicuius auctor subditis fieret et ut illustrem magnamque res mutationem in melius acciperent. Hinc primum incorruptissimus ipse nullaque munerum sorde a recti libra declinans omnium optimos delectos promovebat, quibus partim a se ipsis, ut qui optimi erant, partim vero ab imperatoris sedula inspectione, primum opus ac studium erat ut præ reliquis a quovis munere **258** manus puras servarent; tum ut præ omnibus virtutibus iustitiam colerent, et ut ubique æquitas vigeret diligentem operam navarent, nec a divitibus pauperes opprimi vel quemquam innoxie noxam subire sinerent, sed inopem et egenum de manu fortiorum eriperent; paulatimque eos recrearent quos ob præteritorum injuriam animo delinqui noverant ac collabi, eosque sublevantes ad pristinam omnes felicitatem reparare studerent. Hi porro, tum qua ipsi jam initio ratione ac sponte ad virtutem propensi erant (tales enim omnino deligebat), tum imperatoris circa hæc sollicitudine ac vigili in omnibus circumspectione, cum se mutuo in omni officii genere superare contenderent, statim omnis injustitia ab omnibus procul facessere, ac justitia omni palam coli libertate; manusque supra quam Briarei antea ad aliena rapienda extantæ torpidis stupefactisque similes decidere; infirmaque prius egenorum membra **259** taur viresque accipere, idecirco nimirum quod singulis suam libere exercentibus glebam, vineæque proventu fruentibus avitæque olivæ ac ficus, nemo erat qui hæc sibi quavis injuria usurpare auderet, sed quisque in horum consueta avitæque umbra conquiesceret. In hunc se modum pius imperator erga omnes subditos habebat, tum qui ruri inque oppidis tum qui in urbibus agebant, quantum Romani imperii **259** sese ditio protraheret. Sin autem nemis veluti malitiæ ramus in aliquo valide nimis conglobatus a singularibus præfectis ac magistratibus aut convelli aut exscindi omnino non

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁴ αὐτοῦ P. ⁴⁵ περὶ om. A.

poterat, ipsiusmet imperatoris opera meliori fruge componebatur, aut certe variis aliis modis medicinam accipiebat. Cum enim optimus hic imperator per omnem late ditionem injustitiam prorsus extirpare contenderet, ubique sancita edidit inque omnes provincias misit, quibus datio omnis ac præstatio, præ inolita olim prava consuetudine haud aliena a ratione visa, tollebatur ac excindebatur, omnisque æqualitas ac justitia velut a prolixo quodam exsilio ac fuga in vitæ usum reduci interque homines novum vivere videbatur.

31. Sed et qui ad judicia idonei exque disciplinis in eam rem instructi satis animique sententia ac voluntate religiosi integrique noscebantur, collatis honoribus ab humiliori gradu sustollens atque exaltans, annuisque stipendiis et frumentatione aliisque muneribus liberaliter donans, per singulos propemodum vicos domosque religiosos constituit. Potissimum vero, quam Chalces vocant, conspicuam olim ac admirandam ædem, temporis injuria eorumque qui rerum potiti erant negligentia (forte etiam incendiorum vi) multis in locis labefactam, obsoleto tecto ac collabente, ipse et labore et profusis sumptibus expurgavit atque refecit, 260 forumque judiciale destinavit, Areopago Helicæaque multo augustius. Nec judicium solummodo delectu ac promotione illis providit qui se injuria lædi quererentur, sed et diurnis alimentis iis constitutis qui a potentioribus per vim quotidie in urbem traherentur. Veritas enim ne necessarij comæatus penuria necdum absoluto negotio haud raro quidam urbe excederent, sufficientes constituit reditus, unde actores procurarentur, donec a iudice dicta eis sententia esset. Nec ista modo ejus inventa ad injuriam penitus profligandam, sed et seipsum in hanc dedidit partem. Cum enim a ducendis exercitibus aut dandis responsis undequaque adventantibus legatis ei vacaret, ipse se aula subducens inque Genico posito tribunali (sic dicto loco, uti videtur, quod ex omni loco ad publicas rationes eo confluerent) eos qui a publicanis hanc raro, ut fere contingit ob imperii amplitudinem, injuria afficerentur ac velut ad prytaeum ad ejusmodi iudicii locum conuenerent suasque expostulationes offerrent, magno labore assiduamque diligentiam examinabat, atque in eum modum iis qui injuria afficiebantur vindex sedebat; eos vero qui faciebant, pennis a lege præscriptis, ne talia deinceps auderent, deterrebat. Subsecutis deinde temporibus fama est, cum ad eum iudicii locum atque palæstram accessisset illis vindex futurus qui ulla injuria pulsarentur, 261 nemine expostulante, cum in mentem venisset ne forte ingressu ad ipsum prohiberentur qui damnum aliquid injuste palerentur, ex stipantium cohorte misisse qui per varia urbis loca inquirerent, num quis adversus aliquem expostularet. Ubi redierunt, nullum se invenisse dicentes qui querelarum ali-

βασιλεύοντος ἢ μετιβίλλετο ἢ ἀλλοίω; πως τὴν λατρείαν ἐδέχετο. Τέλειον γὰρ ἐξῆραι πάντοθεν τὴν ἀδικίαν ὁ κράτιστος οὗτος φιλονηκῶν πανταχοῦ τὰ διατάγματα ἐξέθετο καὶ κατὰ πᾶσαν χώραν ἐξέπεμψεν, δι' ὧν πᾶσα δόσις μέχρι τότε τὸ εὐλογον εἶχειν δοκοῦσα διὰ τὴν πονηρὰν ἀπὸ χρόνου συνήθειαν ἀνῆρτετο καὶ ἐξεκόπτετο, καὶ ἰσονομία πᾶσα καὶ δικαιοσύνη ὡσπερ ἀπὸ τίνος ὑπερορίου φυγῆς ἐδόκει κατείναι πρὸς τὸν βίον καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἐμπολιτεύεσθαι.

λα'. Ἀλλὰ καὶ τοὺς εἰς τὸ κρίνειν ἐπιτηδεῖους, ἀπὸ μὲν ⁴⁸ μαθημάτων ἔχειν τὸ ⁴⁹ ἱκανὸν μαρτυρομένους, ἀπὸ δὲ γνώμης καὶ προαιρέσεως τὸ εὐτεδῆς τε καὶ ἀδωρόληπτον, ἀξιώμασι τε τῆς ταπεινοτέρης βαθμίδος ὑπεράρτων καὶ ἀνυψῶν καὶ βρογῶν ἐνταύσιον ἐκθέσσει καὶ σιτηρεσίων ἄλλων καὶ φιλοτιμιῶν παροχαῖς δεξιούμενος κατὰ πᾶσαν σχεδὸν ἀγυίαν καὶ πᾶν εὐαγὲς ἐνδιαίτημα ἐγκατέστησεν. Ἐξαιρέτως δὲ τὸ λεγόμενον τῆς Χαλκῆς λαμπρότατον τὸ πάλαι καὶ ἀξιάγαστον οἰκημα, τῷ χρόνῳ καὶ τῇ τῶν κρατούντων βραθυμίᾳ, ἴσως δὲ καὶ ἀπὸ τινῶν ἐμπρησῶν, κατὰ μέρη πολλὰ διαρρῶεν καὶ τὴν ὄροφὴν πονήσασαν ἐσχῆρας, αὐτὸς καὶ πόνῳ καὶ δαπάναις συχναῖς ἀπεκάθηρέ τε καὶ περιεποιήσατο καὶ κοινὴν κατέστησε δικαστήριον, Ἄρειου τε πάγου καὶ Ἠλιαίας σεμνότερον. Οὐ μόνον δὲ διὰ τῆς τῶν κριτῶν ἐκλογῆς τε καὶ προσβολῆς ⁵⁰ τοὺς ἀδικεῖσθαι [P. 163] λέγοντας τῶν δικαίων τυγχάνειν προνοήσατο, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς παροχῆς τῆς καθ' ἡμέραν τροφῆς τῶν ἐπὶ τῇ παρὰ τῶν ἰσχυροτέρων βίᾳ ἐκάστοτε πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἀναγκαζομένων εἰσέρχασθαι. Δείσας γὰρ μὴ ἀπορίᾳ τῶν ἐπιτηδεῶν πολλάκις τινὲς πρὸ τοῦ πέρας τὴν κατ' αὐτοὺς ὑπόθεσιν δέξασθαι τῶν τῆδε ἀναχωρήσῳσι, πρόσθετον ἀρκούσαν ἀφώρισεν ἀφ' ἧς οἱ ⁵¹ ἐγκαλοῦντες κατὰ τινῶν ἀπετρέφοντο, ἔω; τὴν ἀπὸ τοῦ δικαστοῦ ἀπόφασιν ἔλαβον. Οὐ ταῦτα δὲ μόνον πρὸς τὴν παντελῆ τῆς ἀδικίας ἐπινοήσατο ἐξολόθρευσειν, ἀλλὰ καὶ ἑαυτὸν εἰς τὸ τοιοῦτο μέρος ἐπέδωκε· καὶ ὅταν ἔτυχε τῶν στρατειῶν σχολάζων καὶ τοῦ χρηματίσῃν ταῖς ἀπανταχόθεν προσβείαις, αὐτὸς τῶν βασιλείων ὑποκατιῶν καὶ εἰς τὸ διὰ τοὺς ⁵² πανταχόθεν εἰς αὐτὸ συντρέχοντας, ὡς εἰκεν, λεγόμενον Γενικὸν καθεζόμενος τοὺς ὑπὸ τῶν εἰσπραττόντων τοὺς δημοσίους φόρους πολλάκις, οἷα συμβάλει, διὰ τὸ μέγεθος τῆς ἀρχῆς ἀδικουμένους καὶ ὡσπερ εἰς κοινὴν πρυτανεῖον εἰς τὸ τοιοῦτον διαιτητήριον καταφεύγοντας καὶ τὰς οἰκείας ἐγκλήσεις προβαλλομένους μετὰ πόνου πολλοῦ καὶ συχνῆς ἐπιμελείας ἐξήταζεν, καὶ οὕτω τοῖς ἀδικουμένοις ἐπήμυεν καὶ τοὺς ἀδικούντας ἔπαυε διὰ τῆς νομίμου τιμωρίας τοῦ μηκέτι ταλμᾶν κατὰ ταῦτα ποιεῖν. Χρόνοις δὲ ὑστερον λέγεται ποτα καταλεθεῖν εἰς τὴν τοιαύτην διατριβὴν πρὸς τὴν τῶν ἀδικουμένων ἐκδίχησιν· ὡς δ' ἔτυχεν οὐδεὶς ἐγκαλῶν, ὑποτοπήσας ὑπὸ τινῶν τῆς πρὸς αὐτὸν εἰσόδου ἀνείργεσθαι, τοὺς περὶ αὐτὸν δορυφόρους ἀπέστειλε

VARIE LECTIONES.

⁴⁸ μὲν] τῶν P. ⁴⁹ τὸ om. P. ⁵⁰ προσβολῆς A. ⁵¹ οἱ om. P. ⁵² τοὺς] τὸ τοὺς AP.

ζητούντας κατά πολλά μέρη τῆς πόλεως εἴ τις ἐστὶ A
κατὰ τινος ποιούμενος ἔγκλησιν· ὡς δ' ἐπανήλθον
ἄλλοι μηδένα μηδαμοῦ εὐρηκέναι λέγοντες ἐγκα-
λοῦντα κατὰ τινος, θαυρῶσαι φασὶ τὸν γενναῖον ἐκεί-
νον ὄψ' ἠδονῆς, καὶ οὕτω τὴν εὐχαριστίαν ἀποδοῦναι
θεῷ. Ὅρῶν δὲ ὅτι ἐστὶ τις τοῖς πονηροῖς εἰς τὸ
ἐδικεῖν ἀφορμὴ ἀπὸ τοῦ διὰ τὸ σύντομον τοῖς τῶν
ἀριθμῶν μορίοις καὶ μέρεσι τοῦ ἡμίσεως καὶ ἕκτου
καὶ δωδεκάτου τυχόν φέρων εἰσπράξεως, ἤθελσε
καὶ τὴν τοιαύτην τῶν ἀδικεῖν βουλομένων περιελθεῖν
ἀφορμὴν, καὶ διωρίσατο καὶ γράμμασι λιτοῖς, ἃ καὶ
τοῖς ἀγροκόκοις ἀναγινώσκειν ἐστὶν ἐν δυνατῷ, καὶ
ἄλλοις γράφοις καὶ φανεραῖς ταῖς ψήφοις τῆς δηλουμέ-
νης ποσότητος τοῦς τῶν ἀπαιτήσεων γράφεισθαι κώ-
δικας, ὅσποθεν τὸ εἰς τοῦτο τάξας ἀνάλωμα καὶ τῶν B
χαρτίων ²² καὶ τῆς γραφῆς καὶ τῶν γραφῶν, πρὸς
τὸ μὴ ἀδικεῖσθαι τοὺς πέντας. Καὶ τοῦτο μὲν τοιοῦτον
αὐτοῦ καθέστηκε γνῶρισμα, καὶ ὅτι ὑπ' οὐδενὸς
μὲν ἦν περὶ τὰ πολιτικὰ καὶ δημόσια.

λβ'. Μὴ βουλόμενος δὲ μηδὲ τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ
θεοῦ δοκεῖν ἀμελεῖν (πάντως γὰρ ὡς ἐν τῷ ²¹ κο-
σμικῷ περιεχόμενα σκάφει, ὑπὸ τὴν πρόνοιαν τοῦ
κρτοῦντος καὶ αὐταὶ τυγχάνουσιν, ἐκείνου δὲ καὶ
μᾶλλον ἅτε θεοφιλοῦς καὶ πολλὴν περὶ τὰ θεῖα κε-
κτημένου εὐλάβειαν), ἐπεὶ γοῦν καὶ ταύτας οἷον εἶναι
ἐν ὁλίῳ τινὶ καὶ ταράχῳ τυγχάνουσας ἐώρα διὰ τὸ
τῆς κοινῆς λύμης ὑπὸ τοῦ προέβξαντος καὶ ταύτας
μεταλαχεῖν καὶ ἐξωσθῆναι μὲν τῆς οἰκείας καθέδρας
καὶ πείμνης τὴν ἐνόμωσ τούτων κατάρχοντα, ἀν-
τισαχθῆναι δὲ ἕτερον, οὐδὲ τούτων ἠμέλησεν, ἀλλὰ C
διὰ κοινῆς συνόδου καὶ συνελεύσεως τῶν ἀπανταχόθεν
ἀρχιερέων θεοῦ ταῖς ἐκκλησίαις τὸν ὅλον κατὰ τὸ
ἐπιεχόμενον ἐστήσεν, τὴν τε πρὸς τοῦτο ἐδδόμην
ἀγίαν σύνοδον ἐπικυρώσας, καὶ τοὺς περιλιπεῖς τῶν
ἐκκλησιῶν αἰρετικῶν τῷ ἀναθέματι δοῦς, καὶ τὸν
γῆστον Νυμφίον τῆ Ἐκκλησίᾳ καὶ τοῖς τέκνοις τὸν
Πατέρα κανονικῶς παρσῶν, τὸν δὲ ²³ ἀντισαχθέντα
σχολάζειν κελεύσας ἕως τούτου πρὸς ἑαυτὸν μετα-
στήσει ὁ Κύριος. Καὶ οὕτω μὲν εὖ καὶ καλῶς τὰ ²⁴
κατὰ τὴν Ἐκκλησίαν διέθετο, καὶ τὴν ἐνδοχομένην
καὶ ταύτην γαλήνην τῆ οἰκείᾳ σπουδῇ καὶ προμηθείᾳ
πρέσχετο.

λγ'. Εὐρῶν δὲ καὶ τοὺς πολιτικοὺς νόμους πολλὴν
ἀσάφειαν καὶ σύγχυσιν ἔχοντας διὰ τὴν ἀγαθῶν ὡσαυ-
τῶν καὶ πονηρῶν συναναστροφῆν, λέγω δὴ τὴν τῶν ²⁵
ἀνηρημένων καὶ πολιτευομένων ἀδιάκριτον καὶ κοι-
νὴν ἀναγραφὴν, καὶ τούτους κατὰ τὸ προσῆκον καὶ
ἐπιεχόμενον προσφόρως ἐπιτηρωθῶσατο, τὴν τῶν
ἀνηρημένων ²⁶ ἀχρηστίαν περιελθόν, καὶ τῶν κυρίων
ἀνακαθάρσας τὸ πλῆθος, καὶ ὡσαυτῶν ἐν συνόφει, ἐν ²⁷
κυριαλαίᾳ διὰ τὸ εὐμνημένον τὴν προτέραν ἀπει-
ρίαν περιλαθόν.

λδ'. Ἄλλ' ἐπεὶ τοῖς ἀγαθοῖς ἀεὶ παραφύεται φθόνος

quid adversus aliquem haberet, gaudio ferunt gene-
rosi pectoris virum in lacrymas effusum esse, atque
in eum modum Deo gratias egisse. Ad hæc consi-
derans inde improbis injuriæ ansam fore, quod ve-
teres conscribendis publicorum vectigalium tabulis
brevitatis causa numerorum partibus ac apicibus,
puta semissis, sextantis atque uncix, uterentur.
hæc quoque injuriæ occasionem ablaturus, statuit
decrevitque ut litteris simplicibus, quæ vel rusticis
lectu faciles essent, integrisque et apertis calculis
quantitate notata, exactionum codices scriberentur,
expensis de suo in chartas et scripturam ac scri-
ptores constitutis, ne ulla pauperibus injuriâ fieret.
Et hoc quidem tale tantumque illius erga subditos
curæ diligentixque indicium, quodque nemini ul-
lam fieri injuriam vellet; talisque in administra-
tione civilium rerum et publicarum erat.

καὶ τοσοῦτον τῆς περὶ τὸ ὑπήκοον κηδεμονίας
οὐδένα ἀδικεῖσθαι ἐβούλετο. [P. 163] Καὶ τοσοῦτος

32. Cumque nollet videri ecclesiarum Dei curam
negligere (omnino enim, ut quæ in mundi navigio
contineantur, ipsæ quoque imperatoris 262
providentiæ sunt obnoxix, ac potissimum illius, viri
scilicet religiosi ergaque divina veneratione cultu-
que longe propensi), has quoque velut in salo ja-
ctari tempestate videns atque turbati, eo quod
noxam communem a decessore contraxerant, se-
deque pulsus et a grege amotus fuerat qui eis
legitime præerat, alio in ejus locum suffecto, tran-
quillare studuit; communique synodo ac conventu
cunctis ex locis Dei præsulum habito, quoad li-
cuit, ecclesiarum procellam sedavit, tum superio-
rem septimam sanctam synodum confirmans, ac
qui adhuc essent, Iconomachos anathemate feriens,
tum vero legitimum Ecclesiæ Sponsum atque libe-
ris patrem canonice reddens, subditiciumque atque
intrusum, donec ipsum Dominus ad se transferret,
cessare jubens. Sic itaque probe riteque res eccle-
siasticæ illi compositæ, hæcque ratione studio suo
ac cura omnem ei possibilem tranquillitatem præ-
buit.

33. Cum item leges civites multum obscuras at-
que confusas reperisset, ob bonarum scilicet at-
que malarum, ut sic loquar, permixtionem, quod
nempe tum antiquatæ tum quæ vigeabant nullo de-
lectu ac communi uno corpore conscriptæ habe-
rentur, has quoque convenienter, ac quoad res fe-
rebat, commode emendavit, antiquatis, quæ jan-
nullius usus forent, sublatis, earum vero quæ raris
essent multitudine plane explicata, 263 ac velut
compendio, certis capitibus, ob faciliorem memo-
riam, priore illorum insuitate comprehensa.

34. Quia tamen invidia bonis semper adhærescit,

VARIE LECTIONES.

²² καὶ τῶν γραφῶν om. A. ²³ τῷ om. P. ²⁴ τῶν τε P. ²⁵ τὰ] καὶ τὰ A. ²⁶ τῶν om. P. ²⁷ καὶ πο-
λιτευομένων — ἀνηρημένων om. A. ²⁸ ἐν om. A.

uti maxime lignis dulcibus adnascuntur vermes, A malique dæmones annuorum terræ proventuum frugumque ubertati invidentes pravorum hominum opera bonorum feracitatem conturbare conantur, ex horum numero ad imperatoris vitam insidiis ferroque appetendam instructi Symbatius ac Georgius cum hominum nefariorum ac impiorum turba. Haud tamen omnino eis licuit, non sumente Deo ut depressa devictaque malitia brevi quasi reparatis viribus convivisceret exque orbe æquitatem ac justitiam pelleret. Conjuratorum uno prodente eorum in apertum deducta machinatio est. Subsecutis criminis indicibus evictaque causa, legum severitate extremum imminabat supplicium, ut nimirum honorum omnium proscriptione damnatis etiam vita adimeretur. At generosi principis clementia una duntaxat oculorum effossione, eorum solummodo qui pravi consilii auctores exstiterant, pœnam definivit; magisque ultionem moderatus esset, ni perspectum habuisset summa in eos clementia alios quoque ad idem scelus audendum provocatum iri, tumque adigendum se necessario ad atrociores pœnas exigendas. Idecirco ea, quam dixi, pœna tum illis 264 pœnitentiæ tempus præbuit, tum malos reliquos coercuit. Studens autem majorem in modum eorum reprimere animos qui injuste aliorum cædibus inhiant, omnemque illis spem auferre, filios natu majores Constantinum atque Leonem, regie jam educatos ac eruditos omnique virtute ex imperii ratione exultos, ad imperii dignitatem promovet, velut nimirum validiores pluresque radices in imperio mittens, et super eo nobiles imperii ramos sustollens.

35. Ad hanc porro historię partem cum venerim, libet hic quoque de reliquis ejus liberis instituto sermone, quomodo de singulis pie admodum staturerit, declarare. Velut enim olim pietate conspicuos ac beatos viros, imo et supra illos, hunc quoque Deus copiosa probaque sobole donavit. Post aliquod itaque tempus etiam Alexandrum filiorum tertium Augusti corona impartivit. Horum vero novissimum Stephanum, haud secus ac Abrahamus Isaacum, Deo offert Deique Ecclesię adlegit ac consecrat. Filias totidem numero quot erant masculi, in sacro illustrissimę martyris Euphemie monasterio devovet, ac velut munus acceptum hostiamque Deo dicat, illas tum moribus tum habitu omnique apparatu ornans, quo decorari solent quę pure ac incontaminate immortalis sponso Christo sponsę virginis copulantur. Hęc, licet subsecutis 265 temporibus acta sunt, hic tamen posita scito, uti natura, sic et narrandi ipsa serie, fratrum quaternioni conjuncta.

36. Rebus itaque sic illi domi probe religioseque ac Deo placito scopo constitutis, cum ipsum ardens reipublicę cura ad externa quoque bella susci-

ως τοῖς γλυκέσι μάλιστα τῶν ξύλων οἱ σκώληκες, καὶ τῇ κοσμικῇ εὐετηρίᾳ καὶ εὐθηνίᾳ βασκαίνοντα τὰ φαῦλα θαιμόνια διὰ πονηρῶν ἀνθρώπων πειράται τὴν τῶν ἀγαθῶν συνταράξει φορὰν, ἐκ τούτων καὶ τοῦτω συσκευῆν ἐπιβουλῆς, μετὰ καὶ πρὸς φόνον ἐπιτίθεται Συμβάτιος καὶ Γεώργιος μετὰ στίφους ἀποφράδων ἀνθρώπων καὶ δυσσεδῶν. Οὐ συγχωροῦντος 66 δὲ πάντως, οὐδ' ἀνεγομένου Θεοῦ τὴν κακίαν δι' ἐλαχίστου αὐθις ἀναπαλαῖσαι τὴν οἰκίαν ἤταν καὶ ἀπελάσαι τὴν εὐνομίαν καὶ δικαιοσύνην ἀπὸ τῆς γῆς, κατὰδὲλος ἡ τούτων [P. 164] πονηρία καθίσταται ἀφ' ἑνὸς τῶν συνωμοτῶν. Ἀκολουθησάντων δὲ τῶν ἐλέγχων ἐπήρητοι μὲν ἀπὸ τῶν νόμων αὐτοῖς ἡ ἐσχάτη τιμωρία, τουτέστι, μετὰ καὶ δήμευσιν καὶ τῶν ὄντων ἀπάντων ἐκπιωσιν, καὶ ἡ τῆς ζωῆς αὐτῆς ἀλλοτριώσις. Ἄλλ' ἡ τοῦ γενναίου βασιλέως φιλανθρωπία μόνη τῶν ὀφθαλμῶν ἐκκοπῆ τὴν τιμωρίαν ὤριστο τῷ τῶν προκαταρξάντων τῆς πονηρίας συμβουλῆς· καὶ πλέον δ' ἂν τὴν εἰσπραξίν ἐμετρίασεν, εἰ μὴ τὴν εἰς τούτους ἄκραν φιλανθρωπίαν ἐγίνωσκε καὶ ἄλλους προτρέψασθαι 61 πρὸς τὴν μίμησιν καὶ τότε εἰς ἀνάγκην ὑπαχθῆναι· αὐτὸν καὶ βαρυτέρας ἀνταποδόσεως. Διὰ τοῦτο τῇ λεχθείσῃ ποινῇ τούτοις τε μετανοίας παρέσχε καιρὸν καὶ τοὺς λοιποὺς τῶν πονηρῶν ἐσωφρόνιζε. Βουλόμενος δ' ἐπὶ μᾶλλον ἀναστεῖλαι τὰς ὀρμὰς τῶν ἀδίκως ζητούντων ἄλλοτριον θάνατον καὶ πᾶσαν αὐτῶν ἐλπίδα περιελεῖν, ἀνάγει πρὸς τὸ τῆς βασιλείας ἀξίωμα τοὺς τῶν παιδῶν καθ' ἡλικίαν προσέχοντας, ἤδη βασιλικῶς ἀναγομένους καὶ παιδευομένους καὶ εἰς πᾶσαν ἐκλάμποντας ἀρχικὴν ἀρετὴν, Κωνσταντῖνον καὶ Λέοντα, ὁνοει κραταιοτέρας ρίζας καὶ πλείονας βαλλόμενος τῇ ἀρχῇ, καὶ τοὺς εὐγενεῖς τῆς βασιλείας ὀρηκας ἐπὶ ταύτης ὕψων.

λε'. Ἄλλ' ἐπεὶ κατὰ τοῦτο τὸ μέρος ἐγενόμην τῆς διηγήσεως, βούλομαι καὶ περὶ τῶν λοιπῶν αὐτοῦ παιδῶν ἤδη διαλαθεῖν, ὅπως περὶ ἐκάστου αὐτῶν εὐσεβῶς ἐβουλεύσατο. Κατὰ γὰρ τοὺς πάλαι τῶν εὐσεβῶν καὶ μακαριῶν ἀνδρῶν, μᾶλλον δὲ καὶ ὑπὲρ ἐκείνων πολὺπαιδα καὶ καλλιπαιδα καὶ τοῦτον ἐδειξεν ὁ Θεός. Μετὰ χρόνον τοίνυν τινὰ μεταδίδωσι τοῦ στέφους καὶ Ἀλεξάνδρῳ τῷ τρίτῳ υἱῷ· τὸν δὲ τούτων νεώτατον Στέφανον, ὡς τὸν Ἰσαὰκ ὁ Ἀβραάμ, προσάγει Θεὸς καὶ τῇ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίᾳ ἐγκαταλέγει 62 καὶ ἀφιεροῖ. Τὴν θήλειαν δὲ γονὴν Ἰσαρίθμον οὖσαν τῇ ἄρβενι ἐν ἱερῷ σεμνεῖν τῆς πανευφήμου μάρτυρος Εὐφημίας καθιεροῖ καὶ ὡς δῶρον δεκτὸν καὶ ἀνάθημα Θεῷ ἀνατίθησιν, καὶ σχήματι καὶ καταστολῇ κοσμησας ἰμοῖς ταῖς καθαρῶς καὶ ἀμιάντως τῷ ἀθανάτῳ Νυμφίῳ νυμφευομέναις παρθέναις Χριστῷ. Ταῦτα δὲ εἰ καὶ τοῖς χρόνοις ὕστερον τυχὴν γέγονεν, ἀλλ' οὐν ἐνταῦθα κείσθω συνημμένα, ὡς περ τῇ φύσει, οὕτω δὴ καὶ τῇ διηγήσει τῆς τετρακτύος τῶν ἀδελφῶν.

λς'. Ἐπεὶ οὖν τὰ οἴκοι καλῶς εἶχεν αὐτῶν καὶ κατὰ σκοπὸν εὐσεβῆ καὶ θεάρεστον, ἐκάλει δὲ αὐτὸν ἡ-ζέουσα περὶ τῶν ὄλων φροντίς καὶ πρὸς ὑπερ-

VARIAE LECTIONES.

60 συγχωροῦνται P. 61 προτρέψασθαι A. 62 καταλέγει A.

ορτους στρατείας, ὡς ἂν τοῖς οἰκειοῖς πόνοις καὶ τῇ αὐτοῦ ἀνδρείᾳ καὶ γενναϊότητι πλατύνῃ μὲν τὰ ὄρια τῆς ἀρχῆς, πορρωτέρω δὲ συνῶσῃ [P. 165] καὶ ἀπειλάσῃ τὸ δυσμενές, οὐδὲ τούτων ἠμέλησεν, ἀλλὰ πρῶτα μὲν τοῖς στρατιωτικοῖς καταλόγοις ἐλαττωθέντας ἐκ τοῦ περικοπῆναι τὰς διδομένας τούτοις φιλοτιμίας καὶ ρόγας καὶ τὰ βασιλικὰ σιτηρέσια διὰ νέων συλλογῆς τε καὶ ἐκλογῆς ἀνεπλήρωσεν καὶ διὰ τῆς τῶν δεόντων παροχῆς τε καὶ ἐπιδόσεως ἐβρώσεν· ἔπειτα γυμνάσας τούτους ταῖς τακτικαῖς μελέταις, καὶ τοῖς ἐνδελεχεῖσι πόνοις ἐμπείρους τῆς πολεμικῆς ἀγωνίας παποιηκῶς, καὶ εὐταξίας ὅτι μάλιστα λόγον ἔχειν ἰθίσας καὶ πεφροντικῆναι τοῦ εὐπειθοῦς, οὕτω μετ' αὐτῶν ὑπὲρ τῶν φυλετῶν καὶ συγγενῶν καὶ ὑπηκόων κατὰ βαρβάρων ἐστράτευσεν. Ἦδει γὰρ ὡς οἱ δὲ τῶν βραυῶν καὶ χυδαίων τούτων τεχνῶν οὐδεμίαν ἔστιν εἰδέναι πρὸ τοῦ μαθεῖν, οὐδ' ἔστιν ὅστις διδασκάλου χωρὶς οὔτε ὑποδηματοράφος, μήτι γε τῶν σπουδαϊοτέρων τινὰ τεχνῶν κατωρθωκῶς φαίνεται. Τὴν δὲ πολεμικὴν ἐπιστήμην ἢ τέχνην εἰ δίχα μαθήσεως καὶ ἱκανῆς ἐμπειρίας ἐξῆν εἰδέναι τῷ βουλομένῳ, οὐκ εἶχον ἄρα νοῦν, ἀλλ' ἐλήρου οἱ πολλὰ περὶ τὸ μέρος τοῦτο πονήσαντες ἐν τοῖς τακτικοῖς συγγράμμασι καὶ οἱ μέγιστοι τῶν αυτοκρατόρων καὶ στρατηγῶν, οἱ πολλὰ ἀπὸ πολλῶν τρόπαια συστήσαντες, ὧν οὐδεὶς ἐθάρρῃσε πάποτε μετ' ἀμαθοῦς καὶ ἀγυμνάστου λαοῦ εἰς πολεμίων παράταξιν ἐμβαλεῖν. Ἄλλ' οὐκ ἔστιν οὔτε τὸν μὴ μαθόντα εἰδέναι, οὔτε τὸν μὴ ἀσκήσαντα καὶ γυμνασάμενον ἀγωνίζεσθαι. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ γενναῖος αὗτος πρότερον γυμνάσας καὶ καταρτίσας τὰ τάγματα τὰ στρατιωτικὰ, καὶ τὴν νεοσύλληκτον στρατιάν ἀναμίξας τῇ πελαίᾳ, καὶ ταῖς ἀρμοζούσαις χορηγίαις καὶ δωρεαῖς λιπῆνας αὐτῶν τὰ νεῦρα καὶ τονώσας τὰς δεξιὰς, οὕτω μετ' αὐτῶν προσέβαλε τοῖς ἐχθροῖς καὶ τὰ πολλὰ τρόπαια ἔστησεν καὶ τὰς μυρίας νίκας ἀνέλετο. Διὰ βραχέων δὲ διηγῆσομαι.

pienda impelleret, quo nimirum suis ipse laboribus et fortitudine animique magnitudine imperii fines proferret longiusque hostem propelleret ac abigeret, nec hanc sibi partem negligendam putavit. Primum tamen militares cohortes inde imminutas quod consuetæ largitiones et stipendia regiæque annonæ illis subtractæ essent, novo delecto conscriptoque in eam rem milite replevit, necessariique commeatu subministrato ac elargitione roboravit. Exinde militaribus operibus eos exercens, assiduisque laboribus disciplinæ castrorum expertos ac præ omnibus servandi ordinis sollicitos reddens, tribunisque suis atque ducibus obsequendi ritu instituens, una cum illis pro tribulibus et affinis atque subditis adversus barbaros expeditionem suscepit. Noverat enim nullam artem, ne mechanicam quidem ac vilem, sciri posse atequam addiscatur; nec quemquam esse qui sine magistro vel ipsam sutoriam (nedum aliquam nobiliorum artium, ac quæ magnis sudoribus comparantur) adeptus satis videatur. Scientiam vero seu artem militarem, si absque disciplina sufficientique ex rei usu peritia cuivis volenti parare liceret, haud sane mentis integræ fuissent, sed delirassent, qui plura circa hoc in commentariis de rebus bellicis diligentia opera tradiderunt, 266 maximi que imperatores ac duces exercitus, qui multa de multis tropæa crexerunt; quorum nemo unquam cum rudi milite nec bellicis laboribus subacto adversas acies tentavit. Atqui fieri non potest ut is doctus sit qui non didicerit, vel ut certamine fortiter defungatur qui se minime exercuerit ac gymnasticæ operam dederit. Idcirco vir ille generosus exercitatis prius instauratisque militaribus ordinibus, admistisque tyronibus veteranorum numeris, ac convenientibus largitionibus muneribusque eorum impinguatis nervis dextrisque roboratis, sic cum illis adversus hostes

λζ'. Καὶ κατάστασιν πόλεως ἐνευκαιρήσας καὶ σχολιάσας πράξεισιν, ἕαρος ὑπολάμποντος ἑτ' τὰ ὄπλα ἀνέλετο καὶ μετὰ τῶν στρατιωτικῶν καταλόγων ξυνειξητάζετο, ἠγούμενος χρῆναι τὸν ὡς ἀληθῶς ἄρχοντα τοῦ οἴκλου προκινδυνεύειν λαοῦ καὶ ὑπὲρ τοῦ πᾶν ἀεῶ; διάγειν τὸ ὑποχείριον πόνοισι καὶ ταλαιπωρίας ἰκυσίως αὐτὸν ἀναδέχεσθαι. Καὶ ἐπεὶ κατὰ τοὺς καιροὺς ἐκείνους ὁ τῆς Τεφρικῆς [P. 166] ἐξηγούμενος, ἢν Χρυσόχειρα κατωνόμαζον, ἐπ' ἀνδρείᾳ καὶ συνέσει διασφῆρειν δοκῶν σφόδρα παρελύπει τὴν Ῥωμαίων χάραν καὶ τοὺς λαοὺς, καὶ πολλοὺς τῶν ἀγροίκων καὶ ἐκάστην αἰχμαλώτους ποιούμενος ἐφρόνει σοθρὰ καὶ ὑπέρογκα, κατ' αὐτοῦ καὶ τῆς ὑπ' αὐτὸν ἐκείνης ἐκατρατεύει ὁ βασιλεὺς. Τοῦ δὲ σοβαροῦ καὶ θραύτος ἐκείνου πρὸς τὴν γενναϊότητα τοῦ ἐπιόντος στρατεύματος καὶ τὴν σύνεσιν καὶ ἀνδρίαν τοῦ αὐτο-

37. Tranquillo igitur urbis statu, ac per ejus opportunitatem navata rebus diligenti opera instructoque exercitu, vere arma capessivit, inter militares ipse ordines agens ac castra sequens; nempe hoc arbitratus, viro principi pro populo suo audeunda pericula, et ut subditi omnes secure ac quiete agant, sponte suscipiendos labores ac ærumnas. Cumque ea ætate Tephricæ princeps, cui Chrysochiri nomen erat, reliquis virtute præstare visus ac prudentia, Romanam ditionem ac gentem dire vastaret, quotidieque multos rusticorum captivos agens, superbe altumque saperet ac se reliquis præferret, adversus illum ejusque urbem 267 imperator exercitum ducit. Eo autem, quantavis superbia ac audacia fretus erat, non auso palam adorientis exercitus generosos conatus ex-

VARIE LECTIONES.

ἑτ' καὶ om. P. ἑτ' ante τὴν om. P. ἑτ' προσέβαλλε A. ἑτ' post διηγῆσομαι verba aliquot decessa videntur. ἑτ' λάμποντος, ἑτ' P. εἶλετο P. ἑτ' Ῥωμαίους A. an ὑπὸ Ῥωμαίοις?

periri aut prudentiam roburque imperatoris tentare, sed secedente unumque hoc satagente, ut suam sibi servaret urbem atque assereret, ibat imperator nemine prohibente, diripiens vastansque et excindens incendensque pagos omnes et oppida, quæ Chrysochiris ditionis erant, immensa onustus prælia ingentemque captivorum multitudinem trahens. Sed et ipsam adortus urbem Tephricam, eamque tumultuaria quasi pugna, non diutina obsidione conatus capere, videns et murorum firmitate et barbarorum multitudine annonarumque copia abunde munitam, ac quæ ægre expugnari posset, quod præsertim omnis circum ager brevissimo tempore copiarum numerositate desolatus erat, ac pene exercitum necessarius commeatu defecerat, a diutina obsidione abscessit; circum vero positis præsiidiis, Abara et Spatha aliisque quibusdam expilatis, illæso inde cuncto sublato exercitu, cum multis, ut dictum est, spoliis ac captivis reversus est.

38. Ingentes Tephricæ factas cædes alia Ismaelitarum urbs cum vidisset (Taracem vocant), missis legalis pacem expostulat et in sociarum urbium albo ascribi rogat. In his optimus imperator, quantum 268 erga adversarios fortitudinis robur, tantam erga subjectos moremque gerentes æquitatem ac clementiam ostendens, vinci se passus est ab oratoribus, pacemque rogantibus tribuens exinde pro hostibus illos socios nactus est. Hinc cum alii non pauci, tum Curticius Armenus, Locanam tunc præsidio tenens Romanæque ditionis fines assidue molestans, ad eum confugit, urbemque suam et arma et populum imperatori subiecit, illius æquitatem ac clementiam cum pari fortitudine ac justitiam cum virtute admirans.

39. Interim vero intentis in eum hostium animis serioque observantibus quam in partem ille impetum verteret, ut laboranti opem ipsi ferrent, lectam bellatorum manum adversus Zapetram (sic dictam urbem) misit; superatisque velociter viæ angustiis ipsam urbem adoriuntur primoque impetu capiunt, ac in ea multos trucidant, ingentique præda ac spoliis potiti, qui pridem in ea vinciti tenebantur, ex carcere liberant. Tum vicinas terras incendunt, Samosatam diripiunt, eodemque impetu superato Euphrate, cum nullus usquam obsisteret (quod nimirum haud procul ab imperatore hostium castra locata essent), multis captivis ac ingenti præda ditati ad imperatorem reversi sunt, adhuc prope Zarnuchum fluvium, ubi Caramisium est, morantem, desidis quidem similem, sed qui summa industria ac solertia per subditos talia designaret.

269 40. Hinc discedens cum universo exer-

κράτορος ἐμφανῶς μὴ τολμήσαντος ἀντιστῆναι, ἀλλ' ὑποχωροῦντος καὶ μόνην τὴν οἰκίαν πόλιν φυλάξαι καὶ κρατύνεσθαι διεγνώσκτος, ἐπῆει κατὰ πολλὴν τοῦ κωλύσοντος ἐρημίαν ληϊζόμενος καὶ πορθῶν καὶ κατατέμνων καὶ πυρπολῶν πάσας τὰς ὑπὸ τὸν Χρυσόχαιρα χώρας καὶ κωμοπόλεις ὁ βασιλεὺς λείαν ἄπειρον καὶ αἰχμαλωσίαν περιβαλλόμενος. Προσβολῶν δὲ καὶ αὐτῷ τῷ ἄστει Τεφρικής, καὶ δι' ἀκροβολισμῶν καὶ προσεδρείας οὐχὶ μακρὰς ἐλείν πειραθεὶς, ὡς ἑώρα καὶ τειχῶν καρτερότητι καὶ πληθεὶ βαρβαρικῇ καὶ ἀφθονίᾳ χρεῖων καταχωρωμένον¹⁰ αὐτὴ καὶ δυσάλωτον, ἐπεὶ καὶ τὰ ἐκτὸς ἅπαντα δι' ἐλαχίστου χρόνου τῷ πληθεὶ τῆς στρατιᾶς κατηρέϊπτο¹¹ καὶ τὰ ἀναγκαῖα σχεδὸν κατηνάλωτο, ἀπέστη τῆς πρὸς τὴν πολιορκίαν χρονίου ἐπιμονῆς· τὰ δὲ περὶ αὐτὴν¹² φρουρία τὴν Ἀβαρὰν καὶ τὴν Σπάθην καὶ ἑτέρα τινὰ ἐκπορθήσας, καὶ ἄρας ἐντεῦθεν ἀσινῆ τὸν περὶ αὐτὸν πάντα στρατὸν, μετὰ συχῶν, ὡς εἴρηται, λαφύρων καὶ ἀνδραπόδων ἐπανεχώρησεν¹³.

λῆ'. Τῶν ἐν τῇ Τεφρική τείνον τὸν πόλιν φόνον ἢ ἑτέρα τῶν Ἰσμαηλιτῶν πόλεις θεασαμένη, ἦν Τάραντα λέγουσι, πρέσβεις πέμψασα εἰρήνης ἡξίου τυχεῖν καὶ ταῖς συμμαχίαις ἐγγράφεισθαι. Ὁ δὲ κράτιστος βασιλεὺς, ὄσσην πρὸς τοὺς ἀνιταττομένους ἀνδρίαν¹⁴, τσαυτὴν πρὸς τοὺς ὑποταττομένους ἐπιείκειαν ἐνδεικνύμενος, ἠτήθη τε τῆς πρεσβείας καὶ τῆς εἰρήνης τοῖς αἰτούσι μετέδωκε, καὶ συμάχους ἀντὶ¹⁵ πολεμίων τὸ ἀπὸ τοῦδε ἐκέκτητο. Ἐκ τούτου ἄλλοι τε οὐκ ὀλίγοι καὶ Κουρτίκιός τις Ἀρμένιος, ὃς εἶχε τότε τὴν Λόκαναν καὶ συνεχῶς τὰς ἐσχατίας τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς ἐλυμαίνετο, προσέφυγε πρὸς αὐτὸν, καὶ τὴν πόλιν αὐτοῦ καὶ τὰ ὄπλα καὶ τὸν λαὸν τῷ αὐτοκράτορι καθυπέταξε, θαυμάσας αὐτοῦ τὸ μετὰ τοῦ ἀνδρείου ἐπεικῆς καὶ μετὰ τῆς δυνάμεως δίκαιον.

λθ'. Ἐως¹⁶ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶγον τὸν νοῦν οἱ πολέμοι, καὶ περισκόπουν πρὸς ὃ μέρος βέβη, ἵνα πρὸς τὸ πονοῦν καὶ αὐτοὶ συνασπίσωσι, [P. 167] κούρσον κατὰ τῆς λεγομένης Ζαπέτρας ἀπέστειλεν ἐπιλέκτων πολεμιστῶν, οἱ σπουδῇ τὰ στενὰ τῆς ὁδοῦ διελθόντες αὐτῇ τῇ πόλει προσπίπτουσι, καὶ ταύτην ἐξ ἐφ' ὁδοῦ λαμβάνουσι, καὶ πολλοὺς ἐν αὐτῇ κατασφάττουσιν, αἰχμαλωσίαν τε πολλὴν καὶ λείαν λαμβάνουσι, καὶ δεσμίους χρονίους ἐξάγουσι τῆς φρουρᾶς. Ἔστα τὰς ἐφεξῆς πυρπολήσαντες χώρας καὶ τὸ Σαμόσατον ἐκπορθήσαντες, καὶ τῇ αὐτῇ ῥύμῃ τὸν Εὐφράτην περάσαντες κατὰ πολλὴν ἐρημίαν τῶν κωλυσόντων διὰ τὸ παραστρατοπεδεύειν τοὺς πολεμίους τῷ βασιλεῖ, καὶ πολλὴν λαβόντες αἰχμαλωσίαν καὶ λάφυρα, ὑπέστρεψαν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα ἔτι πρὸς τῷ Ζαρνούχ ποταμῷ, ἔνθα τὸ Κεραμίσιον¹⁷ ἐστὶ, διατρίβοντα καὶ ἀργεῖν μὲν δοκοῦντα, τὰ δὲ τοιαῦτα πανσφῶς διὰ τῶν ὑπὸ χεῖρα καταπραττόμενον.

μ'. Ἐντεῦθεν ἄρας ὁ βασιλεὺς μετὰ παντὸς στρα-

VARIE LECTIONES.

καὶ] δὲ καὶ P. ¹⁰ κατοχυρούμ; Barberinus. ¹¹ κατηρέϊπτο P. ¹² αὐτῆς A. ¹³ ὑπανιχώρησεν Barberi us ¹⁴ ἀνδρίαν — ὑποταττομένους om. A. ¹⁵ ἀντὶ] ἐκ P. ¹⁶ ἕως] ὡς P. ¹⁷ Κεραμίσιον P.

τοῦ τὴν ὡς ἐπὶ Μελιτηνὴν ⁷⁸ ἀπάγουσαν διήκει ὁδόν. Ἀ πρὸς δὲ ταῖς ὄχθαις τοῦ Εὐφράτου γενόμενος, ὡς εἶδεν αὐτὸν ὡρᾶ θέρους πλημμυροῦντα καὶ πελαγίζοντα, τὸ δὲ προσκαθῆσθαι τῇ διαβάσει καὶ ταπεινὸν προσμένειν γενέσθαι τὸν ποταμὸν ἀγεννὲς ἐνόμισα καὶ ἀνάξιον τῆς περὶ αὐτὸν δυνάμεως, γεφύρα τοῦτον ἔγνω διαλαβεῖν, καὶ πάντα πρὸς τὸ ἔργον σπουδῇ ἡύτρεπίζετο. Θέλων δὲ τὸν κόπον παραμυθεῖσθαι τῶν οικειῶν στρατιωτῶν καὶ τοὺς πόρους βράδως ὑποφέρειν πείσαι, ἅμα δὲ καὶ ἑαυτὸν ἐν τοῖς ἰκουσίοις ἀποτρέχειν πόνοις, ἵνα εἰ καὶ ἀκούσιος πολλάκις συμβῆ, μὴ ξενοπαθῇ μηδὲ ἀθήτης εὐρίσχοιτο, συνεφήπιετο τοῦ ἔργου τοῖς στρατιώταις καὶ μάλα προθύμως, καὶ τὰ μέγιστα βάρη τοῖς οικείοις αἵρων ἑμῶς πρὸς τὴν γέφυραν διεκόμεζεν. Εἶδεν ἂν τις τότε ἰσομέγεθες βῆρος οὐπὲρ ὁ βασιλεὺς βράδως ἐδάσταζε, τρεῖς τῶν στρατιωτῶν ὁμοῦ μόλις διακομίζοντας. Οὕτω δὲ τὸν Εὐφράτην περαιωθείς τὸ φρούριον εὐθύς ὃ Ῥαψάκιον λέγεται ἐξεπόρθησεν. Ἰδίᾳ δὲ τοὺς Χάλδους καὶ Κολωνιάτας τὴν μεταξὺ χώραν Εὐφράτου καὶ Ἀρσίνου κελύσας καταδραμεῖν, λείας πολλῆς καὶ ἀνδραπόδων δι' αὐτῶν ἐκυρίευσεν καὶ τὰ φρούρια τὰ τε Κουρτικίου καὶ τὸ Χαχὸν καὶ τὸ Ἄμερ καὶ τὸ Μουρινίξ καλούμενον καὶ τὸ Ἀβδελα ⁷⁹ ἐξεπόρθησεν. Αὐτὸς δὲ τῇ Μελιτηνῇ προσβαλὼν, εὐάνδρῳση τότε καὶ πλῆθος ἐχούση βαρβάρων συχὸν, οἱ πρὸ τῆς πόλεως μετὰ βαρβαρικῶν ἀλαλαγμῶν ⁸⁰ καὶ φρυαγμάτων ἀπήντων αὐτῷ, τὴν οἰκίαν ἀρετὴν ἐπέδειξατο, ὡς μὴ μόνον τοὺς ὑπ' αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ τοὺς πολεμίους περιφανῶς ἐκπλαγῆναι: [P. 168] τὴν ⁸¹ Φωρίαν αὐτοῦ καὶ εὐχέρειαν. Ἐμφρόνως γὰρ ἅμα καὶ νεανικῶς προσμίξας τοῖς πολεμίοις, καὶ κατὰ χεῖρα γενναίως φανείας καὶ τόλμῃ διαφέρων, καὶ παρὰ ⁸² ἑσπέρως ὀρώμενος εὐθαρσῆς τε καὶ ἀκατάπληκτος, πρῶτος τοὺς ἀντιτεταγμένους ἐτρέψατο φόνῳ πολλῷ. εἰθ' οὕτως οἱ σὺν αὐτῷ τοὺς κατ' αὐτοὺς ἕκαστοι καὶ μέχρι τοῦ ἄστεος ἀναιροῦντες ἐδίωκον, ὡς πολλοῖς νεκροῖς τὸ πρὸ τῆς πόλεως πεδίον καταστρωθῆναι καὶ τὸ πρὸ τοῦ τείχους ὕδωρ αἵματι κεραισθῆναι, πολλοὺς δὲ καὶ ζῶντας ἀλῶναι, καὶ ἄλλους τῷ ὄρει ἐκόντας αὐτομολῆσαι, τοὺς δὲ περιλιπέεις εἰς τὸ ἄστυ συγκλείσθηναι καὶ τοῦ λοιποῦ ἐξόδου παντάπασιν εἰργασθαι. Ἐνθα διανοεῖτο μὲν ὁ βασιλεὺς μηχανὰς τε πῆγνυσθαι καὶ ἅπαν ὄργανον πολιορκητικὸν μεταπέμπεσθαι καὶ ἔργα τόλμης καὶ γενναϊότητος περὶ τὴν τειχομαχίαν ἐνδείξασθαι· ὡς δὲ εἴωρα τὴν πόλιν τειχῶν τε περιβολῇ καρτεράν καὶ πλεῖσθαι τῶν ἀπὸ τοῦ τείχους ἀμυνομένων δυσάλωτον, ἐπίθετο δὲ ⁸³ παρὰ τῶν αὐτομόλων καὶ ἐπιτηδείων ἔχειν ἀφθονίαν πολλὴν καὶ μὴ δεδιέναι χρόνιαν πολιορκίαν, ἕρας ἐντεῦθεν τῇ Μανιχαίων προσέβαλε γῆ. Ἀνδροτομήσας δὲ ταύτην καὶ τὰς οἰκίας πυρρῶς καὶ πᾶν διαφθεῖρων τὸ ἐν ποσὶ, τὸ Ἀργαυθὸν λεγόμενον αὐτῶν φρούριον καὶ τὸ Κουτακίου καὶ Σειφάνου καὶ Ῥαχάτ ἐμπρήσας κατέσκαψεν. Εἶτα

A citu, quod ad Melitenem ducit, iter ingreditur. Ubi autem ad Euphratis ripas venit, tumescentem æstivo tempore lateque exundantem fluvium videns, degenerisque animi nec illis quas ducebat copiis dignum ratus trajectui assidere, ac donec detumuisent aquæ humiliore alveo expectare, ponte jungendum constituit; cunctaque ad opus velociter instructa sunt. Cupiens vero militum laborem lenire et ad ejus molestias facile ferendas inducere, seque ipsum pariter spontaneis fatigationibus divexare, ne si quando, ut plerumque solet, inconsulto aliquid accidisset, uovitate casus consterneretur aut malis insuetus inveniretur, sociam militibus operam, et quidem strenue admodum ac alacriter, adponebat, majoraque onera suis ipse humeris ad pontem apportabat. Vidisses tunc ejus ponderis onus imperatorem facile ferre, cui vix tres simul milites pares essent. In hunc modum transmisso Euphrate statim præsidium Rhapsacium expugnat. Scorsum vero Chaldos et Coloniatas regionem quæ inter Euphratem et Arsinum effusa liturgibus excurre, ingenti præda multisque captivis potitus est; castellaque, quod Curticii vocant et Chachon et Amer et Murinixum et Abdela, cepit ac diripuit. Ipse Melitenem irumpens, urbem eo tempore ingenti civium multitudine fretam affatimque barbarorum copiis munitam, quibus in occursum cum barbarico clamore ac strepitu 270 effusus ipse suæ virtutis egregium specimen dedit, ut non modo ejus assectæ, sed et hostes illius palam fortitudinem dexteritatemque stupore admirarentur. Solerter enim fortiterque hostibus congressus, manumque fortem et audacia præstantem fidentisque animi virum ac interritum terribilibus præferens, primus adversam aciem magna strage fudit; tumque alii sibi quique adversos objectosque ad urbis usque portas cædentes persecuti sunt, ut exterius urbis pomerium multis cadaveribus consterneretur vallique muro circumducti aqua eruere misceretur, multi etiam vivi caperentur, alii metu perciti ipsi sponte translugerent; reliqui denique in urbem includerentur, omni postmodum exitu penitus arcerentur. In his cogitabat imperator machinas figere, cunctaque expugnandis urbibus aptata instrumenta convehere, audacisque ac strenui animi facinora tentandis muris designare: sed cum videret urbem mœnium ambitu munitissimam, eaque tutantium multitudine ac robore captam difficillimam, audissetque a profugis necessario commeani abunde instructam, nec diutinam timere obsidionem, inde discedens in regionem Manichæorum irrupit, excisisque arboribus ac ædibus igni succensis cunctisque obviis devastatis eorum castellum Argauthum Cutaciique et Stephani et Rachatum concremans penitus evertit. Postmodum subje-

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁸ Μελιτηνὴν A, et infra Μελιτινῇ. ⁷⁹ Ἀβδηλα A. ⁸⁰ ἀλαλαγῶν A. ⁸¹ τὴν om. P. ⁸² παρὰ] περὶ P, nihil nisi παρὰ τὰ. ⁸³ δὲ] μὲν AP.

cto 271 omni milite large copioseque muneribus accepto, ac qui singulari virtute fulserant, singulis decenti honorario donatis, multis auctus spoliis ac victoriae sertis in urbem reversus est; ingressusque per Aureas portas, quo fere ritu veteres imperatores in præmagnifica nobilique Roma triumphum agebant, faustis pro victoria populi acclamationibus omnibusque deducibus, in magnum Dei Sapientiae templum ad vota congruamque gratiarum actionem Deo persolvendam, statim uterat ex itinere, profectus, atque a patriarcha victoriae corona redimitus, in regiam receptus est.

41. Rursus vero curæ eum civiles sollicitabant, diversarumque gentium oratoribus ad se convenientibus dandis responsis incumbere; paululumque cum liberis ac uxore relaxato animo, ac sacrosanctis per urbem voti precumque causa templis religiose lustratis, ex more rursus civilibus administrationibus judiciisque addicta opera, diligentiam ille suam vigilemque curam erga subditos ostentabat. Nullum tamen faciebat finem quotidie in sacrum divinumque templum ingrediendi Deumque supplicibus votis exorandi, intercessoribus ad Deum adhibitis tum Michaelæ cælestis exercitus principe, tum Eliæ propheta, ne prius vita excederet quam Chrysochiris interitum videret ac tria tela impuro illius capiti infingeret; quod et postea contigit. Sequenti enim anno, cum: is 272 quem dicebam Chrysochir Romanam ditionem invasisset camque devastaret, misit ex more imperator in eum scholarum domesticum; assumptoque omni Romano exercitu, licet palam conserta acie cum illo pugnare non auderet, interim tamen Romanis cohortibus ex certo intervallo insequentibus, obstabat ne hinc inde excurrere ac palando per loca dispergi auderet. Cum igitur barbarus, partim rebus ex voto cedentibus partim frustrato conatu, jam etiam tempore vocante, ad sua redire statuisset gravique onustus præda domum rediret, scholis præfectus duobus ducibus, quorum unus Charsianus alter Armeniacus præerat, præcipit ut cum iis quas ducebant cohortibus Chrysochirem pone sequantur usque ad Bathyrhycem; indeque, si quidem adversus Romanorum fines copias immitteret, id domestico significarent: sin recto itinere in suam se latebram reciperet, illo dimisso ad ipsum rursus redirent.

42. Jam itaque ad eum qui dictus est Bathyrhyci locum, advesperascente die barbarorum devectus exercitus ad pedes montis consedit. Romanorum duces illius superiora occupant, ac quid eventurum sit dispiciunt. Interim inter duorum thematum milites, et ordinum turmarumque ductores ac manipularios, contentio quedam et pu-

τὸν ὑπὸ χεῖρα πάντα λαὸν πολυσαύτως φιλοφρονησάμενος, καὶ τῶν ἀριστευσάντων ἕκαστον ἀριστείοις τιμήσας, μετὰ πολλῶν λαφύρων καὶ νικητικῶν στεφάνων ὑπέστρεψε πρὸς τὴν βασιλεύουσαν· καὶ διὰ τῶν Χρυσῶν πυλῶν εἰσελθὼν ὡς οἱ πάλαι κατὰ τὴν μεγαλόδοξον Ῥώμην τῶν αὐτοκρατόρων τοὺς θριάμβους κατὰγοντες, καὶ τὰς παρὰ τοῦ δήμου νικητικὰς ἐκδοῆσεις καὶ εὐφημίας δεξάμενος, καὶ πρὸς τὸ μέγα τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας ἀνάκτορον, ὡς τὰς εὐχὰς καὶ τὴν προσήκουσαν εὐχαριστίαν ἀποδώσων, εὐθύς ὡς εἶχεν ἐξ ὄδοῦ παραγεγονώς, καὶ ὑπὸ τοῦ τότε πατριαρχούντος τῷ τῆς νίκης στεφάνῳ ταινιωθεὶς, ἀπκατέστη εἰς τὰ βασιλεια.

μα'. Καὶ πάλιν αὐτὸν φροντίδες πολιτικαὶ διεδύχοντο, καὶ ταῖς ἀπὸ διαφόρων ἐθνῶν πρεσβείαις τὰ πρόσφορα ἐχρημάτιζε· καὶ πρὸς ὀλίγον τοῖς τέκνοις συνευφρανθεὶς καὶ τῇ γυναίκῃ, καὶ τοὺς κατὰ τὸ ἄστυ περιελθὼν ἱεροῦς καὶ θεῖους ναοὺς καὶ τὰς εὐχὰς ἀποδοῦς, συνήθως ἦν αὐθις ἐπὶ τῶν πολιτικῶν διοικήσεων καὶ τῶν κρίσεων, τὴν περὶ τὸ ὑπήκουον κηδεμονίαν καὶ ἀγρυπνον πρόνοιαν [P. 169] ἐνδεικνύμενος. Οὐ διελίμπανε δὲ ὁμως καθ' ἑκάστην εἰς τὸν ἱερὸν καὶ θεῖον ναὸν εἰσιῶν καὶ ἱκετεύων τὸν Κύριον, καὶ μεσίτας πρὸς τοῦτο τὸν τε ἀρχιστράτηγον Μιχαὴλ καὶ Ἡλιοῦ τὸν προφήτην πρὸς Θεὸν προβαλλόμενος, τοῦ μὴ πρότερον τοῦ βίου ὑπεξελεῖν πρὶν ἢ τὸν τοῦ Χρυσόχειρος βλεθρὸν ἐπιθεῖν καὶ τρία βέλη τῇ αὐτοῦ καταπέξαι μιὰρὰ κεφαλῇ. Ὁ καὶ γέγονεν ὕστερον. Τῷ γὰρ ἐπίοντι χρόνῳ εἰς τὰς τῶν Ῥωμαίων ἐμβαλόντος χώρας τοῦ προμνημονευθέντος Χρυσόχειρος καὶ ταύτας ληϊζομένου, ἀποστέλλει κατ' αὐτοῦ συνήθως ὁ βασιλεὺς τὸν τῶν σχολῶν ἐξηγούμενον. Ὅς ἐξελθὼν⁸¹ καὶ πάντα τὸν Ῥωμαϊκὸν στρατὸν συμπαραλαβὼν, ἐπεὶ κατὰ πρόσωπον ἐμφανῶς ἀντιστήναι πρὸς αὐτὸν ἀπέδειλία, τὰ τῶν Ῥωμαίων στρατεύματα συμπαρείπετο τῶς αὐτῷ ἀπὸ τινος διαστήματος, καὶ τὰς μερικὰς ἀνεῖργε καταδρομὰς, καὶ οὐ συνεχῶρει κατὰ τῆς χώρας ἀδεῶς διασκόδνασθαι. Ὅς οὖν τὰ μὲν ὄρων τὰ δὲ ἀπρακτῶν ὁ βάρβαρος, ἤδη καὶ τοῦ καιροῦ καλοῦντος αὐτὸν, τῆς πρὸς τὰ οἰκεία ἐπανόδου ἐμνήσθη καὶ μετὰ λείας συχῆς πρὸς τὴν ἰδίαν χώραν ὑπέστρεφεν, ἀφώρισε δύο τῶν στρατηγῶν ὁ τῶν σχολῶν ἐξηγούμενος⁸², τὸν τε τοῦ Χαρσιανοῦ καὶ τῶν Ἀρμενίων, μετὰ τῆς περὶ αὐτοῦς δυνάμεως ἕκαπτον, ὥστε συμπαραομαρτεῖν καὶ ἐπέπεσθαι τῷ Χρυσόχειρι ἄχρι τοῦ Βαθυρρύακος, κάκειθεν εἰ μὲν ἐπαφῆσαι κατὰ τῶν Ῥωμαϊκῶν ὄρων στρατὸν, δῆλον τοῦτο τῷ δομestikῷ ποιήσασθαι, εἰ δὲ πρὸς τὸν οἰκείον φωλεὸν ἀμεταστρεπτεῖ βαδίζων εἰσδύσειεν, ἔασαντας τοῦτον αὐθις ἐπανελ-

μβ'. Ἡδὲ οὖν τοῦ βαρβαρικοῦ στρατεύματος γεγονότος ἐν ἐσπέρας καιρῷ κατὰ τὸν καλούμενον Βαθυρρύακα καὶ ἀδλισμένου κάτω πρὸς τὴν τοῦ ὄρους ὑπάρειαν, τῶν δὲ Ῥωμαϊκῶν στρατηγῶν καταλαβόντων τὰ τοῦτου μετεωρότερα καὶ τὸ μέλλον ἀποσκοπόντων, ἐμπίπτει τις ἐρις περὶ τῶν⁸³ πρωτείων καὶ ἀμιλλα τοῖς τῶν δύο θεμάτων στρατιώταις καὶ

VARIE LECTIONES.

⁸¹ ὅς ἐξελθὼν om. P. ⁸² ἀφηγούμενος A. ⁸³ τῶν A.

ταξίαιραις καὶ λοχαγωῖς, τῶν μὲν τοῦ Χαρσιανοῦ αὐτοῖς ἐπιγραφόντων τὸ πρεσβεῖον τῆς κατ' ἀλκὴν ἀρετῆς, ἔμπαλιν δὲ τῶν Ἀρμενιακῶν μὴ μεθιεμένων τῆς ἐν τοῖς πολέμοις ἀνδρίας τὸ πρωτεῖον ἐκείνους λαβεῖν. Ὡς οὖν ἐπὶ πλέον τὰ τῆς φιλονεικίας αὐτοῖς ἐχώρει καὶ τὰ φρονήματα διηρέθιστο, λεχθῆναί φασι παρὰ τῶν πρωτευόντων τοῦ τῶν ⁸⁷ Ἀρμενιακῶν συστήματος, ὡς Ἰνα τί μάλιστα ἐν λόγοις ἕκαστοι θρασυνομέθα καὶ αὐχοῦμεν διακενῆς, ἐξὸν τοῖς ἔργοις τὴν ἀμφισβήτητον ἀρετὴν ἐπιδειξασθαι; τῶν γὰρ πολεμίων οὐ μακρὰν ἀπεχότων, ἔξεστιν ἐπὶ τῶν ἔργων φανῆναι τοὺς ἀριστοὺς καὶ ἐκ τῆς κατὰ χεῖρα γενναϊότητος κριθῆναι τοὺς ὑπερέχοντας. Τοὺς τοιοῦτους τοῖνυν λόγους διακηκότιες οἱ στρατηγοὶ, καὶ τὴν πρὸς ἀνδρίαν ὁρμὴν καὶ προθυμίαν κατανοήσαντες [P. 170] τοῦ λαοῦ, συννοήσαντες δὲ καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ τόπου βοήθειαν, οἷ ἐξ ὑπερξείων τοῖς ἐν ἐπιπέδῳ κατηλυσιμένοις μέλλουσιν ἐπιτίθεσθαι, διχῆ διαιροῦσι τὴν δύναμιν· καὶ τὸ μὲν ἔκκριτον αὐτῆς ⁸⁸ ἄχρις ἕκτης ἑκατοντάδος μετὰ τῶν γε τῶν ⁸⁹ στρατηγῶν προσβαλεῖν ⁹⁰ ἐκρίθη τῶν βαρβάρων στρατῶν, τὸ δὲ λοιπὸν τῆς εὐαριθμῆτος Ῥωμαϊκῆς στρατιᾶς ἔς δόκησιν πλήθους αὐτοῦ πρὸς τὰ μετέωρα συσκευάσαντες, καὶ σύνθημα δόντες καιροῦ, ἐν ὅταν οὗτοι προσβάλωσι τοῖς ἐχθροῖς, κακεῖνοι σὺν ἀλαλαγμῶ μεγίστῃ καὶ σάλπιγγι, συνεπηχόντων καὶ τῶν ὀρέων αὐτῶν, ἐκπληκτικὴν βῆσιν ἀναβῆξουσιν, αὐτοὶ τὰς πανοπλίας ἐνδύονται, καὶ ἀφανῶς διὰ νυκτὸς τῆ στρατοπεδείας τῶν θυσιμένων πλησιάζουσι. Πρὸ τῆς ἑω δὲ, οὐπω τοῦ ἡλίου τὸ ὑπὸ γῆν τελείως παραλάξαντος ἡμισφαίριον, βοῆ στιβαρὰ παταίνσαντες καὶ τὸ ⁹¹ Σταυρὸς γενίκελος, συμβοήσαντες ἐπιτίθενται τοῖς ἐχθροῖς, συνεπαλαξάντων ἀπὸ τοῦ ὄρους καὶ τῶν λοιπῶν. Εὐθύς οὖν τῶ ἀνεπιπέδῳ καταπλαγέντες οἱ βάρβαροι, καὶ μήτε συστήναι μήτε τὸ ἐπιπλῆθος ὄσον ἐστὶ λαβόντες καιρὸν κατιδεῖν, μήτ' ἄλλο τι σωτήριον ἑαυτοῖς ἐκ τοῦ παρασχημα ἰσχύσαντες συνιδεῖν, ὤρμησαν πρὸς φυγὴν, τῆς τοῦ βασιλέως τούτους πάντως ἐπιμόνου ἐκδειματούσης εὐχῆς καὶ συνελαυνούσης πρὸς ἔλεθρον. Τῶν οὖν διωκόντων Ῥωμαίων καὶ τοὺς μὴ συνόντας συνεχῶς ἐπιβοιωμένων στρατηγῶν καὶ τὰ τάγματα καὶ τὸν τῶν σχολῶν ἀφηγούμενον, καθάπερ αὐτοῖς συντέτακτο, καὶ τῶν φευγόντων εἰς πλείονα φόβον συνελαυνομένων καὶ ταραχὴν, συνέβη μέχρι μιλίων τριάκοντα γενέσθαι τὴν δίωξιν καὶ τὸν μεταξὺ χώρον ἀπείροις καταστρωθῆναι νεκροῖς.

μγ'. Ὅτε καὶ τὴν ἀναίδῃ καὶ θρασύν ἐκείνον Χρυσόχειρα λέγεται, σὺν ἡλίγοις φεύγοντα τῶν περὶ αὐτὸν, ἐπικαταδιώκειν Ῥωμαίων ⁹² τινὰ, τὸ Πουλᾶδην παρωνύμιον φέροντα, ὃν συνέβη ποτὲ κατὰ Τεφρικήν γεγονότα αἰχμάλωτον διὰ τὸ ἀστεῖσμον μετέχειν καὶ χεῖριτος συνήθη καὶ γνώριμον χρηματίσαι Χρυσόχειρι. Ὅν ἰδὼν ὁ βάρβαρος τότε μετ' ἐνθουσιασμοῦ καὶ προθυμίας διώκοντα, ἐπιστραφεὶς, Τί σοι, φησὶ, κακόν, ὃ ὄθλιε, διεπραξάμην, Πουλᾶδη, ὅτι με οὕτω καταδιώκεις μανιωδῶς ἐπιθυμῶν ἀνελθεῖν

A *gua de virtutis præstantia incidit. 273* Charsianitæ virtutis, quæ in fortitudine est, primatum sibi vindicabant: contra Armeniaci nihil se illa virtute iis impares omnino obnitebantur. Augescente itaque rixa, et cum partium irritaretur ferocitas, ab Armeniacorum cætus primoribus in hæc verba peroratum ferunt: *Quid frustra verbis singuli ferocimus atque jactamus, cum in promptu sit virtutis specimen dare, qua de ambigimus? cum enim hostes haud longe absint, possunt qui viri præstantes existant, facinoribus editis inclarescere, ac qui forti robore præcellat, judicio primas obtinere.* His ergo ductores sermonibus auditis, militumque ad impressionem faciendam fortem animum atque alacrem considerantes, necnon ipsius loci opportunitatem haud leve sibi ad victoriam momentum afferre sentientes, quod e sublimi loco impetum in hostes erant facturi, qui in valle castra habebant, duas in partes copias dividunt. Selectiorem manum ad sexcentos cum ipsis ductoribus in hostem irruere decernunt: reliqui numero non multi in sublimi starent, confertæ multitudinis speciem præferentes, data temporis tessera, ut cum illi hostem adori-entur, illico hi maximo cum plausu et tubis canentibus terribitem rugitum una quoque reboantibus montibus ederent. Sic arma induunt, ac occulte per noctem ad hostium *274* castra accedunt. Summo autem mane, cum necdum sol emenso penitus subjecto nobis hemisphærio emerisisset, magna voce præana cantantes, et *Vicit crux* conclamantes, aggrediuntur hostem, simul reliquis de monte militarem conclamationem edentibus. At barbari subito re insperata perterriti, neque inter se coire nec contemplandæ irruentium hostium multitudinis tempus habere, neque omnino quidquam salutare consulere posse, sed fugæ se dare, imperatoris prorsus assidua ad Deum precatione eos perterrente atque in interitum propellente. Romanis itaque insequentibus, absentesque duces atque ordines scholisque præfectum continue compellantibus, sicut fuerat præceptum, aucto fugientium pavore ac tumultu ad trigesimum milliare persequuntur, interjectumque spatium cadaveribus consternunt.

D *43.* Inter hæc etiam impudentem audacemque illum Chrysochirem, cum paucis suorum fugientem, Romanorum quemdam, cognomento Puladem, persecutum ferunt, qui Tephricæ quondam captivus, quod festivus esset ac lepidus, Chrysochiri innotuerat et ab eo in familiaritatem fuerat admissus. Hunc ut vidit barbarus furiose alacrique animo insequentem, conversus ad eum: *Quid tibi, inquit, mali feci, miser Pulade, quod sic insane perempturus me persequeris?* cui ille brevibus: *Quod*

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁷ τῶν om. P. ⁸⁸ ταύτης A. ⁸⁹ Allatius Γετῶν, manu ducentibus Getis. ⁹⁰ προσβαλεῖν om. A. ⁹¹ καὶ τὸ — συμβοήσαντες om. A. ⁹² Ῥωμαίων A.

nimirum munerum in me collatorum vicem me tibi hodie redditurum Deo bene propitio, confido, patrone: **275** ideoque retro te insequor. Præibat itaque ille quasi mente captus ac attonitus, desperata salute, ac nimium pavidus: Pulades intrepide audacique animo insequabatur, donec ad altam foveam devenitum est. Substitit equus, præ voragine transilire trepidans titubansque. Dumque circa eam Chrysochir animum intendit, huic Pulades conto latera transfigit; statimque doloris vi circumactus equo decidit. Tum e comitatu unus, cui Diaconitzæ nomen, se equo proripiens dominum collapsum procurabat, ejusque capite genibus suis appposito casum deplorabat. Interim alii Puladzæ succrescunt, equisque exsilientes Chrysochiris fere exanimati caput a cervice revellunt. Diaconitzem vero ipsum quoque vinctis aliis adjungunt. Sic pene inaudito eventu præterque spem omnem debellatis hostibus ac Christianorum exaltata gloria, cito cum gaudii nuntii Chrysochiris quoque caput imperatori mittitur. Versabatur ille per id tempus apud Petrium, ubi monasterium erat, in quo ejus filiz pictatis palastra exercebantur. Allato capite votorum suorum precumque memor, intentoque in eum cum lacrymis mentis oculo qui facit **276** voluntatem invocantium eum, afferri ad se arcum ac sagittas præcepit, oculusque nervum tendens tres a tergo in sceleratum caput sagittas misit, ac ne in una quidem erravit, hanc quamdam impietatis scelerumque dignam expiationem se illi adhibere ratus pro tantis hominum millibus, quos per multos sui principatus annos perdidit. Atque hunc finem habuerunt res Chrysochiris, sicque evanuit florentis tunc Tephricæ potentia, opitulante Numine inque rem pie imperantis Basilii assiduis precibus factio propitio.

ἃ; ἐν πολλοῖς τῆς ἐπικρατίας αὐτοῦ κατηνάλωσεν ἔτσι. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸν Χρυσόχειρα καὶ τὴν ἀνθοῦσαν τότε δύναμιν τῆς Τεφρικῆς τοιοῦτον τὸ τέλος ἰδέξατο συνεργεῖα Θεοῦ, ταῖς πολλαῖς ἰκεσίαις καμ' μδ'. Ἄρτι δὲ τοῦ αἰοιδίου πατριάρχου Ἰγνατίου δσίως καὶ θεαρέτως τὸν βίον ἀνύσαντος, καὶ ὑπὸ πλουσίᾳ τῆ πολιᾶ²² καὶ τῆ κύκλῳ δορυφορίᾳ τῶν ἀρετῶν καὶ τῷ παρὰ πάντων μακαρισμῷ τὴν παροῦσαν ἄλλαξαμένου ζωὴν καὶ διαβάντος πρὸς τὴν ἀμείνονα, ἀπέδωκεν αὐθις τὴν Ἐκκλησίαν καλῶς τῷ μὴ καλῶς ἀντιποιεῖσθαι τὸ πρότερον δόξαντι, καὶ κατέστησεν ἐννόμως τότε καὶ κανονικῶς τὸν σοφώτατον Φώτιον ἐπὶ τὴν σχολάζουσαν καθέδραν τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων. Οὐ μὴν οὐδὲ πρὸ τούτου διέλειπε φιλοφρονούμενος αὐτὸν καὶ τιμῶν διὰ τὴν ἐν αὐτῷ παντοδαπὴν σοφίαν τε καὶ ἀρετὴν, ἀλλὰ κἂν εἰ τῆς καθέδρας μετέστησεν, οὐδὲν τοῦ δικαίου θέλων ἀγεῖν ἐπίπροσθεν, ὅμως τῶν εἰς παραμυθίαν οὐδὲν ἐνέλειπε παρεχόμενος. Ὅθεν κἂν τοῖς βασιλεῖσι διατριβὴν αὐτῷ δοῦς τῶν οἰκείων παιδῶν ἀπέδειξε παιδευτὴν

44. Jam vero viro inclyo patriarcha Ignatio sancte Deoque placitis moribus vita perfuncto, opulentaque canitie ac virtutum obvallante choro euneticisque laudantibus virumque prædicantibus vivis exempto et ad meliorem vitam translato, ei rursus Ecclesiam rite reddidit, qui non rite sibi ante eam vindicare visus erat; legitimeque ac canonicè sapientissimum Photium in regiz urbis vacante sede constituit, quanquam ne prius quidem omni enim humanitate accipere honoremque habere cessabat, qua ille omnis generis sapientia atque virtute præditus erat. Verum quanquam sede deturbarat, quod sane nihil sibi justitiæ cultu potius esse volebat, nihil tamen quod solandæ viri fortunæ esset omittebat. Unde **277** etiam assignato ei in regia habitaculo liberorum suorum institutorem ac

A με; Ὁ δὲ συντόμῳ; ἀνέφησαν²³, ὅτι τῶν εὐεργεσιῶν σου, κἀτρων, τὴν ἀμοιβὴν ἀποδοῦναι σοι κατὰ τὴν παρούσαν ἡμέραν πεποιθῶς εἰμι ἐν Θεῷ, καὶ διὰ τοῦτο καταδιώκω ὀπίσω σου. Ἦς οὖν ἂ μὲν προφῆι οἶα βεβλαμμένος τὰς φρένας ὑπὸ Θεοῦ, ἀπεγνωσμένος τε καὶ δειλῶς, ὁ δὲ ἐφείπετο μετ' εὐτολμίας καὶ θάρρους νεανικοῦ, ἐντυγχάνει τάφρῳ βαθεῖα ὁ διωκόμενος, ἦν ὑπερπηδῆσαι ὁ ἵππος; ἐπεδειλία²⁴ τε καὶ διώκλαζεν. [P. 171] Καὶ ἔως περὶ ταύτην ὁ Χρυσόχειρ εἶχε τὸν νοῦν, βάλλει τοῦτον ὁ Πουλάδης κοντῷ κατὰ τῆς πλευρᾶς, καὶ εὐθέως περιδινηθεὶς τῷ ἀλγήματι κατεβρύη τοῦ ἵππου. Καὶ τῶν σὺν αὐτῷ τις, ᾧ Διακονίτζης ἦν τὸ ἐπώνυμον, ἀπὸ τοῦ οἰκείου ἵππου βίψας ἑαυτὸν ἐπιμελείας ἤξειον τὸν πεσόντα δεσπότην, καὶ τοῖς οἰκείοις γόνασι τὴν ἐκείνου κεφαλὴν ἐπιθεὶς τὴ συμδὴν ἀπωδύρετο. Ἐν τοσοῦτῳ δὲ προσγίνονται τῷ Πουλάδῃ καὶ ἕτεροι, καὶ καθαλλόμενοι τῶν ἵππων τὴν²⁵ τοῦ Χρυσόχειρος ἀποτέμνουσι κεφαλὴν λειποφυχοῦντος ἤδη²⁶ καὶ ἐκλιμπάνοντος, συγκαταλέγουσι δὲ καὶ τὸν Διακονίτζην ἐκεῖνον τῷ τῶν λοιπῶν δεσμίων ἀριθμῷ. Οὕτω δὲ παραδόξῳ; καταπολεμηθέντων τῶν δυσμενῶν καὶ τοῦ Χριστιανικοῦ ὕψωθέντος καυχήματος, συντόμῳ; μετὰ τῶν τῆς χαρᾶς ἀγγέλων προσασπαστέλλεται βασιλεὶ ἡ τοῦ Χρυσόχειρος κεφαλὴ. Ἐτύγχανε δὲ τῆνικαῦτα διάγων κατὰ τὸ Πετρίον λεγόμενον, ἐνθα τὸ σεμνεῖον τῆς τῶν οἰκείων θυγατέρων διατριβῆς ἐχρημάτιζεν. Καὶ τῆς κεφαλῆς προσερχθείσης²⁷ τῶν οἰκείων ἀναμνηθεὶς προσευχῶν, καὶ πρὸς τὸν ποιοῦντα τὸ θέλημα τῶν ἐπικαλουμένων αὐτὸν μετὰ δακρῶν τὸν τῆς διανοίας ἐκτείνας ὀφθαλμῶν, τόσον ἐνεχθῆναι καὶ βέλη προσέταξε, καὶ ἔαττον τὴν νευρὰν ἐνταίνας²⁸ τρία κατὰ τῆς παλαμναίας κεφαλῆς ὀπισθοφανῶς ἀφῆκε βέλη, καὶ εἰς οὐδὲ ἐν ὅλῳς διήμαρτον, ἐναγιασμῶν τινα τοῦτον ἔξειον τοῦ δυσσεβοῦς; προσαγαγεῖν αὐτῷ οἰηθεὶς ἀντὶ τῶν πολλῶν μυριάδων,

ἔτσι. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸν Χρυσόχειρα καὶ τὴν ἀνθοῦσαν τότε δύναμιν τῆς Τεφρικῆς τοιοῦτον τὸ τέλος ἰδέξατο συνεργεῖα Θεοῦ, ταῖς πολλαῖς ἰκεσίαις καμ' μδ'. Ἄρτι δὲ τοῦ αἰοιδίου πατριάρχου Ἰγνατίου δσίως καὶ θεαρέτως τὸν βίον ἀνύσαντος, καὶ ὑπὸ πλουσίᾳ τῆ πολιᾶ²² καὶ τῆ κύκλῳ δορυφορίᾳ τῶν ἀρετῶν καὶ τῷ παρὰ πάντων μακαρισμῷ τὴν παροῦσαν ἄλλαξαμένου ζωὴν καὶ διαβάντος πρὸς τὴν ἀμείνονα, ἀπέδωκεν αὐθις τὴν Ἐκκλησίαν καλῶς τῷ μὴ καλῶς ἀντιποιεῖσθαι τὸ πρότερον δόξαντι, καὶ κατέστησεν ἐννόμως τότε καὶ κανονικῶς τὸν σοφώτατον Φώτιον ἐπὶ τὴν σχολάζουσαν καθέδραν τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων. Οὐ μὴν οὐδὲ πρὸ τούτου διέλειπε φιλοφρονούμενος αὐτὸν καὶ τιμῶν διὰ τὴν ἐν αὐτῷ παντοδαπὴν σοφίαν τε καὶ ἀρετὴν, ἀλλὰ κἂν εἰ τῆς καθέδρας μετέστησεν, οὐδὲν τοῦ δικαίου θέλων ἀγεῖν ἐπίπροσθεν, ὅμως τῶν εἰς παραμυθίαν οὐδὲν ἐνέλειπε παρεχόμενος. Ὅθεν κἂν τοῖς βασιλεῖσι διατριβὴν αὐτῷ δοῦς τῶν οἰκείων παιδῶν ἀπέδειξε παιδευτὴν

VARIÆ LECTIONES.

²² ἀπέφησαν P. ²³ ὑπεδειλία? ²⁴ τὴν om. P. ²⁵ ἤδη om. P. ²⁶ προσερχθείσης om. A. ²⁷ ἐκτείνας P. ²⁸ πολιᾶ] σικιά A. ¹ ποσοῦσαν A. ² κἂν] μὴν A.

καὶ διδάσκαλον. Οὕτως οὐδένα, καθ' [P. 172] ὅσον A οἷός τε ἦν, περιεώρα λυπούμενον, ἀλλὰ πᾶσιν εὐμε-
τῶς τε καὶ προσηνῶς προτεφέρετο καὶ τὴν δυνατόν
τρόπον οὐκ ἡμέλει παραμυθούμενος.

με'. Ἀλλὰ καίπερ οὕτω πατρικῶς τε καὶ κηδεμονι-
κῶς πρὸς τοὺς ὑπὸ χεῖρα διατιθέμενος, εἶχεν ὁμοῦς
τοὺς μεσοῦντας, μᾶλλον δὲ φθονοῦντας καὶ ἐπιβου-
λεύοντας αὐτοῦ τῇ ζωῇ. Ὁ γὰρ οὕτω λεγόμενος Κουρ-
κούσας ὑπὸ πλούτου καὶ τρυφῆς ἐξυθρίσας, ὡς εἶκοι,
τυραννίδος ἐρᾷ, καὶ ὁμοφρόνων πληθύν συνωμότας
λαβῶν καιρὸν ἐζήτει τῆς ἐπιθέσεως. Ὡς δὲ πρὸ τοῦ-
του τὰ τῆς συσκευῆς ἐξ ἐνδὸς τῶν συνωμοτῶν ἐμηνύθη
τῷ βασιλεῖ, παραδίδονται τοῖς νόμοις οἱ πονηροί.
Ἄλλὰ πάλιν ἡ τοῦ γενναίου βασιλέως φιλανθρωπία
τῶν τῶν νόμων αὐστηρίαν παρέθρυσεν καὶ τὰς ποι-
νὰς ἐμετρίαζε· διὰ τοῦ προεξάρχοντος ἐκκοπέντος B
τοῦς ὀφθαλμοῦς, οἱ λοιποὶ διὰ τῶν εἰς τὸ ὄμμα
πληγῶν καὶ τῆς ἀφαιρέσεως τῶν τριγῶν φιλανθρω-
πως ἐσωφρονίζοντο. Καὶ οὗτοι μὲν οὕτως πατρικῶς
μᾶλλον ἢ δεσποτικῶς πρὸς τὸ καθεστηκὸς ἐπαν-
ήγοντο.

μς'. Αὐτὸν δὲ οὐκ εἶα κηθεύδειν ἢ ὑπὲρ τῶν ὄλων
φροντίς καὶ τὰ ἐπιπεριλιπῆ τρόπαια. Ἄλλὰ πρῶ-
τον μὲν τὸ πλεῖστα τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπικράτειαν ὠφε-
λοῦν ὄχυρώτατον κάστρον, τὸ Ἄουλον λεγόμενον, τῇ
φθασάσῃ περιττῇ βυβλίᾳ καὶ τῇ τῶν λυσιστελῶν
ὀλιγωρίᾳ αὐτανδρον· παρὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ληφθὲν
καὶ διὰ τὴν ἀπὸ τοῦ τόπου ἀσφάλειαν ὄχυρωθὲν καὶ
κρατούμενον, τῇ οἰκίᾳ συνέσει καὶ ἐπιμελείᾳ ὁ βα-
σιλεὺς καὶ τῷ ἀφθόῳ τῶν δωρῶν, πειθῶ καὶ βίαν C
προσαγαγῶν, τῆς βαρβαρικῆς ἐπικρατείας μετ-
έτησε καὶ πρὸς τὴν προτέραν ἐξουσίαν τῶν Ῥω-
μαίων μετέγαγεν· ἢ ἀφ' οὗ καὶ τὸ Μελοῦς κάστρον
πρὸς αὐτὸν ἐκουσίως μετέθετο καὶ δεσπότην ἑαυτοῦ
τὸν αὐτοκράτορα ἀνηγόρευσεν. Τὴν δὲ τῶν Μανι-
χαίων πόλιν τὴν ἑ Καταβάταλα καλουμένην κατὰ
τὸν καιρὸν ἐκείνον διὰ τῶν οἰκειῶν στρατηγῶν ἐξ-
επόρησεν. Ἄλλ' οὐ τοσοῦτον αὐτὸν ἢ δι' ἑτέροις
πρόθεσις· εὐφραίνεν, ὅσον ἢ ἡνία τὸ μὴ τοῖς αὐ-
τοῦ πόνοις καὶ κινδύνοις τὰ τρόπαια ἴστασθαι. Διὰ
τοῦτο αὐτὸς καὶ ἑ Κωνσταντῖνον τὸν πρῶτον τῶν
ὀνίων προσλαβόμενος, ὡς ἂν αὐτὸν οἶα γενναῖον οὐ-
λακα πολεμίων γεύσῃ φόνου καὶ αὐτὸς αὐτῷ διδά-
σκαλος τῶν τακτικῶν καὶ τοῦ πρὸς τοὺς κινδύνους D
εὐδαρσοῦς παραστήματος γένηται, σὺν αὐτῷ κατὰ
Συρίας ἐξώρησε¹¹, καὶ τὴν πρὸς τῷ Ἀργέξ¹²
Καισάρειαν τὴν πρώτην τῶν Καππαδόκων πόλιν κα-
ταλαβῶν, [P. 173] καὶ τακτικῶς τὸν ὑπ' αὐτὸν ἐξ-
οπλισίας λαὸν λογάδων, ἐκ τούτων μοῖραν ἀπέτεμε
καὶ ὡς προδιερευνητὰς καὶ προδιόπτας ἔμπροσθεν
ἐξαπέστειλε, καὶ κατόπιν αὐτὸς μετὰ τῆς βαρείας
ἐνθάδεως εἶπετο, ἵνα ἐνεργοῦ μάχαιρας ἡγήται τὸ
ἀκμαυτάτον, τὸ δὲ ἐπι σιτιβαρύτερον ἀπελαύνηται.
Οἱ τὰς ἐρήμους ὁρέως διαδραμόντες τὰ φρούρια, τὸ

A disciplinis præfecerat. Ita neminem, quoad licebat
mæstis illius rebus negligebat, sed cunctis benigne
placideque utebatur; ac quibus modis poterat,
omni studio levamen adhibebat.

45. Quanquam vero sic patris humanitate erga
subditos afficiebatur eorumque sedulo curam gere-
bat, non defuerunt tamen qui eum odio haberent,
seu potius qui inviderent ac vitæ insidiarentur.
Nam Curcuas, quem vocant, opibus deliciisque las-
civiens tyrannidem, ut par est, affectabat, adjun-
ctaque conjuratorum pari animorum consensu
turba aggrediendæ rei commodum tempus exspe-
ctabat. Uno tamen ex conjuratis ante aggressionem
instructas illi detegente insidias, traduntur legibus
scelerati. Iterum tamen generosi imperatoris ele-
mentia legum severitatem tantisper mitigavit ac
pœnas moderata est. Excussis itaque oculis ei qui
auctor conjurationis exstiterat, reliqui inflictiis ver-
beribus ademptisque capillis humanius castigati
sunt. Ac illi quidem in eum modum paterna magis
indulgentia quam herili severitate ad officium sa-
nioresque mentem sunt reducti.

46. Enimvero communes rei publicæ curæ, et
quæ superioribus tropæa restabant adjicienda,
somnia ei divellebant. Verum primum castrum
Lulum Romanæ rei utilissimum, ipsum munitissi-
mum, superiorum temporum projecta vecordia
eorumque neglectu quæ e re communi 278 forent
cum omni oppidanorum turba ab Agarenis captum,
oblique loci securitatem iis munitum ac præsidio
servatum, prudentia sua ac cura imperator, mune-
rumque copia, qua vi qua suasionem, Barbarorum
ditioni excussit Romanoque imperio iterum subje-
cit. Ex quo et castrum Meluus se illi sponte dedi-
dit, dominumque imperatorem agnovit. Manichæo-
rum urbem Catatabalam dictam, eo tempore per
duces suos excidit. Non sic tamen delectabat quod
per alios excisa esset atque direpta, ac moleste
habebat quod non suis ipse laboribus tropæa eri-
gebat. Rursus itaque, assumpto Constantino filiorum
natu maximo, ut tanquam generoso catalo hostium
ei cædis gustum faceret, artisque militaris necnon
fortis audacisque animi inter pericula ipse illi præ-
ceptor foret, illo comite adversus Syriam profectus
est; veniensque Casaream, quæ ad Argem mon-
tem est, primam Cappadocum urbem, exque mili-
tari ratione suos exercens, avulsam ex cis selecto-
rum partem velut rimatum ac speculatum regio-
nem præmisit: ipse cum gravi militia pone ibat,
ut pugnacis ensis vivida magis virtus præiret, so-
lidior sequeretur. Desertis illi brevi superatis, arces
Psillocastellum et Paramocastellum diripuerunt,
inque illis 279 repertos captivos duxerunt. Ad-
ventantium copiarum metu exterriti Phalæcri ca-
stri incolæ sponte imperatori deditionem fecerunt.

VARIÆ LECTIONES.

¹ τὸ om. P. ² ἀντανδρον A. ³ προσάγων P. ⁴ κατήγαγεν P. ⁵ τὴν om. P. ⁶ πόρησις m. arg.
Combes. ⁷ ὅσον om. A. ⁸ ἡνίατο μὴ AP. ⁹ καὶ τὸν P. ¹⁰ ὠρησε P. ¹¹ Ἀργέξ A.

Ambri filius Apabdeles Anazarbi ameras, procul agente imperatore barbarico more ferociens, tunc ejusque præsentia Melitenensium se turmæ commiscens fuga salutem expedivit, unum hoc sibi ad securitatem idoneum ratus, si lateret, quocunque tandem terre sinu atque latebra se abdidisset. Hujus irruptionis clade et Caisus sive Catasama, et Robana sive Endelechone diripiuntur: itemque Ardala et quam vocant Eremosycæa. Tunc et Semas ille Taelis filius, qui Tauri montis angustiis insidens grassando Romanorum fines depopulabatur, ad imperatorem confugit.

τῆς Ἐνδελεχόνης ἡ πόρθησις γέγονεν, ἅμα δὲ καὶ ἡ τῆς Ἐνδάλου¹⁷ καὶ ἡ τῆς οὕτω λεγομένης Ἐρημοσυκαίας¹⁸, ὅτε καὶ Σήμας ἐκεῖνος ὁ τοῦ Ταῆλ¹⁹, τὰς δυσχωρίας κατέχων τοῦ Ταύρου καὶ ἐξ ἐφόδου τὰς τῶν Ῥωμαίων λυμαινόμενος ἐσαχτιάς, πρὸς τὸν βασιλέα κατέφυγεν.

47. Quod si brevius simpliciusque ac quasi cussim magna annotamus, nemo miretur nec eo nomine criminetur: simul enim istiusmodi operum facinorumque celeritatem æmulari narratio videtur; qua sic leviter simpliciusque transcurrit. Citius enim tunc illa capta præsidia designataque facinora quam nunc a me narrata sunt. Præterea cum longi jam temporis mora res singulas gesta que facinora silentio velut obscurarunt, ac nec pugnarum modos nec ex impetu aggressionibus neque exporrectas contractasque phalanges nec stratagematum pro tempore usus vel scire possimus 290 vel enuntiare, non est cur circa singula tempus teramus libenterque in illis immoremur, unde narratio dilatatur. Quæ autem nullo certo teste tradita sunt, etsi crebro rumore ferantur atque in ore vulgi volitent, nos tamen ut sine examine amplectamur induci non patimur, ne confictam eorum quæ ne gesta quidem sunt narrationem imperatori appingere videamur. Ac vel maxime, quod nec illi, cum in humanis adhuc ageret, quæ alii velut assentandi gratia verba insinuarent, lubens videbatur admittere. Nos vero, qui ne ea quidem quæ omnium ore testata sunt scriptorum monumentis consignare valeamus, aut per otium possumus, vix certe in iis quæ dubia sunt sermonem protraxerimus. Verum retroagatur oratio, et in viam recurrat

48. Secundum hæc imperator Onopnicem fluvium et Sarum cum exercitu trajecit, venitque Cucusum; ibique succensis lucis et arboribus excisis loca itineribus invia in comoda redegit, atque in eis palantes cohortes dissipavit. Inde Callipolim et Padasiam cum venisset, locisque asperis ac confragosis iter haberet, equo descendens pedes ipse viæ angusta emetiebatur, labore suo subditorum infirmas vires recreans. Tum Germaniciam petens, cum adversarii omnes e vestigio cederent intraque mœnia sese continerent, nec qui manum conserere auderet ullus esset, cunctis circa eam igni absumptis ac suburbanis misere desolatis at-

τε Ψιλοκάστελλον καὶ τὸ Παραμοκάστελλον ἐξεπόρθησαν, καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς καταληφθέντας ἠνδραποδίσαντο. Καταπλαγέντες δὲ τῷ δέει τῆς ἐπιούσης δυνάμεως οἱ τὸ τοῦ Φαλακροῦ λεγόμενον κάστρον οἰκοῦντες ἐκουσίως τῷ βασιλεῖ προσεχώρησαν. Ὁ δὲ τοῦ Ἀμβρου υἱὸς Ἀπάδδελε Ἀναζάρβης ἀμέρας¹⁴, ζωὴ μὲν μακρὰν ἀπέειχεν ὁ βασιλεὺς, βαρβαρικῶς ἐθρασύνετο, τότε δὲ μετὰ τοῦ τῶν Μελιτηνῶν¹⁵ σίφιβου φυγῆ τὴν σωτηρίαν ἐπορίζετο, μόνην¹⁶ ἀσφάλειαν ἠγούμενος ἰκανὴν τὸ λαθεῖν ὅποι γῆς καταδέδουκεν. Τῇ δὲ τῆς τοιαύτης ἐφόδου φθορᾷ καὶ τῆς Καῖσοῦ ἦτοι τῆς Κατασάμας καὶ τῆς Ῥοβὰμ ἦτοι τῆς Ἀνδάλου¹⁷ καὶ ἡ τῆς οὕτω λεγομένης Ἐρημοσυκαίας¹⁸, ὅτε καὶ Σήμας ἐκεῖνος ὁ τοῦ Ταῆλ¹⁹, τὰς δυσχωρίας κατέχων τοῦ Ταύρου καὶ ἐξ ἐφόδου τὰς

μζ'. Εἰ δὲ συντόμως καὶ ψιλῶς τὰ οὕτω μεγάλα οἰνοῖ κατ' ἐπιδρομὴν ἀπαγγέλλομεν, μηδεὶς θαυμάζετω, ἀλλὰ μηδὲ ἐγκαλείτω. Ἄμα γὰρ τὴν ταχύτητα τῶν πράξεων ἐκεῖνων μίμεισθαι ἡ διήγησις ἔοικεν, καὶ διὰ τοῦτο οὕτως ἐστὶν ἀπλή τε καὶ ἐπιτρέχουσα· θάπτον γὰρ ἤρεθη τότε ἐκεῖνα καὶ τῶν πράξεων ἔλαβε τὴν συντέλειαν, ἢ οὐκ ἀπήγγελλται. Ἄλλως τε καὶ ἐπεὶ ὁ χρόνος ἤδη βεύσας διὰ μέσου πολὺς τὰ καθ' ἕκαστα τῶν ἔργων διὰ τῆς μεταξὺ σιγῆς οἶον ἡμαύρωσε, καὶ οὕτε παρατάξεων τρόπους οὕτε προσβολῶν ἐφόδους οὕτε φιλάγγων ἐκτάσεις καὶ συστολὰς οὕτε στρατηγημάτων ἐπικαίρους χρήσεις εἰδέναι καὶ ἀπαγγέλλειν²⁰ ἔχομεν, οὐκ ἔστι περὶ τὰ κατὰ μέρος ἐγγρονίζειν καὶ οἶον ἐμφιλοχερεῖν, ἐξ ὧν πλατύνεται τὸ διήγημα. Τὰ δὲ ἀμάρτυρον ἔχοντα τὴν πίστιν, εἰ καὶ λέγεται πολλάκις, ἀλλ' ἡμεῖς ἀβασανίστως προσδέχεσθαι οὐ βουλόμεθα διὰ τὸ μὴ δόξαι πεπλασμένην μὴ γεγονότων πραγμάτων διήγησιν ἀνατιθέμεν τῷ βασιλεῖ, μάλιστα οὐδὲ ἐκεῖνος ἐτιζῶν τὰ πρὸς χάριν θεραπευτικῶς ὑποτρέχοντα ῥήματα ἐφαίνετο προσιέμενος. Οἱ δὲ μηδὲ τὰ παρὰ πάντων ὁμολογούμενα δυνάμενοι [P. 174] ἢ σχολάζοντες παραδοῦναι γραφῆ σχολῆ γε ἂν περὶ τὰ ἀμφίβολα τὸν λόγον ἀπομηκύνοιμεν. Ἄλλ' ἀνακρουέσθω, καὶ καθ' ὁδὸν τῆς ἐξ ἀρχῆς διηγήσεως ὁ λόγος ἀνατρεχέτω.

Verum retroagatur oratio, et in viam recurrat

μη'. Μετὰ ταῦτα τοῖνον τὸν Ὀνοπνίκτην λεγόμενον ποταμὸν καὶ τὸν Σαρὸν διαπεράσας ὁ βασιλεὺς μετὰ τοῦ στρατεύματος ἦλθε πρὸς Κουκουσὸν, καὶ τὰς ἐκεῖσε λόχμας ἐμπρήσας καὶ τὴν ἀβατον τῆ²¹ τῶν δένδρων ἐκτομῆ βατὴν πεποιηκῶς τῶν ἐν ταῦταις λόγων ἐκράτησε. Πρὸς δὲ τὴν Καλλίπολιν καὶ Παδασίαν φθάσας, εἶτα διὰ δυσβάτων ὁδεύων ὁδῶν, τοῦ Ἰππου ἀποβάς πεζὸς²² διεξῆγε τὰ στενά τῆς ὁδοῦ, διὰ τοῦ οἰκείου κίπου τὸ ἀσθενὲς τῶν ὑπὸ χεῖρα παραμυθούμενος. Τηνικαῦτα δὲ τῇ Γερμανικῆι προσβαλὼν, ἐπεὶ τὸ ἀνθιστάμενον ἅπαν ἐκ ποδὸς ἐχώρει καὶ τοῖς τείχεσι συνεκλείετο καὶ οὐδεὶς τῶν πολεμίων ἐτόλμα εἰς χεῖρας ἔλθειν, τὰ περὶ αὐτὴν πάντα πυρὶ

VARIÆ LECTIONES.

¹⁴ Ἀναζάρβης ἀμέρας om. A. ¹⁵ μετὰ Μελιτηνῶν A. ¹⁶ μόνον A. ¹⁷ Ἀρδάλου A. ¹⁸ ἐρήμου Συκαίας A. ¹⁹ ὁ Τουταῆλ A, omissis τὰς δυσχωρίας—λυμαινόμενος ἐσαχτιάς. ²⁰ ἐπαγγέλλειν A. ²¹ τῆ om. P. ²² πεζὸς om. P.

παράβου; καὶ τὰ πρὸ τῆς πόλεως κάλλη ²² ὡς πεδίον ὀπίσθους ἀφανισμοῦ πρὸς Ἄδατα παρεγένετο. Τῶν δὲ τῆς τοσαύτης πόλεως μὴ τολμώντων ἐν τοῖς ὑπαίθεροις διαγωνίζεσθαι, ἀλλ' ἐντὸς τῶν τειχῶν συναλεθόντων καὶ διεγνωκότων τὴν πολιορκίαν ὑφίστασθαι, αὐτῆς τὰ πρὸ τῆς πόλεως καταλιγασάμενος, καὶ τὸ παρακείμενον πολίχνιον, ὅπερ ἐκάλουν Γέροντα, ἐκπορθήσας καὶ διαρπαγῆναι ἐφεῖς ²³, καὶ προθυμοτέρους ἀπὸ τῶν ὠφειλεῶν πρὸς τὸ πονεῖν τοὺς στρατιώτας πεποιηκώς, αὐτοῖς προσβάλλει τοῖς τείχεσι, καὶ ταῖς πρὸς πολιορκίαν ἐκέχρητο μηχαναῖς, καὶ ἐπ' ἐλπίδος ἦν οὐ μικρὰς διὰ τὸ βῆρος τῆς περι ²⁴ πύλων θανάμους κατὰ κράτος τὴν πόλιν ἐλεῖν. Ὅρων δὲ τοὺς ἐνδὸν ἀδεῶς τὰ προσπίπτοντα φέρεσθαι, καὶ οὐ τραπτομένους ἐπὶ προδήλιω σχεδὸν ὀλέθρῳ τῆς πατρίδος αὐτῶν, ἐφ' ᾧτι πεποιθότες ὀλίγον αὐτοῦ λόγον τῷ δοκεῖν ποιούμενοι φαίνονται ἐπυνοῦναι. Καὶ δὴ παρ' ἐνὸς ἀκούσας τῶν ἐγχωρίων, ὡς ὑπότινος τῶν παρ' αὐτοῖς ἐλλαθῶν, εἶτε ἀπὸ τινος θεοτέρας γνώσεως εἶτε ἀπὸ ἐπιστημονικῆς μεθόδου γνώσκοντος, πληροφορίαν δεδεδγμένοι τυγχάνουσιν ὅχι ὑπὸ σοῦ τοῦ νῦν πολιορκούντος αὐτοῦς, ἀλλ' ὑφ' εἰρήρου τινὸς τῶν κατὰ γένος ²⁵ σοι προσηκόντων, Κωνσταντίνου καλουμένου, πεπρωμένον εἶναι τὴν τοιαύτην ἀλῶνα πόλιν· καὶ διὰ τοῦτο τοῖς προσπίπτονσι μὴ ἐκπλήττεσθαι. Τοῦ δὲ τὴν υἱὸν ἐπιδείξοντος καὶ ὡς οὕτω καλεῖται διδάξαντος, καὶ μηδὲ τὸ παρ' αὐτοῖς εἰπόντος διαπίπτειν πάντως πυθόχρηστον ἐν τῷ νῦν τὴν πόλιν ἀλίσκεσθαι, οὐ τοσοῦτον ὁ ἐξηγουόμενος ἔλεγε τὸν Κωνσταντίνον ἐκείνον εἶναι δὲ ²⁶ αὐτῶν μέλλει τὴν πόλιν ποιέσθαι ἀνάστατον, ἄλλοι δὲ τινα μετὰ χρόνον συχρὸν τῶν ἀπογόνιων τῶν σῶν. Ἐφ' οἷς ἐκείνος οἶον διαρρησθεῖς, καὶ βουλευθεῖς ἐξελέγξει δι' ἔργου λόγο· ἄλλως κενὸν τὸ λαλοῦμενον, συντονώτερον τῆς πολιορκίας ἀνθήφατο καὶ ἐνεργέστερον ἐχρήσατο [P. 175] ταῖς παρασκευαῖς. Ὡς δὲ πάντα πονουῦντος αὐτοῦ· εὐρα μὴ προβαίνουσαν τὴν σπουδὴν, μηδὲ ἐπὶ τινος ἀσφαλοῦς ἐλπίδος ἐδρασθῆναι ἠδύνατο, ἐνενοεῖ δὲ καὶ τὴν ἐν ὑπαίθερῳ τοῦ πλήθους ἐν τόποις κρυμώδεσι κάκωσιν, τοῦ τοὺς πολεμίους ἐλεῖν κρείττον τὸ τοὺς οἰκίους περισώσασθαι λογισάμενος πρὸ χειμῶνος ἀναχωρῆσαι λυσιτελεῖς ἐδοκίμασεν. Καὶ οὕτω μὲν ταῦτα· ἡμῖν δὲ θαυμάζειν ἐπέρχεται τοῖς μετὰ τοσαύτον χρόνον τῆς προβρῆσεως ἐκείνης ἰδοῦσι τὴν ἔκθεσιν, τίς ἢ ἐν τοῖς βαρβάραις ἐκείνοις καὶ οὐδὲ πᾶντι τὰ περὶ τὸν βίον ἢ τὸ σέβας χρηστοῖς ἀκριβῆς οὕτω γνώσις καὶ τῆς ἀληθείας κατάληψις. Καὶ γὰρ ἐκείνου μὴ θυνηθέντος τότε τὴν πόλιν ἐλεῖν, νῦν ἐπὶ τῶν ἡμετέρων χρόνων Κωνσταντίνος ὁ τῆς πορφύρας βασιλεὺς, ὁ Λέοντος μὲν τοῦ σοφωτάτου υἱός, ἐκείνου δὲ υἱωνός, τὸ τοιοῦτον προτέρημα ἀπηνέγκατο καὶ ἐπιγράφῃ τῷ κατορθώματι τῆς παντελοῦς ἀπωλείας τῶν οἰκούντων τὴν Ἄδατα, ὡς ἦν ἔρα, καθ' Ὅμηρον, ἀγαθὸν καὶ παῖδα καταφθιμένοιο λιπέσθαι, ἵνα τιμωρὸς ὁ παῖς τῶν εἰς τὸ παππῶν ²⁷ κράτος ἀποφρασθῆναι τολμησάντων περιφανῶς διασώζηται. Ἄλλ' εἰς ἴχνος αὐτοῦ ὁ λόγος παλινδρομεῖτω καὶ ἐηλοῦται τὰ ἐφεξῆς ²⁸.

VARIÆ LECTIONES.

²² βάλλη A, vallibus ante urbem misere devastatis Allatius, ²³ ἐφεῖς] ἀφελίς, ἐφ' οἷς P. ²⁴ περι] πρὸς P. ²⁵ κατὰ τὸ γένος P. ²⁶ δὲ] δὲ ἐξ A. ²⁷ πατρῶν P. ²⁸ ἐξῆς P.

283 49. Tunc itaque imperator multis captis ac manubis referto exercitu, ubi captivorum onus ob viæ anfractus difficiles ipsamque ejus longitudinem ense levari jusserat, ad reditum adjecit animum, ingentem sui metum Agaris nepotibus relinquens. Timens vero ne se inter angusta locorum hostes adorirentur (noverat enim stultam eam imperatoris vocem esse, Non putassem) suorum manipulis in subsessis opportune locatis, plures eorum qui se alios captivos arbitrabantur vivos cepit. His rebus Abdelomelis locorum reguli fractus animus; missisque oratoribus veniam ac pacem rogat, probum se servum exque animo deditum fore pollicitus, locaque subjecturum ac traditurum. Votis annuens imperator postulata concessit, ac deinceps socium adversus tribules spontaneum habuit. Hinc rursus Argeo monte pertransiit cum Cæsaream venisset, victoriæ nuntios ex Colonia et Lullo accepit; signaque præsto erant, manubiorum et captivorum ingens copia ex Tarsi et Manichæorum oppidis convecta. Inter quos ingentem Curtorum oblatam turbam necari præcepit, quippe cum vix quidquam frugis ex illis expectaretur, nec exercitus opimis jam spoliis onustus secum eos habere vellet ac advehere, inutile impedimentum itineris. Mædæum reductus imperator, sparsis in suos muneribus ac pro ejusque virtute ac præstantia collatis honoribus, **284** omnique humanitate omnibus acceptis dimissisque ad hiberna cohortibus, iter prosequebatur. Veniensque Byzantium priorimore victoriæ coronam patriarchæ manū faustaque a populo triumphales voces accepit.

σαν φθάσας κατὰ τὸ πρότερον ἔθος διὰ τοῦ πατριάρχου δήμου τὰς ἐπινικίους φωνάς.

50. Jam porro annis superioribus Tephricæ depressa potentia ac pene extincta, Tarsitarum reviviscere ac augescere cœperat, rursusque Romanæ ditionis fines jugiter infestabant. Adversus illos per hæc tempora Andreas ille Scythæ hand raro fortiter egerat, proque copiarum suarum ratione multos eorum qui prædolum excurrerant a toto avulsos exercitu interfecerat atque ceperat. Cumque adeo egregie in dies fortitudinis ac prudentiæ argumenta satis ederet, patricii auctus dignitate ac scholis ab imperatore præfectus est. Tuncque majori potestate ac copiis acie conserta cum Melitenensibus Tarsensibusque et pugnavit et viciit. Quandoque vero Tarsi amera, verba mittendo impictatis et amentitiæ plena adversus Dominum nostrum Jesum Christum ac Deum sanctissimamque ejus parentem, *Experiar, aiebat, an tibi commodum allaturus sit Mariæ filius, ipsaque illius mater, ubi copiosa validaque manu adversus te profectus fuero.* Accepit ille conviciantis **285** epistolam, multisque lacrymis sanctæ Dei Genitricis Fi-

μῆ. Τότε τοίνυν ὁ βασιλεὺς πολλῆς αἰχμαλωσίαι καὶ λαφύρων ἐμπλήσας τὸ στράτευμα, εἶτα τοὺς αἰχμαλώτους διὰ τὸ δύσβατον καὶ πολὺ τῆς ὁδοῦ τῶν ξίφει κλιεύσας ἀποφορτίσασθαι, ἐπανάδου ἐμνήσθη, πολὺ δῖος αὐτοῦ τοῖς τῆς Ἄγαρ ἐκγόνοις ἀπολιπών. Προσδοκῆσας δὲ ὁμοῦς ἐπίθεσθαι τινα κατὰ τοὺς στανοὺς τῶν τόπων (ἤδει γὰρ κακὴν εἶναι φωνὴν στρατηγοῦ τὸ, Οὐκ ἂν προσεδόκησα) καὶ λόγους ἐν τοῖς ἐπικαίροις ὕφεις πολλοὺς τῶν ἄλλους ²⁰ εἰλεῖν οἰομένων ἐζώγρησεν. Ἄπερ ὁ Ἀβδελομὲλ ἐκείνος ἰδὼν, ὅς τῶν ἐκείσε τόπων ἐκυρίευσεν, πρέσβεις πέμψας ἀδείας καὶ εἰρήνης εἶδεῖτο τυχεῖν, εὐγνώμονα θυλὸν ἐκείτῳ γενέσθαι καθυπισχυνοῦμενος καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ κρατούμενων φρουρίων ²¹ καὶ τόπων ποιούμενος τὴν ὑπόστασιν καὶ ἐγγεῖρισιν ²². Οὐ τὴν δέησιν ὁ βασιλεὺς δεξάμενος τὰ αἰτούμενα εἶδωκε, καὶ σύμμαχον αὐτὸν τὸ ἀπὸ τοῦδε κατὰ τῶν δημοφύλων εἶχεν ἐβαλοντήν. Ἐκείθεν δὲ πάλιν τὸ τοῦ Ἀργέου διελεύθων ὄρος καὶ πρὸς Καισάρειαν γενόμενος ἐκ τε Κολωνίας καὶ Λούλου ἐπινικίων ἀγγελίας εἰδέξατο. Ἠκολούθησε δὲ καὶ τὰ σύμβολα, λαφύρων καὶ αἰχμαλώτων πλήθος, ἅπερ ἀπὸ τε φρουρίων τῆς Ταρσοῦ καὶ ἀπὸ Μανιχαϊκῶν ἐτύγγανεν πόλεων. Ἐνθα καὶ πλείστον ὄχλον τῶν Κούρτων προσενεχθέντα ἀπασφατῆσαι προσέταξεν· εἰς οὐδὲν γὰρ σχεδὸν ἐτύγγανον χρήσιμοι, καὶ προκαταπεπλησμένοι ὑπάρχον τὸ στράτευμα οὐκ ἐβούλετο καὶ τοὺτους εἶχειν δύσχρηστον παρενόχλημα. [P. 176] Ἐν Μηδαίῳ δὲ γεγονὼς ὑποστρέφων ὁ βασιλεὺς, καὶ τιμῆς διανεῖμος τοῖς ὑπ' αὐτὸν καὶ ἀναλόγῳ τῆς οἰκειᾶς ἕκαστον ἀρετῆς προδιδύσας καὶ φιλοφρονησάμενος, καὶ πρὸς παραχρῆμασίαν ἀφελὲς εἶχετο τῆς ὁδοῦ· καὶ τὴν βασιλεύουσαν τῆς νίκης εἰδέξατο στέφανον καὶ παρὰ τοῦ

ν'. Ἦδη δὲ τοῖς οἰχομένοις χρόνοις ἀπανθησάτης καὶ παντάπασι ἀπεσθηκυίας τῆς Τεφρικής, ἣ τῶν Ταρσιτῶν ἰσχύς ἀναθάλλειν καὶ αὐξάνεσθαι ἤρχετο, καὶ πάλιν ὑπὸ ²³ τούτων αἰ τῶν Ῥωμαϊκῶν ὄρειων ἐσχάτια συνεχῶς ἐπιέζοντο ²⁴. Τὸ τῆνικύτα Ἀνδρέας ἐκείνος ὁ ἐκ Σκυθῶν πολλὰκις ἠνδρίσατο κατ' αὐτῶν, καὶ τῆς περὶ αὐτὸν ἀναλόγως δυνάμεως πολλοὺς τῶν εἰς προνομίην ἐκτρεχόντων καὶ τοῦ ὅλου ἀπορρήγνουμένου στρατεύματος ἀνήρει καὶ αἰχμαλώτους ἐλάμβανε. Καὶ ὡς ἱκανὰ τεκμήρια ἀνδρείας τε καὶ συνέσεως· καθ' ἕκαστην ἐξέφερεν, εἰς τὸ τῶν πατρικίων προσήθεν ὑπὸ ²⁵ τοῦ βασιλέως ἀξίωμα καὶ εἰς τὴν τῶν σχολῶν ἀρχὴν ²⁶. Καὶ τότε δὴ μάλλον ἀπὸ μείζονος ἐξουσίας τε καὶ δυνάμεως πολλὰκις ἐμφανέσαι μάχαις πρὸς τε τοὺς ἀπὸ Μελιτηνῆς καὶ τοὺς ἀπὸ ²⁷ Ταρσοῦ παρστάξατο καὶ νενίκηκε ²⁸. Γράψαντος δὲ ποτε πρὸς αὐτὸν τοῦ ἀμνησίουτος τῆς Ταρσοῦ λόγους βλασφημίας ²⁹ καὶ ἀπονοίας μεστοῦς κατὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ καὶ τῆς ὑπεραγίας αὐτοῦ Μητρὸς, οἷ· Ἴδω τί σοι ὁ τῆς Μαρίας ὠφελήσῃ υἱὸς καὶ αὐτὴ ἡ τοῦτο γεννη-

VARIAE LECTIONES.

²⁰ ἄλλων AP. ²¹ φρουρίων] χωρίων P. ²² ἐγγεῖρισιν AP. ²³ ἀπὸ AP. ²⁴ ἐπιέζοντο om. A. ²⁵ ἀπὸ A. ²⁶ καὶ εἰς — ὁρχὴν om. A. ²⁷ ἀπὸ — τοῦς om. A. ²⁸ καὶ νενίκηκε om. A. ²⁹ βλασφημίας A.

σασα ἐν τῷ μετὰ δυνάμεως ἀδράς ἀπίναί ¹⁰ με A
κατὰ σοῦ, λαβὼν ἐκεῖνος τὸ λοιδορον γραμματεῖον
μετὰ θαυρῶν πολλῶν τῆ εἰκόνι τῆς Θεομήτορος,
ἰγκυλισμένον φερύσης ¹¹ καὶ τὸν ὕδιν, προσαν-
έθετο, ἐπιπέπων· Ἴδε, ὦ Μήτηρ τοῦ Λόγου τε καὶ
θεοῦ, καὶ σὺ ὁ προαιώνιος ἐκ Πατρὸς καὶ ὑπὸ
χρόνον ἐκ τῆς Μητρὸς, οἷα ὠνεῖδισε καὶ ἐφρυά-
ξαιτο κατὰ τοῦ σοῦ περιουσίῳ λαοῦ ὁ βάρβαρος
οὗτος καὶ ἀλαζῶν ὁ νέος Συναγῆριμ, καὶ γενοῦ
βοηθός καὶ ὑπερουπιστοῦς τῶν δούλων σου, καὶ
γνώσκω πάντα τὰ ἔθνη τὸ κράτος τῆς δυναστείας
σου. Ταῦτα πρὸς Θεὸν μετὰ συντριβῆς καρδίας καὶ
ἐκέρων πολλῶν προσευξάμενος καὶ εἰπὼν, ἄρις
τῆς Ῥωμαϊκῆς δυνάμεις ἀπῆει κατὰ Ταρσοῦ. Καὶ
ἦ κατὰ τὸν τόπον γινόμενες δε λέγεται Ποδανδῆς ¹²,
ἐνθα καὶ ὁ ὁμώνυμος ρεῖ ποταμὸς, τὸ βαρβαρικὸν B
εὖρεν ἀντιπαρατατόμενον στράτευμα. Προσβαλὼν
ἔ μετὰ τῆς εἰς Θεὸν πεποιθήσεως ὁ γενναῖος οὗτος
ματὰ τῆς περὶ αὐτὸν ἀπάσης δυνάμεως, ἦν τοῖς πα-
ρακλητικοῖς τῶν λόγων πρότερον πρὸς τὸν ἀγῶνα
ἐπέβρωσε, καὶ πολλὰ καὶ συνέσεως καὶ ἀνδρίας ἔργα
ἐπιδειξάμενος, καὶ τῶν ὑπ' αὐτὸν δὲ ὑποστρατήγων
ταξιαρχῶν τε καὶ λοχαγῶν καὶ σύμπαντος τοῦ πλῆ-
θους [P. 177] ἀνδρικῶς ἀγωνισαμένου, τρέπεται
φόνῳ πολλῷ τὸ τῶν βαρβάρων πλῆθος, πρότερον αὐ-
τοῦ πεισόντος τοῦ ἀμνηρᾶ καὶ τῆς περὶ αὐτὸν ἀνοού-
σης πάσης δυνάμεως. Ὀλίγοι δὲ τινες τῶν ἐπὶ τοῦ
χαρακὸς καὶ τῶν ἐν ἐσχάτοις που τεταγμένων, διαφυ-
γόντες μόλις τὸν κίνδυνον, πρὸς Ταροὺν ἀποσώζον-
ται. Θάψας οὖν τοὺς οἰκειούς, τοὺς δὲ πολεμίους εἰς C
ἓνα γῆρον συναγαγὼν καὶ μέγαν ἀπὸ τούτων ποιησά-
μενος κολωνόν, ὡς ἀντὶ στήλης εἶη καὶ τοῖς μετ-
έπειτα, εἰς τὰ οἰκεία ὑπέστρεψε μετὰ λείας καὶ λα-
φύρων καὶ αἰχμαλώτων πολλῶν, σωφρόνως περὶ τῆν
νίκην δεαθεθεῖς καὶ μόνου Θεοῦ τὸ ἔργον ποιούμενος
καὶ ἐκεῖνον ἐπιγράφων ¹³ τὴν στρατηγίαν καὶ τὸ μέγα
τούτο ἐκνίκημα. Διδὲ καὶ δεῖσας μὴ ἀπληστία νίκης
καὶ τῆ ἐφῆσει τοῦ πλείονος καὶ τὰ προὑπηργμένα,
εἰς ἀσμεθαίνει πολλάκις, τὸ τῆς Νεμέσεως λυμῆνη-
ται φθονερὸν, ἐπέσχιστο τοῦ πρόσω χωρεῖν. Δῆλα δὲ
τὰ καταπραχθέντα τῷ αὐτοκράτορι ποιησάμενος ἐκω-
λύθη δεῖ τὸν τῶν ὁμοτίμων φθόνον ἀξια τῶν ἔργων
τὰ ¹⁴ βραβεία λαβεῖν, οἱ συνεχῶς διεθρόλουν προκα-
ταλαμβάνοντες τὰς βασιλικὰς ἀκοάς καὶ τὸν ἄνδρα
ἐκαθῆλλοντες ὡς ἐβελοκακήσαντα καὶ ἀποστερήσαντα
Ῥωμαίους τὴν ἄλυσιν τῆς Ταρσοῦ· Ὅτε γάρ, φασίν,
εἰς χεῖρας ἡμῶν ταύτην δέδωκεν ὁ Θεός, εἰ ἐπ-
εξήλθε τῆ νίκη, τεθυρήκωτος τοῦ πλῆθους οἷς
κατεγράφσαντο, ἀπωλέσμεν ταύτην τῆ βραβυμῆ
τοῦ στρατηγοῦ. Ὅφ' ὦν πολλάκις λεγομένου ὁ βα-
σιλεὺς παραπειθεται (ἀπατῶνται γὰρ πολλάκις καὶ
φρόνιμοι λεγομένων αὐτοῖς τῶν καθ' ἡδονήν) καὶ πα-
ραλαίει τῆς ἀρχῆς τὸν Ἄνδραν ὡς μὴ τελείως ἐπ-
εξεληθόντα τοῖς κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἀριστεύμασιν, καὶ
ἀπ' ἐκεῖνου προβάλλεται εἰς τὸ τῶν ταγμάτων ἐξηγεῖσθαι καὶ παντὸς τοῦ στρατοῦ ἐκεῖνον τὸν Κεστὰ
τὸν Στυππιώτην λεγόμενον, τὴν τε Ταροὺν ἐξελεῖν ὑπισχνούμενον καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ γενναῖα ἀφρόνως
οἰόμενον καταπράξασθαι ¹⁵.

VARIE LECTIONES.

¹⁰ ἐπίναί? ¹¹ φερύση A. ¹² προσεπέπων P. ¹³ Ποδανδῆς A. ¹⁴ περιγράφων AP. ¹⁵ τὰ οἰκ. P. ¹⁶ καὶ
ἀπράξασθαι P.

lium in sinu ac ulnis gestantis imagini eam appo-
nens ait : Vide, Verbi Deique Mater, tuque, qui
paterternus ex Patre eaque Matre tempore obnoxius
es, quantum barbarus iste insolensque ac novus Se-
nachirim conviciatus sit fremueritque adversus po-
pulum tuum peculiarem. Adjutor esto ac defensor
servorum tuorum; sciantque omnes gentes robur po-
tentiae tuae. Hæc ad Deum contrito corde multis-
que lacrymis comprecatus atque locutus, assump-
tis Romanis cohortibus adversus Tarsum profiel-
scitur. Atque ubi ad locum venit cui Podando
nomen, ubi etiam recurrit fluvius ejusdem no-
minis, in adversam hostiam aciem incidit; fiducia-
que in Deum posita vir fortis animi, cum omnibus
copiis, iisque hortatoriis verbis ad pugnae aleam
serio ante animatis, hostium impetum suscipit;
multisque prudentiæ ac fortitudinis editis facinori-
bus, necnon legatis, centurionibus, manipulariis ac
reliqua omni militari turba strenue dimicantibus
ingenti strage barbarorum exercitus funditur, ipso
prius amera cæso, omnique ejus florenti exercitu.
Pauci in castris extremaque acie constituti, vix
periculi elapsi, Tarsum recipiunt. Suis itaque
sepultis, hostibusque in unum locum aggestis ma-
gnoque ex eis instar tituli in 286 monumentum
exstructo tumulo, cum spoliis et manubiis multis-
que captivis ad sua reversus est, moderate se in
victoria gerens, unigue Deo facinus ascribens,
illiique tribuens et militarem ducisque sic felici
exitu solertiam et ingentem hanc victoriam. Quare
etiam veritus ne insatiabili victoriæ ardore major-
isque compendii cupiditate ipsa jam parta, uti non
raro usu venit, invida Nemesis labefactaret, im-
petu inhibito substitit. Perlato ad imperatorem
eorum quæ illi strenue gesta erant nuntio, obstitit
æmulorum pari dignitate invidia ne pro operum
merito præmia digna reciperet. Nempe occupantes
imperatoris aures viroque detrahentes jugiter ob-
tundebant, ac calumniabantur, quasi is consulto
rem Romanam prodidisset atque Tarsi excidio pri-
vasset: Cum enim Deus, aiebant, in manus nostras
tradidisset, si victoriam persecutus esset, pleno fidu-
cia milite, ex pugna jam illi consertæ gloria, ducia
ignavia nobis erepta est. Dum hæc sæpius dicuntur,
imperator falsa persuasionem decipitur (falluntur
enim plerumque etiam viri prudentes, per eos qui
ea quæ ex animo sunt ac placent illis loquuntur),
abrogatoque Andree imperio, ut qui strenuis faci-
noribus hostes insequendo non satis institisset,
ejus loco Cestam illum, Styppiotam dictum, ordi-
nibus præficit omnisque exercitus ductorem con-
stituit, abs se Tarsum expugnatum iri pollicentem,
aliaque multa et fortia se peracturum stolide ni-
mis existimantem atque jactantem.

51. Is statim Romanis omnibus **287** cohortibus assumptis, susceptaque in Tarsum expeditione, ostendit Andream non segnem atque timidam, sed catum et prudentem atque optimum militum ducem. Barbaros enim prædam paratam ratus, nec eorum quæ e re essent quidquam ante considerans, nec locis occupatis prior ipse insidias locans, aut imperatoriæ peritiae ac consilii solertiaeque dignum aliquid animo agitans, Tarso appropinquat in loco quem Chrysobullum vocant, dementi animo inconsiderataque audacia ac temeritate. Barbari incautum considerantes hominis genium, quod neque loca tuta occupaverat nec convenienti vallo ac fossa castra munierat, neque aliud quid præstiterat eorum quæ cati ac solertes duces præstruere solent, victoriam dolo parare deliberant, incautumque ac curis solum noctu aggrediuntur, stratagemate usi pro eorum in angustum redactis rebus afflictæque fortuna, uti rei probavit eventus, plane solerti ac commodo. Cum enim ex accepta ab Andrea clade pauci essent ac minuto numero, rei discrimine ad fraudes necessario versi sunt. Multis namque conductis equis, ab eorum caudis coria sicca suspendunt, tumque una tessera in multas Romani exercitus partes immittunt; ipsique postmodum variis ex locis, tympanis perstreptentes, exsertis ensibus in medium vallum insiliunt. Consternatis itaque turbatisque Romanorum animis, et per tumultum **288** equis pariter virisque invicem collidentibus, barbari ponti victoria sunt immensa Romanorum strage, plerisque a suis in glorie obtritis ac suffocatis. Sic pene inaudito casu præterque spem omnem victores Ismaelitæ, Romanique imperii nervis excisis, tympanorum strepitu ac barbarico barritu pæana concinebant. Hunc libem stolidæ expeditionis adversus Romanos livor attulit, ac tale tropæum adversus eos quibus paulo ante fauste cesserat maligna Nemesis posuit.

52. Verum sic quidem se res Orientis habebant, Basilio pio religiosissimoque imperatore. Quæ autem ad Occidentem spectant, narraturus accedo. Eadem ac reliqua ratione, etiam rebus Occidentis majorem in modum Michaelis imperatore neglectis, totaque fere Italia, quanta novæ nostræ Romæ cesserat, potissimaque Sicilia parte Carthaginensium armis debellata atque barbaris vectigali facta, ad hæc etiam qui in Pannonia et Dalmatia, ac qui ultra hos Seythæ, Chrobati scilicet et Serbli et Zachlumi, Terbuniotæ item et Canalitæ et Diocletiani et Rentani, excusso Romani imperii jugo, cui pridem suberant, sui juris atque liberi facti, suis duntaxat regulis ac magistratibus parebant. Plerique **289** vero majoris defectionis specimine etiam baptismum ejuraverant, ut nullum erga

να'. Ὁς αὐτίκα πάσας τὰς Ῥωμαϊκὰς δυνάμεις λαθὼν καὶ ἐξορμήσας κατὰ Ταρσοῦ ἔδειξε τὸν Ἄνδρεάν οὐκ ἐθελόκακον καὶ δεῖλόν, ἀλλὰ περισκερμένον καὶ φρόνιμον καὶ ἄριστον στρατηγόν. Ἠγησάμενοι γὰρ τοὺς βαρβάρους ἐτοίμην λαίαν καὶ οὐδὲν τῶν δεόντων προδιασκεψάμενος, οὐδὲ προλογίσας, οὐδὲ στρατηγικῆς ἐμπειρίας καὶ εὐβουλίας ἐπάξιόν τι φρονήσας, πλησίον γίνεται τῆς Ταρσοῦ κατὰ τὸν τόπον ὃς Χρυσόβουλλον ²⁸⁷ λέγεται, μετὰ φρονήματος ἀνοήτου καὶ θράσους ἀπερισκέπτου. [P. 478] Οἱ δὲ βάρβαροι τὸ ἀπροφύλακτον αὐτοῦ κατασκεψάμενοι ἐκ τοῦ μῆτε τόπους ὄχυρους καταλαβίσθαι μῆτε χάρακκα καὶ τάφρον προβαλίσθαι τῆς στρατοπεδείας, μῆτε ἄλλο τι τῶν ἀ τὸ λελογισμένον τῶν στρατηγῶν καὶ ἐμφρον προδιοικονομεῖται καταπραξάμενον, κλέψαι τὴν νίκην βουλεύονται, καὶ ἀπαρασκευῶν καὶ ἀμερίμνῳ ἐπιτίθενται αὐτῷ ἐν νυκτὶ, στρατηγήματι χρησάμενοι πρὸς τὴν ἀπορίαν αὐτῶν καὶ περίστασιν, ὡς ἐφάνη, σφψ. Ὀλίγοι γάρ τινες ὄντες ἀπὸ τῆς προτέρας ἤττη· καὶ εὐαριθμητοὶ τῇ ἀπορίᾳ πρὸς πανουργίαν ἐξ ἀνάγκης ἐχώρησαν, καὶ ἵππους συναγαγόντες συγχρούς καὶ βύρσας ζηρὰς ἐξέψαντες ἀπὸ τῶν ἵππειῶν οὐρῶν ὑψ' ἐν παράγγεσμα κατὰ πολλὰ ²⁸⁸ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοπέδου ἐπαρίσσι μέρη. Εἶτα καὶ αὐτοὶ ἀπὸ διαφόρων τόπων, τοῖς τυμπάνοις ἐπιδοῦπήσαντες, ἐν μέσῳ τοῦ χάρακος γυνοῖς τοῖς ξίφεσιν εἰσεπίδησαν. Πτοίας οὖν καὶ ταραχῆς ἐμπεσοῦσης τῶν τῶν Ῥωμαίων στρατεύματι, καὶ συνταραχθέντων ἵππων ὁμοῦ καὶ ἀνδρῶν καὶ ἀλλήλοις περιπιπτόντων, συνέθη τοὺς βαρβάρους κρατήσαι καὶ φόνον ἀπειρον ἀπεργάσασθαι, τῶν πλείστων δυσκλιῶς συμπαυμένων καὶ συμπνιγομένων ὑψ' ἐαυτῶν. Οὕτω δὲ παραδόξως καὶ παρ' ἐλπίδα κρατήσαντες οἱ ἐξ Ἴσματῆλ, καὶ τὰ νεῦρα τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς κατακόψαντες, τυμπάνων βοαῖ· καὶ βαρβαρικοῖς ἀλαλαγμοῖς ἐπαϊάνιζον. Τοιοῦτον τὸ τέλος τῆς ἀνοήτου στρατηγίας· ὁ φθόνος κατὰ τῶν Ῥωμαίων ἐθράδευσε, καὶ τοιοῦτον ἡ βάσκανος Νέμεσις κατὰ τῶν εὐτυχισάντων πρότερον Ῥωμαίων τὸ τρόποιον ἐστήσεν.

γψ'. Ἀλλὰ τὰ μὲν πρὸς ἀνίσχοντα ἤλιον οὕτως εἶχε κατὰ τοὺς χρόνους τῆς εὐσεβοῦς βασιλείας Βασιλείου, τὰ δὲ πρὸς δυσόμενον ἔρχομαι διηγήσασθαι. Ἀκολουθῶς γὰρ τῷ· λοιποῖς καὶ τῶν κατὰ τὴν Ἑσπέραν πραγμάτων ἐπὶ πλέον ἀμεληθέντων ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Μιχαήλ, καὶ πάσης σχεδὸν Ἰταλίας, ὅση τῇ καθ' ἡμᾶς νεῆα Ῥώμῃ προαφύριστο, καὶ τῶν πλείστων τῆς Σικελίας ὑπὸ τῆς γειτονοῦσης τῶν Καρθηδονίων δυνάμειος καταπολεμηθείσης καὶ ὑποφόρου τοῖς βαρβάροις γεγενημένης, ἐτι γε μὴν καὶ τῶν ἐν Παννονίᾳ καὶ Δαλματίᾳ καὶ τῶν ἐπέκεινα τούτων διακειμένων Σκυθῶν, Κρωβάτοι φημί καὶ Ἑρβλοι καὶ Ζαχλουμοὶ Τερβουνιώται τε καὶ Καναλίται καὶ Διοκλητιανοὶ καὶ Πεντανοὶ, τῆς ἀνίκληθεν τῶν Ῥωμαίων ἐπικρατείας ἀφηνιάσαντες αὐτόνομοι τε καὶ αὐτοδέσποτοι καθεστήκεισαν ²⁸⁹, ὑπὸ ἰδίῳ

VARIÆ LECTIONES.

²⁸⁷ Barberinus Χρυσόβουλλον. ²⁸⁸ κατὰ τὰ πολλὰ P. ²⁸⁹ καθεστήκεισαν P.

ἀρχόντων μόνον ἀρχόμενοι. Οἱ πλείστοι δὲ τὴν ἐπὶ Ἀ κλέον ἀπόστασιν ἐνδεικνύμενοι καὶ τοῦ θείου βαπτί-
σματος ἔκτουτος ἠλλοτρίωσαν, ὡς ἂν μὴδὲν ἐνέχυρον
τῆς πρὸς Ῥωμαίους φιλίας καὶ δουλώσειω; ἔχοιεν.

γγ'. Οὕτως οὖν τῶν κατὰ τὴν Ἑσπέραν ἐχόντων καὶ
ἐν τοιαύταις ὄντων ἀναρχίαις καὶ ἀταξίαις. [P. 179]
συνεπέθεντο μετὰ τοῦ καιροῦ καὶ οἱ ἀπὸ Καρχηδόνας
Ἄγαρηνοί, καὶ ἄρχοντας ἐπιστήσαντες τὸν τε Σολ-
δάνον καὶ Σίμβαν καὶ τὸν Καλφός, οὓς ἐν κακίᾳ
καὶ πολεμικῇ ἐμπειρίᾳ κατὰ πολὺ διαφέρειν τῶν
ὁμοφύλων ἐπίστευον, ἐξ καὶ τριάκοντα πλοίων πολε-
μικῶν κατὰ Δαλματίας στόλον ἀπέστειλαν, ὑφ' οὗ
διαφόροι πόλεις ἐάλωσαν Δαλματῶν, ὅσων ἦ τε Βούτο-
μα καὶ Ῥῶσα καὶ τὰ κάτω Δεκάτερα ⁹⁰. Προχωροῦν-
των δὲ κατὰ νοῦν τῶν πραγμάτων τοῖς πολεμίοις,
ἤλθον καὶ ἐπὶ ⁹¹ τὴν τοῦ ὅλου ἔθνους μητρόπολιν, ἣ
Ῥαουσίον λέγεται, καὶ ταύτην ἐπὶ χρόνον ἐπολιόρ-
χουν ἱκανόν. Ἐλεῖν δὲ ἐξ ἐτοίμου οὐκ ἔσθενον διὰ τὸ
ἐκθύμως τοῖς ἐνδοθεν ἀγωνίζεσθαι ὡς ὑπὲρ ψυχῆς,
τὸ λαγόμενον, θέοντα. Ὡς οὖν ἐπὶ χρόνον οἱ ἐν
Ῥαουσίῳ ἑταλαιπώρουσαν καὶ εἰς ἐσχάτας συνηλαύοντο
ἀπορίας, πέμπουσι πρέσβεις ὡς βασιλέα ὑπὸ τῆς
ἀνάγκης στενοχωρούμενοι, καίτοι σχεδὸν οὐκ ἀγ-
οῦντα ὡς εἰς ἄλλα μᾶλλον ὁ κρατῶν ἀπησχόληται ⁹²,
ἐλεῖσαι παρακαλοῦντες καὶ ἐπαμῦναι τοῖς ὅσον οὐπω
κινδυνεύουσαν ὑποχειρίους ⁹³ γενέσθαι τῶν ἀρηγῶν
τοῦ Χριστοῦ. Οὐπω δὲ τῶν πρέσβεων καταλαβόντων
τὴν βασιλεύουσαν, ἀλλ' ἐτι χρονοτριβοῦντων περὶ τὴν
ἔνοσον, ἐξ ἀνθρώπων μὲν ὁ φαῦλος γίνεται βασιλεὺς,
ἐπὶ δὲ τὸν ἐγρηγορότα καὶ νήφοντα τῶν κοινῶν φρονι-
τιστὴν Βασίλειον τὰ τῆς αὐτοκράτορος ἐξουσίας πε-
ριστάται πράγματα· ὅς καὶ πρὸ τούτου λίαν περὶ
τῶν τοιούτων δυσφορῶν καὶ διαπονούμενος, καὶ τότε
δὲ τῶν πρέσβεων ἐπιμελῶς ἀκροασάμενος καὶ ὡς
οἰκία τραύματα τὰ τῶν ὁμοπίστων παθήματα ἠγ-
σάμενος, περὶ τὴν παρασκευὴν ἐγένετο τῶν εἰς τὴν
τῶν ἰκτευσάντων βοήθειαν μελλόντων ἐξαποστέλλε-
σθαι· καὶ στόλον ἐξαρτυσάμενος νεῶν ἑκατὸν καὶ
πάντα δεόντως ἐτοίμασάμενος, καὶ ἄνδρα συνέσει
καὶ ἐμπειρίᾳ τῶν πολλῶν διαφερόντα ἐκλεξάμενος,
τὸν πατρικίον Νικήταν σφηλ, τὸν τοῦ πλωίμου
ἄρουγγάριον, ὃς κατ' ἐπὶ νῆμιαν Ἰουρῶνας ἐλέγετο,
ὡς περὶ τινὰ πρηστήριον κεραυτὸν κατὰ τῶν πολεμίων
ἐκπέμπει. Οἱ δὲ ἐξ Ἀφρικῆς Σαρακηνοί, οἱ τῆ πο-
λεμικῆς τῆς πόλεως προσκαθήμενοι, δι' αὐτομόλιον
ἔκμαθόντες τοῖς Ῥαουσίους ⁹⁴ πρέσβεις ἀποστειλαὶ
πρὸς βασιλέα τοὺς εἰτησομένους δύναμιν καὶ στρα-
τῶν κατ' αὐτῶν, τοῦτο μὲν τὴν σύντομον ἀπογινώ-
σκοντες ἔδωκαν, τοῦτο δὲ τὴν ἀφικέσθαι προσδοκώ-
μένην ἐκ βασιλέως βοήθειαν, λύουσι τὴν
πολιορκίαν καὶ τῶν τόπων ἐκείνων ἀπαναστεύουσι ⁹⁵.
Κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν, ἣ νῦν Λαγοβαρδία ὠνομασται,
διεπεράσαντες τὸ κάστρον Βάρως ἐξεπύρθησαν, καὶ
αὐτῶν καταστρωσάντες καὶ τοῖς μᾶλλον ἐγγίζουσι
καθ' ἑκάστην ἐπιτιθέμενοι [P. 180] καὶ τῶν πορρω-
τέρω κατατολμώντες καὶ αἰεὶ τι προσλαμβανόμενοι, πᾶσαν τὴν Λαγοβαρδίαν ἄχρι καὶ αὐτῆς σχεδὸν τῆς
πυρὸς μεγαλοδόξου Ῥώμης ἐκράτησαν. Καὶ εἶχε μὲν οὕτω ταῦτα.

A Romanos amicitiae ac subjectionis pignus reti e-
rent.

53. Sic igitur Occidentis rebus constitutis, inque
eum modum per anarchiam laborantibus ac per-
turbatis, arrepta Agareni Carthaginenses occasione
conjunctis viribus expeditionem suscipiunt; crea-
tisque ducibus Soldano, Sambano et Chalphuso,
qui longe militia bellicaque rei experientia tribuli-
bus reliquis praestare existimabantur, sex supra
triginta naves in Dalmatiam miserunt, quibus Dal-
matarum plures urbes captae sunt, Butoma, Rosa
et inferius Decaterum. Sic cum secundis auris res
hostibus succederent, ad ipsam venerunt totius
gentis metropolim, quam Ragusium vocant, cam-
que ad longum tempus circumsederunt. Haud ta-
men facile expugnare potuerunt, iis qui intra mœ-
nia erant magno animo concertantibus, quippe
quibus pro anima, ut aiunt, cursus ageretur. Dum
itaque Ragusini pro temporis diuturnitate malis
conficerentur atque ad incitas redacti essent, lega-
tos ad imperatorem mittunt, necessitatis angustiis
pressi; quanquam non nesciebant, aliis potius re-
bus eum distineri, suppliciter rogantes ut ipsorum
misertus eis vindex foret, ac tueretur qui jamjam
in infidelium Christumque negantium potestatem
essent redigendi. Nondum legati in urbem venerant,
sed in itinere adhuc subsistebant, cum ignavus
malusque imperator in humanis esse desit, **290**
rerumque summa ad vigilem sobriumque curatorem
Basilium per ejus excessum transivit; qui antea
quoque ægre ferebat atque animo angebatur:
tuncque legatis diligenter auditis, suaque ipsius
vulnera eorum mala ducens, quos ejusdem fidei
foedera sociarent, in auxiliorum apparatu erat,
quae supplicibus mittenda destinabat; instructaque
centum navium classe, cunctisque rite apparatis,
singularis prudentiae virum experientiaque supra
vulgi usum praeditum deligit, Nicetam patricium
cognomento Oorypham, rei navalis drungarium,
quem velut fulmen cuncta amburens ac prosternens
in hostes immitteret. Agareni ut missos ad impe-
ratorem legatos auxilia rogaturos ex profugis ac-
ceperunt, tum quod urbem brevi capiendam non
sperarent, tum quod mittendas ab imperatore
subsidio copias formidarent, obsidionem dirimunt;
indeque solventes atque in Italiam (cui nunc Lon-
gobardia nomen est) transmittentes Barenssem ar-
cem expugnarunt; ibique habitantes cum vicini-
ribus quotidie ingruerent ac remotiora tentarent
semperque ditioni suae aliquid adjicerent, omnem
Lengobardiam adusque praecelsa quondam prope
gloria Romam subegerunt. Atque in hunc modum
se res Occidentis habebant.

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁰ Δεκάτερα P. ⁹¹ ὑπὸ A. ⁹² ἐπησχόληται AP. ⁹³ ὑποχειρίους P. ⁹⁴ Ῥαουσιῶν ἵνδρα. ⁹⁵ ἐπαναστεύουσι A.

291 54. Quod ita Dalmatarum auxiliis a Romanis gestum erat, videntes, quas paulo superius memoravi nationes, Chrobati nimirum et Serbli et reliqui, ejusque qui tum rerum potiretur æquitatem in omnibusque justitiam et virtutem audientes, beneque subesse quam periculose ausuque temerario præesse ac imperare pluris facientes, operam adhibent ut ad pristinum redeant dominatum iterumque Romanis serviant. Quare et ipsi oratores mittunt ad imperatorem, tum scilicet qui eadem ipsa integraque religione defecerant, tum qui excussa prima sua servitute ipsi sponte baptismum prorsus ejuraverant; quamque utiles quandoque Romanis exstitissent opportune memorantes, rogantesque humanissimo Romanæ potentiæ Jugo ac illius ductori rectorique subijci. Horum votis ac petitioni, ut quæ niti ratione viderentur, se facilem præbens imperator (quippe qui etiam antea pro illis animi angeretur atque doleret, veluti ditionis suæ non modica accisa parte raptaque ac discernpta; placide, quemadmodum humanissimus pater filium qui stulte imperium detrectarat ductusque pœnitentia redierat, ipse quoque istos admisit atque recepit; ac statim cum illis sacerdotes suoque nomine delegatum hominem misit, ut ante alia ab ipso animarum periculo eos eriperet ac pristinae fidei restitueret, atque ex delictis, quæ vel ignorantia **292** vel dementia ac temeritate contraxerant, liberaret. Peracto autem religioso istiusmodi opere, cunctisque divino baptismate impartitis atque Romanorum fascibus inclinatis, hac parte redintegratus est imperatoris principatus, cunctis humanissima ejus jussione ex suis ejusdemque gentis hominibus, magistratus rectoresque, qui illis imperio præessent, accipientibus. Non enim ille magistratus illis præpositos venales habuit, ut inde eaque ratione, qui plus darent exque subditis amplius meterent, illis præficeret; sed qui ab eis ipsis electi essent ac velut suffragio creati, tanquam arbitros magistratus paternaque benevolentia eos prosecuturos, eis pro imperio præesse prudenter constituit. Atque hæc quidem ita se habuere.

55. Quod vero barbari, qui sic neglecto segnitèque administrato imperio in Romanam ditionem trajecerant pulsique Ragasio fuerant, uti jam dictum est, adhuc in Italia fixo pede continue eam incursabant direque desolabant, centum quinquaginta munitis oppidis, qua spontanea ditione qua obsidione vique in potestatem suam redactis, audiens imperator valde animo discrucihatur; horumque sollicitudine invigilans modum quærebat, quo facile vel hostes penitus fundere liceret vel a Romana saltem procul ditione abigere ac propellerè. Jam itaque quæ **293** ante Ragasinorum causa gentisque omnis Dalmatarum missæ fuerant copix, Niceta Oorypha patricio ductore, ut supra di-

A νῦ. Τὸ δὲ περὶ τοῦ ἐν Δαλματία κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπικουρίας γεγονός καὶ τὰ προμνημονευθέντα γένη θεασάμενοι, οἱ τε Χροβάτοι καὶ Σέρβλοι καὶ οἱ λοιποὶ, καὶ τοῦ ἀρτί βασιλευόντος Ῥωμαίων τὴν ἐπιείκειαν καὶ περὶ πάντα δικαιοσύνην καὶ ἀρετὴν πυνθανόμενοι, καὶ τὸ καλῶς ἀρχεσθαι τοῦ ἐπισηφάως ἐκ θρασυτήτος ἀρχεῖν προκρίναντες, σπουδῆν ποιοῦνται πάλιν εἰς τὴν προτέραν δεσποτείαν ἐπανελθεῖν καὶ πρὸς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπαναχθῆναι δούλωσιν. Καὶ δὴ πρὸς τοῦτο καὶ πρέσβεις καὶ αὐτοὶ πρὸς τὸν βασιλέα πέμπουσιν, οἱ τε μετὰ τῆς αὐτῆς θρησκείας ἀποστατήσαντες καὶ οἱ τέλειον τοῦ θεοῦ βαπτίσματος ἀπαυτομολήσαντες, τῆς τε ⁵⁶ ἐξ ἀρχῆς αὐτῶν δουλώσεως καὶ εἰς ὅσα Ῥωμαίοις γεγονόσσι ποτε χρήσιμοι εὐκαίρως ὑπομιμνήσκοντες, καὶ ἀξιοῦντες τῆ φιλανθρώπων ζεύγλη τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐξουσίας καὶ ὑπὸ τῆ ταύτης ἀγελάρχῃ τάττεσθαι καὶ αὐτούς. Ὡς ὡς εὐλόγου τῆς δεήσεως ἐπακούσα; ὁ βασιλεὺς, ἐπεὶ καὶ πρὸς τοῦτο ἐδυσφόρει περὶ αὐτῶν καὶ ἤτχαλλεν ὡς οὐ μικρῷ μέρει περιεσκομμένης καὶ διηρησασμένης τῆς αὐτοῦ ἀρχῆς, εὐμενῶς, ὡς τὸν ἀφρόνως ἀφηνιάσαντα υἱὸν, εἶτα μεταγνόντα καὶ ὑποστρέψαντα ὁ φιλάνθρωπος πατήρ, καὶ αὐτῆς τούτους προσήκατο καὶ ἀνεδέξατο, καὶ ἱερεῖς εὐθέως μετὰ καὶ βασιλικῷ ἀνθρώπου σὺν αὐτοῖς ἐξαπέστειλεν, ὡς ἂν πρὸς τῶν ἄλλων τοῦ ⁵⁷ ψυχικοῦ τούτους κινδύνου ἐξέλθαι καὶ πρὸς τὴν προτέραν πίστιν ἐπανασώσεται καὶ τῶν ἐξ ἀγνοίας ἢ ἀνοίας ἀπαλλάξῃ πλημμελημάτων αὐτούς. Ἀνυσθέντος δὲ τοῦ τοιοῦτου **C** θεοφιλοῦς ἔργου, καὶ πάντων τοῦ θεοῦ μετασθέντων βαπτίσματος καὶ εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπανελθόντων ὑπόπτωσιν, ἐδέξατο κατὰ τοῦτο τὸ μέρος τὴν ὀλοκλήριαν ἢ βασιλέως ἀρχῆ, πάντων φιλανθρώπων τοῦ κρατοῦντος προστάγματι ἐκ τῶν οἰκείων καὶ ὁμοφύλων δεξιμένων ἀρχοντας εἰς ἐπιστάσιαν αὐτῶν. Οὐ γὰρ ὠνίους ἐκεῖνος τὰς εἰς τὴν ⁵⁸ ἐπιστάσιαν αὐτῶν εἶχε ἀρχάς ⁵⁹, ἴν' ἐντεῦθεν τοὺς πλεονεξοῦντας καὶ καταλαμμένους αὐτοῦ τὸ ὑπέκχον εἰς τὸ τούτων καταξουσιάζειν προβάλληται; καὶ διὰ τοῦτο τοὺς ὑπ' αὐτῶν ἐκείνων ἐκλεγόμενους καὶ οἰονεὶ χειροτονουμένους, ὡς αἰρετοὺς ἀρχοντας καὶ πατρικὴν πρὸς αὐτοὺς διασώζειν ὀφειλοντας εὐνοίαν, ἀρχεῖν αὐτῶν νουεγῶς διωρίσατο. Καὶ ταῦτα μὲν ταύτη.

D [P. 181] νῦ. Ἐπεὶ δὲ οἱ ἐπὶ τῆς ἐκμελοῦς τε καὶ βαθύμου βασιλείας πρὸς τὴν ἐπικράτειαν τῶν Ῥωμαίων διαπεράσαντες βάρβαροι καὶ τοῦ Ῥαουσοῦ ἀποκρουσθέντες, καθάπερ ἤδη πρότερον εἴρηται, εἶτε κατὰ τὴν Ἰταλίαν διέτριβον, συνεχῶς αὐτὴν κατατρέχοντες καὶ ἀφειδῶς ληϊζόμενοι, ὡς καὶ μέχρι τῶν πενήτηκοντα καὶ ἑκατὸν κάστρων τὰ μὲν ἐκ προδοσίας, τὰ δὲ πολιορκίᾳ χειρώσασθαι, ἀκούων ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἠνιάτο σφοδρῶς, καὶ ταῖς περὶ τούτων φροντίσιν ἐπαγρυπνῶν ἐζήτει πῶς ἂν εὐπειῶς δυνηθεῖ ἢ τελῶς ⁶⁰ τροπώσασθαι τοὺς ἐχθροὺς ἢ κἄν ἐκ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπικρατείας ἀπώσασθαι καὶ ἐξελάσαι τὸ δυσμενές. Καὶ τὰς μὲν ἤδη χάριν τῶν Ῥαουσαίων καὶ ἔλου τοῦ ἔθνους τῶν Δαλματῶν προαποσταλείας

VARIAE LECTIONES.

⁵⁶ τὴ om. A. ⁵⁷ τοῦ καὶ P. ⁵⁸ τῆ om. A. ⁵⁹ εἶχεν ἀρχάς, ἴν' οὐχ ἴνα A. ⁶⁰ τέλειον A.

δυνάμεις, ὧν ἤρχεν, ὡς φθάσαντες εἶπομεν, ὁ κατὰ τὸν Ὀρὸφον Νικήτας πατριχίος, οὐκ ἀξιωμαχού· πρὸς τοσαύτην τῶν βαρβάρων πλῆθὺν ἐδοκίμασε, πάλιστα διὰ τὸ χρεῖαν εἶναι καὶ πρὸς τὴν μεσόγειον πολλὰκις ποιῆσθαι τὰς συμπλοκάς· καὶ πολὺ τῆς θαλάττης ἀπαρτᾶσθαι, ὅπερ ἐδόκει πρὸς νηῖτον στρατὸν ἀσύμφορον καὶ ἀδύνατον· ἄλλας δὲ πάλιν ἀπ' ἐντεῦθεν ἀποστέλλειν δυνάμεις οὐκ ἔκρινεν εἶναι λυσιτελεῖς διὰ τε τὸ τῆς ἐκστρατείας δαπανηρὸν καὶ τὴν χρεῖαν τὴν τῶν ἐνταῦθα χωρῶν. Καὶ συνετῶς βουλευσάμενος πρὸς Λοδοῖχον τὸν βῆγα Φραγγίας καὶ τὸν πάπαν Ῥώμης διαπρεσβεύεται συνεπικουρῆσαι ταῖς ἐντεῦθεν δυνάμεισι καὶ μετὰ τούτων συμπαρατίξασθαι κατὰ τῶν ἐν Βάρει κατοικησάντων Ἀγαρηίων, κελεύσας καὶ τὰς ὀλίγας πρόσθεν μηνμονευθείσας χώρας τῶν Σκληθηνῶν συνεπιλαβέσθαι τοῦ ἔργου, διὰ τῶν οἰκητόρων Ῥαουσίω καὶ τῶν παρ' αὐτοῖς ἐγγωρίων πλοίων περαιωθέντας τὸ πέλαγος Δαλματιῶν. Ὡς ὁμοῦ πάντων γεγενημένων καὶ μεγάλης ἀβουροσιεῖτης δυνάμει, ἐπεὶ καὶ ὁ Ῥωμαϊκὸς ναύαρχος συνέσει καὶ ἀνδρῖα πολὺ πάντων διέφερε, θάκτον ἢ Βάρις ἀλλοκεται. Καὶ τὸ μὲν κάστρον αὐτὸ καὶ ἡ χώρα καὶ πᾶν τὸ αἰχμάλωτον εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐξουσίαν ἀναλαμβάνεται, καὶ τοὺς οἰκίτους ἢ χώρῃ ἀπολαμβάνει οἰκίτορας, τὸν δὲ Σολδάνον ἐκεῖνον καὶ τὸν ὑπ' αὐτὸν λαὸν τῶν Ἀγαρηίων ὁ βῆξ Φραγγίας ἀναλαβόμενος, ἐν Καπύῃ ἀπήγαγεν· ταύτης γὰρ αὐτὸς ἤρχεν ἐτι καὶ προσέτι Βενεθενδοῦ. Καὶ ἡ τοῦτον πέρας εἰδέξατο, καὶ τοῖς ἐντεῦθεν λαφύροις καὶ τῇ ὄξῃ κατεκοσμήθη ἢ βασιλεύουσα.

Ἐπειδὴ δὲ πολλακις ἡ ἱστορία φιλεῖ καὶ ταῖς κατὰ παρέκβασις διηγῆσαι τὸν λόγον ποικίλλειν καὶ τῆς τῶν ἐντυγχανόντων ψυχαγωγεῖν ἀκοῆς, [P. 182] ἐπισηγητέον καὶ ὅσα μεταξὺ ⁶¹ τοῦ βῆξος Φραγγίας καὶ Σολδάνου τοῦ Ἀφρικῆς ἀμνησῆ καὶ τῶν οἰκίτορων Καπύης καὶ Βενεθενδοῦ συνέθη καταπριχθῆναι. Ἐπὶ δευτέρῃ γὰρ ἐν Καπύῃ συνῶν ὁ Σολδάνος τῷ τῆς Φραγγίας βῆγι οὐδέποτε ὤφθη ὑπὸ τινος τὸ παράπαν γελῶν. Ὁ δὲ βῆξ τῷ κατὰφωρον αὐτὸν γελῶντα πεπιπηκῶτι χρυσίου δόσιν κατεπηγγεῖλατο. Προσηγγεῖλεν οὖν τίς ποτε τῷ βῆγι γελῶντα τὸν μέχρι τότε σκυθρωπὸν Σολδάνον θεάσασθαι, καὶ τούτου παρῆχοτο μάρτυρας. Ὁν καλέσας ὁ βῆξ τὴν αἰτίαν τῆς μεταβολῆς καὶ τοῦ γέλωτος ἐπυνθάνετο. Ὁ δὲ ἄμαξαν, φησὶ, κατιδὼν καὶ τοὺς ταύτης κατανοήσας τροχούς, πῶς καὶ τὸ μετέωρον τούτων ταπεινοῦται καὶ τὸ ταπεινὸν αὐτῆς μετεωρίζεται, καὶ ὡς εἰκόνα ταῦτα λαβὼν τῆς ἀσταθμότητος καὶ ἀβεβαίου τῶν ἀνθρώπων εὐδαιμονίας, ἐγέλασα ἅμα μὲν ἐνθυμηθεὶς πῶς ἐφ' οὕτως ἀβεβαίων πραγμάτων ἐπαίρομεθα, ἅμα δὲ καὶ οὐκ ἀδύνατον οἰηθεὶς τὸ καὶ ἐμὲ, ὡς περ ἐκ μετέωρον γέγονα ταπεινός, οὕτως καὶ ἐκ τοῦ χαμερπούς ἐνδέχεσθαι πάλιν ἀρθῆναι πρὸς μέγεθος. Ἄπερ ⁶² ἀκούσας ὁ βῆξ, καὶ ἐν τῷ τὰ οἰκεία λαβὼν καὶ ἐκεῖνον συνετὸν λογισάμενος, ἤρξατο παρβήσιος καὶ συνδιατήσεως μεταβιῶσαι αὐτῷ.

A ximus, adversus tantam barbarorum multitudinem haud satis pares existimans, ac vel maxime quod in mediterraneis haud raro manus conserendae essent longiusque a mari abscedendum, quod navalibus copiis haud conduceret nec certe ab illis praestari posset, alias vero rursus Byzantio copias mittere haud ille utile putans ob expeditionis nimios sumptus et Orientalis tractus regionum necessitatem, prudenti consilio inito ad Ludovicum Franciae regem et ad Romanum antistitem legatos mittit, ut abs se missis copiis opem ferant ac cum eis adversus Agarenos Barii sedes habentes pugnam instruant, jubens ut et quas paulo ante memoravimus. Selavenorum gentes institutum suum juvent, transmissis Ragusii incolarum ope suisque ipsorum navigiis Dalmatarum mari. Hoc modo conjunctis viribus ingens contractus est exercitus; quodque Romanae classis praefectus longe omnibus solertia ac fortitudine praestaret, Barium brevi capitur; oppidumque ipsum et ager omnesque captivi in Romanorum potestatem cedunt, suosque regio cives ac colonos recipit. Rex Franciae Soldanum illum subditosque Saracenos sibi ipse captivos sumens Capuam adduxit, ejus illa ditionis erat ut et Beneventum. Huncque **294** prima imperatoris in Occidentem expeditio nacta finem est; ejusque spoliis ac claritate urbs augusta ornatur.

μὲν πρώτη κατὰ τὴν Ἑσπέραν στρατεία τῷ βασιλεῖ καὶ τῇ ὄξῃ κατεκοσμήθη ἢ βασιλεύουσα.

56. Quod vero haud raro historia etiam narrationibus quae parum a scopo excurrere videntur, quamdam sermoni varietatem non illobens conciliat, eaque legentium animos afficit ac recreat, operae pretium videatur ut et ea referamus quae inter regem Franciae et Soldanum Africae ameram civemque Capuae et Beneventi contigere. Soldanus enim annos duos cum rege Franciae Capuae moratus nunquam ab ullo prorsus visus est ridere. Rex, si quis ridentem deprehendisset, auro donandum pollicitus est. Nuntiavit itaque quispiam regi vidisse se Soldanum ridentem, qui hactenus maestus severoque vultu exstitisset; reique profert testes. Vocavit ad se rex Soldanum, exque illo mutationis ac risus causam sciscitatus est. Cui ille: *Videns, inquit, currum, ejusque rotas considerans, quomodo aliae earum partes e sublimi axe in imum deprimantur ac rursus ex humili in altum tollantur, atque hanc ego incertae ac inconstantis hominum felicitatis imaginem sentiens, visi, simul etiam cogitans quam de re instabili superbia inflamur; ac denique hoc fieri, posse judicans, ut quomodo ex summo infimus sum factus, ita ex humili rursus loco ad prius fastigium attollar.* His rex auditis, deque suo statu cogitans, illumque virum prudentem indicans, libere postmodum **295** secum congredi ac versari permisit.

VARIÆ LECTIONES.

⁶¹ μετὰ P. ⁶² ὅπερ P.

57. At Soldanus, homo vaser et astutus nec Punicæ fraudis expers, alios aliis vicissim calumniando ac committendo salutem sibi procurandam decrevit. Haud raro enim ad eum, velut senili experientia catum hominem ac sapientem exque prospera fortuna infelici jam usum, Capuæ ac Beneventi proceres veniebant. Quibus ille, amicitiae larvam simulans, velle se, aiebat, regis ad eos consilium arcanum proferre, sed metuere, quod inde eaque denuntiatione periculum sibi immineret. At ille iurjurando affirmare, quod dixerit, religiose iis secreto tegendum esse. Tum ille: *Hoc regi constitutum, ut vos omnes ferro victos in regionem suam Franciæ mittat, quippe qui non aliter vestrarum urbium se tuto potiturum existimet.* Illis vero non certam omnino fidem ejus verbis habentibus, sed certius adhuc illorum argumentum quærentibus, rursus Soldanus ad regem talia proloquitur: *Non potes has urbes tuto in ditione tenere, quandiu primores civium hic sedes habent. Itaque si hoc animo es ut firmiter tui eas juris retineas, victos illos quantocius mitte in Franciam.* His persuasus rex catenas brevi fabricari, quasi aliqua necessitate urgente, præcepit. Convisens rursus Soldanus patricios: *Nemine quidem, inquit, mihi fidem adhibeitis, verbaque mea negligitis? scrutamini, exquirite, quid fabri omnes regis jussu construant; ac si catenas* **296** *et vincula inceneritis, iis quæ vestræ salutis causa a me vobis dicuntur nolite fidem abnuere.* Intelligentes itaque patricii barbarum, quod ita diceret, vera loqui, nec de aliis jam diffisi sunt. Modum ergo quærebant quo regem ulciscerentur. Brevi itaque cum venatum egressus esset, urbis portas ei claudunt nec amplius ingredi sinunt. Is vero, cum nihil in promptu esset quod quasi ulturus in eos facere posset, in patriam iterum reversus est.

58. Accedit ad patricios Soldanus, indicati secreti mercedem accepturus. Ea erat ut in patriam reverti sineretur. Facta ergo abeundi licentia cum venisset Carthaginem, receptoque proprio principatu, nec a malitia discedens, adversus Capuam et Beneventum, acceptæ salutis gratiam iis redditurus, proficiscitur. Missa ad regem ab oppidanis legatio petitum auxilia: verum dimissi contumeliose legati, audente rege illorum se magis gratulari exitio. Mittunt itaque arcium præfecti nuntium ad imperatorem. Is porro, humano cum esset pronoque ad miserendum ingenio, statim legatum remittit nuntiatum ut ad se brevi mittenda auxilia expectent. Capitur nuntii minister ab hostibus, nondum perlato responso ad eos a quibus missus erat. Cui Soldanus: *Si meæ voluntati morem gesseris, cum salutem tum vero munera ex me consequeris.* Assentiente illo, ac quidquid jusserit **297** *facturum se pollicente: Volo, inquit, ut extra muros constitutus in hæc verba cives alloquaris: Ego quidem ministe-*

νός. Ὁ δὲ πανούργος ὢν καὶ δόλων Φοινικικῶν οὐκ ἀμέτοχος ἐκ τῆς ἐκατέρου ἔγνω διαβολῆς σωτηρίαν ἑαυτῷ πραγματεύεσθαι. Πολλάκις γὰρ πρὸς αὐτὸν, καὶ ὡς ἐκ γερωντικῆς ἐμπειρίας συνετὸν καὶ σοφὸν καὶ ὡς ἐξ εὐτυχῶς δυστυχῆ, οἱ τῶν κάστρων Καπύης καὶ Βενεβενδοῦ παρεγίνοντο ἄρχοντες. Ὁ δὲ τὴν πρὸς αὐτοὺς ψιλαν κλιττόμενος ἐξενεγκεῖν τι πρὸς αὐτοὺς ἀπόρρητον βούλευμα τοῦ βῆγος· ἔλεγεν βούλεσθαι, δεδοικέναι δὲ τὸν ἐκ μηνύσεως κίνδυνον. Τῶν δὲ διομοσασμένων ἀνέκφορον ποιήσασθαι τὸ λαλούμενον, ἔφη βούλεσθαι τὸν βῆγος πάντα ὑμῶς πρὸς τὴν ἑαυτοῦ χώραν τῆς Φραγγίας σιδηροδεσμίους ἐκπέμψαι ὡς οὐκ ἄλλως οὖσης αὐτῷ ἀσφαλοῦς τῆς τῶν ὑμετέρων διακρατήσεως ἀσφαλεως. Τῶν δὲ μὴ πάνυ πιστῶν τῶς ἠγροσασμένων τῆ μηνυόμενον, ζητούστων δὲ σαφεστέραν ἔτι κατάληψιν, πάλιν πρὸς τὸν βῆγος ὁ Σολδάνος τοιαῦτα φησὶν, ὡς οὐκ ἔστι σοὶ ἀσφαλῆς ἡ τῶν κάστρων τούτων κατάσχεσις, ἕως οἱ τούτων ἄρχοντες ἐνταῦθα ἐπιχωριάσουσιν ⁸³. ἀλλ' εἰ βούλει βεβαίως δεσπόζειν αὐτῶν, τούτους θάπτειν πρὸς Φραγγίαν δεσμίους ἀποστείλειν. Πεισθεὶς οὖν τοῖς τοιοῦτοις λόγοις, ὁ βῆξ ἀλύσεις διωρίσατο συντόμως χαλκευθῆναι ὡς ἐπὶ χρεῖα κατεπειγούση τινί. Ἰδὼν οὖν αὐτοῖς ὁ Σολδάνος τοὺς ἄρχοντας, οὐδ' ἔτι μοι, φησὶ, πιστεύετε περὶ ὧν ἔλεγον; [P. 183] ἐρευνησάντες ἴδετε τί οἱ χαλκεῖς πάντες ἐργάζονται τῇ τοῦ βῆγος προστάξει· καὶ ἐὰν εὗρητε ἀλύσεις τε καὶ δεσμὰ, μὴ ἀπιστήσητε τῶν πρὸς σωτηρίαν ὑμῶν λεγομένων ὑμῖν. Γνόντες οὖν ἐν τούτοις τὸν βάρβαρον οἱ ἄρχοντες ἀληθεύοντα οὐδὲ πρὸς τὰλλα ἔτι ἠπίστησαν, τρόπον δὲ ἐξήτουν ὅπως τὸν βῆγος ἠμύνονται. Καὶ δὴ μετ' ὀλίγον πρὸς κυνηγέσιον ἐξεληθόντος αὐτοῦ, ἀποκλείουσι κατ' αὐτοῦ τὰς πύλας καὶ οὐκέτι τὴν εἰσοδὸν συγχωροῦσιν αὐτῷ. Ὁ δὲ μηδὲν ἐκ τούτου παραχρῆμα δυνάμενος πράξασθαι πρὸς τὴν ἰδίαν χώραν αὐτοῖς ἀνθυπενώστησε.

νή. Πρόσεισιν οὖν τοῖς ἄρχουσιν ὁ Σολδάνος τὴν χάριν τῆς μηνύσεως ἀπαιτῶν· ἡ δὲ ἦν τὸ πρὸς τὴν οἰκίαν πατριῶα συγχωρηθῆναι αὐτῷ ⁸⁴ ἀπελθεῖν. Συγχωρηθεὶς οὖν καὶ κατὰ Καρχηδόνα γενόμενος καὶ τὴν οἰκίαν ἀρχὴν ἀπολαβὼν καὶ τοῦ κακῶς εἶναι μὴ ἐκστάς ἐκστρατεύει κατὰ Καπύης τε ⁸⁵ καὶ Βενεβενδοῦ, τὰ χρηστήρια τούτοις τῆς σωτηρίας ἀποδιδούς. Οἱ δὲ πρὸς τὸν βῆγος διαπρεσθεύονται. Ἄλλὰ μεθ' ὑβρεως ἀποπέμπονται, ἐπιχαίρειν εἰπόντος τῇ ἀπωλείᾳ αὐτῶν. Στέλλουσιν ἄγγελον πρὸς τὸν ⁸⁶ βασιλέα οἱ τῶν τοιοῦτων κάστρων ἐξηγούμενοι. Συμπαθῆς οὖν ὁ βασιλεὺς καὶ φιλόανθρωπος ὢν θάπτειν ἐκπέμπει τὸν πρεσβευτὴν δηλώσοντα τούτους προσδέχασθαι συντόμως τὴν ἐντεῦθεν βοήθειαν. Γίνεται δὲ τῶς πολεμίοις ἐγκρατῆς ὁ τῆς ἀγγελίας διάκονος πρὸ τοῦ θῶναι τὰς ἀποκρίσεις τοῖς ἀποστείλασι. Λέγει οὖν πρὸς αὐτὸν ὁ Σολδάνος ὡς εἰ ἐπληροτήσεις μου τῷ βουλήματι, καὶ σωτηρίας ἀξιώθησιν καὶ δωρεῶν ἀπολαύσεις. Τοῦ δὲ συνθεμένου τῆ κεκελευσμένου ἅπαν ποιεῖν, βούλομαι, ἔφη, στήλαι ⁸⁷

VARIE LECTIONES.

⁸³ ἐπιχωριάσουσιν P. ⁸⁴ αὐτὸν A. ⁸⁵ τε om. P. ⁸⁶ τὸν om. A.

τοῦ κάστρου ἐκτός, καὶ τοῖς ἔνδοσιν εἰπεῖν ὡς ⁸⁷ Ἐγὼ μὲν τὴν διακορίαν μου ἐξεπλήρωσα ⁸⁸ καὶ τὰ προσταγέτα μοι πάντα πεποίηκα· ἀλλ' ἐκ τοῦ βασιλέως βοήθειαν μὴ προσδέχεσθε· οὐ γὰρ ἤκουσεν ὑμῶν τῆς δεήσεως. Ὑποσχομένου δὲ αὐτοῦ ταῦτα οὕτως εἶπεν, ἀποστέλλεται μετὰ τῶν τοῦ Σολδάου ὑπηρετῶν τοῦ ταῦτα πρὸς τοὺς ἐν τῇ πόλει εἰπεῖν. Ὁ δὲ πλησίον τοῦ τείχους γενόμενος, καὶ τοὺς πρώτους παραγενέσθαι τῆς πόλεως πρὸς τὴν ἀρχάσιν αἰτητάμενος, ἔφη, *Εἰ καὶ πρόδηλός μοι τυγχάνει ὁ θάνατος καὶ ἐν χερσίν ἡ σφαγὴ, ἀλλ' ἔμωσ οὐκ ἀποκρύβομαι τὴν ἀλήθειαν. Πλὴν αἰτῶ καὶ ἐρκίζω ὑμᾶς ἀποδοῦναι μοι τὴν χάριν εἰς τὰ ἐμὰ ἔκγονα καὶ τὴν σύνευνον.* Ἐγὼ γὰρ, ὦ κύριοί μου, εἰ καὶ νῦν ταῖς τῶν πολεμίων περισχέθηρ χερσίν, ἀλλ' ὁμῶς τὴν διακορίαν μου ἐπλήρωσα καὶ τὴν παρ' ὑμῶν πρεσβεῖαν τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων προσήγαγον, καὶ συντόμως προσδέχεσθε τὴν ἐκείθεν βοήθειαν. Διὸ στήτε γενναίως καὶ μὴ δειλανδρήσητε ⁸⁹. ἔρχεται γὰρ ὁ ὑμᾶς βύβρονος, εἰ καὶ μὴ ἐμέ. [P. 184] Ταῦτα οὖν οἱ τοῦ Σολδάνου ὑπηρέται ἀκούσαντες καὶ πρὸς τὴν ἀπάτην ἰκμανέντες σφοδρῶς, εὐθέως αὐτὸν τοῖς ξίφεσι κατακόπτουσι. Φοβηθεὶς οὖν ὁ Σολδάνος τὴν ἐκ βασιλέως πρὸς τὴν οἰκίαν χώραν ὑπέστρεψεν. Καὶ τὸ ἀπὸ τῶν ἐγγύμων καστῶν, καὶ ταῦτα πρὸς τὴν αὐτοῦ συνετήρησιν δούλωσιν.

⁹⁰ Συνέβη δὲ κατὰ τοὺς καιροὺς ἐκείνους καὶ ἄλλον στόλον Ἀγαρηνῶν κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπιτορίας ἐλθεῖν· ἀλλὰ ταῖς τοῦ βασιλέως ἐπιμόνοις λείπει πρὸς Θεόν καὶ ταῖς ἔμφοροι διατάξεσι καὶ τῇ δεούσῃ τῶν πραγμάτων μεταχειρίζεται μετὰ τῶν Ῥωμαίων ⁹¹ ἡ νίκη ἐγένετο καὶ δυσκλεᾶ τὴν ἤτταν οἱ ἐκ τῆς Ἀγαρ ἠνέγκαντο. Ὁ γὰρ τῆς Ταρσοῦ ἀμυγρῆς, ὃς Ἐσμάν ὠνομάζετο, τριάκοντα πλοίων μεγίστων, ἃ κομβάρια λέγεται, στόλον ἐξαρτυσάμενος κατὰ τοῦ κάστρου Εὐρίπου ⁹² ὁπλίξεται. Τοῦ δὲ στρατηγῶ Ἑλλάδος (ὁ Θινατίας οὗτος ἦν) κελεύσει βασιλικῇ τὸν ἰκανὸν εἰς φυλακὴν τοῦ κάστρου λαὸν ἀπὸ πάσης Ἑλλάδος εἰσαγαγόντος καὶ τοῖς τεύχεσι τὰ ἀρμόζοντα παρασκευασαμένου ὁμητήρια, ὡς εἶδον αἱ ἐκ τοῦ κάστρου τὰ πλοῖα τοῖς τεύχεσι πλησιάζοντα καὶ τοῖς βαρβάρους βελῶν ἀφέσει συχῶν ἀναστῆλαι καὶ ἀπωθεῖν πειρωμένους τοὺς ἔνδοσιν ἐκ τῶν πειχῶν, θυμοῦ καὶ προθυμίας πλήρεις γενόμενοι γενναίως ἀντιγωνίζοντο, καὶ τοῖς ⁹³ πετρυθόλοις ἔργασι καὶ τοξοβαλλίστρασι καὶ ταῖς ἐκ χειρῶν τῶν λίθων ἀφέσει χρώμενοι συχῶς τῶν βαρβάρων καθ' ἑκάστην ἀνήλισκον. Οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ τῶν τῶν τὰς πλείστας ἐπιφόρου γενομένου τοῦ πνεύματος τῶ ὑγρῶ πυρὶ κατενέπρησαν. Ἀπορῶν οὖν καὶ δεσθυμῶν ὁ βάρβαρος, καὶ εἰδὼς ἐψέσει χρημάτων ἐπίστας τοὺς πολλοὺς ἀποβνήσκοντας, ἀσπίδα μεγάλην πρὸς τοῦ γάρακος θεῖς καὶ χρυσοῦ ταύτην πεπληρωκώς, *Τοῦτο γέρας, ἔφη, καὶ ἀριστεῖον ἐγὼ δίδωμι, μετὰ καὶ πορθένων ἐπιλέκτωρ τὸν ἀριθμὸν ἑκατὸν, τῷ πρώτῳ ἐπιβάτηι τοῦ ἄστεος καὶ*

rium meum implevi, et quæ jussus eram cuncta feci: nulla tamen vobis præsto fore ab imperatore auxilia existimetis: non enim petitioni vestræ aures præbuit. Hæc se ita dicturum pollicitus mittitur cum Soldani ministris, ut cives alloquatur. Prope itaque iuros admotus, rogansque adesse primores civitatis, ut audiant, inquit: *Etsi manifesta mors mihi imminet cædesque in promptu est, non tamen vos veritatem celabo. Verum rogo atque obtestor ut in liberis atque uxore gratiam mihi rependatis. Ego enim, domini mei, etsi nunc hostium manibus teneor, meum tamen munus impleri, vestra ad Romanorum imperatorem legatione functus sum; ab eoque brevi vobis ventura auxilia expectate. Quare state fortiter, nec ignavia torpeatis. Veniet enim qui vos liberabit, quanquam me periculo non eximet.* Quibus auditis Soldani ministri, factaque sibi fraude vehementi furore iraque conciti, eum statim gladiis conscindunt. Veritus itaque Soldanus expectatas ab imperatore copias obsidionem solvit et ad propria rediit. Ex eoque tempore urbium illarum præfecti Romanæ rei fideles perstiterunt, easque in imperatoris obsequio conservarunt.

προσδοκωμένην δύναμιν ἔλυσε τὴν πολιορκίαν καὶ τοῦτου διέμειναν πιστοὶ βασιλεῖ οἱ τῶν τοιοῦτων ἐξ-

298 59. Contigit vero per hæc tempora ut et Agarenorum classis Romanam ditionem invaderet. Verum imperatoris assiduus ad Deum precibus solertibusque statutis necnon commoda rerum administratione, victoria a Romanis stante, Agareni probrosa clade affecti sunt. Tarsi enim ameras, Esmanus nomine, maximarum triginta navium (quas combaria vocant) instructa classe Euripi arcem aggreditur. Helladis prætor (Æniates hic erat) imperatoris jussu justas satis copias ad tuendam urbem ex omni Græcia inducit, et in mœnibus præsidia apta disponit. Tum videntes oppidani naves mœnibus propinquare, barbarosque spissis sagittarum ictibus eos qui in muris erant conantes repellere, ira ac ardore plenis animis strenue impetum sustinebant, petrarisque et arcubalistis ipsaque manu vi intortis lapidibus multos quotidie barbarorum necabant. Neque id modo, sed et maximam classis partem, secundum nacti ventum, igni Græco incenderunt. Anceps itaque animi agreque ferens barbarus, haud ignarus pecuniarum amore non paucos sponte se morti objicere, ingenti scuto auro pleno pro valla exposito, *Hoc, inquit, præmium ac honorarium illi dabo, necnon lectas virgines centum, qui primus muros conscenderit suisque tribulibus victoriæ auctor exstiterit.* **299** Viderunt cives, et quo res spectaret animadvertentes verbis se mutuo exhortantur; hisque animati, ex composito reseratis foribus, in barbaros fortiter irumpunt. Multisque casis, ipsoque amera lethali

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁷ ὡς om. P. ⁸⁸ πεπλήρωκα P. ⁸⁹ δειλανδρήσητε P, δειλανδρήσητε A. ⁹⁰ Ῥωμαϊκῶν A. ⁹¹ Ἐρίπου A ⁹² τοῖς om. A.

vulnere accepto demortuo, cæteri in fugam versi insequentibus ad reliquas usque naves victoribus contrucidabantur. Ingensque barbarorum facta strages. Qui residui fuerunt, paucis navibus impletis ad sua cum probro disfluxerunt. In hunc modum navalis barbarorum exercitus absque navalibus Romanis copiis, imperatoris precibus pugnantiumque forti robore, illustri profligatus victoria est ac in glorie abscedere coactus.

καὶ φόνος ἐγένετο τῶν βαρβάρων πολὺς. Οἱ γὰρ περιλιπείς ὀλίγας πληρώσαντες τῶν νεῶν μετ' αἰσχύνης ἀπέφυγον πρὸς τὰ ἴδια. Οὕτως ὁ βαρβαρικός στόλος διέχευε ναυτικῆς τῶν Ῥωμαίων δυνάμεως, ταῖς τοῦ βασιλέως εὐχαῖς καὶ ταῖς τῶν ἀντιπαραταξιμένων ἀλκαῖς, περιφανῶς ἠτήθη καὶ δυσκλειῶς ἀνεχώρησεν.

60. Sic vero Tarsensi dissipata nebula, Cretenses rursus exortæ sunt procellæ. Sacæ enim Arochapsis filio ejus insule amera, sed et Photio viro strenuo ac bellatore illi socio ac administro, septem ac viginti combariis instructa classe; pro quorum numero et ratione myoparonum multitudo erat et penteconterorum (plerique sacturas galcasque vocare sueverunt) cum illis in Romanæ ditionis loca excurrentes Ægæumque omne deprædantes, nec raro ad ipsam in Hellesponto Præconnesum irumpentes, multos captivos ducebant, alios contrucidabant. Congressus vero, cujus ante meminimus, Nicetas patricius, Romanarum 300 tunc triremium præfectus, fortique cum illis conserto prælio, statim ad viginti Cretensium naves igni Græco combussit, harum classiaris barbaris, aliis alias gladio, igni, aqua absumptis. Reliquæ naves, quotquot maris periculo superiores existerant, salutem fuga quæsierunt.

πῦρ καὶ ὕδωρ διεμερίσαντο· τὰ δὲ λοιπὰ φυγῆ τὴν θύον, ἐπορίσαντο.

61. Quanquam vero sic imminuto Cretensium numero, sicque illis infausto pugne exitu, haud tamen ut quiescerent adduci potuere, sed rursus rei navali animum attendentes loca paulo a Byzantio remotiora, Peloponnesum scilicet ulterioresque insulas, devastabant ac prædabantur, ductore classis, cujus supra meminimus, Photio. Mittitur contra illum cum Romana classe, qui illi bene præerat, Nicetas Oorypha. Is fausta usus navigatione, paucorum dierum spatio, in Peloponnesum evasit; appulsusque ad Cenchreorum portum, cum didicisset occidentales Peloponnesi partes, Methonam Patrasque ac loca Corintho vicina, Barbarorum classe late divexari atque diripi, prudens eatumque consilium iniit. Haud enim commodum existimavit Peloponnesum circumnavigare, et per Maleam flectendo mille milliarium spatium remitti, commodique temporis jacturam facere ac rebus opprtuni: verum ut ex itinere comparatus erat, statim noctu per Corinthiacum isthmum multorum adnixu 301 solertique experientia ad alterum litus per siccum ac continentem traductis

τοῖς ὁμοφύλοις βραθεύσαντι τὸ τικῆν. Ὅπερ οἱ ἀπὸ τῆς πόλεως θεασάμενοι, καὶ τὸν νοῦν τοῦ πρακτομένου κατανοήσαντες, τοῖς παρακλητικοῖς τῶν λόγων αὐτοῦ παρεθάρρουν, καὶ ὕφ' ἐν σύνθημα τῶν πυλῶν αὐτοῖς ἀναΰγειοσιν ἀνδρείως κατὰ τῶν βαρβάρων ἐξώρμησαν. Καὶ πολλῶν ἀναιρουμένων, δεξαμένου δὲ καὶ τοῦ ἀμυρᾶ καιρίαν πληγὴν καὶ πεσόντος, ἐτράπησαν οἱ λοιποὶ καὶ τῶν διωκόντων ἐπικαιμένων μέχρι τῶν ὑπολοίπων νεῶν κατεσφάττοντο,

ξ'. Οὕτω δὲ τοῦ ἀπὸ Ταρσοῦ διασκεδασθέντος νέφους, [P. 185] αἱ ἀπὸ Κρήτης αὖθις ἀντηγείροντο θύελλαι. Τοῦ γὰρ Σαῖτ ἐκείνου τοῦ Ἀποχάψ τῆς τοιαύτης ἀμυρῆντος νήσου, ἔχοντος δὲ καὶ Φωτίον τινα συνεργόν, ἄνδρα πολεμιστὴν καὶ δραστήριον, ἑπτὰ καὶ εἴκοσι κομδάρια κατὰ Κρήτην ἐγένετο. Προσὴν δὲ αὐτοῖς ἀναλόγως καὶ πλήθος μυοπαρώνων καὶ πεντηκοντόρων, ἃς ⁷³ σακτούρας καὶ γαλιᾶς ⁷⁴ ὀνομάζειν εἰώθασι πάμπολλοι. Μεθ' ὧν κατὰ τῆς Ῥωμαίων ἐξιόντας ἐπικρατείας καὶ πάντα τὸν Αἰγαῖον καταληϊζόμενοι, πολλὰκις δὲ καὶ μέχρι τῆς ἐν Ἑλλησπόντῃ Προικονήσου ποιοῦμενοι τὴν ἐπέλευσιν, πολλοὺς ἠνδραποδίζοντο καὶ διέφθειρον. Προσθαλῶν δὲ τῷ τρικαῦτα τῷ τοιοῦτῳ ναυτικῷ τῶν Κρητῶν ὁ προμνημονευθεὶς Νικήτας πατριός, ὁ τῶν Ῥωμαϊκῶν τριήρων ἀρχὴν λαχὼν, καὶ μάχην μετ' αὐτῶν καρτερὰν ⁷⁵ συστήσάμενος, εὐθύς τὰ μὲν εἴκοσι τῶν Κρητικῶν σκαφῶν τῷ ὕψῳ πυρὶ συγκατέφλεξε, καὶ τοὺς ἐπ' αὐτῶν βαρβάρους· μάχαιρα καὶ σωτηρίαν, ὅσα τὸν ἀπὸ τῆς θαλάσσης· διέφυγον κίν-

ξα'. Ἀλλὰ καίπερ οὕτως οἱ Κρητῆς ἐλαττωθέντες καὶ δυστυχῶς ὑποστρέψαντες οὐκ ἠγάπησαν ἡρεμεῖν, ἀλλὰ πάλιν τῶν κατὰ θάλασσαν πραγμάτων ἀντειχόντο, καὶ τὰ μᾶλλον τῆς βασιλίδος ἀπέχοντα, τὴν Πελοπόννησον καὶ τὰς κάτωθεν ταύτης νήσους φημί, παρελύπου καὶ ἐληϊζόντο, τὸν ἀνωτέρω μνημονευθέντα Φωτίον ναύαρχον ἔχοντες. Ἀποστέλλεται τοίνυν καὶ κατ' αὐτοῦ μετὰ τῶν Ῥωμαϊκῶν τριήρων ὁ τοῦτων καλῶς ἀφηγούμενος Νικήτας, τὸν Ἐορύφαν φημί, ὃς αἰσίως χρησάμενος πλῆθ' ὀλίγων ἡμερῶν καταλαμβάνει τὴν Πελοπόννησον. Καὶ τῷ λιμένι προσορμισάμενος Κεγγρεῶν ⁷⁶, καὶ μαθὼν ὅτι τὰ δυτικώτερα Πελοποννήσου μέρη, Μεθώνην καὶ Πάτρας καὶ τὰ προσεχῆ Κορίνθου χωρία, λυμαίνεται τὸ βαρβαρικόν, βουλὴν βουλευσάμενος συνετήν καὶ σοφὴν. Οὐ γὰρ ἔκρινε διὰ θαλάσσης τὴν Πελοπόννησον διελθεῖν καὶ διὰ τοῦ Μαλέου ⁷⁷ κάμψας τὸ τῶν χιλιῶν μιλίων ⁷⁸ μήκος ἀναμετρήσασθαι καὶ τοῦ προσήκοντος ὑστερεῖσαι καιροῦ, ἀλλ' ὡς εἶπεν, εὐθύς ἐν νυκτὶ διὰ τοῦ κατὰ Κόρινθον ἰσθμοῦ πολυχειρῆ καὶ ἐμπειρῆ πρὸς τὸ ἐκείθεν μέρος κατὰ τὴν ξηρὸν διαδιδάσας τὰς καὶ εὖ ἐργου εἶχετο. Καὶ οὕτω πεπυσμέτοις τι

VARIAE LECTIONES.

⁷³ ἃ Α. ⁷⁴ γαλιᾶς Α. ⁷⁵ κρατερὰν Ρ. ⁷⁶ προσορμιστὰς Κεγγρεῶν Ρ. ⁷⁷ Μαλαίου ΑΡ. ⁷⁸ μιλίων Α.

περὶ τούτου τοῖς πολεμίοις αἰφνίδιον ἐπιφαίνεται, A καὶ συγγέας αὐτῶν τῷ δέει τοὺς λογισμοὺς διὰ τε τὴν ἐκ τῆς προτέρας μάχης δέος καὶ διὰ τὸ τῆς ἐφόδου ἀπρόοπτον [P. 186] οὐδὲ συστήναι καὶ ἀλκῆς μεμνησθαι παντελῶς συνεχώρησεν, ἀλλὰ τὰς μὲν πυρπολήσας, τὰς δὲ καταποντίσας τῶν πολεμίων νεῶν, καὶ τῶν βαρβάρων τοὺς μὲν ἀνελὼν τῷ ξίφει, τοὺς δὲ ὑποβρυχίους τῷ βυθίῳ ποιησάμενος, καὶ τὸν τούτων ἀρχηγὸν ἀνελὼν, τοὺς λοιποὺς διασκεδασθῆναι κατὰ τὴν νῆσον ἠνάγκασεν· οὗς σαγηνεύσας ὕστερον καὶ ζυγῶν διαφόροις τιμωρίαις ὑπέβαλε. Τῶν μὲν γὰρ ⁷⁸ τὴν τῆς σαρκὸς ἀπέωσε δορὰν, μάλιστα τῶν ἀρνησαμένων τὸ βάπτισμα τοῦ Χριστοῦ, τοῦτο παρ' αὐτῶν ἀφαιρεῖσθαι λέγειν, καὶ οὐδὲν αὐτῶν ἴδιον· ἐκ δὲ τῶν ἱμάντας ἀπὸ τοῦ ἰνίου ⁷⁹ ἄχρι τῶν σφυρῶν μετ' ὀδύνης δριμύειας ἐξέλικυν· ἄλλου δὲ κηλιωνίους B τισὶν αἰωρῶν, εἶτα ἀπὸ τοῦ μετεώρου πρὸς λέβητας ⁸⁰ πείσσης μεστοὺς ἐμβάλλων τε καὶ ὠθῶν, τοῦ ἰδίου αὐτοῖς μεταδιδόναι βαπτίσματος ἔλεγε τοῦ ἐπωδύνου καὶ ζοσεροῦ. Οὕτως οὖν κατακερτομήσας, καὶ ἀναλόγους ⁸¹ τῶν ἐργασθέντων αὐτοῖς ποινὰς εἰσπραξάμενος, τοῦ καὶ αὐθις κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπικρατείας ἐκστρατεύειν οὐκ ὀλίγον δέος ἐνέβαλεν.

ἔβ' Ἄλλ' οὕτως μὲν τὰ μεσημβρινὰ διεσκέδαστο πνεύματα, καὶ ἀκλύστως ἐντεῦθεν τὸ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους σκάφος ἠθύνετο· ἐκ δὲ τῆς Ἐσπέρας αὐθις κλύδων δεινὸς ἐπηγείρετο. Ὁ γὰρ τῆς Ἀφρικῆς ἡμερμουμνῆς παρμεγεθείς ναῦς ἐξήκοντα τὴν ἄριθμὸν κατασκευασάμενος ⁸² κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπικρατείας ἐξώρμησε, καὶ τὰ μεταξὺ ληϊζόμενος· καὶ πολλὰ σώματα λαμβάνων αἰχμάλωτα ἄχρι Κεφαληνίας καὶ Ζακύνθου τῶν νήσων ἀφίκετο. Ἄπερ ἀνηκόως ὁ βασιλεὺς συντόμως πρὸς τὴν βοήθειαν διανίσταται, καὶ τὸν τῶν ναυτικῶν ἡγεμόνα δυνάμειν (Νάσαρ δὲ οὗτος ἦν) μετὰ δυνάμειν ἐκπέμπει ⁸³ ὄρθρῃ, τριήρων τε καὶ διήρων καὶ ἄλλων νεῶν ταχυνοτουσιῶν πλῆθος ἐξαρτουσάμενος. Σύντομον δὲ τὸν ἐκπλοῦν ὁ Νάσαρ πεποιθῶς καὶ αἰσίοις χρησάμενος πνεύμασι δι' ὀλίγου μὲν χρόνου τὴν Μεθώνην κατέλαβε, θάπτον δὲ τὴν κατὰ τῶν πολεμίων ἐπίθεσιν ἀπὸ τοιαύτης αἰτίας διεκωλύθη ποιήσασθαι· τῶν γὰρ ἑρετῶν οὐκ ὀλίγοι πρὸς τὸν κίνδυνον ἀπολειψάσσαντες κατ' ὀλίγους λαβραῖς ἀπέφυγον, ὧν τῇ λειποταξίᾳ τὸ προσήκον τάχος ἀφαιρεθεισῶν τῶν νεῶν, μὴ ἔχουσῶν τὴν μετὰ ῥοθίου σὺν ὀξύτητι κατὰ D τῶν ἐναντίων ἐπέλασιν, οὐκ ἔκρινε δεῖν παρωπλισμένοις οὕτως κατὰ τῶν δυσμενῶν ἀπελθεῖν. Μηνύει ἔτι τὸ συμβῆν διὰ ταχυδρόμου τῷ βασιλεῖ. Ὁ δὲ διὰ ταχέως ἀποστολῆς τῶν πρὸς τοῦτο ἐπιτηδείων πάντας τοὺς λειποτάχτας ἐζώργησε καὶ ἐμφροῦρους ἐποίησε. Σκοπῶν δὲ ὅπως καὶ ὁμοφύλων φόνου τὰς χεῖρας τηρήσῃ καθαρὰς καὶ τὸ προσήκον ἐμπειρήθη δέος τοῖς ὑπολοίποις τῶν ἑρετῶν, ὡς ἂν μὴ καὶ ἄλλοις εἴη πρὸς μίμησιν ἢ τούτων κακίαι καὶ ἰθιλοκακῶσαι [P. 187] οἱ πλείεσται καὶ βρατωνεύωνται, βου-

navibus opus accelerat, hostibusque nihil dum tale quid cogitantibus aut praemonitis repente ingruit; impletisque terrore eorum animis tum ob prioris pugnae cladisque recentem memoriam, tum ob inexpectatam irruptionem, nec coire nec prorsus fortitudinis meminisse permisit, sed navium aliis igne absumptis aliis submersis, ipsorumque barbarorum aliis ense sublatis, aliis maris profundo mersis, ipsoque illorum duce interempto, reliquos per insulam dissipari coegit; quos ipsos postea intra casses adactos ac quasi venatu ac indagino captos diversis suppliciis subiecit. Aliis cutem detrahit, iis maxime qui ejurati Christi baptismatis rei essent, hoc ab eis auferri, non eorum aliquid proprium, dicens. Aliis corriglas ab occipitio ad pedes usque malleosque acerbo cruciati extrahebat. Alios tollenonibus quibusdam sustollens, sic ex alto in lebetes pice plenos injiciens pellensque, ipso illorum baptismate illos se impartiri aiebat, quanquam acerbo et caliginoso. Sic subsannans, ac pro facinorum ratione debitis poenis excrucians, non levem timorem Injecit, ne deinceps Romanam ditionem armis infestare ac diripere audeant.

63. Hoc modo meridianis flatibus dissipatis, Romani imperii navis a naufragio tuta dirigebatur. Ex Occidente saeva rursus procella 302 exoritur. Africae namque amerumnus magnis navibus hexaginta instructus Romanam ditionem invasit; euntaque interjecta diripiens ac multis adductis captivis ad Cephaleniam usque ac Zacynthium insulas pervenit. Quibus auditis imperator ad open ferendam quamprimum accingitur; navaliumque copiarum ducem Nasarum cum valida militum manu mittit, triremibus ac biremibus aliisque cursoriis navibus iisque multis stipatum. Celeri Nasar navigatione ventisque secundis usus brevi Methonam venit: ne tamen citius hostes aggredetur, tale quid obstaculo fuit. Non pauci remigum, periculi metu deterriti, occulte paulatim diffugerant; quorum desertione, navibus ea quae deceret celeritate carentibus, deficiente remis impellentibus vehementi in hostem impetu, haud operae pretium putavit sic male instructa classe cum hostibus congre-di, remque adeo per celerem cursorem denun-tiare studet imperatori. Ille, missis prompte qui ad hoc idonei essent, desertores omnes vivos cap-it et in carcerem trudit. Spectans vero qua de-mum ratione et a tribulium caede impollutas ma-nus servaret, et reliquis remigum quem par esset timorem incuteret, ne mollis eorum defectio in exemplum aliis cederet pluresque sic desertores ac clangui-li segnesque fierent, sapientissimum 303 inquit consilium. Nempe excubiarum drungario praecipit ut victorum in praetorio ac maleficorum, in quos legum severitate lata captis sententia sit,

VARIE LECTIONES.

⁷⁸ γὰρ om. P. ⁷⁹ ἠνίου AP. ⁸⁰ πρὸς τοὺς λέβητας P. ⁸¹ ἀναλόγους A, ἀναλόγους P. ⁸² ταχυνοτούμε-
νης P. ⁸³ ἀποπέμπει P.

triginta numero sub noctis adhuc tenebras educat, vultusque illorum fuligine oblinat, ac erasis flamma tum barbæ tum capitis pilis formam omnem aboleat, ac unde dignosci possint, caveatque ne quis prorsus eos salutare vel alloqui audeat. Qui secus faxit, is vero morte luat. Hos porro ceu desertorum navalium capita in hippodromo acriter cædat, citoque revinctis post terga manibus per urbis forum traducat, ac deinde noxiorum vinculis constrictos tuto in Peloponnesum mittat, ut quo loco fugam fecisse existimabantur, pœnas debitas luant. In eam rem operam conferre jussus Joannes Peloponnesi prætor, dictus Creticus. Is porro imperatoris jussioni parens, pro victorum numero totidem furcas erigi jubens, ad se missos in eis suspendit quasi qui fugæ auctores exstitissent. Quibus auditis visisque Romani classiarum tum illos deplorare ut timidos atque miseros, tum ipsi ad mala quæque ac gravia animis roborari, omnique semota mollitiæ vitæque deliciis, ut cito adversus hostes educat, imperatorem ducemque rogare.

φυγῆς πεμφθέντας ἀνεσκόλοπισεν. Ἄπερ ὁ Ῥωμαϊκὸς στόλος ἀκούσας τε καὶ ἰδὼν ἐκείνους τε ὡς δειλοὺς καὶ ἀθλίους ψικτεῖρησε καὶ αὐτῶν ἐπεβρώσθη πρὸς τὰ δεινὰ, πᾶσαν ἀποθέμενος μαλακίαν τε καὶ τρυφήν, καὶ ἄγειν αὐτοὺς ταχέως πρὸς τοὺς ὑπεναντίους παρεκάλουν τὸν ἡγεμόνα.

63. Inter hæc ipsi quoque ex Peloponnesiacis cohortibus ac Mardaitis 304 suppletis auctisque ordinibus, ascitoque prætore adiutore, ad impressionem sese accingit. Saraceni Romanam classem ingentis ignavie ac timiditatis jam insimulantes, quod frustra interim viderentur tempus terere, licenter admodum ac secure navibus egressi subjecta prædia insulasque diripiebant, cum repente improvisus eis accedens navalis Romanus exercitus, signoque dato, noctu inexpectatus hostes aggreditur; ac nec coeundi facta facultate nec animos sumendi, misere trucidabant, navesque eum vectoribus ac reliqua suppellectili et impedimentis igni cremabant. Quæ vero naves ignis ereptæ periculo sunt, eas Nasar ecclesie Dei, quæ est Methonæ, velut gratiarum actionis munere donavit; manubiis atque captivis milites gaudere iisque ditari permisit. Rei vero omnem eventum geius imperatori significat, quidve in posterum agendum aut quo vertendus animus ducendaque classis sciscitatur. Imperator ob præclare gesta laudatum ulterius progredi jubet.

64. Alacri igitur exercitu superiori victoria in Siciliam Panormumque trajicit, ubi ibi Agarenis Carthaginensibus tributarias diripit, prædulasque agit. Onerariæ plures captæ ac scaphæ. Onus olei ingens 305 copia mercesque aliæ pretiosæ. Tantam inde olei vim invectam ferunt ut ejus libra venierit obolo. Sed et ad Italiae partes transvecta

λὴν βουλεύεται συνειτῆν. Τῷ γὰρ τῆς βίβλης δρουγγαρίῳ διακελεύεται ἀπὸ τῶν ἐν τῷ πραιτωρίῳ δεσμίων τε καὶ κακούργων, ὧν ἐκ τῶν νόμων κατεψήφιστο θάνατος, τριάκοντα τὸν ἀριθμὸν ἐπι νυκτὸς οὐσης ἐξαγαγεῖν ⁸¹, καὶ τούτων ἀσβόλη τὰ πρόσωπα χρίσαντα, καὶ τὰς ἐπὶ τοῦ γενείου καὶ τῆς κεφαλῆς τρίχας φιλώσαντα διὰ φλογός, περιελεῖν αὐτῶν τὸ γνύρισμα τῆς μορφῆς, ἐξασφαλίσασθαι δὲ τοῦ μηδένα τῶν ἀπάντων τολμῆσαι προσεῖπειν αὐτοὺς ἢ προσφθέγασθαι, ἐπιτίμιον δὲ τῆς τόλμης ὀρίσασθαι θάνατον, καὶ τούτους ὡς δῆθεν ἐξάρχους τῶν λιποτακτικῶν ἐκείνων πλωτῶν ἐν τῷ ⁸² Ἰπποδρόμῳ διὰ μαστίγων ἐπεξελεῖν, καὶ ἐτοιμῶν διὰ τῆς κατὰ τὴν πόλιν ἀγορᾶς περιηγωνισμένους διεξελεῖν, εἶτα ποδοκᾶκας ⁸³ ἀσφαλισθέντας ἐκπεμφθῆναι πρὸς Πελοπόννησον, ὡς ἂν ἐν τῷ τόπῳ ὄθεν ἀποφυγεῖν ἐνομίζοντο ⁸⁴, καὶ τὴν προθήκουσαν τιμωρίαν προσδέξωνται. Ὑπερητήρασθαι δὲ ⁸⁵ πρὸς τοῦτο Ἰωάννης ὁ στρατηγὸς ἐπετρέπη Πελοποννήσου, ὁ λεγόμενος Κρητικὸς· ὃς τῇ βασιλικῇ κελεύσει καθυπουργῶν ἰσαριθμοὺς τῶν ἀποσταλέτων δεσμίων ἐν Μεθώνῃ φούρκας στήναι προσέταξε καὶ τοὺς ὡς ἐξάρχους τῆς

ἐγ'. Ἐν τούτῳ δὲ καὶ αὐτὸς τὸ λείπον τῆς στρατείας ἀπὸ τῶν κατὰ Πελοπόννησον στρατιωτῶν καὶ Μαρδαϊτῶν ἀναπληρώσας, καὶ τὸν στρατηγὸν συνεργὸν προσλαβόμενος, πρὸς ἐπιθεσιν εὐτρεπίζεται. Τῶν δὲ Σαρακηνῶν ἤδη πολλὴν δειλίαν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ καταγόντων στόλου διὰ τὸ δοκεῖν τὸν μεταξὺ χρόνον μάλιστα αὐτοῖς κατατρίβεσθαι, καὶ ἐπ' ἀδειας πολλῆς ἀπὸ τῶν οικείων ἐξερχομένων νεῶν καὶ τὰς ὑποκειμένας ληϊζομένων χώρας καὶ νήσους, ἐξαίφνης πλησίον αὐτῶν ἀφανὸς γεγονὼς ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατὸς ναυτικὸς, τὸ σύνθημα δόντος τοῦ στρατηγοῦ, ἐπιτίθεται τοῖς πολεμίοις ἀπροόπτως ἐν τῇ νυκτί. Καὶ μῆτε συστῆναι μῆτε πρὸς ἀλκὴν τραπήναι σχόντες καιρὸν δυστυχῶς ἀπεσφάττοντο, καὶ αἱ τούτων ναῦς πυρὶ μετὰ τῶν ἐπιβατῶν καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς; κατεφλέγοντο. Ὅσοι δὲ τὸν τοῦ πυρὸς κίνδυνον ⁸⁶ διέφυγον, ταύτας τῇ ἐν Μεθώνῃ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ φέρων ὁ Νάσαρ ὡς χαριστήρια ἐδωρήσατο, καὶ ἀπὸ τῶν λαφύρων καὶ τῶν περιλειφθέντων ⁸⁷ σωμάτων ὠφελήθηται τὸν ὑπ' αὐτὸν λαὸν συνεχώρησεν. Διλοποιεῖ δὲ ταῦτα θάττον τῷ βασιλεῖ, καὶ περὶ τοῦ τί χρῆ τὸ ἐντεῦθεν πράττειν καὶ ποῖ τραπέσθαι πυνθάνεται.

Ἄπερ ὁ Ῥωμαϊκὸς στόλος ἀκούσας τε καὶ ἰδὼν ἐκείνους τε ὡς δειλοὺς καὶ ἀθλίους ψικτεῖρησε καὶ αὐτῶν ἐπεβρώσθη πρὸς τὰ δεινὰ, πᾶσαν ἀποθέμενος μαλακίαν τε καὶ τρυφήν, καὶ ἄγειν αὐτοὺς ταχέως πρὸς τοὺς ὑπεναντίους παρεκάλουν τὸν ἡγεμόνα.

63. Inter hæc ipsi quoque ex Peloponnesiacis cohortibus ac Mardaitis 304 suppletis auctisque ordinibus, ascitoque prætore adiutore, ad impressionem sese accingit. Saraceni Romanam classem ingentis ignavie ac timiditatis jam insimulantes, quod frustra interim viderentur tempus terere, licenter admodum ac secure navibus egressi subjecta prædia insulasque diripiebant, cum repente improvisus eis accedens navalis Romanus exercitus, signoque dato, noctu inexpectatus hostes aggreditur; ac nec coeundi facta facultate nec animos sumendi, misere trucidabant, navesque eum vectoribus ac reliqua suppellectili et impedimentis igni cremabant. Quæ vero naves ignis ereptæ periculo sunt, eas Nasar ecclesie Dei, quæ est Methonæ, velut gratiarum actionis munere donavit; manubiis atque captivis milites gaudere iisque ditari permisit. Rei vero omnem eventum geius imperatori significat, quidve in posterum agendum aut quo vertendus animus ducendaque classis sciscitatur. Imperator ob præclare gesta laudatum ulterius progredi jubet.

64. Alacri igitur exercitu superiori victoria in Siciliam Panormumque trajicit, ubi ibi Agarenis Carthaginensibus tributarias diripit, prædulasque agit. Onerariæ plures captæ ac scaphæ. Onus olei ingens 305 copia mercesque aliæ pretiosæ. Tantam inde olei vim invectam ferunt ut ejus libra venierit obolo. Sed et ad Italiae partes transvecta

ἐγ'. Ἐν τούτῳ δὲ καὶ αὐτὸς τὸ λείπον τῆς στρατείας ἀπὸ τῶν κατὰ Πελοπόννησον στρατιωτῶν καὶ Μαρδαϊτῶν ἀναπληρώσας, καὶ τὸν στρατηγὸν συνεργὸν προσλαβόμενος, πρὸς ἐπιθεσιν εὐτρεπίζεται. Τῶν δὲ Σαρακηνῶν ἤδη πολλὴν δειλίαν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ καταγόντων στόλου διὰ τὸ δοκεῖν τὸν μεταξὺ χρόνον μάλιστα αὐτοῖς κατατρίβεσθαι, καὶ ἐπ' ἀδειας πολλῆς ἀπὸ τῶν οικείων ἐξερχομένων νεῶν καὶ τὰς ὑποκειμένας ληϊζομένων χώρας καὶ νήσους, ἐξαίφνης πλησίον αὐτῶν ἀφανὸς γεγονὼς ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατὸς ναυτικὸς, τὸ σύνθημα δόντος τοῦ στρατηγοῦ, ἐπιτίθεται τοῖς πολεμίοις ἀπροόπτως ἐν τῇ νυκτί. Καὶ μῆτε συστῆναι μῆτε πρὸς ἀλκὴν τραπήναι σχόντες καιρὸν δυστυχῶς ἀπεσφάττοντο, καὶ αἱ τούτων ναῦς πυρὶ μετὰ τῶν ἐπιβατῶν καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς; κατεφλέγοντο. Ὅσοι δὲ τὸν τοῦ πυρὸς κίνδυνον ⁸⁶ διέφυγον, ταύτας τῇ ἐν Μεθώνῃ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ φέρων ὁ Νάσαρ ὡς χαριστήρια ἐδωρήσατο, καὶ ἀπὸ τῶν λαφύρων καὶ τῶν περιλειφθέντων ⁸⁷ σωμάτων ὠφελήθηται τὸν ὑπ' αὐτὸν λαὸν συνεχώρησεν. Διλοποιεῖ δὲ ταῦτα θάττον τῷ βασιλεῖ, καὶ περὶ τοῦ τί χρῆ τὸ ἐντεῦθεν πράττειν καὶ ποῖ τραπέσθαι πυνθάνεται.

Ἄπερ ὁ Ῥωμαϊκὸς στόλος ἀκούσας τε καὶ ἰδὼν ἐκείνους τε ὡς δειλοὺς καὶ ἀθλίους ψικτεῖρησε καὶ αὐτῶν ἐπεβρώσθη πρὸς τὰ δεινὰ, πᾶσαν ἀποθέμενος μαλακίαν τε καὶ τρυφήν, καὶ ἄγειν αὐτοὺς ταχέως πρὸς τοὺς ὑπεναντίους παρεκάλουν τὸν ἡγεμόνα.

63. Inter hæc ipsi quoque ex Peloponnesiacis cohortibus ac Mardaitis 304 suppletis auctisque ordinibus, ascitoque prætore adiutore, ad impressionem sese accingit. Saraceni Romanam classem ingentis ignavie ac timiditatis jam insimulantes, quod frustra interim viderentur tempus terere, licenter admodum ac secure navibus egressi subjecta prædia insulasque diripiebant, cum repente improvisus eis accedens navalis Romanus exercitus, signoque dato, noctu inexpectatus hostes aggreditur; ac nec coeundi facta facultate nec animos sumendi, misere trucidabant, navesque eum vectoribus ac reliqua suppellectili et impedimentis igni cremabant. Quæ vero naves ignis ereptæ periculo sunt, eas Nasar ecclesie Dei, quæ est Methonæ, velut gratiarum actionis munere donavit; manubiis atque captivis milites gaudere iisque ditari permisit. Rei vero omnem eventum geius imperatori significat, quidve in posterum agendum aut quo vertendus animus ducendaque classis sciscitatur. Imperator ob præclare gesta laudatum ulterius progredi jubet.

64. Alacri igitur exercitu superiori victoria in Siciliam Panormumque trajicit, ubi ibi Agarenis Carthaginensibus tributarias diripit, prædulasque agit. Onerariæ plures captæ ac scaphæ. Onus olei ingens 305 copia mercesque aliæ pretiosæ. Tantam inde olei vim invectam ferunt ut ejus libra venierit obolo. Sed et ad Italiae partes transvecta

64. Alacri igitur exercitu superiori victoria in Siciliam Panormumque trajicit, ubi ibi Agarenis Carthaginensibus tributarias diripit, prædulasque agit. Onerariæ plures captæ ac scaphæ. Onus olei ingens 305 copia mercesque aliæ pretiosæ. Tantam inde olei vim invectam ferunt ut ejus libra venierit obolo. Sed et ad Italiae partes transvecta

VARIÆ LECTIONES.

⁸¹ ἀγαγεῖν P. ⁸² τῷ om. P. ⁸³ ποδοκᾶκας P. ⁸⁴ ἐνομίζετο P. ⁸⁵ δὲ om. P. ⁸⁶ κίνδυνον om. A. ⁸⁷ περιλειφθέντων ΔP. ⁸⁸ ἐκ om. P.

σιν ἐπειωντῆσθαι τότε τὸ θλαῖον ἐκ τῆς τοιαύτης Α
προσαγωγῆς ὡστα ὄβολοῦ τὴν λίτραν πιπράσκεισθαι.
Διαπεράσας δὲ καὶ πρὸς τὰ τῆς Ἰταλίας μέρη ὁ αὐ-
τὸς στόλος, καὶ ταῖς ὀπλιτικαῖς καὶ ἰππικαῖς τῶν
Ῥωμαίων δυνάμεσιν ἐνωθεῖς, ὧν Προκόπιος ὁ τοῦ
βασιλέως ἠγεῖτο πρωτοβεστιαρίος καὶ Λέων ὁ τῶν
Θρακῶν καὶ Μακεδόνων τότε ⁸⁵ στρατηγός, ὃν Ἀπο-
στύπην ἐκάλουον, πολλὰ καὶ ἐπωφελῆ τῇ Ῥωμαίων
ἀρχῇ κατεπράξατο· τὸν τε γὰρ ἐξ Ἀφρικῆς αὐθις
ἐξεληθόντα στόλον ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Στῆλαι ὁ
αὐτὸς Νάσαρ κατεπολέμησε, καὶ τὰ ὑπὸ τῶν Ἀγα-
ρηῶν κατεχόμενα κάστρα ἐν τῇ Καλαθρία καὶ Λα-
γοβαρδία, πλὴν ὀλίγων πάνυ, πάντα τῆς βαρβαρικῆς
χειρὸς ἠλευθέρωσε καὶ πρὸς τὴν Ῥωμαίων ἐξουσίαν
μετήγαγε. Καὶ οὕτω μὲν ὁ ναυτικὸς στρατὸς κρείτ-
των ὄδου καὶ φθόνου φανείς καὶ νεμέσεως μετὰ πολ-
λῶν λαφύρων καὶ νικητικῶν στεφάνων ἐπανῆλθε
πρὸς βασιλέα, εὐφροσύνης ἐμπλήσας πᾶν τὸ πολίτευμα, καὶ βασιλεῖ
πολλὰς ἀφορμὰς παρασχὼν τῆς
πρὸς Θεὸν εὐχαί, στίας καὶ ἀνομολογήσεως.

ξ' ἔς'. Αἱ περὶ ταῦτα δὲ δυνάμεις οὐ πάντῃ τὸν φθό-
νον διέφυγον, ἀλλ' ἔργα μὲν ἀνδρῶν καὶ λαμπρὰ
κατεργάσαντο, ἐξ ἑριδῶν δὲ καὶ φιλονεικίας κατ'
αὐτὸν τὸν ἀγῶνα συμπεσοῦσθαι ἀπέβλεσαν τὸν μείζονα
στρατηγόν. Τοῦ γὰρ Λέοντος διενεχθέντος πρὸς τὸν
Προκόπιον, συμβαλόντων δὲ ὁμῶς τοῖς πολεμίοις,
ἀνέβη τὸν μὲν Ἀποστύπην μετὰ τῶν Θρακῶν τε
καὶ Μακεδόνων κατὰ τὸ δεξιὸν μέρος, ⁸⁶ ἀγωνιζόμενον
κρατεῖν τῶν ἐχθρῶν καὶ πολλὸν φόνον ἐργάζεσθαι,
τὸν δὲ Προκόπιον μετὰ τῶν Σκλαθηῶν ⁸⁷ τε καὶ Δυ-
τικῶν κατὰ τὸ ἔτερον μέρος ἀντιταττόμενον ὑπὸ τῶν
ἐναντίων περὶεσθαι. Μὴ πεμφθείσης δὲ παρὰ τοῦ
στρατηγικοῦ βοηθείας πρὸς τὸ ποιοῦν διὰ τὴν προ-
ηρησμένην φιλονεικίαν, ἐτράπη καθαρῶς τὸ κατὰ
τὸν Προκόπιον μέρος, καὶ αὐτὸς ἐκείνος ἐσφάγη κατὰ
τὴν δίωξιν, τοῦ ἵππου συμπεσόντος αὐτῷ. Τοιοῦτον
ἢ τέλος τῆς μάχης ἐκείνης λαθούσης, θέλων τι καὶ
ἔτερον λαμπρὸν ὁ Λέων ἐργάσασθαι, ὡς ἂν τὸ ἐκ τῆς
ἑριδῶς συσκιάσθαι συμβᾶν, τὸ τε ⁸⁸ οἰκτεῖον στρατεύμα
λαβὼν καὶ τοὺς ἐκ τῆς φυγῆς διασωθέντας τῶν τα-
τομένων ὑπὸ τὸν Προκόπιον συμπεριλαβὼν τὸ κάστρον
κατεπολέμησε Τάραντος, ἔτι κατεχόμενον ὑπὸ τῶν
Ἀγαρηῶν, καὶ τοῦτο κατὰ κράτος εἶλε, καὶ πάντα
τὴν ἐν αὐτῷ λαὸν ἐξηνδραποδίσαστο· ἐξ ὧν τὸ τε
πρακτικόν ⁸⁹ ἀποχωρόντως ὠφελήθηται συνεχώρη-
σε [P. 189] καὶ βασιλεῖ συχνὰ προστήγαγε λάφυρα. ⁹⁰
Ἄλλ' οὐκ ἐπειθε τοῦτοισι ἡδέως ὁ βασιλεὺς, οὐδὲ ὡς
ἔροισα τὸν Λέοντα ἀντημεῖψατο, ἀλλ' ἐπεὶ διερυνώμενος
εὕρισκεν ἐκ τῆς συμπεσοῦσης φιλονεικίας
κατ' αὐτὴν τοῦ πολέμου συμβολὴν ἀπολωλέναι τὸν ὁμοστράτηγον,
τῆς τε ἀρχῆς παρέλυσεν καὶ ἐξέριστον
ἐν τῷ ἴδιῳ οἴκῳ ἀπέστειλε πλῆσιον Κοτυαίου τυγχάνοντι.

ξ'. Τοιαύταις δὲ καὶ μετὰ ταῦτα τύχαις ὁ Ἀπο-
στύπης ἐχρήσατο. Συμφρονήσαντες γὰρ κατ' αὐτοῦ
ἔτι πρωτοστράτωρ Βαϊάνος ⁹¹ καὶ Χαμάρετος ὁ κου-
βικουλάρης καὶ πρῶτος τῶν οἰκιστῶν αὐτῷ γρα-
φῆν κατὰ τοῦ ἴδιου δεσπότητος πρὸς βασιλέα συνέθεσαν,
ἵ' ἧς ἐδηλοῦτο καὶ ὁ τοῦ πρωτοβεστιαρίου Προκο-

eadem classis, pedestribusque ac equestribus Ro-
manorum copiis conjuncta, quarum ductor erat
Procopius imperatoris protovestiarius et Leo (Apo-
stupem vocabant) Thracum et Macedonum dux,
multa, eaque Romano imperio utilia, gessit. Nam
et classem rursus ex Africa profectam in insula cui
Stelae nomen idem Nasar devicit, ac quas Agareni
urbes munitas ac praesidia in Calabria et Longo-
bardia tenebant, paucis admodum exceptis, cuncta
eis erepta eorumque jugo liberata Romanae ditioni
restituit. Inque eum modum Romana quidem clas-
sis insidiis, invidentia Nemesique superior, spoliis
opima multisque clara victoriae coronis, ad impera-
torem reversa est, implens omnes cives ac rem-
publicam laetitia, multaque imperatori gratiarum
actionis et confessionis divinae laudis praebens no-
mina atque momenta.

65-66. Terrestres vero copiae haud prorsus invi-
diam effugere. Verum gesserunt illae quidem fortia
claraque facinora; orta tamen sub ipsius praefati
tempus discordia ac contentione ducem amiserunt
qui major dignitate erat. Cum enim dissideret Leo
a Procopio, conserto **306** tamen cum hostibus
praefatio contigit Leonem cum Thracibus et Macedo-
nibus in dextra acie victoria potiri atque hostium
magnam stragem dare, Procopium vero cum Scla-
vinis et occidentalibus sinistram tenentem validiore
premi hostium impetu; cui laboranti cum ob praecedentem
discordiam nulla a collega missa essent
auxilia, suza penitus illius acie ipset in fuga equo
lapsus necatus est. Hunc exitum cum pugna habuis-
set, Leo aliud etiam aliquid clari facinoris edere in
animo habens, ut illatam ob dissidium cladem obte-
geret, tum suas ipse copias assumens tum ex Pro-
copii clade residuas colligens, Tarenti arcem
expugnavit, quam adhuc Agareni tenebant, penitus-
que diripiens populum omnem captivum abduxit.
Hinc et milites non parum praeda juvit, et impera-
tori opima spolia obtulit. Non tamen imperator haec
libenter aspexit, nec ut viro forti mercedem Leonii
reddidit: sed cum habita rei inlagine ex conten-
tione in ipso pugnae conflictu Leonem collegam
perdidisse invenisset, abrogato ei munere in domum
suam, quae haud procul Cotyaeo est, relegavit.

67. Postea quoque tali Apostypes usus fortuna
est. Pari enim **307** consensu tum protostrator
Baianus tum cubicularius Chamaretus, ipsius ne-
cessariorum primus, accusationem struunt apud
imperatorem contra herum suum, qua et protove-
stiarii Procopii necem ejus voluntate certoque con-

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁵ τότε οἰκ. Α. ⁸⁶ κατὰ τὸ δεξιὸν μέρος οἰκ. Α. ⁸⁷ Barberinus Σκλαθηῶν. ⁸⁸ τε οἰκ. Α. ⁸⁹ ὧν τότε
καὶ τὸ τετρ. Α. ⁹⁰ πρ. αὐτοῦ Βαγιάνος Α.

silio factam insinuebant, reumque majestatis agebant, necnon gravio quaedam alia ac difficilia ei imponebant. Accusationis libellum Chamaretus accipiens, ingressusque Byzantium, imperatori porrexit. Ea ubi rescivissent Apostypis liberi, Bardas Davidque, sua ipsi manu Baianum perimunt, corpusque minutim immani facinore ensibus concidunt. Sceleris indignitate ac imperatoris metu contreritii assumpto patre in Syriam concito cursu diffugiunt. Quibus imperator auditis, Bartzapedonem manglayitam qui illos detineret quam celerrime mittit. Jam in Cappadociam venerant, cum in Syriam contento cursu appropinquantes invenit. Conatur ille, quæ ad eum erat divalis jussio, homines tenere. Enimvero illis ohnitentibus ac pro virili sese tuentibus, contigit ambos Apostypis filios in ea digladiatione rixaque cadere. Pater ipse captus vincetusque ad imperatorem tum in regis ædibus in Hieria versantem adductus, ejusdemque jussu Manuelis magistri judicio subactus, unius oculi effossione uniusque item manus amputatione luit, tum ob indicia **308** quibus premebatur, tum quod conatus esset ad hostes diffugere; quod reliquum est, in Mesembriam relegatus ibi consenuit. Ac quidem Apostypis, viri alioqui haud probi, res ejusmodi finem habuere.

68. Interim dum per legatos ita res Occidentis Imperatori administrantur, qui ad meridiem incolunt Arabes, assumptis animis, dum ipsum desiderere segniusque agere ac otio torpere existimant, maris sibi iterum aleam tentandam constituunt. Per Ægyptum itaque urbesque Syriæ maritimas constructis navibus Romanam ditionem terra marique infestare parabant. Operæ pretium tamen rati per speculatores prius lustrare ac experiri quo se modo res imperatoris haberent, hominem Romano habitu jinguaque utentem, qui singula dispiceret eisque referret, miserunt. Verum imperator reipublicæ curis enixe invigilans, ac quæ bello opportuna essent in antecessum parans, quem nec fugeret ille hostium classis in Syria apparatus, trirēmium ac biremium majori instructa copia classeque Byzantii congregata, quid ferret futura dies expectabat. Classarii interim, ne per otium insolescerent, extruenda basilica in regio atrio (templo scilicet quod sub nomine Salvatoris nostri Jesu Christi sanctorumque cælestis militiæ principum necnon Eliæ **309** prophetae edificabatur) operam conferre jussit; cum vero ex Syria finibus hostium classis emergerit, mox præsto esse ad illorum excipiendum impetum. Veniens itaque e Syria explorator, conspectaque parata classe ac imperium exspectante, cunctaque assecutus riteque conjiciens, his qui miserant nuntiat. Hi porro contra quam speraverant

πίου θάνατος γνώμη τοῦ κυρίου αὐτῶν γεγονώς; ¹⁸ καὶ καθοσιώσεως ἔγκλημα καὶ ἄλλα τινὰ βαρέα καὶ δυσχερῆ. Ἦν ὁ Χαμάρετος λαβὼν καὶ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν εἰσελθὼν τῇ βασιλεῖ ἐπαίδευσεν. Μιθῶντες δὲ τοῦτο οἱ τοῦ Ἀποστόππης ¹⁹ υἱοί, ὁ τε Βάρδας καὶ ὁ Δαβὶδ, αὐτόχειρες τοῦ Βαϊάνου ² καθίστανται, τοῖς ξίρεσιν αὐτὸν ἀνηλεῶς κατακόψαντες. Διὰ δὲ τὸ τοιοῦτον τολμημα καὶ τὸ ἐκ βασιλείως δέος ὤρμησαν μετὰ τοῦ πατρὸς πρὸς ³ Συρίαν φυγεῖν. Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ βασιλεὺς σὺν τάχει πολλῶν Βαρτζαπέδων τὸν μαγκλαβίτην ἀπέστειλε πρὸς τὸ κατασεῖν ⁴ αὐτοὺς καὶ πρὸς αὐτὸν ἀγαγεῖν. Οὗδ' ἤδη πρὸς Καππαδοκίαν κατέλαβε, τὴν πρὸς Συρίαν ὁδὸν συντόνω; ἐλαύνοντας. Πειραθεὶς οὖν αὐτοὺς κατὰ τὸ πρόσταγμα τὸ βασιλικὸν κατασεῖν, ἐκείνων δὲ ἀντιστάντων καὶ ἀμυνομένων εἰς δύναμιν, συνέβη κατὰ τὴν τοιαύτην ἀψιμαχίαν καὶ στάσιν σφαγήναι τοὺς δύο τοῦ Ἀποστόππης ⁵ υἱούς, αὐτὸν δὲ ληφθῆναι καὶ δέσμιον ἀχθῆναι πρὸς βασιλέα κατὰ τὰς ἐν Ἱερειᾷ βασιλικῆς οἰκίας τὸ τηλικαῦτα τυγχάνοντα ⁶ ὅς τῇ κρίσει Μανουὴλ τοῦ μαγίστρου βασιλικῆ κελύσει; ὑποκισῶν καὶ τὸν ἕνα τῶν ὀφθαλμῶν ἐκκοπεῖς, ἀφαιρεθεὶς δὲ καὶ τῶν χειρῶν τὴν μίαν διὰ τε τὴν ἐνδειξιν τῆς κατ' αὐτοῦ καὶ διὰ τὴν πείραν τῆς πρὸς τοῦ; πολεμίου φυγῆς, τὸ λοιπὸν ἐν Μεσημβρίᾳ ἐξόριστος κατεγήρασε. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸν Ἀποστόππην, οὐδὲ ἄλλως ὄντα χρηστῶν, τοιοῦτον τέλος ἐδέξατο.

ξη'. Ἐν ὅσῳ δὲ τὰ κατὰ τὴν Ἑσπεραν διὰ τῶν ὑποστρατῆγων τῷ βασιλεῖ καταπράττετο, οἱ ἐκ μεσημβρίας ἀναπνεύσαντες Ἀραβες ἀργεῖν τε καὶ σχολάζειν καὶ βαθυμοῦν ⁷ νομίσαντες ἀνεθάρρησαν, καὶ τῶν κατὰ θάλασσαν ἀνδράπτεσθαι πραγμάτων πάλιν διεγνώσαν, καὶ δὴ κατὰ τε τὴν Αἴγυπτον καὶ τὰς ἐν Συρίᾳ παραθαλασσίους πόλεις ναῖς τεκτηνάμενοι κατὰ τῆς ὑποφόρου Ῥωμαίοις γῆς καὶ θαλάσσης ἐκστρατεύσαι διενουῶντο. Κρίναντες δὲ δεῖν διὰ κατασκόπων πρότερον [P. 190] τὰ βασιλέως πράγματα καταθεῖν, τὸν ἐποφόμενον ἔκαστα καὶ πρὸς αὐτοὺς ἀπαγγελοῦντα, Ῥωμαϊκῆ στολῆ καὶ γλώσση χρώμενον, ἐξαπέστειλαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς ταῖς περὶ τοῦ κοινοῦ φροντίσιν ἀεὶ ⁸ ἀγρυπνῶν καὶ τὰ δέοντα προπαρασκευαζόμενος, ἐπεὶ μὴδὲ τὰ ἐν Συρίᾳ ναυπηγούμενα πλοῖα τοῦτον διέλαθε, πλείονων ⁹ τριτηρίων κατασκευὴν ἐποίησατο, καὶ τὰς ναυτικάς δυνάμεις κατὰ τὴν βασιλίδά συναγαγὼν ἐκπαρόκει τὸ μέλλον. Καὶ τῶς μὲν, ὡς ἂν μὴ σχολάζων ὁ ναυτικὸς ὄχλος ἀτακτότερος γένοιτο, ἐν τῇ ἀνοικοδομῇ τοῦ κατὰ τὴν βασιλείον αὐλῆν ἐγειρομένου τότε ναοῦ εἰς ὄνομα τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἀρχιστρατῆγων καὶ Ἡλιού τοῦ Θεοβίτου διωρίσατο αὐτοὺς ὑπουργεῖν, ὅτε δὲ τῶν ὀρίων Συρίας ὁ ἐκεῖθεν στόλος ὑπερκύπτων φανῆ, ἀποσταλῆναι καὶ τούτους πρὸς τὴν ἐκείνων ἀντιπαράταξιν. Ἐλθὼν οὖν ὁ ἀπὸ Συρίας κατάσκοπος, καὶ τό τε πλῆθος ἰδὼν τῶν νεῶν καὶ τὴν δύναμιν ὡς ἐτοίμη παρέσσι πρὸς

VARIAE LECTIONES.

¹⁸ γεγονώς Α. ¹⁹ Ἀποστόππου Α. ² Βαγιάνου Α. ³ πρὸς ομι. Ρ. ⁴ καὶ πρὸς αὐτὸν ἀγαγεῖν ομι. Ρ. ⁵ Ἀποστόππου, Βαρθολομαῖος ἀποστάτου. ⁶ καὶ βαθυμοῦντα Α, ἢ αὐτὸν βαθυμοῦντα? ⁷ ἀεὶ ομι. Α. ⁸ πλείονων Α.

τὴν ἑκπεμφθῆναι, καὶ πάντα καταμαθῶν τε καὶ στοχα-
σάμενος, ἀπαγγέλλει τοῖς ἀποστείλασιν, οἱ παρ' ἑλ-
πίδα τὸ ἑμπαράσκευον βασιλείῳ· ἀκούσαντες, τότε
μὲν πτήξαντες τὴν ἡσυλίαν ἠγάπησαν καὶ τὴν πρὸς
τὸν ἑκπλοῦν σπουδὴν διελύσαντο, ἔμενε δὲ ὁμοῦ κατὰ
τὴν βασιλεύουσαν ἡ ναυτικὴ πλῆθις εἰς τὸ εἰρημέ-
νον ἔργον ἀσχολουμένη.

ξδ'. Οἱ δὲ ἐν Καρχηδόνι βάρβαροι διὰ τὰς προγε-
γεννημένας ἤττας δεισαντες μὴ πρὸς τὴν αὐτῶν ἡδὴ
πρὸς τὸ ἐξῆς διαπερᾶσαι ὁ στόλος ὁ Ῥωμαϊκὸς πει-
ρασθῆναι, καὶ διὰ τοῦτο ναῦς ἱκανὰς καὶ αὐτοὶ τεκτε-
νήμενοι, ἐπεὶ τοῦ ἡῶς διεληλυθότος οὐδεμίαν ἐκ
βασιλείῳς δύναμιν καταθεύσαν ἐπέθοντο, ὑποτοπή-
σαντες πρὸς ἄλλοις πολέμοις ἀσχολοῦν τυγχάνειν τὸν
βασιλέως στρατὸν ἐκστρατεύεσθαι κατὰ Σικελίας
ἐθάβρησαν, καὶ πρὸς τὴν ταύτης ἐλθόντες μητρόπο-
λιν, τὰς Συρακούσας φημί, ταύτην ἐπολιόρχουν καὶ
περὶ αὐτὴν ἐληϊζόντο καὶ καταδύοντο τὴν χώραν καὶ
τὰ προάστεια. Τοῦ δὲ στρατηγοῦ τῆς Σικελίας δῆλα
ταῦτα τῷ βασιλεῖ καταστήσαντες, εὐθέως ἡ κατὰ Συ-
ρίας εὐτρεπισθεῖσα δύναμις πρὸς Σικελίαν ἐπέμ-
πεται, Ἀδριανὸν τινα ναύαρχον ἔχουσα· οὗτος γὰρ
ἔφυγε τότε τῆς ναυτικῆς δυνάμεως ἐξηγούμενος. Ὅς
ἀπὸ τῆς βασιλείῳ· ἐξορμισάμενος, πνευμάτων δὲ μὴ
εὐμοιρήσας· ἐπιτηδεῖον καὶ δεξιῶν, μόλις κατήλθεν
ἐγγὺς Πελοποννήσου, ἐν Μονεμβασίᾳ δὲ ἐν τῷ λιμένι
τῷ καλούμενῳ Ἰέρακος προσορμίσας τὰς ναῦς ἐπι-
φερον πνεῦμα ἀνέμενε, ῥαθυμότερος, ὡς εἰκεν, ὄν
καὶ μὴ ἔχων ζέουσαν τὴν ψυχὴν, ὥστε καὶ πρὸς ἐναν-
τία παραβάλλεσθαι πνεύματα καὶ δι' εἰρῆσιν. [P. 191]
ἐν ταῖς διὰ μέσου γαλήναις πρὸς τὸ προκείμενον
κατεπειγεσθαι. Ἐπὶ πολὺ δὲ χρονοτριβοῦντος αὐτοῦ
κατὰ τὸν εἰρημένον λιμένα, καὶ τῶν Ἀγαρηῶν σφο-
δρότερον τῆ πολιορκίᾳ ἐπικειμένων καὶ πᾶσαν μη-
νησὴν κινούντων καὶ σπουδόντων πρὸ τοῦ ἐπιστῆναι
ταῖς πολιορκουμένοις βοήθειαν ἀνύσαι τὸ σπουδαζό-
μενον, συνέβη τὴν πόλιν κατὰ κράτος ἄλῳναι καὶ
τῶν ἀντιταττομένων φόνον γενέσθαι πολὺν, ἐξανδρα-
πέσθηναι δὲ πᾶσαν τὴν κατὰ τὸ ἄστυ πλῆθύν καὶ
τὴν ἐν αὐτῇ πλοῦτον λάφυρα τοῖς πολεμοῖς γενέσθαι,
κατακαρῆναι δὲ τὴν πόλιν καὶ πυρὶ δοθῆναι τοὺς
ἐν αὐτῇ τοῖς ναοῦς, καὶ ἐρείπιον χρηματίσαι τὴν
ἔμπροσθέν τῆς πόλιν περιφανῆ καὶ λαμπρὰν καὶ πολλὰς
ἐν αὐτῇ ἐλθούσας καταβαλοῦσαν.

δ. Τοῦ δὲ συμβάντος αἰσθησὶς ἀπὸ τοιαύτης αἰτίας
γίνεται τῷ Ἀδριανῷ· Τόπος τίς ἐστὶ κατὰ Πελοπόν-
νησον οὐ μακρὰν Μονεμβασίαν διεστηκώς, καθ' ἣν ὁ
Ῥωμαϊκὸς στόλος ἠύλλετο, Ἔλος προσαγορευόμε-
νος, ἀπὸ τῆς περὶ αὐτὸν βασίλειας καὶ συνηροφούς
ἡς τὸ ὄνομα κληρωτάμενος. Ἐν τούτῳ τοίνυν δαι-
μονία τις ἐφῆδρευε δύναμις, ἣ καὶ ὑπὸ τῶν ἐκαίσε
κρίντων ποιμένων πολλὰκις ἐθεραπεύετο, ὡς ἂν
ἐπιτῆθῆναι ἐκ τούτων τὰ νεμόμενα διαφυλάττετο
θρίμματα. Ὀντινων δαιμόνων οἶοναι πρὸς ἀλλήλους
καταγομένων καὶ ἐπιχειρόντων ἤκουσαν οἱ νο· εἰς ὡς
ἰδίῳ τῇ χθὲς ἡμέρᾳ Συράκουσα καὶ τὰ ἐν αὐτῇ πάν-
τα κατακαίεται καὶ πυρὶ παραδέδοται. Ἄπερ πρὸς

VARIÆ LECTIONES.

* τῆς οὐκ. Α. * ὄν Α.

A audito regis classis apparatu, metu deterriti ces-
sare hactenus eligunt, expeditionisque ac excursio-
nis solvunt propositum. Navales tamen copias ac
classiarii Byzantii manebant, atque huic quod dixi
operi insistebant.

69. Barbari ritem Carthaginenses, propter jam
acceptas clades veriti ne et in suas deinceps sedes
Romana classis trajicere tentaret, eaque ratione
multis et ipsi exstructis pavibus, cum exeunte vere
nullas imperatoris exisse copias didicissent, rati
illius cohortes bellis aliis distineri, adversus Sici-
liam cum navalibus copiis proficiscuntur. Venien-
tesque ad ejus metropolim (nempe Syracusas) vallo
B eam cinxerunt, circa eam posita diripiētes agrum-
que ac suburbana vastantes. Hæc simul ac impera-
tor a Sicilia præiore significata accepit, copias
adversus Syriam destinatas in Siciliam mittit, na-
varecho quodam Adriano: hic enim navalibus tum
copiis præerat. Solvens itaque Adrianus Byzantio,
310 quod ventis secundis ac commodis destitue-
batur, vix tandem ad Peloponnesum pervenit,
Monembasieque in portu, quem Hieracis vocant,
appulsis navibus aspirare sibi ventos exspectabat,
homo segnior, ut videtur, nec cor ferventibus mun-
nitum spiritibus gerens, ut audacter etiam adver-
santibus ventis sibi connitendum putaret, ac interim
dum tranquillum est nullisque ventis mare perflatur,
quo propositum est remigando contendere. Dum
itaque in eo portu longiores is moras nectit, et
Agareni acrius obsidendo urgent, nullumque non
movent lapidem, ut antequam obsessis auxilia
veniant opus acceptum perficiant, contigit civitatem
vi armisque capi, multaque præsidiorum facta
strage oppidanorum multitudo omnis in servitutem
adducta est. Ejus multæ divitiæ hostibus spolia
cessere: urbs funditus eversa, sacra in ea aedes
igne successisse. Civitas ad ea tempora præclara ac
nobilis, et quæ plerasque sæpius tum Græcas tum
barbaricas copias ipsam aggressas debellaverat,
parietinis tantummodo claret.

πολλάκις Ἑλληνικὰς τε καὶ βαρβαρικὰς δυνάμεις

70. Res Adriano in hunc modum innotuit: Est locus
in Peloponneso haud procul Monembasia, ad quam
Romana classis stationem acceperat, Helus nomine
a silvæ prope ambientis condensitate ac opacitate. In
eo dæmonum vis quædam insederat, quam haud
raro pastores obsequio cultuque deliniebant, ut quas
311 pascebant pecudes, ab eis illæsas ac incolumes
præstarent. Hos illi dæmones velut inter se collo-
quentes ac gratulantes audierunt, quasi pridie capta
urbe Syraeusana cunctisque in ea versis ac igni
traditis. Hæc pastores dum nonnullis referunt,
pervenit narratio ad ipsum Adrianum. Acces-
sit vero ipsis pastoribus, exque illis diligente ac cu-

riose sciscitatus, invenit eadem ipsos loqui quæ A audierat. Volens autem suis quoque auribus audire, cum pastoribus ad locum venit, interpellatisque per eos demonibus quandonam capiendæ Syracusæ essent, jam captas esse Syracusas audivit. Mærore itaque correptus ac consilii inops rursus nihilominus se colligere, haud habendam fidem nequissimorum dæmonum dictis existimans, cum nulla eis insit præscientiæ vis, ignorans scilicet non fuisse eam præscientiam, sed eorum manifesta lionem quæ evenerant gesta que eran: qua nimirum illi, ob subtilitatem motusque celeritatem, humani omnis nuntii iter longe præveniunt. Adhuc tamen eo non credente, post decem dies Mardaitarum quidam et Taxatorum (i. e. præsidiariorum) Peloponnesiorum, qui urbis excidio superstites fugerant, ipsi tristes nuntii cladis exstiterunt. Hinc itaque certior jam factus Adrianus, qua licuit celeritate, quod et venti, qui ad eundem obstiterant, ad regressum flarent accomodi, cum classe

312 Byzantium venit, et in magnum Dei templum, ejus sapientiæ invocatione ac præconio clarum, supplex confugit. Cladis tamen magnitudine acerbe nimis imperatoris viscera dilacerante et ad nimium prope furorem animique dolore propellente, nec sacra ædis religio nec pro illo supplex antistitiis obsecratio omnino Adrianum pœna exemerunt; verum extremo quidem (ipso forsitan haud immerito) supplicio liberarunt, haud tamen a mediocri, et quod aliorum castigandæ temeritati adhibetur, omnino innoxium præstare valuerunt. Sic imperator in suis moderatæ iræ ac castigatæ, in publicis non omnino sibi poterat moderari.

νισμὸν τῶν ἄλλων ἐπαγομένης καθάπαξ αὐτὸν ἀθωῶσαι ¹³ οὐκ ἴσχυσεν. Οὕτως ἐν τοῖς ἰδίοις μέτριον ἔχων καὶ κεκολασμένον ὁ βασιλεὺς τὸν θυμὸν ἐν τοῖς κοινοῖς οὐ πάντῃ ἐμετρίαζεν.

71. Sic igitur occidentalium partium hostibus vires iterum resumentibus, ac cum præsentis freti prosperitate viciniora quoque loca invasuri expectarentur, mittitur Stephanus cognomento Maxentius Cappadox, copiarum in Longobardia dux, cum Thracibus et Mæcedonibus selectisque Charsianitis et Cappadocibus. Is ad assignatam sibi provinciam veniens, conatusque Amantiam urbem a Saracenis, quorum imperio premebatur, eruere, cum propter innaum quasi torporem ac segnitiam, ut videtur, seu magis ignaviam et luxum, nihil quod operæ pretium foret vel iis quas ducebat copiis dignum facere potuisset, cessare jubetur, ejusque loco Nicephorus Phocas, vir sedulus ac vigil manique fortis **313** ac consilio solers, mittitur. Hic, pluribus etiam copiis ex Orientalium partium præfectis arrogatis, assumptoque Diaconitze illo qui pridem Chrysochiris Tephricæ tyranni minister fuerat ac secum ex Manetis cultu agmen ducebat. Unitus itaque Nicephorus Stephani decessoris cohortibus, multa et prudentiæ et bellicæ virtutis ac fortitu-

τινας τῶν νομῶν ἐξηγουμένων ἐφθασε καὶ πρὸς τὴν Ἄδριανὸν τὸ διγγήμα. Ὁ δὲ τοὺς ποιμένας αὐτοῖς μετακλεσάμενος καὶ πολυπραγμόνως ἀναζητήσας, εὖρος τοῖς ἀκουσθεῖσι συμβαίοντα καὶ τὰ παρὰ τῶν ποιμένων λεγόμενα. Βουλευθεὶς δὲ καὶ αὐτήκοος γενέσθαι, καὶ πρὸς τῷ τόπῳ μετὰ τῶν ποιμένων γενόμενος, καὶ δι' αὐτῶν τοῖς δαίμοσι προσαγαγῶν ¹⁰ τὴν ἐρώτησιν περὶ τοῦ πότε καταλήφεται ¹¹ Συρακοῦσας, ἤκουσεν ὅτι ἤδη ἔλαβεν ἡ Συράκουσα. Λύπη δὲ καὶ ἀμηχανία περισχεθεὶς ὁμοῦ πάλιν ἀνέφερε, μὴ χρῆναι πιστεύειν οὐδέποτε τὰ παρὰ τῶν πονηρῶν διζιμῶν λεγόμενα ὡς οὐκ οὔσης αὐτοῖς τῆς προγνώσεως, ἀγνοῶν ὅτι τοῦτο οὐχὶ πρόγνοιαις ἦν, ἀλλὰ τῶν ἀποθάντων καὶ τελεσθέντων δηλώσει, ἐκ τοῦ λεπτομεροῦς καὶ ταχυκινήτου τῆν ἐξ ἀνθρώπων ἐπιδημίας ἀπαγγελίαν ¹² προφθανόντων αὐτῶν. Διαπιστοῦντος δ' οὖν ὁμοῦ αὐτοῦ, μετὰ δεκάτην ἡμέραν τινὲς τῶν διαδράντων τὸν ὄλεθρον, ἀπὸ τῶν κατὰ Πελοπόννησον Μαρδαϊτῶν καὶ Ταξιατῶν τυγχάνοντες, αὐτάγγελοι τῶν ὄλεθρῶν διγγημάτων γεγονόςσιν. Ἄφ' ὧν τὴν πληροφορίαν δεξάμενος ὁ Ἄδριανός, ὡς εἶχε τάχους, ἐπεὶ καὶ τὰ πρὸς τὴν κάθοδον ἐναντιούμενα πνεύματα ἐπιτήθεια πρὸς τὴν ἄνοδον καθεστήκεισαν, καταλαμβάνει μετὰ τοῦ [P. 192] στόλου τὴν βασιλεύουσάν, καὶ τῷ μεγάλῳ τοῦ Θεοῦ τεμένει, ἐν ᾧ τὴ τῆς αὐτοῦ Σοφίας ἐπικεκρήρυκται ἄνομα, ὡς ἰκέτης προσέφυγεν. Ἄλλὰ τοῦ μεγέθους τῆς συμφορᾶς τὰ βασιλέως σπλάγγνα δριμύτως διατπάρξαντος καὶ πρὸς ἀμετρίαν σχεδὸν θυμοῦ καὶ λύπης προσαγαγόντος, αὐδ' αὐτὸς ὁ θεὸς ναὶς, οὐδ' ὁ ὑπὲρ αὐτοῦ πρεσβεύων ἀρχιερεὺς τῆς παντελοῦς τιμωρίας ἐξεῖλαυσε τὸν Ἄδριανόν, ἀλλὰ τῆς ἐσχάτης μὲν καὶ προσηκούσης τυχὸν ἐλυτρώσατο, τῆς μετρίας δὲ καὶ πρὸς σωφρο-

οῦ. Οὕτω τοίνυν τῶν κατὰ τὴν Ἑσπέραν πάλιν κρατυνομένων ἐχθρῶν, καὶ ἀπὸ τῆς παρούσης εὐτυχίας καὶ κατὰ τῶν προσεχεστέρων ἐκατρατεῦσαι προσδοκωμένων, ἀποστέλλεται Στέφανος ὁ καὶ Μαξέντιος προσαγορευόμενος, ὃς ¹⁴ ἐκ Καππαδοκῶν, στρατηγὸς τῶν ἐν Λαγοβαρδία δυνάμεων μετὰ Θρηκῶν καὶ Μακεδόνων καὶ ἐπιλέκτων Χαρσιανιτῶν καὶ Καππαδοκῶν. Ὅς τὴν ἀποδειχθεῖσαν τῆς ἀρχῆς χώραν καταλαβὼν, καὶ τὴν πόλιν Ἀμαντίας ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν κατεχομένην ἀφελέσθαι πειραθεὶς ἐξ αὐτῶν, καὶ διὰ τὴν προσοῦσαν αὐτῷ μέλλησιν καὶ ῥαθυμίαν, ὡς εἶοικε, μᾶλλον δὲ ἀνανδρίαν τε καὶ τρυφήν, μὴδὲν ἄξιον λόγου καὶ τῆς περὶ αὐτὸν δυνάμεως καταπράξασθαι δυνήθεις, παραλύεται τῆς ἀρχῆς, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἀποστέλλεται Νικηφόρος ὁ κατὰ τὴν Φωκῶν προσαγορευόμενος, ἀνὴρ ἐπιμελής τε καὶ ἀγρυνος καὶ κατὰ χεῖρά τε καὶ βουλήν γενναῖός τε καὶ συνετός, προσεπαγαγῶν καὶ πλείονα δύνανται ἀπὸ τῶν κατὰ τὴν Ἀνατολὴν ἀρχόντων καὶ τῶν ¹⁵ Διακονιτζῆν ἐκείνων, ὃς ὑπὲρ τῆς ποτὲ τοῦ κατὰ τὴν Τεφρικὴν Χρυσόχειρος ἦν, σίφος ¹⁶ τῶν ἀπὸ Μάνεντος τῆν

VARIAE LECTIONES.

¹⁰ προσίγων P. ¹¹ λήψεσθαι P. ¹² ἐπαγγελίαν A. ¹³ ἀποθῶσαι P. ¹⁴ ὃς δ? ¹⁵ τὴν om. P. ¹⁶ σίφους AP.

θηρσκαίαν ἑλκόντων προσπαγόμενον. Ἐνωθεὶς οὖν ὁ Νικηφόρος ταῖς μετὰ Σεεφάνου ¹⁷ δυνάμεσι πολλὰ καὶ συνέσειως ἔργα καὶ πολεμικῆς ἀνδρείας καὶ γενναϊότητος ἀπέδειξετο. Τὴν τε γὰρ πόλιν Ἀμαντίας εὐθὺς ἐχειρώσατο, τοὺς ἀντιταξαμένους ἐχθροὺς φόνῳ πολλῷ τρεψάμενος, καὶ τὸ κάστρον ὁ Τρόπας κατωλομάζετο καὶ τὸ τῆς Ἀγίας Σευηρίνης πρὸς τὴν πρότεραν δεσποτεῖαν τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς μετηγάγετο, καὶ μάχαις ἄλλαις καὶ παρατάξεσι τοὺς ἐκ τῆς Ἄγαρ νενίκηκε, καὶ τοῖς ἐξ αὐτῶν λαφύροις τὸν ὑπ' αὐτὸν στρατὸν ἰκανῆς ὠφελείας ἐνέπλησε. Καὶ ταῦτα μὲν, ἕως ὃ ἐν βρασιλευσιν αἰοίδιμος ἔζη Βασιλεὺς, ὁ ἀνὴρ κατεπράξατο· τὰ δὲ λείποντα προσέθηκεν ὑστερον ἐπὶ τοῦ πραοτάτου καὶ σοφωτάτου βασιλέως ἀπάντων ¹⁸ Λέοντος τοῦ ἐκείνου ¹⁹ υἱοῦ. Εἰ δὲ μή συνημμένοι τοῖς χρόνοις ἀλλήλαις αἱ μάχαι ἐτύγγανον, [P. 193] ὡσπερ οὖν ἡ διήγησις, ἀλλ' ὁμως ἐπεὶ ²⁰ ὁ ἐκάστης πράξεως ἀκριβοῦς ἤγνωστο χρόνος, διὰ τοῦτο μίαν κατὰ τὴν ἐπαγγελίαν τάξιν ἐδέξατο ἄπαντα. Καὶ τὰ μὲν ἐν πολέμοις ²¹ καταπραχθέντα διὰ τε αὐτοῦ ²² καὶ διὰ τῶν ὑποστρατήγων Βασιλείῳ τῷ βασιλεῖ, ὅσα εἰς ἐμὴν ἐφθασεν ἔλθειν ἀκοή, διὰ τῆς ξηρᾶς καὶ ὑγρᾶς κατὰ Ἀνατολὴν καὶ Δύσιν, τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα ἐτύγγανεν.

Ἐφ. Χρῆ δὲ αὖθις τὸν λόγον ἀναδραμεῖν ἐπὶ τὰς πράξεις ἐκείνας ὧν αὐτουργὸς ὁ βασιλεὺς ἐχηρημάτισεν, καὶ διηγῆσασθαι ²³ ὅπως ἀεὶ τοῖς κοινοῖς ἐνασχολούμενος πράγμασι καὶ ²⁴ πρὸς τὴν κοσμικὴν ἐπιμέλειαν τεταμένῃν ἔχων διηνεκῶς τὴν διάνοιαν ἀλλοτε μὲν τὰ πρὸς τὸ θεόν τῇ ἐμφρονι μεταχειρίσει κατηύθυνεν, ἄλλοτε δὲ τὴν ἀκοὴν ὑπετίθει καὶ ἐπιμελῶς ἠκροᾶτο ἱστορικῶν τε διηγημάτων καὶ πολιτικῶν παραγγελμάτων καὶ ἠθικῶν παιδευμάτων καὶ πατρικῶν τε καὶ πνευματικῶν νοουθημάτων καὶ εἰρηγήσεων, ἄλλοτε δὲ καὶ τὴν χεῖρα πρὸς τὸν ²⁵ γραφικὸν ἐξεπαίδευε καὶ κατηύθυνε κάλαμον, καὶ νῦν μὲν στρατηγῶν τε καὶ αὐτοκρατόρων ἀνδρῶν ἤβη καὶ βίους καὶ μεταχειρίσεις πραγμάτων καὶ πολεμικοῦς ἀγῶνας διηρουνᾶτο, καὶ ἀνασκοπῶν, τὰ κράτιστα τούτων καὶ ἐπαινούμενα ἐκλεγόμενος, εἰς οἰκείας πράξεις ἐσπούδαζε τὴν μίμησιν κατατίθεσθαι, νῦν δὲ τῶν ἐν τῇ κατὰ θεὸν ἀρίστη πολιτείᾳ διαπρεψάντων ἀνδρῶν τοὺς βίους ἐπιμελῶς καταμανθάνων ²⁶ καὶ τὰς ἀλόγους ὀρμὰς τῆς ψυχῆς περιέκοπεν, αὐτὸν ἑαυτοῦ δεικνύειν ἐθέλων πρὸ τῶν ἐκτὸς αὐτοκράτορα, καὶ πολλὴν ἐντεῦθεν ²⁷ ἔκαρπουτο ὠφελίαν. Διὸ καὶ τοὺς ἐτι τῷ βίῳ περιόντας τῶν μακαρίων ἀνδρῶν, τῶν τὴν αὔλων πολιτεῖαν διαζώντων ἐν τῇ ὀλιώδει ταύτῃ ζωῇ καὶ πολιτεῖμα μεταθεμένων ἐν οὐρανοῖς, γνωρίζειν καὶ ἐντυγχάνειν καὶ ὁμιλεῖν ἱκνοῦτο ²⁸ περὶ πολλοῦ καὶ ἐν μεγάλῃ φροντίδι ἐτίθετο. Ὑπὸ δὲ τῆς ἀγαν εὐλαθείας ²⁹ οὐ πρὸς ἑαυτὸν αὐτοῦς μετεστέλλετο, ἀλλ' οὐδὲν τὸν βατικὸν ἔγκον τεθέμενος· ἐβάδιζε πρὸς αὐτοῦς, καὶ τῶν εὐχῶν αὐτῶν μετελάγγανε, καὶ πως ταῖς ³⁰ ἐξ αὐτῶν εὐλογίαις ἐστεφανοῦτο καὶ πρὸς τὸν θεὸν ἐστηρίζετο φόβον καὶ ποδ- τὰ τοῦ θεοῦ δικαιοῦματα κατηυθού-

A dinis obiit opera. Continuo enim Amantiam urbem cepit, multa strage fuis fugatisque hostibus; arcemque Tropas et sanctam Severinam ad pristinum imperii Romani dominium reduxit; aliisque praeliis ac dimicationibus Agarenorum victor exiit, atque eorum spoliis abunde, quem ducebat exercitum, recreavit atque ditavit. Et hæc quidem in vivis agente inclytæ memoriæ Basilio imperatore vir ille gessit; reliqua sub mitissimo sapientissimoque Leone imperatore ejus filio postea adjecit. Etsi autem non aliæ aliis tempore conjuncto pugnae extiterunt, perinde ac illas digessit instituta nobis narratio; quod tamen uniuscujusque gesta rei præstilitique facinoris exactum tempus ignoretur, propterea uno ordine singula conjungentes, uti professi eramus, disposuimus. Ac quidem bello gesta tum per seipsum tum per legatos Basilio **314** imperatori, terra æque et mari, in Oriente et Occidente, quæcunque in notitiam meam venerunt, hæc fero ac talia sunt.

B

72. Recurrat porro oratio necesse est ad eas actiones quarum ipse per se imperator auctor existit; narretque quemadmodum ille publicis semper rebus vacans, inque mundi curam continue animum intentum habens, modo quidem prudenti tractatione ad honesti æquique finem dirigeret, modo vero aurem accommodaret audiretque sedulo historicas narrationes et politica documenta moralesque instructiones, Patrum denique ac spiritualia adhortamenta et admonitiones; modo etiam manum ad scribendum erudiret calamumque dirigeret; ac modo quidem prætorum ac imperatorum mores vitasque et rerum aggressiones bellicæ certamina rimans ac dispiciens, ex eis præstantissima laudemque habentia seligens in suas actiones imitationem transferre studeret; modo autem virorum qui optima vitæ disciplina religiosa pietate claruisent vitas diligenter perdisceret, animique appetitiones a ratione abhorrentes excinderet, ipsum se sui potius quam subditorum imperatorem regemque exhibere satagens, indeque multam animi utilitatem pararet. Quapropter etiam beatos viros adhuc superstites, quique in terrena hac vita nihil terrenum habentem vitam instituant, ac qui in cælo vitæ suæ **315** rationes ac municipatum transtulerint, nosset cum eis congregari ac serinonem miscere plaris faciebat, ejusque rei magna tenebatur cura; qua tamen singulari in eos pietate ducebatur, non eos ad se accersabat, sed posita spretaque majestate imperii se ipse ad illos conferebat, ab eisque precibus impartiebatur, eorumque benedictionibus velut corona cingebatur, divinoque timore confirmabatur et ad Dei justificationes dirigebatur, hincque semper in

VARIE LLECTIONES.

¹⁷ Στέφανον Α. ¹⁸ ἀπάντων om. P. ¹⁹ ἐκείνου, οἰκεῖου P. ²⁰ ἐπεὶ om. Α. ²¹ πολέμοι P. ²² ἐαυτοῦ Α. ²³ διηγῆσεως Α. ²⁴ καὶ om. Α. ²⁵ τὸ AP. ²⁶ καταμανθάνων P. ²⁷ ἐντεῦθεν ψυχικῆν ἐκ P. ²⁸ ἱκνοῦται P. ²⁹ εὐλαθείας οὐ om. Α. ³⁰ ταῖς om. Α.

ille manentem virtutum quaterationem erat videre. Admirationem habebat prudentia fortitudini conjuncta, temperantiaque comes justitia; cunctaque in melius proficiebant. Dixisset humanam vitam antiquam rursus recepisse ordinis tranquillitatem ac constitutionem, cum et ipse in eam jugiter curam incumberet, ut subditi placida quiete gauderent nec quisquam alium injuria ulla violaret; ii que huos quotidie reipublicæ magistratus præficiat diligentiam ponerent ut domini herique æmularentur erga Deum pietatem ergaque sacerdotes et monachos reverentiam, erga omnes denique justitiam et æquitatem. Illius enim præceptum erat et documentum, ut nec major minorem per potentiam opprimeret, nec præcellentem egenus maledictis incessaret nisi crimen illi intenderet, sed ille pauperem ut fratrem sinu complecteretur ac fovaret, isque præcellentem tanquam communem patrem et servatorem benediceret, exque animo abique omni dolo bona ei precaretur **316** a Domino. Sic vero componens, divinitaque providentiæ suas ipse curas annectens, eorum quæ officii ac convenientia essent multa palam in somnis docebatur; et cum plenus curarum se in lectum conferret, anxiusque negotium aliquod ad rem communem spectans animo volveret, haud raro in somnis eventum cernebat, bonaque spe refocillatus turbas animi sedabat. Mirumque non est, eos qui haud secus ac re sacra, potestate quam in terris obtinent, sic defunguntur, divinumque vere ministerium in his terrenis circa nos exsequuntur, atque ad Dei exemplum, quoad licet, similitudine efformati sunt, a Providentiâ excitari et ad utilia dirigi atque futura prædiceri.

73. Quod vero alio ferens orationis impetus suo enarrati tempore haud permisit, hic loci, cum rerum illi bello gestarum finem deinceps narratio habeat, operæ pretium fuerit scripto consignare. Id vero est eorum recordatio ac remuneratio, qui muneris aliquid ac obsequii in imperatorem in minoribus adhuc fortuna constitutum humaniore sensu contulissent; quod item nihil oblitus est eorum qui ab illo, dum altiore gradum conscendisset, gratiarum aliquid potuissent. Hi erant S. Diomedis monasterii præfectus matronaque Peloponnesia Danielis; quorum spes longe majoribus bonis cumulavit. Magnum enim martyrem Diomedem tum donariis pretiosis tum librorum copia donavit, pignorumque aliis **317** ac splendidis vestibus magnifice ornavit; ejusque nomine exstructum monasterium magna prædia uberesque redditus præbendo abunde locupletavit, et ut nullis unquam necessariis deficeretur providit; ædificiorum quoque magnificis structuris illustravit, modisque omnibus exultavit atque ditavit.

Α νετο. Καὶ ἀπὸ τούτου διηγετικῶς ἐνδιδαιτωμένῃ παρ αὐτῷ τὴν τῶν ἀρετῶν ὑπῆρχεν ὄρῳν τετρακτῶν, [P. 194] καὶ ἐθαυμάζετο αὐτοῦ μετὰ τῆς ἀνδρίας τὸ φρόνημα καὶ μετὰ τῆς σωφροσύνης τὸ δίκαιον, καὶ πάντα εἶχε τὴν πρὸς τὸ κρεῖττον ἐπίδοσιν. Καὶ εἰδοὺς αὖθις ὁ βίος ἐπὶ τῆς ἀρχαίας γενέσθαι εὐταξίας ²⁰ καὶ καταστάσεως, αὐτοῦ τε διηγετικῆ κεκτημένου πρόνοιαν ὑπὲρ τοῦ εὐσταθεῖν τὸ ὑπῆκοον καὶ ὑπὸ μηδενὸς μηδένα ἐπιπράξεσθαι, καὶ τῶν εἰς τὰς ἀρχὰς προβαλλομένων ἐκάστοτε μιμεῖσθαι σπουδαζόντων τὴν δεσποτικὴν καὶ περὶ τὸ θεῖον εὐλάβειαν καὶ πρὸς τοὺς ἱερεῖς καὶ μονάζοντας αἰδῶ καὶ τὸν πρὸς τοὺς πένητας ἔλεον καὶ τὴν πρὸς πάντας δικαιοσύνην καὶ ἰσότητα. Ἐκαίνοι γὰρ ἦν ἐντολὴ καὶ παράγγελμα τὸ, μήτε τὸν ἥτιονα ὑπὸ τοῦ μείζονος καταδυναστεύεσθαι μήτε τὸν ὑπερέχοντα ὑπὸ τοῦ ἐνδεοῦς λοιδορεῖσθαι ἢ διαβάλλεσθαι, ἀλλ' ἐκείνον τε ὡς ἀδελφὸν ἀγκαλιέσθαι καὶ περιέπειν τὸν πένητα, καὶ τοῦτον ὡς κοινὸν πατέρα καὶ σωτήρα τὸν ὑπερέχοντα εὐλογεῖν καὶ ἀδόλωκ αὐτῷ τὰ ἀγαθὰ παρὰ τοῦ Κυρίου ἐπεύχεσθαι. Οὕτω δὲ τὸν βίον αὐτοῦ ῥυθμιζὼν καὶ τῆς θείας προνοίας τὴν οἰκείαν ἐξαρτῶν πολλὰ τῶν δεόντων κατὰ τοὺς ὑπνοὺς ἐναργῶς ἐδιδάσκετο· καὶ ὅταν ἐμφροντις ²¹ ἐπὶ τὴν κοίτην ᾗε καὶ περὶ τινος τῶν κοινῶν ἐσφάδαζε μεριμνῶν, πολλάκις ὄναρ ἑώρα τὸ ἐκθησόμενον καὶ ἐπ' ἐλπίδος ἐγένετο ἀγαθῆς καὶ τὸν τῆς ψυχῆς κατέστειλε θόρυβον. Καὶ οὐδὲν θαυμαστὸν τοὺς λειτουργίας ὡσπερ τινὰ τὴν ἐπὶ τῆς γῆς ἐξουσίαν ἀνύοντας ²² καὶ τὴν θεῖαν τῷ ὄντι διακονίαν ἐκτελοῦντας ἐν τοῖς κάτω περὶ ἡμᾶς, καὶ πρὸς τὸ κρεῖττον ἀφωμοιωμένους παράδειγμα τὸν δυνατὸν τρόπον, ὑπὸ τῆς Προνοίας παραβαρβύνεσθαι καὶ πρὸς τὸ συμφέρον ἰθύνεσθαι καὶ τὰ μέλλοντα προδιδάσκεσθαι.

ογ'. Ἄλλ' ὅπερ ἡ ῥύμη τοῦ λόγου παρήνεγκε φέρουσα καὶ κατὰ τὸν οἰκείον ῥηθῆναι καιρὸν οὐκ ἐπέτρεψεν, ἐνεαῦθα ἤδη μετὰ τὸ σχολάζαι τῶν πολεμικῶν ἀγῶνων τὸν λόγον καὶ τῶν πολεμικῶν ²³ ἀρηγήσεων καλῶν ἀναγράψασθαι. Λέγω δὲ τὸ ²⁴ περὶ τὴν μνήμην καὶ ἀμοιβὴν τῶν ἐν τῇ ἐλάττει ἐπιτύχη ὄντα θεραπευσάντων τὸν βασιλεῖα, καὶ τὸ μὴ ἐπιλαθέσθαι αὐτῶν αἰτησάμενων ἐν τῇ τῆς τύχης λαμπρότητι. Οὗτοι δὲ ἦσαν ὁ τοῦ Ἁγίου Διομήδους τῆς μονῆς πρεσβῶς καὶ ἡ ἐκ [P. 195] Πελοποννήσου γυνὴ Δανηλῆς, οἷς τῶν ἐλπισθέντων ἀπέδωκε μείζονα. Τὸν τε γὰρ μέγαν ἐν μάρτυρι Διομήδην καὶ ἀναθημάτων πολυτελῶν ἀναθέσει καὶ βιβλίων ἱκανῶν παροχῇ καὶ κειμηλίων ἄλλων καὶ λαμπρῶν ἐσθημάτων προσαγωγῇ μεγαλοπρεπῶς ἐφάνη κοσμῶν, καὶ τὴν ἐπ' ὄνματι τούτου μονὴν καὶ κτημάτων ἐπιδοσίαι μεγάλων τε καὶ προσόδων ἱκανῶν ἀφθόνην χορηγίαν καὶ θαψίλειαν πρὸς τὸ εὐπορον ἤγαγε, καὶ τὸ πανταχόθεν ἀνευδεῖς αὐτῇ ἐμνηστεύσατο, καὶ κτισμάτων πολυτελέων οἰκοδομαῖς κατελάμπρυνε, καὶ παντοίως ὑπερῆρε καὶ κατεπλούτησεν.

VARIÆ LECTIONES.

²⁰ εὐταξία; Α. ²¹ ἐμφρωντις; Ρ. ²² ἐξουσίαν ὡς ἀνύοντας; Α. ²³ πολιτικῶν? ²⁴ τὸ οὐκ. Ρ.

οδ'. Τὸν δὲ τῆς Δανηλίδος υἱὸν ἅμα τῷ γενέσθαι τῆ; ἄρχῃ; ἐγκρατῆς μεταπεμφόμενος τῷ τοῦ πρωτο-
 παθαρῖου ἐτίμησεν ἀξιώματι καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν
 παρβύθειας μετέδωκε διὰ τὴν φθάσασαν κοινωνίαν
 τῆς πνευματικῆς ἀδελφότητος. Ἐπεὶ δὲ καὶ ἡ μή-
 τηρ αὐτοῦ, καίπερ σχεδὸν γραῦς ἤδη τυγχάνειν νομι-
 ζομένη, πόθεν ἔσχε καὶ μεγάλην ἔφεισιν ὥστε τὸν
 βασιλέα ἰδεῖν καὶ ἀπολαῦσαι τινος καὶ αὐτῆ πε-
 ρισσοτέρας ἐν τῷ γήρα²⁶ τιμῆς διὰ τὴν ἐκ τοῦ εὐ-
 λαβοῦς μοναχοῦ προαγόρευσιν καὶ διὰ τὴν ἄλλην
 εὐεργεσίαν τῆ καὶ δεξιῶσιν, προστάξαντος τοῦ βασι-
 λέως ἐντίμως πάνυ καὶ μετὰ μεγάλης δορυφορίας
 καὶ ὑπηρεσίας πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἀνελήλυθεν.
 Ἦς γὰρ οὐτε θρήνημαti ἔποχε οὔτε Ἰππῶ γενέσθαι
 ἦν δυνατῆ. τυχὸν δὲ καὶ τρυφῶσα διὰ τὴν ἀφθονον
 τοῦ πλοῦτου παρουσίαν, ἐπὶ σιμίποδος αὐτὴν ἀνακλι-
 νασα²⁷, καὶ τριακοσίους τῶν οἰκετῶν ἀπολέξασα
 νέους καὶ ἰσχυροὺς τὸ σῶμα, βαττάζοντας αὐτὴν
 ἀνέναι: ἐκελεύσατο²⁸, καὶ οὕτως ὑπὸ δέκα τὸ λέχος
 ἀφόντων καὶ ἐκ διαθοχῆς ἀλλήλους ὑπαλασσόντων
 τὴν ἐκ Πελοποννήσου μέχρι τῆς βασιλευούσης ταύ-
 τες τῶν πόλειων πορείαν διήνυσεν. Δοχῆ; δὲ γεγο-
 νίας ἐν τῇ Μαγναύρα, καθὼς ἔστιν ἔθος τοῖς βασι-
 λεῦσι: Ῥωμαίων ποιεῖν, ὅταν τινὰ τῶν ἐφ' ἡγεμονίας
 ἔθουσι τινὸς περιφανῶν καὶ μεγάλων εἰσδέχεσθαι
 μέλλουσιν, εἰσῆχθη καὶ αὐτῆ πρὸς βασιλέα ἐντίμως
 καὶ λαμπρῶς, εἰσαγαγούσα καὶ δῶρα πολυτελῆ,
 οἷα τῶν ἐθνικῶν²⁹ βασιλέων οὐδεὶς σχεδὸν μέχρι καὶ
 τότε πρὸς βασιλέα Ῥωμαίων εἰσῆγαγεν. Ἦσαν γὰρ
 οἰκετικὰ μὲν πρόσωπα πεντακόσια, ἐξ ὧν ὑπῆρχον
 ἡγεῖσθαι ἐντομαὶ τὸν ἀριθμὸν ἑκατὸν. Ἦδει γάρ, ὡς
 Ἰσκιεν, ἡ πλουτοκράτωρ ἐκείνη γραῦς ὅτι ἀεὶ τυγχά-
 νει χώρα τοῖς σπάδουσι τούτοις εἰς τὰ βασίλεια, καὶ
 ἐν τούτοις ὑπὲρ τὰς μυίας ἐν ἑαρος ὄρα κατὰ προ-
 βῆτων σηκὸν ἀναστρέφονται: καὶ διὰ τοῦτο τούτους
 προσηγορεύετο, ὡς ἂν δορυφόρους αὐτοῦ εὐρίσκοι
 τυχὸν δὲ τὴν πάλαι δουλείαν, ὅταν εἰς τὰ βασίλεια
 εἰσεῖσιν. Ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες σκιάστριαι ἑκατὸν,
 καὶ Σιδόνια³⁰ ἔργα παμποικίλα, ἃ δὴ νῦν παραφθα-
 ρίνουσ τυχὸν τοῦ ὀνόματος [P. 196] τῆ τῶν πολλῶν
 ἀμαθῆ λέγεται σενδόλις, ἑκατὸν, λινομαλοτάρια ἑκα-
 τὸν (καλὸν γὰρ ἐπὶ τούτοις κοινολεκεῖν), ἀμάλια λινα
 φίλα³¹ διακόσια, καὶ ἔτιρα ὑπὲρ τὰ τοῦ ἀραχνίου
 νήματα εἰς λεπτότητα, ὧν ἑκάστον εἰς καλῶμου κόνδουλον ἐνεδέδλητο, καὶ αὐτὰ ἑκατὸν, καὶ σκεῦη πολυτελῆ ἐξ
 ἐργύρου καὶ χρυσοῦ ἱκανὰ καὶ διάφορα.

α'. Ἀποδεχθεῖσα δὲ δεξιῶς καὶ φιλοφρονηθεῖσα
 μεγαλοπρεπῶς ἀναλόγως τῆς προαιρέσεως καὶ εὐγε-
 νίας αὐτῆς, καὶ μήτηρ καλεῖσθαι βασιλέως ἀξιο-
 ῖσθαι, καὶ πολλῶν μετασχούσα βασιλικῶν δεξιῶσεων
 καὶ τιμῶν, ἐγεγῆθη τε καὶ ἔγανυτο καὶ ἔκπλεω:³²
 τὴς ἀμοιβῆς, μάλλον δὲ καὶ ὑπεραιρούσας κατὰ πολὺ
 ὑπερλόγει λαβεῖν. Διὸ δὲ³³ καὶ προσέθηκεν ἐτι
 μεγαλοφύχως ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις δώροις οὐ μικρὸν
 καὶ τῆς Πελοποννήσου μέρος, ὅπερ ὡς ἴδιον κτήμα
 τυγχάνον αὐτῆς φιλοδύρωσ τότε τῷ υἱῷ καὶ βασιλεῖ
 ἔπερζετο. Διατρέψασα δὲ κατὰ τὴν μεγαλόπολιν

74. Danelidis vero filium, statim atque imperio
 potitus est, protospatharii dignitate cohonestavit,
 liberumque ei ad se aditum colloquiumque con-
 cessit ob spiritalis inter ipsos fraternitatis initam
 dudum societatem nexumque. Quia vero etiam
 mater, etsi jam fere anus senioque confecta, in-
 genti desiderio ardebat visendi imperatorem majo-
 risque aliquid honoris in senectute consequendi,
 tum propter religiosi monachi vaticinium, tum
 propter alia munera hospitiumque, imperatoris
 jussu honorifice admodum magnoque comitatu ac
 servitio Byzantium venit. Sed cum neque curru
 neque equo vehi posset, forte etiam luxu soluta
 ob abundantes divitias, in lectica jacens, lectis in
 eam rem trecenis robusto corpore juvenibus, ab
 illis se in urbem deferri mandavit. Sic decem
 lecticam sustollentibus, denisque aliis succe-
 dentibus, quod a Peloponneso ad urbem regiam
 iter est confecit. Accepta in Magnaura 318 con-
 vivio (quo loco Romani imperatores suscipere
 solent, si quos illustrium magnorumque gentis ali-
 cujus satraparum ac principum excepturi sunt) ad
 imperatorem honorifice ac splendido cultu indu-
 citur, ejus generis tantaque dona inferens, quanta
 nemo fere unquam aliarum gentium regum ad hæc
 usque tempora Romano imperatori intulit. Vernæ
 erant trecenti, ex quibus centum elegantes castrati
 erant. Noverat enim, ut videtur, prælocuples anus
 semper aditum in aulam spadonibus patere, in quo
 illa plures versari quam in caula pecudum verno
 tempore musæ. Ejusque rei gratia eos antea præ-
 paraverat, ut forte opportunum comitatum haberet,
 quo pridem obsequio functi essent, cum in regiam
 ingressura esset. Erant item mulieres sciastræ
 centum, sindonesque lepore vario distincti (quos
 nunc corrupta forsitan voce rude vulgus sendes
 vocat) centum. Linomalotaria centum (præstat enim
 in istis ex vulgi usu compositis uti vocibus), Ama-
 lia pulchra linea ducenta, aliaque subtilitate tenuis-
 sima ac aranearum ipsa stamina vincentia, quo-
 rum unumquodque in calami articulo condebatur,
 et ipsa centum. Vasa pretiosa argentea atque aurea
 multa ac varia.

75. Sic vero conveniente cultu recepta, proque
 animi sui proposito ac generis nobilitate magnifice
 accepta, et quæ imperatoris mater audiret digna
 habita, multisque regio munere officiis ac hono-
 ribus decorata, gaudio exultabat nec tenere 319
 lætitiæ poterat, uberemque mercèdem, quæ et
 longe excedentem, se accepisse confitebatur. Quam-
 obrem etiam præter ea quæ dicta sunt munera,
 cumulatæ magnificentia specimen edens, haud exi-
 guam Peloponnesi partem adjecit, quam jure pro-
 prio possidebat, tuncque filio et imperatori munifice

VARIE LECTIONES.

²⁶ γήρατι A. ²⁷ ἀνακλίσασα P, ἀνεκλίνατο A. ²⁸ ἐνεκελεύσατο ? ²⁹ ἐθνικῶς A. ³⁰ Barberius σιν-
 δόνια. ³¹ φίλα] καλά P. ³² ἐκπλεόν A. ³³ δὲ om. P.

concessit. Versata autem in magna hac urbe quantum libuit quantumque sufficere existimavit ad animum recreandum, in suam rursus regionem, velut gentilium suorum domina Augustaue, longe plures prioribus majoresque honores consecuta, reversa est. Quemadmodum vero accessum in urbem, sic et recessum instituit.

76. Eo tempore extruebatur pulcherrimum illud ac spectabile templum, quod Novam Basilicam Ecclesiam vocare consuevimus, ac Salvatoris nostri Jesu Christi et angelorum primatis Michaelis nec non Eliæ Thesbitæ nomine erigebatur. Ejus vero interioris ambitus commensa spatium, magnas anus nacotapetas (villosos scilicet tapetes, ἀπὸ τῆς εὐχῆς, ac si a voto dicas, nuncupatos) fecit ac misit, quibus pavementum variis pretiosis lapidibus inter se concinnatis velut tessellato opere stratum, varietatem et pulchritudinem pavonum præ se ferens, tegetetur, magnitudine et forma admirabili. Sed et singulis annis, quoad imperator vixit, non minima mittebat sic ab ea illatis muneribus. Quoniam vero in longiores 320 annos vitam eam producere contigit ac imperatori esse superstitem; quod ex pio illo monacho præsciendi facultate prædico, ipso adhuc superste, audierat ipsam post anam alterum e vita esse migraturam, desiderium insedit ut et illius filium Leonem, jam rerum summa potentem, præsens viseret. Rursusque, sicut antea fecerat, electis juvenibus sustollentibus, tantum illud viæ spatium facile ac sine molestia emensa est. Viso itaque sapientissimo mitissimoque Leone imperatore, mirique operis atque pretii illi quoque oblati muneribus, ac substantiæ suæ hærede instituto (jam quippe ejus filius Joannes vitam cum morte commutaverat), cum et comitatensem quempiam mitti petiisset, qui ejus facultates in acta redacturus ac accepturus esset, ad patrium rursus solum, in eo carnis pulverem positura, optimo imperatore pro discessu salutato eique vale dicto, profecta est. Cumque discessisset, brevi vivis exempta est.

77. Protospatharius autem Zenobius, ab imperatore directus missusque ut quæcumque anus postulasset ac statuisset ea impletet, cum ad Naupacti urbem pervenisset, ex Daniele anus nepote didicit illam ex hac vita migrasse. Veniens autem illius domum, ac testamenti exemplum in manus sumens, ex ejus voluntate, et ut ipsa constituerat, cuncta digessit. Inventa auri signati ingens copia ac pecuniæ 321 innumerabiles, aliaque suppellex ac substantia in vasis argenteis atque aureis vestibisque et ærumentis et mancipiis et jumentis, omnes privatorum opes superans, quinimo ipsas regum ac tyrannorum prope exæquans. Quod vero illius mancipia multitudine essent innumera, ex

Α τὴν ἐφ' ὅσον αὐτῆ φιλοτιμιῶν τε καὶ ἀπολαύσεων, αὐθις πρὸς τὴν οἰκίαν χώραν ἀνθυπενόστησεν ὡσπερ τις θέσποινα τῶν ἐκεῖθεν ⁴² βασιλίσσα, πολλῶν πλειονας τῶν προτέρων καὶ μείζονας καρπομένη τιμὰς ⁴³. Ὅν δὲ τρόπον τὴν ἀνοδὸν ἐποίησατο, τὸν αὐτὸν καὶ τὴν καθόδον.

οῦ'. Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον καὶ ὁ περικαλλῆς οὗτος ναῦς καὶ περίοπτος ⁴⁴ ἠκολομεῖτο ὃν Νέαν Βασιλικὴν Ἐκκλησίαν λέγειν εἰώθαμεν, ἧς ἐπ' ὄνοματι τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Μιχαὴλ τοῦ πρώτου τῶν ἀγγέλων καὶ Ἡλιοῦ τοῦ Θεοτότου ἠγείρετο. Λαβοῦσα δὲ μέτρα τοῦ ἔνδον τούτου χωρήματος ἡ γυνὴ εἰργάσατο καὶ ἀπέστειλε νακοτάπητας μεγάλους, τοὺς παρ' ἡμῶν ἀπὸ τῆς εὐχῆς τὸ ἐπιόντων φέροντας, ὑφ' ὧν ἅπαν ⁴⁵ τὸ ἔδαφος, ἐκ διαφόρων ἐντίμων λίθων, ψηφίδων δίκην ἐνηρμοσμένων, πρὸς ἀλλήλους συνθεθειμένων, ποικιλίαν καὶ κάλλος ταύτων ⁴⁶ μιμούμενον, καλύπτεσθαι ἐμελλε, θαύματος ἀξίους μεγέθει καὶ ὠραιότητι. Ἀλλὰ καὶ καθ' ἕκαστον χρόνον, ἕως Ἐζῆ ὁ βασιλεὺς, οὐκ ἐλάττονα τῶν παρ' αὐτῆς εἰσαχθέντων ἀπέστειλεν. Ἐπεὶ δὲ ἔτυχε μακρόβιον γενέσθαι αὐτὴν καὶ πλέον τῆς τοῦ βασιλέως ζωῆς τὴν ἐκείνης ἐπεκταθῆναι ⁴⁷ ζωὴν, ζῶντος δὲ ἐτι καὶ ⁴⁸ τοῦ προσωρατικοῦ ἐκείνου μοναχοῦ ἤκουσε [P. 197] παρ' αὐτοῦ ὅτι μετὰ δευτέρου χρόνον μέλλει ἀπαίρειν τοῦ ζῆν, ἐπεθύμησε καὶ τὸν ἐκείνου υἱὸν Λέοντα, ἤδη τὴν αὐτοκράτορα λαθόντα ἀρχὴν, ἀνελοῦσα ἰδεῖν, καὶ πάλιν κατὰ τὸν τρόπον τὸν πρότερον ὑπὸ νεανίσκων ἐκκρίτων αἰρομένη τὸ τοσοῦτον διάστημα τῆς ὁδοῦ διήνυσεν εὐμαρῶς καὶ ἀθαρῶς. Ἰδοῦσα δὲ τὸν σφώτατον καὶ πρῶτον βασιλέα Λέοντα, καὶ θαυμαστὰ θύρα καὶ πρὸς τούτον εἰσαγαγούσα καὶ κληρονομὸν αὐτὸν τῆς οἰκείας ποιησαμένη ὑπάρξεως (ἦδη γὰρ ὁ ταύτης υἱὸς Ἰωάννης ἐτύγγανε τὸν βίον ἀπολιπών), αἰτησαμένη δὲ καὶ βασιλικὴν ἀποσταλῆναι τὸν ἀπογράφασθαι καὶ παραλαβεῖν ὀφειλοῦσα τὴν περιουσίαν αὐτῆς, ἀπῆεν αὐθις συνταξαμένη τῷ χρηστῷ βασιλεῖ ἐπὶ τὸ τῆς πατρίδος θρεψάμενον ἔδαφος, ὡς ἂν ἐν τούτῳ καὶ τὸν τῆς σαρκὸς ἀπόθῃαι χοῦν. Καὶ δὴ κατελοῦσα μετὰ μικρὸν ἐτελεύτησεν.

οῦ'. Ὁ δὲ πρωτοσπαθᾶριος Ζηνόβιος, ἧς ἦν ὀρθοειδὴς καὶ ἀποσταλὴς πρὸς τὸ πάντα τὰ παρά τῆς γραφῆς αἰτηθέντα καὶ διατυπωθέντα ἀποπληρῶσαι, εἰς τὸ κάστρον Ναυπάκτου ἤδη καταλαβὼν ἀνέμαθε παρὰ Δανιὴλ τοῦ ἐγγόνου ⁴⁹ αὐτῆς τὴν πρὸς τὸν ἐκεῖθεν βίον ἐκδημίαν αὐτῆς. Ἀφικόμενος δὲ εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς καὶ τὸ ἴσον τῆς διατάξεως αὐτῆς ἐπὶ χεῖρας λαβὼν κατὰ τὴν ἐκείνης βούλησιν καὶ διατάξιν τὰ πάντα διόψησεν. Εὗρε δὲ καὶ χρυσὸν ἐν νομίμασι κάμπολον καὶ ἄλλην περιουσίαν ἐν τε ἀργυρώμασι καὶ χρυσώμασι ἐσθητί τε καὶ χαλκῷ καὶ ἀνδραπόδοις καὶ κτήνεσι, πάντα ἰδιωτικὸν ὑπερβαίνουσαν πλοῦτον, μᾶλλον δὲ καὶ τυραννικῶν ὀλίγων καταδεέστερον ⁵⁰. Ἐπεὶ δὲ τὰ οἰκετικὰ ταύτης ἀν-

VARIÆ LECTIONES.

⁴² ἐκεῖ Α. ⁴³ τιμὰς om. Α. ⁴⁴ περίοπτος; Α. ⁴⁵ πᾶν Ρ. ⁴⁶ Barberinus ταῶνος. ⁴⁷ ἐπεκτανθῆναι AP. ⁴⁸ καὶ σοι Ρ. ⁴⁹ ἐγγόνου? ⁵⁰ καταδεέστερον?

λοάποδα εἰς πλῆθος ἀπειρον ἦν, καλεῖται βασιλικῆ A
 ἐκ τούτων ὡσπερ εἰς ἀποικίαν ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐστά-
 λησαν εἰς τὸ θέμα Λαγοβαρδίας τρισχίλια σώματα.
 Διενεμήθη δὲ καὶ τὰ λοιπὰ ταύτης κτήματα καὶ χρή-
 ματα καὶ ψυχάρια ὡς ἐκείνη κατὰ τὴν διάταξιν αὐ-
 τῆς διαωρίσαστο, καὶ κατελείφθη καὶ τῷ κληρονόμῳ
 ταύτης βασιλεῖ εἰς ἴδιον κλῆρον τῶν ἄλλων χωρὶς
 προάστεια ὀγδοήκοντα. Ταῦτα εἰ καὶ πολὺ ⁸¹ τοῖς
 χρόνοις τὰ μὲν ἐτύγγανε πρότερα τῶν ἱστορουμένων
 κατὰ τὸ προκείμενον μέρος πραγμάτων τε καὶ και-
 ρῶν, τὰ δὲ οὐκ ὀλίγον ὕστερον ⁸², καὶ οὐδὲ σφόδρα
 ἀναγκαῖον ἐδόκει τῇ ἱστορίᾳ, ἀλλ' ὁμως εἰς χάριν
 τῆς εἰρημένης γραφῆς καὶ ἐνδείξιν τοῦ πλοῦτου καὶ
 τῆς εὐγενείας αὐτῆς καὶ τῆς προαιρέσεως ἐνταῦθα

ση'. Ὁ δὲ φιλόχριστος Βασίλειος ὁ βασιλεὺς με-
 ταξὺ τῶν πολεμικῶν ἀγώνων, οὗς διὰ τῶν [P. 198] ὑπὸ
 χεῖρα πολλῶν ὡσπερ ἀγωνοθετῶν πρὸς τὸ θεῖον
 κατηύθυνε, πολλοὺς τῶν ἱερῶν καὶ θεῶν ναῶν, ἐκ
 τῶν προγεγονότων διαβραχύνοντας σεισμῶν καὶ ἡ κα-
 ταβλήθοντας παντελῶς ἢ πτωσίῳ ἀπὸ τῶν ῥηγμάτων
 σύντομον ὑπομείναι δηλοῦντας, ἐπιμελείᾳ τε διηνε-
 κεί καὶ τῶν πρὸς τὴν χρεῖαν ἐπιτηδεῶν ἀψθόνῳ
 χρηρηγία καὶ παροχῇ τοὺς μὲν τοῦ πτώματος ἡγεῖρε,
 τῇ ἀσφαλείᾳ καὶ κάλλος προσθεῖς, τῶν δὲ τὸ ἀσθε-
 νῆς ἐνισχύσας διὰ τῆς τῶν δεόντων ἐπιβολῆς καὶ
 ἱκανορθώσεως τοῦ μὴ καταβρυθῆναι, ἀλλὰ πρὸς ἀκμήν
 αὐθις ἐπανελθεῖν καὶ νεότερα ἐγένετο αἰτίος. Δηλω-
 τῶν δὲ καὶ καθ' ἕκαστα.

ση'. Τοῦ τε γὰρ περιωνύμου καὶ θεοῦ ναοῦ δὲ τὸ
 τῆς μεγάλης τοῦ Θεοῦ Σοφίας κεκλήρωται ὄνομα,
 τὴν πρὸς δύοσιν ἀψίδα, τὴν μεγάλην τε καὶ μετέωρον,
 ἱκανῶς διαβραχύνσαν καὶ πτωσίῳ οὐκ εἰς μακρὰν
 ἀπειλοῦσαν αὐτὸς ἐμπειρίᾳ τεχνιτῶν περισφίξας
 καὶ ἀνανεωσάμενος ἀσφαλῆ καὶ μόνιμον ἀπειργά-
 στω· καθ' ἣν καὶ τὴν τῆς Θεομήτορος εἰκόνα τὸν
 ἀπορον Ἰῖδὸν ἐπωλλένιον φέρουσαν ἀνιστόρησε, καὶ
 τοὺς τῶν ἀποστόλων κορυφαίους Πέτρον καὶ Παῦλον
 ἐκτέρωθεν ἔσσης. Καὶ τὰ λοιπὰ δὲ ῥήγματα ταύ-
 τῆς ἐν κτίσμασι τε καὶ δαπανήμασι φιλοτιμώτατα
 ἠνωρθώσαστο. Οὐ μόνον γὰρ τοὺς σαθρωθέντας τῶν
 τοίχων ἐπηνωρθώσαστο ⁸³, ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν προ-
 ὄτων ἐλάττωσιν ταῖς παρ' ἐαυτοῦ ἐπιδόσειν εἰς αὐ-
 ξησιν ἡγάγεν. Ἐνδείξαι γὰρ ἑλαίου σχεδὸν κινδυνεύου-
 των ἀποσβεσθῆναι ⁸⁴ τῶν λύχνων τῶν ἱερῶν, μεγί-
 στου κτήματος ἐπιδοῖσι, ὃ προσαγορεύεται Μάντεια,
 τοῦτοις τὸ φῶς διαμένειν προσεπενοήσαστο ἀσθεστον,
 καὶ τοῖς ἐξυπηρετούμενοις εἰς τὸν θεῖον τοῦτον ναὸν
 ἐπιδοφιλῶσαστο τὰ ὀψώνια ἐκ τῆς ἱκανῆς προσόδου
 ἐπιέρητόν τε καὶ ἀδιδλείπτον.

π'. Ἀλλὰ καὶ τὸ τῶν θεῶν Ἀποστόλων περιφα-
 νὴς καὶ μέγα ⁸⁵ τέμενος, τῆς προτέρας εὐπρεπείας
 καὶ ἀσφαλείας διαπετὸν, ἐρισμάτων περιβολαῖς καὶ
 ταῖς τῶν διαβραχύντων ἀνοικοδομαῖς οὐκωρῶσας, καὶ
 ἀποξέτας τὸ ἀπὸ χρόνου γῆρας καὶ τὰς ρυτίδας πε-
 ρεῖλων, ὠραῖον αὐθις καὶ νεουργῶς ἀπετέλεσεν. Καὶ

illis imperatoris Jussu in Longobardiæ thema quasi
 coloniam, tria millia manu missa sunt. Dispartita
 etiam illius reliqua prædia et pecuniæ et mancipia,
 pro eo ac illi ex testamenti tabulis statutum erat;
 imperatori ejus hæredi præter alia in jus proprium
 relicta suburbana octoginta. Hæc etsi tempore
 longe dissita atque alia quidem rebus quarum hic
 narratio textitur priora exstiterint, alia non modico
 post intervallo secuta sint, nec admodum neces-
 saria videantur quæ historiæ inserantur, in gratiam
 tamen dictæ anus, ejusque et divitiarum et nobili-
 tatis propensæque voluntatis ac consilii specimen,
 hic in transcurso locum habeant!

κείσθω κατὰ περίεχθαισιν.

78. Christi autem amans religiosissimusque Ba-
 silius imperator inter bellica certamina, quæ haud
 raro per subjectos duces legatosque agonotheta in
 modum in debitum finem ac convenientem dirige-
 bat, plerasque sacrosanctas ac divinas ardes, ex
 superioribus terræ motibus quassatas ac vel pe-
 nitius collapsas vel proxime fatiscensibus rimis
 ruina minitantes, jugi cura necessariorumque
 larga suppeditatione ac præstatione, **322** alias
 quidem ex ruina erexit ac cum securas firmaque
 structura tum eleganti opere refecit; alias vero
 laborantes suffulciens, adjiciendo quæ opportuna
 essent, ac quassata lesaque instaurando, effecit
 ne diffuerent, sed ut pristino vigore, nova quasi
 fabrica resurgerent. Verum singula indicanda.

79. Celeberrimi enim divinique templi quod a
 magna Dei Sapientia nomen sortitum est, quæ
 ad occidentem spectat, apsidem ingenti mole cel-
 saque exstructione gravem, misere distractam ac
 celerem minantem casum, subtili artificum opera
 astringens instauransque tutam firmamque reddi-
 dit; in qua et Dei parentis Filium nullo satum
 semine ulnis gestantis imaginem effinxit, ac utrin-
 que apostolorum principes Petrum et Paulum ere-
 xit: reliquos item ejus hiatus, tum in fabricis tum
 expensis, largissime sarcivit. Non solum enim
 muris putrescentibus subvenit, sed, et imminutos
 redditus ipse tribuendo adauxit. Cum enim parum
 abesset ne præ olei inopia lampades sacræ extin-
 guerentur, maximo collato prædio quod Mantea
 vocant, ut eis lumen inextinctum constaret effecit,
 utque ex ipsius prædii redditibus censu perpetuo
 templi ejusdem ministris opsonia cibique præbe-
 rentur.

τοῦ κτήματος, ὅπερ οἶδε τὴν ὑπηρεσίαν ποιεῖν ἀν-

323 80. Sed et divinorum Apostolorum celebre
 magnamque delabrum, pristino decore amisso
 ruinosoque ædificio, fulcrorum ambitu collapsarumque
 partium instauracione stabiliens, abraso-
 que quod veteratum tempore erat rugasque con-
 traxerat, elegans rursus novique operis fabricam

VARJÆ LECTIONES.

⁸¹ πολλὰ P. ⁸² ὕστερα? ⁸³ ἐπανωρθώσαστο P. ⁸⁴ ἑλαίου ἤδη σχεδὸν ἀποσβεσθῆντων A. ⁸⁵ μέ-
 γιστον A.

fecit. Divinum quoque in Pega S. Deiparæ templum collapsum, ac qua olim decore fulserat orbatum, instauravit, splendidiusque quam prius exstiterat reddidit. Similiter alterum quoque Deiparæ templum, Sigma cognomento dictum, diro casa deformatum a fundamentis novum extruxit ac priore firmius constabilivit. Sed et Stephani martyrum primi in Aurelianis templum terræ motus quassatione ad solum usque subvatum a fundamentis extruxit. Baptistæ vero ac Præcursoris sacras ædes in Strobylea et Macedonianis, alteram a fundamentis extruxit, alteram potius parte reparavit. Sed et apostoli Philippi sacellum, aliudque Lucæ evangelistæ illo occidentalius, vetustis expurgatis ruinis nova condidit.

81. Præterea vero etiam Mocii martyris ingens templum, non paucis scissuris sublapsum, cujus adytum terræ allisum erat ita ut divinam ipsam mensam præfringeret, debita cura illi adhibita perfecte a ruina erexit. Vicinum quoque illi ex parte occidentali Andreæ primum **324** vocati inter apostolos templum, ingenti neglectu ruina oppressum, conyeviauti cura pristino decori reparavit. Divinam item S. Romani ædem et ipsam collapsam a fundamentis ædificavit. S. Anzæ quoque in Deutero et S. Christi martyris Demetrii sacras ædes, vetustate laborantes, novas ac elegantes refecit. Sancti vero martyris Emiliani in Rhabdo ecclesiam, haud procul ab ædibus sanctæ Dei parentis, vetustate fatiscentem videns utrinque turrato opere fastigiando novam reparavit.

82. Præterea vero etiam triumphalis martyris Nazarii sacram ædem, a multis retro annis non modo collapsam, sed et penitus abolitam, ædificavit, majestate, elegantia, ac pulchritudine priori longe ædificio præstantem. In Domnini Embolis (ut vocant) sanctæ Dei nostri Christi resurrectionis nomine atque martyris Anastasiæ pulcherrimum templum aptans splendide ornavit, lignea fornice in lapideam mutata ornatuque alio plane admirabili adjecto. Similiter quoque inelyti martyris Platonis tectum laborare videns et fatiscere novum instauravit, immissis parietibus, ubi necesse erat, ædem communis ac firmam. Gloriosorum vero martyrum Hesperii et Zoes divinam ædem, fere solo tenus dirutam, pari priori elegantia et majestate extruxit. Ad hæc vero etiam martyris Anatii in Heptasculo divinum templum peno diffuens **325** jamque casurum instaurando omnisque generis fulcris statuaminando firma basi stare fecit. Eliæ vero prophetæ templum in Petrio, extremo quasi spiritu, ac cujus propemodum ruina expectaretur, corroboravit ac magnifice extruxit, a com-

τόν ἐν τῇ Πηγῇ δὲ τῆς Θεομήτορος θεῖον ναὸν διαπυθίνοντα καὶ τὸ ἀρχαῖον ἀποθάλοντα κάλλος ἀνευρώσατέ τε καὶ ὑπεράμποντα μᾶλλον ἢ περὶ τὸ πρότερον ἐδείξεν. Ὡσαύτως καὶ τὸν ἕτερον τῆς Θεοτόκου ναὸν, ὃς τὸ Σίγμα εἶχεν ἐπώνυμον, πτώμα πρῶτον δεινὸν ἐκ βάρων ἀνωκοδόμησε καὶ ἐβραϊότερον [P. 199] τοῦ προτέρου εἰργάσατο. Καὶ τὸν ἐν Αὐρηλιανῶν δὲ Στεφάνου τοῦ πρώτου τῶν μαρτύρων ναὸν ἄχρις ἐδάφους καταπεσόντα ⁸⁷ ἐκ θεμελίων αὐτῶν ἀνεδείματο. Τοῦ δὲ τοῦ ⁸⁸ Βαπτιστοῦ καὶ Προδρομοῦ σηοῦς ἱεροῦς ἐν τε τῇ Στροβυλαίᾳ ⁸⁹ καὶ Μακεδονίαν, τὸν μὲν ἐκ βάρων, τοῦ δὲ τὸ πλεῖστον ἀνωκοδόμησεν. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ τοῦ ἀποστόλου Φιλίππου ἱερὸν, καὶ τὸ αὐτοῦ δυτικώτερον καίμενον τοῦ εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ, τῶν παλαιῶν ἀνακαθάρσας πτωμάτων νέα εἰργάσατο. πα'. Ἐτι δὲ καὶ τὸ Μωκίου τοῦ μάρτυρος ⁹⁰ μέγε τέμενος, οὐκ ὀλίγους ὑποπεσὸν βήγμασι, καὶ τὸ ἄδωπον τοῦτου μέρος ἄχρι τῆς γῆς καταβληθὲν ἐσχηκῆς ὡς καὶ τὴν ἱερὰν καταεἶσαι τράπεζαν, τῆς προσηκούσης ἐπιμελείας ἤξίωσε καὶ τελείως τοῦ πτώματος ἤγειρεν. Καὶ τὸν πλησιάζοντα δὲ τούτῳ κατὰ τὸ μέρος τὸ ⁹¹ πρὸς δυσμᾶς Ἀνδρέου τοῦ πρωτοκλήτου τῶν ἀποστόλων ναὸν ἐκ πολλῆς ἀμελείας διαβρύνοντα εἰς τὸ ἀρχαῖον κάλλος τῇ δεούσῃ ἐπιμελεῖσθαι ἀνήγαγεν. Τὸν δὲ τοῦ Ἁγίου Φωμανοῦ θεῖον οἶκον καὶ αὐτὸν καταπεσόντα ἐκ βάρων ἀνεδείματο. Καὶ τὸν τῆς Ἁγίας Ἀννης ἐν τῷ δευτέρῳ καὶ τὸν τοῦ Χριστοῦ μάρτυρος ⁹² Δημητρίου καινοῦς ἀντὶ παλαιῶν καὶ εὐπρεπεῖς ἀπειργάσατο. Τὸν δὲ τοῦ μάρτυρος Διμιτριανοῦ, ὃς ἐν τῇ Ῥάβδῳ τῷ οἴκῳ τῆς Θεομήτορος γειτονεῖ, τῇ παλαιότητι κατεβρῆκνωμένον ἰδὼν καινουργεῖ, ἐκατέρωθεν πυργώσας ἐδράματα.

π'. Πρὸς δὲ καὶ τὸν τοῦ ἀθλοφόρου Ναζαρίου ἱερὸν οἶκον, ἐκ πολλῶν τῶν χρόνων οὐ μόνον πτωθίνοντα, ἀλλὰ καὶ τέλειον ἠφανισμένον, νέον ⁹³ εἰδείματο σεμνότητι καὶ κάλλει πολλῷ τοῦ πρὶν διαφέροντα. Ἐν δὲ τοῖς Δομνίνου λεγομένοις Ἐμβόλοις τὸν εἰς δνομα τῆς θείας ⁹⁴ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἀναστάσιως καὶ Ἀναστασίας τῆς ⁹⁵ μάρτυρος περικαλλῆ ναὸν ἐπισκευάσας ἐλάμπρυνε, λιθίνην ἀντὶ ξυλίνης τὴν ὄροφην ἐργασάμενος, καὶ κόσμον ἄλλον ἐπιθεῖς ἀξιάγαστον. Ὡσαύτως δὲ καὶ Πλάτωνος τοῦ μεγάλου ἐν μάρτυσι πονήσασαν τὴν τοῦ ναοῦ κατιδὼν ὄροφην νῆαν εἰργάσατο, καὶ ⁹⁶ τοίχων ἐν οἷς ἔδει κατοχυρώσας τὸν οἶκον ἐπιβολαῖς ⁹⁷. Τῶν δὲ καλλινίκων μαρτύρων Ἐσπερίου τε καὶ Ζωῆς τὸν θεῖον οἶκον ἠδραφισμένον σχεδὸν κατὰ ἅληλον τοῦ πρῶτον εἰδείματο. Πρὸς τούτοις δὲ καὶ τὸν τοῦ μάρτυρος Ἀκακίου ἐν τῷ Ἐπτασκάλῳ ⁹⁸ θεῖον ναὸν ἤδη σχεδὸν καταβρύνοντα ⁹⁹ καὶ πρὸς πτώσει συναλευνόμενον ἀνακαθάρσας καὶ παντοίοις κατασφαλίσάμενος ὄχυρώμασι τοῦ πτώματος ἤρπασε καὶ ἑδραῖως ἐστήκειναι πεποίηκεν. Τὸν δὲ Ἡλιῦ τοῦ προφήτου κατὰ τὸ Πετρίον ναὸν ὡσπερ [P. 200] λειποψυχούντα ἀνέβρωσε

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁷ ἄχρις ἐδάφους καταπεσόντα om. A. ⁸⁸ τοῦ om. AP. ⁸⁹ Στροβυλαῖς A. ⁹⁰ καὶ τοῦ Μωκίου μάρτυρος P. ⁹¹ τὸ ante πρὸς om. P. ⁹² χριστομάρτυρος A. ⁹³ νέον om. P. ⁹⁴ Θείας] τοῦ P. ⁹⁵ τῆς om. P. ⁹⁶ καὶ om. P. ⁹⁷ ἐμβολαῖς P. ⁹⁸ Πησκάλῳ A. ⁹⁹ καταβρύνοντα A.

καὶ περιφανῶς ἐκτίσται, ἐλευθερώσας καὶ τῆς πε-
ριστοιχούσης ⁷⁰ καὶ πιεζούσης τῶν κοινῶν οἰκιῶν
συνεσχῆς.

πγ. Ἄλλὰ τί στρεφόμεθα περὶ τὰ μικρὰ τῶν
ἱερῶν, εἰ καὶ πάνυ μεγάλα καθέστηκε, καὶ οὐ προσ-
τιθέμεν τὸ μέγα ἔργον καὶ ἀξιάγαστον, ὃ κατ'
αὐτὰς τὰς βασιλείους αὐτὰς ἐπιστατῶν τε καὶ
αὐτουργῶν φκοδόμησεν; Ὅπερ ἀρκεῖ καὶ μόνον τὴν
τε περὶ τὸ θεῖον αὐτοῦ δηλοῦν διοίκτην καὶ τὸ πρὸς
τὰ ἐπιβαλλόμενα μεγαλοῦργόν τε καὶ θαύματος ἄξιον.
Ἄμειδόμενος γὰρ ὡπερ τῆς περὶ αὐτὸν εὐμελείας
τὸν Δεσπότην Χριστὸν καὶ τὸν πρῶτον τῶν ἀγγελικῶν
δυνάμεων Γαβριὴλ ⁷¹ καὶ τὸν Θεοδίτην Ἠλίαν τὸν
ζηλωτὴν, ὃς καὶ τῇ αὐτοῦ μητρὶ τῆς πρὸς βασιλείαν
τοῦ υἱοῦ ἀνυψώσεως ἐχηρημάτισεν ἄγγελος, εἰς ὄνομα
τούτων καὶ μνήμην ἀίδιον, ἐτι δὲ τῆς Θεοτόκου καὶ
Νικολάου τοῦ ἐν Ἱεράρχειαι πρωτεύοντος, θεῖον καὶ
περικαλλὴ ναὸν ἐδομήσατο, εἰς ὃν συνῆλθε τέχνη
καὶ πλοῦτος καὶ ζέουσα πίστις κατ' ἀφθονοτάτη
πραΐφροσιν, καὶ τὰ παντὸς συνέδραμε κάλλιστα,
ἃ τοῖς ὁρῶσι μᾶλλον ἢ τοῖς ἀκούουσιν οἶδα τυγχάνειν
πιστά. Ὅν ὡς νόμφην ὁρασιμένην καὶ περιεκο-
σμημένην μαργάροις τε καὶ χρυσῷ καὶ ἀργύρου
λαμπρότησιν, ἐτι δὲ καὶ μαρμάρων πολυχρῶν ποι-
κιλαῖς καὶ ψηφίδων συνθέσει καὶ σηρικῶν ὑφασμά-
των καταστολαῖς, τῷ ἀθανάτῳ προσήγαγε νομφίῳ
Χριστῷ ⁷². Ὅ τε γὰρ ὄρυφος ἐκ πέντε συμπληρού-
μενος ἡμισφαιρίων στίλβει χρυσῷ καὶ εἰκότων ὡς
ἀστέρων ἀστράπτει κάλλεσιν, ἐξῶθεν μετάλλοις ἐμφε-
ροῦς χρυσῷ χαλκοῦ καλλυνόμενος, οἱ τε παρ' ἐκάτερα
τοῖχοι τῷ πολυτελεῖ καὶ πολυχρῶ τῶν μαρμάρων
καταποικιλλοῦνται, καὶ τὰ ἄδυστα τοῦ ναοῦ καὶ χρυσῷ
καὶ ἀργύρῳ καὶ λίθοις τιμίαις καὶ μαργάροις κατα-
ποικιλιῶνται καὶ καταπεπλοῦνται. Καὶ αἱ τῶν ἐκτὸς
διεργουσαι τὰ θυσιαστήρια κιγκλίδες καὶ τὰ ἐν αὐ-
ταῖς περίστυλα καὶ τὰ ἀνωθεν οἶον ὑπέρθυρα χρη-
ματίζοντα οἱ τε ἐντὸς ὅσχοι καὶ αἱ πρὸ τούτων
βαθμίδες καὶ αὐταὶ αἱ ἱερὰ τράπεζαι, ἐξ ἀργύρου
πάντα περιεχυμένον ἔχοντος τὸν χρυσὸν καὶ λίθοις
τιμίαις ἐκ μαργαριτῶν ἡμισφαιρίων πολυτελῶν τὴν
σύμπληξιν καὶ σύστασιν ἔχουσιν. Αὐτὸ δὲ τὸ ἔδαφος
σηρικῶν [P. 201] ὑφασμάτων ἢ Σιδονίων ἔργων ἐγ-
ηλωμένων δόξει τυγχάνειν ⁷³ ἀνάπλων - οὕτω πᾶν
ἐξωράσσεται καὶ καταπεποικιλιῶνται τῷ πολυχρῶ τῶν
ὑποκειμένων ἐκ μαρμάρων πλακῶν καὶ ταῖς πολυει-
δέσει τῶν αὐτὰς περικλειουσῶν ψηφίδων ζώναις καὶ
τῷ τῆς ἀρμογῆς ἀκριβεῖ καὶ τῷ περιττῷ τῆς περι-
θειούσης ἐν ἅπασιν χάριτος. Ἐνθα καὶ πλῆθος ἀδόντων
ἐξυψηρευμένων ἀφύρισε καὶ προσόδους ἱκανὰς
ἀπέπειξεν ⁷⁴, ὃς φιλοτιμῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς δια-
νέμεσθαι τοῖς προσανέχουσι τῷ τοιοῦτῳ ἱλαττηρίῳ
προσέταξεν, ὑπερβαλέσθαι σχεδὸν τοὺς πρὸ αὐτοῦ
πάντας τῇ περὶ τὰ τοιαῦτα μεγαλοδωρεῖᾷ φιλοτιμῶ-
σάμενος.

πδ-πε. Ἄλλ' ὁ μὲν ναὸς τοιοῦτος κατ' οὕτω τὰ

A in unum aedium circumambientium prementiumque
in unum liberans.

83. Quid enimvero circa pusilla ipsius operum
versamur, etsi et illa valde ingentia, nec magnum
illud omnique dignum admiratione adjungimus,
quod ad ipsam regis atrium, ipse operi praeside
aureo regis motionis, extruxit; quod vel unum
illius in Deum pietatem et cultum, inque iis
quibus manum admovisset magnificentiam ad-
mirandosque conatus, abundo potest ostendere?
Veni enim Christi in eum angelicarumque pote-
statum primae Gabrielis nec non et Eliae The-
bitae (zelotae illius, qui ejus matri provehendi filii
in regni solium nuntius fuerat) benevolentiam mun-
nerans, in eorum nomen ac memoriam semper-
nam, itemque sanctae Dei Genitricis et Nicolai inter
hierarchas primas obtinentis, divinum pulcherri-
mumque templum aedificavit: in quo pari foedere
ars et divitiarum fervensque fides et locupletissima
voluntas coivere, ac quae ubique gentium pulcher-
rima sunt concurrere, ipsa ejusmodi ut penes con-
visentes quam audientes, majorem fidem habeant.
Templum hoc, velut sponsam splendide ornatum
cultamque margaritis et auro argenticque nitore,
praetereaque marmorum multiplici colorum varie-
tate **326** tessellarumque compositionibus ac seri-
orum pannorum stragulis collucentem, immortali
sponso addixit. Tectum enim quinque semicircu-
lis constans auro renidet imaginibusque velut
stellarum splendoribus micat, parte extrema aëris
metallis auri fulgorem quam proxime referens. Pa-
rietes hinc inde pretiosis variisque coloris mar-
moribus variati collucent, templique penetralia
ipsa auro argenteaque et lapillis margaritisque in-
terstineta variaque magnifice splendescunt. Ab
exteriori nave sanctuarium secludentes cancelli,
inque illis columellarum ordines, eisque imposita
quae vocant hypertyra, intusque posita sedes, et
qui ante illas sunt gradus, ipsarumque sacrae mensae
omnia argentea superfuso auro lapidibusque pretio-
sis, unionibus inditis, conflata compactaque consi-
stunt. Ipsum atrium solum sericis texturis aut
Sidonii operis expansis aggravescere videbitur. Sic
universum subjectis varii coloris marmorum crustis,
variique generis ambientibus tessellati operis zonis,
exquisiteque artis compage, in omnibus denique
circumfluentis gratiae abundantia condecoratur ac
variatur. Cantorum in eo ministrantium constituta
multitudo, uberesque assignati redditus, quos ma-
gnifice largiterque in eos impartiendo praecipit qui
istiusmodi propitiatorii obsequiis addicti essent,
hoc nempe ambiens, ut omnes fere superiores hoc
munificentiae genere superaret.

327 84 85. Ac templi quidem structura ea est

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁰ περιστοιχιζούσης A. ⁷¹ Μ: καὶ ἡ Bandurius p. 593. ⁷² Χριστῷ οὐκ. P. ⁷³ τυγχάνειν P.
⁷⁴ ἀπέπειξεν A.

ornatusque interior, quantum brevi sermone res magna declarare licet, et quæ spectantium animis omnem stuporem injiciant; exteriora vere quænam rogo? Ad occasum, inque ipso vestibulo, duæ erant constitutæ phialæ, altera ad austrum, altera ad aquilonem, omnem artis excellentiam habentes niâteriazque splendorem ac auctoris operum magnificentiam. Quæ ad austrum, ex Ægyptio lapide (Romanum dicere consuevimus) structa est. Circa eam dracones statuarum arte elegantissime efformatos videas. In medio turbinata forma perforatusque rhombus assurgit: circumjectæ candido marmore columellæ, ipsæ chori quadam specie compositæ, circumducta capitibus corona ac protectura; ex quibus omnibus torrentis instar ad phialæ pedes basinque aquæ defluebant ac subjecta quæque copioso imbre compluebant. Quæ autem ad aquilonem ex Sagario sic nuncupato concinnata lapide, baud absimili Ostriti, ut quidam vocant, candido et ipsa exstructa lapide, ex basis medio multiforum rhombum eminentem protendit. Superius in corona ac protectura phialam ambiente arte fusi effictique ab artifice galli gallinæci hædique et arietes, ipsi quoque fistulis quibusdam aquarum scatebras eructantes et in subjectum phialæ pavimentum quasi evomentes. Ubi et pocula conspiciuntur, circa quæ 328 tunc prætereuntibus potandis ac accipiendis vinum ab imo scaturiebat.

86. Exeunti per templi portam quæ spectat ad aquilonem, oblonga porticus cylindri ferme specie occurrit, pictis imaginibus decorata, nempe martyrum certamina luctasque complectens, lisque tum oculos læute accipiens, tum vero animum ad divinum beatumque amorem, ex præclaris martyrum gestis ejus ardoribus excitum sensumque, quoad licet, superare studentem, magnifice erigens. Ad australes vero atque mare spectantes fores, ad orientem profecturus egrediens, duplex aliud curriculum offendes, parvis longitudinis ac spatii cum ea quæ ad aquilonem spectat porticum, ad regiarum usque ædium protensum atrium; in quo imperatores ac reliqui aulæ proceres equo assidentes pila ludere conueverunt. Atrium inclytus imperator, coemptis ædibus quæ ibi antea erant soloque æquatæ ac cæmentis ejectis, perpulvavit, et in ejusdem atrii parte, quæ ad mare spectat, perpulchras ædes exstruxit, quas dicti jam templi velut promptuarium cellamque penuariam esse constituit. Ædium autem coemptio atriique exstructio commode aptoque consilio existit, quod illi exercitio destinatus antea imperatoribus locus divini templi ædificationi cœsisset. Spatium inter duas porticus interclusum ad orientalem templi faciem hortum esse voluit, in oriente et ipsum plantatum novæ Edem, 329 omnis generis plantis arboribusque eluxuriantem

Α ἐντὸς ἔχων, ὅσον μικρῶ λόγῳ δηλώσαι δύνασθαι τὰ μεγάλα, καὶ πᾶσαν ἐντιθέντα ταῖς τῶν θεωμένων διανοαῖς ἐκπληξιν 78· τὰ δὲ ἐκτὸς οἶα! Πρὸς ἐσπέραν μὲν καὶ κατ' αὐτὰ τοῦ ναοῦ τὰ προαύλια φιάλαι δύο ἐστήχασιν, ἡ μὲν πρὸς νότον 79, ἡ δὲ πρὸς βορρᾶν, πᾶσαν ἔχουσαι καὶ τέχνης 80 ὑπερβολὴν καὶ ὕλης λαμπρότητα καὶ φιλοτιμίαν τοῦ 81 τῶν ἔργων δημιουργοῦ. Ὡς ἡ μὲν πρὸς νότον ἐξ Αἰγυπτίου λίθου, ὃν ἡμεῖς Ῥωμαῖον λέγειν εἰώθαμεν, ἔχει τὴν σύστασιν. Περὶ ἣν καὶ δρᾶκοντας ἔστιν ἰδεῖν, οὗς ἡ λιθοξόος τέχνη ἀριστα διεμόρφωσεν. 82 Ἦς μέσον μὲν κωνοειδῆς καὶ διάτρητος ἀνέστηκε στρόβιλος, περίεξ δὲ κιονίσκοι λευκοὶ καὶ τὸ ἔνδον ὑπόκειναι χοροῦ σχῆμα σώζοντες ὑφ' ἐστῆσαν, στεφάνην ἀνωθεν ἔχοντες περιθέουσαν, ἀφ' ὧν ἀπάντων κρουνηδὸν τὸ ὕδωρ κατὰ τὸ ἔμβαδὸν καὶ τὸν πυθμῆνα τῆς φιάλης ἀνωθεν ἔρρει καὶ κατώμβρει τὰ ὑποκείμενα. 83 Ἡ δὲ πρὸς βορρᾶν ἐκ τοῦ Σαγαρίου λεγομένου λίθου, ὃς τῷ παρά τινων Ὀστρίτη καλουμένῳ λίθῳ καθέστηκεν ἐμπερῆς, ἐξέξατο τὴν κατασκευὴν, ἐκ λευκοῦ λίθου πολυτρητον στρόβιλον καὶ αὐτὴ κατὰ τὸ μέσον τοῦ πυθμῆνος προβαλλομένη ἐξέχοντα. 84 Ὑπερθεν δὲ κατὰ τὴν περιτρέχουσαν στεφάνην τῇ φιάλῃ ἐκ χαλκοῦ τῷ τεχνίτῃ διετυπώθησαν ἀλεκτρυόνες τράγοι τε καὶ κριοὶ, διὰ τινων συρίγγων καὶ αὐτοὶ κρουνοὺς ὑδάτων ἐξερυγόμενοι καὶ οἶον ἐξέμουντες κατὰ τὸ τῆς φιάλης ὑποκείμενον ἔδαφος. 85 Ἐνθα καὶ κύλικες ὀρώνται περὶ ἃς τότε οἶνος ἀνέβλυζε κάτωθεν, τοὺς παριόντας ποτίζων καὶ δεξιούμενος.

Γ πρ'. Ἐξιώντι δὲ σοὶ τὴν βορείον πύλην τοῦ ἱεροῦ μακρὸς τις ἐκδέχεται περίπατος κυλινδροειδῆς, ἐξ ἐνύλων γραφῶν κατηγλατισμένος τὴν ὄροφην, τοὺς μαρτυρικοὺς περιέχων ἄβλους καὶ τὰ παλαισμάτα, [P. 202] ἐστιῶν ἅμα τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὴν ψυχὴν διεγείρων πρὸς τὸν θεῖον καὶ μακάριον ἔρωτα, ταῖς τῶν μαρτύρων ἀριστεταῖς εἰς τοῦτον ἐναγομένην καὶ ὑπερβαίνειν κατὰ τὸ ἐφικτὸν πειρωμένην τὴν αἰσθησιν. Κατὰ δὲ τὰς πρὸς νότον τε καὶ τὴν θάλασσαν πύλας, εἰ ἐξελθὼν πρὸς ἀνατολὰς ποιήσασθαι τὴν πορείαν θελήσεις, ἄλλων εὐρήσεις ἰσομήκη τοῦ πρὸς βορρᾶν καὶ ἰσόδρομον διαύλον, ἀχρι τῆς βασιλικῆς αὐλῆς καὶ αὐτὸν παρατείνοντα, καθ' ἣν μεθ' ἵππων σφαιρίζειν βασιλεῦσί τε καὶ τοῖς τῶν εὐδαιμόνων παισὶ καθέστηκε σύνθετος· ἦν καὶ αὐτὴν ὁ αὐτὸς ἀοιδίμος βασιλεὺς, τὰς πρότερον ἐκεῖσε τυγχανούσας οἰκίας ἐξωνησάμενος καὶ ἀχρις ἑδάφους καταβαλὼν καὶ περικαθάρας τὸν τόπον, εἰργάσατο, κατὰ τὸ πρὸς θάλασσαν μέρος τῆς τοιαύτης αὐλῆς καὶ τὰς περικαλλεῖς οἰκίας δειμάμενος, ἃς οἰονεὶ ταμιεῖον καὶ οἰκονομεῖον τοῦ εἰρημένου τυγχάνειν ναοῦ διορίσατο. 86 Ἡ δὲ τῶν οἰκημάτων ἐξώνησις καὶ κατασκευὴ τῆς αὐλῆς διὰ τὸ τὴν πρότερον εἰς τὸ τοιοῦτον γυμνάσιον ἀνεμνήνην τοῖς βασιλεῦσιν ἐν τῇ τοῦ θεοῦ ναοῦ παραπλισθῆναι οἰκοδομῇ δεόντως ἐγένετο. Τὸ δὲ περικλειόμενον μέσον τῶν δύο περιδρόμων χωρίον 87 κατὰ τὸ ἔρον τοῦ ναοῦ μέρος παράδεισον ἐξεργάσατο,

VARIE LECTIONES.

78 κατὰπληξιν A. 79 νότα P. 80 κα. τῆς τέχνης P. 81 τοῦ οἰκ. A. 82 χώρων P.

κατὰ ἀνατολὰς καὶ αὐτὸν φυτευθέντα τῆς νέας Ἐδέμ A καὶ παντοίοις κομῶντα φυτοῖς καὶ ὕδατιν ἀφθόνοις ὄντα κατὰ ῥυτον· ὃν ἀπὸ τῆς θέσεως Μεσοκῆπιον ὀνομάζειν εἰώθαμεν.

πρῶτον. Ἄλλὰ ἀπόρησεν περὶ τούτων τὰ εἰρημένα, μὴ καὶ ἀπειροκαλίας τις γραφὴν ἀπολείσεται καθ' ἡμῶν. Καὶ μεταστρεπτόν ⁸⁰ ἤδη τὸν λόγον ἐπὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἔργων τοῦ φιλοπένου καὶ τῶν καλῶν προμηθεύς αὐτοκράτορος. Κατ' αὐτὰ γὰρ τὰ βασίλεια τῶν πώποτε μνημονευομένων ἐν ταῖς περὶ τὰ τοιαῦτα φιλοτιμίαις οὐχ ὑπερβέβηκεν ἐν τε πολυτελείᾳ καὶ κάλλει καὶ τῷ καινουργεῖ τῶν σχημάτων καὶ ταῖς περὶ πάντα τὰ ἀξιάγαστα χάρισιν, οὐ μόνον ἐν ναῶν καλλογαῖς καὶ πολυτελείαις καὶ τέρψεσιν, ἀλλὰ καὶ ἐν δεκτικτηρίων βασιλικῶν ὄντως καὶ μεγαλοπρεπῶν οἰκοδομαῖς, μετὰ τοῦ πολυτελοῦς τὸ τερπνὸν καὶ μετὰ B τοῦ τέρποντος πολὺ τὸ χρῆσιμον ἐχόντων καὶ θαύματος ἕξιον; Ἄλλ' ἐπεὶ τὰ τοιαῦτα κάλλη οὐ πᾶσι εἰς ὄρασιν πρόκειται, ἢ καὶ μάλλον ἀκριβῆς τῶν τοιούτων πέφυκεν εἶναι διδάσκαλος, ἀνάγκη διὰ τῆς γραφῆς παρατεθῆναι τῶν σπουδαίων ταῖς ἀκοαῖς, [P. 203] ἐν' ἐντεῦθεν ὃ τε δημιουργὸς αὐτῶν ἀξίως θαυμάζεται καὶ οἱ τῶν βασιλείων εἰσόδων εἰργόμενοι μὴ παντελῆ τούτων ἔχοιεν ἄγνοιαν. Ἔστι ⁸¹ γὰρ εὐθύς κατὰ τὸ πρὸς ἀνατολὰς τῶν ἀνακτόρων μέρος κατασκευασθεὶς Ἡλιοῦ τῷ θεοδίτῃ ναὸς, οὐ τὰ ἐντὸς μόνον πάσης ἀνάπλευς πολυτελείας καὶ ὠραιότητος, ἀλλ' ἤδη καὶ τὰ ἐκτός. Ἄνωθεν γὰρ τὸ στέγος ἅπαν χρυσῷ κατελάμπετο, ἐκ ψηφίδων εὖ ἡρμοσμένων ἔσαν συνεστηκός, εἰ καὶ τῷ χρόνῳ νῦν ἢ πολλῇ τῶν C ἰμβρῶν ἐπιφορὰ καὶ οἱ χειμέριοι νιφότες τε καὶ παταγεὶ τὸ πολὺ τοῦ κάλλους διαφθείραντες ἐλυμήναντο. Ἰσημμένον δὲ τῷ τοιοῦτῳ ναῷ καὶ τὸ ἐπ' ὀνόματι τοῦ πολυπαθοῦς καὶ καρτερικωτάτου τῶν μαρτύρων Κλήμεντος εὐκτήριον ἀνεδείματο, ἐν ᾧ καὶ τὴν θείαν τοῦτου κόραν καὶ ἄλλων πολλῶν μαρτύρων ἱερὰ ἐκαπέθετο λείψανα, ἀφ' ὧν ἐκεῖνός τε καὶ οἱ μετ' αὐτὸν ψυχῆς τε ⁸² καὶ σώματος τὴν βῶσιν λαμβάνουσι. Γαίονεϊ δὲ τούτοις καὶ ὃ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν καὶ θεοῦ κατασκευασθεὶς ὑπ' αὐτοῦ εὐκτήριος οἶκος, οὐ τὸ πολυτελὲς καὶ ὑπέριμον τοῖς οὐκ ἰδοῦσιν ἱπποτος νομισθῆσεται· τοσοῦτος ἀργυρός ⁸³ καὶ χρυσός καὶ τιμίων λίθων καὶ ⁸⁴ μαργάρων πλήθος ἐν τῇ πότει ⁸⁵ περιβολῇ καταβέβληται. Τὸ μὲν γὰρ ἕδαφος ἔσαν ἐξ ἀργύρου σφυρηλάτου καὶ στιβαροῦ μετ' D ἡραπέσεως, τὸ τῶν χρυσοχῶν ἀκριβὲς τῆς τέχνης ἐπιεικνύμενος, κατεσκευάσται, οἱ δὲ ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ εὐαῶν τῶν τοίχοι ἀργυρῶν ἄφθονον καὶ αὐτοὶ ἐπιεικνύμενον ἔχουσι, διηθισμένον χρυσῷ καὶ τιμίους περικαιμένον λίθοις καὶ μαργάρων λαμπρότησιν. Ἡ δὲ δεξιόγυσα τὰ ἄδυστα τοῦ θεοῦ οἴκου τούτου ἡγάλας, Ἡράκλειος, ὅσον ὄλβον ἐν αὐτῇ περιελάττει! Ἡ δὲ οἱ στῦλοι μὲν καὶ τὰ κάτωθεν ἐξ ἀργύρου ἰδίῳ τῆν αὐστασιν ἔχουσι, ἢ δὲ ταῖς κεφαλῖσι τοῦ ἰδίῳ ἐπιεικνύμενη δοκὸς ἐκ καθαροῦ χρυσοῦ πᾶσα συνίστηκε, τὸν πλοῦτον πάντα τὸν ἐξ Ἰνδῶν περικα-

A aquarumque copia large irriguum; quem a situ Mesocepium (quasi hortum medium) nuncupamus.

87. Sed hæc hæc dicta sufficiant, ne quis nos ineptiarum accuset. Convertenda itaque nunc oratio est ad reliqua labore strenui ac studiosi præclarisque intenti curis imperatoris opera. In ipsa enim regia quem eorum qui unquam celebres habiti sunt, ejusemodi rerum magnificentia et cultu non superavit, tum nimirum sumptuosis pulchrisque structuris, tum nove effigiatis figuris, admirandisque omnibus exquisita gratia venustatibus, non solum in sacrarum ædium pulchritudine et magnificentia et amœnitate, verum etiam in curiarum domorumque vere regiarum ac præmagnificarum ædificiis; quibus itidem amœnitas cum magnificentia comes sit, et cum amœnitate ingens plane ac miraculo digna certet utilitas? Quoniam tamen ejusemodi decora non omnium oculis sunt proposita, qui tallum rerum exquisitiores magistri esse solent, necesse est ut ea studiosorum auribus scripto ingeramus, quo scilicet hinc eorum auctor debitam admirationem consequatur, et qui ingressu ad regiam arcentur, haud penitus illorum ignorantia teneantur. Statim enim ad orientalem regie partem exstructum exstat Elie Thesbitæ templum, non intus solum sed et foris omni cultu et lepore magnificentissime stipatum. Supra enim tectum omne auro reñtebat, ex tessellulis 330 totum apte compactum, quanquam modo præruptorum imbrium vi hiemalibusque nimbis et gelu pristini decoris partem maximam amiserit detrivertitque. Huic templo annexum etiam Clementis longe plurimis vexati suppliciiis martyrumque tolerantissimi oratorium condidit, in quo divinum ejus caput aliorumque plurium martyrum sacras exuvias reposuit; unde tum ille tum posterius animi corporisque incolunitatem hauriunt. E propinquo est et quam Salvatoris nostri ac Dei nomine oratoriam domum exstruxit, ejus magnificentia cultusque omnem excedens æstimationem his qui non viderunt incredibilis videbitur: tanta scilicet argenti aurique vis lapidumque pretiosorum et unionum copia in ejus fabricam impensa est. Pavimentum stratum omne ex argento solido ducto malleo, aurificum subtili arte, incausto confectum est. Dextra lævaque ædis parietes, ipsi quoque copioso convestiti argento, auri fulgoribus florido gemmisque pretiosis ac margaritarum splendoribus interstincto ac vario. Divinæ hujus ædis alyta separantes cancelli (Deus bone!) quantas in se continent divitias! quorum columnæ imæque partes ex argento constant solidæ, capitellis autem trabs superposita ex auro solida, universas Indorum divitias quaquaversum circumfusas gestans; cujus

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁰ μεταστρεπτόν P. ⁸¹ ἔστι AP. ⁸² τε om. P. ⁸³ τοσοῦτος γὰρ ἀργυρός A. ⁸⁴ λίθων καὶ om. A. ⁸⁵ τοῦτων A.

multis partibus **331** Dei-viri Domini effigies arte chymica efficta est. Adytum vero ipsum quanta decora sanctaque contineat ac in se ipso velut thesauros recondat, sermo refugit dicere, mavultque ut adytum (inaccessum scilicet et orationi imperivium) sinere. In his enim quæ vim omnem sermonis superant, convenientior silentii religio est. Et hæc quidem orientalia, ut sic dicam, regie decora, inelyti imperatoris Basilii fidei permina.

88. In aliis partibus alia existant. Inter ea sacri præconis Pauli venerabile oratorium est, eundem auctorem agnoscens, ipsum quoque illius largissima liberalitate excitatum. Illius enim pavimenta strata marmore eorumque orbos argente colliguntur, sumptuosaque immensitate et pulchritudine nihil reliquis minus habere conspicitur. Similiter etiam, quod beati Petri apostolorum principis nomine in Marciani ambulatorum extremo quasi summa arx ab eo templum ædificatum, cui et cælestis militiæ principis oratorium conjunctum est. Quod item illi superius sanctæ Dei Parentis oratorium est, qua decoris elegantiaque excellentia non affuit? Cujusve oculos non abunde pascat animumque recreet, eumque qui videat totam ad hilaritatem convertat?

89. Adytum vero decora, quæ velut regiarum regias in regia Basilii imperator exstruxit, præstantiorum sermonum præconio ad sui **332** laudem indigent, manuque perfectiori ad ea pro orationis majestate penicillo chartis illimenda, quæ nemo satis imitando assequi possit. Novi enim decoris domus cui Cœnurgio nomen est, quam a fundamentis exstruxit, quem spectantium stupore non afficiat? illam sedecim columnæ ordinibus digestæ suffulciunt: octo ex Thessalico lapide, qui viridis coloris est, sex vero onychitis nomen obtinent; quas lapicida omni varietate exornavit, vitis formam circa eas affingens, omnisque generis animantium figuras in ea efformans. Reliquæ duæ et ipsæ onychitis naturam habent, non tamen similem formam a lapicidis nactæ sunt, sed distortis siriis lævi planoque orbantur, cum eas ita variare artificii placuerit, utpote qui ex multiplici varietate decorum captaret et delectabile. Super columnas ad tectum usque et orientale hemisphærium ex pulcherrimis tessellatis domus omnis inauratur, præsidemtem habens operis auctorem, stipantibus commilitonibus legatis subjectisque ducibus, qui instar munerum captas ab eo urbes illi offerunt. Rursusque desuper in abside ac tecto depicta sunt Herculeæ imperatoris certamina subditorumque causa exantlati labores ac rerum præclare bello gestarum sudores Deoque auctore partæ victoriæ tropæaque; sub quibus tanquam cælum stellis prælucidum surgit exstatat cubiculum ab eodem imperatore affabre fabricatum, venustum et va-

χυμένον πάντοθεν ἔχουσα· ἐν ἧ κατὰ πολλὰ μέρη καὶ ἡ θεανδρική τοῦ Κυρίου μορφή μετὰ χυμεύσεως ἐκτετύπεται. Αὐτὸ δὲ τὸ ἄδυτον ὄσα κάλλη καὶ ἀγία περιέληψε καὶ ἐν ἑαυτῷ θησαυροφυλακεῖ, ὁ λόγος παραιτεῖται θηλοῦν, ἔσῃ δὲ μᾶλλον ὡς ἄδυτον καὶ τοῖς λόγοις ἄβυτον βούλεται· ἐν γὰρ τοῖς ἐπέκεινα λόγου εὐλογωτέρη ἢ σιωπῇ. Καὶ τὰ μὲν ὡς ἂν εἴποι τις ἔφα κάλλη τῶν ἀνακτόρων, ἅπερ ἐκ τῆς τοῦ αἰοδίου βασιλείως βασιλείου πίστεως ἐξανέτειλεν, ταῦτά ἐστιν.

πῆ. Κατ' ἄλλα δὲ μέρη καθέστηκε τὰ λοιπὰ, ἐν οἷς τό τε τοῦ ἱεροκλήρουκ Παύλου σεπτὸν τυγχάνει εὐκτήριον, τὸν αὐτὸν κεκτημένον δημιουργόν, μετὰ τῆς αὐτῆς πλουτοχορήγου [P. 204] χειρὸς καὶ αὐτὴ δομησάμενον· καὶ τὸ τοῦτου γὰρ ἔδαφος ἀργυρον ἔχει τοὺς κύκλους τῶν μαρμάρων ἐμπερικλείοντα, καὶ πολυτελεῖα καὶ κάλλι τῶν ἄλλων κατ' οὐδὲν ὁρᾶται λειπόμενον. Ἦσαύτως καὶ ὁ ἐπ' ὀνόματι τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων Πέτρου κατὰ τὸ ἄκρον τῶν Μαρκιανοῦ περιδρόμων ὡς ἀκροπόργιον ὑπ' αὐτοῦ κατασκευασθεὶς θεοῦ ναὸς, ᾧ καὶ τὸ τοῦ ἀρχιστρατήγου εὐκτήριον ἦνεται. Καὶ ὁ τῆς θεομήτορος αὐθις ὑπέρκειται, ποίαν εὐπρεπειᾶς καὶ ωραιότητος ὑπερβολὴν οὐκ ἐπλούτησεν, ἢ τίνος οὐκ ἂν ὀφθαλμῶν ἐστιάσοι καὶ ψυχῆν εὐφράνοι καὶ ὅλον ἡδίων ποιήσοι τὸν θεατήν;

πθ'. Τὰ δὲ τῶν οἰκῶν κάλλη, ἅπερ ὡς βασιλείων βασιλεία ἐν αὐτοῖς τοῖς βασιλείοις ὁ βασιλεὺς Βασίλειος ἀνεδείματο, λαμπροτέρων ἐδεῖτο κηρύκιον δόγων εἰς δῆλωσιν καὶ χειρὸς ἐντελεστέρως εἰς τὸ δύναισθαι λόγῳ δηλοῦν ἃ τοῖς ἔργοις ἐστὶν ἠμίμητα. Ὅ γὰρ καινοπραπέτης οὗτος οἶκος, οὗ τὸ Καινούργιον ἐστὶν ἐπώνυμον, ὃν ἐκ βάρων ἐκεῖνος ἀνήγειρεν, τίνα τῶν θεωμένων οὐκ ἐγείρει πρὸς ἐκπληξιν; ὃν ἐκκαίδεκα κίονες κατὰ στίχον ἐστηκότες ἀνέχουσιν, οἱ μὲν ὀκτώ τούτων ἐκ λίθου τυγχάνοντες Θετταλῆς, ἢ τὸ πράσιον χρώμα κεκλήρωται· οἱ ἕξ δὲ τὴν τοῦ ὄνουχίτου προσηγορίαν αὐχοῦσιν, οὗ ὁ λιθοξόος παντοίως ὠράσειεν, ἀμπέλου σχῆμα κατ' αὐτοὺς μορφώσας καὶ παντοίων ζῶων ἰδέας ἐν ταύτῃ ἀπεργασάμενος. Οἱ ἕτεροι δὲ δύο καὶ αὐτοὶ μὲν τὴν αὐτοῦ ὄνουχίτου φύσιν εἰλήφασιν, οὐχ ὁμοίον δὲ τὸ σχῆμα παρὰ τῶν λιθοξόων ἐδέξαντο, ἀλλὰ γραμμαῖς σκολιαῖς τὸ τῆς ἐπιφανείας ὁμαλὸν ἀφῆρέθησαν, οὕτω ποικιλίαι ταύτας τοῦ τεχνίτου θελήσαντος, ὡς ἐκ τοῦ πολυμόρφου θηρώματος τὸ εὐπρεπὲς καὶ ἐράσιμον. Ἄνωθεν δὲ τῶν κίωνων ἄχρι τῆς ὀροφῆς καὶ τὸ κατὰ ἀνατολᾶς ἡμισφαίριον, ἐκ ψηφίδων ὠραίων ἅπας ὁ οἶκος κατασκευάζεται, προκαθήμενον ἔχων τὸν τοῦ ἔργου δημιουργόν, ὑπὲρ τῶν συναγωνιστῶν ὑποστρατήγων δορυφορούμενον, ὡς διῶρα προσαγόντων αὐτῷ τὰς ὑπ' αὐτοῦ ἐαλωκυίας πόλεις. Καὶ αὐθις ἀνωθεν ἐπὶ τῆς ὀροφῆς ἀνιστόρηται τὰ τοῦ βασιλείως Ἡράκλειος ἀθλα καὶ οἱ ὑπὲρ τοῦ ὑπηκόου πόνου καὶ οἱ τῶν πολεμικῶν ἀγώνων ἰδρωτῆς καὶ τὰ ἐκ θεοῦ νικητήρια, ὧφ' ὧν ὡς οὐρανὸς ὑπ' ἀστέρων ὑπέρλαμπρος ἐξανίσχει κοιτῶν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ [P. 205] φιλοτεχνηθεὶς αὐτοκράτορος, ὠριζῶς

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁸ πλουτοχόρου Α.

τα καὶ παμποικίλος καὶ κατὰ πάντων σχεδὸν τὰ τοῦ
 πάλλους φερόμενος νικητήρια. Εὐθὺς γὰρ κατὰ τὸ
 τοῦ ἐδάφους μεσαίτατον τὸ Μηδικὸν ὕρνεον ὁ ταῶς ἐκ
 ψηφίδων λαμπρῶν τῇ λιθοξόῳ τέχνῃ διαμεμόρφωται,
 ἐν εὐθυτόρῳ κύκλῳ ἐκ λίθου Καρικῆς συγκλειόμε-
 νος, ἀφ' οὗπερ ἀκτίνες ἀπὸ λίθου τῆς αὐτῆς πρὸς
 ἄλλον μείζονα κύκλον ἐκπέμπονται. Ἐξωθεν δὲ καὶ
 τοῦτου καθάπερ τιμὰς ῥύακες ἢ ποταμοὶ ἐκ λίθου
 Θεσσαλῆς, ἢ τὸ πράσιον χρῶμα κεκλήρωται, κατὰ τὸ
 τοῦ οἴκου τετράγωνον σχῆμα ἐφήπλωνται, κατὰ τὰς
 ἐντὸς λαγόνας τέτταρας ἀτούς ἐκ ψηφίδων ποικίλων
 τε καὶ λεπτῶν περισφίγγουσαι, εἰς τοσοῦτον ἀκρι-
 βούοντα τὴν μίμησιν ἅπαντα ὡς εἰκάζειν αὐτὰ ζῆν
 καὶ ἵπτασθαι βούλεσθαι. Οἱ δὲ παρ' ἐκάτερα τοίχοι
 ὑάλου πολυχρόοις πλαξὶ περισκέπονται, διαφόρων
 ἀνθέων δοκοῦντες μορφαῖς ὠραϊζέσθαι. Ὑπερθεν δὲ
 τούτων κόσμος τις ἄλλος περιηνησιμένος διαθέσει
 χρυσῷ, ὅφ' οὐ διείργεσθαι τὰ κατώτερα τῶν ἄνω δο-
 καί· ὃν ἐκ χρυσοῦ ψηφίδων διαδέχεται τερπνότης
 ἄλλῃ, ἐνθρονον δεικνύσα τὸν τοῦ ἔργου δημιουργὸν
 ἀτοκράτορα καὶ τὴν σύζυγον Εὐδοκίαν, στολαῖς κε-
 κοσμημένους βασιλικαῖς καὶ ταῖσιουμένους τοῖς
 στέμμασιν. Οἱ δὲ κοινοὶ παῖδες ὡς ἀστέρες λαμπροὶ
 τοῦ δόμου πέριξ ἱστόρηται, ταῖς βασιλείαις καὶ αὐ-
 τοῖ στολαῖς καὶ τοῖς στέμμασι καταγαλιζόμενοι. Ἐν
 οἱ μὲν ἄρβενες τόμους ἐπιπερόμενοι δείκνυνται τὰς
 θείας ἐντολάς, αἷς στοιχεῖν ἐπαιδεύοντο, περιέχοντας·
 τὸ δὲ θῆλυ γένος καὶ αὐτὸ βίβλους τινας κατέχον
 ὄραται, νόμων θεῶν ἐχούσας περιοχὴν, βουλομένου
 δεῖξαι τοῦ τεχνίτου τυχὸν ὡς οὐ μόνον ἢ ἀρβῆν γονή,
 ἀλλὰ καὶ ἢ θήλια τὰ ἱερὰ μεμύηται γράμματα καὶ
 τῆς θείας σοφίας οὐκ ἔστιν ἀμέτοχος, καὶ κἄν ὁ φυ-
 τοσπῆρος τοῦτων οὐκ ἔσχεν ἐξ ἀρχῆς οἰκείως πρὸς
 γράμματα διὰ τὴν βιωτικὴν περιπέτειαν, ἀλλ' οὖν
 τοὺς οἰκείους ἅπαντας βλαστοὺς ἐν μετοχῇ σοφίας
 πεποίηκε· τοῦτο δὲ, καὶ τῆς ἱστορίας ὄλγα, διὰ τῆς
 γραμμικῆς ἐδουλήθη τοῖς ὄρωσι σημαίνεσθαι. Καὶ
 ταῦτα μὲν τὰ κάλλη τῷ τετραμερεῖ τῶν τοίχων ἀχι-
 τῆς ὀροφῆς περιέχεται· αὐτὴ δὲ ἢ τοῦ ἰουδαίου
 κοιτῶνος ὀροφῆς οὐκ ἀνεστηκυῖα πρὸς ὕψος ἐπαίρει-
 ται, ἀλλὰ τῷ τετραγώνῳ σχήματι τοῖς τοίχοις ἐγκά-
 θηται. χρυσίῳ διόλου κατηγαλιζμένη καὶ στέλδουσα,
 κατὰ τὸ μεσαίτατον φέρουσα τὸν νικοποῖδον σταυρὸν,
 ἰδίῳ πράσιῳ διαμορφούμενον, περὶ ὃν ὡς ἄστρα
 παρ' οὐρανὸν θεάσῃ ἐκλάμποντα αὐτὸν τε τὸν ἀοιδί-
 μον βασιλέα καὶ μετὰ τῶν τέκνων πάντων τὴν σύν-
 τενον, πρὸς τε Θεὸν καὶ τὸ τοῦ σταυροῦ ζωο-
 ποιὸν [P. 206] σημεῖον τὰς χεῖρας ἐπαίροντας, καὶ
 τοῦτο μόνον οὐχὶ βούωντας, ὅτι διὰ τοῦδε τοῦ νικο-
 ποιῶ συμβόλου πᾶν ἀγαθὸν καὶ φίλον Θεῷ ἐν
 ταῖς ἡμέραις τῆς ἡμέτερας βασιλείας διαπέπρα-
 κται καὶ κατ'ὄρθωται. Περιέχεται δὲ καὶ εὐχαριστία
 ἰγγράμματος παρὰ τε τῶν φυσάντων ὑπὲρ τῶν τέ-
 κνων λεγομένη πρὸς τὸν Θεὸν καὶ παρὰ τῶν τέκνων
 εἰς τὸν Θεὸν τῶν γεννητόρων. Καὶ ἢ μὲν παρὰ τῶν
 γονέων οὕτως ὡς ἐπὶ λέξεως ἔχουσα δείκνυται·
 Εὐχαριστοῦμέν σοι, Θεὲ ὑπεράγαθε καὶ βασιλεῦ.

A rium cunctaque fere excellenti pulchritudine
 superans. Statim enim in pavimentum medietate
 pavo, avis Medica, ex prælucidis tessellis lapi-
 cidæ artificio effectus est, rotundissimo circulo ex
 Cario lapide inclusus, ex quo radii ejusdem lapidis
 in alium majorem circulum immeant (extraque
 eum etiam veluti quidam rivi sive fluvii ex Thes-
 salico viridis coloris lapide ad quatuor ædis angu-
 los funduntur), interiore sinu quatuor aquilas vario
 subtilique tessellato opere constringentes, tanta
 expressione sicque accurata rei imitatione ut illas
 vivere ac jam jamque volatum moliri conſicias.
 Parietes utrinque crustis vitreis varii coloris con-
 teguntur, sic nimirum ut diversis interstincti flo-
 ribus iisque vernare videantur. Super eos ornatus
 B alius præfloridus auri compositione, quo inferiora
 a superioribus interstingui videntur. Sequitur alia
 venustas ex aureis tessellis, imperatorem operis
 auctorem in throno sedentem uxoremque Eudo-
 ciam, regis vestimentis amictos ac coronis redi-
 mitos, ostendens. Communes utriusque liberi, ceu
 stellæ pellucidæ circa domum depicti, Augustali-
 bus et ipsi vestibus amicti coronisque ornati. Ma-
 sculi libros ferunt divina continentes præcepta,
 quibus obsequi erudiebantur. Feminae ipsæ quoque
 libros quosdam tenere conspiciuntur, in quibus
 divinarum legum argumenta descripta sunt. Voluit
 forte artifex indicare non solum masculos, sed et
 feminas sacris litteris eruditas esse ac sapientiæ
 divinæ participes. Licet 334 enim ipse generis
 auctor caputque familiæ haud prorsus initio erga
 litteras propense animatus esset ob vitæ aliam
 aliamque sortem casusque difficiles, omnem tamen
 sobolem sapientia imbui curavit. Atque hoc, etiam
 tacente historia, per picturam voluit cernentibus
 conspicuum esse. Atque hæc decora in quatuor
 parietum lateribus ad tectum usque exhibentur.
 Tectum autem hujus cubiculi non in sublime sese
 porrigit, sed forma tetragona parietibus insidet,
 auro totum condecoratum ejusque fulgore micans.
 In medio crucis victorialis signum, vitro viridi ef-
 formatum. Circa crucem velut stellas in cælo efful-
 gentes videbis, ipsum percelebrem imperatorem ac
 cum liberis omnibus ipsam conjugem, manus ad
 Deum sustollentes ac crucis vivificantem signum, et
 tantum non clamantes : *Per hoc victorialis signum,
 quidquid bonum Deoque acceptum, imperii nostri
 temporibus gestum est ac peractum.* Continetur vero
 etiam gratiarum actio litteris exarata, ex parentum
 persona pro liberis, exque liberorum rursus per-
 sona ad Deum dicta pro parentibus. Parentum gra-
 tiarum actio sic se ad verbum habere dignoscitur :
*Gratias tibi agimus, Deus, omnem excedens bonita-
 tem, et Rex regum, quod nos liberis stipasti agenti-
 bus gratias magnificentia mirabilium tuorum. Ver-
 rum serva eos in voluntate tua, ne quis eorum quid-
 quam transgrediat mandatorum tuorum, 335.* ut

VARIÆ LECTIONES.

¹¹ αὐτῆ δὲ τοῦ P.

et hoc nomine gratias agamus bonitati tuæ. Filiorum rursus hæc vicissim enuntiat: *Gratias agimus tibi, Verbum Dei, quod ex paupertate Davidica parentem nostrum extraxisti eumque unxisti unctione Spiritus tui sancti. Verum serva eum manu tua, et eam quæ nos sustulit, illis pariter ac nobis præstans, ut et cæleste regnum tuum assequamur. Ac quidem dicti cubiculi fabricæ ac venustates istæ sunt.*

Πνεύματος. Ἀλλὰ φύλαξον αὐτὸν ἐπὶ χειρὶ σου σὸν ἐπὶ τεκούση ἡμᾶς, ἀξιών αὐτοὺς καὶ ἡμᾶς καὶ τῆς ἐπουρανίου σου βασιλείας. Καὶ τὰ μὲν τοῦ εἰρημένου κοιτύνου ἔργα καὶ κάλλη ἐν τούτοις περιγεγράφω.

90. Ejusdem manus ac consilii opus maximum illud triclinium in Marciani porticibus, quod et Pentacubiculum dicitur; quod et ipsum omnis generis pulchritudine atque decore primas tulit. Est ibi et cujus paulo ante meminimus, Pauli æthera pervolantis pulchrum elegansque oratorium; cui et martyris Barbaræ cohæret, quod a sapientissimo Leone illic conditum est. Sed et reliqua regia conclavia, quæ paulo plus ad orientem posita sunt quam aureum triclinium, superiorique basi locata, magia vero ad occidentem vergunt quam nova ecclesia; quorum longe alte expansus aer Aquilæ appellationem suscepit (in quo et Deiparæ pulcherrimum lepidissimumque oratorium sacellum), ejusdem imperatoris opera sunt, ejusmodi scilicet ut pretiosarum materiarum sumptu et copia figurarumque novitate ac magnifici operis dispositione **336** magnificentiam elegantiaque cultum ostendant. Quæ item magis ad occidentem vergunt habitacula pyramidalis figura, cujusmodi etiam est alterum Dei Verbi Matris oratorium, illo sumptus suppeditante atque auctore extructa sunt, quæ plane structuræ magnificentia novæque artis elegantia inter alia multa primas obtineant. Infra quæ, in ipso quod vocant Monothryi ingressu, jucundissimum Joannis Theologi oratorium, quod una cum suda solique exposita et marmoribus strata ibi aëra, quæ ad Pharum usque protenditur, idem extruxit imperator, una etiam cum firmissimis ad ejus orientale latus positis ædibus, quarum altera thesaurophylacium est, altera vestiarium, amboque una cum jucunditate abunde securitatem promittunt. Pulcherrimum quoque atque maximum lucidissimumque regis balneum, phialæ (quam vocant) superjacens (nempe quæ a factionis Venetæ illic quondam stationem habentis lapideæ phiala nomen adhuc retineat), ille ipse concinne ædificavit; opus nimirum pulchritudine præstans et jucunditate, corporisque valetudini conferens ejusque refectioni. Alterius vero factionis phiala (nempe Prasinæ) ad regis atrium ad orientem spectans sita erat. Dum vero divinum illic templum extrueretur, alio translata est, factionumque

τῶν βασιλευόντων, ἐτι περιέστησας ἡμῖν τέκνα εὐχαριστοῦντα τῇ μεγαλοπρεπείᾳ τῶν θαυμασιῶν σου. Ἀλλὰ φύλαξον αὐτοὺς ἐν τῷ θελήματί σου, μὴ τις αὐτῶν παραδρόμη τι τῶν σῶν ἐντολῶν, ἵνα καὶ ἐν τούτῳ εὐχαριστῶμεν τῇ σῇ ἀγαθότητι.

Ἡ δὲ τῶν παιδῶν αὐτῆς ταῦτα διαγορευούσα δεικνύται· Εὐχαριστοῦμέν σοι, Ἄδελφε τοῦ Θεοῦ, ἐτι ἐκ πτωχείας Δαυιτικῆς ἀνύψωσας τὸν πατέρα ἡμῶν, καὶ ἔχρισας αὐτὸν ἐπὶ χρισματι τοῦ ἁγίου σου σὸν ἐπὶ τεκούση ἡμᾶς, ἀξιών αὐτοὺς καὶ ἡμᾶς τοῦ εἰρημένου κοιτύνου ἔργα καὶ κάλλη ἐν τούτοις

ἑ'. Τῆς αὐτῆς δὲ χειρὸς καὶ γνώμης ἔργον καὶ ὁ κατὰ τοὺς Μαρκιανοῦ περιδρόμους μέγιστος τρίκλινος, καὶ Πεντακούθουκλον λεγόμενον, ὃ καὶ αὐτὸ παντοῦ κάλλους καὶ ὠραιότητος τὰ πρωτεῖα ἠνέγκατο· καθ' ὃ καὶ τὸ προμνημονευθὲν περικαλλὲς εὐκτῆριον τοῦ αἰθεροδρόμου Παύλου, ᾧ καὶ τὸ τῆς μάρτυρος Βαρβάρης συνήνεται τὸ ὑπὸ τοῦ σοφωτάτου Λέοντος δομηθὲν, τὴν ἴδρυσιν κέκτηται. Ἀλλὰ καὶ τὰ ἕτερα βασιλικὰ καταγῶγια, ἃ τοῦ χρυσοῦ τῶν τρικλίων ἀνατολικωτέραν καὶ μάλλον ὑπερκειμένην ἔχει τὴν ἴδρυσιν, δυτικώτερα τῆς νέας τυγχάνοντα τῶν ἐκκλησιῶν, ὧν ἡ ἐπὶ πολὺ τοῦ ἀέρος πρὸς ὕψος ἐπέκτασις καὶ τὴν Ἄετος προσηγορίαν ἐδέξατο, ἐν ᾧ καὶ τὸ τῆς Θεοτόκου ὠραιὸν καὶ πάντερπνον τῆς προσευχῆς ἐστὶν ἱερὸν, τοῦ αὐτοῦ βασιλέως ἔργα τυγχάνουσιν, ἐκ τοῦ πολυτελοῦς καὶ ἀφθόνου τῶν τιμωμένων ὑλῶν καὶ τοῦ καινοπρεποῦς τῶν σχημάτων καὶ τῆς μεγαλοουργοῦ διαθέσεως τὸ μεγαλόψυχον καὶ φιλόκαλον τοῦ ἀνδρὸς ἀπεμφαίνοντα. Καὶ τὰ δυτικώτερα δὲ τούτων πυραμοειδῆ κατοικητήρια, καθὼς καὶ ἕτερον τῆς τοῦ Θεοῦ καὶ Λόγου Μητρὸς τυγχάνει εὐκτῆριον, ἐκείνον χορηγὸν καὶ δημιουργὸν ἐπιγράφεται, τῷ περιττῷ τῆς κατασκευῆς καὶ καινοπρεπείᾳ καθ' ἑτέρων πολλῶν τὸ πρωτεῖον φερόμενα. [P. 207] Ἦν ἐστὶ κάτωθεν, κατ' αὐτὴν τὴν τῆς Μονοθύρου λεγομένης εἴσοδον, τὸ τερπνότατον Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου εὐκτῆριον, ὃ καὶ αὐτὸ μετὰ τοῦ ἐκείθεν ἀρχομένου αἰθερίου καὶ ἡλιοβολουμένου μαρμαροστρώτου περιπάτου, τοῦ καὶ ἄχρι τοῦ Φάρου διήκοντος, ὃ αὐτὸς ἐτεκτῆνατο βασιλεύς, μετὰ καὶ τῶν πρὸς ἀνατολὰς τοῦτου ἐδραιωμένων οἰκημάτων, ὧν τὸ μὲν θησαυροφυλακίον ἐστὶ, τὸ δὲ χρηματίζει εἰς βετιάριον· ἃ μετὰ τοῦ τέρποντος καὶ τὸ ἀσφαλὲς περιττῶς ἐκληρώσαντο. Καὶ τὸ κάλλιστον δὲ καὶ μέγιστον καὶ φανότατον τῶν βασιλείων λουτρῶν, ὃ τῆς φιάλης λεγομένης ὑπέρεκείται, ἥτις ἀπὸ τῆς ἐκείσε πρότερον Ἰσαμένης τοῦ τῶν Βενέτων μέρους λιθίνης φιάλης τὸ ὄνομα σώζει περιλειπούμενον, ἐκείνός ἐστιν ὃ ἐμμελῶς δομησάμενος, ἔργον κάλλους ὁμοῦ καὶ τρυφῆς καὶ σωματικῆς εὐδετηρίας καὶ ἀναπαύσεως. Ἡ δὲ τοῦ ἑτέρου μέρους φιάλη, τῶν Πρασίμων, φημί, κατὰ τὴν πρὸς ἀνατολὰς τῶν βασιλείων αὐλὴν τὴν στάσιν ἐκέκτητο· ἥτις ἐν

VARIE LECTIONES.

ἄ τῷ om. P. ἄ τῇ om. P. ἄ καὶ γνώμης] ἡ γνώμης A. ἄ οἷς A. ἄ ἐπεμφαίνοντα A. ἄ καὶ πρὸς λόγου om. P.

τῶν κτίζεσθαι τὸν ἑκάστος θεῖον ναὸν τῆς μεταθέσεως· Ἄ circa eas loco abolito cesarunt qui ad ipsas ludi fiebant.

ιβ'. Ἐκτὸς δὲ τῶν εἰρημένων τοῦ αὐτοῦ γενναίου βασιλέως Ἔργον καὶ ὁ τῶν Μάγγανα λεγόμενος οἶκος βασιλικός, καὶ ὁ νέος οἶκος καλούμενος, οὗς ἀπὸ τοιαύτης προαιρέσεως κατεσκεύασεν· Μὴ βουλόμενος γὰρ τὰ δημόσια χρήματα, ἅπερ οἱ ἐκ τοῦ ὑπηκόου φόροι γεννώντες αὐξάνουσιν, εἰς οἰκείας καταναλίσκειν χρείας καὶ τῶν ἀνά πᾶν ἔτος ὑπ' αὐτοῦ κεκλημένων⁹¹ καὶ τοὺς ἑτέρων⁹² πόνους τὴν τούτων τράπεζαν ἠδύνειν ἢ συγχροτεῖν, τοὺς τοιοῦτους οἴκους ἐπινοήσατο, καὶ προσόδους ἐκ γεωργίας ἀπέταξεν ἐν αὐτοῖς ἱκανάς, ἀφ' ὧν ἡ βασιλικὴ πανδοσία αὐτοῦ τε καὶ τῶν μετ' αὐτὸν ἀφθονοῦν καὶ δικαίαν τὴν χορηγίαν ἐμάλιν ἔχειν ἀεί. Καὶ τὰ ἐν ταῖς καλουμέναις δὲ Πηγαῖς βασιλικὰ μεταβολῆς ἕνεκα καταγωγὰ καὶ ἐνδοιτήματα⁹³ ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἐκ βάθρων ἀνέστησεν, ἃ καὶ ναῶν καλλοναῖς κατεκόσμησεν, ἐν οἷς ὁ τε τοῦ Ἁγίου προφήτου Ἡλιοῦ τυγχάνει οἶκος σειπτός καὶ ὁ Ἐλισσαίου τοῦ ἐκείνου διαδόχου καὶ φοιτητοῦ, ἔτι δὲ καὶ ὁ τοῦ πρώτως ἡμῶν εὐσεβῶς βασιλεύσαντος Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου, καὶ ὁ τῶν νεοφανῶν μαρτύρων τῶν δύο καὶ τσσαράκοντα, καὶ πρὸς τοῦτοίς ἕτεροι δύο οἶκοι εὐκτήριοι εἰς ὄνομα καὶ δόξαν εὐσεβῶς δομηθέντες τῆς Θεομήτορος. Καὶ ἐν τοῖς τῆς Ἱερείας δὲ παλατίοις τοῦ αὐτοῦ προφήτου Ἡλιοῦ ἱερὸν εὐκτήριον ἐδομήσατο, [P. 208] οὐδενὸς τῶν ἄλλων ἐν κάλλει καὶ ὠραιότητι κρινόμενον δεύτερον.

ιγ'. Ἐν δὲ ταῖς τοιαύταις κατὰ μεταφοίτησιν καὶ μεταβολῆν βασιλείαις διατριβαῖς καὶ δεξαμένην τυγχάνουσαν ὕδατος, μεγάλην τε καὶ εὐρύχωρον, Ἔργον καὶ πόνημα τοῦ καλλύναντος βασιλέως· κατ' ἀρχὰς τὸ προάστειον, ὑπὸ δὲ τοῦ βασιλέως Ἡρακλίου συγχωσθεῖσαν καὶ γεωθεῖσαν καὶ καταφυτεύουσιν δεξαμένην δένδρων τε καὶ λαχάνων, καθάπερ καὶ αἱ τῶν βασιλικῶν παλατίων οὔσαι ἐντὸς, ἢ τε πρὸ τῆς Μαγναύρας καὶ ἡ μεταξὺ τοῦ τε Ἰουστινιανοῦ τρικλίνου καὶ τοῦ τῆς Ἐκθέσεως, αἵτινες καὶ αὐταὶ ὕδωρ ἀφθονοῦν ἔχουσαι καὶ ἰχθύας πρὸς τέρψιν καὶ ἄγραν τῶν βασιλέων ἐκτρέφουσαι, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ βασιλέως ἠπειρωθεῖσαι εἰς παραδείσων κατασκευὴν ἐχρημάτισαν ὁ δὲ τὸ Στέφανον τὸν μαθηματικὸν τὴν γένεσιν τοῦ εἰρημένου βασιλέως πολυπραγμονήσαντα εἰπεῖν ἐξ ὕδατος αὐτὸν τελευτᾶν. διὰ τὴν τοιαύτην οὖν αἰτίαν καὶ τῆς ἐν Ἱερείᾳ κινετέρης εἰς παράδεισον ἰμπεριωθεῖσης, ἰδὼν τὸ χωρίον ὁ αἰοίδιμος βασιλεὺς Βασίλειος πρὸς μὲν παραδείσων καταφυτεύσεις τόπους κερτημένον ἀποχωρῶντας καὶ ἱκανούς, ὑποσπανίζον δὲ ὕδατος ποτίμου καὶ καθαροῦ, αὐθις ἐκφορήσας τὸν χοῦν πολυχαιρίᾳ τε καὶ σπουδῇ τὸν ὀρώμενον πρὸ ὄλιγου λειμῶνα κομψῶντα φυτοῖς εἰς τὸ ἀρχαῖον σχῆμα μετήγαγε, καὶ ἀντὶ παραδείσου δοχεῖον ἀπειργάσατο ἕως ἀφθόνου τε καὶ διαρκοῦς.

ιδ'. Καὶ ταῦτα μὲν ὅσα κατὰ τὰς βασιλείας περιουσίας φιλοπόνως ἔμα καὶ εὐσεβῶς ὁ αἰοίδιμος βασι-

VARIE LECTIONES.

⁹¹ καὶ τῶν — κεκλημένων om. A. ⁹² ἑτέρους A. ⁹³ διαιτήματα A.

337 91. Præter jam dicta, ejusdem generosi imperatoris opus est regia domus Mangana nuncupata, et Nova, quas eo consilio exstruxit: Nolens enim publicas opes, quas subditorum tributa conflarent atque augerent, in suos ipse usus, aliorumve, quos per annum invitaret, insumere, aliorumque labores horum mensis delicias præstare aut illas instruere, ejusmodi domos excogitavit, sufficientesque illis reditus ex agrorum cultura assignavit, unde regius in cibis alimentaque omnis generis sumptus sibi et successoribus in perpetuum affluens justaque æquitate sufficeretur. In B Pegis quoque, quas vocant, regia mutationis causa diversoria ac habitacula idem imperator a fundamentis erexit sacrarumque ædium structuris exornavit. Inter eas est sancti prophetæ Eliæ venerabilis ædes, ejusque successoris et discipuli Eliæi; nec non ejus qui primus apud nos imperium pie administravit, Constantini Magni, novorumque martyrum quadraginta duorum. Præterea aliæ duæ ædes oratoriæ, in nomen et gloriam sanctæ Dei parentis religiose exstructæ. In Hiericæ quoque palatii ejusdem prophetæ Eliæ oratorium construxit, quod nulli alii pulchritudine et elegantia secundum existimatur.

C 92. In illis mutatoriis regis ædibus ac habitaculis erat cisterna 338 ad concipiendas aquas ingens ac patens, ejus qui initio suburbanum exornaverat imperatoris opus laborque: sed ab imperatore Heraclio terra ingesta obstructa fuerat atque obducta, arboribusque ac oleribus consita, haud secus ac quæ intra palatium erant, tum scilicet quæ ante Magnauram, tum quæ media inter Justiniani triclinium et Ectheleos; quas ipsas, cum aquas copiosas haberent piscesque alerent imperatorum deliciis, et ut illi piscatu sese oblectarent, idem imperator terra obrutas hortos et vivaria fecerat, ea scilicet ratione, quod Stephanus mathematicus ejus genituram rimando vitæ exitum ex aqua illi imminere dixerat. Ob eandem causam etiam cisternæ, quæ in Hiera in pomarium versa fuerat, ambitum inclytus Basilius imperator considerans, vidensque non deesse loca pomariis plantandis abunde idonea ac quantum par esset sufficientia, aquæ vero dulcis atque limpidæ penuria laborare, multorum rursus hominum opera ac diligentia, quod paulo ante pratum plantis vernans et arboribus conspiciebatur, in pristinum statum reduxit, ac pro pomario aquæ copiosæ satisque affluentis conceptaculum fecit.

93. Et hæc quidem intra regia septa magnifice simul ac pie inclitus imperator exstruxit. Jam vero

extra regiam excurrat oratio, et ad reliqua demceps, tum in urbe Byzantio tum circa eam extruendis reficiendisque divinis ædibus, imperatoris opera procedat. Urbanam enim **339** infimæque notæ plebsculam in Foro versantem, vitæque necessariis hærentem, eo quod nullum prope oratorium esset, salutis animi oblivisci perpendens, perpulchrum ac venerabile Dei Matri templum ad imbres arcendos hiemisque ac reliquas temporis pellendas injurias, salutis animæ delicias ac opem, in eo extruxit. Aliud quoque gloriosissimæ Dei Genitricis in Chalcoprateis venerandi sacræque loculi divinum templum humile ac luce destitutum animadvertens, extructis hinc inde ad eam inferendam absidibus, tectoque altiori erecto fastigio, tum celsitate decorem conciliavit, tum locis fulgoribus collustravit. Angelorum item principis divinum templum in Tzeri (quas vocant) humanissimumque circa illud ministerium et in pauperes subministrationem, ille ipse sibi curæ esse voluit, tum scilicet templum splendidius instaurans, ac qua nunc pulchritudine visitur coaptans ac provehens; tum auctis proventibus, ne egenorum ministerio facultas decesset, prospiciens, ac in pauperes large suppeditans. Sacri quoque martyris ac archidiaconi Laurentii ædem maximam collapsam restituit, multa venustate implens et gratia. Alias item sacras domos circiter centum circa urbem construxit, pauperibusque alendis ac hospitibus accipiendis partim novas excitavit, partim veteres plurimas instauravit; quibus scilicet ægri senesque curarentur atque monachi exercebantur.

340 94. Neque in urbe tantum religiose simul et magnifice ejusce generis opera præstabat, sed et extra eam parem diligentiam exhibebat. Ideoque apostoli et evangelistæ Joannis Theologi templum in Hebdomo tempore quassatum collapsumque erigit, tum ornamentis decorans, tum fulcris adhibitis tutum a ruina in posterum præstans. Ad hæc etiam Illi vicinam Præcursoris ædem, ante annos plures dirutam et tantum parietinis conspicuam, egesta humo ruderibusque emundans, celerato quam maxime opere promptaque diligentia illustribus magnæque molis ejus generis ædibus parem fecit. Principis vero Apostolorum sacrum delubrum in Rhegio, idcirco quia proximam rnicam minabatur impervium, ipse diruens novo opere (sui perenne monumentum nullaque oblivione delendum) a fundamentis crexit. In Bathyrsi fluvii injecto a Justiniano ponte, Callinici martyris templum funditus dirutum priore splendidius extruxit. In Steno item quod vocant, Euxini scilicet cervice, S. Phocæ ædem perquam venerabilem pie religioseque abs se constructam, collectoque religiosissimorum monachorum cætu ac loco structuris prædiisque abunde locupletato, monasterium Deo auctore collectum

Αλεύς ἐτεκλήνατο· ἐξελέθω δὲ τῶν βασιλείων ἡδὴ λατὴν ὁ λόγος, καὶ χωρεῖτω πρὸς τὰ ἔξῃς τῶν κατὰ τὴν βασιλεύουσαν ταύτην πόλιν καὶ τὰ περὶ αὐτὴν ἐν οἰκοδομαῖς τε καὶ ἀνοικοδομαῖς θείων οἰκῶν ἔργα τοῦ αὐτοκράτορος. Ὅρων γὰρ τὸν ἀστικὸν καὶ βάνουσον ὄχλον τὸν κατὰ τὴν ἀγορὰν, ἢ Φόρος· προσαγορευέται, διατρίβοντα καὶ προστετηκότα ταῖς χρεῖαις τοῦ βίου ἐν τῷ μὴ ἔχειν πλησίον οἶκον εὐκτήριον τῆς ψυχικῆς ἐπιμελείας λήθην λαμβάνοντα, ναὸν περικαλλῆ καὶ σεβάσμιον τῇ Θεομήτορι κατὰ τὴν ἀγορὰν ἐδείματο, ὡς ἂν καὶ ἑμβρων καὶ χειμῶνων εἴη τοῖς ὄχλοις ἀλίξημα καὶ ψυχικῆς σωτηρίας ἐντροφήμα καὶ βοήθημα. Καὶ τὸν ἕτερον δὲ τῆς πανουμνήτου Θεοτόκου, τὸν ἐν τοῖς Χαλκοπρατείσι θείον ναὸν τῆς πανσέπτου καὶ ἁγίας σοφοῦ, ταπεινὸν ἰδῶν καὶ ἀφώτιστον, καὶ φωτοδόχας * ἐκατέρωθεν ἀναστήσας ἀψίδας καὶ τὸ τέγος μετεωρίσας ὕψει εὐπρεπείας κατηύγασεν καὶ μαρμαρυγαῖς φωτὸς κατηγγαίωσε. Τὸν δὲ τοῦ πρώτου τῶν ἀγγέλων ἐν τοῖς Τζήρου λεγομένοις [P. 209] θείον ναὸν καὶ τὴν περὶ αὐτὸν φιλόανθρωπον εἰς τοὺς πένητας ὑπουργίαν καὶ χορηγίαν ἐκείνῳ· ἐστὶν ὁ περιποιησάμενος, καὶ τὸν τε ναὸν φαιδρύνας καὶ εἰς τὸ νῦν ὑρώμενον κάλλος παριστήσας καὶ ἀγαθῶν, καὶ τὴν διακονίαν εἰς τὸ ἀνευδεῆς τῇ τῶν προσδῶν ἐπαυξήσει καταστήσας, καὶ ἐπιδαψιλευσάμενος τὸν εἰς τοὺς πένητας ἔλεον. Καὶ τὸν ἐν Πουλχεριαναῖς ἐξ τοῦ ἱερομάρτυρος Λαυρεντίου μέγιστον ναὸν συμπρωθέντα ἀνέστησε, πολλῆς ἐμπλήσας τερπνότητος. Καὶ ἄλλους δὲ ἱεροῦς οἴκους **C** ἅμφί τοῖς ἑκατὸν περὶ τὴν πόλιν ἀνέστησε, πτωχοτροφεία τε καὶ ξενῶνας ἐκαινούργησε, καὶ τῶν παλαιωθέντων πλείστα ἀνένεωσε, νοσοκομεῖα τε καὶ γηροκομεῖα καὶ μοναστήρια.

Ἡδ'. Οὐ κατὰ τὴν πόλιν δὲ μόνον τὰ τοιαῦτα τῶν ἔργων θεοφιλῶς τε ἅμα καὶ φιλοτίμως εἰργάετο, ἀλλὰ καὶ ταύτης ἔκτος τὴν ὁμοίαν ἐπεδείκνυτο ἐπιμελείαν. Μεθ' ἧς καὶ τὸν τοῦ ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἐν τῷ καλουμένῳ Ἐβδόμῳ ναὸν ** τῷ χρόνῳ πονήσαντα καὶ καταβληθέντα ἀνίστησι, καλλοναῖς τε ὠρτίσας καὶ ὀχυρώμασι κατασφαλίσάμενος. Ἐτι δὲ καὶ τὸν πλησιόχωρον αὐτοῦ τοῦ Προδρόμου οἶκον, πρὸ πάντων πολλῶν καταπτωθέντα χρόνων καὶ ἐρείπειον ἀντὶ ναοῦ χρηματίζοντα, περικαθαίρει μὲν τῆς ὕλης καὶ τῶν χωμάτων, ταχίστη δὲ οἰκοδομῇ ** καὶ ἐπιμελείᾳ τῶν περιφανῶν καὶ μεγάλων ἴσον καθίστησι. Τὸ δὲ τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων τέμενος ἐν τῷ Τηγίῳ, διὰ τὴν ἀπειλουμένην πῶσιν ἄβατον τυγχάνον, αὐτοῖς καθελὼν καὶ ἐκ βάθρων καινούργησας ἐδείματο εἰς μνήμην αὐτοῦ διηνεκῆ τε καὶ ἀνεπίληστον. Ἐν δὲ ταῖς τοῦ Βαθύρσου ἰστομαχοῦ ὑπερχειμέναις Ἰουστινιανοῦ γεφυραῖς Καλλιπίνου τοῦ μάρτυρος ἡδωπισμένον ναὸν τοῦ προτέρου κρείττονα ἤγειρεν. Ἐν δὲ τῷ καλουμένῳ τούτῳ Στενώ, τὸν ἀρχενα τοῦ Εὐξείνου φημί, τὸν τοῦ ἁγίου Φωκᾶ πάνσεπτον οἶκον θεαρέστως τε καὶ θεοφιλῶς δομησάμενος, καὶ σύστημά τε μοναχῶν εὐλαδῶν συναθροίσας, κτίσμασί τε καὶ κτί-

VARIÆ LECTIONES.

* φωτοδόχους? ** ναῶν Α. ** συνδρομῆ Α. ' Βαθύρσου Α.

μασι τὴν τόπον καταπλουτίσας, μόνῃ Θεοσύλλεκτον Α καὶ Ιατρικῶν ψυχῶν ἀπειργάσατο. Ἐπὶ τούτοις ἄρασι τὸν τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ ἱερὸν οἶκον ἐν τῷ Σωσθενίῳ, ἐκ μακρῶν διαβρῦνέντα χρόνων καὶ πλείστοις ὀκλήσαντα βήγμασι καὶ ἤδη ἁ πρὸς γόνυ κλιθέντα σχεδὸν καὶ τὸ πολὺ τῆς περὶ αὐτὸν εὐπρεπείας ἀπεβαλόντα, [P. 210] τῶν πτωμάτων τε διανίστησι καὶ πρὸς τὴν προτέραν ἀκμὴν ἀνακαλεσάμενος ὠραϊότητος ἀπάσης ἰδαίνας ἐμπλεων. Καὶ περὶ μὲν ἁ τοῦς ἱεροῦς οἴκου καὶ τὴν τούτων ἐπιμέλειαν καὶ διορθώσιν, ἀφ' ὧν μάλιστα ἡ περὶ τὸ Θεῖον ὁσιότης χαρακτηρίζεται, τοιοῦτος ὁ ἐν βασιλεῦσιν ἀοιδίμος Βασίλειος ἦν

ἴε'. Εἰδὸς δὲ ὅτι ἐπ' ἁ οὐδενὶ τοσούτων ὄσον ἐπὶ σωτηρίῳ ψυχῶν ὁ ἁ Θεὸς ἐπευφραίνεται, καὶ ὅτι ὁ ἐξέγων ἄξιον ἐξ ἀναξίου ὡς ἁ στόμα χρηματίζει Χριστοῦ, οὐδὲ περὶ τὸ ἀποστολικὸν τοῦτο ἔργον ἀμελῆς ἐφάνη καὶ βόθρυμος, ἀλλὰ πρῶτον μὲν τὸ τῶν Ἰουδαίων ἔθνος ἀπερίτμητόν τε καὶ σκληροκάριον, τὸ ἔσον ἐπ' ἁ αὐτῷ, εἰς τὴν ὑποταγὴν σαγηνεύει Χριστοῦ. Καλεῖσθαι γὰρ αὐτοὺς τῆς οἰκείας ὀρηκείας τῆς ἀποδείξεως κομίζοντας εἰς διαλέξεις χωρεῖν καὶ ἡ δεικνύναι τὰ κατ' αὐτοὺς ἰσχυρὰ τε καὶ ἀναντιβήτα, ἡ πειθομένους ὅτι κεφάλαιον τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν ὁ Χριστὸς ἦν καὶ ὅτι σιὰ; τύπον εἶχεν ὁ νόμος, ἡ τῇ ἐπιλάμψει τοῦ ἡλιακοῦ φωτός ἁ διασκεδάσεται, προσέρχεται τῇ τοῦ Κυρίου διδασκαλίᾳ ἁ καὶ βαπτίζονται, προσθελὶ δὲ καὶ ἀξιωματῶν τοῖς προσερχομένοις διανομάς καὶ τοῦ βάρους τῶν προτέρων ἀκαλλάξας φόρων καὶ ἐπιτίμους ἐξ ἀτίμων πειεῖν κατεπαγγεῖλάμενος, πολλοὺς τοῦ ἐπικειμένου καλύμματος ἁ τῆς πωρώσεως ἡλευθέρωσε καὶ πρὸς πίστιν εἴλκυσε τοῦ Χριστοῦ, εἰ καὶ πάλιν οἱ πλείους μετὰ τὴν ἐκ ἁ τοῦ βίου τοῦ βασιλέως ἐπαναχώρησιν πρὸς τὸν οἰκεῖον ὡς κύνας ὑπέστρεψαν ἔμετόν. Ἄλλὰ εἰν ἐκεῖνοι, μᾶλλον δὲ τινες ἐκεῖνων, ὡς Αἰθίοπες ἱμειναν ἀμετάβλητοι, ἀλλ' ὁ γὰρ φιλόθεος βασιλεὺς ἐπέτελες τοῦ ἔργου τοῦς μισθοὺς ἕνεκα τῆς σπουδῆς παρὰ Θεοῦ ἀπολήψεσθα: ἁ Ἐμελλεν.

ἴε'. Ἐπειταῦς δὲ καὶ περὶ τὸ Βουλγάρων γένος εἰρησκοταὶ διαγεγονώς. Τὸ γὰρ τοιοῦτον ἔθνος, εἰ καὶ πρὸ τούτου τὴν πρὸς εὐσέβειαν μεταβολὴν εἰσδέξασθαι ἔδοξε καὶ πρὸς τὸν Χριστιανισμὸν μεταλθεῖν, ἀλλ' ὅμως ἀπαγῆς ἦν ἐτι πρὸς τὸ ἁ καλὸν καὶ ἀνῆρτον, ὡς ὑπὸ ἀνέμου φύλλα βραδίως σα-ευσόμενον καὶ μετακινούμενον. Ἄλλὰ ταῖς τοῦ βασιλέως συχναῖς παρενέσεσι καὶ ταῖς λαμπραῖς δεξιώσεσιν, ἐτι δὲ καὶ ταῖς μεγαλοψύχοις φιλοτιμίαις τε καὶ δωρεαῖς, ἀρχιεπισκοπὸν τε πείθεσθαι καταδέξασθαι καὶ ἐπιτάκτους καταπυκνωθῆναι τὴν χώραν ἀνάχεται: καὶ ἁ καὶ τούτων διὰ τε τῶν ἐξ ὁρέων τε ἁ καὶ τῶν σηλαίων τῆς γῆς μετακληθέντων καὶ ἐκεῖσε παρὰ τοῦ βασιλέως ἀποσταλόντων, τῶν εὐσεβῶν μοναχῶν, τὰ τε πατρίᾳ ἡθῆ καταλιμπάνει καὶ ὀλόκληρον τῷ Χριστῷ σαγηνεύεται.

ἁ Jerem. xv, 10.

VARIE LECTIONES.

ἁ ἡδη om. P. ἁ μὲν] δὲ P. ἁ ἐπ' om. P. ἁ ὁ om. P. ἁ ὡς] εἰς P. ἁ ὑπ' AP. ἁ φωτὸς; om. A. ἁ δι-
 ἁ λαχῆ A. ἁ ἐπι-καλύμματος P. ἁ ἐκ om. P. ἁ λήψεσθαι P. ἁ τὸ om. P. ἁ τε om. P.

animorumque officinam medicam fecit. Ad hæc omnia cœlestis militiæ principis Michaelis in Sosthenio sacram ædem, longa vetustate collabentem multisque 341 hiatibus fatiscentem ac in genus pene proruentem, decoris flore magna parte deperdito, e ruinis ereptam pristinoque vigori restitutam omni venustate gratiaque implevit. Sic itaque erga sacras ædes earumque curam et reparationem (quibus potissimum pietas in Deum atque sanctitas designatur) inter imperatores inclytæ memoriæ sese Basilius habuit.

95. Videns autem nulla re sic Deum delectari ut animorum salute eumque qui dignum ab indigno educat Christi os nuncupari ἁ, neque apostolicum opus hoc sibi negligendum segnissime habendum putavit. Sed ante omnia Judæorum gentem incircumcisam et duro corde ac cervice, quod in ipso fuit, in Christi obsequium verbi sagena irrelit. Jubens enim suæ religionis argumentis allatis disputationis aleam experiri, ac vel sua firma ostendere et quibus contradici non possit, aut persuasos Christum legis caput esse ac prophetarum, et legem umbræ typum prætulisse, quæ solis radiis ingruentibus dissipatur, ad Domini doctrinam accedere ac baptismum suscipere, propositis etiam præmiis ac honoribus his qui se Christo adjunxerint, priorumque vectigalium onere levaturum pollicitus atque ex obscura facie nobiles ac honoratos facturum, multos ablato, quod impositum habent, cæcitate velamine ad Christi 342 fidem attraxit, quanquam plerique rursus, post imperatoris e vivis exemptum, ad vomitum suum ut canes reversi sunt. Tamen si vero illi (seu potius illorum pars aliqua), velut Æthiopes, errorem haud mutarunt, religiosissimus tamen imperator integram a Deo operis mercedem, ejus molitionis causa percipiurus erat.

96. Similiter vero se etiam erga Bulgarios gessit. Ea enim gens etsi antea ad pietatem transiisse visa fuerat et Christianorum ritus recepisse, adhuc tamen in bono instabilis ac quasi volatica erat. Vt ut folium quod facile levi aura quatitur atque movetur. Crebris tamen imperatoris hortationibus splendidisque acceptionibus ac cultu, nec non magnificis largitionibus ac muneribus, archiepiscopum recipere suadeitur, nec plures in provincia creati episcopus iisque conscripi abnuvit. Horum opera, eorumque quos ex montibus et cavernis terræ religiosissimos monachos imperator acciverat inque eam messem destinarat, avitis moribus valere jussis in Christi sagenam, quidquid Bulgaricæ gentis est, concessit.

97. Præterea genti Russorum nescienti mansuescere ullive cedere atque a Dei sensu ac pietate remotissimæ, auri argentique ac sericarum vestium affluentis largitione in fœdus pertractæ, initisque cum ea induciis **343** ac pace firmata, divini quoque baptismatis participes fieri persuasit, ac archiepiscopum ab Ignatio patriarcha ordinatum ut susciperent effecit. Is ad dictæ gentis provinciam cum venisset, ex tali eventu illustri facinore illius sibi animos faciles reddidit. Gentis enim princeps, subditæ plebis coacto cœtu, cum senatoribus suis ac proceribus præsidebat: qui et falsæ religioni ob longam consuetudinem proclivius reliquis adhærebant. Deque sua ac Christianorum fide deliberantibus, in conventum vocatur qui ad eos recens episcopus venerat; ac quænam ipse profiteretur eosque docturus esset, ex illo sciscitabantur. Eo sacrum divini evangelii librum protendente, ac quædam Salvatoris nostri miracula Deique in Veteri Testamento prodigia exponente, statim Russi subdiderunt: *Nisi nos etiam ejusmodi aliquid viderimus, ac potissimum quale in trium puerorum camino accidisse dicis, nullam prorsus tibi fidem habebimus, nec tuis verbis animum auresque nostras ultra accommodabimus.* Præsul vero de illius promissionis veritate fretus, qui ait: *Si quid petieritis in nomine meo, accipietis;* et: *Qui credit in me, opera quæ ego facio, et ille faciet, et majora his faciet*¹, tum nimirum cum non ostentationis causa sed ad salutem animarum hæc quæ sunt, sunt futura, ait ad eos: **344** *Etsi non licet Dominum Deum tentare, si tamen ex animo statuistis ad Deum accedere, quod libuerit, hoc et petite; omninoque Deus præstabit propter fidem vestram, etsi nos despicibiles et minimi sumus*^m. Petiere ipsum fidei Christianæ librum (divinum scilicet sacrumque Evangelium) in rogam injici ab eis accensum, ac siquidem librum nihil flamma læserit aut exusserit, ad Deum accessuros, qui ab illo prædicaretur. Quibus sic dictis, ac sacerdote oculos ac manus ad Deum levante, atque dicente: *Clarifica nomen sancti tui, Jesu Christe Deus noster, etiamnum in oculis gentis hujus universæ*ⁿ, sancti Evangelii liber in rogam ignis conjectus est. Nec paucis decursis horis, ac rogo exiinde extincto, inventum est sacrum volumen illæsum nec edacis flammæ vi ulla violatum, nulla ejus ab igne noxa aut diminutione, ut ne ambriæ quidem librum claudentes ullam aut corruptionem aut labem senserint. Quo viso barbari, ac miraculi magnitudine in stuporem acti, omni sublata hæsitacione baptismato intingi cœperunt.

[P. 212] καὶ ἀλώθητον καὶ μηδεμίαν ὑπὸ τοῦ πυρὸς δεξάμενον λύμην ἢ μείωσιν, ὡς μηδὲ τῶν ἐν τοῖς κλειδώμασι τῆς βίβλου χρυσοῶν τὴν οἰανοῦν ὑπομεινάντων φθορὰν ἢ ἀλλοίωσιν. Ὅπερ ἰδόντες οἱ βάρβαροι, καὶ τῷ μεγέθει καταπλαγέντες τοῦ θαύματος, ἀνευδοκίως βαπτίζεσθαι ἤρξαντο.

¹ Joan. xiv, 14, 12. ^m Deut. vi, 16. ⁿ Joan. xii, 28.

VARIE LECTIONES.

¹² ῥῶς A. ¹³ τὴν om. P. ¹⁴ ἐπαγγελίαντος A. ¹⁵ τοῦ om. P. ¹⁶ εὐθέως ἔχθασαν A. ¹⁷ τὸ om. P. ¹⁸ ἡμῶν A. ¹⁹ τὸν om. A.

ἡς. Ἄλλὰ καὶ τὸ τῶν ῥῶς ¹² ἔθνο; δυσμαχάτατον τε καὶ ἀθεώτατον ἢν χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου καὶ σερικῶν περιβλημάτων ἱκαναῖς ἐπιδόσειν εἰς συμβάσεις ἐφαλκυσάμενος, καὶ σπονδὰς πρὸς αὐτοὺς σπεισάμενος εἰρηνικὰς, ἐν μετοχῇ γενέσθαι καὶ τοῦ σωτηριώδους βαπτίσματος ἐπεισε καὶ ἀρχιεπίσκοπον παρὰ τοῦ πατριάρχου Ἰγνατίου τὴν ¹³ χειροτονίαν δεξάμενον δέξασθαι παρεσκεύασεν, ὃς κατὰ τὴν τοῦ εἰρημένου ἔθνος χίωραν παραγεγονῶς ἀπὸ τοιαύτης πράξεως εὐπαράδεκτος τῷ ἔθνει γεγένηται. Τοῦ γὰρ ἀρχοντος τοῦ τοιοῦτου γένους σύλλογον τοῦ ὑπὸ κτύου ποιησαμένου [P. 211] καὶ μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν γερόντων προκαθεσθέντος, οἱ τῶν ἄλλων μᾶλλον τῇ δεσιδαί μονίᾳ διὰ τὴν μακρὰν συνήθειαν προστετηκότες ἐτύγγανον, καὶ σκοπομένων περὶ τε τῆς οικείας καὶ τῶν Χριστιανῶν πίστεως, εἰσκαλεῖται ὁ ἄρτι πρὸς αὐτοὺς φοιτήσας ἀρχιερεῖς, καὶ τίνα τὰ παρ' αὐτοῦ καταγγελλόμενα καὶ αὐτοὺς διδάσκεισθαι μέλλοντα ἐπυνθάνετο. Τοῦ δὲ τὴν ἱεράν τοῦ θεοῦ εὐαγγελίου βίβλον προτείναντος, καὶ τίνα τῶν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν καὶ Θεοῦ θαυμάτων αὐτοῖς ἀπαγγέλλαντος ¹⁴, καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ ¹⁵ Θεοῦ τερατουργηθέντων κατὰ τὴν παλαιάν τὴν ἱστορίαν αὐτοῖς ἀναπτύξαντος. Εἰ μὴ τι τῶν ὁμοίων, ἔφασαν εὐθέως ¹⁶ οἱ ῥῶς, καὶ ἡμεῖς θεασόμεθα, καὶ μάλιστα οἶον τὸ ¹⁷ ἐν τῇ καμίνῳ τῶν τριῶν λέγεις παῖδων, οὐκ ἄρ σοι ὄλως πιστεῦσωμεν, οὐδὲ τὰς ἀκοὰς ἡμῶν ἐτι τοῖς ὑπὸ σοῦ λεγομένοις ὑπόσχουμιν. Ὁ δὲ παποθῶς ἐπὶ τῷ ἀψευδαί τοῦ εἰπόντος, ὅτι Ὁ ἐὰν αἰτήσητε ἐν τῷ ὄνοματί μου, λήψετε: καὶ, ὅτι Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, τὰ ἔργα, ἃ ἐγὼ ποιῶ, κάκεινος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει, ὅταν οὐ πρὸς ἐπίθειν, ἀλλὰ πρὸς σωτηρίαν ψυχῶν μέλλει γίνεσθαι τὰ γινόμενα, ἔφη πρὸς αὐτούς. Εἰ καὶ μὴ ἔξεστιν ἐκπειράζειν Κύριον τὸν Θεόν, ἀλλ' ὁμῶς εἰ ἐκ ψυχῆς διαγνώκατε προσελθεῖν τῷ Θεῷ, αἰτήσασθε ὅπερ καὶ βούλεσθε, καὶ ποιήσει τοῦτο πάντως διὰ τῆς πίστεως ὑμῶν ¹⁸ ὁ Θεός, καθ' ἡμεῖς ἐσμεν εὐτελεῖς καὶ ἐλάχιστοι. Οἱ δὲ ἤτησαντο αὐτὸ τὸ τῆς πίστεως τῶν Χριστιανῶν βιβλίον, ἦτοι τὸ θεῖον καὶ ἱερόν εὐαγγέλιον, ἐν τῇ ὑπ' αὐτῶν ἀναφθεῖση ἐμβληθῆναι πυρκαϊᾷ: καὶ εἰ ἀβλαβὲς τηρηθῆι καὶ ἀκαυστον, προσελθεῖν τῷ παρ' αὐτοῦ κηρυσσόμενῳ Θεῷ. Ῥηθέντων δὲ τούτων, καὶ τοῦ ἱερέως πρὸς τὸν ¹⁹ Θεὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰς χεῖρας ἐπάραντος, καὶ εἰπόντος, ὅτι Δέξασόν σου τὸ ἅγιον δογμα, Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ τῶν ἐν ὀφθαλμοῖς τοῦ ἔθνους τούτου παντός, ἐβρίφη εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς ἢ τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου βιβλίου. Ἐρῶν δὲ διεληλυθειῶν ἱκανῶν, εἶτα τῆς καμίνου κατασβεθείσης, εὐρέθη τὸ ἱερόν πυκτὴν διαμειναν ἀπαθὲς

17. Οὕτως οὖν των τοιοῦτων ἔργων ἐν τοῖς χρόνοις Α τῆς βασιλείας τοῦ συνετοῦ βασιλέως ³³ Βασιλείου καταπρακτομένων, καὶ δεξιῶς κατὰ νοῦν τῶν ³⁴ πραγμάτων χωροῦντων αὐτῷ, καὶ τοῦ κα⁹ ἡμέραν θάλλοντος βίου, καὶ εὐθυμίας χορευούσης περὶ τὴν πόλιν καὶ τὰ ³⁵ βασίλεια, καὶ γαλήνης ἠπλωμένης ἀνὰ πᾶσαν σχεδὸν νῆσον ³⁶ καὶ ἠπειρον, ἐξαίφνης λαλαφῆ καὶ ζάλη καὶ καταγίγς συμφορῶν τοῖς ἀνακτόροις ἐκώμασε, κοπετὸς καὶ θρήνος καὶ Ἰλιάς λυπηρῶν καὶ τραγῳδία θλιβερῶν ἐχώρευσε ³⁷ περὶ τὰ βασίλεια. Ὁ γὰρ φίλτατος καὶ πρωτότοκος υἱὸς τῷ βασιλεῖ Κωνσταντίνος ἐν αὐτῷ τῷ ἄνθει τῆς ἡλικίας, ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς νεότητος, ἐν τῷ πρὸς ζῆλον ἔργεσθαι τρέχειν τῆς πατρικῆς γενναϊότητος, ὁξεία ³⁸ νόσος περιπεσῶν καὶ ἐπὶ ὀλίγαις ἡμέραις τῷ πυρετῷ κωλυθεῖς, πᾶσαν τὴν ζωτικὴν ἰκμάδα τοῦ παρὰ φύσιν λάβρου πυρὸς συντόμου ἐκδαπανήσαντος, τὸν βίον ἐξέλιπε, πάνθος ἀμύθητον καταλιπὼν τῷ πατρί. Πῆν ἐπεὶ λόγῳ κρατεῖν ὀφείλει τῶν ἀλόγων παθῶν ὁ πεπαιδευμένος ἄνθρωπος, καὶ αὐτὸς ἄνθρωπος ὢν καὶ θνητὸς ἤδει καὶ τὸν υἱὸν ἔχων ἰμοίως θνητὸν, καὶ ἐκ τούτου τὸ πέρα τοῦ μετρίου τὸ συμβῆν ἀποδύρεσθαι ὡς ἀγενεῖς τε καὶ ἀνάνδρον τῇ γυναικωνίτιδι ἰδέσθαι θάετον ἐγένετο ἑαυτοῦ, καὶ τὴν εὐχάριστον τοῦ γενναίου Ἰῶβ φωνὴν ἀναφθέγγετο, Ὁ Κύριος ἔδωκεν, εἰπὼν, ὁ Κύριος αὐθις ἀπέλατο ³⁹. Ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτω καὶ γέγονεν. Εἴη αὐτοῦ εὐλογημένον τὸ ὄνομα. Καὶ, Πι, φησί, θαναμαστόν, εἰ ὁ θεὸς πάλιν ἀπέληγεν, ὡς ἐδούλευεν ⁴⁰, ἔπερ δέδωκεν; Καὶ μᾶλλον εἰς παραμυθίαν τῆς μητρὸς καὶ τῶν ἀδελφῶν γεγονῶς ἦν ἐπὶ τῶν συνήθων αἰθις, προσιτάμενος ὄρφανῶν, χήραις ἐπικουρῶν, χορηγῶν στρατιώταις καὶ πένθησιν, ἀδικουμένοις ἐπαμύνων, καὶ τῶν φοβουμένων τὸν Κύριον ἠδέως καὶ εὐμενῶς ἀκρωόμενος, τὰ λυσitteλῆ καὶ σωτήρια καὶ τὴν ἀνω βασιλείαν προξενούντα ἐξηγουμένων καὶ ὑποτιθεμένων αὐτῷ.

18. Ἐπεὶ δὲ εἰώθασι πολλάκις οἱ καθεστηκότας ἐπὶ τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν διοικήσεων, τὴν εὐνοίαν δῆθεν ἐπιμαίνεσιν ἐθέλοντες, [P. 213] τάχα δὲ καὶ μονιμύτην ἐντεῦθεν οἰόμενοι τὴν ἀρχὴν ἑαυτοῖς καταπρασθαι, ὑποτιθέναι τὰ ⁴¹ πρὸς ἀδῆσιν τῶν εἰσφεῶν καὶ τὸν τῶν προσόδων συντελοῦντα πλεοναφία, ὑπέμνησέ ποτε καὶ τῷ γενναίῳ τούτῳ βασιλεῖ ἐκ τοιαύτης γνώμης ὁ τὴν τοῦ γενικοῦ τὸ τηνικαῦτα ἴστων ἀρχὴν ἀποσταλῆναι εἰς τὰ ὑπὸ τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐξουσίαν ἅπαντα θέματα ⁴² τοὺς λεγομένους ἰσάπτας τούτους καὶ ἐξισωτάς, ὡς ἂν, φησί, τοὺς ἔργους καὶ τὰ χωρία, ὧν ὁ χρόνος τοὺς δεσπότης ἐκ τινε περιπέτειαν τοῖς οἰκείοις ἐπέκλυσε βεῦμασι, πρὸς ἑτέροις διάθωνται καὶ πρόσθεον ἐντεῦθεν οὐχὲν μικρὰν τῇ ταμίῳ τῷ βασιλικῷ προσπορίσισιν. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀποδέχεσθαι προσποιησάμενος τὴν ὑπέμνησιν, ἐκλέξασθαι καὶ εὐτρεπίσαι καὶ αὐτῷ προσ-

* Job i, 21

VARIAE LECTIONES.

³³ βασιλέως om. A. ³⁴ τῶν om. P. ³⁵ τὰ om. P. ³⁶ νῆσον om. A. ³⁷ ἐχώρευσε P. ³⁸ ὁξεία P. ³⁹ ἀπέλατο A. ⁴⁰ ἐδέλευσεν A. ⁴¹ ἐπὶ P. ⁴² ἅπαντα τὰ θ. AP.

98. Cum sic igitur prudentissimi imperatoris Basilii temporibus talia gererentur, exque animo cuncta prospere cederent, ac quotidie res publica uberius floreret, inque civitate ac regia jucunditas vigeret, omnique ³⁴⁵ pene insula ac continente diffusa tranquillitas lateque explicata esset, repente malorum turbo procellaque ac tempestas in regiam invasit; planctus et luctus tristiumque rerum llias ac molestorum tragœdia per aulam bacchari. Charissimus scilicet ac primogenitus imperatori filius Constantinus in ipso ætatis flore ac juventutis vigore, dum ad paternam generositatem æmulandam contendit, in morbum acutum incidens, paucosque dies febris ardoribus exustus, innaturali rapido igne quidquid vitalis humoris erat brevi æbsumente, in vivis esse desiit, inenarrabili luctu parenti relicto. Quoniam tamen vir disciplina moribusque compositus alienos a ratione impetus ac perturbationes ratione moderari debet, ipseque homo ac mortalis cum esset, filium similitem mortalem se habere nullus dubitabat, idcirco abundantiore letu, ac qui modum excedat, casum deslere, velut ignavi muliebrisque animi sensu gynæceo relicto, quanto citius sibi ipse redditus, generosi Jobi gratiarum actionis vocem prolocutus ait: *Dominus dedit, Dominus rursum abstulit: sicut Domino placuit, sic et factum est: sit nomen illius benedictum* ^a. *Et quid mirum, inquit, si, qui dedit, rursus abstulit id quod dederat, pro eo ac placuit?* Magisque solandæ matris fratrumque munere perfunctus consuetis iterum animum advertibat, pupillorum defensor, viduarum adjutor, ³⁴⁶ militum pauperumque sumptibus justus erogator, eorum qui ulla injuria læderentur ultor, ac timentium Dominum, qui utilia et salutaria supernumque regnum conciliantia doceant suadentque, læte ex animo placidusque auditor.

99. Cum autem plerumque soleant, qui præfecturis ac magistratibus rerumque administrationi præpositi sunt, suam nimirum benevolentiam principi insinuare cupientes (forte vero etiam hoc satagentes, ut inde diuturniorem sibi magistratum efficiant ac præfecturam), ea suggerere unde fisci procuraciones auceantur majoraque tributa in rationes publicas inferantur, ea quandoque mente is qui genici tunc munere fungebatur, generosi peitoris virum Basilium submonuit mittendos ad omnes Romanæ ditionis provincias (recentior usus themata dicit) eos quos inspectores ac peræquatores vocant, agros scilicet et prædia, quorum possessores adverso aliquo casu tempus fluctibus suis obruisset, aliis delaturos, unde pecuniæ vis non modica ærario accederet. Imperator consilium se probare simulans, eligi atque parari sibi que offerri

jubet qui istud muneris probe expleturi essent. Tum genicus adhibito diligenti examine solertique cura, et ut optimum illi videbatur, optimis delectis maximeque ingenuis, eorumque relatis nominibus, haud levi dignus vituperio visus est acrisque objurgatus, quod ejusce generis ac probitatis **347** viros ad munus istud proponeret. Cumque diceret inter cives ac tota republica se nullos meliores habere, intulit imperator: *Tanti apud me ejus muneris functio est, ut et ipse, si liceret, ad eam profecturus essem. Quia tamen, ut probe novi, nec satis sorte decorum videtur nec possibile, necessario in duobus reipublicæ magistris, tempore et experientia multisque per longam ætatem civilium magistratum functionibus exercitatis, sinceræque in eis ac exploratæ virtutis probatis, spem colloco, remque ab illis probe exsequendam confido. Tu ergo ipse vadens ejus illis provincie utilitatem meamque voluntatem nuntiato; ac dum in animum induxerint ut proficiscantur, placet et mihi, assensumque consilium præbeo.* Viros, ut audiere, stupor subit, seniumque supplicationis loco ac longos pro re publica exantlatos labores atque sudores ostendentes ejusque functionis calicem ab eis transferri exorabant. Necessario itaque, qui missus fuerat, re infecta reversus magistrorum responsa hæc imperatori retulit. Tum imperator his auditis: *Cum fieri non posse videatur ut ego exeam (atque etiam dicatur) illustrissimique magistri munus defugiant, ac qui illi functioni par videntur, alius nemo suppetat, placet suggestionem indiscussam ac cassam manere. Præstat enim, inquit, nonnullos ex facie provinciis reque privata non bene lucrari, quam ut **348** male quisquam damno afficiatur ullave graviore injuria vexetur aut opprimatur. Eoque consilio, quandiu ille rerum potitus est, omnis omnium Romanæ ditionis provinciarum populus ininspectus (ut ita dicam) ac inæxæquatus (i. e. non censitus) mansit, ac si mavis dicere, liber et ab exactionibus immunis; prædique et agri in pauperum vicinorum usum cesserunt. Talis scilicet princeps optimus erga omnes subditos erat, ac præcipue erga rusticanam plebeculam paternam sollicitudinem ac curam exhibebat.*

ταῖς γειτονοῦσαι τῶν πενήτων προκείμενοι εἰς ἀπόλαυσιν. Τοιοῦτος ἦν ³⁵ περὶ πάντων τῶν ὑπῆκων, μάλιστα ³⁶ δὲ τὸν ὄχλον τῶν ἀγροδίατων, πατρικὴν ἐπιθεικνύμενος κηδεμονίαν καὶ πρόνοιαν ἢ ἀγαθὸς βασιλεὺς.

100. Verum rursus etiam invidentia procellam: *D* aliam atque turbincm in regia excitavit, ipsam in se ipsam conturbans ac concitans. Cum enim jam dulcissimus imperatoris filius Constantinus vitam cum morte commutasset, isque in alteram prolem Leonem amoris vim convertisset spesque in eo jactaret, haud placido iulit invidium dæmonium genus, tevas placidosque, religiososque simul ac rite compositos, ut par est, illius mores

ἀγαγεῖν τοὺς ὀφειλοντας τὸ ἔργον ἐπιτελεῖσαι καλῶς προετρέψατο. Σκεψάμενος δὲ καὶ φροντίσας ὁ γενικὸς, καὶ ὡς ἰδοῦκε κἀλλίστα τοὺς ἀρίστους ἐπιλεξάμενος, καὶ τὰς τῶν ἐκλεγέντων κλήσεις εἰσαγαγὼν πρὸς αὐτὸν, πολλῆς ἐνομίσθη μέμφεως ἄξιος καὶ σφοδρότερος ὑπεβλήθη ὀνειδισμοῖς, εἰ τοιούτους εἰς τὸ τοιοῦτον ἔργον προβάλλεται. Τοῦ δὲ μὴ ἔχειν ἐν τοῖς πολιτευομένοις κρείττονας λέγοντος, ὁ βασιλεὺς ἀπεκρίνατο, ὅτι *Παρ' ἔμοι τοιοῦτον τὸ τῆς προκείμενης διακορίας ἔργον κρίνεται ὥστε, εἰπερ οἶόν τε ἦν, αὐτὸν ἐμὲ πρὸς τὴν τοῦτων διοίκησιν ἐξελεῖν* ³⁵. Ἐπὶ δὲ τοῦτο οἶδον ὅτι δοκεῖ τυχὸν ἀπρεπὲς καὶ ἀδύνατον, ἐξ ἀνάγκης ἔχει τοῖς δυνάστησι τῆς πολιτείας μαγίστροις, οἱ καὶ χρόνῳ καὶ πείρᾳ καὶ ταῖς πολιτικαῖς ἐν τῷ μακρῷ βίῳ τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν διοικήσεσιν, ἐν αἷς ἐξητάσθησαν, ἀκίβηλον καὶ καθαρὸν τῆς ἀρετῆς ἐξετηνόχασιν τὸ δοκίμιον, τὰς ἐλπίδας ἀποσαλεύω ³⁶, καὶ τὴν διακορίαν ὑπὸ τούτων ἀνυπόστηται δεδόντως θαρρῶ. Ἀπελθὼν οὖν, φησὶν, αὐτὸς σὺ τοῦτοις ἀπάγγειλον τὸ τῆς διακορίας ἐπιμελὲς καὶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν. Καὶ βουλομένων αὐτῶν ἐξελεῖν ἐπευδοκῶ καὶ αὐτὸς καὶ ἐπισφραγίζω τὸ βούλευμα. Ὡς δὲ ἀκούσαντες οἱ ἄνδρες ἦλθον εἰς ἐκπλήξιν, καὶ τὸ γῆρας ἀνθ' ἰκετηρίας καὶ τοὺς πολλοὺς ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ χαμάτους καὶ πόνοους αὐτῶν ³⁷ προβαλλόμενοι παρενεχθῆναι τὸ τῆς τοιαύτης διακορίας ποτήριον ἐξ αὐτῶν καθικέτευον, ἐξ ἀνάγκης ὑπέστρεψεν ἀπρακτὸς ὁ πεμφθεὶς, καὶ τῷ βασιλεὶ τὰ παρὰ τῶν μαγίστρων ἀπήγγειλεν. Ἄπερ ἀκούσας εἶπεν ὁ βασιλεὺς, ὅτι *Εἰ τὸ ἐμὲ ἐξελεῖν δοκεῖτε καὶ λέγεται εἶναι ἀδύνατον, παραιτοῦνται δὲ τὴν ὑπονηρίαν καὶ οἱ λαμπρότατοι μαγίστροι, οὐδένα ἔχων τοῦ πράγματος διοικητὴν ἀξιώχρων καταλειθῆναι τὸ ὑποβαλλόμενον βούλομαι ἀνεπίσκεπτον καὶ ἀδιερεύνητον. Κρεῖττον γάρ, φησὶ, παρακερδαίνειν τινὰς ἀπὸ τῶν ἐμῶν οὐ καλῶς ἢ κακῶς ὑποπεσεῖν [P. 214] τίνα ζημιώδει κακῶ καὶ ἐπιτριβούση αὐτὸν συμφορᾷ. Καὶ ἐπὶ τούτῳ τὸν ἅπαντα χρόνον τῆς αὐτοκρατορίας αὐτοῦ ἔμεινεν ἀνεπίσκοτος, ὡς ³⁸ ἂν τις εἴποι, καὶ ἀνεξίσωτος, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἐλευθερός, τε καὶ ἀδιάπρακτος ³⁹, ὁ ὑπὸ τὴν Ῥωμαϊκὴν ἰξουσίαν ἅπας τῶν ὄλων θεμάτων λαβὴ καὶ τὰ ⁴⁰ χωρία καὶ εἰ ἀγροὶ*

ρ'. Ἄλλὰ καὶ πάλιν ὁ φθονὸς ἐτέραν ἤγειρε περὶ τῆς βασιλείας ζῆλον καὶ θυελλαν, καθ' ἑαυτῆς τὴν φύσιν συνταράσσων τε καὶ κυκλῶν. Ἄρτι γὰρ τοῦ φιλιππίτου τῷ βασιλεὶ υἱοῦ Κωνσταντίνου τὸν βίον ἀπολιπόντος, καὶ μεταπεσόντος τοῦ φίλτρου καὶ τῶν ἐλπίδων ἐπὶ τὸν δεύτερον υἱὸν ⁴¹ Λέοντα, οὐκ ἦνεγκε πρῶτος τὸ βασκανὸν τῶν δαιμόνων φύλον τὸ πρῶτον καὶ ἤσυχον καὶ εὐσεβὲς ἅμα καὶ ἐμμελές, ὡς εἴκεν, ὄρῳ τοῦ διαδέχεσθαι μέλλοντος τὴν βασιλείαν ταύτην

VARIÆ LECTIONES.

³⁵ ἐπελεῖν P. ³⁶ ἐπισαλεύω P. ³⁷ καὶ πόνοους αὐτῶν om. P. ³⁸ ὡς Combeisius, libri om. ³⁹ ἀδιάπρακτος? ⁴⁰ τὰ om. P. ⁴¹ ἦν om. P. ⁴² μᾶλλον P. ⁴³ οἶον om. P.

ἀρχὴν, καὶ τὴν ἐντεῦθεν τοῦ ὑπηκόου στοχαζομένην ἅ ἐπὶ τῆς αὐτοῦ βασιλείας εὐετηρίαν καὶ πρὸς πάντα τὰ ἐπαυνούμενα αὐξήσιν· καὶ διὰ τοῦτο κοινῆται κατ' αὐτοῦ καὶ οὕτως ἵως ἀνταγωνίζεται· Ἦν τις τῶν πάντων φιλομένων καὶ πιστευομένων παρὰ τῷ ἀοιδίμῳ Βασιλεῖ μοναχὸς, ὡς ἐδόκει, καὶ ἱερεὺς, καὶ φίλος αὐτῷ καὶ ὑπουργὸς δεξιὸς, ὃν Σανδαβερηνὸν κατωνόμαζον ὅς εἰ καὶ παρὰ τοῦ βασιλέως ἐστέρητο, ἀλλ' οὐκ εἶχε παρὰ τοῖς ἄλλοις δόξαν χρηστὴν οὐδ' ὑπόληψιν ἀκαμπλήρητον. Καὶ διὰ τοῦτο πολλάκις καὶ ὑπὸ τοῦ σωφροτάτου διεκωμωδαίετο Λέοντος ὡς γόης καὶ ἀπαταῶν καὶ εἰς ἃ μὴ δεῖ τὸν βασιλέα παρασύρων καὶ τῶν καθηκόντων ἐκδικαιτῶν. Ἄ δὴ πυνθανόμενος ὁ φίλος ἐκεῖνος καὶ πονηρὸς εὐνοίαν πλάττεται καὶ φίλον πρὸς τὸν χρηστὸν ὑποκρίνεται Λέοντα, καὶ φησὶ πρὸς αὐτὸν, ὡς Ἰνα τί *rearias* ἦδη ὦν καὶ παρὰ τῷ πατρὶ σου φιλούμενος μὴ ἐπιφέρῃ *πραπίως βομφαίαν ἢ μάχαιραν, ὅταν κατ' ἀγροῦς εὐσιπιάξῃ σου τῷ πατρὶ, Ἰνα καὶ αὐτῷ, εἰ κατὰ θηρίου χρεῖαν σχῆ, ἐπιδιδῷς, καὶ εἰ τι λυθραῖον πολλῶν κατ' αὐτοῦ ἐπιβούλευμα γένηται, μὴ ἀνικλοῦς εὐρεθῆς, ἀλλ' ἔχῃς τι μεθ' ὅτου δυνηθῆς τοῖς πατρικύοις ἐχθροῖς ἀνταμύνασθαι; Οὐχ ἠπιθήμενος δὲ τὸν δόλον ἐκεῖνος οὐδὲ τὸ δολερὸν τοῦ ἐχθροῦ συννοήσας (τὸ γὰρ μὴ πρόχειρον εἰς κακίαν οὐδ' ὑπονοεῖν [P. 315] ἐστὶ τὰ πονηρὰ εὐχερῆς) ἐχέται τὴν βουλήν καὶ πείθεται μάχαιραν τοῦ ὑποθήματος ἐντοῖς ἐπιφέρεισθαι. Ὡς οὖν ὁ ἐπιβούλος ἴσως χωρήσασαν εἰς ἔργον τὴν αὐτοῦ συμβουλήν, ἐπαγγέλλεται τῷ βασιλεῖ, ὅτι Ὁ υἱός σου ἐπιβουλεύει σε ἀνελεῖν· καὶ εἰ ἀπιστεῖς, ὅταν κατὰ θήραν ἢ πρὸς ἄλλοις μέλλεις τῆς βασιλείδος ὑπεξελεθεῖν, κλέυσον περιαιρεθῆναι τὰ πέδιλα τῶν ποδῶν αὐτοῦ, καὶ εἰ εὐρεθῆσται ξίφος ἐπιφερόμενος, γνῶσι ὅτι πρὸς τὴν σὴν αὐτὸ σφαγὴν ἠτοιμάσατο. Καταγγελλθεῖσης οὖν ἐξ ἴδου βασιλικῆς συνεξήλθεν ἔπειτα τὸ εἰρηθὸς, καὶ κατὰ τινὰ τόπον γενομένων αὐτῶν προσποιεῖται χρεῖαν ἔχειν *μαχίρας* ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐπιζήτει ταύτην μετὰ σπουδῆς. Συμπαρῶν δὲ ὁ υἱὸς καὶ μηδὲν τῶν ὑπονοουμένων τῷ πατρὶ προσειδόμενος ἀκάλως πάνυ καὶ ἀπονήρως ἐφελκυσάμενος ἠπιθέρητο μάχαιραν ἐπιδιδῶσι τῷ πατρὶ. Γενομένης τοῦτου ἔδοξεν εὐθέως ἢ κατ' αὐτοῦ προσαγορεύσασθαι καὶ αἱ παρ' αὐτοῦ ἀπολογίαι μάταιαι καὶ κεναί. Ὑποστρεψάντων οὖν αὐτίκα πρὸς τὰ πέδιλα, πρὸς ὄργην ὁ βασιλεὺς κατὰ τοῦ υἱοῦ διανέμπεται, καὶ κατὰ τινὰ τῶν βασιλείων οἰκῶν, ὃς *Μαργαρίτης* κατονομάζεται, ἐμφρουρῶν τούτον πεποίηται, καὶ τῶν ἐρυθρῶν πεδίων ἀπογομνοῖ. Διηρέβιστο δὲ παρὰ τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἐκδικητοῦ πρὸς τὸ καὶ τοὺς ὄφθαλμοὺς ἐπισθῆσαι τῶν ὀφθαλμῶν. Ἀλλὰ τοῦτο μὴ ὑπὸ τοῦ τῆς βασιλείδος ἀρχιερέως καὶ τῆς συγχεῖτου βουλῆς κωλύεται διαπράξασθαι, τῆς ἐφρακτῆς ἕως εἶχεν ἐντός. Χρόνου δὲ παραδραμόντος συχνοῦ, ἢ τῆς φύσεως οὐ γνωρίζουσης ἑαυτὴν, ἀλλ' ὑπὸ τῶν πονηρῶν πνευμάτων τραχυνόμενης, τῶν δὲ τῆς*

considerans qui imperii successor futurus esset, ac quam inde conjiciebat ille rerum potente subditorum fore felicitatem, et ad laudabilia quæque profectum atque incrementum. Idcirco se ad pugnam instruit, inque hunc modum certamen aggreditur: Erat inelyto Basilio inter eos in quos impense afficiebatur: ac quibus nimiam quamdam habebat **349** fidem, monachus quidam, ut videbatur, et sacerdos illique amicus ac minister strenuus, cui Santabarenno nomen. Is etsi ab imperatore colebatur, apud alios tamen non bonæ famæ erat nec reprehensione carebat. Idque in causa erat cur non raro a sapientissimo Leone ut præstigiator ac seductor, quique imperatore a recti tramite abduceret et ad absurda traheret, conviciis incessetur. Quibus sæpius auditis impostor ille ac scelestus, simulata benevolentia ac amicitia larva, ad mitissimum Leonem sic loquitur: *Cur, inquit, cum jam robustis viribus ad ætatem adoleveris patrique admodum charus sis, non occulte pugionem aut sicam tecum defers, cum una cum illo ruri in equo veheris, ut in promptu porrigendum habeas, cum ferienda bestia fuerit, et, si quid adversus eum latenter ex insidiis agi contigerit, non ipse inermis inveniatis, sed præsto aliquid habeas unde paternos hostes ulciscaris?* Dolum ille minime subodoratus, nec viri fraudes animo reputans (quod enim ad malitiam primum non est, nec improba facile suspicatur) consilium approbat viroque obsequitur, ut cultrum in ocrea deferat. Perfidus autem insidiator, Leonem consilio suo paruisse iutelligens, imperatori denuntiat filium structis insidiis illius necem machinari: *Quod si fidem abnuis, inquit, cum venatum aliæ ex causa urbe exieris, jube eī ocreas auferri; ac si quidem gladium deferre invenietur, ne in tuam necem eum tibi parasse dubitaveris.* Indicta igitur ruri principis venatione, **350** omnis ex more comitatus una exierunt. Cumque in quemdam locum evassissent, simulat imperator sibi opus gladio esse, ejusque sibi actutum copiam quærit. Aderat filius, eorumque ignarus que pater animo versaret, simplici admodum nec malo quidquam animo, quem gestabat gladium, extractum patri offert. Hinc statim data adversus Leonem delatio probabilis visa est, illiusque inanes defensionēs ac frivole. Mox itaque reversis in regiam imperatoris in filium ira effervescit; inque regiarum ædium unæ, cui *Margaritæ* nomen, truso in carcerem rubros calceos detrahit. Incitaverat inimicus et ultor, ut et oculorum faces exstingueret. Verum obstitere regie urbis episcopus ac senatus omnis: interim tamen tenebatur in carcere. Longum jam tempus fluxerat, nec ipsa se natura agnoscebat, sed malignis flatibus exasperata erat. Senatus primates cum sæpe constituissent pro filio apud patrem supplicationem obire, alias aliam ob causam impediti,

VARIE LECTIONES.

⁴² ἐφελκυσάμενος? ⁴³ ἀποσθῆσαι?

ejusmodi occasione rei præstandæ probabilem opportunitatem exque ratione nacti sunt.

101. Avis erat in impleto calathò in regia pendens triclino, egregia imitatrix et loquacissima: psittacum vocant. Hic sive a quibusdam edoctus erat sive alio quovis modo hauserat, *Heu, heu, domine Leo*, sæpius **351** perstrepebat. Cum itaque tunc imperator opipare instructum haberet convivium, senatusque primores pariter epularentur, ac avis ea quæ dicta sunt crebrius repeteret, affecti mærore convivæ, missaque epularum jucunditate, cogitabundi sedebant. Animum advertit imperator, quidve causæ sit cur se a dapibus absteineant ex illis querit. Illi vero oppleti lacrymis, *Quas, aium, dapes sumemus, sic nobis exprobrante bruta hac amante, qui ipsi præditi ratione herique amantes videamur? dum illa sic repetitis vocibus dominum inclamante, nos genio indulgentes insontis dominici germinis prolisque sumus oblitus? Siquidem enim paternum jus violasse convincitur et in ejus caput dexteram armasse, ipsi nos omnes ejus auctores necis erimus, illiusque cruore exsaturabimur. Sin autem eorum quorum accusatur nulla convictio est certaque probatio, quamdiu calumniata lingua opprimendo præpollabit?* Istiusmodi sermonibus tantisper delinitus imperatoris animus tunc quidem sedere eos jussit, ejusque rei gratia se deliberaturum promisit. Nec diu post ad indolem geniumque reversus e carcere educto sui illi copiam facit, lugubrique ipsius mutato habitu ac superfluo comæ per tristitiæ tempus adultæ, levato onere, in pristinum cum imperii gradum honoremque restituit.

102. Nec multo post in tabificum gravemque morbum imperator **352** incidit, qui ex profluvio ventris acciderat; quod ipsum ex casu inter venandum oriri contigerat. Jamque paulatim tali tæbe contabescerebat. Imperii itaque rebus optima ratione dispositis, designatoque successore, nec non singulis consentanea ratione solertique consilio constitutis, tandem febris ardoribus violentiori æstu ejus omnem vitalem humorem exhaurientibus ac consumentibus vita excessit, cum imperasset cum Michaelæ ejus decessore annum unum, alios vero decem et novem solus rerum summam præclare administrasset; cum civilibus optime constitutis, ipsa quoque armata militia præclare effulsisset, atque imperii fines produxisset, injuriamque ac vim a subditis omnibus longe repulisset, ut et merito Homericum illud optimi-regis in eum quadret elogium,

Urrumque, rex bonus et fortis bellator

Excepit post eum rerum summam, qui et natura ipsoque virtutis jure ad paternam hæreditatem

A γερουσίας ὑπερεχόντων πολλάκις βουληθέντων ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ πρὸς τὸν πατέρα διαπρεσβεύσασθαι, ἄλλοτε δὲ κατ' ἄλλην αἰτίαν κωλυομένων, ἀπὸ τοιαύτης προφάσεως εὐλογον ἔσχον ἀφορμὴν εἰς τὸ κατανοῦσαι

ρα'. Ἦν τι ζῶον πτηνὸν ἐν ταλάρῳ πλεκτῷ κατὰ τὰ βασίλεια αἰωρούμενον, μιμητὸν καὶ πολύφωνον, ὃ ψιττακὸς ὀνομάζεται· ὅπερ εἴτε πρὸς τινῶν διδασκθὲν εἴτε ἄλλως πως, πολλάκις, Αἴ, αἴ, κύρ Λέων, ἐφθέγγετο. Πανδαισίας δὲ ποτε⁴⁴ τελουμένης τῷ βασιλεῖ, καὶ τῶν πρώτων τῆς βουλῆς συνεστιωμένων αὐτῷ, καὶ τοῦ ὄρνιθος πολλάκις φεβγγομένου τὸ προβήθην, ἐπιστυγνάσαντες οἱ δαιτυμόνες καὶ τῆς εὐωχίας παυσάμενοι ἐπὶ συννοίας ἐκάθητο. Οἷς προσχίων ὁ βασιλεὺς τὴν αἰτίαν τῆς τῶν ἐδεστῶν ἀποχῆς ἐπυνθάνετο. Οἱ δὲ δακρύων ὑποπλησθέντες τοὺς ὀφθαλμοὺς, *Τίνα βρῶσιν*, εἶπον, *φαγούμεθα*, οὕτως ὑπὸ τῆς φωνῆς τοῦ ἀλόγου τούτου ἐνειδιζόμενοι οἱ δοκοῦντες ἡμεῖς λογικοὶ τε καὶ φιλοδέσποτοι; ὅτι αὐτὸ μὲν τὸν οἰκτεῖον ἀνακαλεῖται δεσπότην, [P. 216] ἡμεῖς δὲ τρυφῶντες λήθην τοῦ μὴ ἀδικήσαντος δεσποσύνου ἐλάβομεν. Εἰ μὲν γὰρ ἐλέγχεται ἀδικῶν καὶ κατὰ τῆς πατρικῆς κεφαλῆς εὐτρεπίσας τὴν δεξιάν, αὐτόχειρες αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες γενοίμεθα καὶ τοῦ λήματος αὐτοῦ κορεσθήμεν· εἰ δὲ ἐψ' οἷς ἐνεκλήθη διαφεύγει τὴν ἔλεγχον, μέχρι τίνος ἢ συκοφαντικῶν δυνάμων δυνάμωθήσεται κατ' αὐτοῦ; Μαλακισθεὶς⁴⁵ οὖν τοῖς τοιοῦτοις τῶν λόγων ὁ βασιλεὺς τότε μὲν καθεσθῆναι τούτους προσέταξε, καὶ σκοπῆσαι περὶ τοῦ πράγματος ἐπηγγεῖλατο, μετ' οὐ πολὺ δὲ πρὸς τὴν φύσιν ἐπακλῶν ἐξάγει τε τῆς φρουρᾶς καὶ εἰς ὄψιν ἀγει αὐτοῦ, καὶ τὴν πένθιμον ἀμείβει στολήν, καὶ τὸ περιττὸν τῆς ἐν τῇ λύτῃ τραφείσης κόμης περιαιρεθῆναι κελεύει, καὶ τὴν προτέραν τῆς βασιλείας τάξιν καὶ τιμὴν ἀποδίδωσιν.

ββ'. Οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ φθινάδι νόσῳ περιπίπτει ὁ βασιλεὺς, ἐκ διαβροχῆς παρακολουθησάσθαι γαστρὸς, ἢ τὴν ἀρχὴν ὑπὸ τίνος τῶν κατὰ θῆραν παραπτώσεων ἔλαβεν· καὶ λοιπὸν κατ' ὀλίγον τῇ τοιαύτῃ τηκεδόνι κατεμαραίνεται. Διαθείς δὲ τὰ τῆς βασιλείας ἄριστα καὶ τὸν κληρονόμον γνωρίσας, καὶ περὶ τῶν καθ' ἕκαστα τὰ εἰκότα βουλευσάμενός τε καὶ ἐμφρόνως διορισάμενος, ὕστερον πυρετοῦ καυσώδους ἀναφλεγέντος αὐτῷ πᾶσαν τὴν ζωτικὴν ἐκμάδα ἀνιμωμένου καὶ ἀναλίσκοντος τὴν βίαν ἀπέλιπε, συμβασιλεύσας μὲν τῷ πρὸ αὐτοῦ Μιχαὴλ χρόνον ἕνα, ἐν ἑτέροις δὲ χρόνοις ἑνεακαίδεκα περὶ τὴν αὐτοκράτορα τῆς βασιλείας διαπρίψας ἀρχὴν, ἄριστα μὲν τὰ πολιτικὰ διαθείς, κάλλιστα δὲ καὶ περὶ τὰ στρατιωτικὰ διαγεγονὸς, καὶ πλατύνας μὲν τὰ ὄρια τῆς ἀρχῆς, ἀδικίαν δὲ καὶ βίαν ἐξελάσας ἀπὸ τοῦ ὑπηκόου παντός, ὡς καὶ τὴν Ὀμηρικὴν περὶ τοῦ ἀρίστου βασιλέως μαρτυρίαν ἀρμόζειν αὐτῷ, τὴν, *Ἀμφότερον, βασιλεὺς ε' ἀγαθός, κρατερός ε' αἰχμητής.*

Διαδέχεται δὲ τὴν ἔλην τῆς ἐξουσίας ἀρχὴν ὁ καὶ παρὰ τῆς φύσεως καὶ παρὰ τῆς ἀρετῆς ἐπὶ τὴν

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁴ δὲ τότε P. ⁴⁵ μαλακθεις A.

πατρῶν κληρὸν ⁴⁴ καλούμενος καὶ παρὰ τοῦ ὑπηκόου δι' εὐχῶν ἐπιζητούμενος, Λέων ὁ πραότατος καὶ σοφώτατος καὶ πρῶτος τῶν ἐπι περιλειπομένων υἱῶν.

Καὶ τὰ μὲν περὶ τῆς εὐσεβοῦς βασιλείας Βασιλείου ⁴⁷ τοῦ ἀοιδίμου, ὅσα μὴ τῆς λήθης ⁴⁸ παρετύρη βεβύμασι καὶ τῷ διὰ μέσου χρόνῳ ἐξίτηλα γέγονε, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ πρὸ τῆς βασιλείας ἀγωγή, καὶ ὅσα ἡ τῆς βίης αὐτοῦ ζωῆς περιέχει ὑπόθεσις, κατὰ τὸ ἡμῶν ἱφικτῶν, καθὼς ἡ τῆς ἀληθείας εἶχε φύσις, ἀπήγγελλται καὶ ἱστορεῖται.

A vocabatur subditorumque votis exposebatur, mitissimus Leo ac sapientissimus, liberorum ipso superstitem natu maximus.

Aique hæc inclyti Basilii pie religioseque administrati imperii munera, quotquot illius rerum oblivionis gurgitem effugerunt, nec quod intercurrat ævo exoleverunt. Ipsam quoque ejus ante adeptum imperium **353** institutionem, ac quanta omnis ejus vitæ argumentum ratioque complectitur, quoad licuit ac veritatis ordo poscebat, narravimus et in historiam conjecimus.

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁴ τῶν πατρῶν κληρῶν Α. ⁴⁷ Βασιλείου om. Ρ. ⁴⁸ τοῖς λήθης ?

ΛΟΓΟΣ Γ'.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΛΕΟΝΤΟΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ.

LIBER VI.

IMPERIUM LEONIS IMPERATORIS.

[Ρ. 217] α'. Βασίλειος τελευτήσας, Λέων ὁ υἱὸς Β αὐτοῦ αὐτοκράτωρ ἐβασίλευσεν ἔτη εἴκοσι πέντε, μῆνας ὀκτώ. Στέφανος δὲ ὁ αὐτοῦ ἀδελφὸς κληρικὸς ὢν καὶ σύγκελλος συνῆν τῷ πατριάρχῃ Φωτίῳ, ὑπ' αὐτοῦ ἀναγόμενός τε καὶ παιδευόμενος. Ἀπέστειλεν οὖν ὁ βασιλεὺς τὸν στρατηλάτην Ἀνδρέαν ἐν τῇ Χρυσόπολει καὶ ἄλλους συγκλητικούς σὺν αὐτῷ μετὰ κλήρου καὶ κηρῶν καὶ ἀρμάτων· καὶ ἐξεργάζοντες τοῦ τάφου τὸν Μιχαὴλ ἐν γλωσσοκόμῳ κυπαρισσίνῳ κατέθεντο, καὶ ἐπὶ κραβάτου θέντες, ἐν τιμῳις καὶ βασιλικῶς περιστεβάντες, ἐν τῇ πόλει εἰσῆγαγον, καὶ μεθ' ὕμνων μέχρι τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων προέπιψαν, ἐπομένων ἐκεῖσε καὶ τῶν αὐτοῦ ἀδελφῶν, καὶ ἐν λάρνακι κατέθεντο.

[Ρ. 218] β'. Μετὰ ταῦτα δὲ ὁ βασιλεὺς τὸν αὐτὸν στρατηλάτην Ἀνδρέαν ἅμα Ἰωάννη Ἀγιοπολίτη, λογίῳ πάνυ ὄντι καὶ λογοθέτῃ τοῦ δρόμου γεγονότι, ἐν τῇ Ἀγίᾳ Σοφίᾳ ἀπέστειλεν, οἱ ἐν τῷ ἀμβωνί ἀνελθόντες καὶ τὰς τοῦ πατριάρχου Φωτίου αἰτίας πάντων εἰς ἐπήκοον ἀναγόντες τοῦτον τοῦ θρόνου κατήγαγον, καὶ ὑπερρίον αὐτὸν ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἀρμονιανῶν τῇ ἐπονομαζομένη τοῦ Βόρδονος ἀνήγαγον. Στέφανον δὲ σύγκελλον τὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν πατριάρχην προβάλλεται, ὑπὸ Θεοφάνους χειροτονηθέντα τοῦ πρωτοθρόνου. Ἐξῆσεν δὲ πατριαρχῶν ἔτη 25 καὶ μῆνας πέντε, καὶ τελευτήσας θάπτεται ἐν τῇ μονῇ Σικεῶν.

γ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν Ζαοῦτζαν Στυλιανὸν μέγιστρον καὶ λογοθέτην τοῦ δρόμου προβάλλεται.

δ'. Προεδίθη δε ἡ πόλις ἡ ἐπώνυμος Ὑψηλή, καὶ

1. Defuncto Basilio Leo ejus filius imperator rerum potitus est, annos quinque supra viginti, octo menses. Stephanus illius frater clericus cum esset ac syncellus, cum Photio patriarcha versabatur, sub ejus educabatur ac erudiebatur disciplina. Misit itaque imperator Andream magistrum militiae Chrysopolim, aliosque cum eo senatorii ordinis, cum clero et cereis ac curribus; eductumque e sepulcro Michaelis cadaver ac in cypressino loculo positum lectuloque impositum, pretiosis vestibus regioque cultu ornatum, in urbem invexerunt; ac cum canticis ad sacram usque Apostolorum ædem pompa deduxerunt, ejus quoque fratribus illic funus comitantibus, tumultoque condiderunt.

2. Post hæc vero idem imperator eundem magistrum militiae Andream cum Joanne Hagiopolita, viro valde erudito ac qui cursus publici **354** logotheta exstiterat, ad S. Sophiæ misit. Qui ambone consensu, relectisque in omnium auribus Photii patriarchæ accusationis capitibus, cum e sede expulerunt inque Armonianorum monasterium, quod Bordonis vocant, exsulem relegarunt. Stephanum autem fratrem suum syncellum Leo patriarcham præficit, ordinationis manus impendente Theoplaue primæ sedis antisite. Vixit autem in patriarchatu annos sex et menses quinque: vita functus in Siceorum tumulatur monasterio.

3. Imperator Zautzam Stylianum magistrum præfecit ac cursus publici logothetam.

4. Proditione capta urbs Hypsele dicta, ejusque

omnes incolæ ac cives ab Agarenis ducti in capti-
vitatē. Sed et ingenti prope Sophias excitato in-
cendio, ipsa quoque S. Thomæ apostoli sacra ædes
ambusta, quam Leo imperator postmodum magni-
fice instauravit.

5. Missis imperator Euchaitam apparitoribus Theo-
dorum Santabarenum in urbem induxit. Andreas vero
scholarum domesticus et Stephanus magister Calo-
marix dictus, multis olim apud Basilium a Santa-
barenō petiti accusationibus, Leoni suggerunt id Pho-
tio ac Theodoro fuisse constitutum, ut imperatorem
ex Photii gente ejusque cognatis crearent. Jussit itaque
imperator, ambosque ad regias in Pegis ædes adduc-
tos **355** in sua quemque custodia seorsumque
servari præcepit. Missi cogitores capitum accu-
sationis, magister ipse Stephanus et Andreas do-
mesticus et Craterus et Gumer patricii et Joannes
Hagiopolita. Adducto itaque patriarcha Photio, et in
sede reverenter collocato, ipsi quoque sedentes
causæ examen instituunt. Tunc Andreas dome-
sticus patriarchæ inquit: *Nosti, domine, abbatem
Theodorum?* Cui ille: *Abbatem Theodorum non co-
gnosco.* Ait Andreas: *Theodorum abbatem Santaba-
renum non nosti?* Cui patriarcha: *Theodorum mo-
nachum Santabarenum Euchaitarum archiepiscopum
cognosco.* Tum Santabarenus in medium adducto,
ait ad eum Andreas: *Mandat tibi imperator, ubi
sunt imperii mei pecunia bonaque et suppellex?* Ait ille:
*Ubi illa dedit, qui pro tempore imperium gessit.
Nunc autem quoniam hæc imperator quærit, licet
illi ea recipere.* Tunc Andreas: *Dic oro, quem vo-
luisti imperatorem facere, cum imperatoris patri-
auctor esses ut filium oculis orbaret? num tibi
sanguinis necessitudine conjunctum, an patriarchæ?*
Respondit ille: *Hæc, quæ mihi obijcitis crimina ne-
scio.* Ad quem magister Stephanus: *Ecquomodo
imperatori significasti te patriarcham ejus sceleris
reum peracturum?* Mox ille, hisce auditis, patriar-
chæ pedibus advolutus: *Obtestor te, domine, per
Deum, ait, ut me prius dejicias ac exactores tumque
in me omni sacerdotio nudatum, ut maleficum, ani-
m advertant. Nec enim ejusmodi aliquid unquam
imperator detuli.* Tum **356** patriarcha: *Per salu-
tem animæ meæ, domine Theodore, archiepiscopus es,
tum in sæculo hoc tum in futuro.* Ad hæc Andreas
ira concitus: *Nonne meo ipsius ore, abba, ejus te cri-
minis reum peracturum Photium significasti?* Cui
ille rursus scire se aliquid negavit. Reversi itaque
nutitiant quæ illa cognitione essent interlocuti.
Imperator ira percitus effrenique furore subactus,
ut si probable adversus patriarcham crimen nul-
lum nactus esset, Santabarenum acriter verberari
jubet, tumque Athenis exulare. Post eum vero
mittens oculis orbavit et in Asiam relegavit. Mul-
tis autem exactis annis ab exsilio revocatum in
urbem induxit, annonasque illi ex Novæ eccle-

Α ἡχμαλωτισθησαν ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν πάντες οἱ
κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ. Γέγονε δὲ καὶ μέγας ἐμπρη-
σμὸς πλησίον τῶν Σοφίων, καὶ ἐνεπρήσθη καὶ ὁ ναὸς
τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Θωμᾶ, ὃν ὁ βασιλεὺς Λέων
λαμπρῶς ἀνεκαίνισεν.

ε'. Ἀποστείλας δὲ ὁ βασιλεὺς εἰς Εὐχαιτὰν Θεόδω-
ρον τὸν Σανδαβαρηνὸν ἐν τῇ πόλει εἰσῆγαγεν. Ἄν-
δρέας δὲ ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν καὶ Στέφανος ὁ
μάγιστρος τῆς Καλομαρίας, οἱ πολλὰ πρὸς βασιλεῖον
διαβλήθέντες ὑπὸ τοῦ Σανδαβαρηνοῦ, ὑπέθεντο τῷ
βασιλεῖ ὡς βουλευθεὶς ⁴⁹ Φώτιός τε καὶ Θεόδωρος ὁ
Σανδαβαρηνὸς βασιλεῖα ἐκ συγγενῶν Φωτίου ποιῆ-
σασθαι. Προσέταξε δὲ ὁ βασιλεὺς, καὶ ἄμφω ἐν
τοῖς παλατίοις ἤγαγον τῶν Πηγῶν, καὶ ἴδια φρου-
ρεῖσθαι διεκέλευσάτο. Ἀπεστάλησαν δὲ διαγνώμο-
νες τῶν κατ' αὐτῶν κινουμένων αὐτὸς τε ὁ μάγι-
στρος Στέφανος καὶ ὁ δομέστικος Ἄνδρέας καὶ ὁ
Κρατερὸς καὶ ὁ Γούμερ πατρικιοὶ καὶ Ἰωάννης ὁ
Ἁγιοπολίτης. Ἀγαγόντες οὖν τὸν πατριάρχην Φώ-
τιον καὶ ἐπὶ θρόνου ἐντίμως καθίσαντες, καὶ αὐτοὶ
καθεσθέντες, τὴν ἐξέτασιν ἐποιοῦντο. Ὁ δὲ δομέστι-
κος Ἄνδρέας ἔφη τῷ πατριάρχῃ· *Γνωρίζεις, ὦ
δέσποτα, ἀββᾶν Θεόδωρον;* Ὁ δὲ, *Ἀββᾶν οὐ γνω-
ρίζω Θεόδωρον.* Ὁ δὲ Ἄνδρέας· *Τὸν ἀββᾶν οὐ
γνωρίζεις Θεόδωρον τὸν Σανδαβαρηνόν;* Καὶ ὁ
πατριάρχης· *Γνωρίζω τὸν μοναχὸν Θεόδωρον
ἀρχιεπίσκοπον ὄντα Εὐχαιτῶν.* Ἐνεχθέντος δὲ
τοῦ Σανδαβαρηνοῦ, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Ἄνδρέας· Ὁ
βασιλεὺς σοὶ δηλοῖ· *Ποῦ εἰσι τὰ χρήματα καὶ*
C *[P. 219] τὰ πράγματα τῆς βασιλείας μου;* Ὁ δὲ
ἔφη· *Ὅπου δέδωκεν αὐτὰ ὁ κατὰ τὴν ἡμέραν
βασιλεὺς· νῦν δὲ ἐπεὶ ταῦτα ὁ βασιλεὺς ζητεῖ,
ἐξουσίαν ἔχει τοῦ ἀναλασθῆσθαι αὐτά. Καὶ ὁ
Ἄνδρέας· *Εἰπέ, τίνα ἐβουλεύου βασιλεῖα ποιῆ-
σαι τῷ πατρὶ τοῦ βασιλέως ὑποθεὶς τοὺς ὄφθαλ-
μοὺς τὸν ἴδιον ἀποστερήσαι ἰδόν; οὐκ συγγενῆ
ἢ τοῦ πατριάρχου;* Ὁ δὲ εἶπεν· *Ὅχι οἷδα ταῦτα
περὶ ὧν μοι κακηγορεῖτε.* Λέγει οὖν ὁ μάγιστρος
Στέφανος· *Καὶ πῶς ἐμήνυσας τῷ βασιλεῖ
ἐλέγξειν περὶ τούτου τὸν πατριάρχην;* Ὁ δὲ παρ-
ευθὺ τοῖς ποσὶ τοῦ πατριάρχου προσπεσὼν εἶπεν·
*Ὅρκίζω σε, δέσποτα, κατὰ τοῦ Θεοῦ Ἰνα πρότε-
ρόν με καθαιρήσῃς, καὶ τότε γυμνὸν με ὄντα
λερωσύνης ὡς κακοῦργον ὄντα κολαζέτωσαν· οὐ
γὰρ τοιαῦτα τῷ βασιλεῖ ἐδήλωσα.* Ὁ δὲ πα-
τριάρχης ἔφη· *Μὰ τὴν σωτηρίαν ἐμῆς ψυχῆς,
κύριε Θεόδωρε, ἀρχιεπίσκοπος εἶ καὶ ἐν τῷ νῦν
αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι.* Θυμωθεὶς οὖν ἐπὶ τού-
τοι· Ἄνδρέας ἔφη· *Καὶ οὐκ ἐμήνυσας, ἀββᾶ, τῷ
βασιλεῖ δι' ἐμοῦ Ἰνα ἐν τούτῳ τὸν πατριάρχην
ἐλέγξῃς;* Ὁ δὲ ἀπρηνήσατο μηδὲν εἰδέναι. Ἐπο-
στρέψαντες οὖν τῷ βασιλεῖ τὰ λαληθέντα ἀνήγγειλαν·
ὁ δὲ βασιλεὺς θυμῷ καὶ ὀργῇ ἀκατασχέτῳ ληφθεὶς,
ὡς μὴ εὐλογον αἰτίαν κατὰ τοῦ πατριάρχου εὐρηκῶς,
ἀποστείλας ἔτυψε τὸν Σανδαβαρηνὸν σφοδρῶς καὶ
ἐξώρισεν ἐν Ἀθήναις. Κατόπιν δὲ ἀποστείλας ἐξ-*

ετύφλωσεν αὐτὸν καὶ ἐξώρισεν εἰς Ἀνατολήν. Χρό-
των δὲ παρφηχέτων πολλῶν ἐκ τῆς ἐξορίας
αὐτὸν ἄνεκαλέσατο καὶ ἐν τῇ πόλει εἰσήγαγεν,
λαμβάνειν ὅς καὶ τελευταῖ ἐπὶ Κωνσταντίνου καὶ

Ζωῆς τῆς αὐτοῦ μητρὸς.
5. Ἐν ταῖς ἡμέραις δὲ Λέοντος ὁ Λογγίθαρος
δοῦξ, γαμβρὸς δὲ τοῦ βηγγῶς Φραγγίας γεγονώς,
νῆρε τῷ βασιλεῖ καταστασιάσας καὶ πᾶσαν τὴν
χώραν ὑφ' ἐαυτῷ ποιησάμενος. Τοῦτο γνοὺς ὁ βασι-
λεὺς Κωνσταντίνον τὸν τῆς τραπέζης σὺν πᾶσι τοῖς
δοτικοῖς ἐξαπέστειλεν θέμασιν ὥστε καταπολεμησά
Ἐγίωνα. Συμβολῆς δὲ γενομένης οἱ μετὰ Κωνσταν-
τίνου ἠττήθησαν καὶ κατεσφάγησαν, μόγις ἐκείνου
περισωθέντος. Γέγονε δὲ τῆνικαῦτα καὶ ἡλιακὴ
ἐκλειψίς, ὥρα τῆς ἡμέρας ἕκτης, ὥστε καὶ τοὺς
ἀπέρας φαίνεσθαι, ἀνέμων τε βίαια φερὰ καὶ ἀστρα-
παὶ καὶ βρονταί, ὥστε καὶ ἐν τοῦ φέρου ἀναβαθμοῖς
τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου ἀνθρώπους κερκυνωθῆναι
ἐπὶ.

6. Ἐπολιορκήθη δὲ ὑπὸ Ἀγαρηνῶν ἡ Σάμος,
[P. 220] συμπαραληφθέντος καὶ τοῦ στρατηγούτου
ἐν αὐτῇ Πασκαλά. Λέων δὲ ὁ βασιλεὺς βασιλοπά-
τωρα τὸν Ζαούτζαν τιμᾶ, αὐτὸς καινουργήσας τὸ
ἄσμα ἤδη γὰρ Ζωῆ τῆ αὐτοῦ θυγατρὶ συνεφι-
λιώθη, τοῦ ταύτης ἀνδρὸς Θεοδώρου, ἕ Γουνιατζίτζης
ἐπίσημον, ἀναιρεθέντος φαρμάκῳ.

7. Στεφάνου δὲ πατριάρχου τὸν βίον ἀπολιπόντος,
Ἀντώνιος ὁ τὴν ἐπωνυμίαν Καυλέας πατριάρχης
ἀντ' αὐτοῦ προχειρίζεται.

8. Ἀγγελία δὲ κατέλαθεν ὡς ὁ ἀρχὼν Συμεὼν
Βουλγαρίας βούλεται κατὰ Ῥωμαίων ἐκστρατεύ-
σασθαι, πρόφασιν ἔχων τῆς μάχης ταύτης Ἐθνοῦ-
γεν εἶχε βούλον ὁ βασιλοπάτωρ Ζαούτζας Ἐθνοῦ-
γεν ἦν ἄνομα τούτω. Οὗτος συνεφιλιώθη ἀνδράσι ἐμπο-
ρικῆς καὶ φιλοκερδέσι καὶ φιλοχρύσοις, ἐξ Ἑλλάδος
οἷσι, Σταυρακίῳ τε καὶ Κοσμᾷ ὀϊτινες μεσιτεῖα τοῦ
Μουσικῶ κερδαίνειν βουλόμενοι τὴν μετὰ Βουλγάρων
πραγματείαν ἐν τῇ πόλει ἐν Θεσσαλονίκῃ μετέστη-
σαν, κακῶς κομμερκεύοντες τοὺς Βουλγάρους. Τῶν
δὲ Βουλγάρων ταῦτα τῷ Συμεὼν ἀναγγειλάντων,
αὐτὸς δῆλα ταῦτα τῷ βασιλεῖ κατέστησε Λέοντι. Ὁ
δὲ πάντα ὡς λῆρον ἐλογίζετο, τῇ πρὸς Ζαούτζαν
προσπαθεῖα νικώμενος. Μανείς οὖν ὁ Συμεὼν ἤρε
ἀπὸ τῶν Ῥωμαίων τὰ ὄπλα. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν
Ἀρήτην ἀποστέλλει κατ' αὐτοῦ στρατηλάτην ὄντα,
λαβὼν πολλῶν καὶ ἀρχουσὶ καθοπλίσας αὐτόν. Συμβολῆς
δὲ ἐν Μακεδονίᾳ γενομένης ἠττωνται Ῥωμαῖοι, καὶ
ἐπισφάττεται αὐτὸς τε ὁ Κρήνιτης καὶ ὁ Ἀρμένιος
Κουρτίκης καὶ ἄλλοι πολλοί. Ἐπει δὲ καὶ Χαζάρους
κατέσχευεν ὁ Συμεὼν τῶν ἐκ τῆς ἀπειρίας τοῦ βασι-
λέως Λέοντος, τὰς αὐτῶν ῥίνας ἀποτεμὼν εἰς αἰσχύ-
νην τῶν Ῥωμαίων ἐν τῇ πόλει ἀπέστειλεν ὁὐδὲ
ἰδὼν ὁ βασιλεὺς, καὶ θυμοῦ πλησθεὶς, Νικήταν τὸν
ἄνομαζόμενον Σκληρὸν ἐν τῷ Δανουβίῳ ποταμῷ μετὰ
δρομώνων ἐξαπέστειλεν, δοῦναι δῶρα τοῖς Τούρκοις
ὥστε τὸν Συμεὼν καταπολεμησά. Ὁ δὲ τούτοις
συντυχῶν καὶ πείσας κατὰ Συμεὼν ὄπλα φρασθαι,
ἐκρήρους λαβὼν παρ' αὐτῶν πρὸς βασιλέα ὑπέστρε-

Α siae censu constituit. Porro diem obiit Constantino
et Zoe illius matre Imperatoribus.

προστάξας αἰτηρέσια τοῦτον ἐκ τῆς Νέας Ἐκκλησίας
Ζωῆς τῆς αὐτοῦ μητρὸς.

6. Leonis temporibus Longobardiae dux, qui
gener (i. e. affinis) regis Franciae fuit, adversus im-
peratorem rebellionem movit, ab eoque deficiens
regionem omnem suae ditionis fecit. Imperator ejus
certior factus Constantinum mensae praepositum
cum occidentalis tractus legionibus omnibus ad de-
bellandum Egeonem misit. Consorta autem pugna
Constantini victus exercitus est et ad internecio-
nem deletus, adeo ut vix ipse a clade Constantinus
superstes exstiterit. Contigit vero tunc etiam so-
laris eclipsis, diei hora sexta, ita ut et stellae ap-
parent, 357 tantaque ventorum vis ac turbo fuit
fulguraque et tonitrua, ut et septem viri in gra-
dibus Fori S. Constantini e caele tacti perierint.

7. Expugnata ab Agarenis Samus est, una quo-
que Paspala praetore in eo comprehenso. Leo autem
imperator Zautzam imperatoris patrem, novo abs
se dignitatis titulo excogitato, appellat. Jam enim
secreto amore Zoes ejus filiae flagrabat, viro illius
Theodoro, cognomento Guniazitze, veneno sub-
lato.

8. Stephano patriarcha vivis exempto, in ejus
locum praeficitur Antonius cognomento Cauleas.

9. Venit nuntius rumorque percrebuit, Symeonem
Bulgarorum principem expeditionem moliri adver-
sus Romanos, ea scilicet praetexta causa: Zautzas
imperatoris pater servum eunuchum habebat, Mu-
sicum nomine. Junxerat hic amicitias cum Staura-
dio et Cosma, viris mercatoribus, lucrique ac auri
cupidis, Attica oriundis. Hi porro Musici aucto-
ritate freti, majoris quaestus gratia, quod in urbe
cum Bulgaris commercium erat, Thessalovicam
transferunt et graviora vectigalia a mercatoribus
Bulgaris exigunt. Bulgari de injuria Symeoni ex-
postulant: ipse vicissim eorum querelas per nun-
tium Leoni exponit. Is vero ob benevolentiam qua
Zautzam prosequabatur, cuncta haud secus ac nu-
gas sprexit. Symeon ergo furore actus arma ad-
versus Romanos sumit. Rescivit 358 imperator,
Crinitemque magistrum militiae ingenti exercitu
procerumque numero constipatum adversus illum
mittit. Concurrentibus faciebus in Macedonia victi
Romani, occisis ipse Crinites et Curtices Arme-
nius ac alii multi. Quod vero Symeon etiam Cha-
zaros Leoni imperatori federatos inter spolia ce-
perat, amputatis eorum naribus Romanorum pro-
bro in urbem eos remisit. Spectaculi indignitate
ira totus effervescens imperator, Nicetam cogno-
mentq Sclerum (Durum dicas) cum celocibus ad
Danubium fluvium mittit, qui Turcos oblati mu-
neribus adversus Symeonem ejusque debellandi
causa conducit. Nicetas ubi in colloquium venit,

VARIÆ LECTIONES.

ἄντ' αὐτοῦ P, αὐτὸν margo.

Turcosque et ipsos ad bellum adversus Symeonem induxit, acceptis etiam ab eis obsidibus ad imperatorem rediit. Imperator terra marique urgendum Bulgaricum bellum constituit; ac mari quidem Eustathium drungarium mittit, terra autem Nicephorum Phocam patricium, extincto Andrea, scholarum domesticum. Ad Bulgariam usque copiae venerant, cum imperator Constantinacium quaestorem ad Symeonem misit, adhuc pacem ambiens ac cum eo foedus perculere volens. Symeon comprehensum legatum in carcere tenuit, secum dolo agi existimans. Dum itaque Symeon Nirephori copiis aciem opponit, omnem Turci Bulgaricam ditionem late vastant ac diripiunt. Audivit Symeon, adversumque Turcos vertit impetum. Turci iterum trajecto amne, conserta cum Bulgaris **359** acie, eos penitus profligant, ita ut Symeon Distram incolumis vix evaserit. Victores Turci ab imperatore exposcunt ut Bulgarorum captivos redimat. Praestitit ille, cives mittens qui redimerent. Porro Symeon Eustathii drungarii opera pacem supplex imperatorem rogat. Annuit in eam imperator, Leonem Chærosphactem ad eam componendam mittens. Nicephorus domesticus et Eustathius drungarius redire jussi cum copiis. Symeon Leonem Chærosphactem nec alloquio dignatus stringit in carcere. Expeditione vero in Turcos suscepta omnes jugulavit, cum eis nulla ex Romanis auxilia licuisset accipere. Reversus Symeon pro victoria ferociens, Leoni denuntiat nulla se pacis foedera admissurum, nisi Bulgaros omnes captivos ante receperit. Annuit imperator, ac reddendos captivos consentit. Venit itaque Theodoros Bulgarus Symeonis domesticus cum Leone, eosque recepit.

10. Nicephorus domesticus eximie charus imperatori erat. Hunc Zautzas imperatoris pater seu virum potentatum obtinentem ad id munus proregerat, nuptiarum cum illo commercia amiciens. Verum respuit ille, ne quam forte Leoni imperatori de se suspicandi occasionem præberet. Ea re furis actus Zautzas crimina in eum intentans dignitate spoliatur. Ejus loco scholarum domesticus proregetur magister Catacalo. **360** Post longam vacationem Nicephorus iterum dux in Thraeciorum themate constituitur; multisque, quoad vixit, egregie fortiterque bello gestis, nec paucis adversus Agarenos gentesque alias erectis tropæis, in senectute bona diem obiit, Barda et Leone liberis relictis, quorum prior Leoni imperatori familiaris illi charissimus erat ejusque ministeria strenuus obibat. Imperator itaque, uti dictum est, Catacalonem creatum domesticum adversus Symeonem mittit, cui etiam Theodosium patricium ac protovestiarius comitem adiunxit; cunctisque Asiae cohortibus ac ordinibus traductis, collatis signis cum Bulgaris ad locum (quem vocant) Bulgarophygon, Romani male

Α φεν. Ὁ δὲ βασιλεὺς διὰ τὴ γῆς καὶ θαλάττης διίγνων τοὺς Βουλγάρους πολεμεῖν. Καὶ διὰ μὲν θαλάσσης Εὐστάθιον δρουγγάριον ἀποστέλλει, διὰ γῆς δὲ πατρικίον Νικηφόρον τὸν Φωκᾶν, δομέστικον τῶν σχολῶν μετὰ τὴν τελευταίην Ἀνδρέου γενόμενον. Ὡν μέχρι Βουλγαρίας καταλαθόντων [P. 221] ὁ βασιλεὺς τὸν κυαιστῶρα Κωνσταντινάκην πρὸς Συμεῶν ἐξαπέστειλεν, ἕτι τὴν εἰρήνην στέργων καὶ βουλόμενος σπεύσασθαι πρὸς αὐτόν ὅν Συμεῶν κατασχῶν ἐν φρουρᾷ κατακλείει, ὅλην πρὸς αὐτὸν ὑποποιεῦσας παραγενέσθαι. Τοῦ Συμεῶν οὖν ἐπὶ τὸ στρατεύμα Νικηφόρου ἀσχολουμένου, οἱ Τοῦρκοι καταδραμόντες πῖσαν τὴν Βουλγαρικὴν ἐληΐσαντο γῆν. Ὁ Συμεῶν ἐκμαθὼν κατὰ τῶν Τοῦρκων ἐτράπετο. Οἱ δὲ ἀντιπέρσαντες πόλεμον πρὸς Βουλγάρους συμβάλλουσι καὶ νικῶσι τοὺτους κατὰ κράτος, ὡς μόλις τὸν Συμεῶν ἐν τῇ Δίστρα περισωθῆναι. Ἡτήσαντο οὖν οἱ Τοῦρκοι τὸν βασιλέα τοὺς Βουλγάρων ἀιχμαλώτους ὠνήσασθαι ὅ δὲ καὶ πεποίηκεν, τοὺς πολίτας ἐξαποστείλας εἰς τὴν τούτων ἐξώνησιν. Ὁ δὲ Συμεῶν δὲ Ἐὐσταθίου δρουγγαρίου τὸν βασιλέα περὶ τῆς εἰρήνης ἰκέτευεν ὅτι πρὸς ἦν ὑπέειξεν ὁ βασιλεὺς, καὶ τὸν Χοιροσφάκτην Λέοντα πρὸς τὸ ταύτην ποιήσασθαι ἐξαπέστειλεν. Ὁ δὲ δομέστικος Νικηφόρος καὶ ὁ δρουγγάριος Εὐστάθιος ὑποστρέψαι μετὰ λαοῦ ἐκελεύσθησαν. Λέοντα δὲ Χοιροσφάκτην οὐδὲ λόγου ἤξιωσεν ὁ Συμεῶν, ἀλλ' ἐν εἰρῆτῃ ἐπτραγαλίσατο ¹¹. Ἐκστρατεύσας δὲ κατὰ τῶν Τοῦρκων πάντας κατέσφαξεν, μὴ δυνθέντας παρὰ Ῥωμαίοις βοήθειαν δεῖξασθαι. Ὑποστρέψας δὲ ἐπὶ τῇ νίκῃ γαυριῶν πρὸς τὸν Λέοντα ἔφη ὅτι Ἐἰ μὴ πρότερον πᾶσαν τὴν ἀιχμαλωσίαν Βουλγάρων λάθω, εἰρήνην οὐ ποιῶ. Ἐπένευσεν οὖν ὁ βασιλεὺς ταύτην ἀποδοῦναι. Ἠλθεν οὖν μετὰ Λέοντος ὁ Βούλγαρος Θεόδωρος, οἰκείος ὢν τῷ Συμεῶν, καὶ παρέλαθεν αὐτούς.

Γ. Τοῦ δὲ δομέστικου Νικηφόρου πρὸς τοῦ βασιλέως ἐξόχως ἀγαπωμένου, ὁ βασιλεὺς Ζαυτζίνας τοῦτον ὡς δυνάστην προσβάλλετο, γαμικὸν μετ' αὐτοῦ ποιῆσαι συνάλλαγμα βουλόμενος. Τοῦ δὲ πρὸς τοῦτο ἀπαναινομένου, μήποτε ὀψὺ ὑπόνοιαν τῷ βασιλεὶ Λέοντι, μανείας ἐπὶ τούτῳ ὁ Ζαυτζίνας αἰτίας ἐκίνησε κατ' αὐτοῦ καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦτον μετέστησεν. Προεβλήθη δὲ ἀντ' αὐτοῦ δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ μαγίστρος Κατακαλῶν. Ἐπὶ πολὺ δὲ σχολάσας ὁ Νικηφόρος αὐθις στρατηγὸς ἐν τῷ τῶν Θρακησίων θέματι προχειρίζεται. Πολλὰς δὲ καὶ γενναίας ἀνδραγαθίας διὰ πάσης αὐτοῦ ἐν τοῖς πολέμοις καταπραξάμενος βιοτή, καὶ πολλὰ κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν καὶ τῶν ἄλλων ἐθνῶν στητάμενος τρόπαια, τελευταίῃ τὸν βίον ἐν γῆρᾳ καλῷ, υἱοῦς καταλιπὼν Βάρδαν καὶ Λέοντα, ὧν ὁ Βάρδας οἰκείωτάτος ὢν τῷ βασιλεὶ Λέοντι ἐστέργετό τε καὶ ἠγαπήτο καὶ δουλείαις ἐξυπηρετεῖτο ταῖς ἀνηκούσαις τῷ [P. 222] βασιλεὶ. Ὁ δὲ βασιλεὺς, καθὼς εἴρηται, τὸν Κατακαλῶν προχειρισάμενος εἰς δομέστικον κατὰ τοῦ Συμεῶν τούτου ἐξαποστέλλει, συναξαποστείλας αὐτῷ καὶ Θεοδόσιον πατρικίον καὶ πρωτοβεστιαρίον. Διαπερσάσαν-

VARIE LECTIONES.

¹¹ ἠτρηλίσατο P, ἐστραγαλίσατο margo.

των δὲ πάντων τῆς Ἀνατολῆς θεμάτων τε καὶ Ἀ ταγμαίων, καὶ πολέμου μετὰ Βουλγάρων συγκροτη- θέτος περὶ τὸ Βουλγαρόφυγον, τρέπονται Ῥωμαῖοι κακῶς, καὶ πάντες ἀπώλοντο· οἷς συναπώλετο καὶ ὁ πρωτοβεστιάριος Θεοδοσίος. Ἐπὶ τούτου καὶ οἱ τῆς Χερσῶνος οἰκήτορες τὸν αὐτῶν ἀπέκτειναν στρατηγὸν ἐν τῇ Καππαδοκίᾳ ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν.

α'. Ὁ δὲ βασιλεὺς εἰς τὰ Δαμιανοῦ ἐξεληθὼν εἶχεν μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὴν Ζωὴν τὴν τοῦ Ζαούτζα θυγα- τέρα καὶ αὐτὸν τὸν Ζαούτζαν. Θεοφανῶν δὲ ἡ τοῦ βα- σιλέως γαμετὴ οὐ παρῆν ἐκείσε, ἀλλ' ἐν τῇ ἁγίᾳ σορῶ τῇ ἐν Βλαχέρναις προτεκαρτέρει εὐχομένη. Δόξαν δὲ τῷ βασιλεῖ μέναι ἐν τοῖς Δαμιανοῦ, συμ- τοῦλλον οἱ τοῦ Ζαούτζα ποιησάμενοι, ὃ τε υἱὸς αὐτοῦ ἔπεισε καὶ οἱ λοιποὶ, τῇ νυκτὶ τὸν βασιλέα δια- χιρίσασθαι ἐβουλεύσαντο. Ἡ δὲ Ζωὴ τῷ βασιλεῖ συγκαθεύδουσα καὶ τὸν θροῦν ἐνωτισθεῖσα, διὰ τῆς Β θυροῦ προκύψασα κατεσείχασεν. Ὡς δὲ τοῦ δεινοῦ τῆς ἐπιβουλῆς ἤσθετο ἀκριβῶς, τὸν βασιλέα δι- υπνίσασα τὸ πραττόμενον κατεσήμεναν· ὃς ἐν πλοίῳ εἰθὺς εἰσεληθὼν εἰς Πηγὰς διεπέρασεν, πάντας ἐκείσε καὶ αὐτὸν τὸν Ζαούτζαν καταλιπὼν. Ταχὺ δὲ πρῶτ' εἰς τὸ παλάτιον εἰσεληθὼν Ἰωάννην μὲν τὸν βίγλης ἐρουγγάριον διεδέξατο, Πάρδον δὲ υἱὸν Νικολάου ἑταιρεάρχου ἀντ' αὐτοῦ προσβάλετο· ὁ γὰρ Νικόλαος οὗτος φίλος ἦν τῷ βασιλεῖ καὶ πιστός, καὶ [περὶ] τὰ ἀπόρρητα πάντα τοῦ Ζαούτζα δῆλα τούτῳ καθίστη καὶ ἔκπυστα. Ἐκτοτε οὖν ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ τοῦ Ζα- ούτζα καλλίον οὐκ εἰσῆρχετο, εἰ μὴ Λέων ὁ μάλιστα τος ᾧ Θεοδοτάκης ἐπώνυμον, τούτους ἀλλήλοισι διήλλαξεν.

β'. Τελευταῖα δὲ Αὐγουῖστα Θεοφανῶν ἔτη βασιλεύσασα C δύοδεκα, ἥτις καὶ θαυματοργὸς ἀνεδείχθη, ἀνωτέρα ποῦ τῆς Ζηλοτυπίας πάθους φανεῖται καὶ πράως τὴν παρεμβολήμασιν ὑπενεγκούσα Ζωῆς, καὶ ἐν ἐλεημο- σύναις καὶ προσευχαῖς τὸν ἅπαντα βίον διανύσασα.

γ'. Στέφει Λέων ὁ βασιλεὺς τὴν θυγατέρα τοῦ Ζαούτζα Ζωὴν, καὶ εὐλογεῖται παρὰ τοῦ κληρικοῦ τοῦ παλατίου, ᾧ ἐπὶ κλην Σινάπης. Ὁ μὲν οὖν εὐλογήσας καθήρεθη, ἡ δὲ ἔτος ἐν καὶ μῆνας ὀκτώ βασιλεύσασα τελευτήσεν. Λάρνακα δὴ ἐφεύρον ἐφ' ᾧ ἀποτεθῆναι τὸ σῶμα αὐτῆς ἐν αὐτῇ, [P. 223] ἥτις τοιάνδε εἶχεν ἱεροκολλημένην γραφὴν· *Θυγάτηρ Βαβυλωνῶνος ἡ παλαίτωρος.*

δ'. Διεδήθησαν δὲ τῷ βασιλεῖ Μουσικὸς καὶ Σταυράκιος, ὡς παρὰ τῶν στρατηγῶν δῶρα λαμβά- νοντες, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῶν ἀρχόντων, μεσιτεύουσι D τούτοις τῷ βασιλεὺς πατάρι. Καὶ ποτε τοῦ Σταυρακίου μετὰ γραμμάτων τινὸς τῶν στρατηγῶν εἰς τὸν βα- σιλεὺς πατάρι εἰσεληλυθὸς, ὡς εἶδεν αὐτὸν ὁ βασι- λεὺς ἐν τῷ ἡλιακῷ ἐστηκώς, κατόπιν αὐτοῦ εἰσῆλθεν καὶ τοῦ τένοντος αὐτὸν λαβόμενος ἔξω ἐξήγαγεν ὡς ἔβηεν περὶ τῶν στρατηγῶν ἐρωτήσεων, καὶ εἰς τὸ Μονόθυρον ἀγαγὼν καὶ τὰ γράμματα ἐξάρας ἀπε- σπρονδύνησε τοῦτον καὶ τοῖς προστυχοῦσιν ἔδωκεν τοῦ παλατίου ἐξαγαγεῖν καὶ μοναχὸν ἀποκείραι. Μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ Μουσικὸς ἐν ἀπογνώσει γέγονεν. Εἰσελ- θὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ἐνθα ὁ Μουσικὸς παρίστατο τῷ Ζαούτζα, τοῦτον παρὰ τὸν τράχηλον ὠθήσας ἐξήγα- γον, δεοριστῆς Χριστοφόρον κοιτωνίτην ἐν τοῖς

suaduntur omnesque interneconi dantur, ipso etiam patricio ac protovestiaro Theodosio deside- rato. Inter hæc etiam Chersonitæ ducem suum Jonæ filium Symeonem occiderunt, Agarenī in Cap- padocia Corum ceperunt.

Συμῶν τὸν τοῦ Ἰωνᾶ. Παρλήφθη δὲ καὶ τὸ Κόρον

11. Imperator ad Damiani ædes egressus Zoem Zautzæ filiam secum habebat ac ipsum Zaut- tazam. Theophano autem imperatoris uxor iis solemnibus non intererat, sed ad sanctum loculum in Blachernis precibus assidua erat. Visum impe- ratori in illis ædibus morarum aliquid trahere. Zautzæ affines, tum scilicet ejus filius Tautzes tum reliqui, consilium ineunt ut imperatorem noctu interimant. At Zoe in imperatoris sinu 361 dor- miens, audito murmure, per fenestram aspectans silentium indicebat. Perspectoque clare insidiarum periculo, suscitans imperatorem insidias indicavit. Statim ergo in navigium ingressus Pegas transfre- tavit, cunctis ibi, ac ipso Zautza, relictis. Statim- que mane in palatium veniens, Joanne excubiario drungario ab officio remoto Pardum Nicolai heteriarchæ filium ei muneri præfecit: is namque Nico- laus imperatori amicus propensaque in eum fide Zautzæ arcana omnia ac consilia ei detegebat. Ex tunc igitur imperator in Zautzæ cubiculum non introibat, donec Leo magister, cognomento Theod- taces, ambos reconciliasset.

11. Moritur Theophano Augusta, annos duodecim imperio polita, atque post mortem miraculorum gloria claruit; quæ nimirum zelotypiæ affectu superior fuisset, Zoesque spretionem placide tulisset, ac vitam omnem elemosynis atque precibus assidua egisset.

13. Coronat Leo imperator Zoem Zautzæ filiam, et a quodam clerico palatino, cognomento Sinapes, pro nuptiarum corollis benedictione donatur. Be- nedictionis minister officio depositus est. Zoe cum annum unum ac menses octo in imperio vixisset, fatis functa est. Inventa urna in quam ejus cadaver inferretur, in hæc verba ac sententiam cæcata, *Filia Babylonis misera.*

362 14. Porro delati sunt apud imperatorem Musicus et Stauracius, tanquam qui munera a ducibus ac magistratibus acciperent et apud impera- toris patrem per sordes intercederent. Ac vero in- gressu quandoque Stauracio ad imperatoris patrem cum ducum alicujus libello, ubi eum imperator in solari horologio stans aspexit, hominem pone secu- tus est cerviceque apprehensum foras eduxit, tan- quam nimirum de ducibus quæstionem habiturus; trahensque ad Monothyrum, ablatisque tabulis, hominem excussit; ac iis qui forte aderant, palatio educendum atque in monachum detondendum, de- dit. Id vero ut cognovit Musicus, desperatione agi suisque rebus diffidere cœpit. Ingressus itaque im- perator, ubi ille Zautzæ astabat, collo apprehensum trudens expulit, ac Christophoro cubiculario in

Studianis detonderi præcepit. Haud multo post A Zautzas in palatio moritur, elatumque ejus funus per Bucoleonem in Cauleæ monasteria deponitur.

15. Basilius imperialis exactor seu compulsor amicitia jungitur Samonæ cubiculario, Agareuorum prosapia sato, Imperii scilicet cupidine incensus. Concepta ergo fiducia mentem aperit, atque: *Defuncta nunc Zoe, amita nostra, fiet prorsus ut imperator aliam uxorem ducat nosque omnes e medio tollat. Verum mihi fidem obstringito, arcanum te servaturum; tum ego omne tibi nostrum consilium credam.* Quod cum ille **363** fecisset, omnem ab eo discit conspirationem. Samonas vero ad imperatorem ingressus, *Esi*, inquit, *domine, quod tibi secreto loquar, res scilicet ejusmodi, quæ si dicatur, mihi quidem interitum, sin taceatur, certum tibi exitium afferet, omnemque imperatori machinationem narravit.* Cumque imperator haud satis delationi fidem accommodaret, secumque ambigeret num forte cujusdam suasu hæc ille locutus esset? ait ad eum Samonas: *Si rem plenius scire desideras, mitte domum quos libuerit, ut in cubiculi angulo latentes omnia conscribant, quæ ombo pariter loquemur; inque eum modum nihil me falso locutum esse omnino intelliges.* Mittit itaque imperator Christophorum protovestiarium una cum Calocyri cubiculario; ingressique in Samonæ cubiculo delitescunt. Tum Samonas Basilio obblandiens, jurataque fide C sibi eum obstringens, omnem rursus suadet machinationem clare detegere ac conjuratos referre. Audita Calocyris et Christophorus scripto annotarunt; illisque prandentibus se cubiculo subducentes scripturam imperatori subscriptione sua munitam legerunt. Basilium confestim accersit imperator, datque viginti quatuor millia nummorum miliariensium in amita Zoes animæ levamen legata, inque Macedoniam perferre jussit. Pardum excubiarum drungarium conjurationis socium, ad Stupriotem mittit, velut eum adducturum; quem ille imperatoris diplomate præmonites in vincula compegit. Nicolaum hetæriarcham solerter urbe ejecit. Basilium ex Macedonia revocatum **364** institu- D toque judicio acerbis suppliciis subjicit, exustis capillis, pompaque traductum per mediam civitatem Athenas in exsilium misit. Convocatis autem imperator cunctis magistris ac proceribus, quæ a Samona indicata fuerant, sub omnium conspectum legit. Hi summis laudibus hominem extulerunt, ut qui imperatoris vitæ consulisset, maximoque dignum honore proclamarent. Confestim itaque protospatharii dignitate auctum inter familiares eum Leo coaptavit.

16. Defuncto patriarcha Antonio, ejus loco ordinatus est patriarcha Nicolaus mysticus, vir longe-

Α Στουδίοις ἀποκείραι αὐτόν. Μετ' ὀλίγον δὲ Ζαυτζας τελευτᾷ ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ διὰ τοῦ Βουκολέοντος κατενεγκόντες αὐτὸν ἐν τῇ μονῇ τοῦ Καυλοῦ καταθάψαν.

ιε'. Συμφιλιούται δὲ ὁ ἐπίκτις Βασίλειος τῷ κουβικουλαρίῳ Σαμωνᾷ τῷ ἐξ Ἀγαρηνῶν, τοῦ τῆς βασιλείας θρεγόμενος ἀξιώματος. Ἐθάρρησεν δὲ τῷ Σαμωνᾷ, ὅτι τῆς θείας ἡμῶν τελευτησάσης ζωῆς ἕτερα γυναικὶ πάντως ὁ βασιλεὺς συζευχθήσεται, καὶ ἡμᾶς ἐκποδῶν καταστήσει. Δὸς οὖν μοι λόγον ὡς φυλάξεις τὸ ἀπόρρητον, κἀγὼ σοὶ πάντα θάρρησω τὰ ὑφ' ἡμῶν βουλευόμενα. Ὁ δὲ τοῦτο πεποιθὼς πᾶσαν παρ' αὐτοῦ τὴν συσκευὴν ἐθιδάσκετο. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς εἰς βασιλεία εἰσελθὼν ἔφη· θέλω σοὶ τι, δέσποτα, ἰδίᾳ εἰπεῖν, ὅπερ ἐμοὶ μὲν λεγόμενον θάνατον προξενεῖ, σοὶ δὲ σωπώμενον. Καὶ διεξήλθε πρὸς τὸν βασιλέα πᾶσαν Βασιλείου ἐπιβουλήν. Τοῦ δὲ βασιλέως τοῖς ῥηθεῖσι διαπιστήσαντος, καὶ εἰπόντος μήποτε ὡς ἔξ ὑποβολῆς τινος ταῦτα εἰρήκει, ὁ δὲ Σαμωνᾶς, *Εἰ βούλει πληροφορηθῆναι*, φησὶν, *ὄχι βούλει εἰς τὸ ἐμὸν κελλῖον ἀποστείλον, καὶ ἀποκρύψω τοῦτους ἐν ἀποκρύφῳ, καὶ ὅσα παρὰ Βασιλείου καὶ παρ' ἐμοῦ λέγονται, γράψωσι, καὶ τηρικαῦτα βεβαιώθησιν ὡς οὐδὲν ψεῦδος ἐστὶ τῶν παρ' ἐμοῦ σοὶ ῥηθέντων.* Ἀποστέλλει οὖν ὁ βασιλεὺς Χριστοφῶρον πρωτοβεστιαρίον ἕνα Καλοκῦρι κοιτωνίτη· ὃς ἐν τῷ τοῦ Σαμωνᾶ κελλίῳ ἀνελθόντες ἐκρύβησαν. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς τὸν [P. 224] Βασιλείου δελεάσας καὶ λόγον ἐνορκον δοῦς ἐπεισε πάλιν πᾶσαν αὐτῷ τὴν ἐπιβουλήν φανερῶς ἐξεῖπεῖν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ βουλευομένους· ὅπερ Καλοκῦρις καὶ Χριστοφῶρος ἀκούοντες διὰ γραφῆς ἐσημῆναντο. Τούτων δὲ ἀριστευόντων οὗτοι κατελθόντες τὴν γραφὴν τῷ βασιλεῖ ὑπέσημηναν καὶ ἀνέγνωσαν. Καὶ παρευθὺ Βασιλείου μὲν προσκαλεσάμενος δέδωκε μιλιαρῆσια χιλιάδας κδ', ὡς δῆθεν ψυχικὰ τῆς αὐτοῦ θείας ζωῆς ὀρισθέντα, καὶ ἐν Μακεδονίᾳ ἀπέστειλεν. Πάρδον δὲ δρουγγάριον τῆς βίγλης αὐτῷ κεκοινωνηκότα πρὸς τὸν Στυπριώτην ἀποστέλλει τοῦ δῆθεν ἀγαγεῖν αὐτόν, ὃς προμνηθεὶς διὰ βασιλικῆς γραφῆς τοῦτον ἐδέτμευσεν· Νικόλαον δὲ ἑταιρειάρχην τῆς πόλεως ἐξήγαγεν. Ἀγαγὼν δὲ ἐκ Μακεδονίας Βασιλείου καὶ ἀνακρίνας αὐτόν καὶ τύφας σφοδρῶς καὶ τρίχας αὐτοῦ καταφλέξας καὶ ἐν μέσῃ θριαμβεύσας τῇ πόλει ἐν Ἀθήναις ἐξώρισεν. Πάντας δὲ τοὺς μαγίστρους καὶ τοὺς ἐν τέλει ὁ βασιλεὺς προσκαλεσάμενος ἐνώπιον αὐτῶν τὰ ὑπὸ Σαμωνᾶ μνηυθέντα ἀνέγνω. Οἱ δὲ τοῦτον ὑπερεπήνεσαν ὡς τῆς τοῦ βασιλέως παρατίον καταστάνα ζωῆς, καὶ ἀξίον μεγίστης εἶναι τιμῆς προσειρήκασιν. Ὁ δὲ τοῦτον παρευθὺ τῇ τοῦ πρωτοσπαθαρίου τιμῇ ἤξιωσεν καὶ οἰκεῖον ἑαυτῷ κατεστήσατο.

ιε'. Ἐτελευτησεν δὲ ὁ πατριάρχης Στέφανος ⁸¹, καὶ ἀντ' αὐτοῦ πατριάρχης ὁ μυστικὸς ἐχειροτονήθη

VARIAE LECTIONES.

⁸¹ Ἀντώνιος margo Combef.

Νικόλαος, ὁ πολλὰ μὲν κατὰ τῆς ²⁸ σοφίας προτε- A
ρήματα οὖν εὐσχήμων καταστάσει. Παρλήθη δὲ ἡ
πόλις Δημητριάς, ἣ ἐν τῷ θέματι Ἑλλάδος, ὑπὸ
τῶν Ἀγαρηνῶν.

17. Λέων δὲ ὁ βασιλεὺς στέφει Ἄνναν θυγατέραν
Ζωῆς τὴν ἀπὸ τοῦ ²⁹ Ζαούτζα, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι
ποιεῖν τὰ κατὰ τύπον κλητόρια, Αὐγούστης μὴ
εὐσεῖς. Ἠγάγετο δὲ ὁ βασιλεὺς κόρην ἐκ τοῦ Ὀφι-
κίου θέματος, ὠραίαν τε καὶ περικαλλῆ· ὄνομα δὲ
αὐτῆς Εὐδοκία. Ἐγημέν τε αὐτὴν καὶ ἔσταψεν· ἐξ
ἧς παῖδα ἐποίησεν ἀρβύνα, ἐφ' ᾧ καὶ αὐτὴ καὶ τὸ
γεννηθὲν ἐτελεύτησεν.

18. Ἐκτίσεν δὲ πλησίον τοῦ τῶν Ἁγίων Ἀπο-
στόλων ναοῦ ἐκκλησίαν ὁ βασιλεὺς ἐπ' ὀνόματι τῆς
προτέρας αὐτοῦ γυναικὸς Θεοφανοῦς. Ἐκτίσεν δὲ B
καὶ τὴν τοῦ Ἁγίου Λαζάρου ἐκκλησίαν τῶν λεγομέ-
νων Τόπων, καὶ μονὴν ἀνδρῶν εὐνοῦχων ἐν αὐτῇ
κατεσκεύασεν· ἐνθα καὶ τὸ τοῦ ἁγίου Λαζάρου
σῶμα καὶ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ Μαγδαληνῆς ἀνακο-
μίσας ἀπέθετο. [P. 225] Τοῦ δὲ στόλου ἐν τοῖς τῶν
ἐκκλησιῶν τοιοῦτων ἔργοις ἀσχολουμένου, τὸ ἐν
Ἐκείῃ Ταυρομένιον ὑπὸ τῶν Ἀφρων παρελήφθη
καὶ πολλὸς τῶν Ῥωμαίων φόνος ἐγένετο. Κατασχέθη
δὲ καὶ Ἀἴμνος ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν, καὶ πλείστος
ἡχμαλωτισθὲν λαός.

19. Προέλευσιν δὲ τοῦ βασιλέως πεποιηκότος τῆ
ἡμέρας τῆς Μεσοπεντηκοστῆς εἰς τὸν ἅγιον Μάκιον,
ἐν τῷ εἰσοδεῦσιν καὶ πλησίον τῶν Ἁγίων γενέσθαι C
θυρῶν ἐκπεπηδηκῶς τις τοῦ ἀμβωνος ῥάβδῳ παχείᾳ
καὶ ἰσχυρᾷ τούτου ἐπαισε κατὰ κεφαλῆς. Καὶ δὴ ἂν
ἐθανάτωσεν παρευθὺ, εἰ μὴ προνοία τινὲ τὸ τῆς
ῥάβδου ἄκρον τῷ πολυκανθῆλι προσκεκρουκῶς τῆς
βίβλας μικρὸν ἀνεσχέθη φορᾶς. Τοῦ δὲ αἵματος
σφοδρῶς ἐκ τῆς τοῦ βασιλέως καταρρέοντος κεφαλῆς
παράχῃ τε καὶ φυγῇ τῶν ἀρχόντων ἐγένετο. Ὁ δὲ
ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀλέξανδρος νόσον προφασισάμενος
εὐκατῆλθεν ἐν τῇ εἰσοδῷ, ὡς ἐκ τούτου ὑποπτειυθῆ-
ναι αὐτὸν τὴν τοιαύτην ἐπιβουλήν καταργάσασθαι.
Ὁ δὲ τὸν βασιλέα πλήξας κατασχεθεὶς καὶ πολλὰς
ἡσέτους ὑπομεμνηκῶς, ἐπεὶ μηδένα συνειδέναι
πρωμολόγει, τέλος χεῖρας καὶ πόδας ἐκκοπεῖς ἐν τῇ
πυλῆτι σφενδόνην ἐκάθη. Ἐκτοτε δὲ ἡ τοιαύτη
ἡσέπη προέλευσις. Μετὰ δὲ τινα καιρὸν Μάρκος ὁ
πρώτατος μοναχός, οἰκονόμος ὢν τῆς αὐτῆς ἐκκλη- D
σίας, ὅς καὶ ἐν μεγάλῳ Σαββάτῳ τετραψύδιον τοῦ
μεγάλου Κοσμᾶ ἀνεπλήρωσεν, ἐν σῇ τραπέζῃ τῷ
βασιλεὶ συνεστιώμενος ἐλιπάρει τούτῳ μὴ τὴν
τοιαύτην ἐκκοπήναι προέλευσιν. Τοῦ δὲ βασιλέως
ἀπαντηθέντος ὁ Μάρκος ἐφη· Μὴ ὀργίζου μηδὲ
χαλέπαινε, ὦ βασιλεῦ, ἐπεὶ προσηραμμένον ἦν
καρὰ τοῦ προφήτου Δαβὶδ τοῦτο ὡς καθυπο-
στῆναι· προσέφη γὰρ τοῦτο, λέγων· Ἔσα
ἐπονηρεύσατο ὁ ἐχθρὸς ἐν τῷ ἀγίῳ σου, καὶ

sapientia præstans, cum pari modestia morumque
compositione. Capta ab Agarenis urbs Demetrias,
spectans ad Atticæ thema.

17. Coronat Leo Annam Zoes filiam Zautæ
neptem, quod constituta ex more convivia publica,
deficiente Augusta, celebrare non posset. Duxit
vero imperator puellam ex Opsicij themate formo-
sam longæque pulcherrimam, Eudociam nomine,
celebratisque nuptiarum solemnibus Augustali coro-
na donavit; ex qua suscepta prole mascula, tum
ipsa in partu interiit, tum quam prolem sustu-
lerat.

18. Haud procul ab æde SS. Apostolorum Leo
templum ex nomine prioris uxoris suæ Theophæ-
nonis extruxit. Sed et S. Lazari ecclesiam **365**
ad Topos (quos vocant) ædificavit, inque illa vno-
rum eunuchorum monasterium constituit; quo
etiam S. Lazari corpus ejusque sororis Magdalene
corpus translatum deposuit. Dum vero classiarum
istiusmodi operibus tempus distrahunt, Taurome-
nium in Sicilia ab Afris capitur ingensque Roma-
norum clades agitur. Lemno quoque potiti Aga-
reni magnam captivorum multitudinem abdu-
cunt.

19. Cum imperator die mediæ Pentecostes so-
lemni pompa ad S. Mocium processisset, jamque
introgressus ad sanctas prope januas ac sacrum
venisset, exsiliens quis ex ambone robustum erus-
sumque fustem in ejus caput Impegit. Ac sane mox
sustulisset, nisi quadam Dei providentiâ fastis
summitas multifido pendenti candelabro illa im-
petum tantisper remisisset. Cruore ex imperatoris
capite largiter defluente turbati præceteri alii alio
diffugere. Alexander ejus frater ægrotationem cau-
satus pompæ non interfuit, ex quo ejusmodi in
fratrem insidiarum auctor præpse inauduit. Appre-
hensus igitur percussor, multisque tormentis sub-
actus, cum nullum conjurationis socium nosse se
profliteretur, ad extremum manibus pedibusque
præcisus ad Circi metam comminatus est. Post brevo
autem tempus Marcus sapientissimus monachus,
ejus ecclesiæ œconomus, qui magni Cosmæ Te-
traodion hymnum magni Sabbati absolvit, cum
imperatore **366** mensæ assidens rogabat ne ejus-
modi processus ac pompa ab eo abrogaretur. Quo
abnuente, ait Marcus: Ne irascaris aut iniquis
feras, imperator. Etenim id olim tibi eventurum va-
ticipinatus erat David propheta. Prædixit enim ille:
« Quanta maligna, us est inimicus tu cuncto meo »
et « gloriosi sunt qui occurrunt te in medio solemnitate
tuæ ». Itaque oportet te alios exinde annos decem
imperare. Quod et contigit. Post decem enim an-

† Psal. LXXIII, 3.

VARIÆ LECTIONES.

²⁸ ὁ πολὺς τὰ τῆς Combef. ²⁹ τῆς τοῦ Z. Combef.

nos, ipsa die qua vulnus acceperat, vivis exemplius est.

δέκα τήν βασιλεῖαν κατασχεῖν. "Ὁ καὶ γέγονεν" αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐν ἧ καὶ ἐπλήγη, τετελεύτηκεν.

20. Porro Zoe quarta Leonis uxor in palatio cum eo versabatur, haud dum nuptialibus corollis donata. Cum vero Bulgari incursionibus rem Romanam attererent, Agareni occasionem nacti classem navalesque copias miserunt, Leone Tripolita classiaro duce, Attalea urbe oriundo, sed qui Christianam ejuraverat pietatem. Appellata autem est Phœnicia Tripolis, quod tribus nationibus, Sardiis scilicet Tyriis ac Sidoniis colonis, divisa sit. Egresso itaque imperatore ad Butii emporium encaniorum causa monasterii a Christophoro pro-vestiario exstructi, nuntius venit Tripolitam cum hostili Saracenorū classe Cpolim petere. Mittit ergo imperator Eustathium rei tunc navalis drngarium cum classe adversus Tripolitam, qui pugnae cum illo impar vacuus rediit. Eum insecutus 367 Tripolita intra Abydum penetravit ac usque Parium venit. Huius rei nuntius gravem imperatori mœvorem ac consilii inopiam attulit. Itaque Hemerio a secretis primario classem adversus Tripolitam ducendam committit. Is Abydum prætervectus (quæ est in Hellesponto, quam Milesii coloni civitate condiderunt. Hellespontus ab Hella Phrixii sorore illie pelago mersa sic appellatus) Ægæoque wari emenso (dictum hoc ab aquarum quasi caprarum more salientium inæqualitate), ac cum jam ad Strobelum appulisset, quæ est ad Cibyrrham (ac Strobelus quidem sic dicta a loci situ, Cibyrrha vero a Cibyrrho fratre Marsi et Cidrami), atque Lampsacum transisset (sic illa appellata a luce, quæ noctu Phocensibus fundamenta jacentibus votaue concipientibus cœlitus affulsit; quo auspicio jacta civitatis fundamenta firma steterunt), postea Imbro superata (sic illa appellata est ab Imbro Anthi filio, cujus pater Staphylus Dionysii nepos charissimus) itemque Samothrace, ac cum Thaso jam immineret (quam antiqui Aureæ titulo atque nomine insigniebant: Samothracem vero in Thracia olim θηριοῦσαν, quasi bestiis abundantem iisque plenam, Nymphis sacram, peninsula cum esset, fluxus postea allisione in insulam coaluisse dixerunt, ac Samiorum colonorum juris factam Samothraciam nuncupatam esse) hostes æsequitur. At neque 368 classem propius adire ausus est. Tripolita vero ipse a se, Dei impulsu ac nutu, reflectit iter; veniensque Thessalonicam, et comprehenso qui illi prætoris jure præerat, Leone cognomento Cataziliaco, ingentem stragem ac neces plurimas egit.

21 Quidam vero cubiculariorum, Rhodophylus nomine, ob necessaria quedam negotia in Siciliam

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁸ ἀποστάντα? an ἀποστατήσαντα? ⁸⁹ ἐκ Σαραβίων P, ἐξ Ἀραβίων margo. ⁹⁰ Φωκίων P.

Ἀ ἐκαυχῆσαντο οἱ μισοῦντές σε ἐν μέσῳ ἑορτῆς σου. » Δεῖ οὖν σε, δέσποτα, ἀπὸ τοῦ νῦν ἔτι μετὰ γὰρ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν δέκα ἐνιαυτῶν, τῇ

κ'. Ἦν δὲ Ζωὴ ἡ τετάρτη γυνὴ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ παλατίῳ μετὰ τοῦ βασιλέως ἀστεφής. Τῶν δὲ Βουλγαρικῶν ἐφόδων Ῥωμαίους ἐπιτριβόντων, οἱ ἐξ Ἄγαρ μαθόντες τοῦτο στόλος ἐξήσαν ναύμαχος, ἐπιστήσαντες στρατηγὸν Τριπολίτην Λέοντα, Ἀτάλλου μὲν ἐξωρημένον τῆς πόλεως, τῆς δὲ Χριστιανῶν εὐσεβείας ἀποστήσαντα⁸⁸. Καὶ Τριπολις μὲν ὠνόμασται ἢ κατὰ Φοινίκην τρισὶ διαιρεθεῖσα ταῖς γενεαῖς ἐξ Ἀραβίων⁸⁹ καὶ Τυρίων καὶ Σιδονίων ἀποίκων. Τοῦ δὲ βασιλέως ἐξιελθόντος ἐν τῷ τοῦ Βουτίου ἐμπορίῳ [P. 226] πρὸς τὴν μόνην ἔγκαισι τοῦ πρωτοβεστιαρίου αὐτοῦ Χριστοφόρου, ἡ ἀγγελία αὐτὴ κατέλαθεν ὡς Τριπολίτης μετὰ στόλου τῶν Σαρακηνῶν κατὰ Κωνσταντινουπόλεως ἀνέρχεται. Ἀποστέλλει οὖν ὁ βασιλεὺς τὸν Εὐστάθιον τὸν τνηκαῦτα δρουγγάριον μετὰ στόλου κατὰ τοῦ Τριπολίτου· ὅς μὴ δυνήθεις ἀντιτάξασθαι τούτῳ ἀντεστράφη κενός. Κατόπιν δὲ αὐτοῦ ὁ Τριπολίτης ἔλθων ἐντὸς Ἀβύδου εἰσελήλυθεν καὶ μέχρι Παρείου κατέλαθεν. Τοῦτο τῷ βασιλεῖ ἀγγελθὲν εἰς μεγάλην αὐτὸν ἀθυμίαν καὶ ἀμχανίαν περιέστησεν. Ἡμερῖον οὖν πρωτασηκρητῆς τὴν ναυτικὴν δύναμιν ἐχειρίσας κατὰ τοῦ Τριπολίτου ἀπέστειλεν· ὅς Ἀβυδὸν διελθὼν τὴν καθ' Ἑλλήσποντον, ἦν Μιλήσιων κατῴκισαν ἀποικίαις, Ἑλλήσποντον τὸν ἀπὸ Ἑλλῆς τῆς Φορξοῦ ἀδελφῆς τῷ ἐκεῖσε πελάγει ριψείσης οὕτως ἀγορευόμενον, καὶ Αἰγαῖον πέλαγος, ὃ τὴν κλησιν ἀπειληφεν ἀπὸ τῆς τῶν ὕδατων φορᾶς αἰσούσης κατὰ τρόπον αἰγῆς, ἐξῆς δὲ προσωρικῶς Στροβήλῳ τῇ κατὰ Κιβύβραν (καὶ Στροβήλος μὲν ἀπὸ τῆς τοπικῆς θέσεως, Κιβύβρα δὲ ἀπὸ Κιβύβρου ἀδελφοῦ Μαρσοῦ τε καὶ Κιδράμου) καὶ Αἰμψάκῳ, ἀπὸ φωτὸς λάμψεως ὠνομασμένη, ὅπερ νυκτὶ Φωκαέων⁹⁰ θεμελιούντων ταύτην εὐξαμένων θεόθεν ἐπέλαμψεν, καὶ ἡ τῶν θεμελιῶν βᾶσις καλῶς κεκραταίωτο, μετὰ ταῦτα τῇ Ἰμβρῳ διεληλυθὼς, ἦτις ἀπὸ Ἰμβροῦ κέκληται υἱοῦ Ἄνθου, οὗ γενέτης Στάφυλος Διονύσου φίλτατος ἔγγονος, Σαμοθράκην δὲ διαβάς καὶ τῇ Θάσῳ προσπελάσας, ἦν Χρυσῆν οἱ πρὶν διεφημίζοντο, Σαμοθράκην δὲ ἐν Θράκῃ χερσὶν ἤσαν τὴν πρότερον θηριοῦσαν διὰ τὸ θηρίων πεπληρωθῆαι, ἱερὰν Νυμφῶν οὔσαν, μετέπειτα τοῦ βουῦ συρραγέντος εἰς νῆσον συστήναι καὶ ὑπὸ Σαμίων μετοίκων ἐν κατασχέσει γενέσθαι καὶ Σαμοθράκην κληθῆναι, τοὺς πολεμίους κατέλαθεν. Πλὴν οὐδὲ πλησιάζει τούτων τῷ στόλῳ τετόλμηκεν. Αὐθόρμητος δὲ ὁ Τριπολίτης Θεοῦ τούτου ἀπελαύοντος ἀντεστράφη, καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ, καταλαβὼν ταύτην, καὶ Λέοντα τὸν ταύτης στρατηγὸν, ᾧ ἦν ἐπώνυμον Κατζιλάκιος, κατασχὼν, σφαγὴν πολλὴν καὶ χύσιν αἱμάτων εἰργάσατο.

κα'. Ῥοδοφύλης δὲ τις κουβικουλάριος ἔτυχεν ἐν Σικελίᾳ διὰ τινὰ χρεῖαν ἀποσταλεῖς, χρυσίου λίτρας

ἐπιφερόμενος ἑκατὸν νόμισμα δὲ περιπεσὼν ἐν Θεσσαλονίᾳ ἐλατῆθεν ὥστε λούσασθαι καὶ [P. 227] ἀπολαύσαι ἀνέσεως. Τοῦτον ὁ Τριπολίτης κατασχὼν, καὶ μαθὼν ὡς χρυσίον ἐπιφέρεται, πολλὰ βασανίσας ἀπέκτεινεν μηδὲν ἔχειν διατεινόμενον· ἔτυχεν γὰρ τοῦτο ἐν τῇ ὁδοῦ ἀπολιπὼν, ὅπερ Συμεὼν ἀσηκρήτης διερχόμενος ἀνελλετο, ὃς μετὰ ταῦτα πατρίκιος καὶ πρωτασηκρήτης ἐγένετο. Τοῦ δὲ Τριπολίτου καταστρέφει τὴν πόλιν βουληθέντος, δηλοῖ αὐτῷ Συμεὼν χρυσίον λαβεῖν καὶ τῆς καταστροφῆς ἀποσχέσθαι· ὃ καὶ γέγονεν. Ὁπισθόρμητος πάλιν ὁ τῶν Σαρακηνῶν στόλος ἀπῆει. Ὁ δὲ Ἡμέριος ταῦτα διεγνωκὼς πρὸς τὴν κατ' αὐτῶν διανίσταται ὀλιξιν. Οἱ δὲ τῇ Κρήτῃ προσβάλλουσι, καὶ τοῖς ἐν αὐτῇ ἀπόμοιραν τῆς λείας ἀπέπειμαν. κάκειθεν τῇ πατρίδι παλινοστήσαντες ἀπρακτεῖν κατὰ Λήμον ἐῶσιν τὸν Ἡμέριον.

χβ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς εἶχε τῶν Ἀνατολικῶν ὑποστράτηγον Εὐστάθιον πατρίκιον, ὃς ἐκ τῆς καλλίστης καὶ ἀγαθῆς γενεᾶς τῶν Ἀργυρῶν ἐκπεφώνηται· ὃς τοῖς Ἰσμαηλίταις κατεστράτει καὶ ἔτρεπεν οὐχ ἄπαξ, ἀλλὰ καὶ πολλάκις, ῥώμῃ καὶ ἰσχύϊ καὶ συνέσει καὶ ἀνδρίᾳ καὶ φρονήσει καὶ σωφροσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ τετιμημένος, καὶ ἐπειλημένος, ἔχων καὶ Ἀνδρόνικον τὸν ἐκ τοῦ Δουκῆς. Εὐστάθιον Ἀργυρῶν οἱ Ἀγαρηνοὶ ἐδεδίεσαν, ὡς τὸ τοῦτου ὄνομα ἐκπλήξιν καὶ φόβον αὐτοῖς λέγεσθαι¹². Σαμωνᾶς δὲ προφασισάμενος ἐν τῇ μονῇ αὐτοῦ, ἧ ἐπόνυμον τὰ Σπειρὰ, ἐξεληθεῖν, ἐν τῷ Δαματρῷ οὔσαν, φυγῇ ἐχρήσατο ἅμα χρήμασι καὶ ἵπποις αὐτοῦ, τοὺς δημοσίους ἵππους τοὺς ἐν ἑκάστῃ ἀλλαγῇ ἀγκυλοκοπῶν. Ἀποστέλλει οὖν ὁ βασιλεὺς ὀπισθεν αὐτοῦ διώξει αὐτὸν Βασίλειον ἐπιρριάρχην τὸν Καματερὸν καὶ τὸν Κρηνίτην τὸν Γεώργιον. Ἐπεὶ δὲ τὸν Ἄλυν ὁ Σαμωνᾶς ἐμελλεν περῆν, κατέλαθεν αὐτὸν ὁ Νικηφόρος ὄρουγγάριος ὁ Καλλωνᾶς καὶ κατέσχεν. Ὁ δὲ πολλὰ ἰκέτευεν καὶ ὑπισχεῖτο δίδοναι. Ἔς δὲ οὐκ ἐπειθεν, εἰς τὸν ἐν τῷ Σιριχᾷ καταφυγεῖ σταυρὸν, εὐχῆς δῆθεν χάριν ἐληλυθέναι προφασισάμενος. Καταλαβὼν οὖν ὁ Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ Ἀνδρονίκου ὁ Δουκῆς υἱὸς καὶ τοῦτον ἀναλαβὼν ἐν τῇ πόλει ὑπέστρεψεν. Προσέταξεν ὁ βασιλεὺς αὐτὸν μὲν ἐν τῇ τοῦ Καίσαρος Βάρδα καὶ φυλάττεσθαι. Ἠρώτησεν δὲ Κωνσταντῖνον εἰ εὐθὺς ἐν Συρίᾳ φεύγων ἐτύγχανεν· καὶ μαθὼν τοῦτο ἀληθὲς εἶναι, παρήγγειλε Κωνσταντῖνῳ μὴ τοῦτο εἰπεῖν ἐνώπιον τῆς συγκλήτου ἐρωτώμενῳ, ἀλλ' ὅτι ἐν τῷ Σιριχᾷ χάριν εὐχῆς παρεγένετο· [P. 228] ἧθελε γὰρ ὁ βασιλεὺς συγγνώμης τυχεῖν τὸν Σαμωνᾶν. Καὶ προσκαλεσάμενος τὴν συγκλήτον καὶ εἰς τὸ μέσον παραγαγὼν τὸν Κωνσταντῖνον οὕτως ἠρώτησεν· Πρὸς τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἐμῆς κεφαλῆς, ἔπειθεν ἐν Συρίᾳ ὁ Σαμωνᾶς; καὶ ἦ οὐ; Ὁ δὲ τοῖς ὀρκουσι εὐλαβηθεὶς (εἶπεν γὰρ πρότερον μὴ ὀρκιζόμενος, ἀλλ' οὕτως ἀπλῶς ἐρωτώμενος, μὴ τὸ ἐν ἐξαιτεῖν) ὠμολόγησε πάντων ἐνώπιον ὅτι εἰς Συρίαν ἔπειθεν. Μετ' ὀργῆς δὲ τοῦτον τοῦ βασιλέως

missus erat, centum auri libras ferens; atque in itinere morbo correptus, levandæ causa ægritudinis lavandique ac vires reficiendi Thessalonicam ingressus erat. Cepit hunc Tripolita, eum auri vim ferre intelligens, multisque tormentis subactum peremit, cum ille nihil se habere assereret. Reliquerat enim in via, ac Symeon a secretis illac transiens sustulerat. Hic postea patricius ac eorum qui a secretis primus factus est. Tripolita urbem evertere cogitabat, cum eum Symeon monet atque hortatur ut auri summam tollat et ab evertenda urbe abstineat; quod et factum est. Recedit itaque iterum Thessalonica Saracenoꝝum classis. Hemerius hostium recessu cognito ad eos insequendos sese accingit. Ad Cretam vero appulsi, spoliꝝorumque parte Cretensibus data, domum incolumes redeunt, relicto in Lemno insula otium terente nulloque bellico facinore Hemerio.

22. Habebat Leo Asiani exercitus legatum Eustathium patricium, ex præstantissima optimaque Argyrorum familia ortum. Hic adversus Ismaelitas depugnans eos in fugam vertebat, neque id semel sed et crebrius, 369 vir scilicet robore, fortitudine, intelligentiæ vi, animi virtute, prudentia, castitate, iustitia eximie ornatus, sectum etiam nactus Andronicum ducis filium. Formidolosus Agarenis Eustathius Argyrus erat, ita ut vel ejus auditum nomen terrorem illis pavoremque injiceret. Samonas autem simulans se ad monasterium suum, cui nomen Spira, ad Damatrym situm exire, fugam arripuit, exportatis secum pecuniis equisque suis advertis, cursus publici equis per singulas stationes poplitem nervis succisis. Mittit itaque Leo, qui eum insequantur, Basilium Camaterem heteriarcham et Georgium Crenitam. Samonam porro Halym fluvium trajicere parantem Nicephorus drungarius Callonas comprehendit tenuitque. Rogabat ille etiam atque etiam dimitti, inque eam rem munera promittebat. Ubi autem non obtinet, ad crucem Sirichanam confugit, quasi voti causa se venisse prætexens. Verum Constantinus Andronici Ducis filius comprehensum eum secum in urbem reduxit. Leo in Bardæ Cæsaris domo eum asservari jussit; quaeritque ex Constantino num is vere in Syriam fugeret. Ubi autem sic se rem habere vere comperit, jubet Constantino uti hæc coram senatu dissimulet et eum Siricham voti causa dicat profectum esse. Volebat enim imperator quidquid noxæ erat Samonæ indulgeri. Convocato itaque senatu, et Constantino in medium 370 adducto, in hunc modum percontatus est: *Per Deum et caput meum, fugiebat Samonas in Syriam, necne?* Constantinus jurisjurandi motus religione (prius enim nulla adjuratione, sed simpliciter interrogatus, se non evulgaturum pollicitus erat) in omnium consensu Samonam in Syriam fugam arripuisse profitetur. Quam obrem illo

VARIE LECTIONES.

¹² leg. γενέσθαι: Combef.

cum ira rejecto, Samonam imperator aula exclusum menses quatuor in Bardæ Cæsaris domo detinet; quibus decursis, ut imperatoris aspectu fruere-
retur ac alloquio consecutus est.

23. Sustulit vero Leo ex Zoe quarta uxore sua filium Constantinum; in cujus ortu cometes apparuit, radios versus Orientem ejaculans, diesque quadraginta ac noctes luxit. Infantem baptizavit Nicolaus patriarcha in Magna ecclesia die sacro luminum (i. e. Epiphaniarum), susceptoribus ex sacro fonte Alexandro imperatoris germano et Samona patricio cunctisque proceribus. Eodem tempore exstructa est et senum invalidorum domus, quam Copham dicunt, inde expulsis meretricibus. Benedictionem sacro nuptiarum ritu cum Zoe uxore consecutus Leo a Thoma presbytero, qui ea ex causa officio motus est; quam etiam Leo Augustam proclamavit. Eo facinore patriarcha ecclesie ingressu Leoni interdixit; quamobrem is a dextra parte transiens ad Metatorium sese recipiebat.

24. Samonas accubitor præficitur. quod ad omne facinus ac malitiam imperatori adjutor esset; cœperuntque ambo moliri adversus Ecclesiam. 371 Vocato itaque Nicolao patriarcha prima Februarii, ut reciperetur, enixius rogabant. Ubi autem ejus expugnare animum nequiverant, a convivio ac epulis ex Bucoleone lincti imponentes in Hieriam traduxerunt; unde ægre pedes ad Galaerenos usque præ nivium nimia copia venit. Ordinatur autem Euthymius syncellus patriarcha, vir venerabilis modestusque ac religiosus, quem aiunt ex divina revelatione episcopi munus suscepisse. Etenim cogitabat imperator pessimam legem promulgare, qua liceret viro tres quatuorve alias ex aliis uxores habere, cum non descent viri eruditissimi, qui in hoc ei consilio adjutores essent.

25. Mense Junio Constantinus Afer imperatorem invitavit ad monasterium suum, quod prope ædem Apostolorum condiderat, ad illius peragenda encænua, et ut prandio interesset. Ibi subito exortus Africus, tertioque repetitis vicibus vehementer spirans, multa concussit ædificia et ecclesias, adeo ut omnes relictis domibus sub dium procederent mundique consummationem adesse dicerent, nisi Dei clementia imbrum inundatione illum turbinem sedasset.

26. Agarenorum classe adversus Romanos adventante, Leo Hemerium publici cursus logothetam classi universæ ducem præficit. Jussus et Andronicus Dux cum Hemerio navim conscendere adversumque Agarenos fortiter dimicare. Samonas vero quo implacabili in Andronicum 372 erat odio, astu viro foveam fodit ac pedibus laqueos supponit, dire illi infensus ob suæ fugæ negotium. Nempe subrepat qui occulte Andronico scriberet ne in naves raret: quippe in mandatis accepisse Hemerium ab imperatore, Samonæ consilio, ut eum caperet atque oculis orbaret. Hemerio itaque etiam

ἀποπεμφαμένου, ἰποίησε Σαμωνᾶς ἀπὸ δέψεως μῆνας τέσσαρας ἐν τῷ τοῦ Καίσαρος καθήμενος, καὶ μετὰ ταῦτα τῆς βασιλικῆς δέψεως καὶ ὁμιλίας κατηξιώθη.

κγ'. Ἐγέννησε δὲ Λέων Κωνσταντίνου υἱὸν ἀπὸ Ζωῆς τῆς τετάρτης αὐτοῦ γαμετῆς, οὗ ἐν τῇ γεννήσει ἐφάνη κομήτης ἀστὴρ, τὰς ἀκτῖνας ἐπ' Ἀνατολᾶς ἀφίεις καὶ ἐν ἡμέραις καὶ νυξὶ φαινόμενος τεσσαράκοντα. Ὅς ἐβαπτίσθη ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, ὑπὸ Νικολάου πατριάρχου ἐν τῇ ἀγία τῶν Φώτων ἡμέρᾳ, ἀναδεξαμένου αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ἁγίου βαπτισματος Ἀλεξάνδρου τοῦ αὐταδέλφου τοῦ βασιλέως καὶ Σαμωνᾶ πατρικίου καὶ τῶν ἐν τέλει ἀπάντων. Γέγονε τότε καὶ ἡ Κύφη γηροκομείον, τῶν ἐκεῖσε ἐταιριδῶν ἐκδιωχθέντων. Εὐλογηθῆ δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς μετὰ Ζωῆς ὑπὸ Θωμᾶ πρεσβυτέρου, ὅστις καὶ καθηρέθη καὶ βασιλίσσαν αὐτὴν ἀνηγόρευσε. Διὰ ταύτην εὖν αἰτίαν ὁ πατριάρχης τὸν βασιλέα εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσέρχασθαι διεκώλυσε, θοὴν διὰ τοῦ δεξιῦ μέρους διήρχετο εἰς τὸ μητατόριον.

κδ'. Προεβλήθη δὲ Σαμωνᾶς παρακοιμώμενος διὰ τὸ συνεργὸς καθεστάναι τῷ μ. ἰλεὶ πρὸς παρανομίαν καὶ κακίαν ἅπασαν. Καὶ γὰρ τῆς Ἐκκλησίας ἤρξαντο μελετᾶν. Προσεκαλεσάμενος γὰρ τὸν πατριάρχην Νικολαὸν (πρώτη ἦν τοῦ Φεβρουαρίου μηνὸς) καὶ πολλὰ λιπαρήσαντες δεχθῆναι, ἐπεὶ πείσασιν οὐκ ἠδυνήθησαν, ἀπὸ κλητορίου ἀπὸ τοῦ Βουκολέοντος πλοῖον μικρῶν ἐμβιδάσαντες ἐν τῇ Ἱερείᾳ διεπέρασσαν, ἀφ' ἧς μέχρι Γαλακρητῶν μόλις ἀπῆι χιόνος ἐπικαιμένης πολλῆς. Χειροτονεῖται ὁ σύγκελλος Εὐθύμιος πατριάρχης, ἀνήρ ἱεροπρεπῆς ἐγκρατῆς τε καὶ θεοσεβῆς, ὃν φασὶν ἐκ θείας ἀποκαλύψεως τὴν ἀρχιερωσύνην καταδίζασθαι καὶ γὰρ διενεοῖτο ὁ βασιλεὺς νόμον πονηρὸν ἐκθεῖναι τοῦ ἔχειν γυναῖκας ἄνδρα τρεῖς καὶ τέσσαρας, [P. 229] πολλῶν λογιωτάτων ἀνδρῶν εἰς τοῦτο αὐτῷ συνεργούντων.

κε'. Ἰουνίῳ δὲ μηνὶ προσεκήθη Λέων ὁ βασιλεὺς παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ Λιθῆ ἐν τῇ μονῇ αὐτοῦ πλησίον τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων τοῦ τὰ ἐγκαίνια ἐπιτελέσαι καὶ ἀριστήσαι. [Καὶ γέγονεν ἀνεμὸς ὁ λεγόμενος λιβ, φυσήσας ἕως τρίτου σφοδρῶς, συσσεισας καὶ οἰκῆματα καὶ ἐκκλησίας, ὥστε πάντας φεύγειν ἐν τόποις ὑπαίθροις, λέγοντας συντέλειαν εἶναι κοσμικὴν, εἰ μὴ ἡ τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπία δι' ὀμβρῶν ἐστήσεν τὴν τοιαύτην καταγίδα.]

κς'. Στόλου δὲ τῶν Ἀγαρηνῶν κατὰ Ῥωμαίων ἐξελθόντος, ὁ βασιλεὺς Ἡμέριον ** λογοθέτην τοῦ δρόμου τοῦ στόλου παντὸς ἀρχηγὸν προβάλλεται. Ἐβέβητο καὶ Ἀνδρόνικος ὁ δοῦξ συνεισελθὲν τῷ Ἡμερίῳ καὶ τοὺς Ἀγαρηνοὺς καταπολεμῆσαι. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς ἀδιάλλακτος ἐχθρὸς ὢν Ἀνδρονίῳ βέθρον αὐτῷ ὑπάρτυεν καὶ τοῖς ποσὶ παγίδας ὀπετίθει, δυσμενῶς ἔχων αὐτῷ διὰ τὴν ὑπέρθεσιν τῆς φυγῆς ὑπέβαλε δὲ τινα γράφαι λαθραίως Ἀνδρονίῳ μὴ ἐν τοῖς πλοίοις εἰσελθεῖν, ὅτι, φησὶν, παραγγελίας ὁ Ἡμέριος ἐβληφεν παρὰ βασιλέως, ὑποβληθέντος παρὰ Σαμωνᾶ, κατασχεῖν καὶ τυφλῶσαι αὐτὸν. Πολλὰ

VARIE LECTIONES.

** Ἡμερίον p. 467 ὡς 560 α.

δὲ τοῦ Ἡμερίου προτραπομένου τὸν Ἀνδρόνικον ἐν τοῖς πλοίοις εἰσελθεῖν τῶν Ἀγαρηνῶν ἐπιχειμένων, ἀπεικίρησε, μὴ τοῦτο ποιῆσαι καταδεξάμενος. Ἡμέριος δὲ μόνος τῆ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Θωμᾶ μνήμῃ συμβαλὼν πόλεμον μετὰ τῶν Ἀγαρηνῶν μεγάλην νίκην εἰργάσατο. Τοῦτο μαθὼν Ἀνδρόνικος, καὶ ἀπογνοῦς, ἅμα συγγενεῖσι καὶ δούλοις αὐτοῦ πόλιν κατέσχεν τὴν λεγομένην Καβάλαν, εἰς ἀποστασίαν ὀρμήσας. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς πάλαι ποτὲ τοιοῦτου ἐπιλαθίσθαι κειροῦ ἐπιθυμῶν πρὸς βασιλεῖα ἔλεγεν· Ὁὐκ αἰεὶ, δέσποτα, ἔλεγον οὐκ ἀντάρτης καὶ ἀποστάτης ἐστὶν ὁ δοῦξ καὶ τῆ βασιλεία σου πολέμιος; Παραυτίκα γοῦν ἀπέστειλαν Γρηγορᾶν Ἰβηρίτζην λεγόμενον, δομέστικον ὄντα τῶν σχολῶν καὶ συμπένθερον Ἀνδρόνικου, καταπολεμησαὶ αὐτόν. Μαθὼν δὲ τοῦτο Ἀνδρόνικος, καὶ πῶς ὁ πατριάρχης Νικόλαος τῆς Ἐκκλησίας ἐξεδιώχθη, τοῖς Ἀγαρηνοῖς ἐξέφυγεν πανοικί, τηλικαῦτα κατὰ Ῥωμαίων ἐξελήλυθός· ὃν Ἀμερμουμῆς ἐντίμως καὶ μεγαλοκρεπῶς προσεδέξατο· ἐνυπῖτο δὲ ὁ βασιλεὺς διὰ τὸν Ἀνδρόνικον, [P. 230] καὶ ἐβούλετο λόγον αὐτῷ ἐνυπογράφοι ἀποστεῖλαι τοῦ πρὸς Ῥωμαίους ὑποστέφει. Συνεβούλευσαν δὲ τινες τῷ βασιλεῖ φιλοφρονηθῆναι τινα τῶν τοῦ πραιτωρίου Σαρακηνῶν καὶ ἀποσταλῆναι ἐν Συρίᾳ μετὰ λόγου ἐνυπογράφου· ὃ δὲ καὶ ποιοῦν, δὲ κινναθάρως γράψας καὶ βούλλῃ σφραγίσας χρυσοῦ καὶ ἔνδον βραχέος φατλίου τράκτου κατακλείσας αὐτό. Τοῦ δὲ Σαρακηνοῦ ἀπὸ βασιλείως ἐξελθόντος, προσκλεισάμενος τοῦτον ὁ Σαμωνᾶς εἶπεν· Ὅιδας ὃ κατέχεις; τοῦτο εἰπὼν ὃ δὲ ἐκράτει κηρὸν, ὡς τῆς Συρίας εἴη ἀπώλεια. Δοὺς αὐτῷ χρήματα παρήγγειλεν τοῦτο εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Οὐζῆρ⁶⁰ ἐμβαλεῖν. Ὁ δὲ ἀπελθὼν τοῦτο πεποίηκεν. Ἐκρατήθη δὲ Ἀνδρόνικος καὶ ἐδεσμήθη μετὰ πάντων τῶν αὐτοῦ συγγενῶν· καὶ μαθὼν διὰ δόλου τοῦ Σαμωνᾶ ταῦτα γεγονέναι, ἀναγκασθεὶς τὴν ἰδίαν πίστιν αὐτὸς τε καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἐξωμόσαντο. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, εἰδὼς ὡς ἀδύνατον ἔστιν ἐκείθεν ἐξελεθεῖν, βουλή αὐτοῦ φυγῆ χρησόμενος ἀπὸ Συρίας ἐξῆλθεν, καὶ πρὸς βασιλεῖα ἐπέγειρε σὺν τοῖς μετ' αὐτοῦ, ὃν δῶροις πλείστοις ὁ βασιλεὺς δαψιλευσάμενος τάδε φησὶ πρὸς αὐτόν, τὰς ἐν τῇ πρὸς Ἀνατολᾶς τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν εἰκόνας· Μὴ πεπλήρησο καθ' ἑαυτὸν τῷ⁶¹ περὰ πολλοῖς εἶναι ἠδόμισον Κωνσταντῖνον βασιλευδύσσαντα Ῥωμαίων. Ὁμνυμί σοι εἰς τὴν παντέρορον δίκην καὶ εἰς τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν εἰκόνα οὐκ ἔστι σὸν τὸ βασίλειον διὰ τὸ κατονομασθῆναι σε Κωνσταντῖνον, ἀλλὰ τῷ φιλάτῳ μου νῦν θεσθῆν διὰ προγόνων δεδώρηται, καθὼς παρὰ πολλῶν ἀγίων ἀνδρῶν πεπληροφόρηται. Εἰ γὰρ περὶ αὐτοῦ τούτου διαχειρισσῶμαι, τῇ πύλῃ ταυτήν κεραιή σου σώματος ἐκτός εἰσελεύσεται. Ὁ καὶ γέγονεν· μετὰ γὰρ τὸ ἄραι αὐτὸν τυραννικῶς χεῖρας ἢ κεφαλὴ αὐτοῦ αἵματι καὶ λυθρῷ καὶ κίνει ἀμαυρωθεῖσα διὰ τῶν αὐτῶν πυλῶν εἰσελήλυθεν.

καὶ. Ὁ δὲ βασιλεὺς διεδέξατο τὸν Εὐστάθιον ἐπνομαζόμενον Ἀργυρονάπῃ τοῦ δρουγγαράτου τῆς βί-

atque etiam rogante atque hortante Andronicum ut Agarenis ingruentibus naves intraret, ille resitire ac imperium detrectare. Hemerius ipse solus, qua die solemnis S. Thomæ memoria agitur, consorta cum Agarenis manu ingenti victoria potitur. Ut cognovit Andronicus, desperatione actus cum necessariis et familia totoque comitatu, occupata urbe sic dicta Cabala rebellavit. Porro Samonas olim jam istiusmodi occasionem nancisci desiderans, ad imperatorem: *Nonne semper, domine, aiebam, ducem rebellem esse ac defectionem moliri tuæque majestati fore periduellem?* Mox itaque mittit imperator Gregoram cognomento Iberitem scholarum domesticum ac Andronici ex uxore affinem, qui eum debellet. Andronicus ubi rescivit ac Nicolaum patriarcham ex ecclesia ejectum intellexit, ad Agarenos, qui tum adversus Romanos expeditionem susceperant, cum suis omnibus profugit. Ameimunnus virum honorifice ac magnifice accepit. Animi anxius imperator ob eam Andronici fugam data securitatis fide ad se eum revocare studebat. Quamobrem auctores quidam illi exstitere, ut Saracenorum **373** quemdam ex prætorio sibi conciliaret, quem cum subscriptio venis libello in Syriam mitteret. Hunc ergo præavit imperator, scribensque cinnabari ac regia bulla consignans intra brevicereum fustum litteras inclusit. Saracenum ab imperatore discedentem advocans Samonas, *Scis, inquit, quid ferax? in quom tenes, cereus Syria: pernicies est.* Numerata itaque pecunia Useri in manus tradere jussit. Profectus itaque Saracenus, quod jussus erat fecit. Capius vero Andronicus, ac cum necessariis omnibus in vincula conjectus. Cumque hæc Samonæ dolo in se gesta comperisset, necessitate adactus cum ipse tum alii fidem ejurarunt. Ejus autem filius Constantinus, cum sciret fieri non posse ut iude liber exiret, patris consilio fuga usus Syria relicta ad imperatorem cum sociis reversus est: Hunc imperator donis plurimis munifice acceptum, stans ad Domini ac Salvatoris nostri imaginem ad Orientem positam, in hæc verba affatus est: *Ne te seducat quod vulgè jctant, fore Constantinum imperatorem Romanorum. Juro enim per inspectricem omnium justitiam et per Domini nostri hic positam figuram, nihil imperium ad te attinere eo quod Constantinus audias, sed filio meo dulcissimo divinitus a majoribus donatum esse, quod ego viris sanctis non paucis vaticinantibus ita fore exploratum habeo. Si enim huic mortem machinatus fueris, per hanc portam corpus truncum capite inferetur.* Quod **374** et ita contigit: cum enim ille tyrannico more manus levasset, ejus caput cruce et tabo atque pulvere deformatum per has ipsas portas illatum est.

27. Præterea Leo Eustathium cognomento Argyrum, ob suspicionem quamdam ab exubianum

VARIÆ LECTIÖNUS.

⁶⁰ Οὐζῆρ? ⁶¹ τὸ P.

drungarii munere amotum, domum suam ad Char-
sianum remisit. In via autem ad Aran, accepto ab
uno domesticorum veneno, exstinctus est, atque in
Spunino, quod ipsius Aran vertex est, sepultus.
Ejus deinde corpus ipsius liberi Potus ac Leo,
manglabitarum dignitate fulgentes, sublatum in
avito monasterio S. Elisabet, quod in Charsiani
themate est et a Leone tribuno illorum avo exstru-
ctum erat, condidere. Hic Leo Argyrorum (velut
Argenteorum dicas) nomen in familiam primus in-
tulit, sive ob corporis puritatem ac castitatem, sive
propter vultus decorem ac conspectus ingenuitatem,
sive propter alium quemdam ejus generis indolis
ac fortitudinis modum. Ejusmodi enim vir ille fuit,
ut Michaelē imperatore nemo bellatorum ejus vir-
tutem æquaverit, ita sane ut sæpius cum vernaculis
suis consorta cum Agarenis Tephricensibus manu
eos fuderit ac profligarit, ipsamque ejus nominis
mentionem illi paverent ac extimescerent.

28. Captivos commutandi causa a Tarso venerunt
cum Abellaces ille tum Samonæ pater. Hos impe-
rator excepit, præmagnifice exornata Magnaura.
Sed et Maguam ecclesiam magnifico prorsus cultu
decoravit, **375** cunctaque veneranda vasa Sara-
cenis ostendit, haud sane satis e Christiana disci-
plina, ut divini ministerii vasa nefariis impiisque
hominibus ac alienigenis visenda exponeret. Voluit
Samonæ pater cum filio manere: sed ille non pas-
sus est, magisque hortabatur ut domum rediret ac
suam fidem teneret: sed quoque, cum primum lice-
ret, ad ipsum reversurum expectaret.

29. Sacro Pentecostes die Leo imperator filium
Constantinum Euthymii patriarchæ opera Augustum
coronat. Samonas vero Constantinum domesticum
suum, qui prius Basilio magistro ac caniclei præ-
fecto in ministerio fuerat, Augustæ tradit in obse-
quium. Sic vero ille cum Leonem tum ipsam
Augustam demeruit, ut et Samonas livore incensus
secretioris cum Augusta rei eum detulerit. Sicque
re ipsa suspicatus Leo in S. Tarasii monasterio
mittens totondit; idque adeo ipsummet Samonam
præstare jussit. Brevi autem post, cum cum vellet
recipere, Samonæ jubet ut in Spirarum monaste-
rium eum adducat. Egressus itaque imperator ad
Damatryum, et in Samonæ pransus monasterio,
videns Constantinum illico sæculares vestes manda-
vit induere ac imperatoris inter prandendum pocu-
lum in manus accipere secumque in palatium redire.
376 Samonas imperatoris erga Constantinum
propensum amorem videns augescere, re cum cubi-
culariorum maximo et Michaelē Tzirethone compo-
sita, libellum innumeris in Leonem conviciis ac
criminibus confertum per Constantinum Rhodium
illius scribam contextunt inque Metatorio projiciunt.
Ingressus autem imperator in Majorem ecclesiam,
cum in Metatorium se recepisset, quo loco preces

Α γλης δι' ὑπόνοιάν τινα, καὶ τοῦτον εἰς τὸν οἶκον αὐ-
τοῦ ἀπέστειλεν εἰς τὸ Χαρσιανόν. Κιθ' ὁδοῦ ⁶⁸ δὲ
εἰς τὸ Ἄραν φάρμακον παρὰ ἀνθρώπου αὐτοῦ λαβὼν
τέθηκεν, καὶ θάπτεται εἰς τὸ Σπυνὴν τοῦ Ἄρα τὴν
κορυφὴν. Εἰθ' οὕτω οἱ υἱοὶ αὐτοῦ Πόθος καὶ Λέων,
οἱ τῆ τοῦ μαγγλαβίτου ἀξίᾳ τετιμημένοι, ἀραντες
αὐτὸν θάπτουσιν αὐτὸν εἰς τὸ γονικὸν αὐτῶν μονα-
στήριον τὸ ἦν εἰς τὸ θέμα τοῦ Χαρσιανοῦ τῆς ἁγίας
Ἐλισάβετ, τὸ ἀνιερωθὲν παρὰ Λέοντος τουρμαρχοῦ
τοῦ πάππου αὐτῶν [P. 251] ὃς καὶ τὸ ὄνομα τῶν
Ἀργυρίων εἴληφεν, εἶτε διὰ τὸ καθαρὸν καὶ ἀγνὸν
τοῦ σώματος, εἶτε διὰ τὸ κάλλος καὶ γενναῖον τῆς
ὄψεως, εἶτε διὰ τινὰ τροπὴν τῆς γενεᾶς καὶ ἀνδρίας
αὐτοῦ· καὶ γὰρ τοιοῦτος ἦν ὁ ἀνὴρ ὅς ἕτερος ἐπὶ
Μιχαὴλ βασιλέως οὐχ εὐρέθη στρατιώτης, ὡς πολ-
λάκις τοῖς Ἀγαρηνοῖς τῆς Τεφρικῆς μετὰ τοὺς ἀν-
θρώπους αὐτοῦ μιγνόμενον εἰς τροπὴν καὶ φροῦδον
καὶ ἀπώλειαν παρέχειν, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ φημι-
ζόμενον καταπέσσειν καὶ τρέμειν.

κθ'. Ἀλλαγίου δὲ ἕνεκεν ἀπὸ Ταρσοῦ ἐξῆλθεν ὁ τε
Ἀβελδάκης ἐκεῖνος καὶ ὁ τοῦ Σαμωνᾶ πατὴρ· καὶ
τοῦτους ὁ βασιλεὺς ἐδέξατο, κόσμῳ πολλῷ τὴν
Μαγναῦραν κατακοσμήσας. Ἐκαλλώπισεν δὲ καὶ τὴν
Μεγάλην Ἐκκλησίαν παντελῶς, καὶ ὑπέδειξεν ἅπαντα
τὰ τίμια σκεῦη τοῖς Ἀγαρηνοῖς· ὅπερ ἀνάξιον ἦν
Χριστιανικῆς καταστάσεως, ἀθεμίτοις καὶ ἀλλοθενέ-
σιν τὰ τῆς τοῦ Θεοῦ λειτουργίας σκεῦη καταθέσσειν.
Ὁ δὲ τοῦ Σαμωνᾶ πατὴρ ἠθέλησεν συνεῖναι τῷ υἱῷ·
ὁ δὲ οὐ κατεδέξατο τοῦτο, ἀλλὰ μᾶλλον παρήγει εἰς τὰ
οἰκεία ὑποστρέφειν καὶ τῆς ἰδίας ἀντέχεσθαι πί-
στεως. «Κάθ' ὃν δὲ, φησὶν, εἶπερ δυνηθῶ, τάχιον πρὸς
σὲ ἐπανελεύσομαι.»

κθ'. Τῆ δὲ τῆς Πεντηκοστῆς ἡμέρᾳ στέφει ὁ Λέων
ὁ βασιλεὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον διὰ Εὐθυ-
μίου πατριάρχου. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς Κωνσταντῖνον
ἄνθρωπον αὐτοῦ, τὸν πρότερον Βασιλείῳ μαγίστρω
καὶ κανικλείῳ δουλεύσαντα, τῆ Λύγούστη ἐπιδέδω-
κεν πρὸς τὸ ταύτῃ ὑπηρετεῖσθαι· ὃς τοσοῦτον ἔγα-
πήθη παρὰ τε τοῦ Λέοντος καὶ τῆς βασιλείσεως αὐτῆς,
ὥστε καὶ τὸν Σαμωνᾶν διαφρονεῖσθαι αὐτὸν καὶ λοι-
δορεῖσθαι τοῦτον ὡς τῆ Λύγούστη συνόντα· ὅπερ ὁ
βασιλεὺς ἀληθὲς εἶναι ὑπονόησας, ἀποστελλας ἀπ-
έκειρεν αὐτὸν ἐν τῆ τοῦ ἁγίου Ταρασίου μονῆ, αὐτῷ
τῷ Σαμωνᾶ ἐπιτρέψας τοῦτο ποιῆσαι. Μετ' ὀλίγον δὲ
βουλόμενος τοῦτον ἀναλαβέσθαι, ἐκέλευεν τῷ Σα-
μωνᾶ ἐν τῆ τῶν Σπειρῶν μονῆ τοῦτον ἀπαγαγεῖν.
Ἐν τῷ Δαματρίῳ οὖν ὁ βασιλεὺς ἐξεληθὼν, καὶ ἐν τῆ
τοῦ Σαμωνᾶ ἀριστήσαντος μονῆ, εἶδεν Κωνσταντῖνον,
καὶ παρευθὶ διεκελεύσατο, καὶ ἐνέδυσαν αὐτὴν
ἱμάτια κοσμικὰ, καὶ ἐπέδωκαν εἰς χεῖρας τὸ τοῦ
βασιλέως ποτήριον ἐν τῷ ἀρίστῳ, καὶ ὑπέστρεψεν
μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ παλατίῳ. Ἰσρῶν δὲ Σαμων-
ᾶς τὴν τοῦ βασιλέως ἀγάπην πρὸς Κωνσταντῖνον
αὐξανομένην, πιττάχιον συντίθησι μετὰ μεγίστου
κοιτωνίτου καὶ Μιχαὴλ Τζιρῆθωνος λοιδορίας κατὰ
βασιλέως ἔχον [P. 252] ἀπίστους, διὰ τοῦ Ῥοδίου
Κωνστατῖνου τοῦ αὐτοῦ ὑπογραφέως τοῦτο συντά

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁸ ὁδοῦ ?

Ξαντες · ὅπερ ἐν τῷ μητατορίῳ ἔρριψαν. Τοῦ δὲ βασιλέως εἰσεληλυθότος ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ μητατορίῳ γενομένου, καὶ ἐν ᾧ ἤδυστο τόπω τοῦτο εὐρηκῶς καὶ ἀναγνοὺς πολλῇ ὀλίψει κατακεδάσθη, καὶ ἐζήτει τὸν τοῦτο πεποιηκότα.

λ'. Γέγονε δὲ ἔκλειψις σεληνιακῆ. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν μητροπολίτην Συννάδων Πανταλέοντα προσεκαλέσατο, μαθεῖν παρ' αὐτοῦ τὸ τῆς ἔκλειψως ἀποτελεσμα · ὃν προσερχόμενον πρὸς τὸν βασιλεῖα ὁ Σαμωνᾶς ἠρώτησεν · *Εἰς τίνα ἢ κάκωσις*; Ὁ δὲ ἔφη · *Εἰς σέ · καὶ ἕα τὴν Ἰουρίου τρισκαιδεκάτην διέλθης, οὐδὲν ἔκτοτε πείση κακόν*. Πρὸς δὲ τὸν βασιλέα εἶπεν ὡς εἰς τὸ δεῦτερον πρόσωπον ἡ ἔκλειψις ἀποσκήψει. Ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπόπτεισεν ταῦτο εἰς Ἀλέξανδρον τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν ἀποθήσασθαι. Ὁ δὲ Τζιρήθων ἰδίᾳ τῷ βασιλεῖ μετὰ ταῦτα καθωμολόγησεν ὡς ὁ Σαμωνᾶς εἶη τὸ πιττάκιον πεποιηκῶς. Παρευθὺ οὖν καταβιδάζει Σαμωνᾶν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἀποκτείνει μοναχὸν καὶ ἀπάγει αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ Μαρτινακίου μονήν. Ἐποίησεν δὲ Κωνσταντῖνον παρακοιμώμενον, καὶ ἔκτισεν αὐτῷ μονὴν ἐν Νοσιαίς, καὶ παραγενόμενος ἅμα Εὐθυμίου πατριάρχῃ ἐνεκαίνισεν αὐτήν.

λα'. Ὀκτωβρίῳ δὲ μηνὶ ναυμαχία γέγονεν Ἡμερίου λογοθέτου μετὰ Δαμιανοῦ καὶ Λέοντος τῶν Ἀγαρηνῶν, στρατηγούτων ἐν Σάμῳ Ῥωμανοῦ τοῦ μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντος. Ἠτήθη Ἡμέριος καὶ μόλις διεσώθη, σχεδὸν ἀπάντων τῶν μετ' αὐτοῦ κεκινδυνευκότων.

λβ'. Κοιλιακῷ δὲ νοσήματι περιπετωκῶς Λέων ὁ βασιλεὺς εἰς ἀδυναμίαν ἦλθεν ἐσχάτην, ὥστε μόλις ὄνηθῆναι αὐτὸν κατὰ τὸν βασιλικὸν τύπον ἐν τῷ τῆς ἐγκρατείας δημηγορήσαντα · *Ὅρατε κατεσκληκότα με καὶ νόσῳ τρυχέμενον · οὐκέτι τάχα μεθ' ἡμῶν καταλήθημαι τὴν τοῦ Χριστοῦ ἀνάστασιν*. Γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμὸς εἰς τὰ τῆς Μεγάλῃς ἐκκλησίας κηρουλάρια, καέντων τῶν τοποθεσιῶν καὶ χαρτοθεσιῶν τῆς πατριαρχικῆς σακέλλης. Ματῷ δὲ ια', ἡμέρᾳ γ', Ἰνδικτιῶνος ιε', τελευτᾷ Λέων ὁ βασιλεὺς, Ἀλεξάνδρῳ τῷ αὐτοῦ ἀδελφῷ τὴν βασιλείαν παραδούς · ὃν ἰδὼν, ὡς φασί, πρὸς αὐτὸν ἐρχόμενον ἔφη · *Ἴδὲ ὁ κακὸς καιρὸς μετὰ δεκατρεῖς μῆνας*. Πᾶσι δὲ τούτῳ ἐνέσκηψεν ἐκλιπαρῆσας τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον φυλάττειν.

A offerre illi moris erat, libellum offendit legitque. Quare in magnam animi anxietatem conjectus ejus injuriæ auctorem perquirebat.

30. Contigit autem lunam deliquio laborare. Tum imperator Pantaleonem metropolitam Sinadensem accersivit, ut lunaris ejus defectus effectum edoceret. Dumque ad imperatorem accedit, sciscitatur ex illo Samonas, *cuiam defectio illa malefica futura sit?* cui ille: *Tibi. Si tamen Junii mensis diem tertium decimum excesseris, nihil deinceps mali patieris*. Ad imperatorem vero dixit ad eum spectare eclipsis vim, qui secundas ab illo teneret; atque hoc Leo de fratre suo Alexandro accepit. Verum Tziretho postea imperatori seorsum confessus est Samonam libelli auctorem esse. Statim ergo Leo Samonam domum suam abire jussit inque monachum tonderi; relegatque in Martinacii monasterium. Constantinum vero accubitorem fecit, ædificavitque ei monasterium in Nosiis, ac veniens illius encaenia cum Euthymio patriarcha peregit.

31. Mense Octobri commissa navalis pugna Hemerio logothetæ 377 cum Damiano et Leone Agarenis, Sami prætoris Romano, qui postea rerum potitus est. Victus ea congressione Hemerius, ægreque ipse evasit, cunctis propemodum cum eo militantibus in vitæ periculum adductis.

C 32. Porro imperator cæliaco morbo correptus eoque in summam redactus invaletudinem, ut vix potuerit jejuniorum tempore ex imperatorum more concionem in hæc verba habere: *Videtis me contabuisse et morbo consumptum esse; nec forte ad Christi resurrectionem vobiscum vitam producam*. Contigit autem incendium in Magnæ ecclesiæ cerulariis, quo patriarchalis sacelli scrinia omnia combusta sunt. Maii undecima, die tertia, indictione 15 diem obiit Leo imperator, tradito fratri suo Alexandro imperio; quem ad se venientem cum vidisset, dixisse ferunt: *En malus temporis articulus post tredecim menses*. Etiam vero atque etiam illum rogavit ac obtestatus est ut filium suum Constantinum servaret.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

ΥΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

IMPERIUM ALEXANDRI BASILII FILII.

[P. 233] α'. Ἀλέξανδρος ἐβασίλευσεν ἔτος ἕν, ἡμέρας κβ' ἐν Κωνσταντίνῳ τῷ υἱῷ Λέοντος. Ἀποστείλας δὲ ἤγαγεν Νικόλαον ἐκ Γαλακρυνῶν, καταγαγὼν

PATROL. GR. CIX.

D 1. Alexander imperavit cum Constantino Leonis filio annum unum, dies viginti duos. Mittens vero Nicolaum ex Galacrenis revocavit, deturbatoque

13

Euthymio eum iterum in patriarchali solio collocavit. Habito autem **378** in Magnaura consilio, exque Agatho deducto Euthymio, una cum Nicolao sedens sacerdotali eum dignitate exiit. Mox vero velut fere bestia in venerandum sacrumque virum insilientes, venerabilem barbam vellicabant, inque cervicem pellebant, aliisque gravissimis modis excruciabant, inscensorem vocantes et adulterum, quique alienam invasisset uxorem. Quæ omnia vir sanctus et venerabilis placide ac silentio sustinebat. Exsilio itaque ad Agathi ædes relegatus vitæque functus in monasterio suo in urbe sepultus est. Clericus ille patriarchæ, qui in Magnaura cum mitteretur in exsiliū canos ei vulserat, domum reversus ea ipsa hora incendio absumptam invenit, filiamque manibus oreque impeditam omnique sermonis vi destitutam; quæ et lecto decumbens ad Nicephori usque imperatoris (magnifici illius victoris) tempora duravit, in diurnum cibum stipem mendicans.

2. Alexander itaque cum et olim sic comparatus esset ut molliori vitæ cupidisque ac venationibus tempus omne addiceret, ob Leonis scilicet fratris suspiciones, nihilque regium agigaret, sed deliciis et impudiciis incumberet, etiam solus rerum potitus nullum generosæ indolis specimen edidit aut dignum memoria quidquam egit. Statim enim ac imperium solus capessivit, Joannem clericum cognomento Luzanem rectorem **379** fecit; qui et paulo post defuncto Alexandro, in Hebdomo pila ludens, male perit.

3. Similiter quoque Gabrielopulum et Basilitzem Scetatorum ortum genere vehementer ditavit, ac palatii eos opibus cumulavit. Ferunt sæpius animo agitasse ut eundem Basilitzem imperatorem præficeret ac Constantino Leonis filio virilia exsecaret; quod illius consilium dissiparunt viri in Leonem propensiore animo, dum modo teneræ ætatis puerum, modo infirmæ valetudinis esse causarentur. Eo imperante stella cometes ab occidente apparuit (κίβητὴν appellant ob gladii similitudinem) sanguinisque effusionem in civitate portendere aiebant.

4. Cæterum Alexander se ipse impostoribus ac prestigiatoribus dedens ab eis in eam mentem ad ductus est, ut aprum æneum in Circo erectum suum ille signum esse existimaret. Aiebant enim Leoni fratri adversari, ejus porcorum affinem vitam moresque insinuantes. Hoc ergo deceptus errore pudenda dentesque porco, qui desiderabantur, instaurari curavit. Eadem erroris fallacia, equestri edito certamine, sacris ecclesiarum aulæis et candelabris Circum ornavit, Dei honorem miserivolis tribuens. Unde et cito divina ultione honorem amisit.

5. Nemerium logothetam ab Agarenica clade reversum in palatii **380** monasterium Campa dictam relegavit, ei miniatum, ut qui Leone ejus

A του πατριαρχείου Εὐθύμιον, καὶ ἐνοθρονίασεν τὸν αὐτὴν Νικόλαον τὸ δεύτερον. Ποιήσας δὲ σελέντιον ἐν τῇ Μαγναύρᾳ Ἀλέξανδρος κατήγαγεν ἀπὸ τῶν Ἀγαθοῦ Εὐθύμιον, καὶ ἅμα Νικολάω καθέσθεις τὴν αὐτοῦ καθάϊρασιν ἐποίησαντο. Εὐθύς δὲ ὡς περ ἀνήμεροι θῆρες ἐμπεπηδηκότες τοῦ ἱεροπρεποῦς ἀνδρὸς τὴν σεβασμίαν γενειάδα ἀπέτιλλον καὶ ἐπὶ τράχηλον ὄθουσαν καὶ ἄλλας ἀνυποίστους ποινὰς τοῦτῃ ἐπέφερον, ἐπιβάτην ἀποκαλοῦντες καὶ μοιχὸν καὶ ἄλλοτρίᾳ ἐπιτηδῆσαντα γυναικί. Ὁ δὲ ἱερός ἐκεῖνος ἀνὴρ καὶ αἰδέσιμος πρῶως πάντα καὶ ἡσύχως ὑπέφερον. Ὑπερόριος οὖν ἐν τοῖς Ἀγαθοῦ σταλεις, καὶ τέλει τοῦ βίου χρησάμενος, ἐν τῇ πόλει θάπτεται εἰς τὴν αὐτοῦ μονήν. Ὁ δὲ τοῦ πατριαρχίου κληρικὸς ὁ τὰς πολιὰς αὐτοῦ τίλας εἰς τὴν Μαγναύραν ἐν τῷ ἐξορίζεσθαι αὐτὸν, ὑποστρέψας εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, τὴν αὐτὴν τὴν ὄραν δὲ οἶκος αὐτοῦ πυρκαϊᾷ παρεδόθη ἀοράτῳ. Εὐρε δὲ καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ ἐπιλημμένην καὶ κρατηθεῖσαν καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὸ στόμα καὶ τὴν λαλίαν ἦτις καὶ κλινήρης οὔσα διήρκεσε τὴν ἐφημέρον τροφήν ζητοῦσα μέχρι Νικηφόρου βασιλέως τοῦ Νικητοῦ.

B β'. Ὁ οὖν Ἀλέξανδρος καὶ πάλοι τοῦτο ἔργον ἔχων, τὸ ἀβροδίατος εἶναι καὶ τοῖς κυνηγεσίαις προσέχειν διὰ τὰς ὑπεροψίας τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Λέοντος, καὶ μηδὲν βασιλέως ἔργον διαπράττεσθαι, ἀλλὰ τὸ τρυφᾶν καὶ ἀσελγείαις σχολάζειν ἡγαπηκῶς, μονώτατος ἀρχῆς οὐδὲν γενναῖον ἢ λόγου ἄξιον κατεπράξατο. Ἄμα γὰρ τῷ γενέσθαι μονοκράτωρ Ἰωάννην παπᾶν (Λαζάνης τούτῳ ἐπώνυμον) ραίκτωρα πεποίηκεν ὅς καὶ κακῶς τὸ ζῆν ἀπέβρῆξεν μετὰ θάνατον Ἀλεξάνδρου ἐν τῇ Ἐβδόμῃ σφαιρίζων.

C γ'. Ὡσαύτως οὖν καὶ Γαβριηλόπουλον καὶ Βασιλέτζην τὸν ἀπὸ Σκλαβισίας ἀφοδῶς κατεπλούτισεν καὶ τοῖς τοῦ παλατιοῦ περιήντησε χρήμασι. Φεῖ δὲ καὶ βεβουλεῦσθαι αὐτὸν πολλάκις [P. 234] τὸν αὐτὸν Βασιλέτζην εἰς βασιλέα προχειρίσασθαι, τὸν δὲ Κωνσταντῖνον τοῦ Λέοντος υἱὸν εὐνοουχίαι ἦτις βουλή καὶ διεσκέδασθη παρὰ τῶν εὐνοούντων τῷ Λέοντι, ποτὲ μὲν ὡς νῆπιός ἐστι, ποτὲ δὲ ὡς ἀσθενὴς ὑποτιθεμένων. Ἐπὶ τούτου ἀστήρ ἐφάνη κομήτης ἐκ δύσεως ἕξιφταν αὐτὸν ἐκάλουν, ὃ ἱμάτων χύσιν προσημαίνειν ἐν τῇ πόλει γενέσθαι ἔφασαν.

D δ'. Οὗτος Ἀλέξανδρος πλάνοις ἑαυτὸν καὶ γόσην ἐκδεσθῶς ἐπέισθη ὑπ' αὐτῶν ὡς ὁ ἐν τῷ Ἰππικῷ σύαγρος χαλκοῦς ἐστηκῶς στοιχείον αὐτοῦ εἶη ἕλιοντι γὰρ τῷ αὐτοῦ, φασίν, ἀδελφῷ ἀντιμάχεται. χοιρίδιον τὸν ἀνόθητον ὑπεμφαίνοντες. Ἡ δὲ τούτοις ἀπατηθεὶς αἰδοῖα καὶ ὀδόντας τῷ χοίρῳ προσανένωσεν ὡς λειπομένους αὐτῷ. Τῇ τοιαύτῃ οὖν πλάνῃ πεποιθὼς Ἰππικὸν πεποίηκεν, καὶ τοὺς ἱερούς τῶν ἐκκλησιῶν πέπλους καὶ τοὺς λαμπτήρας ἀναλαθῶν τὸ Ἰππικὸν κατεκόσμησεν, τὴν τοῦ Θεοῦ τιμὴν τοῖς εὐδῶλοις ὁ θελῆαιος παρασχῶν. Διδὸν καὶ τὴν τιμὴν παρὰ Θεοῦ ἀφηρέθη ὡς τάχιστα.

E ε'. Ἡμερίου δὲ λογοθέτου ἐκ τῆς ἡττης τῶν Ἀγαρηνῶν ὑποστρέψαντος, ἀποστειλας περιώρισεν αὐτὸν ἐν τῇ μονῇ τοῦ παλατιοῦ ἢ ἐπώνυμον Καμπῶ δι-

απειλησάμενος αὐτὸν ὡς ἐχθρὸν φανέντα ἐν ταῖς ἡμέ-
ραις τῆς βασιλείας τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Λέοντος· ὁ δὲ
περιωρισμένος ἐπὶ μῆνας ἄξι ἐτελεύτησεν θεινῶς ὑπὸ
θλίψεως κατεργασθείς.

ς'. Ὁ δὲ ἀρχὼν Βουλγαρίας Συμεὼν πρέσβεις
πρὸς Ἀλέξανδρον ἐξαπέστειλεν περὶ τῆς εἰρήνης,
μηνύων ὡς ταύτην ἀσπάζοιτο, καὶ τοῦ φιλοφρονεῖσθαι
αὐτὸν καὶ τιμᾶσθαι, ὡς περὶ δὴ καὶ ἐπὶ τοῦ βασιλέως
Λέοντος. Ὁ δὲ ἀνοίξ καὶ ἀφροσύνη κρατηθεὶς τοὺς
πρέσβεις ἀτίμως ἐξέπεμψεν, ἀπειλαῖς χρώμενος κατὰ
Συμεὼν καὶ καταπλήττειν οἰόμενος. Τῆς οὖν εἰρήνης
διαλυθείσης ὅπλα κατὰ Χριστιανῶν κινήσαι Συμεὼν
ἐβουλεύετο.

ζ'. Ἀλέξανδρος δὲ ἀριστήσας καὶ οἰνωθείς ἐν τοῖς
ὑπὸ κύνα καύμασιν κατῆλθεν τῇ τῆς σφαίρας χρι-
σσοῦ παιδίῳ. Ῥωμαῖα δὲ θεηλάτω πληγῆς καὶ
ἀνελθῶν, αἷματος αὐτοῦ πολλοῦ ἐκ τῶν ῥινῶν καὶ αἰ-
δοίων καταφερομένου, μετὰ δύο ἡμέρας ἐτελεύτησεν,
μηνὶ Ἰουνίῳ ς', ἡμέρᾳ Κυριακῇ, Ἰνδικτιῶνος πρώ-
της, ἐπιτρόπους καταλιπὼν Νικόλαον πατριάρχην καὶ
Στέφανον μάγιστρον καὶ Ἰωάννην μάγιστρον τὸν
Ἐλαδῶν καὶ Ἰωάννην βαίχτωρα καὶ Εὐθύμιον καὶ
τὸν Βασιλίτζην καὶ τὸν Γαβριηλόπουλον, τὴν βασι-
λείαν τῷ υἱῷ Λέοντος Κωνσταντίνῳ παραδοῦς. Ἀπέ-
θαντο δὲ Ἀλέξανδρον ἐν τοῖς τάφοις τῶν βασιλέων,
καὶ ἐτέθη μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Βασιλείου.

A fratre imperatore iniquior ipsi hostisque exstis-
set. Qua ille per menses sex sequestratione, nimio
mœrore ex casus atrocitate confectus, exstinctus
est.

6. Symeon Bulgariae princeps, missis ad Alexan-
dram legatis, de pace significat, illi se studere, et
ut se ille demereatur ac colat, velut Leone impera-
tore. Alexander dementia ac insipientia actus le-
gatos contumeliose dimittit, minisque adhibitis,
quibus incussurum se Symeoni terrorem existima-
verit. Soluta ergo pace Symeon arma movere ad-
versus Christianos cogitaba'

7. Cæterum Alexander large pransus vinoque
ingurgitatus sub caniculæ ardoribus, cum ad pila
ludendum descendisset, Deo ultore percussus,
multoque per nares et venterum cruore fuso, post
biduum vivis excessit, mensis Junii 6, die Dominica,
indictione prima, tutoribus relicis Nicolao patri-
archa et Stephano magistro Joanneque magistro
Elada et Joanne rectore et Euthymio et Basilize et
Gabrielopulo, translato in Constantinum Leonis
filium imperio. Illatus Alexander imperatorum se-
puleris ac cum Basilio patre conditus est.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΥΙΟΥ ΛΕΟΝΤΟΣ.

CONSTANTINI LEONIS FILII IMPERIUM.

[P. 235] α'. Κωνσταντῖνος δὲ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ
τελευτήσαντος Λέοντος παῖς ἐστὶ τυγχάνων (ἑβδομον
γὰρ εἶχεν τῆς ἡλικίας ἔτος.) ὑπὸ Ἀλεξάνδρου θεοῦ
εἰσοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ καταλείπτο, ὑπὸ ἐπιτρόπων
τελιῶν. Ἐβασίλευσεν οὖν ὑπὸ τῶν αὐτοῦ ἐπιτρόπων
καὶ οὖν τῇ μητρὶ ἔτη ἑπτὰ, ἅμα δὲ Ῥωμανῶ πενθε-
ρῷ αὐτοῦ, ὧν ἐν ὑποταγῇ, ἔτερα ἔτη κς', μονοκρά-
τωρ δὲ ἔτη πεντεκαίδεκα, ὡς εἶναι τὸν πάντα χρόνον
τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἔτη νε'. Λαβόμενος οὖν τῆς τοῦ
παλατίου ἐξουσίας ὁ πατριάρχης Νικόλαος, ὥστε καὶ
αὐτὸς ἐπίτροπος, ὧν οὖν τῷ μαγίστρῳ Στεφάνῳ καὶ
τῷ Ἐλαδῶ Ἰωάννῃ μαγίστρῳ καὶ αὐτῷ, τὴν τοῦ
κοινοῦ πρόνοιαν ἰσοποιεῖτο καὶ τὴν φροντίδα εἶχεν τῶν
τῇ βασιλείᾳ πραγμάτων ἀνηκόωντων ὁσημέραι.

β'. Ἐν τούτοις οὖν τῆς βασιλείας οὐσης, δηλοῦται
Κωνσταντίνῳ τῷ δουκί, δομεστικῷ τυγχάνοντι τῶν
ἐχθρῶν, παρὰ τινῶν τῶν ἐν τῇ πόλει μεγιστάνων φι-
λοῦντων αὐτὸν ὡς ἀνδρείων καὶ νουνεχῶ καὶ καλῶς
θυνάμενον τὴν βασιλείαν κυβερνᾶν, [P. 236] εἰσελ-
θεῖν καὶ ταύτης ἐγκρατῆς γενέσθαι ἀπονητέ. Ὡς δὲ

381 1. Constantinus Leone patre mortuo adhuc
puer (septimum quippe agebat ætatis annum) ab
Alexandro patruo in imperio sub tutoribus relin-
quitur. Sub illis itaque ac cum matre sua impera-
vit annos septem, cum Romano socero illique
subjectus annos alios sex supra viginti; solus de-
nique imperium rexit annos quindecim. Atque
adeo ejus imperii tempus omne annorum quinque
supra quinquaginta spatio concluditur. Atrepta
itaque Nicolaus patriarcha aulæ potestate (ut qui
ipse tutor cum magistro Stephano et Joanne Elada,
ipso pariter magistro, erat) reipublicæ prospiciebat,
quotidieque rebus ad imperium spectantibus sedulo
operam navabat.

2. Eo igitur reipublicæ statu, ac cum sic Roma-
num administraretur imperium, quidam ab urbe
Constantino Duci scholarum domestico, quem ut
virum fortem ac catum probeque gerendæ imperio
parem gnævumque diligenter, ut adesset signifi-
cant: fore nimirum ut nullo labore rerum in

numquam transferret. Non desunt autem qui dicant etiam Nicolaum patriarcham, cum nesciret Alexandri testamento se tutorem relictum, negotii partibus Artabaso conceditis, cui sacerdotali munere **382** interdictum fuerat, ad Constantinum ducis filium scripsisse, hortantem ut ad capessendum imperium sese Byzantium conferret; ob easque latas litteras id muneris consecutus est ut celeberrimi Sophiae sacerdotum princeps esset, Andreae scilicet pater, qui nostra aetate pingendi artem praepelle et Agatharcho Heraclideque et Philaeno Byzantiis majore cultu preoexit ac nobilitavit.

5. Porro Constantinus, ut qui jam ante imperium somniaret, statim acceptis litteris in urbem involat, lectis militibus stipatus, nec ipsa multitudine spernendis; noctuque per Michaelis protovestiarum haud procul ab arce ostium ingressus in socii sui Gregorae aedibus cum sociis insomnis permansit. Nicetas vero a secretis, qui postea protanotarius fuit, Constantini adventum Constantino patricio et monacho Eladico nuntiavit; amboque eadem nocte ad Constantinum ducem accesserunt; consertoque consilio, cum necdum illuxisset, cum facibus militumque non levi armata manu et turba Circi portam occupant, ac Constantinum faustis acclamationibus imperatorem salutant. Ibi ejus equo a praesidiariis iisque qui intra portas erant, lancea confixus interiit. Haud itaque illic receptus Constantinus, sed repulsus, velut daemones cujusdam affatu furis actus, nec praepimperii cupiditate mentis **383** satis compos, in Circum se tristis vultuque demisso subducit, malum omen reputans, quod equonem necatum amiserit. Illuc itaque, faustis acclamationibus prosequentibus, ad Chalcem usque venit; perque ejusdem Chalces portam ferream ad excubitorum usque stationem evasit. Interim magister Joannes Eladas, ex sodalitatibus classariisque delectu habito, armis instructos adversus Ducem misit. Ad Chalcem usque cum venissent, consertoque praefilio, multi utrimque gladiis perempti ceciderunt; ingensque adeo strages fuit, ut et sanguinis rivi instar fluminis stagnarent. Occisus est et Gregoras ducis filius et Michael ejus consobrinus, nec non Curtices Armenius. Haec videns Constantinus dux, cum maxima esset turbatio, equum impulit. Ille in lapideis tabulis, quibus locus constratus erat, collapsus sessorem excussit. Quem in terram projectum solumque derelictum quispiam offendens (alii enim dispersi ac palantes erant) ejus caput gladio abscidit, inque omnium oculis, ad vulgi errorem depellendum, imperatori detulit. Ejuscemodi ducis aggressio per alium quoque modum innotuerat. Nempe Nicolaus quidam publicanus in Chaldia, publicisque vectigalibus praefectus, Christiana ejurata religione in Syriam se receperat. Illic agens astronomiae seu magis astrologiae cuidam operam dabat. In nigro

τινες, καὶ Νικόλαος πατριάρχης ἡγνοηκώς ὡς καὶ ἐπιτροπὴν Ἀλεξάνδρου αὐτῷ ἐγκειρίστο τὰ τῆς ἐξουσίας ἐπιτροπεῖν, Ἀρταβάσδην ἐγγειρίσας, ἥ τὸ ἱερατεύειν ἐνεῖργητο, ἐξαπέστειλε πρὸς τὸν τοῦ δουκὸς Κωνσταντίνου, παρακαλεούμενος εἰσεληλυθῆναι τῇ βασιλίδι, ὡς τῆς βασιλείας ἐπιλάβηται· ὃς διὰ τὴν τοῦ γράμματος διαπόρθημα τῆς περιωνύμου Σοφίας· πρῶτος τῶν ἱερωμένων κεκλήρωται. Οὗτος γὰρ γεννήτωρ Ἀνδρέου τοῦ ἐν χρόνοις τοῖς καθ' ἡμᾶς τὴν ζωγραφικὴν τέχνην εἰς ἄκρον ἐλάταντος, ἤπερ Ἀπελλῆς καὶ Ἀγάθαρχος Ἡρακλείδης τε καὶ Φίλωνος οἱ Βυζάντιοι, καθεστήκει.

γ'. Ὁ δὲ, ἄτε καὶ πρότερον αὐτὴν ὄνειροπολῶν καὶ τοῦ στέφους ἀεὶ ἐπιέμενος, ὡς εἶχε τάχος τὴν βασιλεύουσαν κατέλαβεν ἅμα τοῖς σὺν αὐτῷ τῶν στρατευμάτων ἐγκρίτοις ^α, ἱκανοῖς οὖσι. Καὶ νυκτὸς διὰ παραπυλίδος εἰσελθὼν τοῦ πρωτοβεστιαρίου Μιχαήλ, οὕτως πλησίον ἀκροπόλεως, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ Γρηγορᾶ αὐπνος μετὰ τῶν συνόντων αὐτῷ διετέλεσεν. Νικίτας δὲ ἀσκηρῆτις, ὁ μετὰ ταῦτα πρωτονοτάριος γεγονώς, τὴν Κωνσταντίνου ἀρεξίν τῷ πατρικίῳ Κωνσταντίνῳ καὶ μοναχῷ τῷ Ἐλαδικῷ κατεμήνυσεν· καὶ ἅμω τῇ αὐτῇ νυκτὶ πρὸς τὸν δοῦκα Κωνσταντίνον παρεγένοντο, καὶ βουλὴν ποιησάμενοι οὐπω τῆς ἡμέρας καταλαβοῦσης μετὰ λαμπίδων καὶ λαοῦ πολλοῦ καὶ ὄχλου τὴν τοῦ Ἱπποδρόμου πύλιν καταλαμβάνουσιν, Κωνσταντίνον εὐφημοῦντες· ὡς βασιλέα· ἔνα δὲ ὁ τοῦτου Ἱπποκόμος λογχευθεὶς παρὰ τῶν ἐντὸς τῶν τοῦ Ἱπποδρόμου πυλῶν ἀνῆρέθη. Μὴ δεχθεὶς οὖν ἐκείσε ὁ Κωνσταντίνος, ἀλλ' ἀποσοθηθεὶς, ὡς περ ὑπὸ τινος ἐκβακχεύμενος δαίμονος καὶ μὴ ἐφρονητῶτα ἔχων τὸν λογισμὸν τῷ τῆς βασιλείας ἔρωτι, ἐν τῷ Ἱπποδρομίῳ ὑπεχώρησεν στυγνὸς τε καὶ κατηφής, κακὸν οἰωνὸν τὴν τοῦ Ἱπποκόμου κρίνας σφαγὴν. Ἐκεῖθεν οὖν εὐφημούμενος ἦλθεν μέχρι τῆς Χαλκῆς, καὶ διὰ τῆς Σιδηρᾶς πύργου τῆς αὐτῆς Χαλκῆς εἰσεληλυθὼς, μέχρι τῶν Ἐξκουβίτων παρεγένετο. Ὁ οὖν μάγιστρος Ἰωάννης ὁ Ἐλαδᾶς ἐκλογὴν τῶν τε τῆς ἐπιτροπῆς καὶ τῶν ἐλατῶν ποιησάμενος μετ' ὄπλων τούτους ἀπέστειλεν κατὰ τοῦ δουκός. Ἐλθόντων οὖν μέχρι τῆς Χαλκῆς, καὶ πολέμου συστάντος, πολλοὶ ἐξ ἀμφοτέρων ἔπεσον τῶν μερῶν, ἔργον ἐκείσε μαχαίρας γενόμενοι, καὶ τοσοῦτον ὥστε τὸν τόπον ἐνλιμασθῆναι τῷ αἵματι ποταμῶν καταβρέοντι. Ἀνῆρέθη δὲ καὶ Γρηγορᾶς ὁ υἱὸς τοῦ δουκός [P. 237] καὶ Μιχαὴλ ὁ ἐξάδελφος αὐτοῦ καὶ ὁ Κουρτίκης ὁ ἐξ Ἀρμενίων. Ταῦτα ὁ δοῦξ Κωνσταντίνος μαθὼν, ταραχῆς ὅτι πλείστης γενομένης, τοῦ Ἱπποκόμου ἐξήλαυεν. Ὁ δὲ ταῖς ἐκείσε ὑπεστρωμέναις κατολισθῆσας πλαξίν εἰς γῆν τὸν ἐπιβάτην κατέβαλεν. Ἐπεὶ δὲ τις αὐτὸν κατὰ γῆς ἐβρίμμενον καὶ μεμονωμένον κατέλαβεν (οἱ γὰρ ἄλλοι διεσκεδάσθησαν ἅπαντες), ἔριπαι τὴν τοῦτου ἀπέτεμε κεφαλὴν, ἥτις τῷ βασιλεῖ προσεσήνεκτο καταφανῆς ἅπασι τῆς ἀπάτης εἰς ἀποτρόπαιον. Τὸ δὲ τοιοῦτον αὐτοῦ ἐγγεῖρημα κατὰ τινὰ καὶ ἄλλον τρόπον ἐδεδήλωτο. Νικόλαος γὰρ τις τὰς ἐν Χαλδίᾳ τῶν δημο-

VARIÆ LECTIONES.

^α ἐγκρίτοις?

αἰων εἰσπράξεις ἐμπεπιστευμένῃς εἰς Συρίαν ἀφίξι-
το, τῆς καθ' ἡμᾶς εὐσεβείας ἔξαρτος γεγονώς· ὅς
ἐκείσε διατρέθων ἀστρονομίας ἢ ἀστρολογίας τινὸς
μᾶλλον μετεποιεῖτο. Θύτος ἐν μελανεμβαφεῖ γράφας
ὄψασματι ἀπεστάλκει τοῦτο πρὸς τὸν λογοθέτην Θω-
μᾶν, οὗ δὴ βυφθέντος ἐν ὕδατι παρὰ Μανουὴλ τοῦ
τῶν Ἀγαρηνῶν ἐρμηνεύς τὰ ἐν αὐτῷ πεφανέρωται

δ. Τούτων οὖν οὕτω τελεσθέντων, Γρηγορᾶς τού-
του πενθερὸς μετὰ Λέοντος, ὃν Χοιροσφάκτην ὠνόμα-
ζον, τῇ Ἁγίᾳ Σοφίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ προσέφυγον·
ὡς καὶ βίᾳ ἐκείσε ἀποσπάσαντες ἀπέκειραν μονα-
χὸς ἐν τῇ τῶν Στουδίου ⁶¹ μονῇ. Κωνσταντῖνον δὲ
τὸν Ἑλαδικὸν βουνεύροις τύφαντες ῥάκη τε περιδα-
λόντες καὶ θυμὸν καθίσαντες διὰ μέσης τῆς πόλεως
ἰθρομάβουσαν, καὶ ἐν τῇ τοῦ Δαλμάτου ἀπαγαγόντες
μνητὴ ἐγκατάκλειστον τῇ καταδίῃ πεποιήκασιν.
Λέοντα δὲ τὸν Κατακαλίτην καὶ Ἀβεσσαλὸν τὸν τοῦ
Ἄροτροῦ ἐκτυφλώσαντες ἐν ἔξορίᾳ παρέπεμψαν.
Κωνσταντῖνον δὲ τὸν τοῦ Εὐλαμπίου υἱὸν καὶ ἐτέρους
ἐν αὐτῷ Φιλόθεος ὑπαρχοῦς ὁ τοῦ Λαμπούδη ἐν τῇ
τῷ Ἰππικοῦ σφενδόνη ἀπέτεμεν. Οὗ μικρὸν δὲ δι-
ερευνησάμενοι περὶ Νικήτα ἀσηκρῆτες καὶ Κωνσταν-
τῖνου τοῦ Λιθὸς οὐχ εὗρον αὐτοὺς ὡς χρῆσάμενους
φυγῇ. Τὸν δὲ Αἰγίδην ἐκείνον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ
πολλοὺς καὶ ἀνδρείους ὄντας ἀπὸ τε τῆς ἐν Χρυσο-
πόλει δαμάλειος καὶ μέχρι τοῦ Λευκάτου διδύμοις
ξύλοις πάντας ἀνεσκολόπισεν. Καὶ πολλοὺς ἂν τῶν ἐν
εἰσεῖ τότε ἀνηλεῶς καὶ ἀναιτίως οἱ λεγόμενοι οὗτοι
ἐπίτροποι ἀπέκτειναν, εἰ μὴ τινες τῶν δικαστῶν
[P. 258] τούτους τῆς ἀδίκου ὀρμῆς ἀνεχαίτισαν,
ἐπιόντες αὐτοῖς, ὡς Παιδὸς ὄντος τοῦ βασιλέως,
πῶς ἂν ἄνευ τῆς αὐτοῦ κελεύσεως τοιαῦτα τολ-
μᾶτε διαπράττεσθαι; Τὴν τοῦ δουκὸς οὖν γυναῖκα
ἀποκείραντες εἰς τὸν ἐν Παφλαγονίᾳ οἶκον αὐτῆς
ἐξεπέστειλαν, εὐνοχίσαντες καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς
Στέφανον.

ε'. Αὐγούστῳ δὲ μηνὶ Συμεὼν ὁ Βουλγαρίας ἄρχων
ἐκτρατεύσας κατὰ Ῥωμαίων σὺν ὄγλῃ βαρεῖ κατ-
ἄσθεν τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ δὴ παρακαθίσας
ἐπὶ χάρακα περιέβαλεν ἀπὸ τε Βλαχερνῶν καὶ μέχρι
τῆς λεγομένης Χρυσῆς πόρτης, ἐλπίζει μετέωρος ἦν
ἐκείνουσθαι ταύτην εἰλεῖν. Ἐπεὶ δὲ τὴν τε τῶν τειχῶν
καίμαθεν ὀχυρότητα τὴν τε ἐκ τοῦ πλήθους καὶ
τῶν ὀπλιτῶν καὶ τῶν πετροβόλων καὶ τοξοβόλων
ὀργάνων ἀσφάλειαν, τῶν ἐλπίδων σφαλεῖς ἐν τῷ λε-
γόμενῳ ἑβδομῷ ὑπέστρεψεν, εἰρηνικὰς σπονδὰς αἰ-
τησάμενος. Τῶν δὲ ἐκ τῶν ὀπλιτῶν ἀσμενέστατα ἀποδεξα-
μένων, ἀποστέλλει Συμεὼν Θεόδωρον μάγιστρον αὐ-
τοῦ συλλαλῆσαι τὰ τῆς εἰρήνης. Ἀναλαθόμενοι τε ὁ
τε πατριάρχης Νικόλαος καὶ Στέφανος καὶ Ἰωάννης
ὁ μάγιστρος τὸν βασιλέα ἤλθον μέχρι τῶν Βλαχερ-
νῶν, καὶ εἰσῆγαγον τοὺς δύο υἱοὺς τοῦ Συμεὼν, καὶ
συνεστήθησαν τῷ βασιλεῖ ἐν τῷ παλατίῳ. Νικόλαος
δὲ ὁ πατριάρχης ἐξῆλθε πρὸς Συμεὼν, φητι τὴν κε-
φαλὴν ὑπέκλινε Συμεὼν. Εὐχὴν οὖν ὁ πατριάρχης
ποιήσας ἀντὶ στέμματος, ὡς φασί, τὸ ἑαυτοῦ ἐπιβ-

itaque luteo scribens ad Thomam logothetam mi-
serat; quo aqua eluto a Manuele Agarenorum iu-
terprete, **384** apparuerunt quæ in eo erant exa-
ratæ litteræ, in hanc sententiam : *Ne imueritis a
duce ruffa volucre : stulte enim res novas molietur,
et statim peribit.*

γράμματα· *Μὴ φοβήθητε ἀπὸ τοῦ πυρρῶος πετει-
καὶ εὐθέως ὀλοθρευθήσεται.*

4. His itaque cum in modum peractis, Gregoras
Constantini socer cum Leone Chærosphacta, quem
vocant, in sanctam Dei Sophiam, sic dictam ec-
clesiam, confugerunt; quos inde vi extractos in
Studii monasterio monachos detonderunt; Con-
stantinum vero Eladicum nervis bubulis casum
vilibusque ac laceris vestibus indutum asinoquo
impositum per mediam urbem traducentes, in
Dalmatæ monasterio lata sententia inclusum agere
statuerunt. Leonem vero Catacalitem et Abessalo-
nem Arotæ filium excaecatos in exsilium miserunt.
Constantinum Eulampii filium aliosque cum eo
Philotheus Lampudes urbis prefectus ad Circel
metam gladio obtruncavit. De Niceta a secretis et
Constantino Libe non exigua facta perquisitio :
haud tamen inventi sunt, quod fuga salutem consu-
luerant. Ægidam vero virum spectabilem socios-
que, qui plures ac viri fortes essent, a Damali
(vacca scilicet) quæ est Chrysopoli, ad Leucatum
usque, lignis geminis (id est furcis) omnes sus-
pendit. Procerumque plures ac senatorii ordinis
viros per id tempus tutores isti immani sævitiâ in-
noxiosque peremissent, nisi iudicium quidam ab in-
iusto eos conatu ac mente retraxissent, cum dico-
rent : *Quid vero vos imperatore **385** adhuc puero
ejusque injussu talia audetis patrare? Ducis itaque
uxorem detonsam in illius domum in Paphlagonia
dimiserunt, ejusque filium Stephanum castra-
verunt.*

5. Mense Augusto Symeon Bulgariae princeps ex-
peditione adversus Romanos suscepta cum nume-
roso fortique exercitu Cpolim venit; obsessaque
urbe ac vallo a Blachernis ad Chrysem portam du-
cto, illius facili negotio potiundæ spe elatus erat.
Perspecta tamen mœnium firmitate populique ac
præsidiariorum multitudine necnon balistarum alio-
rumque omnis generis tormentorum copia, spe
frustratus ad Hebdomum recedit, pacis sœdera pe-
tens. Fuit res tutoribus gratisima; missusque a
Symeone illius magister Theodorus, qui de pace
colloqueretur. Nicolans vero patriarcha et Step-
hanus et Joannes magister assumpto imperatore, ad
Blachernas usque profecti ambos Symeonis filios
introduxerunt ac cum imperatore in palatio epulis
acceperunt. Nicolao patriarcha ad Symeonem
egresso, ille caput ei modeste inclinavit; fusaque
super eum precatione, stemmatis loco capitis sui
operimentum ejus capiti, ut ferunt, patriarcha in-
jecit. Amplissimis itaque immensisque excepti mu-

VARLE LECTONES.

⁶¹ Στουδίων P, Στουδίου matgo.

neribus Symeon ac filii, cum de pace inter eos non satis convenisset, in patriam domumque redierunt.

386 6. Constantino igitur imperatore, velut qui puer esset, matrem suam identidem requirente, quam Alexander dudum aula ejecerat, eam rursus in palatium revocant. Rerum itaque polita, nactaque civilium administrationem, Constantinum accubito-rem et Constantinum Anastasiumque germanos fratres Gongulios vocatos in aulam accersit; Joannisque Eladas consilio, Alexandri imperatoris assecras ea removet, Joannem rectorem, sicque nuncupatum Gabrilopolulum et Basilitzen aliosque. Porro Augusta Dominicum heteriarcham praeficit. Magister Eladas morbo correptus ac a medicis depositus, e palatio scedens ad Blachernas venit, ibique morbo ingravescente fato functus est. Domini heteriarchae consilio Zoe Nicolaum patriarcham cum suis aula removet, irascentis specie suam ipsius jubens curare ecclesiam. Nec multo post Constantinus accubitor Dominicum heteriarcham apud Augustam accusat, ut qui rerum summam in fratrem suum transferre cogitaret. Simulate igitur patricii dignitate ornantes, cum ex more in templum precibus communiendus descendisset, domi manere iusserunt. Ejus loco praeficit Zoe federatorum turmis Joannem Garidam; Damianum vero eunuchum exuberantem drungarium creavit. Dominicus frustra lugens ac quiritans dominum se recepit.

7. Caeterum Symeone Bulgaro iterum Thraciam infestante, Augusta **387** proceribusque anxii quo pacto hominis arrogantiā compescerent, rogavit Joannes Bogas ut patricius crearetur, Patzinacas adversus eum se conducturum pollicitus. Voti compos effectus, acceptisque muneribus, ad eos iter contendit. Ac vero icto foedere, indeque acceptis obsidibus, cum illis in urbem rediit, Patzinacibus transmissis Istro Symeonem se debellaturos pollicentibus. Venit vero etiam eo tempore in urbem Asotius, vir roboris fama celeberrimus, principis principum filius. Ferebant virgam ferream, cujus extrema manibus teneret, qua pollebat eximia vi, posse inflectere inque circuli formam intorquere, ferri nimirum duritie illius manuum robori cedente. Hunc Augusta venientem multo honore suscepit ac rursus in patriam remisit.

8. Mense Septembri, indictione tertia, Panratucas Armenius Adrianopolim Symeoni prodidit. Vocabatur haec prius Orestias, ab Oreste Agamemnonis filio, qui justa aemulatione ob patrem a Clytemnestra dolo necatum, ipsa una cum Aegistho occisa, gravi furore actus est, ac quo loco Ebrus Arzusque ac Artacus flumina confluunt, lotus morbo liberatus est, eodemque loco urbe condita

Λ ριπτάριον τῇ αὐτοῦ ἐπέθετο κεφαλῇ. Δώροισι οὖν ἀμέτροις καὶ μεγίστοις φιλοφρονηθέντες ὁ τε Συμεὼν καὶ οἱ τοῦτου υἱοὶ εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ὑπέστρεψαν, ἀσύμφωνοι ἐπὶ τῇ εἰρημένῃ εἰρήνῃ διαλυθέντες.

ζ'. Τοῦ βασιλέως οὖν Κωνσταντίνου ἄτε παιδὸς ὄντος καὶ τὴν ἰδίαν μητέρα ἐπιζητοῦντος, (ἦδη γὰρ ταύτην κατήγαγεν Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς), ἀναδιβάξουσιν αὐτὴν πάλιν. Αὕτη οὖν περικρατῆς γενομένη τῆς βασιλείας ἀναδιβάζει εἰς τὸ παλάτιον Κωνσταντίνον παρακοιμώμενον καὶ Κωνσταντίνον καὶ Ἀναστάσιον αὐταδέλφους τοὺς Γογγυλίους λεγομένους· καὶ τῇ βουλῇ Ἰωάννου τοῦ Ἑλαδᾶ καταδιβάξουσι τοὺς οἰκέλους τοῦ Ἀλεξάνδρου βασιλέως, Ἰωάννην τὸν ράικτωρα καὶ τὸν λεγόμενον Γαβριλόπουλον καὶ Βασιλίτζην καὶ τοὺς λοιπούς. Προχειρίζεται δὲ ἡ Αὐγούστα Δομίνικον ἑταιρειάρχην. Μάγιστρος δὲ ὁ Ἑλαδᾶς νόσφι προσπεσὼν καὶ ἀπαγορευθεὶς παρὰ τῶν ἱατρῶν, κατελθὼν ἐκ τοῦ παλατίου καὶ ἐν ταῖς Βλαχέρναις περαγενόμενος, ὑπὸ τῆς νόσου βαρυνθεὶς τελευτᾷ. Συμβουλῇ Δομίνικου ἑταιρειάρχου καταδιβάζει Ζωὴ Νικόλαον πατριάρχην ἅμα τοῖς μετ' αὐτοῦ, μετ' ὀργῆς τὰ τῆς ἰδίας ἐκκλησίας φροντίζειν [P. 239] εἰποῦσα. [Οὐ] Μετ' οὐ πολὺ Κωνσταντίνος παρακοιμώμενος διαβάλλει τῇ Αὐγούστῃ Δομίνικον ἑταιρειάρχην ὡς τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον εἰς τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφόν. Καὶ τοῦτον ἐν προρᾶται πατρικίον ποιήσαντες, κατελθόντα εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὡς ἔθος, εὐχὴν λαβεῖν, οἴκοι μὲν εἰν παρεκκελεύσαντο, προσβάλλεται δὲ Ζωὴ Ἰωάννην τὸν Γαριδᾶν ἑταιρειάρχην καὶ Δαμιανὸν εὐνοῦχον τῆς βίβλης δρουγγάριον. Δομίνικος δὲ ἀπῆλθεν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἀνόνητα ὀλοφυρόμενος.

ζ'. Τοῦ δὲ Βουλγάρου Συμεὼν τὴν Θράκην πάλιν ληϊζομένου, ἐν φροντίδι οὐσης τῆς Αὐγούστης καὶ τῶν ἐν τέλει ὅπως αὐτὸν τῆς ἀλαζονείας παύσωσιν, ἠτήσατο Ἰωάννης ὁ Βογᾶς γενέσθαι πατρίκιος, ὑποσχόμενος κατ' αὐτοῦ ἀγαγεῖν Πατζινάκας. Τῆς αἰτήσεως δὲ τυχὼν δῶρά τε λαθὼν εἰς τὴν Πατζινάκων ἀπῆει χώραν· καὶ δὴ σπεισάμενος, ὀμήρους ἐκείθιν λαθῶν ἤγαγεν ἐν τῇ πόλει, συνθεμιένων Πατζινάκων διαπερᾶσαι καὶ τὸν Συμεὼν καταπολεμησάι. Πареγένετο δὲ τότε ἐν τῇ πόλει καὶ Ἀσώτιος, ἀνὴρ ἐπὶ βώμῃ ἰνομαστότατος, υἱὸς ὢν τοῦ ἀρχοντος τῶν ἀρχόντων, ὃν φασὶ σιδηρᾶν ράβδον ἐκ τῶν ἀκρων ἑκατέραις κρατοῦντα χερσὶ τῇ ὑπερβαλλούσῃ δυνάμει διακάμπτειν καὶ πρὸς τὸ κυκλικὸν σχῆμα μεταγείν, τῆς ἀντιτύπου τοῦ σιδήρου φύσεως τῇ βίᾳ τῶν χειρῶν ὑπεικουσίας. Ὅν παραγενόμενον ἡ δέσποινα καὶ μετὰ πολλῆς τιμῆς ὑπέδεξατο καὶ πάλιν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ἐξέπεμψε.

η'. Σεπτεμβρίῳ δὲ μηνί, ἰνδικτιῶνος τρίτης, Παγκρατούκας ὁ Ἀρμένιος τὴν Ἀδριανούπολιν τῷ Συμεὼν προδίδωκεν, ἥτις τὸ πρὶν Ὀρεστίας ἐκαλεῖτο, ἐξ Ὀρέστου υἱοῦ Ἀγαμέμνονος, δεξήλω δικάλιω διὰ τὴν πρὸς τὸν πατέρα Κλυταίμνηστρας δολοφονίαν ταύτην σὺν Ἀγίσθῳ ἀποκτείνας λίαν ἐκμήμενην καὶ ἐν τῇ συνελεύσει Ἐθροῦ Ἀρζου τε καὶ Ἀρτάκου τῶν τριῶν ποταμῶν γε λουσάμενος τῆς

νόσου ἀπὸ ἀλλοτρίου· ἐνθα ταύτην οἰκοδομήσας ἐπὶ τῷ Ἰδίου ὀνόματι κέκληκεν· Ἀδριανὸς δὲ Καῖσαρ εὐκτίστοις οἰκῆμασιν αὐτὴν μεγαλύνας πόλιν Ἀδριανουῦ μετακέκληκεν. Αὕτη τρίτης ἡμέρας παρὰ ἀνδρὸς εὐπετοῦς ἐν δίοδῳ Φιλιππουπόλεως σταδιάζεται, ἡγκαλισμένη τῷ ὄρει τῷ Αἰμῳ παρ' ᾧ οἱ τρεῖς ποταμοὶ συμβάλλονται τὸ ὄμβρινόν ὕδωρ. Μετ' οὐ πολὺ ἀπεστάλη Βασίλειος πατρίκιος καὶ κανίκλης καὶ Νικήτας πρωτοσπαθᾶριος ὁ Ἑλαδικὸς παρὰ Ζωῆς μετὰ δούρων πολλῶν, καὶ ἀντιπαρίλαθεν πάλιν αὐτὴν.

[P. 240] θ'. Ἦλθεν δὲ ὁ Δαμιανὸς ἀμνηστὸς εἰς Στρώβηλον νῆσον μετὰ πλοίων πολεμικῶν καὶ πολλῆς τῆς ἐπιπέσεως· καὶ ταύτην παρέλαθεν ἀν. εἰ μὴ νοσήσας ἐπιπέσειεν, ὑποστρεφάντων διὰ κενῆς τῶν Σαρακηνῶν. Οἱ δὲ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἀθηναίων οἰκῆτορες συνεχῶς ἐπηρεαζόμενοι παρὰ Χασέ υἱοῦ τοῦ Τούθη, τὴν αὐτοῦ ἀσωτίαν καὶ ἀπλησίαν μὴ ἐνεγκόντες λιθοῖς τοῦτον βάλλοντες ἀνέβησαν κακῶς ἐνδοθεν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ ἐν Ἀθήναις ναοῦ.

· Βλέπουσα δὲ Ζωὴ βασίλισσα τὴν Ἐπαρσιν Συμεῶν καὶ τὴν κατὰ τῶν Χριστιανῶν αὐτοῦ ἐπιπέσειν, βουλήν μετὰ τῶν ἐν τέλει βουλευέται, ἀλλάγιον καὶ εἰρήνην μετὰ τῶν Ἀγαρηνῶν διαπράξασθαι, διαπερᾶσαι δὲ πάντα τὸν τῆς Ἀνατολῆς στρατὸν πρὸς τὸ καταπολεμῆσαι καὶ ἀφανίσει τὸν Συμεῶν. Ἀπεστάλη οὖν ἐν Συρίᾳ ἐπὶ τὸ ποιῆσαι ἀλλάγιον Ἰωάννης πατρίκιος ὁ Ῥοδινὸς καὶ Μιχαὴλ ὁ Τοξαράς· οὗ γεγενησθένος τὴν συνήθη τῆς βόγας διανομὴν ποιησάμενοι ἐν τοῖς τάγμασι, ταῦτα δὲ ἀναλαβόμενοι σὺν τοῖς θέμασι πρὸς τὴν Θρακίαν γῆν διεπέρασαν, Λέοντος μεγίστου τοῦ Φωκᾶ δομestίκου τῶν σχολῶν τυγχάνοντος, ᾧ ἀνδρία μᾶλλον ἢ ἐπιστατικὴ φρόνησις προσανέκειτο. Ἐξαγαγόντων οὖν τὰ σεβάσματα καὶ ζωοποῖα ξύλα Κωνσταντινου πρωτοπαπᾶ τοῦ παλατίου, τοῦ Κεφαλαῖ λεγομένου, καὶ Κωνσταντινου τοῦ Βασιλείου ἐν τῇ Θράκῃ, ἅπαντες προσκυνήσαντες καὶ ἱεροσάμενοι συναπονήσκειν ἀλλήλοις, πανστρατὶ κατὰ Βουλγάρων ἐξώρησαν. Ἦρχον δὲ τοῦ τάγματος Ἐξκουβίτων Ἰωάννης ὁ Γράψων, τοῦ δὲ ἰκατάτου τοῦ Μαρούλη υἱός· Ῥωμανὸς δὲ ὁ Ἀργυρὸς ἐστρατήριος καὶ Λέων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ Βάρδας ὁ Φωκᾶς, οἷς συνῆν μὲν καὶ ὁ Μελλίας μετὰ τῶν Ἀρμενίων καὶ οἱ ἄλλοι πάντες στρατηγοὶ τῶν θεμάτων, συνῆν δὲ καὶ πρὸς τοὺς ἄλλοις ὁ Κωνσταντίνος πατρίκιος ὁ Λιψὸς Λέοντι δομestίκῳ, σύμβουλος αὐτοῦ ἐν πᾶσι τοῖς ἀνήκουσιν ὤν. Μηνὶ δὲ Αὐγούστῳ εἰκάδι, ἡδικτιῶνος ε', ὁ πόλεμος μετὰ τῶν Ῥωμαίων τε καὶ Βουλγάρων πρὸς τῷ Ἀχελῷφῳ συγκυκρότητα ποταμῶν· καὶ (οἷα τὰ τοῦ Θεοῦ κρίματα, ὡς ἀνεξερεύνητα καὶ ἀνεξιχνίαστα,) τρέπονται Ῥωμαῖοι πανστρατὶ καὶ γέγονε φυγὴ παντελής καὶ φρικώδης ὀλοολυγῆ, τῶν μὲν ὑπὸ ἀλλήλων συμπατομένων, τῶν δὲ ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀναϊρουμένων, αἱματὸς τε χύσις οἷα ἐξ αἰῶνος οὐ γέγονεν. Ὁ δὲ Λέων ἐν Μεσημβρίᾳ ἐπέσθη φυγῶν. Ἐσφάγη δὲ πρὸς τοὺς ἄλλοις ἐν τῇ

sum illi nomen indidit. Adrianus autem Cæsar magnificis ornans ædificiis, Adriani urbem ex sese mutato nomine appellavit. Distat Philippopoli trium dierum spatio; quam mons Hæmus velut sinu amplectitur, qua parte nivales 388 ac pluviales congerunt aquas quæ modo tria flumina dicebamus. Postmodum vero misso Zoe Basilio patricio ac canicelæ præfecto et Niceta Eliadico protospathario cum multis muneribus, tandem illam recepit.

9. Venit vero Damianus ameras in Strobelum insulam, magno hostilium navium apparatu ac cum ingentibus copiis; cepissetque utique, nisi morbo correptus fatis concessisset. Cujus interitu factum ut Saraceni irrito conatu redirent. Achaiæ autem ac Athenarum populi civesque continuis Chasæ filii Jubæ injuriis vexati, ejus luxuriam inexplebilemque cupiditatem ferre non valentes, lapidibus obrutum intra ipsum Athenarum templi penetrare male interemerunt.

10. Zoe porro Augusta elatos Symeonis animos videns ejusque adversus Christianos grassationem non ferens, re cum optimatibus deliberata, fœdus icere pacemque componere cum Agarenis statuit, omnesque Asiæ copias ad debellandum profligandumque Symeonem trajicere. Missi proinde in Syriam Joannes Rhodinus patricius et Michael Toxaras, qui paciscerentur. Quo peracto, consueta erogatione donato milite, assumptis cohortibus ac legionibus in Thraciam transmisere, magistro Leone Phoca scholarum domestico, viro scilicet majoribus animis quam imperatoria solertia prædito. Eductis itaque venerabilibus ac vivificis 389 lignis, Constantini palatini cleri sacerdotum primi, cognomento Cephalæ, Constantinique Basilieæ opera, in Thracia, cum omnes hæc venerati essent seque una commorituros jurejurando firmassent, in Bulgariam profecti sunt cum universo exercitu. Præerant excubiti turmæ Joannes Grapso, Ieanati vero Marulis filius. Romanus Argyrus ducis potestate præerat, ejusque frater Leo et Bardas Phocas, quibuscum erat et Melias cum Armeniis, aliique omnes thematum duces. Præter alios vero etiam cum Leone domestico erat Constantinus patricius Afer, qui ejus consiliis in omnibus quæ ad ipsum attinebant uteretur. Mensis itaque Augusti die vigesima, indictione quinta, Romanos inter atque Bulgaros ad Acheloum flumen commissa pugna (quæ Dei judicio, quam inscrutabilia et impervestigabilia!) Romani omnes fusi fugatique, horrendo per exercitum omnem ululatu, cum se alii alios conculcarent, alios hostes perimerent, tanta hominum strage quanta nec a sæculo audita est. Leo ægre in Mesembriam sospes evasit. Desiderati præ aliis in ipsa pugnæ congressione Constantinus Afer et Joannes Grapso procerumque alii non

· VARIE LECTIONES.

· μὲν δὲ Ρ

pauci. Missus erat et Romanus rei navalis drungarius cum omni classe, ut Danubii littora legeret ac Leoni Phocæ opem ferret; Joannes item Bogas, uti dictum est, qui Patzinacas adduceret. **390** Cumque Romanus drungarius in mandatis accepisset ut quos dicebam Patzinacas, adversus Bulgaros Leoni Phocæ auxilio futuros, trajiceret, Romanusque et Joannes in contentiones verborumque dissidia versi essent, videntes Patzinacæ sic inter se discordes atque pugnantes, domum rediere. Bello autem finito reversisque in urbem Romano ac Boga, mota quaestio est de eorum dissidio. Ubi in tantum periculum adductæ Romani drungarii res, ut amissionis luminum in se adversam sententiam tulerit, velut qui negligentia seu potius animi pravitate ac nequitia præsto non fuisset, ut Patzinacas trajiceret, sed se citius subduxisset; qui denique ne Romanos quidem fugientes navibus excepisset. Ac certe oculis luisset, nisi Constantino Congyle et magistro Stephano, qua apud Augustam auctoritate longe maxima pollebant, connitentibus in contrarium sententia illi versa esset. Bulgaris autem victoria elatis ad ipsamque urbem excurrentibus, cum Leo scholarum domesticus Joannesque hetæriarcha et Nicolaus ducis filius, in Thraciæ locum quem Catasyrtas vocant, conferto agmine adversus Bulgaros essent egressi, noctu ex improvise irruentibus in eos Bulgaris ac domestico in fugam verso Nicolaus ducis filius cum aliis multis occisus est.

11. Theodorus itaque Constantini imperatoris pædagogus, Constantinum accubitorem imperium transferre molientem in Leonem suum **391** ex sorore affinem animadvertens, Constantino imperatori auctor est ut Romanum drungarium assumat, velut olim patris servum ingenuum illiusque propensa voluntate rebus studentem, ut cum ipso maneat, custosque et vindex atque defensor, cum necesse fuerit, illi existat. Romanus de his sæpius interpellatus renuit. Quapropter Constantinus ipse imperator litteras propria manu exaratas subscriptioneque firmatas ad eum mittit; quibus ille acceptis Constantinum accubitorem ejusque affines se aggressurum, qua par fuerit ratione, pollicitus est. Ejus itaque rei late pervagante fama, eum accubitor Romanum urgeret ut cum classe militari jam stipendio donata proficisceretur, cum Romanus in navali quasi instructurus classem versaretur, venit ad eum Constantinus accubitor velut solvendæ classis negotium maturaturus. Cui Romanus servili habitu gestuque obviam factus, quod jubebatur promptius se facturum pollicitus est. Cumque ex eo Constantinus sciscitaretur, num elegantes viros et fortes, ad imperatoriam impellendam triremem idoneos habeat, jubet statim Romanus manu ex-

A του πολέμου συμβολῆ [P. 241] καὶ Κωνσταντίνος ὁ Λιψὶ καὶ Ἰωάννης ὁ Γράφων καὶ ἄλλοι τῶν ἀρχόντων ἱκανοί. Ἀπεστάλη δὲ καὶ Ῥωμανὸς πατρικίος δρουγγάριος ὄν τῶν πλωτῶν μετὰ παντὸς τοῦ στόλου ἐν τῷ Δανουβίῳ ποταμῷ βοηθῆσαι Λέοντι τῷ Φωκᾷ· ἀλλὰ καὶ Ἰωάννης ὁ Βογᾶς καταγαγεῖν Πατζινάκας, ὡς εἴρηται. Κελευσθέντος δὲ τοῦ δρουγγαρίου Ῥωμανοῦ τοὺτους διαπερᾶται κατὰ Βουλγάρων ὥστε συμμαχεῖσαι Λέοντι τῷ Φωκᾷ, Ῥωμανοῦ δὲ καὶ Ἰωάννου εἰς ἔριδας καὶ λογομαχίας ἐλθόντων, ὀρώντων, αὐτοὺς οἱ Πατζινάκαι πρὸς ἀλλήλους διαμαχομένους καὶ συστασιάζοντας ὑπεχώρησαν εἰς τὰ ἴδια. Τοῦ πολέμου δὲ τέλος λαβόντος, καὶ ὑποστρεψάντων ἐν τῇ πύλει τοῦ τε Ῥωμανοῦ καὶ τοῦ Βογᾶ, τὰ καθ' ἑαυτῶν ἐκινήθησαν· καὶ εἰς τοσοῦτον κίνδυνον τὴν δρουγγαρίον Ῥωμανὸν περιέστησαν, ὥστε καὶ καταδικάζουσιν ψῆφον ἐξήνεγκαν τῶν ὀφθαλμῶν στερηθῆναι ὡς ἀμελεῖα, μᾶλλον δὲ κακουργίᾳ μὴ διαπεράσαντα τοὺς Πατζινάκας, ἀλλ' ὑποχωρήσαντα τάχιον καὶ μηδὲ τοὺς φεύγοντας Ῥωμαίων ἐν τοῖς πλοίοις ὑποδεξάμενον. Καὶ τοῦτο ἂν ἐπεπόνθει, εἰ μὴ παρὰ Κωνσταντίνου πατρικίου τοῦ Γογγύλη καὶ Στεφάνου μαγίστρου, ὡς δυναμένων παρὰ τῇ Λύγουστη πολλά, τὰ τῆς καταδίκης ἀνετρέπη. Τῶν δὲ Βουλγάρων τῇ νίκῃ κατεπαρθέντων καὶ ἐκατραυευσάντων μέχρι τῆς πόλεως, ἐξῆλθε Λέων ὁ δομestικός τῶν σχολῶν καὶ Ἰωάννης ὁ ἑταιρείαρχης καὶ Νικόλαος ὁ υἱὸς τοῦ δουκὸς εἰς χῶρον Θρακικῶν οὕτω λεγόμενον Κατασύρτας ἅμα πλείστων λαῶν κατὰ Βουλγάρων. Τῇ δὲ νυκτὶ C ἀδοκῆτως ἐπιπεσάντων αὐτοῖς τῶν Βουλγάρων, καὶ τοῦ δομestικοῦ φυγόντος, ἐσφάγη Νικόλαος ὁ υἱὸς τοῦ δουκὸς καὶ πολλοὶ ἕτεροι μετ' αὐτοῦ.

1α. Θεόδωρος οὖν ὁ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου παιδαγωγός, ὀρών Κωνσταντίνον παρακοιμώμενον εἰς Λέοντα τὸν ἴδιον γαμβρὸν τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον, ὑπέθηκεν Κωνσταντίνῳ τῷ βασιλεῖ Ῥωμανὸν τὸν δρουγγάριον προπλαθέσθαι ὡς πατρικῶν αὐτοῦ δούλων καὶ εὐνοῦν τὰ πρὸς αὐτὸν, ὡς ἂν ἦ σὺν αὐτῷ, καὶ διαφυλάττειν αὐτὸν, καὶ ἐν οἷς ἂν δέη σύμμαχον ἔχειν καὶ βοηθόν. Περὶ τοῦτου οὖν πολλάκις λαλήθει Ῥωμανὸς ἀπέπατο. Γραμμάτιον οὖν ὁ βασιλεὺς Κωνσταντίνος αὐτοχείρῳ διαπράξα· γραφῆ καὶ ὑπογραφῇ διασφαλισάμενος ἀπέστειλεν αὐτῷ· ὅπερ αὐτὸς ἐπὶ χεῖρας λαθὼν ὑπέσχετο τὴν κατὰ D τοῦ παρακοιμώμενου Κωνσταντίνου καὶ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ ἐπίθεσιν, [P. 242] ὡς δεῖ⁶⁴, ποιῆσθαι. Τῆς φήμης οὖν ταύτης διαθεούσης καὶ τοῦ παρακοιμώμενου καταναγκάζοντος Ῥωμανὸν ἀποκινήσαι μετὰ τοῦ στόλου τὴν νενομισμένην βόγαν λαβόντος, ἐν τῇ ἐξαρτῶσει δὲ ὄντος τοῦ Ῥωμανοῦ καὶ τὰ πλοῖα εὐτρεπίζοντας, ἐξῆλθεν Κωνσταντίνος παρακοιμώμενος ὡς ἐπισπουδάζων αὐτὸν τῷ ἐκπλεῦσαι. Ὁ δὲ τοῦτῳ δουλικῷ τῷ σχήματι προὑπήντησεν, καὶ προθύμως ποιῆσεν τὸ κελευσόμενον ἐπηγγέλλετο· καὶ εἰ ἔχει ἄνδρας εὐεπίδεις καὶ γενναίους ἐπιτηδείους τὴν βασιλικὴν ἐρέττειν τρίτην εἰπόντος πρὸς Ῥωμανὸν, οὗτος αὐθὺς ἐνευσεν τοῦτοις τῇ χειρὶ ἐτοίμοις οὕτως

VARLE LECTIONES.

⁶⁴ δεῖσι ? ἂν δεῖ ?

πλησίον ἔλθειν. Οἱ δὲ τὰ τῆς βουλῆς εἰδότες, ἔγγιστα ἄβη του δρόμου Ῥωμανοῦ γεγονότες, ἐπειδὴ οὗτος ὄπισθεν τοῦ παρακοιμωμένου Κωνσταντίνου περιπατῶν ἀνήρπασεν αὐτὸν ταῖς χεραὶ καὶ, Ἄρασε αὐτόν, ἀνεφώνησεν, παραχρῆμα οὗτοι τοῦτον ἀρπάξαντες εἰς τὴν τοῦ δρουγγαρίου Ῥωμανοῦ τριήρη εἰσήγαγον καὶ ἐν τῇ ἀσφαλεῖα καταῖχον. Οὐδεὶς οὖν ὁ ὑπερασπίζων ἦν ἢ κατοικτειρῶν τὸν ἀνθρωπιν, πάντων τῶν συνόντων αὐτῷ χρησαμένων φυγῆ. Ταῦτα Ζωὴ Ἀγούστα μαθοῦσα προσκαλεῖται τὸν πατριάρχην Νικολάου καὶ τοὺς αὐτῆς μεγιστάνους, καὶ ἀποστέλλει πρὸς Ῥωμανὸν τὸ γεγονός θέλουσα μαθεῖν. Τούτων οὖν διαπερασάντων, λίθοις ὁ λαὸς αὐτοῦ ἐξήλασαν βλλόντες. Ἐωλεν οὖν ἐξεληθῆσα Ζωὴ ἐν τῷ τοῦ Βουκαλέοντος ἡλιακῷ ἐπεφώνει τῷ υἱῷ καὶ πᾶσι· Πῶς ἄρα γέγονεν ἡ ἀνταρσία αὕτη; Ἐφῆσε δὲ πρὸς αὐτὴν ὁ παιδαγωγὸς τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου Θεόδωρος, ὅτι διὰ τὸ ἀπολέσαι Λέοντα τὸν Φωκᾶν τοὺς Ῥωμαίους καὶ Κωνσταντίνον παρακοιμώμενον τὸ παλάτιον ταῦτα γέγονασι. Προσελάβετο δὲ ὁ βασιλεὺς Νικολάου τὸν πατριάρχην καὶ Στέφανον μάγιστρον σκεῖναι αὐτῷ ἐν τῷ παλατίῳ, τὴν ἐξουσίαν εἰς αὐτὸν ἀπὸ τῆς μητρὸς ἐπισπώμενος. Τῇ δὲ ἐπαύριον ἐπιστείλει Ἰωάννην τὸν Τουβάκην Ζωὴν Ἀγούστα τῷ παλατίῳ καταδιδάσαι. Ἡ δὲ μετ' ὀλουγῆς καὶ δακρύων τῷ ἑαυτῆς προσπλακείσα υἱῷ πρὸς συμπάθειαν μητρικὴν καὶ οἰκτον τὸν υἱὸν ἐκίνησεν, ὡς τὸν βασιλέα εἰπεῖν πρὸς τοὺς ἀγοντας· Ἐδάσατε μετ' ἐμοῦ εἶναι τὴν μητέρα μου. Οἱ ἔκ ταύτην ἄμα τῷ λόγῳ ἀφῆκαν. Προσκαλεσάμενος δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης Ἰωάννην τὸν Γαρδῆν προσέβαλοντο δομῆστικον τῶν σχολῶν, δεδιότες μὴ εἰς ἀνταρσίαν χωρήσῃ ὁ Φωκᾶς Λέων. Ὁ δὲ οὗτ' ἔνευσε τοῦτο γενέσθαι, εἰ μὴ Θεόδωρον τὸν γυναικάειρον αὐτοῦ τὸν Ζουφινεζῆρ καὶ Συμεῶν τὸν υἱὸν αὐτοῦ προσέβαλετο ἐταιρειάρχας^α. Ὅρκους οὖν βεβαιωθεὶς ὑπ' αὐτῶν κατέλθεν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. [P. 243] Οἱ δὲ παραυτίκα τοῦς συγγενεῖς αὐτοῦ τοῦ παλατίου καταδιδάξουσιν. Τούτων οὖν πρὸς αὐτὸν ἐλθόντων, ὡς ἐθεάσατο αὐτοὺς, τρόμος αὐτὸν ἔλαθεν πᾶ φρενῶν ἐκτασις. Εὐθὺς οὖν ἐξῆλθε πρὸς Ῥωμῆν, καὶ διηγῆσατο αὐτῷ ὅλα πέπονθεν. Συμφιλοῦσθε οὖν αὐτῷ, καὶ ὄρκους δοῦς καὶ λαβῶν ὡςτα μὴ εἶχειν ἀμφοτέρους ψυχὴν, σύμφρων αὐτῷ καὶ πείρασθαι συνεφώνησαν, πλέον ἐκ τούτου τὸν τῆς ἡ. Τῇ εἰκάδι οὖν τετάρτῃ τοῦ Μαρτίου μηνὸς ἀποστέλλει Ῥωμανὸς Ἰωάννην πρεσβύτερον, οἰκείον αὐτῷ καὶ πιστότατον ὄντα, καὶ Θεόδωρον τὸν Ματζούκην εἰς τὸ παλάτιον ὑπεραπολογουμένους, ὡς ἴθι ἐκ' ἀνταρσίας γέγονε τὸ παρ' ἐμοῦ διαπραχθέν, ἀλλὰ τὴν τοῦ Φωκᾶ ἐπέθεσιν ὑφορώμενος, καὶ θεδῶς μὴ τι κωτερισθεῖ παρ' αὐτοῦ εἰς τὸν βασιλέα, τούτου ἕνεκα ἀνελεῖν ἐν τῷ παλατίῳ βεθεβλευμαι καὶ τὴν φυλακὴν ποιέσθαι τοῦ βασιλέως. Μὴ συνευδοκοῦντος δὲ Νικολάου πατριάρχου ἐν τούτῳ, ἐμνησθῆ Ῥωμανὸς παρὰ Θεοδώρου τοῦ βρεθέντος παιδαγωγοῦ ἔλθε? μετὰ στόλου

peditis illi presto esse ac prope accedere. Hi autem, quos consilium non lateret, Romani jam celoce proxima ipsoque Constantini accubitoris vestigia premente, cum is eum manibus corripuisset ac, Tollite eum, clamasset, actutum raptum in Romani drungarii 392 triremem sub custodia tenendum intulere. Qui autem virum defenderet aut ulla ejus miseratione moveretur, ne unus quidem inventus est, mox fuga dilapsis omnibus qui illi comites essent. His ad Zoem Augustam perlatis, illa Nicolao suisque optimatibus accersitis ad Romanum mittit, qui facti causam inquirant. Cum itaque trajocissent, populi coitione lapidibus appetiti ac fugati sunt. Maue igitur egressa Zoe ad Bucoleonis solare horologium, filio cunctisque clamabat, quomodo rebellio hæc contigisset. Cui Theodorus Constantini imperatoris pædagogus, idcirco nimirum contigisse, quod Leo Phocas Romanos, Constantinus accubitor aulam perdidisset. Interim imperator Nicolaum patriarcham et Stephanum magistrum sibi in aula adesse jubet, translata in se a matre potestate. Postridie missus Joannes Tubaces, qui Zoem Augustam aula egeret. Ea cum fletu ac ejulatu in filii complexus ruens ad maternam miserationem affectumque inflexit, ita sane ut imperator ad ducentes clamaverit: *Sinite ut mater mea mecum versetur*; vixque verbum protulerat, cum illi dimiserunt. Accersitum vero imperator et patriarcha Joannem Gardidam scholarum domesticum esse jusserunt, veriti ne Leo Phocas in rebellionem verteretur. Non acquievit ille ut munus acciperet, nisi Theodorus Zuphinezzer illius levir et Symeon ejus filius fœderatorum 393 turmis præficerentur. Amborum itaque jurejurando fretus, in domum suam venit; moxque illius affines ab eis aula ejecti. Quos ad se venientes ut aspexit, tremor stuporque cum invasit. Confestim igitur ad Romanum venit, et quæ illi acciderant narravit. Aretiori itaque amicitia illi implicatur, datisque et acceptis juramentis, uno in posterum animo futuros, uno animi sensu ac consensione efficiuntur; ut et nuptiarum fœdera se juncturos paciscerentur eaque ratione charitatis vinculo magis astringerentur.

σύμπλους ἐγένετο, ὥστε καὶ γαμικὸν συνάλλαγμα ἀγάπης δεσμὸν ἐπισφίγγοντες.

D 12. Secundum hæc igitur vigesima quarta mensis Martii mittit Romanus Joannem presbyterum domesticum suum eundemque fidelissimum, nec non Theodorum Matzuceum, qui ipsius in palatio causam agerent. *Nihil spectare ad rebellionem, quod ab eo factum erat: unum duntaxat veritum, Phocæ molimina, ac metuentem ne ille novis rebus adversus imperatorem studeret, idcirco consilium iniisse ut in regiam veniret ac imperatori præsidio esset.* Non approbante Nicolao patriarcha nec assentiente, is, quem dicebam, Theodorus pædagogus Romano mandat ut cum omni classe ad Bucleo-

VARIÆ LECTIONES.

^α ἐταιρειάρχην P, ἐταιρειάρχας; margo.

nem veniat. Re itaque cum suis deliberata (nam A urgebat fatum), ipso intemperatissimæ Virginis ac Dei Genitricis Annuntiationis solemnī die, feria quinta, manu armata cum 394 universa classe ad Bucoleonem venit; statimque magister Stephanus aula discedit. Nicetas autem patricius Romani consocer in palatium veniens Nicolaum patriarcham inde extrusit. Aulicorum ergo animis Romani jurejurando firmatis, pretiosam ac vivificam ad eum miserunt crucem, quam ille veneratus, iterumque sacramento interposito fidem obstringens, cum eis paucisque comitum imperatorem salutatus in palatium ascendit. Ingressusque cum eo in templum quod est in Pharo, dataque ibi et accepta securitatis fide, confestim magister et magnus hæteriarcha præficitur. Statim ergo sacra jussio ad Leonem Phocam missa, qua is ab omni conflandæ seditionis proposito absterreretur. Constantinus quoque accubitor in eandem sententiam scribere jussus, et ut nihil in adversum moliat, sed perseveret imperatori Constantino subesse. Acceptas sacras Andreas regii vestiarii primicerius ad eum tunc in Cappadocia versantem defert; quibus ille acceptis lectisque se domum recipiens privatus egit.

15. Quinta sanctorum Jejuniorum hebdomada, mense Aprili, data a Constantino imperatore Helenæ Romani filix (quam præter corporis speciem animi quoque prudentia spectabilem reddebat) contractus nuptialis arrha, tertiaque Paschæ (quam Galilææ vocant) benedicitur unaque cum illa a Nicolao patriarcha corollis nuptialibus redimitur; 395 quando et Romanum provelit imperatoris patrem, ejus filio Christophoro in patris locum hæteriarcha promotus. Nec multum temporis abscesserat, cum Leo Phocas, quorundam procerum ac tribunorum suavis subjectarumque ei legionum hortatu, res novas molitur; accitoque Constantino accubitore Constantinoque et Anastasio Gongulii germanis fratribus, nec non Constantino Maleliano a secretis primo, cunctis persuadere nititur in gratiam Constantini imperatoris eam se motionem facere. Romanus vero imperatoris pater bullis aureis ac diplomatis subscriptione munitis, quasi ex Constantini imperatoris persona, quibus ea molitio evertetur, eosque qui Phoca relicto ad imperatorem confugerent ab imperatoris stare partibus significabatur, editis, mulierique effroni ac temerariæ Annæ nomine (quam et Basilicam appellarunt, ac si imperatoriam dicas) ac clerico cuidam Michaeli contraditis, in Leonis castra emisit. Hi accepta diplomata toto late exercitu clanculum sparserunt. Ac Michael quidem a Phoca deprehensus, verberibus dire contusus, naso auribusque multatus est. Verum is postea a Romano convenientem vicum consecutus est, pariterque cum illo submissa mulier. Primus itaque Constantinus legionis Icanatorum dux, Barymichaelis filius, a

παντός μέχρι τοῦ Βουκολέοντος. Ὁς μετὰ τῶν οὖν αὐτῶ βουλευσάμενος (τὸ γὰρ ἄγον ἦγεν αὐτὸν), τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς ὑπερανώμου Παρθένου καὶ Θεοτόκου (πέμπτη δὲ ἦν) ἦλθεν ἐνοπλος ἅμα τῷ στόλῳ παντὶ ἐν τῷ Βουκολέοντι. Καὶ παρ-εὐθὺ Στέφανος μὲν μάγιστρος ἐξῆλθε τοῦ παλατίου, Νικήτας δὲ πατρικίος ὁ συμπενθερὸς Ῥωμανοῦ ἀνελθὼν ἐν τῷ παλατίῳ ἐξήγαγεν ἐκεῖθεν τὸν πατριάρχην Νικόλαον. Ὅρκους οὖν βεβαιωθέντες οἱ τοῦ παλατίου παρὰ Ῥωμανοῦ ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν τὸν ζωοποιὸν καὶ τίμιον σταυρὸν καὶ προσκυνήσας αὐτὸν καὶ ὄρκους βεβαιώσας αὐτοὺς ἀνῆλθε μετ' αὐτῶν ἐν τῷ παλατίῳ καὶ ἄλλων τινῶν, προσκυνήσων τὸν βασιλέα. Καὶ εἰσελθὼν μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ τῷ ἐν τῷ Φάρῳ, καὶ πίστει αὐτῷ δοῦς καὶ λαθῶν, παρ-εὐθὺ προχειρίζεται παρ' αὐτοῦ μάγιστρος καὶ μέγας ἐταιριάρχης. Αὐτίκα γοῦν θεία κέλευσις πρὸς Λέοντα τὸν Φωκᾶν, παρεγγυωμένη μηδαμῶς στάσιν τινὰ ἐνοῆσαι. Ὡσαύτως καὶ γράμματα ἐκελεύσθη Κωνσταντῖνος παρακοιμώμενος γράψαι, τὰ ὅμοια αὐτῶν παραγγέλλοντα καὶ μηδὲν ἐναντίον βουλευσασθαι, ἀλλ' ἐν ὑποταγῇ εἶναι βασιλέως Κωνσταντίνου. Ἀναλαβόμενος οὖν ταῦτα Ἄνδρέας πριμικήριος τοῦ βασιλικοῦ βεστιαρίου ἀπεκόμισεν αὐτῷ ταῦτα ἐν Καππαδοκίᾳ ὄντι· καὶ δεξάμενος ταῦτα «εἰ ἔναγχοὺς, ἀπελθὼν ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἠσύχαζεν.

[P. 244] γ'. Τῇ δὲ πέμπτῃ ἑβδομάδι τῶν ἁγίων Νηστειῶν, Ἄπριλλῳ μηνί, δίδεται ἀρραβῶν γαμικοῦ συναλλάγματος παρὰ Κωνσταντίνου βασιλέως Ἐλένη τῇ θυγατρὶ Ῥωμανοῦ, ἣ πρὸς κάλλος σωματικὸν προσήκμαζεν καὶ σύνεσις· καὶ τῇ τρίτῃ τοῦ Πάσχα, λεγομένη τῆς Γαλιλαίας, εὐλογεῖται καὶ στεφανοῦται ἅμα αὐτῇ παρὰ Νικολαοῦ πατριάρχου, Ῥωμανὸν βασιλεοπάτορα προβαλόμενος· ἀντ' αὐτοῦ δὲ Χριστοφόρον υἱὸν αὐτοῦ ἐταιριάρχην κατέστησε. Μετ' οὐ πολὺ δὲ Λέων ὁ Φωκᾶς ἀπατηθεὶς παρὰ τέ τινων ἀρχόντων καὶ τῶν αὐτοῦ ταγμάτων πρὸς ἀνταρῆαν κινεῖται. Καὶ ἀνελάβετο οὖν αὐτῷ τὸν τε παρακοιμώμενον Κωνσταντῖνον, καὶ Κωνσταντῖνον καὶ Ἀναστάσιον τοὺς Γογγυλίους καὶ αὐταδέλφους, καὶ Κωνσταντῖνον πρωτασκηρῆτιν τὸν Μαλελίαν, πληροφορῶν ἅπαντας καὶ βεβαιῶν ὡς ὑπὲρ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τὴν αὐτὴν ποιεῖται κίνησιν. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεοκᾶτωρ χρυσοβούλια ποιήσας ἐνυπόγραφα ὡς ἐκ προσώπου τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου, τῆς τοιαύτης ἐπιβουλῆς ἀνατροπὴν περιέχοντα, καὶ ὡς οἱ τὸν Φωκᾶν καταλιμπάνοντες, τῷ βασιλεῖ δὲ προσφεύγοντες ὑπὲρ τοῦ βασιλέως εἰσὶν, δοῦς αὐτὰ Ἄννη γυναικὶ ἀναίδει καὶ θρασεῖ, ἣν καὶ Βασιλικὴν προσηγόρευσαν, καὶ κληρικῶ τινι Μιχαῆλ, ἐν τῷ αὐτοῦ στρατοπέδῳ ἐξέπιμψεν. Οἱ δὲ ταῦτα ἀναλαβόμενοι λάθρα διέσπειραν παντὶ τῷ στρατῷ. Καὶ ὁ μὲν Μιχαῆλ φωραθεὶς παρὰ τοῦ Φωκᾶ, ἀνηλεῶς τυφθεὶς, τὴν τε εἶναι καὶ τὰ ὦτα ἀπετμήθη· ὃς μετὰ ταῦτα παρὰ Ῥωμανοῦ τῆς προσήκουσας ἔτυχεν ἀμοιβῆς· ὡσαύτως καὶ ἡ οὖν αὐτῷ σταλεῖσα γυνή. Πρῶτος οὖν ὁ τοῦ Βαρυμιαῆλ υἱὸς Κωνσταντῖνος, τοῦ τάγματος ἀρχῶν τῶν Ἰκανάτων, καταλιπὼν τὸν Φωκᾶν τῷ Ῥωμα

νῷ προσέδραμεν, ἀρχὴ γεγονώς καταλύσεως τῆς τοιαύτης ἀποστασίας. Ἐν αὐτῷ δὲ καὶ ὁ Βαλάντιος καὶ ὁ λεγόμενος Ἀτζμωρος, τουρμάρχει ὄντες καὶ ἀμφοτέροι. Λέγουσιν ὁ Φωκάς μετὰ λαοῦ πλείστου ἰσχυρῶς καθωπλισμένου ἐν Χρυσοπόλει καταλαβὼν διέστησε παρατάξεις ἀπὸ τῆς λιθίνης θαλάσσης μέχρι Καλκηδόνος, τοὺς ἐν πόλει φοβῶν. Ἀποστέλλεται οὖν μετὰ δρόμων παρὰ Ῥωμανοῦ Συμεῶν ὁ ἐπὶ τοῦ κανικλείου, λόγος ἐνυπόγραφον τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου ἐπιφερόμενος, τάδε διαγορεύοντα, ὡς Ἐγὼ φύλακα τῆς ἐμῆς δεσποτείας καὶ βασιλείας ἐρηγορώτατος καὶ εὐνούστατος [P. 245] καὶ πιστότατος οὐδένα τῶν ὑπὸ χεῖρα ἢ Ῥωμανῶν εὐρηκῶς τούτω τὴν ἐμὴν φυλακὴν μετὰ Θεοῦ ἐπίστευσα καὶ ἀπὲρ πατρός αὐτὸν ἔκρινα, σπλάγγνα πατρικὰ καὶ διδόντων γονικὴν πρὸς ἐμὲ ἐνδειξάμενον. Λόγοντα δὲ τὸν Φωκάδ' εἶπε τῇ ἐμῇ βασιλείᾳ ὑποπιπέτων ἐπιβουλεύειν γυνὴν μὲν ἐρηγίους αὐτοῖς ἐπίδουλον εὐρηκα καὶ τῆς ἐμῆς ἀρχῆς τυραννικῶς κατεξανιστάμενον. Διὸ οὐτε δομέστικον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ πρῶτον εἶναι βούλομαι· οὐτε γάρ ταύτην τὴν ἀταρσίαν μετὰ βουλῆς ἐμῆς πεπραχέναι φημί, ἀλλ' αὐθαίρετῳ γνώμῃ ταύτην ποιήσασθαι τὴν ἐπίθεσιν, ἐαυτῷ τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον. Τούτων οὖν τῷ λαῷ ἀναγνωσθέντων ἤρξαντο πάντες ἀναχωρεῖν καὶ τῷ βασιλεσπάτορι προσρῦεσθαι Ῥωμανῶ. Τοῦ Φωκάδ' δὲ εἰς ἀμχανίαν περιστάντος καὶ ἀπογνόντος ὡς πάσης ἐλπίδος ἡστοχηκότος, καὶ χρησαμένου φυγῇ καὶ πρὸς τὸ κάστρον Ἀτεοῦς παραγενομένου καὶ μὴ δεχθέντος, ἐν χωρίῳ ὀνομαζομένῳ Γορλίοντι καταστήσαντος καὶ συλληφθέντος, ἀπέστειλεν Ῥωμανὸς Ἰωάννην τὸν Τουδάκην καὶ Λέοντα τὸν αὐτοῦ συγγενὴ ὥστε εἰσαγαγεῖν αὐτὸν ἐν τῇ πόλει. Οἱ δὲ τοῦτον κρατήσαντες ἀπετύφλωσαν, καίτοι μηδεμίαν περὶ τούτου δεξάμενοι ἐντολὴν καὶ αὐθαίρετῳ γνώμῃ τούτο πεποιηκότες, ὡς ἀνακατέσθαι ἐπὶ τούτῳ καὶ τὸν βασιλεσπάτορα Ῥωμανῶν.

14. Αὐγούστῳ δὲ μηνὶ κατεμηνύθη τὰ τῆς ἐπιβουλῆς Κωνσταντίνου Κτηματινοῦ καὶ Δαβίδ Καμουλιανοῦ καὶ Μιχαὴλ κουράτωρος τῶν μαγγάνων· καὶ τυφλωθέντες οὗτοι διὰ μέσης διήλθον τῆς πόλεως καὶ ἐξορία παρεπέμφθησαν· ἤγαγον δὲ καὶ Λόγοντα μάγιστρον καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ διήλθεν ἐν μέσῃ τῇ ἀγορᾷ ἡμίονος D

15. Ἐφωράθη δὲ καὶ Ζωὴ Αὐγούστα ἐπιβουλεύουσα Ῥωμανῷ διὰ πεφαρμαγμένων βρωμάτων, ὑπὸ Θεοκλήτου νοταρίου τῆς ὑπουργίας σκευασθέντων· καὶ ταύτην τοῦ παλατίου καταβιβάζουσι καὶ εἰς τὸ Πετρίον ἀπάγουσιν ἐν τῇ τῆς ἀγίας Εὐφημίας μνηστῆ ἀποκείραντες. Προσεκλήθη δὲ παρὰ Θεοφυλάκτου πατρικίου καὶ κόμητος τοῦ στάβλου εἰς ἀριστον ὁ παιδαγωγὸς Κωνσταντίνου βασιλέως Θεόδωρος καὶ Συμεῶν ὁ αὐτοῦ ἀδελφός· ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν εἰσῆλθεν Ἰωάννης δρουγγάριος τῆς βίβλης ὁ Κουρκούσις λεγόμενος μετὰ πλείστου λαοῦ, καὶ τούτους ἀναρπάσας εἰς τὸ Ὀψίκιον ἐξώρισεν ἐν ταῖς ἐκκενῶν προσετείους ὡς κατὰ Ῥωμανοῦ μελετώντας.

A Leone ad Romanum transiit, ejusque convellendam defectionis primus auctor fuit. Secuti vero etiam Balantius, et quem vocant Atzmorus, ipsi quoque ambo tribuunt. Leo igitur Phocas, quo fretus erat, ingenti o[mn]i 396 armorum genere instructo exercitu Chrysoopolim veniens, a Juvenca lapidea Chalcedonem usque, ad terrorem civibus incutiendum, late aciem extendit. Interim vero missus a Romano cum celoce Symeon canicliæ præfectus cum litteris, Constantini imperatoris subscriptione munitis. Litterarum hic erat tenor, hæc sententia: Cum alium neminem dominationis meæ ac majestatis vigilantioris magisque benevolum ac fideliorum custodem, inter omnes qui meæ dittonis sunt ac imperio subsunt, Romano invennerim, huic secundum Deum mei custodiam commisi, ipsumque loco patris habeo, qui paterna erga me viscera ac genitoris propensum animum ostenderit. Leonem vero Phocam cum semper insidiarum suspectum habuerim, nunc re ipsa insidiantem offendi, ac qui tyranni potestate majestati meæ rebellet. Quamobrem nec domesticum deinceps eum esse volo. Neque enim hanc meo jussu orditum telam agnosco, sed ipsum a se ultroque lacerare ac grassari, ut in se imperium transferat, pronuntio. Lectis itaque audiente exercitu litteris, cœperunt omnes a Leone ad Romanum imperatoris patrem desciscere. Leo consilii inops rebusque desperatis, cui nihil præsto ad res salvandas supereretur, salutem fuga quærens ad Ateus castrum pervenit; eoque repulsus, in vico Goeleo nomine constitutus capitur. Missi deinde a Romano Joannes Tubaces et Leo ejus cognatus, qui eum in urbem 397 inducerent. Illi vero cum cepissent, oculis orbarunt, quanquam nullo ejus rei mandato accepto, sed sua ipsi instincti voluntate, ut et imperatoris pater eo nomine indignatus sit.

14-15. Mense Augusto detectæ Constantinii Ctematini, Davidis Camuliani et Michaelis manganorum curatoris insidiæ. Quapropter hi quoque cæcatis luminibus, per mediam urbem traducti, in exsilium missi sunt. Adductus et Leo magister et scholarum domesticus, muloque insidens ignominia causa per medium forum traductus.

16. Zoe quoque deprehensa machinari mortem Romano per cibos medicatos, instruente dapce Theocleto officii notario. Quare hanc etiam aula ejectam inque Petrium abductam in S. Euphemie monasterio totonderunt. Invitatis vero ad prandium a Theophylacto patricio ac stabuli comite Theodoro Constantini imperatoris pædagogo ejusque fratre Symeone, inter epulas ingressus Joannes excubiarius drungarius dictus Curcuas cum multo satellitio, arreptos illos, tanquam adversus Romanum machinatos, ad Opsicium in suis ipsorum suburbanis eos exsulare coegit.

7. Mensis Septembris die vigesima quarta Romanus Cæsaris auctus est dignitate; mensis vero Decembris die decimo septimo, qua dominica 398 Christi progenitorum solemniter memoria agitur, imperiali stemmate a Constantino imperatore et Nicolao patriarcha donatur.

Α' 17'. Εικάδι δὲ τετάρτη Σεπτεμβρίου μηνὸς τιμᾶται Ῥωμανὸς τῆ τοῦ Καίσαρος ἀξίᾳ καὶ Δεκεμβρίου μηνί, 17' τοῦ μηνὸς, τῆ τῶν προπατόρων Κυριακῆ, τῷ τῆς βασιλείας στέφεται διαδήματι παρὰ Κωνσταντίνου βασιλέως καὶ Νικολάου πατριάρχου.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΡΩΜΑΝΟΥ.

ROMANI IMPERIUM.

1. Anno 6428, indictione octava ac Januarii sexta, sanctorum Luminum die festo, Romanus uxorem suam Theodoram Augustali corona donat, moxque Maii decima septima filium suum Christophorum coronat per imperatorem sacro Pentecostes die; amboque soli ea in pompa processerunt. Mense Julio, indictione octava, die Dominica, Ecclesiae per Romanum composita unio est, cunctis metropolitans clericisque unitis, quos Nicolai patriarchæ et Euthymii causa hactenus scissos habuerat.

2. Octava Februarii, indictione nona, mittens Romanus Stephanum Calomariæ filium in Antigoniam insulam in exilium mittit, majestatis accusatum, iuque monachum detondet cum Theophane Tichote et Paulo Orphanotropho, illius domesticis.

3. Romanus imperator, dum solemnem processum ad tribunalium habet, cunctis illic cohortibus cum armis congregatis recensitoque exercitu, 399 quam celerrime se ipse pariter ac Constantinus in palatium receperunt. Delatus enim Arsenius a Leone ejus famulo, et Paulus manglabita, insidias struere. Hinc verberibus subacti, ac bonis publicatis, exsilio relegati sunt. Erat tunc administrandæ reipublicæ adjutor ac subadjuva Joannes presbyter rector. Is Leonem Arsenii domesticum hebdomadarium fecit, in imperatoris gratiam eum insinuans. Romanum vero Leonis filium, uti superius dicebam, virum altis humeris ac corporis pulchritudine specieque et prudentia, cum primis vero eleemosynarum studio et largitate et benignitate ac simplicitate egregie ornatum, Romanus imperator Agatha filia ei locata uxore sibi generum adsciscit.

4. Fuit Rentacius quidam vir Attica oriundus, Nicetæ patricio sanguinis necessitudine conjunctus, homo insolens et parricida. Is cum patrem suum, necem ei illaturus, persequeretur, ac pater illius vim furoremque fugiens conscensa navi a Sarace-

[P. 246] α'. Ἐν ἔτει 5, συκῆ, Ἰνδικτιῶνος η' καὶ Ἰανουαρίῳ ς', τῆ τῶν ἁγίων Φώτων ἡμέρᾳ στέφεται Θεοδώραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Μαίῳ δὲ μηνί 17' στέφεται Χριστοφόρον τὸν υἱὸν αὐτοῦ διὰ βασιλέως τῆ τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς ἡμέρᾳ, καὶ μόνοι δύο ** ἐν τῇ αὐτῇ προσελύσει προήλθον. Ἰουλίῳ δὲ μηνί, Ἰνδικτιῶνος η', ἡμέρᾳ Κυριακῆ, ἡ τῆς Ἐκκλησίας παρὰ Ῥωμανοῦ γέγονεν ἔνωσις, ἀπάντων ἐνωθέντων μητροπολιτῶν τε καὶ κληρικῶν τῶν ἀπὸ Νικολάου πατριάρχου καὶ Εὐθυμίου διεσχισμένων.

β'. Ὀγδόῃ δὲ Φεβρουαρίου μηνὸς, Ἰνδικτιῶνος θ', ἀποστείλλας Ῥωμανὸς ὑπερορίζει Στέφανον τῆς Καλομαρίας ** εἰς τὴν Ἀντιγόνου νῆσον, ὡς τῆς βασιλείας ἐφίεσθαι κατηγορηθέντα, μοναχὸν αὐτὸν ἀποκείρας ἅμα Θεοφάνει Τειχιώτῃ καὶ Παύλῳ Ὀρφανοτρόφῳ ἀνθρώποις αὐτοῦ.

γ'. Ἐποίησεν δὲ Ῥωμανὸς βασιλεὺς πρόκενσον ἐν τῇ τριβουναλίῳ, συνηγμένων ἀπάντων μεθ' ὀπλων ἐκεῖσε. Ἀδουμίου δὲ γενομένου αἰφνίδιον Ῥωμανὸς [P. 247] καὶ Κωνσταντίνος τάχει πολλῶ εἰς τὴν παλάτιον ὑποστρέφει. Ἐμνηύθη γὰρ παρὰ Λέοντος ἀνθρώπου τοῦ Ἀρσενίου ἡ αὐτοῦ Ἀρσενίου ἐπιβουλὴ καὶ Παύλου μαγγλαβίτου· οἱ τυφθέντες καὶ ἀμειψθέντες ἐξωρίσθησαν. Ἦν δὲ τότε παραδυναστεύων ὁ πρεσβύτερος Ἰωάννης ὁ βαλκτωρ, ὃς Λέοντα τὸν τοῦ Ἀρσενίου ἐποίησεν ἑβδομαδάριον, τῷ βασιλεῖ τοῦτον προσοικειώσας. Ῥωμανὸν δὲ τὸν υἱὸν Λέοντος, ὡς ἐφθην εἰπὼν, τοῦ Ἀργυροῦ, Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς γαμβρὸν ἐποίησατο, ἀνδρὰ ὄντα ὑπερώμιον, καὶ κάλλιε σώματος καὶ ἰδέα καὶ συνέσει καὶ μάλιστα τῇ ἐλεημοσύνῃ καὶ ἐπιδόσει καὶ τῇ ἀγαθότητι καὶ ἀπλότῃτι κοσμοῦμενον, δοὺς αὐτῷ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Ἀγάθην.

δ'. Ἐγένετό τις Ῥεντάκιος Ἑλλαδικὸς, συγγενὴς ὢν Νι:ήτα τοῦ πατριάρχου, ἀπαίδευτος δὲ καὶ πατραλοίας· ὃς τὸν ἐαυτοῦ πατέρα καταδιώκων φονεῦσαι, ἐπειδὴ περ ἐκεῖνος φεύγων αὐτοῦ τὴν ἐπίθεσιν ἐν πλοίῳ εἰσελθὼν ἐξέπλει ναὶ παρὰ Σαρακηνῶν

VARIÆ LECTIONES.

** μόνοι οἱ δύο? ** Καλαμαρίας P, Καλομαρίας margo.

τῶν Κρητῶν κατεσχέθη, οὗτος δὲ Ῥωμανός· ἀδελφεὸς δὲ αὐτοῦ ἐκκλησία προσέφυγεν. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεὺς τὰς αὐτοῦ ἀταξίας καὶ λεηλασίας ἀναμαθῶν τούτου τῆς ἐκκλησίας ἐξαγαγεῖν ἐβούλεσάτο καὶ παιδεῦσαι. Ὁ δὲ ψευδῆς ἐπιστολὰς πρὸς Βουλγάρους πλασάμενος πρὸς αὐτοὺς αὐτομολῆσαι ἐβούλετο. Κρατῆβεις δὲ καὶ ἐλεγχθεὶς τῆς τε οὐσίας καὶ τῶν ὀφθαλμῶν στερεῖται.

δ'. Τῶν δὲ Βουλγάρων πάλιν ἐξελασάντων μέχρι Κατασύρτων μετὰ τὴν τοῦ δομestικού Ἀδραλέστου τελευτήν, προσεβλήθη Πόθος ὁ τοῦ Ἀργυροῦ, ἀνὴρ κάλλιστος καὶ ἐμπειρότατος, δομestικός τῶν σχολῶν· καὶ μέχρι Θερμοπόλεως μετὰ τῶν ταγματῶν ἐξελθὼν ἀπίστευτε Μιχαὴλ τὸν τοῦ Μωρολέοντος υἱόν, τοποτηρήτην ὄντα, τοὺς Βουλγάρους κατασκοπῆσαι. Ὁ δὲ ἐμπροσθεν τῷ λόγῳ αὐτῶν ἐμπιστῶν πολλοὺς μὲν τῶν Βουλγάρων ἀνέβλεν, πλήρεις δὲ καὶ αὐτὸς ἐν τῇ πόλει εἰσελθὼν ἐτελεύτησεν.

ε'. Ἐμνησθῆ δὲ τότε διὰ Θεοκλήτου νοταρίου τῆς ἐπιγραφῆς ἢ κατὰ Ῥωμανοῦ βασιλέως ἐπιβουλῆ Ἀναστασίου σακελλάρου καὶ ἄρχοντος τοῦ χρυσοχέτου, καὶ Θεοδώρητου κοιτωνίτου, καὶ Δημητρίου βασιλικοῦ νοταρίου τοῦ εἰδικοῦ, καὶ Νικολάου τοῦ κουδάτζη καὶ Θεοδότου πρωτοκαράβου, οἱ ὑπὲρ Κωνσταντίνου βασιλέως δῆθεν ἐσπούδαζον· καὶ διελεγχθέντες ἐτύφθησαν καὶ ἐν τῇ μέσῃ διήλθον καὶ ἱερῆροι κατέστησαν. Ὁ δὲ Θεοδώρητος ἰδίᾳ ἐν τῷ Τροχόγῳ τοῦ παλατίου τυφθεὶς καὶ αὐτὸς ἐξωρίσθη. Τὸν δὲ [P. 248] Ἀναστάσιον σακελλάριον ἀπέκτειραν ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἐλεγκῶν, ἔνθα καὶ τελευτᾷ.

ζ'. Τῆς τοιαύτης δὲ προφάσεως λαθόμενος Ῥωμανὸν τὸν βασιλέα Κωνσταντίνον ὑποβιάζει καὶ δευτέρου καθίστησιν, αὐτὸν δὲ προάγει εἰς τοῦμπροσθεν, τῷ τὰς ἐπιβουλὰς καὶ τὸν ἐξ αὐτῶν θάνατον ἐδοκίμασαι, τῇ ἐπιτοκίᾳ, φεῦ! τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων περιπεσιῶν· προσηφαλίσατο καὶ γὰρ μὴ αὐτὸ ἀναγορευθῆναι τούτου ἐμπροσθεν αὐτοκράτορα.

η'. Ἐκστρατεύει δὲ πάλιν Συμεὼν κατὰ Ῥωμῶν· καὶ πλῆθος Βουλγάρων ἀποστείλας ἅμα καὶ Λιζῆν καὶ Μηνικῶ καὶ ἑτέροις ἐκέλευσεν κατὰ τῆς πλείως ὅτι τάχιστα ἐξελαύνειν. Διελθόντες οὖν διὰ τῶν ὄρων ἦλθον μέχρι τῶν Μαγγλαβᾶ. Τὴν αὐτῶν δὲ ἱερὸν μαθὼν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανός, λογισάμενος μὴ τὰ τῶν Πηγῶν παλάτια καὶ τὸ Στενὸν καταλείβοντας ἐμπρήσωσιν, Ἰωάννην βαλκίωνα ἀποστέλλει ἔμπροσθεν καὶ Πόθῳ τοῖς Ἀργυροῖς, ἔχοντας μεθ' ἑαυτῶν πλῆθος ἱκανὸν ἐκ τε τῶν βασιλικῶν καὶ τῆς ἰταλικῆς καὶ τῶν ταγματικῶν· οἷς συνῆν καὶ Ἀλέξιος πατρικίος ὄρουγγάριος τῶν πλωτῶν ὁ Μουσελὲ μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Ἦν δὲ πέμπτη τῶν Νηστειῶν ἡδομάς. Διατῆξαντες οὗτοι τὸν λαὸν ἐν τοῖς πεδίοις καὶ χθαμαλωτέροις τόποις τῶν Πηγῶν, τῶν Βουλγάρων ἀνωθεν ἀναφανέντων ἐνόπλων, βοῆ χρησαμένων ἀπὸ τῆς καὶ φοβερᾶ καὶ σφοδρωτάτης παρελασάντων κατ' αὐτῶν, παρεῦθ' μὲν φεύγει Ἰωάννης ὁ βασι-

anis Cretensibus inter navigandum captus esset, licentiam nactus patris omnia diripuit atque vastavit, inque urbem veniens in Magnam Dei ecclesiam profugit. Romanus vero imperator, cognita hominis petulantia rapinisque ejus ac direptionibus, ecclesia eductum pœnis mancipare decreverat. Ille confectis ad Bulgaros litteris ad illos transfugere in animum cum induxisset, tentus convictusque honorum luminumque amissione luit.

400 5. Bulgaris autem ad Catsbyrtas usque post Adralestæ domestici mortem excurrentibus, Pothus Argyrus, vir optimus bellicæque rei peritissimus, scholarum domesticus ei sufficitur; castrisque ad Thermopolim positis Michaelē Moroleonis filium, vicarius ipsius partes agentem, Bulgarorum motum exploratum mittit. Ille in Bulgarorum ex improvise delapsus cunentem multam quidem Bulgarorum stragem edidit: verum ipse quoque letali accepto vulnere in urbem reversus in vivis esse desiit.

6. Eo tempore detectæ, Theocleto officii notario deferente, structæ Romano imperatori insidiæ. Auctores erant Anastasius saccellarius et aurificinæ præpositus et Theodoretus cubicularius et Demetrius regii fisci notarius et Nicolaus Cubatzes et Theodotus protocarabus. Hi videlicet imperatori Constantino studebant. Convicti vero, verberibus subacti ac per mediam delati urbem, in exsilium ejecti sunt. Theodoretus seorsum in Triconeho palatii cæsus, ipse quoque in exsilium pulsus est. Anastasium autem saccellarium in Elegmorum monasterio cæsarie multarunt; quo loco defunctus est.

7. Eo Romanus prætextu ac occasione Constantinum imperatorem primo gradu dejecit secundoque ordine constituit, ac ipse sibi primas arripuit, quod nimirum insidias indeque impendentem mortem metueret; perjuriique (heu res humanas!) sibi crimen asciscit. Jurejurando enim promiserat nunquam sibi imperii primas partes, illo spreto, arrogaturum.

8. Symeon vero adversus Romanos rursus arma movet; emissaque Bulgarorum manu cum Chagano et Menico aliisque, mandat ut quam citissime adversus urbem excurrant. Superatis itaque montibus Manglaba usque pervenerunt. Intelligens itaque Romanus imperator illorum irruptionem, veritus ne Pegarum regias ædes Stenumque inde effusi incenderent, Joannem rectorem una cum Leone et Potho Argyris ire jussit, valido ex prætorianis et fœderatis aliisque cohortibus confiato exercitu. Aderat et Alexius Muscelæ patricius et drungarius rei navalis cum suis copiis. Agebatur quinta jejuniorum hebdomada. In campestribus itaque ac depressioribus Pegarum locis instructa acie, Bulgarisque armata manu e superioribus editioreque tumulto emergentibus ac incondito horrendo clamore strepibus maximoque impetu irrumpentibus, Joannes rector illico fugam arripit:

Photinus Platypodis filius ejus tuendi causa concertando necatur, aliique multi. Rector igitur ægre servatus in celocem evadit. Venit vero et ipse fuga dilapsus armis gravis Alexius drungarius Musele nec cum eis velocis scalam commode satis scandere valens, una cum suo protomandatore, præcæps in mare actus, aquis suffocatus est. Ambo Argyri, cum scilicet Pothus tum Leo 402 patricius, fuga in castellum evaserunt. Navales ac reliquæ omnes copiæ partim hostium manus effugere studentes in mari extinctæ sunt, partim ferro perierunt, partim capti a Bulgaris sunt. Demum Bulgari nemine illis obsistente regias Pegarum ædes incendunt totumque Stenum igni vastaverunt. Sic nimirum grande malum consilii inopia rerumque imperitia, cui audacia ac temeritas præsto est ac favet.

9. Mensis Februarii die vicesimo, indictione decima, Theodora Romani conjux moritur. Ejus cadaver in Romani ipsius domo, quam in monasterium mutarat, depositum est. Eodem mense coronatur Sophia Christophori imperatoris uxor. Eodem tempore Iber europalata in urbem venit, perque medium forum deductus magnifico apparatu ornatum cum magna claritate et honore susceptus est. Induxerunt etiam illum in S. Sophiæ, ut sacræ ejus ædis pulchritudinem et immanitatem ac pretiosissimum cultum oculis ipse lustraret. Splendide namque ornantes, auroque textis auleis parietes circumvestientes omnisque generis cultu decorantes, sic eum admiserunt. Ille mirandam immanisque molis templi fabricam stupens, supraque modum admiratus illius pretiosissimum cultum, ac cum dixisset sacrum hunc locum vere Dei habitaculum esse, domum reversus est.

10. Rursus vero a Bulgaris suscepta expeditione et cum illi adusque S. Theodoræ regias ædes venissent easque igni incendissent, 403 imperator Romanus prandio laute instructo agminum ductores invitavit, cum et, quem vocant, Sactices illis comes esset. Hortatur ergo jubetque adversus hostes exire ac pro patriæ incolumitate pugnare. Assenserunt illi, atque alacres ipsius majestatis tuendæ causa ac Christianos ulciscendi appetituros se mortem in se receperunt. Postridie igitur, quem diximus, Sactices, ab imperatore armis instructus, veram ab ipso datam fidem ac quam jaclarat fortitudinem ostendit: Bulgaros quippe a tergo aggressus, inque eorum castra insiliens, quos ibi reperit, omnes trucidavit. Bulgari igitur ubi didicere quod ita evenerat, in castra revertuntur consertaque acie Sacticem paucis stipatum terga vertere cogunt. Is itaque strenue desudato prælio, factaque hostium ingenti strage, cum tantæ eorum multitudini sustinendæ par amplius non esset, laxatis habenis equum ad fugam impellit. In ejusdem autem amnis transitu, equo in cæno hærente, vulnus in anum et femur accepit. Verum equo ægre tandem suorum cura et industria e cæno evulso ad Blachernas usque evasit: atque in sacra

Α κτωρ, σφάττεται δὲ ὑπὲρ τούτου ἀγωνιζόμενος Φωτεινὸς ὁ τοῦ Πλατυπόδη υἱὸς καὶ πολλοὶ ἕτεροι. Μόλις οὖν ὁ βαίκτηρ διασωθεὶς εἰσῆλθεν εἰς τὴν δρόμωνα. Ἦλθεν δὲ φεύγων ἔνοπιος καὶ Ἀλέξιος δρουγγάριος ὁ Μουσελλὲ, καὶ μὴ ἰσχύσας τέλειον ἀνελεῖν ἐν τῇ τοῦ δρόμωνος ἀποβάθρῃ, πεσὼν ἐν τῇ θαλάσῃ σὺν τῷ αὐτοῦ πρωτομανδάτορι ἀπεπνίγη. Ἀργυροὶ δὲ, ὅ τε Πόθος καὶ Λέων πατρίκιος, ἐν τῷ καστελλίῳ φυγόντες διεσώθησαν. Πλωῖμοι δὲ καὶ τὸ ἄπαν πλῆθος, οἱ μὲν τὰς τῶν πολιμίων χεῖρας φεύγοντες ἐν τῇ θαλάσῃ ἀπεπνίγησαν, [249] οἱ δὲ σιδήρου γυγόνασι παρανάλωμα, οἱ δὲ χερσὶ Βουλγαρικαῖς συνελήφθησαν. Οἱ δὲ Βούλγαροι μηδένα τὸν διακωλύοντα ἔχοντες τὰ τε τῶν Πηγῶν παλάτια ἐπυρπόλησαν καὶ τὸ Στενὸν ἄπαν κατέκαυσαν. Οὕτως ἄρα δεινὸν

Β ἀβουλία καὶ ἀπειρία θρασυτήτα σύμμαχον ἔχουσα. θ'. Εἰκάδι δὲ Φεβρουαρίῳ μηνί, Ἰνδικτιῶνος δεκάτης, Θεοδώρα σύμβιος Ῥωμανοῦ τελευτᾷ, καὶ κατετέθη τὸ σῶμα αὐτῆς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ τῷ ὑπ' αὐτοῦ μοναστήριον ἀμειφθέντι. Τῷ δὲ αὐτῷ μηνί στέφεται Σοφία ἡ τοῦ βασιλέως Χριστοφόρου γυνή. Τηνικαῦτα δὲ καὶ ὁ κουροπαλάτης Ἰβηρ ἐν τῇ πόλει παρεγένετο, καὶ διὰ μέσης τῆς ἀγορᾶς διελθὼν, κεκοσμημένης λαμπρῶς, μετὰ δόξης πολλῆς καὶ τιμῆς ὑπέδεχθη ἃν καὶ ἐν τῇ Ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ Σοφίᾳ ἀπήγαγον, τὸ κάλλος αὐτῆς καὶ τὸ μέγεθος θεασόμενον καὶ τὸν πολυτελεῖ κόσμον. Καλλοπίσαντες γὰρ ταύτην καὶ περισσεύσαντες πέπλοις χρυσοῦφεισι καὶ κόσμῳ παντοίῳ, οὕτως αὐτὸν εἰσήγαγον ἐν αὐτῇ. Ὅ δὲ τὸ θαυμαστὸν καὶ ὑπερμέγεθς τοῦ ναοῦ ἔργον καταπλαγεῖς καὶ τὸν πολυτελεῖ κόσμον ὑπερβαυμάσας, καὶ ἀληθῶς Θεοῦ κατοικίαν εἶναι τὸν ἱερὸν χώρον τούτον εἰπὼν, αὖθις ὑπέστρεψεν εἰς τὰ ἴδια.

Γ'. Τῶν δὲ Βουλγάρων πάλιν ἐκστρατευσάντων καὶ μέχρι τῆς Ἁγίας Θεοδώρας ἐλθόντων παλατιῶν καὶ ταῦτα πυρὶ παραδιδόντων, εἰς ἄριστον ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς τῶν ταγμάτων ἄρχοντας συνεκάλεσεν, συνόντος αὐτοῖς καὶ τοῦ λεγομένου Σακτίκη. Καὶ παρήγει τούτοις καὶ προὔτρεπετο κατὰ τῶν ἐναντιῶν ἐξελεῖν καὶ τῆς πατρίδος ὑπεραγωνίσασθαι. Οἱ δὲ συνέθεντο ἐτοιμῶς τῆς αὐτοῦ βασιλείας καὶ τῶν Χριστιανῶν ὑπερπλουθήσκαι. Τῇ οὖν ἐπαύριον καθοπλισθεὶς παρὰ τοῦ βασιλέως ὁ εἰρημένος Σακτίκης ἀληθῆ οὔσαν τὴν αὐτοῦ πίστιν καὶ ἀνδρίαν ἀπέδειξεν ἃν ὤπισθεν γὰρ τῶν Βουλγάρων γενόμενος καὶ εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτῶν εἰσελθὼν πάντας τοὺς ἐκεῖ εὐρεθέντας κατέσφαξεν. Μαθόντες οὖν οἱ Βούλγαροι τὸ γεγονός ὑποστρέφουσιν ἐν τῷ στρατοπέδῳ, καὶ πολέμου συγκροτηθέντος τρέπουσι τὸν Σακτίκην σὺν ὀλίγων ὑπάρχοντα. Ὅ δὲ ἐπιτεθὴ γενναίως ἀγωνισάμενος καὶ πολλοὺς ἀνελὼν οὐκέτι ἀντέχειν ἔδυνάτο πρὸς τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, μεθίσει τοῦ ἵππου τὸν χαλινὸν καὶ εἰς φυγὴν [P. 250] ἤλαυσε. Ποταμὸν δὲ τινα παραρρέοντα διαπερῶν, τοῦ ἵππου αὐτοῦ ἐν τῇ τούτου ἰλύϊ ἐμπαγέντος, τιτρώσκαται κατὰ τῆς ἰδρας καὶ τοῦ μηροῦ. Μόλις οὖν τοῦ ἵππου ἐκ τῆς ἰλύος ἀνασπασθέντος συναργεία τῶν ὑπὸ χεῖρα διασώζεται μέχρι τῶν Βλαχερνῶν καὶ

τεθείς ἐν τῇ ἀγίᾳ σορῶ, καιρίας τῆς πληγῆς οὐσης, **A** τῇ νεκτὶ ἐτελεύτησεν.

κα'. Τηνικαῦτα δὲ καὶ Πετρωνᾶς αἰδεσιμώτατος προστάξει Ῥωμανοῦ βασιλέως ἤγαγεν λαρνακίδιον ἔνδοξον.¹⁰ ἐν καὶ ἕτερα δύο γλυφῆς ἀμοιροῦντα ἐκ τῆς τοῦ Ἁγίου Μάμαντος ἀνδρείας μονῆς, τῆς πλησίον οὐσης τῆς Σηροκίρκου λεγομένης πόρτης, ἐν οἷς φασὶ συναποκίτθαι Μαυρικίον σὺν τοῖς παισὶν· ἃ καὶ ἀπετέθη ἐν τῇ τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ μονῇ ἕτοις εἰς τὸ Μυρέλαιον.

ιβ'. Ἀδριανὸς δὲ τις Χάλδος, πρὸς δὲ Τατζάκης Ἀρμένιος πλοῦσιος πάνυ, τῇ ὑποθήκῃ καὶ συμβουλίῃ Βάρδα τοῦ Βοήλα στρατηγούντος ἐν Χαλδίᾳ τυραννίδα καὶ ἀνταρσίαν κατὰ Ῥωμανοῦ βασιλέως σκωπίζουσι, τὸ Παίπερτε λεγόμενον ὄχυρῶμα κατακρούσας· οὗς ὁ τῶν σχολῶν δομέστικος Ἰωάννης ὁ Κοροκουᾶς καταπολεμήσας καὶ κατασχὼν τοὺς μὲν περιφανεστέρους ἀποτυφλοῖ, τὰς οὐσίας αὐτῶν δημούσας, τοὺς δὲ πενιχρούς καὶ ἀσημους ἀθώους κελύσας ὅπη βούλοιντο ἀπίεσαι. Τατζάκης δὲ ἐν ἑτέρῳ ὄχυρεστάτῳ κατακλίβῃ φυγῶν, καὶ λόγον τοῦ μή τι κακὸν παθεῖν δεξάμενος, ἐν τῇ πόλει εἰσεληλύθει, καὶ τῇ τοῦ μαγγλαδίτου ἀξίᾳ τιμηθεὶς ἐν τῷ οἴκῳ τῶν μαγγάνων διηπάτο τηρούμενος. Δρασμὸν δὲ βουλευσάμενος ἀλίσκεται καὶ τῶν ὀμμάτων στερεῖται. Βάρδα δὲ τὸν Βοήλαν ἀπέκτειραν μοναχῶν, τοῦ βασιλέως αὐτὸν κατοικτεῖροντος φίλον τυγχάνοντα.

ιγ'. Τοῦ δὲ πατρικίου τοῦ οὕτως ἐπονομαζομένου Μωρολέοντος, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν οἰκειότερον Θυμολέοντος, Ἀδριανουπόλεως στρατηγούντος, κρατίστου τὰ πολεμικὰ καὶ περιδεξίου τυγχάνοντος, ὃς πλείστα κατὰ Βουλγάρων ἀνδραγαθίας ἐπεδείξατο, ὁ Βούλγαρος Συμεὼν τὴν εἰρημένην πόλιν σὺν παντὶ τῷ στρατεύματι περιεκύκλωσεν, καὶ χάρακα περιβαλὼν ἰσχυρῶς ταύτην ἐπολιόρκει. Ἐπεὶ δὲ ὁ τε αἶτος τοὺς ἐν τῇ πόλει ἐπελελοίπει καὶ λιμὸς ἐπίεζε κραταίως (αἰδουμένον γὰρ εἶχον ἐπισιτισσασθαι), τῇ ἐνδεῇ πιεζόμενοι προδεδώκασιν ἑαυτοὺς καὶ τὴν στρατηγὸν πρὸς Βουλγάρους· ὃν χειρωσάμενος Συμεὼν, καὶ ἑσπὰ καθ' ὅλου τοῦ σώματος περιβαλὼν καὶ μύρτα· αἰκίαις τοῦτον [P. 251] τιμωρησάμενος, τελειῶν ἀπέκτεινε θανάτῳ πικρῷ ἀξίῳ τῆς ἑαυτοῦ ἀπεισιστότης καὶ ὀμοστάτης ψυχῆς. Βουλγάρους οὖν τῆς τῆς πόλεως φυλακὴν παραδόους ὑπεχώρησεν· **D** αὐτὸν κατ' αὐτῶν τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ἔφοδον ἀπεκρίσας, ταύτην καταλιπόντες ἀπῆλθον, καὶ πάλιν ὑπὸ Ῥωμαίους αὐτῇ ἐγένετο.

ιδ'. Λέοντος δὲ τοῦ Τριπολίτου μετὰ δυνάμει· πολλῆς καὶ πλοῦσων πολεμικῶν κατὰ Ῥωμαίων ἐξελεθόντος καὶ ἐν τῇ νήσῳ Λήμνῳ καταλαβόντος, Ἰωάννης πατρικίος· καὶ δρουγγάριος τῶν πλωτῶν ἢ Ραδινὸς κατονομαζόμενος αἰφνιδίως ἐπέθετο αὐτῷ· καὶ πόλεμος γιγνόμενος, Θεοῦ συνεργίᾳ οἱ ὑπ' αὐτὸν τρίπονται Ἀγαρηνοὶ, μάλιστα δὲ μόνος ὁ Τριπολίτης φυγῇ διασώζεται.

ιε'. Σεπτεμβρίῳ δὲ μηνί, Ἰνδικτιῶνος δευτέρας,

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ ἰστο Ἰνζιδον, quod infra est p. 577 d.

A soro (localum dicas) positus, cum vulnus letale esset, e vivis excedit.

11. Sub idem tempus Petronas, vir clarissimus summeque venerabilis, Romani imperatoris jussu minorem urnam unam egregie elaboratam duasque alias nulla sculpturæ arte cælatas, ex S. Mamantis virorum **404** monasterio, quod situm est ad Portam quam Xerocercem vocant, advexit; in quibus fama est conditum fuisse Mauricium cum filiis. Quæ et in Romani monasterio (hoc est in Myrelæo) fuerunt depositæ.

12. Adrianus vero quidam Chaldus, nec non Tatzaces Armenius, vir summe locuples, consiliis hortatuque Bardæ Boelæ, qui in Chaldia ductor militum erat, tyrannidem struunt rebellantique adversus Romanum imperatorem, Paiperte (sic nominato) oppido munito occupato. Horum potius Joannes Curcuus scholarum domesticus ipsos tenuit; quorum illustrioribus, publicata ipsorum substantia, oculos adimit; alios, qui pauperes essent atque obscuro, quo vellent abire jossit. Tatzaces, alia munitissima arce occupata fideque impunitatis ab scholarum domestico accepta, Byzantium venit; ibique manglabitæ dignitate auctus in manganorum domo sub custodia agebat. Cum vero fugam moliri deprehensus esset, oculi ei eruti sunt. Bardam Boelam, imperatore bene ei volente atque illius miserente, monachum detonderunt.

13. Patricio vero (sic appellato) Moroleone seu potius Thymoleone (velut dicas, virum leonini pectoris atque animi) Adrianopolitano prætoris bellica fortitudine ac solertia egregie instructo, ut qui haud raro adversus Bulgares rem strenue gesserat, Symeon Bulgarus, cum omnibus copiis urbem obsidens ac vallo cingens. validis ipsam armis premit. **405** Oppidani deficiente annona ac fame graviter afflictis, cum comæatus parandi nulla spes affulgeret, penuria pressi se suumque prætorum Bulgariis dedidere. Hunc nactus Symeon toto corpore vinctum innumerisque verberibus affectum, ad extremum acerba morte, et quæ sævissimam et crudelissimam ipsius indolem deceret, virum sustulit. Bulgariis itaque in urbe præsidiariis relictis discedit. Præsidiarii vero, audito Romanorum copias in ipsos ingruere, relicta urbe abierunt; inque hunc modum a Romanis urbs recepta est.

14. Leo Tripolita cum magna classe ingentique exercitu adversus Romanos egressus, ubi Lemnum occupasset, Joannes Radinus patricius, rei navalis drungarius, eum repente aggressus est; consertaque pugna, Dei ope, sub eo merentes Agareni fusi sunt atque fugati, solusque ipse Tripolita ægre fuga salutem expedit.

15. Mense Septembri, indictione secunda, Symeon

Bulgariae princeps cum omnibus copiis adversus Byzantium profectus est, ac Thraciam quidem ac Macedoniam populatur, succendit vero omnia et evertit, atque arbores succidit. Ad Blachernas usque cum admovisset, Nicolaum patriarcham ac procerum quosdam, quibuscum de pace tractaret, ad se mitti rogavit. Datis itaque utrimque obsidibus exit prior Nicolaus patriarcha, **406** tum Michael patricius cognomento Sypiotes et Joannes mysticus, administrandarumque rerum imperatori adjutor ac minister intimus. Jam enim Joannes rector criminis apud imperatorem delatus, ipse a se aegritudinem praetextens aula discesserat inque suo monasterio haud procul a Galacrenis in monachum tonsus fuerat. Legati igitur cum Symeone de pace colloquebantur. Verum Symeon illis repudiatis, ipsum imperatorem videre ejusque congressum expetebat: certo enim relatu de ejus prudentia et fortitudine sapientiaque acceperat. Pergrata ea res fuit Romano, quippe qui pacis desiderio tenebatur, ac quotidianis utriusque caedibus finem imponere studebat. Mittit itaque qui ad mare in Cosmidii littore tutissimam excensionem struerent, quo loco ejus praetoria navis appellenda esset. Loco itaque undique communito, in medio jussit septum fieri, ubi erant collocaturi. Interim Symeon, suorum misso manipulo, sanctae Dei Genitricis templum in Pega, a Justiniano conditum, incendit, ac circum vicina omnia igni ferroque vastavit. His igitur alienum a pace palam prodebat animum, vanaque spe imperatorem dedudere haud obscurum erat. Veniens autem imperator cum Nicolao patriarcha in sacrum ingressus est loculum, manusque in preces extendit, tum pronus in terram procidens sacrum uheritum solum lacrymis rigabat, omni celebrandam laude omnisque labis puram sanctam Dei Genitricem **407** obsecrans, ut inflexum durumque Symeonis pectus emolliret et ad pacis concordiam ineundam induceret. Sacra igitur reserata arcula, in qua venerandum sanctae Dei Genitricis palliolum repositum erat, eoque imperator sublato, velutque thorace quodam nullis telis pervio assumpto, ac quam in intemeratissima Dei Genitrice collocaverat, galeae instar, fide sibi adhibita, tutis scilicet munitus armis templo egreditur. Suis itaque classiariis ac comitatu clypeis armisque, aliis probe instructis in locum constitutum cum Symeone tractaturus venit. Feria quinta erat, cum haec gesta sunt, mensis Novembris die nona, hora diei quarta. Venit et Symeon cum exercitu in multas distributo turmas atque acies militum alii clypeis hastisque auratis, alii argento splendidis, omnis alii coloris armis instructi atque ornati, cuncti ferro circumcincti erant. Ili medium assumptum Symeonem ut imperatorem ac regem Romana lingua faustis vocibus prosequerantur. Senatus omnis muris insidentes,

A Συμεὼν ἄρχων Βουλγαρίας πανστρατιὰ κατὰ Κωνσταντινουπόλεως ἐκστρατεύει, καὶ ληΐζεται μὲν Θράκην καὶ Μακεδονίαν, ἐμπυρρίζει δὲ πάντα καὶ καταστρέφει καὶ δεινροτομεῖ. Μέχρι δὲ Βλαχερνῶν ἐπιγεγόνεμος· ἠ ἐπεζήτησεν ἀποσταλῆναι αὐτῷ τὸν πατριάρχην Νικόλαον καὶ τινὰς τῶν μεγιστάνων ὥστε περὶ εἰρήνης αὐτοῖς συντυχεῖν. Ἐλαβον οὖν ὁμήρους παρ' ἀλλήλων ἀμφοτέροι, καὶ ἐξῆλθε πρότερον μὲν ὁ πατριάρχης Νικόλαος, ἔπειτα ὁ Μιχαὴλ πατρίκιος προσαγορευόμενος ὁ Στυπιώτης, καὶ Ἰωάννης ὁ μυστικός καὶ παραδυναστεύων· ἤδη γὰρ Ἰωάννης ὁ βαίκτηρ διαβληθεὶς πρὸς τὸν βασιλέα, ἀσθενεῖαν προφασισάμενος τοῦ παλατιοῦ κατεληλύθει καὶ ἐν τῇ αὐτοῦ μονῇ πλησίον Γαλακρονῶν ἀπεκάρη. Οἱ μὲν οὖν μετὰ Συμεὼν περὶ εἰρήνης διελέγοντο, ὁ δὲ αὐτοῦς μὲν ἀπεπέμψατο, αὐτὸν δὲ τὸν βασιλέα **B** Ῥωμανὸν ἐπεζήτηε θεάσασθαι· παρὰ πολλῶν δὲ πεπληροφόρητο περὶ τε τῆς αὐτοῦ φρονήσεως καὶ ἀνδρίας καὶ συνέσεως. Ὁ τοίνυν βασιλεὺς ἐπὶ τοῦτο σφόδρα ἠγαλλιάσατο· ἐπόθει γὰρ τὴν εἰρήνην καὶ τὸ στήναι τὰς γινομένας τῶν αἱμάτων ἐκχύσεις ὁσημέραι. Ἀποστείλας οὖν ἐν τῷ τοῦ Κοσμιδίου λιγαλιῷ κατεσκευάσεν ἐν τῇ θαλάσῃ ὄχυρωτάτην ἀπόβασιν, ὥστε τὴν βασιλικὴν τριήρην διεκπλεύουσαν ἐν αὐτῇ προσορμιζέσθαι. Περιφράξας οὖν αὐτὴν πάντοθεν διατείχισμα μέσον γενέσθαι προσέταξεν, ἔνθα ἀλλήλοις ἐμελλον ὀμιλεῖν. Ἀποστείλας οὖν Συμεὼν τὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ναὸν ἐνέπηρσεν τὸν ἐν τῇ Πηγῇ, ὃν Ἰουστινιανὸς ὁ βασιλεὺς ἔδομησατο, καὶ τὰ περὶ αὐτοῦ σύμπαντα, **C** [P. 252] ὁπλοῦς ὢν ἐντεῦθεν μὴ τὴν εἰρήνην ἐθέλων, ἀλλ' ἐλπίσι μετεώροισι τοῦτον ἐξαπατῶν. Παραγενόμενος δὲ ἐν Βλαχερναις ὁ βασιλεὺς ἄρα Νικόλαον πατριάρχην ἐν τῇ ἀγίᾳ εἰσήλθε σορῶ καὶ τὰς χεῖρας ἐξέτεινε εἰς εὐχὴν, εἶτα πρηνὲς πεσὼν δάκρυσι κατέδραχε τὸ ἅγιον ἔδαφος, τὴν πανύμνητον καὶ ἄχραντον Θεοτόκον ἀντιβολῶν τὴν ἀκαμπτὴ καὶ ἀμελικτον τοῦ ὑπερρφάνου Συμεὼν καρδίαν μαλάξαι καὶ πείσαι τὰ πρὸς εἰρήνην συνθέσθαι. Τὸ ἅγιον οὖν κιβώτιον διανοίξαντες ἐν ᾧ τὸ σιπτὸν τῆς ἀγίας Θεοτόκου τεθησαύριστο ὠμοφόριον, καὶ τοῦτο ὁ βασιλεὺς ἀνελόμενος καὶ ὡσπερ τινὰ θώρακα ἀδιάρρηκτον περιβαλόμενος, καὶ τὴν πίστιν τὴν εἰς τὴν ὑπεράμωμον Θεοτόκον ὡς περικεφαλαίαν τινὰ περιθέμενος, **D** ἐξῆε τοῦ ναοῦ ὄπλοισι ἀσφαλῆσι φραξάμενος. Τὸν σὺν αὐτῷ οὖν στόλον ἀσπίσι τε καὶ ὄπλοισι κατακοσμήσας τὸν ὠρισμένον τόπον κατέλαθεν συνομιλῆσαι τῷ Συμεὼν. Πέμπτη δὲ ἦν ἡμέρα ὅτε ταῦτα ἐγένετο, ἐνάτη τοῦ Νοεμβρίου μηνός, τετάρτη δὲ τῆς ἡμέρας ὥρα. Παρεγένετο δὲ καὶ ὁ Συμεὼν, πλήθος ἐπαγόμενος εἰς πολλὰς διηρημένον τὰς παρατάξεις, τῶν μὲν χρυσασπίδων καὶ χρυσοδοράτων, τῶν δὲ ἀργυρασπίδων καὶ ἀργυροδοράτων, τῶν δὲ πάσῃ ὄπλων χροισὶ κεκοσμημένων, πάντων καὶ κατακοσμημένων σιδήρων· οἱ μὲν οὖν αὐτῶν εἰσηφότες Συμεὼν ὡς βασιλέα εὐφῆμουν τῇ τῶν Ῥωμαίων φωνῇ. Πάντες δὲ τῆς συγκλήτου βουλῆς τοῖς τεύχεσιν

VARIÆ LECTIONES.

¹¹ παραγενόμενος rectius, p. 579. ¹² καὶ] δὲ?

ἰφειστώτες καταθεῶντο τὰ ὀρώμενα. Ἦν οὖν ἰδεῖν ἄ τῷ ψυχὴν βασιλικὴν τῷ ὄντι καὶ μεγαλόφρονα, καὶ θαυμάσαι τὸ τοῦ φρονήματος ἀκατάπληκτον καὶ τὸ τῆς ἀνδρίας παράστημα, ὅπως τοσαύτην πολεμίων βλέπων ἐπιφορὰν οὐ κατεπλάγη καὶ συνεστάλη καὶ ὑπεχώρησεν, ἀλλ' ὡς περ εἰς φίλων πλῆθος χωρῶν, οὕτως ἀτρέμας ἀπῆει, μόνον οὐχὶ τὴν ψυχὴν τοῖς πολεμίοις τῶν ὑπηκόων διδοὺς ἀντιλυτρον. Πρῶτος οὖν ἐν τῇ ἀποβάθρῃ τῇ βηθείσῃ καταλαβὼν τὸν Συμεὼν ἐξεδέχετο. Ἐπεὶ δὲ ὁμηροὶ ἐξ ἀμφοτέρων ἐλήφθησαν τῶν μερῶν, καὶ τὴν ἀποβάθραν οἱ Βούλγαροι διηρηνώσαντο ἀκριβῶς, μὴ πού τις δόλος ἢ ἐνέδρα τυγχάνει, κατέβη Συμεὼν τοῦ ἵππου καὶ πρὸς τὸν βασιλεῖα εἰσῆλθεν. Ἀσπασάμενοι οὖν ἀλλήλους εἰρήνης λόγους ἐκίνησαν. Εἰπεῖν δὲ λέγεται τὸν βασιλεῖα πρὸς Συμεὼν ἑπάρχοντα ἀληθινόν, [P. 253] βλέπω ἐξ ἰσθμίου τὰ ἔργα τοῖς λόγοις μὴ συμβαίνοντα. Ἰδιον μὲν γὰρ ἀνθρώπου θεοσεβοῦς καὶ Χριστιανοῦ τὸ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἀγάπην ἀσπάξασθαι, εἰπερ ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστὶ καὶ λέγεται ὁ σεβοῦς δὲ καὶ ἀπίστου τὸ χαλεπὸν σφυγαῖ· καὶ αἰμασιν ἀδικῶς ἐκχομένω. Εἰ μὲν οὖν ἀληθὴς Χριστιανὸς ὑπάρχεις, καθὼς πεπληροφορήμεθα, στήσῃς ποτε τὰς ἀδικίας σφαγὰς καὶ τὰς τῶν ἀνοσιῶν αἱμάτων ἐκχύσεις, καὶ σπεῖσαι μεθ' ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν εἰρήνην Χριστιανῶς καὶ αὐτὸς ὡν καὶ ὀνομαζόμενος, καὶ μὴ θέλε μολύνεσθαι Χριστιανῶς δεξιὰς αἰμασιν ὀμοπιστῶν Χριστιανῶν. Ἀνθρώπος εἰ καὶ αὐτὸς, θάνατον προσδοκῶν καὶ ἀνάστασιν καὶ κρίσιν καὶ ἀνταπόδοσιν· καὶ σήμερον ὑπάρχεις, καὶ αὔριον εἰς κόνιν διαλυθήσῃ. Εἰς πυρετὸς κατασβέσει τὸ φρόνημα. Τίνα οὖν λόγον δώσεις τῷ θεῷ ἐκεῖ ἀπελθὼν ὑπὲρ τῶν ἀδικῶν σφαγῶν; κοῖφ προσώπῳ τῷ φοβερῷ καὶ δικαίῳ ἐνατερίσεις κριτῇ; Εἰ πλούτου ἐρῶν ταῦτα ποιεῖς, ἐγὼ σε κατακόρωσ τοῦ ἐπιθυμουμένου ἐμπλήσω· μόνον ἐπίσχες τὴν δεξιάν. Ἀσπασαί τὴν εἰρήνην, ἀγάπησον τὴν ὀμόνοιαν, ἴσα καὶ αὐτὸς βίον ζήσης εἰρηνικῶν καὶ ἀναίμακτον καὶ ἀπράγμονα, καὶ οἱ Χριστιανοὶ παύσονται καὶ τῶν συμφορῶν καὶ στήσονται τοῦ Χριστιανιστοῦ ἀναίμακτον· οὐ θέμις γὰρ αὐτοὺς αἰρεῖν ὄπλα καὶ ὀμοπιστῶν. Τοσαῦτα οὖν εἰπὼν ὁ βασιλεὺς ἐπέστη. Αἰδισθεῖς οὖν Συμεὼν τὴν τούτου ταπεινωσιν καὶ τοὺς λόγους αὐτοῦ κατένευσεν τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι. Ἀσπασάμενοι οὖν ἀλλήλους διεχωρίσθησαν, δώροις μεγαλοπρεπέσι τοῦ βασιλεῖως δεξιωσάμενος τὸν Συμεὼν.

15. Ὅ ἐξί τότε συμβέβηκεν διηγήσομαι τεράστιόν τι καὶ τοῖς ταῦτα εἰδῶσι συγκρίνειν παράδοξον. Δύο φασὶν ἀετούς τῶν βασιλέων ὀμολογῶντων ἄνωθεν αὐτῶν ὑπερπηθῆναι, κλάξαι τε καὶ πρὸς ἀλλήλους συμμῖξαι καὶ παραυτίκα διαζευχθῆναι ἀλλήλοις, καὶ τὸν μὲν ἐπὶ τὴν πόλιν ἐλθεῖν, τὸν δὲ πρὸς Θράκην διαπεθῆναι. Τοῦτο οἱ ἀκριβῶς τοιαῦτα σκοποῦντες οὐ καλὴν ἔκριναν οἰωνόν· ἀσυμβάτους γὰρ ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ ἀμφοτέρους διαλυθήσεσθαι ἔφησαν. Συμεὼν δὲ τὸ ἑαυτοῦ στρατόπεδον καταλαβὼν τοῖς ἑαυτοῦ

quidquid hujus fabulæ erat, spectabant. Res vero spectatâ dignissima regius vere atque excelsus imperatoris animus fuit, mira res interritæ illa mentis constantia et præsentia ac fortitudo; quomodo tantam hostium confluentem multitudinem videns sic placide processit, tantum non animam pretium redemptionis hostibus pro subditis tradens. Primus itaque 408 ad eam, quam diximus, exscensionem veniens Symeonem præstolabatur. Datis porro ultro citroque obsidibus, ac cum Bulgari exscensionem diligenter lustrassent, ne quis dolus subesset aut insidiæ laterent, Symeon equo desiliens ad imperatorem intravit. Ibi cum se mutuo consalutassent, de pace colloqui cœperunt. Ferunt autem Romanum in hæc verba Symeonem esse allocutum: *Audivi te hominem religiosum esse Deique cultorem ac verum Christianum: video autem opera non satis verbis consentanea esse. Proprium enim est hominis religiosi Deique cultoris ac Christiani, ut pacem et charitatem colat, quandoquidem Deus charitas est ac nuncupatur: impii autem et irreligiosi et infideles, ut cædibus injusteque fuscis cruoribus gaudeat. Si quidem ergo verus Christianus existis, analem te certo existimamus, tandem aliquando siste injustas cædes finemque facito fundendi innoxii sanguinis, ac pacem nobiscum Christianis compone, qui ipse Christianus sis et dicaris, nec Christianorum dexteram Christianorum iidem ac eandem colentium fidem cruoribus pollui sinas. Ipsi tu quoque homo es, qui mortem et resurrectionem et judicium et retributionem exspectes. Hodie in vivis es, et cras in pulverem dissolveris. Febris una superbiarum omnem exstinguet. Quam ergo rationem, ante tribu nal Dei constitutus, pro injustis cædibus Deo redditurus es? quo vultu in tremendum justumque judicem oculos intendes? Si te divitiarum cupido ad ejusmodi facinora impellit, ego te 409 illis ad satietatem explebo; modo contine dexteram, pacem amplectere, dilige concordiam ut et ipse vitam tranquillam agas ac incrementam nihilque sollicitam, ac tandem Christianorum mala finem accipiant, atque alii alios Christianos recare desinant. Nefas enim fideles in se mutuo arma sumere. Hæc itaque locutus imperator conticuit. Bulgarus igitur illius humilitatem ac sermones cum veneratione miratus, pacem fieri annuit. Cum so itaque invicem osculati essent, discosserunt, imperatore magnificis donis Symeonem prosecuto.*

16. Quod vero tunc accidit, referam, rem sane portentosam atque illis qui horum noverunt Indicia novam et insolitam. Ajunt enim colloquentibus ambobus regibus duas aquilas super eos volitasse et cum clangore coivisse, moxque divulsas alteram ad urbem, alteram in Thraciam avolasse. Rerum ejusmodi curiosi indagatores inauspicatum omen arbitrati sunt, fore nimirum ut infecta pace illi disjungerentur. Symeon ad suos reversus imperatoris solertiam modestiamque suis proceribus narrat,

viri que speciem et robur infractumque animum
immensis laudibus celebrat.

17. Mensis Decembris die vigesima quinta Romanus filios suos Stephanum et Constantinum coronat in Magna Ecclesia : sed et Theophylactum ejus filium Nicolaus patriarcha detondet clericum et subdiaconum **ΚΙΘ** ordinat, ac tandem promovet syncellum, cum is prius in subdiaconorum gradu in sancta processisset.

18. Mensis Aprilis die decima nona Romanus Joannem mysticum rerumque gerendarum administrum ac subadjuvam patricia ac proconsulari dignitate ornavit, ita sane ut hinc illi constata invidia et illatum a quibusdam crimen sit.

19. Maii mensis die quinta decima, indictione tertia decima, moritur Nicolaus patriarcha, cum a secunda provectione annos tredecim throno potitus esset. Ejus corpus in monasterio, quod ille condiderat ac Galacrenas vocant, conditum est. Mense Augusto patriarcha sufficitur Stephanus Amasæe metropolita, eunuuchus. Mense Octobri Joannes mysticus ac imperatori rerum gerendarum adjutor affectati imperii defertur, in rem inducente Cosma patricio ac cursus publici logotheta, qui filiam ei uxorem locaverat. Eam ob rem ejectus ille quidem aula est : permissum tamen imperatorem adire eique ministrare, ac cum eo communicatis consiliis, quod operæ pretium videretur, tractare. Ingens quippe in eum imperatoris vis amoris erat, quod mysticus in omnibus ei blande assentaretur, nec ut a se penitus ablegaret in animum inducere poterat. Accusatoribus tamen imperatorem urgentibus, veraque esse crimina objecta ostendentibus, ille rem perscrutatus, cum non aliter se habere deprehendisset quam illi retulerant, capie adum mysticum statuit **ΛΙΙ** ac questionibus subjiendum. Hoc ille ubi presensit, fuga se ad Monocastanorum monasterium recipiens ibi monachi ritu comam posuit. Fugit vero et Constantius Boilæ filius, mensæ præfectus, timens scilicet, ut qui et ipse mystici symmista esset ejusque secretorum conscius; inque Olympum discedens monachum induit. Patricium Cosmam ad palatii horologium verberibus subactum imperator officii movit. Joannis mystici loco Theophanes protovesitarius subadjuva rerumque gerendarum imperatori adjutor promovetur. Sub idem tempus horrendus in Thracensium themate exstitit terræ motus ingensque ac stupendus hiatus, ita ut plura prædia et ecclesiæ cum hominibus voragine absorpta sint.

20. Maii mensis vigesima septima, indictione quinta decima, Symeon Bulgarorum princeps adversus Chrobatos expeditione suscepta, consertaque cum illis pugna, victus ipse suas omnes penitus copias amisit.

Α μεγιστάσι τὴν τοῦ βασιλέως ἀπήγγειλε σύμψιν καὶ ταπεινώσιν, ἐξεθείσεν δὲ αὐτοῦ τὸ τε εἶδος τὴν τε βώμην καὶ τὸ ἀκατάπληκτον τοῦ φρονήματος.

ιζ'. Δεκεμβρίῳ δὲ μηνὶ κα' ἔσταψε Ῥωμανὸς τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, Στέφανόν τε καὶ Κωνσταντίνον· ἀλλὰ καὶ Θεοφύλακτον υἱὸν αὐτοῦ ὁ πατριάρχης [P. 254] Νικόλαος ἀπέχειρεν κληρικὸν, χειροτονήσας ὑποδιάκονον εὐγελλὸν τε προχειρισάμενος, διελθόντα πρότερον ἐν τῷ τῶν ὑποδιακόνων τάγματι εἰς τὰ ἅγια.

ιη'. Ἀπριλίῳ δὲ μηνὶ, ιθ' τοῦ μηνός, ἐτίμησεν Ῥωμανὸς Ἰωάννην μυστικὸν καὶ παραδυναστεύοντα πατρικίου καὶ ἀνθύπατου, ὥστε καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο φθόνον κινήθηται αὐτῷ καὶ κατηγορηθῆναι ἀπὸ τινῶν.

Β ιθ'. Μαίῳ δὲ μηνὶ ιε', Ἰνδικτιῶνος ιγ', τελευτᾷ ὁ πατριάρχης Νικόλαος, κρατήσας ἐν τῇ δευτέρᾳ ἀνάθεσσι τοῦ πατριαρχείου ἔτη τριακάδεκα· καὶ ἀπετέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ κτισθείσῃ μονῇ τῶν Γαλακρηνῶν. Αὐγούστῳ δὲ μηνὶ πατριάρχης καθίσταται Στέφανος ὁ Ἀμασίας μητροπολίτης, εὐνοῦχος ὑπάρχων. Ὀκτωβρίῳ μηνὶ κατηγορήθη ὁ μυστικὸς Ἰωάννης καὶ παραδυναστεύων ὡς τῆς βασιλείας ἐφιέμενος ὑποθήκη τοῦ πατρικίου Κοσμά καὶ λογοθέτου, δίδοντας εἰς γυναῖκα τὴν θυγατέρα αὐτῷ. Τοῦτου ἕνεκεν καταβιβάζεται μὲν τοῦ παλατίου, συγχωρεῖται δὲ τὸ προσέρχεσθαι καὶ τῷ βασιλεὶ ὑπηρετεῖν ⁷³, καὶ σὺν αὐτῷ τὰ ἀνήκοντα διοικεῖν· στοργὴν γὰρ ὅτι πλείστην ἐκείνητο πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ὡς ἐν πᾶσιν αὐτὸν θεραπεύειν δυνάμενος, καὶ τελείως τοῦτον ἀπόσασθαι οὐκ ἠδούλετο. Τῶν κατηγορουμένων οὐν κατεπειγόντων τὸν βασιλέα καὶ σαφῆ ἀποδεικνόντων τὰ κατηγορούμενα, ἐρευνήσας ὁ βασιλεὺς καὶ ἀληθῆ ταῦτα εἶναι ἀναμαθῶν ἐμελλεν τοῦτον κατασχῶν ἐξετάζειν. Ὁ δὲ τοῦτο προγνοὺς χρῆται φυγῇ, καὶ τὴν Μονοκαστανὸν καταλαθῶν ἀποκείρεται μοναχός. Πέφυγε δὲ καὶ Κωνσταντίνος τοῦ Βοίλα ὁ τῆς τραπέζης, οἰκείος καὶ φίλος ὢν αὐτῷ, καὶ τὸν Ὀλυμπον καταλαθῶν τὴν μοναχικὴν σχῆμα ἐνδύεται· ἐδεδοίκεν γὰρ καὶ αὐτὸς ἄτε συμμύστης ὑπάρχων τοῦ μυστικοῦ καὶ τῶν ἀποβρῆτοτέρων αὐτοῦ κοινωνός. Τὴν δὲ πατρικίον Κοσμάν ἐν τῷ ὁρολογίῳ τοῦ παλατίου τύφας ὁ βασιλεὺς διεδέξατο. Προβάλλεται δὲ ἀντὶ τοῦ μυστικοῦ Δ Ἰωάννου Θεοφάνην πρωτοβεσιτάριον παραδυναστεύοντα. Ἐγένετο δὲ καὶ τῆνικαῦτα σεισμὸς φοβερός· ἐν τῷ θέματι τῶν Θρακητίων, καὶ χάσμα γῆς μέγα καὶ καταπληκτικόν, ὥστε πολλὰ χωρία καὶ ἐκκλησίαι· αὐτάνδρους καταποθῆναι.

κ'. Μαίῳ δὲ μηνὶ, εἰκάδι ἑβδόμῃ, [P. 255] Ἰνδικτιῶνος ιε', Συμεὼν ἄρχων Βουλγαρίας κατὰ Χρωβάτιον ἐκίνησε στρατεύματα, καὶ συμβαλὼν μετ' αὐτῶν πόλεμον, ἠττιθείς τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἅπαντας ἄρδην ἀπώλεσεν.

VARIE LECTIONES.

⁷³ Scylitzes et Cedrenus προσκυνεῖν. Combef.

κα'. Τὸν δὲ βασιλέα ῥωμανὸν Ἰωάννην ἀστρο-
νόμος θεασάμενος οὕτως λελάληκεν· Δέσποτα, ἢ
στήλη ἢ Ἰσταμὲνη εἰς τὴν καμάραν ἐπάνω τοῦ
Σηρολόφου, ἐπὶ δυσμῶν βλέπουσα, τοῦ Συμεὼν
ἴσκει· καὶ εἰ ταύτης τὴν κεφαλὴν ἐκκόψῃς, τῇ
αὐτῇ ὥρᾳ ὁ Συμεὼν τελευτᾷ. Ὁ δὲ βασιλεὺς ῥω-
μανὸς ἀποστείλας τῇ νυκτὶ τὴν κεφαλὴν τῆς στήλης
ἐξέκοψεν· καὶ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὁ Συμεὼν εἰς Βουλγα-
ρίαν ἐτελεύτησεν, ἀνοίξᾳ ἡ σὺσχεθεὶς καὶ νόσφι κα-
τακρηδία ἀλοῦς, διέφθαρτο, ἀνομήσας διὰ κενῆς.
Ἡέτρον οὖν αὐτοῦ προβαλλόμενος ἄρχοντα, ὃν ἐκ τῆς
δευτέρας αὐτοῦ γυναικὸς ἔσχεν, τῆς ἀδελφῆς Γεωρ-
γίου Σουρσουβούλη, ὃν καὶ ἐπίτροπον τοῖς ἑαυτοῦ
παῖσιν ὁ Συμεὼν καταλέλοιπεν. Μιχαὴλ δὲ τὸν ἐκ
τῆς προτέρας αὐτοῦ γυναικὸς γενόμενον ἀπέκτεινεν
μοσχόν· Ἰωάννης δὲ καὶ Βενιαμὴν οἱ τοῦ Πέτρου
ἀδελφοὶ ἔτι στολῇ ἐκοσμοῦντο Βουλγαρικῇ.

κβ'. Τὰ κύκλω οὖν ἔθνη τοῦ Συμεὼν μαθόντα
τελευτήν, οἱ τε Χρωδάτοι οἱ Τοῦρκοι καὶ οἱ λοιποὶ,
ἐκστρατεύειν κατὰ Βουλγάρων ἐβουλεύοντο. Αἰμοῦ
ἢ μεγίστου οὖν ἀκροῖδι τὸ Βουλγαρικὸν ἔθνος ἰσχυρῶς
ἐκπαύζοντος, ἐδεδίεσαν μὲν καὶ τῶν ἄλλων ἔθνῶν
ἴσδοον, ἐδεδίεσαν δὲ πλέον καὶ τὴν τῶν ῥωμαίων
ἐπίλευσιν. Βουλὴν οὖν ποιησάμενοι κατὰ ῥωμαίων
ἐκστρατεύουσι καὶ ἐν Μακεδονίᾳ καταλαμβάνουσιν,
φόβον, ὡς εἰκὸς, τοῖς ῥωμαίοις ἐμποιήσαντες. Ἐπειτα
μαθόντες ὅτι μέλλει κατ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς ῥωμανὸς
ἐκστρατεύειν, ἀποστέλλουσι Πέτρος τε καὶ Γεώργιος
πρυφίως τινὰ μοναχὸν Καλοκῦριν ὀνομαζόμενον, τῷ
γένει Ἀρμενιακόν, χρυσοβούλλιον ἐπιφερόμενον. Δι-
ηγήθην δὲ τὰ ἐν αὐτῷ ὡς τὴν μετὰ ῥωμαίων εἰρήνην
ἀσπάζονται καὶ πρόθυμοι ταύτην συνθέσθαι εἰσίν, οὐ
μόνον δὲ, ἀλλ' εἴγε βούλονται, καὶ γαμικὸν ποιῆσαι συν-
ἀλλαγμᾶ. Τὸν τοιοῦτον οὖν μοναχὸν ὁ βασιλεὺς ἀσμε-
νίστατα ἀποδεξάμενος, παρευθὺ ἀπέστειλεν μετὰ δρό-
μωνος τὸν μοναχὸν Θεοδοσίον τὸν Ἀβούκην καὶ
Κωνσταντῖνον βασιλικὸν κληρικὸν τὸν Ῥόδιον τὰ
εἰς εἰρήνην συλλαλήσασθαι τοῖς Βουλγάροις ἐν Μεσημ-
βρίᾳ, τὸ πρὶν μὲν Μενεβρίᾳ καλουμένη, ἀπὸ Μένου
ἑταίρου τοῦ ταύτην οἰκίσαντος καὶ Βρίᾳ τὸ παρά
θηρρακῶν πόλισμα λεγόμενον· [P. 256] πρὸς
ἢ πᾶσι εὐφραδέστερον Μεσημβρία ὀνομάζεται. Οἱ δὲ
παραγενόμενοι καὶ τὰ εἰκότα συλλαλήσαντες ἐξῆλθον
ἄρα Στεφάνῳ Βουλγάρῳ διὰ τῆς ξηρᾶς· καὶ ἐπι-
σθεν αὐτῶν κατέλαβον καὶ Γεώργιος ὁ Σουρσου-
βούλης καὶ Συμεὼν ὁ Καλουτερκάνος καὶ Οὐσαμψος
καὶ Συμεὼν τοῦ ἀρχηγοῦ Βουλγαρίας ἀδελφὸς πρὸς
γυναῖκα, πρὸς δὲ τοῦτο; ὁ ἀγγιστεὺς αὐτοῦ Στέφανος,
καὶ μὴν καὶ Μαγοτῖνος Κρόνος τε καὶ Μηνικὸς δι-
εκρατύναντο πρὸς τὸν ἀνακτὰ ῥωμανόν. Θεασάμενοι
δὲ τὴν θυγατέρα βασιλέως Χριστοφόρου Μαρίαν, καὶ
μεγάλως ἐπ' αὐτῇ ἀρεσθέντες, ἔγραψαν τῷ Πέτρῳ
διὰ τάχους παραγενέσθαι, σύμφωνα ποιήσαντες
πρῶτον περὶ τῆς γεγυνοῦσας εἰρήνης. Ἀπεστάλη
δὲ Νικητῆς ὁ μάγιστρος ὁ συμπένθερος ῥωμανοῦ
βασιλέως ὑπαντήσασθαι καὶ ἀγαγεῖν Πέτρον μέχρι τῆς
πόλεως. Τοῦ Βουλγάρου οὖν Πέτρου καταλαβόντος,

21. Joannes porro astronomus Romanum im-
peratorem maxium cernens sic eum affatus est:
*Quæ in fornice supra Xerolophum, domine, statua
constituta est, spectans ad occidentem, signum Sy-
meonis est. Hujus caput si abstuleris, ipsa hora Sym-
eon morietur.* Misit itaque imperator, ac statuae
caput noctu abstulit; eademque hora Symeon in
Bulgaria 412 fatis concedit, ingentique captus
angore ac cordis morbo elanguens percitusque
interiit, frustra leges juraque transgressus, relicto
ex testamenti tabulis principatu Petro filio ex se-
cunda uxore, Georgi Sursubulli sorore, quem et
liberorum suorum tutorem constituit. Michaelē
ex priore conjuge susceptum monachum detondit;
Joannes vero et Benjamin Petri fratres Bulgarica
adhuc stola ornabantur atque habitu.

22. Circumvicinæ igitur gentes, Chrobati Turci
ac reliqui, audita Symeonis morte Bulgaros bello
incessere statuebant. Fame vero Bulgarorum gen-
tem cum locustarum ingenti copia graviter pre-
mente, cum aliarum gentium irruptionem formi-
dabant, tum præcipue Romanorum in se impetum
metuebant. Re itaque in consilium vocata aduersus
Romanos copias educunt ac Macedoniam petunt,
hoc nempe satagentes, ut Romanis metum incu-
terent. Audito vero Romanum imperatorem ad-
uersus eos exercitum parare, una Petrus Geor-
giusque monachum quemdam Calocyrim nomine,
genere Armenium, auream bullam ferentem occulte
mittunt. Bullæ tenor hic erat, pacem se cupere
cum Romanis, et ut illam componant, promptis
animis esse; neque id modo, sed et nuptiarum
fœdera, dum illis adlubeat, cum Romanis se esse
inituros. Acceptis litteris, earumque latore huma-
nissime suscepto, confestim imperator 413 cum
celoce Theodosium Abucem monachum et Con-
stantinum Rhodium palatinum clericum cum Bul-
garis in Mesembria de pace collocuturos emisit.
Oppidum hoc dictum olim Menembria, a Æleno
viro Thracio ejus conditore, et Bria, ejus nominis
apud quosdam Thracæ vico; mollioris vero pro-
nuntiationis causa Mesembriæ nomen accepit. Quo
in colloquio cum res commode tractata esset, legati
per continentem in urbem redierunt, cum eis Ste-
phanus Bulgarus comes esset. Post hos subsecuti
Georgius Sursubulus et Symeon Caluterranus et
Usampsus, Symeon item alterius illius Bulgaricæ
principis ex uxore frater. Ad hæc illius affinis
Stephanus, Magotinus quoque et Cronns et Meni-
cus, Petri ad Romanum imperatorem legationem
fulserunt. Conspectaque Christophori imperatoris
filia Maria, ac ejus plurimum specie recreati, ictis
que prius pacis fœderibus, missis litteris Petrum
sine mora venire jusserunt. Missus vero obviam
Nicetas magister Romani imperatoris affinis, eum-
que in urbem inducturus. Cum itaque venisset

VARIÆ LECTIONES.

ῥα δεest ἀλόοντα, ut infra, vel quid simile. Combef. ἡ ἀνία τε margo Combef.

Petrus Bulgarus, conscensa Romanus imperator trireme Blachernas petit, ibique ad se venientem Petrum et vidit et osculo salutavit. Inter se vero, nisi par erat, collocutis, subscriptionibus munita rataque habita pacis pariter nuptiarumque foedera, protovestiarario Theophane in omnibus quasi sequestro, ac solerter Romanos inter Bulgarosque negotium dirigente.

23. Octobris 414 mensis die octavo egressus patriarcha Stephanus cum Theophane protovestiarario, et Maria Christophori imperatoris filia universoque senatu ad sanctissimæ Deiparæ ad Pegas, Petrum et Mariam benedixit, eorumque capitibus nuptiales corollas imposuit, sponsam comitantibus Theophane protovestiarario et Georgio Sursubulo. Mensa vero sumptuosa ac magnificentissima instructa, cunctisque ad nuptiarum solemnia spectantibus rite splendideque peractis, Theophanes protovestiararius una cum Maria imperatoris filia in urbem reversus est. Tertio autem a nuptiis celebratis die Romanus imperator in Pagarum excensione magnificum paravit convivium, sericis aulæis convestita machina, et ad ipsam imperatoria celoce constituta. Eo loco epulatus Romanus cum Petro Bulgaro et Constantino genero ac filio Christophoro, Bulgarisque etiam atque etiam enitentibus ut prior Christophorus tumque Constantinus faustis exclamationibus imperatorum more exciperentur, eorum Romanus flagitationibus annuit, sicque illis res ex voto cessit. Tunc vero omnibus nuptiarum expletis solemnibus ac gaudiis, et cum jam Maria cum Petro viro suo in Bulgariam esset profectura, ad Hebdomom usque a parentibus una cum Theophane protovestiarario deducitur. In ipso discessus procinctu puellæ circumfusi copiosas fundunt lacrymas, quantas par 415 est fundere qui mox charissimo pignore privandi erant, generumque suum exosculati, atque ejus manibus deposita filia, in regiam revertuntur. Maria viri Bulgari manibus tradita, gaudio mista et tristitia, in Bulgariam iter contendit. Tristitiam faciebat, quod amantissimis parentibus, quod regis ædibus, quod necessariorum affiniumque consuetudine deficiebatur: rursusque gaudii seges erat, quod viro regi locata, Bulgarorum domina esset consalutata. Ibat itaque omnigenas conferens opes, innuæraque suppellicili opulenter instructa.

24. Tunc quoque Joannes magister ac scholarum domesticus Curcuas, qui Romanas præclare copias rogebat, quo fere ex tempore Romanus imperator salutatus est, Assyriosque quotidie expugnabat, urbesque et oppida munita et vicos ac loca evertibat, captivosque ducebat, atque in iis etiam insignem nominatissimamque ac plane munitam potentissimamque Syriæ urbem arcemque, Melitinem dictam, varie tentaverat prædatusque fuerat ac penitus vastaverat, circumque posita oppida

τριήρει ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἐπιβὰς ἐν Βλαχέρναις παραγένοτο, καὶ τὸν Πέτρον ὡς αὐτὸν ἀφικνούμενον ἐθεάσατό τε καὶ κατησπάσατο. Ἐπεὶ δὲ ἀλλήλοις εἰκότα συνωμίλησαν, ὑπογράφονται τὰ τε σύμβολα τῆς εἰρήνης καὶ τὰ γαμικὰ συναλλάγματα, μεσολαβούτος ἐν τούτοις καὶ νουνεχῶς διευθύνοντος μεταξὺ Ῥωμαίων τε καὶ Βουλγάρων πρωτοβεστιαρίων Θεοφάνους

κγ'. Ὀγδόῃ δὲ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς ἐξῆλθεν ὁ πατριάρχης Στέφανος ἅμα Θεοφάνει πρωτοβεστιαρίῳ καὶ Μαρίᾳ τῇ τοῦ βασιλέως Χριστοφόρου θυγατρὶ καὶ πάσῃ τῇ συγκλήτῳ εἰς τὸν ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Πηγῆς, καὶ εὐλόγησεν Πέτρον τε καὶ Μαρίαν, καὶ τοὺς νυμφικούς στεφάνους ταῖς αὐτῶν ἐπέθηκε κεφαλαῖς, παρανυμφευόντων Θεοφάνους πρωτοβεστιαρίου καὶ Γεωργίου Σουρσουβούλη. Λαμπρὰς δὲ καὶ πολυτελεῖς γεγυμνασθεὶς τραπέζης, καὶ πάντων τῶν εἰθιζόμενων τοῖς γάμοις φαιδρῶς ἐπιτελεσθέντων, ἐστῆλθεν Θεοφάνης πρωτοβεστιαρίος ἅμα Μαρίᾳ τῇ θυγατρὶ τοῦ βασιλέως ἐν τῇ πόλει. Τῇ τρίτῃ δὲ τοῦ γάμου ἡμέρᾳ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς εὐωχίαν λαμπρὰν ἐν τῇ τῶν Πηγῶν ἀποβάθρῃ, περικοσμήσας αὐτὴν ὑφάσμασι σηρικῶς, παρ' αὐτῇ τῇ ἀποβάθρᾳ τοῦ βασιλικοῦ δρόμου ἐστηκότος ἔνθα συνέστη Ῥωμανὸς Πέτρον Βουλγάρῳ ἅμα Κωνσταντίνῳ γαμβρῶ καὶ Χριστοφόρῳ υἱῶ. Τῶν δὲ Βουλγάρων ἑστασιν οὐ μικρὰν ποιησάμενων πρότερον εὐφημισθῆναι Χριστοφόρον, εἶθ' οὕτω τὸν Κωνσταντίνον, ὑπέριξε τῇ ἑστάσει τούτων Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς, [P. 257.] καὶ γέγονεν ὅπερ ἠτήσαντο. Ἐπεὶ δὲ πάντα τὰ ἐν γάμοις συνετελέσθησαν, ἔμελλε δὲ ἡ Μαρία ἤδη τὴν πρὸς Βουλγariam σὺν τῷ ἀνδρὶ Πέτρῳ ὀδεύειν, οἱ ταύτης γονεῖς μέχρι τοῦ ἑβδόμου συνεξῆλθον αὐτῇ ἅμα Θεοφάνει πρωτοβεστιαρίῳ. Ἐπεὶ δὲ ἄπαρξεν ἔμελλεν, περὶ χυθέντες τῇ θυγατρὶ καὶ πυκνὰ καταχέοντες δάκρυα, καὶ ὅσα εἰκὸς ἐπὶ στερήσει σπλάγχνου περιποθήτου, τὸν τε αὐτῶν γαμβρὸν ἀσπασάμενοι καὶ ταύτην ταῖς τούτου χερσὶν παραθέμενοι ἐν τοῖς βασιλείοις ὑπέστρεψαν. Μαρία δὲ Βουλγαρικῶς παραδοθεῖσα χερσὶ τὴν ἐπὶ Βουλγαρίαν ἀπῆει, χαίρουσά τε ἅμα καὶ λυπούμενη, λυπούμενη μὲν ἐν οἷς γονέων φιλάτων ἐστέρητο καὶ βασιλείων οἴκων καὶ συνηθείας τῶν γένει προσκόντων, χαίρουσα δὲ ἐν οἷς βασιλεῖ προσήρμοστο ἀνδρὶ καὶ δέσποινᾳ Βουλγάρων προσηγορεύθη. Ἀπῆει τοίνυν πλοῦτον κομιζομένη παντοδαπῇ καὶ ἀποσκευῇ ἀναριθμητον.

κδ'. Τότε δὲ καὶ Ἰωάννης μάγιστρος καὶ δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ Κουρκούας, καλῶς διοικῶν τὸν Ῥωμαϊκὸν στρατὸν σχεδὸν ἀπὸ τῆς ἀναρρόησεως Ῥωμανοῦ βασιλέως, καὶ καταπολεμῶν καὶ ἑκάστην τοὺς Ἀσσυρίους, καὶ πόλεις καὶ κάστρα καὶ κώμας καὶ χώρας αὐτῶν πορθήσας καὶ αἰχμαλώτους ποιήσας, μεθ' ὧν καὶ τὸ ἐπίσημον καὶ ἐξέκρουστον καὶ πάνυ ὀχυρὸν καὶ δυνατόν κάστρον τῆς Συρίας, Μελιτινὴν ὀνομαζόμενον, διαφόρως καταπολεμήσας καὶ πραιδεύσας, καὶ εἰς φρούρον ἀπωλείας τοῦτο

VARIÆ LECTIONES.

Ῥ συνεισιόθη Cedrenus. Ῥ Legebatur ἐπειδὴ.

ποιήσας καὶ τὰς πέριξ κώμας καὶ χώρας πυρκαυ-
στους ἐργασάμενος, αὐτὸ τὸ ἀήθητον καὶ ἀμάχητον
κάστρον παρακαθίσας καὶ ἐλεπόλεις μηχανικὰς
στήσας, καὶ εἰς παντελῆ ἀπορίαν καὶ ἀμηχανίαν
ἐμβαλὼν αὐτοὺς ὃ τι πράξαιεν, καὶ ἀπαξ καὶ πολ-
λάκις πρέσβεις πρὸς τὸν δομéstικον σταλλόντων καὶ
λόγων αἰτούντων, ὃ συνετὸς καὶ ἐχέφρων Ἰωάννης
ὁ δομéstικος τῶν σχολῶν ὁ Κουρκούας τὰ τῶν θα-
κρῶν καὶ ἐλεσιλογιῶν καὶ τὰ τῆς τύχης σκοπήσας,
ὅσα τὰ ἀνθρώπινα, ὑπέβλεπεν, καὶ λόγον δοὺς αὐτοῖς,
ὁ Ἀπόχαψ ὁ τοῦ Ἄμερ ἔκγονος ἀμηρᾶς ὧν Μελι-
τινῆς, καὶ ὁ Ἀποσαλάθ στρατηγὸς εὐγενέστατος ὧν
καὶ πλοῦσιος ἐν Μελιτινῇ, παρεγένοντο. Ἀποδο-
χθέντες οὖν παρὰ τοῦ δομéstικου τῶν σχολῶν Ἰωάν-
νου, πρὸς τὸν αὐτοκράτορα τοὺς ἀπέστειλεν· καὶ
εὐφρῶνα εἰρήνης ποιήσαντες ὑπέστρεψαν πρὸς τὰ
ἴα. Ἐκτοτε δὲ συνεξεστράτευσεν [P. 258] τοῖς
Ῥωμαίοις κατὰ τῶν ὁμορῶλων Ἀγαρηῶν, ἐν τε
τοῖς ἐπινοκίοις συνεισέρχοντο τοῖς Ῥωμαίοις ἐν τῇ
πόλει αἰχμαλώτους ἄγοντες Ἀγαρηνοὺς, ὅπερ ἦν
θαυμαστὸν καὶ παράδοξον καὶ δείγμα τῆς ἀθέων Σα-
ρακηῶν δυστυχίας. Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἀπόχαψ,
ἀνδρὸς φρονίμου καὶ συνετοῦ, διέβλεψαν τὴν εἰρήνην
οἱ τὴν Μελιτινὴν κατοικοῦντες. Ἐκστρατεύουσιν οὖν
κατ' αὐτῶν πάλιν ὃ τε δομéstικος τῶν σχολῶν ὁ
Κουρκούας Ἰωάννης μετὰ τῶν θεμάτων καὶ ταγμα-
των καὶ ὁ Μελίας μετὰ τῶν Ἀρμενίων· καὶ πολλὰς
προνομίας καὶ πραιδίας καθ' ἑκάστην ποιοῦμενοι, καὶ
ταῖς συνεχέσιν ἐπιδρομαῖς αἰχμαλωτίζοντες τοὺς
καὶ ληϊζόμενοι, εἰς τοσαύτην στένωσιν τὴν Μελιτι-
νὴν περιέστησαν ὥστε αὐτὴν συντομώτατον ἐκπορ-
θῆσαι καὶ ἕως ἐδάφους καταστρέψαι, οὐ μόνον δὲ
ταύτην, ἀλλὰ καὶ τὰς ὁμόρους αὐτῇ πόλεις καὶ χώ-
ρας πολυπόρους τε καὶ πτωχὰς οὖσας καὶ ὅσας
πολλὰς παρέχειν προσόβους. Ταύτην οὖν τὴν Μελι-
τινὴν εἰς κουρατωρίαν ἀποκαταστήσας ὁ βασιλεὺς
πολλὰς χιλιάδας χρυσαίου καὶ ἀργυρίου ἐκείθεν θα-
σσοφορεῖσθαι ἐτησίως πεποίηκεν.

κς'. Κατηγορήθη δὲ Νικητᾶς ὁ μάγιστρος καὶ
πανθηρὸς Χριστοφόρου βασιλέως ὡς ὑποτιθέμενος
αὐτῷ κατὰ τοῦ ἰδίου γενέσθαι πατρός καὶ τῆς βασι-
λείας αὐτὸν ἐξεῖσαι. Τοῦτον οὖν ἐξαγαγόντες τῆς
πύλης ἀπέκειραν μοναχὸν, ὑπερροῖσαντες τῷ ἑαυτοῦ
προστέλει.

κα'. Μηνὶ δὲ Ἰουλίῳ ιε', Ἰνδικτιῶνος ς', τελευτᾷ
Ἰστέφανος πατριάρχης, πατριαρχεύσας ἑτη δύο μῆνας
ἐνδεκά. Δεκεμβρίῳ δὲ μηνί, τῇ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ,
ἄγουσι Τρύφωνα μοναχὸν ἐν τῷ Ὀφικίῳ μονάζοντα,
ἐπ' εὐλαδείᾳ καὶ ἀγίῳ τητι μαρτυροῦμενον, καὶ χει-
ροτονοῦσι πατριάρχην ἐπὶ χρόνῳ ῥητῶ, μέχρις ἂν
εἰς μέτρον ἤλικίας φθάσῃ Θεοφύλακτος ὁ τοῦ Ῥω-
μανοῦ υἱός, ὃν ἐμελλον πατριάρχην χειροτονεῖν
Κωνσταντινουπόλεως.

κς. Εἰκόδι δὲ πέμπτῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς χειμῶν
ἀφρόρητος γέγονεν, ὥστε κρυσταλλωθῆναι τὴν γῆν
ἐπὶ ἡμέρας ρκ'. Ὄθεν καὶ γέγονεν ὁ μέγας λιμὸς,
τοὺς πόσιος γενομένους ὑπερβαλλόμενος, καὶ θά-
νατος ἐκ τούτου πολὺς, ὡς μὴ δύνασθαι τοὺς ζῶντας

A vicosque et prædia igni succenderat, ipsa invicta
inexpugnabilique arce obsessa, adhibitisque illi
tormentis ac machinis obsidionalibus, oppidanis-
que in extremæ angustias consiliisque inopiam
conjectis, ac cum illi semel sæpiusque missis ad
domesticum legatis fidem ac securitatem exposce-
rent, **416** vir prudens cordatusque Joannes Cur-
cuas scholarum domesticus, miserorum lacrymas
supplicumque luctuosos clamores ac pro humana-
rum rerum ratione fortunæ incerta considerans,
eorum votis animum inflexit; ad quem accepta
fido Apochaps ameris nepos, Melitines ipse ameras
existens, Aposalathque dux apud Melitinem stre-
nuissimus nobilissimusque ac locupletissimus, ve-
nere. Hos scholarum domesticus Joannes omni
B humanitate susceptos ad imperatorem misit; icto-
que pacis fœdere domum reversi sunt. Indeque so-
cietis adlecti ac fœderati adversus tribules suos Aga-
renos cum Romanis ad bellum proficiscerantur, ac
triumphi specie cum iisdem captivos suos ducen-
tes (mirando sane spectaculo et inaudito, impio-
rumque Saracenorum afflictarum rerum indicio)
urbem ingrediebantur. Mortuo autem Apochapso,
viro prudente ac sapiente, Melitinenses pacem dis-
solverunt. Iterum igitur adversus eos proficiscuntur
scholarum domesticus Joannes Curcuas cum
cohortibus ac legionibus, Meliasque Armeniis præ-
fectus. Hi multas quotidianis agentes prædas, assi-
duisque excursionibus totam late regionem diri-
pientes atque incolas subigentes, in tantas Melitinem
C coegerunt angustias, ut brevissimo tempore ipsam
expugnaverint ac solo tenuis æquaverint, nec eam
modo, sed et vicinas urbes atque oppida et regiones
feracissimas opimasque, ac quæ multos proventus
afferrent. Hanc igitur Melitinem **417** imperator
in curatoriam (alii provinciam dixerint) redigens,
multa inde auri argentique millia tributo annuo fisco
inferenda indixit.

25. Cæterum Nicetas magister ac Christophori
imperatoris socer accusatus est, quod rebellandi
adversus patrem eumque solio deturbandi auctor
illi fuisset. Quocirca urbe ejectum in monachum
detondent, inque suburbano suo exulem agere
cogunt.

26. Mensis Julii quinta decima, indictione sexta,
moritur Stephanus patriarcha, cum ei muneri
præfuisset annos duos, menses undecim. Mensis
autem Decembris quarta decima Tryphonem ad-
ducunt in Opsicio profitentem monachum, virum
religiosis moribus ac sanctitate probatum, ordi-
nantique patriarcham ad certum tempus, donec
scilicet Theophylactus Romani filius mature ætatis
annos attingeret, quem patriarcham Cpolitianum
ordinaturi erant.

27. Ejusdem mensis die vigesima quinta gravis-
simum fuit frigus, adeo ut dies 120 terra gelu
concreta obriguerit. Hoc gelu subsequuta fames.
quanta ante nunquam exstiterat; ex quo illa cre-
bræ adeo mortes ut nec effeendis mortuis vivē.

sufficerent. Porro Romanus tantam illam vim mali considerans, pro benigna sua teneraque in miseris indole, convenientem eis curam adhibuit seduloque prospexit, larga eleemosynarum præbitione famis indigentiam solans. Porticum quoque spatia fenestris ac tabulatis obstruxit, ne per ea nix frigisque in pauperes **418** grassarentur. Tum quoque eas quas arculas vocant in cunctis porticibus construxit; nummumque argenteum jacentibus illie egenis quot mensibus erogari præcepit, menstrua quoque trimisia per ecclesias pauperibus jussit distribui, adeo ut quæ per arculas et ecclesias erogabantur argenti cusi numismata, ad duodecim millia numerarentur. Neque hæc solum misericordiam pronus ejus animus pauperumque liberalis provisor sibi ipse constituit, sed abunde tres quotidie pauperes secum comedere voluit, quibus singulis eleemosynæ titulo nummus cederet. Quarta autem feria ac parasceve tres egenos monachos mensæ socios adhibebat, quibus singulis constitutum nummum erogabat. Quodque in monasteriis observari solet, ut inter comedendum lectio habeatur, hoc ille præstabat, sibi ipse ac convivis duplicem apponens mensam, ut tum corpus consueto cibo aleretur, tum anima doctrinarum voluptate oblectaretur. Quibus ille diligenter attendens animum, compungebatur ac lacrymarum large fontes emittebat. Ejus vero fidem erga monachos, quos præsertim sanctitas et religio claros reddiderat, quanta fuerit, quis possit enarrare? Eorum nemo in conspectum veniebat, sedulus virtutis cultor, cui actus suos cum multis lacrymis non exponeret. Cum autem fide devotissimus ac summe orthodoxus esset, urbis omnes ecclesias sumptuosis aulaeis cereorumque et lampadum copia præclare exornavit. Sed et monachis in montibus, tum nempe Olympo tum Cymina et quem vocant **419** Petram Auream et Barachæo, nunquam destitit annua stipendia mittere eorumque res curare ac eis providere, quique inter illos actionis cultu ac contemplationis spectabiles essent, ad se accersere eorumque precum suffragia percipere. Nec id modo, sed et religiosa exercitatione inclusis, et qui se angustissimis tuguriolis velut carcere abdidissent, cunctis denique monasteriis statutas annonas subministrare non cessabat. Hæc velut ex multis paucas viri virtutes eleemosynasque percurrimus.

28. Petro Bulgarorum principi Joannes frater cum aliis Symeonis proceribus struxit insidias. Deprehensis illis, Joannes quidem flagris emendatus in carcere includitur, reliqui acerbis suppliciis subacti sunt. Horum Romanus imperator a Petro certior factus, Joannem monachum (eum qui rector exstiterat) mittit, prætextu quidem redimendi captivos, re ipsa vero ut Joannem caperet et Byzantium duceret; quod et ita contigit. Una quippe cum Joanne navim ingressus, a Mesembria in urbem delatus est. Nec multo post projecto monachi

Α ἐκκομίζειν τοὺς τεθνεώτας. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμα-
νὸς τὴν ἀφόρητον ἐκείνην βίαν κατανοήσας ἀξίαν
τῆς ἑαυτοῦ συμπαθοῦς καὶ ἐλεήμονος φύσεως πρό-
νοιαν ἐποιήσατο, [P. 259] πολλὰς ἐλεημοσύνας
τὴν ἐκ τοῦ λιμοῦ παραμυθησάμενος ἔνδειαν· ἀν-
έφραξέν τε θυρίσι καὶ σανιδώμασι τὰς τῶν ἐμβόλων
στοὰς, ὡς μὴ τὴν χύβρα καὶ τὸ ψῦχος ἐκείθεν ἐπει-
σέναι τοὺς πένησι. Τότε καὶ τὰς λεγομένας ἀρκλας ἐν
πᾶσι κατεσκεύασε τοῖς ἐμβόλοις, ἀργύριά τε κατὰ
μῆνα τοῖς ἐν ταύταις κατακειμένοις πένησι δίδοσθαι
διετέτατο καὶ τὰ μηνιαῖα τριμίσια ἐν ταῖς ἐκκλη-
σίαις τοῖς πένησι διανέμειναι, ὡς εἶναι τὰ δίδο-
μενα τοῖς τε ἐν ταῖς ἀρκλαῖς πτωχοῖς καὶ τοῖς ἐν
ταῖς ἐκκλησίαις ἀργύρου ἐγκεχαραγμένου χιλιάδας
δώδεκα. Οὐ μόνον δὲ ταῦτα ἢ συμπαθῆς αὐτοῦ
B ψυχῇ διετύπωσεν τῶν πενήτων προνοουμένη, ἀλλὰ
καὶ καθ' ἡμέραν αὐτῷ τρεῖς συνεσθίειν πένητος
διετέτατο, οἱ ἀνὰ ἓν ἐλάμβανον νόμισμα. Τετράδι δὲ
καὶ παρασκευῇ τρεῖς πένητες μοναχοὶ τούτῳ συ-
νήθιον, τὸ τετυπωμένον ἕκαστοι λαμβάνοντες νό-
μισμα. Ὅπερ δὲ ἐν τοῖς μοναστηρίοις εἴωθεν γί-
νεσθαι ἐν τῷ καιρῷ ἀνὰ τῆς ἐστιάσεως, τοῦτο
αὐτὸς ἐποίησε, διπλὴν ἑαυτῷ καὶ τοῖς δαιτυμόσι τὴν
τράπεζαν παρατιθείς, ὥστε τὸ μὲν σῶμα τρέφεσθαι
τῇ συνήθει τροφῇ, τῇ δὲ ψυχῇ καταλλήλῳ τῶν λόγων
ἐπεντροφῆν ἡδονῇ, οἷς ἐκεῖνος ἐπιμελῶς προσέειπεν
τὸν νοῦν κατένυσσε τὴν ψυχὴν καὶ πολλὰς δακρυῶν
ἤφειε πηγὰς. Τὴν δὲ πίστιν ὅσην ἐπέκτητο πρὸς
πάντας μὲν μοναχοὺς, μάλιστα δὲ τοὺς ἐπ' ἀγνω-
C σὴν διαβοήτους καὶ εὐλαβεῖς, τίς ἂν διηγῆσθετο;
Οὐκ ἐθεάσατο γὰρ ποτε μοναχὸν ἀρετῆς ἀντεχόμενον,
ᾧτινι τὰς ἑαυτοῦ πράξεις ὅν πολλοὺς δάκρυσιν οὐκ
ἐξηγόρευε. Πιστότατος δὲ ὢν καὶ ὀρθοδοξότατος
πάσα; τὰς τῆς πόλεως ἐκκλησίας πέπλοισι διαφανέσι
καὶ φωταγωγίαις λαμπρῶς κατεκόσμησε καὶ κατε-
εφαῖδρυνεν. Ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐν ὄρεσι μοναχοῖς, τῷ
τε Ὀλύμπῳ καὶ τῷ Κομινᾷ καὶ τῇ Χρυσῇ κατονο-
μαζομένη Πέτρᾳ καὶ τοῦ Βαραχαιοῦ ὄρει, οὗ δι-
έλιπεν ἐτησίως βόγας ἐξαποστέλλων καὶ φρονιζῶν
τούτων καὶ προνοούμενος, καὶ τοὺς ὄνομαστοὺς ἐπὶ
πράξει καὶ θεωρίᾳ μετακαλούμενος ὡς αὐτὸν, καὶ
τῶν εὐχῶν αὐτῶν τὰς εὐλογίας τρυγῶν. Οὐ μόνον
δὲ, ἀλλὰ καὶ τοῖς διὰ Θεὸν ἐγκλειστοῖς καὶ στενω-
τάτοις οἰκίσκοις καθέβριεσσι καὶ πᾶσι τοῖς μοναστη-
D ρίοις τὰς ἐτησίους βόγας, ἅς διετύπωσεν, οὗ δι-
έλιπεν ἐπιχορηγῶν. Ταῦτα ὡς ἐκ πολλῶν ὀλίγα τῶν
αὐτοῦ κατορθωμάτων καὶ ἐλεημοσυῶν διεξηλοῦμεν.

[P. 260] καὶ Πέτρῳ δὲ τῷ Βουλγάρῳ ἐπέθετο
Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ μετὰ καὶ ἐτέρων μεγα-
στάνων τοῦ Συμεῶν· καὶ φωραθέντων αὐτῶν ὁ μὲν
Ἰωάννης τύπτεται καὶ ἐγκλείεται φυλακῇ, οἱ δὲ
λοιποὶ τιμωρίας οὐ ταῖς τυχοῦσαις ὑποβάλλονται.
Ταῦτα δὲ δῆλα Πέτρον ποιήσαντος τῷ βασιλεῖ Ῥω-
μανῷ, ἀπίστευτον ὁ βασιλεὺς τὸν μοναχὸν Ἰωάννην,
ὅς ἐγεγόνει βράχτωρ, προφάσει μὲν τοῦ ποιῆσαι τὸ
ἀλλάγιον τῶν κρητουμένων αἰχμαλώτων, τῇ ἀληθείᾳ
δὲ Ἰωάννην κατασχεῖν καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει
ἀγαγεῖν. Ὁ δὲ καὶ γέγονεν· εἰσελθὼν γὰρ ἄμα

Ἰωάννη εἰς πλοῖον ἀπὸ Μεσημβρίας ἦλθεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ αὐτῇ. Καὶ μετ' οὗ πολὺ τούτου τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἀποβρίψαντος καὶ γυναῖκα ἐπιζητήσαντος, δίδωκεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς οἶκον καὶ κτήματα πάμπολλα καὶ γυναῖκα ἐκ τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος τῆς τῶν Ἀρμενιακῶν ὀφρωμένην, γάμον τε λαμπρὸν ἐν τῇ τοῦ Καίσαρος οἰκίᾳ πεποίηκεν, Χριστοφόρου βασιλείως καὶ Ἰωάννου μοναχοῦ τοῦ γεγονότος βαλκτορος πραιποσιτώνων.

κθ'. Ἀλλὰ καὶ Μιχαὴλ μοναχὸς, αὐτὸς ὁ ἀδελφὸς Πέτρου, κατὰ σπουδῆς ἔχων τῆς Βουλγαρικῆς ἐξουσίας ἐπιλαβέσθαι, ἰδιοστασίασεν ἐν τινὶ Βουλγαρικῷ κάστρῳ· καὶ τούτῳ προσεβρόύησαν οἱ τῆς Πέτρου ἀρχῆς διεστηκότες Σκύθαι. Οὐ μετὰ τὴν τοῦ βίου κατατροφὴν ἐπῆλθον οὗτοι ταῖς Ῥωμαϊκαῖς χώραις, ὥστε συμβῆναι τούτους ἀπὸ Μακεδόνος διὰ Σερμύωνος πρὸς Ἑλλάδα καὶ τὴν Νικόπολιν προσχωρήσαι καὶ τὰ ἐκεῖσε πάντα λησασθαι. Νικόπολις δὲ ἐπὶ ὀνόματι κατὰ τὸ ἐπώνυμον τῆς νίκης, ἦν Ἀβγουστος σεβαστὸς κατὰ Ἀντωνίου καὶ Κλεοπάτρας εἰργάσθη καὶ τὴν Αἰγυπτίων ἀρχὴν τοῖς Ῥωμαίοις ὑπέκλινεν.

κ'. Μαρτίῳ δὲ μηνί, δευτέρᾳ ἡμέρᾳ, κοσμήτης Ἰπεςεν ἐν τῷ φόρῳ ἐκ τῶν ἐν τοῖς στιχηθῶν ἱσταμένους ἔκεισε κίσιον ἐπικειμένον, καὶ ἀπέκτεινεν ἄνδρας ἑξ ἑπτὰ. Γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμὸς μέγας καὶ φοβερός εἰς τὸν τοῦ φόρου ἐμβολον, πλησίον τοῦ ναοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ὥστε κατακαῆναι τὰ τε κηροπωλεῖα καὶ τὰ γουνάρια τοῦ φόρου μέχρι τῶν Ἰγῶν.

λα'. Ἐτελεύτησε δὲ Χριστοφόρος βασιλεὺς μηνὶ Ἀβγουστῳ Ἰνδικτιῶνος τετάρτης, πολλὰ κοσμημένος καὶ θρηνησάντος αὐτὸν τοῦ πατρὸς, μεῖζον ἢ κατ' Αἰγυπτίους, ὡς ἦδη εἰς γῆρας αὐτοῦ ἐληλακότες καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἐν νηπίων ὄντων. Καὶ ἐτέθη τὸ λείψνον αὐτοῦ ἐν τῇ ῥηθείᾳ μονῇ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

[P. 261] λβ'. Κατήγαγον δὲ καὶ Τρόφωνα πατριάρχην Ἀβγουστῳ μηνὶ Ἰνδικτιῶνος τρίτης⁷⁸, τὸν ἴσον χρόνον τελέσαντα· καὶ ἀπελθὼν ἐν τῇ ἰδίᾳ μονῇ τελευτᾷ, γηρυσάσης Ἐκκλησίας χρόνον ἕνα καμῆνας εἰς τὸ τῆς ἡλικίας ἀτέλες Θεοφυλάκτου τοῦ Ῥωμανοῦ βασιλείως· αὐτὸν γὰρ ἐμελλεν, ὡς ἦδη εἰρηται, πατριάρχην καθιστᾶν.

λγ'. Βασιλεὺς δὲ τις Μακεδὼν πλάνος Κωνσταντῖνον Δούκα ἑαυτὸν ἐπισημίνας πολλοὺς μεθ' ἑαυτοῦ συνεπήγατο. Οὗτος συσχεθεὶς ὑπὸ Ἐλεφαντίνου τορμαρχοῦ, ἐκ τοῦ Ὀψικίου ὄντος, ἤχθη ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ὑπὸ Πέτρου ὑπάρχου τῆς μῆδος ἄλλοτριούται χειρός. Εἶτα καιροῦ λαβόμενος καταλαμβάνει πάλιν τὸ Ὀψικιον, καὶ χεῖρα χαλκῆν ἀντὶ τῆς κοπέσης προσαρμοσάμενος καὶ σπάθην ὑπερμεγέθη κατασκευάσας διήρχετο, πλανῶν αὐτὸς τῶν ἀγροτευόντων πολλοὺς ὡς εἶη αὐτὸς Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ Δουκός. Οὗς καὶ συνεφελομένους με-

A habitu, cum uxoris amplexus quaereret, imperator illi aedes assignavit multaque omnino praedia contulit, exque sua ipsius Armeniacorum patria conjugem ei locavit, atque in Caesaris domo praemagnificas nuptias fecit, ductoribus sponsae Christophoro imperatore ac Joanne monacho, qui rector existiterat.

420 29. Quin et Michael monachus, ipse Petri frater, Bulgarici imperii cupidus, seorsum in Bulgariae quadam arce rebellavit, multosque Scythas, qui a Petri principatu desciverant, ad se pertraxit. IIIi Michaele vivis exempto Romanae ditionis fines invaserunt, sic nimirum ut a Macetide per Strymonem ad Atticam Nicopolimque progressi cuncta ibi populati sint. Nicopolis vero dicta est a victoria, quam Augustus retulit de Antonio et Cleopatra, tunc scilicet cum Romanis fascibus Aegyptum subjecit.

30. Mensis Martii die secunda, qui in foro columnis illie ordine erectis cosmetes impositus erat, decidit ac sex viros occidit. Magnum quoque ac formidabile contigit incendium in foro porticu, haud procul ab aede sanctissimae Deiparae, adeo ut pars illa fori quam cerarii et quam pellitarii artifices occupant, ad Psichas usque igni absumpta sit.

31. Christophorus vero imperator mortuus est mense Augusto, indict. 4, Romano patre illius luctu ingenti luctu ac planctu prosequente, supra quam etiam Aegyptiorum moribus receptum sit, eo quod vergente jam ipsius aetate ejus liberi adhuc pueri ac minores essent. Depositum illius cadaver in patris sui monasterio, cujus in superioribus meminimus.

421 32. Sed et Tryphonem patriarcham mense Augusto, indictione tertia, cum tempus constitutum explesset, officio moverunt; qui abiens in monasterio suo e vivis excedit, Ecclesia pastore vidua annum unum, menses quinque, quod Theophylactus nondum matura satis aetate esset. Ipsum enim Romanus constituerat patriarcham praeficere, uti jam dictum est.

33. Basilius vero quidam Macedo impostor, Constantinum Ducem se esse jaectans, multos sibi adjunxit. Hic ab Elephantino tribuno Opsiciano captus in urbem iuductus est, Petricae urbis praefecti sententia altera manuum truncatur. Postmodum occasionem nactus ad Opsicium redit, aereamque sibi manum ejus loco quae computata fuerat aptans, ingentemque gladium fabricans, multos iterum circumforaneos ac nebulones seducens sic vagabatur, seque adeo Constantinum Ducis filium esse suadens. Horum itaque contracta manu magnam ad

V. RIÆ LECTIONES.

⁷⁸ ἑξήκοντα Seylitzes et Cedrenus. Combef. ⁷⁹ τετάρτης margo.

versus Romanum rebellionem confiat; castroque occupato cui nomen Lata Petra, omnis generis in eo annona reposita, ex his labebris erumpens circumvicinam regionem populabatur ac prædas agebat. Missis itaque imperator copiis tum illum cepit, tum qui sub illo merebant. Inductum vero in urbem iudicio sistunt, eique ad quæstiones adhibito, et ut socios prædat, plagas multas imponunt. Ille multos procerum, quasi sibi **422** ad hæsisset, per calumniam defert. Convictus vero nihil veri criminis illis obijcere, ad Amastriani ædes igni absumptus est.

34. Quem vero dicebam, imperatoris filius Theophylactus patriarcha ordinatur, Februarii mensis die secunda, indictione sexta, patris in omnibus animos sensumque præveniens, sed et ad ea quæ a fronte virtutes recteque facta, cum ea qua præditus erat eruditione atque doctrina, sese extendens. Aderant vicarii Romani antistitis, qui tomum synodalem de illius tractantem ordinatione afferrent; qui etiam in patriarchali sede eum collocarunt.

35. Quin dicta quoque Romani imperatoris neptis, Maria Petri Bulgari uxor, haud raro in urbem veniebat ex Bulgaria patris avique invisendorum causa. Postremo autem venit tres secum liberos adducens, cum jam Christophorus ejus pater vivis exemptus esset. Multis itaque avi munificentia donata divitiis honorifice domum reversa est.

36. Romanus vero imperator Stephano filio uxorem locat Gabalæ filiam, Catacylæ neptim, Annam nomine; ac cum nuptiali sermo Augustalis etiam illi corona imposita est.

37. Turcorum prima expeditio adversus Romanos contigit mense Aprili, indictione 7. Hi ad urbem usque excurrentes cunctos per Thraciam obvios præda abegerunt. Missus itaque Theophanes patricius protovestiarius **423** imperiique administer ac princeps senatus, ut cum eis pacem componeret captivosque reciperet. Porro Theophanes admiranda prudentia ac sagacitate illis usus ex voto cuncta confecit, multamque ex illis eo nomine laudem ac admirationem reportavit. Tunc quoque Romanus imperator, quanta magnificentia ac humanitate præstaret, ostendit, nullis sumptibus parcens, solum ut liberarentur captivi.

38. Locavit etiam Romanus imperator Constantino filiorum natu minimo uxorem Helenam, Adriani patricii filiam stirpis Armeniacæ. Qua et defuncta mensis Februarii die altera, alteram ei Theophanonem nomine, Mamantis illius stirpe satam, nuptum tradit.

39. Quarta decima indictione, mensis vero Junii undecima, Russi instructa classe ad decem navium

A γάλην κατά Ῥωμανοῦ ἀνταρσίαν κινεῖ. Καὶ φρούριον κατασχὼν ὁ Πλατεῖα Πέτρα κατονομάζεται, πᾶν εἶδος ἐδωδίμων ἐν τούτῳ ἀπέθετο· ἀφ' οὗ ἐξορμῶν ἐλεηλάτει καὶ τοὺς ⁷⁹ παρατυγχάνοντας προενόμειεν. Ἀποστειλας οὖν ὁ βασιλεὺς κατ' αὐτοῦ αὐτόν τε συνέλαβεν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ· ὄν καὶ ἀγαγόντες ἐν τῇ πόλει ἀνέκρινόν τε καὶ πολλὰς πληγὰς ἐπέτευσαν, τοῦ τοὺς συστασιώτας ⁸⁰, εἴτινες εἶεν, εἰπεῖν. Ὁ δὲ πολλοὺς τῶν ἐν τέλει ἐσυκοφάντει ψευδῶς ὡς συνόντας αὐτῷ. Μηδὲν δὲ ἀληθὲς κατ' αὐτῶν λέγειν ἐξελεγχθεὶς ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ πυρὸς παρανάλωμα γίνεται.

Β δ'. Χειροτονεῖται δὲ πατριάρχης ὁ βῆθεις τοῦ βασιλέως υἱὸς Θεοφύλακτος, Φεβρουαρίῳ μηνὶ δευτέρῳ ἰνδικτιῶνος ἕκτης, τοῦ πατρῷου φρονήματος ἐφ' ἅπασιν ἐξερχόμενος, ἀλλὰ καὶ τοῖς πρόσω παρεκτεινόμενος κατορθώμασι μετὰ καὶ τῆς προσούσης ἐλλογιμότητος, τοποτηρητῶν ἐκ Ῥώμης ἀνελθόντων καὶ τόμον συνοδικὸν ἐπιφερόμενοι περὶ τῆς αὐτοῦ χειροτονίας διαγορευόντα· οἱ καὶ πατρι-αρχικῶ θρόνῳ τοῦτον ἐνίδρυσαν.

Γ δ'. Ἡ εἰρημένη βασιλείῳ Ῥωμανοῦ ἐγγόνῃ ἡ Μαρία, γυνὴ Πέτρου Βουλγάρου, πολλάκις ἀπὸ Βουλγαρίας ἐν τῇ πόλει εἰσῆλθεν τοῦ τὸν ἴδιον πατέρα καὶ τὸν πάππον αὐτῆς [P. 262] ἐπισκέψασθαι. Τελευταῖον δὲ μετὰ παιδῶν εἰσῆλθεν τριῶν, ἧδη Χριστοφόρου τοῦ πατρὸς αὐτῆς τελευτήσαντος. Πλοῦτον οὖν πολὺν παρὰ τοῦ πάππου λαβοῦσα ἐντίμως ὑπέστρεψεν.

Δ δ'. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ υἱῷ Στεφάνῳ γυναῖκα ἠγάγετο θυγατέρα οὖσαν τοῦ Γαβαλά, ἐγγόνην δὲ Κατάκυλα, Ἄνναν ⁸¹ ὄνομα. Ἄμα δὲ τῷ νυμφικῷ στεφάνῳ καὶ ὁ τῆς βασιλείας αὐτῇ στέφανος ἐπιτίθετο.

Ε δ'. Ἐγένετο δὲ ἐκστρατεία πρώτη τῶν Τούρκων κατὰ Ῥωμαίων ἰνδικτιῶνος ἐβδόμης Ἀπριλλίῳ μηνὶ· οἱ καὶ καταδραμόντες μέχρι τῆς πόλεως ἐλήσαντο πᾶσαν θρησκίαν ψυχῆν. Ἀπεστάλη οὖν ὁ πατρικίος Θεοφάνης ὁ πρωτοβεστιαρίος καὶ παραδυναστεύων ποιῆσαι ἀλλάγιον· ὅς θαυμασιῶς καὶ συνετῶς αὐτοῖς μετελθὼν ὅσαπερ ἐβούλετο κατεπράξατο, πολλὰ παρ' αὐτῶν ἐν τῇ φρονήσει καὶ εὐβουλῃ· ἐπαινεθεὶς τε καὶ θαυμασθεὶς· ὅτε καὶ τὸ μεγαλόψυχον αὐτοῦ καὶ φιλόθρωπον ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἐπεδείξατο, μηδενὸς φεισάμενος χρήματος πρὸς τὴν τῶν αἰχμαλώτων ἀνάβρυσιν.

Ζ δ'. ἠγάγετο δὲ γυναῖκα ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς τῷ τελευταίῳ υἱῷ Κωνσταντίνῳ, ἐκ γένους τῶν Ἀρμενικῶν τοῦνομα Ἐλένην τοῦ πατρικίου Ἀδριανοῦ θυγατέρα· ἧς καὶ τελευτησάσης Φεβρουαρίῳ μηνὶ δευτέρῳ ἑτέραν τούτῳ συνέζηυξεν γυναῖκα ὀνόματι Θεοφανῶ, ἐκ γένους τοῦ Μάμαντος ἑκείνου καταγομένην.

Η δ'. Ἀσκάτης καὶ τετάρτης ἰνδικτιῶνος, Ἰουνίῳ δὲ μηνὶ ἐνδεκάτῃ, κατέπλευσαν οἱ Ῥῶς κατὰ Κων-

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁹ τῶς ὀμ. P. ⁸⁰ συστασιώτας P, συστρατιώτας margo. ⁸¹ Ἄννα P.

σιαντινουπόλεως μετὰ πλοίων χιλιάδων δίκαια, οἱ Α καὶ Ἀρομίται λεγόμενοι, οἱ ἐκ γένους τῶν Φράγγων καθίστανται. Ἀπεστάλη οὖν κατ' αὐτῶν μετὰ τριη-
 ρῶν καὶ δρομώνων, ὅσα καὶ ἔτυχον ἐν τῇ πόλει, ὁ
 πατριχίος· καὶ τὸν τε στόλον προεστρεπίσας τε καὶ
 ἐτοιμασάμενος, καὶ νηστῆς καὶ δάκρυσιν αὐτὸν
 κατοχυρώσας ὡς μάλιστα, τοὺς ῥῶς προσδέχεται
 καταναυμαχῆσαι μέλλων αὐτούς. Ἐπει δὲ ἐκείνων
 καταλαβόν καὶ πλησίον τοῦ Φάρου ἐγένοντο (Φάρος
 δὲ καλεῖται ἀφ' Ἰβρυμά εἰ, ἧ πυρός ἐπιτίθεται εἰς
 ὄθηγιάν τοις ἐν νυκτὶ παροδίταις), οὗτος πρὸς τῷ τοῦ
 Εὐξείνου πόντου στόματι: ⁸⁸ παρεδρεύων (ὃς κατὰ ἀν-
 τίφρασιν κέκληται· κακόξεινος γὰρ διὰ τὰς συνεχεῖς
 τῶν ἐκεῖσε ληστῶν [P. 263] πρὸς τοὺς ἐπιξενουμέ-
 νους καταδρομάς, οὗς, ὡς φασίν, ἀνελών Ἡρακλῆς, **B**
 καὶ ἀδελφὰς τυχόντες οἱ παροδίται, τοῦτον Εὐξείνου
 ἐπιπόμασαν) ἐν τῷ Ἱερῷ λεγομένῳ ἀθρόον τούτου
 ἐπίπετο, ὃ τὴν ἐπωνυμίαν εἰληφεν διὰ τὸ τῆς Ἀρ-
 γοῦς πλωτήρων ἐκεῖσε διερχομένου αὐτόθεν ἀνιδρῶ-
 σαν ⁸⁹ Ἱερὸν. Καὶ δὴ πρῶτος τῷ οικεῖῳ δρόμῳ
 λακπεύσας τὴν τε σύναξιν τῶν Ῥουσιῶν πλοίων
 δαίψασεν καὶ τῷ ἐσκευασμένῳ πυρὶ πλείστα κατ-
 ἔφαξεν, τὰ δὲ ⁹⁰ λοιπὰ τούτων ἐτρέψατο εἰς πληγὴν
 καὶ φυγὴν ἢ ἀκολουθῶς καὶ οἱ λοιποὶ δρόμονες
 καὶ αἱ τριηρεῖς ἐπεκδρομοῦσαι τελείαν εἰργάσαντο
 τὴν τροπὴν, καὶ πολλὰ μὲν πλοῖα κατέδυσαν αὐταν-
 δρα, πολλοὺς δὲ κατέστρωσαν, πλείστους δὲ ζῶντας
 συνέλαβον. Οἱ περιλειφθέντες οὖν εἰς τὸ τῆς Ἀνα-
 τολῆς μέρος εἰς τὰ Σγόρα λεγόμενα καταπλεύουσιν.
 Ἀπεστάλη δὲ τότε καὶ Βάρδας πατριχίος ἀπὸ στρα-
 τηῶν ὁ Φωκάς διὰ γῆς μετὰ ἱππέων καὶ ἐκκρίτων
 ἀνδρῶν τοῦ παρατρέχιν αὐτούς. Καὶ δὴ τούτων
 σύσταγμα ἱκανὸν ἀποστείλάντων πρὸς τὰ τῆς Βι-
 θυνίας μέρη ὥστε τὰ πρὸς τροφήν καὶ ἄλλην χρεῖαν
 πορίσασθαι, περιτυχῶν τῷ τοιοῦτῳ συντάγματι ὁ
 εἰρημίνος Βάρδας ὁ Φωκάς κακῶς τούτους διέθη-
 καν, τρεψάμενος καὶ κατασφάζας αὐτούς. Κατήλθε
 δὲ καὶ ὁ συνετώτατος καὶ ἐχέφρων Ἰωάννης ὁ
 ἐπιμέστικος τῶν σχολῶν ὁ Κουρκούας μετὰ παντὸς
 τοῦ τῆς Ἀνατολῆς στρατεύματος, καὶ πολλοὺς τού-
 των διέφθειρεν ἀποσπάδας τῆδε κλέϊσε καταλαμ-
 βάνων, ὥστε συσταλέντα; αὐτοὺς δέει τῆς αὐτοῦ
 ἐπιμέλειας μένειν ἐπὶ τὸ αὐτὸ παρὰ τὰ οικεῖα πλοῖα
 καὶ μηδαμοῦ παρεκτρέχειν κατατολμᾶν. Πολλὰ δὲ
 καὶ μέγιστα κακὰ οὗτοι διεπράξαντο πρὸ τοῦ τῷ **D**
 Ῥωμαϊκῶν στρατεύματι καταλαβεῖν. Τό τε γὰρ Στενὸν
 ἄπαν λεγόμενον ἐνέπρησαν, καὶ οὗς συνελάμβανον
 ἀγματοῦς, τοὺς μὲν ἐσταύρουν, τοὺς δὲ τῇ γῆ
 προσεπατάλευον, τοὺς δὲ ὡσπερ σκοποὺς ἰστώντας
 βλάσει κατετόξευον. Ὅσους δὲ τοῦ ἱερατικοῦ κλήρου
 κατελάμβανον, ἐπισθεν τὰς χεῖρας δεσμοῦντες
 ἤλους σιδηροῦς κατὰ μέσης τῆς κεφαλῆς αὐτῶν
 κρεπέγγυσον. Πολλοὺς δὲ ἁγίους ναοῦς τῷ πυρὶ
 παρέδωκαν. Χειμῶνος δὲ ἐνισταμένου καὶ τροφῶν
 ἀπορούντων, τό τε ἀπελθὸν στρατεύμα τοῦ δομestί-
 κῶν τῶν σχολῶν τοῦ Κουρκούα καὶ αὐτὸν τὸν ἐχέ-
 φρωνα καὶ νουνεχῆ εὐδουλον δεξιότατος, τὰς τε ναυ-

millia adversus Byzantium navigaverunt. Nos Dro-
 mitas vocant (velut palantes dicas ac cursu ve-
 looces) atque a Francis genus ducunt. Missus itaque
 est cum tricornibus et celocibus quotquot in urbe
 erant, illorum impetum excepturus Theophanem
 patricius. Instructaque ac parata classe, Jejunii ac
 lacrymarum apprime praesidio communitus Russos
 operiebatur, navale cum eis certamen commissurus.
 Quod vero illi jam junxerant ac prope Pharam
 venerant (vocatur vero Pharus turris quaedam et
 substructio, cui fax accensa imponitur ad eorum
 qui noctu applicant iter dirigendum), ipse ad Eu-
 xini **424** fauces stationem habens (sic enim con-
 traria appellatione vocatus est, cum Cacoxtius
 diceretur, idcirco nimirum quod latrones ea loca
 insidentes assidue adversus hospites grassarentur,
 quos ab Hercule sublato aiunt, proptereaque
 viatores tuto jam illius itinere Euxini, quasi hospi-
 talis, nomen indidisse) in loco quem Hierum vocant
 repente in eos impressionem fecit. Hierum inde
 nominis appellationem sumpsit, quod Argonautae
 illac transeuntes templum ibi exstruxerint. Primus
 itaque sua ipse celoce vectus cum Russicarum na-
 vium ordinem dissolvit, tum plerosque praeparato
 igne nautico incendit, reliquas in fugam vertit;
 quem pone secuta nave reliqua atque triremes
 hostium omnem aciem penitus fuderunt, ac plures
 quidem navium cum vectoribus submerserunt,
 multos peremerunt, plurimos vivos ceperunt. Su-
 perstitis cladi reliquia ad Orientalem plagam, ad
 locum Sgora dictum, trajecerunt. Ibi Bardas pa-
 tricius Phocas exdux missus cum equitum pedi-
 tumque delecta manu ad hostium iter terra inter-
 cipiendum, in eorum cohortem satis numerosam,
 ad pabulandum aliaque necessaria ad Bithyniae
 partes missam incidit, ingentique eam strage fudit
 et profligavit atque internecone delevit. Sed et
 sapientissimus solertissimusque Joannes Curcuas
 scholarum domesticus cum Asiatico omni exercitu
 praesto fuit, multosque Russorum a **425** reliquo
 agmine aliis aliisque locis divulsos offendens sustul-
 lit, ita sane ut ejus aggressionis metu percursi in
 suis se navibus adunata classe continerent nec
 usquam excurrere auderent. Ii porro ingentia
 maximaque mala perpetraverant, cum needum illis
 Romanae copiae praesto essent. Nam Sienum omne
 quod vocant, igne vastarunt. Ex illis quos captivos
 ceperant, alios in crucem agebant, alios terrae con-
 figebant, alios velut ad metam erectos jaculorum
 imbre impetebant. Quotquot vero sacerdotalis ac
 clericalis ordinis deprehendebant, iis retro vinculis
 manibus per medium caput clavos ferreos adigebant.
 Multas sacrarum aedium subjecta flamma
 combusserunt. Ingruente vero hieme, cum eos jam
 necessarius commeatus deficeret, dum scilicet scho-
 larum domestici Curcuae copiarum insultus virique
 prudentiam ac consiliorum sagacitatem timent, nec

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁸ στόμα P. ⁸⁹ ἀνιδρῶν? ⁹⁰ δὲ om. P.

non patricii Theophanis navalia praelia exque insidiis astuque aggredientis impetum reformidant, domum redire constituerunt. Ac vero hoc adri- tentes ut Romanam classem laterent, cum mense Septembri indictione quinta decima ad Thracia partes transfretare aggressi essent, quem dicendam patricium Theophanem obvium habuerunt: neque enim viri solertissimum ac pervigilem animum unaque fortissimum sefellerunt. Mox igitur navalis iterum pugna committitur, plurimæque hostium submersæ naves, multi occisi. Pauci cum navibus cladi subducti inque Cules litus evecti ingruente nocte fuga evaserunt. Theophanes 426 patricius cum insigni victoria maximisque erectis tropæis reversus honorifice et magnifice suscipitur ac accubitoris dignitate ornatur.

40. Quia vero dictus Joannes magister et scholarum domesticus eo bello præstantissima virtute fulserat, multaque ac magna tropæa erexerat, atque Romani imperii fines late protulerat, compluresque Agarenorum urbes everterat. quodque viri illustrissima virtus esset, cogitaverat Romanus imperator ut ejus filiam Romano nepoti ex Constantino filio uxorem ascisceret. Curcæ filia Euphrosynæ nomen erat, Constantini filio Romani; quem Constantinus Porphyrogennetus castratum patricii dignitate ac cubicularii donavit. Conflata hinc viro reliquorum Augustorum invidia, officio movetur, cum annos duos supra viginti continuos ac menses septeni domestici munus gessisset.

41. Operæ pretium vero sit viri tum genus tum educationem, institutionem que atque animæ ac corporis indolem gesta que referre, quàmque nostra hac ætate fidelis rectusque exstiterit. Oriundus erat Armeniaca stirpe e Docia Darbidi oppido, patre non obscuro, palatino valde opulento, Joannis Icanatorum domestici filio. Quin et sacris litteris eruditum tradunt, Christophori Gangrensis metropolitæ opera, quem sanguinis necessitudine contingebat. Celebre etiam per ora volat dixisse antistitem: *fore ut Joannes hic in redemptionem et solatium Romanorum esset*. Multas quippe plurimasque 427 urbes et arces et oppida et castella et munitiones Agarenorum subjugavit, duploque productiorem Romanam ditionem fecit, cum prius Christi fidei hostes in eas angustias adegissent sicque mancipassent, ut extra Charsiani arcem Hypselemque et Aly fluvium non excurreret. Fidelis vero inque Romanorum imperatorem studiosus gnavusque illius servus Joannes scholarum domesticus ad Euphratem usque ac Tigrim Romanæ ditionis fines protulit, spoliæque ac munera Romanis obtulit, indeque imperator novum populum ac exercitum comparavit, multaque tributa quotannis pendenda indixit, pluraque spolia et currus et captivos Agarenos inde revexit. Maximis enim certaminibus se ipse objectans infidelium urbes

A μάχας καὶ τὰ ἐσχηματισμένα πολέμια τοῦ πατρικίου Θεοφάνους, ἐβουλεύσαντο τὰ οἰκεία καταλαβεῖν. Καὶ δὴ λαβεῖν τὸν στόλον [P. 264] σπουδάζοντες, Σεπτεμβρίῳ μηνὶ Ἰνδικτιῶνος πέμπτης καὶ δεκάτης νυκτὸς ἀντιπλεῦσαι ὠρμηκότες ἐπὶ τὰ Θρακῶα μέρη, παρὰ τοῦ ῥηθέντος πατρικίου Θεοφάνους ὑπηρετήθησαν· οὐδὲ γὰρ ἔλαθον τὴν αὐτοῦ ἐργηγορωτάτην καὶ γενναίαν ψυχὴν. Εὐθύς οὖν δευτέρα ναυμαχία συνάπτεται, καὶ πλείστα πλοῖα ἐδύθησαν καὶ πολλοὺς τούτων ἀπέκτεινεν ὁ εἰρημένος ἀνήρ. Ὀλίγοι δὲ μετὰ πλοίων περιωθέντες καὶ ἐν τῇ τῆς Κύλης παραπεσόντες ἀκτῇ νυκτὸς ἐπελοῦσθη· εὐ- ἐφυγον. Θεοφάνης δὲ ὁ πατρικίος μετὰ νίκης λαμπρᾶς καὶ μεγίστων ὑποστρέφας τροπαίων ἐντίμως καὶ μεγαλοπρεπῶς ὑπέδεχθη καὶ παρακοιμώμενος ἐτιμήθη.

B μ'. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ῥηθείς Ἰωάννης μάγιστρος καὶ δομέστικος τῶν σχολῶν ἀριστος ἐγένετο εἰς τὰ πολέμια, καὶ πολλὰ καὶ μεγάλα ἀνέστησε τρόπαια, καὶ τὰ Ῥωμαϊκὰ ἐπέκτεινεν ὄρια, πλείστας τε πόλεις ἐπόρθησεν τῶν Ἀγαρηνῶν, καὶ διὰ τὸ περιφανὲς τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀρετῆς, ἤβουλήθη ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς εἰς τὸν αὐτοῦ ἔκγονον Ῥωμανὸν τὸν ἐκ Κωνσταντίνου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ θυγατέρα ἀναλαβεῖν. Ἡ οὖν θυγάτηρ τοῦ Κουρκούα ἦν ἡ Εὐφροσύνη, ὃ δὲ υἱὸς τοῦ Κωνσταντίνου ἦν Ῥωμανὸς ὁ εὐνοχισθεὶς παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, καὶ ἐτιμήθη πατρικίος καὶ πραιπόσιτος. Φθόνου δὲ αὐτῷ τῆς τοιαύτης ἔνεκεν ὑποθέσεως τῶν λοιπῶν βασιλέων κινήθητός, παύει τῆς ἀρχῆς, εἰκοσι καὶ δύο χρόνους καὶ μῆνας ἐπὶ τὰ δομέστικος ἀδιάδοχος τελέσας.

C μα'. Πλὴν οὖν ἄξιον εἰπεῖν τὸ τε γένος καὶ τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ καὶ τὸ ἐπιτήδευμα καὶ τὸ φύσει τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος αὐτοῦ καὶ τὴν πρᾶξιν, καὶ ὅποιος πιστὸς καὶ ὀρθὸς ἀνεφάνη τῇ γενεᾷ ἡμῶν. Οὗτος ἐκ γένους τῶν Ἀρμενιακῶν ἦν ἀπὸ Δόκιαν χωρίου Δαρβιδίου, πατὴρ μὲν τῶν οὐκ ἀσήμεν, παλατίνου πένου πλουσίου υἱοῦ Ἰωάννου δομestίκου τῶν [ἰκανάτων]. Λέγεται δὲ καὶ τὰ ἱερὰ γράμματα ἐκπεπαιδευθῆαι παρὰ Χριστοφόρου μητροπολίτου Γαγγρῶν τοῦ συγγενοῦς αὐτοῦ. Ὡς ἄδεται δὲ ὁ λόγος, ὅτι ἔφη ὁ ἀρχιερεὺς, Οὗτος ὁ Ἰωάννης εἰς λῆτρωσιν καὶ ἀνεσιν τῶν Ῥωμαίων γενήσεται.

D Πολλὰ γὰρ καὶ πλείστας πόλεις καὶ κάστρα καὶ χώρας καὶ καστέλλια καὶ τόπια τῶν Ἀγαρηνῶν ἐχειρώσατο, καὶ τὴν Ῥωμανίαν διπλὴν κατεστήσατο, πρότερον οὖσαν καὶ κατεχομένην ὑπὸ τῶν ἀρηνητῶν τοῦ Χριστοῦ μέχρι τοῦ Χαρσιανοῦ κάστρου καὶ τῆς Ὑψηλῆς καὶ τοῦ Ἄλυ ποταμοῦ. Ὁ δὲ πιστὸς καὶ σπουδῆσις πρὸς Ῥωμανὸν αὐτοκράτορα Ἰωάννης [P. 265] δομέστικος τῶν σχολῶν μέχρι τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγρη τὰ ὄρια τῶν Ῥωμαίων ἐστήσατο καὶ προίκα καὶ δῶρα τῇ Ῥωμανίᾳ προσήνεγκεν, καὶ λαὸν καὶ στρατὸν ὁ βασιλεὺς ἐκείθεν προσεκήσατο, καὶ φόρους πολλοὺς ἐτησίως λαμβάνειν ἐτύπωνεν, καὶ πολλῶν λαφύρων καὶ ἀρμάτων καὶ αἰχμαλώτων Ἀγαρηνῶν ἐκείθεν ἀπήνεγκεν⁸⁸.

VARIE LECTIONES.

⁸⁸ *Desunt vox aliqua, vel auctor βιβλιογράφου. Combef.*

Μαγίστοις γὰρ ἀγῶσιν ἑαυτὸν παραθείς τὰς πόλεις κατ' ὄνομα ταύτας ἄς χειρωσάμενος ὑποφόρους τοῖς Ῥωμαίοις Ἰωάννης ὁ Κουρκούας καὶ δομestικός τῶν σχολῶν [ἐποίησατο^{αα}·] τοῖς εἴκοσι καὶ δύο χρόνοις πόλεις χιλίας σχεδὸν καὶ πλεόν καταστήσατο καὶ τῇ Ῥωμανῷ προσήγαγεν· καὶ ἦν ἰδεῖν τὸν ἄγρυπνον Ἰωάννην τὸν Κουρκούαν ἐπὶ παρατάξιως πολεμικῆς διαλαλαῖς καὶ παραινέσεσι πιθαναῖς τοῖς Ῥωμαίοις χρόμενον, καὶ ἄλλον Τραϊανὸν ἢ Βελισάριον εἰκάζει· καὶ ὀνομάσαι τοῦτον. Καὶ εἴ τις πρὸς τοῦτους παραθήσει τὸν ἄνδρα, εὐρήσει πλείονας τὰς τοῦ Κουρκούα ἀνδραγαθίας καὶ ἀριστείας. Οἱ δὲ λαμπρῶς ποθοῦντες καὶ θέλοντες μαθεῖν τὰς τοῦ Ἰωάννου Κουρκούα ἀριστείας καὶ συγγραφὰς εὐρήσονται ἐν οὐκῶ βιβλίῳ ἐκτεθείσας παρὰ Μανουὴλ πρωτοσπαθαρίου καὶ κριτοῦ.

ββ'. Ἄξιον δὲ διηγήσασθαι καὶ τὰς τοῦ αὐταδέλφου μαγίστρου καὶ δομestικού τῶν σχολῶν Ἰωάννου τοῦ πατρικίου καὶ στρατηγοῦ Χαλδίας Θεοφίλου ἀριστείας καὶ ἀνδραγαθίας. Οὗτος εἰς Χαλδίαν μοναστροφῆτος γεγονώς οὐκ ἐνέδωκεν αὐτὸν, οἷα οἱ πολλοὶ τῇ τρυφῇ καὶ σπατάλῃ καὶ ἡδουπαθείᾳ χρώνται· ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκδοῦς πρὸς κόπους καὶ σκληρότητας, πρὸς τὸ τὰς κώμας καὶ χώρας τῶν Ἀγαρηνῶν ληΐζεσθαι, ὥστε καὶ τοὺς οἰκοῦντας Ἀγαρηνῶν εἰς τὸ κάστρον τὴν ἀνδρείοτατον καὶ πανθαύμαστον Θεοδοσιόπολιν καὶ τὰ περίεξ αὐτοῦ κάστρα ἀγχαλωτότους ἀγαγέσθαι καὶ τῷ μαγίστρῳ Ἰωάννῃ φορολογῆσαι καὶ ὑποτάξαι ἐποίησεν. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Μισσοποταμίᾳ ἄριστος· στρατηγὸς ἀνεφαίνετο καὶ, οὐκ ἐφαίνετο μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐδείκνυτο καὶ ἄλλος Σολομὸν ὁ ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ ἀνεφαίνετο καὶ ἐγνωρίζετο. Ὅς καὶ τοῖς μετέπειτα καταλιπὼν τὸν ἔκγονον αὐτοῦ Ἰωάννην τὸν λεγόμενον Τζιμισκὴν· καὶ τῇ εὐφυίᾳ καὶ ἀνδρείᾳ καὶ ἀοκνίᾳ τοῦ ἀνδρὸς πατρικίως καὶ στρατηγὸς διαφόρων [P. 266] θεμάτων τιμηθεὶς, ἐπειτα καὶ ἐπὶ Νικηφόρου τοῦ Νικητοῦ βασιλέως τοῦ λεγομένου Φωκᾶ μαγίστρος καὶ δομestικός τῶν σχολῶν ἀνεφάνη. Ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτῶν ἐν τῷ βιβλίῳ καὶ τῇ τάξει αὐτῶν διηγητέα· ὡσαύτως καὶ περὶ Ῥωμανοῦ πατρικίου καὶ στρατηγοῦ διαφόρων θεμάτων τοῦ υἱοῦ τοῦ μαγίστρου Ἰωάννου πῶ λεγομένου Κουρκούα, ὃς καὶ αὐτὸς ἄριστος καὶ ἀνδραγῶς ἀνεφαίνετο.

γγ'. Τοῦτων οὕτως ἀκμαζόντων καὶ ὑπὲρ τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως ἀντεχομένων καὶ μαχομένων καὶ πόλεις καὶ χώρας καὶ κώμας τῇ βασιλείᾳ τῶν Ῥωμαίων προσαγόντων, καὶ ὑποφόρους τοὺς ἀρνητάς τοῦ Χριστοῦ τῷ βασιλεῖ Ῥωμανῷ ποιοῦντες, ὁ ἀεὶ τὸ γένος τῶν πιστῶν καὶ ὀρθῶν δούλων μαχόμενος Βελίαρ, μὴ φέρων τὴν πολλὴν καὶ ἀπειρον εὐχαριστίαν τῶν Χριστιανῶν, ὑπέβαλέ τισι, καὶ πρὸς τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν καὶ τῷ μαγίστρῳ δομestικῷ Ἰωάννῃ διέβαλλον, ὡς τῆς βασιλείας τῶν Ῥωμαίων ἐπιέμενος καὶ λαὸν ἐμπροσθεν ἔχων, καὶ ὅτι πλείστας ἀδικίας καὶ ἄρπαγὰς ἐποίησεν τοπίων καὶ χωρίων.

VARIAE LECTIOES.

^{αα} ἐποίησεν?

A expugnavit. Quis vero ex nomine sigillatim percenset, quot urbes armis expugnatas Joannes Curcuas Romanis tributarias reddiderit? Per annos duos supra viginti urbes ferme mille, iisque plures, subegit ac Romanæ ditionis fecit; eratque videre virum pervigilem sub hostilis aciei incur-u concionibus militaribus adhortationibusque suorum excitantem animos, ut Trajanus alter aut Belisarius videri merito ac nuncupari posset. Quin si quis Joannem Curcuam cum illis contulerit, majora ejus bellica facinora fortiaque facta invenerit. Sin quos autem Joannis Curcuæ res præclare gestas ac monumenta magnifice noscendi cupido incenscrit, 428 Manuelis protospatharii et judicis calamo octo libris luculenter explicata invenient.

42. Nec vero abs re fuerit ejus quoque germani (magistri scilicet ac scholarum domestici Joannis) patricii ac Chaldiæ ducis Theophili res bello fortiter gestas abs me enarrari. Hic summa ducis potestate in Chaldiam missus, non ut multorum moribus comparatum est, ut se ipsi voluptatibus ac luxuriæ dedant, sic ille molliori vitæ deliciisque studuit, sed laboribus duriorique disciplina sese mancipans Agarenorum oppida terrasque diripere ac populari, oppidanosque urbis munitæ fortissimæ ac plane mirabilis Theodosiopolis circumvicinasque arces sub jugum mittere, magistroque Joanni tributarias facere ac mancipare. Sed et in Mesopotamia exercitus ductor egregie fulsit, nec inane solum nomen protulit, sed et virtutem probavit, alterque Salomon Justiniani imperatoris ætatis heros enituit atque habitus fuit, qui et posteris Joannem Tzimissem nepotem reliquit; virique proba indole et fortitudine et diligentia patricii diversorumque thematum prætoris ducisque auctus dignitate, ac postremo Nicephoro Niceta (Phoca nuncupato) imperatore magister ac scholarum domesticus creatus. Sed de his quoque ordine inque eorum propria serie texenda narratio est; perindeque de Romano patricio diversarumque 429 per provincias legionum duce, magistri Joannis Curcuæ filio, qua et ipse vir optimus claruit fulsitque fortitudinis laude.

43. His ita florentibus Christianæque fidei præsidio hostibus obtinentibus ac contra pugnantibus, urbesque et provincias atque oppida ac loca imperio Romano adjunctibus, infidelesque Romano imperatori tributarios facientibus, qui semper fidelibus probosque impugnat; Beliar gratulantes Christianos ac gratiarum actione effusus videre non ferens, nonnullis auctor est supdetque ut et magistrum ac domesticum Joannem apud Romanum imperatorem accuset tanquam rerum summæ inhiantem, et qui eam in rem in promptu exercitum haberet, multa denique loca prædique per rapinam parta

atque parata possideret. Mittit igitur Romanus cō-
guitores iudices, diligētiq̄ rerum inspectione
nullius reum criminis offendens in pristinam eum
dignitatem restituit. Ejus tamen rei causa apud
reliq̄os Augustos, ei confata invidia munere abdi-
catur, ejusque loco Pantherius, Romano imperatori
sanguinis necessitudine conjunctus, domesticus
constituitur.

44. Ceterum Romanus imperator urbis debita
omnia æsque alienum civium omne, divitum pariter
pauperumque ac egenorum, quantum ex tabulis
probari poterat, dissolvit; suntque adeo qui dicant
dedisse undeviginti centenaria. Nominum tabulas in
Chalces purpureo umbilico combussit, universis
fauste acclamantibus, votisque imperatorem prose-
quentibus. Imperii anno secundo supra vigesimum,
pretia domorum civibus 430 omnibus conducto-
ribus a maximo ad minimum usque dimisit. Feria
quarta et Parasceve ad conversarum exiens ædes
æortis omnibus argenteos duos erogabat; inclusis
viris et feminis singulis tres nummos impendebat.
Ecclesias vero et monasteria plura exstruxit; ves-
tes quoque auro contextas calicesque cum discis
æeros largitus est. Hospitale quoque ad Mabriani
ædes excitavit, fecitque stabula ac hospitia pul-
cherrima: strata etiam struxit cubilia ac cubicula,
eorum omnium gratia qui hospites urbem petunt ac
lites agunt. Quin et de illorum ipsorumque eorum
juventorum ac famulorum cibo pabuloque statuit
æque præcepit. Doms in eam rem firma donatione
addixit, ut indeficienter sumptus sufficerent. Hoc
autem illorum gratia fecit, qui hospites lites in
urbe habent, ut inde procurentur atque alantur. Ad
sepulcrum suum dari jussit quotidie frustula offas-
que triginta millia. Quarta feria et Parasceve in
prætorio et Chalce et Numeris vinctis singulis fol-
les quindecim erogari mandavit, magnaque Para-
sceve nummos singulos elemosynarum nomine illis
tribui. Olympi monachos et Cyminæ e. Athonis et
Barachei et Latri omnesque nummum unum viritum
ex suo monasterio accipere voluit.

45. Indictione prima, mense Aprili, rursus Turci
cum ingentibus copiis Romanæ dittonis fines in-
vaserunt. Egressus vero Theophanes 431 patri-
cius accubitor pacis cum eis fœdus percussit, ac-
ceptis obsidibus ex illustrioribus. Hincque adeo
contigit in annos quinque pacem induciasque ser-
vari. Ceterum Romanus imperator plerasque per
Macedoniam atque Thraciam urbes a fundamentis
exstruxit, alias reparavit. Nec id modo, sed et in
urbe angusta magnificas ædes regias instauravit,
prata quoque opima ac uberrima, que longe ma-
ximam voluptatem præsentent; sed et in senum all-
imenta hospitumque diversoria ac ægrorum domi-
cilia construxit, mercedem a Deo animique salutem
sperans se recepturum esse.

VARIE LECTIONES.

* μόδια: margo. ** ὁμήρους τῶν ἐμφανῶν, p. 590.

A Ὁ δὲ Ῥωμανὸς ἀποστείλας καὶ ζητήσας οὐδὲν
ἐφεύρεν, καὶ μεταβούς τῆς ἀρχῆς ἀποκατέστησεν.
Φθόνῳ δὲ αὐτῷ τῶν τοιοῦτων ὑποθέσεων παρὰ τῶν
λοιπῶν κινήθεντων, ἐκπίπτει τῆς ἀρχῆς, καὶ δομέ-
στικός ἀντ' αὐτοῦ προχειρίζεται Πανθήριος, συγγε-
νῆς τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ.

μδ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς πάντα τὰ χρέη τῆς
πόλεως ἀπὸ τε πλουσιῶν, μεγιστάνων, πτωχῶν καὶ
πενήτων, ὅσα ἂν ἐν φανερωῖ ἀπεδείκνυντο, ἀπέδω-
κεν· ὡς φασὶ τινες ὅτι δέδωκεν κεντηνάρια ἑνεα-
καίδεκα· τὰς δὲ ὁμολογίας κατέκαυσεν εἰς τὸ πορ-
φυροῦν ὁμφάλιον τῆς Χαλκῆς, πάντων ἐπευχομένων
τὸν βασιλέα. Τῷ δὲ εἰκοστῷ δευτέρῳ αὐτοῦ χρόνῳ
δίδωκε τὰ ἐνοικιακὰ πάσης τῆς πόλεως, ἀπὸ μικροῦ
ἕως μεγάλου. Τετράβην καὶ παρασκευὴν ἐξεργάμε-
νος εἰς τὰ μεταστασίματα εἶδιδει πᾶσαν πολιτικὴν ἀνά
ἀργυρῶν δύο· καὶ τοὺς ἐγκλειστους καὶ τὰς ἐγκ-
λειστας ἐρόγειεν ἀνά νομισμάτων τριῶν. Ἐκκλη-
σίας δὲ καὶ μοναστήρια πολλὰ ἔκτισεν· ἀλλὰ καὶ
ἐνδύτας χρυσοφάντους καὶ δυσκοπήρια ἀπεχαρί-
σατο. Καὶ ξενοδοχεῖον καθίδρυσεν εἰς τὰ Μαβρια-
νοῦ, καὶ στάβλους ποιήσας [P. 267] καὶ ὁσπήτια
κάλλιστα καὶ κραθθατοστρώσια διὰ τοὺς εἰσερχομέ-
νους πάντας ἐξωτικούς καὶ δίκας λαμβάνοντας κατ-
εσκεύασεν. Ἄλλὰ καὶ ὑπὲρ διατροφῆς αὐτῶν τε
καὶ τῶν ἀλόγων αὐτῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν
διωρίσατο καὶ προσέταξεν. Καὶ οἰκῆματα προσεκύ-
ρωσεν, τὸ ἀνελλιπῶς διδοσθαι. Τοῦτο δὲ ἐποίησεν
διὰ τοὺς ἔχοντας δίκας ἐξωτικούς καὶ εἰσερχομένους,
ἵνα διατρέφωται καὶ διοικῶνται ἐξ αὐτοῦ. Εἰς δὲ
τὸν τάφον αὐτοῦ διωρίσατο ἵνα καθ' ἑκάστην ἡμέραν
δίδωνται ψωμια * μυριάδες γ', καὶ τετράβην καὶ
παρασκευὴν ἵνα δίδωται εἰς τὸ πραιτώριον καὶ εἰς τὴν
Χαλκὴν καὶ εἰς τὰ Νοῦμερα ἕνα ἕκαστον ἀνθρώπον
ἀνά φωλέας δεκαπέντε, καὶ τῇ μεγάλῃ Παρασκευῇ
πάντας τοὺς φυλακίτας ἀνά νομισματος ἑνός. Δι-
ωρίσατο δὲ τοὺς μοναχοὺς τοῦ Ὀλύμπου, τοῦ Κυμινῶ,
τοῦ Ἀθωνος, τοῦ Βαραχίως καὶ τοῦ Λάτρους, καὶ
πάντας λαμβάνειν ἀνά νομισματος ἑνός· ταῦτα δὲ
λαμβάνειν αὐτοὺς ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ μονῆς.

με'. Ἰνδικτιῶνος πρώτης Ἀπριλλίῳ μηνὶ ἐπι-
θον πάλιν οἱ Τούρκοι μετὰ πλείστης δυνάμεως. Ὁ δὲ
πατρικίος Θεοφάνης ὁ παρακοιμώμενος ἐξελθὼν
σπονδὰς εἰρηνικὰς ἐποίησε μετ' αὐτῶν, ὁμήρων
ἐμφανῶν ** ἀναλαθόμενος· ἐξ οὗ συνέβη ἐπὶ χρόνους
πέντε τὴν εἰρήνην διαφυλαχθῆναι. Ὁ δὲ βασιλεὺς
Ῥωμανὸς πλείστας πόλεις κατὰ Μακεδονίαν τε καὶ
Θράκη, τὰς μὲν ἐκ βάρων ἀνυποκόμησεν, τισὶ δὲ
καινισμοὺς ἐπένοήσεν. Οὐ μὴν ἀλλὰ κατὰ τὴν βασι-
λειον πόλιν περιφανῆ παλάτια ἱκαιοῦργησεν, ἔτι
καὶ λειμῶνας ἀμφιλαφεῖς καὶ εὐκάρπους, ἐξ ὧν οὐ
τυχοῦσα τέρψις ἐγγίγνεται· ναὶ δὴ καὶ γερόντων τρο-
φεῖα ξενουμένων τε καταχώγια, ἀβρωστούντων ἐν-
δαιτήματα, τῶν κατὰ ψυχὴν ἐνεκεν ἀντιδόσεων.

μζ'. Δευτέρας δὲ Ἰνδικτιώνος· ὁ Ῥωμανὸς βασι- A
λεὺς. Πασχάλιον πρωτοσπαθάριον καὶ στρατηγὸν
Λαγγιβαρίας πρὸς τὸν ῥήγα Φραγγίας Οὐγωνα ἐξαπ-
πέταίεν. τὴν αὐτοῦ θυγατέρα ἐπιζητῶν εἰς νόμ-
φην Ῥωμανῶ τῷ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου
υἱῷ· ἦν καὶ ἀναλαβὼν ὁ εἰρημένος Πασχάλιος μετὰ
πλοῦτου πολλοῦ ἐν τῇ πόλει ἀνήγαγεν. Γέγονε δὲ ὁ
γάμος Σεπτεμβρίῳ μηνὶ Ἰνδικτιώνος τρίτης. Ἦτις
καὶ ζήσασα μετὰ τοῦ ἀνδρὸς ἔτη πέντε ἐτελεύτησεν
ταῖς ἡμέραις τῆς αὐτοκρατορίας Κωνσταντίνου τοῦ
αὐτῆς πενθεροῦ.

μζ'. Ἀνέμου δὲ βριαίου καὶ σφοδροῦ καταπνεύσαν-
τος· Δεκεμβρίῳ μηνὶ οἱ λεγόμενοι ἐν τῷ ἱπικῷ
ἄημοι κατέπεσον, οἱ ἀπ' ἐναντίας τοῦ βασιλικοῦ
θρόνου ἐτύγχανον, [P. 268] καὶ συνέτριψαν τὰ τε
ὀρθοκλίματα αὐτῶν βάθρα καὶ τὰ στηθεῖα λεγόμενα. B
Ἰβήνου δὲ περικυκλώσαντος τῷ αὐτῷ μηνὶ τὸν βα-
σιλέα Ῥωμανὸν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τοῦ παλατίου κατήγα-
γον.

μη'. Τῆς δὲ πόλεως Ἐδέσης, ἐν ἣ τὸ τίμιον τοῦ
Χριστοῦ ἐκμαγεῖον ἀπείκειτο, παρὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ
πολιορκουμένης στρατεύματος καὶ εἰς ἀνάγκην με-
γίστην περισταμένης, ἀπέστειλαν οἱ αὐτῆς οἰκίτη-
ρες πρὸς τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν διαπρεσβευόμενοι
τὴν πολιορκίαν λυθῆναι, τὸ τοῦ Χριστοῦ ἅγιον ἐκμα-
γεῖον παρέχειν ἐπαγγελλόμενοι· ὑπὲρ δὲ τῆς τριαύ-
της χάριτος δεσμίους ἠτήσαντο τῶν ἐπιφανῶν ἀντι-
λαβεῖν, χρυσοβούλλιον τε λαβεῖν ὥστε μηκέτι τὴν
τούτων χώρην παρὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ ληΐζε-
σθαι. Ὅ δὲ καὶ γέγονεν. Τοῦ ἁγίου δὲ ἐκμαγεῖου C
ἦτοι μανδηλοῦ ἀποσταλέντος καὶ ἤδη τῇ Κωνσταν-
τινουπόλει πλησιάζοντος, Θεοφάνης πατριχίος ὁ πα-
ρακοιμώμενος ἐν τῷ ποταμῷ Σαγάρω ἐξελθὼν ὑπήν-
τησεν αὐτῷ μετὰ λαμπρᾶς φωταγωγίας καὶ τῆς
θεούσης τιμῆς τε καὶ ὑμνωδίας· καὶ τῇ πεντεκαί-
δεκάτῃ τοῦ Αὐγούστου μηνὸς σὺν αὐτῷ ἐν τῇ πόλει
εἰσήλθεν, τοῦ βασιλέως ἐν Βλαχέρναις ὄντος κάκει
αὐτὸ προσκυνήσαντος. Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξήλθον ἐν
τῇ Χρυσῇ πόρτῃ οἱ τε βασιλέως δύο υἱοὶ Στέφανος
τε καὶ Κωνσταντίνος καὶ ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ Κωνσταν-
τίνος σὺν τῷ πατριάρχῃ Θεοφυλάκτῳ· καὶ μετὰ τῆς
θεούσης τοῦτο ἀναλαβόντες τιμῆς, τῆς συγκλήτου
ἐπίσης προπορευομένης καὶ φωταγωγίας μεγίστης
προαγούσης, μέχρι τοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας
παύσῃ διεκόμισαν, καὶ προσκυνηθὲν ἐκείσε ἐν τῷ D
παλατίῳ ἀνήγαγον.

μθ'. Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις Ἀρμένιον τι-
τέρας τῇ πόλει ἐπιφοιτῆκει, παῖδες συμφοεῖς ἀρρένες
ἐκ μιᾶς προσελθόντες γαστρὸς, ἄρτιοι μὲν πάντα τά-
μειλη τοῦ σώματος, ἀπὸ δὲ στόματος τῆς γαστρὸς
καὶ μέχρι τῶν ὑπὸ γαστέρα συμπεφυκότες, καὶ
ἀλλήλοις ὑπάρχοντες ἀντιπρόσωποι· οἱ ἐπὶ πλεῖ-
στον τῇ πόλει ἐνδιατρίψαντες, καὶ ὑπὸ πάντων ὡς
ἐξαισίον τι τέρας ὀρώμενοι, τῆς πόλεως ὡς πονηρὸς
τις οἰωνὸς ἐξηλάσατο⁸⁸. Ἐπὶ δὲ μονοκρατορίας βα-
σιλείας Κωνσταντίνου πάλιν εἰσήλθοσαν. Ἐπεὶ δὲ ὁ
ἴτερος αὐτῶν ἐτεβήκει, ἱατροὶ τινες ἔμπειροι τὸ

46. Porro secunda indictione Romanus impe-
rator Paschalium protospatharium ac Longobardiarum
ducem ad Hugonem regem Franciæ misit, ejus
filiam Romano Constantini generi sui filio sponsam
exquirens; quam et assumens, quem dixi, Pascha-
lius cum multa suppellectile atque opibus in urbem
induxit. Celebratæ nuptiæ mense Septembri, indi-
ctione tertia. Vixit cum viro annos quinque; tum-
que vivis exempta est, cum Constantinus illius socer
ipse summus imperator esset solusque rerum po-
tiretur.

47. Mense Decembri validissimo perflante vento
atque turbine, qui in foro ex adverso regii throni
erecti sunt, sic vocati Demi corruerunt, subje-
ctosque gradus et marmora ac columellas (stethea
dictas quasi ad 432 pectus ascendentes) contri-
verunt. Anni autem vertente circulo, eodem ipso
mense, Romanum imperatorem ejus filii aula-eje-
cerunt.

48. Edessa autem urbe, in qua veneranda Christi
effigies posita erat, a Romano exercitu obsessa et
ad extremas angustias redacta, oppidani oratores
ad Romanum imperatorem mittunt, rogantes solvi
obsidionem, ejus muneris gratia se Christi sacram
effigiem in linteo expressam daturus polliciti; hu-
jusque ipsius muneris vicem ex suis vincetos recipere
petebant, qui nobiliores essent, bullaque aurea
eam ipsis præstari fidem, ut nunquam Romanæ
copiæ Edessenam regionem devastarent. Quod sic
utique factum. Missa itaque sacra effigie seu su-
dario, jamque haud procul Byzantio, Theophanes
patricius et accubitor ad Sagarim fluvium cum
splendido cereorum apparatu congruoque cultu et
canticis illi obviam processit, mensisque Augusti
quinta decima cum illo in urbem intravit, impe-
ratore in Blachernis constituto, ubi etiam effigiem
illam adoravit. In crastinum exierunt ad portam
auream tum imperatoris duo filii Stephanus et Con-
stantinus, tum Constantinus illius gener cum Theo-
phylacto patriarcha; debitoque honore susceptum
sacrum pignus, universo senatu præeunte maxi-
maque cereorum atque lapidum segete prælucente,
adusque S. Sophiæ templum pedibus detulerunt,
atque illic adoratione mysticoque cultu exceptum
in palatium intulerunt.

433 49. His psis diebus monstrum quoddam
ex Armenia Cpolim invecum est, pueri scilicet
duo masculi coherentes uno ventre progressi, alias
membris omnibus corporis integri, a ventriculi
tamen ore et infra pubem inter se concreti atquo
vultibus obversis. Hi diu in urbe versati sunt
cumque omnes tanquam immane quoddam por-
tentum contuerentur, Romanus imperator ceu ma-
lum quoddam omen illa ejecit. Cum autem solus
jam Constantinus rerum potiretur, iterum in ur-
bem ingressi sunt. Unq̄ autem ex eis mortuo, pe-

VIIIÆ LECTIONES.

⁸⁸ ἐξηλάθησαν, Leo. Gr. Combef.

riti quidam medici coherescentem emortuam partem subtili arte putaverunt, nimirum fore sperantes ut illo remedio alter incolumis servaretur: qui tamen ipse triduo duntaxat superstes diem obiit.

50. Romanus imperator cum monachis omnibus, uti dictum est, fidem plurimam cultumque adhiberet, præ reliquis tamen eximieque Sergium virum monastica institutione præclarum observabat. Erat hic magistri Cosmæ frater, primi tribunalium præsidis. Instauravit et Manuelis monasterium: simili quoque ratione Panteleemonis monasterium ac basilicam, cui cognomen Ophri portus, a fundamentis erexit. Octingentos illic monachos sub sancto instituto adunavit, iisque statuta stipendia, unde sustentarentur, constituit, quæ Sergio monacho patri suo spiritali in eorum annonam præhebat. Miserationis affectu erga omnes exsules **434** agebatur, in quos magnam vim pecuniarum erogabat; quæsiobrem quo tempore ex aula discessit, nec unus quidem exsul inventus est. Fuit Sergius Photii patriarchæ nepos, animi ingenuitate quam carnis necessitudine illustrior. Ad summam enim virtutem scientiamque pervenerat, nec ultra præstaret discerni facile poterat: sic nimirum accurate summaque perfectione utramque excoluerat. Porro florebat in eo discretionis pudor, morum gratia, animi sensus, modestia. Neque enim supercilia attraherat, uti modo sapientibus comparatum est, nec vero arrogantiam atque superbum præferebat: sed sermo illi melle dulcior ex ore stillabat. Firma indoles ac constans, sensus animi modestus ac humilis. Hunc itaque virum inelytūm imperator una secum continue habebat, ad cuius normam atque regulam vite suæ rationes componeret. Monebat ille, etiamque atque etiam hortabatur ut liberorum imperator curam ageret, nec indisciplinatos ad nequitiam declinare sineret, ne idem atque Heli illi accideret ac liberorum piacula ipse lueret; quod et ita accidit.

51. Porro aula dejectus liberorum opera ac tyrannide, inque Proten insulam relegatus, hunc rursus calamitatem solantem ærumnisque ac angustiiis levamen afferentem habebat. Aderat pariter etiam Polycuctus reverentissimus monachus, qui ipse perinde ac quem dicebam, Sergius adversi **435** casus molestiam convenienter apteque leniebat. Hic postea pro **435** vitæ suæ candore, Theophylacto patriarcha humanis exemplo, a Constantino imperatore patriarcha provectus est.

52. Cæterum Romanus imperator longo senio morboque confectus imperii res rite ac accurate ex testamenti tabulis componit, primumque Augustorum Constantinum in purpura natum decernit, anno 6453; tumque secundo ac tertio ordine liberos imperatores constituit, diserte ordinans statuensque confestim in ordinem cogendos, si quid ullo modo in primum imperatorem offenderint.

53. Quoniam autem Deus multis modis homini

A συγκεκολλημένον μέρος διέτεμον εὐφωῶς ἐλπιδὶ τοῦ τὸν ἕτερον ζήσεσθαι· [P. 269] ὅς τρεῖς ἡμέρας ἐπιθίους ἐτελεύτησεν.

ν'. Καὶ ἐν πᾶσι μὲν μοναχοῖς, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, πίστιν ἐκέκτητο ἄμετρον ὁ βασιλεὺς, διαφέροντως δὲ ἐτίμα καὶ ὑπερέσθε Σεργίον τὸν ἐν μονασταῖς διαλάμποντα, ὃς ἀδελφὸς ἐπεφύκει τοῦ μαγίστρου Κοσμᾶ τοῦ πρώτου τῶν κριτηρίων. Ἄνεκείσε καὶ τὴν μονὴν τοῦ Μανουήλου, ὡσαύτως καὶ τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸ μοναστήριον ἐκ βάθρου κτίσας τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος, ᾧ ἐπόνυμον Ὀφροῦ λιμῆν. Ἀπέκειρε δὲ καὶ ἐκείσε μοναχοὺς ὀκτακοσίους, τυπώσας καὶ σελέμνια τοῦ λαμβάνειν αὐτοὺς ὑπὲρ διατροφῆς αὐτῶν, τοὺς ταῦτα τῷ μοναχῷ Σεργίῳ τῷ πνευματικῷ αὐτοῦ πατρὶ. Πάντας δὲ τοὺς ἐν ἐξορίᾳ συμπαθήσας, καὶ τοὺς αὐτοῖς χρήματα πολλὰ, ὥστε ἐν τῷ κατέρχεσθαι αὐτὸν ἐκ τοῦ παλατιοῦ εἶς καὶ μόνος ἐξόριστος οὐχ εὐρέθη. Οὗτος δὲ ὁ Σεργίος ἀνεψιὸς τοῦ πατριάρχου Φωτίου ἐτύγχανεν ὄν πλεόν τῆς σαρκικῆς συγγενείας ἢ κατὰ ψυχῆν ἐτίμα εὐγένεια. Ἀρετῆς γὰρ εἰς ἄκρον καὶ γνώσεως ἤλασεν, ὡς δυσχερὲς εἶναι διακρίνειν ποτέρῳ μᾶλλον πλεονεκτεῖ· οὕτως εἰς ἄκρον ἐκατέραν ἐξήσκησεν. Ἐπήνθει δὲ αὐτῷ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ τῆς διακρίσεως ἔρευθος καὶ τὸ χαρίεν τοῦ ἤθους καὶ τὸ μέτριον τοῦ φρονήματος· οὐδὲ γὰρ ἀνέσπα τὰς ὀφρῦς κατὰ τοὺς νῦν σοφοὺς, οὐδὲ ἀλαζῶν τις ἐδόκει καὶ ὑπερήφανος, ἀλλὰ τὸν λόγον μὲν εἶχεν γλυκυτέρον μέλιτος ἀποστάζοντα, τὸ ἦθος δὲ πάγιον καὶ σταθερόν, ταπεινὸν δὲ τὸ φρόνημα. Τοῦτον οὖν ἀοιδίμον ἀδιαλείπτως μετ' αὐτοῦ εἶχεν ὁ βασιλεὺς, κανόνα ὄντως καὶ στάθμην τὸν αὐτοῦ βίον ρυθμιζόντα· ὃς πολλὰ παρήγει τῷ βασιλεὶ τῶν παιδῶν ἐπιμελεῖσθαι καὶ μὴ ἀπαιδεύτους εἶναι εἰς πονηρίαν ἐκκλίνοντας, μήποτε καὶ αὐτὸς πάθῃ τὸ τοῦ ἡλιμωρίαν ὑπὲρ τῆς τῶν παιδῶν παρανομίας ἐκτίσας. Ὁ καὶ γέγονεν.

να'. Ἐπεὶ δὲ τοῦ παλατιοῦ τοῦτον οἱ παῖδες κατήγαγον καὶ ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἐξώρισαν, πάλιν τοῦτον εἶχεν τῶν συμφορῶν παραμυθίαν καὶ τῶν ὀλίψεων ἀκεσώδυνον φάρμακον. Ἐ συνῆν τότε καὶ Πολύευκτος μοναχὸς εὐλαβέστατος, οὐκ ἔλαττον τῶν τοῦ εἰρημένου τρόπον καὶ αὐτὸς τὰ εἰκότα παραμυθούμενος· ὃς μετὰ ταῦτα διὰ τὸν [P. 270] εἰλικρινῆ αὐτοῦ βίον, τοῦ πατριάρχου Θεοφυλάκτου τελευτήσαντος, πατριάρχης ὑπὸ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου προχειρίζεται.

νβ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς μακρῷ γήρῃ καὶ νόσῳ τρυχόμενος τὰ τῆς βασιλείας κατὰ διαθήκας ἀπακριβάσεται καὶ ἄνακτα πρώτον κατὰ διαθήκας τὸν Πορφυρογέννητον Κωνσταντίνον προσδιορίζεται, ἐν ἑταί ἐξάκις χιλιοστῶ τετρακοσιοστῷ πεντηκοστῷ τρίτῳ, καὶ καθεξῆς ἐν δευτέρῳ καὶ τρίτῳ τοὺς τοῦτου υἱοὺς, τὰ πρὸς αὐτοὺς ῥητῶς διασφαλισάμενος, ὡς εἴπερ τῷ πρώτῳ βασιλεὶ κατὰ τι προσπταίσειαν, καθαιρεῖσθαι παραυτίκα τῆς βασιλείας.

γ'. Ἐπεὶ δὲ πολλοὺς τρόποις ὁ Θεὸς βούλεται

πώζειν τὸν ἄνθρωπον, συνεχώρησε Ῥωμανὸν βασι-
λέα συμφορᾷ ἀδοκίῃ προσπεσεῖν, ἵνα δι' αὐτῆς
σωφρονισθεὶς καὶ τῶν οἰκείων ἐν συναίσθησει πα-
ραπτωμάτων γενόμενος σωτηρίας ἀξιωθῆ. Συνεχώ-
ρησε γὰρ ἐπαναστῆναι αὐτῷ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Στέφα-
νον, ὡς περ ποτὲ Ἀβεσσαλὼμ ἐπανάστη Δαβὶδ τῷ
οἰκείῳ πατρί. Συμβούλοις οὖν οὕτως πρὸς τοῦτο
χρησάμενος τῷ τε ἀπὸ μοναχῶν Μαρριανῷ τῷ Ἀργυ-
ρῷ καὶ Βασιλείῳ τῷ πρωτοσπαθαρῖον τῷ Πετεινῷ
καὶ Μανουὴλ τῷ Κουρτίκῳ, συνειδόντων αὐτῷ καὶ τῶν
ἄλλων βασιλέων, τοῦτον τοῦ παλατιοῦ κακῶς κατήγα-
γεν καὶ ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἐξορίας ἀπέκλειρεν μοναχόν.

A salutem præstare constituit, Romanum impera-
rem in inexpectatam calamitatem (quæ ejus pro-
videntia!) incidere permisit, ut is illa castigatus
ac de prioribus delictis admonitus salutem conse-
queretur. Permisit namque Stephanum filium in
eum insurgere, uti olim Absalom in patrem suum
Davidem insurrexit. Mariani itaque exmonachi
Argyri, Basilique protospatharii Petini, nec non
Manuelis Curticis consilii abusus, consciis etiam
reliquis imperatoribus, perperam patrem aula de-
turbavit, inque Prote insula relegatum monachi
ritu totondit.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ.

CONSTANTINI IMPERIUM.

[P. 271] α'. Ὑπελείφθη οὖν αὐτοκράτωρ Κων-
σταντῖνος ὁ τοῦτου γαμβρὸς μηνὶ Δεκεμβρίῳ εἰκάδι,
ἰνδικτιῶνος τρίτης, ἐν ἔτει ἐξάκις χιλιοστῶ τετρα-
κοσιοστῶ πεντηκοστῶ τετάρτῳ ὃς αὐτίκα Βάρδαν τὸν
τοῦ Φωκῆ τῆ τοῦ μαγίστρου ἀξία τιμήσας, ὡς χρόνῳ
πολλῷ τὴν ἐν τοῖς πολέμοις ἀνδραγαθίαν πολλὰκις ἐπι-
δειξαμένον, δομέστικον τῶν σχολῶν προχειρίζεται,
καὶ Κωνσταντῖνον τὸν Γογγύλην ναυμαχίας ἡγήτορα,
καὶ στρατιάρχας τινὰς τῶν εὐχρήστων. Εἶτα Βασι-
λειον, ᾧ ἐπέκλην Πετεινός, πατρίκιον καὶ μέγαν
καταρσιάρχην, τὸν δὲ ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἀργυρῶν
Μαρριανὸν τὰ μοναχικὰ ἀποδύσας πατρίκιον καὶ κό-
μητα τοῦ στάβλου πεποίηκεν. Ὡσαύτως καὶ Μα-
νουὴλ τὸν ἐπιλεγόμενον Κουρτίκην πατρίκιον καὶ
δρουγγάριον τῆς βίγλης ἐποίησεν. Οὕστινας τρεῖς οὐ
μετὰ πολλὸν χρόνον ἡ τοῦ Θεοῦ δικαία κρίσις, ὡς
εἰς χριστὸν τοῦ Κυρίου παροινήσαντας καὶ χεῖρας
ἀδίκως ἐπιβαλόντας, τῆς βασιλείας δραγομένους
μετῆλθεν· ἐπὶ καθουσίῳσι γὰρ καταληφθέντες ἐκά-
τεροι οἰκτίστην θανάτῳ τὸ ζῆν ἀπέβηξαν. Τὰ δὲ πε-
ρὶ αὐτῶν πλατύτερον τε καὶ ἐπεξηρατικώτερον ἐν
τῇ προηγουμένῃ ἐξηγήσει ἐκλήσομαι.

β'. Μετὰ δὲ τεσσαράκοντα ἡμέρας, τῇ εἰκάδι ἐβ-
δόμῃ τοῦ Ἰανουαρίου μηνός, ὑποπεύσας Κωνσταν-
τῖνος τὸν τε βασιλέα Στέφανον καὶ Κωνσταντῖνον
τὸν αὐτοῦ ἀδελφόν, μὴ ποτε καὶ κατ' αὐτοῦ τὰ ὅμοια
διακράξωνται, καὶ λογισάμενος, ὅπερ ἦν εἰκός, ὅτι
ἐ τοῦ ἰδίου πατρὸς οὐκ ἐφείσαντο, πῶς αὐτοῦ φεί-
ωνται, ἐσιτάσας αὐτούς, ἤδη ἐν τῇ τραπέζῃ καὶ
αθεζομένους, [P. 272] ἐτι τῆς βρώσεως οὐσης ἐν τῷ
τόματι αὐτῶν, ἀνήρπαζαν οὗτοι οἱ λεγόμενοι Τορ-
κιοὶ καὶ ὁ πατρίκιος Μαρριανός καὶ οἱ λοιποὶ οἱ
πρὸς τοῦτο ἠύτρεπισμένοι, καὶ τοῦ παλατιοῦ κατή-
γαγον καὶ ἐν ταῖς πλησιαζούσαις νήσοις τούτους πε-
ριόρισαν καὶ κληρικούς ἀπέκλειραν.

B 436 1. Constantinus itaque Romani gener sum-
mus imperator relictus est, mensis Decembris die
vigesima, indictione tertia, anno 644. Hic statim
Bardam Phocæ filium magistri dignitate auctum,
quippe longi temporis experientia bellicis facin-
oribus clara sæpius laude functum atque probatum,
scholarum domesticum præfecit; Constantinum
quoque Gongulem aliosque quosdam idoneos gna-
vosque duces Romanam classem ductare jubet.
Tum Basilium, cui cognomen Pelinus (ac si volu-
erem dicas), patricium creat ac magnum hetæriar-
cham. Marianum, Argyrorum stirpe satum, de-
tracto monachi habitu stabuli comitem facit. Pari-
ter Manuelem Curticem nominatum patricium ac
excubiarum Drungarium constituit; quos tres viros,
brevis interjecto tempore, justa Dei ultio insecuta
est, quod in unctum Domini desævissent ac ini-
que in eum manus injecissent, cum scilicet impe-
randi libido eos incessisset: majestatis enim rei
peracti, miserando prorsus exitu vitam finierunt.
Cæterum quæ ad illos spectant fusius operosius-
que exsequar, ubi ex professo rem sum narra-
turus.

437 2. Post dies quadraginta, Januarii mensis
septimo supra vigesimum, Constantinus Stephanum
imperatorem ejusque fratrem Constantinum sus-
pectos habens, ne quando in se quoque eadem
attentarent, secumque reputans, uti par erat, eos
qui nec patri pepercissent, haud sibi parcituros,
convivio acceptos jamque mensæ accumbentes, et
cum eis adhuc in ore cibus esset, comprehendi eos
jubet. Arrepti itaque a Torniciis, quos vocant, et
patricio Mariano aliisque eam in rem expeditis,
aulaque educti atque in proximas insulas depor-
tati, in clericis sunt attonsi.

5. Haud ita post, invisendi patris impetrata venia in insulam Proten venerunt; eoque conspecto monachi habitu intolerabili luctu correpti sunt. Quibus pater collacrymatus, ait: *Filios genui et exaltavi; ipsi vero spreverunt me* 4. Sicque adeo relegati sunt, Stephanus quidem in Proconnesum; quam, cum Nebria appellaretur, coloni Samii ex clato juxta oraculum aquali (προχούου Græcis dicto) mutata appellatione sic nuncupaverunt. Cum enim in insulam venissent, Deumque placaturi prandium epulasque instruerent, deerat unde commode aquam conveherent. Ad quos mulier quædam, *Si aqualem habetis*, inquit, *ego aquam dabo*. Accepta aqua, pro oraculi ratione, petierunt et terram. Qua ipsa ex muliere accepta, Πρόχουον Græce (ac si Latine Aquallem dicas) insulam vocaverunt, nummosque argenteos aqualis figura signaverunt. 438 Proconneso Rhodum transtulerunt, inde Mitylenem. Constantinum vero Tenedum, indeque in Samothraciam deportaverunt; ubi etiam rebellionem molitus, ac Niceta protospathario, cui illius custodiendi partes imperatoris jussu concredita erant, oreiso, ipse quoque a reliquis custodibus necatus est. Ejus delatum cadaver magnifice tumulo illatum est, in paterno eodem monasterio, in quo ejus prior uxor Helena ante condita fuerat. Michaellem Christophori imperatoris filium, detractis ei imperialibus calceis, Constantinus Porphyrogenitus clericum et magistrum ac rectorem creavit. Quotquot vero Romano imperatori aula deturbando manus adjecerant, istiusmodi poenas dederunt. Basilius magister in urbem illatus pompaque ignominiosa traductus ac exsilio relegatus, gemens ac tremens vitæ reliquum patria extorris egit. Marianum impacta e sublimi in cervicem tabula mulier Judæ fato occidit. Diogenes, ductor exercitus, a duobus Maleleini atzupadis (satellites dicamus) lancea transfixus, mala morte periit. Curtices in Cretam profectus ipse cum scapha mari submersus est. Clado in seditione deprehensus ware auribusque mutilatus est; perindeque Philippus et alii.

4. Cæterum Romanns imperator videt in somnis cubicularios candido amictu, qui manibus arreptum, ut erat toto corpore nudus, in Tricymbalum (sic dictum palatii locum) traherent. Porro sphæristerium 439 igne plenum erat; unaque tartarei multi satellites torribus igneque aspergebant. Videt vero venientem Deiparam, ejus eleemosynarum gratia cubicularios alloquentem; quæ et induens illum in Tropicam (sic dictum palatii locum) interrim transeunt domnus Constantinus, qui necatus fuerat, nec non Anastasius Heracleæ metropolita, quos tartarei satellites trahebant, tradideruntque illos et in ignem illum miserunt. Qua vero nocte

4 Isa. 1, 2.

γ'. Μετ' ὀλίγον οὖν οὗτοι αἰτησάμενοι τὸν ἴδιον πατέρα θεάσασθαι ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ παρεγένοντο, καὶ τοῦτον ἐν τῷ μοναχικῷ σχήματι θεασάμενοι πένθει κατεσχέθησαν ἀφορήτῃ· οἷς ἐπιδακρύσας ὁ πατήρ ἔφη· *Υἱοὺς ἐγεννήσα καὶ ὑψώσα· αὐτοὶ δὲ με ἠθέτησαν*. Εἰθ' οὕτως ἐξωρίσθησαν, ὁ μὲν Στέφανος εἰς Προκόννησον (ἦντινα Νεβρίαν ὠνομαζομένην ἐκ τῆς κατὰ χρῆσιν δεδομένης προχούου ἀποικοι Σαμίων μετωνόμασαν, οἷς ἀφικομένοις πρὸς νῆσον καὶ τῷ Θεῷ ἱλασκομένοις ἀριστοποιουμένοις τε ἀωρία⁹⁹ ἐτύγχανεν ὀπίθεν ὕδωρ κομίσειντο. Γυνὴ δὲ τις ἔφη αὐτοῖς· *Εἰ ἔχετε πρόχουον, δώσω ὑμῖν ὕδωρ*. Ὅπερ λαβόντες, ὡς ὁ χρῆσμός, καὶ γῆν ἐξητήσαντο. Τῆς δὲ καὶ ταύτην δεδωκυίας, Πρόχουον τὴν νῆσον ὠνόμασαν καὶ τοῖς ἀργυροῖς νομίσμασιν πρόχουον εἰκόνιζον), ἀπὸ δὲ Προκοννήσου εἰς Ῥόδον. ἀπὸ δὲ Ῥόδου εἰς Μιτυλήνην, ὁ δὲ Κωνσταντῖνος εἰς Τένεδον, ἐκεῖθεν εἰς Σαμοθράκην· ἐν ἣ καὶ ἀνταρσίαν μελετήσας, καὶ τὸν ἐκ βασιλικῆς κελεύσεως τῆς αὐτοῦ φυλακῆν πεπιστευμένον Νικητῆαν πρωτοσπαθῆριον ἀνατρήσας, καὶ αὐτὸς παρὰ τῶν αὐτὸν φυλασσόντων ἀνεσφάγη. Οὐ τὸ σῶμα παρακομισθὲν ταφῇ¹⁰⁰ παραδίδοται μεγαλοτίμως, ἐν ἣ περὶ τούτῳ ἡ πρώτη αὐτοῦ σύμβιος ἀπέκειτο Ἐλένη τοῦνομα. Μιχαὴλ δὲ τὸν τοῦ βασιλέως Χριστοφόρου υἱὸν, τὰ βασιλικά πίδαλα Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος ἀφελομένους κληρικὸν καὶ μάγιστρον καὶ βαίκτηρα πεποίηκεν. Ὅσοι δὲ ἐπέβαλον χεῖρας ἐπὶ τῇ καταβάσει Ῥωμανοῦ βασιλέως, ταῦτα πεπόνθασι. Ὁ μὲν Βασιλεὺς μάγιστρος εἰσκομισθεὶς καὶ πομπευθεὶς καὶ ἐξορισθεὶς στένων καὶ τρέμων τὸν βίον αὐτοῦ ἐν ἐξορίᾳ ἐτέλεσεν· τὸν Μαριανὸν γυνὴ ἀπὸ ὕψους βίψασα πλάκα τὴν ἑαυτοῦ κεφαλῆν, τὸν μόρον Ἰουδα ἐχρήσασα· ὁ δὲ Διογένης καὶ στρατηγὸς λογχευθεὶς παρὰ δύο ἀτζυπάδων τοῦ Μαλελεῖνου κακὸν θάνατον ἔδωκεν· ὁ δὲ Κουρτίκης ἀπερχόμενος [P. 273] εἰς Κρήτην μετὰ τοῦ θρομμωνίου ἐποντίσθη· ὁ δὲ Κλάδων εὐρεθεὶς εἰς μούλτον ῥινοτομηθεὶς καὶ τὰ ὦτα αὐτοῦ ἐκτμηθεὶς· ὡσαύτως καὶ ὁ Φίλιππος καὶ οἱ λοιποί.

δ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ὄρᾳ κατ' ὄναρ δύο εὐνούχους λευκοφοροῦντας, καὶ κρατήσαντες αὐτὸν τῶν χειρῶν ἤγαγον αὐτὸν εἰς τὴν Τρικύμβαλον ὀλόγυμνον. Τὸ δὲ τζυκανιστήριον ἦν πεπληρωμένον πυρός· συνεδαθελλίζετο¹⁰¹ δὲ ὑπὸ ἀτζυπάδων πολλῶν. Καὶ ὄρᾳ τὴν Θεοτόκον ἐλθούσαν πρὸς αὐτὸν καὶ λαλήσασαν τοῖς εὐνούχοις διὰ τὴν ἐλεημοσύνην αὐτοῦ. Ἐνδύσασα αὐτῶν ἡ Θεοτόκος εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς Τροπικήν. Διήλθεν δὲ δεδεμένος ὁ κύρ Κωνσταντῖνος ὁ σφαγὴς καὶ ὁ μητροπολίτης Ἀναστάσιος Ἡρακλείας, ἀγόμενοι παρὰ ἀτζυπάδων· καὶ παρέδωκαν αὐτοὺς καὶ ἐπέβαλον εἰς τὸ πῦρ ἐκείνου. Τῇ ἡμέρᾳ δὲ ἐν ἣ ἐθεάσατο ὁ βασιλεὺς τὸ ὄναρ, τῇ

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁹ ἀπορία? ¹⁰⁰ fort. πατρός μνη. Combef. ¹⁰¹ δάβελος, δαλός, Λάκωνες. Pesych. Combef.

αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐτελεύτησαν καὶ οἱ δύο. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἰμπερατορ ἰνσόννιον βιδίτ, ἀμφοῖν ἐν βίβις ἐσσε δεισέρυντ. Μίσσις ἰταϋε ἰλλε ἰν μοναστήρια ἅλλ τὰς λυύρας, ὡσαύτως καὶ εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν καὶ εἰς Ῥώμην, προσεκαλέσατο μοναχοὺς ἁγίους τὸν ἀριθμὸν τριακοσίων· καὶ τῇ μεγάλῃ Πέμπτῃ ἐκδυσάμενος τὸν χιτῶνα καὶ τὴν στολὴν, ἣν περιεβέβλητο, ἐνώπιον πάντων σταθεὶς εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅτε ἔμελλεν ὁ πρεσβύτερος ὑψώσειν τὸν θεῖον καὶ ἅγιον ἄρτον, ἔχων ἐν χερσίν γεγραμμένας τὰς ἐκτουτο ἁμαρτίας πάσας ἐστιπλίτσειεν αὐτάς κατενώπιον πάντων. Τῶν δὲ μοναχῶν κρᾶζόντων τὸ, Κύριε, ἐλέησον, καὶ δακρυβροούντων, ἐνὶ ἐκάστῳ βαλὼν μετάνοιαν συγγῶρησιν ἦται. Καὶ πάντων τῶν μοναχῶν συγγῶρησιν δόντων αὐτῷ, καὶ κοινωίας τυχῶν, ἀνερχομένων αὐτῶν ἐν τῇ τραπέζῃ δούς σχοινοῖν μειρακίῳ καὶ βέκταν, ἐτυπτεν τοὺς πόδας αὐτοῦ λέγων οὕτως· *Εἰσελθε, κακόγηρε, ἐν τῇ τραπέζῃ*. Καὶ πάντων καθεσθέντων ἐκαθέσθη ὁ βασιλεὺς κλαίων καὶ ὕδωρ-μενος. Τὸ δὲ πιστάκιον ὃ ἦν γεγραμμένον ἔχων τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ, βουλώσας ἀπέστειλεν εἰς τοὺς καλογῆρους τοὺς ἀπολειφθέντας, ὡσαύτως καὶ εἰς τὸν ἐν ἁγίοις Δερμοκαίτην, ἀποστείλας καὶ δύο κεντηνάριαι εἰς τοὺς μοναχοὺς ἐν τῷ Ὀλύμπῳ, ἵνα εὐξωνται ὑπὲρ ψυχικῆς αὐτοῦ σωτηρίας. Ὁ Δερμοκαίτης ἀναλαβόμενος τὸ τε χαρτῶν καὶ λογάριον ὥρισε πάντας τοὺς μοναχοὺς τοῦ νηστεύσαι δύο ἑβδομάδα· καὶ εὐξασθαι ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ. Τοῦ Δερμοκαίτου δὲ ἵσταμένου ἐν μιᾷ νυκτὶ καὶ εὐχομένου φωνῇ ἐγένετο πρὸς αὐτὸν ἀοράτως· *Ἐνίκησεν ἡ φιλιανθρωπία τοῦ θεοῦ*. [P. 274] Ταύτης δὲ φωνῆς ἐκ τριτοῦ ἀκούσας, τὸ χαρτίον λαθὼν καὶ λύσας εὗρεν αὐτὸν καθ' ἑαυτὸν μὴ ἔχον γράμμα ἐν καὶ μόνον. Προσκαλεσάμενος δὲ πάντας τοὺς μοναχοὺς καὶ ὑποδείξας αὐτῷ, ἰδούσσαν τὸν θεὸν πάντες. Καὶ ποιήσαντες ἀπίσιμον πάντες οἱ μοναχοὶ ἀπέστειλαν αὐτὸ πρὸς τὸν βασιλέα Ῥωμανόν, καὶ συνετάφη μετ' αὐτοῦ.

Imperator insomnium vidit, ambo hi in vivis esse desiderunt. Missis itaque ille in monasteria omnia laurasque nuntiis, perindeque in sanctam civitatem Romamque, sanctos monachos trecentos numero ascivit; magnaue quinta feria exuens tunicam ac quam gerebat vestem, in oculis omnium in ecclesia stans, cum sacerdos divinum sanctumque panem levaturus esset, scripta in libello sua omnia peccata cunctis audientibus evulgavit atque traduxit. Monachis vero clamantibus: *Domine, miserere*, ac lacrymis diffluentibus, unicuique devote caput inclinans veniam flagitabat. Cunctisque monachis condonantibus, ac communionem consecutus, illis ad mensam accedentibus, puero flagellum e funibus lorumque tradidit, qui ejus pedes cruraque caederet, in hæc verba loquens: *Ingrederet ad mensam, cacogere*; cunctisque sedentibus sedit imperator lugens ac gemens. Libellum vero, quo illius peccata conscripta 440 erant, bulla obsignatum ad calogeros (seniores præsertim monachos) misit, quorum eo conventu desiderata præsentia; similiter quoque ad sanctum Dermocaitem, missis etiam duobus centenariis ad monachos in Olympo exercentes, ut pro ejus animæ salute preces ad Deum funderent. Dermocaites accepto tum libello tum pecuniæ summa, cunctos monachos duas septimanas jejuna-re jubet ac pro illius peccatis preces fundere. Cumque Dermocaites una nocte staret ac ad Deum preces funderet, vox ad eum invisibili ratione facta est: *Vicit Dei clementia ac humanitas*. Jamque tertio audita voce, sumens libellum ac solvens, mundum invenit, ita ut nec unum elementum in eo exaratum exstaret. Accitis itaque omnibus monachis ostensoque libello, omnes Deum laudaverunt, scriptumque veniæ libellum cuncti componentes ad Romanum imperatorem miserunt; eæque litteræ cum eo sepulte sunt.

ε'. Ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ ἐν τῇ νήσῳ, ἡ πατριάρχης Θεοφύλακτος καὶ Θεοφάνης πατρικίους καὶ παρακοιμώμενος βουλὴν ἐβουλεύσαντο ὥστε ταῦτον πάλιν ἐν τῷ παλατίῳ ἀγαγεῖν· ἦν καὶ αὐτῷ ἐνακοινωνησάμενος καὶ παραπεισάντες· τοῦτον ἐκαίρεσκόπουν πότε τὸ πέρας τῇ τοιαύτῃ βουλῇ ἐπιθήσουσιν. Ἐπεὶ δὲ τὰ τῆς βουλῆς ἐφωράθη καὶ κατεμνήθη τῷ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ, τοὺς συνεργοὺς αὐτῆς ἡμύνατο· τὸν μὲν γὰρ πατρικίον Θεοφάνην ἐξώρισεν, τὸν δὲ πρωτοσπαθάριον Γεώργιον καὶ πιγκέρνην καὶ θυμᾶν πριμικήριον δειράς καὶ κωρεύσας οὕτως ὑπερορῆζα παρέπεμψεν.

5. Interim autem versante Romano in insula, consilium inierunt Theophylactus patriarcha et Theophanes patricius ac sacri cubiculi præfectus (accubitorem vocant) eum iterum in palatium reducendi; eoque cum Romano communicato, ac ipso demum in eandem sententiam pertracto, commo-dum tempus observabant quo huic finem molitioni imponerent. Prodita autem machinatione ac Constantino imperatori denuntiata, in ejus auctores animadvertit. Ac Theophanem quidem patricium in exsilium egit; Georgium vero protospatharium ac pincernam 441 nec non Thomam primicerium virgis subactos detonsosque pariter relegavit.

ς'. Δεκεμβρίῳ δὲ μηνί, ἰνδικτιῶνος ς', ἐπιβουλῆν τινεσ κατὰ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου ἐμελέτησαν, βουλόμενοι τὸν βασιλέα Στέφανον ἐν τῇ νήσῳ ἔντα ἐν τῷ παλατίῳ ἀγαγεῖν. Ταύτης οὖν μηνυθείσης Κωνσταντίνῳ διὰ Μιχαὴλ τοῦ Διαβολίνου λεγομένου, τοὺς ἐπιβούλους κρατίσας ὁ βασιλεὺς τῶν μὲν τὰς δῖνας καὶ τὰ ὅλα ἀπέπεμψεν, τοὺς δὲ δεκμῶ ἀφορήτω

6. Mense Decembri, indictione sexta, insidias quidam moliti sunt adversus Constantinum imperatorem, ut nempe Stephanum imperatorem ex insula, in qua exsul agebat, in palatium reducerent. Insidiarum accepto nuntio, delatore Michaeli Diabolino sic nuncupato, captisque auctoribus, aliis nares auresque Constantinus abscondit, alios intol-

rando verberum cruciatus examinatus asinisque impositos ac per mediam urbem ignominiose traductos exsilio relegavit.

7. Quinta decima Junii mensis, indictione sexta, moritur Romanus imperator in insula quam Proten vocant. Ejus cadaver in urbem relatum in illius monasterio depositum est.

8. Magnum quidpiam ac admirandum, gesta percurrentem, me fere præterit: nempe quo tempore Stephanus et Constantinus imperatores aula ejecti sunt Constantini Porphyrogenneti jussu, contigit gravi hiati terram dehiscere in domo magistri et scholarum exdomestici Joannis Curcux, inque domo magistri Romani Saronitæ, nec non in aliis iisque diversis domibus; ex quo et factum est ut ii direptis ipsorum facultatibus in pauperiem redigerentur. Misertus itaque Constantinus imperator, dolensque eorum dilapsas opes ac repente exhaustam substantiam, 442 Theophilo urbis præfecto hæc acervare jubet iisque reddere. Is protocancellerario suo, una cum Zonara sic nuncupato, rei summa concredita, ut erat pravus latro, eorum occupans ædes multamque diligentiam adhibens cuncta sibi usurpavit insatiabilique animo suo concessit, ac vix decimam illis partem restituit. Quis enimvero multam immensamque viri dolis consulti fraudulentium ac nequitiam enarrare sufficiat, qui lues ac perniciēs imperii Romani exstiterit? quodnam vitii mali que genus, in quo non facile primas tulerit? cum nimirum verbis ad suadendum compositis ac jurejurando firmatis cunctis fidelem animum rectique tenacem præ se ferret. Verum, ut vulgo de illo jaectatur, invocata demonum ope cuncta illi ex voto cedebant, ut nec Constantinus, cum septennero cum gradu movere cogitasset, rem præstare valuerit, quin potius beneficiis ac muneribus eum prosecutus sit. Porro de hominis adulatoriis, moribus multa que illius impudentia, ejus item infido animo bravoque, ac quam nulla quis conjectura satis assequi possit, avaritia ac rapacitate ejus rei narratione exponam.

9. Rerum summam solus adeptus Constantinus, Basilium protovestiarium suum Romanique decessoris imperatoris naturalem ex pellice filium, patricium provexit ac sacri cubiculi præfectum, senatusque primis ab imperatore partibus principem fecit. Erat vir animo prudens et eruditus inque omnibus solerti consilio, et ut decebat, imperatoris obsequio 443 sedulus ministrabat. Humanissimus porro Constantinus in animum induxit ut pactis cum Agareis Tarsensibus induciis, qui apud infuelem eam gentem detinerentur, Romanos captivos liberaret, ea scilicet ratione, quod a multis jam annis in vinculis atque ærumnis afflicti eos sciret. Misit itaque, cujus non semel in superioribus meminimus, magistrum et scholarum exdomesticum Joannem Curcuxam nuncupatum, virum prudentem civiliumque rerum administrationis consultissimum, *Cosmam item magistrum et legisperitum summum*

A ὑπέβαλεν καὶ ἄνοις ἐπικαθίσας διὰ μέσης τῆς πόλεως ἐθριάμβευσεν καὶ ἐξορία παρέπεμψεν.

Ζ'. Πεντεκαίδεκάτῃ δὲ Ἰουνίου μηνός, Ἰνδικτικῶνος ἑκτῆς, Ῥωμανός ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ νήτρῃ τῇ ἐπονομαζομένη Πρώτῃ τελευτᾷ· καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει ἀποκομισθὲν ἐν τῇ αὐτοῦ ἀπετέθη μνητῇ. Διήγημα δὲ μέγα καὶ θαυμαστὸν παρέδραμον τοῦ λεχθῆναι. Στεφάνου καὶ Κωνσταντίνου τῶν βασιλέων κατενεχθέντων ἀπὸ τοῦ πολιτικοῦ προτροπῆ Κωνσταντίνου τοῦ Προφυρογεννήτου, χωννουβαρισμὸς γέγονεν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ μαγίστρου Ἰωάννου τοῦ Κουρκούα τοῦ ἀποδομestίκου τῶν σχολῶν καὶ εἰς τὸν τοῦ μαγίστρου Ῥωμανοῦ Σαρωνίτου καὶ εἰς ἐτέρους καὶ διαφόρους οἴκους, καὶ διαρπαγὴν καὶ πτωχεύσας αὐτοὺς προξένησαν. [P. 275] Ὁ δὲ βασιλεὺς Κωνσταντίνος κατοικτείας τὸ ἐξαίφνης καὶ ἀθρόως ὀρᾶσθαι αὐτοὺς πένητας, διωρίσατο τῷ ἐπιάρχῳ Θεοφίλῳ ταῦτα σωρευθῆναι καὶ ἀποδοθῆναι. Ὁ δὲ πρωτοκαγκελλαρίῳ αὐτοῦ σὺν τῷ λεγομένῳ Ζωναρᾷ προσδιοριστάμενος, ὡς ἄτε εὐφυῆς κλέπτης καὶ μοχθηρὸς, καὶ κατέχων τὰ τούτων οἰκήματα καὶ πολλὴν σπουδὴν καταβαλὼν, πάντα ἐσφετερίσατο καὶ τῆς ἀπλήστου αὐτοῦ γνώμης ἐνεφορήσατο καὶ μόλις τὴν δεκάτην μοῖραν αὐτοῖς ἀπέδωκεν. Καὶ τίς τὴν πολλὴν καὶ ἀπειρον ὀλιότητά καὶ κακίαν τοῦ ὀλίτου ἀνδρὸς διηγῆσεται; ὅς λύμη καὶ νόσος τῇ πολιτείᾳ Ῥωμαίων γέγονεν. Ἦ ἐν ποίῳ κακῷ πρώτιστος ὁ ἀνὴρ οὐκ εὗρισκτο; τῇ πιθανολογίᾳ καὶ τοῖς ὄρκοις βεβαιῶν ὡς ἄτε πιστὸν καὶ ὀρθὸν εἶναι πᾶσι. Ὡς δὲ λόγος ἄδεται, οὗτος βοθηλαῖς δαιμόνων προσκαλούμενος ἐν πᾶσιν εὐδοκίμει, ὡς καὶ αὐτὸν τὸν βασιλέα Κωνσταντίνον βουληθέντα διαφόρως ἀποκινήσαι τοῦτον οὐκ ἔσχυσεν, ἀλλὰ μᾶλλον εὐποιίας καὶ δωραεῖς προξένησεν. Περὶ δὲ τῆς τούτου θωπείας καὶ κολακείας καὶ πολλῆς ἀναιδείας, καὶ τὴν ἀπιστον ὁ ἀθεσίαν καὶ τὴν μοχθηρὰν καὶ ἀνεύκαστον αὐτοῦ πλεονεξίαν, πλατύτερόν τε καὶ ἐπεξεργαστικώτερον ἐν τῇ προηγουμένῃ ἐπεξηγήσει ἐκθήσομαι.

C fusius operosiusque in propria exque instituto

θ'. Μετὰ δὲ τὸ μόνον καταλειφθῆναι αὐτοκράτορα Κωνσταντίνον, προχειρίσατο Βασίλειον τὸν πρωτοθεστιάριον αὐτοῦ, τὸν ἀπὸ παλλαχῆς φυσικὸν υἱὸν Ῥωμανοῦ τοῦ πρὸ αὐτοῦ βασιλέως, πατρικὸν καὶ παρακοιμώμενον καὶ παραδυναστεύοντα τῆς συγκλήτου. Οὗτος δὲ ἦν ἐγέφρων καὶ λόγιος, καὶ τῷ βασιλεὶ ἐν πᾶσιν ὑπῆρτει αἰσίως καὶ πρεπόντως. Ὁ δὲ φιλόανθρωπος Κωνσταντίνος διανοήθη ἀλλάγιον ποιῆσαι μετὰ τοὺς Ταρσίτας καὶ τοὺς ἐν αἰχμαλωσίᾳ Ῥωμαίους ὑπὸ τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ ἀναβρῦσασθαι διὰ τὸ ἐπὶ πολλοῖς χρόνοις κακοχεῖσθαι: αὐτοὺς ἐν δεσμοῖς καὶ θλίψεσιν. Καὶ ἀποστείλας τὸν προμνημονευθέντα μάγιστρον καὶ γεγονότα δομέστικον τῶν σχολῶν Ἰωάννην τὸν λεγόμενον Κουρκούαν, ἀνδρα συνετὸν καὶ εὐβουλον καὶ πεπειραμένον πρὸς τὰ πολιτικὰ διοικήματα, [P. 276] καὶ Κοσμάν μάγιστρον σοφὸν καὶ νομομαθῆ καὶ τῶν πολιτικῶν κριτηρίων πρώτιστον· καὶ εἰς τὸν ποταμὸν τὸν Ἀἰμόν

τὸ ἀλλάγιον ἐποίησαντο, μὴ συμβῆναι τι ἐναντίον ἢ Ἀδελφόν. Καὶ τοῦτο ποιήσαντες ὑπέστρεψαν, φιλαγάλλου; παρὰ τοῦ Πορφυρογεννήτου Κωνσταντίνου ἀποδοχθέντες.

1. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἔναυλον ἔχων τῶν ἀδικιῶν καὶ ζημιῶν ὧν ὑπέστησαν οἱ ἔλλεινοι καὶ ἄθλιοι πένητες παρὰ τῶν στρατηγῶν καὶ πρωτονοταρίων καὶ στρατιωτῶν καὶ ἵπποτων ἐπὶ τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ Ῥωμανοῦ, ἄνδρας εὐσεβεῖς καὶ ἐναρέτους ἀπέστειλε πρὸς τὸ κουφίσαι τὸ πολὺ βῆρος τῶν κατὰ καιρὸν ἀκαίρων ἀπαιτήσεων τῶν ταλαιπώρων πτωχῶν. Καὶ εἰς μὲν τὸν Ἀνατολικὸν Ῥωμανὸν μάγιστρον τὸν Σαρωνιτικόν, εἰς δὲ τὸ Ὀφίκιον τὸν Μουσελὲ Ῥωμανὸν μάγιστρον, εἰς δὲ τὸν Θρακῆσιον Φώτιον πατρίκιον, εἰς δὲ τὸν Ἀρμενιακὸν Λέοντα τὸν Ἀγέλαστον, καὶ εἰς τὰ λοιπὰ ἐφεξῆς θέματα ὅτινες τῇ προτροπῇ τοῦ αὐτοκράτορος μικρὰν ἀναχωχὴν τοῖς πένησι ἐδωρήσαντο. Καὶ τοῦτο ἄθλον καὶ πρωτερήματα τοῦ Θεοῦ συνεργούοντος⁹³ τῷ ἀνακτι. Οὕτως γὰρ περιεῖπεν τὸ ὑπήκουον ὡς ἀετὸς σκέπων τὴν αὐτοῦ· οὐδενὶ γὰρ τῶν ἀρχόντων ἢ τῶν μέσων ἢ τῶν ρυδαίων ὠργίσθη πρόποτε, καίτοι μεγάλας ἀτοπίας εὖρε πολλοὺς εἰς τὸ κοινὸν καὶ εἰς αὐτὸν ἀμαρτήσαντας, ἀλλὰ χριστομίμητος ὧν μᾶλλον εὐποιίας καὶ ἠμεραῖς ἀπένειμεν καὶ τῷ κρίνοντι δικαίως ἀπεδίδου. Τὸν δὲ Ἐπαρχον τῆς πόλεως Θεοφύλιον, ἄνδρα λόγιον καὶ πρὸς τοὺς πολιτικούς νόμους ἱκανὸν, πατρίκιον προέκρινεν καὶ ἐτίμησεν καὶ κοιταστῶρᾶ προεβάλετο, καὶ ἀντ' αὐτοῦ προεχειρίσατο Ἐπαρχον Κωνσταντῖνον πρωτοσπαθᾶριον, τὸν τηρικαῦτα μουσικὸν καὶ καθηγητὴν τῶν φιλοσόφων, λόγιον καὶ ἔργῳ ἀξιεπίαιον, ὡς μὴ ἔσσον τῆς γνώσεως καὶ σοφίας τοῦ ἀνδρός εἶναι τινα τῆς συγκλήτου· καὶ οὕτως τὴν Ἐπαρχίαν εὐνομίᾳ καὶ δικαιοσύνῃ διέπρεψεν.

ducem ac præceptorem, virum doctrinâ moribusque plane laudabilem, ut nullus senatorum ejus scientiæ sapientiæque modum attingeret, præfectum constituit; quo in munere æqua legum administratione ac justitia fulsit.

12. Ὁ δὲ πατριάρχης Θεοφύλακτος ἀρώστησας καὶ πρὸς τὸ θανεῖν ἐγγίσας καὶ μικρὴν βρωσθεῖ; οὐκ ἐνιδέωκεν ἑαυτὸν τῆς πόνηρᾶ; μοχθηρίας [P. 277] καὶ τοῦ μετὰ δωρίων χειροτονεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ ἐπιμελεῖσθαι τῶν ἐπιπῶν καὶ βλακειῶν. Καὶ αὕτως ἐπὶ τῆς νόσου κυριευθεὶς τέλει τοῦ βίου ἤρᾳται; πατριαρχεῖσας χρόνους; εἰκοσι καὶ τέσσαρσι. Χειροτονεῖται δὲ ἀντ' αὐτοῦ Πολύευκτος μοναχὸς ἀσκητικὸν βίον διαλάμπων, καὶ μονάσας ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων καὶ διαπρέψας ἐν πάσῃ ἀρετῇ καὶ ὀρθῷ δόγματι; καὶ ὡς ἄλλος Ἰωάννης Χρυσόστομος παρὰ πολλῶν ἐγνωρίζετο καὶ ἐλέγετο, καὶ οὐκ ἐλέγετο μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐφαίνετο. Τοῦτον ὄρων ὁ φιλόκαλος Κωνσταντῖνος ἔχαιρε καὶ ἠγαλλιάτο ὡς τοιοῦτον ἄνδρα ἐπιτυχῶν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ.

conspicui honesti amans Constantinus gaudebat animoque gestiebat, ut qui virum talem in diebus suis factus esset.

13. Ὁ δὲ φιλόθεός; καὶ φιλόκαλος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ὁμοίωτροπον εὐρῶν Ἰωσήφ πατρίκιον καὶ

que urbanorum tribunalium præsidem; et ad fluvium Lamon, nullo adverso casu aut dolo, sincera utrinque fide, dato pretio captivos receperunt. Peractoque negotio reversos Constantinus Porphyrogenuetus peramanter accepit.

40. Constantinus, ejus etiamnum auribus insonarent quas injurias damnaque ab exercitus ductoribus et protonotariis, nec non utriusque ordinis militibus miseri ac calamitosi pauperes Romano socero suo imperatore passi essent, recentique hæc memoria teneret, viros misit virtutis laude ac pietate insignes, grave onus levaturōs importunorum pro tempore exactionum, quibus ærumnosi pauperes atque miseri opprimebantur, ad Orientale thema magistrum Romanum Saronitam, ad Opsicium Romanum Musele magistrum, ad Thracesium Photium patricium, ad Armeniacum Leonem Agelastum, et sic de reliquis thematibus seu provinciis. Hi imperatoris mandato obsecuti induciarum aliquid pauperibus 444 tribuerunt. Atque hoc a Deo adjuti eoque protectore tuti ac gerenda republica seduli imperatoris facinus, ejusque hæc recte facta ac munera. Haud secus enim ac aquila nidum obumbrat, sic ille subditos procurabat atque fovebat. Nulli enim unquam procerum, nulli mediæ sortis civium, nulli e vili picbeccula iratus est, quanquam non paucos in rempublicam ejusque ipsius rem privatam atque personam gravius deliquisse invenisset: sed magis Christum imitatus eos ipsos beneficiis ac muneribus prosequebatur ac judicium juste retribuere. Theophilum urbis præfectum, virum eruditum jurisque civilis peritia probe instructum, patricii dignitate condecoravit ac quæstorem præfecit; ejusque loco Constantinum protospatharium, tunc mysticum ac scholæ philosophorum plane laudabilem, ut nullus senatorum ejus scientiæ

41. Theophylactus patriarcha ægra affectus valetudine jamque morti vicinus cum paululum convalescisset, nihil de priori morositate remisit animique pravitate, et ut muneribus episcopos ordinaret; etrandisque equis et mollitiei ac luxuriæ studium omne operamque insumeret; inque eum modum morbo rursus invalescente, illo oppressus, vivendi finem facit, patriarchatu functus annos quatuor supra viginti. Ejus loco suffectus Polyuctus monachus, 445 monasticæ exercitationis palæstra clarus, ac qui sanctioris vitæ institutum a teneris unguiculis consecratus omni virtute sanaque doctrina excelluisset; quem velut alterum Joannem Chrysostomum plerique nossent ac dicerent, neque id nomine tenus, sed ita ut vere talis videretur. Hæc us

animoque gestiebat, ut qui virum talem in diebus suis factus esset.

42. Dei porro honestique amans Constantinus imperator, vir scilicet religiosus ac studiosus, virum

VARIÆ LECTIONES.

⁹³ τοῦ θεοσυνεργήτου ἀνακτος; Combef.

nactus pari secum morum honestate ornatum, Josephum patricium et præpositum, civilium utique rerum administratione solertem ac volucre celeriorum, sacellarium præficit tumque rei navalis drungarium, suamque omnem in eum potestatem contulit.

13. Constantini porro Porphyrogeneti honesti rectique studium resque præclare gestas, cuncta denique meliore statu composita ac restituta, et ut pie justeque subditorum saluti prospexerit, narratione prosecuturus, cum pro viri dignitate impar muneris existam, laudare veritus libentius silentium amplectar. Ex multis tamen aliqua sparsim delibanda sunt.

14. Cum itaque omnia pene labefactata nulliusque frugis effecta atque neglecta offendisset, virosque virtute fulgentes vili sorte haberi atque contemni, tanquam in Deum religiosus honestique cultu strenuus, ignavis muliebrique animo viris audaces fortique animo ac robore præditos anteponeus, atque illis Barda Phoca patricio domestico præposito, imperio Romano auctor victoriæ fuit. Cum autem in Romana republica plures honestæ ac laude dignæ disciplinæ vigerent, artesque liberales ac scientiæ in ea exstarent, ac (qua ex causa nescio) illæ neglectæ essent et in contemptum venissent, quidnam mens illa philosophicis rationibus summe exulta comminiscitur? Cum enim eum non lateret inire nos actionis cultu et contemplationis cum Deo necessitudinem, ac quidem actionem civilibus rebus gerendis congruere, contemplationem vero iis qui ratione regantur appositam esse, alteram alteri superpetias fore statuit; eos qui operam rei publicæ navent, rhetorica arte excoli curans, qui vero student contemplationi, præceptis philosophicis ac naturali rerum consideratione. Porro magistros præstantissimos delegit; ex quibus Constantinum protospatharium mystici tum munere fungentem philosophorum iudeo præfecit, rhetorum Alexandrum Nicææ metropolitam, geometriæ Nicephorum patricium Theophili præfecti Erotici generum, astronomiæ Gregorium a secretis. Multam autem imperator discipulis diligentiam curamque adhibebat, quos quotidie contubernales mensæque socios adhiberet pocuniisque demereretur ac blandis colloquiis deliniret. Nec longe tempus processit, cum iis delinimentis eaque foventis imperatoris prudentia adultis ingeniis magnas illi scientias artesque plene didicerunt; ex quorum censu delectos imperator iudicum ac senatorum secretariorumque et metropolitatum honore sublimavit, Romanamque rempublicam

447 15. Sed et Augustales vestes quæ longioris temporis usu detritæ erant, exesaque steminata ac diademata nova instauravit. Bucoleonem statuis, variis ex locis convectis, magnifice ornavit, inque eo piscinam construxit. Captivos cum urbanos tum provinciales carcere detentos diligenter pervestigabat ac invisibat exque vinculis absolvebat, sic

Α πρᾶιπόσιτον, καὶ πρὸς τὰς πολιτικὰς λειτουργίας ἐχέφρονα καὶ πτηνοῦ ταχύτερον, σακελλάριον προχειρίζεται, ἔπειτα δρουγγάριον πλωϊμου, καὶ πᾶσαν τὴν ἔξουσίαν αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν ἀνατίθεικεν.

ιγ'. Τὴν δὲ τοῦ Πορφυρογενήτου Κωνσταντίνου φιλοκαλίαν καὶ κάλλιεργίαν καὶ τὴν πρὸς πάντα διόρθωσιν καὶ βελτίωσιν μέλλων διηγεῖσθαι, καὶ ὅπως εὐσεβῶς καὶ δικαίως τὸ ὑπήκοον περιέσειεν, καὶ τὸ κατ' ἀξίαν τοῦ ἀνδρός μὴ εὐπορῶν, ἐπαινεῖσαι δεδοικώς, σιγῆσαι μᾶλλον ἄξιον· πλήν οὖν ἐκ τῶν πολλῶν σποράδην ἄξιον εἰπεῖν.

ιδ'. Ὅστος πάντα ἐφευρῶν εἰς ἀχρεΐότητα καὶ ἀμέλειαν*, καὶ τῶν ἐναρέτων ἀνδρῶν χυδαιωθέντων καὶ κατὰφρονηθέντων, ὡς φιλόθεος καὶ φιλόκαλος προέκρινεν τῶν δειλῶν καὶ ἀνάνδρων τοὺς εὐτόλμους καὶ ἀνδρείους, καὶ τούτους τῷ μαγίστρῳ καὶ δομestίκῳ τῶν σχολῶν Βάρδᾳ τῷ Φωκᾷ παραδοὺς νίκην τῇ Ῥωμαϊκῇ ἀρχῇ προσέξηνεν. Πολλῶν δὲ ἐν τῇ πολιτείᾳ ἡμῶν καλῶν καὶ ἀξιειπαινετῶν γνώσεις καὶ λογικὰ τέχνη καὶ ἐπιστήμαι, τούτων οὐκ οἶδ' ὅπως ἀμεληθέντων καὶ παροραθέντων τί σοφίζεται ὁ φιλοσοφώτατος ἐκεῖνος νοῦς; Ἐπεὶ γὰρ ἠπίστατο πρᾶξιν καὶ θεωρίαν πρὸς Θεὸν [P. 278] ἡμᾶς οἰκειοῦντα, καὶ τὴν μὲν πρᾶξιν πολιτικοῖς προσαρμύζουσαν πράγμασιν, τὴν θεωρίαν δὲ τοῖς λογικοῖς, ἀλλήλοισι δι' ἀμφοτέρων βοήθει, τὸ μὲν πρακτικὸν διὰ ῥητορικῆς τέχνης ἀσχεῖσθαι παρασκευάζων, τὸ δὲ θεωρητικὸν διὰ φιλοσοφίας καὶ φυσικῆς τῶν ὄντων διαγνώσεως. Παιδεύτας δὲ ἀρίστους προέκρινεν· εἰς Κωνσταντίνον πρωτοσπαθᾶριον τὸν τηρικαῦτα μουσικὸν τὸ τῶν φιλοσόφων παιδοτριβειῶν δέδοικεν, εἰς δὲ τὸ τῶν ῥητόρων Ἀλέξανδρον μητροπολίτην Νικαίας, εἰς δὲ τὸ τῆς γεωμετρίας Νικηφόρον πατρίκιον τὸν γαμβρὸν Θεοφίλου ἐπάρχου τοῦ Ἐρωτικοῦ, εἰς δὲ τὸ τῶν ἀστρονόμων Γρηγόριον ἀσκηρῆτιν. Καὶ πολλὴν ἐπιμέλειαν καὶ σπουδὴν εἰς τοὺς φοιτητὰς ὁ αὐτοκράτωρ ἐποιεῖτο, ὁμοδαίτους καὶ ὁμοτραπέζους τοῦτους καθ' ἑκάστην ποιῶν καὶ ἀργύρια παρέχων καὶ ὁμιλίαις μετ' αὐτῶν προσηγεῖς ποιούμενος. Καὶ οὐ πολὺς χρόνος διελθὼν, τὰς μεγάλας ἐπιστήμας καὶ τέχνας τῇ θωπειᾷ καὶ συνέσει τοῦ αὐτοκράτορος κατωρθώσαντο, καὶ κριτὰς καὶ ἀντιγραφεῖς καὶ μητροπολίτας ἐξ αὐτῶν ἐκλεξάμενος τετίμηκεν, καὶ τὴν πολιτείαν Ῥωμαίων τῇ σοφίᾳ κατεκόσμησεν καὶ κατεπλούτισεν.

Δ τοῦ αὐτοκράτορος κατωρθώσαντο, καὶ κριτὰς καὶ ἀντιγραφεῖς καὶ μητροπολίτας ἐξ αὐτῶν ἐκλεξάμενος τετίμηκεν, καὶ τὴν πολιτείαν Ῥωμαίων τῇ σοφίᾳ κατεκόσμησεν καὶ κατεπλούτισεν.

ιε'. Ἀλλὰ καὶ τὰς βασιλικὰς στολὰς καὶ τὰ ἔκπαλαι στέμματα καὶ διαδήματα φθαρέντα εἰς ἀνακαινίσιν διωρθώσατο, καὶ τὸν Βουκολέοντα ζυφίσις, ἐκ διαφόρων τόπων ἀγαθῶν, ἐκαλλώπισεν, κάκεισε ἰχθυοτροφεῖον ἐποίησεν. Ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν τῇ φυλακῇ τῶν ἐν τῇ πόλει καὶ τῶν ἐξώθεν θεμάτων κατεχομένων δεσμίων ἠρεῦνήσεν καὶ ἐπεσκέψατο καὶ τῶν δεσμῶν

VARIÆ LECTIONES.

* Deest vox νενοικήτα aut καταπισύουτα Comief.

ἰλυτρώσατο, ὡς πάντας σωτήρια ἐπευφημοῦν τὸν ἀγαθὸν καὶ χριστομίμητον ἀνακτα Κωνσταντίνον. Τὴν δὲ ἀρετὴν καὶ τὴν γνῶσιν οὕτως ἐτίμησεν ὡς ἕλλος οὐδεὶς τῶν βασιλευκῶτων · καὶ ὄντινα γνῶσιν ἔχοντα καὶ πρὸς τοὺς νόμους φύσιν καὶ ἐπιτηδεύματα εὐρηκῶς ἦν, προανεδίβασεν καὶ εἰς ὑψηλότερον θρόνον ἀποκατέστησεν. Καὶ ἦν ἰδεῖν δικαιοσύνην καὶ εὐνομίαν ἐν πάσιν, ὡς τοῦ Πορφυρογεννήτου ταύτην φιλοσοφούντος καὶ κατασπαζομένου. Καὶ νόμον ὁ αὐτοκράτωρ ἐξέθετο · ἰδὼν γὰρ πολὺ πλεονεκτικὸν παρὰ τῶν ἀκορέστων ἐκχυθὲν καὶ τῶν ἐν μέσῳ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ [P. 279] χωριῶν ὑπεισέλθόντων ἀρχόντων καὶ τοὺς τάλαιπῶρους πένητας καταδυναστεύοντων, καὶ καθ' ἀρπαγὴν τῶν δυνατῶν προάστεια προσκτησαμένων διὰ ποικίλης τῆς μεθόδου αἰτίας, ἔγνωκεν ποιήσασθαι τὴν τούτων ἀφαίρεσιν. Τί ποιεῖ ὁ σοφὸς ἐν πάσιν; Συναγαγὼν τῇ ὑπὸ χεῖρα βουλευτικῇ ποιεῖται μεθόδῳ, τοὺς ἀπὸ τῆς ἀναρβήσεως αὐτοῦ ὑπεισέλθοντας πλουσίους καὶ ἐξωνησαμένους ἢ ὠρησαμένους καὶ κατακρατήσαντας τόπων ἢ ἀγρῶν εἰς χωρία ἀναγγύρους ἐκδιώκεσθαι, καὶ μικρὸν τι τῆς λώθης καὶ τῆς πλεονεξίας τῶν ἀκορέστων ἀπεβράβησεν.

15. Ὁ δὲ ἐπιεικὴς καὶ γαλήνῳ δεσπότης οὐδὲ τὰς τῶν προσείκτων ἀμφισθητήσεις καὶ δικαιολογίας καὶ ἐτάσεις ἀπέγραφεν τοῦ δικάζειν δι' αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῖς δικασταῖς συνδικάζειν οὐκ ἀνεβάλλετο. Παρισταμένῳ τῷ ἐκείνου βήματι τῶν τε δικαζόντων τῶν τε συνηγορούντων τῶν δικαζομένων, ἀπεκρούετο τὰς τούτων δικαιολογίας καὶ τὰς ἀπάτας αὐτῶν · οὐδὲν γὰρ τὴν ἀγένοιαν αὐτοῦ διέφυγεν, οὐ ψεῦδος ἀληθείᾳ συγκείμενον, οὐ τὸ πιθανὸν τῇ διηγήσει συγκεραυνύμενον, οὐ περιέργοι συγγραφαὶ καὶ κρύβδην συντεθειμέναι, αἰτινες καὶ τοὺς ἀγαν δραστηρίους ἐκλαθον ἐν ἀληθείᾳ παραπετάματα. Ἐντεῦθεν τῷ φόβῳ πρὸ τῆς κρίσεως παιδαγωγηθέντες, δικαστῆς δὲ αὐτοῦ ἕκαστος τῆς δίκης τῷ ἡδικοῦ ἐγένετο.

16. Χρὴ οὖν περὶ κοινῶν φροντίδων τοῦ ἀνακτος καὶ τῶν ἀπίρων διορθωμάτων καὶ διοικημάτων αὐτοῦ ἐξεῖπιν. Τῶν ἀπανταχοῦ γὰρ στρατηγῶν καὶ βεσιλικῶν πρωτονοταρίων καὶ τῶν ἐν κώμαις ἐπαρχίαις τε καὶ πόλεσιν, ἕτι μὴν καὶ εἰς ἀρχηγούς ἐθνῶν ἀποσταλλομένων γραμμάτων, καὶ τούτων παρ' αὐτοῦ ἀναγιγνωσκομένων, εὐθύς τὸ φρόντισμα αὐτῶν ἐμπίπτει τὸ μὲν δέον περὶ τῶν ἐξ Ἀνατολῆς γεγενῆσθαι, τὸ δὲ περὶ τῶν ἀπ' Ἑσπέρας, καὶ τούτοις ὡς τὰ πολλὰ ὡσπερ πετηνὸς διήρχετο, πρεσβείας δεχόμενος, ἀρχουσιν ἐπιτελλων, τὰς προπετῶς γεγενῆσθαι μεταβολὰς ἐπανορθούμενος. Ὁ αὐτὸς Κωνσταντίνος βουλευτῆς, φροντιστῆς, στρατηγός, στρατιώτης, στρατιάρχος, ἡγεμῶν ἀνεφαίνετο. Καὶ τίς ἂν εἰς τοιοῦτου προτερήματα ἐξεῖποι ἢ φράσῃ;

17. Χρὴ οὖν καὶ περὶ τοῦ νοσοκομείου τοῦ ὅσιου ἐξεῖπιν. [P. 280] Ὁ βασιλεὺς Κωνσταντίνος θεασάμενος αὐτὸ μικρότατον οἰκοδομαῖς μακροτάταις

A nimirum ut omnes optimo Christiane imitatione mitissimo ac clementi imperatori Constantino acceptam salutem referentes faustis illi acclamationibus comprecarentur. Virtuti ac scientiæ majorem supra decessores omnes Augustos honorem habuit. Si quem nactus esset virum eruditum legumque scientiæ ex indole comparatum ac idoneum, honore promovebat ac sublimiori eum sede collocabat. Vidisses æqui justique rationem in omnibus vigentem, ut ejus cultu Porphyrogenetus philosopharetur ac quam amplexaretur. Legem quoque edidit imperator. Videns enim insatiabilium hominum nequitiam injuriam alienique usurpationem longe diffusam, proceresque in medias provincias oppidaque et loca subingressos luctuosos pauperes opprimere, vilique pretio ac rapina variis artibus atque fraudibus illorum suburbana sibi comparasse, hæc illis auferre constituit. Quid ergo vir ubique sapientissimus facit? Nempe congregato senatu illius decreto sancit, ut qui ex eo tempore quo ille rerum summam adeptus esset, subingressi divites vel pecunia numerata vel datis muneribus suburbana aut agros vel prædia sui juris fecissent, his 448 nullo accepto pretio ejicerentur; qua re hominum insatiabilium injuriam tantisper repressit.

16. Mitis vero serenissimusque princeps ne eorum quidem qui ad ipsum adirent controversias litesque ac disceptationes judicio finire detrectabat, quin etiam lubens in iudicium ipse consensu sedebat, astantibus pro tribunali tum actoribus tum eorum patronis qui in jus vocabantur. Advocatorum defensionis eorumque fraudes amoliebatur. Quod enim illius sagacitatem lateret nihil erat, non mendacium veritati hærens, non probabilis fucus narrationi admixtus, non superflua scripturae libellique clanculum conscripti, qui vel solertissimos summeque perspicaces sub ementita veritatis larva facile valeant decipere. Hinc fiebat ut et ante iudicium timore castigati a se sponte, qui fecissent injuriam, in se ipsi iudices essent ac sententiam ferrent.

17. Igitur necesse est ut de publicis imperatoris curis deque innumeris illius censura emendatis ac de ipsius administrationibus sermonem texamus. Cum enim duces ac prætores ubique gentium constituti palatinique protonotarii, et qui in oppidis regionibusque et urbibus magistratus erant, quin et gentium principes ad eum scriberent, eorum statim scopum discernerebat, quid de Asiaticis, quid de Occiduis statuendum; nec raro illis volucris in modum præsentiam adhibebat, legationes suscipiens, magistratibus scribens, perperamque ac temere mutata corrigens. 449 Idem ipse Constantinus senator, curator, dux exercitus ac prætor, miles, tribunus, præses erat, unus omnium munitis defungens. Equis vero viri talis tantique præstantes dotes narraro satisque verbis explicare ac edisserere sufficiat?

18. Igitur operæ pretium sit, ut et de publico urbis nosocomio (ægrotorum scilicet domo) sermonem texam. Videns itaque imperator Constantinus

illud perangustam, structuris maximis auxit, ut omnes ejusmodi morbo laborantes illic cogerentur, et ad illorum perungendas carnes indeficientes sumptus, ad posterorum perennem memoriam, reliquit.

19. Dicendum quoque de stabulo in geroconium (domum scilicet suam) commutato. Pone enim eque vicino perquam miranda Majoris Ecclesiae stabulum erat equorum equarumque Theophylacti patriarchae. Hoc videns optimus imperator indignumque ducens in religiosam convertit domum ac geroconium (fovendis scilicet senibus hospitium) aedificavit; illicque constitutos censu annuo, quibus astantur ac induantur, accipere sanxit.

20. Dicendum et de Novemdecim accubituum tracto. Videns enim computruisse ac ruinam minari valdeque deformatum esse, ipsum instaurat. Cum enim deauratum ejus lacunar lapsu temporis diffluxisset, eo ipse prius submoto aspectu novum splendidumque effecit. Sinus enim octangulos componens, eosque foraminibus variisque sculptis figuris exornans, 450 in vitium malleolos foliaque atque arborum genera figuratos aurique stillis aspersos tanto decore cumulavit, ut qui oculos animumque spectaculo adhibeant, mente exalant.

21. Romano imperatori filio suo majora exstruxit palatia quam superioris aevi Imperatorum existerant, magnificas aedes a fundamentis excitans, quarum multiplex variaque figuratio, inque multa animum cogitationemque cum stupore dividens, admirationem facit. In apostoli Pauli tetraconcho (quatuor nempe fornicibus fulta aede sacra) varias efformavit imagines; et ut vetusta abolita specie novus decor accederet, multas in ea aureas figuras imaginesque collocavit.

22. Pingendi artem sic accurate imperator callebat, ut nemo puto superioris aevi aut eum secuti ejus peritia eum aequaverit. Multos enim pictorum emendabat, optimusque magister videbatur; nec solum videbatur, sed et cunctis admirationi erat. Ingens illud videntibus miraculum, pernosse eum quae nullo magistro didicerat. Quot Constantinus artifices emendarit, quis dicendo referre queat? Lapididas et auro linientes ac interpungentes et argentarios et ferri fabros meliora docebat, omniaque in omnibus optimus imperator elucebat.

23. Aurei triclinii portas argenteas praecclare indolis pulchrique ac honesti amans Constantinus fabricatus est; mensanaque argenteam ad convivas excipiendos ornandumque coenaculum industria sua laboreque 451 conflavit, varii coloris lignis tabulisque ac nativo ipso colore exornans, ipso sui aspectu majore invitato voluptate afficientem quam ciborum dulcedine lautoque apparatu.

24. Purpuream quoque custodiam pro imperialis cubiculi vestibulo exstruxit, aquarum conceptaculum fabricatus, quod columnis marmoreis per ambitum cinxit levore sulfureis. Quid igitur

A κατασκευάζει, ὡς ἐπισυνάγεσθαι πάντας τοὺς τοῦ βίου κυριευομένους, καὶ ἀλείμμασι τὰς σάρκας αὐτῶν περιχρίων, χορηγίας ἀναλλίπει; αὐτοῖς παρέχων, εἰς αἰωνίζουσαν μνήμην τοῖς μεθ' ἡμᾶς κατέλειπεν.

19'. Δεῖ δὲ λέγειν καὶ περὶ τοῦ μετασκευασθέντος στάβλου εἰς γηροκομείον. Ὅπισθεν γὰρ καὶ πλησίον τῆς πανθαυμάστου Ἐκκλησίας τῆς Μεγάλης στάβλος ἦν τῶν ἱππαρίων τοῦ πατριάρχου Θεοφυλάκτου· καὶ τοῦτον ἰδὼν ὁ ἀγαθός, οὐ δίκαιον χρίνας οἰκητήριον μετεποίησεν καὶ γηροκομείον· τοῦτο κατασκεύασεν, καὶ πρὸς χορηγίαν τροφῶν καὶ περιβολαίων τοῖς ἐκεῖσε ἐτύπωσεν ἐτησίως λαυθάνειν.

B 20'. Δεῖ οὖν καὶ περὶ τῆς στέγης τῶν δεκαεννέα ἀκουσίτων διηγήσασθαι· ὁρῶν γὰρ ταύτην σεσαθρωμένην καὶ καταπίπτουσαν καὶ εἰς ἀκομίαν πολλὴν ὄνσαν, ταύτην ἀνακαινίζει. Τῆς γὰρ κεχρωσμένης αὐτῆς ὀροφῆς τῷ χρόνῳ διεβήθη καὶ ἀπέπεσε, αὐτὰς ταύτην προσελὼν νεοφανῆ καὶ λαμπρὰν ἀνέδειξεν. Κουλοῦστας γὰρ δεκατῶνους συντέθεικεν, καὶ ταύτας ὀπαῖς καὶ σχήμασι ποικίλοις διαχλύφους κακοσμηκῶς, εἰς ἀμπέλων ἑλικας, καὶ φύλλα καὶ δένδρων ἰδέας σχηματιζόμενας, καὶ ταύτας χρυσῶ περιφαντίσας, τοσοῦτον εὐπρεπὲς παρέσχεν ὡς ἐξίστασθαι τοὺς πρὸς θεωρίαν ἑρῶντας.

C 21'. Τῷ δὲ βασιλεῖ Ῥωμαῶν τῷ υἱῷ αὐτοῦ παλατίαι κατασκεύασεν πλείονα τῶν παλαιῶν βασιλέων, οἶκους ἐκ βάθρων ἑγείρας· ὤντινων δόμων τὸ πολυσηχηματίστον καὶ εἰς πολλὰ τὸν νοῦν καὶ τὴν διάνοιαν ἐκπλήττον καὶ διαμερίζον θαῦμα τοῖς βλέπουσιν ἐντίθηται. Τῶν δὲ Τετρακόκκων τοῦ ἀποστόλου Παύλου εἰκονίσματα διάφορα ἐξετύπωσεν, καὶ τὴν παλαιὰν καλλονὴν ἀποθεοποιεῖναι νέαν δὲ ἐγκαινίσασθαι, πολλὰ ἐν αὐτῇ ἀπὸ χρυσοῦ σχήματα καὶ εἰκονίσματα ἐξέθετο.

D 22'. Τὴν δὲ τῆς ζωγραφίας τέχνην τοσοῦτον ἀκριβῶς ὁ ἀνὴρ ἠπίστατο ὡς οὐκ ὕμναι τῶν πρὸ αὐτοῦ ἢ τῶν μετ' αὐτόν. Πολλοὺς γὰρ τῶν περὶ αὐτῆς ποιούντων ἐπηνώρθει, καὶ διδάσκαλος ἀριστος ἀνεφαίνετο, καὶ οὐκ ἐφαίνετο μόνον, ἀλλὰ παρὰ πάντων ἰθαυμάζετο, καὶ θαμβος μέγα[ς] τοῖς ὀρώσιν, ὧν οὐ μεμάρθησαν, ἐχηματίζεν. [P. 251] Τῶν δὲ τεχνιτῶν ἐπιδιορθώσεις τοῦ Πορφυρογεννήτου τίς ἐξήλοι; Λιθοξόους καὶ τέκτονας καὶ χρυσοποιούς καὶ ἀργυροκόπους καὶ σιδηροκόπους ἐπανώρθου, καὶ πάντα ἐν πᾶσιν ἀριστος ὁ ἀναξ ἀνεφαίνετο.

23'. Τὰς δὲ ἀργυρᾶς πύλας τοῦ Χρυσοστράκινου ὁ χρυσοκόμος Κωνσταντῖνος ἐδείματο, καὶ τράπεζαν ἀργυρᾶν ἢ ἐκείνου φιλοπονία πρὸς ὑπόδοχην τῶν βασιλευμένων καὶ καλλωπισμὸν τοῦ ἀριστητηρίου κατασκεύασεν, πολυχρόις ὕλαις καὶ πλαξὶ καὶ αὐτοφανεῖ χροίῳ καλλύνας, πλείονα τῆς ἐκ τῆς τῶν βρωμάτων γλυκύτητος τοῖς κικλημένοις τὴν τέρψιν παρέχουσαν.

24'. Καὶ πορφυρᾶν φυλακὴν ἐμπροσθεν τοῦ κοιτῶνος αὐτοῦ ἐδείματο, δοχσίον τῶν ὑδάτων δημιουργήσας, ἣν στύλοις μαρμαρίοις περιεκύκλωσεν λευκίτης αὐτῆς ὑπαυγαζούσης. Τί οὖν ἢ μεγάλωρον

ψυχῆ; Ἄετιν ἐξ ἀργύρου τῆ τοῦ ὕδατος ἐφίστησιν αὐλῶν, οὐκ ὀρθὸν βλέποντα, ἀλλ' ἀπεστραμμένον καταπλέγιον, ὑψυχενούοντα καὶ σσβαρευόμενον ὡς ἀπὸ τινος θήρας, θριν δὲ τοῖς ποσὶ περιειληθέντα καὶ πνίγοντα. Καὶ μουσοστίκτων εἰκόνων ἐντέχνων πῶν ἐκ χρωμάτων ὑλῶν καὶ μορφῶν τὸ διάφορον ἐν τοῖς προπυλαίοις τοῦ βασιλικοῦ κοιτῶνος ἐδείματο.

κα'. Ἄλλ' οὐδὲ ναυπηγίας ἀπειρος ἦν ὁ αὐτοκράτωρ· διωρίζετο γὰρ πολεμικῶν νεῶν κατασκευὴν, καὶ οὗς εὐλοῖς ἀρμόζειν καὶ κλείσεις αὐτῶν καὶ ἀρμονίας, καὶ ὅπως πρὸς ἄλληλα ἔχουσι.

κβ'. Περὶ δὲ τῶν παλατιῶν τῶν Ἡρία ἀναλογίζομαι τῆ διανοίᾳ ὁποῖος ὁ Πορφυρογέννητος ἐδείματο ἰδέσθαι καὶ τερπνοῖς, πρότερον οὖσαν τοῖς Χαλκηδονοῖς εἰ; ταφῆν. Νῦν δὲ τέτρασιν ἀψίσιν ἐπιθεσηκία, καὶ τὰ; τούτων γωνίας ἐτέρας βασιλικῆς οἰκίας ἀποτελούσα, ταῖς τῶν θερινῶν ἀνέμων καὶ πνευμάτων περικυκλούμενων πνοαῖς, οὐκ ἔστιν εἰπεῖν εἰς πόσῃν θυμηδίαν καὶ χαρὰν ἐμβάλλει τὴν ἐκεῖσε ἀναπαυόμενον.

κγ'. Τί ἂν εἴποι τις περὶ τῶν ἐν ἐτέρῳ τόπῳ τῆς τῶν βασιλῶν οἰκοδομῆς; Καὶ ταῦτα γὰρ τῆς Ἡρίας τοῦ σχήματος καὶ τῆς φιλοκαλίας τῷ ὑπερβάλλοντι καὶ ἀποστειλῶντι καὶ τῆς ἐκ τοῦ ἐδάφους τέρψεως ἀναδιδόμενης εὐωδία, διὰ τὸ ἐπανορθοῦν⁸⁸ αὐτῶν κάλλος, καὶ κατὰ πολὺ διαφέροντα καὶ ὑπερχειμένον, ὅσος ὁ τῶν Ἀποστόλων πλησίον νεουρηθῆς καὶ, καλῶς μὲν ἰδεῖν, ὠραῖος δὲ θαυμάσαι. [P. 282] Εἰ γὰρ καὶ τοῦ μεγέθους τῆς παλαιότητος ἀποδεῖ, ἀλλά γε τῆς ἐνθὸν φαιδρότητος πύρρον καθέστηκε. Τί δὲ ὁ πιστὸς βασιλεὺς; Πατρικίον τὸν Βελωνᾶν Θεόδωρον ὡς συνεργὸν τοῦ λαμπροῦ καὶ καταγλαῖσμένου ναοῦ ἐποίησεν.

κδ'. Τῶν δὲ ἱερῶν καὶ πέπλων ᾧν παρεῖχεν εἰς τὸ κενὸν Πλαστήριον τὸ μέγα καὶ πανθαύμαστον τίς ἔξειποι; Ὅσακις ἀφίκετο, οὐκ ἔδοξεν ἐναντίον Θεοῦ ἔσθῆναι κενός, ἀλλ' ἀναθήμασι μεγάλοις καὶ χρυσοπέκτοις καὶ μαργαρίταις καὶ λίθοις καὶ ὑράσμασιν ἠεξοῦτο καὶ ἀντημεῖβετο· ἃ καὶ τὰ τῶν ἁγίων Ἅγια κατακομοῦσι καὶ καταγλαῖζουσι καὶ τῷ προσενηνοχί Κωνσταντίνῳ κηρύττεται.

ac stragula etiamnum Sancta sanctorum magnifice Constantinum, qua magnificentia ea obtulit, prædicant.

κε'. Τοῦ δὲ πατρικίου Βασιλείου Ἐξιμίτου καὶ στρατηγοῦ τῶν Κιθουραιωτῶν ταξιδίον χρῆ διηγῆσασθαι. Οὗτος ὁ πατρικίος Βασιλεὺς στρατηγός ὢν τῶν Κιθουραιωτῶν, νέος τῷ σώματι, πολὺς τῆ φρονήσει καὶ μεῖζω τῆς ἡλικίας τὴν πολυπειρίαν ἐνδείκνυμενος, πολεμικῶν καρabiῶν ἀπὸ Τρσοῦ ἐξωρηγμένων καὶ Ἀγαρηνῶν ἐν αὐτοῖς ὄντων περιφανῶν, ἐπειδὴ αὐτοὺς ὁ στρατηγὸς εἴωρα πρὸς τὰς Ῥωμαϊκῆς χώρας προσβάλλοντας, λογιζομένους ὡς ποσιπὴν περιλαβεῖν αὐτάς, ὁ στρατηγὸς τὰς οὕτως

A magnificus animus? Aquilam argento conflataam aqwe fistulæ imponit, non recta aspicientem, sed averso vultu oblique erecto collo, ac velut capta præda ferocientem pedibusque serpentem intorquentem ac suffocantem. Sed et musivo opere, arte factarum imaginum comportatis materiis et coloribus, varium conspectum pro imperialis cubi-culi vestibulo idem construxit.

25. At neque navium fabricæ imperator rudis erat. Designabat enim quo pacto bellicæ naves essent construendæ, quibus ex lignis earum tum claustra componenda tum commissuræ, ac quæ illa inter se proportionem rationemque habeant.

26. Ad Eriæ palatia quod spectat, mente cogito quam ad delicias jucundoque aspectu a Constantino in Porphyra nato exstructa ac fabrefacta. Prius in sepulchrum Chalcedonis civibus cedebat Eriæ; nunc vero quadruplici nixa apside, harum angulos novas domos regias constituens, dici non potest æstivorum ventorum circumquaque flantium benignioribus 452 auris quanta jucunditate ac voluptate quietem ibi captantium ac reficientium animos afficiat.

27. Quidnam quis dicat de regiarum ædium alio loco structura? Nam hæc quoque Eriam figuræ cultusque et structuræ excellentia atque nitore, nec non se ab imo solo diffundentis jucunditatis fragrantia, efflorente in eis decore, longe etiam superant præcelluntque; ejusmodi Apostolorum haud procul novæ fabricæ templum, pulchrum sane aspectu, ac quod admiratione pro eo quo præstat decore merito habeatur. Quanquam enim molis granditate a veteri æde deficiat, interioris tamen ambitus splendore atque ornato longe præcellit. Quid vero fidelis imperator? Theodorum Belonam, quod prælegantis ac præmagnifici templi structuræ illi adjutor extiterat, patricii dignitate ornavit.

28. Sacras vestes et stragula, quanta in communis propitiatorii (magni illius prorsusque mirabilis) ornatum et cultum contulit, quis enarrare possit? Quotiescunque enim eo pedem inferret, haud committendum putabat ut coram Deo vacuus appareret, sed ut magnis donariis vestibusque auro, margaritis reliquisque lapillis contextis Numen D demereri eique vicem reddere studeret. Vestes hæc ornant eximiumque loco decorem conciliant, ac

29. Basilii Hexamelitæ patricii ac Cibyæotarum ducis expeditio narranda est. Basilius hic patricius Cibyæotarum dux cum esset, vir 453 ætate juvenis, at sensu canus majoremque quam pro annorum ratione experientiam prodens, armatam classem Faro profectam inque ea illustrem planè Agarenorum militantem manum Romanæ littoribus orisque applicantem videns, quasi Romanæ dittonis haud secus ac nidi potituros se illi arbitrarentur, subjectas ipsi naves tantæ hostium classi opponit.

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁸ leg. ἐπανορθοῦν. Combef.

A quamvis paucæ erant nec tanto illi pares cuneo, A pro ducis tamen magnitudine animi ac proposito, robustiores quam pro ea hostium classe, audaciaque prudentiæ juncta multis bellæ sociis fortiores, ambæ concurrunt acies pugnaque conseritur; ac per eam ingenti utrinque sublato ululatu, collidebantur hinc inde naves; donec dux ipse Basilius in medium infidelium impetu irrumpens in prætoriam invasit; quo facto, ac cum ignis Græcus totam circum hostium classem incesseret, illi mox partim victi cæsique sunt, partim sub jugum missi, ipsi cum primis duces atque proceres cæitque vivi capti. Hos Basilius ad felicem ac fortunatum Constantinum imperatorem in urbem misit; qui et triumphî specie eos in circo traduxit.

των καὶ καϊτῶν ζωγρηθέντων. Καὶ τούτους ἐπὶ τῆς ἀπέστειλεν καὶ ἐν τῷ Ἰππικῷ ἐθροίμεισιν.

30. Constantinus porro imperator, militari manu adversus Longobardos ac Neapolitanos expedita, ducem illi Marianum patricium præfecit; quod scilicet Hesperiae partes versæ in tumultum essent ac Romani 454 jugi vincula perrupissent. Etenim in rebellionem proruperant quotquot Longobardiam ac Calabriam sedes nacti erant, inde rebellandi orta fiducia, quod ab augusta procul urbe dissiti erant. Idcirco cum novis assidue rebus studerent alique alias deficerent, eo contumaciæ evaserant ut et cum Agarenis fœdus percuterent, urbesque et arces et oppida ferro ignique vastarent. Quin et Neapolitani a Christi delapsi servitute, quæ servorum sunt opera facturos se polliciti, in apertam versi defectionem erant. Ne ergo plebs in seditionem acta atque rebellis majorem in modum arrogantia insolesceret, tanquam gentium potita quæ Romane ditionis essent, haud ferens Porphyrogennetus, ex Thracia ac Macedonia conductis copiis illorum ultor accedit, armataque classe cum igne Græco horum temeritatem ac insaniam comprimit. Terra namque marique Marianus patricius Argyrus cum Romano exercitu Neapolim adortus, quæ quidem ad terram posita erant, cuncta igni succendit; quotquot autem exitus erant versus mare, occlusit. Hinc adeo undique obsepti oppidani, fameque et captivitate pressi atque humili sensu effecti, supplicationis ergo ad Constantinum imperatorem mittentes, qualem prius Romanis fascibus subjectionem fecerunt. Id ipsum et Longobardi ac Calabri præstiterunt. Quamobrem etiam barbari Siculi pacis fœdera inierunt.

31. Sed et bellum Africanum mirari subit. Mox conserta acie, et 455 ubi ad manus ventum esset, concurrente utrinque classe, exorto vento valido, qui quidem nobis quasi socius ac belli adiutor flaret, hostibus vero obsisteret eisque compugnaret, victi barbari sunt ac cum navibus et armis omnique apparatu maris profundo mersi. Ac vero illis præfectus ameras pacis fœdera cum im-

αὐτῶν⁹⁸ νῆας ἀντιπαρταξάμενος, καὶ ταύτας ὀλιγοστάς οὖσας καὶ πρὸς τοσοῦτον οὐκ ἀρκούσας τὸ πλήθος· ἀλλ' ἐπειθὴ τὴν γνώμην καὶ τὴν προαίρεσιν εἶχεν τοῦ πλήθους τῶν πολιμικῶν κραιβίων κραταιοτέρων καὶ τὴν μετὰ φρονήσεως τόλμην πολλῶν συμμάχων ἰσχυροτέρων, συγγίνονται ἄμφοι, καὶ συμβολὴ τῶν κραιβίων ἀνεφαίνετο, καὶ παρ' ἀλλήλων πόλεμος ἀνεκρούετο, καὶ βιαίως τις ἀλαλαγμὸς καὶ ὠθισμὸς ἐξ ἀμφοτέρων τῶν κραιβίων ἐκρούετο, ἕως αὐτὸς ὁ στρατηγὸς Βασίλειος μέσον τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ γενόμενος, ἔνδον εἰσπρῆσας, οὐ γενομένου καὶ πυρὸς ἐνύγρου πάντεσιν τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ περικυκλώσαντος αὐτίκα ἤττωντο καὶ κατασφάττοντο καὶ δέσμοι εἰς δουλείαν συναλαμβάνοντο, αὐτῶν πρὸ πάντων τῶν ἡγεμόνων καὶ ἀρχόντων καὶ πρὸς τὸν εὐτυχῆ βασιλέα Κωνσταντῖνον εἰς

λ'. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος στρατιωτικὴν δύναμιν κατὰ τῶν Λογγιθάρδων καὶ Νεαπολιτῶν ὄρισας, καὶ ἀρχηγὸν αὐτῶν τὸν πατρικίον Μαριανὸν ἀποστείλας, [P. 283] διὰ τὸ στασιάσαι τὰ Ἑσπερία καὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς ζεύγλης τοῦ δεσμοῦ διαβῆξαι. Καὶ γὰρ καταθρασύνθησαν ὅσοι τὴν Λογγιθαρδίαν ἐκληρώσαντο χώραν εἰς κατοικίαν, καὶ ὅσοι τὴν Καλαβρίαν, τοῦτο θαρβύοντες διὰ τὸ πόρρω καὶ μακρὰν εἶναι τῆς βασιλείδος. Διὰ τοῦτο συνεχῶς τὰς ἀποστασίας ποιοῦμενοι εἰς τοσοῦτον ἀνυποταξίας ἔφθασαν ὡς καὶ πρὸς τοὺς Ἀγαρηνοὺς πᾶντα δεδόναί καὶ τὰς πόλεις καὶ κάστρα καὶ κόμης τὰς πλησιάζουσας μαχαίρᾳ καὶ ξίφει ἀνελεῖν. Ἀλλὰ καὶ οἱ Νεαπολίται τῆς ὑποταγῆς τοῦ Χριστοῦ ἀποβῆντες⁹⁹ τὰ δούλα πράττειν ὠμολόγησαν, πρὸς φανερὰν ἀποστασίαν τραπέντες. Ἴ. Ὡς μὴ τὸ στασιάσαν πλήθος ἐπιπλεονάσῃ τὸ ἀλαζονικὸν ὡς τὰ ὑπήκοα Ῥωμαίων ἔθνη δουλωσάμενοι, οὐκ ἐνεγκίων ὁ Πορφυρογέννητος στρατεύμασι θρηκτικοῖς καὶ Μακεδονικοῖς τούτους ἀμόνεται, καὶ ναυσὶ πολεμικαῖς μετὰ ὑγροῦ πυρὸς τὴν τούτων ἀναστέλλει αὐθάδειαν καὶ μωρίαν· καὶ ἀπὸ γῆς καὶ θαλάσσης τὴν Νεάπολιν ὁ πατρικίος Μαριανὸς ὁ Ἀργυρὸς ἐπιπεσὼν μετὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ, ὅσα μὲν πρὸς τὴν γῆν πάντα κατέκαυσαν, ὅσας δὲ ἐκβολὰς ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἠσφαλίσαντο, καὶ πάντεσιν αὐτοὺς περικυκλώσαντες, τῷ λιμῷ καὶ τῇ αἰχμαλωσίᾳ πιεζόμενοι· καὶ ταπεινούμενοι, πρὸς δεήσεις καὶ ἱκεσίας τῷ ἀνακτῇ Κωνσταντῖνῳ ἀνέπεμπον, ὑποδουλούμενοι ὡς ἐξ ἀρχῆς. Τοῦτο καὶ οἱ Λογγιθάρδοι καὶ οἱ Καλαβροὶ ἐποιούοντο· διὸ καὶ οἱ βάρβαροι τῆς Σικελίας σύμφωνα εἰρηνικὰ ἐπέτλουν.

λα'. Καὶ δεῖ θαυμάσαι καὶ τὸν πρὸς τῶν Ἀφρικῶν πόλεμον, αὐτίκα συνεπλέκοντο καὶ συνερῆγγοντο, καὶ τῶν νεῶν πρὸς ἀλλήλων συμπλοκὴν· καὶ δὴ ἀνέμου βιαίου πνεύσαντος, ἡμῖν μὲν συμμαχοῦντος καὶ βοηθοῦντος, τοῖς δὲ βαρβάροις πολέμουστος καὶ ἀνθισταμένου, τὴν ἤτταν εἶχον ἀκόλουθον, σὺν τοῖς αὐτῶν ὅπλοις· καὶ ταῖς ναυσὶ τῷ βοῦθῳ παραδομένων. Καὶ δὴ ὁ ἄμνηρὸς αὐτῶν σπονδᾶς εἰρηνικῆς τῷ

VARIAE LECTIONES.

⁹⁸ fort. ὑπ' αὐτῶν, Combef. ⁹⁹ προσρύντες P, ἀποβῆντες margo.

βασίλει ἐξελιπάρει. Καὶ οὐ μόνον οὗτοι τὴν δουλωσιν ἄπερτορε ποσέχαι. Neque hi solum subjectionem imperatori profitebantur, sed et Galliam incolentes cum omni familia, barbari, benevolos se erga imperatorem in Porphyra natum exhibebant, donisque magnificis ambitiosi ad imperatorem legatos cum obsidibus mittebant; cunctosque Porphyrogeneti fortuna ad servitutem præstandam jugumque subeundum cogebat.

[P. 284] λβ'. Ὁ δὲ ἀμηρᾶς Αἰγύπτου τὴν μεγάλην νίκην τῶν Ῥωμαίων ἀκηκόως καὶ τὴν πολεμικὴν ναυμαχίαν καὶ ἤτταν τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ, γράμμασιν αὐτίκα φιλικῶς τὸ μάχιμον αὐτοῦ ἀποβάλλεται καὶ ὑπισχνεῖται εἰς ἐνότητα. Ὁ δὲ τῆς Περσίδος ἀμηρᾶς, ἐπειδὴ διαφόρως τοῖς Ῥωμαϊκοῖς ἐνέτυχεν στρατεῦμασι καὶ προσβολαῖς καὶ πολέμοις διαφόροις ἤττηθη, ἀγάπης δεσμῶν καταλλάσσεται πρὸς τὸν βασιλέα. Καὶ ὁ αὐτοκράτωρ ἑβίδας πρὸς αὐτὸν ἐκπέμπει· οἵτινες πρὸς τὴν κατάξηρον γῆν ἐκείνην ἀφικόμενοι, τοῦ ἀποστόλου Θωμᾶ τὸν τάφον προσκυνήσαντες καὶ κατασπασέμενοι, καὶ τὰς βασιλικὰς κατασταλείσας λαμπάδας ὑπάνεψαντες, καὶ ἐμπορευσάμενοι λίθων τιμίων καὶ μαργαριτῶν. Εἰς τοσοῦτον γὰρ μετὰ τῶν ἄλλων μεγάλων κατορθωμάτων ὁ αὐτοκράτωρ κεχάριστο, ὡς ἄλλα ἐξ ἄλλων συλλέγων καὶ συναθροίζων καὶ πρὸς τὸ ἀξιέριστον μεταφέρειν.

λγ'. Χρῆ οὖν καὶ περὶ τοῦ Χρυσοτρικλίνου διηγήσασθαι· ὃ μηχανικώτατος ἀναξ πολυανθῆ τινα καὶ εὐδομον βοδωνιᾶν εἶναι, τῶν πολυχρόων [ἀνθέων] καὶ λιπτοτάτων διαφόρων ψηφίδων ἀνθέων ἀρτιφυῶν χροιάς μιμουμένων· οἱ μέσοι τῶν ἐλικοειδῶν συμπλοκῶν περικλειόμενοι καὶ τῇ συνθέσει διαμορφούμενοι τὸ ἀτύχριτον ἀποφέρονται. Ἀργύρῳ τοῦτο ἐτερέφρωνε, καὶ δίκτην ἀντυχὸς τοῦτο περιλαθὼν τοῖς ὄρωσιν ἀκρίεστον ἐπιχρησάει τὴν τέρψιν.

λδ'. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ τοὺς πολίτας ἠγάπησεν ὡς οἰκία αὐτοῦ ἐκγονα, καὶ πλέον, καὶ αὐτοὺς περὶ πρῆλου ἐποιεῖτο. Καὶ τοὺς ἐξ εὐγενούς φύνας ἐκλογὴν ἐποιεῖτο. Καὶ τοὺς μὲν ἀξιομάτων καταλαμπρύνει τιμαῖς, τοὺς δὲ μεγαλοπρεπεῖσι φιλοτιμεῖται δωρεαῖς, καὶ συνεστίους καὶ ὁμοδιαίτους ποιεῖται, καὶ τὸ φίλτρον μᾶλλον ἐπηύξει τῆς ἐκείνου εὐνοίας, καὶ ἀντὶ πολλῶν σωματοφυλάκων καὶ φρουρῶν καὶ σωτήρων τούτους μᾶλλον προέκρινεν ὡς πιστοὺς καὶ φιλοδυσπίστας, καὶ τῆς οἰκείας σωτηρίας προκρίνειν τὸν ἀνακτα.

λε'. Τὴν δὲ δεξιῶσιν τοῦ βρομαλίου τοῦ Πορφυρογεννήτου δεῖ ἐξεῖπειν. Ἔθος γὰρ τοῖς πάλαι βασιλεῦσι τελοῦμενον, καὶ ὁ Πορφυρογεννήτος εἰς ἔργον τοῦτο ἐξήνεγεν. Τὴν γὰρ ἡμέραν ἐν ἣ τὸ τῆς ἀλήσεως αὐτοῦ στοιχεῖον κάππα ἀποκεκλήρωται λαμπροτάτην ἑορτάζων πανήγυριν, πολυάνθρωπον ταύτην δεῖκνύει. [P. 285] Καὶ ταῖς γὰρ πολυτελεῖσι καὶ πολυδόχοις ἐκείναις τραπέζαις τὴν σύγκλητον

peratore posebat. Neque hi solum subjectionem imperatori profitebantur, sed et Galliam incolentes cum omni familia, barbari, benevolos se erga imperatorem in Porphyra natum exhibebant, donisque magnificis ambitiosi ad imperatorem legatos cum obsidibus mittebant; cunctosque Porphyrogeneti fortuna ad servitutem præstandam jugumque subeundum cogebat.

32. Ægypti autem ameras audita Romanorum ingenti victoria ac navali pugna infideliumque strage, amicarum statim litterarum officio pugnanti ardore cohibito sædus pollicetur. Persidis autem ameras, qui varie in Romanas acies incurrens diversis congressibus atque præliis victus fuerat ac profligatus, instaurato charitatis vinculo imperatori conciliatur. Ad quem etiam imperator obsides mitit; qui cum ad Cyri terram illam venissent, apostoli Thomæ sepulcrum venerati sunt ac exosculati, missasque ab imperatore regia munificentia lampadas ad illud accenderunt, pretiosorumque lapidum ac margaritarum mercatura facta 456 redierunt. Tanta enim cum aliis magnis dotibus ac virtutibus imperator gratia pollebat, ut semper alia ex aliis colligeret et accervaret, inque augustiorem ipse cultum amore digna et admiratione transferret.

33. Igitur operæ pretium est ut et de triclinio Aureo disseramus. Hoc nempe industriosissimus princeps multis floribus varium suaveque olens rosetum reddidit, cum varii coloris flores subtilissimique operis tessellatum opus recens enatorum florum colores totos refunderet. Hi porro medii inter sinuosos plexus conclusi, ipsaque compositione efformati, incomparabilem præferunt venustatem. Triclinium argento coronavit, inque orbis cantique morem illo circumducto ambiens insatiabiles ex aspectu delicias videntibus facit.

34. Cives imperator ut ipsa sua charissima pignora iisque amplius diligebat, longèque eos pluris faciebat. Ex illis eorum qui ingenui essent atque nobiles delectum habebat; atque alios quidem dignitatis titulis ornabat, alios magnifice donabat sibi que contubernales ac domesticos allegebat, tantæque illius benevolentiae lenocinio majorem illis amoris sui flammam excitabat; quos adeo ingenti satellitum custodumque ac servatorum agmini præhabebat, velut scilicet fideles herique ac domini amantes, quique suæ ipsorum saluti imperatoris incolumitatem præferrent.

35. Brumalii autem Porphyrogeneti convivium atque epulas operæ pretium ut exponamus. Quod enim veterum jam imperatorum moribus 457 receptum erat, etiam Porphyrogenetus opere implevit. Diem enim cui nominis ejus initialis littera K addicta est, celebratissimæ festivitatis sibi loco ducens, ingenti celebrandam conventu indicebat. Lautissimis enim largissimisque dapibus se-

VARIE LECTIONES.

** lego κατὰ Κύρον. Combef.

natum omnem excipiens, beneficentiae majoris numeribus festivitatis Iatitiam ac splendorem multis partibus cumulabat, sericarum vestium ac praetextarum abunde largitione, vi magnae pecuniae et innumerabilis, purpurissarumque vestium ac trabearum, Indicarum arborum, quas nemo audierat unquam aut viderat, fragrantia recreans.

36. Musicam norunt omnes divinum esse inventum exque hominis genio ac illi conducens. Quid igitur religiosus et magnificentissimus Constantinus? Hanc colebat, nec per eam divinum numen canticis celebrare cessabat. Inde laeti conventus splendorem habebant martyrumque solemnia illustriora erant, sanctorum denique pastorum doctorumque memoriae novo velut fulgore radiabant. Tantis enim vir gratis plenus erat, ut cantorum choros cogeret eisque duces adscisceret, ipse prior omnibus cum eis versans audiensque psallentes, atque inde gaudens animumque exhilarans.

37. Sic dilexit ut nemo alius ante eum fidelium, clarissimaque prosecutus memoria est atque coluit praecelaram Chrysostomi indolem, verborum circuitionumque laudans compositionem, circularumque et eulhemematum uno ordine digestam seriem, quibus splendide ac magnifice poenitentiae exornavit praeconeum.

458 58. Romanum autem imperatorem filium suum sic amavit atque dilexit ut hac eum parte nemo aequaverit. Prae omnibus vero hortabatur ut pie ac religiose Deum coleret; tumque doctrinam et moros docebat incessumque et risum et habitum, et, ut pro regia majestate in solio sedere ac stare eum deceret, informabat. Quamobrem etiam divinis apparitionibus dignus habitus Constantinus filio vaticinabatur ac quasi ex oraculo aiebat: *Hac si servaveris, in longos annos imperii Romani scepra moderaberis.*

39. Uxorem Romano filio suo locavit nobilissima ortam prosapia, pulchram corpore, facie venustam, castis animo ac omni morum honestate praeditam, Anastasiam nomine, Crateri filiam; cui et a Porphyrogenneto inditum Theophanionis nomen, plane meritum, velut scilicet ei quae ex Deo ejusque munere (hoc ipsum sonante vocabulo) enituisset atque electa esset. Positus nuptialis thalamus peractaque celebritas in admirabili Justiniani Rhinotmeti triclinio. Hinc jucunditas gaudiique lux Porphyrogenneto circumfusa cum Helena Augusta, quod talem sicque ab avis nobilem puellam filio sponsam dare licuisset.

40. Porro cum Helena Augusta morbo conficeretur eoque gravi conflictaretur, benignissimus imperator nihil de suo in eam affectu amorisque vi remisit, sed quidquid illi in votis erat, lubens implebat. Rogabat namque Augusta ut in domo hospitali senibusque alendis ac convovendis in veteri Petrio (quod Helenae nuncupatur) recens ab ipsa exstructo 459 imperatoris munificentia suburbana constituerentur, hincque ejus authentica

ἄπασαν δεξιούμενος χορηγίας εὐεργετικωτέρας τὸ φαίδρον τῆς ἐορτῆς ἐπολλαπλασίαζεν, σφρικῶν περιβολαίων ἐπιθίδων, ἀργυρίων πολλῶν καὶ ἀπείρων, ἐσθημάτων ἀλουργῶν, ξύλων Ἰνδικῶν εὐωδίας, ἃ οὐ τις ἀκήκοεν ἢ γεγονότα θεύεσθαι.

λς'. Τὴν μουσικὴν οἶδεν πᾶς τις ὡς θεῖόν τι ἐστὶν εὐρημα καὶ τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει συντελοῦν. Τί οὖν ὁ εὐσεβὴς καὶ μεγαλοφρονέστατος ἄναξ; Ταύτης ἀντεποιεῖτο, καὶ δι' αὐτῆς ὕμνεῖν τὸ θεῖον οὐκ ἐληγεν. Ἐντεῦθεν πανηγύρεις φαίδραὶ καταφαιδρύνοντο, καὶ τῶν μαρτύρων ἐορταὶ καταλάμποντο, ποιμένων ἱερῶν καὶ διδασκάλων μνήμαι περιστράπτοντο. Τοσούτον γὰρ ὁ ἀνὴρ ἐχαριτώθη ὡς χοροὺς ὕμνων συγκροτεῖν καὶ ἀρχηγούς τούτους ἐπινοεῖν, αὐτὸς πρὸ πάντων τούτων συνὼν καὶ τῶν ψαλλομένων ἐπακροώμενος καὶ τὴν ψυχὴν ἠδυνόμενος καὶ χαϊρόμενος.

λδ'. Οὕτως ἠγάπησεν ὡς ἄλλος οὐδεὶς τῶν πρὸ αὐτοῦ πιστῶν, καὶ μνήμη λαμπροτάτῃ τετίμηκεν καὶ τὸ εὐφυὲς τοῦ Χρυσοστόμου, ἐπαινῶν τὴν συνθήκην τῶν λόγων καὶ περιβολῶν καὶ τὰ τῶν κύκλων σχινοτέμῃ καὶ ἐνθυμημάτων, ἐν οἷς τὸν τῆς μετανοίας κήρυκα λαμπρῶς καὶ ἀγαθῶς ἐμεγάλυνεν.

λε'. Τὸν δὲ βασιλεῖα Ῥωμανὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ οὕτως ἐφίλησεν καὶ ἠγάπησεν ὡς ἄλλος οὐδεὶς, καὶ τοῦτον πρὸ πάντων παρήγει ἔχειν τὴν κατὰ θεὸν εὐσεβείαν, ἔπειτα καὶ λόγον καὶ ἦθος καὶ βᾶδισμα καὶ γέλωτα καὶ στολὴν καὶ καθέδραν καὶ στάσις βασιλικὴν ἐξεπαίδευεν. Διὸ καὶ θεῶν ἐμφανειῶν ὁ Πορφυρογέννητος ἤξιοτο, καὶ πρὸς αὐτὸν προσέφησεν· *Εἰ ταῦτα φυλάξῃς, μακρόβιος τῇ βασιλείᾳ Ῥωμαίων ἔσῃ.*

λε'. Καὶ γυναῖκα τῷ βασιλεῖ Ῥωμανῷ τῷ υἱῷ αὐτοῦ δέδωκεν οὖσαν ἐξ εὐγενῶν προγόνων, καλὴν μὲν τῷ σώματι, ὠραίαν δὲ τῇ ὄψει, κοσμίαν δὲ τῇ ψυχῇ, ὀνόματι Ἀναστασίαν, τὴν τοῦ Κρατεροῦ θυγατέρα· ἢ καὶ ὀνομασθεῖσα παρὰ τοῦ Πορφυρογέννητου Θεοφανῶ [P. 286] κατ' ἀξίαν, ὡς ἐκ τοῦ Θεοῦ φανεῖσαν καὶ ἐκλεχθεῖσαν. Καὶ νυμφικὴ παστάς ἐγνωρίζετο καὶ ἐτελεῖτο ἐν τῷ πανθαυμάστῳ τρικλίνῳ τοῦ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Πρινομήτου, καὶ χαρὰ καὶ εὐφροσύνη τῷ Πορφυρογεννήτῳ περιελάμπετο ἅμα Ἐλένη τῇ Αὐγούστῃ, ὡς τοιαύτης ἀρχαίας κόρης τῷ αὐτοῦ μνηστεύσα.

μ'. Ἡ δὲ Αὐγούστα Ἐλένη νόσῳ τρυχομένη, ὁ φιλάγαθος ἄναξ οὐκ ἐνέδωκεν τῇ πρὸς αὐτὴν διαθέσει καὶ στοργῇ, ἀλλὰ πάντα ἐν πᾶσι τὰ καταθύμια αὐτῆς ἐπλήρου. Καὶ γὰρ ἡ Αὐγούστα ἤξιου παρὰ τοῦ νεωστὶ παρ' αὐτῆς κατασκευασθέντος ξενώως καὶ γηροτροφείου εἰς τὸ παλαιὸν Πेत्रίον, τὸ λεγόμενον τὰ Ἐλένης, διορίσασθαι τὸν ἀνακτα προόστεια καὶ χρυσοβύλλαια καὶ ἐξόδους· ἅτινα μετὰ χαρᾶς ὁ Πορφυρογέννητος ἐξέπληρου. Καὶ ἦν ἰδεῖν αὐτὴν τῇ

ἡ δὲ καὶ τῆ σωματικῆ ἡδονομένην καὶ χαίρομένην, ἡ δὲ ἀπείρου πλοῦτος καὶ πλοῦτος ταύτην παρέχουσα. Ἐχαιρεν δὲ κλειστόν ὄρωσα Ῥωμαίων τὴν υἱὸν αὐτῆς βασιλέα καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῆς Ζωὴν καὶ Θεοδώραν καὶ Ἀγάθην συνοῦσας καὶ συνευφραίνουσας αὐτῇ καὶ τῷ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ. Καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς ἐτίμα καὶ ἐφιλει, ἐν ἐξαιρέτῳ δὲ τῇ Ἀγάθῃ ὡς ἀόκνω, λειτουργοῦσα τῷ βασιλεῖ εἰς τὰς ἀβύσσους αὐτοῦ, καὶ καταμηνύεσθαι δι' αὐτῆς τὸν βασιλέα τῶν σεκρήτων καὶ τῶν ἀρχόντων τὰ διοικητήματα ἧτις καὶ μεσίτης ἀνεφαίνετο, καὶ οὐκ ἀνεφαίνετο μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐγνωρίζετο καὶ ἐγένετο.

uteretur, inserviret; ejusque imperator opera his qui a secretis erant ac magistratu praeerant sententiamque gerebant praestanda munera significaret. Videbaturque interpretis rationem habere; nec videbatur solum, sed et exploratum erat, ejusque re ipsa munia partesque explebat.

μα'. Ὁ δὲ Πορφυρογέννητος διὰ τὸ τὸν μάλιστα καὶ δομέστικον τῶν σχολίων Βάρδα τὸν λεγόμενον Φωκᾶν ἀδυνατίως ἔχειν καὶ εἰς γῆρας ἐλάσαι τοῦ δομέστικου ἀποκινεῖ, καὶ ἀντ' αὐτοῦ προβάλλεται δομέστικον Νικηφόρον πατρικίον καὶ στρατηγὸν τῶν Ἀνατολικῶν, τὸν φίλτατον υἱὸν αὐτοῦ, ἀνδρᾶ ἐν πολλοῖς, καὶ διαφόροις πολέμοις εὐδοκίμησαντα καὶ ἀριστον ἀναφανέντα, καὶ τῇ ἡδυτάτῃ διαλαλιᾷ καὶ ὁμιλίᾳ αὐτοῦ κοσμήσας τὰ στρατεύματα καὶ πρὸς τοὺς πολεμίους Ἀγαρηνοὺς ἐχώρει, ὡς πάντα τὰ στρατεύματα θαρβεῖν καὶ ὡς ἐν ἰδίῳ χώρῳ παροικίαν ποιήσασθαι, καὶ μήτε [P. 287] κρυπτομένῳ ἢ βιάχευόντων ἢ ὑποστρεφόντων, ὡς ἔθος ἦν αὐτοῖς, ἀλλὰ πάντες τομῶς ἐχώρουσαν πρὸς τοὺς πολεμίους ταῖς ἀσπίσι περιφραζόμενοι καὶ τοῖς δόρασι ἀμυνόμενοι καὶ κατὰ κράτος τοὺς Ἀγαρηνοὺς ἀφανίζοντες. Καὶ ἦν ἰδεῖν θάμβος καὶ ἐκπλήξιν τοῖς ὄρωσιν τὸν νικητὴν Νικηφόρον τὰς παρατάξεις καὶ δυνάμεις καὶ τὰ φούλακα τοῦ ἀθέου Χαμβάδα συγχόπτοντα καὶ ἀπορραπίζοντα, καὶ τὴν τύχην τοῦ νικητοῦ ἀριστέως θαυμάζεσθαι καὶ μεγαλύνειν τοῖς ὄρωσιν, ὡς τὰς πόλεις καὶ κώμας καὶ χώρας πυρὶ κατατεφρώσαι καὶ αἰχμηαίωτους ἄγειν καὶ ὑποσπόνδους τῇ βασιλείᾳ Ῥωμαίων προσφέρειν. Καὶ ὁμῶς πρὸς τὸν πιστὸν Κωνσταντίνον ἀφικόμενος ἐπαίνων καὶ τιμῶν παρ' αὐτοῦ ἡξιώθη, ὅσον ἐν τοῖς πάλαι χρόνοις οἱ Ῥωμαίων στρατηγοὶ ἀν' ἐκτίσαντο.

μβ'. Ὁ δὲ ἀναξ Κωνσταντίνος μηδὲν τῶν πατρῴων αὐτοῦ οἰκοδομημάτων συγχωρῆσαι ἢ πεσεῖν, οὐδὲ τοῦτο τὸ μέγα λουτρόν, τὸ παρὰ Λέσντος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ παρεσκευασθὲν εἰς τὰ Μαρίνης εὐρύχωρόν τε καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς πολιτείας θαύμα, τὸ πρότερον παροραθὲν ὡς ἀμελεία καὶ βραθυμία πρὸς πᾶσαν ἀμορφίαν καὶ ἀκοσμίαν ἐλάσαι καὶ μηδὲν ἄλλο αὐτὸ ἢ σκοπεῖσθαι ἢ θεμελίους. Οὗτος ὁ Κωνσταντίνος τοῖς πατρικῶν ἔργοις ὡς οἰκείοις ἐπιγαννύμενος καὶ τερπόμενος ἀνακαινισμὸν ἐν αὐτῷ ἐπιδίδωσιν, αὐτῆς ἀποκαθιστάων, οὐ μόνον εἰς τὸν πρότερον κόσμον ἀναφέρων, ἀλλὰ πλείον κρείττονα θεμιτοῦργήσας, πέν-

expedirentur diplomata ac reditus assignarentur, quae omnia Porphyrogenetus gaudens letusque implevit. Vidisses eam animo et corpore gaudere atque letari, ea scilicet ratione quod imperator immenso ipsam amore prosequeretur profusisque largitionibus ipsi obsequeretur. Faciebat ad gaudii cumulum, quod Romanum filium suum imperialibus infulis videbat sublimatum; quod item filias Zoen et Theodoram et Agatham secum versantes unaque cum ipsa ac Constantino patre letantes cernebat. Nam et ipse eas colebat ac diligebat, praecipue vero Agatham observabat, quod indefessa sollicitudine sedulaque patri, cum aegra valetudine

41. Quod autem magister ac scholarum domesticus Bardas Phocas viribus destituebatur, jamque effeta erat aetate ac gravi senectute, cum Porphyrogenetus officio movens ejus loco domesticum praeficit Nicephorum patricium ac ducem Asiaticorum ejusdem filium charissimum, virum scilicet multis diversisque praeliis re praecclare gesta spectabilem belloque fortissimum habitum. Is suavi blandoque alloquio ordines componens adversus hostes Agarenos signa movebat, ea felicitate ut nihil non auderent, ac velut in patrio solo in hostium agris stativa habere non abnuerent, ac neque latitarent aut haecarentur vel (ut ante suserant) pedem referrent, aut deserta militia ad propria redirent, sed omnes vivo impetu scutis muniti hastisque pugnantes in hostes irruerent ac Agarenos penitus profligarent. Eratque videre rem stupendam omnique majorem admiratione, Nicephorum victorem acies et turmas cuneosque impii Chambaadae concidere atque fundere, praeclearique victoris ac pugilis fortunam cunctos suspicere ac magnifice efferre, quippe cum urbes oppidaque et vicus et arces subjectis flammis combureret, captivosque duceret, ac foederatos Romano imperio offerret. Porro ad fidem Constantinum reversus ab expeditione easdem laudes honoresque ab eo consecutus est, quibus priscis temporibus veteris Romae imperatores praetoresque triumphu ritu donabantur.

42. Operam dedit imperator Constantinus ne ullum paternorum aedificiorum ruinam faceret. In his magnum ipsum balneum, quod Leo ejus pater in Marinae aedibus vastissimum sane reique Romanae miraculum struxerat, cum prius neglectum fuisset, eoque neglectu sartumque tectum servandi incuria ornatum omnem ac quidquid decoris erat amisisset, prorsusque deformatum esset, nec in eo praeter rudera ac fundamenta quidquam aliud exstaret, Constantinus hic, qui paternis aequae ac suis operibus gloriaretur ac delectaretur, instaurandum constituit, ita rursus reparans ut non modo priorem

VARIAE LECTIOES.

** μόνον] μὲν P. ' συγχωρήσας? ' αὐτοῦ?

ornatum referret, sed et structuræ 461 magnificentiâ vinceret, undique illi ornato quæsito pristinaque lavantibus reddita voluptate. Quæ res tum extraneis admirationem facit, tum civibus ac inquilinis stuporem injicit.

43. Constantinus porro imperator Theodorum patricium Belonam nuncupatum præfectum urbisque parentem præficit, virum scilicet idoneum et eruditum, jurisque peritis ac nobili indole ingenioque egregie præditum, quique rei civilis cura, recta ordinis constitutione jurisque dicendi æquitate judicio contententibus spontaneam escam ministraret.

44. Basilium vero patricium sacri cubiculi præfectum (accubitorem vocant) Porphyrogennetus adversus impium Chambadam cum exercitu militumque valida manu atque armorum ingenti apparatu mittit. Ac sane divinis munitis illius consiliis, regia Byzantium profectus, ad infidelium Christumque negantium fines applicat; ac primum quidem Samosatam expugnat, urbem olim a Syris extractam atque ad Euphratis ripam positam, præsidio firmam tutamque, populi multitudine confertam multisque divitiis locupletissimam. Adversum hanc belli incumbens moles, ipsumque barbarorum ducem. Porro barbari innata elati superbia certam sibi de Romanis pollicebantur victoriam, iisque infremebant. At ubi collatis signis pugna cominus conserta est, ne impetum quidem sustinere valentes in fugam versi, quo cuique liceret res suas in tuto ponere, eo certabant evadere. Hinc victor Romanus miles mortuis spolia detrahere, 462 eos qui vivi capti essent sub jugum mittere, amplissimasque manobias direpta urbe parare. Ducta hæc omnia in urbem ac triumphi specie per Circum traducta.

45. Ad hæc imperator Leonem patricium Bardæ Phocæ filium magistrum, vice fratris sui Nicophori, Asiaticis legionibus ducem præficit, virum sane optimum ac strenuum adversusque Agarenos ac imperii hostes bellicosissimum. Eratque videre germanos Christianorum præsidio decertantes præliaque moventes, factaque in hostes impressione eorum stragem dantes et jugulantes atque cædentes, cum illi eorum impetum non ferrent.

46. Sub id tempus haud longe ab æde S. Thomæ sacra ingens formidolosumque excitatum incendium, ita nimirum ut quæ ad portam Ferream tendit porticus igne absumpta sit. Ac imperator, pro summa sua benignitate, ac quod cives utcharissima pignora sic diligebat illorumque rebus pateræ prospiciebat, cunctos consolatus est instauratis eorum ædibus, quas vorax flamma absumperat; tantaque illa humanitate delinuti cives imperatorum velut fere deum alterum ac beneficium parentem laudibus celebrabant, gratiasque agebant.

47. Turcis porro, expeditione adversus Romanos

τοὺς περικαλλύωνων καὶ τὴν προτέραν ἀποδίδους τοῖς λουομένοις εὐπάθειαν. Τοῦτο καὶ ξένους εἰς θάμβος εἰσάγει καὶ τοὺς ἐνδοίκους * ἐκπλήττει.

μγ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος πατρίκιον Θεόδωρον τὸν Βελωνᾶν λεγόμενον ἑπαρχὸν καὶ πατέρα πόλεως προχειρίζεται, ἄνδρα ἱκανὸν καὶ λόγιον, πρὸς τοὺς νόμους πολυπειρίαν καὶ εὐφυῖαν ἔχοντα· καὶ πρὸς τὸ κοινῶν τροφὴν ἀνήρστων τοῖς δικαζομένοις τῇ εὐκοσμίᾳ καὶ δικαιολογίᾳ αὐτοῦ παρεῖχε.

μδ'. Τὸν δὲ πατρίκιον καὶ παρακοιμώμενον Βασιλειὸν ὁ Πορφυρογέννητος κατὰ τοῦ ἀθέου Χαμβάδα μετὰ ἑκστρατείας καὶ δυνάμει λαοῦ καὶ πολλῆς ἐξοπλίσεως ἀποστέλλει. Καὶ ὅττι ταῖς ἐκείνου θεοπνεύστοις βουλαῖς καθοπλισθεὶς, [P. 288] τῆς βασιλικῆς οἰκίας καὶ τοῦ Βυζαντίου ἀπάρας, πρὸς τὰς τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ γίνεται χώρας, καὶ πρῶτα μὲν πάλιν πορθεῖ Σαμοσάτων, Σύροις πάλαι κατοικισμένην καὶ πρὸς τὴν ὄχθαν τοῦ Εὐφράτου περικειμένην, δυσπρόσβητον οὖσαν καὶ πολυάνθρωπον καὶ πλούτῳ πολλῷ ἐπιθρήουσαν. Ταύτη τὰ τοῦ στρατοῦ ἐχώρει, καὶ κατ' αὐτῶν τῶν βαρβάρων ἡγεμονεύοντος· ὅτινες τῇ συντρόφῳ ἀλαζονείᾳ ἐπαίρομενοι ἀμαχί τὰ τῆς νίκης αὐτῶν ἐφρούρουντο. Ἐπεὶ δὲ οἱ βάρβαροι τῷ Ῥωμαϊκῷ στρατῷ συνεδέθησαν, καὶ μετὰ τὴν αὐτῶν ὁρμὴν φέροντες εἰς φυγὴν ἐτρέποντο, καὶ σώζειν ἑαυτὸν ἕκαστος ὅπως δύναίτο ἠγωνίζετο, τότε σκυλεύονται μὲν οἱ νεκροί, δεσμοῦνται δὲ καὶ οἱ ζῶντες, καὶ λαφύρων πολλὴ γίνεται συναγωγὴ· καὶ ἅπαντα τὸ κοινὸν θέατρον καὶ, ὁ θρίαμβος τοῦ ἱπποδρομίου ὑπεδέξατο.

με'. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν πατρίκιον Λέοντα τὸν υἱὸν Βάρδα μάγιστρον τοῦ Φωκᾶ στρατηγὸν εἰς Ἀνατολικούς ἀντὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Νικηφόρου προχειρίζεται, ἄνδρα ἀριστον καὶ πρὸς τοὺς Ἀγαρηνοὺς καὶ πολεμίους μαχημώτατον. Καὶ ἦν ἰδεῖν τοὺς αὐταδέλφους ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν ἀγωνιζομένους καὶ πρὸς τοὺς πολεμίους χωροῦντας καὶ κατασφάττοντας, καὶ τὴν αὐτῶν ὁρμὴν μὴ φέροντας.

μς'. Γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμὸς μέγας καὶ φοβερὸς πλησίον τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Θωμᾶ, ὥστε κατακαῆναι τὸν ἔμβολον τὸν ἀπερχόμενον πρὸς τὴν Σιδηρᾶν πόρταν. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ τῇ πολλῇ αὐτοῦ ἀγαθότητι, καὶ ὡς οἰκεία ἔγγονα * τοὺς πολίτας φιλῶν καὶ κηδόμενος, πάντας παρεμυθήσατο εἰς ἀνοικοδομήν τῶν πυρκαϊθέντων αὐτῶν οἰκημάτων· καὶ τὸν ἀνακτα οἱ πολῖται ὡς θεὸν δεύτερον καὶ εὐεργέτην ἐφῆνον καὶ εὐχαρίστουν.

μζ'. Τῶν δὲ Τούρκων ἑκστρατείας ποιησάντων

VARIÆ LECTIONES.

* Ἐνδοίκους: Combef. * Ἐχοντα?

κατὰ Ῥωμαίων, καὶ καταδραμόντων μέχρι τῆς πό-
λεως· τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Πάτχα, καὶ ληϊστέμων
πῆσαν Θρακῶν ψυχὴν καὶ πραιδαν πολλήν, ὁ βασι-
λεὺς εὐθὺς τὸν πατρίκιον καὶ δομέτικον τῶν Ἐξκου-
ρίτων Πόθον τὸν Ἀργυρὸν μετὰ τοῦ τάγματος αὐ-
τοῦ καὶ τοῦ στρατηγοῦ τῶν βουκελαρίων καὶ τοῦ
Ὀφικίου καὶ τοῦ Θρακῆση, κατὰ πόδας αὐτῶν περά-
σας, ἐξαπέστειλεν· [P. 289] οἱ τῇ εὐπροσδίκτῃ
πρὸς Θεὸν εὐχῇ τοῦ Πορφυρογεννήτου νυκτὸς ἐπιπε-
σόντες· κατέσπριζον καὶ κατεπολέμησαν, λαθόντες
τὴν πραιδαν καὶ αἰχμαλωσίαν. Αὐτοὶ δὲ ὑπὸ τῆς
ἄγαν ἤττης· καὶ τροπῆς αἰσχυρθέντες· εἰς τὴν ἰδίαν
γῆν ὑπέστρεψαν.

μη'. Ἄξιον γάρ * ἔστιν ἐξειπεῖν καὶ τὸ φοβερὸν
ἐκ Θεοῦ φανερὸν σημεῖον καὶ προάγγελμα τῆς μετα-
βάσεως Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου. Φασὶν
γάρ εἰς τὴν γέννησιν τοῦ ἀνακτος ἀστέρα λαμπρὸν
κομήτην φανῆναι· ἡμέρας τεσσαράκοντα, νῦν δὲ πάλιν
εἰς τὴν νόσον καὶ ἔξοδον αὐτοῦ ἀστέρα κατ' οὐρανὸν
δειχθῆναι, θολερὸν δὲ καὶ ἀμαυρὸν φῶς ἔχοντα, καὶ
τοῦτον ἐπὶ ἰκανὰς ἡμέρας φαινόμενον, δεικνύοντα τῇ
κρείττονι δυνάμει· δεδημιουργημένον τὸν Πορφυρογέν-
νητον Κωνσταντίνον. Καὶ τοῦτο ἴσασι πολλοὶ τῶν εὐ-
γνωμόνων καὶ τὸ θαῦμα τοῖς οὐκ εἰδῶσι παραπε-
μφαμένων, ἵνα καὶ τὰ στοιχεῖα τὸ τοῦ Πορφυρογεννή-
του συμπενήθησιν τέλος.

μη'. Ἄλλ' εἰ καὶ τὰ πλείω τῶν βασιλικῶν πρα-
κτέων διαφεύγει τὸν νοῦν, ἐν δὲ τοῦτο τὸ τελευταῖον
τοῖς εἰρημίοις προσθεῖς, τὸ τοῦ λόγου πέρας ἀφιζο-
μαι. Ἐτρέφετο πόθος καὶ ἐφρασι· τῷ ἀνακτι τῷ δρεῖ
τοῦ Ὀλύμπου καταλαβεῖν καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ ἁγίους
Πατέρας ἐπόψασθαι καὶ τῶν τιμῶν αὐτῶν ἐπαπο-
λαύσαι εὐχῶν καὶ τῇ μεταβάσει τῶν τόπων καὶ τῇ
τῶν ἀέρων εὐκρασίᾳ τὸ ὄντως αὐτῷ περιποιησασθαι·
ὑπερμύχστο γὰρ αὐτῷ νόσος κρυφία, δι' ἣν καὶ Ια-
τρικαῖς ἐπιμελείαις ἔκδοτος· ἐδείκνυτο, καὶ τῆς πρὸς
τὸν Ὀλύμπου ἐξελεύσεως ἐδεῖτο τὸ μάλιστα. Τούτῳ
τῷ πόθῳ κάτοχος γεγονὼς αὐτίκα τοῦ δρομωνίου
ἐκβάειν καὶ πρὸς χώρας τῶν Βιθυνῶν ἐπεφοῖτα
καὶ πρὸς Πρίετον, ἧτις Πραίνετος παρὰ τῶν ἐγχω-
ρίων ἐπιωνόμασται, ἔκ τινος πατρὸς Θεοῦ Βιθυνῶν
τὴν κλήσιν ἐπιτεθείσα. Ἐκεῖθεν πρὸς Νίκαιαν ἐφ-
ίσταται, πόλιν ἀρχαῖοπλουτον καὶ πολυάνδρον. Ἀπὸ
ἧ ταύτης εἰς φροντιστήριον μοναχῶν πρὸς τὰς ἐπο-
ρείας· * κείμενον ἀφίκετο τοῦ ἐκεῖσε δοξαζομένου
μάρτυρος Ἀθηνογένους· καὶ διὰ κινεσάρεως τοῦ
πατρὸς αὐτοῦ γράμματα ὁ ἐκεῖσε καθηγομενέων ὁ
ὑπέδειξε τῷ ἀνακτι. Φασὶ γὰρ ὅτι Λέων ὁ εὐσεβὴς
βασιλεὺς ἐκεῖσε διερχόμενος, τὴν πορείαν ποιούμε-
νος πρὸς τὰς τοῦ Ὀλύμπου ἀκρωρείας αἰτήσας·
χάριν τοῦ δοθῆναι αὐτῷ υἱὸν διάδοχον τῆς βασιλείας
αὐτοῦ, καὶ ὁ τηνικαῦτα ἡγούμενος τῆς μονῆς Πέτρος
προέφησεν αὐτῷ υἱὸν γεννησάμενον διάδοχον τῆς βασι-
λείας αὐτοῦ· καὶ αὐτὸς μέλλει ἐξελεῖν εἰς τὸν Ὀλυμ-
πον εἰς τὰ τέλη τοῦ βίου αὐτοῦ. [P. 290] Τὴν δὲ γα-
ψῆν ὁ Πορφυρογεννήτος ἰδίαν εἶναι Λέοντος τοῦ πα-
τρὸς αὐτοῦ γνωρίσας ἀληθινὴν ἐφησεν εἶναι τὴν

A suscepra, ad ipsam usque urbem per diem festum
Paschæ excurrentibus, Thracisque, quotquot in
eos incurrebant, captivos ducentibus, multamque
predam 463 abgentibus, mox imperator Pothum
Argyrum patricium ac excubitorum domesticum
cum sua légione ducisque buccaliorum et Opsie i
ac Thraciesiorum misit, qui trajicientes e vestigio
eos insequerentur. Quamobrem Deo acceptis Por-
phyrogeneti communiti precibus, facta noctu in
hostem impressione eorum late stragem dederunt.
Expugnatis illorum castris præda recepta atque
captivi. Turci vero ingenti ea clade ac fuga con-
fusi ad sua reversi sunt.

48. Operæ pretium verò ut et tremendum ex
Deo ostensum signum ac Constantini Porphyrogen-
neti migrationis prænuntium exponamus. Aiunt
namque in illius ortu stellam cometem splendidam
ad dies quadraginta luxisse; nuncque iterum sub
morbi tempus vitæque exitum stellam in cælo ap-
paruisse turbido atque obscuro jubare, inque die;
multos conspicuam fuisse, hoc nempe præsignan-
tem, Constantinum Porphyrogenetum potiore vir-
tute ac numine conditum esse. Sicque se rem ha-
bere viri plures probi nôvere, ac miraculum ad
eos qui nescirent transmissere, ita ut etiam elementa
Porphyrogeneti finem pari luctu prosequerentur.

49. Verum quanquam pleraque imperatoris ge-
sta animum fugiunt, ubi unum hoc extremum su-
perius dictis adjecero, orationi finem imponam.
Incesserat imperatorem cupido ingensque desido-
rium petendi Olympum montem, et ut sanctos Pa-
tres illic degentes inviseret, seque venerabilium
464 precum illorum amplo comœatu communi-
ret, nec non ut locorum mutatione auraque le-
niore agræ valetudini remedium quæreret. Mus-
sitabat enim in eo occulta quædam ægritudo, cujus
etiam curandæ causa medicorum se curæ addix-
erat ac ad Olympum exire maxime opus habebat.
Hoc desiderio ac amore captus confestim præto-
riam minorem celocem conscendit, venitque ad
Bithynorum fines; et ad Prietum (Prænetus locus
vocat est ab indigenis, eam nactus appellatio-
nem a quodam Bithynorum tutelari deo), inde Ni-
cæam applicat, urbem olim opulentam ac incolis
confertam. Tum ad monasterium venit, quod ad
montis ascensum situm est ac Athenogeni mar-
tyri illic cultum habenti sacrum est. Ibi loci præ-
positus illius patris diploma rubrica consignatum
imperator ostendit. Aiunt enim pie recordationis
Leonem imperatorem illac transeuntem, atque ad
Olympi verticem iter habentem, a Deo filium
imperii hæredem votis impetraret, a monasterii
tunc præfecto Petro nomine audivisse fore ut fi-
lium imperii successorem susciperet, et ut is idem
sub vitæ exitum Olympum pariter peteret. Itaque
Porphyrogenetus, propria patris sui agnita scri-
ptura, veram esse ait monachi vaticinationem

VARIÆ LECTIONES.

* γάρ] ἢ δέ? * ὑπωρείας? ὁ καθηγομενέων?

Inde ad Olympi montosa transit, Olympi, inquam, A quem et Mysorum censi (nempe Mysis olim in eos sales habentibus) 465 pridem adscribere. Indeque vix tortuosis, anfractuosis, præruptis ac quam difficillimis ad ascensum collibus superatis, ad sacrorum Patrum cellas imperator evasit. Quibus visis ac salutatis, eorumque salutarium precum commeatu munitus, Prusam commigrat, quam olim vir Bithynis imperans fortitudinis rerumque bello præclare gestarum nobilioribus gentis regibus monumentum considerat. In hujus pene pomeriis ac suburbanis cum thermæ occurrissent, iis lavit; quo loco ferunt fabule Herculem, quærendo Hylam circumquaque pasantem, ex Hyla: necesse cruorem abstersisse.

50. Interim admonent sacri Patres, esse in Olympi summo vertice senioremem ascetam in specula signis effulgentem; quo ille nuntio hinc ejus visendi desiderio excitatur. Ac vero senior divina collustratus apparitione, quasi ad eum imperator venisset, relicta cella sua, facta reverentia (prone scilicet salutato) *Benedic*, ait. Quærit imperator quisnam tandem et unde et quomodo ac quo venerit. Respondit ille: *Cum majestatem tuam ad me venire cognoverim, ego potius ad te venio.* Tum imperator Dei nutu senioremem ad se missum suspicatus, ejusque precibus communitus, cum vitæ terminum sibi proximum adesse didicisset, ad sanctorum Patrum cellas reversus est; ciboque cum illis recreatus citò ad mare descendit. Nec cum agrotare plerique noverant: 466 sed intus cæliaco morbo contabescebat febrisque ardoribus consumebatur.

51. At, o nature mortalis leges fortunæque vicissitudines, in quos luctus ac lamenta compellor! quo ex tempore recedens rectaque mari iter contendens urbem augustam petit; quo tenebatur, morbo deterente ac male efficiente. Quod enim tremendus quondam imperator vi morbi majore fatisebat, jamque spes salutis abscesserant, nemo erat qui non ejulatu luctuque Porphyrogennetum prosequeretur, nemo qui regem optimum, dulcem, mansuetum, alluquoio facilem, tranquillum, sereneque, ac si qua ejusmodi nomina quis viro affectus adhibeat, non deplangeret ac lamentaretur. Quoniam vero extremum jam spiritum Constantinus Porphyrogennetus trahere vilebatur, Romulum illum imperatorem designat, eum etiam atque etiam Josepho patricio ac præposito commendans, adjuransque, quæ pollebat prudentia ac solertia, ut res ejus diligentia opera servaret incolumes. Talis sane ille vir erat, catus ac prudens rectusque ac fidelis, publicisque rebus administrandis aquila rucior, integritate judicii, et ut nullius personam acciperet, pius ac justus; qua probitate henar illi enituit.

VARIÆ LECTIONES.

* ἄπορσις; ? et statim ὅν καὶ Μύσιον πρόπαλαι γραφή? * δ; ουι. P. ¹⁰ ὕλου? ¹¹ ὤ; σμ. P.

πρόρρησιν τοῦ μοναχοῦ. Ἀπὸ δὲ ταύτης πρὸς τὰς ἐπορείας * τοῦ Ὀλύμπου γίνεται, Ὀλύμπου ἐκεῖνοῦ οὗ καὶ Μύσιον πρόπαλαι γραφῇ παραδέδωκεν. Μυσῶν τὸ παλαιὸν ἐν τούτῳ οἰκοῦντων. Ἐκ δὲ τούτων ἐπὶ τὰς παραλογὰς καὶ δυσκολίας καὶ ἐλιχοειδεῖς καὶ κρημνώδεις ἀναβάσεις μάλιστα διελθὼν ὁ ἀναξ, ταῖς κέλλαις τῶν ἱερῶν Πατέρων καταλαθὼν, οὗς ἰδὼν κατασπασάμενος καὶ τὰς τούτων ψυχοφειεῖς εὐχὰς ἐφόδιον λαθὼν πρὸς τὴν Προῦσαν μετανίσταται, πόλιν ἀνδρὸς τὸ πάλαι Βιθυνῶν βασιλεύσαντος, δ; * ἀνδραγαθίας καὶ πολέμων τῶν τηλικῶδε βασιλέων ὑπερβαρθέτων σύμβολον μνήμης τὴν τοιάνδε πόλιν ἐξειργάσται. Ἦς οὐ πολλῶ ἀποθεν καὶ ὑποδρύχιος γέγονε, θερμῶν ἀνάδοσις βλέπων, ἐν οἷς μῦθοι φασι Ἡρακλῆν κατὰ ζήτησιν ὕλη ¹⁰ περιπλανώμενον τὴν ἐξ ὕλου φόνον τῷ λύθρῳ ἐναποσμηξοῦσθαι.

B Ὡς δὲ ἀναξ παρὰ τῶν ἱερῶν Πατέρων διδαχθεὶς ἐν τῇ κορυφῇ τοῦ Ὀλύμπου ἀσκητὴν εἶναι σημειοφύρον γέροντα ἐν σπηλαίῳ, πόθῳ τῷ πρὸς αὐτὸν ἠπείλετο. Καὶ ὅθι θεῖα ἐκλάμψει ὁ γέροντα ἐμφανισθεὶς ὡς τοῦ βασιλέως πρὸς αὐτὸν ἀφικομένου, τῆς κέλλης αὐτοῦ ἀπιὼν, μετάνοιαν δὲ βαλὼν, τὸ, *Εὐλόγησον*, ἐφῆσεν. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐρωτήσας τίς τε ὢν καὶ πόθεν καὶ πῶς καὶ πρὸ παραγίνῃ, ἐφῆσεν; *Τὴν πρόσθεν τῆς βασιλείας σου πρὸς μετρώς μᾶλλον πρὸς σὲ παραγίνομαι.* Ὁ δὲ θεῖαν ἀποστολὴν τὸν γέροντα ὑπονοήσας, τὰς τούτου εὐχὰς ἐφόδιον λαθὼν καὶ τὴν τῆς ζωῆς αὐτοῦ μετέστασιν μαθὼν, πρὸς τὰς κέλλας τῶν ἱερῶν Πατέρων ὑπενόστησεν καὶ συνεστιαθεὶς αὐτοῖς τὸ τάχος πρὸς τὴν θάλασσαν κατέβη. Καὶ τοῖς πολλοῖς ἐλάνθανεν ὡς εἴη νοσῶν. Ἐνδὸν δὲ κατεδαπανᾶτο καὶ κατηνάλωτο ὑπὸ τῷ κοιτικῷ νοσηματός καὶ τοῦ πυρετοῦ.

να'. Ἀλλ', ὦ θνητῆς φύσεως νόμοι καὶ τύχης μεταβολαί, πρὸς οὓς συνεπιέγομαι καὶ ἐλευνομαι θρήνου; ἢ ἐξ οὗ μεταβᾶς καὶ κατευθὺ τείνας τὸν πλοῦν πρὸς τὴν βασιλίδα πόλιν κατέλαθεν, τῇ συνεχούσῃ νόσῳ κατατρυχόμενος καὶ βαλλόμενος. Ἐπεὶ γὰρ ἤγγατο ὁ φοβερὸς βασιλεὺς παρὰ τῆς νόσου καὶ αἱ περὶ τοῦ ζῆν ἐλπίδες προσιχώρου, οὐκ ἦν ὅστις τὸν Πορφυρογέννητον μὴ ἀπωλοφύρετο καὶ ἀπωδύρετο τὸν καλὸν ἀνακτα, τὸν γλυκύν, τὸν εὐπροσηγῆ, τὸν εὐπρόσιτον, τὸν γαληνόν, καὶ ὅσοις ἄλλοις χρή ὀνόμασι καλέσαι τὸν ἄνδρα πρὸς οὗς τῷ πόθῳ συνδέεται. Ἐπεὶ δὲ τὰ τελευταῖα πνέων ὤρῳτο [P. 291] ὁ Πορφυρογέννητος Κωνσταντῖνος, Ῥωμανὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ αὐτοκράτορα βασιλέα ἐποίησεν, παραδοὺς καὶ ὀρκώσας Ἰωσήφ πατερικίον καὶ πραιπόσιτον τοῦ διαφυλάξαι αὐτὸν τῇ αὐτοῦ ἐντροπιᾷ καὶ πυκνώσει; καὶ γὰρ τοιοῦτος ἦν ὁ ἀνὴρ, πυκνὸς καὶ ὀρθὸς καὶ πιστὸς καὶ πρὸς τὰ πολιτικὰ διοικήματα αὐτοῦ ταχύτερος, εἰς δὲ τὸ ἀπροσωπώληπτον καὶ εὐσεβὲς καὶ δίκαιος, ὡς ¹¹ τοιοῦτον ἕτερον μὴ γνωρίζεσθαι.

νβ'. Αύγουστα Ἐλένη σὺν καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς καὶ τῷ πατρικίῳ καὶ παρακοιμωμένῳ Βασιλεῖρι καὶ τοῖς κοιτωνίταις, ὡς ἑώρων τὸν ἀνακτα Κωνσταντῖνον ψυχοβραγούντα καὶ συγκοπτόμενον, περιχυθέντας τῇ κλίνῃ κλαυθμοῖς καὶ ὄδυρμοῖς ἀμέτροις περιβραίνοντες ἀπωλοφύροντο καὶ ἀπωδύροντο τοιοῦτον δεσπότην, καὶ πλέον οὐδὲν ὠφέλησαν ἢ κωφοῖς καὶ κινεῖς δάκρυσι καταπλύνοντες τὸ βασιλικὸν ἐκεῖνο σῶμα. Καὶ δὴ τὴν κλίνην αὐτοῦ ἀμφοτέρων περικυκλούντων καὶ ταῖς πολλαῖς οἰμωγαῖς κόπτομένων, καὶ πρὸς τὰ τέλη πάντῃ ὧν ὁ γλυκὺς καὶ πλουτοδότης βασιλεὺς, χοροστασίαι ἀγίων καὶ δικαίων μοναχῶν τε καὶ μαρτύρων καὶ ἱεραρχῶν παρίσταντο, καὶ τὸ πανάγιον αὐτοῦ πνεῦμα χερσὶν ἀγγελικαῖς παρήθεντο ¹³. Καὶ τόχιον τοῦτον ἀποσμήξαντες προέθηκαν ἔν τοις δεκαεννέα ἀκουσίτοις. Καὶ ψαλμοῖς τοῦτοσ τελέσαντες παρευθὺ ἐξήγαγον, καὶ πρὸς τὴν Χαλκὴν ἀποθέντες, τελευταῖον ἀσπασμὸν ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ μάγιστροι καὶ οἱ πατρικιοὶ καὶ ἡ πᾶσα σύγκλητος κατησπάζοντο· καὶ ὁ τῆς καταστάσεως, ὡς ἔθος ἦν, ἀνακράξας· *Ἐξελεθε, βασιλεῦ· καλεῖ σε ὁ Βασιλεὺς τῶν βασιλευσάντων καὶ Κύριος τῶν κυριευσάντων*, καὶ τοῦ πλήθους τοῦ ὄχλου βοὴν καὶ κωκυτὸν καὶ ὄδυρμὸν βαλλόντων, καὶ τοῦ τρίτου τοῦτο φωνήσαντος, παρευθὺ ἀραντες τὸν ἀνακτα ἐξήγαγον ἀπὸ τῶν βασιλικῶν δόμων ἐπὶ τὴν λεωφόρον, καὶ πρὸς τὸν ναὸν τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων ἔφερον, τῆς συγκλήτου ἰάσης προπεμπούσης, καὶ ἄσκητοι προπομπίαις τὴν ἔξοδον μεγαλύνοντες.

νγ'. Καὶ τί δεῖ λέγειν εἰς τὸν συνελθόντα λαὸν καὶ ὄχλον τῆς πολιτείας, τῶν μὲν ἀπ' ὕψους τὸ βασιλικὸν ἐκεῖνο σκῆνος κατοπτρευόντων, τῶν δὲ πλησίον παραθεωρούντων, καὶ ἄλλων μὲν ἐξ οἰκοδομῶν καὶ οἰκημάτων μετεώρων καὶ ὑψηλῶν προκυπτόντων καὶ πρὸς τὴν θείαν τῆς κλίνης ἐπιβρίπτόντων, τῶν δὲ κρυφίως μυρομένων καὶ στεναγμοῖς ἐγκαρδίαις κλυνομένων, [P. 293] καὶ ἄλλων ὄδυρμοι; καταξαινομένων, καὶ ἄλλων τινῶν ὀδυρότερον ἐπικωκυόντων, καὶ συνθλιβόμενοι καὶ ἀπολοφωρόμενοι τῷ κοινῷ δυστυχίματι, τινῶν δὲ καὶ τὰ δάκρυα κρουνήδων προχεόντων καὶ τὴν χρυσοκόλλητον κλίνην ¹⁴ καταρδεύόντων καὶ καταβραίνόντων. Ὡς δὲ τῷ ναῷ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων προσήγγισαν καὶ ἔσω τὸ βασιλικὸν δορυφορούμενον ἐφαίνετο σῶμα, ὁ πατρικίος καὶ παρακοιμώμενος Βασιλεὺς τὸ πανάγιον αὐτοῦ σῶμα ταῖς οἰκίαις, ὡς ἔθος τοῖς νεκροῖς ποιεῖν, λαζαρώσας, καὶ τοῦ τάφου ἦτοι τοῦ λάρνακος εὐτρεπισθέντος καὶ σηκωθέντος ¹⁵, κατέθετο μετὰ Λέοντος βασιλέως τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Τὴν δὲ πατρικὴν ἐνότητα καὶ ἀγάπην οὐδὲ μετὰ θάνατον καὶ ταφῆν ὁ φιλάτος υἱὸς ἀπέστρεψεν.

νδ'. Ἦν τῇ ἰδέῃ ὁ Πορφυρογέννητος; Κωνσταντῖνος ὁ βασιλεὺς εὐμήκης τῇ ἡλικίᾳ, λευκὸς τῇ χροίᾳ ὡσεὶ γάλα, εὐόφθαλμος, χαροποιούς ἔχων ὀφθαλμούς, γρυπὸς ἦτοι ἐπίρην, μακροπρόσωπος, ῥοδινός, μακροτράχηλος, τῇ ἡλικίᾳ ὄρθιος ὡσεὶ κυπάρισσος,

52. Helena porro Augusta cum liberis Basilioque patricio et sacri cubiculi praefecto nec non cubiculariis, ubi imperatorem Constantinum animam agentem ac jam linqui viderunt. lecto circumfusi, immenso fletu ⁴⁶⁷ ac ejulatu lacrymas libantes, herum talem ac dominum deplangebant ac lamentabantur; nihilque inde majoris frugis consecuti sunt quam ut mutis inanibusque lacrymis imperatoris corpus illud funusque proluerent. Hinc inde itaque, ejus lectum utrisque ambientibus multoquē gemitu deplangentibus, cum prorsus in extremis esset dulcis ac locuples munerator Constantinus, astiterunt sanctorum justorumque et monachorum atque martyrum ac hierarcharum chori, suumque ille sanctum spiritum angelicis manibus commendavit; citiusque abstergentes in ⁴⁶⁸ Novemdecim accubitus exposuerunt; psalmisque ei defungentes confestim eduxerunt, ac in Chalce deposito supremum urbis episcopus et sacerdotes et magistri et patricii omnisque senatus osculum dederunt ac consalutarunt. Tum ex more magister caeremoniarum alta voce atque clamore, *Egrederis, imperator; vocat te rex regum et Dominus dominantium*; plebisque sublato clamore et gemitu longueque lugubri voce, ac cum tertio, quem dixi, inceptor pronuntiasset, confestim tollentes imperatorem e regis aedibus eduxerunt, publicaue vehentes ad SS. Apostolorum detulerunt, pompam committante universo senatu, ac funebribus canticis magnifice viri exitum exornante.

53. Quid vero attinet populi civiumque multitudine quanta confluerit narrare? cum alii e sublimi regium illud tabernaculum aspectarent alii e vicino obiter cernerent, alii e domorum altis conaculis ⁴⁶⁸ tantisper prospicientes in feralem lectulum oculos superne conjicerent, alii secum ipsi taciteque lugerent, ac cordis suspiriis quaterentur, alii gemitibus dilacerarentur, nonnulli altius quiritarentur, plangendo ac deflendo commune infortunium, alii ubertim torrentis instar lacrymas funderent, auroque compactam sandapilam illam largiore fletu aspergerent ac perfunderent. Ubi ad SS. Apostolorum venerandam aedem venerunt, sicque pompa elatum imperatoris funus in illud intulerunt, Basilius patricius ac sacri cubiculi praefectus suis ipse manibus, uti moris est defunctis, sanetissimum ejus cadaver linteis instutisque convolvens, tumuloque seu urna rite parata ac composita cum Leone ejus patre imperatore in monumento condidit, ita sane ut unionem cum patre ac charitatem nec post mortem ac sepulturam charissima proles aversata sit.

54. Erat Constantinus Porphyrogennetus imperator procerata statura, candido lactis instar colore, pulchris oculis ac gratiosis, aquilinus seu adunco naso, lata fronte, roseus, oblongo collo, recta corporis statura velut cypressus, latis humeris, probis

VARIAE LECTIOES.

¹³ παρέθετο ¹⁴ κλίνην] ἐκεῖνην P : cf. p. 296 A. ¹⁵ σηκωθέντες P.

moribus, in cunctos lenis ac fere subtimidus, epularum viniq̄e amantior, eloquio dulcis, inuneribus præmiisque largus. Vixit ab ortu suo annos quinquaginta quinque, menses duos, dies... mortuus est mensis Novembris die 15, indictione 3, anno a 469 mundo condito 6469, relicto Romano imperatore atque Helena Augusta Romani matre.

Α εὐρὴς τοῖς ὤμοις, καλότροπος, προσηνὴς τοῖς πᾶσι καὶ ὡς τὰ πολλὰ δεῖλός, φιλοστράτητος καὶ φιλοῖνος, ἡδὺς τοῖς λόγοις, καὶ τοῖς δώροις καὶ ταῖς ἀντιλήψεσι πλούσιος. Οὗτος ἀπὸ τῆς γενήσεως αὐτοῦ μέχρι θανάτου αὐτοῦ ἐζησεν χρόνους πενήτηντα πέντε μῆνας δύο ἡμέρας ἐτελεύτησεν δὲ μηνὶ Νοεμβρίῳ πεντεκαιδεκάτῃ Ἰνδικτιῶνος τρίτης, ἔτους ἀπὸ

κτίσεως κόσμου ἑξακισχλιοστῶ τετρακοσιοστῶ ἑξηκοστῶ ἑννάτῃ, καταλείψας αὐτοκράτορα τὸν Ῥωμανὸν καὶ Ἑλένην Αὐγουῤσταν τὴν μητέρα Ῥωμανοῦ.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΡΩΜΑΝΟΥ

ΥΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΥ.

IMPERIUM ROMANI

CONSTANTINI PORPHYROGENNETI FILII.

Romanus imperator a patre suo Cons'antino B Porphyrogeneto imperii hæres, summa rerum ei concredita, relictus est annos natus circiter viginti et unum (Basilio Porphyrogeneto unius anni puero) una cum matre Helena ac Theophanone conjuge, mensis Novembris die 6, indictione 6, anno a mundo condito 6469. Mox vero patris cubicularios ac domesticos aulicos patricia ac protospathariorum aliisque maioribus dignitatibus auctos donisque locupletatis e palatii ædibus deturbavit. Elegit vero ac cooptavit rerum gerendarum socios ac ministros senatusque principes Josephum patricium præpositum ac rei navalis ἄρτυγάριον; quem etiam haud ita post sacri cubiculi præfectum (id est accubitorem) provexit, omnemque in eum auctoritatem curamque gerendæ reipublicæ 470 rejecit. Joannem cognomento Cicerinam protospatharium patricium ac magnum heteriarcham præfecit, ut per eum ejusque curas cautum esset imperatori, si qui insidiarum illi suspecti essent. Sisinium protospatharium exsacellariuni urbis præfectum dedit; quem ipsum brevi post patricium ac generalem logothetam constituit, ejusque loco Theodorum patricium e militaribus numeris, Daphnopatem nuncupatum, urbis præfectum creavit. Hic porro Sisinius, quandiu præfecti munere functus est, æquitate ac justitia fulsit sacrumque prætorium egregie ornavit. Videre erat, cum ad ejus tribunal litigantes astarent, recidivas lites seu controversias ex damnatis causis et mortuis dolosque ac versutias repellere ac procul amandare; hincque adeo sua quisque sponte illatæ parti injuriæ judex erat. Quin et adjutores seu assessores urbis præfecto ab im-

[P. 293] α'. Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς καταλείφθη αὐτοκράτωρ παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τοῦ Πορφυρογεννήτου Κωνσταντίνου ἑτῶν ὡς εἴκοσι καὶ ἑνὸς, τοῦ Πορφυρογεννήτου Βασιλείου ¹⁰ ἐνιαυσιαίου ὄντος, ἅμα καὶ τῆ μητρὶ αὐτοῦ Ἑλένῃ καὶ Θεοφανῶ τῇ συνεύχῃ αὐτοῦ, μηνὶ Νοεμβρίῳ ἑκτῇ Ἰνδικτιῶνος ἕκτης ¹¹, ἔτους ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἑξακισχλιοστῶ τετρακοσιοστῶ ἑξηκοστῶ ἑννάτῃ· καὶ παρευθὺς τοὺς κοιτωνίτας καὶ ἀνθρώπους τοῦ πατρὸς αὐτοῦ πατρικάτα καὶ πρωτοσπαθαράτα τιμῆσας καὶ ἐν ἑτέροις ἀξιώμασιν ὑπερβιάσας καὶ δώροις καταπλουτίσας τῶν βασιλικῶν ὀμίμων τοῦ παλατίου κατήγαγεν. Ἐξελέξατο δὲ καὶ προέκρινεν παραδυναστεύοντας καὶ πρώτους τοὺς τῆς συγκλήτου Ἰωσήφ πατρικίου πραιπόσιτου καὶ δρουγγάριου τῶν πλωτῶν, ὄντινα καὶ μετὰ

[P. 294] βραχὺ παρακοιμώμενον προανεβίβασεν; καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ φροντίδα τοῦ ὑψηλοῦ ἀνατίθεικεν. Τὸν δὲ πρωτοσπαθάριον Ἰωάννην λεγόμενον τὸν Χοιρινᾶν πατρικίου καὶ μέγαν ἐταιρειάρχην προσβάλετο τοῦ φυλάττειν τὸν ἄνακτα ἀπὸ τῶν ὑποπευομένων προσώπων; Καὶ τὸν πρωτοσπαθάριον Σισίνιον τὸν ἀπὸ σακελλίου ἔπαρχον πόλεως ἐχειροτόνησεν, ἄνδρα λόγιον καὶ πρὸς τὸ κοινὸν ἐπιτήδειον, ὄντινα καὶ μετὰ βραχὺ πατρικίου καὶ γενικῶν λογοθέτην προσβάλετο, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἔπαρχον πόλεως τὸν πατρικίου Θεόδωρον τὸν ἀπὸ στρατιωτικῶν τὸν λεγόμενον Δαφνοπάτην ἐποίησεν· ὅστις Σισίνιος τῆ ἐπαρχίᾳ διέπρεψεν εὐνομίᾳ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ τὸ ἱερὸν πραιτώριον κατηγάλασεν. Καὶ ἦν ἰδεῖν περισταμένων τῷ ἐκείνῳ βήματι, καὶ ἀποκρούων καὶ ἀποβραπίζων τὰς παλινδικίας καὶ παλιμβολίας τῶν δικαζομένων· καὶ δικαστῆς δι' αὐτοῦ ἕκαστος τῆς δίκης τῷ ἡδίκητῳ ἐγένετο. Ἀλλὰ καὶ συμπόνους τῷ ἐπάρχῳ ὁ αὐτοκράτωρ δίδωκε; τῇ ἐκλογῇ καὶ μαρ-

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ Κωνσταντίνου Ρ, Βασιλείου ἰαργο. ¹¹ τρίτης ἰαργο Cimbef.

τοῦ ἐπάρχου Σισινίου, Θεοφύλακτον ἀσηκρήτην τὸν λεγόμενον Ματζιτζικόν καὶ Ἰωσήφ σπαθαροκανδιδάτον καὶ κριτήν, ὄντινα λογοθέτην τοῦ πραιτωρίου ἐποίησεν· οἵτινες τῇ εὐθουλίᾳ τοῦ ἐπάρχου καλῶς τῇ πολιτείᾳ ἐνήργουν.

β'. Χρῆ οὖν καὶ περὶ τῶν κοινῶν φροντίδων τοῦ ἀνακτοῦς ἐξειπεῖν. Εὐθύς πρὸς πάντα ἀρχηγὸν Ῥωμαίων καὶ βασιλικὴν στρατηγὸν καὶ τῆς ἑβδμήτης Βουλγαρίας καὶ τῆς Δύσεως καὶ Ἐώας ἐθνῶν ἀποστελλομένων φιλικῶν γραμμάτων αὐτοῦ, πάντες τῇ τύχῃ καὶ φιλίᾳ αὐτοῦ τοῦ αὐτοκράτορος κράτιστον ἀνόμουν καὶ φιλικὰς σπονδὰς ὡμολόγουν. Δεῖ οὖν καὶ περὶ τῶν πολιτῶν ἐξειπεῖν. Ὁ βασιλεὺς Ῥωμαίων οὕτως ἐφίλησε τὴν ἐνεγκαμένην ὡς τὴν γεννητήριαν, καὶ ἐν αὐτῇ γένῃ περὶ πολλοῦ ἐπικησατο. Διὰ τοῦτο καὶ τὰ εὐγενῆ καὶ καθαρὰ τῶν γενῶν ποιεῖται δι' ἐκλογῆς, καὶ οὐδὲν ἀξιωματῶν καταλαμβάνουσι τιμαίς, οὐδὲν δὲ μεγαλοπρεπέσι φιλοτιμείται δωρεαῖς. Ἐοῖ δὲ καὶ συνεστίους ποιοῦμενοί, ἀργύρια παρέχων, τὸ φιλετρον μᾶλλον ἐνηύξει καὶ ὑπανέριγεν, καὶ τὴν ἐκείνων εὐνοίαν ἀντὶ πολλῶν φρουρῶν καὶ φυλάκων προέκρινεν.

[P. 295] γ'. Τὰς δὲ ἀδελφὰς αὐτοῦ Ζωὴν καὶ Θεοδώραν καὶ Ἀγάθην καὶ Θεοφανῶ καὶ Ἄνναν ἐκ τῶν βασιλικῶν δόμων εἰς τὰ Κανικκείου, ἐν οἷς Σοφία ἡ Ἀγροῦστα ἡ τοῦ Χριστοφόρου καὶ τοῦ βασιλέως ἦν ἀποκακαρμένη μοναχῇ, κατήγαγεν καὶ μοναχὰς ἀπέχειρεν, πολλὰ καὶ τῆς Ἑλένης τῆς μητρὸς Ῥωμανοῦ καὶ αὐτῶν ἀπολοφυρομένων καὶ ἀποκλαιουσῶν, καὶ τῇ χειρὶ παρ' ἀλλήλων σφιγγουσῶν καὶ τῷ τραχίῳ ἐπιχειμῶν, πλέον οὐδὲν ὠφέλησαν ἢ κωφοὶς καὶ κανοῖς ἄκρυστοι. Πάλιν δὲ αὐτὰς μετὰ διαπνευσιν ἡμερῶν ἀπ' ἐκείσε ὁ αὐτοκράτωρ μετέθηκεν, καὶ τὴν μὲν Ζωὴν καὶ Θεοδώραν καὶ Θεοφανῶ εἰς τὰ Ἀντιόχου ἐκλήρωσεν, τὴν Ἀγάθην εἰς τὸ ἰδρυθῆν καὶ κατασκευασθῆν φροντιστήριον παρὰ Ῥωμανοῦ τοῦ τετρακάτα βασιλεύσαντος καὶ πάππου τοῦ αὐτοκράτορος ἐπίστευεν· καὶ διωρίσατο χορηγεῖσθαι αὐτὰς ἀ καὶ τῇ παλατίῳ εἶδοντο.

δ'. Τὸν δὲ Νικηφόρον καὶ δομῆστικόν τῶν σχολῶν ὄν τοῦ Φωκᾶ μάγιστρον ἐτίμησεν καὶ κατὰ τῶν ἐρητῶν τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ Ἐώᾳ ἐξέπεμψεν· καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ πατρίκιον τὸν Λέοντα στρατηγὸν προέβαλετο, ὄντινα καὶ μετ' οὐ πολὺ μάγιστρον καὶ ἡμέστικόν τῆς Δύσεως ἐποίησεν. Καὶ ἦν ἰδεῖν τὸν ἄνακτα εὐφραίνόμενον, καὶ ἐν κυνηγίοις καὶ θήραις ἐν ἔλαιῳ ἀγροδιαιοῦντα, ὡς τὸν βασιλικὴν δόμον πάντῃ ἀποστρεφόμενον καὶ τὴν φροντίδα τοῦ στρατοῦ τοῖς ἀδελφοῖς καταπιστεύσαντα, αὐτὸς ἔχαιρεν καὶ ἡγαλλιάτο τοῖς κυνηγίοις ἔξω τοῦ Βυζαντίου, μετὰ τῶν ὀμηλικῶν καὶ κολάκων καὶ καχοσυμβούλων παστρωπῶν συναναστρεφόμενος.

peratore dati hi, Josephi patricii et accubitoris urbisque praefecti Sisinii iudicio testimonioque probati, Theophylactus a secretis cognomento Matziticus, Josephus spatharocandidatus iudexque, quem praetorii logothetam constituit. Hi ambo, quibus urbis praefectum probe consiliis iuvabant, operam suam reipublicae bene collocabant.

2. Operae pretium igitur fuerit ut de publicis imperatoris curis disseramus. Simul atque rerum summam adeptus est, ad Romanos omnes duces imperatorisque nomine praetores et Bulgariae et Occidentis Orientisque gentium principes amicitiae confovendae causa litteras misit: iis acceptis, gratulari omnes imperatoris fortunae ejusque sibi amicitiae nomine, optimum celebrare, pacisque cum eo foedera firmare. At neque de civibus praetereunda narratio est. Romanus imperator sic ut parentem patriam diligebat, atque in ea nobiles familias pluris faciebat. Idecirco etiam antiquae puraeque nobilitatis instituto delecto, nobilium alios dignitatum honestare honoribus, alios magnificis donare muneribus, quandoque etiam ad mensam adhibere, erogataque pecunia amoris vim magis adaugere ac incendere; quaque illi benevolentia ipsum prosequerentur, multae stipendiorum ac satellitum turbae praeferebat.

3. Sorores Zoen, Theodoram, Agatham, Theophanonem Annamque aula detrusas ad Caniclii aedes, ubi Sophia Augusta Christophori imperatoris uxor tonsis crinibus monacham agebat, ipsas quoque sanctimonialium ritu capillis multavit; ac quamquam multis Helena matre sororibusque rei facinus deplorantibus largeque quiritantibus, cum se illae mutuo adstringerent et collo aliae aliis propo haerent, nihil amplius tragico illo spectaculo consecutae sunt quam ut mutis ac inanibus lacrymis defungerentur. Iterum vero post dierum aliquot spatium inde amotas alio transtulit; ac Zoen quidem et Theodoram et Theophanonem Antiochii monasterio addixit, Annam vero ad monasterium a Romano tum imperatore avoque pridem conditum atque exstructum misit, et ut eandem atque in palatio annonam viteque commeatum consequerentur constituit.

4. Nicephorum Phocam scholarum domesticum magistri dignitate ornavit atque adversus infideles Agarenos in Asiam misit. Ejus quoque fratrem Leonem patricium exercitus ducem praetoremque constituit, quem etiam brevi post magistrum ac Occidentis domesticum creavit. Vidissesque imperatorem genio indulgere, ducendisque canibus ac feris insequendis tempus omne ruri terere, ut qui regiam penitus aversaretur, inque duos, quos diximus, germanos omnem exercitus curam exonerasse. Gaudio itaque dies agebat, extraque Byzantium cum aequalibus, palponibus maleque consultis viris ac ganeonibus, venatu totus gestiebat.

VARIÆ LECTIONES.

¹¹ καὶ τοὺς Β. ¹² ἑβδμήτης ἡβδμήτης? ¹³ post αὐτοῦ Combefisius συγκαθροντες. ¹⁴ εἰς καὶ ἄλλοις εἰς ἡ

5. Quidam vero quis dicat de imperatoris diligentia rectique studio et fortitudine bonaque indole? Uno die cum in circo sedisset, et cum senatu epulatus esset, ac pecunias elargitus esset, subque vesperam in sphaeristerio cum peritis pilaque probatis lussisset, nec semel aut iterum victor exisset, ad Anoratas superato freto transibat, captisque ibi quatuor praegrandis molis apris, ac venatione functus, sero in regiam iterum conuecabat. Erat enim aetate juvenis, vegeto corpore ac luxuriante, triticeo coloris, pulchris oculis, naso adunco, roseo vultu, gratio-
sus **473** ac suavis eloquio, statura rectus quasi cypressus, latis humeris, quietus ac lenis, ut omnes admirarentur ac tantas viri dotes stupere. Congratulabatur civitas ejus gratia, ut cui bene ac prospere cederet gentiumque victor existeret; quod denique Byzantio copiosas annonas sufficeret, praetor-
que solandae civium indigentia: cibos ministraret.

6. Suscepit Romanus imperator, ubi jam pater vivis excesserat, alium filium, cui Constantini nomen inditum. Is brevi post a Polyeucto patriarcha in S. Sophiae aedone Augustali corona donatus est. Helena Augusta in palatio lecto decumbens, filioque imperatori congaudens ac diu morbo conflictata, mensis Septembris die decimo nono pie diem obiit. Hujus filius Romanus imperator regio more elatum, inque auro oblita sandapita gemisque ac lapillis interstincta positum, senatu deducente, in monasterio a patre ipsius Romano imperatore exstructo, quod est in Myrelaeo, in loculum ejus ipsius urnae juxta positum intulit.

7. Porro Nicephorum Phocam magistrum ac scholarum domesticum imperator, mitis ille et suavis et mansuetus, ac si quid aliud praeclearum est quo is nominari possit, ingenti fretum exercitu ac carabiorum copiosa classe igneque Graeco instructum in Cretam proficisci statuit. Cretenses namque damna multa ac mala quotidie Romanis inferebant, captivosque ac praedas abigebant, quo ex tempore vastam eam insulam suae **474** ditio-
nis fecerant. Michaele enim Amoriensi Theophili patre rerum potente, cum Romanus miles in Morothomae Michaelis quondam sodalis compescenda
seditione ac tyrannide occupatus esset (annos enim tres hisque amplius tyranni potestate Thracia ac Macedonia potitus est), occasione nacti qui ab Hispania ascenderant Saraceni, cum ingenti carabio-
rum bello instructa classe, sibi subjecerant, ac donec a magistro et domestico Nicephoro Phoca recepta est, per annos 158 tenerant.

8. Ideo Romanus imperator divino zelo succensus, catisque ac sanis Josephi acubitoris inductus consiliis, ex omni Romana ditione congregatis navibus bellicis igneque Graeco, ac ex Thracia,

A ε'. Τί δὲ ἂν εἴπῃ τις περὶ τῆς ἀσκήσιας καὶ εὐθύ-
τητος; καὶ ἀνδραγαθίας ἀνδρίας τε καὶ ἀγαθότητος
τοῦ ἀνακτοῦ; Ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ καὶ ἐν τῷ ἱππικῷ
καθισθὲς καὶ τῇ συγκλήτῳ συνεσταθὲς καὶ τὴν
δόσιν τῶν ἀργυρίων παρασχῶν, καὶ τῇ δεξιῇ ἐν
τῷ κανιστηρίῳ σφαιρίσας μετὰ τῶν δοκίμων καὶ
ἐμπείρων καὶ πολλάκις τούτους νικήσας, εἰς μετα-
στάσιμον εἰς Ἄνωράτας ¹¹ μετέβη, κάκεισε θηρεύσας
παμμεγέθεις χοίρους τέσσαρας καὶ κυνηγήσας πρὸς
τὰ βασίλεια τῇ ἐσπέρᾳ ἀντεπέρασεν. Ἦν γὰρ τῇ
ἡλικίᾳ νέος, σφριγῶν τῷ σώματι, σιτόχρως, εὐόφθαλ-
μος, ἐπίρην, βοδινοπρόσωπος, χαρποπιός καὶ φλυκίς
τοῖς βήμασιν, ἑρβίος τῇ ἡλικίᾳ ὡσεὶ κυπάριστος,
εὐρύς τοῖς ὤμοις, ἤσυχος καὶ προσηγῆς, ὡς πάντας
θαμβεῖσθαι καὶ ἐκπλήττεσθαι τὸν ἄνδρα. Συνέχειρεν
B δι' αὐτὸν ἡ πολιτεία ὡς εὐτυχοῦντα καὶ τῶν ἐθνῶν
κρατοῦντα. Καὶ τῷ Βυζαντίῳ πλοῦσιαι αἱ σιτήσεις
καὶ αἱ τροφαὶ χορηγοῦμεναι.

[P. 296] ζ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς καὶ ἕτερον
υἱὸν μετὰ θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀπεγέννησεν.
Κωνσταντῖνον τοῦτον ὀνομάσας. Καὶ [οὗ] μετ' οὐ
πολὺ στέφεται παρὰ Πολυεὐκτοῦ πατριάρχου ἐν τῷ
ἀμβωνί τῆς Ἁγίας Σοφίας. Ἡ δὲ Αὐγύστα Ἐλένη ἐν
τῷ παλατίῳ οὖσα κλητήρης καὶ συναγαλλομένη τῷ
ἀνακτι, καὶ ἐπὶ ἱκανοὺς χρόνους ἀβρωστοῦσα, εὐσε-
βῶς τέθνηκεν κατὰ τὴν ἐνεακαίδεκάτην τοῦ Σεπτεμ-
βρίου μηνός· καὶ ταύτην βασιλικῶς τιμήσας, καὶ ἐν
τῇ χρυσοκλήτῳ καὶ διὰ μαργαριτῶν καὶ λίθων
κλίβη τεθεισα, τῆς συγκλήτου προπεμπούσης, ἐν τῷ
C μοναστηρίῳ τῷ πρὸ τοῦ πατρὸς αὐτῆς Ῥωμανοῦ
βασιλέως συσταθέντι, τῷ ὄντι εἰς τὸ Μυρέλαιον,
θάπτεται ἐν λάρνακι· πλησίον καὶ σύνεγγυς τοῦ πα-
τρὸς αὐτοῦ.

ζ'. Τὸν δὲ μάγιτρον καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν
Νικηφόρον τὸν τοῦ Φωκᾶ ὁ ἀναξ ὁ χρηστὸς, ὁ ἡδύς,
ὁ προσηγῆς, καὶ ὅσοις ὀνόμασι χρῆ καλεῖσθαι καλοῖς
καὶ τὸν ἄνδρα ὀνομάζειν, μετὰ ἐκστρατείας καὶ δυ-
νάμεως πολλῆς καὶ ἐξοπλίσεως καρδίων πελμακίων
καὶ ὕγρου πυρός εἰς Κρήτην διωρίσατο ἀπελθεῖν· οἱ
γὰρ Κρητικοὶ πολλὰ δεινὰ καὶ κακὰ καὶ αἰχμαλωσίας
καθ' ἐκάστην εἰς τὴν Ῥωμαίων γῆν ἐποιούντο, ἀφ'
δοῦ ταύτην τὴν μεγάλην νῆσον ἐπόρθησαν. Ἐπὶ γὰρ
Μιχαὴλ τοῦ Ἀμορβαίου τοῦ πατρὸς Θεοφίλου ταύτην
ἐκράτησαν, καὶ τῶν στρατευμάτων εἰς τὴν στάσιν
D καὶ τυραννίδα τοῦ Μυρωρωμᾶ τοῦ συντρόφου τοῦ
Μιχαὴλ (καὶ γὰρ ἐπὶ τρισὶ χρόνοις σχεδὸν καὶ πλείον
τὴν Θρακικὴν καὶ Μακεδονικὴν ἐκράτησεν ὁ τύραν-
νος) εὐκαιρίαν εὐρόντες οἱ ἀπὸ Σπανίας ἀνελθόντες
Σαρακηνοὶ μετὰ πολλοῦ στόλου πολεμικῶν καρραβίων
κατέσχον ταύτην, ὡς εἶναι τὴν τούτων διακράτησιν
καὶ κατάσχεσιν ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἐπορθήθησαν
παρὰ τοῦ μαγίστρου καὶ δομεστικῶν Νικηφόρου τοῦ
Φωκᾶ ἕτη ἑκατὸν πενήκοντα ὀκτώ.

η'. Ὅθεν ὁ αὐτοκράτωρ Ῥωμανὸς ζήτησεν βίβλιν κει-
νηθεῖς, τῇ συμβουλῇ καὶ εὐβουλίᾳ τοῦ παρακοιμι-
μένου Ἰωσήφ, ἐκ παντὸς τόπου ναῦς καὶ πλοῖα πο-
λεμικὰ συναθροίσας μετὰ ὕγρου πυρός, καὶ ἐπιλέκτους

VARIÆ LECTIONES.

¹¹ fort. Ὀνωράτας. Combef.

στρατοπέδου Θρακικῶν, Μακεδονικῶν καὶ Σκλαβ-
σιάνων εἰς Κρήτην ἐκπέμψαι ἔδοξεν. Ἐκ δὲ τῆς
συγκλήτου οἰκειῶν δούλων αὐτοῦ ἔδουχέρανιν περὶ
τῆς ἐκστρατείας τῆς Κρήτης, ἀναμιμνήσκοντες τὸν
ἵνακτα τῶν ἐπὶ τῶν παρελθόντων βασιλέων ἐξέδωκ
καὶ κεινοτομιῶν καὶ χρημάτων ἀπέειρων κατακενω-
θέντων καὶ μηδὲν ἀνυσάντων, μάλιστα ἐπὶ τοῦ εὐσε-
βοῦς τῆς θαίᾳ λήξει Λέοντος [P. 297] βασιλέως καὶ τοῦ
Πορφυρογεννήτου Κωνσταντίνου, ὅσα χρήματα καὶ
λαδὸς ἀνήλωτο καὶ ἀπώλετο, δεδοικότες τὸν κίνδυνον
τῆς θαλάσσης καὶ τὴν μεγάλην συμμαχίαν τῶν ὁμο-
ρῶντων Σαρακηνῶν καὶ τὸν στόλον τῶν Σπάνων καὶ
Ἄρρικῶν καὶ τὴν διατρέγουσαν φήμην, ὅτι δι' οὗ ἡ
Κρήτη πορθηθῆ βασιλεύσει καὶ τῶν σκήπτρων καθ-
εῖαι τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς.

9. Ὁ δὲ παρακοιμώμενος Ἰωσήφ, ὁ χρηστὸς καὶ
ἐρῶς καὶ ἄσπνος νοῦς, εἰς μέσον σταθεὶς ἐρη-
Ψαίει μὲν. δέσποτα, ἴσμεν πάντες ὅσα δεινὰ
Ῥωμαίοις συνέβησαν παρὰ τῶν ἀρητηῶν τοῦ
Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς καὶ δίκαιόν ἐστι λογίσασθαι
τῆς σφαιρῆς καὶ τῆς τῶν παρθένων φθορᾶς καὶ
τῆς τῶν ἐκκλησιῶν καταστροφῆς καὶ τῆς τῶν
παρὰ τῶν θεμάτων αἰχμαλωσίας, καὶ πρέπον
ἔστιν ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν καὶ ἐμοφύλων ἀγωνί-
σασθαι, καὶ μὴ δεδιέναι τῆς ὁδοῦ τὸ μήκος καὶ
τὰ τῆς θαλάσσης πελάγη καὶ τῆς νίκης τὸ ἀδύλον
καὶ τῆς φήμης τὸ ἀδύνατον. Καὶ γρη μάλιστα τῆ
θεοσυνεργητικῆ βουλή καὶ προστάξει σου πειθαρχ-
εῖν ἡμᾶς, ὡς ἐκ θεοῦ σοι τοῦτο τὸ ἐνθούμημα.
Καὶ γὰρ καρδία βασιλέως ἐν χειρὶ θεοῦ, μάλι-
στα διὰ τὸν ὄρθον καὶ πιστὸν δοῦλον στέλλε-
σθαι τὸν δομέστικον τῶν σχολῶν παρὰ τῆς θεο-
κυβερνήτου βασιλείας σοι.

10. Ταῦτα ἀκούσας ὁ σήτοκράτωρ κατέχειν τὴν διὰ-
κων ἀκούει ἡδύνατο καὶ ἐξοπλίσας καὶ βογέυσας τὸν
πλοῦν, καὶ τῷ μαγίστρῳ χρημάτων δούς, ἀπεκίνησεν
ματὰ τοῦ κοιτωνίου Μιχαὴλ τοῦ ἐπιστάτου, μηνὶ Ἰου-
λίῳ ἐνδικτιῶνος πέμπτης. Νῆες γὰρ ὑπῆρχον μετὰ
ἑρῶς πυρὸς διτχιλίαι, δρόμωνες χίλιοι, καράβια κη-
μιστὰ σιτήσεις, ἔχοντα καὶ ὄπλα πολεμικὰ τριακό-
σια ἑπτὰ. Ὁ δὲ δομέστικος Νικηφόρος ἀπάρας
τῆ βασιλείδος ἐν φυγέλοις κατέλαθεν, καὶ τοῦτο
ἀρνήτιζεν ὄπω; ὁ σύμπαρ πλοῦς ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἶναι
καὶ προσορμίζοιτο. Ἐμπροσθεν δὲ ὁ συνετὸς ταχυ-
λόγος γαλέας ἀποστείλας κατασκοπῆσαι καὶ κρα-
τῆσαι γλιώσαν προσέταξεν. Καὶ τούτων ἀφικομένων
καὶ κρατησάντων, ἤγαγον πρὸς τὸν μάγιστρον. Καὶ
ζητητικώτερον τούτους ἐξετάσας, μαθῶν τὸν ἀμηρᾶν
τῆς Κρήτης καὶ τοὺς πρώτους τοῦ κάστρου εἶναι
εἶναι εἰς τὰ οἰκεῖα πρόστασια, εὐθύς τῷ δρόμῳ καὶ
τῆ σπουδῇ κατέλαθεν καὶ προσώρμισεν. Καὶ ἀποδᾶς
τῶν νηῶν χάρακα καὶ τάφρον βαθείαν κατασκεύασεν,
καὶ πρὸς κύρσον ἐχώρει, καὶ πάντας παρήνει ἐπὶ τὸ
αὐτὸ εἶναι καὶ μὴ ἐξελάυνειν, πρὶν ἂν τὴν δυναμιν
αὐτοῦ γνώσωσιν. [P. 298] Πρὸς δὲ κάστρον χωρή-
σας πάντας τοὺς Κρητικούς τοὺς ἐξῆς ὄντας τοῦ κά-

A Macedonia, Slavonia lectis erpiis, in Cretam mit-
tere statuit. Quidam porro senatorii ordinis, viii
in rem ejus studiosi servique ingenni, Cretensem
hanc moleste habebant expeditionem, in memo-
riam revocantes superiorum imperatorum zetate
eo adductas classes novarumque rerum molitiones
ac immensas effusas opes, præsertim vero piæ
memoriæ Leone imperatore ac Constantino Por-
phyrogeneto rerum potiente quantæ insumptæ
pecuniæ, quantæ copiæ excisæ; sic nempe illi ma-
ris periculo territi, vicinorumque Saracenorum
ingentia formidantes auxilia Hispanorumque ac
Afrorum classem; tum præterea per hominum ora
volitantem famam, fore ut qui Cretam expugnasset,
is Romanorum imperator esset rerumque in so-
summam 475 transferret.

9. Quin vero Joseph accubitor, mens scilicet illa
proba et mitis rectaque ac insomnis, in medio
stans in hæc verba inquit: Scimus quidem omnes, do-
mine, quanta nobis mala ab infidelibus Saracenis pro-
venerint; justumque ac æquum est in memorium re-
vocare acceptas strages, constupratos virgines, eversas
ecclesias, maritimas oras direptione vastatas; decet
que pro Christianis nostrisque gentilibus certaminis
aleam suscipere, nec longum iter, maris pericula,
belli incertum exitum, debilis famæ vires formidare.
In primis vero operæ pretium est ut, cui Deus aus-
pex ac adiutor est, consilio tuo atque præcepto pa-
reamus, velut scilicet hanc tibi mentem Deus afflave-
rit: « Cor enim regis in manu Dei »; idque ea
maxime ratione, quod Deo præside instincta maje-
stas tua recti animi virum sercumque fidelem mittat,
scholarum domesticum.

10. His imperator auditis nihil jam animum con-
tinere potuit. Instructo igitur solitoque munere
donato exercitu, traditisque magistro in belli
sumptus pecuniis, cum Michaele cubiculario præ-
sidi ac curatore ire jussit, mense Julio, indictione
quinta. Naves erant igne Græco instructæ bis mille,
celoces mille, carabia oneraria annonas armaque
bellica convehentia septem supra trecenta. Solvens
itaque Nicephorus domesticus Phygelos venit, etiam
atque etiam satagens ut omni collecta classe simul
applicaret. Missis itaque vir prudens ac catus, 476
quæ classi præirent, celeribus galeis, explorare jussit
ac indigenas loci rerumque indices captare. Vene-
runt illi captosque ad magistrum duxerunt; ex
quibus diligenter sciscitatus Cretæ ameram ac
urbis proceres foris in suburbanis ipsorum versari
comperit. Statim ergo concite summaque diligen-
tia venit navesque oppulit, eductisque e navibus
copiis altum aggerem duxit vallumque posuit, atque
ad incursandum prædasque agendum sese accinxit.
Admonet vero ne longe discedant vel hostem inse-
quantur, donec illius vires cognoverint. Admōtis
autem ad urbem castris, cunctos Cretenses foris

* Prov 121, 4.

captivis a Leone Byzantium illata ac triumphali specie circumducta.

15. Turcis adversus Thraciam erumpentibus, Marianus patricius Argyri filius summa ducis potestate Maccelonum legioni praefectus Occidentique praepositus, in illos incurrens ipsos praelio fudit, multisque captis reliquos cum dedecore ad sua redire coegit.

16. Romanus imperator ubi quibus in angustiis exercitus versaretur ammonaque in eo penuriam didicit, sanioribus Josephi accubitoris consiliis confestim illis alimenta submisit. Nonnihil itaque novi commentus ope recreati, cum menses fere octodecim et amplius urbem obsedisent, consumpta Agarenis Cretensibus omni annona lisque in angustias coactis, ac cum ex illis quotidie ad magistrum ultro confluerent, Dei 481 tandem cuncta moderantis imperio, mense Martio, sexta indictione, scholarum domesticus aciem instruxit, diversaque ex illis cuneos et phalanges ac turnias constituit. Quibus ita constitutis, ex legionariis et Armeniis et Russis et Sclabinis et Thracibus lectos in urbem immisit. Alii alios pellebant mutuumque pulsabant. Ruebant petrae et jaenla, machinisque mœnibus admotis turresque quatientibus stupor ac pavor superbos invasit. Brevique conserto praelio urbem ceperunt. Eratque videre Saracenos, mulieres ac pueros.

στρου, καὶ τοῖς ἀλαζόσι θάμβος καὶ ἐκπληξι, καὶ φόβος ἐπιπεσών. Καὶ βραχὺ τοῦ πολέμου κρατὶ κάστρον παρέλαβον. Καὶ ἦν θεάσασθαι τοὺς Σαρακηνούς γυναῖκας καὶ παῖδας²².

²² παῖδας] quæ desunt, ab Julio Polluce pete (in C. B. Hasii not. ad Leonem Diac., pag. ed. Pat

AD SEQUEM INVECTIVAM PROLUSIO.

Quod tanta hic dicta scriptaque in causa imaginum, in Leone Armeno, Michaele Balbo, T. Balbi filio, Michaele et matre Theodora, superiusque apud Theophanem in Leone Isauro et filio C. tino; nihil Historiæ Byzantinæ metas excedere videat, qui in ea, et quasi appendicis loco, ejusque strandæ gratia, singulare hoc monumentum representem, antiquius vii synodo, ejusque aucto eidem vii synodo suppeditavit, quidquid illa aut oritatum et exemplorum ad dogma firmandum, et quam serio vindicandam traditionem, ampla sane segete, felici conatu adhibuit. Etsi is suum nobis invidit, summ tempus ac descriptionis clarior consignare non potuit. Motum primo ait quæstionem annos 700 a Christo passo: primis fere annis Leonis Isauro: a quo tempore annis plus minus scribere dicit, ad extrema fere tempora Constantini Cabalini, et ad ejus pseudoseptimam synodum Christianoκαταγγόρων (Christianos scilicet idololatriæ insimulantium) consultantum. Agnoscebant Icon omnem retro ecclesiasticam traditionem sibi adversari: unde et prævaricationis noxam Ecclesiæ gere non verebantur, quasi ex ritu gentium is illi cultus, imaginumque religio inolevisset, eumque rorem Dei verbis (Veteris cumprimis Instrumenti) sublatum irent: cum a Judæis didicissent, Joannes monachus Hierosolymitanus subjecto commentariolo exponit: ipse forsitan ejus postmodum episcopus, et cujus tanta nomina adversus Iconomachos: cujus synodicon sequitur hanc Invectivæ Reg. cod., quod et representavit tomo prioris mei Auctarii subjectis postmodum, etsi immutato aliis omnibus probationibus quæ in Act. vii synodi exstant, nisi jam dixi. Qui Regium codicem Leonis, anni 726 imperati, Michaele Duca, Angelo Comneno Palæologo, et Theodora Augusta, et quatore codice in antiqua Senioris Romæ bibliotheca reperto, se exscripsisse significat, scripto ann

in ut a prima descriptione, ad quam exscriptionem intercesserint anni 517, ut ipse advertit. Videri autem potest præclarus ille codex quasi δπλοθήκη universalis, collecta habens præcipua quæque Catholicorum adversana hæreticos (Christi maxime mysterium impugnantem) munimenta.

Ex illo illustr. et reverend. archiepiscopus Paris. Petr. de Marca, ὁ μακαρίτης, Viginti conformationem v. synodi pridem produxit, tametsi non omnibus ejus fidem fecit. Ipse certe qui librum composuit, tantaque in eo Patrum ac conciliorum digessit, de hac confirmatione, quasi non plane illi explorata veritate, ac nutantis fidei, scripsit, repertam esse inter Acta v. synodi; quavis tandem ratione illis insertam existimaverit. Nihil sane ejusmodi in aliis, quæ tanta e conciliis depromit.

Quod auctor διάλογον inscribit, videri possit vocis abusus; nam nullæ distinctæ personæ loquentes videntur, quod videtur exigi ad formam dialogi. Nisi eam sibi vocem auctor indulsit, quod velut purium sit ista dissertatio, orthodoxorum Patrumque nomine edita disputatio; sed nihil hoc ad formam dialogi proprie, ubi distinctæ personæ suum quæque symbolum solent conferre; et quidem cuique apposite, quæ Platoniorum Dialogorum perfectio est. Simplicius esset ac purius λόγος στηλιτευτικός. Alia majoris operæ, suo et Patrum nomine Nicephorus patriarcha, hunc ipsum sorte Auctorem secutus, inque eodem certum ipse stadio, si quando magno Ecclesiæ commode juris publici fiat, ex Regiis membranis, exque Segueriano et Colbertino plenissimis codd.

Quod auctor tantis invehitur in Copronymianos episcopos, favore principis fidei desertores autemque palpones, nihil veros tangit episcopos, qui ad fidei tutamen ac columnen, religiosissimorum principum favorem ambiunt, ac qui ipsi meliora ac saniora aulæ semper suadeant, petraque salis, quibuscum versentur, quod maxime fatuitatis videri possit continue condientes, existant.

Habet hic codex Leontium De sectis longe editis emendatiorem, et auctoritatibus, quæ illis desiderantur, auctiorem. Ὁδηγοῦ prima capita (quem omnem pluraque ejus complectitur) nova ex illo facere liceat: sic editis laborantia, ut nec ipse Anastasius sua agnosceret: etsi omnia decoquit vulgator et interpres.

ΔΙΑΛΟΓΟΣ [ΛΟΓΟΣ] ΣΤΗΛΙΤΕΥΤΙΚΟΣ

ΓΕΝΟΜΕΝΟΣ

Ἐπι [Παρά] πιστῶν καὶ ὀρθοδόξων, καὶ πόθον καὶ ζήλον ἔχόντων, πρὸς ἔλεγχον τῶν ἐναντιῶν τῆς πίστεως καὶ τῆς διδασκαλίας τῶν ἀγίων καὶ ὀρθοδόξων ἡμῶν Πατέρων.

DISSERTATIO AC INVECTIVA

EDITA

A fidelibus et orthodoxis, desideriumque ac zelum habentibus, ad confutationem eorum, qui sanæ fidei, sanctorumque ac orthodoxorum Patrum nostrorum doctrinæ adversantur.

α'. [P. 301-303] Ναβουθὶ ὁ Ἰσραηλίτης [Ἰεζραηλίτης], ἵνα μὴ τὸν πατρῶον ἀμπελῶνα παραδῶ, κατὰ τὴν ἐπιβολὴν, λέγων· Ὁ μὴ προδῶ κληρονομίαν πατέρων μου· οὗτοι δὲ, φησὶν, ἐπίσκοποι καὶ ποιμένες τῶν λογικῶν λαχόντες εἶναι προβάτων, διὰ τὴν κενὴν καὶ μόνον τῶν Πατέρων τὰς φωνὰς παρασάμενοι, κατὰ τῆς πίστεως ἑαυτοῦς ὀπίσαντες, τὰ ὀρθῶς ὑπ' αὐτῶν βηθέντα στρεβλοῦσι, κατὰ τὴν ἀδόκιμον αὐτῶν καὶ τεθλωμένον νοῦν διδάσκοντες, ἅπαντα ἐνώπια τοῖς συνιούσι καὶ ὀρθῶς τοῖς εὐρίσκουσι γινώσκοντες, κατὰ τὸ γεγραμμένον.

I. Nabuthe Jezraelites lapidatus est, ne paternam vineam traderet. Aiebat enim: *Ne fiat unquam ut tradam hæreditatem patrum meorum*¹: hi autem, inquit, quibus obtigit ut essent episcopi et rationalium ovium pastores, una duntaxat inanis gloriæ causa, rejectis Patrum vocibus, armis adversus fidem instructi, recte ab eis dicta pervertunt (ex reprobo suo sensu turbidoque docentes) quæ, uti scriptum est, *omnia ob oculos posita intelligentibus sunt, et recta invenientibus scientiam*². Patres namque subtili et acuto mundoque mentis oculo, sa-

¹ III Reg. XXI, al. XX, 5. ² Prov. VIII, 9.

cross divine Scripturæ legentes libros, quod inde commodum est, velut divinum quemdam thesaurum in animis suis reposuere. Hi vero, quorum mens mendacii pravitate prona sit, nonnullorumque procacitati verborum obnoxia, ac profanæ scientiæ amore capta, illorum socii erunt, de quibus scribit beatus Paulus : *In quibus Deus hujus sæculi excæcavit mentes infidelium, ne fulgeret illis illuminatio Evangelii gloriæ Christi, qui est imago Dei* ³. Quippe *cæci sunt et duces cæcorum*. Ut enim ipse Salvator dixit : *Cæcus si cæco dux fuerit, ambo in foveam cadent* ⁴. Quidam igitur Patrum doctorumque veritatem decident; menteque propria, diabolica malignitate impleta, adulterare nituntur veritatis mysterium, Unigeniti cum carne dispensationem haud mediocriter sugillantes, *non intelligentes, neque quæ loquuntur, nec de quibus affirmant* ⁵, uti divinis Apostoli verbis proditum est.

Θείας μυστήριον, τῆς μετὰ σαρκὸς οἰκονομίας τοῦ Μονογενοῦς οὐ μετρίαν ποιῶντες κατάληψιν [καθαίρειν], μὴ ροοῦντες μήτε [P. 301] δ λέγουσι, μήτε περὶ τίνων διαθεβαίουνται, κατὰ τὸ γαγραμμένον.

2. Ejuscemodi porro impietatis parentes, multi quidem et alii, anteaetis temporibus exstiterē : nunc vero illorum improbissimæ mentis auctores hi sunt, qui novorum Phariseorum mores induerunt. Quemadmodum enim illi vere negaverunt Dei Filium in carne venisse; sic et nunc novi præcones, qui Christi adventus in carne ejusque secundum carnem intemeratæ matris ac vere Deiparæ semperque Virginis Mariæ omniumque ipsius sanctorum venerandas colendasque imagines, nolint adorare etque cultum adhibere, novam inani conatu fabricati sunt fidem; præter olim traditam a sanctis nostris Patribus, quique discipuli ac successores sanctorum apostolorum existant. Ut enim eis visum est, fidei se religiosos custodes, quam sancti Patres affirmant, quorum sermones atque virtutes catholicæ ac apostolicæ Ecclesiæ firmitamentum sunt et columen. Ipsas enim Patrum voces, quas illi diserte de venerabilibus colendisque imaginibus prædicaverunt, novi hi commatis sapientes, sumentes, quas rite prophetæ ediderunt, juxta concupiscentias suas ad sensum suum detorquent. Quemadmodum enim illi adversus idolorum simulacra dæmonumque statuas locuti sunt, in sanctas ipsi imagines, sanctos Patres, sanctæque et orthodoxæ ac inculpatæ Christianorum fidei doctores, traduxere, eorum repulsis vocibus ac testimoniis, ad ejus in carne humanaque effigie figuram, astruentibus sacras spectare imagines; quas ii diserte colendas ac adorandas nos docuerunt. Quamobrem etiam brevi conserta disputatione adversus novos istiusmodi præcones, Deo ipsum nobis oris flatum ac spiritum præbente, pauca ex multis proponemus; quoniam hi veint manufacta utique respuant ac aversentur.

³ II Cor. iv, 4 ⁴ Matth. xv, 14. ⁵ I Tim. i, 17.

Οἱ μὲν γὰρ δόξῃ τε [όξυδερχεῖ] καὶ καθαροῦ τῆς διανοίας ὁμοίᾳ τοῖς ἱεροῖς τῆς θεοπνεύστου Γραφῆς περιτυγχάνοντες λόγοις, θεῖος θεῖον ὡς περ τινὰ οὐράνιον ὄψασθαι τὰς αὐτῶν εἰσοικίζουσι ψυχαῖς. Οἱ δὲ, τὸν νοῦν ἔχοντες τῷ ψεύδει προσνευκόμενα, καὶ τῆς τινῶν ἀθυροστομίας ἠτιώμενον καὶ βεβήλου γνώσεως ἔραστην, ἐκείνων ἔσονται κοινωνοί, περὶ ὧν ὁ μακάριος Παῦλος γράφει· Ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσε τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων, εἰς τὸ μὴ διαυγᾶσαι αὐτοῖς τὴν φαιωμένην τοῦ Ἐθαγγελίου τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, ἧς ἔστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ. Τυφλώττουσι γὰρ, καὶ εἰσὶν ὁδηγοὶ τυφλῶν. Τοιγαροῦν οὗτοι καὶ τοὶς τῆς ἀπωλείας ἐμπέπτουσι βόθροι· ὡς γὰρ αὐτὸς ὁ Σωτὴρ εἶρηκε, Τυφλὸς τυφλὸν ἐὰν ὀδηγῇ, ἀμφοτέροι εἰς βόθυνον ἐμπεσοῦνται. Καταφλουρούσι τοίνυν τινὲς τῶν τῆς ἀληθείας Πατέρων καὶ διδασκάλων, καὶ δὴ καὶ σκαιότητος διαβολικῆς τὸν οἶκλον ἐμπλήσαντες νῦν, παραχαράττειν ἐπαίγονται τὸ τῆς ἀλη-

Μονογενοῦς οὐ μετρίαν ποιῶντες κατάληψιν [καθαίρειν], μὴ ροοῦντες μήτε [P. 301] δ λέγουσι, μήτε περὶ τίνων διαθεβαίουνται, κατὰ τὸ γαγραμμένον.

β'. Εὐρεται δὲ τῆς τοιαύτης ἀσεβείας γυγνᾶσι πολλοὶ μὲν καὶ ἕτεροι, κατὰ τοὺς ἀνωθεν παρωχηκτάς καιρούς· νῦν δὲ τῆς ἐκείνων ἀνοσιότητος, οὗτοι οἱ προφασιζόμενοι κατὰ τοὺς νέους φασισαλοῦς. Ὡς περ γὰρ ἀληθῶς αὐτοὶ ἠρνήσαντο τὸν γῆλον τοῦ θεοῦ σὰρξ ἐληλυθότα, οὕτως καὶ νῦν νεοκήρυκες μὴ θέλοντες προσκυνεῖν καὶ σεβάσθαι τῆς ἐνσάρκου τοῦ Χριστοῦ παρουσίας καὶ τῆς κατὰ σάρκα αὐτοῦ ἀχράντου μητρὸς καὶ κατὰ κλήθειαν Θεοτόκου καὶ Ἁειπαρθένου Μαρίας καὶ πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ τῆς σεβασμίου καὶ σεπτᾶς εἰκόνας· ἀλλὰ νέαν κενотоμοῦντες ἐτεκτονήσαντο πίστιν, παρὰ τὴν ἐρχθῆεν ἐκ τῶν ἁγίων ἡμῶν Πατέρων, καὶ μαθητῶν καὶ διαδόχων τῶν ἁγίων ἀποστόλων ὑπαρχόντων. Ὡς γὰρ αὐτοῖς ἔδοξε νῦν, λέγοντες πλεόν τῶν ἁγίων Πατέρων, ὧν οἱ λόγοι καὶ αἱ ἀρεταὶ, στήριγμα καὶ στήλη τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ὑπάρχουσιν, οὗτοι τὴν πίστιν φυλάττειν διαθεβαίουντες. Τῆς γὰρ αὐτῶν τῶν Πατέρων φωνᾶς, ἧς αὐτοὶ τρανώς ἐκήρυξαν περὶ τῶν σεβασμίων καὶ προσκυνητῶν εἰκόνων, οὗτοι οἱ νεόσοφοι λαβόντες τῆς καλῶς ὑπὸ τῶν προφητῶν ρηθείας φωνᾶς κατὰ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας πρὸς τὸν ἴδιον νοῦν στρεβλοῦσιν. Ὡς γὰρ αὐτοὶ περὶ τῶν εἰδωλικῶν εἰκόνων καὶ δαιμονικῶν στηλῶν φράσαντες εἶρηκαν, οὗτοι εἰς τῆς ἁγίας εἰκόνας μετέστρεψαν τοὺς ἁγίους Πατέρας καὶ διδασκάλους τῆς ἁγίας καὶ ἀμωμῆτου καὶ ὁρθοδόξου τῶν Χριστιανῶν πίστεως παρωσάμενοι τὰς αὐτῶν φωνᾶς καὶ μαρτυρίας περὶ τῆς ἐνσάρκου καὶ ἀνθρωπίνης αὐτοῦ μορφώσεως χαρακτηριστοῦ ἱστορηθείας ἁγίας εἰκόνας, ὥς περ ἡμῖν τρανώς σέθειν καὶ προσκυνεῖν ἐδίδαξαν. Δι' ὃ καὶ μετ' ἄλιγην διάλεκτον πρὸς τοὺς νεοκήρυκας ποιησάμενοι, Θεοῦ διδόντος ἡμῖν καὶ τὸ ἀναπνεῖν, ἄλιγα ἐκ πολλῶν παραθήσομεν, κἂν οὗτοι ὡς χειροποίητα δῆθεν ἀποστρέφονται.

γίτῳσαν ἡμῖν οἱ θολόσοφοι καὶ μεμφίμοιροι ἅ
 ται τῆς φαύλης καὶ βεβήλου καὶ ἐχθραι-
 λεῖψ συνόδου, τῆς γενομένης κατὰ Θεοῦ συγ-
 ν. ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰς τὸν τόπον τὸν
 ὀνέρια, ποίῳ τρόπῳ καὶ σκοπῷ τὰς
 ἔρων παρακρουόμενοι φωνάς, κατὰ τὰς ἰδίας
 εἰς ἑαυτοῦ; ἐξαπατῶντες, ἐξελεκόμενοι καὶ
 ενοὶ στρεβλεῖτε. Εἶπατε ἡμῖν, οἱ νῦν κενο-
 ς νείας πίστεως ἐκθεοῖν, ποῖον [P. 303] ἐπὶ
 προσκυνητῶν καὶ σεβάσμιον καὶ λατρευτὸν
 ποιοῖ; ὁ σταυρός; τὸ εὐσιαστήριον;
 ὁρᾶ, τὸ Εὐαγγέλιον; Πάντα χειροποιήτα,
 ἢ σεβαστὰ καὶ σωτηρίας σύμβολα, ὡσπερ
 ὧν ἁγίων εἰκόνες· καὶ τῆς ἐνσάρκου τοῦ
 οἰκονομίας τῆς ἀληθινῆς καὶ ἀνθρωπίνης
 ἁρκός, ἣν διὰ τὴν ἡμῶν σωτηρίαν προσ-
 ἔκ τῆς πανάγου καὶ Θεοτόκου Μαρίας·
 ὧν λαβὼν χωρὶς μόνῃς τῆς ἀμαρτίας. Διὸ
 εἰκόνα αὐτοῦ καὶ τῆς ἀχράντου αὐτοῦ Μη-
 σκουνοῦμεν καὶ σέβομεν. Καὶ ὑμεῖς δόκησιν
 ριον ἀπεργάζεσθε· ἡμεῖς δὲ, οἱ τῆς ἀληθείας,
 ἁγίων ἀποστόλων καὶ τῶν ἁγίων αὐτῶν μα-
 τῶν διαδόχων, ἡμετέρων δὲ Πατέρων καὶ διδα-
 τὴν παρ' αὐτῶν ἡμῖν παραδοθεῖσαν πίστιν
 ἁγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ προσκυνητῆς Τριά-
 εκαλυμμένῳ προσώπῳ λαμπρᾷ τῇ φωνῇ λέ-
 τοῦ προφήτου Ἰσαΐου· Ἀνάβηθι, ὁ εὐαγγελ-
 ς, ἐπ' ὄρος ὑψηλόν, καὶ ἡμεῖς ἀνερχόμεθα
 τρισαπόστατον ὁμοουσιόκωρον δόξαν, εὐ-
 μενοὶ τὰ ἀγαθὰ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, λέ-

3. Cogitent turbidi sapientes et morosi ac que-
 rulosi homines, pravæque et profanæ ac Deo ad-
 versantis synodi comprobatores, quæ divina per-
 missione Constantinopoli, in loco quem Oneria
 vocant, habita est, quoniam modo ac sine, repulsis
 Patrum vocibus, juxta proprias concupiscentias
 ipsi vos seducentes, esca hamoque tracti captique
 collidimini. Dicite quæso, qui nunc novæ fidei
 formulam vane auditis, quidnam in terra corum,
 quæ venerationi habentur et adorantur atque col-
 untur, quod non sit manufactum? Num crux? al-
 tare? oblatio? Evangelium? Cuncta manufacta,
 sed nobis veneranda ac salutaris signa, quemad-
 modum etiam sanctorum imagines, Christique in
 carne dispensationis veræ atque humanæ carnis
 suæ, quam nostræ salutis causa assumpsit, ex
 castissima Deique Genitrice Maria: quæ nostra
 sunt omnia assumens, peccato duntaxat excepto.
 Unde etiam ipsius imaginem ejusque intemeratæ
 Matris adoramus ac colimus. Ac vos quidem my-
 sterium inane spectrum, et quod specie sola exi-
 stat, efficitis: nos vero qui veritatis simus, san-
 ctorum apostolorum sanctorumque ipsorum disci-
 pulorum ac successorum, nostrorumque Patrum
 atque doctorum, quam ab eis nobis traditam acce-
 pimur fidem de sancta et consubstantiali et ado-
 randa Trinitate, revelata facie, clara voce, Isaïæ
 prophætæ vocibus dicimus: *Ascende in montem
 excelsum qui evangelizas* *, et nos in trine subsi-
 stentis consubstantialis celsitudinis opinionem
 ascendimus, evangelizantes rectæ fidei bona, di-
 centes:

στεύομεν εἰς Πατέρα καὶ Υἱὸν καὶ ἅγιον
 ἦτις ἐστὶν ἡ ἁγία Τριάς, ἄκτιστος, ἀίδιος,
 ὁς. ἀδιαίρετος, ὁμοούσιος, ἐν μιᾷ θεότητι
 λείῳ καὶ κυριότητι, ἐν τρισὶ προσώποις
 στάσσει καὶ ἰδιότησι προσκυνουμένη τε καὶ
 ὑμένη. Ἰδιότητα γὰρ ὅταν εἶπω, τὸν Πα-
 τέρα νόησον, καὶ τὸν Υἱὸν Υἱόν, καὶ τὸ
 τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἅγιον. Αὗται γὰρ αἱ ἰδιό-
 κ ἀντιστρέφονται. Οὐ δύναται γὰρ ὁ Πατήρ
 εἶ, ἢ ὁ Υἱὸς Πατήρ, ἢ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον
 τῆρ ἢ Υἱός. Ἀλλ' ὡς εἶπον, Πατήρ ὁ Πατήρ,
 ὁ Υἱός, καὶ Πνεῦμα ἅγιον τὸ Πνεῦμα τὸ
 ἕκ ἦν ποτε ὅτε οὐκ ἦν Πατήρ, καὶ οὐκ ἦν
 οὐκ ἦν Υἱός, καὶ οὐκ ἦν ποτε ὅτε οὐκ ἦν
 ἢ τὸ ἅγιον. Διὰ τοῦτο ἀκατάληπτος καὶ ἡ
 ς τοῦ Μονογενοῦς, καὶ ἡ ἐκπόρευσις τοῦ
 νεύματος. Προσκυνεῖς τὸν Πατέρα; ἐν αὐτῷ
 νείται ὁ Υἱός καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα. Προσκ-
 τὸν Υἱόν; ἐν αὐτῷ προσκυνεῖς τὸν Πατέρα
 ἅγιον Πνεῦμα. Προσκυνεῖς τὸ Πνεῦμα τὸ
 ἐν αὐτῷ προσκυνεῖς καὶ τὸν Πατέρα καὶ τὸν
 ὁ συγχεομένων τῶν προσώπων, ἀλλὰ διὰ τὸ
 καὶ ἀπαράλλακτον τῆς οὐσίας οὕτως νοεῖς.
 ἡρ οὐσης τῆς φύσεως καὶ τῆς οὐσίας καὶ τῆς
 θεότητος, μία καὶ ἡ προσκύνησις ἐστὶ τῆς

4. **481a** Credimus in Patrem et Filium et Spi-
 ritum sanctum, quæ sancta Trinitas est, increata,
 sempiterna, inconfusa, indivisa, consubstantialis,
 quæ in una deitate et regno et dominatione, in tribus
 personis seu hypostasibus et proprietatibus, ado-
 retur ac conglorificetur. Proprietatem enim cum
 dico, Patrem cogito Patrem, et Filium Filium, et
 Spiritum sanctum Spiritum sanctum. Nam pro-
 prietates non convertuntur. Non enim Pater esse
 potest Filius, aut Filius Pater, vel Spiritus sanctus
 esse Pater aut Filius: sed sicut dicebam, Pater
 Pater est, et Filius Filius, ac Spiritus sanctus
 Spiritus sanctus. Non erat unquam quando non
 erat Pater, et non erat quando non erat Filius, nec
 erat aliquando quando non erat Spiritus sanctus.
 Propterea incomprehensa est, tum Unigeniti gene-
 ratio (seu nativitas) tum Spiritus sancti proces-
 sio. Patrem adoras? In eo adoratur Filius et Spi-
 ritus sanctus. Adoras Filium? In ipso et Patrem
 adoras et Spiritum sanctum. Adoras Spiritum san-
 ctum? In ipso adoras et Patrem et Filium: non
 quod confundantur personæ, sed quod eadem et
 incommutabilis perque omnia similis substantia
 existat, sic intelligis. Nam cum sit una natura et
 substantia ac deitas, una quoque adoratio est san-

etæ et consubstantialis Trinitatis. Quod enim vero A Pater et Filius et Spiritus sanctus nominantur et sunt, tria nimirum ad substantiam quod spectat per omnia æqualia; attribuitque Patri principium divina Scriptura, jam quoque Filius Patris beneplacito cuncta creavit, et Spiritus sanctus omnia perfecit. Est igitur Deus Pater, Deus Filius, Deus Spiritus sanctus. Non tamen quia Deus et Deus, et Deus, tres deos licet dicere: sed dum tres personas animo cogitas, ac unamquamque personam confiteris, unum Deum vocas, quod una eandemque natura et divinitas et substantia et coæternitas. Quæ causa est, cur et singulariter collaudemus et adoremus sanctam Trinitatem.

5. Et hoc novimus atque credimus, Dei Filium ex Patre genitum esse, arcana nec verbis explicabili ratione, intemporeæ, incorporeæ, ante omnia sæcula. Ipse igitur Dei Filius, lumen de lumine, Deus verus de Deo vero ac Patre, propensa Patris voluntate incarnatus est in castissima et a Spiritu sancto eximie sanctificata Virgine sancta Maria, proprie ac vere Dei Genitricæ. Ac sicut ipsius Filii a Patre generatio incomprehensa est et inexplicabilis, eamque ob rem ipsam fide ac silentio veneramur ac collaudamus; sic et ejusdem Filii Dei ex Matre et Virgine in carne natiuitas ineffabilis et inenarrabilis est. Ac quo id modo, accipe.

6. Igitur unigenitus Dei Filius, ipse ante sæcula ex Patre genitus, incircumscribitus est; inque supernis et infernis est, et cuncta in manu habet⁷, et in eo consistunt omnia, et implet omnia⁸, et super omnia eminent, estque supra omnes cælos, et intuetur abyssos⁹; nec est creatura quæ non sit manifesta in oculis ejus¹⁰. In angelis est: totus in supernis, totus ubique est. Ipse igitur Dei Filius talis ac tantus, ipse nulla quantitate ac mole, cum omnia possit, etiam homo fieri potuit: vereque incarnatus ac factus homo de Spiritu sancto et Maria Virgine, in cælis esse non destitit, et in terris ipse totus incarnatus existit. Quis ergo eloquiatur prorsus enarrare mysterium possit? Quod enim pro naturæ humanæ tenuitate divina Scriptura pauca quædam tribuit verba, quibus mens gustum aspicere possit ac frui, silentioque stupere ac adorare divinum Mysterium.

7. Itaque Dei Filius, qui nullo capi potest, in sanctam Virginem introivit, exque ejus carnis natura assumpsit, suæque deitatis personæ univit, carnem nobis consubstantialem, anima sensuque mentis præditam, qua solus ipse novit ratione. Jam enim dixi, nec mente assequi licere, nec sermone exprimere, ac neque exquirendas homini physicas rationes rei, quæ impervestigabilis et inscrutabilis est Copulata igitur sibi, quæm ex

ἀγίας καὶ ὁμοουσίου Τριάδος. Ἄλλ' ἐπειδὴ Πατὴρ καὶ Υἱὸς καὶ ἅγιον Πνεῦμα ὀνομάζονται καὶ εἰσι, τῇ μὲν οὐσίᾳ κατὰ πάντα ἴσα τὰ τρία· ἀπέδωκε δὲ ἡ θεόπνευστος Γραφή τὴν ἀρχὴν τῷ Πατρὶ, καὶ λοιπὸν τῇ τοῦ Πατρὸς εὐδοκίᾳ καὶ ὁ Υἱὸς τὰ πάντα ἐποίησε, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τὰ πάντα ἐτελειοσύργησεν. Ἔστιν οὖν Θεὸς ὁ Πατὴρ, Θεὸς ὁ Υἱὸς, Θεὸς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. Ἄλλ' ἐπειδὴ Θεὸς καὶ Θεὸς καὶ Θεὸς, οὐ δύνασαι εἰπεῖν· Τρεῖς θεοί· ἀλλὰ τὰ τρία πρόσωπα ἐνθυμούμενος, ἕκαστον πρόσωπον ὁμολογῶν, εἰς Θεὸς, λέγεις, διὰ τὸ ἐν καὶ τὸ ταυτὴν τῆς φύσεως καὶ τῆς θεότητος καὶ τῆς οὐσίας καὶ τῆς συναϊδιότητος. Διὸ καὶ ἐνικῶς δοξάζομεν καὶ προσκυνοῦμεν τὴν ἁγίαν Τριάδα.

ε'. Ἐμάθομεν καὶ πιστεύομεν ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐγεννήθη ἐκ τοῦ Πατρὸς, ἀβρόχως, ἀχροῦως, ἀσωμάτως, πρὸ πάντων τῶν αἰώνων. Αὐτὸς οὖν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, τὸ φῶς ἐκ τοῦ φωτός, ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἐκ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, τῇ εὐδοκίᾳ τοῦ Πατρὸς ἐσαρκώθη ἐν τῇ πανάγνῃ καὶ ὑπὲρ Πνεύματος ἁγίου καθαγιαζομένη Παρθένῳ τῇ ἀγίᾳ Μαρίᾳ, τῇ κυρίῳ καὶ κατὰ ἀληθειαν Θεοτόκῳ. Καὶ ὡσπερ ἡ ἐκ τοῦ Πατρὸς γέννησις αὐτοῦ τοῦ Υἱοῦ ἀκατάληπτος τίς ἐστι καὶ ἀνεμῆνευτος, καὶ διὰ τοῦτο πιστεῖται καὶ αἰωπῆ προσκυνούμενη καὶ δοξάζομενη· οὕτως τοῦ αὐτοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἐκ τῆς μητρὸς καὶ Παρθένου ἑνσαρκὸς γέννησις, ἀψφραστὴς ἐστι καὶ ἀνεκδιήγητος. Καὶ μάθε πῶς.

ς'. Ὁ οὖν μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ πρὸ πάντων τῶν αἰώνων ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθεὶς, ἀπερίγραφός ἐστι, καὶ ἄνω ἐστὶ καὶ κάτω, καὶ τὰ πάντα ἐν χειρὶ ἔχει, καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκε, καὶ τὰ πάντα πληροῖ, καὶ ὑπὲρ τὰ πάντα ὑπερκεταίνεται, καὶ ὑπεράνω πάντων οὐρανῶν ἐστι, καὶ τὰς ἀβύσσους καθορᾷ· καὶ οὐκ ἐστὶ κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ. Ἐν ἀγγέλοις ἐστὶν ὅλος ἄνω ἐστὶ ὅλος πανταχοῦ ἐστὶν. Αὐτὸς οὖν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ τοιοῦτος καὶ τηλικούτος, ὁ ἀπήλικος καὶ ἀμεγέθης, ἐπειδὴ πάντα δύναται, ἐδυνήθη καὶ ἄνθρωπος γενέσθαι· καὶ κατ' ἀληθειαν σαρκοθεὶς καὶ ἐνανθρωπήσας ἐκ Σπύματος ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου, ἄνω οὐκ ἔλειψε, καὶ κάτω σαρκωθεὶς ὁ αὐτὸς ὅλος. Οὐκ οὐκ οὐκ δύναται φράσαι ἢ ὅλως διηγήσασθαι τὸ μυστήριον; Πλὴν ὅτι πρὸς τὴν εὐτέλειαν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἔδωκεν ἡ θεία Γραφή ὀλίγα τινὰ βήματα, δι' ὧν ὁ νοῦς ἐν ἀπολαύσει δυνήσεται γενέσθαι, καὶ ἀψφράστως ἐκπλαγῆναι καὶ προσκυνεῖν τὸ θεῖον μυστήριον.

[P. 307] ζ'. Ὁ οὖν Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ ἀχώρητος εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἁγίαν Παρθένον, καὶ ἐπελάβετο ἐκ τῆς φύσεως τῆς σαρκὸς αὐτῆς, καὶ ἦνωσε τῇ ἰδίᾳ τῆς θεότητος ὑποστάσει σάρκα τὴν ἡμῖν ὁμοούσιον, ἔμφυχόν τε καὶ ἑνωτικόν, ὡς αὐτὸς ὁ μόνος οἶδε. Προεῖπον γὰρ, ὅτι οὔτε νοῦς καταλαβέσθαι ἰσχύει, οὔτε λόγος παραστήσαι δύναται, οὔτε ὀφείλει ἄνθρωπος φυσιολογεῖν τὸ ἀνεξιχνίαστον [τε] καὶ ἀνεξερευνήτου πρᾶγμα. Ἐνώσας οὖν ἑαυτῷ τὴν ἐξ αὐτῆς ληφθεῖ-

⁷ Psal. xciv, 4. ⁸ Coloss. 1, 17. ⁹ Jer. xlii, 24. ¹⁰ Dan. iii, 55; Hebr. iv, 13.

σαν φύσιν, ἤρξει ὁ ἀναυξής Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τῇ ἰδίᾳ σαρκί, ἐψυχωμένη ψυχῇ λογικῇ τε καὶ νοερᾷ καὶ μὴ τραπεὶς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὅπερ ἦν, ἐγένετο βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς Μητρὸς· καὶ ἀπειτέλευθη ἕνωσις ἀδιαίρετος καὶ ἀσύγχυτος θεότητός τε καὶ ἀνθρωπότητος. Καὶ ἰσοῦ ὁ ἀσώματος καὶ ἀψηλάφητος, σεσωμάτωται καὶ ψιλασφαῖται· καὶ ὁ πρὸ πάντων τῶν αἰώνων ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθείς, ἰσοῦ αὐτὸς καὶ ἐκ τῆς ἁγίας Παρθένου σεσαρκωμένος γεννᾶται. Καὶ ὁ τῶν κόλπων τῶν Πατρικῶν μὴ χωρισθείς, καὶ τὰ σύμπαντα τῇ δυνάμει τῆς θεότητος συνέχων, καὶ τῶν πάντων τῇ παντοκρατορικῇ δυνάμει περιετραπέμενος, ὁ αὐτὸς ἐνανθρωπήσας ἐκ τῆς ἁγίας Παρθένου καὶ γεννηθείς, κεῖται ἐν φάτνῃ παιδίον ἐσπαργανωμένον, τῆς ἁγίας Παρθένου παρθένου μαινάστis. Τὰ γὰρ θεῖα τοιαῦτά ἐστι. Ὡσπερ γὰρ ἡ ἕνωσις τῆς σαρκὸς καὶ τῆς θεότητος ἀνεξερεύνητος, οὕτως καὶ ἡ γέννησις. Ἐδυνήθη γὰρ ὁ θεῖος Λόγος ὁ παντοδύναμος κατὰ ἀλήθειαν σαρκωθῆναι καὶ ἐνανθρωπήσαι ἐν τῇ ἀσποιοῖνῃ καὶ γεννηθῆναι ἐξ αὐτῆς, καὶ τῆν παρθένον ἐσφραγισμένην διαφυλάξαι· ὥσπερ οὖν ἀμίλει καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ἔστη ἐν μέσῳ τῶν μαθητῶν.

η'. Διὰ τοῦτο ἡ ἁγία καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία πάντα εὐπειθῶς τὰ θεῖα ἀποδέχεται, πάντα πιστῶς, πάντα ἀπολυπραγμόνως σέβει καὶ προσκυνεῖ καὶ τιμᾷ. Αὐτὸς οὖν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ ἀληθινὸς θεός, διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν παιδίον γεννηθείς, αὖθις λέγεται τῇ ἰδίᾳ σαρκί, τὰ ἡμέτερα οἰκειούμενος ἀδιάβλητα πάθη· καὶ προκόπτειν σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ διὰ τὴν κατὰ μέρος ἀνάδειξιν, ὅπως δείξῃ κυρίως καὶ κατὰ ἀλήθειαν εἶναι τὴν ἐνανθρώπησιν. Καὶ κοπιᾷ λέγεται, καὶ πεινῆν καὶ διψῆν, καὶ τοῖς ἀνθρώποις συναναστραφῆναι, διδάξας καὶ φωτίσας πάντα ἀνθρώπων ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. Αὐτὸς γὰρ ἔστι τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν.

θ'. Αἰσθὼν δὲ διὰ τὴν ἀμετρον αὐτοῦ φιλανθρωπίαν, καὶ ἔπαθε τῇ ἰδίᾳ σαρκί. Αὐτὸς γὰρ ὁ Κύριος τῆς θύξης ὑπὲρ ἡμῶν ἐσταυρώθη καὶ [P. 308] πάσχει ὀλθῶς. Πάσχει γὰρ οὐ τῇ θεότητι, ἀλλὰ τῇ ἀδιαίρετως συναφείῃ αὐτῷ ἰδίᾳ σαρκί ἐψυχωμένη, καὶ ἀπονήσκει· τῆς ψυχῆς δηλονότι χωρισθείσης τοῦ σώματος. Ἦ γὰρ θεότης, ἀδιαίρετος καὶ ἀσύγχυτος, καὶ τῇ ψυχῇ ἠνωμένη ἦν καὶ τῷ σώματι. Κατήλθεν οὖν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τῇ ἰδίᾳ ψυχῇ πρὸς τὰς τῶν ἁγίων ψυχάς, καὶ πάλιν ἀνέστη, τῆς ψυχῆς ἐνωθείσης τῷ σώματι. Ἀνέστη οὖν ὁ αὐτὸς μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τῇ ἰδίᾳ δυνάμει· Ἐξουσίαν γὰρ ἔχω, φησί, τὴν ψυχὴν μου θεῖναι, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν.

ι'. Ἀναστὰς τοίνυν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐκ νεκρῶν, τῇ ἰδίᾳ ἐνανθρωπήσας ἀνελήφθη εἰς τοὺς οὐρανοὺς· ὁ τὸ πρὶν ἀσώματος, νῦν ὁ αὐτὸς σεσαρκωμένος. Ὁ τὸ πρὶν ἀπλοῦς, νῦν ὁ αὐτὸς σύνθετος, θεὸς ὁμοῦ καὶ ἄθρωπος. Μένει γὰρ ἐν αὐτῷ καὶ ἡ φύσις τῆς

illa sumpsisset, natura, crescebat Dei Filius carne propria, anima utente ratione et mente praxida, in quem nulla cadant crementa : nihilque Dei Filius mutatus ab eo quod erat, in Matris utero infans factus est ; perfectaue indivisa et inconfusa deitatis ac humanitatis unio facta est. Et ecce, qui incorporeus est, nec tangi potest, incorporatus est ac contrectatur : et qui ex Patre ante secula genitus erat, ecce is ipse ex sancta Virgine incarnatus nascitur. Quique adeo paterno sinu non excessit, cunctaque deitatis potentia continet, atque omnium conservatrice virtute omnia complectitur astringitque, ipse ex sancta Virgine factus homo ac natus, in praxepi infans pannis involutus jacet, sancta Virgine virgine permanente. Sicut enim unio carnis et deitatis insecrutablest, sic et natiuitas ac partus. Potuit enim Dei Verbum omnipotens vere incarnari ac homo fieri in Domina, exque illa nasci, ac virginitatis signacula inconcussa seruire : quemadmodum utique clausis januis stetit in medio discipulorum ¹¹.

481 b 8. Quamobrem sancta et apostolica Ecclesia cuncta divina, proba recipit credulitate ; cuncta fide, cuncta nulla curiositate veneratur, adoratque et colit. Ipse igitur Dei Filius verus Deus, propter nostram salutem puerulus effectus, crescere dicitur sua carne ¹², qui videlicet inculpatos nostros affectus ac passiones in se receperit. Proficiebat quoque sapientia et aetate ¹³, illicro quod hæc paulatim exhibebat, ut se proprie ac vero hominem factum ostenderet. Fessus quoque esse dicitur ¹⁴ et esurire et sitire ¹⁵, et conversatus esse cum hominibus ¹⁶, docens et illuminans omnem hominem venientem in mundum ¹⁷, quippe qui ipse lux vera existeret ¹⁸.

9. Postremo autem propter immensam bonitatem suam, etiam carne propria passus est ¹⁹. Ipse enim Dominus gloriæ pro nobis vere cruci affixus et passus est. Patitur enim non deitate, sed animata carne sua sibi indivise unita, ac moritur ; anima scilicet separata a corpore. Deitas namque indivisa et inconfusa, tum animæ, tum corpori copulata erat. Descendit igitur Filius Dei sua anima et sanctorum animas, ac rursus resurrexit, anima unita corpori. Surrexit vero ipse unigenitus Dei Filius propria virtute ; Potestatem enim habeo, inquit, ponendi animam meam, et potestatem habeo iterum sumendi eam ²⁰.

10. Resurgens igitur ex mortuis Dei Filius, ea ratione qua homo existit, in cælos receptus est ; qui ante carnis expers erat, nunc idem carnem indutus : qui ante simplex, nunc idem compositus, Deus simul et homo. Manet enim in ipso natura

¹¹ Joan. xx, 19. ¹² Luc. ii, 40. ¹³ Luc. ii, 52. ¹⁴ Joan. iv, 6. ¹⁵ Bar. iii, 58. ¹⁶ Joan. i, 9. ¹⁷ 1 Cor. ii, 8. ¹⁸ Joan. x, 18.

deitatis : at qui antea simplex et unus ex sancta Trinitate erat, nunc quoque idem unus est ex sancta Trinitate incarnatus ac homo factus. Ac quem cœlestes omnes virtutes videre non poterant (adorandæ enim Trinitatis deitatem nemo videre potest ¹¹) nunc unum e sancta Trinitate unigenitum Dei Filium, conspicua hominis specie vident, qui incircumscriptam ejus deitatem intelligant. Hoc enim est quod ait beatus Paulus : *Apparuit angelis* ¹². Assumpsit igitur quod non habebat, habetque (nostram scilicet naturam) in sæcula sæculorum. Rursumque *venturus est cum gloria judicatum vivos et mortuos* ¹³; id est, justos et peccatores : atque alios quidem judicatum, pro eo ac dicat justificatum, propter bona ipsorum opera ; alios vero condemnatum, ob illorum incredulitatem ac malitiæ ipsorum opera.

11. Docet nos symbolum ut et in unam sanctam catholicam et apostolicam Dei Ecclesiam credamus. Non potest Ecclesia catholica (i. universalis) solum esse apostolica. Omnipotens enim virtus capitis, quod est Christus, universo mundo per apostolos salutem potuit afferre. Est igitur sancta Dei Ecclesia, sanctorum, qui a sæculo fuere, Patrum cœtus, patriarcharum, prophetarum, apostolorum, evangelistarum, martyrum, quibus una animi consensione credentes, omnes gentes adjunctæ sunt. Videbant enim ex omni gente que sub cœlo est, ejusdem Christianæ fidei rationibus obstrictos esse. Neque enim aliter fiat, ut omnis generis hominum multitudo innumerabiliumque linguarum collectio, in unum verissimæ fidei sensum conveniat, quam divini Spiritus numine atque afflatu. Rursum namque dico, idcirco catholica (universalis scilicet) est atque vocatur Ecclesia, quod monstrosæ, studiisque ac indole scissæ atque agrestes, innumerabiliumque linguarum universæ terræ gentes, in unam pacificam et salutarem fidem Deique notitiam ac pietatem, altiore sensu consentiant.

12. Credimus igitur in unam sanctam catholicam et apostolicam Dei Ecclesiam, in qua fidei rudimentis instituti sumus : scimusque Patrem et Filium et Spiritum sanctum, ac baptizamus in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti : salutare quoque corpus et sanguinem sumimus Filii Dei, qui propter nos beneplacito Patris homo factus est, et pro nobis mortuus est : divinaque et Evangelica ejus mandata docemur servare ; divinasque Scripturas Veteris ac Novi Testamenti, certa veritate recipere ; quibus animum sedulo adhibentes, ad nostram aliorumque utilitatem, fidei bonæque conscientie argumentum meremur facere.

15. Jam vero, qui hæc fide riteque scrutati sunt, sancti Patres nostri ac veritatis doctores, docuerunt nos, quonam modo colenda sunt ac adoranda salutaria signa fidei ac pignora ; Christi

θεότητος. Καὶ ὁ τὸ πρὶν ἀπλοῦς ὢν καὶ εἰς τῆς ἁγίας Τριάδος, καὶ νῦν ὁ αὐτὸς εἰς ἑστί τῆς ἁγίας Τριάδος σεσαρκωμένος ἐνανθρωπήσας. Καὶ ὅνπερ οὐκ ἠδύναντο πᾶσαι αἰ οὐράναι δυνάμεις θεωρῆσαι (θεότητα γὰρ τῆς προσκυνητῆς Τριάδος ἰδεῖν οὐδεὶς δύναται), νῦν τὸν ἕνα τῆς ἁγίας Τριάδος τὸν μονογενῆ Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, βλέπουσι κατὰ τὸν φαινόμενον ἄνθρωπον, ἐννοοῦντες τὸ ἀπερίγραφον τῆς αὐτοῦ θεότητος. Τοῦτο γὰρ ἐστὶν ὃ εἶπεν ὁ μακάριος Παῦλος· *ᾠφθῆ ἀγγέλοις*. Προσελάβετο τοῖνον ὃ οὐκ εἶχε, καὶ ἔχει, λέγω δὴ τὴν ἡμετέραν φύσιν, εἰς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Καὶ πάλιν *ἐρχόμενον μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς*, ἦτοι δικαίους καὶ ἁμαρτωλοὺς· τοὺς μὲν κρῖναι, ἀντὶ τοῦ δικαιοῦσαι, διὰ τὰ καλὰ αὐτῶν ἔργα· τοὺς δὲ κατακρῖναι, διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ τὰς τῆς κακίας αὐτῶν πράξεις.

α'. Διδάσκει ἡμᾶς τὸ Σύμβολον πιστεύειν καὶ εἰς μίαν ἁγίαν καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαν. Οὐ δύναται Ἐκκλησία ἢ καθολικὴ, μόνον ὑπάρχειν ἀποστολική. Ἡ γὰρ παντοδύναμος ἐξουσία τῆς κεφαλῆς, ἧτις ἐστὶν ὁ Χριστὸς, ἰσχυρὰ διὰ τῶν ἀποστόλων τὸν καθόλου κόσμον σώσασαι. Ἔστιν οὖν ἡ ἁγία τοῦ Θεοῦ καθολικὴ Ἐκκλησία, τὸ συστηματῶν ἀπ' αἰῶνος ἁγίων Πατέρων, πατριαρχῶν, πρεφητῶν, ἀποστόλων, εὐαγγελιστῶν, μαρτύρων, οἷς προσετέθη, πιστεύσαντες ὁμοθυμαδόν, πάντα τὰ ἔθνη. Ἐθεώρουν γὰρ, ὅτι ἐκ παντὸς γένους τῶν ὑπὲρ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν αὐτὴν τῶν Χριστιανῶν πίστιν ἔχουσιν. Ἄνευ γὰρ τοῦ ἁγίου Πνεύματος οὐ δύναται πάνδημον καὶ μυριάδωσον ἄθροισμα εἰς ἓν φρόνημα τῆς ἀληθεστάτης πίστεως ἐλθεῖν. Πάλιν γὰρ λέγω, ὅτι καθολικὴ παρὰ τοῦτο ἐστὶ τε καὶ λέγεται, διὰ τὸ ἀλλόκοτα [P. 509] καὶ πολυσχιδῆ καὶ ἀγρία πάσης τῆς ὑψηλοῦ μυριάδωσσά τε ἔθνη, εἰς μίαν εἰρηνικὴν καὶ σωτήριον πίστιν τε καὶ θεογνωσίαν εἶναι.

β'. Πιστεύομεν τοιγαροῦν εἰς μίαν ἁγίαν καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαν, ἐν ἣ μαθητευθῆναι ἐν τῇ κατηχήσει. Καὶ γινώσκομεν Πατέρα καὶ Υἱὸν καὶ ἅγιον Πνεῦμα. Καὶ βαπτίζομεθα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος· καὶ μεταλαμβάνειν τοῦ σωτηρίου σώματος καὶ αἵματος τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ δι' ἡμᾶς τῆ τοῦ Πατρὸς εὐδοκίᾳ ἐνανθρωπήσαντος, καὶ ἀποθανόντος ὑπὲρ ἡμῶν· διδάσκασθαι δὲ καὶ πράττειν τὰς θείας αὐτοῦ καὶ εὐαγγελικὰς ἐντολάς· παραλαμβάνειν τε ἀσφαλῶς θεοπνευστούς Γραφὰς τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης, δι' ὧν ἀεὶ αὖξιν εἰς πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν, ὃ ἐπιμελῶς προσέχων αὐτ. Ἐς καταξιούται πρὸς τὸ ἑαυτοῦ καὶ ἄλλων ὠφέλειαν.

γ'. Λοιπὸν ταῦτα οἱ πιστῶς καὶ ὀρθῶς ἐρευνήσαντες, οἱ ἅγιοι ἡμῶν Πατέρες καὶ τῆς εὐσεβείας διδάσκαλοι, ἐδίδαξαν ἡμᾶς τῷ ποιῶν τρόπῳ ὀφειλόμεν σέβειν καὶ προσκυνεῖν τὰ σωτήρια σύμβολα τῆς πί-

¹¹ Joan. i, 18. ¹² I Tim. iii, 13. ¹³ II Tim. iv, 1.

εταως τον σταυρον του Χριστου, δια τον εν αυτω προσηλωθεντα Σωτηρα, ως δι' αυτου ημιν λυτρωσιν χαρισμενου, και της εκ του ξυλου καταρας ελευθερωσαντος. Το δε θυσιζοτηριον, ως το Κυριακον και ακραντον μνημα. Την δε προσφοραν, ως το σωμα του Κυριου ημων Ιησου Χριστου, του αληθινου Θεου και Σωτηρος των ημετερων ψυχων. Τα δε Ευαγγελια, ως υπ' αυτου του Θεου Λογου λαληθεντα και πραχθεντα. Τας δε εικονας, την μεν του Κυριου ημων Ιησου Χριστου και της ακραντου και πανασπιλου αυτου Μητρος και Θεοτόκου Μαρίας; όταν ιδω, ευθεις και παραυτα τον νουν αναγω εις την ακραν αυτου προς ημας πτωχελαν και συγκατάθεσιν, οτι Θεος αν μορφην δουλου ανελαθε, και την οικελαν δουλην Μητέρα εποίησε· και υπ' αυτης ως νηπιος εβαστάζετο, και εκ παρθενικων μαζων γάλα εθήλασε· και λεπων το αισθητον δμμα προς την εικόνα ατενωσ βλεπων, το νοητον της καρδιας δμμα συν τω νω εις το μυστηριον της ενσάρκου οικονομιας ακοντίζω, και περι των ασυγγνωστων και πολλων μου αμαρτημάτων δέομαι την αγαθότητα και ευσπλαγγίαν αυτου, λέγων, Δόξα σοι, ο Θεός, ο Σωτήρ μου, ελέησον με τον αμαρτωλον, και συγχώρησον τας πολλας μου αμαρτίας, ο δι' εμε το κατ' εμε φορέσας δίχα μόνης της αμαρτίας.

13'. Όταν δε της Θεοτόκου Παρθένου Μαρίας την εικόνα θεάσωμαι, ευθεις λέγω· *Ακραντε Θεοτόκε Μητερ Χριστου του Θεου, πρόσθευς τον Υιόν σου και Θεόν μου, όπως ελεήση με τη αυτού αγαθότητι* [P. 310] *και ευσπλαγγίαι. Πολλά γάρ ισχύει δεισις Μητρος προς ευμένειαν Δεσπότου. Μη περιδης αμαρτωλων Ικσειαν, η πάνσεμος, οτι ελεημων εστι και σωζειν δυνάμενος, ο και παθειν υπέρ ημων καταδεξάμενος.*

14'. Όταν δε ιδω εικόνα αποστόλου η μάρτυρος, η τινοσ των αγίων, ιστορίαν των παθημάτων αυτών, ών δια Χριστόν υπέμειναν γενναίως, λέγω· *Δόξα σοι, ο Θεός τουδσ αποστόλου η τουδσ του αγίου.* Και ταυτα ούτως λέγων, εις Θεόν την δόξαν αναπέμπω. Ταυτα ούτως παρελάδομεν εκ των αγίων Πατέρων, ών και τα όνόματα και τουδ λόγους εν τή τεύχει παρασημειωσόμεθα Θεού βουλήσει και προεί.

15'. Υμεις δε οι νεοκρήρυες και κεινοι θεολόγοι, ημεις οι τυχόντες το κήρυγμα των αγίων αποστόλων, και των αυτών διαδόχων και μαθητών, ημετερων δε Πατέρων και διδασκάλων, καθώς αυτοι ημιν παραδεικασιν από του Κυριακού πάθους και της σωτηρίου αναστάσεως μέχρι της παρουσης Ινδικτιώνος όγδόης, ετη επτακόσια με' λέγουσιν είναι· και ιτιοτε και έως μέχρι και νυν αι σεβάσμιαι εικόνες ησαν και είνιν υπό των πιστών, ως προείπομεν, προσκυνούμεναι, εδειξατε οτι τα επτακόσια ταυτα ετη η καθολική και αποστολική Εκκλησία και οι βάσικαλοι και οι ποιμένες αυτης επλανώντο· και όμιν τοις νεοκρήρυειν απεκαλύφη η όληθεια της πίστεως. Έξ ουτο γάρ την ερευναν ταυτην ηρξασθε ποιησαι, είνιν ετη κλειον η ελασσον με'. Από γάρ εννάτης επινεμήσεως ηρξασθε τη όληθειν αν-

A *cruz, propter Salvatorem in ea confixum, ut qui per eam redemptionem nobis largitus sit, et a maledictio, quod ex ligno est, nos liberaverit. Altare vero, ut Dominicum ac intemeratum monumentum. Oblatio, ut corpus Domini nostri Jesu Christi veri Dei et Salvatoris animarum nostrarum. Evangelia, ut ipsius Dei Verbi ore prolata atque illius opere præstita. Imagines vero, Domini nostri Jesu Christi, ejusque intemeratæ omnisque labis puræ Matris ac Dei Genitricis Mariæ cum video, confestim nullaque mora, in summam ejus propter nos egestatem ac demissionem, mente sublimis feror, quod Deus cum esset, formam servi assumpsit, ancillamque suam Matrem effecerit : quodque ab ea ut infans gestatus sit, exque virginalibus uberibus lac suxerit ; relictoque sensili oculo in imaginem intento, spiritalem cordis cum mente oculum in divinæ in carne dispensationis mysterium conjicio, ac pro multis meis delictis, et quæ veniam non mereantur, ipsius bonitatem ac misericordiam exoro, dicens : *Gloria tibi, Deus, Salvator, miserere mei peccatoris, multisque meis delictis veniam præbe, qui propter me meam ipse naturam, uno duntaxat peccato excepto, gestaveris.**

14. Cum sanctæ Dei Genitricis Virginis Mariæ imaginem conspexero, statim dico : *Intemerata Dei Genitrix Christi Dei Mater, intercede ad Filium tuum et Deum meum, ut sua bonitate ac misericordia mei misereatur. Multum enim valet Matris deprecatio erga Domini clementiam. Ne, venerabilissima, peccatorum supplicationem despexeris, quia misericors est et potens salvare, qui et pro nobis patimurque sustinuit.*

15. Cum autem apostoli aut martyris, vel eujuspiam sanctorum imaginem videro, eorum videlicet historiam continentem, quæ illi propter Christum fortiter sustinere, dico : *Gloria tibi, Deus apostoli hujus aut hujus sancti.* Dumque hæc ita dico, in Deum gloriam refero. Hæc ita accepimus a sanctis Patribus, quorum et nomina et libros sermonesque Dei voluntate et providentia in libro annotabimus.

16. Vos autem novi præcones ac vani theologi, vos qui sanctorum apostolorum, eorumque successorum ac discipulorum, Patrumque nostrorum atque doctorum nacti prædicationem estis, quemadmodum ipsi a Dominica passione ac salutaris resurrectione, ad præsentem usque octavam indictionem (qua septingenti quadraginta quinque anni hæberi feruntur) nobis tradidere : exindeque et ad hanc usque diem venerabiles imagines a fidelibus cultum pie habuerunt, habentque : Vos, inquam, per annos illos septingentos, errore versatam Ecclesiam catholicam et apostolicam ejusque doctores atque pastores, vobisque novis præconibus fidei veritatem manifestam esse, ostendistis. Sunt enim anni quadraginta quinque plus minus, ex quo scrutinium hoc institulistis. A nona enim indi-

ctione cœpistis veritati obsistere ac scrutari, qua demum ratione evertetis, quæ, ut evertantur, fieri non potest; idcirco nimirum, quod sancti Patres nostri, supra veritatis petram ædificaverunt, nec portæ inferi adversus eam prævalebunt²⁶; iniqua scilicet perversaque hæreticorum ora. Increduli Patribus fuistis, et baptismati quod ab eis accepistis, nec ipsorum fidem ac sermones suscepistis. Palam ostendistis quorum discipuli ac successores sitis, eorum nimirum qui cum Anna et Caïpha ad Pilatum dicunt: *Nos regem non habemus, nisi Cæsarem*²⁷, tametsi ovis vellus præferatis, et pastoris tunicam induti estis²⁸. Quemadmodum enim illi Salvatorem negaverunt ante faciem Pontii Pilati, eumque cruci affligentes perdididerunt; ipse vero divina sua virtute resurrexit, ascenditque in cœlum, et sedet in dextera majestatis Dei ac Patris: quod enim pro nobis carne mortuus est, semel mortuus est²⁹: mors illi ultra non prævalet, tametsi vos factiosi homines atque rixosi adversum nos contenditis: simili vos quoque ratione, quod Salvatorem non valeatis denuo in crucem agere, in ejus in carne dispensationis effligies ac monumenta, unaque ejus secundum carnem Parentis, sanctorumque ipsius discipulorum et apostolorum virus omne ac malitiam ostendistis. Igne enim innumerabilibusque machinis adversus sacras imagines abusi estis; existimantes eorum vos prorsus abolituros memoriam, dum adversus ipsorum figuras iisque posita monumenta vecordia insanitis. Enimvero hæc ipsa dum agitis, adversus vosmetipsos justî Dei judicii, ejusque longæ ac multæ patientiæ et bonitatis, gladium acutis. Quamobrem obsecro vos, ut a vobis inanem doctrinam procul abiciatis, vosque ipsi pulchre reprehendatis, illorum causa quæ male gessistis. *Erigite soluta genua, et gressus rectos facite*³⁰; sanctasque Patrum voces nobiscum suscipite, unaque cum illis ac nobiscum sacris imaginibus cultum adhibete; ut communi voce gloriam offeramus Domino nostro Jesu Christo Dei Filio, cum principii experte ipsius Patre ac vivifico ejus Spiritu, nunc et semper, et in sæcula sæculorum. Amen.

Α τειπίτειν, καὶ ἐρευνῶν τὸ, πῶς διαστρέψετε τὰ ἀδιάστροφα. Ἐπειδὴ ἐπὶ τὴν πέτραν τῆς ἀληθείας ψυχοδόμησαν οἱ ἅγιοι ἡμῶν Πατέρες, καὶ πόλαι ἔθου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς, ἅπαν εἰσὶ τὰ δίκαια καὶ πονηρὰ τῶν αἰρετικῶν στόματα. Ἠπιστήσατε τοῖς Πατράσι καὶ τῷ βαπτίσματι ὃ παρ' αὐτῶν εἰλήφατε, καὶ οὐκ ἐδέξασθε αὐτῶν τὴν πίστιν καὶ τοὺς λόγους. Ἐδείξατε τρανῶς τίνων μαθηταὶ ἔστε καὶ διάδοχοι. Ὡς γὰρ ἡ ἄνκισ ὑμῶν πρόδηλος γενησομένη ἐφάνη, ὅτι ἐκείνων ἐστὶ μαθηταὶ, τῶν κραζάντων σὺν Ἀναφ καὶ Καῖφα πρὸς Πιλάτον, λέγουσιν· Ἡμεῖς βασιλέα οὐκ ἔχομεν, εἰ μὴ Καίσαρα, εἰ καὶ προβάτου δορὸν ἐπέγετε καὶ ποιμένος στολὴν ἀμφιένυσθε. Ὡς γὰρ ἐκεῖνοι τὸν Σωτῆρα [P. 311] ἠρόνησαντο κατὰ πρόσωπον Πιλάτου, καὶ τοῦτον σταυρῶ προσπήξαντες ἀνήλωσαν· αὐτὸς δὲ τῇ θεϊκῇ αὐτοῦ δυνάμει ἀνέστη καὶ ἀνῆλθεν ἐν τοῖς ὑψίστοις καὶ ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς· ὃ γὰρ ἔπαθεν ὑπὲρ ἡμῶν σαρκί, ἔπαθεν ἐφάπαξ· θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει, κἄν ὑμεῖς φιλοπόλεμοι ὄντες πρὸς ἡμᾶς φιλονεικίετε· ὡσαύτως καὶ ὑμεῖς, ἐν τῷ τὸν Σωτῆρα μὴ ἰσχύοντες ἐκ δευτέρου σταυρῶσαι, εἰς τοὺς τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας αὐτοῦ χαρακτήρας καὶ τὰς ὑπομνήσεις, σὺν τῇ κατὰ σάρκα αὐτοῦ Μητρὶ καὶ τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις πᾶσαν τὴν κακίαν ὑμῶν προδήλω; εἰδείξατε. Καὶ γὰρ ἐν πυρὶ καὶ ἐν μυρίαῖς μηχαναῖς ἐχρήσασθε κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων, νομιζόντες τὴν μνήμην αὐτῶν τελῶς ἀπαλοιφῆναι, κατὰ τῶν χαρακτήρων τῆς χρεωματουργίας αὐτῶν ἀναμνήσεως μαινόμενοι. Ἄλλ' ὁμως καὶ ταῦτα πράττοντες, καθ' ὑμῶν αὐτῶν ἀκονᾶτε τὸ ξίφος τῆς δικαιοκρισίας τοῦ Θεοῦ, καὶ πολλῆς μακροθυμίας καὶ ἀγαθότητος. Δι' ὃ παρακαλῶ ὑμᾶς ἀπορρίψαι τὴν κενὴν διδασκαλίαν ὑμῶν, καὶ μέμψασθε ἑαυτοῖς καλῶς, ἐφ' οἷς διεπράξασθε κακῶς. Ἀγορθώσατε τὰ παρεμμένα γόνατα τῆς ψυχῆς καὶ τροχιᾶς ὀρθῶς ποιήσατε. Καὶ τὰς ἁγίας φωνὰς τῶν Πατέρων σὺν ἡμῖν ὑποδέξασθε, καὶ σὺν αὐτοῖς τε καὶ ἡμῖν ταῖς ἁγίαις εἰκόσι τὸ σέβας ἀναπέμψατε, ὅπως κοινῇ τῇ φωνῇ δόξαν ἀναπέμφομεν τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ τῷ Υἱῷ τοῦ Θεοῦ, σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ καὶ τῷ ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

²⁶ Matth. xvi, 18. ²⁷ Joan. xix, 15. ²⁸ Matth. vii, 15. ²⁹ Rom. vi, 10. ³⁰ Hebr. xii, 12.

ΙΩΑΝΝΟΥ

ΕΥΛΑΒΕΣΤΑΤΟΥ ΤΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΙΤΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ

ΔΙΗΓΗΣΙΣ.

JOANNIS

HIEROSOLYMITANI REVERENTISSIMI MONACHI

NARRATIO.

[312] α'. Βούλομαι ἐγὼ ὁ μέτριος καὶ πάντων Ἀ
 πὸς ἀποδειῖσαι μετὰ πάσης ἀληθείας, ἐπὶ τῆς
 ἑστῆς ταύτης ἁγίας ὑμῶν καὶ ἱερᾶς συνόδου,
 καὶ τότε καὶ ὅθεν ἔσχε τὴν ἀρχὴν ἡ κακίστη
 εὐστουγῆ; αὕτη τῶν Χριστιανῶν, μᾶλλον δ' εὐ-
 ἀληθέστερον κατηγόρων β' καὶ εἰκονομάχων
 κς. Συντομίᾳ δὲ χρῆσασθαι λόγου προαιρούμενος
 ἄρτου ἔκρινα καλιῶς ποιήσασθαι τὴν ἐξήγησιν,
 ἢ μηδὲν με τῆς ἀληθείας λάθῃ.

Τοῦ τῶν ἁθίων Ἀράβων τεθνηκότος τυράννου
 συμβούλου (Σελεῖμᾶν δὲ ἦν οὗτος τὸ ὄνομα) διεδέ-
 τοῦτον Οὐμᾶρος, ὃς ἐπιβὰς τῆς ἀρχῆς εὐθύς
 σταλάμενος ἀπίστρεψε τὸν ἀνάσκαρον Μασαλ-
 ἐπὸ τῆς γῆς ταύτης, πολέμιον ὄντα δυσμενῆ, ὃς
 οὐ μὲν μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ
 τοῦ χάριτι καὶ τῆς αὐτῶν τεκολογίας ἁγίας Θεο-
 υ, μετ' αἰσχύνῃς πολλῆς καὶ ἀπωλείας τοῦ οἴ-
 κων Σαρακηνῶν στρατεύματος, ὑπίστρεψεν
 ὡρῆαν ἀνάσας ὧν ἠλπίζεν οὐδέν. Τελευτήσαντος
 οὐ Οὐμάρου τοῦτον διαδέχεται Ἐσίδος, ἀνὴρ
 ὃς τις καὶ εὐπαράφορος. Ἦν δὲ τις ἐν Τιβε-
 ροπροηγέτης τῶν παρανόμων Ἑβραίων φαρμα-
 κων, δαιμόνων ψυχολαβῶν ὄργανον, ἐπονομα-
 νος Σεραντάπηχος, δυσμενῆς ἐχθρὸς τῆς Ἐκκλη-
 τοῦ Θεοῦ, ὃς μαθητικῶς τὴν τοῦ κρατοῦντος
 οὐ κουφότητα καὶ δὴ τούτῳ προσελθὼν ὁ παμ-
 ηρος οὗτος Ἑβραῖος ἐπέχειρε: μαυτεῦσθαι τίνα
 προλέγειν αὐτῷ. Ὡς οὖν ἐκ τούτων εὐπαράδε-
 ῖς ἐγγίγνεται καὶ εὐπαρήσιαστος τῷ τυράννῳ,
 ἢ, ἔφη, πρωτοσύμβουλε, εὐνοία τῇ πρὸς σέ
 κείμενος ἢ τοθέσθαι σοι τρόπον τινὰ εὐχερῶς
 ἢ ῥάβδῳ ἀρεσθησόμενον, δι' οὗ σοι προστεθί-
 [P. 313] ζωῆς μῆκος καὶ διαμείνης χρόνους
 ἴσμενα ἐν τῇδὲ σου ἀρχῇ, εἴγε εἰς ἔργον ἀγά-
 τ τοῖς λόγοις μου. Ὁ δὲ ἄφρων ἐκεῖνος τυράν-
 νος, ὁ κενρωθεὶς τὴν νοῦν ἐφέσει μακροβιώσεως (ἦν
 ρφιλοτροφητῆς καὶ ἀκόλαστος), ἀπεκρίνατο ὅτι γε
 σα ἂν ὑποθῆς μοι, ἐτοίμως ποιῶν καὶ ἐὰν τύχω
 αικίου, μεγίσταις ἀμειψόμεναι τιμαῖς. Ὁ δὲ φαρ-
 κμαντις Ἑβραῖός φησι πρὸς αὐτόν· Κέλευσεν

Volo tenuis ego omniumque extremus, omni
 veritate, sub vestrae hujus ac sacrae synodi praesentia, demonstrare quomodo et quando quave
 occasione ortum habuerit pessima haec ac Deo exosa
 Christianorum 482 vel (ut verius dicam) ipsos
 criminantium ac iconomachorum haeresis. Cumque
 mihi propositum sit ut brevitati studeam, operae
 pretium putavi, ne quid me veritatis fugiat, ex
 charta ac scripto narrationem facere.

2. Mortuo impiorum Arabum tyranno seu sym-
 bulo cui nomen Seleiman, Umar ejus successor
 effectus est. Illic mox arrepto principatu accersitum
 Masalmanum eversorem, infensissimum hostem, ab
 hac regione avertit. Illic magni Dei et Salvatoris
 nostri Jesu Christi gratia ejusque parentis sanctae
 Dei Genitricis, ingenti probro sui que Saracenorū
 exercitus clade ac interitu, nullo peracto eorum
 quae speraverat in Syriam reversus est. Mortuo
 autem Umare succedit Esidus, homo levis, impos
 animi nec satis sani capitis. Erat vero Tiberiade
 scelestissimorum Hebraeorum praeses quidam vene-
 ficus vates, in rem animarum exitiosorum demonum
 organum, cognomento Serantapechus, Ecclesiae Dei
 hostis infensissimus. Is dominatoris Esidi levitate
 cognita, ipsumque adeo nequissimus ille adiens,
 quaedam ei vaticinari ac praedicere tentabat. Cum
 hinc igitur tyranno obrepens ejus sibi gratiam
 quaesisset auresque ipsius faciles reddidisset, Volo,
 inquit, protosymbule, qua in te affectus benevolentia
 sum, modum quemdam facile placiturum nihilque
 483 gravem docere, quo tibi adjicietur longitudo
 vitae, annosque triginta integro principatu rerum
 potieris, si modo sermones meos compleveris. At
 haec demens ille tyrannus, longioris vitae desiderio
 mente captus (quippe libidinosus homo ac lascivus),
 facturum se quidquid praeeperit respondit: ac si-
 quidem, inquit, rei compos existitero, honoribus maxi-
 mis justa mercede cumulabo. Ad quem veneficus
 vates Hebraeus: Jube statim nulla interposita mora,
 in omnes tuae ditionis oras ac loca communibus desti-

VARIÆ LECTIONES.

Χριστιανοκατηγόρων margo Combef.

natis litteris, pictas omnes imagines, sive in tabellis, sive musivo opere in parietibus, sive in vasis sacris altariumque pallis, ac quaecunque talia occurrerint, in omnibus Christianorum ecclesiis aboleri penitusque disperdi, sed et quaecunque ad ornatum in foro publice in urbibus ulla similitudine posita extarent. Satanica vero malignitate motus falsus vates adjecit quidquid demum simulacrorum suspectum exosumque extaret, suum in nos odium studens declarare.

γῆματι κινούμενος ὁ ψευδόμαντις προσέθηκε, πᾶν ὁμοίωμα ἂν ὑφάρατον, δεῖξαι τὴν πρὸς ἡμᾶς ἐχθρὴν μηχανώμενος.

3. Miser vero tyrannus mentis levitate se illi dicto audientem præbens fidemque ipsi habens, mittens, in subjecta omni ditione sacras imagines ac reliqua simulacra abstulit. Inque eum modum per veneficum Hebræum, nulla cujusquam ratione, per omnes suas urbes ac loca ecclesias Dei ornato spoliavit, priusquam malum ad has oras perveniret. Cumque religiosissimi homines Christiani suis ipse manibus evertere sacras imagines refugerent, Dei exosos Hebræos vilesque Arabas angariabant 484 qui in hoc missi erant Ameræi, sicque incendebant sacras imagines, domosque ecclesiarum ac parietes qua oblinebant, qua corradebant.

4. Hæc ut audivit pseudoepiscopus Nacoliæ ac sodales, sceleratos Judæos impiosque Arabas: emulati ipsi quoque gravi injuria Dei ecclesias affecerunt.

5. Dignum vero etiam arbitror vestris sacris auribus insinuare et quem finem miserabilis ille ac veneficus Hebræus nactus sit. Cum enim Ezidus hoc perpetrato haud plures duobus cum dimidio annos vitæ superstes diem obiisset atque in ignem æternum abiisset, imaginesque antiquo more erectæ pristinum honorem recepissent, indignatus ejus filius, Ulidus nomine, veneficum, tanquam qui patrem ipsius sustulisset, turpissima morte interficere præcepit, dignis falsi sui vaticinii stipendiis donatum.

Α εὐθὺς πάσης ἀτερ ἀναβολῆς καὶ ἐπερθέσεως γράφαι κατὰ πᾶσάν σου τὴν ἀρχὴν ἐγκύκλιον τὴν ἐπιστολὴν, ὥστε πᾶσαν εἰκονικὴν διαζωγράφειν, εἴτε ἐν σαρίσιν εἴτε διὰ μουσείων ἐν τοίχοις εἴτε ἐν σκεύεσιν ἱεροῖς καὶ ἐνδυταῖς θυσιαστηρίων καὶ ὅσα τοιαῦτα εὐρίσκειται, ἐν πάσαις ταῖς τῶν Χριστιανῶν ἐκκλησίαις ἀφανίσαι καὶ τελέως καταλῦσαι, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὅσα ἐν ταῖς ἀγοραῖς τῶν πόλεων κατὰ κόσμον εἰσι καὶ εὐπρέκειαν οἰκιδήποτε ὁμοιότητι. Σατανικῶ δὲ κακουργῆματι κινούμενος ὁ ψευδόμαντις προσέθηκε, πᾶν ὁμοίωμα ἂν ὑφάρατον, δεῖξαι τὴν πρὸς ἡμᾶς ἐχθρὴν μηχανώμενος.

γ'. Ὁ δὲ ἀλιτήριος τύραννος τούτῳ κρυφότητι πεισθεὶς, ἀποστείλας καθέλεν ἀπὸ πάσης ἐπαρχίας τῆς ὑπ' αὐτὸν τὰς ἀγίας εἰκόνας καὶ λοιπὰ ὁμοιώματα, καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ ἀπεκόσμησε τὰς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ φαρμακοῦ Ἑβραίου ἀπειδῶς, τὰς ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ, πρὸ τοῦ φθάσαι ἐν τῇ γῆ ταύτῃ τὸ κακόν. Φεύγοντας δὲ τοὺς θεοφιλεστάτους Χριστιανοὺς τοῦ μὴ ταῖς οἰκείαις χερσὶ καταστρέφει τὰς ἀγίας εἰκόνας, Ἑβραίου θεοσυγείς καὶ οἰκτροῦς Ἄραβας ἠγγάρευον οἱ εἰς τοῦτο ἀποσταλέντες; ἀμην-ραῖοι, καὶ οὕτως ἔκαον τὰς σεπτὰς εἰκόνας, καὶ τοὺς οἴκους τῶν ἐκκλησιῶν πῆ μὲν κατέχρισον, πῆ δὲ κατέξεον.

δ'. Τούτων ἀκηκῶς ὁ ψευδὲς ἐπίσκοπος Νακολίας καὶ οἱ κατ' αὐτὸν ἐμιμήσαντο τοὺς παρανόμους Ἰουδαίους καὶ τοὺς ἀσεβεῖς Ἄραβας, καὶ ἐνύβρισαν τὰς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ.

ε'. Ἀξιοῦν δὲ κρίνω τὰς ἱερὰς ὑμῶν ἀκείας καὶ οἷον ἐδέξατο τέλος ὁ δεῖλαιος ἐκεῖνος καὶ φαρμακὸς Ἑβραῖος. Ὡς γὰρ τοῦτο δράσας ὁ πρωτοσύμβουλος Ἐξιδὸς οὐ πλείω τῶν δύο ἡμῖσι χρόνων βιώσας ἀπέθανε, ἀπῆλθεν εἰς τὸ αἰώνιον πῦρ, καὶ αἱ μὲν εἰκόνας ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἰδρύσει καὶ τιμῇ κατέστησαν, ὁ δὲ τούτου υἱός, Οὐλιδὸς τοῦνομα, ἀγανακτῆσας ὡς φονεὴ τοῦ Ἰδίου πατρὸς τὸν φαρμακὸν αἰσχίστω θανάτῳ ἀναίρεσθῆναι ἐκέλευσεν, ἄξια τὰ ἐπίχειρα τῆς ψευδομαντείας αὐτοῦ νομισάμενον.

MONITUM

Ad Joannis Cameniatae narrationem de excidio Thessalonicae.

Tanti visum urbis Thessalonicae, Leone Tripolita clarissimo duce, pirataque, Leone Basilii filio imperatore, excidium, ut nulli non annalium auctores ejus ætatis, clara memoria prosecti sint, sed, quod annalium proprium est, sic perstringendo, ut præter urbis cladem multamque civium eadem et exportationem, peculiarius nihil perscripserint. Unus Cameniata, ipse rebus præsens, interque spolia cum patre patruoque et matre et fratribus nobilis, accurate omnia prosectus est, velutque ob oculos subjecit; sic graphice descripsit civium animos, imperatoris eorum, impares hostibus vires, non satis parata civitate ad eam, subitanam prope, potentissimi hostis impressionem sustinentiam, et cui nullo in imperio vires æquales visæ essent; ipsa urbe regia plurimum formidante ac excidium verente, divinoque ascribente Numini ac consilio, quod ipsius Leo obsidionem per freti angustias tentare ausus non fuisset. Patrem omnis Græciæ et Achaiae carehum, dignitate prope episcopali, prodit Cameniata; redemptam vitam (non libertatem) omnis generis

pretiosa suppellectile : cum ipse, sociique in eum modum servati, cum captivis aliis Saracenis pari numero Tarsi in Cilicia ex more essent commutandi. Dederat Leo Allatius in Symnietis suis : mihi ipse mea vena versionem composui, nec plura admodum (clara adeo narratione) adnotanda duxi.

Erat aliud quod succurrebat in Thessalonica, imperii per hæc tempora (ipsaque anteriora) oculo, secundæque dignitatis civitate, ab ipsa imperante; ut nimirum tanta illa S. Joannis Thessalonicensis archiepiscopi, Justiniano Magno Mauricioque imperatoribus, in suo Demetrio proferrem, deincepsque alia secutis temporibus alio auctore producta, quibus non semel tentata civitas, ipso quandoque Chagano, ipsi Mauricio formidolosissimo hoste, omni conatu auxiliorumque copia obsidente, divina potius, quam humana ope liberata est : apertis magni Demetrii miraculis; ejus generis, ut nec pervicacissimi maximeque increduli, fidem facile abnuere possint : quam in rem laudati viri sanctissimi Joannis archiepiscopi industria egregie incumbit. Etsi non desunt utrinque stratagemata, bellicue facinora præclare edita. Quæ sorte omnia, alia a me occasione, erunt producenda, ut et ultima ejusdem urbis expugnatio a Joanne Anagnosta egregie descripta. Hic vero parcendum moli libri, per quam, ne extra metas quidquam excurrerem, mihi ipse legem imposui; et ut unum duntaxat ex spisso illo opere caput prælibarem, quod hanc ipsam excisæ urbis Thessalonice historiam, extremo limite attingit. Cur vero Demetrius, tot modis tantisque hostibus olim servata sua civitate, semel et iterum a Christi hostibus diripi siverit, eorumque postremo firma possessione juris fieri, alta Dei judicia sunt : a quibus et nobis merito timendum sit.

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΑΘΛΟΦΟΡΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΝ ΜΕΡΙΚΗ ΔΙΗΓΗΣΕΙ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΙΩΝ.

EX TRIUMPHALIS

MARTYRIS DEMETRII SIGILLATIM NARRATIS MIRACULIS.

[P. 314] α'. Ἐτερον, ὃ παρόντες, τῶν τοῦ μεγα- Δ
λομάρτυρος τεραστίων λέγων ἔρχομαι, τῶν εἰρη-
μένων τάχα οὐκ ἔλαττον· [P. 315] ὅπως μὲν ἡ Θεσ-
σαλονίκη χρόνοις πολλοῖς πρότερον ὑπὸ τῶν τῆς δού-
λης ἑάλω τέκνων, τῆς Ἄγαρ, καὶ μαχαίρας ἔργον
ἐγένετο, Λέοντος τὰ σκήπτρα διέποντος, κρίμασιν
ὄς αὐτὸς μόνος ἀπορρήτοις ἐπίστασαι, Κύριε, παρ-
ισίων τὰ τοιαῦτα, καὶ οὕτω διὰ τὰς ἡμετέρας ἀμαρ-
τίας γενέσθαι διοικονομησάμενος, ἄλλαι τε πάντως
δηλοῦσι γραφαί· καὶ ἡ μνήμη διαβρέουσα, ἔτι καὶ
νῦν τὰ ἐπισυμβάντα τηνικάῦτα ἐπιτραγυθεῖ.

β'. Κατ' αὐτὸν οὖν τὸν καιρὸν τῆς ἀλώσεως, ἄν-
θρωποι τινες Ἰταλιῶται τῆς ἑαυτῶν ἐξορμήσαντες
εὐχῆς ἔνεκεν, καὶ ἱστορίας τῶν ἑκασταχόθι ναῶν,
καὶ δὴ πρὸς αὐτὸ τὸ ζωηφόρον τείνοντες μνήμα, τὴν Β
ἐκείνῳ τῆς τοῦ μαρτυρίου ἀνήσαν. Καὶ ἐπεὶ περ αὐτὰ
ἦν τότε τὰ Τέμπη διεξιένοι τούτοις ἔτυχε τὰ Θεσ-
σαλικὰ, ἀνὴρ τις ἀγνωστος αὐτοῖς πρότερον καὶ οὐπω
τίθεσάμενος, καθωρᾶτο συνοδοιπορῶν, πολὺς τὴν
τρίχα, τὴν ὄψιν ἱλαρὸς, τὴν περιβολὴν σεμνὸς· καὶ
τῇ θέσῃ μόνῃ, πολὺ τὸ σεβάσμιον ὑποφαίνων καὶ
πρῶτον. Εἶτα ἕτερός τις ἐφαίνετο πρὸς αὐτοὺς ἐκ
τοῦ πρῶτου ἐπιών, ἱππότης ὠραίος μὲν ὄσα θεάσα-
σθαι, καὶ πολὺ τὸ ἐκ φύσεως ἐπιτερπέες ἔχων καὶ
χαρῆν· κατηφῆς δὲ καὶ μαραινόμενον τὸ τῆς φαι-
δρότητος ὀποδηλῶν χαροπὸν, καὶ ὡσπερ τινὲ πένθει
ἀπαρκελήτω καταβεβλημένον καὶ ἐπιστυγναζόμενον·
ὅμοιον τῇ ὄψει καὶ φωνῇ ἀφείς, προσηγόρευσε
πρότερον τὸν πρεσβύτερον, Ἀχιλλεῖον τοῦτον κατ-
νομάσας, καὶ, Ποῦ πορεύῃ; ἐπήρετο. Ἐγὼ δὲ C
τὴν πρὸς σέ, ὡς ὀφίς, διεξίω. Καὶ ὁ πρεσβύτερος
περιχαρῶς ἀντασπασάμενος, Δημήτριον τοῦτον κα-

1. Aliud porro (auditores) magni martyris pro-
digiorum narraturus accedo : quod ipsum, eorum
quæ dicta sunt, nulli forsitan cedere videatur. Sane
quem in modum ante annos plures urbs Thessalo-
nica, ab ancillæ filiiis (i. e. Agar) capta fuerit gla-
dioque excisa, Leone imperii sceptrâ moderante
(quibus tu solus ipse inenarrabilibus, Domine, no-
stiis judiciis, talia illa despiciens, inque eum mo-
dum, certa consilii ratione, ob scelera nostra, res
evenire disponens), tum alii omnino conscripti libri
docent, tum memoria diffluens, ea quæ tunc conti-
gerunt, etiamnum lamentabiliter defet.

2. Ipso igitur tempore quæ capta urbs ac direpta
est, viri quidam Itali, voti causa, e suis sedibus
patriaque profecti, et ad lustrandas, quæ aliis aliis-
que locis exstant, venerandas ædes ac templa.
Hique adeo, cum vivificum ipsum monumentum
animo destinassent, recta hactenus ad martyris
ædem, iter contendebant. Quodque jam Thessalica
ipsa Tempe transisse eos contigerat, vir quidam,
ipsis prius ignotus, ac quem nondum viderant,
una eis vix comes adjungi conspicitur, ipse canus,
hilari vultu, gravi modestoque amictu; ac qui ex
ipso ore venerabilem admodum mitemque præferret.
Tumque alius quidam eques cernitur, ipsis a
fronte occurrens; ipse quidem, quantum aspectus
ferebat, formosus, exque indole jucundus valde
multasque gratias habens; cum ejus vultus jucun-
ditatem offusa mæstitudo obtegeret propeque ex-
tingueret, ac velut luctu quodam inconsolabili, ge-
mentis habitu gestuque ipsius lux collapsa esset :
cui et affinem vocem edens, ante omnia gravi ætate
senem illum (Achilleum vocans) ac quoniam irret

tratinas, quod orationis hujus indecorum est ac inconcinnum, 489 reiectum iri, eorumve quæ sunt dicenda sententiam, sed potius veram et ab omni mendacio figmentoque alienam dicendorum narrationem omni abs te crimine ac labe fore libe-

2. Data epistola discere quæsiisti modum, cujus gratia carcerem tenemus Barbarorumque dediti manibus sumus, ac qua ratione alienum solum patrio commutavimus; qua item orti patria simus, et quæ illius res quisve status. Etenim conicere aiebas ex brevi illa fabulatione qua, cum per viæ occasionem Tripolim devenisses, paululum congressi sumus, quam longa narratione onustum pectus gereremus, diraque quædam et tragico omni cothurno lacrymabiliora esse tum ea quæ jam nobis evenerant, tum quæ impostero ventura expectabantur. Nam tu quoque pari nobis infortunio errabundus et cum quibusdam captivis illuc abducebaris, quos cives esse tuos asserebas Capadoces, cum quibus etiam Antiochiam mittebaris, referens nullam requiem malorum invenire, quando nos quoque videbas, ut et ipse testaris, tum recentem luctum tum præteriti timoris vestigia in facie expressa ferre, ut et tacendo, vultus ipso colore mali inhumanitatem clamaremus. Verum si de his singula recensere velim, longior mihi texenda nec justæ satis necessitatis oratio est, ut quæ mediocritatis legem sit excessura; ne dicam 490 fore ut nunquam socordia torpescentibus auribus audienti tibi obtundam, licet audiendi aviditate ad ea quæ dicenda a me sunt animum advertas. Quando igitur jam initio perattentas aures pollicitus es, ad nostra enarrantanda in hunc modum aggredior.

3. Nostra, o amice, patria, Thessalonica est. Hanc enim primum tibi notam faciam, per quam mihi multa cognoscere licuit quæ antea nullis noveram; et qui in tui jam cognitionem venerim, ejus ipsius exactam edere cognitionem officii quasi jure tuis votis compellor. Nempe urbs magna mihi explicanda, et quæ gentis Macedonum primaria existat. Urbs rebus aliis, quibus sibi nimium sumunt civitates ac honestantur, conspicua, et quæ nulli vicinarum civitatum, pari cum omnibus certans claritate, cedat, pietate vero cunctis illustrior existat, quam a principio suscepit susceptamque hactenus incolumem servavit. Ipsum enim Paulum, vas electionis, pietatis sibi gloriatur magistrum; qui videlicet ab Jerusalem in circuitu, et usque in Illyricum evangelica prædicatione universum orbem complexus, illi præ reliquis divinæ cognitionis semen commisit, ex eoque uberrimos fidei fructus surgere omni diligentia curavit. Post Paulum vero inter martyres magnum interque victores coronatos digne admirandum myroblytam (unguentis scilicet manantem) Demetrium, qui et ipse pro pietate plurimum desudavit.

VARIE LECTIONES.

¹⁸ εἶναι] ὄντως Α. ¹⁹ αὐτὴν om. P. ²⁰ τὴν post πρὸς om. Α. ²¹ καταβαλλόμενον Α.

Α λον καὶ παντὸς ἀλλοτρίαν καὶ ψεύδους καὶ πλάσμα-
τος τὴν τῶν βηθηζομένων προβαίνουσαν συγγραφὴν
ἀπάσης μέμφεως ἀπολύεσθαι.

narrationem omni abs te crimine ac labe fore libe-

β'. Ἐζήτησας μαθεῖν διὰ τῆς ἐπιστολῆς τὸν τρόπον δι' ὃν τὴν φρουρὴν οἰκοῦμεν βαρβάρων χερσὶν ἐκδοθέντες, καὶ πῶς τὴν ἀλλοτρίαν ἀντὶ τῆς ἰδίας διημεψάμεθα, ποίας τὲ ἐσμεν πατρίδος, καὶ τίνα τὰ κατ' αὐτήν. Τεκμαίρεσθαι γὰρ ἔφησ' ἐκ τῆς μικρᾶς ἐκείνης ὁμιλίας, δι' ἧς παροδεύοντι σοὶ τὴν Τρίπολιν ὀλίγον συνεγενόμεθα, πλήρεις μὲν εἶναι ¹⁸ ἡμᾶς μακρᾶς ἐξηγήσεως, μεγάλη δὲ τίνα καὶ πάσης τραγῳδίας ἐπέκεινα τὰ τε ἦδη συμβεδηκότα ἡμῖν καὶ τὰ ἐς ὕστερον προσδοκώμενα. Καὶ γὰρ ἔτυχες τότε καὶ αὐτὸς ἀλητεῦων κατὰ τὴν αὐτὴν ¹⁹ ἡμῶν συμφορὰν, [P. 319] καὶ τισιν αἰχμαλώτοις ἐκείτε συνεπαγόμενος, εὖς ἔλεγες ὁμοπατρίους εἶναι σοὶ Καππαδοκᾶς, μεθ' ὧν καὶ τὴν πρὸς τὴν ²⁰ Ἀντιόχου πόλιν ἐπέλλου, μηδαμοῦ στήναι τῶν ἀλγεινῶν ἐξηγουμένους· ὅποτε καὶ ἡμᾶς εἴρας, ὡς καὶ αὐτὸς μαρτυρεῖς, τὸ τε νεαρὸν τοῦ πένθους ἔχοντας καὶ τὰ ἔχνη τοῦ προλαβόντος φόβου τοῖς προσώποις ἡμῶν ἐγκαθημένα, ὡς καὶ σωπῶντας βοᾶν τὴν συμφορὴν ἐκ τοῦ χρώματος. Ἄλλὰ περὶ τούτων εἰ καθ' ἑκάστον ἐπεξίναί βουληθεῖην, μακρὸν ἂν εἴη καὶ τῆ χρεῖε μὴ κατάλληλον τὸν λόγον ποιήσομαι, τῆς συμμετρίας τὸν νόμον καθυπερβαίνων· ἵνα μὴ λέγω ὅτι καὶ τὴν σὴν ἀββάθμον ἀκοῆν ἀποκναίσω, εἰ καὶ ὅτι δι' ἐφύσεως ἔχεις τοῖς λεγομένοις ἐπακροάσασθαι. Ἄλλ' ἐπειδὴ τοίνυν τοῦτο κατ' ἀρχὰς ὑπέσχεο, τὸ νουνεχῶς ἀκούειν, ἄρχομαι τῶν καθ' ἡμᾶς ὧδε.

γ. Ἡμεῖς, ὦ φίλος, πατρίδος ἐσμεν Θεσσαλονίκης· αὐτὴν γὰρ πρώτην γνωρίζομαι σοὶ, δι' ἧς ἔγνω ὧν οὐπω ἐγνώκειν πολλὰ· καὶ σοὶ γε γνωσθεῖς ἄρτι τὴν περὶ αὐτῆς ἐκείνης γνώσιν εἰσπράττομαι, πόλειως μεγάλης καὶ πρώτης τῶν Μακεδόνων, τᾶλλα μὲν περιφανοῦς οἷς σεμνύνεται πόλις, καὶ μηδεμίαν τῶν ἔγγιστα παραχωρούσης μὴ ὅτι κατ' αὐτὴν ὀφθῆναι, περιφανεστέρας δὲ τὴν εὐσεβείαν, ἣν ἐξ ἀρχῆς ἐδέξατο καὶ δεξαμένη μέχρι τοῦ νῦν διεσώσατο. Αὐτὸν γὰρ ἀυχεῖ Θεσσαλονίκη τὸν Παῦλον ἔχειν τῆς εὐσεβείας διδάσκαλον, τὸ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς, ὃς ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ κύκλι καὶ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικῆ τῷ εὐαγγελικῷ περιλαβὼν τὴν οἰκουμένην κηρύγματι, ἐν αὐτῇ μάλλον τὸν τῆς θεογνωσίας σπόρον κατέβαλε καὶ πολὺχουν ἀποδίδοσθαι τὸν τῆς πίστεως καρπὸν διεσπούδασε· μετ' ἐκεῖνον δὲ τὸν μέγαν ἐν μάρτυσι καὶ ἀξιοθαύμαστον ἐν ἀθλοφόροις Δημήτριον τὸν μυροβλύτην, πολὺν ἀγῶνα καὶ αὐτὸν ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας καταβαλλόμενον ²¹ (καὶ γὰρ ἦν πρὸς τοῖς ἄλλοις τῆς ἀρετῆς αὐχήμενος εἰ καὶ θεοῖς ἐμπρέπων διδάγμασιν καὶ τῆ περὶ τῶν δογματικῶν ἀκριβεῖς κεκοσμημένος, ἐξ οὗ καὶ μάλλον τὸ περὶ αὐτοῦ διεδόθη κλέος τοῖς πέρασιν)· εἶτα τοὺς καθ.

εξῆς ἀρχιερεῖς πάντας τοῦ σωτηρίου λόγου στεφάνου ἀντεγομμένους, ἐξ ὧν αἶψα καταρτιζομένη καὶ παιδαγωγομένη τὴν θειοτέραν παιδευσιν δαιμονιώδεις καὶ μυσαρὰς [P. 320] πλάνας καὶ δόξας καὶ εἰδωλικὰς εἰκατομυθίας τοῖς τιμῶσι τοὺς δαίμονας ἀπεπέμψατο, ὀρθοδόξῳ δὲ διδαχῇ τὴν πίστιν σφραγίσασα, καὶ πᾶν ξιζανιώδες φυτὸν καὶ αἰρετικὸν καὶ ἀλλόφυλον οὐμενοῦν οὐδέποτε τῷ θεῷ σπόρον συγκαταμίξασα²⁵, καθαρὰν καὶ ἀκίβδηλον διεσώσατο τὴν εὐσεβειαν.²⁶ Ἦς πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα γνωρίσματα, ἐξ²⁷ ὧν ἡ φήμη τὰς ἀφορμὰς λαμβάνουσα λαμπρὸν τὸ περὶ αὐτῆς ἐκίρτυεν δόγμα, ἐν δὲ τούτῳ πρῶτον καὶ ἰδιαιτέρον διεδείκνυτο, τὸ ὀρθόδοξον αὐτὴν καὶ εἶναι καὶ ὀνομάζεσθαι, καὶ τούτῳ²⁸ μᾶλλον ἤπερ τοῖς ἄλλοις ἐμνησθῆναι. Ἄλλ' ἐπειδὴ καὶ τὰ κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν πόλιν φιλοπόνως μαθεῖν ἐπαζήτησας, τοῦτο ἔθεσε περὶ χειρὸς τῆς ὡς²⁹ ἐμοὶ τῆς παρούσης ὀρμῆς τοῦ λόγου παρὰ μικρὸν ἀνακόλουθον, ὀλίγα τινὰ, καὶ οἷς μάλιστα ἐξεστὶ δοκεῖν ὀρᾶν σε τῶν λεγομένων τὰ πράγματα, τῇ διηγήσει προσθεῖς³⁰ ἐπὶ τὴν καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς τραπήσομαι συμφορὰν.

Italis res accurate ex me discere quæsiisti, idque instituto admodum consentaneum existit, paucis oculis usurpare tibi ipse videri possis, narrationi adjunctis, ad nostram ipsorum calamitatem orationem convertam.

Ἐστὶν οὖν ἡ πόλις, ὡς εἴρηται, μεγάλη τε καὶ εὐρεία, τεῖχος αἰς προβόλους συχνοὺς κατωχυρωμένη καὶ τὸ ἀσφαλὲς τοῖς οἰκητοῦσιν ὅσον ἐκ τῆς τούτων οἰκοδομῆς παρεχομένη, θαλάσσιον ἔχουσα κόλπον ἐκ νότου καθηλωμένον, ᾧ καὶ περικλυζομένη τὴν ἐκ πλαγίου πλευρὰν ταῖς ἀπανταχόθεν εἰσερούσαις ῥολκάσις εὐπέδητον τὴν πρὸς αὐτὴν πορείαν παρέχεται. Ὑποκοιλίεται γὰρ τις ἐκεῖσε θαυμαστὸς λιμὴν, ἀσφαλῶς ὑπετάζων τοῖς πλωτήρσι τὴν εἰσοδὸν, ταῖς ἐκ πνευμάτων παντελῶς ἀπειράτος ταραχαῖς καὶ τὸν ὄρμον ἀκύμονα καθιστῶν. Ὅν ἐκ τῆς λοιπῆς θαλάσσης ὁ τεχνίτης ἀπέτεμε· μέσον γὰρ ἀπειρήσας διὰ τινος τεύχους τὴν τῶν ὕδατων ἐπιβροίαν, συναπειρῆσεν ἐκ τοῦ πρὸς θάλασσαν καὶ τῶν πνευμάτων τὸν κλύμανα. Ἡ θάλασσα γὰρ τῷ βυθῷ φυσωμένη καὶ τὴν ἰερόμην πρὸς τὴν χέρσον ἐρευγομένη, τῷ διαφράσσεται τοῦ τῆδε τεύχους κωλυομένη, μὴ ἔχουσα τίνι τῇ ἐπειλῇ ἐπαφήσει, χωρεῖ τοῖς ἐφ' ἐκάτερα τοῦ αἴθους μέρεσι, καὶ τὸ ὕδωρ ἡρέμα πως ὀλισθησάν ζήτησ ἀπάσης ἐκτὸς τὸν τοιοῦτον ὄρμον διατηρεῖ. Ὅ δὲ δὴ κόλπος ἐκ τῆς μεγάλης θαλάσσης ἀποτμηθεὶς διὰ τινος ἀγένης, ἀγκῶνος δίκην προβεβλημένου καὶ ἐπὶ μήκιστον τοῖς ὕδασι δεικνυμένου, ἐν οἷς κατὰ χώρην³¹ Ἐκβολὸν ὀνομάζουσι διὰ τὸ πῶρρω ποῦ τοῖς ὕδασι ἐκβεβῆσθαι, στενούμενός τε πρὸς τὴν ἑτέραν ἐξ ἐναντίας χέρσον [P. 321] τῇ τοῦ ἀγένης τούτου καινοτομίᾳ, ἕτερος λιμὴν πελάγιος γίνεται· ἐξ οὗ δὴ περ' ἀγκῶνος μέχρις αὐτοῦ τοῦ τεύχους τῆς πόλεως κύκλον πανευπρεπῆ τὸ ὕδωρ μίμνεται, τοῖς ἐφ' ἐκάτερα μέρεσιν ἐπὶ πολὺ ἐκτεινόμενον³² καὶ πρὸς τὴν πόλιν κατὰ βραχὺ συστελλόμενον.

VARIE LECTIONES.

²⁵ συγκαταμίξασα P. ²⁶ ἐξ om. P. ²⁷ τοῦτο AP. ²⁸ τῶς AP. ²⁹ προθεῖς Combelis. marg. ³⁰ χιῶ-
ρας AP. ³¹ ἐκτεινόμενον P.

Is namque, præter reliquas ejus eximias virtutis laudes, divinæ etiam doctrinæ luce fulgebat exactaque dogmatum cognitione ornatus erat, quo **491** et magis ejus nominis claritas in orbis fines dilata est. Tum qui deinceps secuti sunt, omnes præsules, salutaris doctrinæ ipsi firmi assertores, quorum opera, dum diviniore semper perficitur manuque ducitur ac eruditur disciplina, dæmoniacos impurosque errores ac opiniones idolorumque nugaces fabellas ac vanitates ipsorum cultoribus dimisit, rectæque opinionis doctrina fidem obsignans, ac quidquid zizaniorum et hæreticorum alienigenarumque plantationis est, nihil usquam divinæ sementi conjunctum admittens, puram illibatamque pietatē conservavit. Cujus cum et alia insignia ac notæ suppetunt, unde fama occasiones nacta illius clarum nomen effecit, tum unum illud primum ac singularissimum monstratur, quod rectæ fidei tenax existat ac celebretur, hocque magis quam ullis aliis ornamentis sibi placeat atque clarescat. Sed quia ejus ipsius civitatis ut præstem arduum mihi nec præsentis sermonis nonnullis, ac quibus maxime ea quæ dicenda sunt adjunctis, ad nostram ipsorum calamitatem ora-

4. Ea igitur, uti dictum est, magna civitas latoque fusa ambitu, ac mœnibus crebrisque propugnaculis atque arcibus munita, ejusmodi scilicet quæ civibus, quantum ad horum structuram attinet, tutum habitaculum **492** præbeat. Marinum sinum ad notum protensum habet, quo, obliquo latere circumluta, navibus undique versum confluentibus facilem in semet præstat aditum. Hic enim portus quidam mirabilis cavo recessu funditur, pronoque in se aditu navigantibus tuto resupinatur, a ventorum injuriis prorsus innocuus et navium stationi placidus ac tranquillus. Hunc artifex a reliquo mari divisit, medio siquidem muro aquarum influxu coercito, una quoque præclusit quæ ex vicino mari ventorumque flatu fluctuum vis procellaque illiditur. Mare namque alto gurgite inflatum continentem excurrens, muro interposito præpeditum, cum non habeat quo minas suas exoneret, in latera muri convolvitur; et aqua lento quodam modo sensim dilabens ab omni sælo æstuque liberum conservat istiusmodi portum. Sinus porro a magno mari cervice quadam ac faucibus cubiti instar prominentibus ac quam longissime alto æquore procurrentibus (eam accolæ cervicem Ecbolom appellat, quod in mare procul projecta effunditur) abscessus, inque adversam sibi que oppositam continentem cervicis hujus artificio ac molimine coartatus, alium portum intra pelagus efficit; ex quo videlicet cubitu flexuque ad ipsum urbis murum orbem pulcherrimum, partibus utrinque late fuis versusque urbem sensim sese

contrahentibus, efformare videtur. Et respicit quidem 493 sinus ab austro reliquum mare, portus sinum, urbs portum. Ac portus quidem quatuor angulis comprehenditur, sinus flexum in orbem alveo quam maxime profundo agitur; extremis sinibus, et longe a continente, magna parte aquæ minuantur.

5. Et hoc modo se habet pars urbis quæ ad notum spectat: quæ vero ad aquilonem, asperima est et prope impervia. Mons enim altiore supercilio tumulis superpositus eminent, non parvam civitatis partem a reliqua humo sustollens, adeo ut pars illius in planitie accolarum usibus coartata jaceat, pars in collibus montiumque jugis sese extendat. Nihil tamen damni ea montis extensio oppidanis importat, tanquam a superioribus per eum assilire murosque oppugnare hostibus liceat. Parvum enim ad amoliendas quascunque insidias, interposito campo, hicce tumulus relinquit spatium, quo inde cives facilem possint propulsare assultum. Exinde mons longe protenditur jugoque assurgit, collibus atque vallibus exasperatus, in medium procul se orientem inferens, quantum utrinque subjecti soli agrique oblique subducitur. In duplici namque istiusmodi montis latere, tum scilicet ejus quod ad austrum tum quod ad aquilonem est, campi effunduntur ipsi pervii atque utilis, quique civibus 494 quidquid ad vitam commode sustentandam conducit ubere proventus sufficiant. Horum alter, quippe ad montis austrum vergens urbisque meridiem, dici non potest quam sit amœnus quantasque delicias præbeat. Frondosis enim densisque condecoratur arboribus, hortis varii generis et vivariis, aquis pene innumeris, partim fontium rivis partim et fluvii, quibus montanæ silvæ lucique campo gratificantes ipsum mare accipiunt. Vites enim alternis consita arva coronant, pulchricque amantes oculos fructuum abundantia ad jucundissimas voluptates invitant. Monachorum plura spissaque, religiosa palestra, hospitia, tum montis declive tum agri reliqui subjecta colentia, locisque amœnissimis posita, novum quoddam spectaculum peregrinis ipsisque adeo civibus offeruntur. Sed et campus a montis læva, ipse quoque longissime fusus, ad alios usque montes dilatatur; cujus medio duo late stagnantes lacus potiore partem occupant, qui ipsi non contemnendi usus existant. Alunt enim tum parvos tum magnos diversique generis et copia pene innumerabiles pisces, qui tum vicinis oppidis tum ipsi civitati uberrime obsonia victumque sufficiant. Videntur enim hicce lacus suis largitionibus cum mari prope contendere mutuoque certare, utra plura exhibeant. Alterum tamen ab altero vincitur, nec cujus vi-

A Καὶ ἀφορᾷ μὲν ὁ κόλπος ἐκ νότου τὴν λοιπὴν θάλασσαν, ἀφορᾷ δὲ τοῦτον ὁμοίως ὁ λιμὴν καὶ τὸν λιμένα ἢ πόλιν. Ἄλλ' ὁ μὲν λιμὴν τέτρασι γωνίαις ἐμπεριεληπται, ὁ δὲ κόλπος ἐστὶ περιφερὴς, τὸ κύτος ἔχων διὰ πλείστου βάθους χωροῦν, τὰ πέρατα δὲ καὶ πρὸ πολλοῦ τῆς χέρσου τὰ πολλὰ τῶν ὑδάτων συστειλάντα.

ε'. Ἄλλ' ἐν τούτοις τὸ κατὰ νότον μέρος τῆς πόλεως βάσιμον⁸⁸, τὸ πρὸς βορρᾶν δὲ ὡς λίαν τραχὺ καὶ δύσβατον. Ὅρος γὰρ ὑπερκύπτει τοὺς λόφους ὑπερανεστηκός, οὐκ ὀλίγον μέρος αὐτῆς τῆς⁸⁹ πόλεως τῆς λοιπῆς ὑπεράβρον γῆς, ὡς τὸ μὲν αὐτῆς πεδιάσιμον εἶναι καὶ ταῖς χρεῖαις τῶν ἐνοικοῦντων κατάλληλον, τὸ δὲ τοῖς⁹⁰ βουνοῖς καὶ ταῖς τῶν ὄρων ἀκρότησιν ἀνατείνεσθαι. Ἄλλ' οὐδὲν ἀδίκει τὴν πόλιν ἢ τοῦ θρους παράτασις ὡς ἐμπαρέχειν ἄδειαν τοῖς πολεμοῖς ἀφ' ὕψους ἐπεμβίνειν καὶ τοῦ τείχους κατεπαμύνεσθαι. Ἔδωκε γὰρ ὀλίγην τινὰ σχολὴν ὁ βουνὸς ἐκεῖνος⁹¹ πρὸς τὸ φυλάττεσθαι πᾶσαν ἐπιβουλὴν, τῷ διὰ μέσου χώρῳ τὴν εὐχερῆ προσβολὴν ἀποκρούσας. Τὸ δ' ἐντεῦθεν ἀνατείνεται μέχρι πολλοῦ τὸ θρος καὶ ὑπερίδρυται, τοῖς λόφοις καὶ ταῖς χαράδραις ἐντραχυόμενον, τὴν μεσαιτάτην ἀνατολὴν ἐπειγόμενον ἑποσῶτον ἐκ πλαγίου ἀφ'⁹² ἐκατέρου μέρους ὑποκειμένον διαφεύγει τῆς γῆς. Ἐν γὰρ ταῖς δυαί πλευραῖς τοῦδε τοῦ θρους, τοῦ τε⁹³ πρὸς νότον, φημί, καὶ τοῦ πρὸς βορρᾶν, πεδία ἀφήπλωται⁹⁴ βάσιμά τε καὶ χρήσιμα, πᾶσαν ἀφορμὴν εὐζωίας τοῖς πολίταις δωρούμενα ὧν τὸ μὲν ὡς πρὸς νότον τοῦ θρους, πρὸς ἀνατολὴν δὲ τῆς πόλεως, ὡς λίαν ἐστὶ παγκαλλὲς καὶ ἐράσιμον. Κεκόσμηται γὰρ δένδρσι:ν ἀμφιλαφεῖσι, παραδείσις ποικίλοις, ὑδασι ἀπείροις, τοῖς μὲν πηγαίοις τοῖς δὲ ποταμίσις, οἷς αἱ λόχμαι τοῦ θρους τῷ πεδίῳ χαρίζονται καὶ αὐτὴν δὲ δεξιοῦνται τὴν θάλασσαν⁹⁵. Ἀμπελοὶ γὰρ ἀλλήλαις παραπεφυτευμέναι τὰ χωρῖα στεφανοῦσι καὶ τὸν φιλόκαλον ὀφθαλμὸν τῆ πληθῆ⁹⁶ τῶν καρπῶν εἰς εὐφροσύνην προτρέπονται· μοναὶ δὲ μοναχῶν πολλαὶ καὶ συχναὶ τὸ τε ὑπτιάζον τοῦ θρους καὶ τὸ τῆς λοιπῆς γῆς ὑποκειμένον κατοικοῦσαι, καὶ τισι τερπνοτάτοις χωρίσις ἐγκαθεζόμεναι, καινόν⁹⁷ τε χρῆμα τοῖς τε ἰδίταις καὶ αὐτοῖς τοῖς πολίταις πεφύκασι. [P. 323] Τὸ δὲ κατὰ λαίαν πλευρὰν τοῦ θρους πεδῖον ἐστὶ καὶ αὐτὸ τεταμένον εἰς μῆκος πολλὸν, εὐρύνεται δὲ μέχρις ἄλλων ὄρων· οὐτινος ἐν μέσῳ πελαγίζονται δύο τινὲς εὐρεῖαι λίμναι, τὸ πλείστον τοῦτου διακατέχουσι καὶ τινα μεγάλην καὶ αὐταὶ συνεισφέρουσαι χρεῖαν. Τρέφουσι γὰρ ἰχθύας καὶ μικροὺς καὶ μεγάλους, καὶ τοῖς εἶδεις διαφόρους καὶ πολλοὺς τῷ πλήθει, ταῖς τε γείτοσι κώμαις καὶ αὐτῇ δὲ τῇ πόλει θαφιλεστάτην ἀποπληροῦντας τράπεζαν. Καὶ γὰρ ὅσον φιλονεικοῦσιν αἱ λίμναι ταῖς τούτων ἐπιδόσεις πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀμιλλῶνται τίς αὐτῶν τὸ πλεον παράσχηται. Πλὴν ἐκάτεροι νικῶνται ἐξ ἐκατέρων, καὶ ἡ νικῶσα οὐκ ἔχει τίνι τῆν

VARIAE LECTIONES.

⁸⁸ βάσιμον sumpsit a L. i. e. Leone Allatio in Ge. Acropolit. not. p. 225 ed. Paris. ⁸⁹ αὐτῆς τῆς καὶ αὐτῆς AL. ⁹⁰ τοῖς om. L. ⁹¹ ἐκεῖσε AL. ⁹² τὰ ἐκ πλαγίου ἐφ' L. ἐφ' etiam A. ⁹³ τῇ τε — καὶ τῇ? ⁹⁴ ἐρήπλωται: L. ⁹⁵ θάλασσαν L. ⁹⁶ καινόν L.

ἤτταν καταψήφισται. Τὸ δὲ λοιπὸν τοῦ πεδίου ἀνεῖ-
ται τοῖς γεωργοῖς, παραχωρεῖται τοῖς ζώοις, τοῖς τε
πειθομένοις ταῖς τῶν ἀνθρώπων τέχναις καὶ τοῖς
ἐλευθεροῦ ἀφιεῖται τὸ ἴχνος τοῖς ὄρεσιν. Ἐλαφοὶ γάρ
τὰ ὄρη λιποῦσαι καὶ ταῖς λίμναις ὡσπερ τῶν ὄρε-
των ἐπιτερπόμεναι ἡμοῦ τε ἔχουσιν ἀφθονον τὸ ποτὸν,
καὶ ταῖς βουσίην ἐν αὐτῷ συναγαλαζόμεναι κοινὰ τὰ
οἶτα προσφέρονται.

ζ'. Ἄλλ' ἰκανῶς ἐν τούτοις τὰ τε πρὸς ἀνατολὴν
καὶ βορρᾶν τῆς πόλεως, ἔτι γε μὴν καὶ τὰ πρὸς νό-
τον διαγραφάμενοι τὴν πρὸς δύσιν αὐτῆς ⁶⁶ τοῦ χω-
ρίου θέσιν κατὰ τὸ δυνατόν ἱστορήσωμεν. Ἔστιν ἕτε-
ρον πεδίον, ἀπ' αὐτοῦ τοῦ τείχους τῆς Ἐκβολῆς
ἀπαρχόμενον, τῇ δεξιᾷ τοῦ ὄρους ἀπέτμενον, τῇ
λαεῖ δὲ τῇ θαλάσῃ συνομοροῦν, ἀμύθητον κάλλι-
ταις τῶν ὄρωντων ὑποκειμένον ὕψεσιν. Ἔστι γάρ
τὸ μὲν αὐτοῦ διάδρομον ὕδασι, ὅσον αὐχεῖ τὴν τε
πᾶν ἔχειν καὶ τὴν θάλασσαν γείτονα, ἀμπέλοις καὶ
δένεροις κατακόμοις καὶ παραδείσοις κατεστεμμέ-
νων, οἰκήμασι τε καὶ τισὶ πλείστοις σεβασμοῖς ση-
κοῖς κακοσημένον, ὧν τοὺς πλείονας μοναχῶν ἀγέ-
λαι διελλόντο, πᾶν εἶδος ἀρετῆς ἀσχοῦντες καὶ Θεῶ
πῶς ζῶντες, πρὸς ὃν ἐπίγονται καὶ δι' ὃν τὰς πο-
λιτικᾶς παραχὰς λιπόντες τὴν πρὸς αὐτὴν καὶ μόνον
φέρουσαν τρίβον ἀνείλοντο. Τὸ δ' ἐνεῦθεν αὐτοῦ
διαχεῖται τῇ χέρσῃ μέχρι πολλοῦ, ἄξυλον μὲν ὡς τὰ
πολλά τὴν βλάστην ἔχον, πάσης δὲ γεωργικῆς ἐπιμε-
λείας ἐπιτήδευσιν παρεχόμενον. Δίξει δὲ τὴν ἡλίου
δύσιν ἀποκοποῦν, ἕως τινῶν ἄλλων ὄρων ὑψηλῶν
καὶ μεγάλων παρατεινόμενον· ἐνθα καὶ πόλις τις
Βεῤῥβοικα καλουμένη κατῴκισται, καὶ αὐτὴ περιφανε-
στάτη τοῖς οἰκητορσὶ τε καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις οἷς αὐ-
χεῖ πόλις τὴν σύστασιν. Ἐμπεριέχει δὲ τῷ διὰ μέσου
χώρῳ τὸ πεδίον τοῦτο καὶ ἀμφιμίχτους τινὰς κώ-
μας, ὧν οἱ μὲν πρὸς τῇ πόλει τελοῦσι, δρουγουδίται
τινες καὶ Σαγουδάται τὴν κλήσιν ὀνομαζόμενοι, αἱ
δὲ τῷ συνομοροῦντι τῶν Σκυθῶν ἔθνει οὐ μακρὰν
ὄντι τοὺς φόρους ἀποδίδουσι. [P. 323] Πλὴν γεινιᾶ-
ζουσιν ἀλλήλαις αἱ κῶμαι τὴν οἰκήσιν, καὶ ἔστι καὶ
τοῦτο πρὸς τοῖς ἄλλοις Θεσσαλονικεῦσιν οὐ μικρῶς
εὐμεταλλόμενον, τὸ πρὸς τοῦς Σκυθᾶς διὰ τῶν ἐμπο-
ρίων μεθόδων συναναμίγνυσθαι, καὶ μάλιστα ὅταν
ἔλθῃ πρὸς ἀλλήλους καλῶς καὶ μὴ κινῶσιν ὄπλα
τὴν μάχην ἐξαγριζίνοντα· ὃ δὲ καὶ πολλῶν τινῶν
πάλαι χρόνῳ παρ' ἑκατέρων μελετηθὲν, κοινότητά
ζωῆς τὰς χρεῖας ἀλλήλοις ἀμείδουσι, θαυμασίαν τινὰ
καὶ βαθεῖαν εἰρήνην ἐν ⁶⁶ ἑαυτοῖς συντηροῦμενοι.
Ποταμοὶ δὲ τινες παρμεγέθεις ἐκ τῆς Σκυθῶν ἐξορ-
μώμενοι καὶ τὸ προλεχθὲν πεδίον καθ' ἑαυτοὺς δι-
αίκομενοι πολλὴν θαψίλειαν καὶ αὐτοὶ τῇ πόλει παρ-
έχονται ταῖς τε χορηγίαις ταῖς ἀπὸ τῶν ἰχθύων καὶ
ταῖς δι' αὐτῶν ἀπὸ τῆς θαλάσσης τῶν νηῶν ἀναδρο-
μαῖς, δι' ὧν ἐπινεῖται ποικίλη τις πρόσδος τῶν
χρεῖων τῶν ὀδάτων ἐκείνων συγκαταβρέουσα.

ζ'. Ἄλλ' ἄρα ἐλαθὸν ἑμαυτὸν μακρὰν ⁶⁶, ἢ ὡς ἀπ'
ἀρχῆς ὑποκόμεν, τὸν περὶ τούτων παρατείνας λό-
γον. Ἡποίηκε δὲ τοῦτο ὁ περὶ τὴν πατρίδα πόθος,

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁶ αὐτοῖς AL. ⁶⁶ ἐν om. L. ⁶⁶ μακρὸν AL.

A ctoria est, utri victi dedecus adscribat, **495** valet
statuere. Agri pars reliqua agricolarum usibus
cedit; animantibus quoque indulgetur, tum quæ
humanis parent artibus ac mansuescunt, tum quæ
per montana libero pede vagantur. Cervi namque
relictis montibus, velutque lacuum aquis recreati,
tum ubere fruuntur potu, tum ad ipsum conve-
nientes communi cum bobus pabulo vescuntur.

6. Sed jam satis in istis, quæ ad ortum et aqui-
lonem ac quæ item ad austrum urbis sunt, de-
scriptis, situm loci qui ad occasum vergit, uti fieri
poterit, enarrabimus. Altus campus est ab ipso
Ecboli muro incipiens dextræque montis adharens,
læva vero mari contiguus, quam nemo satis capiat,
pulchritudine videntium oculos ad se alliciens.
Est enim aquis irriguus, qua parte urbis marisque
vicinitate gloriatur, vitibusque et densis arboribus
ac vivariis hortisque coronatus, nec non ædibus
plurimisque venerabilibus delubris decoratus;
quorum pleraque monachorum agmina inter se par-
titi sunt, viri omne virtutum genus colentes soli-
que Deo viventes, ad quem et festinant, cujus
etiam causa relictis sæculi turbis unam, quæ ad
ipsum tendit atque fert, semitam elegerunt. Qua
vero inde intra terram longissimo intervallo diffun-
ditur, nullo fere silvarum aut arbustorum opacatur
germine, sed qui idoneum solum exhibeat agricola-
rum industria. Procurrit vero versus solis or-
tum, **496** ad alios usque excelsos ac prægrandes
montes protensus, ubi et civitas cui nomen Ber-
rhææ condita est, ipsa quoque habitatorum fre-
quentia ac reliquis omnibus quibus se urbes jactare
solent illustrissima. Planities medio suo ambitu
oppida promiscue continet, quorum aliqua urbis
ditionis sunt eique contribuuntur, Drugubitæ et
Sagudati nomine, aliqua siniticæ Scytharum genti,
non longe dissitæ, tributa solvunt. Cæterum oppida
e proximo habitantur, quod ipsum præter alia in
Thessalonicensium rem non parum conducit, dum
quæstiosa mercatura Scytharum commercia am-
biant; tum præsertim cum utrique genti inter se
bene convenerit, nec quibus ad prælia essentur
arma moverint (quod utique ab antiquis olim tem-
poribus iis diligenter quæsitum), communibus vitæ
rationibus merces alias aliis commutant, admiran-
dam quamdam altamque inter se servantes pacem.
Item quædam, iique ingentes, ex Scytharum regione
erumpentes at, quem dicentem, agrum, inter se di-
videntes, ipsi quoque uberem urbem præstant an-
nonam, tum piscium præstationibus, tum navium
per eam e mari ascendendum vectura, quibus fer-
rum ad vitæ usum conducentium, una cum aquis
illis confluentis, varius excogitatus est proventus.

7. Enimvero imprudens nec nimis caute proli-
xius his de rebus **497** orationem produxi quam
ipse initio in me receperam. In causa fuit amor

patriæ, non insuaviter cum memoria distractus, rerumque imaginibus, æque ac præsens, iis ipsis dicendisque infixus, nec non promptæ ac exploratrices tuæ sedulitatis aures, quas nobis concedere, nullo alio eas subtrahente nec ab ista narratione avellente, initio pollicitus es. Et hæc quidem ita se habent. Ea enim quæ amori habentur ac desiderantur, et narrantem et audientem necessitatis vinculis continuo solent colligare, ut non ita facile neque visus a jucundissimis spectaculis neque auribus a suavissimis auditionibus avellatur, neque dulcis orationis impetus interrumpatur, donec terminum attigerit ad quem ab initio contendit. Nihilominus, si lubet, ad eandem ipsam urbem recurramus. Quousque enim velut in speculo statuam effingimus et variis aliunde quæsitis coloribus primum exemplar effigiare conamur, cum liceat illa ipsa per rerum | necessariorum narrationem adire, ut apertius innotescat quod subobscure quodammodo indicatur? Thessalonicam siquidem, qualis est, oratione describere, quod fieri potest, initio polliciti, et qualis cum esset antea, in quid postea redacta sit, pulchris quibus illa circum ambitu decoratur abrepti, et in exterioribus enarrandis, ut quispiam dixerit, hactenus immorati, parum est ut iis quæ præcipua sunt ac necessaria enarrandis torpere videamur. Operæ pretium igitur est ut et ad ipsam iterum sermone redeamus, primamque **498** illius pulchritudinem ac claritatem noscamus, ac tum deinceps ejus, quam perpessa est, ruinæ ac cladis magnitudinem referamus, ut quantum reliquis urbibus incomparabili excessu præstare videbatur, tantum digna judicetur quam seratione ducantur.

8. Diximus quam latis pomeriis atque ambitu magna que civitas, et quæ vastum limitem eo intercludat: sed murus continentem versus tutissimus est et structuræ crassitie munitissimus, exteriorique muro ac propugnaculo tuta undique munitione obseptus, propugnaculis et pinnis omni area constipatus, nec ullam oppidanis justis timoris necessitatem præbens. Pars illius ad notum humilis est ac prorsus depressa belloque plane inutilis. Nam reor artificem, quod nullam antiquitatis ex maris ora hostium aggressionem metueret, structuram neglexisse. Fertur vero antiquo rumore, qui ad nostra hæc tempora pervenit, urbem ex ea parte per multos annos omni muro septoque caruisse, ac donec Xerxis quondam Medorum regis timore (ejus scilicet qui terram navigabilem fecerat et copiosis agminibus Græciæ bellum indixerat) Romanorum rerum dominator pusillo, et ut sese occasio tulerat, aggere eam partem circumsepsit; qui ipse agger ex eo tempore ad hoc ævi subsistit, nullam inde noxam atrocisque rei suspicionem unquam fore existimans. Licet **499** enim pleraque sæpius bella, eaque crudelissima, civitas, tum

A ἤδῳς τῆ τε μνήμη συνεφαλκόμενος, καὶ ταῖς ἀνατυπώσεσιν οἷον δοκῶν συνεῖναι τοῖς λεγομένοις, καὶ τὸ πρόθυμον καὶ ζητητικὸν τῆς σῆς φιλομαθοῦς ἀκοῆς, ἦν ἐξ ἀρχῆς παραθέσθαι πᾶσαν ἡμῖν καθυπέσχου, μηδενὸς ἄλλου περισπῶντος αὐτὴν ἢ τοῦδε τοῦ διηγηματοῦ ὑποσύροντος. Ταῦτα δὲ οὕτως ἔχει. Φιλοῦσι γὰρ αἱ τὰ ποθοῦμενα τῶν πραγμάτων ἀνάγκης δεσμοῖς καὶ τὸν λέγοντα περὶ αὐτῶν κατέχειν καὶ τὸν ἀκούοντα· καὶ οὐκ ἂν οὕτως εὐχερῶς καὶ βραδίως οὔτε θύψις τῶν ἠδίστων θεσμάτων οὔτε ἀκοῆ τῶν τερπνῶν ἀποστῆσεται ἀκουσμάτων, οὔτε λόγος ἠδύς τῆς ὀρμῆς ἀνακοπήσεται, μέχρις ἂν φθάσῃ τὸ πέρασ πρὸς δ κατ' ἀρχὰς ἐπειγεται. Πλὴν εἰ δοκεῖ, πάλιν ἀναδράμωμεν πρὸς αὐτὴν ἐκείνην τὴν πόλιν· μέχρι γὰρ τίνος ὡς ἐν κατόπτρῳ τὸν ἀνδριάντα διαμορφοῦμεν, καὶ ταῖς ἐξωθεν τῶν χρωμάτων ποικιλίαις ἀπεικονίζωμεν πειρώμεθα τὸ ἀρχέτυπον, ἐξὼν αὐτοῖς ἐκείνοις ἐντυχεῖν διὰ τῶν καιρῶν διηγημάτων τοῖς πράγμασιν, ὡς ἂν γνωρίζωμεν εἰ τὸ ἀμυδρῶς πως παραδηλούμενον; Θεσσαλονικὴν γὰρ, ὅποια τυγχάνει, τῷ λόγῳ διαγράψαι καθ' ὅσον οἷόν τε κατ' ἀρχὰς ὑποσχόμενοι, καὶ τίς οὕσα πρότερον εἰς τί κεχώρηκεν ὕστερον, τοῖς περὶ αὐτὴν ὡσπερ ὑποκλαπέντες, καὶ τοῖς ἐξωθεν, ὡς ἂν εἴποι τις, μέχρι τοῦδε σχολάσαντες διηγήμασι, κινδυνεύομεν βραδύοντες τὴν τῶν καιρῶν διήγησιν. Χρῶν οὖν ἐστὶ καὶ πάλιν πρὸς αὐτὴν ἐπανιέναι τῷ λόγῳ [P. 324] καὶ τὸ πρῶτον περὶ αὐτὴν καταμαθεῖν κάλλος, εἶτα οὕτω γε τοῦ πάθος ἐξεῖπειν ἐν ὑτέρῳ τὸ μέγεθος, ἵνα ὅσον φανερῶν τῶν ἄλλων πόλεων ἀσυγκρίτως ὑπερτεροῦσα, τοσοῦτον ἀξία κριθεῖη παρὰ πασῶν θρηνεῖσθαι καὶ κατοικεῖσθαι.

communi omnes luctu prosequantur ejusque mi-

τη'. Εἶπομεν ὡς εὐρεῖα τις καὶ μεγάλη ἡ πόλις, καὶ τῷ περιέχοντι πολὺν τὸν διαμέσον ⁸¹ χῶρον ἐναποκλείσασα. Ἄλλ' ὅσον μὲν τοῦ τείχους τὴν χέρσον ἀποσκοπεῖ, ἐρυμνότατόν τε ἐστὶ καὶ τῷ πάχει τῆς οἰκοδομῆς καταχυρωμένον, τῷ ἐξωθέν τε προτειχίσματι τὸ ἀσφαλὲς πάντοθεν ⁸² συντηροῦν, προβόλοις καὶ ἐπάλλεσιν ἅπαν καταπεπυκνωμένον, καὶ μεδελαν ἀνάγκην φόβου ⁸³ τοῖς οἰκήτορσι παρεχόμενον. Τὸ δὲ πρὸς νότον αὐτοῦ χθαμαλὸν τε ἐστὶ παντελῶς καὶ πρὸς πόλεμον ἀπαράσκευον· οἶμαι γὰρ τῷ μηδελαν ὑφορᾶσθαι προσβολὴν βλάβης ἐκ τοῦ πρὸς θάλασσαν ὁ τεχνίτης πάλαι τῆς οἰκοδομῆς κατημέλησε. Φέρεται δὲ τις καὶ παλαιὸς λόγος μέχρις ἡμῶν φθάσας, ὡς ἀτείχιστος ἦν ἐξ ἐκείνου τοῦ μέρους ἡ πόλις χρόνους πολλοὺς, εἰ μὴ τῷ δεῖι ποτὲ τοῦ Μηδων' Ἐέρξου, πλωτὴν γῆν τεκταναμένου καὶ κατὰ τῆς Ἑλλάδος στρατοπεδεύσαντος καὶ πολλῶν πληθῶν ἐπιφερομένου, ὁ τῶν Ῥωμαίων τὰ σκῆπτρα κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς ἰθύνων μικρὸν τινα καὶ ὡς ἐκ τοῦ παρατυχόντος φραγμὸν τῷ τῆδε περιέθηκε μέρει. Ἄφ' οὗ δὴ χρόνου καὶ μέχρι τοῦ δεῦρο τὸ αὐτὸ τοῦτο διαμεμένηκεν, οὐδέποτε τῆς ἐκείθεν βλάβης, ὡς ᾤετο, κἂν ἐν ὑπονοίᾳ τισὶν ἐσομένης. Εἰ γὰρ καὶ

VARIÆ LECTIONES.

⁸¹ διὰ μέσον A : ἀν διὰ μέσου? ⁸² πάντοτε P. ⁸³ φόβον A.

πολλοὺς πολλάκις ἀνέτηλ πόλεμους καὶ λίαν σφοδρὰ
τάτους ἢ πόλις, τοὺς τε ἐκ τῶν Βαρβάρων καὶ αὐ-
τῶν δὲ τῶν συνομοροῦντων Σκυθῶν, πᾶν εἶδος ἀμυ-
νηρίων κατ' αὐτῆς ἐπινοουμένων καὶ ψάμμου δίκην
τῷ πληθεὶ τῆς στρατιᾶς εἰσερόντων καὶ μηδὲ ἄ-
υποφέρειν τὴν ἀπειλὴν αὐτῶν φιλονεικούντων (καὶ
γὰρ ὡς ἀληθῶς ἦσαν ἀκάθεκτοι ταῖς ὀρμαῖς καὶ ποι-
κίλῃ τινὶ πανοπλίᾳ πεφραγμένοι), ἀλλ' ἦν ἄρα περι-
γειος ὡσπερ ἡ μάχη, καὶ διέφευγε τὰς ἐπιβουλὰς τῷ
ἀσφαλεῖ τοῦ τείχους τὴν ἐφοδὸν ὑπακκλίνας, καὶ
τῷ συνήθως αὐτῇ καὶ θερμῶς ὑπερμαχοῦντι, λέγω
δὴ τῷ πανενδόξῳ μάρτυρι Δημητρίῳ, τὴν ἑαυτῆς
σωτηρίαν καταπιστεύουσα. Ἐκ πολλῶν γὰρ αὐτὴν
κινδύνων ὁ ἄσφατος οὗτος ἐβρύσατο, καὶ τὸ
νικᾶν αὐτῇ καὶ μήπω τοῦ πολέμου πειραθείσῃ πολ-
λάκις συμπαθῶς ἰδωρήσατο. Ἀλλὰ ταῦτα ταῖς τῶν

ταῖς ἐξῆς ἡμεῖς τῶν ἤδη λεχθέντων προλωμεν.

Ἔ. Ἦν οὖν ταῖς ῥηθείαις αἰτίαις ἀνωτέρα κινδύνου
παντὸς ἡ πόλις. Ἐξ οὗτου γὰρ ἡ κολυμβήθρα τοῦ
θεοῦ βαπτίσματος τὸ τῶν Σκυθῶν ἔθνος τῷ χριστι-
ανῶν λαῷ [P. 323] συνεμύρωσε καὶ τὸ τῆς εὐ-
σεβείας γάλα κοινῶς ἀμφοτέροις διεβλετο, πέπαυτο
μὲν ἡ τῶν πόλεων στάσις, ἀνεῖτο δὲ τῆς ἐνεργείας
ἡ τὰς σφαγὰς ἐπιτηδεύουσα μάχαιρα, καὶ τὰ προ-
λεχθέντα τῷ μεγαλοφρονιστῶν προφητῶν Ἠσαΐα
ἐπαργῶς ἐφ' ἡμῖν ἐπληροῦτο· αἱ μάχαιραι γὰρ
ἡμῶν μετέβησαν εἰς δρέπανα καὶ αἱ ζιζύνοι εἰς ἀρο-
τρα, καὶ πόλεμος ἦν οὐδαμοῦ, καὶ τὴν περίχωρον
ἄπασαν εἰρήνην κατεπρυτάνευε, καὶ οὐδεμία ἦν εὐ-
ζωίας ἀφορμὴ ἧς οὐκ εἰς κόρον ἡμεῖς ἀπελαύομεν,
ἐνθεν αἱ τῆς γεωργίας ἀφθονίαι, ἐκείθεν αἱ τῆς ἐμ-
πορίας χορηγίαι. Γῆ γὰρ καὶ θάλασσα λειτουργεῖν
ἡμῖν ἐξ ἀρχῆς ταχθεῖσαι πλουσίαν καὶ ἀδάπανον τὴν
περὶ ἕκαστον ἰδωροφόρον. Ἄν γὰρ ἦν ἐνδεῶς ἡ
καὶ ἀνεπιτηδείως ἔχουσα πρὸς καρπογονίαν ἡ γῆ,
τούτων παρ' ἑαυτῆς ἡ θάλασσα τὴν κτήσιν μηχανω-
μένη καὶ ταῖς ὀλκᾶσι συνεισκομίζουσα ἀνενδεδῆς τὸ
λεῖπον ἐδίδου τοῖς χρῆζουσι. Τί δὲ τῶν ἀπανταχόθεν
ἐπιδημούντων εἴποιμι πρῶτον, καὶ μάλιστα οἷς ἐφι-
λοτιμοῦντο τοὺς πολίτας ἡμᾶς, τὰ παρ' ἑαυτῶν δι-
δόντες καὶ τὰ παρ' ἡμῶν ἀντιλαμβάνοντες; Λεωφό-
ρου γὰρ δημοσίας τῆς πρὸς ἀνατολὴν ἀγούσης ἀπὸ
τῆς δύσεως διὰ μέσου τῆσδε χωροῦσης τῆς πόλεως,
καὶ ἀναγκαίως πειθούσης τοὺς παροδεύοντας, πρὸς
ἡμᾶς ἐνδιατρίβειν καὶ τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν πορίζε-
σθαι, πᾶν ὅτι οὖν ἂν εἴποι τις τῶν καλῶν ἐξ αὐτῶν
ἐκαρπούμεθ' αὐτὰ καὶ προσεκτώμεθα. Ἐνθεν καὶ
παμμιγῆς τις ὄχλος αἱ περιστοιχίζ' αὐτὰς ἀγυῖαι τῶν
τε αὐτοχθόνων καὶ τῶν ἄλλως ἐπιξενουμένων, ὡς ἄν
εὐχερέστερον εἶναι ψάμμον παράλιον ἐξαριθμεῖν ἢ
τοὺς τὴν ἀγορὰν διεδεύοντας, καὶ τῶν συναλλαγμά-
των ποιουμένους τὴν μέθοδον. Ἐντεῦθεν χρυσοῦ
καὶ ἀργυρίου καὶ λίθων τιμῶν παμπληθεῖς θησαυ-
ροὶ τοῖς πολλοῖς ἐγίνοντο, καὶ τὰ ἐκ Σηρῶν ὑψά-
σματα ὡς τὰ ἐξ ἑλίων τοῖς ἄλλοις ἐπινανόητο. Περὶ

A Barbarorum tum finitimorum Scytharum, machi-
namenta et oppugnantium astus varios excogitan-
tium arenarumque exaequatis copiis influentium ac
cunctos minus terrentium (erant namque effrenato
impetu et armorum omni genere septi), sustinuerit,
cum esset terrestris conflictus, insidias eludebat,
hujus muri securitate irruptionem declinans, soli-
toque atque ferventi suo defensori, gloriosissimo
nempe martyri Demetrio, suam concedens salu-
tem. Ex multis enim periculis servator hic patriæ
ipsam liberavit, nec raro, cum necdum etiam bel-
lum experta esset, victoriam perhumane concessit.
Verum hæc libris qui de illius miraculis exstant
narranda permittentes, ea prosequamur quæ dein-
ceps sequuntur.

θαυμάτων αὐτοῦ βίβλοις ἐξηγήσαι ἢ παραχωρήσαν-

B 9. Civitas igitur ob eas quas dicebam causas
omnis periculi segura agebat. Quo enim ex tempore
Scytharum gens, sacri fontis aquis abluta ac Chri-
stiano populo sociata, pari illi munere pietatis lac
sugere destinaverat, urbium desolationem finem
habuerant; ad caedes instructi ensis mucro inhibitus
erat retusumque ferrum, ac quæ olim propheta-
rum vocalissimus Isaias (2, 4) fuerat vaticinatus,
nostro hoc ævo 500 adimpleta conspiciantur.
Nostrum enim gladii transierant in falces et lanceæ
in vomeres, nec usquam bellum erat; omnesque
ubique finitimæ gentes in pace agebant; nullaque
erat commodioris vitæ ratio ac occasio, qua non
affatim frueremur. Inde frugum ubertas, inde
mercaturæ emolumenta. Terra enim et mare ab
initio ad præstandum nobis obsequium constituta
uberem sponteque paratam quandoque suam gra-
tiam munusque conferebant. Quæ enim terra minus
suppeditabat aut ex se proferre non satis erat
idonea, hæc mare, mercimoniorum solertia compa-
rata atque navibus invecta, quod egentibus decrat,
abunde supplebat. Quid vero undequaque adven-
tantium primum dixerim, ac quibus præcipue nos
cives amice accipiebant, sua tribuentes atque vi-
cissim nostra recipientes? Nam cum via publica ab
occasu ad ortum per mediam hanc urbem ducret,
eogeretque viatores in ea moras interponere et quæ
in usum suum essent parare, quidquid quis bono-
rum dicat, ex illis consequeremur nobisque pro-
veniebant. Hinc promiscua ex omni hominum
genere multitudo, tum indigenarum tum quoquo
modo hospitio receptorum, plateas semper circū-
bant; ut facilius sit ærenas maris numerare quam
eorum qui forum occupabant ac qui commerciis
miscerentur census inire. Hinc auri, argenti et
pretiosorum lapidum ingentes ac copiosi thesauri
vulgo accrescebant; vestesque sericæ perinde atque
aliis lanæ 501 excogitabantur. Aliarum vero

VARIÆ LECTIONES.

ἢ μηδὲν Α. ἢ γὰρ αὐτῶν κινδύνων αὐτὴν ὁ Ρ. ἢ ἐξηγήσθαι? ἢ ἁγίου Ρ. ἢ αἱ τῶν πόλεων στά-
σεις Ρ. ἢ Ἰσαΐα Α. ἢ ὡς οἱ Α. ἢ ποιουμένων Ρ.

matarum, æris, ferri, stanni, plumbi, vitri, quibus ad ignem opus facientes artes vitam tuentur ac fovent, vel meminisse superfluum duco, tanta scilicet eorum copia ut ex illis urbs quædam alia extrui atque perfici posset

10. Hæc itaque ratione, omni ex parte rebus prosperis ad voluntatem fluentibus, urbs fortunata et artificum ingenii condecorata, necnon ædificiorum magnificentia superbiens, num vel legum observatione vel civilis rei ordinibus vel dicendi gloria atque doctrina aliis inferior erat? Minime vero: nam illi scientia æque curæ erat ac visus oculis, æquitas pariter haud aliter ac vitæ negotiatio; vidissesque juvenum ac adolescentum pubem nulli præterea quam disciplinis ac litterarum studiis vacare, unde scientiæ et artes robur obtinent. Harmonicæ vero musicæ cantiones aut canentium suavissima mele Deique laudibus ac clero manipulatorum studia dicturus, haud quidem scio quibus ea modis exprimam. Ad hanc enim usque narrationem nescio quomodo orationis impetu raptus, ac velut propriæ inscitæ ac ruditatis oblitus, conabar moderate, et ut non alius quispiam harum valde imprudens rerum ignarusque omnium ac stupidus, quæ a tua virtute rogatus eram, scripto digerere ac explicare: exinde vero, ac præcipue quod suavium canticorum 502 ac melodiarum mihi incidit mentio, quo me vertam nescio, aut quo sermonis ducam lineam; quodnam item dulcissimarum concinnarumque modulatarum cantionum illarum omitam, quibus mortales cum cœlestibus potestatibus psallebant ac dies festos agebant. Etenim si quis eam modulantiæ, quam uno ore in unum congregati omnes divinis canticis, in publicis conventibus, ad Deum emittebant, angelorum sonis concelebrantium, ubi lætantium omnium habitatio est, assimilaverit, is a scopo veroque ne vel minimum aberraverit.

11. Tempora enim quædam præmagna ac magnifica varioque ornatu pulcherrima, per mediam urbem exstantia ac exposita, veluti communia Numinis propitiatoria, cum primis vero, interque ea præcipuum, omnium effectricis divini et substantialis Verbi sapientiæ, itaque semper Virginis immaculatæ ac Deiparæ, nec non cujus supra memini, gloriosissimi præclarique victoris, Demetrii martyris, ubi divina peregit certamina et victoriæ palmam reportavit, hæc nimirum recurrentibus per anni circulum festorum solemnium universæ multitudinis in se concionem cogentia lætitiæ inenarrabilem et spiritale gaudium convenis inferebant, in horum si quidem singulis sacerdotum ordines cleri matriculam implebant, quorum opera mysticus cultus resque sacra peragitur; lectorum item cœtus, qui concinendis canticis diligentiam habeant,

VARIE LECTIONES.

⁹⁹ κασσιτέρου ΑΡ. ¹⁰⁰ περιφανευομένη Α. ¹⁰¹ κούραν? cf. p. 367 Α. ¹⁰² τὰ σπουδάσματα πολὺ λόγῳ? ¹⁰³ σημανῶ Α. ¹⁰⁴ μετρίον πως] μετρίως? ¹⁰⁵ παραλίπω? ¹⁰⁶ ἐξελαστήρια Α.

γὰρ τῶν ἄλλων ὑλῶν, χαλκοῦ καὶ σιδήρου κασσιτέρου ⁹⁹ τε καὶ μολίβδου καὶ ὑέλου, οἷς αἱ διὰ πυρὸς τέχναι τὸν βίον συνέχουσι, καὶ μνησθῆναι μόνον παρελκον ἡγοῦμαι, τοσοῦτων ὄντων ὡς ἄλλην τινὰ δύνασθαι πόλιν δι' αὐτῶν δομῆσθαι τε καὶ ἀμαρτίζεσθαι.

Γ'. Οὕτω δὲ πανταχόθεν εὐθηνουμένη καὶ πλεονάζουσα, ταῖς τεχνικαῖς τε καλλυνομένη μεθόδοις καὶ ταῖς τῶν οἰκημάτων ὑπερηφανευομένη ¹⁰⁰ λαμπρότησιν, ἄρα ταῖς ἐκ νόμων παρατηρήσεσιν ἢ ταῖς περὶ τὸ πολίτευμα τάξεσιν ἢ ταῖς περὶ λόγους ἀρχήσεσιν ἐφαίνετο τῶν ἄλλων ἐνδεῶς ἔχουσα; Οὐ μὲν οὖν ἴσπουδάζετο γὰρ αὐτῇ γνῶσις ὡς ὀφθαλμοῖς βλέψις, [Ρ. 326] καὶ εὐνομίᾳ ὡς ζωῆς πραγματεία. Καὶ εἶδες ἂν περὶ μὴδὲν ἄλλο τὴν νεάζουσαν τῶν παιδῶν κήραν ¹⁰¹ σχολάζουσαν ἢ περὶ λόγους, ἐξ ὧν ἐπιστήμαι καὶ τέχναι τὸ κράτος ἔχουσι. Τὰ δὲ περὶ τῆς ἁρμονίου μουσικῆς τῶν ἄσμάτων, ἢ τῶν ἄδόντων τὰ ψυχωτερῆ μέλη καὶ τῶν τῷ Θεῷ κεκληρωμένων σπουδάσματα ἐπὶ τῷ λόγῳ ¹⁰² σημανῶ ¹⁰³; πῶς δὲ τὴν τούτων διαγράψωμαι δῆλωσιν; Μέχρι γὰρ τοῦδε τοῦ διηγήματος οὐκ οἶδ' ὅπως τῇ ῥύμῃ τοῦ λόγου συναπαχθεῖς, καὶ τῆς οἰκείας ὡσπερ ιδιωτείας ἐπιλαθόμενος, ἐπειρώμην μετρίον πως ¹⁰⁴, καὶ ὡς οὐκ ἂν τις ἄλλος τῶν λίαν ἀμαθῶν καὶ ἀγροίκων, τῶν παρὰ τῆς σῆς ἀρετῆς αἰτηθέντων τὴν δῆλωσιν διαγράφεσθαι - τὸ δ' ἀπὸ τούτου, καὶ μάλιστ' ὅτι τῆς εὐρύθμου τῶν ἄσμάτων ἐμνήσθην ἡδυφωνίας, οὐκ οἶδα τίς γένωμαι ἢ ποῖ τῷ λόγῳ χωρήσω, ποῖον δὲ παραλίπω ¹⁰⁵ τῶν ἡδίστων ἐκείνων καὶ εὐτάκτων μελωδημάτων, οἷς συνέψαλλον καὶ συνεδράζον ἄνθρωποι ταῖς οὐρανίαις δυναμέσιν. Εἰ γὰρ τις τὴν μουσικὴν ἐκείνην, τὴν ἐκ παντὸς στόματος ὕψ' ἐν τῷ Θεῷ ἀναπεμπομένην τοὺς ὕμνοι, ἐν ταῖς πανδημοῖς συναξέσιν, τῷ ἤχῳ τῶν ἑορταζόντων ἀγγέλων, ἐνθα εὐφραينوμένων πάντων ἢ κατοικία, ἐξεικονίσει θελήσειεν, οὐδὲν τοῦ δέοντος ἀμαρτήσεται.

ΙΑ'. Ναοὶ γὰρ τινες παμμεγέθεις καὶ περικαλλεῖς τῇ ποικίλῃ διακοσμῆσει, διὰ μέσου προεδημένοι τῆς πόλεως ὡσπερ τινὰ κοινὰ πρὸς τὸ θεῖον ἱλαστήρια ¹⁰⁶, καὶ τούτων μάλιστ' ὁ τῆς παντουροῦ καὶ θείας τοῦ ὑπερουραίου Λόγου Σοφίας οἶκος, καὶ ὁ τῆς Δ' Ἀσιπαρθένου πανάγνου καὶ Θεομήτορος, ἀλλὰ μὴν καὶ ὁ τοῦ προλεχθέντος πανενδόξου καὶ καλλινίκου μάρτυρος Δημητρίου, ἐνθα τοὺς θεοὺς ἄθλους διήνυσε καὶ τὸ βραβεῖον τῆς νίκης εἰδέξατο, οἱ καὶ τὸν ἅπαντα δῆμον ταῖς κατὰ περίοδον ἐπανιούσαις τῶν ἑορτῶν ἡμέραις ἐν ἑαυτοῖς ἐκκλησιάζοντες, ἀνεκλάλητον εὐφροσύνην καὶ πνευματικὴν χαρμονὴν τοῖς συνιούσιν ἐβράβευον. Ἐκκληίρωντο γὰρ ἐν ἐκάστῳ τούτων τάγματα ἱερέων, δι' ὧν ἡ μυστικὴ τελεῖται λατρεία, καὶ ἀναγνωστῶν συστήματα, δι' ὧν ἢ τῶν ἄσμάτων σπουδάξεται ὕμνῳδία, ἀμοιβαδὸν τοὺς στίχους ἀλαλάζοντες, καὶ ταῖς χειρονομίαις τῶν μελῶν

τὸν φθογγὸν διατιθέντες, καὶ μεγάλην τινὰ καὶ αξιο-
θέατον χορείαν συνιστῶντες, τῷ τε εἶδει τῆς ἀστρα-
πτουσίας στολῆς [P. 327] τὰς τῶν ὀρώντων θείγοντες
ὄψεις, καὶ τῇ τεχνωμένη τῶν ψαλμῶν λύρα τὴν ἀκοὴν
κατατέρποντες. Τί γὰρ ἦν πρὸς τοῦτον τὸν ὕμνον ὁ
μουσικὸς Ὀρφεὺς ἢ ἡ Ὀμηρικὴ μουσα ἢ τὰ τῶν
Σειρήνων ληρήματα, τῷ ψεύδει τῶν κλασμάτων ἀνα-
γραφόμενα, οἷς⁷⁰ λόγος μὲν ἐπαίνων οὐδεὶς ἀληθῆς,
φῆμαι δὲ ψευδεῖς τοῦς ἀνθρώπους πλανῶσαι καὶ πρὸς
ἀπάτην ἀνδραποδίζουσαι; Μάτην οὖν ἐν τούτοις
ἐψευδοκτύπησαν οἱ⁷¹ Ἕλληνες, τὴν ἀληθῆ γνῶσιν
τῶν πραγμάτων ἀφῆρημένοι καὶ ταῖς κενολογίαις
τῆς αὐτῶν δεισιδαιμονίας⁷² καθ' ἑαυτῶν ὀπλισά-
μενοι. Ἡμῖν δὲ καὶ τὸ σεβασζόμενον ἦν ἀληθὲς καὶ
αὐτὸ δὲ τὸ ὑμνούμενον.

13. Ἐνθα δὲ μοι καὶ θάμβος ἐπέρχεται καὶ φρίκη
καὶ ἐκπληξίς, ὅταν κατὰ νοῦν λάθω πῶς ὁ τοιοῦτος
καὶ τοσοῦτος ὕμνος, ὁ μήπω τινὲ τῶν ἄλλων προσ-
φερομένων⁷³ θυσιῶν τῷ μεγέθει ἐξομοιούμενος,
ἀθρόον οὕτως εἰγήσῃ καὶ εἰς οὐδὲν ἐλογίσθῃ καὶ ὡς
ἄναρ ὑπανεχώρησῃ. Πλὴν γε τοῦτο λογίζομαι, ὅτι ἐν
ταῖς⁷⁴ ἁμαρτίαις ὄντες τὰ θεῖα κατὰ τὸν Ψαλμῶδὸν
ἐξηγουόμεθα δικαιοῦματα, καὶ τὸ μοχθηρὸν ἡμῶν τῶν
τρίπων ἀδόκιμον τὸ περιφανὲς τοῦτο καὶ σεβάσιμον
ἀπειργάσατο, ἀνάξιον κρίναντος τοῦ Θεοῦ βεβήλοις
καὶ ἐναγέσι χεῖλεσιν ὑμνεῖσθαι τε καὶ γεραίρεσθαι.
Μίχρι γὰρ τίνος τὴν ἀληθῆ αἰτίαν τοῦ πάντα κινδύ-
νον ἐπενεχθῆναι ἡμῖν εἰς μέσον οὐ παριστώμεν, ἵν'
ἔχωσι γνῶναι διὰ τοῦ καθ' ἡμᾶς ὑποδείγματος οἱ
μετέπειτα ὅπως δεῖ λατρεῦσιν Θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ
καὶ ἑαυτοὺς ὑπεράνω παντὸς ὀλέθρου διατηρεῖν, ἵνα
μὴ τοῖς ὁμοίοις ἡμῶν τῆς κακίας ὑπολισθαίνοντες
πλημμελήμασι τὴν θείαν ἀγανάκτησιν ἐφ' ἑαυτοὺς
ἐπισπῶνται. Οὐδὲ γὰρ ἄλλου τίνος ἔνεκεν τῆς μεγά-
λης ἀπειλῆς ἐκείνης, ἧς καὶ μεμνημένοι ἐξίσταμαί,
διὰ πείρας γεγονάμεν, ἀλλ' ἢ διὰ μοχθηρὰς καὶ κα-
κῆς προαιρέσεως, εἴτε διὰ τὸ παρηλλαγμένον καὶ
διάφορον τῆς τε πολιτείας καὶ τῶν ἠθῶν, τῶν συνεισ-
φερότων⁷⁵ τῇ πόλει ἀνθρώπων⁷⁶ ἐκ παντὸς ἔθνους
καὶ τόπου ἄλλων ἄλλο τι συνεισφερόντων κακῶν καὶ
τούτου τῷ πλησίον μεταδιδόντων (καὶ γὰρ δι' ἦν
εἰκομέν ἀρθρον τῶν χρεῶν χορηγίαν οἱ τῶν πλησίον
χωρῶν καὶ πόλεων ἀνθρώποι ἐν ταύτῃ τῇ οἰκίῃσιν
μεταλλάττοντο, καὶ μάλιστα⁷⁷ ὅσοι ταῖς ἡδὴ προαλω-
θείσαις νήσοις ἐκ τῆς⁷⁸ τῶν θουσιονύμων Ἀγαρηνῶν
ἐπιδρομῆς ὑπελείφθησαν, ἐπὶ τῆνδε προσέφευγον,
μηδεμίαν, ὡς ὑπελάμβανον, ἐν αὐτῇ πολεμίῳν φρον-
τίδα τοῦ λοιποῦ ποιησόμενοι), εἴτε δὲ πάλιν διὰ τὸ
ἀνειμένον [P. 328] τῆς τρυφῆς καὶ ἀφρόντιστον καὶ
πρὸς πάσαν ἡδονὴν ποικίλον τῆς χρείας καὶ ἐπιτή-
δειον ὡσπερ τινὰ λήθην πεπόνθαμεν τοῦ Θεοῦ, μα-
κρὰν τινὰ καὶ ἀδιεξέδυστον πλανώμενοι πλάνην, καὶ
καθὼς φησὶν ὁ Ἀπόστολος, ἕκαστος ταῖς ἰδίαις ἐπι-
θυμίαις ἐπορευόμεθα, ἀδεῶς κατὰ πάσης ἁμαρτίας

et alternis versus tinniant, monnumque 503 mo-
tibus modulationum sonos dissonant, ac magnam
quamdam digneque spectabilem choream consti-
tuant, tum effulgente vestium forma spectantium
oculos demulcentes, tum artificiosa psalmodum lyra
auditum oblectantes. Quid enim erat, si hæc can-
tica consideres, fabulosus Orpheus aut Musa Ho-
merica aut Sirenium deliramenta, fictionum men-
daciis digesta, ut nulla laudum vera ratio sit, sed
falsi rumores, mortalium genus seducentes atque
errori mancipantes? Frustra igitur in his Græci
crepantibus buccis sese jactant, qui vera rerum
scientia carcant vanisque sermonibus ipsi sibi met-
ipsis pugnent: nobis vero tum Numen verum est,
tum ipsum quod canimus laudisque obsequio fre-
quentamus.

12. Hic mihi et admiratio subito incessitque hor-
ror ac stupor, dum mente recolo quomodo talis et
tanta modulatio, ipsa nulli non alii hostiarum, quam
Deo offeruntur, magnitudine præstans, sic repente
conticuit et in nihilum abiit velutque somnium
abscessit. Enim vero hoc recogito: nempe cum in
peccatis essemus, juxta Psalmistæ (Psal. xliix, 6)
sententiam, divinas enarrabamus justitias, morum-
que nostrorum improbitas illustrem hunc ac venera-
bilem cultum reprobum effecit, indignum judicante
Numine profanis impurisque labiis laudari se hono-
ricque haberi. Quousque enim tandem veram
causam, ob quam nobis omnis hæc illata 504 ma-
lorum vis, in medium non adducimus, ut nostro
exemplo discant posteri quoniam pacto colendus
sit Deus vivus ac verus, sequæ ab omni servent
immunes interitu, ne iisdem atque nos delectis ob-
noxii divinam in se attrahant indignationem? Nam
nulla alia causa immanis illius pœnæ iræque, cujus
vel sola memoria extra mentis sedem exeo, peri-
culum fecimus nisi ob pravam perditamque volun-
tatem, sive propter dissonos diversosque mores ac
ingenia seu instituta, omni ex gente ac loco in ur-
bem confluentium atque aliud aliâ malum impor-
tantium ac cum proximo illud communicantium.
Nam propter eam, quam diximus, uberem rerum
in vitæ usum suppeditationem vicinarum regionum
atque urbium incolæ mutatis sedibus in hac habi-
tationem locabant; ac præcipue qui ex captis jam
insulis per impuros Agarenos illorum grassationi
superstites fuerant, ad eam confugiebant, nulla
deinceps, ut sibi videbatur, hostium cura solliciti,
atque in eam rationes suas transferebant. Sive
rursus etiam propter molles delicias nullisque stu-
diis animum implicatum, tum ad omnem libidi-
nem, ita usu subministrante, proclive ingenium,
velut in Dei quamdam oblivionem venimus, longo
quodam et inextricabili viarum errore ab illo ab-
juncti. Et, ut ait Apostolus, unusquisque desideriiis

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁰ ὡς P. ⁷¹ οἱ om. A. ⁷² τῆς αὐτῶν δεισιδαιμονία; om. P. ⁷³ προφερομένων A. ⁷⁴ ταῖς om. A.
⁷⁵ συνεισφόντων P. ⁷⁶ ἀνθρώπων om. P. ⁷⁷ τῆς om. P.

nostris ambulabamus, ad omnia licenter scelera procurrentes, et viam quæ ad virtutem ducat pro nihilo habentes.

505 13. Quod enim malitiæ genus, ut verum dicamus, in nobis non exercebatur? Fornicationes, a Iulteria, immunditiæ, odia, mendacia, furta, lites, contentiones, convicia, iræ, rapinæ, iniustitiæ; et malorum omnium causa, invidentia, commune omnium studium et quotidianum atque forensis meditatio erat. Neque enim ullus nostrum hoc satagebat ut de proximo bene mereretur, sed ut illi invisum aliquid malumque inferret stolidè machinabatur. Nec ut ex suo egenti tribueret, implens quod misericordiæ est, animo reputabat, sed ut de alieno substantiam augeret, gentilibus suis pugnat, cum se invicem deriderent, mutuo cæderent, alter alteri calumniam strueret ac detraheret, nullum non malum secum ipsi excogitarent, pupillos suffocarent, viduarum fines invaderent, inimicitias neclerent. Enimvero quis horum omnium exitus? Torpet animus rerumque magnitudini linguam injicere horret; nec rursus malorum, quibus jam perfuncti sumus, meminisse sustinebam. Quia tamen fieri non potest ut istiusmodi narrationum memoriam vitemus, qua ratione nova quædam ac terribilis narratio mundo relictæ sumus, periculi magnitudinem narraturus accedo, ut et ipse cognoscas quænam sint peccati obsonia atque præmia (*Rom. vi, 23*). Cum enim luxu perditæ essemus, voluptate liquesceremus ac mollitiæ flueremus, malisque omnibus institutis vitam duceremus; cum, ut *Psaltes* concinit (*Psal. xiii, 5*), omnes declinassent, simul inutiles facti essent, nec esset qui Deum requireret, **506** tunc tremendum illud minarum pondus experti sumus, quin imo, ut verius dicam, eversionis seu justæ retributionis.

14. Et considera hic quoque Dei humanitatem, qui non vult mortem peccatoris, sed ut convertatur et vivat (*Ezech. xxxiii, 41*). Cum enim sciret projectam scelestissimamque animi nostri ad mala pronitatem, quid machinatur ac consilii init, ut perditum illum furorem inhibeat et ad conversionem inducat? Primum quidem, quæ dicta a nobis est, Berrhocam, urbem finitimam, cum tota vicinia terræmotu quassavit, adeo ut multi eo oppressi perierint. Quid inde disponens ac procurans? Ut nos scilicet, malorum divina ultione aliis inflictorum sensu percepto, tandem aliquando a propriis ipsi malis abstinere actusque nostros ad virtutem dirigeremus. Deinde, quia ne illo quidem casu de veteri vigente in nobis consuetudine quidquam remiseramus, ad aliud machinæ genus transit, in aliis ante specimen edens ejus calamitatis quæ nobis ipsis obventura esset, dum nulla pœnitentia peccaremus. Demetrias namque sic dicta, Græciæ alia urbs, haud longe a nobis disita, tum accolarum frequentia, tum rebus aliis, quibus urbes altum sapere ac gloriari solent, supra finitimas alte

A χωροῦντες καὶ τῆς πρὸς ἀρετὴν ἀγοῦσης μηδεμίαν ποιοῦμενοι ἐπιμέλειαν.

γ'. Ποῖον γὰρ εἶδος κακίας, εἰ δεῖ ταληθῆς εἰπεῖν, ἐν ἡμῖν οὐκ ἐπράττετο; Πορνείαι, μοιχεῖαι, ἀκαθαρσίαι, μίση, ψεύδη, κλοπαί, ἔριδες, φιλονεικίαι, λοιδορίαι, θυμοί, πλεονεξίαι, ἀδικίαι· καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῶν κακῶν φθόνος κοινὸν ἐμμελέτημα καθ' ἑκάστην ¹⁸ καὶ ἀγοραῖον ἦν. Οὐ γὰρ ὅστις ἡμῶν τῷ πλησίον πράξει καλῶς διὰ σπουδῆς εἶχεν, ἀλλ' ὅστις αὐτῷ τῶν ἀβουλήτων ἐπανεγκεῖν τι φρενοβλαβῶς ἐτεκταίνετο· οὐδ' ὅστις ἐκ τοῦ οἴκελου μεταδοῦναι τῷ χρῆζοντι τὸ συμπαθὲς πληρῶν ἐθεβούλητο, ἀλλ' ὅστις ἐκ τοῦ ἀλλοτρίου τὸ οἶκετον πλεονάσαι πρὸς τὸν ¹⁹ ὁμόφυλον διεμάχετο, κατ' ἀλλήλων εἰρωνευόμενοι, ἀλλήλους πλήττοντες, B ἀλλήλους διαβάλλοντες ²⁰, πᾶν ὁτιοῦν κακὸν ἐν ἑαυτοῖς ἐξευρίσκοντες, ὄφρα φανούσ' ἄγχοντες, ὁρίοις χηρῶν ἐπεμβαίνοντες, ἐχθρας συνάπτοντες. Καὶ τί δὴ τὸ τέλος τούτων ἀπάντων; Ὁκνῶ μὲν τὴν γλωτταν τῷ μεγέθει τῶν πραγμάτων ἐπαφίεσθαι, καὶ οὐκ ἂν ἠνεσχόμην τῶν ἀλγεῖνῶν ἐκείνων ὧν ἤδη πεπόνθαμεν καὶ πάλιν ἐπιμνησθῆναι· ἀλλ' ἐπειδὴ τῶν τοιοῦτων διηγημάτων οὐκ ἔστιν ὅπως ὑπεκκλίναί τὴν μνήμην, δι' ὧν τῷ βίῳ καινόν τι καὶ φοβερόν ὑπελείφθῃμεν ἄκουσμα, λήξων ἐρχομαι τοῦ κινδύνου τὸ μέγεθος, Ἦν' εἰδῆς καὶ αὐτὸς ὅποια τῆς ἀμαρτίας εἶσι τὰ ὀφώνια. Ἐν ὅσῳ γὰρ ἐτρυφώμεν, ἐν ὅσῳ ἐσταταλῶμεν καὶ πᾶσιν ἀτόποις διεζῶμεν ἐπιτηδεύμασιν, ὅτε κατὰ τὸ ψαλμικῶς ῥηθὲν πάντες ἐξέκλιον, ἅμα ἠχρεώθησαν, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐκζητῶν τὸν Θεόν, τότε τῆς C φοβερᾶς ἐκείνης ἐπειράθημεν ἀπειλῆς, μᾶλλον δὲ καταστροφῆς, Ἦν' οἰκειότερον εἶπω, ἢ δικαίας ἀνταποδόσεως.

ιδ'. Καὶ σκόπει κἀνταῦθα τοῦ Θεοῦ ²¹ τὸ φιλόνητον, τοῦ μὴ βουλομένου τὸν θάνατον τοῦ ἀμαρτανλοῦ, ὡς τὸ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτόν. Εἰδῶς γὰρ τὸ ἀκάθεκτον καὶ μοχθηρὸν τῆς γνώμης ἡμῶν ἐπὶ τὰ πονηρὰ, τί μηχανᾶται πρὸς τὸ τὴν ὅρμην ἐπισχεῖν [P. 529] τῆς κακίας καὶ ἐπιστροφῆς ἡμῶν ἐμβαλεῖν αἰτίαν; Πρῶτον μὲν τὴν ἤδη λεχθεῖσαν γείτονα πόλιν, τὴν Βέρβοιαν λέγω, ἐπικατασεισθῆναι πεποίηκε τοῖς περιόικοις ὡς πολλοῖς ²² τῶν ἐκεῖσε συληφθέντων ἐξαναλῶσαι, τί διοικούμενος ἐκ τούτου; Ἦν' ἡμεῖς D πάντως τῶν ἐτέροις ἀπειλουμένων τὴν αἴσθησιν λαβόντες, τῶν ἰδίων κακῶν ἀποχὴν κἂν ὄψῃ γούν ποιησώμεθα καὶ πρὸς ἀρετὴν τὰς πράξεις ἰθύνωμεν. Εἶτα ἐπειδὴ τούτου γενομένου οὐκ ἐνεδώκαμεν τῆς κρατουσῆς ἐν ἡμῖν κακίας συνηθείας, ἐφ' ἑτερον εἶδος μηχανῆς μεταβαίνει, καὶ τὴν ἡμῖν αὐτοῖς ἐσσεσθαι μέλλουσαν ἀμεταμέλητα πράττουσι συμφορὰν ἐν ἄλλοις προὔποσειξας. Δημητριάς γὰρ οὕτω καλουμένη τῆς Ἑλλάδος ἐτέρα πόλις, οὐ μακρὰν ἡμῶν ἀπφικισμένη, πολλῶν πλήθει τῶν οἰκητῶρων καὶ τοῖς ἄλλοις οἷς μέγα καυχῶνται πόλεις τῶν ἑγγιστα ὑπεραιρουμένη ²³, οὐ πρὸ πολλοῦ τῆς ἡμῶν ἀλώσεως ἔργον

VARIÆ LECTIONES.

¹⁸ ἕκαστον P. ¹⁹ τὸν] τὸ P. ²⁰ ἐνδιαβάλλοντες A. ²¹ τὸ τοῦ Θεοῦ P. ²² πολλῶν P. ²³ ὑπεραιρουμένη AP.

ἐγένετο τῶν Βαρβάρων. Πολιορκηθεῖσα γὰρ ὡς μικροῦ δεινὸν πάντων ⁸⁴ τῶν ὑπ' αὐτὴν ἐν μαχαίρᾳ πεσεῖν, οὐδὲν ἕτερον παρεῖχε νοεῖν ἢ τοῖς κακοῖς ἡμᾶς ἐπιμένοντα; τὴν ὁμοίαν πείραν τῶν πραγμάτων ἐκδέχασθαι καὶ καθάπερ εἰς ἔμφυχον στήλην ἐν αὐτῇ τὰ κερχωσθημένα ἡμῖν ἀναγινώσκειν παθήματα.

κ'. Ἀλλὰ μηδεὶς ἀποφαινόμενόν με οἰέσθω ταῦτα λέγοντα ⁸⁵ ὅτι δι' ἡμᾶς αἱ πόλεις αὗται τῶν φοβερῶν τὴν πείραν ἐδέξαντο. Ὀφείλετο γὰρ αὐταῖς, ὡς οἴμαι, καὶ δι' οἰκίαν μοχθηρίαν ὁ κίνδυνος, ὡς καὶ ἡμῖν μετ' ἐκείνας, ἀξίας τῶν ἡμαρτημένων ἐκάστω τὰς τιμωρίας ἐπάγοντος τοῦ Θεοῦ. Ἀλλ' ἐν τούτοις καὶ ἡμᾶς οὐ τὴν τυχεύσαν ἀφορμὴν τῆς ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἐπιστροφῆς καὶ σωτηρίας εὐκόλον ἦν ἐξευρεῖν, τὴν ἐκείνων καταστροφὴν οἰκίαν ἀσφάλειαν ποιουμένης. Ὅμως ἐπειδὴ τὸν νοῦν ἡμῶν εἶδεν ⁸⁶ ὁ τὰς καρδίας ἐρευνῶν πάση σπουδῇ τῆς ἐπ' ἀπωλείᾳ ἀγούσης ἐχόμενον, μηδεμίαν ⁸⁷ μὲν τῶν σωτηρίων ἐντολῶν καὶ παιδευτικῶν ἐνεργειῶν ὑπολειφθεῖσαν, ἐξ ὧν αἰσθητικὴ καὶ νήφουσα ψυχὴ τὸ καλὸν μεταμανθάνει, διαφεύγουσα τῶν χειρόνων τὰς πράξεις, δε' αὖ ἐπέρχεται ἡ ὀργὴ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας, ὧς φησὶν ὁ Ἀπόστολος, εἶδει δὲ τὴν κακίαν ἐκτρεβῆναι, ἵνα μὴ τῇ ἐπὶ πλεῖστον προόδῳ καὶ ἐτέρους λυμαινοίτο, διὰ τοῦτο ἀφήκεν ἡμῖν ἐπενεχθῆναι τὴν φοβερὰν ἐκείνην καὶ φρικώδη πληγὴν, ἵν' ὅπερ ἄλλων πασχόντων ἡμεῖς οὐκ ἐδιδασκόμεθα, τοῦτο ἡμεῖς παθόντες ἄλλοις ὑπόδειγμα ποιησώμεθα.

[P. 330] ις'. Ἀλλὰ τί δεῖ μακρολογεῖν; καιρὸς γὰρ ἤδη τῶν καιρίων διηγημάτων ἐφάψασθαι, καὶ ὅπως τὴν ὀδυνηρὰν ἐκείνην πολιορκίαν ὑπέστημεν παραστήσαι τῷ λόγῳ, ὡς εἶναι τοῖς μετέπειτα νοθεσίας ὑπόθεσιν καὶ ἐναργοῦς διδασκαλίας παραίνεσιν. Ἐν τούτοις γὰρ ὄντων ἡμῶν ἤκέ τις ταχυδρόμος ἄγγελος ἀπὸ τοῦ κρατούντος τὰ τῶν Ῥωμαίων ἀπήτηρα, Λέοντος τοῦ φιλευσεβοῦς ἀνακτος, τὴν ἐφοδὸν τῶν Βαρβάρων, λέγων δὴ τῶν δυσωνύμων Ἀγαρηνῶν, καταμηνύων καὶ ὡς τάχα ὀπλίεσθαι, πρόσφυγας τινὰς ἀπ' αὐτῶν ἐκείνων τῶν Βαρβάρων ἀφίχθαι λέγων, καὶ τὴν βουλὴν αὐτῶν, ἥτις ἐστὶ, προειπόντας τῷ βασιλεῖ, καὶ ὅτι πᾶσαν τὴν ὁρμὴν ἐπὶ τὴνδε πεπολεῖται, ὑπὸ πολλῶν ἤδη τῶν ὑπ' αὐτῶν προχειρωθέντων βεβαιωθέντες ὡς ἀτειχιστός ἐστιν ἐκ τοῦ πρὸς θάλασσαν μέρους καὶ ταῖς ἀπὸ τῶν νηῶν μάχαις εὐεπιχείρητος. Ταύτης οὖν ἀγγελθείσης τῆς πονηρᾶς ἀγγελίας, θροῦς μὲν ἐγένετο κατὰ πᾶσαν τὴν πόλιν καὶ φόβος καὶ τάραχος, ἀσυνήθους πράγματος καὶ φοβεροῦ ταῖς ἀκοαῖς ἡμῶν ἐν ἀρχαῖς προσπεσόντος, ἐβουλευσάμεθα δὲ, οἴμοι! τὴν οἰκίαν περιποιήσασθαι σωτηρίαν, καὶ ὅσα πρὸς τὴν τῶν ἐναντίων ἀμυναν καταρτίζεις, καὶ πρὸς τὸν κατ' αὐτῶν πόλεμον διεγείρεσθαι. Πλὴν ἔκαμνε μὲν ὁ λογισμὸς ἐκάστου καὶ ταῖς ἄλλαις μερίμναις τῆς ἀπειρίας τοῦ μάχε-

A supercilium tollens, haud multo ante nostræ urbis excidium in Barbarorum potestatem venit. Obsessa enim ac capta, ut pene omnes qui in ea erant gladio ceciderint, nihil aliud **507** cogitandum animis ingerebat quam fore ut qui in malis perseverarem, parem in eos ultionem exciperemus, et ut velut in animata columna ac cippo, quæ nobis debita essent mala diraque, perscripta legeremus.

B 15. Nullus tamen existimet, dum hæc ita pronuntio, me velle hæc urbes nostri causa tremenda hæc expertas fuisse illisque malis factas obnoxias. Nam et illis, opinor, ob ipsam earum pravitatem, æque ac nobis post ipsas, animadversio debebatur, Deo scilicet singula quæque scelera digne ulciscente. Verum in iis nos quoque haud levem occasionem melioris frugis ineundæ atque salutis facile fuit invenire, ita nimirum ut earum casu noxæ res nostras in tuto collocarem. Verumenimvero quia is qui corda scrutatur (*Psal. vii, 10*) animum nostrum omni studio hæerere noverat viæ quæ ducit ad interitum, cum nihil ei salutarium mandatorum castigationumque deesset, quorum sensu ad sobrietatem reductus animus mutato consilio, quod honestum ac officii est, condiscit, vitans scelera ob quæ ira ingruit in filios inobedienciæ, ut ait Apostolus (*Ephes. v, 6*), decebatque malitiam elidi ac aboleri, ne majus incrementum faceret atque aliis noxam inferret, idcirco tremendam illam atque horrendam plagam nobis inflixit, ut quod aliorum malis præmoniti non didiceramus, ejus nos aliis, nostro ipsi periculo, exemplo essemus ac documento.

C **508** 16. Sed quid necesse orationem trahere? Jam enim tempus est necessaria rerum momenta aggredi, ac modum quo diram illam obsidionem pertulimus sermone referre, quo scilicet inde posteris admonitionis argumentum ac ratio claræque doctrinæ adhortatio sit. Etenim cum res nostræ ita se haberent, celer quidam cursor nuntius a Leone, piissimo imperatore tum imperii Romani sceptrâ moderante, venit: Barbarorum (inauspiciati scilicet nominis atque omniis Agarenorum) irruptionem denuntians, ad arma statim convolare jubet. Venisse profugos quosdam ex ipsis Barbaris, eorumque consilii imperatorem præmonuisse: impetum omnem versus Thessalonicam vertere, ea scilicet ratione, quod ex pluribus jam ab eis bello captis ac subjugatis certo didicerint, qua parte respicit mare, nullis eam cingi mœnibus exque navibus conserta pugna facile expugnari posse. Malo hoc igitur allato nuntio per totam urbem rumor diditur, timorque ac titubatio omnes occupat, insueta plane re atque tremenda tum primum nostris auribus illapsa. Eo nobis (heu!) versa consilia, ut salutem nostram tutaremur, ac quæ arcendo hostes essent omnia pararem, atque ad bellum sustinendum animis excitarem. Verum

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁴ πάντας? ⁸⁵ λέγειν? ⁸⁶ οἶδεν AP. ⁸⁷ μηδεμίαν| καὶ μηδεμίαν?

concedebat cujusque animus, cum aliis disiectus A
euris, quod bello inexperti eramus nulloque rei
usu, nec ut ipsa ejus ducenda exordia noveramus;
tum vero magis quod murus nihil idoneus erat,
quo et 509 hostium impetum expectabamus,
omnium animos desperatione mergebat. Ac sane
res suspecta erat, non solum nobis bello inex-
pertis ac inermibus, sed et si qui jam exer-
citati istiusmodi rerum causas apprime calle-
rent.

17. Itaque in eam sententiam ivimus, si quid
esset molendum, id esse in ipso muro conandum,
et ante omnia illius securitati et in melius refe-
ctioni prospiciendum. Cogitata non laudabat qui ab
imperatore nuntium nobis attulerat (Petronæ no-
men erat), vir protospathariorum ascriptus cata-
logo; cui erat impositum ut paululum in urbe
commoraretur opemque suam conferret et rebus
debita subsidia subministraret. Is aliud sapientis-
simum consilium, quippe valde efficax ac salutare,
se invenisse aiebat, nisi illud quoque scelera nos-
tra dissipasset, quæ nostro excidio sternebant
viam. Namque cum aliis vir ille, sed maxime re-
rum experientia præstaret, intra se ipsum exami-
nans, si in extruendis muris cura adhiberetur,
maxima urbi adfutura incommoda, et nihilo magis
iis se profecturum qui ante ipsum simile opus ag-
gressi essent, ad aliud securitatis genus (et nota
quam aptum ac peropportunum) animum advertit.
Considerabat enim, cum pars urbis noto adversa
marinis aquis tota circumlueretur, si inde Barbari
arma movissent, quidquid libuisset, in ea facile esse-
cturos, cum nemo ipsorum ascensui in muros
(ipsos humiles ac terræ contiguos) impedimento
510 esse posset: nam navium puppis ita eminebat,
ut ex ea tanquam ex loco superiori in propugnaculis
immorantes hostium jaculis obnoxii es-
sent. Statuit igitur aggerem quemdam arteque
facilitas insidias in aquis ipsis occultare, quibus
securitas urbi simulque hostibus obstaculum foret.
Erant namque in tractu urbis ad Orientem ac Occi-
dentem vergente plurima ex uno lapide excavata
sepulcra, quibus antiquitus gentiles, qui eam in-
habitaverant, suos mortuos condebant. Hæc ille in
unum convehens, ac mirabili quodam artificio, cu-
jus ipse solus sibi auctor exstiterat, in mare de-
mergens, et perparvo intervallo a se dissitas, or-
dine tamen digestos inter aquas contegens, marinum
quoddam ac pene inauditum munimentum, eo ipso
muro qui ad continentem altiore structura eminebat
validius ac securius, artificiosa vere sedulitate
condebatur. Et jam opere præstitum fuisset, omnem
urbi securitatem præstans, cum non possent naves
appellere noxaque urbem afficere, ni hoc quoque
propter nostram improbitatem interruptum in ni-
hilum recidisset.

σθαι, μήπω τοῦ πράγματος ὡν ἐν πείρᾳ, μηδ' ὅπως
τὴν ἀρχὴν λαμβάνει διδασκαγμένος· πλέον δὲ τὸ μὴ
ἐπιτήδειον εἶναι τὸ ** τεῖχος ἐνθα καὶ τὴν προσβολὴν
ἐσοκοῦμεν, τὰς ἀπάντων ψυχὰς κατεθύθη· καὶ
γὰρ ἦν ὡς ἀληθῶς ὑποκοπον, οὐ μόνον τοῖς ἀπειροπο-
λέμοις καὶ ἀόπλοις ἡμῖν, ἀλλ' ἤδη καὶ αὐτοῖς τοῖς γε-
γυμνασμένοις καὶ προπαικτεμένοις ἔχουσι ** τὰς τῶν
τοιοῦτων πραγμάτων αἰτίας.

17. Ἐβουλεύσαμεθα δ' οὖν, εἴ τι καὶ δέοι πράτ-
τειν, ἐν αὐτῷ πράττειν τῷ τείχει καὶ πρώτης ἔχεσθαι
τῆς αὐτοῦ ἀσφαλείας καὶ πρὸς τὸ κρεῖττον μεταποιή-
σεως. Οὐ συνεβούλευε δ' ἡμῖν τοῦτο τέως ὁ ταύτην
ἡμῖν τὴν ἀγγελίαν πρὸς τοῦ βασιλέως κομίσας (Πε-
τρωνᾶς δὲ οὗτος ἐκαλεῖτο, τῷ καταλόγῳ τῶν πρωτο-
σπαθαρῶν ἐναριθμούμενος, ὃς ἦν ἐπιτετραμμένος
ἐγχερονῆσαι μικρὸν τῇ πόλει καὶ τινος αὐτῇ μεταδοῦ-
ναι βοηθείας καὶ δεούσης ἐν τοῖς πράγμασι συνερ-
γείας). Ἄλλην δὲ σοφωτάτην ἔλεγεν ἐξευρεῖν ἐπίνοιαν,
ὡς λίαν ἐνεργῆ καὶ σωτήριον, εἰ μὴ καὶ ταύτης αἰ
προδοποιοῦσαι τὴν καθ' ἡμῶν ἀπώλειαν ἀμαρτῆσαι
ἀναίρεσιν καθυπέβαλον. Ἐλλόγιμος γὰρ ὡν ὁ ἀνὴρ
καὶ πολλὴν πραγμάτων ἐσχηκῶς πείραν, καθ' ἑαυτὸν
συνιδὼν ὡς εἰ θελήσει [P. 531] τοῦ τείχους τῆς οἰκο-
δομῆς ἐπιμεληθῆναι, καὶ κόπους παρέξει τῇ πόλει
καὶ πλέον οὐδὲν τῶν πρὸ αὐτοῦ περὶ τοῦτου φροντι-
σάντων ὀνήσειεν, ἐφ' ἕτερον εἶδος ἀσφαλείας (καὶ
σκόπει· πῶς εὐφρὲς καὶ ἀρμόδιον) τὸν νοῦν μετηγά-
γετο. Εἰδὼς γὰρ ὡς ἅπαν περικλύζεται τὸ κατὰ νότον
C
μέρος τῆς πόλεως ὑπὸ ** τῶν θαλασσιῶν ὕδατων,
ἐκίθηεν δὲ προσπίπτοντος τοῦ πολέμου εὐχερῶς ἔχειν
τοὺς Βαρβάρους πᾶν ὅτιον βούλοιντο· ἂν ἐν αὐτῷ δια-
πράξασθαι, μηδενὸς κωλύοντος αὐτοὺς ὑπεράνω τῆς
οἰκοδομῆς γενέσθαι τοῦ τείχους διὰ τὸ πρόσγειον
καὶ χθαμαλώτατον ** εἶναι· τὰς τε νῆας μᾶλλον ὑπερ-
ἀνέχειν ἐκ τοῦ κατὰ πρῶμναν μέρους, καὶ ἀπὸ
μετεώρου δύνασθαι τοὺς ἐν ταῖς ἐπάλξεσιν ὄντας
κατατιτρώσκειν, ἐβουλεύσατο φραγμὸν τινα καὶ τε-
τεχνημένην ἐνέδραν ἐν αὐτοῖς ἐγκρύψαι τοῖς ὕδασι,
ὡς ἂν καὶ τῇ πόλει τὸ ἀσφαλὲς καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἐμ-
πόδιον κατ' αὐτὸ γένηται. Πολλοὶ γὰρ ἦσαν ἐκ μονο-
λίθου γαγλυμμένοι τύμβοι κατὰ τε τὸ πρὸς ἀνατολὴν
καὶ δύσιν μέρος τῆς πόλεως, ἐν οἷς πάλαι τοὺς ἐαυ-
D
τῶν νεκροὺς οἱ τήνδε κατοικοῦντες ἐνεταφίεζον Ἑλλ-
ληνες· οὗς καὶ συνάγων καὶ τιμὴν παραδόξω μεθόδῳ,
ἦν αὐτὸς μόνος ἐξεύρε, τῇ θαλάσῃ βυθίζων, καὶ ὡς
ἀπὸ μικροῦ τινος διαστήματος στοιχηθὼν τούτους
τοῖς ὕδασι ἀποκρύβων, θαλάσσιόν τι καὶ ξένον ἔρυμα
καὶ τοῦ πρὸς ὕψος τῆ χέρσῃ προβεβλημένου τείχους
ὀχυρώτερόν τε καὶ ἀσφαλέστερον τῇ ἀληθείᾳ κατετε-
χνάζετο. Καὶ δὴ καὶ εἰς ἔργον ἂν ἐξέβη πᾶσαν ἀσφά-
λειαν τῇ πόλει περιποιούμενον, ὡς μὴδὲ δύνασθαι
τὰς νῆας πλησιάσαι τὸ παράπαν καὶ τῆς ἐαυτῶν
μεταδοῦναι βλάβης, εἰ μὴ καὶ τοῦτο διὰ τὴν μοχθη-
ρίαν ἡμῶν ἐκωλύθη καὶ εἰς οὐδὲν προεχώρησεν.

VARIE LECTIONES.

** τὸ om. P. ** αὐτοῖς· γεγυμνασμένας· ἔχουσι· P. ** ἀπὸ AP. ** καὶ χθαμαλώτατον om. P.

17. Ἦδη γὰρ περὶ τὰ μέσα του τοῦ κινδυνώδους ἀ-
 νότου τερθακτός του τοιοῦτου διαποντίου φραγμοῦ,
 καὶ πᾶσαν ἡμῶν ὑπόνοιαν ἐπίρρονον καὶ πονηρὰν
 ὑποπέμνοντος, ἕκαστος τῶν ἑτεροῦ, καὶ αὐτὸς πρὸς τοῦ
 βασιλείου πεμφθεὶς, τὸν εἰς τοῦτο πεμφθέντα 18 Περ-
 τρονᾶν σπουδαίως μεταπεμπόμενος καὶ τὴν φρον-
 τιδα πᾶσαν τῆς πόλεως εἰς αὐτὸν μετατιθεῖς. Λέων
 δὲ οὗτος ἐκαλεῖτο, πάσης τῆς περιχώρου προχειρι-
 σθεὶς στρατηγός καὶ πᾶσαν ἐπιμέλειαν τῶν πρὸς
 τὴν 19 μάχην εὐτρεπιζομένων πραγμάτων ἀναεξά-
 μενος. 20 Ἡ καὶ ἐδοξε τὴν τοῦ ἔργου τούτου σχολάσαι
 τέως φροντίδα, καὶ τοῦ τείχους τὴν οἰκοδομὴν ἐξ-
 ἀνύεσθαι. Ἄμα γὰρ ἦκε, καὶ μεθίστησιν εὐθύς τὸν
 ἔμπον ἀπαντα τὸν εἰς τοῦτο τεταγμένον πρὸς τὸ τὰς
 χρεῖσθαι ἕλας τοῖς τεχνίταις ἐπιχομίζειν, ὡς ἂν τῇ
 πλοσυροῦ τυχόν καὶ τῇ τῶν δεόντων θαφίλει χορηγίᾳ
 τὸ σπουδαζόμενον [P. 332] εἰς ἔργον ἀγοίτο. Ἦδη
 μὲν οὖν πάλιν τὰ τῆς οἰκοδομῆς ἦν ἐνεργῆ. Ἄλλ'
 ὅσον ἐδόκει τὸ πρὸς ὑψὸς ἐγειρόμενον τοῦ τείχους
 τὴν τῶν ἐναντίων ἀπειργεῖν κακόνουαν, τοσοῦτον
 ἐφαίνετο τὸ λείπον τοῖς πολλῆταις ἡμῖν παντὸς κινδύ-
 νου καθυπερβαίνον ὑπόνοιαν. Οὕτε γὰρ ἀπαν διορ-
 θοῦθαι δυνατῶς εἶχε πολλῶν μήκει διατεινόμενον
 πρὸς τὸ μηκέτι τὴν ἐξ αὐτοῦ συμφορὰν ἡμᾶς ὑπ-
 εσπεύειν, καὶ ὁ χρόνος τὴν τῶν πολεμίων ἔφοδον
 ἐρεστανῆαι προεμαρτύρατο μήπω τοῦ μέσου χώρου
 τῆς οἰκοδομῆς ἀφαιμένη, ἐξ οὗ καὶ τὴν βλάβην ὑπ-
 ωπευόμεθα. Ἀγγελαὶ γὰρ τῶν προτέρων φοβερώτε-
 ραι καὶ συχνότεραι τὰς ἀπάντων ἡμῶν ἀκοὰς περι-
 εθρόλουν, καὶ τοὺς Βαρβάρους ἐγγίσειν ἤδη τὸ πλεῖ-
 στον τοῦ πλοῦς διανύσαντας. Οὐκ ἦν γὰρ ὅπου καὶ
 πρὸς μικρὸν αὐτοὺς ἐμβραδύναι, διὰ τὸ τὰς πλείονας
 νήσους ὑπ' αὐτῶν προσκορηθῆναι, καὶ τὰς πρὸς
 θάλασσαν ἐχούσας πόλεις τὴν οἰκῆσιν τῇ καταπλήξει
 μόνη τῆς ἀκοῆς αὐτῶν πρὸς φυγὴν ἐτραπῆναι, καὶ
 μετ' οὗτο ὑπάρχειν ὃ τὴν ὄρμηθαι αὐτῶν ἢ τὴν τῶν ὀπλων
 συνέχειαν ἐξαρκεῖν ὑπομείναι. Τέτταρας γὰρ ὁμοῦ
 καὶ πεντήκοντα τὰς βαρβαρικὰς εἶναι προέλεγον
 νῆας, οὐδὲν ἦν τῶν πόλεως ἐκάστης αὐτῶν τῶν μεγέθει
 καὶ ταῖς ἀλλοῖς κατασκευαῖς τυγχανούσης, ἐν αἷς 21
 ἦν παμμυγῆς τῶν ὄχλων ἀπονενομημένων καὶ μανω-
 λῶν, τῶν τε τὴν Συρίαν οἰκούντων, Ἰσραηλιτῶν καὶ
 πᾶν ὁμοροῦντων Αἰγυπτίους Αἰθιοπίων, πάντων αἰμο-
 ῶρων καὶ θηριογνώμωνων ἀνθρώπων, πολλὴν τὴν ἐν
 τοῖς φόνους ἐπιστήμην ἐξησκημένων καὶ ταῖς λη-
 στρικαῖς ἐπινοαῖς τὰς σφαγὰς ἐμμελετησάντων, ὡς
 μὴ δύνασθαι τινὰ κἂν ἀκοῇ τὴν τοῦτον ἐκδέξασθαι
 παίραν, ἀλλὰ σπεύδειν ἕκαστον ὑποχωρεῖν τῆς ἐνεγ-
 καμένης, κρεῖττον ἡγούμενον τὴν μετὰ θηρῶν ἀγρίων
 ἐν τοῖς ὄρεσιν οἰκῆσιν ἢ τὸ ὑπ' αὐτῶν ληφθῆναι καὶ
 πολυώδον ἀπενέγκασθαι θάνατον.

18. Πλὴν ἐν τοῦτοις τούτων ἐχόντων πάλιν φοβε-
 ρώτερός τις τῶν ἡθῶν λεχθέντων ἐξεληλύθεν ἀγγελος,
 τῶν 19 Βαρβάρων τὴν ἔφοδον πλησιέστερον οὖσαν
 ἀπασι προσηλῶν. Νικήτας δὲ οὗτος ἐκαλεῖτο, στρα-
 τηγός τὴν ἀξίαν καὶ τὴν ἐν τοῖς βουλευμασιν εὐτα-

18. Cum enim prope jam circa medium loci pe-
 riculosi per mare ductam sepimentum istiusmodi
 pervenisset, omnemque nobis metum ac malam
 suspicionem levaret, venit alius ab eodem impera-
 tore missus, Leo nomine, qui in eam rem missum
 Petronam cito revocans, omnem 511 in se civi-
 tatis curam recepit. Leo itaque finitimæ omnis re-
 gionis ac provinciæ prætor creatus, omnisque belli
 apparatus cura in se translata, cepti hujus
 operis laborem interim intermittendum putavit,
 murorum contra exstructionis opus absolvendum.
 Statim enim atque appulit, omnem mox multitudine
 in hoc constitutam ad necessariam artificibus
 materiam convehendam transfert, quo scilicet labo-
 rantium multitudine et copiosa necessariorum
 rerum suppeditione substructionis murorum de-
 stinatum opus efficeret. Jam itaque huic operi dili-
 gentia habebatur, reique instabant. Quantum enim
 vero sublatus in altum murus hostium destinatum
 malitiam arcere videbatur, tantum nobis civibus,
 quod ejus reliquum erat, mali ominis ac periculi
 suspicionem sensumque conjectura laud levi inge-
 rebat. Non enim totus, in longitudinem nimiam ex-
 pansionis, ita reparari poterat ut omnem deinceps
 expectatæ ex eo cladis timorem auferret; tempus-
 que jam prope hostium irruptionem instare testa-
 batur, cum necdum structura medium ipsum lo-
 cum attingisset, ex quo nobis suspectum malum et
 exitium foret. Nuntii enim prioribus terribiores
 ac crebriores nostrum omnium aures obtundebant,
 jamque barbaros prope imminere, maxima parte
 navigationis illis expleta. Neque enim erat quod
 vel minimum eis moras injiceret, cum jam pleras-
 que insulas populati essent, urbesque maritimæ
 sola auditis eorum consternatione 512 ac pavore
 fugam arripissent, nihilque esset quod eorum im-
 petum subsistere aut constipatam aciem sustinere
 posset. Quatuor enim supra quinquaginta simul
 esse barbaricas naves nuntiabant, quæ singulæ
 urbibus magnitudine ac reliquo apparatu exæqua-
 bantur, in quibus promiscua vesanorum hominum
 ac furentium turba veheretur, tum Ismaelitarum,
 qui Syriam inhabitant, tum Æthiopum Ægypto
 confinium, cruentorum omnium ferinisque animis
 atque indole præditorum, qui cædium arte pluri-
 mum exercitati essent, latrociniisque olim dediti
 fusi noxam cruoris necisque studium omne habuis-
 sent, ut nec vel auditu eorum quisquam periculum
 sustinere posset, sed singuli quique festine patria
 excederent, quibus potius esset in montibus cum
 feris bestiis habitare quam ut ab eis capti arum-
 nosa morte diroque cruciatu perirent.

19. Cæterum rebus se ita habentibus, rursus
 alius nuntius dicitur jam ac superioribus terribitor
 venit, Barbaros quam proxime adesse omnibus re-
 ferens. Nicetæ nomen fuit; qui ut dignitate, sic
 consiliis componendo civitatis ordine dux erat. Suo

VARIÆ LECTIONES.

18 ταχθέντα Δ. 19 τὴν P. 20 οἷς P. 21 τῶν ante Βαρβ. om. P.

is accessu opem se urbi allaturum pollicebatur; ad hoc enim aiebat se venisse; ac si quid agendum esset, ad omnia se paratum affirmabat. Verum enimvero per eam interim suspensam hostium expectationem, scandalorum auctoris ac nequissimi **513** *dæmonis machinamento*, ejusmodi aliquid accidit, ut nempe laudatus prætor, dum in Nicetam, qui nuper advenerat (ubi tum is exstruendo muro operam dabat) equi insidens incidisset, et cum eo quasi amico consuetam mutuis complexibus salutationem complere visum esset, ipso quoque equo insidente, nec caute satis frena tenens, diro casu multisque lacrymis prosequendo læderetur. Nam obturbati equi, et immani is quo ipse ferebatur, naturali furore percitus, reducta cervice atque rigide erecta juba, rectum sese sustollens eum sede expulit, qui per caudam devolutus et in solum prostratus, coxa dextra et circa cotylem membris colliis, ita misere habitus est ut et de vita ipsa desperaret. Eum militaris cohortis satellites, statim manibus sublato, domum adduxerunt, nullam, ut par est, deinceps eorum quæ in manibus essent curam habiturum. Jacebat itaque vir intolerandis affectus doloribus, nesciens cui primum animum adhiberet. Trahebat enim ipsum imminentis periculi sollicitudo, quomodo quave ratione urbem ab invasione Barbarorum tutam servaret; magis vero contra trahebat ad seque retrahebat acerrimus dolor et membrorum fractura, quæ mortem minitabatur, propriæque salutis reliqua posthabenda; illi suggererat. Sic in medio duorum malorum positus ac utroque fatiscens, quidquid necessariæ operæ incumberet, ineptissimus erat. Nihilominus nos urgente rerum **514** articulo, turribus quibusdam ex ligno congestis in parte muri collapsa exstructis atque admotis, lenioris nobis spei pusillum aliquid refrigerium suscitavimus, tanquam qui e loco superiori pugnatum e mari venientes arcere, nec muro accedere sinistraque explorare consilia sinere haberemus. Sed erant hæc festinantium subtilia inventa, cum videlicet metus necessitas inania hæc excogitanda menti ingereret; tametsi, quod ait sapiens quidam, ingeniosum atque solers est quidquid premitur. Nemo enim in nobis erat qui firmis rationibus adversus futurum sive mala quæ eventura expectabantur deliberaret.

20. Verum quoniam læso prætore nostri omnis cura in dictum Nicetam translata erat, cœpit ipse quoque pro virili, quæ suarum partium erant, exhibere. Aiebat vero vicinorum Sclavenorum, tum eorum qui sub nostra ditione erant, tum qui sub potestate ducis Strymonis, ut imperatum erat, magnam multitudinem in urbem concessuram, sagittandi arte instructissimam, ne ipsi forte pro hostium armatura ac potentia non satis instructi inveniremur, sed haberemus unde primam illorum aggres-

A ξίαν ²⁰. Οὗτος ἐλθὼν συναπαμῦναι τῇ πόλει κατηγγυᾶτο (εἰς τοῦτο γὰρ ἔλεγεν ἀφίχθαι), καὶ εἰ τι δέοι πράττειν, ἐτοιμῶς ἔχειν καθυπείθετο. Πλὴν ὅτι συνέβη τι καὶ τοιοῦτον γενέσθαι μεταξύ τῆς προσδοκίας τῶν πολεμίων ἐξ ἐπινοίας τοῦ σκανδαλοῦργου καὶ πονηροτάτου δαίμονος. Ὁ γὰρ ἦδη λεχθεὶς στρατηγὸς τοῦτῃ δὴ τῷ νεωστὶ παραγενομένῳ Νικητῆρα αὐτοῦ [P. 333] ποῦ περὶ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ τείχους κατ' ἀρχὰς ἐντυχὼν ἵππων ἐφεζόμενος, ὡς τὴν συνήθη πρὸς τὸν φίλον ἔδοξεν ἐκπληρῶσαι τῷ ἀπασμῶ προσηγορίαν, καὶ αὐτὸν ἵππων ²¹ ἐγκαθεζόμενον, τοῦ βυτήρος ἀμελήσας δεῖνόν τι πίπνουε πρᾶγμα καὶ πολλῶν δακρύων ἐπάξιον. Ἐκταραχθέντες οἱ ἵπποι, καὶ πλέον οὗτος ἐφ' ὃν ὁ στρατηγὸς κεκαθίκει, τῇ φυσικῇ μανίᾳ πληγείας τὸν τε ἀδύνασι μώσας καὶ τὴν κόμην φρίξας, ὄρθιον ἀρθείς τῆς ἔδρας ²² αὐτὸν ἀπεδάλετο, καὶ ἐκ τοῦ πρὸς οὐρὰν κυβιστήσας καὶ πρὸς τοῦδαφος βίφειας τὸν δεξιὸν τε μηρὸν καὶ τὰ πρὸς τὴν κοτύλην μέλη θλασθεὶς ἐλεινὸς ἦν καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς ἀπειπῶν· ὃν οἱ τῆς ²³ στρατιωτικῆς τάξεως δορυφόροι παραχρῆμα ταῖς χερσὶν ἀνελόμενοι ἀπήγον οἰκαδε, μηδὲν, ὡς εἰκόσ, ²⁴ περὶ τῶν προκειμένων πραγμάτων τοῦ λοιποῦ φροντιούμενον. Ἐκεῖτο δὴ ὁ ἀνὴρ δύναις ἀφορήτοις βληθεὶς, οὐκ ἔχων ᾧτινι πρῶτον τὸν νοῦν ἐπαφήσει. Ἐλίκε μὲν γὰρ αὐτὸν ἡ φροντις τοῦ προσδοκωμένου κινδύνου, πῶς καὶ τίνα τρόπον περιώσσει τὴν πόλιν ἐκ ²⁵ τῆς ἐπιβρομῆς τῶν Βαρβάρων· ἀνθεῖλκε δὲ τοῦτον πρὸς αὐτὸν πλέον ἡ δριμύτια δόδυνη καὶ τὸ θάνατον ἀπειλεῖν τῶν πληγέντων μελῶν τὸ πάθος, καὶ ἀνέπειθε μηδὲν ἕτερον προτιμᾶν τῆς αὐτοῦ σωτηρίας. Καὶ ²⁶ οὕτως ἐν μεθορίῳ δύο γαλεπῶν κείμενος καὶ ἐξ ἑκατέρου νικώμενος πρὸς πᾶσαν ἐνέργειαν ἦν τῶν δεόντων ἀνεπιτήδειος. Πλὴν διὰ τὸ κατεπεῖγον τοῦ καιροῦ πύργους τινὰς ἐυλοσυνθέτους τῷ διεββηκότι μέρει τοῦ τείχους ἡμεῖς δομησάμενοί τε καὶ προσπελάσαντες ὀλίγην τινὰ παρέσχομεν ἑαυτοῖς χρηστῆς ἐλπίδος ἀναφυχὴν, ὡς δὴθεν ἀφ' ὕψους τοὺς ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἐρχομένους ἀπειργεῖν καὶ μὴ παραχωρεῖν αὐτοῖς πλησίον λέναι ²⁷ τοῦ τείχους καὶ τὰς κακοβουλίας· αὐτῶν ἐνεργεῖν. Ταῦτα δὲ σπευδόντων ἦν ἐφευρήματα ²⁸, τῆς ἀνάγκης τοῦ φόβου τὰς ἐπινοίας τῶν ματαίων ὑποβαλοῦσης, εἰ καὶ ὅτι, καθὼς τις ἔφη σοφὸς, εὐμήχανόν ἐστιν ἅπαν τὸ πιεζόμενον. **D** Οὐκ ἦν γὰρ ὅστις ἐν ἡμῖν βεβαίως κατὰ τοῦ μέλλοντος σκέψεται ἢ τῆς τῶν ἐπιζομένων ἐκδάσεως.

²¹. Ὁμοῦς ἐπειδὴ τοῦ στρατηγοῦ πληγέντος ἡ περὶ ἡμῶν ἅπαντα φροντις εἰς τὴν βηθέντα μετῆς Νικητῆταν, ἤρχετο καὶ αὐτὸς τὰ παρ' ἑαυτοῦ τὸ κατὰ δύναμιν ἐπιδείκνυσθαι, ἔλεγε δὲ καὶ τῶν πλησιοχώρων Σκλαβήνων, τῶν τε ὕφ' ἡμᾶς τελούντων καὶ τῶν ὑπὸ τὸν στρατηγὸν ²⁹ Στυρμόνος, πλῆθος πολὺ προστετάχθαι· συνελάσαι τῇ πόλει, [P. 334] τῆς τοξικῆς ἐμπειρῶν, ὡς ἂν μηδ' ἡμεῖς τυχὼν εὐρεθῶμεν τῆς τῶν ἐναντίων ἐνδέοντες πανοπλίας, ἀλλ' ἔχωμεν οἷς τὴν πρώτην αὐτῶν ἀποκρουσόμεθα προσβολὴν. Ὁ καὶ εἰς

VARIÆ LECTIONES.

²⁰ εὐταξίαν Combefisius pro ἀταξίαν. ²¹ ἵππων A. ²² καὶ τὴν—ἔδρας om. P. ²³ τῆς om. P. ²⁴ μηδενὸς εἰκόσ, AP. ²⁵ ἐκ om. P. ²⁶ καὶ om. P. ²⁷ εἶναι P. ²⁸ ἐφευρήματα A. ²⁹ τῶν στρατηγῶν AP corr. Combefisius.

ἔργον ἔχειν προσιθμεῖτο· ἐπιστολὰς γὰρ χαραζα; δὲ ἅπασης ἐξέπεμψε τῆς περιχώρου, ἥκειν τὸ τάχος πρὸς ἡμᾶς τοὺς ἀμφὶ τοὺς Σκλαθῆνους κατεπισπεύδων, ἕκαστον αὐτῶν ὡς οἶόν τε ἠνὸπλιόσμενον. Ἐξ οὗ δὴ καὶ συνέβρασαν ὀλίγοι μὲν τινες ἀφελεῖς, οὐχ ὅσοι δὲ τὴν χρεῖαν ἐπλήρουσαν, ἀλλὰ καὶ λίαν εὐαρίθμητοι καὶ πρὸς τὴν μάχην ἀπαράσκευοι. Τοῦτο δὲ συνέβαιεν ἐκ τοῦ σκαιοῦς τινὰς εἶναι καὶ πονηροτάτους τοὺς ἐμπεπιστευμένους αὐτοὺς ἔρχοντας, τὸ οἰκεῖον μᾶλλον συμφέρον ἢ περὶ τὸ τοῦ κοινοῦ σκοποῦντας, καὶ τῷ πλησίον ἐξ ἔθους ὄντας ἐπιβουλεύεσθαι, ὠροληψίαις τε ἐπιμαίνοντων, καὶ μηδὲν ἄλλο προτιμᾶν τῆς τούτου ἢ ἐμμελετήσαντας κτήσεως. Καὶ δις γὰρ καὶ τρις καὶ πολλάκις διὰ γραμμάτων ἐκφοβεῖν πειρωμένου τοῦ προλεχθέντος Νικήτα τὴν στρατηγὸν Στρυμόνος, καὶ τῆς βραδυτῆτος αὐτὸν κατατιωμένου, καὶ ὡς εἰ τι πάθοι κινδύνου παρόντος ἢ ὁ πόλις, αὐτῷ μόνῳ τὴν αἰτίαν ἐπὶ τοῦ κρατοῦντος καταψηφίσεται, οὐδὲν ἦττον ἢ πρότερον εἶχε τῆς συνήθους ἐκεῖνος κακοβουλίας ἐχόμενος, πρῶτον μὲν τοῦ θεοῦ, ἔπειτα δὲ τοῦ ἀνθρώπου φόβου ὑπεριδῶν, καὶ τὴν ἀπόλειαν τῆς τῶσαύτης πόλεως εἰς μηδὲν θέμενος, οὔτε αὐτὸν δι' ἑαυτοῦ οὔτε τινὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ὄντων ἐλθεῖν κατ' συνεπαμῦναι τῶσαύτη συμφορᾷ περιστοιχηθεῖσιν ἡμῖν ἐβουλεύσατο, ἀλλὰ τῇ προσδοκίᾳ τοῦ αἰε παραίτηται μέχρι τῆς ἐσχάτης ἡμέρας τοῦ πολέμου πάντας ἡμᾶς ¹⁰ ἀποπλανήσας, ἔλαθε συμπεράνας τὴν καθ' ἡμῶν ἐπιβουλήν καὶ τῷ ὀλέθρῳ μέγα καὶ κομψὸν ἐγγελάσας, ᾧ συνεσχέθημεν.

κα'. Οὕτω δὲ τῆς ἀπὸ τῶν συμμάχων Σκλαθῆνων ἀποδοκιμαθέντες ἐλπίδος, καίτοι οὐδ' ἡμεῖς ὄντες εὐαρίθμητοι, ἀλλὰ πολλῶν πλήθει τὴν χρεῖαν ἀποπληροῦντες καὶ λίαν τὴν τῶν βαρβάρων καθυπερβαίνοντες στρατιάν, ὅμως τὸ μηδεμίαν πείραν πολέμου ἐνυπάρχειν ἡμῖν, μηδὲ προαποκειμένην ἔχειν τὴν περὶ τούτου μελέτην, φοβερὰν τινὰ καὶ ἐκπλήξεως γέμουσαν τὴν ἐφοδὸν αὐτῶν ἐνεποιεῖ. Ἄλλως τε καὶ τὸ μηδὲν φθάσαι πρὸς τὴν τούτου ¹¹ ἐξουρεῖν ἀμυνὰν πονηρὸν ἡμῖν καταφαίνεται. Καὶ φυγῇ μὲν χρησασθαι τέως φορτικὸν ἦν· ἐμελλε γὰρ ἡμῶν ἐκτραπέντων πόλις τε ἀλωθῆναι, καὶ τῶν προλεχθέντων σεβασμίων οἰκῶν ὅ τε διὰ χρυσοῦ [P. 355] καὶ ἀργύρου καὶ λοιπῆς χρειώδους ὕλης ἀφαιρεθῆναι κόσμος, ἢ καὶ αὐτοὶ οἱ πανευαγεῖς οἰκοὶ πυρίκαυτοι γενέσθαι. Ἄμα δὲ καὶ τὴν τῶν βαρβάρων ὑπεκκλίνοντες βιάσθην, οὐκ εἶχομεν ὅπως τὴν καθ' ἡμῶν τοῦ κρατοῦντος ἀγανάκτησιν διαθώμεθα ¹². Ἄλλὰ ταῦτα μὲν ἦν ἀνεκτὰ καὶ πάσης σωτηρίας ἐχόμενα, εἰ καὶ ὅτι πρὸς μνείαν μόνον ἐλθεῖν τῶν τοιούτων μήπω τοῦ κακοῦ τὴν πείραν ἐσχηρόσι παντὸς θανάτου χαλεπώτερα· τοὺς τῶσαύτου πράγματος χωρεῖν δὴλον, μηδὲν ἄλλο προσθεσθέντας ¹³ πλην τὸ ἀβρὸν μεταδιδώκειν καὶ τρυφηλὸν βίον, καὶ πολεμικοῖς ἀγῶσι μήπω προγυμνασθέντας ¹⁴, ἔκστασιν ἡμῖν ἐνεποιεῖ καὶ φρίκην.

VARIÆ LECTIONES.

⁷ ἦτοι P. ⁸ τούτων? ⁹ ἢ om. P. ¹⁰ ἡμᾶς om. P. ¹¹ τούτων? ¹² διαθώμεθα? ¹³ προσθεσθέντα A. ¹⁴ προγυμνασθέντα A.

22. Cæterum variis cogitationibus distracti ac turbantes per reliquos insequentibus dies, quod miseris reliquum est, hoc nos ipsi jam enitimus, ut scilicet quæ nemo dicere valeat, divinæ miserationis viscera sanctorumque patrociniis, votis invocemus. Quippe venientes ad supra 517 memorata præclaro decore splendidissimam gloriosissimam martyris Demetrii ædem, tum omnes civitatis accolæ, tum ex variis gentibus advenæ, omnis dignitas atque ætas, lamentabilique choro composito, sublato ad martyrem clamore patronum nobis fore adversus ingruentem Barbarorum minaci ira interitum ac cædem rogabamus. *Ostendisti, dicebamus, generose martyr, defensionis tuæ promptam ardoremque animi opitulationem in multis haud raro periculis, quæ tuam appetiere urbem, cunctisque adversariorum dissolutis insidiis ab omni immunem noxa ac interitu conservasti. Ostende nunc quoque, miserrantissime, tuam erga nos immensam curam; et ne glorientur adversum nos gentes barbaræ et alienigenæ, quæ Deum ignorant. Neque vero dederis domum hanc, quam orbis universus communem morborum officinam medicam paratumque refugium habet, ab impuris impiisque hominibus profanari, qui nostram subsannant fidem cultumque spernunt ac religionem, atque hoc unum nobis crimen impingunt, quæ sumus in Deum, pietatem, mortemque immaturam comminantur et exitium. Licet enim innumeris digni sumus suppliciiis ob ea scelera quæ in terra commisimus, huicque ipsi quæ ingruit, vastitati ac cladi sumus obnoxii, non tamen alium novimus Deum quam qui te coronavit, in cujus etiam gratiam divina peregristi certamina, quem et æmula passione clarificasti; cujus etiam munere multorum miraculorum gratiam consecutus es, nobisque murus firmus inconcussusque sulcimentum ac columen concessus es, ad quem quotidie 518 supplices pro nobis fundens preces, quæ in tunc nostram conducant efflagitas. Respice igitur nunc quoque in populi hujus consilii mentisique inopiam ac spes depositas, orationemque nostram exaudiens sta libera intercessione pro nobis servis tuis, et ab expectata nos eversione eripe, ne filii ancillæ Agar contra nos glorientur, nec dicant: Ubi est defensor eorum? Nam vides et ipse, benignissime, nos non in lanceis, sed in potenti intercessione tua rei summam deposuisse, qui et rursus tuæ nos providentiæ ac curæ compotes fore speremus. Hæc vota cum animi angore omnes suppliciter martyri noctu diuque offerentes, atque lacrymnis templi solum rigantes, hostium expectatione suspensi agebamus, cum peccatum nostrum haud secus ac septum firmissimum ex adverso obstaret atque martyris intercessionem cassam redderet, ne divinam nobis benignitatem propitio numine conciliaret. Merito enim ipsi quoque dicebatur, velut olim Jeremiæ prophetæ orationem fundenti pro Israël, qui divina miseratione minime dignus esset:*

κβ'. Πλὴν ὅτι τοῖς λογισμοῖς θατέρου τούτων παλαιόντες, οὕτω τὰς ἐφεξῆς ἡμέρας διετελοῦμεν. Καὶ ὁ μόνον τοῖς ἀποροῦσιν ὑπολείπεται, τοῦτο καὶ ἡμεῖς ἐσπουδάζομεν ἤδη, τοῖς ἀφάτους τῆς θείας συμπαθείας οἰκτιρητῆς καὶ τὰς τῶν ἁγίων πρεσβείας ἐπικαλούμενοι. Κατειληφότες γὰρ τὸν προλεχθέντα πανευπρεπέστατον οἶκον τοῦ πανενδόξου μάρτυρος Δημητρίου, ὅσοι τε τὴν πόλιν οἰκοῦμεν καὶ ὅσοι ἐξ ἀλλοδαπῆς ἦσαν ἐπήλυδες, ἀξία πᾶσα καὶ ἡλικία, καὶ θρηνώδεις χοροὺς συστησάμενοι, ἐπεβοῶμεν τῷ μάρτυρι προστάτην ἡμῶν γενέσθαι κατὰ τῆς προσδοκωμένης ἀπειλῆς τῶν βαρβάρων, "Ἐδειξας, λέγοντες, ὦ γενναῖε μάρτυς, τὸ θερμὸν τῆς σῆς ἀντιλήψεως ἐν πολλοῖς κινδύνοις πολλακίς ἐπελθοῦσι τῇ πόλει σου, καὶ πᾶσαν ἐναντίων ἐπιβουλήν διεσκέδασας, καὶ ὀλέθρον παντός ἀπειράτων αὐτῆν διετήρησας. Δείξον καὶ νῦν, συμπαθέστατε, τὴν ἀμετρὸν σου περὶ ἡμᾶς κηδεμονίαν, καὶ μὴ καυχῶνται καθ' ἡμῶν ἔθνη βίβαρα καὶ ἀλλόφυλλα, μὴ εἰδὸτα θεόν· μηδὲ ὧς βεβηλωθῆναι τοῦτον τὸν οἶκον, ὃν πᾶσα ἡ οἰκουμένη κοινὴν λατρείον καὶ προσφύγιον κέκτηται, ὑπὸ ἐναγῶν καὶ ἀθέων ἀνθρώπων, τὴν πίστιν ἡμῶν μικτηρίζοντων καὶ τὴν λατρείαν ἐξουθειούντων, καὶ τοῦτο μόνον ἐγκλημα καθ' ἡμῶν ἐπαρόντων τὴν θεοσέβειαν, καὶ θάνατον ἀπειλοῦντων ἡμῶν καὶ ὀλέθριον. Εἰ γὰρ καὶ μυρίων ἐσμέν ἄξιοι τιμωρῶν δι' ἃς ἐπράξαμεν ἐπὶ γῆς ἁμαρτίας, καὶ τῆσδε τῆς ἐπερχομένης καταστροφῆς ὑπόδιοκοι καθεστήκαμεν, ἀλλ' οὐκ ἔγνωμεν ἕτερον θεόν εἰ μὴ τὸν σὲ στεφανώσαντα, δι' ὃν καὶ τοὺς θείους ἄλλους δῆρυσας, ὃν καὶ τῇ μιμῆσει τοῦ πάθους ὑπερδόξασας, ἐξ οὗ καὶ τῶν πολλῶν θαυμάτων τὴν χάριν ἀπέλησας, καὶ ἡμῶν δεδωρησαι τείχος ὄχυρον καὶ ἀκλόνητον ἔρεισμα, τὰς ὑπὲρ ἡμῶν ἐκάστοτε [P. 556] ποιούμενος πρὸς αὐτὸν ἰκεσίας καὶ ἐξαιτῶν ἡμῶν τὰ συμφέροντα. "Ἐπίδε οὖν καὶ νῦν ἐπὶ τὴν ἀπορίαν καὶ ἀμηχανίαν τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τῆς δέησεως ἡμῶν ἐπακούσας στήθι εὐπαρήσιόστω τῇ πρεσβείᾳ ὑπὲρ ἡμῶν τῶν οἰκετῶν σου, καὶ τῆς προσδοκωμένης ἐξάρπασον συστροφῆς, ἵνα μὴ καυχῶνται καθ' ἡμῶν τὰ τέκνα τῆς παιδίσκης Ἄγαρ, μηδὲ εἰπωσι, Πού ἐστιν ὁ προστάτης αὐτῶν;" Ὁρῶ γὰρ καὶ αὐτὸς, εὐμενέστατε, δεῖ οὐκ ἐν ἔδρασει, ἀλλὰ τὸ πᾶν ἀνευθέμεθα τῇ δυνατῇ σου πρεσβείᾳ, τῆς σῆς προνοίας καὶ αὐθις ἐπιτυχεῖν ἐλλίξοντες. Τούτους τοὺς ἰκετηρίους μετὰ ¹⁸ συνοχῆς καρδίας τῷ μάρτυρι νύκτα καὶ ἡμέραν πάντες προσάγοντες καὶ τὸ ἕδαφος τοῦ ναοῦ τοῖς δάκρυσι πλύνοντες ¹⁹ τῇ προσδοκίᾳ τῶν ἐναντίων διετελοῦμεν, καθάπερ τινὸς ἔρκους ὄχυρωτάτου τῆς ἁμαρτίας ἡμῶν ἀντικαθιστάμενης καὶ ²⁰ τὰς πρεσβείας τοῦ μάρτυρος κωλυούσης πρὸς τὸ τὴν θείαν ἡμῶν εὐμένειαν ἐπικλίνειν. Εἰκόδες γὰρ καὶ πρὸς αὐτὸν ῥηθῆναι, καθάπερ πάλαι πρὸς τὸν προφήτην Ἰερεμίαν ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ ποιουμένου τὴν δέησιν, μὴ τῆς θεικῆς συμπαθείας ὄντος; ἀξίον

VARIE LECTIONES.

¹⁸ μετὰ] πάντες μετὰ P. ¹⁹ πλύνοντες ΔΡ. ²⁰ καὶ om. P.

τυχεῖν, ὅτι *Μὴ προσεύχου ὑπὲρ τοῦ λαοῦ τούτου· οὐ γὰρ εἰσακούσομαι σου.* Ἐδει γὰρ, εἶδει τὸν παραχωρηθέντα καθ' ἡμῶν θλαθρὸν ἐνεργεῖσθαι, ἐν ἔχῳσι γινῶναι πάντες οἱ ἐν ἀμαρτίαις· ἵνα ὡς οὐδὲν οὕτως ἐπισπᾶται τὸ θεῖον οὐδὲς πρὸς τὰς ὑπὸ τῶν ἀγίων προσφερομέναις δεήσεις ὡς ὀρθοτομία βίου καὶ ἀρίστων ἐπιμέλεια πραγμάτων.

κγ'. Ἐν ὅσῳ γὰρ ὑφ' ἡμῶν ἐπὶ ματαίῳ ταῦτα δι-
εσπουδάζετο, ἤκέτι τὰς βαρβαρικάς νῆας ἤδη που
παρὰ τὸν ἀχένα τοῦ ῥηθέντος Ἐκβόλου πλησιάσαι
καταμηνύων Κυριακῆς ἡμερῶν ἐπιφωσκούσης, ἐν-
νάτης καὶ εἰκάδος ἀγομένης μηνός· Ἰουλίου, ἔτους
κςϞβ'. Τῆς οὖν φήμης ταύτης πᾶσαν ἀθρώως διαδρα-
μύουσα τὴν πόλιν θόρυβος μὲν παρὰ πᾶσιν ἀνήγετο
καὶ κλάυος καὶ τάραχος, ἄλλων ἄλλο τι βοῶντων καὶ
περὶ τοῦ προκειμένου βουλευομένων, ὀπλιζομένων
τε ἀπάντων ¹⁸ ὡς οἶόν τε ἦν, καὶ πρὸς τὸ τεῖχος κα-
τασπουδόντων. Οὐπω δὲ ταῖς ἐπάλλεσι τοῦ τεύχους
δασπαρέντων, ἰδοὺ δὴ καὶ τῶν βαρβάρων αἱ νῆες ἐκ
τῆς ῥηθείτης ἐφάνθησαν ἐξοχῆς, πεπετασμένα ἔχου-
σαι τὰ ἱστία. Καὶ γὰρ κατὰ τινα σύμβασιν ἔτυχε τῶν
καίρων τοῦτω κατ' οὐρανὸν αὐταῖς ἐπισηφρήσας ἀνεμος,
ὡς τοῖς πολλοῖς δοκεῖν μηδὲ ἐφ' ¹⁹ ὑδάτων ἀλλὰ δι'
ἀέρος μεταρσίους κομίζεσθαι. Ἰούλιος γὰρ ἦγετο,
καθὼς εἴρηται, μὴν, ὅτε καὶ πλέον τῶν ἄλλων ἡμε-
ρῶν ὁ τῆδε διακόλπιος ἐπεισέρχεται ἀνεμος, ἐκ τῶν
ἐξοχῶν τοῦ τῆς Ἑλλάδος Ὀλύμπου τὴν ἀρχὴν ἔχων,
καὶ μέχρις ἐνάτης ὥρας ἀπὸ πρωῒθεν ἐφ' ἑκάστης
τῶν θερινῶν ἡμερῶν συνασιπτεται [P. 337] τῇ πόλει
καὶ τῶν ἀέρα διαφορῶν. Ἐκείνων οὖν εὐρηχότες συν-
εργῶν οἱ πολέμιοι, ἔτι τῆς ἡμέρας ἐν ἀρχῇ οὐσης,
ἔγγυθεν προσέρρηξαν. Καὶ πρῶτα μὲν τὰ ἱστία χα-
λῶντων αὐτοῦ που παρὰ τὸ τεῖχος γενόμενοι, καὶ τὴν
πόλιν ὅποια τις οὐσα τυγχάνει ἐπιμελῶς κατενόουν·
οὐδὲ γὰρ ἄμα τῶν ²⁰ καθορισθῆναι τῆς μάχης ἀ-
πῆρξαντο, ἀλλ' ἐνέδωκιν ὀλίγην τινα σχολὴν τοῦ τε
προπειραθῆναι τῆς ἡμετέρας ἰσχύος, ὅπως ἔχωμεν
πρὸς τὴν διὰ τοῦ πολέμου συμπλοκὴν, καὶ αὐτοῦς
πρὸς τοῦτο αὐτὸ ἐξασκήσαι. Ἐστησαν οὖν τέως πε-
ρδεῖς, μηδενὶ τῶν ορωμένων ἔχοντες ἐξομοιοῦν τὰ
ῥητόμενα· πόλιν γὰρ κατενόουν πολλῶ μὲν τι με-
τῆται πεπλατυσμένην, λαοῦ δὲ πλήθει ἅπαν τὸ τεῖχος
περιεστοιχισμένην. Ἐξ οὗ δὴ καὶ πλέον καταπλα-
γέντες μικρὸν τὴν μάχην ἐπέσχον, ὡς ἐκ τούτου καὶ
ἡμῖν ἐγγενέσθαι βραχὺ τι θάρσος καὶ μεταξύ τῆς

τοιαύτης σχολῆς τὰς ψυχὰς ἀνακτῆσθαι.
δδ'. Οὕτω δὲ ὄντων ἡμῶν ἔδοξε τῶ καθηγουμένῳ
τοῦ τῶν βαρβάρων στρατοῦ διελθεῖν ἅπαν τὸ τεῖχος,
ἔσον περικλύζεται τῇ θαλάσῃ. Σκαιὸς δὲ οὗτος καὶ
παμπόνηρος ἦν, καὶ τῇ ὁμωνυμίᾳ τοῦ-θηρὸς κατάλ-
ληλον καὶ τὴν πρᾶξιν ἐπιδεικνύμενος, καὶ οὐδὲν ἀμει-
νον ἰκαίνοιο τῶν τρόπων τῇ ἀγριότητι καὶ τῶ ἀκαθ-
έκτῳ τῆς ὀρμῆς διακείμενος. Ἐγνως δὲ τοῦτον
πάντως καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς φήμης, περιδόητον ἐχού-
σης τὴν τοῦ ἀνδρὸς κακίαν, ὡς μηδέποτε τινα τῶν
λαλουμένων ἀσεβῶν εἰς τοσαύτην ἐλάσαι, ὡς ἀκορέ-
στως ἔχειν ὄρεῖν ἀνθρωπίνων αἱμάτων ἐκχύσει· καὶ

A *Noli orare pro populo hoc; quia non exaudiam te;*
plane enim necesse erat ut quod adversum nos
decretum erat exitium opere completeretur, ut quoi-
quot in peccatis agunt, scire possent nihil ita di-
vinas aures ad preces a sanctis fusas audiendas
allicere, ut vitæ rectæ instituta ratio et optimorum
actuum accuratio.

519 23. Interim enim dum hæc a nobis frustra
geruntur, venit quidam, qui barbaricas naves jam
proxime Echoli, cujus superius mentio facta est,
cervici accessisse nuntiet. Dominica tunc illuce-
scebat, 4 Kalendas Augusti, anno ab orbe condito
6412 (Christi 504). Fama igitur extemplo per totam
urbem divulgata turbare omnes, titubare, trepidare,
alius aliud inclamare, deque præsentī negotio con-
sulere, arma pariter pro eo ac licebat sumere, ad
murum properare. Necdumque illis per propugna-
cula dispertitis, en tibi et Barbarorum naves ex
dicta eminentia passis velis apparuere. Ita namque
eventu quodam tunc temporis ventis secundissimis
navigandi cursum tenere eos contigerat, ut
multis viderentur non super æquas, sed per aerem
sublimes vehi. Mensis Julius, uti diximus, tunc
erat, cum magis aliis diebus ventus hic sinum ir-
rupit, ex Helladici Olympi montibus spirans, et
a mane diei singulis æstivis diebus ad nonam ho-
ram urbem feriens, aeremque ventilans ac discu-
tiens. Hujus itaque venti favente aura, ipso diei
exordio, hostes illapsi prope applicuerunt. Ac pri-
mum, ubi prope murum venissent, vela contrahunt,
et urbs quænam ac quanta esset diligenter explora-
rant. Neque enim statim appulsi pugnam aggressi
sunt, sed parum aliquid otii ⁵²⁰ sibi indulsero,
tum ut antea nostras vires atque animos ad pu-
gnandum experirentur, tum ut semetipsos ad hoc
ipsum exercerent. Steterunt igitur hactenus meti-
culosi, cum nulli eorum quæ vidissent exque usu
haberen in conspectu posita justa satis similitu-
dine comparare possent. Namque urbem conside-
rabant ingenti magnitudine longe lateque diffusam,
frequentia populi per muri ambitum circumseptam.
Unde et magis attoniti paululum a pugna se conti-
nuerunt, ut et nos quoque inde paulo audaciores
facti per eas moras et otium animos resumserimus.

D 24. In his cum essemus, visum est barbarici
exercitus duci omnem muri partem, quæ mari al-
luitur, circumlustrare. Erat vero hic vir improbus
scelestissimusque, ac qui cognominis belluæ ad
amissim gestus motusque referens nihil impari illi
genii ferocitate effrenique impetu præditus esse.
Cognovisti et tu prorsus hominem, ex fama quæ
hominis perversitatem ac nequitiam ubique gen-
tium deprædicat, ut nullus eorum qui usquam im-
pietatis nomine celebrati sunt, in tantam ejus im-
manitatem excessumque evaserit, cujus sit insulta-

¹⁸ Jerem. vii, 16.

¹⁹ πάντων Α. ²⁰ ὑφ' Ρ. ²¹ τοῦ Α.

bilis ardor fundendi humani cruoris, ac cui nihil majoris sit plurisque habeatur Christianorum caedibus. Id enim cum et ipse aliquando fuisset, ac salutari renatus baptisate coque formatus religionis nostrae mysteria edoctus esset, ab iisdem captus Barbaris piam fidem illorum impietate commutavit, **521** nihilque aliud illis gratius praestare habet quam ut quod vocatur factis ipsis confirmet, desertorisque ac praedonis cruenta facinora exhibens ex iis quoque sibi magnifice placeat ac superbiat. Hic igitur immensus desertorque Leo navi per mare circumvectus murum dispiciebat, ac qua parte impetum daret malitiose ac malefice cogitabat. Reliqua classis ad littoris orientalem plagam subducta in apparatu instruendo erat. Cives ipsi quoque arma induti, distributisque propugnaculis, ad propositum certamen mutuo sese animare. Vere namque certamen erat, ac quidem inter magna clarissimum, non luctatoris ullius, contentis in adversarium fortiter corporis viribus ab spectatoribus gloriam laudemque ambientis; non propositis ei qui victor exeat levis materiae modicum tempus oblectantis praemiis; nec rursus quo amissa victoria, ejus qui ea ceciderit unum dedecus poena labesque sit: sed in quo aut tantae civitatis ex tanto periculo liberatione incomparabile decus liberanti accesserit, aut quo ingruentium malorum aliquid passa ac labefactata inconsolabile vulnus allatura sit.

25. Cum murum omnem bellua illa et portus fretum ferrea catena immersisque navibus undique munitum animadvertisset, inde adoriri urbem decrevit, unde nec externos ante demersorum integræ molis lapidum **522** cuneos aggressioni navium obsistere, neque a muro tum stemum in altum exstructo easdem belli astu diutius vexari posse agnoverat, sed ubi maris aqua, ipsa altiore vado, humiliori muro alliditur. Signato loco, ac cum ad socios reversus esset, pugnae tesseram dedit. Qui ocus per dicta loca navibus effusi, barbarico asperoque sublato clamore ac rugitu, concitatis remige navibus, ac tympanis ex corio factis horride perstreptentes, multisque aliis terriculamentis eos qui in propugnaculis erant perterrentes, in murum prorunt. Cives contra, et qui ad murum stabant, majori ipso sublato clamore ac penetrabiliore elata voce, salutarem crucis armaturam adversus infestam hostium classem invocare. Tantaque horum erupit clamoris vis, ut Barbari, immensa ejus turbæ omni que auditione terribiliore percepto ululatu, quasi vertigine capiti dubii hæerent, desperarentque de exitu, ex clamore illo armatorum in urbe multitudinem conjicientes, et se non posse adversus tantos inito prælio ejus facile potiri ipsamque diripere, cui nulla alia similis superiori exemplo occurreret. Ne tamen ex prima illa aggressionem metu attoniti viderentur atque percussi, non absque

Α μηδὲν ἕτεροι προτιμᾶν τῆς τῶν Χριστιανῶν ἀναρέσεως. Τοῦτο γὰρ καὶ αὐτὸς ὡν ποτε καὶ τῆ τοῦ σωτηρίου βαπτίσματος ἀναγεννήσει μεμορφωμένος τὴν τε ἡμετέραν θρησκείαν ²¹ δεδιδαγμένος, ὑπ' αὐτῶν χειρωθεὶς τῶν βαρβάρων τὴν ἐκείνων δυσσέθειαν τῆς εὐσεβοῦς ἀντηλλάξατο πίστewς, καὶ πλέον οὐδὲν αὐτοῖς ἀεὶ διὰ σπουδῆς ἔχει χαρίσασθαι ἢ τὴν κλῆσιν κυρῶσαι ταῖς πράξεσι καὶ παραβάτου καὶ ληστοῦ δράματα ἐνδεικνύμενος ἐκ τούτων καὶ φιλοτιμῆσθαι καὶ ὑπεραίρεσθαι. Οὗτος δὲ οὖν ὁ ἀτίθαστος ²² καὶ παραβάτης Λέων περιήει τῆ νηὶ διὰ τῆς θαλάσσης τὸ τεῖχος ἀποσκοπῶν καὶ πόθεν ἀφορμήσας προσέβαλο ²³ κάκουργως ἐμμελειτῶν. Αἱ δὲ λοιπαὶ νῆες ὑπ' ἐν χώρῳ τοῦ πρὸς ἀνατολὰς αἰγιαλοῦ προσορμισθεῖσαι συνεσκευάζοντο. Οἱ καθ' ἡμᾶς δὲ πολῖται καὶ αὐτοὶ ²⁴ τοῖς ὄπλοις ἐφφάττοντο, τὰς ἐπάλλξεις διελδόμενοι καὶ ἑαυτοὺς πρὸς τὸν προκείμενον ἀγῶνα συναπαλείφοντες. Καὶ γὰρ ἦν ἀγὼν ἀληθῶς, καὶ τῶν μεγάλων ἀγῶνων ὁ διαβόητος, [P. 358] οὐ παλαιστοῦ τινος ἀγωνίαν ἐν ταῖς πρὸς τὴν ἀντίπαλον τοῦ σώματος ἀντερεῖσται τὸν παρὰ τῶν ὀρώντων ἔπαινον προξενῶν, οὐκ ἔπαθλα προτιθεὶς ὕλης τινὸς πρὸς ἕλιγον τέρψιν τῶν νικῆσαντι παρεχόμενα, οὐδὲ πάλιν ἤτταν μέχρους αἰσχύνης μόνης τὸν νικηθέντα καταδιβάζουσαν, ἀλλ' ἢ περισθεῖσαν τοσαύτην πόλιν ἐκ τοσοῦτου κινδύνου γέρας ἀμίμητον ἀναδήσασθαι, ἢ παθοῦσάν τι τῶν ἀπειλουμένων ²⁵ ἀπαρηγόρητον ὀδύνην ἐνέγκασθαι.

Κ ἐκεί. Ἄλλ' ἐπειδὴ τὸ τεῖχος ἅπαν ὁ θῆρ ἐκεῖνος κατεῖδεν, ἔτι δὲ καὶ τὸν πορθμὸν τοῦ λιμένος ἀλύσει σιδηρᾷ καὶ τισὶ ναυσὶ βεβυθισμέναις ὄντα κατάφρακτον, μᾶλλον ἐκεῖθεν τὴν προσβολὴν ποιήσασθαι διεσκέψατο, ὅθεν διέγνω μῆτε τὰς ἐξωθεν κωλύειν τῶν προθυθισθέντων μονοθῶν ἐνέδρας τὴν τῶν νηῶν ἐφοδον, μῆτε μὴν ἀφ' ὕψηλοῦ τοῦ ἤδη δομηθέντος τεύχους ἐπίτασιν πολέμου ταύτας ἐκδέχασθαι: ἀλλ' ἔνθα βαθυδόμενον τὸ τῆς θαλάσσης ὕδωρ τῶ χθαμαλωτέρῳ τεύχει προσρήγνυται, τοὺς τόπους σημειωσάμενος καὶ πρὸς τοὺς ἐταίρους ἀνθυποστρέψας, ἐνέδωκε τὸν ἀγῶνα. Οἱ δὲ ²⁶ τὸ τάχος τοῖς λεχθεῖσι τόποις ταῖς ναυσὶ διασπαρέντες, βοῆ τε χρησάμενοι βαρβαρικῆ καὶ τραχεῖα, ἐφύρμησαν τῶ τεύχει, ταῖς κώπαις ἐλαύνοντες, καὶ τοῖς ἐκ τῶν δέβρων κατεσκευασμένοις τυμπάνοις καταπληκτικῶν κτυποῦντες, καὶ πολλοῖς ἄλλοις φοβήτροις τοῦ ἐν ταῖς ἐπάλλξεσιν ἐκταράττοντες. Ἀντιδῆσαν δὲ μᾶλλον καὶ γεγωνοτέραν φωνὴν οἱ πρὸς τὸ τεῖχος ἐστῶτες, τὸ σωτήριον ὄπλον τοῦ σταυροῦ πρὸς τὴν κατὰ τῶν ἐναντίων ἐπικαλούμενοι συμμαχίαν, καὶ τοσοῦτον ὡς ἀκηκότας τοὺς βαρβάρους τὸν πολυάνθρωπον ἐκείνον καὶ παντὸς ἀκούσματος φοβερώτερον ἀλαλαγμὸν ἰλιγγιάσαι τέως καὶ μηδὲν ἀνύσειν προσδοκᾶν, τοῦ δήμου τὴν πληθὺν ἀναλογισμένους ἐκ τῆς βοῆς, καὶ ὡς οὐκ ἂν πρὸς τοσοῦτους ἀποδυσασμένους εἰς μάχην εὐχερῶς ἔχειν πόλιν τοσαύτην βραδίως ἐκπορθεῖν, ἦν οὐδὲν παραδείγματι συγκρίνειν εἶχον. Ὅμως ἵνα μὴ

VARIAE LECTIONES.

²¹ θράσος P. ²² ἀντίθαστος] ἀνθρωπος P. ²³ προσβάλοι P. ²⁴ ἀπειλούμενων P. ²⁵ δὴ A.

δόξῳσι κατεπιτηχέναι τὴν πρώτην προσβολήν, οὐκ ἀδεῶς μὲν, οὐδὲ πάλιν μεθ' ἧς ὕστερον ἐχρῶντο μα- νίας· ἀλλὰ τινι λύσσει φόβῳ συγκεκραμένη πλησίον γενόμενοι ταῖς ἀπὸ τῶν βελῶν νιφάσι τοὺς ἐξ ἐναν- τίας ἡμύνοντο. Ἐπειτα δέ τι ²⁶ καὶ ἀναιδέστερον ἐπεχείρουν καὶ πλησιέστερον ἐφορμῶν ἐφιλονέκουν, καθὼς περ τινὲς ὀλακτικοὶ κύνας τὸν οἰκεῖον θυμὸν διεγείροντες, τοῖς κατ' αὐτῶν [P. 339] φερομένοις ἀπὸ τοῦ τείχους ἐξαγριούμενοι. Οὐδὲ γὰρ οἱ τῆς πό- λεως τῆς τοξικῆς κατημέλουν, ἀλλ' ἐχρῶντο ταύτη μᾶλλον ἐναργῶς καὶ ἐπιτηδέως, πάντας τοὺς ἐκ τῶν πλησίον χωρῶν προσρυνένας Σκλαθῆνους τοῖς τόποις ἐκεῖνοις καταστησάμενοι, ὧν οὐδὲν ἔστιν οὕτως τῶν ἄλλων εὐεπιχείρητον ὡς τὸ κατὰ σκοποῦ βάλλειν καὶ μηδὲν τῶν βελῶν αὐτῶν τὴν ῥύμην ἀνθυποφέ- ρειν.

κς'. Ἄλλ' οὕτω βαλλόντων ἐκατέρων καὶ βαλλομέ- νων, ἰσοπαλῆ τε τὴν μάχην προσπίπτουσαν ἐνδεικνυ- μένων, δικαιοσθέντων τινὲς τῶν βαρβάρων, τῶν ἄλλων, ὡς εἰπὼς, εὐτολμότεροι καὶ θρασύτεροι, καὶ τῇ θαλάσ- σῃ τῆς νῆος ἑαυτοὺς ἀκοντίσαντες, κλίμακά τε ξυλί- νην μεθ' ἑαυτῶν συγκαθελόντες, ὤθουν ἄγοντες ἐν τοῖς ὕδασι, πειρώμενοι δι' αὐτῆς ἀνιέναι τῷ τείχει, μηδένα λόγον τῶν ἐκεῖθεν κατ' αὐτῶν πεμπομένων ποιούμενοι. Μέχρι γὰρ τοῦ πλησίον γενέσθαι ἐκάλυ- πτον τὰ σώματα, νηρόμενοι τε τῷ ὕδατι καὶ τὰς κε- φαλαῖς ταῖς ²⁷ ἀσπίσι περιφραττόμενοι· ὅτε δ' ἐγγύθεν ἐγένοντο, τὸ ὕδωρ ἀποδυσάμενοι βρωμαλεώτερον ἀν- εἶχον ταῖς βολαῖς προσπαλαίοντες, τὰς ἀσπίδας μόν- νας φέροντες ἐπὶ κεφαλῆς, εἶτα τὴν κλίμακα θάττον κατὰ τῶν ἐπάλξεων ἀνεκλύσαντες ἐπεχείρουν δι' αὐ- τῆς ἀνιέναι καὶ εἰσω χωρεῖν. Ἄλλὰ προέφθασε τὸ θεοουλευμένον ὁ θάνατος, καὶ πρὶν ἀκριβῶς σκοπήσαι πῶς τὴν ἐπίνοιαν συμπεράνωσι, τῆς ζωῆς ἀπελύοντο· μένον γὰρ ὅτι ²⁸ ταῖς βαθμίαις τὰ ἴχνη ἐκίνησεν, καὶ θέσθη χαλάζης πυκνῆς οἱ λίθοι κατ' αὐτῶν ἀφεθέντες ὁμοῦ τῇ θαλάσῃ καὶ τῷ ὀλέθρῳ τούτους ἐξανεσκεύα- σεν. Ἐν τούτοις ὀπισθόρμητοι πᾶσαι χωροῦσιν αἰ- νῆς, οὐθενὸς ἄλλου τοιοῦτου τέως ἐπιχειρεῖν τολ- μηρῶς ἔχουσαι· μόναις δὲ ταῖς ἀπὸ τῶν βελῶν νι- φάσι, καὶ αὐτὸν τὸν ἀέρα συσκιαζούσαις, ἔβαλλον ἀπὸ μηκρόθεν, οὐδὲν ἤττον καὶ αὐτῶν βαλλομένων τοῖς τε βέλεσι πεμπομένοις εὐστόχως καὶ ὀλίγα δια- φρατάνουσι καὶ ταῖς ἀπὸ τῶν πετροβόλων καταφο- ραῖς, ὧν καὶ αὐτὸς μόνος ὁ διὰ τοῦ ἀέρος ἐγγινόμενος ῥοῖζος ἔκασασιν τοῖς βαρβάρους ἐναπειργά- λητο.

κς'. Ἦδη γὰρ καὶ ὁ λεχθεὶς Νικήτας, ὁ πρὸς τοῦ βασιλέως σταλεῖς, τὸ τεῖχος ἅπαν διέτρεχε τὸν δῆμον παραθάρβυνων, Ἄνδρες, λέγων, Θεσσαλονικεῖς, ἄλλας μὲν εἶχον πρὸ τοῦδε περὶ ὑμῶν ὑπολήψεις καὶ οὐκ ἂν οὕτω γεινναίους καὶ πρὸς τὸ ἔργον τοῦ πολέμου τολμηροὺς ἔμμενον εἶναι, μηδὲν τοιοῦ- τον μήτε περπαθέντας πάλαι μήτε κατενεργήσαν- τας· νυνὶ δὲ τοῦ πράγματος ἡ ἀκμὴ οὐκ ἀγεν- νεῖς ἔχειν τὰς περὶ ὑμῶν ἀπέσχευ ἐλπίδας. Ὅρῳ γὰρ πάντας ὑμᾶς τοῖς τε σώμασι σφριγῶ- τας καὶ ταῖς ψυχαῖς ἀνδριζομένους καὶ ἄλλως

A trepidatione, nec eo rursus quo postmodum usi sunt furore, sed rabie timore mista propius admo- ventes denso sagittarum nimbo adversarios pre- mebant. Postmodum **523** vero etiam impudentius aggredi ac proximior impetu vim contendere, haud secus ac latrantes canes proprium excitantes furo- rem, iis quæ e muro in ipsos jactabantur immane efferati. Nam neque oppidani jaculandi artem negle- xerant, sed ea acrius dexterioraque conatu uteban- tur, omnibus qui ex finitima regione confluerant Sclavenis iis in locis dispositis, quibus in reliquis nihil sic expeditum quam ut rite collineent et scopum feriant nec ruentia ipsorum jacula quid- quam sustineat.

B **26.** Hoc autem modo, dum utriusque jaculis et darent ictus et acciperent, fortique dimicatione pugnam ancipitem facerent, Barbarorum quidam a suis divisi, reliquis, ut par est, majori audacia ac præcidentia freti, e navi in mare prosilientes, atque scalam, quam in aquis pellebant, secum ferentes, ea in murum evadere tentabant, nullam rationem habentes eorum quæ inde in illos præsidarii mit- tebant. Cum enim necdum prope omnino essent, corpora tegebant aquis innatantes, capita scutis circumsepti. Ubi autem jam prope venissent ac aquis exissent, robustius resistebant, ictibus col- luctantes, cum scuta solummodo in capitibus ferrent. Tum scala celerrime propugnaculis admota, per eam ascendere atque intro pervadere tenta- bant. Verum mors consilium prævertit vitæque extruduntur, ejus tantæ rei perficiendæ modo necdum **524** dispecto : vix enim gradibus vestigia admo- verant, cum grandinis instar spissa lapidum vis in eos missa et mari et letho profligavit. In his omnes retroversæ naves nihil simile imposterum ausæ sunt : tantummodo sagittarum nimbis, quiet aerem ipsum obtegebant, eminus incessebant, cum et ipsi nihilominus telis incessebantur, scite directis pa- rumque ab scopo aberrantibus, et e balistis ac catapultis emissis lapidibus, quorum vel solus per aerem conceptus fragor stuporem Barbaris incu- tiebat.

D **27.** Jam enim vero et supra laudatus Nicetas, ab imperatore missus, murum omnem percurrebat, populum animans : Viri, dicens, *Thessalonicenses, alia de vobis antea existimabam, nec adeo generosos et ad sustinendum prælium audaces putabam, cum nihil tale antea experti sitis aut præstiteritis. Nunc vero ipsum vertens summum discrimen nihil de vobis degeneres spes sinit habere. Etenim vos omnes video tum corporibus vegetos, tum fortes animis ac strenuos, totosque in rem intentos ac alacres, qui hostibus in- sultetis eorumque machinas robusto conatu evertatis.*

VARIÆ LECTIONES.

²⁶ τι οπι. P. ²⁷ ταῖς οπι. P. ²⁸ ὅτι] ἔτι. P.

duſſi essent, eaque ejus generis quæ labore delassarentur, solique capitibus imminens exureret; unum hoc sollicite agentes, ut aut urbem vastarent suumque in 529 nos furorem exsatiarent, aut, si minus res cederet, vita quoque projecta ipsi seipsos armis conscicerent. Semel enim accensus barbaricus furor non prius a movente eum dementi impetu cessaverit, quam vel suum ipsius vel adversarii cruorem fusum conspexerit.

κινούσης αὐτὸν ἀλογίστου ὀρμῆς ἀπολήξειε, μέχρις ἂν ἦ τοῦ οἰκείου αἵματος ἢ τοῦ ἐξ ἐναντίας ἀντιπράττοντος ἴδῃ τὴν ἔκχυσιν.

30. Quod enimvero muro propinquare haud eis periculo vacabat, jaculis ac catapultis omnia permittebant. Sese enim ordine componentes, tantæ distantia semoti quantam jactus proprii necdum remisso impetu superarent, ut urbem incenserent, seu:is vallati totique in rem pugnae intenti, haud secus ac statuæ quædam ex ære fusæ seu ex alia quadam duriore materia conflatis corporibus, stabant, immenso quodam, et quod verbis narrari non potest, durantes ac concertantes prælio. Nam sole medium agitante diem, dum et radiorum jactu majore præ horis aliis aerem ardore exurit, vi ipsa ardentis æstus innata sibi velut accensa rabie dementique illo furore superbia mentis excitato, ad aliud obsidionis genus (et cogita quam dirum!) impetum transferunt. Etenim ex quatuor portis, ad orientalem urbis oram aditum pendentibus, duas igne absumere decernunt, quam diximus, Romam, et quam Cassandreoticam vocant, hoc nimirum reputantes, si illis incensis intra murum exterioriorem iis penetrare liceret ac murum sublimem subire, citra dubium 530 etiam his quæ intus erant noxam illaturos omnesque ad unum in urbem compulsuros, constitutis ex adverso solertibus gnavisque sagittariis, ut continua jaculorum grandine neminem oppidanorum tuto prospicere ac emergere sinerent.

31. Et machinamentum ita cœptum est. Minores naviculas piscatorias, cujusmodi scilicet nostris ad piscandum hominibus usus est, inversas plaustris imponunt, allorumque præterea lignorum copiam et sarmentorum congeriem, pice sulphureque conspersam; plaustraque subeuntes axes vertebant, ea manibus duteutes, donec ad ipsas portas pervenere: tum materiæ igni injecto, pedemque referentes scutis obtecti et ad sagittarios sese recipientes, nobis prope inscils meditatium opus absolvere. Ignis enim correpta materia, fomentisque in largiorem flammam accensus, exteriorem portarum faciem, ferro undique obductam, igne candentem fecit, flammamque in interiora derivans omni ex parte ipsius ardoribus portas

A τροφῆς μεταλαβεῖν διὰ πάσης ἐκείνης τῆς ἡμέρας βουλόμενοι, ἀλλ' ἀκορέστως ἔχειν τοῦ πολέμου ἐν οὕτω λαθροτάτῳ καύματι, καὶ μὴδ' ὅτι σώματα περικεῖνται καὶ καμᾶτω δαμαζόμενα καὶ τῷ ὑπὲρ κεφαλῆς ἡλίῳ καυσούμενα παντελῶς αἰσθανόμενοι, τοῦτο δὲ μόνον διὰ φροντίδος ἔχοντες, ἢ πορθῆσαι τὴν πόλιν καὶ τὴν καθ' ἡμῶν ἀναπλῆσαι θυμὸν, ἢ μὴ προβαίνοντος τούτου καὶ τῆς ζωῆς ἀπειπεῖν καὶ ἑαυτοὺς τοῖς ὅπλοις διαχειρίσασθαι. Θυμὸς γὰρ ἀπαξ βαρβαρικὸς ἐξερθεῖς οὐ πρότερον τῆς ἂν ἦ τοῦ οἰκείου αἵματος ἢ τοῦ ἐξ ἐναντίας ἀντι-

λ'. Ἄλλ' ἐπειδὴ τὸ προσπελάζειν αὐτοὺς τῷ τελεχεῖ οὐκ ἀκινδύον ἦν, πάντα τοῖς βέλεσι καὶ τοῖς πετροβόλοις ἐπέτρεπον. Στιχηδὸν γὰρ ἑαυτοὺς ἀστατάξαντες, καὶ τοσοῦτον ἀποστάντες ὅσον τὰς βολὰς αὐτῶν μήπω τῆς ὀρμῆς ὑπεριδοῦσης 55 τῇ πόλει προσπίπτειν, ταῖς ἀσπίσι τε φραζάμενοι καὶ ὄλοι τῆς ἀγωνίας γενόμενοι, ἴσταντο καθάπερ τινὲς ἀνδριάντες ἐκ χαλκοῦ ἢ τινοῦ ἄλλης στερεωτέρας ὕλης συμπεπηγότα ἔχοντες σώματα, μυρῖον τι καὶ ἀνεκδιηγῆτω καρτεροῦντες πόνη. 56 καὶ πρὸς τὸν πόλεμον ἀμιλλώμενοι. Τοῦ γὰρ ἡλίου κατὰ τὸ μέσον ἀγοντος τὴν ἡμέραν, ὅτε καὶ ταῖς βολαῖς τῶν ἀκτίων τὸν ἀέρα πλέον τῶν ἄλλων ὤρων διαπυροῖ, τῇ ἀκμῇ τοῦ καύματος ὡσπερ τὴν φυσικὴν ἔκκαυσαντες λύσαν, καὶ τὸν ἀλογον ἔκείνον θυμὸν ταῖς ἀπονολαῖς προσεθερίσαντες, ἐφ' ἕτερον εἶδος πολιορκίας (καὶ σκόπει πῶς χαλεπὸν) τὴν ἔρμην μετεγήγοντο. Τετάρτων γὰρ πυλῶν πρὸς τῷ ἀντοικίῳ μέρει τῆς πόλεως διεξαγουσῶν, ἐσκήσαντο τὰς δύο αὐτῶν πυρῖτεφρῶσαι, τὴν τε βηκείσαν] Ῥώμην καὶ τὴν Κασσανδρεωτικὴν καλουμένην, τοῦτο ἐν τῇ διανοίᾳ θέμενοι, ὡς εἰ δυναθεῖεν τῶν ἐξω πυλῶν κατομένων εἰσω χωρηῆσαι τοῦ προτειχίσματος καὶ τὸ μετέωρον ὑποδύσασθαι τεῖχος, μὴδένα φόβον ἔχειν πρὸς τὸ καὶ τὰ 57 ἐνδὸν χακουρηῆσαι καὶ τῇ πόλει πάντας ὕφ' ἑν συνελάσαι, ἐξ ἐναντίας [P. 343] παρᾶστησάμενοι τοξότας εὐστόχους τε 58 καὶ δεινοὺς, ὡς ἂν τῇ συνεχεῖα τῶν βελῶν μὴ ἔῃν ἀκινδύνως προκύπτειν τῶν ἐνδὸν τινά:

λα'. Καὶ δὴ τοῦ τεχνάσματος οὕτως ἐνήρξαντο: Ἰμάξας ἐφευρόντες ἐπέθηκαν ἐν αὐταῖς πρηνεῖς τὰς 59 βραχυτάτας νῆας, αἷς πρὸς τὴν θήραν τῶν ἰχθύων οἱ καθ' ἡμᾶς ἄλιες ἐκέχρητο, ἐτι δὲ καὶ τινῶν ἄλλων ξύλων πληθύν καὶ φρυγάνων σωρεῖαν, 60 ἄτινα πίσση καὶ θεάφῳ καταβράναντες καὶ τὰς ἀμάξας ὑποδύντες ἔστρεφον τοὺς ἀξόνας, ἀγοντες αὐτὰς: 61 ταῖς χερσίν, ἕως ἐφθασαν μέχρις αὐτῶν τῶν πυλῶν. Εἶτα τὴν ὕλην ἐκείνην ὑφάψαντες, καὶ ὀπισθόπυροσ τὰς ἀσπίσι φραζάμενοι πρὸς τοὺς τοξότας χωρήσαντες, ἔλαθον τὸ βεβουλευμένον 62 εἰς ἐργὸν ἀγαγεῖν. Τὸ πῦρ γὰρ τῆς ὕλης λαβόμενον καὶ τοῖς ὑπεκκαύμασι πρὸς μεῖζονα φλόγα διεγερθὲν τὴν μὲν ἐξω τῶν πυλῶν ἐπιφάνειαν, ἣτις ἦν ἀπασα σεσιδηρωμένη, πυρακτωθῆναι πεποίηκε, τὴν λαμπάδα δὲ

VARIÆ LECTIONES.

55 ὑπεριδοῦσης P. 56 πόνη] πλάμην P. 57 τὰ] τὰς A. 58 τὲ om. P. 59 τὰς om. P. 60 αὐτοὺς P. 61 βεβουλευμένον P.

καὶ πρὸς τὸ εἶσω μετοχετεύσαν ἐξαφθῆνα: δι' ὅλου ἅ
τὰς πόλεις ἠνάγκασεν, ὡς μετὰ βραχὺ ταύτας κατα-
πισεῖν καὶ δειλίαν οὐ τὴν τυχοῦσαν ἅπασιν ἐμβαλεῖν.
Μόνον γὰρ ὅτι καθ' ὅλης ἐκηρύχθη τῆς ⁵⁰ πόλεως ἡ
τῶν πυλῶν ἔκκαυσις, καὶ καθάπερ τινὸς ξίφους ὑπο-
δραμῶντος τὰς ἀπάντων καρβίας, οὕτως ἔναγωνίως
καὶ τρομῶδεις τοὺς ἀνθρώπους πεποίηκε, τὰς μορ-
φὰς ἀλλοιῶσαντας καὶ πᾶσαν χρηστὴν ἀθρόον προ-
δεωκώτερος ἐλπίδα. Καὶ γὰρ οἱ πρὸ βραχέος τοῖς
τείχεσιν ἐξαλλόμενοι καὶ πρὸς τὴν διὰ μάχης ἀγῶνα
ἀλλήλους ἐγκελεύμενοι πτωκῶν ἀδρανέστεροι ταῖς
ἀληθείαις ἐδείκνυντο. Αὐτὸ γὰρ τοῦτο, τὸ τὴν μη-
χανὴν ἐκείνην εἰς ἔργον ἐκβῆναι, μαντεύσθαι
τοῦ τέλους ταῖς ἀπάντων ἰδίῃ ψυχαῖς. Πλὴν ὅτι
τῶν ἔσω πυλῶν πυρποληθεισῶν τὰς ἔνδον ἡμεῖς
τείχεσιν τινὶ νεοδομητῷ ὄπισθεν περιφραζόμενοι, ^B
ὄρατά τε ταῖς ἐπάλλεσιν ἐν τισὶ προαποθέμενοι σκεύ-
εσσιν, ἐφολαττόμεθα πότε καὶ πρὸς ταύτας τυχὸν
ἐφορηήσουσιν οἱ πολέμιοι, ἔν' ὅτε τῆς κακουργίας
καὶ αὐθις ἐπιχειρήσωσιν. ἔχουμεν ὁπῶς τῆς φλογὸς
ἀντιποιησόμεθα καὶ τῆς ἐπιβουλῆς ἀπειράτους τὰς
πόλεις διατηρήσομεν. Ὅ δὲ καὶ γνόντες ἐκεῖνοι οὐκ-
εἶτε ταῖς τοιαύταις κακοβουλαῖς ἐχρήσαντο, ἐτέρας
δὲ τισὶν ἐμελλόν δεινότεραις εἶτι ⁵⁷ καὶ σφοδρότεραις
τῶν καθ' ἡμῶν ἐπιτηδεύειν ἔλεθρον, ὃν οὐδεμίᾳ
μυθῶσιν τοῦ λοιποῦ δυνατὸν ἦν διακρούσασθαι ἐνεργῆ-
ται ⁵⁸ ὄντα καὶ πᾶσαν μηχανὴν ὑπερβαίνοντα. Πλὴν
οὕτως τοῦ πυρὸς παυσαμένου τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρας
τοῖς πετροβόλοις ἐχρῶντο καθ' ἡμῶν καὶ τοῖς τόξοις,
μέχρις ἂν τὸ νυκτερινὸν σκότος τὸ φῶς διεδέξατο καὶ
κατηνάγκασε.

λβ'. Εἶτα ἐπειδὴ τοῦ πολεμίου ἐπαύσαντο, ταῖς ^C
νάυσιν [P. 344] ἐμβάντες καὶ τι μικρὸν ἠσυχάσαν-
τες ἤρχοντο τοῦ δράματος ὅπερ ἦσαν ταῖς ἑαυτῶν δει-
νώτησι προξευρημένοι. Τὸ δὲ ἦν τοιαύτην αὐτοῖς
ἀπόπειραν ἐμποιοῦν, ὡς εἰ μὴν δι' αὐτοῦ ⁵⁹ δυνθελίαν
τὴν πόλιν πορθήσειν, εὐ ἂν ἔχειν ⁶⁰, διὰ τὸ μηδὲν
ἄλλο τῶν εἰς πολιορκίαν συντεινόντων ἴσα δύνασθαι
τούτου, καὶ μάλιστα ὅταν ἀφ' ὑδάτων ἐστὶν ἡ μάχη
καὶ μὴ μεσιτεύει χέρσος τὴν ἐπιβουλὴν διακόπτουσα·
εἰ δὲ γὰρ μετὰ τῶν ἄλλων ὧν προενήργησαν καὶ τοῦτο
εἰς μηδὲν αὐτοῖς ⁶¹ συντελέσειε, τοὺς εἰς τοῦτο παρ-
ορησάντας αὐτοὺς καὶ τοσοῦτον πλοῦν διανῦσαι μά-
την ἀποπλανήσαντας τοῖς ὕλοις διαχειρίσασθαι,
καὶ οὕτως ἐν τοῖς ἰδίοις ἀπαίρειν. Ταύτην οὖν παρ'
ἑαυτοῖς θέμενοι τὴν βουλήν, εἶτι κατ' ἀρχὰς οὐσης
τῆς νυκτὸς, τοῦ ποικίλου καὶ πολυειδοῦς ἐκεῖνου ^D
ἀπῆρξαντο μηχανήματος. Ἐξάψαντες ⁶² γὰρ παν-
ταχοῦ φῶτα, καὶ πάσας αὐτῶν τὰς νῆας κατὰ δύο
συστῶσαντες ἐτέραν τῆς ἐτέρας ἐχόμενην, καὶ τισὶ
κάλοις σιδηροῖς καὶ σιδηραῖς ἀλύσει τὰς ἑκατέρων
πλευρὰς συσφιγγάντες πρὸς τὸ μὴ βραδίως ἀφίστα-
σθαι, ἀνεῖλκυσαν διὰ τῶν κατὰ πρόωρον ἀπῆρωρημέ-
νων ἑξαρκίων ⁶³ τὰ διὰ μέσου προβεβλημένα ξύλα,
ἃ τοῖς ναυτιλλομένοις κατάρτια καλεῖν ἔθος. Εἶτα
τοὺς τῶν ἑκατέρων νῆων αὐγένας ἐν τούτοις διὰ τῶν

combussit, adeo ut paulo post corruerint, nec
levem formidinem cunctis iniecerint. Per omnem
enim prope civitatem publicato incendio, ac velut
gladio omnium cordibus infixo, sic pavore anxii
actique tremore cives ac vultu immutati mitiorem
spem omnem repente abjecerunt. Qui enim paulo
ante muris ⁵³¹ assiliebant seque mutuo ad pu-
gnæ certamen animabant, leporibus timidiore re
ipsa exstitere. Ipsum enim hoc, quod sic machina
commodum exitum habuisset, cunctorum animis
haud incerta conjectura de fine augurari præbebat.
Nos enimvero exterioribus portis igne absumptis,
interiores muro de novo constructo contextimus,
aquarum vim in vasis repositam in propugnaculis
servantes, si quando et illas adversarii incesse-
rent, ut siquidem istud maleficii denuo aggredere-
ntur, in promptu esset quo restingueremus in-
cendia atque ab insidiis liberas labisque immunes
portas servaremus. Quod illi quoque intelligentes
nihil ultra maleficium istud commentum usurpa-
runt: aliis tamen quibusdam dirioribus validio-
ribusque exitium nostrum erant molituri, cujus
depellendi nulla deinceps via nobis reliqua esset,
tanta illorum vi, tantis nervis atque conatu, ut
vim omnem machinarum excederent. Hoc itaque
modo cum ignis cessasset, quod reliquum erat
diei, catapultis jaculisque peractum est, donec
nocturnis tenebris lux cessit, effusaque caligo et
invitos a pugna certamine retraxit.

τῆς ἀγωνίης παύσθαι μηδὲ βουλομένους αὐτοὺς

32. Tum, cum pugna finem fecissent, consensu
navibus curaque animi parumper reniissa moliti-
onis opus aggressi sunt, cujus sibi ipsi solertia
sua ingeniique dexteritate inventores auctoresque
exstiterant. ⁵³² Nempe hoc illis consilium, is
scopus, ut experimentum ejusmodi facerent, ut si
eo expugnari civitatem contingeret, bene esset,
quod nullum aliud ad obsidendas urbes conduci-
bilis videretur aut validius, et potissimum cum
ex aquis pugna conseritur, nec interjecta conti-
nens molitionis opus interruptit: sin vero cum
aliis, quæ antea ipsi moliti essent, hæc quoque
iis opera cassa foret, eos qui ad rem aggrediendam
provocassent, et ut tanta navigatio susciperetur
furo eis auctores exstitissent, ferro trucidarent,
tumque ad propria redirent. Hoc igitur inter eos
deliberato consilio ipso noctis obortu varium illud
et multiforme machinamentum adorti sunt. Ac-
censis enim ubique luminibus, cunctisque quas
conduxerant navibus binis conjugatis, et ut altera
alteri cohæresceret, densisque retinaculis et ca-
tenis ferreis earum latera colligantes, ne a sese
facile divellerentur, per malos in prora appensus
ligna in medio eminentia, quæ vulgo nautis catar-
ria dicta, sursum traxere. Tum ambarum navium

VARIÆ LECTIONES.

⁵⁰ τῆς om. P. ⁵⁷ εἶτι om. P. ⁵⁸ τε om. P. ⁵⁹ αὐτῆς. P. ⁶⁰ ἔχειεν P, ἔχοιεν A. ⁶¹ αὐτοῖς] αὐτῆν A.
⁶² ὄραψαντες A. ⁶³ ἐξαρτίων AP.

αὐχένας quos vocant (ac si juga dicas) interea per A
funes in capite intortos in medium aerem levantes,
suosque enses ex prorsae parte extraque navium
diametrum exporrigentes, inauditum fideinque ex-
cedens ac portentosum fraudis omnis solertiaeque
inventum artificio illo commenti sunt. In altum
enim, uti dicebam, navium jugis protensis, longa
533 quaedam ligna tignaue, unum post aliud
ordine collocantes, ils injecerant; locaque inter-
jecta terra explentes in solerti hac machina,
extremaque undique asseribus communientes, at-
que jugorum capita ad puppis partes validissimis
vinculis astringentes, quae in rem magis essent
belloque conducerent quam quae in muro ad conti-
nentem erant, subtili eo invento artisque solertia
turres effecere. His Barbarorum quidam armati
impositi, robusto corpore audacique indole atque
genio, qui extremum novissimumque militare con-
siliium in nos exsequerentur. In mandatis enim
acceperant ut alii jaculis impeterent eos qui in
interiori murorum parte insederant, alii saxa im-
mania, alii ignem, ipsumque arte confectum atque
in vasculis testaceis antea paratum, in eos proje-
cerent quos sibi adversum incursum habent.
Erant vero cuncta illis operi parata ac peridonea,
quod non amplius humi serperent, sed malefico
illo artis commento ipsa quoque jam muri stru-
ctura superiori mole exstarent, omnisque ipsorum
machinae vis velut e superiori loco commode his
cederet.

53. Quia igitur cuncta haec per eam ipsam no-
ctem ab impiis ad opus deducta erant, nec eorum
quae egissent hactenus nos quidquam latuerat,
quippe cum ipsimet, uti dictum est, multa lumina
accendissent, nec litus longe distaret, in quo illi
sic eis visa moliti essent, omnes timor **534** inva-
sit et trepidatio animique dejectio, nec jam erat
qua se ratione tutos ac incolumes servarent. Vi-
disses enim omnem populi multitudinem tituban-
tem ac consilii inopem, aliumque alias anxium, ac
vitam ipsam, ejus palam alea, desperantem. Neque
enim quomodo imminet quisque necessitatem
depelleret animis solliciti erant, sed quomodo
quantoque cruciatu periret cogitationibus dissec-
bantur. Fuga enim amplius neque in promptu nec
tuta erat, cum muros barbari circumvallassent et
portis insisterent: rursus vero manere non sinebat
quod ob oculos discrimen versabatur. Omni igitur
spe salutis abjecta, velut muti murum circuibant,
infortunii immanitate attoniti. Visum tamen est
nonnullis, in quibus fortis animi scintilla non
prorsus exstincta erat, dum adhuc hostes exspe-
ctarentur, ad eorum propulsandum impetum in
muro picem et tædas et calcem aliaque quaedam,
quibus flammæ ignis celeriter innutrientur, in va-

εις τὴν κεφαλὴν στρεφόμενων σχοινίων μέσον που
τοῦ ἀέρος μετεωρίσαντες, τὰς τε σπάθας αὐτῶν ἐκ
τοῦ κατὰ ⁶⁴ πρῶραν μέρους καὶ πέρα τῆς τῶν νηῶν
διαμέτρου προβεβληκότες, ξένον τι καὶ παρηλλαγ-
μένον πανούργευμα διὰ τοῦ τοιοῦτου τεχνάσματος
ἐτεκτῆσαντο. Ὑψοῦ γὰρ, ὡς ἔφη, τῶν αὐχένων
μετεωρισθέντων ⁶⁵, ἐβάλλον ἐν αὐτοῖς ἐπιθέντες μα-
κρά τινα ξύλα στιχηθὲν ἄλλο κατ' ἄλλο, καὶ τὸν διὰ
μέσου τόπον γεώσαντες τῇ σεσοφισμένη ταύτῃ μη-
χανῇ, τὰ πέρατά τε πάντοθεν σανίσι καταφραξάμε-
νοι, καὶ τὰ ἄκρα τῶν αὐχένων ἐν τοῖς κατὰ πρῶταν
μέρεσιν ἄλλοις στιβαρωτάτοις δεσμοῖς ἐνασφαλιάσα-
μενοι, πύργους τινὰς τῶν εἰς τὴν χέρσον ἐν τῷ τείχει
καθισταμένων χρειωθετέρους τῇ ἐπινοίᾳ ταύτῃ κά-
τετεχνάσαντο, ἐν οἷς ἐνόηλους τινὰς βαρβάρους ἐπ-
ανεβίβασαν, βώμη σωμάτων καὶ τολμηρὰ φύσεως
ἀνεσταλμένους ⁶⁶, τὴν καθ' ἡμῶν ὑστάτην καὶ τε-
λευταίαν ἐπιβουλὴν ἐνεργήσαντας. Ἐπέτρεπον γὰρ
τοὺς μὲν αὐτῶν βάλλειν τοῖς τόξοις κατὰ τῶν ἐνδοτέρων
⁶⁷ τοῦ τείχους ἐστώτων, τοὺς δὲ τοῖς χειροπλη-
θεσί λθίοις ἄλλοις πυρὶ τινι, καὶ τῷ τετεχνημένῳ
κἂν τισιν ⁶⁸ ὄστρακίνοις σκεύεσι προετραπισμένῳ,
[P. 345] καθοπλίσαντες κατὰ τῶν ἀντιπρῶτον
αὐτῶν ἐρχομένων προσέταττον ἀκοντίζειν. Ταῦτα δὲ
πάντα ἦν αὐτοῖς ἐνεργῆ τε καὶ ἐπιτήδεια διὰ τὸ
μηκέτι περὶ γῆν αὐτοὺς εἶναι ⁶⁹ ποιεῖν, ἀλλὰ τῷ
προλεχθέντι κακουργῷ τεχνάσματι ὀφηλοτέρους αὐ-
τοὺς καὶ αὐτῆς τῆς ⁷⁰ οἰκοδομῆς γενέσθαι τοῦ τεί-
χους καὶ πᾶσαν αὐτῶν κακόνειαν ὡς ἀπὸ μετεώρου

C χρειώδη συμβαίνειν.

λγ'. Ἄλλ' ἐπειδὴ ταῦτα πάντα κατ' αὐτὴν ἐκείνην
τὴν νύκτα εἰς ἔργον ἤχθη τοῖς ἀσεβέσιν, οὐδὲν δὲ
τῶν πραττομένων τάως ἐλάθανεν ἡμᾶς διὰ τὸ, ὡς
εἴρηται, φῶτα ἔχειν αὐτοὺς πολλὰ καὶ πλησίον εἶναι
τὸν αἰγιαλὸν εἰς ὃν αὐτοῖς τὰ δόξαντα διεσπούδιστο,
ἔλαθε πάντας φόβος καὶ ἐκπληξις, καὶ οὐκ εἶχον
ῥῆτινι τοῦ λοιποῦ τρόπῳ τὸ ἀσφαλὲς ἑαυτοῖς συντη-
ρήσονται. Ἦν γὰρ ἰδεῖν τὸν δῆμον ὅλον δι' οὐλοῦ κλο-
νοῦμένον τε καὶ ἀπορούμενον, ἄλλοτε ἄλλως ἀμη-
χανῶντα καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν ζωὴν κινδυνεύοντα. Οὐ
γὰρ ὅπως ἕκαστος ἀποκρούσεται τὴν ἐφεστῶσαν
ἀνάγκην διὰ φροντίδος εἶχεν, ἀλλὰ πῶς ἢ μεθ' οἷας
ἀλγηδόνος τῷ θανάτῳ προσομιλήσει τοῖς λογισμοῖς
κατετέμενετο. Φυγεῖν μὲν γὰρ οὐκέτι οὔτε πρόχειρον
οὔτε ἀσφαλὲς ἦν, κύκλῳ τοῦ τείχους τῶν βαρβάρων
περιστῶντων καὶ κατὰ τῶν πυλῶν ἐφειδρευόντων·
προσμένειν δὲ πάλιν ὁ κατ' ὀφθαλμοὺς οὐκ εἰδίδου
κίνδυνος. Πᾶσαν οὖν ἐλπίδα σωτηρίας προδόντες,
καθάπερ ἐνεοί τινες τὸ τείχος διήμειθον, τῷ μεγέθει
τῆς συμφορᾶς ἀπορούμενοι. Πλὴν εἰδοῦσ' ἑστῶν, ὅσοις
οὐ κατέσθη τελείως τῆς ἀνδρίας ἢ θρυαλλίς, μεταξὺ
τῆς προσδοκίας τῶν πολεμίων προετραπίσαι τινὰ
τῷ τείχει εἰς ἀποτροπὴν τῶν ἐπερχομένων. Τὰ δὲ
ἦν πίσσα καὶ δᾶδες καὶ ἀσβεστος καὶ τινα ἄλλα, οἷς
τρέφονται τὸ ⁷¹ τάχος πυρὸς φλόγες, σκεύεσιν ὄστρα-

VARIAE LECTIONES.

⁶⁴ κατὰ om. A. ⁶⁵ μετεωρηθέντων AP. ⁶⁶ ἐνεσταλμένους? sed infra quoque, c. 53, βώμη ἀν-
τικλήμεινοι. ⁶⁷ ἐνδοτέρω? ⁶⁸ καὶ A. ⁶⁹ εἶναι? ἔντας? ⁷⁰ τῆς om. P. ⁷¹ τὸ om. AP.

κίνοις ἐπιτετηθευμένα, ὡς ἂν τῶν νηῶν τυχὸν ἐφ-
 ορμουσῶν τούτοις χρώμενοι καὶ διὰ μέσου τούτων
 ἐξακοντίζοντες ἀπράκτους αὐτοὺς τῆσδε τῆς ἐπιχει-
 ρήσεως ἀποδείξωσιν.

λδ. Ὡς δὲ καὶ ταῦτα ἀνθρώπων ἦν ἀπορούμενων
 ἔργα καὶ διαβουλία, ἤδη δὲ καὶ τῆς ἡμέρας τὸ φῶς
 τὴν νυκτερινὸν ζῶφον διέλυεν, ἰδοὺ δὴ καὶ αἱ νῆες,
 ὡς εἶχον σκευῆς, κατὰ πολλοὺς τόπους διαίραθεῖσαι
 τῷ τείχει προσεβήθησαν, καινόν τι ⁷⁸ καὶ παράδοξον
 θέαμα ταῖς ἀπάντων ἤφεισι προδεικνύμεναι· ἐκάστη
 γὰρ αὐτῶν συζυγία ἐπεφέρετο τὴν σεσοφισμένην
 ἐκείνην τῶν ξυλοσυνθέτων πύργων κατασκευὴν,
 πολλῶν τῷ μέτρῳ τὴν τοῦ τείχους οἰκοδομὴν ὑπερ-
 βαίνουσαν, ἀνωθεν τὲ τοὺς βαρβάρους ἐξαλλομένους
 καθάπερ τινὰς ἐξοιστρημένους ταύρους, καὶ τὸν
 διεθρον πᾶσιν ἐπισείοντας. Τότε δὴ, τότε, [P. 546] ὅσοι ^B
 τοῦ δήμου τῆς πόλεως τοῦ μὲν θανάτου καταφρονή-
 σαντες ἀφύκτου τε ὄντος καὶ κατὰ κόρης ⁷⁹, ὡς εἴ-
 παυ, ἰσταμένου ὄλοι τῆς ἀγωνίας ἐγένοντο, ἐπίδει-
 ξιν ἀνδρείας τοῦ κινδύου τὴν ἀκμὴν ποιησάμενοι
 ἔστησαν γενναίως ἀθλοῦντες ἐν τῷ πολέμῳ, καὶ τὰ
 παρ' ἑαυτοῦ ἕκαστος αὐτῶν ἐπεδείκνυτο ⁸⁰. οὐ γὰρ
 εἰς τὸν τέλος πλησιάζειν τὰς νῆας, ἀλλὰ τὸ μὲν τοῖς ⁷⁸
 πυγνοῖς βέλει, τὸ δὲ τοῖς τοῦ πυρὸς ὑπεκκαύμασιν
 ἀπειργον αὐτὰς τοῦ προσπελάζειν τῷ τείχει καὶ τὰ
 παρ' ἑαυτῶν ἐνεργεῖν. Ὅσοι δὲ τῇ δειλίᾳ τὴν ψυχὴν
 βληθέντες οὐδὲ προσδίδειν τοῦ κακοῦ τὴν πείραν
 ὑπὸ τῆς ἄγαν ἀμηχανίας ἐξίσχυον, ἑαυτοὺς τοῦ τεί-
 χους κατὰ μικρὸν ὑποσύροντες ἐπὶ τὰς ἀκρωτείας
 τῆς πόλεως ἔφρευγον, καὶ λοιπὸν θαρρύνειν ἐδίδουν ^C
 τοῖς ἐναντίοις. Ὡς γὰρ εἶδον κατὰ τινὰ τόπον τοῦ
 τείχους τὴν οἰκοδομὴν πλεον τῶν ἄλλων διαβρῦεισαν,
 ἴθθα καὶ τοὺς ξυλίνοὺς ἦμεν προπεπηγότες προβό-
 λους, ἔγνωσαν δὲ καὶ τὸ τῆς θαλάσσης ὕδωρ ἐν αὐτῷ
 μᾶλλον τῷ τόπῳ διὰ βάρους χωρεῖν ⁸¹, μίαν συζυγίαν
 τὴν ἐξευγμένω ⁸² ἔκει συνελάσαντες ὥθον ταῖς
 κώπαις κατὰ μικρὸν, ἕως ἔφθασαν πλησίον ἐν αὐ-
 ταῖς ταῖς ἐπάλξει τὰ κατὰ πρόωρον τῶν νεῶν προσ-
 πελάσαντες. Εἶτα ὡς ἐπεχείρουν κατ' αὐτῶν λίθους
 βαλεῖν ⁸³ οἱ τοῖς ξυλίνοις ἐγκαθημένοι προβόλοι,
 μέγαν τινὰ καὶ τραχὺν ἀλαλαγμὸν ἐμποήσαντες ἀνω
 τῶν βληθέντων μηχανημάτων ἐστῶτες οἱ βάρβαροι,
 λίθοις τε βαλόντες οὐκέτι χειροπληθέσιν, ἀλλὰ καὶ
 λίαν παμμεγέθεσι καὶ ὧν οὐδεὶς ἐδύνατο τὴν φορὰν
 ἰσομεῖσαι, πῦρ τε διὰ τῶν σιφώνων τῷ ἀέρι φουσή-
 σαντες, καὶ τινὰ ἄλλα σκευὴ καὶ αὐτὰ πυρὸς ἀνά-
 μεστα εἶσω τοῦ τείχους ἐξακοντίζαντες, εἰς τοσαύ-
 τῆς ἐκπληξιν καὶ δειλίαν τοὺς ἐν τοῖς προβόλοις
 ὄντας ἐνέβαλον ὡς καταπηθῆσαι τὸ τάχος καὶ πρὸς
 φυγὴν ἐκτραπῆναι καὶ κενὸν ἅπαντα τὸν περίπατον
 τοῦ τείχους καταλιπεῖν. Ἐπειδὴ δὲ τὸ τέλος εἶδον
 τῶν βεβουλευμένων (πάντες γὰρ καθάπερ ἐξ ἀνέμου
 φύλλα πρὸς τὴν γῆν κατεφέροντο, οὐδὲ κατὰ τῶν
 κλιμάκων, ἀλλ' ὡς ἂν αὐτοὺς ὁ φόβος κατήπειγεν),
 ἴσα τινὰ τολμηρὸν βάρβαρον καὶ τῶν ἄλλων, ὡς
 εἰκόσ, μανικώτερον, Αἰθιοπία τὴν χροιάν, ταῖς ἐπ-

As testaceis disposita præparare, ut si forte naves
 adventassent, illis usi, hisque mediis ipsa hæc eja-
 culantes, ab hac quoque aggressionē repellerent et
 eorum conatus irritos facerent.

34. Cum vero hæc quodque hominum titubantium
 facta ac consilia essent, jamque illucens dies noctis
 tenebras dissolveret, en et naves, ut erant instru-
 ctæ, per multa loca divisæ in murum irrumpunt,
 novumque quoddam ac incredibile cunctorum ocu-
 lis spectaculum ingerunt. Unumquodque ⁵³⁵ enim
 jugatarum navium par turrim ex lignis ingeniose
 structurarum fabricam convehbat, murorum ædificio
 multo elatiorem; supra quas erant barbari subsi-
 lientes, æque ac tauri æstro perciti, cunctisque
 interitum comminantes. Tunc sane quotquot ci-
 vium sprete morte, quæ inevitabilis certaue im-
 mineret et ob oculos, ut aiunt, inque pupilla posita
 esset, toti certaminis ardore exarserant, fortis
 animi specimen ipsam periculi magnitudinem fac-
 ientes, hi videlicet conserta pugna strenue dimi-
 cavere. Haud enim omnino naves propinquare si-
 nebant, sed partim telorum spissa grandine, partim
 vero ejaculatis ignibus a muro arcebant ac noxam
 prohibebant. Quotquot vero saucio formidine animo
 atque pavido erant, præque ingenti mentis inopia
 nec ipsum mali incursum adversis oculis poterant
 aspicere, e muris sensim sese subtrahentes et ad
 tumulos elatioraue civitatis loca diffugientes hos-
 tes deinceps audaciores fecere. Ut enim quodam
 muri loco structuram præ aliis magis ruinam fa-
 cere viderunt, ubi scilicet nos ipsi lignea propu-
 gnacula præfixeramus,prehenderuntque aquam
 maris altiore sinu eo loco urbem alluere, junctarum
 navium par illo inferentes paulatim remis
 impulerunt. ⁵³⁶ donec ipsa propugnacula navium
 proræ contigere. Tumque his qui in ligneis propu-
 gnaculis positi erant in eos lapides jacere inci-
 pientibus, magno horrendoque sublato clamore ac
 ululatu, supra eas quas dicebam machinas stantes
 Barbari, nec manualia duntaxat, sed quam inima-
 nissima, et quorum impetum nullus sustinisset,
 convolventes saxa, ignemque siphonibus aeri in-
 sufflantes, atque alia vasa (ipsa quoque igne plena)
 intra murum jacentes, tantum metum ac stupo-
 rem illic constitutis præsidariis incusserunt, ut
 quam celerrime exsistentes in fugam verterentur
 omnemque muri aream vacuum desererent. Uli
 autem voti se compotes factos esse viderunt
 (omnes enim velut a vento excussa folia in terram
 proruebant, neque per scalas, sed ut eos pavor
 raptabat), unum quempiam audacis animi Barba-
 rum, cæterisque, ut videbatur, majori freium ve-
 sania, colore nigerrimum, in propugnacula im-
 mittunt. Is ensem, quem in manibus gestabat,
 rotans, inque murum insiliens, ac moras in eo
 irahens, multitudinis impetum observabat, num

VARIE LECTIONES.

⁷⁸ τε P. ⁷⁹ κόρης? ⁸⁰ καὶ τὰ—ἐπεδείκνυτο om. P. ⁸¹ τοῖς om. P. ⁸² χωροῦν A. ⁸³ τῶν ἐξευγμένων
 om. l'. ⁸⁴ βάλειν A

scilicet fraude, an quod omnino fugam fecissent, inde abscessissent: verebantur enim ne insidiis adversus eos in occulto per angiportus vicosque dispositis cives se in multa divisos agmina malo dolo, gravi ullo damno afficerent; dubique hæcenus subsistebant, ne sic improvise in urbem irrumpèrent exque genio illius vastitatem darent. At ubi barbarici ensis frequenti circumactu **537** effulgurans ær hostes in urbem pervadere atque ingredi palam fecit (erat namque hora diei tertia), tunc nimirum, tunc cuncti, mali eventu perspecto, alius alio, contrusi fato, diffugere, cum dira mors cunctis ingrueret, nec ejus amolientæ ullum delinceptis consilium ratioque suppeteret.

ἄλλος ἀλλαγοῦ, τῷ θανάτῳ συνελαινούμενοι. Ὅ δὲ ἦν νοτιαν δι' ἧς αὐτὸν ὑπεκκλίνωσιν.

35. Postmodum cum nudatum defensoribus murum Barbari conspexissent, exque effusa multitudinis fuga nihil jam sibi periculi imminere intellexerent, statim navibus effusi inque propugnacula insilientes ac portas diffidentes reliquis quoque navibus gestorū exitum indicavere. Quæ et ipsæ celeriter ad viarum exitus prope appulsæ Barbaros in urbem immittebant, corporibus nudos, exiguoque solum amictu verenda contectos, ac manus gladiis armatos. Urbem porro ingressi primum quidem, quos adhuc in muris versantes offendere, sive metu percussos nec se movere valentes, corpore eis ex metu dissoluto, sive rursus iis quos dicebam casibus præcipitulisque contractos, sibi que fuga consulendi omni spe destitutos, quam cito trucidabant. Tum per vicos ac plateas dispertiti sunt: urbana autem multitudo, huc atque illuc multis partibus divisa, tumultuabatur et clamitabat angustis tenebatur, cum nulla salutis ratio aut depellendæ calamitatis in promptu esset. Vidisses enim tunc **538** homines velut navigia omni rectore destituta hac illacque (procella circumferri, miserabile spectaculum, viros, mulieres, parvulos in se mutuo collabentes, ex se mutuo pendentes, infelicitissimum illud supremumque dantes osculum ac consalutantes. Sicubi forte in eis pater vetulus in filii collum ruens mæste conquerebatur, separari non sustinens, sed charissimi membra tenens et ante ensem naturali punctus dolore atque affectu, sibi ipse luctum digerebat: *Heu me, fili, aiebat, in quibus nunc versamur? Quænam hæc oculis usurpo? Eamne in rem diligentî cura educavi, propterea que magistris tradidi, et ut majore prudentia inter æquales fulgeres operam sumptusque locavi, ut cum plane prolis felicitate æmulandum me fore expectabam, tuique gloriatione invidiam provocatum, necnon aliis vulgo parentibus beatiorem, ut qui tali honestissimo filio præditus essem, ipsa corporis*

ἀλξέσιν ἐπαφῆκαν. Ὅ δὲ τὴν μάχαιραν ἦν ἐτύγχανε ⁷⁹ ταῖς χερσὶ κατέχων ἀναρρίπιζων, καὶ κατὰ τοῦ τείχους ἀλλόμενος, ἐπέμενε σκοπῶν τὴν ὁρμὴν τοῦ πλήθους, εἰ γε μὴ πρὸς ἀπάτην, ἀλλὰ πρὸς τελείαν φυγὴν ἐκείθεν ἐξέκλινε. Καὶ γὰρ ὑφωρῶντο ⁸⁰ μὴ τίνα κεκρυμμένην ἐνέδραν ἔχουσιν οἱ τῆς πόλεως ἐν ταῖς ἀγυῖαις, δι' ἧς αὐτοὺς εἰς πολλὰ διαίρεθέντας δολεβῶς κακουργήσουσιν, καὶ ὁμφίβαλλον τῶς μὴ ἀπροόπτως οὕτως προσχωρεῖν [P. 347] τῇ πόλει καὶ τὰ παρ' αὐτῶν ἐνεργεῖν. Ὅτε δὲ ταῖς ῥιπίσι τῆς βαρβάρικης μαχαίρας ἐξαστράπτων ὁ ἀήρ κατὰδῆλον ἐποίηε πανταχοῦ τῶν πολεμίων τὴν εἰσοδὸν (καὶ γὰρ ἦν ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας), τότε δὴ πάντες τοῦ κακοῦ τὴν ἔκβασιν θεασάμενοι ἐτρέποντο

ἔφεστῶς καὶ μηδεμίαν τοῦ λοιποῦ παραχωρῶν ἐπί-

λε'. Εἶτα ὡς ἔπαν κενωθὲν τὸ τεῖχος εἶδον οἱ βάρβαροι, καὶ τὸ ἀσφαλὲς ἑαυτοῖς εἶχον ἐκ τῆς τοῦ πλήθους ἀνυποστάτου φυγῆς, σπουδῆ τῶν νηῶν ἐκθάντες καὶ τῶν ἐπάλξεων εἰσω καταπηδήσαντες τὰς τε πύλας ἀναρρίπισαντες ἐδήλουν καὶ ταῖς ἄλλαις ναύσι τῶν πεπραγμένων τὸ πέρας, αἵτινες σπουδῆ καὶ αὐταὶ παρὰ τὰς διεξόδους ἐγγύθεν προσορμισθεῖσαι ἐπεμπον τῇ πόλει τοὺς βαρβάρους, τὰ σώματα γεγυμνωμένους, μικρῶν τινι μόνῳ περιβολαίῳ τὰ κατὰ τὴν αἰδῶ ⁸¹ ἐγκαλύπτοντας ⁸², τὰς μαχαίρας ἔχοντες ⁸³ ἐν χερσίν· οἱ καὶ ἔνδον γενόμενοι πρῶτον μὲν οὐς εὔρον εἰ περὶ τὸ τεῖχος ἐνοστρεφομένους, εἶτε τῷ φόβῳ βληθέντας καὶ κινήθηται μὴ δυναμένων παρεθέντος αὐτοῖς ἐκ τοῦ ⁸⁴ φόβου τοῦ σώματος, εἶτε πάλιν τοῖς ῥηθείσι πτώμασι συγχλασθέντας ⁸⁵ καὶ πρὸς τὴν φυγὴν ἀπελπίσαντας, τούτους τὸ τάχος ἀντίλον, εἶθ' οὕτω ταῖς λεωφόροις κατεμερίσθησαν. Τὸ δὲ πλῆθος τῆς πόλεως εἰς πολλὰ μέρη τμηθὲν διεθροεῖτό ⁸⁶ τε καὶ συνείχετο, οὐκ ἔχον ὅπου περιωθειῆ ἢ τὴν συμφορὰν διακρούσῃται. Ἦν γὰρ ἰδεῖν τότε τοὺς ἀνθρώπους ὡς ἀκυδέρνητα σκάφη τῆδε κάκεισε περιφερομένους, ἐλεινὸν θέαμα, ἀνδρας, γυναῖκας, νήπια, ἀλλήλους συμπίπτοντας, ἀλλήλων ἐκκρεμαμένους, ἀσπασζομένους τὸν οἰκτιστὸν ἐκείνον καὶ τελευταῖον ἀσπασμῶν. Εἰ ποῦ ⁸⁷ τις καὶ πατήρ ἐν αὐτοῖς προσθύτης, ἐπιπεσὼν τῷ τραχήλῳ τοῦ παιδὸς δεινὸν ἐπεκώκυε, τὸν χωρισμὸν οὐ φέρων, ἀλλὰ τὰ μέλη κατέχων τοῦ φιλάτου, καὶ πρὸ τοῦ ξίφους τῷ φυσικῷ νυττόμενος πάθει τὸν θρήνον ἐκτυῶ διετίθει· φεῦ μοι, λέγων, ὦ παῖ, ἐν τισὶ νῦν ἐξεταζόμεθα ⁸⁸; τίνα ταῦτα τοῖς ὀφθαλμοῖς καθορῶ; εἰς τοῦτο γὰρ σε ἐπιμελῶς ἐξέδρεψα, καὶ διὰ τοῦτό σε παιδευταῖς ἐξεδόμην καὶ συνέσει διαπρέπειν ἐν τοῖς ὀμήλιξι διευπούδασα, ἵν' ὄτε προσεδόκων ζηλωτὸς μὲν εἶναι τῇ εὐκαιρίᾳ, ἐπίφθορος δὲ τῇ ἐπὶ σοὶ πανηγύσει, μακαριώτερος δὲ πολλῶν ἄλλων πατέρων ὡς τοιοῦτον ἔχων εὐπρεπέστατον τέκνον, ἐράσμιον μὲν τῆν

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁹ ἔτυχε A. ⁸⁰ ὑφωρῶτο P. ⁸¹ αἰδῶ] εἴσοδον P. ⁸² συγκαλύπτοντας A. ⁸³ ἔχοντες A. ⁸⁴ τοῦ οἴμ. P. ⁸⁵ συνβλαπθέντας A. ⁸⁶ διεθροεῖτο Combefisius, διεθροεῖτο AP. ⁸⁷ διακρούσεται A. ⁸⁸ εἰ ποῦ] cf. p. 349 d. ⁸⁹ ἐξετάζομαι A.

ἡλικίαν τοῦ σώματος, ἐρασιμώτερον δὲ τοῦ προσ-
 ὤπου τὴν θέαν καὶ ἔτι μᾶλλον τῆς ψυχῆς τὴν
 ἰδέαν, τότε κατ' ὀφθαλμοὺς ἰδέσθαι [P. 348] τὸν
 ἀλέθριον ²⁰ τοῦτον καὶ δυστυχέστατον ἀπὸ σοῦ
 χωρισμόν; καὶ διὰ τοῦτο μέχρι τοῦδε τῆ δυστήνῃ
 ταύτῃ τετήρημαι πολιῶ, ἵν' ὑπὸ Βαρβάρων ἰδῶ
 κατωικιζόμενόν σου τὸ σῶμα καὶ τὰ φίλτατά
 μου ²¹ καὶ παμπόθητα μέλη τῷ ξίφει τοῦ θημίον
 ἀνηλεῶς διασπώμενα; Οἱμοι, τίς γένοιμαι; ποίαις
 δόξαι ταῦτα κατιδῶ; ποῖον ἐπὶ σοὶ ποιήσομαι
 θρήνον; εἶθες τοιοῦτου τύχοιμεν θημίον ὃς ἐμὲ
 πρῶτον τῆ μαχαίρᾳ διέλοι, ἵνα καὶ καθυστερήσας
 θρηνωτέρας τοῦ ξίφου ἐπὶ σοὶ τὰς ἀληθόνας
 αἰσθήσωμαι. Ἐνὶ τούτῳ τῷ μαιφόνῳ χάριτας
 ἐμπολογήσω, εἴγε τῆς σφαγῆς ἀπὸ τοῦ ἐμοῦ κα-
 τάρχηται γηραιοῦ τραχήλου· εἰδ' οὕτω τῷ ἐμῷ
 ἄθρῳ τὸ σὸν σπείσειεν αἷμα. Καὶ γὰρ οὕτω τὴν
 παλλήν ὀδύνην ὑποτέμοι τῷ ἐγχειρήματι.

λζ'. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως ²²· ἄλλοθεν δὲ πάλιν
 ἄλλος τις τῆ συννόμῳ γυναικὶ προστυχόν, βύθιον
 τι καὶ μέγα στενάξας, τὴν κεφαλὴν τε κινήσας καὶ
 τὴν μορφήν ἀλλοιώσας, προσδραμὼν αὐτῇ καὶ περι-
 πακκίς τὴν συμφορὰν ἐτραγῶδει· Σῶζον, γύναι,
 καὶ τοῦ συννόμου μὴ ²³ ἐπιλάβου. Ἦδη γὰρ ἡ
 μεγάλη στοργή, ἣν πρὸς ἀλλήλους ἐθέμεθα τῆ
 κοινωρίᾳ τῆς φύσεως, διακόπτεται σήμερον, καὶ
 ξίφος κειροτομῆ τὴν συνάφειαν, καὶ θάνατος
 ἄωρος τὴν συζυγίαν διίστησιν. Οὐκέτι τὴν ζωὴν
 τῆ κοινότητι τῆς βιοτῆς ἐξανύομεν. Οὐδεὶς ἡμῶν
 τοῦ λοιποῦ παιδοποιῶν λόγος. Εἶθες μὴδὲ ταῦτα,
 ἃ νῦν ἡμᾶς περιέστηκε νῆπια, τοῖς ὀφθαλμοῖς
 κασεῖδομεν ἐξ ἀρχῆς. Εἶθες τῆ σορῶ ταῖς ἡμετέ-
 ραις χερσὶν ἀπεδόθησαν, καὶ μὴ τοῖς θηροῖ τοῦ-
 τοῖς εἰς δυστυχῆ δουλείαν διετηρήθησαν, Εἶτα
 τοῖς τέκνοις ἀναμιχθέντες καὶ τὸν θρήνον χοροστα-
 τήσαντες τὴν διαίρειν ἐκαρτέρου. Ἀδελφὸς δὲ
 πάλιν ἀδελφῷ συναντήσας καὶ φίλος φίλῳ, ὁ μὲν τὴν
 συγγένειαν, ὁ δὲ τὴν μακρὰν συνήθειαν ἀπεκλαίετο.
 Καὶ ἀπλῶς τῆ ἀμετρίᾳ τῶν κατὰ μέρος θρήνων
 κραυγῆς ἀσῆμου πάντα πεπλήρωτο, ὥσπερ ἂν εἰς
 σφαγὴν συγκλεισθέντων προβάτων καὶ συμμιγῆ φω-
 νῆν ἀφιέντων. Οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν πρὸς τοὺς οἴκους
 ἐπέτρεχον, οἱ δὲ τὰς ὁδοὺς ἀπεσκόπων· ἄλλοι πρὸς
 τοὺς σεβασμίους οἴκους ἤλαύνοντο, ἄλλοι τὰς πύλας
 τῆς πόλεως καταλαβείν ἐσπεύδον. Ἔτεροι δὲ πρὸς τὸ
 τεῖχος ἀνιέναι ἐβούλοντο μὲν, οὐ δεδύνηντο δὲ ὑπο-
 κλαζούσης αὐτοῖς τῆς φυσικῆς ἰσχύος τῆ προσδοκίᾳ
 πῶν φοβερῶν· οὐκ εἶχον γὰρ ὅπως διάθωνται πρὸς
 τὸ κακόν, ἀλλ' ὅπου περ ἂν ἔτυχον γεγονότες τῆς πό-
 λεως, κατὰ πρόσωπον εὗρισκον ἀπαντῶντα τὸν θάνα-
 τον, ὡς μὴδὲν αὐτοῖς εἶναι λοιπὸν ἀσφαλὲς πρὸς ἐπι-
 θησίαν.

[P. 349] λζ'. Ἀλλὰ πῶς ἂν σοὶ τοῦ λοιποῦ τὴν
 κατ' ἡμᾶς συμφορὰν, ὧ ἀνδρῶν λογιώτατε, ἢ τὴν
 ἐπαλληλίαν τῶν τοσοῦτων ἀνιάρων διαγράφομαι;
 πῶσιον τούτων πρῶτων εἰπὼν τοῖς ἄλλοις δευτερεύειν

VARIÆ LECTIONES.

²⁰ ἑλεθριον Α. ²¹ μοι? ²² οὕτως Α. ²³ μὴ] μου Combetsius.

A *statura amabili, vultusque aspectu amabiliori, ma-
 gisque adhuc forma animæ ac decore, tunc ob oculos
 exitiosam hanc infortunatissimamque a te separa-
 tionem videam? An ideo miseranda hac canitie huc
 ætatis proventus sum, ut corpus tuum a Barbaris
 cædi amantissimaque ac desideratissima membra li-
 cioris gladio cernam immaniter discerpi? Heu me!
 quo me vertam? quibus oculis hæc conspiciam? quo
 te luctu deplangam? utinam talem liceat nancisci
 lictorem, qui me priorem gladio diffundat, ne tardiore
 nece sublatus* 539 *acerbiores gladio super te cru-
 ciatu experiar! Uno hoc cruento tortori gratias
 agam, si a senili mea cervice ducto cædis initio tum
 mox sanguinem cruori meo libaverit. Sic namque
 eoque molimine doloris partem plurimam abstul-
 erit.*

56. Et hæc quidem iste. Aliunde vero alius, qua-
 cum vixerat ac quam contubernalem habuerat,
 uxorem offendens, imo ex pectore altumque tra-
 hens suspirium et caput movens vultumque immu-
 tans, ad eam accurrens eique circumfusos ac strin-
 gens, dirum casum lugubri voce plangebatur: *Vale,
 mulier, meique conjugis obliviscere: jam enim in-
 gens illa amoris vis, quam inter nos sociali naturæ
 vinculo ratam habuimus, hodie discinditur, et gla-
 dius conjunctionem dividit, morsque intempesta
 æterno divortio conjugium dirimit. Non ultra sociali
 jugo trahemus vitam. Nulla deinceps futura nobis
 prolis suscipiendæ ratio. Atque utinam ne susceptos
 unquam circumstantes parvulos oculis usurpassemus.
 Utinam nostris manibus tumulto traditos hisce seris
 bestiis ad infelicem servitutem minime ærobassemus.
 Tum se cum filiis immiscentes, ac velut choro
 luctum sustollentes, divisionem expectabant. Fra-
 ter vero rursus fratri et amicus amico obviam facti,
 ille sanguinis necessitudinem deslebat, hic longam
 consuetudinem. Et ut summa dicam, immensa
 turba eorum qui singuli lamentis indulgebant,
 incondito clamore cuncta replebantur,* 540 *velut
 si oves ad jugulandum conclusæ commistam vocem
 ederent. Horum namque alii ad domos confugiebant,
 alii vias observabant, alii ad venerabiles
 ædes contendebant, alii ad portas civitatis propere-
 rabant, alii muros conscendere in animo habebant,
 nec tamen poterant, collapsa in eis naturali virtute
 majorum expectatione. Nam nesciebant quo se
 modo ad malum compararent; sed quovis civitatis
 loco constitissent, adversa facie accurrentem sibi
 mortem offendebant, ut nullum jam eis reliquum
 esset consilium, quo rebus suis tuto prospicerent.*

37. Sed quam tibi ego ratione subsecutam
 deinceps calamitatem, virorum eruditissime, aut
 tantorum malorum longam seriem catenamque
 describam? quod horum primum assumens, æcum-

das reliquis partes ascribam? cujus argumento movebe linguam, aut ad scribendum manum extendam? Rerum enim gestarum dirique casus memoria mentem sede dejicit; ac qui prope oculis res ipsas quas dicturus sum videre videar, quam earum ardua narratio sit plane sentio. Rerum namque mente informatio, ut quæ ipsum coram animo gestorū periculum per memoriam simulacro exhibeat ac phantasie (vi scilicet cogitandi) effingat ac repræsentet, orationis impetum retardat ac inhibet. Qualia enim erant quæ fiebant per eas angustias? Alii, animi potius quam corporis noxam reformidantes, ægre mortem ferebant, qui videlicet separationem a corpore **541** futuri ævi pœnam initium ducerent. Alii, fixis terræ genibus largoque lacrymarum fonte perfusi, digne vocatione recipi istiusmodi mortis periculo Deo supplicabant. Alii delictorum memoria, omni gladio acutius conscientia vulnerati, tempus vane insumptum dolebant, mœstique pœnitundine revocabant. Alii nihil ejusmodi præstare valentes, nimiaque doloris vi excussa ratione atque prodita, tremebundi stabant, velut prope inanitate arbores ferri ictum expectantes. Alii velut æstro, metu perculsi, contineri non poterant; quorum etiam plurimi inconsulta mente extra murum ruentes præcipites vel casu allisi vitam finire, vel ipsi se Barbaris illic consistentibus tradidere.

38. Mulierum autem quid prius referam, quæ vel ipsum aerem una secum plactum edere cogebant, compellationes scilicet et ejulatus liberorumque amplexus? hæc gravi dolore concitæ nec decorum tenere, nec virorum se conspectibus subducere volebant, sed impudentia actæ, solutis crinibus, omniumque oblitæ quæ ad modestiam ac verecundiam faciunt, flebili clamore adversusque periculum gemitu, bacchantium more cursilabant. Inter eas et virgines, necdum domo prodire solite, sed quæ toto alligandæ servarentur connubio omnemque modestiam essent edoctæ, pulso ab ore pudore, et neque an mulieres essent, sexumque **542** suum graviore metu cogitantes, medio foro, pari ac maritate planetu diroque ejulatu vagabantur. Monachi ipsi ac moniales, quotquot ipso jam ætatis flore junioresque virtutis amore sæcularis vite affectum libidinemque excusserant, sibi solis Deoque viventes, monasteriis egressi et per plateas civitatis dispersi commune excidium ejulatu lugebant. Hinc magnopere miror ac stupeo, ipse mente reputans multiplicem diversique generis dictorum Nazæorum virtutem, quam colebant solitarii, nocturnas modulatis psallimorum vocibus productas vigiliis, sacram virginitatem, continuas preces jugesque lacrymas; quomodo nihil nobis divinam conciliarunt miserationem? quomodo fidem suam ad urbis incolumitatem

A παραχωρήσω; ἐπὶ τίνι τὴν γλιώταυ κινήσω ἢ τῆ χειρὰ πρὸς γραφὴν ⁹⁵ ἐξενέγκω; Ἐξιστά γάρ μου τὸν νοῦν ἡ μνήμη τῶν γεγυότων, καὶ ὅσον ὄρξην πάλιν δοκῶν τῶν λεχθησομένων τὰ πράγματα δυτεπιχρήτητον τὴν περὶ τούτων ἐξήγησιν ἐπαιθάνομαι. Ἡ γὰρ ἀνατύπωσις τῶν γεγυότων ὡσανεὶ ⁹⁶ πρᾶττομένων τῆ ψυχῆ δικτῆς μνήμης τὸν κίνδυνον εἰκονίζουσα καὶ διαμορφουσα τῆ φαντασίᾳ τὰ πράγματα, τὴν ὁρμὴν τοῦ λέγειν ἐπέχειν βιάζεται. Οὐα γὰρ ἦν τὰ τελοῦμενα τότε! Οἱ μὲν πρὸ τῆς σωματικῆς τὴν τῆς ψυχῆς πλέον δεδιότες πανωλεθρίαν πρὸς τὸ θανεῖν ἐδυσφόρουσαν, ἀρχὴν τῶν ἐκεῖθεν κολάσεων ⁹⁷ τὸν χωρισμὲν ἡγούμενοι τὸν τοῦ σώματος· οἱ δὲ τῆ γῆ προσερείδοντες τὰ γόνατα, κρουνοὺς τε δακρυῶν ἐκθλύζοντες, ἀξίους ⁹⁸ παραδεχθῆναι τῆς κλήσεως διὰ τοῦ τοιοῦτου θανάτου τὸν Θεὸν ἐλιτάνευον. Ἄλλοι τῆ μνήμη τῶν ἡμαρτημένων τομώτερον τοῦ ξίφους τὸ συνειδῆς νυττόμενοι τὸν ἀναλωθέντα χρόνον ἐπιματαίω ἀνεκαλοῦντο μεταμελούμενοι. Ἔτεροι μηδὲν τοιοῦτον ἐνεργῆσαι δυνάμενοι, ἀλλὰ τὸν λογισμὸν προδόντες τῆ ἀγωνίᾳ, ἴσταντο τρομώδεις, δικτὴν ἀψύχων δένδρων τὴν τομὴν ἀναμένοντες. Ἄλλοι δὲ καθάπερ οἰστρῶν τῷ φόβῳ πληττόμενοι ἀκάθεκτοι ταῖς ὀρμαῖς ἦσαν· ἐξ ὧν καὶ πλείστοι πρὸς τὸ ἐκτὸς τοῦ τεῖχους ἀσυλλογίστως ἐκυτοὺς ἀκοντίσαντες ἢ τῷ πτώματι τὴν ζωὴν συνεπέρανναν ἢ τοῖς ἐκεῖσε στρεφόμενοις Βαρβάροις ἑαυτοὺς ἐνεχειρίσαν.

C λῆ'. Τί δὲ τῶν γυναικῶν εἶπω πρῶτον, οἷς καὶ αὐτὸν τὸν ἀέρα συνθρηνεῖν αὐταῖς ἐδιάζοντο, ἦγον τὰς ἀνακλήσεις, τὰς οἰμωγὰς, τῶν τέκνων τὰς περιπλοκάς; οὐδ' εὐσχημονεῖν εἶτε βουλόμεναι νικηθεῖσαι ⁹⁹ ἢ πᾶθει, οὐδὲ τῆς ὕψεως τῶν ἀνδρῶν ἑαυτὰς ὑπεκκλίνειν, ἀλλ' ἀναιδῶς φερόμεναι, τὰς κόμας ἔχουσαι λελυμένας καὶ τῶν πρὸς συστολὴν ἀμελήσασαι, ἦγοντο συνεχθῶσαι τοὺς θρήνους καὶ τοῦ κινδύνου καταστενάζουσαι. Εἰ που καὶ παρθένος ἐν αὐταῖς, ἡ μήπω τῆς οἰκουρίας προβάσα, ἀλλ' ἀσφαλῶς τηρουμένη τῷ γάμῳ καὶ σεμνότητι πᾶσαν δεδιδαγμένη, τὴν αἰδῶ τῆς ὕψεως περιάρασα, καὶ μηδ' ὄτι γυνὴ τυγχάνει τῷ θεῷ λογιζομένη, διήκει τῆς ἀγορᾶς ἐν μέσῳ, ταῖς ἄλλαις γυναιξὶ κοινωνοῦσα [P. 350] τοῦ θρήνου καὶ δεῖνδν ἀλαλάζουσα. Μονασταὶ δὲ καὶ μονάζουσαι, ὅσοι τὴν προσπάθειαν τοῦ βίου κομιδῆ νέοι ὑπάρχοντες τῷ φίλτρῳ τῆς ἀρετῆς ἀπεσεύσαντο, ἐκυτοῖς μόνοις καὶ Θεῷ ζῶντες, τῶν ἀσκητηρίων ἐκθάντες καὶ ταῖς πλατείαις διασπαρύντες τῆς πόλεως τὸν κοινὸν διέθρον γοερῶς ¹⁰⁰ ἐκλαυθμύριζον. Ἐξ οὗ δὲ μοι καὶ θάμβος ἐπέρχεται, ὅταν κατὰ νοῦν λάθω τὴν ποικίλην καὶ διάφορον ἀρετὴν τῶν Ναζηραίων ἐκεῖνων, ἦν καταμόνας ἐφιλοπόνοῦν, ἦτοι τὴν ἀπύνητον ψαλμωδίαν καὶ τὴν ἱερὰν παρθενίαν τὴν τε ἐκτενῆ προσευχὴν καὶ τὸ ἀκατάπαυστον δάκρυον, πῶς ἴ τὴν πρὸς ἡμᾶς θείαν οὐ . . . συμπάθειαν, πῶς οὐ καταγγύησαντο τὴν πόλιν, πῶς οὐχ εὖρον ἐπαθλον ἀρετῆς τὴν ἀποφυγὴν τοῦ κινδύνου,

VARIAE LECTIONES.

⁹⁵ γράφειν P. ⁹⁶ ὡσανεὶ Combefisius, ὡς ἂν τι AP. ⁹⁷ τὴν ἐκεῖθεν κολάσεως P. ⁹⁸ ἀξίως Combef. ⁹⁹ κινήσειναι P. ¹⁰⁰ γοερῶν A. ἴ πῶς τὴν—σμπάθειαν om. A.

συνελίφθησαν δὲ μᾶλλον καθάπερ ἀνεπισκόπητα * A non obstrinxerunt? Quomodo non virtutis præmio consecuti ut a periculo liberarentur? sed magis velut oves absque pastore comprehensi omnes ferro jugulati sunt, parique cum sceleratis neco interierunt? Enimvero horum mortem pretiosam apud Dominum, ut Psalmus loquitur *, arbitror exstitisse, cum hoc quoque Dei sapientia charos suos ac famulos honoraverit, ut cum reliquis virtutibus martyrii quoque laurea clarescant, patientiæ munera eis cumulatus reponens, arcanorumque honorum præmia largiens: nostrorum vero scelerum multitudinem non solum horum preces, sed et martyrum intercessionem inutiles reddidisse, ut ex iis quibus jam recentiore exemplo sumus accepti malis, intelligere 543 possent omnes divinarum legum contemptores, cum majorem in modum nequitiae indulgentes, et sequere vitio mancipant, nullo se ab ira Dominica justaque ultione liberatum iri salutari subsidio.

39. Ut itaque ingressi per omnia urbis loca dispersi sunt Barbari, omnis ætas omneque hominum genus ab eis confestim trucidatur. Neque enim ulla eis miseratio erat, qui pridem rabie exarsissent nostramque internecionem sitirent: sed et senex et florenti adhuc ætate atque juvenis, quisquis denique occurrisset, gladio necabatur. Nec vero letali statim vulnere feriebant, sed ut diutius doloribus excruciant, quæ circa dorsum coxasque sunt concidentes, tarda eos nece conficiebant. Ac ne sic quidem exsatiabatur eos obsidens furor, sed quod non sæpius mori poterant, immanitatis rabie gravius dolebant. Ut enim belluinam illam ac indomitam libidinem satiarent, nec mulieribus mali initio neque pueris ipsis pepercerunt, quorum imatura ætas haud raro etiam ferarum oculos ad miserationem cogit; sed cunctis perinde indicta excisio erat, quæ velut in prato herbescente quidquid obvium esset demeteret. Hincque adeo factum est ut brevi temporis momento urbs, quæ paulo ante vix non angusta habitatoribus erat ac plebe constipata, deserta vilesceret. Ut enim superius diximus, populi pars collium cacumina ad acropolim sic dictam (i. e. arcem) occupaverat, aut quam sancti Davidis 544 viciniam vocant. Quæ regio reliqua urbe altiore situ eminet; ubi etiam monachorum multitudo erat, viri omnes virtute clari cælestique instituto digni habitii. Pars vero rursus ad duas portas, ad occidentalem urbis plagam respicientes, confluerant, in hoc unum cunctis operam conferentibus, ut gladii ictum effugerent. Sed nihil his melius cessit quam aliis, cum jam Barbari extra portas insiderent, nec alioqui facile eis esset ut transirent, cum alter alterum pulsando comprimerent exitumque obstruerent.

40. Quantum enim contigit malum in porta quam

18. Ὡς γὰρ κατὰ πᾶσαν εἰσελθόντες διεμερίσθησαν τὴν πόλιν οἱ Βάρβαροι, εὐθὺς πᾶσα ἡλικία καὶ πᾶν γένος ἀνθρώπων ὑπ' αὐτῶν ἀνήρητο. Οὐδὲ γὰρ ἦν οἶκος αὐτοῖς οὐδεὶς πάσαι προμεμηνοῖσι καὶ τὴν καθ' ἡμῶν διψῶσιν ἀπώλειαν, ἀλλὰ καὶ γέρον καὶ ἀκμάζων ἔτι καὶ νεανίσκος καὶ πᾶς ὁ προστυχῶν ἔργον τοῖς μαιφρόνισι ἦν, οὐδὲ καιρίας κατ' αὐτῶν ἀφείσοι πληγὰς, ἀλλ' ὡς ἂν αὐτοῦς ἐνδιατρίβειν ποιῶσι τοῖς ἀλγεινοῖς, τὰ πρὸς τὸν νῦτον μέρος καὶ τοὺς μηρούς κατατέμνοντες σχολάζειν στυγροῦς τῆ ταλαιψώσεως παρεθιάζοντο. Καὶ οὐδ' οὕτως ὁ πολιορκῶν αὐτοὺς ἐνεπίμπλατο θυμὸς, ἀλλ' ὅτι μὴ πολλάκις δύνανται θνήσκειν μακρικῶς ἐδυσφόρου. Ἴνα γὰρ τὴν θρημώδη καὶ ἀδάμαστον ἐκείνην ὕρειν ἐμφορήσασιν, οὐδὲ γυναικῶν ἐφείσαντο κατ' ἀρχὰς τοῦ κινδύνου, οὐδὲ παιδῶν αὐτῶν, ὧν τὸ τῆς ἡλικίας ἄωρον ἄγειν βιάζεται πολλάκις καὶ θηρῶν ὀφθαλμοὺς εἰς συμπάθειαν. [P. 351] ἀλλ' ἦν ἐπ' Ἰσῆς ἅπασιν ἡ τομὴ, καθάπερ ἐν χλοηφόρῳ πεδίῳ, πᾶν τὸ παρατυχὸν ἐκθερίζουσα, ὡς ἐν βραχεῖα καιροῦ ῥοπῆ δοικὸν ἀποδειχθῆναι τὴν πόλιν τὴν πρὸ μικροῦ στενοχωρομένην καὶ τοῖς πλήθεσι βριθούσαν. Καθὸ γὰρ φθάσαντες εἴπομεν, τὸ μὲν τοῦ δήμου τὰς ἀκρωρείας κατεῖληφει κατὰ τὴν καλουμένην ἀκρόπολιν συναλαθὲν, ἢ τὴν περιοικίδα τοῦ οὐρίου Δαβὶδ ὀνομαζομένην (τοῦτο γὰρ μᾶλλον τῆς λοιπῆς ὑπερανέχουσι * πόλεως, ἐῖθα δὲ καὶ πλῆθος ἦν μοναχῶν ἐναρέτων πάντων καὶ τῆς οὐρανίου πολιτείας ἡξιωμένων), τὸ δὲ πάλιν ταῖς οὐαὶς πύλαις προτεβρόη ταῖς πρὸς δύοσιν ἀφορώσαις τῆς πόλεως, μίαν ἐχόντων πάντων σπουδῆν, τοῦ ξίφους διεκφυγεῖν τὴν τομῆν. Ἄλλ' οὐδὲν πλέον τῶν ἄλλων διήνυσον, τῶν πυλῶν ἐκτὸς τῶν Βαρβάρων ἐφεδρευόντων, καὶ μηδ' ἄλλως ἐχόντες εὐχερῶς ὑπερβῆναι, τῷ συνωθισμῷ πιέζοντες ἀλλήλους καὶ τὴν διέξοδον ἀποφράττοντες.

μ'. Οἶον γὰρ ἐγεγόνει κακὸν κατὰ τὴν καλουμένην

* Psal. cxv, 15.

VARIÆ LECTIONES.

* ἀνεπισκόπητα A. * δούλους om. P. * δὲ οὐι. P. * ὑπερανέγει Combef.

Auream vocant? quomodo, qui eo confluerant (οἰαὶς illa populi pars) cum aliquantulum aperire voluissent, conatu frustrati sunt? vix enim valvas diducere cōperant, cum conferta hic multitudine atque agmine in se rursus coire nectique compulerunt. Quos ita constipatos cum hostes offendissent, non jam viriſim ensibus obruncabant, sed ut illos inter se compressos, aliosque aliis hærentes averti non posse conspexerunt, in faciem gladiis cœdebant, adeo ut post ictum cujusque diviso capite hinc inde partes dissilirent et ad similia utrinque membra conciderent. Ac neque post mortem humo mandabantur, sed cum reliquis adhuc corporibus pari acervo tenebantur, donec omnibus trucidatis, ac velut fulciente, omnium scilicet eliminata vita, uti morte sic et cruce socio jungerentur.

545 41. Hoc ipsum vero et in porta quam Litæam vocant fieri contigit. Nam Barbari, uti diximus, priores reliquis occupaverant portas, quæ ad mare ducunt. Quæ vero ad ortum, nos ipsi ante occluseramus, in iis quoque suspectam habentes machinam, cujus in exterioris muri portis noxam labemque senseramus. Hincque adeo omni undique præclusa fugæ inenndæ spe, populus in plateis solum volutabatur, inque mortis casses omni loco incursabat. Vix enim pauci, valdeque, ut par est, numero exigui, in occidentali ora portus sese e muris projicientes periculum evaserunt. Quidam etiam alii e porta quæ ad acropolim (arcem scilicet) est, sese clam subducentes, cum necdum calamitas appretisset, salutem consuluerunt. Et hi fuerunt Scelavenorum duces, meditati fugam multo ante, atque portarum illarum claves eam in rem pridem suffurati. Quos decebat, mali mole inspecta, cuius exitum permittere: sic namque multi ibi constituti, antequam adventassent Barbari, cædem declinassent. Hi tamen nihil ejusmodi in animum saltem inducere sustinuerunt: sed suis semper rebus prospicientes, attentisque animi rationibus quomodo hinc quoque periculum a se depellerent, portis paululum subapertis seque prompte subducentes atque dilapsi, uno quodam ibi relicto, **546** qui et rursus egressis illis portas clauderet, in eum modum omnium salutem insidiati sunt, tunc quoque id dolo commenti, non se fugam inire, sed potius ad socios Strymonitas suscipiendos (ita enim jubente prætore) exire.

42. Nec multum temporis intercesserat, cum Barbaris strictis gladiis in portas ingruentibus nemo ultra tuto vel saltem foras prospicere poterat, tantum abest ut periculum posset vitare. Nam et ego ipse cum patre et fratribus, quos duos ætate junio-

A Χρυσῆν ἠ πύλην! πῶς παρανοίξει ταύτην βουλευθέντες μικρὸν, ὅσοι τοῦ δήμου τῷ τόπῳ συνεβύθησαν, διήμαρτον τῆς ἐπιχειρήσεως! Μόνον γὰρ ὅτι τὰς πύλας ἀλλήλων διεστῆσαν, καὶ τῷ ἰδίῳ πιλήματι πάλιν ἐν ἑαυταῖς συνδραμεῖν ἑαυτὰς κατηνάγκασαν· οὕτω δὲ ἔχοντας αὐτοὺς καταλαθόντες οἱ δυσμενεῖς οὐκέτι καθ' ἓνα τοῖς ξίφεσιν ἀνήρουν, ἀλλ' ὡς εἶδον συνεσφιγμένους ἀλλήλων τε ἐχομένους καὶ ἐκτραπήναι μὴ δυναμένους, κατὰ κόρησιν αὐτοὺς τοῖς ξίφεσιν ἔπαιον, ὡς μετὰ τὴν πληγὴν διαρῆσθαι τοῦ προστυχόντος τὴν κεφαλὴν, καὶ τοῖς ὁμοίοις τῆδε κάκεισε τὰ μέρη συμπίπτειν, καὶ μηδὲ μετὰ θάνατον τῆ γῆ δίδοσθαι, ἀλλ' ἔτι παρακρατεῖσθαι τοῖς λοιποῖς σώμασιν, ἕως πάντων ἀναιρεθέντων, καὶ ὡσπερ τοῦ ὑποστηρίζοντος, τῆς ἀπάντων λέγου ζωῆς διαδράτης, αἵματος; ἀλλήλων καθάπερ καὶ τῆς τελευταίας κοινωνήσαντα.

B μα'. Τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ περὶ τὴν ἄλλην πύλην, ἣν καλοῦσι Λιταίαν, πραγθῆναι συνέβη. Καθὼς γὰρ ἔφαμεν, τῶν ἄλλων τὰς μὲν πρὸς θάλασσαν ἑξαγοῦσας αὐτοὶ προκατεῖχον οἱ Βάρβαροι, τὰς δὲ γὰρ πρὸς ἀνατολὴν ἀφορώσας ἡμεῖς προαποκλείσαντες ἤμεν, τὴν τοῦ πυρὸς μηχανὴν, ἣν κατὰ τῶν ἔξω τοῦ προτειχίσματος πυλῶν προτεπόνησαμεν, καὶ ἐν αὐταῖς ὑφορώμενοι, ὡς λοιπὸν ἐκ τούτων πανταχόθεν ἀπορροῦντα τὸν δῆμον πρὸς τὴν φυγὴν περὶ τὰς ἀγυῖας μόνον εἰλεῖσθαι καὶ ἀπανταχοῦ τῷ θανάτῳ προσπίπτειν. Σχεδὸν γὰρ ὀλίγοι, καὶ λίαν, ὡς εἶκός, εὐρίθμητοι, κατὰ τὸ δυτικὸν μέρος τοῦ λιμένος ἑαυτοὺς τῶν τειχῶν ἀκοντίσαντες τὸν κίνδυνον ὑπεξέφυγον καὶ τινες ἄλλοι τῆς [P. 352] κατὰ τὴν ἀκρόπολιν πύλης λάθρα ὑπεκδρομόντες πρὸ τοῦ τὴν συμφορὴν ὑφραστῆναι διεσώσαντο τὴν ζωὴν. Οὗτοι δὲ ἦσαν οἱ τῶν Σκλαβήνων ἡγούμενοι, πάλαι προμελετήσαντες τοῦτο καὶ τὰς κλεῖδας τῶν πυλῶν ἐκείνων προυφελόμενοι. Οὗς καὶ ἔχρησεν, καὶ ἀκμὴν τοῦ κακοῦ θεασαμένους, παντὶ τῷ προστυχόντι παραχωρῆσαι τὴν ἔξοδον· οὕτω γὰρ πολλοὶ τῶν αὐτῶν λαχόντων, πρὸ τοῦ τοῦς βαρβάρους ἐπελθεῖν, τὸν θάνατον ὑπεξέκλιαν ἄν. Οἱ δὲ τοιοῦτον μὲν οὐδὲν οὐδὲ εἰς νοῦν λαθεῖν ἠγέσγοντο· αἰεὶ δὲ τὸ οἰκεῖον προσροώμενοι, καὶ ὅπως τὸν κίνδυνον διακρούσονται κἀν τούτῳ διασκεψάμενοι, τὰς πύλας μικρὸν παρανοίξαντες καὶ τὴν ὑπεκδρομὴν τομῶς ποιησάμενοι, ἓνα τινὰ τῷ τόπῳ καταλιπόντες πρὸς τὴ μετὰ τὴν ἐκείνων ἔξοδον καὶ αὐθις ταύτας συγκλείσαι, οὕτω τῆς πάντων ἐπεβουλευσάντο σωτηρίας καὶ τότε, πρόφασιν τινα δοῦσαν πλάσσαντες, ὡς οὐ πρὸς φυγὴν ἐκτρέπονται, πρὸς ὑποδοχὴν δὲ μάλλον τῶν Στρυμονιτῶν συμμάχων, τοῦ στρατηγοῦ δῆθεν τοῦτο προστάξαντος.

C μβ'. Οὐ πολὺ δὲ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ ξιφῆρεις οἱ Βάρβαροι ταῖς πύλαις ἐπέστησαν, καὶ οὐκέτι δυνατὸν ἦν οὐδὲ προσβλέψαι μόνον ἐκτὸς ἀκινδύνως τινὰ, μητοί γε τὸν κίνδυνον ὑπαλύξαι. Κἀγὼ γὰρ αὐτὸς σὺν τῷ πατρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς (δύο δὲ μοί εἰσιν οὗτοι νεώ-

VARIÆ LECTIONES.

^a χρυσίαν Α. ^γ συνέβησαν Α. ^β συνδρομεῖν Ρ. ^δ θάνατον Α. ^ε εἰ om. Ρ. ^ζ πανταχοῦ Α. ^η ἐχρησεν Α.
^ι τῶν om. Ρ. ^κ ἐπελθεῖν ΑΡ.

ταροι, τῆς ἐμῆς ἡλικίας ὑποβεθηκότες, οἱ μέχρι τοῦ δευρο τῆς τε φρουρᾶς ¹² καὶ τῶν λοιπῶν ἀλγεινῶν μοι συγκοινωνοῦντες) κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν παρόντες εὐρέθημεν ἐν τῷ τόπῳ μετὰ καὶ τινῶν ἄλλων τῶν ἀπὸ τῆς πόλεως οὐκ ὀλίγων. Καὶ ὡς ἤδη τὴν κωνηρὰν ἐκείνην ὑπέστημεν ἐπιβουλήν (μετὰ γὰρ τὸ πραχθῆναι τὴν σκῆψιν τὸ συμβῆν ἐπεγνώκειμεν), ὁπισθόρμητοι ¹³ πάντες, ἕκαστος ἡμῶν ὡς εἶχε τάχους, πρὸς τὴν πόλιν συναλυνόμεθα, ἄλλος ἄλλου διαιρεθέντες, καθὼς ἂν ἦγεν ἡ συμφορὰ, τοῦ φόβου διατιθεῖσα τὰ σχήματα. Ἔδοξεν οὖν τῷ τε πατρὶ καὶ ἡμῖν, μήπω πεφθακότων πρὸς ἡμᾶς τῶν Βαρθάρων, εἰς τινα πύργον τῶν κατὰ τὸ ἐνδότερον τεῖχος ἀνιέναι τῶς καὶ μὴ τῷ πλήθει συναναμίγνυσθαι, ὡς ἂν τῶν πολεμίων τυχὸν ἐπιστάντων, τῶν ἄλλων διαιρεθέντες καὶ μόνοι τοῦτοις κατὰ τῶν ἐπάλλεων ἐντυγχάνοντες, ὑνηθωμέν τινὰ προσεβίαν τοῦτοις προσαγαγεῖν καὶ τὴν ζωὴν ἑαυτοῖς διασώζεσθαι ¹⁴. Ὁ δὲ καὶ γέγονε τῇ θεϊκῇ προνοίᾳ. Τὸ δ' ὅπως καὶ μεθ' οἷα παραδοξοποιοῦ δυνάμεως, λέξω ἐρχομαι.

μγ'. Ἀνήλομεν ἐν τῷ τείχει σπουδῇ θέοντες κατὰ τινα πρόβολον ἀντικρὺ τοῦ ἐκαὶ σεβασμίου σηκοῦ τοῦ πρωτοκλήτου τῶν Ἀποστόλων Ἀνδρέου. Πέντε δὲ ἦμεν οἱ πάντες ὁμοῦ, [P. 553] ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς κἀγὼ σὺν τοῖς ζῆθεῖσι δυοῖν ἀδελφοῖς καὶ τισί ἑτεροις μετέχων καὶ αὐτὸς τῆς ἡμῶν ἀγγιστείας, κληρικοὶ πάντες καὶ τῶν ἀναγνωστῶν διαπρέποντες τάγματι. Μικρὸν οὖν ¹⁵ αὐτόθι καθορυσάμενοι, καὶ καθ' ἑαυτοῦ λογιζόμενοι τὸ ἐφεστὸς τῆς μαχαίρας τέλος, ἠρμήμεθα τῶν γόνων, ἕκαστος τῆς τε οἰκείας ψυχῆς καὶ τῆς ἐξ ἄλλῶν καταταναζόντες διαιρέσεως. Καὶ πρώτος ἐξῆρχε θρήνων ¹⁶ ὁ πατὴρ, ἤδη προσεβηκὼς ὢν καὶ πολλὴν περὶ τοῦ λέγειν ¹⁷ ἐπιστήμην ἱερατικῆς, Φεῦ μοι, λέγων, ὦ τέκνα πολυπύθη, ἐν τίσιν οὖν ¹⁸ περιελήφθη, καὶ τίνι ¹⁹ ταῦτα ἀπέκειτο τῇ δυστήνῳ μου ταύτῃ καὶ ταλαιπώρῳ ζωῇ, Ἰν' οὕς κατὰ διαφόρους ἀπέτεκον χρόνους καὶ τῇ γενέσει παρέθηκα, ὅφ' ἐν ἴδῳ τὴν τελευτὴν ὑπερχομένους, καὶ μηδ' ἔπερ τοῖς ἀτυχοῦσιν ἴσσι συγκωρημένοι, σχολὴν ἄγω ²⁰ ἄξιον τοῦ πάθους ὀδύρασθαι. Συνεκάλεσα γὰρ ἄν πρὸς τὸ κωνηρὰν τοῦτο καὶ ἀπαρηγόρητον πάθος καὶ αὐτὰ τὰ δάφρυχα τῶν κτισμάτων κοινωνῆσαι μοι τοῦ πάθους καὶ τὴν συμφορὰν συμμερίσασθαι. Οὐδὲ γὰρ οἱ πάντες τῶν ὁμοπατρίδων ²¹ ἄλλως ἀγούσιν ἢ ἐγὼ, ἕκαστος τινα τῶν οἰκείων ἀπεκδεχόμενος ²² καὶ τῆς ²³ ἑτέρου συμπαθείας ἐπιδοόμενος. Ἐμοὶ γὰρ δύο δεινὰ συνέβη κατὰ ταυτὸ, ὃ τε ψυχικὸς κίνδυνος ἐν ἀμαρτίαις τὴν ζωὴν δαπαρήσαντι, καὶ ὃ ἐξ ὑμῶν οὕτως ἀπροσδόκητος χωρισμὸς, ὃν οὕτως οὐποτε προσεδόκησα, ἀλλ' αἰεὶ δι' ἐντελεύξεως εἶχον ὅφ' ὑμῶν καλυφθῆναι τὰ βαρυσθενῆ δαιμόνια ταῦτα, Ἰν' ἐπαναπανσάμενος ταῖς ὑμετέραις χερσὶ τῷ τάφῳ τῶν πατέρων ἐοθῶ, καὶ ὑμᾶς ἐν ἀσφαλείᾳ καταλίπω τῆς τε

res atque ad hoc usque ævi meæ habeo tum captivitatis tum reliquarum ærumnarum consortes, eadem hora cum aliis civibus, iisque non admodum paucis, eodem in loco constiteramus. Et ut jam tristes illas insidias passi sumus (postquam enim fraus illis commissæ est, nos rem uti gesta erat, cognovimus), retrocedimus omnes et in civitatem incredibili celeritate festinamus, alio alloque dispersi, prout mali vis ferebat; metus species exque illo affectus alios atque alios digerens. Visum itaque est patri et nobis, cum nondum barbari a nos pervenissent, in turrin quamdam in interiori muro sitam interim evadere et non multitudinî compisceri, ut forte, imminentibus hostibus, ab aliis disjuncti solique in propugnaculis ipsos alloquentes B facilius supplicatum iremus, vitæque nostræ aliquo modo provideremus. Quod et divina ⁵⁴⁷ providentia factum est: quoniam vero id pacto et quam inaudita stupendaque virtute, dicere nunc aggredior.

43. Murum celeriter accurrentes conscendimus, ac propugnaculum quoddam venerandis inter apostolos primum vocati Andrææ ædibus adversum. Omnes quinque simul eramus, pater meus et ego cum duobus fratribus (quos dicebam) atque alijs quidam, ipse quoque nobis affinitate conjunctus, clerici omnes et lectorum ordine insigniti. Ut ibi paululum conticuimus, ipsi nobiscum imminentem reputantes gladii exitum, lamenta occleplavimus, singulis tum suæ cujusque animæ tum mutuam inter se divisionem deplorantibus. Ante vero omnes pater, longe jam provecctæ ætate et dicendi artibus plurimum exercitatus, sic primum planetum aspiciatur: *Vie mihi*, dicens, *filii multis ærunnis malisque obnoxii, in quibus nunc circumvolvor, et cui hæc, infelici atque afflictæ huic vitæ meæ, reposita erant! ut quos diversis temporibus genueram liberosque susceperam, eorum uno momento mortem conspicerem, nec quod infidelibus conceditur, tantum mihi superesset temporis, quo tantæ calamitati parvi ingemiscerem. Convocassem enim ad communem hunc et inconsolabile lucium ipsa etiam inanimata, ut una mecum doloris atque infortunii partem assumerent. Neque enim ulli oliv civium ⁵⁴⁸ aliter ac ego ipse affecti sunt, ut cum e suis aliquem dire lugeant, aliorum propenso miserantis affectu indigeant. Me vero duo mala eodem momento invadunt, tum animæ periculum, ut qui nequiter ac perditæ vitæ transegerim, tum hæc a vobis inexpectata divisio, quam sic eventuram in animum nunquam induxeram, cum hæc jugiter mea vota essent, ac supplicarem ut hosce vos luctuosissimos obtegeretis oculos, qui nimirum requiescens inter vestras manus majorum sepultura traderer, et vos in vado relinquerem, qui matris senectutem curaretis et adolescentulis ætateque mino-*

VARIÆ LECTIONES.

¹² συμφορᾶς P. ¹³ ἐπεγνώκειμεν, καὶ ὁπισθόρμητοι P. ¹⁴ διασώζεσθαι A. ¹⁵ οὖν] δὲ P. ¹⁶ θρήνων AF ¹⁷ λόγιον P. ¹⁸ οὖν] οὖν Combef. ¹⁹ τίνι] τί? ²⁰ ἄγω A. ²¹ ὁμοπατρίδων AP. ²² ἀποδουρόμενος Combef. ²³ τῆς] τοῦ P.

r. hus duobus: fratribus victus necessaria provideretis. At nunc omnis ejusmodi spes mihi sublata est, et in mediis irretitus malis immaturam mortem vestram exspecto. Siene me scelerum copia servavit et in hunc reservavit diem, ut ob oculos charissima pignora barbaricis gladiis concisa viderem, membraque mihi desideratissima per manus lictorum crudeliter discepta conspicerem? o doloris vim! neque id tuto tenens, an me miserum parricida primum vita privabit. Nam esset, malis hinc inde collatis, hoc mihi tolerabilius malum. Verum mihi suspecta est vestra juvenilis aetas, ac vultus flos vaticinari facit, vestris prius caedibus hostibus satiatis, postmodum me, multas mortes perpassum et in singulis vobis nova semper certamina ingressum, sic vestris 549 cruoribus immiscendum. Eumvero adverte me, dulcissimi filii, ab eo quod officii erat per imprudentiam procul aberrasse, et quae non decebat lamentis inserta deplanxisse. Etenim victus a malo sum, et communis calamitas, adversum tempus atque res, etsi invitum, plantum edere coegit ac quiritari. Quis enim, vel si saepe pectore sit, sic diri casus acerbitate abreptus se ipsum suosque tanto malo oppressos non deploraverit? Caeterum nihil est quod velit aut agat Deus, quod non ad utilem finem providentia disponat. Forte enim ob ingentem nostram pravitatem decretum erat ut sic moremur: et ecce ob oculos, qua vitam excolvamus, ultio, et qua gladiis violenter in animas nostras animadvertatur. Naud enimvero injustus est, qui haec nobis evenire, animamque a corpore violenter avelli, ac poenas scelerum in futuro iudicio investigandas hic nos luere permisit. Quare state fortiter, vestram omnem spem in eum solummodo collocantes, qui super terram potest peccata dimittere. Quanquam vero arumnarum aliquid ferendum sit ejus fidei gratia, clausis oculis sustineamus, nec mortis hunc interitum quidquam timeamus; quem etsi non hac ratione, alia tamen omnino sustinere necesse est, et ut debitum naturae satoque dependamus. Sit ergo nobis vitae privatio gratiarum actionis argumentum atque ratio, ut non solum moriamur, sed et in spe futurae beatitatis mortem oppetamus.

ἀλλ' ἄγερόν χάριν τῆς εἰς αὐτὸν πίστεως, ἐνέγκωμεν μίσαντες, καὶ μηδὲν φοβηθῶμεν ἀπὸ τοῦ σωματικοῦ τούτου θανάτου, ὃν εἰ καὶ μὴ οὕτως, ἀλλὰ πάντως ἐτέρως καθυπομείναι χρεῶν ἐστὶ καὶ τῇ γενέσει τὸ ὑπερλόμενον λειτουργήσαι. Γενέσθω οὖν ἡ τῆς ζωῆς στέρησις εὐχαριστίας ἡμῶν ἀπορροή, ἵνα μὴ θάνωμεν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπ' ἐλπίδι τῆς ἐκείθεν μακαριότητος.

44. Hisce monitis, 550 ad mortem gladio destinatum nostrum singulos erudiebat, et ne hac consummati refugeremus animos alacritatemque praestabat.

45. Cum haec ille ad nos loqueretur, alique alios complexi et in colla ruentes vale diceremus, en adest et barbarorum manus, nec exiguo numero, Aethiopiae cute nudisque corporibus, strictis ensibus, inmaniter insultantium suumque instar dentes exacuendo rabiem furoremque proden-

A μητρὸς γηροκόμους καὶ τοῖς ἑξι κομιδῇ νέοις καὶ τῷ χρόνῳ καθυστερίζουσι δυσὶν ἀδελφοῖς ὑμῶν τὰς περὶ τὸ ζῆν ἀφορμὰς προνοήσαντας 51. Νυνὶ δὲ πᾶσα μὲν τοιαύτη διόλωλεν ἐλλίς, ἐν μέσοις δὲ τοῖς δειροῖς ἀπειλημένους ἄωρον ἐκδέχομαι τὴν μεθ' 52 ὑμῶν τελευτήν. Καὶ οὕτω με τετήρηκε τῶν ἀνομιῶν τὸ πλῆθος καὶ εἰς ταύτην τεταμίενκε τὴν ἡμέραν, ἵνα κατ' ἐξθάλμους ἴδω τὰ φίλατά μοι τῶν τέκνων βαρβαρικῶν ξιφῶν παράλωμα καὶ τὰ παμπόθητα μέλη ταῖς χειρὶ τῶν δημίω ἀνηλεῶς διασπόμενα (ὡτὶς ἐδύνης!), οὐδὲ τοῦτο ἀσφαλὲς ἔχω, ὅτι τὸν δύστηνον ἐμὲ πρῶτον ὁ μαιφόνος τῆς ζωῆς ἀπαλλάξει. Ἦν γὰρ ὡς ἐν συγκρίσει κακῶν τὸ κατ' ἐμὲ φορητόν ὑποπτον δέ μοι τὸ νεῖζον καθέστηκε τῆς καθ' ὑμᾶς ἡλικίας, καὶ τῶν προσώπων τὸ ἀνθηρὸν μαρτυεῖσθαι με ποιεῖ, πρῶτον τῆς ἀφ' ὑμῶν τομῆς τοὺς ἐχθρούς ἐμφορηθέντας ἐν ὑστέρῳ με πολλοὺς ὑπομεμενηκότα θανάτους καὶ καθ' ἑπ' ὑμῶν ἀθλήσαντα, οὕτω τοῖς ὑμετέροις αἵμασι συμφυσθῆναι 53. Ἀλλὰ γὰρ ἔλαθον ἔμεινόν, [P. 354] ὃ φίλτατα τέκνα, πόσῳ τοῦ θεοῦ πλαγηθεὶς καὶ ἄπερ οὐκ ἔδει τοῖς θρήνοις συνεξείπων. Νεκρῆμαι γὰρ τῷ κακῷ, καὶ ἡ πάθημος συμφορὰ καταστενάζει τοῦ καιροῦ καὶ τῶν πρυγμάτων καὶ ἀκοιτὰ με παρεδίασατο 54. Τίς γὰρ ἂν καὶ λιθίνην ἔχω καρδίαν, τῷδε τῷ πάθει συνεπαρθεὶς, ἐμὲ καὶ τοὺς ἀμφ' αὐτὸν τοσούτῳ κακῷ συσχελλήτας μὴ ἀποδύρηται; Ἀλλ' οὐδὲν ἐστὶν ὃ βούλεται καὶ πράττει θεὸς ἐν ἀνθρώποις μὴ πρὸς τι χηρίσιμον τέλος οἰκονομούμενον. Τὰχα γὰρ ἀλέκετο διὰ τὴν μοχθηρίαν ἡμῶν τὸ οὕτως ἀποθανεῖν καὶ ἰδοὺ κατ' ἐξθάλμους ἡ τῆς ζωῆς ἐξέστηκεν ἐκτισίς. Βιαιῶς τοῖς ξίφεσι τὰς ψυχὰς ἡμῶν ἐκτινύουσα. Ἀλλ' οὐκ ἐστὶν ἀδικός ὁ συγχωρήσας ταῦτα παθεῖν καὶ τόνδε καθυπενέγκαι 55 βλαιον τοῦ σώματος χωρισμόν καὶ τὰς εὐθύνας τῶν ἡμαρτημένων κατὰ τὴν μέλλουσαν εἰσπραχθήσεσθαι 56 δίκην. Δὸ στήτε γενναίως, τὴν ἐλπίδα πᾶσαν πρὸς αὐτὸν μόνον ἀπαιωρήσαντες τὸν δυνάμενον ἀξίειναι ἐπὶ τῆς γῆς ἀμαρτίας. Καὶ κἄν τι θεοὶ παθεῖν

D μδ'. Ταῦτα λέγων ἕκαστον ἡμῶν πρὸς τὴν διὰ ξίφους θάνατον ἐπαιδοτρίβει, καὶ προθυμίαν παρῆχ' μὴ ἀπευδοκεῖν τὴν τελείωσιν.

με'. Ἐν ὅσῳ δὲ ταῦτα πρὸς ἡμᾶς διελέγετο καὶ συμπαρόντες ἀλλήλοις τὰ τελευταία συνεταττόμεθα ἰδοὺ δὴ 58 καὶ τῶν βαρβάρων κατεφάνησάν τινα ἀνιόντες, ὃν ἀριθμὸν οὐκ ὀλίγοι. Αἰθίοπες τὴν χροιάν τὰ σώματα γεγυμνωμένοι, ἐσπασμένας ἔχοντες τὰ μαχαίρας, δεῖνον ἐξαλλόμενοι καὶ τῇ παραθήξει

VARIÆ LECTIONES.

51 προνοήσαντας A. 52 μεθ'] καθ' AP. 53 συμφυσθῆσαι? 54 παρεδίασατο AP. 55 κατεπενέγκαι P 56 μέλλουσαν ἡμᾶς εἰσπρ. A. 58 δὴ οὐ P. 59 παραθήξει A.

τῶν ὀδόντων σῶν δίκην τὸ μανικὸν ἐνδεικνύμενοι ³⁶. Ἐφραστῶτες οὖν τῷ τόπῳ πρῶτον τοὺς μεθ' ἡμῶν ὑποστρέψαντας ἀπὸ τῆς τῶν πυλῶν κακούργου συγκλείσεως, αὐτοῦ που πρᾶξ τὸ τεῖχος εἰλουμένου, τοῖς ξίφεσιν ἐκείνοις διεχειρίσαντο· οἷς οὐδὲν ἦν πρὸ τούτου πλέον μελετηθὲν ἢ μόνον τῇ δεξιᾷ τοῦ δημίου τὸν αὐχένα ὑπέχειν καὶ πρὸς τὴν τομὴν σχηματίζεσθαι. Καὶ ἦν ἰδεῖν τὸ πραττόμενον ἐκπλήξεως γέμον. Εἰ γὰρ τῷ εὐπειθεῖ τοῦ ἑαυτὸν ³⁶ προδόντος· καὶ πρὸς τὸν θάνατον ὑποκλίνοντος ὁ φρονεὺς κατενώγη, καιρίαν ἄγιν ᾄττον αὐτὸν τῶν ἀλγηδόνων ἀπέλλαττεν· εἰ δὲ μὴ ἐμαλάχθη τὴν λιθώδη καρδίαν, ἀλλ' ἤθελεν ἐντροφᾶν τῆς μανίας, μᾶλλον τοῖς τῶν [P. 355] ἀλόγων ἀτυχήμασι τὸν θυμὸν διεγείρων, μεληδὸν κατήκειε τὸ προστυχὸν σῶμα καὶ πολλῶν θανάτων φορὰν ἐν μιᾷ συμφορᾷ τῷ δειλαίῳ περιέχετο. Οὐδὲν δὲ ἕτερον ἦν ἀκούειν ἐν οὕτω παραπληθεῖ καὶ πολυανθρώπῳ δήμῳ, ἀλλ' ἢ μόνον τὸν συριγμὸν τῶν ξιφῶν καὶ τῶν τοῦ αἵματος ὀχετῶν τὴν μετὰ βίας ἔκρουσιν.

μς'. Οὐ πολὺ δὲ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ πάντες ἔκαινο θέσφα πολλῶν ὀδυρμῶν καὶ θρήνων ἐπάξιον. Ὡς δὲ καὶ πρὸς ἡμᾶς ἐφθάνεν ἡ τομὴ (τῷ τεῖχει γὰρ εἶδον συγκεκυφῆτας), ἐφώρμησαν ὁμοθυμαδὸν καθάπερ εἰς τι πρόχειρον θήραμα. Φθάσαντες δὲ πλησίον τὴν ὀρμὴν ἐπέσχον. Ἦν γὰρ ὁ ῥηθεὶς ἐν τῷ μεταξύ πύργου, δι' οὗ διελθεῖν ἐμελλον καὶ πρὸς ἡμᾶς γενέσθαι, ὅς πάλαι ἦν τὸ ἕδαφος ἅπαν ξύλοις ἐστρωμένος, ἅτινα τῷ χρόνῳ σαπέντα καὶ διαβρέυσαντα οὐκ ἀσφαλῆ παρέιχον τὴν ἐκεῖθεν διάδοσιν· δύο γὰρ μόνα κατὰ μέσον ξύλα ἐναπώρηοντο, δι' ὧν οἱ ταύτην διερχόμενοι ὑπότρομον τὴν πάροδον ἐπεποίητο. Τὸ ἀμφικρημον οὖν τοῦ κινδυνώδους τόπου κατιδόντες οἱ Βάρβαροι ἐφώρσαν μὴ πως ³⁷ ἐν μέσῳ τῶν ξύλων γενομένων αὐτῶν, ³⁸ λάθωμεν τεχνάσματα ³⁹ πεποιηκότες εἴσω τοῦ πύργου καὶ κρημισθῆναι τούτους παρασκευάσωμεν, εἰς ὕψος ἐπηρμένου πολὺ καὶ χαλεπὴν τὴν πτώσιν ἐπαπειλούντος. Τοῦτο δὲ ὁ τῶν θαυμασιῶν θεὸς ταῖς αὐτῶν διανοίαις ὑπέβαλεν· εἰ γὰρ ἅμα τῷ πρὸς ἡμᾶς γενέσθαι τομῶς τῆς διαβάσεως κατετόμησαν, οὐδὲν ἦττον καὶ ἡμεῖς τῶν κειμένων τὸν ἐλεῖρον ὑπεμένομεν. Τῆς σχολῆς τῆς τῆς ⁴⁰ τῶν λογισμῶν αὐτῶν διαίρεσεως, τοῦ φόβου τῆς ψυχᾶς ἕκαστος· ἡμῶν περιάραντες, εἰ τι καὶ δεῖα πράττειν τῷ καιρῷ χρήσιμον ταῖς φρεσὶ κατεμερίζομεθα. Ὡς οὖν εἶχον ἐγὼ τάχους ἀναπηδήσας καὶ θανάτου καταφρονήσας καὶ μηδ' ὅτι κατὰ κόρηξ ἐφέστηκε τὸ παράπαν εἰς νοῦν θέμενος, κατ' αὐτὴν γινόμενος τοῦ πύργου τὴν εἰσοδὸν ἐμελλον διὰ τῶν ξύλων πρὸς τοὺς Βαρβάρους χωρεῖν. Οἱ δ' ἐπειδὴ οὕτω με θαρσαλέως πρὸς αὐτοὺς κατεῖδον αὐτομολήσαντα, ἀοπλὸν μὲν καὶ πρὸς ἀμυνὰν οὐδὲν ἐπιφερόμενον, ἔχοντα δὲ τι σπουδαῖον εἰπεῖν, ἐπῆλθον καὶ αὐτοὶ στοιχηδὸν ἀλλήλους συντάξαντες καὶ τὰς δεξιὰς ἀνατείναντες, τὰς τε μαχαίρας κατὰ τῆς ἐμῆς κορυφῆς ἐπαγαγεῖν σχηματίζαμενοι. Ὡς δ' οὐδὲ τούτο

A tium. Cunque in locum venissent, eos primum contrucidant qui ibi prope murum conuoluti a portis maligno nocendique consilio clausis nobiscum reversi erant, quibus scilicet nihil aliud curæ fuerat quam ut solum lictoris dexteræ collum supponerent, seque motu gestuque corporis ictui excipiendo aptarent. Ac videre erat rem stuporis horrorique plenam. Si enim sicarius, deditis se atque ad necem inclinantis obsequendi facilitate, miserant ullo sensu affectus esset atque compunctus, lethale vulnus adigens eum a doloribus oculis liberabat : sin minus saxeam cor emollium esset, sed vesana se rabie oblectare mallet, captorum infortuniis furorem gravius excitans, obvium quemque membratim cædebat ac debonestabat, multarumque necium vim una in calamitate misero adhibebat. Nec in tam immani ac copiosa multitudine aliud audire erat, quam solummodo ensium stridorem ac rivorum sanguinis impetu defluentis fragorem.

46. Sic brevissimo tempore prostrati omnes **551** jacebant, multarum lacrymarum ac luctuum dignum plane spectaculum. Ubi autem nostris quoque capitibus ensis jam impendebat (viderant enim e muro prospectantes), velut ad paratam prædam unanimes irruerunt. Ubi tamen propius accessissent, impetum reprimunt. Media enim, quam dicebam, interjecta turris, ac qua ad nos venturi erant ac transituri, ea ratione, quod olim omne pavementum liguis constratum tempore computruerat ac diffluxerat, haud tuto inde transire sinebat : duo enim duntaxat ligna in medio pendula viam tremulam trausentibus sternebant. Periculose itaque viæ gradu utrinque præcipite circumspæcto, Barbari anxii animi agitare, ne forte dum in lignorum medio constitissent, nostra aliqua in turre fraude præcipientes agerentur, cum altius elatus locus tristem ruinam minaretur. Id vero consilii rerum admirandarum Deus illorum animis ingessit. Si enim statim ut locum attigerunt, nulla mora quo ruebant impetu audacius transissent, nihil minus cæsis reliquis nos quoque dira nece sublatis essemus. Dum enim illi incerti deliberant, quique nostrum ex metu paululum conviviscentes, quid in rem nostram per eas angustias foret, disquirebamus. Quanta igitur licuit celeritate ipse exsiliens mortemque contemnens, nec quod erat ob oculos discrimen prorsus in animum inducens, ad ipsum turris ostium veniens per ligna **552** ad Barbaros procurrebam. Hi vero sic audacter mea sponte ad eos progredientem videntes, virum inermem, nec quod ulciscendo esset aliquid inferentem, sed rem aliquam momenti dicere habentem, ipsi quoque ordine digesti seque eo componentes, extentis dextris, inque verticem simulato gladios adigentes, incurrere. Ac ne

VARIÆ LECTIONES.

³⁶ δεικνύμενοι P. ³⁶ ἑαυτοῦ A. ³⁷ μήπω P. ³⁸ γινόμενοι P, omisso αὐτῶν. ³⁹ τεχνάσματι P. ⁴⁰ τῆ; ante τῶν om. P.

sic quidem incusso timore (omni enim mentis facultate a me dicendis attentus eram) unus quidam Æthiopum, inter illos fortissimus præfidentiorque ac proceritate reliquos superans, prope accedens eusem in frontem impingere pertentabat. Ego sublatis manibus, *Ne hoc feceris*, inquam, *alioqui magnarum pecuniarum vi te tuosque fraudabis.*

47. Dixeram, gestusque et habitus omnisque indolis præfidentia ac firma constantia Æthiopsis hactenus impetum, ne ictum inferret, retardans cum læva in sinum missa, eaque quantocius aurea quædam monilia extrahens, ac illi in manum tradens: *Sint hæc*, inquam, *meæ vitæ pignora. Quodsi his quoque longe majora nancisci desideras, patri fratribusque, quin et patris fratri, conversus, ac quo loco delituerant, eos digito monstrans, vitam paciscere, donaque amplissima præbebo, dum vos expectamus obscuris quibusdam forulis reposita; quæ nos tantummodo novimus, certique de nostra salute prompte ostendemus. Sin mori contigerit, actum illis est ac perierunt, 553 quæ et manus vestras effugiant, et una cum vita nostra in rerum censu usque hominum esse desinant.* His verbis represso Barbari furore, pignorumque illa erogatione in eorum quæ a me dicerentur sensum prope adducens; quibus scilicet me ipse vario gestu atque habitu ad supplicandum efformabam. Nihil enim ille intelligebat eorum quæ ad ipsum loquebar, sed solummodo libertatem mirari videbatur, atque ad certam modis omnibus præstandam fidem eam solertiam.

48. Interea alius quispiam prope accedens: *Quid tu hæc*, inquit, *ita facis, et Æthiopem supplicando detines, cum ad me loqui liceat, qui et optulabor, si quid necesse sit? Tunc ego audacior factus virique præsentia æquiore animo mutatus: Serva, inquam, quicumque es, a Deo nobis in his angustiis non incommode missus, et a præsentem nos necessitate eripe. Referes enim a nobis digna ejus quam servaveris vitæ nostræ præmia, ejusmodi scilicet ut in universa hac, quam diripitis, civitate apud reliquos nulla ipsis occurrerint paria. Et ille: Confidite, inquit, mortisque cogitationem depellite, et ad hilarium ingenium vos ipsos componite. Ego autem, inquit, etiam Æthiopicus auctor ero ut idem necum paciscantur, et ad ipsum usque universarum copiarum ductorem ac imperatorem vos ducam, ut ab eo quoque vitæ securitatem 554 accipialis, si modo inter vos ipsi consenseritis, ut ea quæ promissa sunt impleatis. Si quid enim eorum quæ locuti estis effectu caruerit, hisce gladiis judicium de vobis erit. Hæc itaque eo loquente, illi o pater meus cum jam laudatis duobus fratribus ad nos procedentes, atque ejus pedibus capita defigentes,*

Α με τῶς καταπτήξαι πεποίηκεν (ὄλον γὰρ εἶχον τὸν νοῦν πρὸς ἄπερ ἤθελον λέγειν ἰσχυρημένον), εἰς τις τῶν Αἰθιοπίων, καὶ τούτων μάλιστα ὁ γενναϊότερός τε καὶ εὐτολμότερος, μεγέθει τῶν λοιπῶν διεννηχώως, κατ' ἐμὲ γενόμενος [P. 356] ἐπεχειρεῖ μοι τὴν μάχαιραν κατενεγκεῖν τῷ μετώπῳ. Ἐγὼ δὲ τὰς χεῖρας ἀνασχών, Μὴ τοῦτο πράξῃς, εἶπον, ἐπεὶ πολλῶν χρημάτων σεαυτὸν καὶ τοὺς περὶ σὲ ζημιοῖς.

μζ'. Οὕτως ἔτυχον εἰπὼν, καὶ τῷ πεπαθήσιασμένῳ τοῦ σχήματος τὴν ὄρμην τοῦ Αἰθίοπος τῶς πρὸς τὸ μὴ ἔχειν ἐνεγκεῖν ἀνακόψας, τὴν λαὸν δὲ τῶν χειρῶν ἐγκρούψας εἰσω τοῦ κόλπου καὶ τινα χρύσεια κόσμια τὸ τάχος ἐξενεγκών καὶ τῇ πολέμῳ τοῦτου ἐνθέμενος, Ἐστῶσάν σοι ταῦτα, ἔφη. ἐνέχυρα τῆς ζωῆς τῆς ἡμέρης. Εἴπερ δὲ πολὺ πλεονα τούτων εὐπορησαὶ βούλει, τῷ πατρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς, ἀλλὰ καὶ τῷ ἀδελφῷ τοῦ πατρὸς (ἐπιστραφεὶς καὶ τούτου; ἐν ᾧ περ ἦσαν τότε τῷ δακτύλῳ καθυποδείξας) τὸ μὴ θανεῖν κατεργῆσαι, καὶ παρέξομαι σοὶ χρήσιμα δῶρα, τῇ προσδοκίᾳ ὑμῶν ἐν τισὶν ἀφανέσι τόποις πραγματοποιημένα, οὗς ἡμεῖς τὸ μόνοι διαγνωσόμεθα καὶ ὑμῖν προθύμως σωτηρίας τυγχάνοντες ὑποδείξομεν. Εἰ δὲ γε θάνοιμεν, διδῶμεν ἐκείνα, τὰς τε ὑμῶν ⁴¹ διαφυγόντα χεῖρας καὶ τῇ ζωῇ τῇ ἡμετέρᾳ ⁴² συναπολήξαντα. Τούτοις τὸν θυμὸν παρακατασχών τοῦ Βαρβάρου, καὶ τῇ ἐπιδόσει τῶν κοσμίων εἰς ὑπόνοιαν ὧν φράτα; εἶπον τὴν διάνοιαν αὐτοῦ ἐμβαλὼν, ἐν οἷς ποικίλως ἑαυτὸν πρὸς ἰκεσίαν κατεστημάτιζον. Οὐδὲ ⁴³ γὰρ ἤδει Βάρβαρος; ὧν ἂ ⁴⁴ πρὸς αὐτὸν διελεγόμεν, ἀλλ' ἢ μόνον ἐφαίνετο θαυμάζων τὴν παρρησίαν καὶ τὸ σεσοφισμένον τῆς πληροφορίας παντὶ τρόπῳ κατενεργούμενον.

μη'. Ἐν τούτοις ἑτέρως τις ἐγγύθεν ἐλθὼν ἀφῆκε φωνὴν· Τί ταῦτα οὕτω ποιεῖς, καὶ τὸν Αἰθίοπα ταῖς ἰκεσίαις παρακατέχεις, ἐξὸν εἰπεῖν πρὸς ἐμὲ; καὶ εἰ τι καὶ δεοί, συναρτιλήψομαι σοὶ. Ἐγὼ δὲ τὸ πλέον θαρβύσης καὶ τῇ τοῦ ἀνδρός παρουσίᾳ πρὸς τὸ εὐθυμότερον μετατεθεὶς ἀνέκραγον, Ἐῶσεν, εἰπὼν, ὅστις εἶ, πρὸς θεοῦ ἡμῖν ἐν τούτοις χρειωδῶς ἀπεσταλμένα, καὶ τῆς παρουσίας ἀνδρῆκος ἐξάρπασον. Λήψῃ δὲ παρ' ἡμῶν ταύτης τῆς χάριτος ἔτεκεν ἀξία τῆς ζωῆς ἡμῶν λύτρα, καὶ ὧν οὐδὲν ἐξ Ἰσου κατὰ πᾶσαν ἦν ἤλωτε ⁴⁵ τήνδε τὴν πόλιν, ἐν ἄλλοις τισὶν εὐρεθήσεται. Ἐκεῖνος οὖν, θαρσεῖτε, ἔφη, καὶ τοῦ θανάτου τῆς ἐννοίας ἀπόσχεσθε, καὶ πρὸς τὸ εὐθυμότερον ἑαυτοὺς μεθαρμόσατε· ἐγὼ δὲ, φησὶ, καὶ τοὺς Αἰθίοπας πείσω τὰ αὐτὰ μοι συνθέσθαι, καὶ μέχρις αὐτοῦ τοῦ καθηγουμένου παντὸς τοῦ στρατοῦ ὑμᾶς ἀπάξω πρὸς τὸ καὶ ὑπ' ἐκείνου λαβεῖν τὴν περὶ τοῦ ζῆν πληροφορίαν. Μόνον αὐτοὶ τὰ ὑποσχεθέντα πληρῶσαι πρὸς ἀλλήλους διανοήθητε· εἰ γὰρ τι τῶν παρ' ὑμῶν λεχθέντων μὴ πρὸς ἔργον ἀχθῇ, ταῖς μαχαλαῖς ταύταις κριθήσεται. Ὡς οὖν ταῦτα ἔλεγεν, εὐθύς ὁ πατὴρ

VARIÆ LECTIONES.

⁴¹ ὑμῖν A. ⁴² τῆς ζωῆς τῆς ἡμετέρας A. ⁴³ οὐδὲν P. ⁴⁴ ὧν ἂ] ὧν P. ⁴⁵ ἤλωται A.

ὁ ἐμὸς σὺν [P. 557] τοῖς βῆθεισι δυσὶν ἀδελφοῖς καθ' ἡμᾶς γενόμενοι, καὶ τοῖς ποσὶ τούτου τὰς κεφαλὰς προσερείσαντες, ἐδέοντο τὴν αὐτὴν ἐμοὶ πληροφοροφάν λαβεῖν βεβαιούμενοι πληρώσειν ἐτοιμῶς ὅσα ἐγὼ προκατεῖπον. Θάπτον οὖν ἐκεῖνος πάντα ἅ παρ' ἡμῶν ἤκηκόει ταῖς τῶν ἄλλων ἐνθήμενος ἀκοαῖς, καὶ τούτῳ μάλιστα ᾧ κατ' ἀρχὰς ἐγὼ περιέτυχον ἕκαστα προειπῶν ⁴⁶, λόγον τε πείσας ἔνορκον ἡμῖν παρασχεῖν, οὕτως μηδὲν παρήκει τοῦ λοιποῦ δεδιέναι.

μθ'. Συλλαβόμενοι δὲ ἡμῶν καὶ τοῦ τείχους καταβιβάσαντες, εἰς μέσους τε αὐτῶν διαλαβόντες, ἦγον τὴν ἐπὶ θάλασσαν, ἐπάνω τῶν σωμάτων τῶν ἤδη ⁴⁷ ἀναιρεθέντων βαδίζοντες. Τῆς οὖν εἰς πόλειω τὴν πύλην ἐμβάντες οὐ κατεθύ τὴν πορείαν ἐποιοῦμεθα, ἀλλὰ τῷ ὑπτιάζοντι μέρει τραπέντες τοῦ ἐκεῖσε βουνοῦ πρὸς τὸ κάταντες ἐφερόμεθα. ⁴⁸ Ἐνθα καὶ τινες ἄλλοι κατεφάνησαν ἀνιόντες Αἰθίοπες, καὶ αὐτοὶ μαχαίρας κατέχοντες ταῖς χερσίν, οἳ καὶ μέσον τῶν ἡτῆ χειρῶσάμενων διειλημμένους ἐωρακότες ἡμᾶς τῆ φυσικῆς μανίας πληγέντες ὤρμησαν ἀναιδῶς, πόρρωθεν δεικνύμενοι τοῦ κινουontos θυμοῦ τὴν ἐπίτασιν. Ἄλλ' ἐπειδὴ καθ' ἡμᾶς γεγονότες ἔγνων μηδὲν ἡμῖν ἀπενεχθῆναι δεῖν τὸς ἤδη προσηλφόμενος σπουδάζοντας, ἐν ἑαυτοῖς σχεδασθέντες ⁴⁹ ὑπανεχώρησαν. Εἰς δὲ τις αὐτῶν ἀναιδέστερος τῶν ἄλλων, ὡς εἰκός, καὶ ὁραστότερος, ὡς εἰ τις ὑλακτικὸς κύων μεμηνῶς κατηκολούθει, καὶ τινα πληξαι τῆ μαχαίρα δολερῶς ἐτεκταίνετο. Ἐνα γὰρ τινα τῶν ἐλόντων ἡμᾶς ἑαυτὸν εἶναι προσποιησάμενος ἔλαθεν, οὐκ οἶδ' ὅπως, ὑποσῶρων τῶν ἄλλων ἐμὲ, καὶ μικρὸν ἀποστάς ἀνελεῖν ἐπεχειρεῖ. Ἀνώμωξα οὖν εὐθύς· ὁ δὲ πατὴρ ὁ ἐμὸς πετραγαμένος συστραφεὶς (καὶ γὰρ ἔτυχον σὺν αὐτῷ βαδίζων) ὡς τῷ θανάτῳ με παρεστῶτα κατεῖδε καὶ τὸν δῆμιον βρύχοντα μέλλοντά τε τὸ ξίφος τῷ τραχήλῳ μου βάπτειν, κατέχοντα τῶν τριχῶν, τὸν ἤδη περιωσάμενον ἡμᾶς τοῦ πρώην κινδύνου ἐγγύθεν ὄντα τῆ χειρὶ νύξας, καὶ σπουδῆ τὸ δράμα κίθυσθεῖσας, *Τί ὅτι, ἔφη, καὶ δι' ἦν αἰτίαν τοῦ ἐμοῦ παιδὸς κατέψφισασθε θάνατον, τῶν πρὸς ἡμᾶς ἀλογίσταντες ὑποσχέσασθε; εἰ οὖν αὐτὸς θάνο, οὐδ' ἡμῖν λυσικαλῆς ἔστιν ἡ ζωή.* Ἄλλ' ἐξελού τούτων τοῦ κατέχοτος, *εἰ τις καὶ περὶ ἡμῶν σοὶ φροντίς· εἰ δὲ μή, τῷ ἐκείνου λυθρῷ σπεῖσον καὶ ἡμᾶς.* Οὐδὲ γὰρ διηρημένην φέρομεν ἐξ ἄλλήλων ὑπομῆναι τὴν τελευταίην. Εὐθύς οὖν ⁵⁰ θορυβηθέντα ἐπὶ τούτοις ἀναδραμεῖν [P. 558] τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἐπιστάντα τῷ τόπῳ τὴν δεξιὰν καταχεῖν τοῦ βαρβάρου τεταμένην οὖσαν καὶ τὴν σφαγὴν σχηματίζουσαν ⁵¹. Ὅς καὶ ἐπισχεθεὶς, ὡς μὴ δυναθεὶς τὸ δοκοῦν ἐκτελεῖσαι, πρὸς πλείονα ἐξῆπτο θυμὸν· καὶ φρίζας τὰς σιαγῆνας τοῦς τε ὀφθαλμοὺς στρεβλώσας καὶ τοὺς δόντας κροτήσας (τούτο γὰρ βαρβάρων ⁵² ἔθος), φόνιόν τι καὶ βλοσυρὸν ἐνιδῶν, ἐπεχειρεῖ τοῦ κατέχοτος ἑαυτὸν ἀποβρῆξαι καὶ αὐθὶς μοι ἐπελθεῖν. Οὐκ εἶα δὲ τούτων ἐκεῖνος ὁ πρὸς Θεοῦ πεμφθεὶς ἡμῖν ἐν καιρῷ σωτὴρ, ἀλλὰ πάσαις ⁵³ αὐτὸν κολακείαις

A eandem ipsam quam mihi sponponderant vitæ securitatem rogabant accipere, omnino affirmantes rata habituros ac prompte impleturos quæcumque ego prælocutus eram. Actutum igitur ille, cunctis quæ ex nobis audierat auribus illorum depositis, præsertim vero ei quem a principio ipse offenderam omnibus per singula enarratis, cum et jurejurando promissa firmare suasisset, nihil deinceps timere hortabatur.

49. Secum itaque assumentes atque e muro deducentes ac in medio sui agmine collocantes versus mare iter habebant, super caesorum cadaveribus gradientes. Interiorem porro civitatis portam ingressi non recta statim iter contendimus, sed ad collis qui illic est cliivum versi in declive ferehamur. Ubi et alios quosdam Æthiopes ascendentes conspeximus, qui et ipsi enses manibus gestarent. Illi quoque, ut inter eos qui jam ceperant nos adduci videre, naturali rabie conciti impudenter impetu irruerunt, procul etiam furoris vim nimiam ostendentes. Postquam vero jam prope facti eos qui nos ante ceperant, ne quid nobis noxæ inferretur, **555** occurrere viderunt, ad sese divisi paulatim recesserunt. Unus vero quispiam illorum, majore reliquis impudentia, ut videbatur, audaciaque, haud secus ac canis latrandi impotens, insania furens sequebatur atque unum aliquem nostrum gladio ferire dolo moliebatur. Unum namque e nostris prædatoribus sese simulans, nescio qua ratione a reliquis me clam subductum et a cætu paululum abjectum interficere conabatur. In quo statim ingemui. Pater autem meus obturbatus atque conversus (quippe cui comes incedebam) ut jam morti propinquum vidit, frementemque licetorem ac in meo gutture, quem capillitio arreptum teneret, gladium condere parantem, eum qui ante a periculo liberaverat, cum prope esset, manu vellens, anxieque scenam aperiens: *Quid id est, ait, et quam ob causam, vestrarum promissionum oblitus, filium meum quasi capitis damnatum morte multatis? ille si morte sublatu fuerit, nec vita nobis quidquam utilis erit. Eum itaque ab oppressore libera, si quid tibi curæ est ei de vobis. Sin minus, nos quoque illius libato cruoribus.* **556** Non enim sustinemus ut seorsum unus ab alio mortem oppetamus. His commotus ille statim excurrit, atque ad locum accedens extensam jam barbari dexteram enseque vibrantem detinuit. Is vero, etsi conatu inhibito, ut cui non licuisset destinatum animo patrare cædem, majori furore exarsit, inaxillisque fremens et oculos distorquens dentesque stridens **556** (id enim Barbaris in more est) cruento trucique aspectu a tenente sese expe-dire conabatur ac rursus in me irruere: sed non sinebat ille qui a Deo opportunus nobis salvator missus fuerat, sed blande suadendo a proposito

VARIE LECTIONES.

⁴⁶ προσειπῶν P. ⁴⁷ ἤδη σπ. P. ⁴⁸ σχεδασθέντες AP. ⁴⁹ σχηματίσασαν A. ⁵⁰ βαρβάρους P. ⁵¹ καίσε; P.

avocare studebat. Ubi autem on-nem in eo operam perdere advertit, illo majores excitante iras ac eadem evomente, ut et clam seniel repente aggressus gladium humero adegerit plenumque furoris vulnus incusserit, quod et modo quanta vi ictus datus sit ostendit, subito vir ille admirandus acriore exitus ira, Æthiopem valide propellens, meque ad illius genua prolapsam exque vulnere cruore madentem corripuens, ocius se ad comites refert.

50. Cum itaque rursus reliquis simul cunctibus comes adjunctus eoque periculo liberatus, Deo gratias agerem, naetusque otium de accepto vulnere cogitarem, aliud repente inflictum vulnus majore quam prius dolore ictus persensi. Vir enim ille sudacia procax, nescio unde facto impetu, gladium retro in latus adegit, ingenti sublato ulu lato, effreneque ingenium vocis immanitate prodens. Hincque adeo ad virum mihi defensorem, et qui ipse aderat: *Ut quid vero, inquam, vitam minus vitam neglexistis, atque barbaro, ad Æthiopem versus eumque monstrans, in mortem dedistis? Hoc vero scitote, nisi omnes* 557 *simul, quibus jurejurando fidem obstrinxistis, a morte immunes servati fuerimus, finem non accipiet quod ipsi sumus polliciti. Sin autem vel unum nostrum, quod rem minus curaveritis, desiderari contigerit, illius omnes interibimus occasu, nec vos ullius eorum quæ speratis composites efficiemini. Quare si non fraude, sed vere jurejurando fidem obstrinxistis, omni opera vitæ securos præstate; probeque noveritis a nobis quoque præstitum iri omnia quæ pacti sumus.* Quibus ille verbis, ac cum sociis iudicasset, cunctis auctor fuit ut uno impetu perditum hominem procul arcerent ac propellerent. Indeque agmine cingentes lentius incedebant.

51. Venimus autem ad quemdam locum, ubi erat monasterium virginum religiosa palæstra mementum, quod ab antiquo Acullii nuncupatur. Rursus vero aliam quamdam Barbarorum custodiam in vestibulo offendentes, qui nobiscum erat Barbari, ac cum eis tantisper collocti, introire decernunt quasi aliquid æstimatione dignum ibi reperturi. Nos eos sequebamur in præsentibus limis oculis obtinentes, necdum a pristina mentis reflecti vertigine. Ingressi igitur templi vestibula (erat illud Georgii martyris nomine consecratum) videmus Barbarum quemdam in scabello sedentem, erecto supercilio, strictumque ense tenentem; atque eos qui 558 circum erant intentis in eum oculis, si quid faciendum jussisset, promptos se obsequio gesta nutuque significantes. Ad eum igitur cum venissemus, interrogat qui nobis ductores erant,

Α μετατρέπειν ἐμῆχανᾶτο. Ὡς δ' οὐδὲν ἤγνοτο τούτους πλέον αὐτῷ, μᾶλλον ἐκείνου τῷ θυμῷ διεγειρομένου καὶ φόνον ἐρευγομένου, ὡς καὶ λάθειν αὐτὸν ἴπαξ κατὰ τοῦ νώτου μου τὴν μάχαιραν αἰφνης κατενεγκεῖν καὶ πλήξαι πληγὴν μανίας πλήρη, τὴν καὶ μέγροι οὖν δεικνύσαν τῆς δεξιᾶς τὴν ἐπίτασιν, ἀθρόον πρὸς τὸ ἐργιλώτερον ἑαυτὸν ἀλλοιώσας ὁ θαυμάσιος ἐκεῖνος ἀνὴρ καὶ τὸν Αἰθίοπα στερῶς ὠθίσας⁵⁵, ἐμέ τε συναρπάσας ἤδη παρὰ πόδας ἐστῶτα καὶ τῷ τῆς ὠτειλῆς περιβρέθμενον αἵματι, δρομαίως⁵⁶ τὸ τάχος πρὸς τοὺς ἀταίρους⁵⁷ ἐχώρει.

ν'. Ὡς οὖν μετὰ τοῦ πλήθους γενόμενος καὶ αὖθις ἐγώ, καὶ τότε τὸ κακὸν διαδράς, τὴν εὐχαριστίαν πρὸς τὸν θεὸν ἐποιούμην, λαθόμενός τε σχολῆς τῆς τοῦ νότου πληγὴν κατενόουν, αἰφνιδίως πάλιν δευτέρα; πληγῆς ἐψησθόμην, πλέον ἢ πρότερον δόδυνας βληθείς. Ὁ δὲ τολμήρδς ἐκεῖνος, οὐκ οἶδ' ὅθεν ἐπιστάς⁵⁸, ὠθισέ μοι κατὰ πλευράν ἐκ τῆς ὀπίσω τὸ ξίφος, δεινὸν ἀλαλάξας καὶ τὸ ἀκάθεκτον τοῦ τρόπου τῆ φωνῆ παραστήσας, ὡς εἰπεῖν συνόντι μοι τῷ ὑπερμαχοῦντι ἀνδρὶ· *Τίνος χάριν τῆς ἐμῆς μόνης ζωῆς ἠφειδῆσατε, καὶ τῷ βαρβάρῳ (συστραφεῖς καὶ τὸν Αἰθίοπα δεῖξας) πρὸς θάνατον ἐκδεδωκατε; Τοῦτο γνόντες ἴστε, ὡς εἰ μὲν κοινῇ πάντες, οὐς τοῖς ὄρκιοις ἐσθεναίωσασθε, τὸν θάνατον διαφύγοιμεν, πέρας λάβοι καὶ ἄπερ ἡμεῖς ὑπεσχόμεθα, εἰ δ' ἐπὶ γέ τινι τύχοι δι' ἀμέλειαν ἐπιστάς θύνατος, πάντες τῷ ἐκείνου πτόματι τὴν ζωὴν συμπεραῖνομεν, καὶ οὐθενὸς ὑμεῖς τῶν ἐλπιζομένων ἐντεύξεσθε*⁵⁹. Ἄλλ' εἴπερ μὴ πρὸς ἀπάτην, ἀλλ' ἀληθῆς γέγονεν ὁ διὰ μέσου προταθείς ὄρκος, πάση μηχανῇ τὸ ἀσφαλές ἡμῖν συντηρήσατε, καὶ εὖ ἴστε πάντα καὶ ἡμᾶς πληρώσειν ὅσα πρὸς ὑμᾶς συνεθέμεθα. Ταῦτα ἐκεῖνος ἀκηκῶς καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν γνωρίσας ἐπεισε πάντας ἐφορμήσαντας⁶⁰ κατὰ τοῦ δυσμενοῦς μακρὰν αὐτὸν ἀπελάσαι· οἱ δὲ καὶ κυκλώσαντες ἡμᾶς ἐκτοτε σχολαιοτέρως ἐθάδιζον.

να'. Πίλομεν δὲ κατὰ τινα τόπον ἔγθα μονὴ τῆς ἐστὶ παρθένων ἀσκουσῶν γυναικῶν, ἥτις κἀλαι τοῦ⁶¹ Ἀκρουλλίου [P. 359] κατονομάζεται. Καὶ πάλιν ἄλλη τινὶ κουστωδία Βαρβάρων ἐντυχόντες κατὰ τὴν προουλαίαν οἱ μεθ' ἡμῶν βάρβαροι, καὶ τι μικρὸν συστάντες αὐτοῖς, ἔδοξιν εἰσω χωρεῖν ὡς τι σπουδαῖον τοπάρχαντες ἐφευρεῖν. Συνειπόμεθα δὲ τοῦτοις καὶ ἡμεῖς, τοὺς παρόντας ὑποβλεπόμενοι καὶ μὴ πῶ⁶² τὰς ψυχὰς τῆς προτέρας σκοτοδίνης ἀπαγαγόντες. Ὡς οὖν εἰσῆιμεν τοῦ ναοῦ τὰ προουλαία δς τοῦ Ἁγίου ἐπικέκληται Γεωργίου, ὀρῶμεν τινα βάρβαρον σκιμποδίῳ ἐγκαθεζόμενον, ἀνασπᾶσαντά τε τὰς ὀφρῦας ξίφος τε κατέχοντα γεγυμνωμένον, καὶ ἀτενέ; τοὺς ἐστῶτα; βλέποντα; εἰς αὐτὸν, εἰ τι καὶ βούλοιο πράττειν, ἐτοίμους εἶναι ταῖς ὀρμαῖς ὑπεμφαίνοντας. Ὡς οὖν κατ' αὐτὸν ἐγενόμεθα, ἤρετο τοὺς περὶ ἡμᾶς τίνες ἐσμὲν καὶ ποῖς προφάσει

VARIAE LECTIOES.

⁵⁵ ὠθίσας P. ⁵⁶ δρομαίως A. ⁵⁷ ἐτάρους A. ⁵⁸ ὅθεν ἀλλοθεν ἐπιστάς A. ⁵⁹ ἐντεύξεσθε AP
⁶⁰ κατὰ τοῦ δυσμενοῦς ἐφορμήσαντας P. ⁶¹ τοῦ om. P. ⁶² μήπω; P.

τὸν θάνατον διεφύγομεν. Οἱ δὲ πάντα συντόμως ἐξ-
αἶπον, καὶ τῶν νώτων ἡμῶν λαβόμενοι πρηνεῖς τοῖς
ποσίν αὐτοῦ τῆ ἐδάφει προσέβησαν. Ὁ δὲ τὸ ξίφος,
ὅπερ ἔτυχε ταῖς χερσὶ κατέχων, ἐτέρως ἢ ὡς πέφυκε
τίμνειν ἀνθυποστρέψας, ἐπάταξε ταῖς κάραις ἐφάπαξ
καθ' ἓνα ἡμῶν. Ἐἶτα ἀνίστασθαι καὶ θαρρῆν ἐκέ-
λευσε, καὶ, τοῦτο, φησὶ, τῆς ἀσφαλείας τεκμη-
ριον ἔχοντας μηδὲν τοῦ λοιποῦ θεινὸν ὑμᾶς
ὕποπτεύειν παρεγγυῶ τοῖς παρεστῶσι δὲ βαρβάρ-
ροις τοῦ ναοῦ τὰς πύλας, αἱ τέως ὑπῆρχον κεκλει-
σμέναι, προστάξας ἀναρβρίψαι, τῆς καθέδρας ἐξ-
αναστῆς καὶ τὸν ἐμὸν πατέρα τῆ λαϊᾷ ταῖν χειροῖν,
τῆ ἐτέρᾳ δὲ τῶν ἄπ' ἐμοῦ δύο ἀδελφῶν τὴν ⁵⁹ ἓνα
κατέχων, ἔνδον εἰσθεῖ τοῦ σεδασμοῦ σηκοῦ. Ὁ δὲ
ἦν ἄπιστος· πεπληρωμένος ἐλεεινῶν ἀνθρώπων ἐν αὐτῷ
προκαθηρθέντων, τριακοσίων περί που τὸν ἀρι-
θρῶν, ὡς ἐν ὑστέριον κατεμανθάνομεν.

⁶⁰ Οὐκ ὀλίγον δὲ καὶ μαιφόνων ⁶¹ πλῆθος τῶν
δοξασαμένων συνεσθλῶθεν. Ἄλλ' ἐκεῖνος εὐθύς εἰσηδή-
σας ἀνῆλθεν ἐπάνω τοῦ καθηγιασμένου βωμοῦ, ἐν
ᾧ παρὰ τῶν ἱερέων ἡ μυστικὴ τελεῖται λατρεία·
καὶ τοὺς πόδας συμπλέγῃ ἐν ἀλλήλοις ἀνθυπο-
στρέψας, ὡς ἔθος ἐστὶ τοῖς βαρβάροις, ἐκάθητο γέ-
μων θυμοῦ καὶ ἀπονοίας, τὸν τε δῆμον τῶν ἀνδρῶν
ἐκείνων περιτοκῶν, καὶ ἄπερ ἐβούλετο δρᾶν, τῆ
κακεντροχειρῆ τῶν φρενῶν διοικούμενος· τὸν ἐμὸν δὲ
πατέρα καὶ ἀδελφὸν ἐκατέραις διαλαβὼν ταῖς χερσὶ,
καὶ ἡμᾶς αὐτοῦ που πρὸς τῆ εἰσόδῳ φυλάττεσθαι παρὰ
τῶν ἑλόντων ἐγκαλεσάμενος, νεύματι τοῖς βαρβά-
ροις ἀνελεῖν ἐκείνους προσέταττεν. Οἱ δὲ τὸ τάχος
καθ' ἑαυτοὺς ἀτίθασσοι λύκοι θήρας ἐπιτυχόντες, οὕτως
ἠπιγμένως καὶ ἀνηλεῶς τοὺς ἀθλοῦς κατέτεμον.
⁶² Ἐπὶ δὲ τῶν θυμῶ ζέοντες, τί καὶ περὶ ἡμῶν ἐθέλοι ⁶³
αὐτοῦ πράττειν, πρὸς τὸν θεινὸν [P. 560] ἐκεῖνον
δικαστὴν ἀπιστόκουν. Ἄλλ' ἐκεῖνος μὲν τῆς καθ'
ἡμῶν αὐτοὺς τέως ἐπιχειρήσας, διεκώλυσεν, ἐδόκει
δὲ καὶ ⁶⁴ ἡμῖν αὐτόθι φυλαττομένοις τὸν τε πατέρα
καὶ τὸν ἐμὸν ἀδελφὸν τοῖς κειμένοις συναναρβήσθαι
καὶ μόνους ἡμᾶς φειδοῦς ἀξιωθῆναι. Πάλιν ἐκείνους
περὶ ἡμῶν αὐτὸ τοῦτο, τῶ βωμῶ φυλαττομένοις,
λογίζεσθαι ἐπήρχετο. Πλὴν οὐκ εἰχόμεν ᾧτινι πέρατι
τῆν περὶ ἀλλήλων ἀτῆσαι ἀμφιβολίαν. Ὡς γὰρ
ἠρξεν ὁ κατ' ἐκείνους τοὺς δυστυχεῖς φόνος, πεπλή-
ρωτο δὲ τὸ ἕδαφος ἅπαν νενεκρωμένων σωματῶν,
μόνον δὲ τούτων ἐλίμναζεν ἡ πλημμύρα τοῦ αἵματος,
ὡς ἔχων ὅπως ὁ μαιφόνος ἐκεῖνος πρὸς τὸ ἐκτὸς
γένηται, ἄλλο κατ' ἄλλο τὰ πτώματα τῶν κειμένων
τοῖς ἐκατέρωθεν τοῦ ναοῦ περιδρόμοις ἐπιτεθῆναι
ἐγκαλεῦσατο. Οὐ δὲ καὶ γενομένου θάπτον εὐθύς αὐ-
τῶν τοῦ βωμοῦ καταπηδήσαντα, καὶ πάλιν τὴν ἐμὸν
πατέρα καὶ ἀδελφὸν ἐκατέραις χερσὶν ἐναγκαλισά-
μενον γενέσθαι μέχρις ἡμῶν. Τοσαύτη δὲ ἦν ἡ ἐκ-
δειματώσασα τὰς ψυχὰς ἡμῶν τῶν θαυμάτων ἐκεί-
νων ἀγλῆς. Ὡν τε ἐκεῖνους κατέδομεν καὶ ὧν ἐν ἡμῖν
αὐτοῖς ἐτοπάζαμεν, ὡς ἐν τοσαύτῃ πανωλεθρίᾳ
μόνοι ⁶⁵ διαφυγόντες τὸν θάνατον μηδὲν τι τοῦ σκυ-
θρωποῦ καθυφείναι, ἀλλὰ μόνον τοῖς προσώποις

A quinam essemus, quæve ex causa mortem effugisse-
mus. Illi paucis omnia exponunt, et per humeros
nos accipientes ad ejus pedes pronos in solum
prosternunt. At ille ense, quem manibus gestabat,
aversa acie, ut secare non posset, uniuscujusque
nostrum caput leviter percussit; tum surgere bo-
noque animo esse jussit. Et hoc, inquit, securitatis
pignus habentes, præcipio ut nihil in posterum mali
timeatis. Tum æstantibus Barbaris templi fores,
quæ clausæ essent, reserare jubet, deque sede
exsiliens, ac patrem meum sinistra alteraque unum
fratrum meorum tenens, venerandam sacram illam
ædem ingreditur. Erat illa miserabilium hominum
ante in ipsam conjectorum plena, qui, ut postea
nobis relatum est, trecentorum fere numerum im-
plebant.

52. Cum truci autem illo non exigua quoque pa-
trucidaria turba intravit. Verum ille statim salu
in sacrosanctum altare, in quo a sacerdotibus my-
sticum sacrificium divinaque res peragitur, insiliit,
et pedibus inter se complicatis, ut barbarorum
moris est, sedit, furoris dementisque superbiæ plu-
nus; hominumque illam multitudinem circumspici-
ens, ac quod animo destinaverat, ut faceret,
versutæ mentis solertia ac doloitate disponens,
patrem quoque meum et fratrem utraque ⁵⁵⁹ manu
prehendens, nosque ad jenuam prope ab his qui
ceperant servari jubens, omnes in ea nutu jugulari
præcepit. Qui actutum velut efferati lupi, jam
prædæ compotes facti, incitatis animis atque impetu
crudellem in modum miseris conciderunt; adhucque
rabie furentes a diro illo sævoque judice signo
ostendi expectabant quid et nobis factum vellet.
Cæterum ille eorum hactenus in nos impetum in-
hibuit. Porro videbatur nobis, qui ibi servabamur,
patrem ac fratrem gladio sublatos esse cum his
quorum cæsa cadavera jacebant, nobisque duntaxat
immitem illum pepercisse: nec aliter ipsis, qui
prope altare servabantur, de nobis cogitare in
animum veniebat. Nec vero erat quo tandem sine
mutua illa de nobis sedaretur anxietas. Ut enim
miserorum peracta cæde, omnique solo contrucidato-
rum hominum cadaveribus constrato ac inter illa
stagnantibus cruoribus proluto, parricidæ exitus
non patebat, quo se foras subduceret, jacentia illa
corpora in ambulacris utrinque templum ambi-
entibus unum supra aliud congeri jussit. Quo facto
statim ex altari prosiliit, patremque meum ac fra-
trem ambabus rursus manibus amplexus ad nos
usque venit. Tanta vero erat, quæ animos nostros
perterritabat, eorum spectaculorum, quæ tum in illis
vidimus tum nobis suspicati sumus, caligo et horror,
ut quamvis in tanta internecione soli mortem ⁵⁶⁰
evaserimus, nihil minori mæstitia affecti fuerimus,
sed tantummodo velut attoniti alii in alios intentis
vultibus nec vocem mittere rei immanitate sinere-

VARIE LECTIONES.

⁶⁰ τὸν om. P. ⁶¹ μαιφόνων P. ⁶² ἐθέλοιεν P, ἐθέλειν A. ⁶³ καὶ om. A. ⁶⁴ μόνον AP.

mur. Plurima autem Barbarorum parte ferox ille atque arrogans a se dimissa, in equum, qui praesto erat, insiliens e medio nostri avolvit, rursus imponens ut et nobis assumptis ad litus civitatis propere festinarent, quo nimirum ipse quoque iter celeraret.

53. Sic itaque assumptos quam celerrime ducunt, omnem nobis undique procurantes securitatem. Nec raro in via in multas Barbarorum confluentium turmas ac manipulos incidebamus, qui omnes eadem spirarent; nec leve erat ac expeditum illos effugere, tametsi, qui nos primi ceperant, Æthiopes viri corpore robustissimi essent, nec ulla re aut terreri possent aut ad impetum remittendum induci. Cæterum non levi labore ac trepidatione ad eum quem dicebam venimus civitatis portum. Ibi enim hostium classis ductor ac Imperator conederat; cui et de nobis nuntiatum est a Barbaris, qui simul erant, causaque exposita cur nos soli servati essemus ex omnibus in quos ipsi inciderant. Tum ille statim unum aliquem assessorum surgere jubens ac rectum stare, ejusmodi in nos sententiam promulgandam contradidit, nempe, si vera comperirentur, 561 quæcunque in muro ante Barbaris promiseramus, rebusque ipsis quæ pacti essemus impleremus, nobis parcendum esse atque ad ipsum rursus revertendum: sin nihil ejusmodi vere dixisse invenerint, sed vel antea male consumptis pecuniis vel metu mortis mendacio cuncta fluxerimus, et ut primum impetum vitaremus, necessitate ita urgente eam fraudem fecerimus, ibidem singulos in membra divisos neci dedendos. Statim igitur rursusque nos circumvallantes eo ducere jubebant, ubi repositas esse pecunias antea dixeramus; simul etiam sententiam contra nos latam edebant, et si quid ex dictis forte re ipsa præstitum non esset, quibus accincti erant, ensibus decernendum esse. Quare tum magis quam ante metus incessit, ne forte vernarum quispiam, vel eorum qui ante loci expertes essent, ipse quoque pari quadam necessitate adactus mortisque interitum cavere volens absconditarum rerum copiam prior indicasset, frustra que tantis machinis ac consiliis vitæ studere inveniremur.

54. Enimvero cum necdum hæc certo dispicere possemus, ad locum devenimus, sicque habentem offendimus quemadmodum eum, cum res occultarentur, signaveramus. In uno enim occulto conclavi, quicumque eramus sanguinis necessitudine conjuncti atque propinqui, sua quisque reponere, quasi id quod erat futurum divinaremus, haud inconsulta ratione 562 statueramus. Hujus aditu Barbaris commonstrato, ipso lapidea tabula obstructo, stetimus, multis anxiosis cogitationibus animo liberato. Jam enim nihil erat quod promis-

Α ἀλλήλων ἐνὰ τεχνίζειν ⁶⁶, ὡς περ ἐκπληττόμενοι· καὶ μὴ δὲ φωνὴν ἀφείναι τῷ πράγματι συγχωρούμενοι. Τοὺς πλείονας δὲ τῶν βαρβάρων ὁ σοβαρὸς ἐκείνος ἀποτεμώμενος, ἵππῳ ἐπιβάς ἐφεστῶτι ἀπέπητ ⁶⁷ ἐκ μέσου ἡμῶν, προστάξας καὶ αὐτοῖς συλλαβεῖν ἡμᾶς καὶ πρὸς τὸν λιμένα τῆς πόλεως σπουδῆ θέειν· αὐτόθι γὰρ κατασπεύδειν καὶ ἑαυτὸν ἔφη.

νγ'. Παραλαβόντες οὖν ἡμᾶς ἤγον ὡς τάχιστα, πᾶσαν ἡμῖν πανταχόθεν ἀσφάλειαν περιποιούμενοι. Καὶ πολλοῦ τῆς ὁδοῦ περιπίπτομεν πολλοῖς κλήθεσι τῶν εἰσρεόντων βαρβάρων, πάντων ὄνον πνεόντων· καὶ οὐ μικρὴν ἦν ἔργον λανθάνειν τούτους, εἰ καὶ ὅτι βῶμη πολλῆ σωμαίων καὶ οἱ προσιληφότες ἡμᾶς Αἰθίοπες ὑπῆρχον ἀνεσταλμένοι, καὶ οὐδὲν ἦν ἢ ⁶⁷ καταπηξαι ἢ τῆς ὀρμῆς αὐτοῦς ἐνδοῦναι τὸ παράπαν δυνάμενον. Πλὴν οὐ μετ' ὀλίγου καμάτου καὶ ἀγωνίας τὸν βηθέντα λιμένα τῆς πόλεως καταλάβομεν. Αὐτόθι γὰρ ἔτυχεν ὦν καὶ ὁ τῶν πολεμίων τοῦ στρατοῦ καθηγούμενος, ὃ δὴ καὶ ἀνηγγέλη τὰ καθ' ἡμᾶς ὑπὸ τῶν συνόντων βαρβάρων, γνωρισάντων καὶ τὴν αἰτίαν δι' ἣν μόνους ἡμᾶς ἐκ πάντων τῶν προστυχόντων περισώσαντο. Ὅς ἐξ αὐτῆς ἕνα τινὰ τῶν σὺν αὐτῷ τῆς καθέδρας ἐξαναστήσας καὶ τοῖς ἐστῶσιν ἐπισυνάψας, τοιαύτην δίδωκε καθ' ἡμῶν αὐτῷ φῆρον, ὡς εἰ μὲν ἀληθῆ φανελεν ὅσα τοῖς βαρβάροις [P. 561] ἐν τῷ τελεῖ προὔπεσχόμεθα, ἔργοις αὐτοῖς πληρούμεν τὰς ὑποθήκας, καὶ φειδούς ἀξιωθῆναι καὶ πρὸς αὐτὸν πάλιν ἀνθυποστρέψαι· εἰ δὲ γε μὴδὲν τοιοῦτον ἀληθῶς λεχθὲν εὐροῖεν, ἀλλ' ἢ προαπολωλεκότας τὰ χρήματα, ἢ τὸν θάνατον δεδιότας ἅπαντα ψευσαμένους καὶ ὡς περ τὴν πρώτῃ ἐντευξιν ἀποκρούσασθαι διὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ καιροῦ σοφισαμένους, τοῖς ἕξοισιν ἕνα ἕκαστον ἐκείσε διελόντας τῆς ζωῆς ἀπαλλάξαι. Παραχρῆμα οὖν καὶ πάλιν μέσους ἡμᾶς διαλαβόντες ἀγειν ἐπέταττον, ἔνθα δὴ τεταμειῦσθαι, φασίν, ὑφ' ἡμῶν ⁶⁸ προεδηλώθη τὰ χρήματα, ἐξεϊπόντες καὶ τὴν καθ' ἡμῶν ἐξενεχθεῖσαν ἀπόφασιν, καὶ ὡς εἴ τι τυχὸν τῶν λεχθέντων μὴ πρὸς ἔργον ἀχθεῖη, τοῖς ἕξοισι τούτοις διακριθῆσεται. Δέος οὖν ἡμῖν ⁶⁹ καὶ τότε μᾶλλον ἢ πρότερον ἐπεισθεῖ, τάχα μὴ πού τις τῶν οἰκετῶν ἢ τῶν προπειραθέντων τοῦ τύπου, παραπλησίξ περιτυχῶν ἀνάγκη καὶ θέλων καὶ αὐτὸς τὸν ἐλεθρον ἐκφυγεῖν, προσεσθμειν τὴν δαψίλειαν τῶν κεκρυμένων, καὶ μάτην εὐρέθημεν ἡμεῖς τοσαύταις μηχαναῖς τὴν ἑαυτῶν ζωὴν συντηρούμενοι.

νδ'. Ἄλλ' οὕτω ταῦτα βεβαίως ἔχοντες σκοπεῖν, πεφθάκαμεν ⁷⁰ τὸν τόπον οὕτως ἔχοντα καθὼς ἐν τῷ κειρῷ τῆς φυλακῆς ἐσημειώσαμεθα· ὑφ' ἐνὶ γὰρ τινι κρυφιδῶδι ταμείῳ, ὅσοι περ ἂν ἤμεν κατὰ συγγένειαν ἀγχιστεύοντες, προαποθεῖναι τὰ ἑαυτοῦ ἕκαστος, ὡς περ τοῦ μέλλοντος μαντεύμενοι, συμφερόντως ἐβουλεύσαμεθα. Οὐ καὶ τὴν ἔξοδον τοῖς βαρβάροις καθυποδείξαντες, ἦεις ἦν λιθίνη πλακὶ κατασφαλισμένη, ἰστάμεθα τῶν πολλῶν λογισμῶν τὰς ψυχὰς περιάραντες. Ἦδη μὲν γὰρ μὴδὲν τοῦ λοιποῦ δεδιέναι χάριν τῆς ὑποσχέσεως, τούναντιον μὲν οὖν

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁶ ἀτεχνίζειν P. ⁶⁶ διέπητ A. ⁶⁷ ἦν ἢ ἦν ὁ A. ⁶⁸ ὁμῶν? ⁶⁸ ἡμῶν AP. ⁷⁰ πέφθαμεν P.

καὶ συμπαθεία· τυχεῖν τῶν πλῆθει τῆς ἐπίδοσεως. Ὡς γὰρ ἐκείνοι τῶν κρυφίων ἐπέτυχον, εὐθύς ἀπὸ τοῦ ὄργιλου πρὸς τὸ περιχαρὲς μετεβάλλοντο καὶ ἡμῖν διευθυμεῖσθαι προσέτατον. Τούτοις γὰρ, Ἰρασκον, κατηγγύησθε τὴν σωτηρίαν, καὶ διὰ τούτων ὑμῖν τὸ ζῆν κεχάρισται σήμερον Ἀ.Λ. ἀπέλωμεν δὴ καὶ πρὸς ἐν ἡγούμενον τοῦ στρατοῦ, ὡς ἂν καὶ παρ' αὐτοῦ τελείαν δέξησθε τὴν ἀσφάλειαν. Ἦγον οὖν πάλιν ἡμᾶς ἐκείθεν τὴν εἰς αὐτὸν, περιεπίπτομεν δὲ φοβεροῖς τισι καὶ παραδόξοις θεάμασι. Ἐκείντο γὰρ τὰ σώματα τῶν ἀνηγμένων ἔτε τοῦ λυθροῦ ἐναποστάζοντα, φρικτὸν ὄραμα, πᾶσα ἡλικία τῶν ἀνθρώπων μιᾷ ψήφῳ τὴν εἰς ξίφους κατακρίθειν θάνατον, καὶ μετὰ τῶν ἀλλων καὶ ταφῆς ἀμοιροῦσα. Κατεχεῖτο δὲ κατὰ παντὸς στενωποῦ περιβρέων ὁ ὄμιλος, καὶ τοῖς αἵμασι τῶν πεπτωκότων ἀνακινώμενος [P. 562] ἅπαν τὸ ἔδαφος τῆς πόλεως κατεμήθυσκεν. Περιόντες ὅν ἐσκοπούμεν, καὶ εἰ ποῦ τινα τῶν ποτε γνωρίμων ἢ φίλων μεταξὺ τῶν ἄλλων νεκρῶν ἀπηκριβωσάμεθα, ἤρέμα μόνον τοῖς στεναγμοῖς πρὸς ἀλλήλους τοῦτον διεσημαίνομεν. Σχολὴ δ' οὐκ ἦν ἢ θρηνησαι τοῦτον ἢ χερσίσασθαι τι τῆς ποτε φιλίας τῶ καιρῷ χρησίμων· ἀλλ' ἢ μόνον ἀπρακτα τῶ κειμένῳ περιαλγήσαντες πάλιν περὶ τῶν καθ' ἑαυτοὺς ἐσκαπτόμεθα.

solum nulla fruge mortuo indolentes **563** ad transferebamus.

νε'. Ἦδὴ δὲ φθασάντων ἡμῶν τὸν λιμένα παραστήμεν τῶ τυράννῳ, ὅτε καὶ τοὺς τῶν νηῶν ἀρχηγέτας ἐκκλησιάσας τῆς καλουμένης εὐχῆς ἐβόησεν τὴν δυσσεβείαν ὅς μετὰ τὴν συμπλήρωσιν ἐκείνης τῆς τελετῆς ἀγθῆναι ἡμᾶς κατὰ πρόσωπον τοῖς ἐπροστώσι διασκεύεσαστο. Ὡς οὖν ἤχθημεν, ἐπυθάνετο τὸν πατέρα, Εἰ ἐπίσκοπος, φησὶ, τυγχάνεις τῆσδε τῆς πόλεως; Ἐτεκμαίρετο γὰρ ὅσον εἰς τῆς ἐσθῆτος οὐδὲν ἄλλοισιν ἔχειν τοῦ ἀξιώματος. Ὁ δὲ, Οὐκ εἰμι, ἔφη, κληρικὸς δὲ καὶ τῆς ἐκείνων εὐχῆς προσδεόμενος. Ἄλλος δὲ τις ἐγγύθεν ἐστὼς, ὅς ἦν ἀρχηγὸς τοῦ ἐτέρου στρατοῦ, πρὸς αὐτὸν ἔφη· Ἐπίσκοπος μὲν οὐκ ἔστιν οὗτος, κατ' οὐδὲν δὲ διαφέροντα βαθμὴν ἐκείνοις κεκλήρωται Ἐξαρχον γὰρ αὐτὸν ἴσμεν τῆς Ἑλλάδος ἀπάσης, οὐδὲν τῆς τιμῆς ἐκείνων καθυστερίζοντα. — Οὗτος δὲ τίς ἐστι; τῶ δακτύλῳ σημάνας ἦ ἐμέ. Υἱός ἐστι τοῦδε, καὶ αἰθὶς ὁ παρεστὼς ἔφη ἦ κληρικὸς καὶ αὐτὸς, καὶ τῶν ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλείων τεταγμένων εἰς. Οὗτοι δὲ ἀδελφοὶ τυγχάνουσι τοῦδε, τοὺς ἀπ' ἐμοῦ δύο παραδηλώσας, ὄμφῳ δὲ νιοὶ τοῦδε τοῦ προεστῶτος, διαφόρως μὲν ἀποτεχθέντες αὐτῷ, ἀγοντες δὲ καὶ διάφορον ἡλικίαν. — Ὁ δὲ συνὼν αὐτοῖς οὗτος ὁ γηραιὸς τίς ἂν εἴη; πάλιν ὁ δευτὸς ἤρετο δικαστής. Ἀδελφός ἐμός, προλαβὼν ὁ πατήρ ἀπεκρίνατο, νεύματι κάκεινον συνθέσθαι πρὸς τὴν πύσιν ἀναδιδάξας. Ἐπειδὴ δὲ τούτων ἀκήκοε, καθ-

sionis causa timeremus, contra vero et etiam affluente rerum suppeditatione indulgentiam consequeremur. Ut enim illi absconditis potiti sunt, statim ira truci que ingenio in hilaritatem conversa nos quoque bono esse animo jusserunt. *His enim, aiebant, vestram salutem redemistis, et per ea vitæ vobis hodie munera indulgentur. Sed abeamus ad exercitum ducem ac imperatorem, ut ab illo perfectæ securitatis pignora condonentur.* Hinc itaque rursum nos ad eum duxerunt. Per viam autem præsentiam tremenda quædam ac inaudita spectacula nostris se oculis objiciebant. Nam projecta jacebant cæсорum cadavera adhuc cruore fluentia, horrendum visu! omnis hominum ætas una sententia gladii morte damnata, ac cum aliis ipso quoque justo funere ac sepultura privata. Fundebatur vinum, et per omnes civitatis vicos diffluens, mistumque cæсорum erroribus omne solum inebriabat. Cum ergo prope essemus, considerabamus, ac si quem eorum quos unquam familiares sive amicos habuissemus, inter reliqua cadavera satis dignosceremus, hoc solummodo gemitibus ac suspiriis inter nos indicabamus: at non vacabat ut aut lugeremus, aut aliquid opportunum pro veteris amicitie jure indulgeremus, sed nostra iterum studium nostrum atque animum

55. Cum vero jam ad litus devenissemus, tyranno sistimur, quo tempore navarchis in concionem vocatis, ejus quam vocant precreationis inipio cultu rituque defungebatur. Quo expleto peractaque carimonia ad se nos coram adducere astantibus jussit. Ut igitur adducti sumus, interrogabat patrem. *Num, inquit, hujusce urbis episcopus existis?* Quantum enim ex cultu conjiciebat, quod a dignitate abhorreret nihil habebat. Ille, *Non sum, ait, sed clericus, et cui episcoporum benedictionis sit opus.* Alius vero quidam prope stans, alterius exercitus ductor, ad eum ait: *Haud quidem ille episcopus est, gradum tamen nihil ab episcopali diversum nactus est.* Scimus enim eum omnia Atticæ exarchum esse, quo munere nihil minori honore præ episcopis fulget. — *Hic vero quis est?* digito me monstrans. *Filius ejus est, rursus astans ille respondit; ipse quoque clericus, exque palatinis clericis unus.* Hi autem duo fratres illius sunt, illos indicans qui a me sequebantur, utriusque primi illius filii, non uno tempore ab eo suscepti, et qui diversam ætatem agant. — *Quis hic vero, qui cum illis est, senex ille?* iterum dirus ille judex quæsit. *Dictum arripiens pater meus: Frater meus, respondit, nutu ut id et ipse confirmaret edocens.* Hæc ubi audiit, omnes sedere jussit, et ab aliis dimotus, nobis placide ac silentio dixit: *Volo vos ab omni procul mala suspitione esse. Tum enim*

VARIE LECTIONES.

¹¹ ἔδαφος κατεμήθυσκεν. Περσιόταντες P. ¹² σημαίων P. ¹³ ἔφη om. P. ¹⁴ τῶν ante βασ. om. P.

quod ieremes in eos incideritis qui ceperunt, tum quæ nunc præ oculis exposita est pecuniarum vis, vitam vobis elargita sunt, cujus ægre spes vulgo existat. Nullusque deinceps mortis ex insidiis paratæ vobis metus erit, nulla suspicio; nec a subditis meis ulla alia injuria violabimini. Sed ite, vestris ipsi rebus, quæ sint proficua, consulentes atque vos optima spe lactantes. Sic enim in Syriam veniemus vosque protinus Tarsum Ciliciæ dimittam, ibi custodiendos cum illis qui ibi captivi detinentur, usque ad expectatæ permutationis tempus. Eruntque redemptionis vestræ pretium, qui non raro a Romanis aliis atque aliis expeditionibus capti sunt, gentiles nostri Agareni; quorum adventu vos quoque a vinculis liberabimini et suas quisque sedes recipietis. Dixit, et ad suos iterum regressus nostra enarrabat, barbæ ut plurimum loquens. Nihil vero nos latebat, cum is qui nos a principio servarat adhuc nobiscum esset ac circumduceret, ex quo omnia condiscibamus. Porro in quodam loco mari circumluto sedentes tuto custodiri jubebat. Quo facto primum a mortis expectatæ metu animos perfecte **565** advocantes, quæ deinceps erant divinæ providentiæ committebamus.

μανθάνοντας. Τόπω δὲ τινι τῇ θαλάσῃ περικλυζομένῃ καθισθέντας ἀσφαλῶς ἡμᾶς τηρεῖσθαι προσέταξεν. Οὐ δὲ γενομένου πρῶτον τῆς ἐλπίδος τοῦ θανάτου τέλεον τὰς ψυχὰς μετηγάγομεν καὶ τῇ θεϊκῇ προνοίᾳ τὰ ἐξῆς ἐπετρέπομεν.

56. Tum animum subire cogitationibusque obrepere, ac si malum tum primum pensarem, necessarium cura ac propinquorum, graviore hinc cordibus inflictio vulnere quam circumpositis gladiis, quomodo ac qua ratione ii morte sublatis essent, num aliqui ex ipsis periculo liberati pari nobis abductione damnati forent. Ac ne sic quidem certi aliquid de illis scire poteramus, quod hostibus recens urbis potitis eamque ingressis cuncta inconditi plena clamoris ac tumultus essent, multaque turba in portu convolveretur, tum civium qui capiebantur, tum et Barbarorum partim quidem spolia collaudantium, partim vero mulieres ac lactentes infantes, misere ejulantes ac matrum privationem luctuose gementes, omni ex loco cunctisque ædibus violenter raptantium, aliorumque nonnullos ex nobilibus virisque primariis, seu majoribus claris opibus, qui pari nobis indulgentia ac pollicitatione interitum evasisent, crudellem in modum trahentium. Jam enim ipse ab imperatore missus Nicetas necnon circumjacentis regionis prætor atque dux in hostium potestatem venerant, et in quibusdam Barbarorum navibus sub custodia erant. Propterea nihil magis ac antea, quidquid de necessariis solliciti essemus

566 57. Enimvero præter hostium illa trucia videre erat et aliud quidpiam insolitum magis ac mirandum, nempe solares radios ab eo quod est

α εσθῆναι πάντας προσέταξε, καὶ ἑαυτὸν τῶν ἄλλων ἀποτερόμενος ἡσυχῇ πρὸς ἡμᾶς ⁷⁶ ἔφη· Πάσης ὑμᾶς πονηρᾶς ὑποψίας ἐκτὸς εἶναι βούλομαι· τό τε γὰρ ἀόπλους ⁷⁷ τοῖς εἰληφθεῖσιν ἐντυχεῖν καὶ τὸ νῦν ἐν ὕψει ταῖς ἐμοῖς προτεθὲν χρημάτων πλῆθος τῆν ζωὴν ὑμῶν, ἧτις δυσέλλειστος ἐστὶ τοῖς πολλοῖς, ἐχαρίσαντο, καὶ οὐκ ἐστὶν ὑμῖν ὑπόνοια τοῦ λοιποῦ θανάτου ἐξ ἐπιβουλῆς, οὐδέ τις ἄλλη ἐπήρεια παρὰ τῶν ἐμῶν ὑπῆκων. Ἄλλ' ἄπιτε τὰ συμφέροντα συμβουλευέοντες ἑαυτοῖς, χρηστάς τε παραινυγνόντες ἐλπίδας. Οὕτω ⁷⁸ γὰρ ἡμᾶς φθάσαι τὴν Συρίαν γενήσεται, καὶ πρὸς Ταρσὸν ⁷⁹ εὐθὺς πόλει τῆς Κιλικίας ὑμᾶς διαπέμψω τηρηθησομένους [P. 563] σὺν τοῖς ἐκεῖσε ⁸⁰ φρουρουμένοις μέχρι τῆς προσδοκωμένης καταλλαγῆς, ἀντίλυτρον ἔχοντα τοὺς ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καιροῖς οὐκ ὀλίγους ἐάλωκotas ὁμοθετεῖς ἡμῶν Ἀγαρηνοῦς, ὧν ἀφικομένην καὶ ὑμεῖς ⁸¹ τῶν δεσμῶν λυθήσεσθε καὶ τὰ οἰκεῖα ἕκαστος ἀπολήψεσθε. Οὕτως ἔφη, καὶ πρὸς τοὺς ὑφ' ἑαυτὸν πάλιν ὑποστραφείς τὰ περὶ ἡμῶν διεξῆει, βαρβαρίζων τὰ πλεῖστα. Οὐδὲν δὲ τέως ἐλθόντων ἡμᾶς, τὸν κατ' ἀρχῆς περισώσαντα ἐστί· ἐτι μέσον ἡμᾶς περιάγοντα ⁸² καὶ πάντα ἐξ ἐκεῖνου

νς'. Ἐπήρχετο δὲ τότε τοῖς λογισμοῖς ἡμῶν, ὡσπερ ἄρτι τοῦ κακοῦ τὴν ἀρχὴν ἀναθεωροῦσιν, ἡ τῶν οἰκειῶν φροντίς, νύττουσα τὰς καρδίας ἡμῶν μᾶλλον ἢ τὰ κυκλοῦντα ξίφη, πῶς ἄρα καὶ ⁸³ ποῖον τεθνήκασαι τρόπον, ἢ τίνες αὐτῶν τοῦ κινδύου διεκφυγόντες ⁸⁴ εἰς τὴν ὁμοίαν ἡμῖν ἀπαγωγὴν ἐκρίθησαν. Ὅμως οὐδ' οὕτως εἰχομεν ἀσφαλῶς περὶ τούτων γινῶναι διὰ τὸ πρόσφατον γεγονέναι τῶν πολεμίων τὴν εἰσοδὸν, καὶ πάντα μεστὰ ⁸⁵ κραυγῆς ἀσῆμου καὶ θορύβου τυγχάνειν, καὶ πολὺ πλῆθος εἰσω τοῦ λιμένος ἐνοστρέφεσθαι τῶν τε ἐκ τῆς πόλεως χειρουμένων καὶ αὐτῶν δὲ τῶν Βαρβάρων, πῆ ⁸⁶ μὲν ἐγκωμιαζόντων τὰ σκύλα, πῆ ⁸⁷ δὲ γυναῖκα; καὶ ὑπομάζια βρέφη ἐκ παντὸς τόπου καὶ πάσης οἰκίας βιαίως ἐφελκομένων, ἐλεινὸν ἰδουρόμενα καὶ τὴν στέρησιν τῶν μητέρων γοερὸν κλαυθμυρίζοντα, ἄλλων τῶν ἀρχόντων τινὰς ἢ τῶν περιφανῶν πλουσίων κατὰ τινὰς παραπλησίας ἡμῶν αἰτίας τὸν ἑλεθρον διακρουσαμένους ἀνηλεῶς ἐπισυρομένων· ἤδη γὰρ καὶ αὐτὸς ὁ πρὸς τοῦ βασιλέως σταλεὶς Νικήτας, ἀλλὰ μὴν καὶ ὁ τῆς περιχώρου στρατηγὸς χειρωθέντες ὑπῆρχον ἐν τισὶ ναυσὶ βαρβαρικαῖς φυλατόμενοι. Διὰ τοῖς ⁸⁸ ταῦτα οὐδὲν κείον ἢ πρὸς τοῦδε περὶ τῶν οἰκειῶν φροντίζοντες ὠφελοῦμεν.

αε curaremus, fructus aliquis sequebatur.
νς'. Ἄλλ' ἦν ἰδεῖν ἐπὶ τοῖς πραττομένοις καὶ τι καινότερον, τὰς ἡλιακὰς ἀκτίνας τοῦ κατὰ φύσιν παρατραπέσας καὶ τῶν καύσωνι τῶν περὶ αὐτοῦ.

VARIÆ LECTONES.

⁷⁶ ἡμᾶς] ὑμᾶς; AP. ⁷⁷ ἀόπλους A. ⁷⁸ οὕτω? ⁷⁹ πρὸς τὴν Ταρσὸν A. ⁸⁰ ἐκεῖ A. ⁸¹ καὶ ἀντὶ ὑμεῖς om P. ⁸² περισώσαντα] ἐχόντα; addit Comb. ⁸³ καὶ] κατὰ A. ⁸⁴ διαφυγόντες P. ⁸⁵ μετὰ AP. ⁸⁶ τῆ—τῆ P. ⁸⁷ τ; AP.

συναξαθείσαν καὶ τοῦ καιροῦ τὴν ἐπίτασιν, ὡς ἐν
 ὀλίγῃ βροπῇ πελιθωθῆναι τὰς τῶν ἀνθρώπων ὄψεις
 καὶ πρὸς τὴν συμφορὰν [P. 364] μεταβάλλεσθαι,
 πάντας δὲ ὁμοίως ἐφίεσθαι καὶ ἀπορεῖν βανίδος μιᾶς
 ὑδάτος τοὺς τε ἐντελεῖς τὴν ἡλικίαν καὶ τοὺς ἔτι
 κομιδῇ νέους, οὐδὲν ἕτερον ἀλλ' ἢ μόνον ἀναψύξει
 μικρὸν τὴν συνέχουσαν δίψαν ἐπιζητοῦντας, καὶ
 οὐδὲ τοῦτου τυγχάνοντας. Ἄλλ' ἐν τούτοις τὸ τῆς
 ἡμέρας ἐκείνης περιήλθε διάστημα, πάντων προσ-
 τάξει τοῦ δυσωνύμου θηρὸς κατὰ διαφόρους τόπους
 ἐσμηθῶν ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἀφορισθέντων, οἷς καὶ
 φύλακας ἐφήδρευσαν ὑποβλέπεσθαι τούτους διὰ πά-
 σης νυκτός, μὴ πού τις ἐκ μέσου διαδρᾶναι θυνη-
 θεῖη. Καὶ ἡμῖν δὲ αὐτοῖς ἐν ⁵⁷ ὥπερ ἤμεν φυλαττό-
 μενοι τόπω συμμιγῆναι προσέταξε τῶν ἀλόγων
 ἀνδρας ὡσεὶ πενήχοντα, ὧν οἱ πλείους καὶ τραυ-
 ματῖαι ἐτύγχανον, τὰ ἔχνη τοῦ θανάτου τοῖς σώμασι
 περιφέροντες καὶ μηδὲ τοῖς ἔξῃς θάρρειν ἔχοντες·
 ἐκ μέσου γὰρ αὐτῶν μέχρι δέκα τὸν ἀριθμὸν λα-
 βόντες ἐναπέσφαζαν, καὶ οὐδὲ τούτοις ὑπῆρχον ἐν
 ἀσφαλείᾳ αἱ περὶ τοῦ ζῆν τέως ἐλπίδες, ἀλλ' ἐκλω-
 κύνοντο καὶ διεθρύπτοντο τὴν ὁμοίαν τοῖς κειμένοις
 ἀπόφασιν περιμένοντες. Ἄλλ' ἐπειδὴ, καθὼς λέλεχται,
 τὰ περὶ τούτων τέλη παρ' ἑαυτοῖς ἐφθασεν ἡ νύξ
 διακόψασα, ἐσάδουον τινὲς τῶν βαρβάρων περιερχό-
 μενοι καὶ τισι κυμβάλοις κτυποῦντες καὶ ἀλαλάζον-
 τες, ἕως πάλιν ἐφθασεν ἐπιστάς ὁ ὄρθρος, ὀδυνηρὰν
 προσδοκίαν τοῖς ἐν ὑπόψιθι θανάτου μεθ' ἑαυτοῦ κο-
 μιζόμενος. Ἄλλ' οὐδὲν πλέον ἢ διὰ ξίφους ἢ ⁵⁸ διὰ
 τῆς δόξης φθορὰ πάντας ἀνήλισκεν, ἢ καὶ σφοδρῶς
 κωλύμενοι ἐδεόμεθα τοῖς συνοῦσι κἂν τῶν διερ-
 χόμενων ὑδάτων τῷ τόπῳ μεταλαβεῖν καὶ τινος βρα-
 χίως μετασχεῖν ἀνοχῆς. Οἱ δὲ πρὸς τοῦτο ἀνένευον ⁵⁹,
 ὡς ὅτι τινὲ συμπαθεῖς περὶ ἡμᾶς ἐκέχρητο (πῶς
 γὰρ οἱ ταῖς σφαγαῖς ἐντροφῶντες καὶ θάνατον ἀπο-
 πνέοντες;), ἀλλ' ὅτι τὸ ὕδωρ ἐκεῖνο τῆς πόλεως ὄν
 ἀπάσης τῶν ἐφείδρων ⁶⁰ ἀπόβροια ἱκανὸν ἦν καὶ δίχα
 πάσης ἄλλης ἐπιβουλῆς τοὺς μετέχοντας ἀπαλλάτ-
 τειν. Πλὴν ὡς ἀπὸ χιόνος ἄρτι λυθείσης εἰλικρινὲς
 καὶ ἡδὺ πόμα, οὕτω μεθ' ἡδονῆς ἕκαστος τῷ στό-
 ματι τὴν σαπρίαν ἐκείνην προσέφερε, καὶ τὴν κύ-
 λικα τῆς δυσωδίας μέλιτος πλήρη τοῖς λογισμοῖς
 ἐπιλάμβανεν.

νη'. Ἐν τούτοις πάλιν ἀπόφασιν ἐξ[εν]ήνεκτο παρὰ
 τοῦ τυράννου, περιέχουσα οὕτως· « Εἴ τις τῶν συλ-
 ληφθέντων χρήματά που ταμειυσάμενος ἔχει, παρελ-
 θὼς ἐν μέσῳ τούτοις ὠνησάσθω τὴν σωτηρίαν· εἰ
 δὲ τις μηδὲν ἔχων λύτρον τῆς ἰδίας ζωῆς φωραθεῖη,
 αὐτὸς τὴν κεφαλὴν τμηθεὶς τῶν ζώντων διατρεθείη. »
 Προσέταττε δὲ τοῦτο παρὰ τῶν βαρβάρων ἀκηχοῦς
 ὡς οὐκ ἂν τινα [P. 365] ψευδοῦς ἤξλου, ὅτε κατ' ἀρ-
 χὰς εἰσῆλασαν ἐν τῇ πόλει, εἰ μὴ που παρ' αὐτῶν ἐκεῖ-
 νων ἐθεδαίουτο ἔχειν αὐτοὺς ἐν ἀποκρύφῳι χρήματά
 τινα πᾶσανδυνάμενα ἐκφυγεῖν ⁶¹ ἔρευναν. Ὅσοι δὲ οὖν

VARIÆ LECTIONES.

⁵⁷ ἐν om. A. ⁵⁸ ἢ ὡς ἡ A, omisso mox φθορὰ. ⁵⁹ κατένευον? quo.l est, p. 379 ima. ⁶⁰ ἀφείδρων? ⁶¹ διαφυγεῖν A.

A ex natura devios, et cum presentī malorum æs-
 u temporis quoque sic auctant exæstuationem, ut bre-
 vi momento hominum facies livore contracto ac
 nigrescentes ex infortunii ratione aliam formam
 induerint; cunctique pariter ardentibus votis aquæ
 guttam desiderabant, ac ne ejus quidem compotes
 erant. Perfecta viri ætate atque juvenes, eaque
 adhuc minuscula ac pueri, aliud nihil exposcebant
 quam ut solum refrigerio aliquo sitim tempera-
 rant, ac ne id quidem obtinebant. Sic nimirum
 omnis illa transacta dies, omnibus diversis in lo-
 cis infamis belluæ jussu acervatim segregatis, qui-
 bus et custodes præfecti in omnem noctem dispe-
 cturi, ne quis e medio se subducere ac diffugere
 posset. Sed et nobis, quo loco servabamur, ex
 captivorum turba viri circiter quinquaginta com-
 misceri jussi; qui et plerique acceptis vulneribus
 mortis vestigia corporibus impressa circumferrent,
 nec ut mitius in posterum haberent ullam spem
 haberent. Ad decem enim e medio illorum raptos
 trisilī nece gladius sustulit. Sed nec reliquis ulla
 vitæ securitas erat, sed inturbati et nutantes ac
 dissoluti eamdem ac jugulati, et quorum jacebant
 cadavera, sententiam exspectabant. Quia vero, ut
 dicebam, ipsorum in his studia nox interruptit, nec
 satis per eam negotio **567** finem imponere licuit,
 Barbarorum quidam circumnentes cymbalisque qui-
 busdam perstrepentes ac ululantes sese inferebant,
 donec rursus mane adveniens molestam iis, qui se ne-
 ce tradendus verebantur, expectationem secum affe-
 rens illuxit. Nihil tamen minus quam gladius cun-
 ctos consumebat siti contracta labes; qua ipsi
 immaniter incensi rogabamus nostros custodes ut
 vel ex aquis locum præterlabentibus bibere liceret
 atque hinc levi aliquo solatio sitim levare. Qui
 annuere, non ulla erga nos moti miseratione, (quo-
 modo enim qui cædibus oblectabantur et neces
 spirabant?) sed quod ipsa hæc aqua, quæ profluvium
 esset totius urbis cloacarum, una a se absque ullo
 alio admisto veneno bibentibus interitum asferre
 posset. Perinde tamen ac si e nive jam dissoluta
 purus ac dulcis potus esset, suavissime unusquis-
 que nostrum marcorem illum ori admovebat, gra-
 veolensque illud poculum melle plenum animo
 æstimabat.

D 58. Interim decretum rursus a tyranno profertur
 in hanc sententiam: « Quisquis ex captis pecunias
 repositas haberet, in medium procedens salutem
 illis redimeret. Qui vero nullum vitæ suæ redem-
 ptionis pretium habere deprehensus esset, hic cæso
 capite e viventium albo excideret. « Id vero im-
 perabat, cum audisset a Barbaris se, cum primum
 in urbem ingruerent, nemini peperuisse, nisi illis
 duntaxat qui ipsi habere **568** se pecunias abs-
 conditas, nulli obnoxias indagari, affirmasset.
 Quotquot igitur inter captivos eorum quæ abscon-

disset certo sibi conscii erant, ipsi se statim prodentes dare urgebant, ut qui rem vitæ pignus sibi noverant: qui vero nihil tale apud se exstare sciebant, sed inani solummodo spe pasciscendo verba dederant, indubie mortem expectabant illis, quibus hæc deessent, decretam. Quare super hoc Barbarorum quidam destinantur, ut, qui sua præbere vellent, eos in proprias ædes reducerent; et si hæc tanti essent quæ avarum oculum merito exsatiare possent, salute donatos inter victos rursus collocarent; quod si villa quædam et pusilla, ac quæ minus placitura militanti existerent, eos gladii mucrone conficerent. Non leve hinc rursus periculum captivos circumstare, cum inter eos multi essent quibus nulla ejusmodi materia pretiosa suppeteret sive illecebra capiens. Protracta hæc per totos decem dies noctesque, cum pecuniarum multitudo continne ex urbe exporteretur, et alia necessaria materia, ipsa sericis indumentis emicans, vel quæ lino confecta cum textura aranearum contenderet, ut horum cumuli montes ac colles exæquarent; cum alia aliis superaggesta subjectum locum constiparent. Æræ enim aut ferreæ suppellectilis aut ex lana contextarum vestium nulla eis erat ratio, quod horum censu 569 gravaris superfluum ducerent. Et si quis imprudens tale quid attulisset, in mare jaciebant, hoc quoque eos multantes qui periculum evasisent, ut et ipsi multijugam diversamque rerum jacturam sentientes vastitatis et mali tantisper partizipes fierent.

59. Cum reliqua captivorum multitudine captus quoque fuerat quidam imperatoris eunuchus, unus ex primatibus, cui Rhodophylo nomen erat. Is paulo ante periculum in Occidentem missus, cum necessariis quibusdam ex causis in urbem venisset, pari nobis eventu inclusus, malorum quæ dicta sunt ipse quoque consors efficitur. Nempe vim magnam auri portabat, quam in sumptis et stipendia exercitus Siculi, continne cum Africanis barbaris manus conserentis eamque ob rem multa ope egentis, se deferre aiebat. Hic itaque nocte quæ antecessit discrimen cujus nos omnes periculum fecimus, clam aurum illud atque ex servis suis nonnullos, nescio quomodo, urbe extulerat atque ad Strymonis duce[m] miserat, datis litteris hoc tenore, ut ad belli usque exitum pecuniam creditam tuto servaret. Captus igitur Rhodophylus et ad tyrannum adductus illi coram sistitur. Ille aspectu mutato, majorique quam habebat antea ex indole firmitate ac vehementia illi congressus, interrogabat: *Ubinam, inquit, imperatoris aurum, duo scilicet talenta quæ in Siciliam avehere jussus es? At Rodophylus: Hoc ipsum, in 570 quo et versor, urbis scilicet exiditum veritus, quodque ego ipse, cum præsens essem, tanto vertente periculo haud secedere poteram, nec quæ mearum partium essent conferre, omnium in me*

A τῶν ἐαλωκότων ὑπῆρχον ἔχοντες εἰθῆσιν ἀκριθῆ περιῶν ἦσαν πρόκεκρυφότες, εὐθέως ἐκδήλους ἑαυτοὺς καθίστων ⁵⁶ καταπειγόντες τὴν δόσιν ὡς τῆς ζωῆς παραιτίαν· ὅσοι δὲ μηδὲν τοιοῦτον ἔχειν παρ' ἑαυτοῖς ἐπεγίνωσκον, ἀλλ' ἐπὶ ματαίαις μόνον ἐλπίζοντες συνθήκας ἐπλάσαντο, τὴν σφαγὴν ἐξεβέχοντο ἀναμφιβόλως τοῖς ἐνδεῶς ἔχουσι κεκριμένην ⁵⁷. Τάτονται δὲ οὖν ἐπὶ τούτῳ τῶν βαρβάρων τινεῖς, ὥστε τοὺς βουλομένους παρέχειν τὰ ἑαυτῶν ἐν ταῖς ἰδίαις ἀποφέρειν οἰκίας, καὶ εἰ μὲν ἀξία εἶη πλεονεκτηκὴν ὀφθαλμὸν κορέσαι, σωτηρίας τε ἀξιοῦσθαι τούτους καὶ αὐθις τοῖς δεσμοῖς ἐναριθμεῖσθαι, εἰ δ' εὐτελεθῆτινα καὶ βραχέα καὶ οἷς οὐκ ἂν κρίνοιεν εὐδοκοῦνται τὸν ἀποστείλαντα, τῆς μαχαίρας γενέσθαι. Οὐκ ὀλίγος ἦν ἐκ τούτου πάλιν τοῖς ⁵⁸ χειρωθεῖσιν ὁ κίνδυνος, πολλῶν διακρινομένων ἐκ τῶν ἐχόντων ἰληγν τινὰ περισπούδαστον. Ἐτελείτο δὲ ταῦτα ἐφ' ὅλοις νυχθημέροις δέκα, τῆς πληθύος ἀεὶ τῶν χρημάτων ἐκφορουμένης ἀπὸ τῆς πόλεως τῆς τε λοιπῆς ἀνγκυκαίας ὕλης, ὅση διὰ σφηρικῆς ἐσθῆτος εὐπρεπῆς ἦν καὶ ὅση διὰ λίνου τοῖς ἀραχνάοις ⁵⁹ ἤριζεν ὑφάσμασιν, ὡς ὅρη καὶ βουνοὺς ἐκτελεῖσθαι τὰς τούτων σωρείας, ἄλλων ἐπ' ἄλλοις ἐπιτιθεμένων καὶ τὸν ὑποκείμενον τόπον πληροῦντων. Καλῶν γὰρ καὶ σιδηρέων σκευῶν ἢ τῶν ἐξ ἐρίων ἐσθημάτων οὐ μνηστῶν οὐδ' ὄλων ἐφρόντισαν, περιττὸν ἡγούμενοι τὴν κτήσιν αὐτῶν. Εἰ ποὺ δὲ τι τοιοῦτον ἀγαθὸν ἔλαθέ τις, τῷ τῆς θαλάσσης δεδωκασιν ὕδατι, κἀν τούτῳ τοῦ διαδράντας τὸν κίνδυνον ἀμυνόμενοι, ἵνα καὶ αὐτοὶ τι μετέχουσι τοῦ κακοῦ, πολυχιθῆ καὶ διάφορον τὴν τῶν ἐνυπαρχόντων ζημίαν ἐπαισανόμενοι.

C
 60. Ἦν δὲ τις μετὰ τοῦ λοιποῦ πληθους τῶν ἀιχμημάτων συλληφθεὶς εὐνοῦχος τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἐξόχων εἶς, Ῥοδοφύλης αὐτῷ καλούμενος, ὃς ἔτυχε πρὸ μικροῦ τοῦ κινδύνου τὴν ἐπὶ Δύσιν σταλαίς, καὶ τινων χρειῶν ἐνεκεν πρὸς τῇ πόλει γενόμενος, μεθ' ἡμῶν συγκλεισθῆναι καὶ τῶν ῥηθέντων ἀνιάρων μετασχεῖν· ὃς καὶ ἐκόμιζε μεθ' ἑαυτοῦ πλῆθος χρυσίου, ὅπερ ἔλεγεν ἀπάγειν ἐπικουρίας τινὸς χάριν τοῦ κατὰ Σικελίαν στρατοῦ, συμπλεκόμενος τοῖς κατὰ τὴν Ἀφρικὴν βαρβάρους ἀεὶ καὶ πολλῆς δεομένου τῆς ἐν τοῖς πράγμασι συνεργίας. Οὗτος οὖν κατὰ τὴν νύκτα μεθ' ἦν τοῦ κινδύνου τὴν πείραν ἅπαντες ἐδεξάμεθα, ἔλαθεν, οὐκ οἶδ' ὅπως, ἐξενεγκεῖν τῆς πόλεως τὸ χρυσίον ἐκεῖνο [P. 566] μετὰ καὶ τινων τῶν ὑπηρετούμενων αὐτῷ, καὶ πρὸς τὸν στρατηγὸν Στρυμόνος ἐξαποτελλεῖται, χαράξας ἐπιστολὴν περιέχουσαν ἀσφαλῶς φυλάττειν τοῦτο μέχρι τῆς ἐκβάσεως τοῦ πολέμου. Χειρωθεὶς οὖν οὗτος ἤχθη κατὰ τὸ πρόσωπον τοῦ τυράννου. Ὁ δὲ τὴν μορφήν ἀλλοιώσας, ἐμβριθίστατον τε μᾶλλον ἢ πρότερον εἶχε πρὸς αὐτὸν χρησάμενος, ἀνθρώπα. Πού δὲ, φησὶ, τὸ τοῦ βασιλέως χρυσίον, τὰ δύο τάλαντα ἀπὸ ἐπὶ Σικελίαν ἄγεις ἐτάχθης; Ὁ δὲ, Τοῦτο δὲ, φησὶν, εἰς ὅπερ κατέλημμαι, δεδιώς, τὴν πολιορκίαν λέγω τῆς πόλεως, ἐπείπερ αὐτὸς ἐγὼ θεῦρο τυχῶν ἀδυνατέως εἶχον τοσοῦτου κινδύνου παρόντος ὑποχωρεῖν

VARIAE LECTIONES.

⁵⁶ καθίστωντες AP. ⁵⁷ κεκρυμμένην A. ⁵⁸ πάλιν ἐν τοῖς P. ⁵⁹ λινού τοῖς ἀραχνίαις AP.

καὶ μὴ τὰ παρ' αὐτοῦ δεικνύναι, πάντων εἰς ἃ
 ἐμὲ βλεπόντων ὡς ἂν τι χρηστόν αὐτοῖς καὶ τῷ
 καιρῷ τούτῳ χρησίμον δυνάμενον παρισχεῖν,
 τούτου δὴ χάριν τὸ μὲν χρυσίον ἐκείνο τῆς πό-
 λεως ὑπεξήρατον (οὐ γὰρ ἠδυνάμην ἀκριβῶς
 περὶ ἀδήλων στοχάσασθαι⁶⁶), ἐγὼ δὲ σοὶ παρ-
 εστηκα τήμερον δορυδάλωτος, πολλῶν ἄλλων χρη-
 μάτων παραίτιος, εἶπε ζῶντά με καὶ ἀβλαβῆ συν-
 τηρήσειας. Ἀχθεσθεὶς οὖν ἐπὶ τούτοις ὁ ἀλαζῶν
 ἱκεῖνος, καὶ τὸν θυμὸν ὀποῖς⁶⁷ αὐτὸν εἶχε διὰ τε τῶν
 ὀφθαλμῶν καὶ τῆς φωνῆς ἐκδηλον καταστήσας⁶⁸,
 βύθιον ἐξεβόησεν. Ἐπειδήπερ, φησὶν, οὐκ ἔμαθεν
 ἐκ τῶν προκειμένων ἀδιόδοστον εἶναι τὴν τοῦ
 θανάτου ψῆφον τοῖς μὴ τὰ οἰκεία χρήματα λύτρον
 παρεχομένοις. ὁ τῆς τυραικωνίτιδος οὗτος, ἀλλ'
 ὡς περ ἐπὶ σκηνῆς ἐπίδειξιν ποιῆται, τὸ πλάσμα
 τοῦ ψεύδους μέγα καὶ θαιμαστὸν ὄλον κατὰ τῆς
 αὐτοῦ προβαλλόμενος σωτηρίας, ῥάβδοις τυπτέ-
 σθω τὰ τε ἰσχία καὶ τὰ κατὰ τὸν νῶτον μέρη, ὡς
 ἂν⁶⁹ ἄρτι γυνῶ πρώτον τίνι παρίσταται καὶ περὶ
 τίνων διαλέγεται, καὶ μὴ χρημάτων ἀλλοτριῶν
 ἀμφισβητῶν τὸν περὶ ψυχῆς αὐτοῦ περιποιῆται
 κίνδυνον. Οἱ λοιποὶ οὖν τῶν ἀδικῶν φόνων, ὡς
 μόνον εἶδον αὐτὸν μεθ' ὑποσυρμού φωνῆς καὶ μανίας
 τὴν τοιαύτην ψῆφον κατὰ τοῦ ἐστῶτος ἐξενεγκάμε-
 νον, θάπτον λόγου παντὸς τῆ γῆ τοῦτον προσέβραξαν,
 καὶ τοσαύταις βάλλουσι πληγαῖς, ὡς μὴ ἐπὶ πολὺ ἀν-
 τισχεῖν τοῦ ἀθλίου τὸ σῶμα, ἀλλ' εἰς πολλὰ διαιρεθῆν,
 καὶ τοῖς ὀχτοῖς τῶν αἱμάτων τὸν ὑποκείμενον τόπον
 ἐπάρωσαν, οὕτως τὴν ψυχὴν ἐπαφείναι, καρτερεῖν
 ταῖς ὀριμαῖαις ἐκείναις ἀληθόσιν οὐκ ἐξισχύσα-
 ται⁷⁰. Ὡς οὖν ἀπείρηκε καὶ δῆλος ἦν τοῖς ὁμοῖς
 ἱκεῖνοις δορυφόροις, μηκέτι τὰς πληγὰς ἀφείσει καὶ
 μετὰ θάνατον, μόλις ποτὲ τῆς κατεχούσης αὐτὸν
 ὄργης περιέρας ὁ δυσέντευκτος θῆρ, Ἔστω, φησὶ,
 ὡλεῖαν· ἀλυσταλὲς γάρ, ὡς δοικεν, καὶ εὐρεθὲν ἄρ
 διεδεικνυτο.

Ξ. Τοῖς δὲ τῶν νηῶν ἀρχηγοῖς προσέτατε σκευά-
 ζεσθαι πρὸς τὸν ἀπόπλουν, τὴν νεάζουσαν κούραν⁷¹
 [P. 367] τοῦ πλήθους ἀρρένων τε καὶ θηλειῶν πρῶ-
 τον ταῖς ναυσὶν εἰσνεγκόντας, μὴ κατὰ συγγένειαν,
 ἀλλὰ διακεκριμένως, ἵν' ἔχωσι κἂν τουτῷ τιμωρίαν
 ἢ τὴν τυχοῦσαν, τὴν φυσικὴν ἐξ ἀλλήλων διαίρεσιν,
 ἢ οὕτω τὰ χρήματα, καὶ ὅσα ἄλλα τῶν συνελεγμέ-
 νων φανείεν χρήσιμα, συμφορήσαντας⁷² αὐτάρχη ταῖς
 ναυσὶ τῶν ἀγωγίμων ἐμποιήσαι τὸν φόρτον. Ἦγετο
 οὖν τὸ νεάζον πρόσωπον ἄπαν, τοῦτο μόνον κατηγο-
 ρίαν ἔχον, τὸ ἀνθηρὸν τῆς ἡλικίας ἢ τῶν προσώπων
 τὴν ὡραιότητα. Κἂν γὰρ ἡ σύγχυσις τῶν λυπηρῶν
 ἄπαντας πρὸς τὸ σκυθρωπὸν ἤγεν, ἀλλ' ὁ φυσικὸς
 χαρακτήρ ἐδήλου ταῖς ὄψεσι τὴν εὐγένειαν· καὶ πρό-
 φασις ἦν τοῖς πολλοῖς τὸ κάλλος, ἐν τοῖς δεινοῖς
 αὐτοῖς προδιδόμενον. Ἀλλὰ ποῖον τούτων πρῶτον
 εἰπέω⁷³; ποῖον δὲ κατ' ἀξίαν ἐλεεινότερον κρίνω;
 ὅποτε συμμιγῆς τις⁷⁴ καὶ σφοδρὸς ἀνήγερτο θρηῖνος
 διχοτομουμένης τῆς φύσεως, ἀλλήλους τοὺς ἀγχιστεῖς

*conversis oculis, ut qui eis aliquid conducibile ac
 tempori opportunum præstare forsitan possem, ob
 eam utique causam aurum illud secreto urbe expor-
 tavi. Non enim de obscuris ac dubiis certi aliquid li-
 cebat conjectari. Porro ego tibi hodie capitivus asto,
 multarum aliarum pecuniarum tibi auctor futurus,
 si unum me vivum atque a noxa liberum servaveris.*
*Hisce superbus ille commotus et ægre ferens,
 omnemque ipsum obsidentem oculis voceque fu-
 rorem prodens, imis ex præcordiis intonuit: Quam-
 doquidem, inquit, haud ex præsentibus didicit mortis
 sententiam evitari non posse ab his qui suas pecunias
 pro redemptione sua non præbuerint, hic qui ex gy-
 nacio est, sed velut in scena sese ipse ostentat, men-
 dacii larvam velut prope rem magnam ac admiran-
 dam adversus suam proferens salutem, coxas et
 scapulas fustibus contundatur, ut nunc tandem agno-
 scat cui astet et de quibus loquatur, et ne de alienis
 pecuniis ambigens vitæ sibi periculum arcessat. Mi-
 nistri igitur iniquarum cædiū, ut solum ipsum
 viderunt longo vocis tractu effusa insania adversus
 coram stantem tulisse sententiam, omni verbo
 ocium hominem 571 humi allidunt, totque mac-
 tiant verbèribus ut miserì corpus non diu restite-
 rit, sed in multa concisum, subjectoque solo san-
 guinum rivis impleto, tantis scilicet doloribus
 impar ac cruciatibus, animam efflaverit. Jam ergo
 illo defatigato ac fatiscente, cum nec cruentos
 tortores res lateret, ipso jam extincto et a morte
 cædere desinebant; cum vix tandem inexorabilis
 bellua iram remittens: Esto hic quoque, inquit,
 cum auro illo in perditionem: nam, ut videtur, si
 etiam fuisset repertum, in rem nostram nihil con-
 duxisset.*

μετὰ τοῦ χρυσοῦ ἐκείνου καὶ οὗτος εἰς ἀ-
 πώλειαν· ἀλυσταλὲς γάρ, ὡς δοικεν, καὶ εὐρεθὲν ἄρ
 διεδεικνυτο.

60. Tum navarchis convasare imperat, ut se
 recessui præparent omnemque multitudinis mascu-
 lorum pariter ac feminarum juniorem pubem pri-
 mum in naves inferant, nulla consanguinitatis ra-
 tione, sed separatim, ut hinc quoque, propinquorum
 ab invicem invita natura divortio, non levis eis
 pœna accresceret; deinde ut pecunias, et quæcun-
 que alia in his quæ collegerant utilia fore videren-
 tur, comportantes, vecturæ onus sufficiens navibus
 imponerent. Ducebatur itaque juvenum universa
 pubes, hoc solum onerata crimine, quod florenti
 ætate esset aut quod eleganti ac venusta facie. Li-
 cet enim malorum confusio mæsto omnes vultu
 afficeret, naturalis tamen character elucentem in
 eo ingenuitatem monstrabat, ac decoris micans
 ipse radius non paucis ut malis 572 dederentur
 causa fuit. Quodnam vero horum primum referam?
 quodnam autem digne justaque ratione miserabilius
 statuam? cum immiscuo ingentique ejulatu exorto,

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁶ στοχάζεσθαι A. ⁶⁷ ὀποῖον P. ⁶⁸ παραστήσας A. ⁶⁹ ἂν om. P. ⁷⁰ ἐξισχύσαν P. ⁷¹ κήραν A.
⁷² συμφορήσαντες P. ⁷³ εἰπέω P. ⁷⁴ τις om. P.

natura partibus scissa, alius alium consanguineorum affiniumque accesseret ac separationem indignissime ferret. Vidisses enim ejus rei dolore viros confusos, mulieres, florenti aetate, omnes simul pueros dire ululantes ac sese discerpentes, nec tantorum malorum immanitate offusam maestitiam retinere valentes, sed gemitibus ac ejulatu internam animi affectionem prodentes, ut qui nimirum ejus tantæ cladis ardoribus ac flammis toti exustularentur. Cum sic enim violenter a se invicem fuissent divisi, promiscue ac confuse navigiis impositi sunt, quæ admodum patentia plurimis avendendis sufficere poterant, non digesto ordine, nec (ut quis dicat) tanto loci spatio assignato quantum pro corporis mole sufficeret, ut sic congesti atque contrusi srum quique situm sedemque obtinerent : sed quomodo quisque semel injectus fuerat, ita constipabatur iisque arctabantur loci angustiis, ut spatium, ut reclinatus brevem saltem corpori

61. Omnes porro naves hoc modo onustæ erant. Nam cum essent quatuor et quinquaginta, ut supra dictum est, adhuc tamen hominum copia redundabat, quæ nec ipsa visa indigna quam ad sua inque Syriam hostes transferrent. Quare Barbari urbis navigiis collectis, quibus nostri mercatores quædamque utebantur ad conveyendum triticum quasque etiam **573** in portus fretum demerseramus, extractis machina quadam navibus, quod illi per annulos quosdam in retinaculis ibidem defixos inque rem præstandam atque inventam summe conducetes perfecere, artificio quodam per funes circumvolutos appensosque quidquid subjectum erat attrahentes. Hac ratione, et navibus aliis abunde ditati, omnes immiserunt, ita ut eorum qui in hoc destinati erant nullus dimitteretur. Inter quos omnes haud scio an vel unus ex masculis exstiterit qui pilorum lanugine exasperaretur, vel ex feminis quæ pubes esset, cum omnes utriusque sexus essent juvenula ac calenti aetate, et inter eos potissimum recens nati infantuli ; quorum si quis unumquemque reputasset, indoluisse animo, ut eorum

62. Verum adversum nos, qui diversis ex causis ferrum evasissemus, a tyranno rursus aliud promulgatur decretum, ut scilicet, qui ex nostris essent, iique præcipue qui navigationis incommoda sufferre posse visi essent, inter duces divisi, in unamquamque barbaricarum navium quini intramitterentur, inque eis servarentur, ea scilicet ratione ut dicte jam commutationis causa Tarsum mitterentur : reliqui vero, velut inhabiles et nulli usui, si abducerentur, quinimo oneri minime proficuo futuri, visum est ut urbi dimitterentur. Sed ne id quidem ulla lenivris **574** animi humanitate edixit, nec Deo aliquid exhibiturus, uti barbaros facere nonnulli stulte contendunt, verum id quoque artificio peræque singulari improboque commento, ne quid non in suas rationes ac lucra constituisse videretur.

Α ἀνακαλουμένους καὶ τὸν χωρισμὸν δυσχεραίνοντας. Καὶ γὰρ ἦν ἰδεῖν τοὺς τῷ πάθει συγκεχυμένους, ἀνδράρας, γυναῖκας, ἀκμάζοντας παῖδας, ὁμοῦ πάντας δεινὸν ἀλαλάζοντας καὶ ἑαυτοὺς ὀϊζυροῦντας, καὶ μηκέτι κατέχειν τὴν ἀθυμίαν τῶν τοσοῦτων ὀγληρῶν ἐξισχύνοντας, ἀλλὰ δηλοῦντας ταῖς οἰμωγαῖς τὴν ἔνδον τῆς καρδίας διάθεσιν, ὡς ἅπαντα καταπίμπραται τῶν πειρασμῶν ταῖς ψλογώσεσιν. Ὡς γὰρ βιαίως οὕτως ἐξ ἀλλήλων διατρεθέντες φύρην τῆς ὀλκάσις εἰσῆχθησαν, εὐρείαις τε οὖσαις καὶ ἱκαναῖς πολλοῖς πλήθεισιν ἐξαρκεῖν, οὐδ' ὡς ἂν τις εἴποι, ἐν αὐτάρκει τόπῳ τοῦ σωματικοῦ ὄγκου τῶν εἰσελθόντων ἕκαστος τὴν καθέδραν ἐλάμβανεν, ἀλλ' ὡς ἔτυχεν ἅπασι κατενεχθείς, τοῦτο μόνον ἀπικεκλήρωτο, μὴ θυγηθεὶς ἐν ὄλαις ταῖς ἐφεξῆς ἡμέραις ἕως

Β μιᾶς παλαιστῆς τόπον ἐφευρεῖν, ἐν ἀνακλιθεὶς ἀναπαυσιν θῶ καὶ βραχέϊαν τῷ σώματι. reliquis omnibus diebus ne minimi quidem palam requiēni afferret, occupare cuiquam licuerit.

Ξα'. Πᾶσαι δὲ αἱ νῆες τῷ τόπῳ τοῦτον πεπλήρωτο, τέτταρες [γὰρ] οὖσαι, καθὼς ἐφημεν, καὶ πενήκοντα. Ἐτι δὲ πλῆθος ἦν περιτετυόν, ἄξιον καὶ αὐτοῖς κρινόμενον τῆς ἀποδημίας. Οἱ οὖν βαρβάρους συναγαγόντες τὰς νῆας τῆς πόλεως, [P. 368] εἰς ἐχρῶντό ποτε πρὸς τὸ τὸν σίτον ἐπικομίζειν οἱ καθ' ἡμᾶς ἔμποροι, ἔτι δὲ καὶ ἄς ἦμεν βυβίσαντες κατὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ λιμένος σοφίσματι τινὶ ἀνελευθύντες, ἔ καὶ ἐνήργησαν διὰ τινῶν στροφίγγων τῶς ἐκείσε προθύοις ἐπιτεταθεύμενων καὶ τὴν ἐπίνοιαν ἐργῶδη δεκκύντων, ἐλίσσομένων τινὶ τεχνάσματι καὶ διὰ τῶν ἀπῆρωρημένων κάλων ἀνελευθύντων τὸ ὑπεκείμενον, οὕτως οὖν καὶ ἄλλων νηῶν πλῆθὺν εὐπορήσαντες εἰσεκόμισαν ἅπαντας, ὡς μηδένα κώποτε τῶν εἰς τοῦτο τεταγμένων παραλειφθῆναι. Ἐξ ὧν ἅπάντων οὐκ οἶδα εἰ ποῦ τις τῶν ἀβρένων τὸν βουλον ἐτετρίχωτο ἢ καὶ μίαν τῶν γυναικῶν ἤβασκεν. Πάντες δὲ καὶ πῖσαι νέαν ἦγον τὴν ἡλικίαν, καὶ τούτων μάλιστα τὰ ἀρτιγενῆ βρέφη. Οὐδ' ἄν τις καθ' ἕνα λογίζομενος κατεκλᾶτο, μὴ σθένειν ὁρᾶν τὰ καθ' ἕκαστον αὐτῶν ἀτυχήματα.

γυjusque infortunia oculis usurparet, ferre non valens.

Ξβ'. Καθ' ἡμῶν δὲ τῶν κατὰ διαφόρους αἰτίας ἐφυγόντων τὸ ξίφος ἐκπρόχθη τοιαύτη παρὰ τοῦ τυράννου καὶ αὐθις ἀπόφασις, ὥστε τοὺς μὲν ἐξ ἡμῶν, καὶ μάλιστα ὅσους ἔδοξε τὰ τοῦ πλοῦς ἐγκαρτερῆσαι δυναμένους ἐπίπονα, μετ' αὐτῶν ἐκείνων τῶν στρατηγῶν διατρεθέντων εἰσελθεῖν ἀνά πέντε ἐφ' ἕκαστης τῶν βαρβαρικῶν νηῶν, τηρεῖσθαι τε χάριν τοῦ πρὸς τὴν Ταρσὸν διαπεμφθῆναι λόγῳ τῆς εἰρημένης καταλλαγῆς· τοὺς λοιποὺς δὲ, ὡς μηδὲν ἴτι χρηστὴν αὐτοῖς δυναμένους πορίζειν, εἰ γε τῆς ἀποδημίας μετὰσχωσι*, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ἀνωφελῆ φέρων αὐτοὺς ἐπισύρσθαι, ἔδοξεν ἐπαρτεῖναι τῇ πόλει, οὐδὲ τοῦτο* φειδοῦς τινος ἔνεκεν, οὐδ' ὅτι τῷ θεῷ παρεῖχε, καθὼς τινες τοὺς βαρβάρους πρᾶττειν ἀλόγως φιλονεικοῦσιν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο μετὰ τινος μεθόδου καὶ μοχθηρῆς ἐπινοίας, ἐν ἑν μηδενὶ φανείῃ τῶν πε-

VARIÆ LECTIONES.

οὐδὲν ἴ. * κατὰσχωσι. AP. * τοῦτου Α.

πραγμένον ἀσυντελής, ὃ μὴ κέρδος ἑαυτῶ συμπο-
 ρισοίτο ¹⁰. Ἀκριβῶς γὰρ εἰδὼς ὡς μετὰ μικρὸν
 ἔσεσθαι μέλλει τῶν αἰχμαλώτων ἢ διὰ τῆς καταλλα-
 γῆς ἀπολύτρωσις, ἐσοφίσαστο μὴδὲ τούτους εἰκῆ καὶ
 ὡς ἔτυχεν ἐλευθερίας τυχεῖν. Καὶ σκόπει τὸ πανούρ-
 γον τοῦ δράματος. Ἐρχομένοις γὰρ τισι μετὰ τὴν
 πόλιν ἀλῶναι, τοῖς ὅπως ἡποτοῦν διαδραῖτι, καὶ
 τοὺς ἰδίους αἰχμαλώτους ὠνοουμένοις, συνείπετο μετ'
 αὐτῶν καὶ τις ἀνὴρ καλούμενος Συμεὼν, φρονήσει
 βεβηκῶς καὶ διὰ πείρας ὧν πολλῶν πραγμάτων, ὃς
 ἦν πρὸς τοῦ βασιλέως σταλεὶς δι' αἰτίαν τινὰ χρεῖωδῆ
 πρὸ μικροῦ τῆ πόλει, περὶ ἧς νῦν οὐκ ἀναγκαῖον εἰ-
 πεῖν. Τούτοις οὖν καθ' ἐκαστην μέχρη τῶν ἡμερῶν
 τοῦ ἀπόπλου συγχῶς ἐρχομένοις ἀνεκοινώησε τὴν
 κατὰ τῶν εἰρημένων βουλὴν ὃ δεινὸς οὗτος Λέων,
 εἰπὼν πρὸς αὐτοὺς, [P. 369] ὡς Ἐγὼ ἀπεχθῶς,
 φησὶ, φερόμενος ἐξ ἀρχῆς καθ' ὑμῶν οὐκ ἔκριτον
 ζῶσαι τῶν ἀλόντων οὐδένα· τίς γὰρ ἐκ Θεοῦ μι-
 σθὸς πολεμίοις ἀνδράσιν ἐν καιρῷ νίκης τὸν
 θάνατον συγχωρεῖ, ὃν αὐτοὶ μᾶλλον ἐδέχονται
 καθ' ἡμῶν; ἀλλ' ἐπειδὴ χρεῖα τίς ἐπέχει, καθ'
 ἦν ἔστιν ἐπιδραχὰς ζῶσθῆναι τούτους, εἰπε-
 ραίσιον τύχοι τοῦ πέραιτος, περὶ τούτου καθ' ἑαυ-
 τῶν ὑμεῖς σκέψασθε. Ἐπειγομαι γὰρ ἤδη τοῦ
 καιροῦ μὲ καλοῦντος πρὸς τὴν ἰδίαν ἀποπλῆσιν
 πατρίδα. Δύνασθε οὖν ἀντιποιηθῆναι τούτων δε-
 τῶν διακοσίω τὸν ἀριθμὸν ἐξ ἐγγράφου ἐγγύης,
 ὡς λαβεῖν ἡμᾶς ἀπὸ αὐτῶν ἐν τῷ καιρῷ τῆς κα-
 τὰ τῆς ἰσραήλ θύρας Ἀγαρηνοῦς, πείσαι τε τὸν
 κρατοῦντα τῶν Ῥωμαίων τὰ σκήπτρα μηδεμίαν
 περὶ τούτου ἀμφιβολίαν ἔχειν, ἀλλὰ συνθέσθαι
 ὑφ' ὑμῶν πεπρωμένους; ἢ δεδίτεσθε μὲν τὴν
 ἐγγύην ὡς μὴ ἐν ὑμῖν κειμένην, ἀδελφὸν δὲ
 παραδεχθήσεται ὑπ' ἐκείνου ἢ μὴ, ἐν οὐδενὶ δὲ
 τίθετε τοσοῦτον κακὸν, μικρὰς προθυμίας μέγαν
 προξενούντες τοῖς ὁμοφύλοις τὸν δλεθρον; Εἰ-
 πιστε οὖν ὀποτέρω τούτων στοιχεῖτε, ἢ ἐνὶ γῆ
 τὴν ψῆφον δῶμεν, ἢ τοῦ ζῶσαι ἢ τοῦ ἀπαλλῆ-
 ξαι αὐτοῦς. Ὁ οὖν ῥηθεὶς Συμεὼν, ἄτα δὴ τῶν ἄλ-
 λων προέχων, πρὸς αὐτὸν ἔφη· Ἐγὼ ταύτην τὴν
 ἐγγύην μόνος κατεγγυῶμαι, σαφῶς εἰδὼς τὸ περὶ
 πάντα φιλόφρονον τοῦ καθ' ἡμᾶς ἀυτοκράτορος,
 καὶ ὡς διχα λόγου παντός παρέξεται τούτων
 ἔνεκεν, ἐξ ὧν ἔχει δεσμίων Ἀγαρηνῶν, τοσοῦ-
 τος ὅσοι καὶ οὗτοι φυγῶντες ὄντες· οὐδὲ καὶ
 αὐτὸς ἐγὼ τῇ Ταρσῷ διακομίσω, ἢ ἐπ' ἐμοὶ πά-
 λιν τὰ περὶ τῆς ἐγγύης λυθῆ, καὶ μηδὲν ἔχῃς
 καθ' ἐμοῦ προσφέρειν, ἐπὶ τὴν ὀφειλὴν ἐκπλη-
 ρῶσω. Μόνον τύχῃσι καὶ οὗτοι τινος σωτηρίας,
 ἢ ἀλλέξαντες ταφῇ δώσι τῶν ἀποικομένων τὰ
 σώματα, ἃ διὰ πάσης τῆς πόλεως κείμενα καὶ
 αὐτὸν τὸν ἀέρα πρὸς θρήνον ἐφέλκεται. Ταῦτα
 ἀκούσας ὃ κακοήθης ἐκεῖνος, ἐγγραφῶν τε πείσας τὸν
 αὐτὸν Συμεὼν καὶ ἐνώμοτον παρασχεῖν τὸν περὶ τῶν
 συνθηκῶν τούτων λόγον, ἀπολυθῆναι πάντα ἐκείνους

A Cum enim optime sciret non diu post captivos per
 commutationem fore redimendos, hoc quoque ex-
 cogitaverat, ne hi temere et quasi oblatam sponte
 libertatem consequerentur. Et considera callidum
 hominis consilium. Venientibus enim nonnullis
 post urbis excidium, qui ejus utcumque ruinam
 casumque evaserant, suosque captivos redimenti-
 bus, una cum eis advenerat vir cui Symeonī nomen
 erat, adulta prudentia et multarum rerum expe-
 rientia celebris. Ille paulo ante ab imperatore ne-
 gotii cujusdam necessarii causa missus fuerat, de
 quo nihil impresentiarum dicere interest. His ita-
 que quotidie confertimque ad navium usque recess-
 sum venientibus, consilium suum adversus jam
 dictos immitis Leo hisce communicavit. Ego, in-
 quit, quo in vos odio a principio excitus eram, sta-
 tueram nemini captivorum vita indulgentiam facere.
 Quæ enim ex Deo merces est, hostibus favente victoria
 mortem condonare, qui ipsi eam in nos sedulo ma-
 chinarentur? Cum tamen utilitas quedam urgeat,
 qua necesse sit ut sic vivi serventur, siquidem fortun-
 natum finem res sortiatur, de hoc vobiscum ipsi de-
 liberate. Festino enim, poscente jam tempore, ad
 propria remeare. In 575 vesne valetis recipere,
 cum hi sint numero ducenti, fidei jussione scripto
 consignata, nos pro eis commutationis tempore toti-
 dem ex nostris (Agarenos scilicet) recepturos, sua-
 surosque Romanorum sceptrā moderanti ut nullam
 ejus rei causa ambiguitatem afferat, sed his quæ pacta
 u vobis erunt assensum præbeat? an fidem dare for-
 midatis, quasi non in vestro sita arbitrio sit, ac velut
 incertum habeatis, sitne ille ratam habiturus necne?
 remque nihili grande adeo malum ducatis, tantum
 scilicet popularibus vestris, minori vestra in illos ala-
 critate ac pietate, procurantes interitum? Ergo dicite
 utrum probetis; quo unam in partem lata sententia,
 hosce vel vita susperstitis servemus vel victoriam jure
 contrucidemus. Tunc dictus Symeon, ut qui aliis
 dignitate præstaret, ad eum inquit: Unus ego hanc
 in me sponsonem recipio, ut qui clementissimi im-
 peratoris in omnibus humanitatem explorete comper-
 tam habeam, fore nimirum ut citra omnem discepta-
 tionem jurgiumque tanto numero victos Agarenos
 contribuat, quanto sunt quos hic in spoliis habetis
 captivos; quos ego ipse Tarsum adducam, ut in me
 rursus fidei jussio dissolvatur, nihilque in me pro-
 ferre possis, postquam debitum exsolvero. Tantum hi
 salute aliqua potiantur, ut defunctorum cadavera
 colligentes sepulturæ tradant, ipsa tota urbe proje-
 cta ipsunquæ aerem dno rei conspectu ad luctum tra-
 hentia. His nequissimus ille auditis, suasoque Sym-
 eone ut pacta illa scripto consignata jurejurando
 firmaret, 576 omnes illos qui ex nobis justum
 numerum excedebant dimitti mandavit.

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ συμπορίζατο P.

63, 64. Cum hoc quoque in rem suam rite peregisset ac sibi fraudem tuto statuisset, non minori aliam calliditate instruxit. Jubet enim omnem civitatem incendi, ut hoc quoque non vulgari sibi lucro cederet. Nec immerito: sciebat enim eos qui captivos redimebant id nunquam omnino permissores; ita nimirum ut illi ipsi flammis incendi mallent, quam ut vel solo auditu ejusmodi aliquid acciperent. Nondum enim per mediam civitatem illata Barbaris flamma atque dispersa, sed cum adhuc ædes mari vicinas comburerent, mox qui aderant cives pro civitate pretium numerare immobili inter se consilio statuunt. Hincque adeo rursus jussa ubique sparguntur, ignem ab ædibus submovendum esse, cum hæc quoque machina illi prospere cessisset. Qui enim cum laudato Symeone viri comitabantur, quod aliunde non suppetebat unde summam numerarent, duo auri talenta duros spondere, quæ eunuchus fustibus mactatus Strymouem Jimiserat; quibus etiam inde ubi recondita erant, per veloces cursores cito advectis atque Barbaris numeratis, per eum modum civitatem ab incendio illæsam servaverunt.

65. His quoque ad optatos fines perductis, cum nihil superaret quod viri insatiabilibus oculis auri extorquendi ratio non fuisset, nec 577 diutius illic ei morandum foret, sed de navigationis potius eventibus, per id tempus navigantes appetere solitis, anxie cogitandum, tunc scilicet, cum sol medium circiter cœli axem teneret, decimo excidii die, e portu enavigantes atque ad Romanam portam devecti reliquum diei ibi peregrimus. Eramus nos quinque, quemadmodum capti fueramus, in quadam Ægyptiacæ classis ductoris nave. Quem et pater meus per unum interpretum, quippe cum lingua nostra loqui nesciret, rogaverat ut missis stipatoribus omnes nobis affinitate conjunctos atque propinquos, ubicunque dispersi essent, adduceret; quod et prope factum esset, nisi hic quoque malorum nostrorum multitudo obstitisset, eosque qui missi fuerant ad investigandum segniore reddidisset. Nam matrem meam et ex aliis fratribus unum, qui initio nobiscum capti non fuerant, nec non et fratris uxorem, cito, unde erant, ad nos deduxerunt: meam vero uxorem cum tribus infantibus, et ultimo loco post nos omnes natam sororem cum affinium turba reliqua nec invenire voluerunt, nec forte inventos, ut adducerent, in animum induxerunt: sed erant alius alibi communi vulgo convoluti, nostræque divisionis nimbis onerati. Sustinebamus tamen, ut in malis iisque dire accepti, hoc quoque, quod eramus alii ab aliis dissecti, etsi res nostræ genus omne angoris molestiæque excederent.

A 57. 'Επειδὴ δὲ ἡ τὰ περὶ τούτου καλῶς εἶχεν αὐτῷ καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ ἦν τὸ πανούργημα ¹⁰, ἕτερον πάλιν οὐκ ἔλαττον τούτου τῇ δολιότητι τῶν φρενῶν ἐπενόησε, Πυρποληθῆναι γὰρ ἄπασαν τὴν πόλιν προετίεττεν, ἢ ἢ καὶ τοῦτο αὐτῷ οὐ τὸ τυχόν παρεμπόρευμα ἦδει γὰρ ὡς οἱ τοὺς αἰχμαλώτους ἀνοούμενοι οὐδὲ τοῦτο πράττειν αὐτὸν ἐξ ἀνάγκης ἀνάσχοινοτο, αἰρούμενοι μᾶλλον αὐτοὺς ἐκείνους καταπρησθῆναι ἢ τοιοῦτόν τι κἂν ἀκοῆ παραδέξασθαι. Μήπω [P. 370] γὰρ τῶν βαρβάρων διὰ μέσου τῆς πόλιως τὴν φλόγα διασπειράντων, ἀλλ' ἔτι τὰς πλησιαζούσας τῇ θαλάσῃ πυρπολούντων οἰκίας, μόνον ὅτι πρὸς τὸ καταβάλλειν τὰς ὑπὲρ τῆς πόλεως τιμὰς οἱ παρόντες πρὸς ἀλλήλους ἐκύρωσαν, καὶ πάλιν πρόσταγμα πανταχοῦ διεπέμπετο παύεσθαι τῆς οἰκίας συνεργίας ¹² τὸ πῦρ, ὡς εἰς χρηστὸν αὐτῷ πέρας καὶ ταύτης προελθούσης τῆς ἐπινοίας. Οἱ γὰρ ἄνδρες ἐκείνοι σὺν τῷ ῥηθέντι Συμεῶν, μὴ ἔχοντες ἄλλοθεν ποθεῖν καταβάλλεσθαι τὴν περὶ τούτου ποσότητα, τὰ δύο ὑπέσχοτο τοῦ χρυσοῦ τάλαντα ἅπερ ἦν ὁ θανῶν ἐκ τῶν ῥοπάλων εὐνοῦχος πρὸς τὸν Στρυμόνα ἐξαπαιστέλλας ἢ καὶ θάπτον ἀγαγόντες διὰ τινων ταχυδρόμων ὅθεν ἐκρύπτοντο, καὶ τοῖς βαρβάροις ἐναριθμήσαντες, οὕτως τὴν πόλιν τῆς πυρκαϊῆς ἐσώσαντο.

58. 'Ἄλλ' ὅτε δὴ καὶ τοῦτο πείρα; εἰλήφει, καὶ οὐκ ἐνέλιπεν οὐδὲν ὃ τοῖς ἀχορέστοις ἐκείνοις ὀφθαλμοῖς ὑπέθεσις χρυσοῦ μὴ ἐγεγόνει, ἔδει δὲ μὴ ἐπὶ πολλῷ καρτερεῖν τῷ τόπῳ, ἀλλὰ φροντίζειν καὶ τῶν κατὰ τὸν πλοῦν συμπτωμάτων μᾶλλον τῷ καιρῷ τούτῳ τοῖς πλωτῆρσιν ἐγγινομένων, τότε δὴ περὶ μεσημβρίαν ὄντος τοῦ ἡλίου τῇ δεκάτῃ τῆς ἀλώσεως ἡμέρᾳ τοῦ λιμένο; ἐξωρμησάμεν καὶ πρὸς τὴν ῥηθείσαν Ῥωμαίων πύλην μετήχθημεν, τὸ λοιπὸν ἐκαίσε τελέσαντες ¹⁴ τῆς ἡμέρας. Ἦμεν οὖν ἡμεῖς οἱ πέντε, καθὼς ἐχειρώθημεν, εἰς τινα ναῦν τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ κατ' Ἀἴγυπτον στόλου, οὗ καὶ προσδεθελ; ἦν ὁ ἐμὸς πατήρ διὰ τινος ἐρμηνέω; (οὐδὲ γὰρ ἦδει λαλεῖν καθ' ἡμᾶς) προστάξει τοῖς ὑπ' αὐτὸν δορυφόροις ἀγαγεῖν ὅθεν ἂν ἦσαν διασπαρέντες οἱ κατὰ συγγένειαν ἡμῖν πλησιάζοντες. Ὁ δὴ καὶ παρὰ μικρὸν ἐτελείτο ἂν, εἰ μὴ κἂν τούτῳ παρεμποδῶν γέγονε τὸ πλῆθος τῶν ἡμετέρων κακῶν, καὶ πρὸς τὴν ἔρευναν ἀποκνήσαι τοὺς ἀπεσταλμένους πεποίηκε. Τὴν γὰρ μητέρα τὴν ἐμὴν καὶ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν ἕνα, τῶν μὴ κατ' ἀρχᾶς μεθ' ἡμῶν ληφθέντων, ἔτι ἐξ καὶ τὴν τοῦ ἀδελφοῦ ¹⁶ γαμετὴν τὸ τάχος, ὅθεν ὑπῆρχον, πρὸ; ἡμᾶς ἠγάγοντο ἢ τὴν ὁμόξυγα δὲ τὴν ἐμὴν σὺν τρισὶ νηπίοις καὶ τὴν ὑποβεθηκυῖαν κατὰ τὴν γέννησιν ἡμῶν ἀδελφὴν μετὰ καὶ ἄλλου πλῆθους τῶν προσηκόντων οὕτε ¹⁶ ἀνευρεῖν ἠθέλησαν, οὕτε δὲ ἀνευρόντες ἴσως ἀναγαγεῖν πρὸς ἡμᾶ; ἠδουλήθησαν, ἀλλ' ἦσαν ἄλλο; ἀλλαχῇ τῷ κοινῷ πλῆθει καὶ ταῖς νιφάτι τῆς ἐξ ἡμῶν βαλλόμενοι δ;αιρέσεω;. Ὅμως ἐκαρτεροῦμεν ὡ; ἐν δεινοῖς καὶ τὴν ἐξ ἀλλήλων κατατομήν, εἰ καὶ ὅτι παντὸς ἀνιάρου πείραν τὰ καθ' ἡμᾶς ὑπερέβληεν.

VARIE LECTIONES.

¹¹ δὲ καὶ AP. ¹² πανούργημα P. ¹³ ἐνεργείας? ¹⁴ τελέσαντες AP. ¹⁵ τ' ἀδελφοῦ A. ¹⁶ οὐκ ἔγωγε οὕτε P.

ξς'. Ἦδη δὲ ἡ τοῦ πλοῦς ἀρχεσθαι μέλλουσι στρέβλας τινὰς [P. 371] τοῖς ποσὶ πᾶσιν ἡμῖν ἐπιθέντες οἱ Βάρβαροι, οὕτως καθ' ἓνα ταῖς ναυσὶν ὡσπερ ἀψυχὸν τινα διεσπείσαν ὕλην, μὴ ἐνδιδόντες καὶ ἐλευθερον ἀναπνεῖν τὸν ἀέρα, ἀλλὰ καὶ τοῦτον τῇ συνεχείᾳ τοῦ πνιγμοῦ συναπείργουτες. Οὕτω γὰρ ἡμᾶς ἐν ἀλλήλοις ἐπισυνῆψαν ὡς ἐν ἀδιάσπαστον ὄρασθαι σώμα τὴν πληθὺν ἅπασαν, μηδ' ὅλως δισταμένην ἢ ἀπερρήγμένην τῆς συνεχοῦς ἐκείνης πιλῆσεως. Ἄλλ' ἐπειδὴ κατὰ δύσιν ὁ ἥλιος ἦν καὶ πρὸς τὸν νυκτερινὸν γνόφον ἔληγε τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, ἐπινίχιόν τι μέλος τοῖς τε κυμβάλοις καὶ τυμπάνοις ἀποκρουσάμενοι, καὶ τὸν ὑπὲρ κεφαλῆς ἰσάερα ταῖς διὰ τῶν ξιφῶν βίπυλαις περιαστραφάντες, οὕτως μετὰ βαθεῖαν ἐσπέραν ἄσημόν τινα καὶ τραχὺν ἀλαλαγμὸν ἐπαφάντες καὶ τὰς ἀγκύρας τῶν νηῶν ἀνασπᾶσαντες τῆς γῆς ἀπεδίδρασκον. Ἦν δὲ ἀκούειν ὅπως ἡσυχῇ μόνον τὸ πλῆθος κατεστενάζομεν τῆς πατρίδος, καὶ ποῦ τίνα πρὸς τὸν Θεὸν ἐν τῷ ἀφανεῖ τῆς ψυχῆς ἕκαστος ἡμῶν ἔφειε φωνήν, ὅσοις ἂν αὐτὸς βούλοιο παιδεύειν τοὺς πειρασμοὺς ὁμιλήσαντας καὶ πάλιν ἀποδοθῆναι τῇ θρησκάμενῃ, καὶ μὴ εἰς τέλος ἐγκαταλειφθέντας ἀνέλπιστον ἔχειν τὴν ἐκ τῶν λυπούτων ἀπαλλαγὴν.

ξζ'. Ὡς δὲ τοῦ πλεῖν ἤδη πρὸς ὄρθρον οὐσης τῆς νυκτὸς ἀπηρξάμεθα, εἶχε μὲν ἡμᾶς καὶ ἄλλων δυσχερῶν ἀνάγκη πολλῶν, τοῦ λιμοῦ, τῆς δίψης, τῆς συνεχείας ὁ ὑπόπιασμός (καὶ γὰρ κατὰ μόνην τὴν ναῦν ἴθθα ἤμεν ἡμεῖς ὀκτακοσίων αἰχμαλώτων ψυχῶν ἀριθμὸς ἦν, ὀλίγα τῶν ἐν αὐτῇ Βαρβάρων, διακοσίων καὶ αὐτῶν ὄντων), πρὸς τοῦτοισι δὲ καὶ τῶν κομιδῆν κηπίων ἢ ἐλευνῆ βοῆ μηδαμῶς δυναμένων φέρειν τῶν μοχθηρῶν τὴν ἐπίτασιν. Ἄλλ' οὐδὲν ἢ θάνατον αὐτοῖς ἐπισπεύδουσαν ἄωρον. Πλείω δὲ πάντων ἢ κατὰ τὴν γαστέρα χρεῖα, ἧς οὐκ ἦν μηδεμίαν μέθοδον ἐφευρεῖν, τῆς φυσικῆς ἀνάγκης κατεπειγούσης πρὸς τὴν διέξοδον τὴν γὰρ αἰδῶ τοῦ πράγματος πολλοὶ προτιμῶντες καὶ καρτερεῖν τὴν βίαν μὴ σθένοντες συχνῶς ἐκινδύνευσαν. Πλὴν τῆς ἡμέρας ἀρχομένης τὸν ἀγκῶνα παραπλεύσαντες τοῦ βρῆθέντος Ἐκβόλου, ἀνήχθημεν περὶ δεξιὴν βαθεῖαν εἰς τινα τόπον Βολβὸν καλούμενον, ἔνθα τινὲς ἰπτεῖς ἐφάνθησαν ἀπὸ τῆς γῆς ἐρχόμενοι πρὸς ἡμᾶς. Οὗτοι δὲ ἦσαν οἱ καὶ πρῶτον ἐν τῇ πόλει παραγενόμενοι, ῥητάς τινας γυναῖκας ἐνήσασθαι θέλοντες, ἃς τὸ τάχος οἱ Βάρβαροι τῶν νηῶν ἐξενεγκόντες ἀπέδοντο, πολὺ χρυσίον ὑπὲρ αὐτῶν κομισάμενοι. Ἐκεῖθεν δὲ πάλιν ἀναχθέντες κατήραμεν περὶ τὰ τέλη τῆς νῆσου τῆς καλουμένης Παλλήνης καὶ τι μικρὸν κείσε καθησυχάσαντες, τοῦ πνεύματος ἐπιτηδείου ὑπάρχοντος καὶ αὐθις πρὸς ἐσπέραν ἐσπᾶσθησαν τὰ ἰστία, ἃ καὶ διαπρησθέντα τῇ σφοδρότῃ ῥύμῃ τοῦ πνεύματος ἦγον ἡμᾶς φερομένους [P. 372] βιαίως, ἕως τῆς ἐφεξῆς ἀρχῆς ἡμέρας εὐρέθημεν εἰς τινα τόπον διαθρόμου παρὰ τῶν ναυτιλλομένων ὀνομαζόμενον, δύο μὲν ἔχοντα νήσους ἀμφιμήκεις ἐξ

A 578 66. Dum vero jam navigationem parant, tortis quibusdam ac cuneis nostrum omnium pedibus impositis, sic unum post alium velut inanimo quoddam pondus Barbari navibus constipant, nec vel libero aere respirare concedentes, sed hunc quoque continua suffocatione trudentes. Sic enim alios alii astrinxerunt, ut omnis multitudo unum indivisum corpus videremur, nulla prorsus separatione disjunctum aut a continua illa constipatione abruptum. Quia vero solis jam occasu diei lux in noctis tenebras ac caliginem ibat, victoriae melos quoddam cum cymbalis atque tympanis pulsantes, aeremque capitibus affusum ensium circumductibus collustrantes, sic ad multam noctem incondito horrendoque ululatu producto atque ancoris navibus avulsis e terra profugerunt. Audisses multitudinem partim tacite solum patriam gemitu deplorare, partim nostrum quemlibet in cordis occulto missa ad Deum voce supplicare, ut quibus ipsi liberet, malis salubriter castigatos denuo patriam redderet, neque in finem deserens nulla spe liberationis in illis versari in perpetuum sineret.

67. Ut jam autem diluculo discussaque nocte navigare cœpimus, tum alia nos quoque plura mala consciebant, famis, sitis, ipsa compressio exque ea sugillatio (in una enim illa navi, in qua nos vehebamur, **579** ad octingenta captivorum capita censebantur, præter Barbaros, qui ipsi in ea ducenti erant), tum præterea infantulorum voces atque clamores, nulla ratione vim tantam malorum ferre valentium, ac quibus aliud nihil quam mors immatura iis celerabatur. Sed omnium maxime enecabat alvi resolutio, cui sane nullo remedio occurri poterat, naturali necessitate recrementa foras expellente. Multi namque rei ipsa necessitate pudorem pluris facientes, nec vim tolerare valentes, haud raro in discrimen adducebantur. Cæterum clara jam luce memorati Ecboli sinu præternavigato, et in serum vesperum declinante jam die, Bolbum quem vocant pervenimus; quo loco nonnulli equites ad nos accesserunt (erant hi qui et antea in urbem venerant) certas quasdam matronas redempturi; quas Barbari actuum navibus eductas, ingenti auri vi pro eis accepta, dederunt. Inde vero rursus educti Pallenæ insulæ extremis hæsimus; dumque ibi paululum immoramur, secundo venio flante ad occidentem rursus vela impulsa sunt; quæ validissimo venti impetu inflata violenter nos deferebant, donec sequentis diei initio locum a nautis Diadromus nuncupatum attigimus. Is habet duas insulas, utrinque longo limite extensas, **580** sibi adversas; inter quas veluti fluvius mare præterfluens insulas unius duntaxat stadii spatio dividit. Ubi hæc venis-

VARIÆ LECTIONES.

¹⁷ δὲ om. A. ¹⁸ κεφαλῆς A. ¹⁹ ποῦ om. P. ²⁰ ἄλλ' οὐδὲν ἢ ἀλλὰ A. ²¹ τὴν om. P. ²² ἐκινδύνευσαν A. ²³ προρηθέντος A. ²⁴ ὑπὲρ] ὑπ' P. ²⁵ ἕως ἐφεξῆς τῆς AP. ²⁶ τινας τόπων A.

somus, infortunatam in navem incidimus, frumento onustam, sicque repente ut ex subitaneo eventu, qui in ea vehebantur, nautæ nihil moliri potuerint, quo suæ consultum salutis esset. Quonquam enim videbantur ad insulam adjacentem navem detrusisse ac fugam capessivisse, nihil inde tamen commodi retulere; quam ocissime enim egressi Barbari comprehensos omnes, uno duntaxat excepto, contrucidant. Hinc denuo navigantes duos dies ac noctes Eubææ magnæ insulæ oram legebamus; versusque mare magis boreale directis velis prope Andrum, non sine immani ventorum sibilo, pervenimus. Neque enim recta navigabamus neque certa ad loca, sed hac atque illac; pro eo ac navarchis videbatur, aliud alio obversimque iter mutabamus. Timebant enim ne quo loco Romana classis consisteret, adversumque incautos sinistrum aliquid molita damnum inferret. Proptereaque ad alias atque alias insulas perinde atque erroneas circumferebamur.

ἴεσαν ²⁹ μή που τύχοι παρὼν ὁ τῶν Ῥωμαίων στόλος, καὶ λάθοι κατ' αὐτῶν ἐπίνοιάν τινα μοχθηρὰν ἐργασάμενος. Διὰ τοῦτο ἄλλοτε ἄλλας νήσους καθάπερ

68. Dum hoc pacto vagamur, in Patmum insulam defleximus; in qua sex dies malorum omnium experimentis divexati mansimus. Cum **581** enim locus esset inaquosus, sitis captivos vastabat. Non enim tantum aquæ nobis præbebatur quantum sat esset ad vitam sustentandam, sed quantum ad mortem, ipsam jam ingruentem, tantisper remorandam; quam bibens, nisi in ipsa gustatione compressis naribus, ne a principio graveolentiam persentisceret, hullo modo haurire poterat, cum ante etiam potionem unus ipse aspectus naturam offenderet ac molestius haberet. Porro cibus panis duntaxat crustum erat, idque putridum, vitam everrens ac internecinum. Quæ enim hostes in proprios usus domo exportarant, cum iis superflua essent omninoque carie vitiosa, ut nec ulla brutarum animantium saltem oculos posset advertere, hæc nobis in cibum apponebantur, quanta nec dici possit, graveolentiæ ac insuavitatis plena, ipsa vermibus scatentia multoque mucore conspersa et ad corpus sustinendum nullas plane vires habentia. Inde enim conjectura erat infinitam fere multitudinem quotidie in mortem cogi per silis famisque injuriam, morientiumque corpora e navi in mare factari, atque in multum tempus inter undas subsultantia ferri. Præque reliquis infantum miserabile genus, necdum eis constante natura, pluribus incommodis malisque afficiebantur. Vivi rursus haud multum a demortuis distabant, atque parem interitum res illorum spectabant. Inter quos omnes nos, **582** qui tortis colligabamur, acrior cruciatus urebat. Folliculorum enim inanimatorum instar unus juxta alium sedentes, cuneisque, quibus appensi eramus, convulserat atque

A ἐναντίας ἀλλήλων, μέσον δὲ τούτων ποταμοῦ δίκην τὴν θάλασσαν παραθέουσιν καὶ τὰς νήσους ὡς ἀπὸ σταδίου καὶ μόνον ἐξ ἀλλήλων διείργουσιν. Ἐνθα δὴ καὶ γενόμενοι νηὸς τινοὺς δυστυχοῦς εἶπον πεφορτισμένης περιετύχουσαν, καὶ οὕτως ἀθρόον ὡς μὴδὲ δυνηθῆναι τῷ αἰφνιδίῳ τῆς συμβάσεως τοὺς ἐν αὐτῇ σωτηρίας ἐχόμενον τι προσεξευρεῖν ²⁷. Εἰ γὰρ καὶ ἔδοξαν πρὸς τὴν παρακειμένην νῆσον τὴν ναῦν ἐποκεῖλαι καὶ πρὸς φυγὴν ἐκτραπῆναι, ἀλλ' οὐδὲν ἐκ τούτου ἀπώναντο· θάπτον γὰρ αὐτοὺς ἐξελεθόντες οἱ Βάρβαροι συνελέξαντο, καὶ χωρὶς ἐνὸς μόνου πάντας πρὸς θάνατον ὑπηγάγοντο. Ἐκεῖθεν δὲ πάλιν ἀπάραντες ἐπὶ δυοὶ νυχθημέροις τὴν μεγάλην νῆσον παρεπλέομεν τῆς Εὐβοίας, καὶ κατὰ τοῦ βορειοτέρου ταύτης πελάγους ἰθύναντες τὰ ἰστία, τὰ παρὰ πόδας τῆς Ἄνδρου ²⁸ μετὰ τινοὺς φοροστάτου βροζήματος κατελάθομεν. Οὐ γὰρ ἐποιούμεθα κατ' εὐθείαν τὸν πλοῦν, οὐδὲ κατὰ τινοὺς ὄρισμένου τόπου, ἀλλ' ὡς ἂν ἔδοξε τοῖς τῶν νηῶν ἀρχηγοῖς, τῆδε κάκεισε τὰς μεταβάσεις καὶ ἀντιστροφὰς ἐποιούμεθα. Καὶ γὰρ ἰδε-

B τινὲς πλανῆται περιηρόμεθα. ἔη'. Οὕτω δὲ φερόμενοι κατηντήσαμεν εἰς τινὰ νῆσον Πάτμον καλουμένην· ἔνθα δὴ καὶ προσεμείναμεν ἕξ ἡμέρας, παντὸς χαλεποῦ πείραν ἐν αὐτῇ καθυπομένοντες. Ἄνυδρον γὰρ ὄντος τοῦ τόπου ἐληζέτο τοὺς αἰχμαλώτους ἡ δίψα. Οὐ γὰρ ἐδίδοτο ἡμῖν ὕδωρ ὅσον πρὸς σύστασιν τῆς ζωῆς ἐπῆρκει, ἀλλ' ὅσον ἐμβραδύνειν ἔποιε καίπερ περὶ ὄντα τὸν θάνατον· οὐπερ ὁ μετέωρος, εἰ μὴ τὴν βεφρησιν κατὰ τὴν γεῦσιν ἐπέειχεν ὡς μὴ κατ' ἀρχὰς τῆς αὐτοῦ δυσωδίας ἐπαισθανθῆναι, οὐδ' ὅλως τούτου παρεχωρεῖτο μεταλαβεῖν, τῆς φύσεως ἀνιωμένης καὶ εἰ μόνον ἀπιδεῖν ἠβουλήθη τοῦτο, καὶ πρὸ τῆς πείρας τῆς καταπόσεως. Ἡ τροφή δὲ ἡμῶν ἄρτου τρύφου ἦν μόνον, καὶ τοῦτο διεφθορὸς, κατάλυσιν ἐργαζόμενον. Ἄ γὰρ ἔτυχον λαβόντες οἴκοθεν πρὸ πολλῶν ἡμερῶν πρὸς χρεῖαν ἑαυτῶν οἱ πολέμιοι, ταῦτα περιτεύσαντα καὶ πρὸς τελείαν σηπεδὸνα χωρήσαντα, καὶ οἷς οὐκ ἂν τι τῶν ἀλόγων ἐδυνήθη κἂν ἀπιδεῖν, εἰς μετὰ ληψιν ἡμῖν προσσέφεροντο, ἀφάτου μὲν δυσωδίας καὶ ἀηδίας πλήρη, μεστὴν δὲ σκυλῆκων καὶ πολλῇ σαπρία συμπεφυρμένην, πρὸς τε τὴν ἔξιν τοῦ σώματος ³⁰ πανταλῶς ἀνενέργητον. Καὶ γὰρ ἦν εἰκάσαι πλῆθος ἀπειρον ἐκ τούτων ἐφ' ἐκάστης τῆς ἡμέρας τῷ θανάτῳ συναυνοῦμενον, πάρεργον τῆς δίψης καὶ τοῦ λιμοῦ [P. 373], τὰ τε σώματα τῶν θνησκόντων ἀκοντιζόμενα τῆς νηὸς ἐπὶ θάλασσαν, καὶ μέχρι πολλοῦ τοῖς κύμασιν ἐπισπείροντα ³¹, καὶ τούτων μάλιστα τὰ δειλαία βρέφη τῷ ἀτελεῖ τῆς φύσεως πλείω τῶν ἄλλων τῶν ἀλγεινῶν ἐμπορούμενα, τοὺς ζῶντας δὲ πάλιν οὐ πόρρω τῶν προκειμένων ὑπάρχοντες, ἀλλὰ πρὸς τὸ ὅμοιον βλέποντας πέρας. Ἐξ ὧν ἀπάντων μάλλον ἡμεῖς, ὅσοι ταῖς στρέβλαις ἤμεν πεπεδημένοι, πλείοσι βασάνοις προσεπαλαίμεν. Καὶ γὰρ θυλάκων ἀψύχων δίκην ταῖς ³²

VARIÆ LECTIONES.

²⁷ προσεξευρεῖν A. ²⁸ Ἄνδρου AP. ²⁹ ἰδεῖσάν AP. ³⁰ τῶν σωμάτων A. ³¹ ἰπισπα ροντα Comb. ἰπισπείροντα AP. ³² ταῖς] ἐπὶ ?

ἡλλήλων ἀλλήλοις ἐπικαθήμενοι, καὶ τοῖς ξύλοις, οἷς ἐνηρημέθα, τιτρωσόμενοι τε καὶ συνθλιβόμενοι, ἀνεκδιήγητόν τινα καὶ ἀβήρητον ὑφιστάμεθα τὴν ἀνάγκην, οὐδ' ὅπως οὖν συστραφῆναι ἢ τινοσ ἐαυτοῖς μεταδοῦναι σχολῆς συγχωρούμενοι, ἀλλ' ἢ μόνον τὰς κεφαλὰς ὑψοῦντες μικρὸν, εἴ που κἔν ἐλεύθερον αἴρα ταῖς βίαις ἐφελκύσωμεν καὶ μὴ πρὸς παντὸς ἄλλου δεινοῦ τῇ τῶν παρόντων ἀναθυμιάσει τὴν πνοὴν ἐπαφήσοιμεν. Τὸ δὲ τῶν φθειρῶν πλῆθος ἕτερον ἦν κακὸν ἄφατον. Καθάπερ γάρ τις θάνατος ἔρπων, τὴν ἀπάντων ζωὴν κατεβόσκοντο, ὡς ἐκ τοῦτου τὰς μορφὰς πάντων ἀλλοιωθῆναι, καὶ ἐν ὑποψία ζώντων, οὐκ ἀληθεῖα λογίζεσθαι. Ὅσας δὲ πληγὰς ἤφρισαν μανικῶς φερόμενοι καθ' ἡμῶν, ἢ ὅσαις λοιδορίαῖς καὶ οὐκείσαι καθ' ἑκάστην ἡμᾶς ἐπλυνον ὤραν, καὶ οἷς ἐφαίνοντο τὴν μῆνιν φυλάττοντες τῶν ἡμερῶν τοῦ πολέμου, ποῖος μὲν λόγος καθιστορῆσαι δυναίηται, ποῖα δὲ ἀκοή τὴν τοῦτου παραδέξασθαι τραγῳδίαν; Ἐμοὶ δὲ ἑξοτασις ἐπιτερέχεται, ὡσάκις εἰς ἔννοιαν ἔλθω μόνον τῶν ἀμετρήτων κακῶν ἐκείνων ὧν κατὰ πᾶσαν τὴν περίοδον τοῦ πλοῦς ὑπεμείναμεν, πῶς ἐκαρτερήσαμεν ἐνέγκαι τοσαύτην πολυειδίῃ συμφορᾶν ἀνθρώπεια σώματα, οἷς ἦν πρὸ τοῦδε τραυφή καὶ διαβρέουσα βλαῖτα καὶ πειρατικαῖς ἀνάγκαις οὐδαμῶς ἐνεθισθεῖσα, πῶς δὲ τὴν ἀνόπιστον καὶ δισσὴν πύρωσιν, τὴν τε ἐκ τοῦ φλογμοῦ τῆς δίψης καὶ τὴν ἐκ τῆς θερμῆς ὥρας τὰς φυσικὰς ἰκμάδας ἀναξηραίνουσαν, καὶ τό γε τοῦτων ἐλεεινότερον, πῶς συνεκρατέτο καὶ παρέμενεν ἐν ἡμῖν ἡ ψυχὴ, ὅποτε ταῖς νυξὶν ἐφήπλων τὰς δερματίνας δέβρεις διὰ πασῶν τῶν νηῶν καὶ πάντας εἰσω τοὺς δυστυχεῖς ἡμᾶς ἐναπέκλειον, ὡσπερ καὶ τοῦ φωτός ἡμῖν μετὰ τῶν ἄλλων βασκαίνοντες, ἵνα σκότιμ καὶ καύματι, ὅσιν ἀφύκτοις κακοῖς τὴν ζωὴν εἰσπραττώμεθα. Ἄλλ' ἠγοῦμαι ὡς ταῦτα πάντα καρτερεῖν ἢ θεῖα καὶ προνοητικὴ τοῦ παντὸς ὑπὲρ πᾶσαν ἀνθρωπίνην διάνοιαν ἐνεδυνάμου ²⁴ πρόνοια, [P. 374] ἵν' ἐν ὑστέρω γινόντες ἐξ οἶων τότε κακῶν παρ' ἐλπίδας ἐβρύσθημεν, ἡμᾶς τε ²⁵ αὐτοὺς καὶ ἄλλους τῷ ὑποδείγματι σωφρονίζομεν.

ξβ', σ'. Ἐπειδὴ δ' ὁ καιρὸς ἐκάλει τῆς πρὸς τὰ οἰκεία τοῖς Βαρβάρους ²⁶ ἀφίξεως, πάλιν ἐκείθεν ἀποπλεύσαντες κατήχθημεν εἰς τινα νῆσον καλουμένην Ναξιαν, ἐξ ἧς οἱ τὴν Κρήτην οἰκοῦντες φόρους λαμβάνουσιν· ἐν ἧ γενομένων ἡμῶν οἱ κατ' αὐτὴν ὄντες ἄνδρες δώροις τοὺς ἀρχηγούς ἡμείψαντο τῶν νηῶν, οἷς μάλιστα ἐδύκουν αὐτοὺς ἐνδεῶς ἔχειν πρὸς τὴν τοῦ πλοῦς χρεῖαν. Πλὴν κακεῖ δύο μόνας ἡμέρας προσμείναντες κατηγόμεθα τὴν ἐπὶ Κρήτην (ἐκάλει γὰρ ἡμᾶς ἐπιτήθειον πνεῦμα), ἕως κατήραμεν ἐν τινὶ τόπω Ζωντάριον ²⁷ μὲν παρὰ τῶν ἐγχωρίων ὀνομαζομένην ²⁸, ἀντιστρόφῳ δὲ ἡμῖν τῇ ἀληθείᾳ Ἰνωριζομένην· πολλοὺς γὰρ τὸ Ζωντάριον ἐκείνο τῆς μὲν ζωῆς ἀπεστέρησε, τῷ θανάτῳ δὲ προῦδωκε. Διὰ γὰρ τὸ μὴ τὴν ἀπὸ τοῦ ²⁹ ὡτου καὶ τοῦ λιθὸς δεδιέ-

A compressi, quas nemo verbis eloquatur ac referat angustias sustinebamus, quibus ne minimum quidem contorqueri aut solatii aliquid captare licebat, nisi duntaxat paululum sustollere capita, si quando liberi aliquid aeris naribus attrahere liberet, ne omnium aliorum malorum cumulo, praesentium rerum immanem foetorem halitu hauriremus. Pediculorum etiam ingens vis, malorum genus aliud improbiissimum: haud secus enim ac mors repens omnium vitam depascebantur. Hinc omnium ora hiamutata, sicque affecta ut opinione vivere, non re ipsa videremur. Quot vero plagas insaniter in nos ferocientes intulerint, aut quibus probris ac injuriis per horas singulas momentaque onerarent, quibus potissimum a pugnae congressione iram servare videbantur, quae oratio enarrare sufficiat? quis vero auditus rei hujus tragœdiam possit excipere? Ego sane mente moveor, quotiescunque vel solum in memoriam venit innumerabilium illorum malorum quibus per totam illam navigationis periodum fuimus obnoxii, quomodo multiformem adeo ærumnam noxamque humana corpora sustinere potuerint, anteaquo tempore luxu ac deliciis diffluentia, nec molestiis, quæ per prædones inferri solent, usquam assueta, quomodo intolerabilem et duplicem ⁵⁸³ ustionem, tum scilicet incendii sitis, tum æstivæ tempestatis naturalem humorem exsiccantis, quodque his miserabilius est, qua ratione detinebatur et in nobis perseverabat anima, cum extensis noctu per omnes naves pellibus nos omnes miseros iis includerent, ut lucis quoque, ut et reliqua, usuram nobis inviderent; quo scilicet tenebris æstuque, duplici malo inevitabili, vitæ a nobis debitum exigeretur. Verum existimo divinam, et quæ rerum hujus universitatis curam gerat, providentiam ad hæc omnia toleranda vires nobis roburque supra humanam omnem æstimationem contulisse, ut in posterum intelligentes ex quibus tunc malis præter omnem spem liberati fuerimus, tum nos ipsos tum reliquos exemplo ad frugem corrigeremus.

69, 70. Verumtamen cum jam tempus instaret ut se Barbari in patriam reciperent, inde rursus solventes in quamdam insulam devecti sumus, Nazum nomine, Cretensibus tributariam. In eam cum apulissemus, insulam muneribus et donis, iis maxime quibus in usum navigationis indigere sciebant, navarchos accipiebant. Ibi duos dies immorati versus Cretam cursum intendimus: invitabat enim secundissimus ventus, donec ad locum sic incolis dictum Zontarium (ac si Vivarium dicas) venimus, sed contraria nobis veritate agnita. Sic enim a vita dictus locus multos ⁵⁸⁴ nostrum vita exemptos morti tradidit. Dum enim ad eum applicantes a noto et africo sibi noxam non timent, in eo quam in urbis navali in ancoris stare Barbari

VARIÆ LECTIONES.

²² ἐν om. A. ²⁴ ἀνεδυνάμου P. ²⁵ γε AP. ²⁶ τοὺς Βαρβάρους A. ²⁷ Ζωντάριον A. ²⁸ ὀνομασμένην P. ²⁹ τοῦ om. AP.

inatuere. Quo cum venissent, cognoverunt Cretenses : a mari enim procul nos prospiciebant, atque Romanorum classem invadere insulam deprehendisse se putabant. Quo et metu conterriti sunt, quod ad bellum imparati erant. Postmodum nobis appropinquantibus, signis navium agnitis, cum magno gaudio suos accipientes, ac velut morum commercio genuinæ inter se amicitiaæ usum com-monstrantes, ad locum accesserunt : semper enim, ut proverbio fertur, simile ad sibi simile accurrit. Tunc itaque primum Barbari omnes, excensu ex navibus in litus effusi, nos quoque a mutua illa compressione paululum relaxari siverunt, suppeditata quoque aquarum copia, quæ multæ ibidem irriguæ in maris se undas affluenter exonerant. Et sic tota ea nocte a continuis refecti laboribus, existimabamus sequenti luce mitiorum nos tantisper potituros, quod dives insula rebusque ad vitæ usum necessariis confertissima esset. Verum nesciebamus prioribus æque malis, seu etiam acerbioribus, divexandos, proptereaque illis accipi ut per ea atrocioribus istis conservaremur.

αὐτῇ τῶν πρώων ὁμίλειν χαλεποῖς, ἢ καὶ χεῖροσι, καὶ διὰ ταῦτά γε μάλλον ἐκείνα πάσχειν, ὡς ἂν δι' ἐκείνων ⁴⁴ τούτοις συντηρηθῶμεν.

71. Jam enim dissipatis noctis tenebris, ac cum lucis fulgoribus **585** exortum mane splendesceret, Dominica scilicet illucescente, ululatus in quavis navi audiri, Barbaris velut gratam quamdam ac lætam vocem pari conspiratione edentibus cymbalisque perstreptibus, ut locus ille totus concuti et clamoris fragore turbari videretur. Tum post inconditum terribilissimumque sonitum navium onus atque vecturam in terram ejicere cœperunt, cum subjectum locum pro numero navium certis spatiis divisissent, quo navis cujusque onus, quale tandem illud esset, distincte ac seorsum ab aliis inferrent, ut uniuscujusque opes ac substantia nihil prorsus aliis commista exstarent. Totum igitur diem illum exonerandis navibus insumperunt. Sequenti vero παταρχί, ipsi quoque egressi, aliis rursus partibus tum captivorum multitudinem divisere, tum spoliolum copiosam amplamque messem, ejus admiratione obstupentes Cretenses, cui exemplo comparent quæ ob oculos posita erant, nullum habebant. Quia vero id primum Barbaris constitutum erat, ut infortunato illo populo commisto, qui ullo affinitatis jure sanguinisque necessitudine devincti essent, alii alios denuo agnoscerent, tunc utique horribilis turbatusque audiri ejulatus, omnibus velut uno ex fonte lacrymarum rivos large fundentibus, identidemque susurrantibus, num quo loco ullius charissimorum compotes forent, nec illis temere constitutum tempus inquirendi suos elaberetur, incertique manerent qua se spe recreandos **586** illis amplexandis fruendisque per eam indulgentiam existimassent. Circuibant miseræ mu-

Α ναὶ βλάβην τοὺς ἐν αὐτῷ καθορμιζομένους, τὴν πρὸς αὐτὸν διατριβὴν τοῦ ναυστάθμου τῆς πόλεως οἱ Βάρβαροι προκεκρίκασιν. Ὡς οὖν κατήχθημεν, ἔγνωσεν οἱ Κρητῆτες (προεώρων γὰρ ἡμᾶς τῆς θαλάσσης μακρόθεν), καὶ πρῶτον τῶν Ῥωμαίων ⁴⁰ τὸν στόλον ἐφώρασαν ἐπέρχεσθαι τῇ νήσῳ, ἐξ οὗ καὶ περιβεβίεζε ἀγέροντο διὰ τὸ μὴ προπαρασκευασθαι πρὸς πόλεμον. Ἐπειτα γενομένων ἡμῶν ἐγγύθεν, ἐπειδὴ ἐπέγνων τινὰ γνωρίσματα τῶν νηῶν, πεφθάκασιν τὸν τόπον μετὰ πολλῆς θυμῆδίας τοὺς ἀμφ' αὐτοὺς δεξιούμενοι, καὶ ὡσπερ τῇ κοινωνίᾳ τῶν τρόπων τὸ γνήσιον τῆς πρὸς ἀλλήλους στοργῆς ἐνδεικνύμενοι· αἰεὶ γὰρ, ὡς λόγος, τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ προστρέχει. Τότε δὴ πρῶτον ἄπαντες τῶν νηῶν ἐξῆλθον οἱ Βάρβαροι, καὶ τινος ἡμᾶς ⁴¹ τυχεῖν ἀνέσεως τῆς ἐν ἀλλήλοις στενοχωρίας ἤξιῶσαν, μετέδωκαν δὲ καὶ τῶν κατὰ τὸν τόπον ὑδάτων πολλῶν ὄντων καὶ ἀφθόνης τοῖς κύμασι τῆς θαλάσσης ἐπιβρέοντων ⁴². Καὶ οὕτω τὴν νύκτα πάσαν τῶν συνεχῶν ἀνεθέντες πόνων ἐδοκοῦμεν τῇ ἐξῆς χρηστοτέρων τινῶν μετασχεῖν, ἅτε πεπληθυσμένης ⁴³ οὕσης τῆς ἠέσου καὶ πολλῆν ἐχούσης τῶν χρεῖων δαψίλειαν. Οὐκ ᾔδειμεν δὲ παραπλησίους ἐν καὶ διὰ ταῦτά γε μάλλον ἐκείνα πάσχειν, ὡς ἂν δι'

οἱ. Ἦδη γὰρ τῆς νυκτερινῆς σκιάς σκεδασθείσης, τοῦ δὲ φωτὸς ἀρχομένου τὸν ὄρθρον ἐπανατέλλειν, Κυριακῆς ἡμερῶν ἐπιφωσκούσης, ἀλαλαγμῶν ἐφ' ἐκάστης νῆδος ἤκούετο, ὡσπερ τινὰ θυμῆρη φωνὴν τῶν Βαρβάρων συνεπηχούτων καὶ τοῖς κυμβάλοις κτυπούτων, ὡς πάντα δοκεῖν δονεῖσθαι τὸν τόπον [P. 375] καὶ πρὸς τὴν κραυγὴν ἐκταράττεσθαι. Εἶτα μετὰ τὴν ἀσημον ἐκείνην καὶ φοβερωτάτην ἠχὴν ἐπιχειροῦν πρὸς τὴν γῆν ἀποφορτίζειν τὸν γόμον, διελόντες εἰς μερίδας κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν νηῶν τὸν παρακείμενον τόπον, ὅπου μιᾶς ἐκάστης φόρτον, ὅστις ποτὲ ἦν, διηρημένως καὶ ἀποκεκριμένως ἀλλήλων ἐξεκομίζοντο, ὡς ἂν ἀμιγῆ τηρεῖσθαι τὴν ἐκάστης περιουσίαν καὶ τῶν προσόντων ταῖς ἄλλαις παντελῶς ἀνεπίμικτον. Πάσαν οὖν ἐκείνην ἀνάλωσαν εἰς τὴν ἀποσκευὴν τὴν ἡμέραν. Τῇ δὲ ἐξῆς ἐξῆλθον τῆς θαλάσσης οἱ τῶν νηῶν ἀρχηγοὶ διελεῖν πάλιν εἰς ἄλλας μερίδας τὸ τε πλῆθος τῶν αἰχμαλώτων καὶ τὴν πολλὴν τῶν σκύλων ὕλην, ἧς ἐξίσταντο τὴν πληθύν οἱ Κρητῆτες, οὐδενὶ παραδείγματι συγκρίνειν ἔχοντες τὰ βλεπόμενα. Ἐπειδὴ δὲ τοῦτο πρῶτον ἐδοξε τοῖς Βαρβάροις, ἀναμιχθῆναι τῶν δυστυχῶν τὸν δῆμον, ὅπως ⁴⁴ τὸν ἀναγνωρισμὸν καὶ αὐθις οἱ συγγενείας τινὸς μετέχοντες ἐν ἀλλήλοις ποιήσονται, τότε δὴ φοβερός τις ἤκούετο καὶ ταραχώδης θρῆνος πάντων ὡς ἀπὸ μιᾶς πηγῆς ἀφιέντων τοὺς κρουνοὺς τῶν δακρῶν, καὶ θρῦλονμένων, εἰ ποῦ τινος εὐτυχῆσιον ⁴⁵ τῶν φιλάτων, καὶ μὴ λάθῃ παρελθοῦσα ἡ προθεσμία τῆς ἀνευρέσεως καὶ μείωσιν ⁴⁶ ἐπ' οὐδενὶ βεβαίῳ τὴν περὶ αὐτοὺς ψυχαγωγίαν ἐλπίσαντες. Περιήρχοντο οὖν ⁴⁷ αἱ ⁴⁸ δυστυχεῖς γυναῖκες, τὰς κόμας ἐχούσαι λελυμένως, πανταχοῦ περισκοποῦσαι:

VARLE LECTIONES.

⁴⁰ τῶν Ῥωμαίων A. ⁴¹ ἡμῖν P. ⁴² περιβρέοντων A. ⁴³ πεπλησμένης P. ⁴⁴ δι' ἐκείνα P. ⁴⁵ οὕτως A. ⁴⁶ εὐτυχῆσιον P. ⁴⁷ μένωσιν P. ⁴⁸ γού' A. ⁴⁹ αἱ om. P.

καὶ διαθρόγους τοὺς ὀφθαλμοὺς περιάγουσαι, τίνι Α τῶν τέκνων πρῶτον ἐντύχωσιν. Οἱ δὲ δὴ παῖδες, ὅσοι τὰ δεινὰ τῆς θαλάσσης διέφυγον, καθάπερ τινὲς ἀπαλοὶ μῦθοι γοερὸν ⁸⁰ μυκῶνται τῆς θηλῆς ἀφαιρούμενοι, οὕτω δὴ καὶ οὗτοι ἐλεεινὸν τι καὶ συμπαθεῖς ἐκλαυθμύριζον, ἄλλος κατ' ἄλλο μέρος τῆς διασπορᾶς ἐκεῖνης γενόμενοι καὶ τὰς μητέρας ἀνακαλούμενοι· οἷς καὶ περιτυχάνουσαι πολλάκις αἱ δευλαῖαι μητέρες τὴν φυσικὴν ἐκένουν ⁸¹ ἐπ' αὐτοῖς συμπάθειαν, περιπλεκόμεναι τοῖς αὐχέσι καὶ πάντα αὐτῶν καταφιλοῦσαι τὰ μέλη καὶ δάκρυσι τλύνουσαι, τοῦτο μόνον ἠγοῦμεναι μέγα τι καὶ θαυμαστὸν ὡς ἐν δεινοῖς παρηγόρημα τὸ παρ' ἐλπίδα σωθῆναι καὶ ζῶντας αὐταῖς καὶ αὐθις τοὺς φιλότατους ἀποδοθῆναι. Ἄλλὰ ταῦτα μὲν ἐπὶ ταῖς ἐχούσαις ἐν χερσίν ἤδη τοὺς παῖδας καὶ τὸ κατ' αὐτοὺς ἀσφαλὲς ἐκ τῆς Β πείρας αὐτῆς γνωρίζουσαι· τί δ' ἂν εἴποιμι ⁸² περὶ τῶν ἄλλων, ὧν καθ' ὁδῶν τὰ βρέφη διόλωλε καὶ ἔθληον ἦν αὐταῖς τὸ συμβᾶν, πῶς διεσπάρητον τοὺς χιτῶνας, τὸν ἔνδον τῆς καρδίας μὴ ὑπομένουσαι [P. 376] κλύδωνα· πῶς οὐκ ἤθελον μηδαμοῦ στηναί, ἀλλὰ περιήγοντο φερόμεναι μάτην ὑπὸ τῆς ἀλόγου τοῦ πάθους ὀρμῆς. τῆδε κάκεισε τὰ ἔμματα περιστρέφουσαι, εἰ ποῦ τινα τῶν ποθομένων θεάσονται ἢ τινος περὶ αὐτῶν ἀκριβῶς ἰδόντος ἀκούσονται, ἢ ἐκεῖνον τὸ τῆς ψυχῆς φλεγμαῖνον κενώσῃ ⁸³; Καὶ ταῦτα μὲν ἔπραττον ἐπὶ δυσὶ πολλάκις ἢ καὶ τρισὶν ἡμέραις, ἕως πολλὰ καμύσαις ἄλλοι τινὲς τῶν γνωρίμων τὸ περὶ τῶν ζητουμένων ἐδήλωσαν πέρασ, C λιμοῦ πολλάκις ἢ δίψης ἔργον τοὺς φιλότατους αὐτῶν γτηνημένους· ἐξ οὗ δὴ καὶ μάλλον τὸ πῆθος ἐξ-στριαίνουσαι, γεγνωτοτέροις θρήνοις καὶ ἄλλοις θλιβερῶν εἶδει τοὺς ἀποικομένους ἐπιλοφρόνου. Ἄλλὰ τί μάτην τὴν ἐπὶ τούτοις ἐπιχειρῶ συγγραφῆν, οὐδὲ τὸ πολλοστὸν μέρος τῶν τότε πεπραγμένων ἱκανὸν ⁸⁴ παραστήσασθαι; Ἐκεῖνον γὰρ αὐτὸν ⁸⁵ εἶδει παρῆναι τὸν τοὺς θρήνους τῆς Ἱερουσαλὴμ ἀναγραφόμενων Ἱερεμίαν, ἢ ἐπαφῆ δάκρυον ἀπαρηγόρητον ἐπὶ τοσοῦτον λαὸν τοσαύταις ἀλγηδόσι κατατροχόμενον. Οὐ γὰρ οὕτω φωνὴν ἀφῆκε Ῥαχὴλ ἐν Ῥαμᾶ, ὅτε τῆν στέρησιν τῶν τέκνων ἀπωλοφύρετο, καθὼς φησιν ἡ Γραφή, ὡς ἡ κόιλὰς ἐκεῖνη καθ' ἣν ἐτελεῖτο ταῦτα, τὰς ἀλγηδόνας τῶν ἀλότων συνεπιτείνουσα.

ὀβ'. Οἷον γὰρ πάλιν ἀπὸ τούτων παρὰ τῶν μισο- D θίων ἐπράχθη κακόν! Καθὰ γὰρ φθάσαντες εφημεν, λογισαμένον αὐτῶν πρῶτον ὡς εἰ κατὰ συγγένειαν πρὸς ἀλλήλους οἱ τοῦ πλήθους ἀναμιχθῶσι τῶν αἰχμαλώτων, καὶ τῶν πολλῶν ὀδυνῶν παύσονται, καὶ πρὸς τὴν δουλείαν ἠνίκα ἂν ἐκδοθῶσι, φορητὴν αὐτοῖς εἶναι ὡς ἐν κακοῖς τὴν ἐπῆρειαν, ὡς εἶδον αὐτοὺς ταῖς ἀγχιστεῖαις ἐπισυναλλαττομένους καὶ καθάπερ σειρῶν ἄλυτον ἕτερον ἐχόμενον τοῦ ἑτέρου, τὸν τε χωρισμὸν δυοδιαίρετον, καθὸ ἐμελλον τὰς μερίδας μιᾶς ἐκάστης νηὶς ἀποναῖμαι, ἐβουλεύσαντο

¹ Jerem. iii, 21.

VARIAE LECTIONES.

⁸⁰ γοερῶς P. ⁸¹ ἐκένουν A et interpretes. ⁸² εἴποιμι A. ⁸³ κενώσειαν? ⁸⁴ ἱκανὸς ὧν? ⁸⁵ αὐτὸν οπι. P.

lieres, capillis dissolutis, quaquaversum circumspicientes, et irriguos lacrymis oculos circumferentes, si quem primum filiorum offenderent; filii vero, velut tenelli vituli subducto iis lacte ac uberibus flebilem edunt gemitum, sic et illi miserabile quidpiam ac miserandi pronom affectu vagiebant ac ejulabant, alius alia in parte dispersionis illius palantes ac matres appellantes; in quos et deploratae illae haud raro incidentes, naturali in eos miseratione commotis visceribus, cervices amplecti, omnia illorum membra exoculari, rigare lacrymis, ingens illud solatium unumque admirandum malorum illa immanitate existimantes, praeter spem servata adhucque vita sospite charissima eis pignora reddita esse. Et haec quidem de illis quae jam filios in manibus habebant resque illorum in tuto esse experimento didicerant. Quid vero de aliis dicam, quorum infanti in aquis perierant, et eorum exitus latebat? quomodo tunicas discerpebant, cum intimum cordis turbinem non sustinerent? quomodo nullo loco subsistere ferebant, sed frustra hac illaque vesani affectus impetu circumagebantur, in omnem partem oculos distorquentes, sicubi desideratissimorum aliquem videre liceret, aut ex aliquo qui certo sciret vidissetque audire, ut eo solatio animi **587** aestum leniret? Et haec ut plurimum per duos aut tres dies agebant, donec multo defessis labore, alii quidam ex notis, quae evasissent qui quarebantur, certiores redebant, fame scilicet aut siti dulcissima capita plerumque enecta esse. Quare etiam illae majori dolore exasperatae clamorioribus lamentis aliisque discruciationum generibus defunctos accipiebant. Quid enim vero his scripto enarrandis frustra laboro, qui nec minimam illorum partem quae tunc gesta sunt representare sufficiam? Etenim adesse par esset, qui Hierosolyma deplangendo Threnos conscripsit, saceratissimum Jeremiam, quo scilicet, in tanto populo tantis doloribus malisque oppresso, inconsolabiles lacrymas funderet. Neque enim Rachel sic vocem in Rhama emisit, neque sublatos filios deploraret, ut divinæ tradunt Litterae, quemadmodum vallis iſſa, in qua haec agitabantur, captivorum dolores malaque auctavit.

72. Quale vero tunc rursus ab impiis Deique osoribus patratum est malum? Ut enim jam diximus, cum illis primum in mentem venisset, si modo captivi, qua necessitudine alii alios contingerent affinesque essent, confusi miscerentur, fore ut multa dolorum parte levarentur ac servitutum, postquam addicti essent, ut in malorum procella, quovis modo tolerabilem ducerent, ut illos penes familias necessitudinisque jure devinctos ac consociatos inque morem insolubilis catenae alterum alteri cohaerentes **588** ab invicem ægre di-

vidi patientes videre, dum singulis navibus partes ascribunt onusque distribuunt, improbum rursus consilium ac naturæ pugnans inferunt. Jubent eos qui semel juncti fuerant iterum disjungi. Si quæ tamen mater in eis infantem lacte indigentem haberet, hunc duntaxat cum parente manere impii homines sanxere, ut qui nimirum sibi ipsi vitæ compendio nihil conferre valeret: reliquos omnes ab affinibus cognatisque distractos promiscue nullaque discretionem sortibus esse committendos. Quæ enimvero oratio tantæ calamitatis infortunium narraverit? Quæ oratorum linguæ variam illam et multiformem dolorum immanitatem dicendo expresse- rit, cum et natura ipsa insolito hoc vesanoque præcepto in multa scinderetur, cui solum in crimen verteretur generis communio ac, quam natura facit, propinquorum conjunctio? Filii namque a patre, a matre filia, frater a fratre divellebatur. Ubi quid omnes illos pati verosimili ratione existimandum, cum in servitutem in terram alienam abducerentur? ubi scilicet nostræ fidei cultus, ut execrandus, omni injuriarum procacitate laceratur, vesanissimæque libidines atque vitia coluntur, ubi fornicatio honestatur, insaniaque præmio afficitur, ac impudentia plurimum honoratur, ubi masculorum sexus in muliebrem usum transfertur, et violatur creatura, suntque omnia confusionis plena et ad malum conversa. Quid horum omnium primum 589 planxerunt? in quo non magis laqueum elegerunt? Ferebant tamen omnia, Deo in omnibus animos ac constantiam præbente suæque voluntatis nutu singula quæque disponente.

73. Jam vero rursus edicto hoc ac jussione a cognatis necessariisque divisi diversis in locis sub custodia sedebant, donec novo decreto imperatur ut numerentur omnes, exque personarum ætatumque ratione diversa cujusque navis proprium agmen cognoscatur, ne ulla navium aut superfluo onere gravetur aut illo minuatur, sed pro multitudine eorum qui in navibus Barbarorum essent, distributis partibus, nec majus aliquid justo redderetur nec minus. In primis igitur numerata omni multitudine, summa fuit duo et viginti millium capitum; inter quos omnes ne unus quidem erat (nobis duntaxat exceptis, qui commutandi servabamur) cui mentum præcis fruticaret. At neque in tot mulierum millibus ulla erat quæ pubem excederet. Erat vero electus populus et juvenia conspicuus, ac in quo alii aliis prope certare videretur seque mutuo excedere aut ætatis flore aut venustate formæ, tametsi afflictorum casuum vis continua a naturali decedere eos habitu cultuque cogebat. Postquam autem omnes in partes distributos iterum cum spoliis in naves contruserant (nam hæc quoque cum multitudine divisa fuerant), Barbari 590 Cretam incolentes ex eis non paucos commercati sunt, multa in eam rem sponte numerata pecunia, non

A πάλιν βουλήν πονηράν καὶ πολεμίαν τῆς φύσεως. Τοὺς ἅπασι γὰρ ἐνωθέντας διαιρεθῆναι καὶ αὖθις προσέταττον, καὶ εἰ τοῦ τις μήτηρ, φησὶν, ἐν αὐτοῖς νήπιον ἔχουσα τοῦ γάλακτος δεόμενον⁸⁸, τοῦτο μόνον πρὸς τὴν τεκοῦσαν μένειν οἱ δυσσεβεῖς κατεθέσπισαν ὡς μηδὲν τυχὸν δυνάμενον ἑαυτῷ πρὸς τὴν ζωὴν συντελεῖν, τοὺς λοιποὺς δὲ τῶν συγγενικῶν συναφειῶν καὶ αὖθις διαιρεθέντας ἀναμίξαι καὶ ἀδιαφόρως τοῖς κλήροις ἀποδοθῆναι. Ἄλλὰ τίς λόγος τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς ταύτης ἔκφρασις; ποῖα δὲ γλῶσσα βητόρων ἐπεξελεύσει δυνήθει τὴν ποικίλην ἐκείνην καὶ πολυειδῆ τῶν ὀδυνῶν κἀκκυσιν, [P. 377] ὅπως καὶ ἡ αὐτὴ φύσις τῷ καινῷ τούτῳ καὶ παραλόγῳ προστάγματι εἰς πολλὰ κατετέμνετο, τοῦτο μόνον ἔγκλημα τὴν κοινωνίαν τοῦ γένους ἔχουσα καὶ τὴν B ἔμφυτον τῶν ἐνωθέντων συνάφειαν; Καὶ γὰρ ἀπεσπᾶτο πατὴρ μὲν υἱὸς, μητὴρ δὲ θυγάτηρ καὶ ἀδελφὸς ἀδελφοῦ. Ἐν οἷς τί πάσχειν εἰκὸς τούτους ἅπαντας, ὅπως πρὸς δουλείαν ἤγοντο εἰς τὴν ἀλλοτρίαν, ὅπου τὸ μὲν σέβας τῆς καθ' ἡμᾶς πίστεως ὡς ἐναγὲς ἐνουβρίζεται, πάθη δὲ τιμᾶται ἀλογότατα ὅπου πορνεία σεμνύνεται καὶ μανία γεραίρεται, καὶ πολλῆς τιμῆς καταξιοῦται ἀναίθεια ὅπου τῶν ἀρρένων ἡ φύσις εἰς γυναικείαν χρῆσιν μετὰγεται, καὶ ἡ κτίσις ὑδρίζεται, καὶ συγγύσεως γέμει πάντα καὶ πρὸς τὸ κακὸν ἀνατέτραπται; Τί πρῶτον τούτων ἀπάντων ἐκόψαντο; ἐν ποίῳ δὲ μὴ ἀγγχόνην ἤρῃσαντο; Ἄλλ' ὅμως ἔφερον πάντα, τὴν ἐπὶ πᾶσι μεγαλοψυχίαν παρεχομένου θεοῦ καὶ τῷ οἰκείῳ βουλήματι τὰ καθ' ἕκαστον μεταρμόζοντα.

C ογ'. Ὡς δὲ πάλιν τῷ προστάγματι τούτῳ τῆς εἰς ἀλλήλων διηρέθησαν συγγενείας, ἐκάθητο φρουρούμενοι κατὰ διαφόρους τόπους, ἕως ἐξῆλθεν ἕτερον πρόσταγμα, πάντας ἀριθμηθῆναι καὶ πρὸς τὰς ἰδέας τῶν προσώπων καὶ τῶν ἡλικιῶν τὸ διάφορον ἐκάστης νῆδος ἴδιον σύνταγμα γνωρισθῆναι, ἵν' ἐν μηδεμίᾳ φανείη πλεονασμὸς, φησὶν, ἢ ὑφαίσεις, ἀλλὰ κατὰ τὸ κληθὸς τῶν ἐνότων ταῖς ναοὶ βαρβάρων, οὕτω καὶ τὰς μερίδας γενέσθαι καὶ μηδὲν αὐταῖς περιττὸν ἢ ἐλλείπον ἀποδοθῆναι. Ἐρίθησαν οὖν ἐν πρώτοις τὴν πληθὺν ἅπασαν ἢ δὲ τὴν δύο καὶ εἰκοσι χιλιάδας, εἰς ὧν ἀπάντων, χωρὶς ἡμῶν τῶν λόγων⁸⁹ τῆς καταλλαγῆς τηρουμένων, οὐκ ἦν οὐδεὶς ὅς τὸν⁹⁰ πώγωνα εἶχε τετριχωμένον. Ἄλλ' οὐδὲ προδεθηκυῖα γυνὴ ἐν ταύταις πάσαις ταῖς χιλιάσιν. Ἐπίλεκτος δὲ τις ἦν καὶ νεᾶντων ὁ δῆμος, καὶ ὅσων ἐρίζων ἕκαστος ἢ τῷ ἀκμαίῳ τῆς ἡλικίας ἢ τῷ ὠραίῳ τῆς μορφῆς ὑπερβαίνειν τὸν ἕτερον, καὶ ἢ ἀπαλήθια τῶν δυσχερῶν τῶν φυσικῶν αὐτοῦς ἔξω ἀλλοτριῶν ἐβιάζετο. Ἄλλ' ὅτε δὴ πάντες εἰς μερίδας γινόμενοι πάλιν μετὰ⁹¹ τῶν σκυλῶν ταῖς ναοὶ συναθροίσαν (ἄμφω γὰρ καὶ ταῦτα σὺν τῷ πληθει δεινεμένηθησαν), τότε δὴ τῶν βαρβάρων οἱ τὴν Κρήτην οἰκοῦντες οὐκ ὀλίγους ἠνώοντο, πολὺ χρυσίον ὑπὲρ αὐτῶν καταβαλλέσθαι μὴ παραιτούμενοι, οὐκ ἀπλῶς οὐδ' ὡς ἐτυ-

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁸ προσδεόμενον A. ⁸⁹ τὸν λόγον A. ⁹⁰ τὸν om. P. ⁹¹ ἀμα?

γεν, ἀλλὰ κέρδους τινός ὑπόθεσιν ἑαυτοῖς ἐκ τούτου περιποιούμενοι. Ἦδεῖσαν γάρ πολλαπλασίονα ⁶⁰ τῶν διδομένων λαβεῖν, ἤνικα ἂν [P. 378] καταλλαγῆς ἐπιέλθοι καιρὸς, ὅποτε τοὺς ὁμοφύλους αὐτῶν, τοὺς παρὰ τῶν Ῥωμαίων χειρωθέντας, ἐκδέχονται. Οὐδὲ γὰρ ὡς ἐν τοῖς κατὰ Συρίαν, οὕτω καὶ τούτοις ἡ τῶν αἰχμαλώτων ἀπολύτρωσις ἐκτελεῖται, ἀλλ' ἐπεκράτησεν ἐν τούτοις παλαιὴν ἔθος χρόνῳ βεβαιωθὲν, ἵνα καὶ τὸν Βάρβαρον, ὅστις ποτὲ ἦν, χάριν τοῦ κατεχομένου κομίζονται, καὶ τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ δοθεῖσαν τιμὴν ἀπαιτῶσιν εἰς τὸ διπλάσιον. Διὰ τοῦτο πολλοὺς οἱ Κρήτες τῶν αἰχμαλώτων ὠνήσαντο, τὴν καθ' ἡμᾶς συμφορὰν κέρδους συνεισφορὰν ἑαυτοῖς ἐφευράμενοι. Ἐπράχθη δὲ ταῦτα ἐφ' ὄλιγαις ἡμέραις δέκα, ἀεὶ τῶν ἐθάδων νηῶν μετασκευαζουσῶν τοὺς ὠνουμένους καὶ πρὸς τὴν ἰδίαν πόλιν μεταγούσων. Ἐν οἷς ἔτυχεν ἐκδοθεῖσα καὶ ἡ τοῦ ἡμοῦ Ἑδελφοῦ σύζυγος, οὐ μετρίαν ἡμῖν ὀδύνην περιποίησα. Ἡ δὲ μοι μήτηρ καὶ ἡ γαμετὴ σὺν δυοὶ τέκναις (τὸ γὰρ ἕτερον ἔργον ἦν γενόμενον τῆς θαλάσσης), ἔτι δὲ καὶ ἄλλοι οὗτοι ἀδελφοὶ καὶ ἡ τῶν χρόνῳ πάντων ἐφυστερίζουσα ἀδελφή, ἐκ τινος θεϊκῆς προνοίας εἰς μίαν Σιδονίαν ἔτυχον ναῦν, τῆς πρὸς Συρίαν ἀποδημίας τηρούμενοι. Ἡμᾶς δὲ πάντας τοὺς ἐν τῇ καταλλαγῇ τηρουμένους ἔτι διεσπαρμένους ὄντας συναγαγόντες οἱ Βάρβαροι καὶ τινι πολεμικῇ νηϊ τῶν ἐκ τοῦ λιμένος ἀνασπασθεισῶν ὑφ' ἑν εἰσενεγκόντες καθέρξαν, φύλακὰς τινὰς τῶν καθ' αὐτοὺς ἐμπεύρων αὐτῶν ἡμῖν συμβιβάσαντες.

ὁδ'. Καὶ οὕτως ἐσκευάζοντο μετὰ ⁶¹ μίαν ἄλλην ἡμέραν ἔχεσθαι τοῦ πλοῦς· ἤδη γὰρ ἦγεν αὐτοὺς ὁ καιρὸς καὶ χρονίζειν οὐκ ἐδέδου τῷ τόπῳ, πρὸς τὸ χειμῆριον τὸν ἄρα μετατιθέμενος. Ἴπποις οὖν ἐφυστῶσιν ἐπιδάντες οἱ τῶν νηῶν ἀρχηγοὶ μετὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ τυράννου πρὸς τῇ πόλει γεγόνασιν, ἅμα μὲν ἐνδεικνύμενοι τοῖς Κρησὶ τὴν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις ἐν ἡμῖν περιφάνειαν, ἅμα δὲ καὶ τὴν βδελυρὰν αὐτῶν τελετὴν ἐκπληρῶσυντες, ὀξυιωθῆναι τε παρὰ τῶν αὐτοχθόνων ⁶² καὶ τινος τυχεῖν τῶν προηγωνισμένων ἀνέσεως. Οὐ δὲ καὶ μίαν ἄλλην ἡμέραν προσδιατρέψαντες τομῶς ὑπέστρεψαν, ἐπισπεύδοντες τε πρὸς τὸν πλοῦν, καλοῦντος αὐτοὺς ἤδη τοῦ πνεύματος. Ἦδη δὲ τῆς δωδεκάτης ἡμέρας ἀρχομένης, λίγω δὲ τῆς πρὸς τὴν Κρήτην ἀφίξεως, τοῦ πλοῦς ἀπηρεσάμεθα. Μετήχθημεν δὲ πρὸς τὴν ἀντικρὺ νῆσον, ἣτις ⁶³ Διὸς καλεῖται· καὶ πάλιν ἐκείθεν ἀναχθέντες ἐν τῷ τῆς νήσου πέρατι προσωρμίσθημεν. Ἐν ᾧ καὶ ὑδρευσάμενοι καὶ μικρὸν τι τῷ τόπῳ προσμαίναντες, ὡς κατ' οὐρανὸν εἶδον γεγονότα τὸν ἄνεμον, ἀπέπλευσαν ἐκείθεν κατὰ μέσον ἰθύναντες τοῦ πλοῦτος. Ἡμεῖς δὲ πάντες, ὡς εἴρηται, ἐν μιᾷ νηϊ Ῥωμαϊκῇ ⁶⁴ πολεμικῇ, ἣτις ἦν διήρης, ὧν τὴν μὲν ἄνω καθέδραν οἱ λαχόντες εἶναι μεθ' ἡμῶν Βάρβαροι αὐτοὶς ἐκλήρωσαν, τὴν κάτω δὲ ἡμῖν ἐπαφῆκαν, [P. 379] σκότους πολλοῦ καὶ δυσωδίας πλήρη. Καὶ ⁶⁵ τι ἄλλο γε χρὴ λέγειν ἢ τάφον ἐφ' ὕδασι φερόμε-

A temere nullave ratione, sed cum sibi inde lucrum factitarent. Plane enim noverant multo sibi plura restituenda commutationis tempore, dum suæ nationis captivos a Romanis in captivitate redactos recipere. Non enim, quemadmodum in Syria, sic his quoque in locis transigitur captivorum redemptio: sed in his veteri consuetudine usu firmata obtinuit, ut et Barbarum, quisquis ille sit, loco illius quem ipsi detinent referant, et exsolutum pro eo duplex pretium reposcant. Eam ob rem multos Cretensem captivos mercati sunt, nostram scilicet calamitatem sui lucri auctionem commenti. Gesta hæc per decem integros dies, cum semper consuetæ naves eos qui empti essent transferrent et in proprias urbes deveharent. Inter hæc divendita quoque et fratris mei uxor, quæ res non levi nos effecit mœstitia. Cæterum mater et conjux cum duobus filiis (nam tertius demortuus in mare projectus fuerat) necnon miser ac ærumnosus frater, atque omnibus ætate junior soror, divina quadam providentia in una Sidoniarum navium servabantur, in Syriam asportandi. Nos vero omnes, cum commutandos servabant, cum adhuc dispersi essemus, colligentes Barbari, ⁵⁹¹ et in navi bellica a littore avulsa, in unum convehentes, concluserant, custodibus ex suis, rerum experientia præditis, nobis constitutis.

C 76. Atque altera statim die navigationem capessere parabant reiuge instare. Jam enim tempus urgebat deflectens ad hiberna, nec longiores ibi moras trahere sinebat. Navarchi itaque equis conscensis, quos in promptu habebant, una etiam adjuncto tyranno, urbem petunt, tum ut Creten-sibus præclara adversus nos facinora commonstrarent, tum ut abominandas suas cærimonias explerent, humaniusque ab oppidanis acciperentur, atque a laboribus, quos pertulerant, animos nonnihil relaxarent. Ibi alterum quoque diem commorati festine revertuntur, secundoque jam vento navigationem sollicitant. Jamque duodecimo, a nostro scilicet in Cretam impulsu, illucescente die e portu solvimus, inque adversam insulam, quam Jovis dicunt, vecti sumus. Inde rursus profecti, ad insulæ extremam oram applicantes, aquatam exscendimus; ibique mora aliqua facta, ut a puppi flare ventum advertere, per medium mare cursu directo recedunt. Erasmus omnes, ut dictum est, in una Romana bellica biremi: illius superiores sedes Barbari nobiscum navigantes sibi delegerant, inferiores et prope carinam nobis reliquerant, tenebris obsitas ⁵⁹² et graveolentiæ plenas; nec aptiori vocabulo expresseris, quam si sepulcrum super aquas, ambulans appellave-

VARLE LECTIONES.

⁶⁰ πολλαπλασίονα A, πολυαπλασιόνα P. ⁶¹ κατὰ P. ⁶² αὐτοχθόνων A. ⁶³ ἡ τοῦ P. ⁶⁴ Ῥωμαϊκῇ A.

ris. Etenim si singula recensere voluero quæ A per ejus navigationis circulum sustinimus, quantisque in angustiis versati simus, fabulas narrare plerisque videbor et longe a veritate aberrare, qua auspice omnia me scripturum pollicitus sum in orationis exordio. Eapropter gestarum rerum partem plurimam sponte præteriens, iis in quibus mihi vires sufficere viderentur huc usque immoratus, ut credibilia per omnia dicerem, o Gregori, hominum sapientissime atque studiosissime, eodem modo et reliqua percurram, quæ ipsa, ut reor, quamvis durum cor et implacabile emollire sufficiant; ne tuum dicam, in quo inter alia maxime proprius enitet animi miserantus affectus, ex cujus nutu atque indole ad hæc scribenda adhortatus es remque tantam, B etsi viribus longe imparem, aggredi compulisti.

75. Cæterum dum sic inter varia infortuniorum genera collectamur, ingens quædam exorta procella, mari tempestate turbato, in vitæ nos grave periculum induxit. Hinc naves omnes vehementiore flatu a se invicem totaque classe procul dispersæ atque divisæ, nec recta cursum valentes intendere. Nescio vero quonam malo damone, proximus nobis 593 ad lævam infausti nominis Leo, suæ navis puppi assidens et gubernatores navigandi peritia instruens, vehebatur. Eum navis alia, sed multo imbecillior, vi tempestatis (navigantium certo indubitatoque periculo) media diffracta sequebatur. Ex ea clamare, qui illa vehebantur Barbari: *Serva tua præsentia, o copiarum dux, nec tantam Agarenorum multitudinem perira sinas, quos hucusque ab omni immunis periculo conservasti.* Tum ille, actutum in eos directa navi, certius perquirebat. Illi una voce omnes clamare, et navem fractam commonstrantes suppliciter rogare ut nobis omnibus, qui vincti essemus, in mare projectis, ipsi in navem nostram convasarentur. Nimirum probrosum esse in tanto periculo nobis servatis illos maris perire naufragio, nec illorum vitam nostræ anteferri. Ad quod ille occissime annuit, imperatque sisti navem, exque illa nos in mare projici, illos vero in ipsam transferri. Cum hæc agerentur, sensim longius elabimur: ferebamur enim violento ac furenti impetu, propellentibus fluctibus, ut non tantum clamor, sed ne tonitru quidem exaudiri posset, quo ex loco ab eis disjuncti fueramus. Ut vero 594 nos a se longe dissitos conspexerunt, nutu solo Barbaros qui nobiscum erant expectare jubebant. Qui sive non intelligentes quid illi vellent, sive etiam sponte non curantes, cum quod illi agerent, attendere nullo modo viderentur, forte vero (quod et verisimilius est) ineffabilis erga nos Dei providentiæ instincti, edoctique numine, navigationi continue insta-

νον⁸⁸; Εἰ γὰρ ἀπαριθμῆσαι θελήσω καθ' ἐν ὅσα κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην τοῦ πλοῦς ὑπέστημεν καὶ μεθ' ὅσης στενοχωρίας, μύθους ὀλίγω τοῖς πολλοῖς ἐξηγήσθαι καὶ τῆς ἀληθείας ἐκτρέπεσθαι, καθ' ἣν ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου πάντα γραφῇ παραδοῦναι καθυπεσχόμεν. Διὰ τοι τοῦτο τὰ κλειστά τῶν πεπραγμένων ἐκὼν παραδραμῶν, οἷς ἂν ἐδόκουν μάλιστα τὴν ἡμετέραν ἐξαρκεῖν διάνοιαν μέχρι τοῦ νῦν προσδιατρίψας, ὡς ἐν ἅπασιν τὸ πιστόν σοι παρασχέιν, ὡ σφώτατε ἀνδρῶν καὶ φιλομαθέστατε Γρηγόριε, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον πάλιν καὶ περὶ τῶν λοιπῶν διεξιῶ, ἰκανῶν καὶ ὡσαύτως ὄντων καὶ ἀμελιτικῶν διαθροῦσαι καρδίαν, μή τι γὰρ τὴν σὴν, ἧς τοῦτο μᾶλλον τῶν ἄλλων ἐστὶν ἰδιαίτατον ἢ συμπάθεια, ἢ πειθαρχῶν εἰς ταύτην ἡμᾶς ἐλθεῖν τὴν συγγραφὴν προετρέψω καὶ πράγματος τοσοῦτου κατατολμῆσαι παρεδίδω, τὴν καθ' ἡμᾶς ὑπερβαίνοντος δύναιμι.

οε'. Πλὴν ἀλλ' οὕτω περὶ πολλὰς συμφορῶν ἰδέας προσπαλαιόντων ἡμῶν ἐφθασεν ἐπιστάσα καὶ τρικυμία τις, θαλάσσιον διεγείρουσα κλύδωνα, τὸν περὶ ψυχῆς ἀπειλοῦντα κίνυονον· ἐξ οὗ καὶ πᾶσαι διεσοχορήθησαν αἱ νῆες, τῷ ροίζῳ τοῦ πνεύματος ἐξ ἀλλήλων μακρὰν διασπασθεῖσαι καὶ τοῦ κατ' εὐθεῖαν ἦκειν ἐκκλίνασαι. Οὐκ οἶδα δ' ἐκ τίνος πονηροῦ δαίμονος ἔτυχε παραπλέων ἡμῖν ἐγγύθεν ἐξ εὐωνύμου ὁ δυσώνυμος Λέων, κατὰ πρύμναν τῆς ἰδίας νηὸς καθήμενος καὶ τοῖς κυβερνήταις τὴν περὶ τοῦ πλεῖν ἐμπειρίαν διατάττων. Μεθ' ὧν⁸⁹ καὶ τις ἐπισθεν ναῦς ἑτέρα εἶλκε τῶν ἄλλων⁹⁰ ὑποδεστέρα, ἧτις ἦν⁹¹ τῇ βίᾳ τῆς ζάλης μέσον διαβραγεῖσα καὶ ἀπειλοῦσα τοῖς ἐν αὐτῇ ἦδη παρόντα τὸν ἐν ὕδασι θάνατον· ἐξ ἧς ἀνέκραγον οἱ κατ' αὐτὴν Βάρβαροι· *Σῶσον ἐπιστὸς, ὡ καθηγεμῶν τοῦ στρατοῦ, καὶ μὴ ἐδόσης δῆμον τοσοῦτον Ἀγαρηνῶν ἀπολέσθαι, οὐς μέχρι τοῦδε πολλῶν κινδύνων ἀπειράτους ἐτήρησας,* ἐξειπόντες ἐν ὀλίγῳ καὶ τὸ συμβάν. Ὁ δὲ παρευθὺς κατ' αὐτοὺς τὴν ναῦν ἰθὺναι τοῖς περὶ αὐτὸν προστάξας ἀκριδέστερον ἀνηρώτα⁹². Οἱ δὲ πάλιν ὁμοθυμαδὸν ἐβόων, καὶ τὸ πάθος τῆς νηὸς ὑποδείξαντες ἐπρεσεύοντο πάντων ἡμῶν τῶν δεσμίῳν τῇ θαλάσῃ βιφέντων αὐτοὺς εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς ναῦν μετασκευασθῆναι, ἐφύθριστον εἶναι λέγοντες ἐν τοσοῦτῳ κακῷ σωζομένων ἡμῶν ἐκείνους τοῦ κατὰ θάλασσαν γενέσθαι κινδύνου καὶ μὴ προτιμηθῆναι τῆς ἡμετέρας ζωῆς. Πρὸς δὲ καὶ κατ' ἐνευσε παραχρῆμα, ἐπιτρέψας στᾶσαν τὴν ναῦν ἡμᾶς μὲν τῇ θαλάσῃ βιφῆναι, ἐκείνους δὲ ἐν αὐτῇ μετακομισθῆναι. Ἐν ὅσῳ δὲ ταῦτα ἐπράττετο, ἐλάβομεν οὐκ ὀλίγον ἀποστάντες ἡμεῖς· ἐφερόμεθα γὰρ βιαίῳ τινὶ καὶ χαλεπῷ τῷ ὀρμήματι [P. 380] τοῖς κύμασιν ἐλαυνόμενοι, ὡς οὐ μόνον κραυγῆς, ἀλλ' οὐδὲ βροντῆς ἔχευεν, ἐξ οὗ κατελίπομεν αὐτοὺς, δυνάμενοι ἐξακούειν. Ὡς οὖν εἶδον μακρὰν ἀποστάντας, νεύματι μόνον προσμένειν τοὺς σὺν ἡμῖν Βαρβάρους ἐπέτρεπον. Οἱ δὲ, εἴτε μὴ συνιέντες πρὸς δὲ ταῦτα ἰποίουσιν, εἴτε καὶ ἐκόντες αὐτοὺς παραλογισάμενοι

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁸ πορευόμενον A. ⁸⁹ ὄν? ⁹⁰ ταῖ; ἄλλα; P. ⁹¹ ἦν] καὶ P. ⁹² ἐνηρώτα P.

τῷ μηδ' ὄλωσ φαίνεσθαι προσέχειν τοῖς ὑπ' αὐτῶν A προσταττομένοις ⁷⁰, τάχα δὲ τοῦτο πλέον ὑπὸ τῆς ἀφάτου περι ἡμᾶς κηδεμονίας τοῦ Θεοῦ διδαχθέντες, εἶχοντο τοῦ πλοῦς, μηδένα λόγον τῶν κατόπιν ποιούμενοι. ἀλλὰ πάση σπουδῇ τὴν αὐτῶν τε καὶ ἡμῶν σωτηρίαν ἐν οὕτω βίαιοτάτῳ μηχανώμενοι κλύ-
θωνι.

ος'. Ὡς δὲ μακρὰν ἀποστάνας εἶδον ἡμᾶς ἐκείνοι καὶ εἰς οὐδὲν τὴν σκῆψιν ⁷¹ χωροῦσαν, συνεχίοντο δὲ κινδυνεύοντες τοῖς ὕδασι τῆς νηὸς καταδυομένης, ἄλλην τινὰ δέησιν τῷ τυράννῳ προσήγον, λαθεῖν μὲν αὐτοὺς εἰς τὴν ἰθὺν ναῦν, εἶδαι δὲ τοὺς μετ' αὐτῶν, μεθ' ὧν ἐπεφέροντο σκύλων, τῇ θαλάσῃ δοθῆναι. Ὁ δὲ πρὸς τοῦτο πάλιν ἦν εὐπειθής, καίπερ τοῦ καιροῦ μὴ συγχωροῦντος, ἀλλὰ τὴν πάντων ἀπόγνωσιν ἐπιτείνοντος, καὶ τῶν ἀγωγίμων τοῦ πρώην φόρτου B αὐτάρκη τῆς νηὸς αὐτοῦ τὴν χρεῖαν ἀποπληροῦντων. Πλὴν οὐκ ἔδοξε τοῦτο συμφέρον εἶναι, τῶν Βαρβάρων περισωθέντων τοὺς αἰχμαλώτους καταλιπεῖν τῷ θαλάσῃ βυθῷ, ἀλλὰ τι δῆθεν ἐλόους ἐχόμενον καθ' ἑαυτὸν βουλευσάμενος, τάχα τῇ μανίᾳ τῆς φιλαργυρίας εἰς τοῦτο συναθεῖς, οὐχὶ δὲ συμπαθεῖα τινὶ περὶ τῆς αὐτῶν ἀπωλείας δυσωπηθεῖς (πῶς γὰρ ὅς ἐφαίνετο πρώην τοῖς ἀδίκους φόνους τρυφῶν;) ὅμως καὶ αὐτοὺς μετενέγκαι σὺν τοῖς Βαρβάροις ἐπέταττεν, ἵ' ἔχοι κἂν τοῦτοις ἀδρότερον ποιῆσαι τὸ τῆς πλεονεξίας βαλάντιον καὶ τὴν φιλόχρυσον ἀναπλήσαι C λῦσσαν, κἂν τάχα φορτικὸν ἦν καὶ τὸλμης ἀλόγου τὸ ἐγχειρήμα. Πάντων δὲ κατὰ τὴν αὐτοῦ ναῦν τὸ τάχος μετενεχθέντων, ἔδω ἐκείνῃ τοῖς ὕδασι βλεπόντων τῶν Βαρβάρων καὶ αὐτῶν δὲ τῶν στρατηγῶν ἐν αὐτῇ τῇ D νηὶ τοῦ τυράννου φυλαττομένων αὐτοῖς· οἵτινες καὶ ἤμῃν ἐν ὑστέρω ταῦτα διηγῆσαντο, τὸ παντεπίσκοπον καὶ φιλόανθρωπον ἐκπληττόμενοι τῆς θεϊκῆς προνοίας. Πολλῶ γὰρ πλείω τῶν ⁷² χιλίων ψυχῶν ἔφασκεν εἶναι κατὰ τὴν ναῦν ἐκείνην, ἐκ τε τῶν Βαρβάρων καὶ τῶν αἰχμαλώτων τῶν ἐν τῇ Κρήτῃ κατ' αὐτὴν εἰσενεχθέντων καὶ τῶν ἐκ τῆς ῥηθείσης προσταθέντων αἰτίας, ὡς τοσοῦτον ἀπέχειν βαπτισθῆναι τὴν ὀκτάδα ὅσον μιᾶς παλαιστῆς τὸ μέτρον ἐστίν. Οὐ συνεχώρησε δὲ τοῦτο ὁ τῶν ἀφανῶν γνώστης καὶ τῶν κρυφίων ἐξεραστής Κύριος, [P. 381] ἀλλ' ὡς εἶδος τὰς καρδίας ἀπάντων πάσης μὲν χρηστῆς ἀπειπούσας ἐλπίδος, αὐτῷ δὲ μόνῳ τὴν ἀμνηχανίαν ἐμφανίζουσας τῷ πάντα δυναμένῳ μόνῳ τῷ βούλεσθαι, ἐπίβλεψεν ἐπ' αὐτοὺς, καὶ εἰς πᾶσαν μὲν αὔραν τὴν καταγίδια, εἰς γαλήνην δὲ τὴν τῶν κυμάτων κατατορέσας τραχύτητα, ἔσωσεν αὐτοὺς ἐκ τοσοῦτου κινδύνου, πᾶσιν ἐμφαίνων, καὶ μόνον οὐχὶ βοᾶν βαικνῶν τὰ πράγματα, ὅπως ῥύεσθαι δύναται ὁ τῶν θαυμασίων Θεὸς τοῦς ἐν ἀληθείᾳ καὶ φόβῳ ἐπικαλουμένους αὐτόν.

ος'. Ἦδη δὲ μετὰ πέμπτην τοῦ πλοῦς ἡμέραν κατήραμεν ἐν τῇ νήσῳ τῆς Κύπρου κατὰ τὸν ὄρμον τῆς Πάφου, ἐν ᾧ καὶ ἀνεθίντες μικρὸν ὡς ἐξεληθεῖν τοῖς Βαρβάροις καὶ τοῖς παρακειμένοις ὕδασι λούσασθαι, πάλιν ἐκεῖθεν ἀναχθέντες μετὰ γε νυχθ-

bant, nulla eorum qui retro essent ratione habita, sed ut omni diligentia atque opera suam pariter nostramque, in tam dira immanique procella, statuerent salutem.

76. Ubi porro nos longe distantes conspiciunt, suaque cogitata in nihilum cedere advertunt, atque navi prope mergenda in presentaneum vitæ discrimen se adductos cernunt; aliud quidpiam a tyranno efflagitant, ut scilicet in propriam navim ipsis receptis, eos qui cum ipsis erant, prædamque universam mari concrederet. Quibus ille rursus animum facilis adhibet, licet id tem-
pus non permetteret, sed omnium magis magisque desperationem auget, priorique vectura ac onere ejus abunde navis constipata esset. Haud enimvero e re satis illi visum ut Barbaris servatis captivos maris gurgiti sorbendos desereret. Quin imo secum ipse misericordia prorum consilium agitans, et forte avaritiæ furore concitus, non ulla nostrorum interitus tactus miseratione, (quomodo enim, qui nuper sic injustis cædibus gaudentem **595** prodiderat?) illos quoque nihilominus cum Barbaris invehi jubet, ut hinc quoque nummatum marsupium auctius redderet aurique avidam rabiem exsatiaret, tametsi fortasse id grave dementisque audaciæ facinus esset. Omnibus autem in ejus navim celerrime invectis, alia ab aquis navis absorpta est, Barbaris intuentibus, ipsisque navarchis in ipsa tyranni navi servatis, qui et postea, divinæ providentiæ vim omnium inspectricem et humanitatem ac clementiam stupentes, hæc ipsa nobis narravere. Mille enim amplius animas dicebant in ea numerari nave, tum Barbarorum tum captivorum apud Cretam in eam invectorum, ac postremo eorum qui per eam causam illi vectores accessissent, ut unius duntaxat palmi mensura exstaret, ac ne aquis mergeretur abesset. Quod tamen non permisit occultorum cognitor Dominus, et qui abscondita scrutatur. Sed ubi omnium corda vidit, omni jam felicius exitus spe deposita, ipsi uni, in quo versabantur, manifestare consilii inopiam, qui videlicet sola voluntate salvas potest præstare, in illos oculos convertit, ac procellam quidem in auram lenem, fluctus vero exasperatos in tranquillum mare sternens, a tanto illos periculo liberavit, cunctis nimirum prodens, vixque res non clamare ostendens, posse **596** mirabilium Deum liberare eos qui in veritate atque timore ipsum invocant.

77. Post quintum navigationis diem in insula Cypro Paphi portum intravimus; paululumque recreamur, dum Barbari navibus exeuntes ad vicinas aquas lavatum eunt. Tum inde solventes post diem unum ac noctem Tripolim concessimus, eo-

VARIÆ LECTIONES.

¹ προσταττομένοις Combessius : libri πραττομένοις. ⁷¹ σκέψιν? ⁷² τῶν οπ. A.

dem ipso die quo salutare crucis lignum exaltatur, A quando et nos jam primum a maris periculis malisque eramus liberandi. Cum prope murum venissemus, oppidanorum barbara omnis multitudo, suos excipiens nostrosque admirans, ad ipsum navale effundebatur. Mox enim ac urbis naves omnes simul coactas in portam deferri contigit, tum e singulis et pecuniarum copia et reliqua spolia, velut ex vastæ capacitatis urbibus, educi et in domos ad id antea paratas conveyi, ut brevi intervallo his in eam investitis urbs impleretur. Quin nos quoque ducentes efferebant, et quasi victoriæ quoddam tropæum, in omnium oculis traduentes, miseriam nostram ac calamitatem velut in orbis theatro producebant. Quam multis enim vociferationibus usi sunt saltibusque insultarunt in urbis ingressu, cum ad eam accessimus, dum probra nostra ac injurias magnæ sibi jucunditatis argumentum **597** sumunt! quod et reliquis majorem nobis dolorem incussit, cum mala illa et iterata opprobria maximaque dedecora ferre non possemus. Ubi enimvero post eum expletum triumphum assignatæ nobis sunt ædes, in quibus sub Barbarorum custodia addicti tenebamur usque dum Tarsum proficisceremur, tunc nimirum a multis laboribus levati, fixisque in terram capitibus, non sine lacrymis Deum precabamur ut tandem aliquando malis nostris finem imponens, haud ultra tot molestiarum turbines in nos intenderet, quorum vel solo auditu animus horreret, quippe cum et illæ vim omnem doloris excederent.

78. Verum hæc quidem, quod ad nos attinet, qui commutationis jure manu mittendi servabamur, et quibus obtigerat captivis reliquis ut Tripoli nobiscum versarentur. Qui autem nostrum Cretæ in aliis navibus divisi fuerant, per omnem Syriæ oram maritimam dispersi sunt; quos mercatores commercati, rursus aliis in locis dividendentes, inter se ad hoc ævi sic commutant ut ex illis nonnulli in Æthiopiā extremamque austri plagam inter Barbaros immigrarint. Horum, inquam, si quis mala atque ærumnas scripto consignare tentaverit, similis illi videbitur qui se maris arenas in numero habere stulte putaverit. Omnino enim **598** et tu ipse, virorum studiosissime, si quos illorum Damasci et in circumjacentibus urbibus offendisti. Offendisse enim illic non paucos scio, quod omnes naves Tyriæ captivos suos in illas partes asportarunt. Mitto enim ex nostra quoque Tripoli commo- ratione, cum per illa loca tibi tum primo transeunti parumpet innotuimus, perquam abunde te de his didicisse; quæ et nobis tacentibus res repræsentet, animorumque dolorem ac cruciatum ex ipsa vultus specie certo indicet. Quapropter tum tu quoque commiseratus, et fortunarum nostrarum particeps sociusque effectus, ea ratione quod horum omnes seriem doceri plurimi feceris, salis manifeste si-

ήμερον ἄλλο τὴν Τρίπολιν κατελάβομεν, κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ὕφουται τὸ σωτήριον τοῦ σταυροῦ ἔθλον, ὅτε καὶ ἡμεῖς τῶν κατὰ θάλασσαν ἀρτιπρώτων ἐμέλλομεν πειρασμῶν ἀφεθῆναι. Γενομένων οὖν ἡμῶν πλησίον τοῦ τειχοῦς, ἐχεῖτο περὶ τὸν ναύσταθμον ἀπάντων ἐγχωρίων Βαρβάρων τὸ πλῆθος, τοὺς μὲν οἰκείους προσλαμβάνομενον, τοὺς καθ' ἡμᾶς δὲ θαμβοῦμενον. Ἄμα γὰρ συνέβη πάσας τὰς τῆς πόλεως συναλθεῖν νῆας καὶ πρὸς τὸν ὄρμον γενέσθαι, εἴτα ἐξεκομίζετο ἀφ' ἐκάστης αἰτῶν τῶν τε χρημάτων τὸ πλῆθος καὶ τῶν λοιπῶν σκύλων ὡς περ ἀποτιμῶν πόλεων, καὶ μετήγετο εἰς τινὰς προηυρετισμένους οἰκίας, ὡς ἐν ὀλίγῳ πληρωθῆναι τὴν πόλιν τῆς τούτων ὑποδοχῆς. Προέφερον δὲ καὶ ἡμᾶς ἄγοντες καθάπερ τι τρόπαιον νίκης, ἐπὶ πᾶσιν ἡμᾶς θριαμβεύοντες καὶ θεάτρον ποιούμενοι τὴν καθ' ἡμᾶς συμφορὰν. Οἶον γὰρ ἀνέκραγον καὶ τοῖς ἐξάλλοισιν ἐπεσκίρτησαν, ὅτε πρὸς αὐτῇ ⁷⁸ γεγόμενον τῇ εἰσόδῳ τῆς πόλεως, ἀφορμὴν θυμηδίας τὴν καθ' ἡμῶν ὕβριν δεικνύμενοι! ὃ δὲ καὶ πλείω τῶν ἄλλων ὠδύνησεν ⁷⁹ ἡμᾶς, οὐκέτι φέροντας τῶν δεινῶν ἐκείνων καὶ τῆς ὑπερβαλλούσης αἰσχύνης τὴν ἐπαλληλίαν ὑξίστασθαι. Ἄλλ' ὅτε δὴ καὶ μετὰ τούτων τὸν θρήμβον ἐκληρώθη τις οἶκος ἐν ᾧ φρουρεῖσθαι κατεκρίθημεν τρηθησόμενοι τῆς πρὸς τὴν Ταραδὸν ἀφίξεως, τότε δὲ τῶν πολλῶν ἀνεθέντες πόνων καὶ τῇ γῆ τῆς κεφαλᾶς προσερείσαντες ἰδεόμεθα τοῦ Θεοῦ μετὰ δακρῶν στήναι ἡμῖν ποτε τὰ κακὰ καὶ μηκέτι χώραν λαθεῖν καθ' ἡμῶν τοιούτων ὀχληρῶν ἐπίτασιν, ὧν καὶ ἡ ἀκοή μόνη μετήγετο διὰ πείρας ἔλθειν παντὸς γὰρ ἀλγεῖνου φύσιν ἐκδέσκειν.

[P. 382] ση'. Ἄλλὰ ταῦτα ἡμεῖς οἱ πρὸς τὴν καταλλαγὴν τηρούμενοι καὶ οἱ μεθ' ἡμῶν λαχόντες τῶν λοιπῶν αἰχμαλώτων κατὰ τὴν Τρίπολιν. Οἱ ἐξ γ' ἐν Κρήτῃ ἐξ ἡμῶν διαιρεθέντες ἐν ταῖς ἄλλαις ναυσὶ ταῖς ἀφ' ⁸⁰ ἐκάστου τόπου δισπάρησαν καθ' ἑλῆς τῆς παραλίας Συρίας ὅς καὶ ὠνούμενοι πολλοὶ τῶν ἐμπόρων καὶ πάλιν μεταπειράσκοντες κατὰ διαφόρους τόπους ἐν ἀλλήλοις μέχρι καὶ νῦν αὐτοὺς ἀναταμείβουσιν, ὡς καὶ αὐτὴν φθάσαι τὴν Αἰθιοπίαν τινὰς ἐξ αὐτῶν καὶ τοὺς τὴν ἀκροτάτην μεσημβρίαν κατοικοῦντας Βαρβάρους. Ὡς εἰ θελήσει τις τὰς συμφορὰς ἀναγράφεσθαι, ὁμοίος εἶναι δοῖται τῷ τὴν παραλίαν ψάμμον ἐκμετρεῖν εἰκαίως ταπάζαντι. Πάντως γὰρ καὶ αὐτὸς, φιλομαθέστατε ἀνδρῶν, εἴπερ ἐνέτυχές τισιν ἐξ αὐτῶν, ἐν τε τῇ δαμασκῷ καὶ ταῖς περὶ αὐτὴν πόλεσιν ἐνέτυχες γὰρ, οἶδα, πολλοὺς ἐκεῖσε, διὰ τὸ πάσας τὰς Τυρίας νῆας τοῖς μέρεσιν ἐκεῖνοις τοὺς αἰχμαλώτους αὐτῶν... ἐὼ γὰρ λέγειν ὅτι καὶ ἡμῶν ἡ περὶ τὴν Τρίπολιν διαγωγὴ, ὅποτε διερχομένῳ σοι ἐκεῖθεν κατ' ὄρχας μικρὸν ἀνεγνωρίσθημεν, ἱκανῶς σε περὶ τούτων πεπληροφόρηκε, καὶ σιωπῶντων ἡμῶν τὰ πράγματα παραίστωσα καὶ τὴν ὁδὸν τῶν ψυχῶν ταῖς μορφαῖς ἐξ ἐλέγχουσα. Ἐξ οὗ δὲ καὶ αὐτὸς συμπλήσας τότε, καὶ ἐν τούτῳ κοινωήσας ἡμῖν τοῦ πάθους ἐν τῷ περὶ πολλοῦ ποιήσασθαι μαθεῖν τὴν περὶ τούτων

VARLÆ LECTIONES.

⁷⁸ αὐτὴν AP. ⁷⁹ ὠδύνησιν AP. ⁸⁰ ἀν' P.

ἀκολουθίαν, ἔκδηλος ἐγένου τῇ λύτῃ πληγῆς καὶ πέρα τοῦ μετρίου τὴν καρδίαν ὀδυνηθεῖς. Πλὴν οὕτως ταῖς πολλαῖς καὶ ἀπίστοις ἐκείναις τῶν πειρασμῶν ταλαιπωρήσαντες καταγίσει, καὶ οὐδὲν κρείττον οὐδ' ἐν αὐτῇ τῇ Τριπόλει, παρ' ὅσον ἐν αὐτῇ διετρίψαμεν χρόνον, γενόμενοι, ἀλλὰ μόνον ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ καὶ μοχθηροτέροις τισὶν ὀμιλήσαντες (ἐκεῖσε γὰρ ἐγὼ καὶ τοῦ καλοῦ πατρὸς ἀπωφανίσθη, καθάπερ ἄλλην ἀρχὴν τῶν δεινῶν τὴν ἐκείνου στέρησιν ἐφευρόμενος ⁷⁶), ὁμῶς μετὰ τὴν σὴν ἀναχώρησιν οὐ μετὰ πολὺν χρόνον προστάξει τοῦ τυράννου πάντες ὁμοῦ τῇ προτέρᾳ πάλιν βληθέντες νῆϊ μετὰ καὶ τινῶν διακομιζόντων ἡμᾶς Βαρθάρων ταύτην δὴ τὴν φρουρὰν τῆς Ταρσοῦ καταλάβομεν· καὶ νῦν ἑσμὲν ἐν μεθορίῳ δύο πραγμάτων ἐπιζομένων, ἢ τοῦ τυχεῖν τῆς πάλας θρυλουμένης διὰ τῆς σωτηρίου καταλλαγῆς ἀπολυτρώσεως, ἢ τῷ θανάτῳ παρεπεμφθῆναι καθ' ἐκάστην ἐφεστῶτι ταῖς συχναῖς ἐβρώσεσιν καὶ ἄλλως τοῖς ἐν τῇ φρουρᾷ πλησίον συνωκισμένῳ. Πλὴν οὐκ ἔχομεν ἀσφαλῶς γινώσκειν ὑπετέρῳ τούτων προτέρῳ διαλαλεῖν.

οὐδ'. Ἐγὼ δὲ τὴν ἐπιταγὴν ἤδη πεπλήρωκα, πάντῃ θαυμάζων ⁷⁷ τὴν σὴν ἀρετὴν, πῶς περὶ τούτων πεφίλοπόνηκας, [P. 383] ὡς καὶ διὰ γραμμάτων παρορμηῆσαι ἡμᾶς ὀηλά σοι πάντα ποιήσασθαι τὰ περὶ τῆς ἀλώσεως τῆς καθ' ἡμᾶς πόλεως. Οὐχ ἐνέκεν δὲ τινος ἄλλου τὴν σὴν ἀξίωσιν ἐκπληρῶσαι δίκαιον κέρικα, ἀλλ' ἔν' ἔχῃς ὑπόμνημα τῆς πρὸς ἡμᾶς φιλίας τὴν καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς συμφορὰν, ἀεὶ σε περιεκεντούσαν τοῖς ἀλγενοῖς καὶ πρὸς τὸν ζῆλον τῶν καλῶν παραθήουσαν. Πέφυκε γάρ πως ἡ μνήμη τῶν λυπηρῶν εἰς ἀρετὴν ἐνάγειν τῶν σπουδαίων τὸ φρόνημα, καὶ φοβερῶν πραγμάτων ἐξήγησις ψυχικὴν ἀσφάλειαν ἀπεργάζεσθαι. Ἀλλὰ μὴ τῇ ἰδιωτικῇ προσέχων τῆς συγγραφῆς τῶν αὐτῇ προσόντων τὴν ὑφέλειαν διαπίπτῃς, τῷ ἀτεχνεῖ δὲ μᾶλλον καὶ ἀνεπιτηθεύτῳ τῶν λεγομένων τὴν πίστιν συνακολουθεῖν ἐννοοῦμενος εὐχαῖς ἡμᾶς ἀμείψασθαι τῆσδε τῆς ἐγχειρήσεως προθυμήθητι, τὸν κοινὸν δεσπότην ἐξιλεοῦμενος ἢ παρενεγκεῖν ἡμῖν τὰ δεινὰ ἢ καρτερῶς γε φέροντας ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς αὐτοῦ δικαιοκρασίας τὸν τῆς ὑπομονῆς ἀξιώσαι μισθόν.

Τέλος τῆς ἀξιωμαθμοσύτου ιστορίας κυρ Ἰωάννου τοῦ Κιμεινίδου καὶ κουδοκλεισίου ⁷⁸ τῆς ἡγεωτάτης μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, ἣν ὀφείλει πᾶς τις, μάλιστα δὲ Θεσσαλονικεὺς, ἐπιστατικῶς τε ⁷⁹ καὶ γουτεχῶς διελεῖν ὡς ἀπὸ οὐδαν, τὸ γὰρ εἰς ψυχικὴν ἤκον ὡφέλειαν, ἀρίστην τε καὶ λυσιτελεστάτην.

VARIE LECTIONES

⁷⁶ ἐφευρόμενος P. ⁷⁷ θαυμάζω A. ⁷⁸ κουδοκλεισίου P. ⁷⁹ τς οim. P.

IN SEQUEMTEM DEMETRII CYDONII MONODIAM

FR. COMBEFISII PRÆFATIO.

Quandiu in Thessalonica rebus versamur, ejusque priore excidio, Leone Basilii filio imperatore (eujus et opera instaurata prope ejus urbis omnis illa ruina ac desolatio est) priusquam manum a tabula, libuit in

agnificas te a mœrore læsum ultra modum animo indoluisse. Cæterum cum in modum multis illis ac innumerabilibus afflictionum procellis divexati nihil melius, nec in ipsa Tripoli, quandiu in illa morati sumus, nos habuimus, nisi quod (vel me certe quod attinet) prioribus etiam deterioribus malis oppressi sumus. Ibi enim optimo quoque patre orbatus sum, velut aliud novum malorum initium illius nactus carentiam. Attamen a tuo discessu, non multo post, ita mandante tyranno, omnes simul priori rursus navi impositi, quibusdam Barbaris una vectoribus, ad hanc Tarsi custodiam venimus. Et nunc inter duas res **599** anxii nimis jactamur, aut salutari commutatione redimendi, aut mortem oppetituri; quæ ipsa crebris quotidie ægritudinibus ingruat, ac præterea lis qui in carcere detinentur prope contubernalis existat. Haud tamen certo scire possumus utrum horum prius nanciscemur.

79. Ego vero jam tua jussa implevi, virtutem tuam non satis admirans, qua ratione ad hæc pervestiganda sic adhibueris animum, ut et scriptis litteris omnem nostræ urbis excidii narrationem ex me sollicitaveris. Nec ulla alia de causa tuis parere jussis operæ pretium duxi quam ut amicitia nostræ monumentum nostram hanc calamitatem haberet, quæ te tristium recordatione continue compungat et ad eorum quæ sunt honesta et officii æmulationem alacriorem reddat, funestarum siquidem rerum memoria studiosorum mentem ad virtutem promovere solet, terribiliumque narratio animis securitatem præstare consuevit. Cave tamen ne scriptoris simplicitati animum attendens, quæ illi inest, utilitatem despicias: sed potius nullo artificio concinnata ineptoque digesta ipsa veritati hæerere studeasque sibi conciliare existimans, ejusce vices operis preces nobis ex animo repende, communem Dominum exorans ut **600** aut a nobis mala amoveat, aut fortiter tolerantibus in die sui justi judicii patientiæ mercedem tribuat.

Finis memoria dignissimæ historiæ domni Joannis Cameniata, cubucesii sanctissimæ metropoleos Thessalonica, quam quilibet, sed Thessalonicensis potissimum, ut (quod ad animum attinet) optimam summeque proficuum solerter et cordate debet percurrere.

antecessum funestius aliud hic ejus repræsentare excidium, quo non hostium grassatione, sed civium tumultu immenso quantum sædata civitas est et desolata, sibi que ipsa vires ademit, et ut facile postmodum Turcis præda cederet, momentum dedit, urbi que Augustæ ac Byzantio, per eas ipsas civiles discordias ac factiones, eo fato præiret. Auctor mihi hic Demetrius Cydonius ipse Thessalonicensis, inter suos plurimum schismaticos, nec levibus erroribus Palamitarum nube involutos, ipsis dementatis Ecclesiarum principibus, aulaque fere in eorum adducta sententiam, Catholicissimus Latinisque addictissimus, nec minus suis devotus, studensque Græciæ jam dejectæ, qua via liceret, revocandis rebus; quod hoc uno præstari posse ac sperari, ucri sane vir judicio existimavit, si sopito sequioris ævi dissidio, pristinaque reducta Christianitatis ac Ecclesiæ facie, Notæ Romæ cum Seniore, filia cum matre, et a qua filia omnis dignitas, conveniret. Ejus hoc argumento Orationem deliberativam, de Latinorum corrogando auxilio, alteramque de non reddenda Callipoli, ab anno jam 1648 typis vulgasse, memini, quibus præiret Theodori Despotæ Palæologi in purpura nati Ἐπιτάφιος, aureo mellitoque Manuelis item Palæologi imperatoris ipsius fratris, ore, illi in Peloponneso dictus, ubi is cum imperio diu præfuerat, diemque obierat; triumque fasciculum haud spernendum, nec regis auribus ac animadversione prorsus indignum, Christianissimo Francorum Ludovico XIV, semper Augusto, annis minori, sed tota jam indole ac spiritibus Magno, non ingratum munus obtulisse. In quo mihi ipse placeo, nec tam mihi, quam patriæ ac Galliæ orbique ipsi Christiano, gratulor, quod tam verus bonus vates sui: et quam in Palæologis φιλαδελφίαν, quod laudatum par fratrum et amicorum, suspecti, amavi, colui, orbi exhibui, in Christianissimo principe, fratreque unico, gente Borbonia, invictissimi æque ac justissimi piissimique Ludovici XIII inclyta sobole, feliciori omine mihi ipse jam tum auguratus sum, votisque expetii. Et vero donavit, fraternæ illius charitatis auctor, ac concordiaæ arbiter Christus, per quam tot annis Gallorum gentem, sociosque omnes beavit, ac in ævum longinquum beet; hostesque (quod dudum facit) nunquam non dejiciat ac percellat, aut etiam virtutum illecebra omnique clementia, majori victoria amoris, ipsos quoque vero Soli mundo, socios amicosque delinuat, trahat, subjiciat. Tabellam huic oppositam exhibet Demetrii Cydonii hæc Μονῳδία. Graphice in ea descripta civium discordiaæ mala: quid sibi pariat, ipsa sibi mucronem adigens civitas, ac in se versa respública flammamque sibi subjiciens, ne cui tandem ullo unquam colore furor tantus obrepat, invidioque dæmoni ea molitione funestum plane organum pareat, ac vel sumum patriæ cimbis aspergat, ne tanta dicam hisque Thessalonicensibus, affinia pariaque incendia. Reliqua ad imperii Byzantini interitum, ejusque ipsam postremam labem ac occasum ministrabunt, ipsa Cydonii, aliorumque ejus circiter ævi, pauloque supparium e Regia ipsa, aliisque Christiani orbis bibliothecis, epistolæ ac opuscula, post Leonis Diaconi et Michaelis Pselli (altero hic statim volumine) Historiarum illustrata a me data συντάγματα sive mihi ipsi vita comes fuerit, sive cui per Providentiam destinatum erit, lampade tradita. Thessalonicensem hunc tumultum perstrinxit Cantacuzenus l. 5, c. 94; an sincera satis historici fide, nec suæ ipse causæ favens, aliorum judicium esto.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΥΔΟΝΙΟΥ

ΜΟΝΟΔΙΑ

ΕΠΙ ΤΟΙΣ ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚῃ ΠΕΣΟΥΣΙ.

DEMETRII CYDONII

OCCISORUM THESSALONICÆ MONODIA (1).

(Anno 1546.)

1 Viri, quotquot propinquorum ac gentilium A vestrorum effugistis manus, mecum ipse undequaque considerans, quo nomine vocanda sit civitas, in qua nobis mala hæc evenerunt, invenire non possum. Sane quidem civitatis urbisque ambitus est; in ea autem qui sedes habeant de civibus tro-pæum erexisse, et corporibus municipium vacua-tum esse, eos, qui evasere, Styge pariter et Cocyto atque Barbaris deteriorem ipsam nuncupare cogit.

2. O tempus in lucem trahens omnia, atque

[P. 384-385]. α'. "Ἄνδρες, ὅσοι τὰς τῶν συγγενῶν διαπεφεύγατε χεῖρας, ἐγὼ μὲν οὐδ' ὅτι χρὴ καλεῖν τὴν πόλιν, ἐν ἣ ταῦτα πεπόνθαμεν, δύναμαι σκοποῦ-μενος πανταχόθεν εὐρεῖν. Ὁ μὲν γὰρ περίβολος, πό-λεως τὸ δ' ἐν αὐτῇ στησαί τρόπαιον ἀπὸ τῶν πο-λιτῶν τοὺς οἰκήτορας, καὶ κεκενωῖσθαι σωμάτων τὸ ἄπυ, καὶ Στυγὸς καὶ Κωκυτοῦ καὶ Βαρβάρων χεῖρω τοὺς ἐκφυγόντας ἀναγκάζει ταύτην καλεῖν.

β'. Ἡ πάντα μὲν φαίνων, πάντα δὲ κρύπτων χρῆ-

NOTÆ.

(1) Tragica comploratio, Lamentatio.

νο; Ἡ πᾶσαν μὲν συγγραφήν, πᾶσαν δὲ ποιήσιν ἀποκρύψασα συμφορὰ! Ὡ πάντας μὲν διηγουμένους, πάντας δὲ μονοθεοῦντας σιωπᾶν ἀναγκάζουσα φήμη! Πόττερον ἐπαινῶμεν τοὺς οἰκεῖν λαχόντας τὴν χώραν; Ἄλλ' αὐτοῦ καὶ τοὺς φονέας ὀρώμεν, καὶ οἱ τῆ φύσει πικρῶς ἔχοντες, ἐνταῦθα τὸν πρὸς αὐτὴν πεπολεμηῆ-
 κασι πόλεμον. Ἄλλὰ καταρώμεθα καὶ μιανὰν καλῶ-
 μεν τὴν πόλιν; Ἄλλ' ἡ τῶν πεσόντων ἀρετὴ, πάσης ἀρετῆς τε καὶ εὐχῆς ἀξίαν αὐτὴν ἀποφαίνει. Τίς ἄρα τῆ τῆς πόλεως ἐδάσκησε δόξη; Τίς ταύτην αὐτῆ φυλάττεσθαι παρὰ πάντων οὐ συνεχώρησε διὰ τέλους; Τίς μὴ πρὸς τῆ σοφίᾳ, καὶ τῆ φιλανθρωπίᾳ ταύτην ἀψήχη φιλοτιμιεῖσθαι; Τίς τοῖς ὑστέροις συνέχεε τὰ πρότερα; Τὰ μὲν γὰρ πρὸ τῶν τολμημάτων τούτων καὶ τῆς σχετλιας ἡμέρας, τίς οὕτω λόγοις πάντας νικῶν, ὅστις ἂν οἶός τ' ἐγένετο διηγοῦμενος ἐπικέσθαι μέγεθος μὲν, ὥστ' ἐξείναι ταῖς μεγίσταις αὐτῆν παραβάλλειν· θέσιν δὲ τὴν καλλίστην ἄμα καὶ ὑγεινωτάτην· καρπῶν τε φορὰν, καὶ τὸν τῆς Αἰγύπτου τόκον νικῶσαν; Νεῶ δὲ καὶ ἱερᾶ, τῶν ἀπανταχοῦ κάλλιστά τε καὶ ἀγιώτατα, τσσαῦτα καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὸ πλῆθος, ὥστ' οὐκ εἶναι τούτων ἄλλοθι τοσοῦτοις, οὔτε μείζουσι οὔτε κλειοῖσι ἐντυχεῖν ἀγορὰ τε τοὺς ἐξ ἀπάτης γῆς ὑποδεχομένη, καὶ τοὺς συνιόντας, οὐ γῆς εἰεν ἀπορεῖν ἀναγκάζουσα· [P. 386] οὕτω ταυτὸν ἦν ἐκαίην τε οἰκεῖν, καὶ πάσαις ἄμα παρεῖναι. Αἰμένους δὲ πολλοὶ μὲν ἐπήνεσαν· ὁ δ' ἐνταῦθα πάντων ἂν δικαίως ἐνίκησεν εἶναι παρδείγμα, ὁ αὐτὸς ἀντὶ πόλεως τε ὧν καὶ λιμένων, καὶ τὴν πόλιν οὐκ εἰς τὴν θάλατταν λήγουσαν περιχόμενος, ἄλλ' εἰς πόλιν ἐτέραν. Οὕτω σεμνότερον καὶ τῶν Βαβυλωνίων ἐτετείχιστο περιθόλων. Μέγιστος δὲ ὧν ὧν ἴσμεν λιμένων, μεγίστην παρέχεται τὴν ἀσφάλειαν, καὶ τὴν πόλιν ὅσον ἐν ἀγκάλαις περιλαμβάνων, συμφῦναι δοκεῖ σπεύδειν αὐτῆ. Τὸ δὲ ὅλον σχῆμα τῆς πόλεως τίνος μὲν οὐκ ἂν ἐκοίμισε λύπην; Τίνα δὲ οὐκ ἂν νοσοῦντα ἀνώρθωσε; Τίνα δὲ οὐκ ἂν ξένον ἐπεισε καὶ τῆς οἰκ[ε]ίας ἐπιλαθέσθαι; eius non animi dolorem sedarit? Quem ægro corpore patriæ domusque oblivionem fecerit?

γ'. Ἄλλὰ μὴν τὴν γε τῆς πόλεως εὐσέβειαν, καὶ τὴν περὶ τὸν Θεὸν θεραπείαν, βέλτιον ἂν τις σιωπῶν ἢ φεγγόμενος ἐνδείξαιτο τοῖς ἀκούουσι. Ἐκεῖ γὰρ τακτοὶ μὲν οὐκ εἰσὶ καιροὶ τοῖς εὐξασθαι βουλομένοις, ἀλλὰ τῶν ἱερῶν καὶ νύκτων καὶ μεσημέραν ἀνεπιγμένων, ἔξεστι πληροῦν τὰς εὐχὰς καὶ θάρσειν περὶ ὧν τις δεησόμενος ἦκεν. Ἡ τε λοιπὴ περὶ τὰ τοιαῦτα φιλοτιμία τε καὶ σπουδὴ, ἀναθημάτων κάλλη καὶ πλῆθος; προσόδων, καὶ παννυχίδων συνέχεια, καὶ αἱ τῶν φθόντων ὑγγες, καὶ ἡ διὰ πάντων ὥσπερ ἐν μουσικῇ ὁμολογία καὶ τάξις, ταυτὶ δὲ βέλτιον παρόντα ὄρεῖν καὶ περιᾶσθαι καταμανθάνειν γινόμενα. Καὶ μὴν καὶ μισθὸν αὐτοῖς οὗτοι φαῖλον τῆς εὐσεβείας ὀρώμεν· ἄλλ' ὅν ἂν τις αὐτῶ γε ἢ φίλοις συνεύξαιτο· πολιορκιῶν τε λύσεις, καὶ λιμῶν βοηθείας, καὶ νοσημάτων δὴ θεραπείας ἐπι-

omnia tegens! O calamitas, quidquid usquam historiarum monumentis proditum est, quidquid poetarum fabulis celebratum, obscuro damnans! O rumor, o fama, omnium qui narrationem instituant, omniumque funestos casus tragice deplorantium ora silere necessario præstans! Laudemusne regionis incolas? At in ea et sicarios videmus: amarulentoque homines animo ac ingenio, hic adversus eam pugnam commiserunt. Dirisne devoveamus, urbemque impuram ac scelestissimam dicamus? Enimvero, eorum qui ceciderunt virtus, omni eam virtute, faustisque dignam omnibus, ostendit. Quisnam igitur urbis claritati invidit? Quis eam se sibi in finem usque ab omnibus servare non sivit? Quis præter sapientiam, etiam humanitatis laude eam splendere non dimisit? Quis iis, quæ secuta sunt, priora confudit? Quæ enim scelestissimos ausus hos et miserabilem diem antecessere, quis tanta eloquentiæ vi cunctis eminet, ut assequi verbis sufficiat? Magnitudo tanta, ut ea cum maximis urbibus componi merito possit. Loci situs pulcherrimus simul et saluberrimus; fructuum proventus, qui et Ægypti feracitatem vincat. Templâ ac sacræ ædes, tanta magnitudine sicque numerosæ, ut nullo usquam loco in tantas aut majores pluresve incidere liceat. Forum omni ex terra venientes suscipiens, ac qui convenissent ubi terrarum essent ambigere cogens: sic idem erat in ea degere, ac cunctis simul terris præsentia adesse. Multi sunt qui portus laudavere; Thessalonicensium autem omnium merito exemplar evicit esse, idem ipse et urbis, et portus vicem gerens, cujus munere urbs non ad mare desinat, sed ad urbem alteram. Sic et præ Babylone augustior septus: cunque omnium, quos noverimus, portus sit maximus, maximam securitatem præbet, urbemque quasi brachiis astringens, ulnisque fovens, ei velut coalescere eniti videtur. Urbis omnis species non sanum reddiderit? Cui extraneo non et

600a3. Atenim urbis pietatem, ac erga Deum cultum, melius quispiam silentio, quam sermone ac eloquio auditoribus insinuaverit. Nulla ibi stata tempora, iis qui velint precatione defungi, sed et noctu atque interdum reseratis sacris ædibus, preces implere licet, ac confidere de quibus quis oraturus venit. Reliqua item in ejusmodi magnificentia atque opera, pulchra donaria, proventus multitudo, juges noctu vigiliæ, cantorum illecebræ, ac per omnia velut in musica concentus ordoque; hæc, inquam, præstat, qui sit præsens, videre, ac conari rerum ipsa exhibitione condiscere. Atqui nec sperendam pietatis mercedem civitati videmus accessisse, ac quam sibi quis merito comprecetur, iisque quos necessarios habebat; solutas obsidiones, famis solatia, adventantium depulsos morbos (2),

NOTE.

(2) Hæc præcipue in Vita Demetrii fuse digesta; quæ et ornamento essent ad Mauritii circiter

tempora, ac Illyrici bella; possemque repræsentare.

regum necesse instructis copiis adorantium; in futurum oracula, *Unam fors, quæ in communi clade ac vastitate incolumis servetur*. Confert verò istiusmodi quoque usibus, qui et universum orbem habitabilem universumque inhabitabilem miraculo tenet, in media urbe situs, atque ad se undequaque extrema cogens, tum ipse urbi servator, tum civibus conciliator atque ad Deum intercessor. Neque id solum, sed et qui imperatores placidos civitati reddat, cum in reliquis, tum ut oppidanis remittant tributa; inque externis ac Barbarorum bellis ipse ducem agat, tremendumque majoribus longe copiis ut adversus civitatem arma moveant, efficiat. Sic nimirum exstare urbem commune pietatis exemplar quis dixerit.

4. Oratorum porro et philosophorum, aliorumque litteratorum, ubi quis aut plures, aut præstantiores choros perspiciat? Quin plane hic omnes primas dant civitati, ac commune gymnasium vocitant ac scholam, tunc ad musas in ea enixe contententibus. Enimvero illud certe unum haud licet dicere: id nunc quidem urbi contigisse, ut litterarum ac eruditionis primatum teneret, fuisse vero cum in eorum qui ignorantia laborant classe locanda esset: secus plane, nullum non tempus fuit, in quo non esset Ejicorum urbs, musarumque hic in ævum studiis clara vigerent victoria, veluti pubem dicunt poetæ. Sic Athenis quispiam dixerit, cum Demosthene ac Platone versari, ludumque terere, cui hic versari contigerit.

5. Enimvero cuncta hæc dies una confudit, atque urbi coronam detraxit; ac quam deperirent omnes, haud secus ac scopulos sub aquis latentes omnium animis suspectam reddidit. O unde contentio atque lis in mundum ingressum habuit? O unde seditio miscens omnia impudenter obrepsit? Unde vero ut una in ea nacti sedes, non et eadem in rem mutuo rati conducere, alii allorum contentionis ardore degustarint carnes, affiniumque ac propinquorum cruoribus patriam fœdarint, quam et potiore parentibus loco iis fore par erat, si sanæ mentis scintillam ullam retinerent? Ii vero furii agitari, regesque adorare ac imperatores, qui publicis nihil tyrannis meliores essent. Terra porro ac regio nostra habebatur, sed potentiorum vis ac injuria ea fruebatur. Mare occlusum erat, aribusque ita solum respirare licebat, si libertatis prorsus oblitæ essent. Quos vero par erat indigne ferre, ut quibus putaretur imperium, ii rem risu excipiebant, ac si rebus hinc accessio foret. Malorum porro remedium erat iis solum nuntiare dira, qui ipso eorum eventu, victimas faciebant. Quotquot autem ex præsentibus, quo tandem res civitatibus evasuræ essent, augurabantur, quærebant cui pereuntium curæ esset. Ac occurrebat, qui Hercule fortior, Peleo castior, majori Themistocle vi ingenii esset; ac qui ipse erga subditos Cyri animum indolemque referret. At, dura res legislator animis quietem agere nesciis; ejusque moleste

A δημούτων, σφαγὰς τε βασιλέων αὐτοῖς στρατεύμασιν ἐπιόντων, καὶ χρησμοῦς εἰς τὸ μέλλον, *Μόνην ἀνάλωτον ἐν τῇ κοινῇ περισωθήσεσθαι συμφορᾷ*. Συνεργεῖ δὲ πρὸς τὰς τοιαύτας χρείας αὐτῆ, καὶ ὁ πᾶσαν μὲν τὴν οἰκουμένην, πᾶσαν δὲ τὴν ἀόικητον τῷ θαύματι κατασχών, ὃς ἐν μέσῃ τῇ πόλει κείμενος, καὶ πρὸς αὐτὸν τὰ πανταχόθεν ἄκρα συνάγων, τῇ τε πόλει σωτὴρ διαλλακτῆς τε τοῖς πολῖταις καὶ πρεσβευτῆς τὰ πρὸς θεόν. Οὐ τοῦτο δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ βασιλέας μὲν ἡμέρους τῇ πολιτείᾳ καθίστησι, τὰ τε ἄλλα καὶ τὰ τῶν φόρων ἀνιέντας τῇ πόλει, ἐν τε τοῖς πρὸς τοὺς ἔξω πολέμοις αὐτὸς στρατηγῶν, καὶ φοβερόν τοῖς πλεονάζουσι καθιστὰς κινεῖν ὄπλα κατὰ τῆς πόλεως. Οὕτως ἀνεῖποι τις ἴσασθαι κοινὸν τὴν πόλιν εὐσεβείας παράδειγμα.

B δ'. Ῥητόρων δὲ καὶ φιλοσόφων, καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐπὶ τοῖς λόγοις, ποῦ τις ἂν ἦ πλείους ἢ καλλίους ἴβαι χοροῦς; Ἄλλ' ἐνταῦθα πάντες [P. 387] συγχωροῦσι τῇ πόλει, καὶ διατριβὴν καλοῦσι κοινήν, πάντων παρὰ τὰς ἐνταῦθα μούσας ἐπειγομένων. Ἄλλὰ μὴν τοῦτο γε μόνον οὐκ ἐνεστ' εἰπεῖν, ὡς νῦν μὲν αὐτῇ συμβέβηκε προστῆναι τῶν λόγων, ἦν δ' ὅτε μετὰ τῶν ἀγνοούντων ἐτέτακτο· ἀλλὰ τὸν ἅπαντα δὴ χρόνον Ἐλικῶν ἦν ἡ πόλις, καὶ νενίκηκεν ἐνταῦθα τὰ τῶν μουσῶν δι' αἰῶνος ἀκμάζειν, ὡς περ φασὶ τὴν Ἥθην οἱ ποιηταί. Οὕτως Ἀθήνησιν ἂν τις εἴποι μετὰ Δημοσθένους καὶ Πλάτωνος διατρίβειν, αὐτόθι γενόμενος.

C ε'. Ἄλλ' ἅπαντα ταῦτα ἡμέρα δὴ μία συνέχει, καὶ τὸν τῆς πόλεως ἀφελετο στέφανον· καὶ τὴν κοινῇ ἐρωμένην, ὡς περ τὰς ὑφάλους ὑποκτετεῖν ἐπεισεν ἅπαντας. Ἦ πόθεν μὲν εἰς τὸν κόσμον ἔρις εἰσῆλθε; Πόθεν δὲ εἰσεκώμασε στάσις; Πόθεν δὲ οἱ τὴν αὐτὴν κατοικοῦντες, οὐ καὶ ταυτὰ λυσιτελήσειν ἀλλήλοις νομίζοντες, γεύονται μὲν φιλονεικοῦντες ἀλλήλων, αἵματι δὲ συγγενῶν τὴν πατρίδα μαινοῦσιν, ἦν ἔδει καὶ πρὸ τῶν γονέων αὐτοῖς, εἰ γ' ἐσωφρόνου ὑπάρχειν; Οἱ μὲν ἐμαίνοντο, καὶ βασιλέας προσεκύνουν, οὐδὲν τῶν δημοσίων τυραννοῦντων ἀμείνουσιν. Καὶ γῆ ἐνομιζέτο μὲν ἡμετέρα, ὑπὸ δὲ τῶν δυναμένων ἐγεωργεῖτο. Ἐκέκλειστο δὲ ἡ θάλασσα, ταῖς δὲ πόλεσιν οὕτω μόνως ἐνῆν ἀναπνεῦσαι, εἰ τῆς ἐλευθερίας παντάπασιν ἐπιλάβοιτο. Οὗς δὲ δυσχεραίνειν ἔδει, ὡς σφίσι τῆς ἀρχῆς περικοπτομένης, ἐγέλων, ὡς περ προστιθέντες τοῖς ὄσει. Τὸ δὲ φάρμακον τῶν κακῶν, μνηύσαι μόνον τὰ πάθη τοῖς ὄσι ταῦτ' ἐγένετο θύοσι. Ὅσοι δ' ἐκ τῶν παρόντων, οἱ τελευτήσει τὰ κακὰ ταῖς πόλεσιν ἐμαντεύοντο, ἐζήτουν ᾧ τῶν ἀπολλυμένων μίλησαι· καὶ εὖρον Ἡρακλέους μὲν ἀνδρείοτερον, σωφρονέστερον δὲ Πηλέως, Θεμιστοκλέους δὲ συνετώτερον· τὰ Κύρου δὲ καὶ αὐτὸν πρὸς τοὺς ἀρχομένους μεμ[ι]μημένον. Ἄλλὰ πικρὸν νομοθέτης, τοῖς ἡσυχάζειν οὐκ ἐγνωκόσι, καὶ τὴν ἀρχὴν ἐδυσχεραίνον τὴν ἐκείνου, οἱ σφίσι αὐτοῖς πονηρὰ συνειδότες· καὶ διὰ ταῦτα ἀκρόπολις τε δὴ παρὰ τῶν νοῦν ἐχόντων κατελαμβάνετο, ὡς βίβη τὸν ἐξεστῆκῶτα δῆμον θεραπευσόντων. Καὶ παρὰ τὸν παῖδα τοῦ βα-

σιλῆως τὸν σὺφρονα καὶ πρᾶον καὶ φρόνιμον πρέσβεις ἦγον, ἀξιοῦντες στρατεύμα πέμπεσθαι, καὶ τὴν μὲν πόλιν ἐπισχεῖν [P. 388] καθ' ἑαυτῆς μαινομένην, φυλάξει δὲ τὰ πράγματα, τῷ σώζειν αὐτὰ δυναμένην. Ἔδει τότε μικρὸν ἡσυχάσαι τὴν τύχην, καὶ στρατιώτας ἐλευθερίαν κομίζοντας μὴ κωλύσαι. Νῦν ἄν, ἀντὶ τοῦ στενάζειν, ἐν ἑορταῖς ἡμῖν ἦν ἡ πόλις. Νῦν ἄν ἐχθροὺς μὲν ἡμῶν οἱ πολῖται, οἱ δ' ἐχθροὶ τὴν παροῦσαν μετελάμβανον τύχην. Δίκη δ' ἄν ἐγένετο μετ' ἀνθρώπων, καὶ τὰ τοῦ χρυσοῦ γένους ἄν ἡμῖν περιήκε. Νῦν δ' (ὡ πῶς τὰ καλῶς βεβουλευμένα ἡ τύχη καίζουσα περιτρέπει!) οἱ μὲν ἠπείγοντο· οἱ δ' ἦσαν μετέωροι· καὶ τῶν σημείων ἤδη πρὸ τῶν πυλῶν φαινομένων, δαίμων τις φθονερὸς ὑπῆει τοὺς πάντας ἰσοκράτας αὐτῶν· καὶ τὸν δῆμον αἵματος πάλα διαφῶντα, ἐπὶ κόρον τῆς πονηραῖς παρεκάλουν δημηγορηταῖς. Οἱ δ' ἐκινούντο, ὡς Ὅμηρος ἔφη τὴν θάλατταν ὑπ' ἐναντίων πνευμάτων ἐλαυνομένην. Καὶ λοιπὸν οὐδὲν ἦν σὺν νόμῳ, ἀλλ' ἐπιπτε μὲν ὁ προστυχῶν· διὰ δὲ τῶν νεκρῶν ἐπὶ τοὺς ἀρχοντας ἦσαν. Οἱ δὲ διασκευασάμενοι, δέχεσθαι μὲν τοὺς ἐπιόντας, καὶ σφίσι αὐτοῖς ἀμύνειν ἐβούλοντο· ἕτερος δὲ πόλεμος ἔνδοθεν κατὰ νῶτον ἀπήντα· ὥστ' οὐκ εἶχον λοιπὸν ὅποι τὰ πρόσωπα τρέφειαν. Τότε δὴ πῦρ μὲν ταῖς πύλαις προσήγετο, καὶ ὁ καπνὸς τοὺς μὲν ἐξωθεν ἐπειγομένους εἶργε τοῦ πρόσω· ὡς ἄν οἱς ἐβούλοντο βοηθεῖν, ἐλημμένων. Οἱ δ' ἔνδοθεν ἦνοιγον τὰς πύλας τοῖς ἀνδροφόνους· οἱ δ' εἰσχυθέντες, πᾶσαν ἀνάστασιν πόλεως οἱς ἔδρασαν, ἀπέφθναν. Ἐγυμνοῦτο μὲν τῶν ὅπλων ὁ στρατιώτης· εἰλκετο δὲ ὑπὸ τῶν τυχόντων ὁ πολλὰ δὴ πολλοῖς εἰωθὸς ἐπιτάττειν. Δούλος δὲ τὸν δεσπότην ἠγνῶει, καὶ ὧν πρότερον ἐπετιμᾶτο δικαίως τότε δίκην ἤξιον λαμβάνειν. Ὅπλων δὲ καὶ χρημάτων οἱ δούλοι καὶ πένητες κύριοι καταστάτες, τοῖς πρὶν αὐτὰ κεκτημένοις, τὴν τῶν ἀνδραπόδων προσήκειν ἐνόμιζον τύχην, καὶ δῆσαντες εἶργον, μηδὲ τῶν ἀκτίων ἀπολαύειν αὐτοὺς συγχωροῦντες. Ἀρόμος ἐπὶ τὰς οἰκίας, καὶ πάσας ὡς περ ἐρημίας διεσκαψαν πόλεις. Ὁ δὲ δακρύσας, αὐτοῦ παρὰ τῶν ἀσεβῶν ἀπεσφάττετο. Ὡ πόλεως, ἀντὶ μῖζος, πολλῶν, καὶ τούτων ἐναντιωτάτων γεγεννημένης! Ὡ πολιτείας, θαλάττης πάσης ἀπιστοτέρας! Ὡ πολιτῶν, οὐδὲν τι τῶν φύσει βαρβάρων ἀπιστοτέρων! Καταποντισταὶ τινες ἀντικρυς ἐν ἡπείρῳ· μᾶλλον δὲ τὰ τούτων, καὶ χεῖρω. Οἱ μὲν γὰρ τῶν ὄντων γυμνώσαντες, οὐ καὶ τὸ ζῆν προσαφείλοντο· οὗτοι δὲ, τὸν μὲν οἰκοθεν στρατεύμα τρέφειν δυνάμενον, [P. 389] ἐξαίφνης ὡς περ σκηπτῶ κατενεχθέντος, ἀποπέμπουσιν προσαιτησόντα. Ἡ δ' ὑπερβολή, ὅτι καὶ τῶν ὄντων ἐκβάλλοντες ἀγανακτοῦσιν, εἰ ζῶντι μετὰ τῶν ἄλλων ἐξέσταται μεμνήσθαι τῆς συμφορᾶς.

ς'. Ὡ λογισμοῦ περιυδρισμένου! Ὡ πάντα ἀλογίας ἀγούσης! Οἱ μὲν, ἐπὶ τοὺς τῶν δικαίων πόνους, καὶ τοῦ πυρὸς δεύτερον ἐκινούντο· θαρρεῖν δὲ εἶχεν οὐδεὶς, οὐ γένοι κοσμούμενος, οὐ μεγάλα δὴ καὶ πολλὰ

A ferebant impertium, qui ipsi sibi malorum conscii essent. Ea causa fuit cur viri cati ac cordati arcem occuparint, quasi ad saniozem mentem, ea emotam plebem vi redacturi essent. Adsunt legati ad imperatoris filium, virum modestum, mitem, prudentem, rogantes miti milites qui urbem compescant in sese furentem, eique servari res, qui ipse incolumes præstare posset. Erat tunc tantisper fortunæ quiescendum, nec inhibendi milites, qui libertatem allaturi essent. Nunc sane pro luctu ac gemitu, in tripudio atque epulis nobis civitas esset. Nunc plane cives nostri chorus ducerent, ac inimici præsentis nostræ fortunæ participes essent. Vigeret justitia inter homines, aureumque genus in nobis superstes esset. Nunc vero, o quomodo quæ recte consiliis initis deliberata essent, ludens fortunæ evertit! Hi nempe urgebant, illi e sublimi stabant: jamque vexilla ante portas explicata erant, cum invidus quidam dæmon omnes subiit, qui pari illi ingenio essent; quique plebem pridem sanguinis sitibundam, ut eo exsatiaretur scelestissimis concionibus incitabant. Ea porro sic movebatur, uti mare dixit Homerus, cum contrariis ventis quatitur. Neque jam rationi aliquid conjunctum erat, sed quisque obvius cadebat. Per substrata cadavera itum ad magistratus. Illi dissipati, ingruentes quidem excipere, seque tueri optabant; his enimvero intrinsecus a tergo pugna altera occurrebat. Quamobrem non jam erat quo facies verterent. Tunc nimirum igne portis admoto, fumus, eos qui extrinsecus urgerent, progredi inhibebat, quasi iis comprehensis, quibus ipsi suppetias ibant. Qui intus erant, sicariis ac maleficis portas aperiunt. Illi in urbem effusi, quibus gesserunt, omnem ipsi vastitatem inducunt. Miles armis nudabatur; trahabatur a vili vulgo, qui multa multis præcipere solitus erat. Servus herum nesciebat: ac quem is prius jure increpabat, tunc sibi pœnas eum dare poscebat. Armorum opumque servi ac inopes facti compotes, quibus illa prius competebant, mancipiorum forte ac fortuna habebant, compactosque in carcerem, nec lucis radiis frui sinebant. In ædes concitabant, omnesque civitates desertorum more eruebant. Cui lacrymæ obortæ essent, impiorum confestim gladiis contrucidabatur. O civitatem, quæ ex una, multæ, contrariissimisque studiis atque animis evaseris! O rempublicam quovis pe-ligo infidam magis! O cives nihil majori fide, quam qui natura barbari omnique indole! Marini quidam plane prædones in continente; quin his quoque studiis deteriores. Illi namque quos bonis

6006. O animi rationes ludibrio habitas! O mentis insaniam! cuncta agentem, rationisque absentiam! Illi, in justorum labores, ipso igne celerius invadebant. Nemo usque confidere poterat; non quem

generis infulae ornarent, non qui magna ac clara, nec pauca munera edidisset, non qui se omnibus concinnum, placidisque moribus exhibuisset; sed velut omnibus indicta morte, sic irruentium furiarum illarum obtutu tremebant. Quidam nec solum aspectum ferebant; nonnulli sub vicinorum lectulis sibi latebras quaerebant; puteos alii subibant; alii apprehensis aris, nec loci religione a se metum depellebant. Nec desunt qui indigne ferentes, quod non pridem vita functi essent, diruptis loculis atque tumulis, ac cadavera subeuntes adhuc tabo fluentia, nec si quis propius accederet vel spiritum ducere vinentia, nec sic quidem sepulcrorum effossiores illos vitare potuerint. Per domos clamor audiebatur, ac qui heri conducta obolo opera fodiebat, hodie suffodiendo civitatem eamque eruens dives erat. Coenaque illi opipara, cui sitim levabant fontes ac frigida. Fragor porro ac pulvis, corruentium procul mororum indicio erant, uxorisque ac liberorum sub iis ruinis obrutorum. Iis autem qui superstites essent, ærumnosius erat quod evaserant, quos non lateret salutem haud sibi fore periculo tutam: ad alias enim ducebantur angustias, a quibus Cræsi thesauri exigenterentur. Nec defuit, ubi et puella, quæ in omne tempus virorum inaspecta oculis instituta esset, in ipsis verberibus denudata occiderit. O insaniam, quæ nec homines liquido vocitari sinat, quibus tanti hæc sceleris præsumpta perata cumulis!

7. Illorum itaque erat superiorum malorum cumulo, tantæ res impietatis adinvenire, secutisque, eorum quæ dira prævisissent immanitatem obtere. Quam quis a viris præstantibus majorem exquisisset pœnam, quam ut carcere tenerentur, virgisque dehonestarentur, ac vinciti, maleficorum more sederent? Quis talibus mancipatos videns, non fractus animo ac emollitus, fortunæque vicissitudines reveritus, his pœnæ finem statuisset? Haud enimvero impura scelestissimaque capita hæc satis habuere; sed nisi immani quadam tragœdia flagitiis addita, nihil sibi satis esse ducebant. Nempe nudos in indusiis educebant, ac qui sæpius pro illorum ac civitatis libertate perfuncti certamine erant, funibus a cervicibus mancipiorum more trahebant. Hic servus herum trudebat; mancipium, a quo pretio redemptus erat: rusticus, ductorem exercitus; militem, homo agricola; cuius opibus multi patriam adjutam noverant, egenus otioque maleficus, ducebantque, quo eos loco neces manebant.

8. O civitatem, in qua invidis dæmonibus tales sunt editæ choreæ! O muros, quales extinctas suscepistis turres! O mtri ambitum, septumque, ex quo illi sæpius fugatis hostibus, acerbiora quam pro victorum ratione sustinuerunt mala! Nempe in muros, vincitis manibus, maleficorum more, nefarii ducebant; mortem jam e vicino venientem cernentes miseri, animis fugitabant: ac illi quidem

λελειτουρηγῶς οὐ πᾶσιν ἑαυτὸν εὐάρμοστον παρασχόμενος. Ἄλλ' ὡσερ θανάτου κατὰ πάντων περιρημένου, οὕτω ἔτρεμον τὰς Ἐρινύς ἐκείνας ἐπιόντας ὀρῶντες. Οἱ μὲν καὶ μόνην τὴν ὄψιν οὐκ ἐνεγκόντες· οἱ δὲ σφᾶ; αὐτοὺς ὑπὸ τὰς τῶν γειτόνων ἔκρυπτον κλίνας. Οἱ δ' ὄπῃσσαν φρέατα· οἱ δὲ, τῶν βωμῶν ἐχόμενοι, οὐδὲ τὸν τόπον εὐρισκον ἀφαιροῦντά τι τοῦ θεοῦς. Εἰσὶ δ' οἱ δυσχεραίνοντες τῷ μὴ πάλαι τεθνάναι, τὰς θήκας ἀναβήγγυντες, καὶ τοὺς νεκροὺς ὑπιόντες, ἔτι σηπομένους, καὶ μηδ' εἴ τις προσεγγίσειεν ἀναπνεῖν συγχωροῦντας, οὐδ' αὐτοῦ τοὺς τυμωροῦχος ἐκείνους οἱοί τε ἐγένοντο διαδραῖναι. Βοή δ' ἐπὶ τὰς οἰκίας, καὶ ὁ σκάπτων γῆς ὄβολοῦ, σήμερον κατασκάπτων τὴν πόλιν ἐπλοῦται· καὶ πολυτελὲς τὸ δεῖπνον, ᾧ θεραπεία τοῦ δίψους αἱ κρῆναι. Κτύπος δὲ καὶ κονιορτὸς, καταπίπτοντα πόρρωθεν ἐδήλου τὰ τεῖχη, καὶ γυναικὸς καὶ παίδων αὐτοῦ καταχωννυμένων. Τοῖς δὲ περιγινομένοις ἀλγεινότερον τὸ διαφυγεῖν, εἰθῶσιν οὐκ ἀκίνδυνον αὐτοῖς ἐσομένην τὴν σωτηρίαν· ἦγοντο γὰρ πρὸς δευτέρας ἀνάγκας, τοὺς Κροῖσου θησαυροὺς ἀπαιτούμενοι. Καὶ που καὶ κόρη, τὸν ἅπαντα δὴ χρόνον ὀφθαλμοὺς ἀνδρῶν διαδραῖσα, ἐν αὐταῖς ταῖς μάστιξιν ἐτελεύτησε γυμνωθεῖσα. Ἡ μανίας, μηδ' ἀνθρώπους καθαρώς συγχωρούσης καλεῖσθαι τοὺς ταῦτα τετολημῶτας! Ἡ οἷα μὲν ἔδρασαν, οἷα δὲ ἐπέθηκον!

! O qualia illis designata facinora, quibus su-

ζ. Ἐκείνων ἄρ' ἦν, τοῖς φθάσαι κακοῖς τοιαῦτα προσεξευρεῖν δυσσεδήματα· καὶ τοῖς ὑστέροις τὰς τῶν προτέρων δεινῶν ὑπερβολὰς ἀποκρύψαι. Τίνα ἂν τις κατ' ἀνδρῶν οὕτω μεγάλων μείζω τιμωρίαν ἐζήτησεν, εἰρκτῆς καὶ πληγῶν, καὶ τοῦ δεδεμένου ὡσερ τοὺς κακούργους, καθῆσθαι; Τίς τοιαῦτα πεπονθῶτας ἐκείνους ὀρῶν, οὐκ ἂν τὴν ψυχὴν ἐδαμάσθη, καὶ λογισμὸν ἔσχε, καὶ τὰς τροπὰς τῆς τύχης εὐλαθεθεῖς, [P. 390] τοῦτοισι τὴν τιμωρίαν ὠρίσαστο; Ἄλλ' οὐ καὶ τοῖς μιαιοῖς ἐκείνοις ταῦτα ἀπέχρησεν· ἀλλ' εἰ μὴ τίνα ταῖς πονηρίαις προσθεῖεν τραγηδίαν ἀπάνθρωπον, οὐδὲν ἐνόμιζον ἐξαρκεῖν. Ἐξῆγον μὲν δὴ γυμνοὺς ἐν τοῖς χιτωνίσκοις, καὶ τοὺς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας αὐτῶν τε καὶ τῆς πόλεως πολλάκις ἠγωνισμένους, εἰλκον ἀπὸ τῶν αὐχένων, οἷα τὰ τῶν ἀνδραπόδων, σχοινοῖς. Ἐνταῦθα δούλος μὲν τὸν δεσπότην ὤθει· τὸν δὲ περιάμενον, τὸ ἀνδράποδον· τὸν δὲ στρατηγὸν, ὁ ἀγροῖκος· καὶ τὸν στρατιώτην, ὁ γεωργός· ᾧ δ' ἐκ τῶν ὄντων πολλοὶ συνήδασαν τὴν πατρίδα ὠφεληκῶτι, ὁ ἀπορος καὶ κακούργων διὰ τῆς ἀργίας, καὶ ἀπήγον, οὐ γενομένους εἶδει δέξασθαι τὴν σφαγὴν.

η'. Ἡ πόλεως, ἐν ἧ δαίμοσι φθονεροὶς τα τοιαῦτα ἐχόρευσαν! Ἡ τειχῶν, οἷους ἀποθνήσκοντας ἐδέξασθε πύργους! Ἡ περιθόλου, ἀφ' οὗ πολλάκις ἐκείνοι τρεψάμενοι τοὺς εχθροὺς, μετὰ τὰς νίκας ἐπαθον τῶν ἡττημένων πικρότερα! Οἱ μὲν ἀνήγον ἐπὶ τὰ τεῖχη, τὸν τῶν κακούργων τρόπον, δεδεμένους τῷ χεῖρε· οἱ δ' ἀνεστρέφοντο τὰς ψυχὰς, τὴν τελευταίην καὶ δὴ προσιοῦσαν ἑρῶντες· καὶ οἱ μὲν, ἠπειγον τοὺς ὑπὸ

ria, mala Lemnia, ac quidquid hactenus calamitatum celebri fama percrebuit. O eadem et sepulcrum simul et patria! O quæ simul edidit ac absorbit velut in procella maris! O falsi nominis patria, omni quoque Scylla infidior, in eos, quos educavit ac sustulit! O civium cruorem sic injuste in patria effusum! O civitatem omni Styge acerbiolem! O quomodo quæ de aliis poenas sumere videbatur, ipsa contra, eorum quæ gessit, poenas dabit, ac, quod est insanientium, ipsi eveniet, qui, dum alios cogitant, suas ipsi exedunt carnes! Cecidit miles; periit qui invadentes hostes arcere posset; nec qui utilis aliquid consilii daturus sit, ullus est. Ac nunc hostes ingruent, quique in urbe agunt, et adversus cives tribulesque audaces sunt ac præferoces, exhorrescent, qui exercitum in armis micantem pro portis videant. Et illi quidem impressionem facient, illi autem impetum non sustinebunt: urbs vero eorum erit, qui prævalebunt: ac tunc ex eventu ipsoque periculo sensum facient, eorum quæ gesserunt. Hoc nimirum sibi volebant insolitæ stelle, terræmotus, vibrantesque ac salientes interdiu veluti sublatis ignes omnium oculis usurpati. O commune naufragium! Ad me autem quod attinet, fulmina, accensos turbines, terræ hiatus, morbos, quibus mors suavior fiat, hisce

11. O qui perierunt! o qui pereunt! o qui perituri! o qui residui sunt! Nihil enim hos feliciores duco, quam qui mortui sunt. Illis namque qui vita functi sunt, tristitia finem habuerunt: qui vero vitæ superstites agunt, omni loco opprobria audituri sunt, ac velut scelestissimi omni ex cœtu profligabuntur, quærentesque qui condoleat, quæ parricidarum sunt audient, necesseque erit celare cujas tandem sint. O civitatem prius quidem civibus sufficientem ad claritatem; et quæ nunc prolixum cunctis dedecus ac probrum aspergat! Quid facturi sumus ad eos qui criminabuntur? Nam silentium tenere, nefas, dum injuria patria violatur: respondere vero, insaniam, ac defendere cujus sic conspicua sint ejusmodi opera ac facinora. Sapientiam qui suspiciant, majori odio crudelitatem habebunt, ejusque dedecus civibus objicient. Obmutescent hi in judiciis, qui sibi conscii sint funesta perpetrasse. Civitatem omnes fugient, haud secus ac pestilentia loca et quæ corporibus insidientur. Egregia sane mortalium omnium scelestissimi patriæ reddidistis nutricationis præmia, cujus in vos plura merito ac majora sunt, quam parentum, nomina. Ne civitati quidem vocari sinitis ausis illis vestris. O morbum ac labem, quæ ipsa invasit præcordia! O rem quam maxime illis contrariam, qui sociale vitæ genus, ejusque communicatis rationibus elegerunt! Enimvero Deus solus orandus est, ut manum porrigat, ac sicut a principio eam habitari faciat. Præsentem enim ipsius desolationem qui impleat, unus ipse exspectandus sit. Mortales quod attinet, alii everterunt, alii exosam fugient.

A Ἡ τῆς αὐτῆς τύχης τε ἑμοῦ καὶ πατρίδος! Ἡ τῆς αὐτῆς δεξιᾶς τε ἑμοῦ καὶ καταπίσεως ὡς περ ἐν κλύδωνι! Ἡ πατρίδος, τοῦνομα φευσαμένης, εἰς οὐδ' ἐθρέψατο, καὶ Σκύλλης πάσης ἀπιστοτέρα! Ἡ πολιτῶν αἵματος, οὕτως ἀδίκως ἐν τῇ πατρίδι βύβντος! Ἡ πόλειος πάσης Στυγῆς πικροτέρας. Ἡ πῶς μὲν αὐτὴ κολάζειν ἄλλους ἐδόκει, πάλιν δὲ παρ' αὐτῆς τὴν δίκην ὧν ἔδρασεν λήψεται, καὶ πείσεται τὰ τῶν μαινομένων, οἱ σφᾶς αὐτοὺς κατεσθίοντες, δοκοῦσιν ἐτέρους! Πέπτωκε μὲν ὁ στρατιώτης, ἀπώλετο δὲ ὁ προσιδόντας τοὺς πολεμικοὺς εἰργεῖν δυνάμενος; ὁ δὲ βουλευσόμενος ὅ τι χρὴ δρᾶν, οὐδὲ εἶς. Καὶ νῦν προσελάσσοι μὲν οἱ πολέμοι· οἱ δὲ ἐν [P. 391] τῇ πόλει, καὶ κατὰ τῶν ἑμοφύλων θρασεῖς, φρίζουσι, στρατευμα πρὸ τῶν πυλῶν ἀστράπτων ὄρωντες. Καὶ οἱ μὲν ἐπιθήσονται· οἱ δὲ οὐχ ὑποίσοιεν· ἢ δὲ πόλις ἔσται τῶν ἰσχυρότων· καὶ τότε ἂ δεδράκασι, αἰσθησονται πάσχοντες. Τοῦτ' ἦν ἄρα ἀήθεις τὰ ἀστέρες, καὶ σεισμοὶ γῆς, καὶ διάττοντες ἡμέρας ὡς περ φρυκτοὶ πῖσιν ὀρώμενοι. Ἡ ναυαγίου κοινῶ! Ἐγὼ δὲ σκηπτὸς καὶ πρηστῆρας καὶ χάσματα γῆς, καὶ νόσους τὴν τελευταίην ἔδωκ' ποιούσας, τοῖς ἀσεβέσι τοῦτοισι ἤξειν ἐνόμιζον.

inipis obventuros existimabam.

ια. Ἡ τῶν ἀπολωλότων! ὦ τῶν ἀπολλυμένων! ὦ τῶν ἀπολουμένων! ὦ τῶν ὑπολειφθέντων! Οὐδενὶ γὰρ οὐδὲ τούτους εὐτυχεστέρους κρίνω τῶν αἰχμημένων. Τοῖς μὲν γὰρ ἔσται τὰ λυπηρὰ· οἱ δὲ ὄνειδον μὲν ἀκούσονται πανταχοῦ· ὡς ἑναγέλις δὲ, ἐξέλαθῆσονται, καὶ τὸν συναλγῆσοντα ζητοῦντες, ἀκούσονται τὰ τῶν ἀνδροφόνων, καὶ δεήσει κρύπτειν ὄθεν εἰσίν. Ἡ πόλειος, ἢ πρὶν μὲν ἤρκει τοῖς πολίταις εἰς δόξαν· νῦν δὲ περιβαλεῖ πάντας αἰσχύνῃ μακρᾷ! Τί δράσομεν πρὸς τοὺς ἐγκαλοῦντας αὐτῆ. Τὸ μὲν γὰρ σιωπᾶν, ἀνόσιον, πατρίδος ὑβρίζομένης· τὸ δ' ἀπολογεῖσθαι, μανία, τοιοῦτων αὐτῇ φαινομένων τῶν ἔργων· οἱ δὲ τὴν σοφίαν θαυμάζοντες, μᾶλλον μισήσουσι τὴν ὀμότητα, καὶ τοῖς πολίταις προσίσουσι ταύτην. Οἱ δὲ σιωπήσονται ἐν τοῖς δικαστηρίοις, οἱ σφίσι αὐτοῖς πονηρὰ συνειδότες· καὶ πάντες φεύξονται ταύτην, ὡς περ ἐν οἷς ἀνάγκη νοσεῖν τῶν χωρῶν. Καλὰ γε τῇ πατρίδι, μιαιώτατοι πάντων, ἀποδεδώκατε τὰ τροφεῖα, οἱ δικαίως αὐτῇ καὶ τῶν γονέων ὀφείλοντες πλεῖα, οὐδὲ πόλιν, οἷς τετολιμῆκατε, συγχωρεῖτε καλεῖσθαι. Ἡ νοσήματος τῶν ἐνθον ἡμέμενου! Ἡ πράγματος ἐναντιωτάτου τοῖς μετ' ἀλλήλων ζῆν ἡρημένοις! Ἄλλὰ γὰρ δεῖ θεὸν μόνον αἰτεῖν χεῖρα ὀρέξαι, καὶ πάλιν ἐξ ἀρχῆς ταύτην οἰκίσειν. Τῆς γὰρ νῦν ἐρημίας ἐκείνων δεῖ μόνον πληρωτὴν ἀναμένειν. Ἀνθρώπων δὲ οἱ μὲν ἀνέτρεψαν αὐτὴν· οἱ δὲ μισήσαντες ἀποφεύξονται.

AD SEQUENTIA EX VITA BASILII JUNIORIS

FR. COMBESISII PRÆFATIO.

Quod olim adverteram, viroque docto Codefrido Henschenio S. J. scripseram, tum, cum illi vitæ hujus-
 ex cardinalis Julii Mazarini τοῦ μακαρίτου, nunc Regio, codice, feci copiam, ut in rem ecclesiasticam, in
 ano Martio vulgaret, isque ex meis fideliter expressit: non modicam scilicet lucem ex ea haberi posse in rem
 Historiæ Byzantiæ; magis nunc deprehendo, cum per Christianissimi regis indulgentiam, ex Regia ejus Lu-
 para Annales edidi, Vitasque Imperatorum, ad quorum tempora Basilii Vita ipsa spectat, Basilii, Leonis,
 Alexandri, Constantini, Romani Lacapeni, etc. Ac quidem primo statueram, ea solum inter notas repræsen-
 tare, quæ ad primum ingressum Constantini spectant, Ducisque aggressionem et cædem, quod Gregorius tan-
 tum Duci saveat (ac prope martyrem consecret) quantum reliqui detrahunt, ut scilicet Constantino ac fami-
 liæ gratificentur: cujus stipendiis scriptores et æquales, merebant; et a quibus reliqui acceperunt. Quod tamen
 etiam alia quædam contineant, imperatorum ac ministrorum propria, aulaque vel virtutes, vel
 vitia, ipsa annalium prope compendio digesta; a primo cap. ad 4 ita ut distinxit Henschenius; operæ pretium
 putavi quasi Appendicis loco, ante notas, hic una serie aliis perinde appendicem facientibus summam ad-
 dere, atque in eis tomum hunc Continuationis a Theophane, ne mole grandior videri possit, adjectis notis,
 finire: nisi etiam Symeonis Logothetæ Chronicon a Leone Armeno ad Basilium Juniores capere possit: ne
 ejusdem temporis historia a se divellatur, et quod Logothetæ ipse singulariter Theophanis continuator, ejus
 ipsam omnem methodum secutus, quod non alii, nulla eis annorum digesta ratione, in qua Logotheta pluri-
 mum desudat: et vero capere debere, nec ulterius trahendos hosce Annales, et doctis visum, et cujus curis
 Regia credita Lupara, rejectis, si quid est mearum Notarum, in Continuatorem ejusque appendices, et in
 Logothetam, id libri finem, quæ alia aliis lucem facient. Sequens, qui certos auctores habeat, Leonem
 Diaconum et Michasien. Psellum, ambos titulo præferet, ac per eos insigne auctoramentum Historiæ Byzan-
 tiæ faciet: aberitque omnis illa dictionis impuritas, quæ et mihi non unam fixit crucem, et tibi, Lector,
 aurescens aliquam movere poterit, nisi quantum rerum ipsa majestas solabiur, Annaliumque com-
 pendium.

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΤΟΥ ΝΕΟΥ

ΠΑΡΑ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.

EX BASILII JUNIORIS VITA

AUCTORE GREGORIO EJUS DISCIPULO.

[P. 333, 334] α'. Βασίλειος ὁ βασιλεὺς, ὃ τὸ ἐπί-
 κλην Μακαρίων, υἱοὺς ἔσχε τέσσαρας, Κωνσταντῖνον,
 Λέοντα, Στέφανον καὶ Ἀλέξανδρον. Ὡν ὁ μὲν Κων-
 σταντῖνος κομιδῇ νέος, ὑπεξῆλθε τοῦ βίου· Στέφανος
 δὲ, ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως προχειρί-
 ζεται, ἀνὴρ πάση ἀρετῇ διαπρέψας· εἰ καὶ οὗτος ἐν
 συντόμῳ τὸ χρεῶν ἐλειτούργησε· καὶ συνεχῆ καθάρ-
 σια παρὰ παιδῶν ἰατρῶν δεξάμενος, διὰ τὴν ἐνοχλοῦ-
 σαν αὐτῷ ἐκ... πυρκαϊᾶν, ὑφ' ὧν κακῶς ψυχρανθεὶς
 τὸν στόμαχον, καὶ εἰς νόσον δυσδιήγητον περιπεσὼν,
 ἐτελεύτησε. Καὶ μὴν καὶ ὁ τοῦτου πατήρ Βασίλειος, ὁ
 καὶ τὸν παρ' αὐτοῦ βεδασλευκότα Μιχαὴλ ἀνελὼν, καὶ
 οὕτω τὰ σκήπτρα κατασχών. Ὅν δὴ καὶ ψυχορρα-
 γῶν ἐβλεπὼν ἐγκαλοῦντα τούτῳ καὶ λέγοντα· Τί

601 Basilius Imperator, cognomento Macedo, li-
 beros quatuor sustulit, Constantinum, Leonem, Ste-
 phanum et Alexandrum. Ex his Constantinus vivis
 exemptus est, adhuc valde juvenis: Stephanus
 vero, archiepiscopus Constantinopolitanus præfici-
 tur, vir omni virtutis laude conspicuus: tametsi in
 brevi fato functus est: continisique a medicis
 purgantibus remediis acceptus, ad febris ex...
 moderandos ardores, verso in frigidam qualitatem
 stomacho, æ, quam nemo verbis facile explicave-
 rit, contracta ægritudine, extinctus est. Quin ejus
 quoque pater Basilius, qui decessorem suum Mi-
 chaelem imperatorem sustulit, atque in hunc mo-
 dum rerum in se summam transulit: quem ipsam:

dum animam ugeret, vidit sibi exprobrantem atque dicentem : *Quidnam tibi, Basili, feci, aut quid laesi, quod sic crudeliter me interemisti?* Inque enim modum scelus confitendo, vivendi finem fecit, relictis in imperio, Leone et Alexandro filiis.

2. Horum imperii anno decimo, ob necessaria quaedam munera, missi in Asiam quidam Magistriani sunt: qui in monte quodam ejus regionis arduo ac difficili iter habentes, in sanctum ibi tunc versantem incidere, vili habitu indutum, agrestique specie quasi monticolam hominem et in sylvis nutritum. Rati autem cum exploratorem esse, ut erant in equos insilientes ipsum tenuerunt, ac revertentes Byzantium secum adduxerunt. Cumque de illo retulissent ad imperatores, traditus est ad quæstiones de eo habendas Agareno cuidam Samonæ, dignitate patricio, qui ipsius causam cogniturus esset, et quisnam, et unde, quodve ejus proprium nomen esset, examinaturus.

3. Is ergo eo domum assumpto, ac pro tribunali cum omni satellitio suo pompaque sedens (erat enim novis rebus studens, superbiaque elatus ac fastu tumens, qua divitiarum copia ac immensitate constipatus erat) confestim sanctum sibi coram sisti jubet. Quo astante intrepida mente sensuque, ut nec genuflectere in animum induxerit, uti iudicibus moris est, valde iratus Samonas, infrendensque infit : *Nobis responde : Tu quis es, et unde, et quod tuum nomen?* Cui sanctus nihil respondit (1) : sed stabat sedata mente, placidisque in eum intentis oculis.

4. Ait ad eum sanctus : *Tu vero quis est, et unde?* Ad quem Samonas, *Ego sum Samonas patricius et accubitor (sacri cubiculi præfectus) eorum, qui nunc Romanorum sceptrum moderantur.* Cui vir beatus : *Ego quoque peregrinus sum, et unus eorum qui habitant terram.*

5. Ait Samonas : *Hominum scelestissime, quaudiu dolum occultas in corde tuo?* Ad quem vir beatus : *Qui in occulto Sodomorum opera faciunt, velut tu, hi tales merito scelesti nuncupantur.* Erat enim Samonas natura spado, vultuque venustus.

6. Vivis itaque exempto, qui tum imperii sceptrum tenebat, Leone, post annum ac dies aliquot illius quoque germanus Alexander humanis excessit, successore imperii relicto Constantino suo ex Leone fratre nepote, cum ejus matre Zoe. Cumque teneræ admodum ætatis puer esset, tutores illi ac custodes reliquit, tum scilicet Nicolaum archiepiscopum Constantinopolitanum, tum magistrum Joannem Garidam, sociosque, imperium puero servaturos, ne quis raperet, aut sibi usurparet. His itaque, uti dictum est, concedita aulæ administratione, absona quædam fiebant in rep. barbaræque gentes sumpta licentia, loca urbi circumvicina populabantur, cum non esset qui posset

σοι ἐποίησα, ὦ Βασίλεια. ἢ τί σοι ἠδίκησα. δευ οὕτως ἀνηλεῶς με κατέκτεινας ; καὶ οὕτως ἐξαγορεύων, ἔλεει τοῦ βλοῦ ἐχρήσατο, εἰς τὴν βασιλείαν καταλιπὼν Λέοντα καὶ Ἀλέξανδρον τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.

β'. Τοῦτων δεκάτῃ ἔτει τῆς βασιλείας, διὰ τινὰς δουλείας εἰς τὴν Ἀσίαν Μαγιστριανῶν τινῶν ἀποσταλέντων ὑπ' αὐτῶν, ἐν ὄρει τινὶ τῶν ἐκεῖσε διερχομένων δυσβάτων, ἔτυχε τὸν ἅγιον ἐν τούτῳ τότε ἀναστρεφόμενον, εὐθεὶς σχῆμα φοροῦντα, καὶ ἀπηγριωμένον ὄντα ὡς ὀρεσίτροπον. Καὶ διελτόρα τούτοις δόξαντα εἶναι, ὡς εἶχον τῶν Ἑλλήνων καταπρόθυμοι, συνέσχον αὐτόν· καὶ τούτον μετ' ἐκτυτῶν ὑποστρέφοντες, εἰς τὴν βασιλεύουσαν ἤγαγον. [P. 595] Περὶ οὗ καὶ τοῖς βασιλευσίν ἀνερχθέν, εἰς ἐξέτασιν παρεδόθη Ἀγαρηνῶν τινὶ Σαμωνᾷ, τὸ ἀξίωμα πατρικίῳ, τοῦ διαγινῶναι τὰ κατ' αὐτὸν παρ' αὐτοῦ, τίς τὲ ἐστὶ, καὶ πόθεν, καὶ τί τὸ τούτου κύριον ὄνομα.

γ'. Ὁ δὲ παραλαβὼν αὐτὸν εἰς τὸν ἴδιον οἶκον, καὶ προκαθίσας σὺν πάσῃ τῇ φαντασίᾳ αὐτοῦ (ἦν γὰρ νεωτερίζων καὶ γεγαυριωμένος καὶ ἐπὶ πλήθει πλοῦτου ἐπαρῶμενος) παραυτίκα κελεύει κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ παραστῆναι τὸν ἅγιον. Οὐ παραστάντο; ἀπτοῦ φρονήματι, ὡς μηδὲ θελήσαι γονυκλίνας, ὡς θεὸς ἀρχουσι· νέμειν, ὠργίσθη λίαν Σαμωνᾶς, καὶ φησὶν ἐμβριθῶς πρὸς αὐτόν· *Ἢμῖν ἀπόκρισαι, Σὺ τίς καὶ πόθεν εἶ, καὶ τί σου ὄρα τὸ ὄνομα;* Ὁ δὲ ἅγιος οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ· ἀλλ' εἰστήκει ἡρεμῶν, καὶ πράξειν ὀφθαλμοῖς ἀτεινίζων αὐτῷ

δ'. Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ ἅγιος· *Σὺ δὲ τίς εἶ, καὶ πόθεν;* Καὶ ὁ Σαμωνᾶς· *Ἐγὼ εἰμι Σαμωνᾶς ὁ πατρικίος καὶ παρακοιμώμενος τῶν τῶν κατεχόντων τὰ σκήπτρα Ῥωμαίων.* Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ μακάριος·, *Κἀγὼ ξένος εἰμι, καὶ εἰς τῶν κατοικούντων τὴν γῆν.*

ε'. Ἐφη Σαμωνᾶς, *Ἀνόσιε τῶν ἀνθρώπων, εἰς τίς κρύπτεις τὸν ὄλον ἐν τῇ καρδίᾳ σου;* Ἐφη πρὸς αὐτὸν ὁ μακάριος, *Οἱ τὰ τῶν σοδόμων ἔργα κρυπτῶς ποιῶντες, ὡς σὺ, δικαίως οἱ τοιοῦτοι ἀνόσιοι προσαγορεύονται.* Ἦν γὰρ ὁ Σαμωνᾶς φύσει εὐνοῦχος, καὶ ὠραῖος τῇ ὄψει.

ς'. Παρελθόντος οὖν τοῦ τότε τὰ σκήπτρα κατέχοντος Λέοντος, μετ' ἐνιαυτὸν καὶ μικρὸν τι πρὸς, καὶ ὁ τούτου ἀτάδελεχος μετέστη Ἀλέξανδρος, διάδοχον καταλείψας τῆς βασιλείας τὸν ἐκ τοῦ Λέοντος ἀνεψιὸν Κωνσταντῖνον, σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ Ζωῆ. Νήπιον δὲ κομιθεῖν ὄντα, ἐπιτρόπους καὶ φύλακας αὐτῷ ἐπαφῆκε, τὸν τε ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως Νικόλαον, καὶ Ἰωάννην μάγιστρον τὸν Γαριδᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς, τὴν βασιλείαν ἀρχὴν τῷ παιδὶ συντηροῦντας, μὴ τις ἀρπάξῃ αὐτήν. Τοῦτων οὖν τὰς ἀνακτορικὰς οἰκονομίας πεπιστευμένων, ὡς εἴρηται, ἀπρεπῆ τινα ἐπὶ τοῦ δημοσίου ἐπράττοντο· καὶ τὰ κύκλῳ βάρβαρα ἔθνη ἀδεία χρητάμενα, τὰ περὶ τῆς πόλεως ἐλητίζοντο, μὴ ὄντος τοῦ δυναμένου

NOTÆ.

(1) Ex hoc silentio multa illata supplicia, quæ narrantur in Vi

αυτοὺς ἀποκρούσασθαι. Ἐνθεν καὶ στασιαζούσης ἁ
τῆς πόλειος κατὰ Νικολάου, ὡς οὐ δεόντως τῆς πό-
λεως ἐπιτροπεύοντος, οὗτος μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ
βουλὴν ἔθετο, γράψαι Κωνσταντίνῳ τῷ Δούκα τῷ
τότε τῆς Ἀνατολῆς στρατηγούντι, [P. 396] παρα-
γενέσθαι, καὶ τὰ σκήπτρα τῆς βασιλείας ἐγχει-
ρεσθῆναι, συμβασιλεύοντος αὐτῷ τοῦ παιδὸς Κων-
σταντίνου, τοῦ ἐν τῇ πορφύρᾳ γεγεννημένου. Καὶ
τοῦτον μὲν, ἅτε παῖδα, ἐν τῷ παλατίῳ εἶναι· αὐ-
τὸν δὲ ὡς ἀνδρείοτατον καὶ ἐν τοῖς πολέμοις εὐδο-
κιμώτατον, πρὸς τοὺς ἄλλοφύλους ἀντιπαρατάττε-
σθαι. Καὶ γὰρ ἦν ἀληθῶς ὁ ἀνήρ εὐστοχιώτατος πάνυ
καὶ τροπαιοῦχος· καὶ θαῦμα ἦν καὶ αὐτοῖς τοῖς
ὑπεναντίοις, ὡς καὶ ἐρωτωμένους πολλάκις· Πῶς
εἰς ἀτὴρ αὐτοὺς ἐρέπει, ἀκοντας ἀσχυρομένους
ἀνειπεῖν· Ὅταν οὗτος εἰς πόλεμον ἐκπορεύηται, B
πῦρ ἐκ τῶν ὀπλων αὐτοῦ κατὰ στόμα ἡμῖν ἀπαντᾷ·
ὡσαύτως καὶ ἐκ τοῦ ἄσθματος τοῦ ἵππου αὐτοῦ,
καὶ καιὸν ἡμῶς ἐδοσφίξει. Καὶ αὐτὸς δὲ οὗτος περὶ
τοῦτου ἐρωτηθεὶς, τὸ δοθῆν αὐτῷ χάρισμα οὐκ ἀπ-
έκρουσεν, εἰρηκῶς· Καθεύδοντός μου ποτε ἐν τῇ
νεότητί μου, Ἰδοὺ γύναιον ἐνδοξότατον πορφυρο-
φοροῦν, καὶ σὺν αὐτῇ ἵππος πύριος καὶ ἄρματα
ἐν τοῦτῳ πῦρ ἀφίεντα· ἃ καὶ ἐνδύσασθαι με καὶ
ἀκοντα συνώθησεν, ἐμοῦ κατεπτηχότιος· καὶ τοῦ
ἵππου ἐπιβῆναι ὡσαύτως παρέπεισεν, εἰρηκῶς,
Οἱ τὸν θεὸν καὶ τὸν υἱὸν μου βλασφημοῦντες, ὡσεὶ
κηρὸς τακῆσονται ἀπὸ προσώπου σου· ὃ καὶ
εἰδὼν, ἀπέκτη. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ ἀνδρός.

Γ. Ὡς δὲ οἱ τῆς βασιλείας ἐπιτροπεύοντες ἔγραψαν
αὐτῷ περὶ τῆς ἀρχῆς, ἀντεδήλωσεν αὐτοῖς, μὴ ἰκα-
ρὸν αὐτὸν εἶναι εἰς τοῦτο. Ἐκαίνοι δὲ πάλιν ἐκ
δευτέρου αὐτῷ ἀντέγραψαν, ὡς Πᾶσα ἡ τῶν Ῥω-
μαίων πολιτεία σε βασιλεῖα ἐπιζητεῖ. Ὁ δὲ αὐθις
ἀναβαλλόμενος ἀντεδήλωσε, γράψας, Οὐ δεόν
ἔστι προστεθῆναι με τῷ χριστῷ Κυρίου, εἰ γε καὶ ἀτε-
λῆς τῇ ἡλικίᾳ ἐστὶ, καὶ ἀμαρτεῖν ἐνώπιον τοῦ
θεοῦ. Πτοοῦμαι δὲ μήπως καὶ ἐνέδρα τοῦτό ἐστι,
καὶ βούλεσθέ με διαχειρίσασθαι. Ὡς δὲ ταῦτα
ἐκαίνοι τὰ γράμματα ἐδέξαντο, φρικτοὺς ὄρκους αὐτῷ
ἐξαπέστειλαν, ἐξομνύμενοι εἰς τὰ ἄγρᾶνα καὶ ζωο-
ποιὰ τίμια ξύλα, μὴ οὕτως ὡς αὐτὸς οἶσται βου-
λεύεσθαι, ἀλλ' ἐν ἀπλότῃ καρδίᾳ καὶ ἀδόλῳ
ψυχῇ προσκαλεῖσθαι αὐτὸν εἰς τὴν βασιλείαν.
Πρὸς πίστωσιν δὲ καὶ τὰ ἴδια φυλακτὰ ἐξαπέστει-
λαν· οἷς καὶ θαρρήσας, παραλαβὼν τοὺς ἰδίους,
ἐπὶ τὴν βασιλεύουσαν ὤρμησεν. Ἦς ἐπιθῆς, ἡλίου
ἦδη λάμψαντος, δόξῃ ἀπειρῶν παρὰ συνεπομένων
κλιεζόμενος, ἀπῆει πρὸς τὰ βασίλειά· οὐ καλοῦ
σημείου προδειχθέντος τῇ εἰσόδῳ αὐτοῦ τὴν μέλ-
λουςαν γενέσθαι σφαγὴν προμηνύοντος. Ὁ γάρ
τοι λαμπρότατος ἡλῖος, ὡς δίκην κογχύλην αἶ-
ματος ἐναπέσταξεν ἐπὶ τὴν γῆν. Θεασάμενος δὲ
Νικόλαος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ εἰσιόντα αὐτὸν, E
[P. 397] μεταβουλεύσάμενοι, ἀπέκλεισαν αὐτῷ τὰς
εἰσόδους τῶν ἀνακτόρων. Ἐλθὼν δὲ αὐτὸς, ἐν τῷ
θεάτρῳ τοῦ ἵπποδρόμου ἐσκήνωσε, πάντων τῶν συν-
ελθόντων μεγιστάνων, ὡς βασίλειά εὐφημοῦντων
αὐτοῦ. Ὅσοι δὲ σχέσιν πρὸς τὸν ἅγιον εἶχον, ἀκού-

propellere. Inde civitate adversus Nicolaum tumultu-
ante, quasi is non rite satis urbis procurationem
obiret, in eam certatim itum est ipsi soeillisque
sententiam, ut datis litteris, Constantino duci, Asiae
tum praetori Byzantium venire mandarent, ac im-
perii sceptrum capessere, eaque moderari, una iamve
socio Constantino puero in porphyra nato: qui,
velut non satis matura aetate in aula versaretur,
dum ipse, quippe vir fortissimus rebusque bello
gestis clarissimus, adversus extraneos et reip.
hostes, acies ductaret. Ac sane vir erat longe saga-
cissimus, atque hostium tropaeis inclutus, quibus
ipsis quoque adversariis admirationi, ut scerpius
interrogati, quid causae esset cur eos vir unus in
fugam verteret? inviti pudoreque responderint: B
illo ad pugnam exeunte, ignem ex ejus armatura
micantem in faciem ipsam incidere, exque ejus equi
similiter halitu quasi flamma accensa in terram alli-
dere. At nec ipse rei causam quaesitus Dei munus
celavit, aitque: Dum quandoque juvenis somno sopi-
tus essem, en tibi incluta gloria matrona, purpureo
amictu, et cum ea equus igneus; in quo arma, ipsa
ignem mittentia: ac vel invitum atque paventem haec
induere, ac similiter in equum ascendere, hortata ait,
Qui Deum ac Filium meum blasphemant, tanquam
cera a facie tua liquescent. Quo dicto abscersit. Et
haec quidem quod attinet ad Constantinum.

7. Cum itaque imperii tutores de rerum summa
capessenda ad eum scripsissent, rescripsit ille:
se in hoc munus haud idoneum esse. Illi contra de-
nuo scribunt: Romanam omnem rempublicam cum
sibi imperatorem deposcere. Ad quos ille rursus
cunctabundus: Non decet, inquit, me christum
Domini incessere, quanquam immatura adhuc aetate
est, ac coram Deo peccare. Timeo autem ne et haec
insidiae sint, ac mihi velitis necem inferre. Acceptis
illi istiusmodi litteris, tremendis ad eum juramentis
inter, intemerata et vivifica pretiosa ligna obstetari:
nihil tale se machinari ac ille suspicatur; sed in sim-
plicitate cordis nullogue animi dolo, ad capessendum
imperium vocare. Atque ad majorem verbis praes-
tandam fidem, suas quoque illi cruces misere. D
Hisque Constantinus fretus, assumpto comitatu,
Byzantium profectus est. Urbem ingressus, orto jam
sole, qui una sequebantur, infinita laude faustisque
ominibus prosequentibus, in regiam contendit.
Haud vero faustum in ejus ingressu praefulsit sig-
num, ac quo futura credes praemonstrabatur. Sol
enim clarissimo lucens sidere, velut sanguinis pur-
puram in terram stillavit. Videns autem Nicolaus
sociique aulæ proceres ac tutores ingredientem,
mutato consilio palatii fores ei ocluserunt. Ve-
niens itaque, cum in Circi theatro consedisset,
qui convenerant magnates omnes, imperatorem
eum salutabant. Quotquot vero necessitudine aliqua
sancto conjuncti erant, quod ante tres menses illo
jam praemonte, exitiosum futurum casum ut

noverant, sese domi continentes, silentio agebant. A Denique, quò ex tempore atrocem illam prænuntiasset cædem, gemendi, lamentandi, lugendi nullum finem fecit.

6028. Duo porro quidam cujusdam magnatis filii ac protospatharii, ipsum convenientes, rogabant: *num sibi expediret abire, ac se Ducis satellitio adjungere?* Quibus ille: *Nolite, filii, nolite sic facere: neque desperata ejusmodi consilia capite: sin minus, unus vestrum in gladio cadet: alter, auribus naribusque putatis, ægre mortem evadet.* Ambobus, quod sanctum audire noluerant, evenit, quod is illis vaticinatus esset. Dux enim male consultus, malum sibi suisque opsonium comparavit. Cum enim patienter ferre deberet, atque ingressus omnes palatii obsessos tenere, ita ut nihil ad victum inferri posset, atque ita fame pressos cogere, ut supplices sibi portas aperirent, seque intra palatium ultro susceperent; noluit sic facere, sed decrevit cum suis intrare per portas, quæ Chalce nominatur, securibus conterendo cardines ejus: cum prius suos omnes horrendis execrationibus obstrinxisset: *ne gladium stringerent, ne jaculum vel hastam intorquerent adversus aliquem, sed absque sanguine ingrederentur. Sin illi, inquit, nihil contra se agentes nos occiderint, coram tremendo magni Dei tribunali adversus eos disceptabimus, quod nos juramentis deceptos hostium nunc loco habeant atque assistant.* Illis dictis, una cum comitibus, uti dictum est, ad Chalcem portas perrexit, atque ingredi cæpit. Qui autem in palatio erant magna cum festinatione sagittarios colligentes, tela e muro jacitare cœperunt. Igitur qui circum ducem sagittis sauciabantur, ad eum inclamabant, postulantes: *ut sineret arma expediti in adversarios.* Ipso autem, talia dicentes, prohibente, sagittariorum dexterrimorum unus quispiam, cognito quisnam dux esset, tenso fortiter arcu, vulneravit eum in latere sub dextera manu. Ipso vero exclamans: *Væ mihi misero, in malam rem huc venimus,* humi continuo decidit. Cæteris terrore percussis et retro abire incipientibus, ii qui intro erant audaces effecti, gladios stringentes, apertis portis impetum fecerunt in eos: et primo quidem protostatorem ducis occiderunt, deinde alios plures, ac postea ipsummet. Neque pepercuerunt reliquis, sed fuga ac metu impeditos, et in arcum compressos, instar segetis demessuerunt. Evasisset nihilominus cædem aliqui, nisi immites illi et inclementes continuo ad omnes portas mandata direxissent, diligenter ocellus haberi jubentes; atque ita inquisitione facta in fugitivos, ab eorum nemine manus abstinuisse. Complices enim magistros per tricosque, qui cum duce in Circo sedere deprehensi essent, partim gladio peremerunt, partim extra muros in furcam egerunt: aliorum oculos effoderunt, succis nervis alios debilitarunt, alios in exsilium ejecerunt; alios, qui nulla quæquam injuria violaverant verberibus affe-

σαντες παρ' αὐτοῦ τὸ μέλλον γενέσθαι: ὀλέθριον σύμπτωμα ἤδη πρὸ τριῶν μηνῶν, κατακλείσαντες ἐπιτοὺς εἰς τοὺς οἰκεῖους οἴκους, ἤρπυμον. Ἀπ' ἐκείνου γοῦν τοῦ καιροῦ, ἐν ᾧ τοῦτο προεῖπεν, οὐκ ἔληξε στένων καὶ ὀλοφυρόμενος καὶ πενθῶν.

Ἡ'. Δύο δὲ τινες μεγιστάνων τινῶν ὄντες υἱοὶ καὶ πρωτοσπαθάριοι, ἐλθόντες πρὸς αὐτὸν, ἡρώτων, εἰ συμφέρει αὐτοῖς ἀπελθεῖν καὶ συμμαγῆναι ἐπὶ κουστωδία τοῦ Δούκα. Ὁ δὲ φησι πρὸς αὐτούς: *Μή, τέκνα, μὴ οὕτω ποιήσητε, καὶ ἀνήκιστα πείσεσθε. Εἰ γοῦν, ὃ μὲν εἰς ὑμῶν ἐν μαχαίρᾳ πεσεῖται, ὃ δὲ ἕτερος, τὰ ὤτα καὶ τὴν βίνα τιμηθεῖς, μόλις τὴν θάνατον διδράσκειν.* Οἱ καὶ παρακούσαντες τοῦ ἀγίου, ἃ προεῖπεν, ἔπαθον. Ὁ γὰρ Δούκας κακῶς φρονήσας, κακὸν ἰζώνιον ἑαυτῷ καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ ἐπρίατο. Ὁφείλων γὰρ μακροθυμῆσαι καὶ ἀσφαλίσασθαι τὰς εἰσόδους τῶν βασιλείων, τοῦ μὴ τὰ πρὸς διατροφήν ἐσκομιζέσθαι· οὕτω τῷ λιμῷ στενοχωρούμενος μεθ' ἰκεσίας αὐτῷ τὰς πόλεις ἀναπετάσαι, καὶ προθύμως αὐτὸν εἰς τὰ βασιλεία δεῖξασθαι, οὐχ οὕτω πεποίηκε. Βουλὴν δὲ στήσας μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ, εἰσελθεῖν ἀπὸ τῆς πόλης, ἤνπερ Χαλικὴν ὀνομάζουσι, συνθλάσαντες πέλυξε τοὺς μοχλοῦς, ἔρκους φρικωδέστατοις πρότερον τοὺς σὺν αὐτῷ καταφαλισάμενος· *μὴ σπάσασθαι ξίφος τὸ οἰονοῦν κατὰ τιος, μὴ βέλος, μὴ δόρυ· ἀλλ' οὕτως αὐτοὺς ἀναιμῶτι εἰσελθεῖν, φήσας. Ἐὰν ἐκείνοι ἡμᾶς μὴ ἀντάγοιτας κατασφάξωσιν, ἐπὶ τοῦ φρέου βήματος τοῦ μεγάλου Θεοῦ· μετ' αὐτῶν δικασόμεθα, εἰτι, ἔρκους ἡμῶς ἀπατήσαντες, τὴν ἡμῖν ἀνταίρουσι.* Ταῦτα εἰπὼν, ἀφίκετο ἅμα σὺν αὐτοῖς, ὡς εἴρηται, εἰς τὴν Χαλικὴν πόλιν, καὶ ἀπήρξατο εἰσεῖναι· οἱ δὲ ἐν τοῖς βασιλείοις τάχι πολλῶ συναθροίσαντες τοὺς τοξότας, ἀπὸ τῶν τειχῶν τοξεύμασιν ἐβάλλον. Ὡς δὲ οἱ περὶ τὸν Δούκα τοῖς βέλεσιν ἐπλήττοντο, ἐβδων αὐτῷ, *Ἔασον ἡμᾶς ὅπως αὐτοῖς ἀντιμαχησώμεθα.* Τοῦ δὲ τοῦτο κωλύοντος, ἐν ὅσῳ ταῦτα ἔφασκον, εἰς τις τῶν εὐστοχοτάτων τοξοτῶν, μαθὼν ὅποιός ἐστιν ὁ Δούκας, τείνας ἀνδροίω; τὸ τόξον, ἐπληξεν αὐτὸν ὑποκάτω τῆς δεξιᾶς χειρὸς εἰς τὴν πλευράν. Ὁ δὲ τὸ, *Θεοὶ μοι, ἐπιρωθήσας, ἐφ' ἄθλιον, κακῶς ἐληλύθημεν ὧδε, κάτεισιν εὐθὺς ἐπὶ τὸ ἔδαφος.* Πάντων οὐ δειλῶ συσχεθέντων, καὶ πρὸς τὰ ὀπίσω ἀρξαμένων ἀναποδίζειν, θάρρους οἱ ἔνθον λαθόντες, καὶ τὰ ξίφη [P. 398] σπασάμενοι, πολλῇ προθυμίᾳ πρὸς αὐτοὺς ἐξεπήδησαν, τὰς πόλεις ἀνοίξαντες. Καὶ κτείνουσι μὲν ἐν πρώτοις τὸν αὐτοῦ πρωτοστράτορα· εἶθ' οὕτως ἐτέρους πλείονας, καὶ μετὰ τούτους κάκεινον, μὴδὲ τῶν λοιπῶν φεισάμενοι· ἀλλὰ καὶ τούτους ἀποδιδράσκοντας καὶ συμποδίζομένους, δίχην στάχους ἐξεθέρριζον. Διεσώθησαν ὁ ἂν τινες, εἰ μὴ οἱ ἀνηλεεῖς ἐκείνοι καὶ ἀσπλαγχνοὶ τὸ τάχος· ἀποστελλαντες, καὶ πάσας τὰς πόλεις τῆς πόλεως ἀσφαλίσάμενοι καὶ σφραγίσαντες ἀκριθῶς· εἶθ' οὕτως ἀκριθῆ ἔρευναν τῶν διαδράντων ποιήσαντες, οὐδεὶς τούτων ἐφείσκατο. Πολλῶν μὲν οὖν μαγίστρων καὶ πατρικίων φανέντων συγκαθημένων τῷ Δούκᾳ ἐν τῷ Ἱπποδρόμῳ, οὗς μὲν προσέταξαν ξίφει ἀναρῆσθαι· οὗς δὲ ἔξω τειχῶν φουρκίζεσθαι, ἄλλων τοὺς ὄφθαλ-

ria, mala Lemnia, ac quidquid hactenus calamita-
tum celebri fama percrebuit. O eadem et sepul-
crum simul et patria! O quæ simul edidit ac ab-
sorbevit velut in procella maris! O falsi nominis
patria, omni quoque Scylla infidior, in eos, quos
educavit ac sustulit! O civium cruorem sic injuste
in patria effusum! O civitatem omni Styge acer-
biorem! O quomodo quæ de aliis pœnas sumere
videbatur, ipsa contra, eorum quæ gessit, pœnas
dabit, ac, quod est insanientium, ipsi eveniet, qui,
dum alios cogitant, suas ipsi exedunt carnes! Ce-
cidit miles; periit qui invadentes hostes arcere
posset; nec qui nullis aliquid consilii daturus sit,
ullus est. Ac nunc hostes ingruent, quique in
urbe agunt, et adversus cives tribulesque audaces
sunt ac præferoces, exhorrescent, qui exercitum in
armis micantem pro portis videant. Et illi quidem
impressionem facient, hi autem impetum non sus-
tinebunt: urbs vero eorum erit, qui prævalebunt:
ac tunc ex eventu ipsoque periculo sensum facient,
eorum quæ gesserunt. Hoc nimirum sibi volebant
insolite stelle, terræmotus, vibrantesque ac salien-
tes interdia veluti sublatis ignes omnium oculis
usurpati. O commune naufragium! Ad me autem
hiatus, morbos, quibus mors suavior fiat, hisce

11. O qui perierunt! o qui pereunt! o qui peri-
turi! o qui residui sunt! Nihil enim hos feliciores
duco, quam qui mortui sunt. His namque qui vita
functi sunt, tristia finem habuerunt: qui vero vitæ
superstitēs agunt, omni loco opprobria audituri
sunt, ac velut scelestissimi omni ex cœtu profliga-
buntur, quærentesque qui condoleat, quæ parrici-
darum sunt audient, necesseque erit celare cujas
tandem sint. O civitatem prius quidem civibus suf-
ficientem ad claritatem; et quæ nunc prolixum
cunctis dedecus ac probum aspergat! Quid facturi
sumus ad eos qui criminabuntur? Nam silentium
tenere, nefas, dum injuria patria violatur: respon-
dere vero, insania, ac defendere cujus sic conspicua
sint ejusmodi opera ac facinora. Sapientiam qui
suspiciant, majori odio crudelitatem habebunt,
ejusque dedecus civibus objicient. Obmutescant hi
in judiciis, qui sibi conscii sint funesta perpetrasse.
Civitatem omnes fugient, haud secus ac pestilentia
loca et quæ corporibus insidientur. Egregia sane
mortalium omnium scelestissimi patriæ reddidistis
nutritionis præmia, cujus in vos plura merito ac
majora sunt, quam parentum, nomina. Ne civita-
tem quidem vocari sinitis ausis illis vestris. O mor-
bum ac labem, quæ ipsa invasit præcordia! O rem
quam maxime illis contrariam, qui sociale vitæ ge-
nus, ejusque communicatis rationibus elegerunt!
Eumvero Deus solus orandus est, ut manum porrigat,
ac sicut a principio eam habitari faciat. Præ-
sentem enim ipsius desolationem qui impleat, unus ipse
expectandus sit. Mortales quod attinet,
alii everterunt, alii exosam fugient.

A Ἡ τῆς αὐτῆς τύχης τε ἑμοῦ καὶ πατρίδος! Ἡ τῆς
αὐτῆς δεξιᾶς τε ἑμοῦ καὶ καταπιούσης ὡς περ ἐν
κλύδωνι! Ἡ πατρίδος, τοῦ νομα ψευσαμένης, εἰς οὓς
δ' ἐθρέψατο, καὶ Σκύλλης πάσης ἀπιστοτέρας! Ἡ πο-
λιτῶν αἵματος, οὕτως ἀδίκως ἐν τῇ πατρίδι βυέντος!
Ἡ πόλεως πάσης Στυγὸς πικροτέρας. Ἡ πῶς μὲν
αὐτῇ κολάζειν ἄλλους ἐδόκει, πάλιν δὲ παρ' αὐτῆς
τὴν δίκην ὧν ἔδρασαν λήψεται, καὶ παύεται τὰ τῶν
μαινομένων, οἱ σφᾶς αὐτοὺς κατεσθίοντες, δοκοῦσιν
ἐτέρους! Πέπτωκε μὲν ὁ στρατιώτης, ἀπόλετο δὲ ὁ
προσιόντας τοὺς πολεμίους εἰργεῖν δυνάμενος· ὁ δὲ
βουλευσόμενος ὅ τι χρῆθρᾶν, οὐδὲ εἰς. Καὶ νῦν προσ-
ελάσονται μὲν οἱ πολέμοιοι· οἱ δὲ ἐν [P. 392] τῇ πόλει,
καὶ κατὰ τῶν ὁμοφύλων θρασεῖς, φρίζουσι, στρα-
τευμα πρὸ τῶν πυλῶν ἀστράπτων ὄρωντες. Καὶ οἱ
μὲν ἐπιθήσονται· οἱ δὲ οὐχ ὑποφύουσιν· ἡ δὲ πόλις
ἔσται τῶν ἰσχυόντων· καὶ τότε ἂ δεδράκασι, αἰσθή-
σονται πάσχοντες. Τοῦτ' ἦν ἄρα ἀήθεις τε ἀστέρας,
καὶ σεισμοὶ γῆς, καὶ διάττοντες ἡμέρας ὡς περ φρυ-
κτοὶ πῆσιν ὀρώμενοι. Ἡ ναυαγίου κοινού! Ἐγὼ δὲ
σκηπτὸς καὶ πρηστῆρας καὶ χάσματα γῆς, καὶ
νόσους τὴν τελευταίην ἐδίω ποιούσας, τοῖς ἀσθεῖσι
τούτοις ἤξειν ἐνόμιζον.

quod attinet, fulmina, accensos turbines, terræ
impulsis obventuros existimabam.

α'. Ἡ τῶν ἀπολωλότων! ὦ τῶν ἀπολλυμένων!
ὦ τῶν ἀπολουμένων! ὦ τῶν ὑπολειφθέντων! Οὐδενὲ
γάρ οὐδὲ τούτους εὐτυχεστέρους κρίνω τῶν οἰχο-
μένων. Τοῖς μὲν γὰρ ἔσται τὰ λυπηρὰ· οἱ δὲ ὄνειδῶν
μὲν ἀκούσονται πανταχοῦ· ὡς ἐναγεῖς δὲ, ἐξελαθή-
σονται, καὶ τὸν συναληθήσονται ζητοῦντες, ἀκούσονται
τὰ τῶν ἀνδροφόνων, καὶ δεήσει κρύπτειν ὅθεν εἰσιν.
Ἡ πόλις, ἡ πρὶν μὲν ἤρκει τοῖς πολίταις εἰς δό-
ξαν· νῦν δὲ περιβαλεῖ πάντας αἰσχύνῃ μακρᾷ! Τί
δράσομεν πρὸς τοὺς ἐγκαλοῦντας αὐτῇ. Τὸ μὲν γὰρ
σιωπᾶν, ἀνόσιον, πατρίδος ὑβριζομένης· τὸ δ' ἀπο-
λογεῖσθαι, μανία, τοιοῦτων αὐτῇ φαινομένων τῶν
ἔργων· οἱ δὲ τὴν σοφίαν θαυμάζοντες, μᾶλλον μι-
σήσουσι τὴν ὁμότητα, καὶ τοῖς πολίταις προσοῦσι
ταύτην. Οἱ δὲ σιωπήσονται ἐν τοῖς δικαστηρίοις, οἱ
σφίσι αὐτοῖς πονηρὰ συνειδότες· καὶ πάντες φεύ-
ξονται ταύτην, ὡς περ ἐν οἷς ἀνάγκη νοσεῖν τῶν
χωρίων. Καλὰ γὰρ τῇ πατρίδι, μιαιώτατοι πάντων,
ἀποδεδώκατε τὰ τροφεῖα, οἱ δικαίως αὐτῇ καὶ τῶν
γονέων ὀφειλοντες πλεῖω, οὐδὲ πόλιν, οἷς τετολμη-
κατε, συγχωρεῖτε καλεῖσθαι. Ἡ νοσήματος τῶν ἐνδον
ἡμῶν! Ἡ πράγματος ἐναντιωτάτου τοῖς μετ' ἄλ-
λήλων ζῆν ἡρημένοις! Ἀλλὰ γὰρ δεῖ Θεὸν μόνον
αἰτεῖν χεῖρα ὀρέξαι, καὶ πάλιν ἐξ ἀρχῆς ταύτην
οἰκίσειν. Τῆς γὰρ νῦν κρημίας ἐκείνον δεῖ μόνον
πληρωτὴν ἀναμένειν. Ἀνθρώπων δὲ οἱ μὲν ἀνέτρε-
ψαν αὐτὴν· οἱ δὲ μισήσαντες ἀποφεύξονται.

D Ἡ τῆς αὐτῆς τύχης τε ἑμοῦ καὶ πατρίδος! Ἡ τῆς
αὐτῆς δεξιᾶς τε ἑμοῦ καὶ καταπιούσης ὡς περ ἐν
κλύδωνι! Ἡ πατρίδος, τοῦ νομα ψευσαμένης, εἰς οὓς
δ' ἐθρέψατο, καὶ Σκύλλης πάσης ἀπιστοτέρας! Ἡ πο-
λιτῶν αἵματος, οὕτως ἀδίκως ἐν τῇ πατρίδι βυέντος!
Ἡ πόλεως πάσης Στυγὸς πικροτέρας. Ἡ πῶς μὲν
αὐτῇ κολάζειν ἄλλους ἐδόκει, πάλιν δὲ παρ' αὐτῆς
τὴν δίκην ὧν ἔδρασαν λήψεται, καὶ παύεται τὰ τῶν
μαινομένων, οἱ σφᾶς αὐτοὺς κατεσθίοντες, δοκοῦσιν
ἐτέρους! Πέπτωκε μὲν ὁ στρατιώτης, ἀπόλετο δὲ ὁ
προσιόντας τοὺς πολεμίους εἰργεῖν δυνάμενος· ὁ δὲ
βουλευσόμενος ὅ τι χρῆθρᾶν, οὐδὲ εἰς. Καὶ νῦν προσ-
ελάσονται μὲν οἱ πολέμοιοι· οἱ δὲ ἐν [P. 392] τῇ πόλει,
καὶ κατὰ τῶν ὁμοφύλων θρασεῖς, φρίζουσι, στρα-
τευμα πρὸ τῶν πυλῶν ἀστράπτων ὄρωντες. Καὶ οἱ
μὲν ἐπιθήσονται· οἱ δὲ οὐχ ὑποφύουσιν· ἡ δὲ πόλις
ἔσται τῶν ἰσχυόντων· καὶ τότε ἂ δεδράκασι, αἰσθή-
σονται πάσχοντες. Τοῦτ' ἦν ἄρα ἀήθεις τε ἀστέρας,
καὶ σεισμοὶ γῆς, καὶ διάττοντες ἡμέρας ὡς περ φρυ-
κτοὶ πῆσιν ὀρώμενοι. Ἡ ναυαγίου κοινού! Ἐγὼ δὲ
σκηπτὸς καὶ πρηστῆρας καὶ χάσματα γῆς, καὶ
νόσους τὴν τελευταίην ἐδίω ποιούσας, τοῖς ἀσθεῖσι
τούτοις ἤξειν ἐνόμιζον.

AD SEQUENTIA EX VITA BASILII JUNIORIS

FR. COMBESISII PRÆFATIO.

Quod olim adverteram, viroque docto Codefrido Henschenio S. J. scripseram, tum, cum illi vitæ hujus ex cardinalis Julii Mazarini τοῦ μακαρίτου, nunc Regio, codice, feci copiam, ut in rem ecclesiasticam, in suo Martio vulgaret, isque ex meis fideliter expressit: non modicam scilicet lucem ex ea haberi posse in rem Historiæ Byzantiæ; magis nunc deprehendo, cum per Christianissimi regis indulgentiam, ex Regia ejus Lupara Annales edidi, Vitasque Imperatorum, ad quorum tempora Basilii Vita ipsa spectat, Basilii, Leonis, Alexandri, Constantini, Romani Lacapeni, etc. Ac quidem primo statueram, ea solum inter notas repræsentare, quæ ad primum ingressum Constantini spectant, Ducisque aggressionem et cædem, quod Gregorius tantum Duci saveat (ac prope martyrem consecret) quantum reliqui detrahunt, ut scilicet Constantino ac familie gratificentur: cujus stipendiis scriptores et æquales, merebant; et a quibus reliqui acceperunt. Quod tamen etiam alia quædam contineant, imperatorum ac ministrorum propria, aulaque vel virtutes, vel vitia, ipsa annalium prope compendio digesta; a primo cap. ad 4 ita ut distinxit Henschenius; operæ pretium putavi quasi Appendicis loco, ante notas, hic una serie aliis perinde appendicem facientibus summam addere, atque in eis tomum hunc Continuationis a Theophane, ne mole grandior videri possit, adjectis notis, finire: nisi etiam Symeonis Logothetæ Chronicon a Leone Armeno ad Basilium Juniores capere possit: ne ejusdem temporis historia a se divellatur, et quod Logothetæ ipse singulariter Theophanis continuator, ejus ipsam omnem methodum secutus, quod non alii, nulla eis annorum digesta ratione, in qua Logothetæ plurimum desudat: et vero capere debere, nec ulterius trahendos hosce Annales, et doctis visum, et cujus curia Regia credita Lupara, rejectis, si quid est mearum Notarum, in Continuatorem ejusque appendices, et in Logothetam, id libri finem, quæ alia aliis lucem facient. Sequens, qui certos auctores habeat, Leonem Diaconum et Michælem Psellum, ambos titulo præferet, ac per eos insigne auctoramentum Historiæ Byzantiæ faciet: aberitque omnis illa dictionis impuritas, quæ et mihi non unam fixit crucem, et tibi, Lector, aususam aliquam movere poterit, nisi quantum rerum ipsa majestas solabitur, Annaliumque compendium.

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΤΟΥ ΝΕΟΥ

ΠΑΡΑ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.

EX BASILII JUNIORIS VITA

AUCTORE GREGORIO EJUS DISCIPULO.

[P. 393, 394] α'. Βασίλειος ὁ βασιλεὺς, ᾧ τὸ ἐπί-
 κλην Μακεδόν, υἱοὺς ἔσχε τέσσαρας, Κωνσταντίνον,
 Λέοντα, Στέφανον καὶ Ἀλέξανδρον. Ὡν ὁ μὲν Κων-
 σταντίνος κομιδῇ νέος, ὑπεξῆλθε τοῦ βίου· Στέφανος
 δὲ, ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως προχειρί-
 ζεται, ἀνὴρ πάσῃ ἀρετῇ διαπρέψας· εἰ καὶ οὗτος ἐν
 συντόμῳ τὸ χρεῖον ἐλειτούργησε· καὶ συνεχῆ καθάρ-
 σια παρὰ κλίδων λατρῶν δεξάμενος, διὰ τὴν ἐνοχλοῦ-
 σαν αὐτῷ ἐκ... πυρκαϊάν, ὑφ' ἧν κακῶς ψυχρανθελε
 τὸν στόμαχον, καὶ εἰς νόσον δυσδιήγητον περιπεσών,
 ἐτελεύτησε. Καὶ μὴν καὶ ὁ τοῦτου πατὴρ Βασίλειος, ὁ
 καὶ τὸν πρὸ αὐτοῦ βεδαστευκότα Μιχαὴλ ἀνελὼν, καὶ
 οὕτω τὰ σκήπτρα κατασχών. Ὅν δὴ καὶ ψυχὸρρα-
 γῶν ἐθλεπεν ἐγκυλοῦντα τοῦτω καὶ λέγοντα· Τί

601 Basilius Imperator, cognomento Macedo, li-
 beros quatuor sustulit, Constantinum, Leonem, Ste-
 phanum et Alexandrum. Ex his Constantinus vivis
 exemptus est, adhuc valde juvenis: Stephanus
 vero, archiepiscopus Constantinopolitanus præfici-
 tur, vir omni virtutis laude conspicuus: tametsi is
 brevi fato functus est: continuisque a medicis
 purgantibus remediis acceptus, ad febris ex...
 moderandos ardores, verso in frigidam qualitatem
 stomacho, æc, quam nemo verbis facile explicave-
 rit, contracta ægritudine, exstinctus est. Quin ejus
 quoque pater Basilius, qui decessorem suum Mi-
 chaelem imperatorem sustulit, atque in hunc mo-
 dum rerum in se summam transtulit: quem ipsam:

dum animam ageret, vidit sibi exprobrantem atque dicentem : *Quidnam tibi, Basili, feci, aut quid lasi, quod sic crudeliter me interemisti? Inque enim modum scelus confitendo, vivendi finem fecit, relictis in imperio, Leone et Alexandro filiis.*

2. Horum imperii anno decimo, ob necessaria quædam munera, missi in Asiam quidam Magistriani sunt: qui in monte quodam ejus regionis arduo ac difficili iter habentes, in sanctum ibi tunc versantem incidere, villi habitu indutum, agrestique specie quasi monticolam hominem et in sylvis nutritum. Rati autem eum exploratorem esse, ut erant in equos insilientes ipsum tenuerunt, ac revertentes Byzantium secum adduxerunt. Cumque de illo retulissent ad imperatores, traditus est ad quæstiones de eo habendas Agareno cuidam Samonæ, dignitate patricio, qui ipsius causam cogniturus esset, et quisnam, et unde, quodve ejus proprium nomen esset, examinaturus.

3. Is ergo eo domum assumpto, ac pro tribunali cum omni satellitio suo pompaque sedens (erat enim novis rebus studens, superbiaque elatus ac fastu tumens, qua divitiarum copia ac immensitate constipatus erat) confestim sanctum sibi coram sisti jubet. Quo astante intrepida mente sensuque, ut nec genuflectere in animum induxerit, uti iudicibus moris est, valde iratus Samonas, infrendensque inquit : *Nobis responde : Tu quis es, et unde, et quod tuum nomen? Cui sanctus nihil respondit (1) : sed stabat sedata mente, placidisque in eum intentis oculis.*

4. Ait ad eum sanctus : *Tu vero quis est, et unde? Ad quem Samonas, Ego sum Samonas patricius et accubitor (sacri cubiculi præfectus) eorum, qui nunc Romanorum sceptrum moderantur. Cui vir beatus : Ego quoque peregrinus sum, et unus eorum qui habitant terram.*

5. Ait Samonas : *Hominum scelestissime, quando dolum occultas in corde tuo? Ad quem vir beatus : Qui in occulto Sodomorum opera faciunt, velut tu, hi tales merito scelesti nuncupantur. Erat enim Samonas natura spado, vultuque venustus.*

6. Vivis itaque exempto, qui tum imperii sceptrum tenebat, Leone, post annum ac dies aliquot illius quoque germanus Alexander humanis excessit, successore imperii relicto Constantino suo ex Leone fratre nepote, cum ejus matre Zoe. Cumque teneræ admodum ætatis puer esset, tutores illi ac custodes reliquit, tum scilicet Nicolaum archiepiscopum Constantinopolitanum, tum magistrum Joannem Garidam, sociosque, imperium puero servaturos, ne quis raperet, aut sibi usurparet. His itaque, ut dictum est, concredita aulæ administratione, absona quædam fiebant in rep. barbaræque gentes sumpta licentia, loca urbi circumvicina populabantur, cum non esset qui posset

Α σοι ἐποίησα, ὦ Βασίλειε, ἢ τί σοι ἠδίκησα. ὅτι οὕτως ἀνηλεῶς με κατέκτεινας ; καὶ οὕτως ἐξαγορεύων, τῆλει τοῦ βίου ἐχρήσατο, εἰς τὴν βασιλείαν καταλιπὼν Λέοντα καὶ Ἀλέξανδρον τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ.

β'. Τούτων δεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας, διὰ τινὰς δουλείας εἰς τὴν Ἀσίαν Μαγιστριανῶν τινῶν ἀποσταλέντων ὑπ' αὐτῶν, ἐν ἔρει τινὶ τῶν ἐκεῖσε διερχομένων δυσβάτων, ἔτυχε τὸν ἅγιον ἐν τούτῳ τότε ἀναστρεφόμενον, εὐθεὶς σχῆμα φοροῦντα, καὶ ἀπηγριωμένον ὄντα ὡς ὁραιοτρόφον. Καὶ δηλώσασα τούτοις δόξαντα εἶναι, ὡς εἶχον τῶν Ἰππῶν καταπηδήσαντες, συνέσχον αὐτόν· καὶ τούτον μεθ' ἐαυτῶν ὑποστρέφοντες, εἰς τὴν βασιλεύουσαν ἤγαγον. [P. 595] Περὶ οὗ καὶ τοῖς βασιλεῦσιν ἀνερχθὲν, εἰς ἐξέτασιν παρεβόθη Ἀγαρηῶν τινι Σαμωνᾷ, τὸ ἀξίωμα πατρικίῳ, τοῦ διαγινῶναι τὰ κατ' αὐτὸν παρ' αὐτοῦ, τίς τὲ ἐστὶ, καὶ πόθεν, καὶ τί τὸ τούτου κύριον ὄνομα.

γ'. Ὁ δὲ παραλαβὼν αὐτὸν εἰς τὸν ἴδιον οἶκον, καὶ προκαθίσας σὺν πάσῃ τῇ φαντασίᾳ αὐτοῦ (ἦν γὰρ νεωτερίζων καὶ γεγαυριωμένος καὶ ἐπὶ πλήθει πλοῦτου ἐπαρμόμενος) παραυτίκα κελεύει κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ παραστῆναι τὸν ἅγιον. Οὗ παραστάντος, ἀποτήτῳ φρονήματι, ὡς μηδὲ θελήσαι γονυκλίνειν, ὡς ἔθος ἀρχοῦσι νέμειν, ὠργίσθη λίαν Σαμωνᾶς, καὶ φησὶν ἐμβριθῶς πρὸς αὐτόν· *Ἡμῖν ἀπόκρισαι, Σὺ τίς καὶ πόθεν εἶ, καὶ τί σου ἄρα τὸ ὄνομα; Ὁ δὲ ἅγιος οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ· ἀλλ' εἰστήκει ἡρεμῶν, καὶ πράσιν ὀφθαλμοῖς ἀτεινίζων αὐτῷ*

δ'. Λέγει πρὸς αὐτόν ὁ ἅγιος· *Σὺ δὲ τίς εἶ, καὶ πόθεν; Καὶ ὁ Σαμωνᾶς· Ἐγὼ εἰμι Σαμωνᾶς ὁ πατρικίος καὶ παρακοιμώμενος τῶν νῦν κατεχόντων τὰ σκήπτρα Ῥωμαίων. Λέγει πρὸς αὐτόν ὁ μακάριος·, Κάθ' ἕξέος εἰμί, καὶ εἰς τῶν κακοκούντων τὴν γῆν.*

ε'. Ἐφη Σαμωνᾶς, Ἀνόσιε τῶν ἀνθρώπων, ἕως τίτος κρύπτεις τὸν ὄλον ἐν τῇ καρδίᾳ σου; Ἐφη πρὸς αὐτόν ὁ μακάριος, Οἱ τὰ τῶν Σοδόμων ἔργα κρυπτῶς ποιοῦντες, ὡς σὺ, δικαίως οἱ τοιοῦτοι ἀνόσιοι προσαγορεύονται. Ἦν γὰρ ὁ Σαμωνᾶς φύσει εὐνοῦχος, καὶ ὠραῖος τῇ ὄψει.

ς'. Παρελθόντος οὖν τοῦ τότε τὰ σκήπτρα κατέχοντος Λέοντος, μετ' ἐνιαυτὸν καὶ μικρόν τι πρὸς, καὶ ὁ τούτου ἀτάδελφος μετέστη Ἀλέξανδρος, διάδοχον καταλείψας τῆς βασιλείας τὸν ἐκ τοῦ Λέοντος ἀνεψιὸν Κωνσταντῖνον, σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ Ζωῆ. Νήπιον δὲ κομιδῇ ὄντα, ἐπιτρόπους καὶ φύλακας αὐτῷ ἐπαφῆκε, τὸν τε ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως Νικόλαον, καὶ Ἰωάννην μάγιστρον τὸν Γαριδᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς, τὴν βασιλείαν ἀρχὴν τῷ παιδί συντηροῦντας, μὴ τις ἀρπάσῃ αὐτήν. Τούτων οὖν τὰς ἀνακτορικὰς οἰκονομίας πεπιστευμένων, ὡς εἴρηται, ἀπρεπῆ τινα ἐπὶ τοῦ δημοσίου ἐπράττοντο· καὶ τὰ κύκλῳ βάρβαρα ἔθνη ἀδεία χρησάμενα, τὰ περὶ τῆς πόλεως ἐλιτίζοντο, μὴ ὄντος τοῦ δυναμένου

NOTÆ.

(1) Ex hoc silentio multa illata supplicia, quæ narrantur in Vi

αὐτοὺς ἀποκρούσασθαι. Ἐνθεν καὶ στασιαζούσης ἁ τῆς πόλεως κατὰ Νικολάου, ὡς οὐ δεόντως τῆς πόλεως ἐπιτροπεύοντος, οὗτος μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ βουλὴν ἔθετο, γράψαι Κωνσταντίνῳ τῷ Δούκᾳ τῷ τότε τῆς Ἀνατολῆς στρατηγούντι, [P. 396] παραγενέσθαι, καὶ τὰ σκήπτρα τῆς βασιλείας ἐγχειρεσθῆναι, συμβασιλεύοντος αὐτῷ τοῦ παιδὸς Κωνσταντίνου, τοῦ ἐν τῇ πορφύρᾳ γεγεννημένου. Καὶ τοῦτον μὲν, ἅτε παῖδα, ἐν τῷ παλατίῳ εἶναι· αὐτὸν δὲ ὡς ἀνδρείοτατον καὶ ἐν τοῖς πολέμοις εὐδοκιμώτατον, πρὸς τοὺς ἄλλοφύλους ἀντιπαρατάττεσθαι. Καὶ γὰρ ἦν ἀληθῶς ὁ ἀνὴρ εὐστοχιώτατος πάνου καὶ τροπαιοῦχος· καὶ θαῦμα ἦν καὶ αὐτοῖς τοῖς ὑπεναντίοις, ὡς καὶ ἐρωτωμένους πολλάκις· Πῶς εἰς ἀνὴρ αὐτοὺς τρέπει, ἀκοντας αἰσχυρομένους ἀνειπεῖν· Ὅταν οὗτος εἰς πόλεμον ἐκπορεύεται, πῦρ ἐκ τῶν ὀπλων αὐτοῦ κατὰ στόμα ἡμῖν ἀπαντᾷ· ὡσαύτως καὶ ἐκ τοῦ ἄσθματος τοῦ ἵππου αὐτοῦ, καὶ κείον ἡμῶς ἐδαφίζει. Καὶ αὐτὸς δὲ οὗτος περὶ τοῦτου ἐρωτηθεὶς, τὸ δοθὲν αὐτῷ χάρισμα οὐκ ἀπέκρυψεν, εἰρηκῶς· Καθεύδοντός μου ποτε ἐν τῇ νεότητί μου, ἰδοὺ γύναιον ἐνδοξότατον πορφυροφοροῦν, καὶ σὺν αὐτῇ ἵππος πύριτος καὶ ἄρματα ἐν τοῦτῳ πῦρ ἀφίετο· ἃ καὶ ἐνδύσασθαι με καὶ ἀκοντα συνώθησεν, ἐμοῦ κατεπτηχότιος· καὶ τοῦ ἵππου ἐπιβῆναι ὡσαύτως παρέπεισεν, εἰρηκῶς, Οἱ τὸν θεὸν καὶ γῆν μου βλασφημοῦντες, ὡσεὶ κηρὸς τακῆσονται ἀπὸ προσώπου σου· ὃ καὶ εἰπόν, ἀπέπη. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ ἀνδρός.

ζ'. Ὡς δὲ οἱ τῆς βασιλείας ἐπιτροπεύοντες ἔγραψαν αὐτῷ περὶ τῆς ἀρχῆς, ἀντεδήλωσεν αὐτοῖς, μὴ ἰκανὸν αὐτὸν εἶναι εἰς τοῦτο. Ἐκείνοι δὲ πάλιν ἐκ δευτέρου αὐτῷ ἀντέγραψαν, ὡς Πᾶσα ἡ τῶν Ῥωμαίων πολιτεία σε βασιλέα ἐπιζητεῖ. Ὁ δὲ αὖθις ἀναβαλλόμενος ἀντεδήλωσε, γράψας, Οὐ δεόντος ἐστὶ προστεθῆναι με τῷ χριστῷ Κυρίου, εἰ γε καὶ ἀελλῆς τῇ ἡλικίᾳ ἐστὶ, καὶ ἀμαρτεῖν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. Πτοοῦμαι δὲ μήπως καὶ ἐνέδρα τοῦτό ἐστι, καὶ βούλεσθέ με διαχειρισσασθαι. Ὡς δὲ ταῦτα ἐκείνοι τὰ γράμματα ἐδέξαντο, φορικτοὺς ὄρκους αὐτῷ ἐξαπέστειλαν, ἐξομνύμενοι εἰς τὰ ἄχραντα καὶ ζωοποιὰ τίμια εὐλα, μὴ οὕτως ὡς αὐτὸς οἶσται βουλεύεσθαι, ἀλλ' ἐν ἀπλότῃ καρδίᾳ καὶ ἀδόλῳ ψυχῇ προσκαλεῖσθαι αὐτὸν εἰς τὴν βασιλείαν, πρὸς πίστωσιν δὲ καὶ τὰ ἴδια φυλακτὰ ἐξαπέστειλαν· οἷς καὶ θαρρήσας, παραλαβὼν τοὺς ἰδίους, εἰς τὴν βασιλεύουσαν ὤρμησεν. Ἦς ἐπιβὰς, ἡλίου ἦδη λάμψαντος, δόξῃ ἀπειρῶ παρὰ συνεπομένων κλειζόμενος, ἀπῆει πρὸς τὰ βασιλεῖα· οὐ καλοῦ σημείου προδειχθέντος τῇ εἰσόδῳ αὐτοῦ τὴν μέλλουσαν γενέσθαι σφαγὴν προμηνύοντος. Ὁ γάρ τοι λαμπρότατος ἥλιος, ὡς δίκην κογχύλην αἵματος· ἐναπέσταξεν ἐπὶ τὴν γῆν. Θεασάμενος δὲ ὁ Νικολάος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ εἰσιόντα αὐτὸν, [P. 397] μεταβουλεύσάμενοι, ἀπέκλεισαν αὐτῷ τὰς εἰσόδους τῶν ἀνακτόρων. Ἐλθὼν δὲ αὐτὸς, ἐν τῷ θέατρῳ τοῦ ἵπποδρόμου ἐσκήνωσε, πάντων τῶν συνιθόντων μεγιστάνων, ὡς βασιλέα εὐφημοῦντων αὐτῷ. Ὅσοι δὲ σχέσιν πρὸς τὸν ἅγιον εἶχον, ἀκού-

propellere. Inde civitate adversus Nicolaum tumultuante, quasi is non rite satis urbis procuracionem obiret, in eam certatim itum est ipsi sociisque sententiam, ut datis litteris, Constantino duci, Asietum praetori Byzantium venire mandarent, ac imperii sceptrum capessere, eaque moderari, una tamen socio Constantino puero in porphyra nato: qui, velut non satis matura aetate in aula versaretur, dum ipse, quippe vir fortissimus rebusque bello gestis clarissimus, adversus extraneos et reip. hostes, acies ductaret. Ac sane vir erat longe sagacissimus, atque hostium tropaeis inclutus, quin ipsis quoque adversariis admirationi, ut saepius interrogati, quid causae esset cur eos vir unus in fugam verteret? inviti pudoreque responderint: illo ad pugnam exeunte, ignem ex ejus armatura micantem in faciem ipsi incurrere, exque ejus equi similiter habitu quasi flamma accensa in terram allidere. At nec ipse rei causam quae sit Deum munus celavit, aitque: Dum quandoque juvenis somno sopitus essem, in tibi incluta gloria matrona, purpureo amictu, et cum ea equus igneus; in quo arma, ipsa ignem mittentia: ac vel invitum atque paventem haec induere, ac similiter in equum ascendere, hortata ait, Qui Deum ac Filium meum blasphemant, tanquam cera a facie tua liquescent. Quo dicto abscessit. Et haec quidem quod attinet ad Constantinum.

7. Cum itaque imperii tutores de rerum summa capessenda ad eum scripsissent, rescripsit ille: se in hoc munus haud idoneum esse. Illi contra denovo scribunt: Romanam omnem rempublicam cum sibi imperatorem deposcere. Ad quos ille rursus cunctabundus: Non decet, inquit, me christum Domini incessere, quanquam immatura adhuc aetate est, ac coram Deo peccare. Timeo autem ne et haec insidiae sint, ac mihi velitis necem inferre. Acceptis illi istiusmodi litteris, tremendis ad eum juramentis, intemerata et vivifica pretiosa ligna obtestari: nihil tale se machinari ac ille suspicatur; sed in simplicitate cordis nullogue animi dolo, ad capessendum imperium vocare. Atque ad majorem verbis praestandam fidem, suas quoque illi cruces misere. Hisque Constantinus fretus, assumpto comitatu, Byzantium profectus est. Urbem ingressus, orto jam sole, qui una sequebantur, infinita laude faustisque omnibus prosequentibus, in regiam contendit. Haud vero faustum in ejus ingressu praefulsit signum, ac quo futura caedes praemonstrabatur. Sol enim clarissimo lucens sidere, velut sanguinis purpuram in terram stillavit. Videns autem Nicolaus sociique aulae proceres ac tutores ingredientem, mutato consilio palatii fores ei ocluserunt. Veniens itaque, cum in Circi theatro consedisset, qui convenerant magnates omnes, imperatorem eum salutabant. Quotquot vero necessitudine aliqua sancto conjuncti erant, quod ante tres menses illo jam praemonte, exitiosum futurum casum ut

nonverant, sese domi continentes, silentio agebant. A Denique, quò ex tempore atrocem illam prænuntiasset cædem, gemendi, lamentandi, lugendi nullum finem fecit.

6028. Duo porro quidam cujusdam magnatis filii ac protospatharii, ipsum convenientes, rogabant: *num sibi expediret abire, ac se Ducis satellitio adjungere?* Quibus ille: *Nolite, filii, nolite sic facere: neque desperata ejusmodi consilia capite: sin minus, unus vestrum in gladio cadet: alter, auribus naribusque putatis, ægre mortem evadet.* Ambobus, quod sanctum audire noluerant, evenit, quod is illis vaticinatus esset. Dux enim male consultus, malum sibi suisque opsonium comparavit. Cum enim patienter ferre deberet, atque ingressus omnes palatii obsessos tenere, ita ut nihil ad victum inferri posset, atque ita fame pressos cogere, ut supplices sibi portas aperirent, sequè intra palatium ultro suseiperent; noluit sic facere, sed decrevit cum suis intrare per portam, quæ Chalce nominatur, securibus conterendo cardines ejus: cum prius suos omnes horrendis execrationibus obstrinxisset: *ne gladium stringerent, ne jaculum vel hastam intorquerent adversus aliquem, sed absque sanguine ingrederentur. Sin illi, inquit, nihil contra se agentes nos occiderint, coram tremendo magni Dei tribunali adversus eos disceptabimus, quod nos juramentis deceptos hostium nunc loco habeant atque assistant.* Illis dictis, una cum comitibus, uti dictum est, ad Chalcem portam perrexit, atque ingredi cæpit. Qui autem in palatio erant magna cum festinatione sagittarios colligentes, tela e muro jacitare cœperunt. Igitur qui circum ducem sagittis sauciabantur, ad eum inclinabant, postulantes: *ut sineret arma expediti in adversarios.* Ipso autem, talia dicentes, prohibente, sagittariorum dexterrimorum unus quispiam, cognito quisnam dux esset, tenso fortiter arcu, vulneravit eum in latere sub dextera manu. Ipso vero exclamans: *Væ mihi misero, in malam rem huc venimus,* humi continuo decidit. Cæteris terrore percussis et retro abire incipientibus, ii qui intro erant audaces effecti, gladios stringentes, apertis portis impetum fecerunt in eos: et primo quidem protostatorem ducis occiderunt, deinde alios plures, ac postea ipsummet. Neque pepercuerunt reliquis, sed fuga ac metu impeditos, et in arcum compressos, iustar segetis demessuerunt. Evasisent nihilominus cædem aliqui, nisi inimites illi et inclementes continuo ad omnes portas mandata direxissent, diligenter ocellus haberi jubentes; atque ita inquisitione facta in fugitivos, ab eorum nemine manus abstinuissent. Complices enim magistros et triciosque, qui cum duce in Circo sedere deprehensi essent, partim gladio peremerunt, partim extra muros in furcam egerunt: aliorum oculos effoderunt, succisis nervis alios debilitarunt, alios in exsilium ejecerunt; alios, qui nulla quemquam injuria violaverant verberibus affe-

σαντες παρ' αὐτοῦ τὸ μέλλον γενέσθαι: ὀλέθριον σύμπτωμα ἤδη πρὸ τριῶν μηνῶν, κατακλείσαντες ἐπιτοῦς εἰς τοὺς οἰκεῖους οἴκους, ἤρπαιον. Ἀπ' ἐκείνου γοῦν τοῦ καιροῦ, ἐν ᾧ τοῦτο προείπεν, οὐκ ἔληξε στένων καὶ ὀλοφυρόμενος καὶ πενθῶν.

ἦ. Δύο δὲ τινες μεγιστάνου τινὸς ὄντες υἱοὶ καὶ πρωτοσπαθάριοι, ἐλθόντες πρὸς αὐτὸν, ἠρώτων, εἰ συμφέρει αὐτοῖς ἀπελθεῖν καὶ συμμιγῆναι ἐπὶ κουστωδία τοῦ Δουκά. Ὁ δὲ φησι πρὸς αὐτούς: *Μή, τέκνα, μὴ οὕτω ποιήσητε, καὶ ἀνήκεστα πέσεισθε. Εἰ γοῦν, ὁ μὲν εἰς ὑμῶν ἐν μαχαίρᾳ πεσσεῖται, ὁ δὲ ἕτερος, τὰ ὄντα καὶ τὴν βίαν τηρήσει, μόλις τὴν θάνατον διδράσκειεν.* Οἱ καὶ παρακούσαντες τοῦ ἀγίου, ἃ προείπεν, ἔπαθον. Ὁ γὰρ Δούκας κακῶς φρονήσας, κακὸν ἐψώνιον ἑαυτῷ καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ ἐπρίατο. Ὀφείλων γὰρ μακροθυμήσαι καὶ ἀσφαλίσασθαι τὰς εἰσόδους τῶν βασιλείων, τοῦ μὴ τὰ πρὸς διατροφήν εἰσχομιζέσθαι· οὕτω τῷ λιμῷ στενοχωρούμενος μεθ' ἰκεσίας αὐτῷ τὰς πύλας ἀναπετάσαι, καὶ προθύμως αὐτὸν εἰς τὰ βασιλεία δεξασθαι, οὐχ οὕτω πεποίηκε. Βουλὴν δὲ στήσας μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ, εἰσελθεῖν ἀπὸ τῆς πύλης, ἤνπαρ Χαλκῆν ὀνομάζουσι, συνθλάσαντες πέλυξί: τοὺς μοχλοῦς, ἔρκους φρικτωδέστατοις πρότερον τοὺς σὺν αὐτῷ κατασφαιλισάμενος· *μὴ σπάσασθαι ξίφος τὸ οἰονοῦν κατὰ τιος, μὴ βέλος, μὴ δόρυ· ἀλλ' οὕτως αὐτοὺς ἀναιμῶτι εἰσελθεῖν, φήσας. Ἐὰν ἐκείνοι ἡμᾶς μὴ ἀντάγοιτα κατασφάξωσιν, ἐπὶ τοῦ φρέου βήματος τοῦ μεγάλου Θεοῦ· μετ' αὐτῶν δικασόμεθα, δεῖ, ἔρκους ἡμῶς ἀπατήσαντες, τὴν ἡμῖν ἀνταῖρουσι.* Ταῦτα εἰπὼν, ἀφίκετο ἅμα σὺν αὐτοῖς, ὡς εἴρηται, εἰς τὴν Χαλκῆν πύλην, καὶ ἀπήρξατο εἰσεῖναι· οἱ δὲ ἐν τοῖς βασιλείοις τάχει πολλῶ συναθροίσαντες τοὺς τοξότας, ἀπὸ τῶν τευχῶν τοξεύμασιν ἐβαλλόν. Ὡς δὲ οἱ περὶ τὸν Δούκα τοῖς βέλεσιν ἐπλήττοντο, ἐβδων αὐτῷ, *Ἔασον ἡμᾶς ὅπως αὐτοῖς ἀντιμαχησώμεθα.* Τοῦ δὲ τοῦτο κωλύοντος, ἐν ὅσῳ ταῦτα ἔφασκον, εἰς τις τῶν εὐστοχωτάτων τοξοτῶν, μαθὼν ὅποιός ἐστιν ὁ Δούκας, τείνας ἀνδροίω; τὸ τόξον, ἐπληξεν αὐτὸν ὑποκάτω τῆς δεξιᾶς χειρὸς εἰς τὴν πλευράν. Ὁ δὲ τὸ, *Ὀβαί μοι,* ἐπιφρονήσας, ἐφ' ἀθλίῳ, κακῶς ἐληλύθημεν ὧδε, κάτεισιν εὐθύς ἐπὶ τὸ ἔδαφος. Πάντων δὲ δειλῆς συσχεθέντων, καὶ πρὸς τὰ ὀπίσω ἀρξαμένων ἀναποδίζειν, θάρσους οἱ ἔνθον λαβόντες, καὶ τὰ ξίφη [P. 398] σπασάμενοι, πολλῇ προθυμίᾳ πρὸς αὐτοὺς ἐξεπήδησαν, τὰς πύλας ἀνοίξαντες. Καὶ κτείνουσι μὲν ἐν πρώτοις τὸν αὐτοῦ πρωτοστράτορα· εἶθ' οὕτως ἐτέρους πλείονας, καὶ μετὰ τούτους κάκεινον, μετὲ τῶν λοιπῶν φεισάμενοι· ἀλλὰ καὶ τούτους ἀποδιδράσκοντες καὶ συμποδίζομένους, δίχην στάχους ἐξεθέρριζον. Διεσώθησαν δ' ἂν τινες, εἰ μὴ οἱ ἀνηλεεῖς ἐκείνοι καὶ ἀσπλαγχνοὶ τὸ τάχος· ἀποστειλάντες, καὶ πάσας τὰς πύλας τῆς πόλεως ἀσφαλίσάμενοι καὶ σφραγίσαντες ἀκριδῶς· εἶθ' οὕτως ἀκριβῆ ἔρευναν τῶν διαδράντων ποιήσαντες, οὐδεὶς τούτων ἐφείσκατο. Πολλῶν μὲν οὖν μαγίστρων καὶ πατρικίων φανέντων συγκαθημένων τῷ Δούκα ἐν τῷ Ἱπποδρόμῳ, οὓς μὲν προσέταξαν ξίφει ἀναρῆσθαι· οὓς δὲ ἐξω τευχῶν φουρκίζεσθαι, ἄλλων τούς ὀφθαλ-

Evangelia? Quomodo non audivit, qui per ea lo- Α ἐδείχθη, κατασφάξα; αὐτῶς, ὁ τῆς μαχαίρας κληρο-
 quitur: *Bonus pastor animam suam ponit pro ovi-* νόμος.
 zis? Sed huic contrarius omnino exstitit, eas mactans, atque jugulans, homo gladii
 hæres.

² Joan. x, 11.

AD SYMEONIS MAGISTRI ET LOGOTHETÆ

ANNALES

FRANCISCI COMBESISII PRÆFATIO.

*Scripsit et ab orbe condito, exstantque altero, ac majori Regio codice. Opus est ex diversis congestura
 historicis et annalium scriptoribus; ipsum tamen haud solis plenum. Hic nobis verus annalista, alterque
 continuator erit, ipso pene Theophanis digestus schemate, quantum codex alter, ipse Regius minor repræ-
 sentavit: hoc unum a majore discrepans, quod superiora illa a Logotheta remotiora, ac, in quibus levius
 opera perfunctus videatur, omisit: quo et nobis consilio prævit: ac quod una hæc, in præsentem rem
 nostram faciant, eademque alio auctore ac stylo sub una libri serie repetita, lucis plurimum sibi mutuo
 offerant; ut et Leont Grammatico, qui inter reliquos magis ipse egenus ac eribratissimus e. t. Superiora Ma-
 joris illius Regii codicis alia molitio dederit, et qua jam editi auctores chronographi, Eusebius, Syncellus,
 Theophanes, Cedrenus (cum quo illi magis convenit) collatis singulis, in rem litterariam ac lucem temporum
 e Regia una Lupara, haud leviter illustrari possint. Adscriptum majori illi codici, alia manu pauloque
 recentiori, Hic est Metaphrastes; cujus tantum Annales et Chronica Hippolyto Thebano, ut et omnibus ante-
 ponat. Debenus, ex quo exscripsi, codicem, Raphaeli Trichet du Fresne, ex cujus libris, ipso defuncto, in
 gratiam Regiam illatus; aliaque Græca (ac in eis Mazimi plenissimus codex atque optimus) me illi potissimum
 auctore, extrema sua in Italiam profectio, ditanda Græcis Galli: nostra, eaque Christianum orbem,
 Parisios allata.*

ΣΥΜΕΩΝ ΜΑΓΙΣΤΡΟΥ ΚΑΙ ΛΟΓΟΘΕΤΟΥ
 ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ.

SYMEONIS MAGISTRI AC LOGOTHETÆ
 ANNALES

A LEONE ARMENIO AD NICEPHORUM PHOCAM

Romanorum imperator Leo Armenius Iconomachus, B
 imperavit annos vii, menses 5.

603 I. Mundi annus 6307, divinæ incarnationis
 807. Romanorum imperator Leo Armenius, qui et
 Chamæleon dictus est, fidei desertor et Iconomach-
 us, annos 7, menses 5. Homo statura pusillus (quo
 etiam nomine Chamæleon appellatus est) corpulent-
 us atque torosus, decorus, barba plena, constipata
 cæsarie, voce leonis in morem tonante; audax pari-
 ter et timidus: ex duplici unus prosapia, Assyriorum

Ρωμαίων βασιλεὺς Λέων ὁ Ἀρμένιος καὶ
 Εἰκονομάχος, ἔτη 7 μῆνας 5.

[P. 400, 401] Κόσμου ἔτος 727, τῆς θείας σαρκώσεως ἔτος ωζ', Ρωμαίων βασιλεὺς Λέων Ἀρμένιος ὁ καὶ Χαμαιλέων, ὁ Παραβάτης καὶ Εἰκονομάχος, ἔτη 7 μῆνας 5. Ἦν ἐξ τὴν ἡλικίαν κοντὸς (ὀδὴ καὶ Χαμαιλέων προσηγόρευται), ἐπίμεστος, εὐπρεπῆς, γένειον ἔχων καθιστάμενον, ὄχυρός τὴν κόμην, φωνὴν ἔχων βροντώδη δίκην λέοντος, θρασύς τε καὶ δειλός. [P. 402] Διγενὴς δὲ ἦν ἐξ Ἀσσυρίων καὶ

bitu me ductore præsto saturest : tu, si me audies, maledictis incesses, brevique moriturum denuntiabis, nisi Leonis Isauri doctrinam fidemque sequatur. Hoc si præstiterit, annos duos supra 606 septuaginta positurum imperio, filiosque filiorum visurum sedentes super solio; tertii decimi demum apostoli honore elatum iri. Sin autem secus se gesserit, innumeris malis fore obnoxium brevique imperium cum vita amissurum. Jam ergo noctis obscuro imperator Cassitera comite ad monachum profectus statim ab eo durius increpatur, tanquam ille fictam ejus animum fraudemque præciverit. Non sic decebat, inquit, qui sis imperator, privati habitu personam simulare. His imperator stupore percussus in sententiam abolendarum sacrarum imaginum facilem se adduci permisit; statimque quod animo impietatis virus condebat, evomens furis que agitata hæresis exordium duxit.

4. Symmystas vero sibi quærens adjungere, Joannem dictum Grammaticum (quin alium magis Joannem aut Simonem) offendit, Hylzillam et ipsum nuncupatum; cujus Hebraica nominis interpretatio diaboli præcursor dicatur ac adjutor. Erat vero ille Pancratii sciaste (dicamus nos pileorum artificis) filius, quem a puero dæmon incesserat, ac cujus late rumor divinationum ex pelvi nomine turpitudinumque ac libidinum percerebuerat. Invenit et Constantinum presbyterum sutoris filium, qui et leges in Phoracii docuerat, ac crimen, in quod vocabatur, a se amolians sibi que Antonii nomen adseiscens monachum induerat, homo fabulis atque ludicris studens, vitamque turpem agens. Is monasterii quod Metropolitatum vocant factus præpositus, etiam quos imperio regebat monachos hæc ipsa docebat; ac postea, Deo sic permittente, Sylæi episcopus factus est. Invenit et alios, qui ipsi idem sentirent. Inter hæc 607 conspectus cometa est, figura duorum splendidum orbium tanquam lunæ, simul coeuntium tumque in diversas figuras abeuntium, ut et in viri figuram trunco capite deinceps formarentur; cujusmodi etiam Michaele Curopalata imperatore conspectum sidus. Ejus nonnulli præsgia exponentes dixerunt caput esse quod capite careat: nempe præsignare Thomam, qui postea arrepta tyrannide cum sociis ac conjuratis urbem aggressurus erat. Sed et tremendi terræ

5. Eodem anno virum inclytum Nicephorum patriarcham cum collegis episcopis coram senatu accersit, ac sit: Plane non vos latet surrexisse quosdam qui dicant haud prorsus colendas esse imagines. Ad quem primus ait S. Nicephorus: Sane honori habenda sunt, o imperator, sacra sanctorum imagines, ut quæ a principio divino nutu exstiterint. Quod namque acceptum quondam in manibus sacrum linteam sibi que cultui adhibendo sua Christus effigie, nulla viri operu, obsignavit, merito honori habeatur ac dignum veneratione sit. Deinde, quas apostoli suis ipsi manibus imagines pinxerunt (ipsius nimirum Christi ejusque Genitricis) et quæ etiamnum Romæ

του βίου ἐξεπιπεῖν συμβουλευόμεναι, εἰ μὴ λέοντος τοῦ Ἰσαύρου στοιχειοῖτο τῷ δόγματι. Καὶ ὡς εἰ τοῦτο παραφυλάξοι, οὐ βασιλεύσει, καὶ παῖδας παίδων ἐπὶ θρόνου τῆς βασιλείας ἰδεῖν, καὶ τρισκαδέκατος τῶν ἀποστόλων φανῆναι· εἰ δὲ μὴ, τέραντια, μυρία δεινὰ καὶ ἀλώλειαν σύντομον. Τῆς οὖν νυκτὸς ἐπιστάσης ἀπῆει ὁ βασιλεὺς μετὰ Κασσιτηρᾶ πρὸς τὸν μοναχὸν, καὶ εὐθὺς παρτυτὰ ἀπεββαπίζεται ὡς προειγνώκτος τὸ αὐτοῦ πρόσχημα, οὕτω λέγων, μὴ δεῖν ἐν ἰδιωτικῇ καταστάσει βασιλεὺς εἶναι οὕτως ὑποκρίνεσθαι. Δι' ὧν περ καταπλαγείς ὁ βασιλεὺς εὐπειθὲς τοῦτω καθίσταται πρὸς τὴν τῶν ἁγίων εἰκότων καθάρσιν· καὶ παρευθὺ τὸν ἐν αὐτῷ κατὰ τῆς εὐσεβείας ἰὼν ἐξεμέσας καὶ μανεῖς ἤρξατο τῆς αἰρέσεως.

δ. Συμμύστας ἐπιζητήσας εὐρίσκει Ἰωάννην τὸν λεγόμενον Γραμματικὸν, ἄλλον Ἰαννῆν μῆλλον ἢ Σίμωνα, ὃς καὶ Ἰλλυδίαν ὠνομάζετο, ὕπερ Ἑβραϊστὴ ἐρμηνεύεται πρόδρομος καὶ συνεργὸς τοῦ διαδόλου· ἦν δὲ υἱὸς Παγκρατίου σκιαστοῦ, καὶ ἐκ παιδῶν δαιμόνα εἶχε, διαβεβήτο δὲ ἐπὶ τε λεκανομαγείαις καὶ αἰσχρουργίαις. Εὗρε καὶ Κωνσταντίνον πρεσβύτερον τζαγγαρίου, ὃς καὶ νομικὸς εἰς τὰ Φορακίου γέγονε, διὰ δὲ ἐγκλήματα φυγόντα καὶ γενόμενον μοναχὸν μετονομασθέντα Ἀντώνιον, μυθολόγον καὶ γελοιαστὴν καὶ αἰσχροῦς βιούντα· ὃς καὶ ἠγοούμενος εἰς τὴν μονὴν τὰ [P. 404] Μητροπολιτῶν γενόμενος καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ταῦτα ἐξεπαίδευσεν, ὕστερον δὲ κατὰ παραχόρησιν Θεοῦ καὶ ἐπίσκοπος Συλαίου γέγονεν. Εὗρε δὲ καὶ ἑτέρους τινὰς ὁμόφρονας αὐτῷ. Ἐν τῷ ἀναμεταξὺ ἀσθήρ κομῆτης ἐφάνη ἐν σχήματι δύο λαμπρῶν δίσκων σεληνῶν, ἐνουμένων καὶ πάλιν διαιρουμένων εἰς διάφορα σχήματα, ὡς καὶ εἰς ἀκεφάλου διάπλασιν ἀνδρὸς τυπούσθαι, ὅσος καὶ ἐπὶ Μιχαὴλ βασιλέως τοῦ Κουροπαλάτου ἐφάνη· ὅν περ τινὲς ἐρμηνεύσαντες ἔφασαν τὴν ἀκεφάλου εἶναι κεφαλὴν, προδηλοῦντα τὸν μέλλοντα ἀνταρσίαις ἐπιθήσεσθαι μετὰ ταῦτα Θωμᾶν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ στασιαστάς. Καὶ μέντοι καὶ σεισμοὶ φοβεροὶ καὶ λοιμοὶ καὶ ἀγχοὶ καὶ φλογώσεις γεγόνασιν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ θεοστογού.

motus luesque et siccitates ac inflammationes fuerunt per viri Deo exosi dies.

ε'. Τῷ αὐτῷ ἔτει προσκαλεῖ Νικηφόρον ἀοιδίμον πατριάρχην καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ἐπισκόπους ἐνώπιον τῆς συγκλήτου, καὶ φησιν· Ἰστε σαφῶς ὡς ἀνέστησαν τινὲς λέγοντες μὴ δεῖν προσκυνεῖσθαι τὰς εἰκόνας. Πρὸς ἃν πρῶτος δὲν ἅγιος Νικηφόρος φησὶ· Τιμητέαι, ὦ βασιλεῦ, αἱ Ἰσραὴλ τῶν ἁγίων εἰκόνας εἶσιν ὡς ἐξ ὕρχης θεῶν νεύματι φανεῖσαι. Καὶ γὰρ ἡ ἀγία δόξη ἦν ποτε λαῶν ὁ Χριστὸς ἐπέθετο ἐπὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ εἶδος αὐτοῦ ἀχειροποιήτως ἐγένετο, τιμητέαι καὶ σεβάσιμος ἔστιν. Ἐπειτα αἱ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἰδιόχειροι εἰκόνας τοῦ τε αὐτοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς τοῦτον τεκούσης, ἧ τε ἐν Ῥώμῃ μέχρι τοῦ νῦν

τηρουμένη τῆς μεταμορφώσεως, καὶ ἀνεφάνη ὁ Χριστὸς μετὰ Μωσέως καὶ Ἡλίου ἐν Θαβώρ· ἦτις προτροπῇ Πέτρου τοῦ κορυφαίου γέγονεν. Ἀλλὰ μὴν καὶ ἐν τῇ Λύδδᾳ πόλει τῆς Ἐφῶς τὸ τερόμενον. Σεβάσμιος γὰρ γὰρ ἀρχαῖος ἐστὶν εἰς δογμα τῆς Θεοτόκου ὑπὸ πιστῶν ἀνετηγερμένος, ἐν ᾧ ἱστώρηται τὸ εἶδος τῆς Θεοτόκου· ὃν ἀντιποιούμενοι ὡς οἰκίον οἱ Ἰουδαῖοι, ἢ Θεομήτωρ ἀκούσασα ἐν Ἱερουσαλὴμ οὕτως εἶπεν· *Κεκλισθῶ ὁ γὰρ, καὶ εἰσὶτω μηδεὶς, καὶ τῇ μ' ἡμέρᾳ ἀνοίξεσθαι· καὶ εἰ μὲν οὐδὲν ὀφθῆ σημεῖον ἐν αὐτῷ, ἔστω τῶν Ἰουδαίων ὁ γὰρ. Μετὰ γοῦν τῆρ προθεσμίας ἀνοίξαντες ὀρώσι τὸ εἶδος τῆς Θεοτόκου τὸν Χριστὸν ὡς βράφος ταῖς χερσὶ περιεχούσης, θαυμαστὸν ἅμα καὶ αἰδουσιμώτατον καὶ θεοπρεπέστατον εἶδος καὶ κάλλος, ἐν πλαξὶ διαυγέσι, καὶ ἔμφανές θεωρούμενον καὶ ὄλον δι' ὄλον εἰς βάθος κεχωρηκός· ὅπερ ἰδόντες [P. 405] Ἰουδαῖοι ἔφυγον. Μετὰ ταῦτα πολλοὶ Ἰουδαῖοι καὶ Ἕλληνες ἀποξέσαι τοῦτο πειραθέντες ἠστόχησαν· μένει δὲ ὡσαύτως ἄχρι τοῦ νῦν ἢ ἀχειροποίητος ἐπὶ τῆς πλακῆς μορφῇ εἰς ὄψαν Θεοῦ. Πρὸς τοῦτοις καὶ ἡ τῆς αἰμέθρου εἰκὼν, διὰ τῆς βοτάνης πᾶν πάθος ἰαμένη ἐν Πارسάδι καὶ πάσῃ τῇ γῆ.*

ζ. Μετὰ τοῦτον ὁ ἱερὸς Εὐθύμιος μητροπολίτης Σάρδεων παρῆρησιασάμενος ἀπεστύμισε τὸν ἀλιτήριον. Θεόδωρος δὲ ὁ τῶν Στουδίου ἡγούμενος ἔφη· *Μὴ κηρασάλευε, βυσιλεῦ, κατάστασιν ἐκκλησιαστικὴν· σοὶ μὲν γὰρ ἡ τῆς πολιτείας κατάστασις καὶ ἡ τοῦ στρατοπέδου ἐπιστεύθη τούτων φροντίξεν, τὴν δὲ Ἐκκλησίαν ἄφερ.* Ὁ δὲ τύραννος ὑπερξέσας τῷ θυμῷ πάντας μεθ' ὕβρεων ἀπῆλασεν, καὶ τὴν μὲν πατριάρχην Νικηφόρον ἐξώρισεν καὶ τὸν Θεόδωρον· ὅτε καὶ λέγεται ὅτι τοῦ πατριάρχου Νικηφόρου ἐν ἐξορίᾳ παραπεμπομένου, κόρησθεν ἰδεῖν Θεοφάνην τὸν τῆς Σιγριανῆς λεγόμενον καὶ τῆς μονῆς τοῦ μεγάλου Ἀγροῦ προϊστάμενον προορατικῶς ὀφθαλμοῖς, θυμιάματά τε καῦσαι καὶ μετ' εὐχῆς ἀποπέμψαι, τὰς χεῖρας αἶφροντα καὶ τῷ Θεῷ τούτον παραδιδόντα καὶ τὸν ἀσπασμὸν ἐπιτείνοντα· καὶ τινος ἐρομένου αἰτίαν εἰπεῖν ὅτι· *Ἰδοὺ διαίχεται ἐν ἐξορίᾳ ὁ μέγας ὀμολογητὴς Νικηφόρος ὁ πατριάρχης, ὑπὲρ τῶν ἁγίων εἰκόνων ἀγωνιζόμενος.* Ὁ τὸν δὲ ἱερὸν Εὐθύμιον, ὅτε δὴ τὸν ἔλεγχον τῆς αἵρέσεως ἀποτομώτερον ἐκφωνήσαντα, τὰς σιαγῶνας τοῖς βαπίσμασι καταθλά καὶ ταῖς μάστιξι τὸν νῶτον καταξάνει τοσοῦτον ὡς ἐν αὐταῖς τοῦτον ἐκπνεῦσαι. Τούτων γενομένων Θεόδοτον τὸν Κασσιτηρῶν πατριάρχην χειροτονεῖ, ἄλογον ἄνδρα καὶ ἰσθῦον ἀφωρότερον, καὶ διωγμὸν ἄσπονδον κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ἀναβρίπτει φανερώς, τοῖς συμμύστασι αὐτοῦ καταπιστεύων, τρία ὑποβάντας αὐτῷ ποιῆσαι, τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως τὴν ἀρησιν, τῶν θείων εἰκόνων εἶην καθαίρειν καὶ τῶν εὐσεβούντων τὴν διώξιν. Καὶ πρῶτον μὲν καθαιρεῖ πᾶσαν ἱερὰν τῶν ἐκκλησιῶν ἀναστή-

servatur pieta imago transfigurationis, per quam Christus cum Mose et Elia in Thabor eluxit, ac quam Petrus princeps apostolorum fieri praecepit. Sed et quod Lyddæ Orientis civitate miraculum exstitit. Vetus enim venerabile templum sanctæ Dei Genitricis nomine a fidelibus excitatum est, in quo ejusdem Dei Genitricis picta imago visitur. Templum hoc cum Judæi ut proprium sibi vindicare studerent, auduit, quæ Hierosolymis versaretur, sancta Deipara, inque hæc verba respondit: Clauro templo nemo ingrediat; ac demum quadragesimo post die aperiat. Ac quidem si nullum in ede apparuerit signum. Judæorum juris esto. Præstituto itaque die templo rescrato, sanctæ Dei Genitricis effigiem vident, Christum, pueri specie, manibus et sinu complectentis. Mirandam sane omnique dignam veneratione divinisimoque decore effigiem ac pulchritudinem pellucidis appictam tabulis, ipsam aperte conspicuam, totamque ex toto alte pervadentem. En conspecta Judæi fuga se præripuerunt. Postea quoque multos Judæos Græcosque conatos abrudere, frustrato eorum conatu illæsa, abs se abdicavit; manetque hactenus eodem se modo habens ad Dei gloriam in tabella nullis hominum manibus efficta forma. Præterea quoque mulieris sanguine fluentis imago, herbæ adminiculo omnem Paneade ac toto orbe agritudinem sanans.

6. Secundo a patriarcha ordine vir sacer Euthymius Sardorum metropolita, libera et ipse confessione atque sermone, scelestos oculos occlusit. Theodorus vero Studii præpositus: *Noli, imperator, inquit, Ecclesiæ statum convellere. Næm tibi quidem ac tuis curis rei publicæ status exercitusque procuratio credita est; verum Ecclesiam ipsam sibi relinque.* His nimio furore concitus tyrannus a se omnes indigne habitos expulit; ac quidem Nicephorum patriarcham et Theodorum exsilio relegavit: quando etiam ferunt Nicephorum patriarcham in exsilium proficiscentem, Theophanem Sigrianum nuncupatum, magni Agri (sic dicti monasterii) præpositum, prospiciendi vim habentibus oculis procul adspexisse, suffitusque accendisse, atque precibus votisque, sublatis in cælum manibus, eum prosecutum esse, Deo nimirum commendando amplectusque atque salutes dirigendo. Ac quodam quærente causam dixisse Theophanem idcirco hæc facillare, quod magnus confessor Nicephorus patriarcha, pro sanctis imaginibus agonem desudans, vlam transiens in exsilium proficisceretur. Sanctum autem Euthymium, quod austerius liberiotique voce hæresim coarguisset, colaphis pagnisque fractis malis, diris adeo verberibus dorso cædit ut in eis animum exhalaret. His ita peractis Theodotum Cassiteram patriarcham præficit, mutum hominem et pisce elinguiorem; palamque adversus Ecclesiam implacabilem excitat persecutionem, eorum quos symmystas sibi adhibuerat consiliis cedens. Hæc illorum tria documenta: orthodoxam

VARIÆ LLECTIONES.

¹ καὶ ἀνεφάνη] καθ' ἡν ἄν. ? ἀν καὶ ὡς ? cf. p. 505 d.

Christianorum fidem negaret; divinas imagines everteret; pios ac orthodoxos persecutione vexaret. Ac primum quidem ubique in ecclesiis erectas demolitur imagines: tum qui domi Christi sanctorumve ullam imaginem habere deprehensi essent, denique viros illustres ac claros (sed et monachorum innumeram turbam) necesse sustulit.

7. Quod autem Michaelem Amorio ortum, ejus filiam ex spiritali **610** piscina Leo adoptaverat, patricii dignitate ornat et excubito rem praefecerat, isque audacior ac procaci lingua, Leoni, uti sacrarum imaginum eversori exprobrabat, ejusque uxorem incestis nuptiis commiscendam fore dicitabat, moliri cum tyrannidem arbitrat, ad palatii Therinas, quas Pithecium vocant, vinctum paloque alligatum in fornacem igni exurendum injici mandat; reique jam procinctu imperator spectator futurus adstabat. Enimvero Theodosia Augusta lacrymis supplex ab ea virum liberat carnificina. Jussus itaque a Leone interim dimitti reus, ejus haec ad uxorem verba: *Tu quidem, mulier, animam meam a futuro hodie liberasti iudicio; forte an vero etiam brevi vita privabis; ipsaque adeo ac liberi quid sit eventurum videbis.* Noverat enim ex quodam Sibyllinorum oraculorum libro, quo illi tempore, ut necesse tolleretur, fatis indictum esset. Nempe illo expressa erat figura ejusmodi: Leonis figuram ex integro referebat. Capiti littera X inscripta erat, a tergo vero littera Φ, mediae bestiae ad ipsa illa impactus cruentus ensis haerebat. Haec imperator Stephano cognomento Capitoliges ostensa, ex eo sciscitabatur quid haec sibi vellent. Cui ille: *Sine, domine, ut nec oculis figuram usurpem.* Is enimvero nihil acquievit. Tunc igitur Stephanus secum ipse reputans imperatori inquit: *Leo iste in imperii signum positus est; ac inter litteram X et Φ malum aliquod illi imminet.* **611** Tum imperator: *Quid vera sibi volunt X et Φ?* Ait ille: *Inter Christi natalem et tōν φώτων diem (Ephianiorum scilicet atque luminum).* Sed et quod patricio Bardane referente a Philomelio monacho dictum acceperat: ex eo item quod praetextam ille induerat, ejusque extremam vestis oram calcaverat, tum cum imperio potiturus ipse regiam intrabat. Ad haec vero etiam matris visio terrore implebat. Ipsa quidem quo tempore contigit nullius illi frugis habita est; nunc vero etiam gravius mordens animum ac distortuens incumbabat. Nam cum illa ad divinam crebrius Blaehernensem aedem sese conferret, piisque votis jugiter eam frequentaret, apparuit ei puella multo candidatorum satellitio stipata: aedes ipsa cruore inundabat. Tum puella uni adstantium imperare, impleta cruore olla, imperatoris matri ut propinaret. Excusante illa longosque obtendente annos, per quos nec carnes nec eorum aliquid quibus sanguis concretus est degustasset; idcirco neque olla hac illi opus esse; contra respondere puella cum ira: *Ecquid vero*

λωτιν, κἀντεῦθεν τοὺς εὐρισκομένους ἔχοντας εἰκόνα Χριστοῦ ἢ τῶν ἁγίων δειναῖς τιμωρίαις καὶ θανάτῳ καταδίκασεν, πολλοὺς δὲ τῶν ἐν δόξῃ καὶ περιφανῶν, ἀλλὰ μὴν καὶ μοναχοὺς ἀπειροὺς, πεφόνευκεν, διῖς suppliciiis ac morte damnavit: κομπλορες

ζ'. Ἐπεὶ δὲ Μιχαὴλ τὸν ³ ἐξ Ἀμορίου, οὗ τὴν παῖδα ἐκ τῆς πνευματικῆς κολυμβήθρας υλοποίησατο, πατρικίον καὶ ἐκκοῦβιτον ἐτίμησεν, αὐτὸς δὲ τῆ τολημρίᾳ τῆς γλώττης τὸν Λέοντα ὠνεῖδίζεν [P. 406] ὡς καθαιρέτην τῶν ἁγίων εἰκότων, καὶ τὴν γαμετὴν αὐτοῦ ἀνοσίτοις γάμοις ἐμμιγῆναι, ὑπολαβὼν αὐτὸν ἀνταρσίαν μελετᾶν εἰς τὸ τοῦ καλατίου λουτρον Πιθήκειον δεσμεῖ, κοντῶ τε προσδεθῆναι κελεύει⁴ καὶ τῷ καμινάλῳ πυρὶ παραδοθῆναι ἀνάλωμα· οὗ προβιρασθέντος ὁ βασιλεὺς εἰστέχει θεωρῶν τοῦτον. Ἡ δὲ βασίλισσα Θεοδοσία δάκρυσιν ἰκτεύσασα τῆς μαιφονίας ἐλυτρώσατο, καὶ ὁ βασιλεὺς τὸν ὑποῦθνον ἐαθῆναι προσέταξεν. Πρὸς δὲ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα εἶπεν· *Ὁ γύναι, τὴν μὲν ἐμὴν ψυχὴν τῆς ἐκεῖθεν σήμερον δίκης ἀπήλλαξας, ἴσως μὲν ² καὶ τῆς ζωῆς συντόμως στέρησεις· σὺ δὲ καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν θεάσῃ τὸ ἀποθησόμενον.* Ἦν γὰρ αὐτῷ ἐκ τινος συμβουλευτικῆς ⁵ βίβλου ὁ ἀναιρέσιμος χρόνος μεμνημένος. Ἔτι γὰρ γραφὴν τοιαύτην. Λέοντος εἰκόνα θηρίου ολόκληρον, ἐν μὲν τῇ κεφαλῇ ἔχουσαν Χ γράμμα, ἐν δὲ τοῖς ὑπισθεν Φ, καὶ μέσον τοῦ θηρίου πρὸς αὐτὴν τὴν ψῆον ξίφος ἤγουν σπάθην ἐμπεπηγμένην καὶ ἡμαγμένην· ἦν ὑποδείξας Στεφάνῳ, ᾧ ἐπίκλην Καπετωλίγης, ἔφη πρὸς αὐτόν· *Τί δηλοῖ ταῦτα;* Ὁ δὲ ἔφη· *Ἄφες, δέσποτα, μὴ ἴδω καὶ τὴν γραφὴν.* Ὁ δὲ οὐ κατεδέξατο. Συλλογισάμενος οὖν ὁ Στέφανος λέγει τῷ βασιλεῖ· *Οὗτος ὁ Λέων εἰς πρόσωπον τῆς βασιλείας κεῖται, καὶ μέσον τοῦ Χ γράμματος καὶ τοῦ Φ κακόν τι συμβαίνει αὐτῷ. Καὶ ὁ βασιλεὺς· Τί ἐστὶ τὸ Φ καὶ τὸ Χ;* Ὁ δὲ φησι· *Μέσον τῆς Χριστοῦ γεννήσεως καὶ τῶν φώτων.* Ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ βῆθέντος αὐτῷ διὰ τοῦ πατρικίου Βαρβανίου παρὰ τοῦ ἐν τῷ Φιλομηλίῳ μονάζοντος, καὶ ἐκ τῆς ἀμφιάσεως καὶ ἐπιβάσεως τῶν ἐσθίων, ὅτε πρὸς τὰ βασίλεια εἰς τὴν ἀρχὴν εἰσῆρχετο. Προσέτι δὲ καὶ ἡ τῆς μητρὸς ὄψις ἐπλήρου φόβου αὐτὴν, ἢ τότε μὲν λεχθεῖσα εἰς οὐδὲν τοῦτιμ λελόγιστο, τὰ νῦν δὲ καὶ σφόδρα δάκνουσα ἐπέκειτο τὴν ψυχὴν. **D** Ἐφάνη γὰρ αὐτῇ, κατὰ τὸν ἐν Βλαχέρναις θεῖον ναὸν προσφοιτώσης ἀεὶ, κόρη τις ὑπὸ πολλῶν λευχειμόνων περιστοιχιζομένη, καὶ ὁ ναὸς ἅπας αἵματι πλήρης. Ταύτην οὖν τὴν κόρην εἰπεῖν τινι τῶν παρεστώτων, χύτραν πληρώσαντα αἵματι ἐπιδοῦναι τῇ μητρὶ τοῦ Λέοντος πιεῖν. Αὐτῆς δὲ πολυετίαν προβαλλομένης δι' ἧς μήτε κρεῶν μήτε τινὸς τῶν ἐναίμων γεύσασθαι, καὶ διὰ τοῦτο μηδὲ ταύτης χρῆζειν τῆς χύτρας· *Καὶ πῶς, ἀντέφη ἡ κόρη μετὰ θυμοῦ, ὁ σὸς υἱὸς οὐ πάυεται ἐμὲ πολλῶν αἱμάτων πληρῶν καὶ τοῦτον τὸν ἐμὸν υἱὸν παροργίζων καὶ θεόν; Πολλὰ [P. 407] τε ἔκτοτε ἐλιτάνευε τὸν ἑαυτῆς υἱὸν τῆς τῶν εἰκονοκαστῶν ἀιρέσεως ἀποστῆναι, τὴν ὄψιν*

VARIAE LECTIONES.

¹ alii τὸν υἱὸν margo P. ² μέντοι? ³ Συβουλιτικῆς? cf. p. 22 c.

pati latebant, retro insecuti sunt; missisque spiritalibus cum se eum vulnerasse putarent, ille ad suos incolumis evasit. Alii tres capti sunt ab iis qui

614 in lintre erant. Ex iis logotheta statim jugulatus, Constantinus ejusque filius vivi capti sunt. δωμάτων κατεδίωξαν ὀπίσω τοῦ Κρούμου, καὶ ἀπολύσαντες αὐτῶν τὰ βέλη, ὡς εἰρήθησαν, ἔτι ἐπλήρωσαν αὐτὸν, αὐτὸς δὲ μονώτατος ἐφυγεν εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ. Οἱ δὲ ἄλλοι τρεῖς ἐπίσθησαν ὑπὸ τῶν ὄντων ἐν τῷ χελανδίῳ. Καὶ ὁ μὲν λογοθέτης παραπὰ ἐσφάγη, Κωνσταντῖνος δὲ καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ζῶντες ἐπίσθησαν.

9. Jam itaque his ita gestis furore accensus Cru-nius omnia loca in crastinum igni ferroque suos vastare præcepit. Cæptoque incendio ecclesias omnes trans urbis portum, magnas sane ac superbo opere, quas Irene et Nicephorus atque Michael instauraverant, monasteria item et palatia aedesque alias ac suburbana igni devastarunt. Ad S. Mamantem pariter progressi his, quæ ibi sunt, palatiis regisque ac sacris cubiculis ignem subjecerunt, ac columnas confregerunt. Plumbi moles circique ambitum ornantes statuas sustulerunt. Captivos omnes jugularunt; similiter quoque pecora peremerunt. Hinc Stenilittora superioreque oram peragrantes navalia omnia succenderunt, ingentique potiti præda abierunt; dextraque civitatis parte occupata ad Orientem, quæ sunt extra Chrysen portam ad Rigium usque combusserunt. Athyra cum venissent, quod illic est oppidum, rari quoque operis pontem, ipsumque longe firmissimum, everterunt. Selybriam profecti ejus loci oppidum solo æquaverunt, ecclesiasque et domos incenderunt. Exinde Daonem oppidum demoliti, Heracleam cum venissent nec civitatem ingredi potuissent, domos omnes ad litus positas, et quæ urbi circumvicina sunt prædia locaque, combusserunt. Postea Rhædestum venientes, hoc **615** quoque oppidum demoliti, cunctas in eo ædes ac ecclesias incenderunt, multamque ibi hominum turbam sustulerunt. Paniam cum venissent, oppidum munitum invenerunt ingentique tutum præsidio militum; frustra quoque ejus tentatis mœnibus, suburbanis omnibus igni ferroque vastatis, indeque Asprum versus, quod ipsum oppidum est, iter dirigentes, eo quoque aliisque pluribus oppidis eversis atque incensis, abhinc digressi decem circiter dies Gani montes intrarunt. Illic latentis plebeculæ innumeram nacti multitudinem cunctaque fere Thraciæ pecora, hominibus neci traditis, pecora puerosque ac mulieres ingenti turba captivos in Bulgariam misere. Jamque adeo ad Hexamilium quoque transeantes Abydum usque descenderunt; flexoque itinere Ebrum assecuti ac superiorem illi regionem, oppida omnia majora pariter et minora Adrianopolim usque everterunt. Adrianopolim autem munitam cum invenissent, urbem obsederunt; protractaque dies non paucos obsidione, cum potiri civitate non possent, instructis machinis eam oppugnare cœperunt. Et vero cives

ἔχον τε ? * παρακαθισμοῦ ?

Α μος καὶ σκανδαλισθεὶς ἀνεπήδησεν * καὶ ἔχων ἑτοιμον τὸν ἵππον, σηκώσαντες αὐτὸν οἱ μετ' αὐτοῦ, ἐκαθλίψουσεν. Καὶ ἀνέκραζεν ὁ λαὸς ἀπὸ τοῦ τείχους * Ὁ σταυρὸς ἐτίκθησεν. Καὶ αὐτὸς ἤρξατο φεύγειν. Καὶ ἐξεληθόντες οἱ ἐνωπλισμένοι ἐκ τῶν

Ὁ. Λοιπὸν οὖν τούτων γενομένων θυμωθεὶς ὁ Κρούμος ἐκέλευσε τῇ ἐπαύριον ἐμπυρίσαι καὶ καταστρέφαι πάντα τόπον * καὶ ἀρξάμενοι ἐμπυρίζειν κατέκαυσαν πάσας τὰς ἐκκλησίας τὰς ἀντίπεραν τῆς πόλεως, μεγάλας οὖσας, ἃς ἀνεκαίνισαν Εἰρήνη καὶ Νικηφόρος καὶ Μιχαήλ * ὁμοίως καὶ τὰ μοναστήρια καὶ τὰ παλάτια καὶ τοὺς οἴκους καὶ τὰ προάστεια. Καὶ ἐλθόντες εἰς τὸν Ἅγιον Μάμαντα ἐνεπύρισαν τὰ ἐκεῖσε παλάτια καὶ τοὺς βασιλικούς κοιτώνας, καὶ τοὺς κίονας κατέκλασαν, καὶ τοὺς μολιβδούς ἐπέθραν καὶ τὰ ζώδια τοῦ ἵπποδρομίου, καὶ πᾶσαν τὴν αἰχμαλωσίαν κατέσφαξαν, ὁμοίως καὶ τὰ κτήνη. Καὶ διελθόντες τὴν παραθαλασσίαν τοῦ Στενοῦ καὶ τὴν ἄνω πάντα τὰ ἐμπορεῖα κατέκαυσαν, καὶ ἄβραντες σκῦλα πολλὰ ἔχοντο. Καὶ πιάσαντες τὸ δεξιὸν μέρος τῆς πόλεως πρὸς ἀνατολὰς, κατέκαυσαν τὰ ἐξωθεν τῆς Χρυσῆς πόρτης ἕως τοῦ Ῥιγίου. Καὶ ἐλθόντες εἰς τὸν Ἄθῶρα κατέστρεψαν τὸ ἐκεῖσε κάστρον καὶ τὴν γέφυραν παράξενον οὖσαν καὶ πάνυ ὄχυρωτάτην. Καὶ ἐλθόντες εἰς Σηλυβρίαν κατέστρεψαν τὸ αὐτόθι κάστρον ἕως τοῦ ἐδάφους, καὶ τὰς ἐκκλησίας καὶ τοὺς οἴκους ἐνεπύρισαν. Καὶ μετὰ τοῦτο τὸ Δαώνην κάστρον ὑπάρχον κατέστρεψαν. Καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν Ἡρακλείας, μὴ δυνάμενοι εἰς αὐτὴν ἐλθεῖν, ἐνεπύρισαν πάντα τὰ οἰκήματα τὰ ὄντα εἰς τὸν λιμένα καὶ τὰ περὶ τῆς αὐτῆς πόλεως. Καὶ μετὰ τοῦτο ἐλθόντες εἰς Ῥαιδεστὸν κατέστρεψαν καὶ τοῦτο τὸ κάστρον, ἐμπυρίσαντες πάντα τὰ ἐν αὐτῷ οἰκήματα καὶ τὰς ἐκκλησίας καὶ κατασφάζαντες αὐτόθι λαὸν πολύν. Καὶ ἐλθόντες εἰς τὸ Πάνιον κάστρον εὗρον αὐτὸ ἡσφαλισμένον, ἔχοντα ῥ' λαὸν πολύν * καὶ μηδὲν ἰσχύσαντες εἰς αὐτὸ, τὰ ἐξω πάντα ἐμπυρίσαντες καὶ καταστρέψαντες ἀνήλθον εἰς τὸν Ἄσπρον, κάστρον δὲ καὶ αὐτὸ, [P. 409] καὶ καταστρέψαντες καὶ τοῦτο καὶ ἐμπυρίσαντες, καὶ ἕτερα πλείστα κάστρα, κατήλθον ἐκεῖθεν δι' ἡμερῶν δέκα, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὰ ὄρη τοῦ Γάνου * καὶ εὐρόντες ἐκεῖσε λαὸν πολύν κρυπτόμενον καὶ σχεδὸν πάντα τὰ κτήνη τῆς Θράκης, κατέσφαξαν τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τὰ κτήνη ὄντα εἰς πλῆθος; αἰχμαλωτεύσαντες ἀπέστειλαν εἰς Βουλγαρίαν, καὶ γυναικόπαιδα πολλὰ. Καὶ λοιπὸν ἀπῆλθον καὶ εἰς τὸ Ἐξαμίλην, καὶ κατήλθον ἕως Ἀβυδον, καὶ ἀνέκαμψαν ἐπὶ τὸν Ἐβρον καὶ τὴν ἄνω, καὶ πάντα τὰ κάστρα κατέστρεψαν ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου ἕως τῆς Ἀδριανουπόλεως. Καὶ εὐρόντες τὴν Ἀδριανούπολιν κραταιομένην παρεκάθισαν. Καὶ ποιήσαντες ἡμέρας πολλὰς καὶ μηδὲν ἰσχύσαντες ἀπὸ τοῦ περικαθισμοῦ *, στήσαντες

VARIAE LECTIOES.

μαγγανικῆ ἐπιλέμονι τὸ κάστρον. Καὶ δὴ στενω-
θέντες, μὴ ἔχοντες βοήθειάν ποθεν καὶ ἀποθνήσκον-
τες τοῦ λιμοῦ, παρέδωκαν ἑαυτοὺς. Καὶ λαβόντες οἱ
Βούλγαροι τὴν αἰχμαλωσίαν πᾶσαν εἰς πλῆθος οὖσαν
ἀναριθμητον, καὶ πᾶσαν τὴν ἀποσκευὴν αὐτῶν, μετ-
έφεραν αὐτοὺς εἰς Βουλγαρίαν ἐκεῖθεν τοῦ Ἰστρου
ποταμοῦ. Καὶ τούτων γινομένων ὁ Λέων τῆς πόλεως
οὐκ ἐξῆλθεν, ἀλλ' ἐκράτει τῆς βασιλείας τυραννι-
κῶς. Καὶ λοιπὸν φθασάντων τῶν ἐσθρῶν ἔσπευεν τὸν
υἱὸν αὐτοῦ μύκρον ὄντα καὶ ἐπονομαζόμενον Σαμβά-
την, ἐφέυστο * λέγων ὅτι Κωνσταντῖνος καλεῖται *
καὶ σωρεύσαντες τὴν περιωθέντα λαὸν ἐκ τῶν δια-
φθρον πόλεων, ἐρόγευσεν αὐτοὺς, ποιήσας αὐτοὺς
εὐφρημῆσαι Λέοντα καὶ Κωνσταντῖνον, μιμούμενος
τοὺς πρώην βασιλεύσαντας Λέοντα καὶ Κωνσταντῖνον
τοὺς Ἰσαύρους, ὧν καὶ τὴν αἵρεσιν ἀνευώσατο, βου-
δόμενος ζῆσαι ἐτη πολλὰ, ὡς καὶ αὐτοὶ, καὶ γενέσθαι
παρέρημος ὄστινος τὴν βουλὴν ὁ Θεὸς καθήσχυεν,
κείρας τοὺς χρόνους αὐτοῦ.

ε'. Καὶ δὴ λοιπὸν γεγονότος εὐδίου ¹⁰ τοῦ αἴρος τῆς
χειμῶνι, καὶ τῶν ποταμῶν μὴ ἔχόντων ὕδωρ πολὺν,
ἐξῆλθον οἱ Βούλγαροι χιλιάδες λ', ὀλοσίοηροι * καὶ
ἐξῆλθοντες ἕως Ἀρχαδιούπολιν καὶ περάσαντες τὸν
Ῥιγίαν (ποταμὸς δὲ οὕτως ἐστὶν λεγόμενος), ἤυρον
λαὸν πολὺν καὶ ἠχμαλώτευσαν αὐτόν. Καὶ πρὸ τοῦ
περᾶσαι αὐτοῦ; τὴν αἰχμαλωσίαν ἐγένετο ὑετὸς πολὺς
τῆς ἡμέρας ὀκτώ, καὶ ὄγκυθεις ὁ ποταμὸς ἐγένετο ὡς
θάλασσα. Καὶ μὴ δυνάμενοι ἀντιπερᾶσαι [P. 410] οἱ
Βούλγαροι ἔμειναν ἡμέρας ιε', κατέχοντες τὴν αἰχ-
μαλωσίαν. Καὶ μηνύσαντες τὸν Λέοντα τοῦ βοηθῆσαι,
οὐ προσέσχεν, οὐδὲ τῆς πόλεως ἐξῆλθεν, οὐδὲ ἄλλους
κείρας ἀπέστειλεν πρὸς βοήθειαν. Καὶ λοιπὸν γενο-
μένης εὐδίας καὶ τοῦ ποταμοῦ ἑλαττωθέντος, αὐτοὺς
τοὺς αἰχμαλώτους περσεκέυασαν κείρας ξυλὴν καὶ
σοῦσαι γέφυραν, καὶ οὕτως ἐπέρασαν μετὰ τῆς
αἰχμαλωσίας ὄντων ὁμοῦ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν καὶ
αιδέων χιλιάδες ν'. Λαβόντες καὶ πάντα τὰ ὑπ-
άρχοντα αὐτῶν, Ἀρμενιακὰ στραγλομαλωτάρια
καὶ νακοτάπητα ἀνώτερα καὶ ἱματισμὸν πολὺν καὶ
ἀγκύματα, ἐφόρτωσαν πάντα εἰς τὰς ἀμάξας, καὶ
ἐξῆλθοντες πάσας τὰς ἀγέλας αὐτῶν, βόας καὶ πρόβατα,
ἐξῆλθον εἰς Βουλγαρίαν. Καὶ ὁ ἀδίκως βασιλεύσας
κατὰ παροχώρησιν Θεοῦ οὐτε αὐτὸς ἐξῆλθεν τῆς
πόλεως πρὸς βοήθειαν τῆς αἰχμαλωσίας, οὐτε ἄλλους
ἀπέστειλεν.

ια'. Λοιπὸν οὖν μετὰ ταῦτα ἀνηγγέλη αὐτῶν ¹¹ λε-
γόντων, ὅτι ὁ Κρούμος ἐστράτευσε λαὸν πολὺν συν-
θροίσας καὶ τοὺς Ἀδάρεας καὶ πάσας τὰς Σκλ. δι-
νίας * πρὸς δὲ τούτοις παρασκευάζει διαφόρων ἐλεπθί-
μων ὄργανά τε καὶ μηχανήματα καὶ μαγγανικὰ
καμμεγεθέστατα, τριβόλους καὶ πετροβόλους καὶ χε-
λίνας καὶ ὑψηλοὺς κλίμακας, σφαίρας τε καὶ μοχλοὺς
καὶ βρυγας, κριοῦ; τε καὶ βελοστάσεις, πυροβόλα τε
καὶ λιθοβόλα καὶ σκορπίδια εἰς τὸ βελέσθαι βέλη καὶ

* ὃν ἐφέυστο? ¹⁰ εὐδία P. ¹¹ αὐτῶ?

A in angustias coacti, cum nulla auxilii spes usquam
affulgeret diraque fames consumeret, hostibus de-
ditionem fecere. Bulgari captivis omnibus acceptis,
tanta multitudine ut et numerum vinceret, omni-
que illorum directa supellectili, in Bulgariam trans
Istrum flumen procul deportarunt. Interea Leo,
tantaque hostis grassatione, nec urbe egressus,
616 tyrannice imperium tenebat. Cumque jam
festa venissent Natalitiorumque solemnitas, filium
suum adhuc pusillum Sambatē nomine, quem
falso Constantium vocari aiebat, corona Augu-
stali donavit; collectisque ex diversis urbibus qui
cladi superstitēs essent manipulis, erogata eis pe-
cunia, faustis acclamationibus votisque Leonem
ac Constantinum prosequi iussit, illos imitatus qui
nuper imperium gessissent, Leonem et Constanti-
num Isauros, quorum etiam hæresis instaurator
fuit, dum velut illi, longævus sibi imperii annis
auguratus, ingentem nominis claritatem ambit,
cujus tamen Deus consilium in angustum coactis
ipsius annis confudit.

B
C
D
10. Cæterum sado hiemis tempestate aere, hincque
adeo fluviatilibus aquis subsidentibus, facta Bulga-
rorum ad triginta millia cataphractorum excursio;
venientesque Arcadiopolim, ac superato Rigio (hoc
nimirum fluvii nomen) inventam ingentem homi-
num multitudinem sub jugum miserunt. Necdum
vero transmissis captivis, ingenti imbriom vi in
dies octo sic fluminis aquæ intumuerunt, ut maris
prope vastitatem æquare viderentur. Cumque inde
permeari non posset, dies quindecim in stativis
captivos tenuerunt. Rogata illis frustra a Leone
auxilia: nam nec animum attendit, nec urbe ipse
prodiit, nec qui suppetias irent ullos alios misit.
Jamque sado facto sereno atque flumine intra
alveum compresso, ipsosmet captivos ligna cadere
ac pontem struere coegerunt; **617** inque hunc
modum cum iisdem, ad quinquaginta circiter
millia, virorum, mulierum ac puerorum, animam
transmiserunt; omnemque eorum substantiam,
Armeniacas vestes stragulas, grandesque acu pictos
tapetes ac vestimentorum multam supellectilem,
vasaque ænea, cuncta curribus imposita; omnes
denique greges et armenta, bovesque et oves, con-
vexerunt; hacque ditati præda in Bulgariam intra-
runt. Nec qui Dei indulgentia iniique sceptrā mo-
derabatur, aut ipse opem laturus captivis egressus
est, aut qui ferrent alios ullos destinavit.

11. Jam igitur perlatus ad Leonem Crumor, ingentem
Crumum conflare exercitum, Avarsque et
Sclabinorum copias omnes adlegisse; ad hæc, in-
strumenta atque machinas tormentaque expugnau-
dis urbibus comparata omnis generis struere, ingentia
sane illa; tribulosque seu murices et testu-
dines, altas scalas, globos, vectes, ligones vasaque
fossoria, arietes, balistas, ignea jacula, petraris,
scorpiones mittendis jaculis ac fundas; quidquid

VARIÆ LECTIONES.

aque machinarum quatiendis ernendisque tur-
 us ac propugnaculis ad urbis excidium adhiberi
 eat, ad urbis occidentiam partem murosque Bla-
 bernarum visum illi adhibere omnia, ubi et telo
 titus fuerat. Boum decem millia cunctis his con-
 hendis stabulari; currus ferro vincti iussi fieri,
 quinque millia. Leo hostis apparatu audito,
 isisque **618** exploratoribus ac veritate com-
 erta, ingentibus conductis copiis ac artificum
 rba, extra Blachernarum murum murum alium
 difficare cœpit, vallumque latum excisum oppo-
 nit. Jamque cœpto solummodo opere ac necdum
 tracto, Deus, qui *dissipat consilia gentium et repro-
 bat cogitationes populorum, reprobaturque consilia
 incipum* ^a, ut ostenderet nihil quemquam iuvare
 aliquid præstandum industriam propriam ac
 entiam, necdum vere exorto, ut quorumdam a
 algarica captivitate receptorum relatu compertum
 t, magna scilicet Quinta, Bulgariæ princeps, cla-
 ssimus Crumus, qui capiendam urbem animo
 stinaverat, invisibili Dei potentia mactatus fatis
 ncessit, sanguinis rivos ore, naribus auribusque
 ofundens; atque in eum modum animam in ma-
 s abruptit.

12. Eo successu animo elatus Leo, ac si ipse,
 on Deus, hostem profligasset, destinatis in omnes
 fbes ac provincias divalibus litteris in hæc verba
 ribit: *Bulgaros offendi jam urbi imminentes, mea-
 ie solertia et robore, facta denique impressione, co-
 lis confosso qui inter eos primus ac princeps erat,
 nnes inter necione delevi; eoque vulnere, inquit,
 istia noster occumbit.* Atque hæc hæc hactenus.

13. Aiunt vocem cœlitus missam mox erupisse,
 apii regis mortis nuntiam, ipsamque non paucis
 viganibus auditam; signatoque tempore et hora,
 im hora **619** noctis decima ageretur, qui obser-
 runt, sic tandem se rem hæbuisse invenerunt.

14. Cæterum Michael in carcere æc vinculis tene-
 atur. Quodque Leoni constitutum erat ut statim
 eractis Christi Natalitiorum solemnibus illi necem
 ferret, mandat Michael conjuratis, e quorum nu-
 ero ipse palatii papias, in hæc verba, *Nisi quam-
 ito me e carcere liberaveritis, ad unum omnes dese-
 tum imperatori.* Congregati itaque, ac casulas sacer-
 otum more induti subque illis gladios occultantes,
 uod apertæ fores palatii essent, ingresso in tem-
 lum imperatore insipientes frustatim ipsum con-
 siderant, ac cadaver in Prote insula condiderunt.
 saque hora solum vinculis Michaellem inter-
 olemmia inducunt, pro viactio infulis coronatum.
 icque illud Scripturæ impletum est, *Ad vespertinum
 emorabitur fletus, et ad matutinum exsultatio* ^b.
 eonnis uxor in monasterium adducta, quod vocant

σφενδόνας, πάντα τὰ μηχανήματα κατὰ τῶν ἐπιλά-
 ξειων πρὸς τὴν ἐλεῖν τὴν πόλιν. Ἐπὶ τὸ δουτικὸν δὲ
 μέρος, φησὶν, τῆς πόλεως κατὰ τοῦ τείχους τῶν Βλα-
 χερνῶν ταῦτα πάντα βούλεται προσαγαγεῖν τὰ μη-
 χανήματα, ἐνθα καὶ ἐτοξεύθη, σταβλίζων βίας χι-
 λιάδας δέκα πρὸς τὸ βαστάζειν πάντα τὰ προλεχθέντα
 ὄργανα, τεθέντα ἐπὶ ἀμαξῶν, ἃς προσέταξεν χιλιάδας
 εἰ σιδηροθεθέντας. Ταῦτα ἀκούσας Λέων, πέμψας τε
 κατασκόπους καὶ μαθῶν τὴν ἀλήθειαν, συναθροίσας
 λαὸν πολλὸν καὶ τεχνίτας ἤρξατο κτιζεῖν ἕτερον τεῖχος
 ἐξῴθεν τοῦ τείχους τῶν Βλαχερνῶν, κόψας καὶ τὴν
 σοῦδαν πλατεῖαν. Καὶ ἀρξάμενος κτιζεῖν, μήπω
 τελέσας, ἵνα δείξῃ ὁ Θεὸς ὁ διασκηδύων βουλὰς
 ἐθνῶν, ἀθετῶν λογισμοὺς λαῶν καὶ ἀθετῶν βου-
 λὰς ἀρχόντων, ὅτι οὐκ ἐν τῇ μηχανῇ ¹² καὶ τῇ

15. Ἐπαρθεὶς τοίνυν τῷ φρονήματι ὁ Λέων, ὅτι
 αὐτὸς κατέβαλε τὸν πολέμιον, οὐχὶ Θεὸς, ἐπεμψεν εἰς
 πάσας τὰς χώρας σάκρα, ἀναγγέλλων, ὅτι *Εἴηρον
 τοὺς Βουλγάρους ἐγγύς ὄντας τῆς πόλεως, καὶ
 διὰ τῆς φρονήσεως καὶ ἀνδρείας καὶ διὰ τῆς ἀγω-
 γῆς μου τοξεύσας τὸν πρῶτον αὐτῶν πάντας
 ἀπόλωσα· ὅστις καὶ διὰ τὴν πρόφασιν ταύτην
 ἀποθνήσκει, φησὶν, ὁ ἐχθρὸς ἡμῶν.* Καὶ ταῦτα μὲν
 περὶ τούτου.

16. Λέγεται δὲ καὶ φωνὴν οὐρανθεν βραγγῆσαι αὐ-
 θωρῶν, τὴν τοῦ ἀθίου βασιλέως κατὰ λυσιν εὐαγγελι-
 ζομένην, καὶ πολλὰς πλείουσιν ἀκουστὴν γενέσθαι·
 ἧς τὸν καιρὸν καὶ τὴν ὥραν ἀπογραφάμενοι (ἦν γὰρ
 δεκάτη ὥρα τῆς νυκτός) ἐσχάτως εὗρον τὴν ἀλή-
 θειαν.

17. Ὅμοιος τὸν Μιχαὴλ εἰρακτὴ καὶ δεσμῶ εἶχον·
 καὶ ἱερεὶ ἐβούλετο αὐτὸν μετὰ τὴν ἑορτὴν τῶν ¹⁸
 Χριστοῦ γεννῶν ἀνελεῖν, ὅτι οὐκ ὁ Μιχαὴλ τοῖς συμ-
 βούλοις, μεθ' ὧν ἦν καὶ ὁ τοῦ παλατίου παπίας, ὡς,
*Εἰ μὴ σπουδάσητε ἐξελθεῖν με τῆς φρουρᾶς, πάν-
 τας ὑμῶς καταμηνύω τῷ βασιλεῖ.* Οἱ δὲ συναχθέν-
 τες καὶ φερόμενοι ὡς ἱερεῖς φοβίσαντες, καὶ ἐνδοθέν
 τὰ ἕψα φοροῦντες, ἐπεὶ τὸ παλάτιον ἀνεψήθη καὶ ὁ
 βασιλεὺς εἰς τὸν ναὸν εἰσῆλθεν, αὐτοὶ εἰσπηδύσαντες
 τοῦτον μεληδὸν κατέκοψαν καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ
 πρῶτῃ νῆσῳ ἔχωσαν. Καὶ αὕτῃ τῇ ὥρᾳ λύουσι τῶν
 δεσμῶν τὸν Μιχαὴλ, καὶ εἰσάγουσιν ἐν τῇ ἑορτῇ ἀντὶ
 δεσμοφόρου στεφανόρου. Καὶ ἐπιληρώθη τὸ προφη-
 τικὸν τὸ, *Ἐσπέρας αὐλισθήσεται κλαυθμὸς, καὶ
 εἰς τὸ πρωὶ ἀγαλλίασις.* Τὴν τε γαματὴν αὐτοῦ ἐν
 τῇ τῶν ἀποστόλων μονῇ ἀπαγαγεῖν ¹⁹· Συμβατικὴ δὲ

^a Psal. xxxii, 10. ^b Psal. xxxiv, 6.
VARIE LECTIONES.
¹² ἀμχανῆς? ¹³ τῶν] τὴν τοῦ Γ'; cf. p. 454 b. ¹⁴ ἀπῆγαγον?

τῶ κατὰ τὸ στέψιμον μετονομασθέντι Κων-
 ον, καὶ τοῖς λοιποῖς, Βασιλείῳ τε καὶ Γρηγο-
 ρῷ Θεοδοσίῳ, ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἀποκείραντες
 ἄς πεποιήκασιν. Ἐνθα καὶ Κωνσταντῖνος
 λαοθεύς Βασιλεὺς, ἀφωνίᾳ συσχεθεὶς μετὰ τὸ
 μα τῶν μορίων ἀφαιρεθῆναι, ἐδέετο μὲν τοῦ
 ἄλλὰ καὶ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου ἐκεῖσε ἀν-
 μένου, τὴν ἑαυτοῦ λυθῆναι φωνὴν καὶ τὴν
 ν τὸ εὐχρον ἀπολαβεῖν. Ὅθεν καὶ εἰσηκού-
 ατὰ γὰρ τὴν τῶν Φώτων πανήγυριν ὁρᾷ τὸν
 εἶνον χαρακτήρα, *Τὸν κηρόν*, λέγοντα, *λα-
 ἀγρωθι*. Ὁ δὲ ἀδιστάκτως εἰσελθὼν ἀνέγνω
 [καὶ καθερῆ τῇ φωνῇ· *Πάλιν Ἰησοῦς ὁ
 Ἐκτοτε οὖν τὴν 13 πατροπαράδοτον αὐτοῦ
 ἱμενος αἴρσιν τὰς τῶν ἁγίων ἰδέας ἐτίμα καὶ
 τύσσετο. Ἄλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον*

A Dominarum : Symbatium filium, ab inauguratione
 dictum Constantinum, cum reliquis, Basilio scilicet
 et Gregorio necnon Theodosio, positis erinibus
 monachorum ordini addixerunt. Ubi et Constanti-
 nus Basili auctus nomine, una cum virilibus etiam
 vocis usu amisso, Deum rogabat ac Gregorium
 Theologum, ejus illic erecta erat effigies, ut soluta
 voce linguam sonoram reciperet. **620** Unde etiam
 exauditus est. Die enim festo Luminum videt divi-
 nam illam cera fusam imaginem ita affantem :
Surge, lege. In quæ verba, omni semota dubitatione,
 clara limpidaque voce ingressus legit, *Iterum Jesu-
 sus meus*. Exinde itaque quam a majoribus hauserat,
 execratus hæresim, sanctorum imagines colebat
 ac amplexabatur. Verum hæc postea.

*ἰων βασιλεὺς Μιχαὴλ ὁ Ἀμωραῖος καὶ
 υλὸς ὁ Εἰκονομάχος ἔτη 7, μηνῶς 9.*

*Romanorum imperator Michael Amoraus Balbus
 Iconomachus, annos 8, menses 9.*

[12] α'. Κόσμου ἔτος 720, τῆς θείας σαρ-
 : ἔτος 720, Ῥωμαίων βασιλεὺς Μιχαήλ
 ἰος ὁ Τραυλὸς καὶ Εἰκονομάχος ἔτη 7, μῆ-
 . Οὗτος Εὐφροσύνην τὴν θυγατέρα Κων-
 οῦ τοῦ τυφλωθέντος, τὴν μονήρην βίον προσ-
 ην, εἰς γαμετὴν ἠγάγετο. Ὁ; μικρὸν τι
 οκατασχούσης κακίας ὑπενοῦς, ὅσον τοὺς
 κταῖς καὶ ἐξορίαις ἐλευθερίαν καὶ ἀνεσιν
 ῶς φαντάζεσθαι, τὸ τοῦ προηγουμένου δυσ-
 ὑπέθαλπε θεοστυγὲς φρόνημα· ὁμοίως γὰρ
 τῶ περιεπάρη τῆς δεινῆς αἰρέσεως· ἀγχι-
 ἔ ἀκροτάτης ἀλογίας καὶ ἀπειθευσίας. Ὅθεν
 εντίου εἶπη· *Οἱ μὲν πρὸ ἡμῶν ἐρευνησάμε-
 ν ἐκκλησιαστικὸν θεσμὸν τῶν δογμάτων
 ρι αὐτῶν εἰσπραχθήσονται λόγον, εἰ κα-
 κακῶς ἐθέσπισαν. Ἐν ᾧ τὴν Ἐκκλησίαν
 η βαδίζουσιν, ἐν τούτῳ καὶ διαφυλάττειν
 νομεν. Τὸ γὰρ τιμᾶν τὰς εἰκόνας καὶ μὴ
 ἀδιάφορον ἔστω κατὰ τὸ αὐτό. Κατὰ τὸν
 τοῦτον τὸν 16 τῆς ἀρχιερωσύνης θρόνον κατ-
 Ἀντωνίου· ὁ τοῦ Σουλαιοῦ, τῆς προσκυνησεως
 ἰων εἰκόνων ἀλλότριος.*

1. Mundi annus 634, divinæ incarnationis annus
 814, Romanorum imperator Michael Amoraus Bal-
 bus, Iconomachus, annos 8, menses 9. Hic Euphro-
 synam, Constantini ejus qui matris imperio cæcatus
 fuit filiam, sanctimonialis institutum professam
 uxorem duxit. Parum aliquid de malitia, quæ ante
 obtinuerat, remittens (hactenus scilicet, ut qui
 clausi ergastulis vel exsilio relegati erant, velut
 visu nocturno ac insomnio libertatem factamque
 aliquam remissionem ac inducias animo cogitarent)
 impij decessoris sui Deo exosum sensum opinio-
 nemque subocculte fovebat. Nam et ipse ex summo
 stupore ac inscitia pari nequissimæ hæresis unco
 adactus est. Unde solemnī conventu habito, *Qui
 ante nos*, inquit, *ecclesiasticorum dogmatum scita
 scrutati sunt, ex illis exigenda ratio est, num bene
 an male sanxerint. Nos autem, in quo Ecclesiam
 ambulantem invenimus, in eo et servare potius duci-
 mus. Colere enim aut non colere imagines perinde
 indifferens sit ac cuique liberum*. Eo tempore **621**
 summi sacerdotii arcem tenebat Antonius Sylæi,
 qui a sacrarum imaginum cultu abhorrebat.

Ἐπὶ τούτοις στέφει Μιχαὴλ Θεόφιλον τὸν ἐξ
 σύνης υἱὸν αὐτοῦ ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ.
 δὲ ὁ ἀνάρτητος ἐκ τῶν ἀνατολικῶν μερῶν
 , λαόν τε καὶ ἀγυρτώδη καὶ ἐπίμικτον ἐπι-
 νος, ἐπὶ τὸ Βυζάντιον ἐκίνησεν, τῆς βασιλείας
 ξίαν ἐφιέμενος. Ῥωμαῖος γὰρ ὢν καὶ ἀφανῆς
 Συρίαν ἀφίκετο, καὶ Κωνσταντῖνον ἑαυτὸν
 μάσας υἱὸν Εἰρήνης τῆς βασιλείσεως ἔλεγεν·
 θεν πολλοὺς ἀπατήσας Βαρδάρων τε καὶ Ῥω-
 , καὶ πλῆθος ἀπειρον συναθροίσας, μεγαλαυ-
 ῆ πληθεὶ ἐπῆει τῇ Κωνσταντινουπόλει, καὶ
 ἐπὶ τρεῖς χρόνους πορθήσας, ἐπεὶ τὰς καὺς
 εἶδεν περὶ καυθείσας καὶ τοὺς λογάδας τῶν
 ὠν ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἀπολωλότας, ἀμηχανίᾳ
 , τὴν πόλιν καταλιπὼν ἐπὶ τὴν [P. 415] Θρᾶ-
 ρεῖ, ταύτην ληϊζόμενος. Ὁ δὲ Μιχαὴλ τῆς
 ἐξεληθῶν μετὰ πλείστης δυνάμεως πρὸς αὐ-

2. Interea Theophilum filium suum ex Euphro-
 syna augustali corona donat in Magna Ecclesia.
 Thomas vero arrepta tyrannide ex Orientalibus
 partibus profectus, confusane commixtæque turbæ
 exercitu fretus, adversus Byzantium cum exercitu
 venit; immerito sane imperii desiderio ebrius.
 Romanus enim cum esset et homo obscurus, in
 Syriam profectus erat, inditoque sibi Constantini
 nomine Irenes Augustæ filium sese dicitabat; qua
 fraude multos barbaros Romanosque decepit. In-
 numera itaque collecta multitudine, eaque glorians,
 Cpolim invadit atque annos tres expugnat ac diri-
 pit. At ubi suam classem igni succensam fortissi-
 mosque suorum a civibus interfectos vidit, consilij
 inops, relicta urbe, prædas agens in Thraciam con-
 cedit. Michael vero urbe egressus cum ingentibus
 copiis in eum eduxit, atque ad breve tempus obsi-

VARIÆ LECTIONES.

ν] αὐτήν? P. 16 τὸν om. P.

PATROL. GR. CIX.

dens nullo negotio in potestatem redegit; præcisisque manibus atque pedibus, ac tum palo affligens, civile trium annorum bellum consopivit.

3. Inter hos tumultus, hisceque curis distento Michaelē, Creta, Sicilia et Cyclades ab imperio Romano ab Afris et Arabibus rescisse sunt, cum jam ex populi peccatis ac principum impietate defectio habuisset 622 exordium. Sic autem se rebus habentibus, accessito imperator Irenæo magistro, ait illi: *Congratulor tibi, magister, quod Sicilia rebellavit. Ad quem ille: Procul est, domine, ut gratulandum sit eo nomine; conversusque ad quemdam procerum ait:*

*Hoc initium malorum telluri accidet,
Rerum potietur cum Babylonius draco,
Lingua impeditæ et auri silientissimus.*

4. Agarenorum enim dux Arochat, ad Cretæ promontorium, cui Charax nomen, expulsa classe castra posuit, jubens ut relictis navibus, quos duxerat milites, omnes regionem prædatum direptumque irent. Copiis autem in prædas effusis eorum naves succendi jussit. Cujus rei causa murmurantibus, ait: *Vos ipsi nudiustertius, o viri murmurantes coloniam ducere querebatis. In eam rem vos ego hic loci adduxi, ubi tellus lacte ac melle fluit. At illi: Ubinam vero liberos nostros uxoresque invenimus? Quibus ille: Scitis plurima vos spolia ac captivos tulisse. Ex illis mulieres in sponsas vobis adjungite.* Placuit omnibus consilium; crebroque circumquaque vallo locum munierunt: χάρακς Græci dicunt. Ex quo factum est ut et locus hæcenus Charax nominetur. Postea vero monachus quidam in insulam devectus infit illis: *Siquidem hoc vobis constitutum est, sicque animis sedet ut plene insula potiamini, mihi vos adjungimini comites, ac ubi locum exstruendæ 623 urbis commodum monstravero, ibi ædificatæ, unde imperium vestrum tota late insula proferatis.* Duxit itaque in locum Chandax nomine, ubi eorum sita civitas est, eamque vallo undique munierunt; captisque nonaginta urbibus, in servitutem omnes addixerunt, una duntaxat non expugnata atque direpta, quæ accepta fide, deditione facta, ritu Christiano vivendi libertatis facultatem accepit. Hæcenus Græca voce ὑπολόγοι audiunt, ac si dicas spontanea deditione in fidem accepti. Ac sane Agarenorum ditionis mansissent Insulæ, nisi Michael Cratero Cibyrhæotarum duci jussisset ut omni instructa classe in Cretam vela daret. Ducentarum igitur navium classe invec-tus eas vindicavit; Cretamque profectus, omnium in ea Agarenorum potitus, hostes neci dare constituerat, nisi militum quidam haud sano satis consilio intercessissent, qui dicerent: nullam eos noctu impressionem facturos: mane tenendos ac capiendos fore. Horum itaque dementati sermonibus, aut salutis neglecta cura, in tabernacula sese re-

τὸν ἐξώρμησε, καὶ δὴ παρακαθίσας βραχύν τινα κερὸν τοῦτον ἀμογητὶ ἐχειρώσατο· ἀκρωτηριάσας τε αὐτὸν χεῖρας καὶ πόδας, εἶτα καὶ ἀνασκοπίσας, κατέπαυσε τὸν ἐν τρισὶ χρόνοις ἐμφύλιον γενόμενον πόλεμον.

γ'. Ἐν τούτοις τοῦ Μιχαήλ ἐνασχολουμένου Κρήτη, καὶ Σικελία, καὶ αἱ Κυκλάδες νῆσοι τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς ἐξ Ἀφρικῶν τε καὶ Ἀράβων περιηρέθησαν, λαθόντος ἀρχῆν. ἄρτι πρῶτον διὰ τὰς τοῦ λαοῦ ἀμαρτίας καὶ τὴν τῶν κρατούντων δυσσεβείαν. Τῶν δὲ πραγμάτων οὕτως ἐχόντων προσκαλεῖται ὁ βασιλεὺς Εἰρηναῖον τὸν μάγιστρον, καὶ φησι πρὸς αὐτὸν· *Εὐχαίρω σοι, μάγιστρε, ὅτι ἡ Σικελία ἐμοῦλτευσεν. Ὁ δὲ ἐφη· Τοῦτο ξέρον χάρις ἐστὶ, δέσποτα. Καὶ στραφεὶς πρὸς τινα τῶν μεγάλων ἐφη·*

*Ἀρχὴ κακῶν γε πεσεῖται τῇ χθονί,
Ὅταν κατάρρη τῆς Βαβυλῶνος δράκων
Δύσγλωσσος ἄρδῃ καὶ φιλόχρυσος Μαν.*

δ'. Ὁ γὰρ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀρχηγὸς Ἀρόχατ τῷ τῆς Κρήτης ἀκρωτηριῷ προσέβαλε καὶ προσωρμισθεὶ τῷ Χάρακι, ὄρισας τὸν ὑπ' αὐτὸν λαὸν καταλιπεῖν τὰς ναῦς αὐτῶν καὶ τὴν χώραν ληΐζεσθαι. Τοῦ δὲ στρατοῦ πρὸς τὴν τοιαύτην ἐγχείρησιν ἀποκινήσαντος προστάξας τὰς ναῦς αὐτῶν ἐπιρρόλησεν. Καταγογγυζόντων δὲ αὐτῶν περὶ τούτου ἐφη πρὸς αὐτοὺς, ὅτι *Τῇ προτεραίᾳ κατεγογγυζέτέ μου, ὡ ἄνδρες, ζητοῦντες χώραν εἰς κατοικίαν, καὶ διὰ τοῦτο ἤγαγον ὑμᾶς ἐνταυθοῖ, ἐν ᾧ γάλακτος καὶ μέλιτος ἐστὶν ἀποβρόξις. Οἱ δὲ ἀντίειπον αὐτῷ· Καὶ ποῦ τὸ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας ἡμῶν εὐρήσομεν; Ὁ δὲ πρὸς αὐτούς· Ἴστε δτι αἰχμαλωσίαν πλείστην ἑαυτοῖς ἠγάγατε· ἐκ ταύτης οὖν γυναῖκας ὑμῖν ἀρμόσασθε. Καὶ ἤρσεν αὐτοῖς τούτο, καὶ χάρακς 17 περιέβητο πρὸς ὄχνηρώματα· ἀπ' οὗ ὁ τόπος Χάραξ μέχρι τῆς δεῦρο προσονομάζεται. Μοναστῆς δὲ τις μετέπειτα τῇ νήσῳ προσφοιτήσας ἐφη αὐτοῖς, ὅτι *Εἰπερ ἐθέλοιτε καταδυναστεύσαι τῆς νήσου, ἀκολουθήσατέ μου, καὶ ἴδου ἂν στοχασάμενος παραδείξω ὑμῖν ἐπιτηδευτῆτα κτιστικῶς, ἐκεῖσε πόλιν οἰκοδομήσατε, δι' ἧς τῆς νήσου ἐξουσιάζητε. Καὶ ἀπήγαγεν αὐτοὺς εἰς τόπον καλούμενον Χάνδακα, ἐν ᾧ ἡ πόλις τούτων καθίδρυται, καὶ ταύτην κυκλόθεν ἐτάφρυσαν. Καὶ ἐννεμήχοντα πόλεις κρατήσαντες ἠθεραποδίσαντο, μίᾳς μόνῃς μὴ ἀλωθείσης ἀλλ' ἢ λόγῳ ἀπολιωρήτου μεινάσης, τῶν οἰκητόρων αὐτῆς αὖν ἐλευθερίᾳ ποιεῖν τὰ Χριστιανῶν συγκεχωρημένων· οἱ μέχρι τοῦ νῦν ὑπολόγοι κέκληνται. [P. 414] Καὶ δὴ ἂν ὑπὸ Ἀγαρηνῶν κατεκράτηντο αἱ νῆσοι, εἰ μὴ Μιχαήλ ὁ βασιλεὺς Κρατερῷ τῷ τῶν Κιβυρραίων στρατηγῷ ἐνετέλειτο πάσας τὰς ὑπ' αὐτῷ ναῦς ἐτοιμάσαι καὶ ἀπέραι εἰς Κρήτην· ὅς οὖν διακοσίαις ναυσὶ παραγενομένος αὐτάς ἠλευθέρωσε, καὶ ἐν τῇ Κρήτῃ ἀπάρας τῶν ἐκεῖσε Ἀγαρηνῶν πάντων κατεκυρίευσεν, καὶ ἀναίρησεν βεβούλευτο, εἰ μὴ τινες τοῦ λαοῦ κακῶς φρονούντες τοῦτο ἐκώλυσαν, εἰρηκότες, ὡς Οὐδαμῶς ἐν νυκτὶ οὗτοι πρὸς ἡμᾶς ἀντιτάξιοντο, τῷ δὲ πρῶτῳ κατόσχωμεν αὐτούς. Καὶ δὴ φρονεπατηθέν-**

VARIÆ LECTIONES.

17 καὶ σκώλωψ ποικύς, χάρακς P.

εις τοις τούτων λόγοις πρὸς τὰς σκηνὰς αὐτῶν ἐπ-
 ἔνευσαν, μηδαμῶς τῆς σωτηρίας αὐτῶν πεφροντιζό-
 ντες. Τῆς δὲ νυκτὸς ἐπελθόντες οἱ ἐχθροὶ σιδήρειον
 ὕπνον τούτοις πᾶσιν ἐπήγαγον, μόνου τοῦ στρατηγοῦ
 αὐτῶν ἐμπορικῶ ἐπιδάντος πλοίῳ καὶ ἀποπλεύσαν-
 τος. Ὅπερ μαθὼν ὁ τῶν Ἀγαρηνῶν ἄρχηγὸς δυσὶν
 ὀλκάσιν ἐπεβίβασε καὶ κατεδίωξεν ὅπισθεν, καὶ πρὸς
 τὴν νῆσον τὴν Κῶ τούτον κατέσχεν, καὶ ἐν αὐτῇ τοῦ-
 τῶν ἀνεσκόλοπισεν. Εἶτα ὁ Ὀρύφας τὸ ἐπώνυμον
 προστάξει βασιλέως συναθροίξει ναυτικὸν στρατο-
 λόγημα· οἷς ἀνὰ τεσσαράκοντα χρυσίου ἐπιδοῦς νν,
 ὀλκάσι τε ἐπιδάντες καὶ ἐπὶ Κρήτης στρατεύσαντες
 ἴπρακτοι ἐκ τοῦ πολέμου ὑπεχώρησαν, οἱ πλείους
 ἰκτίσε κατασφαγίντες· ὧν καὶ τοὺς ἀπολειφθέντας
 Τεσσαρακονταρίους ὠνόμασαν. Ἐν ταύτῃ τῇ νήσῳ
 Κύριλλος ὁ θαυματουργὸς ἐπίσκοπος Γορτύνης ταύ-
 τῆς τῆς νήσου ὑπὲρ Χριστοῦ, ἀμωμον ὡς ἱερεῖον,
 ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐσφαγίαστο, οὗ τὸ τίμιον αἷμα
 ττι.

Καὶ τοῦτον μὲν οὗτος εἶχε τὴν τρόπον· ὁ δὲ δυσ-
 οειθῆς Μιχαὴλ ἐκ τῆς δυσουρίας ἀρρώσθησας χαλεπῶς
 καὶ τῆς τῶν νεφρῶν ἀληθόνως κακῶς ἀπὸ ἀλλαγῆ τοῦ
 ζῆν. Τὸ δὲ δύστηνόν αὐτοῦ σῶμα ἀποκομισθὲν ἀπ-
 ἔθετο ** ἐν τῷ ναυί τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων· Θεόφι-
 λος δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ μετὰ τῆς μητρὸς ** αὐτῷ Εὐφρο-
 σῆνης τῆς βασιλείας ἐκράτησεν.

Ῥωμαίων βασιλεὺς Θεόφιλος ὁ υἱὸς Μιχαὴλ τοῦ
 Τραυλοῦ Εἰκονομάχος, ἔτη ιβ'.

α'. Κόσμου ἔτος 57κγ', τῆς θείας σαρκώσεως ἔτος
 κγ', Ῥωμαίων βασιλεὺς Θεόφιλος ὁ υἱὸς Μιχαὴλ
 πῦ Τραυλοῦ, Εἰκονομάχος, ἔτη ιβ'. [P. 415] Τῆς δὲ
 μητρὸς αὐτοῦ Εὐφροσῆνης βουλευθείσης δοῦναι αὐτῷ
 γυναῖκα, ἀγει κόρας διαφόρους ἀσυγκρίτους τῷ κάλ-
 λει, μεθ' ὧν μία τις ἐξ αὐτῶν κόρη ὠραιότατή ὑπὲρ
 ἔγεν Εἰκασία λεγομένη καὶ ἑτέρα Θεοδώρα ὀνομαζο-
 μένη. Τούτῳ δοῦσα ἡ μήτηρ χρυσοῦν μῆλον εἶπεν
 δοῦναι τῇ ἀρεσάσῃ αὐτῷ. Ὁ δὲ βασιλεὺς Θεόφιλος τῷ
 κάλλει τῆς Εἰκασίας ἐκπλαγεὶς ἔφη, ὡς Ἄρα διὰ
 γυναικὸς ἐβρόθη τὰ φαῦλα. Ἡ δὲ μετ' αἰδοῦς πως
 ἀντέφησεν· Ἀλλὰ καὶ διὰ γυναικὸς πηγάζει τὰ
 κρείττονα. Ὁ δὲ τῷ λόγῳ τὴν καρδίαν πληγεὶς ταύ-
 τῆν μὲν εἶπεν, Θεοδώρα ἐξ τὸ μῆλον ἀπέδωκεν, οὐση
 ἐκ Παφλαγονίας. Καὶ στέφονται ἀμφότεροι ἐν τῷ
 εὐκτερίῳ τοῦ ἁγίου [Στεφάνου ὑπὸ Ἀντωνίου πα-
 τριάρχου τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆ], κάκειθεν ἔρχεται ἐν
 τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, φιλοτιμησάμενος χρήμασι
 πολλοῖς τὸν τε πατριάρχῃν καὶ τὸν κληρὸν ἅμα τῇ
 συγκλήτῳ. Καὶ ἡ μὲν Εἰκασία τῆς βασιλείας ἀποτυ-
 χούσα μόνῃν κατεσκεύασεν, εἰς ἣν καὶ ἀποκειραμένη
 φιλοσόφῳ βίῳ καὶ θεῷ ἀρέσκειν διετέλεσε μέχρι
 τελευτῆς αὐτῆς, πολλὰ ἴδια συγγράμματα αὐτῆς κα-
 τὰ ἰατρικῆς· ἡ δὲ τοῦ βασιλέως μήτηρ Εὐφροσῆνη
 ἰουδαίως κατελθοῦσα τοῦ παλατίου ἐν τῇ μονῇ τῶν
 Γαστριῶν ἡσύχασεν.

β'. Ἰππικῶν δὲ γενομένου ἀγεται τὸ πολυκάνδηλον
 τὸ ἐν τῇ σπαγγῇ τοῦ Ἀρμενίου Λέοντος ξίφει διακο-

VARIÆ LECTIONES.

** ἀπετίθετο? ** Scylitzes et Cedrenus melius μητροῦς. Combef.

A ceperunt. Noctu autem irruentes hostium cunei
 illis omnibus ferreum somnum immiserunt. Solus
 eorum dux Craterus mercatorio usus navigio fuga
 salutem tentavit. Id vero ut comperit Agarenorum
 dux, imposita duobus ratibus militum manu fuga-
 cem insequi jussit. Hi porro in Co insula eum
 assecuti, in crucem agentes, e vivis sustulerunt.
 Post hæc Oryphas (hoc viro nomen) 624 impera-
 toris jussu, navali coacto exercitu, in singulos qua-
 draginta aureos distribuit, atque navibus imponit;
 profectique Cretam re infecta reversi sunt; pleri-
 que etiam illic desiderati, qui et Quadragenarii
 dicti sunt. In ea insula Cyrillus Gortynæ ejus in-
 sulæ civitatis episcopus, vir miraculorum pa-
 trator, velut immaculata hostia pro Christo ab
 B Agarenis immolatus est; cujus pretiosus sanguis
 hactenus ebulliens miracula facit.

μέχρι τῆς δεῦρο ἀναβλύζον θαύματα ἀπεργάζε-

Ac sic quidem ille. Impius autem Michael urinæ
 difficultate graviter ægrotans renumque doloribus
 excruciatu male vitam finivit. Ejus miserum funus
 elatum in Sanctorum Apostolorum æde conditum
 est, Theophilus vero ejus filius cum matre Eu-
 phrosyna imperio potitus.

Romanorum imperator Theophilus, Michaelis Balbi
 filius Iconomachus, annos 12.

1. Mundi annus 623, divinæ incarnationis 823.
 Romanorum imperator Theophilus Michaelis Balbi
 filius Iconomachus, annos 12. Ejus mater Euphro-
 syna volens ei conjugem jungere, plures incompa-
 rabili venustate cogit virgines. Erat inter illas una
 quædam formosissima Icasia nomine, aliaque no-
 mine Theodora. Mater aureum malum cum dedis-
 set, dare jussit cujus illi magis forma placuisset.
 Theophilus Icasia pulchritudinem 625 stupens :
 A muliere, ait, emanarunt mala. Cui illa subvere-
 cunde : Sed et res meliores e muliere exuberant. Ille
 responso attonitus atque offensus, ea dimissa, ma-
 lum aureum Theodoræ dedit ex Paphlagonum
 gente. Ambo coronati ab Antonio patriarcha in
 Sancti Stephani oratorio in die Pentecostes. Inde
 facto processu ad Magnam Ecclesiam, ingenti largi-
 tione patriarcham et clerum senatumque donavit.
 D Ac quidem Icasia, imperii spe frustrata, monaste-
 rium exstruit; inque eo coma posita, vita ex vir-
 tutis ratione instituta ac Deo placita, adusque vitæ
 finem perseveravit, multis proprii ingenii monu-
 menti relicti. Euphrosyna autem imperatoris ma-
 ter ipsa sponte a palatio discedens in monasterio
 Gastia vitam privato cultu egit.

2. Cum Circenses agerentur, profertur multitu-
 dini candelabrum, quod in cæcæ Leonis Armeni

fuera gladio discissum. Ostendit Theophilus in A sedilis loco universo senatui, ac velut qui in templo Domini cædem perpetrassent, in eos jubet animadverti, revera autem velut qui ejusdem secum hæresis socium parique laborantem impietate sustulissent. Adhærebēt enim miser Deo exosæ illius hæresi; qui sanctorum imagines alias detraheret, alias effoderet, atque monachos pietate illustres exsilio multaret ac verberibus aliisque cruciamentis dehonestaret.

3. Theophili anno secundo Theophobus Persa una cum patre ac Persarum quatuordecim millibus ad Romanos transfugit; quibus per turmas 626 divisus in thematibus habitationes assignavit: ipsum vero Theophobum Theodoræ Augustæ sorori nuptiis copulans, ea sibi ratione levirum fecit. Persarum moribus ea lex obtinebat ut ex stirpe regia designarent qui apud illos rerum essent potituri. Cum itaque continuis bellis excisa defecisset stirps regia inque his angustiis Persæ versarentur, in mentem venit quosdam regii sanguinis ad imperatorem Romanum transfugisse. Quocirca necesse putaverunt, relicta patria, ut ad Romanæ ditionis loca proficiscerentur, Theophobi causa, quo ex gente sua ducem eis nancisci liceret. Ac vel maxime, quod et Persarum dux Babec, cum annos quinque defectione ab Amermume exaltatus esset, bellorum interim præliorumque incerto superatus, Theophobi patrem Sinope quæsiturus, cum septem millium cohorte ad Romanos accesserat. Hunc Babec cum invenisset, atque ab imperatore securitatis fidem accepisset, eam cui præerat militum manum seque ipsum imperatori subjecit. Sunt qui aliter referant, Theophobi patrem egeum hominem Byzantium venisse, ac cuidam mulieri sub mercede cauponaria merenti adhæsisse. Ejus vero captum amore venereos cum illa amplexus habuisse; ex quo mulier cum concepisset, masculum peperisse. Persas itaque astronomica scientia ac vaticinali solertia exercitatissimos Persarum regis affinem quemdam Byzantii versari cognovisse; tumque ad imperatorem ingressos 627 eum, cujus causa iter susceperant, diligenter quærendum rogasse. Imperatorem, cum audisset deque homine sedulo sciscitatus esset, nihil operæ fecisse. Postea tamen inventa muliere, cum qua Babec Persa versatus fuerat, didicisse illum quidem jam vivis excessisse, quem autem ex illis amplexibus filium sustulerant, adhuc superstitem esse, ac duodennem ipsi ostendisse; eumque assumptum imperatorem in aula educasse, inque militares numeros Persas retulisse.

4. Theophilus itaque imperator, cum rerum elegantia ornataque ac sumptu delectaretur, Pentapyrgium ex integro fabricatus est, duoque maxima organa auro solida diversis interstincta lapillis,

πέν, καὶ ὑποδείκνυσιν αὐτὸ πάση τῇ συγκλήτῳ ἐν τῷ καθίσματι, καὶ φησιν ὡς εἰς ναὸν Κυρίου τετολημῆστας ποιήσασθαι τὴν ἀναίρεσιν, τῇ δ' ἀληθείᾳ ὡς τὸν συναίρεσιώτην αὐτοῦ καὶ ὁμόφρονα εἰς ἀσέβειαν ἀποκτείναντας. Ἐίχετο γὰρ ὁ ἀλιτήριος τῆς ἐκείνου θεοστυγοῦς αἰρέσεως, τῶν τε ἁγίων εἰκόνων τὰς μὲν κατασπῶν, τὰς δὲ ἀνορύττων, καὶ τοὺς ἐπ' εὐλαβεῖα μοναχοὺς ἐξορίζων καὶ αἰκίζόμενος.

γ. Τῷ β' τοῦτου ἔτει προσέφυγε Θεόφωτος ὁ Πέρσης Ῥωμαίοις, ἅμα τῷ πατρὶ αὐτοῦ μετὰ Περσῶν χιλιάδα; ἰδ', οὗς καὶ διένειμεν ἐν τοῖς θέμασι κατασκηνώσας καὶ τούρμας ἀποκαταστήσας. Αὐτὸν δὲ τὸν Θεόφωτον εἰς ἀδελφὴν Θεοδώρως Ἀγούστη; γαμβρὴν ἐποίησατο τρόπῳ ποιῶν. Τοῖς Πέρσαις ἔθος ἦν ἐκ σειρᾶς βασιλικῆς ὑπέχειν ἀνάβρῃσιν· ὅθεν τοῖς ἀλλεπαλλήλοις πολέμοις τῆς βασιλικῆς σειρᾶς ἐκλιπούσης, καὶ ἐν ἀμηνανίᾳ γεγονότες, ἔγνωσαν ὡς ἐκ τῆς βασιλικῆς συγγενείας τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων τινὲς προσεβρῦθησαν, καὶ ἐπὶ τούτῳ ἀσπαστὸν ἐλογίσαντο τῆς οἰκείας χώρας ἀπαναστεῦσαι καὶ προσχωρῆσαι τῇ Ῥωμαίδι διὰ τὸν Θεόφωτον, [P. 416] ὅπως τοῦ κατὰ γίνους¹⁰ ἀρχηγοῦ ἐπιτεύξοντο, καὶ μάλα σταθεῖ καὶ ὁ Περσῶν ἀρχηγὸς Βαβέκ ἀποστάσει τῇ πρὸς τὸν Ἀμερμουμῆν ἐπὶ πάντες ἔτεσιν ἐκεκορύφωτο. Ἐν ἀναμεταξὺ πόλεμοις συμβεβηκότας, ἡττηθεὶς ὁ Βαβέκ εἰσῆει σὺν χιλιάσιν ζ' πρὸς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπικράτειαν, τὸν Θεοφώτου πατέρα κατὰ τὴν πόλιν Σινώπην¹¹ ἀνερευνῶν· ὃν ὁ Βαβέκ κατελιθῶς, ἐγγύς τε παρὰ βασιλέως δεξάμενος, τὸν ὑπ' αὐτῷ λαὸν καὶ ἑαυτὸν τῷ βασιλεῖ ὑπέχον τέθεικεν. Ἄλλως δὲ φασιν ὅτι ὁ τοῦ Θεοφώτου πατὴρ εἰσῆει τῷ Βυζαντίῳ πενόμενος, καὶ τινὲς γυναικὶ κατὰ μισθαρίαν καπηλεύει; λαγούση προσκεκόλληται· ὅς τῷ πρὸς αὐτὴν ἔρωτι ἀλοὺς πρὸς ἡδονὴν συμβιδάσεται· ἐξ οὗ συνειληφῆτα ἄρβυλα ἐκτέτοκεν¹². Οἱ οὖν Πέρσαι ἀστρονομίᾳ καὶ μαντεῖα ἡκριθωμένοι ἔγνωσαν τοῦ Περσῶν βασιλέως συγγενῆ τινα ἐν Βύζαντι¹³ διάγειν. Ἐντεῦθεν πρὸς τὸν βασιλέα εἰσελθόντες τοῦτον περὶ οὗ ἦλθον ἐρευνησασθαι ἐξέλιωσαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦτο ἀκηκῶς καὶ ἐρευνησάμενος περὶ τούτου οὐδὲν ἤγυσεν. Ἐν ὑστέρῳ δὲ τὸ γύναιον εὐρηκότες μεθ' οὗ τὴν ἀναστροφὴν ὁ Πέρσης ἐπεποίητο Βαβέκ, ἔμαθον ὡς ἐκείνος μὲν τετελεύτηκεν, ὁ δὲ ἐκ τούτου προενηγεμένος κατὰ συζυγίαν παῖς ἔτι περιεστίν· ὃν καὶ τούτῳ ἐπεδείκνυον δωδεκαετῆ τυγχάνοντα. Τοῦτον ὁ βασιλεὺς προσλαβόμενος ἀνέτρεφεν ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ τοὺς Πέρσας ἐν τοῖς στρατιωτικῶις κώδιξι ἀνεγράψατο.

δ'. Ὁ τοίνυν βασιλεὺς Θεόφιλος φιλόκοσμος ὢν κατασκευάζει ἐξ ἀρχῆς τὸ Πενταπύργιον, καὶ τὰ δύο μέγιστα ἔργα ἀλόχρυσα μετὰ διαφόρων λίθων, καὶ δένδραν χρύσειον, ἐν ᾧ στρουθοὶ ἐφεζόμενοι διὰ μη-

VARIAE LECTIONES.

¹⁰ γένος? ¹¹ Σινώπης? ¹² παῖδα τέτοκεν? ¹³ ἐν τῇ Βύζαντι?

ρανῆς τίνος μουσικῶς ἐκαλάδουν, τοῦ πνεύματος διὰ ἄκρυφίων πόρων εἰσπεμπομένου.

ε'. Ἐκαινούργησε δὲ καὶ τὰς βασιλικὰς στολὰς, τοὺς τε λώρους καὶ τὰ λοιπὰ, πάντα χρυσοβφανα κατασκευάσας. Καὶ τὰ τῆς πόλεως τέλγη χθαμαλὰ ὄντα ἀνύψωσε. Δικαιοσύνην τε κοσμικὴν προσποιούμενος ὁ τὴν πίστιν καὶ τὴν εὐσέθειαν πλέον ὑπὲρ τοὺς πρῶην βασιλεύσαντας ἀδικήσας, προσελθούσης σὺ τῷ γυναικὸς χήρας ἐν Βλαχέρναις (ἔθος γὰρ αὐτῷ ἐκεῖτε ἀπέρχεσθαι) καὶ βοηθάσης ὡς ἀδικοῦτο παρὰ τοῦ τῆς Λύγουστης ἀδελφοῦ Πετροῦ δρουγγαρίου τῆς βίγλας ἔντος (ὑφοί γὰρ τὰ ἑαυτοῦ οἰκήματα, τὰ δὲ ἐμὰ σκοτεῖ καὶ εἰς τὸ μὴδὲν εἶναι ποιεῖ ὡς ἄτε χήρας καταπεφρονημένης), παρρυθὺ ἀποστέλλει ἰδεῖν τὴν ἀλήθειαν, εἰ οὕτως ἔχει· καὶ [P. 417] βεβαιωθείς ὡς ἀλήθειαν ἡ γυνὴ λέγει, ἐν μέσῃ τῇ ὁδῷ ἐκδύσας τὸν δρουγγάριον τύπτει σφοδρῶς, καὶ τὰ εἰρημένα οἰκήματα αὐτοῦ ἐξεδαφίσας τῇ χήρᾳ δίδωσι. Καὶ πλοίου ποτὲ διὰ τοῦ Βουκολέοντος διερχομένου, ἐρωτήσας τίνος ἂν εἴη τοῦτο, καὶ μαθὼν ὡς τῆς δεσποίνης Ἰστίν, *Οἴμοι*, ἔφη, *φανερωθέντος ναυκλήρου, ἐπέισπερ τοῦτο τῆς ἐμῆς συμβῆλον ἐστί*. Καὶ ἀποστείλας αὐτοῖς τοῖς ἀγωγίμοις τὴν ναῦν ἐνέπρησεν.

ς'. Ἡ δὲ τοῦ Θεοφίλου μήτηρ Εὐφροσύνη ἐν τῇ ἰδίᾳ μονῇ τὸν Γαστριῶν οἶκον ἑαυτῆς ὄντα, ὃν ἐξωνήσατο παρὰ Νικίτη πατρικίου καὶ μοναστήριον γυναικεῖον ἐποίησεν, ἐπονομάσασα Γαστρία, μονάζουσα ἦν. Τὰς τῆς Θεοδώρας θυγατέρας μετακαλούμενη (πέντε δὲ ἦσαν, ἧ τε Θέκλα καὶ Ἄννα, Ἄναστασία τε, Μαρία καὶ Πουλχερία) ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ νοουσεῖα Κυρίου καὶ τῇ προσκυνήσει τῶν ἁγίων εἰκόνων νοουθετοῦσα οὐκ ἐπαύετο. Τοῦτο τὸν Θεόφιλον οὐκ ἔλαθεν, ἀλλὰ προσκαλούμενος τὰς θυγατέρας αὐτοῦ πάντα ἠρώτα. Καὶ αἱ μὲν ἄλλαι τὰς πεῦσεις τοῦτου, ἀγαθὰ φρονοῦσαι, ὥσπερ τινὰς λαθὰς ἐββωμένως παρέτρεχον· ἡ δὲ Πουλχερία, ἄτε δὴ καὶ ἡλικία καὶ νῦν νηπιάζουσα, τὰς τε φιλοφροσύνας ἔλεγε καὶ τὸ πλῆθος τῶν ὀπωρῶν, συναπριθμει δὲ καὶ τῆς τῶν σεπτῶν εἰκόνων προσκυνήσεως, οὕτω δὲ οὐ πολλὰ φρονοῦσα καὶ λέγουσα ὡς νινία πολλά εἶναι αὐτῇ κατὰ τὸ κριώτιον, καὶ ταῦτα τῇ κεφαλῇ τε καὶ τῷ προσώπῳ ἡμῶν ἐπιτίθει μετὰ τὰ φίληματα. Ταῦτα τὸν βασιλεῖα εἰς μανίαν ἤγεν· μὴδὲν δὲ δρᾶσαι δυνάμενος αὐτῇ, μόνην ἀπέτεμεν τὴν πρὸς τὴν μάμμην τῶν τούτου θυγατέρων ἀφιξίν.

ζ'. Τοῦτοις ἀδελφὰ καὶ τῇ βασιλίδι Θεοδώρα συμβέσθην. Ὑπὲρ γέ τι τῷ βασιλεὶ παρακεκομμένον ἀνδράριον, τῷ Ὀμηρικῷ Θερατῆ διεννηχὸς κατ' οὐδὲν (ἀένδερσις ὄνομα τούτω), ἀσημά τε φεγγόμενον καὶ γέλωτας κινῶν καὶ θυμηδίας ἐνεκεν τοῖς βασιλείοις ἐνδιαίτωμενον. Οὗτος γοῦν εἰσπηδήσας ποτὲ κατὰ τὸν τῆς Λύγουστης κοιτωνίσκον κατέλαθεν αὐτὴν θείας εἰκόνας ἐμπεριειλημμένην καὶ τοῖς ἑαυτῆς ὄμμασι μετὰ σπουδῆς προσαγούσης. Ταύτας ὑπ' ὄψιν ἰδὼν οὗτος ὁ παραπαίων τί τε εἶεν ἐπυθάνετο, καὶ

VARIE LECTIONES.

αὐτ ἦν omittendum aut δὲ post τὰς addendum.

A arborem quoque auream, insidentibus in ea aviculis ac machina quadam, immisso occultis meatibus spiritu, musice cantillantibus.

3. Regia quoque paludamenta loraque instauravit ac reliqua, auro cuncta contextens. Urbis quoque muros, qui humiliores essent, in majorem altitudinem extulit. Humani juris tenacem praeferbat, qui cunctis retro decessoribus fidem ac pietatem gravius læsit. Accedens ad eum vidua quædam, ad Blachernas ex more procedentem, cum injuriam, qua a Petrona Augustæ fratre excubiarum drungario affliciebatur, conclamasset, exaltare illum suas ædes, illiusque ædibus lumen adimere, ac nullius illi frugis facere, ea scilicet ratione quod vidua despicibilis esset, mittit statim exploraturos 628 num se ita res haberet. Certiorque factus jure merito feminam expostulare, media ipsa via nudatum acriter jubet dorso vapulare, ædesque solo æquatas in viduæ jus cedere. Transiente quandoque navi per Bucoleonem, percunctatur ejusnam esset; auditoque esse Augustæ: *Væ mihi*, inquit, *qui sim effectus nauclerus, siquidem illa navis uxoris est*; mittensque navim cum mercibus igni absumpsit.

6. Theophili mater Euphrosyna in suo Gastriorum monasterio (quæ ejus ædes essent, cœemptæ a Niceta patricio, ac quas illa feminarum monasterium fecerat, dictum Gastria) sanctimonialis erat; filiasque Theodoræ accersens (quinque enim illa susceperat, Theclam, Annam, Anastasiam, Mariam et Pulcheriam) in omni pietate et disciplina Domini necnon cultu sacrarum imaginum erudire non cessabat. Neque res Theophilum latebat. Blas enim accersens cuncta ex eis sciscitabatur. Ac quidem reliquæ saniori mente ac coasilio, quidquid ille interrogabat, velut ansas ac capiendi lenocinia quædam constanter declinabant. Pulcheria autem, quippe tum ætate tum sensu parvula, quam blande ab illa exciperentur, ac fructuum copiam referebat, una quoque venerabilium imaginum adorationem memorans, sic nimirum, haud firmiore sane judicio, locuta, multas eam in arca puppas habere, hasque post oscula illarum 629 capiti orique admovere. Hinc ira cœstroque furoris percitus Theophilus, cum nihil ei facere posset, filiabus ea saltem cum avia familiaritate deinceps interdixit.

7. Germanus huic casus contigit etiam Theodoræ Augustæ. Erat imperatori delirus quidam homunculus, Homericus illius Thersitæ nihil dissimilis, Denderis nomine, linguæ impeditæ, ac risum permovens, deliciarum duntaxat causa in aula versans. Hic igitur quandoque in sacrum Augustæ cubiculum temere insiliens invenit complectentem imagines, easque oculis studio adhibentem. Has stultus ille coram contuitus, rogabat quidnam essent; atque eis oculos propius adhibebat. Cui

καισούρης. Ὁ δὲ, Καὶ ποία δικαιοσύνη ἐν σοί, ἄ
 ἔτι δούς ἐνυπόγραφον λόγον Ἀλεξίου δι' ἐμοῦ
 οὐκ ἀφύλακτος τοῦτον; Ὁ δὲ βασιλεὺς θυμῷ καὶ
 ὀργῇ ακαταστέτω κινήσει τοῦτον τοῦ θυσιαστηρίου
 βιαίως ἐξήγαγε καὶ πληγὰς οὐ μετρίας ἐπιθείς ἐξ-
 ὤρισεν, οὐ διὰ τὸ ἐλεγχθῆναι ὑπ' αὐτοῦ μόνον, ἀλλ'
 ὅτι καὶ ἔμαθεν αὐτὸν σέβειν καὶ τιμᾶν τὰς ἁγίας
 εἰκόνας καὶ τὴν αὐτοῦ δυσσεβείαν διαβάλλειν. Μετ'
 αὐτὸ πολὺ δὲ ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ παραγενομένου
 καὶ τοῦ πατριάρχου αὐτὸν ἐνειδίσαντος, ἤγαγε τὸν
 ἀρχιεπίσκοπον μετὰ παρακλήσεως. Τοῦ δὲ ἀνάξιον
 ἑαυτὸν δι' ἃ πέπονθε τῆς ἱερωσύνης κρίναντος, ὁ βα-
 σιλεὺς οἰκονόμον αὐτὸν τῆς Μεγάλῃς ἐκκλησίας πε-
 ποίηκεν. Καὶ Ἀλέξιον τοῦ δεσμοτηρίου ἐκβαλὼν
 ἀπέδωκεν πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ὑπαρξιν καὶ ἐν τιμῇ ἐλ-
 χεν. Ὁ δὲ ἀποκαρτεῖ τὴν Ἀνθεμίου μονὴν ὠκοδόμη-
 σεν, καὶ ἐν αὐτῇ τελειωθείς ἐτάφη δαίως.

Γ. Τῷ ε' αὐτοῦ ἔτει ὁ ὀνομαστότατος πάσης Ἀνα-
 τολῆς στρατηγὸς Μανουὴλ μεγάλως ἦν τιμώμενος
 παρὰ τῷ βασιλεῖ, καὶ ποτε μετὰ Μύρωνος τοῦ λογο-
 θέτου τοῦ δρόμου καὶ πενθεροῦ τοῦ Πετρωνᾶ συμβα-
 λῶν λόγους τινὰς διεβλήθη τῷ βασιλεῖ ὡς τῆς βασι-
 νίαις ὀρέγεται, καὶ ἐμελετᾶτο δεῖνὰ κατ' αὐτοῦ.
 Ἄγων δὲ ὁ πρωτοβεστιάριος τοῦ Μανουὴλ φροντίζων
 καὶ προϊστάμενος διεβεβαίουτο τῷ βασιλεῖ ὡς ψευδῆ
 εἶσι τε κατ' αὐτοῦ λεγόμενα. Ἄ μαθὼν Μανουὴλ καὶ
 τὴν ὀργὴν τοῦ βασιλέως ἐκκλινῶν καὶ τὰς διαβολὰς,
 λάθρα τῆς πόλεως ἐξελθὼν μέχρι Πυλῶν καὶ τοῖς
 θημίσι ὀχθήμασιν ἐπιβάς ἀπῆλθε φυγὰς μέχρι τῶν
 κλεισουργῶν Συρίας, τὰς τῶν ἱππων ἰγνύας ἐκκόπτων.
 Ἐβήλωσε δὲ τοῖς [P. 420] Ἀγαρηνοῖς, ὡς Βασιλέως
 ὀργὴν φεύγων· καὶ εἰ γε μὴ καταναγκάσῃ με τὴν
 πίστιν μου καταλιπεῖν, προσφύρω ὑμῖν. Εἰ οὕτω
 καὶ ἐπὶ τοῦτοις προσδέχεσθέ με, λόγον ἀπαθείας
 μοι ἀποστείλατε. Οἱ δὲ μετὰ χαρᾶς λόγον ἀποστεί-
 λαντες προσεδέξαντο ὡς βασιλεῖα Ῥωμαίων. Τοῦτο
 ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἐν πολλῇ θλίψει καὶ ἀθυμίᾳ γέ-
 γωνε, καὶ βουλὴν βουλευσάμενος καὶ ποιήσας μετὰ Ἰωάν-
 νους συγκέλλου περὶ τοῦτου. Ὁ δὲ εἶπεν· Εἰ προθύ-
 μως βούλει τὸν Μανουὴλ ἰδοῦν σὲ ἔλθειν, ὡ βα-
 σιλεῦ, αὐτὸς ἐγὼ ἔτοιμος τοῦτο ποιῆω. Χρήματα
 λαβὼν καὶ πρὸς τὸν Ἀμερμουμνῆν σταλεῖς, τοῖς
 ἐν εἰρηταῖς δῆθεν ἐπισκεψόμενος καὶ δεσμοῖς,
 ἔχωρ ἐνυπόγραφον λόγον παρὰ τῆς σῆς βασι-
 λείας, δι' ὃν πέσω τὸν Μανουὴλ εἰς ὄψιν ἐλ-
 θεῖν, δοκῶ τοῦτο πράξαι τῷ τε ἐνυπογράφῳ λόγῳ
 καὶ τῇ ἐμῇ ποιδοῖ καὶ τῇ εὐσεβείᾳ ἐκείνου καὶ τῷ
 εἰκόσι εἶναι τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἐρεῖν. Ὁ δὲ βασι-
 λεὺς ἀπέπολλα χρήματα καὶ δῶρα δούς αὐτῷ ἀπ-
 στείλειν. Ὁ δὲ εἰσελθὼν καὶ τοῖς ἐν δεσμοῖς βογέσας
 καὶ τὸν πρωτοσύμβουλον θηρασάμενος ἤδουήθη καὶ
 λάθρα τῷ Μανουὴλ συντυχεῖν καὶ δοῦναι αὐτῷ τὴν
 ἑνυπόγραφον λόγον καὶ τὸ φυλακτὸν τοῦ βασιλέως.
 Ὁ μὲν οὖν ταῦτα πράξας ὑπέστρεψεν, ἀναγγελίας
 τῷ βασιλεῖ πάντα. Ὁ δὲ Μανουὴλ ἐξαίτησάμενος τὸν
 Ἀμερμουμνῆν μετὰ τῶν αἰχμαλώτων Ῥωμαίων τῶν
 καθιγομένων ἐν φυλακαῖς, πίστιν αὐτῷ δούς ὑπὲρ

veritatem, inquit, et mansuetudinem et justitiam.
 Tum Theodorus : Equaniam tua justitia, qui
 per me subscriptione tua firmatam fidem Alexio de-
 deris, nec eam servaveris? His imperator impo-
 tenti ira furoreque concitus ab altari violenter ab-
 tractum hominem graviusque verberibus affectum
 in exsilium expulit. Nec eo duntaxat nomine, quod
 is cum reprehendisset, sed quod etiam colere eum
 ac venerari sacras imagines ejusque impietatem
 vituperare audisset. Non multo post autem, cum in
 Magnam Ecclesiam venienti patriarcha rem probro
 objecisset, archiepiscopum cum obsecratione redu-
 xit. Illo autem indignum se sacerdotio conclamante
 ob eam qua fuerat violatus injuriam, imperator Ma-
 gnæ Ecclesiæ œconomum fecit. Alexio vero e car-
 cere educto substantiam omnem restituit, ac virum
 632 coluit. Verum ille posita casarie Anthemii
 monasterium condidit, inque illo diem obiens
 sancti sepultura elatus fuit.

10. Quinto ejus imperii anno totius Orientis du-
 cum nominatissimus Manuel magno in pretio a
 Theophilo habebatur. Is quandoque cum Myrone
 dromi logotheta ac Petronæ socero quædam collo-
 cutus apud imperatorem delatus est, quasi impe-
 rium affectaret et dira adversus eum moliretur.
 Contra vero Leo protovestiaris de Manuelis sa-
 lute sollicitus, illumque defendens, falso hæc in eum
 jactari serio affirmabat. Manuel ubi hæc comperit,
 iramque imperatoris declinans, ac quibus peteba-
 tur calumnias fugitans, clam urbe Pylas usque
 egressus, publicisque conscensis curribus, ad Sy-
 riam usque clusuras excisis equorum poplitibus au-
 fugit; significavitque Agærenis, se imperatoris iram
 fugere, ac nisi fidem deserere cogant, ad eos se pro-
 fugum transire. Quod si ita hisque conditionibus ac-
 cipiant, fidem ei securitatis mittant. Illi nuntio re-
 creati ac læti, ea fretum nihil impari ac imperato-
 rem Romanum cultu susceperunt. Id ubi Theophi-
 lus audivit, ingenti mœnore mentisque angustia
 concidit. Habitoque cum Joanne Syncello consilio
 ait ille : Si vere ex animo Manuelem ad te reverti
 cupis, o imperator, id tibi ut præstem, mihi prom-
 ptum est. Acceptis namque pecuniis arreptoque ad
 Amermumnem itinere, quasi eos qui in carcere ac
 vinculis tenentur invisurus, subscriptumque majesta-
 tis tuæ manu securitatis diploma habens, inde 633
 Manueli suasurus ut se tibi præsentem exhibeat. Id vero
 nihil mihi cassum cessurum arbitror, tum subscripta
 illa securitatis fide meaque suasionis vi, tum viri ip-
 sa pietate, ac quod verisimile est ipsum patriam suos-
 que diligere. Imperator itaque ingenti instructum
 pecuniarum vi copiosisque muneribus a se homi-
 nem ablegat. Ingressus vero Joannes, vincisque
 elargitus munere ac protosymbuli expugnato ani-
 mo, Manueli ut occulte loqui fidemque securitatis
 ac imperatoriam crucem dare liceret obtinuit. Sic
 itaque peracto negotio reversus cunctorum ratio-
 nem imperator retulit. Manuel autem oblata Amer-
 mumnæ supplicatione, ut cum Romanis quos sub

custodia vinctos tenebat suscipiendæ expeditionis facultatem faceret, obstricta illi fide fugam minime arrepturos, siquidem ad bellum exirent, sed fortiter pugnatorios, ex voto impetravit. Assumpto itaque Amermumnis filio, copiosoque fretus exercitu, adversus Persas aciem direxit; partaque ingenti victoria, sed et liberatis Agarenis a feris bestiis vastitatem regioni afferentibus, majorem sibi honorem ac claritatem apud illos conciliavit, nihilque erat quod ab Amermumne, qua apud eum gratia pollebat, non consequeretur. Quamobrem longe animi anxius ac sollicitus, ut ad Romanos gentilesque suos rediret, post interjectum aliquod tempus ait Syriæ regulis: *Si mihi Amermumnis filium copiasque præbueritis, atque his ego stipendios expeditionem suscepero, Romaniam subjugabo.* Retulerunt illi ad Amermumnem, et dimiserunt. Manuel autem ad Orientalia prope themata accedens, convocatisque 634 quos sub potestate habebat ordinibus, ad hæcque Amermumnis filio, tanquam scilicet animi relaxandi gratia ac venaturus, longiusque ab hostibus digressus, Amermumnis complexus filium ac deosculatus, ad eum inquit: *Ego quidem ad Imperatorem ac propria revertor, qui nihil in vita potius fide atque civibus habendum ducam: tu vero cum suis, omnis a nobis mali securus, te ad tuos recipito.* Atque hic quidem cum lacrymis ac pudore reversus est: Manuel vero ad imperatorem profectus est, præmisso qui ejus adventum illi nuntiaret. Imperator nuntio liberaliter accepto, ac qua par erat humanitate ac benevolentia Manuele suscepto, fecit, ejusque liberos e sacro fonte suscepit.

41. Anno ejus imperii septimo imperator cum C Manuele et senatu cunctoque exercitu adversus Agarenos profectus, facilique negotio captis Zapetro et Samosato, urbe divitiis longe locupletissima, quod inde Amermumnes oriundus esset, victoria spoliisque elatus reversus est. Cumque ad locum Brya venisset, exstruî palatium jubet hortosque plantari ac vivaria, atque aquas deduci; quod et factum est. Inde in urbem rediens, Circensibus ludis exhibitis, primoque ipse munere ludens, candidis equis in vectus spoliisque triumpho traducens victor coronatus est, factionibus acclamantibus: *Bene fausteqve veneris, omni major comparatione factionarie.*

635 12. Anno ejus imperii octavo defuncto patriarcha Antonio, Joannes syncellus (potius vero Jannes et Mambres) in ejus locum suffectus est, is nimirum cujus in Leone Armeno et prævaricatore mentio supra habita est, homo præstigiiis, divinationibus ex pelvi omni que impietate nominatissimus. Et vero idoneum organum regie impietatis inventus, collata cum eo opera, quæ ad interitum existant, propense omnia executus est; ac quæm parturibat (occultabat tamen) impietatis basiliscum, imperator edidit peperitque, promulgato edicto quo sacras imagines oblini ac aboleri juberet.

VARIÆ LECTIONES.

²² αὐτῷ margo P.

A τούτων ὡς οὐ φεύξονται, εἴπερ ἐξέλθωσιν, ἀλλὰ πολεμήσουσιν ἰσχυρῶς, ἔτυχε τῆς αἰτήσεως, καὶ λαβὼν τὸν τοῦ Ἀμερμουμνῆ υἱὸν καὶ λαβὼν πλείστον ἐξῆλθε κατὰ Περσῶν, καὶ νίκην μεγάλην ποιήσας, ἀλλὰ καὶ θηρῶν ἀτιθάστων τοὺς Ἀγαρηνοὺς λυμαινομένων τούτους ἐλευθερώσας, ἐν μείζονι μᾶλλον τότε τιμῇ ἢ τὸ πρότερον καθίσταται, καὶ πάντα ἦν αὐτὸς παρὰ τῷ Ἀμερμουμνῆ δυνάμενος. Ὅθεν φροντίδα πολλὴν ἔχων τοῦ ἐξελεῖν εἰς Ῥωμανίαν, μετὰ καιρὸν τινα εἶπεν πρὸς τοὺς δυνάστας Συρίας, ὅτι Ἐάν μοι τὸν υἱὸν τοῦ Ἀμερμουμνῆ παρέξητε καὶ λαβὼν καὶ ἐξέλθω, ὑποτάξαι ἔχω τὴν Ῥωμανίαν. Οἱ δὲ τὸν Ἀμερμουμνῆ εἰπόντες τοῦτον ἀπέστειλαν. Ὁ δὲ Μανουὴλ ἔλθων πλείστον τῶν θεμάτων τῆς Ἀνατολῆς, καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς ὑποχειρίους αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Ἀμερμουμνῆ ὡς δῆθεν διακινησῶν καὶ κληρονομήσων, πόρρωθεν τῶν πολεμίων γενόμενος καὶ περιπλακείας τῷ υἱῷ τοῦ Ἀμερμουμνῆ καὶ καταφιλήσας εἶπεν· Ἐγὼ μὲν ἀπέρχομαι πρὸς τὸν βασιλέα καὶ τὰ ἴδιαι, μηδὲν ἐν τῷ βίῳ προτιμήσας πίστει καὶ συμφυσιασῶν· σὺ δὲ μετὰ τῶν σῶν, ὡς μηδὲν δεῖνδρον κείσασθαι ὑποπατεύων παρ' ἡμῶν, ἔπιθι πρὸς τοὺς σοὺς. Καὶ οὗτος μὲν μετὰ δακρῶν καὶ αἰσχύνης ὑπέστρεψεν, ὁ δὲ Μανουὴλ ἐχώρει πρὸς τὸν βασιλέα, προαποστείλας αὐτοῖς ²² τὸν μηνύσοντα. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν μηνυτὴν φιλοτιμησάμενος αὐτάρχης, καὶ τὸν Μανουὴλ ὡς δέξιον ἦν ὑποδεξάμενος, μάλισταρον εὐθὺς καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν ἐποίησε, καὶ τοὺς αὐτοῦ παῖδας ἐκ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ἀνεδέξατο.

magistrum statim ac scholarum domesticum præ [P. 421] ια'. Τῷ ζ' αὐτοῦ ἔτει ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς μετὰ Μανουὴλ καὶ τῆς συγκλήτου καὶ τοῦ στρατοῦ παντὸς κατὰ Ἀγαρηνῶν. Καὶ εὐπετῶς τὴν τε Ζάπετρον καὶ τὸν Σαμοσάτορα πλούτῳ κομῶντα διὰ τὸ Ἀμερμουμνῆν ἐκείθεν εἶναι παραλαβὼν, ἐπανήκει τῇ νίκῃ καὶ τοῖς λαφύροις γαυρούμενος. Καὶ ἐλθὼν μέγχι τοῦ Βρύα προέταξε καλῶς οἰκοδομηθῆναι καὶ παραδείσους φωτευθῆναι καὶ ὕδατα ἀγαγεῖν. Ἄ καὶ γεγόνασιν. Ἐκεῖθεν τε εἰς τὴν πόλιν ἀφικόμενος, ἐπιπικὸν ποιήσας καὶ τὸ πρῶτον βαλὼν παίξας, ἄρματι λευκῷ ἐποχησάμενος καὶ τὰ λάφυρα θριαμβεύσας ἐστεφανώθη, τῶν δῆμων ἐπιθούωντων· Καλιῶς ἤθεος, ἀσὺγκριτε φακτωδάρη.

ιβ'. Τῷ η' τούτου ἔτει, τοῦ πατριάρχου Ἀντωνίου τελευτήσαντος, αὐτ' αὐτοῦ χειροτονεῖται Ἰωάννης ὁ σύγκελλος, Ἰαννῆς δὲ μᾶλλον καὶ Ἰαμβρῆς, ὁ ἐπὶ τοῦ Ἀρμενίου καὶ παραβάτου Ἄγοντος μνημονευθεὶς γραμματικῶς, βεβοημένος ἐπὶ τε μαγείαις καὶ λεκανομανταίαις καὶ πάσῃ ἀσεβείᾳ. Ὁ δὲ ὄργανον ἐπιτηδεῖον εὐρεθὺς τῆς τοῦ βασιλέως ἀσεβείας σὺν αὐτῷ πάντα τὰ πρὸς ἀπόλειαν κατεργάσατο· καὶ ὅν ὠδίνεν κατεῖχε δὲ βασιλίσκον τῆς ἀσεβείας ὁ βασιλεὺς ἐξέβηξε καὶ ἀπέτεκεν, τὰς ἀγίας εἰκόνας ἀναχρίσθαι προτάξας ἢ ἐπαλείφασθαι.

oblini ac aboleri juberet.

εγ'. Οὗτος ὁ Ἰωάννης πρὸ τοῦ ἄστεος οἶκημα ἐκ λίθων λαξευτῶν κατασκευάσας, ὃ Τρούλος μέχρι τοῦ νῦν ὀνομάζεται, διὰ τινῶν θυσιῶν ὠμίλει τοῖς δαίμοσι καὶ τῷ βασιλεῖ τὰ μέλλοντα διεσημαίνεν· ὃ καὶ ἀόκητον ἔμεινεν διὰ τὰς ἐν αὐτῷ γενομένας τότε τῶν δαιμόνων ἐπιφοιτήσεις.

ιδ'. Ἐν τούτοις Ἀγαρηνοῦ τινος γυναικοῦ πνεῦμα Πύθωνος ἔχοντος, ὃ αἰχμάλωτον ἔλαθεν, ἐκμαντεύεσθαι μαθὼν ὁ βασιλεὺς μετακαλεσάμενος ἐκπυθάνεται, τίνος ἡ βασιλεία ἐν πολλοῖς διαρχέσει ἔτεσι· καὶ ἐξείπεν· Ἡ τῶν *Μαρτινακίων*. Κατὰ πληροφορίαν δὲ τῆς τοιαύτης προφάσεως τὸν μονήρη βίον κατέκρινε Μαρτινάκιον, τὸν αὐτοῦ οἶκον ποιήσας εἰς μοναχῶν φροντιστήριον. Ἐντεῦθεν καὶ Κωνσταντῖνον τῷ Τριφυλίῳ τὰ συμβησόμενα αὐτῷ προδεδήλωκεν, ὅτι *Ἐραύτως καὶ σὺ καὶ τὰ τέκνα ἀποκαρήσσεσθε πληρικοὶ ἐπὶ αὐτοκράτορος Βασιλείου*· ὃ καὶ συμβέβηκεν. Ὁμοίως καὶ ἄλλοις πολλοῖς τὰ συμβησόμενα αὐτοῖς προῦλεγε, καὶ τὸν βασιλεῖα τὰ μετὰ θάνατον αὐτοῦ ὄφελοντα γενέσθαι· ἀκριβῶς προηγόρευσεν, [P. 422] ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν εἰκόνων προσκύνησιν καὶ τὴν τοῦ Ἰαννῆ καθαίρεσιν. Καὶ Γεωργίῳ δὲ τῷ τὰς στρατιωτικὰς δέλτους ἐπειλημμένῳ ἐπὶ τῇ σφενδόνῃ εἶπεν τῇ κατὰ τοῦ ἵπποδρόμου ἀποκτάνεσθαι, καὶ τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ τῷ βασιλεῖ ἀνειλῆφθαι ταμίῳ.

ιε'. Τῷ θ' αὐτοῦ ἔτι Ἀραβες μετὰ δυνάμειος πολλῆς κατὰ Ῥωμανίας ἐξήμεσαν, καὶ ὁ βασιλεὺς ἅμα τοῖς πρόσφυξι Πέρσαις καὶ τοῖς τάγμασι καὶ Μανουὴλ δομεστίκῳ κατ' αὐτῶν ἔχωρει. Καὶ συμβολῆς γενομένης ἠτήθη οὗτος ὁ βασιλεὺς μέσον εἰσῆλθε τῶν Περσῶν, ὑπ' αὐτῶν περισώθηναι ὑπολαμβάνων. Μανουὴλ δὲ ὡς ἐγνω περισκοπῶν ἐν μέσῳ τῶν Περσῶν τὸν βασιλεῖα ὄντα, αὐτοῦ δὲ βουλομένους ἤδη τοῖς Ἀραβί τοῦτον παραδοῦναι καὶ δι' αὐτοῦ καταλαγῆναι αὐτοῖς, διασχίσας μέσον αὐτῶν καὶ τοῦ χαλινῶ τοῦ ἵππου τοῦ βασιλέως λαβόμενος ἐξείλκεν ἄκοντα τοῦτον, αἰσχύνῃ ἠγούμενος οὐ καθεκτὴν, εἰ τὸν βασιλεῖα Ῥωμαίων Ἀραβες αἰχμάλωτον λάθωσιν. Ὁ δὲ βασιλεὺς τῷ δέει τοῦ καθεστηκότος ἐκστάς προσρῆναι πάλιν τοῖς Πέρσαις ἐβούλετο. Ὁ δὲ Μανουὴλ τὸ ξίφος ἀνέτεινεν ὡς πατάξων αὐτόν. Ὁ δὲ φοβηθεὶς ἐξῆλθεν. Ἐκεῖθεν τε ἐξ αἰσχύνης ὑποστρέφει ἐν τῷ Δορυλαίῳ. Ὁ δὲ Μανουὴλ ἐν τῷ πολέμῳ τραυθεὶς καὶ νοσήσας ἐτελεύτησεν, πολλὰς ἀνδραγαθίας κατὰ Ἀγαρηνῶν ποιησάμενος· τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ ἀπεκομίσθη ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ κτισθείσῃ μονῇ, τῇ σύνεγγυς κειμένη τῆς τοῦ Ἀσπαρος κινστέρης.

ις'. Καὶ εὐθύς διαβολαὶ πρὸς τὸν βασιλεῖα κατὰ Περσῶν καὶ ἀπειλαὶ κατὰ Θεοφώδου ὡς ἀνάρτου, καὶ προδότου, καὶ δυαμενοῦς. Ταῦτα μαθὼν Θεοφώδης, τοῖς Πέρσαις καταλαθὼν κατήλθεν ἕως Σινώπης· ἧτις τὴν κληθῆσαν εἴληφεν ἀπὸ τινος τῶν Ἀμαζόνων αὐτὴν δειμαμένης. Ἀμαστρίς δὲ ἡ πρὶν Κρωμμα ὀνομασμένη ἀπὸ Ἀμάττιδος τῆς Περσίδος, θυγατὴρ Ὁξυάρτου ἀδελφοῦ Δαρείου, ἧτις συνοικήσασα Διονυσίῳ τῷ Ἡρακλείας τυράννῳ, ὑπ' ἐκείνῳ οὖσαν

13. Hic Joannes exstructa In urbis pomerio ex sectis lapidibus domo (Trullus hodieque vocatur) sacrificiis quibusdam dæmonibus familiarius utens, quæ futura erant, imperatori denuntiabat. Manserunt sedes illæ inhospitæ ob dæmonum per hæc tempora in illis frequentiam.

14. Inter hæc Agarenam quamdam mulierem bello captam spiritu Pythone afflatam cum vaticinari imperator audisset, rogabat ex illa, cujus in domo imperium in annos plures duraturum esset. Cui illa : *Martinaciorum*. Ejus vaticinii fide eaque occasione Martinacem monachi instituto damnavit, ejusque domum in monasterium redegit. Hinc quoque Constantino Triphyllio, quæ eventura essent, prædixit, perinde scilicet eum liberosque clericalis ordinis gratia detonsurum iri Basilio imperatore ; **636** quod et contigit. Similiter quoque aliis non paucis futuros eventus prænuntiavit. Etiam qui ab illius morte futurus esset imperator, clare Theophilo edidit ; item fore ut imagines venerationem cultumque reciperent, et ut Jannes sede moveretur. Georgio quoque militares tabulas consecuto ad Circi fundam necandum fore vaticinata est, ejusque fisco addicendam substantiam.

15. Imperii Theophili anno nono Arabes ingentibus copiis Romanæ ditionis provincias locaque invasere ; in quos imperator cum Persis profugis, Romanisque copiis ac Manuele domestico aciem eduxit. Conserta pugna victus imperator in medium Persarum agmen, per eos liberatum se iri arbitratus, subiit. Manuel circumlustrans, ut in medio Persarum cuneo hærentem imperatorem cognovit, jamque illis constitutum esse ut Arabibus ipsum proderent illiusque pretio eorum gratiam inirent, perrupto illorum cuneo frenoque imperatoris equo apprehenso pene reluctantem trahebat ; nullo modo ferendum probrum ducens, si ita ab Arabibus Romanorum imperatorem capi contingeret. At imperator timoris nimia vi saniore mente dejectus ad Persas rursus desciscere volebat. Manuel gladium strinxit quasi percussurus ; quo territus imperator exivit, indeque pudore, ingentique accepta clade, Dorylæum rediit. Manuel e prælio saucius morboque correptus diem obiit, multis adversus Agarenos strenue bellicæ fortitudine clare gestis. Ejus cadaver **637** ad monasterium relatum, quod ipse construxerat haud procul ab Asparis cisterna.

16. Statim proditionis delati Persæ apud imperatorem : intentatæ minæ in Theophobum, tanquam tyrannus et rebellis ac proditor et hostis esset. Theophobus compertis quorum reus agebatur, assumptis secum Persarum turmis, Sinopem concessit. (Accepit illa nomen a quadam Amazonum, quæ eam condidit. Amastris vero, quæ prius Cromma vocaretur, ab Amastride Persæ, Oxiarti Darii fratris filia. Fuit hæc uxor Dionysii Heracleæ

tyranni, qui urbis cum potiretur, ex uxoris nomine illam appellavit.) Theophobus quam urbem occuparat, tyranni jure tenebat. Imperator ubi rescivit, ingenti mœrore affectus est. Veritus autem ne illi se Arabibus adjungerent, in Paphlagoniam usque venit; dataque fide nihil mali passuros, assumptoque Theophobo in urbem rediit. Persæ reliqui ad sedes cuique dudum assignatas reversi. Porro Theophobus non minus civibus quam Persis amori habebatur, ea ratione quod orthodoxus erat.

17. Theophili imperatoris anno decimo nascitur ei filius ex Theodora, cui Michaelis nomen indidit. Procedenti ex more ad Blachernas obvius factus quispiam ait: *Equus quo vehitur majestas tua, meus est.* Quærit imperator ex comite stabuli *cujus equus sit.* Qui ait: *Obsciti 638 comes tuæ majestati misit.* Postridie itaque eo adducto (contigit enim eum tunc in urbe versari) ait: *Cujusnam est equus?* Respondit se illum coemisisse. Obnitente autem qui actor erat, vique ablatum dicente, nec ullum ejus pretium solutum esse, ait imperator: *Quidni prius solvistis?* qui respondit: *Centum illi nummos numerabam, quærebatque inter scholares alas adlegi; id vero, quod homo ignavus erat, minime consecutus nec centum nummos accipere voluit.* Imperator itaque certior factus equum vi ablatum esse, ipsum reddidit, jubens et illum inter scholares referri. Non acquievit ille ut equum acciperet, aurique duabus libris donatus abscessit.

κεν, ὀρίσας καὶ σχολάριον αὐτὸν ποιῆσαι. Ὁ δὲ τὸν ἵππον μὴ βουληθεὶς λαβεῖν, ἔλαθεν χρυσοῦ λίτρας β' καὶ ἀπῆλθεν.

18. Saracenis infestis signis Amorium petentibus imperator celeriter in Cappadociam usque copias eduxit. Amermunes vero selectis quinquaginta millibus, præfectoque illis Gundee viro inter Agarenos fama clarissimo, adversus imperatorem misit. Conserto prælio imperator victus fususque est, vixque a clade cum probro ipse incolumis evasit. Saraceni vero undique cincto Amorio variisque præliis tentato, quod oppidanos strenue urbem propugnantes viderent, obsidionem solvere meditantur. Verum Leonis philosophi discipulus quidam, tum in præsidio agens, in hæc verba mandat: *Dummodo duos solum dies stationem teneatis, urbem evertetis;* quod et contigit. Proditæ enim est a Buditze, quem vocant, et a Manicophane. Comprehensi ex catholicis viri 639 nominatissimi, Theophilus patricius duxque exercitus, Melissenus et Aetius, Theodorus quoque protospatharius et eunuchus Craterus, Callistus turmarcha, Constantinus drungarius et Basoes cursor; quidam etiam agminum præfecti. Quos cum imperator vellet redimere, missis legatis ad Amermumnem cum ducentis centenariis, ejus nequirit animum expugnare; qui diceret, *nec si millicies centenas libras eo nomine numeraret ut captivos reciperet, vel unum liberandum fore.*

19. Captivis itaque in Syriam adductis, multis vis a protosymbulo, quin et a Buditze adhibita

την πόλιν ἀπὸ τῆς συζύγου ὀνομαζέσθαι. Καὶ ταύτην παραλαβὼν κτείχε τυραννικῶς· ὅπερ γνοὺς ὁ βασιλεὺς ἐν μεγάλῃ λύπῃ γέγονε. Φοβούμενος δὲ μὴ παραβρῦσιν τοῖς Ἄραβι, μέχρι Παφλαγονίας ἀπῆει, καὶ λόγους αὐτοῖς ὡς οὐδὲν πείθονται δεδιωκῶς καὶ τὸν Θεόφωβον ἀναλαβόμενος ὑπέστρεψεν ἐν τῇ πόλει, τῶν ἄλλων Περσῶν παραγενομένων οὐπερ ἑκατοσ κατεσχένωσεν ἐξ ἀρχῆς. Ἐγαπάτο δὲ ὁ Θεόφωβος παρὰ τῶν πολιτῶν οὐχ ἥτιον ἢ τῶν Περσῶν ὡς ὀρθόδοξος.

17. Τῷ ε' αὐτοῦ ἔτει γίνεται τῷ βασιλεῖ [P. 423] παῖς· ἐκ Θεοδώρας, ὃν ἐπωνόμασεν Μιχαήλ. Ἀπερχομένου δὲ τῷ βασιλεῖ πρὸς Βλαχέρνας, καθὼς εἰθιστο, ὑπήντησεν αὐτῷ τις λέγων· Ὁ Ἴπκος ᾧ ἐποχεῖται ἡ βασιλεία σου ἐμὸς ἐστίν. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν κόμητα τοῦ σταδίου ἐπηρώτησεν· Τίνας ἐστὶν ὁ Ἴπκος; Ὁ δὲ φησιν· Ὁ κόμητης τοῦ ὄψικου ἀπέστειλεν αὐτὸν τῇ βασιλείᾳ σου. Τῇ δὲ ἐπαύριον τὸν κόμητα τοῦ ὄψικου ἀγαγὼν (ἔτυχε γὰρ ἐν τῇ πόλει αὐτὸν εἶναι) ἔφη· Τίνας ἐστὶν ὁ Ἴπκος; Ὁ δὲ ἔφη· Ἠγέρασα αὐτόν. Τοῦ δὲ ἐγκαλοῦντος ἀνθισταμένου καὶ λέγοντος μετὰ βίας ἀφελῆσθαι αὐτὸν καὶ χωρὶς τιμῆματος, ὁ βασιλεὺς ἔφη· Διὰ τί μὴ πρότερον τὴν τιμὴν ἀπέκοψας; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς· ρ' νομίματα ἐδίδουν αὐτῷ· αὐτὸς δὲ ἐζήτει γενέσθαι σχολάριος, καὶ διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν δεῖλόν τούτου ἀποτυχῶν οὐδὲ τὰ ρ' νομίματα ἠθέλησε λαβεῖν. Ἐπὶ τούτοις βεβαιωθεὶς ὁ βασιλεὺς ὅτι βία, τὸν ἵππον ἀποδέδωκεν μὴ βουληθεὶς λαβεῖν, ἔλαθεν χρυσοῦ λίτρας

17. Τῶν δὲ Σαρακηνῶν ἐπὶ τὸ Ἀμόριον ἐλθόντων ὁ βασιλεὺς συντόμως μέχρι Καππαδοκίας; ἐξήλασεν. Ὁ δὲ Ἀμερμουμνῆς ἅ χιλιάδας λαὸν ἀφορίσας, δεδιωκῶς αὐτοῖς καὶ τὸν Γουνδεῖ ἄρχοντα ὀνομασθέντα ὄντα ἐν τοῖς Ἀγαρηνοῖς, ἀπέστειλε κατὰ τοῦ βασιλέως. Καὶ πολέμου γενομένου ἠττηθεὶς ὁ βασιλεὺς ἔφυγε, καὶ μετ' αἰσχύνης ὑπέστρεψε μόλις διασωθεὶς. Οἱ δὲ Σαρακηνοὶ περιχαρᾶς ὄντες τὸ Ἀμόριον καὶ πολλοὺς πολέμους ποιήσαντες, ἐπὶ σταθερῶς τοὺς ἔνθον ἀγωνιζομένους ἰώρων, ἠβουλήθησαν ὑποχωρῆσαι. Μαθητῆς δὲ τις Λέοντος τοῦ φιλοσόφου ἐν τῷ κάστρῳ ὧν μηνύει τούτους, ὅτι *Εἰ προσκαρτερήσετε δύο ἡμέρας, ἐκπορθεῖτε ἡμᾶς.* Ὁ καὶ γέγονεν· προεδόθη γὰρ ὑπὸ τοῦ λεγομένου Βουδίτζη καὶ τοῦ Μανικοφάνου. Κατεσχέθησαν δὲ ἄνδρες ὀνομαστότατοι τῶν εὐσεβῶν, Θεόφιλος πατρικίος καὶ στρατηγὸς ὁ τε Μελισσηνὸς καὶ ὁ Ἀέτιος, καὶ Θεόδωρος πρωτοσπαθᾶριος καὶ εὐνοῦχος; ὁ Κρατερὸς, Κάλλιστος τουρμάρχης, Κωνσταντῖνος δρουγγάριος καὶ Βασόης ὁ δρομεὺς καὶ τινες ἄρχοντες τῶν ταγμάτων. Οὓς ἐξωνήσασθαι βουλόμενος ὁ βασιλεὺς ἀποστέλλει πρέσβεις πρὸς τὸν Ἀμερμουμνῆ μετὰ κεντηναρίων διακοσίων. Ἀλλ' οὐκ ἐπεισεν εἰπόντα, ὅτι *Χίλια κεντηνάρια ἐὰν παράσχῃς λόγῳ τοῦ συνελεγμένου λαοῦ, οὐκ ἐλευθερώσω οὐδένα τούτων.*

19. Τῶν αἰχμαλῶτων οὖν ἐν Συρίᾳ ἀπαχθέντων, [P. 424] πολλὰ παρὰ τοῦ πρωτοσυμβούλου ἀνάγκα-

mortem usque cum cecidisset, ira furoreque ad præfectum ait : *Tolle eos in prætorium, versusque quos feceris, eorum inscribe vultibus. Nec ulla tibi cura sit, sicutne elegantes necne.* Hoc autem dixit, quod viri sancti eruditissimi essent humanioribusque litteris probe instituti. Ad quem sancti : *Scribe, scribe, imperator, quod libuerit, ut qui hæc lecturus sis in conspectu justis iudicis.* Præfectus autem adductis in prætorium, eorum non solum vultibus sed et pectori sequentes versus inscripsit :

*Cunctis ad urbem accurrere affectantibus,
Castissimos in qua Deus Verbum pedes
Ficit, generi salutem ut humano daret,
Apparuerit et isti venerando in loco,*

642 *Superstitiosi erroris vasa pessima.
Et inde, multa postquam perfidi Deo
Facinora perpetrassent turpia impie,
Ut desertores vertere jussi sunt solum.*

*Fugaque in urbem hanc delati, imperii caput,
Non destitit ab impura vacordia.
Compuncti igitur facinorosi velut notis,
Ex urbe damnati pelluntur hac quoque.*

Sic inscriptis vultibus atque compunctis, equis publicis in exsilium pulsati sunt; contigitque domicilium in portu Carta dicto habere. Quod vero magnus Methodius ab eodem scelestissimo Theophilo in Antigeni insula in monumento cum duobus latronibus inclusus fuerat, scribunt ad eum Theodorus et Theophanes per fidelissimum quemdam piscatorem, qui et sancto Methodio viliora ministeria devotus obibat. Quod enim tenebrosum erat sepulcrum, ad lucernæ usum singulis quibusque diebus Sabbati olei follem afferbat; eisque inclusis ad lucem septem diebus præstandam satis erat. Cumque aliquando piscatori ægra valetudine laboranti constitutum Sabbato oleum afferre haud licuisset, ejus Deus defectum sancti precibus solatus est; cumque jam exstinguenda lucerna videretur, ad alterum usque sabbatum lucere non destitit, donec oleum ei allatum est. Per hunc igitur piscatorem ascribunt.

643 *Vivo perempto vivificoque mortuo,
Terram incolenti ac pariter calcanti polum,
Scripsere victo vincti et inscripti notis.*

Iis Methodius in hanc sententiam per eundem piscatorem rescripsit :

*Libris vicissim descriptos caelestibus,
Faciesque non sine laude compunctos notis,
Secum salutem vinctos vivus obrutus :*

25. Ac quidem sanctus Theodorus in exilio diem obit; cujus defuncti corpus in Chalcedonis monasterium, quod vocant Michaelitzis, ab ipso postea qui condidit Michaelis translatum est. Inclitus vero Theophanes, ad Michaellem usque ac Theodoram vitæ superstes, a sancto Methodio patriarcha Nicææ metropolitæ ordinatus est. Ac cum non deessent qui ejus moleste ferrent ordinationem, dicebantque Syrum hominem esse, nec liquere an esset orthodoxus, cui nemo testimonium perhiberet, re-

τύπτεσθαι αὐτῶν τὰς ὕψεις προστάττει σφοδρῶς. Εἶτα καὶ βουνευρήσας μέχρις αὐτοῦ θανάτου, μετὰ θυμοῦ πρὸς τὸν ὑπαρχὸν Ἰφθ· Ἄρον αὐτοὺς εἰς τὸ πραιτώριον, καὶ ποιήσας στίχους ἐγγράφον αὐτοὺς κολλάσας εἰς τὰ πρόσωπα αὐτῶν· καὶ ἄν οὐκ εἰσι καλοὶ, μὴ σι μελέτω. Τοῦτο δὲ εἶπεν διὰ τὸ εἶναι τοὺς ὁσίους σοφωτάτους. Οἱ δὲ ἅγιοι εἶπον· Γράψε, γράψε, βασιλεῦ, τὸ δοκοῦν σοι, ὡς μέλλων τοῦ ἀναγιῶναι ταῦτα ἐνώπιον τοῦ δικαίου κριτοῦ. Ὁ δὲ ὑπαρχὸς εἰς τὸ πραιτώριον τοὺς ἁγίους ἀγαγὼν γράφει οὐ μόνον ἐν τῷ προσώπῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς στήθεσι τοὺς στίχους τούτους·

*Πάντων ποθοῦντων προστρέχειν ἐν τῇ πόλει
Ἵπου πάναγροι τοῦ θεοῦ λόγον πόδες
Ἔστησαν εἰς σύστασιν τῆς οἰκουμένης,*

B *Ἦφθησαν οὗτοι τῷ σεβασμῷ τόπῳ
Σκευὴ ποτηρὰ δεισιδαίμονος πλάνης.
Ἐκείσε πολλὰ λοιπὸν ἔξ ἀπιστίας
Πράξαντες αἰσχρὰ δεινὰ δυσσεβοφρόνως,
Ἐκείθεν ἠλάθησαν ὡς ἀποστάται.
Πρὸς τὴν πόλιν δὲ τοῦ κράτους πεφευγότες
Οὐκ ἐξαφῆκαν τὰς ἀθέσμονας μορίας·
Ἵθεν γραφέντες ὡς κακοῦργοι τὰς ὕψεις
Κατακρίνονται καὶ διώκονται πάλιν.*

Εἶτα γράψας ἐξορίζει. Καὶ διερχομένων αὐτῶν μετὰ τῶν δημοσίων Ἰππων, ἔτυχεν αὐτοὺς μείναι εἰς Κάρτα λιμῆν. Καὶ ἐπεὶ ὁ μέγας Μεθόδιος ὑπ' αὐτοῦ τοῦ θεοστογούς Θεοφίλου ἐγκεκλεισμένος ἦν ἐν τῇ τοῦ Ἀντιγόνου νήσῳ ἐν μνήματι μετὰ δύο ληστών, γράφουσιν αὐτῷ Θεόδωρος καὶ Θεοφάνης διὰ τινος πιστοτάτου ἀλιέως, ὅς καὶ ὑπόρχει τῷ ὁσίῳ Μεθόδῳ ἐν εὐτελεσί χρεῖαις. Καὶ γὰρ κανθῆλαν αὐτῷ διὰ τὸ σκοτεινὸν τοῦ τάφου ἀπενεγκῶν ἐκόμιζεν αὐτῷ ἐκάστῳ Σαββάτῳ ἔλαιον φύλλης μιᾶς, ὅπερ καὶ ἤρκει ταῖς ἑπτὰ ἡμέραις φωτίζον τοὺς ἐγκεκλεισμένους. Συνέβη δὲ ἐν μιᾷ ἀσθενῆσαι τὸν ἀλιέα καὶ μὴ ἀπενεγκεῖν τὸ κατὰ τύπον τοῦ Σαββάτου· τῇ δὲ προσευχῇ τοῦ ὁσίου τὴν λείψαν αὐτοῦ ὁ θεὸς παρεμυθήσατο, καὶ ἡ ἀπειλοῦσα σθεσθῆναι μέχρι τοῦ ἐτέρου Σαββάτου ἕως ἔλαιον ²⁷ [P. 426] διήρκεισε λάμπουσα. Διὰ τοῦτου οὖν τοῦ ἀλιέως γράφουσιν·

*Τῷ ζῶντι νεκρῷ καὶ νεκρῷ ζῶντῶν.
Οἰκοῦντι ²⁸ τὴν γῆν καὶ ποιοῦντι τὸν πόλον,
Γραπτοὶ γράφουσιν δέσμοι τῷ ²⁹ δεσμῷ.*

Πρὸς οὓς πάλιν διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀλιέως ὁ ὁσίος ἀντέγραψεν :

D *Τοῖς ταῖς βίβλοισιν οὐρανῶν κλησιγράφους
Καὶ πρὸς μέτωπα σωφρόνως ἐστιγμένους
Προσεῖπεν ὁ ζῶθαπτος ὡς συνδεσμῶις,*

γ'. Καὶ ἐν μὲν τῇ ἐξορίᾳ τελευτᾷ ὁ ἐν ἁγίοις Θεόδωρος, οὗ τὸ λείψανον ἐν τῇ Χαλκηδόνι μονῇ τοῦ Μιχαηλῆζης αὐτὸς ὁ κτίσας Μιχαὴλ ὑστερον ἀπεκόμισεν. Ὁ δὲ ἀσίδιμος Θεοφάνης μέχρι Μιχαὴλ* καὶ Θεοδώρου διήρκεισε, καὶ ὅπῃ τοῦ ἐν ἁγίοις Μεθοδίου πατριάρχου γενομένου χειροτονεῖται μητροπολίτης Νικαίας· ὡς καὶ τινες ἀσχάλλοντες ἐπὶ τῇ τούτου χειροτονίᾳ, καὶ λέγοντας ὅτι Σύρος ἐστὶ, καὶ τίς οἶδεν εἰ ὀρθόδοξος ὑπάρχει, μηδενὸς αὐτοῦ μαρτυροῦντος; ἀπεκρίθη ὁ ἅγιος Μεθόδιος λέγων· Ἐγὼ

VARIAE LECTIONES.

* ἔλαιον] ἀπενεχθῆναι· addit margo P. ²⁸ κατοικοῦντι P. ²⁹ τῷ] οἱ P.

est domus hospitalis, quam nunc Theophili vocant; fueruntque primum Isidori patricii aedes, ejus qui Roma cum Olybrio venit Constantino magno imperatore; multisque deinceps annis imperatoris addictae fisco, nobilium scortis feminarum habitaculum praebere. Leone autem Isauro imperatore, quae aedes lupanar erant, in hospitalem domum cesserunt. Exin Constantino Irenes filio, posteaquam a matre excaecatus fuerat, domus existere. **646** Quo defuncto illius uxor sanctimonialis institutum amplexa, monasterium construxit, ac Metanoxae (id est poenitentiae) nuncupavit. Triclinii igitur maxima confracta trabes ruinam minabatur. Sanctimoniales vero illac iter habentem Theophilum opem ferre rogarunt. Ille itaque caput protendens, domumque conspiciens ac ea delectatus, sanctimonialibus in aliud monasterium translatis, omnisque generis ornatu exulta domo, peregrinis excipiendis hospitalis ritu eam addixit, opibusque ac pomeriis locupletatam Theophili vocavit.

27. Dysenteriae autem morbo laborans imperator, ejusque gravius doloribus cruciatus, consilium cum suis gregalibus de Theophobo Persa init. Cum enim non nesciret multa eum apud Persas, quin et apud procerum non paucos, pollere fide iisque charissimum esse, timuit ne forte ipso vivis exempto, spreto Michaele filio, imperii fascēs Theophobo cēferrent. Mittens itaque in palatium adductum eum sub custodia habebat. Exinde ingravescente morbo cervicē illi abscindi jubet. Vidensque exsectum caput, *Jam, inquit, Theophobe, tum tu in vivis esse desiisti, tum ego curis solutus sum;* diroque mox cruciatu male spiritum abruptit. Ejus in SS. Apostolorum elatum funus, Theophobi in ejus domum prope Narsētis aedes. Inter haec Persis exquirentibus Theophobum, quid utique illo factum esset, vivere eum in palatio aulici asseruerunt. **647** Percrebuit hactenus ea fama apud Persas, Theophobum haudquaquam mortem gustasse.

Romanorum imperator Michael et Theodora.

1. Mundi annus 6335, divinae incarnationis 835, **D** Romanorum imperator Michael et Theodora annos 14, Michael solus annos 10, Basilio collega annum 4, mensis 4, simul annos 27, mensis 4. Theodora cum pia esset et fidelis et orthodoxa, marito adhuc in vivis agente sacras imagines colebat ac venerabatur. Haec sua ipsa sententia, simulque illi auctore et hortante Theoctisto caniciei praefecto et logotheta, impium patriarcham Joannem Ecclesia ejicit, tametsi ejus compater erat, atque in monasterium quoddam, quod Clidium vocant ad Ste-num, exsilio relegat. Illic agens, cum Christi Dei nostri sanctaeque Deiparae, necnon caelestis militiae principum imaginibus oculos effodisset, in eam sententiam Theodora ierat, ut et illi lumina effoderet. Verum non siverunt quorum res consilio

A ξενώνα, τὸν νῦν Θεοφίλου λεγόμενον, οἶκον μὲν τὰ πρῶτα γεγονότα Ἰσιδώρου πατριχίου τοῦ ἀπὸ Ῥώμης μετὰ Ὀλυβρίου ἀνεληθόντος ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, μετὰ δὲ χρόνους ἐκδοθέντα χουρακάρια εἰς τὸ κατοικεῖν ἐκείσε γυναῖκας τῶν εὐγενῶν μὴ εἰδοῦσας σωφρονεῖν. Ἐπὶ δὲ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου ξενοδοχεῖον ὅπ' αὐτοῦ ἐκ πορνείου ἐχρημάτισεν. Εἶτα γέγονεν οἶκος Κωνσταντίνου τῆς Εἰρήνης υἱοῦ μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς μητρὸς γενομένην εἰς αὐτὸν τύφλωσιν. Τελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μονάσασα μοναστήριον αὐτὸν κατεσκεύασεν καὶ τὰ Μετανοίας ἐκάλεσεν. Ξύλον οὖν μέγιστον τοῦ τρικλίνου ἀποκλασθὲν ἤπειλει πῦσιν, αἱ δὲ μονάζουσαι τοῦ βασιλέως [P. 428] διερχομένου περὶ αὐτοῦ ἐδεήθησαν. Ἐκνεύσας οὖν καὶ τὸν οἶκον θεασάμενος καὶ ἀρεσθεὶς μετοικίσει μὲν τὰς μοναζούσας ἐν ἑτέρῳ μονῇ, αὐτὸν δὲ κόσμῳ παντοῦ καλλωπίσας ξενῶνα πεποιήκεν, ἐπιδοῦς χρήματα καὶ προόστεια, καὶ τὰ Θεοφίλου ἱενομάσας.

κζ. Δυσεντερικῷ δὲ νοσήματι περιπαρὲς ὁ βασιλεὺς βουλὴν βουλευέται μετὰ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ περὶ Θεοφόβου τοῦ Πέρσου. Εἰδὼς γὰρ ὅτι πολλὴν πίστιν καὶ ἀγάπην ἔχουσιν εἰς αὐτὸν οἱ Πέρσαι καὶ ἐκ τῶν ἐν τέλει οὐκ ὀλίγοι, ἐφοβήθη μὴ πως αὐτοῦ τελευτήσαντος αὐτὸν καταστήσῃ βασιλέα, τὸν οὖν αὐτοῦ Μιχαὴλ ἀπωσάμενοι καὶ ἀποστείλας ἤγαγεν αὐτὸν ἐν τῷ παλατίῳ καὶ ἐν τηρήσει εἶχεν. Εἶτα βαρθηθεὶς ὑπὸ τῆς νόσου προτάσσει ἀποκεφαλισθῆναι αὐτόν. Καὶ τὴν κεφαλὴν ἰδὼν ἔφη· Ἄρτι, Θεόφοβε, καὶ σὺ ἀνεπαύης καὶ ἐγὼ ἀπεφρόντισα. Καὶ εὐθὺς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ κακῶς καὶ ὀδυνηρῶς ἀπέβηξε. Τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ἀπεκομίσθη, τὸ δὲ τοῦ Θεοφόβου ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ πλησίον τῶν Ναρσοῦ. Ἐπὶ τούτοις τῶν Περωῶν ἐπιζητούντων τὸν Θεόφρον, τί ἄρα γέγονε, οἱ τοῦ βασιλέως ἐπεισαν αὐτοὺς ἐν τῷ παλατίῳ διαιτᾶσθαι. Τούτῳ τῷ τρόπῳ διαθεδῶνται παρὰ Πέρσαις ἄχρι τῶν ὧδε χρόνων θανάτου μὴ γεύσασθαι τὸν Θεόφρον.

Ῥωμαίων βασιλεὺς Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρα.

α'. Κόσμου ἔτος ςτλϛ, τῆς θείας σαρκώσεως ἔτος ὠλε', Ῥωμαίων βασιλεὺς Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρα ἔτη ιδ', μόνος ἔτη ιβ', καὶ σὺν Βασιλείῳ ἔτος α' μῆνας δ', ὁμοῦ ἔτη κζ' μῆνας δ'. Ἡ Θεοδώρα εὐσεβὴς οὖσα καὶ πιστὴ καὶ ὀρθόδοξος εἶ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς περιόντος λάθρα τὰς ἁγίας εἰκόνας ἐτίμα καὶ ἐσέβετο· ἦτις γνώμη μὲν αὐτῆς, ὑποθήκη δὲ καὶ παραινέσει Θεοκτίστου κανικλείου καὶ λογοθέτου, ἐξελαύνει τῆς Ἐκκλησίας τὸν ἄθεον πατριάρχην Ἰωάννην, καίπερ σύντεκνον αὐτῆς ὄντα, περιορίσασα τοῦτον ἐν τῷ Στενωῖ εἰς τὸ καλούμενον Κλειδίον ἐν τινὶ μοναστηρίῳ. Κάκει αὐτὸν τὰς τοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν εἰκόνας [P. 429] καὶ τῆς Θεομήτορος καὶ τῶν ἀριστρατήγων κατορύξαντα, τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐξορύξαι ἠβουλήθη· κωλυθεῖσα δὲ πέμπει καὶ μαστίζει αὐτὸν διακρίσις λῶροις, εἰσ-

ἀγχι δὲ τὸν ἐν ἀγίοις Μεθόδιον. Τοὺς δὲ ὑπὸ Θεο-
φίλου ἐξορισθέντας μοναχοὺς καὶ ἐπισκόπους ἐνώ-
σασα, τὴν ὀρθόδοξον ἰσχυροῦσα πίστιν καὶ τὴν
Ἐκκλησίαν εἰρήνευσεν τῇ πρώτῃ Κυριακῇ τῶν νη-
στειῶν. Ἐξελαύνει τοίνυν Θεοδώρα τὸν ἀλιτήριον
Ἰαννῆν τοῦ πατριαρχείου τρόπῳ τοιῷδε. Δηλοῖ γὰρ
αὐτῷ διὰ Κωνσταντίνου δρουγγαρίου τῆς βίβλης,
ὡς Πολλοὶ πολλαχόθεν συνεληλυθότες εὐλαβεῖς
τε ἄνδρες καὶ μοναχοὶ δέησιν ἐποιήσαντο πρὸς
τὴν βασιλείαν μου τοῦ τὰς πανσέπτους κελῦ-
σαι ἀναστηλωθῆναι εἰκόνας. Εἰ μὲν οὖν ὁμολογῶς
εἰ τοῦτοις καὶ σύμφωνος, καὶ δὴ τὸν παλαιὸν κό-
σμος ἢ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία ἀπολαμβάνετω. Εἰ δ'
ἀμφίβολος καὶ τὴν γνώμην οὐκ ἔχωρ εὐθείαν, τοῦ
μὲν θρόνου ἕξω γενόμενος καὶ τῆς πόλεως κατὰ δὲ
προάστειόν σου διδάθῃ, μέχρι ἂν ὁ σύλλογος τῶν
ἁγίων Πατέρων γένηται μετὰ σου· οἶδε γὰρ ἑτοιμοὶ
διαδικάζεσθαι τε καὶ διαλέγεσθαι καὶ τελεῖν σε
περὶ τούτων κακῶς λέγοντα. Ὁ δὲ πατριάρχης ἢ
μᾶλλον πατριάρχης κατὰ τὸν ἐν τῷ πατριαρχεῖῳ
Θεσσαλὸν τρικλινον τηνικαῦτα ἀνέκειτο ἐπὶ σκιμ-
ποδος, τὰς βασιλικὰς ἀγγελίας δεχόμενος· ὃς ἅμα
τῇ ἀκοῇ τῶν λόγων βληθεὶς τὴν ψυχὴν βουλευσασθαι
ἔφη περὶ τούτου καλῶς καὶ τὸν ἀποκομιστὴν
εὐθύς ἀπέστειλεν, καὶ θάπτον ἢ λόγῳ ἐγχειρίδιόν τι
λαβὼν τὰς κατὰ γαστέρα φλέβας ἀπέτεμεν, ἃς ἦθει
Θεσσαλὸν μὲν καὶ οἶκτον ἐκ τῆς αἵματος θαψιλοῦς
ἀκρῶσαι· ἀποτεκεῖν τοῖς πολλοῖς, θάνατον δὲ ἢ τινα
κίνδυνον οὐδαμῶς. Θροῦς οὖν καὶ βοῇ εὐθύς τις
περιήχει τὴν Ἐκκλησίαν, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τὰς
βασιλικὰς ἀκοὰς προφθάνουσα τοῦ δρουγγαρίου, ὡς ἡ
δέσποινα διὰ τοῦ δρουγγαρίου [P. 430] τὸν πατριάρχην
κατέσφαξεν. Τῶν οὖν λεγομένων ἐτασθῆς ἀκριδῆς
ὁ πατριάρχης Βάρδας ἀποσταλεὶς αὐτάς τε τὰς πληγὰς
ἐκ προνοίας γενομένας ἠρέμα πως κατεψώρασεν,
καὶ τὸ δρᾶμα τὸν ἔλεγchon οὐ διέφυγεν, αὐτῶν τῶν
θεραπεύοντων κατεσιπόντων αὐτῷ καὶ τὰ τῆς τομῆς
ὄργανα (φλεβοτόμα δὲ ἦν) εἰς μέσον καθυποβαλλό-
μενα. Ἐκτοτε οὖν οὐδενὸς λόγου ἀξιωθεὶς, ὡς ἐπὶ
τσαύτῃ αὐτοψῶρῳ αἰτίᾳ ὑπειλημμένος ²⁰, τῆς
Ἐκκλησίας ἀπειλάνεται· ὁ ἀλιτήριος καὶ κατὰ τινα
μονὴν ἐν τῷ Κλειδίῳ περιορίζεται. Ἐν ἢ ἁγίων
εἰκόνας ἕξασας, τοῦτον ἢ βασιλισσα μάστιγι διακο-
σίαις παιδεύει, καὶ κατὰ τὸ προάστειον αὐτοῦ, ὃ
λέγεται Ψυχά, ἀποστέλλεται ²¹.

β. Οὗτος οὖν ὁ προῤῥηθεὶς Ἰωάννης πατριάρχης,
ὃς εἰς οἰκίαν ἀσέβειαν Ἰαννῆς παρὰ τῶν εὐσεβῶν
ἀνομασθεὶς, οὐκ ἐπηλὺς τις καὶ ξένος αὐτόχθων δὲ
καὶ τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων βλάστημα καὶ ἐκ λίαν
εὐγενοῦς καταγόμενος σειρᾶς, τῆς οὐτι τῶν Μωρο-
καρδανίων ²² λεγομένης, καὶ τῆς τῶν ἁγίων μαρ-
τύρων Σεργίου καὶ Βάχχου τῆς ἐν τοῖς Ὁρμισίδου
μονῆς ἠγούμενος ἄνωθεν ὦν καὶ τοῦ ²³ βασιλέως
κληρικὸς καταριθμούμενος, διαφερόντως παρὰ
Μιχαὴλ ἠγαπᾶτο τῷ Τραυλῷ, εἶτε τῷ μόνῳ ²⁴ τούτῳ
κοινωνῶς εἶναι τῆς τούτου ἀρέσεως, εἶτε καὶ τῷ

gerebantur; quocirca mittens ducentis flagris cæ-
dit, sanctumque Methodium inducit; ac quos
Theophilus monachos ac episcopos relegaverat, in
unum cogens, orthodoxam fidem confirmavit, pri-
maque dominica Quadragesimæ pacem Ecclesiæ
reddidit. Ejecit itaque Theodora patriarchæ ædi-
bus scelestissimum Jannem in hunc fere modum.
Mandat per Constantinum drungarium, multos
undique religiosos viros ac monachos in unum
648 collectos supplicationem porrexisse, ut omni
veneratione colendas imagines erigi ac restitui pro
imperio juberet. Siquidem ergo, ait, in eandem et
ipse confessionem consentis, suum Dei Ecclesia or-
natum recipiat. Sin autem hasitas nec recto mentis
sensu incedis, relicta sede ac urbe ad suburbanum
tuum discedito, donec sanctorum Patrum cætus una
tecum rem pertractaturus coeat. In promptu enim
habent disceptare ac disputare, deque his male sen-
tientem ad saniozem sensum reducere. Verum pa-
triarcha, seu (verius dicam) patriarcha, in Thessalo
triclinio in ædibus patriarchalibus in suppedaneo
scabello id temporis jacens, auditis divalibus jus-
sis, moxque eorum auditione animo saucius, probe
se ejus rei gratia deliberaturum respondit; ac
statim nuntium remisit, dictoque citius arrepta
lanceola ventris sibi venulas incidit; quas vulgo,
cruore copia effluente, timorem ac miserationem
excitaturas, non vero mortem aut periculi aliquid
creaturas noverat. Sublatus itaque statim rumor
ac clamor totam late personat Ecclesiam, quia et
ante drungarium aulam occupat, Augustam illius
opera patriarcham necasse. Misso itaque Barda
patricio, qui diligenter rem inquireret, sensim ex
industria deprehensum facta vulnera; nec fabula
ullo colore tegi potuit. Ipsi famuli in eum rei
testes; prolata in medium sectionis organa, lan-
ceolæ scilicet in eum usum sanguinemque aperta
vena minuendum compositæ. Jam **649** ergo quasi
nullius frugis (quippe in tali manifesto deprehensus
facinore) miser Ecclesia pellitur et in monasterium
quoddam Clidium nomine relègatur; ubi cum
imagines abraderet, ducentis Augustæ flagris va-
pulat, et ad sua suburbana mittitur, quæ vocant
Psica.

2. Hic igitur, quem dicebam, Joannes patri-
archa, pro sua impietate Jannes appellatus uno
piorum fideliumque suffragio, non advena quispiam
ac extraneus fuit, sed indigena urbisque Augustæ
civis, ex ingenia ac prænobili Morocardianorum,
ut vocant, ortus prosapia; monasteriique sancto-
rum Sergii et Bacchi, quod est ad Hormisdæ aedes,
olim præfectus, interque palatinos clericos coo-
ptatus, a Michaele Balbo tenere amabat, sive uno
hoc quod fovendæ hæresis illi socius erat, sive
etiam pro ea eruditionis laude qua aliqua pollere

VARIE LECTIOES.

²⁰ εἰλημμένος? ²¹ ἀποστέλλοντα: P. ²² Μωροκαρδανίων a' ter ms. c. margo P. ²³ τοῦ τοῖς? ²⁴ εἶτε
μόνῳ τῷ?

videbatur. Quovis certe titulo amabatur, ac Theophili præceptor præficitur. Theophilus mox imperii habenas adeptus syncelli prius honore donat, tumque etiam patriarcham Cpolititanum constituit, cum is illi divinatione ex pelvi ac præstigiis quædam futurorum vaticinia ederet. Præstigiæ in eo positæ. Gens quædam infidelis truciorque tribus ducibus quandoque Romanam dittonem incursabat atque vastabat. Ea res, ut par est, animi anxium tristemque Theophilum omnesque subditos habebat. Mæstitiam **650** Joannes ponere jubet, pectusque securum ac gaudii plenum gerere, si modo ejus velit consilii morem gerere. Id vero illi consultum. Inter æneas Circi statuas ad Euripum unam quamdam tricripitem stare: ejus tria illa capita magice consecrata ad gentis illius referri duces. Jubet ergo tres maximos fabricatos malleos tribus viris robustissimis in manus tradi. Profunda itaque nocte utrisque ventum ad statuæ locum: Joannes laici habitu sese occultabat, viri autem stabant sublatis malleis, cum ille magicis secum invocationibus peractis unumquemque fortiter omnique robore atque viribus ictum dare clamorosus inceptor præcipit. Ac unus quidem et alter duo capita decusserunt: tertius vero inflexit quidem ille paululum, non tamen etiam totum a trunco amputavit. Sic igitur se fere ducum res habuere. Gravis inter illos orta discordia in bellum civile prorupit. Ex illo unus alterque ceciderunt: tertius unus ipse superstes fuit, etsi non sano prorsus robore. In eum modum ad nihilum redacta gens illa ad sua rursus se fuga, ingentique clade attrita, recipit.

ἔκτομήν, τοῦ τρίτου μόνου διασωθέντος, οὐχ ὄγιως τὰ οἰκεία αὐθις μετὰ φυγῆς ἀφορμῆ καὶ συμφορᾶς.

5. Postquam igitur religiosissima, quam dicebam, Theodora suum Ecclesiæ ornatum reddiderat (a Leone enim Amalecita ad restitutionis imaginum solemniam annos circiter triginta imaginum incensores igniarii que sacrilegi ecclesiarum potius erant), petitionem ad Patres qui collecti **651** erant, in hæc verba offert: *Non me latet datam vobis a Deo potestatem dimittendi peccata super terram, quemadmodum sacris Christi Evangelii tabulis perscriptum est. Quandoquidem igitur Theophilus, ut scitis omnes, justitiæ, si quis alius, tenax fuit, ac cuncta probe administrabat, ut et ipsi testamini, unaque hac duntaxat hæresi laborabat, quam et in extremis agens abnegavit, subque exilus horam oppletus lacrymis, me offerente, sacras imagines osculo veneratus in eum modum efflavit animam, vos quoque hanc mihi scripto facite gratiam, ut et hoc unum illi peccatum dimittatur: nam de reliquis securus sum. Ad quam Patres, cum primum quidem conticuissent, tumque ejus provocati lacrymis in lacrymas ipsi perinde prorupissent, ac cum præterea hoc molirentur ac saterent, ut sanctarum imaginum cultum statuerent, uno calculo ac sententia ejus rei securitatis fidem*

A διαφέρειν ἐπὶ λογίτητος δόξαν τινὰ ἐσχηκώς· πλὴν ἡγαπᾶτο, καὶ τοῦ Θεοφιλοῦ διδάσκαλος ἐγκαθίσταται. Καὶ οὗτος ἐπεὶ τὰς τῆς βασιλείας ἔσχεν ἡγίας, σύγκελλον μὲν πρότερον τοῦτον τιμᾶ, εἰθ' ὕστερον καὶ πατριάρχην καθίστησι Κωνσταντινουπόλεως, προγνώσεις τινὰς διὰ λεκανομαντείας καὶ γοητείας αὐτῶ ἀπαγγέλλοντα. Καὶ γοητεία ³⁸ τοιαύτη. Ἐθνους ποτὲ τρισὶν ὕφ' ἡγεμόσι στρατηγουμένου, ἀπίστου τε καὶ σκληροῦ, τὴν τῶν Ῥωμαίων χώραν κατέετρεχε καὶ ἐλητίζετο. Ὡς εἰκὸς οὖν ἀθυμοῦντος ἐπὶ τούτῳ τοῦ Θεοφιλοῦ καὶ τοῦ ὑπηκόου παντός, ἀποσκευάσασθαι πού τὴν ἀθυμίαν οὗτος συμβουλεύει, θάρσους τε πληρωθῆναι καὶ χαρᾶς, εἰ γε μόνον τῆ τούτου ἐπακολουθοῖη βουλή. Ἡ δὲ ἦν τοιαύτη. Ἐν τοῖς εἰς τὸν Εὐρώπῳ τοῦ Ἰπποδρομίου χαλκοῖς ἀνδριᾶσιν ἐλέγετό τις εἶναι ἀνδριάς τρισὶ διαμορφούμενος κεφαλαῖς, ἃς κατὰ τινὰ στοιχειώσιν πρὸς τοὺς τοῦ ἔθνους ἐκείνου ἀρχηγούς ἀνήγεν. Σφύρας οὖν μεγίστας σιδηρᾶς τρεῖς προσέτιπτεν γενέσθαι καὶ ἀνδριάσιν ἐγγερισθῆναι ἰσχυροτάτοις τρισίν. Πόρρω δὲ τῶν νυκτῶν ἐπὶ τὸν ἀνδριᾶντα ἦσαν ἀμφοτέροι, ὁ μὲν Ἰαννῆς διὰ λαϊκοῦ ἐνδύματος αὐτὴν περισκέπων, ὁ δὲ ἄνδρας μετεώρους τὰς σφύρας ἔχοντες. Καὶ αὐτὸς τοὺς στοιχειωτικὸς λόγους ἐπειπὼν παῖσιν ἕκαστον ὡς ἔχει δυνάμειος προσέειπε νεανικῶς τε καὶ ἰσχυρῶς. Καὶ οἱ μὲν δύο τὰς δύο τοῦ ἀνδριᾶντος κεφαλὰς ἀπέκοψαν, ὁ δὲ ἕτερος μικρὸν μὲν κατέκλινεν, οὐ μὴν καὶ ὅλην τοῦ σκηνώματος ἐναπέτεμεν. Τούτοις οὖν καὶ τὰ κατὰ τοὺς ἡγεμόνας ἐξηκολούθει· Ἐριδος γὰρ κραταιᾶς αὐτοῖς ἐπεισπεσούσης καὶ ἐμφυλίου μάχης, ὑπὸ τοῦ ἐνὸς οἱ δύο τῶν ἡγεμόνων τίππουσι κατὰ τὴν τῶν κεφαλῶν δέ. Οὕτως εἰς τὸ μηδὲν εἶναι τὸ ἔθνος χωρῆσαν πρὸς

γ'. Τῆς δὲ θεοφιλοῦς, ὡς εἴρηται, Θεοδώρας τῆ ἐκκλησίᾳ τὸν αὐτῆς κόσμον δούσης (ἀπὸ γὰρ Λέοντος τοῦ Ἀμαληκίτου ἕως [P. 431] τῆς ὀρθοδοξίας ἐπὶ τριάκοντα χρόνους κατεῖχον οἱ εἰκονοκαῦστοι τὰς ἐκκλησίας) αἵτησιν ποιεῖται πρὸς τοὺς παρόντας ἀγίους Πατέρας, λέγουσα· *Οἶδα ὅτι δέδωκεν ὁμῖν ὁ Θεὸς ἐξουσίαν ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἀμαρτίας κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. Ἐπεὶ περ οὖν ὁ βασιλεὺς Θεόφιλος, ὡς εἴδατε πάντες, δικαιοκρίτης μὲν εἰ καὶ τις ἄλλος ἦν, καὶ πάντα καλῶς διοικῶν, ὡς μαρτυρεῖτε, εἶχε δὲ μόνην ταύτην τὴν αἵρεσιν, ἣν καὶ τελειῶν ἀπληροῦσατο, καὶ μετὰ δακρύων κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν τῆς ἐξόδου, ἐμοῦ τούτῳ τούτας δούσης, τὰς ἀγίας εἰκόνας κατεφίλησε, καὶ οὕτως ἐξέψνευσε, δότε μοι καὶ αὐτὸ χάριν ἐγγράφως ἀμείβηται αὐτῶ τῆς ἀμαρτίαν ταύτην μόνην· περὶ δὲ τῶν λοιπῶν οὐ φροντίζω. Πρὸς ἦν οἱ Πατέρες τὰ μὲν πρῶτα σιγήσαντες, εἶτα καὶ δακρύσαντες τοῖς αὐτῆς ἐπικαμπόμενοι δάκρυσι, πρὸς δὲ καὶ τὴν τῶν ἁγίων εἰκόνων ζητοῦντες τιμὴν, κοινῆ ψήφῳ καὶ γνώμῃ δι' ἐγγράφου ἀσφαλείας τὴν πίστιν τούτου τῆ δεσποίνῃ ἐδίδωσαν. Ἐφ' οἷς τὴν ἐκκλησίαν βε-*

VARIÆ LECTIONES.

³⁸ καὶ ἡ γοητεία?

ἐκείνους καταλαβόντες, καὶ Μεθοδίῳ τῷ ἀγιωτάτῳ τὴν τῆς ἀρχιερωσύνης ἀποδεδιωκότες τιμὴν, τῇ πρώτῃ τῶν ἁγίων νηστειῶν Κυριακῇ σὺν τῇ βασιλίσῃ πάννουχον ὑμνωδίαν ἐν τῷ τῶν Βλαχερνῶν τῆς Θεοτόκου ναῷ ἀφ' ἐσπέρας τετελεχότες, τῇ εἰθιῆν μετὰ λιτῆς τῷ μεγάλῳ τοῦ Θεοῦ Λόγου τεμένει καταλαμβάνουσι, καὶ τὸν κόσμον αὐτῆς ἀθίς ἡ Ἐκκλησία λαμβάνει τῆς θέας μυσταγωγίας τελεσθείσης ἀγνῶς, πάντων τῶν αἰρεσιωτῶν ἐν πάσῃ τῇ ὁφ' ἡλίῳ καθαιρέσει ὑποβληθέντων μετὰ καὶ τοῦ ἀρχιερέως αὐτῶν, ἃς ἦν ὁ προειρημένος Ἰωάννης.

Ἔ. Οὗτος οὖν μετὰ τῆς αὐτοῦ, ὡς εἶρηται, συμμορίας τῇ καθαιρέσει ὑποβληθείς οὐχ εἴλετο ἡσυχῇ διάγειν τὸν ἑαυτοῦ κατέπτυστον βίον, ἀλλ' ἔτι κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων ἐνεανιεύετο. Καὶ γὰρ ὑπερόριος κάλιν ἐν τιμῇ μονῇ γεγονῶς, εἰκόνας θείας κατὰ τὸν ὄρατον ἰσταμένης καὶ ἀτενῶς ἀτενίζουσης αὐτῷ, μὴ φέρον οὔτος ὄρα τὴν ἐκείνης πρὸς αὐτὸν ἐπιχαρισίαν θέαν, καθαιρεῖσθαι ταύτην διὰ τινος οἰκέτου προστάττει καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς κατορύττεσθαι, τοῦτο μόνον ἐπιλέγων, ὡς *Τὴν αὐτῆς οὐ δύναμαι μορφήν ἐνοεῖν*. Ἦκουστο γοῦν ταῦτα τῇ δεσποίνῃ, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ Ἰαννῆ ἐκτυφλεῖ. Ἄλλ' οὐδ' οὕτως ἦν ἀγαπητὸν αὐτῷ τῆς ἡσυχίας ἐρεῖν, μῶμον δὲ τινα ἐπειράτο μετὰ [P. 432] τῶν ὁμοίων αὐτοῦ τῷ ἐν ἁγίοις Μεθοδίῳ προσάπτειν, καὶ γυναῖκά τινα φρεναπατήσαντες κρυψιγαμίας ἐγκλημα τούτῳ ἐπεισφέρουσιν. Ὁ δὲ μακαριώτατος πατριάρχης, μὴ θέλων πέτρα σκανδάλου λογίζεσθαι, τὰ κρύφια αἰσχρὰ ἀποχυμοῖ, καὶ εὐρητο παρὰ τὸ εἶδος μεμαρσιμένα. Καὶ τὸ αἴτιον ἐρωτηθεὶς εἶπεν, *ὅτι, Διάγοντός μου ἐν Ῥώμῃ, ἐπεὶ τοῖς γαργαλισμοῖς ἐκινεῖμην, τῷ ἀποστόλῳ Πέτρῳ προσήλθοι δέόμενος· ὃς ἐπ' ἡνικεὶ ἐπιστάς τῇ δεξιῇ τὰ αἰδοῖα κατεκρίσεν, ἐπιφθεγξάμενος μὴ τοῦ λοιποῦ πτοεῖσθαι φιληθορίας*. Ἐγὼ δὲ σφυδρῶς ἀληθῆσας διωκίσθη, καὶ ἔκτοτε ἀδλαθῆς διέμεινα. Ἄλλὰ μὴν τὸ γύναιον ἀσφαλῶς κρατηθὲν πάντα ἀφηγήσατο, καὶ τὸ θεθὲν αὐτῷ χρυσίον τοῖς ἀποδέμοις ἔτι περιειλημμένον καὶ τῇ αὐτῶν βούλλῃ σιστημασμένον ὑπέδεικνε. Καὶ αὐτοὺς μὲν τιμωρεῖν ἐβούλοντο, τῇ δὲ τοῦ ἁγίου Μεθοδίου παρακλήσει τούτους εἴασαν.

Ἒ. Ὡς οὖν κατὰ τὴν ἑορτὴν ταύτην, ἤγουν τῆς ὀρθοδοξίας λεγομένην Κυριακὴν, ἐν τοῖς τοῦ Καραίου πάλαισι, ἅπερ ἐνεκεν τῶν ἑαυτοῦ θυγατέρων ὁ Θεόφιλος ἀνυποκόμῃσεν, ὑπὸ Μαυρικίου τοῦ βασιλέως ὡς τὸ πρῶτον κατασκευασθέντα, ἡ Βασίλῃ Θεοδώρα ἅπαν τὸ τῆς Ἐκκλησίας πληρωμα εἰτία, καὶ οὐκ ἦν ὅστις μὴ παρῆν ἐκεῖ τῶν ἱερῶν καὶ ὁμολογητῶν· μεθ' ὧν καὶ ὁ Νικαίας Θεοφάνης ἦν. Ἐπεὶ δὲ τὰ τῆς εὐωχίας παρήκμασε καὶ τὰ τραγήματα μετὰ τῶν πλακούντων παρέκειντο, συνεχῶς ἀτενίζουσης τῆς βασιλίδος καὶ τὰ ἐν τῷ μετώπῳ γράμματα τοῦ ὁσίου Θεοφάνους καθορώσης καὶ στασιαζούσης, συνέβη καὶ τούτον ὡς ἐξ ὁμολόγου ἀντοφθαλμῆσαι καὶ ταύτην ἀνιδεῖν ἀτενίζουσαν αὐτῷ. θήσαντος γοῦν· *Τίς ἄρα ἡ αἰτία τῆς πρὸς ἐμὲ σου*

scriptam Augustæ tradiderunt. Quo pignore ecclesiam possessione adeptus, summique sacdotii dignitate sanctissimo Methodio reddita, Dominica prima sanctorum juniorum una cum Augusta, totam noctem sacris canticis in Blachernarum Dei Genitricis aede a vespera peragentes, solemniter mane supplicatione ad magnum Dei Verbum templum adepti, ac suum rursus Ecclesia recipi ornatum, divinis sancte pureque concelebratis mysteriis, cunctisque in universo orbe hæreticis, cum eorum quem dixi antistite (id est Joanne) depositioni subjectis.

652 4. Hic igitur cum sodalitia, sicut dictum est, gradu motus inque ordinem redactus, haud tamen adduci poterat ut execrabilem vitam suam quiete transigeret: sed adhuc ferociebat adversus sanctas imagines. Rursus enim in quodam exul monasterio, cum divina quadam imago in tecto consistens intentis in eum oculis quasi despiceret, non ferens ille desuper intuentem, deponi per quendam famulorum jubet ejusque oculos effodi, unum hoc satisfactionis addens, *non posse se illius formam cernere*. Audivit Augusta, ipsiusque Iannis cecat lumina. At ne sic quidem quietis amorem in animum induxit, sed hoc studebat cum sodalibus, ut S. Methodii famæ labis aliquid quovis modo adspargeret. Seducita itaque muliercula quadam stupri expostulant. Beatissimus autem patriarcha, qui petra scandali videri nollet, nudatis a se verendis partibus, iis emarcidus secus ac se res solito habeat exsuscitque inventus est. Causam rogatus ait: *Cum Romæ versarer ac carnis titillationibus sensusque libidinis pulsarer, supplex precibus ad apostolum Petrum accessi. Adstitit ille noctu, easque partes tangens ait: Deinceps securus esto a libidine. Ego autem gravi concitus dolore somnum excussi, exque illo tempore a libidinis æstu illo immunis fui. Quin et mulier tuto servata tentaque fabulam omnem enarravit; auri que vim datam adhuc colligatam, ipsorum denique sigillis munita signacula ostendit. Exposcebant judices 653 justas ex eis pœnas: verum S. Methodii deprecatione exorata clementia immunes dimisit.*

5. Cum igitur per ejus diei festam jucunditatem (Dominicæ scilicet ὀρθοδοξίας, quam vocant, id est restitutionis imaginum) ad Cariani regias aedes, quas Theophilus filiabus, in quibus habitarent, exstruxerat ac Mauricius imperator primum condiderat, universum ecclesiæ cœtum Theodora Augusta dapibus acciperet, nec a convivio ullus sacerdotum, ullus confessorum abesset: quibuscum adfuit et Theophanes Nicææ episcopus. Ubi itaque convivii ardor deferbuerat, jamque tragemata ac placenta, quæ scilicet secundarum mensarum sunt, apposita erant, Augusta intentis jugiter oculis inscriptum Theophanis vultum oblegente ac ingemiscente, contigit ut et ipse velut ex conducto vicissim adspiceret, ejusque in se obversos dominæ oculos

que adverteret. Quærit itaque, *quid causæ sit cur sic intenta in illum aspiceret?* Respondit illius se tolerantiam admirari ex inscriptis ori litteris, ejusque qui horum auctor exstitisset severitiam. Tum beatus Theophanes nulla reverentia ductus, nec quæ jam sancte promissa erant animo reputans, *jus, inquit, clara admodum voce scripturæ nomine adversus virum tuum in incorrupto Dei judicio acrius discerptabo atque contendam.* His Augusta auditis, mœstoque animo facta, ac lacrymis offusa, *Hæ, inquit ad sanctum, vestræ scripto firmatæ promissiones ac munera, ut non solum viro non indulgeatis, sed et actionem ipsi intendatis atque in judicium 654 trahatis? Non, inquit surgens confestim patriarcha ac reliqui sacerdotes, non plane, sed firma erunt nostra promissa, illa hujus spreptione nihili habita.* Sic quidem illa sedata sunt, manseruntque Ecclesiæ scita inconcussa.

6. Fuit et alia quædam hæresis, quam Zelicum vocant, cum suo auctore, qui ipse Zelix nuncupatus a secretis cum primis dignitate fulgebat. Emendatus vero est et ad sanam doctrinam traductus in regio processu, his qui illi adhæserant sociisque unguenti duntaxat unctione cum novis luminibus atque vestibus delibutis, eorumque splendide apparatu perfectis.

7. Anno Theodoræ imperii altero missus Theoctistus logotheta adversus Cretam; maleque subditis usus tum ipse fugam iniiit, tum exercitus Cretensium ferro necatus est.

8. Illius imperii anno tertio, suscepta Ameræ adversus Romaniam expeditione, Theodora eundem rursus Theoctistum cum ingentibus copiis in illum misit; commissoque prælio in Maurotopo iterum superatus est, multisque cæsis, plures fuere captivi. Theoctistus ad Augustam reversus eadem rursus illius potitur necessitudine; habitoque cum Barda Augustæ fratre colloquio cladem ei adscribit, velut ejus hortatu ac consilio cæsus sit ac profligatus Romanus exercitus.

655 9. Anno imperii septimo, Michaele in virum augescente otiumque omne et operam venatui ac impudicitiis dante, comperto Theodora jungi eum amicitia Eudociæ Ingeris filiæ, cujus protervi mores illi pariter ac Theoctisto exosi essent, Eudociam Decapolitæ filiam illi conjugem jungunt; inque S. Stephani templo, quod est in Daphne, nuptiales ambo corollas accipiunt.

10. Ejus imperii anno decimo buccellariorum dux admirandum equum ac strenuum, ferocem tamen ac intractabilem, imperatori adduxit, nec qui vel ætatem explorare posset dentium indicio ullus erat ob ejus indomitam indolem. Anxius animi ea re imperator. Ac cum audisset qui tum Numerorum ac muri comes esset, Theophilites, ad eum inlit *habere se adolescentem equorum experitissimum ac virum fortem, Basilium nomine, ejusmodi scilicet cujus se compitem fore imperator*

ἀπειροῦς ὀράσεως; ἡ δὲ ἔφη τὴν ἐκ τῶν γραμμῶν θαυμάζειν καρτερίαν σου καὶ τὴν τοῦ ταῦτα δράσαντος ἀπήγειαν. Καὶ ὁ μακάριος Θεοφάνης μηδὲν εὐλαβηθεὶς ἢ τῶν προσηφαλισμένων διανοηθεὶς, Ὑπὲρ ταύτης τῆς γραφῆς, ἔφησεν εὐ μάλα τραυῶς, ἐν τῷ τοῦ Θεοῦ ἀδεκάστῳ δικαστηρίῳ σφοδρότερον διαδικάζομαι τῷ ἀνδρὶ σου. Τοῦτο ἀκούσασα ἡ βασίλισσα, καὶ περιλυτος γενομένη καὶ σύνδακρυς, ἔφη πρὸς τὸν ὄσιον· Ἀὐταὶ αἱ δι' ἐγγράφων ὑποσχέσεις ἡμῶν καὶ ὁμολογίαι, ὡς μὴ μόνον οὐ συγκεχωρηκέαι, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀλώρας [P. 453] ἀγῶν αὐτόν; — Ὁδ', φησὶν ὁ πατριάρχης αὐθωρῶν ἀναστάς καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἱερέων, βασίλισσα, οὐδ' ἀλλ' ἔξει βεβαίως τὰ ἡμέτερα, τῆς ἐλιγωρίας τοῦτου λογιζομένης εἰς οὐδέν. Οὕτω μὲν οὖν ἐταγῆθη ταῦτα, καὶ τὰ τῆς Ἐκκλησίας εἴθι ἀκύμαντα διέμεινεν.

ζ'. Ἀνεφάνη δὲ τις καὶ ἑτέρα αἵρεσις ἢ οὕτω τῶν Ζηλικῶν λεγομένη, σὺν τῷ ἑαυτῆς ἀρχηγῷ, Ζήλικι μὲν ὀνομαζομένῳ, φέροντι δὲ τὴν τῶν σηκρῆτικῶν ἐν πρώτοις τιμὴν. Ἐθεραπεύθη δὲ καὶ πρὸς θεοσεβίαν μετηνέχθη ἐν προόδῳ βασιλικῇ, τῆς τοῦ μύρου μόνου μετὰ καινῶν ἐμφωτίων τε καὶ ἐσθημάτων καταξιοθέντων ἰχρίσεως τῶν ἀντιποιουμένων αὐτῆς, καὶ τελειωθέντων λαμπρῶς.

ζ'. Τῷ β' αὐτῆς ἔτει ἀπέστειλε Θεοδώρα Θεόκτιστον τὸν λογοθέτην κατὰ τῆς Κρήτης, καὶ κακῶς τοῖς ὑπὸ χεῖρα χρησάμενος αὐτὸς μὲν τὴν φυγαδεῖαν ἠσπάσατο, ὁ δὲ στρατὸς μαχαίρας ἔργον τοῖς ἐν Κρήτῃ γέγονεν.

η'. Τῷ γ' αὐτῆς ἔτει Ἄμερ κατὰ Ῥωμαίων στρατεῦσαντος αὐτὸν πάλιν Θεοδώρα ἀπέστειλε μετὰ πολλῆς δυνάμεως· καὶ πολέμου ἐν τῷ Μαυροτόπῳ γενομένου πάλιν ἤτταται, καὶ πολλῶν ἀναιρεθέντων πλείους οἱ κρατηθέντες ἦσαν. Θεόκτιστος δὲ πρὸς τὴν βασιλισσαν ἐλθὼν πάλιν τῆς αὐτῆς οικειότητος εἶχετο, καὶ τῷ τῆς Αὐγούστης Θεοδώρας ἀδελφῷ Βάρδα εἰς τινὰς λόγους ἐλθὼν τὴν ἤσταν τοῦτω προσῆπτε καὶ ἀνετίθετο, ὡς τῇ παραίνεσει τοῦτου καὶ τῇ συμβουλῇ τὸ Ῥωμαϊκὸν ἐτρώθη στρατόπεδον.

θ'. Τῷ ζ' ἔτει τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ ἀνδρουθέντος καὶ τοῖς κунηγίαις καὶ ἀκαθαραῖς σχολάζοντος, ἐπεὶ ἔγνω Θεοδώρα συμφιλωθῆναι αὐτὸν Εὐδοκίαν τὴν τοῦ Ἰγγηρος, μισουμένην δι' ἀναίθειαν τῇ Αὐγούστη καὶ τῷ λογοθέτῃ, ζεύγνυσιν αὐτῷ Εὐδοκίαν τὴν τοῦ Δεκαπολίτου, καὶ στεφανοῦνται ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου Στεφάνου τῷ εἰς τὴν Δάφνην.

ι'. Τῷ ι' αὐτοῦ ἔτει ὁ τῶν βουκελλαρίων στρατηγὸς ἦγαγε τῷ βασιλεῖ ἵππον θαυμαστὸν καὶ γενναῖον, σκληρότατον δὲ πίνυ, ὡς μὴ δύνασθαι τινὰ ἰδῆναι κἄν ἀπὸ τῶν ὀόντων τὸν χρόνον αὐτοῦ. Ἀθρομένου οὖν ἐπὶ τούτου τοῦ βασιλέως, παρῶν Θεοφιλέτης ἐκεῖνος ὁ τῶν Νομῆρων τότε καὶ τοῦ τεύχους κόμης ὦν εἶπεν τῷ βασιλεῖ· Ἐχῶ νεώτερον ἐμπειρότατον καὶ ἀνδρείον εἰς τοὺς Ἰππους, ὄλον ἀγαπᾷ ἡ βασίλειά σου, τοῦτομα Βασίλειον. Τοῦ δὲ βασιλέως κελεύσαντες παρευθὺ ἤχθη, καὶ τῇ μὲν μετὰ χειρὶ τῶν

χαλινὸν τοῦ ἵππου κρατήσας, [P. 454] τῇ δὲ ἑτέρᾳ τοῦ ἄλλου δραξάμενος, εἰς ἡμερήσια προβάτου μετέβαλεν. Ἐφ' ᾧ θεραπευθεὶς ὁ βασιλεὺς παραδέδωκεν αὐτὸν τῷ ἑταιρειάρχῃ Ἀνδρέᾳ τοῦ εἰς τὴν ἑταιρείαν εἶναι καὶ τοῖς ἵπποις τοῦ βασιλέως ἐκδουλεύειν.

ια'. Γέγονε δὲ οὗτος ὁ Βασιλεὺς ἐκ Μακεδονίας, ἐκ χωρίων τῆς Ἀδριανουπόλεως. Καὶ προσεκολλήθη τῷ στρατηγῷ Μακεδονίας τῷ Τζάντζῃ ἐκδουλεύειν ἦν δὲ ἐτῶν κε'. Καὶ μηδὲν παρ' αὐτοῦ ὠφεληθεὶς ἦλθεν ἐν τῇ πόλει. Καὶ εἰσελθὼν ἔβδον τῆς Χρυσῆς πόρτης, ἐπεὶ κεκοπωμένος ἦν ἀπὸ τῆς ὀδοπορίας. Κυριακῆς ἡμέρας οὖσης, ἐσπέρας ἀνακλιθεὶς ἐν τῷ πεζουλίῳ τοῦ Ἁγίου Διομήδους, ὃς τὸ πρὶν Ἰλίου ναὸς ἔχρημάτισε. Καθολικῆ γὰρ ἦν ἡ ἐκκλησία, καὶ ὑπὸ προσηγορίας τοῦ νομα Νικολάου ᾧ καὶ ἐφάνη τῇ νυκτὶ τις φωνήσας· Ἐγερθεὶς εἰσάγαγε τὸν Βασιλέα ἔσω. Ὁ δὲ ἐγερθεὶς οὐδένα εὗρεν εἰ μὴ τὸν Βασιλεῖον κείμενον ὡς πένθητα, καὶ ἐπιστραφεὶς πάλιν ἀνεκλήθη εἰς τὴν κοίτην αὐτοῦ. Ὁμοίως δὲ τοῦτο καὶ ἐκ δευτέρου ἐγένετο. Εἰς δὲ τὸ τρίτον μετὰ βρομφαίας ἐπληξε τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, εἰπὼν· Ὁ βλάπτει ἐξωθεν τοῦ πυλῶνος κείμενον· αὐτὸς ἔστιν ὁ βασιλεὺς· εἰσάγαγε αὐτόν. Ἐξελθὼν οὖν μετὰ σπουδῆς σύντρομος, καὶ εὗρων τὸν Βασιλεῖον μετὰ πῆρας καὶ βλάβου, εἰσήγαγεν ἔσω. Καὶ τῇ ἐπαύρῳ λούσας ἠλλάξεν αὐτὸν, καὶ ἀδελφοποιητὸν ποιήσας συνενφραίνετο αὐτῷ. Ἦν δὲ τῷ Νικολάῳ ἀδελφὸς ἰατρός δουλεύων τῷ εἰρημένῳ Θεοφιλίτζῃ, ἕξ καὶ κατὰ τύχην ἐλθὼν πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Νικολάον εἶδε τὸν Βασιλεῖον, καὶ θαυμάσας τὸ τε ἀνάστημα τῆς ἡλικίας αὐτοῦ καὶ τὸ εἶδος ἡρώτα τῷ ἀδελφῷ πόθεν ἐστίν. Ὁ δὲ πάντα εἶπε πλὴν τῆς ὀράσεως. Μετ' ὀλίγας οὖν ἡμέρας τοῦ Θεοφιλίτζῃ ζητοῦντο· ἀνθρωπὸν ἀνδρείον εἰς τοὺς ἵππους αὐτοῦ, πρὴν ὁ ἰατρός καὶ τὰ περὶ τοῦ Βασιλείου διηγῆσατο. Ἦλθον οὖν ὁ Βασιλεὺς συντόμως, καὶ θασάμενος αὐτὸν Θεοφιλίτζῃς ἠράσθη. Ἐπεὶ δὲ ἐπιάγουρος ἦν καὶ μεγαλοκέφαλος, καλεῖ αὐτὸν Κεφαλῶν, καὶ δίδωκεν αὐτῷ δουλεύειν τοὺς ἵππους αὐτοῦ. Ἐντεῦθεν, ὡς εἴρηται, δίδεται τῷ βασιλεῖ Μιχαῆλ. Ὁ δὲ βασιλεὺς Μιχαῆλ εἰσαγαγὼν τὸν Βασιλεῖον πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ εἶπεν· Δεῦρο, ἴδε, μῆτερ, ἀνθρωπὸν δὲ ἐπαλαβόμην νῦν. Ἡ δὲ ἐξελθοῦσα καὶ τοῦτον ἰδοῦσα ἀπεστράφη, εἰποῦσα, Οὗτός ἐστι, τέκνον μου, ὁ μέλλων τὴν γενεάν ἡμῶν ἀφανίσαι. Ὁ δὲ βασιλεὺς οὐδαμῶς ἐπέισθη ἢ ἤκουσε τῆς μητρὸς αὐτοῦ.

ιβ'. Τῷ ια' ἔτει αὐτοῦ ἐτελεύτησεν ὁ ἐν ἁγίοις πατριάρχης Μεθόδιος, καὶ ἀντ' αὐτοῦ χριτοτανεῖται Ἰγνάτιος [P. 455] ὁ υἱὸς κουροπαλάτου τοῦ βασιλευσάντος. Τῶν δὲ Βουλγάρων τὴν Θράκην καὶ Μακεδονίαν ἠρξάμενοι, ἡ Θεοδώρα ταξάτινα πέμψασα τούτους εἰς ῥύμης ἔστησεν.

²⁰ ἐπιάγουρος P. cf. p. 552 b.

A *exposceret. Mox itaque jubente imperatore adductus Basilius est; ac dextera quidem equi frenum tenens, alteraque illius apprehensa aure, ad ovis mox mansuetudinem adegit. Placuit Michaeli, traditque Andree heteriarchæ, sodalibus adlegendum, et ut equis regis curam navaret.*

11. Fuit Basilius genere Macedo, Adrianopolitanus patria; adhæsitque Macedoniæ prætori Tzantzæ, ejus addictus obsequio. Annos viginti quinque natus erat; nihilque ex illo elucratum in urbem se contulit. Ingressus vero Chrysem portam, quod fessus ex itinere diesque 656 Dominica erat, in S. Diomedis, quod Eliæ templum prius vocabatur, exedra ad januam jacebat. Erat enim hæc viris mulieribusque communis ecclesia (velut quam paræciam dicimus), cui mansionarius Nicolaus nomine præerat. Huic noctu quidam apparens vocato illi inquit, *Surge domumque imperatorem inducito.* Surgens ille, nemineque invento præter Basilium pauperis more jacentem, reversus iterum lecto recubuit. Similiter vero etiam secundo se res ita habuit. Tertia autem vice majore vi ac expressione illius gladio percusso latere, *Nonne vides, inquit, qui extra portam jacet? Is ipse imperator est: ipsum domum inducito.* Propere itaque tremensque egressus inventum cum pera atque baculo Basilius intus collegit. Mane balneo poculisque accipiens, ac vestes mutans, cum eo lætabatur. Erat Nicolao frater medicus, qui ipse ei quem dicebant Theophilitzî merebat. Is cum Nicolaum forte convenisset, viso Basilio, miratusque staturæ præstantiam ac formæ venustatem, ex fratre sciscitabatur undenam is esset. Cui ille cuncta aperuit, uno duntaxat excepto viso. Post paucos itaque dies, cum Theophilitzes hominem strenuum equili suo præficiendum quæreret, adfuit medicus, ac quæ noverat rettulit de Basilio. Cito igitur ille adductus est. Cujus statim aspectu Theophilitzes ipsius amore affectus est. Quod vero robustus juvenis et constipatus magnoque capite erat, Cephalæ nomen 657 indidit, suoque equili addixit. Exinde, ut dictum est, Michaeli tradidit. Michael itaque imperator, inducto ad matrem Basilio, *Ades, inquit, mater, ac vide quem hodie hominem nactus sim.* Egressa illa conspecto homine pedem rettulit, aitque: *Hic est, fili, qui genus nostrum ac familiam delebit.* Nullam tamen is matri fidem habuit aut quicquam morrem gessit.

12. Anno ejus undecimo, sancto patriarcha Methodio defuncto, ejus loco ordinatur Ignatius, Michaelis Curopalatae quondam imperatoris filius. Bulgaris autem Thraciam ac Macedoniam infestantibus, expeditis Theodora cohortibus eorum inhihuit impetum ac respexit.

VARIÆ LECTIONES.

15. Anno imperii Michaelis tertio decimo Bardas Cæsar extra urbem agens cum Damiano patricio ac accubitore amicitia junctus est. Is imperatoris compos effectus auctor illi est ut Bardam in urbem ac palatium inducat. Sed et Theophaue protospathario, cognomento Phalgana, aliisque quibusdam sibi devinctis, ipso quoque Michael conscio, Theoctistum in palatio contrucidat. Theodora ut rescivit, rem molestissime tulit, magnis clamoribus adversus imperatorem ac reliquos cædis auctores improperans. Sed et asperiori conterrita voce, lugubri habitu gestuque thalami secreta tenebat: quidam enim ex Melissa familia ex prætor domum revertendum, quod ea dies percussorum erat, indixerat. Cumque Michael modis omnibus matris animum delinire studeret, nullam illa consolationem admittebat. Quamobrem mutatis imperator, uti animo ac sententia, ita etiam persona gestuque et actu, tot eam quesitis coloribus modisque molestia afficere nitebatur, quot ante blandimentis colere atque mulcere simulabat. Ac quidem sorores Theclam, Anastasiam et Annam ad Cariani aedes amandat, Pulcheriam vero, ut matri charissimam, ad Gastrierum monasterium relegat. Tumque omnes brevi post cogens in Gastrierum monasterio sanctimonialium ritu ac cultu vitam agere jubet. Quo tempore omni senatu imperatorem consalutante, solus ipse rerum potitur. Porro Bardam magistrum præficit et scholarum domesticum. Matrem res moleste habebat ut in ordinem redactam: sed et ob injustam Theoctisti necem implacabile inter illos odium erat. Itaque eam quoque aula summatam amandat ad Gastia. Ibi mæroris vi absorpto rationis iudicio, sanoque sensu præ stupore dejecta, rem machinatur adversus Bardam non satis ex dignitate aut sui ratione, adlecto cum aliis pluribus etiam qui protostratoris munus obibat, nempe necandum Bardam ex suburbano suo revertentem, quod Cosmedium vocant. Detecta ante opus conjuratione, in ipsa conjurata capita malum versum est: deprehensi enim tentique ad Circi fundam capite plexi sunt. Basilius defuncti loco protostratoris dignitate augetur; similiter quoque Bardas a nepote europalates præficetur.

659 14. Imperii Michaelis anno secundo cruentus cinis e caelo copia decidit, multique sanguinis instar rubri coloris lapides inventi. Porro Michael, dum ad omne scelus ac luxuriam laxat habenas, pecunias in palatio repositas male dilapidat, cum mille nonaginta auri centenaria excederent essetque argenti immensa vis, quæ ejus mater in ærario asservabat. Aurigarum quippe liberos ex sacro baptismate in filios adoptans, singulis nummos centum aut minimum quinquaginta dabat. Quandoque etiam uni patriciorum, Imerio nomine, ab agresti vultus specie Choero nuncupato (æ si porcum dicas), cum in mensa turpia quedam obganniens ad

Α ιγ'. Τῷ ιγ' ἔτει αὐτοῦ Βάρδα; ὁ Καίσαρ ἐξω τῆ; πόλεως ὡν συνεφιλιώθη Δαμιανῷ πατρικίῳ καὶ παρακοιμωμένῳ, ὃς τὸν βασιλέα κρατήσας; ἐπεισεν εἰσελθεῖν ἐν τῇ πόλει τὸν Βάρδαν καὶ εἰς τὸ παλάτιον ἐρχεσθαι. Οἰκειωσάμενος δὲ καὶ τὸν πρωτοσπαθᾶριον Θεοφάνην τὸν Φαλγάνην καὶ ἄλλους τινὰς ἀποκτείνει τὸν Θεόκτιστον ἐν τῷ παλατίῳ, μετὰ καὶ τῆς τοῦ βασιλέως συνειδήσεως. Τοῦτο μαθοῦσα Θεοδώρα ἠγανάκτησε κατὰ τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἄλλων οἱ τὸν φόνον κατεργάσαντο, καταθωμμένη αὐτῶν. Ἄλλὰ καὶ φωνῇ βριαρᾶ καταπτοθεῖσα θρηνηθῶς θαλαμεύεται· τῶν ἀποστρατήγων γὰρ τις, ἐκ Μελισσηνῶν κατάγων τὸ γένος, αὐτῇ ἀπεφθέγγαστο παλινδρομεῖν εἰκαθε, τὴν τοιαύτην ἡμέραν κρουσίων ἀποκαλῶν. Τοῦ δὲ Μιχαὴλ παντὶ τρόπῳ μηχανωμένου τὴν μητέρα ἐξικεώσασθαι, αὐτὴ ἀπαρηγόρητος ἔμεινεν· ὅθεν καὶ μεταβαλὼν ὁ βασιλεὺς ὡσπερ τὴν ψυχὴν καὶ τὴν γνώμην, οὕτω δὴ καὶ τὸ σχῆμα καὶ τὴν ἐνέργειαν, τοσοῦτοις προσώποις αὐτὴν λυπεῖν κατηπειγετο ὅσοις πρὸ τούτου θεραπεύειν ἐσχηματίζετο. Καὶ τὰς μὲν ἀδελφὰς αὐτοῦ Θέκλαν, Ἀναστασίαν καὶ Ἄνναν εἰς τὰ Καριανοῦ μεθιστᾶ, Πουλχερίαν δὲ ὡς ἠγαπημένην τῇ μητρὶ ἐν τῇ μονῇ τῶν Γαστρίων. Εἶτα μετ' ὀλίγον καὶ πάσας ἐνώσας ἐν τῇ μονῇ τῶν Γαστρίων ἀπέκειρεν. Τότε δὴ καὶ ὑπὸ τῆς συγκλήτου πάσης ἀναγορεύεται καὶ αὐτοκρατορεῖ, καὶ τὸν Βάρδαν προβάλλεται μάγιστρον καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν. Ἐφ' οἷς ἡ μήτηρ αὐτοῦ λυπούμενῳ; διατασσομένη, ἀλλὰ μὴν καὶ διὰ τὴν ἀδικον σφαγὴν Θεοκτίστου, ἐχθρὰ ἦν ἀναμέσον αὐτῶν ἀσπονδος. Κατάγει τοίνυν καὶ αὐτὴν εἰς τὰ Γαστρία· ἥτις τῇ ἀθυμίᾳ καταδαπτισθεῖσα τὸν νοῦν, καὶ ὑπ' ἐκπλήξεως ἀφαιρεθεῖσα καὶ τὸ φρονεῖν, ἀναξίαν ἑαυτῇ συσκειάζει κατὰ Βάρδα βουλήν, ἐλομένη κοινωνὸν σὺν ἄλλοις πολλοῖς καὶ τὸν τοῦ βασιλέως πρωτοστράτορα, ὅπως ὑποστρέφοντος τοῦ Βάρδα ἀπὸ τοῦ πραιστέλου αὐτοῦ τοῦ Κοσμηδίου ἀναιρήσουσιν αὐτόν. Τῆς δὲ μελέτης πρὸ τοῦ ἔργου φανερωθείσης, κατ' αὐτῶν ἐκείνων τῶν μελετησάντων τὸ κακὸν ἐξηνέχθη· φωραθέντες γὰρ καὶ κατασθέντες ἐν τῇ Σφενδόβῃ τὰς κεφαλὰς ἀπετεμήθησαν. [P. 436] Καὶ προβάλλεται τὸν Βασίλειον ὁ Μιχαὴλ ἀντὶ τοῦ τελευτήσαντος πρωτοστράτορος, ὁμοίως καὶ Βάρδαν τὸν θεῖον αὐτοῦ κουροπαλάτην.

Ιδ'. Τῷ β' τοῦτου ἔτει ἔπεσε κύνες ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πλήρης αἱματώδης, καὶ λίθους εὕρισχον πολλοὶ ἐρυθροῦς ὡς αἷμα. Ἐπίθους ἑαυτὸν εἰς πᾶσαν κακίαν ὁ Μιχαὴλ, τὰ ἐν τῷ παλατίῳ χρήματα κακῶς ἀναλίσκων, ὑπὲρ τῶν χιλίων ἐνενηνόντα κεντηναρίων ὄντα χρυσίου, ἀργυροῦ δὲ πλῆθος ἀναριθμητος, ἄπερ ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἐφυλάξατο. Καὶ τοὺς τῶν ἠνιόχων παιδῶς ἀπὸ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος υἱοθετησάμενος ἐκάστῳ ἐδίδου νομισματα ρ' ἢ τὸ ἐλάχιστον ν'. Καὶ τινὶ ποτε πατρικίῳ (Ἰμέριος οὗτος ἐκαλεῖτο ὁ Χοῖρος, διὰ τὴν τοῦ προσώπου ἀγριότητα οὕτως κατονομαζόμενος) ἄλλως ἀισχρολογοῦντι κατὰ τὴν τράπεζαν καὶ ψόφον ἐκ τῆς βιβλίου αὐτοῦ γαστρός; κατὰ πρόσωπον τοῦ

eulæ illius penus erant, una cum illa epulans cenabat. Indeque rursus lento pede in palatium se recipiens ibat.

18. Quod enimvero longe deterius, illud est. Sodalitium quoddam convehebat. Satyrici quidam ganeones erant et ad omnem turpitudinem ac libidinem effusi; quos ille colens ac habens venerationi divinorum perditæ contemptor erat. Sacerdotalis auro contextas vestes stolasque ex pontificum usu eis adhibebat, sanctaque inboneste atque profane obire cogebat. Horum principem patriarcham vocabat, Gryllum nomine, reliquos undecim præcipuarum ac illustrium sedium metropolitans; quibus nō et ipse socius accederet, ne ipsam quidem imperii arcem rem sibi expetendam ducebat. Primæ namque sedis episcopus Coloniensis duodecimus **662** ipse Michael imperator erat; citharasque pulsando cantica explebant; ac quidem ea quæ secreto dicuntur imitati, stridule sensim insonabant; exclamationes vero, quæ scilicet altiori ac modulata voce inter rem sacram efferuntur, libero impetu ac sono clariori reddebant. Vasa aurea gemisque interstincta habebant, acetoque et sinapi replentes eos qui ut communicarent animum adhibebant illis impertiebant, atque in eum modum intemeratis mysteriis illudebant. Hic itaque Gryllus mula alba invectus publicos processus peragebat, eoque stipatus choro exultabundus ovansque incedebat. Accidit autem aliquando ut in beatum Ignatium, ecclesiastico ritu supplicationem obeuntem, incidere; retractaque casula una cum symmystis contentius, et ut clariores sonos instrumenta ederent, pulsare cœpit, innumerabilibusque procacissimis turpissimisque verbis clerum complacebat. Corripuit sanctus hominis insolentiam; verum ille eorum quæ monitus erat atque correptus nihil servavit. Interim tamen a se risum ac cachinnationem ipse exhibebat, quibus afficiebatur; afficiebantur et divina eloquia, nefandis impurisque illorum studiis ac joculamentis subdita, interque illa prænuntiata.

19. Non diu post, sanctissimo Ignatio patriarcha cessare jussu atque amoto, cum ad imperatoris mensam coram Photio res sacra sic mimice perageretur, turpissimaque imitatione a contemptoribus execrandisque **663** viris divinis illuderetur, non solum ille non increpavit arguitque ac absurdissimum institutum abolevit, verum etiam nefandissimus homo rem nefandam magis confirmavit, Deo exosum Theophilum illum (qui et Gryllus) precibus communiens, quem perditissimus ac bardissimus hominum imperator suum patriarcham vocitabat, homo scilicet in ipsis quoque sacerdotalibus vestibus divinisque eloquiis ludere industrius, maximoque mulorum instar edere crepitus, dignumque unum hoc illis acclamare, biberent ex eo omnes, ac carnes cum sinapi et aceto sumerent. Suoque omophorio profanus homo profano profanum principatum profane obsignabat, vocem suam in risu

Α στίχο τοῦ αὐτοῦ καὶ συνεδείκνει, κάκειθεν βάδην αὐθις ἀπῆει πρὸς τὰ ἀνάκτορα.

ἡ'. Καὶ τὸ δὴ χαλεπώτερον, ἡ τῶν ὧν εἶχε μεθ' αὐτοῦ πατέρα, σατύριοι τινες οὗτοι καὶ πρὸς πᾶσαν αἰσχρουργίαν ἀκόλαστοι, οὓς ἐκείνος διὰ τιμῆς ἄγων καὶ αἰδοῦς τῶν θείων καταλιγώρει· ἱερατικῆς ⁴⁰ στολῆς χρυσοσφάντους ἐπιτίθει καὶ ὠμοφορία, καὶ ἠνάγκαζεν ἀσχημόνως τε καὶ ἀνάγκως τελεῖν τὰ ἄγνά. Καὶ πατριάρχην τὴν ἐξαρχὸν τούτων ἐκάλει, Γρύλλον καλούμενον, τοὺς δὲ λοιποὺς ἰα' μητροπολίτας τῶν ἐξαιρέτων θρόνων τε καὶ λαμπρῶν. Οἷς εἰ μὴ καὶ αὐτὸς ἐκοινωνεῖ, οὐδὲ βασιλεύειν ἤξιον· καὶ γὰρ πρωτόθρονος ὁ Κολωνίας ὧν, δωδέκατος ⁴¹ δὲ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ. Καὶ τὰς ὧδ' ἐξεπλήρου διὰ κίθαρῶν· καὶ τὰ μὲν μυστικά μιμούμενοι λιγυρῶς ἐπήγουν, τὰς δὲ ἐκφωνήσεις ἀνέτη φορᾶ [P. 458] καὶ διαπρυσίῳ. Σκευὴ δὲ διάχρυσα καὶ μαργαριτῶν συγκρίμενα ⁴² εἶχον, ὄψους τε καὶ σινάπης πληροῦντες οἷς ἐβούλοντο μεταλαμβάνειν ἐδίδοσαν, τῶν ἀχράντων οὕτω καταπαίζοντες μυστηρίων. Οὗτος οὖν ὁ Γρύλλος καὶ ὄνη ἐπιχωρεῖτο λευκῇ, τὰς δημοσίους προόδους τελῶν, καὶ τὸν τοιοῦτον θίασον συνεπόμενον ἔχων ἠγάλλετο. Καὶ ποτε συνέθη μετὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς λιτῆς ἐρχομένην τῷ μακαρίτῳ Ἰγνατίῳ συντηχεῖν· καὶ τὸν φερόντην ἀναστείλας μετὰ τῶν αὐτοῦ συμμυστῶν εὐτονώτερον τῶν χροσμάτων ἤρχε, καὶ τὸν κλῆρον μυρίοις καὶ αἰσχίστοις περιέβαλλε ῥήμασιν. Ὑπὸ δὲ τοῦ ὀσίου ἐπιτιμηθεὶς, αὐτὸς μὲν οὐδὲν τούτων ἐφύλαξεν, πλὴν τῆς ὁδοῦ ἐξέκλινε. Τούτοις αὐτὸν γέλῳτα ἄσημον καὶ ἀνακαχασμὴν ὁ ἀφρονέστατος προετίθει, οἷς ὑβρίζετο μὲν ἡ ἁγία προσφορὰ, ὑβρίζετο δὲ τὰ ἅγια λόγια, τοῖς ἀββήτοις αὐτῶν καὶ ἀκαθάρτοις ἐπιτηδεύμασιν ἐπιλεγόμενα καὶ ἐπιφωνούμενα.

via deflexit. His dementissimus hominum turpem sacra oblatio procaci longe injuria probroque afficiebatur; afficiebantur et divina eloquia, nefandis impurisque illorum studiis ac joculamentis subdita.

Γ εθ'. Μετ' οὐ πολὺ δὲ τοῦ ἁγιωτάτου Ἰγνατίου τοῦ θρόνου τῆς πατριαρχίας καταβιβασθέντος, ἐπίπροσθεν τῆς βασιλικῆς τραπέζης κατενώπιον τελομένου Φωτίου καὶ δι' αἰσχίστης μιμήσεως τῶν θείων παιζομένων ὑπὸ τῶν καταφρονητῶν καὶ καταπτύσιων ἀνδρῶν, τοσοῦτον ἐκείνος ἀπέσχευεν τοῦ ἐπιτιμησαί καὶ διελέγξαι καὶ τὸ ἀτοπώτατον καταργῆσαι τοῦ ἐπιτηδεύματος, ὅτι καὶ ἐπεκύρου μᾶλλον ὁ ἀθέμιτος τὸ ἀθέμιτον, ἐπευξάμενος τὸν θεομισθὴ Θεόφιλον ἐκείνον τὸν καὶ Γρύλλον, ὃν ὁ ἀπαιδευτότατος ἀναξ ἴδιον πατριάρχην ὠνόμαζεν, παίζειν εὐστοχος καὶ ἐν ἱερατικοῖς ἀμφοῖς καὶ λόγοις, καὶ κρότους ἀποπέμπειν μεγίστους ἡμιόνων τρόπῳ, καὶ πιεῖν ἐξ αὐτοῦ πάντας, τοῦτό γε μόνον δέξις αὐτοῖς ἐπιφωνεῖν, καὶ σαρκίνων μεταλαμβάνειν μετὰ νάπτους καὶ ὄψους· καὶ τῷ ὠμοφορίῳ αὐτοῦ ὁ ἀνιέρως τῷ ἀνιέρῳ τὴν ἀνιερραχίαν ἀνιέρως· ἐπεσφραγίζετο, ἐν γέλῳτι ὁ μετὰ ἀφρόνων ὁ ἀφρων τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀνυφῶν,

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁰ ἱερατικῆς γὰρ στ. ? ⁴¹ ἦν δωδέκατος ἦ ? ⁴² num συγκριμα? Combef.

ἐπιγελῶν τοῦ αἰοῖθιμου Ἰγνατίου ὡς μὴ ὄντος τοῖς ἀπράγμασι συγκαταβατικοῦ καὶ ὀφον, ὡς αὐτὸς ἐνόμιζε, παντὶ ἀνέμῳ εὐριπίστως φερομένου. Ἀλλὰ καὶ ἀμείλλαν μετὰ τοῦ ἀθλίου βασιλέως Μιχαὴλ ὑπὲρ τοῦ, τὶς ἂν πλεον πῆ, ἐνστησάμενος δέκα κώωσιν αὐτὸν ὑπερέβαλλεν· τοῦ Μιχαὴλ γὰρ ἐν τοῖς ν' [P. 439] πεπληρωμένου, οὗτος ὁ Φώτιος τοὺς ζ' ἐκπεπωκῶς ἔνεκαυχάτο ὡς μὴ μεμεθυκῶς.

κ'. Καὶ ποτε τὴν ἑαυτοῦ μητέρα ὁ Μιχαὴλ ἐν τοῖς ἀνακτόροις διαιτουμένην, τοῦ Γρύλλου δὲ σὺν αὐτῷ τὰ ἀθεσμα πράττοντος, πλασάμενος τοῦτον εἶναι τὸν μακαρίτην Ἰγνάτιον, μετακαλεῖται εὐλογηθησομένην παρ' αὐτοῦ. Ὡς οὖν ἐκείνη ἐξῆκει μετ' εὐλαθείας καὶ αἰδοῦς, ῥίπτει ἑαυτὴν εἰς τοῦδαφος ἐξαιτουμένη εὐχῆν· καὶ γὰρ εἰ ἀνάθανεν τῶς τὴν γενειάδα κρύπτων. Καὶ ἐκ προχείρου φόρον ἀναθορῶν ἐπαφείας καὶ λόγους ἀπρεπεῖς προσηθείκῳ; καὶ τὸ, Ἡμεῖς ἔπερ ἔχομεν, κυρὰ, παρέχομέν σοι, τὰ πάντα δυσωδίας ἐπλήρου. Ἡ δὲ τὸ μέλλον ἀποφοιδάσσα, τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας καὶ χειρὸς ἐξω γενέσθαι ὄδοῦ.

κα'. Ἐτι τῆς Θεοδώρας τὴν βασιλείαν κατεχοῦσης, Βόγρις ὁ ἄρχων Βουλγαρίας, γυναῖκα τῆς τῶν Ῥωμαίων βασιλείας ἀκούσας κρατεῖν, δηλοῖ αὐτῇ καταλύειν τὰς συνθήκας καὶ πρὸς Ῥωμαίους ἐκστρατεύειν. Ἀντιδηλοῦται οὖν αὐτῷ, ὅτι καὶ ἐμὲ κατὰ σοῦ ἐρήσεις ἀντιστρατεύουσαν, καὶ ἐπιζόμεν κυριεύσει σου. Εἰ δὲ μή, καὶ οὕτως σου περιέσομαι, τὴν νίκην ἀριδιηλον ἔχουσα· γυναῖκα γὰρ, ἀλλ' οὐκ ἄνδρα ἔχεις τὸν ἠττηθέντα σοι. Διὰ τοῦτο μὲν οὖν καὶ ἐφ' ἡσυχίας ἔμεινε καὶ τὰς τῆς ἀγάπης ἀνεπέωσεν σπονδάς.

κβ'. Ζήτησιν οὖν αὐτὴ ποιεῖται περὶ τοῦ μοναχοῦ Θεοδώρου τοῦ Κουφαρᾶ, πρὸ πολλοῦ αἰχμαλωτισθέντος. Καὶ οὗτος δὲ ἀφορμὴν ἐκ τούτου λαβὼν περὶ τῆς οἰκείας ἀδελφῆς αἰχμαλωτισθείσης καὶ ἐν τῇ τοῦ βασιλέως αὐλῇ κατεχομένης δηλοῖ· ἥτις καὶ γράμματι μαθοῦσα καὶ τὴν τῶν Χριστιανῶν τάξιν καὶ τὴν περὶ τὸ θεῖον αἰδῶ καὶ δόξαν, ἐπεὶ τῆς ἐπανόδου τῆς πρὸς τὸν ἀδελφὸν τετύχηκεν, οὐ δέλιπεν ἐκθειάσασα καὶ παρακαλοῦσα μεταθέσθαι πρὸς τὴν ἀληθῆ πίστιν, εἰ καὶ αὐτὸς τῇ ἀπιστίᾳ κατεσχημένος πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἰδεῖν τῶς οὐκ ἠθέλησεν. Λιμοῦ δὲ τὴν χεῖραν ἐπινεμομένου ἠναγκάσθη τὰ Ῥωμαίων ὄρια ὑπερβαίνειν.

κγ'. Τῷ γ' αὐτοῦ ἔτει προβάλλεται Μιχαὴλ ὁ βασιλεὺς Ἀντίγονον τὸν υἱὸν Βάρδα δομέστικον τῶν σχολῶν· τὸν δὲ ἕτερον υἱὸν αὐτοῦ, δοῦς γυναῖκα, εἰς τὴν καὶ ἐλοδορεῖτο, προβάλλεται μονοστράτηγον τῶν Δυτικῶν. Συντόμως δὲ αὐτοῦ τελευτήσαντος, τῇ δ' τῶν διακινισίμων, προβάλλεται Μιχαὴλ Βάρδαν τὸν αὐτοῦ [ὀείον] Καίσαρα.

[P. 440] κδ'. Τούτῳ τῷ ἔτει ἐξηλθεν Ἄμερ μέχρις Σινόπης, καὶ ληϊσάμενος πάντα τὰ Ῥωμαίων ὑποστρεφέν ἀβλαβῆς.

κα τῆς βασιλείας Ρ.

cum stultis homo stultus exaltans, inelytoque Ignatio eo nomine insultans, quod molliore disciplina morum rebus non gereret, nec, ut ipse operæ pretium putabat, omni vento facilis ferretur omnemque sequeretur auram. Sed et cum misero Michaelē imperatore consorta pugna, uter plures calices hauriret, decem ille superior fuit: Michaelē enim quinquaginta oppleto, Photius magnifice gloriari atque jactare, ut qui sexaginta epotis vino dejectus non esset.

20. Quandoque etiam dum adhuc mater in aula versaretur, Gryllusque eo socio nefanda illa sua ageret, eam vocavit velut precibus ab eo communicandam, fingens beatum Ignatium esse. Exiens itaque illa modestissimo habitu sensuque, humi se abjicit, fundi ab eo preces rogans (hactenus quippe latebat barbam occultans), cum ille confestim exsiliens, 664 emissio ventris crepitu, verbaque inhonesta adjiciens, ait: Nos, domina, quod habemus, hoc præbemus; totumque fœtore cubiculum implevit. At illa, quod futurum erat vaticinata, a divina providentia manūque extraneum fore pronuntiavit.

21. Adhuc Theodora rerum potiente, Bogaris Bulgarorum dux, mulierem audiens imperii Romani clavum tenere, nuntiis ad eam missis denuntiat, pacis rupto fœdere, aciem se adversus Romanos educturum. Cui illa, Noveris, inquit, me quoque justis copiis vicissim educturam, foreque speramus ut tui potiamur: sin minus, sic quoque tui potiar, clare mihi constante victoria, quod mulierem, non certe virum abs te victum habiturus sis. Eo responso mitior barbarus effectus pacem coluit, ac dilectionis fœdera renovavit.

22. Inquirente Theodora de monacho Theodoro Cophara, diu ante in captivitate abducto, Bogaris quoque arrepta occasione de sorore sua perinde captiva inque imperatoris aula detenta significat. Didicerat hæc literas ac Christianorum ordinem erga que Deum venerationem ac fidem. Nacta igitur ut ad fratrem reverteretur, nullum ei laudandæ rei Christianæ sinem faciebat, ac fratrem hortandi ut ad veram fidem animum transferret. Quanquam is, qua laborabat incredulitate, ad veritatem hactenus oculos aperire noluit. Verum 665 fame regionem omnem late devastante, necesse habuit transgredi Romanorum fines.

23. Ejus imperii anno tertio Michael imperator Antigonum Bardæ filium scholarum domesticum præficit; alterumque ejus filium, locata ei uxore, quacum illi turpis rei suspicio erat, supremum ducem Occidentalium turmarum constituit. Quo illie brevi extincto, hebdomadæ Paschæ quarta feria, Michael Bardam avunculū Cæsaris infulis ornavit.

24. Hoc anno exivit Amer usque Sinopem, omni- que late vastata regione, nullo accepto damno, reversus est.

VARIÆ LECTIONES.

25. Ejus imperii anno quarto Michael imperator A cum Cæsare terra marique adversus Goborem Bulgarorum principem copias educit. Bulgari apparatu audito, ac eum alias fame conficerentur, quasi tacti e caelo obrigescentes, omnique abjecta victoriæ spe ante etiam agones ac prælia, nomen Christo dare deposcunt ac Romano subesse imperatori. Michael vero in urbem inductos salutari omnes lavacro donavit, eorumque principem ex suo nomine Michaellem appellavit. Ille ad suos reversus Methodii pictoris manu ac penicillo judicium futuramque retributionem in suis ædibus depingi curavit. Quamobrem etiam omnes ejus populares magis in eum accensi tumultuantur; in quos ille cum paucis conserta pugna, victor divinæque crucis collare signum (seu pectorale) circumferens, **666** omnes palam Christianos fecit. Imperatori quoque de agro significat, nempe artari suis finibus subjectam tantæ multitudinis plebem, præterquam quod animis constitutum sit ejusdem fidei sensum in perpetuum tenere ac caritatis insoluta vincula in æternum servare. Annuit placide imperator, ac tunc temporis incultam regionem a Sidera (Id est Ferrea), quæ tunc Romanæ ac Bulgarorum ditionis limes erat, nancupatam agrorum partem eis tribuit.

26. Michaelis imperii anno quinto, Ameri copias rursus adversus Romanos educente, Petronas et Nazar duces in ejus occursum ad Lalacaonem venerunt. Collatis signis Amer in fugam versus est, ejus exsectum caput aliorumque plurium victore exercitu ac ducum triumpho in urbem illatum. Hinc magna per Orientem facta tranquillitas. Ac quidem alii labores desudabant, adversumque hostes præclara belli facinora designabant: imperatoris vero in Basilium effusus amor erat, huncque unum sui potissimum cultorem existimabat.

27. Ejus imperii anno sexto ædificat Michael equile, marmoribus exornans, omnisque generis aquarum irriguo, jucundum illud atque usibus commodum præstans. Absoluto equilis ædificio Petro cuidam ostendit, viro sagaci ac dicterii assueto (hunc πτωχομάχην, ac si dicas paupertatis vindicem seu pauperum defensorem, dicebant), ex eo laudem captans; atque ejus operis munere sempiternum sibi fore nomen ac claritatem. **667** Ad quem

Petrus: Justinianus Augustus Magnam ecclesiam ædificavit, auro et argento pretiosisque marmoribus magnifice exornans; nec ejus nunc perstat memoria. Tu vero, o imperator, clara te memoria apud posteros celebrandum ducis, quod locum stercorum et equile construxeris! Iratus ergo, ut qui spe laudis quæsitæ frustratus esset, verberibus calcibusque domo extrusit.

28. Imperii Michaelis anno septimo, percrebescente fama Bardam Cæsarem nurui suæ Eudociæ sædis amoribus commisceri, admonerat crebrius Ighatius patriarcha ut a malo sese contineret. Bar-

κε'. Τῷ δ' αὐτοῦ ἔτει ἐκστρατεύει Μιχαὴλ ἄμσ Καίσαρι διὰ τε γῆς καὶ θαλάσσης κατὰ Γόδορι ἄρχοντι Βουλγάρων. Τοῦτο μαθόντες οἱ Βούλγαροι ἄμα δὲ καὶ λιμῶν τηρόμενοι, ὡς ἤχη βροντῆς ὑπεκλήθησαν καὶ πρὸ τῶν ἀγῶνων καὶ τῆς μάχης περὶ τὴν νίκην κατέγνωσαν, Χριστιανοὶ τε γενέσθαι καὶ ὑποτάσσεσθαι τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων ἠτήσαντο. Ὁ δὲ βασιλεὺς τούτους ἐν τῇ πόλει ἀγαγὼν ἐδάπτισεν πάντας καὶ τὸν ἄρχοντα αὐτῶν Μιχαὴλ ἐπωνόμασεν. Ὅς εἰς τὸ ἴδιον ὑποστρέψας διὰ ζωγράφου Μεθοδίου λεγομένου τὴν κρίσιν καὶ ἀνταπόδοσιν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ γραφῆναι πεποίηκεν· διὸ καὶ μᾶλλον τὴν ἐκ παντὸς τοῦ γένους αὐτοῦ καθυφίσταται ἐπανάστασιν, οὗς μετὰ τινων ἄλλων καταπολεμήσας, τὸν τοῦ θεοῦ σταυροῦ τύπον ἐγκόλπιον περιάγων, πάντας ἀναφανδὸν ἐποίησε Χριστιανούς. Ἀηλοὶ καὶ τῷ βασιλεῖ περὶ γῆς διὰ τὸ στενοῦσθαι ἐν τοῖς ἰδίοις τὸ ἔαυτοῦ, πρὸς τῷ καὶ ἐν τῇ πίστει ὁμονοεῖν δι' ἰδίας καὶ τὴν ἀγάπην ἄλλοι ἐπὶ αἰῶνας φυλάττειν. Ὁ δὲ εὐμενῶς ἤκουσε, καὶ δέδωκεν ἐρήμην οὖσαν τῆνικαῦτα τὴν ἀπὸ τῆς Σιδηρᾶς, ταύτης δὴ τότε ὄριον τυγαχουσίας Ῥωμαίων τε καὶ αὐτῶν, ἄχρι τῆς Διβελετῶν, ἤτις οὕτω καλεῖται Ζαγόρια παρ' αὐτοῖς.

ad Debelum usque (vernacula lingua Zagoram illis

κε'. Τῷ ε' αὐτοῦ ἔτει τοῦ Ἄμερ πάλιν ἐπὶ Ῥωμανίαν ἐξεληθόντος συναντῶσι Πετρωνᾶς καὶ Νάσαρ οἱ στρατηγοὶ εἰς τὸν Λαλακαῶνα. Καὶ συμβολῆς γενομένης τρέπεται ὁ Ἄμερ, καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ ἄλλων πολλῶν οἱ στρατηγοὶ εἰς τὴν πόλιν εἰσάγουσιν. Ἐκ τούτου γίνεται γαλήνη μεγάλη ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Καὶ ἄλλων μὲν οἱ πόνοι καὶ τὰ τῶν πολέμων ἀνδραγαθήματα· ἡ δὲ τοῦ βασιλέως ἀγάπη πρὸς τὸν Βασίλειον ἐξεκέχυτο, καὶ τοῦτον μόνον ἐνόμιζεν εἶναι τὸν θεραπεύοντα αὐτόν.

κε'. Τῷ ζ' αὐτοῦ ἔτει κτίζει στάβλον τῶν ἵππων αὐτοῦ, κοσμήσας αὐτὸν μαρμάροις καὶ ὑδάτων ἐπιβροαῖς παντοιοτρόπως. Τελεσθέντος δὲ ὑποδεικνύει τὴν ἄλογον κατασκευὴν τοῦ οἴκου, βουλόμενος ἐπιανεθῆναι, Πέτρῳ τινὲ λογίῳ καὶ σκωπτικῷ ἀνδρὶ, ὃν καὶ [P. 441] Πτωχομάχην ἐκάλουν, καὶ φησιν, ὡς εἰ Ἄει μνημονεύεσθαι ὀφείλω¹¹ διὰ τὴν τοῦ ἔργου τούτου κατασκευὴν. Καὶ ὁ Πέτρος τῷ βασιλεῖ φησιν· *Ἰουστινιανὸς ἔκτισε τὴν Μεγάλην ἐκκλησίαν κοσμήσας χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ καὶ μαρμάροις πολυτίμοις, καὶ ἡ μνήμη αὐτοῦ νῦν οὐκ ἔστι· καὶ σὺ, βασιλεῦ, κοπρῶνα ποιήσας καὶ ἀλόγων ἀνόπαντων λέγεις μνημονεύεσθαι διὰ τοῦτο; Ὁ δὲ ὀργισθεὶς ὡς τοῦ ἐκαίλου ἀποτυχῶν τυπτόμενον καὶ συρόμενον αὐτὸν ἐξήγαγεν.*

κη'. Τῷ ζ' αὐτοῦ ἔτει, φήμης διαθεούσης ὡς Βάρδας ὁ Καίσαρ τῇ νύμφῃ αὐτοῦ Εὐδοκίᾳ συμφυέρεται, ὁ πατριάρχης Ἰγνάτιος πολλάκις τούτῳ πειραίνει ἀποσχέσθαι τοῦ κακοῦ. Ὁ δὲ μὴ πειθόμενος μᾶλλον

VARIE LECTIONES.

¹¹ Βωγῶρι? ¹² ὀφείλων P.

ἐνεῖχε τῷ πατριάρχῃ, σωφρονεῖν αὐτὸν κατεπείγον· ἄτος. Καὶ δὴ ποτε μέλλοντος κοινωεῖν τοῦ Βάρδα, ὁ πατριάρχης ὡς ἀνάξιον ἀπίωσται· ὃς ὀργῆς πληγὴς τὴν ψυχὴν τὸν παραινέτην ὡς ἀνομον καὶ φθορὰ τῆς ἐκκλησίας ἐξέωσε, καὶ παραιτήσασθαι ἀναγκάζων βασινοῖς ἀπειροῖς ὑπέβαλεν. Παραδίδωσι γὰρ αὐτὸν τῷ Θεοδοσίῳ τῷ Μιωρῷ λεγομένῳ καὶ τῷ Γοργονίτῃ Ἰωάννῃ καὶ Νικολάῳ τῷ Σκουτελόπτῃ, οἱ καὶ περιέκλεισαν αὐτὸν ἐν τῇ τοῦ Κοπρωνύμου λάρνακι· γυμνὸν χειμῶνος· ὡρᾶ. Ἐνθεν τῇ ἀνάγκῃ τοῦ κρύους ἐκ τῶν κρυφίων σαρκῶν ἀποβολὴν ἐποιεῖτο σαπρῖας καὶ αἵματος. Οὕτως ἐγκατεργῶν τοῖς δεινοῖς ὁ κριτικώτατος οὐκ ἐφθίγγεσθαι τὴν πρὸς Κύρον πονηρόν. Τοιγαροῦν διανίστησιν αὐτῷ Κύριος Κωνσταντῖνον τὸν Ἀρμένιον παραμυθούμενον αὐτῷ· καὶ γὰρ ἀγγεῖον οἴνου καὶ ἄρτον καὶ μῆλα, τοὺς κκοποιούς κατὰ χώρας λαμβάνων, τῷ ὅσιῳ εἰσήγε, καὶ τῆς λάρνακος αὐτὸν καταβιβάζων ἐκουρίζε τὸ πολὺ τῆς συμφορᾶς μέχρι τῆς ἐκείνων ἰελευσεως. Τοῦτοις ὑποβαλὼν Βάρδας ὁ Καῖσαρ τὸν ὄτιον, ἐπει τὴν παραίτησιν αὐτοῦ λαθεῖν οὐκ ἠδυνήθη, Φώτιον πρωτοασκηρῆτις ἀπὸ αὐτοῦ χειροτονεῖ πατριάρχῃν. Ἐξώρισεν δὲ Ἰγντίον ἐν τῇ νήσῳ Τερεβίνθου, ἐν ἣ καὶ ἐταλαιπωρεῖτο, μυρία καθ' ἑκάστην πρὸς τὸ παραιτήσασθαι ὑπομένων. Εἶτα φέρουσιν αὐτὸν εἰς τὴν Ἱέρειαν δέσμιον, καὶ κατακλείουσιν εἰς μάνδραν Αἰγῶν. Εἶτα εἰς τὰ Προμούντου ἀγαγόντες, Λέων ὁ Λαλάκων τοῖς βασιμασι τὰς σιαγόνας αὐτοῦ συνέθλασεν ὡς δύο μύλους αὐτοῦ ἐκπεσεῖν. Εἶτα μοχλῶ σιδηρῶ ἀνδροφόνῳ τοὺς πόδας προσηλώσαντες [P. 442] ἐν μικρᾷ εἰρηκτῇ καὶ στενῇ κατέκλεισαν, καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας εἰς τὰ Νούμερα σιδηροδέσμιον καθεῖρξαν. Ἐκείθεν εἰς Μιτυλήνην τὴν νῆσον τοῦτον ἐξώρισαν, καὶ τοὺς μητροπολίτας ἐν φυλακαῖς ἄλλον ἄλλαχού διεσκόρπισαν.

κθ'. Ἄξιον δὲ καὶ περὶ Φωτίου ὀλίγα διαλαθεῖν. Οὗτος ὁ Φώτιος υἱὸς Σεργίου σπαθαρίου ἦν, οὕτινος· ὁ πατὴρ Ζαχαρίας ὀνόμαστο, ὃς πάλιν ἔσχεν υἱὸν Λίοντα βασι... Ὁ γὰρ Σέργιος ἐθνικῷ αἵματι ὄν, εἰς μοναστήριον γυναικείον εἰσπεπηδηκῶς καὶ μονάστριαν ἐκείθεν ἀρπάσας καὶ ταύτην ἀποσηματίσας ἔλαβε γυναῖκα. Μετὰ χρόνον τινὰ συνέβη τὸν Φίλιον Μιχαὴλ τὸν Σινάδου φίλον Σεργίου δευτε, εἰ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ εἰσελθεῖν, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἀνωρήσας ἐγκυον οὖσαν ἀπέστειλεν τὴν αὐτοῦ ἑλθεῖν, πληθεῖαι βουλόμενος αὐτήν, καὶ οὕτως εἶπεν· Εἶδε ἦν τις ταύτην ἀποκτεῖναι δυνάμενος καὶ τὸ ἔμβρυον τὸ σὺν αὐτῇ. Ὅρῳ γὰρ ἄλληρ ἔβαν ὄρειν ἔγκυμονοῦσαν, καὶ τὸ ἔμβρυον ἄρσεν. Καὶ τοῦτο κατὰ συγχώρησιν Θεοῦ πατριάρχῃν ἐσόμενον βλέπω ἐπὶ ἀθετήσει τοῦ παρσέπτου καὶ τιμίου σταυροῦ. Καὶ αὐτὸς εἰς ἀσέβειαν ἀποκλινεῖ, καὶ πολλοὺς εἰς σταυροπατίαν μεταστήσει, καὶ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν πολλοὺς ταῖς πολυτρόποις αὐτοῦ στερήσει μηχαναῖς. Πρὸς δὲ ὁ Σέργιος· Καὶ εἰ τοιοῦτος ἔσσεσθαι μέλλει, μετὰ τῆς μητρὸς αὐτὸν ἀνελεῖ. Πρὸς δὲ ὁ ἄγιος· Οὐ δύνησῃ τὴν συγχώρησιν τοῦ Θεοῦ διακωλύσαι. Πρὸς οὖν σεαυτῷ.

A das vero non solum non morem gerit, sed et in patriarcham emendare studentem invehitur atque insurgit. Patriarcha itaque, dum sacra quandoque mysteria percepturus accedit, Bardam ceu his indignum repulit. Ea re Bardas animo saucius monitorem suum velut improbum et corruptorem ecclesia ejicit, et ut abdicare cogat, tormentis innumeris subjicit. Tradit enim Theodosio Moro nuncupato, Joanni Gorgonitæ et Nicolao Scutelopti, qui et hiberna tempestate in Copronymi urna nudum includere. Quo loco, frigoris vi ac gelu, ex interioribus ac intestinis pus mixtum sanguine mittebat. Sic vero in malis patiens vir tolerantissimi pectoris, nihil mali adversus Dominum locutus est. Suscitatur itaque illi Dominus Constantinum Armenium, qui levamen aliquod ipsi adhibeat. Vasculum enim vini parumque panis et pomorum per maleficorum hominum absentiam **668** inferebat, atque e loculo deponens, dum illi venirent, cruciatum tantisper leviolem reddebat. His Bardas Cæsar sanctum excruciendo, cum ab eo libellum et ut se ipse abdicaret impetrare minime potuisset, Photium protosecretis patriarcham præficit, Ignatio in Terebinthi insulam relegato, ubi et ærumnis conflictabatur, innumeris quotidie abdicandi muneris causa ærumnis malisque appetitus. Deinde vinctum ad Hieriam transferunt, atque in Caprarum mandra includunt. Tum ad Promunti ædes adducto, Leo Lalaco illius sic genas pugnis ac colaphis confregit ut ejus duo molares dissilierint. Deinde vecte ferreo homicidarum pedes adstringentes, in exiguo artoque carcere incluserunt; nec post multos dies in carcerem dictum Numera ferro viuctum compegerunt. Inde eo in Mitylenem insulam relegato, metropolitans in ergastula alios alio dispererunt.

29. Operæ pretium vero sit ut et de Photio pauca perstringamus. Hic Photius filius fuit Sergii spatharii, cujus pater Zacharias; qui rursus Leonem habuit filium... Sergius enim cum gentili ortus stemmate esset, in seminarum monasterium irrumpens, indeque rapta sanctimoniali habituque exuta, sibi eam conjugem fecit. Post tempus aliquod contigit Michaellem Sinadensem Sergii amicum in ejus domum intrare; conspectaque uxore ejus prægnante, indignantis specie ac velut percussurus in **669** eam baculum misit, sic aiens: *Utinam esset qui illam, unaque prolem qua feta est, necare posset! Video enim alteram Evam, serpentem utero gestantem ac prolem masculam. Huncque Deo permittente video patriarcham fore, omnique veneratione habendam ac pretiosam crucem specturum esse; declinabitque ipse ad impietatem, et multos ad perjuriam crucis calcata religione traducet, multosque regno calorum variis modis, suis artibus excludet.* Ad quem Sergius: *Atqui si talis futurus est, ipse una cum matre eum perimam.* Cui sanctus: *Non poteris quod ex divina est vermissione impedire. Tibi igitur attente cave.*

30. Deinde eo nato, vocato mater Jacobo Maximianæ monasterii præfecto, ad ejus se pedes lacrimis oppleta jactavit, ut sacra eum unda tingeret. Dicebat enim: *Prægnans cum essem, vidi in somnis scisso utero draconem ex me exiisse. Sed et sanctus confessor Hilarion monasterii Dalmatæ dixit mihi corpore indutum me Satanam utero gestare.* Is ergo susceptum infantem baptizavit, Photium vocans, ac dicens: *Forte transibit ab illo ira Dei.* Sergius autem ejus pater, quædam in eo signa videns, *Num mea uxor. aiebat, ea ipsa est sanctimonialis, quam apud Hebræos Antichristum parituram expectant?* Quod vero parentes monachorum studiosi erant, uxor domo lubrens excipiens pro ipsis ac Photio preces fundere rogabat. Hunc quandoque Photium valde adhuc puerulum, cum **670** pater ad S. Joannicium in monte Olympo adduxisset, obsecrabat ut oraret pro eo. Cui ille æctutum respondens, *Photius, inquit, vias tuas, Domine, ut sciat, in animum non inducit.* Ad quem Sergius alta ducens suspiria: *Ut quid, Pater, hoc dixisti?* Respondit senex: *Quæ ille perpetraturus est, tibi denuntio.* Tum Sergius caput cinerem aspersus e monte descendit.

31. Traditus disciplinis majoribus animis atque opera, quæ Græcorum erant ac gentilium, quam quæ ecclesiastica, capescebat. Unde etiam cum in Hebræum quemdam magum incidisset, ait illi: *Quid mihi, juvenis, daturus es, faciamque ut Græcorum omnis eruditio in ore versetur omnesque sapientia vincas?* Cui ille: *Dimidiam bonorum partem in eam rem pater libens collaturus est.* Ad quem Hebræus: *Pecuniis non indigeo, ac nec patrem tuum rem scire volo; sed veni mecum huc, ac signum nega in quo Jesum affiximus, inauditoque a me tibi concesso amuleto vitam omnem prospere ages et divitiis affues, magnaue sapientia in omnibus gaudens ac lætans præstabis.* Quo prone audito, exque impostoris voluntate omni peracto negotio, eo ex tempore nullum finem fecit libros eorum prohibitis divinationum ac astrologiæ vanitatis legendi hisque animum addicendi. Quod autem ex patre audierat accepisse illum a viris spiritalibus ac futurorum intelligentia præditis, fore ut vario astu ac machinamentis patriarchalem **671** demum thronum conscenderet, hoc animo versans, cum Gregorio Syracusanæ quondam Ecclesiæ episcopo (qui et Asbetas vocabatur, et a magno Methodio cessare jussus erat tum ob alia plura, tum quod extra paræciam Zachariam, ejusdem Methodii patriarchæ ad Romanum antistitem presbyterum nuntium, ordinaverat) cum illo aliisque præterea quibusdam, ob scelera perinde gradu motis, amicitia jungitur. In illis erant Eulampius Apamiensis et Petrus Sykei aliique cum eis plurimi. Hi itaque in Photii domum convenientes et cum Gregorio versantes, consilia struebant adversus magnum Ignatium; quos ipsos, collecta in

A λ'. Εἶτα γεννηθέντος ἡ μήτηρ Ἰάκωβον τὸν Μαξιμίνης ἠγοούμενον μεταπειρώμενη ἐβρίψεν αὐτὸν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ κλαίουσα τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. Ἐλεγε γάρ, ὅτι Ἐγκυος οὖσα εἶδον ὄραρ δεῖ ἐσχίσθη ἡ ⁶⁶ κοιλία μου καὶ ἐξῆλθε δράκων. Ἀλλὰ καὶ ὁ ὄσιος καὶ ὁμολογητὴς Ἱλιάρων ὁ τῆς Δαλιμάτου εἰρηκὲ μοι ὅτι *Σεσωματωμένον Σατανᾶν βαστάζεις.* Λαθὼν οὖν αὐτὸν ἐδάπτισαν, Φώτιον ὠνομακῶς, Ἰσως, λέγων, παρέλθοι ἡ ἀργὴ τοῦ Θεοῦ ἀπ' αὐτοῦ. Σέργιος δὲ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ὄρων τινα σημεῖα ἐν αὐτῷ, ἔλεγεν· *Μὴ ὄρα ἡ παρ' Ἑβραίοις ἐλπίζομένη μονάστρια, ἡ τὸν Ἀντίχριστον μέλλουσα τίττειν, ἡ γυνὴ μου ἐστίν;* Ἐπεὶ δὲ φιλομόναχοι ἦσαν, τοὺς μοναχοὺς προσδεχομένης, ἡξίου εὐχεσθαι ὑπὲρ αὐτῶν καὶ τοῦ Φωτίου. Τοῦτόν ποτε τὸν Φώτιον μειράκιον σχεπὶ ⁶⁷ τυγχάνοντα εἰς τὸν ἐν ἁγίοις Ἰωαννίκιον ἐν τῷ Ὀλύμπῳ ἀνήγαγεν, καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ εὐχασθαι τοῦτον παρεκάλει. Ὁ δὲ ἐτοίμως ἀποκριθεὶς ἔφη· *Φώτιος ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ ὁδοῦς σου, Κύριε, εἰδέναι [P. 443] οὐ βούλεται.* Ὁ δὲ στενάξας εἶπεν· *Τί τοῦτο ἐφης, πάτερ; Ἀδύς ὁ γέριον, ὅτι τὰ μέλλοντα προχθῆναι ὑπ' αὐτοῦ δηλώ σοι.* Τότε ὁ Σέργιος κύνιν σπασάμενος κατήλθεν ἀπὸ τοῦ βρους.

λα'. Εἰς μαθήματα δὲ τοῦτον ἐκδοὺς, μέλλον ἐκεῖνος πρὸς τὰ Ἑλληνικὰ φιλοτιμότερον διέκειτο ἢ τὰ ἐκκλησιαστικά. Διὸ καὶ Ἑβραίων τινὶ μάγῳ συντυχῶς, *Τί μοι, ἔφη, δῶς, νεανία, καὶ ποιήσω σε πᾶσαν γράφην Ἑλληνικὴν ἐπὶ στόματος ἀγειν* καὶ πάντα τοὺς ἐπὶ σοφίᾳ παρευδοκίμεις; Ὁ δὲ ἔφη· *Τὸ ἡμῖσι τῆς οὐσίας αὐτοῦ προθύμους δ' ἐμὸς πατὴρ παρέξει σοι.* Ὁ δὲ· *Οὐ χρῆζω χρήματα, ἀλλ' οὐδὲ τὸν πατέρα σου γινῶμι τὸ δράμα· ἀλλ' ἐλθὲ μετ' ἐμοῦ εἰς τὸνδε τὸν τόπον, καὶ ἀργησαί τὸν τύπον ἐν ᾧ Ἰησοῦν προσηλώσαμεν, καὶ δώσω σοι παράδοξον φυλακτὸν, καὶ ἐστὶ ἡ ζωὴ σου πᾶσα ἐν εὐημερίᾳ καὶ πλοῦτῳ καὶ πολλῇ σοφίᾳ καὶ χαρᾷ.* Τὸν δὲ προθύμους ἀκούσαντα, καὶ πάντα πρὸς τὴν τοῦ γόητος ἀρέσκειαν τετελεκότα ⁶⁸, καὶ ἔκτοτε ταῖς ἀπηγορευμέναις αὐτῶν βίβλοις τῆς μαντικῆς καὶ ἀστρολογικῆς τερατείας οὐκ ἀποσχόμενος τὸν νοῦν, ἐπεὶ ἀκούων ἦν παρὰ τοῦ πατρὸς, ὡς ὑπὸ προορατικῶν ἀνδρῶν ἀπρηκότος, ὅτι πολυτρόπως τὸν πατριάρχικὸν θρόνον ἐπιθήσεται, τοῦτο ἐν αὐτῷ τρέφων Γρηγορίῳ τινὶ τῆς Συρακούσης Ἐκκλησίας γενομένῳ ἐπισκόπῳ, ὃς καὶ Ἀσβεστάς ἐκαλεῖτο, καθήρητο δὲ ὑπὸ τοῦ μεγάλου Μεθοδίου διὰ τε πολλὰ ἄλλα καὶ διὰ τὸ παρ' ἐνορίαν χειροτονήσας Ζαχαρίαν τὸν τοῦ πατριάρχου Μεθοδίου πρὸς Ῥωμαίων ⁶⁹ ἀποσταλέντα πρεσβύτερον, φιλιάζεται σὺν τούτῳ τε καὶ ἄλλοις τισὶν ἐπ' ἐγκλήμασι καθηρημένοις, ὧν ὑπῆρχεν Εὐλάμπιος ὁ Ἀπαμείας καὶ Πέτρος ὁ Συλαίου καὶ ἄλλοι σὺν αὐτοῖς πλεῖστοι, οἱ εἰς τὸν οἶκον Φωτίου συνερχόμενοι καὶ μετὰ Γρηγορίου στρεφόμενοι κατὰ τὸ μέγαλον Ἰγνατίου μελετώντας ἦσαν· οὓς καὶ συναθροισθεῖσα ἐν τῷ πατριαρχεῖῳ μητροπολιτῶν καὶ ἐπισκόπων σύνοδος πάντας

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁶ ἡ ὄσι. P. ⁶⁷ ἔτι? ⁶⁸ παντὸς et τετελεκότος P. ⁶⁹ leg. Ῥώμην. Combef.

καθήρσε καὶ ἀπεκήρυξε. Τοῦτον τὸν Φώτιον Βάρδας A
 Καίσαρ, ὁ θεῖος Μιχαὴλ τοῦ βασιλέως, χειροτονεῖ
 πατριάρχην. Ὅς μετ' ἄλλιας ἡμέρας ζητεῖ τὸ ἰδιό-
 χειρον αὐτοῦ γράμμα, ὅπερ πρὸς τοὺς μητροπολίτας
 ἐπέστειλεν, ἤνικα τοῦτον εἰς χειροτονίαν ἤγαγον, ὡς
 εἶπεν ἰδεῖν τι ἐν αὐτῷ βουλόμενος. Εἰσάγεται οὖν
 ἡ χάρις, καὶ ζητεῖται ἀσφάλειαν ἵνα μὴ διαρῆ-
 θῆται.²¹ Οἱ δὲ τοῦ Φωτίου τὸν ἀντίχειρα τοῦ κρα-
 τούντος αὐτὸν κλάσαντες [P. 444] τὸν χάρτην ἀνέσπα-
 σαν, ὃν καὶ χειρωσάμενος Φώτιος εἰς λεπτὰ κατέκο-
 ψε, λέγων· Ὅυτε ὑμᾶς οὔτε τὸν Ἰγνάτιον ἐπίσκο-
 πον ἔχω.

λβ'-λγ'. Τῷ β' ἔτει, Φωτίου τὸν τίμιον σταυρὸν εἰς
 τὴν ἑορτὴν ὑψούντος, μόναχός τις πλησίον τοῦ θυ-
 σιαστηρίου ἐστῶς διορατικὸς εἶδεν θέαμα ξένον, ὅφιν
 παμμεγέθη τὰς χεῖρας τοῦ Φωτίου κρατοῦντα, τὸν B
 εἶς σταυρὸν τὸν τίμιον ἐφ' ἑαυτοῦ ἀνυψούμενον. Σύν-
 τρημος δὲ γεγονώς μεγάλη ἐκράζε καὶ σύντομον τὸ,
 Κύριε, ἐλέησον. Καὶ τινες σὺν αὐτῷ εὐλαβεῖς ἰστά-
 μνοι τὸ αἶτιον ἀνηρώτων, καὶ αὐτὸς τὴν ὄψασιν
 ἔπειν αὐτοῖς. Οἱ δὲ ἦσαν τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας
 πρεσβυτέρων. Οὔτοι δὲ πρὸς τὸν εὐλαβῆ καὶ διορα-
 τικὸν τοῦτον μοναχὸν εἶπον, ὅτι καὶ ἡμεῖς λει-
 τουργοῦντες μετ' αὐτοῦ οὐδέποτε ἠκούσαμεν
 αὐτοῦ εὐχὴν λαλοῦντος, ἀλλὰ τῶν θύραθεν ποιη-
 τῶν ὑποψιθυρίζοντος ῥήματα· τὸ δὲ χαλεπώ-
 τερον, ὅτι καὶ ὑποκάτω τῆς θείας καὶ ἀγίας τρα-
 πῆζης ἐμεῖ δυσωδέστατον ἐμετόν.

λδ'. Καὶ διηγήσατο ἡμῖν Ἰωάννης ὁ Ἠσυχαστής,
 ἀπὸ θεοφόρος καὶ προορατικὸς ἀληθὲς, ὅτι Ἐν τῷ
 σπηλαίῳ ποτὲ σφοδρῶς καθέλωμένου μου, δύο
 τινὲς ἠγοούμενοι Εὐθύμιος καὶ Ἰωσήφ ὑπὸ Φωτίου
 σφοδρῶς διωκόμενοι παρέβηλον πρὸς με· καὶ κα-
 θὼς ἔδωκεν ὁ θεὸς, ἐστήριξα αὐτούς, καὶ τελει-
 οῦμαι εἰπὼν, Ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σώ-
 θήσεται, ἀπέλυσα αὐτούς. Τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ
 πρὸ τοῦ ἀφνικῶσαι με παρέστη μοι Διθιοψὸς μέγας
 καὶ ἀπεικτικὸς καὶ ἰδεῖν φορικτὸς, ὃς ἠπλώσε κρατῆ-
 ραι τοῦ λαιμοῦ μου πρὸς τὸ ἀποκτεῖναι με. Εὐθὺς
 δὲ ἐγὼ τὴν τύπον τοῦ σταυροῦ ποιήσας καὶ θαρσύν-
 σας ἐκράτησα αὐτὸν ἀπὸ τῆς χειρὸς, καὶ, Τίς εἶ,
 λέγων, καὶ τί τὸ ὄνομά σου, καὶ τίς ὁ ἀποστελλας σε
 ἐταῦθα, καὶ δι' ἧν αἰτίας; Αὐτὸν δὲ ἀποκριθέντα D
 εἶπεν· Ἐγὼ εἰμι ὁ δυνατὸς μὲν τοῦ Βελιάρ, ὑπουργ-
 οῦ δὲ Φωτίου· ὄνομα δὲ μοι Λεβούσας, συνεργὸς
 γοήτων καὶ φαρμακῶν, ὀδηγὸς μοιχῶν καὶ ληστῶν,
 φίλος δὲ Ἑλλήνων καὶ τοῦ ἐμοῦ ἐν κρυπτῷ θε-
 ράπορος Φωτίου. Ἀπέστειλε δὲ με ὁ ἐξουσιάζων
 με εἰς ἐκδίκεσιν αὐτοῦ διὰ τὰς χθὲς κατ' αὐτοῦ
 ἡμιτίας, τοῦ περιεργάσασθαι σε, ὅπως μεταμε-
 ληθεὶς ἀποδέξῃ αὐτὸν καὶ ἄλλοτριωθῆς τοῦ θεοῦ,
 καθὼς καὶ ἄλλοις τοῦτο πεποίηκεν πολλοῖς.

¹ Matth. x, 22.

VARIAE LECTIONES.

²⁰ ὁ οὐκ. P. ²¹ ἀσφάλεια ἵνα μὴ διαρῆχθῆ?

A patriarchalibus ædibus metropolitaram episcopo-
 rumque synodus omnes exactoravit atque proscri-
 psit. Hunc Photium Bardas Cæsar, Michaelis impe-
 ratoris avunculus, patriarcham creat. Is brevī post,
 quas manu propria scriptas metropolitatis litteras
 dederat tum cum ipsum ordinaturi convenerant,
 petit, tanquam scilicet aliquid in eis inspecturus.
 Allatum ergo diploma est, fidemque exigunt ne
 illud diffringatur. At qui Photii partium erant, vi
 arreptum e manu tenentis chartam disciderunt;
 quam et Photius apprehendens minutim concidit,
 dicens : *Neque vos episcopos habeo nec Ignatium.*

32-33. Anno secundo, cum Photius veneran-
 dam crucem per diei ejus solemnia exaltaret,
 monachus quidam haud procul ab altari stans,
 vir 672 futurorum intelligentia perspicax, inau-
 ditam rem vidit ac plane insolitam, ingentis mol-
 lis serpentem Photii adstringentem manus, cum
 veneranda crux ipsa a se ipsa exaltaretur. Rei
 ergo spectaculo territus, magna contentaque voce
 clamare, *Domine, miserere.* Clamoris causam ex-
 quirentibus, qui cum illo stabant viri religiosi,
 visionem illis aperuit. Erant hi ex ecclesie
 presbyteris, qui et ipsi venerabili huic ac spiri-
 tali monacho dixerunt : *Nos quoque cum illo rem
 sacram peragentes nunquam solemnem preceationem
 dicentem eum audivimus, sed profanorum vatum
 verba submurmurantem. Quod vero his gravius est
 etiam sub divina sacraque mensa fetoris pessimi
 vomitum egerit.*

C 34. Narravit nobis Joannes Solitarius, vir divi-
 nus ac spiritu prophetico præditus, veræ istud
 narrationis : *Cum quandoque ipse graviter habens
 in specu mea sederem, duo quidam monachorum
 præpositi Enthyimius et Joseph, quos Photius dire
 persequeretur, ad me venerunt; quibus quantum
 Deus dedit a me confirmatis, atque ad extre-
 mum adjuncto, Qui perseveraverit usque in finem,
 hic salvus erit, a me eos dimisi. Sequenti autem
 nocte priusquam obdormissem, adstitit mihi
 Æthiops magnus et horribilis aspectuque ter-
 ribilis, et ut tenens gutture suffocaret, manus
 explicavit. Mox ego crucis me signo muniens, assum-
 ptaque fiducia, Quisnam vero es tu, aio, quodve tibi
 nomen? ac quis te huc, ac quare, misit? Qui respondit :
 Ego sum potens Beliaris Photiique minister : nomen
 673 mihi Lebusas; præstigatorum adjutor ac ve-
 neficorum, mæchorum dux et latronum, Græcorum
 amicus ac Photii, qui meus in occulto servus est et
 cultor. Misit me vero dominus meus ultum serio,
 quæ in eum probra heri jactata sunt, curiosiusque
 observatum, quo nimirum pœnitentia ductus ipsum
 recipias atque a Deo alienus fias, quod et non paucis
 aliis fecit. Tu enimvero crucis armatura invalidum*

*causamque reddidisti. Tum ego venerandæ crucis si-
gnaculo ipsum profigavi, evanuitque ex oculis.*

33. Quadam nocte contigit terram magnis motibus quali; cumque Photius pro concione ad populum oraturus ambonem ascendisset, dixit *terramotus non ex peccatorum multitudine oriri, sed ex aquarum exuberantia. Item singulos homines duplici anima præditos esse: ex his unam peccare, alteram a peccato immunem esse. Hoc cum audisset qui primus a secretis erat, ad imperatorem veniens in hæc verba locutus est: Servi nostri vim faciunt, qui dicant, Sperabamus nos una præditos anima, eique procurandæ duos singuli quot mensibus modios accipiebamus. Nunc autem, ut palam docet patriarcha, quisque duas animas habet; idcirco necesse est ut duo alii modii nobis adjiciantur. Tum imperator in risum solutus: Siene docet qui vultu Chazarus est? Mox itaque accersito patriarcha ex eo sciscitatur irati specie, Siene doces, o Marzuca, hominem duplici anima præditum esse? At ille, probabilibus sermonibus ei dolo imponens, persuasit non se ita dixisse, sed de 674 aliis rebus sermonem habuisse. Quærebat ex illo Gregorius Syracusanus quid vox illa Marzucas sibi vellet. Respondit ille mar canem esse, zu trabe, cas pellem: hoc est, canis trahens pellem.*

36. Faber quidam (reique, qui audierant atque viderant, serio fidem faciebant), cujus ad Sophias ædes erant, per dies multos animam agens, linguamque et labia ac manus exedens, spiritum efflare non poterat. Tantisper vero a stupore emergens saniorique mente effectus, *Scitote, fratres, aiebat, Photium patriarcham me docuisse ne jejunos communicarem. Idque in causa est ut hæc quæ videtis patiar, et ut mori non valeam. Hæcque locutus animam efflavit. Atque hæc hactenus dicta de Photio.*

37. Anno imperii Michaelis nono expeditione suscepta imperator adversus Agarenos proficiscitur, Orypha præfecto in urbe relicto. Jamque ad Mauropotamum castra posuerat, cum ille Russos ducentarum navium classe adventare nuntiat. Quo audito imperator, re prorsus infecta nullaque consortia pugna, confestim revertitur.

38. Anno imperii Michaelis decimo Russi, cum in Hierum penetrassent, multas cædes fecerunt. Urbem itaque vallo cingunt, ac cum vix imperator trajicere potuisset, statim cum Photio patriarcha ad sanctæ Dei Genitricis, quod est in Blachernis, veniunt: eductamque cum canticis ejusdem Dei Genitricis sacram vestem ac pallium mari leviter 675 intinxerunt; cumque nulla persfaret aura, ventorum statim orti impetus, transquilloque mari ac sedato continui fluctus excitati. Impiorum Russorum fractæ naves ac quassatæ, cum paucæ evasissent periculum.

39. Barda Cæsare solenni processu ac pompa

ἄλλα σὺ με τῷ δπλαῖ τοῦ σταυροῦ ἀνίσχυμον ἔδειξας. Τότε ἐγὼ καθήρησα αὐτὸν τῷ τιμῷ σταυρῷ, καὶ θραυτος ἐγένετο.

λε'. Ἐν μιᾷ νυκτὶ συνέβη γενέσθαι σεισμοὶ μεγάλοι· καὶ αὐτὸς ὁ Φώτιος ἀναβὰς ἐπὶ τοῦ ἀμβωνος δημηγορῆσαι εἶπεν, ὅτι *Οἱ σεισμοὶ οὐκ ἐκ πλήθους ἀμαρτιῶν, [P. 445] ἀλλ' ἐκ πλησμονῆς ὕδατος γίνονται, καὶ ἕκαστος ἀνθρώπος δύο ψυχὰς ἔχει, καὶ ἡ μὲν μία ἀμαρτάνει, ἡ δὲ ἕτέρα οὐκ ἀμαρτάνει. Τούτων ἀκούσας ὁ πρωτοασηκρητικὸς καὶ ἀπελθὼν εἶπεν τῷ βασιλεῖ, ὅτι *Οἱ δοῦλοι ἡμῶν ἀναγκάζουσιν ἡμῖς, λέγοντες, ὡς ἡμεῖς ἠλιθίωμεν μίαν ψυχὴν ἔχειν, καὶ ἐλαμβάνομεν ἐκάστῳ μηνὶ ἀνὰ μοδίους δύο· νῦν δὲ, ὡς διδάσκει ἀναφανδὸν ὁ πατριάρχης, δύο ψυχὰς ἔχει ἕκαστος. καὶ δεῖ ἄλλους ἕξο μοδίους προσθεῖναι ἡμῖν. Καὶ ὁ βασιλεὺς γελάσας εἶπεν· Οὕτως δογματίζει ὁ Χαζαρκοπρόσωπος; Προσκαλεῖται οὖν εὐθὺς τὸν πατριάρχην, καὶ πυνθάνεται ὡς δῆθεν θυμούμενος· Οὕτως δογματίζεις, ὦ Μαρζούκα, δύο τὸν ἀνθρώπον ἔχειν ψυχὰς; Ὁ δὲ ταῖς πιθανολογίαις δολερῶς τοῦτον ὑπεισελθὼν ἐπεῖσεν ὡς περὶ ἄλλων ὑποθέσεων εἰπεῖν, οὐχὶ δὲ οὕτως. Τούτῳ Γρηγόριος ὁ Συρακοῦσης ἠρώτησε· Τί τὸ Μαρζούκας σημαίνει; Ὁ δὲ εἶπεν· Τὸ μάρ, κύων· τὸ ζού, σῦρε· τὸ κάς, κάσσυμα· τουτίστι, κύων ἔκων δέρμα.**

λε'. Ἐργαστηριακὸς δὲ τις, ὡς οἱ ἰδόντες καὶ ἀκούσαντες ἐθεβαίωσαν, εἰς τὰς Σοφίας τὴν οἰκίαν ἔχων, ἐπὶ πολλαῖς ταῖς ἡμέραις ψυχόρραγῶν καὶ τὴν γλῶτταν καὶ τὰ χεῖλη καὶ τὰς χεῖρας ἐσθίων ἀποφῶσαι οὐκ ἠδύνατο. Μικρὸν δὲ ἀνασφίλας εἶπεν· *Γινώσκετε, ἀδελφοί, ὅτι ὁ πατριάρχης Φώτιος ἐδίδαξέ με μὴ κοινοῦν νῆστις. Διὸ καὶ ἄ βλέπετε πανθάνω, καὶ ἀποθανεῖν οὐ δύναμαι. Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξέψυξεν. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ Φωτίου.*

λε'. Τῷ θ' αὐτοῦ ἔτει ἐκστρατεύει ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν, τὸν Ὀρύφαν ὑπαρχον ἐν τῇ πόλει καταλιπὼν· ὃς καὶ τὸν βασιλέα ἤδη τὸ Μαυροπόταμον καταλαβόντα δηλοῖ τὴν τῶν Ῥώσων ἀφίξιν, πλοίων εὐσαν διακοσίων. Ὁ δὲ βασιλεὺς εὐθὺς ὑποστρέφει, μὴδὲν ὄλως ἐργασάμενος.

λη'. Τῷ ι' αὐτοῦ ἔτει οἱ Ῥῶσὶ ἐνδοθεν τοῦ Ἱεροῦ φθάσαντες πολὺν εἰργάσαντο φόνον. Περικυκλοῦσιν οὖν τὴν πόλιν· καὶ τοῦ βασιλέως μόλις διαπεράσαι ἰσχύσαντος, εὐθὺς σὺν τῷ πατριάρχῃ Φωτίῳ τὸν ἐν Βλαχέρναις τῆς Θεοτόκου ναὸν καταλαμβάνουσι, καὶ μεθ' ὀμνηθῶν τὸ ἅγιον τῆς Θεοτόκου ἐξαγαγόντες μαφόριον τῇ θαλάσῃ ἀκρῶς προσέβαψαν· καὶ νηνεμίας οὐσης εὐθὺς ἀνέμων ἐπιφορὰ καὶ τῆς θαλάσσης [P. 446] ἠρεμούσης κυμάτων ἐπαναστάσεις ἀλλεπάλληλοι ἐγεγόνεισαν, καὶ τὰ τῶν ἀθέων Ῥώσων πλοῖα κατεάγησαν, ὀλίγων ἐκπεφυγόντων τὸν κίνδυνον.

λθ'. Βάρδα δὲ τοῦ Καίσαρος ἐν τῇ προελύσει ἔ-

ερχομένου, καθεζόμενος ὁ πατρίκιος Δαμιανὸς ἐν τῷ ὄρολογίῳ, ὁ καὶ παρακοιμώμενος, οὐκ ἐπηγέρθη τιμῆσαι αὐτόν. Ὁ δὲ θυμωθεὶς τῷ βασιλεὶ κλαίων τοῦτο ἀπήγγειλεν, καὶ, ὅτι *Εἰς ὄνειδος τῆς σῆς βασιλείας οὐκ ἐπηγέρθη μοι.* Ὁ δὲ βασιλεὺς αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐξορίζει τὸν παρακοιμώμενον Δαμιανὸν ἐν τῷ Ἁγίῳ Μάμαντι, καὶ προβάλλεται Βασιλεῖον τὸν πρωτοστράτορα αὐτοῦ παρακοιμώμενον. Τοῦτο ὁ ⁸² Καῖσαρ ἰδὼν ἐλυπήθη λίαν, καὶ ἐζήτει ἀποκτείναι Βασιλεῖον.

μ'. Τῷ 12' αὐτοῦ ἔπει ἐχώρισεν ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ τὸν Βασιλεῖον τῆς αὐτοῦ γυναικὸς Μαρίας, καὶ δέδωκεν αὐτῷ γυναῖκα Εὐδοκίαν τὴν Ἰγγηρίναν, διορισάμενος αὐτῷ κυρίως αὐτὴν ἔχειν· ἦν γὰρ αὐτῇ τοῦ βασιλέως παλλακὴ, καὶ πάνυ ἡγάπα αὐτὴν ὡς εὐπρεπῆ. Τὴν δὲ προτέραν αὐτοῦ γυναῖκα Μαρίαν, ἡὲ χρυσίον καὶ πλοῦτον πολλὸν, ἀπέστειλεν εἰς τὰ ἴα. Θέκλαν δὲ τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν προσήρμοτε Βασιλείῳ τοῦ ἔχειν αὐτὴν ἰδίως. Ὁ μέντοι Καῖσαρ καὶ ὁ βασιλεὺς ὑπεβλέποντο ἀλλήλους, ζητούντες πῶς ἕτερος τὸν ἕτερον ἀνέλῃ. Διὸ καὶ ἐλοιδορεῖ τὸν Καῖσαρα Βασιλεῖος πρὸς τὸν βασιλέα ὡς κατ' αὐτοῦ μελετώντα. Ὁ δὲ ταῦτα ὡς λῆρον ἤκουεν. Διὸ καὶ σπεύδων πληροφορήσαι τὸν βασιλέα συμφιλιούται Συμβάτιῳ πατρίκιῳ καὶ λογοθέτῃ τοῦ ὄρουμου, γαμβρῷ τοῦ Καίσαρος· καὶ εἰ ὄρκων βεβαιούσιν ἀλλήλους ⁸³ τὴν εἰς αὐτοὺς φρόνοιαν. Ἐπληροφῶρει δὲ Συμβάτιον Βασιλεῖος εἰ ὄρκων φρικτῶν, ὅτι *Καὶ βασιλέως πολλὰ σε ἀγαπῶντος βούλεται Καῖσαρα προβάλλεσθαι, ἀλλὰ διὰ τὸν πενθερὸν σου τοῦτο ποιῆσαι ἀδυνατεῖ.* Ἐν τούτοις ἀπατηθεὶς ὁ Συμβάτιος γέγονε κατὰ τοῦ Καίσαρος Βάρδα τοῦ ἰδίου πενθεροῦ, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν βασιλέα ἐξωμόσατο πληροφορήσας αὐτόν πῶς· *Ὁ Καῖσαρ βούλεται σε, φησὶν, ἀνελεῖν, ἐξαιπῶν καὶ τὰ τῆς βουλῆς.* Ὁ δὲ βασιλεὺς τοῖς ὄρκοις Συμβάτιου πεισθεὶς καὶ τοῖς λόγοις Βασιλείου βεβαιωθεὶς ἐνδομύχει κατὰ τοῦ Καίσαρος. Ὁ δὲ Βασιλεῖος πάντα σκευασάμενος κατὰ τοῦ Καίσαρος, ἐν δὲ τῇ πόλει μηδὲν ποιῆσαι δυνάμενος, πείθει τὸν βασιλέα κινήσας στόλον κατὰ τῆς Κρήτης. Καὶ τούτου γινομένου Λέων ὁ φιλόσοφος Βάρδα Καῖσαρα ⁸⁴ παρήκει ὑποστέλλεσθαι [P. 447] καὶ συντηρεῖν ἐκείτὸν ἀπὸ Βασιλείου. Ὁ δὲ Καῖσαρ τὸν βασιλέα ἐπεφωνεῖτο φεῖδεσθαι τοῦ Βασιλείου. Ἐπει δὲ προσέλευσις τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἐν τοῖς Χαλκοπρατεῖσι ἐτελεῖτο, Εὐαγγελίου τελεσθέντος ἀνήλθεν ὁ τε πατριάρχης Φώτιος καὶ ὁ βασιλεὺς σὺν τῷ Καίσαρι καὶ Βασιλείῳ παρακοιμωμένῳ ἐν τοῖς Κατηκουμένοις· καὶ τοῦ πατριάρχου ἐπὶ χεῖρας ἔχοντος τὸ τίμιον σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, βάψαντες ὅτε βασιλεὺς καὶ ὁ Βασιλεῖος τοὺς τιμίους ὑπέγραψαν σταυρούς, ὄρκῳ βεβαιώσαντες τὸν Καῖσαρα ἀφόβως συνεθεῖν αὐτοῖς ἐν τῷ ταξιδίῳ. Ὁ δὲ φιλόσοφος Λέων φανερώς παρηγγύα τῷ Βάρδᾳ μὴ ἐξελεθεῖν σὺν αὐτοῖς, ἐξερχομένῳ δὲ ἔειπεν μὴ ὑποστρέφειν.

A eorum transeunte, Damianus patricius et accubitor in horologio sedens illi honoris causa minime surrexit. Ea re ille exasperatus iugens imperatori refert, idque animo cogitantem ait non surrexisse, ut regiam ipsam majestatem injuria probeque violaret. Hoc audito imperator, Damiano ad S. Mamantis aبلغato, Basilium protostratorem accubitorem praeficit. Videns autem Caesar rem molestissime habuit, necemque Basilio machinabatur.

40. Anno ejus imperii undecimo Michael Basilium cogit dato libello repudii Mariam conjugem dimittere, tradita ei uxore Eudocia Ingerina; jussumque illi ut rato eam conjugio haberet. Erat enim illius concubina, quam summe diligebat eo quod forma venustissima esset. Priorem vero uxorem Mariam auro aliisque divitiis donatam ad sua remisit. Theclam autem sororem suam Basilium despondit, ut privatim eam haberet. Caeterum Caesar et Basilium sibi mutuo suspecti erant, atque alter alterum tollere quaerebant. Eam ob rem Basilium apud imperatorem exposulat moliri in eum Caesarem. Verum haec ille ut deliria audiebat. Quamobrem **676** etiam Basilium fidem imperatori facturum amicitias jungit cum Symbatio patricio ac dromi logotheta, Caesaris genero; juratamque alter alteri concordiam firmant. Aiebat Basilium horrendisque juramentis adstruebat diligi eum plurimum ab imperatore, ac velle Caesarem provehere, nec tamen propter ejus socerum id posse praestare. His deceptus Symbatius adversus Bardam Caesarem socerum suum conjurat; ingressusque ad imperatorem, jurejurando velle Bardam Caesarem eum interficere affirmat, ipsas quoque insidias narrans. Imperator Symbatii juramentis credulus, ac Basilii verbis persuasus, intus animo in Caesarem insidias condebat. Basilium autem quae erant perdendo Caesari, cuncta instruxerat, cumque rem in urbe praestare non posset, auctor est imperatori, ut classem adversus Cretenses educat. Haec cum gererentur sicque res in prociectu esset, Leo philosophus Bardam Caesarem admonerat ut se subduceret sibi que a Basilio caveret: Caesar vero imperatorem in Basilium proniorem esse respondebat. Quod autem processus diei annuntiationis in Chalcoπραταῖσι peragebatur, lecto Evangelio ascendit Photius patriarcha, et imperator cum Caesare et Basilio accubitore ad Catechumena; tenenteque patriarcha in manibus pretiosum corpus et sanguinem Domini nostri Jesu Christi, intingentes imperator pariter ac **677** Basilium venerandas cruces subscripserunt, jurejurando Caesari fidem obstringentes, omnis ut metus securus eam eum illis expeditionem susciperet. Leo autem philosophus Bardam palam monerat ne eum illis egrederetur: sin minus, reversurum non esse.

VARIAE LECTIONES.

⁸² ὁ om. P. ⁸³ ἀλλήλοις? ⁸⁴ Βάρδα τῷ Καίσαρι?

Signa quoque ejus necis secuta sunt. Facto A
 terræ motu statua quæ ad Sanctam An-
 in columna secundo ordine stabat, collapsa
 Rettulit Bardas Leoni philosopho, isque sic
 m exposuit, ei qui a primo imperatore se-
 dus sit, imminere ruinam mortis. Sed et quod
 or Theodora paludamentum miserat, justa mi-
 s longitudine inventum, cui perdix auro in-
 tus erat. Accepta ille veste percontabatur quor-
 m brevior facta esset; utque existimo, vite
 nem ambobus præsignabat: nempe perdicis sym-
 olo structas ei dolo insidias, brevitatem breves il-
 us dies innuebat. Sed et ejusmodi conspexit
 somnium: Videbatur sibi Cæsar cum imperatore
 solemnī die ad Sanctæ Dei Sapientiæ solito splen-
 dore ac cultu advenisse, cumque ad sanctum
 altare prope accessissent, angelos in candido
 habitu illis apparuisse. Intra cancellos senior qui-
 dam solio sublimis cernebatur. Erat is Petrus
 apostolus; cui Ignatius in genua supplex lacry-
 misque oppletus, quæ passus ab eo erat, mala
 exponebat. Petrus rei acerbitate motus, virum-
 que miseratus, *Ex Domini, inquit, manu ultionem*
678 *nancisceris.* Moxque uni duorum illi adstan-
 tium, aureis vestibus præpositorum more fulgen-
 tium, gladium tradit; statimque innuens, impe-
 ratorem quidem a dextris posuit, a sinistris vero
 Dei iræ devotum, sic dictum Cæsarem, aitque
 frustatim gladio concidendum. Quo exeunte, de
 Michaele adiecit, ipse quoque exspectaret se con-
 cidendum; appellans improbam prolem.

42. Post Pascha itaque imperator ingentibus copi-
 piis stipatus ad Thracæsiarum thema venit. Porro
 Basilius Cæsaris necem machinabatur. Erant au-
 tem in consilio Marianus ejus frater et Symba-
 tius Cæsaris gener, Bardas quoque frater Symba-
 tii et Petrus Bulgarus et Leo Assyrius ejus
 consobrinus, Joannes quoque Chaldæus et Constan-
 tinus Toxaras. Innotuit res Joanni Neatocomito,
 nuntiatque per Procopium Cæsari. Cui ille vicis-
 sim: *Junior es, et deliras, zisania seminans.* Insom-
 nem Cæsar noctem egit, summoque diluculo suis
 omnibus in consilium vocatis declaravit quæ sibi
 dicta erant, rogans quid illi factò opus putarent,
 eorum sententiam. Cui Philotheus protospatharius
 et generalis, Cæsaris propensius amicus, *Mane,*
 inquit, *domine, auream casii coloris chlamydem tuam*
induere, teque coram inimicis palam exhibe, fugient-
que a facie tua. Orto itaque sole, consensu equo,
 fulgenti habitu, ingenti satellitio Cæsar ad impe-
 ratorem venit. Occurrit Basilius, **679** *manuque*
apprehensum ad sacrum intus cubiculum adduxit,
aitque imperatori: Collecto, domine, omni exercitu,
jube in Cretam transfretare. Moxque Basilius a
 tergo stans Cæsari ense adigit. Reliqui mem-
 bratim conciderunt, spectante imperatore ac con-

μα'. Καὶ σημεῖα τῷ τούτου θανάτῳ παρεκολούθη-
 κισαν. Σεισμοῦ γὰρ γεγονότος ἐπεπτώκει τὸ ἀγάλμα
 ὃ κατὰ τὴν Ἁγίαν Ἄνναν ⁸⁸ τὸ δεύτερον ἐπὶ κίονος
 ἵστατο· ὅπερ διαγγελοῦν παρὰ Καίσαρος λέοντι τῷ
 φιλοσόφῳ διηρμήνευτο, τὸν ἐκ πρώτου ἀνακτος δεύ-
 τερον ἐκπεσεῖσθαι διὰ θανάτου. Ἄλλὰ καὶ ἐσθῆς
 αὐτῷ ἐξαποσταλεῖσα παρὰ Θεοδώρας τῆς αὐτοῦ
 ἀδελφῆς τοῦ προσήκοντος μήκους ἄλλειψουσα, ἦντι
 πέρδιξ χρυσοῦ παστος καθιστόρητο· ἦν προσδεξόμενος
 ἐκυνθάνετο αὐτῇ τί κεκολλώθωται. Ὡς οἶμαι, φησὶν,
 ἀμφοτέροις τὴν λύσιν προσεζωγράφησε, διὰ μὲν τῆς
 πέρδικος τὸ πρὸς αὐτὸν δολοῦν, διὰ δὲ τοῦ ἄλλειψου
 τὸ ἐλλιπὲς τῶν αὐτοῦ ἡμερῶν αἰνιτιτόμενος. Καὶ
 ἄναρ δὲ ἐθεάσατο τοιοῦτον· Ἐδόκει ἑορτασίμου ἡμέ-
 ρας· ὁ Καίσαρ μετὰ τοῦ βασιλέως τῆ Ἁγία τοῦ Θεοῦ
 Σοφία προσπεφοιτηκέναι καὶ συνήθους λαμπρότητος.
 Ὡς δὲ πρὸς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον ἦσαν, λαμπρόφοροι
 τούτοις ἀνεφάνησαν ἄγγελοι, καὶ πρὸς τοὺς ἔσω
 διώπτετό τις ὑπεράνω γηραῖος ὄντιον ὄντιον, καὶ
 οὗτος Πέτρος ὁ ἀπόστολος, ὃ Ἰγνάτιος γονυπετιῶν
 δάκρυσιν ὑπὲρ ὑπομιμνήσκων ὑπὲρ ὧν λωθηθεῖς
 ὑπεμεμνήκει. Ὁ δὲ ⁸⁹ διὰ τὸ πάθος συνδιατεθείς
 αὐτῷ ἔφη τὴν ἐκδίκησιν ἐκ χειρὸς Κυρίου ἀποίσει-
 σθαι. Καὶ εὐθὺς ἐν τῶν ἱσταμένων αὐτῷ δύο χρυσο-
 ενδύτων ὡσεὶ πραιποσίτοις μάχαιραν ἐπιδίδωσι,
 καὶ φησιν ⁹⁰ τάχει ἐκνεύσας τὸν μὲν βασιλέα τῷ
 δεξιῷ ἀφώρισεν ⁹¹, τὸν δὲ θεόργιστον Καίσαρα, οὐ-
 τως εἰπὼν, τοῖς ἀριστεροῖς, καὶ διὰ ταύτης μεληθὼν
 τιμωρήσασθαι. Οὐ δὴθεν ἐξιεμένου, καὶ περὶ τοῦ
 C Μιχαὴλ διειρήκει τὴν τομὴν ἀπεκδέχεσθαι, ἀποκαλῶν
 αὐτὸν ἀσεβότεκνον.

μβ'. Μετὰ γοῦν τὸ Πάσχα ἀπάρας ὁ βασιλεὺς μετὰ
 πολλοῦ στρατοῦ [P. 448] ἦλθεν ἐν τῷ θέματι τῶν
 Θρακησιῶν, καὶ Βασίλειος κατὰ τοῦ Καίσαρος ἐμε-
 λέτα. Ἦσαν δὲ ἐν τῇ βουλῇ Μαρτιανὸς ὁ ἀδελφὸς αὐ-
 τοῦ καὶ Συμβάτιος ὁ γαμβρὸς τοῦ ⁹² Καίσαρος καὶ
 Βάρδας ὁ ἀδελφὸς Συμβατίου καὶ Πέτρος ὁ Βουλγαροῦ
 καὶ Λέων ὁ Ἀσσύριος ἐξάδελφος αὐτοῦ, Ἰωάννης τῆ
 ὁ Χάλδος ⁹³ καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Τοξαρᾶς. Διέγνω δὲ
 ταῦτα Ἰωάννης ὁ Νεατονόμιτος, καὶ δηλοῖ διὰ Προ-
 κοπίου τῷ Καίσαρι. Ὁ δὲ ἀντιδηλοῖ αὐτῷ· *Νέος εἶ,*
καὶ ληρεῖς ἐγγείρων ζιζάνια. Ἄσπνος δὲ ὁ Καίσαρ
 διατελέσας, δρῆθρου βαθέος ⁹⁴ τοὺς αὐτοῦ πάντα
 προσκαλεσάμενος διεσάφησε τὰ λαληθέντα αὐτῷ καὶ
 βουλὴν ἐζήτη. Φιλόθεος δὲ ὁ πρωτοσπαθᾶριος καὶ
 D γενικὸς προσφίλης αὐτοῦ ὄν λέγει τῷ Καίσαρι·
Ἀφρίον, δέσποτα, περιβαλοῦ τὸν χρυσοπέρικτόν
σου χιτῶνα καὶ ὄφθητι τοῖς ἐχθροῖς σου· κα-
ἀπὸ προσώπου σου φεύξονται. Τοῦ δὲ ἡλίου ἀνα-
 τελλαντος ἔπιπυ ἐπιβὰς παρεγένετο πρὸς τὴν κόρτη
 τοῦ βασιλέως μετὰ στολῆς λαμπρᾶς, πολλῶν περι-
 κυκλούντων αὐτόν. Ἐλθὼν δὲ Βασίλειος καὶ τῇ χειρὶ
 κρατήσας εἰσήγαγε πρὸς τὸν βασιλέα. Ὁ δὲ τῷ βα-
 σιλεῖ ἔφη· *Τοῦ λαοῦ παντὸς, δέσποτα, συνειλε-*
γμένον πρόστατατε διαπεράσαι ἐν τῇ Κρήτῃ. Καὶ
 εὐθὺς ὁ Βασίλειος ὄπισθεν ἐστὸς δίδωσιν αὐτῷ μετὰ

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁸ Ἄννην P. ⁸⁹ δὲ om. P. ⁹⁰ σφίτιν margo P. ⁹¹ ἀφώρισαι? ⁹² τοῦ om. P. ⁹³ Χάλδης P. ⁹⁴ βαθείας P.

ξίφους. Οἱ δὲ λοιποὶ μεληδὸν αὐτὸν κατέκοψαν, τοῦ βασιλέως· βλέποντος καὶ σιωπῶντος. Ἦν δὲ ὡσεὶ ὡρα τρίτη. Καὶ εὐθὺς ὑποστρέφουσι πρὸς τὴν πόλιν. Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν κατὰ τὸ ἐμπόριον τοῦ Ἀκρίτα, μοναχὸς τις ἐφ' ὑψηλῆς τῆς πέτρας ἐπεφώνει μεγάλως τῷ βασιλεῖ· *Καλὸν ταξείδιον ἐποίησας, ὦ βασιλεῦ, τὸν ἰδιὸν σου καὶ συγγενῆ ἀνελῶν. Οὐαὶ σοι, ὅτι ταῦτα ἐποίησας!* Θυμωθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ Βασίλειος πέμπουσιν ἀνελεῖν τὸν μοναχόν. Οἱ δὲ παρατυχόντες ἐπεισαν τὸν ἀποσταλέντα ἄνουν καὶ δαιμονιώντα εἶναι τὸν μοναχόν. Διὸ καὶ μόλις παρήλθεν ὁ μοναχὸς τῆς τιμωρίας.

μγ'. Τῇ δὲ ἁγίᾳ Πεντηκοστῇ ἔσπεψεν ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ καὶ Φώτιος πατριάρχης ἐν τῇ Ἁγίᾳ Σοφίᾳ Βασιλείον τὸν παρακοιμώμενον εἰς βασιλέα, τόμον ἀναγνούς διὰ Κάστορος ἀσκηρῆτις ἔχοντα οὕτως· *Βάρδας ὁ Καῖσαρ ἐβουλεύσατο ἀνελεῖν με, καὶ διὰ τοῦτο ὑπεξήγαγέ με τῆς πόλεως· καὶ εἰ μὴ διὰ Συμβάτιου καὶ Βασιλείου ἐμνήσθη μοι, οὐκ ἐν τοῖς ζωσιν ἦμην. Ὅθεν καὶ ἐτελεύτησεν ὑπὸ τῆς ἰδίας ἀμαρτίας. Θέλω δὲ Βασιλείον τὸν παρακοιμώμενον, ὡς πιστὸν ὄντα καὶ φυλάττοντα τὴν ἐμὴν βασιλείαν καὶ τοῦ ἐχθροῦ ἐλευθερώσαντά με καὶ πόθον πρὸς με πολὺν ἔχοντα, εἶναι [P. 449] φύλακα τῆς ἐμῆς βασιλείας καὶ προροπητῆρ, καὶ ὑπὸ πάντων εὐφημεῖσθαι ὡς βασιλέα. Καὶ εὐφῆμησαν πάντες· Μιχαὴλ καὶ Βασιλείου πολλὰ τὰ ἔτη!* Ὁ δὲ τὸν τόμον ἀναγνούς Κάστωρ ὁ ἀσκηρῆτις, ἐξελθὼν ἐν Νικομηδείᾳ καὶ ἰλθὼν εἰς μονὴν ἀνδρῶν ἐμεινεν μέσον λιβαδίου. Ἦν δὲ ἔκτεσε φρέαρ, καὶ πεσὼν ἐν αὐτῷ ἀπεπνίγη.

μδ'. Συμβάτιος δὲ ὁ γαμβρὸς τοῦ Καίσαρος, ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τοῦ Βασιλείου, εἰς μῖσος αὐτοῦ κινεῖται· καὶ συμβουλευσάμενος μετὰ Γεωργίου τοῦ Πηγάνη αἰτεῖται στρατηγὸς προβληθῆναι, καὶ γίνεται. Ἄντ' αὐτοῦ δὲ προβάλλεται λογοθέτης τοῦ δρόμου ὁ Γουμέρ. Καὶ ἐξελθόντες ἅμα ὁ τε Συμβάτιος καὶ ὁ Πηγάνης καταστρέφουσι τὸν λαὸν καὶ πυρπολοῦσι τὰς χώρας (ἦν γὰρ καιρὸς τοῦ θέρους), εὐφημοῦντες Μιχαὴλ μόνον, τὸν δὲ Βασιλείον ἀποκηρύττοντες. Τοῦτο μαθόντες οἱ βασιλεῖς γράφουσι τοὺς λοιποὺς στρατηγούς καταπολεμησάι αὐτούς. Νικηφόρος δὲ ὁ Μαλέϊνος ἐβρίψεν ἔγγραφα μετὰ παντὸς τοῦ λαοῦ, ἵνα δόλωι τούτους κρατήσωσι καὶ μὴ εἰς ἱερὸν ἐμπέσωσι πόλεμον. Κρατεῖται οὖν ὁ Πηγάνης, καὶ εἰσαχθεὶς ἐν τῇ πόλει ἀποτυφλοῦται, καὶ καθίζουσι αὐτὸν ἐν τῷ Μιλίῳ προσαιτεῖν. Κρατεῖται δὲ καὶ ὁ Συμβάτιος παρὰ τοῦ Μαλέϊνου εἰς Κικεζινήν· καὶ εἰσαχθέντος εἰς τὸν Ἁγίον Μάμαντα, φέρουσιν τὸν Πηγάνην μετὰ θυμιάματος ὀστράκην καπνίζοντα θαλάσῃ, καὶ ἀπαντᾷ καὶ θυμιάτῃ τὸν Συμβάτιον. Ἀποτυφλοῦται δὲ καὶ αὐτὸς τὸν ἕνα ὀφθαλμόν, καὶ ἐκκόπτουσι τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα, καὶ καθίζουσι καὶ αὐτὸν εἰς τὰ Τζαύσου προσαιτεῖν, καὶ μεθ' ἡμέρας τρεῖς ἀγούσιν αὐτοὺς ἐν τῇ πόλει εἰς τοὺς ἰσθμῶς οἴκους.

με'. Ἐκβάλλει οὖν ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ διὰ τοῦ μηχανικοῦ τοῦ λεγομένου Λάμαρι Κωνσταντίνου τὸν

aticente. Hora erat fere tertia; statimque in urbem revertuntur. Cumque ad emporium Acrita venissent, monachus quidam ex alta rupe imperatori elata firmaque voce clamabat: *Egregia sane, imperator, tua hæc expeditio, quod necessarium tuum ac cognatum occidisti. Vae tibi qui hæc feceris!* Iratus imperator et Basilius mittunt qui monachum occisuri essent. Verum qui aderant, ei qui missus spiculator erat monachum dementem esse actumque a dæmone etiam atque etiam asseverant; quo factum est ut vix tandem ille pœnam evaderet.

45. Per sancti autem diei Pentecostes solemnia Michael imperator Photiusque patriarcha in S. Sophiæ Basilium accubitorem imperatorem creantur, lecto tomo per Castorem a secretis, in hæc verba, *Bardas Cæsar mihi necem machinatus est, inque eam rem malo dolo eduxit ex urbe; ac nec inter vivos numerarer, nisi a Symbatio et Basilio mihi nuntiatum fuisset. Quapropter etiam suo ille scelere mortuus est. Basilium autem accubitorem velut fidelem meæque majestatis servatorem, quiq; ab hoste me liberavit atque ingenti amore prosequitur, custodem esse volo ac curatorem mei imperii, quem tanquam imperatorem omnium jubeo præconio laudari.* Faustis itaque omnes vocibus ac ominibus acceperunt: *Michaelis et Basilii multi anni!* Qui autem tomum legerat, Castor a secretis, egressus Nicomediam, ad viroꝝ monasterium quoddam cum venisset, ac quo loco puteus erat in medio prati constitisset, in cum præceps factus suffocatus est.

44. Symbatius autem Cæsaris gener, illum se a Basilio videns, odio in illum incitatur; initoque cum Georgio Pegane consilio armata se militia ducem præfici rogat, et vero obtinet. Ejus vero loco Gumer dromi logotheta provehitur. Egressi itaque simul Symbatius ac Peganes, aversis militum anjmis, agros igni vastant (erat enim æstivum tempus), Michaeli solum fausta acclamantes, Basilium vero abdicantes. Audierunt imperatores, ducesque reliquos arma in eos sumere datis litteris jubent. Nicephorus vero Maleinus per omnes late ordines projectis schedulis dolo capiendos rebelles monet, caveantque ne iis bellum civile constetur. Capitur ergo Peganes, et in urbem inductus oculis orbatur, atque in Milio ad emendicandam stipem collocatur. Capitur vero etiam Symbatius a Maleino ad Celtzinem; inductoque ad S. Mamantis Symbatio, adducunt Peganem cæcum cum thuribulo testaceo adolentem sulfur; factusque obviam Symbatio adolelet. Cæcatur vero etiam Symbatius altero 681 oculo, ac dextra illi manus abscinditur; quem et ipsum ad Tzausæ ædes ad stipem petendam statuunt; ac post tres dies in suas illos ædes in urbe adducunt.

45. Michael imperator Constantini Cabalini cadaver per machinatorem Lamari nomine ex sepul-

cro ejectum, impiumque patriareham Joannem cum humerali (pontificio amictu) e sepulcro eductum, per praefectum in praetorio inclusit; ac quo die Circenses agebantur, adductos nudatosque verberibus affecit, tumque illorum ossa ad Mauriani aedes combussit. Copronymi vero urnam ex marmore vridi miro opere fabricatam serra secans, inde columellas fecit in templo abs se aedificato in Phari palatio.

46. Mense Septembri, indictione quinta decima, natus est Constantinus ex Michaelē imperatore et Eudocia Ingerina, cum adhuc Michael superstes esset. Exhibitoque circensium munere ad S. Mamantis, imperator venetus equitavit, Constantinus vero Armeniacus, Thomae patricii ac generalis excubiarum drungarii pater, albus, Agallianus prasinus, Crassus russius. Eo certamine imperator victor exiit. Inde vero quid accidit? nam et hoc Michaelis imperatoris recordiae specimen, quod sic Romanorum robur imminuit. Leo philosophus, qui Thessalonicensis antistes fuit, Theophilo imperatori auctor fuerat ut duo horologia fabricaret, quorum esset eadem vis eodemque ferentia; atque unum quidem 682 in praesidio versus Ciliciam haud longe a Tarso collocavit, alterum in palatio servabatur. Scripta erant in singulas horas quae fiebant in Syria: puta ad primam, si fuisset Saracenorum excursio; ad secundam, si commissum praelium; ad tertiam, si excitatum incendium; ad quartam, si quid aliud; ac similiter in reliquis. Ex scriptis igitur duodecim numeris et argumentis, si quid in Syria contigisset, qua hora consignatum erat, a loci praesidiariis e sublimi accensus ignis monstrabat. Custodes enim erant, qui rem attente ac diligenter dispicerent. Accensus ignis a praesidio quod Lulum vocant, Argaei collis incolis commonstrabat, rursusque iis qui in Isamo et his qui in Aegilo; secundum hos iis qui apud Mamantem collem; exinde Cyrizus, tum Mocius, inde S. Auxentii collis his qui in palatio ad solare Phari horologium perpetui vigiles constituti erant, quam cito manifestum reddebat. Sic itaque Michaelē, uti dictum est, ex Circensium ratione equos agitante, sublatus ignis Saracenorum excursionis signum dedit. Imperator, ne in posterum ejusmodi ignes molestius spectatores haberent, e vicinis urbi speculis deinceps accendi vetuit.

47. Cum igitur imperator equestri certamine victor una ipse cum Basilio et Eudocia ad caenam sederet, Basiliscianus patricius imperatorem laudabat ut qui scite ac solerter currum rexisset. Mox igitur jubet imperator eum surgere, detractisque ejus rubeis calceis sibi induere. 683 Renebat ille coniectis in Basilium oculis. Quod tamen imperator ira percitus jusserat, annuitque Basilius, imperatorias ocreas sibi imposuit. Atque imperator Basilio, Deum obtestans, Magis illi conveniunt. An

Καβαλλῶν ἐκ τοῦ τάφου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀσεβῆ πατριάρχην μετὰ τοῦ ὀμορορίου καὶ αὐτὸν ἐκ τοῦ τάφου, καὶ κατακτείνει διὰ τοῦ ὑπάρχου ἐν τῷ πραιτωρίῳ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ ἵππικῶ ἀγῶν καὶ ἀπογυμνύσας ἐτυφε μαγγλάβια, καὶ τὰ ὀστά αὐτῶν ἔκαυσεν ἐν τοῖς Μαυρισανοῦ. Τὴν δὲ λάρνακα τοῦ Κοπρωνύμου πράσινον ὄψαν καὶ θαυμαστὴν διαπρίσας ἐποίησε στήθεκ ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ κτισθέντι ναφῷ ἐν τῷ παλατίῳ τοῦ Φάρου.

μς'. Τῷ δὲ Σεπτεμβρίῳ μηνὶ τῆς 'ε' ἐπιμεμήσεως ἐγενήθη Κωνσταντῖνος ὁ βασιλεὺς ἐκ Μιχαήλ καὶ Εὐδοκίας τῆς Ἰγγηρινῆς ἐτι περιόντος τοῦ Μιχαήλ [P. 450] καὶ ἵππικῶ γενομένου ἐν τῷ Ἁγίῳ Μάμαντι ἵππευσεν ὁ βασιλεὺς βένετος, Κωνσταντῖνος δὲ ὁ ἐξ Ἀρμενίων ὁ πατὴρ Θωμᾶ πατρικίου καὶ Γενεσίου δρουγγαρίου τῆς βίγλας λευκῆς, πρᾶσινος δὲ Ἀγαλλιανὸς καὶ ρούσιος ὁ Κρασός. Νικᾷ δὲ ὁ βασιλεὺς. Καὶ τί συμβαίνει ἐντεῦθεν; καὶ τοῦτο γὰρ τῆς αὐτοῦ τοῦ βασιλείως τοῦ Μιχαήλ κακία ἐστίν, εἰς ὅσον τὴν τῶν Ῥωμαίων ἰσχὺν ἠλάττωσεν. Ὁ φιλόσοφος Λέων ὁ Θεσσαλονίκης γενόμενος πρόεδρος, τῷ βασιλεῖ Θεοφίλῳ συμβουλεύσας, ὡς ὠρολόγια ἐποίησεν δύο ἐξ Ἰσοῦ κάμνοντα· καὶ τὸ μὲν ἐν ἐπὶ τῷ φρουρίῳ τῷ κατὰ Κιλικίαν τῆ Ταρσῶ πλησιάζον ἀπέθετο, τὸ δὲ ἕτερον ἐν τῷ παλατίῳ ἐφυλάττετο, ἅπερ εἶχον γεγραμμένα εἰς ἐκάστην ὥραν τὰ ἐν Συρίᾳ γενόμενα, ὅταν τὴν πρώτην ὥραν εἰ ἐκδρομῆ τῶν Σαρακηνῶν γέγονε, τὴν β' εἰ πόλεμος, τὴν γ' εἰ ἐμπρησμός, τὴν δ' εἰ ἄλλο τι, καὶ εἰς τὰς λοιπὰς ὁμοίως. Ἐκ τῶν γεγραμμένων οὖν δώδεκα ὑποθέσεων εἰ τι κἀν συνέθη ἐν Συρίᾳ, ἐν τῇ ὥρᾳ ἐν ἣ ὑπὸθεσις γέγονε, ἀνάπτων ἀπὸ τῶν ἐκείσε φανός, ἐπεὶ καὶ οἱ φυλάσσοντες καὶ ἀτενῶς καὶ ἀκριβῶς βλέποντες τὰ τετυπωμένα ἐν αὐτοῖς ἦσαν, μετεδίδοτο εὐθύς ὁ φανός ἀπὸ τοῦ φρουρίου τοῦ λεγομένου Λούλου τοῖς κατὰ τὴν Ἀργαίαν βουνὸν καὶ αὖθις τοῖς κατὰ τὴν Σάμον⁸³ καὶ τοῖς κατὰ τὸ Ἀγγίλον, εἶτα τοῖς κατὰ τὸν Μάμαντα πάλιν βουνὸν, ἀφ' οὗ ὁ Κύριζος, εἶτα ὁ Μώκιλος, ἀφ' οὗ ὁ τοῦ Ἁγίου Αὐξεντίου βουνός, τοῖς ἐν τῷ παλατίῳ κατὰ τὸν ἡλιακὸν τοῦ Φάρου διαιταρίως ἀφωρισμένοις ἐν βραχεῖ ἐποίησε φανερόν. Ἴππευόμενῳ οὖν τῷ βασιλεῖ Μιχαήλ, ὡς εἴρηται, ὁ φανός ἐσήμανεν ἐκδρομὴν τῶν Σαρακηνῶν. Αὐτὸς πρὸς τὸ μὴ τοὺς θεατὰς τοῦ ἵπποδρόμου χαλαρωτέρου; τῇ αὐρίῳ γενέσθαι, προσέταξεν μηκέτι τοιοῦτος φανός ἐνεργεῖν.

μς'. Ὡς οὖν εἴρηται, νικήσαντος τοῦ βασιλείως ἐπὶ δεῖπνον καθέστη ἅμα Βασιλεῖω καὶ Εὐδοκίᾳ, Βασιλισκιανὸς ὁ πατρικίος ἐπήνην τὸν βασιλέα ὡς εὐφυσῶς ἐλάσαντα εἰς τὸ ἄρμα. Εὐθύς οὖν καλεῖται τοῦτον ὁ βασιλεὺς ἀναστῆναι, τὰ τζάγγια δὲ αὐτοῦ σῦρξι καὶ ἑαυτῷ ὑπόδησαι⁸⁴. Τοῦ δὲ ἀνανεύοντος καὶ πρὸς Βασιλεῖον βλέποντος, ἐπεὶ ὁ βασιλεὺς μετὰ θυμοῦ προσέταξεν καὶ ὁ Βασιλεὺς ἐπένευσεν, ὑπέδρασε⁸⁵ τὰ αὐτά. Καὶ λέγει ὁ βασιλεὺς μεθ' ὄρκου πρὸς Βασιλεῖον· Καλλίον αὐτῷ πρότεουσιν. Καὶ

VARIÆ LECTIONES.

⁸³ Ἰαζμον margo P. ⁸⁴ ὑπεδήσαθα: Georg. ⁸⁵ ὑπεδήσατο item.

τὰρ οὐκ ἔχω ἐξουσίαν, ὡς σὲ βασιλέα ἐποίησα, ἄλλοι καὶ ἀλλοι ποιεῖσαι; Καὶ ὠργίζετο κατὰ Βασιλείου θυμούμενος. [P. 451] Δακρύουσα δὲ ἡ Εὐδοκία ἐφη τῷ βασιλεῖ· Τὸ τῆς βασιλείας σου ἀξίωμα, δέσποτά μου, μέγα ἐστίν, ᾧ ἀναξίως καὶ ἡμεῖς ἐτιμῆθημεν· καὶ οὐ δίκαιόν ἐστι καταφρονεῖσθαι αὐτό. Καὶ τῷ Βασιλεῖ φη· Μὴ λυποῦ ἐπὶ τούτῳ· καὶ τὸν Βασιλισκιανὸν βασιλέα θέλω ποιεῖν. Καὶ πρὸς τοὺς παρόντας εἶπεν· Ἄρα οὐ ἀρέσκει αὐτὸν εἶναι βασιλέα;

Πρῶτον μὲν εἶδος ἄξιον τυραννίδος,
Τὸ δευτέρον δὲ συμφυρὸς πάλαι στέφος.
Ἄπαντα δ' ἀρμόζουσι πρὸς τὴν ἀξίαν.

Καὶ ὅτι πόσον οὐκ ἀλλοίον τοῦτόν με ποιῆσαι βασιλέα! Βασιλεὺς δὲ ἐν θυμῷ καὶ λύπῃ μεγάλη γέγονεν.

μη'. Ἐξεληθόντος δὲ τοῦ βασιλέως εἰς κυνήγιον, μοναχός τις δέδωκεν αὐτῷ χαρτίον ἔχον τὴν κατ' αὐτοῦ μελετωμένην ὑπὸ βασιλέως ἐπιβουλήν, ὡς τινι τῶν ὑπασπιστῶν προσέταξεν ὁ βασιλεὺς τὴν λόγχην κατὰ τοῦ Βασιλείου ρίψαι. Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦ δείπνου, οὐ μόνον τοῦ νῦν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων, ἀφ' οὗ τῷ αἰνῷ ἐμεθύσθη, πέρα δεινῶν ἐνεκλεύετο, ἀφαιρέσεις ὠτων καὶ βινῶν καὶ κεφαλῶν ποιούμενος· καὶ εἰ μὴ τινες οἰκτιρῶν κρατούμενοι τούτων παρημέλουν καὶ πρὸς τὴν αὔριον ἐπεμπον, ἀνάκλησιν τινα καὶ μεταμέλειαν ἐκδεχόμενοι, ὅπερ ἦν, ἀπώλετο ἂν σύμπας ὁ παραμένων τῷ Μιχαήλ. Ἄλλὰ καὶ Βασιλεὺς οὐκ ὀλιγάκις παροιρίας παίγνιον γεγονώς ἐκαρτέρει καὶ ἔμενεν μεταμέλον τινα γενέσθαι κατὰ τὸν ἄνδρα. Ὅψθ' ἔγουν τοῖς πράγμασιν ὑποβλεπόμενος προλαμβάνειν ἐσπουδάσεν μᾶλλον ἢ ἵπ' αὐτοῦ ἀναρεθῆναι. Τῆς δὲ μητρὸς τοῦ Μιχαήλ θεοδώρας καλεσάσης τὸν βασιλέα εἰς τὰ Ἄνθεμιου, ὁ Βασιλεὺς συνεσκεύαζε τὸ κατὰ Μιχαήλ. Εἶτα ἐπὶ δείπνον τοῦ βασιλέως καθεσθέντος, προσεκαλέσατο Εὐδοκίαν καὶ Βασιλεῖον τοῦ συνδειπνήσαι αὐτῷ. Τοῦ δὲ βασιλέως οἶνω πολλῷ χρησαμένου, ἀναστάς Βασιλεὺς ὡς διὰ τινα χρεῖαν, ἀπελθὼν ἐν τῷ κοιτῶνι τοῦ βασιλέως διαστρέφει τὰ κλεῖθρα τῶν θυρῶν δυνοῦντων ὧν, ὡς μὴ κλειεσθαι τὰς θύρας· καὶ ἀπελθὼν πάλιν συνεδεῖναι τῷ βασιλεῖ. Εἶτα ἀναστάς ὁ βασιλεὺς Μιχαήλ, τῇ πολλῇ μέθῃ μὴ δυνάμενος περιπατεῖν, χειροκρατούμενος ὑπὸ τοῦ Βασιλείου ἀπῆλθεν ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτοῦ. Οὗ τὴν χεῖρα φιλήσας ἐξῆλθε Βασιλεὺς. Ἐνδοθεν δὲ τοῦ κοιτῶνος ἦν Βασιλισκιανός· τῇ κλειύσει τοῦ βασιλέως ὑπνώσας ἐν τῇ κλίτῃ Ῥεντακίου τοῦ παρακοιτωμένου πρὸς παραφυλακὴν αὐτοῦ. [P. 452] Ὁ δὲ κοιτωνίτης Ἰγνάτιος ἀπελθὼν κλείσει αὐτοῦ τὴν θύραν τοῦ κοιτῶνος εὖρεν αὐτὴν διεστραμμένην, καὶ ἀπογυῖος ἐκαθέσθη ἐπὶ τῆς κλίτης ἐκλινῶν τὰς τρίχας αὐτοῦ. Τοῦ δὲ βασιλέως ἐξ οἴνου ὕπνον θανάτῳ παραπλήσιον κοιτωμένου, ἀβρόν ἐλθὼν Βασιλεὺς μετὰ καὶ ἑταίριον τὰς θύρας ἀνῆψε. Καὶ ἔμφοδος ἐξῆλθεν Ἰγνάτιος ἀνθιστάμενος τῷ Βασιλεῖ μὴ εἰσελθεῖν. Ἐν τούτῳ ἐξυπνος γίνεται ὁ βασιλεὺς, καὶ παρυσθὶ Ἰωάννης ὁ Χάλδος χύπτει τὰς χεῖρας αὐτοῦ. Ὁ δὲ ἀπελάτης Ἰακωβίτης τὸν Βασιλισκιανὸν ξίφει τρώσας ἐρβύφεν ἰνω-

PATROL. GR. CIX.

enim non licet sicut te imperatorem creavi, etiam alium creare? Fremebatque ira commotus in Basilium. Eudocia vero in lacrymas effusa, Imperii tui dignitas magna est, aiebat imperatori: eaque nos supra meritum ornati sumus, nec par est ut despicatui habeatur. Tumque is Basilio ait: Ne moleste rem habeas, etiam Basiliscianum imperatorem facere volo. Conversusque ad astantium coronam, Num, rogo, ait, non decet hunc fore imperatorem?

Primum corona, forma digna regia.
Deinde cognatum diadema est huic viro,
Suntque omnia dignitati convenientia.

Et quam præstabat ut hunc imperatorem facerem? Porro Basilium rei indignitate ingens ira animique B dolor incessit.

48. Egresso imperatore ad venandum, monachus quidam data charta Basilium monet structas ei ab imperatore insidias, nempe satellitum uni præcepisse ut contorta hasta Basilium trajiceret. Per cœnæ autem tempus (nec tunc modo, sed et alias, ubi se vino ingurgitaverat) modum omnem numerumque excedentia mala imperabat, ita ut alii aures, 684 alii nares, alii caput auferret. Ac nisi quidam procliviore misericordia hæc negligentius tractassent inque crastinum remisissent, revocanda severiora mandata eorumque pœnitundine ductum iri saniore mente imperatorem expectantes (quæ nec expectatio plerumque fallebat), merentium in aula nemo immunis exstitisset. Quin et Basilius non raro ejus ex vino furoris ludicrum factus, sustinebat ipse et expectabat mutatum aliquid iri. In eam tamen ductus suspicionem, fore tandem ut pœnitendum aliquid rebus suis accideret, occupari satius duxit quam ut se ab eo interfici sineret. Invitato itaque Michaelē a matre Theodora ad Anthemii ædes, Basilius conjurationem subornabat. Exinde illo ad cœnam sedente, Basilium invitavit et Eudociam, ut cum eo cœnarent. Multo autem jam vino ingurgitato imperatore, surgens Basilius velut necessarii ejusdem muneris explendi gratia, in sacrum irrumpens cubiculum januarum seras turbavit, cum robustus esset, ut claudi fores non possent; iterumque reversus ad mensam imperatori cœnæ socius resedit. Deinde surgens Michael, cum præ multo vino incedere non posset, manum tenente Basilio ac fulciente, in secretius cubiculum se recepit. Basilius ejus deosculatus manum abiit. In ejus cubiculo ipso illius jussu Basiliscianus in Rentacii accubitoris lecto, sic pro custodis munere, dormiebat. Ignatius autem cubicularius ad cubicali januas observandas progressus obturbatas offendit. Quare in desperationem actus, vellens capillos 685 in lectulo sedebat. Michaelē autem ex vini crapula somnum vicinum morti dormiente, Basilius conjuratis stipatus repente irrumpens fores aperuit. Ignatius metu conterritus, ut Basilium ingressu arceret, in occursum venit. In his expergiscitur imperator, confestimque Joannes Chaldus manibus obrunecat.

21

Apelates autem Jacobitzes Basiliscianum ense vulneratum e lecto in pavementum excussit. Reliquis autem foris stantibus ad excubias, cum utriusque coivissent, ait Asylæo ad Basilium: *Quamquam illi manus præcidimus, vivum tamen eum reliquimus; ac si vixerit, quid excusabimus?* Reversus itaque, adarto in imperatoris pectus stricto gladio, illius viscera effundit. Cum vero mare fluctibus jactaretur, uno agmine usque ad fretum venerunt; conscensoque muro ad palatium usque evaserunt. Erat autem asser obducens murum, quem Basilium duorum sodalium nixus manibus impacta calce confregit, et ad fores usque palatii evasit. Eulogius Persa, ipse Basilio comes, Ardabasdum Fœderatorum comitem lingua propria allocutus, Michaellem gladio occisum significavit ac Basilio aperire jussit. Ardabasdus vero ad papiam currens eique clavibus vi ablatis, aperuit. Intro autem receptus Basilium ipse claves in manibus tulit. Gesta hæc feria tertia, anno 6362, noctis hora tertia, indictione prima, qua dies festus sanctæ protomartyris **686** Thecke illucescebat. Mane autem Gregorium Philemonis dictum instituit papiam; statimque mittens ad S. Mamantis, ingenti pompa in palatium induxit Eudociam Ingerinam. Misit vero etiam Joannem præpositum, qui Decapoliæ filiam Eudociam ad parentes suos reduceret. Paulum item cubicularium misit ad curandum Michaelis funus. Is ubi venit, illius cadaver dextri sui equi, quem agebat, stragulo involutum invenit, matrem quoque ac sororem lugentes næniaque super illo plangentes; inducensque in naviculam ad Chrysopolis monasterium trajecit ac ibi sepelivit.

Romanorum imperator Basilium orthodoxum annos xix.

Mundi an. 6362, divinæ incarnationis an. 862, Romanorum imperator Basilium orthodoxum, annos 19. Erat autem Basilium florentissima corporis forma, corpulentus, superciliosus, magnis oculis, lato pectore, submorosior, et ut quis conjecerit, suarum rerum cura animo cogitabundus ac frontosior, Adrianopoli Macedoniæ oriundus. Hæc prius Orestias ab Oreste Agamemnonis filio dicebatur; qui nimirum justa æmulatione, idcirco quod Clytænnestra patrem dolo occiderat, eadem cum Ægistho necata in furorem ingentemque rabiem actus est, atque in Ebri Arxique atque Artabi (trium scilicet fluminum) confluyente lavans **687** morbo solutus est. Adrianus vero Cæsar firmis propugnaculis munitam, dilatatisque ejus pomeriis, ex suo nomine Adrianopolim vocavit. Abest trium dierum spatium a Philippopoli, in montis Æni sinu, ad quem tres fluvii, velut fere aquæ pluviales, uno alveo miscentur.

Φιλίππουπόλεως σταδιάζεται, ἡγκαλισμένη ορει τῷ Ἄζιμω, παρ' ᾧ οἱ τρεῖς ποταμοὶ εἰς μισγάγκειαν οὖον συμβάλλεται δειβριμον ὕδατο.

Ἀκάτω. Τῶν δὲ λοιπῶν ἱσταμένων ἔξω πρὸς παραφυλακὴν, ἐπεὶ ἀμύδτεροι ἠνώθησαν, Ἀσουλαιῶν ἔφη πρὸς Βασιλείου· *Εἰ καὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐκίψημεν, ὅμως ζῶντα αὐτὸν εἰδάσμεν. Καὶ ἐὰν ζῆ, τί ἀπολογησόμεθα;* Καὶ ὑποστρέψας πῆσσει τὸ ξίφος κατὰ τῆς καρδίας τοῦ βασιλέως καὶ διαχέει τὰ ἔγκατα αὐτοῦ. Κλύδωνος δὲ ὄντος ἐν τῇ θαλάσῃ συναθροισθέντες ἦλθον μέχρι τοῦ περάματος, καὶ ἀνελθόντες διὰ τοῦ τείχους ἦλθον ἕως τοῦ παλατίου. Πλάξ δὲ ἦν φράσσοσσα τὸ τείχος καὶ κρατήσας Βασιλείου δύο τῶν μετ' αὐτοῦ καὶ λακτίσας κατέαξε τὴν πλάκα, καὶ εἰσῆλθεν μέχρι τῆς πύλης τοῦ παλατίου. Εὐλόγιος δὲ ὁ Πέρσης συνὼν τῷ Βασιλεῖ ἐλάλησε τῇ αὐτοῦ γλώττῃ Ἀρδάσασω ἐταιρειάρχῃ, ὡς· *Ὁ Μιχαὴλ ξίφει ἐτελεύτησεν, καὶ ἀνοίξον τὸν Βασιλείου.* Ὁ δὲ Ἀρδάσασος ὁρμῶν πρὸς τὸν πατίαν, καὶ ἄρας ἀπ' αὐτοῦ τὰς κλεῖς βιαιῶς, ἤνοιξεν. Καὶ γενόμενος ἐνδον Βασιλείος ἤρε τὰς κλεῖς τοῦ παλατίου ἐπὶ χεῖρας. Ταῦτα δὲ γέγονε κατὰ τὴν τρίτην ἡμέραν ἐν τῷ 573' ἔτει, καὶ νυκτὸς τρίτης ὥρας, ἐπινεμήσεως α', καθ' ἣν ἐπιφώσκουσαν εἶχεν ἡμέραν θέκλας τῆς πρωτομάρτυρος. Καὶ τῇ ἑωθεν Γρηγόριον τὸν 88 Φιλήμονος ἐποίησε πατίαν καὶ παρευθὴ ἀποστέλλει ἐν τῷ Ἀγίῳ Μάμαντι, καὶ εἰσάγει Εὐδοκίαν τοῦ Ἰγγηρος μετὰ δόξης πολλῆς ἐν τῷ παλατίῳ. Ἀπέστειλε δὲ καὶ Ἰωάννην πραιπόσιτον τοῦ ἀπαγάγει τὴν δεκαπολίτισσαν πρὸς τοὺς ἰδίους γονεῖς, καὶ 88 Παῦλον ἐπὶ τοῦ κοιτωνος τοῦ ἐνταφιάσαι τὸν Μιχαὴλ ὃς ἀπελθὼν εὗρεν αὐτὸν ἐντετυλισμένον ἐν τῷ σαγίσματι τοῦ δεξιῦ αὐτοῦ ἵππου, οὗ ἤλαυνε, καὶ τὴν μητέρα καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ θρηνοῦσας καὶ ἔλεεινολογουμένας αὐτόν. Καὶ εἰσαγαῶν εἰς κλοιάριον εἰσπέρασεν ἐν τῇ μονῇ τῆς Χρυσοπόλεως, καὶ ἐθαψεν αὐτόν.

Ῥωμαίων βασιλεὺς Βασίλειος ὀρθόδοξος ἔτη 19'.

[P. 453] Κόσμου ἔτος 573', τῆς θείας σαρκώσεως ἔτει ὡς 3', Ῥωμαίων βασιλεὺς Βασίλειος ὀρθόδοξος ἔτη 19'. Ἦν δὲ οὗτος τὴν μὲν μορφὴν τοῦ σώματος ἀνθηρότατος, εὐεκτικὸς, σύνοφρος, εὐδύματος, σκυθρωπὸς, μελανόχρους, τὴν ἡλικίαν μέσος τοῦ εὐμήκου, τὰ στέρνα πλατῆς, κατηφῆς, καὶ ὡς ἂν τις εἰκάσῃ, τῶν ἑαυτοῦ συλλογιζόμενος. Ὁρμητο δὲ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως τῆς Μακεδονίας, ἧτις πρότερον μὲν Ὀρεστίας ἐκαλεῖτο ἐξ Ὀρέστου υἱοῦ Ἀγαμέμνονος, ὃς ζήλω δικαίῳ διὰ τὴν πρὸς τὸν πατέρα Κλυταιμνήστρας δολοφονίαν ταύτην σὺν Αἰγίσθῳ ἀπεκτονητικῶς λίαν ἐκμέμηθεν, καὶ ἐν τῇ συνελεύσει Ἑβρου Ἀρξου τε καὶ Ἀρτάδου τῶν τριῶν ποταμῶν λουσάμενος τῆς νόσου ἀπήλλακτο· ἐνθα ταύτην οἰκοδομήσας ἐπὶ τῷ ἰδίῳ ὀνόματι κέκληκεν. Ἀδριανὸς δὲ Καῖσαρ εὐκτίστοις ἐρύμασιν αὐτὴν μεγαλύνας πόλιν Ἀδριανοῦ 87 μετακλήκεν. Αὕτη τρίτης ἡμέρας παρὰ ἀνδρὸς εὐπετοῦς ἐν δίοδῳ Ἄζιμω, παρ' ᾧ οἱ τρεῖς ποταμοὶ εἰς μισγάγκειαν οὖον

VARIAE LECTIONES.

86 τοῦ P. 87 καὶ om. P. 88 Ἀδριανὸς P.

β. Οὗτος ὁ βασιλεὺς προστάσσει Μαρριανῶ ἐπάρχῳ τῷ υἱῷ Πετρωνᾶ, καὶ ἀναγορεύει αὐτὸν μόνον βασιλέα. Ἐορῶντας δὲ τοῦ πλωτῆρος στρατηγὸς χρηματίζων καὶ καθηγμενῶν, συνείς τὸ πραχθὲν παρὰ Βασιλείου καὶ φιλοδέσποτος ὢν, πρὸς ἐκδίκησιν Μιχαὴλ βασιλέως κεκίνηται. Τοῦτον μετακαλεῖται ὁ αὐτοκράτωρ, καὶ τὰ μὲν πρῶτα λόγοις αὐτῷ ἐφυβρίστοις ἐπαπειλεῖ, ἔπειτα ἀποδοχῆς ἀξιοὶ ἀνθ' ὧν ὑπὲρ δεσπότου τοιαῦτα τετολημκέναι προήρηται. Ἄλλὰ δὴ καὶ χρόνου προθεθηκότο; ἐπ' αὐτῷ τοσοῦτον πεπληροβόρηται ὥστε καταλιμπάνειν αὐτῷ τὴν πόλιν ἐξίωον κατ' ἐχθρῶν.

γ. Ἀναγκαῖον δὲ ἔστι καὶ παρὰ Θεοῦ γενομένην ἐκδίκησιν εἰς τοὺς τὸν Μιχαὴλ διαχειρισαμένους γράψαι. Ὁ μὲν οὖν Ἰακωβίτζης κυνηγῶν μετὰ τοῦ βασιλέως, καὶ τοῦ ξίφους αὐτοῦ ἐκπεσόντος, καὶ αὐτοῦ μέλλοντος κατελθεῖν εἰς τὸ ἄραι αὐτὸν, ὁ ποῦς αὐτοῦ ἐν τῇ σκίλλῃ ἐκρατήθη, καὶ ὀρηθεὶς ὁ ἵππος ἔσπρεν αὐτὸν κατὰ φαράγγων καὶ κρημνῶν καὶ μεληθῶν κατέκοιεν. Ἰωάννης δὲ ὁ Χάλδος στρατηγὸς Χαλδίας γενόμενος, [P. 454] ἐπεὶ κατὰ τοῦ βασιλέως μελέτην ἐφωράθη, ἀνασκοποῖται παρὰ Ἀνδρέου στρατηλάτου. Ὁ δὲ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως Ἀσυλαίων, ἐξωσθεὶς παρὰ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ προαστείῳ αὐτοῦ, ὄπηνης ὢν καὶ ὠμὸς πρὸς τοὺς αὐτοῦ δούλους μαχαίραις ὑπ' αὐτῶν ἀνηρέθη· οὐς κρατήσας ὁ βασιλεὺς καὶ μεληθῶν κατακόψας ἐν τοῖς Ἀμαστριανῶν Ἰκαυσεν. Ὁ δὲ ἀπελάτης ὁ τοῦ Πέρσου ἑσκιωκόβρωτος γενόμενος τὴν ψυχὴν ἀπέβρηξεν. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ Τοξάρης εἰς Κιθυρραϊώτας σπαθοκοπηθεὶς τελευτᾷ, καὶ Μυριανδὸς ὁ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως τὸν πόδα συντριθεὶς καὶ ὑπὸ σκωλήκων καταβρωθεὶς τελευτᾷ.

δ. Ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν Χριστοῦ γέννων προελεύσεως γενομένης βαπτίζει ὁ βασιλεὺς διὰ Φωτίου Στέφανον τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ.

ε. Τῷ γ' αὐτοῦ ἔτει, τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Πολυεύκτου, γέγονε σεισμὸς ἐπὶ μ' ἡμέρας καὶ μ' νύκτας, καὶ ἐπτώθησαν ἄλλα ἐκκλησίαι, μεθ' ὧν καὶ ἡ ὑπεραγία Θεοτόκος ἡλεγομένη τὸ Σίγμα, ὥστε πάντα τοὺς ψάλλοντας ἐκέισε τελευτήσαι. Λέων δὲ ὁ φιλόσοφος τυχὼν ἐκεῖ παρήγει πάντας ἐξελθεῖν· οἱ δὲ μὴ πισθόντες συνετελέσθησαν ἅπαντες. Αὐτὸς δὲ ὁ φιλόσοφος εἰς κλίονα ὑπὸ συσταματίου σταθεὶς μετὰ καὶ ἑτέρον δύο ἐσώθη, καὶ ἕτεροι θ' ὀμόνοι ὑποκάτω τοῦ ἀμβωνος.

ς. Φώτιος δὲ ὁ πατριάρχης, ἐλθόντος τοῦ βασιλέως ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ μέλλοντος αὐτοῦ κοινωνεῖν, λησθὴν καὶ φρονεῖα ἔλεγεν καὶ ἀνάξιον τῆς θέλας κοινωνίας. Ὁ δὲ θυμωθεὶς ἀπέστειλεν ἐν Ῥώμῃ, καὶ ἤγαγε τόμον μετὰ Ῥωμαίων ἐπισκόπων, καὶ τοῦτον τοῦ θρόνου ἐξέωσεν· καὶ ἀναδιβάσει πάλιν Ἰγνάτιον τὸν ἐν ἁγίοις πατριάρχην τὴν δευτέρον.

ζ. Μετὰ τὸ ἐξωσθῆναι τῆς ἐκκλησίας Φώτιον καὶ ἐν τῇ Ῥώμῃ τῆς Σκέπης ἐξορισθῆναι ἐτροπεύσατο πλάσμα τοῖονδε· Γενεθλιαλογήσας τὸν βασιλέα Βα-

2. Jubet Basilius Mariano praefecto Petronae filio; isque eum solum imperatorem acclamat. Ooryphas autem navalis exercitus praetor atque dux, ubi intellexisset quae a Basilio gesta in Michaellem essent, ipse domini amans servusque iuvenus ad Michaelis imperatoris ultionem sese accingit. Accersitum imperator primum quidem contumeliosis ac minacibus verbis accipit; tumque benigne habet laudatque, quod ut talia in domini gratiam audeat in animum induxerit. Quin lapsu temporis sic aucta in eum imperatoris fiducia est, ut in hostes proficiscens ejus fidei urbem commiserit.

3. Operae pretium vero sit ut et divinam in eos qui Michaelis parricidae fuerunt ultionem describamus. Jacobitzes itaque imperatori inter venandum comes, dum ense delapsum levaturus equo desilit, haerente pede e pensili scandula, terroreque equo per cava voraginum praecipitiae trahente, membratim discerptus est. Joannes Chaldus, qui exercitus ductor in Chaldia fuerat, deprehensus machinari adversus imperatorem 688 ab Andrea magistro militiae palo affixus est. Imperatoris frater Asylaeo, ab eo in suburbanum suum relegatus, quod in servos ac domesticos inmitis ac crudelis esset, gladio ab eis necatus est. Hos imperator captos membratimque concisos ad Amastriani combussit. Apelates Persae a vermibus corrosus vitam finivit. Constantinus Toxaras apud Cibirrhacotas gladii concisos periit. Marianus denique imperatoris frater contracto per fe ac vermibus putrescentibus extinctus est.

4. Christi natalis solempni die, pompa habita, baptizat imperator per Photium filium suum Stephanum, in Magna Ecclesia.

5. Basilii imperatoris anno tertio, in die festo S. Polyeucti, ad dies quadraginta totidemque noctes terrae motus factus est, cecideruntque multae ecclesiae, inter quas etiam sancta Deipara, quam Sigma vocant, adeo sane ut omnes in ea divinas decantantes laudes communis ruina opprimerit. Porro Leo philosophus, cum esset ibi, hortabatur omnes egredi; cui illi haud morem gerentes pari omnes interitu perierunt. Ipse tamen ad columnam sub arcu stans cum duobus aliis servatus est, necnon alii novem duntaxat sub ambone positi.

6. Photius patriarcha imperatore ad ecclesiam veniente, ac cum sacra mysteria percipiturus esset, latronem eum et parricidam ac divina indignum communione dicere ausus est. Qua ille re ira accensus Romam misit, tomoque impetrato cum episcopis Latinis Photium sede ejicit, iterum quo ac secundo sacerdotio sanctum Ignatium praeficit.

7. Ejectus ex ecclesia Photius, et in monasterio quod Scepae vocant exsulans, ejusmodi figmentum commentus est: Basilii imperatoris genealogiam

VARIAE LECTIONES.

α Leo grammaticus Πέσης. Combef. β ἐπτώθησαν? γ Georgius πέντε.

vertexens, quasi a Teridate magnæ Armeniæ principe la originem traheret, librum in regia bibliotheca reponi curat, Theophanis cognomento Sphenodæmonis opera, tunc palatini clerici, viri sapientiæ ac eruditionis nomine Basilio chari. Excerptis namque initialibus nominum litteris in hunc modum, Basilii Eudociæ Constantini Leonis Alexandri Stephani, ex quibus legendo vox Beclas conficitur; Basiliique a principio genealogiam ductus, sive regionem, sive res illi gestas spectes, eaque in commentarios redacta, sicque subtili arte libello composito ut probe antiquum codicem referret, in regia, uti dictum est, bibliotheca reponit, ejus quem dicebam Theophanis Sphenodæmonis opera. Dumque is aliquando imperatoris jussu in eadem bibliotheca librum quaerit, istoque invento curiosius inquirens animi anxium agit, imperatori ostendit, aitque, *excepto duntaxat Photio neminem esse qui in illo scripta intelligere possit.* Statimque is ipse ad Photium mittitur. Facilisque prætextus: *Nisi, inquit, imperatorem videro, non dicam quis sit liber* 690 *ejusve inscriptio.* Ingressus itaque librum legit, ac quasi ab angelo didicisset, percurrit. Hinc rursus Photii cum Basilio necessitudo coaluit.

8. Ejus imperii anno quinto, mensis Novembris die vigesima tertia, natus est Alexander imperator ex Eudociâ Ingerina, Basilii legitima proles. Imperator expeditione suscepta adversus Agarenos Tephricenses, multisque consertis præliis, in omnibus victus est multosque Romanorum amisit. Ac cum ipse jam imperator capiendus videretur, Theophylactus Abastactus eum servavit, Romani pater, ejus qui postea imperium tenuit. Reversusque in urbem imperator Christophorum generum suum in Tephricam misit, partaque victoria locum vastavit ac solo tenus evertit.

9. Imperii Basilii anno sexto Ignatius patriarcha Satyri ecclesiam sub nomine caelestis militiæ principis Orientis aedificavit, posteaque virorum monasterium fecit, ubi et sepultus fuit. Et quidem Satyri nomen est, quod non procul ab eo monasterio antiquus Satyrus dicebatur, ubi templum erat Græcorum superstitione eidem Satyro exstructum; ex cujus vicinia contigit per homonymiam ut et monasterium eodem vocabulo censeretur. Theophilus vero imperator accepta inde materia Bryantis regias ædes construxit. Quod autem Oriens appelletur, hæc 691 ratio est: Cum aliquando Nicephorus imperator in locis venationem ageret in quibus modo situm monasterium est, in eo ipso loco ubi nunc basilica situm altare est, capto cervo vetus mensa sustentantibus columba inventa est, hac inscriptione: *Sanctum Michaelis caelestis militiæ principis Orientis altare, quod sanctus Andreas apostolus posuit.*

10. Imperii annis septimo et octavo baptizat Basilius Hebræos omnes sub ditione positos, dignita-

Α στικον, ὡς ἀπὸ Τριδᾶτου τῆς μεγάλης Ἀρμενία: ἀρχόντος τὴν γενεὴν κατὰγοντος, καὶ τὸ βιβλίον βασιλικῆ βιβλιοθήκῃ ἐνεθεῖναι διὰ Θεοφάνους τοῦ λεγομένου Σφηνοδοαίμονος, βασιλικοῦ κληρικοῦ τότε τυγγάνοντος καὶ τῷ Βασιλεῖ προσκειμένου διὰ σοφίαν καὶ πολυμαθίαν. Ἐκλαδόμενος δὲ τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῶν ὀνομάτων οὗτοις, Βασιλείου Ἐυδοκίας Κωνσταντινίδου Λέοντος Ἀλεξάνδρου καὶ Στεφάνου, ἃ καὶ ἀναγιγνωσκόμενα Βεκλὺς ὀνομάζεται. Τοῦτου τὴν ἀπ' ἀρχῆς γενεαλογίαν κατὰ τε χώραν καὶ πράγματα ἀναμαθῶν, καὶ καταγραφάμενος τὸ βιβλίον, καὶ τούτου ἱ ἐπιτηδεύμασι παλαιότατον [P. 455] ποιήσας, τῇ βασιλικῇ βιβλιοθήκῃ, ὡς εἰρήται, κατατίθεται διὰ Σφηνοδοαίμονος Θεοφάνους. Καὶ ποτε τούτου τοῦ Σφηνοδοαίμονος προστάξει βασιλικῆ βιβλίον τι ζητούμενος, ὡς εἴρεν αὐτὸ καὶ πολυπραγμονῶν ἰσχυρῶς, τῷ βασιλεῖ ὑποδείκνυσι καὶ φησι· *Τούτου ἄλλος ποιῆσαι οὐ δύναται τὰ γεγραμμένα εἰ μὴ Φώτιος.* Καὶ εὐθύς ὁ αὐτὸς ἀποστέλλεται· καὶ ἡ πρόφασις εὐχερῆς, ὡς *Εἰ μὴ ἴδω τὸν βασιλέα, οὐ λέγω τί ἐστι τὸ βιβλίον ἢ ἡ εὐχὴν ἐπιγραφή.* Καὶ εἰδὲθὼν τοῦτο ἀναγινώσκει, καὶ ὡς δι' ἀγγέλου τοῦτο μαμάθηκεν. Τοῦτο πάλιν ἡ πρὸς τὸν βασιλέα Φωτίου οἰκείωσις γίνεται.

η'. Τῷ ε' αὐτοῦ ἔτει τῆς κγ' τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς ἐγεννήθη Ἀλέξανδρος βασιλεὺς ἀπὸ τῆς Ἰγγηςρος Ἐυδοκίας, γνήσιος παῖς τοῦ Βασιλείου. Ἐστρατεύει δὲ ὁ βασιλεὺς κατὰ τῶν Ἀγερηνῶν τῶν εἰς Ἀφρικὴν, καὶ πολέμους συνάψας πολλοὺς εἰς πάντας ἡττήθη καὶ πολλοὺς τῶν Ῥωμαίων ἀπεβάλετο. Μείλιοντα δὲ κρατηθῆναι καὶ αὐτὸν τὸν βασιλέα Θεοφύλακτος ὁ Ἀβάστακτος διέπεισεν, ὁ πατὴρ Ῥωμανοῦ τοῦ μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντος. Ὑποστρέψαντος δὲ τοῦ βασιλέως ἐν τῇ πόλει, ἀπέστειλε Χριστοφόρου γαμβρὸν αὐτοῦ ἐν τῇ Ἀφρικῇ, καὶ νίκην ποιήσας ἀπόρθησε ταύτην καταστρέψας ἕως ἰδαφου.

θ'. Τῷ ς' ἔτει αὐτοῦ Ἰγνάτιος ὁ πατριάρχης τῆς τοῦ Σατύρου ἐκκλησίας εἰς ὄνομα τοῦ ἀρχιερατῆρος τοῦ Ἀνατέλλοντος ἐποίησεν· εἶτα καὶ μόνιμ αὐτὴν ἀνδρῶν ἐργάσατο, ἔνθα καὶ ἐτάφη. Καὶ Σάτυρος μὲν ὀνομάζεται, ὅτι ἐν μικρῷ διαστήματι τῆς τοιαύτης; μόνῃς ὁ παλαιὸς ὀνομάζεται Σάτυρος, ἐν ᾗ ἦν κερὸν παρ' Ἑλλήνων οἰκοδομηθὲν τῇ αὐτῷ Σατύρω, οὐ καθ' ὁμωνυμίαν διὰ τὸ πληθύνειν εἶναι τὴν εἰρημένην μονὴν τῷ τοιοῦτῳ καλεῖται ὀνόματι· ἐξ οὗ καὶ τὸ παλάτιον τοῦ Βρυάντος κτίσας Θεόφιλος ὁ βασιλεὺς τὴν ἑλὴν ἀφελόμενος ταύτην εἰδείματο. Ἀνατέλλοντα δὲ καλεῖται δι' αἰτίαν τοιαύτην· Κυνηγούντι ποτε Νικηφόρῳ τῷ βασιλεῖ ἐν οἷς ἀρτίως ἐστὶν ἡ μονὴ μέρεσιν, ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ χειρωθείσης ἰλάφου ἐν ᾧ νῦν τὸ τῆς μονῆς θυσιαστήριον ἵδρυται, εὐρέθη τράπεζα παλαιὰ ὑπὸ κίονος βαστάζομένη γράφουσα οὕτως· *Τοῦτό ἐστιν τὸ ἄγιον θυσιαστήριον τοῦ ἀρχιερατῆρος Μιχαὴλ τοῦ Ἀνατέλλοντος, ὅπερ ἐνεθρόνισεν ὁ ἄγιος ἀπὸστὸλος Ἀνδρέας.*

ι'. Τῷ ζ' καὶ τῷ η' αὐτοῦ ἔτει βαπτίζει ὁ Βασιλεὺς πάντας τοὺς ὑπὸ χεῖρα αὐτοῦ Ἑβραίους, διδοὺς αὐ-

VARIÆ LECTIONES.

ἱ τούτου? ἱἱ ἴμου Τεφρικῆν, cum margine P. et inox Τεφρικῆ.

τοῖς ἀξίαις καὶ δῶρα πολλά. Τότε δὲ καὶ τὸν προσι-
ρημένον [P. 456] Νικόλαον τὸν προσημόναρον τοῦ
ἀγίου Διομήδους ἐποίησεν οἰκονόμον καὶ σύγκελλον,
τὸν δὲ ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἰωάννην δρουγγάριον τῆς βί-
γλας, τὸν δὲ ἕτερον ἀδελφὸν Παῦλον ἐπὶ τῆς βασιλι-
κῆς σκελλῆς, τὸν δὲ ἕτερον ἀδελφὸν Κωνσταντῖνον
γενικὸν λογοθέτην.

ια'. Τῷ θ' αὐτοῦ ἔτει ἤρξατο κτίζειν ὁ βασιλεὺς
τὴν Νέαν ἐκκλησίαν, καὶ ἡ Συράκουσα παρεδόθη
τοῖς Σαρακηνοῖς.

ιβ'. Τῷ ι' αὐτοῦ ἔτει Νικήτας ὁ Ξυληνίτης καὶ
ἐπὶ τῆς τραπέζης κατηγορήθη ὡς φιλούμενος παρὰ
τῆς Αὐτοῦσης· ὅς καὶ ἀποκρίνεται καὶ μοναχὸς γί-
νεται. Πολλὰ δὲ γαλκουργήματα κατέαξεν ὁ βασιλεὺς
λόγω τῆς Νέας ἐκκλησίας· ἀλλὰ καὶ μάρμαρα καὶ
ψηφίδας καὶ κίονας ἐκ πολλῶν ἐκκλησιῶν καὶ οἰκιῶν
λόγω ταύτης ἀνελάβετο. Ἐνοῖς στήλη ἴσταται χαλκῆ
ἐν τῷ σενάτῳ σχῆμα ἐπισκόπου φέρουσα· ἐκράτει δὲ
ἐν τῇ χειρὶ ῥάβδον ὄφιν ἐντετυλισμένον ἔχουσαν.
Ταύτην ἤγαγον ἐν τῷ βεστιαρίῳ· καὶ ἐλθὼν ὁ βασι-
λεὺς ἔθαλε τὸν δάκτυλον αὐτοῦ εἰς τὸ στόμα τοῦ
ὄφιν· καὶ ἦν ἔσωθεν ἄλλος ὄφιν ζῶν, ὅς καὶ ἔδρακε
τὸν δάκτυλον τοῦ βασιλέως· καὶ μόλις δι' ἀντιφάρμα-
κων ἰάθη. Καὶ τὴν στήλην δὲ Σολομῶντος ἐν τῇ βα-
σιλικῇ οὖσαν εἰς ἄνομα αὐτοῦ ἐκτυπώσας, τοῖς θε-
μελίοις τῆς Νέας ἐκκλησίας ὡς θυσίαν ἑαυτὸν τῷ
θεῷ προσήξεν.

ιγ'. Τῷ ια' αὐτοῦ ἔτει ἔκστρατεύει πάλιν κατὰ
Μελιτηνῶν, καὶ πολλοὺς πολέμους κατορθώσας καὶ
αἰχμαλωσίαν πολλὴν λαβὼν ὑπέστρεψεν.

ιδ'. Τῷ ιβ' αὐτοῦ ἔτει τελευτᾷ ὁ πατριάρχης Ἰγνά-
τιος, καὶ πάλιν Φώτιος ἀναθιβάσεται.

ιε'. Τῷ ιγ' αὐτοῦ ἔτει ἔκστρατεύει ὁ βασιλεὺς κατὰ
Γερμανικίαν, καὶ ταύτην αἰχμαλωτεύσας ὑπέστρε-
ψεν. Τελευτᾷ δὲ Κωνσταντῖνος υἱὸς Μιχαὴλ ὁ ἐξ Εὐ-
δοκίας, ὡς δὲ λόγος, υἱὸς Βασιλείου· ὃν πολλὰ θρη-
νήσας ἀπέθετο ἐν ταῖς τάφοις τῶν βασιλέων.

ις'. Τῷ ιδ' αὐτοῦ ἔτει, μηνὶ Ματίῳ α' ἐγκαινίζε-
ται καὶ ἐνθρονίζεται ἡ Νέα ἐκκλησία παρὰ Φωτίου
πατριάρχου.

ιζ'. Τῷ ιε' αὐτοῦ ἔτει Λέων ὁ Σαλιβαρᾶς συνοψίζει
Φωτίῳ πατριάρχῃ Θεόδωρον μοναχὸν τὸν Σανταβα-
ρηνόν, ὃς ὑπὸ Φωτίου μετὰ τοῦτο γέγονεν [P. 457]
αρχιεπίσκοπος Εὐχαΐτων, ὡς εὐλαβῆ καὶ ποιῶντα
τεράστια καὶ προορατικόν. Φώτιος δὲ τοῦτον Βασι-
λεῖο β-σιλεῖ μοιτεύει· εἰς ὃν ὁ βασιλεὺς ἀρραβείας
(πρὸς γὰρ τὰς ἐπιθυμίας αὐτοῦ διέκειτο) εἶπεν ἐν
τιμῇ πολλῇ. Ὁ δὲ ἀθυμοῦντα τὸν βασιλῆα περὶ τοῦ
τελευτήσαντος υἱοῦ αὐτοῦ Κωνσταντῖνου, διὰ τὸ φίλ-
τρον ὅπερ εἰς αὐτὸν εἶπεν, ἐπλάναξεν, καὶ ἐπηγγέλιτο
δαΐσαι ζῶντα. Ὁ καὶ ἐπέβη· ἐν γὰρ λόχμῃ ἐντὶ
διεργουμένη τῷ βασιλεῖ φάνασμα συνηντήθη ἐπιπ-
νόν, χρυσοφαντεῖον ἐνδεδυμένον, ἐν τῷ εἶδει τοῦ
Κωνσταντῖνου· ὃ καὶ ὀφθαλμοῖς ἰδὼν καὶ περιπλα-
καῖς κτεπέλησεν. Καὶ γενοῦτος ἀφανοῦς, αὐτὸν

tibus augens ac plura illis dona tribuens. Tunc
vero etiam, cuius supra meminimus, Nicolaum
sancti Diomedis mansionarium, æconomi ac syn-
celli dignitate decoravit; ejus fratrem Joannem
excubiarius drungarium præfecit; fratrem alterum
Paulum regio sacello præfecit; tertium denique
Constantinum ærarii publici logothetam creavit.

11. Basili imperii anno nono cœpit imperator
ædificare Novam ecclesiam; urbsque Syracusa
prodita est Saracenis.

12. Basili imperii anno undecimo Nicetas Xyle-
nites ac mensæ præpositus, Augustæ amorum ac-
cusatus, posita coma in monasterium trusus est.
Multa vasa ænea cœnæ confregit imperator, ip-
sum usum ver-
tenda Novæ ecclesiæ. Marmora quoque et musiva
ejus extruendæ causa. Inter hæc ornamenta statua
ænea in senatu erat episcopi habitu, virgamque
manu tenens, 692 cui serpens gyris convolutus
erat. Statua in vestiarium illata, veniens imperator
in serpentis os immisso digito, vivo alio serpente
intus residente morsum insigente, sic læsus est ut
vix ullis remediis curari potuerit. Sed et Salomonis
statuam in basilica constitutam, ex suo efformatam
nomine, sc. ipsum deo velut hostiam offerens, in
Novæ ecclesiæ fundamenta jecit.

13. Anno Basili imperii undecimo, suscepta rur-
sus imperator adversus Melitenenses expeditione,
multisque præliis victor ingentique onustus præda,
C ac captivis adductis, reversus est.

14. Anno Basili imperii duodecimo, Ignatio pa-
triarcha vivis exempto, Photius regiæ urbis sacerdos
iterum proventus est.

15. Anno Basili imperii tertio decimo eductis
imperator adversus Germanicam copiis, eaque di-
recta atque vastata, reversus est. Moritur vero
Constantinus Michaelis filius ex Eudocia, hominum
autem vulgiquæ opinione Basili filius. Cum ille
ingenti luctu prosectus ipsius in imperatorum se-
puleris funus deposuit.

16. Anno Basili imperii quarto decimo, Kalendis
Maii, dedicatur divinisque officiis publice celebra-
dis aperitur a Photio patriarcha Nova ecclesia.

17. Anno Basili imperii quinto decimo Leo Sa-
libaras Theodorum monachum Santabarenium Pho-
tio patriarchæ in colloquium adducit (is postea a
Photio creatus Euchaitarum archiepiscopus) tan-
quam virum 693 religiosum prodigiorumque pa-
tratorem mirificum ac futura prænoscenti arte præ-
ditum. Photius Basilio imperatori virum insinuat;
quo delectatus imperator (quippe ejus assentante
desideriis) eum magno in pretio habuit. Is impe-
ratorem ob Constantinii filii mortem, qua amoris vi
ipsum ferebatur, sese dolore deficientem videns,
vivum se illi ostensurum impostor pollicitus est:
et vero rem præstitit. Ad quemdam enim saltum
obambulantem imperatori spectrum quoddam Con-
stantini specie equo insidens, vestibus autem latet

tis. occurrit; cernensque ille oculis, et in amplexus ruens, affatim basia dedit. Cumque disparuisset, vidisse eum se existimabat nec quidquam delusum esse. Quocirca exstructo ibi monasterio S. Constantini nomen indidit.

18. His aliisque plurimis ex Apollonii disciplina probe institutus Santabarenus magnam sibi fidem apud imperatorem conciliavit. Celebris hic nominis Santabarenus, quem Photius secunda sua tyrannide episcopum Euchaitarum promovit, Manichæi filius et Manichæus erat; ac velut junior annisque minor vix capitali exemptus sententia per Bardam Cæsarem, meliori fruge componendus, Studii monasterio traditus est. Ubi tamen, quanquam monachi assumpto habitu, a priore nihil pravitate emerisit. Cæterum Photii prima tyrannide in eo monasterio præfecti munus gessit; quo et antistite religiosi omnes monachi fugam iniere, cum non sustinerent Photii se communiione commaculati. Photio nihilominus 694 patriarchali sede ejecto hic quoque Saticani vir nominis expulsus est. Tum inter Photii familiares ascitus: *Cujuspiam, ait, cubiculariorum opèra utere, acceptasque quas paravi aquas sacro aspergat cubiculo; moxque amori tuo deditum imperatorem videbis. His ita gestis, statim mane imperator liberos precibus communiendos aurique vim mittit Photio, jussitque in Magnaura pro hospitio morari. Ibi continui congressus ac colloquia, tantaque Photius donatus fiducia est ut et omnes necessarios ac familiares pœlatinis muniis adhiberet. Hincque adeo magorum principem Santabarenum velut sanctum ac religiosum futuraque prænosceudi sagacissimum, illius præsentat obtutibus redditque carissimum.*

19. Anno Basilli imperii sexto decimo imperator uxorem junxit Leonī imperatori Theophanonem Martinacii filiam, coronaque impartiens nuptiarum solemnia in Magnaura peregit.

20. Anno Basilli imperii decimo septimo Saracenicis classibus Italiam, Siciliam ac reliquas regiones incursantibus, tale quid accidit: Soldanus Agarenorum princeps capto Bario, quæ Rhagusiorum urbs magna est, in eoque positis sedibus, multas alias urbes locaque diripiebat. Scribit itaque imperator Francorum regi ut missæ abs se classi adversus 695 Agarenos opem ferat. Denique confuto bello capitur oppidum domaturque regio; quin et ipse captus Soldanus eique militantes copiar. Soldanum rex Capuam adducit; ubi ille annos duos commemoratus, colloquiique ac convictus licentiam nactus, vasæ cum esset, aliis per calumniam detrahendo expediendam sibi salutem putavit. Capuæ enim et Beneventi proceribus ita secreto inlit: *Regis vobis arcænum volo aperire: vereor autem ne, si detexero, inde mihi periculum creetur.* Illis jurando affirmantibus nemini se detecturos quæ is

A ἰδεῖν ὑπελάμβανεν, καὶ ὡς οὐ πεπλάνητο. Διὸ καὶ μονὴν ἐκείσε κτίσει; ἐπωνόμασεν αὐτὴν τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου.

τη'. Τούτοις καὶ ἑτέροις πλείστοις ἐκ τῶν Ἀπολλωνίου ὀκριθῶς μεμνημένος ὁ Σανταβαρηνὸς ἐποίησε τὸν βασιλέα πίστιν κακῆσθαι εἰς ἐαυτὸν πολλήν. Οὗτος ὁ περιώνυμος Σανταβαρηνὸς, δὲ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Φωτίου κατὰ δευτέραν αὐτοῦ τυραννίδα ἐπίσκοπος Εὐχαιτῶν ἐγένετο, Μανιχαίου υἱὸς καὶ Μανιχαίου ὄν, καὶ ὡς νεώτερος διὰ Βάρδα τοῦ Καίσαρος τὴν κεφαλικὴν τιμωρίαν διφυγῶν τῇ τῶν Στουδίου μονῇ ἐπὶ διορθώσει ἀπεδόθη· ὁ δὲ καὶ μοναχῶν σχῆμα περιβαλλόμενος οὐδ' ὄλωσ τῆς κακίας ἀνένευσεν. Κατὰ μέντοι τὴν πρώτην τυραννίδα Φωτίου καὶ ἡγούμενος ἐν αὐτῇ τῇ μονῇ γίνεται· ὅφ' οὗ⁷² καὶ πάντες οἱ εὐλαβεῖς τῆς μονῆς ἐφυγον, τὴν κοινωσίαν Φωτίου μὴ καταδεχόμενοι. Τοῦ μέντοι Φωτίου τῆς πικρᾶρχίας διωχθέντος καὶ ὁ Σατανώνυμος ἐκεῖνος, τῆς μονῆς ἀπηλάθη. Εἶτα εἰσοικίζεται Φωτίῳ, καὶ φησι· *Χρῆσαι τιμὴ τῶν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως, καὶ λαθῶν ταῦτα τὰ ὕδατα ἃ ἐσκεύασα βανάτω ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος· καὶ δύνει αὐτίκα τὸν βασιλέα καταδεδουλωμένον τῇ ἀγάπῃ σου. Καὶ μετὰ ταῦτα ἀγώνισαι ὅπως ἴδω αὐτὸν ἅπαξ, καὶ ποιήσω σε ἐπανελθεῖν εἰς τὴν προτέραν σου τιμὴν.* Τούτου οὖν γενομένου, πρῶτ' πρῶτ' τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ εὐχῆς χάριν καὶ χρυσίον ἀπέστειλεν Φωτίῳ, καὶ εἰς τὴν Μαγναύραν κατόκησε, καὶ συνεχῶς ὤμιλει, καὶ παρβήσας τοσαύτης μετέθεκεν ὡς καὶ τοὺς οικεῖους αὐτῷ πάντας ἐν τῷ παλατίῳ ἐπιστήναι ὀφρικοίς. Ἐντεῦθεν καὶ τὸν ἀρχιμάγον Σανταβαρηνὸν ὡς ἄγον [P. 458] καὶ εὐλαδῆ καὶ διορατικώτατον συνοφίζει καὶ προσοικεῖτο.

ιβ'. Τῷ ιε' αὐτοῦ ἔτει ἡγάγετο ὁ βασιλεὺς γυναῖκα Λέοντι τῇ βασιλεῖ Θεοφανῶ τὴν θυγατέρα Μαρτινακίου, καὶ στέψας τοὺς γάμους, ἐποίησε ἐν τῇ Μαγναύρᾳ.

κ'. Τῷ ιε' αὐτοῦ ἔτει αἱ τῶν Σαρακηνῶν ναυστολαί⁷³ καὶ Ἰταλίας καὶ Σικελίας καὶ τῶν λοιπῶν χωρῶν ἐπῆλθον· ὅφ' ὧν συνέθη τι τοιοῦτον· Σαλδανὸς ὁ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀρχηγὸς τὴν Βάρην κρατήσας, ἥτις ἐστὶ πόλις μεγάλη τῶν Ῥαουζαίων, καὶ ἐν αὐτῇ κατοικήσας πολλὰς ἑτέρας πόλεις καὶ χώρας καταλυμήνατο. Γράφει οὖν ὁ βασιλεὺς τῷ βῆγῃ Φραγγίας ἐπικουρησάει τῷ ὑπ' αὐτοῦ ἀποσταλέντι στόλῳ κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν. Καὶ δὴ πολέμου κροτηθέντος ἀλίσκεται μὲν τὸ κάστρον καὶ ἡ χώρα, ἀλλὰ μὴν καὶ αὐτὸς ὁ Σαλδανὸς καὶ ὁ ὑπ' αὐτὸν λαός. Τοῦτον τὸν Σαλδανὸν ὁ βῆγξ ἐν Καπύῃ ἀπάγει, καὶ ἐπὶ διετίον τῷ βῆγῃ συνὼν παρβήσας καὶ συνδιατήσας, ἐπέλαχε. Ὁ δὲ πανούργος ὢν ἐκ τῆς ἐτέρων διαβολῆς ἐγνωσθεῖσαν ἐαυτῷ πραγματεύσασθαι. Τοῖς γὰρ ἀρχουσι Καπύης καὶ Βενεθεδοῦ ἴγει ἐν μυστηρίῳ· *Βούλομαι ὑμῖν εἰπεῖν ἀπ' ἄβητον βούλομα τοῦ βῆγξ, δέδοικα δὲ τὸν ἐκ μυστεύσεως κίνδυνον.*

VARIÆ LECTIONES.

⁷² ἔφ' οὗ magna P. ⁷³ στολίαι P, ἀστολίαι alter Combefisii ce lex.

vario cultu elegantem fabricatus Leoni tradit, dicens : *Scis haud raro inter venandum in bestiam te solum incidere, cumque desit gladius ad jugulandum, tibi eam perire. Hunc ergo gestato : forte etiam imperator pater tuus consilium laudabit. Credulus ergo scelestissimi capitis verbis Leo gladium sumit. Abit ergo dolis consutus Santabarennus, eique apud patrem crimen intentans : Leo, inquit, filius tuus sicam gestat, ac cum solus tecum versabitur, factio in te impetu contrucidabit ac jugulabit.* Audiens imperator, habitaque rei diligenti inquisitione, ac cum se ita rem habere invenisset, in Margarita oculorum lumen adepturus inclusit, ni Photius patriarcha alique plures senatorii ordinis, consilium istiusmodi dissipassent. Leonis domesticos omnes diu multumque excruciatos, cum nihil in eis intentati criminis deprehendisset, relegavit. Leo ipse menses tres paterno exclusus **698** conspectu, lugens deploransque ac crebris epistolis imperatoris clementiam pulsans, exegit. Solemni autem S. Eliæ die, quod imperator magna in eum fide impensio-rique religione ipsam coleret, per hunc modum Leo paterno conspectui redditus est : Erat avis quædam quasillo vimineo regio in triclinio e pariete pendula, animal sane æmulum, multiplicique voce reddenda idoneum : psittacum vocant. Hæc, sive a quibusdam prædocta sive aliter inducta fuerat, crebro illud : *Heu, heu, domine Leo,* inclamabat. Quandoque igitur instructo imperatori convivio, senatusque proceribus ad epulas mensamque consentibus, cum avis quam dicebam næniam crebrius loqueretur, in tristitiam versi convivæ cibisque abstinentes morosi sedebant. Animadvertit imperator, causamque sciscitatur. Ad quem illi lacrimis oppleti : *Quas, aiunt, dapes sumemus, quibus sic muta animans exprobrat, qui ratione præditi ac domini amantes videamur ? cum sic illa dominum revocet, nos vero in deliciis agentes ejus insontis videatur oblivio cepisse ; si enim injuriæ reus deprehenditur aut in paternum caput dexteram instruxisse comperitur, eum nos ipsi omnes contrucidemus, ejusque cruorem insatiabili aviditate fundamus : sin minus, quamdiu in eum calumniæ tincta veneno lingua prævalebit ?* Istiusmodi verbis mitiore mutatus imperator, tunc quidem sedere eos jussit ac se rem discussurum promisit. Nec diu post ad genium insolentemque reversus e carcere eductum Leonem sui conspectu **699** donat, mutatque vestem lugubrem, ac superfluum ex mœnore capillorum onus levare jubens ad pristinum regis dignitatis gradum cultumque revocat. Inter solemnem vero S. Eliæ pompam videntes eum populi ac factiones gratulabundi clamabant, *Gloria tibi, Deus !* Ad quos imperator. *Deum glorificatis, gratulantes pro filio meo ? Multa ab eo mala sustinetis, diesque ærumna plenos transigetis.*

22. Anno Basili imperii decimo nono Joannes

κίως ἐπισκευάσας δίδωσι τῷ Λέωντι, εἰπὼν· Ὅλθα εἶ πολλαίς εἰς κνήριον ἐμπίπτει σοι ζῶον μόνον, καὶ μὴ ἔχων μάχαιραν σφάζει αὐτὸ ἀπόλυται. Βάσταζε οὖν αὐτό. Ἴσως καὶ ὁ βασιλεὺς ὁ πατὴρ σου ἐκαινέσει σοι. Πεισθεὶς οὖν τῷ ἀλάστορι ὁ Λέων λαμβάνει τὴν μάχαιραν. Ἀπέργεται οὖν ὁ δόλιος Ξανταβαρηγός, καὶ διαβάλλει τοῦτον πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ, ὡς Ὁ Λέων ὁ υἱός σου παραμήριον βαστάζει, καὶ ἠνίκα μοναζευθῆ μετὰ σοῦ, ὀμῶν ἔχει τοῦ σφάζει σε. Τοῦτο ἀκούσας ὁ βασιλεὺς καὶ ἐρευνήσας καὶ εὐρὼν ἀπέκλεισεν αὐτὸν ἐν τῷ Μαργαρίτῃ, βουλόμενος ἐκτυφλώσαι, εἰ μὴ Φώτιος ὁ πατριάρχης μετ' ἄλλων πολλῶν τῆς συγκλήτου τοῦτο διεσκέδασαν. [P. 460] Τοὺς δὲ ἀνθρώπους αὐτοῦ πάντας πολλὰ τιμωρήσας, ὡς οὐδὲν εὐρέθη τῆς κατηγορίας ἀληθές, ἐξώρισεν. Ἐποίησε δὲ ἀπὸ ἔψεως μῆνας τρεῖς, ὀρηγῶν καὶ ὀδυρόμενος καὶ δι' ἐπιστολῶν πολλῶν δυσωπῶν τὸν βασιλέα. Καὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου Ἡλίου φθασάσης, ἐπεὶ πίστιν μεγάλην ἔσχεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν ἅγιον, ἀποσυνοψίζετι Λέων τῷ τρόπῳ τούτῳ· Ἦν τι ζῶον τιγνὸν ἐν ταλάρῳ πλεκτῷ κατὰ τὰ βασιλεία αἰωρούμενον, μιμητὴν καὶ πολύφωνον, ὃ ψιττακὸς ὀνομάζεται, ὅπερ εἶτε πρὸς τινῶν διδοχθὲν ἐφ' ἄλλως πως πολλαίς, *Αἰ αἰ, κύριε Λέων,* ἐφθέγγετο. Πανδαισίας δὲ ποτατελουμένης τῷ βασιλεῖ, καὶ τῶν πρώτων τῆς βουλῆς συνεστωμένων αὐτῷ, καὶ τοῦ ὄρνιθος πολλαίς φθειγομένου τὸ προῤῥηθὲν, ἐπιστυγνάσαντες οἱ δαιτυμόνες καὶ τῆς εὐωχίας παυσάμενοι ἐπὶ συνουσίας ἐκάθητο. Οἱ δὲ θακρῶν ὑποπλήθείντες, *Τίνα βρωσῶν, εἰπον, φαγοῦμεθα, οἴπως ὑπὸ τῆ φωνῆ τοῦ ἀλόγου τοῦτου ὀνειδιζόμενοι οἱ δοκοῦντες ἡμεῖς λογικοὶ καὶ φιλοδόσκοτοι, οἱ αὐτὸ μὲν τὸν οἰκείον ἀνακαλεῖται δεσπότην, ἡμεῖς δὲ τρυφῶντες λήθην τοῦ μὴ ἀδικήσαντος δεσπότητος ἐλάβομεν ;* Εἰ μὲν γὰρ ἐλέγχεται ὀδικῶν καὶ κατὰ τῆς πατρικῆς κεφαλῆς εὐτρεπίσας τὴν δεξιὰν, αὐτόχειρες αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες γενώμεθα, καὶ τοῦ αἵματος αὐτοῦ μὴ λαβώμεθα κόρον. Μέχρι ⁷⁸ τίρος ἢ συκοφαντίας γλώσσα κατ' αὐτοῦ δυναμωθήσεται ; Μαλαχθεὶς οὖν τοῖς τοιοῦτοις λόγοις ὁ βασιλεὺς τότε μὲν καθεσθῆναι τούτους προσέταξεν καὶ σκοπῆσαι περὶ τοῦ πράγματος ἐπηγγεῖλατο. Μετ' οὐ πολὺ δὲ πρὸς τὴν φύσιν ἐπανελθὼν ἐξάγει τε τῆς φρουρᾶς καὶ εἰς ὄψιν ἀγει αὐτόν, καὶ τὴν πένθιμον ἀμείβει στολὴν, καὶ τὸ περιττὸν τῆς ἐν τῇ λύπῃ τραφείσης κόμης περιαιρεθῆναι κελεύει, καὶ τὴν προτέραν τῆς βασιλείας τάξιν καὶ τιμὴν ἀποδίδωσι. Καὶ τῆς προελεύσεως τοῦ ἁγίου Ἡλίου γενομένης ἰδόντες αὐτὸν οἱ λαοὶ ἐπεφωνοῦντο· *Δόξα σοι, ὁ Θεός !* Καὶ ὁ βασιλεὺς εἰπὼν· *Δοξάζετε τὸν Θεὸν ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ μου. Πολλὰς θλίψεις ὑπ' αὐτοῦ ἔχετε ὑπομῆναι καὶ ἐπωδύνομεν ⁷⁸ ἡμέρας διελεῖν.*

κβ'. Τῷ εἴ' εἶτε αὐτοῦ μετατάται ἀνταρσία παρὰ

VARIE LECTIONES.

μέχρι] εἰ δὲ μὴ, μέχρι interpres. ⁷⁸ ἐκωδίνης vulgo.

priepositus cum omnibus legionibus; consertaque pugna vix unus ille evadere potuit, reliquis qua necatis qua captis. Contigit vero etiam solis deliquium, ut et nox per horam tertiam esset et stellæ apparerent. Orti etiam venti validi et fulgura et tonitrua, quibus septena capita perierunt in Foro combusta.

3. Imperii Leonis anno tertio expugnata ab Agarenis Samus civitas munita, ejusque prætor Paspalas captivus abductus est. Imperator Zoem Zautzæ filiam in amoribus habens, Zautzam imperatoris patrem constituit, novum hoc honoris titulo commentus. Symeon Bulgarorum princeps Romanæ ditionis loca infestis signis invadens Turcorum adversa acie superatus est. Ejus captivi omnes ab imperatore redempti sunt. 702 Tum rursus ille Turcos acie fundit, oblataque petitione recipit captivos, et pacem facit. Nec multo post everso rursus pacis fœdere commissum prælium ad Bulgarophygm, locum sic dictum, fusoque universo exercitu una omnes clade prostrati sunt atque enecti, et in eis Theodorus protovestiarius. Stephano patriarcha vita functo, ejus loco Antonius Canleas ordinatur.

4. Imperii Leonis anno septimo Chersonitæ prætorem suum contrucidarunt. Corum oppidum in Cappadocia ab Agarenis captum. Facto processu cum Leo imperator ad S. Daviani venisset, unaque etiam imperii adjuva Zautzas adesset, necnon Zoe Zautzæ filia (prima enim ejus uxor Theophano in sancta Soro Blachernarum precibus assidua erat), consilium inierunt Zautzæ cognati, tum Tzantes tum reliqui, ut imperatorem necarent. Zoe autem in imperatoris sinu dormiens, ut malum sensit deprehenditque insidias, ipsum excitavit; confestimque navigio in Pegas transfretarunt, ac mane celerius ad palatium sese receperunt.

5. Hoc anno Theophano Augusta diem obit, cum imperasset annos duodecim. Hanc Deus post non multos dies miraculorum effectricem reddidit, idcirco quod zelotypiæ vitio nihil laborans, nec injuriarum quidquam memor, eleemosynis et orationibus Deo assidue vacaret. Porro Leo imperator alteram conjugem suam Zoem Zautzæ filiam corona donavit, 703 ac cum ea, comprecante clerico quodam Syneupes nomine, benedictionem subit. Qui benedictione impartierat minister, officio motus est: Zoe vero, annum unum menses octo imperio potita, defuncta est. Inventa autem est urna, ad ejus condendum cadaver, litteris ejusmodi intus insculpta: *Filia Babylonis misera*. Hand procul autem, mense Maio, exstructo templo titulo Sancta Zoe, eam sepelivit. Prope etiam templum Sanctorum Apostolorum, coemptis Leo imperator ædibus perpulchram ecclesiam ædificat, prioris suæ conjugis Theophanus nomine; ejus et funus in ea deponit.

ἅπαντες τοὺς θίμασι· καὶ συμβολῆς γενομένης μόνος αὐτὸς ὁ Κωνσταντίνος μέλις ἤδυνήθη διαφυγεῖν τῶν ἄλλων σφαγόντων καὶ κρατηθέντων. Γέγονε ἔκ καὶ ἔκλειψις ἡλιακῆ, ὡς καὶ νύκτα γενέσθαι ἐπὶ ὥρας γ' καὶ τοὺς ἀστέρας φαίνεσθαι. Γεγόνασι δὲ καὶ ἄνεμοι σφοδροὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ βρονταί, ἐξ ὧν ἐκάρησαν ἐν τῷ φόρῳ ἄνθρωποι ἑπτὰ.

γ'. Τῷ γ' αὐτοῦ ἔτει ἐπολιορκήθη ἡ Σάμος τὸ κάστρον ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν, καὶ αἰχμαλωτίσθη ὁ στρατηγὸς αὐτοῦ ὁ Πασπαλάς. Συμφιλιωθείς δὲ ὁ βασιλεὺς Ζωῆ τῇ θυγατρὶ τοῦ Ζαούτζα προχειρίζεται αὐτὸν βασιλεοπάτορα, αὐτὸς καινουργήσας τὸ ὄνομα. Συμεὼν ὁ ἀρχὼν Βουλγαρίας ἐκστρατεύει κατὰ Ῥωμαίων, καὶ πολεμηθεὶς παρὰ τῶν Τούρκων ἡττήθη, καὶ πᾶσα αἰχμαλωσία ἠγοράσθη παρὰ τοῦ βασιλέως. Ἔπειτα πάλιν τρέπει τοὺς Τούρκους, καὶ μετὰ αἰτήσεως ἀναλαμβάνεται τοὺς αἰχμαλώτους, καὶ ποιεῖ εἰρήνην. Καὶ μετ' ὀλίγον ἀνατραπέλις πάλιν τῆς εἰρήνης, γίνεται πόλεμος εἰς τὸ Βουλγαροφύγον, καὶ τροπῆς δημοσίας γενομένης πάντες ἀπώλοντο, καὶ ὁ πρωτοβεστιαρίως Θεόδωρος. Στεφάνου τελευταύσαντος πατριάρχου χειροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ πατριάρχης Ἀντωνίος ὁ 11 λεγόμενος Καυλέας.

δ'. Τῷ δ' αὐτοῦ ἔτει ἐσφαζαν εἰ Χερσωνίται τὸν στρατηγὸν αὐτῶν. Παρελήφθη καὶ τὸ κάστρον τὸ Κόρον ἐν Καππαδοκίᾳ ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν. Ὁ βασιλεὺς Λέων πρόκρινσον ποιήσας εἰς τὰ Δαμιανού, συνόντος καὶ τοῦ παραδυναστεύοντος Ζαούτζα καὶ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ Ζωῆς ἅμα τῷ βασιλεῖ (ἡ γὰρ πρώτη αὐτοῦ γαμετὴ Θεοφανῶ ἐν τῇ Ἁγίᾳ Σορῶ τῶν Βλαχερνῶν προσεκαρτέρει εὐχομένη), συμβούλιον ἐποίησαν οἱ τοῦ Ζαούτζα συγγενεῖς, ὃ τε Τζάντζης καὶ οἱ λοιποὶ, φονεῦσαι τὸν βασιλέα. Ἡ Ζωὴ δὲ μετὰ τοῦ βασιλέως καθεύθουσα, [P. 465] ὡς ἦσθετο τὸ δεινὸν, ἐξύπνισεν αὐτόν· καὶ παρευθὺ εἰς πλοῖον διεπέρασεν εἰς Πηγὰς, καὶ τὸ πρῶτ' τάχιον ἐισῆλθεν εἰς τὸ παλάτιον.

ε'. Τούτῳ τῷ ἔτει τελευταῖα Θεοφανῶ Λύγυστια, βασιλεύσασα ἔτη ιβ' ἦν μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας ἀνέδειξεν ὁ Θεὸς θαυματουργὸν διὰ τὸ ἀζηλότυπον αὐτῆς καὶ ἀμνησίκων καὶ ἐν ἐλεημοσύναις καὶ προσευχαῖς ἀδιαλείπτως προσκαρτερεῖν τῷ Θεῷ. Ἔσταψεν δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς τὴν δευτέραν αὐτοῦ γυναῖκα Ζωὴν τὴν θυγατέρα τοῦ Ζαούτζα, καὶ εὐλογεῖται μετ' αὐτῆς παρὰ τινος κληρικοῦ τοῦ ἐπίκλην Σινεύτης 70. Καὶ ὁ μὲν εὐλογήσας καθήρθη, ἡ δὲ ἐδαστέλευσεν ἔτος α' μῆνας η', καὶ ἐτελεύτησεν. Ἐφεύρον δὲ λάρνακα εἰς τὸ ἀποτεθῆναι τὸ σῶμα αὐτῆς, ἔχουσαν ἑσθὴν γράμματα κεκολλημένα γράφοντα οὕτως· *Θυγάτηρ Βαβυλώνος ἡ ταλαιπωρος*. Πλησίον δὲ τοῦ Μαῖου μηνός, οἰκοδομήσας ναὸν, τὴν ἁγίαν Ζωὴν, κατατίθησιν αὐτήν. Καὶ πλησίον τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ἐξωνησάμενος οἰκίσματα Λέων ὁ βασιλεὺς κτίζει ἐκκλησίαν περικαλλῆ εἰς ὄνομα Θεοφανῶ τῆς πρώτης αὐτοῦ γυναικός, καὶ κατατίθησι καὶ ταύτην ἐκεῖ.

VARIAE LECTIONES.

70 ὁ om. P. 71 Σινάπης margo P.

ζ'. Τῷ θ' αὐτοῦ ἔτει ἐπιβουλῆς γενομένης Λέντι A τῷ βασιλεῖ παρὰ τῶν συγγενῶν τοῦ Ζαούτζα, καὶ διαγνωθείσης, πίντας κρατήσας ἐξώρισεν, καὶ ἐξωλόθρευσεν τὴν συγγένειαν τοῦ Ζαούτζα ἅπασαν.

ζ'. Τῷ ε' αὐτοῦ ἔτει τελευταῖ Ἀντώνιος πατριάρχης, καὶ χειροτονεῖται Νικόλαος πατριάρχης μυστικῆς τοῦ βασιλείου. Τότε καὶ ἡ Δημητριάς παραλαμβάνεται ὑπὸ Δαμιανοῦ τοῦ Ἀγαρηνοῦ. Στέφει δὲ ὁ βασιλεὺς Ἄνναν θυγατέρα Ζωῆς τῆς τοῦ Ζαούτζα, ὃ ἃ τὸ μὴ δύνασθαι ποιεῖν τὰ ἐκ τύπου κλητόρια μὴ οὖσης Ἀδούστης.

η'. Τῷ ια' ἔτει αὐτοῦ ἡγάγετο ὁ βασιλεὺς τρίτην ἐκείνου γυναῖκα τὴν ἀπὸ τοῦ Ὀφικίου Εὐδοκίαν, στέφας αὐτὴν καὶ ἀναγορεύσας ἥτις ἐξ αὐτοῦ ἄρβυρα γεννήσασα παῖδα ἐτελεύτησεν. Ἀπέθανε δὲ καὶ τὸ γεννηθὲν παιδίον.

θ'. Τῷ ιγ' αὐτοῦ ἔτει κτίζει ὁ βασιλεὺς εἰς τοὺς λεγομένους Τόπους ναὸν Ἁγίου Λάζαρον, καὶ κατασκευάζει μονὴν ἀνδρῶν εὐνοῦχων ἔν ᾧ καὶ τὸ τοῦ ἁγίου Λαζάρου σῶμα καὶ Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς ἀπέθετο. Τοῦτῃ τῷ καιρῷ παραδίδεται Ταυρομένιον τοῖς Ἀγαρηνοῖς.

ι'. Τῷ ιε' ἔτει παρελήφθη ἡ νῆσος Λήμνος ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν.

[P. 464] ια'. Τῷ ις' ἔτει ἐν τῇ προελεύσει τῆς Πεντηκοστῆς τοῦ βασιλέως εἰσοδεύοντος εἰς τὸν Ἁγίον Μώκιον, ὃν πρώην φασὶν Ἡρακλέους εἶναι ναὸν, ἐπεὶ πλησίον τῆς σωλαῆς ἦλθεν, ἐξεληθὼν τις ἐκ τοῦ ἀμβωνος ἔδωκεν αὐτῷ κατὰ κεφαλῆς μετὰ βάρδου ἰσχυρᾶς καὶ παχείας καὶ εἰ μὴ εἰς πολυάνθηλον ἢ βάρδος ἐνεποδίσθη, παρευθὺ ἂν τοῦ ζῆν τούτων ἀπῆλλαξεν. Τοῦ δὲ αἵματος σφοδρῶς καταρβέντος παραχῆ καὶ φυγῇ τῶν ἀρχόντων γέγονε. Διὸ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ Ἀλεξάνδρου νόσον προφασισαμένου καὶ ἐν τῇ εισόδῳ μὴ καταθόντος, ὑπόκληψις γέγονε τῆν τοιαύτην ἐπιβουλήν αὐτὸν κατεργάσασθαι. Κρατθένης τοῦ δόντος τῷ βασιλεῖ, καὶ πολλὰς βασάνους καὶ τιμωρίας ὑπομεμενηκὸς ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, ἐπεὶ μηδένα καθωμολόγησεν, ἐκκόπεται χεῖρας καὶ πόδας καὶ ἐν τῷ σφενδόνι τοῦ Ἰππικοῦ καίεται. Ἐκτοτε οὖν ἐξεκόπη ἡ τοιαύτη προελευσις. Καὶ μετὰ τινα καιρὸν ἀνῆλθεν Μάρκος ὁ σοφώτατος οἰκονόμος τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, ὃς ἦν ἀναπληρώσας τὸν τράψιδον τοῦ κυροῦ Κοσμᾶ τῆς μεγάλης Ἑβδομάτης ἥτοι τοῦ μεγάλου Σαββάτου, πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ συνεσιωμένους αὐτῷ ἐξιλιπάρει μὴ ἐκκοπήναι τὴν ἑορτήν. Καὶ τοῦ βασιλέως ἀπαναινομένου ἔφη ὁ Μάρκος ὅτι προεῖρηται τοῦτο παρὰ τοῦ Δαβὶδ· φησὶ ἄρ· Ὅσα ἐπονηρεῖσθε ὁ ἐχθρὸς ἐπὶ τῷ ἁγίῳ ὄν, καὶ ἐνεκαυχῆσθε ὅτι μισοῦντές ὑς ἐστὲ ἐν τῇ ἐορτῇ σου. Καὶ δεῖ σε, ὦ δέσποτα, ἀπὸ τῶν κρατῆσαι τῆς βασιλείας ἔτη δέκα. Ὅ ὃ ἡ ἀλ γέγονε· τῇ γὰρ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἢ ἔλαθεν, τῇ αὐτῇ αὐτῇ τελευταῖ.

1 Psal. LXXIII, 3.

VARIÆ LECTIONES.

1 Georgius et alii μεροπεντηκοστῆς, qui longe dies alius est, Pascha medius et Pentecostes. Combol. τῇ σφενδόνῃ?

6. Imperii Leonis anno nono conjuratione in Leonem imperatorem a Zautzæ consanguineis facta atque prodita, captos omnes exsilio multavit ejusque omnem cognationem disperdidit.

7. Imperii Leonis anno decimo, mortuo Antonio patriarcha, ordinatur patriarcha Nicolaus imperatoris mysticus. Tunc quoque Demetrias a Damiano Agareno capitur. Corona vero imperator Annam donat, Zoes Zautzæ filia filiam, quod cum nulla esset Augusta, constituta ex more convivia celebrare non posset.

8. Imperii Leonis anno undecimo duxit imperator tertiam suam uxorem ex Opsicio Eudociam, ipsam corona donans ac Augustam appellans.

704 Haec suscepta ex illo prole mascula mortua est; mortua et ipsa suscepta proles.

9. Imperii Leonis anno tertio decimo aedificat imperator, ad Topos quos vocant, templum S. Lazari nomine, virorumque spadonum monasterium construit. Ibi etiam S. Lazari corpus et Mariae Magdalenaë condidit. Per id tempus Tauromenium traditum Saracenis.

10. Anno quinto decimo capta ab Agarenis Lemnus insula.

11. Anno sexto decimo, in sanctæ Pentecostes processu, introeunte imperatore ad S. Mocii, quod olim Herculis sanum fuisse dicunt, cum prope solem venisset, egressus quidam ex ambone robustum fustem et crassum in ejus caput impexit; ac nisi ictus candelabri pensilis multifidi interjectu retardatus fuisset, extemplo sustulisset. Large itaque defluentibus ex capite cruoris rivis, territi proceres fugam arripuerunt. Hinc quoque suspicio fuit Alexandrum ejus fratrem, quod morbum causatus pompæ ingressus non adfuerat, insidiarum auctorem extitisse. Apprehensus autem qui ictum dederat, diesque multos tormentis examinatus, quod nullum conjurationis auctorem sociumve detexerat, manibus pedibusque excisis ad Circi metam combustus est. Ex tunc ergo istiusmodi

705 processus abrogatus est. Aliquanto autem post tempore ascendit sapientissimus ejus ecclesiae oconomus Marcus, is qui magnæ hebdomadæ (id est magni Sabbati) tetraodium (canonem scilicet quatuor stropharum) domni Cosmæ absolvit, ad imperatorem; exceptusque convivio rogabat ne eam festivitatem pompamque abrogatum iret. Abnuente autem imperatore, ait Marcus: Sic nempe a Davide prædictum erat. Ait enim: Quanta malignatu: est inimicus in sancto tuo? et gloriati sunt qui oderunt te, in medio solemnitatis tuæ? Estque necesse, domine, ut ab hinc annos decem imperium teneas. Quod et contigit: eadem enim ipsa die qua ictum acceperat, evoluta annorum circulo mortuus est.

42. Anno decimo septimo duxit imperator etiam quartam uxorem, Zoem, quam vocant Car-
bunopsinam.

43. Anno decimo octavo ascendit navalis Agarenorum exercitus cum Tripolita adversus Byzantium. Dicti vero sunt Tripolitæ, quod ex tribus nationibus collecti sint, ex Arabibus et Tyriis et Sidoniis convenis. Similiter vero etiam Ægeum mare ab aquarum impetu, ac quod velut capræ in morem (Græci αἶγα vocant) subsultet, nomen accipit. Stobelus a loci situ. Lampsacus a lucis fulgore, Phoenicibus fundamenta locantibus ac orantibus, e caelo noctu delapso, quo, favente numine, firma murorum stetit compago. Imbrus ab Imbro vocata, Anthei 706 filio,

Cujus pater Staphylus, Dionysii charissima proles. Hellespontus ab Hella Phryxi sorore, in illud projecta mare. Cibrrrha vero a Cibrrrha fratre. Thaeus Chryse olim vocata. Samosathracia, quæ in Thracia est peninsula, olim Theriusa dicta, quod bestiis plena esset et quod Nymphis sacra: postea vero cum fluxus collisione a continenti divisa insula facta esset et Samiis colonis possessa, mutato nomine Samothracia ab illis appellata est. Laodicea nominata est ab uxore Antiochi Seleuci, qui ejus nomine Laodiceam condidit. Tenedus vero a Tenno Cycni filio Neptuni nepote, ac delubro quod in ea est, Minervæ sacro. Mesembria, quæ prius Memnebria, a Memno Thræce ejus conditore, et Bria, quod apud Thraces nonnullos civitatem vocant: lenius autem offerendi gratia Mesembria modo nuncupatur. Hæmus a quodam ibi ab Hercule interempto, cujus eruore locus tinctus sit: est vero Thraciæ promontorium. Media a Meda Æctæ filia nomen adepta est. Silybria a Silyo Thracum rege, qui eo coloniam duxit. Macedonia, quæ pridem Amathia, ad mare sita, commune habet cum gente nomen. Nicopolis ab Augusti victoria de Antonio et Cleopatra, ac quæ Romanis fascibus Ægyptiorum scepra inclinavit. Hierum Euxini (quasi dicas 707 templum) ab Argonautis illac iter habentibus fundatum est. Pharos ejusmodi substructa moles cui sacula imponitur, ut inter offusas noctis tenebras inoffensi viatores dirigerentur. Russi, qui et congruo rei nomine Dromitæ nuncupantur, a Ros quodam viro forti, cum sive monitu ac consilio sive divino quodam afflatu ac oraculo, pro potestate illis utentium cisque superiorum, injurias noxamque evasissent, dicti sunt. Dromitæ vero ut appellarentur, cursus celeritas causam dedit: genus autem ex Francis ducunt, Tricephalus collis, qui Opsicii est, a figura, qua triplici tumulo assurgit, nomen accepit. Rhadenus a Rhada oppido Anatolicorum thematis.

β'. Τῶν ἐξ Ἰταί ἡγάγεται ὁ βασιλεὺς καὶ τετάρτην γυναῖκα, Ζοὴν ὀνομαζομένην τὴν Καρβουνοψίναν.

γ'. Τῶν ἐν Ἰταί ἀνέρχεται κατὰ τῆς πόλεως ὁ στόλος τῶν Ἀγαρηνῶν ἀπὸ τῆς Τριπολίτη. Τριπολίται δὲ ἐκλήθησαν διὰ τὸ τριῶν ἐκ γενεῶν συναρθῆναι, ἐξ Ἀράβων καὶ Τυρίων καὶ Σιδονίων ἀποίκων. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος τὴν κλῆσιν ἀπέβηκεν ἀπὸ τῆς τῶν ὕδατων φορᾶς. ἀισσοῦσης κατὰ τρόπον αἰγός. Ὁμοίως δὲ καὶ Σερδελίος ὀνομάσθη ἀπὸ τῆς τοπικῆς θέσεως, καὶ Λάμψακος ἀπὸ φωτὸς λάμψεως. ὅπερ ἐν νυκτὶ Φωκίων θεμελιούτων ταύτην καὶ εὐξαμένων θεοῦ ἐπέλαμψεν, καὶ ἡ τῶν θεμελίων βᾶσις καλῶς κερταίωται. Καὶ Ἰμβρος ἀπὸ Ἰμβρου κέκληται υἱοῦ Ἀνθός,

Β' Ἀνθός,
Ὁ δὲ γενέτης Στάφυλος, Διονύσου φιλιτατος υἱός. [P. 465] Καὶ Ἑλλησποντος ἀπὸ Ἑλλης τῆς Φορξου ἀδελφῆς, τῶν ἐκεῖσε πελάγει βίφεισης. Κιβύβρα δὲ ὑπὸ Κιβύβρον ἀδελφοῦ. Ἡ δὲ Θάσος Χρυσὴ πρῶην ἐλέγετο. Σαμοθράκη δὲ ἡ ἐν τῇ Θράκῃ χερβρόνηςος, ἥτις πρῶην Θηριούσα διὰ τὸ θηρίων πεπληρωθῆαι, καὶ ἱερὰν νυμφῶν οὖσαν, ὀνομάζετο, μετέπειτα δὲ τοῦ βουῦ συβραγέντος εἰς νῆσον συνέστη, καὶ ὑπὸ Σαμίων κατοίκων ἐν κατασχέσει γενομένη Σαμοθράκη μετωνομάσθη. Λαοδικεῖα κατωνομάσθη ἀπὸ τῆς γυναικὸς Σελεύκου τοῦ Ἀντιόχου, ὃς ἐπὶ τῷ ὀνόματι ταύτης ἔκτισε τὴν Λαοδικεῖαν. Τένεδος δὲ ἀπὸ τοῦ Τέννου τοῦ υἱοῦ Κύκνου τοῦ Ποσειδῶνος⁴¹, καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ ἱεροῦ ἔδους τῆς Ἀθῆνης. Μεσημβρία δὲ ἡ πρὶν Μεμνεβρία⁴², ἀπὸ τοῦ Μέμνου Θρακῆ, ⁴³ τοῦ ταύτην οἰκίσαντος καὶ βρία τὸ παρά τισι Θρακῶν πόλισμα λεγόμενον* πρὸς δὲ τὸ εὐφραδέστερον Μεσημβρία νῦν ὀνομάζεται. Αἶμος ἀπὸ τίνος ἀναρθεῖντος ἐκεῖσε δι' Ἡρακλέους καὶ τὸν τόπον αἰμάξαντος* ἀκρωτήριον δὲ ἐστὶ Θράκης. Μήδεια ἀπὸ Μήδης τῆς Αἰήτου θυγατρὸς κατωνομάσται. Σηλυβρία ἀπὸ Σήλυος τοῦ Θρακῶν βασιλέως, ὅστις αὐτὴν ἔκτισεν. Μακεδονία ἡ πρὶν Ἀμαθία λεγομένη ἀπὸ ἀρχαίου τινὸς ἡγεμόνος. Ἦν δὲ καὶ πόλις Ἀμαθία λεγομένη πρὸς τῇ θαλάσῃ τῶν Ἰθνεῖ ἐπάνυμος. Νικόπολις κατὰ τὸ ἐπάνυμος τῆς νίκης, ἣν Λυγουστος Σεβαστὸς κατὰ Ἀντωνίου καὶ Κλεοπάτρας εἰργάσατο, καὶ τὴν Αἰγυπτίων ἀρχὴν τοῖς Ῥωμαίοις ὑπέκλιεν. Ἱερὸν Εὐξείνου, ὃ πρὸς τῶν τῆς Ἀργούς πλωτήρων διερχομένων ἐκαίσε ἀνδρούται. Φάρος δὲ ἀφιδρυμάτιον⁴⁴ ᾧ πυρός ἐπιτίθεται εἰς ὁδηγίαν ἀπρόσκοπτον τοῖς ἐν νυκτὶ παροδίταις. Ρῶς δὲ, οἱ καὶ Δρομίται, φερώνυμοι ἀπὸ Ῥῶς τίνος σφοδροῦ διαδραμόντες ἀπηχθήματα τῶν χρησαμένων ἐξ ὑποθήκης ἢ θεοκλυτίας τινὸς καὶ ὑπερσχόντων αὐτοῦ, ἐπικέκληνται. Δρομίται δὲ ἀπὸ τοῦ ὀξέως τρέχειν αὐτοῖς προσεγένετο. Ἐκ γένους δὲ τῶν Φράγγων καθίστανται. Ὁ δὲ Τρικέφαλος βουνης κατὰ τὸ Ὀψικιον ἀπὸ τοῦ τριχῆ κεφαλοῦσαι τῶν σχήματι εἰρηφαί, ὡπερ καὶ Ῥαδῆνης ἀπὸ Ῥάδης κόμης τοῦ τῶν Ἀνατολικῶν θέματος.

VARIÆ LECTIONES.

⁴¹ Περσιδῶνος P et αἰδοῦς. ⁴² μὲν Νεβρία P. ⁴³ Μεμνουδρακός P. ⁴⁴ ἀφιδρυμά τι? cf. p. 490 h.

16. Ἀποστέλλει οὖν ὁ βασιλεὺς Εὐστάθιον δρουγάριον τῶν πλωτῶν μετὰ παρόντος τοῦ στόλου καὶ τῶν στρατιωτῶν κατ' αὐτοῦ· οἱ καὶ μὴ δυνηθέντες ἀντιπρατάξασθαι ἀπεστρέψαν κεινοί. Ἐλθόντων δὲ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐν Ἀβύδῳ, ἠρώτησαν τοὺς ἀπαγόντας αὐτοὺς, ὅτι Πάλιν ταύτην τὴν ὁδὸν θέλομεν ὑποστρέψαι, ἢ ἔχομεν ἄλλην δι' ἧς ἀπέλωμεν εἰς τὰ οἰκεία; Τῶν δὲ εἰπόντων, ὅτι Διὰ ταύτην βουλόμεθα ἀποστραφῆναι, φρονηθέντες τὸ στενὸν τῆς ὁδοῦ, ὅσα τὰ κρίματά τοῦ Θεοῦ, εὐθὺς ὑποστρέφουσι, [P. 466] καὶ τὴν Θεσσαλονικίην καταλαβόντες πορθοῦσιν αὐτήν, καὶ πολλὴν σφαγὴν καὶ αἰχμαλωσίαν ποιῶσι. Βουλόμενων δὲ αὐτῶν καὶ τὴν πόλιν καταστρέψαι, Συμεὼν ὁ πρωτοασηκρήτις εὐρεθείς, λαβὼν πρὸς Ῥοδοφυλλίου τοῦ ἀποσταλέντος πρὸς τοὺς Φράγγους μετὰ κανισκίου χρυσίου λίτρας ρ'. Ὅς καὶ δέδωκεν τὸ τε χρυσίον καὶ τὸ κανισκίον τοῖς Σαρακηνοῖς· καὶ εἴασαν τὴν πόλιν καὶ τὴν τείχη.

17. Τῷ εἴ' ἔτει αὐτοῦ τοῦ Σαμῶνα φυγῆ πρὸς Συρίαν χρησαμένου, ἐπεὶ κατεδίωκον αὐτὸν διπισθεν, ἦλθε δὲ καὶ εἰς τὸν Ἄλυν, συναντῆ αὐτῷ Νικηφόρος δρουγάριος ὁ Καμύτζης, μὴ εἶναι αὐτὸν διαπερᾶσαι. Προσφεύγει οὖν τῷ τιμῳ σταυρῷ τοῦ Σηριχᾶ, προρασισάμενος εὐχῆς χάριν ἐκείσε ἐληλυθέναι. Ἀλαβόμενος οὖν τοῦτον ὁ τοῦ Δουκεὸς Κωνσταντίνος ὑπέστρεψεν ἐν τῇ πόλει. Προσάτασσε οὖν ὁ βασιλεὺς φυλάττεσθαι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ Βάρδα τοῦ Καίσαρος. Ἐπεὶ δὲ ἦλθεν ὁ βασιλεὺς ἀποσυνοψισθῆναι τὸν Σαμωνᾶν, παρήγγειλεν τῷ Δουκὶ μὴ εἰπεῖν ἐνώπιον τῆς συγκλήτου ὅτι ἐπὶ Συρίαν ἐφυγεν ὁ Σαμωνᾶς, ἀλλ' ὅτι δι' εὐχὴν ἀπῆλθεν ἐν τῷ Σηριχᾶ. Ἠρώτησεν οὖν ὁ βασιλεὺς τὸν Κωνσταντίνον ἐνώπιον τῆς συγκλήτου οὕτως, ὡς ἔχει ¹⁸· Τὸν Θεὸν καὶ τὴν κεφαλὴν μου, ἐφύεγεν ὁ Σαμωνᾶς ἢ οὐχί; Ὁ δὲ, ὡς εἰπόντος τῷ βασιλεῖ ὅτι, Ἐφύεγεν, μετ' ὀργῆς τοῦτον ἀπεπέμφατο. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς ἐποίησεν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Βάρδα μῆνας δ'

18. Ἐφάνη δὲ τότε καὶ κομήτης ἀστὴρ, τὰς ἀκτῖνας κέρπων κατ' ἀνατολὰς, καὶ φαινόμενος ἐν ἡμέραις καὶ νυξὶ τεσσαράκοντα.

19. Τῷ κ' τοῦτου ἔτει ἀποσυνώψισε Σαμωνᾶ· ἐν τῇ γέννῳ τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου, τοῦ ἀπὸ Ζωῆς τέταρτον αὐτοῦ γαμετῆς οὐσης, καὶ ἐδαπτίσθη τὰ ἅγια Θεοφάνεια ὑπὸ Νικολάου πατριάρχου, καὶ γέγονε καὶ πατριχίος.

20. Τῷ κα' ἔτει αὐτοῦ εὐλογήθη Λέων καὶ Ζωὴ μετὰ τὴν ἐορτὴν παρὰ Θωμᾶ πρεσβυτέρου τοῦ καὶ καθαιρεθέντος, καὶ ἀνηγόρευσε τὴν ἑαυτοῦ γαμετὴν Ζωὴν Αὐγούσαν. Ὅθεν ὁ πατριάρχης ἐκώλυσε τὸν βασιλεῖα εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσερχεσθαι. Διὸ καὶ ἔσχετο ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ μέρους μέχρι τοῦ μετατωρικίου, μὴ δ' ὄλωσεν εἰς τὰ κατὰ συνήθειαν διερχόμενος.

21. Τῷ κβ' τοῦτου ἔτει προβάλλεται τὸν Σαμωνᾶν ὁ βασιλεὺς παρὰκοιμώμενον διὰ τὸ εἶναι συνεργῶν

14. Missus itaque ab imperatore in ejus occursum Eustathius navalium copiarum druugarius cum classe et militia armata, quanta in promptu fuit; cumque jungendi aciem facultas negata esset, re infecta reversi sunt. Agareni Abydum appulsi ex ductoribus sciscitantur, num hac rursus via reversuri essent, vel alia tenenda, qua ad patriam redirent. Auditoque hac revertendum esse, viæ angustias veriti (quæ Dei judicia sunt!) confestim versa puppi revertuntur. Capta direptaque Thessalonica, multaque civium strage data plures etiam captivos abducunt. Cumque animus esset ut et ipsam urbem everterent, occurrit Symeon eorum primus qui sunt a secretis. Is acceptis à Rhodophyllio 708 auri centum libris, quas in cistella ad Francos deferebat, iisque cum ipsa cistella Agareni datis, urbem ac moenia ab illorum furore exitioque redemit.

15. Imperii Leonis anno decimo nono, Samona in Syriam fugiente, missi sunt qui a tergo insequerentur: eumque assecutus, dum Halym transire parat, Nicephorus drungarius, sic dictus Camytzes, iter inibet. Profugit ergo ad venerabilem cruceam Serichlanam, simulans eo se voti causa venisse. Assumptum vero Constantinus Ducis filius secum in urbem redaxit; Imperator reductum in Bardæ Cæsaris domo jubet custodiri; volensque indulgentius eum eo agi, mandat Duci ne eorum senatu dicat Samonam in Syriam fugisse, sed voti causa in Sericha venisse. Interrogante itaque imperatore Constantinum in presentia senatus, in hæc verba: Sic Deum meamque salutem ames: fugiebat Samonas in Syriam, hæcne? Respondit ille, Fugiebat. Quo responso iratus imperator ac infrensus eum repulsi. Samonas vero in Bardæ ædibus menses quatuor egit.

16. Tunc vero etiam cometa apparuit, projiciens versus Orientem radios, lucensque per dies quadraginta ac totidem noctes.

17. Imperii Leonis anno vigesimo in gratiam receptus est Samonas, inque aulam admissus in natali Constantini Leonis filii ex Zoe, 709 illius quartâ uxore; qui et baptizatus a Nicolao patriarcha in sancto Theophaniorum die, quando et patriarchus Samonas creatus est.

18. Imperii Leonis anno vigesimo primo benedictionem nuptialî ritu consecuti sunt Leo et Zoe, post feste lucis peracta solemnia, Thoma presbytero administrò, qui et gradu motus est: uxorem quoque Zoen Leo Augustam proclamavit. Hinc ecclesiæ ingressu Leoni interdictum a patriarcha; unde et ingrediebatur a dextero latere mitatoricium, nec via consueta ullo modo transibat.

19. Imperii Leonis anno vigesimo secundo imperator Samonam accubitorem præcisi, quo videlicet

VARIÆ LECTIONES.

¹⁸ οὕτως ἔχει p. 558 d.

adjutore ac socio ad omne scelus ac nequitiam A
uteretur; amboque adversus Ecclesiam moliri inci-
piunt. Accersentes enim Nicolaum patriarcham
etiam atque etiam rogant ut quartarum nuptiarum
lex recipiatur. Quod vero is in eam se sententiam
adduci minime passus esset, per Bucoleonem lintri
impositum in Hieriam trajecerunt; indeque pedes
ad Galacrenas, solo copiosa nive constrato, ægre
pervenit. Ejus vero loco ordinatur patriarcha Euthymius syncellus, vir religiosa modestia conti-
nensque ac valde pius, quem ex divina revelatione
aiunt quartas illas nuptias suscepisse; quippe cum
imperator hæresim inducere vellet ac legem edere,
licere viro tres quatuorve uxores habere, cum
multi viri eruditissimi in hoc illi suffragarentur.

20. Mense Junio ortus ventus Africus Tritonæus B
validissimus, 710 adeo ut ædes sacras profanasque
concuteret, cunctique ad subdivalia loca fugerent,
ac mundi consummationem esse dicerent. Dei tamen clementia ac bonitate imbrum vi sedatis est.

21. Anno vigesimo tertio Saracenorum classis Romanam ditionem invasit. Imperator vero Himerium logothetam navalium omnium copiarum ducem ac caput præfecit; scribitque Andronico duci ut se adjungat Himerio. Porro Samonas implacabili in Andronicum odio, omnique modo labem ei inferre studens, auctor est cuidam ut occulte ad eum scribat, *Cave sis naves ingrediaris et ab Himerio capiaris*. Multis itaque rogans urgensque Andronicum, ingruentibus Agarenis, ut secum ingrederetur, id vero impetrare non potuit. Solus ergo Himerius in S. Thomæ solenni die cum Agarenis congressus magnam victoriam reportavit. Qua re cognita, Andronicus in desperationem adductus cum affinibus ac comitatu in defectionem adactus est; abiensque Cabalam oppidum occupavit, adeo ut Samonas imperatori objectaret, *Nonne dicebam, domine, Ducem rebellem fore?*

22. Anno vigesimo quarto misit imperator Gregoram scholarum domesticum, quem Iberitzem vocant, Andronici ex uxore affinem, ad eum expugnandum. Quod cum didicisset Andronicus, ac Nicolaum patriarcham Ecclesia ejectum audivisset, ad Agarenos una cum cognatis et familia amicisque confugit. Ea res Leonem moleste habuit. Ac vero 711 Saracenorum unum e praetorio blande habens nuneribusque concilians, ad Andronicum cum bulla aurea rubrisque litteris more regio, exiguo cereo baculo inclusa, misit. Egressum Saracenum e conspectu imperatoris accersit Samonas, aitque: *Scis quid teneas?* (propter cereum nimirum quem manu gestabat) *Syriæ nempe exitium?* Datisque pecuniis Uzeri in manus tradi jussit. Comprehensus itaque Andronicus cum suis in vincula conjicitur. Sciensque hanc illi Samonæ dolo fraudem factam esse, necessitate adactus, ejurata Christiana fide,

αὐτοῦ πρὸς πᾶσαν παρανομίαν καὶ καλίαν, καὶ κητὰ τῆς Ἐκκλησίας [P. 467] ἄρχονται μελετῆν. Προσκολουῦνται γὰρ Νικόλαον τὸν πατριάρχην, καὶ πολιὰ λιπαροῦσι δεχθῆναι τὴν τετραγαμίαν. Ἐπει δὲ οὐκ ἔπεισε, διὰ τοῦ Βουκολόντος εἰς μικρὸν πλοιάριον ἐμδιβάσαντες εἰς τὴν Ἱέρειαν περῶσιν, ἀφ' ἧς περὶ ἡμέχρι Γαλακρηνῶν μόλις ἀπῆει, χιόνος ἐπιχειμένης πολλῆς. Χειροτονεῖται δὲ ἀντ' αὐτοῦ Εὐθύμιος σύγκελλος εἰς πατριάρχην, ἀνὴρ ἱεροπρεπῆς, ἐγκρατῆς τε καὶ εὐλαβῆς πάνυ· ὃν φασὶ καταδέξασθαι τὴν τετραγαμίαν ἐξ ἀποκαλύψεως; θείας, ὡς τοῦ βασιλέως βουλομένου αἵρεσιν ποιῆσαι καὶ νόμον ἐνθεῖναι τοῦ ἔχειν ἄνδρα τρεῖς γυναῖκας ἢ τέσσαρας, πολλῶν τοῦτο λογικωτάτων ἀνδρῶν συνεργοῦντων αὐτῷ.

κ'. Τῷ Ἰουνίῳ μηνί γέγονεν ἄνεμος λίψ Τριτωναῖος σφοδρὸς, ὡς συσσεῖται οἰκήματα καὶ ἐκκλησίας, καὶ πάντας φεύγειν ἐν ὑπαίθεροις καὶ λέγειν κοσμικὴν συντέλειαν εἶναι. Ἀλλὰ τῇ τοῦ Θεοῦ φιλοανθρωπία δι' ὁμῶν ἐπαύθη.

κα'. Τῷ κγ' ἔτει στόλος Σαρακηνῶν κατὰ Ρωμαίων ἐξῆλθεν. Προεδάλετο δὲ ὁ βασιλεὺς Ἰμέριον** τὸν λογοθέτην κεφαλὴν πάντων τῶν πλωμῶν. Γράφει δὲ καὶ Ἀνδρονίκῳ τῷ Δουκί συνελθεῖν τῷ Ἰμερίῳ. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς ἀδιάλλακτος ὢν τῷ Ἀνδρονίκῳ καὶ παντὶ τρόπῳ κακῶσαι αὐτὸν σπουδάζων, πέθει τινὰ γράψαι αὐτῷ κρύφα, *Μὴ εἰσέλθῃς εἰς τὰ καρᾶδια καὶ κρατηθῆς παρὰ Ἰμερίου*. Πολλὰ δὲ τὸν Ἀνδρόνικον ἀναγκάσαντος εἰσελθεῖν σὺν αὐτῷ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐπιχειμένων οὐκ ἐπίσθη. Ἰμέριος δὲ μόνος ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ ἁγίου Θωμᾶ συμβαλὼν πόλεμον μετὰ τῶν Ἀγαρηνῶν μεγάλην νίκην εἰργάσατο. Τοῦτο μαθὼν Ἀνδρόνικος καὶ ἀπογνοῦς σὺν τοῖς συγγενέσιν αὐτοῦ καὶ ἀνθρώποις ἀποστασάν ἐποίησε, καὶ ἀπελθὼν ἐκράτησεν τὴν Κάβαλαν πόλιν, ὡς εἰπεῖν Σαμωνᾶν* *πρὸς τὸν βασιλέα· Οὐκ ἔλεγον, ὦ δέσποτα, ἀντάρτην εἶναι τὸν Δοῦκα;*

κβ'. Τῷ κδ' ἔτει ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Γρηγορᾶν τὴν δομέστικον τῶν σχολῶν τὸν Ἰθρηρίτζην, συμπένθερον ἦντα Ἀνδρονίκου, εἰς τὸ καταπολεμῆσαι αὐτόν. Μαθὼν δὲ τοῦτο Ἀνδρόνικος, ἀκούσας τε εἶ καὶ ὁ πατριάρχης τῆς Ἐκκλησίας ἐξεῖσθη, προσέζυγε τοῖς Ἀγαρηνοῖς ἅμα συγγενέσι καὶ φίλοις. Ἐλυπήθη δὲ Δίων εἰς τοῦτο, καὶ δὴ Σαρακηνὸν ἀπὸ τοῦ πραιτωρίου φιλοφρονησάμενος ἀπέστειλε πρὸς τὸν Ἀνδρόνικον μετὰ χρυσοβούλιον [P. 468] διὰ κινάδαρος, βαλὼν αὐτὸ ἐνδοθεν φατλίου τράκτου βραχέος. Ἐξελθόντος δὲ τοῦ Σαρακηνοῦ ἀπὸ προσώπου τοῦ βασιλέως, προσκαλεῖται αὐτὸν ὁ Σαμωνᾶς, καὶ φησιν· *Οἶδας τί κρατεῖς;* (τοῦτο εἰπὼν διὰ τὸν κτηρὸν) *τὴν ἀπώλειαν τῆς Συρίας*. Καὶ δοὺς αὐτῷ χρήματα παρήγγειλεν εἰς τὴν χεῖρα τοῦ Οὐζῆρ βαλεῖν αὐτό. Ὁ δὲ τοῦτο ποποίηκεν. Κρατεῖται οὖν καὶ δεσμεῖται Ἀνδρόνικος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ· καὶ μαθὼν ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ διὰ δόλου τοῦ Σαμωνᾶ, ἀναγκασθεὶς

VARIÆ LECTIONES.

** Ἰμέριον p. 229 b. * Σαμωνᾶ P.

εμαγάριον. Ὁ δὲ Κωνσταντῖνος καὶ οἱ λοιποὶ εἰσβ-
 τες ὡς ἀδύνατόν ἐστι τὸν Ἀνδρόνικον ἐξελεῖν, μετ'
 οὐ πολὺ τῇ βουλῇ αὐτοῦ μόνου φυγῇ χρησάμενοι,
 ὅπερ θαύματος ἕξιον, ἐκ μέσης Συρίας εἰς Ῥωμα-
 νίαν ἐξήλθον, κατὰ χώραν πολεμούμενοι.

κγ'. Τότε ἀπὸ Ταρσοῦ ἐλθὼν ἐν τῇ πόλει περὶ τοῦ
 διαλλαγῆναι ὃ τὸ Ἀβαλθάκης ὁ γέρον καὶ ὁ τοῦ
 Σαμωνᾶ πατὴρ· οὗς καὶ δεξάμενος ὁ βασιλεὺς ὑπ-
 εἰδειξεν τὸν τῆς ἐκκλησίας κόσμον, ὅπερ ἀνάξιόν
 ἐστὶν Χριστιανικῆς καταστάσεως, τοῦ θεάσασθαι
 παρὰ τῶν ἀθῶν τὰ ἱερὰ σκευὴ τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ τοῦ
 Σαμωνᾶ πατὴρ ἤθελε συνεῖναι τῷ υἱῷ αὐτοῦ καὶ μὴ
 εἶναι εἰς Συρίαν. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς παρήνευσεν αὐτῷ,
 λέγων· *Κράτει τὴν πίστιν σου. Κάγω εἰ δυνηθῶ,*

ἐλεύσομαι μᾶλλον πρὸς σέ.

κδ'. Τῷ κε' ἔτει αὐτοῦ, τῇ ἡμέρᾳ τῆς Πεντηκοστῆς,
 στέφει Λέων ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνον τὸν υἱὸν αὐτοῦ
 τὸν Πορφυρογέννητον διὰ Εὐθυμίου πατριάρχου. Δέ-
 λωκεν δὲ Σαμωνᾶς Κωνσταντῖνον ἀνθρῶπον αὐτοῦ,
 τὸν δουλεύσαντα πρότερον Βασίλειῳ μαγίστρω καὶ
 ἐπὶ τοῦ κανικλείου, τοῦ δουλεύειν Ζωῆ Αὐγούστη.
 Ὅς καὶ ἠγαπήθη πολλὰ παρὰ τε τοῦ Λέοντος τοῦ
 βασιλέως, καὶ τῆς Αὐγούστης. Ὄθεν καὶ πολλὰ ἐφθό-
 νει Σαμωνᾶς αὐτὸν, καὶ ἐλοιδορεῖ ὡς συνόντι τῇ Αὐ-
 γούστη. Ὅπερ ὁ βασιλεὺς ὑπονοήσας ἀληθὲς εἶναι,
 ἀπέκρειν αὐτὸν διὰ Σαμωνᾶν ἐν τῇ μονῇ τοῦ Ἁγίου
 Ταρσίου. Μετ' ὀλίγον δὲ ὤρισεν τὸν Σαμωνᾶν ἀνα-
 λαβεῖσθαι αὐτὸν ἐν τῇ μονῇ τὰ Σπείρα, βουλόμενος
 πάλιν ἀναλαβεῖσθαι αὐτόν. Ἀπελθὼν οὖν ὁ βασιλεὺς εἰς
 πρίκεινον ἐν τῷ Δαματρίῳ, καὶ ἐν τῇ μονῇ τοῦ Σα-
 μονᾶ ὀριστήσας, εἶδε τὸν Κωνσταντῖνον. Καὶ παρ-
 εῦθὺ ὤρισεν τὸν Σαμωνᾶν, καὶ ἐνέδυσεν αὐτὸν κο-
 σμικὰ, καὶ ἐκέρασε τῷ βασιλεῖ εἰς τὸ κλητόριον,
 [P. 4⁹] καὶ ὑπέστρεψε μετὰ ταῦτα ἐν τῷ παλατίῳ.
 Καὶ πάλιν φθονεῖται Κωνσταντῖνος ὑπὸ τοῦ Σαμωνᾶ
 διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀγάπην τοῦ βασιλέως, καὶ βου-
 λεύεται μετὰ τοῦ Τζιρίθωνος καὶ ἄλλων τινῶν, καὶ
 ποιῶσι χάρτην πολυλοιδόρον κατὰ τοῦ βασιλέως,
 γράψαντος καὶ συντάξαντος αὐτὸν τοῦ Ῥοδίου, νο-
 ταρίου υἱοῦ τοῦ Σαμωνᾶ. Ἐλθόντος δὲ τοῦ βασιλέως
 ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, ἐβρίψεν αὐτὸν ἐν τῷ μετα-
 τωρικίῳ. Εὐρίων οὖν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς καὶ ἀναγνοὺς ἐν
 μεγάλῃ θλίψει ἦν, ζητῶν τὸν τοῦτο ποιήσαντα. Γέ-
 γονε δὲ τότε ἐκλειψίς σελήνης, καὶ διωρίσατο ὁ βασι-
 λεὺς τοῖς τότε ἀστρονόμοις εἰπεῖν ἀποτέλεσμα. Εἰσ-
 ερχόμενος δὲ ὁ Πανταλέων μητροπολίτης πρὸς τὸν
 βασιλέα, ἠρώτησεν αὐτὸν Σαμωνᾶς· *Εἰς τίνα ἐστὶν
 ἡ κάκωσις;* Ὁ δὲ ἔφη· *Εἰς σέ· καὶ ἐὰν διέλθῃ
 Ἰουλίῳ 17', ἔκτοτε οὐδὲν πίστη κακόν.* Τῷ δὲ
 βασιλεῖ εἶπεν εἰς τὸν δειότερον ἔχειν τὴν κάκωσιν
 τῆς σελήνης. Ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπέλαβε τοῦτο εἰς Ἀλέ-
 ξάνδρον τὸν αὐτοῦ ἀδελφόν. Μετὰ τοῦτο δὲ ἰδὼς
 ὁ Τζιρίθων τῷ βασιλεῖ εἶπεν ὅτι ὁ Σαμωνᾶς ἐποίησε
 τὸ πιττάκιον. Καὶ εὐθὺς καταδιβάσει τὸν Σαμωνᾶν
 εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ποιεῖ μοναχόν, εἶτα ἀπάγει
 εἰς τὴν μονὴν Εὐθυμίου τοῦ πατριάρχου. Καὶ πάλιν
 λοιδωρηθέντα ἀπάγουσιν εἰς τὴν τοῦ Μαρτινακίου

Mahumeti se sacris polluit. Constantinus autem
 alique probe intelligentes fieri non posse ut An-
 dronicus evaderet, brevi post illius consilio soii
 fugæ præsidio usi (res sane admiratione digna!)
 ex media Syria, per infestos subinde hostium
 cuneos iisque fatigati, in Romanæ ditionis loca
 evasere.

23. Ad ea tempora venit in urbem a Tarso com-
 mutationis causa senex Abalbacæ et Samonæ pa-
 ter. Acceptis imperator omni humanitate ecclesie
 ornatum omnem ostendit, haud certe Christiano
 ritu, per quem a fide extraneis sacra Dei vasa vi-
 dere haud convenit. Samonæ patri aninus fuit
 morandi cum filio nec in Syriam revertendi. Enim-
 vero dehortatus est Samonas, atque: *Tene fidem
 tuam: ego potius, si per facultatem licuerit, ad te
 pergam.*

24. Imperii Leonis anno vigesimo quinto, die
 sancto Pentecostes, 712 coronat Leo imperator
 Constantinum filium suum in porphyra natum per
 Euthymium patriarcham. Dedit vero Samonas Con-
 stantinum hominem suum, qui prius Basilio ma-
 gistro ac caniciei præfecto in ministerio fuerat, in
 Zoes Augustæ obsequium. Hic longe carissimus
 Leoni imperatori ac Augustæ factus est. Quam-
 obrem ingenti in eum invidia incensus Samonas rei
 eum cum Augusta secretioris accusat. Veramque
 accusationem suspicatus Leo, gratiam Samonæ fa-
 cturus, Constantinum in S. Tarasii comam ponere
 jubet. Brevi autem post Samonæ præcepit ut in
 monasterio suo, quod Spira vocant, eum recipiat,
 volens ipsum in officium reducere. Egressus itaque
 imperator, habitoque processu ad Damatryum, at-
 que in Samonæ monasterio pransus, Constanti-
 num vidit; statimque Samonæ præcipiens sæculares
 cum vestes induit; miscuitque imperatori inter
 epulas, ac postea in palatium reversus est. Rursus-
 que inardescit Samonæ invidia, qua Constantinum
 imperator prosequabatur benevolentia. Consilioque
 cum Tzirithone ac quibusdam aliis inito, longe
 famosam plenamque conviciis adversus impera-
 torem chartam exarant, conscribente ac compo-
 nente Rhodio Samonæ notario; quam imperatore
 ad Majorem ecclesiam veniente in Metatoricio pro-
 jecit. Offenso imperator lectoque libello, etiam
 atque etiam animi anxius dolensque ejus auctorem
 inquirebat. Contigit vero tunc lunam deficere; sta-
 tuitque imperator astronomos, qui tum in urbe
 erant, quid tandem deliquium illud 713 proten-
 deret, dicere. Ingresso autem Pantaleone metro-
 polita ad imperatorem, querebat ex eo Samonas in
 quem malefica vis intenderet. Cui ille: *In te nimi-
 rum. Ac siquidem tertia decima Junii mensis tran-
 sierit, nihil deinceps gravius patieris.* Leoni autem
 imperatori dixit lunæ maleficium eum respicere
 qui secundus in republica existat; quod impera-
 tor de fratre suo Alexandro accepit. Postea Tziri-
 tho Leoni seorsum dixit Samonam libelli auctorem
 esse. Statimque gradu dejectum in ipsius ædes

ablegat ac facit monachum. Exiit ad Euthymii patriarchæ monasterium abducit; ac rursus convicia jactantem ad Martinacii monasterium trahunt. Samoua ergo ab officio amoto Constantinus accubitor præficitur; cui Leo in Nosiis monasterium extruit; profectusque cum Euthymio patriarcha illius encæniam peragit. Haud vero alienum paucæ dicere, ut explicemus qua demum ratione Nosiarum monasterium conditum sit.

25. Habuit Constantinus patrem senem virum religiosum ac timentem Deum. Huic in eodem ipso Nosiarum loco exiguum ad mare suburbanum erat ac tenue plane prædium; in quo et aqua sese in concham effundens viatores latice recreabat. Contigit vero militem ad eam aquam transire, siti que sedata, quos justo labore nummos quæsierat, effundere ac secum computare: erant autem ad auri tres libras. Tunc surgens, ut fere sit, conscensioque equo abiit cæpto itinere, pecunia illi loci relicta. **714** Senex itaque, uti moris erat, sese ad concham confert, auroque invento ejus qui amiserat mærore ipse afficitur. Verum apud se servans, non cessabat quot noctibus a Deo efflagitans ut qui jacturam fecerat, sua tandem recepturus rediret. Cæterum miles ubi jam Pylas transmiserat, cum illi in mentem pecuniarum venisset, nec quid præsto opus illi succurreret, iter tristis agebat. Tertio autem post anno ad Nosiarum locum venit, equoque excendens, illo potato ipse quoque bibit, sedique cogitandus, ac alto ducto suspirio: *Hic nempe loci, aiebat, vitæ omnem commeatum amisi.* Inaudiit venerabilis senex, ac quid hoc esset quod acciderat interrogavit. Cui ille: *Hic quos habebam nummos omneque peculium amisi;* statimque etiam vocum ostendit, marsupii que signacula ac auri quantitatem edixit. Mox homo Dei summam sinu extrahit, aitque: *Num hoc cognoscis?* Ille vero, diu gaudio suppressa voce, vix tandem: *Sane, inquit, istud est id quod amisi.* Aitque: *Tibi accipe, certus me non aperuisse, nec quid intus repositum sit vidisse.* Accepto sacculo rogabat ille senem ut inde numeret quantum vellet. At ille renuit quidquam attingere. Quamobrem miles lætus viam suam abit, ac Deo gratias agens. Ergo nocte illa senex in somnis Christum ad se venientem cernit, atque dicentem, *Quod in eum te modum* **715** *erga militem habueris, ecce, ait, mane filium tuum accubitoris honore sublimatum tuumque hoc suburbanum in vastum monasterium in mei gloriam convertendum auditurus es. Quin tu ipse horum nomine mercedem recipies.* Postridie vero ejus rei nuntius allatus est; nec plures dies effluxerant, cum propensa Leonis voluntate atque expensis, uti dictum est, extructo monasterio, solemnī dedicatione divinis laudibus locus frequentatus est.

26. Eodem anno, producto ad octo menses Sarcenos inter ac Himerium logothetam navali bello, Romano, qui postea rerum potitus est, Sami prætore, victus Himerius est, cunctisque fere in

μονήν. Καταβιβάζει οὖν τὸν Σαμωνᾶν, ποιῶν Κωνσταντῖνον παρακοιμώμενον· καὶ κτερίζει αὐτῷ μονήν ἐν Νοσιᾶς, καὶ ἀπελθὼν μετὰ Εὐθυμίου πατριάρχου ἐγκαινίζει αὐτήν. Ἄξιον δὲ ὀλίγα εἰπεῖν, ποῦ τρῶπι ἡ μονὴ τῶν Νοσιῶν ἐκτισταί.

illius encæniam peragit. Haud vero alienum paucæ dicere, ut explicemus qua demum ratione Nosiarum monasterium conditum sit.

κε'. Οὗτος ὁ Κωνσταντῖνος εἶχε πατέρα γέροντα εὐλαβῆ καὶ φοβούμενον τὸν Θεόν, ὃς καὶ ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ τῶν Νοσιῶν προαστίτην ἐκέκτετο πρὸς τῆ θαλάσση πᾶν μικρὸν, ἐν ᾧ καὶ ὕδωρ ἐπὶ δεξαμενῇ ἐκβαλὼν τοῖς ὁδίταις ἐποίει παραψυχῆν. Ἐν τούτῳ τῷ ὕδατι συνέθη στρατιώτην διέρχεσθαι, καὶ ἀναψύξαντα ἐκβαλεῖν ἄπερ ἐκ δικαίου πόρου εἶχεν νομισμάτων, καὶ θριβμῆσαι αὐτά· καὶ ἦσαν εἰς λίτρας τρεῖς; ἀριθμούμενα. Εἶτα ἀναστὰς, οἷα συμβαίνει, τῷ ἵππῳ ἐπιβάς ἔρχετο τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, τὸ χρυσίον κατὰ τὸν τόπον ἀφείξ. Ὡς οὖν ἔθος εἶχεν ὁ γέρον, ἐξῆλθεν πρὸς τὴν δεξαμενῇ, καὶ εὐρῶν τὸ χρυσίον ἐλυπήθη τὴν τοῦ ἀπολέσαντο; ἀθυμίαν· ὁμοῦς ἐν ἑαυτῷ φυλάττων, οὐ διέλιπεν ἀπὸ νυκτὸς εἰς νύκτα εὐχόμενος τῷ Θεῷ τοῦτον ἔλθειν καὶ ἀπολαθεῖν τὸ ἴδιον. [P. 470] Ὁ μέντοι στρατιώτης τὰς πύλας περάσας καὶ ἐπιμνησθεὶς, ὁμοῦς τι ποιῆσαι μὴ δυνάμενος, τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἀπῆει λυπούμενος. Καὶ μετὰ τρίτον ἡνιαιτὸν ἔρχεται πρὸς τὸν τόπον τῶν Νοσιῶν, καὶ τοῦ ἵππου ἀποθᾶς αὐτὸν μὲν ἐπότισεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς πῶν ἐκδήθη σύννοος, καὶ στενάξας εἶπεν, ὅτι Ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ ἀπώλεσά μου τὴν ζωήν. Τούτο ἀκούσας ὁ τίμιος γέρον ἐπηρώτησεν αὐτῷ· *Τί ἄρα τὸ συμβῆν, κύριέ μου;* Ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι Ἐνταῦθα ἀπώλεσα νομίσματα. Καὶ παρεθῆ καὶ τὸν τόπον ὑπεδείκνυεν, καὶ τὰ σημεῖα τοῦ βαλαντιοῦ καὶ τὸ πόσον ἔλεγεν. Καὶ ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ εὐθύς ἐξέλακει τοῦτο ὅ τοῦ κόλπου αὐτοῦ, καὶ φησὶ· *Ἐρωρίζεις τοῦτο;* Ὁ δὲ ἀφασίξ ἐπὶ πολλὴ κατασχεθεὶς ὁμοῦς, *Ναί, εἶπεν, ὅπερ ἀπώλεσα, αὐτό ἐστίν.* Καὶ φησιν· *Ἀπόλαθε αὐτὸ, πληροφορούμενος ὡς οὐκ ἤνοιξα αὐτὸ, οὐδὲ εἶδον τί ἐστίν ἐσωθῆν.* Τούτο λαθὼν ὁ ἄνθρωπος, παρακαλῶν ὅ λαθεῖν ἐξ αὐτοῦ ὅσα καὶ βούλεται. Ὁ δὲ οὐκ ἠθέλησεν τὸ σύνολον. Ὅθεν ὁ στρατιώτης ἀπέρχεται τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, χαίρων καὶ εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ. Τῆς οὖν νυκτὸς ἐκείνης ὁρᾷ κατ' ἕναρ τὸν Χριστὸν ἐλθόντα καὶ εἰπόντα αὐτῷ· *Ἄρθ' ὡρ οὕτως ἐποίησας εἰς τὸν στρατιώτην, ἰδοὺ ἀθρίον ἀκούσεις γερόμενον παρακοιμώμενον τὸν υἱόν σου, καὶ τὸ προάστειόν σου τοῦτο εἰς μονήν μεγάλην γερησόμενον πρὸς δοξολογίαν ἐμήν. Καὶ σὺ δὲ αὐτὸς τὸν ὑπερ' αὐτῶν μισθὸν κομίσῃς.* Πρωτὰς δὲ γενομένης τὸ μήνυμα ἦλθεν, καὶ μετ' ὀλίγα; ἡμέρας τῆ θελήσει τοῦ βασιλέως καὶ τῆ ἐξόδῳ, ὡς εἴρηται, τὸ μοναστήριον ὠκοδομήθη καὶ ἐνεθρονίσθη.

κς'. Τῷ αὐτῷ ἔτει, ἐπὶ ὀκτῶ μηνῶν τοῦ ναυμαχικοῦ πολέμου τῶν Σαρακηνῶν γενομένου μετὰ Ἱμερίου τοῦ λογοθέτου, στρατηγοῦ Ἰντος ἐν Σάμῳ Ῥωμαίου τοῦ μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντος, ἠτήθη

VARIÆ LECTIONES.

αα τοῦτον P. αα παρακάλετ margin P.

Ἰμέριος καὶ μόλις διεσώθη, πάντων ἔχει σχεδὸν κινδυνευσάντων. Μετὰ τοῦτο Λέων ὁ βασιλεὺς νοσεῖ κοιλιακῶ νοσήματι. Γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμὸς εἰς τὰ κηρουλάρια τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ ἐκάησαν τὰ χαρτοθέσια πάντα καὶ ἡ σακέλλη. Τῇ δὲ 12^ῃ τοῦ Μαΐου μηνὸς τελευτᾷ Λέων ὁ βασιλεὺς, προχειρισάμενος Ἀλέξανδρον τὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν βασιλεῖα ὄντων ἰδῶν, ὡς φασιν, εἰπερόμενον πρὸς αὐτὸν εἶπε· Ἴδε καὶ ὁ κακὸς καιρὸς μετὰ 17^ῃ μηνῶν, πολλὰ δεηθεὶς αὐτοῦ φυλάττειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον.

Ῥωμαίων βασιλεὺς Ἀλέξανδρος σὺν Κωνσταντῖνῳ Πorphυρογεννήτῳ ἔτος α' ἡμέρας κθ'.

[P. 471] Κόσμου ἔτος 570, τῆς θείας σαρκώσεως 30^ῃ, Ῥωμαίων βασιλεὺς Ἀλέξανδρος σὺν Κωνσταντῖνῳ Πorphυρογεννήτῳ υἱῷ Λέοντος, ἐνιαυτὸν α' ἡμέρας κθ'. Ὁ οὖν Ἀλέξανδρος ἀποστειλας εὐθύς ἤγαγε Νικόλαον ἐκ Γαλακρινῶν καὶ ἐνεθρόνισεν αὐτὸν, καταγαγὼν Εὐθύμιον, ὃν καὶ εἰς τοῦ Ἀγαθοῦ ἐξορίσας μετ' ὀλίγας ἡμέρας εἰς Μαγναυραν ἤνεγκεν, καὶ πελέντιον καὶ σύνοδον ἔκει ποιήσας, τὴν καθαιρεῖν αὐτοῦ ποιούσιν, ἀτίμως τιλλόντες τοῦ ἱεροπρεποῦς καὶ ἀξιαγαστοῦ ἐκείνου ἀνδρὸς τὴν γενειάδα, καὶ ἄλλας τινὰς ὑβρεῖς καὶ ποινὰς αὐτῷ ἐπιφέροντες, ἃς ἡσύχως καὶ πρῶτος ὁ ἱερὸς ποιμὴν οὗτος ὑπέμεινε. Καὶ πάλιν ἐπέμφθη εἰς τοῦ Ἀγαθοῦ, ἔνθα καὶ τελευτήσας κατατίθεται ἐν τῇ αὐτοῦ μονῇ ἐν πόλει, εἰς τὰ Ψαμαθίου. Τῷ δὲ κληρικῶ τῷ τιλαντι τὰς τριχὰς τοῦ πατριάρχου συνέθη εὐθύς ἐν τῷ ἐξορίζεσθαι τὸν ἀγιον, αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, πυρίκαυστον γενέσθαι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐξ ἀοράτου πυρός. Ἡ δὲ θυγάτηρ αὐτοῦ παντελεῖ ἐπιληψία ἐκρατήθη, μὴ δυναμένη χεῖρα ἢ στόμα ἢ ἄλλο τὸ ὄλονοῦν μέρος κινεῖν ἢ ωινήν ἀφαιεῖν· ἤτις καὶ κληρῆρος οὖσα καὶ προσαιτίας διήρκεσεν μέχρι Νικηφόρου βασιλέως τοῦ Νικητοῦ. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος μὴδὲν βασιλικὸν ἔργον ἐνδύμενος ποιῆσαι, τοῖς κυνηγεσίαις καὶ τοῖς πονηροῖς ἔργοις ἀεὶ ἐαχόλαζε. Τὸν δὲ τοῦ Λέοντος παῖδα πολλὰκις εὐνοῦχισαι βουληθεὶς διεσκεδάσθη παρὰ τῶν ὑπὸ τοῦ Λέοντος εὐεργετηθέντων, ποτὲ μὲν ὡς νῆπιον, ποτὲ δὲ ὡς ἀσθενοῦντα ὑποβαλλόντων. Ἐπὶ τούτου ἐφάνη ἀστὴρ κομήτης ἐκ δύσεως ἐπὶ ἡμέρας μ', ὃν ἔλεγον ξιφίαν εἶναι καὶ αἱματοχυσίαν σημαίνειν ἐν τῇ πόλει ἐργάσεσθαι. Οὗτο ὁ Ἀλέξανδρος πλάνοις καὶ γόησιν ἑαυτὴν ἐκβύς, τοῦ συάγγρου τῷ στοιχείῳ, καθὼς αὐτὸν ἐκείνοι ἐδίδαξαν, τοῦ ἐν τῷ ἱππικῶ τὴν ζωὴν αὐτοῦ [P. 472] προσανακείσθαι ἔρασαν, τὸν χοιρώδη βίον ἐκείνου καὶ ἀνόητον ὑπεμφαίνοντες. Τούτοις πεισθεὶς αἰδοῖον καὶ ὀδόντας τῷ χοίρῳ περιέθετο ὡς λειπομένους αὐτῷ· καὶ τῇ τούτων πλάνῃ πεποιθὼς ἱππικὸν ἐστόλισεν καὶ τῷ ζωδῶ φωταυγίαν ἐποίησεν. Ὅθεν καὶ ἤρθη ἀπ' αὐτοῦ ἡ Χριστοῦ χεῖρ ὡς τὴν τοῦ Θεοῦ τιμὴν τοῖς εἰδώλοις προσάψαντος.

αὶ sacris vestibibus atque aulæis Circences honestaretur
β'. Τοῦ μὲντοι Ἰμερίου ἐκ τῆς τῶν Ἀγαρινῶν

A vitæ periculum adductis vix ipse incolumis evasit. Exinde Leo cœliaco morbo laborare cœpit. Contigit vero incendium in Magnæ ecclesiæ Cerulariis, quo combusta chartarum armaria omnia et sacellum. Maii autem die undecima moritur Leo imperator, Alexandro fratre designato imperatore; quo viso ad se veniente dixisse fertur: *En et tempus malum post tredecim menses, multum rogans ut filium suum Constantinum servaret.*

Romanorum imperator Alexander cum Constantino Porphyrogenneto annum 1 dies xxix.

Mundi annus 6407, divinæ incarnationis 907, imperator Alexander cum Constantino Porphyrogenneto Leonis filio, annum 1 dies 29. Mox itaque mittens Alexander Nicolaum ex Galacrenis tulit ac in sede collocavit, 716 deturbato ea Euthymio, quem ad Agathi exulare iussum non post multos dies ad Magnauram duxit; quo loco habito conventu atque synodo, exque illa eo exactorato, turpiter venerandi sacrique viri ac prorsus colendi vulsa barba, aliaque opprobria et injuriæ ac cruciamenta illata, quæ ipse sacer pastor silentio sustinebat ac mansuete. Rursus ad Agathi ædes missus atque ibi vita functus, in monasterio suo in urbe ad Psamathii ædes conditus est. Clerico qui patriarchæ pilos vulserat, simul ac sanctus iussus est exulare, ea ipsa hora, invisibili igne domus omnis combusta est. Ejus filia sic tota epileptico morbo oppressa est, ut nec manum, neque os, nec ullam partem corporis movere posset aut vocem mittere; quæ et lecto affixa ac stipem emendicans ad Nicephorum usque Phocam imperatorem duravit. Porro Alexander imperator, nihil pro imperatoris munere exque purpuræ dignitate moliri valens aut exsequi, se totum venationibus ac pravis actibus dabat, omneque eis tempus impendebat. Constantinum Leonis filium cum sæpius castrare statuisset, illius ab eis dissipatum consilium est quos sibi Leo beneficiis ac muneribus devinxerat, cum modo tenellam ætatem, modo ægram valetudinem ejus causarentur. Ejus tempore apparuit cometes ab Occidente per dies quadraginta: xiphiam vocari dicebant (quasi ab ensis seu gladii figura), ac futuram in urbe portenderè humani cruoris fusionem. Hic Alexander seductoribus ac præstigiatoribus 717 sese dementandum præbens, ab eis persuasus salutem suam ac vitam ad Apri statuum in Circo positam referri existimavit, cum illi eo commento ejus porcariam vitam atque dementem insinuarent. Illis ut morem gereret, verenda dentesque porco apposuit, quibus scilicet ille desciceretur. Eoque tandem seductorum provexit consilio, cereosque accensos statuæ adhiberet. Unde et

Deo debitum idolis adhibuisset. 2. Himerium accepta ab Agarenis clade rever-

VARIE LECTIONES.

21 ?

PATROL. GR. CIX.

25

sum in palatii monasterium detrusit, quod Calypam vocant, minacibus verbis exagitans, ut qui Leone fratre imperatore illi adversatus fuisset. Isque adeo ex ingenti ærumna animique angustia morbo correptus fati concessit.

3. Missis Symeon Bulgariae princeps nuntiis Alexandro de pace significat, et ut se benigne haberet atque coleret, haud secus ac Leone imperatore sese res habuisset. At ille dementia ac stultitia tentus legatos turpiter remisit, Symeonem minis territans; quæ illi movendi bellum adversus Christianos causa fuit.

4. Alexander cum sub canis ardoribus pransus vinoque madidus pila lusurus descendisset, Dei ira invocto gladio percussus, sanguine copia e naribus atque veretro erumpente, post duos dies exstinctus est, Nicolao patriarcha, Stephano magistro ac Joanne rectore Hellade procuratoribus 718 relictis, imperioque Constantino Leonis filio permisso. Mortuus autem cum Basilio patre sepeletur.

Romanorum imperator Constantinus Porphyrogenetus annos viii supra xl.

Mundi annus 6408, divinæ incarnationis 908, Romanorum imperator Constantinus in purpura natus annos 48. Mortuo enim Leone patre annus septimum natus ab Alexandro patre sub tutoribus relinquitur. Imperavit ergo illis tutoribus cum matre annos 7, et cum Romano socero, illi subjectus, annos 26. Solus denique rerum potitur annos 15. Adcoque ejus imperii tempus omne annorum 48 est. Nactus itaque aulæ potestatem Nicolaus patriarcha, quippe qui et ipse unus procuratorum erat cum magistro Stephano et Joanne Hellada, reipublicæ prospiciebat, rerumque ad imperium attentium in se curam omnem quotidie recipiebat.

2. In hunc itaque modum imperii rebus constitutis, Constantino duci scholarum domestico per quosdam in civitate proceres nuntiat, qui eo nomine illi studebant quod vir fortis et prudens esset ac par regendo præclare imperio, ut urbem accedat, nullo negotio aut opera rerum summam in se translaturus. Is itaque, ut cujus etiam prius ea cupiditas animum incessisset, quanta licuit festinatione, cum delectis subjectarum legionum viris strenuis nec parva illorum manu Byzantium 719 contendit; ingressusque noctu per obscuram ac minorem Michaelis protovestiarii haud procul ab arce portam, in Gregoræ soceri sui domo cum sociis ac conjuratis noctem insomnem egit. Nicetas autem a secretis, is qui postea protonotarius fuit, advenisse Constantinum Constantino patricio et monacho Helladico nuntiavit. Amboque eadem nocte ad Constantinum ducem venerunt; unaque collata opera mane, cum nondum dies advenisset,

Α ἤτης ὑποστρέψαντος, περιώρισεν αὐτὸν Ἀλέξανδρος ἐν τῇ μονῇ τοῦ παλατίου τῇ λεγομένῃ Καλυπᾶ, ἀπειλήσας, ὡς ἔχθρὸν αὐτοῦ ὄντα ἐπὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Λέοντος. Ὁ δὲ ἐκ θλίψεως πολλῆς ἀβρωσθήσας ἐτελεύτησε.

Γ. Ἀγλοὶ Συμεὼν ὁ ἄρχων τῆς Βουλγαρίας τὰ περὶ εἰρήνης τῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ τοῦ φιλοφρονεῖσθαι αὐτὸν καὶ τιμᾶσθαι καθάπερ καὶ ἐπὶ Λέοντος τοῦ βασιλέως. Ὁ δὲ ἀνοίξας καὶ ἀφροσύνη συγκρατούμενος ἀτίμως τοὺς πρέσβεις ἐξέπεμψεν, ἀπειλαῖς τὸν Συμεὼν καταπλήσων. Διὲ καὶ κατὰ Χριστιανῶν ὁ Συμεὼν κινεῖται.

Δ. Ἀλέξανδρος ἀριστήσας ἐν τοῖς ὑπὸ κύνα καύμασι καὶ οἰνωθεῖς κατῆλθε σφαιρίσαι· καὶ ῥομφαίᾳ θεηλάτῳ πληγίς, αἵματος πολλοῦ ἐκ τῶν ῥινῶν καὶ τῶν αἰδοίων αὐτῷ φερομένου, μετὰ δύο ἡμέρας ἐτελεύτησε, καταλιπὼν Νικόλαον πατριάρχην, Στέφανον μάγιστρον καὶ Ἰωάννην βαίχτορα τὸν Ἑλλάδᾳ ἐπιτρόπους, τὴν δὲ βασιλείαν Κωνσταντίνῳ τῷ υἱῷ Λέοντος. Τελευτήσας δὲ τίθεται μετὰ Βασίλειου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

Ῥωμαίων βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος. Ἔτη μη'.

Κόσμου ἔτος ςυη', τῆς θείας σαρκώσεως θη', Ῥωμαίων βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος ἔτη μη'. Τελευτήσαντος γὰρ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Λέοντος ἐπταετῆς ὢν καταλιμπάνεται ὑπὸ Ἀλεξάνδρου θείου αὐτοῦ ὑπὸ ἐπιτρόπων τελῶν. Ἐβασίλευσεν οὖν ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἐπιτρόπων σὺν τῇ μητρὶ ἔτη ς', καὶ ἅμα Ῥωμανῷ πενθερῷ αὐτοῦ ἐν ὑποταχῇ ὢν ἔτη κς', μονοκρατορεῖ δὲ ἔτη ιε', ὡς εἶναι πάντα τὸν χρόνον τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἔτη μη'*. Λαβόμενος οὖν τῆς τοῦ παλατίου ἐξουσίας ὁ πατριάρχης Νικόλαος, ἅτε καὶ αὐτὸς ἐπίτροπος; [P 473] ὢν σὺν τοῖς μάγιστροις Στεφάνῳ καὶ Ἰωάννῃ τῷ Ἑλλάδᾳ, τὴν τοῦ κοινῷ πρόνοιαν ἐποιεῖτο καὶ τὴν φροντίδα πᾶσαν εἶχε τῶν τῆς βασιλείας** ἀνηκόντων πραγμάτων ἡμετέροι.

β'. Ἐν τούτοις οὖν τῆς βασιλείᾳ; οὐσης, δηλοῦται Κωνσταντίνῳ Δουκὶ δομestικῷ τυγχάνοντι τῶν ἀρχολῶν παρὰ τινῶν τῶν ἐν τῇ πόλει μεγιστάνων, φιλιόντων αὐτὸν ὡς ἀνδρείου καὶ βουνεχῆ καὶ καλῶς δυνάμενον τὴν βασιλείαν κυβερνᾶν, εἰσελθεῖν καὶ ταύτης ἐγκρατῆς** γενέσθαι ἀπονητί. Ὁ δὲ ἅτε καὶ πρότερον αὐτῆς ἐπιέμενος, ὡς εἶχε τάχους ἅμα τῶν ἐκκρίτων τοῦ ὑπ' αὐτὸν στρατεύματος καταλαμβάνων τὴν βασιλεύουσαν, Ἰκωνῶν ὄντων, καὶ νυκτὸς διὰ παραπυλίδος εἰσελθὼν τοῦ πρωτοβεστιαρίου Μιχαῆλ, οὐσης πλησίον ἀκροπόλεως, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ Γρηγορᾶ ἀΰπνος μετὰ τῶν συνόντων αὐτῷ διετέλεσεν. Νικήτας δὲ ἀσηκρήτης, ὁ μετὰ ταῦτα πρωτονοτάριος γενοῦς, τὴν Κωνσταντίνου ἀφείβη τῷ πατρικίῳ Κωνσταντίνῳ καὶ μοναχῷ τῷ Ἑλαδικῷ κατεμήνυσεν. Καὶ ἅμφω τῇ αὐτῇ νυκτὶ πρὸς τὸν Δουκὸν Κωνσταντίνον παρεγένοντο· καὶ ἅμα πρῶτ, οὐπω τῆς ἡμέρας καταλαβούσης, ἀλλ', ἔτι σκοτίας οὐσης, μετὰ λαμπάδων καὶ λαοῦ πολλοῦ καὶ ὄπλων

VARIE LECTIONES.

* Georgius vi'. ** τῇ βασιλείᾳ? ** ἐγκρατῆ?

την τοῦ ἱπποδρόμου πύλην καταλαβόντες, Κωνσταντίνον εὐφήμουν βασιλέα ἐν τῷ ἱππικῷ. Ἐνθα δὲ ὁ τοῦτου ἱπποκόμος λαγχευθεὶς παρὰ τῶν ἔσωθεν τῶν τοῦ ἱπποδρόμου πυλῶν ἀνῆρέθη. Μὴ δεχθεὶς οὖν ἔκεισε ὁ Κωνσταντίνος, ἀλλ' ἀποσοβηθεὶς, ὡς περ ἐκβακχευθεὶς ὑπὸ τίνος δαίμονος καὶ μὴ ἐφεστηκότα ἔχων τὸν λογισμὸν τῷ τῆς βασιλείας ἔρωτι, ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ ἀνεχώρησε στυγνός τε καὶ κατηφής, κακὸν οἰωνὸν τὴν τοῦ ἱπποκόμου κρίνας σφαγῆν. Ἐκεῖθεν ἦκε μέχρι Χαλκῆς * καὶ διὰ τῆς Σιδηρᾶς πόρτης τῆς Χαλκῆς εἰσεληλυθὺς· μέχρι τῶν σκουταρίων ** παρεγένετο. Ὁ οὖν μάγιστρος Ἰωάννης ὁ Ἑλλαδῆς ἐκλογὴν τῶν τῆς ἑταιρείας καὶ τῶν ἄλλων ** ποιούμενος, μεθ' ὀπλῶν τούτους ἀπέστειλεν κατὰ τοῦ δουκός. Ἐλθόντων οὖν μέχρι τῆς Χαλκῆς, πολλοὶ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερίων ἔπεσον, καὶ τοσοῦτοι ὡς τὸν τόπον ἐνλιμνασθῆναι τῷ αἵματι. Ἀνῆρέθη δὲ καὶ Γρηγορᾶς ὁ υἱὸς τοῦ δουκός καὶ Μιχαὴλ ἐξ ἀδελφῶν αὐτοῦ καὶ Κουρτίκης ἐκεῖνος ὁ ἐξ Ἀρμενίων. Ταῦτα ὁ Δοῦξ Κωνσταντίνος μαθὼν, ταραχῆς ὄτι [P. 474] πλείστης γενομένης, τὸν ἱππον ἐξήλασεν * ὁ δὲ ταῖς ἔκεισε ὑπεστρωμένους ἐνολισθησῆας πλαστῆν εἰς γῆν τὸν ἐπιβάτην κατέβαλεν, καὶ τις αὐτοῦ ξίφος τὴν κεφαλὴν ἀπέτεμεν * ἥτις τῷ βασιλεῖ προσενήνεκτο καταφανῆς ἅπασιν τῆς ἀπάτης εἰς ἀποτροπὴν.

dissipati erant), ejus caput gladio abstulit, ablatumque in omnium oculis, dispellendi causa eroris sedandique tumultus ac collisionis, imperatori detulit.

γ. Τὸ δὲ τοιοῦτον αὐτοῦ ἐγχείρημα κατὰ τινὰ καὶ ἄλλον τρόπον ἐβεδήλωτο. Νικόλαος γάρ τις τὴν ἐν Χαλδίᾳ τῶν δημοσίων εἰσπράξεων πεπιστευμένος εἰς Συρίαν ἀφίκετο, τῆς καθ' ἡμᾶς εὐσεβείας ἐξερνος γεγωνῶς, καὶ ἀστρολογίας ἢ ἀστρονομίας τινὸς μᾶλλον μεταπεποιήτο. Οὗτος ἐν μελανεμβαφεῖ γράψαι ὑφάσματι ἀπεστάλκει τοῦτο πρὸς τὸν λογοθέτην Θωμᾶν· οὐ δὲ ῥιφθέντος παρὰ Μανουὴλ τοῦ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐρμημένως ἐν ὕδατι τὰ ἐν αὐτῷ πεφανέρωται γράμματα, οὕτω διαγορεύοντα· *Μὴ φοβῆθῃς ἀπὸ τοῦ πυρρῶν πτερινοῦ τοῦ δουκός· νεωτερισθήσεται γὰρ ἀφρόνως, καὶ εὐθὺς δλοθρευθήσεται.*

δ. Τούτων οὕτω τελεσθέντων, Γρηγορᾶς τοῦτου πινθηρὸς μετὰ Λέοντος, δν Χοιροσφάκτην ὠνόμαζον, τῇ Ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ Σοφίᾳ ἐκκλησίᾳ προσέφυγον, οὓς καὶ βίβη ἐκεῖθεν ἀποσπάσαντες ἀπέκειραν ἐν τῇ τῶν Στουδίου. Κωνσταντίνον δὲ τὸν Ἑλλαδικὸν βουενύροις τύψαντες μετὰ βίας καὶ βουὸν ἐθριάμβευσαν καὶ ἐν τῇ τῶν Δαλματῶν καταδίκη ἐγκλισιστον πεποιήκασιν. Καὶ ἄλλους μὲν τυφλώσαντες ἐξώρισαν, καὶ ἑτέρους ἀπεκεφάλισαν· τοὺς δὲ τοῦ φροσάτου, ἀνδρείους καὶ καλοὺς ὄντας καὶ πολλοὺς, ἀπὸ τοῦ Δαμαλίου μέχρι τοῦ Λευκατίου πάντας ἀνεσκολόπισαν. Πολλοὺς δὲ καὶ ἄλλους οἱ λεγόμενοι ἐπιτροποι ἀπίλωσαν ἂν, εἰ μὴ τινες τῶν δικαστῶν τοσοῦτους τῆς ἀδίκου ὁρμῆς ἀνεχαίτισαν, εἰπόντες, ὅτι *Παιδὸς ὄντος τοῦ βασιλέως πῶς ἄνευ τῆς αὐτοῦ ἐλευθερίας τοιμάτε τοιαῦτα διαπράττεσθαι; Τὴν*

A sed adhuc tenebræ essent, cum facibus multoque satellitio ac armis ad Circi portam venientes Constantinum imperatorem faustis vocibus acclamabant; ubi sane ejus equiso lancea confixus, ab illis sublatus est qui Circi portas interiores tenebant. Haud itaque illic receptus Constantinus, sed repulsus atque submotus, velut furibus agitante dæmone, nec satis mentis compos, imperitandi cæca libidine se a Circo tristis mæstusque subduxit, malum sibi omen equisonem necesse sublatus ducens. Inde ad Chalceam (id est Æream) venit; perque Ferream ejusdem Chalces (seu Ærææ) ingressus ad Scutariorum usque (excubitorum scilicet) atrium penetravit. Ex adverso autem magister Joannes Hellenas, fœderatorum aliorumque ordinum delecto agmine, armis instructos adversum ducem misit. Cumque venissent ad Chalceam, congressisque utrinque partibus, ex eis multi ceciderunt; tantaque cæsorum multitudo fuit ut locus cruoribus stagnaret. Sublatus vero etiam 720 Gregoras ducis filius et Michael ejus consobrinus, necnon Curtices ille Armeniorum genere ortus. Hæc ubi cognovit Constantinus, quam maximo excitato tumultu equum in turbam calcibus impulit. Is vero strati soli ludrico lapsus sessorem in terram dejecit; quem ubi quis solo dejectum offendit (reliqui enim omnes

3. Istiusmodi Constantini aggressio per alium quoque modum innotuit. Nicolaus enim quidam, publicorum vectigalium in Chaldia redemptor, ejurata Christiana pietate ac fide cum in Syriam sese recepisset, astrologiæ, sed magis astronomiæ cuidam operam impendebat. Hic itaque in nigri coloris linteo scribens ad Thomam logothetam misit. Quo misso in aquam a Manuele Agarenorum interprete, scripte in eo litteræ apparuerunt, in hæc verba concepta sententia: *Ne timueris a Duce rufa tolucre: stulte enim rebus novis studebit, ac statim peribit.*

4. His ita gestis, Gregoras Constantini socer cum Leone Chærosphacte ad Sanetæ Dei Sapientiæ confugerunt; quos inde non sine vi extractos in Studii monasterio monachorum ritu detonderunt; Constantinum vero Hellenicum nervis bubulis cæsum rasoque indutum atque asino impositum per mediam urbem ignominie causa traducens, in Dalmatiæ 721 carcere inclusi disciplina damnarunt. Atque alios qui sem oculis orbatos exsilio relegarunt, alios obruncarunt. Militares vero viros fortes ac probos, ingentique adeo numero a Damali (id est vitula) ad Leucatum usque, omnes palis affixerunt. Aliosque plurimos sic nuncupati procuratores ac tutores perdituri erant, nisi judicum quidam ab iniquo eos impetu istiusmodi verbis retardassent, *Cum imperator puer sit, quomodo illius injussu ejus-*

VARIÆ LECTIONES.

** Georgius ἐξκουβίτων. ** Georgius ἐλατῶν.

modi perpetrare audetis? Ducis itaque uxorem detonsis crinibus filiumque exsectis virilibus in Paphlagoniam ad aedes proprias remiserunt.

5. Augusto mense Symeon Bulgarus cum numero fortique exercitu Byzantium petit, ductoque vallo a mari ad mare, fore et urbis portiretur plurimum confidebat. Innumera autem civium multitudine armorumque vi ac munitionum praesidio spe dejectus, pacis foedera rogans, ad Hebdomum reversus est. Tutoribusque in rem pacis lubentissime annuentibus, Symeon liberique donis innumeris maximisque liberaliter accepti in regionem suam redierunt.

6. Constantinus igitur imperator cum puer esset matrem requireret (jam enim Alexander eam aula submoverat), ad eam rursus revocata est. Ejusque illa ac imperii compos effecta, Constantinum accubitozem et Constantinum Anastasiumque Gongulios in aulam assumit; Joannisque Helladae consilio Alexandri imperatoris homines illa eiecit, **722** nempe Joannem rectorem et Gabrielopulum ac reliquos. Praeficit vero Zoe Augusta Theophylactum Domenici filium heteriarcham; magister autem Joannes Helladas morbo correptus diem obit. Theophylacto porro heteriarcha auctore Zoe Nicolaeum patriarcham cum stomacho aula dejecit, dicens ecclesiae suae curam ageret. Brevi autem post Constantinus accubitor heteriarcham majestatis defert apud Zoem, quasi rerum summam in fratrem suum transferre molitur. Simulate igitur patricium creatum, cum in ecclesiam precibus communiendus ex more descendisset, domum manere jussit. Praeficitque Zoe heteriarcham Joannem Garidam, excubiarum vero drungarium Damianum eunuchum.

Προέβλετο δὲ Ζωὴ ἑταιρείαρχην Ἰωάννην εὐνοῦχον.

7. Symeone autem Bulgaro Thraciam populante, rogavit Joannes Bogas ut patricii auctus dignitate Patzinacos in illum auxilio cogeret. Ad quos cum muneribus profectus duxit in urbem obsides, pollicitis nimirum Patzinacibus se trajecturos factaque impressione Symeonem debellaturos.

8. Venit porro in urbem et Asotius, vir robore spectatissimus, principis principum natus: quem virgam ferream hinc inde extremis partibus, manibus prehensam, ob earum invictum robur inflectere atque in circularem figuram reducere aiebant, obsequente manuum vi ferri **723** duritie ac renitentia. Hunc, cum venisset, magno cultu honoreque susceptum in patriam rursus remisere.

9. Mense vero Septembri, indictione tertia, Pancratuces Armenius Adrianopolim Symeoni prodidit. Haud diu post missus Basilius patricius cura multis muneribus eam ipsam recepit. Venit quoque Da-

αὐὸν γυναίκα τοῦ δουκὸς ἀποκείραντες καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ εὐνοουχίσαντες ἐν Παφλαγονίᾳ αὐτοῦ εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν ἀπέστειλαν.

ε'. Τῷ δὲ Αὐγούστῳ μηνὶ Συμεὼν ὁ Βουλγαρὸς σὺν ὄχλῳ βαρεὶ κατέλαθε τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ χάρακα περιέλαθεν ἀπὸ θαλάσσης εἰς θάλασσαν, ἐλπίσι μετέωρος ὢν· ἀπειρότητι δὲ τῇ ἐκ τοῦ πληθους καὶ τῶν ὄπλων καὶ τῶν περιτόλων ἀσφαλείᾳ τῶν ἐπιβῶν ἀποσφαλῆς ἐν τῷ Ἐβδόμῳ ὑπέστρεψεν, εἰρηνικὰς σπονδὰς αἰτησάμενος. Τῶν δὲ ἐπιτρόπων τὴν εἰρήνην ἀσμένεστατα ἀποδεξαμένων, δώροις τε ἀμέτροις καὶ μεγίστοις φιλοφρονηθέντες Συμεὼν καὶ οἱ τοῦτου υἱοὶ εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ὑπέστρέψαν.

[P. 475] ς'. Τοῦ οὖν βασιλέως Κωνσταντίνου παῖδός ὄντος καὶ τὴν ἰδίαν μητέρα ἐπιζητούντος (ἤδη γὰρ ταύτην κατήγαγε τοῦ παλατίου Ἀλέξανδρος) ἀναβιδάζουσι πάλιν αὐτήν. Καὶ περικρατῆς γενομένη τῆς βασιλείας ἀναβιδάζει εἰς παλάτιον Κωνσταντίνον τὸν παρακοιμώμενον καὶ Κωνσταντίνον καὶ Ἀναστάσιον τοὺς Γογγυλίους· καὶ τῇ βουλῇ Ἰωάννου τοῦ Ἑλλαδᾶ καταβιδάζει τοὺς οἰκείους Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως, ἤγουν Ἰωάννην τὸν βαίκτηρα καὶ τὸν Γαβριηλόπουλον καὶ τοὺς λοιπούς. Προχειρίζεται δὲ Ζωὴ ἡ Αὐγούστα Θεοφύλακτον τὸν Δομηνίκου ἑταιρείαρχην. Ἰωάννης δὲ μάγιστρος ὁ Ἑλλαδᾶς νοσήσας τελευτᾷ. Συμβουλευθὲ δὲ Θεοφύλακτον ἑταιρείαρχου Ζωὴ καταβιδάζει μετ' ὄργης ἀπὸ τοῦ παλατίου Νικόλαον πατριάρχην τῆς ἰδίας ἐκκλησίας περιποιεῖσθαι καὶ φροντίζειν εἰπούσα. Μετ' οὐ πολὺ δὲ Κωνσταντίνος παρακοιμώμενος διαβάλλει πρὸς Ζωὴν τὸν ἑταιρείαρχην ὡς τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Προφασιστικῶς οὖν πατρίκιον αὐτὸν ποιήσαντες, ἐπεὶ κατήλθεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὡς ἔθος ἐστὶ λαβεῖν εὐχὴν, οἶκοι τοῦτον μένειν παρεκελεύοντο τὸν Γαριδᾶν, καὶ δρουγγάριον τῆς βίβλης Δαμιανῶν

ζ'. Τοῦ δὲ Βουλγαροῦ Συμεὼν τὴν Θράκην ληϊζομένου, ἤτησάτο Ἰωάννης ὁ Βογᾶς πατρίκιος γενέσθαι καὶ κατ' αὐτοῦ τοὺς Πατζινάκους ἀγαγεῖν δῶρά τε λαθῶν ἀπήλθε, καὶ ἀμήρους ἤγαγεν ἐν τῇ πόλει, συνθεμένων τῶν Πατζινάκων περᾶσαι καὶ τὸν Συμεὼν κατάπολεμησαι.

η'. Παραγένετο δὲ ἐν τῇ πόλει καὶ Ἀσώτιος, ἀνὴρ ἐπὶ βίῳμη ὀνομαστότατος, υἱὸς ὢν τοῦ ἀρχοντος τῶν ἀρχόντων· ὃν φασὶ σιδηρᾶν βάρδον ἐκ τῶν ἀκρων ἑκατέρων κρατοῦντα ταῖς χερσὶ τῇ υπερβαλλούσῃ ἀλκῇ διακάμπειν καὶ πρὸς τὸ κυκλικὸν σχῆμα μεταγαγεῖν, τῆς ἀντιτύπου τοῦ** σιδηροφύσεως τῇ βίβᾳ τῶν χειρῶν ὑπεικούσης. Ὅν παραγενόμενον μετὰ πολλῆς τιμῆς ὑπεδέξαντο καὶ πάλιν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ἐξέπεμψαν.

θ'. Τῷ δὲ Σεπτεμβρίῳ μηνὶ, Ἰνδικτιῶνος γ', Παγκρατούκας ὁ Ἀρμένιος τὴν Ἀδριανούπολιν τῷ Συμεὼν προδέδωκεν. Μετ' οὐ πολὺ δὲ ἀπεστάλη Βασίλειος ὁ πατρίκιος μετὰ δώρων πολλῶν, καὶ

VARIÆ LECTIONES.

** τοῦ οἰκ. Ρ.

ἔλαβεν αὐτήν. Ἦλθε δὲ καὶ Δαμιανὸς ὁ ἀμυρᾶς· ἄνθρωπος μετὰ στόλου εἰς Σερρόβηλον, καὶ ταύτην παρέλαβεν ἄν, εἰ μὴ νοσήσας ἐτελεύτησεν, καὶ ἀπεστράφησαν οἱ Σαρακηνοὶ διακενῆς. Οἱ δὲ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἀθηναίων οἰκήτορες συνεχῶς ἐπιρραζόμενοι παρὰ Χαπαὶ νότιοι τοῦ Ἰούδα, [P. 476] τὴν αὐτοῦ ἀσωτίαν καὶ ἀπλησίαν μὴ ἐνιγκόντες, ἔνθεν τοῦ ἐν Ἀθήναις ναοῦ λίθοις βαλόντες ἀνεῖλον.

Ἰ. Τὴν κατὰ Χριστιανῶν ἑκπαρσίαν τοῦ Συμεῶν βλάπτουσα Ζωὴ βουλευαία μετὰ τῶν ἐν τέλει ἀλλότριον καὶ εἰρήνην μετὰ τῶν Ἀγαρηνῶν διαπράξασθαι, διαπερᾶσι δὲ πάντα τὸν τῆς Ἀνατολῆς στρατὸν πρὸς τὸ καταπολεμῆσαι τὸν Συμεῶν. Ἀπεστάλη οὖν ἐν τῇ Συρίᾳ πρὸς τὸ ποιῆσαι ἀλλάγιον Ἰωάννης πατριχίος· ὁ Ραθηνὸς καὶ Μιχαὴλ ὁ Τοξαρᾶς. Τὰ θέματα δὲ πάντα φιλοτιμησαμένη πρὸς τὴν Θράκην διεπέρασεν, Λέοντος μαγίστρου τοῦ Φωκᾶ δομestίκου τυγχάνοντος, ᾧ ἀνδρία μᾶλλον ἢ ἐπιστατικὴ φρόνησις προσανέκειτο. Οἱ οὖν στρατηγοὶ καὶ ἄρχοντες πάντες τὴν εἰς ἀλλήλους ὁμόνοιαν ἐπισφίγγοντες ἐν τοῖς τιμοῖς ἑξέλιξεν ὡμοσαν καὶ τοῦ ὅρκου γενομένου πανστρατεὶ ἐξώρμησαν. Ἦρχον δὲ τοῦ μὲν τάγματος τῶν ἐξουκουσίτων Ἰωάννης ὁ Γράφων, τοῦ δὲ ἱκανάτου ὁ τοῦ Μαρούλη υἱός· Ῥωμανὸς δὲ ὁ Ἀργυρὸς ἐστρατήγει καὶ Λέων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ Βίρβας ὁ Φωκᾶς, οἷς συνῆν καὶ ὁ Μελίας μετὰ τῶν Ἀρμενίων. Συνῆν δὲ καὶ Κωνσταντῖνος πατριχίος ὁ Λιψὸς Δεόντιος· ὁ σύμβουλος αὐτῶν ἐν πᾶσι τοῖς ἀνῆκουσιν ὦν. Μηνὶ δὲ Ἀβγούστῳ κ' ἐπινεμήσεως εἶ ὁ πόλεμος μεταξὺ Βουλγάρων τε καὶ Ῥωμαίων πρὸς τῷ Ἀγαλῶν ποταμῷ συγκεκρότηται· καὶ (οἷα τὰ Θεοῦ κρίματα!) γίνεται σφαγὴ οἷα ἐξ αἰῶνος οὐ γέγονεν· Λέων δὲ ὁ δούξ ἐν Μεσημβρίᾳ διεσώθη φυγῶν. Ἐσφάγη δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐν τῇ τοῦ πολέμου συμβολῇ Κωνσταντῖνος ὁ Λιψὸς καὶ Ἰωάννης ὁ Γράφων καὶ ἄλλοι τῶν ἀρχόντων ἱκανοί. Ἀπεστάλη δὲ Ῥωμανὸς πατριχίος καὶ δρουγγάριος τῶν κλεισίων μετὰ πάντες τοῦ στόλου ἐν τῷ Δανουδίῳ ποταμῷ βοηθήσων Λέοντι τῷ Φωκᾶ· ἀλλὰ καὶ Ἰωάννης ὁ Βογδάς καταγαγεῖν Πατζινάκους, ὡς εἴρηται, κελυσοθέντος τοῦ δρουγγαρίου Ῥωμανοῦ διαπερᾶσαι. Εἰς μάχας δὲ ἐλθόντων, ὀρῶντες αὐτοὺς οἱ Πατζινάκοι στασιάζοντες ὑπεχώρησαν εἰς τὰ ἴδια. Τοῦ δὲ πολέμου ἤδη τέλος λαβόντος, καὶ ὑποστρέψαντος ἐν τῇ πόλει τοῦ Ῥωμανοῦ καὶ τοῦ Βογδά, κατ' αὐτῶν ἐκίνησεν ἡ πόλις, καὶ εἰς τοσοῦτον κίνδυνον τὸν δρουγγάριον Ῥωμανὸν περιέστησαν ὥστε τὴν τῶν ὀφθαλμῶν στέρην καταδικασθῆναι, ὡς ἀμελεῖς, μᾶλλον δὲ κακουργία μὴ διαπερᾶσαι τοὺς Πατζινάκους, μηδὲ τοὺς φεύγοντας Ῥωμαίους ἐν τοῖς πλοίοις ὑποδέξασθαι. Καὶ τοῦτο ἂν ἐπεπόνθει, [P. 477] εἰ μὴ παρὰ Κωνσταντίνου πατριχίου τοῦ Γογγύλη καὶ Στεφάνου μαγίστρου πολλὰ δυναταίων παρὰ τῇ Ἀβγούστῳ τὰ τῆς καταδικῆς ἀντρέπη.

Ἰα. Τῶν δὲ Βουλγάρων μέχρι τῆς πόλεως ἐκστρατευσάντων ἐξῆλθε Λέων ὁ δούξ τῶν σχολῶν

VARIAE LECTIONES.

Ἰα. al. Λέων... δομestίκῳ. Ἰβ. al. ὁ Δομestίκος.

ianus Ameras cum classe in Strobelum; ac nisi morbo correptum mors sustulisset, plane ejus positus esset. Reversique sunt re infecta Saraceni. Atticæ vero Athenarumque incolæ cum juges injurias damnaque a Chase Jubæ filio acciperent, nec viri luxuriam ac insatiabilem cupiditatem ferre amplius possent, Athenis in ecclesia lapidibus obrutum peremere.

10. Symeonis adversus Christianos altos animos ac superbiam cernens Zoe Augusta, habituque cum optimatibus consilio, ineundam pacem fœdusque percutiendum cum Saracenis statuit; omnesque per Asian militares alas debellandi causa Symeonis evocandas inque Europam trajiciendas. Missus itaque in Syriam qui eam pacem induciasque componeret, Joannes patricius Rhadenus, nec non Michael Toxaras. Cunctasque Zoe legiones liberaliter donatas in Thraciam trajecit, magistro Leone Phoca scholarum domestico, viro magis robore spectabili quam militari ducisque prudentia. Cuncti itaque duces et tribuni, mutua inter se firmata concordia, ejusque se arctius vinculis adstringentes, adhibitis venerabilibus lignis sacramentum fecerunt; quo peracto omni apparatu in 724 hostem aciem eduxere. Præerant autem excubitorum turmæ Joannes Grapson, Hicanati Marulis filius. Ductores exercitus erant Romanus Argyrus ejusque frater Leo et Bardas Phocas. Aderat et Melias cum Armeniis. Sed et Constantinus Afer cum Leone duce, in omnibus quæ attinebant consilio affuturus erat. Mensis itaque Augusti die vigesima, Indictione quinta, conserta pugna Bulgaros inter Romanosque, datoque impetu ad Acheloum fluvium (quæ Dei judicia!) strages edita est, qualis a sæculo nulla fuit. Leo dux fuga in Mesembriam salutem expedit. In ipsa acie, inter alios perempti Constantinus Afer et Joannes Grapson aliique multi proceres ac tribuni. Romanus porro patricius naviumque drugarius cum omni classe ad Danubium missus fuerat, Leoni Phocæ iturus suppetias; sed et Joannes Bogas, qui Patzinacas, uti dictum a nobis est, adducturus esset; quorum trajiciendum Romano drugario munus incumberet. Orto vero inter eos dissidio, videntes Patzinaces ipsos digladiantes ad sua discessere. Jam autem bello absoluto, cum Romanus Bogasque in urbem reversi essent, in eos tumultuata civitas est; eoque discriminis Romanum drugarium adduxere ut amissionis oculorum damnatus sit, velut qui negligentia, ni potius maligno pravoque consilio, Patzinacas non trajecisset, nec fugientes Romanos in naves suscepisset. 725 Nec eam certe multam evasurus erat, nisi Constantini patricii Gonguli et magistri Stephani, quorum apud Augustam magna auctoritas erat, intercessio obstitisset.

11. Bulgaris ad urbem usque excurrentibus, exiit Leo scholarum dux ejusque filius Nicolaus et

Joannes hetæriarcha ad Catasyras cum numero A exercitu; Bulgariſque noctu ex improvſo impressionem in eos facientibus, omnes penitus interierunt.

12. Theodorus igitur Constantini imperatoris pædagogus, cum Constantinum videret sacri cubiculi præfectum intimum (accubitorem vocant) rerum summam in Leonem sororis maritum transferre molientem, auctor est eidem Constantino imperatori ut Romanum drungarium, velut antiquum paternam necessitudine amicum inque res ipsius bene animatum, assumat cum eo in aula moraturum et eustodem futurum, ac quidquid ingruat, defensorem opemque allaturum. Crebro namque ejus rei gratia interpellatus Romanus assensum abnuerat. Ipse itaque manu propria Constantianus schedula exarata, Romanum adversus accubitorem acutum sese accingere scripsit. Qua pervagante fama, et accubitore Romanum urgente ut cum classe proficiscerentur, cum is excusaret seque cum classe proficisci posse negaret quæ militari stipendio donata non esset, Constantinus accubitor ad solvendum omnino adapturus ad navium stationem accedit. Occurrit servili more ac obsequio sedulus Romanus; **726** cumque jam prope esset, vi corripit: *Tollite eum*, altum clamat; moxque qui aderant classiarii, in prætoriam Romani triremem inductum tuta custodia servabant. Imperator autem rerum summa a matre in sese revocata, postridie Joannem Tubacem misit, qui Zoem Augustam aula dejiceret. Illa autem, ejulatu luctuque filium complexa, ejus animum ad maternam miserationem commovit, aitque: *Sinite matrem mecum versari*. Vixque sermonem expleverat, cum illam dimiserunt. Porro imperator patriarchæ consilio Joannem Garidam scholarum domesticum præficit: timebat enim ne Leo Phocas ad rebellionem procederet. Renuit ille munus inire, nisi Theodorum Zuphinerum uxoris fratrem ejusque filium Symeonem pariter hetæriarchas crearent. Mox itaque egressus ad Romanum est; datoque ac accepto jurejurando concors animi illique consentiens effectus est.

13. Mensis igitur Martii quarto supra vigesimum mittit Romanus in palatium, qui ejus nomine satisfactionem offerrent, nempe *se hoc fecisse ut imperatori caveret, dum Phocæ insidias veretur, et ne quid ille novarum rerum in eum moliatur*. Mandatur itaque illi ut cum omni classe ad Bucoleonem usque veniat. Feste itaque Annuntiationis die, qui in feriam tunc quintam inciderat, cum omni classe ad Bucoleonem armatus venit; moxque patricius Stephanus aula excessit. Nicetas vero Romani socer in palatium ascendens Nicolaum patriarcham **727** inde eiecit. Qui palatium tenebant, Romani jurejurando armati, venerandam et ac vivificam misere crucem. Cui ille devote cultu adhibito, ac jurejurando firmatis *qui missi erant*, una cum illis ac paucis quibusdam

καὶ Νικόλαος ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ Ἰωάννης ἑταιρειάρχης εἰς Κατασύρας ἅμα πλείστῳ λαῶ· καὶ τῆ νυκτὶ ἀδοκῆτως ἐπιπεσόντων αὐτοῖς τῶν Βουλγάρων πάντες ἄρδην ἀπώλοντο.

ιβ'. Θεόδωρος οὖν ὁ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου παιδαγωγός, ὄρων Κωνσταντίνον παρακοιμώμενον εἰς Λέοντα τὸν ἴδιον γαμβρὸν τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον, ὑπέθεκε τῷ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ προσλαβέσθαι Ῥωμανὸν τὸν δρουγγάριον ὡς πατρικὸν αὐτοῦ δούλον καὶ εὐνοῦν τὰ πρὸς αὐτὸν, ὡς ἂν ἦ οὖν αὐτῷ καὶ διαφυλάττῃ αὐτὸν, καὶ σύμμαχον ἔχη καὶ βοηθὸν ἐν οἷς ἂν εἴη. Πολλάκις γὰρ περὶ τούτου λαληθεὶς Ῥωμανὸς ἀπέπειτατο. Αὐτοχειρῶς οὖν ὁ βασιλεὺς Κωνσταντίνος γραμματεῖον ποιήσας τῷ Ῥωμανῷ ἐπέμψε κατὰ τοῦ παρακοιμώμενου. Β Τῆς φήμης οὖν ταύτης διαθεούσης, καὶ τοῦ παρακοιμώμενου καταναγκάσθους Ῥωμανὸν ἀποκινήσει μετὰ τοῦ στόλου, αὐτὸς προφασίζετο ἀδυνάτως ἔχειν τοῦ ἀποπλεῖν, μὴ τοῦ στόλου τὴν νενομισμένην ῥύγαν λαθόντος. Ὁ παρακοιμώμενος Κωνσταντίνος καταναγκάζων αὐτὸν ἐν τῇ ἐξαρτύσει ἐξείσεν. Ὁ δὲ τοῦτον δουλικῶ τῷ σχήματι προσηπῆντησεν, καὶ πλησίον αὐτοῦ γενόμενος ἀνήρπασεν αὐτὸν, καὶ, Ἄρατε αὐτόν, ἐφώνησεν· καὶ οἱ οὖν αὐτῷ τούτου εἰς τὴν τοῦ δρουγγαρίου Ῥωμανοῦ τριῆρη εἰσῆγαγον καὶ ἐν ἀσφαλεῖ εἶχον. Κωνσταντίνος δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν ἐξουσίαν ἀπὸ τῆς μητρὸς εἰς ἑαυτὸν ἐπισπώμενος, τῇ ἐπαύριον ἀπέστειλεν Ἰωάννην τὸν Τουδάκην τὴν Ἀγροῦσαν Ζωὴν ἀπὸ τοῦ παλατίου καταβιβάσαι. Ἡ δὲ μετ' ὀλιγοῦς καὶ δακρύων τῷ ἑαυτῆς προσπλακείσα υἱῷ πρὸς συμπάθειαν μητρικὴν καὶ οἰκτονέκνησεν· καὶ, Ἐδάσατε, εἶπεν, εἶναι μετ' ἐμοῦ τὴν μητέρα. Οἱ δὲ ἅμα τῷ λόγῳ ταύτην ἀφήκαν. Προβάλλεται δὲ ὁ βασιλεὺς μετὰ τῆς συμβουλῆς τοῦ πατριάρχου Ἰωάννην τὸν Γαριδᾶν δομέστικον τῶν σχολῶν ἰδεῖν γὰρ μὴ εἰς ἀνταρσίαν χωρήσῃ ὁ Φωκᾶς Λέων. Ὁ δὲ οὐ κατένευσε τούτο γενέσθαι, εἰ μὴ Θεόδωρον τὸν γυναικάδελφον αὐτοῦ τὸν Ζουφινέξερρον καὶ Συμεὼν τὸν υἱὸν αὐτοῦ προσέδωκεν ἑταιρειάρχας. Εὐθύς οὖν ἐξῆλθεν πρὸς Ῥωμανὸν, [P. 478] καὶ ὄρκους δοὺς καὶ λαθῶν σύμφωνον αὐτοῦ καὶ σύμπνοους ἐγένετο.

ιγ'. Τῇ οὖν κδ' τοῦ Μαρτίου μηνὸς ἀποστέλλει Ῥωμανὸς εἰς τὸ παλάτιον ἀπολογησόμενος, ὅτι Τῆς τοῦ Φωκᾶ ἐπίθεσιν φοβούμενος, μὴ τι νεωτερισθῆναι εἰς τὸν βασιλέα, τοῦτο πεποιήκα πρὸς τὸ τὴν φυλακὴν ποιῆσθαι τοῦ βασιλέως. Μηνύεται οὖν μετὰ τοῦ στόλου παντὸς ἔλθειν μέχρι τοῦ Βουκολέοντος, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ (πέμπτη δὲ ἦν) ἦλθεν Ἰνοπλος ἅμα τῷ στόλῳ παντὶ ἐν τῷ Βουκολέοντι· καὶ παρευθὺ Στέφανος μὲν πατρικίος ἐξῆλθεν τοῦ παλατίου, Νικήτας δὲ ὁ συμπένθερος Ῥωμανοῦ ἀνελθὼν ἐν τῷ παλατίῳ ἐξήγαγεν ἐκεῖθεν τὸν πατριάρχην Νικόλαον. Καὶ ὄρκῳ βεβαιωθέντες οἱ τοῦ παλατίου παρὶ Ῥωμανοῦ ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν τὸν τίμιον καὶ ζωοποιὸν σταυρόν. Καὶ προσκυνήσας, καὶ ὄρκῳ βεβαιώσας αὐτούς, ἀνῆλθεν μετ' αὐτῶν καὶ ὀλίγων τινῶν ἐν

τῷ παλατίῳ. Προσκυνήσας οὖν τὸν βασιλέα καὶ αἰσθλιῶν μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ τῷ ἐν τῷ Φάρῳ, καὶ πίστεις αὐτῷ δοῦς, παρευθὺ προχειρίζεται μάγιστρος καὶ μέγας ἑταιρειάρχης. Αὐτίκα οὖν γέγονε κέλευσις πρὸς Λέοντα τὸν Φωκᾶν, παρεγγυωμένη μηδαμῶς στάσιν τινὰ ἐννοῆσαι, ἀλλὰ πρὸς ὄλιγον ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἀναπαύσασθαι. Ὡσαύτως καὶ γραφὴν ἐκελεύσθη γράψαι Κωνσταντίνος παρακωμώμενος, τὰ ὅμοια αὐτῷ παραγγέλλοντα, καὶ ἐν ὑποταγῇ εἶναι τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου· ἄπερ δεξάμενος παρὰ Ἀνδρέου περιμικηρίου τοῦ βασιλικοῦ πρωτοβεστιάριου, ἐν Καππαδοκίᾳ ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἠσύχασεν, ὡς ἐντεῦθεν πεπληρῶσθαι τὸ κατὰ ποιήσιν λόγιον·

Δὴ τότε τὸν μὲν ἀηδὸν ἄγων ἐς νῆσον ἔρημον κάλλιπον οἰνοπόισιν ἔλωρ καὶ κύρμα γενέσθαι, τὸν δ' ἀετὸν ἐθέλοντα ἀνήγαγεν ἐνδε δόμονδε.

in palatium ascendit. Prone itaque venerantis specie salutato imperatore, ac cum eo in templum ingressus quod in Pharo est, data securitatis fide confestim magister ac magnus heteriarcha præficitur. Statim itaque data jussio ad Leonem Phocam, ne per seditionem aliquid molitur, sed tantisper domi conquiescat. Pari quoque tenore jussus scriberæ Constantinus accubitor, eademque præcipere ac Constantino imperatori subjectum manere. Acceptis ille divalibus litteris ab Andrea primicerio imperatorio protovestiario domi in Cappadocia privatus egit; inde impleto, quod ita habet, poetæ celebratum eloquio,

*Tunc sane lusciniam trahens in deserta insula
Avibus discernendam vorandamque reliquit,
Aquilam vero sponte cedentem suam in domum
[reduxit]*

ἰδ'. Τῷ Ἀπριλλίῳ μηνὶ διδοται ἀρραβῶν γαμικοῦ συναλλάγματος παρὰ Κωνσταντίνου βασιλέως Ἐλένη τῇ θυγατρὶ Ῥωμανοῦ, καὶ τῇ τρίτῃ τῆς Γαλιλαίας στεφανοῦνται παρὰ Νικολάου πατριάρχου. Βασιλεπύπορα γὰρ Ῥωμανὸν προβαλόμενος, ἀντ' αὐτοῦ ἔῃ ἑταιρειάρχην Χριστοφόρον τὸν υἱὸν αὐτοῦ κατέστησεν. Μετ' οὐ πολὺ δὲ Λέων ὁ Φωκᾶς ἀπατηθεὶς παρὰ τινῶν ἀρχόντων πρὸς ἀνταρσίαν κινεῖται. Καὶ ἀποστειλὰς ἀνελάβετο εἶναι σὺν αὐτῷ τὸν τε παρακωμώμενον Κωνσταντίνον καὶ Κωνσταντίνον ἀσηκρήτις τοῦ Μαιελίας, πληροφορῶν πάντας καὶ βεβαίων ὡς ὑπὲρ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τὴν τοιαύτην ποιεῖται συγχίνησιν. [P. 479] Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεπύπορος χρυσόβουλλον ποιήσας ἐνυπόγραφον ὡς ἐκ προσώπου τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τῆς τοιαύτης ἐπιθυολῆς ἀνατροπῆν περιέχον, Ὅσοι τὸν Φωκᾶν καταλιμάνοντες τῷ βασιλεπύπορῳ δὲ προσφεύγοντες, ὑπὲρ τοῦ βασιλέως εἰσι, τοῦς Ἄννη τινὲ γυναῖκα ἀναιδεὶ καὶ θρασεῖα, ἣν δὴ καὶ Βασίαν¹ προσηγόρευον, καὶ κληρικῶ τινι Μιχαῆλ, ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἐξέπεμψον. Οἱ δὲ ταῦτα δεῖσπεσαν παντὶ τῷ στρατῷ. Καὶ ὁ μὲν Μιχαῆλ φωραθεὶς ἀνηλεῶς ἐτύφθη τὴν τε ῥίνα καὶ τὰ ὦτα ὑπεμῆθη, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα παρὰ Ῥωμανοῦ τῆς προσηκούσης ἔτυχεν ἀμοιβῆς· ὡσαύτως καὶ ἡ σὺν αὐτῷ σταλεῖσα γυνὴ Ἄννα. Πρῶτος οὖν ὁ υἱὸς τοῦ Βαρυ-Μιχαῆλ Κωνσταντίνος, τοῦ τάγματος ἄρχων τῶν ἰκανάτων, καταλιπὼν τὸν Φωκᾶν τῷ Ῥωμανῷ προσέδραμεν, ἀρχὴ γεγωνῶς αὐτῷ καταλύσεως· σὺν αὐτῷ δὲ καὶ ὁ Βαλάντιος καὶ ὁ λεγόμενος Ἄτζμωρος, τουρμάρχων ἑντῶν ἀμφοτέρων. Λέων οὖν ὁ Φωκᾶς μετὰ λαοῦ πλείστου τὴν Χρυσόπολιν καταλαβὼν, ἦτις ἀπὸ τοῦ Ἀλέξανδρον περιτυχόντα τῇ πόλει τοῦ Βύζαντος κατὰ τινὰ τε ταύτης· χῶρον τὸν αὐτοῦ λαὸν στρατηγῆσαι, ἐφ' ὅτῳ τεθεικότα περίβολον προπονομάσαι Στρατήγιον, καὶ ἐκεῖθεν μεταναστεύειντα καὶ τοῖς ἀντίπεραν προσελθόντα χρυσῶν ἰκανῶν ἐπιδοῦναι τῷ οἰκίῳ λαῷ, Χρυσόπολις προσηγόρευται. Οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ χρυσῶν ἐκ μετάλλων αὐτῆς

14. Mense Aprili nuptialis contractus arrihæ a Constantino imperatore Helenæ Romani filie traditur; tertioque Galilææ (hebdomadæ scilicet Paschæ) nuptiales corollas a Nicolao patriarcha recipit. Romano namque imperatoris pater creatus, ejus loco Christophorum ipsius filium heteriarcham præfecit. Haud longum tempus abscesserat, cum Leo Phocas, optimatum quorundam seductionibus inductus in rebellionem defecit. Ascitisque qui secum essent Constantino accubitore et Constantino a secretis, Malelie filio, sancte affirmat cunctisque suadere nititur in Constantini imperatoris gratiam istiusmodi se motum facere. Romanus autem imperatoris pater aurea bulla imperatoris subscriptione munita ejusque nomine edita, quidquid eorum hic Leonis insidiarum erat, dispulit. Litterarum hic tenor erat: *Omnes qui relicto Phoca imperatoris patri sese adjunxerint, hos vero ab imperatoris stare paribus.* Concredita litteræ procaci cuidam audacique mulieri, Annæ nomine (cui et Basilicæ, ac si imperatoriam regalemque dicas, cognomen indidere), itemque clerico cuidam Michaeli, quos in Phocæ castra emisit, ac per eos in omnem exercitum litteras disseminavit. Porro Michael deprehensus sævis verberibus affectus est nasoque et auribus truncatus; qui tamen a Romano postea, quam decebat, præstita opera mercedem vicemque recepit. Similiter quoque illi socia Anna mulier. Primus igitur Constantinus Bary-Michaelis filius Icanatorum cohortis præfectus relicto Phoca ad Romanum transfugit; quæ rerum Phocæ eventendarum origo fuit. Eum secuti et Balantius, et quem sic vocant Atzmorus, ipsi quoque ambo tribunus. Leo igitur Phocas cum ingentibus copiis Chrysopolim veniens (hoc urbi nomen ex eo scilicet quod Alexander Byzantium veniens, quodam ejus loco castra metatus, vallo eum munierit ac **729** strategium ex rei usu vocaverit; indeque in alteram ripam trajiciens auri vim, quantam par erat, in

VARIE LECTIONES.

¹ τὴν? + Βασιλικὴν reliquit. Combef.

milites erogaverit; ex quo dicta Chrysopolis. Alii sic vocatam aiunt, quod ex ejus metallis conflatum aurum; uti etiam dicta est Chalcedo ex eo quod æs (Græce χαλκόν) habeat, vel a Chalclide Nicomedis filia, quæ eam condidit). In hac itaque Chrysopoli Atheniensium quoque imperatoris Charetis uxor, Damalis nomine, factis concessit, cum is Athenis Byzantio suppetias missus esset; cujus tumulo ob nominis similitudinem in columna vitulæ statua erecta est, conserto etiam epigrammate, cujus vis ac tenor est:

Non ego Inachiae bovis figura sum, nec meo ex nomine,

*Bosporii pelagi faucibus indita appellatio est.
Illam enim pridem fugavit gravis ira Junonis.
Quæ autem sepulcro condor, Cecropis mortua sum.
Charetis uxor fui: cui huc comes navigationis,
Adversus Philippi classem dimicaturus, veni.
Tunc ego dicta Bucula, nunc quæ Charetis uxor
audiam,*

Utraque lætor continente.

15. Chrysopolim ergo, ut dictum est, cum venisset, a Damali Chalcedonem usque, oppidanos territorius, late acies explicavit. Mittitur itaque **730** a Romano cum celoce Symeon caniclio præfectus, qui Constantini imperatoris manu subscriptas istiusmodi litteras ferret: *Equidem imperii mei custodem vigilantissimum, impense benevolum ac fidelissimum, subditorum neminem inveni præter Romanum. Huic itaque secundum Deum mei custodiendi partes del-gavi, eumque patris loco habendum statui, qui paterna viscera, ac qualis parentes addeceat, in me affectum prodiderit. Hunc autem Leonem Phocam, cujus mihi semper suspectæ insidiæ, nunc rebus ipsis insidiatorem inveni, ac qui adversus majestatem meam per tyrannidem rebellavit. Quamobrem nec domesticum amplius esse placet, nec meo consilio hauc eum telam ordisse dico; sed sua voluntate tumultum excitasse ac irruptionem fecisse, hoc solum animo ut rerum in se summam transferret. His in militarium ordinum lectis auribus, cunctis recedere atque ad imperatoris patrem Romanum transire. Phocas consilii inops ad Aetus urbem munitam fuga se proripit; ubi tamen minime receptus est. Ad Goelonem vero (locum sic dictum) insequentibus obviam factus et comprehensus, a Joanne Tubace et Leone ejus consanguineo, a Romano missis ut eum adducerent, illo inscio oculis orbatu est.*

16. Mense Augusto conjurationis delati Constantinus Ctematerus et David Camulianus et Michael Manganorum curatores; quare etiam verberibus affecti, bonisque publicatis ignominie causa per urbem traducti **731** in exsilium missi sunt. Zoe quoque Augusta deprehensa est per cibos medicatos Romani vitæ insidiari: propterea aula deturbata in Sanctæ Euphemie detonderunt. Invitatis vero ad convivium Theodoro Constantini impera-

A γίνεσθαι ταύτην φασίν ὀνομάσθαι, ὡς περ καὶ ἡ Χαλκηδῶν ἀπὸ τοῦ ἔχειν χαλκόν, ἢ ἀπὸ Χαλκίδος θυγατρὸς Νικομήδους τῆς ταύτην κτισάσης. Ἐν τοιαύτῃ γοῦν τῇ Χρυσόπολει καὶ ἡ τοῦ Ἀθηναίων στρατηγοῦ Χάρητος παράκοιτις ἐτελεύτησε, δάμαλις ὀνομαζομένη, αὐτοῦ τοῦ Χάρητος Ἀθήνηθεν πεμφθέντος; ἐπαρμόναι τοῖς Βυζαντίοις ἡς ὑπὲρ τοῦ μνημείου δάμαλις βοῦς καθ' ὁμωνυμίαν ἐν κλονί ἀνεστήλωται, συμβεβλημένον καὶ ἐπιγράμμα ἔχον ὡδε,

Ἰναχίης οὐκ εἰμι βοῦς τύπος, οὐδ' ἀπ' ἐμοῖο

*Κλήζεται ἀντωπὸν Βοσπόριον πέλαγος.
Κελύνη γὰρ τὸ πάροιθε βαρὺς χόλος ἤλασεν Ἕρης
Ἐντάφιον τὸδ' ἐγὼ Κέκροπος εἰμι τέκνος.
Ἐνέτις ἦν δὲ Χάρητος ἐπ' ἰων' ὅτε ἐπ' ἰων' ἐκείνο
Τῆδε Φιλίππειον ἀντίπαλος σκαρῶων.
[P.480] Βοῖδιον δὲ καλεῖμ' ἀν' ἐγὼ τότε, νῦν δὲ Χα-*

ῖρητος

Ἐνέτις ἡπεῖροις τέρπομαι ἀμφοτέροις

ιε'. Καταλαβὼν οὖν τὴν Χρυσόπολιν, ὡς εἴρηται, διέστησε παρατάξεις ἀπὸ τῆς Δαμάλει; μέχρι Χαλκηδόνος, τοὺς ἐν τῇ πόλει φοβῶν. Ἀποστέλλεται οὖν μετὰ δρόμωνος παρὰ Ῥωμανοῦ Συμεῶν ὁ ἐπὶ τοῦ κανικλείου, λόγον ἐνυπόγραφον τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου ἐπιφερόμενος, Ἐγὼ φύλακα τῆς ἐμῆς βασιλείας τρηγορώτατον καὶ εὐνοῦστατον καὶ πιστότατον οὐδένα τῶν ὑπὸ χεῖρα ἡ Ῥωμανὸν εὐρηκῶς τούτῳ τὴν ἐμὴν φυλακὴν μετὰ θεῶν κατεπέλιψα, καὶ ἀντὶ πατρὸς αὐτὸν ἔχειν ἔκρινα, σπλάγγνα πατρικὰ, καὶ διάδοσιν γονικὴν πρὸς ἐμὲ ἐνδειξάμενον. Λέοντα δὲ τοῦτον τὸν Φωκῆν ἀεὶ τῇ ἐμῇ βασιλείᾳ ὑποπιπέτων ἐπιβουλεύειν νῦν ἔργοις αὐτοῖς ἐπιβουλον εὐρηκα καὶ τῆς ἐμῆς ἀρχῆς τυραννικῶς κατεξαιριστάμενον διδὸν οὐδεδομέστικον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νῦν εἶναι βούλομαι, οὗτε δὲ ταύτην τὴν ἀνταρσίαν μετὰ βουλῆς ἐμῆς πεπραχέναι φημι, ἀλλ' εὐθαιρέτω γνώμη ταύτην ποιήσασθαι τὴν ἐπίδοσιν, ἐν τῷ τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον. Τούτων οὖν τῷ λαῷ ὑπαναγνωσθέντων ἤρξαντο πάντες ὑποχωρεῖν καὶ τῷ βασιλεσπάτορι προσεῦσθαι Ῥωμανῷ. Τοῦ δὲ Φωκῆ εἰς ἄμυχανίαν περιστάντος, φυγῆ τε εἰς Ἄετοὺς χρησαμένου καὶ μὴ δεχθέντος, ἀλλ' ἐν χωρίῳ τινὶ ὀνομαζομένῳ Γοηλέοντι κατανήσαντος καὶ συλληφθέντος, ἀπέστειλε Ῥωμανὸς Ἰωάννην τὸν Τουδάκην καὶ Λέοντα τὸν αὐτοῦ συγγενῆ ἀγαγεῖν αὐτόν. Οἱ δὲ ἐτύφλωσαν αὐτὸν παρὰ γνώμην Ῥωμανοῦ.

ιε'. Αὐγοῦστω δὲ μηνὶ κατεμνήθη ἐπιβουλή διὰ Κωνσταντίνου Κτηματεροῦ μελετωμένη καὶ Δαβὶδ Καμουλιανοῦ καὶ Μιχαὴλ κουροπαλατῶν μαγάνων ὅτι καὶ τυφθέντες δημευθέντες τε καὶ πομπευθέντες ἐξωρίσθησαν. Ἐφωράθη δὲ καὶ Ζωὴ ἡ Αὐγοῦστα ἐπιβουλεύουσα Ῥωμανῷ διὰ πεφαρμαγμένων βρωμάτων καὶ ταύτην τοῦ παλατίου καταβιάσαντας ἐν τῇ τῆς Ἁγίας Εὐφημίας μονῇ ἀπέκλειραν. Προσεκλήθη δὲ παρὰ Θεοφυλάκτου πα-

VARIÆ LECTIONES.

¹ τοῦ πῶν P. ² ἐξ Φάρων ἡδε δ' ἐγὼ Κεκροπὶς Antholog. Palat. I, p. 554. ³ ὅτ' ἐπ' ἰων' ib. ⁴ Βοι-
διον δὲ καλεῖμ' ἐγὼ ὡς τότε ib.

τρικίου καὶ κόμητος τοῦ στάβλου εἰς ἄριστον ὁ Α παιδαγωγὸς Κωνσταντίνου βασιλέως Θεόδωρος καὶ Συμεὼν ὁ αὐτοῦ ἀδελφός, καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν εἰσῆλθεν Ἰωάννης δρουγγάριος τῆς βίγλας ὁ Κουρκούσας μετὰ πλείστου λαοῦ, καὶ τοὺτους ἀναρπάσας ὡς κατὰ Ῥωμανοῦ μελετώντας εἰς Ὀψίκιον ἐξώρισεν.

ιζ'. Τῆ καὶ τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς τιμᾶται Ῥωμανὸς τῆ τοῦ Καίσαρος ἀξία, καὶ τῆ ιζ' τοῦ Δεκεμβρίου [P. 481] μηνὸς στέφεται παρὰ Κωνσταντίνου βασιλέως καὶ Νικολάου πατριάρχου ἐν ἔτει πῶ 529η', Ἰνδικτιῶνος η' καὶ τῶν ἁγίων Θεοφανίων στέφεται Θεοδώρα ἡ γυνὴ αὐτοῦ. Καὶ τῆ αὐτῆ ἡμέρᾳ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς τῆς ε' * Ἰνδικτιῶνος, Χριστοφόρος ὁ υἱὸς Ῥωμανοῦ διαγορεύεται βασιλεὺς στέφεται δὲ τῆ Πεντηχοστῆ παρὰ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου, καὶ προέρχονται οὗτοι οἱ δύο μόνον ἐν τῆ προελεύσει.

ιη'. Τῷ δὲ Ἰουλίῳ μηνὶ τῆς αὐτῆς Ἰνδικτιῶνος γίνεται ἔνωσις τῶν ἀποσχιστῶν.

ιθ'. Τῷ δὲ Ὀκτωβρίῳ μηνὶ τῆς θ' ἐπινεμήσεως ὑποπευθεὶς Στέφανος ὁ μάγιστρος ὡς τῆς βασιλείας ἐπιέμενος ἀποκείρεται ἐν τῆ τοῦ Ἀντιγόνου νήσῳ ἅμα Θεοφάνει Τειχεώτῃ καὶ Παύλῳ Ὀρφανοτρόφῳ τοῖς ἀνθρώποις αὐτοῦ. Πάλιν μηνύεται ἐπιβουλὴ μελετᾶσθαι παρὰ Ἀρσενίου καὶ Παύλου τῶν μαγλαδιστῶν οἱ καὶ τυφθέντες καὶ δημευθέντες ἐξωρίσθησαν.

κ'. Ῥεντάκης ὁ Ἑλλαδικὸς πατρολοῖας γενόμενος, ἐπεὶ πάντα τὰ τοῦ πατρὸς ἔλησαστο καὶ τῆ πόλει προσέφυγεν, ἐκεῖθεν ψευδεῖς γραφὰς συσκευάσας πρὸς Βουλγαρίαν ἀποφυγεῖν ἔμελλεν. Κρατηθεὶς οὖν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορύσσεται.

κα'. Καὶ πάλιν οἱ Βούλγαροι μέχρι Κατασυρτῶν ἐξελαύνουσι μετὰ τὴν τοῦ Δουκῆς Ἀδραλέστου τελευτήν. Προβάλλεται Πόθος δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ τοῦ Ἀργυροῦ, καὶ μέχρι Θερμοπόλεως μετὰ τῶν ταγμάτων ἔλθων ἀπέστειλε Μιχαὴλ τὸν τοῦ Μωρολά * υἱὸν τοῦ Βουλγάρου κατασκοπήζοντα. Ὁ δὲ ἀπροόπτως τῷ λόχῳ αὐτῶν ἐμπεσὼν πολλοὺς μὲν τῶν Βουλγάρων ἀνείλεν, καὶ αὐτὸς δὲ πληγείσ ἐν τῆ πόλει εἰσελθὼν ἐτελευτήσεν.

κβ'. Πάλιν δὲ μηνύεται ἐπιβουλὴ κατὰ Ῥωμανοῦ ὑπὸ Ἀναστασίου γεννησομένη σακελλαρίου καὶ Θεοδωρήτου κοιτωνίτου καὶ Δημητρίου πρωτονοταρίου τοῦ εἰδικοῦ καὶ ἄλλων τινῶν, ὡς δῆθεν ὑπὲρ Κωνσταντίνου βασιλέως ἀγωνιζόμενοι. Ἐλεγχθέντες ἐτύφθησαν, καὶ τὴν μέσην διελθόντες ἐξωρίσθησαν.

κγ'. Τῆς τοιαύτης δὲ προφάσεως λαβόμενος Ῥωμανὸς τὸν βασιλέα Κωνσταντίνον ὑποβιάζει καὶ δεύτερον αὐτοῦ καθίστησι. Πάλιν οὖν ἐκστρατεύουσι Βούλγαροι μέχρι τῶν Μαγλαδά. Ὅπερ μαθὼν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς Ἰωάννην βαίκτηρα ἀποστέλλει ἅμα Λέοντι καὶ Πόθῳ τοῖς Ἀργυροῖς, ἔχοντας μετ' αὐτῶν πλῆθος ἰκανὸν ἐκ τῶν ταγμάτων καὶ

toris pædagogo ejusque fratre Symeone a Theophylacto patricio ac stabuli comite, illisque comitentibus, ingressus Joannes Curcuas excubiæ drungarius cum apparitorum copiosa manu correptos illos, quasi qui adversus Romanum macharentur, ad Opsicium relegavit.

17. Mensis Septembris die quarto supra vigesimum Romanus Cæsaris dignitate ornatur; mensisque Decembris die decimo septimo, indictione octava, anno 6458, a Constantino et Nicolao patriarcha augustali corona donatur; sacrorum item Theophaniorum die, Theodora ejus uxor Augusta coronatur. Eodemque die ejusdem mensis, indictione octava, Christophorus Romani imperatoris filius imperator declaratus, ipse quoque die sancto Pentecostes ab imperatore Constantino Augustus appellatur; amboque solemni per urbem pompa soli processerunt.

18. Mense Julio ejusdem indictionis eorum commissa unio est qui scissi partibus erant.

19. Mense Octobri, indictione nona, in suspitionem vocatus Stephanus magister quasi imperium ambiret, in Antigoni insula, una cum 732 suis hominibus Theophane Tichote et Paulo Orphanotropho, monachorum ritu capillis mutilatus est. Denuntiata rursus conjuratio auctoribus Arsenio et Paulo manglabitis; qui et verberibus affecti bonisque publicatis in exsilium missi sunt.

20. Rentaces Helladicus parricida effectus, quod patris bona omnia diriperat, in urbem profugus, falsis ibi compositis tabulis, in Bulgariam fugam parabat. Captus itaque oculis orbatus est.

21. Rursus vero Bulgaris ad Catasyrtas usque excurrentibus, quod Adrelastes dux vivis excesserat, Pothus Argyri filius scholarum domesticus præficitur; ductoque ad Thermopolim usque exercitu, Michael Marolis filius ad Bulgarorum castra exploranda missus, ex improvise in illorum lapsus cuneum, multis eorum cæsis, vulneratus ipse et in urbem delatus fatis concessit.

22. Rursus conjurationis in Romanum delati Anastasius sacellarius et Theodoretus cubicularius, necnon Demetrius ærarii privati protonotarius, aliique nonnulli, velut qui Constantino imperatori suppetias irent ejusque causa decertarent. Convicti vero, verberibus affecti urbeque media traducti, exsilio relegati sunt.

23. Hac Romanus arrepta occasione, ac periculum prætexens, Constantinum imperatorem dejectum secundo 733 a se loco facit. Rursus itaque Bulgarorum ad Manglaba usque excursio. Romanus re comperta Joannem rectorem cum Leone et Potho Argyris, justis copiis instructos ex agminibus et fœderatis, impetum excepturos mittit. Una

VARIE LECTIONES.

* γ' margo P. Ἰ Μωρολέοντος?

Alexius Masele patricius navaliumque
 cum classiarlis suis. Castris itaque in
 miliaribusque Pegarum locis dispositis,
 e superioribus armata phalange emer-
 lateque aerem incondito tremendoque
 implentibus ac validissimo impetu irruen-
 statim rector fugam capessit; cuius tuendi
 sustinens Photinus Platipodis filius necatus.
 partim gladio interempti, partim mari submersi
 unt: reliqui captivi abducti sunt. Argvri ad
 lulum fuga evaserunt. Bulgari, nullo impe-
 retardante aut eis obstante, Pegarum pala-
 c omne Stenum subjecta flamma incende-

των τῆς ἑταιρείας · [P. 482] οἷς συνῆν καὶ Ἀλέξιος
 πατρικίος καὶ δρουγγάριος τῶν πλωτῶν ὁ Μουσελλέ
 μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Διατάξαντες οὖν οὗτοι τὸν
 λαὸν αὐτῶν ἐν τοῖς πεδείοις καὶ χθαμαλωτέροις
 τόποις τῶν Πηγῶν, τῶν Βουλγάρων ἀνωθεν ἀνα-
 φανέντων ἐνόπλων καὶ βοῆ χρησαμένων ἀσήμε
 καὶ φοβεροῦ, καὶ σφοδρότατος ἐπελασάντων κατ'
 αὐτῶν εὐθὺς φεύγει ὁ βασιλεὺς, σφάττεται δὲ ὑπὲρ
 τούτου ἀγωνιζόμενος Φωτεινὸς ὁ τοῦ Πλατύποδος,
 καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὲν ἐσφάγησαν, οἱ δὲ ἐν τῇ θαλάσῃ
 ἀπώλοντο · ἄλλοι αἰχμάλωτοι γέγοναν. Οἱ Ἀρ-
 γυροὶ δὲ ἐν τῷ καστelliφ φυγόντες διεσώθησαν. Οἱ
 δὲ Βούλγαροι μεθὲν τὸν κωλύοντα ἔχοντες τὰ τε
 παλάτια τῶν Πηγῶν ἐπυρπόλησαν καὶ τὸ Στενὸν
 ἅπαν κατέκαυσαν.

24. Februario mense, indictione decima, mensis B
 vigesima, exstincta Theodora Romani impera-
 tris uxor, in ejusdem Romani aedibus, quas in
 monasterium verterat, condita est. Sophiaque
 christophori imperatoris uxor augustali insignitur
 corona. Quo etiam tempore Iber curopalates in ur-
 bem venit, solemnique pompa atque processu ho-
 nore susceptus est; cui et Sancta Sophia magnifico
 caltu ornata ostensa. In quam ingressus, rei que
 miraculo in stuporem actus, domum rever-
 sus est.

κδ'. Τῷ δὲ Φεβρουαρίῳ μηνί, τῆς ι' Ἰνδικτιῶνος,
 τῆς κ' τοῦ μηνὸς, Θεοδώρα ἡ σύμβιος Ῥωμανοῦ
 τελευτᾷ, καὶ κατατίθεται εἰς τὸν οἶκον τοῦ βα-
 σιλέως Ῥωμανοῦ τὸν ὑπ' αὐτοῦ εἰς μοναστήριον
 γενόμενον · καὶ στέφεται Σοφία ἡ τοῦ βασιλέως
 Χριστοφύρου γυνή. Τότε καὶ Ἰβηρ κουροκαλάτης
 ἐν τῇ πόλει παρεγένετο, καὶ πρόσδος αὐτῷ λαμπρὰ
 γέγονε, καὶ μετὰ τιμῆς ὑπεδέχθη, καὶ ἡ Ἁγία Σοφία
 τούτῳ κεκοσμημένη ὑπεδείχθη εἰς ἐν ναὸν εἰσελ-
 θῶν καὶ θαυμάσας πάλιν εἰς τὰ ἴδια ὑπέστρεψεν.

734 25. Rursus vero Bulgari, mense Junio, ad
 Sanctae usque Theodora palatia venientes, illisque
 concrematis, reliqua populabantur; ac rursus con-
 sersa pugna Romani in fugam vertuntur. Sacteces
 autem (quem vocant) multis praclare fortique virtute C
 gestis, ac multa hostium data strage, cum unus
 ipse multitudini impar esset, letali accepto vulnere
 fugam init, atque in Blachernarum templo positus
 statim diem obit.

κε'. Καὶ πάλιν οἱ Βούλγαροι ἐν τῷ Ἰουνίῳ μηνί
 μέχρι τῶν τῆς Ἁγίας Θεοδώρας παλατιῶν ἤλθον,
 καὶ ταῦτα πυρὶ δόντες τὰ ἐξῆς ἐληίζοντο. Καὶ
 πάλιν πολέμου γενομένου τρέπονται Ῥωμαῖοι. Ὁ
 δὲ λεγόμενος Σακτήκης πολλὰ ἀνδραγαθήσας πολ-
 λούς τε ἀνελών, καὶ πρὸς τὸ πλῆθος ἀνιστήναι
 μὴ δυνάμενος, καιρίαν πληγὴν φεύγει, καὶ ἐν τῷ
 ναῷ τῶν Βλαχερνῶν τεθεὶς εὐθὺς ἀποθνήσκει.

26. Excitato in Chaldia tumultu ab Adriano
 Chaldo et Tatzate Armenio, Bardæ Boilæ in Chal-
 dia pratoris consilio (a quibus etiam captum Pai-
 per presidium munitum), Joannes Curcuas scho-
 larum domesticus, pugna in eos conserta ipsorum
 potitus, clariores quidem oculis orbat. eorum pub-
 licata substantia, pauperes vero et obscuros quo
 velint citra noxam abire jubet. Tatzates vero, in
 aliud fuga receptus munitum presidium, petita
 securitatis fide urbem ingressus est; magisterque
 provectus in Manganis sub custodia morabatur.
 Dum vero fugam molitur, captus oculis orbatur.
 Bardas Boila imperatoris clementia monachi ritu
 caesarie multatur.

κς'. Ἀνταρσίας δὲ γενομένης ἐν Χαλδίᾳ ὑπὸ
 Ἀδριανοῦ Χαλδέος καὶ Τατζάτου Ἀρμενίου τῇ ὑπο-
 θήκῃ Βάρδα τοῦ Βοίλα στρατηγούντος ἐν Χαλδίᾳ,
 καὶ τῷ Παίπερ ὀχύρωμα ἐκρατήθη. Ὁ τῶν σχολῶν
 δομέστικος Ἰωάννης ὁ Κουρκοῦσας καταπολεμήσας
 καὶ κατασχὼν τοὺς μὲν περιφανεστέρους ἀποτυφλοῖ
 καὶ τὰς οὐσίας δημεύει, τοὺς δὲ πενιχροὺς καὶ ἀσή-
 μους ἀθῶους κελεύσας ὅσοι βούλοιντο ἀπιεῖναι. Ὁ δὲ
 Τατζάτης ἐν ἐτέρῳ ὀχυρώματι διαφυγὼν καὶ λόγον
 αἰτήσας ἐν τῇ πόλει εἰσεληλύθει, καὶ μάγιστρος
 γενόμενος ἐν τοῖς Μαγγάνοις τηρούμενος διηπάτο ·
 δράσαι δὲ βουλευσάμενος ἀλίσκεται καὶ τῶν ὀμμά-
 των στερείσκεται. Βάρδαν δὲ τὸν [P. 483] Β. Παν
 ἀπέχειραν, τῷ βασιλέως αὐτὸν κατοικτείραντος.

27. Symeone vero cum omnibus copiis Adriano-
 polim obsidente ac fortiter urbem oppugnante,
 quod fames valida obsessos premeret nec 735
 ulla frumentandi facultas eis relicta esset, ipsi se
 praetoremque suum Bulgaris prodiderunt. Erat is
 Moroleonis seu (verius dicas) Thymoleonis filius,
 vir cum aliis optimus tum rebus bello praclare
 gestis clarissimus plurimisque adversus Bulgaros

κζ'. Συμεὼν δὲ σὺν παντὶ τῷ λαῷ αὐτοῦ τὴν
 Ἀδριανούπολιν παρακαθίσαντος καὶ ἰσχυρῶς πολιορ-
 κούντος, ἐπεὶ καὶ λιμὸς αὐτοὺς ἐπίεζε κραταίως
 καὶ οὐδ' αὖθις εἶχον ἐπιπειτῆσασθαι, προδεδώκασιν
 ἑαυτοὺς τε καὶ τὸν στρατηγὸν τοῖς Βουλγάροις.
 Οὗτος δὲ ἦν ὁ τοῦ Μωρολέοντος υἱὸς ἢ μάλλον
 θυμολέοντος, εἰπεῖν οἰκιστέρας, ἀνὴρ τὰ ἀλλο-
 κράτιστος καὶ τὰ πολεμικὰ περιβόητος, ὃς πλ.

dere regium vere animum ac magnificum, mentisque interritæ admirari constantiam fortisque pectoris robur ac nihil collabentem audaciam, quod tanto hostium appulsu non est consternatus, non expavit, non pedem retulit, sed quasi in amicorum se cœtum inferret, sic quiete processit, velut tantum non subditorum salutis pretium, animam hostibus offerret. Prior ergo ad eum quem dixi excensum cum venisset, Symeonem præstolabatur. Hinc ergo inde datis obsidibus, omnique diligentia Bulgaris lustrata machina, num quis in ea dolus aut insidias laterent, Symeon equo desiliens ad imperatorem intravit. Mutuo igitur alter alterum complexi, ac post datas jam acceptasque salutes, sermones de pace miscebant, quando ferunt imperatorem in hæc verba Symeonem allocutum esse: *Audivi te hominem Dei cultorem ac verum Christianum esse: at facta video haud satis illi de te famæ verbisque consentanea. Ejus enim qui Dei cultor sit ac Christianus, istud proprium ut pacem ac charitatem colat, siquidem Deus est atque dicitur caritas², impii autem et infidelis, ut cædibus injuste fuso cruore gaudeat. Si igitur verus Christianus es, uti certo existimamus, tandem aliquando iniquis 738 finem cædibus impone; ac qui sis Christianus atque dicaris, nobiscum Christianis pacis percusso sædere innoxium sanguinem fundere desine, nec velis Christianorum dexteram ejusdem fidei Christianorum cruoribus sædari. Nam tu quoque homo es, qui mortem et resurrectionem et iudicium atque retributionem exspectes. Hodie cum sis, cras in pulverem dissolveris. Febris una superbientis animi jactantiam omnem exstinguet. Quam igitur Deo rationem pro injustis cædibus, cum ab humanis migraveris, redditurus es? Quo vultu in tremendum justumque judicem oculos intendes? Si te divitiarum cupido exagitat, iis ad satietatem implebo. Tantum dexteram contine, pacem amplectere, cole concordiam, ut et ipse vitam pacatam agas et a cædibus liberam atque tranquillam curisque solutam, ac demum Christianorum ærumnæ necesseque finem habeant. Nefas enim est ut ii adversus ejusdem fidei cultores arma tollant.*

30. Tanta hæc locutus imperator conticuit. Symeon vero propensam adeo humilitatem plenaque modestiæ verba reveritus componendæ pacis assensum præbuit. Alter igitur alteri vale dicentes, mutuisque exsatiati complexibus, hinc inde discesere, postquam imperator Symeonem muneribus magnifice accepisset. Quod vero tunc accidit, narraturus sum, quippe prodigium remque novam et inauditam, eorum sensu ac iudicio qui hæc conjectari norunt. Mutuo enim colloquentibus regibus duas desuper aquilas devolasse ferunt

Α οὐ τῆς συγκλήτου βουλῆς τοῖς τεύχεσιν ἐφεστηκότας κατεβιῶντο τὰ δρώμενα. Ἦν οὖν ἰεῖν τότε ψυχὴν βασιλικὴν τῷ ὄντι καὶ μεγαλόφρονα, καὶ θαυμάσαι τὸ τοῦ φρονήματος ἀκατάπληκτον καὶ τὸ τῆς ἀνδρίας παράστημα, ὅτι τοσαύτην πολεμίων βλέπων ἐπιφορὰν οὐ κατεπλάγη καὶ συνεστάλη καὶ ὑπεχώρησεν, ἀλλ' ὡσπερ εἰς πλῆθος φίλων χωρῶν οὕτως ἀτρέμας ἠπῆει, μόνον οὐχὶ τὴν ψυχὴν τοῖς πολεμίοις τῶν ὑπηκόων διδοῦς ἀντιπυτρον. Πρῶτος οὖν ἐν τῇ ῥηθείᾳ ἀποβάθρα καταλαβὼν τὸν Συμεὼν ἐξεδέχετο. Ἐπεὶ δὲ ὄμηροι ἐξ ἀμφοτέρων ἐλήφθησαν τῶν μερῶν καὶ τὴν ἀποβάθραν οἱ Βούλγαροι διηρευνησαντο ἀκριβῶς, μὴ πού τις δόλος ἦ ἐνέδρα τυγχάνει, κατήλθε Συμεὼν τοῦ ἵππου καὶ πρὸς τὸν βασιλέα εἰσηλθεν. Ἀσπασάμενοι οὖν ἀλλήλους εἰρήνης λόγους ἐκίνησαν. Εἰς τὴν δὲ λέγεται τὸν βασιλέα πρὸς Συμεὼν. Ἄκηκόα σε θεοσεβῆ ἄνθρωπον καὶ Χριστιανὸν ἠπόρχειν ἀληθινόν, βλέπω δὲ τὰ ἔργα μηδαμῶς τοῖς λόγοις συμβαίνοντα. Ἴδιον μὲν γὰρ θεοσεβοῦς ἀνθρώπου καὶ Χριστιανοῦ τὸ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἀγάπην ἀσπάσασθαι, εἰπερ ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστὶ, καὶ λέγεται, ἀσεβοῦς δὲ καὶ ἀπίστου τοῦ χαίρειν σφαγὰς καὶ αἱμασιν ἀδικίας ἐκχτομένοιο· εἰ μὲν οὖν ἀληθῆς Χριστιανὸς ἠπόρχεις, καθὼς πεπληρορήμεθα, στήσόν ποτε τὰς ἀδικίους σφαγὰς καὶ τὰς τῶν ἀνοσίων αἱμάτων ἐκχύσεις, καὶ σπεῖσαι μεθ' ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν τὴν εἰρήνην, Χριστιανός [P. 485] ὢν καὶ αὐτὸς καὶ ὀνομαζόμενος, καὶ μὴ θέλε μολύνεσθαι Χριστιανῶν δεξιὰς αἱμασιν ὀμοπίστων Χριστιανῶν. Ἄνθρωπος εἰ καὶ αὐτὸς θάνατον προσδοκῶν καὶ ἀνάστασιν καὶ κρίσιν καὶ ἀναπαύσειν, καὶ σήμερον μὲν ἠπόρχων, αἴριον δὲ εἰς κόριν διαλυόμενος. Εἰς πυρετὸς ἅπαν κατασθένει τὸ φρούραγμα. Τίνα οὖν λόγον δώσεις τῷ θεῷ ἐκείθεν ἀπελθὼν ὑπὲρ τῶν ἀδικῶν σφαγῶν; ποῖω προσώπῳ τῷ φοβερῷ καὶ δικαίῳ ἐνατενίσῃς κριτῆ; Εἰ πλοῦτον ἐρᾷς, ἐγὼ σε κατακόρως τούτου ἐμπλήσω. Μόνον ἐπίσχες τὴν δεξιάν, ἀσπασαι τὴν εἰρήνην, ἀγάπησον τὴν ὀμόνοιαν, ἵνα καὶ αὐτὸς βίωσις εἰρηνικὸν καὶ ἀναίμακτον καὶ ἀπράγμον, καὶ οἱ Χριστιανοὶ παύσωνται ποτε βῶν συμφορῶν καὶ στήσωνται τὸ Χριστιανὸς ἀναρπῆν· οὐ γὰρ θέμις αὐτοῖς αἶρειν ὀπλα καθ' ὀμοπίστων.

Δ λ'. Τοσαῦτα ὁ βασιλεὺς εἰπὼν ἐσίγησεν. Ὁ δὲ Συμεὼν αἰδεσθεὶς τὴν τοσαύτην ταπεινώσειν καὶ τοῦ λόγου, κατένευσε τὴν εἰρήνην ποιησασθαι. Ἀσπασάμενοι οὖν ἀλλήλους καὶ διαχωρισθέντες, δώροις μεγαλοπρεπέσι τοῦ βασιλέως δεξιωσαμένου τὸν Συμεὼν. Ὁ δὲ τότε συμβέβηκεν, διηγήσομαι, τεράστιον τε ὄν καὶ τοῖς ταῦτα συγκρίνειν εἰδῶσι παράδοξον. Δύο φασὶν αἰτοῦς τῶν βασιλέων ὀμιλούντων ἀνυσθαι αὐτῶν ὑπερπτήναι¹⁰, κλάξαι τε καὶ πρὸς ἀλλήλους συμμῖξαι καὶ παραυτίκα διασευχθῆναι ἀλλήλων, καὶ τὸν μὲν ἐπὶ τὴν πόλιν ἐλθεῖν, τὸν δὲ ἐπὶ τὴν Θράκην

² I Joan. iv, 8.

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ ὑπερπτήναι P, αὶ μοι ἐ.απτήναι.

ἦναι. Τοῦτο ἀκριβῶς οἱ τὰ τοιαῦτα σκοποῦν· καὶ ἰδὲ ἐκρίναν οἰωνόν· ἀτυμβάτους γὰρ ἐπὶ τῆν ἀμφοτέρους διαλυθῆσθαι. Ἐφησαν. Συ- δὲ τὸ αὐτοῦ στρατόπεδον καταλαβὼν τοῖς ἐαυ- τιστάσι τὴν τοῦ βασιλέως ἀπήγγειλε σύνοσιν ἐπαίνωσιν, ἐξσθελαζέ τε αὐτοῦ τὸ τε εἶδος καὶ ὤμην καὶ τὸ ἀκχτάπληκτον τοῦ φρονήματος.

atoris sapientiam et modestiam in procerum suorum concilio sermone prosecutus, forme et robur et imperculsum animum liberaliter laudavit.

Μηνὶ Δεκεμβρίῳ κς' ἔστειψεν Ῥωμανὸς τοὺς αὐτοῦ ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, Στέφανον καὶ ταντινον. Τὸν δὲ Θεοφύλακτον τὸν υἱὸν αὐτοῦ, χον ὄντα, ἐποίησεν κληρικὸν ὁ Νικόλαος καὶ ἄλλον προχειρισάμενος, χειροτονεῖ δὲ ὑποδιά-

Τῇ δὲ ἐ' τοῦ Μαΐου μηνός, ἰνδικτιῶνος γ' ¹¹, τε- λὸς πατριάρχης Νικόλαος, κρατήσας ἐν τῇ δευτέρᾳ ἀναβάσει τοῦ πατριαρχείου ¹² ἔτη ιγ', καὶ θάπτει τῇ [P. 486] μηνῇ αὐτοῦ τῶν Γαλακρηῶν. Τῷ δὲ ὕστερῳ μηνὶ Στέφανος ὁ Ἀμασειᾶς εὐνοῦχος ὦν αἰ πατριάρχης. Ἰωάννης δὲ ὁ μυστικὸς καὶ δυναστεύων, ἐπεὶ κατὰ τοῦ βασιλέως φρονεῖν ἔβη, φυγῆ χρησάμενος ἐν τῇ τῆς Μονακαστάνου εἰρεταί μονῇ. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ τοῦ Βοβλα ἐν Ολύμπῳ ἀποκείρεται. Προβάλλεται δὲ ὁ βασι- Ῥωμανὸς Θεοφάνην πρωτοβεστιαρίον παραδυ- ούοντα. Γίνεται δὲ τότε σεισμός φοβερός ἐν τῷ θρακῆσιων θέματι, καὶ χάσμα γῆς μέγα καὶ κα- ρκτικόν, ὡς πολλὰ χωρὰ καὶ ἐκκλησίας αὐτάν- καταπτώθῃναι ¹³.

is, ut multa prædia et loca ac ecclesiæ virique in eis absorbente vasta voragine pariter per-

Μηνὶ Μαΐῳ κζ', ἰνδικτιῶνος ιε', Ἰωάννης ὁ ὀνόμοι· εἶπεν Ῥωμανῷ τῷ βασιλεῖ ὅτι Ἡ Ἰστα- στήλη ἐπάνω τῆς καμάρας τοῦ Σηρολόφου καὶ δυσμὰς βλέπουσα τοῦ Συμεῶν ἔστι καὶ αὐτῆς τὴν κεφαλὴν ἐκκόψει, τῇ αὐτῇ ὥρᾳ ὁ εὐὼν τελευτᾷ. Ἀποστείλας οὖν ὁ βασιλεὺς τῇ τὴν κεφαλὴν τῆς στήλης ἐξέκοψε· καὶ τῇ αὐ- ρᾷ ὁ Συμεῶν εἰς Βουλγαρίαν ἐτελεύτησε, Πέτρον ἰὸν αὐτοῦ προβαλόμενος ἄρχοντα, ὃν ἐκ τῆς δευ- ρας αὐτοῦ γυναικὸς εἶχεν· Μιχαὴλ δὲ τὸν ἐκ τῆς ἄρας αὐτῷ γενόμενον γυναικὸς ἀπέκτειρε μονα- Ἰωάννης δὲ καὶ Βενιαμὶν οἱ τοῦ Πέτρου ἀδελ- ἐπιστολὴν ἐκομίσαντο Βουλγαρικὴν.

Τὰ κύκλω οὖν ἔβη τὴν τοῦ Συμεῶν μαθόντες ὕτην, οἱ τε Χροβάτοι καὶ οἱ λοιποὶ, κατὰ Βουλ- ὦν κινεῖν ἐβούλοντο· λιμοῦ δὲ μεγίστου μετὰ ἐκρίβων τὴν Βουλγαρίαν ἐκπέζοντος, ἐδεδέσαν μᾶλλον τὴν τῶν Ῥωμαίων ἐπέλευσιν. Ὄθεν καὶ Ῥωμανίαν ἐκστρατεύουσι καὶ τῇ Μακεδονίᾳ ἐλυμαίνονται. Οἱ δὲ Βούλγαροι τὴν πρὸς αὐτοὺς εὐσιν τοῦ βασιλέως ἀκούσαντες περὶ εἰρήνης τίζουσι, καὶ ἀποστέλλουσι μοναχόν τινα Καλο- νί ὀνομαζόμενον, Ἀρμενιακὸν τῷ γένει· ὃς ἀ τοῦ βασιλέως ἀσμενέστατα δεχθεὶς τὴν εἰρή-

A clangoremque edentes coivisse, ac **739** mox facto divortio alteram quidem urbem petiisse, alteram in Thraciam pennarum remigio sese sub- duxisse. Nec hæc fausti ominis iudicata iis qui- bus istiusmodi curiosius rimandis addicta opera; nempe discordes fore infectaque recessuros pace principes divinavere. Symeon in castra reversus atoris sapientiam et modestiam in procerum suorum concilio sermone prosecutus, forme et robur et imperculsum animum liberaliter laudavit.

31. Mensis Decembris quinto supra vigesimum Romanus imperator filios suos Stephanum et Constantinum in Magna ecclesia augustali corona donavit; Theophylactum autem ejus item filium, qui spado esset, Nicolaus fecit clericum, syucellumque præficiens hypodiaconum ordi- navit.

32. Mensis Maii die quinto decimo, indictione tertia, moritur Nicolaus patriarcha, patriarchatu potitus annos quatuordecim, ex quo secundo sedem conscendit; sepeliturque in monasterio suo Galaerenorum. Mense autem Augusto Stephanus Amasæe metropolita, ipse eunuchus, patriarcha creatur. Porro Joannes mysticus et subad- juva, quod res novas moliri ac imperatori in- sidiari convictus fugam inierat, in Monocastani monasterio monachi ritu tondetur. Constantinus item Boelas in Olympo capillorum cultu muliatur. Præficit vero Romanus imperator subadju- vam Theophanem protovestiarium, quo tempore formidabilis terræ **740** motus in Thraciesiorum

C themate accidit, ingensque terræ hiatus ac ter-

33. Mensis Maii die septimo supra vigesimum, indictione quinta decima, ait Joannes astronomus imperatori: *Quæ super Xerolophi fornicem erecta statua est, versa facie ad occidentem, Symeonis figura est. Ejus caput si excideris, ipsa hora Symeon diem obibit.* Miso itaque noctu imperator ministro statuæ caput abstulit, eademque hora Symeon in Bulgaria occidit, Petro filio, quem ex secundo toro susceperat, principe designato ac successore, Michaele vero ex priore uxore nato in monachum attonso. Joannes porro et Benjamin epistolam Bulgarice scriptam attulerunt.

34. Audita itaque Symeonis morte circumvi- cinæ nationes, Chrobati pariter ac reliqui, ad- versum Bulgaros bellum movere cogitabant. Cum- que fames maxima ac locustarum vis Bulgariam dire premeret et affligeret, Romanorum in se impetum ac grassationem magis formidabant. Idcirco illi quoque Macedoniam populari. Audita autem imperatoris in eos expeditione de pace solliciti, monachum quemdam patria Armenium, Calosyrim nomine, mittunt. Susceptus ab impe- ratore placidissime legatus, pace confirmata,

VARIÆ LECTIONES

γ'] ιγ' margo P. ¹¹ πατριάρχου P. ¹² καταπτώθῃναι p. 582 c.

nuptiarum fœdera cum imperatore 741 inire deposcit. Pacti itaque Mariam Christophori imperatoris filiam nuptum daturus, Petrum per litteras accersunt. Mittitur ergo Nicetas magister Romani imperatoris socer, qui venienti Petro occurrens in urbem usque deducat. Venerant ad Blachernas, cum imperator salutatum egressus, qui hospites adessent officiosissime amplexus est; habitoque secretiori tractatu pacis fœdera ac nuptiales contractus subscribere, Theophane protovestiario horum illis sequestro et instructore, Mensis vero Octobris die octavo Petrus et Maria corollas nuptiales in sanctissimæ Dei Genitricis Pegarum æde subeunt, benedictionem impartiente patriarcha Stephano. Cunctisque nuptiarum ritu legitimis festis gaudiis peractis, non minima Bulgarorum contentio fuit ut Christophorus faustis ipse vocibus ac omnibus prior acciperetur, deinde Constantinus; quod ipsum ut fieret imperator consensit. Nec post multos dies, accepta Petrus Maria conjuge, in Bulgariam discessit.

35. Veniunt a Melitene legati, eisque comes eorum dux Apolasath: congruis vero honoribus a Romano suscepti, pacis fœdere constituto, ad sua reversi sunt. Quo ex tempore Romanis succenturiati adversus suæ gentis homines Saracenos bella gerebant, triumphique pompa una cum Romanis captivos ducentes Agarenos in urbem intrabant: res sane 742 mira et inaudita, impiorumque Agarenorum infelicitatis certa probatio. Apolasath autem, viro prudente ac sagaci, vivis exempto mox pacis fœdera dissolvere. Expeditione ergo in eos suscepta Joannes Curcuas scholarum domesticus cum legionibus ac agminibus, Meliasque cum Armeniis, in eas angustias Melitenem ac circumvicina loca conjecerunt, ut in curatoriam (nos provinciam dicimus) eam imperator redegerit, multaque auri et argenti millia annuo tributo inde accipienda imperarit.

36. In crimen porro vocatus Nicetas magister, Christophori imperatoris socer, eo nomine quod auctor genero esset ut adversus patrem assumpta tyrannide imperio eum pelleret. Quare hunc urbe ejectum monachum effecere.

37. Die decima octava Junii mensis, indictione sexta, moritur Stephanus patriarcha, cum sedem tenuisset annos duos, menses undecim. Quarta decima vero mensis Decembris Tryphonem, virum religiosum ac notæ sanctitatis, ex Opsicio adducunt atque ad certum tempus patriarcham constituunt. Unde illo ad tempus fungi munere non sustinente, sed ad finem usque vitæ sedem retinere volente, dolo in sententiam inducunt, hoc modo. Nolente enim assensum præbere, sicut nescire eum litteras nec posse scribere, eaque ratione obniti ac resistere. Probaturus

Α νην ἐδεθαίωσε, καὶ συναλλάγμα ¹⁴ μετὰ τοῦ βασιλέως ποιῆσαι αἰτεῖται. Σύμφωναν τε ποιήσαντες εἰς τὸ δοῦναι αὐτῷ Πέτρῳ τὴν θυγατέρα Χριστοφύρου τοῦ βασιλέως Μαρῖαν, γράφουσι τῷ Πέτρῳ εἶθεῖν. Ἀποστέλλεται οὖν Νικήτας μάγιστρος ὁ συμπένθερος Ῥωμανοῦ τοῦ βασιλέως ὑπαντῆσαι αὐτῷ καὶ ἀγαγεῖν μέχρι τῆς πόλεως. Καὶ ἐλθόντες ἐν Βλαχέρναις, ὁ βασιλεὺς ἀπειθῶν κατησπάσατο αὐτόν· καὶ τὰ εἰκότα συνομιλήσαντες ὑπέγραψαν τὰ τε σύμφωνα τῆς εἰρήνης καὶ τὰ γαμικὰ συναλλάγματα, μεσολαβῶντος ἐν τούτοις τοῦ πρωτοβεστιαρίου Θεοφάνους· [P. 487]. Τῇ δὲ η' τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς στέφεται Πέτρος καὶ Μαρία ἐν τῷ ναῷ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῶν Πηγῶν παρὰ Στεφάνου πατριάρχου. Πάντων δὲ τῶν εἰθισμένων φαειρῶς τελεσθέντων, οἱ Βούλγαροι ἐνοστασιν οὐ μικρὰν ἐποίησαντο τοῦ πρότερον εὐφημεῖσθαι Χριστοφύρον, εἰτα Κωνσταντῖνον· ὃ καὶ ἐπένευσεν ὁ βασιλεὺς. Καὶ μετ' ἑλίγας ἡμέρας λαμβάνει τὴν ἰδίαν γυναῖκα Μαρῖαν ὁ Πέτρος, καὶ ἐπὶ Βουλγαρίαν πορεύεται.

λε'. Ἐρχονται πρέσβεις ἀπὸ Μελιτηνῆς, καὶ μετ' αὐτῶν καὶ ὁ στρατηγὸς αὐτῶν Ἀπολάσαθ. Καὶ ὑποδεχθέντες ¹⁵ παρὰ Ῥωμανοῦ μετὰ τῆς προσηκούσης τιμῆς, σύμφωνα τε εἰρήνης ποιήσαντες, ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια, καὶ ἕκτοτε συνεστρατεύοντο Ῥωμαίοις κατὰ τῶν ὁμοφύλων Σαρακηνῶν, καὶ ἐν τοῖς ἐπινηλίοις συνήρχοντο τοῖς Ῥωμαίοις ἐν τῇ πόλει, αἰχμαλώτους ἄγοντες Ἀγαρηνοῦς· ὅπερ ἦν θαυμαστὸν καὶ παράδοξον καὶ δεῖγμα τῆς τῶν ἀθέων Ἀγαρηνῶν δυστυχίας. Τελευτήσαντος δὲ Ἀπολάσαθ ἀνδρὸς φρονίμου καὶ συνετοῦ διέλυσαν τὴν εἰρήνην οἱ τὴν Μελιτηνὴν κατοικοῦντες. Ἐκστρατεύσαντες οὖν κατ' αὐτῶν ὃ τε Δούξ τῶν σχολῶν Ἰωάννης ὁ Κουρκούας μετὰ τῶν θεμάτων καὶ ταγματῶν καὶ Μελίας μετὰ τῶν Ἀρμενίων· οἱ καὶ εἰς τσασάτην στένευσαν τὴν Μελιτηνὴν κατέστησαν καὶ τὰ περὶ αὐτὴν, ὡς καὶ κουρατωρεῖαν ποιῆσαι ταύτην τὸν βασιλέα, καὶ πολλὰς χιλιάδας χρυσίου καὶ ἀργυρίου ἐκείθεν λαμβάνειν ἐτησίως.

λς'. Κατηγορήθη δὲ Νικήτας μάγιστρος ὁ πενθερὸς Χριστοφύρου βασιλέως ὡς ὑποτιθέμενος αὐτῷ κατὰ τοῦ ἰδίου γενέσθαι πατρός καὶ τῆς βασιλείας αὐτόν ἐξεῶσσε. Τοῦτον ἐξώρισαν τῆς πόλεως καὶ μοναχὸν ἐποίησαν.

λζ'. Τῇ ιη' τοῦ Ἰουνίου μηνὸς, τῆς ς' ἑνδιηκτιῶνος, τελευτᾷ Στέφανος πατριάρχης, κρατήσας ἔτη β' μῆνας· ια'. Τῇ δὲ ιδ' τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς ἄγουσα Τρύφωνα ἀπὸ τοῦ Ὀψικίου, ἐπ' εὐλαθείᾳ καὶ ἀγιότητι μαρτυρούμενον, καὶ χειροτονῶσαι πατριάρχην ἐπὶ ρητῷ χρόνῳ. Ὅθεν αὐτοῦ μὴ ἀνεγομένου ἐπὶ ρητῷ χρόνῳ γενέσθαι, ἀλλὰ μέχρι τέλους τῆς ζωῆς αὐτοῦ, δόλιμ τούτου πείθουσι τῷ τρόπῳ τούτῳ. Ἀέγουσαι γὰρ μὴ βουλομένην συγκαταθέσθαι· Οὐτός οὐδε οἶδε γράμματα, οὐδὲ γράψαι δύναται, καὶ ἐπὶ τούτῳ ἀνθίσταται. Ὅ δὲ βεβαῖως βουλόμενος αὐτοῦ· ὅτι καὶ γράφει καὶ ἀναγινώσκει, [P. 488] αἰτεῖ

VARIÆ LECTIONES.

¹⁴ καὶ γαμικὸν συναλλάγμα? ¹⁵ ἀποδεχθέντες Γ.

χάρτην καὶ μέλαν. Παρέχουσιν οὖν αὐτῷ τόμον καινόν, καὶ κάτω που πρὸς τὰ τέλη ποιοῦσιν γράφαι· Τρύφων ἔλεε θεοῦ μοναχὸς καὶ πατριάρχης ἀρσθελίς καὶ στοιχῶν τοῖς προσηραμμένοις ἰδίᾳ χειρὶ ὑπεγράψα. Τοῦτο λαβόντες χειροκρούουσιν αὐτὸν πατριάρχην. Γράφουσιν οὖν ἄνωθεν τῆς ὑπογραφῆς τοῦ πατριάρχου Τρύφωνος ὅπερ αὐτοὶ ἐβούλοντο· μεθ' ὃ καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ βήτου χρόνου καταβιάζουσιν αὐτὸν, τοῦ πατριάρχου μὴ θέλοντος, ὅμως τῇ ἰδίᾳ ὑπογραφῇ πεισθέντα καὶ τὴν πλάνην μὴ φέροντα. Τοῦτο δὲ γέγονεν διὰ τὸ εἰς μέτρον φθάσειν ἡλικίας ἤδη Θεοφύλακτον τὸν τοῦ βασιλέως Ῥωμαίου υἱόν.

Acta fraus, quod Theophylactus Romani imperatoris

videtur, attingeret.

[P. 488] λη'. Τῇ δὲ κε' τοῦ αὐτοῦ μηνὸς χειμῶν ἀφόρητος γέγονεν, ὡς χρυσταλλωθῆναι τὴν γῆν ἐπὶ ἡμέρας ρκ'. Ὄθεν καὶ γέγονε μέγας λιμὸς, καὶ θάνατος ἐκ τούτου πολλός, ὡς μὴ δύνασθαι τοὺς ζῶντας ἐκκομίζειν τοὺς τεθνεώτας. Ὄθεν βασιλεὺς Ῥωμαῖνός, τὴν ἀφόρητον ἐκείνην βίαν τοῦ ψύχους κατανοήσας, καὶ τὴν τοῦ λιμοῦ παραμυθησόμενος Ἰνδουαν, ἀνέφραξέ τε θυρίσι καὶ σανιδώμασι τὰς τῶν ἐμβόλων στοάς, ὡς μὴ τὴν χιόνα καὶ τὸ ψύχος ἐκείθεν ἐπεισιέναι τοῖς πένησι, καὶ ἀρχλας ἐν πᾶσι τοῖς ἐμβόλοις κατεσκεύασεν. Ἀργυρίᾳ τε κατὰ μῆνα τοῖς ἐν ταύταις κατακειμένοις πένησι διδοσθαι διετάξατο, καὶ τὰ μηνιαῖα τριμήσια τοῖς ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πένησι διανεμῆσθαι, ὡς εἶναι τὰ διδόμενα καθ' ἕκαστον μῆνα ἀργυρίου ἐγκυχαρχμένον χιλιάδας ιβ'. Τρεῖς δὲ αὐτῶν πένητες καθ' ἕκαστην συνήσθιον, λαμβάνοντες ἀνά νομίσματος ἑνός. Τῇ δὲ τετραδί καὶ τῇ παρασκευῇ μοναχοὶ ὁμοίως, λαμβάνοντες ἀνά νομίσματος ἑνός. Ἦν δὲ καὶ τις τῶν παίδων ἀναγινώσκων ἐν τῇ τραπέζῃ αὐτοῦ. Φιλομόναχος δὲ εἰ καὶ τις ἄλλος ᾔν, πᾶσι τοῖς ἀρετῇ· ἀντεχομένοις μοναχοῖς τὰς ἑαυτοῦ πράξεις μετὰ δακρῶν ἔλεγεν, τὰς τε ἐκκλησίας παντοίως ἐκόσμη, καὶ τοῖς ἐν πᾶσιν ὄρεσι μοναχοῖς βόγας ἐξάπεσσειε, τὰ τε μοναστήρια περιέβαλε, καὶ τοῖς ἐν αὐτοῖς διὰ θεῶν ἀποκαρεῖσιν ἧ καὶ ἐγκλειστοῖς οὖσι βόγας τυπώσας οὐ διέλιπε δίδοναι. Ταῦτα ὡς ἐκ πολλῶν ὀλίγα τῶν ἀπειρῶν αὐτοῦ κατ' ἄρθωμάτων καὶ ἐλεημοσυνῶν διεξήλομεν.

agobant, constituta stipendia præbere non cessabat. Pauca hæc ex multis ac innumerabilibus

eius virtutum eleemosynarumque nobis perscripta opera.

λθ'. Ἐπέθεντο Πέτρῳ τῷ Βουλγάρῳ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ μετὰ καὶ ἑτέρων μεγιστάνων τοῦ Σουμῶν. Καὶ φωραθέντες, ὁ μὲν Ἰωάννης τύπτεται καὶ ἐγκλείεται ἐν τῇ φυλακῇ, οἱ δὲ λοιποὶ τιμωρίαις καὶ ταῖς τυχοῦσαις ὑποβάλλονται. Τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἀποστέλλει καὶ ἀναλαμβάνει τὸν Ἰωάννην.

μα'. Τῇ β' ἡμέρᾳ τοῦ Μαρτίου μηνὸς, Κοσμίτης ἐπεσον ἐν τῷ φόρῳ ἐκ τῶν ἐν τοῖς στοιχηθῶν ἱστανῶν ἐκείσε κίσει, καὶ ἀπέκτεινεν ἄνδρας ἐξ. Γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμὸς εἰς τὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ φόρου ἐμβολόν, καὶ ἐκάησαν τὰ κηρόπυλα καὶ τὰ γυνάρια μέχρι τῶν Ψυχῶν.

μα'. Τῷ δὲ Αὐγούστῳ μηνί, τῆς δ' Ἰνδικτιῶνος,

itaque sibi scribendi atque legendi peritiam non deesse, chartam sibi et 743 atramentum afferri jubet. Novo igitur allato tomo, ad oram infra scribere faciunt: Tryphon Dei misericordia monachus et patriarcha, quæ præscripta sunt grata habens, eisque assensum præbens, manu propria subscripsi. Libello accepto patriarcham inaugurant. Tum quidquid videbatur, in charta vacua ante Tryphonis subscriptionem exarant. Postea, ac ubi præstitutum illi tempus effluerat, invitum patriarcham sede deturbant, propriæ tamen cedentem subscriptioni, et cum ille factam sibi fraudem moleste ferret. Inde vero tota instructa fraus, quod Theophylactus Romani imperatoris

fillius ætatis jam modum, et ut sacerdotio maturus

38. Eiusdem mensis die vigesima quinta adeo aspera hiems fuit, ut terra dies centum viginti gelu non solverit. Ex quo fames ingens magnaque mortalitas fuit, sic nimirum ut nec efferendis mortuis vivi sufficerent. Romanus itaque intolerandam hanc frigiditatis vim considerans, famisque levaturus inopiam, porticum spatia tabulatis distinxit et fenestras apposuit, ne inde nix frigusque pauperibus incommodarent. Arculas quoque seu projecturas in cunctis porticibus extruxit, pauperibusque in eis jacentibus quot mensibus argenteos numerandos constituit, similiter quoque pauperibus in ecclesiis constitutis trimetia erogari iussit, adeo ut signati argenti duodecim millia quot mensibus tribuarentur. Tres quotidie pauperes in ejus mensa comedebant, ac singuli nummum 744 accipiebant. Simili etiam ratione feriis quarta et sexta monachos adhibebat, qui ipsi singulos nummos acciperent. Erat et puerorum unus, qui in ejus mensa lectoris munus obiret. Cumque erga monachos, si quis alius, affectu duceretur, cunctis ejus instituti viris, qui virtutis propensius cultores essent, in lacrymas effusus actus suos referebat. Ecclesiis omnis generis ornatum adhibebat; monachis ubique in montibus exercentibus munera ac stipendia mittebat. Monasteria fovebat, ac iis qui in illis propter Deum comam posuerant, sive etiam inclusi

Pauca hæc ex multis ac innumerabilibus

59. Petro Bulgaro insidiatus ejus frater Joannes cum aliis Symeonis proceribus: deprehensi, Joannes quidem verberibus affectus ac carceri mancipatus, reliqui vero non vulgaribus examinati suppliciiis sunt. Imperator ubi cognovit, qui ad se Joannem adducant mittit.

40. Mensis Martii die altera Cosmites in foro cecidit ex iis qui columnis per ordinem ibi erectis impositi sunt et sex viros oppressit. Contigit vero etiam incendium ad sanctissimæ Dei Genitricis Fori porticum, incenditque cerariorum pelliciariorumque officinas, usque ad Psychas.

41. Mense Augusto, indictione quarta, motus

thorus imperator atque in domo patris
 Grypho quoque patriarcha, 745 qui
 in jam tempus munere functus esset,
 in suo monasterio vivendi finem facit.
 in ecclesia annum unum et menses quinque
 curam Theophylacti Romani filii reatam
 idua agit.

postor quidam Basilius Macedo, Constan-
 ucam sese jactitans, plures secum abduce-
 e captus cum esset, altera manuum multa-
 que occasione nactus rursus ad Opsicium
 aeneaque manu ejus loco quæ putata erat
 piata, ac prægrandi fabricato ense, pertransi-
 ultos seducens, ac si ipse Constantinus Ducas
 . Captaque arce cui Lata Petra nomen, multa-
 congesta annonarum copia, magnam adversus
 Romanam excitat rebellionem, eos qui in eum
 idissent deprædans, populansque provinciam.
 iterum cum denuo captus esset in urbem addu-
 um ad Amastriani forum combusserunt.

43. Februario mense, sexta indictione, die festo
 occursus, quem dixi Theophylactum Romani filium
 patriarcha ordinatur, cum vicarii Roma venissent,
 allato tomo synodico, de illius præscribente ordi-
 natione; a quibus etiam in patriarchali sede col-
 locatus est. Porro Romanus imperator filio suo
 Stephano uxorem locavit, Annam filiam Gamalæ;
 quæ et post nuptiales corollas augustali corona do-
 nata est.

746 44. Mense Aprili, indictione septima,
 prima Turcorum adversus Romanam ditionem
 exstitit irruptio; grassatique ad ipsam usque ur-
 bem Thraciam omnem populati sunt, ac captivos
 duxerunt. Mittitur ergo Theophanes patricius proto-
 vestiarus, resque cum illis composuit.

45. Quarta decima Januarii mensis locavit Ro-
 manus uxorem juniore filio suo Constantino gentis
 Armeniacæ, patricii Adriani filiam; qua et defun-
 cta secunda Februarii alteram ei copulavit, ex
 Mamonis illius genere, Theophano nomine.

46. Eodem anno Russi, quos Dromitas vocant
 (ac si vagos dicas ac cursu expeditos), ex Francis
 genus ducentes, conferta decem millium navium
 classe infestis signis Byzantium venerunt. In eos
 itaque Theophanes protovestiarius cum navalibus
 copiis missus, instructa classe, illorum sustinebat
 impetum. Quod vero ad Ponti Euxini Pharus jam
 venerant (dicitur autem Pharus moles quædam
 seu turris, ex qua accensa flamma viatores noctu
 in itinere diriguntur. Euxinus vero Pontus per an-
 tiphrasim dicitur, quasi bene hospitalis: male enim
 hospitalis audiebat ob grassantium in eo latronum
 erga hospites juges injurias; quibus ab Hercule
 sublatis, securitatem nacti viatores Euxinum eum
 nuncupaverunt) in loco quem Hieron vocant, ac
 si dicas templum (cui inde appellatio accessit,
 εὐμασμένων?)

τελευτῆ Χριστοφόρος ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐτάφη ἐν
 οἴκῳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Κατήγαγον δὲ καὶ τὸν π
 τριάρχην Τρύφωνα τὸν ῥητὸν χρόνον τελέσαντα, ἔ
 ἐν τῇ ἰδίᾳ μονῇ τελευτῆ. Χηρεῦει δὲ ἡ Ἐκκλησία χι
 νον ἅ' μῆνας ε', διὰ τὸ ἀτελεὲς Θεοφυλάκτου τοῦ υ
 ῥωμανοῦ.

μβ'. Βασιλεῖος δὲ τις Μακεδὼν πλάνος Κωνσταν
 τίνον Δούκα ἑαυτὸν εἶναι ἐπισημίσας, πολλοὺς μ
 ἑαυτοῦ συνεπήγετο. Οὗτος συσχεθεὶς τῆς μίδης χειρ
 ἄλλοτριούται. Ἐἴτα καιροῦ λαβόμενος καταλαμβά
 πάλιν τὸ Ὀφίκιον, καὶ χεῖρα χαλκῆν ἀνελί τῆς κοπ
 σης προσαρμοσάμενος καὶ σπάθην ὑπερμεγέθη κ
 τασκευασάμενος διήρχετο πλανῶν πολλοὺς ὡς αὐ
 εἴη Κωνσταντῖνος ὁ Δούκας· καὶ φρούριον κατασχ
 B ὁ Πλατεία πέτρα κατονομάζεται, καὶ τροφήν πολλ
 ἀποθέμενος, μεγάλην κατὰ ῥωμανίαν ἀνταρσί
 κινεῖ, προνομεύων καὶ λεηλατῶν τοὺς παρατυγχάν
 τας. Τοῦτον κρατήσαντες ἀνήγαγον ἐν τῇ πόλει, κ
 ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ ἔκαυσαν.

μγ'. Τῷ δὲ Φεβρουαρίῳ μηνί, τῆς ζ' Ἰνδικτιῶν
 τῇ ἑορτῇ τῆς Ὑπαπαντῆς, χειροτονεῖται πατριάρ
 χης ὁ ῥηθεὶς τοῦ βασιλέως· υἱὸς Θεοφυλάκτος, τοπ
 τηρητῶν ἐκ Ῥώμης ἀνελθόντων καὶ τόμον συνοδικ
 ἐπιφερομένων περὶ τῆς αὐτοῦ χειροτονίας οἰα
 ρεύοντα· οἱ καὶ τῷ πατριαρχικῷ θρόνῳ τοῦτον ἐνέθη
 σαν. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ υἱῷ Στεφάνῳ γυναῖ
 ἡγάγετο τὴν τοῦ Γαμαλᾶ θυγατέρα Ἄνναν, ἥτις ἄ
 τῷ νυμφικῷ στεφάνῳ καὶ τὸν τῆς βασιλείας ἐπέθετ

C μδ'. Μηνί Ἀπριλίῳ, Ἰνδικτιῶνος ζ', γέγονε πρῶ
 ἐκστρατεία τῶν Τούρκων κατὰ Ῥωμανίας· καὶ κ
 τατρέχουσι μέχρι τῆς πόλεως, καὶ λεηλατοῦσι πᾶ
 θρακίαν ψυχὴν. Ἀποστέλλεται οὖν ὁ πατριάρ
 [P. 490] Θεοφάνης καὶ πρωτοβεστιάριος, καὶ π
 καταλλαγὴν μετ' αὐτῶν.

με'. Τῇ δὲ ιθ' τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς ἤγ
 Ῥωμανὸς γυναῖκα τῷ τελευταίῳ υἱῷ αὐτοῦ
 σταντίνῳ, ἐκ τοῦ γένου, τῶν Ἀρμενιᾶκῶν, το
 Ἐλένην, τοῦ πατρικίου Ἀδριανοῦ θυγατέρα·
 τελευτησάσης Φεβρουαρίῳ μηνί δευτέρᾳ ἑτέρ
 τῷ συνέζησεν γυναῖκα, ἐκ τοῦ γένους τοῦ
 ἐκείνου, Θεοφανῶ λεγομένην.

μς'. Τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ κατέπλευσαν οἱ
 καὶ Δρομίται λεγόμενοι, οἱ ἐκ γένους τῶν
 D ὄντες, κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, με
 χιλιάδες δέκα. Πέμπεται οὖν πρὸς αὐτοὺς
 βεστιάριος Θεοφάνης μετὰ πλοίων. Καὶ
 εὐτρέπισας αὐτοὺς ἐξεδέχετο. Ἐπεὶ δὲ
 ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ φάρου ἐγένοντο (ε
 λείπεται ἀφιδρυμά τι ᾧ πυρὸς ἐπιτίθεται
 τοῖς ἐν νυκτὶ παροδίταις, Εὐξείνους δὲ
 ἀντίφρασιν καλεῖται· κακὸς εἶνος γὰ
 γὰς συνεχεῖς τῶν ἐκεῖσε ληστῶν πρὸς
 μένους καταδρομᾶς, οὓς φασὶν ἀνελ
 ἀδείας τυχόντες οἱ παροδίται τοῦτον ἔ
 μασαν) ἐν τῷ Ἰερῷ λεγομένῳ, ὃ
 εἰληφε διὰ τῶν τῆς Ἀργεὺς πλωτῶ
 χομένων αὐτόθι ἀνιδρῦσαι· ἢ μὲν ἐσ

Quod et ita contigit. Data enim bulla aurea cautum est ne illorum deinceps ager ac provincia a **749** Romanis diriperetur. Missa itaque sacra effligie, obviam factus accubitor Theophanes cum magifico cereorum luminumque apparatu et decenti cultu ac hymnodia ad Sangarin fluvium eam excepit, mensisque ejusdem die decimo nono ipsam deducens in urbem intravit. Imperator, qui in Blachernis esset, ibi eam pie veneratus est. Postridie vero ad Auream portam egressi tum imperatoris ambo filii, Stephanus et Constantinus, tum ejus gener Constantinus cum Theophylacto patriarcha omnique senatu, populo quoque praeunte cum lampadibus ac facibus, ad usque Sanctæ Dei Sapientiae delubrum pedibus eam deduxere; pieque ibi sacrum illud pignus venerati in palatium detulerunt.

51. Hisce diebus portentum quoddam ex Armenia in urbem venerat, pueri duo ex uno progressi utero, membris omnibus corporis integri; ab umbilico autem ad pubem alter alteri coherentes erant, obversis inter se vultibus. Hi diu multumque in urbe morati, velut ingeus quoddam ac singulare portentum, cunctorum admirationem ciebant. Quamobrem etiam velut res mali ominis, monstrum urbe expulsus; in eam tamen rursus subiit, cum solus Constantinus rerum summam adeptus esset. Horum autem gemellorum altero mortuo, partem coherescentem periti quidam medici subtili arte putavere, cum alterum vivum conservatum iri sperarent. Qui tamen ipse cum tres dies supervixisset, extinctus est.

750 52. Immensam imperator, uti a me superius dictum est, erga omnes monachos, eximie tamen erga Sergium inter monachos vitæ sanctorum præcipuum, habebat fidem, eumque colebat ac supra modum venerabatur. Erat is frater magistri Thomæ, Photii patriarchæ nepos, quem animi ingenitas quam corporis nobilitas illustriorem reddebat; discretionis rectitudo, vultus gratia, modestia animi morumque compositio mire commendabat. Sermo illi melle dulcior fluebat; firma mens ac robusta, animi sensus longe humanus atque modestus. Hunc imperator virum inclitum velut regulam ac amussim, ut sic loquar, omnis ubique componendæ vitæ suæ jagiter apud se habebat. Isque adeo imperatorem etiam atque etiam filiorum curam agere, nec indisciplinatos nullaque castigatione ad nequitiam declinare sinere, admonerat, ne et illi idem atque Heli contingeret*, ac pro filiorum scelere ipse quoque poenas daret; quod et evenit. Ante enim paucos hos dies, cum omnes intemeratam Filii Dei in linteo expressam effigiem lustrarent, dixerunt Romani filii se præter vultum nihil viderè, ejus autem gener Constanti-

Α γονε· καὶ χρυσόδουλλον ἰδοῦν μὴ κείνῳ ὑπὸ Ῥωμαίων τὴν χώραν αὐτῶν ληΐζεσθαι. Τοῦ δὲ ἀγίου ἐκμαγείου ἀποσταλέντος, ἀπήντησεν αὐτῷ Θεοφάνης ὁ παρακοιμώμενος μετὰ λαμπρᾶς φωταγωγίας καὶ τῆς δεούσης τιμῆς; καὶ ὑμνωδίας κατὰ τὸν Σάγγαριν ποταμόν. Τῇ δὲ 19^ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς σὺν αὐτῷ ἐν τῇ πόλει εἰσῆλθε. Τοῦ δὲ βασιλέως ὄντος ἐν Βλαχέρναις κάκειθεν αὐτὸ προσκυνήσαντος, τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθεν ἐν τῇ Χρυσῇ πόρτῃ οἱ τε βασιλέως δύο υἱοί, Στέφανος καὶ Κωνσταντῖνος, καὶ ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ Κωνσταντῖνος σὺν τῷ πατριάρχῃ Θεοφυλάκτῳ καὶ τῇ συγκλήτῳ πάσῃ, καὶ τοῦ λαοῦ προπορευομένου μετὰ φωταγωγίας μέχρι τοῦ ναοῦ τῆς τοῦ Θεοῦ Ἁγίας Σοφίας περὶ τοῦτο διεκόμισαν, καὶ προσκυνηθέν ἐκεῖσε ἐν τῷ παλατίῳ τοῦτο ἀνήγαγον.

[P. 492] να'. Ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις Ἀρμένιον τι τέρας τῇ πόλει ἐπεφοιτήκει, παῖδες συμφοεῖς ἄρβυνοι, ἐκ μιᾶς προελθόντες γαστρός, ἄρτιοι μὲν πάντα τὰ μέλη τοῦ σώματος· ἀπὸ δὲ τοῦ στόματος τῆς γαστρός καὶ μέχρι τῶν ὑπὸ γαστέρα συμπεφυκότες ἄλλήλοισι; ὑπῆρχον, ἀντιπρόσωποι. Οἱ ἐπὶ πλείστον ἐν τῇ πόλει ἐδιατρίψαντες ὑπὸ πάντων ὡς ἐξαισίων τι τέρας ἐθαυμάζοντο· ὅθεν καὶ ὡς πονηρὸς τις οἰωνὸς τῆς πόλεως ἐξηλάθη. Πάλιν δὲ ἐπὶ τῆς μονοκρατορίας τῆς βασιλείας ¹⁰ Κωνσταντίνου εἰσῆλθε. Καὶ ἐπειδὴ ὁ ἕτερος αὐτῶν ἐτεθνήκει, ἱατροί τινες ἔμπειροι τὸ συγκεκολλημένον μέρος διέτεμον εὐφυῶς ἐλπίδι τοῦ τὸν ἕτερον ζῆσεσθαι. Ἀλλὰ καὶ οὗτος τρεῖς ἡμέρας ἐπιβίους ἐτελεύτησεν.

νβ'. Ἐν πᾶσι μὲν οὖν, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, τοῖς μοναχοῖς ὁ βασιλεὺς πίστιν ἐκέκτητο ἄμετρον, διαφερόντως δὲ ἐτίμα καὶ ὑπέρεσκε Σέργιον τὸν ἐν μοναχοῖς διαδόκοντα, ὃς ἀδελφὸς μὲν τοῦ μαγίστρου ἐπεφοίκει Θωμᾶ, ἀνεψιὸς δὲ τοῦ πατριάρχου Θωτίου· ὃν πλέον τῆς σαρκικῆς εὐγενείας ἢ κατὰ ψυχὴν ἐτίμα εὐγένεια τὸ τε τῆς διακρίσεως εὐθὺ καὶ τὸ τοῦ προσώπου χαρίεν τὸ μέτριον τε τοῦ φρονήματος καὶ τοῦ ἤθους· τὸν μὲν γὰρ λόγον εἶχε γλυκύτερον μέλιτος ἀποστάζοντα, τὸ ἦθος πάγιον καὶ σταθερὸν, τὸ δὲ φρόνημα πολὺ φυσικὸν καὶ ταπεινόν. Τοῦτον δὲ τὸν ἀοίδιμον ἀδιαλείπτως μετ' αὐτοῦ εἶχεν ὁ βασιλεὺς, κανόνα, ὡς ἂν τις εἴποι, τὸν αὐτοῦ βίον ἀεὶ βυθίζοντα. Οὗτος πολλὰ παρήγει τῷ βασιλεῖ τῶν παιδῶν ἐπιμελεῖσθαι καὶ μὴ ἀπαιδεύτους εἶναι εἰς πονηρίαν ἐκκλίνοντας, μὴ ποτε καὶ αὐτὸς πάθοι τὸ τοῦ Ἡλίου, τιμωρίαν ἐκτίσας ὑπὲρ τῆς τῶν παιδῶν παρανομίας. Ὅ καὶ γέγονε. Καὶ γὰρ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν τούτων, πάντων καθιστορούντων τὸν Στρατον χαρακτηρὰ ἐν τῷ ἁγίῳ ἐκμαγείῳ τοῦ Γίου τοῦ Θεοῦ, ἔλεγον οἱ υἱοὶ τοῦ βασιλέως μὴ βλέπειν τι ἢ πρόσωπον μόνον, ὁ δὲ γαμβρὸς Κωνσταντῖνος ἔλεγεν βλέπειν ὀφθαλμούς καὶ ὄτα. Πρὸς οὓς καὶ εἶπεν ὁ

* I Reg. iii, 42.

¹⁰ τοῦ βασιλέως?

αοιδίμος Σέργιο· Καλῶς ἀμφοτέροι εἶδests. Οἱ δὲ ἀντίφρασιν· Καὶ τί σημαίνει ἐκάστου τούτου ἡ διαφορά; Ἀπεκρίθη· Οὐκ ἐγὼ, ἀλλὰ Δαβὶδ ὁ προφήτης λέγει· «Ὑψοθαλμοὶ Κυρίου ἐπὶ δικαίους, καὶ ὤτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν, πρόσωπον δὲ Κυρίου ἐπὶ ποιούντας [P. 493] κακὰ τοῦ ἐξολοθρεῦσαι ἐκ γῆς τὸ μνημόσυνον αὐτῶν.» Τότε ἀκούσαντες ἐκείνοι θυμοῦ ἐπλήσθησαν καὶ κατ' αὐτοῦ ἐβουλεύοντο. Ὅθεν δὴ καὶ τοῦ παλατίου κατάγουσι τὸν πατέρα αὐτῶν καὶ ἐν τῇ νήσῳ ἐξορίζουσιν. Ἀλλὰ δὴ καὶ πάλιν αὐτὸν εἶχεν ἐκεῖ Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς τῶν συμφορῶν παραμύθιον καὶ τῶν θλίψεων ἀκεσώδυνον φάρμακον. Συνῆν τούτῳ καὶ Πολύευκτος· ὁ εὐλαβέστατος μοναχός, τὰ εἰκότα παραμυθούμενος, ἕως τοῦ πατριάρχου Θεοφυλάκτου τελευτήσαντος αὐτὸς πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως προχειρίζεται. Εἰσεσιχίζεται δὲ καὶ οὕτως παρὰ Σεργίου τοῦ εἰρημένου εὐλαβεστάτου μοναχοῦ Ῥωμανῷ τῷ βασιλεῖ τρόπῳ τοῦψδε· Τοῦ πατριάρχου Θεοφυλάκτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ συχνότερως τοσοῦτος, παρεκάλει Ῥωμανὸς τὴν Σέργιον γενέσθαι πατριάρχην. Ὁ δὲ ἀπὸ ψυχῆς τοῦτο ἀπαρνούμενος ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἠναγκάζετο. Καὶ ποτὶ φησιν· Ἔχω, δέσποτα, εἰ θέλεις, πατριάρχην, ἀνδρα εὐλαβῆ καὶ χρησιμεύοντα, ἀλλὰ μὴν καὶ σοφὸν εἰς τὴν τοιαύτην ἀξίαν. Ὁ δὲ, Ἄς ἴδω αὐτόν. Ἐρχεται μετὰ τοῦ Σεργίου καὶ ὁ Πολύευκτος· καὶ ὡς εἰσῆλθον ἀμφοτέροι εἰς τὸν βασιλεῖα, αὐτὸς μὲν ὁ βασιλεὺς καθίσταται ἐπὶ τῆς κλίνης, συγκαθίσταται δὲ αὐτῷ καὶ ὁ Σέργιος· τὸν δὲ Πολύευκτον εἰς σκάμνον ἐκάθισαν. Ἐρωτᾷ ὁ βασιλεὺς χρησίμῳ τι Γραφικῶν τῷ Πολυεύκτῳ, σκοπῶν ἐπὶ τὸ ἀκούσαι ποτὶς τὴν λαλιὰν αὐτοῦ, ὡς ἔθος τοῖς ἀνθρώποις. Ὁ δὲ δέξυθιμας ἦν αὐστηρῶς πως καὶ ἀποφαντικῶς ἀπεκρίθη τραχιεὶ τῇ φωνῇ· Ὁ καθεζόμενος μετὰ τῆς βασιλείας σου ἐν τῇ κλίνῃ σου ἐρμηνεύσάτω αὐτός. Καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς εὐθύς τὸν λόγον ὡς φθόβου βέλος ἐντῇ καρδίᾳ δεξάμενος· ὁ δὲ μακαρίτης Σέργιος τῷ κρυπτῷ φρονήματι τὴν λόγον ἐπαμβλῦναι θέλων φέπειται ἑαυτὸν εἰς τοὺς πόδας Πολυεύκτου, καὶ, Ἐῶμαι ὑπὲρ ἡμοῦ, πάτερ ἅγιε, λέγει, ὅτι τοσαύτας ἡμέρας ἀτακτῶν οὐκ ἦσθαι ἠόμην. Τοῦ δὲ βασιλέως αὐτομένου· Διὰ τί οὕτως ἐποίησας; Ἰση, Ὅτι οὕτως ἐφείλει ποιεῖν ὁ προσητάμενος, καὶ μάλιστα Ἐκκλησιαίας, καὶ μὴ κατὰ προσωπολήψιαν τι ποιεῖν. Ἐκτοτε οὖν οὐκ ἐπεισθῆ ἐν τῇ κλίνῃ τοῦ βασιλέως σὺν ὅλῳ τῷ συνέδῳ καθισθῆναι.

Petrone alicuius agere. Exque eo tempore nunquam Sergius adduci potuit ut in imperatoris lectulo sederet.

53. Στέφανος τοῖνον ὁ υἱὸς Ῥωμανοῦ ἐπαναστάς τῷ πατρὶ, συμβούλιος τε χρῆσάμενος τῷ τε ἀπὸ μοναχῶν Μαρνανῷ καὶ Βασιλεῖω [P. 494] τῷ λεγομένῳ Πετεῖνῳ καὶ Μανουὴλ τῷ Κουρτίῳ, συνειδύτων αὐτῷ καὶ τῶν λοιπῶν βασιλέων, ἐπεὶ μακρῷ γῆρα καὶ ὄσῳ τρυχόμενος εἶδεν, καὶ τὴν βασιλείαν κατὰ διαθήκας ἀπακριθωσάμενος (καὶ ἀνακτα πρώτον τὸν Πορφυρογέννητον Κωνσταντίνον προσδιώριστο καὶ

nus videre se oculos et aures affirmavit. Ad quos vir inclitus Sergius, Bene, inquit, utrique vidistis. Tum illi : Quidnam vero sibi vult utriusque discrimen? respondit : Non ego, sed David propheta ait b : « Oculi Domini super justos, et aures ejus in preces eorum, vultus autem Domini super facientes mala, ut perdat de terra memoriam 751 eorum. » Quo audito ira impleti sunt, inibantque adversus eum consilium. Quamobrem etiam patrem aula dejecerunt inque insulam eum relegarunt; quo ipso loco Romanus imperator eo rursus tristitium rerum ærumnarumque solatio utebatur ac leniente remedio. Una quoque versabatur religiosissimus monachus Polyuctus, ipse præter convenienti opera solans. Hic nimirum, Theophylacto patriarcha vivis exemplo, patriarcha Cpolititanus a Constantino imperatore præficitur. Quin hic quoque a Sergio, quem dicebam, religiosissimo monacho, per hunc modum Romano imperatori insinuat. Theophylacto Romani filio crebrius laborante ægraque nimis valetudine, rogabat ille Sergium ut patriarchæ munus iniret. Illo tamen strenue exque animo recusante, ad multos dies ejus tentata constantia est. Aitque tandem : Si placet, imperator, patriarcham habeo, virum religiosum commodumque, sed et sapientia pollentem, quanta ex sedis hujus rationibus est. Cui Romanus : Quæso te, hominem videam. Venit itaque cum Sergio et Polyuctus; cumque ambo ad imperatorem ingressi essent, ipse quidem imperator in lectulo scdit, Sergiusque una cum illo consedit. Polyuctus in scabello seorsum sedere jussus. Tum rogat imperator commodum aliquid ex Scriptura, eo spectans ut quanta ejus dicendi facultas vel parum auditu experiretur, uti fere hominum moribus comparatum est. Tum ille ira velox austere quodammodo ac resolute voce aspera : Qui tecum in lectulo sedet, imperator, is interpretetur. 752 Ac quidem imperator ceu invidiæ jaculum, quod sic ille locutus erat, in corde accepit. Beatæ vero memoria: Sergius, naturali solertia humanitatisque sensu mollire satagens quod ita exciderat, ad Polyucti se pedes abjicit, atque : Ora pro me, Pater sancte, quod tandiu incompositis moribus me ipse non cognovi. Percontatur imperator cur ita se gesserit. Ad quem ille : Quod is qui præest, se ita gerere debet, ac præsertim qui Ecclesiæ præpositus est; non acceptionis

53. Stephanus igitur Romani filius in patrem insurgens, adhibitisque in consilium Mariano exmonacho et Basilio cognomento Petino, necnon Manuele Curtice, consciis etiam reliquis Augustis, quod gravi morbo ac senio detritum eum videret. ac qui testamenti tabulis res imperii ordinasset, primumque imperatorem Constantinum Porphyrogennetum statuisset, tumque deinceps filios suos

ᵇ Psal. xxxiii, 16.

secundo ac tertio ordine imperatores fore decrevisset, expressisque ad eos verbis sanxisset atque firmasset, si quid adversus primum imperatorem offenderint ac majestatem violaverint, confestim imperio abdicandos esse, male aula detrusum inque Proten insulam relegatum monachi ritu caesarie multavit.

Imperium Constantini Porphyrogeneti.

753 1. Imperator igitur ejus gener Constantinus relictus est, mensis Decembris vigesimo, indictione tertia, anno 6454. Is statim Bardam Phocam magistrum et scholarum domesticum creat, Constantinum vero navalium copiarum ducem, necnon tribunos viros quosdam strenuos ac industrios. Petinum patricium ac comitem stabuli fecit, Curricem patricium et excubiarum drungarium; quos brevi divina insecuta ultio est, ut qui se in christum Domini scelerate gessissent. Majestatis namque rei deprehensi misera morte vitam ambo abruperunt.

2. Quadraginta vero dierum exacto spatio, Constantinus Porphyrogenetus suspectos habens Stephanum et Constantinum fratres, ne in se quoque, uti par est, talia molirentur, ut qui patri non percissent, nec sibi essent parcituri. Aiunt enim, (ex Meandro), *Corrumpunt bonos mores colloquia prava* ^c. Quid igitur germanis fit? Convivio acceptos lauteque epulantes, cum adhuc cibos non deglutissent, qui in hoc parati erant, abreptos et clericali militiae ascriptos in insulas haud longe positas deportaverunt. Brevique post patrem suum, qui monachus esset, visere petierunt, intolerabili luctu ex aspectu affecti. Similiter etiam pater ejulans ad eos ait: *Filios genii et exaltavi; ipsi autem spreverunt me* ^d. Exinde relegati sunt, Stephanus quidem in Praeconesum, deinde Rhodum, postea in Mitylenem, Constantinus **754** vero in Tenedum, inde in Samothraciam, ubi etiam tyrannidem moliens a custodibus necatur. Michael Christophori imperatoris filius ablati imperialibus calceis a Theophylacto patriarcha clericus efficitur. Similiter quoque Theophanem patricium et accubitorem in exsilium misit, Georgium item protospatharium et pincernam, necnon Thomam primicerium; quos ambos verberibus subactos atque detonsos, infamisque triumpho per mediam urbem traductos, in exsilium amandavit. Sicque in eos animadversum, quod deprehensi occasionem captare ut Romanum denuo in aulam reducerent.

3. Mense Decembris, indictione sexta, structae insidiae, ut Stephanus ex insula revocatus in aulam induceretur. Delati auctores a Michaeli Diabolino, captique omnes, alii naribus auribusque mutilati, alii intolerandis subacti verberibus, asinisque impositi ignominiae causa per urbem traducti, exsilio relegati sunt.

^c 1 Cor. xv, 33. ^d Isa. i, 2.

Α καθεξῆς ἐν δευτέρῳ καὶ τρίτῳ τοῦ τούτου υἱοῦ, καὶ πρὸς αὐτοὺς ῥητῶς ἐξασφαλισάμενον, ὡς εἶπερ τῷ πρώτῳ βασιλεῖ κατὰ τι παιδείαν, καθαιρέθησαν παρτυτικά τῆς βασιλείας, τοῦτον τοῦ παλατίου κακῶς κατήγαγεν καὶ ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἐξορίσας ἀπέκτισεν μοναχόν.

Αὐτοκρατορία Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογενήτου.

α'. Ὑπαλείφθη οὖν αὐτοκράτωρ Κωνσταντίνος ὁ τούτου γαμβρὸς, μηνὶ Δεκεμβρίῳ κ', Ἰνδικτιῶνος γ', ἐν ἔτει ς,υ,νδ'. Ὁς παρτυτικά Βάρδαν τὸν Φωκῶν μάγιστρον καὶ δομέτικον τῶν σχολῶν προχειρίζεται, καὶ Κωνσταντίνον ναυμαχίας ἡγέτορα, καὶ στρατιάρχας τινὰς τῶν εὐχρήστων. Τὸν δὲ Πατινὸν πατρικίον καὶ κόμητα τοῦ στάβλου πεποίηκε, τὸν δὲ Κουρτίκην πατρικίον καὶ δρουγγάριον τῆς βίβλας. Οὐστίνας δὲ θεὸς συντόμως ἐπεξήληθεν ὡς εἰς χριστὸν Κυρίου παρονήσαντας· ἐπὶ καθοσιώσει γὰρ καταληφθέντες, ὡς ἐκάτερος αὐτῶν οἰκτίστω θανάτῳ τὸν βίον ἀπέρρηξαν.

β'. Μετὰ δὲ μ' ἡμέρας Κωνσταντίνος ὁ Πορφυρογενήτος ὑποπτέυσας Στέφανον καὶ Κωνσταντίνον τοὺς αὐταδέλφους, μὴ ποτε καὶ κατ' αὐτοῦ τὰ ὅμοια διαπράξωνται: (ὅπερ ἦν εἰκὸς, ὅτι εἰ τοῦ ἰδίου πατρὸς οὐκ ἐφείσαντο, πῶς αὐτοῦ φείδονται; Λέγεται γὰρ ὅτι *Φθείρουσιν ἄθῃ χρηστά ὁμιλία κακὰ*), τῶν ὁμαιμόνων τί γίνεται; Ἐστίατας αὐτοὺς καὶ φιλοφρονήσας, ἐπὶ τῆς βρώσεως οὐσης ἐν τῷ στόματι αἰμάτων, ἀνήρπασαν τοὺτους οἱ πρὸς τοῦτο εὐτερεπισμένοιν, καὶ ἐν ταῖς πλησιαζούσαις νήσοις αὐτοὺς περιώρισαν κληρικῶς ποιήσαντας. Μετ' ὀλίγον δὲ τὸν ἴδιον πατέρα αὐτῶν αἰτησάμενοι ἰδεῖν μοναχὸν ὄντο, πένθει ἀφορήτῳ κατεχόμενοι. Ὁ δὲ ὁμοίως ἰδουρῆμενος πρὸς αὐτοὺς ἐφθέγγετο· *Υἱοὺς ἐγέννησα καὶ ὑψώσα, αὐτοὶ δὲ με ἠθέτησαν*. Εἰδ' οὕτως ἐξορίζονται, ὁ μὲν Στέφανος εἰς Προκόνησον, εἶτα εἰς Ῥόδον, [P. 495] ἔπειτα εἰς Μιτυλήνην, ὁ δὲ Κωνσταντίνος εἰς Τένεδον, ἐκείθεν εἰς Σαμοθράκην· ἐν ἧ καὶ ἀνταρσίαν μελετήσας παρὰ τῶν φυλασσόντων αὐτὸν σφάζεται. Μιχαὴλ δὲ τὸν τοῦ βασιλέως Χριστοφόρου υἱὸν, τὰ βασιλικά πέδιλα ἀφελόμενος, κληρικὸν ἐποίησεν Θεοφύλακτος ὁ πατριάρχης. Ὁμοίως καὶ Θεοφάνην πατρικίον καὶ παρακοιμώμενον ἐξώρισας, καὶ Γεώργιον πρωτοσπαθάριον καὶ πτερόντα καὶ θωμῶν πριμικήριον, οὓς δείρας καὶ κουρεύσας καὶ θριαμβεύσας ἐξώρισεν διὰ τὸ φωραθῆναι αὐτοὺς κειροσκοπεῖν τοῦ εἰσπαγαεῖν πάλιν τὸν Ῥωμαίων ἐν τῷ παλατίῳ.

γ'. Τῷ Δεκεμβρίῳ μηνί, τῆς ς' Ἰνδικτιῶνος, ἐπιβουλῆς γενομένης εἰς τὸ τὸν Στέφανον ἐκ τῆς νήσου ἀγαγεῖν ἐν τῷ παλατίῳ, ἐπεὶ παρὰ Μιχαὴλ τοῦ Διαβόλου ἐμηνύθη, πάντων κρατηθέντων τῶν μὲν τὰς βίνας καὶ τὰ ὄτα ἀπέτεμε, τοὺς δὲ δαρμῶ ἀφορήτῳ ὑπέβαλεν καὶ ὄνοις ἐπικαθίσας καὶ θριαμβεύσας, ἐξώρισεν.

δ. Τῆ δὲ ἐσ' τοῦ Ἰουλίου μηνος, τῆς ζ' Ἰνδικτιῶ-
νος, Ῥωμαῖος ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ νήσῳ τελευτᾷ, καὶ
τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει διακομισθὲν ἐν τῇ αὐτοῦ
ἀπειρέθῃ μονῇ.

ε'. Μετὰ γοῦν τὸ μόνον καταλειφθῆναι τὸν αὐτο-
κράτορα Κωνσταντῖνον, προχειρίσατο Βασιλεῖον τὸν
πρωτοθεστιάριον αὐτοῦ, τὸν ἀπὸ παλλακῆς φυσικὸν
υἱὸν Ῥωμανοῦ τοῦ πρὸ αὐτοῦ βασιλέως, πατρίκιον
καὶ παρακοιμώμενον καὶ παραδυναστεύοντα τῆς
συγκλήτου. Οὗτος δὲ ἦν ἐγέφρων καὶ λόγιος, καὶ τῷ
βασιλεῖ ἐν πᾶσιν ὑπηρετῶν αἰσιῶς καὶ πρεπόντως.
Τότε καὶ ὁ πατριάρχης Θεοφύλακτος ἀββωστήσας
καὶ ὑπ' αὐτῆς κυριευθεὶς ἐτελεύτησεν, κρατήσας
τῆς Ἐκκλησίας ἔτη κδ'. Χειροτονεῖται δὲ ἀντ' αὐτοῦ
ὁ ἀνωτέρω εἰρημένος Πολύευκτος μοναχὸς, τίμιος
ἀνὴρ καὶ ἀγιώτατος.

ς'. Τότε καὶ ἀποστολικῶν ἐσθῆτων ἀποκεκρυ-
μένων ἐν τινι γωνίᾳ τῆς πόλεως δηλωθεισῶν τῷ βα-
σιλεῖ, μετὰ πάσης τιμῆς καὶ δοξολογίας ἀνερόμενος
πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, τῷ μεγάλῳ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ἀπεθη-
σαύρισε ναῦ. Καὶ τὰ λείψανα τοῦ Θεολόγου Γρηγο-
ρίου, ἃ καὶ μερισθέντα τὰ μὲν ἐν τῷ σηκῷ τῶν
Ἁγίων Ἀποστόλων ἐτέθησαν, τὰ δὲ ἐν τῷ ναυῷ τῆς
Ἁγίας μάρτυρος Ἀναστασίας.

ζ'. Ὁ τοίνυν βασιλεὺς διὰ τὸ τὴν μάγιστρον καὶ
δομestικὸν τῶν σχολῶν, Βάρδαν τὸν Φωκῶν λεγόμε-
νον, εἰς γῆρας ἐλάσαι καὶ ἀδυνατῶς πρὸς τοὺς κό-
πους ἔχειν, [P. 496] τοῦ δομestικαίου ἀποκινεῖ, καὶ
ἀντ' αὐτοῦ προβάλλεται δομestικὸν Νικηφόρον πα-
τρίκιον καὶ στρατηγὸν τῶν Ἀνατολικῶν, τὸν υἱὸν
αὐτοῦ. Ὡσαύτως καὶ πατρίκιον Λέοντα, τὸν τούτου
αὐτάδελφον, στρατηγὸν τῶν Δυτικῶν προχειρίζεται.
Γέγονε δὲ ἐμπρησμὸς μέγας πλησίον τοῦ ναοῦ τοῦ
Ἁγίου Θωμᾶ ὡς κατ'ἄνω τὸν ἔμβολον τὸν πρὸς τὴν
Σόφρῶν πόρταν.

η'. Ἰστέον δὲ ὅτι τῷ ἰδ' ἔτει τῆς βασιλείας Κων-
σταντῖνου τοῦ Πορφυρογεννήτου (δεκαπέντε γὰρ
ἰκράτησεν) ἐγεννήθη ὁ βασιλεὺς Βασίλειος ὁ ἔκγονος
αὐτοῦ, υἱὸς δὲ Ῥωμανοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Τῶν δὲ
Τούρκων καταδραμόντων, μέχρι τῆς πόλεως ἐν τῇ
ἐσπέρῃ τοῦ Πάσχα, καὶ ληϊσαμένων πᾶσαν τὴν Θρά-
κην, καὶ πραιδαν πολλὴν λαβόντες, ὁ βασιλεὺς εὐ-
θὺς τὸν πατρίκιον καὶ δομestικὸν τῶν ἐξκουσίτων
Ἄργυρον τὸν Ἀργυρῖν μετὰ τοῦ τάγματός αὐτοῦ καὶ
τοῦ στρατηγοῦ τῶν βουκελαρίων καὶ τοῦ Ὀψικίου καὶ
τοῦ Φαρκισίου κατὰ πόδας αὐτῶν ἐξαπέστειλεν· οἱ καὶ
ἐπιπεσόντες κατέσφαξαν αὐτούς, λαβόντες καὶ
πραιδαν καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν πᾶσαν.

θ'. Φασὶ δὲ ὅτι εἰς τὴν γέννησιν τοῦ Πορφυρογεν-
νήτου λαμπρὸς ἀστὴρ ἐφάνη ἐπὶ ἡμέρας μ' καὶ πᾶν
ἐπὶ τῇ κοιμῆσει καὶ ἐξέβη αὐτοῦ ἀστὴρα φανῆ-
σαι ἀμαυρὸν ἔχοντα φῶς. Τελευτᾷ ὅν νοσήσας, πε-
ποιθῶς βασιλεὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ῥωμανόν, καὶ θά-
πτεται ἐν τῷ ναυῷ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων μετὰ
Λέοντος βασιλέως τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Ἦν δὲ τῇ ἰδέᾳ
εὐμήκης τὴν ἡλικίαν, λευκὸς τὴν χροιάν, εὐόφθαλ-
μος, χαρπύς ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς, γρυπὸς
ἦτοι ἐπίρην, μακροπρόσωπος, μακροτράχηλος, εὐ-
ρὸς τοὺς ὤμους, φιλοτράπεζος, φιλονοῖς, ἡδῶς

4. Quinto decimo Julii mensis, indictione sexta,
Romanus imperator in insula moritur; ejus cada-
ver in urbem delatum, in ipsius monasterio depo-
sitionem est.

5. Solus igitur imperator relictus Constantinus
Basilium protovestiarium suum, Romani, qui ante
ipsum imperium gesserat, ex pellice naturalem fi-
lium, patricium creat et accubito rem ac senatus
principem. Erat vero vir prudens atque eloquens,
quique in omnibus 755 solerter ac decore impe-
ratori obsequeretur. Tunc quoque patriarcha Theo-
phylactus in morbum lapsus eoque praevalente mor-
tuus est, cum illi sedē annis quatuor supra viginti
praesuisset. Ejus loco ordinatur, cujus nobis in
superioribus facta mentio est, Polyuctus mona-
chus, vir venerabilis et sarcissimus.

6. Per id tempus, quae in quodam urbis argulo
delituerant apostolicae vestes et palliola, imperatori
innotuere. Omni itaque pompa divinarumque can-
ticorum celebritate sublata in magno Sanctorum
Apostolorum templo recondidit; uti etiam sacras
exuvias Theologi, quarum pars in Sanctorum Apo-
stolorum delubro, pars in Sanctae Anastasiae mar-
tyris positae sunt.

7. Quod autem Bardas Phocas magister et schola-
rum domesticus annis gravis erat, nec praestate
ejus muneris laboribus satis par erat, imperator illo
amotus, ipsius loco Nicephorum patricium et Orien-
taliū ducem, ejus filium, domesticum praeficit.
Similiter quoque Leonem patricium illius fratrem
Occidentalium ducem instituit. Ingens vero haud
longe a templo S. Thomae contigit incendium, adeo
ut porticus quae ad portam Ferream ducit combu-
reretur.

8. Observandum vero anno quarto decimo imperii
Constantini Porphyrogeneti (quindecim enim annis
rerum potitus est) natum esse ejus nepotem Basilium
imperatorem, Romani ejus filii filium. Turcis vero
756 ad ipsam usque urbem per Paschae solemniam
excurrentibus Thraciamque omnem populantibus,
ac cum multam egissent praedam, misit statim im-
perator Pothum Argyrum patricium ac excubitorum
domesticum cum subjecta illi legione, bucellario-
rumque et Opsicii et Thraecisii duces, qui e vestigio
eos insequerentur; noctuque irruentes eorum stra-
gem fecerunt et contrucidarunt, praedamque, ac
quotquot captivos habebant, receperunt.

9. Aiunt, quo tempore natus est Porphyrogenet-
us, splendido jubare stellam conspectam esse; ac
rursus quo obdormivit ac vivis excessit, stellam
apparuisse obscuris radiis tristisque micatu. Extre-
mum ergo laborans, ac Romano filie imperatore
creato, efflavit animam; inque Sanctorum Apo-
stolorum templo cum Leone patre suo sepelitur. Erat
statura procerus, candore niveus, plenis oculis
gratisque luminibus, naso aequilino, oblongo vultu
ac collo, latis humeris, mensarum amans ac vini,
eloquio dulcis. Vixit annos quinque supra quinquā-

ginta. Mortuus est mensis Novembris quinta decima, A
indictione sexta, anni 6456, relicto imperatore Ro-
mano filio suo cum Helena ejus matre.

*Romanorum imperator Romanus annos III, menses
III, dies V.*

Mundi annus 6456, divinæ incarnationis anno 936, Romanorum imperator Romanus annos 3, menses 3, dies 5. Erat ætate juvenis, vegeto 757 corpore, triticeæ coloris, venustis oculis, naso adunco, grato aspectu, dulci sermone, recta statura cypressi in morem, latis humeris, quietus ac lenis. Relictus a patre Constantino Porphyrogenneto imperator annum agens vigesimum primum, cum Basilio filio ejusque matre Helena et uxore Theophanone, mox patris sui domesticos atque aulicos, majoribus auctos honoribus ac dignitatibus profectos donisque large ditatos, aula ejecit; elegitque ac cooptavit administrandæ publicæ rei socios ac senatus principes Josephum patricium et rei navalis drungarium, quem et brevi post accubitorem fecit (sacri scilicet cubiculi totiusque rei domesticæ præfectum); Joannem protospatharium, quem Chœnum vocant, patricium præfecit ac magnum hetariarcham; Sisinium vero protospatharium exsacellarium urbis præfectum creavit, brevique post patricium ac generalem logothetam. Sorores, Zoen, Theodoram, Agatham, Theophanem et Annam, aula detrusas ad ædes regias, quas caniclii vocant, ubi etiam Sophia Christophori imperatoris uxor posita comæ degebat, transtulit; ac post dies aliquot Antiochi ædibus eas assignavit, Agatham ad monasterium a Romano ipsius avo conditum misit, ac quos in regia sumptus accipiebant, eosdem illis præstandos constituit. Scholarum domesticum ac patricium Nicephorum Phocam magistri honore auxit et in 758 Asiam misit. Similiter etiam ejus fratrem Leonem patricium magistrum et Occidentis domesticum fecit. Ipse venationibus totus indulgebat, ciborum belluo ac vini potor. Alium quoque patre defuncto suscepit filium, quem et Constantinum nominavit, ac brevi post per Polyeuctum patriarcham in Sanctæ Sophiæ ambone Augustali corona donavit. Helena Augusta in aula versata cum imperatore, donec morbo correpta mensis Septembris decima nona diem obiit. Sepulta est in patris sui Romani imperatoris monasterio, et in urna prope illum condita. στα Ἐλένη ἐν τῷ παλατίῳ συνῆν τῷ βασιλεῖ, ἕως τῆς θνήσκουσα καὶ κατετέθη ἐν τῇ μονῇ τοῦ πατρὸς αὐτῆς, Ῥωμανοῦ τοῦ βασιλέως, ἐν λάρνακι πλησίον τοῦ πατρὸς αὐτῆς.

2. Misit autem imperator Nicephorum Phocam magistrum ac domesticum cum ingentibus copiis ac navali gravi apparatu igneque Græco adversus Cretam. Fuerat Creta Romanæ ditionis, donec imperante Michaele Balbo Theophili patre a Saracenis Hispanis capta est. Romana interim classe occupata ac copiis comprimenda stulti Thomæ tyrannide ac rebellionē, qui ejusdem sodalis ac commilito ante

τοῖς λόγοις. Ἐζῆσε δὲ χρόνους νι', καὶ ἐτελεύτησεν μὴνι Νοεμβρίῳ ιε', Ἰνδικτικτῶνος ς', ἔτους ς'ννς', καταλείψας αὐτοκράτορα Ῥωμανὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ μεθ' Ἐλένης τῆς μητρὸς αὐτοῦ.

Ῥωμαίων βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἔτη γ', μῆνας γ', ἡμέρας ε'.

Κόσμου ἔτος ς'ννς', θείας σαρκώσεως ἔτει θ'νς', Ῥωμαίων βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἔτη γ', μῆνας γ', ἡμέρας ε'. Ἦν δὲ τὴν ἡλικίαν νέος, σφριγῶν τῷ σώματι, σιτόχρους, [P. 497] εὐόφθαλμος, ἐπίρην, χαροπὸς, γλυκὺς τοῖς ῥήμασιν, ὀρθὸς ὡς κυπάρισσος, εὐρύς τοὺς ὤμους, ἤσυχος καὶ προσηγῆς. Καταλείφθεις δὲ αὐτοκράτωρ παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου ἐτῶν ἂν κα', σὺν Βασιλείῳ τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐνιαυσιαίῳ ὄντι καὶ τῇ μητρὶ αὐτοῦ Ἐλένῃ καὶ τῇ συνεύῃ αὐτοῦ Θεοφανῶ. Καὶ παρευθὺ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν ἀξιώμασι μεγίστοις ὑπερνεδίδασκε καὶ δώροις καταπλοῦντίσας τοῦ παλατίου κατήγαγεν, ἐξελέξατο δὲ καὶ προέκρινε παραύναστέυθοντας καὶ πρώτους τῆς συγκλήτου Ἰωσήφ πατρικίον καὶ δρουγγάριον τῶν πλωτῶν, ὄντινα καὶ μετὰ βραχὺ παρακοιμώμενον ἐποίησεν τὸν δὲ πρωτοσπαθάριον Ἰωάννην τὸν Κοινὸν πατρικίον καὶ μέγαν ἐταιρειάρχην προεβάλετο, τὸν δὲ πρωτοσπαθάριον Σισίνιον τὸν ἀπὸ σακελλίου ἐπαρχὸν πόλεως ἐχειροτόνησεν καὶ μετὰ βραχὺ πατρικίον καὶ γενικὸν λογοθέτην. Τὰς δὲ ἀδελφὰς αὐτοῦ, Ζωὴν καὶ Θεοδώραν [Ἀγάθην] καὶ Θεοφανῶ καὶ Ἄνναν, ἀπὸ τῶν βασιλικῶν κατήγαγε δόμους, καὶ εἰς τὸν βασιλικὸν οἶκον τὸν λεγόμενον Κανικλείου, ἐν ᾧ καὶ Σοφία Αὐγούστα ἡ τοῦ Χριστοφόρου βασιλέως γαμετὴ ἦν ἀποκεκαρμῆνη, ἐπέγαγεν, καὶ μετὰ διαίτησιν ἡμερῶν εἰς τὸ Ἀντιόχου ἐκλήρωσεν. Τὴν δὲ Ἀγάθην εἰς τὸ Ἰδρυθὲν φροντιστήριον παρὰ Ῥωμανοῦ τοῦ βασιλέως καὶ πάππου αὐτοῦ ἀπέστειλεν, καὶ διωρίσαστο χορηγεῖσθαι αὐτοῖς ἅ καὶ ἐν τῷ παλατίῳ ἐδίδοντο. Τὸν δὲ δομέστικον τῶν σχολῶν καὶ πατρικίον Νικηφόρον τὸν Φωκᾶν μάγιστρον ἐτίμησεν καὶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἐξέπεμφεν. Ὡσαύτως καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ πατρικίον Λέοντα μάγιστρον καὶ δομέστικον τῆς Δύσεως ἐποίησεν. Καὶ αὐτοὶς ἦν εὐφραίνόμενος ἐν κυνηγίοις καὶ θήραις δι' ὅλου ἀβροδίατος τυγχάνων.

Ἐγέννησε καὶ ἕτερον υἱὸν μετὰ θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ Κωνσταντίνον αὐτὸν ὀνόμασεν ὅς καὶ μετ' οὐ πολὺ ἐστέφθη παρὰ Πολυεύκτου πατριάρχου ἐν τῷ ἄμβωνι τῆς Ἀγίας Σοφίας. Ἡ δὲ Αὐγούστα ἀβρωστήσασα κατὰ τὴν ιθ' τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς

β'. Τὸν δὲ μάγιστρον καὶ δομέστικον Νικηφόρον τὸν Φωκᾶν ὁ βασιλεὺς μετὰ στρατείας πολλῆς καὶ ἐξοπλισῶς πλοίων πολεμικῶν καὶ ὕγρου πυρὸς εἰς τὴν Κρήτην ἀπέστειλεν, ἥτις ὑπὸ Ῥωμαίους μὲν ἦν τὸ πρότερον, ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας Μιχαὴλ τοῦ Τραυλοῦ τοῦ πατρὸς Θεοφίλου ἐκρατήθη ὑπὸ τῶν ἀπὸ Ἰσπανίας ἀνεληθόντων Σαρακηνῶν διὰ τὸ τῆνικαῦτα ἀσχολεῖσθαι τὰ Ῥωμαϊκὰ στρατεύματα εἰς τὴν τυ-

ραννίβα καὶ στάσιν τοῦ ἀντάρτου Μωροθωμᾶ [P. 498] A τοῦ συντρόφου Μιχαήλ, ὡς γενέσθαι τὴν ταύτης νήσου κράτησιν, ἕως τῆς ἡμέρας ἧς πάλιν ἐπορθήθη παρὰ Νικηφόρου μαγίστρου καὶ δομestικοῦ Φωκᾶ¹⁹ ἐτη ρηΐ. Ὑπήρχον δὲ χελάνδια μετὰ τοῦ ὕγρου πυρός β, ἄρομωναs α, καρίβια καμστηρᾶ ci- τάρην ἔχοντα καὶ ὕπλα πολεμικὰ τξ'. Ἀπάρας οὖν τῆς βασιλείου Νικηφόρος ὁ δομestικός, καὶ τὰ Φύγελα καταλαβών, ἐφρόντιζεν ὅπως ὁ σύμπας στόλος αὐτῷ ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἶη καὶ προστηρῆζιτο. Σπουδῆ οὖν τὴν νήσους καταλαμβάνουσιν· καὶ ἀποβάντων τῶν νεῶν χάρακα καὶ τάρφρον βαθειαν κατασκεύασαν. Τούτων οὕτως παρακαθεζομένων τῇ νήσῳ, καὶ ἀπέρου χει- μῶνος καὶ ὕετοῦ καὶ κρύουs γενομένου, καὶ τῶν σι- τῶν δακνηθέντων, καταναρχήσαντες οἱ τοῦ στρα- τοῦ οἰκαδε ἡβουλήθησαν ἀναστρέψαι. Ὁ δὲ συνετώ- B τatos Νικηφόρος καὶ δοῦξ τῆ τῶν λόγων ἡδύτης τούτους κατέσχευε. Μαθὼν οὖν ὁ βασιλεὺς τὴν ἔνδειαν τοῦ στρατοῦ ἐπισιτισμῶν παντοίων τροφῶν αὐτοῖς ἀπέστειλεν. Κατὰ δὲ τὸν Μάρτιον μῆνα πολέμου κρητηθέντος σφοδροῦ καὶ καρτερᾶς μάχης γενομέ- νης παρέλαθον οἱ Ῥωμαῖοι τὸ κάστρον.

γ. Ἐν δὲ τῷ Ὀκτωβρίῳ μηνὶ τοῦ β' ἔτους τῆς βασιλείουs Ῥωμανοῦ ἐγένετο σπάνη σίτου καὶ κρι- θῆs ἐν τῇ πόλει· ἐπράθη γὰρ ὁ σίτος τῷ νομισματι μόδιοι δ', ἡ δὲ κριθὴ μόδιοις ε'. Οὐ πολὺς οὖν χρόνος παρήλαθε, καὶ εὐθὺς γέγονεν ὁ σίτος μόδιοις η', ἡ δὲ κριθὴ μόδιοις ιβ'.

δ. Τῷ δὲ Μαρτίῳ μηνὶ κατηγορήθη Βασίλειος ὁ Πετερινὸς ὑπό τιτων ὡς τῆς βασιλείουs ἐπιέμενος· C ὅστις ἐν ἐξορίᾳ παρεπέμφθη, ἐν ἧ καὶ τελευτᾶ. Ὁ δὲ βασιλεὺς μαθὼν τὴν τῆς Κρήτης ἄλωσιν ἐδόξεσεν τὸν Θεόν. Μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ ὁ δομestικός τῶν σχολῶν Νικηφόρος κελεύσει τοῦ βασιλέουs πρὸς τὴν πόλιν εἰσῆλθαι, καὶ μετὰ τῶν λαφύρων καὶ τῆς αἰχμαλωσίας ἔλθει περὶ ἀπὸ τοῦ οἴκου αὐτοῦ εἰς τὸ Ἱπποδρό- μιον, ἔμα τῷ ἀμηνῶ Κρήτης τοῦ λεγομένου κουρο- παλάτου καὶ πάντων τῶν συγγενῶν αὐτοῦ, στολάs λευκάs περιβεβλημένων πάντων τῶν Σαρακηνῶν. Καὶ ὁ μὲν μάγιστροs τιμῶν καὶ γερῶν μεγάλων ἡξιώθη παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος, ὁ ἀμηνῶs δὲ πλεί- στα δῶρα καὶ χρυσὸν καὶ ἀργυρον παρὰ τοῦ βασι- λέουs λαβών σὺν τοῖς τέκνοις αὐτοῦ εἰς χωρία οἰκεῖν συνεχωρήθη. Εἰς δὲ τὴν σύγκλητον οὐκ ἀνεβιβάσθη D καὶ τὸ μὴ βούλεσθαι αὐτοῦs βαπτισθῆναι. Ὁ δὲ βασι- λεὺς Ῥωμανὸs Νικηφόρον τὸν μάγιστρον αὐτίς κατὰ τὴν Ἐρίαν ἐξαπέστειλεν κατὰ τοῦ ἀλαζόνοs Χαμβῶs. Ὁ δὲ ἀπελθὼν πρῶτον μὲν τὸ Χέλεπε κάστρον παρέλαθε, ἐξ οὗ καὶ λαφύρων πολλὴ γίνεται συ- αγωγῆ.

A exstiterat. Fluxerant anni felicio ejus illi potiti erant, usque dum iterum a Nicephoro magistro ac domestico expugnata est, centum quinquaginta octo. Erant chelandia (sic dicta Græcis navigia) Græco igne instructa duo millia, celoces mille, onerariae annonam conveyentes et arma bellica trecenta· sexaginta. Solvens itaque Byzantio Nicephorus domesticus et Phygela veniens hoc maxime stultit omnique cura enixus est, ut omnis 759 ei classis uno agmine conserta esset ac appelleret. Festinato itaque impetu invadunt insulam, navibusque effusi vallum statuunt altumque aggerem. Cumque sic insule assiderent, immensaque hiemis vis atque pluviae geluque ingrueret, ac cibi absumpti essent, obtorpentes milites domum redire cogitabant. Enimvero solertissimus vir Nicephorus atque dux verborum lenocinio in castris detinuit. Porro imperator, cognita qua laboraret exercitus penuria, omnis generis copiosam annonam cibosque cis destinavit. Mense autem Martio, acri conserta pugna bellico instantia, capta a Romanis munitio est.

3. Mense Octobri insequentis anni secundi Imperii Romani penuria tritici atque hordei in civitate fuit, adeo ut veniret triticum numismate modii quatuor, hordeum vero modii sex. Haud vero longum intercessit tempus, cum statim minuto pretio triticum modii octo, hordeum duodecim veniit.

4. Mense Martio delatus est Basilius Petinus ut qui imperium ambitet; missusque in exsilium Ibi fato functus est. Imperator ubi captam esse Cretam cognovit, Deo laudes gratiasque persolvit. Tum brevi etiam Nicephorus scholarum domesticus, imperatoris jussu urbem ingressus, cum multis spollis atque captivis a suis ædibus ad Circum pedes venit, una cum Cretæ Amera Europe nomine ejusque propinquis omnibus, eum 760 Saraceni omnes albis vestibus induti essent. Ac quidem magister honores magnaue præmia imperatoris liberalitate consecutus est. Ameras vero donis plurimis auroque atque argento ab imperatore donatus prædici ruri colere ac habitare permissus est: quod tamen baptismo initiari noluit, in senatum minime cooptatus est. Porro Romanus imperator magistrum Nicephorum iterum in Orientem misit, ut Chembæe arrogantiam frangeret. Susceptaque expeditione primum Alepum urbem munitam cepit, unde etiam spoliolum vim magnam collegit.

VARIÆ LECTIONES.

¹⁹ δομestικού τοῦ Φωκᾶ ?

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ

ΒΙΟΙ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΝ.

GEORGII MONACHI

VITÆ RECENTIORUM IMPERATORUM.

IMPERIUM LEONIS ARMENI.

761-763 1. Anno mundi 6310, divinæ autem incarnationis 810, imperavit Leo Armenus patricius, ac qui postea prævaricator exstitit, annos 7, menses 5, imperii infulis ornatus a Nicephoro patriarcha. Post alterum namque annum ad impietatem deficiens, ac quam rectæ fidei professionem scripto ediderat, irritam faciens, haud secus ac Saul delapsus est. Nam et ille **764** cum duos annos legitime regnum administrasset, a recto delude aversus tramite divinaque denudatus gratia ac nequissimo spiritui traditus adversus Davidem, cujus cumlatus beneficiis erat, armis instructus est ac sacerdotum patravit cædes. Haud aliter etiam infelicissimus hic Deoque infensus post annum alterum, furore accensus actusque rabie adversus pietatem, divinum Nicephorum, a quo corona donatus erat, exsilio multavit.

2. Nempe ejus loco Theodotum patriarcham creat, virum nulla rationis luce aut eruditione clarum, magisque etiam mancipium, ac piscibus elinguiorem; qui denique præter impietatem aliud nihil sciret. Quo ex tempore implacabile adversus Ecclesiam bellum suscitavit. Si igitur mala in malum mutatio digna admiratione est, hunc sane magis ac sequaces quam Galatas mirari convenit, qui sic translati sint ab eo, qui ipsos vocaverat in gratia Christi, in aliud evangelium*, quod non est aliud præterquam Deum ad iracundiam provocare divinaque ultionem attrahere.

3. Novus enim Sennacherib Crumus, relicta fratri obsidione Adrianopolis, sextum jam diem Leone imperium tenente urbem invadens, a Blachernis ad Auream usque portam muros circuibat, copias quibus fretus esset, ostentans, peractisque in Auream

* Galat. 1, 6.

Α ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΑΡΜΕΝΙΟΥ.

[P. 499] α'. Τῷ γ' εἴτει τοῦ κόσμου, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως ω', ἐβασίλευσε Λέων Ἀρμένιος ὁ πατρίκιος¹, καὶ παραβάτης ὕστερον ἀναφανείς, ἐτη ζ' καὶ β' μῆνας ε', στεφθεὶς ὑπὸ Νικηφόρου πατριάρχου². Μετὰ γὰρ δύο χρόνους ἀποστατήσας πρὸς τὴν ἀσθεϊαν, καὶ τὸ ἐγγραφὸν ὅπερ ἐποίησε περὶ τῆς ὀρθοδοξίας ἀθετήσας³, ὡσπερ Σαοὺλ⁴ ἐξώκειλεν· καὶ γὰρ κάκεινος δύο ἐτη βασιλεύσας ἰννόμως, εἴτα παρατραπείς καὶ τῆς θείας χάριτος γυμνωθεὶς καὶ πονηρῷ πνεύματι παραδοθείς κατὰ τοῦ εὐεργέτου Δαβὶδ ἐξωπλίσθη καὶ τὰς [P. 500] τῶν ἱερῶν ἐργάσατο μαιφονίας. Ὡσαύτως καὶ ὁ δούστηνος οὗτος καὶ ἀντίθεος, μετὰ δύο ἐτη κατὰ τῆς εὐσεβείας μα- νείας καὶ λυιτήσας⁵ τὸν στέφαντα αὐτὸν θεῖον Νικηφόρον ἐξώρισε⁶.

β'. Θεόδοτον δὴθεν πατριάρχην ἀντιχειροτονεῖ⁷, ἄλογον ἄνδρα, μᾶλλον δὲ⁸ ἀνδράποδον καὶ ἰχθύων ἀφωλέστερον⁹ καὶ μηδὲν πλέον τῆς ἀσθεΐας ἐπιστάμενον· καὶ ἔκτοτε¹⁰ διωγμὸν ἀσπονδὸν κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ἀνεβρίψεν. Εἰ οὖν χρὴ θαυμάζειν φαῦλον¹¹ ἐπὶ φαύλῳ μετάρθεσιν, τοῦτον δεῖ¹² μᾶλλον καὶ τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ἢ Γαλάτας θαυμάσαι¹³, τοὺς οὕτω μετπειθεμένους ἀπὸ τοῦ καλέσαντος αὐτοὺς ἐν χάριτι Χριστοῦ εἰς ἕτερον Εὐαγγέλιον· ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο εἰ μὴ τὸ¹⁴ παροργίσει τὸν Θεὸν καὶ τὴν θείαν ὀργὴν ἐπισπάσασθαι¹⁵.

γ. Ὁ γὰρ¹⁶ νέος Σαναχρηϊμ Κρούμος, ἐπαρθεὶς τῇ πρώτῃ δίκῃ, καταλειπὸν τὸν ἴδιον ἀδελφὸν πολιτορκεῖν τὴν Ἀδριανούπολιν, μετὰ 25 ἡμέρας τῆς αὐτοκρατορίας Λέοντος ἐπελθὼν τῇ πόλει περιήει τὰ τεῖχη ἀπὸ Βλαχερνῶν ἕως τῆς Χρυσῆς πόρτης, ἐπι-

VARIE LECTIONES.

¹ Τῷ—ὁ πατρίκιος] μετὰ δὲ Μιχαὴλ ἐβασίλευσε Λέων ὁ Ἀρμένιος C i. e. codex Coislinianus 134 a f. 500. ² καὶ om. C. ³ στεφθεὶς—πατριάρχου om. C. ⁴ καὶ τὸ—ἀθετήσας om. C. ⁵ ὡσπερ καὶ Σαοὺλ C. ⁶ λυστήσας καὶ τὸν C. ⁷ ἐξορίσας C. ⁸ ἀντιχειροτονήσας C. ⁹ δὲ C, καὶ P. ¹⁰ ἀφωλέστερον τῶν ἰχθύων C. ¹¹ καὶ ἔκτοτε om. C. ¹² χρὴ φαῦλον ἐπὶ φαύλῳ θαυμάζειν μ. C. an φαύλου ἐπ. ? ¹³ δεῖ] δὴ P, τις νεκρίο an C. ¹⁴ θαυμάσεται ἴαν οὕτω ταχέως μετ. C. ¹⁵ μὴ πρὸς τὸ C. ¹⁶ ἐπισπάσασθα: C, σπάσασθα: P. ¹⁷ ὁ γὰρ—c. & extr. τῇ πόλει om. C.

δεικνύων τὴν περὶ αὐτὸν δύναμιν. Ἐπιτελέσας καὶ ¹⁷ μισρὰς θυσίας ἐν τῷ λιθαδίῳ τῆς Χρυσῆς πόρτης ἤτησατο καὶ τὸν βασιλέα εἰρήνην ποιῆσαι, εἰ τὸ δόρυ αὐτοῦ πῆξει ἐν τῇ Χρυσῇ πόρτῃ. Τοῦ δὲ βασιλέως μὴ καταβεβαμένον ὑπέστρεψεν εἰς τὴν Ἰδίαν σκηνὴν, ὑπερβαυμάσας τὰ τῆς πόλεως τεῖχη καὶ τὴν εὐτακτον τοῦ βασιλέως παράταξιν. Ἐπὶ σύμβασιν οὖν εἰρήνης τρέπεται, πειραστικούς λόγους ποιούμενος.

δ. Ὁ δὲ γε βασιλεὺς ἀφορμῆς δραξάμενος ἐπειράθη τοῦτον λοχῆσαι ¹⁸· ἀλλ' εἰς πέρας ἀγαγεῖν τοῦτο ἐκωλύθη τῇ τῶν ὑπουργησάντων ἀφύτῃ, πληθέντων μὲν τοῦτον, καιρίων δὲ μὴ ἐπαγαγόντων πληγῆν. Ἐπὶ τούτῳ μανίης ὁ ἀλάτωρ, ἀποστειλίας ἱππεῖς ἐν τῷ Ἁγίῳ Μάμαντι, ἐκείτῃ δὲ παλάτιον ἐνέπρησεν, καὶ τὸν χαλοῦν λέοντα τοῦ ἱππικοῦ οὖν τῇ ἀρκτῇ καὶ τῷ δράκοντι τοῦ ὕδριου καὶ μαρμάρων καλλίστων ἐν ἀμάξαις φορτώσας ὑπέστρεψεν, παρακάθισας τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ ταύτην ἐλών· καὶ μετὰ λαοῦ πλείστου διεπεράσας τῶν τε εὐγενῶν Μακεδόνων, κατεσκήνωσεν ἐν τῷ Δανουβίῳ ποταμῷ. Ὁ δὲ Λέων τὰ τῆς ἀσιθείας ἔργα διεπράττετο ἐν τῇ πόλει.

ε. Ἐφ' οὗ ἐφάνη ἀστὴρ κομήτης ¹⁹ ἐν σχήματι δύο λαμπρῶν σεληνῶν ἐνουμένων ²⁰ καὶ πάλιν διαειρομένων ²¹ εἰς διάφορα σχήματα, ὡς καὶ εἰς ἀκεφάλου διαπλασιν ἀνδρῶς τυπωθῆναι· ὅπερ τὴν ἀκέφαλον κεφαλὴν ²² τῶν μετὰ ταῦτα στασιασάντων [P. 501] κατὰ τῶν ²³ Χριστιανῶν καὶ τὸν μάταιον θωμᾶν κεφαλὴν καὶ ἀρχηγὸν τῆς ἐκ τῶν ἄλλων Χριστιανῶν διαίρεσεως ἐσχηκότων προσμήνυσεν ²⁴. Καὶ μέντοι καὶ σεισμοὶ φοβεροὶ τε καὶ ἐπάλληλοι καὶ λιμοὶ καὶ αὐχμοὶ καὶ ἀέρος φλογώσεως γέγονασι καὶ στάσεις ἐμφύλιοι ²⁵ κατὰ πᾶσαν πόλιν καὶ χώραν, ἐκ τῶν ἡμερῶν ἀρξάμενοι ²⁶ τοῦ θεοστυγοῦς καὶ ἀλάτορος· καὶ ²⁷ μέχρι πολλοῦ τὸ δεῖνόν ²⁸ τῆς ἐμφύλιος συμφορᾶς ἐπικρατῆσαι συμβέβηκεν.

ς. Ἐκμιμούμενος τοίνυν τὸν τῆς μισαρᾶς ταύτης αἰρέσεως ἀρχηγὸν ὁμόνυμον αὐτοῦ καὶ ὁμότροπον ἤρξατο τῆς αἰρέσεως. Εἶτα συμμάχους καὶ συμμύστες ἐκζητήσας εὗρεν Ἰωάννην τὸν λεγόμενον γραμματικόν, μᾶλλον δὲ Ἰαννὴν ἄλλον ἢ Σίμωνα, ἐπὶ τε λεκανομαντείαις καὶ φαρμακείαις καὶ αἰσχροπραγίαις βεβοημένον, καὶ ἑτέρους τινας ὁμόφρονος αὐτοῦ Ἰαννίτας καὶ Ἰαμβρίτας καὶ Σιμωνίτας· οὓς ²⁹ δὴ καὶ περ' αὐτῶν κατέχων ἐν τῷ παλατίῳ προσκαλεῖται Νικηφόρον τὸν ἀσίδιμον πατριάρχην καὶ τοὺς οὖν αὐτῶν προύχοντας ἐπισκόπους τε καὶ ἱερεῖς ἐνώπιον τῆς συγκλήτου, καὶ φησιν· Ἰστε σαφῶς ὡς ἀνάστησάν τινες λέγοντες μὴ δεῖν προσκυβεῖσθαι τὰς εἰκόνας, οὐδ' εἰβούλεσθε παραστῆναι καὶ διαλεχθῆναι περὶ τούτου, καὶ ἐκδηλότερον τὸ ἀληθές φανήσεται.

ζ. Πρὸς δὲ ὁ θεῖος Νικηφόρος οὐδὲν ἀπεκρίνατο.

A portæ amœno loco et irriguo impuris sacrificiis, etiam pacem ab imperatore expetiit, **765** modo per ipsum in Auream portam jaculum ei insingere liceret. Quo abnuente in tentorium suum reversus est, majorem in modum admiratus urbis muros compositamque imperatoris aciem atque ordines. Ad pacis itaque fœdera vertitur, tentandæ rei causa sermones conferens.

4. Porro imperator arrepta occasione lancea eum transfigere conatus est; ne rem tamen opere compleret, obstitit eorum ignavia quos in ipsam ministros delegerat; qui percusserunt quidem, at letale vulnus minime intulerunt. Quæ re in furem actus pestilentissimus homo, missis equitibus ad S. Mamantem, quod illic palatium est succendit; **B** Circique æneum leonem cum ursa et aqualis dracone, nec non pulcherrima marmora, in currus congesta asportavit; obsessamque Adrianopolim et ipsam cepit; trajecto denique cum ingenti multitudine ac Macedonum ingenua pube flumine in Danubio consedit, cum interim impietatis in urbe opera Leo pronus exsequeretur.

5. Eo tempore cometa conspectus est, splendentis lunæ duplicis figura, quæ una coirent ac in diversas rursus figuras divisæ abirent, ut et in viri speciem capite mutili efformarentur; quod utique indicio fuit acephali eorum capitis qui postea adversus Christianos tumultuati sunt, ac quibus vanus homo ac demens Thomas caput ac ductor, ut a reliquis Christianis sese abjungerent, exstitit. Quin tremendi quoque **766** crebrique fuere terræ motus, famesque et siccitates atque aeris inflammationes; seditiones quoque ac civiles tumultus per omnes urbes atque oppida, quo ex tempore vir Deo exosus furiaque imperium iniit; ac diu multumque publicæ calamitatis malum labesque invaluit.

6. Impuræ itaque illius hæresis auctorem imitatus, quocum illi nomine atque moribus conveniret, hæresim oceptavit. Exinde operis socios et adjuutores symmystasque quæritans, Joannem invenit, quem grammaticum vocant, magis vero Jannem alterum aut Simonem, hominem divinationibus ex pelvi et præstigiis turpibusque actibus longe celebratissimum, aliosque nonnullos eodem ac ille sensu, Jannitas et Jambritas ac Simonitas; quorum utique stipatus caterva, eosque in palatio secum detinens, Nicephorum inclitum patriarcham sodalesque præcipuos episcopos ac sacerdotes coram senatu vocat, aitque: *Scitis palam surrexisse quosdam, qui non adorandas esse imagines dicant; quos si vultis adesse, deque ea re disputare, veritas clarius elucescet.*

7. Ad quem vir divinus Nicephorus nihil re-

VARIE LECTIONES.

¹⁷ καὶ] δὲ? ¹⁸ λοχῆσαι? ¹⁹ καὶ γοῦν ὠφθη τῆνικαῦτα κομήτης C. ²⁰ ἐνωθέντων C. ²¹ οἰαιρεθέντων C. ²² κεφάλου ἀνδρῶς διαπλασιν P: corr. C. ²³ τῶν ποστὶ κατὰ add. C. ²⁴ προσμήνυε C. ²⁵ στάσις ἐμφύλιος C. ²⁶ ἀρξάμενοι C, ἀρξάμενοι P. ²⁷ καὶ om. C. ²⁸ τὸ δεῖνόν — p. 768 εὐσεβείας om. C folio abscisso.

apponit. At vero ad procerum adstantem coronam : *A* Dicite, quæso, quod non est, ut cadat fieri potest? Quibus fidei securitate respondentibus, subiecit rursus patriarchs : Numquid non Leone et Constantino Isauris imperatoribus imagines cecidere? Illis annuentibus ac sic rem sese habere adjungentibus, Ergo, ait **767** omnino stabant, ac sic olim priscique temporibus erectæ erant. Quod enim non est, necque stat atque consistit, quomodo dejici ac cadere potest?

8. Tum reliquis episcopis istiusmodi ad hæresis eversionem objectantibus, sacratissimus vir Euthymius Sardiæ episcopus libera voce sumptaque fiducia ait : Quo ex tempore Christus in terras venit, ad hanc nostram ætatem, cum octingentorum annorum tempora decurrerint, ubique gentium Christi erectæ effigies, isque in imagine adoratur. Quis itaque sic præfractæ audaciæ, qui tanti temporis apostolicam Patrumque traditionem abrogare præsumat ac convellere? præsertim cum Apostolus dicat ^b : *Itaque, fratres, state, et tenete traditiones, quas accepistis, sive per sermonem, sive per epistolam. Vel si angelus de cælo evangelizaverit vobis præter quod accepistis, anathema sit.*

9. Post hunc respondit et Theodorus, æmulator ille fervensque rectæ fidei defensor, Studii præfectus, ita loquens : Noli, imperator, Ecclesiæ statum ac tranquillitatem convellere. Dixit enim Apostolus ^c : *Et alios quidem posuit Deus in Ecclesia, primum apostolos, deinde prophetas, tertio pastores atque doctores.* Non dixit imperatores aut reges. Nam tibi quidem civilis tranquillitas concedita est ac exercitus. Horum curam habe, ac Ecclesiam pastoribus ac doctoribus, ut divino sancitum eloquio est, sine : sin minus placet ut his animum accomodes ac nostram teneas fidem, vel si angelus de cælo descendens evertete nos **768** voluerit, nihil ei nos dicto audientes scias, tantum abest ut imperatori.

10. His itaque tyrannus auditis, ira que supra modum exarsuans, leonisque in morem rugiens, qui simia esset, ejectis omnibus procacibus verbis, magnoque Nicephoro urbe expulso ac similiter Theodoro Studita in exsilium pulso, Theodotum Cassiteram exspatharium, virum a thymele scenæque nomen adeptum, Ecclesiæ præficit; inque eum modum scelestissimus ille, moribus potius quam nomine bestiam præferens, adversus pietatem elatus Ecclesiam Dei majoribus animis persecutus, eamque vehementius expugnabat, donec per cum divina ultia justitia est. Cujus ortum pessimum et pravitatem Deoque exosum animum ac impietatem, sed et vitæ exsistum funestissimum, diserte divinus Nicephorus sugillans ac traducens

Ἐφη δὲ πρὸς τοὺς παρισταμένους μεγατόνους· Ἐπατέ μοι, τὸ μὴ ὄν δύναται πεσεῖν; Ἐὼν δὲ τῆ ἀσφαλείᾳ τῆς πίστεως ἀποκριθέντων, ἤρετο πάλιν ὁ πατριάρχης· Ἔπεσον ἐπὶ Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου τῶν Ἰσαυρῶν αἱ ἀγαθὰ εἰκόνας; Ἐὼν δὲ κατανευσάντων καὶ τὸ καὶ προσειπόντων, Οὐκοῦν Ἰσάριον πάντως καὶ ἦσαν ἀρχαῖον αὐτῶν ἔχουσαι τὸ ἀνάστημα. Τὸ γὰρ μὴ ὄν μηδ' ἰστάμενον πῶς δύναται πεσεῖν;

η'. Εἶτα τῶν ἄλλων ἐπισκόπων τοιαῦτα προτεινάντων εἰς ἀνατροπὴν τῆς αἰρέσεως, ὁ ἱερός ἐπίσκοπος Σάρδης Εὐθύμιος παρῆρσιασάμενος λέγει· Πρόσεχε, ὦ βασιλεῦ, τοῖς ἐν ἐπιτομῇ ῥηθησομένοις. Ἀφ' οὗ ἦλθε Χριστὸς ἐπὶ τῆς γῆς μέχρι τῆν ἐκταύσια ἔτη παρῆλθον, καὶ πανταχοῦ στηλογραφεῖται Χριστὸς καὶ ἐν εἰκότι προσκυνεῖται. Ποῖος οὖν αὐθάδης τολμήσειεν τὴν τοσούτου χρόνου ἀποστολικὴν τε καὶ πατρικὴν παράδοσιν ἀθετεῖσαι ἢ μετασσελεῦσαι; μάλιστα τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος, « Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, στήκετε καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ἃς παρελάβετε εἰτε διὰ λόγου [P. 502] εἰτε δι' ἐπιστολῆς. Κἂν ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται ὑμῖν παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω. »

θ'. Μεθ' ὃν ἀπεκρίθη καὶ Θεόδωρος ὁ ζηλωτὴς καὶ θερμὸς τῆς ὀρθοδοξίας πρόμαχος, ὁ τῶν Στουδίου ἡγούμενος, λέγων· Μὴ παρασάλευε, βασιλεῦ, κατὰστασιν ἐκκλησιαστικῆν. Εἶρηκεν γὰρ ὁ Ἀπόστολος· « Καὶ οὗς μὲν ἔθετο ὁ Θεὸς ἐν Ἐκκλησίᾳ, πρῶτον ἀποστόλους, δευτέρον προφήτας, τρίτον ποιμένας καὶ διδασκάλους. » Οὐκ εἶπεν, βασιλεῖς. Σοὶ μὲν γὰρ ἡ πολιτικὴ κατὰστασις ἐπιστεῦθη καὶ τὸ στρατόπεδον. Τοῦτων φρόντιζε, καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ἕασον ποιμεῖν καὶ διδασκάλους κατὰ τὸν θεῖον λόγον. Εἰ δὲ μὴ βούλει προσέχειν τοῦτοις καὶ εἶναι μετὰ τῆς πίστεως ἡμῶν, κἂν ἄγγελος ἐξ οὐρανῶν κατελθὼν βουληθεῖη παρατρέψαι ἡμᾶς, οὐκ ἀκουσόμεθα αὐτοῦ, μήτι γε βασιλεῦς.

ι'. Ὁ οὖν τύραννος ταῦτα ἀκούσας καὶ ὑπερζέσας τῷ θυμῷ, καὶ λεόντειον ὁ πῖθηκος βρύξας, καὶ πάντας μεθ' ὕβρεως ἀπελάσας, καὶ τὸν Νικηφόρον τὸν μέγαν τῆς πόλεως ἀπελάσας, ὡσαύτως καὶ Θεόδωρον τῶν Στουδίου ἐξορίσας, ἀντιχειροτονεῖ τὸν ἀπὸ σπαθαρῶν Θεόδωτον τὸν Κασσιτηρᾶν καὶ τῆς θυμῆλης τὴν προσηγορίαν ἐπαληθιμένον. Καὶ οὕτως ὁ ἀλιτῆριος καὶ θηριώτροπος μάλλον ἢ θηριώνυμος, ἐπαρθεὶς κατὰ τῆς εὐσεβείας, μεζόνως ἐδίωκε τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπέρθει σφόδρα, μέχρι τοῦτον ἐδίωκεν ἡ θεῖη δίκη μετήλθεν. Οὐ τὴν κακίστην γένεσιν καὶ μοχθηρίαν καὶ θεοσυγῆ προαίρεισιν καὶ δυσσεβείαν, καὶ μέντοι καὶ χαλεπὴν τοῦ βίου καταστροφὴν, ὁ θεοπέσιος Νικηφόρος διαβρήδην στηλιτεύων φάσκει· Παρορᾷ Θεός, καὶ ἤρξεν καθ' ἡμῶν

^b Thess. II, 14. ^c Ephes. IV, 1.

VARIAE LECTIONES.

²² τῶν P. ²³ μέχρις οὗ τοῦτον C. ²⁴ μὲν γε τὴν χ. C.

ἄνθρωπος· οὐκ οἶδα εἰ ²³ ἄνθρωπον λέγειν χρῆ, ἀλλὰ μὴ θηρίον, καὶ θηρίων ²⁴ ἀγριώτερόν τε καὶ πικρότερον. Τί γὰρ τῆς συμφορᾶς ταύτης ἐλεινώτερον καὶ τῆς δυστυχίας ἀβλιώτερον; Ἥλικον κακὸν εἰς τὴν βασιλείαν εἰσεκώμασεν ²⁵ ἰδιουῆς μὲν τὸ γένος καὶ μιζοβάρβαρος, πολυειδῆς δὲ τὸν τρόπον καὶ ἀνελεύθερος καὶ τὴν γνώμην ἀστάθερος ²⁶.

ια'. Τὸ μὲν οὖν προσεχῶς αὐτῷ ὑπεργόμενον ²⁷ καὶ πολυγνώριμον (ἐκ γὰρ τῆς Ἀρμενίων ὠρμητο γῆς ²⁸, ὅθεν εἰπεῖν τὸ δύστροπον καὶ κακότητες), τὸ δὲ πορρωτάτω καὶ παλαιὸν τυγχάνον, καθὰ τῶν πρεσβυτέρων ἐξιστοροῦσι τινες, οἱ τὰ ἐκείνου καὶ τῶν ἐκείνου πατέρων ἐκ πολλοῦ παραδοθέντα ²⁹ ἴσασιν, οὐδ' ἐντεῦθεν καθαρώς ³⁰ ποθεν ἐκπεφύκεναι, εἴπερ ἐκ τῆς Ἀσσυρίων φυλῆς κακίστην παραφυάδα ἐκδύναί, ἐξ ὧν τὸ πατρῶον ἐπεφήμιζεν αἷμα. Κατήχη γὰρ ἐκ τῶν Σαναχρηϊμ παίδων ³¹, ὃς δὴ τῶν [P. 503] Ἀσσυρίων ἤρξεν ποτε καὶ ὑπὸ τῶν φύντων καιρίαν τὴν πληγὴν ἐδέδεκτο· καὶ γὰρ οἱ γε ³² φονίας δεξιὰς τῷ γεννητορὶ ἐπανετείναντο ³³, τῷ πατραλώφ ³⁴ λύθρῳ ἐμολυνόμενοι, αὐτόχειρές τε τῆς σφαγῆς ³⁵ τοῦ τεκόντος γενόμενοι αὐτίκα πρὸς τοῖς χωρίοις τῶν Ἀρμενίων φυγάδες οἰχόμενοι ³⁶ ἀνασώζονται. Τοῦτου δὲ τοῦ ³⁷ πατροφόνου σπόρου κατὰ τὴν ἡμετέραν γενεὰν πικρῶς τηρηθεὶς ³⁸ καὶ παραβλαστήσας ³⁹ ἀνδροφόνος καρπός, οὐκ οἶδ' ὅθεν Ῥωμαίων τοῦτο κατακριθὲν ⁴⁰ τὸ δεῖν ἐκεκλήρωτο. Ὅς εἰς τότε τὸ φῶς οἱ οἶδεν ὁ ἀνασχόμενος κρίμασι προαχθεὶς πονηροῖς καὶ ἀλεθροῖς ἐντρέφεται καὶ συναύξεται ⁴¹ ἤθεσί τε καὶ πράξεισιν ⁴².

ιβ'. Ἐκ τῆς Ἀσσυρίων γούν λεαίνης καὶ τῆς Ἀρμενίας παρδάλης ἑτεροβαλῆς ⁴³ σύνθετόν τε καὶ ἀλλόκοτον τίγριδος εἶδος ἐκ νόθου καὶ κιθδήλου ἐξέφυγον, Ἀρμένιον ἢ Ἀσσύριον εἰσεχθεστέρας ⁴⁴, καὶ λέων μὲν τὴν προσηγορίαν, λέοντος δὲ τὸ μὲν ⁴⁵ ἀρπακτικὸν εἰς τὸ ἀσφαλὲς κεκτημένος, τὸ δὲ ἐλεύθεριον οὐδαμῶς προσείμενος, χαμαιλέον δὲ, ὡσπερ οὖν τὸ εἶδος, οὕτως καὶ τῆς ψυχῆς τὸ πολύμορφον, διὰ τὸ τοῦ γένους ὑποούλον τε καὶ ὑφαλον, ἐξ ὧν ἐμεγαλύνει τῆς δυστροπίας καὶ τοῦ δόλου τὸ κεκρυμμένον ⁴⁶ καὶ ἀνεξήγητον. Καὶ γὰρ ἐμχανάτω ⁴⁷ λαθάνειν τὸ ἐνδομυχοῦν τῆς γνώμης σκοτεινὸν καὶ πάλιμβολον ⁴⁸ καὶ πρὸς τὸ βλάπτειν ἐπιβρεπές ⁴⁹. Καὶ πως ἦν ἐκπεπονημένον αὐτῷ καὶ ἐπιτετηθευμένον μὴ ποτε συμφωνήσιν καρδίαν ⁵⁰ τοῖς χεῖλεσιν, ὡς ἕτερά μὲν μελετῆν κατὰ νοῦν, ἀλλὰ δὲ προφέρειν ⁵¹ ἐν τῷ στόματι. Ἀλλ' ⁵² ἐπὶ τοσοῦτον γὰρ ἀφιλοθεῖας καὶ πονηρίας ἐξώκειλεν ὁ βίος αὐτοῦ, ὥστε καὶ ⁵³ δυσφωρότατον ⁵⁴ καὶ δυσκατάληπτον αὐτοῦ τὴν δαι-

Alt: *Despicit Deus, imperatque adversum nos homo, quem nescio hominemne dicere deceat et non bestiam, interque bestias majori præstantem feritate cunctisque acerbiozem. Quid enim hac calamitate miserabilis infortunioque infaustus? Quantum malum in imperium invasit? Duplici satus homo prosapia ac mixobarbarus, indole animoque varius ac illiberalis, sensuque mentis instabilis, quod ad proximum quidem illi attinet genus vulgoque exploratum.*

769 11. Ex Armenia namque oriundus erat, unde illa ei morum pravitas ac malignitas. Longe vero remotius illud ac antiquum, quemadmodum seniores quidam referunt, qui olim tradita de illo ejusque majoribus sciunt, nec in hos pure suos natales refert, siquidem ex Assyriorum gentis nequissimo stolone natus est, ex quibus paterna eum stirpe genus trahere fama est. Ex Sennacherib enim sobole ducit originem, qui cum imperio olim Assyriis præfuit, et ab iis quos sustulerat letale vulnus accepit. Quique adeo cruentas dexteris Patri intentassent, parricidalique cruore polluti essent, suisque ipsi manibus parentem occidissent, confestim ad Armeniorum se loca fugitivi recepere. Ex hoc porro parricidiali ad nostram usque ætatem, malo fato, servato semine, qua noxa nescio, istud Romano imperio constitutum malum ac consecutum. Is nimirum in hanc lucera susceptus, quibus is ipso qui sustinet novit judiciis, pessimis noxiisque moribus educatur atque acitibus.

12. Ex Assyriorum itaque leæna Armeniaque pardali, diverso germine, compositumque ac monstrosum tigridis genus, ex notha adulterinaque sinceraque **770** enatus filius, Armenius an Assyrius, fœda magis specie oreque; ac leonis quidem nomen sortitus, leonis vim illam rapacem adeptus est, nihil quidquam admissum quod ejus liberale est, chamæleon vero, uti specie vultuque, sed et multiplici forma animi, ob gentis occultam fraudem pressumque dolum ac animum se nihil explicantem. Etenim molitur ut quod illi tenebrosum ac versipelle intus animi est, nocendique arte industrium solersque, id vero lateat. Ecqua ratione in hoc studium operamque contulerat, ut nunquam cordi atque labiis conveniret? ut nimirum alia mente ageret, alia ore proferret. Enimvero ad tantam ejus vita impietatem devecta est ac nequitiam, ac demoniaca imens ejus ac nequitia ægre ipsa deprehensibilis ac animadversa cunctis, ma-

VARLÆ LECTIONES.

²³ εἰ add. C. ²⁴ καὶ τῶν θ. C. ²⁵ βασιλεῖον ἀρχὴν εἰσεκ. C. ²⁶ ἀστάθερος P. ²⁷ ὑπεργόμενος καὶ πολλοῖς γνώριμος C. ²⁸ γῆς — τὸ δὲ om. C. ²⁹ παραδοθέντων C. ³⁰ καθαρὸς ποθεν ἐκπεφύκεν P, et πικρὸς κακίστην παραφυάδος ἐκφῆσαι. ³¹ παίδων add. C. ³² εἴγε P. — ἀνατείνοντι P. ³³ πατρῶον C. ³⁴ τῆς σφαγῆς add. C. ³⁵ ὠχόμενοι P, ὠχόμενοι C. ³⁶ τοῦ add. C. — τηρηθέντος P. ³⁷ παραβλαστήσας C. ³⁸ κατακριθείς P. ³⁹ συναυλίζεται C. ⁴⁰ πράγμασιν P. ⁴¹ ἑτεροβαλῆς P. ⁴² καὶ ἀκιδὸς ἡλῆς ἐξέφυγεν οὐδ' Ἀρμένιος ἢ Ἀσσύριος εἰσεχθεστέρας P, αὐτῶν Ἀρμενίων ἢ Ἀσσυρίων? ⁴³ τὸ μὲν add. C. ⁴⁴ ἐξ — κεκρυμμένον καὶ om. P. ⁴⁵ μχανάται P. ⁴⁶ πάλιμβολον P. ⁴⁷ ἐπιβρεπές P. ⁴⁸ συμφωνῆ τει καρδία P. ⁴⁹ προσφέρειν CP. ⁵⁰ τῷ et ἀλλ' om. C. ⁵¹ καὶ post ὥστε add. C. ⁵² δυσφωρότατον οὐσαν?

nifesta fieret. Quinimo Dei indulgentia tyrannidem semel adeptus, furorem omnem dolumque affundit adversus immaculatam fidem, certatque per omnia imitari impium Copronymum illo superiorem; parique illi facinore, impuris quibusdam scelestissimisque hominibus vitæ omnes rationes concedit, lascivis ac turpi vita celebratis, animo corporeque corruptis, præstigiatoribus, veneficis, seductoribus, nulloque non vitii 771 genere ac malitia exculcis, atque ut semel dicam, qui Christianam pietatem fidemque negaverint.

13. Ac sane eos lubens necessarios asciscit ac amplexatur, eorumque exitiosis doctrinis ac initiationibus animum submittit; et velut peccati servus, iis mancipatur, incoquo seductionis ac improbitatis captus vir execrabilis dire transigitur. Tria enim proposita, quibus promissionis compos efficeretur, ut nempe exactam fidem nostram ac orthodoxam negaret, divinas aboleret imagines, piis persecutionem moveret; quæ si ei præstita essent, ad felicitatis summum apicem evaderet, ac si quis alius, in longiores annos hujusce temporis vitam produceret.

14. Hisce itaque ejusque generis exitiosis seductionibus deceptus dementis vir animi ac pecunias, atque ut sædo aspectu erat, adeuntibus difficilis, orisque specie turpior. Etsi enim ei leonis nomen, simia erat quod objectum oculis erat: majori pravitare mores, insolentior animus, mente plurimum ferina, intractabili impetu, immundus, importabilis, inconsultior, severitate asperior, tyranni moribus truculentior.

15. Elatus itaque miser ac calamitosus falsis scelestissimorum illorum vaticiniis ac insidiis, sic bellum cito aggreditur. Ac primum quidem linguam Deo 772 pugnantem adversus divina nostra dogmata movet; ac tum hic quoque impiissimum Copronymum Cononem æmulatur, similique illi ratione circumforaneum cogit conventum seu potius Judaicum concilium; cui etiam funestissimus homo consessor præessorque ac præses effectus abominatio desolationis in templo Domini denuo conspicitur, aperiturque os magna loquens adversus Domini gloriam, grandiaque promens ac superbiens adversus dispensationem. Sicque alter Caiphas, cum Christo infensa cohorte illa, multa ac vana adversus veritatem obganniens, sacras omnes in Ecclesia erectas imagines abolet, odiaque in Christum ejusque servos exagitat; quippe cui gravis ad videndum in imagine Christus ac memoria ferendum, quique ejus amici ac servi essent.

A μονιῶδη γνώμην καὶ πονηρίαν τοῖς 66 πᾶσι γενέσθαι κατάδηλον 66. Ἐπει 66 οὖν τῆς βασιλείου ἀρχῆς, μάλλον δὲ τυραννίδος, Θεοῦ συγχωρήσει λαβόμενος κατὰ τῆς ἀμοιμήτου πίστεως ὅλον ἐκχέει τὸν θυμὸν καὶ τὸν ὄλον, καὶ ἀμιλλᾶται κατὰ πάντα τὸν πρὸ αὐτοῦ δυσσεβῆ Κοπρῶνυμον, καὶ ὡσαύτως μιαιοῖς τισι καὶ παμπονήροις ἀνθρώποις τὸ πᾶν τῆς ζωῆς καταπιστεύει, ἀσελγέσι τε καὶ ἐπὶ βίου αἰσχρότητι βεδοημένοις καὶ 67 κατεφθαρμένοις τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα, γόησι καὶ φαρμακοῖς καὶ λαοπλάνοις, καὶ πᾶν εἶδος κακίας ἀσκήσασαι καὶ ἀπασφαλῶς τὴν Χριστιανῶν ἡρνημένοις θεοσεβείαν.

ιγ'. Καὶ ὁμῶς τοῦτους ἀσπασίως εἰσοκίζεται καὶ περιπτύσσεται, καὶ ὑποκύνει ταῖς ματαίοις αὐτῶν καὶ 68 ψυχροφθόροις διδαχαῖς καὶ μύησεσιν, καὶ οἷα 68 τῆς ἀμαρτίας ἀνδράποδον ἐξανδραποδίζονται, καὶ τῷ ἀγκίστρῳ τῆς ἀπάτης καὶ παρανομίας δελεασθεὶς ὁ παράπαιστος 70 δεινῶς περιπίρεται. Τρία γὰρ αὐτῷ προῦθησαν τὰ ὑπεσχέμενα 71, [P. 504] τῆς ἀκριβοῦς πίστεως ἡμῶν καὶ ὀρθοδόξου τὴν ἄρνησιν, τῶν θείων εἰκόνων τὴν καθάρσιν, τῶν εὐσεβοῦντων τὴν διωξίν. Καὶ οὕτως εἰς ἄκρον εὐμερίας ἐλάσεις, φησὶν, ὡς καὶ ἐπὶ πλείστον καὶ μήκιστον 72 χρόνον τὴν παρούσαν ζωὴν, εἰ καὶ τις ἄλλος, διανύσαι 72.

ιδ'. Ταῦταις οὖν καὶ ταῖς τοιαύταις διεθροῖς φανακισθεὶς 74 ἀπάταις ὁ ματαιόφρων καὶ κτηνώδης, καὶ καθάρπην ἠν εἰδεχθῆς καὶ δυσέντευκτος καὶ τῇ ἰδέᾳ 75 αἰσχρότερος (εἰ γὰρ καὶ λεόντειον, τοῦνομα, πιθήκειον τὸ βλέπόμενον), γίνεται φαυλότερος 76 τὸν τρόπον, σοβαρώτερος τὸ ἦθος, θηριωδέστερος τὴν γνώμην, ἀτίθαστος τὴν ὁρμὴν, ἀκάθεκτος 77 καὶ ἀνυπόστατος καὶ ἀλογιστότερός τε 78 καὶ ἐμβριθέστερος καὶ τυραννικώτερος.

ιε'. Ἀναπτρωθεὶς γὰρ ὁ δειλίαιος καὶ ταλαίπωρος τῇ ψευδομαντείᾳ καὶ ἐπιβουλῇ τῶν ἐλιτηρίων ἐκείνων, οὕτως ἐπανατείνεται ταχὺ τὸν πόλεμον. Καὶ πρῶτον μὲν κινεῖ κατὰ τῶν ἱερῶν 79 δογμάτων ἡμῶν τὴν θεομάχον αὐτοῦ 80 γλώσσαν, ἔπειτα δὲ ζηλοὶ κἀνταῦθα τὸν δυσσεβέστατον Κοπρῶνυμον Κόνωνα 81 καὶ συναθροίσας ὁμοίως 82 ἐκείνων τὸν τρόπον τε καὶ ἀγυρτώδες συνακτῆριον 83, μάλλον δὲ Ἰουδαϊκὴν συνέδριον, ᾧ 84 καὶ συνέδρος καὶ πρόεδρος; ὁ ἐξάγιτος γενόμενος, δρᾶται πάλιν ἐν ναῷ Κυρίου τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, καὶ ἀνοίγεται στόμα λαλοῦν μεγάλα κατὰ τῆς δόξης Κυρίου καὶ κατὰ τῆς θείας 85 οἰκονομίας μεγαλοβήρημονοῦν καὶ ἀλαζονεύομενον. Καὶ οὕτως ὁ δεύτερος Καλάφας μετὰ τῆς Χριστομάχου σπειρας ἐκείνης πολλὰ καὶ μάταια κατὰ τῆς ἀληθείας κενολογῆσας καθαρτεῖ πᾶσαν ἱερὰν τῆς Ἐκκλησίας ἀναστήλωσιν μισεῖ τῷ εἰς Χριστὸν 86 καὶ τοὺς αὐτοῦ θεράποντας, ἐπειδὴ βαρῆς ἦν αὐτῷ Χριστῷ; καὶ 87 ἐν εἰκόνι βλέπόμενος καὶ ἐπὶ μνήμης φερόμενος 88 καὶ οἱ τοῦτου φίλοι τε καὶ δοῦλοι.

VARIÆ LECTIONES.

66 τοῖς] αὐτοῖς C. 66 κατάδηλον om. G. 66 ἐπει — ἀρχῆς add. C. 67 καὶ post βεδοημένοις add. C. 68 ματαίοις αὐτῶν καὶ add. C. 68 οἷον P. 70 παράπτωστος vel παράπαιστος margo P. 71 τοῦ ὑπεσχέμενου P. 72 μήκιστον C, μέγιστον P. 73 διανύσης, εἰ καὶ τις ἄλλος P. 74 ἀπάταις φανακισθεὶς P. 75 τῇ ἰδέᾳ] τὴν θέαν C. 76 γίνεται καὶ φ. P. 77 ἀκάθαρτος P. 78 τε add. C. 79 θείων P. 80 αὐτοῦ om. C. 81 Κοπρῶνυμον Κόνωνα] Κωνσταντίνου C. 82 ὁμοίως ἀθροίσας C. 83 ἐργαστήριον C. 84 ᾧ Hasius, θ C, δς P. 85 θείας add. C. 86 μισεῖ τε Χριστὸν P. 87 καὶ ante ἐν add. C. 88 ἐπιφερόμενος P.

15. Διὸ δὴ καὶ ἀνοηταίνων καταφυλάσκει πᾶσαν Ἀ
εικονικὴν ἀναστήλωσιν ἀπόβλητον εἶναι τῇ θεῷ Γρα-
φῇ καὶ λίαν ἀγνώριστον. Τί οὖν πρὸς ταῦτα φήσιν ἄν
τις; Ὅτι σοφίας Θεοῦ ἀδιεξέταστοι λόγοι, καὶ ὁ ὁ
μωρὸς μωρὰ λαλήσει. Ἀμαθὴς γὰρ σφόδρα καὶ λη-
μώδης ὑπάρχων οὐκ ἤδει πάντως τὰ χρυσότυκτα ὁ
ἐκεῖνα Χερουβίμ, ἅπερ ὁ Ἱεροφάντης Μωϋσῆς Θεοῦ
προσεταιχότος ἐτεκμήνατο καὶ ἡ παλαιὰ καὶ ἔννομος
σκηνὴ καθύπερθεν τῆς κιβωτοῦ ἔφερον, ἃ δὴ οὐ παρὰ
Ἰουδαίους μόνον δεδόξαστο, ἀλλὰ καὶ τῆς χάριτος ὁ
κῆρυξ Χερουβίμ δόξης ἀποκαλεῖ σαφῶς ἦτοι τὰ δε-
δοξασμένα. [P. 505] Ἔτι: γε μὴν καὶ ὅσα ἡ Σολο-
μῶντος κατεσκεύασε σοφία καὶ τῷ θεοπεσίῳ Ἰεζε-
κίηλ ὤπται, καὶ εἰ τι τριούτου κατὰ τὰς Ἱερὰς Βί-
βλους ἐσφόρηται καὶ τετίμηται, ἅπερ οὐ πέφρικεν ὁ
ὁ ἄθλιος καὶ βέβηλος ἐν εἰδώλων μοίρᾳ θείναι, ὡς
ἀθετεῖν ἢ προσέσθαι τὰς θεοπνεύστους ὁ
Γραφὰς προελόμενος ἔξ ὧν λοιπὸν καὶ Ἰουδαίων
ἀπιστότερος καὶ ἀγνωμονέστερος εἰκότως νομισθεῖ
σὺν τοῖς ὁμόφορον αὐτοῦ. Ἄξια γὰρ ὡς ἀληθῶς
τῆς ἑαυτῶν βδελυρίας ἀπιστίας τε καὶ ἀλογίας ἔρο-
νήσαντες καὶ ἐκφωνήσαντες.

16. Quamobrem etiam dementi animo nugatur

16. Quamobrem etiam dementi animo nugatur
imaginum omnem erectionem sacris litteris impro-
batam esse iisque valde ignotam. Ad hæc igitur
quid quis dicat ac responderit? Nempe inscrutabi-
les esse divinæ sapientiæ sermones et stultum
stulta locuturum. Cum enim valde rudis esset et
imperitus ac delira mente, nihil prorsus aureos
illos Cherubim uoverat, quos divinorum interpretes
Moses Dei præcepto fabricatus est; vetusque illud
ac legale tabernaculum subitus arcam ferebat,
quæ non solum apud Judæos gloriam habebant ac
claritatem, sed quæ etiam gratiæ præco 773
Cherubim gloriæ (id est glorificata) aperte nuncu-
pat. Præterea etiam quæcumque fabricata est Sa-
lomonis sapientia divinoque Ezechieli conspecta
sunt, ac si quid hujusmodi in sacris Libris narratur
honorique habetur; quæ miser ille profanusque
idolorum sorti deputare non horruit, ut cui divinas
potius spernere Scripturas ac abrogare seu pro-
dere constitutum esset. Unde cum ipsis quoque
Judæis majori infidelitate majorique vincens impro-
bitate merito censendus sit, cum sodalibus suis,
dum scilicet sua digna perditia impudentia ac infidelitate, rationisque carentia sentire fidemque
eam edidere.

17. Καὶ γὰρ τῷ Χριστῷ κἀνταῦθα προφανῶς ἀπο-
μάχονται, δ; λαβὼν ὀθόνην λαμπρῶν καὶ ὁ ὁ
λαμπρον καὶ ὑπέρχαλον ἑναπομαζάμενος θεῖον εἶδος
ἐκπέμπει πιστῶς ὁ αἰτήσαντι τῷ τῶν Ἐδεσηνῶν
ἡγεμόνι Αὐγάρω. Ἐξ ἐκεῖνου δὲ μέχρι ἢ καὶ τῆμαρον
ἀποστολικῆ παραδόσει καὶ εἰσηγήσει, γνώσεώς τε
καὶ μνήμης ἔνεκεν ὧν ὑπὲρ ἡμῶν ἔδρασε ἢ τε καὶ
πέπονθε Χριστὸς, καθὰ δὴ καὶ ἐν ταῖς Ἱερᾶς τῶν
Εὐαγγελίων δέλοις ἀνιστόρηται ἢ, σεβασμῶς ἐκτυ-
ποῦμεν καὶ προσκυνοῦμεν, ἂν οἱ Χριστομάχοι διαβ-
ρήγνυνται.

17. Etenim hic quoque aperte Christo pugnant-
is namque accepto prænitido linteo, omnem vin-
cente nitorem decoremque, divina sua expressa
forma, Augaro Edessenorum regulo fidei devotione
petenti munus destinavit; quo ex tempore hacten-
usque apostolica traditione atque doctrina, ad
ea cognoscenda ac memoria tenenda quæ Christus
tum egit tum passus est, uti etiam in sacris con-
scripta Evangeliiis exstant, venerabiliter effingimus
ac adoramus, Christi licet hostes rumpantur.

18. Καὶ μέντοι πρὸς τούτοις παράδοσις καὶ λόγος
ἐχόμενος κειθὺς καὶ μέχρις ἡμῶν κάτεισι ἢ, τὸν
Θεῖον εὐαγγελιστὴν Λουκᾶν ἐν εἰκόνι διαγράψαι τὸν
Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἢ, πρὸς δὲ καὶ τὴν
κατὰ ἀνάγκην αὐτοῦ Μητέρα, καὶ τὰς Ἱεροτυπίας
αὐτὰς διαφυλάσσειν ἢ τὴν Ῥωμαίων πόλιν. Τί δὲ δεῖ
λέγειν περὶ τῶν λοιπῶν ὧν ἐν Ἱεροσολύμοις, ὡς
ἐσφόρησάν τινες οἱ αὐτοὶ γενόμενοι, ὡς πλείστα ἢ
μέχρι τῆς δεῦρο πιστῶς ἢ καὶ εὐσεβῶς Ἱερογραφίας
ἐκ παλαιῶν δι' ἀκριβείας ἢ ἀνεστηλωμένους σεμνῶς
περιέποντες προσκυνοῦσιν; Ὡσαύτως δὲ πάλιν ἀνα-
γράφεται ὅτι Πέτρος καὶ Παῦλος οἱ κορυφαῖοι τῶν
ἀποστόλων τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ κηρύττοντες ἐν τῇ
Ῥώμῃ, καὶ ἃ πεποίηκεν ὁ Χριστὸς ἢ θαύματα,
πρῶτον τὴν θείαν μεταμόρφωσιν ἢ ἐξεικονίσαντες
Ῥωμαίοις παραδεδώκασι, καθὼς καὶ ὠφθη ἢ Μωϋ-
σῆ καὶ Ἠλὶξ ἐν μέσῳ τοῖς ἀγίοις προφήταις ἢ δὲ ἢ
καὶ μέχρι τοῦ νῦν σώζεται.

18. Ad hæc enimvero traditio est nec fice carnis
narratio, quæ ad ius usque devenit, pinxisse nimi-
rum in imagine divinum Lucam evangelistam Domi-
num nostrum Jesum Christum 774 ac præterea
intemeratam ipsius Matrem, hasque sacras imagi-
nes ac effigies urbem Romam servare. Quid vero
necesse dicere de reliquis, quæ sunt Hierosolymis,
quemadmodum eas quidam illo profecti lustravere;
quas plurimas hactenus omnique veneratione sa-
cras picturas ab antiquo, digno cultu erectas, reli-
giose venerantes adorant? Similiter vero rursum
scriptum est apostolorum principes Petrum et
Paulum, cum Dei magnalia Romæ prædicarent edi-
taque a Christo miracula, divinam primum trans-
formationem pictam expressam imagine Romanis
tradidisse; qua ratione Mosi Eliæque, sanctis pro-
phetis, in ipsorum medio conspicua elegit; quæ et
etiamnum servatur.

VARIÆ LECTIONES.

ἢ φησὶ C. ἢ ὁ om. C. ἢ χρυσότυκτα C. ἢ δεδόξασται P. ἢ τῷ δεδοξασμένῳ P. ἢ οὐκ
ἐφριζεν P. ἢ ἀθετῶν P. προσέσθαι CP. ἢ θείας P. ἢ ὡς ἀληθῶς ad. I. C. ἢ καὶ add. C. ἢ ἐκ-
πέμπει τῷ πιστῶς P. ἢ καὶ μέχρι C. ἢ ἔνεκα ὧν περ ἔδρασε P. ἢ ἐν τοῖς Ἱεροῖς εὐαγγελίοις ἀνιστορεῖ-
ται P. ἢ κατανήσας P. ἢ Ἰησοῦν Χριστὸν om. C. ἢ ἀχραντον P. ἢ φυλάσσειν P. ἢ πλείστας margo P.
ἢ πιστῶς add. C. ἢ δι' ἀξίας P. ἢ ὁ Θεός C. ἢ πρῶτα τῆς βῶμης μεταμορφώσεως C. ἢ καθὰ ὠφθη
P. ἢ δὲ add. C.

19. Quanam igitur ratione increduli improbique homines ac ingrati oculos obvertent, conspicientque quod in hanc usque diem in templo sanctæ Dei Genitricis miraculum canitur atque cernitur, in urbe quam Lyddam vocant? Ædem hanc sacram excitarunt apostoli, cum beata Virgo adhuc vita hæc superstes esset. Multi enim viderunt, quod venerationi habetur ac colitur, non manu factum illud ac venerabile simulacrum, prænitidis tabulis ac pellucidis expressum, inque omnem altitudinem ac profundum pervadens. Illud nimirum cum Græcorum quidam Judæorum 775 infensi Christo eradere conati essent, frustrato absurdo conatu evanescere. Quanto enim effigiem radebant, tanto illa majori luce radioque clariori splendebat. Mansit enim nihilominus in eadem forma atque habitu. Oris species ac vestitus, quæque reliqua in oculis incurrunt, nihil obliata nullaque labe integra illi constiterunt. Narrant enim quod cum sancti apostoli, sanctissimæ Dei Genitricis pollicitatione freti, sub ejus nominis invocatione templum excitassent, ipsaque eorum rogatu lustrandi causa templum ingressa in una columnarum stetisset, expressam ipsius effigiem in columna inventam esse; quam illis adhibita vi eradere potuere.

20. Testis quidem etiam præter alia divina statua, quam mulier sanguine fluens, a quo curata fuerat, Christo juxta ædes suas gratitudinis monumento statuit, apertissimum sane titulum sincerissimæque veritatis præconem exhibiti in ipsa miraculi, inauditum in ipsa patratura divinum signum ac prodigium in futuras longe generationes evulgans; cujus et magnus apud imaginum efflictores magister Eusebius, in *Ecclesiastica Historia* mentione facta, memoratisque miraculis quæ ad sacram divinoque germine illic enascentem herbam fierent, esseque illam cunctis auxilium præsens atque malorum depultricem, subjungit dicens 776 *apostolorum Petri et Pauli imagines, atque ipsius Christi, penicillo ac coloribus pictas, quæ etiamnum exstant vidisse.*

21. Testis vero etiam visus, fidus ipse magister ac verax; longique temporis clare indicio est ipsa quoque venerabilium sacrarum ædium structura. Præterea vero etiam sacri ministerii vasorum, antiqvis temporibus, pia fidelium sedulitate effectio ac consecratio; quorum infinita prope multitudo ac copia. Sacrorum etiam Evangeliorum tabule, quæ sacras exterius formas ac figuras, cunctorum fidelium venerationi expositas iisque cultas, ferant. Divinæ item columnæ, et quas soleas vocant, qui-

19. Πῶς οὖν ἀντιβλέψουσαν οἱ ἀπειθεῖς καὶ ἀγνώμονες πρὸς τὸ μέχρι τοῦ παρόντος ἀδύμενον καὶ ὀρώμενον ἐν τῷ ναῷ τῆς Θεομήτορος θαύμα, τὸ ἐν τῇ πόλει 18 τῆ καλουμένη Λύδῃ; Ἐνταῦθα ἐπιπεριούσης κατὰ τὸν τῆδε 19 βίον οἱ ἀπόστολοι ἰδομήσαντο. Πολλοὶ [P. 506] γὰρ τεθέανται προσκυνοῦμενον εὐλαβῶς 20 καὶ τιμῶμενον τὸ ἀχειρότευκτον ἐκίονο καὶ σεβάσιμον ἀπεικόνισμα, πλαστὴν τετυπωμένον λαμπραῖς καὶ διαυγασίαι, καὶ διὰ βίθους κειχωρηθεῖς ὄλου 21· ὁ δὲ καὶ 22 τινες τῶν θυσιανῶν Ἑλλήνων τε καὶ Ἰουδαίων ἀποξέσαι 23 σπουδάζοντες ἐμασταύθησαν ἀποτυχόντες τῆς ἀτόπου αὐτῶν ἐγχειρήσεως. Ὅσοι γὰρ αὐτοὶ τὸ ἐκτύπωμα ἔξεον, πλειοτέροις ἐξέλαμπεν. Οὐδὲν γὰρ ἦν ἐπὶ σχήματος Ἰστικῆν ἢ μορφῆ, εἰδῶς τε καὶ στολήν καὶ τὰλλα τῆς θέας ἀνέξαι 24 ἀλείπτα καὶ ἀλώθητα διασώζουσα. Ἰστορεῖται 25 γὰρ ὅτι οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι ὀποσχίσει τῆς πανάγνου Θεοτόκου ναῦν ἐπ' ὀνόματι αὐτῆς ἀνήγειραν· καὶ αὐτῆς εἰς θέαν τοῦ ναοῦ τῆ αἰτήσεαι αὐτῶν εἰσιλθοῦσης καὶ εἰς ἓνα 26 τῶν κίονων σταθείσης· εὐρεθῆναι ἐν τῷ κίονι τὸ ἐκτύπωμα αὐτῆς· ὁ καὶ πολλὰ βιασάμενοι, ὡς εἴρηται, Ἑλλήνας καὶ Ἰουδαίους οὐκ ἐσχυσαν ἀποξέσαι 27.

Græci Judæique nulla quantavis, uti dictum est,

20. Ὅτι ἐξ ἀρχαιοτάτη τούτων ἡ ποιησις καὶ παράδοσις 28, μάρτυς μὲν καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ὁ θεὸς ἀνδριάς· ὃν ἔστησεν ἡ αἰμώδους γυνὴ τῶν θεραπευτικῆ Χριστῶ παρὰ τῷ ἐκτυτῆ 29 οἴκῳ, στήλην ἐναργεστάτην καὶ ἀπαράγραφτον κήρυκα τοῦ εἰς αὐτὴν γεγονότος 30 θαύματος, ταῖς μετέπειτα γενεαῖς τὸ κατ' αὐτὴν θαυματουργηθὲν παράδοξον δημοποιήσασα· περὶ οὗ καὶ ὁ μέγας παρὰ τοὺς εἰκονομάτους 31 διδάσκαλος Εὐσεβίος ἐν τῇ 32 Ἐκκλησιαστικῇ Ἰστορίᾳ μνημονεύσας τὰ τελοῦμενα θαύματα παρὰ τῆς ἐκείθεν φουμένης ἱερᾶς καὶ θεοβλάστου πόλεως, καὶ ὡς ἦν ἅπασιν ἀλεξίκακον ἐπικούρημα, ἐπάγει 33 ψάσκων, ὅτι καὶ τῶν ἀποστόλων τὰς εἰκόνας Πέτροῦ καὶ Παύλου καὶ αὐτοῦ δὲ 34 Χριστοῦ διὰ χρωμάτων ἐν γραφαῖς σωζομένας ἱστορήσαμεν.

21. Μάρτυς δὲ καὶ ἡ ἑστὴς, διδάσκαλος ἀφειδῆς. Τὸ τε μήκος 35 τοῦ χρόνου σαφῶς δείκνυσαι καὶ τῶν σεπτῶν ναῶν ἢ κτίσεως. Ἐπι δὲ 36 καὶ τῶν ἀνάκαθεν ἱερῶν σκευῶν παρὰ τῶν εὐσεβούντων ἢ 37 ποιησις καὶ ἀφιέρωσις ἀπειρος τῶ πλήθει τυγχάνουσα. Οὐ μὴν δὲ 38 ἀλλὰ καὶ αὐταὶ αἱ πτωχαὶ τῶν ἁγίων Εὐαγγελίων 39 τοὺς ἱεροὺς τύπους ἐξωθεν φέρουσαι· 40 ὑπὸ πάντων πιστῶν σεπτῶς προσκυνουμένους, οἳ τε θεοὶ κίονες καὶ αἱ σωλαταὶ καλούμεναι, αἳ 41 τὸ σεβάσιμον τοῦ ἱεροῦ διατεχνίλονται θυσιαστηρίῳ. Καὶ γὰρ οὐδένα

VARIÆ LECTIONES.

18 τῇ πόλει add. C. 19 τόνος τὸν P. 20 εὐλαβῶς add. C. 21 ὄλων C. 22 καὶ om. C. 23 ἀπαχεροῦσιν περασθέντες διέξεσαν μανικῶς, ἀλλὰ διημαρτον μάλα τῆς ἀνοσίτου ἐγχειρήσεως C, οἰσισσις εἰσαυ — ἐξέλαμπεν. 24 ἱστορεῖται. — ἀποξέσαι] ἱστορεῖται γὰρ ὀποσχίσει τῆς πανάγνου παρθένου τῆ πρὸς τοὺς ἀποστόλους αὐτόματον ἀναδωθῆναι τὸ σεβάσιμον τοῦτὶ χρῆμα C. 25 ἐν P. 26 Ὅτι — παράδοσις add. C. 27 αὐτῆς P. 28 εἰς αὐτὴν γεγονότος om. C. 29 εἰκονομάχους C. 30 τῆ add. C. 31 ἐπηγάγε C. 32 καὶ δι' αὐτοῦ δὲ C. 33 μίσιστον C. 34 δὲ om. C. 35 ἢ αἰθ. C. 36 οὐ μὴν δὲ C, μὴν P. 37 τῶν ἁγίων εὐαγγελίων om. C. 38 φέρουσαι παρὰ χριστιανῶν τῶ εὐαγγελίῳ προσκυν. C. 39 δ C.

ἐτέρῳ λόγῳ ἢ τοῦ προσκυνεῖσθαι πάντως ²⁷ εἴνεκα **A**
[P. 507] ἔμα ²⁸ τῷ συμπαρακειμένῳ τοῦ σταυροῦ
τύπῳ εὐσεβῶς ἀρχῆθεν ἐνταῦθα καθιστόρηται ²⁹.

κβ'. Ἄλλ' ὁ γε θηριώδης καὶ ³⁰ λεοντότροπος
ταῦτα παραγραφόμενος πάντα ἔσπευδεν ὅτι μάλιστα
εἶδαν θεῖαν εἰκόνα ³¹ ἀποστρέφειν καὶ λήθη βαθείᾳ
παραπέμπειν. Ταύτη τοι θεομαχῶν ἐπὶ δήμου τοιαῦ-
τε κατατολήσας ὁ ἐμβρόντητος παρῆρησιάζεται,
λίγων· Ὅσπερ ἐκ ³² τῶν δύσων ὁμῶν, ἀδελφοί,
τὰς εἰκόνας ἐξωλοθρεύσαμεν, οὕτω δὴ καὶ ἐκ τῶν
ψυχῶν ὁμῶν περιαιρήσειν ὁμείς ὡς Θεοῦ καὶ τοῦ
Βασιλέως ³³ δούλοι καὶ φίλοι σπουδάσατε. Καὶ γὰρ
ὁ μωρὸς μωρὰ λαλήσει, καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ μά-
ταια τήσεται, τοῦ συντελεῖν ἄνομια καὶ λαλεῖν πρὸς **B**
Κύριον πλάνησιν. Κάνειθεν τοίνυν τοὺς εὐρισκο-
μένους ἔχοντας εἰκόνα ³⁴ Χριστοῦ ἢ τινος ἁγίου καὶ
προσκυνούντας ³⁵ δειναῖς τιμωρίαις καὶ κολάσεσι
κατεδικασεν ὁ ἀλάστορ καὶ αἰμοβόρος. Καὶ οὕτω
κρεωκοπούμενοι ³⁶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ ³⁷ κα-
ταθυόμενοι διεφθείροντο πανταχοῦ οἱ θεοσεβεῖς· καὶ
πολλοὺς ἐνδόξους καὶ περιβλέπτους πεφόνευκε ³⁸.

κγ'. Καὶ ταῦτα μὲν κατὰ τῶν ὀρθοδοξούντων ἀφι-
δῶς καὶ ἀπαύστως ³⁹ διεπράττετο· κατὰ δὲ τῶν ἐν
εἰσὶ καὶ τῶν ⁴⁰ εὐπορωτέρων ἄλλῃ πονηρὰν ἐπί-
νοιαν ⁴¹ ὁ πονηρὸς καὶ παμμήχανος ⁴² εὐρίσκει. Βου-
λόμενος γὰρ αὐτοὺς ἐλεεινοὺς καὶ πένητας ἀπει-
γάζασθαι, τί ⁴³ ποιεῖ; Αἰτίας ⁴⁴ αὐτοὺς ἀφύκτους καὶ
ἐγκλήμασι περιβάλλει ⁴⁵, προφασίζόμενος· προφάσεις **C**
ἐν ἀμαρτίαις, ἵνα τῷ δεῖν τῶν ἐγκλημάτων πᾶσαν
αὐτῶν τὴν οὐσίαν ἀναλογήσωσιν ⁴⁶ ὑπὲρ τῆς ἐκεί-
θεν ⁴⁷ σωτηρίας. Ἔστιν ⁴⁸ ὅτε δὲ ⁴⁹ καὶ συνεβίαζεν ⁵⁰
καθ' ὧντινων ἀνδρικωτέρων ἢ εὐφυστέρων ⁵¹, βα-
σκαίων τῆς εὐανδρίας ἢ εὐφυίας αὐτοῖς, ὡς νεωτε-
ρίσειν ὑποπειθῶν. Τινῶν μὲν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξώρυ-
πεν, ἄλλων δὲ τὰ μέλη ἡκρωτηρίαζεν· ἑτέρους ⁵²
δειροῖς κατέχων μεθ' ἡμέρας τινὰς ⁵³ τῷ θανάτῳ
παρέπιμψεν. Ἐξ ὧν ὑπῆρχε Μιχαὴλ ὁ τὴν τοῦ ἐξ-
κουσίτου τάγματος ἀρχὴν διεπέων· διεβλήθη γὰρ τῷ
βασιλεῖ ὡς κατ' αὐτοῦ βουλευόμενος· ὃν εἰρκτῆ καὶ
πέαι· εἶχε τηρούμενον.

κδ'. Τῆς δὲ γενεθλίου τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἡμέρας
ἐνεστάης τοῦτον ἠβουλήθη νυκτὶ ἀνελεῖν· κωλυθεὶς
δὲ παρὰ τῆς ἰδίας γυναίκης διὰ τὴν ἑορτὴν εἶασεν
αὐτόν. Ὁ δὲ Μιχαὴλ ἐν τῇ εἰρκτῇ ὧν, τοῦτο μαθὼν,
πᾶσι τοῖς συμβούλοις τοῖς μετ' αὐτοῦ ἐμήνυσεν, ὡς
Ἐὶ μὴ σπουδάσῃς ἐξελεῖν με τῆς φρουρᾶς, πάν-
τας ἡμᾶς καταμηνῶ τῷ βασιλεῖ. Ἦν δὲ μετ' αὐ-

⁴ Isa. xxxii, 6.

VARIÆ LECTIONES.

²⁷ τούτῳ προσκυνεῖσθαι πάντων P. ²⁸ ἀλλὰ C, om. P. ²⁹ καθιστῶνται P. ³⁰ καὶ om. C. ³¹ εἰκόνα om. P.
qui posti παραπέμπειν add. γραφῆν. ³² ὡσπερ οὐν ἐκ C. ³³ ἀδελφοὶ βασιλέως add. C. ³⁴ εἰκόνας Γ
³⁵ καὶ προσκυνούντας add. C. ³⁶ κρεονομούμενοι C. ³⁷ καὶ om. C. ³⁸ καὶ πολ. — πεφόνευκε] ἄνθρωποι C.
³⁹ ἀπαύστως] ἀπανθρώπως C. ⁴⁰ τῶν posti καὶ add. C. ⁴¹ ἄλλῃ ἐπίνοιαν τινὰ πονηρὰν ὁ C. ⁴² ἐμη-
γνήσατο C. ⁴³ γὰρ posti τί C. ⁴⁴ αἰτίαις P. ⁴⁵ προβάλλει P. ⁴⁶ ἀλογήσωσιν C. ⁴⁷ ἐκείθεν] οἰκίας ὡ.
⁴⁸ ἴσθ' C. ⁴⁹ ὅτε add. C. ⁵⁰ συνεβίαζε C. ⁵¹ ἀνδρικώτερον ἢ εὐφυίας αὐτῶν. τινῶν P. ⁵² καὶ ἑτέρας C.
⁵³ τινὰς θεινῶς ἀνήρει, ἐξ C.

bus sacri altaris venerabilis locus quasi septo quo-
dam interstinguitur. Etenim nulla alia ratione
quam ut eis omnium causa pia veneratio adhibea-
tur, una cum adjacente crucis figura, a principio
ibi constitutæ sunt.

22. Enimvero hic nomine bestia leonisque mo-
ribus, cuncta hæc nullius sibi auctoritatis ducens,
quam maxime divinam omnem pieturam amoveri,
oblivionisque profundo tradere, satagebat. Quam-
obrem Deo pugnans, publica concione, talia palam
perdita audacia, homo vecors proloquitur: *Quasi
nobis coram, sicut servi et amici, sic rei incumbite.*
*Etenim stultus stulta loquetur, et cor ejus inania
cogitabit* 777 *ut perficiat improba, et loquatur ad-
versus Dominum seductionem* d. Hinc itaque qui
inventi essent habere Christi, aut ejusquam san-
ctorum imagines, diris suppliciis ac tormentis,
sæva furia, cruentus homo addicebat. Atque in
eum modum concisi membris quotidie atque ma-
ctati pii viri ac religiosi, omni loco interibant: nec
paucos viros claros ac spectabiles nece sustulit.

23. Atque hæc quidem adversus orthodoxos
nulla venia ac requie aerbus continue tyrannus
exsequabatur: adversus autem viros equestris ac
senatorii ordinis, nec non opulentiores, aliud ne-
quam ipse nequissimus ac machinandi arte soler-
tissimus commentum adinvenit. Cum enim consti-
tutum haberet ut eos miserabiles ac pauperes
redderet, quidnam facit? Inevitabilibus eos noxis
ac criminibus innectit, prætexens prætextus in pec-
catis, ut quorum rei agerentur, metu omnem suam
substantiam, ut eo periculo liberi exirent, rata
vice præstarent. Erat quando vim simul inferret,
majoribus adversus reliquos animis quam pro-
eorum ingenuitate. Aliis quidem lumina effodiebat,
aliorum membra putabat, alios in vinculis tenebat,
quos post dies aliquot neci traditurus esset. E quo-
rum numero erat Michael, exhibitorum ordinis
tum præfectum 778 agens. Datum enim illi cri-
mini erat apud imperatorem, quasi is in ipsum ma-
chinaretur; quem in carcere et nervo vincitum
servabat.

24. Salvatoris itaque nostri natali instante die
ejus pervigilii nocte eum neci traditurus erat. Ob-
stante vero ob diei solemnia conjuge interim ipsum
dimisit. Michael in carcere constitutus, ubi resciv-
it, suis omnibus conjuratis indixit: *Nisi ut me
carcere eximatis oppido operam dederitis, vos omnes
deferam imperatori.* Porro erat cum eis et palatiff

papias, ipse Michaelis cognatus. Hi nimirum noctu armis instructi, obtectos vestium involuero ferentes gladios, cum casulis sacerdotum more, papia aperiente, in sedem subiere. Ingressoque in ecclesiam imperatore, insilientes, scelestissimam atque impiam ejus animam, in palatio, ubi nullus superiorum imperatorum peremptus fuerat, abstulerunt.

25. Eadem porro ipsa hora in carcerem profecti Michaellem educunt, ac pro victo imperialibus redimitum infulis (caput scilicet diademate cinctum) in solemnitatem inducunt; ut in eo adimpletum sit illud Psalmistæ oraculum, *Vespere demorabitur fletus, et ad matutinum exsultatio* *. 779 Postea vero vilibus pannis obtegentes viri scelestissimi membra, injectoque in lintrem ejus impurissimo cadavere, in insulam funus efferunt quam Proten vocant, ibique humant. Quo ipso loco detonsos liberos, monachi ritu institutis vitæ rationibus addixere. Haud vero scio cujus rei gratia indictum loco, tantorum malorum vice istiusmodi noxam ut sinu exciperet.

26. Observandum porro, si quid virium impiorum horum hominum ac inominatorum doctrinæ, atque iis quæ illi struunt, veritatis ulla species inesset, in aliis quoque plane provinciis servata ac in notitia essent. Nunc autem nusquam gentium videre est, quod sic illi sentiunt. Simul enim Oriens atque Occidens evangelicam hanc ac apostolicam colunt usuque receperunt prædicationem; ac ubicunque tandem gentium quavis Christiani nominis ditione scelestum illud et improbum Christianæque pietatis adulterinum germen, Deo exosum dogma, obauditur, ne vel meminisse nequissimorum execrabiliumque librorum in animum inducunt, præterquam solum in serva hac ac mancipata divinaque suo ipsa 780 arbitratu ludo habente gente; in qua nimirum libido et terrenorum amor, in terra versari ac volutari, terrenus sensus, fastu tumens animus atque superbus vigent. Ubi cæcus ille ac carnalis sui amor; imperii, voluptatum, gloriæ, perditæ cupiditas, cunctis ex animo frui, velle cunctis præesse, nec ipsi Deo subjici velle; humanæ gloriæ, vel ut verius dicam, confu-

* Psal. κxix, 6.

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁴ διεβλήθη — παλατίω] εἰρκτῆ καὶ πέβαις τοῦτον εἶχε τηρούμενον, καὶ τὴν γενέθλιον ἐνστῆσαν ἡμέραν τοῦ Σωτῆρος ἐκδεχόμενος διελθεῖν καὶ οὕτως αὐτὸν εἰσαγεῖρσαι. Ἄλλὰ γε θεῖα ψῆφος καὶ δορυφόρων ξίφει κρουρηθηεὶς αὐτὸς ἐνδοίκως, μέσον τοῦ θεοῦ ναοῦ τὴν πολλοὺς ἁγίους ναοὺς καὶ ψυχὰς καὶ σωματὰ λίαν ἀειμαχίαν ψυχῆ ἀπορρήξις, εὐθὺς ἐπικουσιεῖται τῷ τῆς βασιλείας ὁ δεσμοῦτι διαδήματι, ὅς ἐν ἐλπίσιν ὄν τὴν στήρην (τοῦ βίου addit Hasius) ὑπομείναι στεφηφόρος ἀντὶ δεσμοφόρου καθίσταται. Οὕτως οὖν καταστρέφει τὸν βέβηλον αὐτοῦ καὶ βαρβαρώδη βίον, καὶ τὴν ἀνόσιον καὶ παμπόνηρον ψυχὴν ἀπορρήγνυσιν ἐν τῷ παλατίῳ. C. ⁴⁵ ἀνήρητο — ἀγαλλιασὶς] ἀνήρηται, γενόμενος πολυστόμου μαχίρας ἔργον πικρὰν καὶ ἄλεθριον τῆς αἰσχίτης καὶ βδελυρᾶς ζωῆς δέχεται τὴν περαιοσιν, καὶ δὲ κην τῶν τετολημένων εἰσπράττεται παράδοξον καὶ ἐξάσιον ἐν τόποις οὐς καὶ ζῶν ὁ ἐξάγιος καὶ τρισάθλιος κακῶς ἐβεβήλωσε, καὶ σφραγιζόμενος αἰσχροῦ τῷ λύθρῳ τῶν ἐναγῶν αἱμάτων ὁ πολλῶν αἱμάτων Χριστιανῶν ἐμφορηθεὶς ἔχρανε. ⁴⁶ εὐτελέσι — πεποιήκασιν] εὐτελέσι καὶ τραχέσι περιβλήθην καὶ ἀκατιμικρῶ, εἰς τοῦτο εὐτρεπισθέντι, ἐμβάλλεται τὸ μαρὸν καὶ ἀκάθαρτον αὐτοῦ σῶμα, καὶ κατὰ τὴν καλουμένην Πρώτην ἐκφέρεται νῆσον καὶ κατορύττεται. ⁴⁷ κριθείσαν P. ⁴⁸ συμφορὰν ἀντὶ τοῦ. κ. εἰσδέξασθαι ⁴⁹ τινὰ ἰσχύον P. ⁵⁰ ἐμφασιν — κτιζόμενα] ἑναυσμά τι ἐν τοῖς παρ' αὐτοῦ δογματιζομένοις ἀμυδρῶς παφέρετο C. ⁵¹ περιέπονται καὶ ὁ. P. ⁵² οὐποτε] ὅπου τε P. ⁵³ ἄθειμον P. ⁵⁴ ἀλλότριον add. C. ⁵⁵ δουλείαν P. ⁵⁶ τὸ περὶ τὴν γῆν στρεφόμενον καὶ ἰλουσώμενον P. ⁵⁷ καταθυμίας P. ⁵⁸ αἰσχύνης μᾶλλον επεί, C. ⁵⁹ ἐντεῦθεν C.

των καὶ ὁ τοῦ παλατίου παπίας, συγγενῆς ὢν τοῦ Μιχαήλ. Οὗτοι τῇ νυκτὶ ὄπλισθέντες, [P. 508] ἐνδοθεν τὰ ξίφη φοροῦντες, τοῦ παπίου ἀνιξάντος ὡς ἱερεῖς μετὰ φελονίων εἰσῆλθον. Τοῦ δὲ βασιλέως εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσελθόντος εἰσπηδήσαντες τὴν ἀνοσίαν αὐτοῦ ψυχὴν... ἐν τῷ παλατίῳ ⁴⁴, ἐν ᾧ οὐδεὶς τῶν πρὸ αὐτοῦ βεβασλευκότων ἀνήρητο.

κε'. Αὐτῇ δὲ τῇ ὥρᾳ ἐν τῇ εἰρκτῇ ἀπαλθόντες ἐξέγονοι τὸν Μιχαήλ καὶ εἰσάγουσιν ἐν τῇ ἑορτῇ, ἀντὶ ἡεμοφόρου στεφηφόρον, ὡς πληρωθῆναι ἐπ' αὐτὸν τὸ τοῦ Ψαλμοῦ λόγιον, τὸ, Ἐσπέρας εὐλοισθήσεται κλαυθμὸς, καὶ εἰς τὸ πρῶτ' ἀγαλλιασὶς ⁴⁵. Μετὰ δὲ ταῦτα βακίους εὐτελέσι περιβαλόντες τὰ τοῦ ἀλιτηρίου μέλη, καὶ εἰς ἀκάτιον ἐμβάλιντες τὸ παμμίαρον αὐτοῦ σῶμα, κατὰ τὴν καλουμένην Πρώτην νῆσον ἐκφέρουσι καὶ κατορύττουσιν, ἐνθα καὶ εὐς παῖδας αὐτοῦ ἀποκείραντες μονάσαι πεποιήκασιν ⁴⁶, οὐκ οἶδα ἀνθ' ὅτου ταύτην κατακριθείσαν ⁴⁷ τὴν συμφορὰν ⁴⁸ τοσοῦτων κακῶν ὑποδέξασθαι.

κς'. Προσεκτέον δὲ ὡς εἴ γε ἰσχύον τινα ⁴⁹ εἶχεν ὁ λόγος τῶν δυσσεβῶν τούτων καὶ δυσωνύμων καὶ ἀληθείας ἐμφασιν τὰ παρ' αὐτῶν κτιζόμενα ⁵⁰, κἀν ταῖς ἄλλαις ἱεραρχίαις ὑπῆρξέ που πάντως πεφυλαγμένα καὶ γινωσκόμενα · νῦν δὲ οὐδαμόθεν ἐπιγῶναι τοῦτο πάρεστιν. Ὅμοῦ τε γὰρ ἐψα καὶ ἐσπερία λῆξις τὸ εὐαγγελικὸν δὴ τοῦτο καὶ ἀποστολικὸν περιέποντες ⁵¹ διατελοῦσι κήρυγμα · καὶ οὐποτε ⁵² ἐν ἄλλῃ ἐξουσία, ἐνθα Χριστιανῶν, τὸ ἔχθεμον ⁵³ ἐκεῖνο καὶ παράνομον καὶ τῆς Χριστιανῶν θεοσεβείας ἀλλότριον ⁵⁴ παραφύην καταλαμβάνεται θεοστυγῆς δόγμα, οὐδὲ ὅσον εἰς μνήμην ἀφίχθαι τῶν πονηρῶν καὶ μυσαρῶν συνταγμάτων, ἀλλ' ἢ μόνον κατὰ τὴν θούλην ⁵⁵ ταύτην καὶ ἠνθραποδοσιμένην καὶ τὰ θεῖα κατ' ἐξουσίαν παίζουσαν, ἐν ᾗ τὸ ἐμπαθὲς καὶ πρόσυλον τῶν περὶ γῆν στρεφόμενων καὶ ἰλουσώμενων ⁵⁶ γῆτινον καὶ ἀλοζονικὸν καὶ ὑπερήφανον πρυτανεύει φρόνημα. Ἐνθα τὸ φιλαυτον, τὸ φιλαρχον, τὸ φιλήδονον, τὸ φιλόδοξον, ἢ πάντων καταθυμίων ⁵⁷ ἀπόλαυσις, τὸ πάντινον ἐθέλειν ἄρχειν καὶ μηδὲ πρὸς αὐτοῦ θεοῦ ἄρχεισθαι, καὶ ἢ τῆς ἀνθρωπίνης δόξης ἢ μᾶλλον εἰπεῖν αἰσχύνης ⁵⁸ κτήσις καὶ περιποίησις. Ἐνθεν ⁵⁹ ἢ κατὰ τοῦ

θεοῦ καὶ τῶν ἁγίων θροῖς καὶ τῆς Ἐκκλησίας ὁ διω- A
 γμός. Ἐντεῦθεν κατακυριεύμενον ἢ τυραννόμενον
 τὸ ὑπῆκουσιν τοῖς ἐκείνων ⁸⁰ δόγμασι καὶ θελήμασιν
 ὑποκύπτειν ἐκδιάζεται. [P. 509] ὧν ἕνεκεν τὸ ἔμφυ-
 χον κεγάλευται καὶ ἐσχεδιάσται ὄπλον, σχήματι μὲν
 τοῦ σωματοφυλακεῖν ἡθροισμένον ⁸¹, ταῖς δὲ ἀλη-
 θεΐαις τοῦ ἐκπορθεῖν τὴν Ἐκκλησίαν Χριστοῦ ⁸² καὶ
 ληΐζειν ἐπινενοημένον, προφάσει τοῦ συμπεριγρά-
 φεσθαι τὴν Χριστοῦ θεότητα ἐν τῇ εἰκόνι, παραλη-
 ροῦντες ⁸³ ὡς εἴ τις καὶ τὸ ἡλιακὸν δὴ τοῦτο καὶ ⁸⁴
 δισκοειδὲς σῶμα γεγραμμένον ἐν τινι τόπῳ, καθὼς
 ἐν τισιν ὄραται γιγνόμενον, ὑποδείξειεν, ἐδογματί-
 σαν ⁸⁵ ἂν καὶ τὴν τοῦ φωτὸς οὐσίαν καὶ αὐτὴν συγ-
 γράφασθαι καὶ περιγράφασθαι ἢ πάντως ἐκ τοῦ ἡλίου
 τὸ φῶς ἀποτέμεσθαι, ἢ πάλιν ἀκτίνα ἡλίου εἴ που
 δένδρον ⁸⁶ προσβάλλουσαν ἴδοι, ἐντεμθεῖη δὲ ⁸⁷ τὸ
 δένδρον, συνεγκοπῆσθαι ⁸⁸ καὶ τὴν ἀκτίνα παρα-
 φρόνως ἐνομίση. Καὶ μέντοι καὶ ἐπὶ πυρὸς καὶ
 ἄλλων τινῶν διανοηθῆσονται, ἵνα ἐνδίκως παρὰ παλ-
 ῶν παϊζόντων παιχθήσονται φρονοῦντες ἀσυνετώ-
 τερα. Εἰ γὰρ ἐπὶ τῶν εἰρημένων οὕτε γίνεσθαι οὕτε
 ὄρασθαι πέφυκεν οὕτε μὴ λέγεσθαι χώραν ἔξει ⁸⁹,
 πόσω μᾶλλον ἐπὶ τῆς ἀπορρήτου καὶ θείας φύσεως ἢ
 ἐπὶ τῆς ἀφράστου καὶ ἀνερμηνεύτου Χριστοῦ οἰκονο-
 μίας ταῦτα λέγειν ἢ ἐνοεῖν ἀδύνατα καὶ ἀνεπιχείρητα!
 Οὐδὲ γὰρ ⁹⁰ σαρκούμενος ἢ πάσχων ὑπὲρ ἡμῶν τῷ
 σώματι τοῦτο ⁹¹ πέπονθεν, ἐπεὶ οὕτω γε καὶ εἰ ἀνθρω-
 πος τῶν ⁹² καθ' ἡμᾶς εἰκονίζοιτο σώματι, ἀνάγκη ⁹³
 καὶ τὴν ψυχὴν συνεικονίζεσθαι, ἢ πάντως τεθνήξε-
 σθαι χωριζομένων· τί γὰρ ἕτερον θάνατος ἢ χωρι-
 σμὸς ψυχῆς καὶ ⁹⁴ σώματος; Ὅθεν ἐν τούτοις φαί-
 νονται προδήλως οὐδὲν ἤττον ἀσεβοῦντες ἢ ἀμαθαι-
 νοντες· οὐ γὰρ ἴσασιν ὅσον γραπτῷ καὶ περιγραπτῷ
 τοῦ τε γράφειν καὶ περιγράφειν τὸ ἰδιάζον καὶ διη-
 λαγμένον, καὶ διὰ τοῦτο φενακίζόμενοι ματαιολο-
 γοῦσι. Ποῦ δὲ ἔλως σῶμα ἀγραφον ἢ ἀπεριγραφον
 ἐκ τοῦ παντὸς αἰῶνος ἤκουσται; ἢ πῶς ὁ τοῦ σώμα-
 τος ὄρος καὶ λόγος σωθήσεται, εἰ μὴ ταῦτα ἔχοι; Ὁ
 τοίνυν μὴ δοξάζων γράφασθαι ἢ περιγράφασθαι τὸν
 Χριστὸν σώματι, ἢ ὅ τί ἐστι σῶμα οὐκ ἔγνω, ἐξ οὗ
 μὴδὲ δόξαν ὀρθὴν κέκτηται, ἢ γνοῦς σῶμα καὶ ψυχὴν
 ὡςεσθαι παραιτεῖται ⁹⁵. Ὁ γοῦν ὁμολογῶν σῶμα
 τὸν Χριστὸν ἀνεληφέναι ὅπου τὸ ἡμέτερον, τοῦτο
 δὲ γραπτὸν καὶ περιγραπτὸν, ἐξ ἀνάγκης ⁹⁶ καὶ τὸ
 τοῦ Χριστοῦ σῶμα ⁹⁷ γραπτὸν καὶ περιγραπτὸν εἶναι
 συνομολογήσειεν. Εἰ δὲ τὸ δεύτερον οὐ δώσει, ⁹⁸ οὐδὲ
 τὸ πρῶτον ἄρα, ὃ πάντῃ ἄλογον καὶ καταγέλα-
 στον.

ἡζ'. Οὐ περιγράφομεν οὖν ἡμεῖς, ἀλλὰ γράφομεν. Κε-
 νολογοῦσι δὲ ⁹⁹ οἱ ἄθλιοι καὶ ἄλλο ἀτοπώτερον· ὃν
 γὰρ φασιν ἀπεριγραπτὸν, οὐκ [P. 510] οἶδ' ὅπως ὑπ'
 αὐθελείας συμπεριγράφεσθαι τῇ εἰκόνι τερατεύονται.

tionis sollicitus animus ac ambitio. Hinc quæ
 adversus Deum sanctosque contumelia jactatur,
 ac Ecclesiæ persecutio. Hinc dominatu seu ty-
 rannide oppressi subditi illorum doctrinis ac vo-
 luntatibus animum submittere coguntur; cujus rei
 gratia telum cuditur ac expeditur, eo quidem co-
 lore atque prætextu, ut congregata ac parva ser-
 ventur, revera autem ad expugnandam Ecclesiam
 eamque populandam adinventum, quasi, ut illi deli-
 rant, Christi deitas in imagine circumscibatur;
 ac, si quis solare hoc corpus ac orbiculari figura
 in aliquo depictum loco ostendens, una quoque
 depingi ac circumscribi lucis substantiam ac ful-
 gorem seu omnino abscindi a sole lumen putaverit;
 vel rursus qui solis radium arbori insidentem vi-
 dens cæsa arbore radium quoque excindi dementi
 sensu existimaverit. Eadem et in igne aliisque **781**
 nonnullis ratio considerabitur, ut a pueris illuso-
 ribus iis merito illudatur, qui majore cunctis stul-
 titia dementiaque insaniant. Si enim nec in iis quæ
 dicta sunt vel fieri vel videri comparatum est, at
 neque dici locum habet, quanto magis in arcana
 divinaque natura, sive in Christi nullis verbis ex-
 plicabili interpretabilique dispensatione, impossi-
 bilia hæc dictu aut cogitatu ac inconcessa? nam
 neque carnem sumentis aut nostri gratia corpore
 morienti id ei evenit. Alioqui ea ratione, cum et
 ipsi corpore pingimur, una quoque animam pingi
 necesse esset, aut eorum prorsus divortio mori.
 Quid namque aliud mors quam animæ corporisque
 divortium ac sejunctio? Quamobrem manifestum est
 in istis non magis eos impietati litare quam deliros
 ac insulsos esse. Non enim norunt quantum intersit
 inter pictum et circumscriptum, quamque diversa
 hæc suis quæque rationibus existant. Quamobrem
 hæc hallucinatione vana loquuntur. Ubi vero
 prorsus corpus ab omni ævo, quod non pingatur
 aut circumscribatur, auditum est? Aut quomodo
 corporis definitio constabit atque ratio, nisi hæc
 habuerit? Qui ergo non existimat pingi Christum
 corpore aut circumscribi, aut nescit corpus esse,
 ex quo ipsum nec recte sentire liquet; vel qui
 corpus animamque incolumem sciat, recusat dicere.
 Qui itaque Christum dicit assumpsisse corpus quale
 nostrum est ac humanum, cum humanum corpus
 pingi queat **782** ac circumscribi, etiam corpus
 Christi istiusmodi pariter fateatur necesse sit. Quod
 si alterum non admittit, ergo nec primum; quod
 a ratione prorsus abhorret, estque ridiculum.

27. Non ergo nos circumscribimus, sed pingimus.
 Sed et aliud miseri absurdius inaniter jactant ac
 effutiant. Quem enim incircumscribunt dicunt,
 qua fatuitate nescio, una cum imagine circumscribi

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁰ ἐκείνων C. ⁸¹ σχηματοφυλακὴν ἡθροισμένα P. ⁸² Χριστοῦ add. C. ⁸³ παραπληροῦντες C.
⁸⁴ καὶ post τοῦτο om. C. ⁸⁵ ἐδογματίσεν P. ⁸⁶ ἡλίου πρὸς δένδρον P. ⁸⁷ ἴδωι, εἰ ἐκτεμθεῖη τὸ P.
⁸⁸ συνεκκοπήσεσθαι P. ⁸⁹ ἔξειεν P. ⁹⁰ γὰρ add. C. ⁹¹ τούτων τι C. ⁹² τῶν] τὸ P. ⁹³ ἀνάγκη
 om. C. ⁹⁴ καὶ] ἀπὸ C. ⁹⁵ παρήρηται C. παραπαλεῖ margo P. ⁹⁶ ἐξ ἀνάγκης add. C. ⁹⁷ καὶ τὸ τοῦ
 Χριστοῦ σῶμα] κάκεινο C. ⁹⁸ δίδωσιν P. ⁹⁹ κενολ. δὲ] καὶ κενολ. C.

comminiscuntur. Quod si Christum pictis coloribus representare non convenit inania rursus loquentibus, majorem in modum magistrorum suorum Charybdis os diduxit, Manetis, Valentini ac Marcionis. Qui enim nuda aestimatione spectroque Verbum divinum incarnatum esse sentiant, prima nihilominus mendacii blasphemia transfigentur, dum adversus omnem dispensationem, instructa iis acie, impie stare non verentur. Hi vero quinam? Qui scilicet iis quæ laudem habent calumniam inferunt, in luce tenebrosi sunt, circa sapientiam imperiti, ingratae creaturæ, juxta quod eos theologus vocat.

MICHAELIS BALBI IMPERIUM.

1. Anno mundi 6316, a Christi vero in carne dispensatione 816, imperavit Michael Balbus, Amorio ortus, annos octo menses novem; mortuusque 783 est urinæ difficultate laborans renumque vehementissimo dolore excruciat. Is cum parum aliquid superioris malitiam temporis leniisset, hætenus solum ut qui carcere detenti essent, qui laboribus subacti, qui exsilio relegati, libertatem mitiorisque aliquid tractationis velut in somnis animo cogitarent, cum decessoris, ominosi hominis atque impii, exosam Deo sententiam subocculte foveret, parique ac ille ratione diræ hæreseos unco ex summa rationis absentia ac imperitia transfixus esset. Quamobrem habito conventu ait: Sane ii qui nos præcessere, accuratam scrutati dogmatum sententiam, de illis quoque rationem redditori sunt, num bene an male statuerint. Nos autem, in quo Ecclesiam incedentem accepimus, in eo et manere satius ducimus.

2. Erat Balbo filius Theophilus nomine, ex Euphrosyna susceptus, quem et imperiali corona in Magna donavit ecclesia. Sanxit autem nulli liberum esse de imaginibus sermonem movere, sed ut facerent ac de medio fierent tum Constantini synodus tum Tarasii, ac quam nudius tertius de istiusmodi quæstionibus Leo habuisset; altoque silentio imaginum memoriam damnavit.

784 3. Eo imperatore Thomas in tyrannidem versus, ab Orientalibus jam ac Asiaticis profectus partibus, circumforaneæque ac commistæ plebis confecto exercitu, turbamque trahens, imperii cupiditate actus, ad quod nulla ejus suppeteret merita, Byzantium petiit. Romano quippe propagatus sanguine, vir alioqui degener ac obscurus, ad Syriæ partes adiens, Constantini sibi nomen ascii-

A Εἰ δὲ δὴ μὴ χρῆναι τὸν Χριστὸν εἰκονίζεσθαι πάλιν κενολογήσουσιν¹, ἢ τῶν διδασκάλων αὐτῶν Χάρυβδις αὐτοὺς μεγάλως² περιέκχηνε, Μάνεντος, Οὐαλεντίνου τε καὶ Μαρκίωνος. Δοκῆσαι γὰρ καὶ φαντασίᾳ τὸν θεῖον Λόγον σεσαρκῶσθαι³ δοξάζοντες οὐδὲν ἤττον τῇ προτέρᾳ τοῦ ψεύδους βλασφημίᾳ περιπαρήσονται, οἷ γε πρὸς κἄσαν τὴν οἰκονομίαν παρατετόμενοι δυσσεβῶς οὐ⁴ κατερυβριῶσιν. Καὶ ταῦτα τίνες; Οἱ κατήγοροι τῶν ἐπαινουμένων, οἱ σκοτεινοὶ περὶ τὸ φῶς, οἱ περὶ τὴν σοφίαν ἀπαιδευτοί, τὰ ἀχάριστα κτίσματα, κατὰ τὴν θεολόγον⁵ φωνὴν⁶.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΤΡΑΥΛΟΥ.

B α'. Τῷ ,ςτις' ἀπὸ τοῦ κόσμου, ἀπὸ δὲ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας ωὶς'⁷, ἐβασίλευσε Μιχαὴλ ὁ Τραυλός⁸ ὁ Ἀμοραῖος, ἔτη ἧ' μῆνας θ', καὶ ἀπέθανεν ἐκ δυσουρίας καὶ τῆς τῶν νεφρῶν σφοδρότατης ἀλγηδόνης⁹. ὅς μικρόν τι τῆς προκατασχούσης¹⁰ κακίας ὑπενόουε, ὅσον τοὺς ἐν εἰρκταῖς καὶ πόνοις καὶ ἐξορίαῖς ἐλευθερίαν τε καὶ ἀνεσιὶν ὀνειρώδη φαντάζεσθαι, τὸ τοῦ προηγησαμένου¹¹ δυσωνύμου καὶ δυσσεβοῦς ὑπέβαλλε θεοστύγες φρόνημα, καὶ ὁμοίως τῷ αὐτῷ περιπάρῃ τῆς δεινῆς αἰρέσεως ἀγκίστροφ ἐξ ἀκροτάτης ἀλογίας καὶ ἀπαιδευσίας¹². Ὅθεν ἐπὶ σελεντίου ἔφη¹³· Οἱ μὲν πρὸ ἡμῶν ἐρευνησάμενοι τῶν δογμάτων¹⁴ τὴν ἀκριβείαν τὸν περὶ αὐτῶν εἰσπραχθήσονται λόγον, εἰ καλῶς ἢ κακῶς ἐθέσπισαν· ἡμεῖς δὲ ἐν ᾧ εὖρομεν τὴν Ἐκκλησίαν¹⁵ βαδίζουσαν, ἐν τούτῳ καὶ διαμένει¹⁶ προκρίνομεν.

β'. Ἦν δὲ αὐτῷ παῖς ἐξ Εὐφροσύνης ὀνόματι Θεόφιλος, ὃν καὶ ἔστεψεν ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ. Ἐθέσπισε δὲ ὡς μὴ ἔχειν τινὰ ἐπ' ἀδείας κινεῖν λόγον περὶ εἰκόνων, ἀλλ' ἐκποδῶν γενέσθω καὶ οἰχέσθω¹⁷ καὶ ἡ Κωνσταντίνου σύνοδος καὶ ἡ Ταρασίου καὶ ἡ νῦν ἐπὶ Λέοντος γενομένη¹⁸ περὶ τῶν τοιοῦτων ζητημάτων, καὶ σιγῇ βαθεῖα τῆς τῶν εἰκόνων μνήμης γενέσθω.

[P. 514] γ'. Ἐρ' οὐ Θωμᾶς ὁ ἀντίρτης ἐκ¹⁹ τῶν ἀνατολικῶν μερῶν ἀπάρας ἦδη, καὶ λαὸν ἀγρυπῶδη καὶ ἐπίμικτον προσυλλεξάμενος²⁰ καὶ ἐπισυρόμενος, ἐπὶ τὸ Βυζάντιον ἐκίνησεν, τῆς βασιλείας παρ'²¹ ἀξίαν ἐφιέμενος· ἐκ γὰρ τῆς Ῥωμαίων γῆς ὀρμώμενος, δυσγενῆς τε καὶ ἀφανῆς ὢν²², πρὸς τὰ μέρη τῆς Συρίας ἀφίκετο, Κωνσταντίνον ἑαυτὸν μετονομάσας καὶ υἱὸν Εἰρήνης τῆς βασιλείσης. Κάντευθεν

VARIÆ LECTIONES.

¹ καινολογήσουσιν C. ² αὐτοῖς μεγάλα C. ³ σεσωματώσθαι C. ⁴ οὐ add. C. ⁵ θεολόγου P. ⁶ γλωῶσαν C. ⁷ Τῷ—ωὶς'] μετὰ δὲ Λέοντα C. ⁸ ὁ τραυλός om. C. ⁹ ἀλγηδόνης τε καὶ ἀρρώστιας C. ¹⁰ προκατεσχούσης C. ¹¹ προηγησαμένου] πρώην C. ¹² αὐτῷ—ἀπαιδευσίας] αὐτῷ ἀμφιβλήστω περιπαρεῖς τῆς δεινῆς αἰρέσεως ἰγθύος δίκην τοῖς τῶν δογμάτων σαθροῖς καὶ ἀσεβείαις ἐναπέθανεν ἐξ ἀκροτάτης ἀβελτηρίας τε καὶ ἀλογίας. Ἀμύητος γὰρ σφόδρα καὶ ἀπείδευτος ἐτύγχανεν· ἀμάθειαν γὰρ ἐκ πατρῴας ἀλογίας καὶ ἀπειροκαλίας ὡσπερὶ ἀληθῆ οὐσίαν κληρωσάμενος C. ¹³ ἐπὶ λαοῦ δημηγορήσας φησὶν C. ¹⁴ τῶν ἐκκλησιαστικῶν δογμάτων, αὐτοὶ καὶ τὸν C. ¹⁵ τὴν ἐκκλησίαν εὖρομεν C. ¹⁶ διαφυλάττειν C. ¹⁷ ἦν δὲ—οἰχέσθαι] τούτῳ δὲ ἐπακρῖθῶντες διαδεδαιούμενοι ὡς μὴ θαρβῆναι τινὰ κατ' εἰκόνων ἢ ὑπὲρ εἰκόνων παρῆσαν κινεῖν τὴν γλῶτταν, ἀλλ' ἐκποδῶν ἔστω καὶ οἰχέσθω C. ¹⁸ κροτιθεῖσα C. ¹⁹ ἐκ add. C. ²⁰ συλλεξάμενος P. ²¹ παρ'] πανούργως καὶ παρ' C. ²² ὢν om. C.

γέ ²² τοι πολλοὺς τῶν Βαρβάρων καὶ Χριστιανῶν ἀπατήσας, καὶ λαὸν ἄπειρον ἐκ διαφόρων ἐθνῶν συναβροίσας ἐπὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν ²³ ἐπῆρει ἐν βχλῶ βαρεῖ καὶ στόλῳ μεγάλῳ, καθάπερ τι θηρίον ἀλλόκοτον καὶ πολύμορφον ποικίλον τε καὶ πολυκέφαλον τὰ πολυειδῆ γένη τῶν ἐθνῶν ἀβροίσας ²⁴, καὶ οἷά τις ἄλλος Σαναχηρεῖμ κατὰ τῆς νέας Ἱερουσαλήμ καθοπλισάμενος, ἐμεγαλαύχει τῶν ἐπομένων τῷ πλήθει καὶ κατηλαζονεῦετο, μὴ πάμπαν, ὡς ἔοικε, νοήσας ²⁵, ὅτι *Ὁὐ σώζεται βασιλεὺς διὰ πολλὴν δύναμιν, καὶ γίγας οὐ σωθήσεται ἐν πλήθει ἰσχύος αὐτοῦ*, καὶ ²⁶ *ψευδῆς Ἱππος εἰς σωτηρίαν*· καὶ *Κύριος* ²⁷ *διασκεδάσει βουλὰς ἐθνῶν*, καὶ τὰ ἐξῆς ²⁸. Εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα ἡ πόλις οὐκ εἶχεν ²⁹ Ἐζεκιάν, εὐσεβῆ φημι ³¹ καὶ ἐνάρτεον βασιλέα, ἀλλ' οὐ παρῖθεν ³² ὁ τοῦ παντός πρότασις καὶ φιλόνηθρωπος Κύριος πολιορκουμένην ³³ τὴν πόλιν αὐτοῦ καὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ, ἀλλ' *ἐνεκεν τῆς ταλαιπωρίας τῶν πτωχῶν καὶ τοῦ στεναγμοῦ τῶν πενήτων* ἔφη καὶ τότε ³⁴· *Νῦν ἀναστήσομαι καὶ ὑπερασπίω τῆς πόλεώς μου* ³⁵ καὶ τοῦ λαοῦ, οὐ δὲ ἐμὲ καὶ διὰ Δαβὶδ τὸν δοῦλόν μου, ὡσπερ τότε καὶ νῦν φησιν ³⁶, ἀλλὰ *δὲ* ἐμὲ καὶ διὰ ³⁷ τὸν ἐκ σπέρματος Δαβὶδ φόντα υἱόν μου, καὶ διὰ τὴν νέαν Ἱερουσαλήμ, ἣν ἐξελεξάμην.

8. Καὶ γὰρ ἐπὶ τοῦ δυσσεβοῦς Ἀχαάβ, τοῦ Σύρου πολλὰς μυριάδας κατ' αὐτοῦ συνειληγότος; ³⁸ καὶ βρενθυομένου καὶ λέγοντος, *Εἰ ἀκποιήσῃ Σαμαρίαν παντὶ* ³⁹ τῷ λαῷ τοῖς περὶ μου, διέλυσε βραδίως εὐθύς τοῦ τριταθλοῦ βασιλέως ὁ φίλοικτιρμων Θεὸς τὸ ⁴⁰ *δνειδος*, Ἰδοῦ, λέγων, ἐγὼ δίδωμι αὐτὸν εἰς τὰς χεῖρας σου, καὶ γνώσῃ ⁴¹ ὅτι ἐγὼ Κύριος. Ὅπερ καὶ γέγονεν, καὶ δὴ παραυτίκα δέδειχε ⁴² καὶ τοῖς οἰκείοις καὶ τοῖς ἀλλοτρίοις τὴν ἴδιαν ἰσχὺν καὶ τὸν ⁴³ Δαβὶδ ἀληθεύοντα· *Κύριος κραταῖος καὶ δυνατός, Κύριος δυνατός ἐν πολέμῳ*· τῆς γὰρ συμπλοκῆς γενομένης ⁴⁴ δυοκαίδεκα τῶν ἀντιπάλων μυριάδας ὁ Ἰσραὴλ κατηκόντισεν. Ἴνα δὲ κάκειναι καὶ οὗτοι μάθωσιν [P. 512] ὡς θεήλατος ἡ πληγὴ, τῶν διαπεφευγόντων εἰς τινὰ πόλιν καταπεσόν τὸ τεῖχος κατέχωσε χιλιάδας εἰκοσιεπτά.

ε. Ταύτην τοίνυν τὴν ἀλαζονείαν τοῦ Σύρου καὶ τοῦ Ἀσσυρίου χρησάμενος καὶ ὁ ματαιόφρων Θωμᾶς τῆς Κωνσταντινούπολιν, μᾶλλον δὲ Θεοῦ πόλιν, ἐφ' ⁴⁵ ἵνα χρόνον ἐπόρθει, τῶν πολιτῶν ἀνδρείως παρατατομένων καὶ τειχομαχούντων καὶ ναυμαχούντων·

¹ Psal. xxiii, 46. ² ibid. 47. ³ ibid. 40. ⁴ Psal. xi, 6. ⁵ IV Reg. xx, 6. ⁶ III Reg. xxi, 40. ⁷ ibid. 43. ⁸ Psal. xxiii, 8.

VARIE LECTIONES.

¹ γέ τοι add. C. ² ἐπῆρει τῇ Κωνσταντινούπολι: C. ³ συναβροίσας καὶ ἀνειλημμένος καὶ C. ⁴ νοήσας κατὰ πολλὴν ἀβελτηρίαν ὡς οὐ C. ⁵ καὶ om. C. ⁶ καὶ Κύριος] ἐν δὲ πλήθει δυνάμεως αὐτοῦ οὐ σωθήσεται. Κύριος C. ⁷ καὶ τὰ ἐξῆς] ἀθετεῖ δὲ λογισμοὺς λαῶν καὶ ἀθετεῖ βουλὰς ἀρχόντων· ἡ δὲ βουλὴ τοῦ Κυρίου εἰς τὸν αἰῶνα μένει C. ⁸ ἔσχεν C. ⁹ φημί om. C. ¹⁰ ἀλλ' οὐ παρῖθεν] ἀλλ' οὐ τί που διὰ τὴν τοῦ κρατούντος ἐκ πολλῆς ἀγνωσίας καὶ ἀπροσεξίας πεφανακισμένην καὶ διεφθαρμένην γνώμην τε καὶ πίστιν περιεῖλεν C. ¹¹ πολιορκουμένην C. om. C. ¹² οἰσῆσιν τὴν πόλιν αὐτοῦ καὶ. ¹³ τότε που πάντως νῦν C. ¹⁴ ὅπερ τῆς πόλεως; ταύτης οὐ C. ¹⁵ ὡσπερ — φησὶν] καθὼς εἶρηκες τῆνικαῦτα πρὸ τῆς ἐνσάρχου οἰκονομίας C. ¹⁶ διὰ τίς τὸν om. P. ¹⁷ συνειληγότος? ¹⁸ παντὶ] ταῖς ὁραξὶ παντὶ C. ¹⁹ τὸ δειός, φάσκων Ἰδοῦ ἐγὼ C. ²⁰ γνώσῃ; P. ²¹ δέδειχε τοὺς οἰκείους καὶ τοὺς ἀλλοτρίους P. ²² τὸν ἱεροφάτην C. ²³ γεγενημένης C.

scit ac Irenes Augustæ filii; qua arte ac fraude plurimis Barbarorum ac Christianorum seductis, conflatoque ex diversis gentibus infinitæ multitudinis exercitu, Cpolim invadit in turba gravi classeque numerosa, haud secus ac immanis quædam, multiformis, varia ac multiceps bestia, diversi generis confertis nationibus, ac velut alius quidam Sennacherim adversus novam Jerusalem armis instructus, magnifice gloriabatur turba illi comite ac superbiebat, homo fastu plenus; nec illi prorsus, ut videtur, in mentem venit quod ita dictum per Prophetam est: *Non salvatur rex per multam virtutem, nec gigas salvabitur in multitudine fortitudinis suæ* ¹ Et: *Fallax equus ad salutem* ². Et: *Dominus dissipat consilia gentium* ³, et quæ sequuntur. Quamquam enim etiam maxime urbs Ezechiam minime habebat, pium scilicet regem ac virtute præditum, non tamen despexit **785** hujusce rerum universitatis moderator clementissimusque Dominus urbem suam ac plebem obsidione cinctam; *sed propter miseriam inopum et gemitum pauperum* ⁴, tunc quoque dixit: *Nunc exsurgam, et protegam civitatem meam et populum meum* ⁵, non propter me et servum meum David, quemadmodum tunc, nunc quoque ait; *sed propter me, et qui natus est ex semine David, filium meum, et propter Jerusalem novam, quam elegi.*

4. Etenim impio Achaab rerum potiente, cum Syrus multas adversus eum conflasset myriadas, ac superbiens diceret: *Si sufficiet Samaria omni populo peditibus meis* ⁶, confestim misericors Deus ter quaterque miserabilis regis probrum facile dissolvit, dicens: *Ecce ego trado eum in manus tuas, et scies quia ego Dominus* ⁷; quod et factum est. Statim namque formidabiles habuit necessarios pariter et alienos, suum ipsius robur ac vires; veracemque Davidem ostendit, cum ait: *Dominus fortis et potens, Dominus potens in prælio* ⁸. Conserto enim prælio centum viginti millia Israel profligavit. Atque ut noverint utriusque pariter Deo ultore illatam plagam, eorum qui fugerant quadam in urbe corrucens murus viginti septem millia ruinis oppressit.

786 5. Hoc itaque arrogantis animi fastu Syri illius et Assyrii demens quoque Thomas abusus, Cpolim (veriusque Theopolim ac Dei urbem) annum unum expugnabat, cum cives strenue aciem opponerent, eque muris atque navibus pugnarent, ho-

nifesta fieret. Quinimo Dei indulgentia tyrannidem semel adeptus, furorem omnem dolumque affundit adversus immaculatam fidem, certatque per omnia imitari impium Copronymum illo superiorem; parique illi facinore, impuris quibusdam scelestissimisque hominibus vitæ omnes rationes concedit, lascivis ac turpi vita celebratis, animo corporeque corruptis, præstigiatoribus, veneficis, seductoribus, nulloque non vitii 771 genere ac malitia excultis, atque ut semel dicam, qui Christianam pietatem fidemque negaverint.

13. Ac sane eos lubens necessarios asciscit ac amplexatur, eorumque exitiosis doctrinis ac initiationibus animum submittit; et velut peccati servus, iis mancipatur, uncoque seductionis ac improbitatis captus vir execrabilis dire transigitur. Tria enim proposita, quibus promissionis compos efficeretur, ut nempe exactam fidem nostram ac orthodoxam negaret, divinas aboleret imagines, piis persecutionem moveret; quæ si ei præstita essent, ad felicitatis summum apicem evaderet, ac si quis alius, in longiores annos hujusce temporis vitam produceret.

14. Hisce itaque ejusque generis exitiosis seductionibus deceptus dementis vir animi ac pecunias, atque ut sædo aspectu erat, adeuntibus difficilis, orisque specie turpior. Etsi enim ei leonis nomen, sinia erat quod objectum oculis erat: majori pravitare mores, insolentior animus, mente plurimum ferina, intractabili impetu, immundus, inportabilis, inconsultior, severitate asperior, tyranni moribus truculentior.

15. Elatus itaque miser ac calamitosus falsis scelestissimorum illorum vaticiniis ac insidiis, sic bellum cito aggreditur. Ac primum quidem linguam Deo 772 pugnantem adversus divina nostra dogmata movet; ac tum hic quoque implissimum Copronymum Cononem æmulatur, similique illi ratione circumforaneum cogit conventum seu potius Judaicum concilium; cui etiam funestissimus homo consessor præessorque ac præses effectus abominatio desolationis in templo Domini denuo conspicitur, aperiturque os magna loquens adversus Domini gloriam, grandiaque promens ac superbiens adversus dispensationem. Sicque alter Caiaphas, cum Christo infensa cohorte illa, multa ac vana adversus veritatem obganniens, sacras omnes in Ecclesia erectas imagines abolet, odiaque in Christum ejusque servos exagitat; quippe cui gravis ad videndum in imagine Christus ac memoria ferendum, quique ejus amici ac servi essent.

A μονιώδη γνώμην καὶ πονηρίαν τοῖς 66 πᾶσι γενέσθαι κατὰ δόλον 66. Ἐπεὶ 66 οὖν τῆς βασιλείου ἀρχῆς, μάλ-
λον δὲ τυραννίδος, Θεοῦ συγχωρήσει λαβόμενος κατὰ
τῆς ἀμειψιότητος πίστεως ὅλον ἐκχέει τὸν θυμὸν καὶ τὸν
δόλον, καὶ ἀμιλλᾶται κατὰ πάντα τὸν πρὸ αὐτοῦ δυσ-
σεβῆ Κοπρώνυμον, καὶ ὡσαύτως μισοῖς τισὶ καὶ
παμπονήροις ἀνθρώποις τὸ πᾶν τῆς ζωῆς καταπι-
στεύει, ἀσελγέσι τε καὶ ἐπὶ βίου ἀισχρότητι βεδοημέ-
νοις καὶ 67 κατεφθαρμένοις τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα,
γῆσι καὶ φαρμακοῖς καὶ λαοπλάνοις, καὶ πᾶν εἶδος
κακίας ἀσκήσασι καὶ ἀπαξιαπῶς τὴν Χριστιανῶν
ἡρνημένοις θεοσεβείαν.

ιγ'. Καὶ ὁἷ τούτους ἀσπασίως εἰσοικίζεται καὶ
περιπτύσσεται, καὶ ὑποκύπτει ταῖς ματαίσις αὐτῶν
καὶ 68 ψυχοφθόρος διδασκαλίς καὶ μῆχοςσιν, καὶ οἶα 68
B τῆς ἀμαρτίας ἀνδράποδον ἐξανδραποδίζεται, καὶ τῷ
ἀγκίστρῳ τῆς ἀπάτης καὶ παρανομίας δελεασθεὶς ὁ
παράπαιστος 70 δεινῶς περιπείρεται. Τρία γὰρ αὐτῷ
προσέθησαν τὰ ὑπεσχημένα 71, [P. 504] τῆς ἀκριβοῦς
πίστεως ἡμῶν καὶ ὀρθοδόξου τὴν ἄρνησιν, τῶν θεῶν
εἰκόνων τὴν καθάρσει, τῶν εὐσεβούντων τὴν διωξίν.
Καὶ οὕτως εἰς ἄκρον εὐημερίας ἐλάσεις, φησὶν, ὡς
καὶ ἐπὶ πλείστον καὶ μήκιστον 72 χρόνον τὴν παρού-
σαν ζωὴν, εἰ καὶ τις ἄλλος, διανύσαι 72.

ιδ'. Ταύταις οὖν καὶ ταῖς τοιαύταις ὀλεθρίοις φε-
νακισθεῖς 74 ἀπάταις ὁ ματαιόφρων καὶ κτηνώδης,
καὶ καθάπερ ἦν εἰδεχθῆς καὶ δυσέντευκτος καὶ τῇ
ιδέα 75 ἀισχρότερος (εἰ γὰρ καὶ λιόντειον. τοῦνομα,
πιθήκειον τὸ βλεπόμενον), γίνεται φαυλότερος 76 τὸν
τρόπον, σοβαρώτερος τὸ ἦθος, θηριωδέστερος τὴν
γνώμην, ἀτίθασσος τὴν ὀρμὴν, ἀκάθεκτος 77 καὶ
C ἀνυπόστατος καὶ ἀλογιστότερός τε 78 καὶ ἐμβριθέ-
στερος καὶ τυραννικώτερος.

ιε'. Ἀναπερωθεὶς γὰρ ὁ δεῖλαιος καὶ ταλαίπωρος
τῇ ψευδομαντείᾳ καὶ ἐπιβουλῇ τῶν ἄλιτηρίων ἐκεῖ-
νων, οὕτως ἐπαναταίνεται ταχὺ τὸν πόλεμον. Καὶ
πρῶτον μὲν κινεῖ κατὰ τῶν Ἰερῶν 79 δογμάτων ἡμῶν
τὴν θεομάχον αὐτοῦ 80 γλώσσαν, ἔπειτα δὲ ζητοῖ κἀν-
ταῦθα τὸν δυσσεβέστατον Κοπρώνυμον Κόνωνα 81
καὶ συναθροίσας ὁμοίως 82 ἐκεῖνῳ πονηρὸν τε καὶ
ἀγυρτώδες συνακτῆριον 83, μᾶλλον δὲ Ἰουδαϊκὸν συν-
εἰδριον, ᾧ 84 καὶ σύνεδρος καὶ πρόεδρος ὁ ἐξάγιος
γενόμενος, ὁρᾶται πάλιν ἐν ναῷ Κυρίου τὸ βδέλυγμα
τῆς ἐρημώσεως, καὶ ἀνοίγεται στόμα λαλοῦν μεγάλα
D κατὰ τῆς δόξης Κυρίου καὶ κατὰ τῆς θείας 85 οἰκο-
νομίας μεγαλοβήρημονοῦν καὶ ἀλαζονευόμενον. Καὶ
οὕτως ὁ δεύτερος Καϊάφας μετὰ τῆς Χριστομάχου
σείρας ἐκεῖνης πολλὰ καὶ μάταια κατὰ τῆς ἀληθείας
κενολογήσας καθαιρεῖ πᾶσαν Ἰερὴν τῆς Ἐκκλησίας
ἀναστήλωσιν μισοῖ ἐπὶ εἰς Χριστὸν 86 καὶ τοὺς αὐτοῦ
θεράποντας, ἐπειδὴ βαρὺς ἦν αὐτῷ Χριστὸς καὶ 87
ἐν εἰκόνι βλεπόμενος καὶ ἐπὶ μνήμης φερόμενος 88
καὶ οἱ τούτου φίλοι τε καὶ δοῦλοι.

VARIAE LECTIONES.

66 τοῖς] αὐτοῖς C. 66 κατὰ δόλον om. C. 66 ἐπεὶ — ἀρχῆς add. C. 67 καὶ post βεδοημένοις add. C.
68 ματαίσις αὐτῶν καὶ add. C. 68 οἶον P. 70 παράπτωτος vel παράπαιστος margo P. 71 τοῦ
ὑπεσχημένου P. 72 μήκιστον C, μείζονα P. 73 διανύσας, εἰ καὶ τις ἄλλος P. 74 ἀπάταις φενακισθεὶς P.
75 τῇ ιδέα] τὴν θέαν C. 76 γίνεται καὶ φ. P. 77 ἀκάθεκτος P. 78 τε add. C. 79 θεῶν P. 80 αὐτοῦ om.
C. 81 Κοπρώνυμον Κόνωνα] Κωνσταντίνου C. 82 ὁμοίως ἀθροίσας C. 83 ἐργαστήριον C. 84 ᾧ Hasius,
D C, δς P. 85 θείας add. C. 86 μισοῖ τε Χριστὸν P. 87 καὶ αὐτῷ ἐν add. C. 88 ἐμφερόμενος P.

15. Διὸ δὴ καὶ ἀνοηταίων καταφυλάροι πᾶσαν Ἀ
 εἰκονικὴν ἀναστήλωσιν ἀπόβλητον εἶναι τῇ θεῖᾳ Γρα-
 φῇ καὶ λίαν ἀγνώριστον. Τί οὖν πρὸς ταῦτα φήσεται ἄ
 τις; Ὅτι σοφίας Θεοῦ ἀδιεξέταστοι λόγοι, καὶ ὁ ὁ
 μωρὸς μωρὰ λαλήσει. Ἀμαθὴς γὰρ σφόδρα καὶ λη-
 μώδης ὑπάρχων οὐκ ἴδει πάντως τὰ χρυσοῦσικτα ὁ
 ἐκεῖνα Χερουβίμ, ἅπερ ὁ ἱεροφάντης Μωϋσῆς Θεοῦ
 προστεταχότος ἐτεκτήνατο καὶ ἡ παλαιὰ καὶ ἔνομος
 σκηνὴ καθύπερθεν τῆς κιβωτοῦ ἔφερον, ἃ δὴ οὐ παρὰ
 Ἰουδαίους μόνον δεδόξαστο ὁ, ἀλλὰ καὶ τῆς χάριτος ὁ
 κτῆρξ Χερουβίμ ὁδῆξ ἀποκαλεῖ σαφῶς ἦτοι τὰ δε-
 δοξασμένα ὁ. [P. 505] Ἔτι γε μὴν καὶ ὅσα ἡ Σολο-
 μώντος κατεσκεύασε σοφία καὶ τῷ θεοσπεσίῳ Ἰεζε-
 κιὴλ ὤπτα, καὶ εἰ τι τιοῦτον κατὰ τὰς ἱερὰς Βί-
 βλους ἰσχύρηται καὶ τετιμήται, ἅπερ οὐ πέφρικεν ὁ
 ὁ ἄθλιος καὶ βέβηλος ἐν εἰδώλων μοίρᾳ θεῖναι, ὡς
 ἀθετεῖν ὁ μᾶλλον ἢ προσεῖσθαι τὰς θεοπνεύστους ὁ
 Γραφῆς προελόμενος· ἐξ ὧν λοιπὸν καὶ Ἰουδαίων
 ἀπιστότερος καὶ ἀγνωμονέστερος εἰκότως νομισθεῖ
 σὺν τοῖς ὁμόφορον αὐτοῦ. Ἄξια γὰρ ὡς ἀληθῶς ὁ
 τῆς αὐτῶν βδελυρίας ἀπιστίας τε καὶ ἀλογίας φρο-
 νήσαντες καὶ ἐκφωνήσαντες.

dum scilicet sua digna perdita impudentia ac infidelitate, rationisque carentia sensere fidemque

eam edidere.

16. Καὶ γὰρ τῷ Χριστῷ κἀνταῦθα προφανῶς ἀπο-
 μάχονται, ὁ; λαθὼν ὁδόνην λαμπρῶν καὶ ὁ ὁ ὑπὲρ-
 λαμπρον καὶ ὑπέρχαλον ἔναπομαξάμενος θεῖον εἶδος
 ἐκπέμπει πιστῶς ὁ αἰτήσαντι τῷ τῶν Ἐδεσηνῶν
 ἡγεμόνι Ἀδγάρω. Ἐξ ἐκεῖνου δὲ μέχρι ὁ καὶ τῆμερον
 ἀποστολικῇ παραδόσει καὶ εἰσηγήσει, γνώσεως τε
 καὶ μνήμης ἔνεκεν ὧν ὑπὲρ ἡμῶν ἔδρασέ ὁ τε καὶ
 πέπονθε Χριστὸς, καθὰ δὴ καὶ ἐν ταῖς ἱερῶν τῶν
 Εὐαγγελίων δέλτοις ἀνιστόρηται ὁ, σεβασμῶς ἐκτυ-
 ποῦμεν καὶ προσκυνοῦμεν, κἂν οἱ Χριστομάχοι διαβ-
 ρήγνυνται.

17. Καὶ μέντοι πρὸς τοῦτοις παράδοσις καὶ λόγος
 ἐχόμενος πειθοῦς καὶ μέχρις ἡμῶν κάτεισι ὁ, τὸν
 θεῖον εὐαγγελιστὴν Λουκᾶν ἐν εἰκόνι διαγράψαι τὸν
 Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ὁ, πρὸς δὲ καὶ τὴν
 πανάχραντον ὁ αὐτοῦ Μητέρα, καὶ τὰς ἱεροτυπίας
 ταύτας διαφυλάσσειν ὁ τὴν Ῥωμαίων πόλιν. Τί δὲ δεῖ
 λέγειν περὶ τῶν λοιπῶν ὧν ἐν Ἱεροσολύμοις, ὡς
 ἱστορήσαντινες οἱ αὐτόθι γενόμενοι, ὡς πλεῖστα ὁ
 μέχρι τῆς δεῦρο πιστῶς ὁ καὶ εὐσεβῶς ἱερογραφίας
 ἐκ παλαιοῦ δι' ἀκριβείας ὁ ἀνεστηλωμένους σεμνῶς
 περιέποντες προσκυνοῦσιν; Ἐπαύτως δὲ πάλιν ἀνα-
 γίγεται ὅτι Πέτρος; καὶ Παῦλος οἱ κορυφαῖοι τῶν
 ἀποστόλων τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ κηρύττοντες ἐν τῇ
 Ῥώμῃ, καὶ ἃ πεποίηκεν ὁ Χριστὸς ὁ θαύματα ὁ
 πρῶτον τὴν θεῖαν μεταμόρφωσιν ὁ ἐξεῖκονίσαντες
 Ῥωμαίους παραδεδώκασιν, καθὼς καὶ ὠφθη ὁ Μωϋ-
 σῆ καὶ Ἠλίξ ἐν μέσῳ τοῖς ἀγίοις προφήταις· ἃ δὲ ὁ
 καὶ μέχρι τοῦ νῦν σώζεται.

16. Quamobrem etiam dementi animo nugatur
 imaginum omnem erectionem sacris litteris impro-
 batam esse iisque valde ignotam. Ad hæc igitur
 quid quis dicat ac responderit? Nempe inscrutabi-
 les esse divinæ sapientiæ sermones et stultum
 stulta locuturum. Cum enim valde rudis esset et
 imperitus ac delira mente, nihil prorsus aureos
 illos Cherubim noverat, quos divinorum interpretes
 Moses Dei præcepto fabricatus est; vetusque illud
 ac legale tabernaculum subitus arcam ferebat,
 quæ non solum apud Judæos gloriam habebant ac
 claritatem, sed quæ etiam gratiæ præco 773
 Cherubim gloriæ (id est glorificata) aperte nuncu-
 pat. Præterea etiam quæcumque fabricata est Sa-
 lomoni sapientia divinoque Ezechieli conspecta
 sunt, ac si quid hujusmodi in sacris Libris narratur
 honorique habetur; quæ miser ille profanusque
 idolorum sorti deputare non horruit, ut cui divinas
 potius spernere Scripturas ac abrogare seu pro-
 dere constitutum esset. Unde cum ipsis quoque
 Judæis majori infidelitate majorique vincens impro-
 bitate merito censendus sit, cum sodalibus suis,

17. Etenim hic quoque aperte Christo pugnant-
 is namque accepto prænitido linteo, omnem vin-
 cente nitorem decoremque, divina sua expressa
 forma, Augaro Edessenorum regulo fidei devotone
 petenti munus destinavit; quo ex tempore hacten-
 usque apostolica traditione atque doctrina, ad
 ea cognoscenda ac memoria tenenda quæ Christus
 tum egit tum passus est, uti etiam in sacris con-
 scripta Evangelii exstant, venerabiliter effingimus
 ac adoramus, Christi licet hostes rumpantur.

18. Ad hæc enimvero traditio est nec fice carens
 narratio, quæ ad ios usque devenit, pinxisse nini-
 rum in imagine divinum Lucam evangelistam Do-
 minum nostrum Jesum Christum 774 ac præterea
 intemeratam ipsius Matrem, hasque sacras imagi-
 nes ac effigies urbem Romam servare. Quid vero
 necesse dicere de reliquis, quæ sunt Hierosolymis,
 quemadmodum eas quidam illo profecti lustrare;
 quas plurimas hactenus omnique veneratione sa-
 cras picturas ab antiquo, digno cultu erectas, reli-
 giose venerantes adorant? Similiter vero rursum
 D scriptum est apostolorum principes Petrum et
 Paulum, cum Dei magnalia Romæ prædicarent edi-
 taque a Christo miracula, divinam primum trans-
 formationem pictam expressam imagine Romanis
 tradidisse; qua ratione Mosi Eliæque, sanctis pro-
 phetis, in ipsorum medio conspicua elegit; quæ et
 etiamnum servatur.

VARIAE LECTIONES.

ὁ φησὶ C. ὁ om. C. ὁ χρυσοῦσικτα C. ὁ δεδόξασται P. ὁ τῷ δεδοξασμένῳ P. ὁ οὐκ
 ἐφριξεν P. ὁ ἀθετῶν P, προῖσθαι CP. ὁ θείας P. ὁ ὡς ἀληθῶς ad. C. ὁ καὶ ad. C. ὁ ἐκ-
 πέμπει τῷ πιστῶς P. ὁ καὶ μέχρι C. ὁ ἔνεκα ὧν περ ἔδρασέ P. ὁ ἐν τοῖς ἱεροῖς εὐαγγελίοις ἀνιστορεῖ-
 ται P. ὁ κατανήσας P. ὁ Ἰησοῦν Χριστὸν om. C. ὁ ἀχραντον P. ὁ φυλάσσειν P. ὁ πλεῖστα margin P.
 ὁ πιστῶς ad. C. ὁ δι' ἀξίας P. ὁ ὁ Θεός C. ὁ πρῶτα τῆς βώμης μεταμορφώσεως C. ὁ καθὰ ὠφθη
 P. ὁ δὲ ad. C.

19. Quanam igitur ratione increduli improbi que homines ac ingrati oculos obvertent, conspicient que quod in hanc usque diem in templo sanctæ Dei Genitricis miraculum canitur atque cernitur, in urbe quam Lyddam vocant? Ædem hanc sacram excitantur apostoli, cum beata Virgo adhuc vita hac superstes esset. Multi enim viderunt, quod venerationi habetur ac colitur, non manu factum illud ac venerabile simulacrum, prænitidis tabulis ac pellucidis expressum, inque omnem altitudinem ac profundum pervadens. Illud nimirum cum Græcorum quidam Judæorum 775 infensi Christo eradere conati essent, frustrato absurdo conatu evanescere. Quanto enim effigiem radebant, tanto illa majori luce radioque clariori splendebat. Mansit enim nihilominus in eadem forma atque habitu. Oris species ac vestitus, quæque reliqua in oculis incurrunt, nihil oblita nullaque labe integra illi constiterunt. Narrant enim quod cum sancti apostoli, sanctissimæ Dei Genitricis pollicitatione freti, sub ejus nominis invocatione templum excitassent, ipsaque eorum rogatu lustrandi causa templum ingressa in una columnarum stetisset, expressam ipsius effigiem in columna inventam esse; quam illis adhibita vi eradere potuere.

20. Testis quidem etiam præter alia divina statua, quam mulier sanguine fluens, a quo curata fuerat, Christo juxta ædes suas gratitudinis monumento statuit, apertissimum sane titulum sincerissimæque veritatis præconem exhibiti in ipsa miraculi, inauditum in ipsa patratum divinum signum ac prodigium in futuras longe generationes evulgans; cujus et magnus apud imaginum efflores magister Eusebius, in *Ecclesiastica Historiâ* mentione facta, memoratisque miraculis quæ ad sacram divinoque germine illic enascentem herbam fierent, esseque illam cunctis auxilium præsens atque malorum depultricem, subjungit dicens 776 *apostolorum Petri et Pauli imagines, atque ipsius Christi, penicillo ac coloribus pictas, quæ etiamnum exstant vidisse.*

21. Testis vero etiam visus, fidus ipse magister ac verax; longique temporis clare indicio est ipsa quoque venerabilium sacrarum ædium structura. Præterea vero etiam sacri ministerii vasorum, antiquis temporibus, pia fideliū sedulitate effectio ac consecratio; quorum infinita prope multitudo ac copia. Sacrorum etiam Evangeliorum tabule, quæ sacras exterius formas ac figuras, cunctorum fidelium venerationi expositas iisque cultas, ferant. Divinæ item columnæ, et quas soleas vocant, qui-

16. Πῶς οὖν ἀντιβλέψουσιν οἱ ἀπίθοι καὶ ἀγνώμονες πρὸς τὸ μέχρι τοῦ παρόντος ἄδόμενον καὶ ὀρώμενον ἐν τῷ ναῷ τῆς Θεομήτορος θαύμα, τὸ ἐν τῇ πόλει 17 τῆ καλουμένη Λύδῃ; Ἐνπερ ναὸν ἔτι περιούσης κατὰ τὸν τῆδε 18 βίον οἱ ἀπόστολοι ἰδομήσαντο. Πολλοὶ [P. 506] γὰρ τεθέανται προσκυνούμενον εὐλαβῶς 19 καὶ τιμώμενον τὸ ἀχειρότευκτον ἐκείνο καὶ σεβάσιμον ἀπεικόνισμα, πλαξὶ τετυπωμένον λαμπραῖς καὶ διαυγασί, καὶ διὰ βίθους, χειρωρηθῆς ὄλου 20· ὁ δὲ καὶ 21 τινες τῶν δυσμενῶν Ἑλλήνων τε καὶ Ἰουδαίων ἀποξέσαι 22 σπουδάζοντες ἐματαιώθησαν ἀποτυχόντες τῆς ἀτόπου αὐτῶν ἐγχειρήσεως. Ὅσοι γὰρ αὐτοὶ τὸ ἐκτύπωμα ἔβλεπον, πλειοτέρως ἐξέλαμπεν. Οὐδὲν γὰρ ἦτον ἐπὶ σχήματος ἔστιχεν ἢ μορφή, εἶδος τε καὶ στολὴν καὶ τὰλλα τῆς θεᾶς ἀνεξάλειπτα καὶ ἀλώθητα διασώζουσα. Ἰστορ. Ἰται 23 γὰρ ὅτι οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι ὑποσχέσαι τῆς πανάγου Θεοτόκου ναὸν ἐπ' ὀνόματι αὐτῆς ἀνήγειραν· καὶ αὐτῆς εἰς θέαν τοῦ ναοῦ τῆ αἰτήσαι αὐτῶν εἰσελευσέσης καὶ εἰς ἕνα 24 τῶν κίθων σταθείσης, εὐρεθῆναι ἐν τῷ κίθων τὸ ἐκτύπωμα αὐτῆς· ὁ καὶ πολλὰ βιαζόμενοι, ὡς εἴρηται, Ἕλληνας καὶ Ἰουδαίους οὐκ ἐσχυσαν ἀποξέσαι 25.

Græci Judæique nulla quantavis, uti dictum est,

26. Ὅτι δὲ ἀρχαιοτάτη τούτων ἡ ποίησις καὶ παράδοσις 27, μάρτυς μὲν καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις ὁ θεὸς ἀνδριάς· ὃν ἔστησεν ἡ αἰμώδρους γυνὴ τῷ θεραπευτικῇ Χριστῷ παρὰ τῷ ἐπιτη- 28 οῦ, στήλην ἑναργεστάτην καὶ ἀπαράγραφτον κήρυκα τοῦ εἰς αὐτὴν γεγονότος 29 θαύματος, ταῖς μετέπειτα γενεαῖς τὸ κατ' αὐτὴν θαυματουργηθὲν παράδοξον δημοσιεύουσα· περὶ οὗ καὶ ὁ μέγας παρὰ τοῖς εἰκονομάχοις 30 διδάσκαλος Εὐσεβίος ἐν τῇ 31 Ἑκκλησιαστικῇ Ἰστορίᾳ μνημονεύσας τὰ τελούμενα θαύματα παρὰ τῆς ἐκείθεν φουμένης ἱερᾶς καὶ θεοβλάστου πόλεως, καὶ ὡς ἦν ἅπανιν ἀλεξίκακον ἐπικούρημα, ἐπάγει 32 φάσκων, ὅτι καὶ τῶν ἀποστόλων τὰς εἰκόνας Πέτροῦ καὶ Παύλου καὶ αὐτοῦ δὲ 33 Χριστοῦ διὰ χρωμάτων ἐν γραφαῖς σωζόμενας ἱστορήσαμεν.

κα'. Μάρτυς δὲ καὶ ἡ ἑξῆς, διδάσκαλος ἀψευδής. Τό τε μήκος 34 τοῦ χρόνου σαφῶς δείκνυσσι καὶ τῶν σεπτῶν ναῶν ἡ κτίσις. Ἐτι δὲ 35 καὶ τῶν ἀνεκαθεν ἱερῶν σκευῶν παρὰ τῶν εὐσεβούντων ἡ 36 ποίησις καὶ ἀφίρωσις ἀπειρος τῷ πλήθει τυγχάνουσα. Οὐ μὴν δὲ 37 ἀλλὰ καὶ αὐταὶ αἱ πτυχαὶ τῶν ἁγίων εὐαγγελίων 38 τοὺς ἱεροὺς τύπους ἐξωθεν φέρουσι· 39 ὅπῃ πάντων πιστῶν σεπτῶς προσκυνουμένους, οἱ τε θεοὶ κίονες καὶ αἱ σωλαῖαι καλούμεναι, αἱ 40 τὸ σεβάσιμον τοῦ ἱεροῦ διατελεῖσσι θυσιαστηρίῳ. Καὶ γὰρ οὐδὲν

VARIÆ LECTIONES.

17 τῇ πόλει add. C. 18 τόνος τὸν P. 19 εὐλαβῶς add. C. 20 ὄλων C. 21 καὶ om. C. 22 ἀπαχεροῦσιν πειρασθέντες διέβησαν μανικῶς, ἀλλὰ διημαρτον μάλα τῆς ἀνοσίτου ἐγχειρήσεως C, οἰκίσσις εἶπν — ἐξέλαμπεν. 23 Ἰστορεῖται. — ἀποξέσαι] ἱστορήται γὰρ ὑποσχέσαι τῆς πανάγου παρθένου τῆ πρὸς τοὺς ἀποστόλους αὐτόματων ἀναδωθῆναι τὸ σεβάσιμον τοῦτ' ἔργον C. 24 ἐν P. 25 Ὅτι — παράδοσις add. C. 26 αὐτῆς P. 27 εἰς αὐτὴν γεγονότος om. C. 28 εἰκονομάχοις C. 29 τῇ add. C. 30 ἐπιήγαγε C. 31 καὶ δι' αὐτοῦ δὲ C. 32 μίχιστον C. 33 ἐδ om. C. 34 ἡ add. C. 35 οὐ μὴν δὲ C, μὴν P. 36 τῶν ἁγίων εὐαγγελίων om. C. 37 φέρουσι παρὰ χριστιανούς τῷ εὐαγγελίῳ προσκυν. C. 38 δ C.

papias, ipse Michaelis cognatus. Hi nimirum noctu armis instructi, obtectos vestium involuero ferentes gladios, cum casulis sacerdotum more, papia aperiente, in aedem subiere. Ingressoque in ecclesiam imperatore, insipientes, scelestissimam atque impiam ejus animam, in palatio, ubi nullus superiorum imperatorum peremptus fuerat, abstulerunt.

25. Eadem porro ipsa hora in carcerem profecti Michaeliem educunt, ac pro vincito imperialibus redimitum infulis (caput scilicet diademate cinctum) in solemnitatem inducunt; ut in eo adimpletum sit illud Psalmistæ oraculum, *Vespere demorabitur fletus, et ad matutinum exsultatio* *. 779 Postea vero vilibus pannis obtegentes viri scelestissimi membra, injectoque in lintrem ejus impurissimo cadavere, in insulam funus efferunt quam Proten vocant, ibique humant. Quo ipso loco detonsos liberos, monachi ritu institutis vitæ rationibus addicere. Haud vero scio ejus rei gratia indictum loco, tantorum malorum vice istiusmodi noxam ut sinu exciperet.

26. Observandum porro, si quid virium impiorum horum hominum ac inominatorum doctrinæ, atque iis quæ illi struunt, veritatis ulla species inesset, in aliis quoque plane provinciis servata ac in notitia essent. Nunc autem nusquam gentium videre est, quod sic illi sentiunt. Simul enim Oriens atque Occidens evangelicam hanc ac apostolicam colunt usque receperunt prædicationem; ac ubicunque tandem gentium quavis Christiani nominis ditione scelestum illud et improbum Christianæque pietatis adulterinum germen, Deo exosum dogma, obauditur, ne vel meminisse nequissimorum execrabiliumque librorum in animum inducunt, præterquam solum in serva hac ac mancipata divinaque suo ipsa 780 arbitrato ludo habente gente; in qua nimirum libido et terrenorum amor, in terra versari ac volutari, terrenus sensus, fastu tumens animus atque superbus vigent. Ubi cæcus ille ac carnalis sui amor; imperii, voluptatum, gloriæ perdita cupiditas, cunctis ex animo frui, velle cunctis præesse, nec ipsi Deo subjici velle; humanæ gloriæ, vel ut verius dicam, confu-

* Psal. xxix, 6.

των καὶ ὁ τοῦ παλατίου παπίας, συγγενῆς ὢν τοῦ Μιχαήλ. Οὗτοι τῇ νυκτὶ ὀπλισθέντες, [P. 508] ἐνδοθεν τὰ ξίφη φοροῦντες, τοῦ παπίου ἀνείξαντος ὡς ἱερεῖς μετὰ φελονίων εἰσῆλθον. Τοῦ δὲ βασιλέως εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσελθόντος εἰσπηδήσαντες τὴν ἀνοσίαν αὐτοῦ ψυχὴν... ἐν τῷ παλατίῳ **, ἐν ᾧ οὐδεὶς τῶν πρὸ αὐτοῦ βεβασλευκότων ἀνήρτητο.

κε'. Αὐτῇ δὲ τῇ ὥρᾳ ἐν τῇ εἰρκτῇ ἀπαλθόντες ἐξόγουσι τὸν Μιχαήλ καὶ εἰσάγουσιν ἐν τῇ ἑορτῇ, ἀντὶ δεσμοφόρου στεφειφόρου, ὡς πληρωθῆναι ἐπ' αὐτὸν τὸ τοῦ Ψαλμοῦ λόγιον, τὸ, *Ἐσπέρας ἀβλισθησεται κλαυθμὸς, καὶ εἰς τὸ πρωὶ ἀγαλλίασις* **. Μετὰ δὲ ταῦτα βρακίους εὐτελέσι περιβαλόντες τὰ τοῦ ἀλιτηρίου μέλη, καὶ εἰς ἀκάτιον ἐμβάλοντες τὸ παμμίαν αὐτοῦ σῶμα, κατὰ τὴν καλουμένην Πρώτην νῆσον ἐκφέρουσι καὶ κατορύττουσιν, ἔνθα καὶ εὐς παῖδας αὐτοῦ ἀποκείραντες μονάσαι πεποιήκασιν **, οὐκ οἶδα ἀνθ' ὅτου ταύτην κατακριθεῖσαν ** τὴν συμφορὰν ** τοσοῦτων κακῶν ὑποδέξασθαι.

κς'. Προσεκτέον δὲ ὡς εἴ γε ἰσχύον τινα ** εἶχεν ὁ λόγος τῶν δυσσεδῶν τούτων καὶ δυσωνύμων καὶ ἀληθείας ἔμφασιν τὰ παρ' αὐτῶν κτιζόμενα **, κἀν ταῖς ἄλλαις ἱεραρχίαις ὑπῆρξέ που πάντως πεφυλαγμένα καὶ γινωσκόμενα * νῦν δὲ οὐδαμῶθεν ἐπιγινώσκει τούτο πάρεστιν. Ὅμοῦ τε γὰρ ἔφα καὶ ἔσπερία λῆξις τὸ εὐαγγελικὸν δὴ τοῦτο καὶ ἀποστολικὸν περιέποντες ** διατελοῦσι κήρυγμα * καὶ οὐποτε ** ἐν ἄλλῃ ἐξουσίᾳ, ἔνθα Χριστιανῶν, τὸ ἔκθεσμον ** ἐκεῖνον καὶ παράνομον καὶ τῆς Χριστιανῶν θεοσεβείας ἀλλότριον ** παραφύην καταλαμβάνεται θεοστυγῆς δόγμα, οὐδὲ ὅσον εἰς μνήμην ἀφίχθαι τῶν πονηρῶν καὶ μυσαρῶν συνταγμάτων, ἀλλ' ἢ μόνον κατὰ τὴν βούλην ** ταύτην καὶ ἠνδραποδισμένην καὶ τὰ θεῖα κατ' ἐξουσίαν παιζουσαν, ἐν ἣ τὸ ἐμπαθεῖς καὶ πρόσυλον τῶν περὶ γῆν στρεφόμενων καὶ ἰλυσπυόμενων ** γῆρινον καὶ ἀλαζονικὸν καὶ ὑπερήφανον πρυτανεύει φρόνημα. Ἐνθα τὸ φιλαυτον, τὸ φιλαρχον, τὸ φιλήδονον, τὸ φιλόδοξον, ἢ πάντων καταθυμίων ** ἀπόλαυσις, τὸ πάντιον ἐθέλειν ἄρχειν καὶ μηδὲ πρὸς αὐτοῦ Θεοῦ ἄρχεισθαι, καὶ ἢ τῆς ἀνθρωπίνης δόξης ἢ μᾶλλον εἰπεῖν αἰσχύνης ** κτῆσις καὶ περιποίησις. Ἐνθεν ** ἢ κατὰ τοῦ

VARIAE LECTIONES.

** διεβλήθη — παλατίῳ] εἰρκτῇ καὶ πέβαις τούτων εἶχε τηρούμενον, καὶ τὴν γενέθλιον ἐνστάσαν ἡμέραν τοῦ Σωτῆρος ἐκδογόμενος διελθεῖν καὶ οὕτως αὐτὸν εἰσαγεῖρσαι. Ἄλλὰ γε θεῖα ψήφω καὶ δορυφόρων ξίφει κρεουργηθεὶς αὐτὸς ἐνδοκίως, μέσον τοῦ θεοῦ ναοῦ τὴν πολλοὺς ἁγίους ναοὺς καὶ ψυχὰς καὶ σώματα λίαν ἀειμακταν ψυχῇ ἀπορρήξας, εὐθύς ἐπικουσιεῖται τῷ τῆς βασιλείας ὁ δεσμώτης διαδήματι, ὅς ἐν ἐλπίσιν ὢν τὴν στέρησιν (τοῦ βίου addit Hasius) ὑπομείναι στεφειφόρος ἀντὶ δεσμοφόρου καθίσταται. Οὕτως οὖν καταστρέφει τὸν βίβηλον αὐτοῦ καὶ βαρβαρώδη βίον, καὶ τὴν ἀνόσιον καὶ παμπόνηρον ψυχὴν ἀπορρήγνυσιν ἐν τῷ παλατίῳ. C. ** ἀνήρτητο — ἀγαλλίασις] ἀνήρτηται, γενόμενος πολυστόμου μαλαίρας ἔργον πικρὰν καὶ ὀλέθριον τῆς αἰσχίτης καὶ βδελυρᾶς ζωῆς δέχεται τὴν περαιοσιν, καὶ δικὴν τῶν τετολημένων εἰσπράττεται παράδοξον καὶ ἐξάσιον ἐν τόποις οὐς καὶ ζῶν ὁ ἐξάγιος καὶ τρισυθλιος κακῶς ἐβεβήλωσε, καὶ σφραγιζόμενος αἰσχροῦς τῷ λύθρῳ τῶν ἐναγῶν αἱμάτων ὁ πολλῶν αἱμάτων Χριστιανῶν ἐμφορηθεὶς ἔχρανε. ** εὐτελέσι — πεποιήκασιν] εὐτελέσι καὶ τραχίσι περιβλήθεν καὶ ἀκατίῳ μικρῷ, εἰς τοῦτο εὐτρεπισθέντι, ἐμβάλλεται τὸ μιανὸν καὶ ἀκάθαρτον αὐτοῦ σῶμα, καὶ κατὰ τὴν καλουμένην Πρώτην ἐκφέρεται νῆσον καὶ κατορύττεται. ** κριθεῖσαν P. ** συμφορὰν ἀντὶ τοσ. κ. εἰσδέξασθαι P. ** τινὰ ἰσχύον P. ** ἔμφασιν — κτιζόμενα] ἑναυσμά τι ἐν τοῖς παρ' αὐτοῦ δογματιζόμενοις ἀμυδρῶς πῶς ἐφέρετο C. ** περιέπονται καὶ ὁ. P. ** οὐποτε] ὅπου τε P. ** ἄθεσμον P. ** ἀλλότριον add. C. ** δουλειαν P. ** τὸ περὶ τὴν γῆν στρεφόμενον καὶ ἰλυσπυόμενον P. ** καταθυμιοῦ P. ** αἰσχύνης μᾶλλον εἰπεῖ, C. ** ἐντεῦθεν C.

Θεοῦ καὶ τῶν ἁγίων ἄριστος καὶ τῆς Ἐκκλησίας ὁ διω-
 γμός. Ἐντεῦθεν κατακυριευόμενον ἢ τυραννοῦμενον
 τὸ ὑπῆκοον τοῖς ἐκείνων ⁸⁰ δόγμασι καὶ θελήμασιν
 ὑποκύπτειν ἐκδιάζεται· [P. 509] ὧν ἕνεκεν τὸ ἔμφυ-
 χον κεχάλευται καὶ ἐσχεδιάσται ὄπλον, σχήματι μὲν
 τοῦ σωματοφυλακεῖν ἠθροισμένον ⁸¹, ταῖς δὲ ἀλη-
 θεῖαις τοῦ ἐκπορθεῖν τὴν Ἐκκλησίαν Χριστοῦ ⁸² καὶ
 ληΐζειν ἐπινοημένον, προφάσει τοῦ συμπεριγρά-
 φεσθαι τὴν Χριστοῦ θεότητα ἐν τῇ εἰκόνι, παραλη-
 ροῦντες ⁸³· ὡς εἰ τις καὶ τὸ ἠλιακὸν δὴ τοῦτο καὶ ⁸⁴
 δισκοειδὲς σῶμα γεγραμμένον ἐν τινι τόπῳ, καθὼς
 ἐν τισιν ὄραται γιγνόμενον, ὑποδείξειεν, ἐδογματί-
 σεν ⁸⁵ ἂν καὶ τὴν τοῦ φωτὸς οὐσίαν καὶ αὐγὴν συγ-
 γράφασθαι καὶ περιγράφασθαι ἢ πάντως ἐκ τοῦ ἡλίου
 τὸ φῶς ἀποτέμνεσθαι, ἢ πάλιν ἀκτῖνα ἡλίου εἰ ποῦ
 δένδρῳ ⁸⁶ προσβάλλουσαν ἴδοι, ἐντμηθεῖ δὲ ⁸⁷ τὸ
 δένδρον, συνεκοπήσεσθαι ⁸⁸ καὶ τὴν ἀκτῖνα παρα-
 φρόνως ἐνομίσει. Καὶ μέντοι καὶ ἐπὶ πυρὸς καὶ
 ἄλλων τινῶν διανοηθῆσονται, ἵνα ἐνδίκως παρὰ παί-
 δων παιζόντων παιχθήσονται φρονοῦντες ἀσυνετώ-
 τερα. Εἰ γὰρ ἐπὶ τῶν εἰρημένων οὕτω γίνεσθαι οὕτε
 ὄρασθαι πέφυκεν οὕτε μὴ λέγεσθαι χῶραν ἔξει ⁸⁹,
 πόσῳ μᾶλλον ἐπὶ τῆς ἀπορρήτου καὶ θείας φύσεως ἢ
 ἐπὶ τῆς ἀφράστου καὶ ἀνερμηνεύτου Χριστοῦ οἰκονο-
 μίας ταῦτα λέγειν ἢ ἐννοεῖν ἀδύνατα καὶ ἀνεπιχείρητα!
 Οὐδὲ γὰρ ⁹⁰ σαρκούμενος ἢ πάσχων ὑπὲρ ἡμῶν τῷ
 σώματι τοῦτο ⁹¹ πέπονθεν, ἐπεὶ οὕτω γε καὶ εἰ ἄνθρω-
 πος τῶν ⁹² καθ' ἡμᾶς εἰκονίζοιτο σώματι, ἀνάγκη ⁹³
 καὶ τὴν ψυχὴν συνεικονίζεσθαι, ἢ πάντως τεθνήξε-
 σθαι χωριζομένων· τί γὰρ ἕτερον θάνατος ἢ χωρι-
 σμός ψυχῆς καὶ ⁹⁴ σώματος; Ὅθεν ἐν τούτοις φησί-
 νονται προδήλως οὐδὲν ἦτον ἀσεβοῦντες ἢ ἀμαθαί-
 νοντες· οὐ γὰρ ἴσασιν ὅσον γραπτῷ καὶ περιγραπτῷ
 τοῦ τε γράφειν καὶ περιγράφειν τὸ ἰδιάζον καὶ διηλα-
 γνόμενον, καὶ διὰ τοῦτο φενακίζόμενοι ματαιολο-
 γοῦσι. Ποῦ δὲ ἔλωσ ἄγραφον ἢ ἀπερίγραφον
 ἐκ τοῦ παντὸς αἰῶνος ἤκουσται; ἢ πῶς ὁ τοῦ σώμα-
 τος ὄρος καὶ λόγος σωθήσεται, εἰ μὴ ταῦτα ἔχοι; Ὁ
 τοίνυν μὴ δοξάζων γράφασθαι ἢ περιγράφασθαι τὸν
 Χριστὸν σώματι, ἢ ὅ τί ἐστὶ σῶμα οὐκ ἔγνω, ἐξ οὗ
 μὴδὲ δόξαν ὀρθὴν κέκτηται, ἢ γνοῦς σῶμα καὶ ψυχὴν
 ὡς εἶσθαι παραιτεῖται ⁹⁵. Ὁ γοῦν ὁμολογῶν σῶμα
 τὸν Χριστὸν ἀνεληφέναι ὁποῖον τὸ ἡμέτερον, τοῦτο
 ἢ γραπτὸν καὶ περιγραπτὸν, ἐξ ἀνάγκης ⁹⁶ καὶ τὸ
 τοῦ Χριστοῦ σῶμα ⁹⁷ γραπτὸν καὶ περιγραπτὸν εἶναι
 ἀνομολογήσειεν. Εἰ δὲ τὸ δεύτερον οὐ δώσει, ⁹⁸ οὐδὲ
 τὸ πρῶτον ἄρα, ὃ πάντῃ ἄλογον καὶ καταγέλα-
 στον.

ἢ ⁹⁹. Οὐ περιγράφομεν οὐδ' ἡμεῖς, ἀλλὰ γράφομεν. Κε-
 νολογοῦσι δὲ ¹⁰⁰ οἱ ἄθλιοι καὶ ἄλλο ἀτοπώτερον· ὃν
 γὰρ φασὶν ἀπερίγραφον, οὐκ [P. 510] οἶδ' ὅπως ὑπ'
 εὐθελείας συμπεριγράφεσθαι τῇ εἰκόνι τερατεύονται.

A sionis sollicitus animus ac ambitio. Hinc quæ
 adversus Deum sanctosque contumelia jactatur,
 ac Ecclesiæ persecutio. Hinc dominatu seu ty-
 rannide oppressi subditi illorum doctrinis ac vo-
 luntatibus animum submittere coguntur; cujus rei
 gratia telum cuditur ac expeditur, eo quidem co-
 lore atque prætextu, ut congregata ac paria ser-
 ventur, revera autem ad expugnandam Ecclesiam
 eamque populandam adinventum, quasi, ut illi de-
 lirant, Christi deitas in imagine circumscribatur;
 ac, si quis solare hoc corpus ac orbiculari figura
 in aliquo depictum loco ostendens, una quoque
 depingi ac circumscribi lucis substantiam ac ful-
 gorem seu omnino abscindi a sole lumen putaverit;
 vel rursus qui solis radium arbori insidentem vi-
 dens cæsa arbore radium quoque excindi dementi
 sensu existimaverit. Eadem et in igne aliisque **781**
 nonnullis ratio considerabitur, ut a pueris illuso-
 ribus iis merito illudatur, qui majore cunctis stul-
 titia dementiaque insaniant. Si enim nec in iis quæ
 dicta sunt vel fieri vel videri comparatum est, at
 neque dici locum habet, quanto magis in arcana
 divinaque natura, sive in Christi nullis verbis ex-
 plicabili interpretabilique dispensatione, impossi-
 bilia hæc dictu aut cogitatu ac inconcessa? nam
 neque carnem sumenti aut nostri gratia corpore
 morienti id ei evenit. Alioqui ea ratione, cum et
 ipsi corpore pingimur, una quoque animam pingi
 necesse esset, aut eorum prorsus divortio mori.
 Quid namque aliud mors quam animæ corporisque
 divortium ac seunctio? Quomobrem manifestum est
 in istis non magis eos impietati litare quam deliros
 ac insulos esse. Non enim norunt quantum intersit
 inter pictum et circumscriptum, quamque diversa
 hæc suis quæque rationibus existant. Quomobrem
 hacce hallucinatione vana loquuntur. Ubi vero
 prorsus corpus ab omni ævo, quod non pingatur
 aut circumscribatur, auditum est? Aut quomodo
 corporis definitio constabit atque ratio, nisi hæc
 habuerit? Qui ergo non existimat pingi Christum
 corpore aut circumscribi, aut nescit corpus esse,
 ex quo ipsum nec recte sentire liquet; vel qui
 corpus animamque incolumem sciat, recusat dicere.
 Qui itaque Christum dicit assumpsisse corpus quale
 nostrum est ac humanum, cum humanum corpus
 pingi queat **782** ac circumscribi, etiam corpus
 Christi istiusmodi pariter fateatur necesse sit. Quod
 si alterum non admittit, ergo nec primum; quod
 a ratione prorsus abhorret, estque ridiculum.

27. Non ergo nos circumscribimus, sed pingimus.
 Sed et aliud miseri absurdus inaniter jactant ac
 effutiant. Quem enim incircumscripsum dicunt,
 qua fatuitate nescio, una cum imagine circumscribi

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁰ ἐκείθεν C. ⁸¹ σχηματοφυλακὴν ἠθροισμένα P. ⁸² Χριστοῦ add. C. ⁸³ παραπληροῦντες C.
⁸⁴ καὶ post τοῦτο om. C. ⁸⁵ ἐδογματίσειεν P. ⁸⁶ ἡλίου πρὸς δένδρον P. ⁸⁷ ἴδου, εἰ ἐκτμηθεῖ τὸ P.
⁸⁸ συνεκοπήσεσθαι P. ⁸⁹ ἔξειεν P. ⁹⁰ γὰρ add. C. ⁹¹ τούτων τι C. ⁹² τῶν] τὸ P. ⁹³ ἀνάγκη
 om. C. ⁹⁴ καὶ] ἀπὸ C. ⁹⁵ παρήττηται C. παραπατεῖ margo P. ⁹⁶ ἐξ ἀνάγκης add. C. ⁹⁷ καὶ τὸ τοῦ
 Χριστοῦ σῶμα] κάκεινο C. ⁹⁸ δίδωσιν P. ⁹⁹ κενολ. δὲ] καὶ κενολ. C.

comminiscuntur. Quod si Christum pictis coloribus representare non convenit inania rursus loquentibus, majorem in modum magistrorum suorum Charýbdis os diduxit, Manetis, Valentini ac Marcionis. Qui enim nuda aestimatione spectroque Verbum divinum incarnatum esse sentiant, prima nihilominus mendacii blasphemia transigentur, dum adversus omnem dispensationem, instructa iis acie, impie stare non verentur. Hi vero quinam? Qui scilicet iis quæ laudem habent calumniam inferunt, in luce tenebrosi sunt, circa sapientiam imperiti, ingræte creaturæ, juxta quod eos theologus vocat.

MICHAELIS BALBI IMPERIUM.

1. Anno mundi 6316, a Christi vero in carne dispensatione 816, imperavit Michael Balbus, Amorio ortus, annos octo menses novem; mortuusque 783 est urinæ difficultate laborans renumque vehementissimo dolore excruciat. Is cum parum aliquid superioris malitiam temporis leniisset, hæcenus solum ut qui carcere detenti essent, qui laboribus subacti, qui exsilio relegati, libertatem mitiorisque aliquid tractationis velut in somnis animo cogitarent, cum decessoris, ominosi hominis atque impii, exosam Deo sententiam subocculte foveret, parique ac ille ratione diræ hæreseos unco ex summa rationis absentia ac imperitia transfixus esset. Quamobrem habito conventu ait: *Sane ii qui nos præcessere, accuratam scrutati dogmatum sententiam, de illis quoque rationem redditori sunt, num bene an male statuerint. Nos autem, in quo Ecclesiam incedentem accepimus, in eo et manere satius ducimus.*

2. Erat Balbo filius Theophilus nomine, ex Euphrosyna susceptus, quem et imperiali corona in Magna donavit ecclesia. Sanxit autem nulli liberum esse de imaginibus sermonem movere, sed ut facerent ac de medio fierent tum Constantini synodus tum Tarasii, ac quam nudius tertius de istiusmodi quæstionibus Leo habuisset; altoque silentio imaginum memoriam damnavit.

784 3. Eo imperatore Thomas in tyrannidem versus, ab Orientalibus jam ac Asiaticis profectus partibus, circumforaneæque ac commistæ plebis confecto exercitu, turbamque trahens, imperii cupiditate actus, ad quod nulla ejus suppetere merita, Byzantium petit. Romano quippe propagatus sanguine, vir alioqui degener ac obscurus, ad Syriæ partes adiens, Constantini sibi nomen ascii-

A EΙ δὲ δὴ μὴ χρῆναι τὸν Χριστὸν εἰκονίζεσθαι πάλιν κενολογήσουσιν¹, ἢ τῶν διδασκάλων αὐτῶν Χάρυβδεις αὐτοὺς μεγάλως² περιέκχηγε, Μάνεντος, Οὐαλεντίνου τε καὶ Μαρκίωνος. Δοκῆσι γὰρ καὶ φαντασίᾳ τὸν θεῖον Λόγον σαρκαῶσθαι³ δοξάζοντες οὐδὲν ἤττον τῇ προτέρᾳ τοῦ ψεύδους βλασφημίᾳ περιπαρήσονται, ὅ γε πρὸς κἄσαν τὴν οἰκονομίαν παρατατόμενοι δυσσεβῶς οὐ⁴ κατερυβριώσιν. Καὶ ταῦτα τίνες; Οἱ κατήγοροι τῶν ἐπαινουμένων, οἱ σκοτεινοὶ περὶ τὸ φῶς, οἱ περὶ τὴν σοφίαν ἀπαιδευτοί, τὰ ἀχάριστα κτίσματα, κατὰ τὴν θεολόγον⁵ φωνὴν⁶.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΤΡΑΥΛΟΥ.

B α'. Τῷ ,ςτις' ἀπὸ τοῦ κόσμου, ἀπὸ δὲ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας ως⁷, ἐβασίλευσε Μιχαὴλ ὁ Τραυλός⁸ ὁ Ἀμοραῖος, ἔτη ἧ' μῆνας θ', καὶ ἀπέθανεν ἐκ δυσουρίας καὶ τῆς τῶν νεφρῶν σφοδρότατης ἀλγηθόνος⁹. ὅς μικρόν τι τῆς προκατασχούσης¹⁰ κακίας ὑπενόουσε, ὅσον τοὺς ἐν εἰρκταῖς καὶ πόνοις καὶ ἐξορίαῖς ἐλευθερίαν τε καὶ ἀνεῖν δνειρώδη φαντάζεσθαι, τὸ τοῦ προηγησαμένου¹¹ δυσωνύμου καὶ δυσσεβοῦς ὑπέβαλε θεοστύγες φρόνημα, καὶ ὁμοίως τῷ αὐτῷ περιεπάρη τῆς δεινῆς αἰρέσεως ἀγκίστρω¹² ἐξ ἀκροτάτης ἀλογίας καὶ ἀπαιδευσίας¹³. Ὅθεν ἐπὶ σελεντίου ἐφη¹⁴. *Οἱ μὲν πρὸ ἡμῶν ἐρευνησάμενοι τῶν δογμάτων¹⁵ τὴν ἀκριβείαν τὸν περὶ αὐτῶν εἰσπραχθήσονται λόγον, εἰ καλῶς ἢ κακῶς ἐθέσπισαν· ἡμεῖς δὲ ἐν ᾧ εὗρομεν τὴν Ἐκκλησίαν¹⁶ βαδίζουσαν, ἐν τούτῳ καὶ διαμέειν¹⁷ προκρίνομεν.*

β'. Ἦν δὲ αὐτῷ παῖς ἐξ Εὐφροσύνης ὀνόματι Θεόφιλος, ὃν καὶ ἔσπεψεν ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ. Ἐθέσπισε δὲ ὡς μὴ ἔχειν τινὰ ἐπ' ἀδείας κινεῖν λόγον περὶ εἰκόνων, ἀλλ' ἐκποδῶν γενέσθω καὶ οἰχέσθω¹⁸ καὶ ἡ Κωνσταντίνου σύνοδος καὶ ἡ Ταρασίου καὶ ἡ νῦν ἐπὶ Λέοντος γενομένη¹⁹ περὶ τῶν τοιούτων ζητημάτων, καὶ σιγῇ βαθεῖα τῆς τῶν εἰκόνων μνήμης γενέσθω.

[P. 514] γ'. Ἐφ' οὗ Θωμᾶς ὁ ἀντίρτης ἐκ²⁰ τῶν ἀνατολικῶν μερῶν ἀπάρας ἦδη, καὶ λαὸν ἀγρυπῶδη καὶ ἐπίμικτον προσυλληξάμενος²¹ καὶ ἐπισυρόμενος, ἐπὶ τὸ Βυζάντιον ἐκίνησεν, τῆς βασιλείας παρ'²² ἀξίαν ἐφιέμενος· ἐκ γὰρ τῆς Ῥωμαίων γῆς ὀρμύμενος, δυσγενῆς τε καὶ ἀφανῆς ὢν²³, πρὸς τὰ μέρη τῆς Συρίας ἀρίκετο, Κωνσταντίνον ἑαυτὸν μετονομάσας καὶ υἱὸν Εἰρήνης τῆς βασιλείσσης. Κάντευθὲν

VARIÆ LECTIONES.

¹ καινολογήσωσιν C. ² αὐτοῖς μεγάλη C. ³ σεσωματώσθαι C. ⁴ οὐ add. C. ⁵ θεολόγου P. ⁶ γλώσσαν C. ⁷ Τῷ—ως'] μετὰ δὲ Λέοντα C. ⁸ ὁ τραυλός om. C. ⁹ ἀλγηθόνος τε καὶ ἀρρώστιας C. ¹⁰ προκατεχούσης C. ¹¹ προηγησαμένου] πρώην C. ¹² αὐτῷ—ἀπαιδευσίας] αὐτῷ ἀμφιβλήστω περιπαρεῖς τῆς δεινῆς αἰρέσεως ἰχθύος δίκην τοῖς τῶν δογμάτων σαθροῖς καὶ ἀσεβέσιν ἐναπέθανεν ἐξ ἀκροτάτης ἀβελτηρίας τε καὶ ἀλογίας. Ἀμύητος γὰρ σφόδρα καὶ ἀπαιδευτος ἐτύγχανεν· ἀμάθειαν γὰρ ἐκ πατρῴας ἀλογίας καὶ ἀπειροκαλίας ὡσπερὶ ἀνὴρ οὐσίαν κληρωσάμενος C. ¹³ ἐπὶ λαοῦ δημηγορήσας φησὶν C. ¹⁴ τῶν ἐκκλησιαστικῶν δογμάτων, αὐτοὶ καὶ τὸν C. ¹⁵ τὴν ἐκκλησίαν εὗρομεν C. ¹⁶ διαφυλάττειν C. ¹⁷ ἦν δὲ—οἰχέσθαι] τοῦτο δὲ ἐπακριβοῦντες διαβεβαιούμεν ὡς μὴ θαρβεῖν τινα κατ' εἰκόνων ἢ ὑπὲρ εἰκόνων παρήρησαν κινεῖν τὴν γλῶτταν, ἀλλ' ἐκποδῶν ἔστω καὶ οἰχέσθω C. ¹⁸ κροτῆθαι C. ¹⁹ ἐκ add. C. ²⁰ συλληξάμενος P. ²¹ παρ'] πανούργως καὶ παρ' C. ²² ὢν om. C.

γέ ²¹ τοι: πολλοὺς τῶν Βαρθάρων καὶ Χριστιανῶν ἀπατήσας, καὶ λαὸν ἄπειρον ἐκ διαφόρων ἔθνῶν συναθροίσας ἐπὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν ²² ἔφηει ἐν ὄχλῳ βαρεῖ καὶ στόλῳ μεγάλῳ, καθάπερ τι θηρίον ἀλλόκοτον καὶ πολύμορφον ποικίλον τε καὶ πολυκέφαλον τὰ πολυειδῆ γένη τῶν ἔθνῶν ἀθροίσας ²³, καὶ οἷά τις ἄλλος Συναχηρεῖμ κατὰ τῆς νέας Ἱερουσαλήμ καθοπλισάμενος, ἐμεγαλῶχε τῶν ἐπομένων τῷ πλήθει καὶ κατηλαζονεῦετο, μὴ πάμπαν, ὡς ἔοικε, νοήσας ²⁴, ὅτι Οὐ σώζεται βασιλεὺς διὰ πολλὴν δύναμιν, καὶ γίγας οὐ σωθήσεται ἐν πλήθει ἰσχύος αὐτοῦ, καὶ ²⁵ ψευδῆς Ἰπκος εἰς σωτηρίαν· καὶ Κύριος ²⁶ διασκεδάσει βουλὰς ἔθνῶν, καὶ τὰ ἐξῆς ²⁷. Εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα ἡ πόλις οὐκ εἶχεν ²⁸ Ἔσκιαν, εὐσεβῆ φημι ²⁹ καὶ ἐνάρετον βασιλέα, ἀλλ' οὐ παρείδεν ³⁰ ὁ τοῦ παντός πρῦτανις καὶ φιλόνηθρωπος Κύριος πολιορκουμένην ³¹ τὴν πόλιν αὐτοῦ καὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ, ἀλλ' ἐνεκεν τῆς ταλαιπωρίας τῶν πτωχῶν καὶ τοῦ στεναγμοῦ τῶν πενήτων ἔφη καὶ τότε ³². Νῦν ἀναστήσομαι καὶ ὑπερασπίω τῆς πόλεώς μου ³³ καὶ τοῦ λαοῦ, οὐ δὲ ἐμὲ καὶ διὰ Δαβὶδ τὸν δοῦλόν μου, ὡσπερ τότε καὶ νῦν φησιν ³⁴, ἀλλὰ δι' ἐμὲ καὶ διὰ ³⁵ τὸν ἐκ σπέρματος Δαβὶδ φύοντα υἱόν μου, καὶ διὰ τὴν νέαν Ἱερουσαλήμ, ἣν ἐξελεξάμην.

δ. Καὶ γὰρ ἐπὶ τοῦ δυσσεβοῦς Ἀχαάβ, τοῦ Σύρου πολλὰς μυριάδας κατ' αὐτοῦ συνειληγότος; ³⁶ καὶ βρεθυομένου καὶ λέγοντος, *Εἰ ἐκποιήσῃ Σαμαρία παντὶ* ³⁷ τῷ λαῷ τοῖς πεζοῖς μου, διέλυσε βράδιως εὐθὺς τοῦ τρισαθλίου βασιλέως ὁ φίλοιχτήριμων Θεός τῳ ³⁸ ἑνείσοδος, Ἰδοῦ, λέγων, *ἐγὼ δίδωμι αὐτὸν εἰς τὰς χεῖράς σου, καὶ γνώσῃ* ³⁹ ὅτι ἐγὼ Κύριος. Ὅπερ καὶ γέγονεν, καὶ δὴ παραυτίκα δέδειχε ⁴⁰ καὶ τοῖς οἰκείοις καὶ τοῖς ἀλλοτρίοις τὴν ἴδιαν ἰσχύον καὶ τὸν ⁴¹ Δαβὶδ ἀληθεύοντα· Κύριος κραταῖος καὶ δυνατός, Κύριος δυνατός ἐν πολέμῳ· τῆς γὰρ συμπλοκῆς γενομένης ⁴² δυοκαίδεκα τῶν ἀντιπάλων μυριάδας ὁ Ἰσραὴλ κατηκόντισεν. Ἴνα δὲ κάκειναι καὶ οὗτοι μάθωσιν [P. 512] ὡς θεήλατος ἡ πληγὴ, τῶν διαπεφυγόντων εἰς τινα πόλιν καταπεσὼν τὸ τεῖχος κατέχωσε χιλιάδας εἰκοσιεπτά.

ε. Ταύτην τοίνυν τὴν ἀλαζονείαν τοῦ Σύρου καὶ τοῦ Ἀσσυρίου χρησάμενος καὶ ὁ ματατόφρων Θωμᾶς τῆν Κωνσταντινούπολιν, μᾶλλον δὲ Θεοῦπολιν, ἐφ' ⁴³ ἕνα χρόνον ἐπόρθει, τῶν πολιτῶν ἀνδρείως παρατατομένων καὶ τειχομαχούντων καὶ ναυμαχούντων·

¹ Psal. xxxii, 46. ² ibid. 47. ³ ibid. 40. ⁴ Psal. xi, 6. ⁵ IV Reg. xx, 6. ⁶ III Reg. xxi, 40. ⁷ ibid. 45. ⁸ Psal. xxiii, 8.

VARIAE LECTIONES.

²¹ γέ τοι add. C. ²² ἔφηει τῇ Κωνσταντινουπόλει: C. ²³ συναθροίσας καὶ ἀνελημμένους καὶ C. ²⁴ νοήσας κατὰ πολλὴν ἀβέλτηριαν ὡς οὐ C. ²⁵ καὶ om. U. ²⁶ καὶ Κύριος: ἐν δὲ πλήθει δυνάμει αὐτοῦ οὐ σωθήσεται. Κύριος C. ²⁷ καὶ τὰ ἐξῆς] ἀθετεῖ δὲ λογισμὸς λαῶν καὶ ἀθετεῖ βουλὰς ἀρχόντων· ἡ δὲ βουλὴ τοῦ Κυρίου εἰς τὸν αἰῶνα μένει C. ²⁸ ἔσχεν C. ²⁹ φημί om. C. ³⁰ ἀλλ' οὐ παρείδεν] ἀλλ' οὐ τί που διὰ τὴν τοῦ κρατοῦντος ἐκ πολλῆς ἀγνωσίας καὶ ἀπροσεξίας πεφανακισμένην καὶ διεφθαρμένην γνώμην τε καὶ πίστιν περιείδεν C. ³¹ πολιορκουμένην C. om. P. ³² τότε που πάντως νῦν C. ³³ ὅπερ τῆς πόλεως ταύτης οὐ C. ³⁴ ὡσπερ — φησιν] καθὼς εἶρηκε τηνικαῦτα πρὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας C. ³⁵ διὰ αὐτὸν τὸν om. P. ³⁶ συνειληγότος? ³⁷ παντὶ] ταῖς ὄραξι παντὶ C. ³⁸ τὸ θεός, φάσκων Ἰδοῦ ἐγὼ C. ³⁹ γινώσῃ: P. ⁴⁰ δέδειχε τοὺς οἰκείους καὶ τοὺς ἀλλοτρίους P. ⁴¹ τὸν ἱεροφάτην C. ⁴² γεγενημένης C.

scit ac Irenes Augustæ filii; qua arte ac fraude plurimis Barbarorum ac Christianorum seductis, conflatoque ex diversis gentibus infinitæ multitudinis exercitu, Cpolim invadit in turba gravi classeque numerosa, haud secus ac immanis quædam, multiformis, varia ac multiceps bestia, diversi generis confertis nationibus, ac velut alius quidam Sennacherim adversus novam Jerusalem armis instructus, magnifice gloriabatur turba illi comite ac superbiebat, homo fastu plenus; nec illi prorsus, ut videtur, in mentem venit quod ita dictum per Prophetam est: *Non salvatur rex per multam virtutem, nec gigus salvabitur in multitudine fortitudinis suæ* ¹ Et: *Fallax equus ad salutem* ². Et: *Dominus dissipat consilia gentium* ³, et quæ sequuntur. Quonquam enim etiam maxime urbs Ezechiam minime habebat, pium scilicet regem ac virtute præditum, non tamen despexit **785** hujusce rerum universitatis moderator clementissimusque Dominus urbem suam ac plebem obsidione cinctam; *sed propter miseriam inopum et gemitum pauperum* ⁴, tunc quoque dixit: *Nunc exsurgam, et protegam civitatem meam et populum meum* ⁵, non propter me et servum meum David, quemadmodum tunc, nunc quoque ait; sed propter me, et qui natus est ex semine David, filium meum, et propter Jerusalem novam, quam elegi.

4. Etenim impio Achaab rerum potiente, cum Syrus multas adversus eum conflasset myriadas, ac superbiens diceret: *Si sufficiet Samaria omni populo peditibus meis* ⁶, confestim misericors Deus ter quaterque miserabilis regis probrum facile dissolvit, dicens: *Ecce ego trado eum in manus tuas, et scies quia ego Dominus* ⁷; quod et factum est. Statim namque formidabiles habuit necessarios pariter et alienos, suum ipsius robur ac vires; veracemque Davidem ostendit, cum ait: *Dominus fortis et potens, Dominus potens in prælio* ⁸. Conserto enim prælio centum viginti millia Israel profligavit. Atque ut noverint utriusque pariter Deo ultore illatam plagam, eorum qui fugerant quadam in urbe corrucens murus viginti septem millia ruinis oppressit.

786 5. Hoc itaque arrogantis animi fastu Syri illius et Assyrii demens quoque Thomas abusus, Cpolim (veriusque Theopolim ac Dei urbem) annum unum expugnabat, cum cives strenue aciem opponerent, eque muris atque navibus pugnarent, ho-

etiamque plerasque naves incenderent. Quamobrem consilii inops Thomas, dimissa urbe, in Thraciam, ejus prædas acturus, concessit. Eam itaque ad certum modum populatus, non quantum ipse speraverat, sed quantum providentia divina ob scelera nostra sinebat, nihil amplius effecit eorum quæ animo destinata fore exspectabat. Ac sane non solum in contrarium illi cessit versumque est atque evasit studium, sed et ea quam habere videbatur sibi ipse blandiebatur, claritate roboreque denudatus est: prope enim est ut perdidisse dicam.

6. Cives namque, uti dictum est, fortiter valideque opposita acie, divino numine ac auxilio ejusque generis spe, e muris, terra ac mari collatis signis, fortî robore laborisque constantia, omnem fere ejus putridam jactantiam ac superbiam elisere. Munitioibus enim, quibus confisus stulte admodum superbiebat ac præferociebatur, ejus, inquam, navibus ac classe igne succensis, hostiumque ac tribunorum lectissimis **787** fuis fugatisque, ingenti vertigine consilii inopia ac anxietate instabilis ac Euripo similis levissimusque Thomæ animus tenebatur. Quin et subtilissimæ artis multiplicesque ejus omnes machinas, ipsas inexpugnabiles, ut quidem existimabat, expugnatuque difficiles, facile admodum ac expedite inutiles reddiderunt ac everterunt. Atque in eum modum domus quidem David (Dei scilicet civitas) ibat ac revera convalescebat, domus autem Saul, hostium caterva, ibat et infirma erat, Deusque glorificabatur. Ac plane videre erat clare in eo implere divinum oraculum: *Destruxisti omnes sepes ejus, posuisti firmamentum ejus formidinem* ^a, ac quæ Psalmus reliqua habet. Unde et oppidani psallebant: *Hi in curribus et hi in equis* ^b et, quæ reliqua sunt.

7. Divinus autem sermo ipse sponsor, ac quam repentinam citissimamque ipsorum hostis ruinam eis prænuntians, respondit, tantum non dicens: *Confidite, filii, et clamate ad Deum. Erit enim vobis ab eo memoria qui ultor existat. Qui enim vobis invenit mala, is ipse cum salute sempiternam vobis adduxit lætitiã.*

788 8. Quandoquidem igitur fatiscens sceleratus homo atque miser, seductusque mentis suæ

Α τὰς γὰρ πλείστας αὐτῶν ναῦς ἐπυρπόλησαν, καὶ τοὺς λογάδας τῶν πολεμίων αὐτῶν ἐτροπώσαντο. Ὁ δὲ ἀμνηνία ληθεις, τὴν πόλιν ἀφεις ἐπὶ τὴν θράκην ἐχώρει, ταύτην ληζόμενος. Λαφυραγωγῆσας οὖν αὐτὴν μετρίως, ἀλλ' οὐχ ὡς ἤλπιζεν, ἀλλ' ὡς ἡ θεία πρόνοια παρεχώρει ^α διὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν, οὐδὲν πλέον ἤνυσεν ὢν προσεδόκησεν. Καὶ γοῦν οὐ μόνον εἰς ἐναντίωσιν αὐτῷ περιέστη καὶ περιετράπη καὶ ἀπέβη τὸ σπουδαίωμα ^β, ἀλλὰ γε καὶ ὅπερ ^γ ἔχειν ἐδόκει καὶ κατεφαντάζετο κλέος τε ^δ καὶ σθένος, ἀπεγυμνώθη μικροῦ δεῖν καὶ διόλωλεν.

5. Οἱ γὰρ πολῖται, ὡς εἶρηται ^α, γενναίως τε καὶ σφοδρῶς ἀντιπαρταξάμενοι ^β τῇ βοῇ καὶ συμμαχίᾳ τοῦ κρείττονος, καὶ μετὰ τοιαύτης ἐλπίδος τειχομαχοῦντες ^γ καὶ πεζομαχοῦντες καὶ ναυμαχοῦντες ἀνδρικῶς καὶ καρτερῶς ^δ, ἅπαν σχεδὸν τὸ σαθρὸν αὐτοῦ φράγμα κατέλυσαν. Τὰ γὰρ ὀχυρώματα ἐφ' ὧν ^ε πεποιθὲς ἀνοήτως ἄγαν ἐναδρύνετο καὶ κατεβρασύνετο, τὰς ναῦς αὐτοῦ λέγω, πυρπολήσαντες ^ς, καὶ τοὺς λογάδας τῶν πολεμίων καὶ στρατοπεδάρχας ^ζ τροπώσάμενοι, σκοτοδινία πολλῇ καὶ ἀμνηνία περιέσχε τὸν εὐρίπιστον καὶ κουφότατον Θωμᾶν ^η. Ναὶ μὴν ^θ καὶ τὰς πολυμηχανοῦς αὐτοῦ καὶ πολυτρόπους ἐλεπόλεις ^ι πάσας, ἀκαταμαχῆτους οὖσας, ὡς ἔμετο, καὶ δυσαλώτους, διέφθειραν καὶ κατέλυσαν εὐπειτῶς ἄρδην. Καὶ οὕτως ὁ μὲν οἶκος Δαβὶδ ἤγουν ἡ τοῦ ^κ Χριστοῦ πόλις ἐπορεύετο καὶ ἐκραταιοῦτο ^λ, ὁ δὲ οἶκος Σαοῦλ, τῶν πολεμίων τὸ στίφος, ἐπορεύετο καὶ ἡσθένει τῷ ὄντι, καὶ θεὸς ἐδοξάζετο. Καὶ ἦν ἰδεῖν ἐναργῶς ὄντως ἐπ' αὐτῷ πληρούμενον τὸ θάτερον λόγιον ἱερὸν ^μ. *Καθεῖλες πάντα τοὺς φραγμοὺς αὐτοῦ, ἔθου τὰ ὀχυρώματα αὐτοῦ δειλίαν*, καὶ τὰ ἐξῆς τοῦ ψαλμοῦ ^ν. Ἔνθεν τοι καὶ ^ξ οἱ τῆς πόλεως ἐψαλλον· *Οὗτοι ἐν ἄρμασι, καὶ οὗτοι ἐν ἵπποις*, καὶ τὰ ^ο λοιπὰ τοῦ ψαλμοῦ.

ζ. Ὁ δὲ θεὸς λόγος ^α παρεγγυώμενος καὶ προεγγελλόμενος αὐτοῖς εὖ μάλα τὴν ἀθρόαν καὶ ταχίστην κατάπτωσιν τοῦ ἐχθροῦ αὐτῶν ἀπεκρίνατο μόνον οὐχὶ λέγων· *Θαρσεῖτε* ^β, τέκνα, καὶ βοήσατε πρὸς τὸν θεόν· *ἔσται γὰρ ὑμῖν ὑπὸ τοῦ ἐπαγγέλλοντος* ^γ *μυσία*. Ὁ γὰρ ἐπαγγέλων ὑμῖν [P. 513] τὰ κακὰ ἐπέβη ὑμῖν τὴν αἰώνιον εὐφροσύνην μετὰ τῆς σωτηρίας ὑμῶν.

η'. Ἐπεὶ οὖν ἀποκαμῶν ὁ τάλας καὶ πεκλιανημένος ἀνοήτως ^α πολεμῶν καὶ ματαιοπονῶν, καὶ μάλα

^a Psal. LXXXVIII, 41. * Psal. XIX, 6.

VARIÆ LECTIONES

^α Ταύτην — παρεχώρει] τὴν τοίνυν βαρβαρικὴν ὄφρυον καὶ ἀλαζονείαν τοῦ τε Ἀσσυρίου καὶ τοῦ Σύρου χρησάμενος καὶ Θωμᾶς ὁ ματαιόφρων, καὶ τὴν Κωνσταντῆν. — χρόνον ἐκπορθήσας, καὶ τὴν θράκην ὀρώσας καὶ λαφυραγωγῆσας μετρίως καὶ οὐχ ὡς ὄνειροπολῶν ἀπεκαρᾶδοι, ἀλλ' — συνεχώρει C. ^β Legebatur παρέστη τε καὶ ἀπέβη τὸ σπουδαίωμα C. ^γ δ C. ^δ τε add C. ^ε ὡς εἶρηται om. C. ^ς ἀντιπαρταττόμενοι C. ^ζ καὶ πεζομαχοῦντες om. C. ^η καρτερικῶς P. ^θ δ C. ^ι λέγω δὴ τὰς πλείστους ναῦς πυρπο. C. ^κ στρατοπεδάρχων P. ^λ Θωμᾶν om. C. ^μ ναὶ μὴν] καὶ μὴν καὶ ἀλλὰ P. ^ν πολυμ. καὶ πολυτρόπους ἐξευρημένας ἐλεπόλεις αὐτοῦ C. ^ξ ἤγουν ἡ τοῦ] ἦτοι C. ^ο ἐκραταιοῦτο—ἡσθένει τὰ ἡσθένει P. ^π τὸ ἱερὸν λόγιον P. ^ρ καὶ τὰ ἐξῆς τοῦ ψαλμοῦ] διήρπαζον πάντες et reliqua psalmi 88, 42-44, nisi quod v. 43 τὴν δεξιὰν τῶν θλιβόντων αὐτῶν C. ^σ τοι καὶ] οὖν C. ^ς καὶ τὰ — ψαλμοῦ] ἡμεῖς δὲ ἐν — ἀνωρθώθημεν, c ps. 19, 8 et 9 C. ^τ λόγος αὐτοῖς παρεγγ. C. ^θ λέγων θαρσεῖτε] λέγων· τέκνα, μακροθυμήσατε τὴν πρὸς τοῦ Θεοῦ ἐπελθοῦσαν ὑμῖν ὄργην. Κατεδίωξεν γὰρ σε ὁ ἐχθρὸς σου, καὶ βῆν αὐτοῦ τὴν ἀπίθειαν ἐν σαχτεί, καὶ ἐπὶ τραχῆλους αὐτῶν ἐπιθήσῃ. Θαρσεῖτε C. ^ι ἐπάγοντος P. ^κ ἀνόητα C.

δὲ ἀπογνοῦς ὡς τοῦ σκοποῦ διαμαρτήσας ἐκ διαμέ- A
 τρου, καὶ τῶν πραγμάτων αὐτῶν⁸⁹ κατόπιν προδήλως
 φερομένων ἡμέρα καὶ ἡμέρα* καὶ πρὸς τούτοις
 μαθῶν ὡς ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ τοὺς Βουλγάρους εἰς
 συμμαχίαν κατ' αὐτοῦ προσεκαλέσατο, παραχρῆμα
 τὴν πόλιν ἐάσας κατ' αὐτῶν θάπτον ἔρχετο. Οὐδὲ δὴ
 καὶ μαγεσάμενος καὶ πολλοὺς αὐτῶν διαφθείρας εἰς
 Ἀρκαδιούπολιν ἐαυτὸν ἀσφαλίζει· ἤθην, κατὰ τὴν
 πρόθεσιν αὐτοῦ ἀσθένειαν⁹⁰ καὶ ἐλάττωσιν ὑφορώ-
 μενος. Ὅθεν οἱ περὶ αὐτὸν αἰσθόμενοι σαφέστερον
 τὴν τε δεινὴν οἰκίαν ἀπάτην καὶ τῆς κενῆς ἐλπίδος
 ἀποτυχίαν καὶ τὴν ἐκείνου πλησιάζουσαν πανωλε-
 θρίαν, ἤρξαντο κατὰ μικρὸν ὑποχωρεῖν καὶ ὑποβ-
 ρεῖν καὶ καταλιμπάνειν αὐτὸν ὡς μάταιον καὶ λαο-
 πλάνον. Ὁ δὲ γε Μιχαὴλ ταῦτα μεμαθηκῶς ὑπὸ
 τῶν ἰδίων φίλων καὶ συγγενῶν προδοθέντα⁹¹, αὐτίκα
 τῆς πόλεως ὑπεξελθὼν μετὰ πλείστης δυνάμεως
 πρὸς αὐτὸν ἐξώρμησε. Καὶ δὴ περικαθίσας βραχύν
 τινα καιρὸν καὶ τοῦτον ἀμογητὶ χειρωσάμενος, καὶ
 τὸν τράχηλον αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀρχαίαν συνθήκαιαν
 πεπατηκῶς, καὶ ἀκρωτηριάσας αὐτοῦ χεῖρας καὶ
 πῖλας, καὶ οὕτως ἀνασκολοπίσας, κατέπαυσε τὸν ἐν
 τρισὶν ἔτεσι δι' αὐτὸν⁹² κατάρξαντα καὶ διαρκέσαντα
 χαλεπὸν καὶ δύστηνον⁹³ ἐμφύλιον πόλεμον.

θ'. Ἀσχολουμένου⁹⁴ δὲ Μιχαὴλ πρὸς τὸν ἀντάρτην
 Θωμᾶν, καὶ τῇ πρὸς τοῦτον φροντίδι παντὸς ἄλλου
 καταφρονούντος, Κρήτην καὶ Σικελίαν καὶ δὴ⁹⁵ καλού-
 μεναι Κυκλάδες νῆσοι τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς
 περιηρέθησαν ἐξ Ἀφρων τε καὶ Ἀράβων, λαβόντων
 ἀρχὴν ἀρετῆς πρῶτον διὰ τὰς τοῦ λαοῦ ἀμαρτίας καὶ
 τὴν τῶν κρατούντων δυσσέθειαν καὶ ταπεινοῦν
 καὶ ὑπὸ χεῖρα σφῶν ἀγειν τὰ τῶν Χριστιανῶν
 πράγματα.

ι'. Ἐν τούτοις οὖν ὄντων καὶ οὕτω τῶν πραγμά-
 των διακειμένων Μιχαὴλ μὲν ἐκ δυσουρίας καὶ τῆς
 τῶν νεφρῶν ἀληθῶνός κακῶς ἀπηλλάγη τοῦ ζῆν,
 διδόμενος δὲ τὴν ἀρχὴν ἀντ' αὐτοῦ Θεόφιλος ὁ υἱὸς
 αὐτοῦ μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Εὐφροσύνης⁹⁶.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΘΕΟΦΙΛΟΥ.

Τῷ ἐνιαυτῷ ἀπὸ τοῦ κόσμου ἐξἄκις χίλιοστῷ τρια-
 κοιστῷ εἰκοστῷ ἔκτῳ, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως ὡς⁹⁷,
 ἰβασίλευσεν [P. 514] Θεόφιλος ἔτη ιβ', ὁ νέος⁹⁸
 Βαλτάσαρ καὶ παραβάτης⁹⁹ καὶ θεομισῆς καὶ τῶν
 ἁγίων εἰκότων¹⁰⁰ ὕβριστῆς καὶ καθαίρετης, καὶ βέ-
 βηλος¹⁰¹. Ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ Εὐφροσύνη ἀποστείλασα
 ἐν πᾶσι τοῖς θέμασιν ἤγαγε κόρας εὐπροσώπους πρὸς
 τὸ νυμφοστολῆσαι Θεόφιλον τὸν υἱὸν αὐτῆς. Ἀγα-
 γοῦσα δὲ πάσας ταύτας ἐν τῷ παλατίῳ εἰς τὸ λεγό-
 μενον Μαργαρίτου τρικλίνιον δέδωκε τῷ Θεοφίλῳ χρυ-
 σοῦν μῆλον, εἰπούσα· *Εἰς ἣν ἀρεσθῆς, ἐπίδος τοῦτο*
αὐτῇ. Ἦν δὲ τις ἐξ εὐγενῶν ἐν αὐταῖς κόρη, ὀνόματι

A rationibus, insulse pugnavit inanique conatu labo-
 rans ac spe defectus, quippe ex diametro frustratus
 proposito, ipsisque manifeste rebus illi retro quoti-
 die provenientibus; ac præterea ubi cognovit Mi-
 chaelem imperatorem adversa sibi corrogasse Bul-
 garorum auxilia, confestim relicta urbe in eos im-
 petum vertit, quos et pugna aggressus, multaque
 eorum data strage, Arcadiopolim tuto se præsidio
 recipit, nimirum suas processu vires diminutum iri
 imbecillioresque fore timens. Quare etiam partia-
 rii clarius cognoscentes tum immanem suam exse-
 crationem tum inanem frustratam spem, nec procul
 esse supremum viri exitium ac profligationem, cœ-
 perunt paulatim recedere seque subducere ac de-
 fluere, illumque ut hominem vanum et blateronem
 B populi seductorem relinquere. His porro Michael
 cognitis, nempe proditum Thomam ab amicis ac
 propinquis, statim urbe egressus cum ingentibus
 copiis in eum impetum dedit; atque ad breve ob-
 sidens tempus, nulloque labore ejus potitus, ac collo
 antiquo more dediticiis calcato manibusque ac pe-
 dibus truncatis, inque eum modum palo affigens,
 trium annorum molestum miserumque civile bel-
 lum, arrepti ab eo imperii causa conflatum produ-
 ctumque, sopivit.

789 9. Interim vero dum Thomæ tyranno Mi-
 chael incumbit eique curam negotio addicit, aliis
 omnibus in neglecto habitis, Creta et Sicilia, ac
 quas vocant Cyclades insulas, ab Afris ac Arabibus
 Romanæ subductæ sunt ditoni, cum jam primum
 ob peccata populi ac imperatorum impietatem Chri-
 stianorum res deprimeret suæque eas facere ditonis
 occēpissent.

10. Sic igitur eoque statu se rebus habentibus,
 Michael urinae difficultate renumque dolore male
 exstinguitur: succedit vero imperio, ejus loco,
 Theophilus filius cum matre Euphrosyna.

IMPERIUM THEOPHILI.

1. Anno mundi 6526, divinæ incarnationis 826,
 imperator Theophilus annos duodecim, novus ille
 Baltasar et pravariicator ac Deo exosus, sanctorum-
 que imaginum contumeliosus destructor ac proflig-
 ator, homo profanus. Ejus mater Euphrosyna in
 subjecta omnia mittens themata ac 790 ditoniis
 loca puellas oris decore formosas adduxit, ut ex iis
 D Theophilo filio nuptiarum fœdere sponsa adjunger-
 retur. Congregatis illis omnibus in palatio, quod
 Margaritæ triclinium vocant, dedit illa filio malum
 aureum, dicens: *Illi trades cujus forma placuerit*.
 Erat vero inter eas ex nobilibus sata puella no-

VARIE LECTIONES.

⁸⁹ αὐτῶν] αὐτῶν αὐτῶν P. ⁹⁰ τὴν κατὰ πρόθεσιν ἀσθένειαν αὐτοῦ C. ⁹¹ ὑπὸ — προδοθέντα om. C.
⁹² αὐτοῦ C. ⁹³ δύσστηνον C. ⁹⁴ Ἀσχολουμένου — Εὐφροσύνης om. C. ⁹⁵ δὴ] δὴ αἱ? ⁹⁶ Τῷ — ὁ νέος] μετὰ
 δὲ Μιχαὴλ ἰβασίλευσε Θεόφιλος υἱὸς αὐτοῦ ὁ νέος C. ⁹⁷ καὶ παραβάτης om. C. ⁹⁸ εἰκότων om. C. ⁹⁹ βέ-
 βηλος ἔτη ιβ', μήνας γ', καὶ ἀπέθανε δυσεντερικῶς; C, omisiss ἡ δὲ — p. 791 αἰκίζόμενος.

mine Icasia, longe formosissima. Qua visa Theophilus, ejusque nimium quantum gratiam stupens ac speciem, *A muliere*, inquit, *emanarunt mala*. Reponit illa subverecunde et cum pudore: *Sed et res meliores a muliere exuberant*. Is animo offensus sermonis licentia, ea relicta, malum Theodoræ dedit, ex Paphlagonum gente. Coronat Theophilus Theodoram in oratorio S. Stephani, ipse una cum ipsa nuptialibus corollis donatus ab Antonio patriarcha, donatque Augustali corona in sancta Pentecoste. Tumque in Magnam ecclesiam processu habito multis magnifice patriarcham et clerum senatumque accipit. Icasia vero imperii spe frustrata monasterium exstruxit, in quo etiam coma posita, religiosaque palæstra merens ac philosophans, Deo soli vivens in finem usque vitæ perseveravit. Quæ et ingenii sui plurima reliquit monumenta, in quibus illud est, *Domine, in multis peccatis*; magni item Sabbati tetraodium illud: *Insipiens vetule*, aliæque nonnulla. Imperatoris vero mater Euphrosyna, sponte relicta aula, in suo monasterio, cui Gastræ nomen, sanctiori ritu privatam vitam egit.

791 2. Indictis circensibus Theophilus jubet Leoni Chamædraconi protovestiario suo, multitudine ut candelabrum afferat, quod in Leonis Armenii cæde fuerat gladio conscissum. Actis circensibus senatum omnem ad se convocat in locum quem Sessum vocant. Productoque candelabro ac illis ostenso, quærit: *Qui in templum Domini ingressus christum Domini peremit, qua dignus pœna est?* Respondit senatus: *Domine, reus mortis est*. Moxque præfecto iubet ut eos, qui cum Michæle patre suo Leonem sustulerant, tentos in Circi funda capite plectat, multa licet objectantes, dicentes injustam esse sententiam. *Non enim*, aiebant, *imperator, nisi patri tuo essemus auxiliati, tu in throno sedisses*. Inque eum modum sub omnium oculis capite plexi sunt, eo quidem prætextu quod in templo Domini ausi essent cædem patrare, revera autem idcirco quia hæretica pravitate sodalem, parique ad impietatem sensu, nece sustulissent. Adhærebat enim scelestus homo Deo execrabili illius hæresi et a pietate abhorrebat: qui nimirum imaginum alias evelleret, alias effoderet, monachosque pietate claros exsilio multaret ac verberibus aliisque cruciatibus dehonestaret.

3. Illo imperatore, in scelestissimi ejus tyrannique patriam urbem irruptione facta, Saraceni cum ingentibus copiis, inventa illa fortiter **792** munita ac valde propugnaculis tuta, bellique ducum ac tribunorum quinquaginta præsidio fulta, cum lectæ militiæ viris horumque ordinibus, dies quindecim obsessa mense Augusto ac expugnata vique subacta ac captivata infinitæ multitudinis militares viros

A Εἰκασία, ὠραιότατη πάνυ · ἦν ἰδὼν Θεόφιλος καὶ ὑπεραγασθεὶς αὐτὴν τοῦ κάλλους ἐφη ὡς Ἄρα διὰ γυναικὸς ἐβρύθη τὰ φρούλα. Ἡ δὲ μετ' αἰδοῦς πως ἀντέφησεν· Ἄλλα καὶ διὰ γυναικὸς πηγάζει τὰ κρείττορα. Ὁ δὲ τῷ λόγῳ τὴν καρδίαν πληγθεὶς ταύτην μὲν εἶασεν, Θεοδώρῳ δὲ τὸ μῆλον ἐπέδωκεν, οὖση ἐκ Παφλαγόνων. Στέφει Θεοδώρῳ ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, στεφθεὶς καὶ αὐτὸς ἅμα αὐτῇ ὑπὸ Ἀντωνίου πατριάρχου καὶ τῷ τοῦ γάμου καὶ τῷ τῆς βασιλείας στέφει, τῇ ἁγίᾳ Πεντηκοστῇ. Κάκειθεν προῆλθεν ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, φιλοτιμησάμενος πολλοὺς τὸν πατριάρχην ἅμα τῷ κλήρῳ καὶ τῆς συγκλήτου ¹⁹. Ἡ δὲ Εἰκασία τῆς βασιλείας ἀποτυχούσα μόνην κατεσκεύασεν, εἰς ἣν καὶ ἀποκειραμένη, ἀσκούσα καὶ φιλοσοφοῦσα, τῷ Θεῷ μόνῳ ζῶσα διετέλεσε μέχρι τέλους ζωῆς αὐτῆς. Ἡ καὶ συγγράμματα αὐτῆς πλείστα καταλείπειν, τὰ, Κύριε, ἢ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις · καὶ τοῦ μεγάλου Σαββάτου τὸ τετραῖδιον· Ἄφρων γηραλέε, καὶ ἄλλα τινά. Ἡ δὲ τοῦ βασιλέως μήτηρ Εὐφροσύνη ἐκουσθῶς κατελθούσα τοῦ παλατίου ἐν τῇ μονῇ αὐτῆς, ἦ ²⁰ ἐπώνυμον τὰ Γάστρια, ἡσύχατεν.

B β'. Ἐποίησε δὲ ἱππικὸν Θεόφιλος, καὶ προσέταξε τῷ Χαμαιδράκοντι Λέοντι τῷ πρωτοβεστιαρίῳ αὐτοῦ ἀγαγεῖν τὸ πολυκάνδηλον τὸ ἐν τῇ σφαγῇ τοῦ Ἀρμενίου Λέοντος ξίφει διακοπέν. Τοῦ ἱππικοῦ δὲ τελεσθέντος προσεκαλέσατο πᾶσαν τὴν συγκλήτον ἐν τῷ λεγομένῳ Καθίσματι, καὶ τὸ πολυκάνδηλον ἐξαγαγὼν καὶ ὑποδείξας αὐτοῖς ἐφη· Ὁ εἰς ναὸν Κυρίου εἰσερχόμενος καὶ χριστὸν Κυρίου φερέων τίνας ἐστὶν ἄξιος; Ἡ δὲ σύγκλητος ἀποκριθεῖσα ἐφη· Ἄξιος θανάτου ἐστὶν, ὃ δέσποτα. Καὶ εὐθὺς ἐκέλευσε τοὺς σὺν τῷ πατρὶ αὐτοῦ Μιχαὴλ τὸν Λέοντα ἀνελόντας τὸν ὑπαρχον κατασχεῖν καὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ἐν τῇ Σφενδόνη ἀποτεμεῖν, πολλὰ προβαλλομένους καὶ λέγοντας ἄδικον εἶναι [P. 515] τὴν χριστὸν· Καὶ γὰρ εἰ μὴ τῷ πατρὶ σου συνηρωισάμεθα, ὃ βασιλεῦ, οὐκ ἄν αὐτὸς ἤρξας. Καὶ δὴ οὕτως ἐπ' ὕψει πάντων τὰς κεφαλὰς ἀπετμήθησαν, προσχήματι μὲν ὡς εἰς ναὸν Κυρίου τετολμηκότων ποιήσασθαι τὴν ἀναίρεσιν, τῇ ἀληθείᾳ δὲ ὡς τὸν συναϊρεσιώτην αὐτοῦ καὶ ὀμόφρονα εἰς ἀσέβειαν ἀποκτείναντες. Εἶχετε γὰρ ὁ ἀλιτήριος τῆς ἐκείνου θεοστυγοῦς αἰρέσεως, καὶ τῆς εὐσεβείας ἀπέιχετε, τῶν δὲ εἰκόμων ²¹ τὰς μὲν κατασπῶν, τὰς δὲ ἀνορύττων, καὶ τοὺς ἐπ' εὐλαβείᾳ μοναχοὺς ἐξορίζων καὶ αἰχιζόμενος.

γ'. Ἐφ' οὗ καὶ πρὸς τὴν πατρίδα καὶ πόλιν αὐτοῦ ²² τοῦ ἀλιτηρίου καὶ τυράννου μετὰ πολλῆς δυνάμειος οἱ ²³ Σαρακηνοὶ παραγενόμενοι, καρτερῶς ²⁴ ὠχυρωμένην εὐρόντες καὶ κατασφαλισμένην πάνυ καὶ ὑπὸ στρατηγῶν πενήκοντα ²⁵ φρουρουμένην μετὰ τῶν λογάδων καὶ τῶν στρατευμάτων αὐτῶν, καὶ ταύτην δι' ἡμερῶν ἑ' Αὐγούστῳ ²⁶ μηνὶ ἐκπορθήσαντες καὶ δορυάλωτον εἰληφότες ἡχμαλιώ-

VARIAE LECTIONES.

¹⁹ τῇ συγκλήτῳ? ἀν τοῖς τῆς συγκλήτου? ²⁰ ἦ om. P. ²¹ δὲ εἰκ. | τε εἰκ.? ²² αὐτοῦ om. C. ²³ οἱ adf. C. ²⁴ καρτερικῶς P. ²⁵ πενήκοντα | ἦ C. ²⁶ τοῦ Αὐγούστου μηνὸς C.

τεύσαν ⁸⁷ καὶ ἀπέκτειναν λαὸν ἀπειρον. Ἀλλὰ μὴν **A** καὶ πλήθη πλοίων αὐτῶν ἐξεληθόντα τὰς Κυκλάδας ⁸⁸ νήσους ἠρήμωσαν καὶ τὴν Κρήτην καὶ τὴν Σικελίαν παρέλαθον. Καὶ φύχος πολὺ γέγονε, καὶ χειμῶν ἀγριώτατος καὶ θριμύτατος ⁸⁹, καὶ λιμὸς ἰσχυρὸς, καὶ ἀέρος αὐχμοὶ καὶ δυσκρασίαι καὶ ἀνωμαλῆαι, καὶ σεισμοὶ φοβεροὶ καὶ ἐπάλληλοι, τὴν ἀμετρον ἀπέλεγχουσαι τοῦ κρατούντος μοχθηρίαν καὶ κακουργίαν. Εἰς τοσαύτην γὰρ ἀφιλοθεσίαν καὶ ἀπόνοιαν ἐξώκειλεν ὁ θεός, ὡς ⁹⁰ καὶ τὴν τοῦ Κοπρωνύμου καὶ τῶν θηριωνύμων ⁹¹ χαλεπὴν καὶ μυσαρωτάτην αἴρεσιν διαβεξάμενος ⁹² καὶ ἀνακαινίσας, ὡς μὴδὲν ἦντων ⁹³ ὀφθῆναι τῆς ἐκείνων ⁹⁴ δυσσεθείας καὶ παροινίας τυραννίδος τε καὶ ἐμβροντησίας ὁ πεφρακισμένος καὶ ματαιόφρων. Ἐπεὶ οὖν τῇ αὐτῇ συσχεθεὶς τῶν ἀσεβῶν ἐκείνων καὶ παλαμναίων ἀπάτη καὶ **P** παραπληξία τε καὶ οἰστρηλασία, τῶν ἐκ Μανιχαϊκῆς μανίας καὶ Ἀρειανικῆς λύσεως ὠρμημένων, πάλιν ⁹⁵ διωγμὸν καὶ αὐτὸς κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ὡσαύτως ἐπανεντίεντο.

δ'. Τοῦτω ⁹⁶ τῷ μισοθέμῳ μᾶλλον εἰπεῖν ἢ Θεοφίλῳ προσέφυγε Θεόφοβος ὁ Πέρσης ἅμα τῷ πατρὶ αὐτοῦ, μετὰ Περσῶν χιλιάδες δεκατέσσαρες, οὓς διένειμεν ἐν τοῖς θέμασι κατασκηνώσας καὶ εἰς τούρμας ἀποκαταστήσας, αἱ μέχρι τοῦ νῦν λέγονται τούρμαι Περσῶν· αὐτὴν δὲ τὸν Θεόφοβον [P. 516] εἰς ἀδελφῆν Θεοδώρας Ἀγούστης γαμβρὸν ἐποίησατο.

ε'. Φιλόκοσμος δὲ ὢν ὁ αὐτὸς θεόφιλος κατασκευάσας **C** διὰ τοῦ ἐρχοντος τοῦ χρυσοκόου λογιωτάτου πάνυ ἵντος καὶ συγγενοῦς Ἀντωνίου πατριάρχου τό τε Πενταπύργιον καὶ τὰ δύο μέγιστα ὄργανα ὀλόχρυσα, διαφόροις λίθοις καὶ ἐλίσις καλλύνας αὐτὰ, δένδρον ἃ χρυσοῦν, ἐν ᾧ στρουθοὶ φερόμενοι διὰ μηχανῆς τινος μουσικῶς ἐκελάδουν. Ἐκαινούργησε δὲ καὶ τὰς βασιλικὰς στολὰς ὁ βασιλεὺς, ἀνανεώσας καὶ χρυσοῦφάντους κατασκευάσας τοὺς λεγομένους λώρου; καὶ τὰ λοιπὰ πάντα.

ς'. Δικαιοσύνην τε κοσμικὴν προσποιούμενος ὁ τὴν πίστιν καὶ τὴν εὐσέθειαν πλέον ὑπὲρ τοὺς πρῶην βασιλεύσαντας ἀδικήσας, προσελθοῦσης αὐτῷ γυναικὸς χήρας ἐν Βλαχέρναις (ἔθος γὰρ ἦν αὐτῷ ἐκεῖσε ἀπέρχεσθαι) καὶ βοησάσης ὡς ἀδικοῖτο παρὰ τοῦ τῆς Ἀγούστης ἀδελφοῦ Πετρωνᾶ δρουγαρίου τῆς βίγλης ἵντος· Ἰγῶϊ γὰρ τὰ θαντοῦ οὐκίματα τοῖς κελισμοῖσιν οἷς καινουργεῖ, καὶ τὰ ἐμὰ σκοτιῆσι καὶ εἰς τὸ μὴδὲν εἶναι ποιῶ, ὡς χήρας ὀδοῦς καταπεφρονημένης. Καὶ παρευθὺ ἀπέστειλεν Εὐστάθιον κωαίστορα ἐπίκλην Μοναχόν, ἐν τῇ Ὀσίῃ οἰκοῦντα, σὺν Λέοντι τῷ Συμβατίῳ καὶ Δη-

plebemque occidere. Navibus egressi Cyclades insulas devastavere, Cretamque ac Siciliam suæ ditionis fecere. Fuit et ingens frigus, hiemsque sævissima ac asperrima, famesque valida; aeris quoque lenitates et æstus ac intemperies et inæqualitates, tremendi item terræ motus ac pene continui; quæ omnia in immensum provectam imperatoris pravitatem et nequitiam redarguendo essent. Eo enim vir impius impietatis projectæque dementia delapsus est, ut et Copronymi et Leonis (sic quasi ex bestia ducto nomine) gravem impurissimamque exceperit hæresim ac instauraverit; ut nihil illius impietati ac bacchationi tyrannidique ac stupori seductus homo dementisq; animi cedere visus sit. Quandoquidem enim eodem ipso impiorum illorum scelestissimorumque errore et stupore cæstroque tenebatur, ex Manichaico ortis furore Arianicaque rabie, persecutionem ipse quoque pari ratione in Ecclesiam intendit.

793 4. Huic (Misotheum potius dicam, Dei osorem, quam quod contrarium sonat, Theophilum) Theophobus Persa una cum patre profugus accessit, cum quatuordecim Persarum millibus. Susceptos ille distribuit, sedesque per themata provincialibus adlegens assignavit ac ordinibus contribuit; hactenusque nomen retinet, ac Persarum turmæ audiunt. Ipsum vero Theophobum, data uxoris sorore in conjugem, sibi affinem fecit.

5. Cum ornatus elegantiaque amans esset idem Theophilus, per aurificinæ principem, virum summe eruditum atque solertem Antoniique patriarchæ propinquum, Pentapyrgium quod vocant fabricatus est, duoque maxima organa auro solida, diversis lapillis tortisque ornata. Auream item arborem, in qua insidentes aviculæ ex quadam machina musicæ cantillabant. Sed et imperiales vestes et paludamenta instauravit imperator, renovans auroque texta fabricans quæ vocant lora ac reliqua omnia.

6. Justitiam, quæ sæculi usu est, prætexens, vir scilicet qui fidem ac pietatem supra eos qui pridem imperium tenuerant majori injuria læserit, accedente ad eum muliere vidua in Blachernis (moris enim illi erat eo proficisci) ac clamante injuria se affici a Petrona Augustæ fratre, excubiarum drungario: *Exaltat enim ædes suas novis ædificiis, quæ molitur, meisque tenebras obducit, ut jam mihi inutilis* **794** *faciat, quippe quæ contempta vidua sim.* Actutumque Eustathium quæstorem cognomento Monachum, in Osia degentem, cum Leone Symbatio et Demetrio Camuliano mittit inspecturos num nova

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁷ ἠχμαλωτισθῆ καὶ ἀνῆρέθη Χριστιανῶν πλῆθος ἀπειρον, καὶ ἡ πόλις ἐκαύθη καὶ κατηρειπώθη C. ⁸⁸ ἀλλὰ — Κυκλάδας] ἑαυτῶν ἐξεληθόντες τὰς Κυκλάδων P. ⁸⁹ ἀγριώτατον καὶ θριμύτατον C, omissis καὶ χειμῶν. ⁹⁰ ὁ θεός ὡς οἱ. C. ⁹¹ καὶ θηριωνύμου P. ⁹² καὶ ἀναβεξάμενος τε C. ⁹³ ἦντων margo P. ⁹⁴ ἐκείνου P. ⁹⁵ ὀρμημένων πάλαι C. ⁹⁶ Τοῦτω — ἐπιφοιτήσεις, num. 16 lin., col. 860, om. C.

ædificia viduæ ædibus præter jus fasque officerent. Abeuntes itaque, visaque istiusmodi injuria, compertoque vera esse quæ a muliere dicta erant atque objecta, cum reversi essent, imperatori renuntiaverunt; convictusque ab eis Petronas in oculis imperatoris, detractis vestibus, acriter dorso exeditur. Statutum verò est ut quæstor receptoresque particulares seu custodes, abeuntes, solo tenus ejusmodi ædes eruerent et mulieri traderent.

7. Alexium Armenium cognomento Musele, virum forti robore ac strenuum, locata ei Maria prædilecta filia in generum ascitum, patricium creavit ac brevi post etiam magistrum. Postmodum vero, quod in suspicionem venerat affectati imperii, et quasi in ipsum aliquid moliretur, magistrum militiæ ducemque Siciliae præfectum a se amandavit. Qualia vero parit invidia! Siculi quidam ascendentes apud imperatorem calumniam instruunt, quasi res Christianorum Saracenis prodant et adversus imperatorem res novas moliantur. Inter hæc vivis exempta Maria desideratissima Theophili filia, ejus urnam argento exornavit, tomumque libertatis posuit ac immunitatis, qui ad eam quovis crimine confugerent. Argentum postea Leo imperator e sepulcro abstulit.

8. Porro Theophilus 795 Theodorum episcopum, Crithinum dictum, tum in urbe versantem cum Alexius calumnia appetitus est, accersens, traditaque cruce pectorali, in Siciliam misit, qui juratam immunitatis fidem Alexio præberet et ad imperatorem in urbem reduceret. Profectus ille, ac qua præditus erat prudentia ingenii que sagacitate persuaso Alexio; dictoque ei audiente, ipsum ad imperatorem adduxit. Imperator mox reversum, quasi molitum tyrannidem ac rebellem, verberibus affectum vinctumque, omni ejus publicata substantia, in carcerem compegit. Tum Theodorus Alexio: *In causa sum quod dira hæc omnia patiaris*. Profectoque ex more ad Blachernas imperatore, iter ipse occupans, intra sacri tribunalis locum stola sacerdotali indutus stetit, jam prope imperatore ad soleam stipante senatu accedente exclamavit magna voce archiepiscopus: *Intende, prospere procede et regna*; quorsum, imperator? Ille senatum reveritus: *Propter veritatem*, inquit, *et mansuetudinem et justitiam*. Cui Theodorus: *Ecquænam vero tua justitia, qui cum Alexio juratam fidem per me dederis, nihil tamen servaveris?* Imperator reprehensionem non ferens, eaque ira accensus, ipsum violenter e sacro altaris loco expulit, nec mediocribus plagis impositis exsilio relegavit; nec ea duntaxat ratione quod ab eo reprehensus esset, sed quod etiam colere eum ac venerari sacras imagines ejusque impietatem traducere inaudierat. Haud multo post vero, cum imperator in Magnam ecclesiam venisset ac patriarcha rem ei probro objecisset,

μητρίῳ τῷ Καμουλιανῷ, ἰδεῖν εἰ τὴν γυναῖκα ἀδικεῖ τὸ καινουργηθὲν οἶκημα· οἱ καὶ ἀπελθόντες, καὶ θαυμάζοντες τὴν τοιαύτην ἀδικίαν, καὶ βδαιιωθέντες ὡς ἀληθῆ εἰσι τὰ παρὰ τῆς γυναικὸς ῥηθέντα, ὑποστρέψαντες ἀνήγγειλαν τῷ βασιλεῖ. Καὶ ἐπ' ἔφεσι τοῦ βασιλέως ἐλεγχοὺς παρ' αὐτῶν ὁ αὐτὸς Πετρωνᾶς, ἐκδοθεὶς ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ τύπτεται τὰ νῶτα σφοδρῶς. Ὁρίσθη δὲ ὁ τε κωαίστωρ καὶ οἱ ἀντιγραφεῖς ἀπελθεῖν καὶ ἐκ θεμελίων ἐκδαφίσαι τὰ τοιαῦτα οἰκοδομήματα καὶ τῇ γυναικὶ παραδοῦναι.

ζ'. Οὗτος Ἀλέξιον τὸν Ἀρμένιον, ᾧ ἐπίκλην Μεωσιλᾶ, ἀνδρεῖον ὄντα καὶ ῥωμαλέον εἰσποιεῖσάτο γαμβρὸν εἰς Μαρῖαν τὴν ἡγαπημένην αὐτῷ θυγατέρα, ποιήσας αὐτὸν πατρικίον, μετ' ὀλίγον δὲ καὶ μάγιστρον. Εἶτα ὑπολήψεις τινὰς ἐπ' αὐτῷ σχὼν ὡς ὁρεγομένῳ τῆς βασιλείας, στρατηλάτην καὶ δοῦκαν τῆς Σικελίας ἐξέπεμψεν. Θία δὲ φθόβου ὠδίνοντος, Σικελοὶ τινες ἀνελθόντες διέβαλλον τοῦτον βασιλεῖ, ὡς *τὰ μὲν τῶν Χριστιανῶν Σαρακηνοῖς προδίδωσι, κατὰ δὲ τῆς βασιλείας σου μελετᾷ*. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τεθηκυίας Μαρίας τῆς πεποθημένης τῷ βασιλεῖ θυγατρὸς, τὴν μὲν λάρνακα [P. 517] ταύτης ἐξ ἀργύρου ἐκόσμησε, καὶ τόμον ἐλευθερίας τοῖς προσφεύγουσιν ἐπ' ἐγκλήματι τινι θέθεικεν· ὄνπερ ἄργυρον μετὰ ταῦτα Λέων ὁ βασιλεὺς ἀνείλετο ἐκ τοῦ τάφου.

η'. Ὁ δὲ Θεόφιλος Θεόδωρον τὸν ἐπίσκοπον τὸν λεγόμενον Κρίθινον ἐν τῷ καιρῷ τῆς διαβολῆς Ἀλεξίου ἐν τῇ πόλει τυχόντα προσκαλεσάμενος, καὶ δοὺς τὸ ἴδιον φυλακτὸν, ἀπέστειλεν εἰς Σικελίαν δοῦναι λόγον ἀπαθείας τῷ Ἀλεξίῳ καὶ ἀγαγεῖν ἐν τῇ πόλει πρὸς αὐτόν. Ὁ δὲ ἀπελθὼν καὶ τῇ προσούσῃ αὐτῷ συνέσει πείσας Ἀλέξιον ἡγάγε πρὸς τὸν βασιλέα. Ὅν ὁ βασιλεὺς ὡς ἀνάρτητην τύφας ἔθετο ἐν τῷ δεσποτηρίῳ, δημεύσας πᾶσαν τὴν περιουσίαν. . . . ἀνέθηκεν Ἀλεξίῳ εἰπὼν, ὅτι *Δι' ἐμοῦ πάντα πέπονθας τὰ δεῖνά. Καὶ τοῦ βασιλέως κατὰ τὸ ἔθος εἰς Βλαχέρνας ἀπελθόντος προλαβὼν ἔστη ἐνδοθεν τοῦ θυσιαστηρίου ὁ ἀρχιεπίσκοπος, ἱερατικὴν στολὴν ἡμφισμημένος· καὶ τοῦ βασιλέως τῇ σωλᾶ πλησιάζαντος ἅμα τῇ συγκλήτῳ φωνῇ μεγάλη ἐφώνησεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος· Ἔντεινε καὶ κατενοδοῦ καὶ βασιλεὺς ἔνεκεν τίνος, ὦ βασιλεῦ;* Αἰδισθεὶς οὖν ὁ βασιλεὺς τῇ συγκλήτῳ ἔφη *Ἔνεκεν ἀληθείας καὶ πραύτητος καὶ δικαιοσύνης. Ὁ δέ· Καὶ ποία δικαιοσύνη ἐν σοί, ὅτι δοὺς ὑπόγραφον λόγον Ἀλεξίῳ δι' ἐμοῦ οὐκ ἐφύλαξας τοῦτο;* Ὁ δὲ βασιλεὺς ὡς ἐλεγχοὺς τοῦτον τοῦ θυσιαστηρίου βιαίως ἐξήγαγεν, καὶ πληγὰς αὐτῷ οὐ μετρίας ἐπιθείας ἐξώρισεν, οὐ διὰ τὸ ἐλεγχθῆναι ὑπ' αὐτοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ μαθεῖν αὐτὸν τὰς ἀγίας εἰκόνας τιμᾶν καὶ σέβασθαι, καὶ τὴν αὐτοῦ δυσσέβειαν διαβάλλειν. Μετ' οὐ πολὺ δὲ ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ παραγινομένου, καὶ τοῦ πατριάρχου αὐτὸν ὀνειδίσαντος, αὐτὸν τὸν ἀρχιεπίσκοπον ἡγάγε μετὰ παρακλήσεως. Τοῦ δὲ ἀνάξιον ἑαυτὸν τῆς ἱερωσύνης κρίναντος δι' ἃ πέπονθεν, ὁ βασιλεὺς

οικονόμον τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας· πεποιήκεν. Καὶ Ἀλέξιον τοῦ δεσμοτηρίου ἐξέβαλεν, ἀποδοῦς αὐτῷ καὶ πᾶσαν τὴν περιουσίαν αὐτοῦ, ἔχων αὐτὸν ἐν τιμῇ.

θ'. Ἦν δὲ καὶ Μανουὴλ ὀνομαστότατος στρατηλάτης πάντων τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ, τιμώμενος παρὰ τοῦ βασιλέως. Οὗτος Μύρωνι συμβαλὼν λόγους τινὰς, λογοθέτη τε ὄντι τοῦ δρόμου καὶ πενθερῷ τοῦ Πετρονᾶ, διεβλήθη τῷ βασιλεῖ ὑπὸ Βασίλειου ὑποβολῆ Μύρωνος [P. 518] ὡς τῆς βασιλείας ὀρέγεται, καὶ ἐμελετᾶτο δεῖνὰ κατ' αὐτοῦ. Λέων δὲ ὁ πρωτοβεστιάρως ὑπὲρ τοῦ Μανουὴλ προειτάμενος καὶ φροντίων διεσθεβαιοῦτο τῷ βασιλεῖ ὡς ψευδῆ εἰσι τὰ κατ' αὐτοῦ λεγόμενα. Ἄ μαθὼν Μανουὴλ, καὶ τὴν ὀργὴν τοῦ βασιλέως καὶ διαβολὰς ἐκκλίνων, λάθρα τῆς πόλεως ἐξελλθὼν μέχρι Πυλῶν καὶ τοῖς δημοσίοις ὀχήμασιν ἐπιθάς ἀπήλθε φυγὰς μέχρι τῶν κλεισοῦρων Συρίας, τὰς τῶν ἵππων ἰγνύας ἐκκόπτων. Ἐδήλωσέ τε τοῖς Ἀγαρηνοῖς ταῦτα, ὡς Βασιλέως ὀργὴν ἐκφεύρω, καὶ εἰ γε μὴ καταναγκάσῃτέ με τὴν ἐμαυτοῦ πίστιν καταλιπεῖν, προσφύγω ὑμῖν. Εἰ οὕτω καὶ ἐπὶ τούτοις προσδέχεσθέ με, λόγον ἀπαθείας μοι ἀποστείλατε. Οἱ δὲ τοῦτο μεγάλην χαρὰν δεξάμενοι, λόγον ἀπαθείας ἀποτείλαντες, προσεδέξαντο ὡς βασιλέα Ῥωμαίων.

ι'. Τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἐν πολλῇ θλίψει καὶ ἀθυμίᾳ γέγονεν, καὶ βουλὴν ἐποιεῖτο μετὰ Ἰωάννου συγγέλλου περὶ τούτου. Ὁ δὲ εἶπεν· Εἰ προθύμως βούλει τὸν Μανουὴλ προσελθεῖν, ὦ βασιλεῦ, αὐτὸς ἐγὼ ἔτοιμος τοῦτο ποιῆσαι, χρήματα λαβὼν καὶ πρὸς τὸν Ἀμερουμνῆν σταλεῖς ὡς δῆθεν τοὺς ἐν εἰρκῇ καὶ δεσμοῖς ἐπισκεψόμενος, ἔχων καὶ ἐνυπόγραφον λόγον παρὰ τῆς σῆς βασιλείας, ᾧ περὶ τὸν Μανουὴλ εἰς ἔψιν ἐλθεῖν. Δοκῶ δὲ τοῦτο πρᾶξαι τῷ ἐνυπογράφῳ λόγῳ τῆς βασιλείας σου καὶ τῇ ἐμῇ πειθοῖ καὶ τῇ ἐκείνου εὐσεβείᾳ καὶ τῷ εὐκός εἶναι τῆς πατρίδος ἔργῳ. Ὁ δὲ βασιλεὺς πάμπολλα χρήματα καὶ δῶρα πρὸς τὸν Ἀμερουμνῆν δοῦς αὐτῷ ἀπέστειλεν.

ια'. Ὁ δὲ εἰσελθὼν μετὰ πολλῶν χρημάτων καὶ κόσμου παντοῦ, ὥστε καὶ τοὺς Ἀγαρηνοὺς ἐπὶ τῷ πλοῦτι αὐτοῦ ἐκπλαγῆναι, [δς] τὰ δεσμοτήρια ῥογέυσας καὶ τὸν πρωτοσύμβουλον θεασάμενος ἠδυνήθη καὶ λάθρα συνομιλῆσαι τῷ Μανουὴλ καὶ δοῦναι αὐτῷ τὸν ἐνυπόγραφον λόγον καὶ τὸ φυλακτὸν τοῦ βασιλέως. Καὶ ὁ μὲν τοῦτο πράξας ὑπέστρεψεν, ἀναγγεῖλαι τῷ βασιλεῖ ὅσα διεπράξατο· ὁ δὲ Μανουὴλ ἐξαιτήσας τὸν Ἀμερουμνῆν τοῦ ἐξελθεῖν κατὰ ἴθους τινὸς πολεμίου αὐτοῖς ἔτυχε τῆς αἰτήσεως, καὶ λαβὼν τὸν τοῦ Ἀμερουμνῆ ὑλὸν καὶ λαβὼν πλεῖστον ἀπήλθε καὶ νίχην μεγάλην εἰργάσατο. Καὶ τοῦτῳ ἐν μείζονι τιμῇ ὑπὲρ τὸ πρῶτον καθίσταται, καὶ πάντα ἦν αὐτὸς παρὰ τῷ Ἀμερουμνῇ δυνάμενος.

ιβ'. Ὅθεν ἔχων φροντίδα πολλὴν τοῦ ἐξελθεῖν ἐν

archiepiscopum facti **796** veniam petens reduxit. Cumque is indignum se sacerdotio judicaret ob ea quæ passus erat, imperator œconomum fecit Magnæ ecclesiæ. Alexium quoque e carcere eiecit, restituta ei omni ablata substantia, virum in pretio habens.

9. Erat vero etiam Manuel fama clarissimus inter omnes Asiaticos tribunos ac belli duces, quem charum imperator haberet. Is, consertis nonnullis sermonibus cum Myrone cursus publici logotheta et Petronæ socero, imperatori a Basilio delatus ejusdem Myronis suggestione, velut qui imperium affectaret atque in eum mala moliretur. Leo vero protovestiarus, Manuelis defensione suscepta deque eo sollicitus, imperatori affirmabat falsa esse quæ de illo dicerentur. Quibus Manuel cognitis, iramque imperatoris ac calumnias declinans, clam urbe egressus usque ad Pylas, publicisque curribus invectus, ad Syriæ usque elusuras excisis equorum poplitibus profugit. Significavitque hæc Agarenis, fugere se imperatoris iram, ac si suam fidem non cogant deserere, ad ipsos profugere. Itaque si ita hisque me conditionibus suscipitis, fidem mihi immunitatis mittite. Illi vero rem læti suscipientes, missa securitatis fide, haud aliter ac imperatorem Romanum ipsum recipent.

10. Quo cognito imperator ingenti mœrore mentisque angustia concidit, habitoque cum Joanne syncello ea de re consilio, ait ille : Si vere ex animo **797** Manuelem redire cupis, o imperator, mihi in parato est ut tibi id ipse præstem. Ita nimirum si acceptis pecuniis a te ad Amerumnem mittar, quasi invisurus eos qui in carcere ac in vinculis agunt, subscriptum tuæ majestatis diploma securitatis habens, quo Manueli suum ad te accessum suasurus sum. Arbitror autem id me præstiturum, tum tuæ majestatis subscripta securitatis fide, tum mea ipsius suasionem, ipsaque illius pietate, et quod par sit illum patriam amare. Imperator itaque quamplurimis ad Amerumnem datis pecuniis ac muneribus emisit.

11. Ingressus ille cum multis pecuniis, omnisque generis ornata suppellectili ac cultu, adeo ut Agareni quas conferebat opes stupore admirarentur. Elargitus itaque in eos qui in carcere essent munera, ac protosymbulo eorum salutato, clam etiam cum Manuele sermonem miscere potuit, eique subscriptam imperatoris securitatis fidem crucemque ipsius pectoralem contradere. Quibus ille peractis reversus est, nuntians imperatori quæcunque ipsi gesta essent. Porro Manuel oblata Amerumnæ petitione, ut liceret ei adversus gentem quamdam iis infensam exire, voti compos effectus est. Assumptoque Amerumnæ filio longaque copioso exercitu, profectus, ingenti potitus victoria est ; quo facinoræ in majori quam prius habetur pretio ; nec quidquam erat quod apud Amerumnem ejus gratia non posset.

12. Cum itaque gravi cura teneretur ut ad Ro-

ditionem se reciperet, post elapsam aliquod
ait ad Amerumnæ proceres: *Si mihi Ame-*
filium ac copias præbueritis, expeditione sus-
romanam vobis subjiciam ditionem. Quo illi
98 Amerumne communicato consilio ipsum
erunt. Manuel vero prope accedens ad Anato-
thema, convocatis subditis suis ac Amerumnæ
quasi nimirum castra moturus et venaturus,
ab hostibus jam procul factus esset, circum-
s Amerumnæ filio ac eum exosculatus ait: *Ego*
idem ad meum imperatorem et ad propria abeo,
prope cui nihil in vita carius sit patria meaque
antis hominibus. Tu vero cum tuis, omnis mali a
obis securus, ad tuos abscede. Ac quidem ille eum
a modum cum lacrymis ac pudore reversus est:
Manuel vero ad imperatorem venit, præmisso qui
ejus adventum annuntiaret.

13. Imperator eum qui fuerat destinatus, ut qui
magnum illi bonorum nuntius esset, susceptum
pecuniis ac dignitatibus liberaliter accepit. Ma-
nuelem item, uti dignum erat, suscipiens, magi-
strum statim ac scholarum domesticum præfecit,
atque ejus liberos ex sacro baptismate suscepit.

14. Eo successu elatus imperator, cum Manuele
et senatu omnique exercitu adversus Saracenos
profectus est; facilique negotio captis Zapetro et
Samosato, quod oppidum tum divitiis ac potentia
florebat, quippe Amerumnæ patria, victoria ac ma-
nubiis se magnifice jactans ac superbiens, reversus
est. Veniensque Bryantem usque, ædificari pala-
tium, hortosque plantari, atque aquas deduci, præ-
cepit: quod et factum est. Inde urbem petens, ac
spolia triumpho traducens, exhibitisque **799** cir-
censibus, ac ipse primo munere ludens, albis in-
vectus equis, atque veneto indutus colore, cum
victor exisset, coronatus est, acclamantibus factio-
nibus: *Bene fausteque venisti, omni major compa-*
ratione, factionarie.

15. Antonio autem patriarcha vivis exempto, ejus
loco ordinatur Joannes syncellus, ut dicam novus
Jannes et Zambres, celebri homo fama, magicis
artibus et divinationibus ex pelvi omnique impie-
tate. Is nimirum organum idoneum ejus, quo im-
perator laborabat, impietatis, inque rem impetus,
omnia illi ad certum interitum efficiebat. Ac quem
parturiebat quidem, continebat tamen impietatis
regulum, imperator edidit peperitque, jubens sacras
imagines obliui, seu aboleri.

16. Illic Jannes exstructa in urbis vicinia ex qua-
drato lapide ædícula (Trullus hodieque vocatur),
sacrificiis cum dæmonibus consuescens imperatori
quæ futura essent denuntiabat. Manserunt ædes
illæ inhospitæ ob dæmonum per hæc tempora in
illis frequentiam.

17. Propterea adjutorem illum et consciuum suæ
rescos habens Theophilus, alter ille Nectanebo,
desolant Joannem, quinimo Jannein,

A Ῥωμανία, μετὰ καιρὸν τινα εἶπε πρὸς τοὺς δυνάστας
τοῦ [P. 519] Ἀμερουμνῆ, ὅτι *εἰάν μοι τὸν υἱὸν*
τοῦ Ἀμερουμνῆ καὶ λαὸν παρέξετε, ἐξελθὼν ὑπο-
τάξω τὴν Ῥωμανίαν. Οἱ δὲ τῷ Ἀμερουμνῆ εἰπόντες
αὐτὸν ἀπέστειλαν. Ὁ δὲ ἐλθὼν πλησίον τοῦ θέματος
τῆς Ἀνατολῆς, προσκαλεσάμενος τοὺς ὑποχειρίους
αὐτοῦ καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Ἀμερουμνῆ ὡς δῆθεν διακι-
νήσων καὶ κυνηγήσων, πόρρωθεν τῶν πολεμίων γε-
νόμενος, περιπλακεί τῷ υἱῷ τοῦ Ἀμερουμνῆ καὶ
καταφιλήσας αὐτὸν εἶπεν, ὅτι *Ἐγὼ μὲν ἀπέρχο-*
μαι πρὸς τὸν βασιλεῦ μου καὶ τὰ ἴδια, μηδὲν
τῶν ἐν τῷ βίῳ προτιμήσας πατρίδος καὶ συμ-
φυλετῶν· σὺ δὲ μετὰ τῶν σῶν, ὡς μηδὲν δευδὸν
πείσεσθε ὑποπτεύοντες παρ' ἡμῶν, ἀπιθι πρὸς
τοὺς σους. Καὶ οὗτος μὲν οὕτω μετὰ δακρύων
καὶ αἰσχύνης ὑπέστρεψεν· ὁ δὲ Μανουὴλ ἐχώρει
πρὸς τὸν βασιλεῖα, προαποστειλάς αὐτῷ τὸν μηνύ-
σοντα.

B γ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ τὸν μηνυτὴν ὡς μεγάλων
ἀγαθῶν ἄγγελον ἀποδεξάμενος χρήμασι τε καὶ ἀξιώ-
μασιν ἐφιλοτιμήσατο, καὶ τὸν Μανουὴλ, ὡς δξίον
ἦν, ὑπεδέξατο, μάγιστρον εὐθὺς καὶ δομέστικον τῶν
σκολῶν ποιησάμενος, καὶ τοὺς αὐτοῦ παῖδας ἐκ τοῦ
ἁγίου βαπτίσματος ἀναδεξάμενος.

C δ'. Τούτοις ἐπαρθείς ὁ βασιλεὺς ἐξῆλθε μετὰ Μα-
νουὴλ καὶ τῆς συγκλήτου καὶ τοῦ στρατοῦ παντὸς
κατὰ τῶν Ἀγαρηῶν, καὶ εὐπετῶς τὴν τε Ζάπετρον
καὶ τὸ Σαμόσατον, πλουτῶν κομῶν καὶ δυνάμει τότε
διὰ τὸ τὸν Ἀμερουμνῆν ἐκείθεν εἶναι παραλαβῶν
ἐπάνεισι τῇ νίκῃ καὶ τοῖς λαφύροις γαυρούμενος,
καὶ ἐλθὼν μέχρι τοῦ Βρύαντος προσέταξεν οἰκοδο-
μήσαι καλύπτεον καὶ παραδείστους φυτεῦσαι καὶ ὕδατα
ἀγαγεῖν· ἃ καὶ γέγονεν. Ἐκεῖθεν δὲ ἀφικόμενος εἰς
τὴν πόλιν τὰ λάφυρα ἐθριάμβευσεν, ἱππικὸν ποιήσας
καὶ τὸ πρῶτον βαῖον παίξας, ἄρματι λευκῷ μὲν ἐπι-
οχησάμενος, χρώματι δὲ τῷ βενέτῳ ἀμφιασάμενος,
καὶ νικήσας ἐστεφανώθη, τῶν δῆμων ἐπιδοῶντων
Καλῶς ἦλθες, ἀσύγκριτε φακτοράρη.

D ε'. Τοῦ δὲ πατριάρχου Ἀντωνίου τελευτήσαντος
ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖται Ἰωάννης ὁ σύγκελλος, ἐν
εἰπῶ ὁ νέος Ἰαννῆς καὶ Ζαμβρῆς, βεδοημένος ἐπὶ
τε μαγείαις καὶ λεκανομαντείαις καὶ πάσῃ ἀσεβείᾳ·
ὅς ὄργανον ἐπιτήδειον εὐρεθὲν τῆς τοῦ βασιλέως
ἀσεβείας τε καὶ ῥοπῆς αὐτῷ πάντα πρὸς ἀπίλειαν
εἰργάζετο. Καὶ ὅν ὥδινε μὲν, κατεῖχε δὲ βασιλίσκον
τῆς ἀσεβείας, ὁ βασιλεὺς ἐξέβρῃξε καὶ ἀπέταξε, τὰς
ἁγίας εἰκόνας ἀναχρίσθαι [P. 520] προστάξας ἢ
ἀπαλειφθεῖν.

ς'. Οὗτος ὁ Ἰαννῆς πρὸ τοῦ δατεος οἰκημα ἐ-
λίθων λαξευτῶν κατασκευάσας, ἢ Τρούλος μέχρι νῦν
ὀνομάζεται, διὰ τινων θυσιῶν ὠμίλει τοῖς δαιμό-
νιοις καὶ τῷ βασιλεὶ τὰ μέλλοντα δισσημαίνεν. Ὁ δὲ
ἀνοίκητον ἔμεινεν διὰ τὰς ἐν αὐτῷ γενομένας τῶν
δαιμόνων ἐπιφοιτήσεις.

η'. Διὰ τοῦτο σύμμαχον τοῦτον καὶ συνίσ-
την Θεόφιλος τῆς αὐτοῦ αἰρέσεως, ὁ δευτέρου
κτεναβῶ τὸν βηθιέντα Ἰωάννην, μάλλον δὲ

τὸν πατριάρχην ἢ μονδριάρχην ⁹⁷, τὸν νέον ὄντως A
 Ἀπολλώνιον ἢ Βαλαάμ, ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις
 κακῶς ἀναφανέντα λεκανίμαντιν καὶ πάσης θεοστυ-
 γοῦς πράξεως καὶ τερατείας δεινὸν ὑποφήτην· ὄφ' οὗ
 καὶ τὰ γράμματα παιδευθεὶς ὁ ⁹⁸ εὐρίπιστος καὶ δό-
 λιος ⁹⁹ ὑπρέτης δόκιμος ἐχθίστων πραγμάτων ¹ καὶ
 τοῦ διαβόλου ἐπιτήδειον ὄργανον γέγονεν. Οὗς ἂν
 ἐνδίκως ὁ θεὸς λόγος ἐπαράσσειται σχετλιαστικῶς,
 φάσκων· Οὐαὶ αὐτοῖς, οὗτοι ἐπὶ ὁδοῦ τοῦ Κάϊν ἐπο-
 ρεύθησαν, καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαάμ μισθοῦ
 χάριν ² ἐεσχύθησαν, καὶ τῇ ἀτιμολογίᾳ τοῦ Κορέ
 ἀπώλετο. Οὗτοι εἰσι γογγυσταὶ καὶ ³ μεμψί-
 μοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι
 ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν. Ἐφαρμόσειεν δ' ἂν ⁴ αὐτῶ
 μᾶλα εἰκότως καὶ τὰ τοῦ ὁμοτρόπου Ἰουλιανοῦ παρά
 τῇ θεολόγῳ στηλιτευόμενα γλώσση· σφόδρα γάρ B
 ἐμφορῆς ἐναπέφηνε καὶ εἰς μηδὲν ἀπεικῶς τῆς
 ἐκείνου κακουργίας καὶ δυστροπίας. Ἐφη γοῦν· Πῶς
 μὴ δακρῶσω τὸν ἄθλιον; πῶς μὴ πλέον ⁵ τῶν δε-
 διωγμένων τοὺς προσδραμόντας, πλέον δὲ τῶν
 αὐτομολησάντων εἰς τὴν κακίαν θρηγήσω τὸν
 συναρπάσαντα; μᾶλλον δὲ τοῖς μὲν οὐδὲν ⁶ δει-
 νὸν τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ παθεῖν, ἀλλὰ καὶ πάντων
 μακαριστότατον, οὐκ ἐκείθεν μόνον, ἀλλὰ καὶ
 διὰ τὴν ἐντεῦθεν εὐδοξίαν καὶ παρρησίαν, ἣν
 διὰ τῶν κινδύνων ἑαυτοῖς ἐχαρίσαντο. Τοῖς δὲ
 προσημιον τῶν ἀπειλουμένων ἄπερ ἤδη πεπόν-
 θασαι· καὶ βέλτερον ἦν αὐτοῖς, εἰ ἐνταῦθα μακρό-
 τερον ἐκολάσθησαν, ἢ τοῖς ἐκτὶ δικαιοκρητοῖς
 ἐταμιεύθησαν. Καὶ γὰρ ὡσπερ τὸν χαμαιλέοντα C
 λόγος παντοῖον γίνεσθαι βρόδιως καὶ πάσας με-
 ταβάλλειν χροιάς πλὴν μιᾶς τῆς λευκότητος,
 οὕτως κακείνος πάντα ἦν καὶ ἐθίγετο Χριστιανοῖς
 πλὴν ἡμερότητος· καὶ ἦν ἴλιαν ἀπάνθρωπον αὐτῶ
 τὸ φιλόπυρον, καὶ τὸ πιθανὸν βίαιον, καὶ
 ἀπολογία τῆς ἀγριότητος ἢ χρηστότητος. Ὅθεν
 λεκτέον πρὸς αὐτὸν, Ἐὐηθέστατε καὶ ἀπαιδευ-
 τότατε τὰ μεγάλα, σὺ κατὰ τοσοῦτον κλήρου
 καὶ τῆς οἰκουμένης ἀρέστης ⁷, σὺ κατὰ τῆς τοῦ
 [P. 521] Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ ⁸ θυσίας τοῖς
 σοῖς ⁹ μύσασαι, σὺ κατὰ τοῦ τὸν κόσμον καθ-
 ἀρόντος ¹⁰ αἵματος τοῖς σοῖς μυροῖς αἵμασιν;
 σὺ μετὰ Ἑβραίων εὐώκτης, καὶ μετὰ Ἰουδαίων προ-
 δότης, πλὴν ὅσον οὐκ ἀγχόνη τὴν μετάνοιαν
 ἰδεῖσθαι ὡσπερ κακείνος, καὶ χριστοκτόνος μετὰ D
 Πιλάτου ¹¹, καὶ μετὰ Ἰουδαίου μισόθεος, ὁ τῶν
 ἀγίων ὑβριστής. Ἰεροβοάμ σε εἰλεῖν οἰκειότερον,
 ἢ Ἀχαάβ τὸν Ἰσραηλίτην, τοὺς παρανομιώ-
 τούς, ἢ Φαραὼ τὸν Αἰγύπτιον, ἢ Νυβονχοδο-
 νόσορ τὸν Ἀσσύριον; ἢ πάντα ταῦτα συνελόντες
 ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν ὀνομάσωμεν, ἐπεὶ καὶ τὰς
 πάντων κακίας φαίνεσαι εἰς σεαυτὸν ¹² συλλε-

patriarcham illum et mandriarcham, novum vere
 Apollonium sive Balaam, nostris temporibus malo
 fato ortum, ex pelvi divinum, **800** omnisque Deo
 exosae actionis praestigiarumque solertem inter-
 pretem; a quo etiam doctus litteras instabilis homo
 ac dolosus, probatus minister idoneumque diaboli
 organum exstitit. Quod merito divinus sermo mi-
 serabiliter deplorando fecit, dicens: *Vae eis, quia*
in via Cain ingressi ambularunt, et errore Balaam
mercedis causa effusi sunt, et contradictione Core pe-
rierunt. Isti sunt murmuratores, queruli, juxta con-
cupiscentias suas ambulantes in seductionibus suis 9.
 Congruant illis jure optimo et quae sunt Juliani,
 iisdem moribus viri, quibus eum theologia lingua
 liberaliter sugillat ac carpit. Valde enim ei similis
 eluxit, nec quidquam diversum atque abhorrens ab
 ejus malitia miraue pravitae habens. Ait itaque :
Quomodo non infelicem lacrymis prosequar? nec eos
magis qui manus dederunt seseque abduci passi sunt,
quam qui persecutionem sustinuerunt? magis vero
eos lugebo qui ipsi sponte ad malitiam transfugerunt,
quam qui vi quadam abrepti sunt. Quinimo illis
quidem nihil grave ac dirum, quod Christi causa
passi sunt, sed quod est omnium beatissimum. Non
ea solum ratione, sed et propter illam, quae inde est,
claritatem ac gratiam, cujus per pericula sibi illi
auctores exstiterunt. Contrarius vero ea quae jam
passi sunt, initia sunt eorum quae illis eventura
mala intentantur; meliusque illis erat, si in hac
vita diutius puniti essent, quam quod futuri avi
*justis judiciis sunt reservati. **801** Etenim quemad-*
modum ferunt chamaeleonem quidvis facile imitari
nullosque non colores suscipere, uno duntaxat excepto
candore, sic et ille omnia erat atque fiebat Chri-
stianis, excepta duntaxat mansuetudine ac clementia.
 Unde his verbis a nobis compellendus est : *Hominum*
stultissime valdeque inscientissime, tu adversus tan-
tam hereditatem ac terrarum orbem insurrexisti? tu
adversus Christi Ecclesiam et hostiam piaculis? tu
adversus mundi piacularem sanguinem impuris tuis
crucioribus? tu post Herodem persecutor et post Ju-
dam proditor (unum abest quod non laqueo peniten-
tiam fecisti, sicut et ille) ac cum Pilato Christi occi-
sor, cumque Judaeis Dei osor, injurius sanctorum
violator, Jeroboamne dicere convenientius an Achab
Israelitem, scelestissimos hominum? Pharaonem
Aegyptium an Nabuchodonosorem Assyrium? aut
 uno verbo cuncta haec unum eundemque appellave-
 rimus, quando etiam omnium vitia ac noxas in tem-
 plo collegisse videris, Jeroboami apostasiam, Achabi
 cruentam caedem, Pharaonis obdurationem, Nabucho-
 donosoris sacrilegium, omnium simul impietatem.

⁹ Judic. xi, 16. ¹ Orat. 3, quaest. 4 in Julian. pag. 67-74.

VARIAE LECTIONES.

⁹⁷ Διὰ — μονδριάρχην] Συμμόστην καὶ σύμπαχόν τε καὶ συνίστορα ἔχων τῆς αἰρέσεως ὁ δευτέρος Νε-
 κτανάβου τὸν προρηθέντα Ἰαννὴν πατριάρχην, μᾶλλον δὲ ματριάρχην καὶ δαιμονάρχην, τὸν νέον C. ⁹⁸ ὁ] καὶ
 ὀπονηθεὶς ὁ C. ⁹⁹ δεῖλαιος C. ¹ ἀγθίστων πραγμάτων nihil. C. ² χάριν omi. C. ³ καὶ om. C. ⁴ δ' ἂν
 add. C. ⁵ μὴ πλέον δ. C. ⁶ μηδὲν P. ⁷ ἀνέστης C. ⁸ Ἐκκλησίας καὶ om. C. ⁹ σοῖς add. C. ¹⁰ κα-
 θήραντος C. ¹¹ Πιλάτου P. ¹² εἰς ἐκτὴν φαίνεται C.

ut sacrificia et consecrationes et mysteria? ubi
e, tum manifestæ tum quæ in tenebris atque
æ? ubi præscientiæ portenta et gastrimytharum
? ubi adversus Christianos vaticinia et commi-
nes? Abierunt **802** omnia, falsa deprehensa
defluzerunt. In omnium visæ sunt impiorum
iationes et jactantiæ. Cecidit Bel, contritus est
non. Non jam amplius stulto dicturi sunt ut præsit
perio. Et nunc parva hæc miseris forte: erit autem
opus, cum mihi contumeliosos ac injurios horumque
magnum antistitem ac ducem visurus sum deplo-
antem suam ipsius pravitatem et malitiam.

Χριστὰς καὶ τὸν μέγαν τούτων καθηγητὴν ἀποκλαιόμενους τὴν ἑαυτῶν κακίαν ¹⁵, ὅτε πᾶσα κρ-

18-19. Interim dum hæc ita ab imperatore ejus- **B**
que symmysta patriarcha geruntur, Arabibus cum
ingentibus copiis in Romanam effusis ditionem,
imperator una cum Persis perfugis et ordinibus ac
Manuele domestico adversus eos procedit. Conserta
pugna victus est imperator; mediosque Persas
subit, per eos præstandam sibi salutem existimans.
Manuel dum circumquaque lustrans in medio Per-
sarum imperatorem constitutum cognovit, velleque
eos ipsum Arabibus prodere, eaque ratione eos sibi
conciliare, perruptis iis mediis, apprehensoque
equi imperatoris freno, ex eorum cuneo invitum
expulit, nempe nihil ferendum Romanis dedecus
existimans, si Romanorum imperator ab Arabibus
captus sub jugo mitteretur. Verum imperator præ-
timore sanis animi rationibus dejectus ad Persas **C**
rursus elabi nitebatur. In quem Manuel arrecto
gladio quasi percussurus minabatur. Imperator ter-
rore actus invitusque **803** secutus vix incolumi
vita evasit. Inde probro ingentique affectus clade
Dorylæum revertitur. Manuel ex acceptis in prælio
plagis ægrotans fatis functus est, cum egregia multa
belli facinora adversus Agarenos designasset. Ejus
relatum corpus in monasterio ab ipso Manuele
condito depositum est, juxta cisternam Asparis.

20. Confestim Persis objecta crimina apud im-
peratorem, minæque intentatæ adversus Theo-
phobum tanquam rebellem ac perduellem. Quibus
Theophobus cognitis, assumptis Persis, Sinopem
usque descendit, captamque tyranni potestate ten-
nuit. Imperator ubi rescivit, ingenti inde affectus
mærore, veritus scilicet ne ii ad Arabes confluen-
rent, in Paphlagoniam usque ipse venit; dataque
eis securitatis fide assumptoque Theophobo una
cum illo in urbem reversus est, Persis reliquis
eo divertentibus, ubi a principio sedes illis assi-
gnatæ erant. Diligebatur autem Theophobus non
minus a civibus quam a Persis, quippe qui esset
orthodoxus.

21. Accidit per id tempus ut imperatorem ad

Ἰσακίος, Ἱεροβοάμ τὴν ἀποστασίαν, Ἀχαιὺ τὴν
μαιοφορίαν, Φαραῶ τὴν σκληρότητα, Ναβουχο-
δονόσορ τὴν Ἱερουσαλίαν, πάντων ἰμοῦ ¹⁶ τὴν
ἀσέβειαν. Ποῦ εἰσιν αἱ θυσίαι καὶ τελεταὶ καὶ τὰ
μυστήρια; ποῦ σφάγια σακερὰ τε καὶ ἀφατῆ;
ποῦ τεράστια προγνώσεως καὶ σημεῖα ἐγγαστρι-
μύθων; ποῦ αἱ κατὰ Χριστιανῶν μαρτυρίαι καὶ
ἀπειλαί; Οἴχεται πάντα, διέψενεται, διεβρύθη ¹⁷.
Ὅσαρ ἐφάνη τῶν ἀσεβῶν τὰ κομπάσματα. Ἐπεσε
Βᾶλ ¹⁸, συντετριβὴ δαγῶν. Οὐκέτι οὐ ¹⁹ μὴ εἰπωσι
τῷ μαρῶ ἀρχεῖν. Καὶ νῦν ταῦτα μικρὰ τοῖς ἀλλοῖς
ἴσωσ. Ἔσται δὲ καιρὸς ἡλίκα δῶμοι τοὺς ἐμοὺς

ιη'-ιθ'. Τούτων ¹⁹ δὲ οὕτως πραττομένων παρά τε
τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ συμμύστου αὐτοῦ πατριάρ-
χου, Ἀραβες μετὰ δυνάμειος πολλῆς κατὰ Ῥωμα-
νίας ἐξήσαν, ὁ δὲ βασιλεὺς ἅμα τοῖς πρόσφυξι
Πέρσαις καὶ τοῖς τάγμασι καὶ Μανουὴλ δομestικῶ
κατ' αὐτῶν ἐχώρει. Καὶ συμβολῆς γενομένης ἠττή-
θη ὁ βασιλεὺς, καὶ μέσον εἰσιῆθε τῶν Περσῶν, ὅπ'
αὐτῶν περιωθῆναι ὑπολαβῶν. Μανουὴλ δὲ ὡς ἐγνω
περισκοπῶν μέσον τῶν Περσῶν τὸν βασιλεῖα ὄντα,
αὐτοὺς δὲ βουλομένους τοῖς Ἀραβι τοῦτον προδοῦναι
καὶ δι' αὐτὸν καταλλαγῆναι αὐτοῖς, διασχίσας μέσον
αὐτῶν καὶ τοῦ χαλινοῦ τοῦ ἵππου τοῦ βασιλέως λε-
θόμενος ἐξήλασεν ἄκοντα τοῦτον ἐξάγων, αἰσχύνην
ἠγούμενος οὐ καθεκτὴν Ῥωμαίοις, εἰ τὸν βασιλεῖα
Ῥωμαίων Ἀραβες αἰχμάλωτον λάθωσιν. Ὁ δὲ βα-
σιλεὺς τῷ δέει τοῦ καθεστηκότος ἰκαστὰς προσρῦναι **C**
πάλιν τοῖς Πέρσαις ἠβούλετο. Ὁ δὲ Μανουὴλ τὸ
ξίφος ἀνέτεινεν ὡς πατάξων αὐτόν. Ὁ δὲ φοβηθεὶς
καὶ ἄκων συνείπετο, μόλις διασωθείς. Κάκειθεν ὑπο-
στρέφει ἐν τῷ Δορυλαίῳ μετ' αἰσχύνης καὶ ἠττης
πολλῆς. Ὁ δὲ Μανουὴλ ἐν τῷ πολέμῳ τρωθεὶς καὶ
νοσησας ἐτελεύτησε, [P. 522] πολλὰς ἀνδραγαθίας
κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐνοσησάμενος. Τὸ δὲ σώμα
αὐτοῦ ἀποκομισθὲν ἐτέθη ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ κτισθεῖσῃ
μονῇ τοῦ Μανουὴλ, σύνεγγυς τῆς κενστέρνης Ἀσπα-
ρος.

κ'. Καὶ εὐθύς διαβολαὶ κατὰ Περσῶν πρὸς τὸν
βασιλεῖα, καὶ ἀπειλαὶ κατὰ Θεοφόβου ὡς ἀντάρτου
καὶ προδότου καὶ δυσμενοῦς. Ἀ μαθῶν Θεοφόβος
τοὺς Πέρσας ἀναλαθῶν κατῆλθεν ἕως Σινώπης, καὶ **D**
ταύτην παραλαθῶν κατεῖχε τυραννικῶς. Ὅπερ γνοῦς
ὁ βασιλεὺς καὶ ἐν μεγάλῃ λύπῃ γενόμενος (ἐδεδῖει
γὰρ μὴ πως παραβρῦσῃ τοῖς Ἀραβι) καὶ μέχρι
Παφλαγονίας αὐτὸς ἀπῆει· καὶ λόγον αὐτοῖς ὡς οὐ-
δὲν δεῖνδν πείσονται δεδωκῶς, καὶ τὸν Θεοφόβον ἀνα-
λαθόμενος, ὑπέστρεψε μεθ' ἑαυτοῦ ἐν τῇ πόλει, τῶν
ἄλλων Περσῶν παραγενομένων οὐπερ κατεσκηνώ-
θησαν ἐξ ἀρχῆς. Ἠγαπᾶτο δὲ Θεοφόβος πᾶρὰ τῶν
πολιτῶν οὐχ ἦττον ἢ τῶν Περσῶν ὡς ὀρθόδοξος.

κα'. Τότε δὲ γινομένη ²⁰ τῷ βασιλεῖ πρὸς Βλα

VARIÆ LECTIONES.

¹⁶ ἅμα P. ¹⁷ διεβρύθηκεν C. ¹⁸ ἐπὶ Βεσαλεῆλ C. ¹⁹ οὐ om. C. ²⁰ κακίαν — πονηρία] κακίαν καὶ πονη-
ρίαν P. ²¹ ἔτε — κακία add. C. ²² τούτων — p. 810 κατέθησαν om. C. ²³ γίνεται P.

χέρναις, καθά εἴθιστο, ὑπάντησεν αὐτῷ τις προσελθὼν καὶ λέγων ὅτι Ὁ ἵππος ᾧ ἐποχεῖται ἡ βασιλεία σου ἐμὸς ἐστίν. Τοῦ δὲ ἵππου σκιρτῶντος διὰ τὸ αἰφνιδίως προσίνασι, καὶ τοῦ βασιλέως τούτου κατασχόντος, τὸν κόμητα τοῦ στάβλου ἐπηρώτησεν ὁ βασιλεὺς, Τίνος ἐστὶν ὁ ἵππος; Ὁ δὲ εἶπεν Ὁ κόμης τοῦ ὄψικτου ἀπέστειλεν αὐτὸν τῇ βασιλείᾳ σου. Τούτου δὲ ἐν τῇ πόλει εὐρεθέντος, τῇ ἐπαύριον ἀγαγὼν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς καὶ τὸν προσελθόντα αὐτῷ εἶπεν Ἐλπὲ τὸ ἀληθές, τίνος ἐστὶν ὁ ἵππος; Ὁ δ' ἀποκριθεὶς εἶπεν, ὅτι Ἐμὸς ἦν, καὶ ἀπεστειλάς ὁ στρατηγὸς ἀνελάβετο αὐτὸν βιαίως ἀπ' ἐμοῦ, μήτε τίμημά μοι δοῦς μήτε ἀξίωμα. Εἶπε δὲ πρὸς τὸν κόμητα ὁ βασιλεὺς, Εἰπέ εἰ οὕτως ἔχει, καὶ διὰ τί μὴ ἀποκόψας¹¹ περὶ τοῦ ἵππου ἀπέστειλάς μοι αὐτόν. Ὁ δὲ εἶπεν ὅτι Ἐπεζήτησε γενέσθαι σχολάριος¹² ἐγὼ δὲ μὴ εἰδὼς ὅτι ἀνδρείδος ἐστίν, παρῆχον αὐτὸν τομίσματα ἑκατόν· ὁ δὲ οὐκ ἔλαβεν αὐτά. Ὁ δὲ βασιλεὺς εἶπεν Καὶ διὰ τί μὴ ἀποκοπήν τελεῖσαι μετ' αὐτοῦ ποιησάμενος ἀπέστειλάς μοι τὸν ἵππον; Καὶ ἐρευνήσαντος τοῦ βασιλέως, καὶ πληροφορηθέντος ὡς βιαίως αὐτὸν ἀφείλατο, τὸν μὲν στρατηλάτην τοῖς προσήκουσι μαγλαβίοις ἐσωφρόνισε, τῷ δὲ προσελθόντι αὐτῷ ἀπέστρεψε τὸν ἵππον. Ὁ δὲ τούτου οὐκ ἠθουλήθη λαβεῖν, ἔλαβε δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ λίτρας δύο, ὀρισθέντος καὶ τοῦ στρατηγοῦ δοκιμάσαι αὐτόν, καὶ εἰ ἀνδρείδος ἐστὶ, ποιῆσαι αὐτόν σχολάριον. Τοῦ [P 323] δὲ εἰς πόλεμον ἀπελθόντος, ἐν τῇ συμβολῇ ὡς δειλὸς ἐν τοῖς φεύγουσιν εὐρεθεὶς κατεσφάγη ὑπὸ τῶν πολεμίων.

κβ'. Γεγονότος δὲ τοῦ βασιλέως εἰς πρόκεινσον ἐν τῷ Βρύαντι, ἦλθεν αὐτῷ μήνυμα παρὰ τοῦ στρατηγοῦ τῶν ἀνατολικῶν ὡς ὅτι ὁ πρωτοσύμβουλος ἰεζελῶν μετὰ πλήθους ἐκπορθήσων ἀπέρχεται τὸ Ἀμόριον. Ὁ δὲ τὰ νενομισμένα τῷ στρατῷ καὶ τοῖς ἄρχουσι ποιῆσαι¹³ συντόμως μέχρι Καππαδοκίας ἐξῆλθεν. Ὁ δὲ Ἀμερουμνῆς ἀποχωρήσας πενήτηκοντα χιλιάδας λαοῦ, καὶ τὸν Σουδαῖ, ὀνομασθέντα ἐν τοῖς Ἀγαρηνοῖς ὄντα ἐπὶ τε ἀνδρία καὶ φρονήσει, δοῦς αὐτοῖς κεφαλὴν, ἀπέστειλε κατὰ τοῦ βασιλέως. Συμβαλόντες δὲ πόλεμον, ἠττηθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐφυγεν καὶ μετ' αἰσχύνης ὑπέστρεψεν μόλις διασωθεὶς. Ὁ δὲ ἀμερουμνῆς ἀπελθὼν μετὰ δυνάμει πολλῆς περιεπαράκωσε τὸ Ἀμόριον, καὶ πολέμους πολλοὺς ποιήσας οὐκ ἴσχυσεν αὐτὸ ἐκπορθῆσαι, γενναίως καὶ σταθερῶς ἀγωνιζομένων τῶν ἰνδοθεν. Μαθητὴς δὲ τις Λέοντος τοῦ φιλοσόφου ἦν ἐν τῷ κάστρῳ, καὶ βουληθέντος οὗ προσχωρῆσαι τῷ Ἀμερουμνῇ, διὰ τινος ἐμήνυσεν αὐτῷ ὁ ἀστρονόμος ὅτι εἰ προσκαρτερήσῃς δύο ἡμέρας τῷ κάστρῳ, ἐκπορθεῖς ἡμᾶς. Ὁ καὶ γέγονεν προεδόθη γὰρ ὑπὸ τε τοῦ λεγομένου Βοῦδίτζη καὶ τοῦ Μανικοφάγου. Κατεσχέθησαν τῶν ὀνομαστῶν ἄνδρες οὐκ ἀγενεῖς ἀπελθόντες ἐν Συρίᾳ αἰχμάλωτοι, Θεόφιλος ὁ πατρικίος καὶ στρατηγός, ὁ τε Μελισσηνός, καὶ Ἀέτιος, καὶ Θεόδωρος πρωτοσπαθάρης, εὐνοῦχος ὁ Κρατερὸς, καὶ

A Blachernas processum habentem quispiam obviam factus accederet, atque diceret: *Equus cui insidet majestas tua, meus est.* Exsiliente equo, sic repentino occursu, volensque imperator ipsum detinere, quærit ex comite stabuli ejusnam equus esset. Respondit ille: *Opsicii comes misit majestati tuæ.* 804 Inventus ille in urbe in crastinum ad imperatorem adducitur, cum eo qui ipsum convenerat, atque imperator: *Verum loquere: cujusnam equus est?* Respondit ille: *Meus est; mittensque prætor per vim a me abstulit, neque persoluto pretio neque dignitate concessa.* Tum ad comitem imperator: *Dicito, num se ita res habeat, ac quid causæ sit cur non persoluto equi pretio eum ad me miseris.* Respondit ille: *Quærebat ut scholaris fieret; ego vero, cum mihi non liqueret an vir fortis esset, centum nummos ei tradebam, noluitque accipere.* Ait imperator: *Quidni vero re cum eo plene composita, ac soluto quod conventum esset pretio, equum ad me misisti?* Habita igitur inquisitione, ac comperto equum per vim ablatum esse, militiæ magister, quibus decebat verberibus atque fustibus castigatus est, equus ei qui accesserat ab imperatore redditus. Noluit tamen is accipere, sed ejus pretio duas libras accepit. Item jussus ductor exercitus hominem probare, ut siquidem vir fortis esset, eum scholare faceret. Ille ad bellum profectus, in prælii congressione tanquam ignavus inter fugientes repertus, ab hostibus interceptus est.

C 22. Imperatore autem ad Bryantem processum habente venit nuntius ab Asiaticorum duce, protosymbulum cum copiis egressum et adversus Amorium impetum dirigere. Imperator ad stipendia constituta militi 805 atque tribunis facienda confestim in Cappadociam usque descendit. Amerumnes quinquaginta suorum millibus a reliquo exercitu avulsis, eisque in ducem ac caput constituto Sudaë, viro inter Agarenos fortitudinis laude ac prudentiæ nominatissimo, adversus imperatorem misit. Commisso prælio victus imperator fugit, atque probro ac dedecore rediit in columis. Profectus vero Amerumnes cum ingentibus copiis Amorium vallo cingit. Nec tamen multis commissis præliis urbem expugnare valuit, oppidanis ac præsidiariis forti robore ac constantia decertantibus. Erat autem in præsidio Leonis philosophi quidam discipulus, qui cum ad Amerumnem vellet desciscere, significavit astronomus oppidi compotem fore ac expugnaturum, dummodo in obsidione duos dies faceret, quod et factum est. Proditum namque est a Boiditze, quem vocant, et a Manicophago. Tenti vero sunt ac capti viri nominati nec ignobiles, et in Syriam captivi abjecti, Theophilus patricius, ducesque tum Melissenus tum Aëtius, et Theodorus pro-

VARIÆ LECTIONES.

¹¹ ἀπέκοψας P. ¹² ποιήσας ?

tospharius, Craterus eunuchus, Callistus quoque tribunus, et Constantinus drungarius, et Basoes cursor, alique multi, atque ordinum praefecti. Hi cum cogentur a protosymbulo ut fidem suam negarent, nec in ejus sententiam adduci potuissent, gladio sunt animadversi, ac pro hujus saeculi vita adepti aeternam.

806 23. Qui autem turpi salute pulcherrimam commutavit, Leonis philosophi discipulus, et ad Amerumnem defecit, interrogatus ab eo de sua scientia discipulum se dixit Leonis philosophi. Cognito vero quis et qualis esset Leo, cum ipsum videre cupivit; datisque cuidam captivorum litteris Leoni philosopho Cpolim scribit, pollicitus in honore apud se habiturum, si modo ad eum proficisci Leo in animum induxerit. Leo autem, acceptis litteris, veritusque ne forte in imperatoris notitiam veniret, ad imperatorem Theophilum retulit. Is, ejus scientiae praestantia cognita, tantaeque sapientiae virum se in civitate habere, assumptum cum in Magnauræ palatio habebat, traditis et discipulis, quos doceret, quæ ad usum essent ac obsequium, omnia tribuens. Hic et Thesalonicae metropolita fuit.

24. Idem imperator Triconchum ædificat in palatio, et quod Sigma vocant; gradus quoque, ubi erecti sunt qui demi appellantur, statuens et phialam, in qua sit quod vocant Saximodeximum, transeuntibus factionum equis instratis aureis stragulis. Sub Triconcho vero subter machina gradum fecit mysterium, in cujus uno angulo quidquid aliquis dixerit, clare in altero auditur.

25. Porro cum didicisset idem Theophilus Theophanem ejusque germanum Theodorum, ipsos secum agentes, illius impietatem traducere **807** ac coarguere, mittens cum ira ad se eos adfluxit, dicens: *Undenam estis? Dixerunt illi: Ex Palestina.* Quibus scelestissimus ille: *Quid vero causæ est cur relicta patria, ad nostram hanc delatiditionem, non morem geritis meæ majestati?* Quibus nihil respondentibus, jussit durius eorum facies cædi; taureisque ad mortem usque conscissis, cum furore asperaque voce ad praefectum ait: *Tolle eos in prætorium, et scribe eorum vultus, hosce illis insculpens versus:*

Cunctis eam urbem visere exoptantibus

*Purissimi quam Christi presserunt pedes,
Totius orbis unde manavit salus,
Sacro loco isti vasa conspecti improba,
Superstitionis errore ex incredulo,
Multisque factis inquinati turpibus,
Apostate velut relicto inde procul,
Se contulere, mox in urbem fugiunt:
Tamen nefanda non relicta amentia,
Notis perusta fronte, more sontium,
Condemnatique rursus vertunt solum.*

Addens: Nihil tibi curæ sit, tametsi non sint cle-

A Κάλλιστος τουρμάρχης, καὶ Κωνσταντίνος δρουγγάριος, καὶ Βασίλης ὁ δρομικὸς, καὶ ἄλλοι πολλοὶ καὶ ἄρχοντες τῶν ταγμάτων οἱ παρὰ τοῦ πρωτοσυμβούλου ἀναγκασθέντες ἀνήσασθαι τὴν αὐτῶν πίστιν, καὶ τοῦτο μὴ πισθίνοντας, ξίφει τὰς κεφαλὰς ἀπετμήθησαν, ἀντὶ τῆς παρούσης ζωῆς τὴν αἰώνιον ἀνταλλαζόμενοι.

κγ'. Ὁ δὲ τὴν αἰσχρὰν σωτηρίαν τῆς καλλίστης ἀνταλλαζόμενος, ὁ τοῦ φιλοσόφου Λέοντος μαθητῆς προσφυσὶς τῷ Ἀμερουμνῇ ἠρωτήθη παρ' αὐτοῦ περὶ τῆς ἐπιστήμης αὐτοῦ. Ὁ δὲ εἶπε μαθητῆς εἶναι τοῦ φιλοσόφου Λέοντος. Οὗτός τε, ὅστις ὁ Λέων ἐστὶ καὶ ὁσος μαθὼν, αὐτὸν ἐπεθύμει ἐκείνον ἰδεῖν. Καὶ δὴ τινι τῶν αἰχμαλώτων θούς γράμματα πρὸς Λέοντα τὸν φιλόσοφον ἀπέστειλεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, **B** ὑποσχόμενος αὐτῷ, εἰ ἐξέλθῃ ὁ αὐτὸς Λέων, ἀπ' ἐκείνου αὐτὸν εἶναι ἐν τιμῇ. Ὁ Λέων δὲ τὰ γράμματα ἀπολαθὼν, καὶ φοβηθεὶς μήπω διαγνωσθῆ, ἀνήγαγε ταῦτα Θεοφίλῳ τῷ βασιλεῖ. Ὁ δὲ γνοὺς τὰ τῆς ἐπιστήμης αὐτοῦ, [P. 524] καὶ ὅτι τοιοῦτον σοφὸν ἄνδρα ἐν τῇ πολιτείᾳ αὐτοῦ ἔχει, προσλαβόμενος αὐτὸν εἶχεν ἐν τῷ παλατίῳ τῷ Μαγναύρας, παραθούς αὐτῷ διδάσκειν καὶ μαθητὰς, παρέχων αὐτῷ τὰ πρὸς ὑπερησίαν ἅπαντα· ὅς καὶ μητροπολίτης ἐν Θεσσαλονίκῃ γέγονεν.

κδ'. Ὁ δ' αὐτὸς κρίζει τὸ Τρίκογχον ἐν τῷ παλατίῳ καὶ τὸ λεγόμενον Σίγμω, καὶ τὰς ἀναβάθρας ἐνθα οἱ δῆμοι ἴστανται, στήσας καὶ φιάλην ἐν ἣ γίνεται τὸ σαξιμοδέξιμον λεγόμενον, τῶν ἱππῶν ἀφοτέρων τῶν μερῶν διερχομένων μετὰ χρυσῶν σαγισμάτων. Ὑπὸ δὲ τὸ Τρίκογχον κάτωθεν διὰ μηχανῆς ἐποίησε τὸ Μυστήριον, ἐν ᾧ τῇ μὲν γωνίᾳ εἰς εἶποι τις, ἐξακούεται ἐν τῇ ἑτέρᾳ.

κε'. Μαθὼν δὲ αὐτὸς ὁ Θεόφιλος ὅτι Θεοφάνης τε καὶ Θεόδωρος ὁ ἀυτάδελφος αὐτοῦ, καθ' ἑαυτοὺς ζῶντες, τὴν ἀσέβειαν αὐτοῦ κωμωδοῦσι καὶ διελέγχουσι, ἀποστειλάς μετ' ὀργῆς ἤγαγεν αὐτοὺς πρὸς ἑαυτὸν, εἰπὼν τάδε· *Πόθεν ἐστέ; Οἱ δὲ εἶπον· Ἐκ Παλαιστίνης.* Ὁ δὲ ἀλιτήριος· *Καὶ διὰ τί τὴν γῆν ὑμῶν ἀφέντες καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν ἐλθόντες οὐ πειθαρχεῖτε τῇ βασιλείᾳ ἡμῶν; Τῶν δὲ μηδὲν ἀποκρινάμενων ἐπέτρεψε παῖσθαι τὰς ὕψεις αὐτῶν σφοδρῶς. Εἶτα μετὰ τοῦτο βουνευρήσας αὐτοὺς μέχρι **D** θανάτου, μετὰ θυμοῦ καὶ τραχείας φωνῆς πρὸς τὸν ὑπαρχον εἶπεν· Ἄρον αὐτοὺς εἰς τὸ πραιτώριον, καὶ γράψον τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ἐγκολάφας τοῦσδε τοὺς στίχους·*

Πάντων αἰθοῦντων προστρέχειν πρὸς τὴν πόλιν·

*Ὅπου πάναγγοι τοῦ Θεοῦ Λόγου πόδες
Ἔστησαν εἰς σύστασιν τῆς οἰκουμένης,
Ἄφθησαν οἱ τοῦ σεβασμίου τόκω
Σκευὴ ποτηρὰ [τῆς] δεισιδαιμονος πλάτης.
Ἐκείσε πολλὰ λοιπὸν ἐξ ἀποτίας
Πράξαντες αἰσχρὰ θεινὰ δυσσεβοφρονῶς,
Ἐκείθεν ἠλάθησαν ὡς ἀποστάται.
Πρὸς τὴν πόλιν δὲ τοῦ κράτους πεφουρητίς
Ὀκ ἐξυφῆκαν τὰς ἀθεμίτους μωρίας.
Ὅθεν γραφέντες ὡς κακουροὶ τὴν θέαν
Καταχρίνονται καὶ διώκονται πάλιν.*

Προσθεὶς ὅτι Κἄρ μὴ ὦσι καλοὶ, μὴ σοὶ μελετω.

Τούτο δὲ εἶπεν εἰδὼς αὐτοὺς ὡς σοφωτάτους καὶ ἀριστα ἡσυχμένους τῶν ποιητικῶν σχημάτων τὴν ἀκρίθειαν, εἰπόντος τινός· Οὐδὲ ἀξιοὶ εἶσιν οὗτοι, ἵνα καλοὶ ᾦσιν οἱ Ἰαμβοὶ. Οἱ δὲ εἶπον· Γράψε, γράψε, βασιλεῦ, τὸ δοκοῦν σοι, ὡς μέλλον τοῦτο ἀντιγνωσθῆναι ἐνώπιον τοῦ δικαίου καὶ φοβεροῦ Κριτοῦ. Ὁ δὲ ὑπαρχὸς τούτους ἀγαγὼν εἰς τὸ πραιτώριον, μετὰ δύο ἡμέρας ἀπλώσας ἐν σκάμνοις καὶ δῆσας αὐτῶν χεῖρας καὶ πόδας, κατακεντήσας τε καὶ ἐγκολάψας [P. 525] τοὺς στίχους εἰς τὰς ὄψεις αὐτῶν ἐξώρισεν. Καὶ ἐν μὲν τῇ ἐξορίᾳ τελευτᾷ ὁ ἐν ἀγίοις Θεόδωρος, ὁ δὲ ἀοίδιμος Θεοφάνης ὁ ποιητὴς διήρκασε μέχρι Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρας, ἀγωνισάμενος πλείστα ἐν τῇ γενομένῃ ὀρθοδοξίᾳ· ὃς καὶ μητροπολίτης εἰς Νίκαιαν γέγονε, τῶν πραγμάτων ἦδη πρὸς τὸ εὐσεβέστερον...

κς'. Ἐπὶ τῆς βασιλείας Θεοφίλου ἦν καὶ Ἰωσήφ ὁ ὕμνογράφος, ὃς ἐξωρίσθη ὑπὸ Θεοδώρας τῆς βασιλείας. Παρέτεινε δὲ ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἕως τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ σοφοῦ.

κζ'. Ἐπ' αὐτοῦ ἔπεσεν ἡ χρυσοῦ τούφα Ἰουστινιανοῦ τοῦ λεγομένου Αὐγουστέως. Ἀμυχανοῦντων δὲ πάντων, καὶ πῶς ἀνέλθοιεν διαλογιζομένων, εὐρίσθη τις σκαλωτῆς τεχνίτης, καὶ ἀνελθὼν ἐν τοῖς κεραμίσις τῆς Μεγάλῃς ἐκκλησίας βέλος ἀφῆκε μετὰ σχοινίου εἰς τὸν ἵπποτῆν Ἰουστινιανοῦ τὸν ἐκ χαλκοῦ συνιστάμενον, καὶ τοῦ βέλους παγέντος ἐκείσε αὐτὸς διὰ τοῦ σχοινίου διαδραμῶν θάμβος μὲν τοῖς ὄρωσι παρέσχετο καὶ τὴν τούφην προσήρμωσε καὶ τὴν τοῦ βασιλέως ἐπεσπάσατο εὐνοίαν καὶ τῇ τέχνῃ καὶ τῇ φύσει μέγα προσέθηκεν ἔνομα, φιλοτιμηθεὶς παρὰ τοῦ βασιλέως νομίματα ἑκατόν.

κη'. Στέφει δὲ Θεόφιλος Μιχαὴλ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, φιλοτιμησάμενος ὧν πάντας ἐν τοῖς στεψίμοις. Κατεσκεύασε δὲ καὶ ξενῶνα, τὸν νῦν μὲν τὰ Θεοφίλου λεγόμενον, οἶκον μὲν γεγονότα Ἰσιδώρου πατρικίου ἀνεληθόντος ἀπὸ Ῥώμης μετὰ Ὀλυβρίου ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου, μετὰ δὲ χρόνον ἐκδοθέντος κουράτορα ³³, ὥστε κατοικεῖν ἐκείσε γυναῖκας τῶν εὐγενῶν μὴ εἰδυίας σωφρονεῖν. Ἐπὶ δὲ Λέοντος Ἰσαύρου ἐκ πορνείου ξενοδοχεῖον ἐχρημάτισεν ἐπὶ αὐτοῦ. Ὑστερον δὲ γέγονεν οἶκος Κωνσταντίνου τοῦ τῆς Εἰρήνης μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς μητρὸς γενοῦσαν ἐκτύφλωσιν εἰς αὐτόν. Τελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ ἡ γυνὴ αὐτοῦ τὸ μοναδικὸν σχῆμα περιβαλομένη μοναστήριον κατεσκεύασε καὶ ἐκάλεσε τὴ Μετανοίας. Τοῦ δὲ αὐτοῦ οἴκου μεγίστου τε ὄντος καὶ θαυμαστοῦ, ξύλου ἐν τῷ τρικλίνῳ ἀποκλασθέντος ἠπεκίλει πτώσιν. Αἱ δὲ μονάζουσαι ἀπερχομένου τοῦ βασιλέως ἐν Βλαχέρναις ἐδεήθησαν περὶ τούτου. Ὁ δὲ ἐκνεύσας καὶ θεασάμενος τὸν οἶκον, ἀρσθεὶς εἰς αὐτὸν μετοικίξει τὰς αὐτὰς μονάζουσας ἐν ἑτέρᾳ μονῇ, αὐτὸν δὲ τὸν οἶκον κῆρυμ παντοίῳ καλλωπίσας ξενῶνα πεποίηκεν, ἐπιδοὺς αὐτῷ χρήματα πάμ-

A gantes. Hoc vero dixit, quia sciret viros sapientissimos esse, et qui versuum atque carminum exactissimam rationem optime callerent; cum quidam dixisset: Ne ii quidem digni sunt ut iambi sint elegantes. At illi dixere: Scribe, scribe, imperator, quod visum fuerit, cum hæc legenda sin in conspectu iusti ac tremendi Judicis. Præfectu itaque in prætorium adductos exacto biduo in scamno extendens, ligatisque manibus ac pedibus atramento compungens, ipsorum vultibus versus exaravit atque inculpavit. Ac quidem S. Theodorus in exilio diem obit: inclytus vero Theodorus cantor ad Michaellem usque et Theodoram perseveravit, plurima collata opera in eam quæ facta est imaginum restitutionem; rebusque jam ad pietatem revocatis Nicææ metropolita fuit.

26. Sub imperatore Theophilo erat Joseph hymnographus, qui Theodora imperium tenente in exsilium missus est: protracta vero illi vita est, usquedum Leo sapiens rerum potitus est.

27. Eodem imperatore cecidit Justiniani tupa aurea, ejus quem Augusteum vocant. Porro omnibus animis anxiis, ac quonam modo tentari ascensus posset cogitantibus, inventus est artifex quidam scandalarius, conscensisque Magnæ ecclesiæ tegulis, jaculum cum fune in equestrem æneam Justiniani statuam misit, eoque illic impacto ipse per funem excurrens, globum aptavit; quare videntes in stuporem egit, ac sibi imperatoris animum conciliavit, magnumque nomen et artis ingenio ⁸⁰⁹ adjecit, centum nummorum donativo ab imperatore liberaliter acceptus.

28. Porro coronat Theophilus Michaellem filium in Magna ecclesia, cunctos magnifice donans per ea inaugurationis solemnia. Construxit vero etiam domum hospitalem, quam nunc Theophili dicunt. Ac quidem ædes fuere Isidori patricii ejus cui cum Olybrio Roma Cpolim ascendit Constantino Magno imperatore, cessitque postea in curatoriam imperatoris, ut illic habitarent nobiles femine; quæ caste vivere nescirent. Leone vero Isauro imperatore ex Iupanari facta est hospitalis domus. Secutis temporibus domus fuit Constantini Irenes filii, cum eum mater luminibus orbasset. Quo extincto, ejus uxor, monastico assumpto habitu, monasterium construxit, ac Pœnitentiæ nomen indidit. Hæc porro domus cum maxima esset ac mirabilis, confracta in triclinio trabe ruinam minabatur. Moniales imperatorem ad Blachernas euntem ejus rei nomine interpellant. Prospectans ille, inspecta domo, eaque delectatus, easdem moniales ad aliud transfert monasterium, domum vero omnis generis ornata magnifice exultam domum hospitalem fecit,

VARIÆ LECTIONES.

³³ ἐκδοθέντα κουράτορα p. 615.

quatuor plurimis abunde pecuniis, redditibus ac suburbanis ei assignatis ex suo nomine aedes Theophili vocavit.

29. Ante vero mortem suam Deo execrabilis imperator, habito cum **810** suis partiaris secreto consilio de Theophobo Persa, cum is nimirum plurimum diligatur, atque in eum tum subditi Persæ tum non pauci procerum fidem habeant, ne me mortuo tyrannidem moliantur adversus filium puerum et adversus conjugem, Theophobum in palatium intulit, habebatque secum morantem, morbo autem ingravescente carceri inclusit in Bucoleonis cameris. Persisque illum requirentibus quid demum eo factum esset, misso noctu imperator Petrona Augustæ fratre cum logotheta Theophobi caput abstulit, sparso rumore in Persas, ipsum in palatio cum imperatore versari. Imperatori autem dysentericæ morbo male abrupta anima, miserum ejus funus in Sanctorum Apostolorum elatum est. Corpus vero Theophobi clam per Bucoleonem eductum prope Narsetis aedes receperunt, in eo quod nunc Theophobi vocant, ibique deposuerunt.

IMPERIUM MICHAELIS CUM MATRE THEODORA.

1. Anno mundi 6359, divinæ autem incarnationis 839, imperavit Michael Theophili filius cum Theodora matre sua, annos quindecim, solus vero **811** annos decem, cum Basilio annum unum. Is, paterni imperii successionem adeptus, Deo exosa Ecclesiæ invecta direque in eam debacchata nova religione ac superstitione sincere admodum excussa, sacram pridem a Deo constitutam rectissimamque fidem prædicavit. Theodora vero sic fidelis erat et orthodoxa, ut et viro suo adhuc superstitie sacras imagines coleret et adoraret. Hæc tum sua ipsa voluntate, tum Theoctisti caniclio præfecti et logothetæ suggestionem ac admonitione, Joannem patriarcham cum suis asseclis ecclesia urbeque expellit, relegato ipso in Stenum ad Clidium sic nuncupatum. Ferunt autem ejus compatrem fuisse, et qui e sacro fonte ipsius filium levasset. Inducit vero S. Methodium, merentem monachum, reditaque ecclesia patriarcham constituit; omnes episcopos atque monachos a Theophilo in exilium relegatos in unum cogens, orthodoxam confirmavit fidem, primaque jejuniorem Dominica Ecclesiam pace composuit. Quanquam enim imperator infans ac puer erat, qui tamen *ex ore infantium et lactentium perfecit laudem**, hunc quoque ipse divini dogmatis veritatem cantico celebrare ac manife-

* Psal. viii, 3.

VARIE LECTIONES.

²⁴ Τῷ — ἐν] μετὰ δὲ Θεοφίλου ἐβασίλευσε Μιχαὴλ υἱὸς αὐτοῦ. Σὺν τῇ αὐτοῦ μητρὶ Θεοδώρα κατέσχευεν ἐτῆ ἰδ', καὶ μόνος ἡνικρατόρησεν ἕτη ιβ', μῆνας γ' C. ²⁵ ὅς γε C. ²⁶ δὲ add. C. ²⁷ Θεοφιλῆ καὶ add. C. ²⁸ ἡ δὲ. ²⁹ νηστειῶν om. C, qui post ἀνεκέρυξεν subiungit quæ p. 814 leguntur: Ἐν — ἐξ αὐτῶν. ³⁰ καταρτήσας C. ³¹ καὶ τοὺς?

πολλα καὶ ἀργύριον καὶ προάστεια, ἐπονομάτας αὐτὸν τὰ Θεοφίλου.

[P. 526] κθ'. Πρὸ δὲ τῆς αὐτοῦ τελευτῆς ὁ θεομιστὴς οὗτος βασιλεὺς βουλὴν μυστικὴν ποιησάμενος μετὰ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ περὶ Θεοφίλου τοῦ Πέρσου, ὡς εἶτι πολλὴν ἀγάπην καὶ πίστιν ἔχουσιν εἰς αὐτὸν οἱ τε ὑπ' αὐτὸν Πέρσαι καὶ τῶν ἐν τέλει οὐκ ὀλίγοι, καὶ μὴ πως ἐμοῦ τελευτήσαντος μελετήσῃσι τυραννίδα κατὰ τε τοῦ ἐμοῦ παιδὸς νηπίου ὄντος καὶ τῆς γυναικὸς, ἀνήγαγε Θεοφίλον εἰς τὸ πλάτιον καὶ εἶχε μετ' αὐτοῦ. Βαρηθεὶς δὲ ἐκ τῆς νόσου καθείρξε Θεοφίλον ἐν ταῖς καμάραις τοῦ Βουκολέοντος. Τῶν δὲ Περσῶν ἐπιζητούντων αὐτὸν τί ἄρα γέγονεν, ἀποπειλάς ἐν τῇ νυκτὶ ὁ βασιλεὺς Πετρωνᾶν τὸν τῆς Αὐγουστῆς ἀδελφὸν σὺν τῷ λογοθέτῃ ἀπέτεμε τὴν κεφαλὴν τοῦ Θεοφίλου. Ἐπείσαν δὲ οὗτοι τοὺς Πέρσας ὡς μετὰ τοῦ βασιλέως ἔστιν ἐν τῷ παλατίῳ. Τοῦ δὲ βασιλέως δυσεντερίας νόσῳ τὴν ψυχὴν κακῶς ἀποβλήξαντος ἀπεκομίσθη τὸ δύστηνον αὐτοῦ σῶμα εἰς τοὺς Ἁγίους Ἀποστόλους. Τὸ δὲ σῶμα τοῦ Θεοφίλου διὰ τοῦ Βουκολέοντος ἐξαγαγόντες λαθραίως διέσωσαν πλησίον τὰ Ναρσοῦ, ἐν τῇ νῦν λεγομένη τῆς Θεοφοβίας, καὶ τοῦτο ἐκείσε κατέθηκαν.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΙΧΑΗΛ ΜΕΤΑ ΘΕΟΔΩΡΑΣ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΣ ΑΥΤΟΥ.

α'. Τῷ ςτλθ' εἶτι τοῦ κόσμου, ἀπὸ δὲ τῆς θείας σαρκώσεως ὠθ', ἐβασίλευσε Μιχαὴλ ὁ υἱὸς Θεοφίλου σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ Θεοδώρα, ἕτη δεκαπέντε, μόνος δὲ ἕτη δέκα, καὶ σὺν Βασιλείῳ ἔτος ἐν²⁴. Ὅστις²⁵ τὴν πατρῴαν βασιλείαν διαδεξάμενος, τὴν δὲ²⁶ θεοστυγῆ παρεισφρήσασαν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ δεινῶς ἐπικυμώσασαν νέαν ὀρησκειαν εὖ μάλα γνησίως ἀποσεισάμενος, τὴν ἔκκαλοι θεοφιλῆ καὶ²⁷ θεοδράβευτον ἱεράν τε καὶ ὀρθοτάτην πίστιν ἀνεκέρυξεν. Ἢ δὲ²⁸ Θεοδώρα οὕτως ἦν πιστὴ καὶ ὀρθόδοξος ὡς καὶ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς εἶτι περιόντος λάθρα τὰς ἀγίας εἰκόνας τιμᾶν καὶ προσκυνεῖν. Ἦτις γνώμη μὲν ἑαυτῆς, ὑποθήκη δὲ καὶ παραινέσει Θεοκτίστου κανικλείου καὶ λογοθέτου, ἐξελαύνει τε τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς πόλεως τὸν πατριάρχην Ἰωάννην σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν ὄντας, περιορίσασα τοῦτον ἐν τῷ στενῷ εἰς τὸ Κλειδὸν οὕτως καλούμενον. Λέγεται δὲ καὶ σὺντεκνον αὐτῆς εἶναι. Εἰσάγει δὲ τὸν ἐν ἁγίοις Μεθόδιον μοναχὸν ὄντα, καὶ πατριάρχην ἀποκαθιστᾷ. Καὶ πάντας τοὺς ὑπὸ Θεοφίλου ἐξορίστους μοναχοὺς καὶ ἐπισκόπους [P. 527] ἐνώσασα τὴν ὀρθόδοξον ἐβεβαίωσε πίστιν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν εἰρήνευσεν τῇ πρώτῃ Κυριακῇ τῶν ἁγίων νηστειῶν²⁹. Εἰ γὰρ καὶ νηπίος ἐτύγγανεν ὁ βασιλεὺς, ἀλλ' ὁ ἐκ στόματος νηπίου καὶ θηλαζόντων καταρτησάμενος³⁰ αἰώνος, αὐτὸς καὶ τοῦτον³¹ παρεσχέασε τὴν ἀλήθειαν

τοῦ θεοῦ δόγματος ἀνυμνήσει καὶ φανερωσάει ἥρως ἅπαντες τοῦ δι' ἄκραν εὐσπλαγχνίαν³³ σαρκοθένητος Θεοῦ Λόγου καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἐπὶ γῆς ὀφθέντος καὶ συναναστραφέντος κατὰ τὴν ἱερὰν χρησιμο-
λογίαν.

β'. Σύνοδον³⁴ γὰρ ἁγίων καὶ θεηγόρων Πατέρων³⁵ ἐν Κωνσταντινουπόλει συναθροίσας, ὅφ' ὧν ἦ τῶν κακῶν καὶ δυσθύνμων Εἰκονομάχων κάκιστος αἰρεσις³⁶ ἀκριβῶς ἐλεγθεῖσα καὶ τὰ βδέλυρά ταύτης ληρῆματα διαβόρηθην ἀνατραπέντα, φαίδρως δ' τῆς ὀρθοδοξίας λόγος ἀνέτειλεν³⁷ ὡσπερ ἐκ τινων μυχαιτάτων³⁸ καὶ δυσδιεξοδεύτων λαθουρίθων καὶ σκοτεινῶν βαράθρων [καὶ] τῆς ἐξαγίστου καὶ πεφαιλισμένης³⁹ αἰρέσεως. Καὶ οὕτως ὁ μὲν ταύτης Ἐξαρχός τε⁴⁰ καὶ διδάσκαλος σὺν⁴¹ τοσέτο ὁμόφροσιν αὐτοῦ διώκταις καὶ ὑβρισταῖς, ὡς⁴² τῆς ἀληθείας ἀντίθετοι⁴³ καὶ φεΐδους προστάται, ὡς λυσσώδεις λύκοι καὶ τῆς μυσταρᾶς καὶ δαιμονιώδους τῶν Μανιχαίων Ὀρησκείας, ἀφ' ὧν καὶ τὴν ἀφρημίην καὶ τὴν ἀρχὴν εὐληφασιν⁴⁴, ἐκδιώκεται⁴⁵, ἀντεισάγεται δὲ κοινή ψήφω καὶ θεῖα προβολῇ⁴⁶ τε καὶ χάριτι Μεθόδιος ὁ αἰδιδυμος καὶ τῆς ὀρθοτομίας καὶ⁴⁷ ὀρθοδοξίας πύρμαχος, ὅς γε πάσας⁴⁸, ὡς ἔπος εἰπεῖν, τὰς διαβολὰς καὶ τὴν⁴⁹ ὀλέθριον κατὰ τῶν ἱερῶν εἰκόνων μεθοδείαν καὶ τὴν βέβηλον κεινοφωνίαν⁵⁰ τῶν αἰρεσιάρχων καὶ φοιτητῶν⁵¹ τῆς ἐκείνων κάκονοιαις⁵² καὶ φρενοβλάβειας ἄριστα καὶ σαφέστατα διελέγξας⁵³ καὶ ἀνατρέψας⁵⁴, εἰ καὶ τις ἄλλος· καὶ διὰ τοῦτο πολλοὺς προὔπεστη⁵⁵ διωγμοὺς καὶ κινδύνους καὶ θλίψεις⁵⁶ πολλάς καὶ κακὰς, ἐξ ἐπιμέτρου δὲ σφόδρα⁵⁷ ὑπὸ τοῦ θεηλάτου Θεοφιλου.

γ'. Τίς γὰρ ἀριθμήσει⁵⁸ τοὺς ποικίλους καὶ ἀλλεπαλλήλους⁵⁹ διωγμοὺς καὶ πειρασμοὺς καὶ τὰς ἀφεγγεῖς κατακλίσεις καὶ τοὺς ζοφώδεις βόθρους καὶ τὰς τῶν ἀναγκαίων περιστάσεις, φιλῶν τε καὶ ὁμόφρονων στερήσεις, καὶ τὰς ἄλλας συμφορὰς ἃς ἔτλη γενναίως καὶ προθύμως παρὰ τῶν ἀνοσίων, αἰεὶ⁶⁰ περιφύρων ἐναργῶς εἰς τύπον καὶ ὑπογραμμὴν ὑπομονῆς τοῖς φερεπόντοις, καὶ φεγγομένη⁶¹ [P. 528] καὶ αὐτοῦσα παραίνεσις προδήλως γενόμενος; Καὶ οὕτως ὁ θεαπέσιος τὴν Ἐκκλησίαν εὐδοκίᾳ⁶² Θεοῦ παραλαβῶν, καὶ συνεργούντων τῶν θεοφόρων Πατέρων, ὁ μὲν οἶκος τοῦ Θεοῦ, τὸ σύστημα τῶν ὀρθοδόξων ἐπορεύετο καὶ θεῖα βώμῃ σαφῶς ἐκραταιοῦτο⁶³ καὶ διέπρεπεν ἔργῳ καὶ λόγῳ· ὁ δὲ τῶν αἰρετικῶν τῶν σύλλογος καὶ τῆ⁶⁴ Ἰουδαϊκῆ τῆς ὄντι σπειρα καὶ

A stare, ac Dei Verbi ob summam misericordiam incarnati et cum hominibus conspecti atque versati, juxta quod perhibitum oraculo est, effecit.

2. Synodus enim sanctorum ac divinorum Patrum Cpoli cogitur, quorum diligentia atque opera, pessima nequissimorum nefastorumque Iconomachorum hæresi gnauiter confutata ejusque diserte exsecrandis eversis deliriis, rectæ fidei doctrina grato jubare effulsit velut ex reconditissimis quibusdam impermeabilibusque labyrinthis ac tenebricosis barathris scelestissimaque ac pravissima hæresi. Atque in eum modum, ipsius antistes ac magister cum suis asseclis, persecutoribus ac contumeliatoribus, ut qui veritatis adversarii falsique defensores essent, velut lupi rabidi exsecrandæque ac dæmoniæ Manichæorum sectæ, ex quibus et illis sumpta occasio et ductum exordium, effugatur. ejus vero loco, communi suffragio divinaque promotione et gratia, inclutus vir Methodius, rectæque fidei ac doctrinæ propugnator, inducitur; qui nititur omnes, ut verbo dicam, calumnias exitio samque adversus sanctas imagines dolosæ mentis versutiam profanæque vocum inanitatem hæreseos principum, horumque inanitatis verborum emotaque mentis discipulorum, si quis alius optime dilucidissimeque **813** confutavit atque evertit; eamque ob rem multas ante passus est persecutiones et pericula, multasque et malas afflictiones, ex abundante autem vehementer ab exagitato a Deo Theophilo.

3. Quis enim enumerare sufficiat varias et continuas persecutiones ac tentationes illucesque carceres ac caliginosos scrobes foveasque; necessariorum afflictos casus, amicorum parique sensu fidelium amota solatia, aliasque ærumnas ac mala, quæ forti animo atque alacri, scelestissimorum grassatione vique illata, sustinuit, lucide semper ad patientiæ formam et exemplum ærumnosæ malisque attritis circumferens; loquens ac tacens manifesta exhortatio existens? Inque eum modum viro divino Ecclesiæ clavo admotus, adjuvantibus divinis divinoque sensu Patribus, domus Dei, orthodoxorum cæstus, ibat, divinoque robore clare confortabatur, atque opera et doctrina omni decore effulgebat: hæreticorum autem conventus et Ju-

VARIE LECTIONES.

³³ εὐσπλ. καὶ φιλανθρωπίαν σαρκ. θεοῦ P. ³⁴ σύνοδος P. ³⁵ ὁσίων πατέρων καὶ θεηγόρων C. ³⁶ δυσθύνμων κάκιστος αἰρεσις τῶν εἰκονομάχων C. ³⁷ ἐξανέτειλεν C. ³⁸ μυχαιτῶν C. ³⁹ πεφαιλισμένης ταύτης προλεχθεῖς Ἐξαρχός C. ⁴⁰ τε add. C. ⁴¹ σὺν] καὶ συνδικαίως καὶ θεοκρίτως πάνυ σὺν C. ⁴² ὡς] ὡς ἀνήκεστοι πάντων καὶ λυσσώδεις ἄμα καὶ C. ⁴³ ἀντίθετοι λαν, ὡσπερ δὴ καὶ οἱ τῆς μυσταρᾶς καὶ δαιμονιώδους ὀρησκείας τῶν μανιχαίων C. ⁴⁴ ὧν καὶ τὴν μάχην καὶ τὴν μανίαν κατὰ τῆς ἐναρκαῶς θείας οἰκονομίας, τὴν ἀφ. C. ⁴⁵ ἐκδιώκεται οἰμ. C. ⁴⁶ προσβολῇ P. ⁴⁷ ὀρθοτόμου καὶ τῆς P. ⁴⁸ πάσαν C. ⁴⁹ τοῦ τε διαβόλου τὴν C. ⁵⁰ κεινοφωνίαν C. ⁵¹ φοιτ.] φλύαρον C. ⁵² κεινοφωνίας P. ⁵³ προδιελέγξας C. ⁵⁴ καὶ ἀναθεΐξας C. ⁵⁵ πολλοὺς μὲν ὑπέστη C. ⁵⁶ καὶ θλ. πολλὰς καὶ] τε καὶ βασάνους C. ⁵⁷ σφόδρα οἰμ. C. ⁵⁸ τίς γὰρ ἀριθμήσει οἰμ. C. ⁵⁹ ἐπαλλήλους C. ⁶⁰ καὶ βόθρους ἀφεγγεῖς καὶ ζοφώδεις κατακλίσεις καὶ τῶν ἀναγκαίων στερήσεις φιλῶν τε καὶ ὁμοδόξων αἰρετικῶν γενναίως καὶ προθύμως, καὶ τὰ σύμβολα τῆς κακουργίας ἧς ὑπέμεινε παρὰ τῶν ἀνοσίων, αἰεὶ C. ⁶¹ καὶ φεγγομένη οἰμ. ⁶² εὐδοκίᾳ τοῦ κρείττους καὶ συνεργείας τῶν θεοφόρων πατέρων παραλαβῶν ὁ C. ⁶³ ἦ οἰμ. C.

daica re vera coliors cunenque valde confundebatur ac infirmabatur, cum palam obturaretur ac quotidie everteretur. Confestim namque imperialibus jussis hortatuque et ope revocati sunt atque soluti liberique dimissi, qui exsilio relegati Patres erant et acerbo carcere detenti, **814** unaque monachorum turba copiosa : sed et religiosorum saecularium non pauci, quorum miser ac scelestissimus substantias abstulerat, ac partim quidem dira morte conficiens, partim varii generis verberibus excrucians exsilio relegaverat, ut qui scelestissimi Theophili nec blanditiis nec minis quidquam omnino morem gererent.

4. Imperante itaque Michael et Theodora ejus matre, Apodinar Saracenorum tribunus, diu ante expeditis copiis, ingenti navium triremiumque formidabilium quadringentarum stupendarumque apparatu, adversus Dei munitam praesidio Cpolim processit. Eum tamen divina ultio perdidit, elisis cunctis navibus una cum vectoribus ac classario milite in Cibirrhæotarum promontorio, cui nomen Chelidonia; septem nec plures in Syria naves cladem evasere.

5. Prima autem sanctorum Juniorum Dominica, post celebrata orthodoxias quam vocant, id est, restitutionis imaginum, solemnia, mittitur in Cretam Theoctistus logotheta; profectusque cum ingentibus copiis ac classe numerosa, ingenti terrore Agarenos affecit, qui adhuc imparati essent, nec tantis adversum se copiis possent obsistere. Vehementius **815** autem et ipse perterritus est et consternatus, fugamque arripuit, eo scilicet rumore, quasi Augusta alium creasset imperatorem. Qui fuit Saracenorum dolus suorumque corruptio, eo pavore ejus dejectis animis, ut ad imperatricem redire et exercitum adversariorum gladio concidentium relinquere persuaserint. Cumque in Creta ignavus degenerisque animi exstiterit, deterior infeliciorque inde reversus eluxit. Cum enim egressus Amer, suscepta adversus Romanam ditionem expeditione, quidquid obvium esset, devastaret ac everteret, eundem rursus Theoctistum tanquam fidelissimum ac sibi devinctum hominem cum ingentibus copiis Theodora et Michael adversus Amerem misere. Qui cum venisset, conserta pugna cum Amere ad locum quem Mauropotamum vocant, victus fugatusque reversus est, suorum multis necatis, nonnullis vero etiam ad Amerem ob viri morositatem ac tetricos mores fuga elapsis; in quibus et Theophanes Pharganita, vir inter cæteros virili præstans fortitudine atque re-

A συμμορία κατηχύνετο κομιδῇ καὶ ἠσθένει προφανῶς ἐπιστομιζομένη καὶ ἀνατρεπομένη καθ' ἑκάστην ἡμέραν. Καὶ δὴ λοιπὸν αὐτίκα διὰ βασιλικῆς ἐπιτροπῆς καὶ συνεργίας ⁸³ ἀνεκλήθησαν τε καὶ ἀνέθησαν οἱ ἐν ἐξορίαις καὶ πικραῖς φυλακαῖς Πατέρες, ἅμα καὶ τὰ πλήθη ⁸⁴ τῶν μοναζόντων. Καὶ μέντοι καὶ τῶν εὐσεβῶν κοσμικῶν οὐκ ὀλίγως ⁸⁵, ὧν ὁ τῆλας καὶ ἀλιτήριος τυραννικῶς ⁸⁶ τὰς ὑπάρξεις ἀφελόμενος ⁸⁷, καὶ τοὺς μὲν δυσθανάτωσας, τοὺς δὲ μάπτει πολυειδέσει καὶ πολυτρόποις καὶ δειναῖς τιμωρίαις ⁸⁸ παραθοῦς ἐξώρισεν, ὡς μὴ περθεμένους παντελῶς μήτε ταῖς θωπείαις μήτε ταῖς ἀπειλαῖς τοῦ ἀλιτηρίου Θεοφίλου ⁸⁹.

B δ'. Ἐν γοῦν τῇ αὐτοκρατορίᾳ Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρας τῆς αὐτοῦ μητρὸς Ἀποδείναρ ⁹⁰ ὁ Σαρακηνῶν φύλαρχος ἐκ πολλῶν χρόνων ἐτοιμαζόμενος ἐν θυνάμει βαρεῖα δρομώνων τετρακοσίων φοβερῶν καὶ καταπλήκτων ἤρχετο κατὰ τῆς Θεοφρουρήτου ⁹¹ Κωνσταντινουπόλεως. Ἀλλὰ τοῦτον ἡ θεία δίκη προφθάσκα ⁹² διώλεσε, πάντων τῶν πλοίων αὐτοῦ ⁹³ αὐτάνδρῳ συντριβέντων ἐν τῷ ⁹⁴ ἀκρωτηρίῳ τῶν Κιβυρραίων τῷ λεγόμενῳ Χελιδονία, διασωθέντων εἰς Συρίαν ἑπτὰ καὶ μόνας ⁹⁵ ἐξ αὐτῶν ⁹⁶.

C ε'. Τῇ δὲ ⁹⁷ Κυριακῇ τῶν ἁγίων Νηστειῶν, μετὰ τὸ γενέσθαι τὴν ὀρθοδοξίαν, ἀπέστειλε Θεόκτιστον τὸν λογοθέτην ἐν Κρήτῃ. Ὅς ἀπελθὼν μετὰ πολλοῦ πλήθους καὶ στόλου μεγάλου, σφόδρα μὲν ἐπτόησε τοὺς Ἀγαρηνοὺς, ὀδυνάτουοντας ἐτι πρὸς τὴν στρατείαν ἐκείνου ἀνταγωνίζεσθαι, σφοδρότερον δὲ καὶ αὐτὸς ἐπτόηθη καὶ τὴν φυγαδεῖαν ἠσπάσατο, τὴν Λγούσταν μαθὼν ὡς ἄλλον βασιλέα προχειρίσατο, ὅπερ μέθοδος Σαρακηνῶν καὶ δωροληψία τῶν μετ' αὐτοῦ ἐκπλήξαν αὐτὸν πέπεικε πρὸς τὴν βασιλίδα ἐπανελθεῖν καὶ καταλιπεῖν τὸν στρατὸν μαχαίρας ἔργον. Τοῖς τε ἐν Κρήτῃ φαῦλος φανείας χεῖρων ἐφάνη καὶ δυστυχέστερος ἐκείθεν ὑποστραφεῖς. Ὅς γὰρ ἐξελθὼν τότε κατὰ Ῥωμανίαν; ὁ ἄμερ ἐληγίζετο πᾶν τὸ ἐν ποσὶ καὶ κατέστρεφεν, [P. 529] τὸν αὐτὸν πάλιν Θεόκτιστον ὡς πιστότατον καὶ οἰκειότατον μετὰ δυνάμειος πολλῆς; κατὰ τοῦ ἄμερ Θεοδώρα καὶ Μιχαὴλ ἀπεστάλασιν· ὅς καὶ παραγεγονῶς καὶ πόλεμον συνάψας τῷ ἄμερ εἰς τὸν λεγόμενον Μαυροπύταμον ἠτήθη τε καὶ ὑπέστρεψε, πολλῶν μὲν ἀναιρεθέντων, τινῶν δὲ καὶ προσφυγόντων τῷ ἄμερ διὰ τὴν τοῦ λογοθέτου βαρῦτητα καὶ ἐπάχθειαν, ὧν εἰς ἦν καὶ Θεοφάνης ὁ ἐκ Φαργάνων, ἀνδρῖα τε καὶ ῥώμη διαφέρων πολλοὺς, ὅς ὕστερον χρόνοις τισὶ λόγον ἀπαθείας λαθῶν προσφεύγει τοῖς Χριστιανοῖς. Θεόκτιστος δὲ ἐκείθεν ὑποστραφεῖς πρὸς τὴν πόλιν εἶχετο τῆς αὐτῆς οἰκειότητος. Καὶ τῷ τῆς Λγούστας ἀδελφῷ Βάρδα εἰς τινὰς λόγους ἐλθὼν τὴν ἤτιαν

VARIE LECTIONES.

⁸³ βασιλικῆς κελεύσει; ἐπιτροπῇ τε καὶ συνεργίᾳ P. ⁸⁴ τὸ πλήθος; C. ⁸⁵ ὀλίγοι C. ⁸⁶ τυραννικῶς add. C. ⁸⁷ ἀφατρούμενος C. ⁸⁸ καὶ πολυτρόποις καὶ δειναῖς τιμωρίαις add. C. ⁸⁹ post Θεοφίλου C: μήτε μὴν τῇ πολῇ καὶ κωδοξίᾳ τοῦ φένακος καὶ ἀλάστορος. Sequitur in C anacephalæosis Chronici: γίνεται οὖν ἀπὸ μὲν τοῦ Ἀδάμ μέχρι τοῦ κατακλισμοῦ ἔτη διαχίλια διακόσια τεσσαράκοντα δύο, etc. cf. Montfaucon. biblioth. Coislin. p. 205 extr. ⁹⁰ Ἐν τῇ οὖν αὐτοκρατορίᾳ αὐτοῦ Ἀποδείναρ C. ⁹¹ Θεοφρουτῶ C. ⁹² προφθάσκα add. C. ⁹³ αὐτοῦ add. C. ⁹⁴ τῷ om. C. ⁹⁵ διασωθείς ἐν Συρίᾳ ἑπτὰ καὶ μόνα P. ⁹⁶ post αὐτῶν C. εἰ γὰρ καὶ p. 811 16. ⁹⁷ Τῇ δὲ] ἔως ὧδε τὸ χρονικὸν Γεωργίου, καὶ ἀπὸ τῶν ὧδε τοῦ λογοθέτου, magro P.

τούτω προσήπτε καὶ ἀνετίθετο, ὡς τῇ παραινεσει τοῦτου καὶ τῇ βουλῇ τὸ Ῥωμαϊκὸν ἐστράτη στρατόπεδον· καὶ τοῦτον τῆς πόλεως ἐξῶσεν βουλῇ Θεοδώρας Αὐγούστης.

cohaesit. Is, nonnullis cum Barda Augustæ fratris collatis sermonibus, ei cladem adscribebat, quasi ejus hortatu ac voluntate Romanus exercitus fusus fugatusque esset; quem et Theodoræ Augustæ nutu et consilio urbe expulit.

ζ'. Ὁ δὲ αὐτὸς Θεόκτιστος παραδυναστεύων ὦν τῇ Αὐγούστη οἰκήματα καὶ λουτρὰ καὶ παράδεισον ἐν τῇ νῦν καλούμενῃ Ἄψιδα πεποίηκεν πρὸς τὸ πλησίον αὐτὸν εἶναι τοῦ παλατίου. Πρὸς δὲ φυλακὴν καὶ σωτηρίαν ἰδίαν καὶ πόρταν σιδηρᾶν ἐν τῇ Δάφνῃ κατασκεύασεν, καὶ παπῖαν φυλάττειν ἐκέλευε διωρίσαστο. Ἦδη δὲ βασιλεὺς ἀνδρωθεὶς ἐσχόλαζε τοῖς κωνηγίοις καὶ ταῖς τῶν ἵππων ἀμίλλαις ἐν τῷ διαώλει τοῦ ἵππικου καὶ ταῖς λοιπαῖς ἀκαθαρσίαις. Βουλὴν οὖν ποιήσασα Θεοδώρα Αὐγούστα μετὰ τοῦ λογοθέτου Θεόκτιστου δοῦναι γυναῖκα Μιχαὴλ τῷ υἱῷ αὐτῆς· ἔγνω γὰρ ὡς συνεφιλιώθη Εὐδοκίᾳ τῇ τοῦ Ἰγερροῦ, μισουμένη τῷ λογοθέτῃ καὶ τῇ δεσποίνῃ σφοδρῶς δι' ἀναίδειαν. Διὸ συζευγνύουσιν αὐτῷ Εὐδοκίαν τὴν τοῦ Δεκαπολίτου, μεθ' ἧς στεφανοῦται ἐν τῷ Ἁγίῳ Στεφάνῳ τῷ εἰς τὴν Δάφνην, γεγονότος τοῦ παστοῦ μὲν εἰς τὴν Μάγναυραν, τῆς δὲ συγκλήτου ἀνακλιθεῖσης ἐν τοῖς ἰθ' ἀκκουβίτοις.¹⁶

ζ'. Μετὰ δὲ μικρὸν ὁ τῶν βουκιλλαρῶν στρατηγὸς ἦγαγε ἵππον τῷ βασιλεῖ θυμοειδῆ καὶ γενναῖον. Ὁ δὲ τούτου τῷ ἵππικῷ βουλόμενος ὑποζεύξαι ἡδούλετο καταμάθειν τοὺς τε ὀδόντας, ἐξ ὧν ἡ τῶν ἐτῶν ἡσότης διαγιγνώσκειται, τὸ τε ἦθος πολὸν ἐστί. Τοῦ δὲ ἵππου θρασυνομένου καὶ σκιρτῶντος ἦν ἀχθόμενος ὁ βασιλεὺς περὶ τοῦτου, ὡς μηδεὶς ὄντος μηδὲ εὐποροῦντος γενναϊότητι καὶ ἐπιστήμῃ τὸν ἵππον ἐξήμερώσαντος ἢ μόνον κατακράτησαντος. [P. 530] Ὡς ὧν ἤχθετο, παρῶν ὁ Θεοφιλιτζης εἶπεν, ὅτι Δέσποτα, ἔχω νεώτερον ἐμπειρότατον καὶ ἀνδρειότατον εἰς τοὺς ἵππους, οἷον ἐπιποθεῖ ἢ βασιλείᾳ σου, τοῦνομα Βασίλειον. Τοῦ δὲ βασιλέως παρῶν ἐλλοεῖν κελύσαντος ἀπατάλη κλιτώνιτης ἐν τῇ σιδηρᾷ πύλῃ, καὶ τὸν Βασίλειον εὐρῶν μετὰ σπουδῆς ἦγαγε πρὸς τὸν βασιλέα. Καὶ κελυσοθεὶς τὸν ἵππον κρατῆσαι, ὁ δὲ μετ' ἑαυτοῦ τὸν χαλινὸν κρατῆσας, τῇ δὲ ἐτέρᾳ τοῦ ὠτός δραξάμενος τοῦ ἵππου, εἰς ἡμερότητα προβάτου μετέβαλεν. Ἐὰρ ἀρσῶθεις καὶ θεραπευθεὶς ὁ βασιλεὺς παρέδωκεν αὐτὸν Ἀνδρᾶς ὄντι ἐταιρειάρχῃ τοῦ εἶναι εἰς τὴν ἐταιρείαν καὶ δουλεύειν ἐν τοῖς ἵπποις.

η'. Ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην διηγήσασθαι περὶ τοῦ αὐτοῦ Βασίλειου τὴν τε ἀνατροφὴν, καὶ ὅθεν ἐστὶ μέχρι τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως. Ὁ αὐτὸς Βασίλειος γεννᾶται ἐν Μάκεδονίᾳ ἐν τοῖς χωρίοις Ἀδριανουπόλεως, ἐπὶ τῆς βασιλείας Μιχαὴλ τοῦ Ῥαγκαθέ, πατρὸς Ἰγνατίου πατριάρχου, γαμβροῦ δὲ Νικηφόρου τοῦ βασιλέως εἰς Προκόπιαν τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα. Ἐπὶ τοῦτου ἐξῆλθε Κροῦμος ὁ ἀρχὼν Βουλγαρίας κατὰ Χριστιανῶν· καὶ τραπέζι Μιχαὴλ, καὶ Ἀδῶν ὁ Ἀρμένιος τυρανῆσας αὐτὸν καὶ βασιλεύσας,

A bore, qui nonnullis deinceps secutis temporibus, accepta securitatis fide, ad Christianos fuga reversus est. Ab ea redux expeditione Theocistius et in urbem receptus eadem Augustæ necessitudine

collatis sermonibus, ei cladem adscribebat, quasi ejus hortatu ac voluntate Romanus exercitus fusus fugatusque esset; quem et Theodoræ Augustæ nutu et consilio urbe expulit.

6. Is porro Theocistius, cum Augusta regni administrator, ædes, 816 balnea et hortos ædificavit versus locum Apsidam dictum, ut esset prope palatium. Et ut saluti suæ consuleret, portam ferream in Daphne fabricatus est, constituitque ut papias ibi custodias ageret. Jam vero imperator viri ætatem adeptus grandiorque factus venationibus, aurigationibus, agendisque equis in medio Circi spatio ac reliquis spurcitiis animum otiumque addicebat. Consilium igitur Theodora Augusta cum Theocisto logotheta iniit de uxore jungenda Michaeli filio suo. Noverat enim amicitiam junxisse cum Eudocia Ingerina, impudenti genio atque indole, logothetæ atque Augustæ vehementer exosa. Eam ob rem ei copulant Eudociam Decapolitæ filiam, quæcum corollis nuptialibus donatur in S. Stephani, quæ est in Daphne. Stratus in Magnaura nuptialis thalamus; acceptus epulis senatus in novemdecim accubitis.

7. Haud multo post buccelliariorum dux equum adduxit imperatori animosum ac strenuum. Cumque hunc Circensibus subjugare vellet, in animo habebat ut dentes viseret, quorum indicio equorum ætatis dignoscitur ac indoles, qualis est. Equo autem ferociente et subsultante, ægre rem ferebat imperator, cum nemo esset ea ingenii dexteritate ac peritia qua equum posset ad mansuetudinem traducere aut saltem tenere. Dum igitur moleste ferret, præsensque Theophilitzes esset, ait: *Habeo, 817 domine, adolescentem artis equorum expertissimum strenuissimumque, qualem majestas tua desiderat, Basilium nomine.* Quem cum imperator confestim præsto esse jussisset, missus est cubicularius ad portam ferream, inventumque Basilium omni festinatione ad imperatorem adduxit. Is vero una manu prehensio freno, alteraque equi aure arrepta, ad pecudis ipsum mansuetudinem traduxit. Ea re recreatus imperator ac obsequio delinuit Andree hæteriarchæ Basilium tradidit, ut inter fœderatos mereret ac equis operam navaret.

8. Operæ pretium vero duxi de eodem Basilio narrare, quomodo sit educatus et unde profectus, usquedum talis oblata occasio est. Basilius in Macedonia nascitur, in agro Adrianopolitano, Michaelis Rancabe, Ignatii patriarchæ patre, imperatore, Nicephori imperatoris genero, ejus sibi copulata filia Procopia. Eo imperii clavum tenente Crumus Bulgarorum princeps adversus Christianos egressus est; fusoque ac fugato Michaelis, atque Leone Armenio in eum arrepta tyrannide in seque trans-

VARIABLE LECTONES:

¹⁶ ἀκκουβίτου Ι'.

lato imperio, ipsum pone insecutus Crumus urbem obsidione cinxit, lanceaque percussus a Leone Armenio, reversusque in Bulgariam, misit ad S. Mamantis, qui xeneas illic statuas auferrent. Profectus vero etiam Adrianopolim urbem cepit, transtulitque decem milia virorum, non numeratis feminis, eisque trans Danubium sedes assignavit. In diebus **818** autem Theophili imperatoris erat in Macedonia magister militiæ Cordules nomine. Habebat vero etiam filium Bardam nomine, virili admodum fortitudine ac strenuum, quem reliquit ut vice sui Macedonibus cum Imperio trans Danubium positus præset. Is arte quadam ac machina ingressus est ad Theophilum, quemadmodum illic superius scriptum est. Eo gratissime suscepto, cognitoque quid vellet animus, missa navigia sunt, quæ illos assumptos in urbem reducerent. Erat porro Bulgariæ princeps Baldimer, Crumi nepos, pater Symeonis, qui postea rerum potitus est.

9. Consilium itaque iniiit populus, ut cum uxoribus atque liberis in Romanæ ditionis loca egredierentur. Egresso vero Michaelē Bulgario in Macedonia, cœperunt trajicere cum suis facultatibus. Quo cognito comes ipse trajecit, ut eis bellum inferret. Spe itaque anxii Macedones caput sibi præfecerunt Tzantzem et Cordulem; pugnaque congressi multam hostiam dederunt stragem: capti etiam nonnulli. Cum autem non possent Bulgariam trajicere, ad Ungros confluxerunt, narrata illis sua omni ac Macedonum fortuna. Sed et missa ab imperatore navigia, quæ in urbem eos susceptura essent, venerunt. Confestim igitur Unni innumerabili turba apparuerunt. At illi, iis visis, cum lacrymis clamare: *Deus sancti Adriani, auxiliæ nobis; bellique signa contulere. Ad quos Turci dixerunt: Date nobis omnem vestram substantiam, 819 et proficiscimini quo vultis. Id tamen ut præstarent in animum minime induxerunt, sed triduo instructa acie sub armis steterunt; quarta autem die in navigia ingredi cœpere. Quo viso Turci pugna congressi sunt ab hora septima ad vesperam; versosque eos in fugam persecuti sunt Macedones. In crastinum autem, cum vellet recedere, apparuerunt rursus Turci ut aciem conferrent. Surgens vero Macedonum junior Leo nomine, ex Gomostorum familia, qui postea agminis fœderatorum princeps fuit, aliique Macedonum viri inclyti, hostes fuderunt fugaruntque, ac reversi naves conscenderunt atque ad imperatorem sese receperunt: a quo magnifice suscepti in Macedonia, patriam suam, reversi sunt. Erat Basilius annos circiter viginti quinque natus. Patriæque redditus adhæsit Macedonice prætori Tzantzæ nomine, ut ei serviens in ejus obsequio esset. Nec ab eo frugis aliquid consecutus ad auream usque portam in urbem profectus est. Ingressusque, fessus ex itinere (erat enim dies dominicus, et sol ad*

A ἐλθὼν ἐπισθεν αὐτοῦ ὁ Κρούμος περιεκύκλωσε τὴν πόλιν. Λογχευθεὶς δὲ πρὸς Λέοντος τοῦ Ἀρμενίου καὶ ὑποστρέφων ἐν Βουλγαρίᾳ ἐπεμψεν εἰς τὸν Ἅγιον Μάμαντα ἀφελεῖν τὰ ἐκεῖσε χαλκᾶ ζώδια. Ἀπελθὼν δὲ καὶ ἐν Ἀδριανουπόλει παρελθεῖν αὐτὴν, καὶ μετέστησε χιλιᾶδας ἀνδρῶν δέκα χωρὶς γυναικῶν, καὶ τοὺτους κατόκισσε πέραν τοῦ Δανουβίου. Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις Θεοφίλου τοῦ βασιλέως ἦν στρατηγᾶτης ἐν Μακεδονίᾳ Κορδύλης προσαγορευόμενος. Εἶχε δὲ καὶ υἱὸν Βάρδαν ὀνόματι, ἠνδρωμένον πάντῳ, ὃν κατέλιπεν ἀντ' αὐτοῦ ἄρχειν τῶν Μακεδόνων τῶν δυνάτων πέραν τοῦ ποταμοῦ Δανουβίου. Αὐτὸς δὲ μετὰ μηχανῆς τινος εἰσῆλθε πρὸς Θεόφιλον, καθὼς ἐκεῖσε προεγράφη. Ὅν ὑποδεξιμένος χαίρων, καὶ γνοὺς ὃ θέλει, ἀπέστειλε πλοῖα ἀναλαβέσθαι αὐτοὺς καὶ ἀναγαγεῖν ἐν τῇ πόλει. Ἦν δὲ ἄρχων Βουλγαρίας ὁ Βαλδίμερ, ἑγγονος Κρούμου, πατὴρ Συμεῶνος τοῦ μετὰ ταῦτα κρατήσαντος.

Θ'. Ἐποίησεν οὖν βουλὴν ὁ λαὸς σὺν γυναιξίν καὶ τέκνοις ἐξελεῖν ἐν Ῥωμανίᾳ. Ἐξελθόντος δὲ τοῦ Μιχαὴλ Βουλγάρου ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἤρξαντο διαπερᾶν σὺν ταῖς ὑποστάσεσιν αὐτῶν. Μαθὼν δὲ ὁ κόμης [P. 531] τοῦτο ἀντεπέρας πολεμήσων αὐτοῦς. Ἀπογόνους οὖν οἱ Μακεδόνες ἐποίησαν κεφαλὴν αὐτῶν τὸν τε Τζάντζην καὶ τὴν Κορδύλην, καὶ συμβαλόντες πόλεμον ἀπέκτειναν ⁷⁹ πολλοὺς, τινὰς δὲ ἐκράτησαν. Οἱ δὲ μὴ δυνθέντες περᾶσαι Βουλγαρίαν προσεβόησαν τοῖς Οὐγγροῖς καὶ ⁸⁰ ἀνήγγειλαν αὐτοῖς πάντα τὰ τῶν Μακεδόνων. Ἦλθον δὲ καὶ τὰ πλοῖα τοῦ βασιλέως πρὸς τὸ ἀναλαβέσθαι αὐτοὺς πρὸς τὴν πόλιν. Παρευθὺ οὖν ἀνεφάνησαν Οὐννοὶ πλῆθος ἀπειρον. Οἱ δὲ ἰδόντες αὐτοὺς μετὰ δακρῶν ἐβόων λέγοντες· Ὁ Θεὸς τοῦ ἀγίου Ἀδριανοῦ, βοήθει ἡμῖν, καὶ παρετάσσοντο πρὸς συμβολὴν πολέμου. Οἱ δὲ Τοῦρκοι εἶπον πρὸς αὐτοὺς· Δότε ἡμῖν τὴν ὑπαρξίαν ὑμῶν πᾶσαν, καὶ ἀπέλθετε ἔνθα καὶ βούλεσθε. Οἱ δὲ τοῦτο ⁸¹ οὐ κατεδίξαντο, ἀλλὰ παρατεταγμένοι ὑπῆρχον ἐν τρισὶν ἡμέραις. Τῇ δὲ τετάρτῃ ἤρξαντο εἰσερχέσθαι εἰς τὰ πλοῖα αὐτῶν. Θεασάμενοι δὲ τοῦτο οἱ Τοῦρκοι συνέβαλον πόλεμον ἀπὸ ὥρας πέμπτῃς μέχρις ἐσπέρας· καὶ ἵραπὲν τὸ ἔθνος, κατεδίωκον αὐτοὺς οἱ Μακεδόνες. Καὶ τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ βουλομένων αὐτῶν ὑποχωρῆσαι, ἀνεφάνησαν πάλιν Οὐννοὶ πρὸς τὸ πολεμῆσαι αὐτοὺς. Ἀναστὰς δὲ Μακεδόνων νεώτερος, Λέων ὀνόματι, ἐκ γένους τῶν Γωμοστῶν, ὃς μετὰ ταῦτα γέγονεν ἐπιχειρᾶρχης, καὶ ἕτεροι ὀνομαστοὶ τῶν Μακεδόνων, ἔτρεψαν αὐτοὺς καὶ ἐξήλασαν· καὶ ὑποστρέφαντες εἰσῆλθον εἰς τὰ πλοῖα, καὶ ἀπεσώθησαν πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ φιλοτιμηθέντες παρ' αὐτοῦ ὑπέστρεψαν εἰς Μακεδονίαν, εἰς τὴν ἰδίαν χώραν αὐτῶν. Ἦν δὲ τότε Βασίλειος ὡς εἶναι τὰ ἔτη αὐτοῦ κε'. Ἀποκλιτασταθεὶς δὲ ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρᾳ προσεκολλήθη δουλεύειν στρατηγῷ Μακεδονίας τῷ λεγομένῳ Τζάντζῃ. Καὶ μηδὲν παρ' αὐτοῦ ὠφελήθεις ἦλθεν ἐν τῇ πόλει μέχρι τῆς Χρυσῆς πόρτης. Εἰσελθὼν κεκοπωμένος

VARIAE LECTIOES.

⁷⁹ ἀπέκτεινον P. ⁸⁰ καὶ οἱ P. ⁸¹ τοῦτο] τοῦ τε P.

ἐκ τῆς ὁδοποιίας (Κυριακὴ γὰρ ἦν, καὶ ὁ φίλιος ἄγγελος πρὸς θυμᾶς) ἀνεκλήθη ἐν τοῖς πεζουλοῖς τοῦ Ἁγίου Διομηδούς. Καθολικὴ γὰρ ἦν τότε ἡ ἐκκλησία, ἔχουσα προσμονάριον ὀνόματι Νικόλαον. Τῇ δὲ νυκτὶ ἐκείνῃ ἐκάλεσεν ἡ θεία φωνὴ τὸν προσμονάριον, λέγουσα· Ἐγερθεὶς εἰσάγαγε εἰς τὸ εὐκτήριον τὸν βασιλέα. Ὁ δὲ ἐγερθεὶς οὐδένα εὔρε πλὴν αὐτὸν τὸν Βασίλειον κείμενον ὡς πένητα, καὶ ἐπιστραφεὶς ἔπεσεν εἰς τὴν αὐτοῦ κοίτην. Πάλιν οὖν ἐκ δευτέρου ἦλθεν αὐτῷ ἡ τοιαύτη φωνή. Ὁ δὲ ἐξελθὼν καὶ κατασκοπήσας καὶ μηδένα εὐρῶν ἐπιστραφεὶς ἔκλεισε τὸν πυλῶνα καὶ ἀνέπεσε. Καὶ εὐθέως μετὰ ῥομφαίας τις δέδωκεν αὐτῷ εἰς τὴν πλευράν, λέγων· Ἐξελθὼν εἰσάγαγε ὃν βλέπεις ἔξωθεν τοῦ πυλῶνος κείμενον. Οὗτός ἐστιν ὁ βασιλεύς. Ἐξελθὼν οὖν μετὰ σπουδῆς σύντρομος, καὶ [P. 552] εὐρῶν Βασίλειον μετὰ τῆς πῆρας καὶ βάρδου, εἰσῆγαγεν ἔσωθεν τῆς ἐκκλησίας· καὶ τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ ἀπελθὼν μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ λουτρὸν ἔλουσεν αὐτὸν καὶ ἠλλάξε, καὶ ἐλθὼν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐποίησεν ἀδελφοποίησιν, καὶ συνευφραίνοντο ἀλλήλους.

ἱ'. Ὁ δὲ αὐτὸς Νικόλαος εἶχεν ἀδελφὸν ἱατρὸν, ὃς ἐδοῦλεν τῷ Θεοφιλίτῃ. Ἐλθὼν δὲ κατὰ τύχην ὁ ἱατρὸς πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἰδὼν τὸν Βασίλειον καὶ θαυμάσας τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἀνδρίαν αὐτοῦ, εἶπε πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· « Πόθεν ἐστὶν οὗτος; » Ὁ δὲ ἀναγγέλλει αὐτῷ πάντα, καὶ παρήγγειλε φυλάξαι τὸ μυστήριον. Καθεζομένου δὲ τοῦ ἱατροῦ ἐπὶ τραπέζῃ μετὰ τοῦ Θεοφιλίτῃ, καὶ τούτου καθ' αὐτὸν ἀναλαοισαμένου καὶ εἰπόντος, ὅτι· « Ἦθελον εὐρεῖν ἄνθρωπον ἐπιτήδειον εἰς τοὺς ἵππους, » ἀναστὰς ὁ ἱατρὸς εἶπεν αὐτῷ περὶ τῆς ἀνδρίας τοῦ Βασιλείου καὶ ὅτι· « Τοιοῦτός ἐστιν ὅσον ἐπιποθεὶς καὶ ζητεῖς. » Ἀποστείλας οὖν μετὰ σπουδῆς ἤγαγεν αὐτόν. Θεασάμενος οὖν αὐτὸν ἐπιάγουρον καὶ μεγάλην κεφαλὴν, ἔχοντα ἐπέθηκεν αὐτὸν Κεφαλᾶν, καὶ δέδωκεν τούτον τοῦ δουλεύειν τοὺς ἵππους αὐτοῦ. Ὡς οὖν προεῖρηται, διὰ τοιαύτην αἰτίαν δέδωκεν αὐτὸν ὁ Θεοφιλίτης Μιχαὴλ τῷ βασιλεῖ. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν αὐτὸν Βασίλειον εἰσαγαγὼν εἶπε τῇ μητρὶ αὐτοῦ ὡς χαίρόμενος· Δεῦρο ἴδε, μήτηρ, ὅσον ἀγρυρον εὖν ἐπελαβόμην. Ἡ δὲ ἐξεληθούσα καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀπεστράφη, εἰπούσα τῷ υἱῷ αὐτῆς· Οὗτός ἐστι, τέκνον μου, ὃ μέλλων ἀφανίσει τὸ γένος ἡμῶν. Ὁ δὲ οὐδαμῶς ἐπέσθη τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἢ ἤκουσεν αὐτῆς.

ια'. Ἐτελεύτησε δὲ ὁ ἐν ἁγίοις πατριάρχης Μεθόδιος, καὶ χειροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ Ἰγνάτιος· ὁ υἱὸς Μιχαὴλ κουροπαλάτου. Τῶν δὲ Βουλγάρων ἐπιδρομὰς ποιοῦντων ἐν Θράκῃ καὶ Μακεδονίᾳ καὶ ληϊζομένων τὰ τοιαῦτα θέματα, ἡ Θεοδώρα ταξιαῖνα ἐποίησεν, ὡς ἐκ τῶν χαστρῶν ἐπιτιθέμενοι Βουλγάρους, σποράδην καὶ κατ' ἄλλοις κούρσεύοντες, ἐφόγεον τούτους κατὰ ἡμαλώτιζον, ὥστε ὑποσταλῆναι τοὺς Βουλγάρους ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρᾳ.

ιβ'. Βάρδας δὲ ὁ Καῖσαρ ἐφιλιώθη Δαμιανῷ πατρικῷ καὶ παρακοιμωμένῳ. Ὁ δὲ τὸν βασιλέα κρατήσας ἔπεισε τοῦ εἰσαγαγεῖν τὸν Βάρδαν ἐν τῇ πόλει· ὃς διὰ δῶρων τοὺς βασιλέως οἰκέλους διαλαζάμενος ἔμα τῷ παρακοιμωμένῳ ὤρισθη προερχοσθαι εἰς τὸ

occasum vergebat) in S. Diomedis vestibulo ad quietem sese reclinavit. Nimirum erat tunc viris feminisque addicta ecclesia, mansionarium habens Nicolaum. Nocte autem illa præcepit divina vox mansionario, dicens: Surge, induc in oratorium imperatorem. Surgens vero neminem reperit præter Basilium 820 jacentem pauperis habitu. Reversusque in lectum sese jactavit. Rursus itaque secunda vice ad eum venit ejusmodi vox; egressusque circumspiciens, nemineque invento, reversus clauso vestibulo recubuit. Moxque pungens gladio lateri ait quidam: Egressus introducto quem in atrio jacentem vides: ipse est imperator. Egressus itaque cum festinatione tremebundus, offendensque Basilium cum pera et baculo, in ecclesiam B ingredi jussit. Vadensque postridie cum eo ad balnea lavit vestesque mutavit; veniensque in ecclesiam spiritalem cum eo fraternitatem iniiit, sequæ mutuo recreabant ac colletabantur.

10. Erat autem Nicolaus frater medicus, artis obsequio merens Theophiliti. Convenit forte fortuna medicus fratrem; inspectoque Basilio, ejusque proceritatem ac robur miratus, fratrem suum rogat undenam iste esset. Nuntiavitque ei omnia, et jussit ut secretum servaret. Sedente vero ad mensam medico cum Theophilite, eoque secum reputante atque dicente velle se hominem idoneum, qui suis equis operam daret, surgens medicus Basilii ei vires elocutus est, esseque virum ejusmodi qualem is expeteret ac quæriraret. Mittens itaque cum festinatione eum induxit. Videns itaque robustum juvenem ac confertum, prægrandi hominem capite, Cephalæ nomen tribuit, atque equitis sui obsequiis mancipavit. Ea igitur occasione et per eam causam, uti dictum est, Theophilites Basilium tradidit 821 Michaeli imperatori. Imperator vero eundem inducens Basilium, velut gratulans dixit matri suæ: Veni, vide, mater mea, qualem nunc juvenem robustum repererim. Egressa illa, eoque conspecto, pedem retulit, dicens filio suo: Ille est, fili mi, qui genus nostrum ac familiam deleturus est. Nihil tamen ille matri credidit aut ei D morem gessit.

11. Obiit vero sanctus patriarcha Methodius, et in illius locum subrogatur et ordinatur Ignatius, Michaelis europalatae filius. Bulgaris autem Thraciam et Macedoniam excursionibus vastantibus casque provincias depradantibus, Theodora militum præsidia coegit; qui ex castris in Bulgaros irruentes, sparsim et seorsim hos aggressi vel interfecerunt vel in captivitatem abduxerunt, ceteris Bulgaris patriam repetere coactis.

12. Bardas Cæsar amicitia junctus est cum Damiano patricio sacrique cubiculi intimo præposito; isque imperatoris compos effectus auctor illi est ut Bardam in urbem inducat; datisque muneribus iis qui ex aula essent imperatorisque neces-

sariis, una cum accubitore expugnatis, constitutum est ut in palatium accessum haberet. Conciliato vero etiam Theophane protovestiaro, tanquam viro fortissimo, cognomento Phargano, consilium inuenit cum Damiano necandi Theoctistum, sic vulgo dictum, caniclio præfectum. Imperator quoque in eam sententiam a Damiano inductus annuit et ipse ut res faceret. Dicebat enim Bardas **822** Damiano: *Quandiu Theoctistus cum Augusta versabitur, nunquam imperator rerum potietur regique culminia potestate fulgebit.* Profectus vero ex more Theoctistus ad Areobindi balnea, tumque ad secretariorum curiam veniens, oblatos libellos ac suggestiones tenens, in Lausiicum ingressus est; atque huc illuc jactans oculos Bardam cum fastu sedentem videret, turbatusque valde ait: *Si ad Augustam semel ingressus fuero, eum rursus fugabo et ejiciam.* Ingredientem autem illi in horologium in occursum venit Michael cum Damiano, nec eum ad Augustam ingredi passi sunt, sed cum ira libellos explicare et coram Michaelē legere jusserunt. Cumque rem volens nolens fecisset, referre pedem ac retroexire coactus est. Is porro amare flens lamentansque ac quiritans exiit. Occurrit Bardas in Lausiaco, ejusque genas cædere ac capillos ipsius vellere cœpit. Videns autem excubiarum drungarius Maniaces, exurgens Bardæ contradicebat, ne logothetam cæderet. Hi enimvero virum contrucidant, membratimque concidunt ad locum Scythia, immanium in eo bestiarum crudelitate ac feritate exhibita.

13. Id ubi Theodora ex papia cognovit, egressa adversus Michaelē, ut par erat, reliquosque qui eadem patrauerant, indignabunda excanduit. Cumque imperator nullum non moveret lapidem ut matrem placaret, nullum illa admittebat lenimen aut iram remittebat, ulliusve capax consolationis erat: sed quasi marinus fluctus, nihil lenior fiebat **823** aut obsequabatur. Quapropter, quemadmodum animum sensumque ac voluntatem, sic et personam operationemque imperator mutans, tot eam modis affligere eique molestus ingruere studebat, quot prius delinire atque fovere simulabat. Atque adeo sorores Theclam, Anastasiam et Annam aula ejecit, Pulcheriam vero, uti matri prædilectam, in monasterium Gastria dictum misit; tumque brevi post, omnes una conflans, monastico indutas habitu in monasterio Gastria, coma multavit.

14. Porro senatu acclamante unus ipse rerum potitur, Bardamque magistrum creat ac legionum domesticum. Cumque mater non conciliaretur, quibus eum modis affligere, et ob injustam Theoctisti eadem animo saucia, implacabilis inter eos erat inimicitia. Hancque adeo ipsam aula deturbans ad monasterium Gastria amandat. Illa nimio mœnore mente obruta, ac præ stupore sanis rationibus

A παλάτιον. Οικειωσάμενος δὲ καὶ τὸν Θεοφάνην πρωτοβυστιάριον ὡς ἠνδρειωμένον, τὸν ἐπιλεγόμενον [P. 533] Φάργανον, βουλὴν ποιούσι μετὰ Δαμιανῶ τοῦ ἀνελεῖν Θεόκτιστον τὸν οὕτω συνήθως ἐπιτοῦ κανικλείου λεγόμενον. Πεισθεὶς δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ Δαμιανῶ ἐπὶ τούτῳ συνήνεσε καὶ αὐτὸς γενέσθαι τοῦτο. Ἐλεγε γὰρ ὁ Βάρδας Δαμιανῶ, ὅτι Ἔως ἔστι Θεόκτιστος μετὰ τῆς Αὐγούστης, οὐκ ἄρξει οὐδὲ ἐξουσιάζει ποτὲ ὁ βασιλεὺς. Ὁ δὲ Θεόκτιστος ἀπελθὼν ἐν τῷ κοῦσματι τῶν Ἀρειοβίνδου, ὡς ἔθος ἦν αὐτῷ, εἶτα ἐλθὼν εἰς τὰ ἀσκηρητεία, κρατῶν τὰς ἀναφορὰς εἰσῆλθεν εἰς τὸ Λαυσιακόν. Καὶ περιβλεψάμενος εἶδε Βάρδαν καθεζόμενον ἐμπρακτον· καὶ παραχθὴς σφοδρῶς ἔφη, ὅτι Ἐγὼ εἰσελθὼν εἰς τὴν Αὐγούστην πάλιν ἐκδιώκω αὐτόν. Εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς τὸ Ὁρολόγιον, προῦπήνησεν αὐτῷ Μιχαὴλ ἅμα Δαμιανῶ καὶ οὐκ εἴασαν εἰσελθεῖν πρὸς Θεοδώραν, ἀλλ' ἐχελεύσθη μετ' ὀργῆς ἀνοῖξαι τὰς ἀναφορὰς καὶ ἀναγνῶναι ἐμπρασθεν αὐτοῦ. Ἄκοντα δὲ τοῦτο ποιήσαντα ἀντίστρεψεν αὐτὸν εἰς τοῦπισω ἐξελεῖν. Ὁ δὲ πικρῶς δακρῶν καὶ ὀλοφυρῶμενος ἐξῆλθε. Συνήνησε δὲ αὐτῷ Βάρδας εἰς τὸ Λαυσιακόν, καὶ ἤρξατο κατὰ κόρητος παλεῖν αὐτόν καὶ τίλλειν τὰς τρίχας αὐτοῦ. Ἰδὼν δὲ ὁ δρουγγάριος τῆς βίγλης ὁ Μανιάκης ἀναστὰς ἀντέλεγε τῷ Βάρδῳ· « Μὴ τύπτε τὸν λογοθέτην. » Οἱ δὲ σφάζουσιν αὐτόν καὶ μεληθδὼν κατακόπτουσιν εἰς τὸ Σκύθη, θηρῶν ὠμότητα καὶ ἀγριότητα ἐνδειξάμενοι.

εγ'. Τοῦτο μαθοῦσα παρὰ τοῦ πατρὸς Θεοδώρα, ἐξελοῦσα κατὰ τοῦ Μιχαὴλ, ὡς εἶκός, ἠγανάκτησε, καὶ τῶν λοιπῶν οἱ τὸν φόβον κατειργάσαντο. Καὶ τοῦ βασιλέως παντὶ τρόπῳ μηχανωμένου τὴν μητέρα ἐξελίεσθαι αὐτὴ ἀπαρηγόρητος ἔμεινε, μήτε τὴν ὀργὴν ἀφιεμένη μήτε παραμυθουμένη τισιν, ἀλλ' ὡς κλύδων θαλάσσιος νοουθετουμένη παρηγορεῖτο ^α καὶ κατεπίεθετο. Ὅθεν μεταβαλὼν ὁ βασιλεὺς, ὡσπερ τὴν ψυχὴν καὶ τὴν γνώμην, οὕτω δὲ καὶ τὸ σχῆμα καὶ τὴν ἐνέργειαν, τοσοῦτοις τρόποις λυπεῖν αὐτὴν κατεπίεγετο ὅσοις πρὸ τοῦ θεραπεύειν ἐσηματίζετο. Καὶ δὴ τὰς μὲν ἀδελφὰς αὐτοῦ, Θεόκλαν, ^β Ἀναστασίαν καὶ Ἄνναν, ἐξωθεῖ τοῦ παλατίου, καταγαγὼν εἰς τὰ Καριανῶ, Πουλχερίαν δὲ ὡς ἠγαπημένην τῇ μητρὶ ἀπέστειλεν ἐν τῇ μονῇ τῶν Γαστριῶν. Εἶθ' οὕτως ^γ μετ' ὀλίγον ἐνώσας πάσας ἐν τῇ μονῇ τῶν Γαστριῶν ἀπέκειρεν, περιβαλὼν αὐτὰς τὸ μοναδικὸν σχῆμα.

ιδ'. Ὑπὸ δὲ τῆς συγκλήτου εὐφημισθεὶς μόνος αὐτοκρατορεῖ, καὶ προβάλλεται Βάρδαν μάγιστρον [P. 534] καὶ δομῆστικον τῶν σχολῶν. Μὴ διαλλαττομένης δὲ τῆς ^δ μητρὸς αὐτοῦ δι' ἃ ἐλύπει αὐτὴν καὶ τὴν ἀδικον σφαγὴν Θεοκτίστου, ἔχθρα ὑπῆρχεν ἀναμεταξὺ αὐτῶν ἀσπουδῶς. Ὁ δὲ καὶ τούτην τοῦ παλατίου καταγαγὼν εἰς τὸ μοναστήριον τὰ Γαστρία καὶ αὐτὴν ἀποπέλλει. Ἦτις ἀθυμίᾳ μετεωρισθεῖσα

VARIÆ LECTIONES.

^α οὐ παρηγορεῖτο margo P. ^β Legebatur οὕτως. ^γ τῆς om. P.

τὸν νόον, καὶ ὑπὸ ἐκπλήξεως ἀφαιρεθεῖσα καὶ τὸ φρονεῖν, ἀνάξια ἑαυτῆς κατασκευάζει, βουλὴν κατὰ Βάρδα βουλευομένη, σὺν πολλοῖς καὶ ἄλλοις σχοῦσα κοινωμάτων καὶ τοῦ βασιλείως τὸν πρωτοστράτορα, ὅπως ὑποστρέφοντα Βάρδαν ἀπὸ τοῦ προαστείου αὐτοῦ τοῦ Κασμιδίου ἀναιρήσωσιν αὐτόν. Ὡν ἡ μελέτη πρὸ τοῦ ἔργου φανερωθεῖσα κατ' ἐκείνων τῶν μελετησάντων τὸ κακὸν ἐξενηνοχε· φωραθέντες γὰρ καὶ κατασχεθέντες ἐν τῇ σφενδόνη τὰς κεφαλὰς ἀπετμήθησαν. Καὶ προβάλλεται Μιχαὴλ τὸν Βασίλειον ἀντὶ τοῦ τελευτήσαντος πρωτοστράτορα, ὁμοίως καὶ Βάρδαν τὸν θεῖον αὐτοῦ κουροπαλάτην.

ιε'. Ἐπεσε τότε κόνις· ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατενεχθεῖσα ἐπὶ τοὺς κεράμους αἱματώδης πλήρης· καὶ πολλοὶ εὗρισκον λίθους ἐν ταῖς ὁδοῖς ἢ κήποις ἐρυθροὺς ὡς αἷμα. Προβάλλεται δὲ Μιχαὴλ Ἀντίγονον τὸν υἱὸν Βάρδα δομῆστικον τῶν σχολῶν. Τὸν δὲ ἔτερον υἱὸν αὐτοῦ δοὺς γυναῖκα, εἰς ἣν καὶ ἐλοδορεῖτο, προβάλλεται μονοσράτηγον τῶν Δυτικῶν. Συντόμως δὲ αὐτοῦ τελευτήσαντος, τῇ δὲ τοῦ διακαινησίμου προβάλλεται Μιχαὴλ Βάρδαν τὸν θεῖον αὐτοῦ Καίσαρα· ὃς ἐπὶ ἄρματος πορευθεὶς ἔδωκεν ὑπατείαν τῇ μέσῃ.

ισ'. Ἐξῆλθε δὲ ὁ Ἄμερ, καὶ κατῆλθε μέχρι Σινώπης, ληισάμενος πάντα τὰ τῶν Ῥωμαίων καὶ ὑπέστρεψε μὴ καταληφθεὶς ὑπὸ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ. Ἐκστρατεύσας δὲ Μιχαὴλ ἄμα Βάρδα Καίσαρι κίνησιν ποιεῖ κατὰ Μιχαὴλ ἄρχοντος Βουλγαρίας διὰ τε γῆς καὶ θαλάσσης, μαθὼν τὸ τῶν Βουλγάρων ἔθνος λιμῶ τῆκεσθαι. Οἱ δὲ Βούλγαροι τοῦτο μαθόντες ὡς ἤχον βροντῆς ὑπεκλίθησαν καὶ πρὸ τῶν ἀγώνων καὶ τῆς μάχης περὶ τῆς νίκης ἀπέγνωσαν, καὶ Χριστιανὸν γενέσθαι καὶ ὑποτάττεσθαι τῷ βασιλεῖ καὶ Ῥωμαίοις ἠτήσαντο. Ὁ δὲ Μιχαὴλ τὸν μὲν ἄρχοντα αὐτῶν βαπτίσας καὶ δεξάμενος ἐπέθηκεν αὐτὸν τὸ αὐτοῦ ὄνομα, τοὺς δὲ μεγιστάνας αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει ἀγαγὼν ἀβάπτισεν αὐτούς, ἔκτοτε γενομένης εἰρήνης βαθείας.

ιζ'. Τὸν δὲ Ἄμερ ἐξελθόντα κατὰ Ῥωμανίας στρατηλάτης ὦν τῆς Ἀνατολῆς Πετρωνᾶς καὶ Νάσαρ τῶν βουκελλαρίων, [P. 555.] λοχῆσαντες τὴν τῆς ὑποστρεφῆς αὐτοῦ συναντῶσιν αὐτῷ εἰς τὸν Λαλακάωνα, καὶ συμβολῆς γενομένης τρέπουσιν Ἄμερ, καὶ φυγῇ χρησάμενον καταδιώκει αὐτόν τις τῶν κομήτων, καὶ τούτου τὴν κεφαλὴν ἄρας ἤγαγε Πετρωνᾶ τῷ στρατηλάτῃ. Εἰσελθόντες δὲ οἱ στρατηγοὶ μετὰ ἐπινικίων ἐθριάμβευσαν ταῦτα ἐν τῷ ἵππικῷ. Καὶ ἔκτοτε ἐγένετο εἰρήνη μεγάλη ἐν τῇ Ἀνατολῇ διὰ τὴν τοῦ Ἄμερ σφαγὴν.

ιη'. Καὶ ἄλλων μὲν οἱ πόνοι καὶ τὰ κατὰ τῶν πολεμίων ἀνδραγαθήματα· ἡ δὲ τοῦ βασιλείως ἀγάπη πρὸς τὸν Βασίλειον ἐξέχυτο, καὶ τοῦτον μόνον εἶναι τὸν θεραπευτὴν αὐτοῦ.

ιβ'. Ἐκτίσε δὲ Μιχαὴλ στάβλον τοῖς ἵπποις αὐτοῦ, κοσμησας μαρμάρους καὶ ὑδάτων ἐπιβροαῖς κατασκευάσας ὑραιάτατον πάνυ. Καὶ τούτου τελεσθέντος, ἦν τις ἐν τῇ πόλει ὀνόματι Πέτρος λόγιος καὶ στωικτικός, ὃν καὶ Πτωχομάγιστρον ἐκάλουν. Τοῦτον προσκαλεσάμενος Μιχαὴλ ἐν τῷ στάβλῳ ὑπ-

A dejecta, haud satis ex sui ratione ac dignitate consilium inivit adversus Bardam, aliis quoque multis communi conjuratione, socium ipsum quoque imperatoris protostratorem habens. In eo conjuratio erat ut Bardam ex suburbano suo revertentem, cui Cosmidii nomen, interficerent. Detecta rei molitio, priusquam res praestaretur, adversus ipsos qui moliti essent avertit noxam. Deprehensi namque ac tenti in Circi funda capita posuerunt. Basilium 824 Michael exstincti loco prostratorem praefecit; similiter etiam Bardam, avunculum suum, europalatum.

15. Cecidit tunc pulvis e caelo, delatus in tegulas ac lateres totus eruentus. Inventi a multis lapides in via aut hortis rubri coloris instar sanguinis. B Michael Antigonum Bardae filium scholarum domesticum praefecit. Alteri filiorum Bardas jungit conjugem, quacum malae rei suspicio habebatur. Michael dominica post Pascha Bardam avunculum suum creat Caesarem; qui curru vectus consularia per mediam urbem sparsit munera.

16. Egressus porro Amer Sinopem usque descendit, vastans omnia ac diripiens, quae Romanae essent ditionis; reversusque est, cum eum Romanus exercitus minime assecutus esset. Suscepta autem Michael cum Barda Caesare expeditione motionem facit terra marique adversus Michaelem Bulgariae principem, cum Bulgarorum gentem fame tabescere comperisset. Bulgari re audita haud secus ac tonitru perciti subfugerunt, ac ante certamina pugnamque omnem de victoria spem abjecerunt, Christianique fieri imperatorique subijci ac Romanis petierunt. Michael eorum principem baptizans, ejusque e sacro fonte susceptor, suo ex nomine Michaelem vocavit. Ejus vero proceres in urbem inductos perinde baptizavit. Quo ex tempore alta pax fuit.

825 17. Per id tempus, cum Amer adversus Romanam ditionem egressus esset, Petronas Asiae tiorum militiae magister et Nasar buccelliariorum, illius in regressu obsidentes iter, in Lalacaone castra junxerunt, commissaque pugna Amerem in fugam vertunt: fugientem illum quidam comitum insequitur, ejusque tollens cervicem Petronae magistro militiae attulit. Ingressi urbem duces cum manubiis eos in Circo triumpho traduxerunt. Quo ex tempore pax magna in Oriente fuit obeam Ameris caedem.

18. Ac quidem aliorum labores erant adversumque hostes fortia belli facinora; imperatoris vero dilectio in Basilium effusa erat, huncque unum sui cultorem ducebat.

19. Construxit Michael equis suis stabulum, marmoribus perornans aquarumque irriguis, elegantissimo opere fabricans. Quo absoluto, erat in urbe vir eruditus ac eloquio salsus, Petrus nomine quem Ptochomagistrum dicebant. Quo Michael in stabulum vocato ostendebat ei structae aedis insul-

suum decorem ac elegantiam, ab eo inde laudem captans, dicensque sempiterna celebrandum se memoria, idcirco quod istud operis struxisset. Ad quem ille: *Justinianus Majorem exstruxit ecclesiam, ornans auro et argento pretiosisque marmoribus, nec ejus nunc memoria est. Tuque, imperator, structa stercore domo ac equorum stabulo, eo nomine* **826** *celebri te fore memoria dicis? Expectata ille frustratus laude, ira que accensus, cæsum Ptochomagistrum tractumque eiecit.*

20. Percrescente fama de Barda Cæsare, commiseri eum fædis amoribus cum nuru sua, audiens Ignatius patriarcha sæpe admonuit ab ejusmodi abscedere scelere, nec vulgo scandalum esse, qui virtutis exemplum et castæ vitæ esse deberet. Noluit ille sanio rem mentem assumere. Ac vero cum aliquando sacra mysteria percepturus esset, repulit eum patriarcha, ut qui canonibus atque monitis morem non gereret. Bardas ira animo percitus monitorem ut improbum ac corruptorem ecclesia eiecit, ac quæ numerum superent, dirissimisque tormentis ut abdicare cogat virum, subjicit; ejus nihil expugnata constantia, ejus loco Photium patriarcham præfecit, eo tempore a secretis primi dignitate fulgentem ac eruditissimum valde.

21. Imperator expeditione suscepta adversus Agarenos profectus est, relicto in urbe, cujus servandæ curam haberet, Oorypha præfecto. Is, cum necdum aliquid imperator peregisset eorum quæ moliebatur atque animo destinasset, impios Russos advenisse nuntio significat atque jam Mauropotamum assecutos esse. Ac quidem imperator ab eo quod instituerat revocatus itinere, cujus causa dimisit, regalis nihil fortisque animi fecit. Russi porro intra Hierum penetrantes multas Christianorum **827** patrarunt cædes ac insontem sanguinem effulere. Erant autem naves ducentæ, quibus urbem obsedere ingentique oppidanos timore affecere. Imperator cum venisset, vix trajicere potuit; venitque cum Photio patriarcha ad sanctæ Deiparæ Blachernarum ædem, ibique Numen placabant ac propitium reddebant. Tum cum canticis ac laudibus educantes sanctæ Dei Genitricis pallium, extrema ora mari instinxere; ac cum nulla spiraret aura, confestim venti irruerunt, marique sedato ac tranquillo procella fluctusque continui insurrexerunt. Iis confracta Russorum classis, paucæque admodum naves periculum evaserunt.

22. Bardas porro Cæsare solemnî pompa cum chlamyde purpurei coloris procedente, Damianus ibi patricius sacrique cubiculi præfectus intus in horologio sedens honoris causa non assurrexit. Quo viso Cæsar gravi ira exarsit, ingressoque eo in triclinium aureum, ac cum impe-

A εδείκνυεν αὐτῷ τὴν ἀλογον τοῦ κατασκευασθέντος οἴκου εὐπρέπειαν, ὡς βουλόμενος ἐπαινέσθαι παρ' αὐτοῦ, εἰπὼν καὶ τοῦτο, ὡς: 'Αεὶ μνημονεύεσθαι μέλλω διὰ τὴν τοῦ ἔργου τούτου κατασκευήν. > 'Ὁ δὲ ἔφη τῷ βασιλεῖ· 'Ιουστινιανὸς ἔκτισε τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν, κοσμήσας χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ μαρμάρου πολυτέμοις, καὶ μνήμη αὐτοῦ νῦν οὐκ ἔστιν. Καὶ σὺ, βασιλεῦ, κοπροθέσιον ποιήσας καὶ ἀλόγων ἀνάπαυσιν, καὶ λέγεις μνημονεύεσθαι διὰ τοῦτο; 'Ὁ δὲ ἀποτυχὼν τῶν ἐξ αὐτοῦ ἐπαίνων καὶ ὀργισθεὶς, τυπτόμενος καὶ συρόμενος ἐξεβλήθη ὁ Πτωχομάγιστρος.

Κ'. Φήμης δὲ διαθεούσης περὶ Βάρδα Καίσαρος ὅτι τῇ νύμφῃ αὐτοῦ συμφερίζεται, τοῦτο ἀκούσας Ἰγνάτιος ὁ πατριάρχης πολλάκις παρήνευσεν αὐτὸν ἀποσχέσθαι τοῦ τοιοῦτου μύσου καὶ μὴ πρόσκομμα εἶναι πολλῶν τῶν ἀρετῆς ὑπόδειγμα εἶναι ὀφειδόντα καὶ σώφρονος βίου. 'Ὁ δὲ φρονεῖν κατεπίγετο²⁴. Καὶ δὴ ποτὲ μέλλοντα κοινωσθαι τὸν Βάρδαν ὁ πατριάρχης ἀπόσαστο ὡς μὴ πειθόμενον κανόνιν ἢ παραινέσεσιν· ὅς ὀργῇ πληγείς τὴν ψυχὴν τὸν παραινέτην ὡς ἀνομον καὶ φθορὰ τῆς ἐκκλησίας ἐξέωσα καὶ βασάνοις ἀπειροῖς καὶ ἀνημέροις ὑπέβαλεν ὡς ποιῆσαι παρατησίαν. Τοῦ δὲ μὴ πεισθέντος Φωτίου πατριάρχην ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖ, πρωτασκηρῆτιν ὄντα τῷ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ καὶ λογιώτατον πάνυ.

ΚΑ'. 'Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐξεστράτευσε κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν, καταλιπὼν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ φυλάττειν Βορύφαν ὑπαρχον ὄντα, ὅστις οὐκ οὐκ τοῦ βασιλέως μὴδὲν ἐξ ὧν ἐμελέτα καὶ κατὰ νοῦν εἶχεν ἐργασαμένου [P. 556] τὴν τῶν ἀθέων Ἔως ἐμήνυσεν ἀφίξιν, γεγεννημένους ἤδη κατὰ τὸν Μαυροπόταμον. Καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς καὶ τῆς ἐχομένης μετεσχέθη ὁδοῦ, καὶ δι' ἣν ταύτην ἀφίχεν, οὐδὲν βασιλικὸν καὶ γενναῖον εἰργάσατο. Οἱ δὲ Ἔως εθάρταντες ἐνόον τοῦ Ἱεροῦ γενέσθαι πολὺν εἰργάσαντο φόνον Χριστιανῶν καὶ ἀθῶον αἷμα ἐξέχεον. Ἰπῆρχον δὲ πλοῖα διακόσια, ἃ περιεκύκλωσαν τῆν πόλιν καὶ πολὺν φόβον τοῖς ἐνόοθεν ἐνεποίησαν. 'Ὁ δὲ βασιλεὺς καταλαβὼν μόλις ἴσχυσε διαπερᾶσαι. Καὶ δὴ σὺν τῷ πατριάρχῃ Φωτίῳ εἰς τὸν ἐν Βλαχέρναις ναὸν τῆς τοῦ Θεοῦ Μητρὸς παρεγένοντο, καὶ κατὰ τὸ θέλον ἐξελθοῦντο καὶ ἐξευμενίζοντο. Ἔπειτα μεθ' ὑμνοῦδίας τὸ ἄγιον τῆς Θεοτόκου ἐξαγαγόντες ὡμοφύριον τῇ θαλάσῃ ἄκρως προσέβαψαν, καὶ νημεῖας οὐσῆς εὐθὺς ἀνέμιον ἐπιφορὰ καὶ τῆς θαλάσσης ἡρεμούσης κυμάτων ἐπαναστάσεις ἀλλεπάλληλοι ἐγένοντο, καὶ τὰ τῶν ἀθέων Ἔως πλοῖα κατασάγησαν, ὀλίγων ἐκπεφευγῶτων τὸν κίνδυνον.

ΚΒ'. Βάρδα δὲ τοῦ Καίσαρος ἐν τῇ προελεύσει διερχομένου μετὰ σκαραμαγγίου δέξος εἰς τὸ Ἐρολόγιον καθεζόμενος Δαμιανὸς ἐκείσε πατρίκιος, ὁ καὶ παρακοιμώμενος, οὐκ ἐπηγγέρθη τιμῆσαι αὐτόν. Τοῦτο ἰδὼν ὁ Καίσαρ ἐθυμώθη λίαν· καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς τὸν Χρυσοτρίλιον καὶ συγκραθεσθέντος τῷ βασιλεῖ

VARIÆ LECTIONES.

²⁴ οὐ κατεπίγετο παρὰ P.

καὶ θαυρόντος ἀπὸ ὀργῆς καὶ θυμοῦ ἤρώτησε τὴν Α
αίτιαν ὁ βασιλεὺς. Ὁ δὲ ἔφη, ὅτι *Δαμιανὸς δὴ ὁ*
παρακοιμώμενος εἰς ἐνείκους ἐμοῦ καὶ τῆς σῆς
Βασιλείας οὐκ ἐπηγέρθη μοι ἐνώπιον τῆς συγ-
κλήτου. Θυμωθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς *Μαξιμιανόν* τινα
κοιτωνίτην παρευθὺ προστάττει ἄρα *Δαμιανόν* καὶ
ἐν τῷ ἐμπορίῳ τοῦ Ἁγίου Μάμαντος ἀπαγαγεῖν, καὶ
τοῦτον ἀποκτεῖραι καὶ ποιῆσαι μοναχόν, καὶ προστά-
ξει φρουρεῖσθαι· καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ προβάλλεται
Βασιλείος ὁ πρωτοστράτωρ παρακοιμώμενος. Ἐξη-
λοτύπησε δὲ ὁ Καῖσαρ τοῦτο ἀκούσας, καὶ ἔκτοτε
ἐξήτει ἀποκτεῖναι Βασιλείον.

αγ'. Ἐχώρισε Βασιλείον ὁ Μιχαὴλ τῆς ἰδίας γυναι-
κὸς *Μαρίας*, δεδωκὼς αὐτῷ γυναῖκα *Εὐδοκίαν* τὴν Β
Ἰγγηρίαν, διορισάμενος αὐτῷ κυρίαν αὐτὴν ἔχειν·
ἦν γὰρ αὐτῇ τοῦ βασιλέως παλλακὴ, καὶ πάνυ ἡγάπα
αὐτὴν ὡς εὐπρεπῆ. Τῇ δὲ προτέρᾳ αὐτοῦ γυναίκα
Μαρία δοῦς χρυσοῖον καὶ ἄλλα τινὰ ἀπέστειλεν ἐν
Μακεδονίᾳ εἰς τὰ Ἰδία. Θέκλαν δὲ τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν
προσῆρμωσε Βασιλείῳ τοῦ ἔχειν ἰδίως.

[P. 537] κδ'. Ἐκτοτε δὲ ὑπεβλέποντο ἀλλήλους ὁ
τε Καῖσαρ καὶ ὁ Βασιλείος, ζητούντες πῶς ἕτερος
τὸν ἕτερον ἀνελεῖ. Ἰδίως δὲ ἐλοιδορεῖ Βασιλείος
Βασιλεῖ τὸν Καῖσαρα ὡς κατ' αὐτοῦ μελετῶντα. Ὁ
δὲ ταῦτα ὡς λῆρον ἤκουεν. Ὁ δὲ Βασιλείος σπεύδων
πληροφορῆσαι τὸν βασιλέα συμφυλιούται Συμβατίῳ
πατρικίῳ καὶ λογοθέτῃ τοῦ ὁρόμου, γαμβρῷ δὲ
τοῦ Καίσαρος· καὶ δι' ὄρκων ἐβεβαιώσαντο ἀλλή-
λους ἐν ἑμοσίᾳ καὶ διηνεκεῖ ἀγάπη εἶναι. Ἐπληρο-
φόρησε δὲ καὶ Συμβατίον ὁ Βασιλείος δι' ὄρκων φρι-
κτιῶν, ὡς· *Τοῦ βασιλέως ἀγάπη πολλὴν ἔχοντος πρὸς*
σέ, κάμου σπουδάζοντος τὰ ὑπὲρ σου, μελετᾷ μὲν
προβαλεῖσθαι Καῖσαρα, ἀλλὰ διὰ τὸν πενθερόν σου
τοῦτο ἀδυνατεῖ ποιῆσαι. Ὁ δὲ ἀπατηθεὶς τοῖς ὅρκοις
τοῦ Βασιλείου γέγονε κατὰ τοῦ Καίσαρος *Βάρδα* τοῦ
ἰδίου πενθεροῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν βασιλέα ἐξ-
ωμόσατο πληροφορῆσαι αὐτὸν, ὅτι· *Ὁ Καῖσαρ βού-*
λεται σε ἀνελεῖν,· ἐξαιρεῖν καὶ τὰ τῆς βουλῆς.
fidem se facturum 829 quod in ejus Cæsar conspiraverit necem; simul etiam enarraus quæ essent
conjuratiōnis.

κε'. Ὁ δὲ βασιλεὺς τοῖς ὅρκοις τοῦ Συμβατίου πει-
σθεὶς καὶ τοῖς λόγοις τοῦ Βασιλείου βεβαιωθεὶς ἐν-
δομύχει κατὰ τοῦ ὁ Καίσαρος. Εἰδὼς δὲ Βασιλείος
ὅτι πάντα καλῶς κατὰ τοῦ Καίσαρος συνεσκευάσται, D
ἐν τῇ πόλει μὴ δυνάμενος τούτο ποιῆσαι, πείθει τὸν
βασιλέα κινήσαι στόλον καὶ στρατὸν κατὰ τῆς Κρή-
της. Τοῦτου δὲ γενομένου *Λέων* ὁ φιλόσοφος *Βάρδα*
τὸν Καῖσαρα παρήγει ὑποστέλλεσθαι καὶ τηρεῖν
ἐκρυβὸν ἀπὸ Βασιλείου. Ὁ δὲ Καῖσαρ τὸν βασιλέα
πάλιν ἐπεφώνει τοῦ φεῖσθαι Βασιλείου.

κς'. Γενομένης δὲ τῆς προσελύσεως εἰς τὰ Χαλκο-
πρατεῖα τῷ Εὐαγγελισμῷ, καὶ τῆς εἰσόδου γενομέ-
νης καὶ τοῦ Εὐαγγελίου τελεσθέντος, ἀνήλθεν ὁ πα-
τριάρχης *Φώτιος* καὶ ὁ βασιλεὺς σὺν τῷ Καίσαρι
καὶ τῷ παρακοιμώμένῳ ἐν τοῖς κατηχομένοις, τοῦ

peratore sedente exque ira ac furore flente, sciscitatus est imperator ejus tantæ commotionis quid illi causæ esset. Respondit ille: *Quia nimirum Damianus accubitor, meo tumque majestatis probro, coram senatu mihi non surrexit.* Iratus imperator Maximianum quendam cubicularium confestim jubet tollere Damianum, atque ad S. Mamantis emporium adductum ibi detondere ac facere monachum, et ut tuto servetur ac carcere teneatur jubere. Eadem ipsa die Basilius protostrator accubitor (sacri cubiculi præfectus intimus) promovetur. Hoc audito 828 Cæsar æmulatione accensus est, ac jam tum Basilio necem inferre quærebat,

25. Michael Basilius a propria uxore Maria divor-
tio sejunxit, Eudocia Ingerina illi tradita conjuge, jubens illi ut dominam ipsam haberet; quippe quæ imperatoris pellex esset, eamque is velut decoram valde diligeret. Priori ejus uxori Maria: dato auro aliisque nonnullis muneribus, in Macedoniam ad suos remisit. Theclam vero sororem Basilio aptavit, ut propriam eam haberet.

24. Extunc autem alter alterum suspectum habebat, tum scilicet Cæsar tum Basilius, et quærebant qua ratione sibi mutuo necem consciscerent. Seorsum vero Basilius apud imperatorem Cæsari obtrectabat, quasi is adversus illum machinaretur. Id enim vero imperator ut delirium habebat. Itaque imperatorem certiore facere satagens, amicitia jungitur Symbatio patricio ac publici cursus logothetæ Cæsarisque genero, mutuaque jurejurando obstrinxere fidem in concordia jugique secum ambos dilectione versaturos. Sed et tremendis juramentis Basilius Symbatio fidem facit, multum eum diligi ab imperatore, esseque illi constitutum, ipso præsertim ejus illi auctore remque satagente, ut Cæsarem proveheret, propter ejus tamen socerum rem illi præstare non licere: Quibus juratis Basilius verbis adversus Bardam suum socerum stetit; ingressusque ad imperatorem jurejurando affirmavit,

25. Porro imperator Basilius juramentis ac sermonibus confirmatus intus animo adversus Cæsarem consilia condebat. Sciens autem Basilius rite illi omnia adversus Cæsarem instructa, cum in urbe rem exsequi non posset, auctor est imperatori ut classem ac copias adversus Cretam educat. Quo sic constituto *Leo* philosophus *Bardam* Cæsarem serio hortabatur ut se subduceret sibi que a Basilio caveret. Cæsar vero rursus imperatorem clamabat in Basilius indulgentiorem esse.

26. Solemni autem ad Chalcoptatia in die Annuntiationis processu, factoque rei sacræ introitu ac perlecto Evangelio, Photius et imperator cum Cæsare et accubitore ad catechumena ascenderunt, habente patriarcha in manibus pretiosum Domini

VARIE LECTIONES.

82 τοῦ οἰμ. P. 86 τοῦ οἰμ. P. 87 Βίοςον ?

nostri Jesu Christi sanguinem; intingentesque tum imperator tum Basilius venerandas subscribere cruces, jurejurando affirmantes Caesari ut omni excusso metu cum eis in castra exiret. Manifeste enim Lea philosophus admonebat Bardam ne cum eis exiret: id si fecisset, reversurum non esse.

27. Actis jam Paschæ solemnibus profectus imperator cum ingentibus copiis in Thraciesiorum provinciam descendit. Cumque ad Cepos castra **830** posuissent, Basilius accubitor consilium subornabat ut Cæsarem neci traderet. Erant autem in conjuratione Maurianus et Symbatius et Asylæo ejus patruelis et Petrus Bulgarus et Joannes Chaldus, et Constantinus Toxaras. Joannes autem Neatocometes rem cognovit, profectusque ad Cæsaris tentorium sub solis occasum, ac cum Procopio locutus Cæsaris protovestiario sereno, affirmabat cras membratim concidendum ipsorum dominum Cæsarem. Quibus Cæsari auditis, dixit Procopio: *Vadens dicito Neatocometi: Deliras, Scis te juvenem esse, nec te decet patricii dignitate ornari. Tu enim eam ob rem hæc zizania disseminas.* Insomnis itaque noctem agens, profundo statim diluculo suis omnibus in consilium vocatis nota fecit quæ dicta ad eum essent, rogans ac quærens quid illi consultum putarent. Ad quem Philotheus protospatharius et generalis ipsi amicissimus ait Cæsari: *Cras, domine, aurea tua chlamyde cæsii coloris indutus te ipsum inimicis tuis coram exhibe, et a facie tua fugient.*

28. Orto itaque sole, conscenso equo ad imperatoris tentorium splendido amictu multoque stipatus satellitio venit, protostrotozem ac armigerum virum strenuum Argyrum habens. Constantinus Toxaras Basili jussu ei obviam, venerantis specie accipiens, venit; regressusque Cæsaris adventum Basilio nuntiavit. Basilius egressus et **831** ipse venerans salutavit, prehensumque manu ad imperatorem adduxit. Tum Cæsar cum imperatore sedens: *Cum omnes jam, inquit, copiæ congregatæ sint, jube, domine, in Cretam trajicere.* Retro prope Basilius stans manu Cæsari minas intentabat. Conversusque repente Cæsar Basilius sibi minitantem vidit, moxque Basilius ense illi adegit, ac qui illi comites erant reliqui, frustratim ipsum conciderunt, spectante imperatore ac conticescente.

29. Hora erat dici tertia; confestimque imperator et Basilius in urbem reversi sunt. Procedentibus vero in via ad Aeriti emporium, magna populi multitudine congregata, ut imperatorem videret, quidam monachi habitu indutus, in excelsa stans petra, magna voce imperatori clamabat: *Egregiam vero expeditionem fecisti, o imperator, qui propincuum tuum et patrium sanguinem ense sustuleris. Væ tibi, væ tibi, quod hæc egeris!* Actus furore impera-

Α πατριάρχου ἐπὶ χεῖρας ἔχοντος τὸ τρίμιον αἷμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ βιάσαντες ὄτε βασιλεὺς καὶ Βασίλειος τοὺς τιμίους ὑπέγραψαν σταυροῦς, ὄρκῳ βεβαιούντες τὸν Καίσαρα ἀφόβως συνεξελεθεῖν μετ' αὐτῶν ἐν τῷ ταξειδίῳ. Φανερώς γὰρ Λέων ὁ φιλόσοφος παρεγγυᾶτο τῷ Βάρδῃ μὴ ἐξελεθεῖν σὺν αὐτοῖς· ἐξερχόμενον γὰρ ἔλεγε μὴ ὑποστραφῆναι.

κζ'. Ἀπὸ δὲ τῆς ἐορτῆς τοῦ Πάσχα ἀπάρας ὁ βασιλεὺς μετὰ πολλοῦ στρατοῦ κατέλαβεν ἐν τῷ θέματι τῶν Θρακησιῶν. Ἀπληκυσάντων δὲ αὐτῶν εἰς Κήπους Βασίλειος ὁ παρακοιμώμενος [P. 538] βουλὴν ἐποιεῖτο ἀνελεῖν τὸν Καίσαρα. Ὑπῆρχε δὲ ἐν τῇ βουλῇ Μαυριανὸς καὶ Συμβάτιος καὶ Ἀσυλαῖων ὁ ἐξάδελφος αὐτοῦ καὶ Πέτρος ὁ Βούλγαρος καὶ Ἰωάννης ὁ Χάλδος καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Τοξαράς. Ἰωάννης δὲ ὁ Νεατοκομήτης διέγνω ταῦτα· καὶ κατελθὼν εἰς τοῦ Καίσαρος τένταν τοῦ ἡλίου δύνοντος, καὶ συντυχῶν Προκοπίῳ πρωτοβεστιάριῳ τοῦ Καίσαρος, διεβεβαίωτο, ὅτι « Ἀδύριον μεληδὸν κατακόπτεται ὁ δεσπότης ὑμῶν ὁ Καίσαρ. » Ὁ δὲ Καίσαρ ταῦτα ἀκούσας εἶπε Προκοπίῳ· Ἀπελθὼν εἰπὲ τῷ Νεατοκομήτῃ, ὅτι Ἀληθεῖς. Οἶδας ὅτι νέος εἶ, καὶ οὐ πρέπει σοι ἡ τοῦ πατρικίου ἀξία· σὺ γὰρ διὰ τοῦτο τὰ ζιζάνια αὐτὰ ἐγείρεις. Ἄδύπνος δὲ διατελέσας, θρόνου βαθέος τοῦ αὐτοῦ πάντας προσκαλεσάμενος διεσάφησε τὰ λαληθέντα αὐτῷ, βουλὴν ἐπιζητῶν παρ' αὐτῶν. Φιλόθεος δὲ πρωτοσπαθάριος καὶ γενικὸς, προσφιλεὺς αὐτοῦ ὢν, εἶπε τῷ Καίσαρι· Ἀδύριοι, ὦ δέσποτα, περιβαλοὺ τὸν χρυσοπέρικτον σου χιτῶνα, καὶ δροθῆτι τοῖς ἐχθροῖς σου, καὶ ἀπὸ προσώπου σου φεύξονται.

κη'. Τοῦ ἡλίου δὲ ἀνατειλαντος ἴππῳ ἐπιβάς παραγένετο πρὸς τὴν κόρτην τοῦ βασιλέως μετὰ στολῆς λαμπρᾶς, πολλῶν περικυκλούντων αὐτὸν, ἔχων πρωτοστράτορα ^{αβ} γενναῖον τὸν Ἀργυρόν. Κωνσταντῖνος ὁ Τοξαράς τῇ βασιλεῦς... προὔπηντησε. Προσκυνήσας αὐτὸν καὶ ὑποστραφεὶς ἐμήνυσε Βασιλεῖ τὴν τοῦ Καίσαρος ἄφιξιν, Βασίλειος δὲ ἐξελεθῶν προσεκύνησεν αὐτὸν, καὶ τῇ χειρὶ κρατήσας προσήγαγε πρὸς τὸν βασιλέα. Ὁ δὲ Καίσαρ συγκαθεσθεὶς τῷ βασιλεὶ ἔφη· Τοῦ λαοῦ παντός, ὦ δέσποτα, συνηγμένου πρόσταξον διαπεράσαι ἐν τῇ Κρήτῃ. Ὅπισθεν δὲ ἐπιστάς ἐστὼς ὁ Βασίλειος τῇ χειρὶ διηπελαῖε τὸν Καίσαρα. Ἀίφνης δὲ ἐπιστραφέντος τοῦ Καίσαρος καὶ ἰδόντος αὐτὸν ἀπειλούμενον, παρευθὺ Βασίλειος δέδωκεν αὐτῷ μετὰ τοῦ ξίφους, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μετ' αὐτοῦ μεληδὸν κατέκοψαν αὐτὸν, τοῦ βασιλέως βλέποντος καὶ σιωπῶντος.

κθ'. Ὄρα δὲ ἦν τρίτῃ τῆς ἡμέρας. Εὐθέως δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ Βασίλειος ἐπὶ τὴν πόλιν ὑπέστραψαν. Ἐρχομένων δὲ κατὰ τὴν ὁδὸν, κατὰ τὸ ἐμπόριον τοῦ Ἀκρίτου, λαοῦ πολλοῦ συνηγμένου ἰδεῖν τὸν βασιλέα, εἰς τις μοναχικὸν σχῆμα περιβεβλημένος, ἐφ' ὑψηλῆς στάς πέτρας, ἐφώνει μεγάλως τῷ βασιλεῖ· Καλὸν ταξειδίον ἐποίησας, ὦ Βασίλει, τὸν ἴδιον συγγενῆ καὶ τὸ πατῆρον αἷμα ξίφει ἀνελών. Οὐαὶ σοι, οὐαὶ σοι ὅτι ταῦτα ἐποίησας! Ἐθυμώθεις δὲ ὁ βα-

VARIE LECTIONES.

^{αβ} προ-τροπῆ addit margo P.

σελεύς· καὶ ὁ Βασίλειος ἀποστέλλουσι μαγγλαδίτην τὸν Λιωροθεόδωρον τὸν μοναχὸν ξίφει ἀνελεῖν. Οἱ δὲ λαοὶ ἐπιδραμόντες πρὸς τὸν ἀποσταλέντα προσφασίσαντο [P. 539] ἄνουν καὶ δαιμονῶντα αὐτὸν εἶναι, καὶ οὕτως μόλις πρῆλθε τὴν τιμωρίαν ὁ μοναχός.

λ'. Ὁπὲρ δὲ σαββάτῳ τῆς Πεντηκοστῆς ἐδήλωσε Φωτίῳ τῷ πατριάρχῃ ὁ βασιλεὺς, διὰ Ῥεντακίου πρωτοβεστιαρίου αὐτοῦ, τὴν ἀναγούραυσιν τῆς βασιλείας ποιῆσαι Βασιλείου. Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθον οὗοι σελεύς. Οἱ δὲ λαοὶ διαταράχθησαν πῶς ἐνὸς βασιλέως ὄντος δύο σελλία ἐξῆλθον. Τοῦ βασιλέως διερχομένου ἐν τῇ προελύσει ὅπισθε Βασίλειος περιεπάτει, φερῶν ἀκαραμάγγιον μετὰ σπαθίου, ὡς ἔθος τοῖς παρακοιμωμένοις. Μέχρι δὲ τῶν βασιλικῶν πυλῶν ἀσελθὼν ὁ βασιλεὺς οὐκ ἀπέθετο τὸ στέφος, καθὼς ἔθος ἐστὶ τοῖς βασιλεῦσιν, ἀλλὰ μετ' αὐτοῦ εἰσῆλθε μέχρι τῶν ἁγίων θυρῶν. Καὶ ἀντιστραφεὶς ἀνέβη πρὸς βαθμούς ἐστεμμένους, καὶ ὑποκάτω τοῦ βασιλέως Βασίλειος ὁ παρακοιμώμενος, κάτωθεν δὲ Βασιλείου Λέων ὁ Κάστωρ καὶ ἀσκηρῆτις, ἔχων τόμον ἐπὶ χεῖρας, καὶ Μιχαὴλ πραιπόσιτος ὁ Ἀγγούρης καὶ οἱ δῆμαρχοὶ ἅμα τοῖς δῆμοις. Ἦρξάτο οὖν Λέων ὁ ἀσκηρῆτις ἀναγκινώσκων, λέγων, ὅτι Βάρδας ὁ Καῖσαρ ἐβουλεύσατο κατ' ἐμοῦ ἀνελεῖν με, καὶ διὰ τοῦτο ὑπεξήγαγέ με τῆς πόλεως. Καὶ εἰ μὴ διὰ Συμβατίου καὶ Βασιλείου ἐμηνύθη⁹⁹, οὐκ ἂν ἔν τοις ζῶσιν ἦμην. Ἐτελεύτησε δὲ ὑπὸ τῆς ἰδίας ἀμαρτίας. Θέλω δὲ Βασίλειον παρακοιμώμενον, ὡς πιστὸν εἶναι καὶ φυλάττοντα τὴν ἐμὴν βασιλείαν καὶ τοῦ ἐχθροῦ ἐλευθερώσαντά με καὶ πόθον πολλὸν πρὸς με ἔχοντα, εἶναι φύλιχα τῆς ἐμῆς βασιλείας καὶ προροσῆην, καὶ ὑπὸ πάντων εὐφημῆσθαι ὡς βασιλέα. Βασίλειος δὲ ἐπληροῦτο δακρύων. Καὶ δέδωκεν ὁ βασιλεὺς Φωτίῳ πατριάρχῃ τὸ στέμμα, ἅρας ἐκ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ. Ὅς εἰσαγαγὼν ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ ἐποίησεν ἐπ' αὐτῷ εὐχὴν. Καὶ οἱ πραιπόσιτοι ἐνέγκαντες διαιτήσιον καὶ τζαγγία ἐνέδυσαν⁹⁹ τὸν Βασίλειον, ὅστις βαλὼν τὴν χλαμύδα ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως. Καὶ ἐξῆλθεν ὁ πατριάρχης, καὶ ἦρξεν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ βασιλέως τὸ στέμμα, καὶ ἐπέθηκεν αὐτὸ τῷ Βασιλείῳ. Καὶ τῶν ἀκῆπτρων πεσόντων, ὡς ἔθος, ἔστειψεν ὁ Μιχαὴλ τὸν Βασίλειον, καὶ εὐφῆμῆσαν πάντες· Μιχαὴλ καὶ Βασιλείου πολλὰ τὰ εἶη! Ὁ δὲ τὸν τόμον ἐπαναγνοὺς Κάστωρ ἀσκηρῆτις ἐξελθὼν ἐν Νικομηδείᾳ, καὶ ἐλθὼν εἰς μονὴν ἀνδρείαν, ἔμεινε μέσον τοῦ λιθαδίου. Ἦν δὲ ἐκεῖσε φρέαρ, καὶ ἐμπεσὼν ἐν αὐτῷ ἀπεπύγη, καὶ ἐτάφη ἐκεῖ.

λα'. Συμβάτιος δὲ ὁ γαμβρὸς τοῦ Καίσαρος, ἀποτυχὼν τῆς τοῦ Καίσαρος ἀξίας, ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη [P. 540] ὑπὸ τοῦ Βασιλείου, εἰς μῖσος κατὰ Βασιλείου κινεῖται. Καὶ συμβουλεύσάμενος μετὰ Γεωργίου στρατηλάτου τοῦ Πηγάνη τῇ ἐπαύριον αἰτεῖται στρατηγὸν προβληθῆναι. Ἄντ' αὐτοῦ δὲ προεβλήθη λογοθέτης τοῦ δρόμου ὁ Γουμαρ, κάκιστος κόμης τοῦ Ὑλικίου. Καὶ ἐξελθόντες ἅμα ὁ τε Συμβάτιος καὶ ὁ Πηγάνης ἤρξαντο καταστρέφειν τὸν λαὸν καὶ προ-

λοι Βasiliusque spiculatorem mittunt, qui monachi cervices abscindat. Accurrentes autem populi ad eum qui missus ad caedem fuerat, mentis sede dejectum hominem actumque a dæmone eausantur, vixque in eum modum monachus pœnam effugit.

30. Sero autem, sabbato Pentecostes, significavit imperator Photio patriarchæ per Rentacium protovestiarium suum, ut Basilium imperatorem ejusque collegam acclameret. In crastinum vero geminæ sedes exierunt. 832 Mirari populus ac turbati, quomodo uno existente imperatore geminæ sedes exissent. Eunte autem solemnî pompa imperatore Basilium a tergo incedebat, chlamydem cum minore ense, uti moris est accubitoribus portans. Cum autem ad regias usque portas imperator ingressus esset, non posuit coronam, sicut moris imperatoribus est, sed illa redimitus caput adusque sacras fores intravit; conversusque gradus stemmate caput cinctus ascendit. Subtus imperatorem erat Basilium accubitor; subtus Basilium vero Leo Castor a secretis, libellum in manibus habens, Michael item Angures præpositus, et factionum tribunus eum ipsis factionibus. Cœpit igitur Leo a secretis legere, dicens: Bardas Cæsar contra me conjuravit, ut neci me traderet; eaque ratio est cur me eduxerit ex urbe. Ac nisi mihi a Symbatio et Basilio detectæ essent insidiæ, non esset mihi jam vita superstes. Porro mortuus est suo is scelere, Volo autem Basilium, ut qui fidelis sit meanque custodiat majestatem, ac qui ab hoste me liberaverit multaque me prosequatur amoris vi, mei esse imperii custodem, ejusque jura prospicere, et ab omnibus salutari tanquam imperatorem. Porro Basilium lacrimis oppletus erat. Deditque imperator Photio imperatorium stemma, e suo demptum capite. Is in sanctam inducens mensam super ipso precem fudit. Præpositi quoque 833 Dictesium et regias afferentes vestes ac rubras ocreas Basilium calcearunt. Basilium abjecta chlamyde ad imperatoris pedes corruit. Exiitque patriarcha, ablatumque ex imperatoris capite stemma Basilio impositus. Faustisque omnes vocibus ac omnibus Michaelis et Basili annos multos conclamant. Qui autem tomum legerat Castor a secretis, Nicomediam egressus, ac cum in virorum monasterium venisset, in medio prati locique aquis irrigui constitit. Cumque ibi esset puteus, in ipsum lapsus eodem loco humatus fuit.

31. Symbatius vero affinis Cæsaris, Cæsaris ipso dignitate frustratus, ac sibi illum a Basilio videns, odio in illum incitatur; communicatoque consilio cum Georgio magistro militiæ Pegane, die crastina armata militia ducem se præfici flagitat. Ejus vero loco Gumer publici cursus logotheta constitutus est, ipseque Opsicii comes. Egressique simul, tum Symbatius tum Peganes, agros evertere ac vineas ignique succendere cœpere (erat enim æstas), Michael

VARIE LECTIONES.

⁹⁹ ἐμηνύθημα: P. ⁹⁹ ἐνέδυσαν P.

lem solum faustis omnibus prosequentes Basilium vero abdicantes. Quibus cognitis imperatores reliquos duces ac tribunos infestis in eos progredi signis præcepere. Consilium autem iniens Nicephorus Maleinus schedulas misit inter milites, ut eos dola caperent, non aperto Marte pugnarent atque in civile **834** bellum inciderent. Cunctique illos deseruere. Tentus vero Peganus est, sublatumque in urbem induxerunt. Huic imperatoris jussu Constantinus Myares præfectus lumina adimit. Collocato autem ei in Militio vasculum in manus dederunt, inque illud transeuntes jaciebant, si quid eis esset collibitum. Postque triginta dies captus est et Symbatius Armenius a Maleino in Celtzine in diversorio; induxitque eum dictus Maleinus ad imperatorem ad S. Mamantem; eujuset jussu Peganem in Symbatii occursum ducunt, dato ei cum sulfure testaceo turibulo, ut ei adoleret, alteroque oculo Symbatium cæcant; atque ejus dextera manu excisa, ad Lausædes ipsum collocant, vasculo in ejus sinu posito, in quod quisquis vellet aliquid mitteret. Post triduum eos domum reduxerunt, sub custodia servandos **μόν**, καὶ ἐκκόπτουσι καὶ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα, καὶ ἀκροῦσιν ἐν τῷ κλίματι αὐτοῦ, ἵνα ὅς ἔχει προαίρεσιν γον αὐτοῦ; ἐν τοῖς ἰσθμοῖς οἴκοις, ἔχοντες ἐν φρουρᾷ.

32. Porro Michael misso machinatore Damario, sic dicto, Constantinum Cabalinum e sepulchro educit; ejus sanum integrumque inventum cadaver est. Cumque vellet in saccum inferre, nec capere posset, ipsum involvit. Similiter etiam Joannem patriarcham e tumultu extulit cum suo humerali: genus id pontificiæ vestis. Jussuque imperatoris prætor ambos in prætorio inclusit, ac per Circensium tempus adductos ac **835** denudatos verberibus affecit, eorumque ossa mittens ad Amastriani combussit. Urnam vero Copronymi, quæ prasini marmoris esset ac mirabilis, serra secans columellas in templo a se in Pharo condito effecit.

33. Natus est Leo imperator ex Michael et Eudocia Ingerina, cum adhuc Michael superstes esset, Kalendis Septembris, indictione quinta decima. Editis vero etiam imperator ad S. Mamantis Circensibus, equitat ipse primo munere venetus, Constantinus Armeniacus Thomæ patricii pater, excubiarum drungarius, Albus, Prasinus Agalianus, Crusas Russus lusit. Cumque victor exisset imperator, et in cena cum Basilio et Eudocia sederet, Basiliscianus patricius imperatorem laudabat, quod solenter ac egregie currum rexisset. Hunc imperator surgere jubet, rubrosque calceos illi detractos sibi assumere ac induere. Abnuente illo rem præstare, intentisque in Basilium oculis, imperator iræ impetu ac furore rem omnino præstare præcepit. Abnuente porro Basilio, rubras ei ocreas imposuit. Atque imperator jurejurando ad Basilium: *Melius illi quam tibi conveniunt. Num enim non mihi*

πολεῖν τὰς τε χώρας καὶ ἀμπέλους (ἦν γὰρ καιρὸς τοῦ θέρους), εὐφημοῦντες Μιχαὴλ μόνον, τὸν δὲ Βασίλειον ἀποκηρύττοντες. Ταῦτα μεθόντες οἱ βασιλεῖς ἐκέλευσαν τοὺς λοιποὺς στρατηλάτας τούτους καταπολεμῆσαι. Βουλευσάμενος δὲ Νικηφόρος ὁ Μαλεῖνος ἐβρόμβεν ἔγγραφοι μέσον τοῦ λαοῦ, ἵνα ὀδῶν τούτους κρατήσωσιν καὶ μὴ τῷ φανερώς πολεμῆν εἰς ἐμψύλιον ἐμπέσωσι πόλεμον. Καὶ πάντες εἶσαν αὐτοῦς. Ἐκρατήθη δὲ ὁ Πηγάνης, καὶ ἄραντες αὐτὸν εἰσήγαγον ἐν τῇ πύλῃ, καὶ τῇ προστάξει τοῦ βασιλέως τυφλοὶ αὐτὸν Κωνσταντῖνος Ἐπαρχὸς ὁ Μυάρης, καὶ καθίσαντες αὐτὸν ἐν τῷ Μιλίῳ ἐπέδωκαν αὐτῷ σκεῦος ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ, καὶ ἐπέβριπτον αὐτῷ πάντες οἱ διαπορευόμενοι ἐν αὐτῷ, εἰ τε ἐκ προαιρέσεως εἶχον. Καὶ μεθ' ἡμέρας λ' ἔκρατήθη Συμβάτιος ὁ Ἀρμένιος ὑπὸ Μσελείνου ἐν Κελτζίνοι ἐν πανδοχείῳ, καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα ὁ Μαλεῖνος ὄντα εἰς τὸν Ἅγιον Μάμαντα. Καὶ προστάξει τοῦ βασιλέως ἄγουσι τὸν Πηγάνην εἰς ἀπάντησιν Συμβατίου, δόντες εἰς χεῖρας τοῦ Πηγάνη θυμιατήριον ὀστράκινον μετὰ θαλασίου θυμιατοῦ αὐτόν. Καὶ ἀποτυφλοῦσι Συμβατίου τὸν ἕνα ὀφθαλμὸν αὐτοῦ. Καὶ ἐκάθισαν αὐτὸν εἰς τὴν Λαύσου, καὶ δεδώκασι ἐπιθρόνη αὐτῷ τι. Καὶ μεθ' ἡμέρας τρεῖς ἀπήγα-

λβ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς Μιχαὴλ μηχανικὸν ἀποστείλας τὸν λεγόμενον Λαμάριον ἐξάγει Κωνσταντῖνον τὸν Καβαλλῖνον ἐκ τοῦ τάφου, ὃν εὗρεν ὑγιᾶ καὶ θέλων εἰσαγαγεῖν ἐν σάκκῳ, καὶ μὴ χωρούμενον, ἐνετύλιξεν αὐτόν. Ὡσαύτως καὶ Ἰωάννην πατριάρχην ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ τάφου ἅμα τοῦ ὠμοφορίου αὐτοῦ. Καὶ τούτους προστάξει τοῦ βασιλέως ἀπέκλεισεν ὁ ὑπαρχὸς ἐν τῷ πραιτωρίῳ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ ἰππικῶν ἀγαγὼν αὐτοὺς καὶ ἀπογυμνῶσας ἐτύφα μαγγάδια, καὶ τὰ ὀστέα αὐτῶν ἀποστείλας κατέκαυσεν ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ. Τὴν δὲ λάρνακα τοῦ Κοπρωνύμου πράσινον οὖσαν καὶ θαυμαστὴν διαπρίσας ἐποίησε στήθεα ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ κτισθέντι ναῦ ἐν τῷ Φάρι.

λγ'. Ἐγενήθη δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς ἑξ ἡμερῶν καὶ Εὐδοκίας τῆς Ἰγγηρίνης ἐπιπερίοντος αὐτοῦ Μιχαὴλ, [P. 54f] μηνὶ Σεπτεμβρίῳ α', Ἰνδικτικῶνος ιε'. Ἐποίησε δὲ καὶ ἰππικὸν ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ Ἅγιῳ Μάμαντι, ἰππεύσας βένετος. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ ἐξ Ἀρμενίων ὁ πατὴρ Θωμᾶ πατριάρχου, δρουγγάριος ὢν τῆς βίγλης, ἰππεύσε λευκὸς. Πράσινος δὲ ἰππεύσεν Ἀγαλιανὸς, ρούσιος δὲ ὁ Κρυσᾶς. Νικήσαντος δὲ τοῦ βασιλέως καὶ ἐπὶ δεῖπνον καθισθέντος ἅμα Βασιλείῳ καὶ Εὐδοκίᾳ, Βασιλίσκιανὸς ὁ πατριάρχης ἐπῆναι τὸν βασιλέα ὡς εὐφυῶς ἐλάσαντα εἰς τὸ ἄρμα. Τοῦτον ἀναστῆναι κελεύσας ὁ βασιλεὺς τὰ τζαγία αὐτοῦ προσέταξε σῦραι καὶ ὑποδήσασθαι. Τοῦ δὲ ἀνανεύοντος καὶ πρὸς Βασίλειον ἀποβλέποντος, ἐν θυμῷ προσέταττεν ὁ βασιλεὺς τοῦτο ποιῆσαι. Τοῦ δὲ Βασιλείου μὴ ἐπινεύσαντος αὐτῷ ὑπεδήσατο τὰ τζαγία. Ἐφη δὲ ὁ βασιλεὺς μεθ' ὄρκου πρὸς Βασίλειον, ὡς Ἰγέρ σε κάλλιον αὐτῷ πρέπωσιν. Μὴ γὰρ οὐκ

VARIAE LECTIONES.

* ὅτι Λέων ὁ βασιλεὺς ὁ σοφὸς μπαταρδὸς ἦν Μιχαὴλ τοῦ βασιλέως imago P.

ἔχω ἐξουσίαν, ὡς σὲ βασιλέα ἐποίησα, καὶ ἄλλον ποιῆσαι; καὶ ὠργίζετο κατὰ Βασιλείου θυμούμενος. Δακρύουσα δὲ ἡ Εὐδοκία ἔφη τῷ βασιλεῖ· Τὸ τῆς βασιλείας ἀξίωμα, δέσποτά μου, μέγα ἐστί, καὶ ἀναξίως καὶ ἡμεῖς ἐτιμῆθημεν, καὶ σὺ δίκαιόν ἴσθαι καταφρονεῖσθαι αὐτό. Ὁ δὲ βασιλεὺς εἶπε· Μὴ λυποῦ ἐπὶ τούτῳ· καὶ γὰρ τὸν Βασιλισκιανὸν βασιλέα θέλω ποιῆσαι.

λδ'. Βασιλείος ἐν θυμῷ καὶ λύπῃ μεγάλη γέγονεν. Ἐξεληθόντος δὲ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ κυνηγίῳ, μοναχός τις ὑπαντήσας δέδωκεν αὐτῷ χαρτίον ἔχον(τα) τὴν κατ' αὐτοῦ μελετωμένην ἐπιβουλὴν ὑπὸ Βασιλείου. Ὁ δὲ ἀναγνοῖς καὶ θυμωθεὶς ἐμελέτα κατὰ Βασιλείου. Τῆς δὲ μητρὸς αὐτοῦ Θεοδώρας καλεσάσης τὸν βασιλέα εἰς τὰ Ἀνθεμίου, ἀπέστειλε Ῥεντάκιον τὸν πρωτοεστίαριον αὐτοῦ μετὰ ἐτέρων ἀνθρώπων οἰκείων αὐτοῦ πρὸς τὸ θηρεύσαι τι καὶ ἀποστείλαι τῇ μητρὶ αὐτοῦ. Ὁ δὲ Βασιλείος συνεσκευάζετο κατὰ Μιχαὴλ, καὶ ἦν σκυθρωπὸς πάνυ. Ἐπὶ δεῖπνον δὲ τοῦ βασιλέως καθισθέντος, προσεκαλέσατο Εὐδοκίαν καὶ Βασιλείον συνδειπνῆσαι αὐτῷ. Τοῦ δὲ βασιλέως οἶνον πολλῷ χρησαμένου ἀναστάς Βασιλείος ὡς διὰ τινα χρεῖαν, ἀπελθὼν ἐν τῇ κοιτῶνι τοῦ βασιλέως, διαστρέψας τὰ κλειθρα, δυνατὸς ὢν, ὡς μηκέτι κλείσθαι τὴν θύραν, καὶ ἀπελθὼν συνεδείπνει μετὰ τοῦ βασιλέως. Τοῦ δὲ βασιλέως πάλιν οἰνωθέντος, τῆς Ἰγνηρίνης, ὡς ἔθος, αὐτῷ συγχαιρούσης, ἀναστάς Μιχαὴλ χειροκρατούμενος παρὰ Βασιλείου ἀπῆλθεν ἐν τῷ κοιτῶνι· οὐ τὴν χεῖρα φιλήσας Βασιλείος ἐξῆλθεν. Ἐνόθεν [P. 542] δὲ τοῦ κοιτῶνος τὴν Βασιλισκιανὴν, τῇ κελεύσει τοῦ βασιλέως ἐν τῇ κλίνῃ Ῥεντακίου ὑπνώσας πρὸς φυλακὴν αὐτοῦ. Ἰγνάτιος δὲ κοιτωνίτης ἀπελθὼν τοῦ κλείσαι τὴν θύραν τοῦ κοιτῶνος διεστραμμένην, καὶ ἀπογνοὺς ἐκαθέσθη ἐπὶ τῆς κλίνης τῶν τριῶν αὐτοῦ. Τοῦ δὲ βασιλέως ὑπὸ τοῦ οἴνου ὕπνῳ θανάτου παραπλήσιον ²² κοιμωμένου, ἀθρόως ἐλθὼν Βασιλείος μετὰ καὶ ἐτέρων τῶν θύρας ἀνέψαξεν· καὶ ἔμφθος ἐξελθὼν Ἰγνάτιος ἀντέπιπτε Βασιλείῳ τοῦ μὴ εἰσελθεῖν. Πέτρος δὲ ὁ Βούλγαρος διὰ τῆς τοῦ Βασιλείου μασχάλης διελθὼν πρὸς τὴν κλίνην τοῦ βασιλέως ἐκρατεῖτο παρὰ Ἰγνατίου ἀντιπίπτοντος αὐτῷ. Ἐξυπνος ἐγένετο ὁ βασιλεὺς. Ἰωάννης δὲ ὁ Χάλδος παρευθὺ μετὰ τοῦ ξίφους δοὺς τῷ βασιλεῖ ἀπέκοψε τὰς χεῖρας αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰακωβίτζης ὁ ἀπελάτης ὁ Πέρσης τὸν Βασιλισκιανὸν ἕλπει τρώσας ἐρρίψεν αὐτὸν ἄνωθεν κάτω. Μαρριανὸς δὲ καὶ Βάρδας ὁ πατὴρ Βασιλείου τοῦ βασιλέως καὶ Συμβάτιος ὁ ἀδελφὸς Βασιλείου καὶ Ἀσυλαίων ἐξάδελφος Βασιλείου καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Τοξαρᾶς Ἰσταντο πρὸς φυλακὴν ἐξωθεν, καὶ οὐδεὶς τῶν μετὰ Μιχαὴλ ἔγνω τὰ γινόμενα. Συναθροισθέντες οἱ μετὰ Βασιλείου συνεβουλεύοντο. Ἀσυλαίων δὲ ἔφη πρὸς Βασιλείον, ὅτι *Εἰ καὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐκόψαμεν, ἀλλὰ ζῶντα αὐτὸν εἰδῶμεν· καὶ ἐὰν ζῆ, τί ἀπολογησόμεθα;* καὶ χαριζόμενος Βασιλείῳ ὑποστρέψας εὖρε Μιχαὴλ χεῖρας μὲν μὴ ἔχοντα, ἐπὶ τῆς κλίνης δὲ κείμενον, ἐλεινολογούμενον κατὰ Βα-

A facultas est, qua te ratione imperatorem feci, etiam alium facere? Iraque ac furore in Basilium exarsit. Flens vero Eudocia dixit imperatori: Imperit dignitas, domine mi, magna est; et nos supra meritum ea ornati sumus: 836 nec æquum est ut illa contemnatur. Ad quam imperator: Noli rem hanc moleste ferre: nam et Basiliscianum volo imperatorem facere.

34. Ea re Basilius ira exanduit, magnusque eum dolor incessit. Egresso autem ad venandum imperatori factus obviam quidam monachus et libelluth porrexit, quas ei Basilius struebat insidias continentem. Quo lecto, iraque percitus, adversus Basilium machinabatur. Cum autem Theodora mater imperatore ad Anthemii ædes invitasset, misit ille Rentacium protovestiarium cum aliis protectoribus suis ac domesticis, ut venatu aliquid caprent, quod ad cenæ apparatus matri suæ mitteret. Porro Basilius insidias subornabat contra Michaellem, eratque mæstus valde. Sedente vero imperatore ad cenam, Eudociam et Basilium ad concenandum invitat. Imperatore autem multo jam gravi vino, surrexit Basilius quasi necessarii aliquid operis facturus, abiensque in sacrum cubiculum, ejus obturbata sera, ut qui vir potens esset, ut claudi jam fores non possent, ad concenandum imperatori rediit. Rursusque imperatore vino obruto, Ingerina ei ex more gratulante, surgens Michael, Basilio manum tenente in cubiculum abiit; ejus manum dedsculatus Basilius egressus est. Erat intra cubiculum, imperatoris jussu, Basiliscianus in Rentacii lectulo custodiæ causa decumbens. Profectus Ignatius cubicularius ut osium clauderet, seram obturbatam offendit; desperansque ⁸³⁷ vellens sibi capillos super lecto sedebat. Imperatore autem morti quam simillimum a vino somnum dormiente, ingressus repente cum aliis Basilius fores aperuit. Egressusque tremebundus Ignatius Basilio obsistebat, ne ingrederetur. Petrus vero Bulgartus sub Basillii axilla ad imperatoris lectum delapsus ab Ignatio tenebatur, ei obsistente. Inter quæ somno solutus est imperator. Moxque Joannes Chaldus gladio imperatori impacto ejus abscidit manus. Jacobitzes vero Apelates Persa, gladio Basilisciano adacto, vulneratum sursum infra excussit. Bardas autem Basillii rectoris pater, et Symbatius Basillii frater, ejusdemque patruelis Asylæon, nec non Constantinus Toxaras, foris stabant ad excubias, nec quisquam Michaelis protectorum atque hominum cognovit ea quæ fiebant. Congregati autem qui cum Basilio erant, quid facto illis opus esset, consultabant. Atque Sylæo ad Basilium: *Tametsi manus ejus præscidimus, at vivum tamen ipsum dimisimus. Ac siquidem vixerit, quid excusabimus?* Gratiisque facturus Basilio, reversus invenit Michaellem truncum quidem manibus, in lecto vero jacentem lugubrique adversus Basilium planctu quiritantem. In

VARIÆ LECTIONES.

²² παραπλήσιω?

quem ille stringens gladium in imperatoris præcordia, immaniter ejus discissis visceribus, adegit. Reversusque quasi nobili magnoque patrato facinore ad Basilium gloriabatur.

838 33. Mari vero procella jactato ac æstuoso, congregati unoque agmine ad fretum usque descenderunt; eoque superato ad Eulogii Persæ ædes venerunt, quo assumpto ad Marinæ venire ædes. Erat autem asser murum muniens, prehensisque Basilium suorum duobus, calco fortiter impacta, asserem infregit, et ad palatii usque fores pervasit. Eulogius vero Persa locutus est sua lingua Artabasdō fræderatorum comiti, Michaelē gladio sublatum esse, et ut imperatori aperiret. Carrēnsque Artabasdus ad papiam, atque clavibus vi ei ablatis, aperuit imperatori. Ingressusque Basilium palatii claves in manibus tulit; ac mane Gregorium, cui Philemonis nomen, papiam constituit. Confestim vero ad S. Mátantis mittit, ac Eudociam Ingerinam cum magna pompa ac honore in palatium induxit. Sed et Joannem præpositum misit, ut tollerent Decapolitissam et ad parentes suos abducerent. Misit vero etiam Paulum cubicularium, ut Michaelis funus componeret, veniensque dextri sul equi, quem agebat, stragulo involutum, visceraque ejus extra pendere, invenit. Sed et ibi lugentes planctumque agentes matrem pariter sororesque offendit; inducensque cadaver in naviculam in monasterium, quod est Chrysopoli, ubi superantes humarunt, trajecit.

IMPERIUM BASILII MACEDONIS.

839 1. Anno mundi 6567, divinæ autem incarnationis 867, imperavit Basilius cum Michaelē annum 4, menses 4, solus vero annos 19. Præcepit autem præfecto Mariano Petronæ filio ut ascendens in forum, omni adjuncto populo; solum ipsum imperatorem renuntiaret.

2. Necessarium porro duxi divinam in eos scriptis consignare exhibitam ultionem, qui Michaelē neci tradiderunt; ac quæ eorum singulis diversis temporibus mala invenerint. Jacobites cum imperatore in Philopatio venans, delapso ipsi gladio, dum ipsum levaturus ex equo descendit, non demisso ad terram usque pede, sed et altero in scala pensili detento, terrore equo per cava voraginum locaque aspera ab scrobes distrahente membratim discerptus est. Joannes vero Chaldus, exercitus ductor in Chaldia, deprehensus res novas moliri adversus imperatorem, ejusdem jussu ab Andrea duce exercitus palo allixus est. Asylæo imperatoris patriæ ab ipso imperatore in suburbanum suum expulsus, cui Chartophylacis nomen, tanquam inimicis servusque in servos **840** suos ab eis noctu gladiis cæsus est; quos imperator captos membra-

Α σιλείου. Ὁ δὲ τὸ ξίφος γυμνώσας ἀνγλιῶς ἔφηξε κατὰ τῆς καρδίας τοῦ βασιλέως, διασχίσας τὰ ἔγκατα αὐτοῦ. Καὶ στραφεὶς ἐνεκχυχάτο πρὸς Βασιλείου ὡς ἀνδραγάθημα μέγα πεποιτικῶς.

λε'. Κλύδωνος δὲ ὄντος ἐν τῇ θαλάσῃ, συναθροισθέντες κατήλθον μέχρι καὶ τοῦ περάματος, καὶ διαπεράσαντες ἤλθον εἰς τὸν οἶκον Εὐλογίου τοῦ Πέρσου, καὶ τοῦτον ἀραντες ἤλθον εἰς τὰ Μαρίνης. Πλάξ δὲ ἦν περιφράσσουσα τὸ τεῖχος, καὶ κρατήσας Βασιλείος δύο τῶν μετ' αὐτοῦ ἕντων καὶ λακτίσας κατέαξε τὴν πλάκα, καὶ εἰσῆλθον μέχρι τῆς πύλης τοῦ παλατίου. Εὐλόγιος δὲ ὁ Πέρσης ἐλάλησε τῇ αὐτοῦ γλώττῃ Ἀρταβάσδω ἐταιρειάρχῃ, ὡς· Ὁ Μιχαὴλ ξίφος ἐπέλεύτεσε, καὶ ἀνοιξὼν τῷ βασιλεῖ. Καὶ ὁ Ἀρταβάσδος εἰσδραμὸν πρὸς τὸν πατέρα, καὶ ἄρας ἀπ' αὐτοῦ τὰς κλείς βραίων, διήνοιξε τῷ βασιλεῖ. Καὶ γενόμενος ἐνδοθεν Βασιλείος ἤρε τὰς κλείς τοῦ παλατίου ἐπὶ χειρᾶς, καὶ τῇ ἔωθεν Γρηγόριον τὸν ἐπιλεγόμενον τοῦ Φιλήμονος ἐποίησε παπῖαν. Παρευθὺ δὲ ἀποστέλλει ἐν τῷ Ἁγίῳ Μάμαντι, καὶ εἰσῆγαγεν Εὐδοκίαν [P. 543] τὴν τοῦ Ἰγγηρος μετὰ δόξης πολλῆς ἐν τῷ παλατίῳ. Ἀπέστειλε δὲ καὶ Ἰωάννην πραιπόσιτον τοῦ ἀραι τῆς Δεκαπολίτισσας καὶ πρὸς τοὺς ἰδίους γονεῖς ἀπαγαγεῖν. Ἀπέστειλε δὲ καὶ Παῦλον κοιτωνίτην τοῦ ἐνταφιάσαι Μιχαὴλ. Καὶ ἀπειλῶν εὗρεν αὐτὸν ἐντετυλεγμένον ἐν τῷ σαγίσματι τοῦ δεξιῦ Ἰππου οὗ ἤλαυεν, καὶ τὰ ἔγκατα αὐτοῦ ἐξέωθεν ἐκκρεμάμενα. Εὗρε δὲ ἐκεῖ ὀρηνοῦσας καὶ ἐλαεινολογουμένας ἐπ' αὐτῷ τὴν τε μητέρα καὶ τὰς ἀδελφὰς αὐτοῦ· καὶ εἰσαγαγὼν εἰς πλοῖαρον διεπέρασαν ἐν τῇ μονῇ τῆς Χρυσοπόλεως, κάκει αὐτὸν ἐνταφιάσαι ¹¹ ἔθαψαν.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΟΣ.

α'. Τῷ, ς' τῆς ἔτει ¹² τοῦ κόσμου, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως ὡς ς', ἐβασίλευσε Βασιλεὺς ὁ Μακεδὼν, μετὰ Μιχαὴλ ἔτος ἐν καὶ μῆνας δ', καὶ μόνος ἐτη ιθ'. Προσέταξε δὲ τῷ ὑπάρχῳ Μαρ: ἀντὶ υἱῷ Πετρωνῶ ἀνελεθεῖν ἐν τῷ φόρῳ καὶ ἀναγορεῦσαι αὐτὸν μετὰ πάντος τοῦ λαοῦ μόνον βασιλεῖα.

β'. Ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην γράψαι τὴν πᾶρὰ τοῦ Θεοῦ γενομένην ἐκδίκησιν εἰς τοὺς τὸν Μιχαὴλ διαχειρισμένους, καὶ ἅ πέπονθεν ἕκαστος αὐτῶν ἐν διαφόροις καιροῖς. Ὁ μὲν οὖν Ἰ. κωβίτζης κυνηγῶν μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ Φιλοπατίῳ, τοῦ ξίφους αὐτῷ ἐκπεσόντος κατελθὼν τοῦ Ἰππου, ἄρας αὐτὸ τοῦ ποδὸς αὐτοῦ μὴ φθάσαντος τῇ γῇ ἐπιθεῖναι, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐτέρου κρατηθέντος ἐν τῇ σκ. ἰα. ἰοσηθελίς ὁ Ἰππος διέστυρεν αὐτὸν καὶ ¹³ φάραγγας καὶ βοθῶνας διεκλῶν τοῦτον μελήθων διέσπασεν. Ἰωάννης δὲ ὁ Κάλδος στρατηλάτης γεννῶν ἐν Χαλδίᾳ, καὶ φωραθεὶς κατὰ βασιλέως μελετῶν, προστάζει τοῦ βασιλέως ἀνεσκολοπίσθη πᾶρὰ Ἀνδρίου στρατηλάτου. Ὁ δὲ ἐξ ἀδελφῶν τοῦ βασιλέως Ἀσυλαίων ἐξωσθεῖς ¹⁴ πρὸ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ προσοτειῳ αὐτοῦ ἦ ἐπόνυμον τοῦ Χαρτοφύλακος, ὡς ἀπηνῆς καὶ ὠμὸς εἰς τοὺς δούλους αὐτοῦ ὢν, μαχαίρας παρ' αὐτῶν ἐν

VARIAE LECTIONES.

¹¹ ἐνταφ: ἀσπασθ: P. ¹² ἔ: σ: om. P. ¹³ καὶ post αὐτὸν om. P. ¹⁴ ἐξορισθεῖς?

νοκτι ἀνηρέθη· οὗς ὁ βασιλεὺς κρατήτας καὶ μελη-
δὸν κατακίψας κατέκαυσεν ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ.
Ὁ δὲ ἀπελάτης ὁ τοῦ Πέρσου σκωληκόθρωτος γενό-
μενος τοῦ ζῆν ἀπὸ ἀλλήγη. Κωνσταντίνος δὲ ὁ Τοξα-
ρᾶς εἰς Κιβυρβαίωτας σπαθοκοπηθεὶς τελευτᾷ. Καὶ
Μαριανὸς ὁ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως τὸν πόδα συντρι-
βεις καὶ ὑπὸ σκωλήκων καταθρωθεὶς τελευτᾷ.

[P. 544] γ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς προελθὼν ἐν τῇ ἡμέρᾳ
τῶν Χριστοῦ γενεθλίων ἐν τῇ προελούσει εἰς τὴν Με-
γάλην Ἐκκλησίαν ἐβάπτισε Στέφανον τὸν υἱὸν αὐτοῦ.
Ἀγαθὸν δὲ ἵππους λευκοὺς μετὰ ἀρμάτων ἐκάθισεν
ἅμα τῇ Αὐγούστῃ. Καὶ ὁ πραιπόσιτος Βιάνης σὺν
αὐτοῖς βαστάζων τὸ παιδίον μέχρι τοῦ παλατίου, τοῦ
βασιλέως ῥίπτοντος ὑπατεῖαν ἐν τῇ ὁδῷ.

δ'. Ἐγένετο δὲ σεισμὸς τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Πολυ-
εὐκτου μέγιστος, ὥστε τὴν γῆν σειεσθαι ἐπὶ ἡμέρας
τεσσαράκοντα. Ἐπεσε δὲ τότε καὶ ἡ σφαῖρα τοῦ
ζώδου τοῦ φόρου, καὶ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἢ ἐκ-
κλησία ἢ λέγεται τὸ Σίγμα, ὥστε πάντας τοὺς ψάλ-
λοντας ἐκεῖσε τελευτήσαι. Λέων δὲ ὁ φιλόσοφος τυχὼν
ἐκεῖσε ἔλεγε τοῖς ψάλλουσι καὶ πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐκεῖσε
ἔξελθεῖν τῆς ἐκκλησίας· οἱ δὲ μὴ πεισθέντες συν-
τελεσθήσαν ἅπαντες. Αὐτὸς δὲ ὁ φιλόσοφος εἰς
κίονα ὑπὸ συστημάτων σταθεὶς μετὰ ἑτέρων δύο
ἑσώθη, καὶ ἕτεροι πέντε μόνον ὑποκάτω τοῦ ἁμω-
νος.

ε'. Φώτιος δὲ ὁ πατριάρχης ἐλθόντος τοῦ βασιλέως
ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ μέλλοντος αὐτοῦ κοινοῦναι, τοῦ-
τον ληστὴν καὶ φονεὴ ἔλεγε καὶ ἀνάξιον τῆς θείας
κοινωνίας. Ὁ δὲ θυμωθεὶς ἀπέστειλεν ἐν Ῥώμῃ, καὶ
καὶ ἤγαγε τόμον μετὰ Ῥωμαίων ἐπισκόπων, καὶ
τοῦτον τοῦ θρόνου ἐξέωσεν, καὶ προεχειρίσατο
Ἰγνάτιον τὸν ἐν ἁγίοις πατριάρχην τὸ δεύτερον.
Ἐγεννήθη δὲ Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς ἐκ τῆς τοῦ
Ἰγνηρος Εὐδοκίας, οὗτος παῖς γνήσιος ὢν Βασι-
λείου.

ς'. Ἐστράτευσε δὲ ὁ βασιλεὺς κατὰ τῶν Ἀγαρη-
νῶν τῶν εἰς Τεφρικὴν⁹⁷, καὶ πολέμους συνάψας ἤτ-
τήθη, καὶ πολλάκις συμβαλὼν Ἀγαρηνοῖς πολλοὺς
τῶν Ῥωμαίων ἀπεβάλετο. Ἐν δὲ τῇ τοιαύτῃ φυγῇ
τοῦ βασιλέως Θεοφύλακτος ὁ Ἀδάττακτος, ὁ πατὴρ
Ῥωμανοῦ τοῦ μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντος, διέσωσε
τὸν βασιλέα παρὰ μικρὸν ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν κρα-
τούμενον. Ὁν ἐπιζητήσας ὁ βασιλεὺς μετὰ ταῦτα καὶ
εὐρῶν καὶ γνωρίσας (πολλοὶ γὰρ ἔλεγον τῷ βασιλεῖ,
ὅτι· «Ἐγὼ εἰμι»)·...ὁ δὲ τὴν τιμὴν ἀφελὲς τόπον βασιλι-
κὴν ἤτήσατο, οὗ καὶ τετύχηκεν. Ὑποστρέψας δὲ ὁ
βασιλεὺς ἐν τῇ πόλει ἀπέστειλε Χριστοφῶρον γαμ-
θρὸν αὐτοῦ ἐν Τεφρικῇ, καὶ νίκην ἐποίησε μεγί-
στην, καὶ ἐπόρθησε αὐτήν καταστρέψας ἕως ἐδά-
φους.

ζ'. Ἰγνάτιος δὲ ὁ πατριάρχης ὑποδόμησεν ἐκκλη-
σίαν εἰς τὸ ἐμπόριον Σατύρου [P. 545] περικαλλῆ,
ἐκ ὀνόματι τοῦ ἀρχιστρατήγου τοῦ Ἀνατέλλοντος,
καὶ μόνην πεποίηκεν ἀνδρείαν, ἐνθα καὶ τὸ σῶμα
αὐτοῦ ἀπόκειται.

VARIAE LECTIONES.

⁹⁷ Τεφρικὴν margo P, τηρήτην P.

Atimque conscissos ad Amastriani combussit. Apela-
tes Persa verinibus exesus vitæ finem fecit. Con-
stantinus Toxaras apud Cibyrhotos gladiis conscis-
sus periit. Et Marcianus imperatoris frater contrito
pede a vermibus corrosus interiit.

3. Imperator Christi Natalitiorum solemnī die
processum habens, in processu in Magnam eccle-
siam, Stephanum filium suum sacro fonte intinxit.
Junctisque equis albis cum curru una cum Augustā
sedit. Sedit quoque cum eis Baanes præpositus,
infantem gestans usque ad palatium, dum impera-
tor consularia munera per viam spargit.

4. Contigit per diem S. Polyucti terræ motus
maximus, adeo ut quadragintā dierum spatio terra
quateretur. Cecidit vero tunc ejus quæ in foro est
statuæ globus; sanctissima quoque Dei Genitricis eccle-
sia, cui Sigma nomen, ita ut omnes ibi divinas dec-
cantantes laudes extincti sint, cum Leo philosophus;
qui ibi esset, cantores et qui ibi erant omnes eccle-
sia exire moneret. Qui nihil obsequentes pari omnes
ruina oppressi interiire. Ipse vero philosophus ad
columnam sub tignissustinentibus stans cum duobus
albis salvus evasit, aliique quinque duntaxat sub am-
bone positi.

841 5. Porro Photius patriarcha, cum impera-
tor in ecclesiam venisset et expectaret ut sacra
mysteria sumeret, latronem eum et parricidam
d cebat, eumque iis indignum. Arreptus ira imper-
ator Romam misit, tomumque cum episcopis
Latinis advexit, ac Photium throno expulit, san-
ctumque Ignatium rursus sacerdotio provexit.
Natus est Alexander imperator ex Eudocia filia In-
giris: Hic fuit filius legitimus Basillii.

6. Suscepta imperator expeditione adversus Aga-
renos Tephricenses, pugnaque cum eis congressus,
victus est; nec raro collatis signis cum Agarenis
haud exigua Romanorum data strages est. In istius-
modi vero imperatoris fuga Theophylactus Aba-
stactus, Romani pater ejus qui postea rerum poti-
tus est, cum vix non captus fuisset ac Saracenis
factus obnoxius, eundem liberavit. Quem postea
imperator inquirens, inventumque eum cum cog-
novisset (multi etiam dicebant se esse qui im-
peratorem liberasset), honoribus voluit demereri. Is
autem missum faciens honorem, imperiale sibi
prædium depoposcit; quod et obtinuit. Reversus
vero in urbem imperator Christophorum suum ge-
nerum in Tephricam misit; partaque victoria
maxima solo tenuis evertens eandem expugnavit.

7. Ignatius porro patriarcha ecclesiam ædificavit
in Satyri emporio 842 perelegantem, sub nomine
cælestis militiæ principis Orientis, fecitque vitro-
rum monasterium, ubi et sepultus est:

8. Cum vero Thecla imperatoris soror e suis quemdam virum mediocrem submonendi quidpiam causa destinasset, quesivit imperator: *Quis est qui tuam dominam habeat?* Respondit ille: *Neatocometes*. Confestim vero mittens imperator eum adduxit, ac verberibus affectum detondit monachique habitu induit. Sed et eodem modo misero Procopio suo protovestiarario Theclam verberibus affecit; qui et omnes ejus ablatas pecunias imperatori attulit. Neatocometem vero postea œconomum in Magna Ecclesia fecit.

9. Idem imperator Hebræos suæ tum ditionis salutaribus undis instinxit, susceptoribus cunctis proceribus virisque dignitatibus ornatis, imperatore liberalissime accipiente omnes Hebræos, multaque subsidia ac dona eis præbente.

10. Eum vero quem jam diximus Nicolaum Androsalitem et S. Diomedis mansionarium, cui se martyr conspicuum fecerat, syncelli et œkonomi dignitate ornavit; ejus vero alterum fratrem Joannem excubiarum drungarium fecit. Horum fratrem alium sacello præposuit, extremum autem ærarii publici logothetam fecit. Mortuum autem Nicolaum syncellum **843** sepeliunt in Arcadianis in domo suâ, ubi nunc est S. Constantini hospitium (minus scilicet monasterium).

11. Cœpit vero imperator ad fundamenta humum egerere prope palatium construendæ Novæ Ecclesiæ compluribus œdibus eam in rem cœemptis. Significatum autem est imperatori urbem Syracusas ab Agarenis expugnari. Interim vero occupatis navibus in ædificiis Novæ ecclesiæ, tardius expedita classe ac navalibus copiis, capta est civitas paulo antequam advenisset navalis exercitus; quæ res luctus plurimum atque mœroris imperatori conscivit.

12. Nicetas vero Xilinites mensæ præpositus, delatus imperatori Augustæ amorum, cæsarie damnatus monachus effectus est. Is Leone imperatore Magnæ Ecclesiæ œconomus præfectus est; vitæque functus in monasterio sepelitur, quod ipse condiderat, et ubi coma damnavit sorores suas.

13. Multa vasa ænea confregit imperator ratione Novæ ecclesiæ. Marmora quoque et musiva et columnæ ex multis ablata ecclesiis atque œdibus ejus construendæ causa; in quibus erecta erat statua ænea episcopi habitu, tenens in manu virgam cui serpens circumvolutus erat. Deductam eam in vestiario collocaverunt. Veniens autem imperator, ac ubi statua erecta stabat prope adiens, digitum misit in os serpentis; latensque **844** in eo vivus serpens morsum infixit imperatoris digito; ex quo vix contrariis remediis curari potuit, quæ res cunctis admirationi fuit.

η'. Θέκλας δὲ τῆς ἀδελφῆς τοῦ βασιλέως ἀποστειλάσης πρὸς τὸν βασιλέα δι' ὑπόμνησίν τινα μέτριον ὄντα αὐτῆς τὸν ἄνθρωπον, ἠρώτησεν ὁ βασιλεὺς, ὅτι *Τίς ἔχει τὴν κυρίαν σου;* Ὁ δὲ εἶπεν· Ὁ *Neatocωμητής*. Παρευθὺς δὲ ὁ βασιλεὺς ἀποστειλάς ἤγαγεν αὐτὸν καὶ τύφας ἀπέκτειρε καὶ τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἐνέδυσσε αὐτόν. Ἄσπυτως δὲ καὶ Προκόπιον τὸν πρωτοβεστιάριον αὐτοῦ ἀποστειλάς ἐτυφε τὴν Θέκλαν· ὃς καὶ ἄρας πάντα τὰ χρήματα αὐτῆς εἰσεκόμισσε τῷ βασιλεῖ. Τὸν δὲ Neatocωμῆτην μετὰ ταῦτα ἐποίησεν οἰκονόμον ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ.

θ'. Ὁ δὲ αὐτὸς βασιλεὺς ἐθάπτισε τοὺς Ἑβραίους πάντας ὅσοι τότε τῷ χρόνῳ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ ὑπῆρχον, ἀναδιξαμέντων πάντων τῶν ἐν ταῖς ἀξίαις, φιλοφρονησαμένου τοῦ βασιλέως πάντας τοὺς Ἑβραίους, καὶ ἀντιλήψεις καὶ δῶρα πολλὰ παρασχόντος αὐτοῖς.

ι'. Τὸν δὲ προσεσημένον Νικόλαον τὸν Ἀνδρσαλίτην τὸν καὶ προσμονάριον τοῦ Ἁγίου Διομηδους, ᾗτινι ὁ **843** μάρτυς ἐπεφάνη, ὡς προσέφηται, περὶ τοῦ βασιλέως, ἐτίμησεν αὐτὸν σύγκελλον καὶ οἰκονόμον, τὸν δὲ ἕτερον ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἰωάννην δρουγγάριον τῆς βίγλης, καὶ τὸν ἕτερον ἀδελφὸν αὐτῶν Παῦλον τοῦ σακελλίου, τὸν δὲ ἕτερον Κωνσταντίνον γενικὸν λογοθέτην. Τελευτήσαντος δὲ Νικολάου τοῦ συγκελλου, θάπτουσιν αὐτὸν εἰς Ἀρκαδιανὴς τὸν ἑαυτοῦ οἶκον, ἐνθα ἐστὶ νῦν τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου τὸ μετόχιον.

ια'. Πρῶτον δὲ ὁ βασιλεὺς ἐχολῶζειν πλῆσιον τοῦ παλατίου πρὸς τὸ κτίσαι τὴν Νέαν, οἰκήματα πάμπόλλα ἐξωνησάμενος. Ἐμηνύθη δὲ τῷ βασιλεῖ ὡς ἡ Συράκουσα παρὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐκπορεύεται. Ἀσχολουμένων δὲ τῶν πλωτῶν ἐν τοῖς κτίσμασι τῆς Νέας ἐκκλησίας ἐγένετο βραδύτης τοῦ στόλου καὶ τοῦ λαοῦ, καὶ περιδόθη ἡ αὐτῇ Συράκουσα πρὸ ὀλίγου πρὶν ἢ εἰσῆσαι τὸν στόλον, τοῦ βασιλέως πολλὰ θρηνησαντο; καὶ ἀποῦραμένου.

ιβ'. Νικήτα δὲ τοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ Σουλῆντου κατηγορηθέντος ὡς φιλομένου παρὰ τῆς Αὐγούστης, τοῦτον ὁ βασιλεὺς ἀποκείρας μοναχὸν ἐποίησεν· ἐξ ἐπὶ βασιλείᾳ Λέοντος γέγονεν οἰκονόμος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ τελευτήσας τίθεται ἐν τῇ μονῇ ἣν αὐτὸς κατεσκεύασε, καὶ ἀπέκτειρε τὰς αὐτοῦ ἀδελφάς.

[P. 546] ιγ'. Πολλὰ δὲ χαλουργήματα κατέαξεν ὁ βασιλεὺς λόγῳ τῆς Νέας Ἐκκλησίας. Ἄλλὰ καὶ μάρμαρα καὶ ψηφίδας καὶ κίονας ἐκ πολλῶν ἐκκλησιῶν καὶ οἶκων ἀνέλαθεν εἰς κατασκευὴν αὐτῆς. Ἐν οἷς στήλη ἴστατο χαλκῆ σχῆμα ἔχουσα ἐπισκόπου· ἐκράται δὲ ἡ αὐτῇ στήλη ἐν τῇ χειρὶ βάβδου ἔχουσαν ὄφιν ἐντετυλιγμένην. Ταύτην καταγαγόντες ἀπέθηκον ἐν τῷ βεστιάριῳ. Κατελθόντος δὲ τοῦ βασιλέως καὶ ἀπελθόντος ἐνθα ἴστατο ἡ στήλη ὀρθή, ἐνέβαλε τοὺς διακτύλους αὐτοῦ ἐπὶ τὸ στόμα τοῦ ὄφως, ὧν δὲ ἐνθὸν ζῶν ὄφιν εἶδανεν τοῦ βασιλέως τὸν δάκτυλον· ὃς μάλιστα δι' ἀντιφαρμάκων ἰάθη, θυμασάντων ἐπὶ τὸ σῶμα πάντων.

VAR: E LLECTIONES.

ιδ'. Ἀλλὰ καὶ τὴν στήλην Σολομώντος ἐν τῇ βασιλικῇ οὖσαν μεγίστην κατεάξας προσέταξεν ἐν ὀνόματι αὐτοῦ ἐκτυποθῆναι καὶ τεθῆναι κάτωθεν ἐν τοῖς θεμελίοις τῆς αὐτῆς Νέας ἐκκλησίας, ὡς θυσίαν ἑαυτὸν τῷ τοιοῦτον κτίσματι τῷ Θεῷ προσάγων.

ιε'. Ἐπεστράτευσε δὲ πάλιν ὁ βασιλεὺς κατὰ Μελιτηνῆς, καὶ αἰχμαλωσίαν ποιησάμενος καὶ πολλοὺς πολέμους κατορθώσας ὑπέστρεψε.

ις'. Τελευτῆ δὲ Ἰγνάτιος ὁ πατριάρχης, καὶ ἀντ' αὐτοῦ πάλιν ἀναθιβάξει Φώτιον πατριάρχην τὸ δεύτερον αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐν ἐξορίᾳ τελευτήσαντο· Φωτίου πατριάρχου ἀπετέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν μονῇ τῇ λεγομένῃ τοῦ Ἱερεμίου ἐν τῷ Μαρδοσαγάρῃ, ὁσῆς πρότερον καθολικῆς ἐκκλησίας, αὐτὸς δὲ Φώτιος ἐποίησεν αὐτὴν μονὴν γυναικειάν.

ιζ'. Πάλιν δὲ ἐκστράτευσε ὁ βασιλεὺς εἰς Γερμανικίαν, καὶ ταύτην ἐκπορθήσας καὶ αἰχμαλωτίσας ὑπέστρεψε.

ιη'. Τελευτῆ δὲ Κωνσταντίνος ὁ υἱὸς Μιχαὴλ βασιλέως ἐξ Εὐδοκίας, ὡς δὲ λόγος, υἱὸς Βασιλείου· ὃν πολλὰ ἐθρήνησε Βασίλειος, πολλὰ στέρνων αὐτόν. Καὶ ἀπετέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τοῖς τάφοις τῶν βασιλέων.

ιβ'. Ματῶν α' ἐγκαινίζεται καὶ ἐνθρονίζεται ἡ Νέα ἐκκλησία, ἣν ἔκτισεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἐκαλλώπισε κόσμῳ πολλῷ, παρὰ Φωτίου πατριάρχου, τοῦ βασιλέως λῶρον φορέσαντος καὶ χρήματα πολλὰ δόντος καὶ Νέαν αὐτὴν ἐπονομάσαντος.

ιγ'. Ἀπεστάλη δὲ παρὰ τοῦ βασιλέως Προκόπιος· πρωτόβεστιαριὸς μετὰ πάντων τῶν δυτικῶν θεμάτων, ὄντος Εὐπράξιου στρατηλάτου εἰς Σικελίαν, καὶ εἰς Κεφαλληνίαν τοῦ Μουσουλίκου, εἰς δὲ τὸ Δυρράχιον τοῦ Ραβδόουχου καὶ ἐν τῇ Πελοποννήσῳ τοῦ Ὑνιατοῦ καὶ τοῦ Ἀποστύπου· ὅστις Προκόπιος πολλὰς πράξεις καὶ ἀνδραγαθίας ἐργασάμενος ἐσχάτως πολέμου [P. 547] γεγονότος καὶ προδοθέντος ὑπὸ τοῦ Ἀποστύπου** ἐσφάγη.

κα'. Αἰὼν δὲ ὁ Σαλιβαρῶς συνοψίζει· Φωτίῳ πατριάρχῃ Θεόδωρον μοναχόν, ἀρχιεπίσκοπον Εὐχαϊσίων, ὡς εὐλαθεῖ καὶ ποιῶντα τεράστια καὶ προορατικόν. Φώτιος δὲ τούτον τῷ βασιλεὶ μεσιτεύει καὶ συνοψίζει. Εἰς ὃν ὁ βασιλεὺς ἀρεσθεὶς (πρὸς γὰρ τὰς ἐπιθυμίας αὐτοῦ διέκειτο) εἶχεν οὖν αὐτὸν ἐν τιμῇ πολλῇ. Ὅς ἀθυμοῦντα τὸν βασιλέα περὶ τοῦ τελευτήσαντος υἱοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου, διὰ τὸ φίλτρον ὅπερ εἰς αὐτὸν εἶχεν, ἐπλάνα, καὶ ἐπηγγέλλετο δεῖξαι ζῶντα τῷ βασιλεὶ· ὃ καὶ ἐποίησεν· Ἐν γὰρ λόχμῃ τινὶ διερχομένῳ τῷ βασιλεὶ φάντασμα συνήντησεν ἐφιπτον, χρυσοφάντον ἐνδεδυμένον, ἐν εἶδει τοῦ Κωνσταντίνου. Ὁ καὶ ὀφθαλμοῖς εἶδεν καὶ περιπλακεὶς κατεφίλησεν. Καὶ γεγονότος ἀφανοῦς, αὐτὸν εἶδεν ὑπελάμβανε, καὶ ὡς οὐ πεπλάνηται. Διδὸν καὶ μονὴν ἐκεῖσε κτίσας ἐπωνόμασεν αὐτὴν τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου.

καβ'. Suscepit oscula dedit; quod ubi evanuerat, ipsum sic vidisse arbitrabatur. nec sibi quicquam demonis ullo astu obrepssisse. Quamobrem etiam constructo ibi monasterio S. Constantini titulum indidit.

A 14. Sed et Salomonis in basilica existentem statuam maximam confringens suo nomine effigiari jussit ac in Novæ ejusdem ecclesiæ fundamentis poni, ac si istiusmodi fabrica hostiam se offerret Deo.

15. Suscepta vero rursus imperator adversus Melitinem expeditione, multis sub jugum missis multisque felici Marte peractis præliis reversus est.

16. Moritur vero Ignatius patriarcha; ejusque loco rursus Photium patriarcham provehit Basilius. Postea autem mortuo in exsilio patriarcha Photio, ejus depositum funus est in monasterio quod Jeremiæ vocant in Mardosagari; quod antea universalis ecclesia erat ac paræcia utriusque sexui dedita, Photius vero feminarum monasterium fecerat.

B 17. Rursus vero cum exercitu profectus imperator in Germaniciam, illa capta et sub jugum missa reversus est.

18. Moritur Constantinus Michaelis imperatoris ex Eudocia filius, hominum autem ac vulgi rumore filius Basilii. Hunc Basilius plurimum luxit, cum multum eum diligeret. Depositumque est ipsius funus in sepulchris regum.

345 19. Calendis Maii dedicatur divinisque publice laudibus frequentanda aperitur Nova ecclesia, quam condidit imperator, multaque egregia suppellectili ornavit, a Photio patriarcha, gestante lorum imperatore multasque elargiente pecunias, ac Novæ nomine illi indito.

C 20. Missus autem est ab imperatore Procopius, protovestiarius cum omnibus copiis ac legionibus occidentalibus, magistro militiæ bellicæ duce Eupraxio in Sicilia, et in Cephalenia Musulice, Dyrrachii vero Rhabducho, in Peloponneso autem Oniato et Apostyppe; multisque præclare ac bellica fortitudine gestis, quem dicebam, Procopius, ad extremum conserta pugna Apostyppe proditore cæsus est.

D 21. Porro Leo Salibaras Theodorum monachum Euchaitorum archiepiscopum Photio patriarchæ coram in conspectum adducit, commendatque ut virum religiosum et facientem prodigia ac prænovocendi futura charismate præditum. Photius vero illi ad imperatorem admissor efficitur, et ut præsentia fruatur. Cujus imperator recreatus congressu, quippe ex cujus cupiditatum ratione comparatus esset, in multo eum honore habebat. Mæsto igitur animo cum esset imperator filii sui Constantini occasu, præ nimia illa amoris vi qua eum prosecubatur, errore seducens vivum pollicetur eum se illi ostensurum; quod et fecit. Transeunt enim in quodam saltu imperatori phantasma quoddam ac spectrum, equo insidens, contexta anro chlamyde, in Constantini specie 346 ipsumque referens præsentatur, ipsisque conspexit oculis, ac ei

22. His aliisque plurimis ex Apollonii arte apprime eruditus dictus Santabareno multam sibi apud imperatorem fidem conciliavit.

23. Copulavit autem imperator Leoni imperatori Martinacii filiam; cui et corollas imposuit, celebratis nuptiis in Magnaura et in novemdecim accubitis.

24. Delatus vero crimine est Leo imperator apud patrem a Santabareno, nempe pugionem deferre, quo imperatori vollet necem inferre. Eum ille pugionem doloso consilio, ut sibi pararet, auctor Leoni exstiterat, et ut in caliga gestaret, dicens: *Patre tuo necessaria aliqua causa scipis quærente gladium, quidni illi præbes?* Atque hoc fabricato Leo imperator, ac calumniose, ut dictum est, delatus, deprehensusque cultrum in caliga gestare, quidquid demum satisfactionis afferret, nihil audiebatur. Casus itaque verberibus est ejus protovestiarius Nicetas Elladicus, qui Romano imperatore papias fuit; alique pariter multis malis subacti, in exsilium ejecti sunt. Imperator vero Leonem carcere tenens in triclinio cui Margaritæ nomen, cæcare luminibus volebat, nisi Photius patriarcha diu multumque rogans intercessisset una cum Zautza 847 Styliano, minoris tunc fœderatorum legionis comite. Mansit vero sic ab imperatoris conspectu exclusus menses tres, lugens ac ejulans; scriptaque ad imperatorem epistola ejus infloctere animum ac lenire studebat. Cumque imperator magnam fidem erga S. Eliam haberet, summa imperator Leoni conspectum in ejus memoria indulget. Facto autem processu, eo conspecto clamare populi ac factiones: *Gloria tibi, Deus! Conversus vero imperator respondit eis: Argumentum vobis assumitis divinas laudis filium meum? ipso auctore multas habetis ærumnas ferra, diesque tristes ac permolestas percurrere.*

25. Delatus crimine Andreas legionum domesticus a Santabareno, quasi Leonis rebus studeret, ab imperatore gradu motus est, ejusque loco Stypiotes domesticus præfectus est. Profectusque cum exercitu Tarsum, suis omnibus desideratis, victus fususque est; rursusque Andreas domesticus præficitur ab imperatore.

26. Facta vero conjuratio est adversus imperatorem a Joanne Crocoa, qui domesticus esset agminis Icanatorum, nempe inclusi in Blachernis agentis vaticinio concito. Inter conjuratos multi senatorum atque procerum officialiumque ad sexaginta sex inventi sunt. Erat enim Michael fœderatorum comes Catudares, et Myxaris et Babutzius ac reliqui. Talis igitur conjurationis nuntio ad imperatorem perlato a protovestiaro Crocoa, tentis omnibus, egressus in Circum imperator,positoque

αβ'. Τούτοις καὶ ἑτέροις πλείστοις, ὡς ἐκ τῶν Ἀπολλωνίου ἀκριβῶς μεμνημένος, ὁ λεγόμενος Σανταβαρηνὸς ἐποίησε τὸν βασιλεῖα πίστιν πολλὴν κακτῆσθαι πρὸς αὐτόν.

κγ'. Ἠγάγετο δὲ ὁ βασιλεὺς Λέωντι τῷ βασιλεῖ θυγατέρα Μαρτινακίου, ἦν καὶ Ἰσατεφεν, ποιήσας τοὺς γάμους ἐν τῇ Μαгнаύρα καὶ ἐν τοῖς ἰθ' ἀκουσίτοις.

κδ'. Ἐκατηγορήθη δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς παρὰ Σανταβαρηνοῦ εἰς τὸν πατέρα αὐτοῦ ὡς ἔτι Μαχαίριον ἐπιφέρειται βουλόμενος ἀνελεῖν σε μετ' αὐτοῦ ὅπερ αὐτὸς μαχαίριον διὰ βολίας συμβουλῆς ἐποίησε τὸν Λέοντα κατασκευάσαι καὶ φορεῖν ἐν τῷ τουβίῳ, εἰπὼν αὐτῷ ἔτι Παλλάκις τοῦ πατρός σου ἐπιζητοῦντος μαχαίριον διὰ χρεῖαν τινὰ, ἴνα τί μὴ δίδως αὐτῷ; Καὶ τοῦτο κατασκευάσας Λέων ὁ βασιλεὺς, καὶ διαβληθεὶς, ὡς εἴρηται, καὶ φωραθεὶς ἐν τῷ τουβίῳ τοῦτο βαστάζων, πολλὰ περὶ τοῦτου ἀπολογούμενος οὐκ ἤκούετο. Ἐτυπηθῆθη οὖν Νικητάς ὁ Ἑλλαδικὸς ὁ πρωτοβεστιάριος αὐτοῦ, ὃς γέγονε παπίας ἐπὶ Ῥωμαίου βασιλέως, καὶ ἄλλοι μετ' αὐτοῦ πολλὰ δεινὰ πεπονηότες ἐξωρίσθησαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς [P. 548] Λέοντα καθείρξας ἐν τῷ τρικλίνω τῷ Μαργαρίτου ἐβούλετο ἐκτυφλώσαι αὐτόν, εἰ μὴ Φώτιος πατριάρχης διὰ πολλῶν παρακλήσεων τοῦτο διεσκέδασεν, ἅμα Ζαούτζα Στυλιανῷ μικρῷ ἐταιρειάρχῃ τότε ὄντι. Ἐποίησε δὲ ὑπὸ ὄψεως μηνῶν τρεῖς, θρηῶν καὶ ὀδυρόμενος, καὶ δι' ἐπιστολῆς πολλὰ δυσώπει τὸν βασιλεῖα. Μεγάλην δὲ πίστιν τοῦ βασιλέως ἔχοντος εἰς τὸν ἅγιον Ἥλιαν ἀποσυνοψίζει Λέων ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν ἅγιον Ἥλιαν ἐν τῇ μνήμῃ αὐτοῦ. Τῆς δὲ ἐλευσεως ἡγενομένης ἰδόντες αὐτὸν οἱ λαοὶ ἐπεφώνησαν τὸ, Δόξα σοι, ὁ Θεός! Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀναστραφεὶς ἀπελογήσατο αὐτοῖς. Δοξάζετε περὶ τοῦ υἱοῦ μου τὸν Θεόν; πολλὰς θλίψεις ὑπ' αὐτοῦ ἔχετε ὑπομείναι καὶ ἐπωδύτους ἡμέρας διελθεῖν.

κε'. Κατηγορηθεὶς δὲ Ἀνδρέας δομῆστικός τῶν σχολῶν παρὰ Σανταβαρηνοῦ ὡς τὰ Λέοντος φρονῶν διεδέχθη περὶ τοῦ βασιλέως. Ἄντ' αὐτοῦ δὲ προεβλήθη δομῆστικός ὁ Στυπικιώτης καὶ ἀπελθὼν μετὰ λαοῦ ἐν Ταρσῷ ἤτηθη καὶ πάντας ἀπώλεσε. Καὶ πάλιν προχειρίζεται Ἀνδρέας παρὰ τοῦ βασιλέως δομῆστικός.

κς'. Ἐγένετο δὲ συσκευή κατὰ τοῦ βασιλέως παρὰ Ἰωάννου τοῦ Κροκόα δομῆστικοῦ ὄντος; τῶν ἱκανάτων, χρηματισθέντος παρὰ τοῦ ὄντος ἐν Βλαχέρναις ἐγκλειστοῦ. Εὐρέθησαν δὲ πολλοὶ τῶν συγκλητικῶν καὶ ἀρχόντων, μέχρι τῶν ἐξήκοντα ἑξ. Ἦν γὰρ Μιχαὴλ ὁ ἐταιρειάρχης ὁ Κατουδάρης καὶ ὁ Μύξαρις καὶ ὁ Βαδούτζικος καὶ οἱ λοιποί. Τῆς γοῦν τοιαύτης ἐπιβουλῆς μηνυθείσης τῷ βασιλεῖ παρὰ πρωτοβεστιάριου τοῦ Κορκόα, κρατηθέντων τε πάντων, ἐξελεθῶν ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ Ἰπποδρομίῳ καὶ

VARIÆ LECTIONES.

* ἀπὸ? * προσλεύσεις.

καθεσθεις ἐκείσε καὶ ἀνακρίνας τὰ κατ' αὐτούς, πάντας τύφας καὶ κουρεύσας τὰς περιλειφθείσας τρίχας κατέκαυσε. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐξήλθεν ἐν τῇ προκλιύσει τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ὅτε καὶ τὴν ἐπιβουλήν ἔμελλον ποιῆσαι. Περιεπάτουσθε ἐπισθεν αὐτοῦ γυμνοὶ μέχρι τοῦ φόρου δεδεμένοι, καθὼς διεώριστο. Εἶθ' οὕτως πάντας δημεύσας ἐξώρισεν.

κζ'. Τοῦ δὲ βασιλέως ἐξελθόντος πρὸς τὸ κυνηγῆσαι, ἐλάφου ποθὲν ἀναφανέντος παμμεγέθους, ὃς αὐτὸν βασιλεὺς κατεδίωκεν, ἐπιστραφεὶς ὁ ἐλάφος ἔρε τὸν βασιλέα ἐκ τῆς ζώνης ἀπὸ τοῦ ἵππου. Φθάσας δὲ τις καὶ τὴν σπάθην γυμνώσας, τὴν ζώνην ἐκνόφας τὸν βασιλέα ἐρρύσατο. Μετὰ δὲ τοῦ ἀποστραφῆναι ἐκέλευσε τὸν τὴν ζώνην αὐτοῦ ἀποτεμόντα ἀποτηθῆναι τὴν κεφαλὴν ὡς [P. 549] γυμνώσαντα τὸ ξίφος κατ' αὐτοῦ, πολλὰ ἀπολογουμένου ὡς ὑπὲρ τῆς σωτηρίας αὐτοῦ τοῦτο πεποιηκέναι· ἀλλ' οὐδὲν ὠφέλησεν. Ἐκ δὲ τοῦ σπαραγμοῦ τῆς ἐλάφου νοσηλευθεὶς Βασίλειος τελευτᾷ, καταλιπὼν ἑόντα αὐτοκράτορα καὶ Ἀλέξανδρον.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΛΕΟΝΤΟΣ ΥἱΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

Τῷ ς' τοῦ ἔτους τοῦ κόσμου, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως ὡς, ἐβασίλευσεν Λέων ὁ υἱὸς Βασιλίου ἔτη εἰκοσιπέντε, μῆνας ὀκτώ. Στέφανος δὲ ὁ αὐτοῦ ἀδελφὸς κληρικὸς ὢν καὶ σύγκελλος ἦν μετὰ Φωτίου πατριάρχου, ἀνατρεφόμενος παρ' αὐτοῦ καὶ παιδευόμενος. Ὁ δὲ αὐτὸς Λέων μετὰ τὸ αὐτοκρατορῆσαι ἀπέστειλεν Ἀνδρέαν στρατηλάτην μετὰ κηρῶν πολλῶν κληρικῶν τε καὶ συγκλητικῶν ἐν Χρυσόπολει, καὶ ἐξήγαγεν Μιχαὴλ ἐκ τοῦ τάφου, καὶ ἔβαλεν ἐν γλωσσοκόμῳ κυπαρισίνῳ· καὶ ἐπὶ κραβάτου θένας καὶ ἀκεπάσαντες βασιλικῶς τε τιμήσαντες, μεθ' ὅμων καὶ τιμῆς πολλῆς, ἐπομένων ἐκείσε καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, ἔγαγεν εἰς τοὺς Ἁγίους Ἀποστόλους καὶ ἀπέθετο ἐν λάρνακι.

β'. Μετὰ ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλεν Ἀνδρέαν δομέστικον τῶν σχολῶν ἄμα Ἰωάννη Ἁγιοπολίτη σοφωτάτῳ καὶ γεγονότι λογοθέτῳ τοῦ δρόμου· καὶ ἐν τῷ ἄμθῳ τῆς ἐκκλησίας ἀνελθόντες, πρὸς τοῦ πατριάρχου Φωτίου αἰτίας ἀναγνόντες, τοῦτου τοῦ θρόνου κατήγαγον, καὶ περιώρισαν ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἀρμενιανῶν ἐπὶ ἐπιλεγομένη τοῦ Βέρδονος.

γ'. Προεβάλετο δὲ ὁ βασιλεὺς Στυκιανὸν Ζασύτζαν μάγιστρον καὶ λογοθέτην τοῦ δρόμου. Ἀνήγαγε δὲ Στέφανον τὸν σύγκελλον καὶ ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ πατριαρχείῳ· καὶ πρὸ τῶν Χριστοῦ γυνῶν χειροτονεῖται πατριάρχης ὑπὸ Θεοφάνου τοῦ πρωτοθρόνου καὶ λοιπῶν ἀρχιερέων· καὶ ποιήσας ἐν τῷ πατριαρχείῳ ἔτη 25 καὶ μῆνας πέντε ἐτελεύτησε, καὶ θάπτεται ἐν τῇ μονῇ τῶν Συκέων.

δ'. Ἐφ' οὗ Λέοντος προεδόθη τὸ κάστρον Ὑψηλῆ, καὶ ἐκρατήθη ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν, αἰχμαλωτισθέντων πάντων τῶν ὄντων [P. 550] ἐκείσε. Γέγονε δὲ ἐμπρησμὸς μέγας πλησίον τῶν Σφριανῶν, ἐμπρησθείσης καὶ τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Θωμᾶ, ἣν ὁ αὐτὸς Λέων λαμπρῶς ἀνκαίνισεν.

848 illic tribunali, eorum iudicans causam, cunctis verberibus subjectis ac detonsis, qui reliqui essent eorum pilos combussit. Sic deinde solemniter diei Annuntiationis pompa processit, quando et conjurationem erant expleturi. Ambulabant illi retro eum nudi vincti adusque forum, uti eis constituerat. Tum eorum publicatis bonis cunctos auxilio relegavit.

27. Egresso autem imperatore ad venandum, cervo miræ magnitudinis nescio unde prodeunte, dum bestiam imperator insequitur, conversus cervus imperatorem a zona sublatum equo successit. Lapsus quispiam occupans, nudato ense discissa zona, imperatorem liberavit. Postea vero cum reversus esset, ei qui zonam secarat, caput amputari præcepit, hoc dato crimini, quod in eum gladium nudasset. Cumque is multa excusaret, ut qui ejus salutis causa rem aggressus esset, nihil tamen operæ fecit. Ægrotans vero Basilius ex cervi illa succusione moritur, relictis imperatoribus Leone et Alexandro.

IMPERIUM LEONIS BASILII FILII.

Anno mundi 6386, divini Incarnationis 886, imperavit Leo Basilii filius annos 25, menses 8. Stephanus vero ejus frater, qui clericus erat 849 ac syncellus, cum Photio morabatur, quem is educabat ac disciplinis instituebat. Leo itaque ubi rerum summam adeptus est, Andrea magistro militiæ cum multis cereis senatusque frequentia Chrysopolim misso, Michaelis corpus eduxit e tumulo, posueruntque in loculo cypressino, imponentes sandapilæ et operientes; regioque cultu honestantes, cum canticis multaque pompa ac honore, ipsis quoque ejus fratribus funus deducantibus, inde ad Sanctos Apostolos adduxerunt atque in urna posuerunt.

2. Postea misit imperator Andream legionum domesticum cum Joanne Hagiopolita, viro eruditissimo, et qui fuit publici cursus logotheta; consensuque ecclesiæ æmone, lectis Photii patriarchæ criminum capitibus, e throno dejecerunt et ad Armenianorum monasterium, quod Bordenis vocant, relegarunt.

3. Præfecit vero imperator Stylianum Zautzam magistrum ac publici cursus logothetam. Reduxit vero Stephanum syncellum fratremque suum in ædes patriarchales; ac ante Christi natalem patriarcha ordinatur a Theophane prima sedis episcopo ac reliquis episcopis. Sexque annos et menses quinque summo urbis sacerdotio potitus diem obit, et in Syceorum monasterio humatur.

4. Leonis tempore proditum est presidium cui nomen Hypsele, et ab Agarenis captum, sub jugum missis qui in eo erant universis. Exstitit 850 vero etiam ingens incendium, haud procul a Sophianis, quo et beati Thomæ succensa ecclesia est: eam ipse Leo splendide instauravit.

5. Missis Imperator Euchaita apparitoribus adloxis in urbem Theodorum Santabarenum. Andreas autem domesticus et Stephanus magister Calemariae, qui sub Basilio imperatore a Santabareno multis fuerant accusati, dolum subornantes, imperatorem commonuerunt consilium habuisse Photium patriarcham et Theodorum Santabarenum, ut ex Photii propinquis imperatorem præberent. Jussit vero imperator adduci Photium patriarcham et Theodorum Santabarenum ad Pagarum palatia, eosque seorsim in carcere singulos detineri constituit. Missi porro sunt ab imperatore Stephanus magister et Andreas domesticus Craterus et patricius Gumer, et Joannes Hagiopolita, ad illorum causam examinandam. Inductoque patriarcha et in sede cum honore collocato, ipsis quoque sedentibus, dixit Andreas domesticus: *Nosti, domine, abbatem Theodorum?* Respondit ille: *Abbatem Theodorum non novi.* Et Andreas: *Abbatem Theodorum Santabarenum non nosti?* Ad quem patriarcha: *Novi monachum Theodorum, qui archiepiscopus Euchaitarum*

6. Duxerunt vero etiam ad eos Santabarenum, aitque ad eum Andreas domesticus: *Mandat tibi imperator, ubi sunt opes et pignora mea majestatis?* **851** Qui ait: *Ubi ea dedit imperator: nunc vero si hæc requirit, licet ei ut illa recipiat.* Ad quem Andreas: *Dic, quæso, quemnam volebas imperatorem facere, cum patri consuleres ut me oculis cæcaret, patriarchæ propinquum, an tuum?* Respondit ille ac dixit: *Nescio prorsus de quo loquamini, mihi crimen impingentes.* Ait ergo magister Stephanus ad eum: *Et qua vero ratione mihi significasti imperatori, ut ejus rei nomine patriarcham coarguerem?* Santabarenus vero confestim jactans se ad patriarchæ pedes ait: *Adjuro te per Deum, domine, ut meam prius depositionem facias, ac tunc me sacerdotio nudum tanquam maleficum pœnis subjiciant.* Non enim istiusmodi rem significavi imperatori. Porro patriarcha in omnium conspectu ait: *Per salutem animæ meæ, domine Theodore, archiepiscopus es, tum in hoc sæculo tum in futuro.* In his ira accensus Andreas: *Nunquid non, inquit, abba, per me imperatori denuntiasti fore ut patriarcham ejusce reum sceleris perageres?* At ille se quidquam scire pernegabat. Reversi itaque, quæ illi locuti essent, imperatori cuncta renuntiant. Impotenti vero is ira furoreque correptus, quod adversus patriarcham nihil criminis deprehendisset, misso lictore duris verberibus Santabarenum affecit atque Athenas relegavit; tum post illum mittens, ipsum luminibus cæcavit et in Asiam exsulem expulit. Post annos autem plures placatus imperator **852** ipsum in urbem reduxit, atque ex Nova Ecclesia annonas accipere jussit. Mortuus vero est Santa-

ε'. Ἀπέστειλε δὲ ὁ βασιλεὺς εἰς Εὐχάϊτα, καὶ ἤγαγε Θεόδωρον τὸν Σανταβαρηνὸν ἐν τῇ πόλει. Ἀνδρέας δὲ ὁ δομέστικος καὶ Στέφανος ὁ μάγιστρος ἡ τῆς Καλομαρίας, οἱ πολλὰ λοιδορηθέντες ἐπὶ Βασιλείου παρὰ Σανταβαρηνοῦ, ὑπέθησαν τῷ βασιλεῖ, συσκευὴν ποιησάμενοι, ὡς ἔτι Φώτιος ὁ πατριάρχης καὶ Θεόδωρος ὁ Σανταβαρηνὸς βουλήν εἶχον ποιήσασθαι βασιλέα ἐκ τῶν ἰδίων Φωτίου πατριάρχου. Προσέταξε δὲ ὁ βασιλεὺς ἀγαγεῖν Φώτιον πατριάρχην καὶ Θεόδωρον τὸν Σανταβαρηνὸν ἐν τοῖς παλατίοις τῶν Πηγῶν, καὶ ἰδίως αὐτοῖς φρουρεῖσθαι διωρισάτο. Ἀπετάλησαν δὲ παρὰ τοῦ βασιλέως Στέφανος μάγιστρος καὶ Ἀνδρέας δομέστικος ὁ Κρατερὸς καὶ ὁ πατρικίος Γούμερ καὶ Ἰωάννης ὁ Ἀγιοπολίτης ἐπὶ τὸ ἐξετάσαι τὰ κατ' αὐτῶν. Καὶ ἀγαγόντες τὸν πατριάρχην καὶ καθίσαντες ἐπὶ θρόνον ἐν τιμῇ, καὶ αὐτοὶ καθισθέντες, ἔφη πρὸς τὸν πατριάρχην Ἀνδρέας ὁ δομέστικος· *Γνωρίζεις, ὦ δέσποτα, τὸν ἀδβᾶν Θεόδωρον;* Ὁ δὲ ἀπεκρίθη· *Ἀδβᾶν Θεόδωρον οὐ γνωρίζω.* Καὶ ὁ Ἀνδρέας· *Τὸν ἀδβᾶν Θεόδωρον τὸν Σανταβαρηνὸν οὐ γνωρίζεις;* Καὶ ὁ πατριάρχης· *Γινώσκω τὸν μοναχὸν Θεόδωρον ἀρχιεπίσκοπον ὄντα Εὐχάϊτων.*

ς'. Ἦγαγον δὲ καὶ τὸν Σανταβαρηνὸν πρὸς αὐτοῦς, καὶ λέγει πρὸς αὐτὸν Ἀνδρέας ὁ δομέστικος· *Ὁ βασιλεὺς σοι δηλοῖ, ποῦ εἰσι τὰ χρήματα καὶ πράγματα τῆς ἐμῆς βασιλείας;* Ὁ δὲ ἔφη· *Ὅπου δέδωκεν αὐτὰ ὁ βασιλεὺς· νῦν δὲ ἐπιζητεῖ αὐτὰ, ἐξουσίαν ἔχει ἀναλαβεῖσθαι αὐτὰ.* Καὶ ὁ Ἀνδρέας ἔφη πρὸς αὐτόν· *Εἰπέ τίνα ἠθούλου ποιῆσαι βασιλέα, ὑποθέμενος τῷ ἐμῷ πατρὶ διὰ συσκευῆς σου τυφλώσαι με; τοῦ πατριάρχου ἰδίον ἦ σόν;* Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· *Ὁδ γινώσκω τὸ σύνολον περὶ ὧν λέγεται κατηγοροῦντές με. Λέγει οὖν Στέφανος ὁ μάγιστρος πρὸς αὐτόν· Καὶ πῶς ἐμήνυσας τῷ βασιλεῖ ἵνα ἐλέγξω τὸν πατριάρχην περὶ τούτου;* Ὁ δὲ Σανταβαρηνὸς παρευθὺ πεσὼν εἰς τοὺς πόδας τοῦ πατριάρχου εἶπεν· *Ὅρκίζω σε κατὰ τοῦ Θεοῦ, δέσποτα, ἵνα πρῶτον ποιήσης τὴν ἐμὴν καθάρσειον, καὶ τότε γυμνὸν ὄντα τῆς ἱερωσύνης κολάζεσθαι ὡς κακοῦργον· οὐ γὰρ τοιαῦτα ἐδήλωσα τῷ βασιλεῖ.* Ὁ δὲ πατριάρχης ἐνώπιον πάντων ἔφη· *Μὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ἐμῆς ψυχῆς, κύριε Θεόδωρε, ἀρχιεπίσκοπος εἰς καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Θυμωθείς οὖν Ἀνδρέας ἐπὶ τούτοις ἔφη· Ὁὐκ ἐμήνυσας, ἀδβᾶ, τῷ βασιλεῖ εἰ ἐμοῦ ὅτι ἵνα ἐλέγξω τὸν πατριάρχην εἰς τοῦτο;* Ὁ δὲ ἀπρηνεῖτο μὴ εἰδέναι τι. Ὑποστρίψαντες οὖν ἀνήγγειλαν ἃ τῷ βασιλεῖ ἅπαντα ἐλάληθέντα [P. 551] παρ' αὐτῶν. Ὁ δὲ βασιλεὺς θυμῷ τε καὶ ὀργῇ ἀκατασχέτῃ ληφθεὶς ὡς μὴ εὐρῶν αἰτίαν κατὰ τοῦ πατριάρχου, ἀποστειλάς ἔστυψεν τὸν Σανταβαρηνὸν σφοδρῶς, καὶ τοῦτον ἐξώρισεν ἐν Ἀθήναις. Ὅπισθεν δὲ αὐτοῦ ἀποστειλάς ἐτύφλωσεν αὐτὸν καὶ ἐξώρισεν εἰς Ἀνατολίην. Μετὰ δὲ

VARIÆ LECTIONES.

¹ σημειῶσαι ὅτι ὁ ἱερωμένος καὶ πταίστη; ὁ; εἶπαι ἵνα καθαιρεθῆ, καὶ τότε ἵνα κολάζηται margo P. ἀνήγγειλον P.

ἐτη πολλὰ παρακληθεὶς ὁ βασιλεὺς τοῦτον ἀνήγαγεν A barenus Constantino et matre ejus Zoa imperatoribus. ἐν τῇ πόλει, καὶ προσέταξε λαμβάνειν αὐτὸν ἀνώμας ἐκ τῆς Νέας ἐκκλησίας. Ἐτελεύτησε δὲ ὁ Σανταβαρηνὸς ἐπὶ Κωνσταντίνου καὶ Ζωῆς τῆς αὐτοῦ μητρὸς.

ζ' - η'. Ἐπὶ τῆς βασιλείας οὖν Λέοντος Ἁγίων ὁ Λογγιβαρδίας Ἐξαρχὸς καὶ δοῦξ, γαμβρὸς δὲ γυνώσκων τοῦ βῆγγος Φραγγίας, ἀντήρ τῷ βασιλεῖ, πᾶσαν τὴν χώραν εἰς ἑαυτὸν δουλώσαντος. Τοῦτο γινούσ ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλε Κωνσταντίνον τὸν τῆς τραπέζης οὖν πᾶσι τοῖς θέμασι τῆς δύσεως πρὸς τὸ καταπολεμῆσαι Ἁγίωνα. Καὶ συμβολῆς γενομένης ἠττήθησαν οἱ μετὰ Κωνσταντίνου καὶ κατεσφάγησαν, μόλις αὐτοῦ διασωθέντος.

θ'. Γέγονε δὲ ἔκλειψις ἡλίου, ὥστε νύκτα γενέσθαι ὥρα ἕκτη καὶ τοὺς ἀστέρας φαίνεσθαι. Ἄλλα βρονταὶ καὶ συνοχαὶ ἀνέμῳ καὶ ἀστραπαὶ γεγόνασιν, ὥστε καὶ ἐν τοῖς ἀναβαθμοῖς τοῦ φόρου ἀνθρώπους ἐπτά.

ι'. Καὶ ἐπιλορχήθη ὑπὸ τῶν Ἀγαρηῶν ἡ Σάμος τὸ κάστρον, αἰχμαλωτισθέντος καὶ τοῦ στρατηγοῦ αὐτῶν τοῦ Πασπαλά. Προχειρίσατο δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς Ζαούτζαν εἰς βασιλεοπάτορα, συμφιλωθεὶς ἦδη Ζωῆ τῇ αὐτοῦ θυγατρὶ, φαρμάκῳ τινὶ τελευτήσαντος τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς Θεοδώρου τοῦ Γαουανιάτου. Στεφάνου δὲ πατριάρχου τῶν τῆδε μεταστάτους χειροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ Ἀντώνιος ὁ λεγόμενος Καυλέας.

ια'. Ἦλθε δὲ καὶ ἀγγελία παρὰ τοῦ στρατηγοῦ Μακεδονίας ὡς ὁ ἄρχων Βουλγαρίας Συμεὼν βούλεται ἐκστρατεῦσαι κατὰ Ῥωμαίων. Ἡ δὲ αἰτία ἦν ὠργίζετο Συμεὼν ἦν αὐτῇ Ζαούτζας ὁ βασιλεοπάτωρ εἶχε δούλον εὐνοῦχον ὀνόματι Μουσικόν. Οὗτος ἐπιβλήθη Σταυρακίῳ καὶ Κοσμῷ Ἑλλαδικοῖς φιλοχρῦσοις καὶ πραγματευταῖς, οἵτινες πρὸς αἰσχροκερδίαν ἀφορῶντες μεσιτεῖα καὶ δυνάμει τοῦ Μουσικοῦ διέστησαν τὴν ἐν τῇ πόλει πραγματείαν τῶν Βουλγάρων ἐν Θεσσαλονίκῃ, κακῶς τοῖς Βουλγάρουσι διοικοῦντες ἐν τῷ κομμερκεύειν. Οἱ δὲ Βούλγαροι τῷ Συμεὼν ταῦτα ἀπήγγειλαν. Ὁ δὲ δῆλα πεποίηκε ταῦτα τῷ βασιλεῖ Λέοντι. Ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ βασιλεοπάτορος κωλυόμενος, [P. 552] προσπαθούντος τῷ Μουσικῷ, πάντα ὡς λῆρον ἤκουεν.

ιβ'. Μανεῖς οὖν ὁ Βούλγαρος ἐκστρατεύει κατὰ Ῥωμαίων. Καὶ μαθὼν ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἀποστέλλει τὸν Κρηνήτην στρατηλάτην κατὰ Βουλγάρων μετὰ ὅπλων καὶ ἀρχόντων πολλῶν τῆς πόλεως κατὰ Συμεὼν. Καὶ συμβολῆς γενομένης ἐν Μακεδονίᾳ τρέπονται οἱ Ῥωμαῖοι, σφαγέντος τοῦ τε Κρηνήτου καὶ τοῦ Ἀρμένη τοῦ Κουρτικίου καὶ τῶν λοιπῶν πάντων. Ἐκ δὲ τῶν Χαζάρων, οἳ ἦσαν εἰς τὴν ἑταιρείαν Λέοντος, κρηθέντες καὶ τὰς βίνας αὐτῶν κοπέντες εἰς αἰσχρόνην Ῥωμαίων ἐν τῇ πόλει παρὰ Συμεὼν ἀπεστάλησαν. Οὕς ἰδὼν ὁ βασιλεὺς καὶ θυμωθεὶς ἀπέστειλε Νικήταν τὸν ἐπιλεγόμενον Σκληρὸν μετὰ δρομώνων ἐν τῷ ποταμῷ Δανουβίῳ θύνας δῶρα τοῖς Τούρκοις καὶ πόλεμον κινήσαι

VARIÆ LECTIONES.

Ἐγίων margo P.

7-8. Leone itaque imperatore Hagio Longobardiæ præfectus atquo dux, gener vero regis Franciæ, rebellionē adversus imperatorem mota omnem regionem suæ mancipavit ditioni. Qua re cognita imperator Constantinum mensæ præpositum cum omnibus occiduis legionibus ad Hagionem expugnandum misit. Consertaque pugna victa Constantini acies est, trucidatus exercitus : unus ipso salutem ægre expedit.

9. Tantum fuit solis deliquium, ut hora sexta stellæ in cælo apparuerint. Cæterum orta sunt tonitrua ventorumque compressiones et turbines atque fulgura, adeo ut septem homines in fori gradibus incendio absumpti sint.

10. Expugnata Samus urbs munita ab Agarenis, sub jugo misso ipso quoque eorum prætere ac duce Paspala. Leo imperator in imperatoris patrem Zautzam promovit, cum illius filiam Zoen in uxorem accepisset, extincto illius viro Theodoro Gauaniato veneno quodam. Stephano autem patriarcha e vivis sublato, ejus loco ordinatur Antonius dictus Cauleas.

553 11. Venit et nuntius a prætere Macedonia, in destinato habere Symeonem Bulgarorum principem ut infestis signis incurset Romanam ditionem. Hinc exieit Symeonis ira : Zautzæ imperatoris patri servus erat nomine Musicus. Is Stauracio et Cosmæ Helladicis, hominibus auri avaris ac negotiatoribus, amicitia junctus est. Hi turpis lucri causa, eoque spectantes ut quovis modo rem familiarem auferent, intercessione ac potentia Musici, quæ in urbe erat, Bulgarorum negotiationem Thessalonicam avocavere, quod male Bulgarorum commercii cedebat. Bulgari hæc Symeoni nuntiavere. Ille Leoni imperatori curavit intimare : imperator vero obstante imperatoris patre, cujus in Musicum propensi animi essent, veluti vacui nugæ cerebri cuncta audiebat.

12. Furere igitur actus Bulgarus adversus Romanos copias educit. Quibus cognitis imperator Crenetem magistrum militiæ adversus Bulgaros armis instructum, multisque urbis proceribus ac officialibus fretum, adversus Symeonem mittit. Consertaque pugna in Macedonia in fugam vertuntur Romani, jugulato tum Creneto tum Armeno Curticio reliquisque omnibus. Ex Chazaris, qui in Leonis fœderatorum agmine merebant, capti, præcisique eis naribus, Romanorum probro, in urbem a Symeone missi sunt. Hos ut vidit imperator, ira percitus Nicetam cui cognomen Scleri (i. e. duri) cum triremibus in Danubium misit, Turcorum auxilia inuneribus datis corrogaturum, et ut bellum

adversus Symeonem moverent. **854** Profectus vero ille, communicatoque cum ipsorum capitibus Arpade ac Cursane consilio, pactisque his Symeonem se bello incessuros, ac datis obsidibus ad imperatorem reversus est. Rursusque imperator Eustathium patricium navaliumque copiarum drungarium mari misit; Nicephorum vero patricium Phocam domesticum cum legionibus terra destinavit, ingressusque ad ipsam usque Bulgariam pervasit. Porro imperator, qui paci studeret tanto belli apparatu, Constantiniacem quæstorem ad Symeonem misit, qui ea quæ pacis essent consuleret. Symeon vero omni illa in ipsum terra marique motione comperta, quæstorem, velut qui dolo venisset, compingit in carcerem. Transmisso Igitur Turci amne, interim dum Symeon in Phocæ exercitu occupatur, Bulgariam omnem sub jugum miserunt ac captivarunt. Hæc ut Symeon accepit, adversus Turcas proficiscitur. Hi contra trajicientes pugnam cum Bulgaris conserunt. In his fusus fugatusque Symeon, ut vix ipse in Distra incolumis salvusque evaserit. Turci vero imperatorem rogant ut mitteret qui Bulgarorum captivos redimerent. Quod et fecit imperator, missis in eam rem civibus, et ut lytrum pro eis darent.

15. Porro Symeon Eustathii drungarii opera de pace rogavit. In eam imperator animum inflexit, Leonemque Chærosphactem ad eam consciscendam misit. Data mandata Nicephoro ut copias reduceret; similiter etiam Eustathio excubiatum drungario. Symeon nec sermone Leonem dignatus est, sed in carcerem compegit. Suscepitque adversus **855** Turcos expeditione, cum si nullum a Romanis auxilii præsidium haberent, sed nulla ipsorum cura relictis essent, aucta sua inde superbia omnes contrucidavit. Reversusque Leonem invenit in Mudagra, dixitque ad eum non facturum se pacem, nisi captivos omnes reciperet. Constituit itaque imperator eos reddendos esse; venitque cum Leone Bulgarus Symeonis homo ac domesticus, qui eos recepit.

14. Nicephoro Phoca vivis exempto, Symeon pacis dissolvendæ occasione quærebat. Dum enim etiam alios captivos quærit, Romanam incessit ditionem. Leo autem imperator legionum domesticum Catacalum præficit, cujus in Rabdo domicilium fuit. Missus cum eo Theodosius patricius et protovestiarius; trajectisque legionibus integris et ordinibus ac agminibus, conserta pugna cum Symeone ad Bulgarophygam, locum sic dictum, facta est communis fuga omnesque periire, Theodosius quoque protovestiarius, cujus mortis causa haud mediocriter imperatoris indoluit animus.

15. Etiam Chersonis oppidani prætorem suum ac ducem Symeonem, Joannis filium, contrucidant. Captum iidem Corum, munitam præsidium in Cappadocia, ab Agarenis.

16. Facto imperator processu ad Damiani ædes, Zautza quoque patre imperatoris illi comite, una

κατὰ Συμεών. Ὁ δὲ ἀπελθὼν καὶ συντυχὼν ταῖς κεφαλαῖς αὐτῶν Ἀρπάδη καὶ Κουράνη, καὶ συνθεμένων πολεμῆσαι, λαθῶν ὄψις αἴθε πρὸς τὴν βασιλεῖα. Ὁ δὲ βασιλεὺς πάλιν διὰ τῆς θαλάσσης ἀπέστειλεν Εὐστάθιον πατρίκιον καὶ δρουγγάριον τοῦ πλωῖμου. Νικηφόρον δὲ πατρίκιον τὸν Φωκῶν καὶ δομέστικον μετὰ τῶν θεμάτων ἀπέστειλεν διὰ γῆς, καὶ εἰσῆλθε μέχρι Βουλγάρων. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν εἰρήνην ἀσπαζόμενος μετὰ τοῦτο ἀπέστειλε Κωνσταντινικήν κυάλισταρα πρὸς Συμεών, τὰ περὶ εἰρήνης συμβουλευόμενα. Συμεών δὲ τὴν κατ' αὐτοῦ κίνησιν διὰ τε γῆς καὶ θαλάσσης μαθὼν ἐν φρουρᾷ κατακλείει τὸν κυάλισταρα ὡς ἐπὶ ὄδῳ ἐλθόντα. Πέρασαντες οὖν οἱ Τούρκοι, τοῦ Συμεών ἐπὶ τὸ στρατεύμα Φωκῶν ἀσχολουμένου, ἠχμαλώτευσαν πᾶσαν τὴν Βουλγariam. Ταῦτα μαθὼν Συμεών κινεῖται κατὰ Τούρκων. Οἱ δὲ ἀντιπέρασαντες συμβάλλουσι πόλεμον μετὰ Βουλγάρων, καὶ τρέπεται Συμεών, μὲν δὲ διασωθεὶς ἐν τῇ Δίστρα. Οἱ δὲ Τούρκοι ἠτήσαντο τὴν βασιλεῖα ἀποστείλαι καὶ ἀγοράσαι τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν Βουλγάρων· ὃ δὲ καὶ πεποίηκεν ὁ βασιλεὺς, τοὺς πολίτας ἀποσταίλας ἀπαγοράσαι αὐτούς.

17. Ὁ δὲ Συμεών δι' Εὐσταθίου δρουγγαρίου ἐδέθη περὶ εἰρήνης. Πρὸς τὴν ὑπέβλεπε ὁ βασιλεὺς, καὶ ἀπέστειλε Λέοντα τὸν Χοιροσφακτὴν πρὸς τὸ γενέσθαι εἰρήνην. Ἐδέξατο δὲ Νικηφόρος ὑποστρέφαι μετὰ λαοῦ, καὶ ὁ δρουγγάριος τῆς Βίγλης Εὐστάθιος ὁμοίως. [P. 553] Λέοντα οὐδὲ λόγου ἤξιωσε Συμεών, ἀλλ' ἠσφαλίσατο εἰρηνῆ. Ἐκστρατεύσας δὲ κατὰ τῶν Τούρκων, ἐκείνων ὀχύρωμα βοήθειας μὴ ἐχόντων παρὰ Ῥωμαίων, ἀλλ' ἀπρονοήτως ἐθίντων, πάντας κατέσφαξεν, αὐξήσας τὴν μεγαλαυχίαν αὐτοῦ. Καὶ ὑποστρέψας εὗρε Λέοντα ἐν τῇ Μουδάγρα, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν· Οὐ ποιοῦ εἰρήνην, ἐὰν μὴ πᾶσαν τὴν αἰχμαλωσίαν λάβω. Διωρίσατο οὖν ὁ βασιλεὺς ταύτην ἀποδοῦναι, καὶ ἤλθε μετὰ Λέοντος Βούλγαρος οἰκέλος τοῦ Συμεών, καὶ παρέλαβεν αὐτούς.

18. Νικηφόρου δὲ τοῦ Φωκῶν τελευτήσαντος, ἀφορμὰς ἐζήτησε Συμεών τὴν εἰρήνην διαλύσει· ἐπιζητών γὰρ καὶ ἄλλους αἰχμαλώτους εἰσέρχεται κατὰ Ῥωμαίων. Λέων δὲ ὁ βασιλεὺς δομέστικον τῶν σχολῶν προβάλλεται Λέοντα Κατακαλόν, ἐν τῇ Ῥάβδῳ τὴν οἰκισιν ἔχοντα, καὶ μετ' αὐτοῦ ἀποστέλλει Θεοδοσίον πατρίκιον καὶ πρωτοβεστιάριον. Καὶ περὶ πάντων τὰ θέματα καὶ τὰ τάγματα, καὶ γενομένης συμβολῆς μετὰ Συμεών εἰς τὸ Βουλγαροφύγον, ἐγένετο τροπὴ δημοσία καὶ πάντες ἀπώλοντο καὶ ὁ πρωτοβεστιάριος Θεοδοσῖος, δι' ὃν ὁ βασιλεὺς οὐ μετρίως ἠνιάθη ἐπὶ τοῦτου.

19. Ἐσφαξαν καὶ ἐν Χερσῶνι οἱ τοῦ κάστρου τὸν στρατηγὸν αὐτῶν Συμεών τὸν υἱὸν Ἰωάννου. Καὶ παρελήφθη τὸ κάστρον ἐν Κόρον ἐν Καππαδοκίᾳ ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν.

20. Ὁ δὲ βασιλεὺς πρόκευσον ἐποίησε εἰς τὰ Δαμνανοῦ, συνόντος καὶ Ζαούτζα τοῦ βασιλοπάτορος

καὶ παραδυναστεύοντος καὶ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς Ζωῆς ἄμα τῶν βασιλεῖ· Θεοφανῶ δὲ ἡ γαμετὴ αὐτοῦ οὐ παρῆν ἐκεῖ, ἀλλ' ἐν Βλαχέρναις ἐν τῇ ἀγίᾳ σορῶ προσηομένη. Ἀξάντος οὖν τοῦ βασιλέως μείναι ἐκεῖ, συμβούλιον ποιήσαντες οἱ τοῦ Ζαούτζα συγγενεῖς, ὅτε υἱὸς αὐτοῦ ὁ Τζαούτζης καὶ οἱ λοιποὶ, ἠβούλοντο τῇ νυκτὶ φονεῦσαι τὸν βασιλέα. Ἡ Ζωὴ δὲ μετὰ τοῦ βασιλέως καθεύδουσα καὶ τὴν ταραχὴν ἀκούουσα, διὰ τῆς θυρίδος προβλεψαμένη αὐτοὺς κατεστύγασεν. Ὡς δὲ τὸ δεινὸν ἔγνω τῆς ἐπιβουλῆς τῆς ἐμελέτησαν, ἐξύπνισεν τὸν βασιλέα, ὃς παρενθὺ εἰσελθὼν εἰς πλοῖον διεπέρασεν εἰς Πηγάς, ἑάσας Ζαούτζαν καὶ πάντας ἐκεῖσε. Καὶ πρῶτ' ταχίων ἑισήλθεν εἰς τὸ παλάτιον, ἐξεύσας Ἰωάννην δρουγγάριον τῆς βίγλης, καὶ προβαλόμενος Πάρδον υἱὸν Νικολάου ἑταιρειάρχην ἀντ' αὐτοῦ· ὃ γὰρ Νικόλαος συμφικωθεὶς τῷ βασιλεῖ καταδήλα ἐποίησε αὐτῷ πάντα [P. 554] τὰ τοῦ Ζαούτζη... , ἕως ἂν Λέων ὁ μέγιστος ὁ Θεοδοτάκης διήλλαξεν αὐτούς.

εἴ. Τελευτᾷ δὲ Θεοφανῶ Ἀυγούστα, βασιλεύουσα ἕτη δώδεκα· ἦν οὐ μετὰ πολλὰς ἡμέρας ἀνέδειξεν ὁ θεὸς θαυματουργὸν διὰ τὸ ἀζηλότυπον αὐτῆς καὶ διὰ τὸ ἐν ἐλεημοσύναις καὶ προσευχαῖς ἀδιαλείπτως προσκαρτερεῖν τῷ θεῷ καὶ ταῖς ἀγίαις ἐκκλησίαις.

ιγ'. Στέφει δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς Ζωὴν τὴν θυγατέρα Ζαούτζα. Ὅτι· διὰ τὸ κατηγορηθῆναι τὴν Ζωὴν μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν τῇ ζωῇ τῆς Θεοφανῶ οὐκ εὐλογηθῆναι παρὰ τοῦ πατριάρχου ὡς παράνομος ὁ γάμος· καὶ ὁ ἱερεὺς ὁ εὐλόγησας αὐτὸν, εἰ καὶ βασιλεὺς ὑπῆρχεν, ἀλλὰ γε ἐκαθάρθη ὑπὸ συνόδου. Καὶ εὐλογεῖται μετ' αὐτῆς παρὰ κληρικῶν τοῦ παλατίου ὡς ἐπίκλην Σινάπης. Καὶ ὁ μὲν εὐλόγησας καθάρθη, ἡ δὲ ἐβασίλευσεν ἕτος ἐν μηνῶς ὀκτώ. Τελευτησάσης δὲ τῆς Ζωῆς λάρνακα ἐφύερον εἰς τὸ ἀποτεθῆναι τὸ σῶμα αὐτῆς, ἔχουσαν ἐδόθεν γράμματα κεκολαμμένα, γράφοντα οὕτως· *Θυγάτηρ Βαβυλωνῶνος ἡ ταλαιπωρος*.

ιδ'. Διεβλήθησαν δὲ τῷ βασιλεῖ Λέοντι ὁ τε Μουσικὸς καὶ ὁ Σταυράκιος ὡς ὅτι παρὰ τῶν στρατηγῶν καὶ ὀφεικτικῶν λαμβάνοντες δῶρα καὶ μεσιτεύοντες πρὸς τὸν βασιλεὺς πατέρα. Καὶ ποτε εἰσελθόντος τοῦ Σταυρακίου μετὰ γραμμάτων τινῶν τῶν στρατηγῶν πρὸς τὸν Ζαούτζαν, ὡς εἶδεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς ἐσώως ἐν τῷ ἡλιακῷ, ἦλθεν ὀπισθεν αὐτοῦ, καὶ κρατήσας ἐκ τοῦ τένοντος ἐξήγαγεν ἕξω ὡς δῆθεν ἐρωτήσεων περὶ τῶν στρατηγῶν· καὶ εἰς τὸ Μονόθυρον ἀγγυῶν, καὶ τὰ γράμματα ἄρας καὶ ἀποσφενδονήσας, παραδίδωκε τοῖς ἐπιτυχούσιν ἐξαγαγεῖν τοῦ παλατίου, διορισάμενος ἀποκεῖραι αὐτόν. Μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ Μουσικὸς ἐπ' ἀπογνώσει γέγονεν. Εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ἐνθαίστατο ὁ Μουσικὸς παρεστῶς τῷ Ζαούτζα, τοῦτον ἐπὶ τράχηλον ὠθήσας ἐξήγαγε, παραδούς Χριστοφόρῳ κοιτωνίτῃ ἐν τοῖς Στουδίου ἀπαγαγεῖν καὶ μοναχὸν ποιῆσαι. Μετ' ὀλίγον δὲ τελευτᾷ Ζου-

cum Zoe ejus filia: Theophano enim illius uxor non illic erat, sed in Blachernis ad S. Sorum assidua. Ut 856 itaque visum erat imperatori ibi manere, consilio inuito Zautzæ propinqui et affines, tum scilicet Tzautzes ejus filius tum reliqui, conjurarunt ut imperatorem noctu tollerent. Zoe autem in imperatoris sinu dormiens, audito tumultu per fenestram prospiciens, silentium indicebat. Ubi autem insidiarum, quas moliti essent, periculum advertit, imperatorem a somno excitavit. Is confestim lintrem ingressus in Pegas transfretavit, relicto ibi Zautzæ et omnibus, statimque diluculo festinantius in palatium intravit. Expulso Joanne exeubiarum drungario, Pardum Nicolai filium ejus loco fœderatorum comitem præfecit. Nicolaus enim amicitia junctus imperatori, quæ erant Zautzæ omnia ei nota faciebat. Hinc factum ut ambo omni sibi commercio interdictum vellent, donec Leo magister Theodotaces eos conciliavit.

17. Theophano Augusta diem obit, cum annos duodecim in imperio egisset. Hanc Deus non post multos dies miraculorum effectricem ostendit, idcirco quia æliotypia non moveretur, nec ejus ulla esset injuriarum memoria; quod item elemosynis et orationibus jugiter Deo ac sanctis ecclesiis esset assidua.

18. Coronat vero Leo Zoem Zautzæ filiam. Idcirco nimirum quod crimini data cum Zoe consuetudo, Theophanione conjuge in civis agente, hæud benedictæ sunt a patriarcha Leonis nuptiæ, ut illegitimæ. Et qui eum benedixit sacerdos, tametsi imperator 857 esset, synodi nihilominus decreto depositus est. Benediciturque Leo cum ipsa a clerico palatino, cognomento Sinapes. Ac is qui lepi qui benedixit, gradu motus est. Zoe vero in imperio egit annum unum, menses octo. Exstincta autem illa urnam invenerunt, intra quam insculptæ litteræ in hæc verba: *Filia Babylonis misera*.

19. Delati criminis apud Leonem imperatorem Stauracius et Musicus, ut qui pro ducibus et officialibus ac proceribus intercederent apud imperatoris patrem, acceptis ab eis muneribus. Quandoque vero ingresso Stauracio cum litteris ejusdem prætoris ad imperatoris patrem Zautzam, videns imperator, dum staret in solatio, venit retro, prehensaque cervicem eum trusit foras, velut qui rogatum pro ducibus tribunisque venisset. Ducensque ad Monothyrum, ac litteris ablatis, jactansque ac excutens, præsentibus tradidit palatio educendum, jubens ut coma multarent. Hæc ubi Musicus audivit, in desperationem actus animis concidit. Veniensque imperator, quo loco Musicus astabat Zautzæ, collo trudens ejeicit, tradens Christophoro cubiculario, qui in Studii abduceret ac monachum faceret. Nec multo post moritur Zautzas

VARIÆ LECTIONES.

* προβλεψαμένη P. † ταχὺ p 22. * ὅτε † * καὶ ὁ ἱερεὺς — συνόδου] hæc nescio an solienda.

In palatio, ejusque per Bucoleonem eductum funus
in Caulex monasterio condiderunt.

20. Post Zautzæ autem occasum Basilius imperatoris operum 858 præpositus ac compulsor, Nicolai fœderatorum cohortis comitis filius, amicitia junctus est Samonæ cubiculario, Agarenorum stirpe sato, imperii culminis cupidine actus. Creditque Samonæ secretum: *Exstincta jam Zoe amita nostra, imperator aliam conjugem accepturus est, nosque omnes eliminaturus. Verum mihi dato fidem, ut tibi omne consilium credam, et quod conjurationis existitis. Data vero Basilio fide, edisseruit illi omnia.* Samonas vero ad imperatorem ingressus ait: *Domine mi, volo tibi aliquid privatim dicere, quod quidem si dixero, mors mihi est: si autem non dixero, ipse tu morieris.* Omnemque ei Basilli conjurationem narravit. Cumque ejus dictis fidem non haberet, ac diceret: *Nunquid aliquis subornavit, ut mihi hæc loquereris, fecistisque hoc ut muneris quidpiam emungas?* ait ille: *Mitte quos libererit, viros fideles in meum cubiculum, domine mi, et si quid ex Basilio et ex me audierint, conscribant.* Confestim vero imperator Christophorum protovestiarium mittit una cum Calocyro cubiculario; ascendentesque in ejus delituere cubiculo. Velut itaque esca captus Basilius, jurataque fide a Samona accepta, in domestico ipsius oratorio omnem illi edisseruit conjurationem, ac qui conjurati essent. Præstantibus vero illis descendentes Christophorus et Calocyros omnia, ita ut audita scripserant, imperatori legerunt. Confestimque adesse jusso Basilio dedit milliariorum quatuordecim 859 milia, quæ in amite suæ Zoes remedium animæ, sic ab ea destinata, in Macedoniam deferret. Ac quidem Basilius in eum modum urbe ejecit. Reliquos vero ejus conjurationis socios ac participes, Pardum, excubiarum drungarium, ad Stypiotem mittit, quasi ipsum adducturus esset, cum ipse imperatoris libello præmonitus in mandatis accepisset ut in vincula eum compingeret. Prætextu vero abundi ac cenandi ad S. Lazarum, in descensu sphaeristerii, Joannem Garidam statuit cum reliquis cohortis fœderatorum in cubiculo; interimque descendente imperatore, tenentes, qui erant eum

Α τζας ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ τοῦτον διὰ τοῦ Βουκολέοντος καταγαγόντες ἀπήγαγον ἐν τῇ μονῇ τοῦ Καυλῆα, ἐκεῖσε αὐτὸν θάψαντες.

Κ'. Μετὰ δὲ τὴν τελευτὴν Ζαούτζα Βασιλεῖος Ἐπεικτιης, υἱὸς Νικολάου ἑταιρειάρχου, συνεφιλιώθη Σαμωνᾶ κουδικουλαρίῳ τῷ ἐξ Ἀγαρηῶν, ὀρεγόμενος τοῦ τῆς βασιλείας ἀξιώματος. Ἐθάβρησε δὲ τῷ Σαμωνᾶ, ὅτι *τῆς θείας ἡμῶν Ζωῆς τελευτη-ἀσης ὁ βασιλεὺς [P. 555] λαβεῖν ἔχει ἑτέραν γυναικα, καὶ ἡμᾶς πάντα ἔχει ἀφανίσαι.* Ἀλλὰ δὲς μοι λόγον, *ἴνα σοι θαβρήσω πάντα τὰ βουλευόμενα.* Καὶ ὄντος αὐτοῦ λόγον τῷ Βασιλεῖ, ἐθάβρησεν αὐτῷ πάντα. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς εἰσελθὼν εἰς τὸν βασιλέα εἶπεν αὐτῷ, ὅτι *Δέσποτά μου, θέλω σοι εἰπεῖν τι ἰδίως, ὅπερ ἐὰν μὲν εἶπω, ἀποθνήσκω, εἰ δὲ μὴ εἶπω, ἀποθνήσκεις σύ* Καὶ διεξῆλθε πρὸς τὸν βασιλέα πᾶσαν τὴν ἐπιβουλὴν τοῦ Βασιλείου. Ἀπιστήσαντος δὲ τοῦ βασιλέως τοῖς λαληθείσι παρ' αὐτοῦ, καὶ εἰρηκότος· *Μὴ τίς σοι ὑπέβαλε ταῦτά μοι εἰπεῖν, καὶ ἐκ θωροδοκίας τοῦτο ἐποίησας;* Ὁ δὲ εἶπεν· *Ἀπόστειλον πιστοὺς ἀνθρώπους, οὗς κελεύεις, ἐν τῷ ἐμῷ κελλίῳ, δέσποτά μου, καὶ ἴνα εἰσὶν* ¹⁰ *ἐγκεκρυμμένοι, καὶ εἰ τι ἄρ ἀκούουσι παρὰ Βασιλείου καὶ παρ' ἐμοῦ, γράψωσι ταῦτα.* Παρευθὺ δὲ ὁ βασιλεὺς ἀποστέλλει Χριστοφόρον πρωτοβεστιαρίον ἅμα Καλοκύριον κοιτωνίτην, καὶ ἀνελθόντες ἐκρύβησαν ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ. Βασιλεῖος οὖν δελεασθεὶς καὶ λαθῶν λόγον ἑνορχον παρὰ Σαμωνᾶ εἰς τὸ προσευχάδιον αὐτοῦ ἐξεῖπεν αὐτῷ πάντα τὰ τῆς βουλῆς καὶ τοὺς συμβουλευομένους. Ἀριστάντων δὲ αὐτῶν κατελθόντες Χριστοφόρος καὶ Καλοκύριος διὰ γραφῆς ἀνέγνωσαν πάντα τῷ βασιλεῖ. Καὶ παρευθὺ μὲν Βασιλεῖον προσκαλεσάμενος δέδωκε μιλιάρησια χιλιάδας εἰκοσιτέσσαρας ὡς ὄθην ψυχικὰ τῆς αὐτοῦ θείας Ζωῆς, ὡς ὀρισθέντα παρ' αὐτῆς οὕτως, καὶ ἀπέστειλεν ἐν Μακεδονίᾳ. Καὶ τὸν μὲν Βασιλεῖον οὕτως τῆ· πόλεως ἐξήγαγε, τοὺς δὲ λοιποὺς τοὺς τῆς αὐτῆς βουλῆς μετεσχηκότας καὶ κοινωνήσαντας, Πάρδον μὲν δρουγγάριον τῆς βίγλης ἀποστέλλει πρὸς τὸν Στυπιώτην ἵθην ἀγαγεῖν αὐτὸν, προμηνηθέντος ἐκεῖνος διὰ βασιλικῆς πιττακίου τοῦτον δεσμησαί. Προφασισάμενος δὲ ὁ βασιλεὺς ἀπιθεῖν καὶ δειπνήσαι εἰς τὸν ἅγιον Λάζαρον, εἰς τὸ καταβάσιον τοῦ τζυκανιστηρίου, ἔστησεν Ἰωάννην Γαριδᾶν μετὰ καὶ τῶν λοιπῶν τῆς ἑταιρείας ἐν τῷ κουδουκλίῳ· καὶ ἐν τῷ κατέρχεσθαι τὸν βασιλέα κρατήσαντες οἱ μετὰ Ἰωάννου Νικόλαον ἑταιρειάρχην ἐξήγαγον τῆς πόλεως. Ἀγαγὼν δὲ ἐκ Μακεδονίας Βασιλεῖον καὶ ἀνακρίνας καὶ τύφας, καὶ τὰς τρίγας αὐτοῦ καταφλέξας, καὶ ἐν τῇ μέσῃ θριαμβεύσας, ἐξώρισεν ἐν Ἀθήναις· καὶ κακῶς ἐκεῖ τελευτᾷ. Ὁσαύτως καὶ Νικόλαον ἑταιρειάρχην καὶ Στυλιανὸν καὶ Ἰωάννην καὶ συγγένειαν πᾶσαν Ζαούτζα τοὺς μὲν ἀπίκειρε, τοὺς δὲ ἐξώρισε, ἡμεύσας τὰς οὐσίας αὐτῶν πάσας. Καὶ οὕτως πᾶσα ἡ συγγένεια Ζαούτζα ἐξωλοθρεύθη διὰ Σαμωνᾶ. Πάντας δὲ τοὺς μαγίστρος καὶ τοὺς ἐν τέλει προσκαλεσάμενος ὁ [P. 556] βασιλεὺς ἀνέγνω κατενώπιον

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ ὧσιν?

αὐτῶν τὰ μηνυθέντα παρὰ Σαμωνᾶ· καὶ εἰρήκασιν ἄξιον εἶναι τιμῆς μεγάλης. Ὁ δὲ παρευθὺ τοῦτον τῆ τοῦ πρωτοσπαθαρίου ἀξία τετίμηκεν, καὶ προσω- κειώσατο ἑαυτοῦ.

κα'-κβ'. Ἐτελεύτησε δὲ Ἀντώνιος ὁ πατριάρχης, καὶ ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖται Νικόλαος μυστικὸς ὢν τοῦ βασιλέως. Παρελήφθη δὲ καὶ τὸ κάστρον ἢ Δη- μητριάς ἐν τῷ θέματι τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ Δαμιανοῦ τοῦ Ἀγαρηνοῦ.

κγ'. Λέων δὲ ὁ βασιλεὺς στέφει Ἄνναν θυγατέρα Ζωῆς τῆς ἀπὸ τοῦ Ζαούτζα, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ποιεῖν τὰ ἐκ τύπου κλητόρια μὴ οὕσης Λύγουσσης.

κδ'. Ἠγάγετο δὲ ὁ βασιλεὺς κόρην ἐκ τοῦ θέματος Ὑψικίου, ὠραιότατην πάνυ, ὀνόματι Εὐδοκίαν, στέ- φας καὶ ἀναγορεύσας καὶ γήμας αὐτήν· ἐξ ἧς παι- δον ποιήσας ἄρβρα, ἐφ' ᾗ τετελεύτησε καὶ αὐτὴ καὶ τὸ γεννηθέν.

κε'. Ἐζωνήσατο δὲ οἰκήματα ὁ βασιλεὺς Λέων πλησίον τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ ἔκτισεν ἐκεῖ ἐκ- κλησίαν περιφανῆ ἐπ' ὀνόματι τῆς προτέρας αὐτοῦ γυναικὸς τῆς ἁγίας Θεοφανῶ.

κς'. Ὡσαύτως ἔκτισεν ἐκκλησίαν εἰς τοὺς λεγο- μένους Τόπους, τὸν ἅγιον Λάζαρον, κατασκευάσας αὐτὴν μονὴν ἀνδρείαν εὐνοούχων. Ἐνθα καὶ τὸ τοῦ ἁγίου Λαζάρου σῶμα ἐκ Κύπρου καὶ Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς ἀπὸ Ἐφέσου ἀνακομίσας ἀπέθετο, ποιή- σας καὶ τὰ ἐγκαίνια τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας. Ἀσχο- λουμένου δὲ τοῦ στόλου εἰς τὰ κτίσματα τῶν τοιού- των ἐκκλησιῶν παρελήφθη ἐν Σικελίᾳ τὸ Ταυρομέ- νιον ὑπὸ τῶν Ἀφρων, τῇ ἀμελείᾳ, μᾶλλον δὲ προδοσίᾳ, Εὐσταθίου δρουγγαρίου τῶν πλωγίμων, καὶ Καραμά- λου ἐκεῖσε ὄντος καὶ Μιχαὴλ τοῦ Χαράκτου, γενομέ- νης πολλῆς σφαγῆς τῶν Ῥωμαίων. Ἀνελθόντων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ πόλει παρὰ τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ πατριάρχου¹¹ ἐλεγχθέντων παρὰ Μιχαὴλ τοῦ Χαρά- κτου ὡς προδοτῶν, κατεκρίθησαν θανάτῳ. Παρακλη- θέντος δὲ τοῦ βασιλέως παρὰ Νικολάου τοῦ πατριάρ- χου, τὴν θάνατον συνεχωρήθησαν, μοναχοὶ ὁ μὲν Καραμάλος εἰς τὰ Πικριδίου, ὁ δὲ Εὐστάθιος εἰς τῶν Σουδίου. Παρελήφθη δὲ καὶ Λῆμνος ἢ νῆσος ὑπὸ

κζ'. Ἐν τῇ προελύσει δὲ τῆς μεσοπεντηκοστῆς τοῦ βασιλέως Λέοντος ἀνελθόντος εἰς τὸν ἅγιον Μώ- κιον καὶ εἰσοδεύοντος, ὅτε ἤλθε πλησίον σωλῆας, ἐξελθὼν τις ἐκ τοῦ ἄμδωνος δέδωκεν αὐτῷ μετὰ ῥάβδου ἰσχυρᾶς καὶ παχείας· καὶ εἰ μὴ ἢ¹² φορὰ τῆς ῥάβδου εἰς πολυκάνδηλον ἐμποδισθεῖσα διεχαινώθη, παρευθὺ ἂν τοῦτον ἀπήλλαξε τοῦ ζῆν. Τοῦ δὲ αἵμα- τος σφοδρῶς [P. 557] καταρρέοντος ἐκ τῆς τοῦ βα- σιλέως κεφαλῆς, ταραχὴ τε καὶ φυγὴ τῶν ἀρχόντων γέγονεν, καὶ πολλοὶ ἐν ταύτῃ ἀπώλοντο. Ὁ δὲ ἀδελ- φὸς αὐτοῦ Ἀλέξανδρος προεφασίσσατο νοσηλευθεῖς καὶ οὐ κατῆλθεν ἐν τῇ εἰσόδῳ, ὡς ἐκ τούτου ὑποπτον αὐ- τὸν γενέσθαι τὴν τοιαύτην ἐπιβουλήν κατασκευάσαι. Ὅτε ὁ Σαμωνᾶς παρῆν ἐκεῖ, ἀλλ' ἦν ἀπελθὼν ἀγα- θεῖν Ζωὴν ἐν τῷ παλατίῳ πρὸς τὸ συνεῖναι τῷ βασι- λεῖ. Κρατηθέντος δὲ τοῦ ὄντος τὸν βασιλέα καὶ ἐξ- ετασθέντος, καὶ πολλὰς βρασάνους καὶ τιμωρίας ὑπο-

illis quæ a Samona fuerant nuntiata, dixeruntquo dignum esse qui magnum honorem consequeretur. Confestimque eum protospatharii dignitate ornavit et ad suam necessitudinem ascivit.

360 21-22. Mortuo vero Antonio patriarcha, ejus loco ordinatur Nicolaus, qui imperatoris erat my- sticus. Capta porro est civitas munita Demetrias in Hellados themate a Damiano Agareno.

25. Leo imperator Annam filiam suam ex Zoe filia Zautzæ coronat, quod non poterat constituta ex more convivia publica exhibere, quod non esset Augusta.

24. Duxit autem imperator uxorem ex Opsicii themate, formosissimam valde, nomine Eudociam, coronans Augustamque renuntians ac sibi conju- geni adhibens. Ex ea suscepto puero masculino tum ipsa extincta est tum suscepta proles.

25. Coemptis Leo imperator ædibus prope Sanctos Apostolos, ibi præmagnificam ecclesiam exstru- xit, nominæ primæ suæ uxoris S. Theophanonis.

26. Similiter etiam ecclesiam ædificavit ad To- pos, quos vocant, S. Lazarum, virorum eunuchorum monasterium faciens; ubi et S. Lazari corpus e Cypro et Mariæ Magdalenæ Epheso relatum de- posuit: celebrata ejusdem ecclesiæ illi encæniam. Occupatis autem classariis struendis ejuscemodi ecclesiis, captum in Sicilia est Tauromenium ab Afris, negligentia seu potius prodicione Eustathii navalium drungarii et Caramali ibi tum existentis et Michaelis Characti, ingenti 361 data Romano- rum strage. In urbem reductis, ab imperatore et patriarcha redargutis, Characto insimulante, indi- cta mortis sententia est. Quanquam exorato a Nicolao patriarcha imperatore facta mortis venia est. Monachum inire concessum, Caramalin Picri- dii, Eustathio in Studii. Capta est et Lemnus insula ab Agarenis, multis incolarum abductis captivis.

27. In processu autem mediæ Pentecostes, cum Leo imperator ad S. Mocii ascendisset ac templum intraret, ubi jam prope solem attigerat, egressus quidam ex ambone cum robusto fuste ac crasso in caput impiegit. Ac nisi fustis ictu interjecto candelabri remissus fuisset ac retardatus, confestim ei vitam abstulisset. Cruore autem e capite impera- toris largiter diffluente facta turbatio est ac fuga procerum, multique in ea perierunt. Frater autem Leonis Alexander morbum prætexens desideratus in ingressu est, ut inde suspicio ei inoleverit is- tiusmodi molitionis auctorem ipsum fuisse. Samo- nas quoque non erat ibi, sed abierat Zoem adduc- turus in palatium, ut cum imperatore esset. Capto illo qui ictum impegerat, habitaque de illo quæ- sitione, ac cum multis dies non pauca sustinisset supplicia ac tormenta, quod nihil confitebatur, ad

VARIE LECTIONES.

¹¹ τῷ βασιλεῖ καὶ τῷ πατριάρχει? ¹² ἢ οἱ. P.

862 extremum manibus pedibusque excisis in A
Circi funda combustus est; quo ex tempore aboll-
tuz istiusmodi processus est.

28. Aliquo autem interjecto tempore ascendit
Marcus sapientissimus œconomus ejusdem ecclesie
(is nimirum qui complevit tetraodion magni Sab-
bati, a domino Cosma compositum), ac cum impe-
ratore ante Marcus: *Olim jam a Davide scriptum
erat (Ps. LXXIII, 3), domine, id tibi eventurum esse: propheta-
vit namque, dicens: Quanta malignatus est
inimicus in tanto tuo, et gloriati sunt qui oderunt
te in medio solemnitatis tue! Oportet enim te, do-
mine, abhinc annos decem imperium tenere.* Quod et
contigit: eodem enim die quo ietum, acceperat, et
mortuus est.

29. Zoe quarta Leonis uxor non erat corollis
nuptialibus donata. Imperatore solenni pompa pro-
cedente ad Butii emporium ad Christophori proto-
vestiarii sui monasterium dedicandum, venit nun-
tius, Agarenorum classem ductore Tripolita adver-
sus Cpolim ascendere. Mittit itaque Imperator Eusta-
thium navalium drungarium cum omni classe et
tribunis ac officialibus adversus Tripolitam: qui,
cum non licuisset aciem adversam jungere, inani
conatu rediere.

30. Venit itaque Tripolita, et ingressus est intra
Abydum, Parium usque. Quo cognito imperator in
magna **863** venit animi dejectionem ac afflictionem.
Mittitque Himerium a secretis primum classis
ducem ac caput adversus Tripolitam, qui prorsus
non ausi sunt propius classem Agarenorum adire.
Quæ autem Dei judicia sunt, mutato consilio idem
Leo Tripolita vela obvertens Thessalonicam pro-
fectus est. Quam et expugnavit, cepitque cum
Leone Chatzilacio eorum prætoræ ac duce, magna
data civium strage multisque abductis captivis.
Rodophyllus autem quispiam cubicularius neces-
saria quadam ex causa in Siciliam missus, habens
secum auri libras centum, cum forte fortuna in
via ægrotans Thessalonicam ut lavaret ingressus
asset, et ut vires reciperet, captus a Leone est.
Hac vero iter habens Symeon a secretis fuit, tum postea
patricius primusque a secretis fuit, tum aurum re-
cepit tum munera, quibus Rodophyllus in via re-
lictis, multis excruciatu tormentis extinctus est.
Cumque Tripolitæ constitutum esset ut urbem
everteret, intelligens Symeon significat ei ut aurum
accipiat et urbem immunem sinat, quod et factum
est.

31. Samonas autem simulato consilio exeundi in
monasterium suum, quod Spira dicunt et in Da-
matri situm est, fuga in Syriam usus est cum po-
canis et equis suis, publicos equos per singulas
stationes subnervans. Quo cognito imperator post

μαμνηκότος; ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, ἐπὶ μὴδένα κα-
θολολόγει, τέλος ἐκκοπεῖς αὐτοῦ χεῖρας καὶ πόδας
ἐκάθη ἐν τῇ τοῦ ἱππικοῦ σφενδόθῃ, καὶ ἐκτοτε ἐξεκόπη
ἡ τοιαύτη προέλευσις.

κη'. Μετὰ δὲ τινὰ καιρῶν ἀνῆλθε Μάρκος ὁ σοφώ-
τατος οἰκονόμος τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, ὃς ἦν ἀναπλη-
ρώσας τοῦ μεγάλου Σαββάτου τὸ τετραώδιον τοῦ κυ-
ρίου Κοσμά· καὶ ἐν τῇ τραπέζῃ τῷ βασιλεῖ συν-
εσιτώμενος ἐξελιπάρει τὸν βασιλέα μὴ ἐκκοπῆναι
τὴν ἑορτήν. Τοῦ δὲ βασιλέως ἀπαναινομένου ἐψῆ ὁ
Μάρκος, ὅτι *Προφηταίμενον ἦν παρὰ τοῦ προφή-
του Δαβὶδ τὸ παθεῖν σε, δέσποτα. Προεφήτευσε
γὰρ εἰπὼν· Ὅσα ἐκοινηθῆσατο ὁ ἐχθρὸς ἐν τῷ
ἀντὶφ σου, καὶ ἐτεκαυχῆσαντο οἱ μισοῦντές σε ἐν
μέσῳ τῆς ἑορτῆς σου! Καὶ δεῖ σε, ὦ δέσποτα*

B ἀπὸ τοῦ νῦν κρατῆσαι τὴν βασιλείαν ἕτη δέκα.
Ὁ δὲ καὶ γέγονε· τῇ γὰρ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐν ἧ καὶ Ελα-
βεν, ἐν αὐτῇ καὶ τελευτᾷ.

κθ'. Ἦν δὲ Ζωὴ ἡ τετάρτη γυνὴ τοῦ βασιλέως
Ἰσταντος. Τοῦ δὲ βασιλέως πρόκεινσον ποιησαμένου
εἰς τὸ ἐμπόριον τοῦ Βουτίου πρὸς τὸ ἐγκαινίσειαι τὴν
μονὴν Χριστοφόρου τοῦ πρωτοβεστιαρίου αὐτοῦ, ἤλ-
θεν ἀγγελία ὡς ὅτι ὁ στόλος τῶν Ἀγαρηνῶν ἅμα τῷ
Τριπολίτῃ ἀνέρχεται κατὰ Κωνσταντινουπόλεως.
Ἀποστέλλει οὖν ὁ βασιλεὺς Εὐστάθιον δρουγγάριον
τοῦ πλωίμου μετὰ παντὸς στόλου καὶ τῶν στρατηγῶν
κατὰ τοῦ Τριπολίτου· οἳ μὴ θουηθέντες ἀντιπαρα-
τάξασθαι ἀποστράφησαν ¹² κενοί.

λ'. Ἦλθεν οὖν ὁ Τριπολίτης, καὶ εἰσῆλθεν ἐνδοθεν
τῆς Ἀβύδου μέχρι Παρίου. Τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς
ἐν μεγάλῃ ἀθυμίᾳ καὶ περιστάσει γέγονεν, καὶ ἀπο-
στέλλει ἑμῆριον πρωτασηκρήτιν κεφαλὴν τοῦ στόλου
κατὰ τοῦ Τριπολίτου, μὴ τολμώντων κἄν διωξις πλη-
σιάζουσι τῷ στόλῳ τῶν Ἀγαρηνῶν. Τοῖς δὲ τοῦ Θεοῦ
κρίμασι ἀντεστράφη ὁ αὐτὸς Λέων ὁ Τριπολίτης
καὶ ἀπῆλθεν ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ταύτην ἐπολιόρησε
καὶ παρέλαθεν ἑμᾶ τῷ στρατηγῷ αὐτῶν Λέοντι τῷ
Κατζίλακίῳ, ποιήσας πολλὴν σφαγὴν καὶ αἰχμαλω-
σίαν. [P. 558] Ροδόφυλλος δὲ τις κευδικουλάριος ἦν.
ἀποσταλεὶς ἐν Σικελίᾳ διὰ χρεῖαν τινὰ, ἔχων μεθ'
ἐκτουτοῦ χρυσίου λίτρας ἑκατόν. Νοσήσας δὲ κατὰ
τύχην ἐν τῇ ὁδῷ εἰσῆλθεν ἐν Θεσσαλονίκῃ πρὸς τὸ
λούσασθαι καὶ ἀνακτῆσασθαι ἑαυτὸν, ἐκρατήθη ¹⁴
παρὰ Λέοντος. Διερχομένου ¹⁵ δὲ Συμεῶν ἀσηκρή-
τις, ὁ μετὰ ταῦτα γεγονὼς πατρικίος καὶ πρωτα-
σηκρήτις, ἀνελάβετο τὰ τε χρυσίον καὶ τὰ δῶρα,
ἀπερ εἶπεν ὁ Ροδόφυλλος ἐν τῇ ὁδῷ καὶ πολλὰ βα-
σανισθεὶς ἐτελεύτησε. Τοῦ δὲ Τριπολίτου βουλομένου
τὴν πόλιν καταστρέψαι, μαθὼν ὁ Συμεὼν δηλοῦ αὐ-
τῷ χρυσίον λαβεῖν καὶ ταύτην εἶσαι· ὃ δὲ καὶ γέγα-
ven.

λα'. Σαμωνᾶς δὲ προφασισάμενος ἐπὶ τὴν μονὴν
αὐτοῦ τὰ Σπεῖρα ἐξελεῖν, τὴν ἐν τῷ Δαματρὶ οὖσαν,
φυγῆ ἐχρήσατο ἅμα χρήμασι καὶ ἱπποῖς αὐτοῦ, τοὺς
ἱπποὺς τοὺς δημοσίους κατὰ ἀκαλλάγην ἀγχιλοκο-
πήσας. Τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἀποστέλλει ὀπισθεν

VARIAE LECTIOES.

¹² ἀποστράφησαν? ¹³ καὶ ἀκρατήθη? ¹⁴ διερχόμενος?

αὐτοῦ Βασίλειον ἑταιρειόρχην τὸν Καματηρὸν καὶ Γεώργιον τὸν Κρηγήτην τοῦ καταλαβεῖν αὐτόν. Τοῦ δὲ Σαμωνᾶ τὸν ἄλυον βουλομένου διαπερᾶσαι, καταλαβὼν αὐτὸν Νικηφόρος δρουγγάριος ὁ λεγόμενος Καμινᾶς, οὐκ ἔβων αὐτὸν διαπερᾶσαι. Ἐπεὶ δὲ πολλὰ ὁ Σαμωνᾶς ὑποσχέτο καὶ οὐκ ἐπιθεῖν, προσέφυγεν εἰς τὸ Σιριχᾶ εἰς τὸν κίμον σταυρὸν, προφασισάμενος ὡς διάπισται τοῦ σταυροῦ ἐληλύθει. Καταλαβὼν οὖν Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ Δουκῆς, καὶ τοῦτον ἀναλαβόμενος, ὑπέστρεψεν ἐν τῇ πόλει. Προσέταξε δὲ ὁ βασιλεὺς αὐτὸν μὲν φυλάττεσθαι ἐν τῇ οἰκίᾳ Βάρδα τοῦ Καίσαρος, ἠρώτησε δὲ Κωνσταντῖνον τοῦ Δουκῆς περὶ αὐτοῦ, καὶ μαθὼν ὡς ἀληθῶς ἐν Συρίᾳ ἐφυγε, παρεγγύησε τῷ Δουκῇ μὴ εἰπεῖν τοῦτο ἐνώπιον τῆς συγκλήτου, ὅτι ¹⁸ παρ' αὐτοῦ ἐρωτηθῆ, ἀλλ' ὅτι δι' εὐχὴν ἀπῆλθεν ἐν τῷ Σιριχᾶ· ἤθελε γάρ ὁ βασιλεὺς συναψισθῆναι αὐτῷ. Προσκαλεσάμενος οὖν Κωνσταντῖνον τοῦ Δουκῆς ἔμπροσθεν τῶν ἐν τέλει ἔφη· *Ὅπως ἔχεις θεὸν καὶ τὴν κεφαλὴν μου, ἐφυγεν ὁ Σαμωνᾶς ἡ σὺ;* Ὁ δὲ ὡς εἰπὼν πρότερον τῷ βασιλεῖ μὴ ὀρκισθῆναι καὶ τὸ κελεύόμενον εἰπεῖν, ἀκούσας τοὺς ὀρκους ἐξείπεν ἐνώπιον πάντων, ὅτι *Εἰς Συρίαν ἐφυγεν.* Μετ' ὀργῆς δὲ τοῦ βασιλέως τοῦτον ἀποπειμαμένον, ἐποίησε Σαμωνᾶς μῆνας τέσσαρας ἐν τῷ αἰγῷ τοῦ Βάρδα. Ἀπεσυνέβησε δὲ ἐν τῇ αυτοκρατορίᾳ τοῦ βασιλέως ¹⁹.

[P. 359] λβ'. Ἐφάνη δὲ τότε καὶ κομήτης ἀστὴρ, τὰ ἀκτῖνα; ἐπὶ Ἀνατολῆς πέμπων, φαινόμενος ἐν ἡμέραις καὶ νυξὶ τεσσαράκοντα. Γέγονε δὲ Σαμωνᾶς πατριχίος ἀπὸ τῆς αὐτοῦ φυγῆς. Ἐγέννησε δὲ υἱὸν ἀπὸ Ζωῆς τῆς τετάρτης αὐτοῦ γυναίκος. ²⁰ Ἐβαπτίσθη δὲ τὰ ἅγια φῶτα ὑπὸ Νικολάου πατριάρχου ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, δεξαμένων αὐτὸν Ἀλεξάνδρου βασιλέως καὶ Σαμωνᾶ πατρικίου καὶ τῶν ἐν τέλει πάντων.

λγ'. Γέγονε δὲ καὶ ἡ Κύφη τότε γηροκομεῖον, διωχθεισῶν τῶν ἑταιριδῶν.

λδ'. Εὐλογηθῆ δὲ ὁ Λέων βασιλεὺς μετὰ Ζωῆς μετὰ τὴν ἑορτὴν παρὰ Θωμᾶ πρεσβυτέρῳ, δε καθῆρθῆ. Ἀνηγόρευσε δὲ τὴν αὐτὴν Ζωὴν Ἀγούσταν, καὶ διὰ τοῦτο τὸν βασιλεῖα ὁ πατριάρχης ἐκώλυσεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσερχέσθαι. Ὅθεν διήρχετο ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ μέρους μέχρι τοῦ μιτατωρίου, μηδ' ὄλωσεν εἰς τὰ κατὰ συνήθεσαν διερχόμενος.

λε'. Προεδλήθη δὲ Σαμωνᾶς παρακοιμώμενος διὰ τὸ εἶναι τῷ βασιλεῖ συνεργὸς πρὸς πᾶσαν παρανομίαν καὶ κακίαν. Καὶ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ἤρξαντο μελετᾶν. Προσκαλεσάμενοι γάρ Νικολάου πατριάρχην Φεβρουαρίῳ μηνὶ πρώτῃ, καὶ πολλὰ λιπαρῆσαντες δεχθῆναι τὴν πολυγαμίαν, ἐπεὶ πείσαι οὐκ ἔδυνάμην, ἀπὸ τοῦ κλητορίου διὰ τοῦ Βουκελλάουτος ἐν πόλει μικρῷ τοῦτον ἐμβυθίσαντες διεπέρασαν ἐν τῇ

A eum mittit Basillum fœderatorum comitem Camaterum et Georgium Crenetein, ad eum comprehendendum. **364** Cumque Samonas Halym vellet trajicere, comprehendit eum Nicephorus drungarius, cui nomen Caminas, prohibens ipsum trajicere. Cumque Samonas multis promissis ejus nihil animum inflexisset, ad venerandam confugit crucem quæ est in Siricha, simulans quasi fide in crucem ejusque religione iter suscepisset. Comprehensens itaque Constantinus Ducis filius, eumque assumens, in urbem reversus est. Præcepit vero imperator ipsum quidem servari in ædibus Bardæ Cæsaris, interrogavitque de eo Constantinum Ducæ filium. Cognitoque quia vere in Syriam fugeret, mandavit duci ne cum ab eo interrogaretur in præsentia senatus, istud diceret, sed quod voti causa in Sirichia profectus esset: volebat enim imperator in sui eum conspectum admittere. Advocato itaque Constantino Ducis filio coram senatu ait: *Ita Deum habes et caput meum, fugiebat Samonas necne?* In vero, ut qui antea imperatorem rogasset non adjurare, ac dicturum se quod juberetur, auditis juramentis, horumque motus religione, omnibus coram enuntiavit: *Sane fugiebat in Syriam.* Imperator cum ira jussu facessere, Samonam menses quatuor tenuit in domo Bardæ, reddiditque præsentiam et in conspectum admisit tum cum illi filius susceptus est.

32. Apparuit tunc et cometa, radios mittens versus Orientem, visusque est dies quadraginta ac totidem noctes. Samonas a tempore suæ **365** fugæ patricius creatus est. Sustulit Leo filium ex Zoe, quarta uxore sua; baptizatusque est in die Luminum a Nicolao patriarcha in Magna ecclesia, susceptoribus ejus Alexandro imperatore et Samona patricio omni que senatu.

33. Tunc quoque Cypria, quam vocant, domus hospitalis curandis senibus facta est, eliminatis scortis.

34. Nuptiali benedictione impartitus est Leo imperator cum Zoe post Domini natalem diem a Thoma presbytero, qui depositus est. Eandem quoque Zoem Augustam renuntiavit; quæ res in causa fuit ut patriarcha imperatori ingressum in ecclesiam interdixit. Quapropter a dextra parte ad metatorium usque transibat, nihil prorsus qua moris erat transiens.

35. Profectus vero est Samonas accubitor (sacri cubiculi præpositus intimus) Idecirco nimirum quod imperatori ad omne scelus et pravitatem adjutor esset et socius. Cœperuntque adversus Ecclesiam nova moliri. Advocato enim Nicolao patriarcha Kalendis Februarii, multisque agentes precibus ut polygamia reciperetur, cum in sententiam trahere nequiverissent, a Cleorio (conviviorum triennio) per

VARIÆ LECTIONES.

¹⁸ ὅταν? ¹⁹ τῇ γέννῃ τοῦ υἱοῦ τούτου margo P. ²⁰ ὅτι ἔβαλλον οἱ παλαιοὶ πολλοὺς ἀναδόχους; margo P.

Bucoleonem in parvum lintrem imponentes Eriam trajecerunt ; unde ægre pedes ad Galacrenas usque multa nive objecta humo evasit. Ordinatur vero ejus loco Euthymius syncellus patriarcha, vir venerabilis et continens ac valde pius **866** et religiosus. Aiuntque divina revelatione, quod ita gestum erat, recepisse, quippe cum imperator vellet hæresim ac legem promulgare, qua liceret viro tres aut etiam quatuor uxores habere ; qua in re multū eruditissimi viri ei astipularentur.

36. Mense Junio invitatus est Leo imperator a Constantino Libe ad monasterium, quod est in Marsagari, tum ad ejus dedicationem tum ad prandium. Factusque est ventos, cui Lips nomen, in tertiam usque vicem valide spirans, concutiensque ac evertens domos ac ecclesias, ita ut omnes in subdivalia loca fugerent ac mundi consummationem esse dicerent, nisi Dei clementia obortis imbribus sedata esset istiusmodi confractio.

37. Præfecerat imperator Himerium cursus publici logothetam navalis omnis rei caput, egressa Agarenorum classe adversus Romanos. Acceperat vero Imperatoria jussione Andronicus Dux ut et ipse Himerio logothetæ in navibus sese adjungeret et adversus Agarenos særio depugnaret. Porro Samonas irreconciliabilis Andronico hostis erat, multaque in eum continuo struebat, et machinabatur illi noxam inferre, nullo non modo, nulla non opera ac fraude nocere studens, quo ex tempore a fuga retractus fuerat. Subjecit vero cuidam ut occulte Andronico scriberet : *Cave sis naves ingreditaris et capiaris ab Himerio : Samonas namque auctor fuit imperatori ut ab eo te teneri ac luminibus orbati præciperet.* **867** Multis itaque hortamentis atque precibus agente Himerio ut adversus Agarenos naves ingrederetur, resiliit. Agarenis vero incumbentibus, Himerius solus in die S. Thomæ consorta cum eis pugna magna potitus victoria est. Andronicus ut cognovit, in desperationem actus, una cum propinquis ac liberis suis totaque familia discedens Cabalam urbem munitam cepit, in perfectam defectio- nem prorumpens, ita ut Samonas imperatori diceret : *Nonne dicebam tibi, domine, Ducem tyrannidem moliri ac rebellem esse ?*

38. Confestim itaque mittit imperator Gregoram legionum domesticum Ibiritzem, Andronici conso- cerum, ad eum expugnandum. Cognito vero Nico- laum patriarcham ejectum esse, ad Agarenos profugit cum propinquis et amicis suis ac liberis, qui Romanam tunc ditionem incursabant, magnificeque ac gaudii significatione receptus est ab ame- rumne.

39. Dolebat plurimum Leoni imperatori propter Andronicum ; sæpiusque animo destinaverat ut subscriptam securitatis fidem ad eum mitteret, quod et Theophilus fecerat propter Manuelem. Consulere vero quidam imperatori ut quemdam e prætorio

A Ἡρία, ἀφ' ἧς παρῆ μίγχι Γαλακρηῶν μέγας ἀπήει, χιόνος ἐπιχειμένης πολλῆς. Χειροτονεῖται, δὲ ἀντ' αὐτοῦ Εὐθύμιος σύγκελλος εἰς πατριάρχην, ἀνὴρ ἱεροπρεπῆς, ἐγκρατῆς τε καὶ εὐλαστῆς πάνυ ὄν φασιν καταδέξασθαι τοῦτο ἐξ ἀποκαλύψεως θείας, ὡς τοῦ βασιλέως βουλευομένου αἵρεσιν καὶ νόμον ἐκθεῖναι τοῦ ἔχειν ἄνδρα γυναικας τρεῖς ἢ καὶ τέσσαρας, πολλῶν εἰς τοῦτο λογισμάτων ἀνδρῶν συνεργούντων αὐτῷ.

λς'. Ἰουνίῳ δὲ μηνὶ προσεκληθῆ Λέων ὁ βασιλεὺς παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ Λιβῆς ἐν τῇ μονῇ τῇ οὐσῃ ἐν τῷ Μαρδοσαγγάρῃ τοῦ ποιῆσαι τὰ ἐγκαίνια καὶ ἄριστῆσαι. Καὶ γέγονεν ἀνεμος ὁ λεγόμενος λιψέως τρίτου σφοδρῶς φυσήσας, συσσεισας τε καὶ δονήσας οἰκήματα καὶ ἐκκλησίας, ὥστε πάντας φεύγειν ἐν ὑπαίθροις τόποις, λέγοντας συντέλειαν κοσμικὴν εἶναι, εἰ μὴ ἡ Θεοῦ φιλανθρωπία δι' ὀμύρων Ἐπαυσα τὴν τοιαύτην θραυσίαν.

[P. 560] λς'. Προεβάλετο δὲ ὁ βασιλεὺς Ἰμέριον ³¹ λογοθέτην τοῦ δρόμου κεφαλὴν πάντων τῶν πλωτῶν, ἐξελθόντος τοῦ στόλου τῶν Ἀγαρηῶν κατὰ Ῥωμαίων. Ἐδέξατο δὲ καὶ Ἀνδρόνικος ὁ δούξ διὰ κτελεύσεως συναλθεῖν Ἰμερίῳ λογοθέτῃ ἐν τοῖς πλοίοις καὶ καταπολεμῆσαι τοὺς Ἀγαρηνοὺς. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς ἦν ἀδιάλλακτος ἐχθρὸς Ἀνδρονίκῳ, καὶ πολλὰ κατ' αὐτοῦ διηνεκῶς συνεσκεύασε καὶ ἐμηχανάτα, κοκῶσαι τὸν Ἀνδρόνικον παντὶ τρόπῳ καὶ πάσῃ σπουδῇ διαμηχανώμενος ἀπὸ τῆς αὐτοῦ φυγῆς. Ἰπέβαλε ἐτινὶ γράψαι τῷ Ἀνδρονίκῳ κρύφα· *Μὴ εἰσελθεῖς εἰς τὰ καρᾶθια καὶ κρατηθῇ παρὰ Ἰμερίου ὁ γὰρ Σαμωνᾶς ὑπέθηκε τῷ βασιλεῖ τοῦ κρατηθῆναι σε καὶ τυφλωθῆναι παρ' αὐτοῦ.* Πολλὰ δὲ προε- πόμγου Ἰμερίου Ἀνδρόνικον εἰσελθεῖν ἐν τοῖς πλοίοις κατὰ τῶν Ἀγαρηῶν ἀπεσκήρτησε. Τῶν Ἀγαρηῶν δὲ ἐπικειμένων Ἰμέριος μόνος ἐν ἡμέρᾳ τοῦ ἁγίου Θωμᾶ συμβαλὼν πόλεμον μετὰ τῶν Ἀγαρηῶν μεγάλην νίκην εἰργάσατο. Τοῦτο μαθὼν Ἀνδρόνικος, ἀπογνοὺς, ἅμα συγγενέσιν αὐτοῦ καὶ τέκνοις αὐτοῦ καὶ ἀνθρώποις αὐτοῦ ἀπελθὼν ἐκράτησα κάστρον τὴν Καβάλαν, εἰς τελείαν ἀποστασίαν ἐλθὼν, ὡς εἰπεῖν καὶ Σαμωνᾶν πρὸς τὸν βασιλεῖα· *Οὐκ ἔλε- γόν σοι, ὦ δέσποτα, ἀντάρτην εἶναι τὸν Δοῦκα;*

D λη'. Παρευθὺ δὲ ἀποστέλλει ὁ βασιλεὺς Γρηγορᾶν δομέστικον τῶν σχολῶν τὸν Ἰβηρίτζην, συμπένθερον θνητα τοῦ Ἀνδρονίκου, καταπολεμῆσαι αὐτόν. Μαθὼν δὲ τοῦτο Ἀνδρόνικος, καὶ ὡς ὁ πατριάρχης Νικόλαος ἐξεώσθη, προσέφυγε τοῖς Ἀγαρηνοῖς ἅμα τοῖς συγγενέσι καὶ φίλοις αὐτοῦ καὶ τέκνοις, ἐξεληλυθόσι τότε κατὰ Ῥωμαίων, καὶ ἀπεδέχθη παρὰ τῷ ἀμερουμνῇ μεγάλως.

λθ'. Ἐλυπεῖτο δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς διὰ τὸν Ἀνδρόνικον, καὶ πολλάκις ἐβούλετο ἀποστελεῖαι αὐτῷ λόγον ἐνυπόγραφον, ὃ καὶ Θεόφιλος διὰ τὸν Μανουῆλ ἐποίησε. Συμβουλευσάντο δὲ τινες τῷ βασιλεῖ φιλοφρονηθῆναι τινα τῶν τοῦ κρατιωρίου Σαρακηνῶν καὶ

VARIÆ LECTIONES.

“ ἐφ' P. “ τοῦ] τοῦτο P. “ Ἰμέριον p. 229.

ἀποσταλῆναι ἐν Συρίᾳ μετὰ λόγου ἐνυπογράφου. Αὐτοῦτο δὴ καὶ πεποίηκεν ὁ βασιλεὺς, γράψας διὰ κινναδάρεως καὶ ἀποστειλάς μετὰ χρυσοβούλλου ἐνδοθεν ψατλίου βραχέος τράκτου. Ἐξελθόντος δὲ τοῦ Ἀγαρηνοῦ ἀπὸ τοῦ βασιλέως, προσκαλεσάμενος αὐτὸν Σαμωνᾶς εἶπεν αὐτῷ· *Οἶδας τί κρατεῖς;* τοῦτο εἰπὼν διὰ τὸν κηρόν. *Τὴν ἀπώλειαν τῆς Συρίας βαστάζεις.* Καὶ δοὺς αὐτῷ παρήγγειλε τοῦτο βαλεῖν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ἀζήρ²². Ὁ δὲ ἀπελθὼν τοῦτο πεποίηκεν. Ἐκρατήθη [P. 561] δὲ Ἀνδρόνικος καὶ ἐδεσμήθη μετὰ πάντων τῶν συγγενῶν αὐτοῦ. Καὶ μαθὼν ὡς διὰ δόλου τοῦ Σαμωνᾶ ταῦτα αὐτῷ γέγονεν, ἀναγκασθεὶς ἐμαγάρισεν αὐτόν τε καὶ οἱ σὺν αὐτῷ. Ἐκτοσε δὲ Κωνσταντίνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ οἱ λοιποὶ ἰδόντες ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν Ἀνδρόνικον ἐξελεθεῖν, βουλή αὐτοῦ μετ' οὐ πολὺ φυγῇ χρησάμενοι (θαυμαστὸν ὄντως) ἐκ μέσης Συρίας πρὸς Ῥωμανίαν ἐξῆλθον²³, καὶ καταπολεμούμενοι κατὰ χώρας μόλις ὀλίγοι διασώθησαν μετὰ Κωνσταντίνου υἱοῦ αὐτοῦ.

μ'. Ἐκ δὲ Ταρσοῦ εἰσῆλθον ἐν τῇ πόλει περὶ ἀλλαγίου ὁ τε Ἀβαλδάκης ὁ γέρον καὶ ὁ τοῦ Σαμωνᾶ πατήρ· καὶ τούτους ἐθεάσατο²⁴ ὁ βασιλεὺς μετὰ κομησέως καὶ τιμῆς καὶ δόξης ἐν τῇ Μαгнаύρᾳ. Ἐκαλλώπισαν δὲ καὶ τὴν Μεγάλην ἐκκλησίαν ἐν κόσμῳ πολυτελεῖ, καὶ ὑπέδειξαν ἅπαντα τὰ τίμια σκευὴ τοῖς Ἀγαρηνοῖς, ὅπερ ἀνάξιον ἦν βασιλείας καὶ Χριστιανικῆς καταστάσεως, τοῦ θεαθῆναι παρὰ τῶν ἐθνῶν τὰ ἱερά σκευὴ τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ τοῦ Σαμωνᾶ πατήρ ἔθελε συνεῖναι τῷ υἱῷ αὐτοῦ καὶ μείναι εἰς Ῥωμανίαν. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς παρήγεσεν αὐτῷ λέγων· *Κράτει τὴν πίστιν ἣν ἔχεις· κἀγὼ, εἰ δυναθῶ, ἐλεύσομαι πρὸς σὲ μᾶλλον.*

μα'. Τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῆς Πεντηκοστῆς στέφει Λέων ὁ βασιλεὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντίνον δι' Εὐθυμίου πατριάρχου. Δέδωκε δὲ Σαμωνᾶς Κωνσταντίνον ἀνθρωπον αὐτοῦ, τὸν δουλεύσαντα πρότερον Βασιλείῳ μαγίστρῳ καὶ ἐπὶ τοῦ κανικλείου, δουλεύειν Ζωῆ Ἀγούστη· ὃς ἠγαπήθη παρὰ τοῦ βασιλέως Λέοντος καὶ τῆς Ἀγούστης. Διὰ τοῦτο πολλὰ ἐφθόνησε Σαμωνᾶς αὐτῷ, καὶ ἐλοιδορεῖ ὡς συνόντι τῇ Ἀγούστῃ· ἄπερ ὁ βασιλεὺς νόησας ἀληθῆ εἶναι, ἀπέστειλε καὶ ἀπέκειρεν αὐτὸν μοναχὸν ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Ταρσίου διὰ τοῦ Σαμωνᾶ. Μετ' ὀλίγον δὲ ὤρισε Σαμωνᾶν ἀναλαθέσθαι αὐτὸν ἐν τῇ αὐτοῦ μονῇ Σπειρα, βουλόμενος πάλιν ἀναλαθέσθαι αὐτόν. Ἀπελθὼν οὖν εἰς πρόκεινον ἐν τῷ Δαματρῷ, καὶ ἐν τῇ μονῇ τοῦ Σαμωνᾶ ἀριστήσας, εἶδε Κωνσταντίνον, καὶ παρευθῶ ὤρισε Σαμωνᾶν, καὶ ἐνδυσεν αὐτὸν κοσμικᾶ, καὶ ἐκέρσε τὸν βασιλέα εἰς τὸ κλητόριον, καὶ ὑπέστρεψε μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ παλατίῳ.

μβ'. Ὅρων δὲ Σαμωνᾶς αὐξινόμοινην τὴν ἀγάπην τοῦ βασιλέως ἐπ' αὐτὸν βουλευέται μετὰ μεγίστου κοινωνίου καὶ Μιχαὴλ Τζηρίθωνος, καὶ ποιῶσι χαρτίον πολυλοῖθορον κατὰ τοῦ βασιλέως, γράψαντος καὶ συντάξαντος [P. 562] αὐτὸν τοῦ Ῥοδίου νοταρίου

Saracenorum liberalius acceptum conciliarēt ac in Syriam cum subscripta immunitatis fide mitteret. Quod utique fecit, scribens rubris litteris, mittensque cum aurea bulla intra bacillum ducta cera compactum. Egresso autem Agareno ab imperatore, accersens eum Samonas ait illi: *Nosti quid teneas?* hoc dicens cerei causa. *Nempe Syriæ exitium gestas.* Quo tradito, admonuit ut in Azoris manus daret. Isque profectus id ita fecit. Tentus itaque Andronicus est, et in vincula cum propinquis suis omnibus compactus; compertoque hæc sibi Samonæ dolo contigisse, necessitate adactus ipse se, et qui ibant cum ipso, impuris Mahumeti sacris polluere. Constantinus-vero ejus filius ac reliqui, videntes impossibile factu ut Andronicus exiret, ejus consilio, non multo post, arrepta fuga (rem vere stupendam!) ex media Syria in Romaniam evasere; belloque appetiti per regiones vicosque et oppida, vix pauci incolumes cum Constantino ejus filio sese recepere.

49. E Tarso in urbem profecti sunt ad commutandos captivos tum Abalbaces senex tum Samonæ pater. Suscepit eos decore imperator, accum honore et gloria festive in Magnaura. Ornata magnifica pretiosa omni suppellectili Magna ecclesia, exhibita Agarenis veneranda vasa omnia: rem sane indignam imperio et Christiano statu ac disciplina, sacrorum Dei vasorum spectaculo gentium pasci oculos. Samonæ patri in animum venerat ut cum filio versaretur et in Romania sedes statueret. Renuit Samonas, dicens: *Tene quam habes fidem; ego potius ad te, si facultas fuerit, profisciscar.*

41. Die sacro Pentecostes coronat Leo filium Constantinum per 869 Euthymium patriarcham. Dedit autem Samonas domesticum suum, qui Basilio magistro et canicilli prefecto antea in ministerio fuerat, ut Zoæ Augustæ in obsequio esset; demeruitque Leonis imperatoris et Augustæ gratiam. Quæ res Samonæ in ipsum haud levem concitavit invidiam; detrahensque malæ cum Augusta rei crimen inferebat. Hæc veræ aliquid culpæ habere imperator cogitans, mittens detondit monachum in S. Tarasii per Samonam. Nec multo post statuit imperator ut Samonas in suum eum monasterium, quod Spira dicunt, assumeret, volens rursus in familiam cooptare. Abiens itaque ad processum in Damastrin, prandensque in Samonæ monasterio, Constantinum vidit, moxque Samonæ, quæ ex sæculi usu essent, vestibus induere præcepit; miscuitque in convivio imperatori, ac cum eo in palatium rediit.

42. Videns autem Samonas imperatoris in eum majori cremento amorem augescere, consilio cum Maximo cubiculario et Michaele Tzerithono habito, libellum adversus imperatorem fædis trinationibus ac cavillis confertum conficiunt, ejus scriptore

VARIE LECTIONES.

²² Οὐτ' ἄρ' ? ²³ ἐξῆλθ: P. ²⁴ ἐθέξατο margo P.

ae librum componente Rhodio, qui Samonæ notarius erat. Veniens autem imperator in Magnam ecclesiam libellum offendit quo loco ad Deum preces fundebat, in metatorio, eumque tulit : quo lecto in magna animi anxietate atque dolore erat, quærens quis auctor libelli esset. Fuit vero et lunæ deliquium. Præcepitque imperator ut qui tunc astronomi essent, signi hujus effectum edicerent. Ingresso itaque ad imperatorem Pantaleone metropolita, qui Samonæ 870 amicus erat, rogavit eum Samonas, cui istud malum portenderet? Respondit metropolitæ : Tibi ; ac si Junii mensis tertium decimum diem transieris, ab omni deinceps noxa immunis eris. Imperatori autem dixit ad eum spectare lunæ maleficium, cujus in re publica essent partes secundæ. Existimavitque imperator Alexandrum fratrem hoc, quod ita dictum esset, attingere. Tum deinde Tzerithon privatim imperatori retulit Samonam esse qui libellum fecisset. Confestim itaque Samonam dejecit in ejus domum, detondetque monachum, atque ad Euthymii ablegat monasterium. Cumque postea rursus criminis delatus esset, ad Martinacti monasterium abduxit. Fecit vero Constantinum sacri cubicali præfectum intimum (accubitorem profectusque una cum Euthymio patriarcha illius

43. Mense Octobri commissum navale prælium est Himerii logothetæ cum Damiano et Leone Agarenis, Romano tunc prætore in Samo agente, ipso qui postea rerum summam obtinuit. Victusque Himerius est, ac vix ipse evasit incolumis, cunctis fere illie in periculum adductis.

44. Cæpit autem Leo cæliaco morbo ægrotare, ut nec in Magnauram exire ei licuerit, quo loco in jejuniorum exordio orationem erat habiturus. Factumque incendium est in cerularia Magnæ ecclesiæ, combustis chartarum monumentis omnibus et sacello (ecclesiæ scilicet ærario 871 publico). Mense vero Maio moritur Leo, ubi Alexandrum fratrem suum imperii clavo præfecisset ; quem, ut aiunt, ad se venientem videns : En, inquit, et matum tempus post tredecim menses ; multum obsecrans ac rogans ut Constantinum filium suum servaret. Eventique quod ita Imperator locutus erat ; vere enim ille post tredecim menses fati functus est.

IMPERIUM ALEXANDRI FILII BASILII.

1. Anno mundi 6412, divinæ incarnationis 912, imperavit Alexander Basilii filius annum unum dies 29 cum Constantino Leonis filio. Mittens vero adfluxit Nicolaum ex Galacrensis, dejecto Euthymio patriarcha ; eundemque Nicolaum in patriarchalem sedem denuo restituit. Habitoque in Magnaura concilio, adductoque Euthymio ex Steno Agathique monasterio, sedens ipse Alexander cum Nicolao patriarcha depositionem ipsius peregere, indignis modis vellentes sacri viri ac decori digneque suscipiendi venerabilem barbam, aliasque quasdam in-

Α δντος του Σαμωνᾶ. Ἐλθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ εὗρεν αὐτὸν ἐν ᾧ ἠύχτο τόπω εἰς τὸ μιτατώριον, καὶ ἤρεν αὐτὸν, καὶ ἀναγνούς ἐν μεγάλῃ θλίψει ἦν, ζητῶν τὸν τοῦτο ποιήσαντα. Γέγονε δὲ καὶ ἔκλειψις σελήνης, καὶ διαώριστο ὁ βασιλεὺς τοῖς οὐραίοις τότε ἀστρονόμοις εἰπεῖν τὸ ἀποτέλεσμα. Εἰσερχομένου δὲ πρὸς τὸν βασιλέα Παντολέοντος μητροπολίτου, φίλου δντος τῷ Σαμωνᾶ, ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ Σαμωνᾶς· Εἰς τίνα ἐστὶν ἡ κάκωσις ; Ἐφη αὐτῷ ὁ μητροπολίτης· Εἰς σέ· καὶ ἐὰν διέλθῃς Ἰουνίου τὰς ιγ', ἔκτοτε οὐδὲν πείσῃ κακόν. Τὸν δὲ βασιλέα εἶπεν εἰς τὸν δευτέρου ἔχειν κάκωσιν τὴν σελήνην· ὃ δὲ βασιλεὺς ὑπέλαθε τοῦτο εἰς Ἀλέξανδρον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Μετὰ τοῦτο ἰδίως Τζηρίθων τῷ βασιλεὶ ἐξείπεν, « Ὁ Σαμωνᾶς τὸ πιττάκιον ἐποίησε. » Καὶ παρευθὺ καταβιδάζει Σαμωνᾶν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἀποκίρει μοναχὸν καὶ ἀπάγει εἰς τὴν μονὴν Εὐθυμίου πατριάρχου. Καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν λοιδορηθέντος, ἀπήγαγεν εἰς τὴν τοῦ Μαρτινάκη μονήν. Ἐποίησε δὲ Κωνσταντῖνον παρακοιμώμενον, καὶ ἔκτισεν αὐτῷ μονὴν ἐν Νωσιαῖς, καὶ ἀπῆλθεν ἅμα Εὐθυμίου πατριάρχῃ καὶ ἔγκαινίασα ταύτην.

Β α. » Καὶ παρευθὺ καταβιδάζει Σαμωνᾶν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἀποκίρει μοναχὸν καὶ ἀπάγει εἰς τὴν μονὴν Εὐθυμίου πατριάρχου. Καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν λοιδορηθέντος, ἀπήγαγεν εἰς τὴν τοῦ Μαρτινάκη μονήν. Ἐποίησε δὲ Κωνσταντῖνον παρακοιμώμενον, καὶ ἔκτισεν αὐτῷ μονὴν ἐν Νωσιαῖς, καὶ ἀπῆλθεν ἅμα Εὐθυμίου πατριάρχῃ καὶ ἔγκαινίασα ταύτην.

vocant), eique in Nosiis monasterium condidit ; encania celebravit.

μγ'. Ὀκτωβρίῳ δὲ μηνὶ γέγονε πόλεμος ναυμαχικὸς Ἱμερίου λογοθέτου μετὰ Δαμιανοῦ καὶ Λέοντος τοῦ Ἀγαρηνοῦ, στρατηγοῦ δντος ἐν Σάμῳ Ῥωμανοῦ τοῦ μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντος. Ἠττήθη δὲ Ἱμεριος, καὶ μόλις διεσώθη, σχεδὸν πάντων ἐκεῖ κινδυνευσάντων.

μδ'. Ἦρξατο δὲ νοσθεύεσθαι Λέων ὁ βασιλεὺς κοιλιακῷ νοσήματι, ὥστε μὴ δυνηθῆναι ἐξελεῖν ἐν τῇ Μαγναύρᾳ τὴν δημηγορίαν λαλήσαι ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν νηστειῶν. Γέγονε δὲ καὶ ἔμπρησμός εἰς τὰ κηρουλάρια τῆς Μεγάλῃς ἐκκλησίας, καίντων τῶν χαρτησίων πάντων καὶ τῆς σακέλλης. Μαίψ δὲ μηνὶ τελευτᾷ Λέων, προχειρισάμενος Ἀλέξανδρον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ βασιλέα· ὃν ἰδὼν, ὡς φασιν, ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν ἔφη· Ἴδε ὁ κακὸς καὶ χρόνος μετὰ τοὺς δεκατρεῖς μῆνας, πολλὰ ἐκλιπαρήσας καὶ δεηθεὶς αὐτοῦ φυλάττειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον. Καὶ ὁ λόγος τοῦ βασιλέως ἐγένετο· ἀληθῶς γὰρ

Β μετὰ δεκατρεῖς μῆνας ἐτελεύτησε.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΥΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

[P. 563] α'. Τῷ Ἰνιβ' ἔτει τοῦ κόσμου, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως 1167', ἐβασίλευσεν Ἀλέξανδρος ὁ υἱὸς Βασιλείου, ἔτος ἐν ἡμέρας κθ', σὺν Κωνσταντῖνῳ υἱῷ Λέοντος. Ἀποστείλας δὲ ἤγαγεν Νικόλαον ἐκ Γαλακρυνῶν, καταγαγὼν Εὐθύμιον πατριάρχην, καὶ ἐνεθρόνισε τὸ δεύτερον τὸν αὐτὸν Νικόλαον πατριάρχην. Ἐποίησε δὲ σελέντιον καὶ σύνοδον Ἀλέξανδρος ἐν τῇ Μαγναύρᾳ, ἀγαγὼν Εὐθύμιον ἐκ τοῦ Στενοῦ ἀπὸ τῶν Ἁγαθοῦ· καὶ συγκαθίσας ἅμα Νικόλαῳ πατριάρχῃ ἐποίησαντο τὴν κατ' αὐτοῦ καθίεσιν, ἀτίμως ἀποτιλλόντες τοῦ ἱεροπρεποῦς καὶ ἀξιαγά-

VARIÆ LECTIONES.

¹⁴ τὸν] τοῦ P.

αυτου ανδρος την τιμιαν αυτου γενεαδα, και αλλας τινας υβρεις και ποινας αυτω επιφεροντες, ως ησυχως και πρωως υπεμεινεν ο τιμιος και ιερως ανηρ. Κοι υπερωρισθη παλιν εις τα Αγαθου, ενθα και τελευτησας κατατιθεται εν τη αυτη μονη εν τη παλαιε εις τα Φαμαθλου.

β. Ουτος Αλεξανδρος δια τας υπονοιας ως ο αδελφος αυτου Λεων εις ζων ειχε κατα αυτου, αει τοις κυνηγεσις και ταϊς εξω παλατιου εσχολαζεν, μηδεν βασιλεως εργον πραττόμενος, αλλα διψων εν τρυφαϊς και ασελγειαις και μεθαις, και περι ταυτα αει διαχειόμενος. Οθεν αφρας αυτος ουδεν γενναϊον ειργασατο, αλλα παρευθυ Ιαννην τον παπδν, τον Ιπικλην Λαζαρην, ραικτωρα πεποιηκεν, ως και κακως το ζην απεβρρηξεν μετα θανατον Αλεξανδρου, εν τω Εβδόμεω σφαιριζων. Οσαυτως και Γαβριηλόπουλον και Βασιλιτζην²⁰ απο Σκλαβηνων εθνους σφοδρως καταπλουτισεν εκ των του παλατιου χρηματων. Ως φασιν δε, τον αυτον Βασιλειον και βασιλεα ηδουλετο ποιησαι ως απαις ων, και Κωνσταντινον υιον Λεοντος ευνουχισαι, και ο πολλακις βουληθεις; διεσχεδασθη παρα των υπο του Λεοντος ευεργετηθεντων, ποτε μεν ως νηπιου υποδάλλοντα²¹, ποτε δε ως ασθενουτος.

Illud dissipationem est eorum opera quos Leo beneficiis demerisset, cum illo modo infantem eum esse modo aegra valetudine admonerent.

[P. 564] γ. Επι τουτου εφραν αστηρ κομητης εκ Δυσεως επι ημερας δεκαπεντε, ον ελεγον ξιφίαν καλεισθαι και αιματοχυσιαν εν τη πολει εργασασθαι.

δ. Ουτως πλάνοις και γόητην αυτον εξεδοδο, οι και πεποιησασιν αυτου σιγαρου στοιχειον, σοι και τη ση ζωη προσανακασται, χοιροδιον τον ανόητον υποφαινοντες. Ο δε τουτοις απατηθεις αιδοια και δδοντες τω χοιρω προσανεωσεν ως λειπομενους αυτω. Και τη αυτη πλάνη πεποιθως Ιπικιδν ποιησας, τας των εκκλησιων ενδουτας και πολυκανθηλα φρας, το Ιπικιδν εστολισεν και τοις ζψδοις φωταγωγιαν [γαρ] εποίησεν²². Δια τουτου ηρθη απ' αυτου η του θεου χειρ ως την του θεου τιμην τοις ειδωλοις προσάψαντος.

ε. Τμεριου δε λογοθητου εκ της των Αγαρηνων ητιης υποστρεψαντος, απουστειλας Αλεξανδρος περιωριωκεν εν τη μονη του παλατιου τη λεγομενη Καλυπτησ, απαιτησας ως εχθρον αυτου επι του αδελφου αυτου Λεοντος. Ο δε εκ θλίψεως πολλης αρρωστησας, περιωρισμενος ων επι μηνας δεξ, ετελευτησεν.

ς. Απεστειλε δε Συμεων ο αρχων Βουλγαριεσ μηνων Αλεξανδριον τα προς ειρηνην, και του φιλοφρονεισθαι αυτον και τιμασθαι καθωσπερ επι του Λεοντος. Ο δε ανοια και αφροσύνη κρατηθεις τουσ προςθεις ατιμωσ εξεπεμφεν, απειλας τον Συμεων

Auribus ac roenas illi inferentes, quas vir venerabilis ac sacer sedato ac silentio placideque ferebat. 872 Rursusque ad Agathi relegatus est; ubi et vita functus deponitur in suo monasterio in urbe ad Psamathii aedes.

2. Hic Alexander quia apud Leonem fratrem suspicionibus laborabat quoad ille vixit, continuo venationibus iisque quæ privati hominis essent otium operamque ponebat, nihil quod imperatorum esset, gerens aut tractans, sed in deliciis et impudicitis commessationibusque ac ebrietatibus traducens vitam, inque rebus ejuscemodi animum continue occupans. Quamobrem rerum summam adeptus nihil fortis animi ac generosæ indolis gessit; sed statim Jannam clericum cognomento Lazarem rectorem constituit qui et malo fato, extincto Alexandro, in Hebdomo sphaera ludens vitæ finem fecit. Simili quoque ratione Gabrielopulum et Basilitzem Sclavonicæ gentis palatii thesauris valde locupletavit. Atque, ut rumor est, eundem Basilitzem etiam imperatorem creare, quia ipse improlis esset, animo destinarat ac Constantinum Leonis filium castrare. Sæpiusque ejus rei institutum consilium dissipatum est eorum opera quos Leo beneficiis demerisset, cum illo modo infantem eum esse

5. Alexandro imperatore apparuit cometa a partibus Occidentis dies quindecim, quem a gladii figura xiphiam vocari aiebant, et in urbe præsiturum sanguinis effusionem.

4. Is sese seductoribus ac præstigiatoribus dederat, qui et ejus statuam signumque apri effigiem fecerunt, ei ejusque vitæ aptari ad 873 eaque referri dicentes, ea re insulsi hominis ac dementis suam vitam innuentes. Qui et istis seductus, sulphurea dentesque, ut quæ illi desiderarentur, instauravit. Eodemque errore fretus, celebratis Circensibus, ecclesiarum acceptis linteis pepisque ac multifidis pensilibus candelabris Circum convestivit atque ornavit, statuisque ac lignis lumina sacro quasi ritu admovit. Quapropter sublata in eum Dei manus est, idcirco quod Dei honorem adhibuisset idolis.

5. Himerio logotheta ex Agarenorum prælio accepta clade reverso mittens Alexander virum relegavit in palatii monasterium, cui Caluriæ nomen, minas intentans, quasi qui Leone ejus fratre imperatore haud satis ei æquus fuisset. Is ex magna afflictione atque ærumna morbo correptus, exsul agens septimum mensem, satis concessit.

6. Misit vero Symeon Bulgariæ princeps, mandans Alexandro quæ ad pacem essent, et ut muneribus acciperet ac coleret, uti Leone imperatore factum esset. Is vero dementia tentus mentisque insaniam probo legatos ablegavit, minacibus verbis Symeo-

VARIÆ LECTIONES.

²⁰ Βασιλιτζην, ut et Logotheta. margo P. ²¹ υποβαλλόντων margo P. ²² εποίησαν P. ²³ επ' margo P.

nem territans. Quo ex tempore Symeon ad bellum adversus Christianos sese accinxit.

7. Porro Alexander praesus, Dei ira immissio gladio vulneratus, multa ei sanguinis vi e naribus ac pudendis erumpente, post biduum occidit, relictis tutoribus Nicolao patriarcha, Stephano magistro et Joanne **874** Elada, necnon Joanne rectore et Euthymio et Basilite et Gabrielopulo, dimisso imperio Constantino nepoti, Leonis imperatoris filio. Sepultus est Alexander in sepulcris cum patre suo.

IMPERIUM CONSTANTINI LEONIS FILII.

1. Porro Constantinus, Leone patre extincto cum puer adhuc esset (quippe qui septimum aetatis annum ageret), ab Alexandro patruo in imperio relictus sub tutoribus erat. Imperavit itaque sub tutoribus cum matre septem alios annos, cum Romano vero ejus socero, illi subjectus, alios viginti sex annos; solus denique imperium rexit annos quindecim. Atque adeo imperii ejus omne tempus annorum quinque supra quinquaginta spatio concluditur. Arrepta itaque Nicolaus patriarcha aulae potestate, ut qui ipse tutor cum magistro Stephano et Joanne Elada, ipso pariter magistro, erat, publicae rei curam habebat, rebusque ad imperium spectantibus sedulo quotidie operam navabat.

2. Sic igitur imperii rebus constitutis, procerum quidam ab urbe regia Constantino Duci legionum domestico, ut qui eum ceu virum fortem et catum probeque gerendo imperio parem gnatumque diligenter, **875** ut ingrediatur denuntiant, nullo labore urbis compos futurus et in se rerum translaturus summam. Is autem, ut qui jam ante imperium somniaret sertique desiderio ac diadematis nunquam non aestuaret, quanta licuit celeritate, in urbem involat cum lecta suorum manu, nec ipsa spernenda multitudinem, noctuque per Michaelis protovestiarium haud procul ab arce minori obscuroque ostio ingressus, in soceri sui Gregorae aedibus insomnis cum sociis permansit. Nicetas vero a secretis, qui postea protonotarius fuit, Constantini adventum Constantino patricio et monacho Eladico nuntiavit; amboque eadem nocte ad Constantinum Ducem venere; inuitoque consilio, cum necdum diluxisset, sed adhuc tenebrae essent, cum facibus militumque non levi armata manu Circi portam invadunt, faustisque acclamationibus Constantinum ut imperatorem saltant. Ibi ejus equis a praesidiariis, iisque qui intra portas erant, lancea transfixus occubuit.

3. Non admissus itaque Constantinus sed submotus, velut daemonis cujusdam afflatu furis actus, nec, quo imperii amore agebatur, sanis satis mentis rationibus in Circum se tristis vultuque demisso subducit, malum omen reputans sublatum

καταπλήξας. Λυθείσας οὖν ἔκτοτε τῆς εἰρήνης Συμείων παρεσκευάζετο κινῆσαι κατὰ τῶν Χριστιανῶν ὄπλα.

ζ'. Ἀλέξανδρος δὲ ἀριστήσας καὶ ῥομφαίᾳ θεηλίτῳ πληγῆς ἀνεθῶν, αἵματος πολλοῦ ἐκ τῶν ῥινῶν καὶ τῶν αἰδῶν ἐκφερομένου μετὰ δύο ἡμέρας ἐτελεύτησε, καταλιπὼν ἐπιτρόπους Νικόλαον πατριάρχην, Στέφανον μάγιστρον καὶ Ἰωάννην Ἐλαδᾶ καὶ Ἰωάννην ῥάκτορα καὶ Εὐθύμιον καὶ τὸν Βασιλίτην καὶ τὸν Γαβριηλόπουλον, ἐάσας τὴν βασιλείαν Κωνσταντίνῳ ἀνεψιῷ αὐτοῦ, υἱῷ Λέοντος τοῦ βασιλέως. Ἀπέθαντο δὲ Ἀλέξανδρον ἐν τοῖς τάφοις μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΥΙΟΥ ΛΕΟΝΤΟΣ.

[P. 565] α'. Κωνσταντίνος δὲ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τελευτήσαντος παῖς ἔτι τυγχάνων (ἕβδομον γὰρ εἶχε τῆς ἡλικίας ἔτος) ὑπ' Ἀλεξάνδρου τοῦ θειοῦ αὐτοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ καταλέλειπτο, ὑπὸ ἐπιτρόπων ταλῶν. Ἐθαπίλευσεν οὖν ἐπὶ τῶν αὐτοῦ ἐπιτρόπων σὺν τῇ μητρὶ ἕτερα ἔτη ἑπτὰ, ἅμα δὲ Ῥωμανῷ πενθερῷ αὐτοῦ ἐν ὑποταγῇ ὄν ἕτερα ἔτη εἴκοσι ἕξ, μονοκράτωρ δὲ ἔτη δεκαπέντε, ὡς εἶναι τὸν πάντα χρόνον τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἔτη νε'. Λαθόμενος οὖν τῆς τοῦ παλατίου ἐξουσίας ὁ πατριάρχης Νικόλαος, ἅτε ἐπὶ τροπος καὶ αὐτὸς ὢν σὺν τῷ μαγίστρῳ Στεφάνῳ καὶ τῷ Ἐλαδᾶ Ἰωάννῃ, καὶ αὐτῷ μαγίστρῳ, τὴν τοῦ κοινοῦ πρόνοιαν ἐποιεῖτο καὶ τὴν φροντίδα εἶχεν τῶν τῇ βασιλείᾳ ἀνηκόντων πραγμάτων ὁσημέραι.

β'. Ἐν τούτοις οὖν τῆς βασιλείας οὕσης δηλοῦται Κωνσταντίνῳ τῷ δουκί, ὁμοεστικῶ ὑπάρχοντι τῶν σχολῶν, παρὰ τινων τῶν ἐν τῇ πόλει μεγιστάνων, φιλοῦντων αὐτὸν ὡς ἀνδρεῖον καὶ νονεχῆ καὶ καλῶς δυνάμενον τὴν βασιλείαν διακυβεσθῆναι, εἰσελθεῖν καὶ ταύτης ἐγκρατῆ γενέσθαι ἀπονησί. Ὁ δὲ ἅτε καὶ πρότερον αὐτὴν ὄνειροπολῶν καὶ τοῦ στέφους ἀεὶ ἐφιέμενος, ὡς εἶχε τάχους, τὴν βασιλεύουσαν κατέλαθεν ἅμα τοῖς σὺν αὐτῷ ἐγκρίτοις ἱκανοῖς οὖσι. Καὶ νυκτὸς διὰ παραπολιδοῦ εἰσελθὼν τοῦ πρωτοβεστιαρίου Μιχαήλ, οὕσης πλησίον ἀκροπόλεως, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ Γρηγορᾶ εὐπνος μετὰ τῶν συνόντων αὐτῷ διετέλεσεν. Νικήτας δὲ ἀσηκρητῆς, ὁ μετὰ ταῦτα πρωτονοτάριος γεγωνῶς, τὴν Κωνσταντίνου ἀφίξιν τῷ πατρικίῳ Κωνσταντίνῳ καὶ μοναχῷ τῷ Ἐλαδικῷ κατεμήνυσεν· καὶ ἄμφω τῇ αὐτῇ νυκτὶ πρὸς τὸν Δοῦκα Κωνσταντίνον παρεγένοντο· καὶ βουλήν ποιησάμενοι, οὕτω τῆς ἡμέρας καταλαβούσης, ἀλλ' ἔτι σκοτίας οὕσης, μετὰ λαμπάδων καὶ τοῦ λαοῦ πολλοῦ καὶ ὄπλων τὴν τοῦ ἱπποδρόμου πύλην καταλαμβάνουσι, Κωνσταντίνον εὐφημοῦντες ὡς βασιλεῖα. Ἐνθα δὲ ὁ τοῦτου ἱπποκόμος λογγευθεὶς παρὰ τῶν ἐντὸς τῶν τοῦ ἱπποδρόμου πυλῶν ἀνηρέθη.

γ'. Μὴ δεχθεὶς οὖν Κωνσταντίνος, ἀλλ' ἀποσοδηθεὶς, ὡς περ ὑπὸ τινος ἐκβακχευόμενος δαίμονος· καὶ μὴ ἐφροστικῶτα ἔχων τὸν λογισμὸν τῷ τῆς βασιλείας ἔρωτι, ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ ὑπεχώρησεν στυγνὴς τε καὶ κατηγῆς, κακὸν οἰκνὸν τὴν τοῦ ἱπποκόμου κοίνας

σφαγήν. Ἐκείθεν οὖν εὐρημούμενος ἦλθε μέχρι τῆς λεγομένης Χαλικῆς, καὶ διὰ τῆς Σιδηρᾶς πόρτης τῆς αὐτῆς Χαλικῆς εἰσεληλυθὼς μέχρι τῶν ἐξουσίτων παρεγένετο. Ὁ οὖν μάγιστρος Ἰωάννης ὁ Ἐλαδᾶς ἐκλογὴν [P. 566] τῶν τε τῆς ἑταιρείας καὶ τῶν ἐλατῶν ποιησάμενος μεθ' ὀπλων τούτους ἀπέστειλε κατὰ τοῦ Δουκῆς. Ἐλθόντων οὖν μέχρι τῆς Χαλικῆς καὶ πολέμου συστάντος πολλοὶ ἐξ ἀμφοτέρων ἔπεσον τῶν μερῶν, καὶ τοσοῦτον ὥστε τὸν κόπον ἐκλιμασθῆναι τῷ αἵματι ποταμηδὸν καταφρέοντι. Ἀνιέρθη δὲ καὶ Γρηγορᾶς ὁ υἱὸς τοῦ Δουκῆς καὶ Μιχαὴλ ἐξάδελφος αὐτοῦ καὶ Κουρτίκης ἐκείνος ὁ ἐξ Ἀρμενίων.

δ. Ταῦτα ὁ Δοῦξ Κωνσταντίνος μαθὼν, ταραχῆς ὅτι πλείστης γενομένης, τὸν ἵππον ἐξήλαυεν. Ὁ δὲ ταῖς ἐκεῖσε ὑπιστροφόμεναις ἐνολισθήσας πλαξὶν εἰς γῆν τὴν ἐπιβάτην κατέβαλεν. Ἐπεὶ δὲ τις αὐτὸν κατὰ γῆς ἐβρίμμενον κατέλαθεν (οἱ γὰρ ἄλλοι διεσκεδάσθησαν ἅπαντες), ξίφει τὴν τοῦτου ἀπέτεμε κεφαλὴν.

ε. Τούτων οὕτως τελεσθέντων Γρηγορᾶς μάγιστρος ὁ τούτου πενθερός, μετὰ Λέοντος ὃν Χοιροσφάκην ὠνόμαζον²¹, τῇ ἀγίᾳ τοῦ Θεοῦ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ προσέφυγον, οὓς καὶ βία ἐκείθεν ἀποσπᾶσαντες ἀπέκειραν μοναχοὺς ἐν τῇ τῶν Στουδίου μονῇ. Κωνσταντίνον δὲ τὸν Ἐλαδικὸν βουνεύροις τύφαντες, βία τε περιβαλόντες καὶ ὄνῃ ἐπικαθίσαντες, διὰ μέσης τῆς πόλεως ἐθριάμβευσαν, καὶ ἐν τῇ τοῦ θαλάμου ἀπαγαγόντες μονῇ ἐγκατάκλειστον τῇ λεγομένην Καταδίκην πεποιήκασιν. Λέοντα δὲ τὸν Κατακλιτῆν καὶ Ἀβεσαλὼν τὸν τοῦ Ἀρωτρᾶ ἐκτυφλώσαντες ἐξορία παρέπεμψαν. Κωνσταντίνον δὲ τοῦ²² Εὐλαμπίου υἱὸν καὶ ἐτέρους σὺν αὐτῷ Θεόφιλος ὁ ὑπερχος ὁ τοῦ Λαμπύδου ἐν τῇ τοῦ ἱππικοῦ σφενδόνῃ ξίφει ἀπέτεμεν. Οὐ μικρῶς δὲ διερευνησάμενοι περὶ Νικήτα ἀσχηρήτου καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Ἀιθῆδος οὐχ εὗρον αὐτοὺς ὡς χρησαμένους φυγῇ. Τὸν δὲ Αἰθῆδος ἐκείνον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ, ἀνδρείους ὄντας καὶ πολλοὺς, ἀπὸ τε τῆς ἐν Χρυσοπόλει δαμάλει; καὶ μέχρι τοῦ Λευκάτου διδύμοις ξύλοις πάντας ἐνεσκολόπισαν. Καὶ πολλοὺς ἂν τῶν ἐν τέλει τότε ἀνηλεῶς καὶ ἀναίτιως οἱ λεγόμενοι οὗτοι ἐπίτροποι ἀπέκτειναν, εἰ μὴ τινες τῶν δικαστῶν τούτους τῆς ἀδικου ὁρμῆς ἀνεχαίτισαν, εἰπόντες αὐτοῖς, ὡς Παιδὸς ὄντος τοῦ βασιλέως, πῶς ἄνευ τῆς κελεύσεως αὐτοῦ τοιμᾶτε τοιαῦτα διαπράττεσθαι; Τὴν τοῦ Δουκῆς σὺν γυναῖκα ἀποκείροντες, εἰς τὸν ἐν Παφλαγονίᾳ οἶκον ἑαυτῆς ἐξαπέστειλαν, εὐνοχίσαντες καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς Στέφανον.

ς. ζ. Αὐγούστῳ δὲ μηνὶ Συμεὼν ὁ Βούλγαρος²³ ἄρχων, ἐκτρατεύσας κατὰ Ῥωμαίων σὺν ὄχλῳ πολλῷ καὶ βαρεῖ, κατέλαθεν τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ δὴ περικαθίσας αὐτὴν χάρακα περιέβαλεν ἀπὸ Βλακερνῶν καὶ μέχρι τῆς λεγομένης Χρυσῆς πόρτης, ἐλπίσι μετέωρος ὢν ἀπονητὶ ταύτην πάντως εἶέν. Ἐπεὶ δὲ τὴν τε τῶν τοίχων [P. 567] κατέμαθεν ὀχυρότητα τὴν τε ἐκ τοῦ πλήθους καὶ τῶν πετριδῶν ἀσφάλειαν, τῶν ἐλπίδων σφαλῆς ἐν τῷ

nec equisonem. Illinc itaque faustis acclamationibus prosequentibus, ad Chalceam usque (sic dictam) venit, ac per Chalces ejusdem ferream portam ingressus ad excubitorum usque stationem pervasit. Magister itaque Joannes Eladas, ex foederatis classariisque delectu habito, armis instructos adversus ducem emisit. Cumque ad Chalceam usqu venissent, conserioque praelio, multi utrinque cecidere; tantaque data acceptaque strages est, ut et sanguinis rivus fluminis instagnarent. Occisus vero est Gregoras Ducis filius et Michael ejus consobrinus, nec non Curtices Armenius.

4. Quo cognito Constantinus Dux, ac cum maxima orta esset turbatio, equum impulit. Porro equus in asseribus, quibus locus constratus erat, collapsus sessorem excussit. Quem solo allisum et projectum quispiam offendens (alii enim omnes dispersi ac palantes erant) ejus caput gladio abscidit.

5. His ita peractis Gregoras magister Ducis socer, cum Leone cui Chærosphactes nomen, in sanctam Dei Magnam ecclesiam confugere; quos et vi abstractos monachi ritu in Studii monasterio detonderunt: Constantinum vero Eladicum nervis bubulis casum, vilibusque ac laceris vestibus indutum asinoque impositum per mediam urbem traducentes, in Dalmatæ monasterio, inclusi ritu, carceri reum addixerunt. Leonem vero Catacalitzem et Absalonem Arotæ filium luminibus privatos in exsilium miserunt. Constantinum Eulampii filium aliosque cum illo Theophilus præfectus ad Circi metam gladio truncavit. Haud exigua⁸⁷⁷ perquisitione facta de Niceta a secretis et de Constantino Libe, haud inventi sunt, ut qui fuga saluti consulissent. Ægidam vero virum spectabilem sociosque, qui plures ac viri fortes essent, a Damali, quæ est Chrysopoli, ad Leucatum usque furcis omnes suspenderunt. Procerumque plures ac senatorii ordinis viros tunc temporis tutores isti crudeliter ac innoxie perempturi erant, nisi judicium quidam ab injusta eos grassatione ac impetu retraxissent, qui dicerent: Quid vero vos, imperatore adhuc puero, ejusque injuso, ejuscemodi patrare audetis? Itaque Ducis uxorem detondentes ad suas ædes in Paphlagonia ablegarunt, cujus et filio Stephano virilia ademerunt.

6-7. Mense Augusto Symeon Bulgariae princeps, expeditione adversus Romanos cum numero fortique exercitu suscepta, Byzantium petit; obsesaque urbe, ductoque a Blachernis ad portam usque, cui Aureæ nomen, vallo, ejus omnino facili negotio potiundi spe elatus erat. Enimvero perspecta murorum firmitate populique ac armatorum multitudine, nec non balistarum copia, spe frustratus, ad Hebdomum quod vocant reversus pacis

VARIÆ LECTIONES.

²⁰ καὶ ἦλθεν καὶ P. ²¹ ὠνόμαζεν P. ²² τὸν? ²³ Βουλγαρία;

fœdera expetivit. Vult res tutoribus gratissima: missus a Symeone, qui de pace colloqueretur, Theodorus magister. Assumpto autem Nicolaus patriarcha et Stephanus ac Joannes magistri imperatore, ad 878 Blachernas usque profecti, ambos Symeonis filios introducere ac cum imperatore in palatio epulis excepere. Nicolao vero patriarcha ad Symeonem egresso, ille ei caput modeste inclinavit; fusaque super eum prece, patriarcha stemmatis loco sui capitis operimentum ejus capiti, ut aiunt, injecit. Amplissimis itaque immensisque accepti muneribus Symeon ac liberi, cum de predicta pace inter eos non satis convenisset, in regionem suam rediere.

8. Constantino igitur imperatore, velut qui puer esset, matrem suam identidem requirento (jam enim Alexander imperator, ut dictum est, aula ejecerat) eam rursus in palatium revocant. Rerum itaque potita ac civilium administrationem nacta, Constantinum accubitozem et Constantinum Anastasinumque Gongulios, sic nuncupatos, in palatium assumit; Joannisque Eladæ consilio Alexandri imperatoris assecclas, Joannem rectorem, et quem Gabrielopolium vocant, et Basilitzem ac reliquos, illo dejecit. Præcicit vero Zoe Augusta Theophylactum Domenicum fœderatorum comitem. Joannes porro magister Kladas morbo correptus, a medicis salute desperata, a palatio excedens, cum ad Blachernas venisset, ingravescente morbo fati concessit. Domenici heteriarchæ 879 consilio Zoe Nicolaum patriarcham cum assecclas, cum ira, aula ejecit, suam ipsius jubens curare ecclesiam.

9. Nec multo post Constantinus accubitor Domenicum heteriarcham apud Augustam insimulat, quasi qui rerum summam in fratrem transferre cogitaret. Simulato itaque patricii dignitate ornantes, cum in ecclesiam solenni ritu precibus communiendus descendisset, ipsum domi manere jusserunt. Ejus loco præfecit Zoe fœderatorum turmis Joannem Garidam, Damianum vero eunuchum creavit excubitorum drungarium. Domenicus frustra legens ac quirigans se domum recepit.

10. Cæterum Symeone Bulgaro iterum Thraciam infestante, Augusta proceribusque animi anxiis, quo tandem modo hominis arrogantiam compescere liceret, rogavit Joannes Bosgas ut patricius fieret, Patzinacas adversus eum se conducturum pollicitus. Voti itaque compos effectus, acceptisque muneribus, ad eos iter contendit. Ac vero icto fœdere indeque acceptis obsidibus eos in urbem adduxit, cum polliciti essent Patzinacas transmissio Istro Symeonem se debellaturos esse.

11. Venit vero etiam in urbem Asotius, vir roloris fama nominatissimus, principis principum

λεγομένῳ Ἐδδόμῳ ὑπέστρεψαν, εἰρηνικὰς σπονδὰς αἰτησάμενος. Τῶν δὲ ἐπιτρόπων τὴν εἰρήνην ἀσμενέστατα ἀποθεξαμένων, ἀποστέλλει Συμεὼν Θεόδωρον μάγιστρον τοῦ συλλαλῆσαι τὰ τῆς εἰρήνης. Ἀναλαβόμενοι δὲ ὁ τε πατριάρχης Νικόλαος καὶ Στέφανος καὶ Ἰωάννης οἱ μάγιστροι τὸν βασιλεῖα ἦλθον μέγρι τῶν Βλαχερνῶν, καὶ εἰσήγαγον τοὺς δύο υἱοὺς Συμεῶν, καὶ συνεσταθῆσαν τῷ βασιλεῖ ἐν τοῖς παλατίοις. Νικόλαος δὲ ὁ πατριάρχης ἐξῆλθε πρὸς Συμεῶν ὄφτινι τὴν κεφαλὴν ὑπέκλινε Συμεῶν. Εὐχὴν εὖν ὁ πατριάρχης ποιήσας ἀντὶ στόματός, ὡς φασί, ἐν ἴδιον ἐπιβριπτάριον τῆ αὐτοῦ ἐπέθηκε κεφαλῆ. Δύοις οὖν ἀμέτροις τε καὶ μεγίστοις φιλοφρονηθέντες ὁ τε Συμεῶν καὶ οἱ τοῦτου υἱοὶ εἰς τὴν ἴδιαν χώραν ὑπέστρεψαν, ἀσύμφωνοι ἐπὶ τῇ εἰρημένῃ εἰρήνῃ διαλυθέντες.

η'. Τοῦ βασιλέως οὖν Κωνσταντίνου, ἅτε παῖδός δντος καὶ τὴν ἴδιαν μητέρα ἐπισητοῦντος ἤδη γὰρ αὐτὴν κατήγαγε τοῦ παλατίου, ὡς εἰρηται, Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς ἦν καὶ ἀναδιβάδουσιν πάλιν. Αὐτὴ οὖν περικρατῆς²⁴ γενομένη τῆς βασιλείας ἀναδιβάδζει εἰς τὸ παλάτιον Κωνσταντίνον τὸν παρακοιμώμενον καὶ Κωνσταντίνον καὶ Ἀναστάσιον τοὺς Γογγυλλοὺς λεγομένους, καὶ τῇ βουλῇ Ἰωάννου Ἐλαδᾶ καταδιβάδζει τοὺς οἰκείους Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως, Ἰωάννην τὸν ράικτωρα καὶ τὸν λεγόμενον Γαβριηλόπουλον καὶ Βασιλίτζην καὶ τοὺς λοιποὺς. Προχειρίζεται δὲ Ζωὴ Αὐγούστα Θεοφύλακτον Δομηνικὸν ἑταιρειάρχην. Ἰωάννης δὲ μάγιστρος ὁ Ἐλαδᾶς νόσῳ περιπεσὼν καὶ ἀπαγορευθεὶς παρὰ τῶν ἱατρῶν, κατέλθων ἐκ τοῦ παλατίου καὶ ἐν ταῖς Βλαχερνῶν παραγενόμενος καὶ ὑπὸ τῆς νόσου βαρθεὶς τελευτᾷ. Συμβουλῇ Δομηνικοῦ ἑταιρειάρχου καταδιβάδζει Ζωὴ Νικόλαον πατριάρχην ἅμα τοῖς οὖν αὐτῷ μετ' ὄργης, τὰ τῆς ἰδίας ἐκκλησίας περιποιούμενον²⁵ καὶ φροντίζεν ἐκποῦσα.

θ'. [Οὗ] μετ' οὐ πολὺ δὲ Κωνσταντίνος παρακοιμώμενος διαβάλλει τῇ Αὐγούστῃ Δομηνικὸν ἑταιρειάρχην ὡς τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον εἰς τὸν αὐτοῦ ἀδελφόν. Τοῦτον προφάσει πατρίκιον ποιήσαντες, κατελθόντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὡς ἔθος εὐχὴν λαβεῖν, οἶκον μένειν παρεκλεύσαντο. Προεβάλετο δὲ Ζωὴ Ἰωάννην Γαριδᾶν ἑταιρειάρχην καὶ Δαμιανὸν εὐνοῦχον τῆς βίγλης δρουγγάριον. Δομηνικός δὲ ἀπῆλθεν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἀνόνητα ὀλοφύρομενος.

Δ [P. 568] ι'. Τοῦ δὲ Βουλγάρου Συμεῶν τὴν Θράκην πάλιν ληϊζόμενος, ἐν φροντίδι εὐσης τῆς Αὐγούστης καὶ τῶν ἐν τέλει ὅπως αὐτὸν τῆς ἀλαστονείας παύσωσιν, ἠτήσατο Ἰωάννης ὁ Βογᾶς γενέσθαι πατρίκιος, ὑποσχόμενος ἀγαγεῖν κατ' αὐτοῦ Πατζινάκας. Τῆς αἰτήσεως δὲ τυχὼν δῶρά τε λαθῶν εἰς τὴν τῶν Πατζινάκων χώραν ἀπήει, καὶ δὴ σπεισάμενος ὄμηρους ἐκείθεν λαθῶν ἤγαγεν ἐν τῇ πόλει, συνθεμένῳ τῶν Πατζινάκων διαπερᾶσαι καὶ τὸν Συμεῶν καταπολεμήσαι.

ιζ'. Παρεγένετο δὲ ἐν τῇ πόλει καὶ Ἀσώτιος, ἀνήρ ἐπὶ βώμῃς ὀνομαστότατος, υἱὸς ὢν τοῦ ἀρχοντος τῶν

VARIÆ LECTIONES.

²⁴ περικρατῆς P. ²⁵ περιποιεῖσθαι margo P.

ἄρχόντων· ὃν φασὶ σιδηρᾶν βάρβαν ἐκ τῶν ἄκρων ἄκατέρας χερσὶ κρατοῦντα τῇ ὑπερβαλλούσῃ ἀλκῇ διακάμπειν καὶ πρὸς τὸ κυκλικὸν σχῆμα μετάγειν, τῆς ἀντιτύπου τοῦ αἰδήρου φύσεως τῇ βίᾳ τῶν χειρῶν ὑπεικούσης. *Ὁν παραγεγόμενον μετὰ πολλῆς τεμῆς ὑπεδέξαντο καὶ πάλιν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ἐξέπεμψαν.

ιβ'. Σεπτεμβρίῳ μηνί, ἰνδικτιῶνος γ', Παγκρατούκασι ὁ Ἀρμένιος τὴν Ἀδριανούπολιν τῷ Συμεῶν παρέδωκεν ²⁶. Μετ' οὗ πολὺ δὲ ἀπεστάλη Βασίλειος πατριίκιος καὶ κανίκλειος καὶ Νικήτας πρωτοσπαθάριος Ἐλαδικὸς παρὰ Ζωῆς μετὰ δώρων πολλῶν, καὶ ἀντιπαρέλαβεν αὐτὴν πάλιν.

ιγ'. Ἦλθε δὲ καὶ ἀμερᾶς ὁ Δαμιανὸς εἰς Στρόβιλον μετὰ πλοίων τοῦ πολεμῆσαι αὐτὴν μετὰ πολλῆς τῆς δυνάμεως, καὶ ταύτην παρέλαβεν ἂν, εἰ μὴ νοσήσας ἐτελεύτησεν, ὑποστρεψάντων διακενῆς τῶν Ἀγαργίων.

ιδ'. Οἱ δὲ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἀθηνῶν οἰκήτορες συνεχῶς ἐπηραζόμενοι παρὰ Χασέ υἱοῦ τοῦ Ἰούδη, τὴν αὐτοῦ ἀσωτείαν μὴ ἐνεγκόντες, λίθοις τοῦτον ἐπέβλον κακῶς ἐνδοθεν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ ἐν Ἀθήναις ναοῦ.

ιε'. Βλέπουσα δὲ ἡ Αὐγούστα Ζωὴ τὴν ἑπαρσίαν Συμεῶν καὶ τὴν κατὰ τῶν Χριστιανῶν αὐτοῦ ἐπιθεσίαν, βουλὴν μετὰ τῶν ἐν τέλει βουλεύεται ἀλλάξιον καὶ εἰρήνην μετὰ τῶν Ἀγαργίων διαπραΰσασθαι, διαπερᾶσαι δὲ πάντα τὸν τῆς ἀνατολῆς στρατὸν πρὸς τὸ πολεμῆσαι καὶ ἀφανίσει τὸν Συμεῶν. Ἀπεστάλη οὖν ἐν Συρίᾳ πρὸς τὸ ποιῆσαι ἀλλάξιον Ἰωάννης πατριίκιος ὁ Ῥαδινὸς καὶ Μιχαὴλ ὁ Τοξαράς. Οὗ γεγονότος τὴν συνήθη τῆς βόγας διανομὴν ποιησάμενοι ἐν τοῖς τάγμασι, ταῦτα ἀναλαβόμενοι σὺν τοῖς θέμασι πρὸς τὰ θορᾶκα μέρη διεπέρασαν, Λέοντος μεγίστου τοῦ Φωκᾶ δομestίκου τῶν σχολῶν τυγχάνοντος, ὃ ἀνδρεία μᾶλλον ἢ ἐπιστατικὴ φρόνησις προσενέκετο. Ἐξαγαγόντων οὖν τὰ σεβάσματα καὶ ζωοποιὰ ἔξωλα Κωνσταντίνου [P. 569] πρωτοκαπᾶ τοῦ καλατίου, τοῦ Κεφαλᾶ λεγομένου, καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Μαλελῆ ἐν τῇ θοράκῃ, ἅπαντες προσκυνήσαντες καὶ ἱπομοσάμενοι συναποθνήσκειν ἀλλήλοις πανστρατὶ κατὰ Βουλγάρων ἐξώρμησαν. Ἦρχον δὲ τοῦ μὲν πέγματος τῶν ἐξκουβίτων Ἰωάννης ὁ Γράψων, τοῦ δὲ Ἰεανᾶτου ὁ τοῦ Μαρούλη υἱός. Ῥωμανὸς δὲ ὁ Ἀργυρὸς ἐστρατήγει καὶ Λέων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ Βάρδας ὁ Φωκᾶς· οἷς συνῆν καὶ ὁ Μελίας μετὰ τῶν Ἀρμενίων καὶ οἱ ἄλλοι πάντες στρατηγοὶ τῶν θεμάτων. Συνῆν δὲ πρὸς τοὺς ἄλλοις καὶ Κωνσταντίνος πατριίκιος ὁ Αἰψ, Λέοντι δομestίκῳ σύμβουλος ὢν αὐτῷ ἐν πᾶσι τοῖς ἀνήκουσι.

ις'. Μηνί δὲ Αὐγούστῳ κ', ἰνδικτιῶνος ε', ὁ πόλεμος μετὰ τῶν Βουλγάρων τε καὶ Ῥωμαίων πρὸς τῷ ἡμετέρῳ συγκαρτότητο ποταμῷ· καὶ (οἷα τὰ τοῦ θεοῦ κρίματα! ὡς ἀνερεύνητα καὶ ἀνεξιχνίαστα!) ἐπίπνυται οἱ Ῥωμαῖοι πανστρατὶ, καὶ γέγονε φυγὴ ἐκτελής καὶ φρικτὸς ὄλουγῃ, τῶν μὲν ὅπ' ἀλλή-

filii. Ferebant virgam ferream, cujus extrema manibus teneret, qua pollebat eximia vi, inflectere inque circuli 380 formam intorquere, ferri nimirum duritie illius manuum robori cedente. Hunc venientem multo honore susceperunt ac rursus in patriam remisere.

12. Mense Septembri, indictione tertia Pancratucas Armenius Adrianopolim Symeoni prodidit; nec multo post missus Basilius patricius ac canicelio praefectus Nicetasque protospatharius Eladicus a Zoe Augusta cum multis muneribus orbem rursus recepit.

13. Venit vero Damianus ameras in Strobilum cum classe multaue armata manu ac copiis ad eam expugnandam instructis, et vero eam capturus erat, nisi morbo correptus fati concessisset; cujus interitu factum ut Saraceni irrito conata redirent.

14. Graeciae autem et Athenarum populi civesque continuis Chasi filii Jubae injuriis vexati, ejus luxuriam inexplebilemque cupiditatem ferre non valentes, lapidibus obrutum intra ipsum Athenarum templi penetrale male interemerunt.

15. Videns porro Zoe Augusta Symeonis elatos animos ac superbiam, ejusque adversus Christianos grassationem non ferens, re cum optimatibus deliberata foedus icere pacemque componere cum Agarenis statuit, omnesque Asiae copias ad debellandum profligandumque Symeonem trajicere. Missi proinde in Syriam qui paciscerentur, Joannes Rhadinus 381 patricius et Michael Toxaras. Quo peracto, consueta erogatione donato exercitu, assumptis cohortibus ac legionibus in Thraciam transmisere, magistro Leone Phoca scholarum domestico, viro scilicet majoribus animis quam imperatoria solertia praedito. Productis igitur venerabilibus ac vivificis lignis Constantini palatini cleri sacerdotum primi, cognomento Cephalae, Constantinique Maleliae opera, in Thracia, cum omnes venerati essent ac se una commorituros jurejurando firmassent, in Bulgariam copiis omnibus conferto exercitu profecti sunt. Praerant excubiti turmae Joannes Grapso, Hicanati vero Marulis filius. Romanus D Argyrus ducis potestate praerat, ejusque Leo frater et Bardas Phocas; quibuscum erat et Melias cum Armeniis, alique omnes legionum duces. Praeter alios vero aderat etiam Constantinus patricius Afer, qui Leoni domestico in omnibus ad eum attinentibus consilio affuturus operamque navaturus esset.

16. Mensis vero Augusti die vigesima, indictione quinta, Bulgaros inter Romanosque conserita pugna ad Acheloum flumen est; ac (quae Dei judicium, quam inscrutabilia ac impervestigabilia!) Romani omnes omnibus copiis fusi sunt ac fugati, horrendo per omnem exercitum ululatu, cum se alli-

VARIÆ LECTIONES.

²⁶ παρέδωκε margo P.

alios conculerent, alios hostes perimerent, tanta hominum strage quanta nec a saeculo audita est. Leo domesticus in Mesembriam sospes receptus est. Præter 882 alios vero in pugna congressione necatus est Constantinus Afer et Joannes Grapso, alique officialium procerumque perplures.

17. Missus fuerat et Romanus patricius rei que navalis drungarius cum omni classe, ut Danubii littora legeret ac Leoni Phocæ suppetias iret: Joannes item Bogas, uti dictum est, qui Patzinacas adduceret. Romanus drungarius in mandatis acceperat ut eos adversum Bulgaros auxilio futurus Leoni Phocæ trajiceret. Versisque eis in dissidia verborumque contentiones, videntes Patzinacas sic inter se discordes atque rixantes, domum rediere.

18. Jam vero finito bello, ac tum Romano tum Boga in urbem reversis, eorum mota causa est. Adeoque in tantum Romani drungarii periculum adductæ res, ut amissionis luminum poena illi statuta sit, velut qui negligentia seu potius animi pravitate ac nequitia Patzinacas non trajecisset, sed se citius subduxisset, ac ne fugientes quidem Romanos in navibus recepisset. Ac ita certe luisset, nisi Constantino Gongulo et Stephano magistro, qua apud Augustam summa auctoritate pollebant, contentibus in contrarium lata sententia illi versa esset.

19. Bulgaris autem per id tempus victoria elatis ad ipsamque urbem excurrentibus, egressus in eos Leo legionum domesticus et Joannes 883 hetæriarcha, Ducisque filius Nicolaus, in locum quem Catasyrtas vocant, cum ingentibus copiis; noctuque ex improvise irruentibus in eos Bulgaris ac domestico in fugam verso, Nicolaus Ducis filius cum aliis multis occisus est.

20. Theodorus itaque Constantini imperatoris pædagogus, Constantinum accubitorem hoc molientem animadvertens ut imperium in Leonem suum ex sorore affinem transferret, Constantino imperatori auctor est ut Romanum drungarium assumat velut olim patris servum ingenuum illiusque propensa voluntate amicum ac studiosum, ut cum ipso maneat, custosque et vindex atque defensor, in quibus necesse habuerit, illi existat. De his itaque haud raro interpellatus Romanus abnuerat. Quapropter Constantinus ipse imperator litteras propria manu exaratas subscriptioneque firmatas, ad eum mittit; quibus ille in manus acceptis, Constantinum accubitorem ejusque affines ea se aggressurum cautione in se recipit.

21. Ejus itaque rei late pervagante fama, cum accubitor Romanum urgeret ut cum classe proficisceretur, causabatur ille ac excusabat non posse se vela ventis dare ac abnavigare, cum nondum

λων συμπατουμένων, τῶν δὲ ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀναιρουμένων, αἱματὸς τε χύσις οἷα ἐξ αἰῶνος οὐκ ἐγένετο. Λέων ὁ δομέστικος ἐν Μεσημβρία διεσώθη φυγῶν. Ἐσφάγη δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐν τῇ τοῦ πολέμου συμβολῇ καὶ Κωνσταντίνος ὁ Λιβὴ καὶ Ἰωάννης ὁ Γράψων καὶ ἄλλοι τῶν ἀρχόντων ἱκανοί.

ιβ'. Ἀπεστάλη δὲ τότε καὶ Ῥωμανὸς πατρίκιος καὶ δρουγγάριος ὢν τῶν πλωτῶν μετὰ παντὸς τοῦ στόλου ἐν τῷ Δανουβίῳ ποταμῷ βοηθήσων Λέοντι τῷ Φωκῆ· ἀλλὰ καὶ Ἰωάννης ὁ Βογᾶς καταγαγεῖν Πατζίνακας, ὡς προείρηται, κελευσθέντος τοῦ δρουγγαρίου Ῥωμανοῦ διαπερᾶσαι τούτους κατὰ Βουλγάρων, ὥστε συμμαχῆσαι Λέοντι Φωκῆ. Ῥωμανοῦ δὲ καὶ Ἰωάννου τοῦ Βογᾶ εἰς ἔριδας καὶ λογομαχίας ἐλθόντες, ὀρῶντες αὐτοῦς οἱ Πατζίνακοι πρὸς ἄλλήλους διαμαχομένους; καὶ στασιάζοντας ὑπεχώρησαν εἰς τὰ ἴβια.

ιγ'. Τοῦ πολέμου δὲ ἤδη τέλος λαθόντος καὶ ὑποστρεφάντων ἐν τῇ πόλει τοῦ τε Ῥωμανοῦ καὶ τοῦ Βογᾶ, τὰ κατ' αὐτῶν ἐκινήθησαν, καὶ εἰς τοσοῦτον κίνδυνον τὸν δρουγγάριον Ῥωμανὸν περιέστησαν ὥστε καταδικάζουσαν ψῆφον ἀνήνεγκαν, τῶν ὀφθαλμῶν στερηθῆναι ὡς ἀμελείη, μᾶλλον δὲ κακουργίᾳ μὴ διαπερᾶσαντα τοὺς Πατζίνακας, ἀλλ' ὑποχωρήσαντα τάχιον καὶ μηδὲ τοὺς φεύγοντας Ῥωμαίων ἐν τοῖς πλοίοις ὑποδεξάμενον. Καὶ τοῦτο ἂν ²⁷ ἐπεπόνθει, εἰ μὴ παρὰ Κωνσταντίνου Γογγύλου καὶ Στεφάνου τοῦ μαγίστρου, ὡς δυναμένων παρὰ τῆ Ἀυγούστη πολλὰ, τὰ τῆς καταδίκης ἀνετρέπη.

[P. 570] ιδ'. Τῶν δὲ Βουλγάρων τηνικᾶδε τῇ νίκῃ κατεπαρθέντων καὶ ἐκστρατευσάντων μέχρι τῆς πόλεως, ἐξῆλθεν Λέων ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν καὶ Ἰωάννης ἑταιρειάρχης καὶ Νικόλαος ὁ υἱὸς τοῦ Δουκῆ εἰς χώρον θρακῶν οὕτω λεγόμενον Κατασύρτας ἄμα πλείστῳ λαῷ κατὰ Βουλγάρων. Τῇ δὲ νυκτὶ ἀδοκῆτως ἐπιπεσόντων αὐτοῖς τῶν Βουλγάρων καὶ τοῦ δομεστικῆς φυγόντος; ἐσφάγη Νικόλαος ὁ υἱὸς τοῦ Δουκῆ καὶ πολλοὶ ἕτεροι μετ' αὐτοῦ.

κ'. Θεόδωρος οὖν ὁ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου παιδαγωγὸς ὄρων Κωνσταντίνον παρακοιμώμενον εἰς Λέοντα τὸν ἴδιον γαμβρὸν τῆν βασιλείαν σφετεριζόμενον, ὑπέθηκε Κωνσταντίνῳ βασιλεῖ Ῥωμανὸν δρουγγάριον προβαλέσθαι ὡς πατρικὸν αὐτοῦ δούλον καὶ εὖνον τὰ πρὸς αὐτὸν, ὡς ἂν ἦ σὺν αὐτῷ, καὶ διαφυλάττειν αὐτὸν, καὶ ἐν οἷς ἂν δέοιτο σύμμαχον ἔχειν καὶ βοηθόν. Πολλάκις οὖν περὶ τούτου λαληθεὶς Ῥωμανὸς ἀπέπειτο. Γραμματεῖον οὖν ὁ βασιλεὺς Κωνσταντίνος αὐτοχείρῳ διαχαράξας γραφῇ καὶ ὑπογραφῇ διασφαλισάμενος ἀπέστειλεν αὐτῷ. Ὅπερ οὗτος ἐπὶ χεῖρας λαθὼν ὑπέσχετο τὴν κατὰ τοῦ παρακοιμωμένου Κωνσταντίνου καὶ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ ἐπίθεσιν ὥδε ποιήσασθαι.

κα'. Τῆς φήμης οὖν ταυτῆς διαθεούσης, καὶ τοῦ παρακοιμωμένου Κωνσταντίνου καταναγκάζοντος; Ῥωμανὸν ἀποκινήσαι μετὰ τοῦ στόλου, αὐτὸς προεφασίζετο ἀδυνατῶς ἔχειν τοῦ ἀποπλεῖν μὴ τοῦ στόλου

VARIÆ LECTIONES.

²⁷ ἴβν] μὲν P.

νομιζμένην ῥόγαν λαθόντος. Ἐν τῇ ἐξαρτύσει δὲ οὐτος τοῦ Ῥωμανοῦ καὶ τὰ πλοῖα εὐτρεπίζοντο; ἐξῆλθε Κωνσταντίνος παρακοιμώμενος ἐπισπουδάσων αὐτὸν τοῦ ἐκπλεῦσαι. Ὁ δὲ τοῦτῳ δουλικῶ τῷ σχήματι προσυπήντησεν, καὶ προθύμως ποιήσῃεν τὸ κελεύσμενον ἐπηγγέλλετο. Ὑποστρέψαι δὲ βουλομένου τοῦ παρακοιμωμένου, καὶ εἰ ἔχοι ἄνδρας εὐεπίδεις καὶ γενναίους τὴν βασιλικὴν ἐρέττειν τριήρην εἰπόντος πρὸς Ῥωμανόν, οὗτος εὐθύς ἐνευσεν αὐτοῖς τῇ χειρὶ ἐτόιμοις οὔσι πλησίον ἔλθειν. Οἱ δὲ τὰ τῆς βουλῆς εἰδότες, ἔγγιστα ἤδη τοῦ δρόμωνος Ῥωμανοῦ γεγονότες, ἐπειδὴ οὗτος ὅπως τοῦ παρακοιμωμένου Κωνσταντίνου περιπατῶν, Ἄναρπάσας αὐτὸν καὶ χερσὶ καὶ ἄρατε αὐτὸν, ἐπεφώνησε, παραχρῆμα οὗτοι τοῦτον ἀρπάσαντες εἰς τὴν τοῦ δρουγγαρίου Ῥωμανοῦ τριήρην εἰσήγαγον καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ κατεῖχον. Οὐδεὶς οὖν ὁ ὑπερασπίζων ἦν ἢ κατοικεῖρων τὸν ἄνθρωπον, πάντων τῶν συνόντων αὐτῷ χρησαμένων φυγῆ.

κβ'. Ταῦτα Ζωὴ Αὐγούστα μαθοῦσα προσκαλεῖται τὸν πατριάρχην Νικόλαον καὶ τοὺς αὐτῆς μεγιστάνους καὶ ἀποστέλλει πρὸς [P. 571] Ῥωμανόν, τὸ γεγονός βουλομένη μαθεῖν. Τούτων δὲ διαπερασάντων, λίθοις ὁ λαὸς ἐξήλασαν βαλόντες. Ἔωθεν οὖν ἐξεληθούσα Ζωὴ ἐν τῷ τοῦ Βουκολέοντος ἡλιακῶ ἐπιφάνει τῷ υἱῷ καὶ πατρὶ· Πῶς ἄρα γήγονεν ἡ ἀνταρσία αὐτῆ; Ἐφῆσε δὲ πρὸς αὐτὴν ὁ παιδαγωγὸς τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου Θεόδωρος, ὅτι διὰ τὸ ἀπολέσαι Ἄοντα τὸν Φωκᾶν τοὺς Ῥωμαίους καὶ Κωνσταντίνον παρακοιμώμενον τὸ παλάτιον ταῦτα γέγονασι.

κγ'. Προσκαλέσθαι δὲ ὁ βασιλεὺς Νικόλαον πατριάρχην καὶ Στέφανον μάγιστρον συνεῖναι αὐτῷ ἐν τῷ παλατίῳ, τὴν ἐξουσίαν εἰς ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς μητρὸς ἡμιεπιπέμμενος. Τῇ δὲ ἐπαύριον ἀπέστειλεν Ἰωάννην τὸν Τουδάκην Ζωὴν Αὐγούσταν τοῦ παλατίου καταδιδάσαι. Ἡ δὲ μετ' ὀλολυγῆς καὶ δακρύων τῷ ἑαυτῆς προσπλακείσα υἱῷ πρὸς συμπάθειαν μητρικὴν καὶ οἴκτον ἐκίνησεν, ὡς τὸν βασιλέα εἰπεῖν· Ἐδάσατε εἶναι μετ' ἐμοῦ τὴν μητέρα μου. Οἱ δὲ ταύτην ἅμα τῷ λόγῳ ἀφῆκαν.

κδ'. Προσκαλεσάμενοι δὲ ὁ τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης Ἰωάννην τὸν Γαριδᾶ προσεβάλοντο ²³ δομῆτικον τῶν σχολῶν, δεδιότες μὴ εἰς ἀνταρσίαν χωρήσῃ ὁ Φωκᾶς Λέων. Ὁ δὲ οὐ κατένευσε τοῦτο γενέσθαι, εἰ μὴ Θεόδωρον γυναικάδελφον αὐτοῦ τὸν Ζουφινέζερ καὶ Συμεῶνα τὸν υἱὸν αὐτοῦ προσεβάλοντο ²⁴ ἑταιρειάρχην. Ὅρκους βεβαιωθεὶς ὑπ' αὐτῶν κτηθήσθαι ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. Οἱ δὲ παραυτίκα τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ τοῦ παλατίου καταδιδάξουσι. Τούτων οὖν πρὸς αὐτὸν παραγεγονότων, ὡς ἐθεάσθητο αὐτοῦ, τρόμος ἔλαθεν αὐτὸν καὶ φρίκη καὶ φρενῶν ἔκστασις. Εὐθύς οὖν ἐξῆλθε πρὸς Ῥωμανόν, καὶ διηγήσατο αὐτῷ ὅσα πέπονθε· συμφιλωθεὶς οὖν αὐτῷ, καὶ ὄρκους δοῦς καὶ λαθῶν ὥστε μίαν ἔχειν

classis militari stipendio ac legitimo donata esset. Versante autem in navali Romano navesque apparante, Constantinus accubitor, quasi solvendæ classis negotium maturaturus, ad eum egressus est. Occurrit ille servili habitu **884** gestuque, promptoque animo facturum se pollicetur quod jussus erat. Cumque jam accubitor reverti volens ex Romano sciscitaretur, num elegantes ac sirenuos viros haberet, qui imperatoriam triremem impellant, annuit ille statim manu paratis ut prope accederent. Hi autem, quos consilium non lateret, cum proxime jam Romani prætoriam junxissent, isque retro Constantinum accubitorem ambulans: *Eum manibus corripite atque tollite*, confestim clamasset, correptum illi in Romani drungarii triremem iuta custodia servandum intulerunt. Qui virum defenderet aut ulla ejus miseratione moveretur, ne unus quidem fuit, cunctis fuga dilapsis qui cum ipso erant.

22. His ad Zoem Augustam perlati, accersitis illa cum Nicolao patriarcha optimatibus suis, qui facti causam inquirant, ad Romanum mittit. Dumque ii trajiciunt, facta populi coitione lapidibus appetiti ac fugati sunt. Mane igitur egressa Zœ ad Bucoleonis solare horologium filio cunctisque clamabat, *quoniam modo rebellio hæc contigisset*, cui Theodorus Constantini imperatoris prædagogus, *idecirco contigisse*, ait, *quod Leo Phocas Romanos et Constantinus accubitor aulam perderet.*

23. Interim imperator Nicolaum patriarcham et Stephanum magistrum sibi in aula adesse jubet. translata in se a matre potestate. Postridie **885** missus Joannes Tubaces, qui Zoem Augustam aula dejiceret. Ea cum fletu ac ejulatu in filii complexu ruens ad maternam miserationem affectumque inflexit, adeo ut imperator dixerit: *Sinite ut mater mea mecum versetur.* Qui, mox ut locutus est, eam reliquere.

24. Accersitum vero imperator et patriarcha Joannem Garidam legionum domesticum præfecerunt, veriti scilicet ne Leo Phocas in rebellionem **D** verteretur. Non acquievit ille ut munus acciperet, nisi Theodorus Zuphinezzer ejus levir et Symeon illius filius fœderatorum turmis præficerentur. Amborum is jurejurando fretus in domum descendit; moxque hi illius affines aula ejecerunt. Quos ut ad se venientes conspexit, stupor tremorque virum invaserunt. Confestim igitur ad Romanum venit, ac quæ illi facta esset narravit. Arctiori itaque amicitia ei implicatur, dataque et accepta jurata fide, uno se in posterum animo fore, uno animi sensu consentientes evasere; ut et nuptiarum fœdera se

VARIÆ LECTIONES.

²³ προσεβάλοντο P.

juncturos paciscerentur, quo inde dilectionis vinculum sibi astringerent.

25. Secundum hæc igitur vigesima quinta Martii mensis mittit Romanus Joannem presbyterum domesticum suum eundemque fidelissimum, et Theodorum Mastizucem nuncupatum in palatium, qui ejus causam **886** agerent ac excusarent, nihil ad rebellionem spectare quod ab eo factum erat, sed unum hoc veritum, Phocæ molimina, ac metuentem ne ille novis rebus adversus imperatorem studeret, eam ob rem in animum induxisse idque consilii cepisse, ut in regiam, imperatori custos futurus, ascenderet. Non approbante Nicolao patriarcha aut assentiente, is quem dicebam pædagogum mandat Romano ut cum omni classe ad Bucoleonem veniat. Re itaque cum suis deliberata (nam urgebat fatum), ipso intemeratissimæ Virginis ac Dei Genitricis solemnii Annuntiationis die, feria quinta, manu armata cum omni classe ad Bucoleonem venit, statimque magister Stephanus e palatio excessit. Nicetas vero patricius, Romani consocer, in palatium ascendens Nicolaum patriarcham inde exstrusit. Aulicorum igitur animis Romani jurejurando firmatis, pretiosam ad eum crucem misere: quam ille veneratus, iterumque sacramento interposito fidem obstringens, cum eis paucisque comitum imperatorem salutaturus in palatium ascendit. Ingressusque cum eo in templum quod in Pharo est, dataque ibi et accepta securitatis fide, confestim magister et magnus hetæriarcha ab ipso præficitur.

26. Mox itaque missa ad Leonem Phocam divalis jussio, qua is omni conflandæ seditionis misso proposito tantisper domi quiescere præciperetur. Constantinus quoque in eandem scribit sententiam, et ut nihil **887** in adversum moliat, sed in Constantini imperatoris subjectione perseveret. Acceptas sacras imperatorii vestiarum primicerius Andreas ad eum in Cappadocia defert: acceptis ille ac lectis, domum se recipiens, privati habitus egit.

27. Quinta sanctorum juniorum hebdomada datur a Constantino imperatore Helenæ Romani filix contractus nuptialis arrhabo; tertiaque Paschæ (quam Galilæam vocant) benedictione impartitur, unaque cum illa a Nicolao patriarcha corollis nuptialibus redimitur.

28. Romano in imperatoris patrem provento, ejus loco Christophorum ipsius filium fœderatorum turnis præficit. Nec multum temporis interceserat, cum Leo Phocas quorundam procerum ac tribunorum susu subjectarumque ei legionum hortatu res novas molitur; accitoque Constantino acubitore, et Constantino et Anastasio Gongyliis

ἀμφοτέρων ψυχὴν, σύμφρων αὐτοῦ καὶ συμφορῆ ἐγένετο, ὥστε καὶ γαμικὸν συνάλλαγμα ποιήσασθαι συνεφώνησαν, πλέον ἐκ τούτου τὸν τῆς ἀγάπης δεσμὸν ἐπισφίγγοντες.

κε'. Τῆ εἰκοστῇ τετάρτῃ οὖν τοῦ Μαρτίου μηνὸς ἀποστέλλει Ῥωμανὸς Ἰωάννην πρεσβύτερον, οἰκτεῖον αὐτῷ καὶ πιστότατον ὄντα, καὶ Θεόδωρον τὸν Μαστιζοῦσιν λεγόμενον εἰς τὸ παλάτιον ὑπεραπολογησόμενος, ὡς οὐκ ἀνταρσία γέγονε τὸ παρ' ἐμοὶ διαπραχθὲν· ἀλλὰ τὴν τοῦ Φωκᾶ ἐπίθεσιν ὑφ' ὀρώμενος, καὶ δεδιὼς μή τι νεωτερισθῆ παρ' αὐτοῦ εἰς τὸν βασιλεῖα, τούτου ἐνεκεν ἀνελεῖν ἐν τῷ παλατίῳ βεβούλευμαι καὶ τὴν φυλακὴν κοιῆσθαι τοῦ βασιλέως. Μὴ συνευδοκοῦντος οὖν Νικολάου τοῦ πατριάρχου τούτοις, ἐμνηύθη Ῥωμανῷ παρὰ τοῦ ρηθέντος παιδαγωγοῦ τοῦ ἔλθειν μετὰ στόλου παντὸς μέχρι τοῦ Βουκολέοντος. Ὅς μετὰ [P. 572] τῶν οὖν αὐτῷ βουλευσάμενος (τὸ γὰρ ἄγον ἦγεν αὐτὸν) τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου (ε' δὲ ἦν) ἦλθεν ἐνοπλος ἅμα τῷ στόλῳ παντὶ ἐν τῷ Βουκολέοντι. Καὶ παρευθὺ Στέφανος μὲν μάγιστρος ἐξῆλθε τοῦ παλατίου, Νικίτης δὲ ὁ πατρικίος ὁ συμπένθερος Ῥωμανοῦ ἀνελθὼν ἐν τῷ παλατίῳ ἐξήγαγεν ἐκεῖθεν Νικολάου τὸν πατριάρχην. Ὅρκους οὖν βεβαιωθέντες οἱ τοῦ παλατίου παρὰ Ῥωμανοῦ ἀπέστειλαν αὐτῷ τὸν τίμιον σταυρὸν· καὶ προσκυνήσας αὐτὸν καὶ ὄρκους βεβαιώσας αὐτοῦς ἀνῆλθε μετ' αὐτῶν ἐν τῷ παλατίῳ καὶ ὄλιγων τινῶν. Προσκυνήσας τὸν βασιλεῖα καὶ εἰσελθὼν μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ ναῦ τῷ ἐν τῷ φόρῳ²², καὶ κίστεας αὐτῷ δοὺς, παρευθὺ προχειρίζεται παρ' αὐτοῦ μάγιστρος καὶ μέγας ἐταιρειάρχης.

κς'. Αὐτίκα οὖν γέγονε βία κέλυσσις πρὸς Λέοντα τὸν Φωκᾶν παρεγγυωμένη μηδαμῶς στάσις τινὰ ἐνοῆσι, ἀλλὰ πρὸς ὄλιγον ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἀναπαύεσθαι. Ὡσαύτως καὶ γράμματα ἐκελεύθη Κωνσταντίνῳ παρακοιμωμένῳ γράφαι, τὰ ἕκαστα αὐτῷ παραγγέλλοντα, τοῦ μὲν ἐναντίον βουλευσάσθαι, ἀλλ' ἐν ὑποταγῇ εἶναι τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου. Ἀναλαβόμενος οὖν ταῦτα Ἀνδρέας πριμικῆριος τοῦ βασιλικοῦ βεστιαρίου ἀπεκόμισεν αὐτῷ ταῦτα ἐν Καππαδοκίᾳ ὄντι· καὶ ἀναδεξάμενος ταῦτα καὶ ἀναγνοὺς, ἀπελθὼν ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἡσύχασεν.

κς'. Τῆ ἑβδομάδι ε'²³ τῶν ἁγίων Νηστείων δίδεται ἀρραβῶν γαμικῶν συναλλαγμάτων παρὰ Κωνσταντίνου βασιλέως· Ἐλένη τῇ θυγατρὶ Ῥωμανοῦ, καὶ τῇ τρίτῃ τοῦ Πάσχα τῇ λεγομένῃ τῆς Γαλιλαίας εὐλογεῖται καὶ στεφανοῦται ἅμα αὐτῇ παρὰ Νικολάου πατριάρχου.

κη'. Ῥωμανὸν βασιλεοπάτορα προχειρισάμενος, ἀντ' αὐτοῦ Χριστοφόρον ἐβὼν αὐτοῦ ἐταιρειάρχην κατέστησεν. Μετ' οὗ πολὺ δὲ Λέων ὁ Φωκᾶς ἀπατηθεὶς πα ἑπὶ τινῶν ἀρχόντων καὶ τῶν αὐτοῦ ταγμάτων πρὸς ἀνταρσίαν κινεῖται· καὶ ἀποστελίας ἀνελάβετο εἶναι σὺν αὐτῷ τὸν τε παρακοιμωμένον Κωνσταντίνον καὶ Κωνσταντίνον καὶ Ἀναστάσιον Γογ

VARIE LECTIONES.

²² Φάρον margo P. ²³ Τῆ ε' ἑβδομάτῃ.

γυλιούς τοὺς αὐταδέλφους καὶ Κωνσταντίνου πρωτα-
σηκρητῆς τὸν Μαλελιαν, πληροφορῶν ἅπαντας καὶ
βεβαιῶν ὡς ὑπὲρ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τὴν
τοιαύτην ποιεῖται συγκίνησιν. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασι-
λεοπάτωρ χρυσοβούλλια ποιήσας ἐνυπόγραφα ὡς ἐκ
προσώπου τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου, τῆς τοιαύτης
ἐπιβουλῆς ἀνατροπὴν περιέχοντα, καὶ ὡς οἱ τὸν
Φωκᾶν καταλιμπάνοντας, τῷ βασιλεῖ δὲ προσφεύγον-
τες [P. 573] ὑπὲρ τοῦ βασιλέως εἰσὶν, δοὺς Ἄννη
τινὶ γυναικὶ ἀναιδεῖ καὶ θρασεῖα καὶ κληρικῷ τῆν
Μιχαὴλ ἐν τῷ αὐτοῦ στρατοπέδῳ ἐξέπεμψεν. Οἱ δὲ
ταῦτα ἀναλαβόμενοι διέσπειραν παντὶ τῷ στρατῷ.
Καὶ ὁ μὲν Μιχαὴλ φωραθεὶς παρὰ τοῦ Φωκᾶ καὶ
ἀνηλεῶς τυφθεὶς τὴν τε βίβη καὶ τὰ ὄτα ἀπετμήθη·
ὡς μετὰ ταῦτα παρὰ Ῥωμανοῦ τῆς προσηκούσης ἐτυ-
χεν ἀμοιβῆς· ὡσαύτως καὶ ἡ σὺν αὐτῷ σταλεῖσα Β
γυνή.

κδ'. Πρῶτος οὖν ὁ υἱὸς τοῦ Βαρρέως Μιχαὴλ Κων-
σταντίνος καὶ καταλιπὼν τὸν Φωκᾶν τῷ Ῥωμανῷ
προσέδραμεν, ἀρχὴ γεγονῶς καταλύσεως τῆς τοιαύ-
της ἀνταρσίας καὶ τυραννίδος. Σὺν αὐτῷ δὲ καὶ ὁ
Βαλάντιος καὶ ὁ λεγόμενος Ἄτζιμωρος, τουρμάρχοι
ὄντες ἀμφότεροι. Λέων οὖν ὁ Φωκᾶς μετὰ λαοῦ πλεί-
στου ἰσχυρῶς καθωπλισμένου ἐν Χρυσοπόλει κατὰ-
λαβὼν διέστησε παρατάξεις ἀπὸ τῆς λιθίνης δαμά-
σκως μέχρι Χαλκηδόνος, τοὺς ἐν τῇ πόλει φοβῶν.
Ἀποστέλλεται οὖν μετὰ δρόμωνος παρὰ Ῥωμανοῦ
Συμεὼν ὁ τοῦ κανικλείου, λόγον ἐνυπόγραφον τοῦ
βασιλέως Κωνσταντίνου ἐπιπερόμενος, ἵνα διαγο-
ρεύοντα. C

λ'. Ὡς Ἐγὼ φύλακα τῆς ἐμῆς βασιλείας ἐγγη-
γορώτατον καὶ εὐνοούτατον καὶ πιστότατον οὐ-
δένα τῶν ὑπὸ χεῖρα ἢ Ῥωμανὸν εὐρηκῶς τούτῳ
τὴν ἐμὴν φυλακὴν μετὰ Θεὸν κατεπίστευσα, καὶ
ἀντὶ πατρὸς αὐτῶν ἔχειν ἔκρινα, σπλάγγνα αυ-
τρικὰ καὶ διάδοσιν γονικὴν πρὸς ἐμὲ ἐνδειξά-
μενον. Λέοντα δὲ τούτου τὸν Φωκᾶν δεῖ τῇ ἐμῇ
βασιλείᾳ ὑποπτεῦν ἐπιβουλεύειν νῦν ἔργοις
αὐτοῖς ἐπιβουλον εὐρημα καὶ τῆς ἐμῆς ἀρχῆς
τυραννικῶς ἐξαριστάμενον. Διὸ οὗτε δομέστικον
αὐτῶν ἀπὸ τοῦ νῦν εἶναι βούλομαι, οὗτε δὲ ταύ-
την τὴν ἀνταρσίαν μετὰ βουλῆς ἐμῆς πεπραχέναι
σημῖ, ἀλλ' αὐθαιρέτῳ γνώμῃ ταύτην ποιήσασθαι
τὴν ἐπίθεσιν, ἐαυτῷ τὴν βασιλείαν σφετερίζο-
μενον. Τούτων οὖν τῷ λαῷ ὑπαναγνωσθέντων ἤρ-
ξαντο πάντες ὑποχωρεῖν καὶ τῷ βασιλεοπάτωρι
προσδύεσθαι Ῥωμανῷ. Τοῦ δὲ Φωκᾶ εἰς ἀμήχανον
περιστάντος καὶ ἀπογνόοντος ὡς πάσης ἐλπίδος ἠστο-
χηκότος, καὶ φυγῇ χρησαμένου καὶ πρὸς τὸ κάστρον
Ἄνεοῦ παραγενομένου καὶ μὴ δεχθέντος, ἀπέστειλε
Ῥωμανὸς Ἰωάννην Τουδάκην καὶ Λέοντα τὸν αὐτοῦ
συγγενῆ ὥστε εἰσαγαγεῖν αὐτὸν ἐν τῇ πόλει. Οἱ δὲ
τούτων κρατήσαντες ἀπετύφλωσαν, καίτοι μηδεμίαν
περὶ τούτου δεξάμενοι ἐνεολήν, ἀλλ' αὐθαιρέτῳ

germanis fratribus, nec non Constantino a secretis
primo Maleliano, cunctis persuadere nititur in
gratiam Constantini imperatoris eam se motionem
facere. Romanus vero imperatoris pater bullis
aureis ac diplomatis subscriptione munitis, quasi
ex Constantini imperatoris persona, quibus ea
molitio evertebatur, eosque qui Phoca relicto ad
imperatorem confugerent ab 888 imperatoris
stare partibus significabatur, editis, Annaque cui-
dam effroni mulieri ac temerariæ, nec non clerico
cuidam Michaeli nomine contradidit, in Leonis ca-
stra emisit. Hi accepta diplomata in omnem late
exercitum clanculum sparserunt. Ac Michael quid-
em a Phoca deprehensus durisque verberibus
subactus, naso auribusque multatus est. Verum
is postea a Romano convenientem vicem consecu-
tus est; similiter quoque una cum illo submissa
mulier.

29. Primus itaque Constantinus Bary Michaelis
filius, relicto Phoca ad Romanum transiens, ejusce-
modi defectionis convellendæ ac rebellionis auctor
fuit. Secuti etiam Balantius et Atzmorus, quem
vocant, ipsi quoque ambo tribuni. Leo igitur Pho-
cas, quo fretus erat, ingenti omni armorum genere
valide instructo exercitu, Chrysopolim veniens a
Juvenca lapidea Chalcedonem usque ad terrorem
civibus incutiendum late aciem explicavit. Interim
vero missus a Romano cum celoce Symeon caniclii
præfectus cum litteris Constantini imperatoris sub-
scriptione munitis. Litterarum hic erat tenor, hæc
sententia.

30. Cum alium neminem dominationis meæ ac
majestatis vigilantiorē magisque benevolum ac
fideliorē custodem, inter omnes qui meæ dittonis
sunt, ac imperio parem Romano offenderem, huic
secundum Deum mei custodiam commisi; et ut patris
loco haberem, operæ pretium duxi, qui paterna in me
viscera propensumque genitoris animum exhibuerit.
Leonem vero hunc Phocam cum semper 889 meæ
majestati suspectum habuerim, nunc te ipsa insidi-
antem inveni, et qui in meum tyrannicū imperium
insurrexerit. Quamobrem nec domesticum eum dein-
ceps esse volo, neque hanc meo jussu oratum eum
telum agnosco, sed ipsum a se ultroque grassari, ut
in se rerum summam transferat, pronuntio. His
itaque audiente exercitu lectis litteris, cœperunt
omnes recedere et ad imperatoris patrem confluere.
Phocas autem consilii inops rebusque desperatis,
ut cui omne consiliū, casum ivisset, salutem fuga
quærens, ad castrum Ateus cum venisset, eo re-
pulsus est. Misit itaque Romanus Joannem Tubacem
et Leonem ejus cognatum, qui in urbem ipsum
inducerent. Quem cum tenuissent, luminibus orba-
runt, etsi ejus cæcandi nullum mandatum accepe-
rant: sed ipsi a se sponte fecerunt, ut et Ro-

VARIE LECTIONES.

¹¹ Βαρυμιχαὴλ υἱὸς Κωνσταντίνος supra p. 244 c.

manus imperatoris pater ejus rei nomine indignatus sit.

31. Mense Augusto detectæ Constantini Ctematini, Davidis Camuliani et Michaelis mangarorum curatoris insidiæ. Qui verberibus subacti, bonisque publicatis per mediam urbem pompa traducti, exsilio relegati sunt. Adductus et Leo magister ac legionum domesticus in urbem, muloque insidens ignominia causa per medium forum traductus.

32-33. Quin et Zoe Augusta deprehensa Romani vitæ per cibos medicatos 890 insidiari, per Theocletem servitii notarium instructos. Quare hanc quoque aula dejectam inque Petrium abductam in sanctæ Euphemie monasterio detonderunt.

34. Invitatos vero ad prandium a Theophylacto patricio et stabuli comite Theodorum Constantini imperatoris pædagogum ejusque fratrem Symeonem ingressus excubiarum drungarius, Curcuas nuncupatus, cum multo satellitio, arreptos velut adversus Romanum machinantes, ad Opsicium in suis ipsorum suburbanis relegavit.

35. Mensis Septembris die vigesima quarta Romanus Cæsaris donatur dignitate; mensis vero Decembris die decimo septimo, Dominica Patrum, quæ est ante natalem, imperiali stemmate a Constantino imperatore et Nicolao patriarcha donatur. Sexta itaque Januarii, quæ dies sacra Luminum est, uxorem suam Theodoram Augustali corona donat; Maii vero decima septima, indictione quinta, Christophorus Romani filius imperator salutatur, ac die quarto supra vigesimum in die sancto Pentecostes a Constantino imperatore coronatur; amboque hi soli in ea pompa processerunt.

1-2. Junio autem mense, indictione octava, die Dominico, facta Ecclesiæ unitio est Romano auctore, unitique sunt omnes, metropolitæ 891 pariter ac clerici, qui a Nicolao et Euthymio scissi schismate erant.

3. Octava Februarii, indictione nona, mittens Romanus Stephanum Calomariæ filium, quasi affectati reum imperii, in Antigoni insulam exsilio relegat, detondetque monachum cum Theophane Tichota et Paulo Orphanotropho illius domesticis.

4. Romanus imperator, solemniter ad tribunalium processu, cunctis illic cohortibus cum armis congregatis, recensitoque exercitu repente Romanus et Constantinus celeriter ad palatium redierunt: delatus enim Arsenius a Leone ejus famulo et Paulus manglabita insidias struere; quare verberibus subacti bonisque publicatis exsilio relegati sunt. Erat tunc administrandæ republicæ adjutor *æc minister intimus* Joannes presbyter rector. Is

Α γνώμη τούτο πεποιηκότες, ὡς ἀγανακτῆσαι ἐπὶ τούτῳ καὶ τὸν βασιλεὸς πᾶντα Ῥωμανόν.

[P. 574] λα'. Αὐγούστῳ δὲ μηνὶ κατεμνησθῆ τὰ τῆς ἐπιβουλῆς Κωνσταντίνου τοῦ Κτηματινοῦ καὶ Δαβίδ Καμουλιανοῦ καὶ Μιχαὴλ κουράτωρος τῶν μαγγάνων· καὶ τυφθέντες οὗτοι καὶ δημευθέντες διὰ μέσης διήλθον τῆς πόλεως καὶ ἐξορία παρεπέμφθησαν. Ἦγαγον δὲ καὶ Λέοντα μάγιστρον καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ διήλθεν ἐν μέσῃ τῇ ἀγορᾷ ἡμίονῳ ἐφεζόμενος.

λβ'-λγ'. Ἐφωράθη δὲ καὶ Ζωὴ Αὐγούστα ἐπιβουλεύουσα Ῥωμανῷ διὰ πεφαρμαγμένον βρωμάτων ὑπὸ Θεοκλήτου νοταρίου τῆς ὑπουργίας σκευασθέντων. Καὶ ταύτην τοῦ παλατίου καταβιβάζουσιν καὶ εἰς τὸ Πετρίον ἀπάγουσι, τῇ τῆς ἁγίας Εὐφημίας μονῇ ἀποκείραντες.

λδ'. Προσεκλήθη δὲ παρὰ Θεοφυλάκτου πατρικίου καὶ κόμητος τοῦ στάβλου εἰς ἄριστον ὁ παιδαγωγὸς Κωνσταντίνου βασιλέως Θεόδωρος καὶ Συμεὼν ὁ αὐτοῦ ἀδελφός. Ἐσθιόντων οὖν εἰσῆλθεν Ἰωάννης δρουγγάριος τῆς βίγλης ὁ Κουρκοῦας λεγόμενος μετὰ πλείστου λαοῦ, καὶ τούτους ἀναρπάσας εἰς τὸ Ὀψικιον ἐξώρισεν ἐν τοῖς αὐτῶν προαστείοις ὡς κατὰ τοῦ Ῥωμανοῦ μελετώντας.

λε'. Εἰκοστῇ τετάρτῃ τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς τιμᾶται Ῥωμανὸς τῇ τοῦ Καίσαρος ἁξίᾳ, καὶ Δεκεμβρίῳ μηνὶ δεκάτῃ ἑβδόμῃ τῇ τῶν Πατέρων Κυριακῇ τῇ τῆς βασιλείας στέφεται διαδήματι παρὰ βασιλέως Κωνσταντίνου γαμβροῦ αὐτοῦ καὶ Νικολάου πατριάρχου, καὶ Ἰανουαρίου ς', τῇ τῶν ἁγίων Φώτων ἡμέρᾳ, στέφει Θεόδωραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Μαῖω δὲ μηνὶ ιζ', Ἰνδικτιῶνος ε', Χριστοφόρος ὁ υἱὸς Ῥωμανοῦ ἀναγορεύεται βασιλεὺς, στέφεται δὲ τῇ κδ' τοῦ αὐτοῦ μηνὸς παρὰ Κωνσταντίνου βασιλέως, τῇ τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς ἡμέρᾳ· καὶ μόνοι οὗτοι οἱ δύο ἐν ταύτῃ τῇ προελεύσει προήλθον.

α'-β'. Ἰουνίῳ δὲ μηνὶ, Ἰνδικτιῶνος η', ἡμέρᾳ Κυριακῇ, ἡ τῆς Ἐκκλησίας γέγονεν ἔνωσις παρὰ Ῥωμανοῦ, ἀπάντων ἐνωθέντων, μητροπολιτῶν τε καὶ κληρικῶν, τῶν ἀπὸ Νικολάου πατριάρχου καὶ Εὐθυμίου δισχισμένων.

γ'. Ὀγδόῃ δὲ Φεβρουαρίῳ μηνὶ, Ἰνδικτιῶνος θ', ἀποστελεῖται Ῥωμανὸς [P. 575] ὑπερορίζει τὸν μάγιστρον Στέφανον τὸν τῆς Καλομαρίας εἰς τὴν Ἄντιγόνοι νῆσον ὡς τῆς βασιλείας ἐφέσθαι κατηγορηθέντα, μοναχὸν αὐτὸν ἀποκείρας ἅμα Θεοφάνει Τειχιώτῃ καὶ Παύλῳ Ὀρφανοτρόφῳ, ἀνθρώποις αὐτοῦ.

δ'. Ἐποίησε δὲ Ῥωμανὸς βασιλεὺς ἐν τῷ τριβουναλίῳ πρόκενσον, συνηγμένων ἀπάντων ἐκεῖσε μεθ' ὀπλων. Τοῦ ἀδνομίου δὲ γενομένου αἰφνίδιον Ῥωμανὸς καὶ Κωνσταντίνος τάχει πολλῶ εἰς τὸ παλάτιον ὑποστρέφουσιν· ἐμνησθῆ γὰρ παρὰ Λέοντος ἀνθρώπου τοῦ Ἀρσενίου ἡ αὐτοῦ τοῦ Ἀρσενίου ἐπιβουλὴ καὶ Παύλου μαγκλαβίτου, οἱ καὶ τυφθέντες καὶ δημευθέντες ἐξωρίσθησαν. Ἦν δὲ τότε παραδυναστεύων ὁ πρεσβύτερος Ἰωάννης ὁ βαίκτηρ, ὃς

Λέοντα τὸν τοῦ Ἀρσενίου ἐποίησεν ἑβδομαδάριον, τῷ A Leonem Arsenii domesticum fecit hebdomadarium, βασιλεῖ τοῦτον προσοικειώσας. imperatori commendans inque ejus gratiam insinuans.

ε'. Ἐγένετο δὲ τις Ῥεντάκιος ἐν Ἑλλάδι, συγγενὴς ὢν Νικήτα πατρικίου, ἀπαίδευτός τε καὶ πατραλοίας, ὃς τὸν ἑαυτοῦ πατέρα καταδιώκων φρονεῦσαι, ἐπειδὴ περ ἐκεῖνος φεύγων αὐτοῦ τὴν ἐπιθεσιν ἐν πλοῖῳ εἰσελθὼν ἐξέπλει καὶ παρὰ τῶν Κρητῶν κατασχεθῆ, οὗτος ὁ Ῥεντάκιος ἄδειαν εὐρῶν πάντα τὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐληίστατο, καὶ ἐν τῇ πόλει ἀνελθὼν ἐπὶ Μεγάλῃ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ προσέφυγεν. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεὺς τὰς αὐτοῦ ἀταξίας καὶ λεηλοσίας καταμαθὼν τοῦτον τῆς ἐκκλησίας ἐξαγαγεῖν ἐβουλεύσατο καὶ παιδεῦσαι. Ὁ δὲ ψευδεῖς ἐπιστολὰς πρὸς Βουλγάρους πλασάμενος πρὸς αὐτούς⁴² αὐτομολῆται ἐβουλεύσατο. Κρατηθεὶς δὲ καὶ ἐλεγχθεὶς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀποστρεφίται.

ς'. Τῶν δὲ Βουλγάρων πάλιν ἐξελασάντων μέχρι Κατασυρτῶν, μετὰ δὲ τὴν δομestikou Ἀδρελαστοῦ τελευτήν, προσβλήθη Πόθος ὁ τοῦ Ἀργυροῦ δομestικός τῶν σχολῶν, καὶ μέχρι Θερμοπόλεως μετὰ τῶν ταγματῶν ἐξελθὼν ἀπέστειλε Μιχαὴλ τὸν Μωρολέοντος υἱὸν τοποτηρητὴν ὄντα τοὺς Βουλγάρους κατασκοπεῖσόντα. Ὁ δὲ ἀπροσπίπτως τῷ λόχῳ αὐτῶν εἰσελθὼν ἔσω πολλοὺς μὲν τῶν Βουλγάρων ἀνείλεν, πληγεῖς δὲ καὶ αὐτὸς εἰσελθὼν ἐν τῇ πόλει ἐτελεύτησεν.

ζ'. Ἐμνηύθη δὲ τότε διὰ Θεοκλήτου νοταρίου τῆς ἰπποργίας ἢ κατὰ Ῥωμανοῦ τοῦ βασιλέως ἐπιβουλή Ἀναστασίου σακελλαρίου καὶ ἄρχοντος τοῦ χρυσοχοεῖου, καὶ Θεοδώρητου κοιτωνίτου, καὶ Δημητρίου βασιλικοῦ νοταρίου τοῦ εἰδικοῦ, καὶ Νικολάου τοῦ Κουδᾶτζη, καὶ Θεοδότου πρωτοκαράβου, οἱ καὶ ὑπὲρ Κωνσταντίνου βασιλέως ὄθηθεν ἐσπούδαζον· καὶ δὴ ἐλεγχθέντες ἐτύφθησαν καὶ ἐν τῇ μέσῃ διήλθον καὶ ὑπερήριοι κατέστησαν. Ὁ δὲ Θεοδώρητος [P. 576] ἦλθε ἐν τῷ λεγομένῳ Τρικόνγγῳ τοῦ παλατίου τυφθεὶς καὶ αὐτὸς ἐξωρίσθη. Τὴν δὲ σακελλάριον Ἀναστάσιον ἀπέκτειραν ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἐλεγκῶν, ἐνθα καὶ τελευτᾷ. Τῆς τοιαύτης δὲ προφάσεως λαβόμενος Ῥωμανὸς τὸν βασιλέα Κωνσταντίνον ὑποδιβάσει καὶ ἑυτερον καθίστησιν, αὐτὸν δὲ προάγει εἰς τὸ ἔμπροσθεν.

η-θ'. Ἐκστρατεύει δὲ πάλιν Συμεὼν κατὰ Ῥωμαίων, καὶ πλήθη Βουλγάρων ἀποστειλάς ἄμα Καυκάνῳ καὶ Μηνικῶ καὶ ἑτέροις, ἐκέλευσε κατὰ τῆς πόλεως ὅτι τάχιστα ἐξελαύνειν. Διελθόντες οὖν οὗτοι διὰ τῶν ὄρων ἤλθον μέχρι τῶν Μαγγλαβᾶ. Τὴν αὐτῶν δὲ ἰσοφον μαθὼν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανός, λογισάμενος μὴ εἶ τῶν Πηγῶν παλάτια καὶ τὸ Στενὸν κατελθόντες ἐμπρήσωσιν, Ἰωάννην βαίκτηρα ἀποστέλλει ἄμα Λίστιν καὶ Πόθῳ τοῖς Ἀργυροῖς λεγομένοις, ἔχοντας μεθ' ἑαυτῶν πλῆθος ἱκανὸν ἐκ τε τῶν βασιλικῶν καὶ τῆς ἑταιρείας καὶ τῶν ταγματῶν. Οἷς συνῆν καὶ Ἀλέξιος ὁ πατρικίος καὶ δρουγγάριος τῶν πλωτῶν ὁ Μωσῆλ⁴³ μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Ἦν δὲ εἴ τῶν Νηστειῶν ἑβδομάς. Διατάξαντες οὖν τὸν λαὸν ἐν τοῖς

5. Fuit Rentacius quidam in Græcia, Nicetæ patricio sanguinis necessitudine conjunctus, homo insolens et parricida. Is cum patrem necem ei illaturus persequeretur, ac pater illius vim furoremque declinans conscensa navi a Saracenis Cretensibus inter navigandum fuisset captus, nactus licentiam patris omnia diripuit atque vastavit, urbemque petens in Magnam Dei ecclesiam profugit. Romanus vero imperator, 892 cognita hominis petulantia ac rapinis, ecclesia educera statuerat justaque animadversione punire. At ille falsis ad Bulgaros confectis litteris ad illos confugere deliberaverat. Tentus itaque ac convictus amissis luminibus luit.

6. Bulgaris autem ad Catasyrtas usque post Adrelasti domestici occasum denuo excurrentibus, Pothus Argyrus scholarum domesticus præficitur; castrisque ad Thermopolim positus Michælem Moroleonis filium legatum Bulgarum motum exploratum misit. Is improvise in Bulgarorum delapsus cuneum multam quidem Bulgarorum dedit stragem: verum ipse quoque accepto vulnere in urbem ingressus mortuus est.

7. Eo tempore detectæ a Theocleto officii notario structæ Romano imperatori insidiæ Anastasii saccellarii et aurificinæ præpositi, et Theodoriti cubicularii, ac Demetrii ærarii privati notarii, nec non Nicolai Cubitzis et Theodoti protocarabi; qui et Constantino utique imperatori studebant. Convicti vero, verberibus subacti ac per mediam delatū urbem, in exsilium ejecti sunt. Theodoritus seorsum in Triconcho Palatii cæsus, ipse quoque exsilio relegatus est. Anastasium porro Sacellarium in Elegmorum monasterium cæsarie multarunt, ubi 893 et moritur. Eo Romanus prætextu ac occasione Constantinum imperatorem dejecit ac secundo ordine constituit, sibique ipse primas attribuit.

8-9. Symeon vero adversus Romanos rursum copias educit; missaque Bulgarorum multitudine cum Caucano et Menico aliisque, mandat ut quam celerrime adversus urbem impetum ferant. Superatis itaque montibus, et per eos dirigentes iter, ad Manglaba usque pervenerant. Cognita autem Romanus imperator horum irruptione, veritus ne Pegarum regias ædes Stenumque inde effusi incenderent, Joannem rectorem una cum Leone et Potho Argyris ire jussit, valido ex prætorianis et fœderatis aliisque cohortibus conflato exercitu. Adibat et Alexius Musele patricius rei que navalis drungarius, cum his copiis quibus præfectus erat. Agebatur quinta juniorum hebdomada. In campestribus itaque ac

VARIÆ LECTIONES.

⁴² αὐτοὺς additum e p. 247 c. ⁴³ Μωσῆλ p. 428 c d.

depressoribus Pegarum iocis, castris dispositis, Bulgarisque armata manu e superioribus editioreque tumulo emergentibus, horrendoque ac incondito clamore strepentibus, maximoque impetu irruentibus, Joannes rector illico fugam arripit, Photinus Piatypodis filius tuendi illius causa concertando necatur, et alii multi. Vix itaque sospes in triremem ingressus est. Venit vero armatus fugiens Alexius drungarius Musele; nec armatura gravis celocis scalam commode satis scandere valens, **894** una cum suo protomandatore præceps in mare ætus aquis suffocatus est. Ambo Argyri fuga in castellum evaserunt. Navales ac reliquæ omnes copiæ, partim hostium fugientes manus in mari extinctæ sunt, partim ferro perierunt, partim inter Bulgarorum manubias captivi facti sunt. Porro Bulgari, nemine illis obsistente, tum Pegarum regias ædes incendunt, tum Stenum omne igni vastaverunt. Sic nimis grande malum consilii inopia rerumque inexperientia, cui audacia ac temeritas præsto est adiutatque.

10. Februarii mensis die vigesima, indictione decima, moritur Theodora Romani uxor; cujus corpus depositum in ipsius Romani imperatoris domo, quam is in monasterium verterat.

11. Eodem mense coronatur Sophia Christophori imperatoris uxor. Eo ipso tempore Iber europalata urbem petiit, ac per medium forum deductus magnifico apparatu ornatum, clara pompa atque honore susceptus est. Inductus est et in Sanctam Dei Sophiam, ejus pulchritudinem ac molem pretiosumque ornatum inaspecturus: splendide namque ornantes, aroque textis auleis parietes circumvestientes, omnisque generis culta decorantes, sic eum admirare. Ille mirandam immanisque molis ædis fabricam stupens, supraque modum admirans illius pretiosissimum **895** cultum, sacrumque hunc locum vere Dei habitationem dicens, domum reversus est.

12. Rursus vero mense Junio expeditione a Bulgaris suscepta, et cum illi adusque S. Theodoræ regias ædes devecti has igni succendissent, Romanus imperator legionum duces ac tribunos ad prandium iuivitavit, inter quos erat quem Sacticem vocant; hortabaturque illos ac excitabat ut adversum hostes exirent ac pro patria depugnarent. Assensere illi, atque alacres ejus tuendæ majestatis causa ac Christianæ rei incolumitatis opposituros se mortem promissere. Postridie igitur, quem dicebam, Sactices, armis ab imperatore instructus, veram suam sic datam fidem fortisque animi sui virtutem ostendit: Bulgaros quippe a tergo aggressus, inque eorum castra insiliens, quos ibi invenit, omnes trucidavit. Bulgari ubi cognovere quod gestum erat, in castris revertuntur; consertaque pugna Sacticem pæncis stipatum terga vertere cogunt. Is

Α πεδινοῖς καὶ χθιμαλωτέροις τόποις τῶν Πηγῶν, τὴν Βουλγάρων ἀνωθεν ἀναφανέντων ἐνόκλιον καὶ βουλῆ χρησαμένον ἀσήμεν καὶ φοβερῶ καὶ σφοδροτέρως ἐπελασάντων κατ' αὐτῶν φεύγει μὲν παρευθὺ Ἰωάννης ὁ βαίκτηρ, σφάττεται δὲ ὑπὲρ τούτου ἀγωνισμένος ὁ τοῦ Πλατύποδος υἱὸς Φωτεινός καὶ πολλοὶ ἕτεροι. Μόλις οὖν διασωθεὶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν θρόνον. Ἦλθε δὲ φεύγων Ἐνοπλος μετὰ δρόμωνος καὶ Ἀλέξιος δρουγγάριος ὁ Μουσηλέ· καὶ μὴ ἰσχύσας ἀνελθεῖ ἐπὶ τὴν τοῦ δρόμωνος ἀναβάθραν, πεσὼν ἐν τῇ θαλάσῃ σὺν τῷ αὐτοῦ πρωτομανδάτωρι ἀπεπνίγη. Οἱ Ἀργυροὶ δὲ ἐν τῷ καστὲλλῳ φυγόντες διεσώθησαν. Πλώϊμοι δὲ καὶ τὸ λοιπὸν ἄπαν πλήθος, οἳ μὲν τὰς τῶν πολεμίων χεῖρας φεύγοντες ἐν τῇ θαλάσῃ ἀπεπνίγησαν, οἳ δὲ σιδήρου γεγόνασι περὶ ἀνάλωμα, οἳ δὲ χερσὶ Βουλγαρικαῖς αἰχμαλωτοὶ συνελήφθησαν. Οἳ δὲ Βούλγαροι μηδένα τὸν κωλύοντα ἔχοντες τὰ τε παλάτια τῶν Πηγῶν ἐπυρπόλησαν καὶ τὸ Σπενὸν ἄπαν κατέκαυσαν. Οὕτως ἄρα δεῖνὸν ἀβουλία καὶ ἀπειρία θρασύτητα σύμμικτον ἔχουσα.

ε'. Εἰκάδι δὲ Θεβρουαρίῳ μηνὶ κ' ⁴⁴, ἰνδικτικῶος ε', Θεοδώρα σύμβιος Ῥωμανοῦ τελευτῶ καὶ κατετίθη τὸ σῶμα αὐτῆς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ, τῷ ὑπ' αὐτοῦ εἰς μοναστήριον ἀμειψθέντι.

[P. 577] α'. Τῷ δ' αὐτῷ μηνὶ στέφεται Σοφία ἡ τοῦ βασιλέως Χριστοφόρου γυνή. Τηνικαῦτα δὲ καὶ κουροπαλάτης Ἰβηρ ἐν τῇ πόλει παρεγένετο, καὶ διὰ μέσης τῆς ἀγορᾶς διελθὼν κεκοσμημένης λαμπρῶς μετὰ δόξης πολλῆς καὶ τιμῆς ὑπεδέχθη· ἔν καὶ ἐν τῇ Ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ Σοφίᾳ εἰσῆγαγον, τὸ κάλλος αὐτῆς καὶ τὸ μέγεθος θαυμάσιον καὶ τὸν πολυτελεῖ κόσμον. Καλλωπίσαντες γὰρ αὐτὴν καὶ περιετείλιαντες πέπλοις χρυσοῦφροι καὶ κόσμῳ παντοίῳ, οὕτως εἰσῆγαγον ἐν αὐτῷ. Ὁ δὲ τὸ θαυμαστὸν καὶ ὑπερμέγεθος τοῦ ναοῦ ἔργον καταπλαγεὶς καὶ τὸν πολυτελεῖ κόσμον ὑπερθαυμάσας, καὶ ἀληθῶς Θεοῦ κατοικίαν εἶπεν· καὶ τὸν χῆρον τοῦτον εἰπὼν, αὐτῆς ὑπέστρεψεν εἰς τὰ οἴκηλα.

ιβ'. Ἰουνίῳ δὲ μηνὶ τῶν Βουλγάρων πάλιν ἐκστράτευσαν καὶ μέχρι τῶν τῆς ἁγίας Θεοδώρας παλατίων ἐλθόντων καὶ ταῦτα πυρὶ παραδόντων, εἰς ἄριστον ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς τοὺς τῶν ταγμάτων ἀρχοντας συνκάλεσε, συνόντας αὐτοῖς καὶ τοῦ λεγομένου Σακτικῆς, καὶ παρήγει τοῖς καὶ προατρέπετο κατὰ τῶν ἐναντίων ἐξελθεῖν καὶ τῆς πατρίδος ὑπεραγωνίσασθαι. Οἱ δὲ συνέθεντο ἐτοίμως τῆς αὐτοῦ βασιλείας καὶ τῶν Χριστιανῶν ὑπεραπονήσκειν. Τῇ οὖν ἐπαύριον καθοπλισθεὶς παρὰ τοῦ βασιλέως ὁ εἰρημίνος Σακτικῆς ἀληθῆ οὖσαν τὴν ἑαυτοῦ πίστιν τε καὶ ἀνδρίαν ἀπέδειξεν· ἔπισθεν γὰρ τῶν Βουλγάρων γενόμενος καὶ εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτῶν ἐμπροσθῶν πάντας τοὺς ἐκεῖ εὐρεθέντας κατέσφαξεν. Μισθόντας οὖν οἱ Βούλγαροι τὸ γεγονός ὑποστρέφουσιν ἐν τῷ στρατοπέδῳ, καὶ πολέμου συγχροτηθέντος· τρέπουσι τὴν Σακτικὴν σὺν ὀλίγοις ὑπάρχοντα. Ὁ δὲ ἐπειθεῖ

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁴ εἶπον P, addito κ' post μηνί: cf. p. 249 a.

γενναίως ἀγωνισάμενος πολλοὺς ἀνελών οὐκέτι ἀντί-
χειν ἠδύνατο πρὸς τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, μεθήσει
τοῦ ἵππου τὸν χαλιὸν καὶ εἰς φυγὴν ἤλαυνεν. Πο-
ταμὸν δὲ τινα ἐκεῖσε παραβρέοντα διαπερῶν, τοῦ
ἵππου αὐτοῦ ἐν τῇ λίθῃ ἐμπηγέντος, τιτρώσκειται κατὰ
τῆς ἑδρας καὶ τοῦ μηροῦ. Μόλις οὖν τοῦ ἵππου ἐκ
τῆς λίθους ἀνασπασθέντος, συνεργούντων τῶν ὑπὸ
χείρᾳ, ρισπώζεται μέχρι τῶν Βλαχερνῶν, καὶ τίθεται
ἐν τῇ ἀγίᾳ σοφῇ. Καιρίας τῆς 40 πληγῆς οὐσης τῇ
νυκτὶ ἐτελεύτησε.

γ'. Τηνικαῦτα δὲ καὶ Πετρωνᾶς αἰδεσιμώτατος,
προστάξει Ῥωμανοῦ βασιλέως, ἤγαγε λάρνακα ἐν-
ζωιδον καὶ ἕτερα δύο γλυφῆς ἀμοιροῦντα ἐκ τῆς τοῦ
Ἁγίου Μάμαντος μονῆς ἀνδρείας, τῆς πλησίον οὐσης
τῆς Συλοκέρκου λεγομένης πόρτης, ἐν οἷς φασιν
ἐναποκεῖσθαι [P. 578] Μαυρίκιον σὺν τοῖς αὐτοῦ
παισίν· 2 καὶ ἀπετέθη ἐν τῇ τοῦ βασιλέως μονῇ ἤτοι
εἰς τὸ Μυρέλαιον.

δ'. Ἀδριανὸς δὲ τις Χάλδος, πρὸς δὲ καὶ Τζάν-
τζης 40 Ἀρμένιος πλούσιος πάνυ, τῇ ὑποθήκῃ καὶ
συμβουλῇ Βάρδα τοῦ Βόβλα 41 στρατηγούντος ἐν
Καϊδίᾳ, τυρηννίδα καὶ ἀνταρσίαν κατὰ Ῥωμανοῦ
βασιλέως συσκευάζουσι, τὸ Παίπερτε λεγόμενον 42
ὄχυρῳμα κατασχόντες· οὗς ὁ τῶν σχολῶν δομέστικος
Ἰωάννης ὁ Κροκόας 43 καταπολεμήσας τοὺς μὲν
κατέσχευεν, ὧν τοὺς περιφανεστέρους ἀποτυφλοῖ, τὰς
οὐσίας αὐτῶν δημεύσας, τοὺς δὲ πενυχροὺς καὶ ἀσή-
μους ἀθῶους κελεύσας οἱ βούλοιντο ἀπιέναι. Τζάν-
τζης δὲ ἐν ἐτέρῳ ὄχυρωτάτῳ κστελλίῳ διαφυγῶν
καὶ λόγον ἀπαθείας δεξιόμενος ἐν τῇ πόλει εἰσεληλύ-
θει, καὶ τῇ τοῦ μαγγλαβίτου ἀξίᾳ τιμηθεὶς ἐν τῷ οἴκῳ
τῶν μαγγάνων διηπάτο τηροῦμενος, δρασμὸν δὲ βου-
λευσάμενος ἀλλοίκεται καὶ τῶν ὀφθαλμῶν στερίσκει-
ται. Βάρδαν τὸν Βόβλαν ἀπέχειραν μοναχὸν, τοῦ
βασιλέως οἰκτείραντος φίλον τυγχάνοντα.

ε'. Τοῦ δὲ πατρικίου τοῦ ἐπονομαζομένου Μωρο-
λέοντος Ἀδριανούπολιν στρατηγούντος, κρατίστου
πολλὰ καὶ δεξιῶς τυγχάνοντος, ὅς πλείστας κατὰ
Βουλγάρων ἀνδραγαθίας ἐπεδείξατο 44, καὶ πάλιν ὁ
Βούλγαρος Συμεὼν σὺν παντὶ τῷ στρατεύματι αὐτοῦ
τὴν εἰρημένην πόλιν περιεκύκλωσαν. Ἐπεὶ δὲ ὁ τε
οἶτος τοῦς ἐν τῇ πόλει ἐπιλειλοίπει καὶ λιμὸς ἐπίεζε
χαλεπὸς (οὐδαμῶθεν γὰρ εἶχεν ἐπισιτίσασθαι), τῇ
ἰδέειᾳ πιεζόμενοι προδεθῶκασιν ἑαυτοὺς τε καὶ τὸν
στρατηγὸν τοῖς Βουλγάροις· ὃν χειρωσάμενος Συμεὼν
καὶ δεσμὰ καθ' ὅλου τοῦ σώματος περιβαλὼν, καὶ
μυρίαις αἰκίαις τοῦτον τιμωρησάμενος, τελευταῖον
ἀπέκτεινε θανάτῳ πικρῷ, ἀξίῳ τῆς ἑαυτοῦ ἀπηνε-
στάτης καὶ ὀμοτάτης ψυχῆς. Βουλγάρους οὖν τὴν τῆς
πόλεως φυλακὴν παραδοὺς ὑπεχώρησεν· οἱ τὴν κατ'
αὐτῶν τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ἔφοδον ἀκηκόητες,
ταύτην καταλειπούτες, ἀπῆλθον, καὶ πάλιν ὑπὸ Ῥω-
μαίους αὐτῇ ἐγένετο.

ς'. Λέοντος δὲ τοῦ Τριπολίτου μετὰ δυνάμει
πολλῆς καὶ πλοίων πολεμικῶν κατὰ Ῥωμαίων ἐξελ-
θόντος καὶ ἐν τῇ νήσῳ Λήμνῳ καταλαβόντος, Ἰωάν-

A autem strenue praelio perfunctus, dataque hostium
ingenti strage, cum tantæ eorum multitudinî susti-
nendæ amplius par non esset, laxatis habentis equum
ad fugam impellit. Dum autem præterfluentem flu-
vium quemdam tentat trajicere, equo in limo hæ-
rentis vulnus in anum et femur accipit. Equo tamen
ægre tandem suorum cura et industria e cœno 896
evulso, ad Blachernas usque evasit; ubi ad sanctum
loculum positus, quod vulnus letale erat, vivis
excedit.

43. Sub idem tempus Petronas, vir venerabilissi-
mus, Romani imperatoris jussu urnam figuris ac
imaginibus sculptam aliasque duas nulla calaturæ
arte sculptas ex S. Mamantis virorum monasterio,
quod est prope portam quam Xyloerceri vocant, ad-
vexit; in quibus fama est conditum fuisse Mauri-
cium cum liberis; quæ et in Romani monasterio
(in Myrelæo scilicet) fuerè depositæ.

44. Adrianus vero quidam Chaldus, Tzantzes item
Armenius, vir summe locuples, Bardæ Boilæ in
Chaldia tum ducis prætorisque hortato ac consilio
tyrannidem struunt ac rebellionem adversus Roma-
num imperatorem, Paiperte, quod sic vocant, oppi-
dum munito occupato. Horum potitius Joannes
Crocoas legionum domesticus, ac cum tenuisset, iis
quidem qui illustriores essent, publicatis eorum
bonis, oculos adimit; alios, qui pauperculi ac ob-
scuri essent, quo vellent abire jussit. Tzantzes vero,
alia manitissima arce occupata ac immunitatis fide
ab scholarum domestico accepta, Byzantium venit;
ibique manglabite dignitate actus in Manganorum
domo sub custodia agebat. Cum vero fugam moliri
deprehensus esset, oculis privatus est. Bardam
Boilam, 897 ejus miserto imperatore, quem sibi
charum haberet, monachi ritu detondere.

45. Patricio vero cui Moroleonis cognomen,
Adrianopolitano prætorè, viro bellica fortitudine ac
solertia egregie instructo, quique plurima adversus
Bulgaros belli facinora præclare designasset, rursus
Symeon ille Bulgarus omnibus copiis urbem obsē-
dit. Oppidani annona deficiente, ac fame graviter
afflicti, cum parandi commeatus nulla spes affulgeret,
penuria pressi se sumumque prætorem Bulgaris ded-
dere. Hunc in potestatem acceptum Symeon toto
vinxit corpore, ac quæ numerum excedant, extru-
ciatum suppliciiis debonestatum acerba demum nece
sustulit, digna sane immanissima crudelissimaque
viri indole ac ingenio. Demandata itaque Bulgaris
urbis custodia recessit. Hi sic præsidarii relieti,
audito Romanorum corporis infensa illis acie ingræere,
relicta urbe abierunt; inque hunc modum urbs a
Romanis recepta est.

46. Leo Tripolita cum magnis copiis ingentique
armata classe adversus Romanos egressus ubi Lem-
num venisset, Joannes patricius Radinus dictus

VARIÆ LECTIONES.

40 τῆς] δὲ τῆς? 41 Τζτζάνης; p. 250 h. 42 Βοβλα ib. 43 τὸ Παίπερ τὸ λεγ. P. 44 Κορυκιάς; l. l. 45 π
εδείξατο P.

reique navalis drungarius repente eum egressus insulam petiit, **898** consertaque pugna Agarenorum sub eo aciem fudit fugavitque. Ipse Tripolita ægre fuga salutem expedit.

17. Mense Septembri, indictione secunda, Symeon Bulgariae princeps cum omnibus copiis adversus Byzantium profectus est : ac Thraciam quidem et Macedoniam populatur, succendit vero omnia et evertit, arboresque succidit. Ad Blachernas usque cum venisset, Nicolaum patriarcham ac procerum quosdam, quibuscum de pace tractaret, ad se mitti rogavit. Datis itaque utrinque obsidibus exierunt, primum quidem patriarcha, tum Michael patricius cognomento Stypiotes, et Joannes mysticus rerumque administrandarum imperatori adjutor ac minister intimus. Jam enim Joannes rector criminis delatus apud imperatorem, ægritudinem prætexens, sula excesserat atque in suo monasterio, quod haud procul Galacrenis est, monachi ritu detonsus fuerat.

18. Legati igitur cum Symeone de pace colloquebantur. Symeon vero illis repudiatis ipsum imperatorem videre ejusque congressu frui expetebat : certo enim relatu de ejus prudentia et fortitudine sapientiaque acceperat. Pergrata ea res fuit Romano, quippe qui pacis desiderio tenebatur ac quotidianè utrinque cædibus finem imponere studebat. Mittit itaque qui ad mare in Cosmidii littore tutissimam excensionem struerent, quo loco prætoriana navis ac triremis appellenda esset. Loco igitur undique communito, **899** in medio jussit septem fieri, ubi sermonem collaturi erant. Interim Symeon, misso suorum manipulo, sanctæ Dei Genitricis templum, quod in Pega est, incendit, ac circumvicina quæque igni ferroque vastavit ; qua re alienum plane a pace prodebat animum, vanaque eum imperatorem spe deludere haud obscurum erat.

19. Veniens autem imperator cum Nicolao patriarcha, ad sanctum ingressus loculum, manus ad preces extendit. Tum pronus in terram prociens sacrum ubertim solum illud lacrymis rigabat, intemeratissimam Dei Genitricem obsecrans ut inflexum durumque tyranni superbique Symeonis pectus emolliret et ad pacis ineundam concordiam induceret. Sacra igitur reserata arcula, in qua venerandum sanctæ Dei Genitricis repositum palliolum est, eoque inde imperator sublato, nec aliter quam thorace quodam, nullis telis pervio, assumpto, ac quam in immaculata Dei Genitrice collocarat, galeæ instar, sive sibi adhibita, tutis scilicet munitis armis sacra æde egreditur. Suis itaque classiariis ac comitatu clypeis armisque aliis probe instructus, in locum constitutum cum Symeone tractatus venit.

20. Feria quinta erat, cum hæc gesta sunt, mensis Novembris die decima nona, hora diei quarta. Venit

της πατρικίως και δρουγγάριος του πλωϊμου, ο Ραδινός κατονομαζόμενος, αφνιδίως ἐπέθετο αὐτῶ και την νῆσον κατέλαβεν· και πολέμου γαγοντός, Θεοῦ συνεργίᾳ οἱ ὑπ' αὐτὸν τρέπονται Ἀγαρηνοί, μόνο δὲ ὁ Τριπολίτης φυγῆ διασώζεται.

ιζ'. Σεπτεμβρίῳ δὲ μηνί, Ἰνδικτιῶνος β'. Συμεὼν [δὲ] ὁ ἄρχων [P. 579] Βουλγαρίας πανστρατί κατὸ Κωνσταντινουπόλεως ἐκστρατεύει, και ληίζεται μὲν Θράκην τε και Μακεδονίαν, ἐμπυρίζει δὲ πάντα και καταστρέφει και δενδροτομεῖ. Μέχρι Βλαχερνῶν παραγενόμενος ἐπεσήτησεν ²¹ αὐτῶ ἀποσταλῆναι τὸν πατριάρχην Νικόλαον και τινὰς τῶν μεγιστάνων ὡστε περὶ εἰρήνης αὐτοῖς συντυχεῖν. Ἐλαβον οὖν ὁμηρους παρ' ἀλλήλων ἀμφοτέροι, και ἐξῆλθον πρότερον μὲν ὁ πατριάρχης, εἶτα Μεγαῆλ πατρικίος ὁ προσαγορευόμενος Στυπιώτης, και Ἰωάννης μυστικὸς τε και παραδυναστεύων· ἦδη γὰρ Ἰωάννης ὁ βράικτωρ διαβληθεὶς πρὸς τὸν βασιλέα, ἀσθένειαν προφασισάμενος τοῦ παλατίου κατεληλύθει και ἐν τῇ αὐτοῦ μονῇ πλησίον Γαλακρηνῶν ἀπεκάρη.

ιη'. Οἱ μὲν οὖν μετὰ Συμεὼν περὶ εἰρήνης διαλέγοντο, ὁ δὲ αὐτοῖς ἀπεπέμφατο, αὐτὸν δὲ τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν ἐζήτηε θεάσασθαι. Παρὰ πολλῶν δὲ πεκληροφόρητο περὶ τῆς αὐτοῦ φρονήσεως και ἀνδρείας και τῆς συνέσεως. Ὁ τόνυν βασιλεὺς ἐπὶ τούτου σφόδρα ἠγαλλιάσατο· ἐπόθει γὰρ την εἰρήνην και τὸ στήναι τὰς καθ' ἐκάστην ἐγγινομένας τῶν αἰμάτων ἐκχύσεις. Ἀποστειλάς οὖν ἐν τῷ Κοσμιδίου αἰγιαλῷ κατεσκεύασεν ἐν τῇ θαλάσῃ ὄχυρωτάτην ἀπόβασιν, ὡστε την βασιλικὴν τριήρην διεκπέουσιν ἐν αὐτῇ προσορμίζεσθαι. Περιφράξας οὖν αὐτὴν πάντοθεν διατειχισμα μέσον γενέσθαι προσέταξεν, ἐν ᾧ ἀλλήλοις ἐμελλον ὀμειεῖν. Ἀποστειλάς οὖν Συμεὼν τὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ναὸν τὸν ἐν τῇ Πηγῇ ἐνέπρησεν και τὰ περίεξ αὐτοῦ σύμπαντα, δηλὸς ὢν ἐντεῦθεν μὴ τὴν εἰρήνην ἐθέλων, ἀλλ' ἐλπίζοι μετεώροις τούτου ἐξαπατῶν.

ιθ'. Παραγενόμενος δὲ ἐν Βλαχερναις ὁ βασιλεὺς ἄμα Νικόλαῳ τῷ πατριάρχῃ ἐν τῇ ἀγίᾳ σορῶ εἰσηλθε και τὰς χεῖρας ἐξέτεινεν εἰς εὐχὴν, εἶτα πρηνης πεσῶν τὸ ἅγιον ἔδαφος ἐκεῖνο τοῖς δάκρυσι κατέβρεχε, τὴν πανάχραντον Θεοτόκον ἀντιβολῶν τὴν ἀκαμπτὴν και ἀμεβλικτον τοῦ τυράννου και ὑπερηφάνου Συμεὼν καρδίαν μαλάξαι τὰ πρὸς εἰρήνην συνθέσθαι. Τὸ ἅγιον οὖν κιβώτιον διανοιζαντες, ἐνθα τὸ σεπτὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τεθησαύρισταὶ ὡμοφόριαν, και τοῦτο ἐκείθεν ὁ βασιλεὺς ἀνελόμενος και ὡσερ τινὰ θώρακα ἀδιάρρηκτον περιβαλόμενος, και τὴν πίστιν τὴν εἰς τὴν ἀμωμον Θεοτόκου εἰς περικεφαλαίαν τινὰ περιθέμενος, ἐξείσει τοῦ ναοῦ ὄπλοισ ἀσφαλέσι περιφραξάμενος. [P. 580] Τὸν σὺν αὐτῶ οὖν στόλον ἀσπίσι τε και ὄπλοισ ἀσφαλέσι κατακοσμήσας τὸν ὠρισμένον τόπον κατέλαβε συνομιλῆσαι τῷ Συμεὼν.

Πέμπτη οὖν ἡμέρα ἦν ὅτε ταῦτα ἐγένετο, ιθ' τοῦ Νοεμβρίου μηνός, δ' δὲ τῆς ἡμέρας ὥρα. Παρεγένετο

VARIÆ LECTIONES.

²¹ ἀποσήτησεν P.

Συμεών πληθος ἄπειρον ἐπαγόμενος, εἰς πολλὰς ἄ
διηρημένον παρατάξεις, τῶν μὲν χρυσοσπίδων καὶ χρυ-
σοδοράτων, τῶν δὲ ἀργυροσπίδων καὶ ἀργυροδοράτων,
τῶν δὲ πάση ὅπλων χροῖᾳ κεκοσμημένων, πάντων πε-
φραγμένων σιδήρων, οἱ μέσον αὐτῶν διειληφότες τὸν
Συμεών ὡς βασιλέα εὐφήμου τῆ τῶν Ῥωμαίων φωνῆ.
Πάντες δὲ οἱ τῆς συγκλήτου βουλῆς τοῖς τελεχεῖν ἐφ-
εστῶτες ἐθεώρουν τὰ δρώμενα. Ἦν οὖν ἰδεῖν τὴν ψυχὴν
βασιλικὴν τῷ ὄντι καὶ μεγαλόφρονα, καὶ θαυμάσαι τὸ
τοῦ φρονήματος ἀκατάπληκτον καὶ τὸ τῆς ἀνδρίας
παράστημα, ὅπως τοσαύτην πολεμίων ὄρων ἐπιφο-
ρὰν οὐ κατεπλάγη καὶ ὑπεχώρησεν, ἀλλ' ὥσπερ εἰς
φίλιον χωρῶν πληθος τὴν ψυχὴν οὕτως ἀτρεμῆς
ἀπήξει, μόνον οὐχὶ τοῖς πολεμίοις τῶν ὑπηκόων δι-
δούς ἀντίλυτρον.

κα'. Πρῶτος οὖν ἐν τῇ ῥηθείᾳ ἀναβάθρα καταλα-
βὼν τὸν Συμεών ἐξεδέχετο. Ἐπεὶ δὲ ὁμηρα ἐξ ἀμ-
φοτέρων ἐλήφθησαν τῶν μερῶν, καὶ τὴν ἀποβάθραν
οἱ Βούλγαροι διηρευνήσαντο ⁸⁸ ἀκριθῶς, μήπω τις
δόλος ἢ ἐνέδρα τυγχάνει, κατέπλε Συμεών τοῦ ἵππου
καὶ πρὸς τὸν βασιλέα εἰσῆλθεν. Ἀσπασάμενοι δὲ
ἀλλήλους εἰρήνης λόγους ἐκίνησαν. Εἰπεῖν δὲ λέγεται
τὸν βασιλέα πρὸς Συμεών· Ἀκήκοά σε θεοσεβῆ
ἄνθρωπον ὅσα καὶ Χριστιανὸν ὑπάρχειν ἀληθι-
νῶν, βλέπω δὲ τὰ ἔργα μηδαμῶς τοῖς λόγοις
συμβαίνοντα. Ἴδιον μὲν γὰρ θεοσεβοῦς ἀνδρὸς
καὶ Χριστιανοῦ τὸ τὴν εἰρήνην ἀγαπᾶν καὶ τὴν
ἀγάπην ἀσπάσασθαι, εἰπερ ὁ θεὸς ἀγάπη καὶ ἐστὶν
καὶ λέγεται, ἀσεβοῦς δὲ καὶ ἀπίστου τὸ χαίρειν
σφραγῆς καὶ αἵμασιν ἄδίκως ἐκχεομένοις. Εἰ μὲν
οὖν ἀληθῆς Χριστιανὸς ὑπάρχεις, καθὼς πεπλη-
ροφορήμεθα, στήσόν ποτε τὰς ἀδίκους σφραγῆς
καὶ τὰς τῶν ἀνοσίων αἱμάτων ἐκχύσεις, καὶ
σπεῖσαι μισθὸν ἡμῶν Χριστιανῶν εἰρήνην Χριστια-
νὸς καὶ αὐτὸς ὢν καὶ ὀνομαζόμενος, καὶ μὴ θέλῃς
μολύνεσθαι Χριστιανῶν δεξιὰν αἵμασιν ὀμοπί-
στων Χριστιανῶν. Ἀνθρώπος εἶ καὶ αὐτὸς θάνα-
τον προσδοκῶν καὶ ἀνάστασιν καὶ ἀνταπόδοσιν.
Σήμερον ὑπάρχεις, καὶ αὔριον εἰς κόνιν διαλυ-
θήσῃ. Εἰς πυρετὸς ἅπαν καταστέσει τὸ φρούραγμα.
Τίνα οὖν λόγον δώσεις τῷ θεῷ ἐκεῖ ἀπελθὼν
ὑπὲρ τῶν ἀδίκων σφραγῶν; ποῖα προσώπω τῷ
φοβερῷ καὶ δικαίῳ ἐνατενίσαις χριτῆ; Εἰ πλού-
του ἐρῶν ταῦτα ποῖσις, [P. 581] ἐγὼ ἴτε κα-
τακόρω τὸ ἐπιθυμουμένον ἐμπλήσω· μόνον
ἐπισχεῖς τὴν δεξιὰν σου. Ἀσπασαι τὴν εἰρή-
νην. Ἀγάπησον τὴν ὀμόνοιαν, ἴσα καὶ αὐτὸς
βίον ζήσης εἰρηγικῶν καὶ ἀναίμακτον καὶ ἀπρά-
γμονα, καὶ οἱ Χριστιανοὶ παύσονται ποτε τῶν
συμφορῶν, καὶ παύσονται τοὺς Χριστιανούς ἀναι-
μιῶν· οὐ θέμις γὰρ αὐτοῖς αἰρεῖν ὄπλα κατὰ
ὀμοπίστων. Τοσαῦτα οὖν εἰπόν ὁ βασιλεὺς ἐσίγησεν.
Ἀλλεσθεὶς οὖν Συμεών τὴν τούτου ταπεινωσιν καὶ
τοὺς λόγους αὐτοῦ κατένευσε τὴν εἰρήνην ποιήσα-
σθαι. Ἀσπασάμενοι οὖν ἀλλήλους διεχωρίσθησαν,
τὸν Συμεών.

κβ'. Ὁ δὲ τότε συμβέβηκε διηγήσομαι τεράστιον

et Symeon innumerabili prope stipatus exercitus, in
multas distributo turmas atque acies. Militum alii
clypeis hastisque auratis, alii argento splendidis,
omnis alii coloris armis instructi atque ornati ;
cuncti ferro circumcincti erant. Hi medium assum-
ptum **900** Symeonem, ut imperatorem ac regem,
Romana lingua faustis vocibus acclamabant. Sena-
tus omnis muris insidentes, quidquid hujus fabulæ
erat, spectabant. Res vero spectatu dignissima,
regius vere atque excelsus imperatoris animus fuit ;
mira res interritæ illa mentis constantia et præ-
sentia ac fortitudo, quomodo tantam hostium con-
fluentem multitudinem videns sic placide processit,
tantum non animam pretium redemptionis hostibus
pro subditis offerens.

B 21. Primus itaque ad eam, quam dicebam, ex-
censionem veniens Symeonem præstolabatur. Datis
vero utrinque obsidibus, ac cum Bulgari excensio-
nem diligenter lustrassent, ne quis dolus subisset
aut insidiæ laterent, Symeon equo desiliens ad
imperatorem intravit. Ibi cum se mutuo consalu-
tassent, de pace colloquia orsi sunt. Ferunt autem
Romanum in hæc verba Symeonem allocutum esse :
Audivi te hominem religiosum Deique cultorem ac
vere Christianum esse, video autem opera non satis
verbis consentanea. Proprium enim est hominis religiosi
Deique cultoris ac Christiani, ut pacem et charitatem
colat, quandoquidem Deus charitas est et nuncupatur ;
impii autem et irreligiosi et infidelis, ut cædibus in-
justeque sibus cruoribus gaudeat. Si igitur verus
Christianus es, qualem te certo existimamus, tandem
aliquando siste injustas cædes, finemque facito fun-
dendi innoxium sanguinem, ac pacem nobiscum Chri-
stianis compone, **901** qui ipse Christianus sis et
dicaris ; nec Christianorum dexteris Christianorum
itidem ac eandem solentium fidem cruoribus pollui
sinas. Ipse quoque homo es, qui mortem et resurre-
ctionem et retributionem exspectes. Hodie in vivis es,
et cras in pulverem dissolveris. Febris una superbiam
omnem dissolvit. Quam ergo rationem, ante tribunal
Dei constitutus, Deo redditurus es pro injustis cædi-
bus ? Quo vultu in tremendum justumque judicem
oculos intendes ? Si te divitiarum cupido ad ejusmodi
facinora impellit, ego te illis ad satietatem explebo ;
modo contine dexteram, pacem amplectere, dilige
concordiam, ut et ipse vitam tranquillam agas ac
incruentam nihilque sollicitam, ac tandem Christia-
norum mala finem accipiant, atque alii alios Chri-
stianos contrucidare desinant. Hæc ita locutus im-
perator conticuit. Bulgarus igitur illius humilitatem
ac sermones cum veneratione miratus pacem fieri
annuit. Cum se itaque invicem osculati essent,
discesserunt, imperatore magnificis donis Symeo-
nem prosecuto.

δώροις μεγαλοπρεπέσι τοῦ βασιλέως δεξωσμένου

92. Quod vero tune accidit, referam, rem sane

VARIE LECTIONES.

⁸⁸ διηρευνήσαντες P.

juuēturos paciscerentur, quo inde dilectionis vinculum tibi astringerent.

25. Secundum hæc igitur vigesima quinta Martii mensis mittit Romanus Joannem presbyterum domesticum suum eundemque fidelissimum, et Theodorum Mastzucem nuncupatum in palatium, qui ejus causam **886** agerent ac excusarent, nihil ad rebellionem spectare quod ab eo factum erat, sed unum hoc veritum, Phocæ molimina, ac metuentem ne ille novis rebus adversus imperatorem studeret, eam ob rem in animum induxisse idque consilii cepisse, ut in regiam, imperatori custos futurus, ascenderet. Non approbante Nicolao patriarcha aut assentiente, is quem dicebam pædagogus mandat Romano ut cum omni classe ad Bucoleonem veniat. Re itaque cum suis deliberata (nam urgebat fatum), ipso intemeratissimæ Virginis ac Dei Genitricis solemnī Annuntiationis die, feria quinta, manu armata cum omni classe ad Bucoleonem venit, statimque magister Stephanus e palatio excessit. Nicetas vero patricius, Romani consocer, in palatium ascendens Nicolaum patriarcham inde extrusit. Aulicorum igitur animis Romani jurejurando firmatis, pretiosam ad eum erucem misere: quam ille veneratus, iterumque sacramento interposito fidem obstringens, cum eis paucisque comitum imperatorem salutaturus in palatium ascendit. Ingressusque cum eo in templum quod in Pharo est, dataque ibi et accepta securitatis fide, confestim magister et magnus hetæriarcha ab ipso præficitur.

26. Mox itaque missa ad Leonem Phocam divalis jussio, qua is omni conflandæ seditionis misso proposito tautisper domi quiescere præciperetur. Constantinus quoque in eandem scribit sententiam, et ut nihil **887** in adversum molitur, sed in Constantini imperatoris subjectione perseveret. Acceptas sacras imperatorii vestiarum primicerius Andreas ad eum in Cappadocia defert: acceptis ille ac lectis, domum se recipiens, privati habitus egit.

27. Quinta sanctorum juniorum hebdomada datur a Constantino imperatore Helenæ Romani filix contractus nuptialis arrhabo; tertiaque Paschæ (quam Galilæam vocant) benedictione impartitur, unaque cum illa a Nicolao patriarcha corollis nuptialibus redimitur.

28. Romano in imperatoris patrem provento, ejus loco Christophorum ipsius filium fœderatorum turmis præficit. Nec multum temporis intercesserat, cum Leo Phocas quorundam procerum ac tribunorum suavis subjectarumque ei legionum hortatu res novas molitur; accitoque Constantino acubitore, et Constantino et Anastasio Gongyliis

ἀμφοτέρων ψυχὴν, σύμφρων αὐτοῦ καὶ συμφέρη ἐγένετο, ὥστε καὶ γαμικὸν συνάλλαγμα ποιήσασθαι συνεφώνησαν, πλέον ἐκ τούτου τὸν τῆς ἀγάπης δεσμὸν ἐπισφίγγοντες.

κε'. Τῇ εἰκοστῇ τετάρτῃ οὖν τοῦ Μαρτίου μηνὸς ἀποστέλλει Ῥωμανὸς Ἰωάννην πρεσβύτερον, οἰκίον αὐτῷ καὶ πιστότατον ὄντα, καὶ Θεόδωρον τὸν Μαστζούσιν λεγόμενον εἰς τὸ παλάτιον ὑπεραπολογησόμενος, ὡς Οὐκ ἀνταρσία γέγονε τὸ παρ' ἐμοὶ διαπραχθέν· ἀλλὰ τὴν τοῦ Φωκᾶ ἐπίθεσιν ὑφορώμενος, καὶ δεδιὼς μή τι νεωτερισθῆ παρ' αὐτοῦ εἰς τὸν βασιλεῖα, τούτου ἔνεκεν ἀνελεθεῖν ἐν τῷ παλατίῳ βεβούλευμαι καὶ τὴν φυλακὴν ποιῆσθαι τοῦ βασιλέως. Μὴ συνευδοκῶντος οὖν Νικολάου τοῦ πατριάρχου τούτοις, ἐμνήθη Ῥωμανῷ παρὰ τοῦ ρηθέντος παιδαγωγοῦ τοῦ ἐλθεῖν μετὰ στόλου παντὸς μέχρι τοῦ Βουκολέοντος. Ὅς μετὰ [P. 572] τῶν οὖν αὐτῷ βουλευσάμενος (τὸ γὰρ ἄγον ἦγεν αὐτὸν) τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου (ε' δὲ ἦν) ἦλθεν ἐνοπλος ἅμα τῷ στόλῳ παντὶ ἐν τῷ Βουκολέοντι. Καὶ παρευθὺ Στέφανος μὲν μάγιστρος ἐξῆλθε τοῦ παλατίου, Νικήτας δὲ ὁ πατρικίος ὁ συμπένθερος Ῥωμανοῦ ἀνεληθὼν ἐν τῷ παλατίῳ ἐξήγαγεν ἐκεῖθεν Νικόλαον τὸν πατριάρχην. Ὅρκους οὖν βεβαιωθέντες οἱ τοῦ παλατίου παρὰ Ῥωμανοῦ ἀπέστειλαν αὐτῷ τὸν τίμιον σταυρὸν· καὶ προσκυνήσας αὐτὸν καὶ ὄρκους βεβαιώσας αὐτοὺς ἀνήλθε μετ' αὐτῶν ἐν τῷ παλατίῳ καὶ ὀλίγων τινῶν. Προσκυνήσας τὸν βασιλεῖα καὶ εἰσελθὼν μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ ναῦ τῷ ἐν τῷ φόρῳ²⁵, καὶ πίστει αὐτῷ δοὺς, παρευθὺ προχειρίζεται παρ' αὐτοῦ μάγιστρος καὶ μέγας ἐταιρειάρχης.

κς'. Αὐτίκα οὖν γέγονε θεία κέλευσις πρὸς Λέοντα τὸν Φωκᾶν παρεγγυωμένη μηδαμῶς στάσιν τινὰ ἐννοῆσαι, ἀλλὰ πρὸς ὀλίγον ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἀναπαύεσθαι. Ὡσαύτως καὶ γράμματα ἐκελεύσθη Κωνσταντίνῳ παρακοιμωμένῳ γράψαι, τὰ ἔμοια αὐτῷ παραγγέλλοντα, τοῦ μηδὲν ἐναντίον βουλευσάσθαι, ἀλλ' ἐν ὑποπαγῇ εἶναι τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου. Ἀναλαβόμενος οὖν ταῦτα Ἀνδρέας πριμικήριος τοῦ βασιλικοῦ βεστιαρίου ἀπεκόμισεν αὐτῷ ταῦτα ἐν Καππαδοκίᾳ ὄντι· καὶ ἀναδεξάμενος ταῦτα καὶ ἀναγνοὺς, ἀπελθὼν ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἠσύχασεν.

κς'. Τῇ ἑβδομάδι ε'²⁶ τῶν ἁγίων Νηστείων δίδοται ἀρραβῶν γαμικῶν συναλλαγμάτων παρὰ Κωνσταντίνου βασιλέως Ἐλένη τῇ θυγατρὶ Ῥωμανοῦ, καὶ τῇ τρίτῃ τοῦ Πάσχα τῇ λεγομένῃ τῆς Γαλιλαίας εὐλογεῖται καὶ στεφανοῦται ἅμα αὐτῇ παρὰ Νικολάου πατριάρχου.

κη'. Ῥωμανὸν βασιλεσπάτορα προχειρισάμενος, ἀντ' αὐτοῦ Χριστοφόρον ὑὸν αὐτοῦ ἐταιρειάρχην κατέστησεν. Μετ' οὗ πολὺ δὲ Λέων ὁ Φωκᾶς ἀπατηθεὶς πα ἰτέ τινων ἄρχόντων καὶ τῶν αὐτοῦ ταγμάτων πρὸς ἀνταρσίαν κινεῖται· καὶ ἀποστελλας ἀνελάβετο εἶναι σὺν αὐτῷ τὸν τε παρακοιμωμένον Κωνσταντίνον καὶ Κωνσταντίνον καὶ Ἀναστάσιον Γεγ

VARIE LECTIONES.

²⁵ Φάρον margo P. ²⁶ Τῇ ε' ἑβδομάδι.

γούλους τούς ἀδελφούς καὶ Κωνσταντίνον πρωτα-
σηκρήτις τὸν Μαλελιαν, πληροφορῶν ἄπαντας καὶ
βεβαιῶν ὡς ὑπὲρ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τὴν
τοιαύτην ποιεῖται συγκίνησιν. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασι-
λεοπάτωρ χρυσοσοῦλλια ποιήσας ἐνυπόγραφα ὡς ἐκ
προσώπου τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου, τῆς τοιαύτης
ἐπιβουλῆς ἀνατροπὴν περιέχοντα, καὶ ὡς οἱ τὸν
Φωκᾶν καταλιμπάνοντες, τῷ βασιλεῖ δὲ προσφεύγον-
τες [P. 575] ὑπὲρ τοῦ βασιλέως εἰσίν, δούς Ἄννη
τινὴ γυναῖκα ἀναιδεῖ καὶ θρασεῖα καὶ κληρικῶ τῆν
Μιχαῆλ ἐν τῷ αὐτοῦ στρατοπέδῳ ἐξέπεμψεν. Οἱ δὲ
ταῦτα ἀναλαβόμενοι διέσπειραν παντὶ τῷ στρατῷ.
Καὶ ὁ μὲν Μιχαῆλ φωραθεὶς παρὰ τοῦ Φωκᾶ καὶ
ἀνηλεῶς τυφθεὶς τὴν τε ρίνα καὶ τὰ ὦτα ἀπετμήθη·
δὲ μετὰ ταῦτα παρὰ Ῥωμανοῦ τῆς προσηκούσης ἔτυ-
χεν ἀμοιβῆς ὡσαύτως καὶ ἡ σὺν αὐτῷ σταλεῖσα Β

A germanis fratribus, nec non Constantino a secretis
primo Maleliano, cunctis persuadere nititur in
gratiam Constantini imperatoris eam se motionem
facere. Romanus vero imperatoris pater bullis
aureis ac diplomatis subscriptione munitis, quasi
ex Constantini imperatoris persona, quibus ea
molitio evertebatur, eosque qui Phoca relicto ad
imperatorem confugerent ab 888 imperatoris
stare partibus significabatur, editis, Annæque cui-
dam effroni mulieri ac temerariæ, nec non clerico
cuidam Michaeli nomine contradidit, in Leonis ca-
stra emisit. Hi accepta diplomata in omnem late
exercitum clanculum sparserunt. Ac Michael quid-
em a Phoca deprehensus durisque verberibus
subactus, naso auribusque mutilatus est. Verum
is postea a Romano convenientem vicem consecu-
tus est; similiter quoque una cum illo submissa
mulier.

κβ'. Πρῶτος οὖν ὁ υἱὸς τοῦ Βαρέως Μιχαῆλ Κων-
σταντίνος ⁴⁴ καταλιπὼν τὸν Φωκᾶν τῷ Ῥωμανῷ
προσέδραμεν, ἀρχὴ γεγωνὸς καταλύσεως τῆς τοιαύ-
της ἀνταρσίας καὶ τυραννίδος. Σὺν αὐτῷ δὲ καὶ ὁ
Βαλάντιος καὶ ὁ λεγόμενος Ἄτζμωρος, τουρμάρχοι
ὄντες ἀμφοτέροι. Λέων οὖν ὁ Φωκᾶς μετὰ λαοῦ πλεί-
στου ἰσχυρῶς καθωπλισμένου ἐν Χρυσοπόλει κατα-
λαβὼν διέστησε παρατάξεις ἀπὸ τῆς λιθίνης δαμά-
λειως μέχρι Χαλκηδόνος, τοὺς ἐν τῇ πόλει φοβῶν.
Ἀποστέλλεται οὖν μετὰ δρόμωνος παρὰ Ῥωμανοῦ
Συμεὼν ὁ τοῦ κανικλείου, λόγον ἐνυπόγραφον τοῦ
βασιλέως Κωνσταντίνου ἐπιφερόμενος, τάδε διαγο-
ρεύοντα. C

29. Primus itaque Constantinus Bary Michaelis
filius, relicto Phoca ad Romanum transiens, ejusce-
modi defectionis convellendæ ac rebellionis auctor
fuit. Secuti etiam Balantius et Atzmorus, quem
vocant, ipsi quoque ambo tribuni. Leo igitur Pho-
cas, quo fretus erat, ingenti omni armorum genere
valide instructo exercitu, Chrysopolim veniens a
Juvencæ lapideæ Chalcedonem usque ad terrorem
civibus incutiendum late aciem explicavit. Interim
vero missus a Romano cum celoce Symeon canicilii
præfectus cum litteris Constantini imperatoris sub-
scriptione munitis. Litterarum hic erat tenor, hæc
sententia.

λ'. Ὡς Ἐγὼ φύλακα τῆς ἐμῆς βασιλείας ἐγγη-
γυρώτατον καὶ ἐνούστατον καὶ πιστότατον οὐ-
δένα τῶν ὑπὸ χεῖρα ἢ Ῥωμανὸν εὐρηκῶς τούτω
τὴν ἐμὴν φυλακὴν μετὰ Θεὸν καταπίστευσσα, καὶ
ἀντὶ πατρὸς αὐτὸν ἔχειν ἔκρινα, σπλάγγνα πα-
τρικὰ καὶ διάθεσιν γονικὴν πρὸς ἐμὲ ἐνδειξά-
μενον. Λέοντα δὲ τούτον τὸν Φωκᾶν δεῖ τῇ ἐμῇ
βασιλείᾳ ὑποπεύων ἐπιβουλεύειν νῦν ἔργους
αὐτοῖς ἐπίβουλον εἶρηκα καὶ τῆς ἐμῆς ἀρχῆς
τυραννικῶς ἐξανιστάμενον. Διὸ ὅτε δομέστικον
αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νῦν εἶναι βούλομαι, ὅτε δὲ ταύ-
την τὴν ἀνταρσίαν μετὰ βουλῆς ἐμῆς πεπραχέναι
φημί, ἀλλ' αὐθαιρέτῳ γνώμῃ ταύτην ποιήσασθαι
τὴν ἐπίθεσιν, ἐαυτῷ τὴν βασιλείαν σφετεριζό-
μενον. Τούτων οὖν τῷ λαῷ ὑπαναγνωσθέντων ἤρ-
ξαντο πάντες ὑποχωρεῖν καὶ τῷ βασιλεοπάτορι
προσῆσθαι Ῥωμανῷ. Τοῦ δὲ Φωκᾶ εἰς ἀμήχανον
περιστάντος καὶ ἀπογνότος ὡς πάσης ἐλπίδος ἠστο-
χηκότος, καὶ φυγῇ χρησαμένου καὶ πρὸς τὸ κάστρον
Ἄνεοῦ παραγεωμένου καὶ μὴ δεχθέντος, ἀπέστειλε
Ῥωμανὸς Ἰωάννην Τουβάκην καὶ Λέοντα τὸν αὐτοῦ
συγγενῆ ὡστε εἰσαγεῖν αὐτὸν ἐν τῇ πόλει. Οἱ δὲ
αὐτὸν κρατήσαντες ἀπετύφλωσαν, καί τοι μηδεμίαν
περὶ τούτου δεξιόμενοι ἐνοσίχθον, ἀλλ' αὐθαιρέτῳ

30. Cum alium neminem dominationis meæ ac
majestatis vigilantiorē magisque benevolū ac
fideliorē custodem, inter omnes qui meæ dittonis
sunt, ac imperio parem Romano offenderem, huic
secundum Deum mei custodiam commisi; et ut patri-
loco haberem, operæ pretium duxi, qui paterna in me
viscera propensumque genitoris animum exhibuerit
Leonem vero hunc Phocam cum semper 889 meæ
majestati suspectum habuerim, nunc re ipsa insidi-
diantem inveni, et qui in meum tyrannicè imperium
insurrexerit. Quamobrem nec domesticum eum dein-
ceps esse volo, neque hanc meo jussu orationem eum
telam agnosco, sed ipsum a se ultroque grassari, ut
in se rerum summam transferat, pronuntio. His
itaque audiente exercitu lectis litteris, cœperunt
omnes recedere et ad imperatoris patrem confluere.
Phocas autem consilii inops rebusque desperatis,
ut cui omne consiliū cassum ivisset, salutem fuga
querens, ad castrum Ateus cum venisset, eo re-
pulsus est. Misit itaque Romanus Joannem Tubacem
et Leonem ejus cognatum, qui in urbem ipsum
inducerent. Quem cum tenuissent, luminibus orba-
runt, etsi ejus cæcandi nullum mandatū accepe-
rant: sed ipsi a se sponte fecerunt, ut et Ro-

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁴ Βαρμυχαῆλ υἱὸς Κωνσταντίνος supra p. 246 c.

manus imperatoris pater ejus rei nomine indignatus sit.

31. Mense Augusto detectæ Constantini Ctematini, Davidis Camuliani et Michaelis mangarorum curatoris insidiæ. Qui verberibus subacti, bonisque publicatis per mediam urbem pompa traducti, exsilio relegati sunt. Adductus et Leo magister ac legionum domesticus in urbem, muloque insidens ignominia causa per medium forum traductus.

32-33. Quin et Zoe Augusta deprehensa Romani vitæ per cibos medicatos 890 insidiari, per Theocletem servitii notarium instructos. Quare hanc quoque aula dejectam inque Petrium abductam in sanctæ Euphemie monasterio detonderunt.

34. Invitatos vero ad prandium a Theophylacto patricio et stabuli comite Theodorum Constantini imperatoris pædagogum ejusque fratrem Symeonem ingressus excubiarum drugarius, Curcuas nuncupatus, cum multo satellitio, arreptos velut adversus Romanum machinantes, ad Opsicium in suis ipsorum suburbanis relegavit.

35. Mensis Septembris die vigesima quarta Romanus Cæsaris donatur dignitate; mensis vero Decembris die decimo septimo, Dominica Patrum, quæ est ante natalem, imperiali stemmate a Constantino imperatore et Nicolao patriarcha donatur. Sexta itaque Januarii, quæ dies sacra Luminum est, uxorem suam Theodoram Augustali corona donat; Maii vero decima septima, indictione quinta, Christophorus Romani filius imperator salutatur, ac die quarto supra vigesimum in die sancto Pentecostes a Constantino imperatore coronatur; amboque hi soli in ea pompa processerunt.

1-2. Junio autem mense, indictione octava, die Dominico, facta Ecclesiæ unitio est Romano auctore, unitique sunt omnes, metropolitæ 891 pariter ac clerici, qui a Nicolao et Euthymio scissi schismate erant.

3. Octava Februarii, indictione nona, mittens Romanus Stephanum Calomariæ filium, quasi affectati reum imperii, in Antigoni insulam exsilio relegat, detondetque monachum cum Theophane Tichota et Paulo Orphanotropho illius domesticis.

4. Romanus imperator, solemnibus ad tribunalium processu, cunctis illic cohortibus cum armis congregatis, recensitoque exercitu repente Romanus et Constantinus celeriter ad palatium redierunt: delatus enim Arsenius a Leone ejus famulo et Paulus manglabita insidias struere; quare verberibus subacti bonisque publicatis exsilio relegati sunt. Erat tunc administrandæ reipublicæ adjutor *et minister intimus Joannes presbyter rector. Is*

Α γνώμη τούτο παποιηχότες, ως άγανακτῆσαι ἐπὶ τούτῳ καὶ τὸν βασιλεσπάτωρα Ῥωμανόν.

[P. 574] λα'. Αύγουστῳ δὲ μηνὶ κατεμηνύθη τὰ τῆς ἐπιβουλῆς Κωνσταντίνου τοῦ Κτηματινοῦ καὶ Δαβὶδ Καμουλιανοῦ καὶ Μιχαὴλ κουράτωρος τῶν μαγγάνων· καὶ τυφθέντες οὗτοι καὶ δημευθέντες διὰ μέσης διήλθον τῆς πόλεως καὶ ἐξορίᾳ παρεπέμφθησαν. Ἦγαγον δὲ καὶ Λέοντα μάγιστρον καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ διήλθον ἐν μέσῃ τῇ ἀγορᾷ ἡμῶν ἐφεζόμενος.

λβ'-λγ'. Ἐφωράθη δὲ καὶ Ζωὴ Αύγουστα ἐπιβουλεύουσα Ῥωμανῷ διὰ πεφαρμαγμένων βρωμάτων ὑπὸ Θεοκλήτου νοταρίου τῆς ὑπουργίας σκευασθέντων. Καὶ ταύτην τοῦ παλατίου καταβιδάζουσιν καὶ εἰς τὸ Πετρῖον ἀπάγουσι, τῇ τῆς ἁγίας Εὐφημίας μονῇ ἀποκείραντες.

λδ'. Προσεκλήθη δὲ παρὰ Θεοφυλάκτου πατρικίου καὶ κόμητος τοῦ στάβλου εἰς ἄριστον ὁ παιδαγωγὸς Κωνσταντίνου βασιλέως Θεόδωρος καὶ Συμεὼν ὁ αὐτοῦ ἀδελφός. Ἐσθιόντων οὖν εἰσῆλθεν τωαννης δρουγγάριος τῆς βίβλης ὁ Κουρκούας λεγόμενος μετὰ πλείστου λαοῦ, καὶ τούτους ἀναρπάσας εἰς τὸ Ὑψικιον ἐξώρισεν ἐν τοῖς αὐτῶν προαστείοις ὡς κατὰ τοῦ Ῥωμανοῦ μελετώντας.

λε'. Εἰκοστῇ τετάρτῃ τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς τιμᾶται Ῥωμανὸς τῇ τοῦ Καίσαρος ἀξίᾳ, καὶ Δεκεμβρίῳ μηνὶ δεκάτῃ ἑβδόμῃ τῇ τῶν Πατέρων Κυριακῇ τῇ τῆς βασιλείας στέφεται διαδήματι παρὰ βασιλέως Κωνσταντίνου γαμβροῦ αὐτοῦ καὶ Νικολάου πατριάρχου, καὶ Ἰανουαρίου ς', τῇ τῶν ἁγίων Φώτων ἡμέρᾳ, στέφει Θεοδώραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Μαῖῳ δὲ μηνὶ ιζ', Ἰνδικτιῶνος ε', Χριστοφόρος ὁ υἱὸς Ῥωμανοῦ ἀναγορεύεται βασιλεὺς, στέφεται δὲ τῇ κδ' τοῦ αὐτοῦ μηνὸς παρὰ Κωνσταντίνου βασιλέως, τῇ τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς ἡμέρᾳ· καὶ μόνοι οὗτοι οἱ δύο ἐν ταύτῃ τῇ προελεύσει προῆλθον.

α'-β'. Ἰουνίῳ δὲ μηνὶ, Ἰνδικτιῶνος η', ἡμέρᾳ Κυριακῇ, ἡ τῆς Ἐκκλησίας γέγονεν ἔνωσις παρὰ Ῥωμανοῦ, ἀπάντων ἐνωθέντων, μητροπολιτῶν τε καὶ κληρικῶν, τῶν ἀπὸ Νικολάου πατριάρχου καὶ Εὐθυμίου διεσχισμένων.

γ'. Ὀγδόῃ δε Φεβρουαρίῳ μηνὶ, Ἰνδικτιῶνος θ', ἀποστείλας Ῥωμανὸς [P. 575] ὑπερορῆζει τὸν μάγιστρον Στέφανον τὸν τῆς Καλομαρίας εἰς τὴν Ἀντιγόνου νῆσον ὡς τῆς βασιλείας ἐφίεσθαι κατηγορηθέντα, μοναχὸν αὐτὸν ἀποκείρας ἅμα Θεοφάνει Τειχιώτῃ καὶ Παύλῳ Ὀρφανοτρόφῳ, ἀνθρώποις αὐτοῦ.

δ'. Ἐποίησε δὲ Ῥωμανὸς βασιλεὺς ἐν τῷ τριβουναλίῳ πρόκενσον, συνηγμένων ἀπάντων ἐκείσε μεθ' ὄπλων. Τοῦ ἀδνουμίου δὲ γενομένου αἰφνίδιον Ῥωμανὸς καὶ Κωνσταντίνος τάχει πολλῶν εἰς τὸ παλάτιον ὑποστρέφουσιν· ἐμηνύθη γὰρ παρὰ Λέοντος ἀνθρώπου τοῦ Ἀρσενίου ἡ αὐτοῦ τοῦ Ἀρσενίου ἐπιβουλὴ καὶ Παύλου μαγκλαβίτου, οἱ καὶ τυφθέντες καὶ δημευθέντες ἐξωρίσθησαν. Ἦν δὲ τότε παραδυναστεύων ὁ πρεσβύτερος Ἰωάννης ὁ βαίκεωρ, ὃς

Λέοντα τὸν τοῦ Ἀρσενίου ἐποίησεν ἑβδομαδάριον, τῷ βασιλεῖ τούτου προσοικειώσας.

ε'. Ἐγένετο δὲ τις Ῥεντάκιος ἐν Ἑλλάδι, συγγενὴς ὢν Νικήτα πατρικίου, ἀπαίδευτός τε καὶ πατραλοίας, ὃς τὸν ἑαυτοῦ πατέρα καταβιβίων φονεῦσαι, ἐπειδὴ περὶ ἐκεῖνος φεύγων αὐτοῦ τὴν ἐπίθεσιν ἐν πλοίῳ εἰσελθὼν ἐξέπλει καὶ παρὰ τῶν Κρητῶν κατεσχέθη, οὗτος ὁ Ῥεντάκιος ἀδειαν εὐρῶν πάντα τὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐληίστατο, καὶ ἐν τῇ πόλει ἀνελθὼν τῇ Μεγάλῃ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ προσέφυγεν. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεὺς τὰς αὐτοῦ ἀταξίας καὶ λεηλοσίας καταμαθὼν τούτου τῆς ἐκκλησίας ἐξαγαγεῖν ἐβουλεύσατο καὶ παιδεῦσαι. Ὁ δὲ ψευδὴς ἐπιστολὰς πρὸς Βουλγάρους πλασάμενος πρὸς αὐτούς αὐτομολῆται ἐβουλεύσατο. Κρατηθεὶς δὲ καὶ ἐλεγχθεὶς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀποστερεῖται.

ς'. Τῶν δὲ Βουλγάρων πάλιν ἐξελασάντων μέχρι Κατασυρτῶν, μετὰ δὲ τὴν δομῆστικῶν Ἀδρελαστοῦ τελευταίην, προσδλήθη Πόθος ὁ τοῦ Ἀργυροῦ δομῆστικὸς τῶν σχολῶν, καὶ μέχρι Θερμοπόλεως μετὰ τῶν ταγμάτων ἐξελθὼν ἀπέστειλε Μιχαὴλ τὸν Μωρολέοντος υἱὸν τοποτηρητὴν ὄντα τοὺς Βουλγάρους κατασκοπήσασθαι. Ὁ δὲ ἀπροόπτως τῷ λόχῳ αὐτῶν εἰσελθὼν ἔσω πολλοὺς μὲν τῶν Βουλγάρων ἀνεῖλεν, πληγεῖς δὲ καὶ αὐτὸς εἰσελθὼν ἐν τῇ πόλει ἐτελεύτησεν.

ζ'. Ἐμνηύθη δὲ τότε διὰ Θεοκλήτου νοταρίου τῆς ὑπουργίας ἡ κατὰ Ῥωμανοῦ τοῦ βασιλέως ἐπιβουλὴ Ἀναστασίου σακελλαρίου καὶ ἀρχοντοῦ τοῦ χρυσοχοεῖου, καὶ Θεοδωρήτου κοιτωνίτου, καὶ Δημητρίου βασιλικῶν νοταρίου τοῦ εἰδικοῦ, καὶ Νικολάου τοῦ Κουβάτζη, καὶ Θεοδότου πρωτοκαράθου, οἱ καὶ ὑπὲρ Κωνσταντίνου βασιλέως δῆθεν ἐσπούδαζον· καὶ δὴ ἐλεγχθέντες ἐτύφθησαν καὶ ἐν τῇ μέσῃ διήλθον καὶ ὑπερῆροι κατέστησαν. Ὁ δὲ Θεοδώρητος [P. 576] ἴδὼς ἐν τῷ λεγομένῳ Τρικόγγῳ τοῦ παλατίου τυφθεὶς καὶ αὐτὸς ἐξωρίσθη. Τὸν δὲ σακελλάριον Ἀναστάσιον ἀπέκειραν ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἐλεγκμῶν, ἐνθα καὶ τελευτῆ. Τῆς τοιαύτης δὲ προφάσεως λαθόμενος Ῥωμανὸς τὸν βασιλεῖα Κωνσταντίνου ὑποβιβάζει καὶ δεῦτερον καθίστησιν, αὐτὸν δὲ προάγει εἰς τὸ ἐμπροσθεν.

η-θ'. Ἐκστρατεύει δὲ πάλιν Συμεὼν κατὰ Ῥωμαίων, καὶ πλήθη Βουλγάρων ἀποστειλάς ἅμα Καυκάνῳ καὶ Μηνικῶ καὶ ἑτέροις, ἐκέλευσε κατὰ τῆς πόλεως ὅτι τάχιιστα ἐξελαύνειν. Διελθόντες οὖν οὗτοι διὰ τῶν ὄρων ἤλθον μέχρι τῶν Μαγγλαβῶν. Τὴν αὐτῶν δὲ ἐφοδὸν μαθὼν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς, λογισάμενος μὴ τὰ τῶν Πηγῶν παλάτια καὶ τὸ Στανὸν κατελθόντες ἐμπρησῶσιν, Ἰωάννην βαίχτωρα ἀποστέλλει ἅμα Λέοντι καὶ Πόθῳ τοῖς Ἀργυροῖς λεγομένοις, ἔχοντας μεθ' ἑαυτῶν πλῆθος ἱκανὸν ἐκ τε τῶν βασιλικῶν καὶ τῆς ἑταιρείας καὶ τῶν ταγμάτων. Οἷς συνῆν καὶ Ἀλέξιος ὁ πατρικίος καὶ δρουγγάριος τῶν πλωτῶν ὁ Μωουσιλῆς μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Ἦν δὲ ε' τῶν Νηστεῶν ἑβδομάς. Διατάξαντες οὖν τὸν λαὸν ἐν τοῖς

Leonem Arsenii domesticum fecit hebdomadariam, imperatori commendans inque ejus gratiam insinuans.

5. Fuit Rentacius quidam in Græcia, Nicetæ patris sanguinis necessitudine conjunctus, homo insolens et parricida. Is cum patrem necem ei illaturus persequeretur, ac pater illius vim furorēque declinans conscensa navi a Saracenis Cretensibus inter navigandum fuisset captus, nactus licentiam patris omnia diripuit atque vastavit, urbemque petens in Magnam Dei ecclesiam profugit. Romanus vero imperator, 892 cognita hominis petulantia ac rapinis, ecclesia educere statuerat justaque animadversione punire. At ille falsis ad Bulgaros confectis litteris ad illos confugere deliberaverat. Tentus itaque ac convictus amissis luminibus luit.

6. Bulgaris autem ad Catasyrtas usque post Adrelasti domesticum occasum denuo excurrentibus, Pothus Argyrus scholarum domesticus præficitur; castrisque ad Thermopolim positus Michælem Moroleonis filium legatum Bulgarum motum exploratum misit. Is improvise in Bulgarorum delapsus cuneum multam quidem Bulgarorum dedit stragem: verum ipse quoque accepto vulnere in urbem ingressus mortuus est.

7. Eo tempore detectæ a Theocleto officii notario structæ Romano imperatori insidiæ Anastasii saccellarii et aurificinæ præpositi, et Theodoriti cubicularii, ac Demetrii ærarii privati notarii, nec non Nicolai Cubitizis et Theodoti protocarabi; qui et Constantino utique imperatori studebant. Convicti vero, verberibus subacti ac per mediam delatū urbem, in exsilium ejecti sunt. Theodoritus seorsum in Triconcho Palatii cæsus, ipse quoque exsilio relegatus est. Anastasium porro Sacellarium in Elegmorum monasterium cæsarie multarunt, ubi 893 et moritur. Eo Romanus prætextu ac occasione Constantinum imperatorem dejecit ac secundo ordine constituit, sibique ipse primas attribuit.

8-9. Symeon vero adversus Romanos rursum copias educit; missaque Bulgarorum multitudine cum Caucano et Menico aliisque, mandat ut quam celerrime adversus urbem impetum ferant. Superatis itaque montibus, et per eos dirigentes iter, ad Manglaba usque pervenerant. Cognita autem Romanus imperator horum irruptione, veritus ne Pegarum regias aedes Stenumque inde effusi incenderent, Joannem rectorem una cum Leone et Potho Argyris ire jussit, valido ex prætorianis et fœderatis aliisque cohortibus conflato exercitu. Adibat et Alexius Musele patricius rei que navalis drungarius, cum iis copiis quibus præfectus erat. Agebatur quinta juniorum hebdomada. In campestribus itaque ac

VARIÆ LECTIONES.

α' αὐτοῦ; additum e p. 247 c. α' Μωουσιλῆ p. 428 c d.

depressoribus Pegarum iocis, castris dispositis, A
Bulgarisque armata manu e superioribus editiore-
que tumulo emergentibus, horrendoque ac incondito
clamore strepentibus, maximoque impetu irruentibus,
Joannes rector illico fugam arripit, Photinus
Platypodis filius tuendi illius causa concertando
necatur, et alii multi. Vix itaque sospes in triremem
ingressus est. Venit vero armatus fugiens Alexius
drungarius Musele; nec armatura gravis celocis
scalam commode satis scandere valens, 894 una
cum suo protomandatore præceps in mare actus
aquis suffocatus est. Ambo Argyri fuga in castellum
evaserunt. Navales ac reliquæ omnes copiae, partim
hostium fugientes manus in mari extinctæ sunt,
partim ferro perierunt, partim inter Bulgarorum
manubias captivi facti sunt. Porro Bulgari, nemine
illis obsistente, tum Pegarum regias ædes incend-
erunt, tum Stenum omne igni vastaverunt. Sic ni-
mirum grande malum consilii inopia rerumque
inexperientia, cui audacia ac temeritas præsto est
adjutatque.

10. Februarii mensis die vigesima, indictione
decima, moritur Theodora Romani uxor; cujus
corpus depositum in ipsius Romani imperatoris
domo, quam is in monasterium verterat.

11. Eodem mense coronatur Sophia Christophori
imperatoris uxor. Eo ipso tempore Iber europalata
urbem petiit, ac per medium forum deductus ma-
gnifico apparatu ornatum, clara pompa atque honore
susceptus est. Inductus est et in Sanctam Dei So-
phiam, ejus pulchritudinem ac molem pretiosumque
ornatum inspecturus: splendide namque ornantes,
auroque textis auleis parietes circumvestientes,
omnisque generis culta decorantes, sic eum admi-
sere. Ille mirandam immanisque molis ædis fabri-
cam stupens, supraque modum admirans illius pre-
tiosissimum 895 cultum, sacrumque hunc locum
vire Dei habitationem dicens, domum reversus est.

12. Rursus vero mense Junio expeditione a Bul-
garis suscepta, et cum illi adusque S. Theodoræ
regias ædes devecti has igni succendissent, Roma-
nus imperator legionum duces ac tribunos ad pran-
dium invitavit, inter quos erat quem Sacticem
vocant; hortabaturque illos ac excitabat ut adver-
sum hostes exirent ac pro patria depugnarent.
Assensere illi, atque alacres ejus tuendæ majestatis
causa ac Christianæ rei incolumitatis opposituros se
mortem promissere. Postridie igitur, quem dicebam,
Sactices, armis ab imperatore instructus, veram
suam sic datam fidem fortisque animi sui virtutem
ostendit: Bulgaros quippe a tergo aggressus, inque
eorum castra insiliens, quos ibi invenit, omnes
trucidavit. Bulgari ubi cognovere quod gestum
erat, in castra revertuntur; consertaque pugna
Sacticem paucis stipatum terga vertere cogunt. Is

πεδινοῖς καὶ χθαμαλωτέροις τόποις τῶν Πηγῶν, τὴν
Βουλγάρων ἀνωθεν ἀναφανέντων ἐνόσκιον καὶ βυβή
χρησαμένον ἀσήμεν καὶ φοβερῶ καὶ σφοδροτέρως
ἐπελασάντων κατ' αὐτῶν φεύγει μὲν παρευθὺ Ἰωάν-
νης ὁ βαίκιτωρ, σφάττεται δὲ ὑπὲρ τούτου ἀγωνισ-
μένος ὁ τοῦ Πλατύποδος υἱὸς Φωτεινὸς καὶ πολλοὶ
ἕτεροι. Μόλις οὖν διασωθεὶς εἰσῆλθεν εἰς τὴν δρόμμωνα
Ἦλθε δὲ φεύγων Ἰνοπίλος μετὰ δρόμμωνος καὶ Ἀλέ-
ξιος δρουγγάριος ὁ Μουσηλέ· καὶ μὴ ἰσχύσας ἀνελεθεὶ
ἐπὶ τὴν τοῦ δρόμμωνος ἀναβάθραν, πεσὼν ἐν τῇ θα-
λάσῃ σὺν τῷ αὐτοῦ πρωτομανδάτωρι ἀπεπνίγη. Οἱ
Ἄργυροι δὲ ἐν τῷ καστελλίῳ φυγόντες διεσώθησαν.
Πλώϊμοι δὲ καὶ τὸ λοιπὸν ἅπαν πλῆθος, οἱ μὲν τὰς
τῶν πολεμίων χεῖρας φεύγοντες ἐν τῇ θαλάσῃ ἀ-
πεπνίγησαν, οἱ δὲ σιδήρου γεγόνασι περανάλωμα, οἱ
δὲ χερσὶ Βουλγαρικαῖς αἰχμάλωτοι συνελήφθησαν. Οἱ
δὲ Βούλγαροι μὴδένα τὸν κωλύοντα ἔχοντες τὰ τε
παλάτια τῶν Πηγῶν ἐσυρπύλησαν καὶ τὸ Στενὸν
ἅπαν κατέκαυσαν. Οὕτως ἄρα δεῖνὸν ἀδουλία καὶ
ἀπειρία θρασύτητες σύμμαχον ἔχουσα.

ε'. Εἰκάδι δὲ Θεβρουαρίῳ μηνὶ κ' 44, ἰνδικτικῶνος
ε', Θεοδώρα σύμβιος Ῥωμανοῦ τελευτῶ· καὶ κατ-
ετίθη τὸ σῶμα αὐτῆς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ τοῦ βασι-
λέως Ῥωμανοῦ, τῷ ὑπ' αὐτοῦ εἰς μοναστήριον ἀμει-
φθέντι.

[P. 577] ια'. Τῷ δ' αὐτῷ μηνὶ στέφεται Σοφία ἡ
τοῦ βασιλέως Χριστοφόρου γυνή. Τριμκαῦτα δὲ καὶ
κουροπαλάτης Ἰθέρ ἐν τῇ πόλει παρεγένετο, καὶ διὰ
μέσης τῆς ἀγορᾶς διελθὼν κεκοσμημένης λαμπρῶς
μετὰ δόξης πολλῆς καὶ τιμῆς ὑπεδέχθη· ἦν καὶ ἐν
τῇ Ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ Σοφίᾳ εἰσῆγαγον, τὸ κάλλος αὐτῆς
καὶ τὸ μέγεθος θασάσμενον καὶ τὸν πολυτελεῆ κόσμον.
Καλλωπίσαντες γὰρ αὐτὴν καὶ περιστελιέντες πέ-
πλοισι χρυσοῦφροι καὶ κόσμῳ παντοίῳ, οὕτως εἰσῆγα-
γον ἐν αὐτῷ. Ὁ δὲ τὸ θαυμαστὸν καὶ ὑπερμέγεθος
τοῦ ναοῦ ἔργον καταπλεγεῖς καὶ τὸν πολυτελεῆ κόσμον
ὑπερθαυμάσας, καὶ ἀληθῶς Θεοῦ κατοικίαν εἶ-
ναι τὴν χώρον τοῦτον εἰπὼν, αὐτῆς ὑπέστρεψεν εἰς τὰ
οἰκία.

ιβ'. Ἰουνίῳ δὲ μηνὶ τῶν Βουλγάρων πάλιν ἐκστρατε-
σάντων καὶ μέχρι τῶν τῆς ἁγίας Θεοδώρας παλατιῶν
ἐλθόντων καὶ ταῦτα πυρὶ παραδόντων, εἰς Χριστὸν
ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς τοὺς τῶν ταγμάτων ἄρχοντας
συνακάλεσε, συνόντας αὐτοῖς καὶ τοῦ λεγομένου Σα-
κτικῆ, καὶ παρήγει τούτοις καὶ προτρέπετο κατὰ
τῶν ἐναντίων ἐξελεῖν καὶ τῆς πατρίδος ὑπεραγω-
νίσασθαι. Οἱ δὲ συνέθεντο ἐτοιμῶς τῆς αὐτοῦ βασι-
λείας καὶ τῶν Χριστιανῶν ὑπεραπονήσκειν. Τῇ οὖν
ἐπαύριον καθοπλισθεὶς παρὰ τοῦ βασιλέως ὁ εἰρη-
μῆνος Σακτικῆ ἀληθῆ οὖσαν τὴν ἑαυτοῦ πίστιν τε
καὶ ἀνδρίαν ἀπέδειξεν· ὅπισθεν γάρ τῶν Βουλγάρων
γενόμενος καὶ εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτῶν ἐμπροσθῶν
πάντας τοὺς ἐκεῖ εὐρεθέντας κατέσφαξεν. Μισθόντες
οὖν οἱ Βούλγαροι τὸ γεγονός ὑποστρέφουσιν ἐν τῷ
στρατόπεδῳ, καὶ πολέμου συγκροτηθέντο; τρέπουσι
τὸν Σακτικὴν σὺν ὀλίγοις ὑπάρχοντα. Ὁ δὲ ἐπειδὴ

VARIAE LECTIONES.

44 εἰκοσι P, addito κ' post μηνί: cf. p. 249 a.

γενναίως ἀγωνισάμενος πολλοὺς ἀνελών οὐκέτι ἀντί-
χειν ἠδύνατο πρὸς τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, μεθίσσει
τοῦ ἵππου τὸν χαλιὸν καὶ εἰς φυγὴν ἤλαυνεν. Πο-
ταμὸν δὲ τινα ἐκείσε παραβέβοντα διαπερῶν, τοῦ
ἵππου αὐτοῦ ἐν τῇ ἰλίθι ἐμπηγέντος, τιτρώσεται κατὰ
τῆς ἑώρας καὶ τοῦ μηροῦ. Μόλις οὖν τοῦ ἵππου ἐκ
τῆς ἰλύος ἀνασπασθέντος, συνεργούντων τῶν ὑπὸ
χείρᾳ, διασώζεται μέχρι τῶν Βλαχερνῶν, καὶ τίθεται
ἐν τῇ ἀγίᾳ σοφῶ. Καίριας τῆς ⁴⁴ πληγῆς οὐσης τῇ
νυκτὶ ἐτελεύτησε.

ιγ'. Τηρικαῦτα δὲ καὶ Πετρωνᾶς αἰδοσιμώτατος,
προστάζει Ῥωμανοῦ βασιλέως, ἤγαγε λάρνακα Ἐν-
ζωδον καὶ ἑτερα δύο γλυφῆς ἀμοιροῦντα ἐκ τῆς τοῦ
Ἁγίου Μάμαντος μονῆς ἀνδρείας, τῆς πλησίον οὐσης
τῆς Συλοπέρκου λεγομένης πόρτης, ἐν οἷς φασιν
ἐναποκεῖσθαι [P. 578] Μαυρίκιον σὺν τοῖς αὐτοῦ
παισίν· ἃ καὶ ἀπατέθη ἐν τῇ τοῦ βασιλέως μονῇ ἤτοι
εἰς τὸ Μυρέλιον.

ιδ'. Ἀδριανὸς δὲ τις Χάλδος, πρὸς δὲ καὶ Τζάν-
της ⁴⁵ Ἀρμένιος πλούσιος πάνυ, τῇ ὑποθήκῃ καὶ
συμβουλῇ Βάρδα τοῦ Βόβλα ⁴⁷ στρατηγοῦντος ἐν
Καλδία, τυρηννίδα καὶ ἀνταρσίαν κατὰ Ῥωμανοῦ
βασιλέως συσκευάζουσι, τὸ Παῖπερτε λεγόμενον ⁴⁸
δύρωμα κατασχόντες· οὗς ὁ τῶν σχολῶν δομέστικος
Ἰωάννης ὁ Κροκάς ⁴⁹ καταπολεμήσας τοὺς μὲν
κατέσχευεν, ὧν τοὺς περιφανεστέρους ἀποτυφοί, τὰς
οὐσίας αὐτῶν δημεύσας, τοὺς δὲ πενήτους καὶ ἀσή-
μους ἀθῶους κελεύσας ὅποι βούλοιντο ἀπιέναι. Τζάν-
της δὲ ἐν ἐτέρῳ δύρωματὶ καστελλίῳ διαφυγῶν
καὶ λόγον ἀκαθείας δεξάμενος ἐν τῇ πόλει εἰσεληλύ-
θει, καὶ τῇ τοῦ μαγγλαβίτου ἀξία τιμηθεὶς ἐν τῷ οἴκῳ
τῶν μαγγάνων διητῶτο τηροῦμενος, δρασμὸν δὲ βου-
λευσάμενος ἀλλοσεταὶ καὶ τῶν ὀφθαλμῶν στερίσκει-
ται. Βάρδαν τὸν Βόβλαν ἀπέχειραν μοναχὸν, τοῦ
βασιλέως οἰκτεῖραντος φίλον τυγχάνοντα.

ιε'. Τοῦ δὲ πατρικίου τοῦ ἐπονομαζομένου Μωρο-
λέοντιος Ἀδριανούπολιν στρατηγοῦντος, κρατίστου
πολλὰ καὶ δεξιῶ τυγχάνοντος, ὃς πλείστας κατὰ
Βουλγάρων ἀνδραγαθίας ἐπεδείξατο ⁵⁰, καὶ πάλιν ὁ
Βούλγαρος Συμεὼν σὺν παντὶ τῷ στρατεύματι αὐτοῦ
τὴν εἰρημνὴν πόλιν περιεκύκλωσαν. Ἐπεὶ δὲ ὁ τε
σῆτος τοῦς ἐν τῇ πόλει ἐπιλειλοῖται καὶ λιμὸς ἐπίεζε
χαλεπὸς (οὐδαμόθεν γὰρ εἶχεν ἐπισιτίσασθαι), τῇ
ἐνδείᾳ πιεζόμενοι προεδέθηκασιν ἑαυτοῦς τε καὶ τὸν
στρατηγὸν τοῖς Βουλγάροις· ὃν χειρωσάμενος Συμεὼν
καὶ δεσμὰ καθ' ὅλου τοῦ σώματος περιβαλὼν, καὶ
μυρίαις αἰκίαις τοῦτον τιμωρησάμενος, τελευταῖον
ἀπέκτεινε θανάτῳ πικρῷ, ἀξίῳ τῆς ἑαυτοῦ ἀπηνε-
στάτης καὶ ὀμοστάτης ψυχῆς. Βουλγάρους οὖν τὴν τῆς
πόλεως φυλακὴν παραδοὺς ὑπεχώρησεν· ὃ τὴν κατ'
αὐτῶν τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ἔφοδον ἀνηκούσας,
ταύτην καταλειπούσας, ἀπῆλθον, καὶ πάλιν ὑπὸ Ῥω-
μαίους αὐτῇ ἐγένετο.

ις'. Λέοντος δὲ τοῦ Τριπολίτου μετὰ δυνάμεως
πολλῆς καὶ πλοίων πολεμικῶν κατὰ Ῥωμαίων ἐξελ-
θόντος καὶ ἐν τῇ νήσῳ Λήμνῳ καταλαβόντος, Ἰωάν-

A autem strenue praelio perfunctus, dataque hostium
ingenti strage, cum tantæ eorum multitudini susti-
nendæ amplius par non esset, laxatis habenis equum
ad fugam impellit. Dum autem præterfluentem flu-
vium quemdam tentat trajicere, equo in limo hæ-
rente vulnus in anum et femur accipit. Equo tamen
ægre tandem suorum cura et industria e cœno **896**
evulso, ad Blachernas usque evasit; ubi ad sanctum
loculum positus, quod vulnus letale erat, vivis
excedit.

43. Sub idem tempus Petronas, vir venerabilissi-
mus, Romani imperatoris jussu uram figuris ac
imaginibus sculptam aliasque duas nulla calaturæ
arte sculptas ex S. Mamantis virorum monasterio,
quod est prope portam quam Xyloercii vocant, ad-
vexit; in quibus fama est conditum fuisse Mauri-
cium cum liberis; quæ et in Romani monasterio
(in Myrelæo scilicet) fuere depositæ.

44. Adrianus vero quidam Chaldus, Tzantzies item
Armenius, vir summe locuples, Bardæ Boilæ in
Chaldia tum ducis prætorisque hortatu ac consilio
tyrannidem struunt ac rebellionem adversus Roma-
num imperatorem, Paiperte, quod sic vocant, op-
pido munito occupato. Horum potitus Joannes
Crocoas legionum domesticus, ac cum tenuisset, iis
quidem qui illustriores essent, publicatis eorum
bonis, oculos admittit; alios, qui pauperibus ac ob-
scuri essent, quo vellent abire jussit. Tzantzies vero,
alia munitissima arce occupata ac immunitatis fide
ab scholarum domestico accepta, Byzantium venit;
ibique manglabitz dignitate auctus in Manganorum
domo sub custodia agebat. Cum vero fugam moliri
deprehensus esset, oculis privatus est. Bardam
Boilam, **897** ejus miserto imperatore, quem sibi
charum haberet, monachi ritu detondere.

45. Patricio vero cui Moroleonis cognomen,
Adrianopolitano prætore, viro bellica fortitudine ac
solertia egregie instructo, quique plurima adversus
Bulgaros belli facinora præclare designasset, rursus
Symeon ille Bulgarus omnibus copiis urbem obsed-
dit. Oppidani annona deficiente, ac fame graviter
afflicti, cum parandi comæatus nulla spes affulgeret,
penuria pressi se suumque prætorem Bulgaris ded-
dere. Hunc in potestatem acceptum Symeon toto
vinxit corpore, ac quæ numerum excedant, excru-
ciatam supplicii debonestatum acerba demum necesse
sustulit, digna sane immanissima crudelissimaque
viri indole ac ingenio. Demandata itaque Bulgaris
urbis custodia recessit. Hi sic præsidarii relinqui,
audito Romanorum copiis infensa illis acie ingruere,
relicta urbe abierunt; inque huic modum urbs a
Romanis recepta est.

46. Leo Tripolita cum magnis copiis ingentique
armata classe adversus Romanos egressus ubi Lem-
num venisset, Joannes patricius Radinus dictus

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁴ τῆ:] δὲ τῆς? ⁴⁵ Τριπόλιτης p. 250 h. ⁴⁷ Βοβλα ib. ⁴⁸ τὸ Παῖπερ τὸ λεγ. P. ⁴⁹ Κροκόνας l. l. ⁵⁰ ὃ π
εδείξατο P.

roique navalis drungarius repente eum egressus insulam petiit, 898 consertaque pugna Agarenorum sub eo aciem fudit fugavitque. Ipse Tripolita ægre fuga salutem expedit.

17. Mense Septembri, indictione secunda, Symeon Bulgariae princeps cum omnibus copiis adversus Byzantium profectus est : ac Thraciam quidem et Macedoniam populatur, succendit vero omnia et evertit, arboresque succidit. Ad Blachernas usque cum venisset, Nicolaum patriarcham ac procerum quosdam, quibuscum de pace tractaret, ad se mitti rogavit. Datis itaque utrinque obsidibus exierunt, primum quidem patriarcha, tum Michael patricius cognomento Stypiotes, et Joannes mysticus rerumque administrandarum imperatori adjutor ac minister intimus. Jam enim Joannes rector criminis delatus apud imperatorem, ægritudinem prætexens, gula excesserat atque in suo monasterio, quod haud procul Galacrenis est, monachi ritu detonsus fuerat.

18. Legati igitur cum Symeone de pace colloquebantur. Symeon vero illis repudiatis ipsum imperatorem videre ejusque congressu frui expetebat : certo enim relatu de ejus prudentia et fortitudine sapientiaque acceperat. Pergrata ea res fuit Romano, quippe qui pacis desiderio tenebatur ac quotidianè utrinque cædibus finem imponere studebat. Mittit itaque qui ad mare in Cosmidii littore tutissimam excensionem struerent, quo loco prætoriana navis ac triremis appellenda esset. Loco igitur undique communito, 899 in medio jussit septum fieri, ubi sermonem collaturi erant. Interim Symeon, misso suorum manipulo, sanctæ Dei Genitricis templum, quod in Pega est, incendit, ac circumvicina quæque igni ferroque vastavit ; qua re alienum plane a pace prodebat animum, vanaque eum imperatorem spe deludere haud obscurum erat.

19. Veniens autem imperator cum Nicolao patriarcha, ad sanctum ingressus loculum, manus ad preces extendit. Tum pronus in terram procidens sacrum ubertim solum illud lacrymis rigabat, intemeratissimam Dei Genitricem obsecrans ut inflexum durumque tyranni superbique Symeonis pectus emolliret et ad pacis ineundam concordiam induceret. Sacra igitur reserata arcula, in qua venerandum sanctæ Dei Genitricis repositum palliolum est, eoque inde imperator sublato, nec aliter quam thorace quodam, nullis telis pervio, assumpto, ac quam in immaculata Dei Genitricis collocarat, galeæ instar, fide sibi adhibita, tutis scilicet munitus armis sacra æde egreditur. Suis itaque classariis ac comitatu clypeis armisque aliis probe instructus, in locum constitutum cum Symeone tractatus venit.

20. Feria quinta erat, cum hæc gesta sunt, mensis Novembris die decima nona, hora diei quarta. Venit

νης πατρικίος καὶ δρουγγάριος τοῦ πλωϊμου, ὁ Ῥαδινὸς κατονομαζόμενος, αἰφνιδίως ἐπέθετο αὐτῷ καὶ τὴν νῆσον κατέλαβεν· καὶ πολέμου γεγονότος, Θεοῦ συνεργίᾳ οἱ ὑπ' αὐτὸν τρέπονται Ἀγαρηνοὶ, μόνο δὲ ὁ Τριπολίτης φυγῆ διασώζεται.

ιζ'. Σεπτεμβρίῳ δὲ μηνί, Ἰνδικτιῶνος β', Συμεὼν [δὲ] ὁ ἄρχων [P. 579] Βουλγαρίας πανστρατί κατ' Ἰκωνσταντινουπόλεως ἐκστρατεύει, καὶ ληίζεται μὲν Θράκην τε καὶ Μακεδονίαν, ἐμπυρίζει δὲ πάντα καὶ καταστρέφει καὶ δεινροτομαί. Μέχρι Βλαχερνῶν παραγενόμενος ἐπεζητήσεν ⁸¹ αὐτῷ ἀποσταλῆναι τὸν πατριάρχην Νικόλαον καὶ τινὰς τῶν μεγιστάνων ὡς περὶ εἰρήνης αὐτοῖς συντυχεῖν. Ἐλαβον οὖν ὁμήρους παρ' ἀλλήλων ἀμφοτέροι, καὶ ἐξῆλθον πρότερον μὲν ὁ πατριάρχης, εἶτα Μιχαὴλ πατρικίος ὁ προσταγορεύόμενος Στυπιώτης, καὶ Ἰωάννης μυστικός τε καὶ παραδυναστεύων· ἤδη γὰρ Ἰωάννης ὁ βραϊκτῶρ διαβληθεὶς πρὸς τὸν βασιλέα, ἀσθένειαν προφασισάμενος τοῦ παλατίου κατετηλύθει καὶ ἐν τῇ αὐτοῦ μονῇ πλησίον Γαλακρηῶν ἀπεκάρη.

ιη'. Οἱ μὲν οὖν μετὰ Συμεὼν περὶ εἰρήνης διελέγοντο, ὁ δὲ αὐτοῖς ἀπεπέμψατο, αὐτὸν δὲ τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν ἐζήτηε θεάσασθαι. Παρὰ πολλῶν δὲ πεληροφόρητο περὶ τῆς αὐτοῦ φρονήσεως καὶ ἀνδρείας καὶ τῆς συνέσεως. Ὁ τοίνυν βασιλεὺς ἐπὶ τοῦτου σφόδρα ἠγαλλιάσατο· ἐπόθει γὰρ τὴν εἰρήνην καὶ τὸ στήναι τὰς καθ' ἑκάστην ἐγγινομένας τῶν αἰμάτων ἐκχύσεις. Ἀποστείλας οὖν ἐν τῷ Κοσμιδίου αἰγιαλῷ κατεσκεύασεν ἐν τῇ θαλάσῃ ὀχυρωτάτην ἀπέβασιν, ὥστε τὴν βασιλικὴν τριήρην διεκπέουσεν ἐν αὐτῇ προσομιλεῖσθαι. Περιφράξας οὖν αὐτὴν πάντοθεν διατείχισμα μέσον γενέσθαι προσέταξεν, ἐν ᾧ ἀλλήλοις ἐμελλον ὁμιλεῖν. Ἀποστείλας οὖν Συμεὼν τὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ναὸν τὸν ἐν τῇ Πηγῇ ἐνέπρησεν καὶ τὰ περίεξ αὐτοῦ σύμπαντα, δῆλος ὢν ἐντεῦθεν μὴ τὴν εἰρήνην ἐθέλων, ἀλλ' ἐλπίζον μετεώροις τοῦτον ἐξαπατῶν.

ιθ'. Παραγενόμενος δὲ ἐν Βλαχερναις ὁ βασιλεὺς ἄμα Νικόλαῳ τῷ πατριάρχῃ ἐν τῇ ἀγίᾳ σορῷ εἰσηλθε καὶ τὰς χεῖρας ἐξέτεινεν εἰς εὐχὴν, εἶτα πρηνὴς πεσὼν τὸ ἅγιον ἔδαφος ἐκεῖνο τοῖς δάκρυσι κατέβρεχε, τὴν πανάχατον Θεοτόκον ἀντιβολῶν τὴν ἀκαμπτὴ καὶ ἀμελικτον τοῦ τυράννου καὶ ὑπερηφάνου Συμεὼν καρδίαν μαλάξαι τὰ πρὸς εἰρήνην συνθέσθαι. Τὸ ἅγιον οὖν κιβώτιον διανοίξαντες, εὖθα τὸ σεπτὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τεθησαύρισταὶ ὡμοφῶριαν, καὶ τοῦτο ἐκείθεν ὁ βασιλεὺς ἀνελόμενος καὶ ὡς περ τινὰ θώρακα ἀδιάρρηκτον περιβαλλόμενος, καὶ τὴν πίστιν τὴν εἰς τὴν ἀμωμον Θεοτόκον οἶα περιεφαλαίαν τινὰ περιθέμενος, ἐξείσι τοῦ ναοῦ ὄπλοις ἀσφαλῆσι περιφραξάμενος. [P. 580] Τὸν σὺν αὐτῷ οὖν στόλον ἀσπίσι τε καὶ ὄπλοις ἀσφαλῆσι κατακοσμήσας τὸν ὠρισμένον τόπον κατέλαβε συνομιλεῖσθαι τῷ Συμεὼν.

Πέμπτη οὖν ἡμέρα ἦν ὅτε ταῦτα ἐγένετο, ιθ' τοῦ Νοεμβρίου μηνός, ὃ δὲ τῆς ἡμέρας ὥρα. Παραγένετο

VARIÆ LECTIONES.

⁸¹ ἀπεζητήσεν P.

Συμεών πληθος ἀπειρον ἐπαγόμενος, εἰς πολλάς Α διηρημένον παρατάξεις, τῶν μὲν χρυσοσπίδιον καὶ χρυσοδοράτων, τῶν δὲ ἀργυροσπίδιον καὶ ἀργυροδοράτων, τῶν δὲ πάση δυνάμει χροῖα κεκοσμημένων, πάντων πεφραγμένων σιδήρων, οἱ μέσον αὐτῶν διειληφότες τὸν Συμεών ὡς βασιλέα εὐφήμερον τῆ τῶν Ῥωμαίων φωνῆ. Πάντες δὲ οἱ τῆς συγκλήτου βουλῆς τοῖς τελεῖσιν ἐφεστῶτες ἐθεώρουν τὰ δρώμενα. Ἦν οὖν ἰδεῖν τὴν ψυχὴν βασιλικὴν τῷ ὄντι καὶ μεγαλόφρονα, καὶ θαυμάσαι τὸ τοῦ φρονήματος ἀκατάπληκτον καὶ τὸ τῆς ἀνδρίας παράστημα, ὅπως τοσαύτην πολεμίων ὄρων ἐπιφρόνῃ οὐ κατεπλόγη καὶ ὑπεχώρησεν, ἀλλ' ὡσπερ εἰς φλίον χωρῶν πληθος; τὴν ψυχὴν οὕτως ἀτρεμῆς ἀπῆει, μόνον οὐχὶ τοῖς πολεμίοις τῶν ὑπῆκόων διδοὺς ἀντίλυτρον.

κα'. Πρῶτος οὖν ἐν τῇ ῥηθείᾳ ἀναβάθρα καταλαβὼν τὸν Συμεών ἐξεδέχετο. Ἐπεὶ δὲ ἔμνηρα ἐξ ἀμφοτέρων ἐλήφθησαν τῶν μερῶν, καὶ τὴν ἀποβάθραν οἱ Βούλγαροι διηρευνήσαντο** ἀκριθῶς, μήπω τις δόλος ἢ ἐνέδρα τυγχάνει, κατέβη Συμεών τοῦ ἵππου καὶ πρὸς τὸν βασιλέα εἰσῆλθεν. Ἀσπασάμενοι δὲ ἀλλήλους εἰρήνης λόγους ἐκίνησαν. Εἰπεῖν δὲ λέγεται τὸν βασιλέα πρὸς Συμεών· Ἀκίκοά σε θεοσεβῆ ἄνθρωπον ὄντα καὶ Χριστιανὸν ὑπάρχειν ἀληθινόν, βλέπω δὲ τὰ ἔργα μηδαμῶς τοῖς λόγοις συμβαίνοντα. Ἴδιον μὲν γὰρ θεοσεβοῦς ἀνδρὸς καὶ Χριστιανοῦ τὸ τὴν εἰρήνην ἀγαπᾶν καὶ τὴν ἀγάπην ἀσπάξασθαι, εἰπερ ὁ θεὸς ἀγάπη καὶ ἔστιν αὐτὸ λέγεται, ἀσεβοῦς δὲ καὶ ἀπίστου τὸ χαλεπὴν σφαγῆς καὶ αἱμασιν ἀδίκως ἐκχεομένοις. Εἰ μὲν οὖν ἀληθῆς Χριστιανὸς ὑπάρχεις, καθὼς πεπληροφόρημεθα, στήσόν ποτε τὰς ἀδίκους σφαγὰς καὶ τὰς τῶν ἀνοσίων αἱμάτων ἐκχύσεις, καὶ σπείσαι μεθ' ἡμῶν Χριστιανῶν εἰρήνην Χριστιανὸς καὶ αὐτὸς ὢν καὶ ὀνομαζόμενος, καὶ μὴ θέλῃς μολύνεσθαι Χριστιανῶν δεξιὰν αἱμασιν ὁμοπίστων Χριστιανῶν. Ἄνθρωπος εἶ καὶ αὐτὸς θάνατον προσδοκῶν καὶ ἀνάστασιν καὶ ἀνταπόδοσιν. Σήμερον ὑπάρχεις, καὶ αὔριον εἰς κόριν διαλυθήσῃ. Εἰς πυρετὸς ἅπαν κατασθῆσει τὸ φρούραγμα. Τίνα οὖν λόγον δώσεις τῷ Θεῷ ἐκεῖ ἀπελθὼν ὑπὲρ τῶν ἀδίκων σφαγῶν; ποῖω προσώπῳ τῷ φοβερῷ καὶ δικαίῳ ἐνατενίσαις κριτῆ; Εἰ πλούτου ἐρῶν ταῦτα πείσῃς, [P. 581] ἐγὼ ἴτε κατακόρως τοῦ ἐπιθυμουμένου ἐμπλήσω· μόνον ἐπίσχες τὴν δεξιάν σου. Ἄσπασαι τὴν εἰρήνην. Ἀγάπησον τὴν ὁμόνοιαν, ἴνα καὶ αὐτὸς βίον ζήσης εἰρηνικὸν καὶ ἀναίμακτον καὶ ἀπράτημον, καὶ οἱ Χριστιανοὶ παύσονται ποτε τῶν συμφορῶν, καὶ παύσονται τοὺς Χριστιανὸς ἀναιμεῖν· οὐ θέμις γὰρ αὐτοῖς αἶρειν ὅπλα κατὰ ὁμοπίστων. Τοσαῦτα οὖν εἰπὼν ὁ βασιλεὺς εἰσήκουσεν. Αἰθεθεῖς οὖν Συμεών τὴν τούτου ταπεινώσιν καὶ τοὺς λόγους αὐτοῦ κατένευσε τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι. Ἀσπασάμενοι οὖν ἀλλήλους διεχωρίσθησαν, δῶροις μεγαλοπρεπέσι τοῦ βασιλέως δεξιωσαμένου τὸν Συμεών.

κβ'. Ὁ δὲ τότε συμβέβηκε διηγῆσθαι τεράστιον

et Symeon innumerabili prope stipatus exercitus, in multas distributo turmas atque acies. Militum alii clypeis hastisque auratis, alii argento splendidis, omnis alii coloris armis instructi atque ornati; cuncti ferro circumcincti erant. Hi medium assumptum 900 Symeonem, ut imperatorem ac regem, Romana lingua faustis vocibus acclamabant. Senatus omnis muris insidentes, quidquid hujus fabulæ erat, spectabant. Res vero spectatu dignissima, regius vere atque excelsus imperatoris animus fuit; mira res interritæ illa mentis constantia et præsentia ac fortitudo, quomodo tantam hostium confluentem multitudinem videns sic placide processit, tantum non animam pretium redemptionis hostibus pro subditis offerens.

B 21. Primus itaque ad eam, quam dicebam, excensionem veniens Symeonem præstolabatur. Datis vero utrinque obsidibus, ac cum Bulgari excensionem diligenter lustrassent, ne quis dolus subesset aut insidiæ laterent, Symeon equo desiliens ad imperatorem intravit. Ibi cum se mutuo consalutassent, de pace colloquia orsi sunt. Ferunt autem Romanum in hæc verba Symeonem allocutum esse: *Audivi te hominem religiosum Deique cultorem ac vere Christianum esse, video autem opera non satis verbis consentanea. Proprium enim est hominis religiosi Deique cultoris ac Christiani, ut pacem et charitatem colat, quandoquidem Deus charitas est et nuncupatur; impiæ autem et irreligiosi et infidelis, ut cædibus injusteque suis cruoribus gaudeat. Si igitur verus Christianus es, qualem te certo existimamus, tandem aliquando siste injustas cædes, finemque facito fundendi innoxium sanguinem, ac pacem nobiscum Christianis compone, 901 qui ipse Christianus sis et dicaris; nec Christianorum dexteris Christianorum itidem ac eandem solentium fidem cruoribus pollui sinas. Ipse quoque homo es, qui mortem et resurrectionem et retributionem exspectes. Hodie in vivis es, et cras in pulverem dissolveris. Febris unum superbiam omnem dissolvit. Quam ergo rationem, ante tribunal Dei constitutus, Deo redditurus es pro injustis cædibus? Quo vultu in tremendum justumque judicem oculos intendes? Si te divitiarum cupido ad ejusmodi facinora impellit, ego te illis ad satietatem explebo; modo contine dexteram, pacem amplectere, dilige concordiam, ut et ipse vitam tranquillam agas ac incrementam nihilque sollicitam, ac tandem Christianorum mala finem accipiant, atque alii alios Christianos contrucidare desinant.* Hæc ita locutus imperator contieuit. Bulgarus igitur illius humilitatem ac sermones cum veneratione miratus pacem fieri annuit. Cum se itaque invicem osculati essent, discesserunt, imperatore magnificis donis Symeonem prosecuto.

92. Quod vero tunc accidit, referam, rem sane

VARIÆ LECTIONES.

** διερευνήσαντες P.

portentosam atque illis qui horum noverant iudicia novam et insolitam. Duae autem colloquentibus ambobus regibus aquilas super eos volitasse et cum clangore coivisse, moxque divulsas alteram ad urbem transisse, alteram in Thraciam 902 avolasse. Rerum istiusmodi curiosi indagatores inauspicatum omen arbitrati sunt, fore nimirum ut infecta pace illi disjungerentur. Symeon ad suos reversus imperatoris sapientiam modestiamque suis proceribus narrat, virique formam et robur infractumque animum immensis laudibus celebrat.

23. Mensis Decembris die vigesima quinta Romanus filios suos Stephanum et Constantinum coronat in Magna ecclesia: sed et Theophylactum ejus filium Nicolaus patriarcha detondit clericum, subdiaconum ordinans ac promovens syncellum, cum is prius in subdiaconorum gradu in sancta processisset.

24. Mensis Aprilis die decima nona Romanus Joannem mysticum, rerum gerendarum administrum et subadjvam, patricia ac proconsulari dignitate ornavit, ita sane ut hinc quoque illi conflata invidia sit et illatum a quibusdam crimen.

25. Maii mensis die quinta decima, indictione tertia decima, moritur Nicolaus patriarcha, cum a secunda sua profectione annos tredecim throno potitus esset. Ejus corpus in monasterio, quod ipse condiderat ac Galacrenas vocant, conditum est. Mense vero Augusto patriarcha sufficitur Stephanus Amasæ metropolita, eunuchus.

963 26. Mense Octobri Joannes mysticus ac imperatori rerum gerendarum adjutor affectati imperii defertur, in rem inducente Cosma patricio ac cursus publici logotheta, qui filiam ei uxorem locaverat. Ejus rei causa dejicitur ille quidem palatio: permissum tamen et prodire ac imperatori ministrare, et cum eo eomunicatis consiliis, quod officii esset, tractare. Ingens quippe in eum imperatoris vis amoris erat, quod mysticus in omnibus ei obsequi posset, nec ut a se penitus ablegaret in animum inducere poterat. Accusatoribus tamen imperatorem urgentibus, perspicuaque esse crimina objecta monstrantibus, scrutatus imperator, cum vera hæc esse comperisset, capiendum mysticum statuit ac quaestionibus subjiciendum. Quod ille præsentiens, fuga se ad Monocastanorum monasterium recipiens, ibi monachi ritu comam posuit. Fugit vero etiam Constantinus Boilæ filius, mensæ præpositus, timens scilicet ut qui ipse mystici symmista esset ejusque secretorum conscius. Patricium Cosmam ad palatii horologium verberibus subactum imperator officio movit. Joannis mystici loco Theophanes protovestiarius subadjva rerumque gerendarum imperatori adjutor præficitur.

Α τι και τολς τὰ τοιαῦτα συγκρίνειν εἶδῶσι παρῶδοξον. Δύο φασὶν ἀποὺς τῶν βασιλέων ὁμιλούντων ἀνωθεν αὐτῶν ὑπὲρπτεῖναι· κλάγξαι τε και πρὸς ἀλλήλους συμμῖξαι, και παραυτίκα διαζευχθῆναι ἀλλήλων, και τὸν μὲν ἐπὶ τὴν πόλιν διελθεῖν, τὸν δὲ ἐπὶ τὴν Θράκηνη διαπτεῖναι. Τοῦτο οἱ ἀκριβῶς τὰ τοιαῦτα σκοποῦντες οὐ καλὸν ἐκριναν οἰωνόν· ἀσυμδάτους γὰρ ἐπὶ τὴν εἰρήνην ἀμφοτέρους διαλυθῆσεσθαι ἔφασαν. Συμεὼν δὲ τὸ αὐτοῦ στρατόπεδον καταλαβὼν τοῖς ἑαυτοῦ μεγιστάσιν τὴν τοῦ βασιλέως ἀπήγγειλε σύνεσιν και ταπεινωσιν, ἐξεθείλας τε αὐτοῦ τὸ εἶδος τὴν τε βίωμην και τὸ ἀκατάπληκτον τοῦ φρονήματος.

Β γγ'. Δεκεμβρίῳ δὲ μηνὶ κε' ἔστειψε Ῥωμανὸς τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, Στέφανόν τε και Κωνσταντίνον· ἀλλὰ και Θεοφύλακτον εὐνοῦχον υἱὸν αὐτοῦ ὁ πατριάρχης Νικόλαος ἀπέκειρε κληρικόν, χειροτονήσας ὑποδιάκονον σύγκειλλον τε προχειρισάμενος, διελθόντα πρότερον ἐν τῷ τῶν ὑποδιακόνων τάγματι εἰς τὰ ἅγια.

Κδ'. Ἀπριλίῳ δὲ μηνὶ εθ' ἐτίμησε Ῥωμανὸς Ἰωάννην μυστικὸν και παραδυναστεύοντα πατρικίον και ἀνθύπατον, ὥστε δι' αὐτὸ τοῦτε φθόνον κινήθηναὶ αὐτῷ και κατηγορηθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τινων.

κε'. Μαῖῳ δὲ μηνὶ ιε', Ἰνδικτιῶνος ιγ', τελευταῖον τὸν βίον ὁ πατριάρχης Νικόλαος, κρατήσας ἐν τῇ β' αὐτοῦ ἀναβάσει τοῦ πατριαρχείου ἔτη ιγ'. Και ἀπεπέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ κτισθείσῃ μονῇ τῶν Γαλακρηνῶν. Ἀγούστῳ δὲ μηνὶ πατριάρχης καθίσταται Στέφανος ὁ Ἀμασείας μητροπολίτης εὐνοῦχος ὑπάρχων²².

κς'. Ὀκτωβρίῳ δὲ μηνὶ κατηγορηθεὶς ὁ μυστικὸς Ἰωάννης και παραδυναστεύων ὡς τῆς βασιλείας ἐπιέμενος ὑποθήκη τοῦ πατρικίου Κοσμά και λογοθέτου τοῦ δρόμου, [P. 382] διδόντος εἰς γυναῖκα τὴν θυγατέρα αὐτῷ. Τοῦτο ἔνσκεν καταδιδάσεται μὲν τοῦ παλατίου, συγχωρεῖται δὲ προέρχεσθαι και τῷ βασιλεῖ ἐξυπηρετεῖν και σύν αὐτῷ τὸ ἀνήκον διοικεῖν· στοργὴν γὰρ οἱ πλείστην ἐκέκτητο πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς· Ῥωμανὸς ὡς ἐν πᾶσιν αὐτὸν θεραπεύειν δυνάμενος, και τελείως τοῦτον ἀπίωσασθαι οὐκ ἠθοῦλετο. Τῶν κατηγορῶν οὖν ἐπειγόντων τὸν βασιλέα και σαφῆ ἀποδεικνύντων τὰ κατηγορημένα, ἐρευνησας ὁ βασιλεὺς και ἀληθῆ ταῦτα εἶναι μαθὼν ἐμελλε τοῦτον κατασχὼν ἀνετάξιν. Ὁ δὲ τοῦτο προγνῶς χρεῖται φυγῆς, και τὴν Μονοκάστανον λεγομένην καταλαβὼν ἀποκείρεται μοναχός. Πέφρυγε δὲ και Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ Βοίλα ὁ τῆς τραπέζης, οἰκείος και φίλος ὢν αὐτῷ, και τὸν Ὀλυμπον καταλαβὼν τὸ μοναχικὸν και αὐτὸς ἄτε συμμύστης ὑπάρχων τοῦ μυστικοῦ και τῶν ἀπορρήτων αὐτοῦ νοιωνός. Τὴν δὲ πατρικίον Κοσμᾶν ἐν τῷ ὠρολογίῳ τοῦ παλατίου τύφας ὁ βασιλεὺς διεδέξατο. Προβάλλεται δὲ ἀντὶ τοῦ μυστικοῦ Ἰωάννου Θεοφάνην παραδυναστεύοντα.

VARIÆ LECTIONES.

²² σημειῶσαι· ὅτι ἐγένετο και εὐνοῦχος πατριάρχης.

κζ'. Ἐγένετο δὲ τῆνικαῦτα καὶ σεισμὸς φοβερός ἅ ἐν τῷ τῶν Θρακησίων θέματι, καὶ χάσμα γῆς μέγα καταπληκτικόν, ὥστε πολλὰ χωρία καὶ ἐκκλησίας καταποθῆναι.

κη'. Μαίψ δὲ μηνὶ κζ', Ἰνδικτιῶνος ιε', Συμεὼν ὁ ἄρχων Βουλγαρίας ἐτελεύτησεν, Πέτρον υἱὸν αὐτοῦ προβαλλόμενος ἄρχοντα, ὃν ἐκ τῆς δευτέρας αὐτοῦ ἔσχε γυναικὸς, τῆς ἀδελφῆς Γεωργίου τοῦ Σουρσουβούλη, ὃν καὶ ἐπίτροπον τοῖς αὐτοῦ παισὶν ὁ Συμεὼν καταλλοίπειν. Μιχαὴλ δὲ ἐκ τῆς προτέρας αὐτοῦ γενόμενον γυναικὸς ἀπέκτειρε μοναχόν. Ἰωάννης δὲ καὶ Βενιαμὴν οἱ τοῦ Πέτρου ἀδελφοὶ ἐτι στολῆ ἐκοσμοῦντο Βουλγαρικῇ.

κθ'. Τὰ κύκλιπ οὖν ἔθνη τὴν τοῦ Συμεὼν μαθόντες τελευτήν, οἱ τε Χρωδάτοι καὶ οἱ λοιποὶ, ἐκστρατεύειν κατὰ Βουλγάρων ἐβούλοντο. Αἰμοῦ δὲ σὺν ἀκρίσι τὸ Βουλγαρικὸν ἔθνος ἰσχυρῶς ἐκπιδέξοντος, ἰδέδισαν μὲν καὶ τῶν ἄλλων ἔθνῶν τὴν ἐφοδόν, ἰδέδισαν δὲ πλεόν καὶ τὴν τῶν Ῥωμαίων ἐπέλευσιν. Βουλῆν οὖν ποιησάμενοι κατὰ Ῥωμαίων ἐκστρατεύουσιν, καὶ ἐν Μακεδονίᾳ καταλαμβάνουσιν. Φόβον οὖν, ὡς εἰκόσ, τοῖς Ῥωμαίοις ἐμποιήσαντες, ἔπειτα μαθόντες ὅτι μέλλει κατ' αὐτῶν ἐκστρατεύειν ὁ βασιλεὺς, ἀποστέλλουσι Πέτρος τε καὶ Γεώργιος κρυφίως τινὰ μοναχὸν Καλοκύριον ὀνομαζόμενον, τῷ γένει Ἀρμενιακόν, χρυσεβούλλιον [P. 583] ἐπιφερόμενον²¹. Διηγόρευε δὲ τὰ ἐν αὐτῷ ὡς τὴν μετὰ Ῥωμαίων εἰρήνην ἀσπάζονται καὶ πρόθυμοι ταύτῃ συνθέσθαι ἔϊσιν, οὐ μόνον δὲ ἄλλ', εἰ γε βούλονται, καὶ γαμικὸν ποιῆσαι συνάλλαγμα.

λ'. Τὸν τοιοῦτον οὖν μοναχόν ὁ βασιλεὺς ἀποδεξάμενος ἀσμένεστατα, παρευθὶ ἀπέστειλε μετὰ δρόμωνος ἐν Μεσημβρίᾳ τὸν μοναχὸν Θεοδόσιον τὸν Ἀβούρη καὶ Κωνσταντίνον βασιλικὸν κληρικόν τὸν Ῥόδιον, τὰ εἰς εἰρήνην συλλαλῆσαι τοῖς Βουλγάροις. Οἱ δὲ παραγενόμενοι καὶ τὰ εἰκότα συλλαλήσαντες ἐξῆλθον ἅμα Στεφάνῳ Βουλγάρῳ διὰ ξηρῶς. Ὅπισθεν δὲ αὐτῶν κατέλαθε καὶ Γεώργιος ὁ Σουρσουβούλος. Καὶ παραγενόμενοι ἐν Κωνσταντινουπόλει τὴν εἰρήνην ἐποιήσαντο, καὶ συνάλλαγμα μετὰ τοῦ βασιλέως ποιῆσαι ἤτήσαντο. Θεασάμενοι δὲ τὴν θυγατέρα Χριστοφόρου Μαρίας καὶ μεγάλως ἐπ' αὐτῇ ἀρεσθέντες ἔγραψαν τῷ Πέτρῳ διὰ τάχους παραγενέσθαι, σύμφωνα ποιήσαντες πρότερον περὶ τῆς γεγονυίας εἰρήνης.

λα'. Ἀπεστάλη δὲ Νικήτας μάγιστρος ὁ συμπένθηρος Ῥωμανοῦ βασιλέως ὑπαντῆσαι καὶ ἀγαγεῖν Πέτρον μέχρι τῆς πόλεως. Τοῦ Βουλγάρου οὖν Πέτρου καταλαβόντος, τριήρους ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἰεκόσ ἐν Βλαχέρναις παρεγένετο καὶ τὸν Πέτρον ὡς αὐτὸν ἀφικόμενον ἰδεάσατό τε καὶ καθησπάσατο. Ἐπεὶ δὲ ἀλλήλοισ τὰ εἰκότα συγκωμῆσαν, ὑπογράφονται τὰ τε σύμφωνα τῆς εἰρήνης καὶ τὰ γαμικὰ συνάλλαγματα, μετολαβούντος ἐν τούτοις καὶ συντηρῶς διευθετουόντος τὰ μεταξὺ Ῥωμαίων τε καὶ Βουλγάρων τοῦ πρωτοβεστιαρίου Θεοφάνους.

λβ'. Ὁγδόη δὲ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς ἐξῆλθεν ὁ

27. Sub id tempus horrendus in Thracesium themate existit terræ motus, usque ac terrificus terræ hiatus, ita ut plura prædia et ecclesiæ cum hominibus absorpta sint.

904 28. Maii mensis vigesima septima, indictione quinta decima, moritur Symeon Bulgariae princeps, Petrum filium suum, quem ex secunda uxore sua Sursubulis sorore sustulerat præficiens principem, quem et Sursubulem Symeon suorum liberorum scripsit tutorem. Michaellem ex prioris uxore susceptum detondit monachum : Joannes et Benjamin Petri fratres adhuc Bulgariae stola ornabantur.

29. Circumvicinæ igitur gentes, tum scilicet Chrobati tum reliqui, audita Symeonis morte Bulgaros bello incessere statuebant. Fame vero cum ingenti locustarum copia Bulgarorum gentem graviter premente, cum aliarum gentium irruptionem formidabant, tum præcipue Romanorum in se impetum metuebant. Secum itaque deliberantes adversus Romanos copias educunt, ac Macedoniam infestis signis petunt, Romanis, ut par est, incipientes metum. Tum ubi didicere fore ut Imperator Romanus in eos verteret impetum, una Petrus Georgiusque monachum quemdam Calocyrim nomine, genere Armeniacum, aurea instructum bulla occulte mittunt. Bullæ tenor hic erat, pacem se amplecti cum Romanis, et ut illam componant, promptis animis esse; neque id modo, sed et nuptiarum fœdera, dum illis adlubeat, cum Romanis se esse inituros.

30. Istiusmodi itaque monacho placidissime recepto, continuo Imperator Theodosium Abucem monachum 905 et Constantinum Rhodium, clericum palatinum, cum Bulgaris in Mesembria de pace collocuturos emisit. Qui cum venissent ac colloquio habito rem commode tractassent, terra iter habentes Petro Bulgaro illis comite rediere. Post hos etiam Georgius Sursubulus subsequutus est; cumque in urbem venissent, pacem inierunt ac cum imperatore pacisci petierunt. Conspectaque Maria Christophori filia, ejusque plurimum specie formaque oblectati, Petro, ut quam celerrime veniret, scripsere, cum initæ pacis pacta ante percussissent.

31. Missus vero est et Nicetas magister, Romani Imperatoris consocer, qui obviam iret ac Petrum ad urbem usque duceret. Petrus itaque Bulgarus cum venisset, conscensa Romanus Imperator triforme Blachernas petit, ac ibi Petrum ad se venientem et vidit et osculo salutavit. Inter se vero de presentibus negotiis collocutis, subscriptionibus monita rataque habita pacis pariter nuptiarumque fœdera, Theophane protovesitario in omnibus quasi sequestro, ac solerter Romanus inter Bulgarosque negotium dirigente.

32. Octavo autem mensis Octobris cgressus pa-

VARIÆ LECTIONES.

²¹ ἔτι καὶ οἱ Βούλγαροι μετὰ χρυσαφίου ἐβούλλυναν τὰς γραφάς, margo P.

triarcha Stephanus cum Theophane protovestiario et Maria Christophori filia universoque senatu, ad sanctissimæ Dei Genitricis ad Pegas, Petrum Mariamque benedixit, et nuptiales coronas eorum capitibus imposuit, sponsam **906** comitantibus Theophane protovestiario et Georgio Sursubulo. Instructa vero sumptuosa ac præmagnifica mensa, cunctisque ad nuptiarum solemnibus rite splendideque peractis, Theophanes protovestiarius una cum Maria Christophori imperatoris filia in urbem reversus est. Tertio autem a nuptiis celebratis die Romanus imperator in Pagarum exsensione magnificum paravit convivium, sericis aulæis convestita machina. Quo loco epulatus Romanus imperator cum Petro Bulgario necnon Constantino genero ac Christophoro filio. Bulgariis porro etiam atque etiam obstinatis animis adnitentibus ut priore loco Christophorus ac tum Constantinus faustis cminibus atque vocibus imperatorum more acciperetur, eorum Romanus imperator enixe flagitatis annuit, ac quod petierant exstitit.

33-34. Tum vero omnibus nuptiarum expletis solemnibus et gaudiis, ac cum jam Maria cum Petro viro suo in Bulgariam esset profectura, ad Hebdomum usque a parentibus una cum Theophane protevestiario deducitur. Ibi cum Petro epulati, quod in discessus procinctu erat, puellæ circumfusul copiosas fundunt læcrymas, quantas par erat, qui charissimo pignore continuo privandi erant; generumque suum exosculati, atque ejus manibus deposita filia ac contradita, in regiam revertuntur. Maria viri Bulgari manibus tradita, gaudio mista et tristitia, in Bulgariam iter habebat. Dolorem faciebat quod amantissimis parentibus, **907** quod regiis ædibus, quod necessariorum affiniumque consuetudine destituebatur; rursusque gaudio erat quod viro regi locata Bulgarorumque domina esset consalutata. Ibat itaque splendidas sibi exportans opes ac omnigenas, eaque suppellectili instructa quæ et numerum excedat.

35. Tunc vero etiam a Melitene ad Romanum imperatorem legati advenere pacis fœdera pactaque offerentes. Nec multo post etiam Aposalath ducum strenuissimus nobilissimusque ac locupletissimus, ex Melitene venerunt; magnificeque convenienti honore ac cultu a Romano suscepti percussoque pacis fœdere ad sua redierunt. Indeque sociis adlecti ac fœderati adversus tribules suos Agarenos cum Romanis ad bella proficiscebantur, ac triumphî specie cum iisdem captivos suos ducentes (mirando sane spectaculo et inaudito, impiorumque Saracenorum afflictarum rerum indicio) urbem ingrediebantur. Mortuo autem Aposalatho, viro prudente ac sapiente, Melitenenses pacem dissolvere. Iterum igitur adversus eos proficiscuntur Legionum domesticus Joannes Crocoas cum cohorti-

A πατριάρχης Στέφανος ἄμα Θεοφάνει ⁸⁸ πρωτοβεστιαρίῳ καὶ Μαρίας τῆ τοῦ Χριστοφόρου θυγατρὶ καὶ πάσῃ τῇ συγκλήτῃ εἰς τὸν ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τὸν τῆς Πηγῆς, καὶ εὐλόγησαν Πέτρον τε καὶ Μαρίαν, καὶ τοὺς νυμφικούς στεφάνους ταῖς αὐτῶν ἐπέθηκαν κεφαλαῖς, παρανυμφεύοντος Θεοφάνους πρωτοβεστιαρίου καὶ Γεωργίου Σουρσοβούλου. Λαμπρὰς δὲ καὶ πολυτελοῦς γενοῦσας τραπέζης, καὶ πάντων τῶν εἰθισμένων τοῖς γάμοις φαιδρῶς ἐπιτελεσθέντων, εἰσῆλθεν Θεοφάνης πρωτοβεστιαρίος ἄμα Μαρίας τῆ θυγατρὶ τοῦ βασιλέως Χριστοφόρου ἐν τῇ πόλει. Τῇ δ' ἐπὶ τοῦ γάμου ἡμέρᾳ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς εὐωχίαν λαμπρὰν ἐν τῇ τῶν Πηγῶν ἀποβάθρᾳ τοῦ βασιλικοῦ δρόμωνος, περιχοσμησας αὐτὴν ὑφάσμασι σηρικοῖς. Ἐνθα συνεισιτάθη Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς Πέτρῳ Βουλγάρῳ ἄμα Κωνσταντίνῳ γαμβρῶ καὶ [P. 584] Χριστοφόρῳ υἱῷ. Τῶν δὲ Βουλγάρων ἔνστασιν οὐ μικρὰν ποιησαμένων πρότερον εὐφημισθῆναι Χριστοφόρον, εἶθ' οὕτως Κωνσταντίνον, ὑπέβη τῇ ἐνστάσει τούτων ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς, καὶ γέγονεν ὅπερ ἠτήσαντο.

B λγ'-λδ'. Ἐπειδὴ δὲ πάντα τὰ ἐπὶ τοῖς γάμοις συνετελέσθησαν, ἐμελλε δὲ Μαρία ἔδει τὴν πρὸς Βουλγαρίαν σὺν τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς Πέτρῳ ὁδὸν ὀδεύειν, οἱ ταύτης γονεῖς μέχρι τοῦ ἑβδόμου συνεξήλθον αὐτῇ ἄμα Θεοφάνει πρωτοβεστιαρίῳ, καὶ συνεσιταθέντες ἐκείσε Πέτρῳ, ἐπειδὴ ἔμελλον ἀπαίρειν, περιχυθέντες τῇ θυγατρὶ καὶ πολλὰ καταχέαντες δάκρυα καὶ ὄσα εἰκόσ ἐπὶ στερήσει σπλάγγχνου περιποθήτου, τὸν τε αὐτῶν γαμβρὸν ἀσπασάμενοι καὶ ταύτην ταῖς αὐτοῦ χερσὶ παραθέμενοι ἐν τοῖς βασιλείοις ὑπέστρεψαν. Μαρία δὲ Βουλγαρικαῖς παραδοθεῖσα χερσὶ τὴν ἐπὶ Βουλγαρίαν ἀπῆει, χαίρουσά τε ἄμα καὶ λυπομένη, λυπομένη μὲν ἐφ' οἷς γονέων φιλάτων ἐστέρηται καὶ βασιλείων οἴκων καὶ συνηθείας τῶν γένει προσοικούντων ⁸⁹, χαίρουσα δὲ ὡς βασιλεῖ προσηρμόσθη ἀνδρὶ καὶ δέσποινα Βουλγάρων προσηγορεύθη. Ἀπῆει τοίνυν πλοῦτον ἐπικομιζομένη λαμπρὸν καὶ παντοδαπὴ καὶ σκευὴν ἀναριθμητον.

C λε'. Τότε δὲ καὶ πρέσβεις πρὸς τὸν βασιλεῖα Ῥωμανὸν ἐκ τῆς Μελιτηνῆς παρεγένοντο, εἰρηνικά; σπονδὰς ἐπὶ τὸ ποιῆσαι πάκτα παρέχοντες. Μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ Ἀπόχαψ ὁ τοῦ Ἄμερ ἔγγονος, ἀμητρᾶς ὢν Μελιτηνῆς, καὶ ὁ Ἀποσαλάθ στρατηγός, εὐγενέστατος καὶ πλούσιος ὢν, ἐκ Μελιτηνῆς παρεγένοντο. Ἀποδεχθέντες οὖν μεγάλως μετὰ τῆς προσηκούσης τιμῆς παρὰ Ῥωμανοῦ καὶ σύμφωνα εἰρήνης ποιήσαντες ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια. Ἐκτοτε δὲ συνεξεστράτευσον τοῖς Ῥωμαίοις κατὰ τῶν ὁμοφύλων Ἀγαρηνῶν, ἐν τε τοῖς ἐπικείοις συνεισήρχοντο τοῖς Ῥωμαίοις ἐν τῇ πόλει, αἰχμαλώτους ἄγοντες Ἀγαρηνοῦς ὅπερ ἦν θαυμαστὸν καὶ παράδοξον δεῖγμα τῆς τῶν ἀθέων Ἀγαρηνῶν δυστυχίας. Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἀπόχαψ, ἀνδρὸς φρονίμου καὶ συνετοῦ καὶ δυνατοῦ, διέλυσαν τὴν εἰρήνην οἱ τὴν Μελιτηνὴν κατοικοῦντες. Ἐκστρατεύουσιν οὖν κατ' αὐτῶν πάλιν ὁ

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁸ Θεοδώρου P. ⁸⁹ προσηκόντων p. 257 b.

τε δομῆστικος τῶν σχολῶν Ἰωάννης ὁ Κροκόας⁸⁷ μετὰ τῶν θεμάτων καὶ τῶν ταγμάτων καὶ ὁ Μηλίας⁸⁸ μετὰ τῶν Ἀρμενίων, καὶ πολλὰς προνομίας καθ' ἑκάστην ποιούμενοι, καὶ ταῖς συνεχέσιν ἐπιδρομαῖς αἰχμαλωτίζοντες τοῦτους, καὶ ληΐζοντες, εἰς τοσαύτην στένωσιν τὴν Μελιτηνὴν περιέστησαν [P. 583] ὥστε αὐτὴν συντομώτατα ἐκπορθῆσαι καὶ ἕως ἐδάφους καταστρέφαι, οὐ μόνον δὲ ταύτην, ἀλλὰ καὶ τὰς ὁμόρους αὐτῇ πόλεις καὶ χώρας πολυφόρους τε οὖσας καὶ πιστάτας καὶ ἄλλας⁸⁹ πολλὰς παρέχειν προσόδους. Ταύτην οὖν τὴν⁹⁰ Μελιτηνὴν εἰς κουρτωρίαν ἀποκαταστήσας ὁ βασιλεὺς πολλὰς χιλιάδας χρυσοῦ καὶ ἀργυρίου ἐκτίθεν δασμοφορεῖσθαι ἐτησίως πεποίηκεν.

λς'. Κατηγορήθη δὲ Νικήτας μάγιστρος καὶ πενθερός Χριστοφόρου βασιλέως ὡς ὑποτιθέμενος αὐτῷ κατὰ τοῦ ἰδίου γενέσθαι πατρὸς καὶ τῆς βασιλείας αὐτὸν ἐξεῶσαι. Τοῦτον οὖν ἐξαγαγόντες τῆς πόλεως ἀπέκτειραν μοναχὸν, ὑπερορίσαντες ἐν τῷ αὐτοῦ πρᾶσταίῳ.

λζ'. Μηνὶ δὲ Ἰουλίῳ ἡ', Ἰνδικτιῶνος ς', Στέφανος ὁ πατριάρχης τελευταῖ, ποιήσας ἔτη β' καὶ μῆνας ια'. Δεκεμβρίῳ δὲ μηνὶ ιδ' ἄγουσι Τρύφωνα μοναχὸν ἐν τῷ Ὀψικίῳ μονάζοντα, ἐπ' εὐλαβείᾳ καὶ ἀγίῳ τι μάρτυροῦμενον, καὶ χειροτονοῦσι πατριάρχην ἐπὶ γρόνῳ βῆτῳ⁹¹, μέχρις ἂν εἰς μέτρον ἡλικίας φθάσῃ Θεοφύλακτος ὁ τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ υἱός, ὃν ἐμελλὸν πατριάρχην χειροτονεῖν Κωνσταντινουπόλεως.

λη'. Εἰκάδι δὲ πέμπτη τοῦ αὐτοῦ μηνὸς χειμῶν ἀφόρητος γέγονεν, ὥστε κρυσταλλωθῆναι τὴν γῆν ἐπὶ ἡμέρας ρκ'. Ὅθεν καὶ γέγονε μέγας λιμὸς τοῖς πώποτε γενομένοις ὑπερβαλλόμενος, καὶ θάνατος ἐκ τοῦδε πολὺς, ὡς μὴ δύνασθαι τοὺς ζῶντας ἐκκομίζειν τοὺς τεθνεώτας. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς τὴν ἀπόρρητον⁹² ἐκείνην βίαν κατανοήσας, ἀξίαν τῆς αὐτοῦ συμπαθοῦς καὶ ἐλεήμονος φύσεως πρόνοιαν ἐποίησατο, πολλὰς ἐλεημοσύνας τὴν ἐκ τοῦ λιμοῦ παραμυθησάμενός ἐνδειαν· ἀνέφραξέ τε θυρίσι καὶ σανιδώμασι τὰς τῶν ἐμβόλων στοάς, ὡς μὴ τὴν χιόνα καὶ τὸ ψυχρὸν ἐκείθεν ἐπεισιέναι τοῖς πένησι. Τότε καὶ τὰς λεγομένας ἀρκλας ἐν πᾶσι κατασκευάσας τοῖς ἐμβόλοις, ἀργυρῶν τε κατὰ μῆνα τοῖς ἐν ταύταις κατακειμένοις πένησι διδοσθαι διετάξατο, καὶ τὰ μηνιαῖα τριμίσια ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, ἀργύρου ἐγκυχαρχμένου χιλιάδας ιβ'. Οὐ μόνον δὲ ταῦτα ἡ συμπαθῆς ἐκείνη ψυχὴ διευπώσατο τῶν πενήτων προσουμένη, ἀλλὰ καὶ καθ' ἡμέραν τρεῖς αὐτῷ συνεσθίειν πένητας διετάξατο, οἳ καὶ ἀνὰ ἐν ἐλάμβανον νόμισμα. Τετράδι δὲ καὶ παρασκευῆ τρεῖς πένητες μοναχοὶ συνήσθιον, τὸ τετυπωμένον λαμβάνοντες νόμισμα ἕκαστος. [P. 586] Ὅπερ δὲ ἐν τοῖς μοναστηρίοις εἰσθῆαι γίνεσθαι, ὥστε ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἐσιτιάσεως ἀνάγνωσιν γίνεσθαι, τοῦτο καὶ αὐτὸς ἐποίησε, διελπῆν ἑαυτῷ καὶ τοῖς δαιτυμόσι τὴν τράπεζαν πα-

bus et legionibus, Meliasque Armeniis præfectus. Hi multas quotidie agentes prædas, assiduisque excursionibus totam late regionem populantes ac captivos ducentes, in tantas Melitenem adegerunt angustias ut brevissimo tempore ipsam expugnaverint ac solo tenuis æquaverint. Nec eam modo, sed et circumvicinas urbes atque oppida et regiones feracissimas opimasque, ac quæ multos proventus exhibeant. Hanc igitur Melitenem imperator in curatoriam redigens (alii provinciam dicant), multa eruit auri argentique millia.

56. Delatus vero criminis est Nicetas magister ac Christophori imperatoris socer, ut qui rebellandi adversus patrem eumque solio deturbandi auctor ille fuisset. Quocirca urbe ejectum monachum detonderunt, exsillii in suburbano suo damnatum.

57. Mensis Julii die decima octava, indictione sexta, moritur Stephanus patriarcha, cum ei muneris præfuisset annos duos menses undecim. Mensis autem Decembris quarta decima, Tryphonem adducunt in Opsicio monachum, virum religiosus moribus a sanctitate probatum, ordinantque patriarcham ad certum tempus, donec scilicet Theophylactus Romani filius maturæ ætatis annos attingeret, quem patriarcham Cpolititanum præfeturum erant.

58. Ejusdem mensis die vigesima quinta gravissima sæviti et intolerabilis hiems, adeo ut dies 120 terra gelu concreta obrigerit. Hoc gelu subsecuta famæ, quanta ante nunquam exstiterat; exque illa crebræ adeo mortes ut nec ferendis mortuis vivi sufficerent. Porro Romanus imperator tantam vim mali, et quam nulla verborum vis explicare possit, considerans, convenientem pro tenera sua benignaque in miseros indole curam eis adhibuit, larga eleemosynarum præbitione famis indigentiam solans. Porticuum quæque spatia fenestris tabulatisque obstruxit, ne per ea nix frigusque in pauperes grassaretur. Tum eas quoque quas vocant arculas ac projecturas in cunctis porticibus construxit; nummumque argenteum egonis illis jacentibus quot mensibus erogari præcepit; menstrua quoque trimisia per ecclesias pauperibus jussit distribui, argenti signati duodecim millia. Neque hæc solum misericordiæ pronus ejus animus pauperumque liberalis provisor constituerat, sed et tres quotidie pauperes secum comedere voluit, qui singuli nummos singulos eleemosynæ ritu acciperent. Quarta autem feria et parasceve tres egenos monachos mensæ socios adhibebat, qui et ipsi constitutum nummum singuli accipiebant. Quodque in monasteriis ritu legitimo servatur, ut inter comedendum

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁷ Κουρκοῦας p. 257 d. ⁸⁸ Μελίας p. 258 a. ⁸⁹ ἄλλας οἷας recte p. 258 b. ⁹⁰ τὴν om. P. ⁹¹ στ. μείωσαι χειροτονίαν Τρύφωνος πατριάρχου ἐπὶ βῆτῳ χρόνῳ. maigo P. ⁹² ἀφόρητον p. 258 d.

lectio habeatur, hoc et ille præstabat, sibi ipse et convivis duplicem apponens mensam, ut tum corpus consueto cibo aleretur, tum anima doctrinarum voluptate oblectaretur. Quibus ille diligenter attendens animum, spiritu mentis compunctus, lacrymarum large fontes emittebat.

910 39. Ejus vero fidem erga monachos, quos præsertim sanctitas ac religio claros reddiderat, quanta fuerit, quis possit enarrare? Eorum nemo in conspectum veniebat, cui actus suos cum multis lacrymis non exponeret. Cum autem fide devotissimus ac summe orthodoxus esset, urbis omnes ecclesias pellucidis subtili stamine repletis cerearumque ac lampadum copia splendide exornabat, ac decorabat. Sed et monachis in montibus, tum nempe Olympo tum Cymina, et quem vocant Petram auream, et Barachi monte, nullo unquam tempore destitit annua stipendia mittere eorumque res curare ac eis prospicere; quique inter illos actionis cultu ac contemplatione spectabiles essent, ad se accersere, eorumque precum suffragia decerpere. Nec id modo, sed et religiosa exercitatione inclusis, et qui se angustissimis tuguriolis velut carcere abdidissent, cunctis denique monasteriis statutas annonas subministrare non cessabat. Has velut e multis paucas viri virtutes eleemosynasque percurrimus.

40. Petro autem Bulgaro Joannes frater cum aliis Symeonis proceribus struxit insidias. Deprehensis illis, Joannes quidem verberibus emendatus in carcere includitur; reliqui acerbis suppliciiis subacti sunt. Horum Romanus imperator a Petro certior factus Joannem monachum **911** (eum qui rector exstiterat) mittit, prætextu quidem redimendi captivos, re ipsa vero ut Joannem caperet et Byzantium duceret; quod et ita contigit. Quippe cum Joanne navem ingressus a Mesembria in urbem venit. Nec multo post projecto monachi habitu, cum uxoris amplexu quæreret, imperator illi ædes assignavit multaque omnino prædia contulit; uxorem quoque ex sua ipsius Armeniacorum patria ei locavit, atque in Cæsaris domo præmagnifice nuptias fecit, ductoribus sponsæ Christophoro imperatore ac Joanne monacho exrectore.

41. Mensis Martii die secunda, qui in foro, columnis illic ordine erectis, Cosmites impositus erat, decidit ac viros sex occidit. Magnum quoque ac formidabile in fori porticu excitatum incendium, haud procul a templo sanctæ Deiparæ, adeo ut pars illa fori quam cerarii et quam pelliarii artifices occupant, ad Psichas usque igni absumpta sit.

42. Mortuus autem est Christophorus imperator mense Augusto, indictione quarta, Romano

Α ρατιθείς, ὥστε τὸ μὲν σῶμα τρέφεσθαι τῇ συνήθει τροφῇ, τὴν δὲ ψυχὴν τῇ καταλλήλῳ τῶν λόγων ἐπεντροφᾶν ἦδονῇ, οἷς ἐκεῖνος ἐπιμελῶς προσέχων τὸν νοῦν κατενόσσετο τὴν ψυχὴν καὶ πολλὰς δακρῶν ἤφειε πηγὰς.

λθ'. Τὴν δὲ πίστιν ἣν ἐκέκτητο πρὸς πάντας μὲν μοναχοὺς, μάλιστα δὲ τοὺς ἐπὶ ἀγιοσύνη διαβοήτους καὶ εὐλαθείᾳ τὶς ἂν διηγήσαιτο; Οὐκ ἐθέσατο γὰρ ποτε μοναχὸν ἀρετῆς ἀντεχόμενον, ᾧ τινι τὰς ἑαυτοῦ πράξεις σὺν πολλοῖς οὐκ ἐξηγόρευσε δάκρυσιν. Πιστότατος δὲ ὦν καὶ ὀρθοδοξότατος πάσας τὰς τῆς πόλεως ἐκκλησίας πέπολις διαφανίσι καὶ φωταγωγίαις λαμπραῖς κατεκόσμη καὶ κατεφαιδύρηνεν. Ἄλλὰ καὶ τοῖς ἐν τοῖς ὄρεσι μοναχοῖς, τῷ τε Ὀλύμπῳ καὶ τῷ Κυμνῷ ⁶⁵ καὶ τῇ Χρυσῇ κατονομαζομένη πέτρᾳ καὶ τῷ τοῦ Βαραχίου ⁶⁶ ὄρει, οὐ διέλειπεν ἐτησίους βόγας ἐξαποστέλλων ⁶⁷, καὶ φροντίζων τούτων καὶ προνοούμενος, καὶ τοὺς ὄνομαστοὺς ἐπὶ πράξει καὶ θεωρίᾳ μετακαλούμενος; ὡς αὐτὸν, καὶ τῶν εὐχῶν αὐτῶν τὰς εὐλογίας τραγῶν. Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ τοῖς διὰ τὸν Θεὸν ἐγκλείστοις καὶ ἑαυτοῦς ἐν στενωτάτοις οἰκοῖς καθείρξασι καὶ πᾶσι τοῖς μοναστηρίοις τὰς ἐτησίους βόγας, ἃς διειτύπωσεν, οὐ διέλειπεν ἐπιχορηγῶν. Ταῦτα ὡς ἐκ πολλῶν ὀλίγα τῶν ἀπέφρων αὐτοῦ κατορθωμάτων καὶ ἐλεημοσυῶν διεξήλωμεν.

μ'. Πέτρῳ δὲ τῷ Βουλγάρῳ ἐπέθετο Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ μετὰ καὶ ἐτέρων μεγιστάνων τοῦ Συμεῶν καὶ φωραθέντων αὐτῶν ὁ μὲν Ἰωάννης τύπτεται καὶ ἐγκλείεται φυλακῇ, οἱ δὲ λοιποὶ τιμωρίαις οὐ ταῖς τυχοῦσαις ὑποβάλλονται. Ταῦτα δὴλα ποιήσαντος Πέτρου τῷ βασιλεῖ Ῥωμανῷ, ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς τὸν μοναχὸν Ἰωάννην, ὃς ἐγεγόνει βαίκτηρ, προφάσει μὲν ὡς ποιήσασθαι ἀλλάγιον τῶν κρατουμένων αἰχμαλώτων, τῇ δὲ ἀληθείᾳ κατασχεῖν Ἰωάννην καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀγαγεῖν. Εἰσελθὼν γὰρ ἅμα τῷ Ἰωάννῃ ἐν πλοίῳ ἀπὸ Μεσημβρίας ἦλθεν ἐν τῇ πόλει καὶ μετ' οὐ πολὺ τούτου τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἀποβρίψαντος καὶ γυναῖκα ἐπιζητήσαντος, δέδωκεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς οἶκον καὶ κτήματα πάμπολλα καὶ γυναῖκα ἐκ τῆς αὐτοῦ πατρίδος τῆς τῶν Ἀρμενιῶν ὀρμωμένην, γάμον τε λιμπρὸν ἐν τῇ τοῦ Καίσαρος οἰκίᾳ πεποίηκεν, Χριστοφόρου βασιλέως καὶ Ἰωάννου μοναχοῦ, τοῦ γεγονότος βαίκτηρος, παρανυμφεύσαντων.

[P. 587] μα'. Μαρτίῳ δὲ μηνὶ ἡμέρᾳ β' κοσμήτης ἐπεσεν ἐν τῷ φόρῳ ἐκ τῶν στοιχηδῶν ἱσταμένων ⁶⁸ ἐκεῖσε κλοσιν ἐπιχειμένων, καὶ ἀπέκτεινεν ἄνδρα; ζ'. Γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμὸς μέγας καὶ φοβερὸς εἰς τὸν τοῦ φόρου ἔμβολον, πλησίον τοῦ ναοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ὥστε κατακαῆναι τὰ τε κηροπωλεῖα καὶ τὰ γουνάρια τοῦ φόρου μέχρι τῶν Ψυχῶν.

μβ'. Ἐτελεύτησε δὲ Χριστοφόρος ὁ βασιλεὺς μηνὸς Λύγούστου, Ἰνδικτιῶνος δ', πολλὰ κοψαμένου

VARIE LECTIONES.

⁶⁵ Κυμνῷ p. 259 d. ⁶⁶ Βαραχίου ib. ⁶⁷ Legebatur, ἐξαποστέλλειν. ⁶⁸ imo τῶν τοῖς στ. ἱσταμένοις Cf. p. 260 d.

αὐτὸν τοῦ πατρὸς, ὡς ἤδη εἰς γῆρας αὐτοῦ ἔληλα-
κότος καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ εἶναι νηπίων ὄντων. Καὶ
ἐπέθη τὸ λείψανον αὐτοῦ ἐν τῇ ῥηθείᾳ μονῆ τοῦ
πατρὸς αὐτοῦ.

μγ'. Κατήγαγον δὲ καὶ Τρύφωνα πατριάρχην Αὐ-
γούστῳ μηνί, τὸν ῥητὸν χρόνον τελέσαντα, ἰνδικτιῶ-
νος γ'. Καὶ ἀπελθὼν ἐν τῇ ἰδίᾳ μονῇ τελευτᾷ, χη-
ρευσάσης τῆς Ἐκκλησίας χρόνον ἓνα καὶ μῆνας ε'
διὰ τὸ τῆς ἡλικίας ἀτελεῖς Θεοφύλακτου υἱοῦ Ῥωма-
νοῦ βασιλέως· αὐτὸν γάρ, ὡς εἴρηται, ἐμίλλε πα-
τριάρχην ἀποκαθιστᾶν.

μδ'. Βασιλεῖος δὲ τις Μακεδῶν πλάνος, Κωνσταν-
τίνου Δουκά λαυτὸν εἶναι ἐπισημίσις, πολλοὺς μεθ' **B**
ἑαυτοῦ συνεπήγετο. Οὗτος κρατηθεὶς ὑπὸ Ἐλεφαν-
τίνου τουρμαρχοῦ ἐκ τοῦ Ὀφικίου ὄντος ἤχθη ἐν
Κωνσταντινουπόλει, καὶ ὑπὸ τοῦ ἐπάρχου τῆς μιᾶς
ἀλλοτριουταί χειρὸς. Εἶτα καιροῦ λαβόμενος κατα-
λαμβάνει πάλιν τὸ Ὀφίκιον, καὶ χεῖρα χαλκῆν ἀντὶ
τῆς κοπίσης προσαρμοσάμενος καὶ σπάθην ὑπερ-
μεγέθη κατασκευασάμενος ἤγετο πλανῶν αὐθις τῶν
ἀγυρτευόντων πολλοὺς, ὡς αὐτὸς εἶη Κωνσταντίνος
ὁ τοῦ Δουκῶς· οὗς καὶ συνεφελκόμενος μεγάλην κατὰ
Ῥωμανίας ἀνταρσίαν κινεῖ. Καὶ φρούριον κατα-
σχῶν ὁ Πλατεῖα πέτρα κατονομάζεται, πᾶν εἶδος
ἐδωδῖμων ἐν τούτῳ ἀπέθετο· ἀφ' οὗ ἐξορμῶν ἐλεηλά-
τει καὶ τοὺς παρατυχόντας προενόμευεν. Ἀποστεί-
λας οὖν ὁ βασιλεὺς στρατὸν κατ' αὐτοῦ αὐτὸν τε **C**
συνέλαβεν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. Ὅν καὶ ἀγαγόντες ἐν
τῇ πόλει ἀνέκρινάν τε καὶ πολλὰς πληγὰς ἐπέθε-
σαν, τοῦ τοὺς στασιώτας, εἴ τινες εἶεν, εἰπεῖν. Ὁ
ἐξ πολλοῦς τῶν ἐν τέλει ἐσυκοφάντει ψευδῶς ὡς συν-
δότης αὐτῷ. Μῆδὲν δὲ ἀληθῆ κατ' αὐτῶν λέγειν ἐξ-
ελεγχθεὶς ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ πυρὸς παρανάλωμα
γίνεται.

με'. Χειροτονεῖται δὲ πατριάρχης ὁ πολλάκις
ῥηθείς τοῦ βασιλέως υἱὸς Θεοφύλακτος, Φεβρουαρίου
β', ἰνδικτιῶνος ζ', τοποτηρητῶν [P. 588] ἐκ Ῥώμης
ἐλθόντων καὶ τόμον συνοδικὸν ἐπιφερομένων περὶ
τῆς αὐτοῦ χειροτονίας διαγορεύοντα· οἱ καὶ τῷ πα-
τριαρχικῷ θρόνῳ τοῦτον ἐνίδουσιν.

μς'. Ἡ δὲ εἰρημένη τοῦ βασιλέως· Ῥωμανοῦ ἐγ-
γόνῃ Μαρία, ἡ γυνὴ Πέτρου βασιλέως Βουλγαρίας,
ἐν τῇ πόλει εἰσῆλθε τοῦ τὸν Ἰβιον πατέρα καὶ τὸν
πάππον αὐτῆς ἐπισκέψασθαι. Τελευταῖον δὲ μετὰ
παίδων εἰσῆλθε τριῶν, ἡδὴ τοῦ πατρὸς αὐτῆς Χρι-
στοφόρου τελευτήσαντος. Πλοῦτον οὖν παρὰ τοῦ
πάππου λαβοῦσα πολὺν καὶ ἐντίμον ἐντίμως ὑπ-
έστρεψε.

μζ'. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ υἱῷ Στεφάνῳ
γυναῖκα ἡγάγετο, θυγατέρα οὖσαν Γαβριηλίου, ἐγγό-
νην δὲ Κατακύλα, Ἄνναν ὀνόματι. Ἄμα δὲ τῷ νυμ-
φικῷ στεφάνῳ καὶ ὁ τῆς βασιλείας αὐτῷ στέφανος
ἐπετέθη.

μη'. Ἐγένετο δὲ ἐκστρατεία πρώτη τῶν Τούρκων
κατὰ Ῥωμαίων ἰνδικτιῶνος ζ', Ἀπριλλίῳ μηνί· οἱ

A patre illius funus ingenti luctu planctuque pro-
secuto, quippe ejus, jam vergente illi ætate, li-
beri adhuc pueri essent ac minuscula ætate. Depo-
situs illius cadaver in patris sui monasterio, cujus
in superioribus meminimus.

43. Sed et Tryphonem patriarcham mense Au-
gusto, indictione 912 tertia, expleto jam sta-
tuto tempore, gradu moverunt; abiensque in sua
monasteria factis concedit, Ecclesia pastore vidua
manente annum unum menses quinque, quod
Theophylactus Romani imperatoris filius nondum
matura satis ætate esset: ipsum enim pater,
uti dictum est, constituerat patriarcham præ-
ficere.

44. Basilius quidam Macedo impostor, Constan-
tinum Ducem se esse jactans, multos sibi adjun-
xit. Hic ab Elephantino tribuno Opsiciano captus
inque urbem adductus a prefecto altera manu
truncatus est. Postmodum vero occasionem na-
ctus ad Opsicium redit; æreamque sibi manum
aptans ejus loco quæ excisa erat, ingentemque
gladium fabricans, multos iterum circumfora-
neos ac nebulones seducens sic vagabatur, velut
qui Constantinus Ducis filius esset. Iterum ita-
que contracta manu magnam adversus rem Ro-
manam conflat rebellionem; oppidoque munito
potitus, cui nomen Lata petra, omnisque ge-
neris in eo annona reposita, inde erumpens cir-
cum vicinam religionem populabatur lateque præ-
das agebat. Missis itaque imperator adversus eum
copiis tum ipsum cepit, tum qui illi socii erant.
Inductum in urbem judicio sistunt; atque ad
questiones adhibito, et ut socios prodant, multas
plagas imponunt: qui multos procerum, quasi
sibi adhæsisent, per calumniam defert. Convictus
vero nihil eis veri criminis objicere, ad Amastriani
igni combustus est.

913 45. Quem vero sæpius dixi, imperatoris
filii Theophylactus patriarcha ordinatur, Fe-
bruarii mensis die secunda, indictione sexta,
cum adessent ex Roma vicarii, tumumque syn-
odalem de illius tractantem ordinatione in-
ferrent; qui et in patriarchali sede eum collo-
cavere.

46. Quin dicta quoque Romani imperatoris neptis
Maria, Petri Bulgariae principis uxor, in urbem
ingressa est patrem avumque invisura. Postremo
tandem venit tres secum liberos adducens, cum
jam Christophorus ejus pater vivis exemptus es-
set. Multis itaque præclarisque avi munificen-
tia donata divitiis honorifice domum reversa
est.

47. Romanus vero imperator Stephano filio uxo-
rem locat Gabriellis filiam, Catacylæ neptim, Annam
nomine; ac cum nuptiali serto Augustalis etiam
corona illi imposita est.

48. Contigit vero prima Turcorum adversus
Romanos expeditio mense Aprili, indictione

septima. Hi ad urbem usque excurrentes cunctos per Thraciam obvios præda abegere. Missus itaque Theophanes patricius protovestiarius imperiique administer ac princeps senatus, ut pacem cum eis componeret captivosque reciperet. Porro Theophanes **914** admiranda prudentia ac sagacitate illis usus cuncta ex voto confecit, multam ex illis eo nomine laudem ac admirationem consecutus. Quando et Romanus imperator, quanta magnificentia et humanitate præstaret, manifestum fecit, nullis sumptibus parcens, solum ut liberarentur captivi.

49. Locavit vero Romanus imperator Constantino filiorum natu minimo uxorem Helenam, Adriani patricii filiam, stirpis Armeniacæ; qua et defuncta mensis Februarii die altera alteram ei Theophanem nomine nuptiam tradidit.

50. Junii mensis undecima, indictione quinta decima, Russi instructa classe ad decem navium millia adversus Byzantium navigarunt. Missus vero est cum trimibus et celocibus, quotquot in urbe exstabant, Theophanes patricius subadjuva et protovestiarius; instructaque et parata classe, jejunii ac lacrymarum apprime præsidio munitus, Russos operiebatur, navale cum eis certamen commissurus. Cumque illi jam venissent ac Phare propinquassent, ipse ad Euxini fauces stationem habens, in loco quem Hierum vocant (ac si templum dicas) repente in eos impressionem fecit. Primus itaque sua ipse occurrens celoce cum Russicarum navium aciem dissolvit, tum plerasque præparato igne **915** Græco incendit, reliquias in fugam vertit. Quem pone secutæ naves reliquæ ac triremes hostium penitus aciem fudere; ac plures quidem navium cum vectoribus profundo mersere, multos straverunt, plurimos vivos ceperunt. Quæ cladi superstites fuere reliquiæ, ad Orientalem plagam, ad locum Sgora dictum trajecerunt. Ibi Bardas quoque patricius missus cum equitum delecta manu ad hostium iter terra intercipiendum, in eorum cohortem satis numerosam, ad pabulandum aliaque necessaria ad Bithyniæ pertes missam, incidit, ingentique eam strage fudit et internecone delevit. Sed et Joannes magister Crocoas ac legionum domesticus cum Asiatico omni exercitu præsto fuit, multosque Russorum a reliquo agmine alios alio divulsos offendens sustulit, ita sane ut ejus aggressionis metu in suis se navibus adunata classe continerent, nec usquam excurrere auderent.

51. Hi porro ingentis maximaque mala pertraverunt, cum necdum illos Romanæ copiæ junxissent. Nam Stenum omne, quod vocant, igne vastarant. Ex illis quos captivos ceperant, alios

A καὶ καταδραμόντες μέχρι τῆς πόλεως ἐλήψαντο πᾶσαν Θρακίαν ψυχὴν. Ἀπεστάλη οὖν ὁ πατρικίος Θεοφάνης ὁ πρωτοβεστιάριος καὶ παραδυναστεύων μετ' αὐτῶν ποιῆσαι ἀλλάγιον, ὅς καὶ θαυμασίως καὶ συνετῶς αὐτοὺς μετελθὼν ὥσπερ ἠθούλετο καταπράξατο, πολλὰ παρ' αὐτῶν ἐπὶ τῇ φρονήσει καὶ εὐβουλῇ ἐπαινεθεὶς τε καὶ θαυματοειδῆς ὅτε καὶ τὸ μεγαλόψυχον αὐτοῦ καὶ φιλόανθρωπον ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἐπεδείξατο, μηδενὸς φεισάμενος χρήματος πρὸς τὴν τῶν αἰχμαλώτων ἀνάβρυσιν.

μθ'. Ἠγάγετο δὲ γυναῖκα ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς τῷ τελευταίῳ αὐτοῦ υἱῷ Κωνσταντίνῳ ἐκ γένους τῶν Ἀρμενικῶν, τοῖνομα Ἐλένην, τοῦ πατρικίου Β' Ἀδριανοῦ θυγατέρα· ἧς καὶ τελευτησάσης Θεβρουαρίῳ μηνί, Ἰνδικτιῶνος β', ἑτέραν τοῦτοῦ συνέσειξε.

ν'. Ἰουνίῳ δὲ μηνί ια', Ἰνδικτιῶνος ιε', κατέπλευσαν οἱ Ῥῶς κατὰ Κωνσταντινουπόλεως μετὰ πλοίων χιλιάδων δέκα. Ἀπεστάλη δὲ κατ' αὐτῶν μετὰ τριηρῶν καὶ δρομώνων, ὅσα καὶ ἔτυχον ἐν τῇ πόλει, ὁ πατρικίος Θεοφάνης ὁ παραδυναστεύων καὶ πρωτοβεστιάριος· καὶ τὸν τε στόλον προεστρεπίσας τε καὶ ἐτοιμασάμενος, καὶ νηστεια καὶ δάκρυσιν ἑαυτὸν κατοχυρώσας ὡς μάλιστα, τοὺς Ῥῶς προσεδίχετο, καταναυμαγῆσαι αὐτοὺς μέλλων. Ἐπεὶ δὲ κέλινο κατέλαβον καὶ πλησόν τοῦ Φάρου ἐγένοντο, οὗτος πρὸς τῷ τοῦ Εὐξείνου πόντου στόματι παρεδρεύων ἐν τῷ Ἱερῷ λεγόμενῳ ἀθρόον τοῦτοισ ἐπέθετο. Καὶ δὴ πρῶτος τῷ οικείῳ δρόμῳ διεκπλεύσας [P. 589] τὴν τε σύνταξιν τῶν Ῥωσιακῶν πλοίων διέλυσεν καὶ τῷ ἔσκευασμένῳ πυρὶ πλείστα κατέφλεξεν, τὰ δὲ λοιπὰ ἐτρέψατο εἰς φυγὴν, ὡς ἀκολουθῶν καὶ οἱ λοιποὶ δρόμονες καὶ αἱ τριήρεις ἐπεκδραμοῦσαι τελείαν εἰργάσαντο τὴν τροφήν, καὶ πολλὰ μὲν πλοῖα κατέδυσαν αὐτανδρα, πολλοὺς δὲ κατέτριψαν, πλείστους δὲ ζῶντας συνέλαβον. Οἱ περιλειφθέντες οὖν εἰς τὸ τῆς Ἀνατολῆς μέρος εἰς τὰ Σγῶρα ⁶⁶ λεγόμενα καταπλεύουσιν. Ἀπεστάλη δὲ τότε καὶ Βάρδας ὁ Φωκάς διὰ γῆς μετὰ ἱππέων ἐγκρίτων παρατρέχειν αὐτοὺς. Καὶ δὴ τούτων σύνταγμα Ἰκανὸν ἀποστειλάντων πρὸς τὰ τῆς Βιθυνίας μέρη ὥστε τὰ πρὸς τροφήν καὶ τὴν ἄλλην χρεῖαν αὐτοῖς πορίσασθαι, περιτυχῶν τῷ τοιοῦτῳ συντάγματι ὁ εἰρημένος Βάρδας ὁ Φωκάς κακῶς τούτους διέθηκεν, τρεψάμενος καὶ κατασφάξας αὐτούς. Κατῆλθε δὲ τηνικαῦτα καὶ Ἰωάννης μάγιστρος καὶ δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ Κροκάς ⁶⁷ μετὰ πάντος τοῦ τῆς Ἀνατολῆς στρατεύματος, καὶ τούτων πολλοὺς διέφθειρεν, ἀποσπάδας τῆδε κάκεισε καταλαμβάνων, ὥστε συσταλέντας αὐτοὺς δεῖε τῆς αὐτοῦ ἐπιθέσεως μένειν ἀθρόως ἐπὶ τὰ οικεῖα πλοῖα καὶ μηδ' αὐτῶν διατρέχειν κατατολμᾶν.

να'. Πολλὰ δὲ καὶ μέγιστα κακὰ οὗτοι διεπράξαντο πρὸ τοῦ τὸ Ῥωμαϊκὸν στρατεύμα καταλθεῖν. Τὸ τε γὰρ Στενὸν λεγόμενον ἅπαν ἐνέπρησαν, καὶ οὗς συνέλαβαν αἰχμαλώτους τοὺς μὲν ἀνεσταύ-

VARIAE LECTIONES.

⁶⁶ Σγῶρα p. 263 b. ⁶⁷ Κουρκούας id.

ρουν, τοὺς δὲ τῆ γῆ προσεπαττάλευον, τοὺς δὲ ὡσπερ σκοποὺς ἰσθῶντες βέλεσι κατετόξευον ὅσους δὲ τοῦ ἱερατικοῦ κλήρου συνελάμβανον, ὀπισθεν τὰς χεῖρας δεσμοῦντες ἤλους ἰσίδηροὺς κατὰ μέσης τῆς κεφαλῆς αὐτῶν κατεπήγνυον πολλοὺς τε ἀγίους ναοὺς τῷ πυρὶ παραδεδιώκασιν. Χιμῶνι δὲ ἤδη ἐνισταμένου, καὶ τροφῆς ἀποροῦντες, τό τε ἐπελθὼν στράτευμα δεδιότες τὰς τε ναυμαχοῦντας τριήρεις, ἐβουλεύσαντο τὰ οἰκεία καταλαβεῖν. Καὶ δὴ λαβεῖν τὸν στόλον σπουδάζοντες, Σεπτεμβρίῳ μηνί, ἐ' Ἰνδικτιῶνος ἀντιπλεῦσαι ὠρμηκότες ἐπὶ τὰ Θρακίῳ μέρη παρὰ Θεοφάνους πατρικίου ὑπηγηθήσαν· οὐ γὰρ ἔλαθον τὴν αὐτοῦ ἐγρηγορωτάτην καὶ γενναίαν ψυχὴν. Εὐθὺς οὖν δευτέρα ναυμαχία συνάπτεται, καὶ πλείστα πλοῖα ἐπόντωσεν καὶ πολλοὺς τούτων ἀπέκτεινεν ὁ εἰρημένος ἀνὴρ. Ὀλίγοι δὲ μετὰ τῶν πλοίων περισωθέντες καὶ ἐν τῇ τῆς Κοίλης περιπεσόντες ἀκτῇ νυκτὸς ἐπιλαθούσης ἐφυγον. Θεοφάνης δὲ ὁ πατρικίος μετὰ νίκης λαμπρᾶς καὶ τῶν μεγίστων ὑπέστρεψεν τροπαίων, καὶ ἐντίμως καὶ μεγαλοπρεπῶς ὑπέδεχθη καὶ παρακοιμώμενος ἐτιμήθη.

[P. 590] νβ'. Ἐπεὶ δὲ ὁ ῥηθὴς Ἰωάννης μάγιστρος ὁ Κροκάς ἄριστός τις ἐγένετο τὰ πολεμικὰ, πολλὰ τε καὶ μεγάλα ἀνέστησε τρόπαια, καὶ τὰ Ῥωμαϊκὰ ἐπλάτυνεν ὄρια, πλείστας τε πόλεις ἐπόρθησεν τῶν Ἀγαρηῶν διὰ δὲ τὸ περιφανὲς τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀρετῆς ἠβουλήθη ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς εἰς τὸν αὐτοῦ ἐγγονον Ῥωμανόν, τὸν ἐκ τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τὴν τούτου θυγατέρα ἀναλαβεῖν. Φθόνου δὲ αὐτῷ τῆς τοιαύτης ἔνεκεν ὑποθέσεως παρὰ τῶν λοιπῶν βασιλέων κινήθη ἔκπιπται τῆς ἀρχῆς, δομέστικος δὲ ἀντικαθίσταται ὁ πατρικίος Πανθήριος, συγγενὴς ὢν τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ.

νγ'. Ἰνδικτιῶνος α', Ἀπριλίῳ μηνί, ἐπῆλθον πάλιν οἱ Τοῦρκοι μετὰ πλείστης δυνάμεως. Ὁ δὲ πατρικίος Θεοφάνης ὁ παρακοιμώμενος ἐξελθὼν σπονδὰς εἰρηνικὰς ἐποίησε μετ' αὐτῶν, ὁμήρους τῶν ἐμφανῶν ἀναλαθόμενος· ἐξ οὗ καὶ συνέβη ἐπὶ χρόνοις ε' τὴν εἰρήνην διαφυλαχθῆναι.

νδ'. Δευτέρας δὲ Ἰνδικτιῶνος ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς Πασχάλιον πρωτοσπαθᾶριον καὶ στρατηγὸν Λογγιβαρδίας πρὸς τὸν ῥῆγα Φραγγίας Οὐγωνα ἔξ-ἀπέστειλε, τὴν αὐτοῦ θυγατέρα ἐπιζητῶν εἰς νύμφην Ῥωμανῷ τῷ υἱῷ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου· ἦν καὶ ἀναλαθὼν ὁ εἰρημένος Πασχάλιος μετὰ πλοῦτου πολλοῦ ἐν τῇ πόλει ἀνήγαγεν. Γέγονε δὲ ὁ γάμος Σεπτεμβρίῳ μηνί Ἰνδικτιῶνος γ'. Ζήσασα ἔτη ε', ἠτελεύτησεν ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς αὐτοκρατορίας Κωνσταντίνου τοῦ αὐτῆς πενθεροῦ.

νε'. Ἀνέμου δὲ βιαίου σφόδρα καταπνεύσαντος Δεκεμβρίῳ μηνί, οἱ λεγόμενοι ἐν τῷ Ἰπτικῷ δήμοι

A terræ configebant, alios velut ad metam erectos jaculorum imbre impetebant. Quotquot sacerdotalis ac clericalis militiæ deprehendebant, iis retro vinctis manibus per medium caput clavos ferreos adigebant. Multas sacrarum ædium subjecta flamma combusserunt. Inguente vero jam hieme, et cum eos necessarius commeatus deficeret, dum terra exercitus in se impetum ac navale prælium timent, domum reverti constituerunt. Ac sane classem latere dum student, mense Septembre, indictione quinta decima, ad Thraciæ portus transfretare aggressi, quem dicebam, Theophanem patricium obviam habuere. Neque enim viri solertissimum ac pervigilem animum unaque fortissimum sefellerunt. Mox igitur navalis denuo pugna committitur; plurimæque hostium submersæ naves, multi occisi, ejus Marte, quem dicebam, viri. Pauci cum navibus cladi subducti inque Cœles asperum litus evecti ingruente nocte fuga evaserunt. Theophanes vero patricius cum insigni victoria maximisque tropæis reversus honorifice ac magnifice suscipitur, ac accubitoris dignitate ornatur.

52. Quia vero dictus Joannes magister Crocoæ præstantissima virtute bello fulserat, multaque ac magna erexerat tropæa, atque Romani imperii fines late protulerat, plurimasque Agarenorum urbes everterat, quodque viri illustrissima virtus esset, cogitaverat Romanus imperator 917 ut ejus filium Romano nepoti ex Constantino filio uxorem ascisceret. Conflata vero hinc viro reliquorum Augustorum invidia, officio movetur. Hujus porro loco domesticus constituitur Pantherius patricius, Romani imperatoris propinquus.

53. Indictione prima, mense Aprili, rursus Turci cum ingentibus copiis Romanæ ditionis fines invaserunt. Egressus vero Theophanes patricius accubitor pacis cum eis sædus percussit acceptis obsidibus ex illustrioribus. Hincque adeo contigit in annos quinque pacem induciasque servari.

54. Secunda porro indictione Romanus imperator Paschalius protospatharius ac Longobardiæ ducem ad Hugonem misit Franciæ regem, ejus filiam Romano Constantini generi sui filio sponsam exquirens; quam et assumens, quem dixi, Paschalius cum multa supellectile atque opibus in urbem induxit. Celebratæ nuptiæ, mense Septembri, indictione tertia. Vixit cum viro annos quinque; tumque vivis exemptus est, cum Constantinus illius socer ipse summus imperator esset unusque rerum potiretur.

55. Mense autem Decembri, valido concitato vento atque turbine, 918 qui in foro ex adværo

VARIÆ LECTIONES.

¹¹ Οὐγωνα p. 267 d.

regii solii erecti sunt, sic dicti, demi corruerunt, subjectosque gradus et marmora et intercolumnia contriverunt. Anni autem vertente circulo, eodem ipso mense, Romanum imperatorem ejus filii aula dejecerunt.

56. Edessena autem civitate, in qua venerandi Christi effigies linteo expressa erat, a Romano exercitu obsessa et ad extremas angustias redacta miserunt oppidani ad Romanum imperatorem oratores rogantes solvi obsidionem, ejus muneris gratiæ sacram Christi sic expressam effigiem se daturus polliciti; hujusque ipsius muneris vicem ex suis vinctos illustriores recipere petebant, bullaque aurea eam eis præstari fidem ut non amplius Romanæ copiæ Edessenam regionem devastarent. Quod et factum est. Missa itaque sacra effigie ac sudario, jamque haud procul Byzantio, Theophanes patricius et accubitor ad Sagarim fluvium egressus cum cereorum splendido apparatu congruoque cultu et canticis illi obviam processit; mensisque Augusti quinta decima cum illo in urbem intravit, imperatore in Blachernis constituto, ubi et effigiem devote adoravit. Postridie vero ad Auream portam exierunt tum imperatoris duo filii, Stephanus et Constantinus, tum illius gener Constantinus 919 cum Theophylacto patriarcha, debitoque honore susceptum sacrum pignus, universo senatu præeunte maximaque ce^reorum atque lampadum silva prælucente, adusque sanctæ Dei sapientiæ templum pedibus detulere, atque illic adoratione mysticoque cultu acceptum in palatium intulere.

57. His vero diebus monstrum quoddam ac portentum Armeniacum in urbem invectum est, pueri scilicet duo coherentes, uno utero effusi, aliis membris omnibus corporis integri, a ventriculi tamen ore et intra pubem inter se concreti, atque vultibus obversis. Hi diu in urbe versati; ac cum omnes ceu immane quoddam portentum oculis usurparent, Romanus imperator velut malum quoddam omen ea expulit. Cum autem solus jam Constantinus rerum potiretur, iterum ingressi sunt. Uno autem ex eis mortuo, periti: quidam medici cohærescentem emortuam partem subtili arte putavere, fore sperantes ut illo remedio aliter incolumis servaretur; qui tamen ipse triduo superstes obiit.

58. Romanus porro imperator, uti a nobis in superioribus dictum est, cum erga monachos omnes fidem plurimam haberet cultumque iis adhiberet, præ reliquis tamen eximieque Sergium virum monastica institutione præclarum observabat. Erat hic magistri Cosmæ frater 920 Photii patriarchæ nepos, animi ingenuitate quam carnali cognatione nobilior. Ad summam enim virtutem scientiamque evaserat, ut nec utra præstaret discerni facile posset; sic nimirum accurate omni que perfectione utramque excoluerat. Florebat in eo inter alia dis-

κατέπεσον, οἱ ἀπεναντίας τοῦ βασιλικοῦ θρόνου ἐτύχανον, καὶ συνέτρεψαν τὰ τε ὑποκάτωθεν αὐτῶν βάρηρα καὶ τὰ στήθεα λεγόμενα. Χρόνου δὲ περικυκλεύσαντος τῷ αὐτῷ μηνὶ τὸν βασιλεῖα Ῥωμανὸν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τοῦ παλατίου κατήγαγον.

νς'. Τῆς δὲ πόλεως Ἐδέσης, ἐν ἣ τὸ τοῦ Χριστοῦ τίμιον ἔκμαγειον ἀπέκειτο, παρὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ πολιορκουμένης στρατεύματος καὶ εἰς ἀνάγκην μεγίστην περισταμένης, ἀπέστειλαν οἱ ταύτης οἰκητορες πρὸς τὸν βασιλεῖα Ῥωμανὸν διαπρεσβευόμενοι τὴν πολιορκίαν λυθῆναι, τὸ τοῦ Χριστοῦ ἅγιον ἔκμαγειον παρέχειν ἐπαγγειλάμενοι. Ὑπὲρ τῆς τοιαύτης δὲ χάριτος δεσμίους ἤτησαντο τῶν ἐμφανῶν ἀπολαβεῖν, χρυσόβουλλά τε λαβεῖν ὥστε τὴν τούτων χώραν μηκέτι παρὰ τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ληϊζεσθαι· ὁ δὲ [P. 591] καὶ γέγονεν. Τοῦ δὲ ἁγίου ἔκμαγειου ἀποσταλέντος καὶ ἦδη τῇ Κωνσταντινουπόλει πλησιάζοντος, Θεοφάνης ὁ πατρικίος καὶ παρακοιμώμενος ἐν τῷ ποταμῷ Σαγγάρῳ ἐξελθὼν ὑπήντησεν αὐτῷ μετὰ φωταγωγίας καὶ τῆς δεούσης τιμῆς καὶ ὕμνωδίας. Καὶ τῇ ε' τοῦ Αὐγούστου μηνὸς σὺν αὐτῷ ἐν τῇ πόλει εἰσῆλθον, τοῦ βασιλέως ἐν Βλαχέρναις ὄντος κακαῖ αὐτὸ προσκυνήσαντος. Τῇ δὲ ἑπαύριον ἐξῆλθον ἐν τῇ Χρυσῇ πόρτῃ οἱ τε τοῦ βασιλέως δύο υἱοὶ Στέφανος τε καὶ Κωνσταντῖνος καὶ ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ Κωνσταντῖνος σὺν τῷ πατριάρχῃ Θεοφυλάκτῳ καὶ μετὰ τῆς δεούσης τοῦτο ἀναλαβόντες τιμῆς, τῆς συγκλήτου πάσης προπορευομένης καὶ φωταγωγίας μεγίστης προαγούσης, μέχρι τοῦ ἁγίου ναοῦ τῆς Ἁγίας τοῦ Θεοῦ Σοφίας περὶ διεκόμισαν, καὶ προσκυνηθὲν ἐκεῖσε ἐν τῷ παλατίῳ ἀνήγαγον.

νζ'. Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις Ἀρμένιόν τι τέρας τῇ πόλει ἐπεδήμησεν, παῖδες συμφυεῖς ἀβρηνες ἐκ μιᾶς προελθόντες γαστρὸς, αἷοι μὲν καὶ ἀρτιοὶ πάντα τὰ μέλη τοῦ σώματος, ἀπὸ δὲ τοῦ στόματος τῆς γαστρὸς καὶ μέχρι τῶν ὑπογαστρίων συμπεφυκότες καὶ ἀλλήλοις ὑπάρχοντες ἀντιπρόσωποι. Οἱ ἐπὶ πλείστον τῇ πόλει ἐνδιατρίψαντες, καὶ ὅπῃ πάντων ὡς ἐξαισίαν τι τέρας ὀρώμενοι, τῆς πόλεως ὡς πονηρὸς τις οἶωνος ἐξηλάθησαν. Ἐπὶ δὲ τῆς μονοκρατορίας Κωνσταντίνου πάλιν εἰσῆλθον· ἐπεὶ δὲ ὁ ἕτερος αὐτῶν ἐτεθνῆκει, ἰατροὶ τινες ἐμπειροὶ τὸ συγκεκολλημένον μέρος διέτεμον εὐφωῶς, ἐλπιδὶ τοῦ τὸν ἕτερον ζῆσεσθαι, ὃς τρεῖς ἡμέρας ἐπιδεδιούσας ἐτελεύτησεν.

νη'. Ὁ δὲ Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, ἐν πᾶσιν μοναχοῖς πίστιν ἐκέκτητο ἄμετρον, διαφερόντως δὲ ἐτίμα καὶ ὑπερεσέβητο Σέργιον τὸν ἐν μονασταῖς διαλάμποντα, ὃς ἀδελφὸς μὲν τοῦ μαγίστρου ὑπῆρχε Κοσμᾶ, ἀνεψιὸς δὲ τοῦ πατριάρχου Φωτίου· ὃν πλεόν τῆς σαρκικῆς εὐσυγγενείας ἢ κατὰ ψυχὴν ἐτίμα εὐγένεια. Ἀρετῆς γὰρ εἰς ἄκρον καὶ γνώσεως ἤλασεν, ὡς δυσχερὲς εἶναι διακρίνειν ποτέρῳ μᾶλλον ἐπλεονέχτει· οὕτως εἰς ἄκρον ἐκατέραν ἐξήσκησεν. Ἐπήνθει τε αὐτῷ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ τῆς διακρίσεως χάρισμα καὶ τὸ χάριεν τοῦ

VARIÆ LECTIONES.

⁹¹ συγγενείας, p. 269 b.

ἤθους καὶ τὸ μέτριον τοῦ φρονήματος. Οὐ γὰρ ἀνέσπα
τάς ὄφρυς ὡς οἱ νῦν σοφοί, οὐδὲ ἀλαζών τις ἐρέκει
καὶ ὑπερήφανος, ἀλλὰ τὸν λόγον μὲν εἶχε γλυκύτερον
μέλιτος ἀποστάζοντα, τὸ ἤθος δὲ πάγιον καὶ σταθε-
ρόν, [P. 592] ταπεινὸν δὲ τὸ φρόνημα. Τοῦτον δὲ τὸν
ἀσπίδιστον ἀδιαλείπτως μεθ' ἑαυτοῦ εἶχεν ὁ βασιλεὺς,
κανόνα ὄντως καὶ στάθμην τὸν αὐτοῦ βίον ἀεὶ ρυθμι-
ζοντα. Ὅς πολλὰ παρῆναι τῷ βασιλεὶ τῶν παίδων
ἐπιμελεῖσθαι καὶ μὴ ἀπαιδεύτους εἶναι εἰς πονηρίαν
ἐκκλίνοντας, μὴ ποτε αὐτοὺς πάθοι τὸ τοῦ Ἥλλ, τι-
μωρίαν ἐκ τῆς τῶν παίδων παρανομίας ἐκτίσας.

νθ'. Ἐπειδὴ δὲ τοῦ παλατίου τοῦτον οἱ παῖδες
κατήγαγον καὶ ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἐξώρισαν, πάλιν
τοῦτον εἶχε τῶν συμφορῶν παραμύθιον καὶ τῶν θλί-
ψεων ἀκεσώδυνον φάρμακον. Ὡς συνῆν τότε καὶ Πο-
λύευκτος μοναχὸς εὐλαθέστατος, καὶ αὐτὸς τὰ εἰκότα
παραμυθούμενος· ὃς τοῦ πατριάρχου Θεοφυλάκτου
τελευτήσαντος πατριάρχης ἐπὶ τοῦ βασιλέως Κων-
σταντίνου προχειρίζεται Κωνσταντινουπόλεως.

ξ'. Ἐπεὶ δὲ πολλοὶς τρόποις βούλεται ὁ θεὸς σώ-
ζειν τὸν ἄνθρωπον, συνεχώρησε καὶ τὸν βασιλέα Ῥω-
μανὸν ἀδοκῆτῳ περιπεσεῖν συμφορᾷ, ἵνα δι' αὐτῆς
σωφρονισθεὶς καὶ τῶν οικειῶν ἐν συναισθήσει παρα-
πτωμάτων γενόμενος σωτηρίας ἀξιοῦσθαι. Συνεχώρησε
γὰρ ἐπαναστῆναι αὐτῷ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Στέφανον,
ὡς περ ποτὲ Ἀβεσαλὸν ἐπανεστῆ τῷ οικεῖῳ πατρὶ
τῷ Δαβὶδ. Συμβούλοις οὖν οὗτος πρὸς τοῦτο χρησά-
μενος τῷ τε ἀπὸ μοναχῶν Μαρτιανῷ καὶ Βασιλείῳ τῷ
πρωτοσπαθαρίῳ τῷ Πετεινάκῃ καὶ Μανουῆλ τῷ
Κουρτίκῃ, συνειδόντων αὐτῷ καὶ τῶν ἄλλων βασιλέων,
τοῦτον τοῦ παλατίου κακῶς κατήγαγε καὶ ἐν τῇ
Πρώτῃ νήσῳ ἐξορίσας ἔχειρε μοναχῶν.

α'. Ὑπελείφθη οὖν αὐτοκράτωρ Κωνσταντίνος ὁ
τοῦτου γαμβρός· ὃς παρατυχὶς Βάρδαν τὸν τοῦ Φωκᾶ
τῆ τοῦ μαγίστρου ἀξία τιμήσας, χρόνῳ πολλῷ τὴν
ἐν πολέμοις ἀνδραγαθίαν ἐπιδειξάμενον, δομέστικον
ὡς σχολῶν προχειρίζεται, εἶτα Βασιλείον, ᾧ ἐπὶ κλην
Πετεινάκης, πατρίκιον καὶ μέγαν ἐταιρειάρχην. Τῷ
δὲ τοῦ γένους τῶν Ἀργυρῶν Μαρτιανῷ τὰ μοναχικὰ
ἐποδύσας πατρίκιον καὶ κόμητα τοῦ στάβλου πεποίη-
κεν, ὡσαύτως καὶ Μανουῆλ τὸν λεγόμενον Κουρτίκην
πατρίκιον καὶ δρουγγάριον τῆς βίγλης· οὐστίνας
τρεῖς οὐ μετὰ πολλὸν χρόνον ἢ τοῦ θεοῦ δικαία κρί-
σις, [P. 593] ὡς εἰς Χριστὸν Κυρίου παροινήσαντας
καὶ χεῖρας ἀδίκως ἐπιβαλόντας, τῆς βασιλείας ὄρεγο-
μενοι, μετῆλθεν· ἐπὶ καθοσιώσει γὰρ καταληφθέν-
τες ἑκάτεροι· αὐτῶν οἰκτίστῳ θανάτῳ τὸ ζῆν ἀπέρ-
ησαν. Τὰ δὲ περὶ αὐτῶν πλαυτέρᾳ τε καὶ ἐπεξερ-
ρατικώτερά ἐν τῇ προηγουμένῃ ἐξηγήσει ἐκθήσο-
ται.

β'. Μετὰ δὲ μ' ἡμέρας, τῆς κς' τοῦ Ἰανουαρίου
μηνός, ὑποπτέυσας Κωνσταντίνος τὸν τότε βασιλέα
Στέφανον καὶ Κωνσταντίνον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μὴ
ποτε κατ' αὐτοῦ τὰ ὅμοια πράξονταί, καὶ λογισάμε-
νος, ὅπερ ἦν εἶδος, ὅτι εἰ τοῦ ἰδίου πατρὸς οὐκ ἐφε-

cretionis donum morumque gratia, animi sensus
modestia. Neque enim supercilia attraherat, uti
nostrates sapientes in more positum habent, neque
vero arrogantem ac superbum præferebat, sed ser-
mo illi melle dulcior ex ore stillabat. Firma indoles
ac constans; sensus animi modestus ac humilis.
Hunc itaque virum inclytum imperator una secum
continuo habebat, ad cuius normam atque regulam
vitæ suæ rationes componeret. Monebat ille serio-
que hortabatur ut liberorum curam ageret, nec
indisciplinatos ad nequitiam declinare sineret, ne
idem atque Heli illi accideret, ac liberorum piacula
ipse lueret; quod et ita accidit.

59. Quod vero aula dejectum liberi in Protē in-
sulam relegaverant, hunc rursus calamitatem sola-
tium ac ærumnarum angustiarumque lenē levamen
habebat. Aderat etiam pariter Polyeyctus reverendis-
simus monachus, qui ipse perinde ac quem dice-
bam, Sergius, adversi casus molestiam convenien-
ter apteque leniebat. Hic postea Theophylacto
humanis exempto a Constantio imperatore patriar-
cha proventus est.

921 60. Quandoquidem autem Deus multis
modis salutem homini præstare constituit, Roma-
num imperatorem citra omnem expectationem in
calamitatem incidere permisit, ut is illa castigatus
ac de superioris vitæ delictis admonitus salutem
consequeretur. Permisit namque Stephanum filium
in eum insurgere, uti olim Absalom in Davi-
dem patrem suum. Mariani itaque exmonachi
Argiri, Basilique protospatharii Petinacis, nec-
non Manuelis Curticis consiliis abusus, consciis
etiam reliquis imperatoribus, patrem aula perperam
disturbavit, inque Prote insula relegatum monachi
ritu detondit.

1. Constantinus itaque Romani gener imperator
relictus est. Is confestim Bardam Phocæ filium ma-
gistri dignitate auctum, quippe longi temporis ex-
perientia bellicis facinoribus clara sæpius laude
functum atque probatum, legionum domesticum
præfecit. Tum Basilium, cui cognomen Petinaces,
patricium creat ac magnum hetæriarcham. Maria-
num Argyrorum stirpe satum, detracto monachi
habitu patricii decoratum infulis, comitem stabuli
facit. Similiter quoque Manuelem dictum Curticem
patricium et excubiarum drungarium; quos tres
viro, brevi interjecto tempore, iusta Dei ultio in-
secuta est, quod in Christum domini debacchati
essent ac inique in eum manus iniecissent, cum
scilicet imperandi libido eos incessisset. Majestatis
enim rei 922 peracti miserando prorsus exitu
horum quilibet vitam finire. Cæterum quæ ad illos
spectant fusius operosiusque exsequar, ubi ex pro-
fesso rem sum narraturus.

2. Post dies quadraginta, Januarii mensis die
septimo supra vigesimum, suspectos habens Con-
stantinus Stephanum imperatorem ejusque fratrem
Constantinum, ne quando in se quoque paria
attentarent; ac secum reputans, quod et par erat,

eos qui nec patri pepercissent haud sibi parcituros. A convivio acceptos jamque mensæ accumbentes, cum adhuc in ore cibus esset, per Tornicios, quos vocant, et Marianum patricium ac reliquos in remi paratos arripit, aulaque dejectos in vicinis urbi insulis clericorum ritu detondit.

3. Haud ita post, invisendi patris impetrata venia, in insulam Protē venere; quo inspecto monachi habitu, intolerabili luctu correpti sunt. Quibus pater collacrymatus ait: *Filios genui et exaltavi, ipsi vero spreverunt me*. Sic deinde relegati sunt, Stephanus quidem in Præconesum; a Præconeso Ithodum transtulerunt, inde Mitylenem. Constantinum vero Tenedum, indeque Samothraciam; ubi et rebellionem 923 molitus a custodibus necatus est. Michaelē Christophori imperatoris filium detractis imperialibus calceis clericum fecit.

4. Imperatore Romano in insula exsule, Theophylactus patriarcha et Theophanes patricius ac accubitor consilium inierunt, ut Romanum in aulam reducerent. Eoque cum ipso eomunicato consilio ac in sententiam pertracto, opportunum tempus captabant quo molitioni finem imponerent. Deprehensa autem conjuratione, delatisque Constantino imperatori, qui ejus auctores ac conscii forent, in eos animadvertit. Ac Theophanem quidem patricium exsilio relegavit; Georgium vero protospatharium ac pincernam, nec non Thomam primicerium verberibus subactos detonsosque ac per mediam urbem pompa traductos, ita in exsiliū misit.

5. Mense Decembri, indictione sexta, quidam insidias moliti sunt adversus Constantinum imperatorem, hoc consilio ut Stephanum imperatorem ex insula, ubi agebat, in palatium reducerent. Delata Constantino conjuratione per Michaelē, quem Diabolinum vocant, captis imperator qui conjurati essent, aliis nares auresque præscidit, alios intolerando verberum cruciatu exanimatos, asinisque impositos ac per mediam urbem ignominiose traductos exsilio relegavit.

924 9. Quinta decima Julii mensis, indictione sexta, moritur Romanus imperator, in insula quam Protē vocant. Ejus cadaver in urbem relatum, in illius depositum monasterio est.

σαντο, πῶς αὐτοῦ φείζονται, ἐστιάσας αὐτοῦς, ἤδη ἐν τῇ τραπέζῃ καθεζομένους, ἐτι τῆς βρώσεως οὐσης ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, ἀνήρπασαν τούτους οἱ τε λεγόμενοι Τορνίκιοι καὶ ὁ πατρικίος Μαρριανὸς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ πρὸς τούτο ἡτοιμασμένοι, καὶ τοῦ παλατίου καταγαγόντες καὶ ἐν ταῖς πλησιαζούσαις νήσοις αὐτοῦς περιορίσαντες κληρικούς ἀπέκειραν.

γ'. Μετ' ἄλιγον οὖν αἰτησάμενοι τὸν ἴδιον πατέρα θεάσασθαι ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ παρεγένοντο, καὶ τοῦτον ἐν τῷ μοναχικῷ σχήματι θεασάμενοι πένθει κατεσχέθησαν ἀφορήτῳ. Οἷς ἐπιδακρύσας ὁ πατήρ ἔφη· *Υἱὸς ἐγέννησα καὶ ἔψωσα, αὐτοὶ δὲ με ἠθέτησαν*. Εἰθ' οὕτως ἐξωρίσθησαν, ὁ μὲν Στέφανος εἰς Προικόνησον, ἀπὸ δὲ Προικονήσου εἰς Ῥόδον, ἀπὸ δὲ Ῥόδου εἰς Μιτυλήνην, ὁ δὲ Κωνσταντῖνος εἰς Τένεδον, ἐκεῖθεν εἰς Σημοθράκην, ἐν ἧ καὶ ἀνταρσίαν μελετήσας παρὰ τῶν αὐτῶν φυλασσόντων ἐσφάγη. Μιχαὴλ δὲ τὸν τοῦ Χριστοφόρου υἱὸν τὰ βασιλικὰ πέδιλα ἀφελόμενος κληρικὸν πεποίηκεν.

δ'. Ὄντος δὲ τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ ἐν τῇ νήσῳ, ὁ πατριάρχης Θεοφύλακτος καὶ Θεοφάνης ὁ πατρικίος καὶ παρακοιμώμενος βουλὴν ἐβουλεύσαντο ὥστε πάλιν ἐν τῷ παλατίῳ τούτῳ ἀγαγεῖν· ἦν καὶ αὐτῷ ἀνακοινωνησάμενοι καὶ παραπείσαντες τοῦτον, ἐκαιροσκόπουν πότε πέρασ τῇ τοιαύτῃ βουλῇ ἐπιθῶσιν. Ἐπεὶ δὲ τὰ τῆς βουλῆς ἐφωράθη καὶ κατεμνησθῆ Κωνσταντῖνῳ βασιλεῖ, τοὺς συνεργοὺς ταύτης ἠμύνητο· τὸν μὲν γὰρ πατρικίον Θεοφάνην ἐξώρισεν, τὸν δὲ πρωτοσπαθᾶριον καὶ πιγκέρην Γεώργιον καὶ θωμᾶν πριμικήριον δεῖρας καὶ κουρεύσας καὶ μέσον τῆς πόλεως θριαμβεύσας οὕτως ὑπερορίσῃ παρέπεμψε. ε'. Δεκεμβρίῳ δὲ μηνί, Ἰνδικτιῶνος ς', ἐπιβουλὴν τινεσ κατὰ τοῦ βασιλέως Κωνσταντῖνου ἐμελέτησαν, βουλόμενοι τὸν βασιλέα Στέφανον ἐν τῷ παλατίῳ ἐκ τῆς νήσου ἀγαγεῖν. [P. 594] Ταύτης οὖν μηνυθείσης τῆς ἐπιβουλῆς Κωνσταντῖνῳ διὰ Μιχαὴλ τοῦ Διαβόλινου λεγομένου, τοὺς ἐπιβούλους κρατήσας ὁ βασιλεὺς τῶν μὲν τὰς ῥίνας καὶ τὰ ὦτα ἀπέτεμεν, τοὺς δὲ δαρμῶν ἀφορήτῳ ὑπέβαλε, καὶ ὄνοις ἐπικαθίσας διὰ μέσης τῆς πόλεως ἐθριάμβευσε καὶ ἐξορίσῃ παρέπεμψε.

ς'. Πεντεκαιδεκάτῃ Ἰουλίῳ μηνί, Ἰνδικτιῶνος ς' Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ τελευτῆ· καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει διακομισθὲν ἐν τῇ αὐτοῦ ἀπέτεθη μονῇ.

Huc usque Francisci Combesii editio Scriptorum post Theophanem.

JOSEPHUS GENESIUS

NOTITIA

(FABRIC. *Bibliotheca Græca* ed. Harles, tom. VII, p. 530.)

Quem *Josephum Genesium* viri docti appellant, is ab uno memoratur Joanne Scylitze in proœmio *Historiæ*. Sed in ms. Scylitzæ distingui *Josephum ac Genesium*, notat Labbeus (a), ita, ut duo fuerint *historiæ* Cpolit. scriptores diversi, unus *Josephus Byzantinus*, et alter *Genesius Byzantinus*. At enim, ut, patria Byzantium fuisse *Genesium*, perquam est incertum, licet Byzantinam *historiam* scripserit, sic *Josephum* diversum a *Genesio* apud Scylitzen laudari, ægre mihi persuadeo. Quidquid vero sit, Lipsiæ in patria mea servatur in bibliotheca Paulina codex antiquus membranaceus Græcus *Historiæ Genesianæ*, jussu Constantini Porphyrogeniti compositæ, et res imper. quinque CPol. Leonis Armeni, qui a. Chr. 815 cœpit imperare, *Michaelis Balbi*, *Theophili*, filii *Michaelis*, et *Basilii Macedonis*, a. 889, Kal. Mart. defuncti, comprehendentis. Ex hoc cod. collegii Paulini bibliothecæ acad. Lipsiensis pagg. 77 in fol. constante, vir doct. Jo. Andreas Bosius jam pridem illius editionem parare se significavit in diatriba *De testimonio Flav. Josephi De Christo* (b). Apographum Bosianum cum brevibus Thom. Reinesii, quocum Bosius illud communicaverat, notis servatur Ienæ in bibl. publ. acad. cui libros suos ille moriens legavit, ex quo *Genesii* editionem deinde molitus fuit ejusdem acad. professor cel. Georgius Schubartus, ut memorant *Acta erudit.* Lips. a. 1685, p. 441. Aliud apographum cum iisdem Reinesii notulis servat bibliotheca senatus Lips. Novum etiam ac singulare studium *Genesio* in lucem proferendo impendit præclari vir ingenii et magnæ, supra ætatem, doctrinæ, Godfridus Wagnerus, Lipsiensis, pastor ad S. Joannis; sed, illo florentibus annis extincto, etiam ista spes (c) decollavit, ita ut palma hæc integra relicta sit viro præstantiss. Godfrido Oleario, qui scriptorem illum, ex eodem codice Paulino descriptum et versione ac notis a se illustratum, jam in scriniis habet, et proxime prælis commissurus est (d). Versus, quibus *Genesius* suos quinque Βασιλειῶν ἑβros Constantino Porphyrogenito offert, hi operi præliguntur:

Τὴν ἐξ ἱστορίας τελέσας βιβλίον ὡς ἐκέλευσας,
Αὐτοκράτορ, μελέταις καὶ καμάτοις μεγάλοις,
Ἐν σοὶ δῶρον ἔθηκα, ὅπως ἐγνωσμένον εἶη,
Ἐκ φιλοθεσποτίας συντεθέν Ἐκ τε πόθου.

Hos versus, a Wagnero cum Caveo communicatos, et ab eo vulgatos in parte altera *Histor. litter SS. EE.* ad a. 940, ita utcumque transtuli:

*Historiam, jussu quam, Cæsar magne, tuopte
Perfeci curis atque labore gravi,
Hanc tibi dona fero, notum sit ut omnibus, ista
Nutu scripta tuo, te cupiente legi.*

Leguntur et alii versus Olympii cujusdam ad voluminis calcem, qui mihi non videntur ad *Genesium* pertinere (e), sed ad Joannem quemdam, historicum, Scylitzæ itidem laudatum, et cujus opus fortasse olim *Genesio* in cod. Lips. ms. adhærebat, postea ab eo separatim periiit.

NOTÆ.

(a) Vide Labbeum in *Protreptico* ad *hist. Byz.* p. 41. Alius porro *Genesius*, cujus meminit Sidonius lib. IV, ep. 6. Alius *Genesius*, presbyter, scriptor Vitæ S. Genovefæ virginis, ut præteream *Genesios* martyres, quorum memoriam celebrant Latini 25 August. et 11 Octobr.

(b) Bosius *De testimonio Flavii Josephi*, Ien. 1675, cap. 2, pag. 24. *Theophanis Chronographiæ Augustanum codicem ante aliquot annos cum edito comparavimus, cujus ope eum scriptorem multo emendatorem, alicubi et pleniorum, completis, quibus passim fœdatus est, lacunis aliquot, una cum Georgio Syncello et utriusque continuatore, Genesio, huc usque inedito paucisque etiam eruditissimorum virorum viso notove dabimus aliquando, etc.* Descripsit ille *Genesium* a. 1652. FABR. *Add. Morhof. Poly. hist. litter.* I, cap. 7, 44, ubi plura, quæ Bosius eden-

da sibi proposuerat, opera memorantur. HARL.

(c) Quemadmodum et spes editionis *Genesii*, promissæ a Ludolpho Kustero.

(d) Nec tamen prosperum habuit eventum id consilium, licet Oleario excitato ab Oudino in singulari diss. *de adversa fortuna Josepho Genesio, historiæ Byzantinæ scriptori quoad operis editionem*, inserta ejus Commentar. de S. S. E. E. tom. II, p. 435. sqq. et emendatius, ephemeridibus. inscriptis, *Histoire critique de la Républ. des Lettres*; tom. XV, n. 5. Olearium, mortuum d. 10 Nov. 1715, act. 43, plura alia editurum fuisse, sed non perfecisse, tradit Grundmann. in *Miscell.* Lips. tom. II, p. 757 sq. HARL.

(e) Ab alia manu ascriptos fuisse hos, quos attulit Fabricius, et alios Olympii versus, notatur in ed. Veneta. HARL.

Λήστων ἀνὴρ ἄριστος, ὡς ἐγὼ κρίνω,
 Γεωργίου τε, φημί, καὶ Θεοφάνους
 Τῶν χρονογράφων, ὃ τε δὲ τοῦ βιβλίου (f) Πατὴρ
 Ἰωάννης σοὶ ταύτης, φιλοδαίμων (g)
 Ὁ τῶν προέδρων πρῶτος, ἀλλὰ καὶ θύτης
 Διοκαιοσαρείας, τῆς Ἀναζάρβης πάλαι (h).

*In optimis est optimus, me iudice
 (Georgium Theophanemque intelligo
 Chronographos) præsentis auctor et pater
 Libri Joannes, diligentium Deum
 Flos ille primus præsulum atque episcopus
 Diocæsareæ, dictæ Anazarbæ antea.*

Pro λοισθων (i) scripsi λήστων et in quarto versu pro φίλου δαιμόνων vel Eduardi Bernardi (i) φίλε δαιμόνων, malui φιλοδαίμωνων. Sane virum pium nemo Christianus facile vocabit φίλον δαιμόνων, facilius φιλοδαίμονα, pro φιλοθέω, licet et hoc rarissimum sit in Christianorum scriptis, cum δαίμονιον vocabulum in Novo Testamento semper de malis angelis accipiatur, quod ab Homero, Platone et aliis ethnicis scriptoribus passim ponitur pro diis. Hactenus FABRICIUS. Postea Steph. Berglerus ex eodem cod. Lips. descripsit Genesium Latineque vertit, ipso teste in epistola ad J. A. Fabricium, in hujus Vita, a Reizaro scripta, p. 225, ubi etiam animadvertit, apographum cod. esse in senatoria bibliotheca, factum a Bosio parum perite et satis negligenter; scriptorem vero esse horridum, incultum, iudicii egentem. Addidit in margine notas breviores, ut ineditum suo tempore e tenebris vindicaret ipse, vel J. Burcardo Menkenio opitularetur, qui illud, commentario a se illustratum, adiectis aliis CPolitanzæ historiæ scriptoribus, tanquam supplementum corporis Byzantini luci publicæ exponere statuerat, narrante Theoph. Sigefr. Bayero in Thes. epist. la Croziano tom. I, pag. 50. V. Burmanni 2, præf. ad Aristoph. Berglerianum pag. 8, sq. Burmanno enim, (quod quidem is reticet,) illud Berglerianum apographum donaverat Saxius, qui id Lipsiæ olim emerat; unde intelliges cel. Saxii verba in Onom. II, p. 149, id inutitili quadam liberalitate sua aliorum exulasse. Enimvero nec Berglerus nec Menkenius emisit opus in lucem. Contra posterior secundarium fortassis quoddam apographum Veneto operis redemptori transcribendum dedit; sed editor Venetus in præfata brevi Menkenii quidem liberalitatem prædicat, sed nihil addidit, nisi pauca illa, ut novo beneficio præclara ejus (Menkenii) in rempublicam litter. merita magis elucescerent: nihil igitur de codice ejusque apographo, nihil de studio et versione Bergleri; nihil de notis subjectis, quas omnes auctorem habere Berglerum, sibi ex ejus autographo patuisse tradit Burmannus. Quam oseitanter, quam turpiter egerit editor Venetus, plures jam docuerunt, atque Fr. Otto Menken. in Vita patris sui, præfixa illius dissert. academicis pag. 47. in nota graviter conquestus est, Venetum editorem patris Menkenii amplissimam præfationem, qua et Vitam Genesii et cod. ms. rationem enarraverat, prælo jam paratam, haud expectare; sed potius inornatum atque inutile opus prope- ranter extrusisse. Atque cel. Saxius l. c. Venetus, ait, operarum redemptor — hunc Genesium reliquis XXII. Historiæ Byzantinzæ scriptoribus, a se repetitis, sed multis contaminatum mendis, velut rude et inelegans corollarium, addidit Venetiis 1753, fol., qua de re Fr. Otto Menken. non modo in Vita patris sui, sed etiam in adnotatione ad litteras Guil. Cavei in Misc. Lips. novis vol. I, part. II, pag. 348 sq. editis, acerbè queritur, Josephus, inquit, Genesius, Byzantinus scriptor, in eo infelicissimus, quod post doctiss. tot virorum curas in impuras Venetorum manus incidit, unde miserrimum in modum deformatus ante paucos annos exiit. Vitiosissime autem typis Venetis descriptos esse, Andreæ Buttigii, diligentissimi olim bibl. Paulinzæ custodis — exemplum, quod penes me, ad codicis illius Lipsiensis fidem de- nuo castigatum, clarissime demonstrat. Hactenus Saxius.

NOTÆ.

- (f) Τῆς δὲ τῆς βίβλου exstat in ed. Veneta. HARL.
 (g) φίλε δαιμόνων in ed. Veneta. Ib.
 (h) Πάλαι abest ed. Veneta. Ib.
 (i) Λοισθος legitur in ed. Veneta. Ib.
 (j) V. Caveum l. c. et Act. erud. Lips. a. 1699.
 p. 160. Alter Oudinus emendat:

Λοιπῶν ἀνὴρ ἄριστος, ὡς ἐγὼ κρίνω,
 Γεωργίου τε φημί καὶ Θεοφάνους,
 Τῶν χρονογράφων, τήνδε τῆς βίβλου, Πάτερ,

Ἰωάννη σοὶ λάβε, φίλω καὶ δαιμόνων
 Ὁ τῶν προέδρων πρῶτος, ἀλλὰ καὶ θύτης
 Διοκαιοσαρείας τῆς Ἀναζάρβης (supple al).
*Residuum. vir optime, ut ego iudico,
 Georgiique dico atque Theophanis,
 Chronographorum, huncce librum, Pater,
 Joanni tibi accipe et amico cælitum,
 Qui proedrorum primus sed et sacerdos
 Diocæsareæ Anazarbæ es.*

PRÆFATIO CAROLI LACHMANI

(Ed. Bonn. anni 1851).

Genesisii historiae codex unus exstat Lipsiensis, paginarum 77, formæ maximæ, editio item una Veneta, a. 1753, cui addita est St. Bergleri interpretatio Latina et annotatio (vid. Fabric. Harlesii, vol. VII, p. 532). Mihi præter apographum editionis Venetæ imperitissime factum traditæ sunt E. Wunderi V. Cl. schedæ quibus editionem cum codice magna diligentia contulit. Hac collatione ita usus sum, ut editionis Venetæ errores raro indicarem (V), plerosque (erant autem pene innumeri) tacite corrigerem. Verba scriptoris satis accurate distinxî, emendare non satis potui: curavi tamen ut emendationis instrumentum paratum esset. Itaque codicis Lipsiensis scripturam (L), quoties ab ea recedendum esse videretur, ex editione Veneta vel ex Wunderi schedis annotavi: emendationes Bergleri, si probabiles essent, nomine ejus interdum sed raro adjecto (B), vel recepi vel commemoravi: meas tanti non facio, ut a Berglerianis distinguendas duxerim. Neutri nostrum injuriam fecerit qui omnia in quibus hæc editio a codice differt Berglero ascripserit. Hujus emendationes, quas quidem veras esse putarem, curavi ne iterum in ejus annotationibus ponerentur: annotationes cæteras tantum non omnes retinui et quantum fieri potuit emendavi: erant enim negligentissime expressæ. Earum pars sub textu vel interpretatione Latina posita erat: has ad loca sua revocavi; interpretationem correxi, sed ut satis haberem vitia graviora tollere.

Libros Genesisii cum plerique qui de eo locuti sunt quinque esse dixerint, sciendum est eum sane quinque βασιλείας pertractasse, sed a Michaele ad Basilium p. 113, ita transiluisse ut illius obitum et mores prope omitteret, non eadem ratione quam in tribus prioribus et in ipso Basilio secutus est.

Cæterum Genesisii nomen codici Lipsiensi præfixum esse traditur: Josephus Genesisius utrum ab Joanne Scylitza dictus fuerit, dubitatur. Sed in fine codicis Lipsiensis hæc scripta exstant, quæ ex editione Veneta (p. 62) exhibeo, nisi quod ibi legitur Λοῖστος, sed, ut Wunderus testatur, non recte.

Ab alia manu.

Λοῖσθος ἀνὴρ ἀριστος ὡς ἐγὼ κρίνω,
Γεωργίου τε, φημι, καὶ Θεοράνου,
Τῶν χρονογράφων. Τῆσδε τῆς βίβλου Πάτερ
Ἰωάννης σοὶ ταύτης, φίλε διζιμόνων,
Ὁ τῶν προέδρων πρώτος, ἀλλὰ καὶ θύτης
Διοκασσαρείας τῆς Ἀναζάρβης.

ΘΑΥΜΠΙΟΣ Ο ΘΑΥΜΟΣ

Λιμῶ τακῆση, βρωῖσις ὀρνέων ἔση
Ὅς ἐξέκαψας ἐν ἀρχῇ τὰς μεμβράνας
Καὶ κέρδος ἔσχες πλήρης κακοβουλίας
Τοῦ γραφέως τὴν κλήσιν ἐξεφανίσας.

Ab alia manu, partim ante, partim post ultimam lineam.

Ἐγὼ δὲ ἀνεπλήρωσα τὰ ἐκκεκομμένα
Γέρων πανιχρὸς Θευπολίτης Σομεῶν (scriptum αὐμε).

Idem Wunderus alios etiam versus additos esse refert, sed ita scriptos ut singula verba legi non possint.

JOSEPHI GENESII

HISTORIA

DE REBUS CONSTANTINOPOLITANIS.

ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ Α'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΞ ΑΜΑΛΗΚ ΛΕΟΝΤΟΣ.

REGUM LIBER I

DE LEONE AMALEKITA.

1-3 Historiam, jussu quam, Cæsar magne, tuopte A
Perfeci euris atque labore gravi,
Hanc tibi dona fero, notum sit ut omnibus, ista
Nutu scripta tuo, te cupiente legi.

Rerum olim gestarum memoria maximam revera
utilitatem afferens ad scribendum excitat illos qui
ea attingunt. Quare et ego nunc scribendi in me
studio de his diversimode suscepto, cum ex homi-
nibus qui tunc vixerunt quodammodo gnaris, tum
ex vagante fama edoctus, ad hoc certamen descendi,
partim si possem ad aliquid utilis a posteris co-
gnosci, partim ut mihi ipsi hunc fructum caperem,
utpote hæc etiam **4** administrare jussus a Constan-
tino imperatore, cum omnis elegantiae studioso
natura et instituto, tum imperatorum quotquot
unquam fuere doctissimo, filio Leonis illius sa-
pientissimi semper memorandi imperatoris, ut ea
quæ nondum essent tradita libro historico inde
ab insanientis in impietate Leonis imperio, il-
lius Amalekitæ, et deinceps perscriberem.

Anno secundo imperii Michaelis generi Nice-
phori, a mundo autem condito sexies millesimo
trecentesimo vicesimo secundo, indictione septima,
post illatam eadem Romanis a Crumno supremo
duce Bulgarorum, Leone tunc præfecto Orientali-
bus, qui in conflictu belli non adfuerat, sed pravo
consilio recesserat cum sua legione, occasionem
observans invadendi imperii, fugere imperator Mi-
chael inde compellitur cum reliquo adhuc sibi po-
pulo.

Τὴν ἐξ ἱστορίας τελέσας βίβλον ὡς ἐκέλευσας,
Αὐτοκράτορ, μελέταις καὶ καμάτοις μεγάλοις,
Ἐν σοὶ δῶρον εἴθικα, ὅπως ἐγνωσμένον εἶη
Ἐκ φιλοδοξίας ¹ συνσεθεν ἐκ τε πόθου.

Ἡ τῶν πάλαι πεπονημένων διάληψις ² μεγίστην
ὄντως ὠφέλειαν παριστώσα τοὺς ἐπιλημμένους ³
αὐτῆς πρὸς γραφὴν αὐτῶν διανίστησιν. Ὅθεν κατὰ
νῦν τὴν περὶ τούτων γραφικὴν σπουδὴν πολυτρόπως
ἀνηρημένος, ἐκ τε τῶν τότε βεδωκότων καὶ ἀμωστέ-
πως ⁴ εἰδύτων ἐκ τε φήμης δῆθεν δραμούσης ἠκου-
τισμένος, εἰς τόνδε τὸν ἀγῶνα παρώρμημαι ⁵, τὸ μὲν
εἰ πως πρὸς τι λυσιτελῆς ⁶ τοῖς μετέπειτα διοφθεῖην,
τὸ δὲ καὶ ἑμαυτῷ ⁷ τοῦτο καρπώσομαι, ἅτε ταυτά
γε καὶ διαιτῆσαι προστεταγμένος πρὸς Κωνσταντῖνον
τοῦ αὐτοκράτορος, ἄλλως τε φιλοκάλου τὴν φύσιν
καὶ τὴν προαίρεσιν, καὶ τῶν πρόποτε βασιλέων λο-
γιωτάτου, υἱοῦ Λέοντος τοῦ πανσόφου ἀειμνήστου
ἀνακτος, ὡς ἂν τὰ μὴ παραδεδομένα βίβλῳ τῇ ἱστο-
ρούσῃ ἀπὸ τῆς κατὰ δυσσέθειαν φρενοδραβοῦς Λέον-
τος βασιλείας τοῦ ἐξ Ἀμαλήκ καὶ καθεξῆς ἀναγρά-
ψωμαι ⁸.

Ἐν εἵτῃ β' βασιλείας Μιχαὴλ γαμβροῦ Νικηφόρου
τοῦ βασιλέως, κοσμικῆς δὲ κτίσεως, ς' κτβ', ἰνδι-
κτιῶνι ζ', ἐπὶ συμβάσει ⁹ ἡττης Ῥωμαίους παρὰ
Κρούμμου τοῦ ἀρχηγῶ Βουλγάρων (1), Λέοντος γε ¹⁰
τηνικαῦτα στρατηγῶντος τῶν Ἀνατολικῶν, μὴ τῇ
συμπλοκῇ τοῦ πολέμου περιτυχόντος (2), ἀλλὰ σκαιο-
βούλως ὑποχωρήσαντος σὺν τῷ ὑπ' αὐτὸν τάγματι,
καιροφυλακούντος ¹¹ τὴν τῆς βασιλείας ἐπίθεσιν,
φυγὰς ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ ἐντεῦθεν καθίσταται σὺν
τῷ περιλειφθέντι αὐτῷ λαῷ.

VARIE LECTIONES.

¹ Inscr. Βασιλειῶν α' om. L. ² φιλοδοξοποιτίας L. ³ προοίμιον μαργο L. ⁴ ἐπιλημμένους L. ⁵ ἀμωστέ-
πως L. ⁶ παρόρμημαι L. ⁷ λυσιτελῆς L. ⁸ ἑμαυτὸ L. ⁹ ἀναγράφωμαι L. ¹⁰ ἐπισυμβάσει L. ¹¹ τε L.
¹² καιροφυλακούντος L, καιροφυλακούντος V.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(1) De hoc bello Noster infra p. 12.

(2) Cedrenus etiam, p. 483 edit. Paris. et Zona-

ras, p. 127 edit. Paris. culpa Leonis victos fuisse
Romanos tradunt.

Ὡς δὲ τινες ἔφησαν (3), ὅτι μόνος ὁ Λέων καθ' ἄ
 Ἐν τι μέρος προσβαλὼν Βουλγάρους γενναίως κατ-
 ηγωνίζετο, ὡς ἐνθὲνδε μεγίστην ἀποίσασθαι εὐ-
 κλειαν· ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν πρὸς ὑποστροφὴν τρίβον
 ἐστήριξεν, τῶν ὑπηκόων πλείστα κατατιώμενος, ὡς
 μὴ πεφροντικῶτων τῶν ἐγγράφων ἔρκων αὐτῶν,
 ἀλλὰ προσχωρούντων εἰς διαστάσεις, ἐξ ὧν περ ἤτται
 συμβαίνουσιν, προστάξας τῷ Λέοντι μετὰ τοῦ ὑπ'
 αὐτὸν στρατεύματος ἔξω προσεδρεύειν τῆς πόλεως
 διὰ τὴν μερικὴν αὐτοῦ πρὸς Βουλγάρους καθυπερτέ-
 ρησιν, εἰς τὸ μὴ τούτους ὀλιγανθρίας καὶ φυγαδείας
 Ῥωμαϊκῆς τοσοῦτον λοιπὸν ὑφορᾶσθαι¹³. Ἄφ' ὧν ὁ
 στρατιωτικὸς σύλλογος κατελοιδορεῖ τοῦ βασιλέως
 ἀφέλειαν, καὶ ἔκλυτον τοῦτον ἐπεψήφισετο, καὶ τὸν
 στρατηγὸν Λέοντα συμφώνως εἰς βασιλείαν προέκρι-
 νεν. Τοῦ δὲ ἀχλυώδει ἀγωνία καὶ πολλῇ συμπεσόν-
 τος πρὸς λόγον τῆς ἀναρρήσεως (4), καθὼς ποτε
 κατὰ γέφυραν Γαίου τοῦ Καίσαρος, Μιχαὴλ ὁ ἐξ
 Ἀμορίου ἀναιρήσειν τοῦτον διεμαρτύρατο, εἰ μὴ
 ταύτῃ κατάθοιτο. Καὶ τὴν μὲν κατάθεισιν αὐτοῦ
 μόνον ἀπῆται, τὴν δὲ μέχρι τῆς πόλεως· καὶ αὐτῶν
 τῶν βασιλείων¹⁴ εἰσοδὸν ποιῆσαι ῥάδιαν ὑπέσχετο, ἥτις εἰς ἔργον παρ' αὐτοῦ τοῦ στρατεύματος τετε-
 λείωτο.

Πρὸ¹⁵ δὲ γε τούτων, γενομένη τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ
 πλησίον τῆς πόλεως (5), συναντᾷ τούτῳ ἀνὴρ τις
 τῶν ἐπισήμων, τὴν τῶν τειχῶν κηδεμονίαν πεπι-
 στευμένον, τῶν Ἐξαβουλίων ἐκ γένους, ἀφοσιῶν τὰ
 ἔθιμα βασιλεῖ, καὶ τῇ δυστυχίᾳ συναλγυνόμενος
 ἐπυθάνετό γε (6)· « Τίς ἂν εἴη, ὦ δέσποτα, τῶν
 στρατηγούντων ἐαθεῖς ἐν τῷ ἐπιλοίπῳ στρατῷ; »
 Ὁ δὲ φησι· « Λέων ὁ τοῦ α' θέματος ἐξεχόμενος
 (7), ἀνὴρ ἀγχίνους καὶ εὐθύτητος ἐξεχόμενος. »
 Ὁ δὲ ἀντέφη ἀλυσιτελὲς εἶναι εἰ μόνος τοῦ τοιοῦ-
 του καθηγοῖτο, « ὄλγα τινὸς τῶν σῶν οἰκειῶν ὑπ-
 ηρετῶν. » Τοῦ δὲ βασιλέως οὐδὲν τῶν ἐναντίων
 ὑφορωμένου¹⁶, ἀπολογισμοὶ τινες παρ' αὐτοῦ τῷ
 Ἐξαβουλίῳ προὔτιθεντο¹⁷, ὡς μὴ τυραννήσειν ποτὲ
 βουληθησομένου τοῦ Λέοντος. Ἀπῆται τοιγαροῦν ὁ
 αὐτοκράτωρ πρὸς τὰ βασιλεία οὐ μετὰ πολὺ (8),
 καὶ ἡ τοῦ τυράννου Λέοντος ἀναρρήσις διηγγέλλετο.
 Πρὸς τοῦτο τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ δυσχεραίνοντος,
 παρήνουν τινὲς αὐτῷ πᾶσι τρόποις τῷ τυράννῳ
 στερόως ἀντιτάξασθαι· ὁ δὲ γαλήνιος ὦν τῇ γνώμῃ
 καὶ οὐχ αἰμοχαρὴς τὴν προαίρεσιν, ἀπείργε πάντας
 μαιφρονίας, τῷ τοῦ Θεοῦ προστάγματι εὐγνωμόνως
 ἐπικλιόμενος, καὶ τοσοῦτον ὥστε καὶ τινα τῆς κατ-
 οικιδίου θεραπείας αὐτοῦ (9), τὸν Ἐξάρχοντα, στεί-

Ut vero nonnulli aiunt : Solus Leo una quadam
 parte aggressus Bulgaros strenue depugnauerat, ut
 hinc maximam reportaret gloriam : imperator au-
 tem ad revertendum iter ingressus est, subditos
 plurimum culpans, quasi non curassent scriptum
 jusjurandum, sed abirent in dissidia ex quibus cla-
 des existunt, jussu Leone cum suo exercitu extra
 urbem excubare, quia ipse pro parte sua Bulgaris
 superior 5 fuisset, ne isti jam de Romanis pauci-
 tatis et fugacitatis opinionem nimiam conciperent.
 Unde factum ut militaris multitudo accusaret im-
 peratoris simplicitatem, ac nimis remissum eum
 judicaret, ducemque Leonem una voce ad impe-
 rium eligeret. Illo autem profunda sollicitudine
 sese contrahente ad famam electionis, ut olim in
 ponte Julius Cæsar, Michael Amoriensis occisu-
 rum affirmavit nisi in eam consentiat, ac solum-
 modo consensum ejus expetebat, introitum vero in
 urbem et in ipsam regiam facilem se facturum pro-
 misit; quod et re ipsa præstitum ab ipso et exer-
 citu.

Sed priusquam hæc perficerentur, cum jam im-
 perator Michael accessisset ad urbem, occurrit ei
 vir quidam ex nobilibus, mœnium curam sibi con-
 creditam habens, e familia Exabuliorum, consue-
 tis officiis erga imperatorem defungens ac super
 calamitate condolens, quærebatque, « Qui ex duci-
 bus esset relictus in exercitu. » Tum ille, « Leo, in-
 quit, primo themati præfectus, vir industrius et
 justitiæ addictus. » At is negavit esse consultum ut
 is solus ei rei præsit, « absque aliquo imperatoris
 intimo ministro. » Cæterum imperator nihil ad-
 versi suspicans etiam rationes quasdam propone-
 bat, quasi nunquam tyrannidem esset affecturus
 6 Leo. Abibat igitur imperator in regiam, nec
 multo post Leo imperator declaratus nuntiabatur.
 Eam rem ægre ferente Michæle imperatore, sua-
 debant ei quidam ut omnibus modis tyranno firmi-
 ter sese opponeret. At ille cum esset placidi animi
 nec sanguine gauderet, arcebat omnes cæde, Dei
 mandato æqua mente acquiescens, adeo ut etiam
 quemdam ex domestico ministerio, Exarchontem,
 mitteret ad Leonem cum insignibus imperatoris,
 hortareturque senatum obviam ei ire, ne ulla san-
 guinis christiani gutta effunderetur sui causa.

VARIE LECTIONES.

¹³ ὑφορᾶσθαι L. ¹⁴ βασιλείων L. ¹⁵ πρὸς L. ¹⁶ ὑφορωμένου L. ¹⁷ προὔτιθετο L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(3) De hac discrepantia hujus historice et Chron.
 post Theoph. sive Continuatores, p. 10, edit. Pa-
 ris.

(4) Mera simulatio fuit. Zonaras, p. 128. edit.
 Paris.

(5) Cedrenus, p. 484, edit. Paris. Continuator.
 edit. Paris.

(6) Potius τε pro γε.

(7) Apparet primum thema fuisse τὸ Ἀνατολι-
 κόν, Orientale, nam p. 4 dicebatur Orientalibus

præfectus.

(8) Præ se fert et τοῦ μετ' οὐ πολὺ, ut quidem
 Bosius descripsit, quamvis non satis apparente τοῦ,
 nec adeo locum habente hic; et οὐ μετ' οὐ πολὺ,
 ut alius in margine Bosiani. Nec hoc rectum. Ex
 priori legi posset, βασιλεία αὐτοῦ μετ' οὐ πολὺ.
 Nos posterius retinemus levissima facta muta-
 tione.

(9) Mallem αὐτόν, et præmisso commate.

Quare uxor ejus Procopia invidiæ stimulis agitata fertur dixisse : « Indignum sane si tyranni uxor induat modolium, » Barcam eam nominans. At ille prudenti sermone eam refutans dixit : « Bonum est Domini voluntatem sequi ea quæ fiunt. »

τοιοῦτον εἰπεῖν : « Δεινὸν γε δεινόν, ἐὰν ἡ τοῦ τυράννου σύζυγος Λέοντος περιδάλαι τὸν μοδίολον, » Βάρκαν αὐτὴν ὀνομάσασα (12). Ὁ δὲ ταύτην φρονίμοις λόγοις ἀποκρουσάμενος εἶρηκεν : « Καλὸν τῆ τοῦ Κυρίου δοκῆσαι συνέπεισαι τὰ γινόμενα. »

Porro cum jam tyrannus pervenisset per Auream portam ad Præcursoris ædem quam Studius extruxit, multi ex senatu ac propemodum omnes accesserunt ad eum, atque stipantes una cum populo comitante in regiam deduxerunt. Jamque ingressus ante æratas consistens fores in loco rotundo et porphyretico marmore contacto, gratias acturus Christi Dei nostri illic imagini, sive revera sive specie tenus, exiit vestem qua amictus erat gemini coloris rosei aquila insignem (quam colobium vernacula voce appellant), solutam cingulo secundum morem jam olim a ducibus observatum, atque Michael suorum equisonum primario palam tradit. Illo autem eam confestim induente, id pro omine adipiscendi post Leonem imperii reputatum est ab intelligentibus. Præterea in loco quodam circa palatium, cui nomen Scyla, Michael Leonis vestis oram pede premens turpavit : incertum ex protervitate id fecerit, an providentia divina futurum præmonstrante. Quod cum sensisset Leo, rebellionem ab eo in se orituram conjecit.

εἴτε τῆς ἄνω Προνοίας τὸ μέλλον προχαρᾶττούσης. εἴτε τῆς ἄνω Προνοίας τὸ μέλλον προχαρᾶττούσης. εἴτε τῆς ἄνω Προνοίας τὸ μέλλον προχαρᾶττούσης.

Jamque regiam ingresso Leone, mox crinibus detonsis Michael imperator et ejus uxor una cum liberis, supplices miserabiles in oratorio sanctissimæ Deiparæ, quod Pharos dicitur, apparebant, clementiam quamdam sibi expetentes : atque ille precibus flexus vitam eis concedendam judicavit, mititque Michaellem in quoddam monasterium, ut ibi solitariam vitam omnem reliquam exigat. Cui quotannis auri largitionem die quodam certo præ-

λαι πρὸς Λέοντα μετὰ καὶ (10) βασιλικῶν συμβόλων, προτρέψαι τε καὶ τὴν σύγκλητον ἀπιέναι πρὸς τὴν τούτου ἀπάντησιν, ὡς μὴ τινα βανίδα Χριστιανικοῦ αἵματος ἐκχεθῆναι αὐτοῦ ἕνεκα. Ἐφ' ὅτῃ τὴν αὐτοῦ (11) γαμητὴν Προκοπίαν ζηλοτυπήσασαν

τοῦ Κυρίου δοκῆσαι συνέπεισαι τὰ γινόμενα. »

Τοῦ δὲ τυράννου (13) καταλαβόντος διὰ τῆς Χρυσῆς πύλης τὸν τοῦ Προδρόμου ναὸν ἐν ἰδαίματι¹⁰ Στούδιος, πολλοὶ τῆς γερουσίας ἦ καὶ σχεδὸν ἅπαντες προσήσαν¹¹ αὐτῷ, ἐν καὶ δορυφοροῦντες μετὰ τοῦ συνεπομένου ὄχλου τοῖς βασιλείοις ἀπήγαγον. Καὶ δὴ εἰσιῶν καὶ πρὸ τῶν χαλκηλάτων ἐπιστά:

Β πυλῶν (14), ἐπὶ τῷ¹² κατ' ἐπιφάνειαν κυκλικῷ τε

καὶ περιπορφύρω μαρμάρῳ (15), εὐχὴν χαριστήριον ἀποδώσαν τῷ ἔκεισε Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ εἰκονίσματι, εἴτε ἀληθεῖα εἴτε προσχήματι, ἐκδεύσκαται τὴν ἐσθῆτα ἣν ἐπεδέβλητο ἐν δυσὶ¹³ ῥοδοιδίαι χροαῖς ἀετίζουσιν (16), ἣν κολόβιον τῆ ἐγγωρίῳ βῆσει προσονομάζουσιν, καὶ ταύτην ἀνειμένην ζωπηῆρος κατὰ τὸ ἑκπαλαι τηρηθῆν ἔθος τοῖς στρατηλάταις καὶ Μιχαὴλ τῶν αὐτοῦ ἱππακόμοιον πρωτάρχῳ περιφανῶς ἐπιδίδωσιν. Τοῦ δὲ ταύτην ἑξαυτῆς ἀναβαλλομένου εἰς οὐρανὸν μετὰ Λέοντα βασιλικῆς ἐπιβάσεως τοῖς εἰδόσι λελόγιστο. Περὶ δὲ τινα τοῦ παλατίου χώρον οὐ ἐπάνυμον τὰ Σκύλα¹⁴, ὁ Μιχαὴλ τῆς ἐσθῆτος τοῦ Λέοντος τὸ ἄκρον ἐπιβάσει καθύβρισιν (17), εἴτε ἐκ προπετείας τοῦτο καταπραξάμενος, Ἐν συναισθήσει δὲ τούτου Λέων γενόμενος νεωτε-

ρισμὸν τινὰ (18) παρ' αὐτοῦ ἔσεσθαι αὐτὴν¹⁵ οὐωνίσαστο.

Καὶ δὴ τοῖς εἰσω τῶν βασιλείων χωρήσαντος Λέοντος, εὐθὺς τὰς τρίχας κειράμενοι Μιχαὴλ τε ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ τούτου γε σύνευνος σὺν παισίν, ἰκέται ἐλευνοὶ τῷ (19) εὐκτηρίῳ οἴκῳ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ὁς Φάρος κατονομάζεται δείκνυνται (20), εὐμνείας¹⁶ τινὸς ἀξιοῦντες τυχεῖν. Ὁ δὲ τῆ δυσωπήσει ἐπιπειθῆς γεγονῶς ἄνεοιν ζωῆς αὐτοῖς ἰδικάωσεν, πέμπει τε τὸν Μιχαὴλ ἐν τινι φροντιστηρίῳ διατελεῖν τῷ μονῆρει βίῳ συμφρασσέ

VARIE LECTIONES.

¹⁰ ἰδαίματο L. ¹¹ προσήσαν L. ¹² τῷ τὸ D. ¹³ ἐν δυσὶ] ἰμο ἐνδυσιν. ¹⁴ σκύλλα L. ¹⁵ αὐτὴ εἰς αὐτὸν legendum est, aut αὐτῷ. Αὐτῷ Symeon logoth. p. 402 C. ¹⁶ εἰμνείας L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(10) Loco καὶ magis quadraret articulus τῶν. D nisi dicas *aquiliassantem*. Subsidio hic venit Continuat. p. 12. edit. Paris. ubi de eadem re ἀετὸν τοῦτο καλοῦσι. Symeon Log. pro ἀετίζουσιν habet ἐκλάμπουσιν, p. 402. edit. Paris. Ἐκδιόσκαται τὴν ἐσθῆτα ἣν ἐπεδέβλητο ῥοδοιδίαι χροαῖς ἐκλάμπουσιν. Nempe sine ἐν δυσὶν etiam, quod in Nostro est, nec satis apparet quorsum.

(11) Solæcismus, nisi pro αὐτοῦ legas αὐτοῦ. In Græco deest λέγεται, quod habetur in Continuat. p. 12, ubi de eadem re.

(12) Cedrenus cæterique.

(13) Cedrenus, p. 485, edit. Paris.

(14) Continuat. p. 12, edit. Paris.

(15) Deest substantivum [μαρμάρῳ. Habet codex]. Apud Symeonem Logothetam, qui solet Nostrium quandoque exscribere, est μαρμάρῳ, p. 402, edit. Paris., ἐν τῷ κατ' ἐπιφάνειαν κυκλικῷ καὶ πορφύρω μαρμάρῳ.

(16) Vestis hæc ἀετός, *aquila* vocabatur. Græcum ἀετίζουσιν obscure dicitur et vix potest exprimi

(17) Cedren. p. 285 edit. Paris; Zonaras 118 edit. Paris.

(18) F. excidit εἰς. Sym. Log. p. 402 edit. Paris.

de eadem re, νεωτερισμὸν τινὰ παρ' αὐτοῦ (male ibi) παραυτά; hoc alias dicitur] ἔσεσθαι αὐτῷ.

(19) F. excidit ἐν.

(20) Continuat. p. 13, et Cedren. p. 485 edit. Paris. — Δείκνυνται ἴσθ. δύνονται. REINESIUS. Nos inepte quidem, sed præter necessitatem.

μενον ²² (21), ἧ κατ' ἔτος χρυσοῦ δωρεὰν κατὰ τινα A
προθεσμίαν ἐδαφιλεύετο· τὴν δὲ γαμετὴν καὶ τὰ
τέκνα τούτου διέστησεν, ἐξ ὧν τὸν Ἰγνάτιον εὐνοῦχιᾳ
κατέκρινεν (22).

Ἦ δὲ τῶν βασιλείας ἡνίων ὁ Λέων ἐδράξατο (23),
τὰ μεμνημένα Βαρδανίου τῷ πατρικίῳ, ἧ Τούρκος
ἐπέκλησις, περὶ αὐτοῦ εἰς φῶς διανέκυπτεν (24).

Οὗτος γοῦν ὁ Βαρδάνιος, ὅτε τοῦ τῆς Ἀνατολῆς
ἐξηγεῖτο θέματος, βασιλείων (25) ἄγαν διὰ φροντί-
δος ἐν ἑαυτῷ εἶχεν ἐπιθεσιν ὥστε τῆς βασιλείας
ἐπιλαμβάνεσθαι· ἔθεν ταύτην μοναχῶ τῶν ἐπειλημ-
μένων ²⁶ προγνώσεως περιεσκεμμένως προσαντι-
θεῖ, τὴν διατριβὴν ποιουμένων πρὸς τινα χώρον τοῦ
Φιλομηλίου, συνίστορα τοῦ τοιοῦτου βουλευματος
κινητῆς τὸν Λέοντα (26), ἀνδρα πολλοῖς ἐμπρέ-
ψαντα γενναϊότητος προτερήμασιν, ἀνδρικὴν τὴν B
ὄψιν καὶ βλοσυρωπὸν ²⁷ τὴν κατάστημα, μεσήλικα καὶ
εὐάμιλλον ²⁸ (27), ἐκτραφέντα τε τοῦ αὐτοῦ θέματος
ἐπὶ τινι τόπῳ Πιδρα προσνομαζομένων (28), σὺν
αὐτῷ δὲ καὶ Μιχαὴλ τὸν ἐξ Ἀμορίου τυγχάνοντα, ἧ
τὸ τῆς γλώττης παράσημον ἐγεγένητο (29), μεθ' ὧν
καὶ Θωμᾶν τὸν ἀπὸ λίμνης Γαζουροῦ, καὶ αὐτὸν ἐξ
Ἀρμενίων τὸ γένος κατὰγοντα, ἀλλὰ μὴν καὶ ἀν-
δρείον καὶ πολυπραγμονέστατον. Τοῦ οὖν Βαρδανίου
προσιόντος γε τῷ μονάζοντι, πάντα πρὸς αὐτοῦ (30)
τὰ τῆς διανοίας ἀνακαλύπτεσθαι βουλήματα λέγε-
ται (31), καὶ τοσοῦτον ὥστε προαγγελθῆναι αὐτῷ
καὶ τὴν περιουσίας ἀφαίρεσιν καὶ τὴν ὀφθαλμῶν
πύρωσιν. Τούτου δὲ (32) ἐπὶ τοῖς προρηθεῖσιν ²⁹ ὡς
οὐ θυμῆρεσιν ἐπασχάλλοντος ³⁰, ὅμως τὰ συνήθη τῆς C
εὐχῆς ἀπολεψάμενου ³¹, τὰ τῆς ὑποχωρήσεως αὐτῷ
παρευτρέπετο. Προσκομισαμένων ³² (33) δὲ τῶν
ἐξυπηρετουμένων ἱπποῦς αὐτῷ, τούτους ὁ μοναχὸς
ἀπιδῶν μετὰ πλείστης ἐπειξεως ὑπονοστεῖν παραινεί
τὸν Βαρδάνιον (34). Τῷ δὲ μετὰ περιχαρίας ἀνα-
κάμψαντι, ὡς προσδοκῶντι τῶν καταθυμῶν αὐτῷ τι
οἰωνοσθῆναι, τούναντίον αὐτοῦ τῶν ἐλπίδων πάλιν
φησὶν ὁ θεοπρόπος ἀνήρ· « Μιθὲν σοι περὶ τοῦ
σκαιωρήματος, ὃ τῇ σῆ διανοίᾳ καλῶς (35) μὴ ἐν-

stabat. Uxorem autem ejus et liberos separa-
vit, ex quibus Ignatium castrandum condem-
navit.

§ Ut vero imperii habenas tenuit, prædicta Bar-
dano patricio, cui Turcus cognomen, jam in lu-
cem emergebant.

Iste namque Bardanius, cum adhuc Orientis
themati præfectus esset, valde cupiens fieri impe-
rator, invasionem meditabatur, ut imperium cap-
esseret. Unde hanc rem monacho cuidam habenti
præscientiam futurorum aperiebat, habitanti in
quodam loco Philomelii; conscium hujusmodi
consilii habens Leonem istum, virum jam tum
multis conspicuum fortitudinis prærogativis, virili
trucique aspectu atque habitu, mediæ ætatis, for-
tem educatumque in ejusdem thematis Orientalis
quodam loco Pidra dicto, cumque eo et Michaellem
Ameriensem, cui lingua illud vitium incrast, simul-
que cum his Thoman a palude Gazura oriundum,
et ipsum genus suum deducentem ex Armeniis,
sed itidem virum strenuum et valde agilem. Bar-
dano itaque accedente ad monachum, omnes ab
isto animi cogitationes, omnia consilia deprehensa
et detecta fuisse aiunt, adeo ut ab eo prædicta illi
fuerit etiam opum privatio et oculorum excræ-
tio. Super his ut minime jucundis indignabundo,
cum nihilominus consuetas preces fudisset, abitus
paratur. Adducentibus autem ministris § ei equos,
illos conspicuos, summa cum festinatione redire
jubet Bardanium. Atque huic cum magna lætitia
revertenti, ut qui opinabatur ex animi sententia
evenisse aliquod augurium, præter spem ejus dicit
vir divinus : « Ne sit tibi istud propositum, quod
animum tuum non bene incessit, curæ. Nam tuo-
rum, ut jam dixi, oculorum et omnium bonorum
subibis privationem : istorum autem virorum, qui
equos ad tuum ministerium adduxerunt, primus
quidem et secundus diadema gestabunt, tertius

VARIÆ LECTIONES.

²² συμφορασάμενον L. ²⁶ ἐπιλημμένων L. ²⁷ βλοσυρωπὸν I. ²⁸ εὐάμιλον L, εὐόμιλον V. ²⁹ προρε-
θεῖσιν L, προρῆθεῖσιν V. ³⁰ ἐπασχάλλοντος L. ³¹ ἀπολεψάμενου L, ἀποληψομένου V. ³² προσκομισα-
μένων L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(21) Ἰσ. συμπερασάμενον. REINESIUS. Posset to-
lerari, si sensisset Reinesius συμπερασάμενον· sed
propius abess συμφορασάμενον, ut una ibi versa-
retur.

(22) In Cont. p. 13 edit. Paris. Eustratius filius
Michaelis dicitur castratus fuisse. Alius autem
Nicetas, postea Ignatius in monachatu vocatus,
forte quia præfuisset olim Icanatis. Cedren. autem,
p. 485 edit. Paris. et Zonaras, p. 128 edit. Paris.
Theophylactum vocant illum qui fuit castratus

(23) Continuat. init. p. 5. Zonaras p. 128 edit.
Paris.

(24) Ita ms. Cum Bosius perperam descripsisset
διανέκυπτεν, Reinesius annotat γρ. διανέκυπτεν,
promicuerit, in lucem, in apertum emersere. Melius
fortassis ἐξανέκυπτεν. Hæc ille. Sed ita quilibet ex
quolibet facias, inhærendum vestigiis litterarum,
et, si quid mutandum, leg. δὴ ἀνέκυπτεν i. e. ἤδη
ἀνέκυπτεν, jam emergebant.

(25) Participium, ut σπουδερῶν.

(26) Ita loquitur, quasi nunc primum faciens
mentionem Leonis. Itaque addidi istum et jam
tum.

(27) Scriptum εὐάμιλον, quod nihil est. Illud [εὐ-
όμιλον] est e Reinesii conjectura, sine dubio verum.
Nam ita de Leone et Continuat. p. 5, de eodem,
ἀστεῖον ἐν ταῖς ὀμιλίαις δοκοῦντα.

(28) Continuat. init.

(29) Scil. τραυλὸς ἦν. REINESIUS.

(30) Ita scriptum, non αὐτόν.

(31) Zon. p. 128.

(32) Cont. p. 5.

(33) Consuetis tantum pro se precibus impetratis.
Continuat. p. 5, καὶ πρὸς Θεὸν εὐχὰς ἱκετηρίους.
Petierat ut monachi precibus liceat ei consequi
imperium. Sed is tantum consuetas promissit.

(34) Zon. in Leone REINESIUS.

(35) Ita scriptum, cum oportuisset μὴ καλῶς aut
potius οὐ καλῶς.

autem tantum acclamationem consecutus mox interibit. » Igitur Bardanius ad hæc cum graviter ingemisset, suam animi cogitationem Leoni atque Michaeli, necnon Thomæ, suis ministris, cum quadam contumeliosa in monachum invective aperiebat, dicens hujuscemodi quædam : « Tu quidem, Leo, imperio potitus Thomas autem acclamatus, a Michaele interficiemini, qui ipse servabitur in imperio plane incolumis. »

καὶ τινος ἐπὶ τοῦ μοναχοῦ ὑβριστικῆς προσοχθῆσεως παρὰ Μιχαὴλ φονευθήσεσθε, αὐτοῦ γε διαφυλαχθησομένου ἐν τῇ βασιλείᾳ πάντως ἀπήμονος. »

Hinc Bardanius animo male affectus in demandatum sibi thema reversus cum suo exercitu et quibusdam aliis ejus arrogantis sociis contra impetantem tunc Nicephorum vano consilio in Bithynia castra ponit. Quo audito Nicephorus collecto exercitu minime contemnendo, hunc contra illum mittit. Hic expeditione illa territis submittit se imperatori, expetens certificationem ventis : quam facile adipiscitur, per crucis signum **IO** securitatem consecutus, obedientiamque præstat, condemnans se ipsum ob facinus, ut in Proten insulam relegeretur, in prædiolum ab ipsonet studiose excultum. Neque ita multo tempore elapso, quidam ex Lycaonia, sive proprio ausu, sive imperatorio consensu et placito, sive quod eidem imperatori Nicephoro placere cuperent, Bardanium subito invadunt eique oculos erant, atque ad ecclesiam confugiunt petentes veniam.

Tunc autem cum seditio a Bardanio conflaretur, Leo ille ex Armeniis atque Assyriis ad imperatorem deficiebat, deinde et Michael Amoriensis : illique fœderatorum præfectura, huic comitis curiæ dignitas defertur. Thomas vero etiam in periculis suo domino fidem præstitit. Interjecto dein aliquo tempore, Leo, cum esset Orientalium dux secundi ordinis, contra Ismaelitas strenue rem gerit, atque ab imperatore Michaele, illo qui post Stauracium imperavit, decoratur patrieiorum amplissima dignitate.

Iste autem Michael puellam habebat quamdam vernam, per quam spiritus Pythonis per vices

ἄσκηψε, πεφροντισμένον ἔστω. Τῶν γὰρ αὖν, ὡς ἐφθην εἰπὼν σοι, ὁμμάτων καὶ τῆς ὑπάρξεως ὑποστήσῃ τὴν ἀλλοτριώσιν (36)· οἱ δὲ τοὺς ἱπποὺς σοι πρὸς ὑπηρεσίαν ἐπιχομιῶσαντες ἄνδρες, τούτων ὁ πρῶτος καὶ ὁ μετ' αὐτὸν διαδηματοφορήσει, καὶ ὁ τρίτος ἐπιτυχὸν ἀναβῆσσεως ταχέως θανάτῳ καταστραφήσεται. » Ὁ οὖν Βαρδάνιος πρὸς ταῦτα χαλεπῶς ἀνοιμῶσας τὰ τοῦ λογιμοῦ αὐτοῦ τῷ τε Λέοντι καὶ Μιχαὴλ καὶ Θωμᾷ, τοῖς ὑπὸ χεῖρα τούτῳ, μετὰ παρδῆλου (37), φάσκων τοιάδε (38)· « Σὺ μὲν, ὦ

Ἐντεῦθεν Βαρδάνιος κατὰ ψυχὴν χαλεπήνας καὶ εἰς τὸ ἐγκχερισμένον αὐτῷ θέμα ἐπανίων σὺν τοῖς ὑπ' αὐτῷ στρατοπέδοις καὶ τισὶν ἄλλοις ὁμόφροσι τῆς ἀλαζονείας αὐτοῦ κατὰ τοῦ τηνικοῦτα Νικηφόρου βασιλέως ματαιοφρόνως ἐν Βιθυνίᾳ στρατοπεδοῦνται. Περὶ τούτων ὁ βασιλεὺς διακηκόως καὶ συνθεῖς στρατιᾶν ³³ ἀξιόλογον αὐτῷ ἐπαφίησιν. Ὁ δὲ τῇ ἐκστρατεῖᾳ καταπλαγῆς, ὑποκλινῆς τῷ βασιλεῖ γίνεται ἐξαιτῶν ἐγγύην ἀφέσεως, καὶ δὴ ταύτης ἀξιοῦται βῆδῶς τῷ σταυρικῷ (39) συμβόλῳ τὸ ἀσφαλὲς ἐνεγκάμενος, καὶ πειθαρχεῖ ἑαυτὸν κατακρίνων τῷ δράματι παραπεμφθῆναι ἐν νήσῳ τῇ (40) Πρώτῃ εἰς τὸν παρ' αὐτοῦ ἐκεῖσθε φιλοπονηθέντα ἀγγρόν. Ὀσπῶ δὲ πολλοῦ χρόνου διεληλυθότος, τῶν ἐκ Λυκαονίας ³⁴ τινὲς (41), εἴτε ἀπαυθαδιαζόμενοι, εἴτε βασιλείῳ συνευδοκῆσαι (42), εἴτε καὶ αὐτῷ τῷ βασιλεῖ Νικηφόρῳ ἀρέσαι βουλόμενοι, τῷ Βαρδανίῳ αἰφνιδίως **C** ἐπιτίθενται καὶ πηροῦσιν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ προσήεσαν ἀξιοῦντες συγχώρησιν (43).

Ἐπιτίθενται καὶ πηροῦσιν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ προσήεσαν ἀξιοῦντες συγχώρησιν (43).

D Ὅστις δὲ Μιχαὴλ παιδίσκην ἐκέκτητο κατοικίδιον ³⁵, καθ' ἣν Πύθωνος πνεῦμα ἐπὶ τινὰς περιτρο-

VARIÆ LECTIONES.

³² στρατείας L. ³³ λυκαωνίας L. ³⁴ ὦν] ὦν L. ³⁵ τὴν τῶν B, τῆς τῶν L. ³⁶ φοιθεράτων L. ³⁷ κατοικίδιον L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

- (36) Zon. p. 128.
 (37) Cont. p. 5, in f.
 (38) Cont. p. 6.
 (39) Cont. p. 6, dicitur fuisse χρυσοῦν σταυρικόν.
 (40) Ms. τῇ ᾧ. Hæc Prote insula est Proconnesus.
 (41) Cont. p. 7.
 (42) Potest etiam σὺν εὐδοκῆσαι.
 (43) Cont. p. 7, τῷ τοῦ Θεοῦ προσφεύγουσι θεῖῳ

- καὶ μεγάλῳ ναφ.
 (44) Cont. p. 6.
 (45) Videtur excidisse καὶ ante ὁ μὲν. — [τῆς] Ita scriptum. Requiritur τὴν, ut in Cont. — Φοιθεράτων, ad quod Reinesius : φοιθεράτων, fœderatorum. Error ex pronuntiatione fere simili τοῦ β' et δ' ortus.
 (46) Cont. p. 7.
 (47) Zon. in Leone Arm. REINESIUS.

πά: διενήργητο (48). Ἦτις δέξεται ἐν χωρίῳ³⁹ λι-
θίνῳ, δ (49) Βουκολέων προσαγορεύεται, προσχω-
ροῦσα διαπρυσίως φωνὴν ἐκεκράγει πρὸς βασιλέα·
« Κάτελθε, κάτελθε, ὑποχώρει τῶν ἀλλοτρίων. »
Τοῦ γοῦν τοιοῦτου προσφωνήματος πολλάκις ἐκλα-
ληθέντος ὁ βασιλεὺς εἰκότως καταπλαγεὶς καὶ οὐκ
ἑλαττον ὑποπτήξας, κοινολογεῖται (50) περὶ τούτου
Θεοδότῃ σπαθαροκανδιδάτῃ (51) καὶ οἰκίῳ γνωστῷ,
τῷ υἱῷ Μιχαὴλ πατρικίου τοῦ πρὸς γένους Μελισση-
νοῦ, οὗ τὸ εὐφημον Κασσιτηρᾶς διηκούετο, ὡς εἴπερ
ἐγκάτοχον γέννηται τὸ κοράσιον (52), ἐν τινι κατα-
σχῆν πάντως οἰκίᾳ καὶ διερευνᾶσθαι καὶ (53) φρά-
ζειν τίνος αὐτῆ ὑπάρχει ἡ οἰκία καὶ τούτου ὁποῖον
τὸ γνώριμον (54). Τῆς δὲ ἀνακαλυψάσης τὴν ἐπι-
ζητούμενην κλῆσιν καὶ χαρακτῆρα, προτρέψασθαι
γε⁴⁰ (55) αὐτῷ εὐκαίρως κατὰ τὴν ἀκρόπολιν ἀφ-
ἔλθαι⁴¹, καθ' ἣν συγκυρῆσαι δύο ἄνδρας (56), ἐξ ὧν
ἡμίονος ὁ ἐπιβάτης τῷ βασιλικῷ θρόνῳ ὄχηματί-
σειεν. Καὶ τὰ μὲν τῆς ἐξεστηκυίας τοιαῦτα, τὰ δὲ
τῆς τοῦ βασιλέως ἀκριθείας (57) κατὰ τὸ εἶδος ἐπ-
εξεργαστικώτερα, οἷα περὶ τῆς αὐτοῦ βασιλείας
ἐμμεριμνῶντος (58). Ἀκριθολογηθεὶς γάρ (59) παρ'
αὐτοῦ ὁ Θεόδοτος ἀπηνήγατο μὴ ἐγνωκέναι μηδὲν
τῶν παρὰ τῆς Πυθωνίας⁴² φληναφουμένων· ἀπίων
δὲ πρὸς τὸν διωρισμένον χῶρον ὡς προδιήγγελο
θεάσατο, καὶ τὸν ἄνδρα (60) προσλαβόμενος ἅμα
αὐτῷ ἀπεινῶν ἐν τῷ ναῷ Παύλου τοῦ ἀποστόλου, ἐν
ᾧπερ ὄφρα τῶν τὰ πρὸς ἀποτροφὴν τεταμένται⁴³.
Καὶ ἐκεῖσε συνθήκαις ἀλλήλους κατεγγυησάμενοι,
θαῤῥεῖ (61) πρὸς τ' ἴν Λέοντα ὁ Θεόδοτος τοιαῦτα ἐρεῖν (62), ὡς « Ἐκ θείας ὀράσεως περὶ σοῦ μοι
διέγνωσται μέγιστα τε καὶ ἀποθησάμενα, δι' ὧν τῆς Ῥωμαίων πάντως ἡγεμονίας⁴⁴ μεταποίη-
σεως (63). »

Συμβεθηκός (64) δὲ πολέμου μεταξὺ Ῥωμαίων
καὶ Βουλγάρων, καὶ τοῦ μὲν αὐτῶν ἀρχηγοῦ Κρούμ-
μου φάσκοντος ἀναδιδῶσθαι⁴⁵ (65) τοὺς προσφυγόν-
τας Βουλγάρων, ὡσαύτως δὲ καὶ Ῥωμαίων, ἐπὶ τού-
τοις ὁ βασιλεὺς συμβαίνων ἦν, κἀν τοῖς πολλοῖς
τῶν μεγιστάνων ἢ τοιαύτῃ γνώσει λαν ἐστασιάζετο,
οὐκ ἤκιστα δὲ καὶ Θεοκτίστῃ μαγίστρῳ (66)· παρ' ὧν
ἀσυμφωνίας συντελεσθεισῆς πρὸς ἐναντιότητα χω-
ροῦσιν ἀμφοτέροι. Ἐκστρατεύουσι τοιγαροῦν Ῥω-
μαῖοι τε καὶ Βούλγαροι κατ' ἀλλήλων, καὶ πολεμικῆς

operabatur. Quæ statim atque in locum qui Bu-
coleon dicitur accessisset, clara voce clamabat ad
imperatorem : « Descende, **I** descende, cede
alienis. » Ejusmodi compellatione sæpius enuntiata
imperator merito exterritus nec mediocriter con-
sternatus colloquitur cum Theodoto spathariorum
candidato, intimo familiari suo, filio Michaelis
patricii, generis Melissenii, cui cognomentum erat
Cassiteras, ut ubi furere cæperit puella in aliqua
domo omnino detineatur, interrogeturque, ut in-
dicet cujus ea sit domus et quænam illius sit pro-
pria nota. Quæ cum detexisset nomen quæsitum et
notam propriam, jussit eum tempore opportuno in
arcem abire, ubi ei occursuri essent duo viri, ex
quibus is qui mulo insideret imperatorium solium
consensurus esset. Ad de emotæ quidem mentis
puella res ita habet : imperatoris autem inquisitio
merito fuit curiosior, utpote de imperio solliciti.
Interrogatus enim ab eo Theodotus diligenter,
negavit se quidquam intelligere eorum quæ Pytho-
nica nugaretur : verum abiit in præfinitum locum,
ut præceptum fuerat, et spectavit. Atque homine
assumpto, abijt una cum eo in templum Pauli apo-
stoli, ubi orphanorum alimenta asservantur. Atque
ibi postquam conventis et pactis sese constrinxis-
sent, ausus est Leoni talia dicere : « Ex divina vi-
sione de te mihi cognita sunt maxima, quæ etiam
eventura sunt ; unde fiet ut Romanorum imperium
capesas. »

I2 Orto autem bello inter Romanos et Bulga-
ros, atque istorum duce Crummo postulante reddi
Bulgarorum transfugas, similiter et Romanorum,
in ea imperator consentiebat, etsi a plerisque ma-
gnatum illa ejus sententia valde impugnabatur,
præcipue a Theoctisto magistro. A quibus rejecta
conventionem in dissidia abeunt utrique. Educunt
itaque exercitus Romani et Bulgari, factoque con-
cursu bellico vincitur prorsus Romanus exercitus.
divina providentia, ut videtur, aliter volente res

VARIÆ LECTIONES.

³⁹ χωρίῳ L. ⁴⁰ γε] τε L. ⁴¹ ἀφῆλθαι L. ⁴² πυθωνίας L. ⁴³ τεταμείνεται L. ⁴⁴ ἡγεμονίας L.
⁴⁵ ἀποδίδωσθαι B.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(48) Hæc aliter atque aliter Cont. p. 14. Zonaras D
p. 150 seq., Cedrenus p. 485.

(49) Ita scriptum, non ὅς, nec ὁ. Cedrenus l. c.
rationem nominis exponit, quæ inepta videtur. !

(50) Κοινολ... διηκούετο. Cedrenus l. c. eadem
fere verba.

(51) Spathariorum candidatus. Ad hunc Theodo-
tum sunt epistolæ aliquot Photii. REINESIUS.

(52) Hæc etiam aliter Cont. 14. Zon. p. 151.
Cedr. p. 486.

(53) Mallet hoc καὶ [ante φράζειν] abesset. Sic
intelligeretur ὡς φράζειν.

(54) Ita scr. mallet γνώρισμα.

(55) Te melius abesset.— Ἀφῆλθαι. Ita scriptum,
cum deberet ἀφίγθαι, aut ἀφικνεῖσθαι.

(56) Loquitur hic inepte.

(57) Potius ἀκριθώσεως.

(58) Cedren. p. 486. Zon. p. 151.

(59) Non apparet, quid hic γὰρ faciat. — Ita et
ipse hæc narrat, ut vix intelligi possit. Versio
tamen juvi sensum.

(60) Nempe Leonem. Sym. Log. p. 403 : Τὸν
Λέοντα προσλαβόμενος ἐπεισινῆν τῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου
Παύλου, etc.

(61) Male apud Logoth. θαῤῥεῖν.

(62) Male verbum fut. temp. h. l. positum.

(63) Ita clare scriptum.

(64) Cedrenus, p. 486, ubi apta est transitio. De
hoc bello Noster, p. 4.

(65) Zon. p. 126, in fine. Contin. p. 8.

(66) Et a patriarcha. Vid. auctor. citi.

nostras temperare ob rationes captum nostrum A
superantes.

Sed eo uade digressi sumus rursus redeamus.

Igitur publice imperator proclamatus Leo Thomam coetaneum suum ducem foederatis constituit, atque Michaellem, ejus filium ex sacro lavacro susceperat, patricia dignitate et excubitorum praefectura decoravit.

Bulgaris autem hostibus priore victoria elatis, non parva per eos in regionibus et civitatibus incendio et praedatione consecuta est vastatio. Itaque ad ducem Bulgarorum legationem mitti ab imperatore ad pacem inclinante rationi consentaneum erat, ut pax iniretur. Sed Bulgarorum domino ad id se non accommodante, utpote barbara indole 13 praedito et arrogante homine, Leo imperator contra ipsos expeditionem parat. Acricque collisa pugna, imperatore sic disponente, nostra multitudo fugae subicitur, ita ut et ipse imperator una fugeret. Itaque Bulgaris persequendo instantibus, facta conversione cum reliqua multitudine resistit imperator, atque in illos impetu facto re fortiter gesta contra ipsos solidae victoriae auctor existit. Qui et ipso Bulgarorum duce potior fuit, atque istorum liberos partim petrae allisit, partim in area gravi supplicio affecit. Atque hoc pacto effectum ut ausa luerent, secundum poetam.

Ξα: 46 ταῖς πέτραις, τὰ δὲ ἐν ἄλωνι χαλεπῶς τιμωρησασθαι (81), ὡς ἐντεῦθεν ἐν τούτοις πεπερατωσθαι παλίντητα 47 ἔργα, κατὰ τὴν ποίησιν (82).

Post haec recordatus est monachi illius in Philomelio degentis, atque mittit ei voti causa, quae illi usui forent, munera et dona, ut qui se divinatorem eventuum veracem ostendisset. Sed interea temporis mortuus fuerat ille monachus, factumque ut in locum ipsius alius Sabbatius ejus cellulam subiret, qui cultui venerandarum imaginum occulte

συμβολῆς καθεστῶτης ἀνὰ κράτος ἠτάταί τὸ Ῥωμαϊκὸν στράτευμα (67), ὡς εἰκὴν ἐτέρως τῆς ἄνω Προνοίας μελλούσης τὰ καθ' ἡμᾶς διεξάγειν, καταλήψεως λόγῳ ἐν κρείττονι (68).

Ἄλλ' ὅθεν διέστημεν (69), αὖθις νῦν ἐπανέομεν 46.

Ἀναβρίθεις δὴ 47 δημοσίᾳ Λέων ὁ βασιλεὺς Θωμᾶν τὸν ἑαυτοῦ ἠλικιώτην τουρμαρχὴν εἰς φοιβεράτους 48 ἐπέστησεν (70), καὶ Μιχαὴλ, οὗ τὸν παῖδα πνευματικῆς ἐκ κολυμβήθρας υἱοποίησατο (71), τῇ πατρικίῳ καὶ ἐκκουσίτου τιμῇ δισεμένονεν (72).

Τῶν οὖν δυσμενῶν Βουλγάρων τῇ προτέρᾳ νικῇ κατεπαρθέντων, οὐχ ἡ τυχοῦσα παρ' αὐτοῖς (73) ἐν πολλαῖς χώραις καὶ κατοικίαις διὰ τε πυρπολήσεως καὶ ἀγχαλωτεύσεως παρηκολούθει (74) 49 ἐρήμωσις, ὥστε πρὸς αὐτὸν τὸν Βούλγαρον (75) 50 πεμφθῆναι παρὰ τοῦ βασιλέως εὐλογον ἦν (76), πρὸς τὸ εἰρηνικὸν ἀπονεύοντος, σπονδὰς ἐπεργάσασθαι. Τοῦ δὲ κρατοῦντος Βουλγάρου μὴ (77) πρὸς τοῦτο καταθεμένου, ἅτε βαρβαρικοῦ τὸν τρόπον καὶ καταλαθνομένου, Λέων ὁ βασιλεὺς κατ' αὐτῶν ἐκστρατεύειν ἐπιείγεται. Καὶ μάχης κραταιᾶς κροτηθείσης (78), βασιλικῶ διατάγματι ὁ καθ' ἡμᾶς λαὸς τροπῇ ὑποβάλλεται, ὥστε καὶ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως 51 συντρέπεσθαι (79). Ἄμελει τῶν Βουλγάρων τῇ διώξει ἐπιχειμένων, ἐξ ὑποτροπῆς μετὰ τοῦ περιόντου; λαοῦ ἀντικαθίσταται ὁ βασιλεὺς καὶ τούτοις παρεμβολὸν ἀριστέως κατ' αὐτῶν ὀλοτελεῖς ἀναδείκνυνται (80). Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ κατισχύσαι Βουλγάρων τὸ ἀρχηγῶ, καὶ τούτων τὰ ἔκγονα τὰ μὲν προσαρπάξαι 52 ταῖς πέτραις, τὰ δὲ ἐν ἄλωνι χαλεπῶς τιμωρησασθαι (81), ὡς ἐντεῦθεν ἐν τούτοις πεπερατωσθαι παλίντητα 53 ἔργα, κατὰ τὴν ποίησιν (82).

Εἶτα εἰς λογισμὸν ἦκεν ὁ βασιλεὺς περὶ τοῦ ἐν τῷ Φιλομηλίῳ μονάζοντος (83), καὶ στέλλει αὐτῷ τὰ πρὸς χρεῖαν κατ' εὐχὴν ἀνοθήματα (84), ἅτε χρησιμῶν ἀληθεῖ τῶν ἀποβαινόντων ἀναφανέντι. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ χρόνῳ ἐτετελευτήκει ὁ αὐτῆς μοναστηῆ, καὶ συνέθη ἀνετ' αὐτοῦ ἕτερον Σαββάτιον (85) μοναχὸν τῷ σκηνοδίτῳ αὐτοῦ ὑπεισδύναί (86), ὅστις τῇ

VARIÆ LECTIONES.

46 ἐπανέομεν L. 47 δὲ L. 48 φοιβεράτους L. 49 παρηκολούθη L. 50 πρὸς αὐτῶν τῶν Βουλγάρων L. 51 αὐτὸν τὸν βασιλέα B. 52 προσαρπάξαι L. 53 παλίντητα L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

- (67) Nempe culpa Leonis ut pag. 4 dixerat.
(68) Ordo ἐν λόγῳ κρείττονι καταλήψεως.
(69) Cf. p. 8.
(70) Ms. φοιβεράτους. Monuit Reinesius, de φοιδ. vid. not. p. 10. Idem vitium et apud Cedren. p. 487. De eadem re recte apud Zonar. p. 129.
(71) Vid. Cedren. p. 487, et Contin. p. 15.
(72) Ita scriptum. Zon. de eodem κόμητα τῆς τῶν ἐκκουσίτων σχολῆς, p. 129 initio, uti et Cedren. p. 487.
(73) Ita clare. Requiritur αὐτῶν.
(74) Cum scriptum esset παρηκολούθη, Reinesius adnotavit: γρ. παρηκολούθει. Sed potuit etiam τῆσσι παρηκολούθησαν.
(75) Ita scriptum. Legendum πρὸς αὐτοὺς τοὺς Βουλγάρους αὐτὸς πρὸς ἄρχοντα τῶν Βουλγάρων.
(76) Imperator misit legatos. Cedren. p. 487. Zonar. p. 129. Contin. p. 15.
(77) Ita scr. sed potius Βουλγάρων legendum ἀπὸ rei ἐξ αὐτῶν. — Μὴ Zon. REINES.
(78) Ita scriptum; συγκροτηθείσης usitatus.

- (79) Cedren. p. 487. Zonar. p. 129.
(80) Oratio imperfecta, nec satis exprimit quod debet. Zonaras, p. 128, et Cedren. p. 487, ostendunt parum abuisse quin periret dux Bulgarorum.
(81) Ita fere et Cont. p. 16: Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πᾶσαν — καὶ τὰ τέκνα πέτραις καὶ τῇ γῆ προσαρπάξαι τῶν.
(82) Cum scriptum esset παλίντητα, Reinesius adnotavit: γρ. παλίντητα. Τὰ κατὰ ποίησιν est, secundum poetam Homerum. — Loquitur auctor Homericæ ex Odys. α, ubi παλίντητα ἔργα γινέσθαι. Cui commode respondet Virgilianum *lives lues*.
(83) Iisdem verbis Sym. Log. p. 402.
(84) Vid. Contin. p. 16 seq. Cedren. p. 487 et seq. Zonar. p. 129.
(85) Quandoque Συμβάτιος scribitur ejus nomen, ut in Contin. p. 17. Ratio est similitudo litterarum illarum in mss.
(86) Male apud Sym. Log. ἐπεισδύνας.

προσυνήσει τῶν σεβασμίων εἰκότων κρυφίως ἀντι-
καθίστατο. Θεασάμενός δὲ τὸν παρὰ βασιλέως ἀπ-
εσταλμένον ἀπόπεμπτον ἐποιεῖτο (87), τὸν πέμψαντα
κρίνας ἀπεικόστα τῇ ἀλουργίδι (88), ὡς εἰδῶλοις
προσανέχοντα, ταῖς παρὰ τῆς σεβαστῆς Εἰρήνης
σεβόμεναις εἰκόσι καὶ Ταρασίου τοῦ αὐοῖδμου πα-
τριάρχου (89), Παρῶν ⁸⁴ ταύτην καὶ Θυάδα καὶ Τα-
ράξιον τὸν ἀρχιερέα τοῦ Θεοῦ ἀφρῆτως ἐξυβρίζων ὁ
ἄβλιος (90)· ἀνθ' ὧν καταστρέφει Κύριον τὴν αὐτοῦ
βασιλείαν καὶ ἐπιστέλλων (91) προήγγειλεν ⁸⁵, εἴπερ
ταύτας οὐ καταστρέψειαν. Τούτοις καταβροντηθεὶς ὁ
παραπλήξ βασιλεὺς μετακαλεῖται Θεόδοτον (92) καὶ
παραδείκνυσιν αὐτῷ τὰ ἐπεσταλμένα (93) παρὰ τοῦ
μονάζοντος. Τότε δὲ, τότε ὁ Θεόδοτος· δραξάμενος τοῦ
τοιούτου σκοποῦ καὶ ἀναθαῦρήσας λέγει τῷ βασιλεῖ,
τῷ κακῷ κακὸν ἐπιπλεονάζων (94), παρὰ ⁸⁶ τινος Β
μοναστοῦ διενεργεῖσθαι παράδοξα, τὴν οἰκισιν κε-
κτρημένου ἐν τοῖς τοῦ Μαυριανοῦ (95), οἷς γεινιάζειν
τὸν Δαγιστέα διεσαφῆνιζεν (96), ἕτερον τοῦτον ἐπι-
φημίξων μέγαν Ἀντώνιον· « Καὶ ὄπερ ἐρεῖν τῇ σῇ
βασιλείᾳ προέλοιτο, τοῦτο καὶ διαπράξασθαι προθυ-
μήθητι (97). » Ταῦτα σκαιῶς εὐτως τῷ βασιλεῖ (98)
ὑποθέμενος ἀπεισι πρὸς τὸν μοναστὴν καὶ πεπλαστου-
ρημένως (99) τάδε φησὶν, ὡς « Τῇ ἐπιούσῃ νυκτὶ,
ὡρα διωρισμένη, τὸν βασιλέα ἐν εὐτελεῖ καταστή-
ματι προσοῖσω σοι διηγησόμενον περὶ τε πίστεως καὶ
τινῶν πραγμάτων ἀξιολόγων (1)· ὃν ἐπαρᾶσθαι καὶ
τάχων ⁸⁷ τοῦ βίου παρελθεῖν ἐξεπιεῖν σοι βουλεύο-
μαι (2), εἰ μὴπω Λέοντος τοῦ Ἰσαυρίαθεν ⁸⁸ ὠρη-
μένου στοιχειοῖτο τῷ (3) δόγματι, καὶ ὡς εἶγε τοῦτο
παραφυλάξοιτο (4), ἐν δυσὶν ἔτεσι καὶ ὁ τῆς βασι-
λείας (5) ἐνδυναστεύων ἐλάσειεν· » ὡς δὴθεν τῇ
φιλοζωίᾳ καὶ φιλοδοξίᾳ τοῦτον πρὸς το οὐκ εἰς
θηράσασθαι θέλημα· ταύταις γὰρ ἐφετικῶς ἐκε-
κράτητο, καὶ μάλιστα γὰρ νεότητι κουφίζόμενος.

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁴ παρῶν L. ⁸⁵ καὶ, quod ante ἐπιστέλλων legitur, post ἀνθ' ὧν ponit Symeon logoth. p. 402 D.
⁸⁶ παρὰ B, περὶ D. ⁸⁷ τάχτειον L. ⁸⁸ ἠσαυρίαθεν L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(87) Male apud Sym. Log. ἀποπέμπειν προσ-
εποιεῖτο, ex interpolatione, ut videtur.

(88) Videtur excidisse verbum πράττειν, aut
simile. Potest tamen ἀπεικόστα referri ad τὸν πέμψ-
σαντα.

(89) Contin. p. 17.

(90) Ita ms. præ se fert. Requiritur tamen κατα-
στρέφειν. Sed et alibi aor. pro futuro ponit, ut et
fut. pro alio.

(91) Locus mendosus videtur; post καὶ aliquid
videtur deesse. Bostius. Nihil deest. Καὶ ἐπιστ.
προήγγ. est, etiam *epistola scripta prænuntiavit*, nim.
minans eventurum quod dixerat, nisi imagines
everteret. REINESIUS.

(92) Contin. p. 17. Sym. Log. p. 403. Cedren.
p. 488.

(93) Id est, scripta in epistola. REINESIUS. Nihil
opus istis. Eadem iisdem verbis Sym. Log. p. 402
[sed habet τὰ ἐπεσταλμένα]. Sic in epist. Socr. ab
Allatio editis p. 20: Σὲ μὲν οὐ θαυμαστὸν ἐπιστέλ-
λειν ὑπὲρ ὧν γράφεις. Bostius.

(94) Contin. p. 17. — *Perl.* Ita scriptum: leg.
παρὰ. Habet quidem περὶ et Sym. Log. sed ibi
mox καὶ — περὶ αὐτοῦ ἐνεργεῖσθαι παράδοξα.

(95) Contin. p. 17.

absistebat. Conspicatus autem iste cum qui missus
fuerat, facessere jussit, indignum judicans aucto-
rem muneris purpura, utpote idolis addictum;
imaginibus scilicet ab Irene Augusta ac Tarasio
laudatissimo patriarcha cultis; pardalem illam et
Baccham vocans, summum autem sacerdotem Dei,
Taraxii (quasi tu dicis turbatoris) nomine infamans
perditus ille: 14 quapropter futurum ut
Dominus evertat illius imperium, per epistolam
etiam prænuntiavit, nisi illas ipse everterit. His
attonitus demens imperator accersit Theodotum,
ostenditque ei epistolam monachi. Ibi tum Theo-
dotus arrepta occasione sumptaque fiducia dicit
imperatori, malum malo cumulans, a quodam mo-
nacho patrari mirabilia, stationem habente in
ædibus Mauriani (quibus vicinum esse Dagisteia
indicabat), alterum eum appellans magnum Anto-
nium: « Atque quodcunque, inquit, dicturus est
tuae imperatoriae majestati, id facere studeas. » Hæc
postquam sic subdole suggestit imperatori, abit ad
monachum ac veteratorie (99) ista dicit: « Insequenti
nocte hora definita imperatorem in habitu vili ad-
ducam tibi, acturum tecum de fide et rebus magni
momenti. Cui ut maledicas brevique moriturum
denunties tibi auctor sum, nisi Leonis illius ex
Isauria oriundi doctrinam sequatur: atque si id
observaverit, ad septuagesimum secundum annum
in imperio perventurum; » ut scilicet vitæ et gloriæ
illecebris ad ipsorum adduceretur voluntatem.
Harum enim rerum magna cupiditate tenebatur,
juvenili præcipue ætate sese in spem erigens. Hæc
a Theodoto et illo apud Maorianos latente monacho
considerate 15 in imperatorem structa fuere, ut-
pote sectæ principibus. Ingressus itaque imperator
cum Cassiera ad monachum, et sermones quosdam

(96) Cedren. p. 488.

(97) Iisdem fere verbis Sym. Log. p. 403.

(98) Cont. p. 17 Cedren. p. 488.

(99) Græcum sonat *fictæ, simulate*, quod hic non
quadrat. Sed iste non semper potest dicere quod
vult.

(1) Cont. p. 17. Cedren. l. c.

(2) Sym. Log. p. 403.

(3) Scriptum πω, leg. τῷ, et mox τῷ dele. Sym.
Log. l. c. εἰ μὴ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου στοιχειοῖτο τῷ
δόγματι. Contin. p. 17: Λέοντος ἐξ Ἰσαυρίας συ-
στοιχεῖ πως τῷ δόγματι. Cedren. p. 488: Εἰ μὴ
ἐκὼν γε αἰροῖτο τῷ τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ ἐξ
Ἰσαυρίας προστεθῆναι δόγματι.

(4) Ἰσαυρία φασὶν ἀπὸ τῆς τοῦ Ἰσαὺ κατασχί-
σεως. Schol. Hoc Scholion nauci est. Ἰσαυρίαθεν
ὠρημένος dicitur Leo Isauricus, primus imp.
εἰκονομάχος. Chron. Syncelli de Leone Arm. ζηλοὶ
καὶ ἐνταῦθα τὸν δυσσεβέστατον Κόνωνα. Hoc erat
nomen Leonis Isaurici. Isauriam autem ab Esau
dictam, pariter frivolum est. REINESIUS. Non potest
ex hoc schol. colligi, ejus auctorem ignorasse de
Leone Isaurico hic intelligendo.

(5) Ita scr., alius dixisset τῇ βασιλείᾳ.

ad eum præfatus, vehementer ab eo increpatur, tanquam gnaro simulati habitus, sic dicente: « Non decebat in privato habitu te sic simulare, cum sis imperator, nec putare te ignorari. » Quibus obstupefactus imperator, propter præscientiam illam fraudibus consultam, morigerum ei se præbet. Id ipsum enim de industria, a Theodoto cupide expetitum, dolose structum fuerat; quemadmodum a beato Theophane confessore ea res versibus notata est.

γνώσεως εὐπειθῆς τούτῳ⁶⁹ καθίσταται. Τοῦτο γὰρ ἐκ προνοίας τῷ Θεοδότῳ ἐφετὸν ὑπάρχον⁷⁰ προτετέχναστο⁷¹ (10), ὡς καὶ παρὰ τοῦ μακαρίτου Θεοφάνους καὶ ὁμολογητοῦ ταῦτα δι' ἐμμέτρου ποιήσεως ἐστῆλτευτο.

Atque ita venerandarum imaginum demolitio ab imperatore promulgatur. Cui etiam summum sacerdotem Nicephorum subscribere cogebat: nulloque modo obsequentem sine ratione ad exilium condemnat. Qui quidem cum diadema imponeret Leonis capiti, visus sibi est quasi ex spinarum et tribulorum attractione dolorem sentire. Cum autem jam abduceretur, Theophanes confessor ab Agriensi monasterio in quodam litore ei se obtulit, tribuens venerationes cum cereis et suffimentis, atque ab illo benedictionem recipiens idem suis discipulis, qui hæc audierant, facere injunxit, cum a Propontide proficisceretur. Quos conspicuus patriarcha, suam cervicem incurvans sublati manibus implorabat **16** postrema adoratione acceptas Deo intercessionem piissimi Theophanis De quo qui aderant quærebant dicentes: « Cum manus attolleres, domine, ad quem convertens te ipsum a longinquo mente tua dirigebas salutationem? » Tum ille: « Ad sanctum, inquit, Patrem atque confessorem Theophanem monasterii Agriensis, qui facibus et ture nos excepit. » Atque hæc prædictio ejus ipso facto in exitum deducta est: non multo enim post et ipse cum multis aliis ejectionis ex ecclesia cum infinitis vexationibus confessionis corona redimitus est, cum patriarcham haud amplius, secundum illam prædictionem,

Α Ταῦτα παρὰ τε Θεοδότου καὶ τοῦ ἐν Μαυριανοῖς (6) ἡμαυρωμένου μονάζοντος διεσκομμένως τῷ βασιλεῖ κατασκευάστο, οἷάπερ αἰρσιάρχαις ὑπάρχουσιν (7). Εἰτιδὼν οὖν ὁ βασιλεὺς μετὰ τοῦ Κασσιτερά πρὸς τὸν μαναχὸν καὶ τινὰς λόγους εἰς αὐτὸν προομιμασάμενος ἀποβραβίζεταί παρ' αὐτοῦ (8), ὡς προεγνωκότος τὸ αὐτοῦ πρόσχημα (9), οὕτω λέγοντος, μὴ εἶδεν ἐν ἰδιωτικῇ καταστάσει βασιλέα σε ἔντα οὕτως ὑποκρίνεσθαι καὶ ἀγνοεῖσθαι πως ὀλεσθαι. Δι' ὧν κερ καταπλαγείς ὁ βασιλεὺς τῆς μηχανοραφθεΐσης προ-

Δι' ὃ τῶν σεβασμίων εἰκόνων ἐκ βασιλέως καθ' αἰρέσει θριαμβεύεται (11). Πρὸς ἦν καὶ τὸν ἀρχιερέα Νικηφόρον ὑποσημήνασθαι κατηνάγκαζεν, καὶ μηδαμῶς πειθαρχήσαντα ἀλογίστως εὐθύνει ἐξόριστον (ἦντινι τὸ διάδημα περιτιθέντι κατὰ τὴν τοῦ Λέοντος κεφαλῆν ἐδόκει ὡς ἀκανθῶν καὶ τριβύλων (12) προστρέψουσιν ὀδύνης ἐκασθεσθαι [13]). Ἀπαγομένῳ δὲ αὐτῷ ὁ ὁμολογητῆς Θεοφάνης ὁ Ἀγρόθεν⁷² κατὰ τινὰ τῶν αἰγιαλῶν ἦνυτο ἀπονέμενον (14) σεβασμιότητος κηρὸς τε ἅμα καὶ θυμιάμασιν (15), κάκειθεν εὐλογίας ἀντιλαμβάνων ταυτὴ δὴ τοῦτο τοῖς αὐτοῦ φοιτηταῖς, ἐπεὶ τὰδ' ἀκηκόασι⁷³, ποιεῖν προσετίθετο τῆς Προποντιδος ἀπαίροντι. Οὗς ὁ πατριάρχης ἰδὼν καὶ τὸν ἑαυτοῦ αὐχένα συγκύψας τὰς τε χεῖρας μετεωρίσας⁷⁴ ἀνεκαλεῖτο ἐσχάτῃ τῇ προσκυνήσει τὰς εὐπροσδίκτους ἐντεύξεις τοῦ πανευσεβοῦς Θεοφάνους. Περὶ οὗ οἱ συμπάροντες ἠρεύνουσι (16), ὅτε περ τὰς χεῖρας ἤρε⁷⁵ μεταρσίους, « Ὡ δέσποτα, πρὸς τίνα ἐπιτρεπτικῶς ἑαυτοῦ διενερόησο ἐπὶ μακρῷ ἀσπασμῶν ἐπαρῆναι⁷⁶ τὸν ὕστατον; » Ὁ δὲ φησι: « Τῷ δσίῳ Πατρὶ καὶ ὁμολογητῇ Θεοφάνει (17) μονάστῃ⁷⁷ τοῦ Ἀγροῦ (18), τῷ λαμπάσι καὶ λιθανωτοῖς ἡμᾶς δεξιωσαμένῳ. » Καὶ τὸ προφητευθὲν (19) εἰς πρᾶξιν ἐξῆει: οὐ μετὰ πολὺ γὰρ αὐτὸς μετὰ πολλῶν ἄλλων ἀφορισθεὶς (20)⁷⁸ τῆς Ἐκκλησίας σὺν ἀπείροις κακώσεσι τὸν τῆς ὁμολογίας ἐταιριώσατο στέφανον, τὸν πατριάρχην μηκέτι κατὰ τὸ προφῆ-

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁹ τούτῳ B, τοῦτο L. ⁷⁰ ὑπάρχον B, ὑπάρχειν L. ⁷¹ προτετέχναστο L. ⁷² articulum ante ἀγρόθεν om. L. ⁷³ ἐπεὶ τὰδ' ἀκηκόασι B, ἔπειτα δ' ἀκηκόασι L. ⁷⁴ μετεωρήσας L. ⁷⁵ ἤρε addidi ex Contin. p. 18 D. ⁷⁶ ἐπαρῆναι L. ⁷⁷ μονάστῃ Reinesius, μον. L. ⁷⁸ ἀφορισθέντες L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(6) Ludit in vocibus. Α μαυρός, niger, ut et Δ μαυρός. Supra pag. 13, in Ταράσιος et Ταράξιος.

(7) Contin. p. 18. Sym. Log. 403.

(8) Cedren. p. 488 seq.

(9) Sym. Log. λέγων. Vid. Contin. p. 18.

(10) Ita scriptum, non προτετέχναστο, nec προτετέχναστο.

(11) Idque γραφῇ αὐτοχειρῶ. Contin. p. 18. Vid. omnino Cedren. p. 489.

(12) Zonar. p. 130. REINESIUS Contin. p. 18.

(13) Ita scr. pro ἐκασθέσθαι aut ἐκασθάνεσθαι. — Δε, εἰς Προκόννησον, Cedren. p. 489, qui ista omnia exscripsit. REINESIUS. — Ἀπαγ. δὲ — αὐχ. συγκύψας] Cont. p. 18. Zonar. p. 130. Cedren. p. 489.

(14) Cum scriptum esset ἀγρόθεν, Reinesius ad-

D notavit Ἀγροθεν ita legitur. [?] Cedren. κατ' ἀγρόν τινα, minus recte.

(15) Huic scriptori κηροὶ sunt cerei, faces. Sequitur enim λαμπάσι καὶ λιθανωτοῖς. REINESIUS.

(16) Ita scriptum, non ἠρεύνων nec ἠρευνώντων. Χεῖρας μετεωρίσας. Videtur deesse εἰχρὸς aut simile.

(17) Iisdem fere verbis Cedren. p. 489.

(18) Cum esset scriptum μον ἢ supra v scripti. τοῦ ἀγροῦ, Reinesius adnotavit: Forte legendum μοναστῆ τοῦ Ἀγροῦ. Ἀγρός nomen μονῆς. Non erat dubitandum, nihil certius. Vid. citatos.

(19) Quia confessorem dicebat eum qui nondum id erat.

(20) Ita scriptum; requiritur ἀφορισθέντων, aut potius ἀφορισθείς, ut apud Cedren. ubi eadem verba.

ὄν θεατάμενος. Ὁ οὖν Θεόδοτος (21), τὸν πατρ:αρ- A
χ'ὸν θρόνον παρ' ἀξίαν ἀπειληφώς ἐν ἡμέρᾳ τῆς
ζωοποιοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἀναστάσεως, ἐπ'
ἀθείας τῆς αἰρέσεως εἴχετο καὶ πολλοὺς ταύτης οἷα
λήμης ἐπεκοινώνει.

Τοῖνον ὁ βασιλεὺς Λέων, κατὰ τὴν Βουλγάρων καὶ
Ἀγαμηνῶν νεανειυσάμενος καὶ ἀηττήτω οἴησαι κατα-
σχεθεὶς, ἀλαζονικώτερος ἅπασι κατεφαίνετο, ὡς ἐν-
τεῦθεν καὶ ἀποκλίνειν πρὸς τὸ ὀμότερον (22). Καὶ
γὰρ ἦν φοβερός τῷ τε καταστάματι καὶ τοῖς πρά-
γμασι, μηδὲν παραθραύων τῆς ἐνοῦσης αὐτῷ αὐ-
στηρίας βασκανίας τε καὶ ἰταμότητος (23), καὶ τοσ-
οῦτον ὥστε πολλοὺς⁹⁹ καὶ τῶν ἐπὶ μικροῖς ἐαλωκότων
ἐγκλήμασιν ὦν (24) μὲν χεῖρας ὦν δὲ πόδας καὶ τινα
τῶν καιρίων μελῶν ἐν ταῖς λεωφόροις¹⁰⁰ τῆς πόλεως
συνεχῶς ἐγκρεμάνυσθαι¹⁰¹ (25), ὡς ἐκ τούτων μι-
σητὸν καθεστάναι πᾶσι τοῖς ὑπὸ χεῖρα. Χρόνον δὲ
προϊόντος οὐ μέγρι τούτων ἐνέμενε χαλεπὸς ὦν, ἀλλ'
ἐκορυθανεῖα (26) καὶ κατὰ τῆς εὐσεβοῦς πίστεως. Ἐὕρῃ
γὰρ καὶ τινα συνεργὸν τῆς ἐνδομυχοῦσης αὐτῷ μο-
χθηρίας, ἀνδρα πανούργον (27), ὃς ἐπιστατῶν¹⁰² τοῦ
ἱεροῦ τάγματος ἐν τοῖς ἀνακτόροις ἐτύγγανε καὶ τὴν
ἐξω φαινόμενην εἶχεν εὐσέθειαν (28). Ὑποτοπᾶσας¹⁰³
γοῦν καιρὸν καθ' ὃν εἰς ἐπήκοον ἦν τὸ τοῦ Ἡσαίου
φάσκον διάγγελμα (29), « Τίνι ὀμοιώσατε Κύριον,
καὶ τίνι ὀμοιώματι ὀμοιώσατε αὐτόν; Μὴ εἰκόνα
ἐποίησε τέκτων, ἢ χρυσοκόος χωνεύσας χρυσίον πε-
ριεχυρῶσεν αὐτόν, ἢ ὀμοίωμα κατεσκεύασεν αὐ-
τόν; » καὶ τὰ ἐξῆς, ἐν παραθύστῃ λέγει τῷ βασιλεῖ·
« Σύνε τοῖς λεγομένοις (30), ὦ βασιλεῦ, καὶ γνῶθι
τὸ ἀληθὲς ὅπερ ὁ προφήτης ἡμῖν διεσάφησεν¹⁰⁴, καὶ
τοιαύτης ἔχου λατρείας, καὶ μὴ τοῖς ἐξ ὀμοιωμάτων
καταθεβρόντισο¹⁰⁵ πᾶν σεδάσμασιν. » Τοιαῦτα εἰπὼν
ἐνέσκηψεν αὐτῷ πολλῶν πλείον (31) ἰδὼν τῆς αἰρέσεως, δ'
ἦς φοβρᾶς¹⁰⁶ μετεδίδοι τοῖς εὐσεβοῦσι συστή-
μασιν, ἐξ ὧν τοὺς μὴ πειθαρχοῦντας ἀφειδῶς κατηκρίζετο (32).

Οὗτος δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς, κἂν δυσσεθὴς (33), ἀλλὰ
τῶν δημοσίων πραγμάτων ἦν¹⁰⁷ ἀντιληπτικώτατος¹⁰⁸,
ὡς μηδὲν τῶν ὄνησιφόρων παραλιμπάνειν ἀπόροπον,
ὡς καὶ μετὰ τὴν αὐτοῦ τελευτὴν Νικηφόρον τὸν πα-
τριάρχῃν τοιαῦτα ἐρεῖν (34), ὡς ἄρα ἡ πολιτεία
Ῥωμαίων κἂν δυσσεθὴ, ἀλλ' ὅν γε μέγαν προμη-
θευτὴν¹⁰⁹ ἀπολώλεκεν (35). Πρὸς τούτοις καὶ τοῖς

vidisset. Igitur Theodotus patriarchale solum in-
digne adeptus, ipso die vivificæ Christi Dei nostri
resurrectionis, secure hæresim suam inchoabat,
multosque illa ocecabat.

Imperator autem Leo, re contra Bulgaros et
Agarenos strenue gesta, insuperabili opinione de
se concepta, arrogantior omnibus videbatur; unde
etiam ad crudelitatem inclinabat. Erat enim ter-
ribilis ipsa habitudine corporis et factis, nihil
remittens ab insita severitate, invidia et violentia,
ita ut multorum etiam ob minuta quedam con-
demnatorum hinc manus illinc pedes inde alia
corporis præstantiora membra 17 per plateas
urbis assidue suspenderentur, ita ut ob hæc invisus
fieret omnibus subditis. Progressu autem temporis
non in istis se continuit sævitia ejus, sed furebat
etiam adversus ipsam pietatem fidei, nactus
socium et adiutorem malitiæ suæ intus stabulantis
hominem versutum, qui erat præfectus sacri ordi-
nis in regia et externam tantum habebat pieta-
tem. Observato itaque tempore quo publice ex
prælectione audiebatur Esaiæ dictum: « Cui assi-
milabitur Dominus, et qua similitudine assimi-
labitur eum? Num imaginem faciet opifex, aut auri-
faber conflato auro deaurabit eum? » etc., seorsim
etiam dicit ad imperatorem: « Animadvertite hæc
verba, o imperator, atque agnosce veritatem quam
propheta nobis declaravit, talemque amplectere
religionem, nec imaginem cultu sis plane attoni-
tus. » Hæc locutus incussit ei multo acrius venenum
hæreseos, qua inficiebat pius cœtus: ex quibus
immorigeros nihil parcendo graviter vexabat.

Iste autem imperator Leo, quamvis impius, rei-
publicæ tamen negotia diligentissime curabat, ut
nihil eorum quæ ei emolumento essent relinqueret
improvisum; ita ut etiam post ejus mortem Nice-
phorus patriarcha de eo diceret rempublicam Ro-
manorum quamvis impium, magnum 18 tamen
provisorem amisisse. Ad hæc in flagitiosos seve-

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁹ πολλοῖς;] ἴμο πολλῶν vel πολλᾶκις. ¹⁰⁰ λεωφόροις L. ¹⁰¹ ἐγκρεμάνυσθαι L. ¹⁰² ἐπιστατεῖν L. ¹⁰³ ὑποτι-
πᾶσας L. ¹⁰⁴ διεσάφισεν L. ¹⁰⁵ καταθεβρόντισο L. ¹⁰⁶ φοβρᾶς L. ¹⁰⁷ ἦν om. L. ¹⁰⁸ ἀντιληπτικώτατος L.
¹⁰⁹ προμυθευτὴν ἀπόλωλεν L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(21) Cedren. p. 489 in fine. Transitiones et con- D
nexiones sepe negligit hic auctor.

(22) Cedr. p. 490.

(23) Cedren. p. 490.

(24) Debuit dicere οἷς.

(25) Ms. ἐγκρεμάνυσθαι. Unde Bosius pejor
adhuc ἐγκρεμάνυσθαι. Mallem autem ἐκρεμάν-
υσθαι. Cedren. p. 490. ἀνακρεμαννύειν ἐκέλευσε.

(26) Habet et Cedren. p. 490.

(27) Zon. p. 131, δ (ita scriptum) τῶν τῷ βασιλικῷ
κοιτῶνι κεκληρωμένων τριναυτῶν ὧν χορολέκτης ἢ
χορορχῆς, ὃν πρωτοφάτιν παρέλαβε καλῆν ἢ συν-
θήθεια. REINESIUS. — Cedren. τοῦ τάγματος ἐν τῷ
παλατίῳ τῶν φαλλόντων τὴν ἀρχὴν ἔχοντα.

(28) Cedren. p. 490.

(29) Zonar. p. 131, brevius citat.

(30) Ita scriptum, non τῶν λεγομένων, et apud
Cedren. τοῖς λεγομένοις.

(31) Ita scriptum, non πλείονα nec πλείονα, quod
πλείονα est apud Cedren.

(32) Cedren. p. 490.

(33) Zonar. p. 452. Cedren. p. 490.

(34) Male verbum fut. temporis. Rectum esset εἰ-
πεῖν, quod de eadem re est apud Contin. p. 19:

(35) Ita male posuit hoc verbum, pro ἀπόλεσεν,
quod ἀπόλεσεν est apud Cedren. p. 490 et Conti-
nuatorem Const. Porphyr. p. 19.

rissime animadvertēbat. Itaque cum certo quodam A tempore egrediretur palatio, vir quidam accessit ad eum accusationem instituens quod sua uxor abrepta fuisset a quodam senatore, cujus tanta esset licentia ut secute detinuerit eam longo tempore, idque facinus se ad urbis præfectum detulisse, neque tamen jus suum consecutum. His auditis imperator statim cuidam ex ministris suis mandavit ut in reditu accusatorem una cum præfecto coram se sisteret. Cum igitur reversus esset imperator, jussu ejus actu ipso exhibebatur. Atque ad accusatorem prompto animo dicit: « Quænam est actio illa quam instituisti? » Ille vero iisdem utebatur vocibus. Porro reus ipse confitebatur crimen ut iniuste dubium, iudexque delationem ad se factam attestabatur, quamvis executionem contra reum non fecisset. Statim ergo iudicem quidem ut negligentem in jure administrando exuit munere: illum autem qui adulterii convictus erat secundum leges punivit. Pleraque autem negotia in Lausiaco jus dicens decidebat. Amanuenses etiam adscivit præstantissimos, quibus consignationem expensarum committebat; duces quoque bellicos ac magistratus, optimum quemque, præcipue tales qui muneribus minime corrumpentur, ipse etiam opibus haudquaquam subiectus. Hærescos interium suæ nimis **19** vehemens erat propugnator, ita ut multos orthodoxos crudeliter vexaret. Volebat autem elegans videri in canendo, cum tamen incondite et inconcinne boaret. Quod et ipsum in Pharo memorabile apparuit iis quæ ipsi eventura erant psalmos crocitantibus: præibat autem psallentibus quandoque tuncque maxime intonans,

Sprevere summi cuncta amore principis.

A quo cum ipse longe abesset, divinam vindictam aperte sibi attraxit hoc hymno, prædictione per hanc consummata.

Tempore autem hæc prægresso Michael Amoriensis fortitudine ac prærogativis proficiens, ob quam et excubitorum cohorti præfectus erat, criminis læsæ majestatis inculpatus fuit: qui cum se

ἀδικούσι δικαίως ἐπαχθῶς (36) ἦν, ὥστε κατὰ τινα νενομισμένον καιρὸν τοῦτου ἐξήντος τοῦ παλατίου, ἀνήρ τις προσῆι ⁸⁸ αὐτῷ Ἐγκλησιν ἐνστράμμενος ὡς τοῦτου τὸ γύναιον ἀρπαγῆ (37) συγκεκέρηκε παρὰ τινος τῶν συγκλητικῶν, ὅστις εἰληχε τοσαύτης ἀλευθερίας ὡς κατασχέειν αὐτὴν ἀδεῶς ἐπὶ χρόνον πολὺν (38)· « Ἐμοῦ δὲ περὶ γε τοῦτου καὶ τῷ ἐπάργῳ διεγκαλέσαντος, οὐδὲν μοι: τῶν πρὸς ἐκδίκησιν ἐπερένατο. » Ὁ γοῦν βασιλεὺς τοῦτων ἐνωτισθαίς τινα τῶν θεραπόντων ὀξέως προσέταξεν ἐν τῇ ἐπανόδιον τὸν ἐγκαλούμενον σὺν ἅμα τῷ ἐπάργῳ κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ παραστήσασθαι. Τοῦ οἶν αὐτοκράτορος ἐνδημήσαντος τὸ κελυθὲν εἰς πρᾶξιν παρίστατο. Καὶ τῷ τὴν Ἐγκλησιν ποιησαμένῳ ἐτοίμως φησὶ (39)· « Τί τὸ κατὰ σὲ δραματούργημα ⁸⁹; » Καὶ ὁ μὲν ταῖς αὐταῖς ἐπέχρητο ῥήσεσιν, ὃ δὲ ἐγκαληματίζόμενος ἀνωμολόγει τὸ Ἐγκλημα ὡς ἀναμφισβήτητον, καὶ ὁ ἐταστής (40) τῇ καταθέσει συναμαρτύρει, εἰ καὶ μὴ τὴν ὑπεξέλειυσιν κατὰ τοῦ κακακρίτου πεποίητο. Αὐτίκα τὸν μὲν δικαστὴν ὡς ἀφερέποντον τοῦ δικαίου δίκστητος τῆς ἀρχῆς, τὸν δὲ τῇ μοιχείᾳ ἐαλωκότα κατὰ νόμους ἐτιμωρήσατο. Τὰ πλείω δὲ τῶν διοικημάτων ἐν ⁹⁰ τῷ Λαυσιακῷ χρηματίζων διήνυεν (41), ὑπογραφίας προσκαλούμενος τῶν ἀρίστων, οἷς γραφὴν τῶν ἐκδόσεων ἐπετέτραπτο, προσπειοιτό τε στρατηλάτας καὶ ἀρχοντας τῶν ἀξιολόγων (42), ἄλλως τε τοῖς ἀδωρίαν ἐξησκημένους, αὐτὸς οὐχ ἔτιτων ⁹¹ χρημάτων καθεστηκώς, κἂν ἐπὶ τὸ μᾶλλον αἰρέσεως αἰτίας, ὡς καὶ πλείστους τῶν ὀρθοδόξων ποιηλατεῖν ἐν ὠμότητι. Ἦν δὲ (43) φιλότιμος πάνυ, κἂν ⁹² σοβαρὸν ἐμθῶν καὶ κακῆρυθος (44). Ὁ ⁹³ καὶ κατὰ τὸν τοῦ Φάρου ναὸν καὶ τὸδε γνώριμον διεφαίνετο τοῖς ἐπελευσομένοις αὐτῷ ψαλμῶδως (45) λαρυγγίζοντι. Ἐξῆρχε γὰρ τῶν ψαλλόντων ἐνίοτε, καὶ μάλιστα τότε (46), φωνῶν·

Τῷ παντάνακτος ἐξεφάδισαν πόδῳ (47)·

οὔγε διολισθῆσας ἄρα τὴν θείαν δίκην περιφανῶς ἐπεσπάσατο τῷ ὕμνῳ, προσητείας ταύτης (48) συντελεσθείσης.

Τούτων δὲ χρόνον (49) τινὸς προδεδραμηκότος Μιχαὴλ ὁ ἐξ Ἄμορου τοῖς κατ' ἀνδρείαν προκόπτων ἐν προτερήμασι, παρ' ⁹⁴ ὃ καὶ τὸ τῶν ἐξουβίων (50) πεπλίστευτο σύνταγμα, διαβολῆ καθοσιώσεως ἐπιση-

VARIAE LECTIONES.

⁸⁸ προσίει L. ⁸⁹ δραματούργημα L. ⁹⁰ ἐν om. L. ⁹¹ ἔτιτων L. ⁹² κἂν B, καὶ L. ⁹³ εἰ ἢ L. ⁹⁴ παρ' ὁ B, παρ' ὦ L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(36) Schol. ἐπαχθῶτος. Cedr. ἐπαχθέστα- D τος de eodem.

(37) Ita. ms. Reinesius tamen annotavit γρ. ἀρπαγῆναι præter necessitatem.

(38) Contin. p. 19, Zon. p. 132, isti breviter. Sed Cedrenus iisdem fere verbis p. 491.

(39) Cedren. p. 491.

(40) Ita scriptum. Reinesius adnotat: γρ. δικαστής. Nec aliter legendum ex sequentibus patet.

(41) Cont. κατὰ τὸ Λαυσιακὸν ἐγκαθήμενος p. 49. Cedr. p. 491 addit τρικλίνῳ. Ἐν τῷ Λαυσιακῷ καθήμενος τρικλίνῳ.

(42) Zon. p. 132. Cedren. p. 491.

(43) Cedren. p. 491, ἐφιλοτιμείτο δὲ καὶ περὶ τὴν ταῦτου φωνήν.

(44) Cedren. l. c. ἀρῆρυθος. Vid. Zonar. p. 451.

(45) Male hic etiam verbum fut. temporis posuit auctor. Loquitur autem portentose hic auctor, nec minus incondite quam illum cantasse dicit.

(46) Cedren. p. 491, ubi idem versus citatur.

(47) Ita et apud Zonar. p. 134, sed leg. τῷ πάντ' ἀνακτος, etc., si vera est versio: *Sprevere summi cuncta amore principis*. Sunt autem verba cantici, de quo expressius Cedren. p. 491. OLEARIUS aut Bosius. Nihil opus mutatione ista.

(48) Ita scriptum, non ταύτης.

(49) Zonar. p. 132, Cedr. p. 491 in init.

(50) Qui alias Fæderati, ut hac in re eos vocat Continuator p. 21 in init.

πιεται· ὁς ταύτην (51) πολυτρόπως ἀποσεισάμενος A
ἐκπέμπεται παρὰ βασιλέως διακυβερνῶν τὴν ἐν αὐ-
τῷ (52) στρατολόγημα ⁸⁷. Ὁν βρασκαίων, καθάπερ
τινὲς ἐφασκον, θανατῶσαι βεβούλητο, εἰ μὴ θεός, οἷς
τρόποις εὐδόκει, παραδόξως φυλάξας τῇ βασιλείᾳ
τούτον ἀφώρισεν. Εἰ ⁸⁸ καὶ τοῦτό τινες ἐξειλί-
φασιν, ὅτι τῷ Μιχαὴλ παρῆν (53) καὶ τολμηρία
γλώσσης μείζων τῆς κατὰ γενναιότητα ⁸⁹ πάντη
θρασύτητος, (54) λαλοῦσης παράστημα καὶ ἀπειλού-
σης τῷ κρατοῦντι ὄλωσ καθαιρέσιν, αὐτοῦ τε τὴν
γαμετὴν ἀνοσίσις γάμοις ἐγκαθυβρίσαι (55). Ἐν-
τχεῖτο τούτοις ὁ Λέων, καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐπειράτο
εὐμηχάνως (56) κατευνάσαι βροπὴν (ἦδει γὰρ αὐτὸν
γλωσσηματίαν καὶ (57) ἀσχιστον, κἂν ἀνδρείον
ἐνόμιζεν), ἀλλ' οὐ πείθει τοῖς λόγοις ἢ παραινῶν
πάντως ἢ ἐμβριμώμενος· ἐχγετο γὰρ ὡσαύτως ὁ B
Μιχαὴλ τῆς τοιαύτης αἰσχροτολμίας. Καθίστησι
τοίνυν ὁ βασιλεὺς ἀκροατὴς (58) τῶν αὐτοῦ τολμη-
μάτων, τὸ μὲν δῆθεν καταπιέζων αὐτὸν τοῦ (59) ⁹⁰
θράσους καὶ γλωσσαλγίας, τὸ δὲ καὶ ὠτακουστῆν τὴν
περὶ τούτον αἰρούμενος. Ἦν γὰρ καὶ τῷ Ἐξαβουλλίῳ
περὶσεκαμμένως εἰσηγησάμενος (60), ἅτε νουνεχεῖ
ὄντι καὶ πολυπερίῳ ἀνδρὶ, πρὸς δὲ καὶ γνωστῷ αὐτοῦ
τῶν οἰκείων, μὴ παραχωρεῖν αὐτῷ ἀθυροστομεῖν
σπεύδοντι (61), ἀλλὰ αἰωπὴν ἀγειν, ἐξ ἀναγκαίου
τῶν κατὰ βασιλέως ἀγαν εὐλαθουμένων. Ἄλλὰ ταῦτα
μὲν οὐδὲν αὐτῷ πρὸς καταρτισμὸν διενήργητο, ἐξ
ἀπαίδευσις ἀκρατῶς φερομένη· ἐπεὶ δὲ ἅπαξ καὶ
δις καὶ πολλάκις περὶ αὐτῶν ἐδηλοῦτο τῷ βασιλεῖ,
αὐτὸς δὲ δυσίλατος ἢ ἀνίλατος εὕρητο, διὰ χειρογράφου C
κατεγγυᾶται τὸν Ἐξαβουλλίον ὡς μηδὲν αὐτοῦ τὸ
παράπαν τοῦ λοιποῦ διαπαρσιωπῆσαι τῶν ληρη-
μάτων, ἀλλὰ πάντα προὔπτα θέσθαι ⁹¹ ἑαυτῷ. Ὡς
δὲ οὐκ ἐνεδίδου γλωσσηματίων ὁ ἀλαζών, αὐτίκα
τούτον κατὰδελον (62) τίθησι βασιλεῖ τῆς αὐτῆς
ἀναιδέως μεταποιοῦμενον. Καὶ δὴ ὁρητῇ ἡμέρᾳ τῶν
πρὸ τῆς Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν (63) κατὰ σάρκα
γεννήσεως, εἰς τοῦμφανὲς τῶν κατ' αὐτοῦ κινου-
μένων οἱ Ἐλεγκοὶ παρεισέθεον, περὶ τῶν τῶν ἀσχηρη-
τίων (64) χώρον τοῦ βασιλέως τὰ ἐπὶ τούτῳ κατὰ
δοκιμασίαν πολλὴν ἀνετάζοντος. Οὐκοῦν ἐλέγχεται
Μιχαὴλ τυραννίδα (65), κατατίθεται φανερώς ἔναρ-
γεῖα τῶν κατηγορίων νυττόμενος (66), καὶ τισι τῶν

VARIAE LECTIONES.

⁸⁷ τὸν ὑπὸ χεῖρα λέων Cedrenus p. 491 D. ⁸⁸ εἰ] ἢ L. ⁸⁹ μείζων τῆς καταγενναιότητι L. ⁹⁰ αὐτοῦ
τοῦ L. ⁹¹ προυπαθέσθαι L, προυπυθέσθαι V.

STEPH. BERGLERI NOTAE.

- (51) Contin. p. 21 init., Cedr. p. 491.
(52) Ita scriptum. Adnotavit Reinesius : γρ. ἐφ.
Cedrenus p. 491, missum esse dicit ad exercendos
milites, τὰ τακτικά διδάσκειν.
(53) Contin. p. 21, Cedr. 491.
(54) Ἐλάλει τὸ παριστάμενον. Cedr. p. 491.
(55) Sym. Log. p. 496, καὶ τὴν γαμετὴν αὐτοῦ
ἀνοσίσις γάμοις μιγῆναι. Vid. Cedr. p. 491.
(56) Eadem verba Cedren. p. 491.
(57) Melius καὶ abesset. Hoc autem Cedr. p. 492,
ita : ἦδει γὰρ αὐτὸν αἰσχίστην ὡσαύτοσφι γλώσ-
ση δουλεύοντα. — Αἰσχιστον. Ita scriptum. F.
Ἐχθιστον, aut αἰσχρολόγον. Sed hoc nimis recedit.
(58) Contin. p. 21 et Cedren. p. 492, ὠτακου-
στῆς.

- D (59) Potest quidem tolerari [αὐτοῦ τοῦ], sed
mallem, aut αὐτόν, aut αὐτοῦ τὸ θράσος καὶ γλωσ-
σαλγίαν.
(60) Contin. p. 21 ; Cedr. p. 492.
(61) Loquitur inepte.
(62) Cedren. p. 492.
(63) Contin. p. 22, Zonar. p. 532.
(64) Contin. p. 22 ; item Cedr. p. 492 : ἐν τοῖς
ἀσχηρητέοις. Dicitur autem a secretis.
(65) Τυράννους vocant isti scriptores eos qui im-
perium invadunt.
(66) Ita scriptum, et potest excusari. Sed fortasse
scripserat auctor ἡττώμενος, ut v ex praecedentis
vocis sine repetitum sit, v pro η positum ex simi-
litudine pronuntiationis.

dere et abducere in palatii balneum, pithecioque vinetum et conto applicatum apponere igni fornacis consumendum.

Cum imperatoris jussum sic perageretur, spectare quæ futura essent voluit imperator. Simul autem eodem se contulit Augusta Theodosia improvisa, illa, inquam, Arsaberis filia, patricii illius et quæstoris, incusans imperatoris carnificinam et barbariem, quodque Dei timor ei plane non esset cordi, nec revereretur diem festum quo contaminatis manibus vellet divinam communionem recipere. Consiliumque ei dabat ut ille servaretur inclusus: dein sic in ejus facta ulterius inquiratur, atque etiam in socios conspirationis, ac tum demum pœnæ subjiciatur. Hujusmodi dictis perceptis imperator præcepit reum liberum esse in præsens a supplicio, uxoremque sic allocutus est: « O mulier, mesm quidem animam ab illo supplicio hodie liberasti: etiam vita me cito fortasse privabis. Tu vero et liberi videbitis quid eventurum sit. » Atque in hoc futurum prædixit. Erat enim ei ex quodam ænigmatico libro tempus 22 quo interficiendus esset compertum per imaginem declarante inter X et Φ litteras jugulum leonis bestię gladio transfixum, sive inter Christi nativitatem et diem φώτων (id est Epiphaniarum) ipsum interemptum iri belluinis moribus præditum Leonem. Quin et nomen ejus qui esset eum interfectorus ex insomnio divinitus immisso editum. Viderat enim paulo ante patriarcham Tarasium prædicantem ominosa et audaci voce malitiæ ejus mæcedem, ab eoque Michaelem quemdam acriter incitari ad interficiendum ipsum; qui imperanti obtemperans percussisset præcipitatumque semimortuum reliquisset. Experrectus itaque ingentique pavore captus visum illud suæ uxori indicaverat. Item ex eo sciebat, quod dictum ei fuerat per patricium Bardanium a monacho illo in Philomelio, et quod vestium ejus alteram ipse induerat, alterius extremam oram calcaverat. Ceterum papia accersito illum (Michaelem) asservandum in quodam cubiculo

ὑπαπιστῶν ὁ βασιλεὺς ἐγκλειστέται αὐτὸν ταῖν χειροῖν λαβέσθαι καὶ ἀπαγαγεῖν εἰς τὸ τοῦ παλατίου λουτρὸν, πιθήκιόν τε δεσμῆσαι, ἐνεῖραι τε πρὸς κοντὸν καὶ τῷ καμινιάῳ πυρὶ παρατιθέναι ἀνάλωμα (67).

Τοῦ δὲ βασιλικοῦ διατάγματος (68) οὕτω προδιδασθέντος, θεάσασθαι τὸ τελεσθησόμενον προτεθύμητο βασιλεὺς. Συνηντήκει δὲ αὐτῷ ἡ Αὐγοῦστα Θεοδοσία ἀσύμβalos⁶⁹ (69), τὸ τοῦ Ἀρσαβήρ πατρικίου καὶ κοιμιστωροῦ θυγάτριον, τοῦ βασιλέως κατηγορησον (70) μαιφονίαν καὶ βαρβαρότητα, καὶ μηδ' ὄλωσ τὸ τοῦ Θεοῦ ὄδος τοῦτον ἔχειν ἐγκάρδιον, καὶ κατὰ μηδὲν ἡρυσριακότα ἡμέραν τὴν ἑορτάσιμον, καθ' ἣν κεχραμένας τὰς χεῖρας ἤρῃσθαι⁷¹ (71) τὴν θείαν κοινωνίαν εἰσδέξασθαι, συμβουλευσόμενόν τε τὸν Μιχαὴλ τηρηθῆναι κατάκλειστον, εἰθ' οὕτως τὰ κατ' αὐτὸν πλείονος τυχεῖν ἀνετάσεως, καὶ τοὺς κεκοινωνηκότας⁷² αὐτῷ τοῦ συνθήματος, καὶ τὴνικαῦτα τιμωρίας ὑπάγεσθαι. Τῶν οὖν τοιοῦτων λόγων ἐπρησθημένος ὁ βασιλεὺς προσέταξε τὸν ὑπεύθυνον ἐλευθεριάσαι τῆς αὐθώρου⁷³ ὑπεξελεύσεως (72), καὶ τοιαῦτα τῇ γαμετῇ προσφωνεῖ: « Ὡ γύναι (73), τὴν μὲν ἐμὴν ψυχὴν τῆς ἐκεῖθεν σήμερον δίκης ἀπήλλαξας, καὶ τῆς ζωῆς με συντόμως ἴσως στερήσεις· σὺ δὲ καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν θεάσασθε⁷⁴ τὸ ἀποθησόμενον. » Καὶ ἐν τούτῳ τὸ μέλλον ἀπέφησεν⁷⁵ (74). Ἦν γὰρ αὐτῷ ἐκ τινος συμβολικῆς βίβλου ὁ ἀναιρέσιμος χρόνος μεμνημένος, αἰνιγματιζούσης μεταξὺ τοῦ τε χ καὶ φ τῶν στοιχείων τὴν κατακλιθεῖσα λέοντος θηρὸς ἔξει διαπερονηθεῖσαν, ἥτοι μεταξὺ⁷⁶ Χριστοῦ τῆς γενήσεως καὶ τῶν Φώτων αὐτὸν ἀναιρεθῆναι τὴν θηριότροπον Λέοντα· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ κλήσις (75) τοῦ ἀναιρέσοντος ἐκ θεοπέμπτου ἰνεῖρατος (ἐωράκει γοῦν πρὸ μικροῦ (76) τὸν πατριάρχην Ταράσιον θωσφμουῖντα μετὰ παρῆρσίας τῆς κακίας αὐτοῦ τὰ ἐπιχειρα, πρὸς τινὰ τε Μιχαὴλ αὐστηρῶς παρακλεισόμενον ἀναλῶσαι αὐτὸν, ὃς τῷ προστάττοντι εὐπειθήσας γε ἐπληξεν, ἡμιθανῆ τε κρημνίσας κατέλειπεν. Ἐξυπνος δὲ γεγονώς καὶ πολλῶν συτχεθεῖς δειματι τὸ δραθὲν τῇ ἰδίᾳ γαμετῇ παρεδήλωσεν), ὡσαύτως δὲ (77) καὶ ἐκ τοῦ ρηθέντος αὐτῷ διὰ τοῦ πατρικίου Βαρδανίου παρὰ τοῦ ἐν τῷ Φιλομηλίῳ μονάζοντος (78), ἔκ τε τῆς μεταμφιάσεως καὶ ἐπιτάσεως τῶν ἐσθήτων.

VARIE LECTIONES.

⁶⁹ ἀσύμβalos L. ⁷⁰ ἤρῃσθαι B. ⁷¹ κεκοινωνηκότας L. ⁷² αὐθώρου L. ⁷³ θεάσασθε L. ⁷⁴ ἀπεροῖσαν Cedrenus p. 492 D. ⁷⁵ μεταξὺ addidi.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(67) Contin. p. 22, Zon. p. 132, Cedr. p. 492, D p. 406, edit. Paris, in eadem re habetur συμβολικῆς, ubi in marg. Συμβολικῆς. Cedren. p. 495, Zonar. p. 153, item Sym. Log. hic etiam, ut Noster. Nostram lectionem non puto falsam, quamvis Συμβολικῆς probari possit ex Cont. p. 22, et aliis annotatis. Sic συμβολαῖωσάμενος Noster posuit infra p. 25.

(68) Ibidem.

(69) Ita scriptum. Reinesius annotavit, Γρ. ἀσύμβουλος: inconsulto enim impetu, nec præviso, invasit imperatorem.

(70) Γρ. κατηγορησαν. REINESIUS.

(71) Hæc commodius Contin. p. 22, Zon. p. 132, Cedr. p. 491.

(72) Ita scriptum, non ὑπεξελεύσεως.

(73) Cont. p. 22, Cedr. p. 492, Zon. p. 132, et Nostri verbis Sym. Log. p. 406.

(74) Ita scr., sed fortasse fuerat primitus ἀπεροῖσασε, ut apud Cont. p. 22. — Apud Sym. Log.

p. 406, edit. Paris, in eadem re habetur συμβολικῆς, ubi in marg. Συμβολικῆς. Cedren. p. 495, Zonar. p. 153, item Sym. Log. hic etiam, ut Noster. Nostram lectionem non puto falsam, quamvis Συμβολικῆς probari possit ex Cont. p. 22, et aliis annotatis. Sic συμβολαῖωσάμενος Noster posuit infra p. 25.

(75) Ita scriptum sine articulo.

(76) Cont. p. 23, Cedr. p. 493, Zon. p. 133, Sym. Log. p. 407.

(77) Imperfecta oratio, nisi aliquod verbum et superioribus ἀπὸ κοινοῦ sumatur, ut feci in versione.

(78) Cont. p. 23, Cedr. p. 493, Zon. p. 134, et iisdem quibus Noster verbis Sym. Log. p. 406.

Ὁμως (79) μετακαλεσάμενος τὸν παπίαν, τοῦτον ἀσφαλῶς τηρεῖν πρὸς τι οἶκημα τῶν τὸ παλάτιον σαρούντων ἐκδέδωκε, σιδηροπέδαις ἀσφαλισάμενος (80), ὣν τὴν κλεῖδα ἐν τῷ ὑπενδύτῃ αὐτοῦ ἀπόθετον διεφρούρει, τῶν ἄλλων μὴδὲν ταύτην πεπι-
στευκῶς.

Περὶ γοῦν (81) νυκτερινὴν ὥραν ἀπαναστάς, τοῦ κοιτῶνος ὁ βασιλεὺς τὰς ἀπαγοῦσας πρὸς τὴν τοῦ παπίου σκηνὴν πάσας θύρας εὐσθενῶς κατηδάφισεν ἦν γὰρ εὐσθενὴς πάνυ καὶ θρασυκάρδιος. Καὶ εἰσιῶν γε κταλαμβάνει τὸν Μιχαῆλ (82) εἰς τὴν τοῦ παπίου κλίνην καθεῦδοντα, χαμαὶ δὲ τὸν παπίαν παρευναζή-
μενον. Καὶ περὶ τὸν Μιχαῆλ κύψας καλάμη τὰ στήθη αὐτοῦ διηκρίδαζεν, ὅποιαν ἀφίησι ῥοπήν, μεριμνη-
τικὴν ἢ ἀμέριμον. Ὡς δὲ τοῦτον τῆς ἀφῆς μὴ ἐπρησθῆμένον ὁ συνέγνω (83), πάνυ ἐτεθαυμάκει ἐπὶ τῇ ἀφρόντιδι αὐτοῦ ἀφυπνώσει (84), διανεύων τὴν ἑαυτοῦ κεφαλὴν καὶ χαλεπὰ τεκμαιρόμενος, καὶ διεξιῶν μεγάλως τῇ χειρὶ (85) κατὰ τοῦ παπίου τὸν θυμὸν συμβολαιωσάμενος ἀμφοτέροις τὴν ἀπειλήν ἐπερρίπιζεν. (86) Ταῦτα προσεδρεύον ὁ τῷ Μιχαῆλ εὐνουχικὸν παιδάριον κρύφα θεάτατο, ὅπερ τὸν εἰσιόντα βασιλέα οὐκ ἄλλοθεν ἢ ἀπὸ τῶν βασιλι-
κῶν (87) ἐκ κόκκου πεδῆλων ὁ διέγνωκεν ὑπὸ τὴν κλίνην ὑφέρπον ὁ (ἐκεῖ γὰρ τῷ βασιλεῖ διεκέρυπτο) μετὰ γοῦν τὴν ἀφιξίν (88) τοῦ βασιλέως τῷ τε Ἰδῆρ δεσπότηι Μιχαῆλ, ἀλλὰ μὴν καὶ τῷ παπίᾳ, ἅπαντα τὰ συμβεβηκότα διέλεξεν. Τούτων κατήκοος γεγὼς ὁ παπίας καὶ ἀμέτριος (89) κατασχεθεὶς δέματι σὺν αὐτῷ Μιχαῆλ βουλὴν δοκίμην ἐπισκευάζουσιν. Προ-
τασίζεσθαι (90) ὁ Μιχαῆλ τῶν κατὰ ψυχὴν ὀφλημά-
των ὁ ἄγαν κεκτήσθαι διὰ φροντίδος, ὡς ἂν τινι τῶν ὑπαγῶν ταύτας (91) ἀνάθοιτο διὰ τινος τῶν ὑπηρετουμένων αὐτῷ πιστοτάτου Θεοκτίστου, ὃς μετὰ αὐτὰ τῷ τοῦ πατρικίου περιδλέπτω τετίμητο ἀξίω-
ματι καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ βασιλικοῦ καλάμου ἐγκεχειριστο πρόνοιαν, δι' οὗ κανίκελιος ἐδοξάζετο (92), ἐφ' ᾧ καὶ τὰ τῆς ἐπιτροπίας τοῦ Μιχαῆλ ὡς εὐγνώμονι ἐθε-
ραίωτο. (93) Τότε δὲ τὸ κατὰ τὴν αἴτησιν τῆς προ-
τάσεως πέρας ἀπήρτητο βασιλικῆς ἐκ διατάξεως, καὶ τὸ σκαιώρημα εἰς ἔργον προέβαιεν. (94) Ἀκριβολο-
γησάμενος γὰρ τῷ Θεοκτίστῳ ὁ Μιχαῆλ τὰ τῆς ἐπιθέσεως, καὶ διαπορθμεύσας κρυφιομύστως τοῖς κε-

eorum qui palatium verrunt tradiderat compedibus vinctum, quarum clavem in interula sua repositam servabat, nulli alii eam concedens.

Cum igitur noctu hora circiter tertia surrexisset de cubili imperator, omnes januas quæ ad papix cubiculum ducerent validis viribus dejecit: erat enim valde robustus et animosus. Ingressusque offendit Michaellem **23** in papix lecto dormientem, papiam autem humi cubantem. Ac Michaeli intensus, manu exploravit ejus pectus quali motu moveatur, num solliciti an securi. Ut autem eum contractationem minime sensisse intellexit, valde admiratus fuit quod tam secure dormiret: movensque caput et gravia minitans, interque egrediendum manus agitatione animum iratum erga papiam indicans, utrisque minas intentavit. Hæc omnia assidens Michaeli puer eunuchus ex occulto spectaverat, qui ingredientem imperatorem non aliunde nisi ex coccineis calceis cognoverat, sub lectulum reptans: ibi enim absconditus imperatorem latuit. Itaque post abitum, domino suo Michaeli, nec non papix, omnia quæ accidissent narravit: quibus auditis papias atque Michael pavore correpti consilium quoddam sibi utile ineunt. Simulat Michael valde sibi curæ esse ut animæ quædam debita alicui ex religiosis aperiret per quemdam snorum ministrorum fidissimum Theoctistum, qui postea illustri dignitate patricii ab eo ornatus fuit curaque calami imperatorii ei demandata, unde canicilius audiebat, atque ut benevolæ curatura Michaelis eidem fuerat collata. Tunc ergo secundum petitionem prætextus illius finis pendebat ab imperatoris **24** ordinatione, et mox consilium in actum deducebatur. Quippe diligenter collocutus Michael cum Theoctisto clam certiores reddit participes insidiarum de occulto consilio, minaturque se conjurationem indicaturum imperatori, si aggressionem in præsens intermittant.

VARIE LECTIONES.

⁷⁹ μεριμνητικὴν L. ⁸¹ ἐπισθημένον L. ⁸² προσεδρεύων L. ⁸³ πεδῆλων L. ⁸⁴ ὑφέρπον B, ἐφέρπον L. fort. κηλίδας τῶν. conf. Contin. p. 24.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(79) In contrarium posuit auctor hanc particulam, ut alia quædam. — Cont. p. 22 et 23; Cedr. p. 492. Papias est nomen officii, custodem palatii significans.

(80) Cont. p. 22 init. — Cedren. p. 492, Zonar. p. 133.

(81) Cont. p. 23, Cedr. l. c., Zonar. p. 133.

(82) Scriptum ἐπισθημένον. Supra p. 21, recte cum augmento.

(83) Cont. p. 23 in fine, Cedr. p. 495, Zon. p. 133 in fine.

(84) Cont. p. 24, lin. 1, δεινὸν ἐνσελιον.

(85) Zonar. l. c. τὴν ὀργὴν ὑπεδῆλου τῇ κινήσει τῆς χειρὸς.

(86) Contin. 24, ἀλλὰ τις τῶν προκοίτων, etc., ut et Cedr. p. 494. De eodem Zon. p. 134.

(87) Cont. p. 24, ἐκ τῶν φοινικῶν (sive φοινικικῶν) φουρασάμενος ὑποδημάτων, et Cedr. p. 494. — Scriptum πεδῆλων. Monuit Reinesius de emendatione in margine.

(88) Male posuit hanc vocem in contrarium auctor, ut supra ἀπλώλα pro ἀπώλεσ et inferius διαπεφόνηκεν.

(89) Zon. p. 134.

(90) Contin. p. 24, Cedr. p. 494.

(91) Ita scriptum, ταῦτα.

(92) Apparet hinc ex parte, quoddam canicilii officium fuerit.

(93) Cedr. p. 494. Insolite loquitur, ut plerumque.

(94) Cedr. l. c.

ριν πρὸς τινὰ τῶν μειζυρόνων, ὑπερμεγέθη ἄνδρα, ὃν ἄ
τὸ ἐν καὶ ἤμισυ κατὰ τὸ γιγάντειον ¹⁴ (13) προσωνο-
μάζετο μέγεθος, ἐπεφθέγγετο ὄρκω περιδεσμών οὐ
ἐπαλάθετο. Ἄλλ' ἀμείλικτον ὄπα κατὰ τοὺς Ἀντιμά-
χου παῖδας διήκουσεν, ἀντειπόντα (14) ἐνόρκως αὐτῷ
μηκέτι βιώσεσθαι. Καὶ εὐθὺς (15) τῇ κατακλιθεὶς
τὴν σπάθην καθελὺς τὴν χεῖρα διέσπαρσεν, ὥστε καὶ τὸ
σταυρικὸν σχεδόν τι κέρας διακοπήναι· εἶθ' οὕτως
αὐτὸν καὶ τῆς κεφαλῆς ἀπέτειχισεν. Κατ' αὐτὴν (16)
δὲ τὴν ὥραν φωνή τις ἀερόθεν ἐνήλατο ποντοποροῦσι
ναυτλοῖς ¹⁵, ὡς Λέων ὁ βασιλεὺς τῆδε διαπεφώνη-
κιν (17)· οἱ συμβαλόντες ¹⁶ τὴν ἀκοὴν τὴν τε νύκτα

Sed immitem vocem, ad exemplum Antimachi
filiorum, audivit, cum juratus ei responderet
haud amplius victurum. Statimque idem gladio
clavicle impacto manum amputavit, ita ut etiam
crucis cornu fere dissectum fuerit. Dein sic eum
capite truncavit. Eadem autem hora vox **26**
quædam ex aere percutit in mari navigantes
nautas quosdam, Leonem imperatorem ea periisse:
qui considerantes quod audierant, et noctem postea
et horam in animum revocantes, veritatem depre-
henderunt.

μετὰ τοῦτο καὶ ὥραν καθ' ἑαυτοὺς ἐννοήσαντες τὸ

Κτείναντες δὲ τοῦτον οἱ φονεῦται ἀνηλεῶς ἐν εὐ-
λοαῖδεσι χώροις τοῖς πρὸς τὸ δέξιμον ἀπαγαγόντες
κατέθεσαν, ὅπως ἐπὶ βραχὺ ἐκεῖσε προσμένοιεν·
εἶχοντο γὰρ χρειωδεστέρων φροντιδίων οἱ τῷ Μιχαήλ
συνεργάμενοι, ὥστε τοῦτον μὲν τῆς εἰρκτικῆς ἐξελέσθαι
καὶ ἀναβρῆσαι πᾶσιν αὐτοκράτορα βασιλεῖα, ὃς διαι-
τήσοι τὰ πρὸς τὸν καιρὸν κατεπείγοντα, ἀσφαλείας
δεσπόσης ἀπαιτουμένης, ἣν ταχέως εἰργάσατο (18).
Καὶ διὰ τῶν Σκύλων ¹⁷ ἔλκυσμῷ τὸ σῶμα λυγρῶς
καταικλισάντες καὶ τῷ ἱπποδρόμῳ παραγυμνώσαντες
καὶ ὑποζυγίῳ μετεωρίσαντες ἐπὶ πάσης τῆς λεωφό-
ρου προήνεγκαν, εἶτα ἐμβαλόντες αὐτὸ ἐν ¹⁸ πλοῖω,
(19) καὶ τὴν σύμβιον σὺν τοῖς τέσσαρασι τοῦτων
παισὶ, Συμβατίῳ (20) τῷ καὶ μετονομασθέντι ¹⁹
Ἰκωνσταντίνῳ κατὰ τὸ στέψιμον, Βασιλείῳ καὶ Γρη-
γορίῳ ἅμα Θεοδοσίῳ, περὶ τὴν Πρώτην νῆσον (21)
παρέπεμψαν. Κάκεισε τῶν παιδῶν καταθαλάδιαν ποι-
ήν περιτοιχοῦμένων, ὁ Θεοδόσιος τῆς ζωῆς ἀπεζεύ-
ξατο ²⁰· καὶ ἀμφοτέρους τῆς προσηκούσης κηδείας
ἔξλωσαν.

Cum autem eum percussores occidissent, in
cloacas et receptacula sordium delatum posuerunt,
ut paullisper ibi maneret. Intenti enim erant
magis necessariis curis Michaelis complices, ut
scilicet hunc ex carcere eximerent, et publice
imperatorum declararent, qui temporis opportuni
copiam faceret, cum securitas congrua require-
retur: eamque is cito præstitit. Atque tunc per
Scyla tractum cadaver misere fœdantes, in circo
denudatum, jumento sublatum, per omnem pla-
team tulerunt, postea impositum navigio, cum
conjugæ et quatuor filiis, Sabbatio, qui in
inauguratione imperatoris Constantinus fuit dic-
tus, Basilio item ac Gregorio, nec Leon Theodo-
sio, in Proten insulam miserunt. Atque ibi cum
exsectionis pœna afficerentur, Theodosius vitam
amisit. Utrumque autem congruente sepultura di-
gnati sunt.

Οὗτος δὲ, ὡς φασὶ τινες, καὶ πρὸ τοῦ τῆς βασιλείας
ἐπιλαθῆσθαι τῆς εὐσεβοῦς αἰρέσεως εἶχετο. Διὸ καὶ
κατὰ τὸ θέμιον τῆς καθ' ἡμᾶς εὐσεβοῦς πίστεως
στελλάντος πρὸς αὐτὸν Νικηφόρου τοῦ πατριάρχου
ἰμον διὰ τινῶν ἀρχιερέων ἐγγράψασθαι τὴν εὐσε-
βίαν, (22) καταπράξασθαι τοῦτο διανεδάλετο ²¹ ἕως
ἐν αὐτῷ ἢ τῆς βασιλείας ἐπέλθοι διὰ στέφους μεγα-
λύπρεπεια· καὶ καθ' ἡμέραν γε τὴν δευτέραν τῆς
αὐτοῦ βασιλείας ἐνσυνεχόμενος τῷ ὀρθοδόξῳ τόμῳ
ἐπιστημῆσθαι ἀναντιρρήτως ἀπέπειτο μηδ' ὄλως τῷ

Porro iste Leo, ut quidam perhibent, etiam
antequam imperium capesseret, impiæ illi hæresi
adhererat. Quapropter etiam cum ex more **27**
piæ nostræ fidei Nicephorus patriarcha ad eum
misisset libellum per aliquot sacerdotes primarios,
ut professionem fidei inscriberet, id facere distulit,
donec solemnitas inaugurationis adesset. Sed altero
die ejus imperii, cum compelleretur ad subscri-
bendum orthodoxo libello, plane negavit sese
accommodaturum illius voluntati. Unde etiam

VARIE LECTIONES.

¹⁴ γιγάντειον L. ¹⁵ ναυτῆλοις L. ¹⁶ συμβάλλοντες L. ¹⁷ σκύλων L. ¹⁸ ἐμβαλλόντες αὐτῷ ἐν L.
¹⁹ μετονομασθέντι L. ²⁰ ἀπετεύξατο L. ²¹ διανεβάλλετο L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

sed et giganteum illum hominem allocutus fuerit. D
Habent hic vocem χάριτος et alii, sed aliter. Cont.
p. 25, ὄρκω τῆς ἐνοικουσίας χάριτος ἐν τῷ ναφί, uti
et Cedr. p. 495, quasi per gratiam templo inhabi-
tiantem obsecraverit.

(13) Mire Noster hæc ut pleraque. Alii planius,
ut Cont. p. 25, εὐμεγέθη καὶ γιγανταίων. Cedr.
p. 495, ἕνα τινὰ γιγανταίων.

(14) Ita scriptum, cum deberet ἀντειπόντος.

(15) Cont. p. 25, Cedr. p. 495, Zon. p. 134.

(16) Cont. p. 25 in fine, Sym. Log. p. 411, Cedr.
p. 495.

(17) Ita scriptum. Reinesius annotat, ἴ.ρ. διαπε-
φώνηκεν.

(18) Ita scriptum, cum deberet εἰργάσασθαι. —

D Cont. lib. ii init., Cedr. p. 496, Zonar. p. 134.

(19) Cont. lib. ii init., Zon. p. 135, Cedr. p. 495,
Sym. Log. 411. — Scriptum αὐτῷ ἐν. Notavit Rei-
nesius, ἴ.ρ. αὐτὸ ἐν. Recte quod ad αὐτὸ attinet,
pessime ἐν· ἐν bene habet.

(20) Ita scriptum. Reinesius annotavit, Σαββα-
τίῳ. Zonar. p. 135 et Cedren. p. 395, Συμβατίῳ
Cont. lib. ii init.

(21) Cedr. πρὸς τὴν πρώτην καλουμένην νῆσον.
Reinesius. Et apud Nostrum mallem πρὸς.

(22) Ita et Continuator Const. Porphyg. p. 18,
negat profiteri voluisse fidem. Sym. autem Log.
p. 402, professum dicit, uti et Georgius monachus
initio.

hæresis suæ adjutores et collegas in palatium assumpsit, victum ad luxum usque istis peculiariter largiens : cumque cooperatorem in sua doctrina invenisset Johannem grammaticum, qui et Iannes eo quod veritati adversaretur, hunc inter eosdem cooptavit. Quibus stultus ille desertor mandavit ut novitiam illam fidem conscriberent. Ac post duos imperii sui annos palam deficiens, ut filius Cis, venerandarum imaginum eversionem aggressus est. Mox etiam ad omnes episcopos scripsit, ut se Byzantium conferrent, urbem a Megarensibus conditam ac Byzante, cum ad eam condendam confluisset per Europam Carystii, Mycenæi, Corinthii, aliique multi, cum philosophis et rhetoribus. Cumque ad Propontidem episcopi venirent, permissum illis non est ut pro consuetudine prius accederent ad patriarcham, sed ad ipsum imperatorem ducebantur et vi coacti adigebantur ut consentirent in ejus pravam sententiam. Ex quibus illos qui ei morem gerebant comiter et benigne excipiebat, eos autem qui obtemperare nolent omnis generis contumeliis ulcisceretur, Christianorum dogmata pro nihilo reputans; quemadmodum etiam in pacis fœderibus cum Hunnis hæc conturbavit, illis quidem attribuens nostras consuetudines, sibi autem et suis subjectis illorum cæremonias. Atque ob hæc fortasse terræ motus maxime terribiles, luesque et siccitates, et inflammationes aeris, præterea seditiones in urbe omni et ditone ab initio ejus Deo invisibili imperii per multos annos assidue exsisterunt, ipsis etiam elementis indignantibus ob ejus scelera. Tales erant impiæ ejus cogitationes et machinationes, et duras per eas calamitas.

Cæterum in rebus utilibus suscipiendis industria incessabili erat. Qua etiam factum, ut per Thraciam Macedoniamque, etiam usque ad fines terræ Scytharum, multas urbes instauraret, ipse omnia lustrans cum militaribus copiis, ut et hostium incursiones averteret et instauraciones ad finem commode perducendi facultatem præstaret.

VARIE LECTIONES.

²³ πολλῆσει L. ²⁴ προσεντυγχάνειν V. ²⁵ ἐγγρομίζων L. ²⁶ στρατιώτησι L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(23) Cont. p. 20.
 (24) Cont. l. c., Sym. Log. p. 405, Georg. mon. p. 501.
 (25) Χρόνους pro annis, quod inconsiderate negat Ritterhusius notis ad Pythagoram Malchi p. 22. REINESIUS. Sic Eustathius de Ismen. lib. vi, p. 126. Vide et notas ad Lex. Gr. Suidas Γάτος, μετά δύο χρόνους ἑκατάς τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, etc. OLEANIUS aut BOSIUS. Sed hæc protrita, et nihil notius.
 (26) Saulis exemplum, ut Noster quidem ponit, parum huc quadrat; explicatius et aptius id ponit Georg. monachus initio.
 (27) Inepta hic et intempestiva erat parenthesis de conditu Byzantii, ut alix plures in sequentibus. Fortasse ex margine. Cum interim non aliæ videantur ab auctoris hujus ingenio. Est autem in hac ambiguitas. Nam potuit claudi etiam post multi. Atque hoc pacto philosophos etiam et rhetoras

Λ τοιοῦτω συνθέσθαι βουλήματι. Ὅθεν καὶ τοὺς τῆς αἰρέσεως αὐτῷ συνεργοὺς ἐν τῷ παλατίῳ ἀποκατέστησεν, δίαίταν πρὸς τρυφὴν ἰδιαζόντως τοῦτοις διαφιλευσάμενος. (23) Μεθ' ὧν καὶ συνέριθον τῆς αὐτοῦ διδασκαλίας εὐρῶν τὸν γραμματικὸν Ἰωάννην, τὸν καὶ Ἰαννῆν (24) διὰ τὸ τῆς ἀληθείας ἀντιβροπον, τοῦτοις συνέταξεν. Οἷς νεαρὸν πεπῆ πίστιν νηπιόφρων ὁ ἀποστάτης προστάττει συγγράψασθαι. Καὶ μετὰ δύο χρόνους (25) τῆς βασιλείας ἀναλὸν ἀποστατήσεως, καθάπερ ὁ υἱὸς τοῦ Κίς (26), τῆς τῶν σεβαστῶν εἰκότων μετεποίησατο καθαιρέσεως, ἐντεῦθεν καὶ γράψας παντὶ ἐπισκόπῳ καταίρειν ἐν Βυζαντίῳ τῷ ὑπὸ Μεγαρέων κτισθέντι καὶ Βύζαντος (27), κατ' Εὐρώπην συνελθόντων ἐν τῇ τούτου πόλει: ²⁸ Καρυστίων, Μυκηναίων καὶ Κορινθίων ἄλλων τε πολλῶν, φιλοσόφοις ἅμα καὶ ῥήτοσι. Καὶ δὴ ὅτε οἱ ἐπίσκοποι τοῖς κατὰ πέραν προσήγγιζον, (28) οὐ κατὰ τὸ εἰθισμένον προσεντυγχάνειν ²⁹ τῷ πατριάρχῃ ἤφροντο, ἀλλὰ πρὸς αὐτὸν ἦγοντο καὶ ἄκροντες συνευδοκεῖν τῷ κακοδόξῳ φρονήματι ἐδιάζοντο. Ὅν (29) τοὺς πειθαρχοῦντας αὐτῷ προσηκούσας ἡξίου φιλοφρονήσεως, τοὺς (30) δὲ μὴ πειθομένους αἰκίσει παντοδαπαῖς διημείβετο, τὰ Χριστιανῶν παρ' οὐδὲν θεοπίσματα λογιζόμενος, ὡς δῆθεν (31) καὶ ταῖς πρὸς τοὺς Θύνους εἰρηναίαις συμβάσεσι ταῦτα συνέχεεν, ἐκείνοις μὲν ἀναθελὶς ἐργάσασθαι τὰ ἡμέτερα εἰωθότα, αὐτῷ δὲ καὶ τοῖς ὑπ' αὐτὸν τὰ ἐκείνων θρησκευόμενα. Δι' ὧν τάχα σεισμὸι φρικωδέστατοι λοιμοὶ τε (32) καὶ αὐχμηραὶ καὶ ἐκφλογώσεις ἀέρος, πρὸς τοῦτοις καὶ ἐμφύλιοι στάσεις κατὰ πόλιν καὶ χώραν πάσαν, ἀρχῆθεν τῆς θεομισοῦς βασιλείας αὐτοῦ μέχρι πολλῶν χρόνων διήρκεσαν, καὶ αὐτῶν τῶν στοιχείων δυσανασχετούτων ὅσον τούτου τοῖς κακουρήμασιν. Τοιαῦτα τὰ κατὰ δυσσέβειαν αὐτοῦ ἐνοήματα καὶ τεχνάσματα, καὶ τοῦτοις (33) τὸ ἐπαχθεῖς ἐγγρομίζον ³⁴. Ἄλλὰ καὶ (34) πρὸς τῶν εἰ τι λυσιτελούντων διέγνωστο, φιλοπονίας οὐκ ἐληγεν· δι' ἧς κατὰ γῆ θράκην Μακεδονίαν τε πάσαν καὶ ἕως τῶν ὀρίων τῆς Σκυθῶν γῆς πόλεις ἀνενώσατο, αὐτὸς ἐπελθὼν οὐ στρατιώταισι ³⁵ φάλαγγιν, ὅπως τὰς τε πολεμίων ἐφόδους ἐκτρέποιο καὶ ταῖς τούτων ἐπισκηναιῖς παρέχοι τὸ εὐπεράτωτον (35).

D accersivisset. Cæterum in Græco nullibi sunt posita signa parentheses.

(28) Cont. p. 21.

(29) Cedr. p. 490.

(30) Zon. p. 131 in fine, seq.

(31) Planius hæc Continuator Const. Porph. p. 19 et 20.

(32) Sym. Log. p. 404.

(33) Mallem καὶ τούτων.

(34) Cont. p. 19. — Εἰ τι. Ita scriptum. Puto εἰς τι.

(35) Ita scriptum. Bosius descripserat εὐπεράτωτον. Quare Reinesius annotavit in ejus marg. Γρ. εὐπορώτατον. Quod cum contrarium sensum præbeat eorum quæ debet dicere auctor, uti et ms. lectio, tanto pejus est, quia temere et frustra fit mutatio. Nihil mutandum. Sensus bonus, ut in versione.

Ἦν δὲ τῷ γένει κατὰ συζυγίαν ἐξ Ἀσσυρίων καὶ Ἀρμενίων ἀναφύεις (36), τῶν ἰδίων (37) γεννητόρων ἐπεξαναστάτων ** αὐτούς τε μισαιφονησαμένων καὶ πρὸς τοὺς τῶν Ἀρμενίων χωρίους (38) κατὰ φυγάδειαν ἐνακηνωσάντων, (39) κάκεισε τὸν ἀνήμερον θῆρα τεκεῖν **· ἐξ ὧν ἑτερογενές τι τεράστιον κτηρημάτικον. Ἀρμενίους δὲ φασιν ἐξ Ἀρμένου (40) κληθῆναι τοῦ ἀπὸ Ἀρμενίου πόλεως Θεσσαλίας, ὃς Ἰάσονι συνεστράτευσεν. Ἐκκρατήκει (41) δὲ Λέων τῆς βασιλείας· ζ' ἔτεσι καὶ μηρὶ ε' κατὰ Θεοῦ ὑψίστου ἰμμανῶς αὐχισάμενος.

Erat autem misto genere ex Assyriis et Armeniis natus, qui in proprios parentes insurrexerant eoque interfecerant atque in Armeniorum finibus in exsilio habitaverant, ubi immansuetam hanc bestiam genuerunt. **29** Armenios autem sicut ab Armenio quodam nomen accepisse ex Armenio Thessaliæ oppido, qui Jasoni fuisset comes expeditionis. Tenuit autem Leo imperium septem annis et quinque mensibus, erga Deum altissimum furiose insolens.

VARIÆ LECTIONES.

** ἐπεξαναστάτων L. ** τεκόντων B.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(36) Loquitur inepte et imperfecte. Hoc vult, Leonis parentes cum essent partim Assyrii partim Armenii, suos parentes interfecisse, etc.

(37) Ἰρ. ἀναφύεις ἀντὶ τῶν ἰδίων vel ἐπὶ τῶν ἰδ. Reinesius. Plane et intempestivæ et ineptæ conjecturæ in loco sano. — Cont. init. lib. I, Georg. mon. p. 502, 503.

(38) Ita scriptum. Mallem ὄριους.

(39) Sym. Log. p. 402.

(40) Armenum quemdam urbe Thessalia oriundum cum Jasonem ad Colchos navigasse tradit Stra-

bo lib. xi. Sed ab eo Armeniam denominatam incogitanter scribit auctor. Ita tamen et alii quos tunc nondum potuit Reinesius videre. Meus Chronogr. Græcus ms. genus Leonis Armeni a posteris filiorum Sennacherio, qui interempto patre in terram Ararat vel in Har-mini, i. e. in montana Minyadis, profugerant, de quibus IV Reg. xix, 37. — (Duæ aut tres voces detrītæ legi nequeunt.) REINES.

(41) Ita scriptum. Reinesius tamen γρ. ἐπικρατήκει, præter necessitatem.

ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ Β'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΞ ΑΜΟΡΙΟΥ ΜΙΧΑΗΛ.

REGUM LIBER II.

DE MICHAELE AMORIENSI.

Ὁ δὲ Μιχαὴλ ἐν ἔτει ς' τεκθ' (42), Ἰνδικτιῶν ἰδ', C παρ' ἐλπίδα (43) ἐξ εἰρκτῆς αὐτοκράτωρ (ὦ τοῦ θαύματος!) ἀνηγόρευτο, τῷ τε βασιλικῷ θρόνῳ καθέδρευται ἐπι ταῖς σιδηροπέδαις ἐπιδεδουμένον· ἦ προσίασι πάντες οἱ ἐντυχόντες (44), καὶ τὸ σέβας προσκυνητὸν ἀπονέμουςιν. Παμπόλλης οὖν ὥρας παρωχηκίας, καὶ τῆς κλειδὸς ἀπόουσης μὴ τούτων ἀνεπτυγμένων, Ἰωάννης ἰ ἐκ γένους Ἐξαβουλίων καὶ τοῦ δρόμου (45) τοὺς λόγους τηνικαῦτα τιθεὶς τοῖς παροῦσι ταύτην ἐμυστολέκτει τεταμιεύσθαι ἐσθῆτι τῇ ἐνδοτάτῳ τοῦ φονευθέντος, ὅτι ἦς αἱ πέδαι ἀποδεδέσμηται. Ἐβδόμη δὲ ὥρας διατελοῦσης ἄπεισι ** Μιχαὴλ βασιλεὺς τῷ μεγίστῳ ναῶν (46) σὺν ἄμα τοῖς δεδρακόσι τὸ τόλμημα, τῆς θείας τελεταρχίας ἀξιοθῆναι, μὴδ' ὄλως μῆτε τῷ δῆμῳ δευματωθεὶς μῆτε τῷ δειματι τοῦ Θεοῦ κατερυθριάσας, (47) ἀλλὰ τεθαρρηκῶς μάλιστα ἐπὶ τε τοῖς λοιποῖς συναντήμασι καὶ

30 Porro Michael anno mundi sexies millesimo trecentesimo vicesimo nono, indictione decima quarta, præter spem ex carcere imperator (o rem mirandam) appellatur et in imperatorio solio collocatur adhuc compedibus vincitus. Ad quem accedunt omnes qui aderant et adorationis honorem deferunt. Multo autem spatio elapso cum clavis non adesset et compedes non essent solutæ, Johannes de prosapia Exabuliorum, tunc temporis cursus publici logotheta, iis qui aderant revelavit eam asservari in intima veste intercepti: qua compedes laxatæ sunt. Cum autem septima esset hora, abijt Michael in templum maximum cum patratioribus facinoris **31** ut divinam inaugurationem acciperet, plane nec populi metu nec timore Dei absterritus, sed confidens quam maxime cum aliis eventibus ac

VARIÆ LECTIONES.

** ἄπεισι L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(42) Sym. Log. p. 413 habet ς' τιδ', Georg. mon. ς' τρις', p. 510.

(43) Contin. lib. II init., Cedr. p. 495.

(44) Debuit dicere παρατυχόντες.

(45) I. e. qui erat λογοθέτης τοῦ δρόμου.

(46) Cont. p. 27, Cedr. p. 495 in fine, πρὸς τὴν μέγαν τῆς Ἁγίας Σοφίας ναόν.

(47) Cont. p. 30, Cedr. I. c.

præsagils, tum quæ ei prædicta fuerant ab Athingano quodam vate, qui ejus temporis præfecto orientalis thematis, cum documenta multorum eventuum dedisset, clare indicaverat Michaelē et alterum quendam ex inferioribus diadema gestaturum, perspicue vaticinans. Quare hi præfecto magnæ curæ fuere, ut sponso filiiab suis conciliaret. Huic itaque scopo intentus erat. Atque aliquando, cum is qui curam invitandorum ad mensam habet, quem a triclinio vocant, ingressus ad eum consignationem ostendisset, noluit multos interesse convivio, illos solos mensa dignatus. Cum igitur hæc instructa esset filiaque considerent, jubet eos cum illis locum occupare. Qui inopinato honore obstupfacti accumbere recusarunt. At is nonnihil offensus coegit postremoque persuasit ut accumberent. Hilaritate autem exorta, utpote ipsius inebriatis, tradit eis filias uxores. At illi æstuantes ad hoc jussum paulisper renuunt, interea indignitatem suam reputantes, præcipue Michael, eo quod ex pauperibus esset ortus et obscuræ sortis parentibus: sed tamen morem gerunt, cum urgerentur.

ἐν τούτῳ τὴ παρ' ἀξίαν αὐτῶν λογιζόμενοι, καὶ τὴν τύχην ἀνεπιφάντων, ἀλλ' ὁμῶς περὶ ἀρχοῦν ἐγκλεισόμενοι.

32 Cum autem audivisset Thomas Michaelē imperatorem, tradunt cum statim rebellionem instituisse confusa ingenti hominum multitudine. Ab initio enim inter se contrarii dissidebant: ac Michael quidem erat toti Orientalium themati præfectus, sed non parum invidiæ obnoxius, cum ob patriam quæ Athinganorum multitudinem alebat, ut videtur, tum propter linguæ vitium, tum vero etiam quod non satis strenuus ac fortis putaretur: Thomas contra ab omnibus diligebatur, eo quod fortis et strenuus, nec tamen non urbanus et affabilis esset, atque in rebus optimis Leone non inferior, quavis genere ad Seythas pertinens, atque insuper senex, et in altero pede mutilus. Isto igitur, conciliatis sibi publicorum vectigalium exactoribus, scripto vindicabat exactiones usitatas, unde largitionibus in populum factis militiam contra Michaelē roborat. Nemo ex Orientalibus

προρρήσειςιν (48). ἔτι δὲ καὶ τοῖς προαναπεφωνημένοις Ἀθιγγάνου ³⁹ παρὰ τινος μάντειος (49). ἔς τῷ τῆνικαῦτα στρατηλάτῃ ⁴⁰ τοῦ τῶν Ἀνατολικῶν θέματος πείραν δεδωκῶς πολλῶν ἀποφάσεων διετρέψεν τὸν Μιχαὴλ καὶ τινα ἕτερον τῶν δευτέρων ⁴¹ διαδηματοφορήσειν, (50) σαφῶς ἀπομαντεύομενος. Ἀμέλει τούτους ὁ στρατηγέτης διὰ μερίμνης εἶχε πολλῆς ὅπως νυμφίους ταῖς ἐκτουθὺ θυγατέραςιν ἀρμόσαιτο. Ἐξείχετο οὖν τοῦ τούτου σκοποῦ, καὶ ποτε τοῦ τὴν ἐπιστάσιαν ἔχοντος τῶν εἰς τράπεζαν κεκλημένων, ὃν ἀτρικλίην ⁴² φημιζουσι, κατὰ τὸ ἔθος εἰσιόντος ⁴³ αὐτῷ καὶ τὴν γραφὴν ἐμφανίζοντος, (51) ἀπαίπατο τῶν πολλῶν τῆς συνεστιάσεως, ἐκείνους δὲ μόνους τῆς τραπέζης καταξιώσαι. Ταύτης γοῦν διευτρεπισθείσης καὶ τῶν αὐτοῦ θυγατέρων συνεδριασαπῶν, προστάττει τούτοις ὁμοταγεῖς γενέσθαι αὐτάς. Οἱ δὲ τῇ ἀπροσδοκίῳ θαμβηθέντες τιμῇ τῆς κατακλίσεως ἀπαναίονται· ὁ δὲ διακειόμενος ἐπαχθέστερον κατηνέγκασε, καὶ τελευταίον πεθεοὶ κατακλιθῆναι. (52) Διαχύσεως δὲ γεγονούσης, ἔτε κατεμφορηθέντων αὐτῶν, ἐπιδίδωσι τούτοις τὰς θυγατέρας εἰς γαμετάς. Οἱ δὲ κατιλιγγιάσαντες (53) τοῦ πρσιτάγματος πρὸς μὲν μικρὸν δυσανασχετοῦσιν μάλιστα Μιχαὴλ διὰ τὸ ἐκ πενεστάτων προῆχθαι

Ἀκηκῶς δὲ, ὡς φασιν (54), ὁ Θωμᾶς τὸν Μιχαὴλ βασιλεύσαντα, ταχέως [κατ' αὐτοῦ] νεωτερισμὸν πολυάνθρωπον ἐντυμύεται κατ' αὐτοῦ. (55) Ἀνεκαθεν γὰρ ἀλλήλοις ἀντιπεπονθῶτως δίσταντο· (56) καὶ ὁ μὲν Μιχαὴλ παραπαντὶς (57) τοῦ τῶν Ἀνατολικῶν στρατεύματος ἐτύγχανε στρατηγός, οὐχ ἦττον δὲ καὶ ἐπιμῶμος ἀπὸ τε τῆς πατρίδος αὐτοῦ Ἀθιγγάνων (58) πληθὺν ἔκτρεφούσης, ὡς εἶκε, (59) καὶ διὰ τὸ τῆς γλώττης ἐλάττωμα καὶ τὸ μὴ ἱκανῶς ἔχειν τισὶ πρὸς ἀνδρείαν νομίζεσθαι, ὁ δὲ Θωμᾶς πᾶσι φιλοστοργούμενος διὰ τε τὸ ἀνδρείοφρον οὐκ ἐλάττον καὶ ἀστεῖον (60) καὶ εὐπροσῆγορον, καὶ τῶν (61) βελτίστων οὐκ ἐλαττοῦμενος Ἀδόντος, εἰ καὶ Σκυθίζων τῷ γένει, πρὸς δὲ καὶ γηραιὸς ὢν, τὴν κόδα πεπύρωτο. Οὗτος οὖν κατασχὼν (62) τοὺς τῶν δημοσίων φόρων πάντας ἀπαιτητὰς ἐγγράφως τὰς νενομισμένας ἀπεκλήρουτο εἰσπράξεις, ἐξ ὧν διανομάς ἐν λαοῖς ποιησάμενος στρατηγεσίας κατὰ τοῦ

VARIE LECTIONES.

³⁹ Ἀθιγγάνου L. ⁴⁰ στρατηλάτῃ L. ⁴¹ τῶν B L, τῶν δύο V. ⁴² ἀτρικλίην L. ⁴³ εἰσιόντι L, ο supra i scripto.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(48) Ut monachi illius in Philomelio, de quo init. D lib. 1.

(49) Cont. p. 50, τὴν τοῦ Ἀθιγγάνου μάντειος φωνήν. Vid. p. 135 Cont. Theophrasti p. 29, τῶν Ἀθιγγάνων τις γνωστὸς καὶ οἰκίος τῷ στρατηγῷ, etc. Ineptissime loquitur et intricate, quasi Athingano alicui prædictum fuerit a vate quodam; cum vates fuerit Athinganus et prædixerit præfecto, ut constat ex iis quos adduxi. Solet autem res etiam leves tenuesque mire involvere verbis insolentibus et eorum structura, ut scilicet lectores magis admirarentur amentique, Inversis quæ sub verbis latitantia cernunt. — Τῷ. Ita scriptum, cum deberet potius τό.

(50) Cedr. p. 497.

(51) Cont. p. 29, Cedr. p. 497.

(52) Cont. p. 29, Cedr. p. 497.

(53) Cont. p. 29, Cedr. p. 497, Zon. p. 155, qui tantum de Michaelē loquitur.

(54) Cont. p. 33, Zon. p. 136, Cedr. p. 499, 500, Georg. mon. p. 511.

(55) Cont. p. 33, Cedr. p. 500.

(56) Cont. p. 33, Cedr. p. 500.

(57) Ita scriptum. Potius διαπαντός.

(58) Cont. p. 27 et præcipue 34; Cedr. p. 496, et præcipue 500; Zon. p. 135.

(59) Cont. p. 34, Cedr. p. 500.

(60) Cont. p. 34, Cedr. p. 500.

(61) Cont. p. 52 in fine, et præcipue 34; Cedr. p. 499 et 500; Zon. p. 136.

(62) Cont. p. 34, Cedr. p. 500.

Μιχαήλ ἐγκρατῶς διατίθησιν. (63) Οὐδεὶς δὲ τῶν ἐξ Ἀνατολῆς ὠρμημένων ἀπελιμπάνετο, οὐδὲ τῆς Ἑσπερίας αὐτῆς, οὐ τῶν ἐξ ἔθνων ἐπηλύτων, οὐκ αὐτοχθόνων, οὐ γειτονούντων, οὐ τῆς δουλικῆς μοίρας ὄσον ³⁴ παρῆν μισοδέσποτον, οὐχ ὀλοκλήρων ἔθνων, κατὰ διαφόρους καιροὺς οἱ οὐκ αὐτῶν προσεβρύθησαν καὶ συνείποντο, οἱ μὲν κατὰ γῆν, οἱ δὲ κατὰ θάλασσαν, νέψ Ξέρση κἀν ὁμοπίστοις ἀναφανέντι, ὧ; ἐντεῦθεν καὶ πάντα τὰ θέματα σὺν τοῖς στρατηγικοῖς σπίνδεσθαι τούτῳ συνέβαιεν, (64) Ὀλβιανῶ μόνου, τοῦ τῶν Ἀρμενιακῶν στρατηγούντος, τούτους περινοίαις ἐπιπειθεῖς ἄγοντος, καὶ Κατάκυλα ³⁵ τοῦ Ὀψικίου τῷ βασιλεῖ Μιχαήλ γε προσκειμένων. Καὶ τοσοῦτον ἐπολυπλασίαζε τὸ πλῆθος κατὰ τῶν ὁμοφύλων, ὥστε (65) καὶ τοὺς Σαρακηνοὺς ἐπ' ἀδείας λαβέσθαι καὶ πάσας νήσους καὶ χώρας καταληγέσθαι, καὶ καθέξειν ὅλους αὐτάς, εἰ μὴ ³⁶ (66) μετὰ ταῦτα τούτοις διὰ πολλῆς φήμης ἀνανταγώνιστος ὁ Θωμᾶς ἀνεδέδεκτο ³⁷. Δι' ὃ καὶ πειρᾶται πρὸς αὐτοὺς κηρυκεύεσθαι τρόπῳ τοιῷδε, (67) πανούργως ἐνδελεάσας ὅπερ αὐτοῖς βουλευτῶν ἡσμενίζετο τῇ ἐκείνου παμπληθεῖ δυνάμει καταπλαγείσιν. Διαπέμπεται οὖν πρὸς αὐτοὺς εἰρήνην ἀνακαλοῦμενος, πολλῶν δὲ μᾶλλον συνασπισμῶν (68), τῆς βασιλικῆς ἀνθέξεισθαι ἀποπτώσεως. Ποιεῖται τοίνυν σπονδὰς μετ' Ἀγαρηῶν, εἰδήσει τοῦ αὐτῶν ἀρχηγοῦ, ἀναδειτῆται (69) στέφος βασιλείου παρὰ τοῦ ἀρχιερέως; Ἀντιοχείας Ἰώβ, εἶτα μετ' Ἀγαρηῶν (70), Ἰνδῶν, Αἰγυπτίων, Ἀσσυρίων, Μήδιον, Ἀβασίων, Ζηχῶν, Ἰβήρων, Καβείρων ³⁸, Σκλάβων, Οὐννων, Βανδήλων, Γετών, καὶ ὅσοι τῆς Μάνεντος βδελυρίας μετεῖχον, Λαζῶν τε καὶ Ἀλανῶν, Χάλδων τε καὶ Ἀρμενίων, καὶ ἑτέρων παγτοίων ἔθνων πολυθρόλλητον πανστράτιαν στρατοπεδευσάμενος, ἀπάσης τῆς Ἀνατολῆς ἐκυρλεύσεν, (71) τελευταῖον μέρεσι τοῖς κατὰ Θράκην προσεμπελάσας (72) ἐλεπολεῖν τὸ Βυζάντιον ἐκχιάζεται ἰππεῦσιν εὐόπλοις καὶ πετροβολισταῖς τοῖς ὑπὸ ³⁹ χεῖρα (73) περὶ, (74) ἔτι καὶ σφενδομισταῖς γε καὶ πελτασταῖς ἀμέτροις ἐπιρωννύμενος, προσέτι μὴν καὶ πολιορκητικοῖς οὐκ ὀλίγοις τεχνάσμασι κρατυνόμενος. Μεθ' ὧν πολλάκις τοῖς κατ' ἡπειρον τεύχεσι προσβαλὼν ἄπρακτος ἀποκρούεται, (75) τοῦ βασιλικοῦ παιδὸς Θεοφίλου αὐτοῖς ἐπιόντος καὶ διαγωνιζομένου τὰ μάλιστα, (76) ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦ πατρὸς Μιχαήλ ἔσθ' ὅτε ὑπεξίντος καὶ τοῖς ὑπεναντίοις ἐπιτιθεμένου αὐτόχειρος. (77) Ὅθεν ἀμηχανῶν ὁ Θωμᾶς καὶ ἐπὶ ναυμαχίαν προέρχεται,

A relinquebatur neque ex Occidentalibus, non ex adventis quisquam, non ex indigenis, non ex vicinis, non ex iis qui servilis conditionis, si qui essent dominis infensi, quin diversis temporibus ad eum confluerent eumque sequerentur terra marique, novum Xerxem inter suos habitum; ut propterea omnia themata et eorum duces cum eo paciscerentur, Olbiano solo, qui erat Armeniorum dux, his sua ³³ solertia morigeris utente, nec non Catacyla Opsicii praefecto suis, ut cum Michaele imperatore manerent. Ac tanta incrementa capit apparatus belli civilis, ut etiam Saraceni auderent insulas omnes et regiones populari et occupare, et omnino eas habituri fuissent, nisi postea Thomas his propter magnam famam major visus esset quam ut ei se opponere possent. Quod ipse sentiens conatur cum eis per legatos agere, tali modo astute eos inescans ut proponeret quod ipsi vellent et cuperent, ingentibus ejus copiis et potentia consternati. Mittit igitur ad eos pacem petens immo potius societatem, ut auxiliarentur rebellibus imperatoris. Itaque foedus pacis inicit cum Agarenis sciente duce illorum, coronatur a patriarcha Antiochia Jobo, deinde cum Agarenis, Indis, Aegyptiis, Assyriis, Medis, Abasiis, Zechis, Iberis, Cabiris, Selavis, Hunnis, Vandalis, Getis, et omnibus quotquot de Manentis abominabili secta erant, Lazis item et Alanis, nec non Chaldis et Armeniis, aliisque omnis generis nationibus, multarum linguarum exercitu collecto, omnem Orientem in suam potestatem redegit; postremo, postquam partibus Thraciae appropinquasset, Byzantium occupare vi conatur, equitibus bene armatis et lapidum jactoribus pedestribus, funditoribus item et scutatis innumeris valde roboratus, insuper et machinis bellicis obsidionalibus ³⁴. non paucis instructus. Cum quibus mœnia urbis versus orientem aggressus, re infecta repellitur, imperatoris filio Theophilo in eos impetum faciente et quam maximo depugnante, cum subinde et pater ejus Michael egressus invaderet adversarios proprio Marte. Unde in angustia constitutus, ad navale praelium progreditur, ingentem navigiorum numerum secum ducens. Atque ibi itidem male rem gerit: illa enim omnia bellico igne consumpta fuere. Cujus quidem ignis conficiendi propemodum jam scientia deperdita fuerat, tunc autem sic denuo reperta: Callinicus

VARIÆ LECTIONES.

³⁴ ὄσον περ ἦν B. ³⁵ κατακύλα L. ³⁶ μὴ] καὶ L. ³⁷ ἀνεδέδεκτο L. ³⁸ Καβείρων] Σαβήρων L. ³⁹ ὑπὸ B, ἀπὸ L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

- (63) Cont. p. 34, Cedr. p. 500.
 (64) Cont. p. 34, Cedr. p. 500, Zon. p. 137.
 (65) Cont. p. 35, Cedr. p. 500 in fine, Zon. p. 136.
 (66) Loquitur perverse.
 (67) Cedr. p. 501.
 (68) Cont. [p. 35, συμμαχίαν.
 (69) Cont. p. 35, ubi Ἰακώβ pro Ἰώβ, Cedr. p. 501, ubi Ἰώβ. Zon. p. 136, ubi Ἰώβ.
 (70) Cont. p. 35, Cedr. p. 501.
 (71) Cedr. p. 501.
 (72) Contin. p. 36 et 37 plene et copiose.
 (73) Contin. pag. 37 et 38; Cedren. p. 503; Zonar. p. 137.
 (74) Cont. p. 38, Cedr. p. 502.
 (75) Cont. p. 38, Cedr. p. 503 et 503; Zon. p. 138.
 (76) Cont. p. 28.
 (77) Zon. p. 137.

quidam ex Ægypto, vir prudens solusque eam scientiam habens, sumpta loquendi audacia, dixit ad imperatorem se contra Thomam ei sociam operam navaturum ad mare, si vellet: atque is ignem illum artificioso a se compositum præbuit navium præfectis.

τὸδε ⁸⁰, παρήσιασάμενος (80) ἔφη τῷ βασιλεῖ κατὰ πρόελοιτο. Ὅς τεχνικῶς τὸδε συνθεῖς τοῖς ναυάρχαις ⁸¹ ἐπεχορήγησεν.

Tribus autem annis perditus ille rebellavit. Cujus rebellionis sub imperio Leonis prodigium horrendum sic apparuit: Visus est cometa in cælo sub specie duarum lunarum clare sese conjungentium rursusque separantium per diversas conjunctiones, ex quibus figura quædam hominis sine capite formata fuit, portendens quodammodo postea invectum contra Christianos dogma rebellis sectæ acephalum, vel etiam Thoma illo pestifero tanquam accephalo et duce vano seditionis exterorum instructæ ³⁵ quodammodo prænuntians. Strenue autem rem gesserunt in hoc bello Olbianus et Christophorus, tunc magister factus, cujus filii Barsacius et Nasar patricii, Catacylas item ipsius Michaelis imperatoris patruelis, et ipse patricius, de quibus a nobis jam dictum. Per hos rebellis illius venena dissipata.

Hoc etiam modo dicunt de Thoma rem accuratius per historiam tradi. Iste rebellis, ex patria misera et conditione obscura oriundus, rerum ad vitam sustentandam necessariarum gratia in Constantini imperatoriam urbem venit. Cumque se applicasset cuidam patricio (Barbanes iste fuit, de quo diximus), crimine adulterii ab hoc viro

πολλὴν ὀγκάδων σπυρεῖν ⁸² ἐπαγόμενος, κάκειθα παραπλησίως ἐνδυσταχεῖ. (78) Αὐταὶ γὰρ τῷ πολεμικῷ πυρὶ κατανάλωντο, τῆς περὶ τούτου παρά βραχὺ τὸ πρὶν διολλυμένης εἰδήσεως, τῆς καὶ οὕτως ἀνευρεθείσης ⁸¹ (79)· Καλλίνικός τις, τῶν ἐξ Αἰγύπτου, ἀνὴρ ἐχέφρων καὶ αὐτὸς μόνος εἰδήμων θωμᾶ συμπονήσειν αὐτῷ παρά θάλασσαν, εἶπερ

Ἐπὶ τρισὶ (81) δὲ ὁ δειλαῖος ἐνεωτερίσατο ἔτεσιν. Οὕτινος νεωτερισμοῦ ἐπὶ βασιλείας Λέοντος τέρας τῶν ἀποφράδων ὡς προδίδεικται· Ἠράθη κομήτης (82) κατ' οὐρανὸν ἐν σχήματι σελήνων ⁸³ β' λαμπρῶς συνιουσῶν καὶ αὐθις διαιρεθεισῶν κατὰ διαφύρους συστάσεις, ἐξ ὧν ἐκτύπωμά τι ἀκέφαλον ἐπιλάσθη ἀνδρὸς, δηλοῦν πως τῶν μετὰ ταῦτα παρεισαγαγόντων (83) κατὰ Χριστιανῶν τὸ ἀκέφαλον δόγμα τῆς στασιώδους αἰρέσεως (84), ἣ καὶ θωμᾶν τὸν ἀλάστορα, ὡς εἶοικε, κεφαλὴν καὶ ἀρχηγὸν μεταϊάζοντα τῆς ἐξ ἐτέρων διαστάσεως κεκτημένων πρὸς προσητεύσειν ⁸⁵ (85). Ἠνδραγαθήμισαν δὲ ἐν τούτῳ ὁ τε Ὀλβιανὸς, καὶ Χριστοφόρος, τῆς καὶ μάγιστρος γεγυῶς; (86), οὗ οἱ υἱοὶ Βαρσακίος τε καὶ Νάσαρ πατρικιοὶ, καὶ Κατάκυλας αὐτοῦ Μιχαὴλ βασιλέως ἐξάδελφος καὶ πατρικίος (87), περὶ ὧν προδεδήλωται· δι' ὧν τοῦ στασιώτου τὰ φάρμακα διεσκέδαστο.

Καὶ οὕτω φασὶ (88) τὰ κατὰ θωμᾶν ἀκρεθέστερον διεξιστορεῖσθαι (89). Οὗτος γοῦν ὁ μούλτιος (90), ἐκ πατρίδος οἰκτρᾶς καὶ τύχης ἀφανοῦς γεγονὸς, τῶν ἀναγκαίων εἰς τὸ ζῆν χάριν εἰς τὴν Κωνσταντίνου καὶ βασιλεύουσας πόλιν εἰσῆλθεν, καὶ κολληθεὶς τινὶ τῶν πατρικίων (Βαρδάνης οὗτος ἦν ὁ λεχθεὶς) ἐγκλήματι μὲν μοιχείας παρά τούτου τοῦ

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁰ σπυρεῖν L. ⁸¹ ἀνευρεθείσης B, ἀναίρεθείσης L. ⁸² προσητεύσειν L.

⁸³ τὸδε] τότε L. ⁸⁴ ναυάρχαις L. ⁸⁵ σελήνων L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(78) Sym. Log. p. 412. Sed tempestate dispersam dicit classem Cont. p. 58, ignem autem adhibuisse Thomam, uti et Cedr. p. 505. Post amissam primam classem, altera combusta σκευαστῶ προφ. Cedr. p. 505, Zon. p. 438, ubi ὄγρῳ πυρὶ. [Ὁ βασιλικὸς πυρφόρος στρατός Cont. p. 40.]

(79) Vix dubitem auctorem scripsisse ἀναίρεθείσης, ut fatali quadam perversitate contrarium ejus quod vult dixerit, nempe scientiam illam dudum deperditam tunc sublatam fuisse et abolitam; quod non potuit velle dixisse, cum per illum ignem combustæ tunc fuerint naves hostiles. — Expressi ἀνευρεθείσης, cum id voluisse videatur ponere auctor necessario. Videtur autem hæc tradere contra historię fidem: nam ignis iste bellicus, qui Græcus dicitur, præparatus ab isto Callinico fuit sub Constantino Pogonato, nempe sesquisæculo ante Michaelē istum. Videatur Zonaras lib. xiv, num. 20. Videtur autem cognitus fuisse etiam ante ipsum Const. Pogon. itidem non multo minus quam ante sesquisæculum aliud, nempe sub Justiniano, aut etiam ante eum: nam memini me de igne illo legere apud Malalam.

(80) Παρήσιασάμενος. Hoc verbo hic vix opus erat. Sed mirum quod Cedr. p. 505 eodem verbo utitur σχέσαι in re ex parte simili, nempe de Gregorio, qui ad Thomam transierat, cum Michaelē audacius loquendo offendisset. Et suspicari licet

utrumque eundem auctorem legisse, Nostrumque oblivione quadam confuse cogitasse.

(81) Negligit transitiones et connexiones hic auctor sæpe.

(82) De hoc cometa videor ad eundem modum legisse scriptum in tomo illo ubi Theophanes habetur. (In Leonis Gramm. Chronographia p. 446.)

(83) Ibid. 49. Græca vere sunt portentosa, uti et mox de Thoma monstrose loquitur.

(84) Consideretur autem iudicium et memoria hominis, qui cum dixisset cometam portendisse rebellionem Thomæ, mago [?] illo enarrato, portendisse ait Acephalorum hæresin aut Thomam. Ita in fine lib. i cum dixisset Leonem contra percussores se defendisse catena thuribuli aut secundum alios signo crucis, mox affirmat eum concisum fuisse crucis signum tenentem, oblitus catenæ autem.

(85) Græca sunt intolerabilia. Videtur autem hic etiam contrarium ejus quod volebat dixisse, et κεκτημένων posuisse passive, ut sit, quos ipse habuit.

(86) Cedr. p. 505.

(87) Tantum et Olbiano et Catacyla dictum, quod sciam.

(88) Cont. p. 32 in fine et p. seq.; Cedr. p. 499.

(89) Cont. p. 33, Zon. p. 436, ubi barbarus ut supra. Sed Sym. Log. p. 412, Ῥωμαῖος γὰρ ἦν καὶ ἀφανής.

(90) Α μούλτος, tumultus.

ἀνδρὸς ἐάλω, ἣν ὑπέθετο καταπρόξασθαι τούτῳ A
Νικηφόρος ὁ τῆνικαῦτα τὸ βασιλεύειν λαχὼν, τῷ
Βαρδάνῃ βασκαίνων διὰ τὴν προσοῦσαν καλοκαγα-
θίαν αὐτῷ· φεύγων δὲ τὴν ἐπὶ τῇ μοιχείᾳ δίκην (91),
ἣν καταπρόξασθαι μὲν ἐπειράθη, οὐκ εἰς ἔργον δὲ
προέβη (92), εἰς Συρίαν ἀπέδρα. Καὶ πρῶτον μὲν
τὴν εἰς Χριστὸν ἐξήρνηται πίστιν, καὶ χρόνον συ-
χνὸν ἐν αὐτοῖς διακρίψας (93), ὥσει ε' καὶ κ' παρελ-
κυσθῆναι ἐνιαυτοὺς, ψευδῇ φήμῃ αὐτῷ περιποιεῖ-
ται (94) Κωνσταντίνον εἶναι αὐτὸν εἰσηγούμενον τὸν
Λέοντος καὶ Εἰρήνης. Οὗτος δὲ (95) ἄρα διὰ τὴν
μοχηθρίαν τῶν τρόπων μετὰ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῆς
βασιλείας ἐστέρηται· καὶ ἐξ ἀνθρώπων ἠφάνισται
μετὰ βραχὺ τῆς ἐκπτώσεως, καὶ ὁ τοῦδε νεκρὸς ἐν
τινι κατετέθη σορῶ τότε τῶν ἐν τῇ βασιλευούσῃ
σεμνεῖον. Ἄλλ' ὄγε παλαμναῖος οὗτος ἀνὴρ μετὰ B
Σαρακηνῶν διαζῶν (96), ὑποσχέσσει τούτους ἐπαί-
ρει ⁴⁶ λαμπραῖς, ὡς ὑποτελῆ ποιήσειν αὐτοῖς τὴν
Ῥωμαίων ἀρχὴν, εἰ καὶ χρήματα ἱκανὰ καὶ στρα-
τὸν ἀξιοχρεῖων δοῖεν πρὸς τὸ ἔργον αὐτῷ. Καὶ δὴ
τῶν αἰτουμένων τυχὼν ἐκστρατεύει κατὰ Ῥωμαίων
εὐθύς, ποιεῖται δὲ καὶ διὰ τὸ μέγεθος (97) τῶν ἐγχει-
ρουμένων υἱὸν ἀνθρώπιόν τι· μισοδόρθαρον εὐρηκῶς,
μετὰ τῆς ψυχικῆς (98) φαυλότητος καὶ ἀνοίας ἐτι
δὴ καὶ δυσμορφίαν σώματος δυστυχοῦν καὶ τἄλλα τῶν
τούτου· ὃ δὴ ⁴⁷ καὶ Κωνσταντίνον ἐπιτρέπει καλεῖσθαι,
ἀπόμοιράν τε τούτῳ Σαρακηνῶν στρατεύματος δούς
σὺν αὐτῷ εἰς τὰ Ῥωμαίων εἰσβάλλει ἦθη. Λέων δὲ
τότε καιροῦ τούτων ἦν βασιλεὺς, ὁ Βάρδα μὲν τοῦ
πατρικίου υἱός, ἐξ Ἀρμενίων δὲ κατάγων τὸ γένος·
οὐ πολυωρίας δὲ ἀξιώσας τὸ ἐπιφυεῖν Ῥωμαίους C
κακῶν (99), σχεδιάσας δὲ πλῆθος στρατεύματος
βραχὺ ⁴⁸ καὶ καθηγεμόνα στρατιώτην μᾶλλον ἢ στρα-
τηγὸν ἐπιστήσας κατὰ Θωμᾶ ἀποστέλλει. Καὶ δὴ
τῶν στρατευμάτων ἀμφοτέρων συμπεσόντων ἀλλή-
λοις κατὰ τι τῶν ἐν τῇ ἔφ χωρίων, πταλεῖ μὲν ὁ τοῦ
βασιλέως στρατὸς καὶ εἰς φυγὴν τρέπεται· ἐπ'
ἀδείας (1) δὲ ὁ ἀποστάτης γενόμενος πάντα πρὸς
ἀνίσχοντα ἥλιον ἐπιτρέχει καὶ πρὸς βίαν τὰ αὐτοῦ
ποιεῖται φρονεῖν.

Οὐ πολὺ δὲ τὸ ἐν μέσῳ (2), καὶ Μιχαὴλ Λέοντα
φονεῖ καὶ τὴν βασιλείαν ἐκδέχεται. Ὁ δὲ γε στα-
σιάρχης Θωμᾶς, ὡς μὴ ἀρκούσης αὐτῷ τῆς κατὰ
γῆν ἐπικρατείας σχεδὸν ἀπάσης, ἦδη τὸ ναυτικὸν
ἅπαν τὸ ὑπὸ Ῥωμαίους ὄν (3), πλὴν τοῦ βασιλικοῦ D
κληθέντος, ὑποποιεῖται, καὶ ναῦς πλείστας (4) ναυ-
πηγήσας ἐτέρας οἴτου τε παραπομπούς καὶ ἱππων
τάς τε πολεμιστηρίους, ταύτας κατὰ Λέσβον καλεῖται

VARIAE LECTIONES.

⁴⁶ τούτοις ἐξαίρει L. ⁴⁷ δὴ] δὲ L. ⁴⁸ οὐ βραχὺ L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(91) Cedr. p. 499, Cont. p. 33.

(92) Sym. Log. p. 412, Georg. Mon. p. 511. Sed
Cont. p. 33, πρὸς τοὺς ἐξ Ἄγαρ, et Cedr. p. 499,
πρὸς Ἀγαρηνοῦς.

(93) Cont. p. 33, Cedr. p. 499.

(94) Cont. p. 33, Cedr. p. 499, Zon. p. 136 in
fine. Sym. Log. p. 412; Georg. Mon. p. 511.

(95) Nempe Constantinus verus. Cont. p. 33,
Cedr. p. 499.

(96) Cont. p. 33, Cedr. p. 499.

PATROL. GR. CIX.

A reus fuit factus, ad quod perpetrandum hortatus
eum fuerat Nicephorus illo tempore imperator,
Bardani invidens propter insitam ei probitatem.
Reus autem factus crimine adulterii, quod perpe-
trare quidem conatus fuerat, sed in actum non
devenerat, in Syriam profugit. Ac primum quidem
fidem in Christum abnegavit: dein cum satis longo
tempore inter ipsos habitasset, elapsis jam viginti
quinque annis, falsam famam sibi acquirit, Constan-
tinum se esse dicitans, illum Leonis et Irenes filium.
At is propter morum improbitatem et oculis et im-
perio orbatus fuerat, ac non multo post, ut im-
perio exciderat, e medio sublatus fuit, cadaver
autem **36** ejus loculo impositum in quodam aug-
ustali imperatoris urbis. Iste vero sceleratus
homo cum apud Saracenos viveret, pollicitationi-
bus istos sollicitavit, se tributarium illis facturum
Romanorum imperium, si et pecunias, quantum
satis, et exercitum idoneum ad eam rem ei præ-
beant. Et ecce petitis potitus mox expeditionem
suscipit in Romanos: adoptat etiam propter mag-
nitudinem rerum susceptarum, filium homuncionem
quemdam semibarbarum nactus, cum animi
improbitate et amentia etiam corporis et deformi-
tate et ceteris laborantem, atque Constantium jubet
appellari, cumque partem ei Saracenorū exerci-
tus tradidisset, cum illo in Romanorum ditionem
impetum facit. Leo illo tempore erat imperator,
Bardæ quidem patricii filius, sed genus ducens ex
Armeniis. Cum autem hic non magna cura dignum
existimaret imminens Romanis malum, extemporal-
i opera collegit numerum copiarum exiguum·
impositoque eis duce, aut gregario potius milite
quam duce, contra Thomam misit. At concurrenti-
bus utrinque exercitibus apud oppidum quoddam
in Oriente, vincitur imperatoris exercitus atque in
fugam vertitur. Cumque sine metu esset desertor,
per lotum Orientem grassabatur omnesque vi cogebat
suarum esse partium.

Nec multo interjecto tempore Michael Leone
interfecto imperium suscipit. Princeps autem sedi-
tionis Thomas, ut cui non esset satis **37** obtinere
terram fere omnem, etiam rem nauticam univer-
sam Romanorum, excepta classe illa quæ impera-
toria dicebatur, in suam potestatem redegit, na-
vesque plurimas fabricatus alias tritico et equis
portandis, bellicas item, apud Lesbum exspectare

(97) Cont. p. 33, Zon. p. 137.

(98) Cont. p. 33.

(99) Cont. p. 33, Cedr. p. 501.

(1) Cedr. p. 501, ubi ἀδείας τυχῶν.

(2) Cont. p. 33, Zon. p. 136, Cedr. p. 499, 500.

(3) Alii addunt etiam imperatoriam classem, ut
Cedr. p. 501, et Zon. p. 137, et Cont. p. 33 in fine,
ubi apud istum τοῦ θεματικοῦ.

(4) Cont. p. 33 in fine.

jubet: ipse autem cum innumeris copiis occupat iretum inter Sestum et Abydum. Cumque Pseudoconstantium, quem adoptaverat in filium, cum maxima multitudine a tergo reliquisset, ea quæ ipse nondum occupasset et reliqua essent pergrasari jubet. Iste porro dæmonum monitis et vaticiniis impulsus tempus et diem prædicit convivis suis quo imperatoriam urbem esset ingressurus cum gloria quadam ineffabili. Jamque instante statuto illo die, in Olbiani exercitum incidit; cujus impetum cum ad breve tantum tempus sustinuisset, fugam arripit statimque capitur. Ejusque caput egregius ille Olbianus amputatum mittit imperatori Michaeli: iste autem rebelli et patri falsi nominis transmittit. Sed is nihil a dementia remisit, verum una cum classe a Lesbo veniente, et ipse hippaginibus utens, nocte observata illuni, a maritimo quodam oppido quod ab illius loci hominibus vocatur Horcosium, in diversis Thraciæ jocis clam appulit invenitque Thraces universos sibi addictos; quamvis imperator, cum fama nuntiaret rebellem navibus trajicere fretum apud Abydum, exercitum quendam **38** perexiguam eduxisset contra eum et ex omnibus civitatibus Thraciæ fidem auxilii præstandi et societatis accepisset. Sed istis eam negligentibus, magna incrementa capit tyrannus, his etiam ad eum confluentibus. Statim igitur imperator in urbem revertitur, atque ut licebat ea firmata, terrestres simul et navales collegit copias ex Orientalibus, qui post discessum desertoris jam aliquantisper tyrannide liberati erant. Immisit autem imperator etiam ignem bellicum navibus, atque ferream catenam ab arce usque in castellum ex adverso extendit, ne urbis Keras quod vocatur (i. e. Cornu) ab hostili classe infestaretur. Porro Gregorium, qui olim quidem fuerat dux militaris, sed in offensionem imperatoris venerat atque ob id in Scyrum unam ex Cycladibus insulis relegatus fuerat, hunc inquam nactus desertor, utpote ad ipsum se conferentem, præficit exercitui decem mille virorum, atque hunc præcursorem suum adversus imperatoriam urbem mittit, simul autem et classem nauticumque exercitum, ut ambo eodem tempore Constantinopolin pervenirent. Id quod cito admodum factum fuit, cum convenissent terra marique ad Barbysi fluvii ostia, neque ferrea illa catena valuisset prohibere adventum navium hostilium. Nec

Α μένειν αὐτόν (5)· ὁ δὲ ἄμα μυρίῳ δὴ τινι στρατῷ καταλαμβάνει τὸν μεταξύ Σηστοῦ ⁴⁸ καὶ Ἀδύδου πορθιδόν, κατὰ νότου δὲ λιπὸν ἑαυτοῦ (6) τὸν ψευδοκωνσταντιῶν καὶ ποιηθέντα υἱὸν ἄμα μεγίστην δυναστείαν τῶν προκατελιγμένων αὐτῷ τὰ λοιπὰ καταδραμεῖν ἐπιτρέπει. Δαιμόνων δὲ (7) εἰσηγήσεσιν οὗτος καὶ μαντείας ἠγγέμενος χρόνου ἡμέραν τοῖς συμπόταις προλέγει καθ' ὃν τῆ βασιλευούσῃ προέλθοι πόλει ἐν ἀρβήτῃ ὁδῷ τινί· ἤδη δὲ τῆς κυρίας ἐνοστάσης αὐτῆς τῷ ὑπὸ τὸν Ὀλβιανὸν περιπίπτει στρατῷ, οὗ πρὸς βραχὺ μὴ ἐνεγκῶν τὴν ὀρμήν φεύγει τε καὶ εὐθὺς ἀλλοκεται. Καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ὁ γενναῖος Ὀλβιανὸς ἐκτεμὼν πέμπει τῷ βασιλεῖ Μιχαήλ· ὁ δὲ τῷ στασιώτῃ ταύτῃ καὶ ψευδωνύμῳ (8) ἀποστέλλει πατρί. Ἄλλ' οὗτος μὲν οὐδέν τι τῆς ἀπονοίας ἤφιετο, ἀλλ' ἄμα τῷ νηίτῃ Λέσθοθεν ἤκοντι στόλῳ, καὶ αὐτὸς ναυσὶν Ἰππαγωγῶς κεκρημένος, νύκτα διασκοπήσας ἀσέληνον, ἐκ παράλου τοπίου τινὸς ὃ δὴ πρὸς τῶν ἐγγχωρίων καλεῖται Ὀρκόσιον, πολλογαυὸν περαιούται τῆς Θράκης λαθῶν, εὐρών ⁴⁹ δὴ πάντας Θρακίας κατηκόους αὐτῷ, καίτοι τοῦ βασιλέως (9), ὅτε δὴ φήμη περιηγγέλη ⁵¹ ὡς διαβαίνει ναυσὶν ὁ ἀποστάτης τὸν κατὰ τὴν Ἀβυδὸν τῆς θαλάττης πορθιδόν, ἐνοστρατεύσαντός τε καὶ αὐτοῦ ὀλιγίστῳ στρατῷ καὶ ἐκ πασῶν πόλεων Θρακικῶν ὡς συμμαχήσουσι βασιλεῖ πίστει λαθῶντος· ὁμῶς ταύτας ἀπάσας παρ' οὐδέν θεμένων αὐτῶν (10), πολὺς ὁ τύραννος ἐγεγόνει, καὶ τούτῳ προσρυσέντων αὐτῷ. Παρακρήμα ὁ βασιλεὺς πρὸς τὴν πόλιν ὑπονοστεῖ (11), καὶ ὡς ἐνῆν τὰ κατ' αὐτὴν ἀσφαλέστατα διαθείς, πεζῶν ἄμα καὶ ναυτικῶν ⁵² συναθροίζει στρατὸν ἐκ τῶν κατ' ἀνατολὴν ἤδη τοῦ ἀποστάτου ὑποχωρήσαντος πρὸς γὰρ βραχὺν χρόνον ⁵³ (12) τῆς τυραννίδος ἀπηλλαγμένων. Ἐνῆσι δὲ βασιλεὺς καὶ πῦρ πολεμιστήριον ταῖς ναυσὶ (13), καὶ τὴν σιδηρᾶν σχοῖνον ἀπ' ἀκροπόλεως μέχρι τοῦ πέραθεν φρουρίου διέτεινεν (14), ὡς ἂν τὸ κατὰ τὴν πόλιν καλούμενον Κέρας μὴ ἐκ τοῦ στόλου τῶν ἀντιπάλων πημάνοιτο. Γρηγόριον (15) δὲ, πάλαι μὲν χρηματίσαντα στρατηγόν, δι' αἰτίας δὲ βασιλεῖ γεγονότα καὶ διὰ τοῦτο εἰς Σκυρόν, μίαν τῶν Κυκλάδων νήσων, φυγαδευθέντα, λαθῶν ὁ ἀποστάτης, ἅτε δὴ προσχωρήσαντα αὐτῷ, χειροτονεῖ στρατεύματος ἠγεμόνα μυρίων ἀνδρῶν, καὶ τούτον πρόδρομον (16) αὐτοῦ κατὰ τῆς βασιλευούσης προπέμπει, ἀλλὰ δὴ καὶ στόλον ναυτικῶν ἀνδρῶν, ἵνα δὴ ἄμφω κατὰ ταυτὸν ⁵⁴ ἐν τῇ Κωνσταντίνου γένοιτο πόλει. Καὶ δὴ γέγονε τοῦτο ταχέως ⁵⁵, συνελθόντες (17)

VARIE LECTIONES.

⁴⁸ σιστοῦ L. ⁴⁹ εὐρών δὲ L. ⁵¹ φήμη περιηγγέλει L. ⁵² πεζῶν ο supra scripti ἄμα καὶ ναυτικῶν ο supra scripti. ⁵³ βραχὺ χρόνον L. ⁵⁴ κατ' αὐτὸν L. ⁵⁵ ταχέως L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(5) Cedr. p. 501. Non apparet quo respiciat αὐτόν. Cont. p. 36.

(6) Cont. p. 36, Cedr. p. 501.

(7) Cont. p. 36, Cedr. p. 501.

(8) Et hic contrarium ejus quod vult dicit: nam non pater, sed filius adoptivus fuit ψευδώνυμος.

(9) Cont. p. 36, Cedr. p. 502.

(10) Cont. p. 36, Cedr. p. 502.

(11) Cont. p. 36, Cedr. p. 502.

(12) Ita recte ms., nescio tamen quis in margine Bosiani apogr. annotavit leg. χρόνων.

(13) Alieno hæc loco de igne.

(14) Cont. p. 36, 37; Cedr. p. 502; Zon. p. 157.

(15) Cont. p. 37, Cedr. p. 502.

(16) Cont. p. 37, Cedr. p. 502.

(17) Ibid. 19. Requiretur συνελθόντων sed pro

ἀλλήλοις ἀπό τε γῆς καὶ θαλάττης κατὰ τὰς Βαρ-
 εῦσου (18) τοῦ ποταμοῦ ἐκβολὰς, οὐδὲ τῆς σιδηρέας
 ἐξαρκεσάσης (19) σειρῆς κωλύσαι τὴν τῶν πολεμίων
 ἔφοδον πλοίων. Μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ αὐτὸς σὺν
 κ' χιλιάσιν ἐπιστάται⁸⁶ τῇ πόλει, ἐπὶ δὲ τῷ προ-
 τέρω (20) ποιηθέντι υἱῷ καὶ ἑτερον ἀναδείκνυσιν,
 Ἀναστάσιον ὄνομα, πάλαι μὲν εἰς τοὺς καλουμένους
 τελέσαντα μοναχοῦς, εἰς κοσμικῶν δὲ τρόπων φαυ-
 λότητι⁸⁷ τάξιν ἐληλυθότα, αἰσχροὺν τὸ εἶδος, ὥστε
 δοκεῖν ἐξ οἰνοποσίας Ἰνδογενῆς εἶναι (21), μοχθηρό-
 τερον τῇ ψυχῇ ὑπὸ ἐμπληξίας ἐσχάτης. Μετὰ τούτου
 οὖν καὶ παντὸς τοῦ στρατοῦ προσβάλλει τῇ πόλει,
 ἄμα τῷ φανῆναι οἰόμενος ἀνοιγῆναι τὰς πόλεις
 αὐτῷ. Ἐπεὶ δὲ τῆς ἐλπίδος (22) διαμαρτάνει, τῶν
 πολιτῶν μεθ' ὕβρεων ἀποπεμφθέντων αὐτὸν, σκηνοῦ-
 ται κατὰ τῶν (23) σεβασμίων Ἀναργύρων νεῶν, B
 καὶ πάντας ἔσχευεν ὑπὸ κρούσους τοὺς κατὰ τὸν Θράκιον
 οἰκοῦντας Βοόσκορον (24). Ἐἶτα πόλεμον μετὰ τῆς
 πόλεως συγκροτεῖ (25) τοξέυμασιν ἀφάτοις καὶ τοῖς
 ἐκ τῶν πετροδόλων λίθοις ὀργάνων, μάλιστα δὲ κατὰ
 μέρος τῶν Βλαχερνῶν ἐλπίζων ταύτην εἶναι. Ὅθεν
 δὴ καὶ ὁ βασιλεὺς (26) Μιχαὴλ ἀναβάς ἐπὶ τῆς ὀρο-
 φῆς τοῦ τῆς Θεοτόκου ναοῦ τὸ πολεμικὸν σημεῖον
 πήγνυσι, κελεύει δὲ καὶ Θεόφιλον (27) τὸν υἱὸν λαβεῖν
 γὰρ τὸ νικοποῖον τοῦ σταυροῦ ξύλον καὶ τὴν σεβαστὴν
 ἐσθῆτα τῆς Θεομήτορος, καὶ περιελθεῖν τὸν τοῦ Βυ-
 ζαντίου τείχους περίβολον μετὰ λιτανείας, σὺν ἄμα
 τῷ ἱερῷ κλήρῳ καὶ τοῖς ἄλλοις πολιταῖς, τῆς θείας
 ἐπικουρίας δεόμενον. Παρατάττεται δὲ παντοίῳ πο-
 λέμου εἶδει ὁ ἀποστάτης καὶ μηχαναῖς⁸⁸ (28) ἀλλ'
 ἐξ ὑπερβεξίου οἱ τοῦ βασιλέως ταῖς τε βολαῖς καὶ
 τοῖς ἀντιμηχανήμασι κεχηρημένοι διωθοῦνται τοὺς
 ἐναντίους, ὥστε καὶ κλίμακας καὶ χελώνας κρούσας
 τε καὶ πᾶν εἴ τι τοιοῦτον ὄργανον λιπόντας⁸⁹ (29) ὑπὸ τὰς ἰδίας διαδρᾶναι σκηνάς. Ἀλλὰ καὶ ὁ ναυτι-
 κὸς τοῦ ἀποστάτου στρατὸς καὶ αὐτὸς τῷ ὑγρῷ κεχηρημένος πυρὶ (30), κυκλωῖ⁹⁰ τὴν πόλιν τούτῳ τῷ
 καὶ τοξέυμασιν ἀριθμοῦ πλείοσι, πρὸς δὲ καὶ τετρασκελέσιν ἐλεπόλεσι καλουμέναις, πνεύσαντι ἐναν-
 τίῳ πνεύματι ἀποκρούεται, ἅτε δὴ καὶ χειμερίου τῆς ὥρας οὖσης.

⁸⁶ Ἡδὴ δὲ τοῦ ἡλίου (31) ταῖς ἀρκτύοις οἰκήσεσιν
 ἐπιθέοντος διὰ τε τοῦ πεζικοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ
 στρατοῦ προσβάλλει τῇ πόλει κατ' ἐκείνο μάλιστα⁹⁰

multo post ipse etiam cum octoginta millibus adit
 39 ad urbem. Adoptavit etiam, post priorem ado-
 ptivum filium, alterum quoque, Anastasium nomine,
 qui olim quidem monachus fuerat, sed ad secula-
 rium improbitate morum ordinem defecerat; turpi
 facie, ut videretur ob vinolentiam ex India oriun-
 dus, sed pejore animo propter extremam vecordiam.
 Cum isto igitur et universo exercitu accedit ad
 urbem, simul atque apparuisset putans apertum
 iri portas sibi. Cum autem hæc spes eum fecellisset,
 civibus eum cum contumelia ablegantibus, taber-
 nacula ponit apud venerabilium Anargyrorum tem-
 plum, omnesque habuit sibi subjectos eos qui in
 Thracio habitabant Bosporo. Deinde bellum adver-
 sus urbem instaurat cum sagittis innumeris et lapi-
 dibus ex machinis ad id paratis, potissimum a parte
 Blachernarum sperans se eam capturum. Quapro-
 pter et Michael, consensu tecto templi Deiparæ,
 belli signum figit: jubet Theophilum filium sumere
 lignum crucis victoriæ efficiens venerandamque
 vestem Deiparæ, et obire mœnium Byzantii ambi-
 tum, supplicando, una cum sacro clero aliisque civi-
 bus, divinum auxilium implorantem. Oppugnat ergo
 desertor omni genere bellandi atque machinis. Sed
 ex superiore loco ii qui erant cum imperatore, jac-
 tibus et machinis contra instructis usi, repellunt
 adversarios, ita ut scalas et testudines et arietes et
 quidquid ejusmodi esset instrumenti 40 relinque-
 rent inque sua diffugerent tabernacula. Sed et nava-
 lis exercitus desertoris ipse etiam humido utens
 igne, oppugnans urbem illo, et sagittis innumeris,
 insuper et machinis quaternorum crurum, flante
 adverso vento rejicitur.

Sole autem jam septentrionalia lustrante, terre-
 stri et navali exercitu oppugnat urbem, illa præci-
 pue parte quæ Keras (i. e. Cornu) a figura vocatur,

VARIAE LECTIONES.

⁸⁶ ἐπιστάται L. ⁸⁷ φαυλότητα L. ⁸⁸ λειπόντας L. ⁸⁹ κυκλῶν coni. B. ⁹⁰ μάλιστα] fort. πάλιν.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

hoc illud posuisse videtur ipse auctor, aliorum D
 etiam exemplo, qui talem syntaxin असुसतातः fe-
 cere.

(18) Cont. p. 37 ita: Ἐν τῷ πρὸς Βλαχερναις κόλ-
 πῳ, uti Cedr. p. 502.

(19) Cont. p. 37.

(20) Cont. p. 37, Cedr. p. 502, Zon. n.
 137.

(21) Absurde, quasi aliquis ex temulentia Indus
 fieret. Itaque transposui. Si legatur δοκεῖ pro δο-
 κεῖν, erit: turpi facie ex vinolentia ut videtur, ab
 India oriundus. Sed tunc sequens infinitivus in
 participium mutandus.

(22) Cont. p. 37, Cedr. p. 502, Zon. p. 137.

(23) Ita scriptum. Debebat potius τὸν αὐτὸν
 τῶν, ut Cont. p. 37, ἐνθα δὴ καὶ τὸ τῶν σεβασμίων
 Ἀναργύρων τέμενος, uti et Cedr. p. 502, et Zon.
 p. 137.

(24) Ita omnino per duplex omicron. Mox μετὰ
 scriptum, cum debuisset potius κατὰ.

(25) I. e. bellum confiat, molitur, quasi nunc id
 faciat, nec dudum fecerit. Itaque posui *instaurat*.
 Nam iste sæpe nescit quid loquatur.

(26) Cont. p. 38, Cedr. p. 583.

(27) Cont. p. 38, Cedr. l. e.

(28) Cont. p. 38.

(29) Cont. p. 39.

(30) Cont. p. 38, Cedr. p. 503, 504. Eadem plus
 semel narrat et diversa confundit hic et in ante-
 cedentibus et sequentibus, sine connexionibus et
 transitionibus. Mox forte κυκλῶν, aut ἐξ ante πνεύ-
 σαντι.

(31) I. e. ἡδὴ δὲ τοῦ ἑαρος ἐπιλάμποντος, ut Cont.
 p. 39 et Cedr. p. 502, Zon. p. 137, i. e. verū
 aut æstate ineunte. Sed considerentur transitiones
 et connexiones hominis.

machinas cum quaternis crucibus fabricatus, atque missis per eas lapidibus e navibus muros se concussurum putans. Cæterum imperator cum quibusdam ex hostibus de muro collocutus oblivionem et veniam patratorem, si pœnitentiam præ se ferant, promissit, sed non persuasit. Itaque postquam exercitum perexiguum armasset, subito ex urbe erumpit et occurrentes sibi magna strage vincit; pariter et in mari, ut navibus ad terram actis et colligatis, ad eos qui in continente pugnabant confugerent, in mari pugnare haud sustinentes, multique ex hostibus ad Michaelem deficerent; inter quos et Gregorius, abstrahens secum partem quandam exiguam exercitus, atque nocte quadam nactus opportunitatem, properans se confert in Thraciam et a tergo fit tyranno. ¶ Sed rebellionis princeps, simul atque id intellexit, cum militari manu aggreditur Gregorium captumque interficit, reversusque ad urbem obsidionem continuat, litterisque fictis, quasi terra marique vicisset, decipiens, naves e Græcia insulisque universis subvehijubet ad prælium cum imperatore committendum. Itaque navibus vehendo frumento bellicisque instructis unanimiter provehuntur appelluntque in littore Byridensi, haud minore numero quam priores; nam ad ccc. earum excreverat numerus. Erat autem et ab australi et a boreali parte urbem navibus aggressurus. Sed imperator præveniens misit igniferas naves, quæ hostiles naves in loco prædicto adortæ partim comburunt integras, partim dispergunt, plerasque autem capiunt una cum hominibus et imperatori adducunt.

τῆς πόλεως αὐτῇ προσβαλεῖν⁴¹ ταῖς ναυσίν. Βασιλεὺς δὲ προφθάσας ἀποστέλλει πυρφόρους ναῦς (46) αἱ δὲ ταῖς τῶν ἐναντίων ναοὶ κατὰ τὸν εἰρημένον ἐπιθέμεναι χῶρον, ἃς μὲν ὀλοκαυτοῦσιν (47) αὐτῶν ἃς δὲ σκεδαννοῦσιν, τὰς πλείους δὲ τούτων αὐτῶν συλλομβάνουσιν ἀνδράσιιν αὐτοῖς καὶ τῷ βασιλεῖ προσάγουσιν.

Cum autem audivisset Mortagon Bulgariae dominus quæ quantaque imperatoriae urbi accidissent, per legationem agit cum imperatore, deposcitque sibi societatem belli. Nam fœdus illud tricennale sub Leone imperatore cum ipsis factum jam fere

A τὸ μέρος (32) ὃ δὲ Κέρας τὸ σχῆμα καλεῖται, τετρασκειλεῖς ἐλεπόλοις κατασκευάσας καὶ ἐκ τῶν πεμπομένων δι' αὐτῶν ἀπὸ τῶν νεῶν λίθων κατασειν τὸ τεῖχος οἰόμενος. Ὁ δὲ γε βασιλεὺς τισὶ τῶν ἐναντίων διὰ τοῦ τεῖχους εἰς λόγους ἦλθεν ἀμνηστία τῶν εἰργασμένων αὐτοῖς ἐξείν (33), εἰ μεταμεληθεῖεν, παρεγγυῶν· οὐ πείθει (34) δὲ τούτους, ἀλλὰ στρατὸν τινα καθοπλίσας ὀλίγιστον, ἀθρόον⁴¹ τῆς πόλεως ἐξείσι καὶ τοὺς ὑπαντήσαντας αὐτῷ κατὰ κράτος νικά, καὶ κατὰ θάλατταν (35) δὲ τοσοῦτον ὥστε τὰ πλοῖα πρὸς γῆν διοικεῖλαντας⁴² συνδεδεμένα πρὸς τοὺς ἐκ τῆς χέρσου μαχομένους ἀναφυγεῖν (36) καὶ τὸν ἐκ θαλάττης ἀπαγηρεύσασθαι πόλεμον, (37) ἐκόντας τε πολλοὺς τῶν πολεμίων προσχωρῆσαι τῷ βασιλεῖ. Ἐν οἷς καὶ Γρηγόριος (38) συνελκῶσας ἑαυτῷ καὶ τινα μοῖραν βραχέαν στρατοῦ καὶ κατὰ νύκτα τινὰ λαβόμενος εὐκαιρίας, φεύγει πρὸς τὴν Θράκην καὶ κατὰ νότου⁴³ (39) γίνεται τοῦ τυράννου. Ἄλλ' ὅγε στασιάρχης ἄμα τῷ⁴⁴ τοῦτο μαθεῖν στρατεύει κατὰ Γρηγορίου, καὶ τοῦτον καταλαβὼν ἀναίρει, καὶ πάλιν εἰς τὴν πόλιν ἐλθὼν τῆς ἐξ ἀρχῆς ἔχεται προσεδρεύας, γράμμασι τε πεπλασμένοις (40), ὡς κατὰ τὴν γῆν καὶ θάλασσαν εἴη νενικηκώς, τῷ κατὰ τὴν Ἑλλάδα (41) καὶ τὰς νήσους ἀπάσας ναυτικῶν ἐξαπατήσας ἀναθῆναι κελεύει καὶ τῷ βασιλεῖ διαμάχεσθαι (42). Καὶ δὴ τα⁴⁵ (43) πλοῖα σιταγωγὰ τοῖς πολεμιστηροῖς προσκαθοπλίσαντες πανθυμαδὸν ἀναπλέουσι, προσορμίζονται τε τῇ τῶν καλουμένων Βυρίδων (44) ἀκτῇ, τῶν προτέρων οὐκ ἐλάττους οὔσαι τὸ πλῆθος· καὶ γὰρ εἰς ν' καὶ τ' ὁ τούτων ἠύξητο ἀριθμὸς (45). Ἐμελλε δὲ ἄρα ἐκ τῆς νοτίου μέρους καὶ βορείου

Ἀκηκῶς δὲ Μορτάγων (48) ὁ κύριος Βουλγαρίας ὅσα τε καὶ οἶα κατὰ τὴν βασιλίδα πόλιν συνηνέχθη γενέσθαι, διαπρεθεύεται πρὸς βασιλέα καὶ συμμαχεῖν αἰτεῖται αὐτῷ· αἱ γὰρ ὑπὸ Λέοντος τοῦ βασιλέως (49) πρὸς αὐτοὺς τριακοντούταις σπονδαί

VARIAE LECTIONES.

⁴¹ ἀθρόων L. ⁴² διοικεῖλαντα L. ⁴³ νότον L. ⁴⁴ τῷ om. L. ⁴⁵ καὶ δὴ τὰ L. ⁴⁶ προσβαλεῖν L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(32) Cont. p. 39, κατ' ἐκεῖνο γοῦν πάλιν ἦει τὸ μέρος — ἢ καὶ πρότερον, τὸν κόλπον τῶν Βλαχερνῶν.

(33) Cont. p. 39, Cedr. p. 504

(34) Cont. p. 59, Cedr. p. 504, Zon. p. 157.

(35) Cedren. p. 137.

(36) Cont. p. 39 in fine.

(37) Cont. p. 59, Cedr. p. 504.

(38) Cont. p. 40, Cedr. p. 504.

(39) Cont. p. 40, Cedr. p. 504.

(40) Scil. ἐπιστέλλων, ut Cont. p. 40 et Cedr. p. 504.

(41) Zon. p. 138.

(42) Cont. p. 40, Cedr. p. 504.

(43) Ita scriptum, cum oporteret τὰ σιταγωγὰ πλοῖα αὐτὰ τὰ πλοῖα τὰ σιταγωγὰ.

(44) Zon. p. 138, κατὰ τὰς Βυρίδας. Cedr. p. 504 ubi τῷ χωρίῳ τῶν Βυρίδων προσορμίζεται. Cont. p. 40, τῷ τῶν Βυρίδων κατὰ Θράκην λιμένι προσορμίζονται. Debet autem apud Nostrum subaudiri αὐτῶν αὐτῶν νῆες, per synonymiam a superiore πλοῖα, propter αὐτὰ· alias est solæcismus.

(45) Cont. p. 40 et Cedr. p. 504, in fine.

(46) Cont. p. 40.

(47) Scil. τῷ σκευαστῷ πυρὶ, Cedr. p. 505, εἰν ὑγρῷ πυρὶ Zon. p. 138.

(48) Cont. p. 41, Cedr. p. 505, Zon. p. 138. Solus Georg. mon. ipsum Michaelem auxilia Bulgariae petiisse p. 515. Perverse nunc etiam loquitur, αἰτεῖται συμμαχεῖν αὐτῷ, petit ut ei auxiliaris fiet. Illum dicit petiisse, qui ipse ultro offerebat.

(49) Cont. p. 41, Cedr. p. 505, Zon. p. 138.

ἤδη τὴν πρώτην δεκαετηρίδα συνεπλήρουσαν σχεδόν (50). Ἀποδοχῆς δὲ μεγάλης ὁ βασιλεὺς τὴν γνώμην αὐτῶν ἀξίαν ⁵⁷ κρίνας ἀπολογεῖται μὴ χρῆναι τοὺς ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ὠμολογηκότας Χριστιανικῶν αἱμάτων ἀφέξεισθαι ἐπὶ τῶν τῶν στασιωτῶν πολέμων τὰ καλῶς δόξαντα καταλύειν· φιλοφρονησάμενος δὲ αὐτοὺς τῆς προθυμίας ἀξίω; πρὸς τὴν ἑαυτῶν ἀποστέλλει. Ἄλλ' οὗτοι μὲν κατ' οὐδὲν τῶν τοῦ βασιλέως φροντίσαντες λόγων κατὰ τε τοῦ τυράννου στρατεύουσι καὶ εἰς τὰ Ῥωμαίων εἰσεχλόντες ἦθη κατὰ τὸν Κηδοῦκτου (51) καλούμενον στρατοπεδεύονται χώρον. Μαθὼν δὲ ὁ ἀποστάτης τὴν κατ' αὐτοῦ τῶν Βουλγάρων ἐφοδόν, τοῦ καταλεσθέντος αὐτῷ ναυτικοῦ λόγον οὐδένα ποιεῖται, ὄθεν (52) δὴ τοῦτο πᾶν τῷ βασιλεὶ προσχωρεῖ· (53) ὅλος δὲ τοῦ πεζοῦ στρατοῦ γεγωνῶς ἀπαίρει μὲν τοῦ προσπεδρεῦειν τῇ πόλει, κατὰ δὲ τὸ εἰρημένον χωρὶον προσθαλῶν τοῖς⁵⁴ Βουλγάρους κατὰ κράτος ἤτταται (54). Καὶ πλείστοι μὲν τῶν αὐτοῦ κτείνονται καὶ πυρπολοῦνται (55) πρὸς τούτων· οἱ δὲ περιλειφθέντες (56) ὡς εἶχον σθένους σκεδάννυνται αὐτοῦ. Λείαν δὲ πολλὴν τῶν πολεμίων οἱ Βούλγαροι συμφορήσαντες πρὸς τὴν ἑαυτῶν ὑποστρέφουσιν.

Ὅχι ἀπολήγει· δὲ καὶ οὕτως πράξας κακῶς τῆς ἀνομοίας ὁ τυράννος, ἀλλὰ τοὺς σκεδασθέντας συλλέξας [καί] πρὸς τὴν καλουμένην Διάβασιν (57), ἅτε δὴ πρὸς τὸ στρατοπεδεῦσαι πάντα οὖσαν ἐπιτηδεύειν (58), διὰ τε τὴν τῶν Ἰππων νομὴν καὶ πρὸς τὴν ἄλλην χρεῖαν τῶν ἀνθρώπων ἀφθονωτέραν τυγχάνουσαν, ἐκείσε σκηνοῦται τῷ τέλει τοῦ χωρίου θαρβύσας, ἐκείθεν τε ὡσπερ ἐξ ἀκροπόλεως (59), ὄντως τυράννος ὢν, συχνὰς ποιεῖται καταδρομὰς καὶ τὰς πλησιαζούσας πυρπολεῖ κώμας. Ὅπερ δὴ μαθὼν ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ, ὡς εἶχε δυνάμει (60), εὐαρίθμητον σχεδιάζει στρατὸν καὶ κατὰ τοῦ τυράννου πρὸς τὸν εἰρημένον ἔρχεται χώρον σὺν κόσμῳ στρατηγείας παντὶ, λόγοις καὶ τοῖς ἑλλαις ὑποσχέσεις τοὺς συνόντας ἐπιρωννύς. Ὁ δὲ τυράννος πληθεὶ πολλῶν δὴ μάλα ὑπαντιάζει τῷ βασιλεὶ (61), σχηματίζεται (62) τε φυγῆν, ὥστε τὸν τοῦ βασιλέως στρατοῦ διαλυθῆναι συνασπισμὸν· διαμαρτάνει δὲ τοῦ σκοποῦ, μήτε τὴν τάξιν τοῦ βασιλικοῦ διαλύσας στρατοῦ, μήτε τοῖς ἑαυτοῦ συναφ-

A primum decennium implebat. Sed imperator, quamvis magnopere probandam judicaret voluntatem ipsorum, se excusavit, haud oportere eos inter quos conventum sit tanto tempore ⁴² abstinere a Christiano sanguine, propter rebellium bellum ea quae recte probassent et decrevissent rescindere. Con-digne ergo pro ipsorum promptitudine atque Lu-mane exceptos habitosque in patriam dimittit. Sed isti, nihil curantes imperatoris dicta, adversus ty-rannum infesto exercitu proficiscuntur, atque apud Cedocli locum ita dictum castra ponunt. Porro desertor, cognito Bulgarorum hostili adventu, relictae quidem a se classis rationem habet nullam; unde etiam ea tota imperatori se adjunxit: totus autem terrestri exercitui intentus ab obsidenda B urbe discedit et apud praedictum locum congressus cum Bulgaris ingenti clade afficitur, plurimique suorum occiduntur et cremantur, reliqui autem quantum possunt fugientes disperguntur. Multis autem spoliis hostium congestis Bulgari in patriam revertuntur.

Non desinit tamen, quamvis re ita male gesta, tyrannus insanire. Sed postquam dispersos collegisset, ducit ad Diabasin locum ita dictum, castris omnino idoneum, pabulis equorum rebusque aliis ad usus hominum abundantiores: illic tabernacula ponit, palude illius loci tutum se fore ratus, atque inde tanquam ex arce verus tyrannus crebras facit incursiones proximisque vicis incendiis vastat. C Quo intellecto imperator ⁴³ Michael, modico coacto exercitu adversus tyrannum in praedictum locum proficiscitur bene instructa acie, verbis et pollicitationibus suos confirmans. Tyrannus porro cum ingenti multitudine adversum proficiscitur, simulat autem fugam, ut imperatoris acies dissolvatur: sed ab hoc scopo aberravit, cum nec imperatoris exercitus ordinem turbaret, nec ipse cum suis conjungere se posset. Itaque, adversae partis impetum suslinere non valens, qua poterat celeritate fugit, atque in Arcadiopolin cum quibusdam ex suis evadit. Porro imperator, cum plerosque ex rebelli-

VARIÆ LECTIONES.

⁵⁷ ἀξίως L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(50) Cont. p. 41, Cedr. p. 505.

(51) Cont. p. 41 itidem κατὰ τὸν Κηδοῦκτου χώρον οὕτω καλούμενον, et ita Cedr. etiam p. 505 ubi in versione Cedoclus. Zon. p. 158, κατὰ τὰ Κηδοῦκτου, ubi itidem versio Cedoclum.

(52) Cont. p. 45.

(53) Cont. p. 41, Cedr. p. 505, Zon. p. 158.

(54) Cont. p. 41, ἤτταται ἰσχυρῶς. Cedr. p. 505 in fine et p. seq. init. ubi ἤτταται κατὰ κράτος.

(55) Cremantur. Græcum πυρπολοῦνται: apud eos qui serio loquuntur, de agris et regionibus igne vastandis solet usurpari. Sed nec crematos aut combustos fuisse victos verosimile est: aliud ergo fortasse voluit dicere.

(56) Cont. p. 42, Cedr. p. 506, Zon. p. 158.

(57) Cont. p. 45, κατὰ τὴν πεδίον, διάβασιν οὕτω

D καλούμενον, ut et Cedr. p. 506. Paulo ante aut καὶ delendum, aut aliquod participium, ut ἀγαγὼν aut simile, excidit.

(58) Zon. p. 158.

(59) Zon. p. 158.

(60) Zon. p. 158. Cont. p. 42, et Cedr. p. 506, ubi ἀξιόλογον συστήσας στρατὸν. Sed Noster suo more hic etiam contrarium dicit ejus quod videtur voluisse; nam debuisset fortasse οὐκ εὐαρίθμητον dicere. Cedr. p. 505 conjungit οὐκ εὐαρίθμητον πιστόν et ἀξιόλογον, non de hac re tamen. Etiam σχεδιάζειν incommode adhibuit, quasi subito, ex tempore atque tumultuarie id fecisset.

(61) Cont. p. 45.

(62) Cont. p. 45, Cedr. p. 506.

bus in fidem accepisset, aggreditur ipsam urbem in quam tyrannus evaserat, vallumque ei circumdat undique firmum. Desertor autem paucissimos intra urbem habens equites, sæpe, quoties scilicet sine ordinae turbatos cerneret adversarios, immittebat his illos: sed hæc etiam ratione plus patiebantur quam efficiebant perditii illi. Nullas autem imperator machinas admovit urbi, id cavens ut nec ex consortibus fidei quisquam gladio interficeretur, neque ostenderetur Scythis posse machinis capi Romanorum urbes: verum fame et assidua obsidione tyrannum in suam potestatem redigere statuerat. Itaque multo tempore elapso adeo indigere cœpit tyrannus rebus ad vitam necessariis, ut primo quidem omnem ætatem ἄῤῥα sexumque inutilem ejiocret ex urbe, deinde ipsorum equorum qui fame perierant carnes, easque jam olentes, gustare hortaretur: eoque eventum ut pelles aliaque coria comederent. Ac postremo eorum alii per portas clam egressi, alii de muris suspensis funibus demissi, alii projiciendo se ipsos in terram lapsi, fractis etiam membris, fidem imperatori promiserunt. Sed veniam securitatemque adepti ad Anastasium, tyranni filium falsi nominis, sese conferebant, qui Byzæ oppidum occupaverat, indeque bellum inferre per eos imperatori cogitabat, ut scilicet pugnando præstaret desertori facultatem fugiendi. Sed cum imperator cum oppidanis collocutus eis delictorum oblivionem juratus promississet, in tyrannum consurgunt comprehensumque adducunt imperatori. Qui, cum læto pede ejus collum calcasset, manibus ambabus et pedibus eum orbari jubet, atque in palo suspendi insuper. Cruciatibus autem exagitatus perditus ille sic clamabat magna voce, « Miserere mei, o vere imperator. » Cumque interrogasset eum imperator, si qui essent occulte conscii ejus amenitiæ, fortasse multos indicasset falso ex imperatoris amicis: sed vir quidam Joannes cognomine Exahullius, patricius, prohibuit tyrannum dieere, affirmans imperatori haud oportere de amicis credere inimicis. Interim tyrannus sic misere finit

A θῆναι οἷός τε γαγονῶς, ἀλλὰ τῶν ἐναντιῶν μὴ ἐνεγκῶν τὴν ὀρυμνίαν, ὡς εἶχε τάχους, χρῆται φυγῇ καὶ πρὸς τὴν Ἀρκαδιοῦπολιν (63) σὺν τισὶ πῶν ἑαυτοῦ διασώζεται. Ὁμολογήσαντας δὲ αὐτῷ τοὺς πλείστους τῶν στασιωτῶν ὁ βασιλεὺς εἰληφῶς (64) ἐπέρχεται τῇ πόλει αὐτῇ καθ' ἣν ὁ τύραννος διεσώζετο, χάρακά τε περιβάλλει αὐτῇ καρτερῶν⁶⁵ κύκλιον. Ὀλιγίστους δὲ ὁ ἀποστάτης ἔχων ἐνδὸν τῆς πόλεως ἱππῶτας, πολλὰκις, ὅτε δὴ πεφυρμένους διήθρει⁶⁶ τοὺς ἐναντίους, ἤφειε κατ' αὐτῶν τούτους· ἀλλ' οὐδὲν γὰρ καὶ ταύτῃ μᾶλλον ἐπάθανον (65) ἢ ἔδρων οἱ δειλοί⁶⁷. Ὁ δὲ γὰρ βασιλεὺς (66) ἐλέποιν μὲν οὐ προσῆγε τῇ πόλει, φειδοὶ μὴτε τινὰ τοῦ λοιποῦ τῶν δημοδῶξων ξίφεσιν ἀναιρεῖσθαι (67), μὴτε μὴν δευχθῆναι τοῖς Σκύθαις ὡς δυνατὸν μηχαναῖς τὰς ὑπὸ Β' Ῥωμαίων ἄλῶναι πόλεις· λιμῶ δὲ καὶ προσεδραεῖε περιγενέσθαι τοῦ τυράννου διέγνω. Καὶ ὄητα πολλοῦ χρόνου διαδραμόντος τοσοῦτον ἐνδεῖται τῶν πρὸς τὸ ζῆν ὁ τύραννος ἀναγκαίων, ὥστε πρῶτον (68) μὲν πᾶσαν ἀχρηστον ἡλιεῖαν καὶ φύσιν ἐκκενοῖ τῆς πόλεως, εἶτα τῶν ἱκῶν αὐτῶν διὰ τὴν (69) λιμῶν ἀποφθαρέντων, τῶν κρεῶν αὐτῶν, καὶ ταῦτα ὀδωδῶτων, γεύσασθαι πείθει· προῆλθον δὲ εἰς τὸ κωδία τε καὶ τᾶλλα σκύθη φαγεῖν (70). Καὶ τέλος οἱ μὲν αὐτῶν διὰ τῶν πυλῶν λανθάνοντες, οἱ δὲ καὶ διὰ τῶν τειχῶν καθάπτοντες κάλους, ἄλλοι δὲ καὶ ἑαυτοὺς ῥιπτοῦντες κατὰ τὸ ἔδαφος (71) καὶ τὰ μέλη συνθλώμενοι, ἀνωμολόγουν τῷ βασιλεῖ, καὶ συγγνώμης (72) τυγχάνοντες καὶ ἀδείας Ἀναστασίῳ τῷ ψευδιωνύμῳ τοῦ τυράννου συνήπτοντο υἱῷ (73), τοῦ Βύζης ἐπιλημμένῳ πολιεματος, ἐκ τούτου ἐν αὐτοῖς (74) διαπολεμῶν τῷ βασιλεῖ ἡρημένῳ⁷⁵, ἵνα δὴ παράσχοι τῷ ἀποστάτῃ ἐν τῷ μάχεσθαι βραχυτήν φυγῆς. Εἰς δὲ λόγους ὁ βασιλεὺς (75) τοῖς ἐν τῇ πόλει ἐλθὼν καὶ τῶν εἰς αὐτὸν ἀμαρτημάτων λήθην μεθ' ὄρων ὑποσχόμενος ἕξειν (76), κατὰ τοῦ τυράννου συνίστανται (77) καὶ συσχόντες⁷⁸ αὐτὸν προσάγουσι βασιλεῖ· ὁ δὲ γηθομένῳ ποδὶ κατ' αὐχένα πατήσας αὐτὸν (78) χειρῶν ἄμφω καὶ ποδῶν στερηθῆναι κελεύει, ἐπὶ κοντοῦ (79) τε ἀναρτᾶσθαι πρὸς τοῦτῳ⁷⁹. Ποινηλατούμενος δὲ ὁ δειλιῶς οὕτως

VARIE LECTIONES.

⁶⁵ καρτερῶν L. ⁶⁶ διήθρει L. ⁷⁰ Continuator p. 41 D, καὶ φόνον οὐ ποιεῖ μὲν, πάσχει δὲ παρὰ τῶν ἐχθρῶν. ⁷¹ ἡρημένων L. ⁷² συσχόντες L. ⁷³ πρὸς τοῦτο L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(63) Cont. p. 43, ubi Ἀδριανούπολιν· Cedr. D p. 43, Cedr. p. 506. p. 506 in fine; Zon. p. 138, ubi Ἀδριανούπολιν, ut apud Cedr. et Georg. mon. p. 513.

(64) Cont. p. 43, Cedr. p. 507.

(65) Ita omnino scriptum.

(66) Cont. p. 43, Cedr. p. 507, Zon. p. 138.

(67) Quasi hoc melius sit quam longa fame necari. Λιμῶ δ' ὀκνηστον θανέειν, inquit Homerus, et res ipsa clamat. Altera ratio, quam et alii afferunt, est egregia, ne hostes in nostram perniciem erudiamus.

(68) Cont. p. 43, Cedr. p. 507.

(69) Ita scriptum, non τῶν.

(70) Cont. p. 43, Cedr. p. 507.

(71) Ita scriptum. Alias tali occasione usitatum in genit. ut κατὰ τοῦ ἔδαφους.

(72) Connexiones languidæ vix sensibiles. —Cont.

(73) Cedr. p. 507, Cont. p. 43.

(74) Non apparet quid sibi velit ἐν αὐτοῖς.

(75) Cont. p. 43, Cedr. p. 507.

(76) Zon. p. 138. Scriptum erat ὑποσχόμενος vitiose. Iste autem nominativus et antecedentes duo pro genitivis, constructione absoluta. Ut bis in superioribus.

(77) Zon. p. 138.

(78) Cedr. p. 507, Zon. p. 138, Georg. mon. p. 513.

(79) Cont. p. 44, ἐπὶ θνου pro ἐπὶ κοντοῦ. Cedr. etiam ἐνω ἐπιπαθίσας, p. 507. Zon. item p. 138, ἐνω ἐπιπαθίσας. Nec tamen κοντοῦ in θνω mutandum puto. Nam et Sym. Log. p. 413, ἀκρωτηριάσας τε αὐτὸν χεῖρας καὶ πόδας, εἶτα καὶ ἀνασκολοπίσας palo affigens, et ita etiam Georg. mon. p. 513.

ἰδία μέγα, « Ἐλέησόν με, ἀληθῶς βασιλεῦ (80). » Ἀ vitam, mense Octobri jam 45 medio. Mox autem cognito rebellem interfectum, etiam Anastasium ex Byza constrictis manibus pedibusque ad imperatorem adducunt, quem eadem qua falsi nominis patrem condemnat pœna.

Ἐρομένου δὲ τοῦ βασιλέως αὐτὸν εἶ τινες εἶεν κρυφίως συνεγνωκότες τῆς ἀπονοίας αὐτῷ, τάχα ἂν πολλῶν κατεῖπε ψευδῶς τῶν βασιλικῶν φίλων· ἄλλ' Ἰωάννης ἀνὴρ ἐπίκλησιν Ἐξαθύλλιος (81), ἐν πατρικίοις τελῶν, τὸν τύραννον ἐπέσχευεν εἰπεῖν (82), φήσας τῷ βασιλεῖ ὡς οὐ δέον κατὰ φίλων πιστεῦειν ἰχθροῖς. Ἄλλ' ὁ μὲν τύραννος οὕτως δυστυχῶς καταστρέφει τὸν βίον μηνὸς Ὀκτωβρίου (83) μεσοῦντος ἤδη· εὐθὺς δὲ καὶ Ἀναστάσιον οἱ ⁷⁴ ἐκ Βύζης (84), ἐπειδὴ τὸν ἀποστῆτην ἔμαθον ἀνηρῆσθαι, πεδήσαντες χεῖρας καὶ πόδας πρὸς βασιλέα κομίζουσιν, ὄντινα δὴ τῆ αὐτῆ (85) τοῦ ψευδωνύμου πατρὸς καταδικάζει ποινῇ.

Ἐπεὶ δὲ (86) τινες τῶν τοῦ τυράννου τὴν καλουμένην Πάνιον κατασχόντες πόλιν, ἄρτι μὲν τοῦτου ἀπεφοροτός, εἰς τὸ πολεμεῖν βασιλεῖ διεγνώσαν καταστῆναι, πρὸς ἣν (87) ἔλθῶν ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ καὶ λόγους εἰρηνικοὺς προτεινόμενος οὐδαμῶς πείθει καταθέσθαι τὰ ὄπλα, γίνεται δὴ τι θεῶθεν σημεῖον αὐτοῖς· σεισμὸς γὰρ σφοδρὸς τὸ τε τείχος κατέβαλε (88) καὶ τοῖς τοῦ βασιλέως τὴν εἰς πόλιν δέδωκε πάροδον· ὁ τοῖς σεισμοσκόποις σημεῖον ἦττης, ὅθεν ⁷⁵ γεγένηται τοῦτο (89). Ἄλλὰ δὴ καὶ Ἡράκλεια (90) ἢ πάλαι Πέρινθος καλουμένη, τὰ τοῦ τυράννου λίαν νοσοῦσα, πρὸς τὴν διὰ τῶν τοῦ βασιλέως λόγων θεραπείαν ἀντέσχευεν· ὅθεν δὴ τῆς ἐκ τοῦ θαλαττίου μέρους τοῦ τείχους ἐπιδρομῆς τῶν βασιλικῶν πειραθεῖσα στρατιωτῶν ἀλίσκεται τε καὶ τῆς τυραννικῆς ἀπαλλάττεται νόσου ἀναιμιωτὶ καθάπαξ ὑπὸ τῶν ἐναντίων ληφθεῖσα ⁷⁶. Ἐντεῦθεν δὴ βασιλεὺς πάντα κατήκοα λαθῶν ἑαυτοῦ πρὸς τὴν βασιλίδα πόλιν ὀπνοοστεῖ, καὶ ἱππικὴν ἐπιτελέσας ἀμιλλῆσιν οὐδὲν ἀνῆκεστον (91) τοῖς στασιώταις ποιεῖται, πλήν τοῦ διὰ μέσης τῆς ἱπποδρομίας εἰς τὰ ὀπίσω δεδεμένους τὰς χεῖρας λέναι, καὶ τινὰς εὐθὺς φυγαδεῦσαι αὐτῶν. Καὶ οὕτω θριαμβεῦει τὴν νίκην.

Ἐπὶ χρόνου ⁷⁷ (92) δὲ ἐν ᾧ ἀποστασία προεβήκει ἡ Θωμά, ἀδεῶς ἀπὸ Ἰσπανίας Ἀγαρηνοὶ ἐδήρουν τὴν Ρωμαίτιδα γῆν σὺν δέκα περικαμπέσει ναυσί, κατὰ δὲ τινὰς κ', τρόπῳ τοιῶδε· Προσώχρισαν τῇ χώρᾳ αὐτῶν διὰ τὸ μὴ πιστάτην ὑπάρχειν καὶ εὐφορον, καὶ πρὸς (93) τὸν ἀρχηγὸν αὐτῶν εἶπον Ἀπόχαψιν (94). « Ἄρον ἡμᾶς τῶν ἐντεῦθεν καὶ ἀπάγαγε εἰς εὐγειον τόπον, καὶ εὐζωῶμεν ἕκαστε. » Ὡν τοῖς λόγοις παρακληθεῖς γενναίων ἀνδρῶν καὶ εὐδελίων στόλον εὐτρέπισεν, ἐξ ὧν πασῶν νήσων

Cæterum quidam ex tyranni asseclis occupata urbe quæ Panion dicitur, cum, quamvis modo interempto illo, bellum gerere contra imperatorem statuissent, ad eam urbem profectus imperator Michael sermones pacificos præterdens haudquaquam persuasit ut arma deponerent. Fit autem divinitus prodigium ipsis: nam terræ motus vehemens simul murum dejecit, et iis qui cum imperatore erant ipi urbem ingrediendi copiam fecit: quod contemplatoribus et conectoribus terræ motuum signum est cladis, unde etiam id factum est. Quin et Heraclea, quæ olim Perinthus dicta, rebellionis morbo laborans ad verba imperatoris voluntatem erga ipsos declarantia obstinata fuit. Itaque ex maritima parte muri incursionem imperatorum experta militum, capitur et rebellionis liberatur morbo sine cæde et sanguine ab adversariis occupata. Hinc imperator, postquam omnia sibi subjecerat, in imperatoriam urbem revertitur, celebratisque ludis circensibus nullam sævitiā exercet in rebelles, nisi ut per medium circum manibus post terga vincit irent, et 46 quosdam eorum statim in exsilium ageret. Atque sic triumphavit ob victoriam.

Tempore autem quo rebellio Thomæ grassabatur, Agarenī Hispanici secure et licenter vastabant Romanam ditionem cum decem rotundis navibus, aut secundum alios viginti, hac ratione: Offendebantur sua regione, quod non esset pinguis nec fertilis, atque ad ducem suum Apochapsin dixerunt: « Tolle nos hinc et abduc in secundum solum, ut bene vivamus illic. » Quorum verbis permotus strenuis viris et bene armatis instruxit classem, cum quibus omnes insulas in potestatem

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁴ οἱ om. L. ⁷⁵ ὅθεν] fort. ὀπόθεν *cladem fore a qua parte ruina facta fuerit.* ⁷⁶ λειφθεῖσα L. ⁷⁷ ἐπὶ χρόνῳ L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(80) Cont. p. 44, iisdem fere verbis. Cedr. etiam D p. 507, Zon. p. 138.

(81) Cont. et Cedr. l. c. Zon. p. 159 lin. prima.

(82) Cont. p. 44, Zon. p. 159, Cedr. p. 507.

(83) Cont. p. 507.

(84) Cont. p. 41, Zon. p. 159, ubi Βιζύης, Cedr. p. 507, ubi iisdem Βιζύης, uti et p. 506 in fine.

(85) Cedr. p. 508 initio.

(86) Cont. p. 44 in fine, Zon. p. 159, Cedr. p. 508.

(87) Posuit auctor ἣν pro ταύτην.

(88) Cont. p. 45, Zon. p. 159, Cedr. p. 508.

(89) Homo mirificus. Id quidem vel sutores conjectura assequi poterunt, si hostis intraverit obsessam urbem, urbanos victos videri.

(90) Cont. p. 45, Zon. p. 159, Cedr. p. 508.

(91) Cont. p. 45, Zon. p. 159, Cedr. p. 508.

(92) Cont. p. 46, Zon. p. 159, Cedr. p. 508.

(93) Zon. p. 159, Cedr. p. 508.

(94) Est dux Agarenorum Hispanorum, qui et Ἀπόχαψ. Syllaba illa terminalis additur ad distinguendos casus, ut in aliis. Ἀπόχαψ apud Cont. p. 46, et Cedr. p. 508. Apud Sym. Log. p. 413 vocatur Ἀπόχαψ, apud Zon. p. 159 Ἀχάψ.

suam redegit, atque adeo ipsam Cretam. Hanc enim militibus bene accinctis cepit multamque prædam adeptus est, atque accurate recognita regione reversus est. Anno autem sequenti Apochaps navibus quadraginta in eandem insulam navigavit, cumque appulisset ad ejus promontorium, stationem cepit ad Characem. Cæterum populo sibi subjecto præcepit ut apud singulas naves vicenos viros relinquerent, cæteri omnes in insulam prædatum discederent ad dies duodecim. Profecto autem populo ad negotium illud suscipiendum, navibus injecit ignem easque totas combussit. Cum autem invenissent eas combustas, seditionem movere contra ducem ausi sunt. Atque is facti rationem apud eos exposuit, dicens : « Antea quidem **47** obmurmurabatis mihi, tribules, abducere vos alio ad commode vivendum nolenti : atque ob id adduxi vos huc, ubi lactis et mellis est fluxus. » At illi dixerunt ad eum : « Ubinam vero liberos nostros et uxores inveniemus? » Quibus ille : « Scitis vos plurimam prædam tulisse : ex hac igitur uxores vobis adjungite. » Atque ista oratio grata ipsis visa est, seditioque inter ipsos sedata. Tum densis patis vallum circumposuerunt ad munitionem ipsis sufficientem, unde locus ille usque ad hoc tempus Charax (i. e. vallum) vocatur. Monachus autem quidam ingressus insulam dixit eis : « Si omnino cupitis in vestram potestatem redigere insulam, sequimini me : atque nbi conjectura assecutus ostendero vobis idoneum locum ad condendam urbem, ibi condite, » abduxitque eos in locum qui dicitur Chandax, in quo urbs eorum sita est : atque eum fossa ducta circumdederunt. Illi urbi præfuit Apochaps, atque undetriginta Cretensium urbes subjugavit, una sola non expugnata nisi λόγω (i. e. verbo), non revera, ad hoc usque tempus ; unde etiam appellari eam contigit Hypologiorum ; concessio incolis ut libere peragant Christianorum consuetas functiones. Illorum autem

ἐκράτησεν, ὥστε καὶ τῆς Κρήτης αὐτῆς· ταύτην (95) γὰρ λαῶν εὐζώνων ἐπηρέεσας ἐξηχμαλώτισε καὶ πολλὴν λαφυραγωγίαν εἰσέποιήσατο, καὶ ἀκριβῶς ἀνρ-μεμαθηκῶς τὸν χώρον ἐπαλινδύστησεν. Τῷ δὲ ἐπιόντι καιρῷ μ' ναῦς ὁ Ἀπόχαψ ἐπισκευασάμενος ἐν ταύτῃ κατήρε (96), καὶ τῷ ἄκρωτηρίῳ (97) ταύτης προσέβαλε καὶ προσωρμίσθη τῷ Χάρακι. Διωρίσαστο δὲ τῷ ὑπ' αὐτὸν λαῶν ὅπως ἕκαστος τῶν πλοίων ἀνά εἰκοσι ἀνδρῶν ἑ καταλιποῖεν⁹⁸, οἱ δὲ πάντες (98) ἄλλοι εἰς τὸ τὴν νῆσον ληΐζεσθαι προχωρήσειαν⁹⁹ ἐπὶ ἡμέρας γε ἰβ'. Ἀποκινήσαντος δὲ τοῦ λαοῦ πρὸς τὴν τοιαύτην ἐγχείρησιν, ταύταις (99) ἐνέβαλε πῦρ καὶ ὀλικῶς ἐπυρπολήσεν. Ἐρευνηκότες δὲ ταύτας ἠθαλωμένας στασιάζειν κατὰ τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῶν τετολιμήκασιν. Καὶ ἀποελόγητο πρὸς αὐτοῦς, ὅτι « Τῆ προτεροῖα καταγογγύζετέ μου, ὡ ἄνδρες ὁμόφυλοι, μὴ μεταναστεύειν¹⁰⁰ ὑμᾶς πρὸς εὐζώτων βεβουλημένου· καὶ διὰ τοῦτο ἤγαγον ὑμᾶς¹⁰¹ ἐνταυθαί, ἐν ᾧ γάλακτος καὶ μέλιτός ἐστιν ἀπορρώξ¹⁰² (1). » Οἱ δὲ (2) ἀντείπον αὐτῷ· « Καὶ ποῦ δὴ τέκνα ἡμῶν καὶ γυναῖκας εὐρήσομεν ; » Ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς· « Ἴστε ὅτι αἰχμαλωσίαν ἑαυτοῖς πλείστην ἠνέγκατε· ἐκ ταύτης οὖν ὑμῖν γυναῖκας ἀρμόσασθε. » Καὶ οὗτος ὁ λόγος ἀρεστὸς ἐφάνη αὐτοῖς, καὶ τοῦ στασιασμοῦ κατευνάσθησαν, καὶ πυκνοῖς σκόλοι γάρακα περιέθεντο (3) πρὸς ὀχυρότητα¹⁰³ (4) ἑαυτῶν διαρκεῖν ἐν αὐτῷ· ἀφ' οὗ ὁ τόπος μέχρι τῆς δεῦρο Χάραξ (5) προσονομάζεται. Μοναστή; (6) δὲ τις μετέπειτα προσφοιτήσας τῇ νήσῳ ἐφη αὐτοῖς, ὅτι· « Ἐπίπερ ἐθέλοιτε καταδυναστεύσαι τῆς νήσου, ἀκολουθήσατέ μοι· καὶ ὅποι στοχασάμενος παραδειξιοῦμιν ἐπιτηδειότητα κτίσεως, ἐκεῖσε πόλιν οἰκοδομήσατε, δι' ἧς τῆς νήσου ἐξουσιάσοιτε. » Καὶ ἀπήνεγκεν αὐτοὺς εἰς τόπον καλούμενον Χάνδαχα (7), ἐν ᾧ ἡ πόλις τούτων καθιδρύται· καὶ ταύτην περὶ ἐτάφρωσαν. Ἦς ὁ Ἀπόχαψ καθηγεμόνευσεν (8), καὶ θ' καὶ κ' Κρήσας πόλεις ἠνδραποδίσαστο, μίς μόνης μὴ ἀλωθείσης ἄλλ' ἢ λόγω, ἀπολιορκήτου μεινάσης ἕως ἄρτι (9), ὁ καὶ κεκλήσθαι (10) ταύτη συνέδραμεν, ἐχόντων¹⁰⁴ (11)

VARIE LECTIONES.

⁹⁵ τῷ] τῶν L. ⁹⁶ εἰς ἕκαστον et ἀνδρας B. ⁹⁷ καταλιπομεν J. ⁹⁸ προσχωρήσειαν L. ⁹⁹ μεταναστεύειν ἡμᾶς, ὡ supra script. L. ¹⁰⁰ ἤγαγον ἡμᾶς L. ¹⁰¹ ἀπορρώξ L. ¹⁰² πρὸς σχυρότητα L. ¹⁰³ ἐχόντων L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

- (95) Cont. p. 47.
 (96) Cont. p. 47.
 (97) Cont. p. 47, τῷ ἀκρωτηρίῳ τῷ Χάρακι καλουμένου, et Cedr. p. 509, Sym. Log. p. 413.
 (98) Cont. p. 47, Cedr. p. 509, Sym. Log. p. 413 hæc ita : ὀρίσας τὸν ὑπ' αὐτὸν λαὸν καταλιπεῖν τὰς ναῦς αὐτῶν καὶ τὴν χώραν ληΐζεσθαι. Τοῦ δὲ στρατοῦ πρὸς τὴν τοιαύτην ἐγχείρησιν ἀποκινήσαντος.
 (99) Scil. ταῖς ναυσί.
 (1) Sym. Log. p. 413, iisdem fere verbis, Cont. p. 47 ita : γῆ οὐκ ἄλλη ἢ ἡ βέουσα μέλι καὶ γάλα. Zon. p. 159, Cedr. p. 509.
 (2) Cont. p. 47, Cedr. p. 509, et iisdem quibus Noster verbis Sym. Log. p. 413, Zon. p. 159.
 (3) Apud Sym. Log. l. c. male καὶ σκόλοις πυκνὸς γάρακα περιέθεντο.
 (4) Sym. Log. l. c. habet hic ὀχυρώματα.
 (5) Cont. p. 47, ubi Χάνδαξ. Sed Nostro Chandax alius locus Continuatore etiam mox : quare ibi prior loco legendum videtur Χάραξ. Apud

- D Sym. Log. l. c. recte Χάραξ, et Cedr. p. 509.
 (6) Cont. p. 48, Cedr. p. 510. Etiam iisdem verbis cum Nostro Sym. Log. p. 413.
 (7) Sym. Log. p. 413, iisdem verbis.
 (8) Cont. p. 48, καὶ ἡγεμῶν αὐτῆς ὁ Ἀπόχαψ ἐγεγόνει. Sym. Log. Nostri fere verbis, nisi quod pro 29 habet 100 [imo 90], quasi tunc etiam tot fuissent, ut olim eam essent ditissima regna. Nugatur, quasi tunc etiam tam potens fuerit, ut Homeri tempore.
 (9) Incondite et imperfecte loquitur. Cont. p. 48 clarius, μίς ἕκτοτε μόνης παραμεινάσης ἀναλώτου καὶ ἀπαθοῦς, καὶ λόγω μὲν ὑποταγείσης, τὰ ἑαυτῶν δὲ ἐθίμα καὶ τὸν Χριστιανισμὸν φυλαττούσης ἀλώθητον.
 (10) Hoc explicat Sym. Log. p. 413, οἱ μέχρι τοῦ νῦν ὀπολόγιοι κίχληνται. — Ταύτη. Ita scriptum, non ταύτην.
 (11) Pro hoc συγκαχωρημένων Sym. Log. Per suum ἐχόντων non exprimit quod videtur voluisse. Ita-

τῶν οἰκητόρων αὐτῆς σὺν ἐλευθερίᾳ ποιεῖν τὰ Χριστιανῶν εἰθισμένα. Ὡν (12) τῆς ἐπιδρομῆς ὁ Θωμᾶς καὶ ἀλώσεως αἴτιος, Ἀπόχαψις ⁸⁷ δὲ (13), οὗ παῖς μὲν Σαίτης ἐτύγγανε, Σαίτου δὲ Βάβδελ, ὃς ἐν Πελοποννήσῳ ⁸⁸ κατὰ τὴν θαλάσσης κλυδώνιον πρὸς γῆν σὺν νηϊ τῇ ἑαυτοῦ προσπαρεῖς, ἐν ἡμέραις τοῦ μακαρίτου Λέοντος βασιλέως, τηλικαῦτα δὲ στρατηγούντος Κωνσταντίνου τοῦ συνετόφρονος, ἐκεκράτητο, ᾧ τεσσαρακοντάπηγος ⁸⁹ (14) τὸ ἐπώνυμον· οὗτινος Βιβδελ ἐτέλει ὁ Ζερκουνηὶς σύγγονος, ὁ πρὸ τοῦ νῦν ἀρχηγοῦ τῆς Κρήτης καθηγησάμενος.

Ἐν ταύτῃ (15) δὲ τῇ νήσῳ Κύριλλος ὁ θαυμαστός, ὁ Γορτύνης ⁹⁰ ἐπισκοπήσας τῆς πόλεως, ὑπὲρ Χριστοῦ ὡς ἱερὸν ἀμωμον ἐσφαγίαστο. Οὗ τὸ τίμιον αἷμα μέχρι τῆς δεῦρο κατὰ τινα χῶρον, καθὼς τινὲς φασιν, ἀνεξάλειπτον συντετήρηται· καθ' ὃν οἱ εὐσεβεῖς φοιτῶντες καὶ τοῦτο σπόγγῳ ἐναπομάττοντες δι' αὐτοῦ γε θεῖον μύρον ὑδρεύονται καὶ κατ' οὐδὲν ἀλλοιοῦσι τὸ χρῶμα τοῦ αἵματος. Ἐτι δὲ καὶ ἡ τῶν τροφίμων σεβαστῶν παιδῶν αὐτῆς ἐδόμας (16) μετὰ πολλῶν ἄλλων ταφῇ ἀφιέρωται, ἀναιρεθέντων ὑπὲρ τῆς εἰς Χριστὸν ἀδιστάκτου καὶ εὐκρινοῦς πίστεως.

Καὶ δὴ (17) ἔκτοτε κατακεκράτητο ἂν παρ' Ἀγαρηνῶν αἱ νῆσοι, εἰ μὴ βασιλεὺς Μιχαὴλ ὁ ἐξ Ἀμορίου ἔσχε φιλονεικότερον ἐλευθεριάσειν αὐτάς· καὶ δὴ πολυωρῆσας ἐνόλεγχως Κρατερῶ τῷ στρατηγέτῃ Κυβερωτῶν (18) ἐνετείλατο πάσας τὰς ὑπ' αὐτὸν ναῦς παρετοιμάσασθαι καὶ ἀπᾶραι εἰς Κρήτην καὶ σπουδῇ πάσῃ τοῦς ταύτης οἰκητόρας Σαρακηνοὺς C ἐλοθίσαι (19). Ὅς ἐκείσε παραγενόμενος σὺν ναυσίν ὅ κατ' αὐτῶν πόλεμον ἦεν ἐξ ἀνατολῆς ἡλίου μέχρι τῆς δύσεως (20), καὶ ⁹¹ κατὰ τοσοῦτον αὐτῶν ἐκυρίευσεν ὥστε πάντας καὶ ἀναιρήσειν βεβούλητο (21). Ἀλλὰ κακοὶ ἀρχηγοὶ συνόντες αὐτῷ οὐκ εὐβούλως ἀνέστειλαν εἰρηκότες· Ἡμεῖς γε πάντας ὑπεπίσαντες (22), οὐκ ἔτι πάντως οὔτοι τολμήσειαν τοῦ λοιποῦ πρὸς ἡμᾶς ἀντιτάξασθαι. Ἡδὴ γὰρ ἐτελέσθη, κατὰ τὸν ποιητὴν, ἀγαθὸν καὶ ρυκεῖ πιθέσθαι ⁹² (23). Δυσπεφόρηκε γὰρ ὁ λαός. Ἄγωμεν εἰς τὰς ἡμετέρας σκηνάς, καὶ πρῶτας ἐπιλαμπούσης ἀριζώμεθα καὶ κατὰσχωμεν αὐτούς. Καὶ δὴ τοῖς

A Agarenorum incursionis et expugnationis urbium Thomas erat causa. Cæterum Apochapsidis filius erat Saipes, 48 Saipæ autem Babel, qui in Peloponneso tempestate quadam maris ad terram cum nave sua allisus, temporibus beati Leonis imperatoris, duce Constantino illo prudente, captus fuit, cui cognomen τεσσαρακοντάπηγος (i. e. quadraginta cubitorum). Hujus autem Babel erat Zercunes frater, qui ante istum qui nunc est duceum Cretæ præfuit.

Porro in hac insula Cyrillus ille admirandus, qui fuit Gortynæ urbis episcopus, pro Christo velut immaculata hostia fuit immolatus. Cujus pretiosus sanguis usque ad hunc diem quodam in loco, ut quidam aiunt, indelebilis conservatur: quem locum pii homines frequentantes illumque sanguinem spongiis affricantes per eum divinum unguentum hauriant et nullatenus colorem sanguinis immutant. Præterea etiam alumnorum venerabilium et filiorum ejus insulæ septenarius, cum multis aliis, sepultura consecratus est, qui interfecti sunt pro fide in Christum indubitata et pura

Et sane ab illo tempore mansissent in potestate Agarenorum insulæ, nisi imperator Michael Amoriensis tantopere studuisset eas liberare. Itaque cum esset assidue sollicitus, Cratero præfecto Cybereotarum præcepit ut omnes quas sub se haberet naves instrueret et in Cretam proficisceretur atque omni studio Saracenos eam inhabitantes exterminaret. 49 Qui postquam eo pervenisset cum septuaginta navibus, cum illis bello conflixit ab ortu solis ad occasum, superavitque adeo ut omnes interficere cogitaret. Sed ignavi duces, qui erant apud ipsum, pessimo consilio represserunt eum, dicentes: « Cum nos universos illos satis admiximus, haud amplius audebunt deinceps acie congreddi: Et jam nox humida cælo Præcipitat, secundum poetam, suadentque cadentia sidera somnos. Indignatur enim populus. Eamus in tabernacula nostra, et mane illucescente veniamus eosque opprimamus. » Atque his verbis deceptus in taberna-

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁷ imo Ἀπόχαψ τε. ⁸⁸ πελοποννήσω L. ⁸⁹ δεσσαρακοντάπηγος L. ⁹⁰ δε γορτύνης L. ⁹¹ καὶ ante κατὰ οἰκ. L. ⁹² πιθέσθαι L. "

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

que divinandum fuit quod voluerit. Nempe videtur se sponte dedisse, ea conditione ut liberum habeant exercitium religionis.

(12) I. e. quorum, quæ est transitio et connexio, quales istius hominis solent esse, obscura. Hæc autem monent cæteri ordientes rebellionem Thomæ, quos ibi annotavi.

(13) De his Aposchapsidis posteris et iis quæ dicit usque ad mentionem Cyrilli Gortynæ Ep. nihil adhuc inveni.

(14) Ita scriptum, forte pro τεσσαράπηγος, quatuor cubitorum.

(15) Cont. p. 48, Sym. Log. p. 414, Zon. p. 139 in fine, Cedr. p. 510, paucis.

(16) Cont. p. 48, προσέτι μὴν αὐτόθι σοροὶ καὶ τάφοι ἀνεγγήγερται ἄλλων τε πολλῶν τῶν ὑπὲρ Χρι-

στοῦ τότε μαρτυρησάντων καὶ τῶν δέκα περιουμένων μαρτύρων. Alii de his nihil, quos viderim. Αὐτῆς refero ad insulam.

(17) Sym. Log. p. 414 initio, iisdem fere verbis.

(18) Zon. p. 140, Sym. Log. l. c., ubi τῶν Κιθυρραιωτῶν. Ita etiam Cont. Theophanis Κιθυρραιωτῶν p. 49, Cedr. p. 511, Κιθυραιωτῶν.

(19) Ita scriptum per o.—Cont. p. 49 in fine, Cedr. p. 511.

(20) Cont. p. 50, Cedr. p. 511.

(21) Zon. p. 140.

(22) Nominativi pro genitivis absolutis.

(23) Scriptum antea vitio gemino πιθέσθαι. Est autem versus Homeri.

cula cum ipsis discessit. Cæterum nihil sollicitos de tutanda salute sua, sed supinos malo suo fato magnaque defatigatione sopitos ac mortifero somno oppressos aggressi nocte hostes ferreum somnum illis induxerunt. Nemo ex præsentibus turmarchis aut præfectis bellicam navem conscendere potuit: solus dux mercatoriam nactus enavigavit. De quo certior factus Agarenorum dux duabus navibus viros imposuit, eumque a tergo persecutus est atque apud insulam Co comprehendit (o calamitas!) et in ligno suspendit. Unde ab illo tempore usque ad hodiernum diem Cretæ insula tenetur ab Agarenis, ex qua Romani imperii fines invadunt.

ξύλων κρεμάννυσιν (30). Ὅθεν ἀνέκαθεν καὶ μέχρι τῆς σήμερον ἢ τῆς Κρήτης νήσου κεκράτηται παρὰ τῶν Ἀγαρηῶν, ἐξ ἧς τοῖς Ῥωμαῖοις ὄροις ἐπισυρρέουσιν.

50 Postea inventus fuit vir quidam prudens, cui cognomen Ooryphas, cujus admonitu jubente imperatore colligitur nauticus exercitus, in quo singulis quadraginta aurei dabantur: nec aliter fieri posse, nisi tantum accipiant, affirmabant. Qui navibus bene instructis vecti ipsumque navarchum habentes libertatem multis insulis præbuerunt. His id quod acceperant nomen fecit quadragenarium.

Porro Michael imperator initio imperii sui summa morum rusticitate quam sceptro magis sibi placens, de divinis imaginibus concionem habuit, ut quisque quod sibi videretur faceret: sed inconsulte post hæc ad versutias conversus, Euphrosynam Constantini filiam, illius qui cæcitate condemnatus fuit, quamvis ea monasticam vitam assumpsisset, in regiam duxit pro uxore, sanctumque Methodium injuste cruciatum in carcere asservavit in insula Andreæ apostoli, qua vicinus Acritas conspicitur, ex adversis ejus comburere hunc cogitans. Euthymium metropolitam Sardoniorum antistitem Theophilus bubulis nervis vehementer cæsum interfecit.

Ἀθήμασιν αὐτῶν φρεναπατηθεὶς πρὸς τὰς σκηνὰς αὐτῶν σὺν αὐτοῖς ἐπανελύσεν. Μηδαμῶς δὲ ἰπεφροντικότες (24) τῶν πρὸς σωτηρίαν ἀσφαλειῶν, ἀλλ' ὑπετίσαντες δυστυχῶς πολλῶν τε κόπῳ κατευνασθέντες καὶ θανάτου ὕπνον ὑπνώσαντες (25), ἐπελθόντες νυκτὸς οἱ ἐχθροὶ (26) σιδήρειον⁹³ ὕπνον τούτοις ἐπήγαγον (27)· οὐδ' εἰς⁹⁴ τῶν ἐκεῖσε παρόντων τουρμαρχῶν ἢ ἀρχόντων πολεμικοῦ ἐπιβήντι πλοίου δεδύνητο, μόνου τοῦ στρατηγοῦ αὐτοῦ ἐμπορικῶ ἐπιδάντος καὶ ἀποπλεύσαντος (28). Περὶ οὗ μεμαθηκῶς ὁ τῶν Ἀγαρηῶν ἀρχηγὸς δυσὶν ὀκλάσι λαβῶν (29) ἐπεδίβασε καὶ αὐτοῦ κατεδίωξεν ὀπισθεν, καὶ πρὸς νῆσον τὴν Κῶ τοῦτον κατέσχεν (φεῦ συμφορᾶς!) καὶ ἐν αὐτῇ

B Εἶτα εὐρίσκειται τις πολύφρων ἀνὴρ ᾧτινι⁹⁵ Ὀορυφᾶς (31) τὸ ἐπώνυμον, καὶ προστάξει βασιλικῇ διὰ τῆς αὐτοῦ⁹⁶ εἰσηγήσεως ἀθοροῖζεται ναυτικὸν στρατολόγημα γενναιότατον (32), οἷς ἀνά μ' χρυσοῦ ἐπιδίδοται νομίσματα, καὶ, « Οὐκ ἄλλως γένοιτο τῶδε, » εἰ μὴ ταῦτα κομίσοιντο, διηγόρευον. Ὁ δὲ ὀκλάσιν εὐζώνως ἐπιβατεύσαντες καὶ ναύαρχον αὐτὸν κεκτημένον τὴν ἐλευθερίαν πολλαῖς⁹⁷ (33) ἐχορήγησαν· οὗς τεσσαρακονταρίους τὸ ληφθὲν προσωνόμασεν (34).

Μιχαὴλ δὲ ὁ βασιλεὺς κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς αὐτοῦ βασιλείας παντελεῖ ἀγροικία ἢ (35) τῇ σκηπτουχίᾳ καλλωπιζόμενος περὶ τῶν θείων εἰκόνων ἐδομηγόρησε τὸ ἐκάστην δοκοῦν ἀπεργάζεσθαι (36)· ἀλογιστεῦν δὲ μετὰ ταῦτα πρὸς διπλὴν ἀποτροπαιεῖν, Εὐφροσύνην, Κωνσταντίνου τὴν θυγατέρα τοῦ κατακριθέντος τυφλότητι (37), μονήρη βίον προσηκαμένην, πρὸς τὰ ἀνάκτορα εἰς γαμετὴν μετηγάγετο (38), καὶ τὸν εὐαγγῆ Μεδόδιον ἀδίκως τιμωρησάμενος καθ' εἰρκτὴν ἐφυλάκισε περὶ τὴν νῆσον Ἀνδρέου τοῦ ἀποστόλου, καθ' ἣν ὁ Ἀκρίτας ἐγγειτονῶν ἐμφανίζεται (39), οὗ ἀντικρὺ καταπρῆσαι τοῦτον οἰόμενος (40). Εὐθύμιον τὸν μητροπόλειος Σαρδανίων ἐξηγούμενον Θεόφιλος (41) βουλεύοις χαλεπῶς ἐθανάτωσεν.

VARIE LECTIONES.

⁹³ σιδήριον L. ⁹⁴ οὐδεὶς L. ⁹⁵ ᾧτινι B, ᾧτι L. ⁹⁶ αὐτοῦ B, αὐτῆς L. ⁹⁷ νήσους πολλαῖς B.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(24) Cedr. p. 511, Cont. p. 50, Zon. p. 140.

(25) Rursus nominativi casus pro genitivis absolutis.

⁹⁶ Sym. Log. p. 414.

(27) Cedr. p. 511.

(28) Cont. p. 58, Cedr. p. 511, Zon. p. 140.

(29) Cont. p. 50, Cedr. p. 511. Ita scriptum λαβῶν lego λαόν. Imo v. Symeon Log. p. 414.

(30) Cont. p. 50.

(31) Ita scriptum. Forte auctor scripserat ὄρω Ἀττικῆ, quo pacto Ὀορυφᾶς vocabitur ille vir. Sed puto auctorem scripsisse ᾧτινι Ὀορυφᾶς. Cont. p. 50 in fine: Οὗ τὸ ἐπώνυμον Ὀορυφᾶς. Cedr. p. 511: Τὸν ἐπώνυμον Ὀορυφᾶς. Sym. Log. p. 414 [Ὀορυφᾶς]. Zon. p. 140, Ὀορυφᾶς καλούμενος.

(32) Cont. p. 51 initio.

(33) Scil. νήσους, quæ vox videtur excidisse. Cont. p. 51: Τὰς τε ἄλλας νήσους, etc., Zon. p. 140: ἐπιχει τὰς νήσους.

(34) Cedr. p. 511 in fine.

(35) Ante hanc conjunct. subauditur μᾶλλον, ut non raro, et apud bonos scriptores. Quemadmodum

et apud Cont. p. 28, ubi de eodem ἀγροικίαν καὶ ἀμαθίαν — συνανιούσας ἔχων — κατὰλληλα μαθήματα — διδασκόμενος — οἷς πολλάκις — ἐφαίνετο σεμνυνομένους τε καὶ καλλωπιζόμενος ἢ τῷ διαδήματι. Ubi recte interpres magis sibi placere ac gloriari videbatur.

(36) Cont. p. 51, Sym. Log. p. 412.

(37) Cont. p. 54, Zon. p. 140, Cedr. p. 511: Πατρὸς δὲ λέγεται Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως, ὃν ἡ μήτηρ Εἰρήνη δικαίως διὰ τὰς σφετέρας ἀπετυφλώσεν ἀκολασίας.

(38) Cont. p. 31, Cedr. p. 498. Vid. eundem p. 521, Zon. p. 150.

(39) Cedr. p. 498: Κατὰ τὴν νῆσον τοῦ Ἀκρίτου. Alii aliter vocant. Cont. p. 51: καθ' ἣν ὁ Ἀκρίτας ἐγγειτονεῖ. Τὸν δὲ μακαρίτην Εὐθύμιον, etc. Loquitur monstrose. Græca significant comburere, aut potius incendisse, aut potius combussisse hunc putans sive existimans. Sed sæpe aliud quam vult dicit.

(40) Zon. p. 156, Cont. p. 51.

(41) Quomodo ergo huc pertinet ejus commemo-

Ἐπεβίω μὲν Μιχαὴλ τῇ βασιλείᾳ ἔτη ἡ' πρὸς ἑν-
νά μῆσιν (42), ἀπεβίω δὲ τῷ δυσουρίας νοσήματι
ἑμπεσῶν ἐκ νεφρίτιδος ** ἀπιθέσσεως (43).

Vixit autem Michael in imperio annos octo et
novem menses. Obiit, cum in difficultatem urinae
incidisset, morbo renum eum invadente.

VARIAE LECTIONES.

** νεφρίτιδος L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

ratio? nempe alii ita: Euthymium per Theophilum
interfecit Michael. Cont. p. 51: Τὸν δὲ μακαρίτην
Εὐθύμιον διὰ Θεοφίλου τοῦ οἰκείου υἱοῦ θανάτω πα-
ραβίδωσι, βουνεύρις τυπτόμενον ἀφειδῶς, et Cedr.
p. 498, iisdem verbis. Vid. Zon. p. 136.

(42) Ita et Zon. p. 141, Cont. p. 52. μῆνας ἑκτώ

καὶ ἔτη — ἑννέα, et Cedr. p. 515.

(43) Cont. p. 52. τῷ δυσουρίας νοσήματι — ἐκ
τῶν νεφρῶν λαβούσης τὴν ἀρχὴν. Vid. Sym. Log.
p. 414, Georg. Mon. p. 513. Cedr. autem δυσεντε-
ρίας p. 513, et Zon. p. 141.

ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ Γ' ** (44)

ΠΕΡΙ ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΥΙΟΥ ΜΙΧΑΗΛ.

REGUM LIB. III

DE THEOPHILO MICHAELIS FILIO

Ὁ δὲ Θεόφιλος τὴν πατρῴαν ὄρχην κληρωσάμενος B
ἐν ἔτει ᾗ' τλη' (45), Ἰουλιτιῶνος ἡ', ποιεῖται κατὰ
Μαгнаύραν σελλέντιον (46), πάντας ἐκείσε χωρεῖν
ὀμοθυμαδὸν προτρεψάμενος, καὶ στὰς εἰς μέσον ἐδη-
μητήρησεν· Ἐπειδὴ ὁ ἐμὸς πατὴρ καὶ ὑμῶν βα-
σιλεὺς (47), ὧ ἱερά σύγκλητος, ὄρκους με διεθεσθαι-
κει φρικτοῖς ἀποϊχόμενος, τοῖς συνηγωνισμένοις
αὐτῷ εἰς τὸ κατὰ Λέοντος νεανίευμα τῆς ἀγωνίας
παρασχεῖν ἄξια, οὐ μεθήσειν τῆς ἐντολῆς οὐδαμῶς
προτεθῦμημαι. Ὁ τούτων παρβήσιασαμένων τῷ βα-
σιλεῖ καὶ τῇ παρεστῶσιν συγκλήτῳ (48), διαβρήθη
αὐτὸς ἐγκαλεῖσθαι τῷ ἐπάρχῳ, Ἐπεὶ ὁ νόμος
θεσπίσει ἐπὶ τοῖς ἀνθρωπίνου φόνου μὴ εὐλαθευμέ-
νοις (49), τοῦτο ὄρῳ διανάστηθι, ἄλλως τε πρὸς αὐ-
τὸν βασιλεῖα, ᾧ χρῆσις ἰ (50) παρὰ Θεοῦ τῆς βασι-
λείας ἐπιβραβεύεται. Καὶ τὸ θεσπισθὲν ἐτόλμως C
ἐξείργασται.

Ἐγκρατὴς δὲ τῶν σκήπτρων Θεόφιλος γεγωνὸς
δύως ἂ αὐτὸς κατ' Ἀγαρηνῶν ἐκστρατεύειν ἐπιείγε-
ται (51), πολυανδρῶν θαβρῶν καὶ ἀριστέων ἀνδρῶν

51 Theophilus autem paternum imperium ha-
reditate adeptus anno mundi sexies millesimo tre-
centesimo tricesimo octavo, indictione octava, in
Magnaura concionem habuit, omnibus illuc ire una-
nimiter jussis, atque in medio consistens verba
fecit: « Quandoquidem meus pater et vester impe-
rator, o sancte senatus, moriens jurejurando me
obstrinxit horribili ut adjutoribus ejus in facinore
adversus Leonem dignum operæ pretium tribuam,
haudquaquam negligere illud præceptum in ani-
mum induxi. » Illis lilere professis ad imperato-
rem et ad senatum adstantem, palam ipse mandat
prætori: « Quod lex præcipit super iis qui hominis
caedem 52 non verentur, ad id exsequendum
surge, præcipue ipsius imperatoris, cui divinitus
id datum ut sit unctus Domini. » Itaque ut præ-
ceptum ita prompte perfectum fuit.

Porro potius sceptro Theophilus omni studio
adversus Agarenos expeditionem parat, multitudine
virorum fretus et cætu fortissimorum hominum.

VARIAE LECTIONES.

** Inscr. Βασιλειῶν γ', cæteris in margine positis, om. L. ἰ χρῆσις B. ἰ δλος L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(41) Hæ duæ voces non habentur in ms., et se-
quentes quatuor in margine sunt scriptæ. Libri
secundi titulus integer in ms. ad eujus exemplum
hunc feci, etc. Ita autem facit titulum ut in S.
Cod. βασιλειῶν α', I Regum, etc.

(45) Sym. Log. ᾗ' τληγ', p. 414, Georg. mon. 65,
p. 513 in fine.

(46) Cont. lib. iii init. Cedr. p. 513: Κατὰ τὴν
Μαгнаύραν ἦτοι τὸ πενταπύρριον. Zon. autem p.
141. Περὶ τὰ βασιλεία. Σελλέντιον silentium, concio,
oratio, quia solet imperari silentium.

(47) Cedr. p. 513, et Cont. p. 54, aliis verbis,

sed eodem redeuntibus. Vid. Zon. p. 141.

(48) Zon. p. 141, Cedr. p. 513 et Cont. p. 54
clarius: Εὐθὺς ὄν νόμῳ τῷ πολιτικῷ χρῆσθαι τὸν
ἐπάρχον ἐγκαλεῖσθαι καὶ, Ἄγε δὴ, φησὶν, τούτους
κατ' ἄξιαν ἀμείβου.

(49) Vid. Georg. mon. p. 514 in fine.

(50) Ita scriptum. Possit etiam χολσις inunctio,
quia cæteri χριστὸν Κυρίου, ut verti. Illud est: Cui
usus imperii a Deo conceditur.

(51) Cont. p. 68, Cedr. p. 524, Zon. p. 147, ubi
Ἀράβων.

Etenim habebat secum Manuelem etiam illum strenuum ex Armenia, cujus fortitudo celebrabatur per omnem Syriam Romanamque ditionem; sed multo magis pietas in Deum, prout rei veritas declarabit; cum illo et Theophobum, pium virum multaue præditum virili et antiqua facundia; quemadmodum olim Moses Josuam filium Num et Chaleb strenuos viros secum habuit; quanquam horum pietate Christiana non ad placitum Dei usus est: per quos aliquando quidem Agarenos vicit, aliquando autem calamitates et clades accepit, imperscrutabili Dei consilio omnia sapienter gubernantis. Unde cum Agareni aliquando vicissent imperatorem, quandoquidem victoria in manu Dei est, ægre ab illis evasit incolumis, quamvis multi ex Persis propter clades ad Agarenos deficerent, qui tamen redibant ad imperatorem, cum ipse adversus hostes proficisceretur, eo potissimum quod ipsi diligenter Theophobum.

53 Talis autem est de isto diversorum per successionem diversa aliquatenus commemoratio, ut accuratioribus historicis usitata etiam diversa tradere. Quandoquidem hæc mundana in fluxu et defluxu sunt, etiam interitus nationum per dispersiones quibusdam de causis existunt: hinc etiam Persicæ gentis: quæ olim quidem in tabernaculis vixerat, pellium amictu inopiam suam aut tolerantiam ostentans, posteaque rebus fortiter gerendis multis gentibus dominata erat, atque ad insolentias ex secunda fortuna elata, deinceps maximas calamitates perpessa et dispersa fuit, qualia Judæis aliisque gentibus acciderunt. Consueverant autem Persæ suos reges ex regia stirpe creare: sed eum bellis crebris et assiduis, aliisque civilibus et intestinis calamitatibus regia familia in patria defecisset, ipsique in angustiis essent et de inquirendo solliciti, significatum est ipsis a quodam qui ministraverat aliquando cuidam ex iis qui genus regum attingebant, sæpe ad legationem profectis Constantinopolin, ibi se eum invenisse qui quære-

A επισυλλογῆ (52). Καὶ γὰρ εἶχε μεθ' αὐτοῦ καὶ Μανουὴλ τὸν γεννάδα² τῶν Ἀρμενίων (53), οὗ κλέος τῆς ἀνδρείας κατὰ πᾶσαν Συρίαν καὶ Ῥωμαϊκὴν ἐπικράτειαν, πολλῶν δὲ μείζον καὶ εὐσεβείας, καθ' ἃ ἢ τῶν πραγμάτων παραδηλώσει ἀλήθεια, σὺν αὐτῷ καὶ τὸν ἐκ Περσίδος Θεόφωβον (54), ἄνδρα θεοσεβῆ καὶ πολλῆς ἐχόμενον ἀρβένωπου καὶ παλαιᾶς λογίτητος, ὡς πάλαι Μωυσῆς Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ³ καὶ Χάλεβ τοὺς γενναίωφρονας (55), καὶ τούτοις τῆ⁴ καθ' ἡμᾶς εὐσεβείᾳ οὐ θεοφιλῶς ἐπεκέχρητο· δι' ὧν (56) ποτὲ μὲν τῶν ἐξ Ἄγαρ κατίσχυε, ποτὲ δὲ τῶν δυστυχημάτων ἀντείχετο, ἀφράστοις Θεοῦ προμηθεύσει τοῦ πάντα σοφῶς διυθύνοντος. Ὅθεν τῶν Ἄγαρηνῶν ποτε περιγεγονότων τοῦ βασιλέως, ἐπεὶ περ νίκη Θεοῦ ἐν γούνασι κεῖται, καθάπερ ὁ ποιητῆς B ἀπέφηνατο, μόλις παρ' αὐτῶν διασέσωστο, εἰ καὶ (57) πολλῶν⁵ τῶν Περσῶν διὰ γε τὰς ἤττας τοῖς Ἄγαρηνοῖς προτετίθεντο, κἄν (58) ἐπαλινόστου τῷ ἀνακτι, αὐτὸς ὀπηνίκα πρὸς ἀντιπάλου ἐξῆι, οὐχ ἥκιστα τῷ στέργειν⁷ αὐτοὺς τὸν Θεόφωβον.

Τοιαύτη δὲ ἡ κατὰ τοῦτον ἀπὸ διαφορῶν (59) κατὰ διαδοχὴν διάφορος κατὰ τι πάντως ἀπονημόνευσις, ὡς τοῖς ἱστοροῦσι πρὸς ἀκριβολογίαν ἐξετίθηστο. Ἐπειδὴ τὰ ἐγκόσμια πάντως κατὰ βόην καὶ ἀπορρόην καθεστῆκεσαν, καὶ διαφθοραὶ⁸ φύλων αἰτίας τισὶ κατὰ διασποράς παρυφίστανται, ὅθεν καὶ τοῦ Περσικοῦ ἔθνους, πάλαι μὲν τὸν σκηνίτην βίον περιπεποιημένου καὶ δέρεσι⁹ κατὰ περιστολὴν τὴν ἀπορίαν ἢ τὸ γενναίον ἐπιδεικνυμένου, ἐτι δὲ ταῖς ἀνδραγαθίαις πολλῶν ἔθνῶν κυριεύσαντος¹⁰, καὶ εἰς παροινίαν ἐξ εὐτυχίας ἀρθέντος, καὶ μετὰ τοῦτο τὰ μέγιστα δυστυχῆσαντος καὶ διανεμηθέντος (60), οἷα τοῖς Ἰουδαίοις καὶ ἑτέροις συμβέβηκεν ἔθνεσιν. Ἐξετίθηστο δὲ τοῖς Πέρσαις τοὺς ἑαυτῶν βασιλέας ἐκ βασιλείου φυλῆς ὑπέχειν ἀνάρρησιν· ἀλλὰ πολέμοις ἐν (61) ἐπαλλήλοις καὶ ταῖς τῶν ἐξ ὁμογενῶν ἄλλοις ἐπαγωγαις κατὰ τὴν πατριδα παντελῶς τῆς βασιλικῆς σειρᾶς ἐκλιπούσης (62), ἐν ἀμηχανίᾳ τε περὶ τοῦτου διατιθεμένων καὶ δι' ἐρεύνης (63) ἐμμεριμῶντων, παρὰ τινος ἐδηλοποιήθη αὐτοῖς τῶν ποτε ὑπηρετησαμένων (64) τινὶ τῶν κατὰ βασιλικῶν (65)

VARIE LECTIONES.

² γεννάδα L. ³ ναυῆ L. ⁴ fort. κἄν τούτων τῆ Berglerus expressit ἢ — εὐσεβεία, nostra religio. ⁵ πολλοὶ B. ⁷ τῷ στέργειν B, τὸ στέργειν L. ⁸ διαφθοραὶ B, διαφοραὶ L. ⁹ δέρεσι L. ¹⁰ κυριευάντων, οὐ supra ὧν scripto, L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

- (52) Cont. l. c. Cedr. p. 525.
 (53) Cont. l. c. Zon. p. 147, Georg. mon. p. 517. Cedr. p. 525. — Τῶν, Ita scriptum. Præstaret τόν. Valde negligens librarius fuit circa ο et ω.
 (54) Cont. p. 68. Cedr. p. 525. Georg. mon. p. 515. Zon. p. 147.
 (55) Scriptum iv τοῦ. Ita, inquam, artic. in genitivo, cum deberet τὸν propter seq. τοὺς. Alias, quia sequitur ἐκέχρητο, debuisset τῷ — postea τοῖς, etc.
 (56) Ita scriptum, cum potius deberet δι' ὧν.
 (57) Negligit connexiones.
 (58) Κἄν abusive, ut sæpius, quod alias efficeret ut sequens significaret rediissent.
 (59) Monet de diversitate et Cont. p. 69, exponitque uti et Noster p. 158.
 (60) Imperfecta oratio, nisi legatur ἐδυστύ-

- χῆσαι καὶ διανεμήθη, aut deleatur δὲ post ἐξετίθηστο.
 (61) Cont. p. 69 init. Sym. Log. p. 415. Cedr. p. 513. — Ἐν. Ita scriptum, et potest ferri. Sed mallem ἀλλεπαλλήλοις, ut apud Logothetam p. 415 de eadem re, ὅθεν τοῖς ἀλλεπαλλήλοις πολέμοις τῆς βασιλικῆς σειρᾶς ἐκλιπούσης, etc.
 (62) Cont. p. 69, ita: Ἐξέλιπον δὲ ἐκ τῶν συνεγῶν πολέμων, καὶ τῆδε κάκεισε μετασκηνώσαν ὑπὸ τῶν Ἄγαρηνῶν ἐλαυνόμενοι οἱ τῆς βασιλικῆς φυλῆς. Zon. p. 147.
 (63) Scriptum διερεύνης una voce.
 (64) Cont. p. 69. Zon. p. 147. Loquitur in condite.
 (65) Scriptum βασιζ. requiritur βασιλικῶν, quamvis βασιλῶν excusari possit.

γένους συνάφειαν πολλαχῶς εἰς πρεσβείαν ἠκόντων Ἀ
Κωνσταντίνου τῆ πόλει, ἐκείσε γε¹¹ (66) τὸν εἰς
ζήτησιν εὐρηκέναι, εἰ καὶ μὴ ἐκ νομίμων γάμων (67),
ἀλλ' ὅμως γεννηθέντα τοῦ πρέσβεως. Ὅθεν παρεισ-
δύντων αὐτῆ τῶν περὶ τοῦτου διατεταγμένων κρύφα
καταστοχάσασθαι, καὶ ἀναγνωρισάντων τὸν νεανίαν
(συγκατῶκει γὰρ τῆ τεκούση ἐν ταῖς, κατὰ τὴν
Ἰσείαν (68) διατριβαῖς, αἱ τοῦ Βοσπόρου καὶ τοῦ
Κέρως Βύζης θυγατρὸς (69) Βύζαντος ἀντικρὺ τοῦτου
καὶ ἀνωθεν καθεστήκασιν), οὐκ ἐκ τῶν ἐκτὸς μόνον
κατὰ συμβεθεκῶς εἰκασμάτων, ἀλλὰ μὴν καὶ ἐξ αὐ-
τῶν τῶν ἐπουσιωδῶν Ἰνδαλμάτων καὶ φρενῶν καὶ
ψυχῆς ἐξέως τε καὶ καταστάσεως (70), τὸ κατ' εὐ-
γένειαν βασιλικὸν τε καὶ εὐπρεπὲς συνυδᾶ (71) παρ-
ιστώντων, καὶ τῆς κατὰ γειτονίαν ἐπιμαρτυρούσης
τὸ ἀληθὲς ὀμιλίας, ἐπειδὴ (72) τὰ κατ' αὐτὸν εὐθέως
καὶ μέγχι τῶν δεσποτικῶν ἀκοῶν ἐληλύθει, εὐδόκη-
σάν τε¹² χάριν τῆς τοιαύτης γε σκῆψεως [καὶ ὑποτε-
τάχθαι αὐτοῦς (73)] τοῖς Ῥωμαίοις ἐπικηρυκεῦσθαι
ἔθνος τὸ Περσικὸν ἀναγκάως, καὶ ὑποτετάχθαι αὐ-
τοῖς εἰς σπονδὰς ἤκον εἰρηνικῆς τελειότητος (74).
Ἄνωπερ ἠκουτισμένων τοῖς ἐν Περσίδι ἐκ τε τῶν εἰς
ἀποτολήν προσηκόντων καὶ τῶν διὰ τὸν Θεόφοβον
ἔθην βασιλεῖ γε συναξιούντων¹³ (75), ἀπαστὸν ἐλο-
γίσαντο τῆς οἰκείας χώρας ἀπαναστεῦσαι καὶ προσ-
χωρήσειν¹⁴ (76) τῆ Ῥωμαίδι, ὅπως τοῦ κατὰ γέ-
νος¹⁵ ἀρχηγῶ ἐπιτεύξιντο (77), καὶ μάλιστα ὅτι
καὶ ὁ Περσῶν ἀρχηγὸς Βάβευ ἀποστάσει τῆ πρὸς τὸν
Ἄμεραμονουῆ ἐπὶ ε' ἔτει κεκορύφωτο, ὧν ἀναμεταξὺ
μέγιστοι πόλεμοι συμβεθεκότες καὶ ἠττηθεὶς ὁ Βά-
βευ εἰσῆει (78) ἐν χιλιάσιν ἑπτὰ πρὸς τὴν Ῥωμαϊ-
κὴν ἐπικράτειαν, κατὰ πόλιν Σινώπην ἀνερευνῶν
τὸν Θεοφόβου πατέρα, παρὰ Πέρσαις πάνυ τιμώμε-
νον, Ῥωμαίων ὄντα τοῖς¹⁶ καταλόγοις· ὃν ὁ Βά-
βευ (79) κατελιθῶς ἐγγύας τε παρὰ βασιλέως δεξά-
μενος τὸν ὄπ' αὐτὸν γε λαὸν καὶ ἑαυτὸν τῷ βασιλεῖ
ὕπηκον τέθεικεν. Ὁ δὲ βασιλεὺς Θεόφιλος τὸν μὲν
εὐγενῆ νεανίαν Θεόφοβον καταγεραίνει πατριχίτητι
καὶ τὴν ἑαυτοῦ ἀδελφὴν τούτῳ πρὸς γάμον ἐκδίδωσιν (80), τῷ τε Ῥωμαϊκῷ (81) πολιτευματι τοῦ⁵

batur, quamvis non ex legitimis nuptiis, legato
tamen prognatum. Proinde cum clam irrepissent
in cam ad investigandum et agnovissent adolescen-
tem (habitabat enim cum genitrice in 54 illis quæ
sunt ad Oxiam mansionibus, quæ Bosporo et Cornu
Bysæ filix Byzontis e regione sunt sitæ) non ex
externis solum et accidentalibus notis, sed etiam
ex illis essentialibus indicibus mentis et animi ha-
bitusque et affectionis, notabilem generis regium-
que decorem congruenter repræsentantibus, vicinix
etiam conversatione testificante rei veritatem,
cumque de eo fama statim etiam ad imperatorias
aures pervenisset, visum est eis propter hanc cau-
sam [et ut subjicerentur] ut cum Romanis per leg-
ationem gens Persica ageret, et ut his subjiceren-
tur ad fœdera pacis solidæ venerunt. Quibus au-
ditis in Persia, cum ex iis qui legationis nomine
venerant, tum ex iis qui propter Theophobum idem
quod imperator postulabant, rem optatam putarunt
patria migrare et ad Romanam ditionem concedere,
ut generis regii ducem nanciscerentur; ac vel ma-
xime quod et Persarum dux Babec defectione ad
Ameramunem per quinque annos contineretur,
quo spatio, cum maxima bella accidissent victusque
fuisset Babec, ingressus fuit cum septem millibus
in Romanam ditionem, apud urbem Sinopen inve-
stigans patrem Theophobi, apud Persas valde hono-
raturum, Romanis militantem: quem cum Babec
invenisset atque ab imperatore securitatis fidem
accepisset, eam cui præerat 55 militum manum
seque ipsum imperatori subjecit. Porro imperator
Theophilus generosum adolescentem Theophobum
patricia dignitate cohonestat, sororemque suam
ei in matrimonium tradit, atque in civitatem Ro-
manam receptos Persas ad dignitatum gradus et
militiæ cognationemque cum Romanis per matri-
monia jungit, etsi Theophobum interfecerit post
hæc dolo circumventum.

VARIE LLECTIONES.

¹¹ γε] τε L. ¹² εὐδόκησεν τε L. ¹³ συναξιούντων L. ¹⁴ προσχωρήσαι Symeon logoth. p. 415 D. ¹⁵ τοῦ
καταγένους L, τοῦ κατὰ γένους Symeon. ¹⁶ ἐν τοῖς B.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(66) Alienum hic est τε.
(67) Cedr. p. 513.
(68) Ipse feci parentheseos signa. Est autem ea,
quales plures, importuna. — Cont. p. 69.
(69) Inepta topographia.
(70) Cont. p. 69.
(71) Ita scriptum, aut quod magis apparet, συν-
φδᾶ, requiritur autem potius συνφδόν.
(72) Ἐπειδὴ — Περσ. ἀναγκ., Cont. p. 69. Cedr.
p. 524.
(73) Turbate loquitur et ambigue. [Berglerus
vertit et ut subjicerentur Romanis, per legationem
agere cum gente Persica.] Potest etiam intelligi ut
Persica legatio egerit de pacis fœdere, ut Cont.
l. c. Itaque verti etiam potest: visum est hac de
causa vel occasione, et ut subjicerentur Romanis,
per legationem agere Persicam gentem necessario.
Atque ut subjicerentur, fœdera pacis solidæ inie-
runt, etc. Ἀποστολὴ erit a Persis.

D (74) Cont. p. 70.
(75) Ita sine dubio vitiose scriptum. Forte συν-
αξιούντων aut συνεξιόντων, ut βασιλεῖ sit πρὸς βα-
σιλέα, quod quamvis inepte diceretur, potest ta-
men in hunc cadere.
(76) Cont. p. 70.
(77) Sym. Log. p. 416 init., iisdem verbis Cont.
Theophanis p. 70.
(78) Rursus nominativos pro genitivis absolute.
Cont. p. 70.
(79) Requiritur ἐν τοῖς. Sed alibi, tum hic,
omisit hanc præpositionem. — Ὅρ ὁ Βάβευ —
ὕπηκ. τέθεικεν, Sym. Log. p. 416, iisdem verbis.
Hæc cum antecedentibus et sequentibus inferius
non videntur congruere, traduntur tamen et ab
aliis quos annotavi.
(80) Cont. p. 70. Cedr. p. 524. Zon. p. 147 in
fine.
(81) Theodoram. Georg. Mon. p. 516.

Πέρσας συναριθμήσας ἀξιωμάτων τε (82) βαθμοῖς καὶ στρατείας πρὸς ἀγγιστίαν τε Ῥωμαίων ἐν γάμοις ἀρμόζεται (83), εἰ καὶ τὸν Θεόφοβον ἀναίρει μετὰ ταῦτα δολιωσάμενος (84).

Etiam aliter autem de Theophobo per historiam A traditum, ita ut similia quidem dicantur iis quæ diximus, minime tamen nullatenus variantia, pro diversitate eorum qui ea referunt, dum vel ipsi præsentibus cognoverunt vel memoria narrando ad ipsos propagata fuit. Cum e Persis excessisset pater Theophobi regio sanguine prognatus, venit Byzantium egens atque pro mercede servivit cuidam mulieri quæ rem cauponariam exercebat. Cumque diu ministrasset ei, hæc amore ejus capitur, atque voluptatis causa junguntur: ex quo mulier cum concepisset, masculum enixa est. Cæterum Persis per diversas regiones dispersis, nonnulli ex iis astronomiæ addicti erant: hæc enim ab illis præ cæteris scientiis æstimatur, ad summam perfectionem deducta, et fortasse aliæ etiam vaticinandi et futura prædicendi disciplinæ: quarum ope forte cognoverant superesse Theophobum in Constantini urbe. Proinde profecti ad 56 Theophilum tunc imperium administrantem, instanter petierunt ut sibi fieret facultas quærendi illum qui palam in ea urbe non versaretur: ipsos autem regi indicaturos esse. Quibus lubenti animo auditis imperator per totam sciscitatus est urbem, fama que de ea re utique pervulgata spatio multorum dierum, in angustia super eo qui quærebatur jam constitutis, quidam ex vicinia prædictæ mulierculæ, conjunctus exstitit, a quo significabatur eam ex Persa concepisse, seque cum illo sæpius conversatum, cum is ministerii functiones perageret, atque audivisse certoque cognovisse illum ex Persia esse regioque sanguine cretum: isque fertur quæsitoreibus omnia de illo indicasse. Cum illi porro mulierem arripissent cum qua ille Persa consuetudinem habuisset, atque diligenter accuratèque percontati essent de ejus qui quærebatur vivendi ratione et mansionem, eum quidem cum muliere consuetudinem habuisset jam mortuum esse testabatur: qui autem illo prognatus esset ex ea consuetudine, eum osten-

Ἦς δὲ τινες, καὶ ἄλλως τὰ κατὰ Θεόφοβον διηγεῖται, ἃ τῶν λεχθέντων τελοῦσι παρόμοια (85). ἀπαρ- ἄλλακτα θεοῦδαμῶς, κατὰ τὸ διάφορον τῶν ταῦτα διεξιόντων τῆς τε αὐτοφίας καὶ τῆς πρὸς ἑτέρους ἐν διηγήσει μετοχεταιύσεως. Ἐκ Περσῶν (86) τοίνυν ἀπαναστάς ὁ πατὴρ Θεοφώβου βασιλικῷ αἵματος προσηνεγμένος¹⁷ εἰσφει τῷ Βυζαντίῳ πενόμενος, καὶ κατὰ μισθαρινίαν ἐξυπηρέτει τινὶ γυναικί¹⁸ (87) ἢ τὸ καπηλεύειν εἰς ἐργασίαν παρῆν. Ἐπὶ μακρὸν δὲ καθυπουργήσας αὐτῇ, ἔρωτι τούτου περικατάληπτος γίνεται (88), καὶ πρὸς ἡδονὴν συμβιδάζονται¹⁹. Ἐξ οὗ συνεληφύτα (89) ἐγγάστριον ὄρξεν ἐκτέτοκεν. Τῶν οὖν ἐκ Περσίδος κατὰ διαφόρους χώρας μεμερισμένων, τούτων τινὲς ἀστρονομίαν μετήρσαν (90) αὐτὴ γὰρ τούτοις τῶν ἄλλων τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν προτετιμηται εἰς τὸ ἀκριβὲς ἐκπεποιημένη²⁰, καὶ ἄλλαι τυχὸν μαντικαὶ τε καὶ προγνωστικαὶ²¹ μέθοδοι· δι' ὧν ἴσως διεγνώκεσαν περιεῖναι²² (91) Κωνσταντίνου τῇ πόλει Θεόφοβον. Ἐνθὲνδε προσιόντες τῷ τῆνικαῦτα διέποντι Θεοφίλῳ τὸ βασιλεῖον κράτος, συνεχῶς ἐδεδέητο τοῦ ἐρεύνης τυχεῖν (92) ἐν αὐτῇ φανερώς μὴ διάγοντα (93), καὶ τούτοις εἰς βασιλέα φανερωθήσεσθαι. Ἦς οὖν ἀσμένως τούτο διηκηχόει ὁ βασιλεὺς, διὰ πάσης ἡκριβόλογετο τῆς πόλεως (94). Τῆς δὲ περὶ τούτου φήτης πανταχόσε διαθεδραμηκυίας ἐπὶ παρεκτάσει πολλῶν ἡμερῶν, καὶ εἰς ἀμηχανίαν τοῦ ἐρευνημένου συνεστηκότων, τῶν κατὰ γειτονίαν²³ τις τῷ βῆθέντι γυναικί συνῶν, ὅτω (95) συνειληφέναι παρὰ τοῦ Πέρσου διετετρανώτο, καθ' ὁμίλιαν τε πολλαχῶς αὐτῷ συνελθεῖν τὰ πρὸς ὑπηρεσίαν διενεργούντι, πυθέσθαι τε καὶ σαφῶς διαγνώσαι ὅτιπερ ἐκ Περσῶν εἴη, βασιλικῷ δὲ πέφυκεν αἵματος· καὶ τοῖς ἐρευνοῦσι τὰ περὶ τούτου κατασημνάσθαι. Τῶν δὲ τὸ μὲν γύναιον κατασχόντων²⁴, μεθ' οὗ ὁ Πέρσης τὴν ἀνατροπὴν ἐπεποίητο, καὶ ἐνδεδεχέστερον ἀσφαλῶς διεξετασάντων τὴν τοῦ ἐρευνημένου διαγωγὴν (96), τὸν μὲν τῇ γυναικί συνελθόντα προτετελευτηκέναι διεμαρτύρατο, τὸν δὲ ἐκ τούτου προσηνεγμένον κατὰ συζυγίαν ἀδόνα παῖδα τούτοις

VARIE LECTIONES.

¹⁷ προηγμένος L. ¹⁸ γυναικί ὡ supra scripti. ¹⁹ συμβιδάζεται Symeon p. 416 B. ²⁰ ἐκπεποιημένη L. ²¹ προγνωστικὸν L. ²² περιεῖναι L. ²³ γειτωνίαν L. ²⁴ κατασχόντων L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

82) Cont. p. 70.
85) Cedr. p. 524. Ἐκαστὸν τε τῶν Περσῶν νομοθετεῖ κατ' ἐπιγαμίαν συνάπτεσθαι Ῥωμαίοις.
84) De quo inferius.
85) Cont. p. 69.
86) Cont. p. 69. Sym. Log. p. 416, iisdem fere verbis.
87) Ambigue scriptum, ut et hoc possit legi et γυναικί, superne scripto ω. Scribendo autem γυναικί mox pro ἢ legendum ὧ et dein αὐτῇ, manet ἢ et ταύτῃ, sed mox legendum ταύτης, nisi καθυπουργήσας sumatur absolute pro genitivo nominalivus, ut verti.
88) Cont. p. 69.
89) Sym. Log. p. 416. tantum ita: Ἐξ οὗ συνεληφύτα ἀβρόνα ἐκτέτοκεν. Sed ibi vitiose editum

Ἐκτέτοκεν.

(90) Cont. p. 69. Sym. Log. l. c.

(91) Sym. Log. p. 416 in ea re περιεῖναι. Rursus autem omittit præpos. ἐν.

(92) Id est ἐρευνηθῆναι sive ἐρευνησασθαι, ut Sym. Log. p. 416.

(93) Cont. p. 69 in fine.

(94) Sym. Log. p. 416.

(95) Ita clare scriptum, et ita Attice supra scripsisse alicubi auctorem conjiciebamus. Ponitur πρό τῆνι: id Noster barbære pro τούτῳ, manente tamen et sic incondita oratione et imperfecta, ut desit verbum ἀνεφάνη.

(96) Notandum, auctorem de conjunctione patris et matris Theophobi ambigue fere loqui, ut non satis appareat fueritne legitima an non. In priore narratione tanquam non legitima habebatur.

ἐδείκνυεν ἐπὶ δυοῖ καὶ ε' καθ' ἡλικίαν χρονίζοντα ἔτεσιν (97). "Ὀνπερ κατ' ἔθιν ἴοντα μετὰ καὶ τῶν συνόντων αὐτοῖς κατελιγφότες Περσῶν, ἐπέπερ ²⁰ σὺτὸν ἐκ τε τοῦ βασιλικοῦ ὁμοιώματος ἐκ τε τῆς κατὰ Κύρον γρῦπότητος συμβολαιωσάμενοι (98) καὶ ἐξ ἄλλων τινῶ τῶν ἐφομαρτηκότων ²¹ αὐτῶ, τοῖς τούτου ποσὶ προσεκύνησαν καὶ ἀνηρημένοι πρὸς βασιλέα ἡγάγοντο. "Ὅστις θεασάμενος αὐτὸν, καὶ τὴν τεκοῦσαν προσηγάμενος, πεπυσμένος τε, ὁ πρὸς γάμον Πέρσης αὐτῆ συνιών τίς ἄρα ὑπάρχοι καὶ πόθεν ἐκτέθραπτο, ταύτης παρεθλήυτο ὡς ἀπὸ Περσῶν εἴη τῆς γενεᾶς, εὐγενείας τε βασιλίδος ἐξέχεσθαι. Τούτοις κατ' εὐθυμίαν ὁ αὐτοκράτωρ διατεθείς τὸν μὲν Θεόφοβον (99) ἐν τοῖς βασιλείοις ἐσκήνωσεν ἀνατροφῆς τε προσηκούσης καὶ τῆς κατὰ μαθητείαν ἡξίου παιδείσεως · ὁ δὲ φύσεως εὐκλήριε, οὐχ ἤττον ^B δὲ καὶ μεγαλοπρεπέα συνδιατιώμενος, εἰς ἄκρον ἦκεν ἐλλογίμου παιδείσεως, ὡς ἐντεῦθεν παρὰ τῷ βασιλεῖ πλείστα στεργόμενος εὐμοιρῆσαι πατρικίδητα (1), δορυφορίας τε καὶ σεβασμιότητος περιδόξους (2), ἀλλὰ μὴν καὶ τῆς κατὰ θεραπείαν πολυτελοῦς καὶ ἱκανοτάτης, ἐφάψασθαι. Διὰ τοι τοῦτο ὁ μὲν βασιλεὺς τοὺς Πέρσας ἐκ τούτου ὡς νεανικοὺς ἐν πολέμοις καὶ μεγαλόφρονας ἐπιστάμενος τοῖς στρατιωτικοῖς ἀναγράφεται κώδιξιν ²⁷ (3), καὶ τούτοις Πέρσικον σύλλογον ἐγκατέστησε, καὶ αὐτοὺς ταῖς Ῥωμαϊκαῖς στρατοπεδάρχαις συνηριθμῆσθαι προσέταξεν.

Ὅν κατὰ τῶν Ἰσμηλιτῶν πολλαχῶς ἐφοδεύοντος (4), τοῦ Θεοφόβου αὐτῷ συμπρόντος (5), ἐπὶ τοσαῦτον τῷ ²⁸ πρὸς αὐτὸν πόθῳ τοὺς Πέρσας θάρρύνεσθαι καὶ θυμηδίᾳ διακεχύσθαι, ὡς μόνους τὸν ²⁹ κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἦρῆσθαι πόλεμον, τρέπειν τε τούτους ἐξ ἀηττήτου δυνάμεως (6) · ἐφ' οἷς μεγαλοφυχίας ὁ ἀναξ καὶ τῆ ἀληθείᾳ τῶν ἀποθάντων τεθαρρήκως ἡγεμονεύειν ἐν Πέρσαις τὸν Θεόφοβον προτεθύμητο (7). Τοῦ οὖν βασιλέως κατὰ τινα πρόφασιν διεσπουδακυῖα (8) ἀναγκάλως πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ³⁰ ἀναλύσαντος, τῷ δὲ Θεοφόβῳ τὰ τῶν Περσῶν ἐγκχευρικότος ³¹ διαθέσθαι στρατηγικῶς τὰ στρατεύματα (9), εἶτα πρὸς τὴν βασιλίδά τούτου ἐπανιέναι κελεύσαντος, εἰς ἀτοπίαν οἱ Πέρσαι προχωρήκεσαν ³² ἐκ στασιόφρονος διαθέσεως, καὶ μὴ ἐκόντα (10) περιστοιχίσαντες ³³ ἐν μέρεσι παραλλοῖς τῆς Παφλαγονίας (11) ἦτις ἀπὸ Παφλαγόνος υἱοῦ Φινέως

A debet filium duodecimum ætatis annum ægentem. Quem in conspectu ipsorum progressum cæterorumque qui cum ipsis erant Persarum, ut cognoverunt, de eo ex regio caractere et ex aduncitate nasi, quæ in Cyro fuerat, conjecturam facientes aliisque ipsum concomitantibus, ad ejus pedes adorarunt assumptumque ad imperatorem ⁵⁷ duxerunt. Qui illum conspicatus, accersita matre atque interrogata quis ille fuisset Persa qui conjugii causa cum ipsa fuisset, et unde prognatus, ab ea edocebatur illum ex gente Persarum fuisse et ex regia familia. Quibus lætatus imperator Theophobum in aula habitare educarique congruenter et in disciplinis erudiri jussit. Is porro ingenii felicitate nec minus convictu splendido et magnifico utens ad summam eruditionem pervenit, ut proinde ab imperatore plurimum diligeretur patriciamque dignitatem consequeretur, comitatum item et venerationem illustrium, nec non ministrorum copiam sufficientissimam. Hinc imperator Persas fortes esse et strenuos persuasus in militares numeros retulit Persicamque legionem ex iis constituit ipsosque Romanis exercitibus annumerari jussit.

Qui cum Ismaelitas sæpe invaderet una cum Theophobo, Persæ ex amore erga illum tantam fiduciam ceperunt tantaque delectatione exhilarati sunt, ut soli in se susciperent bellum adversus Agarenos, eosque profligarent invicta virtute: de quibus imperator bonum animum habens ac veritate eventuum fretus, præesse Persis Theophobum voluit. Cum ⁵⁸ autem imperator propter causam quandam urgentem necessario in imperatoriam urbem proficiscens Theophobo rem Persarum mandasset, ut exercitibus auctoritate ducis præesset, deinde in imperatoriam urbem reverti jussisset, ad insolentiam prolapsi sunt Persæ animo rebellandi, atque invitum circumsistentes Theophobum in maritimis partibus Paphlagoniæ (quæ a Paphlagonie filio Phinei illius terræ olim domino sic appellatur), cum jam Sinopen urbem aut secundum aliquos

VARIE LECTIÖNS.

²⁰ fort. ἐπέπερ ἔγνωσαν αὐτὸν. ²¹ ἐφομαρτηκότων L. ²⁷ κώδιξιν L. ²⁸ τῷ τῷ L. ²⁹ τὸν τῶν L. ³⁰ διεσπουδακυῖα L. ³¹ ἐγκχευρικότος L. ³² προσχωρήκεσαν L. ³³ περιστοιχίσαντες L.

STEPH. BERGLEMI NOTÆ.

(97) Sym. Log. p. 416.
 (98) Solæcismus in participio, cum præcesserit ἵκει, quod requirebat ἰσυμβολαιώσαντο.
 (99) Sym. Log. p. 416, etc., ut supra.
 (1) Ut supra.
 (2) Ita scriptum in gen. Loquitur ambigue.
 (3) Cedr. p. 324 et Cont. p. 70. Πολλοὺς τούτων τοῖς βασιλικῶς ἐμπρέπειν ἀξιώμασι πεποιηκῶς. Ἀλλὰ καὶ κώδιξι στρατιωτικοῖς αὐτοὺς ἀναγράφεται, καὶ τάγμα οὕτως καλούμενον Περσικὸν ἐγκατέστησε, etc. Georg. Mon. p. 515 seq. A7 μέχρη τοῦ νῦν λέγονται τούρμαι Περσῶν. Sym. Log. p. 416.
 (4) Ita scriptum; forte voluit εὐδοκῶντος aut εὐδοῦντος. Studui tamen uno [?] exprimere. Quam

D multa verba consumpsit in Theophobum! Bellum porro, cujus descriptio hic erat necessaria, tribus verbis absolvit. De eo vid. Cont. p. 70 et 71.
 (5) Zonar. p. 148.
 (6) Cont. p. 71 iisdem fere verbis. Ibi post δυνάμεως additur διεθεβαλον, quod est necessarium hic etiam, aut aliud aliquod ad διακεχύσθαι.
 (7) Cont. p. 71.
 (8) Zonar. p. 148 et 151, lin. 4.
 (9) Zon. p. 151. Propter stipendia non soluta, ut et Cedr. p. 529.
 (10) Cont. p. 71 aliter. Sym. Log. p. 459. Georg. Mon. p. 521. Zon. l. c. ut Noster.
 (11) Hæc ipse signis parentheos inclusi.

Amastrin occupassent, regem declarant, ut ab illo renovaretur Persarum consuetudo. Porro ipse ægre ferens eorum conatum, quoniam non ex voluntate sua agebatur, reprehendebat eorum facinus vehementer lamentans, eoque ipso flectere illorum animos volebat, obsecrabatque et cogebat ut benevolentiam imperatoris sibi ipsis reconciliarent, et quemadmodum re vera comparatum sit, causam facti sibi ne adscriberent. Qui his auditis desperatione capti, nec minus furioso quodam impetu concitati, nequaquam ejus consilio obtemperant. Cæterum cum Theophobus clam misisset quosdam ad imperatorem, et horribili jurejurando scriptis concepto contenderet se patrati facinoris auctorem non fuisse, sed Persarum stultitia et nimia benevolentia id fuisse factum, imperator humanum et elementem 59 se præstat, ac jurejurando firmata fide ipsi quique cum ipso essent promittit veniam. Quibus satis persuasi et credentes, delictorum accepta remissione, a Sinope urbe aut Amastride discesserunt. Quarum illam quidem nomen accepisse dicunt a Sinopa quadam, una ex Amazonibus, cum ipsa eam condidisset; hanc autem, prius Gromnam dictam, a muliere quadam Persica Amastride filia Oxyartæ fratris Darii, quæ cum nupta esset Dionysio Heracleæ tyranno, istum sibi subjectam urbem a conjuge sua nominavisse.

τὴν πόλιν ἀπὸ τῆς ⁵⁹ συζύγου ὠνομακέναι (23).

Ac Theophobus quidem rursus imperatori conciliatus in aulam restituitur pristinaque benevolentia et ubertate fruitur. Persarum autem multitudinem tantam, quoniam usque ad triginta millia excrevisset, libere et licenter quidvis agere securamque esse imperatori consultum non videbatur: proinde in Romana themata bina millia de Persico exercitu mittebantur, ut subicerentur iis qui suo

τῆς τοιαύτης γῆς ἐγκρατήσαντος ἀγορεύεται (12) ἐν κατασχάσει τε Σινώπης τῆς πόλεως ἢ κατὰ τινὰς Ἀμαστρίδος γεγονότες βασιλεία κηρύττουσιν (13), ὡς ἐκ τούτου καὶ τὰ Περσῶν καινίζεσθαι (14) Ἰθιμα. Αὐτὸς δὲ (15) δυσφύρως ἔχων πρὸς τὸ ἐγγαίρημα, οἷα μὴ κατὰ γνώμην αὐτῷ πεπραγμένον ⁶⁰, αἰτίαν αὐτοῖς προσέπλεκε τοῦ τολμήματος, δεινῶς ἀπολοφύρομενος ⁶¹ διὰ τοῦτο (16), κατεδυσώπει ⁶² αὐτοὺς, ἰκέτευέ τε καὶ ἐβιάζετο τὸ εὐμένες βασιλέως (17) ἐξιλεῦσθαι, καὶ ὡσπερ ἔχοι τὸ ἀληθές, μὴ αὐτῷ ἐπιγράψαι τοῦ τελεσθέντος αἰτίαν. Οἱ ταῦτα διηκουσισμένοι ⁶³ ἀπογοῶσαι τε συσχεθέντες οὐκ ἔλαττον καὶ μανιώδει φορᾷ συνειλοῦμενοι, οὐδαμῶς τῷ συμβουλευμάτι πείθονται, καὶ κατὰ τὸ ἀρέσκον αὐτοῖς εὐτρεπίζονται. Τοῦ δὲ Θεοφόβου λαθραίως διαπεμφαμένου πρὸς βασιλεία (18), ἐγγράφοις τε καὶ ὄρκοις καὶ φρικωδεστάτοις ἐπισχυριζομένου ὡς οὐ τῷ τολμηθέντι πάντως αὐτὸς κατητίωτο (19), παρὰ δὲ τῆς τῶν Περσῶν εὐηθείας ἢ φιλευνοίας τοῦτο πεπραχθαι, φιλανθρώπως ὁ βασιλεὺς εὐμνίζεσθαι καὶ ἐπωμότους αὐτῷ τε καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ κατεγγυᾶται πιστώσασιν ἄφεσιν (20)· οἷς πεπληροφορημένοι καὶ τῶν ἐσφαλμένων προσδεξάμενοι λύτρωσιν τῆς Σινώπιδος (21) πόλεως ἢ Ἀμαστρίδος ἐξειδήμησαν (22). Ὡν τὴν μὲν κλήσιν ἐξειληφνείαι Σινώπης ἀπὸ τινος τῶν Ἀμαζέων, αὐτῆς δειμαμένης ⁶⁴, τὴν δὲ ἐν πρὶν Κρῶνναν ὠνομασμένην ἐκ τινος Περσίδος Ἀμαστρίδος θυγατρὸς Διονυσίῳ τῷ Ἡρακλείας τυράννῳ, ὅπ' ἐκαίην οὕσαν

Καὶ ὁ μὲν Θεοφόβος τῷ βασιλεῖ αὐτοῖς ἠλωθεὶς ἐν τοῖς βασιλείοις κατόπιστο καὶ τῆς (24) πάλαι προσούσης αὐτῷ παρὰ βασιλεῖ φιλοστοργίας καὶ εὐπαθείας ἀπέλασεν. Περσῶν δὲ πληθύν, διὰ τὸ προϊέναι μέχρι μυριάδων γ', οὐ ταύτην ἐλευθεριάζειν συμφέρων εἶναι ⁶⁵ καὶ ἐπ' ἀδείας διάγειν τῷ βασιλεῖ καταφαίνετο· ἐντεῦθεν τοῖς Ῥωμαίοις θέμασι χιλιάσιν ἐπιδυσὶ Περσικῆς ἀριθμὸς ἀπεστέλλετο ὅπῃ χεῖρα τελεῖν

VARIAE LECTIOES.

⁶⁰ πεπραγμένων L. ⁶¹ ἀπολοφύρομενος L. ⁶² ἴμο καὶ ἐδυσώπει. ⁶³ διηκουσισμένοι L. ⁶⁴ αὐτὴν δειμαμένης Symeon Logoth. p. 422 C. ⁶⁵ τῆς] τοῦ L. ⁶⁶ εἶναι B, ἦν L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(12) Ita scriptum, non προσαγορεύεται, quod D erat melius.

(13) Zon. p. 151. Cedr. p. 529.

(14) Per hoc verbum non dicit quod videtur voluisse. Saltem ἀνακαινίζεσθαι dixisset.

(15) Αὐτὸς δὲ — κ. καὶ ἐβιάζ.] Zon. p. 151. Cedr. p. 529.

(16) Ita scriptum, cum potius deberet τούτου. Videtur et καὶ prætermittendum.

(17) Requiritur artic. τοῦ.

(18) Zon. p. 151. Cedr. p. 529.

(19) Ita scriptum in plusquamperf. indic., cum potius deberet in præes. opt. κατατίπτω, i. e. ne ipse insimularetur. Sed forte more suo abusus est verbo, ut significet quod in versione expressi.

(20) Zon. p. 151. Cedr. p. 529.

(21) Ita scriptum. Requiritur Σινώπιδος.

(22) Cedr. p. 529. Sym. Log. p. 422. Est et hæc de nominibus Sinopes et Amastridis intempestiva parenthesis, quales hic plures, præterea oratio im-

perfecta. Deest enim λέγεται aut simile. Iisdem fere verbis et Sym. Log. l. c.

(23) Ita omnino scriptum, non ὠνομακέν, quod requiritur propter ἦτις. Sonant autem hæc ita ad verbum: *Quæ nupta Dionysio tyranno huic subiectam urbem illam a conjuge suo nominasse scil. dicitur. Quæ mira est fatuitas et perversitas, cum sequatur Dionysiopolin aut Dionysios (ut Philippos) dictam fuisse urbem, non Amastrin. Ita tamen ad verbum et Sym. Log. ubi interpres facile se expedit, deflectens a Gracis. Hoc monendum, apud Sym. Log. pro ἀπὸ τοῦ συζύγου legi ἀπὸ τῆς συζύγου, quod omnino verum: parum tamen jvatatur oratio et sensus, nisi quis meminerit istos nimium delectatos fuisse ponendis nominativis pro genitivis absolutis. Atque hæc sic accipienda: Ἡστίνος συνοικησάσης Διονυσίῳ τῷ Ἡρακλείας τυράννῳ, ὅτος ὅπ' ἐκαίην (potius et melius αὐτῷ αὐτῷ) οὕσαν τὴν πόλιν ἀπὸ τῆς συζύγου ὠνομακέν.*

(24) De his Cont. p. 77, Zon. p. 151.

τῶν κατὰ στρατηγεσίαν καιροῖς (25) τεταγμένων, ἐφ' ᾧ καὶ τουρμάρχαι ⁴¹ τούτων (26) ἐπιστατεῖν διωρίζοντο. Ἀμέλει καὶ ἕως τῶν ἐνταυθοῖ χρόνων τὴν προσηγορίαν (27) Περσῶν αἱ τῶν θεμάτων τουρμαὶ κεκλήρονται, ἐφ' οἷς διεσπάρησαν.

Τοιοῦτου δὴ πέρατος τὰ τῶν Περσῶν ἔως τετύχηκε μετὰ τὴν στασιώτην ⁴² (28) κακόνιοιαν οὕτω διανεμηθέντων καὶ σχεδὸν εἰς ἀφανισμόν χωρησάντων. Τοῦ οὖν βασιλέως θανατηφόρῳ νόσῳ περιπεσόντος ὑπεσμούχετό τις σκοπὸς, ἐκ ματαίας διαβόλης χαιρεκάκων, μετὰ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ ἐπιθέσεως παρὰ Θεοφόβου σὺν ἅμα Πέρσαις κατὰ τῶν αὐτοῦ κληρονόμων καὶ τῶν κατ' ἐπιτροπείαν ἐκριπισθῆναι (29). Διὰ τοῦτο καὶ πρὸς ταῖς ἐσχάταις ἤδη πύλαις τοῦ θανάτου παρεστηκῶς καθειργγύζει (30) κευθμῶσιν ἐκπυμψας τοῦ Βουκαλέοντος τὸν Θεόφοβον (31), καὶ νυκτὶ τὴν διὰ κεφαλικῆς τιμωρίας περιτίθεισιν αὐτῷ ὑπέφλευσιν, ἄθλον ἀπανθρωπίας ἐντάφιον ὁ δειλαιὸς ἐνστησάμενος. Διὰ τὸ οὖν λαθραίαν γαγονέαι τὴν αὐτοῦ τελευτὴν διαβεβήθηται (32) παρὰ Πέρσαις ἄχρι τῶν ὧδε χρόνων θανάτου μὴ γεύσασθαι τὸν Θεόφοβον.

Εἰ καὶ ἄλλως τινὲς διειλήφασιν (33), ὅτι τοῦ Θεοφίλου κατὰ τινα περιπέτειαν δυστυχήσαντος ἐν πολέμῳ (34) εἰρήκει αὐτὸν ⁴³ ὁ Θεόφοβος συνθέσθαι μόνον μετὰ Περσῶν νυκτοπόλεμον (35) καὶ συμμαχίᾳ Θεοῦ τῶν ἐχθρῶν καταδυναστεῦσαι. Ὡς οὖν ἐπέπυστο περὶ τούτου ὁ βασιλεὺς, ἐσεισῆθ τὸν λογιζόμεν καὶ τῷ πνεύματι ἐτετάρακτο, ὄνειροπολῶν μὴ τι νεωτερίασθαι βούλοιο· οὕτω γὰρ αὐτὸν φιλοβάσκανοί τινες **C** ἀνεχαίτισαν καὶ πρὸς ὑπόνοιαν ἄλογον ἐξεκύλισαν, φάσκοντες μὴ πεισθῆναι τῷ Θεοφόβῳ ἐφ' ᾧ ὦν λυσιστελῶς (36) ἐβεβούλητο, καθοσιώσει δῆθεν ἐνειρόντες ⁴⁴ (37). Ὡς ζήλῳ θείῳ πυρποληθεὶς καθὼς Ἥλιου ὁ Θεοσίτης, θεοφίλως τοῦ βασιλέως κατεμθριθεύεται καὶ ἄλλος Φινεὲς ζήλωτης ἀναδίσκνυται (38), τέμνων ἰσὺς σειρομάστη τῷ λόγῳ τὴν αὐτοῦ ἄδικον ὑπόληψιν, καὶ τοῦτό φησιν ἐμφανῶς, ὡς τὴν ὀφειλὴν ὑφέξει ⁴⁵ (39) τοῦ Χριστιανικοῦ τροπαίου, ἣν μὴ Θεὸς συγχωρήσειεν, ἐπὶ τούτοις τοῦ βασιλέως ἀμετρίᾳ θυμοῦ χαλεπήναντος (ἦν ⁴⁶ γὰρ] ὑποκεκινημένος ὀργίλῃ τῇ ζέσει, οἷα τὸν νοῦν ταῖς σωματικαῖς καχεξίαις ἐμπαθαίνόμενος), καὶ ⁴⁷ τῶν συκοφαντῶν ⁴⁸ ἐς (40) τὸ ἀληθὲς ἐποικοδομοῦντων παρὰ φύσιν λη-

VARIAE LECTIONES.

⁴¹ τουρμάρχας L. ⁴² στασιώτην L. ⁴³ αὐτὸν L. ⁴⁴ ἐνήροντες L. ⁴⁵ ὑφέξειν L. ⁴⁶ ἦν] ἦν L. ⁴⁷ καὶ] κατὰ L. ⁴⁸ συκοφάντων L.

STEPH. BERGLERI NOTE.

(25) Καιροῖς tantum turbat, nec habet Cont. D Theophrasti, qui ita p. 77: ὅπῃ χεῖρα τελεῖν τοῖς εἰς στρατηγεσίαν τεταγμένοις, ἐφ' ᾧ καὶ τουρμάρχας ἐπιστατεῖν ἐξετίθετο.

(26) Τούτων non est necessarium, nec est apud Cont. ut vides.

(27) Cont. l. c. eadem fere verba.

(28) Ita scriptum, cum deberet στασιώτιδα, aut στασιώτων. Posterius omnino verum propter seqq.

(29) Pro ἐκριπισθῆσθαι. Solet enim aoristos qui prateriti sunt temporis pro futuro ponere.

(30) Zon. p. 152.

(31) Cont. p. 84.

(32) Cont. p. 84, in fine.

(33) Tales solent esse hujus transitiones.

(34) Cont. p. 84.—Αὐτόν. Ita scriptum, non αὐτῷ.

A quisque tempore duces constituti essent: quibus et turmarchæ qui præessent instituebantur. Et sane usque ad hæc tempora cognomen istud Persarum turmæ quasi hæreditarium habent in thematis ad quæ illi dispersi erant.

Hujusmodi finem cœpta Persarum omnino sortita sunt, ipsis sic dispersis ac propemodum ad nihilum redactis. Cum igitur imperator in **60** leuiferum morbum incidisset, conflabatur criminationo vana et calumniosa a malevolis, quasi post ejus mortem rebellio a Theophobo et Persis contra heredes ejus et tutores esset excitanda. Quapropter in extremis jam foribus mortis constitutus, missum in cavernas Bucoleonis includit Theophobum, noctuque capitalis supplicii imponit ei executionem, quasi immanitatis certamen funebre instituens perditus ille. Itaque quia occulte fuit interfectus, percubuit fama inter Persas usque ad hæc tempora mortem non gustasse Theophobum.

Quamquam etiam aliter aliqui tradiderunt, cum Theophilus casu quodam in bello rem infeliciter gessisset, dixisse ei Theophobum se solum cum Persis nocturnum prælium facturum: fore, ut auxiliante Deo hostes superaret. Quod ut audivit imperator, animo commotus et mente perturbatus fuit, quasi per somnum sibi fingens ne forte quid novarum rerum is moliretur: ita enim ei persuadebant malevoli quidam et invidi atque in suspicionem improbabilem conjiciebant, affirmantes non esse obtemperandum Theophobo in illis quæ præter rem et utilitatem suaderet, majestatis scilicet crimine eum involventes. Qui zelo divino incensus, sicut Helias Thesbites, pie et graviter imperatorem increpat alterque Phinees zelotes evadit, secans tanquam gladio sermone suo injustam ejus **61** suspicionem, atque palam hoc dicit, fore ut debitum sustineat Christianorum tropæi, quod Deus avertat. Ad hæc cum imperator immoderato animo irasceretur (erat enim commotior iracundo fervore, ut cujus animus ex vitiosa corporis habitudine labem contraheret), calumniatoribus etiam vero super-

(35) Cedr. p. 527. Est autem νυκτοπόλεμος νυκτομαχία, qua voce Herodotus utitur.

(36) Utiliter, nempe ex mente auctoris, sed ut calumniatores dicebant, inutiliter, quod clarius, ἀλυσιστελῶς. Et ita verti.

(37) Cont. p. 84.

(38) Inepte abutitur istis.

(39) Ambigue loquitur, duplici ambiguitate, ut aut sit: fore ut sentiat et eum pœniteat impedivissæ victoriam Christianorum quæ futura fuisset, aut: fore ut cladem Christianorum patiat, quæ debeat fieri. Sive ita primum: fore ut pœnas luat impeditæ Christianorum victoriæ, quæ erat futura, deinde: fore ut patiat, quæ debeat fieri.

(40) Ita scriptum, sed una voce. Inepte autem atticissat hic, si ipse ita scripserat.

struentibus nugas naturam superantes, consternatio haud exigua invasit Theophobum : adscitisque ad se delectis quibusdam viris aufugit in urbem Amastrin cum illis, atque ibi commoratur. Quapropter mittitur ad eum classis ab imperatore, ut urbem et ipsum teneret. Ceterum ipse cum esset pius, timore et amore erga Deum ductus verebatur ad Christiani sanguinis effusionem progredi : itaque cedit impio imperatori sponsonem signo crucis munitam mittenti, atque sic malo suo fato revocatus fuit, cum pacta conventa fuerint mutata : amputationem enim capitis, ut quidem aliqui aiunt, statim ab Gorypha tunc vigiliæ imperatoris præfecto passus est : ut autem alii, eo tempore quo imperator e vita decessit, cuidam suorum eunuchorum noctu abductum in quendam locum maritimum trucidandum injunxerat.

Confligentibus utrimque exercitibus alio tempore, et ismaelitis superantibus, imperatori ab his circumvento comprehensio intentabatur, ac **62** sane parum aberat ut captus omnibusque ludibrio fuisset, ni Manuel suos confirmasset, ad hunc quasi modum eos allocutus :

« O socii, fortes animoque estote virili,

apes reveriti, quæ regi suo ad mortem usque adherent. » Cum quibus perrumpens aciem Agarenorum, pollutus cruore multo et sanguine eum extraxit. Ter autem id fecit et a circumventionem liberavit : nam quasi vertigine correptus hæsitabat veniente Manuele ad eum eripiendum, quamvis late transitus ei pateret. Idcirco ter id factum est, quamvis etiam innox freno imperatorii equi alligato loro et applicato loro cuidam quo Manuelis equus indutus erat : tamen nec sic exibat, donec tertia vice eum aggrederetur gladioque moriturum affirmaret, nisi ipsum sequeretur et totalem interitum non efficeret : atque

ρήματα· καὶ (41) πτόησι· οὐκ ὀλίγη περιστοίχησε ⁴⁰ τὸν Θεόφοβον. Καὶ συλλέξας μεθ' αὐτοῦ τινὰς ἐκκρίτους ἀποδιδράσκει πρὸς Ἀμαστριν πόλιν κάκεισε χρονοτριβεῖ. Διὸ στέλλεται πρὸς αὐτὸν ναύμαχος στόλος πρὸς βασιλέως (42), ὡς ἂν γε τὴν πόλιν κάκεινον κατάσχωσιν· αὐτὸς δὲ (43) φιλόθεος ὢν κατὰ Θεόφοβον τρόπον φιλευσεθῶς ἰδεῖται πρὸς Χριστιανῶν αἱματεκχυσίας χωρεῖν, θθεν ὑπέκει· ⁴⁴ τῷ θεομισεῖ βασιλεῖ ἑγγύησιν σταυρικὴν ἐπιπέμποντι (44), καὶ δυστυχῶς ἀνακέκληται τῶν συμπεφωνημένων ἀλλουθενῶν. Τομῆς γὰρ ἔργον κεφαλικῆς (45), ὡς μὲν τινες, παραυτίκα ὑπὸ Ἄρορυφᾶ τῆνικαῦτα τῆς βασιλικῆς βίγλης ἐπικρατοῦντος καθίσταται (46)· ὡς δὲ ἄλλοι, καθ' ἣν ὤραν ἀποθεθῶκε ὁ ἀναξ (47), τινὶ τῶν οικείων εὐνούχων διὰ νυκτὸς τῷ ἐν τοῖς τοῦ πελαγίου τόπῳ ἀπαγαγόντι τοῦτον ἀποτυμπανισθῆναι προήγγελο (48).

Προσπεσόντων δὲ ἀλλήλοις τῶν στρατοπέδων (49) ἄλλοτε καὶ τῶν ἐξ Ἰσμαθὶ ὑπερσχόντων ⁵¹, τοῦ βασιλέως τε παρ' αὐτῶν κυκλωθέντος (50), τὰ πρὸς κατάληψιν διηπελητο (51), καὶ δὴ παρὰ μικρὸν ἦν δουράλιωτος καὶ πᾶσιν ἐπίχαρτος γενησόμενος (52), εἰ μὴ τοὺς σὺν αὐτῷ Μανουὴλ ὡσεὶ τοιοῦτον φήσας ἰθαρσαλέωσεν·

« Ἀνέρες ἐστὲ, φίλοι, καὶ ἀλκιμον ἦτορ ἔλθετε (53), τὰς μελίσσας αἰδοῦμενοι (54), αἱ τοῦ βασιλέως αὐτῶν θανάτου ἕως ἀνέχονται. » Μεθ' ὧν τὴν φάλαγγα διατεμῶν τῶν Ἀγαρηνῶν, πεπαλαγμένος λύθρῳ πολλῷ τε καὶ αἵματι (55), τοῦτον ἐξεβλκυσεν. Τρις γὰρ τοῦτο διαπραξάμενος τῆς ἐμπερισχέσεως αὐτῷ προσελθῶν ἐξελύτρου (56)· ἰσκοτοδινία ⁵⁵ γὰρ ἐφεστηκῶτι τῷ Μανουὴλ (57) εἰς ἀνάβρυσιν, κἂν παρδῶου εὐρείας ἐτύγγανεν. Διὸ τοῦτο ⁵⁸ μέχρι τρίτου συμβέθηκε (58), κἂν τάχα τῷ χαλινῷ τοῦ βασιλικῶ ἵππου ἐπιθεθέντος ἱμάντος καὶ προσαναρτηθέντος τινὶ γε τοῦ Μανουὴλ, ὃν ⁵⁹ καθ' ἵππον ἀμπίαχτο (59)· ἀλλ' οὐχ οὕτως ἐξήκει, ἕως τὸ τέταρτον αὐτῷ προσέ-

VARIAE LECTIONES.

⁴⁰ περιστοίχησε L. ⁴¹ ὄπηκει L. ⁴² ὑπερσχόντων L. ⁴³ ἰσκοτοδινία L. ⁴⁴ διὰ τοῦτο L. ⁴⁵ ὃν L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(41) Hæc copula turbat orationem : ergo omit-tenda.

(42) Cont. p. 84.

(43) Cont. p. 84 : 'Ἄλλ' ὁ Θεόφοβος τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον ἐν αὐτῷ συλλαβῶν, etc.

(44) Compendiose scriptum ἑσρικῆν. De re ipsa infra ad p. 166, n. 1. [? ad p. 63.]

(45) Cont. p. 84.

(46) Cont. l. c. ὁ τῆς βίγλης δρουγγάριος. Immi-scet priorem narrationem stultus.

(47) Jam in priore narratione ipse id dixit p. 154. [? p. 60] Alia exempla similis incogitantis an-noiavi supra.

(48) Mire loquitur. Supra ad Bucoleonem dice-bat.

(49) Sine ulla connexionione et transitione abrupte alia narrare incipit, nempe de Manuelis meritis et defectione. Habet hæc suo loco Cont. Theophanis p. 72. Cedr. p. 526. — Ἀλλοτε alienam hinc.

(50) Cont. p. 72, in fine. Cedr. p. 526.

(51) Loquitur inepte.

(52) Cont. p. 72, in fine, et pag. seq. init.

(53) Homeri versus.

(54) Cont. p. 73.

(55) Potius λύθρῳ τε πολλῷ καί.

(56) Cont. 73. — Τρις γὰρ τοῦτο — Μανουὴλ ὢν καθ' ἵππ. Hæc omnia perturbate et incondite nar-rat, præsertim hæc ultima, quibus id tantum voluit, Manuelem comprehensis habent equi quo im-perator vehebatur hunc duxisse. Illud etiam τινὶ γε τοῦ Μαν. ὢν καθ' ἵππον ænigma. — Scriptum ἐμπερισχέσεως. — Αὐτῷ. Ita scriptum. Requiritur potius αὐτόν.

(57) Cont. p. 73 : Ὡς δ' εὐρεν ἀποκαμόντα καὶ τὴν σωτηρίαν μὲν ὑπὸ δουλίας ἀπογόντα, προφασι-ζόμενον δὲ ὡς μὴ βούλεσθαι τὸν λαὸν λιπόντα διαφυ-γεῖν.

(58) Cont. p. 73 : Ὡς καὶ ἱμάσει τὸν ἐπιφέροντα τοῦτον ἐκιδῆσαι ἵππον καὶ αὐτὸς ὑπεξερούσασθαι ἐτύγγανεν. Sym. Log. p. 422 : τοῦ χαλινῶ τοῦ ἵππου τοῦ βασιλέως λαθόμενος.

(59) Ita scriptum sine augmento. Pro οὐχ potius οὐδ'. — Ἐως τὸ δ'. Paulo ante his id monuit.

ναι καὶ ξίφει θανατῆν ἀποφηνασθαι (60), εἰ οὐ τοῦτο⁸² συνέψοιτο καὶ μὴ πανωλεθρίαν⁸³ ἐκ τούτου διάθοιτο (61), ἕως ἐξήγαγεν. Τούτου⁸⁴ σωτῆρ μέγας ἐπεμφανίζεται (62), καὶ τῇ βασιλίᾳ παλιμπετῆς μετατίθεται, καὶ τοῦτον τιμαῖς καὶ προσηκούσαις θωριαῖς ἐπαμείβεται (63), τὸν εὐνοῦν ἀποδεχόμενος. Ἦ δὲ τοῦ φθόνου πρὸς τούτου παράταξις κατ' αὐτοῦ παροπλίζεται διὰ τῶν τῆς ἀρετῆς ἐναντίων, καὶ ἐπιλοιδороῦσι ψευδῶς καθοσιώσιν στρατηγεύοντι (64) τῆς (65), ἐνηχηθεὶς οὗτος τὰ πρὸς ἀποστασίαν ἐπιτετόλμηται καὶ φυγαδεῖα πρὸς Ἀγαρηνοῦς μετακίζεται (66), καὶ δόξαις περιφανέει πρὸς αὐτῶν ποτινιάται καὶ ὑπαντήσασιν, καταλιπὼν βασιλείας

Χρόνου δὲ πολλοῦ περιπεύσαντος (68) καὶ τῶν ἐξ Ἀγαρ ταῖς νίκαις κατορχουμένων ἡμῶν, οἷα σφετερισσάμενον τὸν καθ' ἡμᾶς Ἀχιλλῆα, πρὸς εἰρηνικὰς συμβάσεις ὁ βασιλεὺς τοῦς Ἰσμηλίτας μνηστεύεται (69), ἐκπέμπων πρέσβυν τὸν μοναχὸν Ἰαννῆν⁸⁵ (70), τότε τοῖς Ἀγαρηνοῖς καὶ ἡμῖν κατὰ πρεσβείαν φανέντα γε ἐπιτήθειον. Ἐπεπράχει γὰρ τὰ πρὸς διαλλαγὴν (71) ἀμφοτέρων ἀρμόδια, δώροις ἀδρόις παρ' αὐτῶν τοῦ δέοντος μὴ ἐκστάς (72), ὡς ἐπιθαυμάζειν τὸν ἀμεραμνονῆ πάνυ καὶ οἷς⁸⁶ περὶ αὐτὸν ἐγινώσκετο (73), καὶ ἀξιοῦν αὐτὸν περὶ ὧν ἐθέλοι τυγχάνειν ἡξιωμένων· τοσοῦτον αὐτῷ τὰ τῆς ἀδωρίας (74) εἶτε προσωπίῳ εἶτε ἀληθείᾳ⁸⁷ ἐξήσκητο· καὶ διὰ ταύτην καὶ εὐπροσηγόροις προθέσασιν (75) ἐπὶ τῶν συμφερόντων ἀκούεσθαι (76), καὶ παρασχέσθαι πολλοὺς αἰχμαλώτων πρεσβεύοντι. Ὑπᾶνεται πολυτρόπως οὗτος τῷ Μανουῆλ καὶ σταυρικῶν (77) ἐγκόλιον τοῦτοφ δίδωσι κρύφα καὶ ἐν αὐτῷ διουόσας ἐπισχυρίζεται καὶ πρὸς τὸν βασιλέα παλινδρομεῖν ὑποτίθεται καὶ Συρίας ἀπάνεισι⁸⁸.

Τοῦ δὲ ἀλλαγίου περατωθέντος (78) καὶ τῆς ἀνά μεταξὺ Ῥωμαίων τε καὶ Ἀγαρηνῶν εἰρήνης διαλυ-

A sic eduxit. Ita ei servator magnus oblatiis, ipseque in imperatoriam urbem rursus se confert, atque illum honore et donis congruis remuneratur, bene sibi cupientem carum habens. Sed invidia ei se opposuit et contra eum sese armavit per illa quae virtuti sunt contraria: atque per calumniam falso insimulant eum majestatis, cum esset praefectus militum. Quibus iste auditis defectionem molitur, fugiensque ad Agarenos commigrat, atque ab his honoribus illustribus decoratur et obviam itionibus, 63 cum sui desiderium apud imperatorem et poenitentiam suspicionis reliquisset.

μετάμελον (67) τῆς πρὸς αὐτὸν ὑποπεισέως.

Tempore autem multo praeterlapso, Agarenis per victorias nobis insultantibus, ut qui Achillem nostrum sibi appropriassent, ad pacem imperator eosdem Ismaelitas sollicitat ineundam, mittens legatum monachum Joannem, tunc Agarenis et nobis ad legationem visum idoneum. Susceperat enim negotium de permutandis utrimque captivis: in quo munera ingentium oblationibus a decore non recessit, ita ut admiraretur ameramnones et quibus circa eum innotuisset, jubereturque petere quidquid vellet, politurus petitis: adeo prae se ferebat quasi non caperetur donis, sive specie tenus, sive revera, ut ob fidem et comitatem verborum in offerendo audiret super utilibus, et multos captivos raciperet legatione fungens. Iste igitur veteratorie in conspectum venit Manuelis, atque crucis collare imperatoris tradit ei clam, ipsumque jurejurando confirmat et ad imperatorem reverti hortatur, e Syriaque discedit.

Permutatione porro captivorum finita, et pace inter Romanos atque Agarenos dissoluta, imperator

VARIAE LECTIONES.

⁸² τοῦτο B, τοῦτο L. ⁸³ πανωλεθρίαν L. ⁸⁴ τούτου] an οὗτω? ⁸⁵ ἰαννῆν L. ⁸⁶ οἷς] τοῖς L. ⁸⁷ ἀληθείας L. ⁸⁸ ἀπάνεισι L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(60) Cont. p. 73. θάνατον ἀπειλήσας αὐτῷ, εἰ μὴ τοῦτοφ συνακολουθήσειεν. Sym. Log. p. 422: Τὸ ξίφος ἀνέτεινεν ὡς πατάξων αὐτόν. Vid. Zon. p. 149. Cedr. p. 526.

(61) Verbum διάθοιτο hic nullum commodum sensum parit. Itaque lego διωθοίτο. Inepte autem iterum ἕως.

(62) Zon. p. 149. — Quare rursus aut denovo? Mirum nisi putavit eum ex quo hæc descripsit de Theophobo loqui. Certe ambigue loquitur.

(63) Cont. p. 73. [Zon. p. 149. Cedr. p. 526.

(64) Cont. p. 73.

(65) Ἦς. Ita scriptum. Potius οἷς. — Cont. p. 73. Zon. p. 149. Cedr. p. 526.

(66) Cont. p. 73. Sym. Log. p. 419. Georg. Mon. p. 518. Cedr. p. 526.

(67) Utilitur eadem voce Cont. p. 74.

(68) Ita loquitur, quasi alii essent Agarenī, alii Ismaelitæ, nempe: Agarenis insultantibus ab Ismaelitis pacem petiit.

(69) Cont. p. 74.

(70) Cedr. p. 527: Διὰ τινος ἀγύρτου μοναχοῦ. Zon. p. 149 tantum μετά τινος μοναχοῦ. — Ἰαννῆν. Ita scriptum per iota, cum deberet per η, ut apud Cont. p. 74, Symeoni Log. p. 419. Et Ἰωάννης, et quidem Syncellus patriarcha, uti et Georg.

Mon. p. 518. Nempe per contumeliam Ἰαννῆς dictus.

(71) Vid. p. 67, ibi Not. 3. [? 63.]

(72) Sym. Log. p. 420. Georg. Mon. p. 518. — Αὐτόν. Ita scriptum; potius αὐτοῖς.

(73) Requiritur γινώσκεισθαι.

(74) Vox ἀδωρία perobscure potest significare ea quæ expressi. Si pro ea μεγαλοδωρία i. e. munificentia legatur, ad utrumque in eadem significatione potest referri. — Ἀληθείας. Ita scriptum. Requiritur ἀληθεία aut ἀληθείας, aut potius cum articulo τῇ vel ταῖς. — Imperfecta oratio, nisi addatur ὡς ante καὶ: præterea oratio ambigua.

(75) Ita scriptum. Forte καὶ τὰς εὐπροσηγόρους προθέσεις.

(76) Propter ἀκούεσθαι referri hæc possunt ad legatum; propter παρασχέσθαι, quod tantum est præbere, hic tradere, ad ameramnuncm.

(77) Cedr. p. 526: Σταυρικὸν καὶ χρυσοδούλλον. Cont. p. 74: Τὸ τε τοῦ βασιλέως ἐγκόλιον καὶ τὸ χρυσοδούλλον ἐδίδου. Sym. Log. p. 420: Καὶ τὸ φυλακτικὸν τοῦ βασιλέως, uti et Georg. Mon. p. 518.

(78) Cont. p. 74: Πρὸς καιρὸν τοῦ κατὰ τὰς φυλακὰς διαλλαγίου. Uti interpres: quo tempore misus est ad commutandos captivos. Loquitur de eâ re de qua Noster p. 164 [? p. 63.], ubi διαλλαγὴν habet.

fortem et strenuum se præstare adversus hostes magnopere studebat, ut plane non esset inferior paterna fortitudine: **64** atque in Ismaelitarum ditionem cum ingentibus copiis proficiscitur multasque prædas quaquaversum coacervat, ita ut in intimas ejus penetraret partes, atque etiam ad ipsam urbem patriam tunc rerum potentis ameramnunis appropinquaret, quæ Ozopetra vocabatur, eamque obsidione oppugnaret ad illius contumeliam. Sed ea quidem res haud fructuosum eventum habuit, siquidem propter hanc prædam postea factus fuit maxime hominum interitus. Exsurgit proinde audacter ameramnunes, contumeliam haud ferens quam suæ patriæ accidisse videbat, imperatque cunctis qui flammulum (vexillum) circumferrent ut inscriptionem facerent Amorium inquirendum, eamque cum exercitu insolenti propter robur intolerabile invadit, cum interim huic imperator resistere non valeret, verum retro cederet et ad imperatoriam urbem se conferret cum ingenti præda, postquam urbi Amorio quanta licebat cura prospexisset, munitione aliisque ad eam conservandam idoneis. Qui tum quidem conatum suscipit, quamvis vano consilio, sedandi iram ameramnunis per legatos qui muneribus pretiosis et pollicitationibus magnificis ipsum flecterent: sed haud permovent nec persuadent, æmulando studentem par pari referre. Nihili enim faciebat eorum legationem, adventum irridebat, **65** ignaviam exprobrabat, atque interposito tempore relinquit eos dubios et incertos, patriam autem imperatoris urbem cingit vallo, a pluribus partibus eam capturus. Habuit illa quidem, habuit intra se defensores, quamvis infelices, missos ab imperatore viros prudentia et fortitudine ac multiplici rerum usu celebres: sed ab uno improbo defensione ei interversa fuit, proditionem machinante, qui bovis nomine deminutionis forma facto propter recordiam appellatus fuit; idque occasione seditionis inter Christianos ac Judæos ortæ. Capitur itaque post multas validasque aggressiones Amorium, novo Senacherib, permissione aut voluntate

A θείσης, ὁ βασιλεὺς (79) γενναίῳ κατα πόλεμον πολλὴν ἐπεποίητο μέριμαν, ὡς μὴ δ' ὄλωσ ἐλάτων γενέσθαι τῆς πατρικῆς γενναιότητος· καὶ κατὰ τῶν Ἰσμαηλιτῶν τὴν χώραν σὺν πλῆθει πολλῶ προχωρεῖ ⁶⁶ καὶ αἰχμαλωσίαν παντοδαπὴν παρυφίστησιν, ὡς καὶ παρεμβαθῦναι τοῖς ἐσωτέροις μέρεσι ταύτης αὐτῆ τε τῆ πατρὶδι προσεμεπέλασαι τοῦ τότε κρατοῦντος ἀμεραμουνῆ, ἧτις Ὀζοπέτρα προσηγόρευται ⁶⁷, καὶ ταύτην πολιορκῆσαι πρὸς ὕβριν αὐτοῦ. Ἄλλὰ τοῦτο μὲν οὐ κατὰ σκοπὸν πως λυσιτελεῖ διαβέβηκε τοσοῦτον ἐκ ταύτης τῆς (80) ὠφελείας ἐπίστυμβάσης, ἢ (81) μεγίστη ἀνθρώπων ἀπώλεια ⁶⁸. Διανίσταται γὰρ ἐντεῦθεν εὐθαρῶς ὁ ἀμεραμουνῆς, τὴν ὕβριν μὴ ἐνεγκῶν ἦν ἐπὶ τῆ αὐτοῦ πατρὶδι συμβεθεκυῖαν ἔώρα, καὶ θεσμοθετεῖ παντὶ τῷ τὸ φλάμουρον περιφέρωντι γραφὴν ἐνδηλοῦντος (82) τοῦ Ἀμορίου ⁶⁹ συζήτησιν, καὶ κατ' αὐτοῦ σὺν στρατιᾷ σοβαρᾷ δυνάμει ἐμφορήτω (83) ἐπέρχεται, ταύτη τοῦ βασιλῆως ἀνθεστηκέναι μὴ ἐξισχύοντος, ἀλλὰ προσχωροῦντος τοῖς ὀπισθεν καὶ καταλαβόντος τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων σὺν λαφυραγωγίᾳ πολυπληθεῖ ⁷⁰, καὶ τὰ τῆς πόλεως Ἀμορίου κατὰ τὸ ἐνδεχόμενον διαμεριμνήσαι ⁷¹ (84) ἐκ τε διοχυρώσεως καὶ ἄλλων τῶν ἐπαρκούντων εἰς διατήρησιν. Ὅς τέως δοκιμῆν μὲν ποιεῖται, καὶ ματαιόβουλον, τὴν τοῦ ἀμεραμουνῆ ἀναστεῖλαι ὀργὴν διὰ πρέσβων δώροις (85) τιμίαις καὶ ὑποσχέσεσι μεγαλοδωρῶν ἐκδυσωπούντων (86) αὐτόν· ἀλλ' οὐ πείθουσι ζηλοτυπούντα τὴν ὁμοίαν ἐνδείξασθαι ἀνταπόδοσιν. Ἐξουθενεῖ γὰρ αὐτοῦ τῆς πρεσβείας, τῆς ἀποστολῆς διεκωμῶδει ⁷² (87), τῆς δειλίας κατελοιδορεῖ, καὶ διὰ μέσου χρόνου καταλιμπάνει μετεωρίζεσθαι (88), καὶ τῆ πατρὶδι τοῦ βασιλῆως περιτίθησι ⁷³ πολέμιον χάρακα (89), πολυμερῶς ἐλέσθαι βουλόμενος (90). Εἶχε μὲν σὺν, εἶχεν αὐτὴ καὶ δυστυχῶς ὑπερμαχοῦντας ἐντὸς τοῦ ἐκ βασιλείως σταλέντας (91), περιφανεῖς φρονήσει τε καὶ ἀνδρείᾳ καὶ πολυπειρίᾳ διηχομένους, καὶ δι' ἐνὸς τῶν κακούργων τῆς ὑπερμαχίας διέσφατο, τὴν προδοσίαν ἐπισκευάσαντος, ᾧ (92) βόδς ⁷⁴ ὑποκορίζόντως ὄνομα κατ' ἀλογιστίαν πρὸς κέκλητο, ἐκ τίνος τῆνικαῦτα στασιώτιδος ἀνὰ μέσον Χριστιανῶν τε καὶ

VARIAE LECTIONES.

⁶⁶ προχωρεῖ L. ⁶⁷ προσηγόρευται L. ⁶⁸ ἢ μεγίστη ἀνθρώπων ἀπώλεια L. ⁶⁹ fort. γραφὴ ἐνδηλοῦν. ⁷⁰ πολυπληθεῖ L. ⁷¹ διαμεριμνήσαντος B. ⁷² διεκωμῶδει L. ⁷³ παρατίθησι L. ⁷⁴ ὁ βόδς ὑποκορίζοντος L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(79) Cont. p. 77.

(80) Scripsit librarius τὴν, posito superne σ indicavit veram lectionem.

(81) Scriptum ἦ, non ἧ. Utroque modo solæcisat. — Διαρίσεται γὰρ — συμβεβ. ἔωρα. Cont. p. 78, Zon. p. 151, Cedr. p. 529.

(82) Debuisset ἐνδηλοῦσαν. — Ita omnino scripta hæc. Loquitur autem portentose, ac fortasse de eo quod ameramnunes possit suos in clypeo scribere Amorium, ut cæteri.

(83) Ita scriptum. Forte ἀφορήτου.

(84) Oratio est imperfecta, nisi scribatur διαμεριμνήσαντος, aut pro καὶ ὡς. — Cedr. p. 529, Zon. p. 151, ubi breviter: Καὶ ὁ βασιλεὺς τοῦτο γνοὺς αὐτὸ κατωχύρωσεν, ἄλλως τε καὶ στρατευμάτων ἀποστολῆ.

(85) Cont. p. 80, Cedr. p. 531.

D (86) Ita scriptum. Requiritur ἐκδυσωπῶν. Ei fortasse scripsit ἐκδυσωπῶν τὸν αὐτόν, sed erravit librarius in ο et ω. Cedr. p. 531 hæc ita: Ἐκπέπονται σὺν πρεσβευταῖς μετὰ δώρων τιμίων καὶ ὑποσχέσεων οὐκ ὀλίγων τοῦτον ἐκδυσωπήσαντες. Ubi pro isto male ἐκδυσωπήσαντες in aor. I, quod iam forte ipse Cedrenus posuit: nam et Noster abutitur sic aoristi alibi sæpe.

(87) Cont. p. 80, Cedr. p. 531.

(88) Forte quia legatos retinebat. Cont. p. 80, Cedr. p. 531.

(89) Sym. Log. p. 425.

(90) Hæc usque ad p. 174, lin. 4 [?] videtur esse declamatore aliquo descriptis.

(91) Cont. p. 80, Cedr. p. 532.

(92) Ita scriptum, non ὅς, quod requiritur, aut ᾧ. Negligens circa ω et ο. — Nempe Βολιζῆς νο-

Ἰουδαίων συμβεδηκίας προφάσεως (93). Αἰρεῖται: Ἡ A divina, secundum judiciorum Dei abyssum, secundo
τοιγαροῦν μετὰ πολλὰς ἐπιβριθεῖς προσβολὰς τὸ
Ἄμωριον, τοῦ νέου Σαναχρηῖμ⁷³ παραχωρήσει θεῖα
ἢ εὐδοκίᾳ κατὰ τὴν τῶν κριμάτων Θεοῦ ἄδυσσον εὐ-
τυχήσαντος, οἱ τε πρέσβεις ἐφύβριστοι ἀποπέμπονται
(καταίχοντο γὰρ παρὰ τῶν ἐχθρῶν μεσολαβούσης τῆς
ἐγχειρήσεως) (94), καὶ ἀπαγγέλλονται δι' αὐτῶν τῶ
βασιλεῖ ὀνειδισμοὶ σφοδροὶ καὶ ἐξουθενώσεως προαγ-
γέλματα. Τίς δὲ λογισμὸς ἀκριθῆς ἀναγράφει τὰ
ἐκεῖσε πραχθέντα κατὰ τὴν ἄλωσιν (95); Τίς λόγος
ἀσφαλῶς διηγήσεται οἷα καὶ ὅσα συγκεκύρηκεν
ἀναρὰ δυστυχήματα; Πάντες ἀρχηγοὶ (96) λαῶν
δρῶν ἀιχμάλωτοι πρὸς Συρίαν ἀπήγοντο, μεθ' ὧν
πατρίκιόι τε καὶ οἱ διαφόροι ἐν ἀξιώμασι καὶ αὐτοὶ τὴν Ἰσην δυστυχίαν διεκαρτέρου· τινὲς (97) δὲ ἐξ
αὐτῶν τῆς διὰ ξιφῶν τομῆς ὑπῆρξαν ἐγχείρημα καὶ πτώμα θρήνων ἐπάξιον.

Ἄλλὰ τί τὰ τῆς πόλεως μοι ἐκτραγωδεῖν, ὡς ἄλλωτι- B
ν Ἰερεμίᾳ καὶ Βαροῦχ καὶ Ζαχαρίᾳ τὰ τῆς Ἰερουσαλήμ,
ἢ προαίρεσις ἐγκελεύεται; ἵνα μὴ ἐπὶ πλείστον ἢ συμ-
φορὰ μεγεθύνηται (98). Καὶ περὶ αὐτῶν αὐθις ἀφῆσι
πρέσβεις ὁ βασιλεὺς πρὸς ἀμεραμονουή, ἀναδοῦναι
πάντας αὐτῶ ἀιχμάλωτους τῆς πόλεως, ὧν ἀπογυ-
μῶσαι αὐτὴν πολλῶν βουλευομένων ἠπειθήσεν, καὶ
μάλιστα τοὺς πρὸς γένος αὐτῶ πλησιάζοντας ὑπο-
στρατήγους αὐτοῦ οἷς ἐπωχύρωτο, καὶ τοὺς ἐπὶ συμ-
μαχίαν προσπεποιηκότας, καὶ μὴν τοὺς ἐπὶ τὴν
θεραπεῖαν αὐτοῦ μεγασιᾶνας, ἐπὶ κεντηναρίοις σ' σὺν
α' ἑκατοντάδων⁷⁴ πραγματευόμενος τὴν ἀνάβρυσ-
σιν (99)· ἀλλ' οὐκ ἔπεισεν εἰπόντα κεντηνάρια χίλια
παρὰ μικρὸν λόγῳ τοῦ συνειλεγμένου λαοῦ ἐν ἐξ-
όδου⁷⁴ μοίρᾳ καταναλῶσαι.

Λέγεται δὲ καὶ ὧδέ πως παρὰ τισιν, ὅτι μετὰ τὸ C
ἐκστρατεῦσαι Θεόφιλον σὺν Πέρσαις καὶ τὴν κατ'
Ἄγαρηνῶν νίκην ἐργάσασθαι καὶ αὐθις ἐξιέναι μετὰ
Περσῶν καὶ Ὀζοπέτραν (1) πόλιν τὴν μαιουσαμένην
τὸν ἀμεραμονουή ἐκπορθῆσαι, ὡς ἐντεῦθεν κεχωλῶ-
σθαι τοῦτον συμβέβηκεν (2). Διὸ στρατιὰν ἐξ Αἰγύ-
πτου καὶ Παλαιστίνης συλλεξάμενος διάφορον (3),

VARIÆ LECTIONES.

⁷¹ αἰρεῖται L. ⁷² σαναχρηῖμ L. ⁷³ σ' σὺν α' ἑκατοντα ν, δ supra script. L. ⁷⁴ ἐξόδου L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

catus fuit ille proditor. Zonar. p. 151. Apud Cedr. p. 532, Βαδίτζης, minus recte, ut videtur, si etymologia nostri auctoris vera est. Apud Sym. Log. p. 423, Βουδίτζη. Apud Georg. Mon. p. 523, Βοῖδίτζη. Βοῖδίτζης et Cont. p. 81, ubi et Βοῖδιον· sed de loco est sermo. — Ita scriptum. Potius ὑποκορίζοντως adverb.

(93) Zon. p. 151, Cont. Theophanis p. 81, ubi οὕτω μὲν οὖν αἰρεῖται τὸ Ἄμωριον, ubi melius αἰρεῖται.

(94) Cedr. p. 532, Cont. 80.

(95) Cedr. 532, Ποῖός λόγος ἱκανὸς ἐξεῖπεν τὸ πλῆθος τῶν ἀναιρεθέντων;

(96) Nominantur apud Sym. Log. p. 423, et Georg. Mon. p. 523. Cedr. p. 532, Zon. p. 151, in fine.

(97) Nominatim apud Sym. Log. p. 424, Georg. Mon. p. 523.

(98) Nunc etiam contrarium ejus quod vult dicit, nisi forte scripserat καὶ ἵνα μὴ. Hoc posito ita vertendum: Atque ne magis crescat calamitas, etiam de his (captivis) legatos mittit imperator.

(99) Sym. Log. p. 423: Οὐ; ἐξωνήσασθαι βουλό-

meos ὁ βασιλεὺς ἀποστέλλει πρέσβεις πρὸς τὸν
Ἄμεραμονῆ μετὰ κεντηναρίων διακοσίων. Ἄλλ' οὐκ
ἔπεισεν, εἰπόντα, ὅτι Χίλια κεντηνάρια ἔαν πα-
ράσης λόγῳ τοῦ συνειλεγμένου λαοῦ, οὐκ ἐλευθε-
ρώσω οὐδένα τούτων. Cedr. p. 532: Ἀποδοθῆναι οἱ
ζητῶν τοὺς τε ληφθέντας, etc. εἰκοσὶν ἐπὶ τέσσαροι
κεντηναρίους δώσειν ὑποχνούμενος· respondit ἀνή-
τος· ἂν εἶναι εἰπὼν, εἰ χίλια κεντηνάρια κατανα-
λώσας ἐπὶ συλλογῇ τοῦ οἰκείου στρατοῦ τοσοῦτον
ἀποδώσει τοὺς ἡλικιώτας κεντηναρίων. Zon. p. 152:
Ἀποδοθῆναι αὐτῶ τοὺς ἐπιφανεῖς τῶν ἀλόντων
αἰτῶν καὶ τοὺς αὐτῶ κατὰ γένος προσήκοντας, κεν-
τηνάρια πρὸς τέτταροις εἰκοσι δούναι αὐτῶ ὑποσχό-
μενος. — Σὺν sine accentu scriptum. Sine dubio
vitium hic est a librario forte συνάμα legendum,
ut omnes simul intelligantur, cum cæteri de sin-
gulis videantur loqui, tantum viginti quatuor cen-
tenaria dicentes promissa.

66 Sed cur mihi narrationem tragicam de urbe, tanquam alteri Jeremiæ aut Baruch aut Zachariæ de Hierosolymis, animus suggestit? Desino, ne dolor et miseria magis crescat. Porro de iis etiam rursus mittit legatos imperator ad ameramnonem, ut omnes redderet ei captivos urbis, quibus spoliare eam multis suadentibus noluisse, ac præcipue genere ipsi propinquos duces quibus munita fuisset, quive auxiliares accessissent, tum ex ministris suis primarios, pro centenariis ducentis in unumsum conficere laborans redemptionem: sed non persuasit affirmanti mille centenaria fere pro ratione congregatæ multitudinis in ea expeditione se consumpsisse.

Sic etiam a quibusdam traditum est, postquam Theophilus cum Persis expeditionem suscepisset ac victoriam ab Agarenis reportasset rursusque cum Persis egressus Ozopetram urbem ameramnonis patriam cepisset, hunc eam ob rem ira accensum fuisse. Igitur exercitum ex Ægypto et Palestina congregavit apud Tarsum, Ciliciæ urbem,

(1) De Ozopetra annotavi supra.
(2) Cont. p. 78.
(3) Est imperfecta oratio. Cont. p. 78: Σὺν ἤγετο γοῦν καὶ κατὰ τὴν Ταρσὸν πολὺς ἐξ ἀλίγων ἐγένετο.

quæ nomen accepit a casu Bellerophontis illuc profecti et in pl. nta pedis, quæ ταρσός dicitur, aliquid passi, aut quod Taurus mons Tersias diceretur primitus, quia primus siccatus fuisset postquam terra diluvio obruta fuerat: **67** τέρσαι enim significat siccare. Est autem hæc urbs depressa, quoniam Taurus longe lateque conspicuus est, ejusque collibus septa. Per hanc mediam fluens Cydneus secundam efficit terram. Condita fuit ab Erichthonio, occupata ab Orsane, uno ex Titanibus, et restaurata. Fuit autem olim Cydno fluvio insula, quæ illo undique alluente in hanc formam redacta est. Sive potius a Semiramide instaurata et diligentius condita fuit, cujus imaginem etiam illic aiunt dedicatam Perculi, adstantem Nino marito suo; postea diruta transmigrationibus, a Sardanapalo ex fundamento una cum Anchiala denuo condita, quibus inscriptio facta: *Rex Ninive Anacyndarazi f. uno die Tarsum et Anchialam ædificavit. Porro filium suum amerumnæs præmisit versus orientem cum maxime orientibus et strenuis Turcis, qui et ipsi vicini erant, ad decem millia virorum, adjuncto Armeniorum universo exercitu, et Besparacanita, ipso etiam duce ducum, et Amere tunc Melitenen administrante, qui apud Daximonem congregati castra posuerunt. Id enim consilii dederat Ameramnæi qui cum ipso erant, ut ejus filius cum idoneis copiis prior exiret, « Si is vicerit, » dicentes, « erit et penes te victoria: sin minus, saltem salus et incolumitas. »*

γάρ τοῦ ἀμεραμουνῆ οἱ ὑπὸ χεῖρα βουλὴν συντιθέασιν (18), τὸν μὲν αὐτοῦ υἱὸν μετὰ προσηρούσης προσξίναται δυνάμειος· « Καὶ εἰ μὲν οὗτος νικήσειεν, ἔσται καὶ σοὶ νικητήριον· εἰ δέ γε τὸ ἐναντίον, κἀν τὸ σωτήριον (19). »

68 Illis auditis Theophilus eorum qui ex oriente collecti erant et ex occidente, nec non Persarum, congregat exercitum. Porro ex Syria Manuel redierat, pristinamque præfecturam scholarum obtinebat. Progresso autem exercitu ad Anzen, locum ita dictum, voluit imperator hostilem spectare exercitum. Qui in locum quemdam editum a Manuele adductus, ipso intuito conjecit Saracenorum

καὶ πρὸς τὸ ⁷⁵ Ταρσοῦ τῆς Κίλικος, ἧτις (4) ὠνόμασται τῇ πτώσει Βαλλεροφόντου ἐκεῖσε φοιτήσαντος καὶ κατὰ τὸν ταρσὸν πεπονητός· ἡ Τερσός ἀπὸ τοῦ Ταῦρον ⁷⁶ (5) τὸ ἕρος Τερσίαν κεκλησθαι τὸ πρῖν, διὰ τὸ πρῶτον ἀνικνωθῆναι αὐτὸ κατακλισμῷ ἐξυδατωθείσης γῆς· τέρσαι γὰρ τὸ ἀναξηράναι ⁷⁷ (6) λέγεται. Ὑπάρχει δὲ αὕτη παράδωτος, τῷ ἐμφανῆ εἶναι τὸν Ταῦρον καὶ τοῦτου τοῖς γηλόφοις εἰργασθαι, ταύτης δὲ διὰ μέσου Κύδνον τὸν ποταμὸν ὀδεύοντα (7) εὐφορον χρηματίζειν τὴν χώραν. Καὶ μὴν ὑπὸ Ἐριχθονίου κτίσεως ἐτετεύχει (8), κατεσχέθη δὲ παρὰ Ὀρσάνου ἐνὸς τῶν Τιτάνων καὶ ἐπικτίσεως ἐπληγεν. Ἦν δὲ πάλαι Κύδνω τῷ ποταμῷ (9) νῆσος, ἧτις ὑπ' αὐτοῦ περικλυζομένη εἰς τὴν νῦν θέσιν ἐήλυθεν. Ἐστε (10) παρὰ Σεμιράμειος ἐπισκευῆς καὶ οἰκισμῷ

μελζονος εὐτύχησεν, αὐτῆς τε (11) εἰκόνα ἐκεῖσε φασὶν ἀφωσιῶσθαι· ⁷⁸ τῷ Ἡρακλεῖ, παρισταμένην Νίνω τῷ ταύτης ἀνδρὶ· μετὰ δὲ τοῦτο ἐρεπιπωθείσα ⁷⁹ ταῖς μετοικήσεσι παρὰ Σαρδαναπάλου ἐκ βάρβρων σὺν Ἀγγιᾶλῃ ἀνέκτισται, ἐφ' αἷς ἐπιγέγραπται· *Νινυσιῆς βασιλεὺς Ἀνοκυνθωρᾶξου καὶς ἐν μετῇ ἡμέρᾳ Ταρσὸν τε καὶ Ἀγγιᾶλῃν ἔδειμεν* ⁸⁰ (12). Τὸν δὲ υἱὸν υἱὸν ὁ ἀμερουμνίμ (13) προεξέπεμψε κατὰ τὸ πρὸς ἀνατολὴν σὺν τοῖς ἀνατολικωτάτοις τῶν ἀνδρικῶν Τούρκων, καὶ αὐτοῖς γειτνιαζούσιν (14), ἀκρι χιλιάδων ἑ, μετὰ πάσης τῆς ἐξ Ἀρμενίων στρατιᾶς (15), τοῦ τε Βεσπαρακανίτου, καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀρχοντος τῶν ἀρχόντων, καὶ ἄμερ (16) τῆς αὐτῆς τὴν Μελιτηνὴν ⁸¹ διέποντος, οἱ κατὰ τὸν Δαζιμῶνα ⁸² (17) συνήχθησαν στρατοπεδευσάμενοι. Οὕτως

Ταῦτα Θεόφιλος διακηκῶς ἐκ τε τῶν ἀνατολῆς (20) ἀγγηγεμένων ⁸³ καὶ δούσεως καὶ Περσῶν ἐπαγείρει στρατόπεδον· ἦν δὲ ἀπὸ Συρίας ὁ Μανουὴλ νεωστὶ (21) ἐξεληλυθὼς καὶ τῆς πρὸ τῆς φυγῆς στρατηγῆσεως τότε τῶν σχολῶν (22) προστασίας μεταποιοῦμενος. Προϊόντος οὖν τοῦ στρατοπέδου κατὰ τὸν Ἀνζήν (25), οὕτω χωρίον καλούμενον, προηρέθη ὁ βασιλεὺς τὸ τῶν ἐναντίων θεάσασθαι στράτευμα (24)· ὃν κατὰ

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁵ τὸ] potius τὰ, sed deest verbum. ⁷⁶ Ταῦρον] ταύρου L. ⁷⁷ ἀναξηράνθαι L. ⁷⁸ ἀφωσιῶσθαι L. ⁷⁹ ἐρεπιπωθείσα L. ⁸⁰ ἔδειμεν L. ⁸¹ μελιτηνὴν L. ⁸² Δαζιμῶνα L, Δαζιμῶνα V. ⁸³ ἀγγηγεμένων L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(4) Ita scripta hæc sunt. Parentheseos signa ipse feci. Est autem satis longa et intempestiva. Finiatur autem p. 178 [? p. 67]. Voluit fortasse imperfectam hic orationem post parenthesis absolvere, sed non fecit.

(5) Ita scriptum, cum deberet Ταῦρον. Aut ἀπὸ τοῦ Ταῦρον. Sic supra forte πρὸς Ταρσὸν legendum.

(6) Ita scriptum, αὐν, ut debet, ἀναξηράνθαι cum augmento.

(7) Deest aliquod verbum, ut φασὶν aut ἔσμεν aut simile.

(8) Deliria. Nihil potest fieri stultius.

(9) Scriptum ποταμῶν. Error ex seq. νῆσος.

(10) Pueriliter connectit.

(11) Inepte. Saltem dixisset ἧς καὶ.

(12) Cont. p. 78.

(13) Ita nunc scriptum. [Imo ἀμερουμνίμ.] Cedr.

D p. 530.

(14) Cont. p. 78, Cedr. p. 530.

(15) Cont. p. 78, Cedr. p. 530.

(16) Cont. p. 78, Cedr. p. 530.

(17) Scriptum Δαζιμῶνα [Imo Δαζιμῶνα], apud Cont. Theophanis Δαζιμῶνα per omicron, apud Cedr. p. 530, Δαζιμῶνον.

(18) Cont. p. 78.

(19) Cont. p. 78, Cedr. p. 530.

(20) Cont. p. 79.

(21) Ita scriptum, νοη νεωστὶ (?).

(22) Nempe erat Domesticus Scholarum, ut Cont.

I. c.

(23) Ita et Cont. p. 79, ὡς δὲ κατὰ τὸν Ἀνζήν οὕτω χωρίον καλούμενον ἐγένετο. Apud Cedr. p. 530, Ἀνζίν.

(24) Cont. p. 79, Cedr. p. 530.

τινα τῶν ὑπερκαίμενων τόπων τοῦ Μανουὴλ προβι-
 θίσαντος, στοχαστικῶς (25) κατείδε στρατὸν τὸν Σα-
 ρακηνικὸν τῶν Ῥωμαίων ἐλάττονα. Πρὸς δὲ στο-
 χασμὸν συντίθεται Μανουὴλ, ἀλλ' ὁμως αὐτῷ ἀντει-
 ρήκει· « Ἡ δίσποτα, τὸν ²⁴ ἐπ' ἀμφοῖν ἐκ δοράτων
 καλαμῶν· στοχάσθητι, ἐξ οὗ γνώσῃ τὸ καρτερώτε-
 ρον. » Συμβουλεύοντες (26) οὖν ὁ τε Θεόφιλος καὶ
 οἱ περὶ αὐτὸν μεγατάνας, ὁ μὲν Μανουὴλ καὶ ὁ
 Θεόφοδος ὑπετίθοντο (27) συντιτῶν ἐν νυκτὶ πόλε-
 μον, κατὰ τὴν ἡμέραν δὲ ἕτεροι· οἱ μᾶλλον καὶ
 ἠροσιτίμηται (28). Κατὰ γοῦν τὸ πρὸς αὐριον
 γεγυνοίας προσβολῆς οἱ Ἰσραηλιταὶ τροπῆ συν-
 εσχέθησαν (29), ὅθεν οἱ Τοῦρκοι ἐπιμόνως τοξεία
 χρῆσάμενοι τοὺς Ἰσραηλιτὰς θαρσαλιότητος ²⁵ καὶ
 ἐσχῶς ἐπλήρωσαν, τοὺς δὲ Ῥωμαίους πρὸς φυγα-
 δεῖαν ἐτρέψαντο· καὶ μόνοι τῷ βασιλεῖ οἱ ἀρχηγοὶ
 τῶν ταγμάτων (30) προσεκατέρησαν μετὰ Μανουὴλ
 καὶ Περσῶν, οὓς κύκλῳ περιστοιχίσαντες (31) οἱ ἐξ
 Ἄγαρ βιαίως συνεῖχον ²⁶, κἂν οἱ Τοῦρκοι τὸ τοξά-
 ζειν κεκάλυντο ὑετοῦ γε συμβάντος τῶν τε νευρῶν
 τῶν τόξων χαυνοθεσιῶν τῇ ὑγρότητι. Ἀρέλει τῶν
 Ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων πημαιομένων ὁ Μανουὴλ
 ἐιηκούιστο τῇ Σαρακηνικῇ (32) γλώττῃ πρὸς αὐ-
 τοὺς τῶν Περσῶν καθ' ἑμὴσαν οἰονεὶ σπενδομένων,
 καὶ τῷ Θεοφίλῳ φησὶν· « Οἶμαι, ὦ βασιλεῦ (33), ὅτι ἡ
 Ῥωμαϊκὴ γῆν δυσφορία τῷ ἀμεραμουνῆ τοὺς Πέρσας
 περιποιήσεται εἰς τὸ προδοῦναι σε αὐτῷ, τὸ πρὶν ἀπο-
 στάντας αὐτοῦ (34). Οὐχοῦν καλῶς συμβουλευμένῳ μοι
 σύνθοιο. Συναγερωὶ ἐκ τοῦ καθ' ἡμᾶς στρατεύματος τὸ
 κατ' ἐκλογὴν σύστημα, δι' οὗ τὸ σὸν κράτος ἐκ
 τῶν πολεμίων ἐξοίσομαι (35). » Ὁ δὲ βασιλεὺς·
 « Καὶ τοῦτου ²⁷ γινόμενου, ὦ Μαουὴλ, τῷ λαῷ τί
 συμβήσεται (36); » — « Ἡ βασιλεῦ, σοὶ ²⁸ μὲν θεόθεν
 παρέσται τὸ σῶζεσθαι (37), ὁ δὲ λαὸς καὶ αὐτὸς
 ὑπόθεν, οἶμαι, προνοηθήσεται (38). » Τοῦ γοῦν βα-
 σιλέως μόγις τῶν πολεμίων ἐκστάντος, κατὰ δὲ (39)
 τὸν Χιλιόκωμον παραγενάμενου, οἱ τῶν στρα-
 τηγετῶν τὸ συνειδὸς λιποταξίαι ²⁹ πιέζοντες (40)
 ἐκείσε τῷ Θεοφίλῳ γονυπετοῦσι καὶ τὰς σπάθας

A exercitum minorem esse exercitu Romanorum : ad
 quam conjecturam assensum suum accomodat
 Manuel, nihilominus tamen ei respondet : « Consi-
 dera, domine, in utroque segetem hastarum : hinc
 cognoscas utrius sit robur majus. » Cum autem
 inter se consultassent Theophilus et qui circa ipsum
 erant magnates, Manuel et Theophobus suaserunt
 ut nocte praelium committeret, alii ut interdiu ;
 qui et praeluissent. Itaque postridie mane facto
 conflictu Ismaelitæ in fugam versi. Exinde Turcæ
 assiduo sagittarum usu instantes Ismaelitas au-
 dacia et viribus impleverunt, Romanos contra in
 fugam verterunt : solique apud imperatorem duces
 legionum prætorianarum remanserunt, cum Ma-
 nuele ac Persis, quos Agareni circumfusi inclusos
 tenebant, quamvis Turci in usu sagittarum impe-
 didentur pluvia cadente nervisque arcuum laxatis
 humore. Interim tamen cum Romani ²⁹ exercitus
 affligerentur, Manuel audiverat Persas Saracenicæ
 lingua colloquendo cum illis quasi paciscentes, at-
 que ad Theophilum dicit : « Arbitror equidem,
 imperator, presentem Romanorum calamitatem
 ameramnumi Persas adjuncaturam, ad prodendum
 te illi a quo prius desciverant. Itaque recte mihi
 suadenti obtemperes velim. Colligam delectorum
 militum globum ex nostro exercitu, cujus ope tuam
 majestatem ex hostibus eripiam. » Cui imperator :
 « Hoc autem facto quid fiet universæ multitudini? »
 Ille : « O imperator, tibi divinitus dabitur ut in-
 columis evadas : multitudini autem et ipsi, ut arbi-
 trator, ex alto prospicietur. » Cæterum postquam
 imperator ægre ex hostibus recesserat atque versus
 Chiliocomum se contulerat, duces illi quos con-
 scientia ob desertum ordinem premebat ibidem
 Theophilo supplices fiunt atque depositis gladiis se
 ipsos ad mortem condemnant : erga quos imperator
 misericorditer affectus cum debito luctu eos
 excusavit, dicens : « Quandoquidem miseratione
 divina contigit ut ego etiam deserto ordine evade-

VARIÆ LECTIONES.

²⁴ τὸν] τῶν L. ²⁵ θαρσαλιότητος L. ²⁶ περιστοιχίσαντες L. ²⁷ τοῦτου] τοῦ L. ²⁸ σοὶ] σὺ L. ²⁹ λιπο-
 ταξία πιέζοντας L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(25) Cont. p. 79, καὶ πως ἐκ στοχασμοῦ βραχυτέ-
 ρον ἐδόκει τὸ τῶν Σαρακηνῶν πλῆθος. Vid. seqq.
 ibi. Cedr. p. 530, ubi male breviter pro βραχυ-
 τερον.

(26) Cont. p. 79, Cedr. p. 530.

(27) Ita scriptum ὑπετίθοντο, non ὑπετίθεντο.

(28) Cont. p. 79, ὡς οὖν διαμψεν ἡμέρα, etc.
 Cedr. p. 530.

(29) Cont. p. 79 : Ἄλλ' οἱ Τοῦρκοι ἐπιμόνως χρω-
 μένοι τοξεία. Cedr. p. 530 : Τῶν δὲ Τοῦρκων ἐπι-
 μόνως χρωμένων τῇ τοξεία. Cedr. p. 531. Τῶν μὲν
 Τοῦρκων ἐπιμόνοις καὶ συνεχῆσι χρωμένων τοξέ-
 μασι.

(30) Cont. p. 79, Cedr. p. 530.

(31) Planius et plenius Cont. p. 79 : Κἂν ἀπ-
 ὠλοντο πανδημει, εἰ μὴ νῦξ ἐλθοῦσα καὶ βραχὺς τις
 βῆρος ἐπιγενόμενος τὰς μὲν νευρὰς χαλάρως εἰρ-
 γάσατο, αἷς ἡμόνοντο καὶ τὸ κράτος εἶχον οἱ ἐναν-
 τίοι, αὐτοῖς δὲ ἀνεσις τὴν ἐκ βελῶν ἐποίησεν καὶ

D σωτηρίας μόλις ἔδωκεν ἀφορμάς. Uti et iisdem ver-
 bis Cedr. p. 530.

(32) Cont. p. 79, in fine, Cedr. p. 531, Zon.
 p. 451.

(33) Cont. p. 80.

(34) Cont. p. 80 : Πρὸς τὴν ἐξ ἧς ἀπέστησαν χω-
 ρεῖν κεφαλὴν.

(35) Cont. p. 80, Cedr. p. 531.

(36) Cont. p. 80.

(37) Cedr. p. 531.

(38) Cont. p. 80, Cedr. p. 531.

(39) Ita scriptum. cum deberet τε. — Cont.
 p. 80, Cedr. p. 531. — Ita scriptum, non παρα-
 γενομένου, ut debebat.

(40) Ita duæ hæ voces scriptæ, cum deberet τὸ
 συνειδὸς λιποταξίας πιέζουσης, aut potius τὸ συν-
 ειδὸς λιποταξίας πιέζον, ut rursus nominativus
 pro gen. absoluto posuerit, pro τοῦ συνειδὸτος τῆς
 λιποταξίας πιέζοντας.

rem, vos etiam miserabor. » Igitur protosymbulus, cognito rem bene gestam esse adversus Romanos, statim in Amorium expeditionem instituit: imperator autem apud Nicæam et Dorylaeum manebat, quid patriæ suæ futurum esset exspectans: ambo enim exercitus, nempe ameramnunis et filii ejus, apud Amorium 70 sese conjunxerant. Ut autem ejus (Amorii) calamitatem audivit, intestinorum inflammatione corripitur, ita ut assumpta nivali aqua, hæc tepida ei videretur: cujus etiam potus occasione dysenteria laborare cœpit.

Ἀμόριον ἤνωντο. Ὡς δὲ τὸ περὶ ταύτης δυστύχημα διενώτιστο (46), ἐγκαρδίῳ φλογώσῃ κάτοχος γίνεσθαι (47), ὥστε ταύτῃ τοῦ χιονώδους ὕδατος προσιδόντος χλιαρὸν τοῦτο λογίζεσθαι (48)· οὕτως ἐκ ⁹¹ τῆς πόσεως ἀφορμῆ ⁹² τοῦ δυσεντεριάσαι αὐτῷ γέγονεν (49).

Porro Agarenam mulierem Pythonis spiritu correptam, quam cum præda ab Agarenis simul captam vaticinari cognoverat imperator, ad se accersitam interrogat ejus imperium in plures annos esset duraturum. Respondit: « Martinaciorum. » Atque propterea studebat Martinacium imperator malis afflicere (diligenter enim et curiose et efficaçiter scrutabatur et inquirebat quid in suo imperio ageretur, ut nullus alius imperator) ipsosque affinitate sibi junctos aggredi. Sed a divina providentia idem aberravit. Quin et in divinatione per pelvim ope Joannis suum imperii successorem viderat Basilium. Itaque certo persuasus causa significata ad monasticam vitam condemnat Martinacium affinitate sibi conjunctum hominem, ejusque domum in monasterium mutat. Hinc factum ut effugeret mala ab imperatore sibi imminetia. Cum autem omnium ore celebraretur mulier illa cunctisque admirationi esset, Constantinus Triphyllius, fortunatus ipso nomine suo honoribusque ab imperatore et tributis propter legationem glorians, compellat

αὐτῶν ἀποθέμενοι (41) ταυτοὺς θανάτῳ ψηφίζονται· πρὸς οὓς ὁ βασιλεὺς φιλοκτιρμόνως διατεθεὶς ἐν ὀδυρμῷ δικαίῳ ἀπολελόγητο· « Ἐπεὶ ἐγὼ, ὡς ἀνδρες, κἂν λιποταξίας ἐγκλίνεσθαι παρὰ Θεοῦ τοῦ οἰκτιρμονος ἠλέημαι (42), καὶ ὑμᾶς οἰκτερῶ (43). » Ὁ οὖν πρωτοσύμβουλος τὸ κατὰ Ῥωμαίων μαθῶν ἀνδραγάθημα εὐθέως κατὰ τοῦ Ἀμορίου συντίθεται· ὁ δὲ βασιλεὺς πρὸς τε Νίκαιαν ⁹⁰ καὶ τὸ Δορύλαον διεκαρτέρει (44), τῇ αὐτοῦ πατρίδι τὸ μέλλον ἀπεκδεχόμενος (45)· τὰ γὰρ δύο στρατόπεδα τοῦ τε ἀμεραμοννῆ καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ κατὰ τὸ

Β Ἀγαρηνὸν δὲ τι γύναιον πνεύματι Πύθωνος ἐγκατάληπτον, ὃ μετὰ λείας ποτὲ Ἀγαρηνῆς συλλεφθὲν ἀναμαθῶν ὁ βασιλεὺς ἐκμαντεύεσθαι, μετακαλεσάμενος αὐτὸ, ἐκπνυθάνεται, ἢ βασιλεία τίνος ἐν πολλοῖς διαρκέσειεν ⁹³ ἔτεσιν (50), ἐξεῖπεν· « Ἦ τῶν Μαρτηνακίων. » Καὶ διὰ τοῦτο διερευνᾶτο ⁹⁴ κάκωσιν ἐπαγαγεῖν τῷ Μαρτηνακίῳ ὁ βασιλεὺς (ἦν γὰρ αὐτῷ δραστηρίως (51) τὰ τῆς βασιλείας ὡς οὐκ ἄλλῳ τινὶ τῶν πώποτε βασιλέων ἐξεταζόμενά τε καὶ πολυπραγμονούμενα) καὶ αὐτῶν τῶν ἀγγιστευόντων κατεπιτίθεσθαι. Ἀλλὰ τῆς θείας προνοίας οὗτος ἀπέσφαλτο, κἂν ἐν λεκανομαντείᾳ τῇ διὰ τοῦ Ἰωάννου τὴν αὐτοῦ τῆς βασιλείας (52) διάδοχον ἐωράκει Βασιλείον. Κατὰ πληροφориαν δὲ τῆς τοιαύτης προφάσεως ἐν αὐτῷ σημανθείσης, τῷ μονήρει βίῳ τὸν ἐκ τοῦ γένους ἄνδρα κατέκρινε Μαρτηνακίον (53), τὸν αὐτοῦ οἶκον (54) μεταποιήσας εἰς μοναχῶν φροντιστήριον (55). Ἐντεῦθεν διαδιδράσκει ⁹⁵ τὴν ἐκ βασιλέως ἐπιτεινομένην ἐπήρειαν. Πολλοῖς δὲ στόμασι τοῦ γυναικοῦ διαλαλουμένου καὶ ἀποθειζομένου ἐν ἅπασι, Κωνσταντίνος Τριφύλλιος ὁ τὴν

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁰ νίκαιαν L. sed νίκαιαν marg. eadem m. ⁹¹ ἐκ om. L. ⁹² ἀφορμῆ L. ⁹³ διαρκέσει ἐν L. ⁹⁴ διερευνᾶτο L. διερευνᾶται V. ⁹⁵ διδράσκει L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(41) Cont. p. 80, Cedr. p. 531.
 (42) Loquitur mire.—Ἐγκλίνεσθαι. Ita omnino scriptum. Forte scripserat auctor ἐγκαλεῖσθαι, aut potius λιποταξία in dativo.
 (43) Sym. Log. p. 424 etiam nominat πρωτοσύμβουλον. Cont. p. 80: Τὸ δὲ ἀμεραμοννῆ ἀκηροῦσι νίκης οὐ μικρᾶς καὶ κατὰ τοῦ Ἀμορίου καταδρομῆ. Cedr. p. 531: Τῷ δὲ ἀμεραμοννῆ ἀκηροῦσι τὴν νίκην ἔδοξε μὴ μέλλειν, ἀλλ' ἀπιέναι πρὸς τὸ Ἀμόριον. Protosymbulon vocat ameramnunem et Georg. Mon. p. 513.
 (44) Zon. p. 152, Sym. Log. p. 423. Cont. p. 80, Cedr. p. 529. Idem p. 531, ubi ita: Πρὸς τὸ Δορύλαον γενόμενος προσεκαρτέρει, τὴν ἐκβασιν ἐκδεχόμενος.
 (45) Cont. p. 80.
 (46) Ita nihil monens abruptim narrationem de obsidione Amorii. Vid. supra p. 170 et 171 [?]. Porro transitionis nec particulam aliquam ponit.
 (47) Cedr. p. 532: Τῇ ἀπληστία τῆς συμφορᾶς πληγῆς ὁ Θεόφιλος, πᾶσαν τε βρωσιν καὶ πόσιν ἀποστρεφόμενος καὶ σχεδὸν ἀπόσιτος γεγονώς, καὶ μηδὲν ἕτερον προσιέμενος ἢ τὸ χιόνος ἀποθλιβόμενον ὕδωρ, δυσεντερίᾳ ἐάλω νοσήματι. Zon. p. 152:

Ἰδὼρ ψυχρότατον καὶ ὄϊον ἐκ χιόνος.
 (48) Ita hæc scripta, cum deherent οὕτως ἡ πόσις ἀφορμῆ τοῦ, etc., aut οὕτως τῆς πόσεως ἀφορμῆ δυσεντεριάσαι, etc., sine τοῦ.
 (49) Cont. p. 75, Sym. Log. p. 421. Iisdem fere verbis quibus noster. Cedr. p. 527.—Δέ. Hic nulla apta transitionis particula.
 (50) Sym. Log. p. 421 iisdem verbis, ubi καὶ ante ἐξεῖπεν.—Cont. p. 75, ubi Μαρτηνακίους per Iota, et apud Sym. Log. Μαρτηνακίων per Iota. Apud Cedr. etiam p. 527, in fine, per Iota.
 (51) Feci parentheses signa, ut διερευνᾶτο sumi possit ὅτι κοινὸν post eam.
 (52) Cont. p. 76: Τοσοῦτον δὲ ἄρα τὰ περὶ βασιλείας ἡρεῦνα τε καὶ ἐξηγίασεν, ὡς καὶ παρὰ τοῦ Ἰαννοῦ ἐν λεκανομαντείᾳ τὸν μέλλοντα Βασιλείον τὴν τοιαύτην ὕπειληφέναι ἀρχὴν καθαρῶς ἐνιδίειν. Vide Cedr. p. 528.
 (53) Eadem fere verba apud Sym. p. 421. Sed minus recte ibi τὸν μονήρη βίον.
 (54) Cont. p. 75, Sym. Log. p. 421, Cedr. p. 527, in fine.
 (55) Ambigue loquitur. Potest enim intelligi etiam ut inde aufugerit.

κλήσιν ἐπιμυοῦσιν (56) καὶ ταῖς ἐκ βασιλείως κατὰ Ἀ
 πρεσβείαν τιμαῖς ἀδρονόμενος, προσφθέγγεται τῷ
 γυναικί ἔρειν καὶ αὐτῷ τὰ ἐσόμενα. Τὸ δὲ διαπρυ-
 σίως τὸ μέλλον ἀποροιδάζεται, ὅτι περ « Αὐτὸς σὺ
 καὶ τὰ σὰ τέκνα (57) ἀποκαρήσεσθε ἱερωθησόμενοι
 κληρικῶν καταστήματι ἐπὶ αὐτοκράτορος Βασιλείου. »
 Ὁ καὶ πάντως ἐκδέδρακεν ἡ προσοχίσεως γὰρ βασι-
 λικῆς αὐτῷ προστριψάσης (58) τὰ τῆς προφητείας
 σὺν τῇ τοῦ βίου τελευτῇ πεπεράτωτο. Παραπλησίως
 οὖν καὶ Νικήτη υἱῷ τοῦ αὐτοῦ, ἐπὶ τοῦ εἰδικοῦ
 σεκρέτου (59) καθηγουμένῳ ⁹⁶, τοῦ βασιλείως ἐπι-
 γογγύσαντος. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Γεωργίῳ τῷ τὰς
 στρατιωτικὰς (60) δέλτους πεπιστευμένῳ, ἐξ ὧν (61)
 ἀπεκτάνθη τῷ ξίφει ἐπὶ σφενδόνη τῇ κατὰ τοῦ
 ἱππικοῦ ἀγωνίσματος καὶ πᾶσαν αὐτοῦ ὑπαρξίν
 ταμεῖω τῷ βασιλικῷ ἀνειλήθη (62). Πρὸς τοῦτοις Β
 ἐπειπεῖν τὸ γύναιον τῷ Θεοφίλῳ ἀποβιοῦναι τὴν
 βασιλείαν τὴν αὐτοῦ υἱὸν κατὰ διαμοιβὴν σὺν τῇ
 τεκοῦσῃ προσδέξασθαι (63), τὰ τε παρ' αὐτοῦ χυ-
 δαιοῦμενα τῶν εἰκόνων σεβάσματα δόξης μεγαλο-
 πρεποῦς εὐτυχῆσαι, αὐτὸν τε τὸν πατριάρχην καθ-
 αιρέσει διυδρισθῆναι ⁹⁷. Ὁ οὖν βασιλεὺς τοῖς προ-
 λεχθεῖσι καὶ ἐν τούτῳ πιστούμενος ἡ κατηγγυάσατο
 τὴν (64) Θεόκτιστον τοῦ μηδὲν ἑτεροιώται τετολημῆναι μετὰ τὴν αὐτοῦ τελευτὴν τῶν παρ' αὐτοῦ ἐκ-
 τεθεσπισμένων τὸ σύνολον (65), καὶ μήτε τὸν Ἰωάννην τοῦ πατριαρχικοῦ ἐξωθῆσαι (66) ἰδρύματος.

Οὐκ ἤρεμειν δὲ ὁ βασιλεὺς ἐκεκρίκει ἐπὶ τῇ τοῦ
 Ἀμορίου καταστροφῇ χαλεπῶς ἀνιόμενος ἡ διὸ καὶ
 στέλλει πρὸς τὸν βῆγα Φραγγίας τὸν πατρικίον Θεο-
 δόσιον τὸν ἐκ Βαβουτζίκων ⁹⁸ (67) φεύντα καὶ αὐτοῦ
 ἀγγιστέα, τοῦ κατ' ἐπικουρίαν συνθέσθαι αὐτῷ
 πολυάνθρωπον στράτευμα, καὶ τινὰς ὑποστρατήγων
 αὐτοῦ χωρῶν τε καὶ πόλεων τινὰς Σαρακηνικῶν
 τῶν μεταξὺ Λιβύης (68) καὶ Ἀσίας καταληῖσασθαι.

Τῇ δὲ προτεραίᾳ κατὰ Συρίαν διατρίβων (69)
 ὁ Μανουὴλ ἐν τε λόγων πολυτελείων συνέσει καὶ
 πράξεων περὶ πολλοῦ ἐπεπόθητο τῷ τε ἀρχηγῷ τῶν
 Ἀγαρηνῶν καὶ τοῖς αὐτῷ παραδυναστεύουσι, καὶ
 πλείστας ἀνδραγαθίας, καθ' ὅσον χρόνον ἐκεῖσε
 διῆγε, κατὰ τῶν ἀντιμαχοῦντων αὐτοῖς πλησιοχώρων
 τε καὶ τῶν πόρρω θυρισμένων εἰργάσατο (70),
 ὧν τὰ πλεῖα μετὰ τῶν κατὰ φυλακῆν (71) αἰχμαλώ-

mulierem ut et sibi prædiceret **71** futura. Atque
 illa clare vaticinatur quid ei eventurum esset, di-
 cens: « Tu liberique tui tondebimini, sacrandi
 clericorum habitu et statu, imperatore Basilio. »
 Id quod omnino contigit. Cum enim in offensionem
 imperatoris incurrisset, prædictio cum vitæ sine
 finem sortita est. Similiter Nicetæ filio ejus speciali
 secreto præposito, cum imperator infremisset:
 nec minus Georgio cui militares tabulæ concredite
 erant; fore interficeretur gladio in funda circi,
 omnisque ejus substantia fisco imperatorio addi-
 ceretur. Præter hæc prædixit mulier illa Theophilo
 imperium post mortem ejus filiam per vices cum
 matre suscepturum, quosque ipse profanasset ima-
 ginum cultus gloriam illustrem consecuturos, ip-
 sumque patriarcham defectionis infamiam subitu-
 rum. Itaque imperator his prædictionibus penitus
 persuasus, jurejurando constrinxit uxorem suam
 et Theoctistum logothetam, ut nec quidquam om-
 nino mutare auderent post ejus mortem eorum quæ
 ipse sanxisset, et ne Joannem quidem patriarchali
 sede pellerent.

διορκώσει τὴν τε αὐτοῦ γαμετὴν καὶ τὸν λογοθέ-
 ταν (64) Θεόκτιστον τοῦ μηδὲν ἑτεροιώται τετολημῆναι μετὰ τὴν αὐτοῦ τελευτὴν τῶν παρ' αὐτοῦ ἐκ-
 τεθεσπισμένων τὸ σύνολον (65), καὶ μήτε τὸν Ἰωάννην τοῦ πατριαρχικοῦ ἐξωθῆσαι (66) ἰδρύματος.

Porro imperator minime quiescendum sibi esse
 decrevit propter Amorii eversionem. Quare mittit
 ad regem Franciæ Theodosium patricium **72** ex
 Babuzicorum familia, affinitate sibi junctum, ut
 auxiliares copias ab eo compararet numerosas, ac
 de ducibus ejus aliqui regiones urbesque Saraceno-
 rum inter Libyam et Asiam popularentur.

Cæterum superiore tempore Manuel cum in Syria
 commoraretur, propter doctrinam et multarum
 rerum experientiam multum diligebatur a duce
 Agarenorum iisque qui juxta eum plurimum vale-
 bant, plurimaque præclara facinora omni illo tem-
 pore quo ibi habitavit adversus belligerantes cum
 ipsis cum vicinis tum longius remotos edidit,
 eorumque pleraque cum Romanis captivis, quos

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁶ κατηγοροῦμένῳ V. ⁹⁷ ἐξωθῆναι V. ⁹⁸ βαβουτζίζω L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(56) Cont. p. 76. Sym. Log. p. 431, Cedr. D p. 528.

(57) Sym. Log. l. c., Cedr. l. c.

(58) Passive posuit. In seqq. præterita et aorista ponit pro futuris.

(59) Fuit et σεκρέτον γενικόν, ut hic εἰδικόν.

(60) Cedr. p. 518, ubi tantum Γεωργίῳ τῷ στρα-
 τωτικῷ. Sym. Log. p. 422, initio. Cont. p. 76,
 ubi καὶ Γεωργίον δὲ τὸν τὰς στρατιωτικὰς δέλτους
 ἐπειλημμένον ἐπὶ σφενδόνη τῇ κατὰ τὸν ἱμπόδρομον
 ἀποκτανθῆναι καὶ τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ τῷ βασιλικῷ
 ἀνειληθῆναι ταμεῖω. Ille etiam ut Noster, imperite
 aorista et præterita ponit pro futuris.

(61) Illud ἐξ ὧν non apparet quid hic sibi velit,
 nec est apud Continuatorem, qui iisdem fere ver-
 bis utitur.

(62) Aut ἐπεῖπε legendum aut deest verbum, ut
 λέγεται vel simie. — Cont. p. 75.

(65) Ita scriptum, non προσδέξασθαι, quod requi-
 rebatur. — *Τὰ τε παρ' αὐτοῦ — μετ. εὐτυχῆσαι.*
 Cont. p. 75, Sym. sLog. p. 421, in fine, Cedr.
 p. 528.

(64) Cont. p. 76, Cedr. 528, ubi additur τὸν
 τοῦ θρόμου λογοθέτην Θεόκτιστον.

(65) Sym. Log. p. 422, initio.

(66) Ita scriptum. Requiritur ἐξωθῆναι.

(67) Cont. p. 85: Ὅς οὕτως ἐλέγετο ὁ Βαβουτζί-
 κος. Cedr. p. 532, in fine, ἐκ τοῦ τῶν Βαβουτζί-
 κων καταγόμενος γένους.

(68) Ita hæc scripta. Cedr. p. 533.

(69) Intempestive recidit ad Manuelem, de quo
 toties. Igitur superiora inculcabit usque ad p. 200
 [?], aliter atque aliter.

(70) Cont. p. 75, in fine.

(71) Cont. p. 74, initio, Sym. Log. p. 420.

precibus impetraverat ut ad bellum cum ipso proficiscerentur, ita ut et Chorosan ceperit atque ameramuni subjecerit. Quin et feras bestias regionem cum incolis vastantes et infestantes devicit, ita ut in utroque admirationi esset Ismaelitibus. Quapropter diligunt eum valde, magisque ei assuescunt, cum scirent eum utili consilio ita descivisse ab imperatore, quamvis eum religioni nostrae ad dictum viderent, et permittunt ei adversus hostiles globos exercitum educere prout vellet ac posset. Cum igitur intermedio tempore multa praeclara facinora edidisset, expeditionem adversus Romanos suscipere cum filio ameramunus coactus ab isto fuit, aut potius id simulavit. Saue strenuos propugnatores cum suis opibus bene multis misit **73** in urbem Ceron vocatam, in antecessum clam significans incolis urbis ut sufficienter eam munirent propter instantem Saracenorum hostilem adventum. Cum igitur utrumque constitissent exercitus, procedit tanquam bellator audaculus, atque hastam retro protendens plane Christianis se adjunxit, in praedictam urbem fuga elapsus, filio autem ameramunus gratias egit, quod benevoli erga ipsum fuissent, atque in urbem (Constantinopolim) laetus pervenit, templumque Deiparæ in Blachernis ingressus est, ut qui sciret illi Theophilum plurimum deferre cultus ac venerationis. A quo (Theophilo) fidem ac certitudinem veniæ accepit, plurimumque ab eo honoratus et magistri dignitate cohonestatus fuit.

Cæterum cum imperator nihil effecisset in paranda expeditione Francica adversus Ismaelitas, eo quod is qui missus ad eos fuerat Theodosius interea e vita decessisset, quilibet contristabatur, præcipue ad finem vitæ jam inclinante imperatore; ut qui in tabidum morbum ac dysenteriam ventrisque profluvium incidisset. Qua infirmitate tabefactus mortisque vicinus, in lectica portatus ad Magnauram venit, atque ibi omnibus convocatis orationem miserabilem pro re nata pronuntiat, ut ratione quadam in hunc modum forinari possit: « Me desinat populus meus universus, lamentetur me se-

των Ῥωμαίων δι' ἑαυτοῦ συστρατεύσαι αὐτῷ ἐξαιτηθέντων ὥστε (72) καὶ τὸ Χωρῶσαν κατασχῆναι καὶ ὑπὸ χεῖρα τῷ ἀμεραμουνῆ καταπράξασθαι. Ἀλλὰ δὴ καὶ κατὰ θηρῶν ἀτιθιάσεων τῆν ἐκεῖσε χώραν αὐτοῦς τε τοὺς κατοικοῦντας διαλυμαίνοντων ἠρίστευσεν, ὥστε θαυμαστὸν κατ' ἄμφω τοῖς Ἰσμαηλίταις νομίζεσθαι (73). Διὰ ταῦτα φιλοῦσιν αὐτὸν ἐξαιρέτως καὶ μᾶλλον αὐτῷ προσφικεῖνται; Ἐπειδὴν αὐτῷ οἰκονομικῶς ἀποστάντι, κἂν ἐν σχήματι τῆς καθ' ἡμᾶς εὐσεβείας διέγνωσαν (74), καὶ αὐτῷ ἐγγειρίζουσι τὰ τῶν πολεμίων ἁ συστήματα ἐκστρατεύειν καθ' ὅσον ἔχει βουλήσεως καὶ δυνάμεως. Ἐν μέσῳ δὲ χρόνων πολλὰς ἀριστείας καταπραξάμενος ἐξίεναι κατὰ Ῥωμαίων σὺν τῷ υἱῷ αὐτοῦ παρὰ τοῦ ἀμεραμουνῆ κατηνάγκαστο (75), ἢ τοῦτο προσεπεποίητο. Καὶ δὴ γεννάδας ὑπακιστίας σὺν χρήμασιν αὐτοῦ ἱκανοῖς ἐπεπόμφει πρὸς πόλιν ἢ Γέρων ἐκέκλητο, προσημηνάμενος λάθρα καὶ (76) τοῖς ναύταις τῆς πόλεως τὴν δέουσαν ἐπιβῆναι ὀχύρωσιν διὰ τὴν τῶν Σαρακηνῶν ἐσομένην ἐφοδόν. Τῶν οὖν ἐκατέρων μερῶν στρατοπεδευσάντων ἐξεῖσιν ὡς περ ἀγωνιστῆς τολμητίας, καὶ τὸ ἔδρυ εἰς τούτῳ προτείνας τοῖς Χριστιανοῖς ὄλω; συντέτακτο πρὸς τὴν βῆθεισαν πόλιν καταφυγῶν, τῷ τε υἱῷ τοῦ ἀμεραμουνῆ (77) χαριστήρια διεπέμπετο οὐ πρὸς αὐτὸν χάριν εὐμενῶς διετέθησαν, καὶ τῇ πόλει χαρμονικῶς ἐπεδήμησεν, καὶ τῷ ἐν Βλαχέρναις τῆς θεοτόκου εἰσῆει ναῦν (78), ὡς ἐν τούτῳ πλέον εἰδὼς τὸν θεόφιλον (79) ἀπονέμειν ἔβας αἰδέσιμον ὡς καὶ πληροφορίαν συμπαθείας ἐδέδεκτο καὶ ἐπὶ πλείστον πεφιλοτίμητο, σεβασμιωθεὶς μαγιστρώτῃ (80).

Τῷ δὲ βασιλέως διαπρακτῆσαντος (81) ἐπὶ τῇ κατὰ Ἰσμαηλιτῶν Φραγγικῇ ἐκστρατείᾳ, διὰ τὸ τὸν ἐσταλμένον πρὸς αὐτοῦς Θεοδόσιον μεταξὺ ἀπαλλάξαι τὸν βλον, πᾶς τις ἠθύμει, μάλιστα γὰρ πρὸς τελευταίην ἤδη τοῦ βασιλέως ἀπονέουτος, ἅτε φθινάδι * (82) νόσῳ καὶ γαστρὶ δυσεντερικῇ διαβροῖα περιπεσόντος. Ὡς δὲ ταύτῃ τῇ ἀβρώσῃ συντέτηκτο καὶ πρὸς τὰς ἐσχάτας τοῦ θανάτου προέκλυπεν, ἐπὶ κλίνῃς (83) αἰρόμενος πρὸς τὴν Μαγγαύραν ἀπῆει, κάκεισε πάντας ἐκκλησιάσας δημηγορίαν οἰκτρὰν κατὰ τὸ εἶδος ἀποφθέγγεται, καθὼς ὁ λόγος ταύτην ὡδε μορφώσκειν * Ἐμὲ

VARIÆ LECTIONES.

* προσωικεῖνται L. † fort. τῶν πολιτῶν. ‡ εἰσῆει L. § φθινάδει L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(72) Apud Cont. p. 74, est Χορσάν.

(73) Cont. p. 74, Sym. Log. p. 420.

(74) Loquitur absurde. — Nam ea conditione se ad illos contulerat, si non cogereat ipsum deserere religionem suam. Sym. Log. p. 449, neonon Georg. Mon. p. 518, Zon. p. 449.

(75) Sym. Log. p. 420, Cedr. p. 527, Cont. p. 74, qui non coactum fuisse dicit, sed sponte se obtulisse, ut et Sym. Log. l. c., Georg. Mon. p. 518, in fine.

(76) Καὶ ἴδιον locum non habet.

(77) Cont. p. 75, Sym. Log. p. 420, Georg. Mon. p. 519, Cedr. p. 527, Zon. p. 449, in fine.

(78) Cont. p. 75, Cedr. p. 527.

D (79) Adest ἐν in ms.; melius abesset, aut pro eo legendum ἄν.

(80) Suidas in μαγιστεριανὸς εἰ καθοσιώσως. BOSIUS. Cont. p. 75: Μάγιστρος τιμάται. Sym. Log. p. 420, in fine, Georg. Mon. p. 519, Zon. p. 449, in fine.

(81) Ita scriptum. Forte δυσπρακτῆσαντος, αὐτὸν δυσπραγῆσαντος. Confirmat Cedr. p. 533, ubi: ἀλλ' αὕτη μὲν ἡ πρεσβεία ἀπρακτος ἐμείνεν.

(82) Ija scriptum, cum deberet φθινάδι per simplex iota, aut φθινάδει. — Cont. p. 84.

(83) Scriptum ἐπικλίνης. Cedr. ἀνεῖσι κλινῆρης, p. 533. — Cont. p. 85 Cedr. p. 533.

θηρησάτω ὁ ἐμὸς ἅπας λαὸς (84), ἐπολοφυρέτω A με σύγκλητος καὶ σύμπαν τὸ πρὸς θεραπείαν οί-
κειον ἄθροισμα διολολυξάτω, ὅτι περ κομῶν τῇ
νεότητι σὺν εὐδαιμονίᾳ τσσαύτῃ ἄρτι τούτων ἐκ-
τειχισθῆσομαι, πολλῶ δὲ μᾶλλον γυναικὸς νεαζού-
σης (85) καὶ παιδὸς ἀνήθου, ὧν τὴν στέρησιν πάντως
καὶ πρὸ τελευταῖς ἀποκλαίωμαι, οὐχ ἦττον (86) δὲ
τὴν αὐτῶν ἐρημίαν * μετὰ γε τὴν αὐτοῦ * ἀπο-
βίωσιν. Διὰ τοι ταῦτα μέμνησθέ μου (87), πα-
ρακαλῶ, τῶν τοιούτων τελευταίων ῥημάτων καὶ
τῆς ἡμετέρας πρὸς ὑμᾶς προμηθείας καὶ γαλη-
νότητος (88)· ὧν ἀντίδοσέ μοι τὴν μετὰ θάνατον
εὐνοιαν πρὸς αὐτοῦς, ὡσπερ καὶ ἐπ' ἐμοὶ τὰ
τῆς εὐγνώμονος καὶ ὀρθῆς διαθέσεως διανοοῦμενοι
καὶ καταπραττόμενοι. Οὐκ ἔτι γὰρ ὑμᾶς θεάσομαι
τοῦ λοιποῦ, οὐ τοιοῦτοις παρακαλέσομαι ῥήμασιν, B
οὐ τσσαύταις δυσωπήσομαι παραινέσεσιν, οὐχ ἰκετεύσω σὺν δάκρυσιν (89). [Τοιαῦτα προσειπόντος
τοῦ βασιλέως πολὺς ὄδυρμὸς στεναγμὸς τε καὶ κωκυτὸς παρὰ πάντων ἀνεπέμπετο.

Συγκυῶν δὲ Θεόφιλος τὸ τῆς εὐσεβείας ἀκλυ-
στον (90) πῆλαγος τοὺς ἐν αὐτῷ πλέοντας ἀκυμάν-
τους δεινῶς ἐκλυδιώνιζεν (91)· ἐν οἷς καὶ τὸν σύγκελ-
λον Μιχαὴλ τῆς Ἱεροσολυμίτιδος * ὀμηγύρως (92)
σὺν ἅμα πολλοῖς ἀσκηταῖς φυλακαῖς ἐναπέκλει-
σεν (93), μεθ' ὧν Θεοφάνην τε καὶ Θεόδωρον τοὺς
τῆς ὀρθοδοξίας συνασπιστάς (94) Σκυθικῶς ἐπι-
προσωπεῖοις † διεγράψατο κεντήμασιν. Τοιαῦται δὲ
καὶ τσσαῦται αἱ κατὰ τῆς εὐσεβείας αὐτοῦ θύελλαι
διενέσκηπτον. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ χειμῶνες πολλοὶ
κατ' ἀέρος, δυσφορίαι τε καὶ αὐχμηρίαι καὶ σιτο-
θεῖαι ἐκ δυσχρασίας, παλμοὶ τε καὶ ἀναθρασμοὶ
γῆς καθ' ἡμέραν (95) τῆς αὐτοῦ βασιλείας γεγά-
ναντι, καὶ φυγὴ καθόλου παρῆν εὐσεβῶν ἐν χειμῶνι
τῆς αὐτοῦ ἀσεβείας, κατὰ τὸ λόγιον (96), καὶ οὐδενὶ
παντὸς Σαββάτου ἀνάπαυσις ἐξ ἀπανθρωπίας αὐτοῦ
θυελλίζουσης Χριστιανῶν γαληναῖον κατάστημα. Καὶ
γὰρ ἐν τοῖς τοιοῦτοις αὐτοῦ κακοτεχνήμασι τὸν
Ἰαννῆν πατριάρχην καθίστησι (97), συμμύστην
καὶ λειτουργὸν τῆς κακίστης αἰρέσεως.

* Ὅστις Θεόφιλος μετὰ πλείονων ἐλαττωμάτων ὑπ-
έρροφρος ἦν (98), κἂν ἐν τισι τῶν καλῶν εἴτε ἐκόν

natus, totusque domestici famulitii grex ululet,
74 quod florens ætate ac felicitate tanta jam ab
istis separabor, multoque magis quod ab uxore
florente filioque impubere, quorum jacturam utique
et ante obitum deploro, nec minus autem orbitatem
eorum post meum e vita discessum. Quapropter
mementote, quæso, hujus novissimæ orationis no-
stræque erga vos curæ et mansuetudinis, proque his
reddite mihi post meam mortem benivolentiam
erga ipsos, quasi erga me ipsum grati ac recti af-
fectus officia meditantes et perficientes. Non enim
amplius vos videbo posthac, non talibus obsecrabo
verbis, non tantis commovebo animos vestros
adhortationibus, non obtestabor cum lacrymis. †
Post talem imperatoris allocutionem multus ejula-
tus et gemitus et ploratus ab omnibus edebatur,
B

ius et gemitus et ploratus ab omnibus edebatur,
Dum autem conturbaret Theophilus religionis
tranquillum mare, navigantes in eo sine fluctibus
diris fluctuationibus exercuit: atque inter hos etiam
Michaellem syncellum Hierosolymitani cœtus cum
multis monachis in carcerem inclusit, interque
eos Theophanem et Theodorum, orthodoxæ fidei
defensores, Scythico more in frontibus conscripsit
punctis. Tales tantæque procellæ ipso excitante
adversus religionem ingruerunt. Quin et in aere
hiemes tempestatesque vehementes, itemque et
siccitates, et penuria rei frumentariæ ex intempe-
rie, concussiones 75 denique et tremores terræ,
C in diebus imperii ejus exstiterunt, et summam
fuga erat piorum in hieme ejus impietatis, secun-
dum oraculum, nec ulli quovis Sabbato requies ab
ejus immunitate, Christianorum tranquillum statum
turbante et jactante. Etenim ejusmodi improbarum
ejus machinationum et id fuit quod Joannem pa-
triarcham constituit, socium et administrum pes-
simæ illius hæresis.

Idem Theophilus in pluribus vitiiis etiam super-
ciliosus erat ac superbus, quamvis in laudabilibus

VARIE LECTIONES.

† ἦττων L. * αὐτοῦ] αὐτῶν L. * Ἱεροσολυμίτιδος L. † ἐπὶ προσωπεῖοις L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(84) Fingit et Continuator Theophanis orationem, quam data opera huic videtur opposuisse: nam ibi negat se facturum quod hic fit, p. 85. Sane hæc puerilis videtur lamentatio.

(85) Cedr. p. 583.

(86) Violente et perverse loquitur. — Αὐτοῦ. Ita scriptum. Requiritur ἐμφν. Nempe hic etiam contrarium ejus quod vult dicit, fatali perversitate.

(87) Cont. p. 86, Cedr. p. 533.

(88) Cont. p. 86, Cedr. p. 533.

(89) Cont. p. 86, Cedr. p. 533.

(90) Ita sine transitione ad alia revertitur. Quomodo imaginum cultores affixerit Theophilus, de ea re copiose Cont. Theophanis p. 62.

(91) Cont. p. 66.

(92) In margine ms. πάντων ποθούτων προστρέχειν πρὸς τὴν πόλιν ὅπου πάναγ—. Est Senarius usque ad ὅπου, primus eorum quibus froates com-
punctis imaginum confessoribus. Habentur integri

omnes apud Cont. p. 66, apud Sym. Log. p. 425. Georg. Mon. p. 523. Cedr. p. 521. Zon. p. 146. — Cont. p. 65, ubi fuse. Sym. Log. p. 424 seq. Cedr. p. 520.

(93) I. e. notis Thraciis compunxit, quarum passim apud veteres mentio.

(94) Cont. p. 85. Georg. Mon. p. 515.

(95) Ita scriptum cum deberet τῆμέρας in Accusativo plur. [vide Cont. p. 85.]

(96) Nempe, ut puto, illud Matth. xxiv, 20: *Orate autem ut non fiat fuga vestra in hieme vel sab-
bato.*

(97) Cont. p. 75, est Joannes Grammaticus Syncellus. Sym. Log. p. 421. Georg. Mon. p. 519; de eodem Joanne accurate Sym. Log. p. 430. Zon. p. 150.

(98) Justitiæ studium præ se tulit: de quo Cont. p. 51. Sym. Log. p. 416. Zon. p. 142. E. at et continens. Zon. p. 146.

etiam quibusdam contenderet, sive sponte sive non sponte, abundantia naturæ. Etenim cum muri Byzantinæ urbis essent humiles ac proinde hostibus facilem præberent ascensum, iste eos altius eductos instauravit, in quibus nominis sui inscriptionem fecit. Ad laudem etiam hoc ejus generosum factum addatur, a principibus fortasse non improbandum, lucri cupiditatem aut potius ejus turpe studium a se amolientibus, quanquam convenientius superbæ ascribendum. Aliquando enim nave transeunte apud Bucoleonem, super ea quæsitit imperator cujus esset. Astantes respondebant : « Dominae. » Tum ille ægre id ferens, accersit eam, cumque rei veritatem ex illa comperisset : « Hei mihi, » inquit, « naucleri effecti sumus, quandoquidem hæc conjugis est meæ. » Quod simul ac dixit, comburi navem imperavit una cum mercibus, 76 quæ multæ et pretiosæ erant ad negotiandum comparatæ, plane non parcens illis ad laudem imperatoris dignitatis, non exsugendo populum, sed ei prospiciendo possessionem acquirentis.

Curiosus autem erat valde circa occultas quæstiones Theophilus : quapropter etiam sanctum Methodium e carcere liberavit, utpote virum sapientem et ad eas solvendas idoneum, secum esse eum in palatio cupiens, etiamsi propter orthodoxam fidem eum quodam modo aversaretur.

Hic igitur cum imperii regimen administrasset per duodecim annos mensesque tres, ex morbo de quo diximus commune debitum naturæ implevit, postquam adversus orthodoxam fidem plurimas insolentias insipienter exercuisset una cum Joanne ΚΑ.

Α εἶτε ἄκων πεφιλοτίμητο πλεονεκτήμασι φύσεως (99). Καὶ γὰρ τῶν τειχῶν Βυζαντιδος τῆς πόλεως χθαμαλῶν ὄντων καὶ τοῖς πολεμοῖσι ἐντεύθεν ἔμπαρηχόντων τὸ εὐπέδητον, οὗτος ὑψώσας ἀνενώσατο, τοῦτοις καθεὶς γραφῆν τοῦ ἰδίου ὀνόματος (1). Πρὸς ἔπαινον δὲ καὶ τοῦτο τὸ φιλότιμον * ἐντεθείσθω, ὃ καὶ (2) τοῖς βασιλεῦσιν ἴσως ἔστω ἀπόδεκτον τὸ φιλοκερδὲς ἀποσειομένοις ἢ μᾶλλον κακοκερδὲς, κἂν ἐξ ὑπεροφίας εἰπεῖν οἰκειώτερον. Ποτὲ (3) γὰρ πλοίου διερχομένου κατὰ τὴν θάλατταν τοῦ Βουκολέοντος, περὶ γε τούτου ὁ βασιλεὺς ἐπυνθάνετο τίνας ἂν εἴη. Οἱ παρεστῶτες ἀπολελόγηντο : « Τῆς δεσποίνης. » Ὁ δὲ δυσφῶρος διατεθεὶς ἐπὶ τούτῳ προσκαλεῖται ταύτην, καὶ παρ' αὐτῆς τὸ ἀληθὲς ἐγνωκῶς, « Οἴμοι, » εἶπη (4), φανερωθὲν * ναυκλήρω, ἐπεὶ περ τοῦτο τῆς ἐμῆς συμβίως καθέστηκεν, » καὶ ἅμα τῷ λόγῳ παρεκλεύετο πυρποληθῆναι τὴν ναῦν (5) σὺν τοῖς ἀγωγίμοις πολλοῖς καὶ τιμίοις κατὰ πραγματείαν ὑπάρχουσιν, μὴ τούτων ὅλως φεισάμενος εἰς ἔπαινον βασιλικῆς τιμιότητος (6) δημοκρηδία μᾶλλον ἢ δημοβορία συνιστάσης ἐπίκτησιν (7).

Πολυπράγμων δὲ περὶ ζητημάτων τῶν ἀποκρύφων ἐτύγχανε Ἰβαν Θεόφιλος ὧν χάριν (8) καὶ Μεθόδιον τὸν ὄσιον, ἅτε σοφὸν ὄντα καὶ περὶ τὰς λύσεις αὐτῶν ἱκανῶς ἔχοντα, τῆς φυλακῆς ἀνεβρύσατο, συνδιαγεῖν αὐτῷ κατὰ τὸ παλάτιον αἰρησάμενος (9), κἂν διὰ τὸ ὀρθὸν δόγμα πως αὐτὸν ἐμυσάττετο.

Ὅς (10) τὴν τῆς βασιλείας ἀρχὴν διαίτησας ἐπὶ ἱβ' ἔτεσι μῆσὶ τε χρισίαν (11) κατὰ τὴν προρόθηθεῖσαν νόσον τὸ κοινὸν ἀνέπλησεν θάλατταν, μετὰ Ἰαννοῦ ΚΑ * ἄφρονως τῆς ὀρθοδόξου πλείστα καταλαζονευσάμενος πίστειως.

VARIAE LECTIOES.

* πρὸς ἔπαινον δὲ καὶ τὸ τούτῳ φιλότιμον L. * φανερωθὲν] f. φανερωθέντι. * ΚΑ] his notis numeros non indicari patet. Bergleri commentum delevi.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(99) Cont. p. 59, idem circa finem lib. iii et ad finem usque alia multa Theophili recenset ædificia. Sym. Log. p. 416. Cedr. p. 517, ubi itidem alia etiam. Zonar. p. 146.

(1) Cont. p. 59. Cedr. p. 517. Ita scriptum, cum deberet τούτου aut τούτῳ τὸ, non τὸ τούτῳ.

(2) Loquitur insolite. — Ἔστω, ita scriptum, cum deberet ἔσται: potius. Si ἔστω retineatur, potest verti etiam aliter, ut ἴσως significet pariter.

(3) Cont. p. 55. Cedr. p. 514. Zon. p. 143.

(4) Οἴμοι, εἶπη, φ. ναυκ. Cont. p. 56, ubi Theophilus dicit : Ὅτι με ὑπὸ Θεοῦ βασιλέα γενόμενον ἢ Αὐγουστα καὶ σύμβιος ναυκλήρων με εἰργάσατο. Apud Sym. Log. 417, ita : οἴμοι, εἶπη, φανερωθέντος

ναυκλήρου. Quod vertitur : *Væ mihi, inquit, qui sum effectus nauclerus*, quasi esset φανερωθέντος μου ναυκλήρου. Ut Cont. et Cedr. p. 514.

(5) Cont. p. 56. Sym. Log. p. 417. Cedr. p. 515. Zon. p. 143.

(6) Loquitur obscure.

(7) Ita scriptum ἐπίκτησιν.

(8) Cont. p. 72.

(9) Ita omnino scriptum.

(10) Qualis connexio, qualis transitio! ὅς significat qui. Sed vertendum fuit aliter. Cont. p. 86. Cedr. p. 535. Zon. p. 155.

(11) Scriptum τρισσίν.

ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ Δ΄

ΠΕΡΙ ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΘΕΟΦΙΛΟΥ.

REGUM LIB. IV

DE MICHAELE THEOPHILI FILIO.

Τὰ δὲ πατρῶα σῆπτρα ἐν ἔτει 571^μ (12), ἰνδι-
 κτιῶνι ε', διιθύνειν καταλιμπάνεται (13) Μιχαήλ
 σὺν μητρὶ Θεοδώρᾳ θεόφρονι, αὐτοῦ τε τὰ τῆς ἐπι-
 τροπείας ὃ τε πατρίκιος θεόκτιστος καὶ Μανουήλ ὁ
 πρωτομάγιστρος ἠξίωται, ᾧ καὶ διὰ μερίμνης ἐνῆν
 τὸ φιλοδεσποτεῖν καὶ λόγοις πρὸς τοῦτο καὶ πράξεισι
 δευτέρευσι. Ὑκούν ἔξεισι κατὰ τὸν ἱππόδρομον (14),
 καὶ πάντα τὸν ὑπασπιστὴν λαὸν συναγείρας καὶ οἷς
 πληροφορίαν ἐκέκτετο στρατιώταις τὰ πρὸς εὐπει-
 θειαν αὐτῷ συντηρῆσαι, προσίμιον οὕτω τοῦ λόγου
 προδιατίθεισιν· «Ὀίδατε πάντες, ὦ ἄνδρες, ὅποια τὰ
 πρὸς ὑμᾶς τῆς ἀγάπης γνωρίσματα, ἐν τε κηδεμο-
 νίαις ¹² ἐν τε προστασίαις φιλόφροσι, σὺν ἅμα ταύ-
 ταις καὶ εὐεργεσίαις, μηδ' ὄλως ἐξισταμένων ἡμῶν.
 Καὶ διὰ τοῦτο χρεῶν ὑμᾶς ἡμῖν ἀποδοῦναι τὰς ἀν-
 τιχάριτας, ἐν τε λόγων πειθοῖ καὶ τῶν ἔργων· καὶ
 ὅπερ (15) ἂν ἡμῖν αἰρετὸν διακέκριται, τοῦτο ἐλέ-
 σθαι σπουδάζετε, καὶ ὃ ἐὰν ἀρέσκον (16), κατὰ
 σπουδὴν καὶ προαίρεσιν τὸ εὐπειθεῖς αὐτῷ μέχρι καὶ
 κινδύνου παντὸς ἐπιδείξασθαι. » Τούτοις οὖν αὐτοὺς
 παραινέσας (17), παραχρῆμα ἅπαντες τὰ τῆς ἀρε-
 σκείας αὐτῷ καὶ ὑπακοῆς δι' ὄρκων συγχῶν παρετί-
 θεντο· ἠλπίκεσαν γὰρ κατὰ νοῦν ὄρεξιν ἔχειν τῆς βα-
 σιλείας τὸν Μανουήλ καὶ διὰ τοῦτο τοιαῦτα κατεπ-
 ῆθειν αὐτῶν ¹³, εἰ καὶ τὰ ὑπεναντία τούτοις παρ'
 αὐτοῦ διεγγόρευτο. Ἐκεκράγει γὰρ διαβρήδην· «Μι-
 χαήλ τε καὶ Θεοδώρας τὰ ἔτη πρὸς πλείστον ὀδεύ-
 σειν. » Ἄς δὲ ταύτης τῆς ἀναβρήσεως διενήχθητο,
 ἐπλήσθησαν ἀθυρίας καὶ πολυειδοῦς ἐνεφορήθησαν
 θλίψεως, ἀλλ' ὁμως τὸ προσταγὴν ἐξεπλήρουν· καὶ τὰ C
 τῆς αὐτοκρατορίας ¹⁴ διετετράνωτο.

Καὶ τὰ τῆς ὀρθοδοξίας ἀνακαλύπτεται (18) καιροῦ
 λαθόμενα εὐαγοῦς καὶ θεοφιλείας ἀνδρῶν εὐπροθέτων,
 τῆς συγγητῆς αἰρέσεως τῶν εἰκονομάχων (19) διατυ-
 ρείσης ἀπὸ βασιλείας Λέοντος τοῦ Ἀμαληκίτου μέχρι
 χρόνων (20) λ'. Ἐἶχοντο δὲ τοῦ εὐθέως σκοποῦ ὃ τε
 θεόκτιστος, ἄλλως τε καὶ αὐτὸς Μανουήλ, εἰ καὶ διὰ

VARIE LECTIONES.

¹² Βασιλειῶν δ' om. L. ¹³ κηδεμονίαις L. ¹⁴ αὐτῶν] αὐτῶν L. ¹⁵ θεοφιλείας L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(12) Sym. Log. p. 428, habet 571^μ. Georg. Mon. p. 526, 571^θ.

(13) Cont. init. lib. iv. Cedr. p. 533. Zon. p. 142, in fine.

(14) Cedr. p. 533, in fine.

(15) Mire loquitur.

(16) Ita hæc scripta, non καὶ ὃ ἐὰν ἀρέσκον ἤ,

77 Paternum autem imperium anno mundi se-
 xies millesimo trecentesimo quadragesimo, indi-
 catione quinta, gubernandum Michaeli
 matricque Theodoræ piæ ac fideli, ipsiusque tutela
 patricio Theoctisto et Manueli primo magistro
 commissa. Cui Manueli et curæ erat ut dominum
 diligeret, et verbis factisque ad eam rem se com-
 poneret. Itaque progreditur in circum, cunctisque
 satellitibus convocatis et militibus in quos fiduciam
 habebat, fidem et obedientiam erga eum conser-
 vaturos, ejusmodi orationem orditur : « Scitis om-
 nes, o viri, qualia nostri erga vos amoris exstent
 documenta, dum in cura pro vobis gerenda et pa-
 trocinii ⁷⁸ comitate cum beneficentia conjuncta
 nentiquam officio desumus. Quapropter decet vos
 nobis referre gratiam, dictorum et factorum obe-
 dientia : atque quod nostro judicio placitum fuerit,
 hoc facite vobis placeat, placitoque studiose et vo-
 lenter obedientiam, etiam periculi tenus cujusvis,
 accommodate et ostendite. » His cum eos adhorta-
 tus fuisset, statim omnes promptam erga ipsum
 voluntatem et obedientiam multiplici jurejurando
 detulerunt : putabant enim eum in animo habere
 affectationem imperii, ac propterea talia incantare.
 Sed contrarium ipse indicavit : clamavit enim
 clara voce : « Michaelis et Theodoræ anni longissime
 procedant : » quam acclamationem ut perceperunt,
 tristitia repleti sunt variaque anxietate satiati, sed
 tamen jussionem impleverunt : atque imperii initi-
 ratio fama divulgabatur.

Atque orthodoxa fides revelatur, occasionem
 naeta piam et virorum bonum propositum haben-
 tium religiosum affectum, cum detestabilis hæresis
 imagines oppugnantium deducta fuisset inde ab
 imperio Leonis illius Amalecitz ad trigesimum an-
 num. Tenebant autem hoc rectum consilium

potest tamen ἀπὸ κοινοῦ sumi χέριται.

(17) Kursus nominativus pro genit. absoluto.

(18) Sacrarum imaginum cultus instauratur.

Cont. init. lib. iv.

(19) Cedr. p. 534.

(20) I. e. ἐτῶν, ut supra lib. i, extr. Bostus.

Theoclitus, ac præterea ipse Manuel, etsi hic interveniente tempore quodam nutaret. Sed incidit in aliquem morbum, ob quem pro desperato habebatur: in illo morbo Deus miraculose agere visus est, ut in Ezechia scilicet. Hoc igitur morbo tenebatur, et vehementer macerabatur **79** ac intus stabulante torpore mortificabatur, ut omnibus videretur mortuus esse, etsi exiguum spiraculum scintillaret exillisque et debilis vox per interfalla ex ipso audiretur. Ad hæc quid sit, et quæ Dei machinatio? Excitat monachos ex Studii monasterio, viros revera Deo notos et amicos, qui visitarent ipsum postridie. Auditum enim fuerat quasi mortuus esset, convenerantque ut hymnos funebres ei accinerent: quod usque adhuc fecerant, languido et debili. Cumque accessissent ad lectum quidam ex monachis, de quibus superior mentionem fecimus, confisi Deo et virtutis integritati, bono animo esse jubent illum quasi mortuum aut Jamjam moriturum, dicentes enim convaliturum. At illo ex intimo pressæ angustiis animæ non nihil respirante ac dubitante an sperandum id sibi esset, acclamant: « Quod si pollicitus fueris Deo te divinas imagines in pristinum statum restitutum et instauratum, vitam tibi læto nuntio annuntiamus, pro certo affirmantes. » Abierant: atque is, sicut annuntiaverant, miraculose quasi ab inferis emersit, morte liberatus. Ut igitur se cognovit præter spem a morbo convaluisse, cum imperatrice Theodora de orthodoxa fide agit et contendit, indicans ei ut venerabiles instauraret imagines in statum pristinum; quemadmodum de ea re forte et ipsi imperatrici videbatur et placebat, quod pietati et **80** religioni veræ adhereret, adjutante, ut aiunt, etiam patricia matre ejus germanisque ejusdem patriciis: sed illa istis obstitit, ac Manueli multo magis, sive propter tantæ rei mutationem, sive ob amorem erga maritum fortasse nimium humana divinis præferens. Dixit enim ad Manuelem: « Maritus meus et imperator beatæ memoriæ, sapientia sufficienter instructus erat, nec eum quid fieri deceret aut e re esset latebat: quomodo igitur illius constitutio-

A μέσου τινὸς παρεμπιπτόντος· διώκλασεν (21). Ἄλλὰ περιπίπτει· τινὲ ἀβρόωτις, δι' ἧσπερ ἀπέγνωστο· καθ' ἣν Θεὸς παραβοσκοποιῶν· ὡς ἐπὶ τοῦ Ἐζεκιᾶ δηλαθῆ καταφαίνεται. Συνείχετο τοίνυν τῆ νόσῳ καὶ χαλεπῶς ἐτετεύχωντο καὶ ἐγκατόχῳ κάρῳ νενέκρωτο, ὡς ἐντεῦθεν ἐδόκει πᾶσι τεθνάναι, εἰ καὶ βραχὺ τι πνεῦμα ἐν αὐτῷ ἐσπιπθῆριζεν ἀμυδρὰ τε φωνὴ διασηματικῶς ἐξ αὐτοῦ διεκούετο. Πρὸς ταῦτα τί γίνεται, καὶ εἰ τὸ περὶ ἡμᾶς τοῦ Θεοῦ μηχανουργημα; Διανίστησι μοναχοῦς τῶν Στουδίου (22), ἀνδρας τῷ ὄντι Θεῷ γνωστοὺς, ἐπισκεψαμένους κατὰ τὴν ὑστεραίαν αὐτόν (23). Ἐξήκουστο γὰρ ὅτι περ ἀπεβίω, καὶ συνεπεφοιτήκασαν ὅπως ἐπικηθεῖους αὐτῷ ὕμνους προσοίσασιν· ὁ τῶς ἐπεποιήκασαν, ὀλιγοθραβέοντι κατὰ ποιήσιν (24). Καὶ προσελθόντες τῆ κλίνῃ τῶν μοναζόντων τινὸς (25), περὶ ὧν ἤδη ἀνωτέρω μνησάν πεποιήμεθα (26), τεθαβρήκότες Θεῷ καὶ τῆ τῆς ἀρετῆς τελειότητι ἀναθαβρῶσαι τὸν ὡς νεκρὸν ἦ μετ' ὀλίγον ἐσόμενον, λέγοντες τοῦτον ἀναβρῶσθήσεσθαι. Τοῦ δὲ ἐκ βάθους ἐστενωμένης ψυχῆς (27) μικρὸν τι ἀνενεγκόντος καὶ διαπορήσαντος εἰ τοῦτο ἔσται αὐτῷ κατ' ἐλπίδα, ἐπεβόησαν, ὡς· Ἐπερ (28) ἐν ὑποσχέσει ἔσσι σοι πρὸς Θεὸν τὰς θαλάσ εἰκόνας κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἀνανεώσασθαι, τὴν ζωὴν εὐαγγελιζόμεθα βεβατούμενοι. » Ἀπήσαν ¹⁸, καὶ τὸ εὐαγγελισθὲν συντόμως ἐπεπραγμάτευστο, καὶ παραδόξως ὡς ἐξ ἔθου ἀνέδου τοῦ θανάτου ἀπαλλαγείς. Ὡς ὅν αὐτὸν διέγνωκε παρ' ἐλπίδα τῆς ἀσθενείας ἀπραΐσαντα (29), πρὸς βασιλίσσαν Θεοδώραν ὀρθοδόξως διαγωνίζεται (30), φράζων αὐτῇ τὰς σεβαστὰς ἀνακαινίζειν εἰκόνας κατὰ τὸ πρότερον (31), καθὼς περὶ τούτου τάχα καὶ αὐτῆ συνήρεσκε θεοφιλίας ¹⁴ γνησίας ἐξεχομένη (32), συνεπιλαμβάνομένης, ὡς φασί, καὶ πατρικίας τῆς ταύτης μητρὸς καὶ τῶν αὐταδέλων αὐτῆς πατρικίων. Ἄλλ' ἀντέπιπτεν αὐτῆ τούτοις καὶ τῷ Μανουὴλ ἐπὶ μέλλον (33), εἶτε διὰ τὴν τοῦ τριλοκίτου μετάθεσιν πράγματος, εἶτε διὰ φιλανδρίαν ἴσως παράλογον (34), προτιμωμένην (35) τοῦ Θεοῦ ἐὰ ἀνθρώπινα. Εἰρήκει γὰρ πρὸς Μανουὴλ, ὡς· Ὁ ἐμὸς (36) ἀνὴρ τε καὶ βασιλεὺς μακαρίτης σοφίας ἀρκούντως ἐξείχετο, καὶ οὐδὲν τῶν δεόντων αὐτῷ ἐλελήθει· καὶ πῶς τῶν ἐκείνου διαπραγμάτων

VARIAE LECTIONES.

¹⁸ ἀπίσαν L. ¹⁴ θεοφιλείας I.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(21) Cedr. p. 554. ubi: ὁ δὲ Μανουὴλ ἐπὶ τινα καιρὸν ὀκλάζων ἦν· ubi versio: Manuele aliquandiu nutante. Apud Nostrum videtur deesse καιροῦ. Cont. init. lib. iv. Cedr. p. 554. Zon. p. 153.
(22) Cont. init. lib. iv. Cedr. p. 554, ubi τῆς τοῦ Στουδίου μονῆς.
(23) Ita in aor. scriptum, cum deberet in futuro. Alibi contra futurum pro alio tempore posuit.
(24) Cedr. λεπτῷ καὶ ἀδρανεῖ τῷ ὄσθματι, p. 554. Zon. p. 153, ubi λεπτῆ καὶ ἀδρανεῖ φωνῆ.
(25) Cedr. p. 554.
(26) Satis ubique apparet nostrum modo hinc modo illinc sua descripsisse. Dicit, de quibus superior mentionem fecimus, cum ipse ne verbo interposito de his locutus fuerit modo. Videtur itaque quædam interjecta omisisse, ut hanc admonitionem præter rem addiderit aut ex altero transtulerit.
(27) Cedr. p. 554 videtur Nostrum præ oculis

D habuisse.
(28) Cont. p. 95. Cedr. p. 531. Zon. p. 153.
(29) Cedr. p. 534.
(30) Cont. p. 95. Zon. p. 153. Cedr. p. 554.
(31) Cont. p. 95, paulo aliter. Sym. Log. p. 498. Georg. Mon. p. 526.
(32) Hæc Zon. p. 153, ita: Ταῦτα (aut potius ταῦτὰ) καὶ τῆς μητρὸς αὐτῆς καὶ τῶν συγγόνων προσευόντων τῶν πατρικίων. Cedr. p. 534, in fine: τῆς οικείας μητρὸς — καὶ τῶν μητραδέλων τῶν πατρικίων.
(33) Cedrenus p. 554, lin. ult. fere ut Noster.
(34) Ad hanc φιλανδρίαν Theodoræ pertinet, quod apud Cont. dicit p. 95, et Sym. Log. p. 431. Zon. p. 153.
(35) Ita scriptum mallem προτιμωμένην.
(36) Cedr. p. 555.

ἀμνημονήσαντες εἰς ἑτέραν διαγωγὴν ἐκτραπίμεν; Ταῦτά εἰπούσης κατηπείλιπτε σωφρόνως ὁ Μινουήλ, ὡς « Εἰπερ τῶν εἰκόνων μὴ φροντισίας ἀναμορφῆς τε καὶ προσκυνήσεως (37), ἑτέρας τὰ τῆς εὐνοίας ἢ αὐτῆς τῆς βασιλείας, Θεοῦ εὐδοκούντος, διατεθήσεται. » Τούτοις τῷ φαινομένῳ καταπεσοῦσα ἡ βασιλις (38), τῷ δὲ νοουμένῳ καὶ μάλα χαρῖστα, τὸ δοκούν αὐτοῖς ἐπαφίησι καὶ σὺν αὐτοῖς διανίσταται καὶ τοὺς ὀρθοδόξους τοῖς τοῦ κανικελίου ἐνδαιτήμασιν ἀγείρεσθαι διεθεσμοθέτησεν (39), κάκεισε πρὸς ἀλλήλους γυμνάζειν τὰ περὶ ὀρθοδοξίας προβλήματά τε καὶ δόγματα (40).

Καὶ ταχέως μετὰ προσηκούσης τῆς διασκέψεως αἱ τε θεῖαι εἰκόνες ἀνεμορροφούντο καὶ τὰ τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸ ὀρθοτομοῦν μετεκλίνετο, τῶν ἐν αὐτῇ ἱερέων (41), πρὸς δὲ καὶ ἀρχιερέων, τῶν μὲν μεταστοιχειουμένων τῆς δυσσεβείας, τῶν δὲ ἀνθεστηκῶτων τῷ εὐσεβεῖ δόγματι καὶ δικαίως ἐξωθουμένων, καὶ πρὸ γε πάντων Ἰαννοῦ τοῦ δυσσεβοῦς πατριάρχου τοῦ ἀρχιερατικοῦ θρόνου καθαιρουμένου. Τοιγαροῦν ἀποστέλλουσι πρὸς αὐτὸν ἄνδρας (42) ἀξιολόγους τῶν ἐπὶ τῆς φυλακῆς βασιλείως, τοῦ πατριαρχείου καταγαγεῖν· οἷς οὐκ ἐνεδίδου πρὸς κάθοδον (43). Οἱ δὲ καὶ βουλόμενοι τοῦτον καταβιβάσαι ἄμωσ οὐ παύθησαν, παρ' αὐτοῦ κακοτρόπως μεταπεισθέντες τοῦτον τέως εἶσαι· διὸ περὶ γε τοῦτου τοῖς ἀποστελλασιν ἀπαγγέλλουσι, καὶ κατ' αὐτοῦ πλεονα τὴν ὁρμὴν διεξάπτουσιν. Εἰσφίη οὖν πρὸς αὐτὸν ὁ πατριάρχης Βάρδας (44), πεισόμενος ὅτου χάριν τοῦ πατριαρχείου οὐκ ἀπανίσταται· καὶ τὴν ἀπολογία ἐμεθοδεύει: ¹¹ (45) δεικνύς τὴν ἑαυτοῦ γαστέρα δι' ὀβελίσκων κατὰ στικτον αὐτῷ, ἐπειπὼν ὅτι παρὰ τῶν ἐκπεμφθέντων ὡς ἐθνικῶν ἐπεπόνθει τοιαύτην ἀναίτιως ποινήν (46), « Δι' ἧς χαλεπῶς ἄγαν ἔχων, εἰ οἶόν τε, τὸ παρὸν συγχωρηθεῖν τῆς καταβάσεως· ἐπεπόνθειν δὲ μάλιστα παρὰ Κωνσταντίνου (47) τοῦ ἐξ Ἀρμενίων καὶ τῷ τῶν ἐξκουβίτων ἐμπρέποντος τάγματι. » Τοῦτον δὲ φησιν, ὡ ἀχροαταί, ὁ βδελυκτὸς καὶ παρβέθλος (48), τὸν κερηματοκίττα ἀπόγονον Ἀρμενίων, ἐξ ἀρχηγῶν καὶ συναυταβέλφων σταλέντα πρὸς βασιλέα θεόφιλον ἐπικηρυκέως ὄμηρον, ὃς οὐ μετὰ μακρὸν χρόνον διὰ τε τὴν αὐτοῦ ψυχῆς τε καὶ σώματος εὐκοσμίαν καὶ τὴν ἄλλην περὶ τὰ βέλτιστα φιλόκαλον ¹² πρόθεσιν δρουγγάριος τοῦ ἀριθμοῦ ἦτοι τῆς βασιλικῆς βίγλης καθίσταται (49), ἔντεῦθεν πατριάρχης τε καὶ λογοθέτης τοῦ δρόμου

A num immemores ad aliud institutum deflectemus? Hæc locutæ minatus est moderate Manuel dicens: « Siquidem imaginum non procurabis instauratorem et cultum, alia ratio benevolentiae aut ipsius etiam imperii existet Deo volente. » His consternata imperatrix ut quidem videbatur, ut autem intelligi poterat admodum læta, quod placeret ipsis permittit cumque ipsis exsurgit, atque orthodoxis conventum in caniceli mansionibus indicit, utque ibi inter se examinarent orthodoxæ fidei quæstiones et decreta.

Ac celeriter cum decenti consideratione divinæ imagines instaurabantur, ecclesiaeque ad rectum sensum dirigebatur, sacerdotibus principibusque sacerdotum partim deserventibus impietatem, partim reluctantibus pio decreto jureque et merito ejectis; Joanne ante omnes, illo impio patriarcha, sede pulso. Ad quem cum mississet viros præstantes **81** de custodia imperatoris, ut eum sede patriarchali dimoverent, his ille non cessit. Qui quamvis conarentur eum abducere, tamen permovere non potuerunt, ab ipso malitiose eo inducti ut eum interim missum facerent: quapropter de ea re iis qui ipsos miserant renuntiant, majoremque adversus eum excitant impetum. Ivit ergo ad eum patricius Bardas interrogatum quamobrem e patriarchali sede non discederet. At is responsionem et excusationem meditatus ostendit ventrem suum obeliscis compunctum, subindicans ei quod ab iis qui missi ad ipsum fuissent, tanquam ab ethnicis, perpressus fuerit sine causa talem cruciatum, ex quo male admodum affectus remitti sibi decessionem in præsens, si fieri posset, postulabat, « Passus sum, inquit, præcipue multa a Constantino illo ex Armeniis, conspicuo in excubitorum cohorde. » Istum scilicet dicit, o audite, homo execrabilis ac profanissimus, oriundum ex Armeniis, a ducibus ac fratribus missum ad imperatorem Theophilum legationis obsidem, qui non multo post tempore, cum propter animi corporisque decorem, tum propter reliquam rerum optimarum elegans studium, drungarius numeri sive imperatoris vigiliæ constituitur, exin patricius et logotheta cursus salutatur. Itaque machinatio pravi animi deprehensa in iracundiam adhuc magis

VARIE LECTIONES.

¹¹ ἐμεθοδεύει L. ¹² φιλόκαλον L.

STÉPH. BERGLERI NOTÆ.

(37) Cedrenus, p. 535. — Φροντισίας, ita scriptum.

(38) Cedr. p. 535.

(39) Cedr. p. 535, ubi ita: καὶ εὐθὺς ἀγείρεσθαι ἐν τοῖς σκηνώμασι τοῦ Θεοκτίστου προσέτατε, etc.

(40) Cedr. p. 535.

(41) Cedr. p. 535.

(42) Nominalim apud Cont. p. 93. Sym. Log. p. 429. Cedr. p. p. 535.

(43) Cedr. p. 535.

(44) Cont. p. 94. Sym. Log. p. 429. Cedr. p. 535.

(45) Cont p. 94. — ὀβελίσκων. Ὀργανα φέρεται εἶναι τὸν ὀβελίσκον. Cont. p. 94, uti et Sym. Log. p. 429. Cedr. p. 535, μελίβδω, plumbo, quo scilicet notas fecit livoris quasi ex verberibus contracti.

(46) Desinit in mimesin illis tunc valde usitatam propter infantiam.

(47) Cedr. p. 535, a Barda. Inter illos, qui ad patriarcham missi fuerant, nominant etiam Constantinum Cont. p. 93. Sym. etiam Log. p. 429.

(48) Hic jam patet, quod supra alicubi dixi. Nostrium quædam ex declamatore aliquo descripsisse.

(49) Cont, p. 93. Sym. Log. p. 429.

conjecit inquisitorem prudentem, **82** per quem etiam ecclesiastico principatu jure ac merito excidit, incusato magis, quamvis non sponte, largitus laudem haud subditiciam. Piusque ac fidelis in ejus locum introducitur patriarcha Methodius, in se ipso plurimas pietatis inscriptas notas et ex carceris squalore capillorum raritatem quasi quaedam insignia virtutis prae se ferens. Huic summi sacerdotii ancoras tradiderunt, cum approbatione summa omnium religiosorum hominum, cum eorum qui in imperatoria urbe versabantur, tum eorum qui undique in eam convenerant. Etenim definito quodam die eorum conventus, in quo Ecclesia suum decus et ornatum induit, descenderunt ex celebri monte Olympo, Athone item et Ida, quin et ex congregatione ad Cyminan, aperte et clare veram fidem praedicantes, imperatoriisque remunerationibus et honorariis decentibus affecti ad sua tabernacula recesserunt: quorum verae fidei portus ab illo tempore ad hunc usque diem virtute Christi custoditi permanent tempestatis expertes.

Haec prima sunt Michaelis ac Theodora, piorum imperatorum, facta praecleara. Porro Joannes cuiddam monasterio inclusus atque in parte templi in eo conspicatus Salvatoris Christi Dei nostri carnalem imaginem, Deiparae item et archangelorum, praecipit suo ministro ut ascenderet et venerandarum imaginum effoderet oculos, dicitans haud se posse ad **83** ea dirigere oculorum aciem; cum effigiarius in juventute execrabilissimus ille fuisset, atque monasterio Sergii et Bacchi martyrum, quod imperatoribus dicatum, praepositus. Ut igitur id audivit piissima domina Theodora, zelo amoris erga Christum ardentem commota fuit, illiusque invisos oculos eruere volebat: sed precibus quorundam prohibebatur: proinde missis aliquot ex satellitibus ad eum, ducentis illum flagrorum verberibus flagellavit.

¹⁹ ἐκείνω ναοῦ κατειδὼν L.

VARIAE LECTIONES.

STEPH. BERGLERI NOTAE.

(50) Is inter logothetas palatinos. Vid. Meurs. in D logothetes, et Curopolatem p. 15 et 17, et ad eum Notae anonymi p. 202. Bosius.

(51) Cont. p. 94. Cedr. p. 535. — *Δραματούργ.* — ἀπελεγθέντος. Hic genitivos absolutos pro nominativis ponit solœcisticè; ut alias non raro nominativos pro genitivis absolutis.

(52) Cont. p. 94. Zon. p. 153. — Ita omnino scriptum. Debuisset τὸν ἔμφορα ἑταστὴν.

(53) Loquitur incondite nec pro sano homine. Videtur Constantinum intelligere a se incusatum paulo ante.

(54) Cont. p. 94. Sym. Log. p. 429, p. 431. Georg. Mon. p. 526.

(55) Georg. Mon. p. 527, Zonaras p. 158. Cedr. p. 535, in fine.

(56) Cedr. p. 536, lin. 1.

(57) Cont. p. 96. Sym. Log. p. 431. Georg. Mon. p. 527.

(58) *Scriptum κατακυμινάν.*

Λ γεραιραται (50). Τοῦ οὖν δραματούργηματος κατὰ κακόφρονα γνώμην ἀπελεγθέντος (51), εἰς θυμὸν μᾶλλον ἐξήγειν τὸν ἑταστὴν ἔμφορα (52), δι' οὗ καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπικρατείας ἐνδίκως ἐκπέπτωκεν, τῷ κατηγορηθέντι μᾶλλον (53), κἂν μὴ ἐθέλων, δωρησάμενος ἀπαρέγγραπτον ἔπαινον. Καὶ εὐσεβῆς (54) ἀντεισάγεται πατριάρχης Μεθόδιος, ἐν ἑαυτῷ πλείστα τὰ ὑπὲρ εὐσεβείας στίγματα καὶ τὴν δι' εἰρκτικῆς σαπρώσεως τῶν τριχῶν ψιλῶσιν οἶά τινα γέγραπτο προκομιζόμενος (55). Τοῦτω τὰς ἀρχιερατικὰς ἀγκύρας ἐπέδωσαν σὺν ἀποδοχῇ πάση θεοφόρων ἀπάντων ἀνδρῶν (56), τῶν τε τῇ βασιλεῖδι περισσοτέρων καὶ τῶν πανταχόθεν πρὸς ταύτην ἠηλυθότων. Καὶ γὰρ κατὰ διωρισμένην ἡμέραν τῆς αὐτῶν συνελεύσεως (57), καθ' ἣν ἡ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία τὴν ἑαυτῆς εὐπρέπειαν ἀμφεβάλλετο, κατίσιν ἐκ τοῦ περιωνύμου ἔρους Ὀλύμπου Ἄθω τε καὶ τῆς Ἰδης, ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦ κατὰ Κυμινᾶν (58) συμπληρώματος, περιφανῶς τὴν ὀρθοδοξίαν κηρύσσοντες, βασιλικὰς τε διαμοιβαῖς καὶ σεβασμίοις αἰσίσις ἱκανωθέντες πρὸς τὰς ἰδίας σκηνάς ὑπεχώρησαν· ὧν ἕκτοτε καὶ μέχρι δεῦρο οἱ τῆς ὀρθοδοξίας λιμένες (59) Χριστοῦ δυνάμει φρουρούμενοι διατηροῦσιν ἀγέλιμους (60).

Ταῦτα μὲν ἐν πρώτοις Μιχαὴλ τε καὶ Θεοδώρου, τῶν εὐσεβῶν βασιλέων, τὰ κατορθώματα. Ὁ δὲ Ἰαννῆς (61) τινὶ μοναστηρίῳ ἐγκαθειρθεὶς καὶ ἐν μέρει τοῦ κατ' ἐκεῖνο ναοῦ κατειδὼν ¹⁹ τοῦ Σωτήρος Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν σαρκικὸν χαρακτῆρα (62), οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῆς Θεομήτορος καὶ τῶν στρατιαρῶν, διωριστοῦ τῷ ἑαυτοῦ ὑπῆρέτη διανόντι τῶν σεβασμίων εἰκόνων ἀνορύξει τὰ ὄμματα, φάσκων ἀμηχανεῖν πρὸς ταῦτα τὴν ὀρατικὴν προτείνασθαι αἰσθησιν (63), εἰκονιστικῆς ἐκ νεότητος ὁ τρισκατάρατος καθεστὼς καὶ μονῆς τῶν ἀλοφύρων Σεργίου καὶ Βάκχου τῆς βασιλευσιν (64) ἀφωρισμένης προβάθμιος (65). Ὡς οὖν ἐπύθετο ταῦτα ἡ θεοσεβεστάτη δέσποινα Θεοδώρα, ζήλῳ τῆς πρὸς Χριστὸν ἀγαπήσεως διακαῶς ἐκεκίνητο, καὶ τοὺς αὐτοῦ μισητοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκμοχλεύειν προτεθύμητο (66), κἂν δεήσσει παρά τινων ἐκκώλυτο· ὅθεν τινὰς τῶν δορυφόρων ἐκπέμφασα πρὸς αὐτὸν σ' ἰώροις ἐμάστιξεν (67.)

(59) Mire loquitur.

(60) Ita hæc omnia scripta. Pro hoc potius legendum διατελοῦσιν. Aut διατηροῦνται debuit dicere i. e. *servantur*: ut hic etiam contrarium dixerit ejus quod voluit.

(61) Cont. p. 98. Sym. Log. d. 429, ubi: κατὰ τινα μονὴν ἐν τῷ Κλειδίῳ. Vid. Georg. Mon. p. 526.

(62) Zon. p. 153, in fine et seq. Cedr. p. 536, ubi ἀρχαγγέλων, quod idem est.

(63) Sym. Log. p. 431. Zon. p. 154. Cedr. p. 536.

(64) Cont. p. 96. Sym. Log. p. 430. Cedr. p. 536. — *Βασιλευσιν*, unde βασιλέως κληροκοί ἀπὸ Sym. Log. p. 430.

(65) Cont. p. 96, ἡγούμενος. Sym. Log. p. 430. Cedr. p. 536.

(66) Cedr. p. 536. Zonar. p. 154. Sym. Log. p. 431, qui ipso actu erutos ei oculos affirmat, non ut Noster et Zonaras.

(67) Zon. p. 154. Cont. p. 98. Sym. Log. p. 429,

Οἱ οὖν αἰρετικοὶ (68) τοῖς προσαχθεῖσι προπετῶς διαπληκτιζόμενοι, χρήμασι ἱκανοῖς φρεναπατήσαντες κόρην πρὸς τὰ δημόσια ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας κατηγορήσαι τοῦ πατριάρχου (69), σὺν τῷ ἐξ αὐτῆς τεχθέντι υἱῷ Μητροφάνῃ (70), τῷ κατὰ καιροῦς τινὰς προέδρῳ τῶν Συμυρναίων ²⁰ πόλεως χρηματίσαντι, κρυψιγαμίας ²¹ Ἐγκλημα θριαμβεύουσιν, ἐντεῦθεν πλείστος παρὰ τῶν κακοδόξων ἐπισυνίσταται τάρραχος ἐπισχετλιαζόντων ἡμῖν καὶ ἀμέτρως ἐπεγγελόντων ²². Οὗ χάριν τῷ πατριαρχεῖω προσίασιν ὁ πρῶτα φέρων Μανουὴλ ἐν μαγίστροις (71), καὶ ὁ πατρίκιος καὶ ἐπὶ τοῦ κανικλοῦ καὶ λογοθέτης τοῦ ὁρόμου Θεόκτιστος, σὺν ἑτέροις συγκλητικοῖς, κατηγορώντες ἐπὶ τοῖς ἀναίδη ἐνωτισμένοις (72). Οὗς ὁ ἀρχιερεὺς ἐπιδὼν καὶ τῆς κατὰ βάθος (73) ἀνίας τῶν συνελθούτων εὐσεβῶν ἐπισιθόμενος (74), μηδαμῶς τε πρὸς ὀρθοδόξους [ἐαυτὸν] θέλων πέτρα ²³ σκανδάλου τίθεσθαι καὶ λίθος προσκόμματος, τὰ κρύφια (75) αἰσχρὰ ἀπογομνοὶ ὁ αἰδέσιμος πάντων ἐστ' ὄψεσιν, καὶ εὐρητο παρὰ τὸ εἰκὸς μαρασμῷ τῆς φύσεως ἐσκληκῶς, οὗ ματακῶς εὐθύνητο, καὶ τὸ αἰτιον ἐρεῖν διανίστατο (76), ὅτι περ εἰ Ἐν Πρώμῃ διάγων, ἀποσταλεῖς πρὸς τὸν ἀρχιερεῖα ταύτης διὰ τὰς ἐπὶ Νικηφόρῳ τῷ πατριάρχῃ αἰτιαθείσας ἐπαγωγὰς, πλείστα ἐπισιναῖσαι με (77) γαργαλισμοῖς τὸν Σατανᾶν, ἱκανῶς τε περὶ τοῦτου Πέτρῳ τῷ ἀποστόλῳ ἐπεντυχεῖν, ἀλλοτριῶσαι τῆς ἐνσωματούσης κινήσεως (78). Καὶ δὴ ἐμοῦ νύκτωρ ἐν τῷ ἀποστολίῳ (79) εὐναζόμενος, ἐπιστάνατα τὸν κορυφαῖον (80) δεξιᾷ τῇ χειρὶ τὰ αἰδοῖα καταπιῆσαι καὶ ἐπιφθέγγασθαι μὴ τοῦ λοιποῦ πτοισθαι (81) τὴν φιληθόνον ἔφασιν μῆτε τὴν ἐκ ταύτης εἰς τὸ ἐξῆς ὑφωραῖσθαι ζώπυρησιν. Ἐγὼ δὲ διῦπνισθεὶς μετὰ σφοδρὰς ἀλγηθόνος ²⁴ περιῆθον ἐν σαρκικῇ τοιαύτῃ, καθὼς ὄρατε ²⁵, νεκρότητι. Ὅμοια ταῦτα τοῦ πατριάρχου ταπεινοφρόνως εἰπόντος πανάληθες, τῆς κατηγορίας οἱ συμπρόντες δίσταντο.

VARIÆ LECTIONES.

²⁰ τῶν Συμυρνεῶν L. ²¹ κρηψιγαμίας L. ²² ἐπεγγελόντων L. ²³ κρύφια L. ²⁴ ἀλγηθόνος L. ²⁵ ὄραται L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

in fine, ubi μάστιγι διακοσίας. Cedr. p. 536. ubi μάστιγι λώρων διακοσίων. Ubi vertitur quasi esset διακοσίας.

(68) Cont. p. 98. Sym. Log. p. 452 initio. Zon. p. 154. Cedrenus p. 537.

(69) Est oratio imperfecta, nisi pro κατηγορήσαι legatur κατηγοροῦσιν, aut verbum aliquod addatur, ut ἤγαγον αὐτὸν πειθούσαι sive πεπεικασιν, ut Zon. et Cedr.

(70) Cont. p. 98. Μητροφάνης οὗτος ἦν ὁ μετ' οὗ πολὺ τῆς Συμύρης καθηγησάμενος. Vid. Cedr. p. 537, ubi ἰδίῃ μετέπειτα.

(71) Cont. p. 99. Cedr. p. 538.

(72) Quo verbo et Cont. utitur p. 98, in hac re. Vid. Zon. p. 154.

(73) Scripsit prius βάθος: deinde u deletum. Est autem et idem rectum.

(74) Cont. p. 99.

(75) Ita scriptum. Debet esse πέτραν: aut delendum ἐαυτόν.—Λίθος. Ita et hic scriptum. Requiritur λίθον. Est quidem λίθος et apud Cedr. p. 538; sed ibi non est ἐαυτόν, quod apud Nostrum delendum, λίθος stante. Syni. Log. p. 453, ubi μὴ θέλων πέτρα σκανδάλου λογίζεσθαι.—Τὰ κρύφια ἴτα

Cæterum hæretici, his eis obvientibus proterve certantes, pecuniis multis corruptam mulierculam subornarunt, ut publice in ecclesia accusaret patriarcham, cum filio ex ea nato Metrophane, qui quodam tempore præpositus Smyrnæorum urbis fuit, occultarum nuptiarum crimen factans. Hinc maxima a male sentientibus excitatur turba, nos vexantibus et sine modo irridentibus. Quapropter ad patriarchalem sedem adeunt Manuel primarius inter magistros, et Theoctistus patricius ac caniciei præfectus atque etiam cursus logotheta, cum aliis senatoriis viris, mœsti ob ea quæ vulgo propalam audirentur. Quos summus sacerdos conspicatus, cum profundum mœrorem piorum qui convenerant sensisset, minimeque vellet orthodoxis se ipsum

petram scandali exponere ac lapidem offensionis, occultam turpitudinem denudat verecundus ille in oculis ²⁴ omnium, et inventus est præter solitum mœrore naturæ tabefactus: quare vana erat accusatio. Causam etiam ejus rei indicavit: se, cum Romæ ageret missus ad summum sacerdotem ejus urbis propter intentata Nicephoro patriarchæ crimina, valde vexatum fuisse titillationibus a Satana, multumque de ea re supplicasse Petro apostolo, ut liberaretur a corporis pruritu. « Atque cum per noctem, inquit, in templo apostoli dormirem, coryphæus ille apostolorum mihi astans dextera manu virilia mea pressit, dixitque ne deinceps timerem voluptuosam concupiscentiam, neve opinarer eam in posterum revicturam, Ego autem somno excitatus cum vehementi dolore, ambulavi ex illo in ejusmodi carnali mortificatione, ut videtis. » Hæc patriarcha humiliter locuto verissime, contristari præsentibus destiterunt. Post hæc Manuel ad examinandam mulierem se accingit, ut verum indicaret, intentans ei gladium, quærens a quo subornata

scriptum, non κρύφια αἰσχρὰ — φύσεως ἐσκληκῶς, Cont. p. 99. Sym. Log. p. 452, iisdem cum Nostro verbis. Zon. p. 154. Cedr. p. 538.

(76) Cont. p. 99. Sym. Log. p. 452. Zon. p. 154. Cedr. p. 538, solus ut Noster etiam de Nicephoro.

(77) Est semimimesis quædam solœcizans, ut alibi etiam. Sym. Log. iisdem fere cum Nostro verbis, sed commodius formata oratione. Cedrenus directa narratione orsus, inepte in infinitivum desinit.

(78) Ita scriptum. Convenientius esset κνήσως.

(79) Ita scriptum. Debat ἀποστολείῳ per st. (80) Petrum, qui coryphæus apostolorum. Bonus, Cont. p. 99. τὸν κορυφαῖον Πέτρον. Vid. Zon. p. 152. Cedr. p. 538. Sym. Log. p. 452. Zon. p. 154. Cedr. p. 538.

(81) Cont. p. 99. Sym. Log. p. 452, ubi μὴ τοῦ λοιποῦ πτοισθαι φιληθόνον, ubi illud πτοισθαι rectum videtur et apud Nostrum restituendum [ita codex]. Inde habet ille πτοισθαι et Zon. p. 154. Sed Cedr. p. 538, Τοῦ λοιποῦ μὴ πτοισθαι τὴν φιληθόνον ὄρεξιν.

esset. Quæ propter minas verborum glâdihque intentationem, veritatem indicavit de iis qui ea omnia struxissent et certam summam pecuniæ dedissent; eamque in quodam vasculo esse repositam atque absconditam in quadam arca frumenti plena. Atque ut ab ea dictum fuerat, res inventa et patefacta est. Tum hæretici caligine **85** pudoris obfuscati sũnt. Quibus pius ille patriarcha delictorum veniam dedit, Christi septuaginta septem remittentis legi obtemperans. Itaque ab iis qui præfuerant ejusmodi inquisitioni, in deprehensos et convictos statutum duntaxat est, ad ultionem cum utilitate etiam conjunctam, ut in orthodoxiæ renatæ natali die ab ea quæ in Blachernis est Deiparæ sacra æde litaniam cum facibus præcederet: [Blachernæ, a quodam duce Scytharum Blacherno ibi interfecto nominatæ:] **B**

isque mos singularis longo tempore usque duravit, tolerantibus scilicet heterodoxis id in congregatione in magno templo, ut anathema contra se ipsos audirent, ob triumphatam eorum detestabilem hæresin.

ἀναρεθέντος ἐκείσε πεφήμισται.] Καὶ τὸ τοιοῦτον ρούντων δῆλον ὅτι τῶν ἀλλοδόξων ἐν τῇ κατὰ τὸν σμὲν διενηγουμένων (89) ἐπὶ θριάμβῳ τῆς παντομισοῦς αὐτῶν ἀποστάσεως.

Porro illis temporibus Zelicum hæresis exorta est cum auctore suo Zelice, uno ex primariis amanuensibus imperatoris. Qui cum festo quodam die in solemnî pompa imperatoris hæresin suam publicaret, tunc statim, una cum assecclis, albis tunicis ac vestibus induitur unctus unguento perfectionis.

Interea imperium bene administrabatur ab imperatore Michaele ac Theodora matre ejus, mediantibus viris illis quos dixi. Dux autem Bulgariae (cujus incolarum genus ex Avaris et Chazaris, a Bulgaro, nomine **86** proprio, qui a Romanis Dorystolum et Mesiam incolendam habuit) molesta jactabat verba, incursionem Romanis minitans. Cui imperatrix virili animo cum suo exercitu usque in Bulgaricum solam se occursuram et obstituram gloriose denuntiat: « Et si quidem, inquit, mulierem viceris,

A Ἐξ ὧν Μανουὴλ (82) πρὸς ἀνέκτισιν τῆς γυναικὸς ἀγωνίζεται διασαφῆσαι τὸ ἀκριβὲς, τὸ ξίφος ἐπανατείνων καὶ παρὰ τίνος ὑποβεβλήσθαι αὐτὴν ἀντάζων. Ἡ δὲ τοῖς κατ' ἀπειλῆν λόγους ἐκ τῆς ξιφήρους ἐκτάσεως **88** τὴν ἀλήθειαν παρεδήλου, διὰ (83) τῶν πρὸς τοῦτο συσκευασθέντων καὶ ποσὸν ὅσον χρήματος (84) καταβαλλομένων **85**, καὶ τῷ **86** εἰς τὴν ἀγγελίαν τοῦτο εἶναι ἀπόβητον καὶ ὑποκεκρύφθαι κατὰ τὴν κωτικὸν εἴτου ὑπάρχον κατάπλεον. Καὶ καθὼς ἀνωμολόγητο ταύτῃ, οὕτως τὰ τῆς εὐρέσεως ἐμφανῶς ἐγνωρίζετο, καὶ οἱ αἰρετικοὶ τῆνικαῦτα ἀχλυσὶν αἰσχύνῃς ἡμαῦρωντο· οἷς ὁ θεοφιλεὶς πατριάρχης τῶν εἰς αὐτὸν ἐπαισιμένων παρέσχε συμπάθειαν (85), τοῦ οὗ συγχωροῦντος Χριστοῦ τῷ νόμῳ πεπιθόμενος. Διὸ καὶ παρὰ τῶν ἐπιστατούντων τοιοῦτου ἐλέγχου κατὰ τῶν ἐλεγχθέντων ἔκτοτε διώριστα αὐτοῖς πρὸς ἀνέκτισιν (86), κὰν ὠφελείας ἀντεχομένην (87), ὅπως κατὰ τὸ τῆς ὀρθοδοξοποιῶς ἡμέρας γενέθλιον ἀπὸ τοῦ ἐν Βλαχέρναις τῆς Θεοτόκου τιμωμένου ναοῦ τῆς λιτανείας μετὰ λαμπάδων προάγειεν (88). [Βλαχέρναις. Ἀπὸ τίνος ἀρχηγοῦ Ἐκῦθου Βλαχέρνου ἰδίωμα χρόνῳ πολλῷ μέχρι διήρκεσεν, διακαρτε- μέγαν ναὸν ἐπισυναγωγῆ καὶ τὸν ἴδιον ἀναθεματι-

Κατ' ἐκεῖνο δὲ καιροῦ ἡ τῶν Ζηλείων ἀρεσις (90) ἀνεφάνη σὺν τῷ ἀρχηγῷ αὐτῶν Ζήλικι, ὅντι τῶν βασιλικῶν ἐν πρῶτοις ὑπογραφέων, ὅς ἐν εὐσήμεν ἡμέρᾳ καὶ βασιλείᾳ προόδῳ ἐν τῇ μεγίστῃ ἐκκλησίᾳ Θεοῦ τὰ τῆς αἰρέσεως κατὰδὴλα τεκτηνάμενος μετὰ τῶν ὁμοφρόνων ἐμφωτισίους ἐσθῆσιν ἡμφιάσατο (91), χρισθεὶς τῷ μύρῳ τῆς τελειότητος.

C Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ χρόνῳ καλῶς τὰ τῆς πολιτείας ἐκεκυβέρνητο παρὰ τὴν βασιλέως Μιχαὴλ καὶ **88** Θεοδώρας τῆς τοῦτου μητρὸς, μεσιτευσόντων τῶν προδηλωθέντων ἀνδρῶν. Ὁ δὲ ἀρχηγὸς Βουλγαρίας (92) (οἷς τὸ γένος ἐξ Ἀβάρων τε καὶ Χαζάρων (93), ἀπὸ Βουλγάρου κυρίου ὀνόματος, ὅς παρὰ Ῥωμαίων ἐν κατοικήσει Δορουσῶλου καὶ τῆς Μυσίας γενένητο) ἐπαχθῆ προήσθη ῥήματα ἐπιδρομῆν Ῥωμαίοις ἐπαπειλῶν (94). Ἡ δὲ βασίλισσα τοῦτου ἀνδρειοφρόνως μετὰ τοῦ ἑαυτῆς στρατοπέδου ἄχρι Βουλγαρικῆς γῆς

VARIAE LECTIONES.

88 f. ἐξετάσεως. **87** καταβαλλομένων L. **86** τῷ] τὸ L. **88** καὶ om. L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(82) Cont. p. 99. Zon. p. 154 in fine. Cedr. p. 538, ubi male Μιχαὴλ.

(83) Male vitur hac particula. Debebat potius περι.

(84) Cedr. p. 538 in fine et seq. Zon. p. 155 initio. Cont. p. 99, ubi ita: Ἐκπυτον καὶ σαφῆ τὴν πᾶσαν δραματούργιαν ποιεῖ, τόσου καὶ τόσου λέγουσα χρυσίου ἐξωνηθῆναι, καὶ ἐτι ἐν τινὶ μου τῶν κωτικῶν οὕτως ὡς ἐσθῆθ σσημασμένον ἐστὶ καὶ πεφύλακται σφραγίδι αὐτῶν. Sym. Log. p. 432.

(85) l. e. συγγνώμην, qua vere hic vitur Cont. p. 99. — Οὗ, i. e. ἐβδομήκοντα ἑπτὰ, ut sit, qui septuaginta septem remittit peccata, aut septies septuaginta.

(86) Cont. p. 99.

(87) Cont. p. 99 in fine. Cedr. p. 539.

(88) Glossena esse videtur. BOSIUS aut OLEARIUS,

D additis parentheses signis. Recte, nisi quod posterius rejecerant ad διήρκεσεν. In superioribus longiores hujuscemodi parentheses observavi et notavi signis.

(89) Cont. p. 99 in fine. Cedr. p. 539.

(90) Cont. p. 100 in fine. Sym. Log. p. 433. Cedr. p. 539.

(91) Perobscure indicat eorum conversionem. — Ἐμφωτισίους. Ita fere scriptum, ut propemodum legi possit ἐν φωτισίους. Sed illud præstat. Cont. p. 100 in fine, ita: Μετὰ καινῶν ἐμφωτίων τε καὶ ἐσθημάτων. — Μύρῳ, Cedr. p. 539.

(92) Cont. p. 101. Cedr. p. 539 in fine. Zon. p. 155.

(93) Parenthesis, cujus signa ipse apposuit.

(94) Cont. p. 101.

αὐθις ἐπαναστεύειν (95) ἐμεγαλαύχουσαν· « Καὶ εἰ μὲν γυναῖκα ἠττήσεται, οὐδὲν σοι πρὸς νίκος τὸ καύχημα (96)· εἰ δὲ καὶ ὑπὸ ταύτης ἐνικηθείης, πᾶσι τὸ σὸν ἠττημα καταγέλαστον. » Ταῦτα ὁ Σκύθη; συνελθὲν ἠρεμεῖν κατὰ τὴν ἰδίαν χώραν διέγνωκεν (97).

Οὐ πολὺς δὲ χρόνος προεβέβηκει (98), καὶ ἡ τῶν λεγθέντων ἀνδρῶν πρὸς ἀλλήλους ὁμόνοια διαφθίρεται, καὶ ἐξάπτεται τις ἔρις χαιρέκακος παρὰ Θεοκτίστου πρὸς Μανουὴλ, εἰς ἀποικίαν αὐτὸν διωθήσασα⁹⁰. Τῷ παλατίῳ γὰρ μετ' αὐτοῦ γε συνώκιστο (99), καὶ ἀμφω τὰ τοῦ κοινοῦ διεπραγματεύοντο· καὶ καθ' ὁσίων ὑποσμούχουσαν διεσυκοφάντει (1), ἀλλ' ἐν παραλύσει τῇ περισκέψει· ἧς ἐντέχνως (2) καταστοχασάμενος ὁ Μανουὴλ ὄκαθε χωρεῖν καθ' αὐτὸν τίθεται, κάκειθεν τοῖς βασιλείοις ἐπιδημεῖν καὶ συμπράττειν τὰ θέοντα (3). Κατ' ὧκε δὲ τοῖς κατὰ τὴν κιστέρναν χώροις τοῦ Ἀσπαρος, ἦν (4) ἐκεῖνος ἰδρύσαστο, δι' οὗ καὶ τὴν προσηγορίαν αὐτῆ ἀπειλήφεν· καὶ ἐπὶ μακρὸν χρόνον βιώσας⁹¹ ἐνδόξω; ἀποθεβιώκει, ἀποκαταστήσας τὸν ἑαυτοῦ οἶκον μονασταῖς (5) καταγῶγιον, ἐν ᾧ καὶ κεκῆδευτο.

Μετὰ δὲ τὴν ἐκ τοῦ παλατίου αὐτοῦ ἀποικίαν φθόνη (6) τῷ πρὸς τὸν Θεοκτίστον διεγείρεται Βάρδας, αὐτὸν ἀφαντῶσαι (7), καὶ τρόπῳ τοιοῦτῳ τεχνάζεται· Παρεντίθησι (8) βασιλεῖ Μιχαὴλ τὴν μητέρα φρονεῖν ἑαυτῇ γάμον ἢ ἐν μιᾷ τῶν αὐτῆς θυγατέρων (9) ἐπισκευάσασθαι, δι' οὗ τὴν αὐτοῦ βασιλείαν ποιήσειεν ἐκδοτον, τοῦτόν τε καθαιρήσειεν αὐτῆς καὶ ἀποματῶσαι (10). Ὡς δὲ τοῖς τοιοῦτοις λόγοις ἐκεκλυδῶνιστο Μιχαὴλ, ἐπέειπε τὸν Θεοκτίστον τούτων αἰτίων ἔσασθαι. Καὶ ἐμμεριμῶσιν ἀμφότεροι περὶ τῆς κατ' αὐτοῦ ἐπιθέσεως (11), δολοφονήσαι ἢ μᾶλλον ὑπερορίσαι⁹² τοῦτον, εἴγε δυνήσονται· καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ συσκευῇ προσλαμβάνουσιν ὑποστρατήγουσ τινὰς τῆς οἰκείας; περιηρημένους ἀρχῆς, ὅπως αὐτοῖς συνεργήσασιν, ἀλλὰ μὴν καὶ Θεοδώρας τὴν σύγγονον (12), ἐφ' ἣ Καλὴ Μαρία τὸ εὖσημον (13), ὡς ἂν καὶ αὐτῇ τὰ κατὰ δολοφονίαν τοῦ Θεοκτίστου συμπράξει τῷ βασιλεῖ κρυφῶς, ἐξ ὑπεριτέρου τετρη-

A nihil tibi ad gloriam victoria : quod si vero a muliere victus fueris, omnibus tua clades derisui erit. » Quibus intellectis Scythia quiescere in sua regione decrevit.

Cæterum non multum temporis processit, et prædictorum virorum inter se concordia dissolvitur, excitaturque contentio malevolens a Theoctisto adversus Manuelem, quæ hunc ad migrandum impulit. Nam in palatio cum illo habitabat, et simul rem summam administrabant : atque hunc ille crimine majestatis gliscente insimulat, sed occulte per cautionem ; quam industrie odoratus Manuel, domum secedere, ut solus esset, statuit, atque inde, cum res postularet, adesse ad commune officium in regiam. Habebat autem ille apud cisternam Asparis loca, quam hic exstruxit, a quo eadem nomen etiam accepit : atque cum diu vixisset, gloriose vita functus est, mutata domo sua inhabitaculum monachorum, ubi etiam sepultus est.

Post migrationem autem Manuelis ex palatio invidia erga Theoctistum excitatur Bardas ad hunc medio tollendum, idque hoc modo machinatur : 87 Ingerit imperatori Michaeli quasi mater ejus meditaretur sibi aut uni ex filibus conjugium cum Theoctisto ineundum, per quod et imperium tradendum sit, quo ipsum exuere velit et oculis orbare. Cum ejusmodi sermonibus turbaretur Michael, subjunxit dicens Theoctistum istorum auctorem esse, cogitantque ambo de aggreddiendo illo ita ut aut fraude ac dolo interficiant, aut in exilium mitant potius, si possent : atque ad hanc molitionem asciscunt duces quosdam secundi ordinis, munere suo exutos, ut ipsis sociam operam præstarent ; quin et Theodoræ sororem, cui Pulchra Maria honorificum nomen, ut et ipsa in ejusmodi dolosa nece adjutrix clam esset imperatori, in superiore domuncula perforata eam speculartricem constituen-

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁰ διωδίσασα L. ⁹¹ ἀποβιώσας L. ⁹² περιορίσαι L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(95) Ita scriptum. Forte ἀντιστρατεύειν, ut cæteri. Cont. p. 101. Sym. Log. p. 439. Cedr. p. 540. Zon. p. 155.

(96) Ita scriptum. Debuisset potius πρὸς καύχημα τὸ νίκος, ut verti. Istud est : nihil tibi ad victoriam gloria. Perverse.

(97) Cont. p. 101. Cedr. l. c. Zon. l. c.

(98) Cont. p. 104. Cedr. p. 542. Zon. p. 156.

(99) Cont. p. 104 circa fin. Cedr. p. 542. Zon. p. 156.

(1) Cont. p. 104, in fine.

(2) Cont. p. 105. Cedr. p. 542. Zon. p. 156.

(3) Cont. p. 102. Cedr. p. 542.

(4) Ita scriptum. Voluit forte ὅς ἐκεῖνην. Apud Cont. p. 105, est ὃν ἀδ' οἶκον.

(5) Cont. p. 105. Cedr. p. 542.

(6) Cedr. p. 542.

(7) Cont. p. 105. Sym. Log. p. 435. Zon. p. 156, 157.

(8) Cedr. p. 543.

(9) Loquitur perditæ.

(10) Ita hæc omnia scripta. Cont. p. 105: Ἀέγων ὄτι σοὶ καταλειφθείσης ὡς κληρονομίας τῆς βασιλείας, πόρρω σου ταύτην οὗτος (ὁ Θεοκτίστος) ποιεῖ, γάμον μητρὶ σου ἢ τῶν ταύτης θυγατέρων μιᾷ ἐμμελετῶν, καὶ σοῦ τοῦ ταύτης υἱοῦ πόρρω που ποιῆσαι τοὺς ὀφθαλμοὺς, quæ postrema significant ἀποματῶσαι, quod apud Nostrum est. Mirifice autem loquuntur. Cedr. p. 543, eadem sic : Καὶ τοὺς σοὺς ἐξορύξαι ὀφθαλμοὺς.

(11) Cont. p. 105.

(12) Scriptum ita ut non appareat quis sit casus. Cæterum sorores Theodoræ enumerantur a Cont. p. 108, ubi : Ἀδελφαὶ δὲ τρεῖς, ἦτε εὐφρόνη οὕτω καλουμένη ὀνόματι Καλομαρία καὶ Σοφία καὶ ἡ Εἰρήνη. Cedr. p. 545, Μαρίαν vocat. De hac cæteri nihil in hoc negotio : et quidem ejus opera nec magna nec necessaria videtur.

(13) Ita jam de nece tantum, cum tamen dixerit de exilio eos etiam, et quidem magis, cogitasse, infra etiam prius de exilio.

res, ut inde signum daret imperatori quando viderit Bardam aggredi Theoctistum. Hæc de ea re speculatus et meditatatus Bardas simulavit se velle in sedibus ad Lausiacum requiescere, cum præpositis una assidendo. Atque dum ea quæ sunt logothetæ cursus administrat Theoctistus, perdiligenter observabat Bardas ab imperatore redeuntem aut adeuntem ad eum, insidians ut leo in occulto, ut cum impetu prosiliret insequereturque et impediret aut potius supplantatum pronum prosterneret. Tenebat eum quidem, tenebat magna anxietas; sæpeque aggrediendi impetum cepit, atque in impetu retardatus fuit: sed tamen, quamvis tarde, a sede surgit, et currens illum occupat, atque ut poetice dicatur:

Tergum percussit feriens huic membraque solvit,

ipsumque prostravit. Ac statim traditur cum vagina gladius humeralis, quem ad propulsionem adversariorum nudavit. A sede ex prætores surgunt audacter auxiliaturi in facinore. Atque a speculatrice muliere significatur imperatori ut veniat per æneas portas Tiberii imperatoris: atque is consistens illic Theoctistum imperatorio calculo præcipit tollendum esse. Trahiturque iste humi a satellitibus usque ad exteriora circa Scyla, atque ibi tenetur imperatorii mondati passurus effectum. Ut autem de ea re dominæ certior facta est, exivit ad Lausiacum ut erat incompta, requirens suum ministrum nec permisura ut occidatur: sed frustra, quamvis tunc audacter clamaret. Mox namque voce asperiore conterrita, lamentans in thalamum se recepit: quidam enim ex prætorum a Melissenis genus deducens, ei indixerat ut recurreret domum, diem illum percussorum vocans.

Cum igitur diu apud Scyla Theoctistus teneretur, Constantinus ex Armeniis, cujus supra mentionem fecimus, commotus fuit ad ei succurrendum, isque humanitatis moribus impulsus eas quæ ad

μένου²² οὐκίσκου διόπτειραν καταστήσαντες, ἐντεῦθεν κατασημῆναι τῷ βασιλεῖ ὅπταν τὸν Βάρδα ἴδοι Θεοκτίστῳ ἐπιτιθέμενον. Ὡς οὖν ταῦτα περὶ τούτου δισκοπήκει ὁ Βάρδας (14), ταῖς πρὸς τὸν Λαυσιακὸν καθέδραις προσεποιεῖτο διαναπαύσασθαι τοῖς πραιποσίτοις²³ (15) συνεδριάζων καὶ δὴ τὰ λογοθέτου τοῦ δρόμου πραγματικῶς Θεοκτίστου²⁴ διευθετοῦντος, πάνυ τετηρημένως ἔσχεν ὁ Βάρδας ἐκ βασιλείως ἀπανιόντα ἢ πρὸς τοῦτον ἐπανιόντα ἐνεδρεῦσιν (16) ὡς λέων ἐν ἀποκρυφῷ ἀθρόως τε προσηδηῖσαι κατακολουθῆσαι τε καὶ ἐνστήναι²⁵ ἢ καὶ μᾶλλον ὀποσκειλσαι καταπρηγῆ. Συνεῖχε μὲν αὐτὸν, συνεῖχε πολὺς ὁ ἀγὼν, καὶ ἐπιθέσθαι πολλάκις διώρητο, καὶ τῆς ὀρμῆς ἀνεκόπητο· ἀλλ' ὅμως εἰ καὶ βραδέως (17) τῆς καθέδρας ἀνίσταται καὶ καταδραμῶν φθάνει, καὶ

ἵνα λεχθεῖ ποιητικῶς,
Κόψ' ὄπισθεν κώληπα τυχῶν²⁷ (18), ὑπέλυσε δὲ

καταπρηγνίξας αὐτὸν²⁸. Καὶ εὐθέως ἐπιδίδοται (19) σὺν κουλεῷ σπάθῃ ἐπώμιος, ἣν πρὸς ἀποτροπὴν ἐναντίων ἐγύμνωσεν. Τῆς ἔδρας οἱ ἀποστράτηγοι (20) διανίστανται θαρσαλέως ἀπαμυνοῦντες τῷ ἐγχειρήματι. Καὶ τῇ σκοπῷ γυναικὶ κατασημαίνεται βασιλεύς (21) πρὸς ἐξέλευσιν²⁹ τὴν διὰ χαλκηλάτων πυλῶν Τιθερίου τοῦ ἀνακτος· καὶ στάς ἐκεῖσε τὸν Θεοκτίστον βασιλικῇ ψήφῳ προστέταχεν ἀφρεσθαι. Καὶ ἐλκύεται χαμαὶ δι' ὕπασπιστιν μέχρι τῶν ἔξω περὶ τὰ Σκυλα, κἀκεῖσε συνέχεται πρὸς τινος βασιλικῆς (22) ἀφάσεως τελῶν ἐνέργημα (23). Ὡς δὲ περὶ τούτου ἡ δέσποινα διεμμεσθήκει, ἐξῆσι³⁰ πρὸς τὸν Λαυσιακὸν αὐτοσχέδιος (24), ἐπιζητούσα τὸν ταύτης θεράποντα (25) καὶ ἀπεκτονέαι³¹ μὴ συγχωροῦσα· ἀλλ' ἀπρακτὶ, κἂν τότε τολμηρὸν ἐπέθοι. Ἐπειτα δὲ φωνῇ βριαρᾷ καταπτοηθεῖσα (26), θρηνωδῶς θαλαμεύεται· τῶν ἀποστρατήγων γὰρ τις, ἐκ Μελισσηνῶν³² κατάγων τὸ γένος, αὐτῇ ἐπαφθέγγαστο πάλινδρομεῖν οἰκαδὲς, τὴν αὐτὴν ἡμέραν³³ κρούστων ἀποκαλῶν.

Ὡς οὖν ἐπὶ πολὺ κατὰ τὰ Σκυλα ὁ Θεοκτίστος ἐκεκράτητο, τῶν ἐξ Ἀρμενίων Κωνσταντίνος (27), οὗ προμεμνήμεθα, δυσωπεῖ ἀντιλαθέσθαι αὐτοῦ. Οὗτος δὲ³⁴ χρηστότητος τρόποις φερόμενος τὰς πρὸς

VARIÆ LECTIONES.

²² τετριμένου L. ²³ πραιποσίτοις L. ²⁴ θεοκτίστῳ L. ²⁵ ἐνστήσαι L. ²⁷ κόψην ὄπισθε κώλη πατυχῶν L. conf. H. ψ. 726. ²⁸ fort. καταπρηγῆ νόξας αὐτόν. ²⁹ βασιλείως προσεξέλευσιν L. ³⁰ ἐξείσι L. ³¹ ἀπεκτονέαι L. ³² μελισσηνῶν L. ³³ τὴν τοιαύτην ἡμέραν Symeon logoth. p. 435 B. ³⁴ δὲ L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(14) Cont. p. 106. Cedr. p. 543.
(15) Cont. p. 106, ubi recte πραιποσίτοις per omicron.— *Τὰ λογοθέτου τοῦ δρόμου.* Videtur intelligere τὴν τῶν ἀναφορῶν διοίκησιν, quam memorat Cont. p. 106, ita et Cedr. p. 543. Zon. p. 157, ita: Ἦν γὰρ ἀναφέρων αὐτῇ περὶ ἀναφορῶν τε καὶ διοικήσεων.
(16) Ita scriptum. Debebat potius ἐνεδρεῦσιν.
(17) Portentose loquitur et narrat.
(18) Scriptum κώλη πατυχῶν, pueriliter sectatur poeticas phrases, ut et p. 42. [?]
(19) Incertum cui.
(20) Ita nunc scriptum, non ὀποστράτηγοι ut supra.
(21) Scriptum βασιλ. Ita solet librarius, quicumque sit casus. Potest hic etiam legi βασιλεῖ, mox po-

ditius προσεξέλευσις. Nam in Acc. non potest, nisi legatur ἢ σκοπῆς γυνή ante. Loquitur autem desperate.

(22) Cont. p. 106. Cedr. p. 543.

(23) Dicit contrarium ejus quod vult. Τελῶν est perfecturus, cum iste sit perpessus.

(24) Cont. p. 106, ubi λυσίκομος θέουσα, passis capillis currens. Ita et Cedr. p. 545.

(25) Forte Theoctistum.

(26) Cont. p. 106 Zon. p. 157. — Ἐπειτα δὲ ἡμ. κρούσωντ. ἀποκ. Hæc Nostri verba usurpavit Sym. Log. p. 435, sed inepte, cum non indicaverit imperatricem venisse.

(27) Scriptum, Κωνσταντίν, ο supra v script. sine accentu. — Debuisset δυσωπεῖσθαι. Hic etiam contra ac vult.

τὸν Ἰουστινιανοῦ ** τρίκλινον φερούσας πύλας συν-
 ἔπτυσεν, τὴν δὲ αὐτῶν ἀπειργῶν φορὰν στρατιωτικῆν
 τῶς ἀκρατῶς ἔρχομένην, ἕως ἂν τὰ πρὸς ἐξορίαν
 αὐτοῦ διορίσειαν, καὶ μὴ κεχράνθαι Χριστιανικῶν
 τινος αἵματι. Τοῦτο ** γὰρ καὶ Βάρδα πολυμερῶς
 ἐπεφρόντιστο, εἶγε ῥαδίως τὰ πραττόμενα διεξάγοιτο.
 Ἄλλὰ τὸν βασιλέα παρορμῶσι τινες συμβουλευόντες
 ὡς εἴπερ μὴ διὰ τάχους ἀναίρεθῆι Θεοκτιστος,
 ἐπανάστασις ἔσται παρὰ δεσποίνης δυσφόρητος.
 Τοὺς (28) ἐκ Ταυρικῆς καθ' ἑταιρείαν Σκύθας βασι-
 λεὺς ῥαγδαίῳ προστάγματι διαρῶνυσιν ἐπελθεῖν
 κατ' αὐτοῦ καὶ συντόμως διαχειρίσασθαι. Οἱ δὲ
 ἐπήεσαν * ὁμοθυμαδὸν ὡς δὲ τὰς πύλας εὗρου συν-
 επτυγμένας, ἐπεὶπερ ὁ Κωνσταντῖνος ἐντὸς ἐφεστή-
 κει, κακῶ μετρίῳ τὸ ἄμετρον τῶν κακῶν ἐξιώμενος
 ὑπεξίσταται, εἰ καὶ γενναῖος (29) τὴν τε φρόνησιν
 καὶ τὴν ψυχὴν καθεστήκει· καὶ ὅσον ἐνὴν αὐτῷ σθένος
 ἐν τε λόγοις καὶ ἔργοις, κατευνάζειν ἐπεχειρεῖ
 τοὺς ἐπιόντας κατὰ Θεοκτιστοῦ, κατὰ τὸ μᾶλλον
 ἔκατευόμενος (30). Ὡς δὲ τὰ τῆς σωτηρίας Θεοκτί-
 στῳ ἐν τῇ δυνάμει τοῦ βοηθοῦ διητόνει, τῆς ἀνάγκης
 κορυφουμένης, ἐπεὶπερ δύναμις

Ἀνάγκης ἐγγύθει καίτοι (31),

καὶ,

Τὸ τῆς ἀνάγκης ἔστ' ἀδήριτον σθένος (32)

κατὰ τὰ λόγια, ἐξίσταται τῶν πολῶν, καὶ τῶν εἰσὼ
 ῥύδην προσκεχωρήκεσαν (33). Καὶ τὶς αὐτῶν ὑπεισέρ-
 χεται τῇ καθέδρᾳ (34) καθ' ἣν ὁ Θεοκτιστος ὑποκέ-
 κρυπται, καὶ ἐκείσε τὴν διὰ ξίφους τελευταίαν τομὴν
 αὐτῷ ἐγαστρῆζεται. Ἐντεῦθεν εἰπεῖν (35) τῷ Βάρδᾳ
 τὸν Μανουὴλ σιθυλλαίνοντα,

Σπάθην γυμνώσας, Βάρδα, τοῖς ἀνακτόροις,
 Σαυτῷ γυμνώσεις εἰς τομὴν τοῦ σαρκίου (36).

Καὶ μετὰ βραχὺ τὰ κατὰ τὴν δεσποινῶν ἐκταράτ-
 τεται· διὸ σὺν ταῖς ἑαυτῆς θυγατρῶσι τῆς πρὸς τὸν
 υἱὸν ὁμοτιμίας ἐκπεπτωκυῖα τοῦ παλατιοῦ ἐξοστρα-
 κίζεται (37) καὶ τῇ τῶν Ραστρίων προσονομαζομένη
 μονῇ κατοικίζεται, καὶ τῷ μοναχικῷ μεταμειβόνται
 σχήματι (38). Ὅτε δὲ αὕτη πρόεγνω τὰ κατ' αὐτὴν
 συμβησόμενα, προσκαλεσαμένη τὴν σύγκλητον καὶ
 τὸ (39) ἐν τῷ ταμίῳ χρήμα κατεμφανίσασα τὸ τοῦ-
 του ποσὸν διωρίζετο (40) α κεντηναρίων πρὸς
 τοῖς ἑ' διὰ χαράγματος (41) τοῦ χρυσοῦ, ὡσαύτως

Justiniani tridinium ducunt portas clausit, prohi-
 bens militare impetum per eas immodice ingruen-
 tem, usque dum de ejus exilio aliquid determina-
 retur, ne inquinarentur Christiano aliqui sanguine.
 Istud enim et Bardæ omnino curæ erat, si facile
 possent quæ agerentur ad finem perduci. Sed impe-
 ratorem impellunt aliqui monentes, nisi celeriter
 interficiatur Theoctistus, rebellionem orituram a
 domina, vix sustinendam. Itaque Scythas ex Tauri-
 ca sociales imperator acri ac vehementi mandato
 roboratos instigat ut adorirentur eum et confestim
 interficerent. At illi invadebant unanimiter: cum-
 que portas invenissent clausas, siquidem Constanti-
 nus intus astabat, malo mediocri nimium malum
 sanans iste cedit, quamvis mente animoque esset
 fortis ac strenuus, et quantum poterat dictis ac
 factis sedare conabatur in Theoctistum irruentes,
 majorem in modum obsecrans. Cum autem salutis
 spes Theoctisto in viribus auxiliatoris evanesceret,
 necessitate crescente, quandoquidem

Vis prope necessitatem habitat,

et

Necessitatis est inexpugnabile robur,

secundum oracula, recedit a portis: illique impetu
 facto in interiora penetrant, et quidam eorum subito
 sellam sub qua Theoctistus occultabatur, ibique
 gladio supremum ictum ei in ventrem infert.

Hinc dixisse fertur Manuel de Barda vaticinans:

*Nudatus abs te, Barda, in ipsa regia
 Stringetur ensis in tuum corpusculum.*

Ac paulo post turbatur status dominæ: itaque
 dejecta honoribus quos pares habuerat cum filio
 ex palatio cum filiabus removetur, atque in mona-
 sterio Gastia dicto collocatur et ad monasticum
 statum redigitur. Quæ cum præsensisset ea quæ
 sibi eventura essent, convocato senatu ac monstrata
 pecunia ærarii, magnitudinem ejus indicavit, mille
 nonaginta centenaria signati auri, argenti item
 quasi ter mille centenaria; quæ partim testamento
 reliquisset suus maritus, partim additamento acces-

VARIE LECTIONES.

** Ἰουστινιανὸν L. * ὁμοθυμῶν L. * ἐπίεσαν L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(28) Nullam nanct particulam connectentem, D
 qualis esset ὄν.

(29) Scripserat prius librarius γενναῖως, deinde
 per o superne scriptum indicavit meliorem lectio-
 nem.

(30) Hic etiam contrarium ejus quod vult dicit,
 qui rogatur, cum debeat qui rogat.

(31) Ex Hesiodo hemistichium. [?]

(32) Ex Tragico scenarius. [Æschyli, Prom.
 105.]

(33) Scriptum πρ (o supra script.) κεχωρήκεσαν.
 Atque ita solet librarius πρὸς scribere.

(34) Zon. p. 157, Ἰπὸ σκάμνον εἰσέδω. Cont.
 p. 106, Κατὰ τοῦ σκάμνον ὑπέδω. Cedr. p. 543,
 Ἰπέδω σκάμνον. Georg. Mon. p. 533.

(35) Deest aliquod verbum, ut λέγεται, quod est
 apud Cont. p. 106.

(36) Sunt duo senarii. Alii in eandem senten-
 tiam habentur apud Cont. p. 106, nec non Cedr.
 p. 543.

(37) Cedr. p. 544. Zon. p. 157, p. 158. Cont. p.
 106. lin. 2 fine.

(38) Cont. p. 108. Sym. Log. p. 445. Georg.
 Mon. p. 533 seq. Cedr. p. 545. Zon. p. 158.

(39) Cont. p. 107. Zon. p. 157.—Τὸ χρήμα, i. e.
 τὰ χρήματα.

(40) 1090 centenaria fuisse in ærario dicit
 Sym. Log. p. 436, nec non Cont. p. 107, et Cedr.
 p. 544.

(41) Scriptum διαχάργμα — una voce.

sissent, quantum ipsa collegisset. Cum autem ægre ferret abitum ex aula, filio prædicit profusionem propter inscitiam, atque insuper ex ea inevitabilem interitum.

Cæterum imperii habere ad solum Michaelem redactæ, facileque Bardas propter affinitatem cum imperatore familiariter conciliatus, nec minus propter ejusmodi facinus. Itaque et Cæsaris dignitatem sibi acquirere consultum videbatur, et ad securitatem ac salutem propriam **¶** convenientius, etsi circa hanc falsus fuit. Sic enim Theophilus quidam, ex suis, admodum familiaris, protospatharii dignitate, ei consuluerat. Porro Bardas, assumpta Cæsaris dignitate multis rebus præclare administrandis alicrem se præstabat, ut inde Cæsarea dignitas cresceret atque hinc, ut aiunt, ad imperium grassaretur.

Cæterum impiis Ismaelitibus impotentibus Romanos, duce Amere ex Melitena, haud segnis nec adeo remissus esse imperator voluit, virilis jam ætatis strenuitatem præ se ferens. Itaque Samosatam versus cum exercitu proficiscitur, urbem Ismaelitærum. Quam cum triduo jam obsideret, die Dominica res divinas Christianorum celebrare instituit, communicaturus inruento complemento. Eadem autem hora repente Agareni portis patefactis erumpunt, facileque in fugam imperatorem compellunt, atque in tantum fugant ut et tentoria ejus et reliquam omnem suppellectilem abstulerint, ipso imperatore ægre elapso.

σκηνάς αὐτοῦ καὶ πᾶν ἄλλο τι τῶν πρὸς χρεῖαν ἀνασώθηντος.

Postea post decursum duorum annorum Americum triginta millibus superbe egressus est. Atque Michael postquam Thracenses in primis ac Macedones cum reliquis thematum exercitibus usque ad quadraginta millia collegisset, obviam profectus est, occupatoque loco quodam cui nomen **¶** Daximon, ibi castra ponit in quodam prato Cella-

καὶ ἀργυρίου ὡσεὶ κεντηναρίων τριῶν ⁴² (42) · ὦν τὸ μὲν κατὰ διαθήκας παρήκην ὁ ταύτης ἀνήρ, τὸ δὲ κατὰ προσθήκην, ὃ αὐτῆ συνέλεξεν. Ἐπὶ τῇ καταβάσει δὲ δυσχεραίνουσα τῷ υἱῷ προσνεῖρει (43) τὸ ἐξ ἀπαιδευσίας πολυανάλωτον. ἔτι δὲ καὶ ἐκ τούτου τὸν ἀφυκτον ὄλεθρον.

Αἱ δὲ αὐτοκρατορικαὶ ἡμίαι μόνῃ τῷ Μιχαῆλ προσανήρτηνται, καὶ ἐξ ἑτοίμου ὁ Βάρδας (44), οἷα πρὸς γένους τῷ βασιλεῖ ὦν, προσωκίλωτο, οὐχ ἦτρον ⁴⁵ ἔτι καὶ ἐκ τοιούτου τολμήματος. Διὰ ταῦτα καὶ τὴν αὐτοῦ Καίσαρος δόξαν προσπορίσασθαι αὐτῷ καταφαίνετο εὐλογον, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν αὐτοῦ ἀσφάλειαν προσεγγέστερον, εἰ καὶ ταύτης διήμαρτεν · οὕτως γὰρ αὐτῷ Φιλόθεός τις τῶν αὐτοῦ ἄλλαν γνωστὸς καὶ τὴν τοῦ πρωτοσπαθαρῖου ὑπέχων τιμὴν ἐδεδούλευτο (45). Ὁ δὲ Βάρδας τὴν Καίσαρος εὐκλειαν εἰληφῶς πολλοῖς ἐδεδραστηρίωτο κατορθώμασιν, ὡς ἐντεῦθεν αὐτῷ τὰ τῆς Καισαρίας ἐπαύξοιτο (46), κάκειθεν, ὡς φασί, τῆς βασιλείας ἐπαναθήσοιτο.

Τῶν δὲ δυσσεθῶν Ἰσραηλιτῶν ἐπιπαραζόντων Ρωμαίου (47), ἐξηγουμένου αὐτῶν κατὰ Μελιτηνὴν ⁴⁸ τοῦ Ἄμερ (48), οὐκ ἐκλελύσθαι τοσοῦτον ὁ βασιλεὺς ἐδεδούλητο (49), ἀνδρικῆς ἐμπράκτου μεταποιούμενος καταστάσει. Διὸ καὶ εἰς τὰ Σαμώσατα ⁵⁰ (50) πολεμικῶς προβιβάσεται, πόλιν Ἰσραηλιτίδος. Καθ' ἣν προσεδρεύσας ἐπὶ ἡμέραις τρισὶ μέχρι τε τῆς κυρίας ἐλθῶν (51) παρ' αὐτῇ τὰ κατὰ λειτουργίαν Χριστιανῶν ἀνατίθησι, μετασχεῖν (52) μίλλων τῆς ἀναίμακτου πληρότητος. Καὶ κατ' αὐτὴν γε τὴν ὥραν ἐξαίφνης τὰς πύλας οἱ Ἄγαρηνοὶ ἀνέψξαντες (53) ἐξεληλύθεσαν, καὶ εὐχερῶς εἰς τροπὴν τὸν ἕνακτα διεκρούσαντο, καὶ τοσοῦτον ἀπῆλσαν ὡς καὶ τῆς σκευῶν σφετερίσασθαι (54), τοῦ βασιλέως μάλισ

Ἔτα χρόνων δύο παρικπευσάντων Ἄμερ (55) εἰς μυριάσι τρισὶν αὐθαδῶς ἐκστρατεύεται (56). Καὶ Μιχαῆλ ἐν πρώτοις Θράκας καὶ Μακεδόνας σὺν λοιποῖς θεμάτων στρατεύμασι μέχρι τετράδος δεκαδικῆς χιλιάδος ⁵⁷ (57) συλλεξάμενος διεξῆει (58), καὶ καταλαβὼν τινὰ χῶρον ὑπὲρ ἐπιώνυμον Δαξιμῶν ⁵⁹ (59), ἐκεῖσε σκηνοῦται εἰς τι λιβάδιον κατονομασμέ-

VARIÆ LECTIONES.

⁴² τριῶν] ἴμο τρισχιλίων. ⁴³ ἦτρον L. ⁴⁴ καταμελιτηνὴν L. ⁴⁵ Σαμώσατα L. ⁴⁶ δεκατικῆς χιλιάδος L. ⁴⁷ δόξουμον L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(42) Ita et Cont. l. c. sed Cedr. l. c. ὡσεὶ τριῶν **D** χιλιάδων.

(43) Ex imperitia ipse etiam videtur abusus hoc verbo, ac forte προσνεῖρει scripserat, quasi ab hoc esse possit προείρηκε.

(44) Cont. p. 109. Zon. p. 158.

(45) Cont. p. 114.

(46) Male pro futuro posuit. Ἐπαύξοιτο pro ἐπαυξήσοιτο.

(47) Cont. p. 109, Sym. Log. p. 440. Occasio et causa belli. Cont. p. 103, Cedr. p. 545.

(48) Cont. p. 104.

(49) Cont. p. 109, ἀρει τελούντος αὐτοῦ εἰς τοὺς ἄνδρας.

(50) Scriptum per ω, alii per ο. Cont. p. 109, ubi Σαμώσατα, uti et apud Cedr. p. 545, necnon *Zon.* p. 158.

(51) Cont. p. 109, Cedr. p. 545, Zon. p. 158.

(52) Cedr. p. 545, in fine. — Cont. p. 109, ἐμμελον δὲ τὴν ἀναίμακτον μυσταγωγίαν ἐκπληροῦν.

(53) Ita scriptum cum augmento pro ἀνοίξαντες, ac forte ipse auctor ita scripserat contra grammaticam.

(54) Cont. p. 110, Cedr. p. 546, Zon. p. 158.

(55) Cont. p. 110, Cedr. p. 546, Zon. p. 158.

(56) Cont. p. 110.

(57) Ita scriptum. Potius τετάρτης δεκάδος dicendum erat. — Cont. l. c. μέχρι τεσσάρων μυριάδων.

(58) Imperite, pro ἀντεξῆει. Ignorant fere huius vim particularum.

(59) Ambigue scriptum, ut et Δάξουμον possit legi.

νον Κελλάριον (60). Ὁ δὲ Ἄμερ στρατηγικῶς παρεκβατικώτερον διελθὼν τῆς ἀπαγοῦσης ὁδοῦ πρὸς τὴν Ζέλισαν (61), ἀπῆει πρὸς τὸ Χωνάριον, ἐν τούτῳ τε πόλεμον πρὸς Ῥωμαίους ἀράμενος, αὐτίκα πρὸς αὐτοῦ τροποῦται ὁ βασιλεὺς φυγαθείας ἐπιλαθόμενος μιλίων ἕως ἑξή. Ἐντεῦθεν τοῦ δρόμου τῶν βασιλικῶν Ἰππων ἀτονησάντων καὶ τοῦ συμφυγαδευομένου λαοῦ, καὶ μάλιστα διὰ τὸ παρεῖναι δυσφύρητον καύσετον ἐκ τῆς καιρικῆς διαθέσεως (62), λυσιτελείας ἡγούνηται σκοπὸν ἀναβεβηκέναι: (63) πρὸς τι ὄρος πέτραις τραχεῖσιν ἀντίτυπον καὶ παρόδῳ δύσβατον, ὃ Ἄντζης κατωνόμασται. Τοῦτο δὴ περὶ ὁ βασιλεὺς καταλαθὼν ἐναυλιζέται· ὁ δὲ Ἄμερ γυρώσας αὐτὸν παρεντίθεται (64). Καὶ διὰ τοῦτο μάχης σφοδρᾶς ἐκ τοῦ σύνεργου ἀμφοτέρων συγκροτηθείσης, ἢ τῶν ἐναντιῶν (65) ἰσχύος τῆς βασιλικῆς ἐν περιγέγονε σοβαρευομένη πανωλεθρίαν (τοσοῦτον γὰρ ἐκρατύνητο) (66), εἰ μὴ ἐκ τε τοῦ τόπου καὶ τῆς τῶν συμπαρόντων τῶν βασιλεῖ ἀνδρείφρονος συλλογῆς, πολλῶν δὲ μάλλον ἐκ τῆς ἄνω συμμαχίας, ἀντέπιπτεν. Ὅθεν οὗτος συνεγνωκῶς τὴν ἀπειλουμένην ἀπώλειαν τῶν μαγίστρῳ (67) Μανουὴλ τὰ περὶ σωτηρίας κεκοινολόγητο, τοιαῦτα εἰπὼν· « Τί δρῶμεν, ὦ Μανουὴλ μάγιστρε; ἀπολλύμεθα γάρ »⁶⁶. « Καὶ οὗτος ἀντέφη αὐτῷ· « Τὰ μὲν φοινικίζοντα πέδιλα (68), δέσποτα, ἃ τὴν βασιλικὴν περιφάνειαν δηλοῦσιν, ἀπαμφιάσθητι, μελαμβασθῆ δὲ περίβαλε »⁶⁸, ὡσαύτως καὶ τὴν λοιπὴν βασιλικὴν πανοπλίαν. Ἐγὼ δὲ λογάδας ἀνδρῶν φ' γενναίους συλλάβοιμι· καὶ δι' αὐτῶν γε πρὸς ἐν μέρος τῶν πολεμίων χωρήσομεν καὶ ῥάβδους διελευσόμεθα. » C « Καὶ ὁ βασιλεὺς ἀντειρήκει· « Ὁ δὲ λαὸς ἐκ τούτου τί πείσεται (69); » Καὶ ὁ Μανουὴλ ἀπεκρίνατο, ὅτι « Ἡ μὲν (70) βασιλεία σου πάντως ἐξ ἀναγκαίου διασωθῆτω, ὥστε μὴ κατασχεθῆναι σε τοῖς πολεμοῖς· τοῦτο γὰρ εἶγε συμβήσεται, ἔλευσιν ἔσται Χριστιανοῖς. Περὶ δὲ τοῦ λαοῦ ὅπερ τὸ θεῖον κράτος κελεύσειεν εὐσεβῶς διακαρτερήσομεν. » Ἐ οὖν ἄνδρας γενναίους ἀφορίσας ὁ Μανουὴλ παρεγένετο εἰς τι μέρος Σαρακηνικοῦ τάγματος, καὶ, « Τὸ Σωτήρος νενίκηκεν » ἀνακεκραγῶς αὐτὸς μετὰ τῶν κατ' ἐκλογὴν αὐτῷ προσβλάνων ἀνδρείως διέκοψε καὶ ἐξέθωρεν »⁶⁶. ὁ δὲ βασιλεὺς (71) δειλίᾳ κατασχεθεὶς ὑπεστράφη. Ὁ δὲ μάγιστρος βραχὺ τι διαδραμῶν καὶ τὸν βασιλεῖα μὴ ἐκβεβηκέντα πυθόμενος »⁶⁷ αὐτὸς ἀπῆει »⁶⁸ πρὸς ἕτερον μέρος, καὶ αὐτὸ διασχίσας εἰσέδω ἔνθα ὁ ἄναξ διέτριβεν (72). Βραδείας δὲ ὥρας γενομένης ἐπὶ ταῖς τοιαύταις παρεμβολαῖς καὶ πολλῶν ἐν ταύταις ἀναιρεθέντων Σαρακηνῶν, ἔτι δὲ καὶ διὰ τὸ

rium dicto. Cæterum Amer, astutia quondam bellica longius divertens ab ea quæ Zelisam versus ducit via, Chonarium petit. Cumque inde prælium excitasset adversus Romanos, mox ab ipso in fugam vertitur imperator fugitque ad sex usque millaria. Hinc cum in cursu equi multitudoque una fugiens deficerent, præcipue quod esset intolerabilis æstus propter diei tempus, utile consilium putant ascendere in montem quemdam saxis asperum et accessu difficilem, cui Anzes nomen; quo occupato imperator ibi stabulatur: cæterum Amer locum cingens ipsum intercludit. Itaque acri pugna ex propinquo utrinque excitata, hostilis multitudo valida internecionem insolenter minitans imperatoriam superasset (adeo robora erat), nisi ex loci opportunitate et virtute imperatoris cohortis aut multo magis ex celesti auxilio, impedimentum objectum fuisset. Proinde imperator, intelligens internecionem intentari, cum magistro Manuele de salute communicat, sic dicens: « Quid agimus, Manuel magister? perimus enim. » Atque hic ei respondit: « Puniceos calceos, domine, qui imperatorium splendorem significant, exue, ac nigros indue, pariterque reliquum imperatorium ornatum. Ego autem delectos viros quingentos strenuos »⁹³ assumam, cumque iis ab una parte hostes aggrediar, facileque per eos transibimus. » Cui imperator regerit: « Multitudinæ vero postea quid fiet? » Respondit Manuel: « Imperatoriam tuam majestatem omnino oportet incolumem evadere, ne apud hostes detinearis: hoc enim si contingat, lamentabile erit Christianis. Quod ad multitudinem attinet, divini numinis voluntatem pie feremus. » Quingentos itaque viros strenuos cum delegisset Manuel, accessit ad unam partem Saracenicæ exercitus, atque « Salvatoris signum vici » exclamans ipse cum delecta manu facto impetu perumpit atque exsilit: cæterum imperator metu impeditus reversus fuerat. Magister vero cum paululum præcurrisset atque imperatorem non exivisse audivisset, rursus abiit ad aliam partem, eamque perumpens penetravit eo ubi imperator morabatur. Cumque longo tempore durarent ejusmodi incursiones multique Saracenorum in iis interficerentur, D insuper et locus aquæ laboraret penuria, nec minus pascuorum, recessit Amer cum suo exercitu, profectusque in locum quemdam herbosum Dora dictum mox requievit. Securitatem igitur hinc nactus

VARIE LECTIONES.

⁶⁶ fort. τί δρῶμεν, ὦ μάγιστρε; ἀπολλύμεσθα γάρ. Conf. Eurip. Med. 1238. ⁶⁸ περίβαλλε L. ⁶⁸ ἐξέθωρεν L. ⁶⁷ πειθόμενος L. ⁶⁸ ἀπῆει L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(60) Cont. p. 110, ὡς δὲ κατὰ τι χορτοφόρον πεδῖον Κελλάριον οὕτω λεγόμενον κατεσκήνωτο.
(61) Cont. p. 110. — Ἐν τούτῳ τε — φυγαδ. ἐπιλαθ. Cont. p. 110, Cedr. p. 546, Zon. p. 158.
(62) Cont. p. 110. — Cont. l. c. στιθιρᾶς μεσημβρίας.
(63) Cont. p. 110, in fine
(64) Cont. p. 111.

(65) Cont. p. 111, Cedr. p. 546, Zon. p. 158.
(66) Apposui signa parentheses.
(67) Cont. p. 111.
(68) Scriptum per η in peult.
(69) Cont. p. 111. — Scriptam πῆσεται.
(70) Cont. p. 111.
(71) Cont. p. 111.
(72) Cedr. p. 546.

Imperator ex cruentis hostium manibus effugit per totum diem sumē deditus, atque hoc modo solivus evasit.

κατενομάζεται, εὐθέως προσανεπαύσατο. Ἀδελφός οὖν μαιφόνους χεῖρας εἰδδρασεῖν (75) ὄλην ἡμέραν τῆ

94 Porro annis duobus præterlapsis rursus idem ille Amer Romani imperii fines aggreditur, quadraginta millibus sese efferens, quibus Armeniacum thema plane disperdidit, progressus usque ad maritimam urbem Amisum. Vidensque plurimos captivos multaque spolia quibus potitus fuerat, plane insanire cœpit, quod mari prohiberetur ab insatiabili impetu, suisque præcepit ut virgis abscissis cæderent mare (sicut Xerxes apud Hellespontii pontem ferreis ipsum flagellavit), dicens: « Cur istud hic invenimus? et cur non ulterius progressi sumus populando incolas? » De hac ingenti præda et captivitate cum audivisset imperator, graviter tulit et contristatus fuit, atque apud mensam talia dicit: « Heu, heu, non est inventus ullus homo qui erga nostrum imperium et erga Christianos sincerum amorem conservaret, ut hinc prompto animo incitatus proficiscatur dimicetque cum impio Amere. » Sic affecto imperatore surrexit Petronas, Theodoræ ac Bardæ frater, atque ad imperatorem dicit: « Subjectos quidem multos tuo glorioso imperio dedit Deus, qui te plurimum amant, domine, paratique sunt amore tui mortem subire. Sed in bello modo prosperæ, modo adversæ: res accidunt, victoriamque certam et indubitam nemo hominum sibi promittere potest, verum hæc a solo 95 Deo præscitur. Itaque ad hæc imperator respondit ergo: « Mi Petrona, vis proficisci et aggredi hostem ac pro Christianis meoque imperio periclitari? » Qui respondens ei dicit: « Equidem, imperator, paratus sum, quoad pugillus sanguinis inerit mihi, eum pro tuo imperio proque fidei consortibus evacuare. » Hoc alacri sermone imperator confirmatus præficit ducem cohorti scholarum. Qui verbis incusationis promptus factus rem et facta adjunxit, recta profectus in hostem cum delectis, nec nimia multitudine gravatus. Non latuit ea res Amerem: transfuga enim quidam eum adit dicens: « Notum sit tibi, Amer, Petronas ille

Α σπανίζειν τὸν τόπον ὕδατος, ἀλλὰ μὴν καὶ νομῆς, ὀπεχώρησεν (73) ὁ Ἄμερ μετὰ τοῦ ἰδίου στρατεύ-

ματος, καὶ παραγενόμενος εἰς τι λιβάδιον ἐπερδάωρα

ἔντειθεν ὁ ἀναξ λαβόμενος τὰς τῶν ἐχθρῶν (74)

φυγῆ προστιθέμενος, καὶ τοιοῦτον τρόπον διεσε-

ἔτων δὲ δύο διαβεθεκῶτων πάλιν ὁ αὐτὸς Ἄμερ

τοῖς Ῥωμαῖκοῖς ὁρίοις ἐφάλλεται (76), ἐπὶ μ' χι-

λιάσι μεγαλειούμενος (77), ἐξ ὧν τὸ τῶν Ἀρμε-

νιακῶν θέμα παντάπασι διωλόθρευσε, παρεμβαθύνας

μέχρι τῆς πρὸς θάλασσαν Ἀμινσοῦ (78). Καὶ τὴν

πολυάνθρωπον τεθεαμένος αἰχμαλωσίαν καὶ λαφυ-

ραγωγίαν πολλὴν ὧν γέγονεν ἐγκρατῆς, ὄλος ** καθ-

έσττηκεν ἐκμανῆς, τῆ θαλάσση περισεχεῖς τῆς ἀπλή-

στου φορᾶς, καὶ τῷ ἰδίῳ λαῷ (79) ὀξέως διενετείλατο

κοπέσαις βάβθοις τύψαι τὴν θάλασσαν (καθὼς ὁ

Ξέρξης κατὰ τὸ πρὸς Ἑλλήσποντον ζεύγμα σιθη-

ροῖς (80) ταύτην ἐμάστιξεν), ἐπεικῶν· « Ἴνα τί

αὐτὴν εὐρομεν ἐνθάδε; καὶ ἴνα τί μὴ περαιτέρω

ληλατοῦντες τοὺς ἐγχωρίους προσέθμεν; » Περὶ δὲ

τῆς πλείστης αἰχμαλωσίας πεπυσμένος ὁ βασιλεὺς

δυσφορήτως εἶχε καὶ ἠνίατο, καὶ τοῖς ὀποχείροις

ἐντραπεζούμενος τοιαυτὰ φησιν· « Ὁμοῖοι ὀμοῖοι, οὐχ

εὐρηταί τις ἀνθρώπων ὅς πρὸς τὴν βασιλείαν ἡμῶν

καὶ πρὸς Χριστιανοὺς ἀγάπην εἰλικρινῆ διασώσειεν,

ὡς ἐνθένδε προθυμοποιηθεὶς ἀπέλθοι καὶ τῷ ἀσεδεί

πολεμήσειεν Ἄμερ. » Οὕτως τοῦ βασιλέως διατε-

θέντος ἀνέστη Πετρωνᾶς ὁ Θεοδώρας καὶ Βάρδα

αὐτάδελφος (81), καὶ πρὸς τὸν βασιλέα φησιν, ὅτι

« Ὑπηκόους μὲν πολλοὺς τῆ σῆ μεγαλοδόξῃ βασιλείᾳ

δέδωκεν ὁ θεός, ὅστινες πλείστα σε στέργουσι, δέσποτα,

προτεθύμηται δὲ καὶ ὑπὲρ τῆς σῆς ἀγάπης τεθνάναι·

πλὴν τοῖς πολέμοις ποτὲ μὲν ἐτύχαι, ποτὲ δὲ δυστυ-

χίαι συμβαίνουσιν· τὴν δὲ νίκην ἀνευδοκαστον οὐδέ τις

ἀνθρώπων ἐπίσταται, εἰ μὴ μόνῃ αὐτῇ θεῷ προδι-

έγνωσται. » Διὸ πρὸς ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἀπεκρίνατο·

« Λοιπὸν, ὦ Πετρωνᾶ, προαιρῆ ἀπιέναι καὶ προσδαλεῖν

τῷ ἐχθρῷ, καὶ τῶν Χριστιανῶν καὶ τῆς ἐμῆς βασι-

λείας προκινδυνεύσαι; » Ὑπολαβὼν δὲ αὐτῷ φησιν,

ὅτι περ « Ἐν ἐτοιμότητι, βασιλεῦ, χρηματίζω τὴν

ἐνοῦσάν μοι αἵματος δράκα εἰς ** τε τὴν σὴν βασι-

λείαν καὶ ὑπὲρ τῶν ὀμοπίστων ἀποκινεῖσαι (82). »

Τούτοις δὲ τοῖς προθύμοις λόγοις ὁ ἀναξ ἐγγυθεῖς

προχειρίζεται (83) τοῦτον ἡγεῖσθαι τοῦ τάγματος

τῶν σχολῶν (84) ὅς τῷ λόγῳ τῆς προβολῆς σπου-

VARIÆ LECTIONES.

** ὄλω; ο supra script. ** εἰς] corr. marg. ὑπὲρ L: hoc post καὶ adjeci.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(73) Cont. p. 111.

(74) Cont. p. 111.

(75) Ita omnino scriptum.

(76) Cont. p. 111, Cedr. p. 546, Zon. p. 158, in fine.

(77) Cont. p. 111, et Cedr. l. c.

(78) Apud Cont. l. c. sine v.

(79) Cont. p. 111, Cedr. p. 546, ubi ὅτε φασὶν αὐτὸν παραπλήσιον τῷ Ξέρξῃ πάθος παθεῖν, μάστιγι κελεύσαντος παίειν τὴν θάλατταν, ὅτι μὴ περαιτέρω προήκατο τοῦτον χωρεῖν. Male legitur χάρειν.

(80) Ita scriptum, σιθηροῖς, et nullum adest substantivum.

(81) Cont. p. 111, Cedr. p. 546, Zon. p. 158, in

fine.

(82) Ita scripta hæc sunt, et annotavit librarius in margine etiam lectionem ὑπὲρ, qua recepta sit ὑπὲρ τῆς σῆς βασιλείας, quibus recte adhærent καὶ τῶν, etc., manente autem εἰς, accusativi continuandi, καὶ τοὺς ὀμοπίστους.

(83) Cont. p. 112, Cedr. p. 547, Zon. p. 158, in fine.

(84) Obscure et ambigue. Aut enim invertit præ τοῦ λόγου τῆ προβολῆ, id est *prolatione verborum*, aut subintelligendum reliquit ἕνεκα, ut sit *προβολῆς ἕνεκα σπουδ. διατ.*, *propter illam oblationem*, etc.

δαίως διαταθείς τὸ ἔργον ἐπήγαγεν, εὐθυβολήσας ἅ
πρὸς τὸν πολέμιον σὺν ἐπιλέκτοισι καὶ οὐ κλήθει τοσ-
ούτω μαστούμενος. Ὁ οὐκ ἐλελήθει τὸν Ἄμερ⁸¹ (85)
φυγὰς γὰρ τις Ῥωμαίων πρὸς αὐτὸν ἀπεισι (86) καὶ
φῆσι· Ἐγνωστὸν ἔστω σοι, Ἄμερ, Πετρωνᾶς ἐκεῖνος
ὁ πρὸς γένους τοῦ βασιλέως τὸ αἰδέσιμον ἔχων
ἐπήγαγε περιθέσθαι σοι πόλεμον· ἔθεν αὐτὸν ἀπά-
σης τῆς στρατιᾶς ἡγεμονεύειν προσέταξεν. Παρ' ᾧ (87)
συνήθροισται πᾶς ὁ τῶν θεμάτων στρατὸς καὶ ἐξ-
ώπλισται, τὴν κατὰ σοῦ μάχην πραγματεύμενος. Ἔ-
τότε Ἄμερ τοῖς ὑπ' αὐτὸν ταξίρχαϊς τὸ ἀκουσθὲν
παρεγύμνου, τί ὄρα ἔχρη πρὸς τοῦτο διερευνόμενος.
Οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν ὁμοφρόνως εἶπον· «Τὸ παρ' ἡμῶν
γεγονός, ὡς⁸² Ἄμερ (88), κατὰ τῆς ἐπικρατείας Ῥω-
μαίων ἀνδραγάθημα οὐδεὶς τῶν πρὸ ἡμῶν ἐξειργά-
σατο⁸³. Οὐ χρεῖαν ἔχει πλείονος ἐργασίας, ἀλλ' ἢ
παραινῆσαι⁸⁴ (89) ὁδὸν τὴν πρὸς τὴν χώραν ἡμῶν, δι' ἧς
ἀφιξόμεθα (90). Καὶ εἰ μὲν ὁ Πετρωνᾶς δυνάμει ἡμᾶς
καταλάβοι, τρηναυτὰ τούτω παρατάξομεθα⁸⁵· εἰ δὲ
τούτω μὴ συναντήσοι, ἐν τοῖς ἰθίοις πάντως ἀπελευ-
σόμεθα. Ἄυτὸς δὲ ὁ Ἄμερ ὡς εἰ τις ἄλλος οἰημάτων
τελών (91) καὶ ὑπέροπλος ἔφη· «Οὐδαμῶς τὸ παρ'
ἡμῶν βουλευθὲν διαπράξομαι, ὡς ἂν μὴ ἐκεῖνος ἐμοὶ
δειλίαν καὶ δρασμὸν ἐπιγράφουτο· διὸ ἀπειμι πρὸς
ἀντιπαράταξιν αὐτοῦ. Διοδεύσας δὲ ἀπὸ Ἄμισου
ὡσεὶ μῆλια⁸⁶ (92) φ' τῷ Ἀρυσίανῳ καταντῆ, κατὰ
συνορίαν τελούντι τῆς τε Παφλαγονίας καὶ τοῦ Ἄρ-
μενιακῶν θέματος, εἰς τὸν χώρον δε κατωνόμεσται
Πτόσσοντα (93), ἐν ᾧ ὄρος καθέστηκε, καθ' ὃ ὁ Ἄμερ
ἐσκήνησεν (94), ἦτοι τοῦ ὄρους ἐκείθεν, καὶ ὁ Πε-
τρωνᾶς ἐνθεν. Νυκτὸς δὲ καταλαβούσης στρατηγούς
ἐκπέμπει τῶν εὐδοκίμων, ἐπαναβεθεκέναι τοῦ ὄρους
καὶ ἐγκρατῆσαι αὐτοῦ, ἵνα μὴ τούτου ἐν κατασχέσει
γένωνται οἱ πολέμιοι. Ταῦτό δὲ τοῦτο καὶ ὁ Ἄμερ
εἰργάσατο (95). Πρὸς τῇ ἀναβάσει δὲ τοῦ ὄρους συν-
ητηχότων ἀλλήλοις, ὑπερίσχυσεν ὁ Θεὸς τὸν λαὸν
αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναθετηκότας εὐθαρῶς κατεβί-
θασεν· ἔφ' ᾧ καὶ ὁ Πετρωνᾶς μετὰ τοῦ ὑπ' αὐτὸν
παντὸς λαοῦ ἀναβέθηκεν. Συμβολῆς δὲ γενομένης
τῶν ἑκατέρων μερῶν, ὁ ἐπιβλέπων Θεὸς ἐπὶ ταπεινὸν
καὶ πρῶον καὶ τοὺς αὐτοῦ τρέμοντα λόγους, ὁ τοὺς
ὑπερηφάνους ἀντικατέσχευε, τὸν μὲν ἐκραταίωσε,
τὸν δὲ ἐσάθρωσεν (96)· καὶ παρατίκα ὁ Ἄμερ μα-
χείρῃ πεποινηλᾶτῃ⁸⁷, εὐπερ ἀναιρεθέντος ὁ ὑπ'
αὐτὸν ἅπας λαὸς διεσχέδατο καὶ ξίφους ἐγχείρημα

A affinitate imperatoris glorians minatus est tibi bel-
lum inferre: quapropter eum universo exercitui
præesse jussit. Ab eo collectæ sunt omnes themat-
um copiæ et armis instructæ, prælio adversus te
paratæ. Tunc Amer suis ducibus revelavit quid
audivisset, quid faciendum ad hæc sit quærens.
Illi vero ad eum unanimiter dixerunt. « Res quales
nos, o Amer, gessimus adversus Romanorum imper-
ium, nemo ante nos gessit: non est opus majore
negotio, sed tantum via in nostram regionem, per
quam proficiscamur. Et si quidem Petronas nos
persequens occupaverit, tunc **96** contra eum in
acie consistemus: sin id non accidat, ad nostra
utique abibimus. » Ipse autem Amer, si quis alius
arrogans et superbus, dixit: « Haudquaquam vestrum
consilium exsequar, ne ille formidinem aut fuga-
citate mibi imputet. Quare proficiscar in aciem
contra eum. » Profectusque ab Amiso quasi milliaria
quingenta ad Amyasianum ibentem in confinibus
Paphlagoniæ et Armeniaci thematis, in locum qui
Porsonta dicitur, ubi mons est, apud quem Amer
tabernacula posuit; ipse in altera parte montis, et
in altera Petronas. Cum autem nox venisset, duces
mittit Petronas ex probatoribus qui conscendant
montem eumque occupent, ne hostes eum obti-
neant. Quod idem et Amer fecit. Cumque in as-
censu montis sibi obviassent, prævalere fecit Deus
populum suum, eosque qui ascenderant audacter
aggressi dejecerunt, et Petronas montem cum
omni sua multitudine ascendit. Factoque conflictu
ex utraque parte, Deus, qui humilem respicit et
mansuetum suosque sermones trementem, qui su-
perbis resistit, hunc roboravit, illum debilitavit.
Ac confestim Amer gladio pœnas dat: quo inter-
fecto omnis ejus multitudo dissipata gladioque
perempta est, ac fere universa periit, excepto illius
filio cum una centuria Halyn fluvium transgresso;
quem tamen occurrens **97** ei in Charsiano themate
merarches Machæras dictus cepit, illosque qui cum
ipso erant, ut propemodum, Deo miraculose agente
in excelso brachio, nee relinqueretur aliquis ex
ipsis, quidque acedisset nuntiaret in urbe ipsorum
adhuc reliquis Saracenis. Hoc cum nuntiatum esset
imperatorī, civitas abundanti letitia exhilarata est,
D ac Petronas magistrorum gloria decoratur. Ut au-

VARIAE LECTIONES.

⁸¹ τὸ Ἄμερ L. ⁸² γεγονώς ὁ Ἄμερ L. ⁸³ ἐξειργάσατο V. ⁸⁴ παραινῆσαι L. ⁸⁵ παρατάξομεθα, α σιρῶα ω script. L. ⁸⁶ μῆλια L. ⁸⁷ πεποινηλᾶτο L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(85) Ita scriptum, solemnī hallucinatione circa o et ω. Forte τῷ scripserat auctor [ut p. 80]. Alias et τὸν legi potest.

(86) Scriptum ἄπισιν ex iotacismo.

(87) Ita scriptum. Potius παρ' ὃ, quocirca, quapropter, aut παρ' οὐ, a quo.

(88) Scriptum γεγονώς ὁ. Apparet autem hinc maxima socordia librarii circa o et ω.

(89) Ita scriptum, non παραινῆσαι, quod aptius esset. Aut potius legendum περαινῆσαι vel παραινῆσαι.

(90) Balbutit misere.

(91) Scriptum τελών. Solet librarius pro circum-

flexo acutum ponere, ut supra in Πετρωνᾶς ali-
quoties: paulo ante tamen recte περισπωμένως.

(92) Ita scriptum μῆλια, non μιλια. Videtur au-
tem numerus quingentorum nimius. — Ita fere
scriptum, ut etiam legi possit Ἀρυσίανῳ.

(93) Cont. p. 112, ubi Πτόσσοντα. Vid. ibid. p. 113,
Cedr. p. 546, ubi Πτόσσοντα. apud Zon. p. 159,
Πτόσσοντα.

(94) Ita scriptum, non ἐσκήνησεν.

(95) Cont. p. 113.

(96) Cont. p. 114, Sym. Log. p. 440, Georg.
Mon. p. 535, Cedr. p. 547, Zonar. p. 159.

tem aliqui, etiam Bardas postquam cum fratre A

diebus Paschatis, indictione decima. α.τησιν καθεστῶς ἐν τῷ Χαρσιανοῦ θέματι μερῶρρη, ὁ Μαχαίρδς οὕτω καλούμενος κατέσχευ αὐτὸν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ, ὥστε παρὸ μικρὸν τοῦ Θεοῦ θαυματουργήσαντος ὀψηλῶ ἐν βραχίονι, μὴ περιλειφθῆναι τινα ἐξ αὐτῶν καὶ περὶ τῶν συμβεβηκότων ἀπαγγεῖλαι τοῖς κατὰ τὴν πόλιν αὐτῶν περιούσι Σαρακηνοῖς. Περὶ τούτου διαγγελθέντος τῷ βασιλεῖ κατὰ τὴν πολιτείαν χαρμονῆ βασιλῆς διακέχεται (99), καὶ ὁ Πετρωνᾶς τῇ τῶν μαγίστρων εὐκλείᾳ σεμνύνεται. Ὡς δὲ τινες, ὅτι καὶ Βάρδας σὺν τῷ ὀμαίμον τοῖς ἐχθροῖς; τροπασάμενος; τὴν τοῦ Καίσαρος τότε κληροῦται ἀνάρρησιν, ἐν ἡμέραις τοῦ Πάσχα, ἰνδικτιῶνι γ.

De his rebus cum audivisset dux Bulgarorum,

cedens ejusmodi victoriæ ad pacificum statum

inclinabat, quamvis prius fuisset ferox. Sed et

fame premebantur ejus subjecti: unde et Homericam

apud se, ut par est, cogitarunt oraculum,

*Tristes sunt mortes miseris mortalibus omnes.
Sed quam dira famas affert tristissima devum est;*

adeo ut facile Christianorum admitterent baptismum universi, ipseque eorum dux vellet Michael vocari imperatoris nomine, cum mitterentur illuc sacerdotes quidem exiit ad religionem Christianam firmandam.

98 Cæterum magnæ curæ erat Cæsari Bardæ sapientia, quamvis ea cura ad ostentationem spectaret. Congregat itaque sapientes in Magnaura, ut, aliis philosophiæ, geometriæ, aliis astronomiæ, aliis grammatices professoribus ibi constitutis, isti gratis docerent accedentes. Ac tantum in ea cura laborabat, ut Leonem illum summum philosophum in philosophia constitueret doctorem, ejusque discipulum Theodorum in geometria, atque in astronomia Theodegium, inque grammaticis Cometan, istisque imperatorias largitiones suppeditaret. Quos præ studio sepe visitans ac discipulorum ejusque aptitudinem considerans, bona spe hos sustentabat, ipsorumque præceptores diligentiores beneficiis efficiebat, ita ut eruditionis semina ex illo tempore ad hunc usque diem sumpto incremento plures fructus ferrent, in illius memoriam litterarum monumentis consignatam. Insuper nec muneribus facile corrumpebatur, quamvis fide id præ se ferret: inhiabat enim opibus vehementer, multas pos-

του υιοῦ μετὰ ἑκατοντάδος ἀνδρῶν (97) διαπραωσαμένου ἄλυν τὸν ποταμὸν (98)· ὁ κατὰ συν-

δ.τησιν καθεστῶς ἐν τῷ Χαρσιανοῦ θέματι μερῶρρη, ὁ Μαχαίρδς οὕτω καλούμενος κατέσχευ αὐτὸν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ, ὥστε παρὸ μικρὸν τοῦ Θεοῦ θαυματουργήσαντος ὀψηλῶ ἐν βραχίονι, μὴ περιλειφθῆναι τινα ἐξ αὐτῶν καὶ περὶ τῶν συμβεβηκότων ἀπαγγεῖλαι τοῖς κατὰ τὴν πόλιν αὐτῶν περιούσι Σαρακηνοῖς. Περὶ τούτου διαγγελθέντος τῷ βασιλεῖ κατὰ τὴν πολιτείαν χαρμονῆ βασιλῆς διακέχεται (99), καὶ ὁ Πετρωνᾶς τῇ τῶν μαγίστρων εὐκλείᾳ σεμνύνεται. Ὡς δὲ τινες, ὅτι καὶ Βάρδας σὺν τῷ ὀμαίμον τοῖς ἐχθροῖς; τροπασάμενος; τὴν τοῦ Καίσαρος τότε κληροῦται ἀνάρρησιν, ἐν ἡμέραις τοῦ Πάσχα, ἰνδικτιῶνι γ.

Ὁ σὺν καθηγεμῶν Βουλγάρων περὶ τούτου ἐπαγωγῶς (1) καὶ τῷ τοιοῦτῳ κατατροπωθεὶς εὐτυχῆματι πρὸς εἰρηναίαν κατάστασιν ὀποκλίνεται, εἰ καὶ πρὶν ἰθρασύνετο (2), ἀλλὰ μὴν καὶ λιμῶ οἱ περὶ αὐτὸν πιεζόμενοι (3) (ἔθεν καὶ τὸ Ὅμηρικὸν καθ' ἑαυτοῦς ὡς εἰκὸς διενενόητο ὁ λόγιον,

*Πάντες μὲν στυγεροὶ ὀθάνατοι δειλοῖσι βροτοῖσι,
Διμῶ δ' οἰκτιστόν θανάειν καὶ πότμον ἐπισπείν),*

καὶ τοσοῦτον ὥστε καὶ τοῦ Χριστιανῶν εὐπειθῶς (4) καταξιώθηναι βαπτίσματος ἀπαντας, τὸν δὲ αὐτῶν ἀρχηγὸν αἰρετίσασθαι: Ἰ. Μιχαὴλ ἰνομάσθαι ἐπὶ τῷ βασιλικῷ ὀνόματι (5), ἐκπερθέμενων ἐκεῖσε ἀρχιερέων τινῶν ἕλλογίμων ἐκ τῆς Χριστιανικῆς πίστεως ἑγκρατύνασθαι.

Περὶ πολλοῦ δὲ (6) τῷ Καίσαρι Βάρδα ἡ σοφία φιλοτιμήτο, κᾶν (7) τῶν πολλῶν πρὸς ἐπίδειξιν ἐμμελήτο. Συναθροίξει σοφοῦς κατὰ τὴν Μαγναύραν, ὡς τοὺς μὲν φιλοσοφίας, γεωμετρίας, τοὺς δὲ ἐπέρους ἀστρονομίας, ἄλλους γραμματικῆς ἀντιποιουμένους ἑγκαταστήσας προικα διδάσκειν τοὺς προσόντας. Καὶ τοσοῦτον αὐτῷ τὰ τῆς ἐπιμαλείας ἐν τούτῳ διείργαστο, ὡς Λέοντα τὸν πάνυ φιλόσοφον κατὰ τὴν φιλοσοφίαν ἰντάξει διδάσκαλον (8), καὶ τὸν αὐτοῦ φοιτητὴν ἐν γεωμετρίᾳ Θεόδωρον (9), καὶ ἐν ἀστρονομίᾳ Θεοδῆγιον (10), ἐν τε γραμματικοῖς Κομητᾶν, καὶ τοῦτους ταῖς βασιλικαῖς ὀρωραῖς ἐπαρκεῖν (11)· ἐφ' οἷς ἐκ φιλοπονίας ἐπιχωριάζων συχνῶς καὶ τῶν μαθητιῶντων ἐκάστου τὸ ἐπιτηδεῖον ἰνοῶν χρησασταῖς ἐλπίσιν ὀπέτρεφεν, αὐτῶν τε τοὺς καθηγουμένους ἐμμελεστέρους πρὸς τοῦτους ταῖς εὐεργεσίαις πεποίητο, ὥστε τοῦ λόγου τὰ σπέρματα ἑκτοτε καὶ μέχρι τῆς δεῦρο διαυξηθέντα ἐπὶ πλέον τελεσφορεῖν εἰς ἐκαίνου μνήμην ἀνάγραπτον (12). Πρὸς ἐπὶ τούτοις τῷ ἀδωροδοκῆτῳ, κᾶν ἐπιπλάστω, ἐπέγραψο.

VARLÆ LECTIONES.

α. Μενάρχη; V. β. διενενόητο L. γ. στυγεροῖ] γάρ L. Odys. μ, 341. δ. αἰρετίσασθαι L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(97) Cedr. p. 547, Zon. p. 459.
(98) Cont. p. 114, Cedr. p. 547.
(99) Id est: *Per civitatem lætitia ingens manavit.* Sed videtur et hic invertisse pro ἡ πολιτεία (sive ἡ πόλις) χαρμονῆ βασιλῆς διακέχεται.
(1) Videtur hæc alieno loco inseruisse. Bulgaros ad Christum conversos fuisse adhuc Theodora imperante, tradit Cont. pp. 101 et 102. Sym. etiam Log. ante expeditionem Petronæ refert, p. 440. Vid. Georg. Mon. p. 534, Cedr. etiam p. 540, Zon. etiam p. 155.
(2) Zon. p. 155, Cedr. p. 540, Sym. Log. p. 440, Cont. p. 101, Georg. Mon. p. 534.
(3) Nominat. pro genit. absol. — Pueriliter rursus inculcat Homerum. — Καθ' ἑαυτοῦς. Ita scriptum, non κατ' αὐτῶν.

D (4) Sym. Log. p. 440.
(5) Cedr. p. 540, Cont. p. 102, Sym. Log. p. 440, Georg. Mon. p. 534.
(6) Cont. p. 115, Cedr. p. 547, Zon. p. 160.
(7) Ita hæc scripta. Loquitur negligentissime. Nullam ponit particulam connexionis.
(8) Cont. p. 115, Cedr. p. 547, Zon. p. 160.
(9) Cont. p. 119. De hoc Theodoro Leonis discipulo multa idem, p. 115 seq.; de eodem Cedr. p. 548 et seq. non nominat, ut et Zon. p. 160 et seq.
(10) Cont. p. 119, Cedr. p. 550. — Κομητᾶν. Cont. p. 119.
(11) Cont. p. 119, Cedr. p. 550.
(12) Exemplo sit auctor.

Ἐπιφιλοχρηματῆται (13) γὰρ ἀπειδῶς πολλῶν κτημάτων καὶ μὴν τιμαλφῶν ἐφιέμενος, ὧν τὴν κτήσιν ἐξ ἀναγκαίου προσελαμβάνετο· ἐπιφιλοτιμητο γὰρ προπομπῆς εἰς ἄκρον καὶ σεβασμιότητι, τὸ αὐθαδὲς καὶ ἀλαζονικὸν ἐπισπῶμενος (14), εἰ καὶ μετὰ σκηνικευσμένης φρονήσεως καὶ ἀρχικῆς καταστάσεως ἦττων⁷³ ἦν τῶν ἐξ ἀληθείας βελτιωμάτων. Ἐξ ὧν ἀσχέτως ἐβασίλευε (15), Μιχαὴλ ἐπαυγεῖζων τοῦ βασιλείου, ᾧ⁷⁴ παρορᾶσθαι μὲν πολλάκις ἐκ τε (16) τῶν συγκλητικῶν ἐξεγένετο, τάχα δὲ καὶ διὰ τὸ ἀλίσκεσθαι (17) φιλοθεάμονι καὶ φίλιπποδρόμῳ προθέσει τὸν ἀνακταδὶ· ἀπροσεξίαν τῶν ἀμεινόνων, ἧ τυχὸν καὶ ἡλικία τῆ νεαζούση παραριπίζεσθαι.

Ὁ μὴν δὲ Βάρδας μόνος τῆς βασιλείας ἐρῶν ἐτυρβάζετο, ἀλλὰ καὶ τῶν τῆς Ἐκκλησίας ἐγκρατεῖν οὐκ ἐπαύετο (18), ὥστε καθελεῖν τοῦ ἀρχιερατικοῦ θρόνου τὸν σεμνὸν Ἰγνατίον διασκέψασθαι, τῷ ἀπειρηχθαί ποτε κοινωνίας αὐτὸν κατὰ τι τῶν ἀπευκαταίων ἐλάττωμα, ὃ πρὸς ὑπόνοιαν παρενέσκηπτεν, εἰ καὶ παρ' αὐτοῦ πολλάκις ἐν ταύτῃ δεχθεὶς νοουθετικαῖς τε συμβουλαῖς μὴ πεισθεὶς⁷⁵· εἰ αὐτὸν δοκιμάζειν καθ' ἃ τῷ Παύλῳ νενομοθέτηται, ἀνευλαβῶς τῷ ἀγιάζοντι πρόσεισι καὶ πολλάκις διδ' ἐν μιᾷ (19) τῆς ἀδιαφόρου τόλμης ἀπορράπιζεται (20), καὶ ἀπειλεῖ κατ' αὐτοῦ μεθ' ὕβρεων χαλεπῶν τῆς ἀρχιερωσύνης αὐτὸν καθαιρήσειν, προσεπιθησόμενος⁷⁶ αἰκισμούς (21). Ὅς μετ' ὀλίγων τὸν τοιοῦτον ἄνδρα τῆς ἀρετῆς ματαιώσας τοῖς κατ' αὐτοῦ σκευασθεῖσι τῆς ἐκκλησίας καθίστησιν ἐκβλητὸν, τὸν μετὰ (22) τὴν τετραετη τοῦ θρόνου κατάσχεσιν καὶ τελευταίαν⁷⁷ τοῦ τρισμακάρου Μεθοδίου κατ' ἐκλογὴν προκριθέντα, σὺν εὐλαβείᾳ τῷ μεγίστῳ (23) τῶν ἐκ πατρὸς ὀρθοδόξων συστάσεων⁷⁸ τῶν μεγάλων τῆ ἀρετῆ βασιλείου καὶ Γρηγορίου, τῶν υἱῶν Λέοντος βασιλέως, κἂν τῆ τοῦ πατρὸς ἐπιψόγῃ αἰρέσει σμικρυνόμενων, ὡς ἐντεῦθεν λοιπὸν κληροῦσθαι^{79, 80} τὸ μέγιστον τῶν⁸¹ μεγάλων ἐπαναθέβηκεν (24). Ἀντιεσάγει δὲ Φώτιον πατριάρχην, κατὰ τι μὲν τῶν βελτιόνων⁸² ὄρετε-ρῶντα, κατὰ τι δὲ χθαμαλούμενον. Ἐφ' ὧν καθόδῳ καὶ τῆ ἀνόδῳ πολλῶν προσκληθέντων τῆς γερούσιου βουλῆς καὶ ταύταις ἐπισφραγισμένοι, Κωνσταντίνος μόνος ὁ εἰρημένος οὐ κατατίθεται, ἐξειπῶν μὴ ἐξεῖναι τι τῶν λαϊκοῖς καταλόγοις συνειλεγμένων περὶ τοιοῦτων ἐγγράφασθαι. Οὐ μέχρι τούτου τὰ κατ' αὐτὸν· ἀλλὰ πολλαῖς τιμωρίαις ἐμ-^D μεθοδεύεται⁸³ παρὰ μικρὸν τῆς ζωῆς ἀπηλλάχθαι,

A sessiones, sed et pretiosas, affectans, quarum comparisonem necessario suscipiebat: studebat enim pompæ summopere et magnificentiæ, arrogantiam et fastum colligens, quamvis cum simulata prudentia et imperii affectatione aspiraret ad eos profectus qui rei veritate probarentur. Quare immodice affectabat imperium, Michaelis imperatoris cervici imminens; **99** cui ut contemneretur et a senatoriis viris sæpe accidit, forte quia caperetur spectaculis ac circo nimis esset deditus imperator propter neglectum meliorum morum, aut fortasse quod juvenili ætate huc illuc impelleretur.

Sed non solum cupiditate imperandi Bardas turbulentus erat, verum et Ecclesiam violare non desinebat, adeo ut remove a sede patriarchali sanctum Ignatium in animum induceret, quod exclusus aliquando communione ab eo fuisset, propter quoddam detestandum crimen, quod in suspicionem veniebat, quamvis sæpe in eam receptus, admonitionibus et consiliis non obtemperans ut sese probaret secundum Pauli præceptum, irreverenter ad sanctum accedit, et sæpius: quare uno quodam die ob indifferentem audaciam repellitur cum castigatione. Atque hic minuter illi cum contumeliis gravibus, a summo sacerdote remoturum, additurum etiam sæva verbera: qui et paulo post, ejusmodi virum, virtute irrita et despecta, suis in eum machinationibus ex ecclesia **C** ejecit, illum post quatuor annorum patriarchatum et obitum beatissimi Methodii per electionem apte positum, cum maxima reverentia, patrum orthodoxorum pari magnis illis in virtute, Basilio et Gregorio, filiis Leonis imperatoris, etsi propter patris infamem hæresin minuerentur, ut ad percipiendos **100** honores magnorum maximos ascenderet. Introducit autem Bardas in locum ejus Photium patriarcham, in aliquibus bonis superiorem, in aliquibus inferiorem. In quorum descensu et ascensu, cum multi accersiti fuissent ex senatorio ordine eumque assensu suo comprobassent, solus Constantinus, de quo diximus, non consensit, dicens non licere cuiquam ex laicorum numero talibus inscribi. Non eo tantum processum adversus ipsum, sed multis suppliciis exercetur, ut propemodum vitam amitteret, in tantum ut humi

VARIÆ LECTIONES.

⁷³ ἦττων L. ⁷⁴ ᾧ] ὡς L. ⁷⁵ πεισθῆς L. ⁷⁶ προσεπιθησόμενος L. ⁷⁷ συνευλ, α supra scripto τῷ μεγίστῳ L. ^{78, 80} πληροῦσθαι L. ⁸¹ τῶν] τινῶν L. ⁸² βελτιόνων L. ⁸³ ἐνμεθοδεύεται L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(13) Ita scriptum per η in penult., non per iota.
(14) Loquitur involute et contortie et ambigue.
(15) Cedr. p. 547, ubi τῆς βασιλείας κατεστοχάζετο. Zon. p. 160, εαυτῷ τὴν βασιλείαν ἔματο.
(16) Ita loquitur quasi Bardas contemptus fuerit a senatu: sed causæ quas subjungit contemptum imperatoris indicant. Taceo quod μὲν et τε et in ἐξεγένετο ἐξ præter rem posuit.
(17) Cont. p. 114, Cedr. p. 547, Zon. p. 159.
(18) Cont. p. 120, initio, Cedr. p. 551.
(19) Loquitur incondite et pugnantia. — Διὸ ἐν

μιᾷ. Involute et ambigue.

(20) Græca sunt instar foliorum Sibyllæ. Itaque Latina non possunt fieri multo clariora. De aliquibus amplius quaerendum quod ad res attinet.

(21) Desperate et perditæ loquitur.

(22) Cont. p. 120, Cedr. p. 551, Zon. p. 161.

(23) Ita scriptum. Forte τῆ μεγίστῃ. — Verti quasi esset συστάσεως in singulari. Potest σύστασις esse et factio. Item commendatio; in qua significatione hic retineri posset plurale συστάσεων.

(24) Cedr. p. 551, Zon. p. 161, in fine.

projectus in formam crucis extenderetur manibus A
pedibusque alligatis indeque doloribus cruciaretur.
Non hic abrupti ejus cruciatus, sed in majus pro-
gressi. Traditur a Cæsare Theodoro illi fatuo dicto,
ut crudelissima experiretur, nec non Joanni Gor-
gonitæ et Nicolao Scutellopi, in apostolorum cele-
bre templum, ubi monumenta Imperatorum, inclu-
dendus, ut fame ac siti vexaretur, ac multo magis cor-
poris cruciatibus: qui Icculo Constantini Copronymi
eum divaricatis cruribus impositum nudum ibi re-
liquerunt. Erat autem tempestas hiberna et admo-
dum gravis; lapidis dorsum acutum, totusque
lapis actu perquam frigidus, cum anni tempore
suaute natura. Proinde athleta ille ex intesti-
nis pus mistum sanguine mittebat. Dolorque erat
talis 101 qualem utique non ignoratis quotquot
dysenteriam ex frigore experti estis. Dum enim
algoris et inflammationis admorsu intestinum labe-
factatur, continuo doloribus distenditur qui ea pa-
titur. Deinde valde pallescit et ob densitatem aeris
cum dolore inhorrescit, sanguine in grumos coale-
scente in superficie, unde digestio pessum it. Sed
in intimis etiam dum spiritus in corde densatur et
constipatione exteriorum spissatur, in affecta parte
magis exasperatur dolor, vi mali eo compulsus. Ita
tolerans diros cruciatus vir beatissimus, quamvis
ex castratione etiam et senectute varie esset debili-
tatus, non est locutus Domino malum super iis quæ
patiebatur, nullum anceps verbum aut quod illis
ansam præbere posset, non judicavit ut Ithacensis
illius socii,

101 ριον πονηρόν ὑπὲρ ὧν ἐπιπόνθει, οὐκ ἐκείνοις ἐνδοσίμον, οὐκ ἀμφίβολον, οὐ κατὰ τοὺς ἐταίρους τοῦ
ἐξ Ἰθάκης συνέκρινεν

*Horæ momento aut cadere aut reperire salutem
Præstat quam lenta affligi certamine vitam.*

Certamine, inquam, cum Cæsare: non enim ei minor

καὶ τοσοῦτον ὥστε χαμπιροφῆ σταυροειδῶς (25) δι-
ηλωθῆσαι τὰ χεῖρες καὶ τὸ πόδε ¹⁰ κατὰδεσμον καὶ ἀλ-
γηδόσιν ¹¹ ἐντεῦθεν κακύνεσθαι. Οὐ μέχρι δὲ τοῦ-
του τὰ τῶν αἰκισμῶν διεκόπτετο, ἀλλ' ἐπὶ τὸ χεῖρον
προέκοπτεν. Ἐκδίδεται παρὰ Καίσαρος Θεοδώρῳ τῷ
Μωρῷ κατὰ κτῆσιν τῶν ὠμοτάτων (26), πρὸς δὲ καὶ
Γοργονίτῃ Ἰωάννῃ καὶ Νικολάῳ τῷ Σκουτέλλοπι (27),
καὶ ἐν τῷ τῶν ἀποστόλων περιβοήτῳ ναῶ (28), ἐν
ἡρώων τῶν βασιλέων, ἐφ' ὅτῳ ¹² ἐγκέκλειστο λιμῶ καὶ
δίψει (29) τρυχόμενον ¹³, καὶ πολλῶ πλέον ταῖς
κατὰ σῶμα κακώσεσιν· ὅτινες λάρνακι Κωνσταν-
τίνου (30) τοῦ Κοπρωνύμου περισκελίσαντες ¹⁴ κατὰ
γύμνωσιν (31) εἴασαν. Χειμῶνος δὲ ἦν ὥρα, καὶ
μᾶλα ¹⁵ τῶν ἐπιχθῶν· τῷ λίθῳ ἐπαυχένιος ἡ ὄψις,
καὶ δι' ὄλου κατὰ τὴν ἀγρὴν λίαν ψυχρὸς ¹⁶ ἐκ τε
καιροῦ καὶ τῆς ἑαυτοῦ φύσεως (32). Ἐνθένδε ὁ ἀθ-
λητῆς τῶν χρυφίων σαρκῶν ἀποβολὴν ἐποιεῖτο σα-
πρίας καὶ αἵματος (33). Καὶ ἡ ὀδύνη ὅποια, ἵσατε
πάντως τινὲς οἴθυσαντερίας καὶ μᾶλλον (34) ἐκ ψύ-
χους πεπεῖρασθε. Κρύους γὰρ καὶ φλέγματος διῆξε
τοῦ ἐντέρου πημαιομένου εὐθὺς μὲν περιουδυνάται καὶ
διατείνεσθαι ὁ τοῦτων αἰσθόμενος, εἴτα σφοδρῶς
ἄκριτῶ καὶ τῇ πυκνώσει τοῦ περιέχοντος ὀδύνηρως
φρικτῶ θρομβουμένου τοῦ αἵματος κατ' ἐπιφάνειαν,
ἐξ οὗ ἡ διαφόρησις οἴχεται· ἀλλὰ μὴν καὶ κατὰ βῆ-
θος τοῦ ἐγκαρδίου πνεύματος πυκνουμένου τῇ συμπι-
λήσει τοῦ ἐξω παχυνόμενου, εἴτα τῷ τραυματιῶν
μέρει πλέον δριμύσσειται, συναλαυνομένης ἐκείσε πά-
σης τῆς χαλεπότητος. Οὕτως ἐγκαρτερῶν (35) τοῖς
δαινοῖς ὁ πανόλιος, εἰ καὶ εὐνουχία καὶ γῆραι (36)
πολυειδῶς μεμαλάκιστο, οὐκ ἐφθέγγετο πρὸς τὸν Κύ-
ριον

Βέλτερον ἢ ¹⁷ ἀπολέσθαι ἐνα χρόνον ἢ ἐβιώναι,
ἢ δὴθὰ στρεύεσθαι ¹⁸ ἐν αἰνῇ δηϊότητι (37),

ἦτοι τῇ πρὸς τὸν Καίσαρα· οὐκ ἦν γὰρ αὐτῷ ἐπ'

VARIE LECTIONES.

¹⁰ τὸ πόδε L. ¹¹ ἀλγηδῶσιν C. ¹² ἐφότῳ L. ¹³ τρυχόμενος B. ¹⁴ περισκελίσαντες L. ¹⁵ μᾶλα L.
¹⁶ ψυχρῶς L. ¹⁷ ἢ om. L. ¹⁸ στρατεύεσθαι ἐν αἰνῇ δηϊότητι L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(25) Cont. p. 120, ubi τὰς ἐπὶ γῆς τοῦ ἀνδρός
ἐκτάσεις.
(26) Cont. p. 120, ubi Θεόδωρος ὁ Μωρῶς. Apud
Sym. Log. p. 441, ubi Θεοδοσίῳ τῷ Μωρῷ.
(27) Cont. p. 120, Sym. Log. l. c. — Cont. p. 120,
ubi ὁ Σκουτέλλοπις Νικόλαος. Apud Sym. Log.
p. 441, ubi Νικολάῳ τῷ Σκουτέλλοπιτῃ.
(28) Loquitur conturbate. — Cont. p. 120 [ἐν τῷ
τῶν ἱερῶν ἀποστόλων τεμένει, οὐκ ἐν τῷ δὴ με-
γάλῳ τε καὶ σεμνῷ, ἀλλ' ἐνθα οἱ τάφοι καὶ λέγονται
καὶ εἰσίν].
(29) Loquitur imperfecte.
(30) Scriptum Κωνσταν. τ supra script. Erat ex
marmore.
(31) Cont. p. 120. — Apud Cont. p. 120 ἐναπο-
κλείσαντες. Apud Sym. Log. p. 441, Οἱ καὶ περι-
έκλεισαν αὐτόν. Unde et apud Nostrum potius περι-
κλείσαντες legendum videri possit. Apud Cedren.
p. 551, Τῷ τοῦ Κοπρωνύμου τάφῳ ἀποκλείει. Zon.
p. 161, D, Ἐγκλείει τάφῳ. Nihil tamen mutandum
apud Nostrum, sed tantum περισκελίσαντες uno λ
scribendum, divaricatis cruribus imposuerunt arcæ.
Contin. ita: Ἐν τῷ μετώρῳ ἐπικαθίσαντες. —
Scriptum καταγύμνωσιν.

(32) Cont. p. 120.
(33) Cont. p. 120, Sym. Log., p. 441, Nostri ver-
bis, nisi quod ἐκ τῶν, melius.
(34) Rursus tanquam declamator: et satis apparet
melius sermonis genus. — Καὶ μᾶλλον. Ita scrip-
tum.
(35) Sym. Log. p. 441, iisdem cum Nostro verbis.
(36) Ita scriptum, non γῆραι.
(37) Ita scriptum, male. Emendandum ex Ho-
mero. Negligenter hæc ut pleraque et supine tra-
ctata sunt, partim a librario, partim ab ipso auctore.
Loca Homeri, in quibus Noster multus est et
ineptus, id ostendunt, plerumque vitiose descripta.
Apud Hom. Il. ο, v. 511, hæc ita: Βέλτερον ἢ ἀπο-
λέσθαι ἐνα χρόνον ἢ ἐβιώναι· ἢ δὴθὰ στρεύεσθαι
ἐν αἰνῇ δηϊότητι. Quæ ibi Ajax dicit suos prælio
acuens. Sed Noster, lapsus memoriæ, ut videtur,
sociis Ulyssis tribuit, deceptus fortasse similitudine
loci Odysse. μ, v. 350. Βούλομ' ἄπαξ — ἀπὸ θυμῶν
ὄλεσαι ἢ δὴθὰ στρεύεσθαι ἐὼν ἐν νήσῳ ἐρήμῃ,
ubi unus sociorum Ulyssis reliquos hortatur ad
mactandos Solis boves, cum fame laborarent. Atque
eo nunc respicit. Supra etiam indidem, occasione
famis, verba reddebat.

Ἰαττον ἢ πάλη πρὸς σάρκα καὶ αἷμα τῆς πρὸς τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν κατὰ τὸ μέγιστον, Ἰσος ὁ ἀγὼν ἐπ' ἀμφοτέρω (38). Τοιγαροῦν τενα διανίστησιν⁹² τῶν συνόντων τῷ μακαρίῳ κατὰ φρουρὰν, οὐ πρὸς πῆμανσιν, ἀλλὰ παρηγορίαν, ὡς δι' αὐτὸν κινδυνεύουσιν (39). Κωνσταντῖνος ἦν ὁ Ἀρμένιος, οὐ πολλάκις κατὰ μνείαν κατέστην. Οὗτος πάνυ κρύφα βαστάζων τι ἀγγελίδιον ἐξ ὕλου ἐμπλεον οἴνου, πρὸς ἐπὶ τούτῳ καὶ ἄρτον, ἔστιν ὅτε καὶ μῆλα, τῶν κακοποιῶν ἀνθρώπων τὴν ὑποχώρησιν πρὸς μικρὸν ἐμεθέδευεν, καὶ τῷ ὀσίῳ εἰσήει, καὶ τοῦ λάρνακος⁹³ αὐτὸν κατεβίβαζεν, καὶ παρεῖχε τὸν ἔλεον, ἀποκουφίζων κἂν ἐπ' ὄλιγον τῆς συμφορᾶς, μέχρι τῆς ἐκεῖνων ἐλεύσεως (40). Ἐπὶ πολλὴν τὴν εὐχαριστίαν ἡμέθετο μετὰ τὴν τῶν κακῶν λύτρωσιν· οὐ γὰρ ὡς Καίσαρος ὢν, εἰ καὶ τῶν οὐκείων, τοῖς αὐτοῦ κακοῖς ἐνεβόου, εἰδὼς ἀπονέμειν θεῶν τὰ Θεοῦ καὶ τὰ Καίσαρος Καίσαρι, ὥστε μὴ παροξύναι τὸν Ὑψίστον.

Τὰ δὲ πρὸς Ἱπποδρομίαν (41) τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ διεσπούδαστο ἐν τοῖς κατὰ Προποντιδα παλατίοις περιφανέσιν, ἐνθα ναὸς τοῦ μεγαλομάρτυρος Μάμαντος ἤδρασται (42)· ἐκεῖσε τὰς ἀμιλλὰς συνεχεῖς ἐποιεῖτο, αὐτὸς Ἱππάζων ἐφ' ἄρματος, τῶν εὐθότων πάντων κατὰ τὴν βασιλίδα πόλιν περὶ τὸν ἀγῶνα συντιθεμένων· καθ' ὃν τῆς Θεομήτορος τιμὰ εἰκὼν ἐπὶ τῆς βασιλικῆς Ἱδρύσεως Ἰστατο, ἐξ ἧς τοὺς νικητικούς ἐπάθλους ὁ βασιλεὺς ἀνεδέχετο. Καὶ τοσοῦτον αὐτῷ τὰ τῆς Ἱπποδρομικῆς ἔριδος ἐπιφλοτέχναστο, ὥστε ποτὲ συνηγοροῦντι (43) Κωνσταντίνῳ τῷ δηλωθέντι ἐκ περιτροπῆς ἀκουσίῳ τούτου ἀνεσχευάσθαι⁹⁴, καὶ παρὰ μικρὸν διαλέσθαι τῇ περιπτώσει τοῦ ἄρματος. Ὅθεν προσεπετίθεντο τὰ τῆς εὐτελείας αὐτῷ, καὶ πολλῶν πλέον (44) τὰ τῆς ἐξουθενώσεως ἐκ τοῦ ψευδοφανοῦς πτριάρχου καὶ συνεπιγεγμένου αὐτῷ αἰσχίστου κλήρου, καὶ τῷ ἀληθεῖ πατριάρχῳ κακῆν ἄμιλλαν διαμιλλωμένων καὶ δυσωνύμοις ἐνθρονιζομένων κακῶς μητροπόλεσι καὶ μεταποιούντων ἐναγάσι θυσαῖς τὰ ἄγια, ὡς⁹⁵ ἐνετύθεν (45) καὶ βεβηλοῦσθαι αὐτὸν παρὰ παντός [τε] Χριστιανικοῦ γο πληρώματος καὶ κατεχύεσθαι τῆς βασιλείας διάβρηξιν, ἧτις οὐκ ἐπὶ χρόνον μακρὸν ἀποδέβηκεν, προηγησαμένης τῆς Καίσαρος ἀναιρέσεως, ὡς φασί, συνεγνωκότος αὐτὴν Μιχαὴλ βασιλέως ἐξ ἀστατούσης τῆς διαθέσεως· καθ' ἣν καὶ τὴν ἐσχάτην δίκην αὐτὸς ἐκκληρώσατο, ὡς ὧδε λεχθήσεται.

VARIAE LECTIONES.

⁹² τοιγαροῦν διανίστησιν αὐτῷ Κύριος Symeon Logoth. p. 441 C. ⁹³ τῆς λάρνακος V. ⁹⁴ ἀνασχευάσθαι L. ⁹⁵ ὡς om. L.

ST. PH. BERGLERI NOTÆ.

(38) Sym. Log. p. 441, Cedr. p. 551. — Non adicitur quis excitaverit, ut aliquid excidisse necesse sit, ut θεός aut Κύριος, ut apud Log. p. 441, Τοιγαροῦν διανίστησιν αὐτῷ Κύριος.

(39) Cont. p. 120. Syn. Log. p. 441.

(40) Cont. p. 120. Sym. Log. p. 441, iisdem fere cum Nostro verbis.

(41) Redit ad imperatorem et ejus studium aurigationis, de quo obscure supra quedam, ubi annotavi auctores. Vid. Const. Porph. Bas. Maced. p. 151, et 152. Cedr. p. 552.

(42) Zon. p. 162 et 166. Const. Porph. Bas.

erat colluctatio cum carne et sanguine quam cum principatibus et potestatibus tenebrarum hujus sæculi, aut, ut plus etiam dicatur, par certamen cum utrisque. Itaque quemdam suscitavit Dominus ex iis qui erant cum beato viro custodiæ causa, non ad nocendum, sed ad solatium præstandum, tanquam propter ipsum periclitanti. Erat is Constantinus Armenius, cujus sæpe mentionem feci. Isto admodum occulte portans vasculum vitri plenum vino, insuper et panem, quandoque et poma, infestorum hominum abitum ad breve tempus procurabat, ingrediebaturque ad sanctum virum ac de loculo eum tollebat, præbebatque misericordiam, saltem ad breve tempus sublevans ejus calamitatem, usque ad eorum reditum. Cui magnam gratiam retulit a malis illis liberatus. Non enim quasi Cæsaris esset, quamvis ex propinquis, illius vexationibus cedebat, cum sciret dare Deo quæ Dei sunt et Cæsari quæ Cæsaris, ne irritaret Altissimum.

Porro imperator Michael circo et aurigationi studebat in palatiis ad Propontidem visendis, ubi templum magni martyris Mamantis situm est, ipse agens equos in curru, rebus necessariis ad certamen in imperatoria urbe comportatis. In eo templo Deiparæ pretiosa imago in imperatorio solio collocata erat, a qua victoriæ præmia imperator accipiebat. Ac tantopere studebat circo, ut auriganti aliquando cum Constantino, de quo diximus, currus subverteretur ipseque subversione currus sene periret. Unde adhuc magis contemnebatur. Sed multo despicibilior fiebat propter falsum patriarcham eique adjunctum turpissimum clerum, qui improbo certamine contendebant cum vero patriarcha, infamesque **103** faciebant metropoles occupandis thronis, et imitabantur execrabilibus sacrificiis sanctissima; ut proinde profanus haberetur ab omni Christianorum multitudine, eique dissolutionem imperii imprecarentur: quæ etiam non longo post tempore accidit, præcedente Cæsaris interfectione, cum ejus, ut aiunt, conscius esset imperator Michael, affectu erga illum parum firmo et constanti. In qua supremum supplicium ipse sortitus est, ut hoc loco dicetur.

D Maced. p. 152.

(43) Ita scriptum una voce, solæcissante oratione, ut datus sit pro genitivo.

(44) Non de Photio hæc intelligenda, sed de Gryllo, de quo Const. Porph. in Bas. Maced. p. 153, Syn. Log. p. 457, Contin. Theophanis, p. 124, Cedr. p. 554. Zon. p. 163. Noster hæc in brevitate obscure. Nec autem Photio iste Gryllus oppositus fuit, sed ante illum is Ignatio.

(45) Imperfecte, ut desit vel ὥστε vel verbum aliquod, ut συνέβη aut simile.

Parant ambo simul expeditionem navalem in A Cretam, omnemque militarem multitudinem terra marique commovent, ac proficisci ipsi voluerunt. Ut autem ad Cepos ita dictos accesserunt, statim adversus Bardam Cæsarem consilia locum inveniunt. Illuc enim hæc instructa fuerant divino et imperatorio natu, ut et ipsi Bardæ patesceret, ad quem spectabat conatus. Nam quidam die ante profectionem Bardas ingressus ædes suas accersitos amicos suos extremo complexu convivioque accepit ac familiarissimis amicorum legata distribuit, interitum suum conjectans. Abit ergo in monasterium vicinum, Hodegi dictum: ut autem adstitit ad vestibulum propitiatorii, facem tenens ac vota faciens pro abitu, ibi tum ei chlamys ab humeris avulsa palam decidit. Quod cum sensisset, lacrymans **IO** implorabat Deiparam ardentibus precibus orans ut ab instantibus malis liberaretur. **ε**μφανῶς συγκεχάλακεν (50) · ἥς ἐν] ἐπασιθῆσαι γενόμενος ἀπλωφύρετο δάκρυσι πρὸς τὴν Θεοτόκον διακρύσιον, βοῆν εὐκτικῶς ἀναπέμπων τῆς τῶν ἐλπίζομένων λυτρώσεως.

Non solum autem in hac re præsagium ei factum, sed et aliud quoddam signum præcessit. Insomnium apparuit Cæsari tali forma quasi festo die imperator et Cæsar contenderent in templum Sapientiæ Dei cum solito splendore; progressisque ad fenestras, in his candidas vestes gerentes eis apparerent angeli, atque in penetralibus conspiceretur quidam senex in sublimi solio sedens; quis ille? Petrus apostolorum primarius, eique supplicans in genibus cum lacrymis Ignatius super iis quæ contumeliose passus esset; qui acerbitate rei condolens ei diceret ultionem a manu Domini illum accepturum: quo dicto uni ex duobus ei asstantibus tanquam præpositis, in aureis vestibus, exiguum traderet gladium, nutuque præciperet imperatorem quidem ad dextram separandum esse, Cæsarem autem, Deo exosum cum dicens, ad sinistram, eoque gladio frustatim concidendum: quo exeunte etiam de Michaele diceret, ei etiam expectandam esse percussionem, impium filium eum vocans.

Εὐπρεπισμὸν ⁹⁷ ναυστολίας κατὰ Κρήτης ἄμφω συνίθενται (46), καὶ πάντα στρατὸν συγκινοῦσι κατ' ἡπειρὸν τε καὶ θάλασσαν, καὶ αὐτοὶ ἐφικέσθαι (47) προήρηντο. Ὡς δὲ τοὺς πρὸς τὸ ὄνομα Κήποις προσκιχωρήκεσαν, εὐθέως τὰ κατὰ Βάρδα τοῦ Καίσαρος χώραν λαμβάνει. Ἐνταῦθα γὰρ προμεμηχανούρητο ταῦτα ἔκ τε Θεοῦ καὶ βασιλικῆς ἐπινεύσεως, ὡς καὶ αὐτῶ τῷ Βάρδα γνωσθῆναι, περὶ οὗ ἡ ἐπίθεσις. Μιὰ γὰρ τῶν ἡμερῶν πρὸ τῆς ἐξελεύσεως Βάρδας ⁹⁸ προσφοίτησας κατὰ τὸν ἑαυτοῦ οἶκον καὶ τοὺς γνωστοὺς μετακαλεσάμενος, τὴν ἐσχάτην αὐτοῖς ἀνετίθει δεξιῶσιν, καὶ συμποσιάσας τοῖς οικειοτάτοις τῶν φίλων λεγάτα παρέσχετο, τὴν ἰδίαν κατατροφὴν τεκμηράμενος (48). Ἄπεισι πρὸς μονὴν λαϊκὴν γείτονα, ἥπερ Ὀδογοὶ κατονώμασται (49). Ὡς δὲ παρεστήκει τοῖς τοῦ Ἰλαστηρίου προθύροις λαμπραῶν ἀφιερωτῶν τε προκεμπτηρίους φωνῆς, τῆν καὶ αὐτὰ ἡ τούτου χλαμῆς τῶν ὤμων ἀποσπασθεῖσα

Ὁὐ μόνον δὲ ἐν τούτοις αὐτῶ τὰ τῆς προδηλώσεως, ἀλλὰ καὶ ἕτερόν τι συμβόλαιον (51) προηγήσατο. Ἐδοξεν ὄναρ ὄρα̅ν γε τῷ Καίσαρι· τὸ δὲ τοιοῦτον διεμόρφωτο, ὡς ἐν ἑορτασίμῳ ἡμέρῃ ὁ τε βασιλεὺς καὶ ὁ Καίσαρ ἐπῆει τῷ Σοφίας Θεοῦ ἱερῶ μετὰ τῆς συνήθους λαμπρότητος. Ὡς δὲ προσπεφοίτηκεσαν οἶα θυρίσι (52), ταῦταις εἰκονισμένοι λαμπροφροοῦντες ἑαυτοῖς ἀνεφάνησαν ἄγγελοι, καὶ πρὸς (53) τοὺς ἔσω διώπτετό τις ὑπεράνω γηραῖς θρονοζόμενος· τίς οὗτος; Πέτρος ὁ ἀποστόλων προβάθμιος, αὐτῶ τε γονυπετῶν δάκρυσιν ὁ Ἰγνάτιος ὑπὲρ ἂν λωθηθεὶς ὑπομεμενῆκει (54). Ὁ δὲ τῶ πάθει συνδιατεθεὶς αὐτῶ ἐφη τὴν ἐκδίκησιν ἐκ χειρὸς Κυρίου ἀπολασθῆναι (55), καὶ ἅμα τῶ λόγῳ ἐνὶ δύο τενῶν παρ' αὐτῶ ἱσταμένων ὡσεὶ πραιποσίτων χρυσοενδύτων (56) βραχεῖαν ἐπιδίδωσι μάχαιραν, καὶ προστετάχει ἐννεύσας (57), τὸν μὲν βασιλεῖα τοῖς δεξιῶσις ἀφορίσαι, τὸν δὲ θεόργιστον Καίσαρα (58), οὕτως εἰπῶν, τοῖς ἀριστεροῖς, καὶ διὰ ταύτης μεληδὸν τιμωρήσασθαι. Οὐ δῆθεν ἐξειμένους καὶ περὶ τοῦ Μιχαὴλ διειρήκει τὴν τομὴν ἀπεκδέχεσθαι (59), ἀποκαλῶν αὐτὸν ἀσεβότεχνον (60).

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁷ εὐπρεπισμὸν D. ⁹⁸ Βάρδα L. ⁹⁹ διακρύσιον D. ἑ λαμπροφροοῦντες et in marg. στολοῦντες L. λαμπροφόροι Symeon Log. p. 447 C.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

- (46) Cont. Theoph. p. 127, Sym. Log. p. 446, D in fine. Georg. Mon. p. 537, Cedr. p. 555, Zon. p. 165.
 (47) Ita scriptum. Debit potius ἀφικέσθαι, quod ipse solet perverse pro προήρηντο ponere. — Κήποις. Vid. omnino Cont. p. 127, Sym. Log. p. 537 in fine. Noster infra p. 104, 105.
 (48) Cont. p. 127, Cedr. p. 555.
 (49) Cont. p. 127, Cedr. p. 555, Zon. p. 165.
 (50) Cont. p. 127, Cedren. p. 153, Zon. p. 105.
 (51) Alius σύμβολον dixisset: nam illud aliud est. Mox etiam alius dixisset: Ἐδοξεν ὄναρ ὄρα̅ν ὁ Καίσαρ. — Ἐδοξεν ὄναρ — τοῦτ. ἀνεφάνησαν ἄγγελοι. Cont. p. 126, Sym. Log. p. 447, Cedr. p. 554.
 (52) Videtur ex declamatione quadam hæc sumpsisse, ubi orator digitis ostendebat fenestras. In antecedentibus bis oratorum more alloquitur D auditores, quæ loca ibidem ex declamatione...
 (53) Cont. p. 126, Sym. Log. p. 447, ut Noster. Sed ibi male τοῖς pro τοῖς. Cedr. p. 554, in fine. — Scriptum ὑπὲρ ἂνω. Sed apud Logoth. rectius ὑπεράνω.
 (54) Sym. Log. p. 447.
 (55) Ita scriptum, cum deberet ἀπολασθῆναι potius, uti recte apud Log. p. 447. — Καὶ ἅμα τῶ λόγῳ — ἐπιδίδ. μάχαιραν. Cont. p. 126 in fine.
 (56) Apud Logoth. est χρυσοενδύτων. Ibid. male πραιποσίτοις.
 (57) Apud Logoth. pro istis male καὶ φησιν τάχει ἐννεύσας. Male ibidem ἀφώρισεν.
 (58) Cont. p. 127; Cedr. p. 555.
 (59) Iisdem verbis Sym. Log. p. 447, Cedr. p. 555, ubi μεληδὸν διέτεμνε.
 (60) Cont. p. 127.

Καὶ ἄλλο τι σημεῖον ἐπὶ τῆς θανάτῳ παρηκολούθη-
 και τοῦ Καίσαρος. Ἐξαπεστάλη κατὰ Κήπους διάγοντι
 (61) παρὰ Θεοδώρας τῆς αὐτοῦ ἀδελφῆς ἐσθῆς τοῦ
 προσήκοντος μήκους ἑλλείπουσα², ἥτινι πέριξ χρυσό-
 πατος καθιστόρητο· ἦν προσδεξάμενος ἐπυνοθάνετο
 « Αὐτὴ τί κεκολλόωται; καὶ ὁ ἐν ταύτῃ πέριξ τί
 δηλῶν ἀναγέγραπται; » ἀμφοτέρων τὴν λύσιν δι-
 ερωγάρει, διὰ μὲν τοῦ πέριξ τὸ πρὸς αὐτὸν δε-
 λερὸν, ὡς εἰκοι, τῆς στειλάσης διὰ τὴν ἐπὶ τῷ ἀναίρε-
 θέντι Θεοκτίστῳ ἀντέκτισιν, διὰ δὲ τοῦ ἑλλειποῦς τὸ
 ἑλλίπες τῶν ἑαυτοῦ ἡμερῶν αἰνιτιζόμενος (62). Ὅθεν
 (63) καὶ Ἀντιγόνῳ τῷ πατρικίῳ καὶ καθηγεμονεύ-
 οντι τῶν σχολῶν (64), τῷ υἱῷ αὐτοῦ, προσετέταχε
 τὸν ὄπ' αὐτὸν λαὸν ἅπαντα συντελεῖν καὶ τῆ βασιλίδι
 κατευθῆναι τὴν ἀφιξίν. Ὁ δὲ πρὸς τὴν τοιαύτην
 δυσανασχέτι βούλησιν (65). Καὶ πλέον τὰ κατὰ Μι-
 χαήλ βασιλέως ἐπεφανέρωτο παρὰ Καίσαρι (66).
 Πρὸ δὲ τίνος χρόνου σεισμοῦ γεγονότος τῶν πρότε
 μνημονευομένων φρικωδεστέρου (67), ἐσπτόκει τὸ
 ἀγαλμα ὃ κατὰ τὴν ἀγίαν Ἀνναν, ἥ³ ἐπώνυμον (68)
 τὸ δεύτερον, κατὰ κλονα Διοσθῆλωτο· ἔπερ διαγ-
 γελθὲν παρὰ Καίσαρος λέοντι φιλοσόφῳ σαφῶς
 διηρμήνευτο (69), τὸν ἐκ πρώτου ἀνακτος δεύτε-
 ρον (70) ἐκπεσεῖσθαι διὰ θανάτου, τῷ τε Καίσαρι
 Βάρδα τὸν διαδεξόμενον δακτυλοδεικτεῖσθαι (71)
 Βασίλειον· ὃν ἔκτοτε οὗτος βασιλεύσας ἐπέβλεπεν.

Καὶ ταῦτα κατὰ προφητείαν συνωμαρτήκεσαν
 Καίσαρι. Ἐπὶ Κήπους γὰρ ἐφεστηκότων αὐτῶν (72),
 ὃ μὲν βασιλεὺς τὰ τῆς βασιλείας ἐνήργει πρακτέα,
 ὃ δὲ Καίσαρ τὰ τῆς φιλαρχίας πλέον ἐπετηδεύετο,
 καὶ πολὺ, ἦν, ὑπεραίρων τοῦ βασιλέως καὶ ἐτέρων
 τῶν κατὰ θεραπείαν ὑκνωμένων αὐτῶν. Ὡς δὲ πρὸς
 τοῦτο δυσσηρήτως διέκειντο, ἐμχανῶντο κατ' αὐτοῦ
 βουλὴν δολερὰν, ὅπως μαιφονήσειαν (73)· ἀλλὰ τὴν
 ἐταιρειῶν τούτου πληθὺν ἐδεδοίκεσαν, ἵνα μὴ παρ'
 αὐτῆς καταδυναστεύοντο. Πρὸς (74) ἀμιλλήτηριον
 ὁρόμον ἵππων συμφύρονται σὺν Ἀντιγόνῳ τῷ τούτου
 υἱῷ, ταὶ αὐτὸν πόρρω τῆς βασιλικῆς σκηνῆς διορι-
 ζουσιν, καὶ Καίσαρος τοὺς πρωταγωνιστάς ἐπὶ τούτῳ
 συνέλκουσιν, ὡς ἀν' ἐνησχολημένων αὐτῶν ἀφυλάκτως
 τῷ Καίσαρι ἐπιθῶνται τινες καὶ διαχειρίζονται.
 Σάββατιον (75) δὲ γαμβροῦ ἐπὶ θυγατρὶ Καίσαρος

Etiam aliud quoddam signum super morte Cæ-
 saris secutum. Missa fuit ei apud Cepos commo-
 ranti a Theodora sorore sua vestis justa minor
 105 longitudine, cui perdix auro intertextus erat:
 qua accepta quesivit cur ea brevior esset et ad
 quid significandum perdix esset inscriptus? Utriusque
 solutionem depinxit, per perdicem quidem
 dolosum, ut videtur, animum erga ipsum
 mittentis, occisi Theoctisti ulciscendi causa, per
 brevitatem autem brevitatem dierum suorum con-
 jectans. Unde et Antigono patricio, duci scholarum,
 filio suo, præcepit ut omnes copias suas colligeret
 et ad imperatoriam urbem dirigeret iter. At illé
 ejus voluntati segnem se præbebat. Magisque res
 ut se haberet erga imperatorem Michaelém mani-
 festabatur apud Cæsarem. Porro non ita multo
 ante, facta terramota omnium qui unquam fue-
 runt maxime horribili, ceciderat statua, quæ ad
 Sanctam Annam, cognomento Deuteron, in columna
 erecta fuerat: quod cum a Cæsare nuntiatum fuis-
 set Leoni philosopho, clare ab hoc expositum fuit,
 eum qui a primo imperatore secundus esset morte
 casurum, Cæsarisque Bardæ successorem indice
 digito monstrari Basilium: quem ille ab eo tem-
 pore oculis haud æquis aspexit.

Eaque ut prædicta fuerant Cæsari consecuta
 sunt. Cum enim ad Cepos constitissent, imperator
 quidem functiones imperii peragebat, Cæsar autem
 imperium magis magisque affectabat, nimiusque
 erat supra imperatorem ceterosque ministros ejus
 et domesticos. Quam rem graviter 106 ferentes
 struebant adversus eum consilium dolosum, ut in-
 terficeretur: sed sodalitiū ejus cœtum timebant,
 ne ab hoc superarentur. Itaque certamen cursus
 equorum instituunt] cum Antigono, eumque longe
 ab imperatorio tentorio abducunt, Cæsaris etiam
 actores primarum partium una abstrahunt, ut oc-
 cupatis istis Cæsarem custodibus destitutum aggre-
 diantur alii et interficiant. Sabbatio autem, genero
 Cæsaris patricio et lógotheta cursus, ingresso ad
 Cæsarem qui una cum imperatore erat, atque

VARIE LECTIONES.

² ἑλλ(πουσα L. ³ ἥ] ἡ L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(61) Vide supra p. 103, cum not. — Παρὰ Θεο-
 δώρας — ὡς εἰκοι τῆς στειλάσης. Cont. p. 128,
 Sym. Log. p. 447. Iisdem fere cum Nostro verbis,
 sed imperfectius et vitiosius.

(62) Sym. Log. p. 447.

(63) Cont. p. 127.

(64) Const. Porph. p. 147.

(65) Involute et perturbate.

(66) Sym. Log. p. 447, Zon. p. 162.

(67) Cont. p. 122, Cedr. p. 552, Sym. Log. p. 447,
 ubi male interpres: *secundo ordine*.

(68) Scriptum ἐπώνυμ, ο supra script.

(69) Cont. p. 122, Sym. Log. p. 447. Iisdem cum
 Nostro verbis, Cedr. p. 552.

(70) Quia δεύτερος secundus.

(71) Forte quia ille senex in throno sedisset, quod
 est βασιλῶν, imperatorum. — Δακτυλοδεικτ. —

συνωμαρτ. Καίσαρι. Const. Porph. p. 145, ubi καὶ
 τῷ δακτύλῳ τοῦτον ὑποδείξει τῷ Καίσαρι, etc. ἐξ
 οὗ καὶ ὑφωράτο. Καὶ ἐνήρρευσεν ὁ Καίσαρ ἀεὶ τὸν
 Βασίλειον. Vid. Georg. Mon. p. 536, et Cedr.
 p. 664.

(72) Const. Porph. p. 147, Georg. Mon. p. 537
 in fine, Cedr. p. 566.

(73) Const. Porph. p. 147, Cont. p. 127, et 128,
 Cedr. p. 555, Zon. p. 165.

(74) Nulla adest particula connectens, qualis esset
 οὖν.

(75) Const. Porph. p. 148, ubi Συμβάτιος. Cont.
 p. 127, ubi itidem Συμβάτιος. Varietas orta ex
 similitudine litteræ β cum μ in mss. Apud Georg.
 Mox etiam Συμβάτιος p. 537, et apud Cedr. p. 554,
 Συμβάτιος.

perfectis publicis relationibus recedente, ante autem se crucis signo signante, utiote duce insidiarum, ii qui in occulto loco tentorii insidiabantur cum gladiis eum adoriebantur, atque in conspectu imperatoris crudeliter trucidantes concidunt Cæsarem, mensis Aprilis die xxi, indictione xiv: cum quibus Cbalus quidam inveniebatur, cui Tziphnarites cognomen. Cæterum conjuratis magno impetu incumbentibus, atque imperatore perturbato involuntario impulsu, vigiliæ imperatoris drungarius Constantinus protegebat imperatorem, quo minus una occideretur, tanquam fidelis protector et ad vitæ periculum usque benevolentiam præ se ferens. Ac fortasse simul perisset, nisi idem ille faustis acclamationibus manibusque suis opem tulisset animumque addidisset imperatori 107 B cumque ab homicidis eduxisset, virtute et benevolentia præditus. Porro homicidæ, cadavere in multa frusta dissecto, genitalia ejus conto suspensa ostentantes traducebant. Propter Cæsarem autem turba haud exigua concurrebat, bellumque inter eos ortum fuisset, nisi ab eodem Constantino omni vi fuisset repressum, per quem quædam mala prohibebantur. Sed pleraque perturbatius ferebantur quam Icarium mare Euro vehementi flante, nemoque de rebus adversus hostes gerendis cogitabat, sed separatim quisque sollicitus erat, alius de Cæsare, alius de magnanimo Basilio, alius de ipso imperatore, a quo Basilius magnopere diligebatur. Atque continuo in partes imperatoris urbis revertitur imperator.

ὄπερ βασιλέως γε νήφοντος, τοῦ δὲ ὑπὲρ Καίσαρος, ἑτέρου δὲ ὑπὲρ Βασιλείου τοῦ μεγάλου φρονος, διὰ τὸ πεφίλοστοργεῖσθαι. ὁ ἴαν παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος. σιν (85).

Basilius autem genus ducebat a prisco Arsace Partho, qui sibi Assyriorum imperium acquisivit animi corporisque fortitudine, deinde et a Teridate rege ejusdem prosapiæ, quin et a Philippo et Alexandro præstantissimis principibus. Is in Macedonia natus parentibus haud obscuris nec ignobilibus, educatusque ab ipsis egregie, tanquam aliquis Achilles à Chirone centauro, exercebatur studiis factisque fortium virorum inclarescebatque

Α τμήτης τε πατρικίων ἡξιωμένου καὶ τὰ τοῦ δρόμου διέπειν θειληγόςτος, εἰσίδοντας τῷ βασιλεῖ συμπαρόντι. Ἄ Καίσαρι τὰς τε δημοσίους ἀνεγνωκότος ἀναφοράς (76), ἀπίοντος δὲ κατὰ τὰ ἄ πρόσθεν τύπω σταυρικῶ σχηματισμένου (77) ἅτε καθηγουμένου τῆς συσκευῆς, οἱ ἐν παραθύστῳ σκηνῆς ἐνεθερεύοντες ξιφηφόροι ἐπήρσαν, καὶ πρὸς ἐνώπιον βασιλέως ἀνηλεῶς ἀποκτείνοντες (78) κατακερματίζουσι Καίσαρα, μηνὶ Ἀπριλίῳ κα' (79), Ἰνδικτικῶνι (80) ἰδ'· μεθ' ὧν Χάλδος τις παρῆρτο, ὃ Τζιφινάρτης ἐπόνυμον. Τῆς οὖν στασιώτιδος ἐπηρείας ἀθρόως ἐπισυστάσης τοῦ τε βασιλέως ἐνθρονηθέντος (81) καὶ τῷ πτώματι ἀκουσίως ἐγκρημισθέντος, ὃ ἐπὶ τῆς βασιλικῆς βίβλης ὑπερασπισίων ἦν βασιλεῖ Κωνσταντίνος δρουγγάριος, τὸ μὴ συμπεφονεῦσθαι αὐτόν, οἷα πιστὸς ὑπερμασιστῆς καὶ μέχρι ψυχῆς τὸ εὖνον ἐπιδεικνύμενος. Καὶ τάχα ἂν ἀμφοτέροι διεφάρησαν, εἰ μὴ αὐτὸς ἐκεῖνος εὐφημίαις ἐπιδημίαις (82) καὶ αὐταῖς παλάμαις ἐπήμυνε θαρσοποίησας τὸν ἀνακτα καὶ τῶν μαιφόνων ἐξήνεγκε, καλοκάγαθῶ γνώμης καὶ εὐτολμῆς φραττόμενος. Ὡς οὖν οἱ μαιφόνου τὸ λείψανον πολλοῖς τμήμασι διενείμαντο, τὰ τοῦτου αἰδοῖα κιντῶ ἄ διαρτήσαντες ἐθριάμβευον (83)· οὕτως γὰρ καὶ μετὰ θάνατον αἰκίζεῖν ἐξέμηναν ἄ (84). Ὑπὲρ Καίσαρος δὲ οὐκ ὀλίγος ὄχλος ἐπέτρεχεν· καὶ προσεκευρήκει ἂν πόλεμος κατ' ἀλλήλων, εἰ μὴ παρὰ τοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου πάση δυνάμει ἀνέσταλτο. Δι' οὐ τινα τῶν κακῶν ἀνεχεχάϊστο ἄ, τὰ πλείω δὲ ἐκυμαίνετο μείζον ἢ τὸ Ἰκάριον πέλαγος Εὐρου θεῖου ἐπιπνέοντος· οὐδεὶς τε τῶν κατὰ πολεμίων ἐπιχειρή-

С σων ἢ καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος ἐμφρονεῖς ἦν, τοῦ μὲν ἑτέρου δὲ ὑπὲρ Βασιλείου τοῦ μεγάλου φρονος, διὰ τὸ Καὶ εὐθέως περὶ τὴν βασιλεύουσαν ἀναζεῦγνυ-

ἄ Ὑπῆρχε δὲ ὁ Βασιλεὺς ἐκ γένους μὲν πρεσβυτέρου (86) Πάρθου Ἀρσάκου αὐγῶν, τοῦ περιθεμένου τὴν Ἀσσυρίων ἀρχὴν ἑαυτῷ ἐκ ψυχικῆς καὶ σωματικῆς καρτερότητος, καθεξῆς δὲ καὶ Τηριδάτου τοῦ βασιλέως τῆς αὐτῆς σειρᾶς ἐξημμένου· ἀλλὰ μὴν καὶ Φιλίππου καὶ Ἀλεξάνδρου τῶν ἀρίστων ἡγεμόνων ἐξείχετο (87). Ὁς Μακεδόσης ἰῶ (88) γῆς ἐκφυεῖς γεννητόρων ἦν κατὰ γενεάν οὐκ ἀσήμων, τραφεῖς τε νεανικῶς (89), ὡς εἰ τις Ἀχιλλεὺς Χείρωνι τῷ κεν-

VARIAE LECTIONES.

ἄ σὺν παρόντι L. ἄ τὰ om. L. ἄ κόντω L. ἄ potius ἐξεμεμήνησαν vel ἐξεμάνησαν. ἄ ἀνεχεχάϊστο L. ἄ πεφίλοστοργεῖσθαι L. ἄ Μακέσσης γῆς.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(76) Cont. p. 127, in fine Cedr. p. 555, Ἄρτι γὰρ D ἐξῆι τὰς ἀναφοράς ἀναγνοῦς.

(77) Cont. p. 127, in fine, ubi Τὸ σημεῖον ἐδίδου σταυρὸν εἰς τὸ πρόσωπον ἐγγαράτων αὐτοῦ, et Cedr. p. 555. Vid. Const. Porph. p. 148.

(78) Ita scriptum.

(79) Const. Porph. p. 148, Zon. p. 165. — I. e. ἱκαδὶ πρότῃ, ut Contin. Theophanis p. 128.

(80) Ita scriptum [?]: requiritur ὦ, ut Bosius vidit.

(81) Ita scriptum. Mallem ἐκθρονηθέντος. — Καὶ τῷ πτώματι. — συμπεφον. αὐτόν. Cont p. 128, Cedr. p. 556.

(82) Cont. p. 128, Cedr. p. 556.

(83) Contin. p. 128, Cedr. p. 556.

(84) Ita scriptum, sine dubio pro ἐξέμηναν, quamvis ἐκμαίνω sit μεταβατικόν.

(85) Zon. p. 165 in fine, Cont. p. 118 in fine. Const. Porph. p. 148, Georg. Mon. p. 538, Cedr. p. 556, et 566.

(86) Hæc in gratiam Constantini Porphrogenneti videtur comminisci. Const. Porph. in Bas. Mac. p. 153. Negat. Zon. p. 163.

(87) Cont. p. 155.

(88) Ita omnino scriptum, non Μακεδόνων, ut apud Const. Porph. in Basilio Mac. ubi, ὡρμητο μὲν ἐκ τῆς Μακεδόνων γῆς, p. 153.

(89) Hanc similitudinem videtur tacite reprehend-

ταύρω, παρ' αὐτῶν τοῖς ἀνδρικοῖς ἐγεγύμναστο φρο-
νήμασι ¹¹ (90) τε καὶ πράγμασιν, καὶ πᾶσι μὲν
κατ' ἄμφω ἐξάκουστος διετέλει καὶ φίλιος (91). Καὶ
δὴ παραδόξως διὰ τῶν Χρυσέων πυλῶν εἰσῆει τῇ
βασιλευούσῃ τῶν πόλεων (92), κατὰ μόνην γε τὴν
ἑναγχος προσαναπαυσόμενος, ἦτις νῦν μὲν ἱερὸν Διο-
μῆδους τοῦ μάρτυρος (93), Ἡλίου ¹² δὲ τὸ πρὶν
κεχρημάτικεν. Εἰσῆει δὲ τὴν τεκούσαν ἐκβιασάμε-
νος· καὶ δὴ ἂν ἐκεκράτητο παρ' αὐτῆς, εἰ μὴ τὸ
θεαθὲν αὐτῇ ἦναι τινὸς ἔτυχεν ἐπικρίσεως παρὰ
τῶν ἐν τούτοις ἐσπουδακότων (94). Ἐωράκει γὰρ
φυτὸν μέγιστον ἐκφυῆσαι, καθὼς ποτε ἡ Ἄνδά-
μη (95), καὶ ἄνθεσιν ἐγκομᾶν κατὰ τὸν οἶκον αὐτῆς,
χρυσῶ τε τὸ γῆθεν μέγα στέλεχος καὶ τὰ πρέμνα
διηρέφθαι καὶ φύλλα, καὶ ἐντεῦθεν ἀπομεμαντεῦ-
σθαι (96) σὺν ὄρχω ταύτῃ τῷ ¹³ ἐξ αὐτῆς τὴν τῆς
βασίλειας ἐπίτευξιν καὶ ταύτης μεγαλειότητα καὶ
τὴν ἐπὶ μήκος διάτασιν συγγόνους τε καὶ ἀπογόνους
ἐκδήσεσθαι (97), καὶ αὐτάρχη πλουτοῦν τῇ κατ' αὐ-
τὸν ¹⁴ χώρῃ μεθήσειν ἐξ ἧς ἐγεγέννητο· σὺν τούτοις
καὶ προεισηγηθῆναι αὐτῇ παρὰ τινος ῥῆσιν εὐάγγελ-
λον, ὡς τοῦ παιδὸς κατὰ παιγνίαν τῶν ὀμηλικῶν ἐν
τινὶ λίμνῃ ἀετὸν ἐπιπτήσαι τῇ κεφαλῇ (98), σκέπειν
διὰ στόματος πῦρ ἐξαπέπνει, τὸν Ἡλιοῦ τε ἑαυτὸν
σὺν τὸ τεκνίον ἐμήνυεν ¹⁵ (1).

Σχολάζοντος δὲ τοῦ Βασιλείου κατὰ τὴν εἰρημένῃν
μονῆν, τινὲ μοναχῶ, ἧ ὡς ἔνιοι, αὐτῷ τῷ ταύτης
καθηγουμένῳ, καὶ ὕπνον ὁ μάρτυς ἐπιφανεῖς ἐξιέναι
κελεύει περὶ πυλῶνα καὶ τὸν ἐκεῖσε προσμεμενη-
κότα εἰσαγαγεῖν (2), βασιλέα ἐσόμενον, ὃν περιποιή-
σασθαι δέον ἐπὶ τε σκέπη καὶ τοῖς ἐνδύμασιν, οἷα
τῆνδε μονῆν ἀνοικοδομῆ ¹⁶ (3) συστησόμενον. Τῷ δὲ
ἐξιόντι καὶ τὸν νεανίαν τεθεαμένῳ κατεσκληρότα
ῥυπῶνά τε καὶ ἀπρονόητον ἐξ ἐνδοῦς περιστάσεως,
ἄφωρᾶτό ¹⁷ τι κατὰ φαντασίαν εἰδῶλον ἐμπαρεῖναι,
οὗ τῆς κομιδῆς κατημέλησεν. Διὰ τοῦτο αὖθις ὁ
μάρτυς τῷ αὐτῷ διωρᾶτο κατεμβριμώμενος ἐξιέναι
καὶ τὸν βασιλέα Βασιλεῖον πάντως εἰσενεγκεῖν (4)
καὶ κηδεμονίας δεούσης καταξιώσασθαι. Τοῦ δὲ νεανίου
κατὰ τὴν λεχθεῖσαν κλῆσιν ἀποκριναμένου (5) καὶ

VARIÆ LECTIONES.

¹¹ φρονίμασι L. ¹² Ἡλιοῦ V. ¹³ τῷ B, τὸ L. ¹⁴ κατ' αὐτῶν L. ¹⁵ an μηνῦσαι? ¹⁶ ἀνοικοδομεῖ L.
¹⁷ ἄφορᾶτό L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

dere Const. Porph. in Bas. Mac. p. 137, ubi τρεφόμενος τοῖνον ὁ παῖς παρὰ τῷ πατρὶ — οὔτε μιξανθρώπου Χείρωνος ἐδεήθη ὡς Ἀχιλλεύς, οὔτε, etc. ut semihominis educatoris mentio eum offenderit.

(90) Cedr. p. 450.

(91) Jamdudum dissolute loquitur et incondite. (92) Abrupte, sine transitione, sine apta connectione, nec præparato lectore. — Const. Porph. in Bas. Mac. p. 139, Sym. Log. p. 434, Georg. Mon. p. 551, Cedr. p. 560, Zon. p. 163.

(93) Georg. Mon. p. 551, Log. p. 164, Sym. Log. p. 434, Const. Porph. in Bas. Mac. p. 139, Cedr. p. 560. — Sym. Log. p. 434, ubi δὲ πρὶν Ἡλιοῦ ναὶς κερημάτικεν.

(94) Const. Porph. in Bas. Mac. p. 139, Cedr. p. 561.

(95) Varie scribitur hoc nomen apud veteres, apud Herodotum Μανδάνην.

(96) Infinitivus requirit aliquod verbum, aut ὡς πρό καί. Loquitur et alibi ita imperfecte.

PATROL. GR. CIX.

A apud omnes et diligebatur. Mirabilis etiam fuit introitus **108** ejus in imperatoriam urbem per Aureas portas, ubi in propinquo apud monasterium requievit, quod nunc quidem Diomedii martyri consecratum, Heliæ olim fuit. Venit autem in urbem, matre invita: et sane ab ea retentus fuisset, nisi somnum ab ea visum interpretatione quadam expositum fuisset ab earum studiosis et gnaris. Viderat enim germen maximum enatum, ut olim Andame, idque floribus comare in domo sua, auroque stipitem magnum, qui e terra exsurgebat, et ramos etiam ac folia tegi. Unde jurejurando prædictum imperium ejus filio, cujus longam durationem in cognatos et posteros futuram, multasque ipsium opes ei regioni missuram ex qua natus fuisset. Ad hæc, faustus nuntius aliquando mulieri venerat, puero ludente in palude cum æqualibus, aquilam super ejus caput advolasse, alisque expansis id contexisse. Atque aliquando senem virum, cujus per os ignis spiraret, quique se Heliam esse diceret, puerum imperio potiturum, sibi indicasse professi est.

τε ταύτην περὺσσοντα· καὶ ποτε γηραιὸν ἄνδρα, οὗ ταύτη παραδηλοῦντα (99), τὴν βασιλείαν προσήκα-

Commorante autem Basilio apud prædictum monasterium, cuidam monacho, aut, ut aliqui, ipsi præfecto monasterii, per somnum martyr ille apprensus exire eum jubet ad portam et illum qui ibi exspectaret introducere. **109** ut qui imperator esset futurus, eumque fovere tectis et indumentis, ut qui illud monasterium esset instauraturus. Qui egressus adolescentemque conspicatus emaciatum et sordidatum atque incultum propter inopem statum, spectrum imaginatus phantasie sue oblatum introducere et curare neglexit. Quare rursus martyr ei apparuit, increpans, exiret atque imperatorem Basilium omnino intro vocaret curamque ejus haberet. Cumque adolescens ad pronuntiatum nomen respondisset, introitus perficiebatur: cujus rei

(97) Loquitur horride.

(98) Alia occasione Const. Porph. in Bas. Mac. p. 136, et p. seq. Cedr. p. 556. Zon. p. 163.

(99) Const. Porph. in Bas. Mac. p. 139.

(1) Loquitur profligatissime.

(2) Const. Porph. in Bas. Mac. p. 140. Sym. Log. p. 434. Georg. Mon. p. 551. Cedr. p. 560. Zon. p. 164.

(3) Ita scriptum; f. ἀνοικοδομεῖν. Apud Const. Porph. p. 140. et apud Cedr. p. 560, ita: Αὐτὸν μέλλειν εἰς ἀνοικοδομὴν καὶ ἀβῆσαι τῆς παρουσίας γενέσθαι μονῆς. Unde apud Nostrum melius: Οἷα τῆσδε μονῆς εἰς ἀνοικοδομὴν συστησόμενον, aut omisso εἰς. — Scriptum συστησόμενον. e supra scripto. — B. τὸ νεανίας, et vide quot fuerit annorum. Basilius. Fuit XXV.

(4) Εἰσκαλεῖν potius legendum propter sequens ἀποκριναμένου.

(5) Omittit dicere quod vocatus fuit, et tamen respondisse dicit.

36

occupato imperio memor esse voluit et a se mercedem exigi. Quod et observavit: nam postquam purpuram induisset, multa et splendida donaria venerabili martyri obtulit, præterea monasterium possessionibus multis ornavit et ædificando instauravit.

Tunc autem per præfectum monachorum applicavit se ad quemdam de familia imperatoria magnatem, qui amicitiae gratia in monasterium venerat, et cui id curæ erat ut juvenum statura conspicuorum sibi cœtum compararet, cum jam invenisset alios etiam tales, sed minores (nam multo majore statura quam isti Basilius præditus erat), et gloriabatur istis jactabundus. Theophiliscus is audiebat: contra quem ab imperatore certamen motum speciosorum et fortium juvenum. At mittitur a Cæsare **110** ad eum Antigonus, hujus charissimus, convivio excipiendus, cumque eo sæpius commemoratus Constantinus. Cum autem satiati fuissent epulis, etiam lætitia et ludus excitatur, accersitis ex iis qui domi commorabantur qui ad luctandum essent idonei, atque mox certamen instituitur. Atque omnes palæstrici et luctatores imperatoris et Cæsaris vincunt reliquos, præter Basilium qui in luctatione non aderat. Quare et hic vocatur et ad luctandum cum potiore ex illis adducitur. Erga hunc amice propter affinitatem affectus Constantinus jubet pavementum palea conspergi, ne forte laberetur Basilius. Conveniunt igitur, convenerunt ad luctandum ambo. Tum alter sublimem tollere conatur Basilium, sed non ferens Basilii contrarium nisum, in sublimem ab isto tollitur prævalide et circumrotatur celerrimo motu, atque amplexu illo qui κατά πόδρεζαν dicitur vernaculo sermone, in terram dejicitur, passus casum incelabilem, ita ut ea res præsentibus omnibus delectationi esset. Et quamvis diu multumque aquis conspergeretur, vix sese recollegit. Cum igitur Antigonus cum iis qui apud ipsum erant abiisset ad Cæsarem, narrat ei de eis quæ facta essent. A quo et imperator de iis certior factus, accersit eum cum aliis duobus æqualibus: quos ut vidit, probavit speciem,

A πρὸς ¹⁰ αὐτὴν τὰ τῆς εἰσόδου διήνυστο (6), δι' ἧς ἐν τῇ καταλήψει τῆς βασιλείας ἐπιμνησθῆναι ταύτης εἰσπράττεσθαι (7). Ὁ καὶ παραφυλάξατο· μετὰ γὰρ τὴν τῆς ἀλουργίδος ἀμφίαισιν πολλά τε καὶ πάνυ λαμπρὰ ἀναθήματα τῷ σεβαστῷ μάρτυρι προσενηνοχεν, ἔτι μὴν τὴν μονὴν καὶ κτήμασιν ἱκανοὺς καταλάμπρυνε καὶ οἰκοδομίαις ἐνεσοποίησεν.

Τότε δὲ τινι (8) προσκεκλήθηται τῶν πρὸς γένους βασιλικῷ μεγιστάνων διὰ τοῦ προστατοῦντος τῶν μοναχῶν, φιλιῶς κατὰ τὴν αὐτὴν μονὴν προσφοιτῶντι, ᾧ τῆς ἐπάνδρου καὶ νεανικῆς συλλογῆς ἐπιφροντιστο (9), προσευρηκῶτι καὶ ἄλλους τοὺς καθ' ἡλικίαν αὐτῷ, ἀλλ' ἐλάττωας (πολὺ γὰρ τὸ μεῖζον ἐν τοῦτοις Βασιλείος ἐπεκείνητο), καὶ τοῦτοις ἐμεγαλαύχει σοβαρευόμενος. Θεοφιλισκος (10) οὗτος ἐξ-

B ἤκουστο· πρὸς ὃν παρὰ βασιλέως ἀναθαιμύλλησις ἐκεκίνητο εὐθεάτων καὶ ἀνδρείων νεανίων ἕνεκα (11). Καὶ παρὰ μὲν Καίσαρος Ἀντίγονος (12) ὁ τοῦτου φιλιτατος ἐκπέμπεται πρὸς αὐτὸν δεξιωθησόμενος, σὺν αὐτῷ δὲ καὶ ὁ ἐπὶ συγχῶ βῆθεις Κωνσταντίνος (13). Ἐμπεφορημένῳ ¹⁰ δὲ τῆς εὐωχίας αὐτῷ (14) καὶ τὰ κερδὲς χαρμοσύνην διεγείρεται φιλοπαίγμονα, προσκαλεσαμένῳ (15) τῶν οἴκοι διατριβόντων τοὺς εἰς πάλιν ἐπιτηδέους, καὶ δὴ κατ' αὐτὴν ἀγῶν διανίσταται. Καὶ δὴ πάντες παλαιστρικοὶ βασιλέως καὶ Καίσαρος ἤττωσι τοὺς ἄλλους, ἀνευθε Βασιλείου μὴ τῇ παλαίστρᾳ παρόντος. Προσκέκληται διδ καὶ αὐτὸς ²⁰ καὶ πρὸς μονομαχίαν τοῦ κρείττονος (16) ἀγεται· καθ' ὃν τὰ πρὸς φιλίαν ἐξ ἀγγιστείας ὁ Κωνσταντίνος καλῶς διακείμενος προστάττει τὸ ἔδαφος ἀχῶρ περιραντίζεσθαι, ἵνα μὴ πως διολισθηίνοι Βασιλείος. Συνῆλθον οὖν, συνῆλθον κατὰ παλαίστραν ἀμφοτέροι· ὧν ὁ μὲν μεταωρίζειν πειράται Βασιλείου, ὁ δὲ μὴ ἐνεγκῶν τὴν Βασιλείου ἀντίθαισιν μετωρίζεται παραυτὰ ²¹ γενναϊότατα καὶ περιστρέφεται ταχίστῳ κινήματι, καὶ τῇ κατὰ πόδρεζαν (17) προσπλοκῇ, ὡς ὁ ἐγγῶριος λόγος, πρὸς γῆν καταφέρεται, ὑποστάς πτώσιν ἀλάθητον, ὡς καὶ παραψυχὴν τοῖς πᾶσιν εἶναι λογίζεσθαι, εἰ καὶ μετὰ πολὺν χρόνον ὕδασι πολλοῖς καταραντισθεὶς μόλις ἀνέσφηλεν. Ὡς οὖν ὁ Ἀντίγονος μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ ἐπανῆκε πρὸς Καίσαρα, φησὶ περὶ τῶν δεδραμένων αὐτῷ· δι' οὗ καὶ ὁ βασιλεὺς Μεγαλὸν τούτων ἐγεγόναι κατήκοος, καὶ ἀνακαλεῖται τοῦτον σὺν ἑτέροις ἡλιξ.

C

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ καὶ πρὸς τὴν μονὴν? sed etiam quæ sequuntur perturbata sunt et vix integra. ²⁰ ἐμπεφορημένον (v finali punctis notato) δὲ τῆς εὐωχίας αὐτῷ L. ²⁰ καὶ αὐτοῦ L. ²¹ παρ' αὐτοῦ B.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

- (6) Const. Porph. p. 140. Cedr. p. 560.
 (7) Ita hæc scripta. Loquitur horride, imperfecte.
 (8) Const. Porph. p. 142.
 (9) Const. Porph. p. 141.
 (10) Theophilus iste alia forma diminutiva et Θεοφιλιδίων et Θεοφιλιτζῆς barbare dicebatur. Const. Porph. p. 140. Sym. Log. p. 545. Georg. Mon. p. 552. Cedr. p. 561. Zon. p. 164.
 (11) Hæc obscure narrat. Sed vid. Const. p. 145. Cedr. p. 561.
 (12) Filius erat Cæsaris. Cedr. p. 563. Const. Porph. p. 145.
 (13) Scriptum Κωνσταντίνου, τ supra script. Vide Const. Porph. p. 145.

- D (14) Forte εὐωχίας scripserat auctor, et ita omnino legendum. Voce εὐωχίας utitur Cedr. in hæc re, p. 563, ubi ἀκμαζούσης τῆς εὐωχίας. — Αὐτῷ. Ita scriptum. Potius αὐτῶν.
 (15) Ita scriptum, nisi quod iota non subscr., ut solet hic librarius.
 (16) Bulgarus quidam fuit. — Καθ' ὃν — μεταρ. πειράται Βασιλείου. Const. Porph. p. 145, in fine, et p. seq. inii. Cedr. p. 563.
 (17) Hinc emendandus forte Const. Porph. p. 144, ubi οὕτω βῆθεις αὐτὸν ἐπάνω τραπέζης μετωρίζας ἀπέβριψεν. Ita tamen et Cedr. p. 563, quasi sublitium in mensam abjecisset, quod non videtur verisimile.

δύο. Ὡς δὲ τουτούς τεθέατο, ἠγάσθη τῆς ὕψεως, ἔπνευσε τὴν ἠλικιωτίν, καὶ τῶν δύο πολλῶ πλεον ἔτεθξμεθήκει Βασιλεῖον, καὶ διαφόροις βαθμοῖς καταλέγει καὶ πρὸς μείζονας εὐποιίας ἀρβαθωνίζεται (18). Οὗς γὰρ ὁ Θεὸς εἰς βασιλέας (19) διεγνώκει, τούτους προώρισε καὶ τὰ πρὸς αὐτὴν πάντως προδιατίθησι σύμβολα. Οὗς ἡ βασίλισσα Θεοδώρα θεασαμένη τῶν μὲν δύο ἐμμελήκει κατὰ μηδὲν, τοῦ δὲ ἐνδῶ ἐν φροντίδι ὄλων καθίστατο, ἀπὸ βάθους ψυχῆς κειραγοῖα, ὡς ἔειπε, ὦ τέκνον, τοῦτον σήμερον μὴ ἐωράκιον, ἄνδρα τοιοῦτον τῆς ἡμετέρας βασιλείας ὑπερτερήσοντα, καθὼς ὁ ἐμὸς ἐν λήξει μακάρων ἀνὴρ περιῶν ἀπεφοίτασεν (20). Πρωτοστάτην οὖν αὐτοῦ τῶν ἱπποκόμων καθίστησι τὸν Βασιλεῖον (21), καὶ ἵππον αὐτῷ δυσήνιον ἐπιδίδωσι διοχῆσασθαι (22), ὃν ἐπεφίληκει τὰ μάλιστα (23). Οὗτος αὐτοῦ ἐφαλόμενος ὡς εἴ τις ἄλλου Βουκεφάλου Ἀλέξανδρος, ὡς Βελλεροφόντης Πηγάσῳ (24) γενναίως ἱππάζεται, θάμβος ἱπῶν (25) ἀπάσαις ἐν ὕψειν εὐκατάπληκτον. Ἐντεῦθεν καὶ κρεῖττον αὐτῷ τῆς δεσποτικῆς ἀγάπης τὰ πρακτέα διηύξητο, ὡς καὶ τῆ τῶν πατρικίων εὐκλείῃ συντόμω; προσεμπελάσαι, γαμετῆ τε συναρμοσθῆναι ²² κοσμιωτάτη τῶν εὐγενίδων ἐξ Ἰγγερῶν (26), υἱόν ²³ τε θετὸν ἐπὶ πᾶσι βασιλέωσ ὀνομασθῆναι, εἶτα μάγιστρον ²⁴, καὶ παρὰ τῷ κοιτῶνι τῶν προσυπνούτων (27) φυλάκων προτιμηθῆναι κατὰ τινὰς (28), καὶ μετὰ βριχῆ τὴν βασίλειον εὐδοξίαν κληρώσασθαι.

Ὡς (29) οὖν (30) περὶ τινὰ χρόνον παρῆν ὁ ἄναξ τοῦσ περὶ τὸν καλλίνικον Μάμαντα μάρτυρα (31) βασιλείοις, ἐπεφύη τούτῳ σκοπὸς κἂν γελοῖος ²⁵, ὃν τῶν πρὸς (32) αὐτὸν οὐ πᾶσιν ἐγνώρισεν. Ἐγκελεύεται δὲ τῶν οικείων, οἷς τὰ κατὰ ψυχὴν ἐπεσθάρρει περὶ τοῦ προκειμένου γε δράματος, καὶ κατὰ τὴν βασιλίδα πόλιν περιχωρεῖ, πρὸς ἑω τὴν ῥητὴν ἐορτήν διαγελωσαν (33) Πεντηκοστὴν ἡμέραν τινὲ κοιτῶνων ἐγκλείσας Βασιλεῖον τοῖς σὺν αὐτῷ προστατῆται ἐν νεύματι ἀπογυμνοῦν τοῦτον τῷ χειρὲ τε διατεῖναι. Τούτου δὲ γινομένου κατὰ τὸ προσταχθῆν, ὁ Βασιλεῖος καταπλήττεται, ἀλλ' ὁμοῦ νεανικὸς ὢν

A 111 laudavit staturam, sed præ duobus illis multo magis admirabatur Basilium, et variis dignitatum gradibus evehit, atque ad majora beneficia se e offert. Quos enim Deus præcivit imperatores futuros, hos et prædestinavit omniaque ad eam rem prædisponit. Hos imperatrix Theodora conspicata, duos quidem illos neglexit, unius autem illius causa plane in sollicitudinem data est, ab imo pectore exclamans: « Utinam, o fili, hunc hodie non vidissem, talem virum nostro imperio superiorem futurum, quemadmodum meus beatæ memoriæ maritus adhuc superstes vaticinatus est. » Hinc equisonibus præficit Basilium, atque equum ei tradit effrenem domandum, quem valde amabat. Iste ei insiliens tanquam aliquis Alexander alteri Bucephalo, tanquam Bellerophontes Pegaso egregie equitat. Res admiranda et obstupescenda in oculis omnium visa est. Majoraque incrementa capiebat amor domini erga ipsum, ita ut ad patriciorum dignitatem celeriter accederet, uxoriq; jungeretur venustissimæ ex nobilibus, Ingere prognatæ, ac post hæc omnia filius adoptivus imperatoris nominaretur, deinde magister atque inter cubiculi custodes præcipuus fieret secundum aliquos, ac paulo post imperatoriam gloriam adipisceretur

[Cum igitur aliquo tempore imperator esset in illa quæ est apud Mamantem, egregium martyrio victorem, regia, subnatum ei fuit consilium, **112** etsi ridiculum, quod non omnibus qui circa ipsum erant indicavit. Mandat duobus familiaribus, in quorum animositate fiduciam habebat de proposito negotio, et per imperatoriam urbem proficiscitur, maneque certo die Pentecostes illucescente cum cuidam cubiculo inclusisset Basilium, iis qui cum ipso erant innuit ut eum nudarent manusque extenderent. Quod cum fieret prout præceptum erat, Basilium consternatus est, sed tamen, quod esset fortis, sese

VARIAE LECTIONES.

²² κοσμιωτάτη L. ²³ τε] γε L. ²⁴ μάγιστρος L. ²⁵ γελοῖος L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(18) Const. Porph. p. 144, in fine.

(19) Videtur βασιλείαν legendum propter sequens D αὐτὴν. Sed potest utcumque, mutatione facta ἀπὸ κοινοῦ, βασιλείαν ad αὐτὴν a βασιλέας.

(20) Const. Porph. p. 146 Sym. Log. p. 434. Georg. Mon. p. 532 Cedr. p. 564, 565.

(21) Const. Porph. p. 145, ubi εἰς τὴν τοῦ Πρωτοστράτορος: ἀξίαν ἐβίβασεν. Unde Noster forte emendandus. Sym. Log. p. 436. Cedr. p. 564. Zon. p. 164. — *Igitur*. Sine iudicio ponit particulam hanc, ut alias, ignorans usum.

(22) Zon. p. 164.

(23) Tale quid Const. Porph. p. 144. Cedr. p. 593. Zon. p. 164.

(24) Ita scriptum in dativo, prius in genitivo

(25) Ita scriptum. Potest et λοιπόν, ut ante hoc ponatur punctum.

(26) Cedr. p. 565, ubi αὐτὴ δὲ θυγάτηρ — Ἰγγερῶσ. Zon. p. 165 in fine, καὶ ζεύγνυσι τῷ Βασιλείῳ Εὐδοκίαν τὴν θυγατέρα τοῦ Ἰγγερῶσ. Const. Porph. p. 147, θυγάτηρ — Ἰγγερῶσ. — Const. Porph. p. 148

et p. 149. Const. Theoph. Porph. p. 128 in fine.

(27) Cont. p. 124 in fine.

(28) Const. Porph. p. 149. Zon. p. 166.

(29) Hæc intempestive inserta sine præparatione lectoris, cum sint abhorrentia a re præsentis. Est autem narratio monstrosa, sine mente, nec sani aut sobrii hominis. — Hæc tam aliena et inopinata hic intrusa, signis [] inclusi saltem in versione. Quibus junctim lectis existimabitur Michael Basilium præ nimio amore verberibus sævisimis affecisse: quod ut facere rabiosi et insanientis est, ita et ad hunc modum narrare quo Noster narrat.

(30) Abusively ponit hanc particulam, ut paulo ante. Et ferme ignorat verum usum particulam.

(31) Scriptum καλλίνιζ μάμν (τ supra script.) μπρ (τ supra script.)

(32) Ita scriptum, non περι.

(33) Mox dicit festo Pentecostes collegam creatum Basilium a Michaele.

retollit, suosque fit et imperatoris (34), atque ab eo cæditur duplici flagello triginta verberibus, ut memoriæ mandatum haberet illius erga ipsum benevolum affectum. Atque maximum templum ingressus mane ipso coronatum imperatorem populo ostendit d. xxvi mensis Maii, indictione xiv, et secundario imperio convenientia ei tradit. Cui etiam multum amorem exhibens, et paria, insuper et ad eminentiam, præbet.]

Tam proluxa erat voluntas explendi illius animum. Invidia proinde magna multorum se præbet, qui et dissolutionem eorum concordie et amoris moluntur, omnibus modis discordiam inter illos machinantes, ut pacificam domum domini clauderent inimicitias, modo verbis dolosis, modo scriptis insipientes illorum animos, male animati. Persuadent enim per hæc fore ut Michael a Basilio interficiatur, idemque iste a Michaele **113** patiatur ex instantia animi, temulentum vocantes ac vecordem. Atque ut aliqui aiunt, voluit Michael omnino interficere Basilium: præcipue ad venationem cum ipso egressum hasta conjecta petere cuidam mandaverat. Ut autem alii, non ita; sed benevole erga eum affectum fuisse, etsi a quibusdam turbaretur. Unde ii qui Basilio favebant ad necem imperatoris eum incitabant: cum autem non possent impellere, a benevolentia erga illum nullo modo aversum, aut etiam ab homicidio abhorrentem, ipsi suis manibus perpetrant cædem, ne uno cum illo perirent.

μένον ἢ καὶ πρὸς μειφονίαν ἰλιγιῶντα, αὐτόχειρς ἀπόλιντο.

Itaque ab homicidio propriam utilitatem captans, et cum sciret imperium sibi divinitus, neque ut antea, datum, grates Deo persolvens, inaugurat templum principum incorporeæ militiæ a se ædificatum, magnitudine et pulchritudine et magnificentia valde speciosum et admirandum. Quo perfecto voluntate et pietate imperatoris, in eoque sacris ritibus peractis, spiritali lætitia confluenta, ibidem imperatoriam coronam a manibus summi sacerdotis accipit, aliud principium sibi constituens imperii, quod auxilio archangelorum adeptus esset.

VARIE LECTIONES.

¹⁶ δευτερίαν L. ¹⁷ δὲ] δὴ L. ¹⁸ διαπώλυντο L. ¹⁹ ἀντεχομένους L. ²⁰ ἤδη L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(34) *Suosque fit et imperatoris.* Hæc mire dicuntur: sed fideliter exprimo, ut alias, nisi quod sæpe multa mollire cogor, et dextre accipere ac reddere quod ille sinistre dat. Hic autem sensus erit, Basilium, recepto animo, sese accommodasse imperatori et tergum præbuisse.

(35) Ita scripta, ut aliquid exciderit aut truncata male exscripserit ipse auctor. Sed si legatur ἔχει, excusabitur utcumque. Sed puto potius aliquid deesse, ut φοβηθῆς δὲ, aut simile.

(56) Const. Porph. p. 149. Cont. Theoph. p. 129. Zon. p. 166. Cedr. p. 566.

(57) l. e. εἰκάδ: ἔκτη.

(38) Λόγια sunt oracula: sed ad γραφαῖς ex opposito requiritur potius λόγοις. Si λόγοις retineatur, γραφαῖς erit Scripturis, scilicet dictis S.

τῆς ἐκπλήξεως ἀνακτᾶται, ἐαυτοῦ τε καὶ τοῦ βασιλέως καθίσταται, καὶ μαστιζέται παρ' αὐτοῦ διπλοῖς ἐν φραγελλίοις λ', μνήμην ἔχειν (35) τοῦτον ἀνάγραφτον τῆς πρὸς αὐτὸν φιλοστόργου προθέσεως. Καὶ τῷ μεγίστῳ (56) ναῦ ἐπελθὼν προῦτας αὐτῆς στεφηνόφορον ἀνακτα λαοῖς ἀναδείκνυσι, μηνὶ Μαίῳ κς' (37), ἰνδικτιῶνι ἰδ', καὶ τῆς κατὰ δευτερίαν ²⁰ αὐτῷ βασιλείας τὰ πρόσφορα δίδωσιν. Ἡ καὶ πολὺ φιλτρον ἐπιδιδούς, καὶ τὰ ἴσα, πρὸς δὲ καὶ τὰ καθ' ὑπεροχὴν ἐμπαρέχεται.

Τοσοῦτον τὰ τῆς πληροφορίας ὀλικῶς διεξήλωτο, καὶ φθόνος ἐκ τούτου δαψιλῆς παρὰ πολλῶν ἐξεκχύτο, οἱ καὶ τὰ πρὸς διάλυσιν τῆς αὐτῶν ἑμοנוούσης ἀγάπης ἐντεχνιτεύουσι, τρόπῳ παντὶ τὰ κατ' αὐτῶν ἀλλήλων ἐκμηχανώμενοι, εἰρηναῖον οἶκον Κυρίου κλείσαι τῇ ἐριδι, ποτὲ μὲν λόγοις (38) δολίοις, ποτὲ δὲ γραφαῖς δολοῦντες τὰς αὐτῶν φρένας κακόφρονες. Συμπεῖθουσι γὰρ ἐκ τούτων βιαίως τὸν Μιχαὴλ παρὰ Βασιλείου ἀναίρεσιν πείσεσθαι, ταυτὸ δὲ ²¹ τοῦτο αὐτὸν ὑποστήσεσθαι παρὰ Μιχαὴλ ἐξ ἀστάτου φρονήματος, οἰνοφυλίαν (39) καλοῦντες καὶ ματαιόφρονα. Καὶ καθὼς φασὶ τινες, βουλήν ἔσχεν ὁ Μιχαὴλ ἀναγκαιῶς ἀναίρησιν Βασιλείου· μάλιστα δὲ κατὰ κωνηγέσιον σὺν αὐτῷ ἐξελεθόντα ἐπαφείναι λόγγην τινὶ διατάξαι (40). Ὡς δ' ἔπειροι, οὐχ οὕτως, ἀλλὰ τὰ πρὸς αὐτὸν εὐνοικῶς διακείσθαι, κἂν παρὰ τινῶν ἐσεσάλευτο. Ὅθεν οἱ τὰ συνοίοντα φρονοῦντες τῷ Βασιλεῖ πρὸς φθόνον ἐκίνουον τοῦ αὐτοκράτορος· ὡς δ' οὐκ ἔπειθον τῆς πρὸς αὐτὸν εὐνοίας μὴδ' ὅλως ἐκτετραμύνονται τῆς σφαγῆς ²² (41), ἵνα μὴ σὺν αὐτῷ δι-

Τοῦ δὲ (42) μισοφονήματος τῆς οἰκείας εὐχαριστίας ἀντεχόμενος ²³, καὶ τὴν βασιλείαν ὡς ἤδει ²⁴ θεόθεν δοθεῖσαν αὐτῷ, καὶ οὐχ ὡς τὸ πρότερον, τῆς πρὸς Θεὸν εὐχαριστίας ἀποδιδούς προσεγκαινίζει τῶν Ἀρχιτρατῆγων τῶν αὐτῶν ταγμάτων ναὺν καινουργήσας (43), μεγέθει τε καὶ κάλλει καὶ πολυτελείᾳ τῶν συντεθέντων λίαν ὠραῖον καὶ ἀξιάγαστον· οὗ τελεσιουργηθέντος σὺν πόθῳ καὶ πίστει τοῦ αὐτοκράτορος, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἱερῶς ἀφορισθέντων συντελεσμάτων, πνευματικῆς τε θυμηδίας συναθροισθείτης, ἐν ταύτῃ τὸ αὐτοκρατορικὸν στέμμα χειρῶν

D Scripturæ.

(39) Ita scriptum, non οἰνόφυλα.

(40) Cont. p. 150. Const. Porph. p. 155. Sym. Log. p. 451.

(41) Cont. p. 150. Const. Porph. Cedr. p. 567.

(42) Ita scriptum, requiritur τοῦδε una voce. - Ἀντεχομένοις. Ita scriptum. Requiritur ἀντεχομένοι. Occasio errandi videtur, quia librarius novum folium inchoavit, ut hinc oblitus fuerit quem casum antecedentia requirant, intercedente mora dum membrana expeditur.

(43) Const. Porph. p. 190, sed cum jamdudum imperator fuisset. Forte de eodem Sym. Log. p. 455. Sed Ignatium ædificasse dicit, uti et Georg. Mon. p. 545. Zon. p. 172, Michaeli, quia ejusdem nominis imperatorem occiderat.

ὄρχιερέων ἐκδέχεται (44), ἑλλην ἀρχὴν καθιστῶν Ἀ
 ἑαυτῷ βασιλείας ἦν συμμαχία τῶν ἀρχαγγέλων κε-
 κληρωτο, υἱεὶ τε τρισὶν ἑαυτοῦ (45), Κωνσταντίνῳ
 Λέοντι καὶ Ἀλεξάνδρῳ, τὴν ὁμοίαν στεφοδοξίαν με-
 τὰ καὶ τῆς βασιλικῆς ἐντίθησιν, τὸν δὲ Στέφανον
 ἱερώσας τῷ πατριαρχικῷ θρόνῳ πρὸς τὸ μέλλον
 ἀφώρισεν. Καὶ περὶ μὲν τὸν πρῶτον μετὰ τινα χρό-
 νον διηλλαγότα τὸν βίον δυστυχεῖ παρ' ἐλπίδα (46)·
 τοῦτ' γὰρ μᾶλλον προσετέθηκει τῶν ἄλλων θαρρῶν
 κατὰ τὴν τῆς βασιλείας διαδοχὴν, κἂν τοῦ ἐφετοῦ
 οὐκ εὐστόχησεν. Λέοντι γὰρ τῷ περιωνύμῳ καὶ παν-
 ευκλεεῖ βασιλεῖ τὸ τῆς βασιλείας συνετετήρητο
 μόνιμον, τῷ μετ' αὐτὸν ³¹ ὁμαίμονι Ἀλεξάνδρῳ δια-
 δόχῳ γεννησομένῳ κατὰ πατρικὴν θεσμοθέτησιν.
 Φθειροῦσι δὲ κἂν τοῦτ' τὰ φυσικὰ σπλάγγνα οἱ πο-
 νηροὶ, τῆς πατρῴου φιλοστοργίας κατὰ τι παρα-
 θραυσθείσης ἐπὶ τῷ Λέοντι μικρὸν ὄσον (47). Καὶ
 τὰ τῆς πονηρίας νεῦρα διακοπέντα, ἐπεὶ περ αὐτῇ
 οὐδὲν τῶν ἰσχυρῶν παρυφίσταται, καὶ οἱ συκοφάνται
 κακῶς ἀπελήλανται, καὶ Λέων τῆς βασιλείας ἐγκάτοχος
 γίνεται καὶ τὰ πατρῶθεν διωριζόμενα ἀπο-
 πληροὶ καλοκάγαθια καὶ ἀγγυνοῖα νευρούμενος. Ἀλλὰ
 ταῦτα μὲν ὕστερον μετὰ τὴν τελευταίαν τοῦ γεννή-
 τορος.

Ἐπει δὲ διὰ μέσου χρόνου τινὸς (48) τὰ τῶν πο-
 λέμων ἔργα κατωλιγώρουσιν ³², οἷάπερ σκανδάλων
 παρεμπεσόντων τῷ πολιτεύματι ὧν προμεμνημέθα,
 δὲ ὧν (49) ἡ Ἰσμαηλίτις ὄφρυς ἐκορύσσετο καὶ με-
 γίστην ἐπεπόητο τὴν ἐπίθεσιν, ὥστε μέχρι τῶν Μα-
 λαγγινῶν ἔλάσαι στρατὸν κάκειθεν τὴν βασιλείας
 ἱππότην συναγωγὴν ἀνιμῆσασθαι, εἰς ἑαυτῶν μὲν
 στρατηγίαν ἀείμνηστον, ἡμῶν δὲ καταστρατηγίαν
 σιωπῆς ἄξιον. Ὡς δὲ περὶ τούτων τῷ θεοστυφεῖ
 ἀνικτι διέγνωστο, διοκλάζειν αὐτῷ οὐ παρῆν ἐπὶ
 τηλικούτῳ τῷ ἀποπήματι, ἀλλὰ σπουδαίως ἐπαναι-
 ρισθῆναι ὄντως ἐκδίκησιν τῶν οὕτως ἐνηνεγμένων.
 Ἀνδρέαν γὰρ τινα στοχασάμενος (50), ἄνδρα πολύ-
 φρονα καὶ πολυπειρίας μεταδιώκοντα, οὐχ ἤττον δὲ
 καὶ ἀνδρείας, κἂν ἐπεκέκρυπτο, καθὼς ἡ τῶν πρα-
 γμάτων ἀλήθεια παρεδήλωσεν (οὗτος Σκυθῶν ἐσπε-
 ρίων ἐξώρμητο [51]) ὑποστράτηγον τοῦτον τοῦ κατὰ
 τὸ Ὀψίκιον προτιθήσει θέματος. Ὅς τὸν ὑπ' αὐτὸν
 στρατὸν στρατηγικῶς διαθείς καὶ τοῖς πολεμίοις παρ-
 εμβάλων μεγίστην ἀπηνέγκαστο νίκην καὶ καταβε-
 βλήκει τῶς τὴν τούτων ἀλαζονείαν, καὶ διὰ τοῦτο
 καὶ ταῖς συχαῖς αὐτοῦ εὐανδρείαις μετὰ γε πατρι-
 κιοσύνη τῆς τῶν σχολῶν εὐμοιρεῖ (52) κυριότητος.
 Καὶ πολλῶν κρείττων κατὰ τῶν ἐχθρῶν διανίστα-
 το (53) καὶ κατ' αὐτῶν ἄγαν ἡρίστευσεν, καὶ μετὰ
 τοῦτο ἐπιβληπτο μαγιστράτης οὐ μετὰ πολλοῦ χρό-
 νου (54).

Filiis etiam suis Constantino ac Leoni atque
 Alexandro similem coronæ atque imperii gloriam
 tribuit: Stephanum autem patriarchali sedi conse-
 cratum in futurum destinavit. **114** Ac circa pri-
 mum quidem mox vita defunctum adversa usus est
 fortuna præter spem: huic enim magis erat addi-
 ctus præ cæteris, sperans eum imperio successu-
 rum: sed voti compos non est factus. Leoni enim
 inclyto et gloriosissimo principi, imperium serva-
 batur stabile, et post illum fratri Alexandro, qui
 successor erat futurus secundam paternam ordina-
 tionem. Corruptum autem et in hac re naturalem
 affectum homines maligni, paterno amore nonnihil
 labefactato erga Leonem. Sed improbitatis nervi
 incisi, cum eis nihil firmitatis inesset, atque syco-
 phantæ turpiter abacti sunt, Leoque imperio poti-
 tus est ac paternam ordinationem implevit, virtute
 et ingenio firmus. Verum hæc quidem posterius,
 post obitum parentis.

Cum autem intermedio tempore aliquo res bellicas
 neglexissent, quasi scandalis et offendiculis inci-
 dentibus in remp. quorum ante mentionem fecimus,
 ea occasione Ismaeliticum supercilium attollebatur,
 ipsique superbi armabantur, maximeque fecerant
 invasionem, ut ad Malagenos usque decerent exerci-
 tum indeque imperatoris equitatum tollerent, cum
 ipsorum bellica solertia perpetuo memoranda,
 nostra autem clade silentio digna. Quæ cum audi-
 visset imperator a Deo coronatus, haud succubuit
 rebus tam inopinatis, verum celeriter pœnas exigere
 studuit pro talibus factis. **115** Cum enim Andream
 quemdam ad eam rem delegisset, virum prudentem
 et multarum rerum usum sectantem nec minus
 virtutem bellicam (quamvis id non præ se ferret),
 ut rei veritas ostendit (is a Scythiis occidentalibus
 erat oriundus), hunc secundarium ducem thematis
 Opsicani constituit imperator. Qui arte bellica
 exstructo exercitu hostes aggressus maximam vic-
 toriam obtinuit dejecitque ad tempus illorum in-
 solentiam, atque ob id, et quod assidue rem strenuo
 gereret, post patriciam dignitatem etiam scholarum
 præfecturam feliciter consequitur. Multoque valen-
 tior in hostes insurgens, remque adversus eos
 optime gessit. Post hæc et magistri dignitatem non
 multo post adeptus est.

VARIE LECTIONES.

³¹ potius τῷ τε μετ' αὐτόν. ³² κατωλιγώρουσιν L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

44) Ita scripta. Potius ἀρχιερέως.
 45) Const. Porph. p. 159 et p. 161. Zon. p. 167
 Cedr. p. 569.

(46) Sym. Log. p. 456 Constantinum mortuum
 dicit anno 13 Basili imperii. Georg. Mon. p. 546.

(47) Imperfecte loquitur.

(48) Pro τινὸς requiritur τινὸς potius ad ὀλιγώ-
 ρων.

(49) Δι' ὧν accipiendum διὰ τούτων. Const. Por-

ph. p. 166 et p. 176. Sym. Log. p. 455. Cedr. p. 570-
 (50) Const. Porph. p. 170. Zon. p. 169. Cedr.
 p. 575.

(51) Const. Porph. p. 176. Cedr. p. 575.

(52) Const. Porph. p. 176. Cedr. p. 575.

(53) Const. Porph. p. 176.

(54) Ita scriptum, non πολλὸν χρόνον, et ita habet
 distinctio. Mallem autem punctum post μαγιστρά-
 τητος poni, et deleri post χρόνου.

Ad hæc ex Tephrica calamitates in nos jactabantur, occasionem nactis illius loci perditis hominibus nos invadendi occupatos bello cum Agarensis terra marique. Sed tamen superat superbos illos imperator auxilio divino et experientia ducum bonum successum habens. Post hæc et adversus Germanicam necnon Samosata educto exercitu, insignes urbes Saracenorum ac regiones, ipsa etiam Militona ad angustias redacta assiduis incursionibus, trophaea origit et insignem victoriam re:portans in imperatoriam urbem revertitur.

Per mare etiam Afrorum classis nos infestare haud cessavit, a quibus **116** versus occidentem omnia subacta erant, Siciliae et Longobardiae urbes plurimae usque ad cl. præter Gallerianum. Quas imperator Basilius recuperavit, Nasare et Procopio ducibus in illo tempore. Atque Italia quidem nomen invenit ab Italo Siculi parente, patre Italia, filio autem Sicania sive Trinacria potito. Sic etiam dicitur : Italia a bove advena, quem subito conspicatui indigenæ adnatantem ad ipsos persequentibus possessoribus clamantur « Italus, » quod illorum sermone significat bovem, aut a quodam prædone Italo, quem Hercules ibi occidit, nomen duxit. Longobardia autem a quodam Longobarbo, qui primitus tenuit illam regionem, quia magnam barbam alebat : longa enim Longobarbis est magnum, pili autem menti barba.

τὴν κλησὶν ἠγάγετο. Λογγιβαρδία δὲ ἀπὸ τινος Λογγιδάρβου (64) τοῦ πρώτως κατασχόντος ²⁵ τὴν χώραν, ἐφ' ὅσῳ καὶ μέγα ἐξήνθηστο γένειον· λόγγη γὰρ παρὰ Λογγιδάρβους τὸ μέγα, βάρβα δὲ τὸ γένειον.

Syracusarum autem calamitates quodam tempore **C** intervenerunt : obsidebantur enim ab Ismaelitibus. Eo misit imperator Adrianum, virum strenuum, cum classe numerosa, ad eam urbem liberandam. Qui profectus ad usque Peloponnesum, portum cui nomen Hierax occupat, impeditus ibi magna difficultate navigandi per quinquaginta dies. Cumque ibi retardaretur a navigatione propter inclusos ventos, accessit ad eum **117** quidam ex colonis nuntium gravem apportans, hesternio die, hora quinta Syracusas captas fuisse. Quibus nomen a conditricibus earum Archiae filibus Syra et Cossa, aut a quodam lacu ibidem, aut a fonte olim Syra-

VARIAE LECTIONES.

²⁵ Γερμανικίας L. ²⁶ Σαμοσάτων L. ²⁷ ὦν B, δν L. ²⁸ ἢ ὦι, supra scripto δ, L. ²⁹ κατασχόντας L. ³⁰ Πελοποννήσου L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(55) Confuse diversa, et inferius iterum fusius. **D** — Const. Porph. p. 166 seqq. et p. 176. Sym. Log. p. 455, 456. Georg. Mon. p. 544. Cedr. p. 570. (56) Const. Porph. p. 174. Sym. Log. p. 556. Georg. Mon. p. 546. Zon. p. 168. Cedr. p. 574. Const. Porph. p. 167, ubi τῆ| Σιμόσπιτον. Cedr. p. 570. (57) Const. Porph. p. 167. (58) Const. Porph. p. 168. (59) Const. Porph. p. 179, Noster duas expeditiones confundit in antecedentibus etiam. (60) Zon. p. 169, Cedr. p. 576. Sym. Log. p. 458. Const. Porph. p. 179 in fine, ubi Λαογαρδία. Cedr. p. 577.

A Καὶ τὰ (55) ἐκ τῆς Τεφρικῆς κατὰ καθ' ἡμῶν ἐδρενθύετο, χώραν λαθόντων τῶν ἐκείσε κακοῦργων τῆς πρὸς ἡμᾶς ἐπιθέσεως, ἀπησχολημένους Ἀγαρηνῶν ἐν πολέμοις ἐπὶ τῆς γῆς καὶ θαλάσσης. Ἀλλ' ὁμως περιγίνεται τῶν ἀλαζόνων ἀτοκράτωρ ὑπερμαχήσει θεῖα καὶ στρατηγετῶν ἐμπειρία κατενοθεύμενος· μεθ' οὗ καὶ (56) κατὰ Γερμανικίας ²⁵ ἐκστρατεύσας καὶ Σαμοσάτων ²⁶, ἐκπρεπεί: πόλεις Σαρακηνῶν καὶ χώρας (57), ἀλλὰ μὴν καὶ Μελιτηνὴν στενώσας ἐξ ἐπιδρομῆς συνεχούς, κατ' αὐτῶν ἴσθησι τροπαια, καὶ μετὰ νίκης εὐσήμου πρὸς τὴν βασιλίδα πάλιν ἐπάνεισιν (58).

Οὐδέ τὰ κατὰ τὴν ἄλα διὰ Ἀφρικῶν καθ' ἡμῶν στρατεύματα ναύμαχα δι' ἡμερίας ἐτύχωνεν (59), δι' ὧν Ἑσπέρα πᾶσα καταδεδοίλωτο, ἐν πόλει τῆς τε Σικελίας (60), ἐτι μὴν καὶ Λογγιβαρδίας πολυαριθμητοῖς ἐπὶ ὧ τε καὶ ρ' (61), τοῦ Γαλλεριανοῦ χωρὶς. Ὡν ²⁷ τὴν ἀνάβρυσιν ὁ ἀτοκράτωρ Βασίλειος ἀπειργάσατο Νάσαρ (62) καὶ Προκοπίου κατ' ἐκείνο κα:ροῦ στρατηγίας ἀντεχομένον. Καὶ τὸ μὲν ὄνομα Ἰταλία ἐφεῦρεν ἀπὸ Ἰταλοῦ τοῦ Σικελοῦ γενετήρος, τοῦ μὲν πατρὸς τῆς Ἰταλίας χώρας, τοῦ δὲ υἱοῦ Σικανίας ἢ Τρινακρίας ἐγκρατῶν γεγονότων. Ἰταλία δὲ (63) καὶ οὕτως, ἀπὸ τινος περαιοσαμένης βοδὸς, ἣν ἀθρόαν ἰδόντες ἐγχώριοι ἐκ γῆς ἐτέρως τὸν ἀπόπλουον πρὸς αὐτοὺς ποιομένην διωκομένην τε παρὰ τῶν κτητόρων αὐτῆς ἐβόησαν· Ἰταλὸς, Ἰταλὸς, ἢ ²⁸ τῇ ἐκτυτῶν διαλέκτῳ ἐρμηνεύεται βούς, ἢ ἀπὸ τινος ληστοῦ Ἰταλοῦ δι' Ἡρακλέους ἐκείσε ἀναιρεθέντος,

C Τὰ δὲ κατὰ Συράκουσιν διημερολόγιο χρόνων τινῶν δυστυχῆματα (65)· ἐκπολιόρκητο γὰρ παρὰ τῶν Ἰσμαηλιτῶν. Καθ' ἣν ἐξεπαπόμψαι ὁ ἀτοκράτωρ Ἀδριανὸν ἄνδρα γενναῖον σὶν ναυτικῶ πολυένδρῳ πρὸς τὴν αὐτῆς ἀπολύτρωσιν (66). Ὅς κατιῶν μέχρι Πελοποννήσου ²⁹, Ἰέρακι οὕτω κατονομαζομένη λιμὴν (67) προσλιμηνεύεται, παρεμποδισθεὶς ἐκείσε δυσπλοία χαλεπωτάτη ἐπὶ ἡμέρας ὧ· καὶ κατὰ τοῦτον αὐτοῦ δυσφορία κινεζομένου διὰ τὴν ἐξ ἀνέμων ἐγκάθειρξιν, προσεδιδημῆκει τις τῶν χρησίμων ἀγγελίαν ἐπικομιζόμενος δυσαχθῆ, ὡς κατὰ ε' ὦραν πρὸς τὸ χθὲς τὰς Συρακούσας ἤλθεσθαι. Αἶς ὄνομα ἀπὸ τινων κτισασῶν ταύτας Ἀρχίου θυγατρῶν

(61) Eundem numerum habet et Const. Porph. p. 181.

(62) Const. Porph. p. 186. — Προκοπίου. Const. Porph. p. 188. Georg. Mon. p. 456.

(63) Ineptissime loquitur,

(64) Ita nunc scriptum : supra recte erat δ, sed et illud rectum ex hypothesi.

(65) Cedr. p. 585. Zon. p. 172. Georg. Mon. p. 545. Sym. Log. p. 456 refert ad nonum Basilii imperii annum.

(66) Const. Porph. p. 190. Cedr. p. 585.

(67) Const. Porph. p. 190. Cedr. p. 585.

Σύρας καὶ Κόσσης, ἣ ἀπὸ τινος ἐκείσε λίμνης, ἣ ἀπὸ τῆς πρὶν μὲν κρήνης Συρακοῦς, νῦν δὲ Ἀρεθούσης. Τοῦ δὲ τὸ ἀληθές πολυπραγμονούντος καὶ ὀπόθεν (68) ἐπίστασθαι τοῦτο διερευνώντος, αὐτὸς ἀπεκρίνατο, ὅτι περ (69) « Ἐν χώρῳ ὅς Ἑλος ὠνόμασται, ἀγρὸς πάρεστί μοι ὡς ἀπὸ μιλίων ἢ πρὸς διάστημα. Καὶ κατὰ τὴν παριοῦσαν ἐσπέραν καθ' ὃν (70) μοι περιπολεύοντι προσίασι τινες ποιμαίνοντων, καὶ ἔφασκον ὡς ἐκ τῶν ἐπιχωριαζόντων δαιμόνων διακηκοῖναι φραζόντων γενέσθαι (71) τὴν Συράκουσαν δοριᾶλλον, ἐν ταύτῃ τε παρεῖναι (72) αὐτοῦς, ὅθεν καὶ διατρανοῦσθαι ἀλήθειαν. » Αὐτὸς δὲ πρὸς τοῦτο μὴ κατανεύων εἰς ἀπιστίαν ἐχώρει, τὴν αὐτηκόαν σφτεριζόμενος (73). Καθ' ἣν ἐν καταλήψει ⁸⁰ γενόμενος τοῦ ἀγροῦ πρῶτην καθ' ὧραν καὶ ποιμαῖσι συγκατελήφει τὸν ὠρισμένον χώρον ἐφ' ᾧ τὰ ἀέρια (74) τὴν διατριβὴν ἐπεποιήητο. Ὡν τὴν διαγωγὴν πυθνανομένην τινὲ τῶν ποιμένων ⁸⁰ προσαπεκρίναντο κατὰ πόλιν (75) Συράκουσαν εἶναι, τοῦ περιλειφθέντος Χριστιανικοῦ αἵματος ἐμφορεῖσθαι· τὸν δὲ περὶ τῶν τοιοῦτων εἶδέναι διερευνόμενον τὸ πραχθὲν γινώσκειν, τό τε ἄνομα καὶ τὸν ἀρχικὸν βαθμὸν ἐξεπίστασθαι. Οἷς ὁ Ἀδριανὸς μὴ πιστεύων ⁸¹ ἔτι ὑπελογίζετο ἔωλα (76). Καὶ μετὰ εἰς ἐπιούσαν ἡμέραν τὰ παρ' αὐτῶν ὡς ψευδῆ νομιζόμενα παρὰ τῶν ἐκεῖθεν μόλις ἐληλυθότων ἀληθῆ κτεφαίνετο. Τῶν οὖν ἐγγυρίων πνευμάτων ἣ τοιαύτη πρόγνωσις, ἣ μᾶλλον εἰπεῖν ἣ ἐπὶ τῶν πρατομένων γνώσις, τοῖς κατὰ τὴν αὐτὴν χώραν ἄχρι βασιλείας τοῦ εὐσεβεστάτου, ὡς φασί, Λέοντος προσμεμένηκεν. Τότε δὲ στρατὸν τὸν ὑπ' αὐτὸν ναύμαχον ἰκέτης ἐν τινὶ ἱερῷ παραγίνεται (77) ἐξαιτῶν συγκεχωρηθῆναι τοῦ σφάλματος. Ἀλλὰ τῶν δεόντων ὀλιγωρήσας, καὶ οὐκ ἂν δυσπλοία πλέον (78), ὡς ἔφασκεν, συγγνώμης οὐκ ἔτυχεν.

Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ ἐφεστηκότι καιρῷ (79) οἱ ἀπὸ Κερχηδόνας Ἄφροι Σαρακηνοὶ σὺν ὀλίγασι παμμεγέθεσιν ξ, αἷς χώρησις σ ἀνδρῶν διηριθμητο, καταστρατεύουσι καὶ δεικνύονται Κεφαληνίας μέχρι καὶ Ζακύνθου, ἧτις πρὸς ἀνεμὸν Ζέφυρον (80) κατὰ τὸν καλούμενον Ἰχθὺν ἀπονένευκεν, ἐκ τε Ζακύνθου τοῦ Μέρποπος τῆς προσηγορίας τετύχηκεν (81). Περὶ ὧν ὁ βασιλεὺς διαγνοῦς τὸν πατρίκιον Νάσαρ ἐκπέμπει σὺν ναυστολίᾳ, ἄνδρα πολύπειρον, ταύτης καθηγησόμενον. Τοῦ δὲ κατὰ Μεθώνην τὴν πρὶν Πήδασον ⁸² (82) καλουμένην ἐπιδημήσαντος, οἱ πλείστοι στρατιωτῶν τῶν πλοίων ἀπέβρασαν κατα-

A cone nunc Arethusa. Illo autem in veritatem inquirente atque unde id sciat interrogante, hic respondit : « Est mihi in eo loco qui Helos dicitur, prædium quasi octo milliariorum intervallo. Atque heri vesperi illud obambulanti mihi occurrunt quidam ex pastoribus, et dicebant se ex dæmonibus hic versantibus audivisse dicentibus Syracusas captas esse, ibique se fuisse atque inde veritatem certo comperisse. » Sed ille haud credens, fidem sibi fieri volebat proprio auditu. Quare in prædium profectus hora prima cum pastoribus definitum locum occupavit, in quo spiritus illi commorabantur. Quos cum quidam ex pastoribus interrogasset ubi fuissent, ipsi responderunt in urbe Syracusarum se fuisse et satiassæ reliquiis sanguinis Christiani qui effusus esset ; illum porro qui de his scire cuperet quid sit factum, se nosse, nomenque et gradum dignitatis scire. Quibus nondum credens Adrianus ea existimabat frivola. Sed post decimum quintum diem ea quæ ipsi mendacia videbantur per illos qui inde ægre evaserant vera demonstrabantur. Cæterum illius loci **118** spirituum præscientia, aut potius ipsorum factorum scientia, ibidem usque ad imperium piissimi Leonis, ut aiunt, duravit. Tunc igitur copiis nauticis quas secum habebat congregatis Constantinopolim proficiscitur, supplexque fit in quodam templo petens veniam delictorum. Sed quod officium neglexisset, nec adeo difficultate navigandi usus fuisset, ut ipse dicitabat, veniam consecutua non est.

συναγείρας τῇ Κωνσταντινουπόλει ἐπιδημεῖ, καὶ ἰκέτης ἐν τινὶ ἱερῷ παραγίνεται (77) ἐξαιτῶν συγκεχωρηθῆναι τοῦ σφάλματος. Ἀλλὰ τῶν δεόντων ὀλιγωρήσας, καὶ οὐκ ἂν δυσπλοία πλέον (78), ὡς ἔφασκεν, συγγνώμης οὐκ ἔτυχεν.

C Eodem tempore ex Carthagine Afri Saraceni cum ingentibus navibus sexaginta, quæ ducentenos viros capiebant, infesto exercitu nos invadunt, perveniuntque ad Cephaleniam usque ac Zacynthum, quæ ad Zephyrum versus Ichthyn spectat ; a Zacyntho autem Meropis filio nomen accepit. Quo cognito, imperator patricium Nasarem, virum multarum rerum peritum, mitit cum classe duce. Qui cum ad Methonam, quæ prius Pedasus dicta fuit, pervenisset, plerique militum ex navibus aufugerunt ipsamque deseruerunt. Quod mox notificatur imperatori, atque cum festinatione vehementi ab ipso

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁰ ἐγκαταλήψει L. ⁸⁰ ποιμαίνων L. ⁸¹ πιστεύων B, πιστεύειν L. ⁸² Πήδασον L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(68) Ita scriptum. Ponitur pro ποθεν, alicunde. D
Aut legendum ἐπίσταται pro ἐπίστασθαι.
(69) Const. Porph. p. 191, Cedr. p. 585.
(70) Ὡν pro αὐτόν.
(71) Const. Porph. p. 191, Cedr. p. 585.
(72) Ambigue et perditè loquitur. — Quamvis
pareῖναι non sit præteritum perfectum, tamen in
perfecto verbo, et ita intelligi voluisse puto aucto-
rem, qui fere promiscue utitur temporibus, ut
etiam præteritum ponat aliquando pro futuro.
(73) Const. Porph. p. 191.
(74) Const. Porph. p. 191, Cedr. p. 568.

(75) Loquitur profligate.
(76) Const. Porph. p. 191, Cedr. p. 586.
(77) Const. Porph. p. 192, init. Cedr. p. 586.
(78) Ita scriptum, f. πλέον, quamvis illud possit
manere.
(79) Zon. p. 172, Cedr. p. 582.
(80) Const. Porph. p. 186, Zon. p. 172, Cedr. p.
582.
(81) Cedr. p. 582, Const. Porph. p. 187, Zon. p.
172, ubi Νάσαρ.
(82) Const. Porph. p. 186.

119 enuntiaret quod strueretur, ne supplicio intolerabili subjiciatur : imperavit etiam ei ut illis triginta Ismaelitis igni ac pice barbas necnon capitis capillos ambureret, faciesque eorum fuligine oblineret, ac compedibus duplicibus pedes constringeret, utque ipsi hora certa definiti diei cæderentur, tanquam fugitivi ac desertores navium, diris flagellis in circo, et cum exprobratione et incusatione, quod fugitivi essent, traducerentur, nudi atque asiinis invecti usque ad Aureas portas imperatoris urbis ; caveretque ne quisquam præsentium accedens cum iis loquatur. Quibus ita peractis Methonam versus eos mittit suspendendos tanquam fugitivos ac desertores belli ignavos, præcipit etiam ne quisquam ex ducibus illius loci, aut etiam ex vulgo hominum, ne ipse quidem summus dux exercitus, tali silentio exemptus sit : atque vincti omnes suspensi sunt. Hinc lamentatio non vulgari patricio Nasari ac ducibus qui ei suberant suborta, se ipsos insimulantibus illorum desertionis, eo qui ab imperatore venerat affirmante etiam conjuges fugitivorum, necnon parentes, imperatorem omnes omnino gladio perditurum. Ita factum hoc pulcherrimo commento ut per paucos condemnatos Agarenos suum populum conservaret. Metu enim percussi, cum navarchus ipsorum Nasar, **120** tum duces qui ei suberant, ne tale quid aliquando et ipsi perpetiantur, necessario hostibus resistunt propter superiorem victoriam superbientibus summa barbarie atque Zacynthum obsidentibus. Ergo impetum in eos facit Nasar, atque interneccione cædit, divino auxilio imperatorisque apud Deum intercessione contra illos. Cum autem nostra classis Agarenos superasset, articulata quædam vox ex convalle mittebatur, ulterius pergere jubens. Unde isti per Siciliam omnem et Africam nec non Longobardiam profecti, bellico igni et omni genere cædis Agarenos in navibus comburentes et interficientes, etiam alias naves mercatorias ceperunt, quarum numerum inire haud facile est, oneratas variis mercibus, in quibus et oleum maxima copia, ita ut in illis diebus libræ pondus obolo veniret, ac tanquam miracula apud omnes ea quæ tunc facta essent celebrarentur.

VARIÆ LECTIONES.

¹¹⁹ καὶ τοὺς ὑπὲρ αὐτῶν V.

¹²⁰ περὶ τούτου L.

¹²¹ ὑποστήσονται L.

¹²² μεγαλειουμένους L.

¹²³ πανωλεθρίαν L.

¹²⁴ κυλάδος L

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(85) Const. Porph. p. 186, Zon. p. 172, Cedr. p. 582.

(84) Const. Porph. p. 186.

(85) Const. Porph. p. 187, Zon. p. 172, Cedr. p. 582.

(86) Const. Porph. p. 187.

(87) Const. Porph. p. 187, Zon. p. 112, Cedr. p. 582.

(88) Const. Porph. p. 187, Cedr. p. 582.

Ἀλλοιόπτες αὐτόν (83). Ὁ διαγινώσκεται ταχέως τῶ βασιλεὶ, καὶ σὺν καταπαλεῖ σφοδρῶ παρ' αὐτοῦ (84) τις ἀποσταλεὶς διατίταται περὶ τὸν τόπον ἀνασκολοπισμῶν ἰδρύσασθαι ξυλουργήματος καὶ τοὺς δραπέτας ἐν αὐτοῖς ἀνασκολοπῆσαι, οὕτως τὴν πρόβταξιν κατὰ τὸ ἐμφανὲς μηχανώμενος (85). κρυφίως γὰρ ἐν νυκτὶ τῶν ἀπὸ τῆς φυλακῆς Ἀγαρηνοῦς λ' προσλαβόμενος βρουγγαρίῳ τῶ κατὰ τὴν αὐτοῦ φρουρὰν προσιτῶν ἐκδίδωκε, διασφαλισάμενος μηδενὶ ἐκφορὸν ποιήσασθαι τὸ συντεθησόμενον (86). ἵνα μὴ ποιῆ ἀφορήτῳ καθυποβάλοιτο ἐκεκλειυστο γὰρ αὐτῶ των λ' Ἰσμαηλιτῶν πυρὶ καὶ πίσση τὰς γενειάδας, ἀλλὰ μὴν καὶ τὰς κατὰ κεφαλὴν τρίχας, ἐναποφλέξαι (87), τὰς τε ὕψεις αὐτῶν ἀσβόλη ἐμπαρχίρσαι καὶ πέδαις διπλαῖς τοὺς πόδας ἐμπιέξασθαι, καὶ τινι ὥρᾳ διωρισμένης ἡμέρας μεμασιγῶσθαι αὐτοὺς ὡς λειποτάκτας πλειυσίμους ἐν φραγελλίοις δεινοῖς κατὰ τὸν ἱππδρομον (88), καὶ διασυρμούς δραπετῶν κατηγόροις ἐν λόγοις ὑφισταμένους διελεύσεσθαι γυμνητεύοντας καὶ ὄχουμένους ἐπ' ὄνων ἕως πυλῶν χρυσωνύμων βασιλίδος τῆς πόλεως, παραφυλάξασθαι δὲ μὲν τῶν συνόντων αὐτοῖς ἐμπελάσαντα ὁμιλῆσαι (89). Τούτων ταύτη προχωρησάντων κατὰ Μεθώνην προῆσιν ἀνεσκολοπῆσαι (90) τούτους ὡς δραπέτας, πολέμων ἀνάγκη, καὶ μὴ τῆς τῶν ἐγγχωρίων ἀρχηγῶν εἶτε λαοῦ τῆς κοινότητος, ἀλλὰ μὴτε αὐτῶν προηγέτην στρατοῦ, τῶν ὁμοίων τῆς ἐχεμυθίας ἀπολιμπάνεσθαι καὶ δεσμῶται πάντες ἀνήρητο σκόλοφιν. Ἐνθὲνδε θρηῶς οὐχ ὁ τυχῶν τῶ πατρικίῳ Νάσαρ καὶ ὑπ' αὐτῶν ἀρχουσιν ἐπεγίνετο, μέμψιν ἑαυτοῖς ἐπιτρέβουσι τῆς περὶ τούτους λειποταξίας, τοῦ ἐκ βασιλείας διαθεβαιουμένου αὐτοῖς τὰς τε συνεύρους καὶ παιδας δραπετευσάντων (91), εἰ μὴν καὶ γεννήτορας, τὴν αὐτοκράτορα πάντα ἀρδην εἴπει διολοθρεῦσαι. Ὡς ἐκ τοῦδε τοῦ καλλίστου σκευάσματος δι' εὐαριθμῶν κατακρίτων Ἀγαρηνῶν τὸν οἰκίον λαὸν ἀνασῶσασθαι (92). Περιδεῖς οὖν γεγονότες ὁ τε ναύαρχος αὐτῶν Νάσαρ καὶ οἱ ὑπ' αὐτῶν ἀρχηγοὶ ὁ τε σύμπαρ λαός, τὸ τοιοῦτον μήποτε καὶ αὐτοὶ ὑποστήσονται, ἀναγκάτως τοῖς πολεμίοις ἀντικαθίστανται (93), νίκη τῇ πρὶν μεγαλειουμένους βαρβαρικώτατα καὶ Ζάκυνθον προσεδρεύουσιν. Οὐκοῦν ἐπιτίθεται τούτοις Νάσαρ παρεμβάλων, καὶ πανωλεθρίαν θείᾳ ἰσχύϊ καὶ βασιλείᾳ ἐντεῦξαι κατ' αὐτῶν τίθεται. Τοῦ δὲ καθ' ἡμᾶς κλοῖμου στρατοῦ τῶν Ἀγαρηνῶν κατισχύοντος, ἐναρθρός τις βοή κυλάδος ἤφιτο τοῖς πρόσω φοιτῶν ἐγκελευομένη (94).

(89) Const. Porph. p. 187.

(90) Const. Porph. p. 187.

(91) Non adest articulus in ms.

(92) Zon. p. 172, Cedr. p. 582 in fine.

(93) Cedr. p. 583.

(94) Imperatorem idjussisse dicit Const. Porph. p. 187 in fine. Ὁ βασιλεὺς προσωτέρω χωρεῖν ἐγχειλεῖται. Ita et Cedr. p. 583.

Ὅθεν οὗτοι (95) Σικελίαν πᾶσαν καὶ Ἀφρικὴν, πρὸς ἅ
 δὲ καὶ Λογγιβαρβίαν, διαδραμόντες πολεμικῶ πυρὶ
 καὶ παντοδαπῇ ξίφει τοὺς ἐν τοῖς πλοίοις Ἀγαρηνοὺς
 καταφλέξαντές τε καὶ δηϊωσάμενοι (96), καὶ ἐτέρας
 τὰς πρὸς ἔμπορίαν κατέσχον, ὧν ἀριθμὸν συνθέσθαι
 πάντως οὐ βῆδιον, ἐπιφορτιζομένων εἶδη παντοῖα,
 πρὸς ἐπὶ τούτοις καὶ θαψιλέστατον ἔλαιον, καὶ τσο-
 οῦτον (97) ὡς ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις τὴν κατὰ
 λίτρην ὀλίγην ὄβολοῦ πρίασθαι καὶ κατὰ θαυμασιώ-
 τητά ⁹⁹ πᾶσι τὰ τότε πραχθέντα φημιζεσθαι. Καὶ
 μάλιστα γὰρ ἐκ τῶν κατὰ τὴν Τεφρικὴν συνηλύθων,
 τοῦ τε Παύλου Σαμοσατέως ⁹⁸, σὺν αὐτῷ Κούθρηχός
 τε καὶ Μοντανῶ, καὶ ἄλλων αἰρειαρχῶν διαφόρων,
 κατοφρωσάντων ⁹¹ τὸ πρότερον, καὶ καταδυναστευ-
 θέντων τὸ ὕστερον Θεοῦ βραχίονι κραταιῶ καὶ ἐκ-
 τηρλαῖς σὺν φροντισματιν ἐπαλλήλοις τοῦ αὐτοκρά-
 τος. Ὅς ἔπαξ καὶ δις (98) κατ' αὐτῶν ⁹² ἐπιῶν
 καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἀπάσας χώρας ἐν αἰχμαλωσίαις
 καὶ πυρπολήσεσιν ἐρειπιώσας ⁹³, κατὰ Τεφρικῆς ἀγω-
 νίζεται, τινὲς χρόνῳ ἐνδιարχέσας. Ἦς ἀπραχτήσας
 ἐπάγεισι πρὸς τὴν βασιλεῦσσαν (99), καὶ τῷ ναῦ (1)
 εἰς Ἀρχιστρατήγων εἰσδύς, δὲ παρ' αὐτοῦ κατε-
 σκεύαστο, αὐτοὺς ἰκετεύει ἐν συντριβῇ καρδίας καὶ
 στεναγμοῖς, μὴ πρὶν θεάσασθαι θάνατον πρὶν ἂν διὰ
 ζουῆς (2) σχοίη ⁹⁴ τὸν κατὰ Τεφρικὴν βλεθρον· καὶ αὐθις κατ' αὐτῶν (3) ἔξεισι σὺν πολυπληθέσι στρα-
 τεύμασιν, ἐρημίαν πολλὴν αὐτοῖς ἐπαγόμενος. Αὐτῆς δὲ διειργασμένης (4) ἐν τῷ μεταξύ οὐρανόθεν βρόμος
 τῶν φρικωδεστάτων προσπίπτει αὐτοῖς, ὡς ἐκ τούτου
 εὐσιούτου γὰρ (5) δειμάτος τοὺς ταύτης οἰκήτορας χάριν αὐτῶν θεόθεν τελεσθέντος καθυπειληφέναι ⁹⁵.
 Διὰ τοῦτο οἱ μὲν αὐτῶν τῷ βασιλεῖ προσεχώρου ἐλέους θεόμενοι, οἱ δὲ πρὸς τὰ ἐνδον Συρίας μετανα-
 στεύοντο, ὡς παρὰ μικρὸν ἐξ ἀμοφῶν τὴν πόλιν αὐτῶν ἐρήμην λαοῦ γεγονέναι, ἧτις κεκράτητο τοῦ
 ταύτης προστατοῦντος καταπτοθέντος ⁹⁶ Χρυσόχειρος (6).

Οὗτος γὰρ ὁ ἀλαζῶν σὺν Καρβαίς καὶ Καλλί-
 στω (7) πλείστα κακὰ Χριστιανοῖς τεκτενόμενος, ὡς
 καὶ ὁ τούτου πατήρ, καὶ μέχρι Νικομηδείας καὶ Νι-
 κησίας αὐτῆς διελθὼν, ἀλλὰ μὴν καὶ εἰς τὸ τῶν Θρα-
 κησίων θέμα διαδραμών, μέχρις Ἰωάννου τοῦ Θεολό-
 γου τῆς ἐπαρχίας κατήνησεν, οὐτινος τῷ ναῦ οἱ
 σὺν αὐτῷ ἐντυχόντες εἰσήγαγον τὰ τε ἄλογα (8) αὐ-
 τῶν καὶ λοιπὴν ἀποσκευῆν, δυσμενῶς ἐνυθρίζοντες.
 Πρὸς οὖν τὸν Χρυσόχειρα γράφει ὁ βασιλεὺς εἰρήνην
 συνθέσθαι, οἷα τὸν τρόπον εἰρηνικῶς ὑπάρχων καὶ
 εὐσπλαγχνος ὄντως, κατὰ τὸ λόγιον τὸ φάσκον· *Γί-
 ρεσθε πρὸς ἀλλήλους χρηστοὶ καὶ εὐσπλαγχοὶ,*

Præcipue ob colluuiem Tephricensium, Paulum Sa-
 mosatensem, cumque eo Cubricum et Montanum,
 aliosque auctores hæresium ac principes varios,
 superbia elatos prius, sed superatos postea Dei
 brachio forti et supplicationibus continuisque curis
 imperatoris. Qui semel iterumque eos aggressus,
 prius quidem omnibus regionibus, **121** populando
 et captivos abducendo, vastatis, Tephricam oppu-
 gnat aliquandiu; sed cum nihil proficeret, revertitur
 in imperatoriam urbem, ingressusque templum
 principum cœlestis militiæ, quod ipse ædificaverat,
 illis supplicat in contritione cordis et suspiriis, ne
 prius videret mortem quam Tephricam exitio dedisset.
 Atque rursus adversus eam proficiscitur cum
 maximis copiis, vastitatem magnam inferens. In
 cujus expugnatione de cœlo fremitus maxime terri-
 bilis in eos ingruit, ut ex eo Tephricæ structuræ
 concuterentur atque ejusmodi terrorem incolæ
 ejus ipsorum causa divinitus factum existimarent.
 Quare alii eorum ad imperatorem se contulerunt
 misericordiam orantes, alii in intimam Syriam mi-
 grarunt, ut sic utrinque urbs eorum, ab hominibus
 deserta, vacua fieret, quæ subacta est duce ejus
 Chrysochire in terrorem connecto.

Iste enim homo insolens cum Carbea et Callisto
 plurima mala Christianis intulit, sicut et ejus pater,
 atque Nicomediam usque ac Nicæam ipsam profet-
 tus, per Thracensium etiam thema, usque ad
 Joannis Theologi regionem pervenit. Cujus templum
 ii qui cum illo erant intrantes introduxerunt equos
 suos et impedimenta, hostiliter insultantes. Igitur
 ad Chrysochirem scribit imperator pacis compo-
 nendæ causa, ut qui erat **122** pacificus et vere
 misericors, secundum oraculum quod ait: *Estote in-
 vicem benigni et misericordes, donantes invicem, sicut
 et Christus nobis se ipsum donavit: esset contentus*

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁹ θαυμασιώτητα L. ⁹⁸ Σαμοσατέως L. ⁹¹ κατοφρωσάντων L. ⁹² κατ' αὐτὸν I. ⁹³ ἐρειπιώσας L.
⁹⁴ σχοίη L. ⁹⁵ καθυπειλήφαι L. ⁹⁶ καταπτοθέντος L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(95) Const. Porph. p. 188, Zon. p. 172, Cedr. p. 583.

(96) Ita scriptum pro δηϊωσάμενοι. Negligens fuit
 librarius circa o et u.

(97) Const. Porph. p. 188, Cedr. p. 583.

(98) Hæc supra initio rerum a Basilio gestarum
 locum habebant, et cœperat dicere obscure, sed
 hic copiose narrat. — Καὶ τὸ μὲν — πυρπολ. ἐρ-
 ριπώσας. Const. Porph. p. 166, Zon. p. 167, Cedr.
 p. 570.

(99) Const. Porph. p. 166, Zon. p. 168, init. Cedr.
 p. 570.

(1) Const. Porph. p. 169.

(2) Scriptum διαζωῆς.

(3) Potest quidem ferri, sed potius αὐτῆς. —
 Ἐξείσι. Sym. Log. p. 455, alium misisse dicit,
 ut et Georg. Mon. p. 544, nempe Christophorum,
 vid. Const. Porph. p. 169, Zon. p. 168, Cedr. p.
 571.

(4) De his non memini me apud alios legisse.

(5) Loquitur monstrose. Oratio constabit, si le-
 gatur καὶ τὸ τοιοῦτόν γε δειμα — τελεσθέν.

(6) Huc jam conjicit quæ initio facta sunt, nihil
 monito nec præparato lectore.

(7) Const. Porph. p. 166, de Carbea Cont.
 Theoph. p. 110.

(8) Ita hodierni etiam vocant equos.

his quæ acquisivisset, acciperetque ab ipso aurum et argentum et vestes, ac desineret captivos ducere et trucidare Christianos. Sed homo ferox et infidelis pacificis verbis non permovetur. Quare etiam rescribit imperatori: Si cupis, imperator, nobiscum pacem inire, relinque Orientis imperium, et tantum Occidentale serva: sic pacem agemus tecum. Si minus, conabimur te omnino regno ejicere. » Hanc ejus amentiam imperator sentiens sapienter tacuit nec amplius rescripsit.

μεν ⁸⁷ ὅλως ἵνα σε καὶ τῆς βασιλείας ἐξοστρακίσωμεν. » Τῆς οὖν ἀπονοίας αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς διαισθόμενος ἐφιλοσόφηος σιωπῆν, μηδὲν ἐπι αὐτῷ ἀντιγεγραφέως.

Duobus autem annis elapsis venit Chrysochir cum suo exercitu usque ad Ancyram urbem et ipsa Commata, prædaque multa potitus revertitur. Cæterum domesticus scholarum intervallo unius diei distans subsequi desinebat: verebatur enim subsequi et conspici. Chrysochir autem in Charsiani thema venit, et ad Agranas castra metatur, domesticus autem ad Siboron. Qui prætoribus Armeniacorum et Charsiani præcepit dicens: « Tollite duces qui vobis subsunt, et equites aliquos bonos, victumque quasi dierum duodecim, et subsequimini Chrysochirum usque ad 123 Bathyrhyacem. Et si quidem partem aliquam exercitus quæ facile superari possit miserit in Armeniacorum aut in Charsiani thema, significate id nobis: si autem discesserit a Bathyrhyace, revertentes venite ad nos. » Vesperi igitur profectus Chrysochir castra posuit in inferiore loco, prætores autem nostri in jugum montis ascenderunt manseruntque in quodam loco Zogoloenon dicto: est enim propter rupes ascensu difficilis habetque densam silvam. Cæterum prætoribus ibi quiescentibus contentio quædam exorta est de fortitudine, ducibus inter se rixantibus utri potiores essent, utrum ii qui sunt ab Armeniacorum, an ii qui sunt a Charsiani themate. Cumque Charsianitæ contenderent primas fortitudinis sibi potius deferendâs esse quam alteris, Armeniaci dixerunt ad eos: « Quid amplius contendere de fortitudine verbis cupimus? reipsa hostes aggrediamur utrique: atque tunc apparebit qualis quisque nostrum sit et quis altero fortior. » Prætores quoque cum audivissent de certamine istorum et ex iisdem intellexissent militum alacritatem, quæ ipsis placebat, duxerunt eisque dixerunt: « Vultisne, o æmuli, ut hostes Deo cooperante aggrediamur? » Quibus alacri animo responderunt: « Ita: et propterea jurejurando maximo per imperatoris caput nos obstringimus ut

A χαριζόμενοι αὐτοῖς καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἡμῖν αὐτὸν ἐχαρίσατο (9), καὶ αὐταρχεσθῆναι ἐφ' οἷς ἐπεπόνητο, εὐληθένας τε παρ' αὐτοῦ χροσὸν τε καὶ ἄργυρον καὶ ἐσθῆτας, καὶ αἰχμαλωτίζειν κατασφάττειν Χριστιανοὺς ἀνακῆσαι. Ἄλλ' ὁ θρασυφρων καὶ ἄπιστος τοῖς εἰρηναίοις λόγοις οὐ πείθεται· διὸ καὶ ἀντιγράφει τῷ βασιλεῖ, ὡς ἔειπερ ἰθέλοισ, ὦ βασιλεῦ, μεθ' ἡμῶν εἰρήνην ἐπιτελέσαι, ἀπόσθητι τῆς κατ' ἀνατολήν ἐξουσίας σου, τῆς δὲ πρὸς δύσιν ἀντέχου, καὶ εἰρηνεύσομεν μετὰ σοῦ· εἰ δὲ μή, σπεύσομεν

Δυσὶ δὲ χρόνοις παρελκυσθεῖσιν ὁ Χρυσόχειρ ἐξῆλθε σὺν τοῖς ἰδίοις στρατεύμασι μέχρις Ἀγκύρας τῆς πόλεως καὶ αὐτῶν τῶν κομμάτων, λαφυραγωγίαν αὐτῷ πολλὴν προσηκόμενος, καὶ ἐπάνεισιν. Ὁ δὲ καθηγμένων τῶν σχολῶν διαστηματίζων μίλιον ἕν τὴν παραδρομὴν ἐσπεύζετο (10)· ἐδεδοίκει γὰρ πηλοσφάνῃ τὴν παραδρομὴν παραδεικνυσθαι. Ὁ δὲ Χρυσόχειρ κατηντηκῶς τῷ τοῦ Χαρσιανοῦ θέματι εἰς Ἀγράνας ἐσκήνωται, εἰς τὸ Σίβορον δὲ ὁ δομέστικος· καὶ τοῖς στρατηγέταις τῶν τε Ἀρμενιακῶν καὶ τοῦ Χαρσιανοῦ προστέταχε διεϊκῶν (11)· ἔειπε τούτους ὑπὸ χεῖρα τελούντας ὑμῶν ἄρχοντας, καὶ καλλίπλους τινὰς, καὶ δαπάνας ὡς ἡμερῶν ἑβ', καὶ παρατρέχοντες τὸν Χρυσόχειρα μέχρι τοῦ Βαθυρύακος· καὶ εἰ μὲν διαίρησας λαὸν εὐπληκτον παραπέμψοι τῷ τῶν Ἀρμενιακῶν (12) ἢ τῷ τοῦ Χαρσιανοῦ θέματι, κατὰ δὴλον ἡμῖν τοῦτο ποιήσατε (13)· ὅτε δὲ ἀποκινήσῃ τοῦ Βαθυρύακος, ὀπιστραφέντες ἕκαστε πρὸς ἡμᾶς. » Ἀπελθὼν τοίνυν ἐσπέρας ὁ Χρυσόχειρ ἐσκήνωσε κάτω, οἱ δὲ στρατηλάται εἰς τὸν ζυγὸν προσανέβησαν καὶ ἠύλισθησαν εἰς τινα τόπον κατονομαζόμενον Ζωγολόνηον (14)· οὗτος γὰρ ἐστὶν ἐκ πετρώδους συμπήξεως δυσανάβατος, ἐν ᾧ ὕλη πολὺδενδρος πέφυκεν. Τῶν οὖν εἰρημένων στρατηλατῶν ἕκαστε διαναπαυσασαμένων, φιλονεικία τις ἀνέκυθεν ἀνδρική τῶν ἀρχόντων ἀλλήλοις ἀντερίζοντων (15)· τίνες ἂν εἴεν κρείττους, πότερον οἱ ἀπὸ τοῦ τῶν Ἀρμενιακῶν θέματος ἢ τοῦ Χαρσιανοῦ ὠρμημένοι. Τῶν οὖν Χαρσιανιτῶν φιλονεικούντων τὰ πρῶτα αὐτοῖς τῆς ἀνδρείας ἐπιδοῦναι ἢ τοῖς ἑτέροις ⁸⁸ (16), οἱ Ἀρμενιακοὶ εἶπον πρὸς αὐτούς· « Τί φιλονεικεῖν ἐπι περὶ ἀνδρείας ἐκ λόγων βουλόμεθα; Πρακτικῶς τοῖς πολεμοῖς παρεμβάλομεν ἄμφω ⁸⁹ (17)· καὶ τότε φανερωθεῖ ἕκαστος ἡμῶν, ὁποῖος ἐτέρου καθέστηκεν ἀνδρείοτερος (18). » Οἱ δὲ στρατηγέται διακηκότες περὶ τῆς ἀμύλλης αὐτῶν, δι' αὐτῶν δὲ καὶ τῆς τοῦ λαοῦ προθυμίας συνευδοκούσης αὐτοῖς, ἤγαγον καὶ εἰρήκασαν

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁷ σπεύσομεν L. ⁸⁸ ἑταῖροι; L. ⁸⁹ παρεμβάλομεν L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(9) In epist. ad Ephes. iv, 52.

(10) In ambiguitate obscure. Sed vid. auctores inferius notatos.

(11) Const. Porph. p. 169, Cedr. p. 571.

(12) Const. Porph. p. 169, Cedr. p. 571. — Scripium καλλίπλους.

(13) Const. Porph. p. 169.

(14) Const. Porph. p. 169, ubi τῶν δὲ Ῥωμαϊκῶν

στρατηγῶν καταλαβόντων τὰ τοῦτου μετεωρότερα. Vid. Zon. p. 168, Cedr. p. 572.

(15) Const. Porph. p. 169, Zon. p. 168, Cedr. p. 572.

(16) Const. Porph. p. 169, Cedr. p. 572.

(17) Zon. p. 168, Cedr. p. 572.

(18) Const. Porph. p. 169.

« Προθυμηθε, ὡς ἄνδρες ἀνθ' ἀμιλλοί, ἵνα τοῖς πολε-
 μίοις, Θεοῦ συνεργούντος, προσβάλωμεν. » Πρὸς οὖς
 γενναιοφρόνως ἐξείπον· « Ναί. Καὶ διὰ τοῦτο ὄρκω
 μεγίστῳ τῆς βασιλικῆς κεφαλῆς περιδεσμούμεν
 ὑμᾶς, ὅπως συμπλακώμεν αὐτοῖς (19). Ὁ γὰρ τόπος
 ἐν ᾧ ἐρηρῆσμεθα, τῶν ὄχυρωτάτων· ἐξ οὗ εἴπερ
 τι κατ' αὐτῶν γενναίον καταπραξαίμεθα, τοῦτο ἡμῖν
 ἔστιν εἰς τρόπαιον· εἰ δὲ μὴ, κατ' οὐδὲν παρ' αὐτῶν
 πημανθείμεν (20). » Τότε δὲ, τότε οἱ δύο στρατη-
 γῆται διεΐλον ἄνδρας μέχρι ἑκτῆς ἑκατοντάδος, τοὺς
 δὲ λοιποὺς παρήκαν ἐν ταῖς σκηναῖς τῶν ἀρχηγῶν
 αὐτῶν σὺν φλαμούλλοις (21), καὶ τούτοις διησφαλι-
 σαντο ἐπειπόντες· « Ἡμεῖς μὲν τῷ φωσάτῳ παρεμ-
 παλάσομεν ἐπιτρέχοντες, καὶ ὅταν (22) τὴν ἀφίξιν
 πρὸς ἡμᾶς ἄπευθύνωσι, παρεμβалоῦμεν αὐτοῖς·
 καὶ εἰ μὲν ὄρμησοῦσι κατέναντι ἡμῶν^α, ἐξέλθετε
 ἀντικρυς καὶ μεγάλως κερράξτε^β, πλείστου λαοῦ
 βοήν ἐνησημαίνοντες (23), ὅπως ἐκ ταύτης εἰκά-
 σιεν (24) τὸν^γ τῶν σχολῶν ἐξηγούμενον μετὰ τῶν
 θεμάτων ἐφραστήκων. » Τῇ οὖν ὕφηγῆσι ταύτῃ κε-
 κινήκτων τῶν στρατηγῶν καὶ παρεμπεπωκότων
 ἐκ τοῦ σὺνεγγυς τοῖς ἐχθροῖς πρὸ τοῦ τὴν ἡμέραν
 τραυῶς ἐπιλάμψαι (25) τοῖς τῶν τυμπάνων κρούμα-
 σιν ἐπεκίνησαν. Ἄλλ' οἱ μὲν αὐτῶν μετὰ τοῦ Χρυ-
 σόχειρος... (26), οἱ δὲ τὰ φορτία τοῖς ὑπόζυγοις
 ἐκούφισον. Τούτων οὕτως μεριζομένων οἱ στρατηγῆται
 αὐτῶν, καὶ φωνῇ βριαρᾷ· Σταυρὸς γενίκεκεν, ὅλον
 προσβολῇ καταπιθήξαντες ἀμεταστρεπῆ τῆς φυγῆς
 εἶχοντο (29), μηδὲ ὄρᾶν καὶ πολυπραγμονεῖν ἀνεχό-
 μενοι τίνες διώχται τούτων ὑπάρχοιεν, ἀπὸ τοῦ Βαθυρύακος
 διωκόμενοι ἐπὶ μίλις (30) ἕως τοῦ
 κωτωνομασμένου Κωνσταντίνου βουνοῦ, χαλεπῶς
 συγκοπτόμενοι.

Καὶ ὁ Χρυσόχειρ (31) ὀλίγους τινὰς μεθ' ἑαυτοῦ
 προσλαβόμενος φυγαδεῖαν ἠσπάσατο (32). Ἐπιφθάνει
 τοῖσιν αὐτὸν ὁ Πουλλάδης, ᾧ τοῦτο^δ παρῆν ὄνομα
 περιδότηον, πῖλον ἐνδεδυμένον· προεκεκράτητο δὲ
 κατὰ Τεφρικήν καὶ κατὰ χαριεντισμὸν τῷ Χρυσό-
 χειρι προσφκείωτο (33). Ὡς οὖν ἐωράκει τοῦτον,
 ἐπέγνω καὶ ἐκεκράγει διαπρυσίως· « Ὡδε οἱ στρατη-
 γῆται (34), ὧδε ὁ τῶν σχολῶν ἐξηγούμενος ἴτω^ε. »
 Ἄπεισιν ὁ Χρυσόχειρ, καὶ πρὸς τὴν Πουλλάδην ἐφώ-
 ησεν· « Ἀθλίς (35) ὦ Πουλλάδη, τί σοι φαῦλον
 ἐνεδειξάμην; μᾶλλον μέντοιγες πλείστα σοι (36) χρη-
 στὰ εἰργασάμην. Ἄπειθε, καὶ μὴ μοι πρόσκομμα
 εἶης. » Ὁ δὲ ἀντέφη αὐτῷ· « Ἐγὼ γινώσκω, Χρυ-
 σόχειρ, ὅτι πλείστα καλὰ μοι πεποίηκας, καὶ εὐελ-

confligamus cum illis. Locus enim in quo siti sumus
 est munitissimus, 124 ex quo si strenue rem ges-
 serimus adversus eos, eo ipso victoriam consequemur :
 sin minus, nulla ab ipsis clade afficiemur. »
 Tunc igitur, tunc duo prætores separarunt viros ad
 sexcentos, cæteros reliquerunt in tentoriis ducum
 ipsorum cum vexillis, atque his præceperunt di-
 centes : « Nos quidem castris hostium propinquabimus,
 atque si obviam nobis venerint, aggrediemur eos :
 si vero impetum in nos fecerint, exite ex castris,
 et vehementer clamate, maximæ multitudinis clamorem
 exprimentes, ut inde suspicientur domesticum scholarum
 cum thematibus adesse. » Secundum hoc igitur præceptum
 cum prætores exivissent cum suis atque propius ad
 hostem accessissent antequam dies plane illuceret,
 isti tympanorum sonitu cientur. Sed partim cum
 Chrysochire erant, partim onera jumentis tollebant.
 Quibus ita divisus, prætor cum suis ductoribus eos
 aggrediuntur, ac voce magna : *Cruce vicit*, quasi
 bellicum intonarunt. At isti subito in cursu territi,
 terga dantes fugam arripiunt, nec videre nec explorare
 sustinentes quinam ipsos persequantur, cum a
 Bathyrrhyace fugerent ad triginta miliaria usque ad
 Constantini collem, multis interea cæsis.

σὺν τοῖς ὑπ' αὐτῶν (27) ἀρχουσιν ἐπέθεντο κατ'
 πολεμικῶς ἐτυμπάνισαν (28). Οὗτοι δὲ τῇ ἀθρόᾳ
 ἐκινῶντο, καὶ τὸν ἐξηγούμενον μετὰ τῶν θεμάτων
 ἐφραστήκων ἐκινῶντο (29), μηδὲ ὄρᾶν καὶ πολυπραγ-
 μονεῖν ἀνεχόμενοι τίνες διώχται τούτων ὑπάρχοιεν,
 ἀπὸ τοῦ Βαθυρύακος διωκόμενοι ἐπὶ μίλις (30) ἕως
 τοῦ κωτωνομασμένου Κωνσταντίνου βουνοῦ, χαλεπῶς
 συγκοπτόμενοι.
 C Etiam Chrysochir cum paucis quibusdam quos sibi
 adjunxerat fugæ 125 intentus erat. Hunc assequitur
 Pullades quidam, ut vocabatur celebri nomine,
 pileo indutus : captivus autem fuerat in Tephrica,
 cumque lepidus et festivus esset, in familiaritatem
 Chrysochiris venerat. Ut igitur hunc vidit, agnovit
 clamavitque magna voce : « Huc prætores, huc
 domesticus scholarum veniat. » Evadit Chrysochir
 atque ad Pulladem dicit : « Quid, miser Pullades,
 mali tibi feci ? potius quidem plurima beneficia in te
 contuli. Abi, ne mihi sis offendiculo. » At is respondit :
 « Equidem scio, Chrysochir, quod plurimis beneficiis
 me affecisti : et confido Salvatorei meo Deo, hoc die
 me tibi gratiam relaturum. » Porro

VARIÆ LECTIONES.

^α ὁμᾶς L. ^β ὁμῶν L. ^γ fort. γε κρράξτε. ^δ τὸν τὸ L. ^ε Πουλλάδης ᾧ τούτῳ L. ^ε εἴτω L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

- (19) Const. Porph. p. 170.
 (20) Const. Porph. p. 170, Cedr. p. 572.
 (21) Scriptum συμφλαμούλλοις una voce
 (22) Perturbate.
 (23) Const. Porph. p. 170, Cedr. p. 572.
 (24) Ita scriptum per e, mox τὸ, cum deberet τὸν
 potius, ut apud Const. Porph. p. 170.
 (25) Const. Porph. p. 170, Cedr. p. 572.
 (26) Ita scriptum, ut excidisse videatur verbum,
 quale ἦσαν aut simile. Sed narrat absurde, ambig-
 ue et imperfecte.
 (27) Ita scriptum, non αὐτοῦς.
 (28) Const. Porph. p. 170, Cedr. p. 572.
 (29) Const. Porph. p. 170

- D (30) Const. Porph. p. 170.
 (31) Const. Porph. p. 170.
 (32) Const. Porph. p. 170, Cedr. p. 572.
 (33) Ita scriptum. Legendum aut δ τούτῳ aut ᾧ
 τούτο. — Προεκεκρ. — X. προσφκείωτο. Const.
 Porph. p. 170, Cedr. p. 572.
 (34) hæc intelligi possunt ex eo quod Cedr. scribit
 p. 572 : *Persequentibus igitur Romanis atque in-
 clamantibus eos etiam duces qui non aderant, et co-
 hortēs et domesticum scholarum, sicut ipsi præ-
 ceptum fuerat. Id Pullades etiam hic facit. Latine
 autem apposui, quia Xylander minus recte vertit.*
 (35) Const. Porph. p. 170, Cedr. p. 572.
 (36) Ita scriptum, non σι, et πρὸς μω.

Chrysochir equitans invenit fossam sibi objectam, quam equus ejus transilire reformidavit et titubavit. Unde Chrysochir jam ad Pulladem respicere plane non cogitavit, sed magis ante se videbat, ne in fossam incidere: atque Pullades eum clam sub axilla vulnerat conto: qui cum peturbaretur hoc ictu, equus ejus commotior factus eum dejecit. Desiliens igitur equo ex ministris ejus conjunctissimus Diakonitzes nomine (quem Leo laudatissimus imperator conversum a cultu abominabili Paulinistarum ad meliorem, constituit mensuratiorem, ut Romanorum sermone vocatur), ejusque caput tenens fovebat et curabat genibus suis impositum. Supervenientes autem **126** prætores occupant, caputque amputant, quod imperatori a Deo coronato tanquam donum miserunt.

Erat autem in publicis commodis et reip. negotiis curandis imperator diligentissimus, cum plurimas res gereret, ita ut tempore jejunii in ejus hebdomadibus post discessum senatorum ex regia, intraret in secretum, ubi vectigalia et reditus publici colliguntur; quæque ibi intervenirebant controversiæ, eas dijudicaret.

In venatione porro et p. a et onerum gestatione et saltibus omnino excellebat Basilius imperator, ita ut in venatione superaret Centauros, in pila Alcinoi regis juvenes pila ludentes vinceret, in lucta Aristæo et Æaco valentior ipsique Herculi par esset, præverteret saltibus Achillem, atque in tollendis facile manu oneribus multum præstaret Hectori, ita ut et in ipsum, etiam sine ope *cati Jovis* attollentem onus, quadraret poetæ carmen,

διενηνοχέναι τοῦ Ἐκτορος, ὡς καὶ ἐπ' αὐτῷ, καὶ κομφίζοντος, τὸ ποιητικὸν ἔπος προσαρμοσθήσεται·

*Vix illud bini præstantes robore cunctis
De terra in currum possent subvolvere, quales
Nunc homines vivunt, tulit ipse quod ut leve solus:*

in disco autem jaciendo Halimede et Ulysse superior, Erechtheo et Celmete equitandi peritior, Eurymedonte atque Alcione **127** pugilatu firmior, in cursu Aristomedonte Dictæoque ac Priaso velocior, in sagittando Hymenæo et Asterio longe dexterior. Ex quibus paucissima ascribam.

VARIE LECTIONES.

⁸⁸ ὧ] ὁ L. ⁸⁷ μινσυρῆτωρα L. ⁸⁶ κοινοφυλεῖς L. ⁸⁵ παρ' αὐτῶν L. ⁸⁴ Ἡρακλέως L. ⁸³ το om. L. ⁸² πολλῶν L. ⁸¹ ὀχλήσειαν οἱ νῦν βροτοὶ εἰς· ὁ δὲ μὴν βέα πάλε L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(37) Const. Porph. p. 170. Nostri fere verbis et p. 171 init.
(38) Cedr. p. 575.
(39) Ita scriptum per εἰ.
(40) Const. Porph. p. 151, Cedr. p. 575.
(41) Const. Porph. p. 171, Cedr. p. 575.
(42) Const. Porph. p. 171, Cedr. p. 575.
(43) Sic sine transitione, sine connexionione.
(44) Const. Porph. p. 162.

πιστῶ τῷ Σωτηρίμμου Θεῷ κατ' αὐτὴν γε τὴν ἡμέραν ἀποδοῦναί σοι τὰ χαριστήρια. Ἰππάζων δὲ ὁ Χρυσόχειρ εὐρίσκει τάφρον πρὸς τοῖς ἐνωπίοις αὐτοῦ (37), ἦν ὁ ἵππος αὐτοῦ ὑπερπηδῶν τούτου διώκλαζεν (38). Ὅθεν δὲ μὲν Χρυσόχειρ τοῦ λοιποῦ ὄραν τὸν Πουλλάδην οὐδ' ὄλωσ' ἐφρόντιζεν, ἐώρα δὲ μᾶλλον κατέναντι αὐτοῦ, ἵνα μὴ τῷ τῆς τάφρου περιπέσειεν (39) πτώματι· καὶ λαθραῖως αὐτὸν ὁ Πουλλάδης κατὰ τὴν μασχάλην τιτρώσκει κοντῷ (40)· οὐ τῇ πληγῇ παραχθέντος· ὁ ἵππος παρέσφηλέ τε καὶ αὐτὸν ἀπεκρῆμισεν. Καταβὰς οὖν ὁ τῶν πρὸς θεραπείαν αὐτοῦ οἰκειότατος, ᾧ ⁸⁸ Διακονίτζης τὸ φημιζόμενον (41) (ὃν Λέων ὁ ἄοιδιμος βασιλεὺς ἀλλοιωθέντα τὴν πρὸς τὸ κρεῖττον ἀλλοίωσιν ἐκ τῆς μυσαρῆς θρησκείας τῶν Παυλιανιστῶν, προεχειρίσατο μηνσυρῆτωρα ⁸⁷, ὅπερ φωνῇ Ῥωμαίων οὕτω προσαγορεύεται), καὶ τούτου τὴν κεφαλὴν βαστάξας ἤξιωσε κομιδῆς ταύτην ἐνθεῖς τοῖς αὐτοῦ γόνασιν· ὃν εὐρηκότας οἱ στρατηλάται κατέσχον καὶ διατεμόντες αὐτὴν σπουδαίως τῷ θεοστέπτῳ ἄνακτι Βασιλείῳ ὡς δῶρον ἀνέπεμψαν (42).

Περὶ δὲ τὰς κοινοφυλεῖς ⁸⁶ πράξεις τοιοῦτος ὑπῆρχε μεριμνηματικώτατος ὁ βασιλεὺς (43), μετὰ γε κλειστων τῶν παρ' αὐτοῦ ⁸⁵ διαπεπραγμένων, ὥστε κατὰ τὸν ἐγκρατεῖα καιρὸν ἐπὶ ἑβδομάσιν αὐτῆς, μετὰ τὴν συγκλητικὴν τῶν βασιλείων ἀπαναχώρησιν, εἰσεσθαι τῷ σκερῆτῳ, ἐνθα αἱ εἰσπράξεις τῶν δημοσίων πεφορολόγηται (44), κάκεισθε τὰς συμπιπτούσας ἀμφισθητήσεις πραγματικῶς διαλύεσθαι.

Ἐν δὲ ταῖς (45) κατὰ κυνηγεσίαν καὶ σφαιρισμὸν ἀχθοφορίαν τε καὶ πρὸς ἄλματα γενναϊότησι πάνυ περιδέξιος ἦν ὁ ἄναξ Βασιλεῖος, ὥστε κατὰ κυνηγεσίαν μὲν καθυπερτερεῖν τῶν Κενταύρων (46), κατὰ δὲ σφαιρισμὸν Ἀλκινόου τοῦ βασιλέως ὑπερβάλλειν τοὺς σφαιριστὰς, κατὰ πάλιν Ἄρισταιοῦ καὶ Αἰακοῦ ἀλκιμώτερος καὶ αὐτοῦ Ἡρακλέως ⁸⁴ ἐφάμιλλος, ὑπερναθεσθῆκεναι δὲ τοῖς πηδήμασιν Ἀχιλλέως, κατὰ τε τὸ ⁸³ φέρειν ἄχθη βῆδῶς χερσὶ πολλῶν ⁸² ἀχθα τοῦ ἀγκυλομήτου Διὸς ἐν τῇ ἄρσει τὸ ἄχθας

Τὸ δ' οὐ κε δὴ ἀνέρε δῆμου ἀρίστω (47)
Ῥηϊδίως ἐπ' ἄμαξαν ἀπ' οὐδέος ὀχλήσειαν ⁸¹
Οἶοι νῦν βροτοὶ εἰς· ὁ δὲ μὴν βέα πάλε καὶ οἶος·
ἐν δὲ τῷ δισκεύειν Ἀλιμήδου καὶ Ὀδυσσεὺς ὑπέρτερος, Ἐρεχθέως δὲ καὶ Κέλμητος (48) καθ' ἵππασίαν τεχνημονέστερος, Εὐρυμέδοντός τε καὶ Ἀλκμονος κατὰ πυγμαχίαν στερέβότερος, περὶ τὸ δρόμον (49) Ἀριστομέδοντος Δικναίου τε καὶ Πριάσου ὠκύτερος, καὶ ἐν τῷ τοξάζεσθαι Ὑμναίου καὶ Ἀστερίου πολλῶν εὐστοχώτερος. Ἐξ ὧν ὀλίγιστα διαγράψομαι.

Τὸ δ' οὐ κε δὴ ἀνέρε δῆμου ἀρίστω (47)
Ῥηϊδίως ἐπ' ἄμαξαν ἀπ' οὐδέος ὀχλήσειαν ⁸¹
Οἶοι νῦν βροτοὶ εἰς· ὁ δὲ μὴν βέα πάλε καὶ οἶος·
ἐν δὲ τῷ δισκεύειν Ἀλιμήδου καὶ Ὀδυσσεὺς ὑπέρτερος, Ἐρεχθέως δὲ καὶ Κέλμητος (48) καθ' ἵππασίαν τεχνημονέστερος, Εὐρυμέδοντός τε καὶ Ἀλκμονος κατὰ πυγμαχίαν στερέβότερος, περὶ τὸ δρόμον (49) Ἀριστομέδοντος Δικναίου τε καὶ Πριάσου ὠκύτερος, καὶ ἐν τῷ τοξάζεσθαι Ὑμναίου καὶ Ἀστερίου πολλῶν εὐστοχώτερος. Ἐξ ὧν ὀλίγιστα διαγράψομαι.

(45) Ita scriptum [?], non ταῖς.
(46) Sequuntur nugæ nugacissimæ stultissimi hominis: habent tamen aliquid philologicum, quamvis ostentatio sit puerilis.
(47) Vid. Const. Porph. p. 167.
(48) Ita prius scripserat librarius, deinde exigua littera fecit apparere v pro μ.
(49) Scriptum per υ, potius ν. [?]

Τῷ βασιλεὶ ποτε περὶ θήραν ἐνδιατρίβοντι ἐξ ὕλης Α τις παμμεγέθης ἔλαφος εἰς μέσον πεφοίτηκεν, οὗ τῶν ὀπισθίων ποδῶν ἐπαφείς κορύνῃν ὁ βασιλεὺς καὶ κατευυχῆσας τούτους διέθλασεν. Τὸ αὐτὸ ἐπὶ τοῦτο καὶ ἐπὶ λύκῳ κατεπεπράχει (50). Σφαιρίζόντων δὲ κατὰ τὸ πρὸς τὰ βασίλεια μέσαυλον ἢ κατὰ χῶρον ⁷⁴ Ἰππων ἀμιλλήτηριον, οὐδέποτε τῆς σφαίρας ἀποτεύχει (51), καίτοι πολλῶν διαμιλλωμένων καὶ ἐπεμβαίνόντων τῇ παιδιᾷ· καὶ τοσοῦτον ἐπιτυχῶς καὶ γενναίως τὰ τῆς σφαίρας αὐτῷ (52) . . . ὥστε πολλάκις τυπτήσαντι ταύτην ἀπ' ἄκρας αὐλώωνος διαβιθασθῆναι ἔξω κατὰ πλῆθος τοῦ τέρματος, ὡς μὴ ταύτην ὁρᾶσθαι τὸ σύνολον. Ἐμεγαληγορεῖτο δὲ καὶ τῷ ἀρχηγῷ Βουλγάρων παλαιστρικός, ὃς κατὰ παλαίστραν ἐκέκτητο τὸ ἀήτητον· τοῦτον πρὸς τὴν βασίλεια θαρρόντως ἐκπέπομφε ⁷⁵ πειρασθῆναι δυναστεύοντος. Ἐπὶ τούτῳ δυσφόρως εἶχεν ὁ βασιλεὺς, ἀλλὰ τὴν δυσφορίαν εἰς τὸ εὐφορον μετερύθμισεν, ἑαυτὸν καθείς τῇ παλαίστρᾳ, πλὴν μετὰ προσηκούσῃ τῆς ἐπικρύψεως· μεταστρηματισθεὶς γὰρ τῶν βασιλικῶν ἐσθῆτων τῷ παλαίοντι πρόσεισι. Καὶ ὁ μὲν (53) Σκύθης τὸν Μακεδόνα μετεωρίσαι μὴ ἐνδεδωκότα τῇ ἄρσῃ διήμαρτεν· ὁ δὲ τοῦτον χερσὶ γενναίαις ἐτοίμως διάρας σφοδρῶς τε περιδινήσας ἐπαγκυλλίζεται, καὶ κατὰ γῆν (54) πῶμα ῥίπτει παμμέγεθες, ὥστε πλείστοις μὲν ὑδασί, δαψιλίστι δὲ οἶνοις, πρὸς δὲ ταῖς ἐκ ῥόδων σταγόσιν ἐγκατομβρούμενον μόλις που τῆς σαντος αἵματος· ὡς ἐνθένδε κατὰ πολὺ θαυμάσαι τὸ ἐβρύλληται.

Ἐν οἰκτιρμοῖς δὲ πενήτων πλούσιος ἦν ἐπιχορηγῶν πλουσίως τὸν ἔλεον, νοσοκομείων γηροκομείων τε καὶ πτωχοτροφείων πολυειδῶν ἐγκαινίσμασιν. Οὐ μὴν δὲ τούτοις μόνοις ἐνέμενεν, ἀλλὰ καὶ θεῶν ναοὺς (55) σαθρωθέντας τῇ παλαιότητι πρὸς νεότητος μετηλλοιώκει στερεόβητα, ἐπιθεὶς κοσμιότητα. Ὅστε οὐ μόνον τῶν κατὰ σώμα τῆς ἐπιμελείας διὰ φροντίδος ἔχειν αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ τῶν κατὰ ψυχὴν ἐπισπεύδειν. Καὶ γὰρ οὐχ ἡγεῖτο συμφέρον, κατὰ τὴν ἀγορὰν ἢ φόρος προσαγορεύεται Κωνσταντίνου, περιόντος ⁷⁶ λαοῦ, σύρμασιν ὕλης τοῦτον ὅλως ἐνίσχεσθαι καὶ τῶν περὶ Θεοῦ ἐκκλησῆσθαι ⁷⁷· δι' ὃ καὶ ναὸν ἐν ταύτῃ προσπήγυσεν, ἐφ' ᾧ περὶ ἢ Θεομήτωρ δημοσίᾳ τετίμηται, μετρίῳ μεγέθει καὶ ἀμέτρῳ κάλλει ζητυασμένον.

Τοιοῦτος ὁ μεγαλοεργὸς ἀναξ Βασίλειος, καὶ τοσαῦτα τὰ ἐκείνου μεγαλοεργήματα. Ἀλλὰ προκατασχεθεὶς (56) τηκεδόνι τῇ ἐκ διαροίας ⁷⁸ γαστρὸς, κατ' ἄγραν ἐκ τινος περιπτώσεως, ἔπειτα πυρστού καυσώδους ἀναφλεγέντος αὐτῷ ἀνικμώντος ζωτικῆν

Cum imperator aliquando in venatu esset, e silva cervus ingens in medium venit, cujus posteriores pedes conjuncta clava confregit. Idem illud et lupus fecit. Pila autem cum luderent in atrio ad regiam aut in Circo, nunquam aberravit a pila tangenda, quamvis multis certantibus et intervenientibus ludo: tamque dextre et valide id faciebat, ut saepe percussa pila supremo spatio longe ferretur ultra terminum, ut nec conspiceretur omnino. Porro luctator erat apud Bulgarorum ducem in magna existimatione famaque celebris, tanquam invictus in luctando. Hunc ille non dubitavit in imperatoriam urbem mittere, ut periculum faceret an potiorē posset invenire. Eam rem moleste ferebat imperator, sed molestiam illam removit, ipse demittens se ad luctandum, verumtamen cum decente occultatione: mutato enim imperatorio ornatu in arenam descendit adversus luctatorem. Ac Scythia quidem Macedonem sublimem tollere minime cedentem haud valuit: verum iste illum manibus robustis facillime tollens valide circumactum in terram dejecit, prostratum **128** casu maximo, ita ut multa aqua ac vino guttisque rosaceis rigatus vix a deliquio animæ liberaretur, ex auribus naribusque manante sanguine; ut id factum magnopere admirarentur praesentes, quod adhuc etiam fama celebratur.

νεκρώσεως ἀπηλλάχθαι, ὧτων τε καὶ βινῶν ἐκβλύτους παρόντας τὸ γεγονός, ὃ καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἐκτε-

Sed et misericordia erga pauperes dives ditia praestabat beneficia, dum aedificia varia pro invalidis senibus atque egenis curandis, fovendis atque alendis instaurat. Nec hic substitit, sed sacras etiam aedes vetustate labefactatas renovavit, additis ornamentis; ita ut non solum corporis haberet curam, verum etiam animæ. Non etiam ducebat conveniens, forum quod Constantini dicitur, versante ibi populo quisquiliis materiæ totum teneri et a sacris rebus esse abalienatum: quare templum ibi exstruit honori Deiparæ dedicatum, magnitudine modica, sed pulchritudine mirum in modum fulgens.

D Talis erat ille magnificus imperator Basilius tantaeque ejus magnifica opera. Verumenimvero cum invasisset eum tabificus morbus ex profluvio ventris subsecuto casum quemdam in venatione, deinde febris ardens exorta esset consumens omnem vita-

VARIAE LECTIONES.

⁷⁴ ἢ καταχῶρον L. ⁷⁵ ἐκπέπομφαι L. ⁷⁶ περιόντος λαοῦ συρμάσιν L. ⁷⁷ ἐκκληύσθαι L. ⁷⁸ τῇ ἐκδ:αροία L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(50) Const. Porph. p. 144.
(51) Ita scriptum, ἀποτεύχει.
(52) Nullum adest verbum.
(53) In superioribus etiam tale quid narrat de Basilio nondum imperatore, ubi auctores annotavi. Ac propter similitudinem licet fere suspicari No-

strum unam rem ut aliam atque aliam narrare.
(54) Ita scriptum, non γῆ.
(55) Plurima templa a Basilio vel extracta vel instaurata enumerat Const. Porph. p. 198 seqq. vid. Zon p. 173. Cedr. p. 587.
(56) Const. Porph. p. 216, Nostri fere verbis.

lem ac naturalem humorem, mortuus est, cum imperasset cum Michaelē simul unum annum, solus autem imperator vixisset novēdecim annos.

Α πᾶσαν ὑγρότητα τῶν πρὸς φύσιν ἐνότων (57), διαπεφώνηκεν (58), συμβασιλεύσας (59) μὲν τῷ Μιχαήλ ἔτος ἓν, αὐτοκράτωρ δὲ βιούς ἰθ' ἔτειν.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(57) Const. Porph. l. c. ita ὑπερον πυρετοῦ καυσώδους ἀναφλεγέντος αὐτῷ πᾶσαν τὴν ζωτικὴν ἰκμάδα ἀνιμωμένου καὶ ἀναλίσχοντος.

(58) Ita clare scriptum per ω, et ita alicubi apud

Sextum Empiricum.

(59) Const. Porph. p. 216, Zon. p. 175, Cedr. p. 592

INDEX GRÆCITATIS

IN

SCRIPTORES POST THEOPHANEM.

Revocatur in hoc Indice et in duobus sequentibus Lector qd numeros typis grandioribus, ut moris est nostri, in textu expressos.

A

ἀγγελιοειδής, 203.
ἀγκυλοκοπεῖν, 569, 863.
ἀγουρος, 821.
ἀγροδιατεῖν, 472.
ἀγυρτεύειν, 421.
ἀδελφοποιήσας, 820.
ἀδελφοποιητὴς, 656.
ἀδελφότης πνευματικῆ, 228, 317.
ἀδνούμιον, 398, 891.
ἀετὸς ἱμάτιόν τι, 19.
αἰρῆσαι 25, αἰρήσασθαι, 78.
ἀναίρησασθαι, 33, ἀφαιρῆσαι, 9.
αἰωνίζουσα μνήμη, 449.
ἀκλύστως, 301.
ἀκούδιτοι ἰθ', 449, 467, 816
ἀκροπύργιον, 331.
ἀλέξημα, 95, 339.
ἀληθινοπίπεροι κίονες, 141.
ἀλλάξαι τινα, 656, 820.
τὰ ἔλογα, 450, 825.
ἀλογωθέντες, 4.
ἀμάλια, 318.
ἀμεραμουνῆς, 74, 96, 97, 112, 113, 120, 124, 125, 166, 186, ἀμερουμνῆς, 214, 302, 633, ἀμερουμνῆς, 797, 798, 805, 806.
τοὺς ἀμηράδας, 477.
ἀμηρεύειν, 299.
ἀμφὶ τοὺς ἑκατὸν, 339
ἀμφιμήκης, 580.
ἀμφιμικτός, 496.
ἀνὰ τῆς ἐστιάσεως, 418, ἀνὰ δύο μίλιαρσιων, 54, 81, 105, 433, 450, ἀνὰ πάσαις ταῖς χώραις.
ἀνάδογος, 865 ποι.
ἀναθυμιάσαι μίσος, 69.
ἀναίρεσιμος χρόνος, 610.
ἀναλόγως τῆς ἀρετῆς, 285, 318, ἀναρρίπισαι τὴν μάχαιραν, 536, τὴς πύλας, 537, 558.
ἀνάσκαφος, 482.
ἀναστηλοῦν ἐν πίναξιν, 103.
ἀνάστημα γενναῖον ἔχοντα, 6, ἀνάστημα ψυχῆς, 115.

ἀναφραῖ, 822.
ἀναχρῆσθαι, 635.
ἀνεξίσωτος, 348.
ἀνεπόπητος, 348.
ὁ ἀνὴρ, i. q., οἱ στρατιῶται, 60.
ἀνθρωποὶ τινος, 71, 374, 375, 398, 399, 430, 409, 480, βασιλικὸς ἀνθρωπος, 291.
ἀνθυπονοστήσαι, 296, 319.
ἀνθ' ὧν ἔνεκεν, 439.
ἀνεξαγέρευτος, 770.
ἀνιερραρχία, 665.
ἀνιστορησαι εἰκόνα, 322, 532.
ἀνταποκρίνας, 190.
ἀντιστρέψαι, i. q. ἀποδοῦναι, 255, 256.
ἀνυποταξία, 454.
ἀνυστέρητος, 322.
ἀπαθείας λόγος, 631, 632.
ἀπακριθάξασθαι, 455.
ἀπανασταῖειν, 290, 626.
ἀπειρότης, 727.
ἀπ' ἐκείσε, 744, ἀπ' ἐντεῦθεν, 203, ἀπὸ προῖθεν, 519, ἀπὸ μήκουθεν, 524.
ἀπελάτης, 685.
ἀπλικεύειν, 476, 850.
ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου, 613.
ἀποικας, 367.
ἀποκαβαλλικεύσαι, 613.
ἀποκομιστής, 648.
ἀποκοπή, 804.
ἀποκόψαι περὶ τοῦ ἴππου, 804.
ἀπόκρισις, i. q. ἀγγελία, 199, 206, 660.
ἀπολύσαι βέλη, 612, 613.
ἀπονήρως, 350.
ἀπορραπίσαι τὸν δνειδον, 169, cf. 448, ἀπορραπίζεται, 606.
ἀπορρέειν i. q. ἀφίστασθαι, 9, 13.
ἀπορρίπισεσθαι τὴν πατρίφαναίρειν, 90.
ἀποσταλάξαι τὴν ψυχὴν, 177.
ἀποστρέψαι, i. q. ἀποδοῦναι, 804.
ἀποσυνοφίζειν, 698, 708, 847, ἀποσυνοφισθῆναι, 708.

ἀποσχηματίσας μονάστριαν ἔλαβε γυναῖκα, 668.
ἀποσχισταί, 731.
ἀποτεμνόμενος ἑαυτὸν τῶν ἑλλων, 564, τοὺς πλείονας 560.
ἀπρόσκοπος, 707.
ἀργυροδόρατος, 407.
ἀριστεύειν, i. q. ἀριστῆν, 363.
ἀριστητήριον, 145, 451.
ἀρκαί, 418.
ἀρμενιατικά, 610.
οἱ ἀρνηταὶ τοῦ Χριστοῦ, 289, 427, 429, 443, 455, 455, 461, 472, 475, 478, 480.
ἀρτίως, i. q. νῦν, 691.
ἀρχόντισσα, 147.
ὁ ἀρχων τῶν ἀρχόντων, 127, 387.
ἀς, 751.
ἀσεβστόμυρος, 199.
ἀσεβότεχνος, 204.
ἀσηκρητεία, 34, 170, 892.
ἀστάθερος, 768.
ἀτυπάδες, 438, 439.
Λύγουστιακός, 146, 173, 257.
αὐλισθῆναι, 61.
αὐτοκέφαλοι, 84.
αὐτομολεῖν, uitro venire, 8, 180, 352.
τῇ ἀφανείᾳ πάντας παρέδωκεν, 157, 147.
ἀφείσιμον, 440.
ἀφιλοβία, 770, 782.

B

βαρβούκιον, 232.
βασιλεσπάτωρ, 357, 394.
βασιλεύσαι, i. q. βασιλεία ἀναιπτεῖν, 208.
βασιλικοπλιώμιος, 123.
βασιλικός, 330.
βίασλον, 123.
βούλλα, 652.
βουλλῶσαι, 440.
βουνευρήσας, 641, 807.
τὸ βρουμάλιον, 456.
Γ
γυλάει, 196, 299, 475, 477.

ὁ γενικός, 546, 678. τὸ γενικόν, 260, 546.
 γίνεσθαι] Νικηφόρος ὁ τρόπαιον ἐν Βουλγαρίᾳ γενόμενος, 6. μαχαίρας ἐγίνοντο τρόπαιον, 151. αὐτὸς πτώμα γίνεται 183. τῆς παροινίας παίγνιον γεγονώς, 209. ἀπιστίας σύνοδος γεγονώς, 43. οἶμαι τῆς γενεᾶς ἡμῶν τὴν κατάλυσιν τοῦτον γενήσεσθαι, 232. προσέδραμεν ἀρχὴ γεγονώς καταλύσεως τῆς τοιαύτης ἀποστασίας, 395. τοῦτο γέγονε κατὰ τοῦ Ἀμορίου καταδρομῆ, 129. παραινεῖς γενόμενος, 413. ἦν αὐτὸς ἑαυτοῦ πλέωμος, 70. τῶν λεγομένων ἢ ἀνθρώπος ἐλεγχος, 158. τὴν ἀνθρώπων ἔλεγχον κατέστησεν, 94. σύνθημα ὁ Συμβάτιος εὐτρέπιστο, 205. γλώσσαν κρατῆσαι, 476. γονικὴ διάθεσις, 596. γουνάρια, 420, 744. cf. κουνάρια.
 γράδωσις, 159. γυναικόπαιδα πολλά, 615.
 Δ
 τὰ δέη, 16.
 δέλοι αἱ στρατιωτικαί, 122. τῶν δεξιμῶν ὁ καιρὸς, 142. δέσποινα, imperatrix, 147, 148. δεσπόσυνος, 351. διαδήματα, 7. διαγεγονώς, 542, 552. διαγογγυσμοί, 239. διαδέξασθαι τινα τῆς ἀρχῆς, 93, 234, 361, 374, 411. διεδέχθη, 817. διαζωγράφαις, 483. διαιτάριοι, 197. διαιτήσιον, 833. διακείσθαι, 154. διακράτησις, 295. διακρίσεις ἔρευθος, 433. διαλαλιά, 459, 478. διαλέγειν, 199. διαλλάγιον, 119. διαμειφθῆναι κληρικῶν σχῆμα, 122. διαπτύειν, 48, 49. διατάσσεσθαι, 658. διάφοροι, complices, 289. διαφώρας, i. q., πολλαίτις, 455 διαχυνωθῆναι, 861. διδῶσιν αὐτῶ μετὰ ξίφους, 579, 704, 820, 831, 837, 861. τοῦ δόντος τὸν βασιλέα, 861, i. e., τοῦ τρώσαντος. διευθυμῆσθαι, 562. διέπνευσις ἡμερῶν, 471. δικαιοκρίτηριον, 801. διοικεῖν, i. q. τρέφειν, 74. διοκλόζειν, 275. διακοπιτήρια, 450. διώπτετο, 677. δοκίμινο; λίθος, 140, 145. δομειστάτος, 459 755. δουλικίον, 235. δρομώμιον, 464. δρουγγαράτος, 374. δύσγλωττος, 84. δ. θανατοῦν, 814. δῶσαντες, 613.
 Ε
 ἐκλυτοῦ, 46, 56, 84, 121, 175, 183, 186. ἐδομαδάριος, 309, 891.

ἐγγεῖτονεῖν, 48. ἔγγραφον, 763. ἐγκαταλαθεῖν τῷ οἰκίσκῳ, i. γ. καταλαθεῖν τὸν οἰκίσκον, 26. ἐν Χρουσπόλει καταλαδῶν, 888, 897, 900. ἐγκισσευθέντες, 50. ἐγκόλιον, 119. ἐγκρατῆς, i. q. κρατούμενος, 296, 696. ἐγχειρεῖν, i. q. ἐγχειρίζειν, 180. ἐθελοκωφεῖν, 23. εἰ δ' οὖν, i. q. εἰ δὲ μή, 151. τὸ εἰδικόν, 173, 257, 400. εἰκονοκαῦσταί, 37, 611, 650. εἰκονοτύποι, 775. εἰπεῖν δὲ, 44. εἰπεῖν οἰκειότερον. 404, ταυτὸ δ' εἰπεῖν, 45, 60, 129, 168. καὶ ταυτὸν εἰπεῖν, 155. ἴν' εἴπω, 799. εἰς πλῆθος ἐγένοντο, 214. δντα, 615. γενέσθαι εἰς ἀνοικοδομήν; 223. εἰς] ἕνα καθ' ἕνα, 175. καθ' εἰς, 59, 101. εἰσοδεῦσιν, 704, 861. ἐκδιάζειν, 61. ἐκδαφίζειν, 794. ἐκείθεν, i. q. ἐκεῖσε, 220, 329, 448, 540, i. q. πέραν, 615. ἐκθεσις ἢ βασιλική, 173. ἐκστρατεύσας δύναμιν, 9. ἐκχοίζειν, 843. ἐλλογιμότης, 422. ἐμμέριμος ὕπνος, 57. ἐμμορφωθέντα χρώματα σκιαί, 23. ἔμπρακτος, 822. ἔμπυρίζειν, 405. ἔμφροντις, 516. ἔμφωτια, 162. ἐν αὐτῇ, i. q. παρ' αὐτῇ, 91. ἔναπεράνας, 62. ἐνζωδον, 403, 896. ἐνθρονιάζειν, 377. ἐνλιμνασθῆναι, 383, 719. τὰ ἐνοικικά, 429. ἐντυλάζειν, 834. ἐνυπόγραφος λόγος, 373, 372, 395, 396, 651. ἐξάερος, 141. ἐξάρτια, 552. ἐξέλθατε, 613. ἐξισωτής, 349. ἐξκούβιτος, 583, 389. ἐπεγερθῆναι, i. q. διαναστῆναι, ὑπεξαναστῆναι, 227, 675, ὑπεγερθεῖς, 247. ἐπειλημμένοι τὴν ἀρχὴν, 4. τὸν μονήρη βίον, 158. τὰς στρατιωτικὰς δέλτους, 122. ἐπευωνηθῆναι, 505. ἐπι χεῖρας ἔχειν, 25, 155, 199, λαθεῖν, 19, 113, 177, 190, 391, φέρειν, 199. ἐπιπάγουρος, 656, 820. ἐπιθραβεῖν, 7, 35, 169. ἐπιμαρτυρεῖν, testibus convincte, 51. ἐπίριν, 468, 472. ἐπιρμπτήριον, 385. ἐπισφραγίσασθαι τῇ οἰκείᾳ ὄψει τὸ τοῦ σταυροῦ σημεῖον, 257. ἐπιταφρῶσαι, 24. ἐπιτροπεῖν, 531. ἐσκούβιτος, 142, cf. ἐξκούβιτος.

ἑσμάς δοράτων, 127. ἑταιριώτις φατρία, 256. εὐθύτορονος κύκλος, 333. εὐκτῶς τε καὶ ἐφετῶς, 50. εὐοδωθῆναι, 8. εὐπαράφορος, 482. εὐπτωτος, 65. εὐριπος ἵπποδρομίου, 155. εὐφράνοι, 331. εὐφρόσυνος βίος, 22, εὐφρόσυνα εὐαγγέλια, 222. ἐφηπλώσθαι, 326, 333. ἔχων πενταετιαν ἀποστάς, 112. ἔως Ἀβυδον, 615, ἔως Ἄρκα διούπολιν 616.
 Ζ
 ζῶδον, 875. ζῶθαπτος, 643.
 Η
 ἡλιακόν, 88, 144, 197, 362, 372. ἡλιοδολεῖσθαι, 357. ἡμέρα] κατὰ τὴν αὐτοῦ ἄπασαν τῆς βασιλείας ἡμέραν, 137. ἡμεροδρομαί, 126.
 Θ
 θάλασσα, ἱματίον τε, 19. ἐθάρρησεν αὐτῶ πάντα, 858. θαρσοποιεῖν, 205. θάττον ἢ λόγος, 7, 105, 116, 151, 199. θάττον λόγος παντός, 570. θάττον ἢ λόγῳ, 647. θάττον ἢ ἔδει, 46, 57, 207. θεατρίζειν, 27, 69, 108. θέαφος, 530. οἱ θεματικοί, 79. ὁ θεματικὸς στόλος, 55. θεοδράβευτος, 811. θεοκυβέρνητος, 475. θεόργιστος, 1204. θεοσύλλεκτος, 340. θεοσυνέργητος, 475. Θεοφιλιδίου, i. q. Θεοφιλίδιον, 224. θηριογνώμων, 512. θηριοτροπιὰ, 34. θηριότροπος, 768. θηριώνυμος, 798, 776, 792. θησαυριστής, 172.
 Ι
 ἰδιόρυθοι, 84. οἱ ἴδιοι Φωτίου, 850, 851. ἰδιοστασιάζειν, 420. ἰδίως ἔχειν γυναῖκα, 675, 828. ἰκανάτοι, 20, 395, τὸ ἰκανάτον, 589. ἰκατηρικαὶ εὐχαί, 255. ἰλαστήριον. i. q. εὐκτήριον, 526, 452, 502. ἰνα] ἐμῆνυσας ἰνα, 356. ὄρχιζω ἰνα, 355. Ἰνθιθίνις pro indicativo: Ἄναδραμῆν, 555. γενέσθαι, 559. δεδιέναι, 562. postlativa: διὰ τὸ μηδὲν ὑπάρχειν ὅ τὴν ὁρμὴν αὐτῶν — ἐφαρκεῖν ὕπομειναι, 512. οὐκ εἰχόμεν φῆναι πέρατι τὴν περὶ ἀλλήλων στήσαι ἀμφιβολίαν, 559. οὐκ ἔχομεν διαγινώσκειν ὁποτέρῳ διαλαχεῖν, 599. οὐκ ἔστιν ὅπως ὑπεκκλίνας, 505. οὐκ ἔστιν ὅπου εἰκάσειν, 525. οὐκ ἦν ὅπου αὐτοὺς ἐμβραδύνας, 511. ἴππευσε λευκός, Βένετος, 855. ἴππικόν, 681, 791, 798.

ἱππότης, 445, 808.
Ἴσον τῶν μεγάλων καθίστησιν, 340. τὸ Ἴσον τῆς διατάξεως, 520.
Ἰσορρημέναι ἀσπίδες, 143. εἰκό-
νες, 157. παῖδες, 333. εἶδος, 607.

K

καβαλλικεῦσαι, 613.
καθικέσθαι οἱ καιρίαν, 17.
κάθισμα, 625.
καθιστόρητο πέρδιξ, 677, 776.
καῖται, 453.
κακοσύνθουλος, 472, 479.
καλάθωσις, 143.
κιλαμῶν δοράτων, 127.
καμάραι, 810.
καματηρὰ καράβια, 475, 758.
κανδήλα, 642.
κανίκελιος, 375. κανίκελης, 388.
τὸ καπνικόν, 54.
καράβια, 453, 475, 474.
καρτερότης, 267.
καρτζιμάδες, 145.
ὁ κατὰ τὸν Βαβυλῶνικον, i. η. ὁ
κατ' ἐπινομίαν Βαβυλῶνικος, 175.
ὁ κατὰ τὸν Ἐξαβούλιον 17, 69. ὁ
κατὰ τὸν Καπνογένην, 250. ὁ κατὰ
τὸν Κοινομύτην, 137. ὁ κατὰ τὸν
Μελισσηνὸν, 22, 165. ὁ κατὰ τὸν
Τριφύλιον, 122. ὁ κατὰ τὸν Φωκῶν
προσαγορευόμενος, 313. ὁ κατὰ τὸν
Ψορύφαν, 293.
καταβάσιον, 859.
καταγιγνώσκων πολλῆς εὐθειας
τῶν βασιλέων, 200.
καταδικασθῆναι ὑπερορίας, 6.
καταλαθεῖν εἰς τὸ κάστρον, 320.
τῆς δρεϊ, 463, 465, 651.
καταντήσας ταῖς φλυαρίαις, 27.
ἐπιπνύων ὕβρισταις, 92. περιήν-
τησε χρήμασιν, 379.
κατάρτια, 532.
ὁ τῆς καταστάσεως, 467.
κατάστοιχα, 572.
καταστρατεῖν τι, 368.
καταψηφίζεσθαι ὑπερορίαν, 28.
κατενύφημα, 4.
κεφαλήν δούς αὐτοῖς τὸν Σουδαῆ,
805. 818, 863, 866.
κηρυκωλεῖν, 420.
κηρύπιλα, 714.
κηρυλάρια, 377, 715.
κινδυνεύοντες τὴν ζωὴν, 213.
κίννυραι, 114.
κίνστερνα, 88, 168, 388.
τὸ κλάδος, 222 (τοὺς κλάδους 225).
κλειώματα βίβλου, 344.
κλεισούραι, 476.
κλεισουράρχης, 181, 183.
κλησίγραφος, 642.
κλητόριον, 229, 364, 371, 703.
κλούδιον, 145.
κοινωνεῖν, 667, 674, 688.
κοιτωνίτης, 362, 365, 400, 817.
κοιτωνίτης μέγιστος, 376.
κολληθεῖς τι, ἐξυπηρετεῖν, 51.
κολόβιον, 604.
κομβάρια, 298, 299, cf. κομ-
βάρια.
κομβινογράφος, 198.
κομμερκεῖν, 853.
κοιλιτόν, 142.
κοιτὸς, 603.
κατὰ κόρησιν ἴστασθαι, 535, 514,
551.
κόρη, 9, 12, 256, 678, 850.
κοσμήτης, 420. κοσμίτης, 744

κοδικουλάριος, 307, 362, 368.
κουδούκλειον, 114, 145, 146,
147.
κουμβάρια, 196.
κουμμερκεῖν, 357.
κουνάρια, 142.
κούρα νεάζουσα, i. η. ἡ 571,
ei nescio an. 501.
κουρατωρία, 416, 645, 742.
κουρσεῖν, 821.
κούρσον, 120, 268, 476, 479.
κουστῶδια, 557.
κραδδατοστρώσια, 450.
κρυψιγαμία, 652.
κύρ, 350. κύρι, 356.
κυρά, 247.
κώδικες στρατιωτικοί, 112. τῶν
ἀπαιτήσεων, 261.

Λ

λαθεῖν, i. η. πληγῆναι, 802.
λαζαρώσαι, 468.
λαθούσαν τοῦτο, i. η. μὴ αἰ-
σθημένην, 95.
λακαρικά, 140.
λαλούμενος ἐπ' εὐγενεῖα, 256.
λαληθεῖς, 391, 725.
λαρνακίδιον, 403.
λεγάτα, 204.
λεοντότροπος, 776.
λεοντοχάσματα, 141.
λεπτοκάλαμοι κίονες, 141
λεβάνιον, 680, 764.
λινομαλλοτάρια, 318.
λογάριον, 474.
λόγοι ἀπαθείας, 9, 815. λόγον
ἀσφαλείας, 166. ὅς μοι λόγον,
858.
λοῦσμα, 822
λώρος, 627, 647, 845.

M

μαγαρίται, 132, 639, 711.
μαγαρίτης, 480.
μαγγανικά, 615, 617.
μαγγλάβια, 174, 681, 804.
μαγγλαδίτης, 231, 307, 574,
399, 404, 831.
μακροβίωσις, 483.
μακροπρόσωπος, 468.
μαλακίφυγος, 257.
μάλλον καὶ μάλλον, 97.
μάνα, 91, 92.
μανθῆλιον, 432.
μανδριάρχης, 799.
μαρζούκας, 673
μαρμαρόστρωτος, 336.
μαφόριον, 674, 756.
μελανεμβραφές, 583, 720
μεσημερία, 144.
μεσιτις, 459.
μεσοκῆπιον, 105, 144, 329. ὁ
μεσόπατος, 145. τὸ μεσόπατον,
145, 147.
μεσοπεντηκοστή, 365, 861.
μεσσάλιον, 661.
μετάνοια βαλεῖν τι, 459, 465.
μετασαλεύειν, 767.
μετασχηνώσεις, 110.
τὰ μεταστασίματα, 450.
μεταστάσιμον, 472.
μεταφοίτησις, 337.
μετόχιον, 843.
μήν] ἐτι δὲ μήν, 175. οὐ μήν
δὲ, 95, 97, 101, 119, 122, 140.
μητατόριον, 370, 376, 712. μητα-
τορίκιον, 709.

μηχανικὸς, 631, 834.
μοδῖλιον, 18.
μοναζευθῆναι, 697.
μοναχὸς βίος, 137.
μονήριον, 76.
μονοκρατορεῖν, 718.
μονοστρατηγεῖν, 480.
μονοστράτηγος, 6, 428.
μουλτεῦσαι, 622.
μούλτος, 240, 438, 479.
μουσικός, 146.
μπαστάρδος, 835, ποι.
μυστικός, 860.

N

νακοτάπητες, 319. νακοτάπητα,
617.
νινία, 90, 91, 92.
νομομαθής, 453.
νοτάριος τοῦ εἰδικοῦ, 400, 892.
τῆς ὑπουργίας, 397, 400, 890,
892.
ὁ νοῦμερος, 175. οἱ νοῦμεροι,
175. τὰ νοῦμερα, 430, 668.
νύμφη, nuptus, 193.

Ξ

ξυλή, 617.
ξυλοσύνθετος, 514, 527, 535.

O

ὁ τῆς Ἄγαρ, 95, 112 (οἱ Ἄγαρ,
121. οἱ ἐξ Ἄγαρ, 121, 366. οἱ ἐκ
τῆς Ἄγαρ, 298, 313). ὁ τῆς βασι-
λείας, 184. οἱ τῆς βουλῆς, 13. οἱ
τῆς παρεμβολῆς, 80. οἱ τῆς πόλεως
281. οἱ κατὰ γενναίότητα σώματος,
53. τὰ Ἀγαθοῦ, 871. τὰ Ἀνοθμίου,
836. τὰ Ἀμαστριανοῦ, 835, 840,
912. τὰ Ἀρεσβίνδου, 822. τὰ Δα-
μιανοῦ, 855. τὰ Θεοφίλου, 809. τὰ
Καριανοῦ, 823. τὰ Μαγγλαβῶν, 893.
τὰ Μαρίνης, 838. τὰ Πικριδίου,
861. τὰ Ψαμαθίου 872.
οἷς, i. η. διότι, 13, 26, 31, 35,
68, 83, 86, 109, 123, 150, 158.
οὐχ ὅδε, ἢ ὅδε, i. η. οὐχ ὁ τυχόν,
35, 45, 79. μὴ τήνδε ἀλλὰ τήνδε,
21. μὴ οὕτως ἀλλ' οὕτω, 50
τοιῶσδε ἀλλὰ μὴ τοιῶσδε, 50.
τοιόνδε καὶ τοιόνδε, 93. τόσου καὶ
τόσου, 159.
ὄγυρς, 603.
οἰκονομεῖν, 528.
ὀλίγος πολλοῖς φιλονεικῶ, 46.
ὀλίγος ἐκ πολλῶν γενόμενος, 66.
πολύς γέγονεν ἐκ μικροῦ, 53. πο-
λύς ἐξ ὀλίγων ἐγένετο, 125. πολλὸν
γενέσθαι τοῦτον, 63.
ὀλόγυμνος, 438.
ἐξ ὀμολόγου, 21, 161, 653.
ὀμπατρὶς, 547.
ὀμοστράτηγος, 306.
ὄνειδον τὸν πολλὸν, 51, 169.
τὸ ὄξυ, 147.
ὀρθοδομία, 812.
ὄρυγες, 617.
ὄσον οὐδέπω, 198.
ὄσπητια, 430.
ὄτι] εἰ καὶ ὄτι, 490, 514, 516,
560, 577. κἂν ὄτι, 490. μόνον ὄτι,
524, 550, 544. πλην ὄτι, 512, 516,
531. εἰ ὄτι, 555. ὄτι, i. η. ὥστε
463.
ὄφιδες, 455.
ἐπ' ὄφεισι πάντων, 791. τοῦ ὄφει-
σιλέως, 794.

Π

παιδεία, 92, διὰ σκυτάλης, 158.
 πάντα, 454, 612.
 παλατινός, 177.
 παλινῶτα, 3.
 παμμεγέθεστατος, 232, 617.
 παμπόθητος, 558, 548.
 παμπολλαπλασίονα, 228.
 πανείδησις, 50.
 πανένδοξος, 499, 502, 517.
 πανευαγγής, 516.
 πανευπρεπής, 492, 516.
 πάντερπνος, 335.
 παπᾶς, 378, 872.
 παραδόσκημα πυρός, 35.
 παραδυναστεύων, 406, 410, 411, 425, 469, 815, 855, 891, τῆς συγκλήτου, 442.
 παραλογαί, 465.
 παραμήριον, 697.
 παραρβύεντα (τά) τῷ χρόνῳ, 3, 185.
 παρασαλευθεῖς, 15.
 παρεμβολή πολέμου, 11.
 παροιμίαι· ἀπὸ γραμμῆς, 257.
 κἀν μύρμηκι γολή, 21, εἰς πῖθον τετρημένον, 61, μὴδὲ πυρφόρον διασθῆναι, 25, ὑπέρου γυμνότερος, 194, ψῆλαι κενὴν, 13, ὑπὲρ ψυχῆς θέοντας, 289.
 παρουσιάζειν, 205.
 ἐπάτει βένετος, 198, (i. q. ἐπ-
 πεισεν, 681.
 πατρικάτα, 469.
 πᾶτρων, 275.
 πεζούλιον, 656, 819.
 πεντακούδουκλον, 335.
 πεπλαστουργημένως, 605.
 πεποίηθις, 15, 115, 134, 285.
 περιᾶραι τὴν αἰδῶ τῆς ὄψεως, 541, τὰς ψυχὰς τοῦ φόβου, 551, 562, 571.
 περιδράσεται τοῖς οἰκείοις σοφίσμασιν, 255.
 περικαθισμός, 615.
 περιύδευμα, 233.
 περιούσιος λαός, 285.
 περιχαράκωμα, 41.
 πεδαλιούχησις, 151.
 πιασθῆναι, 613.
 εἰς πικρίαν ψυχῆς τινε ἀφικέ-
 σθαι, 57, cf. 89.
 πιπυράτος λίθος, 140.
 πιπτάκιον, 376, 459, 713.
 πλειοτέρως, 775.
 πληγῶσαι, 615.
 πλουτοκράτωρ, 318.
 πλουτοχόρηγος, 331.
 πλώϊμον (τὸ) τὸ ἀποστατικόν, 62,
 πλώϊμοι, i. q. ναῦται, 402.
 ποιεῖν μῆνας δ', 370, 697, 708,
 ἡμέρας τινὰς, 612, 615.
 πόλις Ἀμαντίας, 312, 313,
 Ἰρακλείας, 614, Σαμοσάτων, 461,
 ἡ χώρα τῆς Φραγγίας, 295, τὸ κά-
 στρον Νευπάκτου, 320.
 πολιτεύομενοι νόμοι, i. q. κύ-
 ριοι, 262.
 πολιτικὴ, escortum, 430.
 πολλά, adv., 91, 629.
 πολυκάνδηλον, 211, 365, 625,
 704.
 πολὺς, v. ὀλίγος.
 πόρτα vel πόρτη, 383, 585, 404,
 402.
 πραιδα, 416, 462, 465.

ΡΑΤΗΟΙ. GR. CIX.

πραιδεύειν, 415, 479, 612.
 πραιπόσιτος, 678, 636, 832.
 πράσιος, 332, 333, 331.
 κατὰ πρᾶνου; φερόμενοι, 4.
 προαστίτην, 715.
 προδιόπτῃς, 278.
 πρόκενος, 88, 398, 702.
 πρόκοιτοι, 38, 210.
 προκοιτούντες (οἱ) στρατιῶται, 254.
 προσευχάδιον, 858.
 προσκολληθῆναι γυναίκει, 626,
 655, δουλεύειν στρατηγῷ, 819.
 προσμονάριος, 656, 819.
 προρεῦσθαι, i. q. προσρεῖν,
 396, 889.
 τὸ νεάζον πρόσωπον ἄπαν, 521.
 προφασιστικὸς, 722.
 πρωῖ πρωῖ, 694.
 πρωτεύων (ὁ) τοῦ Χερσῶνος,
 123.
 πρωτοκαγκελλάριος, 442.
 πρωτοκίρατος, 400, 892.
 πρωτομανότωρ, 166, 401.
 πρωτονοτάριος τοῦ δόμου, 198,
 πρωτονοτάριοι, 443.
 πρωτοπαπᾶς τοῦ παλατίου, 388,
 881.
 πρωτοσπαθαράτα, 460.
 πρετοσύμβουλος, 132, 482, 484,
 635, 639.
 πτέρναν ἐπάρας κατ' αὐτοῦ,
 112, 240.
 πτωχομάγιστρος, 825, 826.
 πυρπολούμενος τὴν ψυχὴν, 112.
 πυρφόρος (ὁ) στόλος, 64.
 Ρ
 ῥάσον, 720.
 ῥέξα, 459.
 ῥέκτωρ, 399, 401, 438.
 ῥιπίδες, μαχαίρας, 556.
 ῥιπίσεις αἰ διὰ τῶν ξιφῶν, 578.
 ῥόγα, 259, 265, 588, 391, 419.
 ῥογεύειν, 450, 475.
 ῥοδινοπρόσωπος, 472.
 ῥοδοπόικιλοι κίονες, 143.
 ῥυάκια, 476.
 Σ
 σάβανον, 199, 661.
 σάκελλα, 377, 691, 715.
 σακελλάριος, 445, 732.
 ἀπὸ σακελλίου, 470, 757.
 σάκρας, ἐπιψέν, 618.
 σακτούραι, 299, σατούραι, 196.
 σαξιμυδέξιμον, 640, 806.
 Σατανωνυμος, 694.
 σελέμνια, 433.
 σελέντιον ποιῆσαι, 378, 716, ἐπὶ
 σελέντιου, 620.
 σελλίον, 832.
 σεμνοπρέπεια, 98.
 σένδες, 318.
 σινζάτον, 173, 660.
 σιδηροθεῖς, 617.
 σιδηροκόπος, 450.
 σιδηροπέδη, 35.
 σιτᾶριν, 758.
 σκάλα, 687, 839.
 σκαλωτής, 645, 808.
 σκάμνον, 170, 661.
 σκαραμάγγιον, 827, 852.
 σκιαστής, 606.
 σκιάστριαι, 318.
 Σκλαβογενής, 59.
 σκοτόμαινα, 495.
 σοῦδα, 618.
 σπαθαροκινθιδάτος, 123, 470.
 σπαθοκοπηθεῖς, 688, 840.
 σπάνη, 479, 750.
 σπείσον ἡμᾶς τῷ λύθρῳ, 555,
 559.
 σπλάγγνον περιπόθητον (ἡ θυ-
 γάτηρ), 906, σπλάγγνα πατρικά,
 888.
 σταβλίζειν, 617.
 στάβλος, 397, 450, 449, 825.
 σταδιάζειν, 387, 687.
 σταυρίδιον, 9.
 σταυροπατία, 669.
 στέψιμον (τὸ), 41, 619, 645, 809,
 στήθεα, 681, 748.
 στηθεῖα (τά), 452.
 στιχηρόν, 106, 107.
 στοιχείον, 379.
 στοιχειοῦν, 156, 605.
 στοιχειώσεις, 155.
 στοιχειωτικοὶ λόγοι, 156.
 στραγλομαλλωτάρια, 617.
 στρατηγήσαι, i. q. στρατοπε-
 δεῦσαι, 728.
 στρατιώτης ὄχλος, 16, 50, 53,
 61.
 στρατολόγημα, 624.
 συγκίνησις, 728.
 συγκοπή, 143, 145, 146.
 σύμβιος, i. q. γυνή, 402, 894.
 συμπένθερος, 710, 726, 741.
 σύμπονοι, 470.
 συμφιλιωθῆναι, 257, 362, 395.
 σύμφωνα εἰρηνικά, 454, 740,
 741.
 συναρρεσιώτης, 625, 791.
 συνακτῆριον, 772.
 συνδαβελίζεσθαι, 439.
 συνοψίζει Φωτίῳ μοναχόν, 693,
 694.
 σύντεκνος, 24, 120.
 συντουρμάρχης, 82.
 Συράκουσα, 82, 311. Συράκου-
 σαι, 309, 311.
 συρβύεις ὁ δρουγγάριος, 206.
 συσταμάτιον, 688.
 σφοδρότατος, 401, 895.;
 σωσίπατρις, 499.
 Τ
 ταξατίον, 657, 821.
 ταξειδιον, 452.
 ταξεώτης, 53, 122.
 τάξις, 88, 142, 195, 245.
 τάχος (τὸ), i. q. ὡς τάχιστα (ὡς
 τάχα 508), 514, 522, 534, 556, 537,
 552, 556, 559, 577, 579, 593.
 τειχιώτης, 175, 398.
 τελῶν τουρμάρχης, 81, εἰς ἀμ-
 φιασιν τελῶν, 87.
 τέντα, 830.
 ὁ τεσσαρακοντάριος στρατός, 81.
 τετραγαμία, 709.
 τετράδην, 430.
 τετράτερον, 140.
 τετραψίδιον, 365, (τετράψιδον,
 705.)
 τζαγγάριος, 606.
 τζαγγία, 682, 835, 835.
 τζαγγότουθος, 177.
 τζουκανιστήριον, 144, τζουκανι-
 στήριον, 472, 859, τζουκανιστήριν,
 438.
 τινὶ τῷ, 23, τινὸς τοῦ, 63.
 τομηρία, 533, 610.
 τομός, 545, 551, 591.

37

τοξοβαλλίστρα, 298.
τόπων, 427, 429, 417.
τουβίον, 846.
τούρμαι, 125.
τουρμάργης, 24, 81, 80, 125,
177, 374, 395.
τούφα, 645, 808.
τράκτος, 375, 711.
τραπεζοποίς, 200.
τριμίσια, 418, τριμήσια, 745.
τροπεύσασθα: πλάσμα, 689.
τροπική, 141, 142, 459.
τρώπος, 15.
τρώγειν γνώμας, fallere, 28.
τυπούν, 427, 449, 744.
τυραννήσας αὐτόν, 870.
τυρεύειν θάνατον, 249.

Υ

ὕδρισται, 92.
ὕδατα, 492, 531, ἀφ' ὕδατιν,
532, ἐν ὕδασι, 593, ἐφ' ὕδασι, 592,
καθ' ὕδατα, 523, καθ' ὕδατων,
530.
ὕκατελαν δοῦναι, 824, βίβλι, 840.
ὕκατεῦσαι, munera spargere
consularia, 256.
ὕπεράγγελος, 27.
ἡ ὑπεράμωμος παρθένος, 393,
497.
ὕπερδοξάζω, 517.
ὕπερνεφής, 75.
ὕπερρηγία; (δ), 157.
ὕπερσέβειν, 435, 750.
ὕπερτέρευσιν, 498.
ὕπερώμιος, 399.
ὕπολαλούμενα, 91, 168, ὕπολα-
ληθέντα, 25.
ὕπολόγοι, 625.

ὕποσυρίζειν τὴν γλῶτταν, 23,
i. q. τὴν γλῶτταν ἔχειν χυλεῦσαν,
s. φέρειν παράσημον, τραυλὸν εἶναι.

Φ

φακτωνάρης, 634, 799.
φάρα, 480.
φάρια, 480.
φαρμακόμαντις, 482.
φατλίον, 172, 254, 373, 659.
ἐφθασε τὴν βασιλεύουσαν, 188.
φάξζειν, 743.
φιλοτιμηθεὶς νομίσματα ἑκατόν,
809.
φιδεράτοι, 9, 10.
φύλλα, 642.
φούλκα (τά), 460.
φούρκαί, 305.
φρεναπατηθεὶς, 153, 605, 625,
φρεναπατήσαντες γυναῖκα, 652.
φρόνημα, i. q., φρόνησις, 315.
εἰς φρούδον, 374, 415.
φυγομαχία, 155.
φυλακτὸν (τὸ), 651, 653, 670, 797.
φύλαξ, i. q. φυλακεῖον, 253,
255.
φυτοσπόρος, 554.
φωρᾶν, i. q. ὑποπτεύειν, 526,
531, 584, φωρασάμενος, 58.

Χ

χαζαροπρόσωπος, 675.
χαϊρόμενος, 821.
χαρμόσυνος ἀγγελία, 222.
χαρτήσις, 871.
χαρτοθέσιον, 715.
χεῖρας (τάς) ὑφ' ἐκτύτην ἔχειν ἐκ
φειδωλίας, 65.
χειροκρατούμενος, 681, 856.
χελάνδιον, 125, 612.

χερσιβόξεστα, 96.
χοιρόβιος, 379.
χοροστατήσαντες τὸν θρῆνον,
539.

χούς, 20, 108, 168, τῆς σαρκός,
520.

Χριστομίμητος, 444, 447.
χρυσένδυτος, 678.
χρυσουγής, 145.
χρυσόδρατος, 407.
χρυσοκατάτικτος, 144.
χρυσοπέρσιος, 678, 850.
χρυσοστίκτης, 450.
χρυσόχαστον, 400.
χύμευσις, 531.
χωνουδαριασμός, 441.
χωρεῖν εἰς οὐδέν, 62, 172, (προ-
χωρεῖν, 510), πρὸς τὸ μηδέν, 185.

Ψ

ψευδεπίσκοπος, 484.
ψευδοκτυπεῖν, 503.
ψευδομαντεία, 484.
ψυχαι αἰχμάλωτος, 579.
ψυχάρια, inanepiria, 521.
ψυχικά, 363, 859.
ψυχοτερπής, 501.

Ω

ὠδινεσθαι, 75.
ὠμοφόριον, 200, 244, 407, 681.
ὠς] ὠς λίαν τραχύ, 493, ὠς λίαν
πιγκαλλές, 494, ὠς λίαν ἐνεργῆ,
509, προσέθηκεν ὠς ἀγάγω σοι,
27, ἐξείπειν ὠς οὐκ ἔσται σοι, 28,
ἐρομένου ὠς δὴ τίνοι τοῦτον ἀποβί-
δω; 29, 75, 85, 105, 150, 153, 157,
161, 181, 184, 188, 190, 205, ὠς
ὅτι λαμβάνοντες, 857.

INDEX HISTORICUS

IN

SCRIPTORES POST THEOPHANEM.

A

Abara, 267.
Abasgi, 203.
Abasgia regio, 137.
Abdela castellum, 269.
Abrahamitæ monachi imaginum cultum defendunt, 101.
Martyrium subeunt, 101.
Abuchazaris Saraceni contra Theophilum imperatorem
prelium, 115.
Abydus urbs, 56, 567, 615, 862.
Acacii martyris templum, 524.
Achelus fluvius, 389, 724.
Acriti emporium, 851.
Adata oppidum a Basilio imperatore obsidetur, 281.
Adrianopolis obsidetur, 68, 615, 704. Bulgaris proditur,
327, 830. Urbis origines, 387, 636. A Romanis recipitur,
348, 405, 755.
Adrianus Chaldus in Romanum imperatorem rebellat,
401, 734, 826.
Adrianus navarcha sub Basilio Macedone, 379 seq.
Ægeum mare, 299. De ejus nomine, 367, 705.
Ægium, 197.
Ægyptii, 55, 420.
Ægyptus, 308, 435.

Æmiliani martyris ædes, 324.

Æthiopes, 312, 512.

Æthiopia, 597.

Ætlius patricius martyr, 126, 639.

Africa, 505, 477, 569. Africae amerumnes Euphemium

tyrannum copis adjuvat, 82.

Agatha, Constantini Porphyrogeneti filia, 459. Mo-

nacham induit, 471, 757.

Agarenorum occidentum ex Hispania motus, 75. Colo-

nia eorum, 76, 77. Romanos vincunt, 76, 80.

Alex, Tarsi prefectus, 166. In Armenia perit, 166.

Alexander, Basili Macedonis filius, Augustus coronat-

ur, 264. Leoni fratri succedit, 377. Impius male moritur,

380. Ejusdem gesta, 745 seq., 871 seq.

Alexander, Nicææ metropolitæ, rhetoribus prædicatur

sub Constantino Porphyrogeneto, 446

Alexius Moscles Armenius, Theophili imperatoris gen-

er, 107. In Longobardiam proficiscitur, 108. Monasticum

induit habitum, 108. Moritur, 109. De eodem, 630 seq.,

794 seq.

Amantia urbs, 312. Capitur, 313.

Amara urbs, 166.

Amastriani ædes, 423, 688, 835

Amastris, Ponti urbs, 123, 136.

Amer castellum, 269.

- Amisus urbs, 179.
 Amorienses martyres, 126, 658, 805.
 Anno-ium oppidum, Michaelis Balbi patria, 40, 42, 125.
 a Saracenis obsidetur, 129. Capitur 150, 658, 805.
 Anargyrorum delubrum, 59, 615.
 Anastasia, Romani, Constantini Porphyrogeneti filii, uxor, 458.
 Anastasia, Theodoræ Augustæ filia, 90, 628, 653, 825.
 Anastasiæ martyris templum, 324.
 Anastasius Gongyles, 586, 395, 721, 878.
 Anastasius, Heracleæ metropolita, in tartarum detrusus, 439.
 Anastasius monachus apostata, 58, 68. Occiditur, 71.
 And'us, 279.
 Andrassus locus, 479.
 Andræ apostoli insula, 48. Templum Constantinopoli, 325. Thessalonice, 547.
 Andræ Seythæ virtus, 284. De eodem, 364, 817 seq.
 Andreas, pictor celeberrimus, 382.
 Andronicus dux, Eustathii Argyri filius, 579, 571. Reb-
 bellat in Leonem imperatorem, 572, 710. Ad Agarenos
 fugit, 572, 710. Fidem ejurat, 573, 711. De eodem, 866.
 Andrus insula, 192, 580.
 Anna, Constantini Porphyrogeneti filia in monaste-
 rium mittitur, 471, 757.
 Anna, Gabalæ filia, a Stephano, Romani filio, in matri-
 monium ducta, 422, 745, 915.
 Anna, Theodoræ filia, 90, 628, 658, 825.
 Anna, Zoes filia, a Leone imperatore coronatur, 564,
 705.
 Annæ (S.) ædes, 146, 524.
 Antigonus, Bardæ filius, 180, 205, 229, 256, 665, 824.
 Antijoni insula, 598, 642, 752, 891.
 Antonius Cauleas patriarcha Constantinopolitanus, 557,
 702, 852.
 Antonius Syrii sub Michaelis Balbo patriarcha Constani-
 tinopoli, 620.
 Anzen locus, 127, 178.
 Apochaps, Iberiæ amcrumna, 74. Cretam expugnat,
 75, 622.
 Apochaps, Melitenes ameras de pace cum Græcis agit,
 416, 907.
 Apodinar Saracenus frustra Græcis bellum infert, 814.
 Apostolorum (SS.) ædes, 364, 371. Alterum eorum
 templum a Constantino Porphyrogeneto exstructum,
 452, 467.
 Aquilarum portentum, 409.
 Arabum Africanorum in imperium irruptio, 703, 789.
 Arcadiopolis, Thraciæ urbs, a Bulgaris petitur, 616. A
 Michaelis Balbo capitur, 788.
 Areobindi balnea, 822.
 Argæum urbs, 166.
 Argæuthum castellum, 270.
 Argeus mons, 278, 285.
 Armamentariæ locus, 255.
 Armenia, Thessaliæ oppidum, 6, 605.
 Armenii, 8, 55, 127, 215, 389.
 Arsacidarum præstantia, 212.
 Arsenius perfidus a Romano imperatore relegatur, 399,
 752.
 Arsinum, 260.
 Artæus seu Artabus fluvius, 587, 686.
 Arzus sive Arzus fluvius, 587, 686.
 Asotii cujusdam robur immensum, 587, 722, 879.
 Asparis cisterna, 168, 637, 805.
 Asprus, Thraciæ oppidum, 613.
 Assyrii, 53, 415.
 Astronomia apud Persas vigens, 111, 626.
 Asylum, Basilii in Michaelem imperatorem conjuratus,
 685, 688, 837, 859.
 Asyli jus ad Mariæ, Theophili filie, tumulum, 108.
 Ateus seu Aetus castrum, 596, 750, 889.
 Athenæ, 536, 564, 588, 701, 725, 851, 880.
 Athenogenes martyr in Olympo coitus, 464.
 Athinganorum secta, 42, 52.
 Abyris oppidum, 614.
 Aitali urbs, 566.
 Aurelianæ Constantinopoli, 325.
- B**
- Babec, dux Persarum, ad Romanos transfuga, 112, 626.
 Babylon, 125.
 Bagda civitas, 96, 119.
 Baldmer, Bulgaricæ princeps, 818.
 Barbaræ martyris oratorium a Leone Sapiente exstru-
 ctum, 535.
 Bardanus dux a Nicephoro destinatus, 6. Ejus rebellio,
 8. Monachum induit, 10. Oculis orbat, 10.
 Bardas Boela rebellans in monachum detondetur, 401,
 754, 896.
 Bardas, Nicephori Phocæ filius, 589. Russos fundit,
 424. Fit scholarum domesticus, 456, 445. Officio movetur,
 459. De eodem, 747.
 Bardas, Theodoræ Augustæ frater, 157. Reem cura-
 tor, 148, 151. Mala ejus consilia, ut Michael imperium
 ineat, 167, 168. Theoclitum e medio tollendum curat,
 169, 657. Cæropalata dignitate ornatur, 176. Imperium
 gubernat. litterarumque studium promovet, 184, 185.
 Ignatum patriarcham deponit, 195, 667. Cæditur, 206,
 258, 678. De eodem, 821.
 Barium captum a Saracenis magnaue Italiæ pars, 270,
 694. A Romanis recipitur, 295.
 Basilicius loco Basilii Macedonis imperator designatus,
 208, 250, 681, 856. Vulneratur, 685, 857.
 Basilisci tyranni palatium, 147.
 Basilites Selabisius, 379. Tutor Constantini declaratur,
 580. Aula remotus, 586. De eodem, 872.
 Basilius ementitus impostor comburitur, 421, 745, 912.
 Basilius Hexanillites Iarsenses mari fundit, 452.
 Basilius imperialis exactor, 362. Urbe ejicitur a Leone
 imperatore, 565, 858.
 Basilius, Leonis Armenii filius, 41, 47, 619.
 Basilius Macedo a Michaelis imperatore in collegam
 adoptatur, 207, 240. Ab eo insidus petitur, 209, 219.
 Ejus genus patria, pueritia atque educatio, 212, 218, 220.
 Mira ejus gesta, 250, 251, 252. Imperator acclamatur, 253.
 Leges civiles emendat, 262. Quatuor filias Deo consecrat,
 264. Ejus expeditiones, 266. Ædes ab eo renovata
 atque exstructa, 521. Tota ejus progenies litteris imbota,
 534. Moritur, 551. Ejusdem gesta, 655, 817.
 Basilius protospatharius Petinus, 455. Heterarchia
 creatur, 456. Ejus exitus, 458, 479. De eodem, 762,
 921.
 Basilius, Romani imperatoris filius nothus, princeps
 senatus, 442. Adversus Chumbdam mittitur, 461.
 Basoes cursor martyr, 659, 805.
 Bathyrhyaci locus, 272.
 Bathyrus fluvius, 340.
 Beneventum, 295. A Francis deficit, 296, 698.
 Berbera urbs, 496. Terræ motu quassata, 506.
 Bithynia, 424, 764.
 Blachernarum ædes, 56, 87, 120, 154, 174, 560, 586,
 405, 405, 415, 452, 611, 651, 674, 877.
 Bogoris, Bulgariae princeps, 162. Per sororem ad fidem
 convertitur, 165. Subditos rebelles vincit Christianosque
 reddit, 164. De eodem, 664.
 Boidizes prodit Amorium, 150, 638, 805. A Christo
 apostata, 152. Trucidatur, 659.
 Bosphorus, 88.
 Brya palatium, 21, 98, 634, 690, 798.
 Bucoleon Constantinopoli, 22, 156, 562, 571, 592, 595,
 447, 628, 810, 886.
 Bulgarophygon locus, 560, 702, 855.
 Bulgarorum improvisa de Romanis victoria, 15. Eorum
 strages, 25. Tricennales induciæ, 51, 63. Fœdera renou-
 vantur, 162. Agri portionem a Theodora impetrant, 165.
 Christiani sunt, 512. Romanos lugant, 401, 732, 803.
 Butii emporium, 566, 862.
 Butoma, Dalmatiæ urbs, 289.
 Byzæ castrum, 68, 69.
- C**
- Cahala urbs, 71, 572, 710, 867.
 Cabiri cum Thoma rebellante conjuncti, 55.
 Cænergium domus, 552.
 Cæsarea Cappadociæ, 278, 285.
 Caisos, 279.
 Calabria a Saracenis occupatur, 83. Romanis restituitur,
 505. Reberrat, 454.
 Callinici martyris templum, 540.
 Callipolis, 280.
 Callistus turmarca martyr, 659, 805.
 Calomaria, Theodoræ Augustæ soror, 175. Nobis Ar-
 bero patricio, 175.
 Calos mons, 102.
 Camila cubiculum, 144, 145, 147.
 Campus Celarius, 177. Campus Diabasis, 66.
 Canalitæ, Scytharum gens, 288.
 Candia fundatio a Saracenis, 77, 625.
 Caniclii ædes, 471.
 Cappadocia, 120, 181, 307, 360, 594, 658.
 Capua, 295. A Francorum rege deficit, 296, 698.
 Carbeas Paulicianus perducitur, 166. Ejus bellica vis,
 176.
 Cariani ædes, 9, 93, 159, 171, 657, 658.
 Carthaginiensium in Dalmatiam expeditio, 280. Syra-
 cusan evertunt, 309.

- Carthago, 296.
 Catibatala, Manichæorum urbs excisa, 278.
 Catacalo scholarum domesticus, 539. A Symeone vincitur, 560, 855.
 Catacylia, Opsicii dux, 53, 57, 61, 67.
 Catasama, 279.
 Catasyrtæ Thraciæ, 390, 400, 732, 885, 893.
 Ceductus locus, 65.
 Celtine, 680, 851.
 Cephalenia insula, 502, 845.
 Cæpi Thraciæ, 204, 255, 850.
 Ceramium, 268.
 Cestæ Styppiotæ iafelix adversus Tarsum expeditio 286.
 Chachon castellum, 269.
 Chalce, 19, 101, 175, 259, 583, 429, 430, 467, 604, 873.
 Chalcedon, 596, 888. De ejus nomine, 729.
 Chalcostrate Constantinopoli, 339, 829.
 Chaldi, 55, 263.
 Charax, Cretæ promontorium, 75, 623.
 Charsianum, 114, 181, 183, 374, 437.
 Chartophylaciæ suburbanum, 839.
 Chasæ, Jubæ filius, Athenis interemptus, 598, 725, 880.
 Chazari, 122. Dura eorum tractatio, 358, 853.
 Chelidonia promontorium, 814.
 Cherson, 125, 124, 560, 855.
 Chillococomum, 128.
 Chonarium, 178.
 Chorasani captum, 118.
 Christi imago, 101, 105, 607. Splendidum ejus templum a Basilio imperatore extractum, 325.
 Christophorus, Romani filius, heteriarcha, 595, 797.
 Coronatur, 398. Moritur, 420. De eodem, 731, 744, 867, 890, 911.
 Chrobati, gens Scythica, 288, 291, 411, 412, 740, 904.
 Chrysobullum, propæ Tarsum locus, 247.
 Chrysochir, Tephricæ princeps, 266, 271. A Romanis occiditur, 274.
 Chrysopolis, 355, 384, 596, 700, 728, 819, 888.
 Cibrirha, 367. Cur ita nominetur, 367, 706.
 Cibrirhaotæ, 79, 452, 688, 840.
 Cilicia, 197.
 Clementis martyris oratorium, 350.
 Colesyria, 125.
 Colla victorum regum calcandi mos, 69.
 Collis Argæus, 197. — Ausentii, 197. — Cyrius, 197.
 — Leonis, 25. — Mamantis, 197. — Mozilus, 197.
 Colonia, 181, 201, 245.
 Coloniai, 269.
 Columnæ Bathinæ, 114, 145, 146.
 Columnæ Romanæ, 140, 146.
 Constantini Caballini et Joannis patriarchas impit exusta cadavera, 681, 834.
 Constantini Triphylii sortis præsigium, 122, 635.
 Constantini magni templum, 337.
 Constantinopolis obsessio, 59, 61, 585, 612, 761, 786, 877.
 Constantinus Babutzicus, 152, 154. Mortem subit, 154, 659, 805.
 Constantinus dux imperium invadit, 381, 718, 874. Repulsus caditur, 585, 720, 876.
 Constantinus Eladicus, Constantini ducis socius, 332. Peritur, 381, 720, 876.
 Constantinus et Leo imperii collegæ adlecti a Basilio patre, 264. Constantini mors, 345.
 Constantinus Gonzyles, 586, 590, 595, 456, 721, 878.
 Constantinus mensæ præpositus a Longobardis vincitur, 556, 704, 852. Monachum induit, 411.
 Constantinus patricius Aler, 571, 584, 589. In prælio cadit, 389, 881.
 Constantinus, philosophiæ præceptor, a Constantino Porphyrogeneto urbi præficitur, 441.
 Constantinus Porphyrogenetus, 370. Augustus coronatur, 575. Tutores puero addit, 580. Potestatem in se tran fert, 592. Helenam, Romani filiam, in matrimonium ducit, 594. Summus imperator a Romano relictus, 456. Detecte in eum insidie, 441. Ejus elogium, 445. Bellum ejus Italicum, 455. Bellum Africanum, 454. S. Chrysostomi ingenium admiratur, 457. Romanum filium egregie instituit, 438. Cometa in ejus ortu et occasu visâ, 465. Vita exitus prænuntiatus, 464. Moritur, 466. Corporis animique ejus descriptio, 468. Ejusdem gesta, 711, 874.
 Constantinus presbyter, homo turpis, 606.
 Constantinus, Romani filius, coronatur, 409, 759. Helenam, deinde Theophaonem ducit, 425, 746. In clericum assumitur et religatur, 457, 755. Interficiatur, 438, 754. De eodem, 902, 914.
 Constantinus, Romani junioris filius, coronatus, 473, 758.
 Constantinus, Samone domesticus, accubitor, 575, 586. In suspitionem incidit, 590, 594, 598. De eodem, 712, 728, 869.
 Constantinus Toxaras, Basilii in Michaelem imperatorem conjuratus, 678, 688, 837, 840.
 Copronymi urna, 194, 677, 681, 853.
 Corinthus, 300.
 Cormatarum strages, 118.
 Corum Cappadociæ captum, 360, 702, 835.
 Cos insula, 80, 625.
 Cosmedium suburbanum, 658, 825.
 Cotyrium, 240, 306.
 Crambonitarum stirps, 59.
 Crasas, 198.
 Craterus dux adversus Cretam proficiscitur, 79, 625.
 Devictus cruci affigitur, 80, 625.
 Crenetissæ ædes, 107.
 Crenitarum gens, 107.
 Crenites militiæ magister a Bulgaris occisus, 358, 857.
 Creta insula ab Agarenis capta, 74, 368, 438, 590, 621, 789, 792.
 Cretenses Thraciæ maritima populantur, 157. Eorum strages, 157. Cycladas insulas pervagantur, 196. Clades, 299. Bello a Romanis petiti, 475, 758.
 Crucis adorationis religio, 588, 881.
 Crumnus Bulgarorum dux, 12, 14. Adrianopolis civis in Bulgariam transfert, 216. Ejusdem gesta, 612, 764.
 Cucsum, 280.
 Curcuus tyrannidis studiosus a Basilio imperatore oculis privatur, 277.
 Curtices Armenius, Constantini ducis socius, interfectus, 385, 719, 876.
 Curticii castellum, 269.
 Curtorum captivorum cædes, 285.
 Curupas, Cretæ amaras, frustra ab Hispanis auxilia petiti, 477. Captus abducitur, 759.
 Cutacii castellum, 270.
 Cyles seu Coles litus, 425, 747, 916.
 Cypha domus a Leone sapiente exstructa, 570, 865.
 Cyprus insula, 596.

D

- Dagisthea, 9.
 Dalmatæ Romanorum imperio addicti et ad Christi fidem revocati, 291.
 Dalmatæ a Romanis defectio, 84, 288.
 Damalis, Charetis, Atheniensium imperatoris, uxoris mortis, 729.
 Damascus urbs, 583.
 Damatryum, 569, 575, 712, 863.
 Damiani ædes, 560, 855.
 Damianus Agarenus Romanos vincit, 577, 870. Moritur, 388, 725, 840.
 Damianus eunuchus, Michaelis, Theophili filii, accubitor, dignitate orbatur, 254, 675, 837.
 Damianus, sub Michaelis Balbo sacri stabuli comes, perit, 76.
 Danelis matrona, 227. In aulam Basilii imperatoris suscipitur, 317.
 Danubius fluvius, 558, 589, 724, 882.
 Daone oppidum, 614.
 Dazemon, 127.
 Debeltus seu Zagora urbs, 165, 666.
 Decatora, Dalmatæ oppidum, 289.
 Demetrius, Græciæ urbs, capta et excisa, 564, 806, 763, 860.
 Demetrii martyris templum, 324, 817.
 Demetrius martyr fidei doctor, 490. Thessalonice videt et patronus, 499.
 Denderis, Thersites Homericus, 91, 629.
 Dermocaites sanctus, 440.
 Deuterum, 197, 324.
 Dia, 77.
 Diocletiani, Scytharum gens, 288.
 Diomedis martyris de Basilio imperatore visum, 225, 636, 819.
 Diomysius sanctus pater, 101.
 Distræ, 549, 854.
 Docia Barbidi oppidum, 426.
 Dominicus heteriarcha, 586. Dignitate orbatur, 385, 722, 879.
 Domnica, Bardanii conjux, detondetur, 10.
 Domnini Emboli locus, 524.
 Doryleum oppidum, 126, 129, 656, 805.
 Drugubita Thessalonicensibus tributarii, 496.
 Dyrrachium urbs, 843.

E

Ebissa, Paphlagoniæ urbs, 89.
 Echoli sinus prope Thessalonicam, 492, 579
 Ecclesia nova basilica Constantinopoli, 519, 691, 692, 843, 845.
 Eclipsis insolita, 536.
 Edem nova, 529.
 Edes a obsidetur a Romanis, 432, 718, 918.
 Eglonis, Longobardiæ ducis, rebellio, 556.
 Elie propheta ad matrem Basili imperatoris visio, 223.
 Eiusdem templum in palatio, 525, 537.
 Elisæi templum, 537.
 Endelechone, 279.
 Ephesus urbs, 180.
 Eremosyca, 279.
 Eriæ palatia a Constantino Porphyrogeneto extracta, 451.
 Esmanus, Tarsi ameras, 298, Victus perit, 299.
 Eubœa insula, 580.
 Euchaitarum oppidum, 11, 551, 850.
 Eudocia, Decapoliæ filia, Michaelis, Theophili filii, coniux, 655, 816.
 Eudocia Ingeris filia, a Basilio Macedone ducta, 257, 675, 828. Ejus largitio, 256.
 Eudocia, tertia Leonis sapientis uxor, in partu moritur, 561, 705, 860.
 Eulogius Persa, Basili adversus Michaellem imperatorem socius, 685, 688, 858.
 Euphemius tyrannus rebellat in Michaellem Balbum, 82.
 Siciliam expugnat, 82. Occiditur, 82.
 Euphrates fluvius, 135, 268, 269, 427, 461.
 Euphrosyna monialis, Michaelis Balbi uxor, 79, 620.
 Aula expellitur, 86. In monasterium discedit, 625. De eadem, 628, 789, 790.
 Euripi arx, 298.
 Eusebius, scriptor ecclesiasticus, 775.
 Eustathius Argyrus, orientalium copiarum dux strenuus, 568. Occiditur, 571.
 Eustathius drungarius adversus Bulgaros missus, 558.
 Et contra Leonem Tripolitam, 566, 707.
 Eustratius, Michaelis europalata filius, 20. Moritur, 20.
 Euthymius, Sardorum metropoli ita. martyr, 48.
 Euthymius syncellus patriarcha sub Leone imperatore, 571, 575, 576, 709. Indigne habitus ab Alexandro imperatore, 578, 715. De eodem, 767, 865.
 Euxinus pontus, 39, 101, 156, 540, 424, 746, 914.
 Evangeliorum liber ab igne intactus, 311.
 Ezidus, Arabum tyrannus, 432. Sacras imagines delet, 433. Ferrea limes, 165, 666.

F

Francorum auxiliares copias postulat Theophilus imperator, 155. Illorum auxilia Basilio imperatori missa, 295.
 Iidem Constantino Porphyrogeneto amici et fœderati, 435. Vincunt Saracenos in Italia, 695.

G

Gabrielopulus tutor Constantini eligitur, 580. Aula removetur, 586, 721. De eodem, 872.
 Gallia Constantino Porphyrogeneto amica, 435.
 Gani montes, 615.
 Gazara palus, 7.
 Genieum tribunal, 260.
 Georgii, militarium tabularum præfecti, sors prædicitur, 122, 636.
 Georgii martyris templum, 527.
 Georgius Peganes, Opsicis dux, ob defectionem oculis orbatur, 210, 680, 855.
 Georgius Sursubulius, tutor Symeonis Bulgari liberorum, 412, 413, 414, 904.
 Germanicia urbs vastatur, 280, 692, 844.
 Gero oppidulum, 281.
 Goboris, Bulgariæ princeps, fit Christianus, 665.
 Goelio vicus, 596, 730.
 Græcia, 588, 420.
 Gregoras Constantini ducis filius occisus, 585, 719, 876.
 Gregoras Iberitizes, Andronici affinis, 372, 382. In monachum tondetur, 584, 720, 876.
 Gregorii theologi miraculum, 47, 619.
 Gregorius Leonis Armenii filius, 41, 619.
 Gregorius Pterotus dux resistit Michaeli Balbo, 57.
 Necatur a Thoma, 65.
 Grylli aulici sacrilega impietas, 200, 201, 214, 215, 216, 661.
 Gundus, Agarenorum præfectus, Theophilum imperatorem fugat, 658.
 Gyberl, 72.

Gyria pratum, 181, 182.

H

Hæmoroissæ Christi statua, 775.
 Hæmus mons, 587, 687. De ejus nomine, 706.
 Hagio, Longobardiæ dux, rebellat, 852.
 Halys fluvius, 569, 427, 861.
 Hebdomum, 340, 579, 585, 414, 721, 872, 877, 906.
 Hebrus, Thraciæ flumen, 587, 615, 686.
 Helena, Constantini Porphyrogeneti uxor pia, 458, 466. Diem obit supremæ, 475, 758.
 Hellespontus, 299, 567. Nominis origo, 567, 706.
 Helus, Peloponnesi locus, 310.
 Hemerius logotheta in Leonem Tripolitam missus, 567, 568. Agarenos vincit, 572, 710. Ab iis funditur, 578, 715.
 Ab Alexandro imperatore in monasterium relegatur, 579, 717. De eodem, 865.
 Heptascalum, 524.
 Heraclea, Thraciæ urbs, 71, 614.
 Hesperii et Zoes martyrum ædes, 524.
 Hexabulii sagax concilium, non audiendos hostes amicos accusantes, 69.
 Hexacionum, 196.
 Hiems asperissima sub Romano imperatore, 417, 745, 908.
 Hieria, 307, 537, 571, 668, 709.
 Hierosolyma, 119, 490, 608, 774.
 Hierosolymorum syncellus in carcerem conjectus, 106.
 Hierotheus sanctus pater, 101.
 Hierum, 59, 424, 674, 707, 746, 826, 914.
 Hispani, 75, 474. Creteusibus opem ferre recusant, 477.
 Hodegi ædes, 204.
 Horcosium oppidum, 56.
 Hormisdæ ædes, 151, 649.
 Horologia a Michaeli, Theophili filio, fabricata, 681.
 Hugo, Franciæ rex, 451, 917.
 Hypsele urbs, 534, 427, 849.

I

Iber europolata Constantinopolin venit, 402, 755, 894.
 Iberi Thomæ rebellantis socii, 53.
 Iberiæ sinus, 75. Regionis sterilitas, 75.
 Ibraami Agarenorum ducis in Romanos expeditio, 109.
 Icasia virgo a Theophilo imperatore repudiata monacham induit, 624, 790.
 Ignatius monachus, antea Nicetas dictus, 20. Methodio patriarchæ subrogatur, 195. A Barda incestuoso in carceratur solioque ejicitur, 195. A Michaeli imperatore varie illuditur, 245. Sedi restituitur, 261. De eodem, 657, 821.
 Imaginum sacrarum cultus instaurator sub Methodio patriarcha et Theodora Augusta, 160. Imaginum sacrarum origo in Ecclesia a Christo et apostolis, 607. Imago Christi Edessena in urbem illata, 452, 719, 918.
 Imbri nomen, 567, 705.
 Indi Thomæ rebellantis socii, 53.
 Indicarum arborum odores, 457.
 Irenæus sanctus Pater, 101.
 Irenes, sororis Theodoræ Augustæ, mores, 175.
 Issaci monachi de Basilie Macedone vaticinium, 241.
 Isamus, 197.
 Ister flumen, 615.
 Isthmus Corinthiacus, 500.
 Italia, 288, 505.

J

Jacobitzes, Basili adversus Michaellem imperatorem conjuratus, 685, 687, 857, 859.
 Joannes Bogas patricius, 387, 389, 722, 724, 879.
 Joannes Chaldus, Basili adversus Michaellem conjuratus, 685, 687, 857, 859.
 Joannes Choerinas seu Choenus magnus heteriarcho sub Romano juniore, 470, 757.
 Joannes Curcuas, 597, 404. Melitinen cepit, 415. Ejus genus et præclare gesta adversus imperii hostes, 426. Majestatis accusatus ejicitur, 429. Terræ hiatus in ejus domo, 411. Cum Tarsensibus de captivis recipiendis agit, 443. De eodem, 699, 751, 847.
 Joannes Eladas, Constantini tutor, 580, 581, 717, 875. Cum Constantino duce rebellante pugnat, 585, 719, 875. Moritur 586, 722, 878.
 Joannes Garidas heteriarcho, 586, 590, 592, 722, 726, 859, 879.
 Joannes grammaticus Leoni Armenio favet contra sanctas imagines, 52, 606, 766.
 Joannes Lazanes rector sub Alexandro imperatore, 578.
 Tutor Constantini declaratur, 580. Aula remotus, 586.

731. A Bulgariis fugatur, 401, 735. In monachum tondetur. 406, 449, 735. De eodem, 872.
 Joannes monachus victoriæ Petronæ vates, 180.
 Joannes mysticus, 406, 410. Majestatis criminis accusatus monachum induit, 411, 739. De eodem, 902.
 Joannes Rhodinus seu Rhadenus patricius, 366, 723.
 Agrenos vincit, 405, 735, 897.
 Joannes, Symeonis Bulgari filius, 412, 901. Petro fratri insidias struit, 419, 744. Constantiopolin ducitur, 419, 910.
 Joannes, Theophilus præceptor, syncellus, 95. Episcopus ordinatur, 121. Vulneratum se fingit, 151. Sede urbeque pulsus, 151. Jannis nomen ei inditum, 151. Ejus præstigiæ, 155. Subterraneum ejus domicilium, 156. Methodium columniatur, 159. De eodem, 632, 635, 796.
 Joannis apostoli oratorium, 536. Templum, 540.
 Joannis astronomi vaticinium, 411, 740.
 Joannis Cameniatae de excidio Thessalonicensi accurata narratio, 487.
 Joannis Hierosolymitani monachi de ortu hæresis iconomachorum narratio, 481.
 Josephus patricius rei navalis drungarius, 415, 466.
 Accubitor provehitur, 469. Romano juniore ad bellum cum Cretensibus gerendum persuadet, 475. Civium saluti consultit, 479. De eodem, 757.
 Jovis insula, 591.
 Judæorum secta, 42. Eorum procurata conversio, 511, 691.
 Justiniani monumentum, 84.

L

Lalacaon fluvius, 181, 666, 825.
 Lampsaci nomen, 567, 705.
 Lamus fluvius, 415.
 Laodicæ nomen, 706.
 Lapis Ægyptius, 527. — Carianus, 159, 146, 553. — Docimius, 140, 143. — Ostrites, 527. — Præconnesius, 141, 145, 146, 147. — Sagarius, 527. — Thessalicus, 145, 146, 552.
 Laurentii martyris ædes, 539.
 Lazari (S.) et S. Magdalene corpora in illius ecclesiam translata, 565, 704, 860.
 Lazarus monachus dira patitur a Theophilo imperatore, 105.
 Lemnus insula, 565, 568, 403, 704, 735, 861.
 Leo Apostypus, Thracum Macedonumque dux, 505.
 Tarentum expugnat, 505. Ipsius sors, 506.
 Leo, Bardæ Phocæ filius, vir strenuus, 462. Prætor constituitur, 472. Victoriæ de Chamba reportat, 479. De eodem, 735.
 Leo Catilacius, Thessalonice prætor, 568, 511, 865.
 Leo Chærophacius, 559. In monachum detondetur, 534, 720, 876.
 Leonis Armenii genus, 6. Bellum adversus Ismaelitas, 11. Imperator a militibus acclamatur, 10. Excipitur in urbem, 18. Stratagema in Bulgaros, 24. In imagines edictum, 28, 99. Inducias cum Bulgariis init, 51. Ad aram vulneribus percussus occumbit, 59.
 Leonis Phocæ magistri infausta adversus Bulgaros expeditio, 583, 590. In suspitionem cadit, 592, 594. Ejus rebellio, 595. Pænas dat, 596, 597. De eodem, 725, 881.
 Leo philosophus ludi magister Constantiopolim, 185. Quo modo in imperatoris notitiam venerit, 185. Astronomica ejus observatione depulsa sterilitas, 191. Hæresis causa episcopali sede motus, 640. De eodem, 678, 681, 683, 806, 829, 840.
 Leo sapiens Basilio patri succedit, 552. Incesti ejus amores cum Zoe, 557. Insidiæ illi structæ, 560, 565. Ob quartas nuptias excommunicatur, 570. Moritur, 577. Ejusdem gesta, 700, 846.
 Leo Tripolita ex Christiano apostata adversus Romanos proficiscitur, 566. Thessalicam capit, 568, 557. Inde recedit, 568, 578. Fugatur, 405. De eodem, 705, 735, 862.
 Lesbos insula, 55.
 Leucatum, 581, 721, 877.
 Lex de Persarum cum Romanis conjugis, 112. Lex Romanorum principum, cum inaugurantur, absolvendi eos, 12.
 Libya inferior, 125.
 Locana urbs, 268.
 Longobardia a Saracenis occupatur, 85, 290. His eripitur, 505. Rebellat, 454, 701.
 Lucæ evangelistæ templum, 525.
 Ludovicus, Franciæ rex, Romanis auxilio profectus, 295.
 Lulum castellum, 197. Agrenis, eripitur, 277.
 Ludda, Orientis oppidum, 607, 774.

M

Mabriani ædes, 450.
 Macedonia, 50, 181, 225, 228, 363, 405, 412, 451, 706, 740, 898.
 Macedonianæ, 525.
 Macetis, 420.
 Mæandrus fluvius, 256.
 Magnaura Constantiopolim, 85, 138, 185, 192, 317, 538, 574, 578, 640, 694, 868.
 Maictes Arsacida, Basilii imperatoris avus, 215.
 Malagina oppidum, 9, 198, 660.
 Malea promontorium, 500.
 Mamantis templum, 197, 680. Palatium, 210, 245, 254. Incenditur, 614.
 Mamum, Ismaelitarum amerumnas, litterarum studiosus, 186, 188.
 Mangana, regia domus, 537.
 Mangiba, 401, 735, 895.
 Manichæi iconoclastarum prodromi, 812. Manichæorum vastata regio, 270.
 Manicophanes Amorium prodit, 638, 805.
 Mantea prandium, 522.
 Manuel, Adrianopolis episcopus, in Bulgaria martyr, 217.
 Manuel Armenius, 110. Theophilum imperatorem liberat a Saracenis, 117, 656. Ad illos delicti, 118, 653. Ab illis redit, 119, 655. Curat imperium sub Michaelæ puero et imagines restituit, 148, 159. A palatio recedit, 162. Moritur, 194, 656. De eodem, 796.
 Manuel Curtices, 455, 436. Perit, 458. De eodem, 752, 921.
 Manuelis judicis libri, 428.
 Marciani porticus, 551, 555.
 Marci monachi præsagium, 565, 705, 862.
 Mardaitæ, 504, 511.
 Maria, Christophori filia, 415. Petro Bulgaro nubit, 414. De eodem 422, 740, 905.
 Mariæ Deiparæ oratorium, 551, 535. Ejus vestis religio, 407, 756, 827, 899.
 Maria Theodoræ filia, 90, 628. Alexio nubit, 107, 650, 794.
 Mariannus Argyrus, 455, 436, 477. Occiditur, 458. De eodem, 454, 480, 732, 921.
 Marianus, Petronæ filius, Basilii adversus Michaelæm imperatorem conjuratus, 678, 688, 857, 840.
 Marinæ ædes, 460.
 Marmor Paganusium, 146.
 Martinicorum genus, 121, 635.
 Martyrum in Creta sepulcra, 77.
 Mauriani ædes, 27, 605.
 Mauropotamus, 674, 815, 826.
 Medæum, 285.
 Medi, 215.
 Melitinæ smer cum Carbea Romanam ditionem invadit, 166. Verberat mare, 179. Cum exercitu perit, 185.
 Melitine, Syriæ urbs, 127, 269, 415. Capta a Græcis, 416, 742, 844, 907.
 Melus castrum, 278.
 Mesembria urbs, 21, 508, 389, 881. Ejus origines, 413, 706.
 Mesocepium hortus, 529.
 Mesopotamia, 428.
 Methodius monachus pictor judicium extremum repræsentat apud Bulgariæ principem, 164, 665.
 Methodius patriarcha custodiæ traditur, 48. Theophili imperatoris comes in expeditionibus, 116. Sedi Constantinopolitanæ restituitur, 151, 154. Stupri accusatus miratione se purgat a calumpnia, 158. De eodem, 642, 651, 811.
 Methone Peloponnesi, 500, 502, 504.
 Michael Balbus Amoreus, Bardani satellis, 7. Leonem ad imperium adigit, 17. Patricia dignitate angebatur, 25. Majestatis criminis instigatur, 55. Capitis damnatus solo a sociis liberatur, 54, 619, 778. Imperator salutatur, 41. Ejus hæresis, 42, 154. In Christianos sævit, 48. Litteras spernit, 49. Victoriæ de Thoma reportatæ, 62, 64, 67. Urbes recipiuntur, 71, 72. Clades ejus exercitus, 76, 80. Sacilegæ ejus nuptiæ, 79. Provinciarum nonnullarum jactura, 82, 85, 84. Moritur, 85. Ejusdem gesta, 620, 782.
 Michael Caropolata, Nicephori gener, imperator, 11. Adversus Bulgaros proficiscitur, 15. Victus fugit, 15. Imperialia insignia Leonis tyranno tradit, 18. Monachi habitum assumit, 20. Ejus mors, 20.
 Michael, Christophori filius, clericus, 438, 784.
 Michaelis cælestis militiæ principis oratorium, 145. Ædes, 510.
 Michaelis (S.) Sinadensis de Photio præsagium, 668.
 Michael, Moroleonis filius, a Bulgariis vulneratus, 400, 732.

Michael, Symeonis filius, monachus, 412, 740, 904. In fratrem rebellat, 420.

Michael synceillus confessor, 106.

Michael, Theophili imperatoris filius, patri trienois succedit, 148. Ejus profusio, 172, 285. Adversus Ismaelitas infeliciter pugnat, 176, 177. Fatuitas ejus in ludis, 197, 198. Trucidatur, 210, 254. Ejusdem exaggerata Gagliata, 242. Corpus ejus pompa relatum, 383, 700. Ejusdem gesta, 647, 810.

Mitylene insula, 194, 438, 668, 753, 922.

Mocii martyris templum, 323, 365, 704, 861.

Monasterium Abrahamitarum, 101. — Acrullii, 557. — Agathi, 378, 716, 871. — Agri, 50, 609. — Anthemii, 109, 632. — Antiochi, 471, 737. — Barachæi montis, 419, 450, 910. — Bordonis seu Gordonis, 354, 700, 849. — Campa seu Calypa, 380, 717, 875. — Caulem, 362, 857. — Christophori, 862. — Chrysopolitanum, 109, 646, 858. — Clidium, 647. — S. Constantini, 693, 843, 846. — Coriarii, 109. — Cyminae montis, 419, 450, 910. — Dalmatæ, 381, 669, 876. — Diomedis martyris, 225. — Dominorum, 46, 619. — Ekææ, 109. — Elegmorum, 400, 892. — Elisabetæ, 374. — Euphemie martyris, 264, 397, 731, 890. — Euthymii patriarchæ, 870. — Galacrenarum, 371, 377, 406, 410, 709, 739, 865. — Gastriorum, 90, 625, 658, 790, 825. — Heraclii, 9. Jeremie, 844. — Latri montis, 137, 180, 439. — Lazari Constantinopoli euauchis exstructum, 565, 704, 860. — Mamantis, 403, 896. — Manuelis instauratur a Romano imperatore, 453. — Martinacii, 576, 715, 870. — Maximinae, 669. Metanæ, 616. — Metropolitanum, 606. — Michaelitio Chalcedone, 643. — Monocastanum, 411, 739, 903. — Nostarum, 576, 715, 870. — Olympi montis, 411, 418, 450, 440, 463, 464, 670, 739, 910. — Orientis, 20, 21. — Panteleemontis, 435. — Petrae aureæ, 410, 910. — Philomellum, 7, 604, 611. — Phocæ, 156, 540. — Procopis, 20. — Romani, 404, 471, 475. — Satory, 20, 193, 690, 841. — Scepæ, 689. — Sergii et Bacchi, 131, 649. — Siceorum, 351, 700, 849. — Spira, 369, 375, 712, 865, 869. — Studii, 65, 362, 384, 695, 730, 857, 876. Ejus monachi imagines reficiendas curant, 148. — Tarasii, 375, 712, 869.

Monembasia, 310.

Monothyrum Constantinopoli, 556, 562, 857.

Mons sanctus, 180.

Monstrum hominis duplicis, 435, 749, 919.

Morolëon patricius, Adrianopolis prætor, trucidatus, 401, 897.

Mortagon, Bulgarorum imperator, 64. Thomam clade afficit, 66.

Mos victorum regum colla calcandi, 69.

Murinxum castellum, 269.

Musicus diversorium, 146.

Mutragonis, Bulgarorum principis, in Christianos ira, 217.

Myreleum, 404, 475.

Mysi Olympici, 464.

Mysterium Constantinopoli, 141, 640, 806.

Mystica Triconchi phiala, 141.

N

Narsetis ædes Constantinopoli, 646, 810.

Nasaris adversus Saracenos expeditio, 302. Illustris ejus victoria, 504. Ejus in Sicilia atque Italia res, 304.

Naupacti castrum, 320.

Naxus insula, 583.

Nazaræi monachi trucidati, 542.

Nazarii martyris ædes, 324.

Neapolis defectio, 454. A Romanis obsidetur, 454.

Nebria insula a Samis Præconnesus dicta, 457.

Neocesarea urbs, 72.

Nicæa urbs, 464.

Nice, Macedoniae urbs, 214.

Nicephori Phocæ virtus atque facta, 312. Contra Bulgares proficiscitur, 358. Dux Thracæstorum constituitur, 360.

Nicephorus imperator in Bulgaria occumbit, 6. A Seythis vulneratus moritur, 11.

Nicephorus patriarcha exsilio multatus, 28, 608. Epistola ejus ad Michaelæm imperatorem, 47. De eodem, 670, 764.

Nicephorus patricius, Bardæ Phocæ filius, scholarum domesticus, 459. Chambdam vincit, 460. Magistri dignitate auctus, 473. Adversus Cretenses militatur, 473. Ad suos ante pugnam oratio, 478. Hostes superat, 481. De eodem, 735, 854.

Nicetas dux Thessalonicam venit, 512. Civem ad virtutem cohortatur, 514. Capitur ab Agarenis, 565.

Nicetas magister, Romanus imperatoris affinis, 415, 905. In monachum tondetur, 417, 742, 908.

Nicetas, Michaelis europatæ filius, 20.

Nicetas Ooryphas patricius Dalmatis auxilio profectus, 290. Saracenos in Italia vincit, 295. Cretenses fugat, 299, 300.

Nicetas Sclerus sub Leone imperatore Turcos adversus Symeonem conducit, 358, 855.

Nicolai astrologi vaticinium, 385, 720.

Nicolaus, Constantini duca filius, occisus, 390, 725, 885.

Nicolaus patriarcha, 361, 705. Leone excommunicato sede dejicitur, 371, 705. Restituitur, 377, 715. Constantini Augusti pueri tutorem agit, 381, 385, 392. Aula ejicitur, 385, 394, 722. Ad pacem cum Bulgaris ineundam missus, 403, 755. Moritur, 410, 739. De eodem, 860.

Nicomedia urbs, 9.

Nicopolis origines, 420, 706.

Nova domus Constantinopoli, 337.

Numerorum Constantinopoli carcer, 175, 450, 668.

O

Oceanus, 73.

Olympus, Græciæ mons, 519.

Onopietes fluvius, 280.

Ophri portus, 433.

Opsicium, 35, 181, 240, 364, 397, 417, 421, 443, 463, 731, 745, 890.

Oraculum Sibyllinum, 56.

Ὀρθοδοξία, festum, 160.

Oxia, 110.]

P

Padasia, 280.

Palperie oppidum, 401, 896.

Palæstina, 125.

Pallene insula, 579.

Pancratucas Armenius Adrianopolin prodit, 587, 725, 836.

Panium Thraciæ urbs, 71, 615.

Pannonia, 288.

Panormus urbs, 304.

Paphlagonia, 89, 123, 181, 355, 637, 721.

Paphus Cypri, 396.

Paramocastellum, 278.

Pardus, biglæ drungarius sub Leone imperatore, 361. In vincula conjectus, 363, 859.

Parium, 367, 862.

Paschalius, Longobardiæ dux, ad Franciæ regem mittitur, 431, 748, 917.

Patmus insula, 580.

Patrae Achææ, 226, 300.

Patzinacæ gens, 122, 337, 590, 722, 879.

Pauli (S.) delubrum, 23, 605. Ejus oratorium a Basilio imperatore exstructum, 147, 351.

Pauliciani puniti, 165.

Paulini ædes, 59.

Pegæ Constantinopoli, 323, 337, 331, 361, 401, 414.

A Bulgaris incensæ, 402, 406, 753, 894.

Peloponnesus, 226, 500, 510, 845.

Penicubiculum, 335.

Pentapyrgium Constantinopoli, 627, 795.

Persæ, Thomæ rebellantis socii, 55. Eorum de imperio lex, 110, 626. In singulas Romanorum cohortes disperguntur, 126, 795. Eorum proditio, 128. Eorum de Theophobi morte opinio, 136.

Persis, 110, 111, 112, 455.

Petra Lata castrum, 421, 745.

Petri apostoli ædes, 551, 510.

Petrium, 275, 325, 398, 458, 890.

Petronæ protospatharii de Thessalonica defendenda consilium, 509.

Petronas, Bardæ Theodoræque Augustiæ frater Sarcel exstruit, 125. Prospera ejus adversus Melitines æmereni expeditio, 167, 181. Moritur, 181. De eodem, 627, 666, 795, 825.

Petrus, Symeonis Bulgari filius, 412. Pacem cum Romanis componit, 415. Mariam, Christophori imperatoris filiam, in matrimonium ducit, 414. de eodem, 740, 904. Phalacri castellum, 279.

Pharus, Dei delubrum Constantinopoli, 19, 32, 336, 394.

Philippi apostoli sacellum, 323.

Philippi, Macedoniae urbs, 214.

Philippopolis urbs, 537, 687.

Philopatum locus, 231.

Phoberi oratorium, 101, 112, 453.

Phoenicia, 125, 366.

Photii patriarchæ cum domo regia affinitas, 175. In sedem Constantinopolitanam ejecto Ignatio intruditur, 195. Mortuo Ignatio sedi male restituitur 276. Denuo ejicitur, 381. De eodem, 662, 826.

Phygela, 475, 758.

Pidra, orientalis thematis oppidum, 6.

INDEX IN GENESIUM.

A

Abasii, 57.
 Abyssinum, 96.
 Acritas, 50.
 Acaus, 126.
 Acrium, 90.
 Afri. F. Saracen.
 Agrana, 122.
 Agros monasterium, 15.
 Alani, 35.
 Alcomon, 127.
 Alexander, Basilii Maced. filius, 113, 111.
 Amastria, 58, 61. Dicta ab Amastride Oxyartus filia, 59.
 Amer, 67, 91, 95, 94, 96. Ejus filius, 96.
 Amerramne Saracenorum, 61.
 *Αμερραμνι, 67. Amorium obsidet et expugnat, 61, 69. Negat captivos redere, 66. Exercitum congregat ad Tarsum, 66. Ejus filius, 67, 61, 72, 73.
 Amisus, 94, 96.
 Amorium, 52, 61.
 Anagyrrum templum, 39.
 Anastasius, filius adoptivus Thomae, 41, 45.
 Anchiab, 67.
 Anycra, 122.
 Aufame (Mandane), 108.
 Andreæ apostoli insula, 50.
 Andreas Saracenus vincit, 115.
 Antigonus Bardæ Cæs. filius, 103, 106, 110.
 Antiochus secundus, 14.
 Anzes, 68, 92.
 Apochaps, 46, 47.
 Arcadiopolis, 45.
 Aristæus, 126.
 Aristomedon, 127.
 Armenii unde dicti, 29.
 Arsaber, Theodosiæ Aug. pater, 21.
 Asparis cisterna, 86.
 Asterius, 127.
 Athingani, 52. Athinganus vates, 31.
 *Αθιγγάνης, 31.
 Avari, 65.

B

Babdel ἢ βασιλαχουστάνης, 47, 48.
 Babec, Persarum dux, 54.
 Balneum palatii, 21.
 Barbyus fluvius, 58.
 Barca, 6.
 Bardanlus sive Bardanes patricius, cognomine Torcus, 8. Invisus Nicephoro imp., 55. Et adhæret Thomas, 55. B. themati orientalium præficitur, 8. Monachum Philomeli adit, 8, 22. Nicephorum imp. bello adoritur, 9. Relegatur et excæcatur, 10.
 Bardas patricius, Leonis Arm. pater, 56.
 Bardas, frater Theodoræ Ang., 91.
 Cædem Theocisti machinatur, 86.
 Cæsar, 90, 97. Viro doctus congregat in Magnaura, 96. Ignatium patriarcham removet, 99. Interficatur, 103, 106.
 Mortis ejus præsentia, 103. Ejus mores, 99.
 Barasacius Christophori filius, 55.
 Basilus Leonis Arm. filius, 26, 99.
 Basilus Macedo Theophilo imp. successor demonstratur variis præsentia, 70, 71, 105, 108, 111. Ejus genus et initia, 107. Ingeris cum iam uxore ducit, ab imp. Michaelis adoptatur, 111. Ab eo imperator creatur, 113. Solus imperat, 115. Tepricam frustra oppugnat, 121.

Expugnat, 121. Ejus mores, 126. Ejus mors, 128. Ejus filii, 115.
 Βασιλῆς, 122, 124.
 Bellerophonites, 66.
 Besparanta, 67.
 Biacherna, 59, 75, 83. Unde nomen, 85.
 Boltzes, 68.
 Βολτωπος, 59, 54.
 Bucoleon, 10, 60, 73.
 Bulgari unde orti, 83. Michaelis Europ. vincunt, 12, 4. A Leone Arm. vincuntur, 13. Michaeli Balbo auxilia offerunt, 41. Enrum minas Theodora repellit, 83. Baptizantur, 97. Bulgarius luctator, 127.
 Byridense litus, 41.
 Byza Byzantis filia, 54. Conf. Κέρας.
 Byza oppidum, 44, 45.
 Byzantium a quibus conditum, 27.

C

Cabiri, 55.
 Callistus, 121.
 Callinicus Ægyptius, 54.
 Carheas, 121.
 Carysili, 27.
 Cassiteras Theodotus, 11, 12.
 Catacylas, 53, 55.
 Catena ferrea, 38.
 Cedoctus, 42.
 Cellarium, 92.
 Celme, 116.
 Cephalenia, 118.
 Cepl, 103, 104, 105.
 Chaldi, 53. Chaldus Triphiranites, 109.
 Chandax, 47.
 Charax, 46, 47.
 Chariani thoma, 97, 122.
 Chazari, 85.
 Chifforomus, 69.
 Chouarium, 92.
 Chorasani, 72.
 Christophorus magister, 35.
 Chrysochir, 121, 122, 123.
 Colobium, 7.
 Cometas grammaticus, 98.
 Cometas speciem duarum lunaram præbens, 51.
 Constantini forum, 128.
 Constantini Copronymi sepulcrum, 5.
 Constantinus Leonis et Irenes filius, 55. E. us nomen Thomas usurpat, 55. Ejus filia Euphrosyne, 50.
 Constantinus s. Symbatius, Leonis Arm. filius, 26.
 Constantinus Triphyllus, 70.
 Constantinus Armenius, 81, 89, 100, 101, 102, 106, 110.
 Constantinus Basilii Maced. filius, 113, 114.
 Constantinus (Andronici Ducæ filius), 44.
 Constantinus Leonis sapientis filius, 4.
 Constantius, filius adoptivus Thomæ, 56, 57.
 Corinthii, 27.
 Cos insula, 49.
 Craterus Cibyrrhæotarum dux, 48. A Saracenis interficitur, 49.
 Creta a Saracenis occupatur, 46. In potestate Saracenorum, 49.
 Cromna, 59.
 Crumnu Bulgæ dux, 4, 12.
 Cydnus fluvius, 67.
 Cyminas, 82.
 Κυρι γρονότης, 56.

Cyrillus Gotynæ episcopus, 48

D

Dæmones pastoribus in Peloponneso nuntiant expugnationem Syracensium, 117. Sanguine Christiano saturantur, 117.
 Dagistense monasterium, 14.
 Daximon, 67, 92.
 Deuteron S. Annæ templum, 165.
 Diabasis, 42.
 Diaconizes, 125.
 Dictæus, 127.
 Diomedis martyris templum olim Helie, 104.
 Dionysius Heraclæ tyrannus, 59.
 Dora, 95.
 Dorymum, 69.
 Dorystolum, 86.
 Dux ducum, 67.

E

Eburnea porta, 24.
 *Ελέβολις τετρασκελής, 40, 10.
 *Εν και ήμισυ, homo Giganteus, 25.
 Episcoporum concilium anno tertio Leonis Arm., 27. Imperantibus Michaelis et Theodora, 82.
 Erichtheus, 126.
 Erichthonius, 67.
 Euphrosyne Constantini filia, Michaelis Balbi uxor, 50.
 Eurymedon, 126.
 Euthymius Sardensium metropolitæ, 80.
 Exarchus, V. Joannes.
 Exarchon, 6.

F

Forum Constantini, 128.
 Franciæ regi legatio mittitur Theophilo imp., 71, 75.

G

Gallerianum, 116.
 Gastera monasterium, 90.
 Gazura palus, 8.
 Georgius, 71.
 Germanica, 115.
 Geron oppidum, 73.
 Getsa, 55.
 Gregorius Leonis Arm. filius, 26, 99.
 Gregorius dux, relegatus a Michaelis Balbo, ad Thoman se applicat, 58. A Thoma interficitur, 41.
 Gryllus patriarcha, 102.

H

Hadrianus a Basilio imp. contra Saracenos mittitur, 116.
 Hallimedes, 126.
 Halys, 97.
 Helos, 117.
 Heraclæ, olim Peristhus, 45.
 Hierax, 116.
 Hispanienses Saraceni, 46.
 Hodegi monasterium, 165.
 Homerus, 25, 49, 52, 62, 68, 97, 101, 126.
 Horcodon, 57.
 Hunni, 28, 53.
 Hymæus, 127.
 Hymnus, 19.
 Hypogitli, 47.

I

Iberi, 55.
 Ichthys, 118.
 Ignatius, Michaelis Cærop. filius, ca-

stratur, 7. Patriarcha, 100. Deponitur, 89. Constantini Copron sepulcro includitur, 100. Bardæ in somnis apparet, 107.

Ignis Græcus, 34, 40, 41.
Imaginum cultus post 50 annos restituitur, 78.
Ingeris filia, uxor Basilii Maced., 111.
Irene Augusta, Παρθὴ καὶ Θυὰς dicta, 15.
Italia, unde nomen, 116.

J

Job patriarcha Antiochiæ, 33.
Joannes Exabulus, 5, 20, 30, 44.
Joannes sive Jannes grammaticus, monasterio Sergii et Bacchi præpositus; 83. Adjutor Leonis Arm. in destruendis imaginibus, 27. A Theophilo imp. ad Saracenos mittitur, 63. per Λεξανουαντῆα Theophilo successorem ostendit Basilium, 70. Patriarcha, 75, 71. Deponitur, 80, 82.
Joanne Gorgonites, 100.
Justiniani triclinitum, 89.

K

Κέρας, 38, 40. Κέρας Βύζης, 54.

L

Lausiacum, 18, 87, 88.
Lazi, 33.
Λεξανουαντῆα, 70.
Leo Isauricus, 14.
Leo Amalecita, 4. Ex Armeniis et Assyriis prægnatus, 10, 28. Bardæ patricii filius, 36. Pidræ educatus, 8. Præfectus orientalium sub Bardanio, 8, 9. Fœderatorum dux, 10. Saracenos vincit, 10. Patricius, 10. Orientalium dux in bello Bulgarico, 4, 5. Imperator salutatur, 5, 6. Orthodoxæ fidei professionem recusat, 27. Bulgaros devincit, 15. Cum Hunnis paciscitur, 28. Sacras imagines destruit, 15, 17, 27. Thraciæ Macedoniæque urbes instaurat, 28. Exercitus ejus exiguus a Thoma vincitur, 56. Michaellem Amor. noctu visit in carcere, 22. Interficitur, 25. Ejus mores, 8, 16, 17, 18 - 19, 28. Ejus filii, 26. Ejus interfectores poenas dant, 31.
Leo Philosophus, 98.
Leo Basilii Macedonis filius, imp., 4, 48, 113, 114, 125.
Longobardia, 116, 120. Unde dicta, 116.

M

Macharas, 97.
Magnaura, 51, 73, 98.
Malageni, 114.
Mamantis templum, 102, 111.
Manichæi, 33.
Manuel Armenius, 52. Imperatorem Theophilum a Saracenis liberat, 62, 69. Ad Saracenos fugit, 62. Quibus multa commoda præstat, 72. Redit, 63, 73. Præfecturam scholarum recipit, 68. Magister, 73, 83. Tutor Michaelis imp., 77. Miraculo ad restituendum imaginum cultum excitatur, 78. Ex palatio secedit, 86. Bardæ vaticinatur interitum, 90. Michaellem imp. vix liberat a Saracenis, 92.
Maria, Καλὴ Μαρία, soror Theodoræ Aug., 87, 88.
Martinacius, 70. Martinaciorum imperium, 70.
Mauriani in porticu monachus, 14, 21.
Melisseni, 88.
Meitene, 67, 91, 115.
Mensorator, 125.
Merops, 118.
Methodius episcopus, 50, 76. Patriarcha, 82. Stupri accusatus se purgat, 83. Moritur, 90.
Methone, 118.
Metropolitanus, 83.

Michael. gener Nicephori, post Stauracium imp., 4, 10. Devictus a Bulgaris, 12. Fugit, 4. Deponitur, 5. Monasterio includitur, 7.

Michael patricius Melissenus, pater Theodori, 11.

Michael Amoriensis, 8. Balbus, 8, 52. Uxorem ducit illam præfecti thematis orient., 31. Comes cohortis, 10. Vestem Leonis Arm. induit et conculcat, 7, 22. Patricius et excubitorum præfectus, 12, 19. A Leone Arm. carcere inclusus, 19--25. Imperatori exitium struit, 23. Ex carcere imperator appellatur, 30. A Thoma obsidetur, 34, 38. Thoma vincit, 40. Fugat, 43. Arcadiopoli inclusum obsidet, 45. Interfici jubet, 44. Euphrosynen uxorem ducit, 50. Obit, 50. Ejus mores, 19, 32.

Michael syncellus Hierosolym., 74.
Michael Theophili filius, imperator cum Theodora, 77. Theocistum interfici jubet, 87, 88. Matrem ex palatio removet, 90. A Saracenis vincitur ad Samosata, 91. Vix evadit, 93. Ejus aurationes, 102. Ἀσβεστόκωκος, 104. Interficitur, 113.

Michael Bulgarorum dux, 97.
Moesia, 86.
Mortagon Bulgaricæ dominus, 41.
Mycenæ, 27.

N

Nasar, 33, 118, 119, 120.
Nicæa, 69, 121.
Nicephorus imp., 4, 9, 35.
Nicephorus patriarcha, 27, 81. Relegatur, 15. Cum Theophane absente conversatur, 15. Ejus de Leone Arm. iudicium, 17.
Nicetas Constantini Triphyllii filius, 71.
Nicolaus Scutellops, 100.
Nicomedia, 121.

O

Olbianus, 32, 35, 37.
Oleum, 120.
Ooryphas, 80, 61.
Opsium thema, 33, 115.
Orsanes, 67.
Oxia, 53.
Oxyartes, 89.
Ozopetra, 64, 66.

P

Panion, 45.
Paphlagonia unde dicta, 58.
Παρθὴ, 13.
Panticiani, 120, 123.
Pedasus, 118.
Perinthus, 45.
Persarum historia, 53. Persæ Theophilo imp. se subjiciunt, 54, 55. Saracenos vincunt, 57. Astronomiæ periti, 53. Theophobum regem declarant, 58. Persarum turmæ in thematis, 59. Persæ defectionem ad Saracenos moliantur, 69.
Petronas-Theodoræ frater, 94, 97.
Pharus, 7, 19.
Philomeli monachus vaticinatur eventura Bardanio Leoni Michaeli Thomæ, 8, 22. Post eum alius Sabbatius, imaginum osor, 13.
Philotheus protospatharius, 91.
Pholus patriarcha, 100.
Pidra, 8.
Πιθήκιον, 21.
Porsonta, 96.
Priapus, 127.
Procopia, uxor Michaelis Curopal.,
Prote insula, 10, 26.
Pullades, 125.
Pythenissa, 10, 11. Saracenicæ, 70.

R

Romæ urbis episcopus, 84.

S

Sabbatius, Philomelli monachus, 13.
Sabbatius, gener Bardæ Cæs., 106.
Sacerdotes extra regiam commorantur noctu, mane ad laudes introeunt, 24.
Saipes, 47.
Salvatoris signum vici, 93.
Samosata, 91, 115.
Sancti septem pueri Cretenses, 48.
Sardanapalus, 67.
Saraceni cum Thoma paciscuntur, 33.
Duce Constantio Thomæ f. Romanos aggrediuntur, 36. Hispanienses duce Apochapside Cretam occupant, 46. Craterum vincunt, 49. Theophilum imp. cingunt, qui vix evadit, 61. Cum eo paciscuntur, 65. Eundem fugant, 68. Michaellem Theophili f. vincunt prope Samosata, 91. Basilii equitatum fundunt, 114. Vincuntur ab Andrea, 113. Afri Siciliam et Longobardiam occupant, 116. Syracusas obsident, 116, et expugnant, 117. Carthaginienses Afri Zacynthum obsident, 118, 120. Vincuntur a Nasare, 120.

Sclavi, 33.
Scyla, 7, 26, 88.
Scyrus, 38.
Semiramis, 67.
Siborum, 122.
Sicilia, 116.
Sinope, 54, 58. A Sinope Anatonæ,

59.
Somnium significans Michaellem interfecitorem Leonis Arm., 22.
Stephanus Basilii Macedonis filius, 113.

Studii templum Præcursoris, 6. Ex S. monasterio monachi, 79.
Symbatius s. Constantinus, Leonis Arm. filius, 26.
Syracusæ unde dictæ, 117. A Saracenis obsidentur et expugnantur, 116.

T

Tarasius patriarcha, 13, 22.
Tarsus unde, 86. Describitur, 67. A quo extracta, 67.
Ex Taurica Scythiæ, 89.
Tephrica, 115, 120, 121, 123.
Terræ motus cladem significans, 43.
Τέρρα, 66.
Τεσσαρακοντάριοι, 30.
Theocistus magister sub Michaelo Curop., 12.
Theocistus, amicus Michaelis Balbi, 23. Patricius et canonicus, 23. Logotheta, 76, 85. Tutor Michaelis Theoph. f. imp., 23, 77. Bardæ artibus interficitur, 86.

Theodegius astronomus, 98.
Theodora Aug. mater Michaelis, 77. Imaginum cultum restituit, 79, 80. Bulgarorum minas repellit, 86. Ex palatio ejicitur, 90. Bardæ fratri vestem mittit, 104. Basilium imperatorem vaticinatur, 111. Mater ejus patricia, 80. Fratres patricii, Bardas et Petronas, 80, 94. Soror Καλὴ Μαρία, 87. Filia, 87, 90.

Theodorus confessor pro cultu imaginum, 74.
Theodorus geometres, 98.
Theodorus ὁ Μωρός, 100.
Theodosia Aug. uxor Leonis Arm., 19, 21, 22, 26.
Theodosius Leonis Arm. filius, 26.
Theodosius Babuticus, 71, 73.
Theodotus Cassiteras, 11, 14. Patriarcha, 16.
Theophanes confessor, 13, 16, 17.
Theophiliscus, 109.

Theophilus Michaelis Balbi filius, 34. 39. Imperator, 51. Theophobum in regia educari jubet, 57. A Manuele --

manibus Saracenorum vix eripitur, 61. Cum Saracenis periclitatur, 65. Ozopetram capit, 64, 66. Persis, qui defecturi erant, ignoscit, 69. Post Amorium captum dy-emteris laborare incipit, 70, 75. Imaginum cultoribus infensus, 74, 80. Ejus mores, 75. Ejus soror nepta Theophobus, 85.

Theophobus Persis, 82. De eo narrationes diversae, 83, 85. Ejus pater, 83, 84, 85, 86. Ipse patricius et maritus sororis Theophili imp., 85, 87. Rex declaratur a Persis, 88. Clam interficitur, 60, 61. Dicitur mortem non gestasse, 60.

Thomas Armenias a palato Gazara,

8. Ejus mores, 82. De eo vaticinium monachi, 9. Turmarcha federatorum factus a Leone, 12. Contra Michaellem Balbum rebellat, 52. Coronatur, 53. Cpolim obsidet, 85. De eo alia narratio, 85. Vincitur, 40. Urbem itorum obsidet, 41. A Bulgaria vincitur, 42. Fugatur a Michaelle imp. et obsidetur Arca-diopoli, 45. Interficitur, 44. Thyas, 15. Tibelli imp. ports, 68. Turci, 67, 68. Triphirantes Chaldae, 106.

Vandali, 55.

Vaticinia, 6, 10, 12, 16, 21, 31, 70. Falann, 14. Versus poetarum, 89. Virgii mare cadunt Saraceni, 94. Vox de caloguntians obitum Leonis Armenii, 26.

X

Xerxes, 94.

Z

Zacynthus, 118, 120. Zechi, 55. Zelicam auresis, 85. Zellas, 92. Zercusae, 48.

ORDO RERUM

QUÆ IN HOC TOMO CONTINENTUR.

HISTORIAE BYZANTINÆ SCRIPTORES POST THEOPHANEM.

Notitia. 9

ANONYMUS.

Chronicon Theophani continuasse Jussu Constantini Porphyrogeniti conscriptum libro IV. 15
 Prohemium. 15
 Liber primus. — Leo Armenius. 19
 Liber II. — Michael Amortensis. 51
 Liber III. — Theophilus Michaelis filius. 99
 Liber IV. — Michael Theophili filius. 102

CONSTANTINUS PORPHYROGENITUS.

Liber V. — Basilius Macedo. 226

ANONYMUS.

Liber VI. — Leo Basilii filius. 370
 Alexander Basilii filius. 394
 Constantinus Porphyrogenitus et Romanus Lacapenus. 598
 Romanus Junior, Constantini Porphyrogeniti filius. 487
 Prefatio ad Invektivum contra hereticos. 499
 Invektiva orthodoxorum contra hereticos. 502

JOANNES HIEROSOLYMITANUS.

Narratio de origine motuum Iconoclastarum. 518

JOANNES CAMENIATA.

Notitia ad Joannis Cameniatae Narrationem de excidio Thessalonica. 519
 Et miracula Demetrii martyris. 523
 Narratio Joannis Cameniatae de excidio Thessalonica. 525

Prefatio Fr. Combesatii in Monodiam Demetrii Cydonii.

628
 Monodia Demetrii Cydonii orationum Thessalonica. 630
 Prefatio ad excerpta Vitae Basilii Junioris. 64
 Ex Vita Basilii Junioris, auctore Gregorio ejus discipulo. 654

SYMEON MAGISTER.

Prefatio Fr. Combesatii ad Annales Symeonis. 663
 Annales Symeonis Magistri, a Leone Armenio ad Nicophorum Phocam. 663
 Leo Armenius. 665
 Michael Balbus. 672
 Theophilus Michaelis Balbi filius. 686
 Michael et Theodora. 707
 Basilius Macedo. 747
 Leo Basilii filius. 762
 Alexander cum Constantino. 778
 Constantinus Porphyrogenitus et Romanus Lacapenus. 779

GEORGIUS MONACHUS.

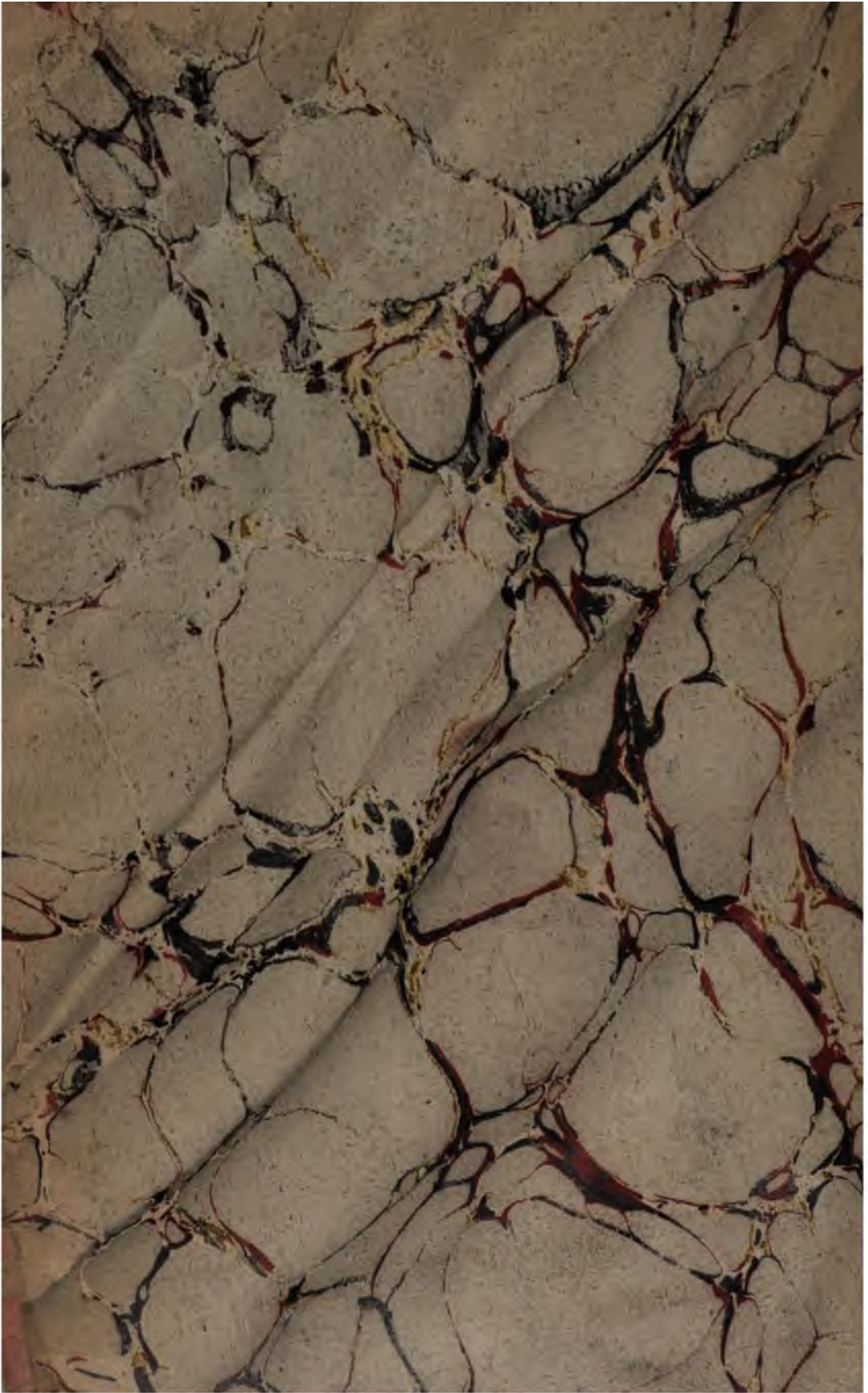
Vita recentiorum imperatorum. 823

GENESIUS.

Notitia. 985
 Prefatio. 97
 Historia de rebus Constantinopolitanis. 991
 Liber I. — De Leone Armeikita. 991
 Liber II. — De Michaelle Amortensi. 1028
 Liber III. — De Theophilo Michaelis filio. 1054
 Liber IV. — De Michaelle Theophili filio. 1080
 Index Graecitatis in Scriptores post Theophanem. 1153
 Index historicus in Scriptores post Theophanem. 1183
 Index historicus in Genesium. 1178

FINIS TOMI CENTESIMI NONI.

Parisii. — Ex Typis L. MIGNÉ

DRUG P4
~~XXXXXXXXXX~~
~~XXXXXXXXXX~~
V. 109

DATE DUE

--	--

STANFORD UNIVERSITY LIBRARIES
STANFORD, CALIFORNIA
94305

